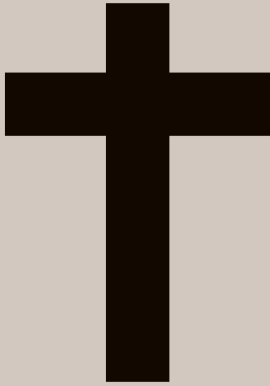

Krumen, Plapo

Krumen, Plapo: Nytsua a haantie New Testament

Krumen, Plapo

Krumen, Plapo: Nysua a  haanttie New Testament
copyright   2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Plapo Krumen

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 7 May 2025 from source files dated 8 May 2025

12483b24-15d6-5b11-9f45-7a44a4ee6792

Contents

MATIE	1
MAKI	90
LUKU	145
SAAN	237
NUNU-TEBLI	299
ROMUKUE	379
1 KOLETIKUE	416
2 KOLETIKUE	455
GALATIKUE	480
EFESIKUE	494
FILIPUKUE	507
KOLOSIKUE	516
1 TESA-	
LONIKIKUE	524
2 TESA-	
LONIKIKUE	531
1 TIMOTE	535
2 TIMOTE	545
TITI	552
FILEMO	557
HEBREKUE	559
SAKI	592
1 PIELI	601
2 PIELI	611
1 SAAN	618
2 SAAN	627
3 SAAN	629
JUDI	631
'LILE'YEECRIEN	634

**-Yusu a -ti, -te
MATIE
-mo -bi, ε nu la 'a
'cicru**

*-Yusu 'Klisu a 'bainu
(Luku 3.23-38)*

1 'Crien -bu, -Yusu 'Klisu a
-ti ε ne -mo le. -Yusu 'Klisu
a 'mu, ε mo bodio Dafidi a
'yonu a 'yu a 'Yu □nu. Dafidi
a 'mu, ε mo la Abrahamu a
'yonu a 'yu a 'yu □nu -we.

2 Abrahamu a 'mu, ε no- ko
Yisaki,
Yisaki 'ε ko Sakobu,
Sakobu 'ε ko Juda ko 'a
'diayinu 'huen-,

3 Juda ko Tama 'huen-, 'u
ko Falest ko Sala,
Falest 'ε ko Esromu,
Esromu 'ε ko Alamu,

4 Alamu 'ε ko Aminada,
Aminada 'ε ko Naaso,
Naaso 'ε ko Sala,

5 Sala ko Rahabu 'huen- 'u
ko Bvasti,
Bvasti ko Ruti 'huen- 'u ko
Jobedi,

Jobedi 'ε ko Yisai,
6 Yisai 'ε ko Dafidi,
Dafidi ko Uyri a nuoba
'huen-, 'u ko Salomo,

7 Salomo 'ε ko Rubuamu,
Rubuamu 'ε ko Abia,
Abia 'ε ko Asafu,

8 Asafu 'ε ko Sosafati,
Sosafati 'ε ko Solamu,
Solamu 'ε ko Osiati,

9 Osiati 'ε ko Svatamu,
Svatamu 'ε ko Akasi,
Akasi 'ε ko Esekiasi,

10 Esekiasi 'ε ko Manase,
Manase 'ε ko Amu,
Amu 'ε ko Sosiasi,

11 Sosiasi 'ε ko Yekonia ko
'a 'diayinu 'huen-.

Ti a 'mu 'yri, -ε -bi tu klo la
Yisraekue ni, 'u gba la 'li □nu
Babiloniblogba 'kwli.

12 -Te u gba □nu, -ε -bi
Yekonia ko Salatieli,
Salatieli 'ε ko Solobabeli,
13 Solobabeli 'ε ko Abiudu,
Abiudu 'ε ko Eliakimu,
Eliakimu 'ε ko Asu,
14 Asu 'ε ko Sadoki,
Sadoki 'ε ko Akimu,
Akimu 'ε ko Eliudu,
15 Eliudu 'ε ko Eliasa,
Eliasa 'ε ko Mata,
Mata 'ε ko Sakobu,
Sakobu 'ε ko Sosefu.

Sosefu, ε no- mo Mari a
nyibu, Mari a 'mu, ε no- mo
-Yusu 'Klisu a 'dii.

16 -Yusu a 'mu, ε no- mo
Wanyo -mu', Nyisva pu la le,
ε di la -a mu yi ya.

17 Kue 'li Abrahamu -mo
bu, -bu ye bodio Dafidi ki,
-tonyibli a □hrin ni -pu □tu
'u -hen, nu- ni 'u 'waa -gbati.
Kue 'li Dafidi -mo bu, -bu
ye ti -mu' -ko 'yri u gba la
'li Yisraekue Babiloniblogba
'kwli, -tonyibli a □hrin ni -pu
□tu 'u -hen, u nu- ni 'u 'waa
-gbati. ε ko, kue 'li ti a 'mu
'yie bu, -bu ye -Yusu a kukoti
ki, -tonyibli a □hrin ni -pu
□tu 'u -hen, u nu- ni 'u 'waa
-gbati.

*-Te -mu', u nu la -Yusu
'Klisu a kuko
(Luku 2.1-7)*

18 -Te -mu', u nu la -Yusu
'Klisu a kuko, ε no- -bu: 'A
'dii Mari a 'mu, Sosefu, ε no-
di la□a ko, keε u 'ye la 'bli
ni pue, 'ε ni la 'kwli, 'ki 'li
Nyisva a -Hihuu* a 'kli 'kwli.

19 Sosefɔ a 'mɔ, -ε di la□a kɔ, 'a 'yrinaabu 'sii la 'v yɪ, 'kɪ 'v Nyɪsɔa ye'. Ε nɔ- nu□o, 'kɪ ε 'ye nɪ -hɔa bu yεε la Mari -tɪ, 'kɪ 'v nyibli ye', -ε di□e nu, Mari a 'mɔ, 'a 'nyre 'nɪ □ha yɪ nyre. Ε nɔ- nu□o, 'ε pɔ la 'lɪ□ɪ 'lɪ, -ε mɔ, nyiblo □dɔ 'nɪ 'wɪn la 'lɪ, 'bɔ mɔ, 'bɔ yɪ la Mari bu nɪ tɛ.

20 Bɔ yɪ la 'lu ε nɪ -hie, -ε -bɪ Nyɪsɔa a lɛlenyɔ 'hru la□a yɪ, 'kɪ 'lɪ yanie 'kwli, ε wen: «Sosefɔ o, Dafidɪ a 'yu a 'yu, Mari bu -hɛ -na nɔgɔa, 'a huannɔ 'nɪ 'nuo 'lɪ -mɔ, -kɔtɪ Nyɪsɔa a -Hihiu a 'klɪ, ε nɔ- nu□o, 'ε nɪ 'kwli.

21 Ε di kɔ 'yu nyɪbɛhɪan. 'Yu a 'mɔ, □tue □nɛ -Yusunyre, -ε □hen 'nyre Wanyɔ, -ε nu□o, ε nɔ- di Nyɪsɔa a dakɔ wa, 'kɪ 'v 'waa dɛ 'kuku a -ta'.»

22 -Tɪ -mɔ', Nyɪsɔa lee la 'a winwlon-hanyɔ*, ε nyre 'v nɪ. -Tɪ a 'mɔ, ε nɔ- -bɔ:

23 «Nɔgɔa -mɔ', -ε 'yɪ nyɪbɛdɛ -yɪ, ε nɔ- di 'kwli nɪ, ε 'mɔ 'yu nyɪbɛhɪan kɔ.

'A 'nyre di mɔ Emanue, -ε □hen 'nyre, Nyɪsɔa nɪ 'v -a mɔ -mɔ.»

24 -Tɛ Sosefɔ 'du la ye', -ε -bɪ dɛ a 'mɔ, Nyɪsɔa a lɛlenyɔ lee la□a, ε □tuu la 'b□v nɪ, 'ε kɔ la Mari.

25 Kεε, ε kɔ□o 'hɔen-, v 'yɪ la buɪ na yɪ -pɔ, Mari 'ε kɔ la 'yu nyɪbɛhɪan a 'mɔ, Sosefɔ 'ε □tue la□a -Yusunyre.

2

-Tɛ nyahro'yenyɔ di la -Yusu ye mɔ

1 -Yusu a 'mɔ, 'kɪ v kɔɔ 'lɪ□ɪ Betelemɔdɪɔ 'kwli, 'kɪ 'lɪ Sudeblɔgɔa 'kwli. Tɪ a 'mɔ 'yri, -ε -bɪ Helɔdɪ, nɔ- mɔ Sudeblɔgɔa a 'mɔ a 'kɪn gɔgɔbɔ. 'Kɪ ε nɪ 'lɪ Jrusredɪɔ 'kwli. -Tɛ v kɔ -Yusu, ε kɔ nyibli □dɔ. 'Blɔgɔa -mɔ', -ε nɪ 'lɪ 'yrv a 'hrule', 'kɪ v nɪ 'lɪ. V mɔ nyahro'yenyɔ gɔgɔbɪ □nɪɔ. V nɔ- -hɔn 'lɪ 'yrv a 'hrule', 'v nyre 'lɪ Jrusredɪɔ 'kwli.

2 -Tɛ v nyre 'lɪ, -ε -bɪ v wen: «'Yu -bɔ, v -kɔ -tɛ tɪ nɛ bu, -ε di -Juukɔε* a 'kɪn gɔgɔbɔ -hɛ, -bɪ' ε nɪ yɪ 'lɪ? -A 'ye 'a nyahroyɛ nɪ, 'ε 'hru 'lɪ 'yrv a 'hrule'. Ε nɔ- kɔ -tɪ, □a di 'nɛ-, -a 'mɔ□v 'ye, -a 'mɔ' a -tɪ 'yɪ 'bɔa -nɪ.»

3 -Tɛ 'kɪn Helɔdɪ 'wɪn -tɪ a 'mɔ, -ε -bɪ huannɔ bɪ 'lɪ□ɪ 'kwli, ε kɔ Jrusre a nyibli a pɛpɛ 'hɔen-.

4 Ε nɔ- mɔ bu 'kukue Nyɪsɔa a -cɔhlɔnpinyɔ* gɔgɔbɪ lɛ, kɔ tetɛtɔnyɔ 'hɔen-, 'ε -tɔa 'waa lɛ'betile, ε wen: «Wanyɔ -mɔ', Nyɪsɔa pɔ la lɛ, ε di la -a mɔ yɪ ya, 'dɪɔ a 'dɪ -bɪ -ε kɔ 'kwli v di 'lɪ□ɪ 'lɪ -kɔɔ -nɪ 'lɪ?»

5 -ε -bɪ v □tu□o □wɔn, v wen: «'Kɪ v di 'lɪ□ɪ Betelemɔ -kɔɔ -nɪ, 'kɪ 'lɪ Sudeblɔgɔa 'kwli, -ε nu□o, dɛ -mɔ', Nyɪsɔa a winwlon-hanyɔ* 'cɪɪ la, 'kɪ 'v Wanyɔ a 'mɔ kɪ, ε nɔ- -bɔ:

6 Nyɪsɔa wen 'nɪ: Betelemɔ, 'ε mɔ □han-tɪ, 'ε mɔ 'dɪɔ 'cɪmɪɛ, kεε, ε mɔ 'dɪɔ gɔgɔbɔ □nɪɔ, 'kɪ 'lɪ Sudeblɔgɔa 'kwli, -ε nu□o, 'kɪ 'lɪ□ɪ 'kwli, 'kɪ 'kɪn gɔgɔbɔ di 'lɪ -kɔε -nɪ.

Ε νο- di 'na dako Yisraekube
-naa -ni.»

7 -Τε Helodi 'win -ti a 'mu,
ε νο- mo bu da nyahro'yenyu
gbagbi a 'mu, 'ε 'beti □nu, ε
'mu□v yi -tee, ti -mu', -ε ko
'yri nyahroye a 'mu, ε 'hru
'li yako 'kwli.

8 -Τε v -hιηα□a kle, -ε -bi
ε wen: «Ba mu 'li Betelamu,
ba □muo 'yu a 'mu le. 'Ba
'ye□e, -ε -bi ba di 'mu -lee -ni,
'na 'mumu, 'mu 'li mu, 'mu□v
-ti a 'yi'buale -nyi -we.»

9 -Τε v 'win 'kui a tiwin,
-ε -bi v bi 'hru wlon. Bu
ni 'ki 'hru wlon, -ε -bi v 'ye
nyahroye -mu' ni, v 'yee wen
'li 'yru a 'hrule', 'ε 'hru 'li
□nu ye' de, 'ε nee □nu ye', 'v
mi. Kee, -te -mu', 'yu a 'mu,
ε ni 'v, -te ε nyre 'v, -ε -bi ε
nyra bu.

10 'Ti- v 'mu nyahroye a
'mu 'ye mo mu, -ε -bi v ni
dodu diaki,

11 'v pa 'li 'kayu bu, 'v 'ye
'yu a 'mu, ε ko 'a 'dii Mari
'huen-, 'v bla kwli bu, 'v -tua
'yu a 'mu, 'a -ti a 'yi'buale, 'v
□wle 'waa ble, 'v -nyi□e -gulu
ko hinhronpu-tebli -mu', v
pi 'to, -ε di□e nu, 'a hinhron
'mu bu 'heen -ni, ε ko
hinhronpu-tebli -bi, v dee
milt.

12 -Τε δε a 'mu, ε -hi, -ε
-bi Nyisua lee □nu ni, 'ki 'li
yanie 'kwli, -ε mo, 'bu yi kle
ni -me, v 'ni 'naa 'li 'kui
Helodi -mo. Ε νο- nu□o, -te
v yi 'waa 'bli ni mi, 'v gba
ki'beehru.

-Τε Sosefu ko -Yusu ko
Mari 'huen-, v 'gba ci le, 'ki
'li Esipubluga 'kwli

13 'Ti- nyahro'yenyu a 'mu,
v 'mu mu, -ε -bi Nyisua
a lelenyo -bi, ε νο- 'hru
Sosefu yi, 'ki 'li yanie 'kwli,
'ε lee □ne, ε wen: «'Du ye',
-bu 'gbaa 'yu -bu, ε ko 'a
'dii 'huen- ci le, ba mu 'li
Esipubluga 'kwli, 'ki -bu ni
'li bu -nini, -bu ye ti -mu' ki,
-ε ko 'yri 'n di -mu -lee -ni,
-bu di 'bli, -ε nu□o, Helodi di
'yu -bu 'a 'lila le 'ni □muo.»

14 -Τε Sosefu 'win win a
'mu, -ε -bi ε 'du ye', ε ko
'yu ko a 'dii 'huen-, 'tolwo
ni -do a 'mu, 'v mu 'li
Esipubluga 'kwli.

15 'Ki v ni 'li -nini, Helodi
'ε 'ku, Nyisua 'ε da Sosefu, 'ki
bu -hon 'li Esipubluga 'kwli,
ε ko 'yu ko 'a 'dii 'huen-.
De a 'mu, ε mu 'lu -mo, -ε
di□e nu, -ti -mu', Nyisua a
winwlon-hanyu* -bi 'cru la
'li Nyisuaerien 'kwli, ε 'mu
-nue -ni. -Ti a 'mu, ε νο-
-bu: «Nyisua wen 'ni: 'N
da 'na 'Yu ni, 'ki bu -hon 'li
Esipubluga 'kwli.»

-Τε v 'la la 'yonu, 'ki 'li
Betelamu□o 'kwli

16 -Τε δε a 'mu, ε 'yee 'v ni
nyre, -te 'kui Helodi yru□o,
-ε mo, nyahro'yenyu -mu', v
kaa □ne ni, -ε -bi ε bi la
yru' diaki, 'ε lee ne 'a 'seyo,
ε wen: «Ba bi Betelamu□o
ki, ε ko 'du -mu', -v □glaa
'li□i, ba 'la 'yonu nytepu a
pepe, -v ko 'yri ni 'huen, ε
ko 'waa de -bi -mu', -v 'ye
'yri ni 'huen ni koe.» Kee- ε
-pu, -koti nyahro'yenyu -mu',
v lee la□a ni, -ε mo, -te v
'ye la nyahroye a 'mu, ε -we
'kl' yri ni 'huen ni. Ε νο-

mɔ 'sɛyɔ a 'mʊ, bʊ mu 'lɪ Betelɛmʊdɪɔ 'kwli, bʊ 'lɪla 'yɔnʊ a 'mʊ lɛ.

17 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ mi 'lu -mɔ, -ɛ -bɪ -tɪ -mʊ', Nyɪsʊa a winwɫɔn-hanyɔ Selemi hla la, ti -hi la a ti 'yri, ɛ nyre 'ʊ nɪ. -Tɪ a 'mʊ, ɛ nɔ- -bʊ:

18 «D 'wɪn ɔhienwewin, 'kɪ 'lɪ Ramadɪɔ 'kwli. Rasɛɪ, ɛ nɔ- ni nyai lɛ, 'ɛ yɪ 'a 'yɔnʊ a ɔhien we. ɛ 'nɪ -hʊa ɔa lɪ bʊ ɔga ɔa, -ɛ nu ɔo, 'a 'yɔnʊ 'kʊ nɪ.»

-Tɛ Sosefʊ, kɔ -Yusu kɔ Mari 'hʊɛn-, ʊ -hɔn la 'lɪ Esipʊblʊgba 'kwli

19 'Kɪ ʊ nɪ 'ʊ -nɪnɪ, -ɛ -bɪ 'kɪn Helɔdɪ 'kʊ nɪ. -Tɛ ɛ 'kʊ, -ɛ -bɪ Nyɪsʊa lee nɛ 'a lɛlenyɔ -bɪ, 'ɛ 'hru Sosefʊ yɪ, 'kɪ 'lɪ Esipʊblʊgba 'kwli,

20 ɛ wen: «Sosefʊ ɔ, 'du ye', -kɔ 'yʊ, -kɔ 'a 'dii 'hʊɛn-, ba ɔhɪan -mɔ, ba mu 'aan 'bli Yisraɛ, -ɛ nu ɔo, nyibli -mʊ', -ʊ ɔmʊɛ la 'yʊ -bʊ a 'kʊkʊb lɛ, ʊ 'kʊ nɪ,»

21 Sosefʊ 'ɛ 'du ye', ɛ kɔ 'yʊ kɔ 'a 'dii 'hʊɛn-, 'ʊ ɔhɪan -mɔ, 'ʊ di 'waa 'bli Yisraɛ.

22 Kɛɛ, Sosefʊ 'wɪn nɪ, -ɛ mɔ, Akolawusɪ, -ɛ mɔ 'kɪn Helɔdɪ a 'yʊ, ɛ nɔ- 'cɪcɪ a 'baɪ. Akolawusɪ a 'mʊ, ɛ nɔ- mɔ 'kɪ Sudeblʊgba a 'kɪn. ɛ nɔ- nu ɔo, Sosefʊ a 'mʊ, hʊannʊ 'ɛ ni ɔe, 'kɪ bʊ 'ti 'lɪ Sudeblʊgba 'kwli. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, Nyɪsʊa 'ɛ lee ɔnɛ, 'kɪ 'lɪ yanie 'kwli, 'kɪ ɛ 'nɪ 'muo 'lɪ Sudeblʊgba 'kwli. ɛ nɔ- nu ɔo, 'ɛ mu 'lɪ Galileblʊgba 'kwli,

23 'ɛ 'ti 'lɪ 'dɪɔ -mʊ', ʊ dɛɛ Nasaletɪ 'kwli. -ɛ -bɪ -tɪ -mʊ', Nyɪsʊa a winwɫɔn-hanyɔ*

hla la, 'kɪ 'ʊ Wanyɔ -mʊ' kɪ, Nyɪsʊa pʊ la lɛ, ɛ di la ya, ɛ nyre 'ʊ nɪ. -Tɪ a 'mʊ, ɛ nɔ- -bʊ: «D di daa ɔnɛ Nasaletɪ a 'yʊ.»

3

Saan Batisɪ hɛ Nyɪsʊa a -tɪ, 'ɛ pɪ nyibli 'nie 'lu lɛ (Makɪ 1.1-8; Luku 3.1-18; Saan 1.19-28)

1 Ti a 'mʊ 'yri, ɛ kɔ la nyiblo ɔdʊ. 'A 'nyre mɔ Saan Batisɪ. 'Kɪ ɛ 'ti 'lɪ Sudeblʊgba 'kwli. 'Blʊgbakʊtɪɔ -mʊ', -ɛ kɔ 'kwli ɛ 'ti 'lɪ, nyiblo ɔdʊ 'yɪ 'lɪ 'ti, kɛɛ, nyibli -hʊɔhʊɪ, ʊ nʊ- mi 'lɪ ɔtɪ -mɔ. 'Kɪ ɛ ɔtuu 'lɪ Nyɪsʊa a -tɪ a -mɔlɛnɪna -wɫɪ. Nyibli -mʊ', -ʊ mi 'lɪ ɔtɪ -mɔ, kɛ- ɛ pɪ ɔnʊ yɪ:

2 «Ba yru ɔo, 'kɪ 'lɪ 'aan ɔwɫɪ kɪ, -ɛ mɔ, a nu -tɛblɪ, 'ɛ nyre yɪ, 'kɪ 'ʊ Nyɪsʊa ye'. Ba hie 'ʊ yɪnyre-tɛblɪ a 'mʊ bʊ, ba -nyɪ 'aan 'kɔ a pɛpɛ Nyɪsʊa, -ɛ nu ɔo, ti -mʊ', -ɛ kɔ 'yri Nyɪsʊa di 'ʊ nyibli a pɛpɛ win kɪ -kɔɔ -nɪ, ɛ 'mʊɛ yɛ.»

3 -Tɛ ʊ 'yɛ la -Yusu nɪ kʊɛ, ɛ kɔ la Nyɪsʊa a winwɫɔn-hanyɔ* ɔdʊ. 'A 'nyre mɔ la Esai. Esai a 'mʊ, ɛ nɔ- na Saan a -tɪ -mɔ lɛ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊacriɛn 'kwli, -ɛ mɔ, ɛ nɔ- di -Yusu a 'hru yɪ kla, 'tɪ- -Yusu a 'mʊ, ɛ 'mʊ di. -Tɪ a 'mʊ, ɛ 'cɪɪ la, ɛ nɔ- -bʊ:

«Nyɪsʊa wen 'nɪ: Nyiblo ɔdʊ, -tɛ -mʊ', 'dʊ bii 'lɪ yɪ, 'kɪ ɛ di 'lɪ 'ti. 'Bʊ mɔ, 'bʊ yɪ nɪ hɛ, ɛ di 'yaa 'lɪ win, ɛ 'mʊ lɛ pʊ: 'Hru -bʊ, Kʊkʊnyɔ di na,

ba 'sii □ne yi,
'ti- Kukonyo a 'mu, ε 'mu di.
ε 'wi yi, 'aan 'klo bu 'sii 'u yi,
-ε di□e nu, a 'mu -mo -we,
'ti- Kukonyo 'mu di.»

⁴ Saan a 'mu, 'a wlawlu, ε
pi, ε 'yi dekonyo a wlawlu
yi 'wi. U nu □gbuki-so* a
-pupui, 'u hla□a, 'ε nee □ne
mumako a 'betiye ki. 'A
-ne didide, ε yi di, ε no-
mo 'kolio ko dnyra. (ε
'wi yi, Saan mo la Nyisua a
winwlon-hanyo □ni□o la. -Te
ni -do nyibli -mu', -u yi la
Nyisua a win wlon -he, u ni
la 'mu, ti -hi la a ti 'yri, ke-
Saan ni la 'mu -we.)

⁵ Nyibli -huchui, u nu-
-huen 'li Jrusredio ko
Sudeblugba 'kwli le, 'u mi
'li□i yi, u ko 'blugbi -mu', -u
□glaa 'li 'nie gbagbu -mu', u
dee Suden a nyibli 'huen-
ke- nyibli a pepe a 'mu, u
ni, 'u mi 'li□i yi, 'u yi 'a win
'win,

⁶ 'u yi 'waa -tebli 'kukui
yi -ween -ni, 'ki 'u nyibli
-huchui yi, 'ti- Saan, 'ε pi
□nu 'nie 'lu le, 'ki 'li 'nie
gbagbu -mu', -ε mo Suden
-mo.

⁷ Falisi□tumu* ko
Sadusi□tumu* a nyibli
-huchui, nu- mi 'li Saan
-mo -we, -ε di□e nu, ε 'mu
□nu 'nie 'lu le pu. -Te Saan
'ye □nu, -ε -bi ε wen: «'A
mu -mu', a kee nyibli, 'aan
nunuklo 'ε nyre yi, -wen hro.
Nyisua a yru 'tε kwle 'a mu
ni. A 'ni 'puu 'li le, -ε mo, a
-we 'li ba 'gba□a ye' ci ni.

⁸ 'Ti- 'mu 'a mu 'nie 'lu pu,
ba nu □haan-tebli, u 'mu□u

'ye, -ε mo, a hie 'u de 'kuku,
a ni bu, 'a -nyi 'aan dionu
Nyisua.

⁹ A 'ni 'puu 'li le, -ε mo, a
mo -aan 'bai gbagbu Abra-
hamu a 'yonu □ni□o, 'a -ti,
Nyisua 'yi 'li□i 'li -we, bu puu
ne 'a mu yru le. 'N yi 'a mu
'ni -lee -ni, -ε mo, Nyisua -we
'li bu nu□o ni, 'hi -bu, bu -he
Abrahamu a 'yonu ni.

¹⁰ U -we -mo, 'ki bu nu
'duwe, bu hla 'a -ne tugbe
□du, -ε 'ye ni tu 'kui, u 'mu□u
'to pu. ε □hen 'nyre, -ε mo,
Nyisua -we -mo, 'ki bu puu
nyibli -mu', -u 'ye ni □tuu
'u□u 'u -bati le.

¹¹ 'Mo -bu, 'nie, ε no- 'n pi
'a mu 'lu le, -ε di□e nu, nyibli
'mu□u 'ye, -ε mo, a hie 'u
'aan de 'kuku bu, 'a -nyi 'aan
dionu Nyisua. Kee, nyiblo
-bi di 'ni di. No- di 'u 'mu ke'
kue. No- di 'kli ki ni, ε 'mu
'u 'mu 'u -hi, 'ki 'li Nyisua a
'nyre 'kwli. 'Mo -bu, 'n 'yi
nyiblo □du 'pa-, 'ki □bu di□e
-hee -ni, 'ki 'u 'a -ne -kuande
□du a -ta'. Nyiblo a 'mu, -ε
di di, Nyisua a -Hihui* ko na
-bu, -ε yi wlu, no- ε di 'a mu
-nyi.

¹² Nyiblo a 'mu, ε di 'wi-
-kubule□hlonnyo yi, -ε 'ble
-nmahen kua, ε di nu, ε 'mu
-kubu le □hlon, 'bu □hlon
-kubu a 'mu le, ε 'mu□u bu
□tu, 'ti- ε 'mu 'a -tutui 'to pu,
'ki 'li na -mu', -ε 'ye ni jre
'nyi.»

Saan Batisi, ε no- pu la
-Yusu 'nie 'lu

(Maki 1.9-11; Luku 3.21-
22)

13 -Nyrɔwɔ ɔɔɔ, 'kɪ -Yusu -hɔn 'lɪ Galileɪɔgbɔ 'kwli, 'ɛ mu 'lɪ 'nie -mʊ, ʊ dɛɛ Sudɛn wien, 'kɪ 'lɪ Saan 'hʊɪ, -ɛ diɔɛ nu, Saan 'mʊɔɔ 'nie 'lu pʊ.

14 Kɛɛ, Saan hɪa nɪ, ɛ wɛn: «Mɔ -blɛɛ yɪ, -bʊ pʊ wɛn 'nie 'lu, kɛɛ, -mɔ -di, 'kɪ ɔɔɔ pʊ -mʊ 'nie 'lu.»

15 Kɛɛ, -Yusu ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ, ɛ wɛn: «Tɛ ti nɛ -bʊ, ɔɔɔ 'hɪaa 'lɪɔɔ kɪ, -kɔɔ dɛ Nyɪsʊa -hʊa, -a blɛɛ yɪ -ba nuɔɔ.» ɛ nɔ- mɔ Saan bʊ wɛn, bʊ pʊ -Yusu 'nie 'lu.

16 -Tɛ ɛ pʊɔɔ 'nie 'lu, -Yusu bʊ yɪ 'lɪ 'nie -mɔ nɪ -hʊɛn, -ɛ -bɪ ti nɪ -do a ti 'yri, yakɔ -ki wɔɔn, 'ɛ 'yɛ Nyɪsʊa a -Hihiu*, 'ɛ -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli, 'ɛ ɔɔɔ 'bʊɔɔ 'lu, ɛ 'wɪ -tɛ -hungbe bʊ 'yɛ nɪ ɔɔɔ wɛn 'bʊɔɔ 'lu,

17 ɛ kɔ, 'b 'wɪn Nyɪsʊa a win, 'ɛ -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli, 'ɛ pɪ lɛ: «ɛ nɔ- mɔ 'na 'Yu nɪ -do, 'n nʊɛ -nɪ -tɛɛ, -ɛ nie 'mʊ dɔɔɔ.»

4

-Tɛ 'kuo -hʊɪn* a nyiblo gbagbʊ ɔɔɛ la 'b -Yusu lɛ (Makɪ 1.12-13; Luku 4.1-13)

1 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ Nyɪsʊa a -Hihiu* gba 'lɪ -Yusu -tɪtɛ -mʊ, 'dʊ bii 'lɪ yɪ, -ɛ diɔɛ nu, 'kuo -hʊɪn a nyiblo gbagbʊ Satan 'mʊ 'bʊɔɔ lɛ ɔɔɛɛ -nɪ.

2 'Kɪ 'lɪ -tɪtɛ a 'mʊ, 'kɪ ɛ -hi 'lɪ -nyrɔwɪ a -wɪ nɪ 'hʊɛn kɔ 'tɔɔwɪ a -wɪ nɪ 'hʊɛn. 'Kɪ -nyrɔwɪ a 'mʊ 'kwli, ɛ 'yɪ dɛ -di. -Tɛ -nyrɔwɪ a ɔɔwɪ nɪ 'hʊɛn a 'mʊ, ʊ -hi, -ɛ -bɪ 'kanʊ -tʊa la 'a nunuo.

3 ɛ nɔ- mɔ 'kuo -hʊɪn a nyiblo gbagbʊ bʊ 'yɪa 'bʊɔɔ 'hʊɪ bʊ, bʊ lee ɔɔɛ: «'Bʊ mɔ, ɔɔɔ mɔ Nyɪsʊa a 'Yu, lee 'hɪ -bʊ, bʊ -hɛ 'fɔɔ.»

4 -ɛ -bɪ -Yusu ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ, ɛ wɛn: «D 'crɪɔɔ nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊacrɪɛn 'kwli, -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ dididɛ nɪ -do 'pa-, ɛ 'nɪ -nuɔɔ lɪɔɔ, -tonyiblo 'nɪ -nɪɔɔ 'kɔ, kɛɛ, win a pɛpɛ, -ɛ -hʊɛn 'lɪ Nyɪsʊa wɔɔn, ɛ nɔ- niɔɛ, 'tɪ- -tonyiblo 'ɛ yɪ 'kɔ nɪ.»

5 -Tɛ ɛ -hi, -ɛ -bɪ 'kuo -hʊɪn a nyiblo gbagbʊ gba 'lɪɔɔ Jrusɛdɪɔ 'kwli, -ɛ mɔ Nyɪsʊa a dakɔ a 'dɪɔ gbagbʊ, 'ɛ 'yaa 'lɪɔɔ Nyɪsʊa a 'kagbau kɪ,

6 'tɪ- 'ɛ yɪ 'kɪɔɔ -lee -nɪ, -ɛ mɔ: «'Bʊ mɔ, ɔɔɔ mɔ Nyɪsʊa a 'Yu, -ɛ -bɪ ɔɔpluu 'lɪ ɔɔhlɔn, -ɛ nuɔɔ, ʊ 'crɪɔɔ nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊacrɪɛn 'kwli, -ɛ mɔ:

-Na -tɪ Nyɪsʊa kɔ bʊ lee nɛ 'a lɛlɛnyʊ, ʊ 'mʊ -mʊ kɔ, -ɛ diɔɛ nu, -na bʊ 'nɪ ɔɔha 'hɪɔ yɪ ɔɔgbɛ.»

7-Yusu wɛn: «D 'crɪɔɔ nɪ -wɛ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊacrɪɛn 'kwli, -ɛ mɔ: ɔɔɔ yɪ -blɛɛ -nɪ, -bʊ ɔɔtɛɛ 'b -na Kʊkɔnyɔ Nyɪsʊa lɛ.»

8 -ɛ -bɪ 'kuo -hʊɪn a nyiblo gbagbʊ gbaɔa nɪ dɛ, 'kɪ 'lɪ dʊgbɔ blɔɔbʊ 'lu, 'ɛ tɔɔ ɔɔnɛ 'kɔ kɪ a 'blɔgbɪ a pɛpɛ, kɔ 'waa -tɪ a 'yɪ'bʊbʊa, ɛ wɛn:

9 «'N kɔ ɔɔɔ -nyɪ -mʊ 'a pɛpɛ, 'bʊ mɔ, ɔɔɔ bla 'mʊ kwɪɪ yɪ bʊ, 'kɪ 'b 'na 'bʊtʊule a -ta'.»

10 -ɛ -bɪ -Yusu wɛn: «Mu, Satan, hlɔɔ 'mʊ -mɔ lɛ, -ɛ nuɔɔ, ʊ 'crɪɔɔ nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊacrɪɛn 'kwli, -ɛ mɔ: -Na Kʊkɔnyɔ Nyɪsʊa nɪ -do, ɛ nɔ- -blɛɛ yɪ -bʊ bla kwɪɪ yɪ

bu, 'kɪ 'v 'a 'vɔ̃tuule a -ta', nɔ-
bleɛ -tɪ a 'yi'buale yɪ.»

11 -Tɛ ɛ -yɾɛ, -ɛ -bɪ 'kuo
-hɔɪn a nyiblo gbagbu -haɔ̃a
mɛ lɛ. Ti nɪ -do a ti 'yɾi, -ɛ -bɪ
Nyɪsua a lɛlenyɔ nyɾɛ 'vɔ̃v
'hɔɪ, 'v -tɔa 'a -hɛɛlɛ.

-Tɛ -Yusu ɔ̃tu la -kvan
-wlu, 'kɪ 'lɪ Galileblɔgba 'kwli
(Makɪ 1.14-15; Luku 4.14-
15)

12-13 -Yusu 'wɪn nɪ, -ɛ mɔ,
v pɔ Saan Batistɪ ɔ̃jɪ'. ɛ nɔ-
kɔ -tɪ 'ɛ -hɔn 'lɪ Sudeblɔgba
'kwli, 'ɛ mu 'lɪ 'a 'dɪɔ, -ɛ
mɔ Nasaletɪ 'kwli, 'kɪ 'lɪ
Galileblɔgba 'kwli. Kɛɛ, ɛ 'yɪ
'lɪ -wɛɛn -nɪ, 'ɛ mu 'lɪ 'dɪɔ
-mɔ', -ɛ mɔ Kapenaɔ 'kwli,
-ɛ nɪ 'v Galileblɔgba a 'yɾu
wien, 'kɪ 'lɪ Sabuloblɔgba kɔ
Nɛfɔtaliblɔgba 'kwli.

14 ɛ nuɔ̃o nɪ, -ɛ diɔ̃e
nu, -tɪ -mɔ', Nyɪsua a
winwɔn-hanyɔ Esai hla la,
ɛ 'mɔ 'v nyɾɛ. -Tɪ a 'mɔ, ɛ
nɔ- -bɔ:

15 «Ba pɔ 'v nɔa bu,
'a mɔ nyibli -mɔ', -v nɪ 'lɪ
Sabuloblɔgba kɔ
Nɛfɔtaliblɔgba 'kwli, 'kɪ
'lɪ 'yɾu wien,
kɔ 'a mɔ -mɔ', -v nɪ 'lɪ Sudɛn
a 'niki,
ɛ kɔ 'a mɔ hiapɔnyibli -mɔ',
-v 'yɪ Nyɪsua -yi,
-v nɪ 'lɪ Galileblɔgba
'kwli.

16 Kɛ- Nyɪsua -pɔ, 'kɪ 'v 'aan
-ta':

Dakɔ -mɔ', -v nɪ 'lɪ halɔ 'nyɪ,
v di 'ye -nyɾɛ gbagbu.

-Nyɾɛ a 'mɔ, ɛ yɪ 'nɪ wɪn,
'kɪ 'v dakɔ a 'mɔ -mɔ,
-v nɪ 'lɪ 'kɔkɔv a 'blɔgba
'kwli,

-ɛ kɔ 'kwli -nyɾɛ 'yɪ 'lɪ
-nɪ.»

Kɛ- Esai a 'pɔplɛwin pɔ la.

17 Kɔɛ 'v ti a 'mɔ 'yie bu,
-Yusu -tɔa la Nyɪsua a -tɪ
a -mɔlɛnɪna, ɛ wen: «Ba
yɾuɔ̃o, 'kɪ 'lɪ 'aan ɔ̃wɪ kɪ, -ɛ
mɔ, a nɪ -tɛblɪ, 'ɛ nyɾɛ yɪ,
'kɪ 'v Nyɪsua ye'. Ba hie 'v
yɪnyɾɛ-tɛblɪ a 'mɔ bu, ba -nyɪ
'aan 'kɔ a pɛpɛ Nyɪsua, -ɛ
nuɔ̃o, ti -mɔ' -kɔ 'yɾi Nyɪsua
di nyibli a pɛpɛ win kɪ -kɔɔ
-nɪ, ɛ 'mɔɛ yɾɛ.»

-Tɛ -Yusu da la 'pɔpanyibli
nɪ -hɛn, 'kɪ bu -hɛ la 'a -nag-
bopɔ*

(Makɪ 1.16-20; Luku 5.1-
11)

18 -Nyɾɔwɔ ɔ̃dɔ 'kwli,
-Yusu mu la 'lɪ Galileblɔgba
a 'yɾu wien. Bu yɪ 'kɪ 'yɾu
wien lɛ nɪ 'yɾɛɛ -nɪ, -ɛ -bɪ ɛ
yɛ 'dɪayɪnɔ nɪ 'hɔɛn kɪ. 'Waa
'nyɾɛ mɔ Simɔ, v dɛɛ Pielɪ, kɔ
Adre. V mɔ 'pɔpanyibli ɔ̃nɪɔ.
'Kɪ v nɪ 'lɪ 'waa 'blagbɪ 'kwli,
'v pɪ 'waa -tati.

19 -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ ɔ̃nɔ yɪ,
ɛ wen: «Ba di 'lɪ, a 'mɔ
'mɔ ɔ̃wien lɛ kɔɛ, a 'mɔ 'na
-nagbopɔ -hɛ. 'N diɔ̃e 'nɪ nu,
a 'mɔ -tonyibli lɛ 'kukue -nɪ.
ɛ 'wɪ yɪ, -tɛ a nɪ, 'a pɪ -tati 'a
yɪ -hrin lɛ 'kukue -nɪ, kɛ- ba
nu, ba 'kukue -tonyibli lɛ, v
'mɔ 'na -nagbopɔ -hɛ -wɛ.»

20 -Tɛ ɛ lee 'kɪ ɔ̃nɔ -tɪ a
'mɔ, -ɛ -bɪ ti nɪ -do a ti 'yɾi, v
hie 'v 'waa -tati bu, 'v -tɔa 'a
ɔ̃wienlɛkukɔɛ.

21 Bu 'yɪya 'v ye' bu, -ɛ -bɪ
ɛ yɛɛ 'v 'dɪayɪnɔ nɪ 'hɔɛn
-bɪ bu. 'Waa 'nyɾɛ mɔ Saki
kɔ Saan. 'Waa 'bat a 'nyɾɛ
mɔ Sebede. 'Kɪ v nɪ 'lɪ

'waa 'blagbu 'kwli, u ko 'waa 'bai 'hven-, 'u yi 'waa -tati □hrenti -ni. -Te ε yεε 'u 'diayinu ni 'hven a 'mu bu, -ε -bi ε da □nu ni, 'ki bu -he 'a -nagbopu,

22 ti ni -do a ti 'yri, 'u hie 'u 'waa 'bai ko 'waa 'blagbu bu, 'u -tua -Yusu a □wienlekukue.

-Te -Yusu tve la nyibli Nyisva a -ti, ε ko, -te ε ni□e, 'waa 'kve 'ε yi -we

(Maki 1.39; 3.7-12; Luku 4.44; 6.17-19)

23 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu -tua Galileblugba a pepe a kinina, 'ε tve Nyisva a -ti, 'ki 'li Nyisva a 'kayo ble, 'ε hle□e, -te Nyisva di -tonyibli a win a kikoolε nu, 'ε ni□e, nyibli a 'kve a pepe 'ε yi -we, ko 'waa kıkla-tebli a pepe 'hven-.

24 ε no- ko -ti, 'a 'nyre 'ε 'heen bu, 'ki 'li Galileblugba a pepe 'kwli, nyibli -ni 'li Siliblugba 'kwli, 'u 'win 'a 'nyre. ε no- ko -ti 'u gbe 'li□i 'hwhrennyu -huchui -mo, ε ko nyibli -mu', 'a -ne kıklade □du ni. Nyibli a 'mu, 'waa de -bi ni 'u, 'kuo -hutin* ni 'u □nu ke', -gbugbukue 'ε ni -u -bi, 'waa de -bi 'u -yiyre ε. 'Waa pepe a 'mu, -Yusu nu□o ni, 'waa 'kve 'ε -we.

25 ε no- ko -ti nyibli -huchui 'u yi□i □wien le kve. 'Ki u -hven 'li Galileblugba ko Dekapoblugba, ko Jrusre ko Sudeblugba a pepe 'kwli, ko 'blugba -mu', -ε ni 'li Suden a 'niki.

5

-Te -Yusu tve la 'a -nagbopu*, 'ki 'li dvgba 'lu

1 -Te -Yusu 'ye la nyibli -huchui -mu', -ε -bi 'ki ε 'ya la 'u dvgba 'lu, ε ko 'a -nagbopu 'hven-, 'ε ni la bu,

2 'ε -tua la 'waa toole.

Seyi a plo a bleele
(Luku 6.20-23)

3 ε wen:

«Nyibli -mu', -u yi□e, -ε mo, 'ki 'li 'waa □wli ki, □haande 'yi 'li -ni,

'bu mo, Nyisva a -Hihiu* 'bu 'yi 'u □nu ke' -ni,

nyibli a 'mu, bu ko plo a bleele,

-ε nu□o, u nu- di 'li Nyisva a 'klo yrayru 'kwli pa.

4 Nyibli -mu', -u ko □wli bi □hlon,

bu ko plo a bleele,

-ε nu□o, Nyisva a □gbetu,

ε no- di 'li □nu □wlu 'kwli bu □tu.

5 Nyibli -mu', -u ko □wli □yopu -ni,

bu ko plo a bleele,

-ε nu□o, u nu- Nyisva di 'blugba -mu' -nyi,

ε pu le, ε di 'a nyibli -nyi.

6 Nyibli -mu', -u □mυe□e le diaki,

'ki 'li 'waa □wli a pepe ki,

'ki 'waa ninabui bu 'sii 'u yi, 'ki 'u Nyisva ye',

nyibli a 'mu, bu ko plo a bleele,

-ε nu□o, de -mu', u □mυe le, Nyisva di □nu 'ni -nyi.

7 Nyibli -mu', -u ko 'waa 'bio -tonyibli a nyai,

bu ko plo a bleele,

-ε nu□o, 'waa 'mumu, Nyisva
di yru 'waa nyat.

8 Nyibli -mu', -v kɔ □wli □sii
'v yi,

bu kɔ plo a bleele,

-ε nu□o, v di Nyisva 'ni 'ye.

9 Nyibli -mu', -v □mvε□ε εε,
'ki nyibli bu wɔnwɛɛn ki
bu,

bu kɔ plo a bleele,

-ε nu□o, Nyisva di daa □nv 'a
'yonv.

10 Nyibli -mu', de Nyisva
-hve, -v ni□e,

'a -ti 'bu yi □nv □hven
ni □tui,

nyibli a 'mu, bu kɔ plo a
bleele,

-ε nu□o, v nv- di 'li Nyisva a
'klo yrayv 'kwli pa.

11 'A mu -mu', 'bu yi 'a mu 'yri
ni -he,

'bu yi 'a mu □hven ni □tui,

'bu yi 'a mu -ti ni -yee -ni,

'bu yi 'a mu hi kle ni pi,

-te a mo 'na -nagbopv* a -ti,

ba kɔ plo a bleele.

12 Ba nu dɔdv, -kɔti -nyrɔwɔ,
a di Nyisva yi mu,

Nyisva di -nyi 'a mu 'wio
gbagbu.

Nyisva a winwlon-hanyv*
-mu',

-v ni la 'klo, ti -hi la a ti
'yri,

ke- nyibli ni la, 'v □tui la □nv
□hven.»

-Yusu pv 'ta kɔ -nyre
'hven- a 'ledv

(Maki 9.50; Luku 14.34-
35)

13 Ke- -Yusu pi 'a -nag-
bopv* yi de: «-Te 'ta ni 'mu,
'ki 'v didide -mɔ, ke- a ni
'mu, 'ki 'v -tutu ki a nyibli
-mɔ -we. Keε, 'ta a 'mu,

bu 'waan ne 'a wlonnɔ, v
'yi 'li□i 'li -we, bu -nyi□e 'a
wlonnɔ a 'mu de. E 'yi 'ki
-kvan □dv -kɔ de, 'bu 'yi bu
pu 'wan, nyibli bu na□a kle.

14 'A mu -mɔ 'klo -bu, 'a
-nyre. 'Dɔ -mu', -ε ni 'li
dugba 'lu, ε 'yi -huhlidɔ 'pa-

15 Nyiblo 'bu 'bia 'napi, ε
'ni □jri□e li□i kika 'lu bu,
keε, 'ki ε □tui 'v□v de 'lu bu,
-ε di□e nu, nyibli -mu', -v ni
'li 'kayu bu, 'v 'mu ε yru.

16 -Te 'napi ni wɔnwɔn,
'ki 'v nyibli -mu' -mɔ, -v ni
'li halo 'nyi, ke- 'aan nunuklo
bu nu wɔnwɔn, 'ki 'v nyibli
ye', -ε di□e nu, □haandε -mu',
a di nu, v 'mu□v 'ye, v 'mu
'aan 'Ba Nyisva -ni 'li yakɔ
'kwli 'nyre ε pv.»

De -mu', -Yusu tve ne 'a
-nagbopv*, 'ki 'v Nyisva a
tete a -ta'

17 «'Aan □wli 'ni 'yee
'li□i, -ε mɔ, 'n di ni, -ε
di□e nu, 'mu 'v tete -mu'
ε -ha, Nyisva -nyi la 'a
winwlon-hanyv* Moise,
ε kɔ -ti -mu', Nyisva a
winwlon-hanyv -bi 'cɔ la.
'N 'yi -di, 'ki □bv -ha 'v□v 'v,
keε, 'n di ni, 'mu 'a mu -tɔ
-ni, de -mu' ε □hen 'nyre, ε
kɔ, -ti -bu, ε hle, 'mu□v nu.

18 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, ε
'yi Nyisva a tetebv gbe □dv
-kɔ, -bu di 'v 'a 'bi 'lu -hon, ε
'mu□v gba -gbagba, yakɔ kɔ
-tutu 'hven-, v 'mu bu -we.

19 E nɔ- nu□o, nyiblo 'bu ni
'v, 'bu yi 'v Nyisva a tetebv
'cɔmε gbe ni -do 'hru wlon
ni -he, 'ti-, 'bu yi□i nyibli -bi
ni -tve -ni, nyiblo a 'mu, ε nɔ-
v di nyiblo 'cɔmε -daa -ni,

'kɪ 'lɪ Nyɪsɔvɑ a 'kɔɔ yɾɑyɾvɔ
'kwli. Kɛɛ, nyiblo 'bɔ nɪ 'v,
'bɔ yɪ 'v tete a 'mɔ nɪ ɔtɔi
-nɪ, kɔ 'bɔ yɪɔɪ -v -bɪ nɪ -tɔɛ
-nɪ, ɛ nɔ- v dɪ nyiblo gbagbɔ
-daa -nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔvɑ a 'kɔɔ
yɾɑyɾvɔ 'kwli.

20 'N yɪ 'a mɔ 'nɪ -lee
-nɪ: Dɛ -mɔ', Nyɪsɔvɑ -hɔɛ,
tetetɔɔnyɔ kɔ Falisiɔtumɔ* a
nyibli 'hɔɛn-, v 'nɪ -nuɔɔ hɔɪ.
'A mɔ -mɔ -bɪ, 'ba 'yɛ nɪ ɔtuu
'v Nyɪsɔvɑ, 'ba 'yɪ 'v nyibli a
'mɔ 'v -hi, a 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ,
ba pa 'lɪ Nyɪsɔvɑ a 'kɔɔ yɾɑyɾvɔ
'kwli.»

*Dɛ -mɔ', -Yusu tɔɛ nɛ 'a
-nagbɔvɔ*, 'kɪ 'v nyiblo bɔ 'la
'a 'bɪ a dɛ kɪ*

21 «A yɪɔɛ nɪ, -ɛ mɔ, tete
-bɪ, Nyɪsɔvɑ -nyɪ la -aan
'bainɔ, ɛ nɔ- mɔ: ɔNɪ 'laa 'lɪ
nyiblo. Nyiblo 'bɔ 'la 'a 'bɪ
-tonyiblo, v kɔ bɔ pɔv ɔnɛ
-bati lɛ.

22 Kɛɛ, 'mɔ -bɪ, kɛ- 'n pɪ:
'A -nɛ nyiblo 'bɔ yɪ 'a 'dɪayɪ
yɾv lɛ nɪ -pɪ -nɪ, v blɛɛ
yɪ bɔ gba 'lɪ nyiblo a 'mɔ
-batipɔnyɔ yɪ. Nyiblo 'bɔ lee
nɛ 'a 'dɪayɪ, -ɛ mɔ: -Ba nɪ,
v blɛɛ yɪ bɔ gba 'lɪɔɪ 'bɔ
a nyibli yɪ, v 'mɔɔv -bati lɛ
-pɔv -nɪ. Nyiblo 'bɔ daa nɛ
'a 'dɪayɪ nɪblɔnyɔ, ɛ blɛɛ yɪ
bɔ mu 'lɪ na -mɔ' 'nyɪ, -ɛ 'yɛ
nɪ jɾɛ yɾyɾvɔ.

23 'Bɔ mɔ, ɔnɪ yɪ -cɔhlɔn*
nɪ pi, 'kɪ 'v Nyɪsɔvɑ yɛ', 'tɪ-
'bɔ bi 'lɪ -mɔ 'kwli, -ɛ mɔ, -na
'dɪayɪ -bɪ, ɛ 'yɪ plɔ a bleelɛ
-kɔ -na -tɪ,

24 hie 'v -na -cɔhlɔn a 'mɔ
bɔ, -bɔ mu, -kɔ -na 'dɪayɪ
a 'mɔ 'hɔɛn-, a 'mɔ -tɪ a
'mɔ yɾɛ -kɔkɔvɑ -nɪ, ɛ 'mɔ 'lɪ

-wɛ, 'tɪ- ɔmɔ -mɔ ɔhɪan, ɔmɔ
-cɔhlɔn pi, 'kɪ 'v Nyɪsɔvɑ yɛ'.

25 'Bɔ mɔ, nyiblo 'bɔ yɛɛ
-mɔ -tɪ, -ɛ nuɔɔ, ɔble 'a
'wliyɛ kɔvɑ, ɛ kɔ -mɔ 'hɔɛn-,
'ba yɪ 'lɪ -batipɔvɛlɛ' nɪ mi,
ɔmɔɔɔ lɛ, 'kɪ ɛ kɔ -mɔ
'hɔɛn-, ba kɔ kɪbɔwɛɛnɛ, -tɛ
a 'tɪɛ nɪ 'hɾu wɔn, ɛ 'nɪ ɔha
'lɪ -mɔ -batipɔnyɔ yɪ gba,
-batipɔnyɔ 'nɪ ɔha -mɔ 'lɪ
-sadapɔ yɪ gba, 'v 'nɪ ɔha
-mɔ ɔjɪ' pɔ.

26 'N yɪ -mɔ 'nɪ -lee -nɪ, 'bɔ
pɔ -mɔ ɔjɪ', 'kɪ -dɪ 'lɪ ɔjɪ' a
'mɔ nɪ, ɔmɔ 'wliyɛ a pɛpɛ
a 'mɔ 'pɛɛ -nɪ, 'tɪ- ɔmɔ ɔjɪ'
'hɾɪ.»

*Dɛ -mɔ', -Yusu tɔɛ nɛ 'a
-nagbɔvɔ*, 'kɪ 'v -wlawɪ a dɛ
kɪ*

27 «A yɪɔɛ nɪ, -ɛ mɔ, tete
-bɪ, Nyɪsɔvɑ -nyɪ la -aan
'bainɔ, ɛ nɔ- mɔ: ɔNɪ 'nuo 'lɪ
-wlawɪ.

28 Kɛɛ, 'mɔ -bɪ, kɛ- 'n pɪ,
nyiblo 'bɔ ta 'lɪ 'a 'bɪhɪan a
nɔgbɑ 'yɪ lɛ, 'tɪ-, 'kɪ 'lɪ 'a ɔwɔ
kɪ, 'bɔ pɔ lɛ: 'N -hɔɛɔɛ nɪ,
nyiblo a 'mɔ, ɛ nu -wlawɪ,
'kɪ 'lɪ 'a ɔwɔ kɪ, ɛ kɔ nɔgbɑ
a 'mɔ 'hɔɛn-.

29 'Bɔ mɔ, -na 'yɪ 'bɔ yɪɔɪ
nɪ ni, ɔnɪ yɪ dɛ 'kuku nɪ ni,
-ɛ -bɪ -ha 'lɪ ɔnɔ lɛ, ɔmɔ ɔnɔ
'wan pɔ. -Bɔ -ha 'v -dɪɔnɔ a
'hɔɪ a 'kɪbɪɑ, -bɔ pɔɔv 'wan,
ɛ nɔɔ 'v lɛ, 'ɛ -hi 'v bɔ pɔ 'lɪ
-na pɛpɛ na -mɔ', -ɛ 'yɛ nɪ jɾɛ
yɾyɾvɔ 'nyɪ.

30 'Bɔ mɔ, -na dɪɪɛdabɔ
'bɔ yɪɔɪ nɪ ni, ɔnɪ yɪ dɛ 'kuku
nɪ ni, 'bɛ 'vɔv 'v, ɔmɔɔv
'wan pɔ. ɛ nu -tɛɛ, 'kɪ -bɔ
pɔ -na 'hɔɪ a 'kɪbɪɑ -bɪ 'wan,
'ɛ -hi 'v -na pɛpɛ -bɔ mu 'lɪ

na -mu', -ε 'ye ni jre yruyru 'nyi.»

De -mv', -Yusu tve ne 'a -nagbopv, 'ki 'v nvgba kɔ 'a nyibw 'hven- bu -hihie yre a de ki*

(Matie 19.9; Makı 10.11-12; Luku 16.18)

31 «Tete* -bi, Nyisua -nyi la -aan 'bainv, ε nɔ- mɔ: Nyiblo 'bu te 'a nvgba bu, ε kɔ bu -nyi nvgba a 'mu 'crien, -ε hleε, -ε mɔ, ε teε bu.

32 Kεε, 'mɔ -bi, ke- 'n pi: 'A -ne nyiblo 'bu te 'a nvgba bu, 'bu 'yi 'a -wlawlıde a -ti 'pa-, nvgba a 'mu 'bu -mu, 'bu kɔ nyibw -bi, 'a yi-henyibw -mu', ε nɔ- pu nvgba a 'mu -wlawlıde ki. 'Ya 'v 'lu de, nvgba a 'mu, ε te bu, nyiblo -diε kɔ, nyiblo a 'mu, ε ni -wlawlı -we.»

De -mv', -Yusu tve ne 'a -nagbopv, 'ki 'v 'svule a de ki*

33 «A yiε ni, -ε mɔ, tete -bi, Nyisua -nyi la -aan 'bainv, ε nɔ- mɔ: 'Bu mɔ, ɲni 'svv Nyisua, -ε mɔ: De -bu, 'n diε 'ni nu, ɲyi 'ki yi -bleε -ni de, -bu pu le, -ε mɔ, ɲni -nu ɲi. De -bu, -kɔti -ni 'svv Nyisua, -ε mɔ, -diε 'ni nu, nu ɲo.

34 Kεε, 'mɔ -bi, ke- 'n pi: A 'yi yi -bleε -ni ba 'svv -ni. A 'yi yi -bleε -ni ba 'svv yakɔ, -ε nu ɲo, ε nɔ- mɔ Nyisua a kibvıde.

35 A 'ni 'svv 'lı -tvv, -ε nu ɲo, ε nɔ- mɔ Nyisua a buıkleεtude. A 'ni 'svv 'lı Jrusredıɔ, -ε nu ɲo, ε nɔ- mɔ Nyisua a 'dıɔ.

36 ɲni 'svv 'lı -na 'lu, -ε nu ɲo, ɲyi 'klı ɲdv -kɔ, 'ki -bu nu ɲo, -na 'lu-pupui a 'ye ni -do bu 'ple, -hvv' bu jre.

37 Kε- ba pu: Iin 'bu mɔ iin, ε kɔ, ba pu: 'Uvn-, 'bu mɔ 'vvn-. ɲni -maa 'v ɲv 'svule 'lu, ε mɔ yınyrede ɲniɔ. 'Ki ε -hven 'lı 'kuo -hvın* a nyiblo gbagbv -mɔ.»

De -mv', -Yusu tve 'a -nagbopv, 'ki 'v kle'wıwı a -ta' (Luku 6.29-30)*

38 «A yiε ni, -ε mɔ, tete -bi, Nyisua -nyi la -aan 'bainv, ε nɔ- mɔ: Nyiblo 'bu wa 'a 'bı a 'yie, v kɔ bu wa a 'yie -we. Nyiblo 'bu -yraa ne 'a 'bı 'nye wlon, v kɔ bu -yraa ɲne 'nye wlon -we.

39 Kεε, 'mɔ -bi, ke- 'n pi: Nyiblo 'bu nu 'a mu yınyrede -mɔ, a 'ni 'wı 'lı 'aan dıɔnv kle. Nyiblo 'bu pu 'lı 'ɲma -na diidenva 'kwlı, -ha ɲa me le, bu pu 'lı 'a de -bi kamlanva 'kwlı.

40 Nyiblo 'bu -hve bu yeε -mv -ti, 'ki 'lı -batıpvıɔ yi, 'bu yi -na wlawlv ni -hve, -ha ɲa me le, bu gba -na kveti.

41 Nyiblo 'bu ni 'v -mv ke', 'ki -bu 'ble 'a blɔ, 'ki 'lı -kiloye ni -do 'yri, -ε -bı pu 'v 'hven a -kiloye.

42 Nyiblo 'bu yi -mv de ni -hve, -ε -bı -ha 'lı ɲı 'lı, -bu -nyi ɲneε. Nyiblo 'bu -hve bu 'trɔsı -mv de, ɲni 'hıaa 'lı.»

Ba nve ne 'aan yraanyibli (Luku 6.27-28,32-36)

43 «A yiε ni, -ε mɔ, tete -bi, Nyisua -nyi la -aan 'bainv, ε nɔ- mɔ: Nve -na

'buhuan, keε, yraa nyiblo -bu, -ε yraa -mu.

⁴⁴ Keε, 'mo -bi, ke- 'n pi: Ba nve ne 'aan yraanyibli, ko, ba da Nyisua, 'ki 'u nyibli -mu', -u tui 'a mu hiven a -ta',

⁴⁵ -ε di e nu, 'aan 'Bai Nyisua, -ε ni 'li yakō 'kwli, a 'mu 'a yonu -he, -ε nu o, nyibli -bu, -u ko 'cre, ko 'waa de -bu, -u mo haannyibli, Nyisua ni e ni, 'yru 'ε yi hven, 'ki 'u nu -mo'. Nyibli -bu, -u 'sii 'u yi, ko nyibli -bu, -u 'yi 'u yi 'sii -ni, Nyisua ni e ni, 'nu 'ε yi di, 'ki 'u nyibli a pepe a 'mu a -ta'.

⁴⁶ 'Bu mo, 'ba nve nyibli ni -do -mu', -u nve ne 'a mu, a 'ni 'yee 'li i, -ε mo, 'a -ti Nyisua di nu 'a mu haande -mo. De ni -do a 'mu, 'crekōnyibli ni e ni -we.

⁴⁷ 'Bu mo, 'ba yi 'aan 'diaynu ni -do haande -mo ni ni, 'aan wli 'ni 'yee 'li i, -ε mo, a ni de gbagbu. De a 'mu, nyibli -mu', -u 'yi Nyisua -yi, u ni e ni -we.

⁴⁸ Ba 'sii 'u yi, wli yi -te 'aan 'Bai Nyisua -ni 'li yakō 'kwli, ε -nu, 'ε 'sii 'u yi.»

6

De -mu', -Yusu tve ne 'a -nagbopu, 'ki 'u hivennyibli a -heεε a -ta'*

¹ «'Bu mo, 'ba yi hivennyiblo haande -mo ni ni, a 'ni 'nuo 'li i, 'ki 'u nyibli ye', -ε di e nu, u 'mu 'a mu 'nyre le pu a -ti. 'Bu mo, 'ba yi haande a 'mu 'a nunuo le ni ni, 'aan 'Bai Nyisua, -ε ni 'li yo', ε 'yi 'li i

'li -we, bu -nyi 'a mu 'a -ti a 'wio.

² 'Bu mu, ni yi hivennyiblo de ni -nyi, 'ki 'u 'a -heεε a -ta', ni 'lee 'li nyibli a pepe le, wli yi nyibli -mu', -u neε 'li ni 'hven, -te u ni 'a nunuo. Nyibli a 'mu, 'bu nu hivennyiblo haande -mo, u ko bu na 'a -ti -mo le, 'ki 'li Nyisua a 'kayo ble, ko 'bu yi le ni ne. U ni e ni, -ε di e nu, nyibli 'mu nu 'nyre le pu. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyibli u a 'mu, Nyisua 'ni -nyi e li nu 'a 'wio ni, -ε nu o, -tonyibli -we 'waa 'wio a buupu -mo.

³ -Mo -bi, 'bu mo, ni yi hivennyiblo de ni -nyi, nu o, nyiblo du 'ni 'wun 'li, mo 'ye bu -na wlu a nunatumu a 'mumu, ε 'ni 'wun 'li,

⁴ -ε di e nu, -heεε a 'mu, 'a -ti 'mu -hli. Ni yi naale ni ni, -ε -bi -na 'Bai Nyisua, -ε yi 'a -ne -huhlidi du 'ye, ε no- di -mu 'a 'wio -nyi.»

De -mu', -Yusu tve ne 'a -nagbopu, 'ki 'u Nyisua a dida a -ta'*

(Luku 11.2-4)

⁵ «'Bu mo, 'ba yi Nyisua ni de, a 'ni 'daa 'li i, wli yi -te nyibli -mu', -u neε 'li ni 'hven, u ni 'a dida. Nyibli a 'mu, 'bu yi i ni de, u nve bu nyra ble, 'ki 'li Nyisua a 'kayo ble, -te nyibli -huu 'u. 'Bu yi le ni ni, ε 'wi yi, u ni e ni, nyibli 'mu nu 'ye a -ti. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyibli u a 'mu, Nyisua 'ni -nyi e li nu 'a 'wio ni, -ε

nu□o, -tonyibli -we 'waa 'wio a buppupu -mo.

6 KEE, -mo -bi, □ni yi Nyisua a dida ni -hue, pa 'li -na -gblo 'kwli, -bu ka 'u 'maju 'u. □Ni ka 'ki 'u 'maju 'u, -ε -bi da -na 'Bai Nyisua, -ε ni 'u -mu 'hwi. -ε -bi -na 'Bai Nyisua a 'mu, -ε yi 'a -ne -huhlidi □du, -ni 'ye, ε no- di -mu 'a 'wio -nyi.

7 'Bu mo, 'ba yi Nyisua ni de, 'aan pupuwini 'ni 'hwi 'li, □wi yi -te nyibli -mu', -u 'yi Nyisua -yi, u ni 'a dida. U nu- -mo -bi, u wen 'ni, 'waa pupuwini 'bu -hu, 'ti- Nyisua 'mu 'waa win 'win.

8 De a 'mu, u ni, a 'ni 'nuo 'li□i, -koti 'ti- a 'mu 'aan 'Bai Nyisua de -hua mo mu, ε yi de a 'mu ni.

9 -Te a di Nyisua a dida nu, ε no- -bu:

-Aan -ne 'Bai, -ε ni 'li yo', nu□o, nyibli a pepe bu yi□e, -ε mo, -mo mo Nyisua.

10 -Mo -bu koo nyibli win ki. -Na kiweene, ε no- -bu nue -ni, 'ki 'ne- -tutu ki, ko 'ki 'li yakoo 'kwli.

11 -Nyi ke -a mu -nyrowoo -bu a didide.

12 Yinyre-tebli -bu, -a -nu, -hru 'a -ti -mo, □wi yi -te -a ni, □a -hru yinyre-tebli -mu', nyibli ni -a mu -mo a -ti -mo.

13 □Ni 'hooon 'u 'kuo -hwin a nyiblo gbagbu -mo', ε 'ni 'tee 'u -a mu le, -ε di□e nu, -a 'ni □ha -ti 'wla,

kee, -ha 'li -a mu 'kuo -hwin* a nyiblo gbagbu a 'klu bu,

[ε nu□o, -mo bleε yi -bu koo nyibli win ki,

ε ko, -mo ko 'kli, ko -ti a 'yi'bubua, -te ε te yi bu.

Ke- bu ni 'mu.] Ke- ba nu Nyisua a dida.

14 Yinyre-tebli -mu', nyibli nu 'a mu -mo, 'bu mo, 'ba yi 'a -ti -mo ni -hru, 'aan 'Bai Nyisua, -ε ni 'li yo', ε di -hru 'aan -ne yinyre-tebli, a -nu, 'a -ti -mo -we.

15 KEE, yinyre-tebli -mu', nyibli nu 'a mu -mo, 'ba 'ye ni -hru 'a -ti -mo, -ε -bi 'aan 'Bai Nyisua 'yi 'li□i 'li -we, bu -hru 'aan -ne yinyre-tebli, a -nu a -ti -mo.»

De -mu', -Yusu tve ne 'a -nagbopu*, 'ki 'u □icie* a -ta'

16 «'Bu mo, 'ba yi ni □ci, ('ki 'u Nyisua a dida a -ta') a 'ni 'ci□i 'li 'aan yigbaki, □wi yi -te nyibli -mu', -u neε 'li ni 'hwen, u ni □icie. Nyibli a 'mu, 'bu yi ni □ci, u ko bu □tu□ 'u 'waa yigbaki 'u, -ε di□e nu, nyibli a pepe 'mu□u 'ye, -ε mo, u yi 'ni □ci. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyibli□u a 'mu, Nyisua 'ni -nyi□e li □nu 'a 'wio ni, -ε nu□o, -tonyibli -we 'waa 'wio a buppupu -mo.

17 KEE, -mo -bi, 'bu mo, □ni yi ni □ci, yra yre, -bu pu -na 'lu le -tee,

18 -ε di□e nu, nyibli 'ni □ha□a 'ye, -ε mo, -yi 'ni □ci. □Ni yi□i ni ni, -ε -bi -na 'Bai Nyisua ni -do -mu', -ε yi 'a -ne -huhlidi □du 'ye, ε no- di -mu 'a 'wio -nyi.»

Ba 'kukue -pupa-tebli le,
'ki 'v Nyisva 'hvi
(Luku 12.33-34)

19 «A 'ni 'kukue 'li
 -pupa-tebli le, 'ki 'ne- -tutu
 -bu ki, -te 'hlo ko -yruvu
 'hven-, v ni 'ne-, 'v yi -tebli
 yre nyre, ko, -te 'yiryinyibli
 yi 'ne- 'kayo -waa -ni.

20 KEE, ba 'kukue
 kuko-tebli le, 'ki 'li yako
 'kwli, -te 'hlo ko -yruvu
 'hven-, v 'ye ni nyree 'li -tebli
 yre, ko, -te 'yiryinyibli 'ye ni
 waa 'li 'kayo,

21 -ε nu□o, -te -na
 kuko-tebli ni 'v, 'ki -na □wlv
 ni 'v -we.»

-Nyre ko halo 'hven-
(Luku 11.34-36)

22 «-Tonyiblo a □wlv, ε 'wi-
 'a 'yii yi, -ε yi□i -nyre -nyi.
 -Na 'yii 'bu nu -tεε, -ε -bi
 -yruv le -tεε.

23 KEE, -na 'yii 'bu yi ni kle,
 -ε -bi 'ki -ni 'li halo 'nyi. -ε
 -bi -nyre -mu', -ε ni 'li -mu
 'hvi, 'bu mo halo, -ε -bi halo
 a 'mu, ε ko bu jre diaki.»

Nyisva, -v'v- 'wliye
(Luku 16.13)

24 «Nyiblo □dv 'yi 'li□i 'li
 -we, bu nu 'masevu ni 'hven
 a -kvan, ti ni -do a ti 'yri. ε
 ko bu yraa nyiblo ni -do, ε
 'mu 'a nyiblo -bi -nve -ni. ε
 'yi 'li□i 'li -we, ti ni -do a ti
 'yri, Nyisva bu koo ne 'a mu
 win ki, 'ti- 'wliye bu di 'a mu
 win ki -koo -ni -we.»

Ba kuo Nyisva □wlv yi
(Luku 12.22-31)

25 «ε no- nu□o, 'ni yi 'a mu
 -lee -ni: De -bu, a di di, ko, de
 -bu, a di 'na, ko, wlawli -bu, a

di pu, -tebli a 'mu, 'a -ti, a 'ni
 'hriti 'li -ni. -Hvnhlvn -bu,
 a pu, ε mo de gbagbu □nio,
 'ε -hi 'v didide 'v, ko, 'aan
 -plahvi mo de gbagbu □nio,
 'ε -hi 'v 'hvlepu-tebli 'v.

26 Ba ta 'v nvbli -mo le. V
 'ni 'do□o li, ko, v 'ni 'ce□ε
 li □dedede, ko, v 'ni -pu□v
 li □dedede 'kali'. KEE, 'aan
 'Ba Nyisva, -ε ni 'li yo', ε no-
 yi □nv didide -nyi. KEE, 'a
 mu -mo -bi, Nyisva nve ne
 'a mu ni, 'ε -hi 'v nvbli 'v. 'A
 -ti, -te ε ni, 'ε yi nvbli didide
 -nyi, ke- ε di nu, ε 'mu 'a mu
 didide -nyi -we.

27 ε 'yi nyiblo □dv -ko, 'ki
 'li 'a mu 'nyi, 'a hritile a -ti,
 -bu ko 'kli, 'ki -bu puu ne 'a
 -nyrowi a de gbe ki, 'ki 'ne-
 'klo -bu ki.

28 De- ko hritile a yi -hriti
 -ni 'li? □Bv 'hvlepu-tebli a
 -ti? Ba 'ye -piti, -te 'waa
 -pui ni □giga, 'ti-, -te ε nu
 yuvno. -Piti a -pui a 'mu,
 ε 'wi- -tonyiblo a wlawli yi.
 KEE, -piti a 'mu, ε 'ni -nu□o
 li -kvan, ko, ε 'ni 'gbla□a
 wlawli, ε 'ni -pu□v li□i, kee,
 ε no yi.

29 □Bv lee ne 'a mu: Bodio
 Salomo, ε mo □han-ti, 'ε ko
 la de, kee, -te -piti a -pui nu
 yuvno, Salomo a 'mu, ε 'yi
 la 'a wlawli -ko, -bu nu la
 yuvno le.

30 -Piti -bu, v di -hvan -ci,
 'ti- v di -hvan 'to pu, 'bu mo,
 Nyisva 'bu ko bu nu□o, 'a
 -pui bu no yi, □bv 'a mu -bu,
 ε nve -ni, 'a mu ε 'ye ni di
 'hvlepu-tebli ni -nyi, 'a mu
 -bu, -v 'yi Nyisva □wlv yi
 -kuo -ni -tεε?

31 'A -ti, a 'ni 'hriti 'li -ni,

de -bu, a di di, ko, de -bu, a di 'na, ko, de -bu, a di 'hvi le pu a -ti.

³² Nyibli -mu', -u 'yi Nyisua -yi, u nu- yi -teblidu a 'mu 'lu -mo le -hie 'a -ne ti. 'Aan 'Bai Nyisua, -e ni 'li yo', e yi 'aan -huhua-tebli ni.

³³ De -mo yi-hede, a blee yi ba -hie 'lu -mo le 'a -ne ti, e no- mo Nyisua bu koo ne 'a mu win ki, ko 'aan 'koo bu 'sii 'u yi, 'ki 'u Nyisua ye', e 'mu 'a mu 'aan -huhua-tebli a 'mu -nyi.

³⁴ 'Kla 'ni 'yaa 'li 'a mu -wliye, 'ki 'u -nyija a -nyrowo a -ta', -e nuo, Nyisua yi -nyrowo a 'mu a 'kla-wliye'yiya ni. E di -huan 'a mu 'ni -hee -ni. -Te e ni, 'e yi ke 'a mu -hee -ni, kike a -nyrowo -bu 'kwli, ke- e di -huan nu, e 'mu -huan 'a mu -hee -ni, 'ki 'li -nyija a -nyrowo a 'mu 'kwli.»

7

A 'ni 'yee 'li 'aan 'bio -ti (Luku 6.37-38,41-42)

¹ «A 'ni 'yee 'li 'aan 'bio -ti, -e di'e nu, Nyisua 'ni ha 'a mu -ti -yee -ni,

² -e nuo, -te a ni 'aan 'bio a -ti a yeele, ke- Nyisua di 'aan -ti a yeele nu -we, ko, -te a di 'aan 'bio a 'yiye nu, ke- Nyisua di 'aan 'yiye nu -we.

³ De- ko -ti, -na 'bihian a kvetiye -bu, -e ni 'li'yi, nu yi 'a 'yele, 'ti- ne tugbekutio -mu', -e pe 'li -mu 'yi bu, nu 'ye ni 'ye'e 'li?

⁴ Yi yi -blee -ni -bu lee -na 'bihian, -e mo: Nu gbe, bu -ha 'li -mu kvetiye 'yi, -mo -ko 'yi tugbekutio pe 'li bu.

⁵ -Mo -mu', -e nee 'li ni 'hven, yi-hede, -ko -bu nu, e no- mo -bu -ha 'li -ne tugbekutio 'yi, mu le yru -tee, 'ti- mu 'li kvetiye -na 'bihian 'yi -ha.

⁶ De -bu, Nyisua -ko, a 'ni 'nyie 'li'yi nyibli -bu, -u 'yi 'u yi 'sii -ni, -u 'wi buci yi, e ko, de -mu', -e ko -kuan, 'ki 'u 'a mu -mo, a 'ni 'nyie 'li'yi nyibli -mu', -u 'yi -kuan -mu', e -ko -yi, -u 'wi -gbo yi, -e nuo, 'ba -nyi nuo, u di na'a kle, 'ti- u 'mu -mo han, u 'mu 'a mu bu -we mo di.»

-Yusu tve nyibli ni, -e mo, 'bu yi de ni -hve, bu -hua'a Nyisua

(Luku 11.9-13; 6.31)

⁷ «'Ba yi de ni -hve, ba -hua'a Nyisua, e 'mu 'a mo'o -nyi. 'Ba yi de ni -hve, ba mu'o le, a di'e 'ni 'ye. 'Ba yi'ni -hve, bu paa ne 'a mu 'kayu bu, ba bi gbogbo, u 'mu 'a mu -lee -ni: Ba di pa.

⁸ E mo han-ti nu, 'a -ne nyiblo 'bu -hua Nyisua de, e di ne'e 'ni -nyi. Nyiblo 'bu yi de le ni mu, e di'e 'ni 'ye. Nyiblo 'bu nyra 'u han.yi' bu, 'bu bi gbogbo, u di'e 'ni -lee ni, bu pa.

⁹ -Mo -bu, -e mo 'bai, -na 'yu 'bu yi -mu 'foco ni -hve, bu -di -nyi'e hio?

¹⁰ -U'-, 'bu yi -mu -hrin.ye ni -hve, bu -di -nyi'e hre?

¹¹ 'E mo han-ti, 'a mu -tonyibli, 'ki a 'yi haannyibli 'pa-, kee, a yi haan-tebli a le'jrale, 'a yi'yi 'aan 'yonu -nyi. 'Bu mo, 'bu ni 'mu le, 'ki 'u 'a mu -mo, -u ko

□wli -nyre yi, -ε -bi 'aan 'Bai Nyisua, -ε ni 'li yako 'kwli, -ε ko □wlv -no yi, nyibli 'bu -hua□a □haan-tebli, ε di □nu□v 'ni -nyi.

12 -Tebli a pepe, a -hve nyibli -bi bu nu 'a mu -mo, 'aan 'mumu, ba nu □nu□v -mo -we. De ni -do a 'mu, ε no- Nyisua a tete tve -ni, ε ko Nyisua a winwlon-hanyu* 'hven-»

Paale -mu', -ε gbe 'li 'a mu Nyisua a 'klo yrayru 'kwli, ε 'cimu 'yri le

(Luku 13.24)

13 «Paale -mu', -ε gbe 'li 'a mu Nyisua a 'klo yrayru 'kwli, ε 'cimu 'yri le. 'A -ti, 'ba -hve ba pa 'li Nyisua a 'klo yrayru a 'mu 'kwli, -ε -bi paale 'cime -mu', ε no- ba naa 'u 'yri, -ε nu□o, paale ko 'hru -mu' 'hven-, -u gbe 'li 'a mu 'waanle', u 'bua 'yri le, 'ti- 'waa wlonnaale 'yri 'mu -kla, ε ko, nyibli -mu', -u ne□ε, u -hu ni.

14 Kee, paale ko 'hru -mu', -u gbe 'li 'a mu Nyisua a 'klo yrayru 'kwli, u 'cimu wlon le, 'ti- 'waa wlonnaale kla 'mu ni, ε ko, nyibli -mu', -u ne□ε, u 'yri -hu.»

Tugbe a 'kuo, ε no- u yi□t -yruu -ni

(Luku 6.43-44)

15 «Ba -gbee ne 'aan dionu, 'ku 'u hitonyu a -ta'. 'Bu mo, 'ba yi □nu ni 'ye, ke- a di pu, u 'ni -nu□o de -huan □dv. Kee, u nu- yi 'ku nyibli bu -we. U 'wi -jio yi, -u pu 'blakve kle.

16 'Waa nununml, u ni, no- di□e nu, a 'mu □nu

yru. □Bu pu□v tugbekuo a de yi. Nyiblo 'ni -ha□a li -gbogbuvo, 'ku 'u hitonyu 'yri. Mo, nyiblo 'ni -ha□a li bubuokui, 'ku 'li -ju yra.

17 Tugbe -mu', -ε yi □haan'nie -jri, ε tu □haan'kui. Kee, tugbe -mu', -ε 'ye ni -jri □haan'nie, ε 'ni -tu□v li □haan'kui.

18 Tugbe -mu', -ε yi □haan'nie -jri, ε 'yi 'li□t 'li -we, bu tu 'kui -houn, Mo, tugbe -mu', -ε 'ye ni -jri □haan'nie, ε 'yi 'li□t -we, bu tu □haan'kui.

19 'A -ne tugbe □dv, -ε 'ye ni -hua -bu tu □haan'kui, u yi□t 'ni 'be, 'u pi□t 'to.

20 'A -ti, hitonyu a nununml, u ni, u nu- a di 'ye, a 'mu □nu yru.»

A 'ni 'kaa 'li 'aan dionu
(Luku 13.25-27)

21 «Nyibli -mu', -u dee 'mu Kukonyo 'a -ne ti, ε 'yi 'waa pepe 'pa-, u 'ni -pa□a 'li Nyisua a 'klo yrayru 'kwli ni. Kee, nyiblo -bu, -ε di de -mu' nu, 'na 'Bai Nyisua -ni 'li yako 'kwli, ε -hve, ε no- di 'li pa.

22 -Nyrwo -mu' -ko 'kwli, 'n di 'u nyibli -bati le -puv -ni, ke- nyibli -hohu di 'mu yi pu: Kukonyo o, 'ku 'li -na 'nyre 'kwli, -a hla 'li Nyisua a -ti, 'ku 'li -na 'nyre 'kwli, □a bla 'kuo -houn* le, -u ni la 'u nyibli ke', 'ku 'li -na 'nyre ni -do a 'mu 'kwli, □a nu □wilekee-tebli -hohu.

23 -ε -bi ke- 'n di pu, 'mu □nu kle -huta -ni, -ε mo: 'N 'yi -huan 'a mu ni yi. Ba hwo

'mυ -mɔ ɛ, 'a mυ -mυ', -υ 'ye
nɪ nu de -mυ', Nyɪsɔa -hʊɛ.»

□Tɔkɔnyɔ, kɔ nyiblo -mυ',
-ɛ 'yi □tɔ -kɔ, υ nu- pυ 'waa
'kayo

(Luku 6.47-49)

24 «'A -tɪ ɔ, 'a -nɛ nyiblo,
'bυ nɪ 'υ, -tɪ -bυ, 'n hla wen,
'bυ yi □tɪ nɔa yi bυ nɪ pi, 'tɪ-
'bυ yi □tɪ nɪ ni, -ɛ -bɪ ɛ 'wɪ-
□tɔkɔnyɔ -mυ' yi, -ɛ pυ 'a
'kayu, 'kɪ 'υ 'hɪɔ 'pa kɪ, -ɛ
di□ɛ nu, ɛ 'mυ bυ ku -tɛɛ.

25 -Tɛ ɛ pυ 'kɪ 'kayu a 'mυ,
-ɛ -bɪ 'nu di nɪ, 'nie 'ɛ 'yi,
pepe 'ɛ -hi, 'υ -wɔn 'kayu a
'mυ yi, kɛɛ, ɛ 'yi 'wɛ, -tɛ ɛ
pυυ 'υ□υ 'hɪɔ kɪ -a tɪ.

26 Kɛɛ, nyiblo -bυ, -tɪ -bυ,
'n hla wen, -ɛ di□ɛ nɔa yi bυ
pυ, 'tɪ- ɛ 'ye nɪ di□ɛ nɪ nu,
ɛ 'wɪ nyiblo -mυ' yi, -ɛ 'yi
□tɔ -kɔ, -ɛ pυ 'a 'kayu 'kɪ 'υ
'pυwɔn kɪ.

27 -Tɛ ɛ -wɛ 'kɪ 'a pυpυυ
-mɔ, -ɛ -bɪ 'nu di nɪ, 'nie 'ɛ 'yi,
pepe 'ɛ -hi, 'υ -wɔn 'kayu a
'mυ yi. ɛ nɔ- mɔ 'kayu a 'mυ
bυ 'wɛ, bυ nyre yi pepe.»

'Kɪ 'lɪ 'kɪ 'kwɪ, 'kɪ -Yusu
tɔɛ 'lɪ nyibli Nyɪsɔa a -tɪ

28 'Tɪ- -Yusu 'mυ tɔɔɛ a
'mυ 'lu -yra mɔ mu, -tɛ -mυ',
ɛ nu tɔɔɛ a 'mυ, nyibli a
pepe, -υ nɪ 'υ, ɛ maa □nυ
wɔn ɛ,

29 -ɛ nu□ɔ, -tɛ Nyɪsɔa a
tetetɔnyɔ nɪ nyibli a tɔɔɛ, ɛ
'nɪ -nu□ɔ tɔɔɛ ɛ, kɛɛ, 'kɪ 'lɪ
Nyɪsɔa a 'kɪ 'kwɪ, 'kɪ ɛ tɔɛ
'lɪ -nɪ.

8

-Tɛ -Yusu nu la□a, □hran-
nunyɔ a 'kɔɛ 'ɛ -wɛ la

(Maki 1.40-45; Luku 5.12-
16)

1 -Tɛ de a 'mυ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ
-Yusu □tɪ dɔgba, nyibli a □ju,
υ nu- yi □tɪ □wien ɛ kɔɛ.

2 Bυ yi 'kɪ 'lɪ nɪ di, -ɛ -bɪ
□hrannunyɔ □dɔ, ɛ nɔ- mu
'υ□υ ye', 'ɛ bla□a kwɪ yi,
'tɪ- 'ɛ pi ɛ: «Kɔkɔnyɔ ɔ, 'n
nyaa -mυ ɛ, nu□ɔ, 'na 'kɔɛ
bυ -wɛ,»

3 ɛ nɔ- mɔ -Yusu bυ
-hɛn□ɛ ɛ, 'tɪ- 'ɛ lee □nɛ, -ɛ
mɔ: «'N -hʊɛ□ɛ nɪ, -na 'kɔɛ
bυ -wɛ.» Tɪ nɪ -do a tɪ 'yri, -ɛ
-bɪ 'a 'kɔɛ -wɛ nɪ,

4 -Yusu 'ɛ lee □nɛ, ɛ wen:
«□Nɪ 'lee 'lɪ nyiblo □dɔ, kɛɛ,
mu -bυ tɔɔ -dɪɔnυ Nyɪsɔa
a -cɔhlɔnpinyɔ* yi, ɛ 'mυ□υ
'ye, -ɛ mɔ, -na 'kɔɛ -wɛ nɪ.
'A -tɪ, -tɛblɪ -mυ', υ ni, 'υ
yi -cɔhlɔn* pi, 'kɪ 'υ Nyɪsɔa
ye', gba□a, □wɪ yi -tɛ Nyɪsɔa
a winwɔn-hanyɔ* Moise nu
la 'a hɪhla, yi-hɛ-nyre a tɪ
'yri, -ɛ di□ɛ nu, nyibli a pepe
'mυ□υ yi, -ɛ mɔ, -na 'kɔɛ -wɛ
nɪ.»

-Tɛ -Yusu nu la□a, Ro-
makɔɛ a 'sɛyɔ a nyiblo
gbagbυ a -kvannunyɔ □dɔ a
'kɔɛ 'ɛ -wɛ la

(Luku 7.1-10)

5 -Nyrɔwɔ □dɔ, -ɛ -bɪ 'kɪ
-Yusu mu 'lɪ Kapenaɔdɪɔ
'kwɪ. -Tɛ ɛ pa 'lɪ 'dɪɔ 'kwɪ, -ɛ
-bɪ Romakɔɛ a 'sɛyɔ a nyiblo
gbagbυ □dɔ, ɛ nɔ- mu 'υ□υ
'hɪ, 'ɛ nyɛɛ □nɛ ɛ,

6 ɛ wen: «Tɔɔnyɔ ɔ, 'ye, 'na
-kvannunyɔ pe 'lɪ 'kayu bυ,

'ε -yiyre le. Ε yi 'ye □hwen diakti.»

7 -Ε -bi -Yusu □tu□o □won, ε wen: «'N di 'li 'ni di, 'mu□u nu, 'a 'kve 'mu -we.»

8 Kee -ε -bi, 'seyo a nyiblo gbagbu a 'mu, ε □tu□o □won, ε wen: «Tɔɔnyɔ o, 'mɔ -bu, -ε 'yi -Juukueyu* 'pa-, 'n 'yi yi -bleε -ni, 'ki -bu pa 'li 'na 'kayu bu. Pɔ win dadu, 'na -kuannunyɔ a 'kve 'mu -we.»

9 'Na 'mumu -bu, 'n kɔ nyibli gbagbi -bi, υ nu- kɔɔ 'mu win ki. 'Ti- 'n kɔ 'seyo -bi, 'n kɔɔ win ki -we. 'Bu mɔ, 'ni pɔ win, 'ni lee ne 'a nyɔ, 'ki bu mu de nu, -ε -bi ε mi ni. 'Bu mɔ, 'ni lee ne 'a nyɔ -bi, 'ki bu di 'li, -ε -bi ε yi 'li 'ni di, ε kɔ, 'bu mɔ, 'ni lee 'na -kuannunyɔ, 'ki bu nu de, -ε -bi ε ni□e ni.»

10 'Ti- -Yusu 'mu win a 'mu 'win mɔ mu, -ε -bi -ti -mu', 'seyo a nyiblo gbagbu -mu', ε -hla, ε keε ne 'a □wli le. 'A -ti, ε yi nyibli -mu' 'ni -lee -ni, -υ yi□i □wien le kve, ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -teε, 'n 'yi -hvan nyiblo ni 'ye, -bu nu 'na □wli a yikuole le, 'ye □bu 'ki 'li Yisraekve a 'mumu 'nyi.»

11 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'ki 'li 'yru a 'hrule', kɔ 'ki 'li 'yru a paale', 'ki nyibli di 'li -wlu le -hɔn, υ 'mu le 'kukue -ni, υ kɔ -aan 'bainu Abrahamu, kɔ Yisaki, kɔ Sakɔbu 'hven-, υ 'mu de -didi -ni, 'ki 'li Nyisua a 'klo yrayru 'kwli.

12 Kee, Yisraekve -bi -mu', Nyisua -da, 'ki bu pa 'li 'a 'klo yrayru 'kwli, Nyisua di pɔ 'li □nu -patu' le, -tite -mu', halo ni 'li, 'Ki υ di 'li □hien 'li -wee

-ni, kɔ, 'ki υ di 'li yru 'li -puu -ni.»

13 -Te -Yusu 'mu -yre mɔ mu, -ε -bi ke- ε pi 'seyo a nyiblo gbagbu a 'mu yi, ε wen: «-Te -kuo □ne □wli yi -ε mɔ, Nyisua di□e 'ni nu, 'na -kuannunyɔ a 'kve 'mu -we, 'a -ti, ε di de a 'mu 'ni nu. -We 'li -bu mu 'li 'kayu bu ni.» Ti ni -do a 'mu, -ε kɔ 'yri -Yusu hlaa la 'υ -ti a 'mu, 'ki 'seyo a nyiblo gbagbu a -kuannunyɔ a 'mu, 'a 'kve -weε la 'υ.

-Te -Yusu nu la□a, kɔklanyibli -hɔhɔi a 'kve 'ε -we la
(Maki 1.29-34; Luku 4.38-41)

14 Ε kɔ la -nyrɔwɔ -bi, -Yusu 'ε mu la 'li Pielɔ a -te. -Te ε pa 'kayu bu, -ε -bi 'ki ε yeε 'υ Pielɔ a 'dɔɔ bu, 'ε 'ye□e, -ε mɔ, 'a 'hvi hren ni, 'ε pe bu.

15 Ε nɔ- mɔ -Yusu bu klo 'a dabu bu. -Ε -bi Pielɔ a 'dɔɔ a 'mu, 'a 'hvi 'kee ni, 'ε 'du ye', 'ε pi de.

16 -Winseke, -te -wuwle-nyrɔwɔ* -we 'li, -ε -bi nyibli -hɔhɔi -mu', 'kuo -hɔin* ni 'υ ke', υ nu- υ gba 'li -Yusu -mɔ, 'ε bla 'kuo -hɔin a 'mu le, 'ε nu□o, nyibli a pepe a 'mu, 'waa 'kve 'ε -we.

17 Ε nu□o ni, -ε di□e nu, -ti -mu', Nyisua a -kuannunyɔ Esai 'cri la, ε 'mu 'lu -mɔ mu. -Ti a 'mu, ε nɔ- -bu: «Ε □gbleε -a mu ni, 'ki 'li -aan 'kve 'kwli, 'ti- 'ε gba□a.»

Nyibli -mu', -υ -hve -bu kve -Yusu □wien le
(Luku 9.57-62)

18 -Yusu 'ye□e ni, -ε mo, nyibli -hwohwi, v nu- □glaa 'li□i le. E no- ko -ti 'ε lee ne 'a -nagbopu*, bu □ta 'li 'yru a 'kibia -bi -mu' ki.

19 Bu pu 'ki le, -ε -bi Nyisua a tetetooonyo □du 'yia 'u□v ye' bu, ε wen: «Tōonyo o, 'a -ne -tite, -di 'v mu, 'n di kuv -mu □wien.»

20 E no- mo -Yusu bu □tu□o □won, ε wen: «'Wan 'kwli a mamu ko bupεεε, nobli 'v ko 'lue, kee, 'mo -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n 'yi bupεεε □du -ko, -te 'n di 'v ke le -haa -ni.»

21 -E -bi nyiblo -bi -ni 'v, 'ε mo -Yusu a -nagbopi -bi. Ke- ε pi -Yusu yi, ε wen: «Tōonyo o, 'ti- 'mu -mu □wien kuv, -ha 'mu me le, □bu mu, □bu -ha 'v 'na 'bai, -ε 'ku, 'ti- 'mu di, 'mu -mu □wien kuv.»

22 -E -bi -Yusu wen: «E 'yi -na -kwan 'pa-, 'ki -bu -ha 'v 'kukukui le. Kee, kuv 'mu □wien le -tee.»

-Te -Yusu nyra la duduo bu
(Maki 4.35-41; Luku 8.22-25)

23 Bu pu 'ki le, -ε -bi 'ki -Yusu ko 'a -nagbopu* 'hwen-, v 'ya 'li 'blagbi 'kwli.

24 Bu ni 'ki 'v 'nie ki, bu yi ni mi, -ε -bi duduo ce 'li ni, 'yru 'ε -tua 'du a pupu, 'yru a 'du a 'mu, 'v ni□e, 'nie 'ε yi 'li 'blagbi 'kwli le 'wle. -Tebli a pepe a 'mu, -ε mi 'lu -mo, -Yusu yi 'ni nje.

25 E no- mo 'a -nagbopu bu 'yia 'u□v 'hwi bu, bu -ha□a nmena'. Ke- v pi□i yi:

«Kukonyo o, wa -a mu, -a yi -we bu.»

26 -E -bi -Yusu wen: «De-ko hwanu a yi pie 'li? 'A mu -bu, -v 'yi Nyisua □wlv yi -kuo -ni -tee?» 'ti-, 'ε 'du ye', 'ε hlee 'li duduo ko 'yru 'hwen- -mo, 'ki 'li win 'yakli 'kwli, -ε di□e nu, 'a 'dui 'mu 'v □ti, 'ε mo □han-ti, duduo a 'mu 'ε nyra bu.

27 'Waa pepe a 'mu, ε mo 'waa □wilekeede, v wen: «Ba 'ye ke nyiblo -bu, pepe ko 'yru 'hwen-, v □tui 'u□v ni.»

-Te -Yusu □gbleε la nyibli ni 'hwen □du, 'kuo -hwin ni la 'v ke'*

(Maki 5.1-20; Luku 8.26-39)

28 Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi v nyre 'li Galileblugba a 'yru a 'kibia -mu' ki ni, -ε mo Gadalakue a 'blugba. -Te v nyre 'li, -ε -bi nyibepu ni 'hwen □du, v nu- -hon 'li 'dabi 'kwli, 'v mu -Yusu ye' 'be mo. Nyibli ni 'hwen a 'mu, 'kuo -hwin ni 'v □nu ke', 'v □tui □nu □hwen. 'Waa nml a yinyinyre a -ti, nyiblo □du 'ni -na□a 'v 'hru -mu' -ko wlon v ni 'v.

29 -Te v 'ye 'ki -Yusu, -ε -bi v -tua 'li win a 'li'yaale, v wen: «Nyisua a 'Yu, de a 'di -bi -hwe -bu nu -a mu -mo 'li? □Bi -di ni, □mu -a mu □hwen □tu, 'ti- Nyisua a -batipu-nyrowo 'mu 'v nyre?»

30 'Ki 'v -tite ni -do a 'mu, 'ki buica□ju gbagbu ni 'li □nu ye', 'v we -tutu, 'v yi de di.

31 E no- mo 'kuo -hwin a 'mu, bu nyaa -Yusu le, v wen:

«'Bu mo, ɲni yiɲi ni -huɛ, -bu bla -a mu lɛ, wen, 'ki -ba bi 'u buɪcaɲju -mu' ke'.»

³² -ɛ -bi -Yusu wen: «Ba bi 'u ɲnu ke',» 'u -hon 'u nyibli ni 'huɛn a 'mu ke', 'u bi 'u buɪci -ni wen ke', buɪci a pɛpɛ a 'mu, 'u 'gba ci lɛ, 'u ɲti duɣba, 'u bi 'li 'yru -mo lɛ, 'u 'kuku lɛ.

³³ -Tɛ nyibli -mu', -u nɛɛ buɪci a 'mu, u 'ye -tebli a 'mu, -ɛ mu 'lu -mo, -ɛ -bi u 'gba ci lɛ, 'u 'ya 'diɔ, -tebli a pɛpɛ a 'mu, -ɛ mu 'lu -mo, 'ki 'u nyibli ni 'huɛn -mu', 'kuo -huɪn ni wen 'u ke' a -ta', u naɲa -mo lɛ.

³⁴ -Tɛ 'diɔ a nyibli 'wɪn, -ɛ -bi u ɲti 'diɔ, 'u mu -Yusu ye' 'bɛ mo. -Tɛ u 'yeɲe, -ɛ -bi u -tua 'a lenyaalɛ, 'ki bu -hon 'li 'waa 'bluɣba 'kwli.

9

-Tɛ -Yusu nu laɲa, lɛ-yiyrenyɔ a 'kʊɛ 'ɛ -wɛ la
(Maki 2.1-12; Luku 5.17-26)

¹ -Tɛ dɛ a 'mu, ɛ -hi, -ɛ -bi 'ki -Yusu 'ya 'li 'blagbi 'kwli, 'ɛ ɲta 'yru -mu' ki de, 'ɛ mu 'li 'diɔ -mu', ɛ 'ti 'li 'kwli.

² -Tɛ ɛ nyre 'li, -ɛ -bi nyibli ɲdu yaɲa lɛ-yiyrenyɔ ɲdu yi. 'Ki 'li -hanmaki 'kwli, 'ki u pu 'li lɛ-yiyrenyɔ a 'mu bu. -Tɛ -Yusu 'yeɲe, -ɛ mo, nyibli a 'mu, u kuo ɲnɛ ɲwɪb yi, -ɛ mo, ɛ -wɛ 'li bu nuɲo ni, 'waa lɛ-yiyrenyɔ a 'mu, 'a 'kʊɛ bu -wɛ ni, -ɛ -bi ɛ lee lɛ-yiyrenyɔ a 'mu ni, ɛ wen: «'Na 'yu o, -na ɲwɪb 'ni 'bie 'li ɲhlɔn, -tebli -bu, -nu, -ɛ nyre yi, 'ki 'u Nyɪsua ye', ɛ 'wɔwɛ kɛ ni.»

³ -ɛ -bi Nyɪsua a tetetɔɲyɔ -mu', -u ni 'u, kɛ- u pi 'waa diɔnu yi, u wen: «-Ti -bu, -Yusu -bu, ɛ hɛ, ɛ yi -hɛɛ Nyɪsua a -ti lɛ.»

⁴ Kɛɛ, dɛ a 'mu, u nɛɛ ɲwɪb kɛ, -Yusu yiɲe ni, ɛ wen: «Dɛ- kɔ yɪnyreɲwɪdu -mu' a nɛɛ 'ki lɛ 'li? A 'yi wen yi -blɛɛ -ni ba naa wen ɲwɪdu a 'mu lɛ.

⁵ 'Aan ɲwɪb wen 'ni, -ɛ mo, 'n 'yi 'liɲi 'li -wɛ, ɲbu lee nyibli -bu, 'a dɛ 'kuku 'wɔwɛ ni, ɛ kɔ, 'aan ɲwɪb wen 'ni, 'n 'yi 'liɲi 'li -wɛ, ɲbu lee ɲnɛ, -ɛ mo, bu 'du ye', bu na.

⁶ Kɛɛ, ba yiɲe, -ɛ mo, 'mo -mo -tonyibli a pɛpɛ a Nyibli, 'ti- 'mo -mo Nyɪsua a 'Yu, ɛ lee 'nɛ- -tutu ki. Nyɪsua a ɲgbɛtu, ɛ nɔ- -nyi 'mu 'klɪ, 'ki ɲbu 'wɔwɛla -tonyibli a dɛ 'kuku, 'ki 'nɛ- -tutu ki, 'ɛ -nyi 'mu 'klɪ -wɛ, 'ki ɲbu nuɲo, -tonyibli a 'kʊɛ 'mu -wɛ. 'A -ti, nyibli -bu, u -ya, 'n kɔ ɲbu nuɲo, 'a 'kʊɛ 'mu -wɛ, -ɛ diɲe nu, a 'muɲu lɛ yru, -ɛ mo, -ti -bu, 'n lee wen 'a mu, ɛ mo ɲhan-ti ɲniɔ.» -ɛ -bi ɛ ɲhɪan -mo de, 'ɛ -tua 'li lɛ-yiyrenyɔ a 'mu, 'a -mɔhleeɛ, ɛ wen: «'Du ye', -bu 'du -na -hanmaki ye', -bu mu 'li -na 'kayu bu, -na 'kʊɛ -wɛ ni.»

⁷ Ti ni -do a ti 'yri, -ɛ -bi nyibli a 'mu, ɛ 'du ye', 'ɛ mu 'li 'a 'kayu bu.

⁸ -Tɛ nyibli 'ye dɛ a 'mu, -ɛ -bi u 'ta 'u blɛ, 'u pi Nyɪsua 'nyre lɛ, -tɛ ɛ -nu, 'ɛ -nyi -tonyibli 'klɪdu a 'mu.

-Tε -Yusu lee la Matie, -ε mō Lefi, 'kɪ bʊ -hε la 'a -nagbopi*

(Makɪ 2.13-17; Luku 5.27-32)

9 -Tε dε a 'mʊ, ε -hi, -ε -bɪ -Yusu -hɔn 'lɪ -tɪtε a 'mʊ nɪ. -Tε ε yɪ 'kɪ nɪ mi, -ε -bɪ 'kɪ ε yεε 'ʊ nyibehɪan ɔdʊ -bʊ. 'A 'nyrε mō Matie. Matie a 'mʊ, 'blʊwli'tɪ-kʊan* ε nɪ. 'Kɪ ε nɪ 'lɪ 'blʊwli'tɪlε' bʊ. (Kεε, nyibli 'nɪ -hʊaɔa lɪ 'blʊwli'tɪnyʊ, -ε nuɔ, ʊ yɪ di 'yiyriwli.) -ε -bɪ kε- -Yusu pɪɔ yɪ, ε wen: «Kʊε 'mʊ ɔwien lε, ɔmʊ 'na -nagbopi -hε.» Bʊ pʊ 'kɪ lε, -ε -bɪ Matie 'du ye', 'ε kʊεɔε ɔwien.

10 Matie a 'mʊ, ε nɔ-da -Yusu kɔ 'a -nagbopʊ 'hʊen- dididε -mō, 'ε da 'a 'bio 'blʊwli'tɪnyʊ -bɪ, kɔ hɪapʊnyibli -bɪ -wε, -ʊ kɔ 'klɔ, -ε 'yɪ 'ʊ yɪ 'sɪi -nɪ, -ε diɔe nu, ʊ 'mʊ dε di.

11 Bʊ nɪ 'ʊ dɛdiilε', -ε -bɪ Falisiɔtumu* a nyibli, -ʊ nɪ 'ʊ, ʊ 'ye dε a 'mʊ nɪ. ε nɔ-mō bʊ lee -Yusu a -nagbopʊ, -ε mō: «Dε- nu 'kɪɔɪ, 'aan tɔɔnyɔ, kɔ 'blʊwli'tɪnyʊ, kɔ nyibliɔdʊ -bʊ, -ʊ kɔ 'klɔ ɔyɪ 'ʊ yɪ 'sɪi -nɪ 'hʊen-, 'ʊ nɪ 'ʊ dɛdihɪ nɪ -do kɪ 'lɪ? ε 'yɪ wen yɪ -blεε -nɪ, bʊ nu wen dε a 'mʊ.»

12 -ε -bɪ -Yusu 'wɪn -tɪ a 'mʊ, nyibli a 'mʊ, ʊ hle. Bʊ 'wɪn 'kɪɔɪ, -ε -bɪ ε wen: «Ny-iblo -bʊ, -ε kɔ 'hʊɪ -nu -tεε, ε 'nɪ ɔmʊɔɔɔ lɪ -dɔdɔ a 'yiye lε, kεε, nyiblo -bʊ, -ε kɔ 'hʊɪ -hɪen, ε nɔ- ɔmʊε -dɔdɔ a 'yiye lε.

13 ʊ 'crɪ 'lɪɔɪ Nyɪsʊacrɪen 'kwli nɪ, -ε mō: Nyɪsʊa wen

'nɪ: Dε -bʊ, 'n -hʊε, ε nɔ-mō, ba kɔ 'aan 'bio a nyai. ε 'yɪ ba pɪ 'wɪlugba-tɛblɪ a -cɔhlɔn* a gblegble nɪ -do, 'kɪ 'ʊ 'mʊ -mō 'pa-» -Yusu wen 'nɪ de: «'N 'yɪ -di, 'kɪ 'ʊ nyibli -bʊ, -ʊ pɪ lε, 'waa 'klɔ 'sɪi 'ʊ yɪ a -ta', kεε, nyibli -bʊ, -ʊ yɪɔe, -ε mō, 'waa 'klɔ 'yɪ 'ʊ yɪ 'sɪi -nɪ, ʊ nʊ- kɔ -tɪ 'nɪ -di, 'mʊ ɔnʊ -lee -nɪ, -ε mō, 'waa dε 'kuku -mʊ', ʊ nɪ, bʊ hie 'ʊɔʊ bʊ, bʊ -nyɪ 'waa 'klɔ a pεpε Nyɪsʊa.»

Nyɪsʊa lee 'nε- -Yusu -tʊtʊ kɪ nɪ, 'ε ya 'klɔ yɪrɪv, -ε kɔ 'klɔ 'ka 'hʊen-, -ʊ yɪ dε nɪ -do 'pa-

(Makɪ 2.18-22; Luku 5.33-39)

14 -Tε dε a 'mʊ, ε -hi, -ε -bɪ Saan Batisɪ, -ε pɪ nyibli 'nie 'lu lε, 'a -nagbopʊ, ʊ nʊ- 'yɪya 'ʊ -Yusu 'hʊɪ bʊ, 'ʊ 'betɪɔe, ʊ wen: «Dε- nuɔ, -a mʊ -bʊ, -ʊ mō Saan a -nagbopʊ, -a kɔ Falisiɔtumu* a nyibli 'hʊen-, ɔa yɪ ɔci*, 'tɪ- -mō -bɪ, -na -nagbopʊ* 'ye nɪ ɔci 'lɪ?»

15 -ε -bɪ kε- -Yusu pɪ ɔnʊ yɪ, ε wen: «Nyɪbɛyɪ -bʊ, -ε pʊε 'blɪ, 'a 'bio -mʊ', ε dε 'blɪpadiidε kɪ, 'bʊ mu 'lɪ 'blɪpadiidε a 'mʊ, 'a -tʊo kɪ, 'a 'bio a 'mʊ, ʊ 'nɪ ɔciɔe lɪ. ε 'wɪ yɪ, 'blɪ a pʊpa mō dɔdɔdε ɔnɔɔ. 'A -tɪ, ʊ 'yɪ ɔciε -kɔ. Dε nɪ -do a 'mʊ, ε nɔ- ɔnɔɔ. Dɔdʊ a -tɪ, tɪ nɪ -tie -bʊ, 'n di 'nε- ɔnʊ 'nyɪ -hɪi -nɪ, 'na -nagbopʊ 'nɪ ɔciɔe nɪ. Kεε, ε di kɔ tɪ, -ε di 'ʊ nyre, ʊ 'mʊ 'lɪ 'mʊ 'na -nagbopʊ 'nyɪ -ha. Tɪ a 'mʊ 'yri, 'kɪ ʊ di 'ʊ ɔciɪ -nɪ.

16 -A 'blikvε wεn 'nι: Nyɔ 'nι -nu□o lι dayrayrɔ a 'kɪbɪa, ε 'nι -ma□a da'ka. 'Bɔ mɔ, 'bɔ nu dayrayrɔ a 'kɪbɪa, 'bɔ -ma da'ka, ti -mɔ' -kɔ 'yri ε di□e yra, dayrayrɔ -mɔ', ε kɔ bɔ 'yɪya -mɔ. 'Bɔ 'yɪya -mɔ, dayrayrɔ a 'mɔ, ε kɔ bɔ cra da'ka a 'mɔ, 'a 'hɔɔ 'ka -mɔ', ε 'mɔ 'yri lε 'bɔa -tεε.

17 Mɔ, nyiblo 'nι 'du□o lι yonɔ yrayrɪ, -ε 'plui ye', ε 'nι -pɔ□ɔ lι□ɪ mɔmakɔ a buo 'ka 'kwli. 'Bɔ pɔ 'lι□ɪ buo 'ka a 'mɔ 'kwli, 'bɔ ka□a yɪ, ti -mɔ' -kɔ 'yri ε di 'plu, 'bɔ yɪ nι 'yε, ε kɔ bɔ cra mɔmakɔ a buo -mɔ', nɔ a 'mɔ, ε 'mɔ bɔ 'wλε. Ε nɔ- kɔ -tɪ, 'ɔ pɪ 'lι nɔ yrayrɪ mɔmakɔ yrayrɔ a buo 'kwli. 'Bɔ nu□o lε, -ε -bɪ mɔmakɔ a buo -mɔ', ε kɔ nɔ a 'mɔ 'hɔen-, ɔ 'yɪ 'lι□ɪ 'lι -wε, bɔ nyre yɪ. ('A -tɪ o, nyiblo □dɔ 'nι 'du□o lι -teblɪ 'kɪ ye', ε 'nι -pɔ□ɔ lι□ɪ -teblɪ yrayrɪ kɪ. ɔ 'nι -bibi□e lι 'yɪ lε.)»

-Tε -Yusu -ha la Sayilu a 'yu 'kɔ, kɔ, nɔgba □dɔ, -hlɔbleblekɔε nι la, ε -hɔen la -Yusu a wlawlɔ lε, 'a 'kɔε 'ε -wε la

(Makɪ 5.21-43; Luku 8.40-56)

18 -Yusu bɔ yɪ □nɔ -tɪ a 'mɔ 'nι -lee -nι, -ε -bɪ -Juukɔε* a nyiblo gbagbɔ □dɔ nyre 'ɔ nι, 'ε bla kwli bɔ, 'kɪ 'ɔ□ɔ ye', ε wεn: «-Tε ti nε -bɔ, 'kɪ 'na 'yu nyɔyɔ 'kɔɔ 'ɔ. 'A -tɪ, 'n nyaa -mɔ lε, di 'lι -bɔ pɔ□ɔ dabɔɪ 'lu bɔ, -ε di□e nu, ε 'mɔ -hɔnhɔn pɔ de.»

19 -ε -bɪ -Yusu wεn nι, 'ε 'du ye', 'ε kɔε□ε □wien, ε kɔ 'a -nagbɔpɔ* 'hɔen-.

20 -ε -bɪ nyibli -mɔ', -ɔ nι 'ɔ, 'kɪ 'lι □nɔ 'nyɪ, nɔgba □dɔ nι 'lι, 'kɔε 'ε ni□e. 'A 'kɔε a 'mɔ, -ε ni□e, ε nɔ-mɔ -hlɔbleblekɔε. -Tε 'kɔε a 'mɔ, ε -tɔa la 'a nunuo, 'a 'yri nι -pu □tu 'ɔ 'hɔen a 'yru -bɔ -a nι kɪ. Ε nɔ- mɔ 'ɔ -Yusu ke', 'ε -hɔen 'a wlawlɔ a -wɔlɔbɔε lε,

21 -ε nu□o, kε- ε pɪ, 'kɪ 'lι a dɪɔnɔ a □wɔ kɪ: «'Nι -hɔen 'a wlawlɔ lε dadɔ, 'na 'kɔε di 'nι -wε.»

22 -ε -bɪ -Yusu □hɪan -mɔ, 'ε 'ye□e, ε wεn: «'Na 'yu o, -na □wɔ 'nι 'bie 'lι □hlɔn. -Tε -kɔ 'mɔ □wɔ yɪ a -tɪ, 'nι nu□o, -na 'kɔε 'ε -wε.» Ti nι -dɔ a 'mɔ 'yri, -ε -bɪ nɔgba a 'mɔ, 'a 'kɔε -wε nι.

23 -Tε dε a 'mɔ, ε -hi, -ε -bɪ -Yusu nyre 'lι -Juukɔε a nyiblo gbagbɔ -nι wεn a -tε nι. 'Kɪ ε yεε 'lι -teblɪbinyɔ kɔ nyibli -hɔɔhɔɪ 'hɔen- bɔ, 'ɔ pɪ popowli, -ε -bɪ ε wεn:

24 «Ba -hɔn 'ɔ -wɔ. 'Yu nyɔyɔ -bɔ, ε 'yɪ 'kɔ. Nɔmena ε yɪ nɔme.» -Tε ε pɔ 'kɪ lε, -ε -bɪ ɔ -tɔa 'a 'caale.

25 Nyibli a pεpε, -ɔ nι 'lι 'kayɔ a 'mɔ bɔ, ɔ 'hɔɔ □nɔ nι, -Yusu 'ε pa 'lι -gblo a 'mɔ, -ε kɔ 'kwli 'yu pε 'lι bɔ, 'ε kɔ 'yu a 'mɔ, 'a dabɔ bɔ. -ε -bɪ 'yu nyɔyɔ a 'mɔ, ε 'hɪ 'kɔ, 'ε 'du ye'.

26 Dε a 'mɔ, -ε mu 'lu -mɔ, 'a -tɪ 'hɔen bɔ, 'kɪ 'lι 'blɔgba a pεpε a 'mɔ 'kwli.

-Tε -Yusu nu la□a, 'yɪ'dɔnyɔ nι 'hɔen a 'yɪ 'ɔ -wε la

27 -Tε dε a 'mɔ, ε -hi, -ε -bɪ -Yusu -hɔn 'ɔ -tɪtε a 'mɔ nι, 'ε mi. Bɔ yɪ 'kɪ nι mi, -ε

-bi 'yii'donyo nu 'hwen, u nu-bi 'u□v ke', 'u yu□i □wien le kuvε, 'u 'yεε 'li win, u wen: «Dafidi* a 'yonyo a 'Yu o, yru -aan nyai!»

28 -Te -Yusu nyre 'li 'kayu bu, -ε -bi u 'yiya 'u□v 'hvi bu, 'ε 'beti □nu: «□Bi a kuo □ne □wlv yi, -ε mo, 'n -we 'li □bu nu□o ni, 'aan 'kuvε bu -we ni?» -ε -bi u □tu□o □wɔn, u wen: «Iin -o, Tɔonyo, -a kuo -mu □wlv yi.»

29 ε no- mo -Yusu bu -hren 'waa 'yii le, ε wen: «De -mu', a kuo □wlv yi, 'n -we 'li □bu nu 'a mu -mo, ε no- -bu mu 'lu -mo,»

30 'waa 'yii 'u kle yi. -ε -bi -Yusu yi hlee 'li □nu -mo, 'ki 'li win 'yakti 'kwli, ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, a 'ni 'lee 'li nyiblo □dv.»

31 -Te u nu- -mo -bi, u -hon 'u -wlu, -ε -bi u 'heen -Yusu a 'nyre bu, 'ki 'li 'blugba a pepe a 'mu 'kwli.

-Te -Yusu nu la□a, nyiblo □dv, -ε 'yi la 'plele -yi, 'a 'kve 'ε -we la

32 Ti -mu' -ko 'yri nyibli a 'mu, u mi, ti ni -do a 'mu 'yri, -ε -bi u ya nyiblo □dv -Yusu yi, -ε 'yi 'plele -yi, -ε nu□o, 'ku -hvan* ni 'u□v ke'.

33 ε no- mo -Yusu bu bla 'ku -hvan a 'mu le, -ε ni 'u nyiblo a 'mu ke'. -Te ε bla 'ki□i le, -ε -bi nyiblo a 'mu, ε -tva 'puple. Nyibli -ni 'u, ε keε 'waa □wlv le dtakti, u wen: «De -bu, -ε mu 'lu -mo, -a 'yi -hvan□a ni 'ye, 'ki 'ne-Yisraekve a 'bli.»

34 Keε, Falisi□tumu* a nyibli -mu', -u ni -tuo ki, ke-u pi, u wen: «'Kuo -hvin a

nyiblo gbagbu Satan, ε no-yi□i 'kl' -nyi, 'ki bu bla 'kuo -hvin le, -u ni 'u nyibli ke'.»

-Te -Yusu yru la nyibli -hvo□v a nyai

(Maki 6.34; Luku 10.2)

35 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu ne 'du a pepe ki, 'ε tve Nyisva a -ti, 'ki 'li Nyisva a 'kayo ble, 'ε pi Nyisva a □haantitie -mu', -ε hle□ε, -te -mu', Nyisva di nyibli a win a kɔkɔle nu, ε ko, 'ε ni□e, nyibli a 'kuvε ko 'a -ne kɔklade □dv 'hwen-, 'u yi -we.

36 -Te ε yi nyibli -hvo□v -mu' 'ye, -ε -bi 'waa nyai -tva 'a nunuo, -ε nu□o, 'waa 'kl' -we 'li ni, ε ko, 'waa □wlv bi □hlɔn. U 'wi blabl yi, -u 'yi kɔkɔnyo -ko.

37 -ε -bi ke- ε pi 'ki 'a -nag-bopv* yi, ε wen: «-Kubu, -ε □hlu, ε -hu ni, keε, 'a 'cienyibli 'yi -hu.

38 'A -ti, ba nyaa -cikonyo le, bu lee ne 'a -kuannunyibli -bi, bu bi 'a mu ki, a 'mu -kubu 'ce. (ε 'wi yi, ba nyaa Nyisva le, ε 'mu 'a nyibli -bi -lee -ni, 'ki bu -heε ne 'a mu, a 'mu nyibli -bi le 'kukue -ni, u 'mu 'waa 'klɔ Nyisva -nyi.)»

10

-Yusu a -nagbopv* ni -pu □tu 'u 'hwen

(Maki 3.13-19; Luku 6.12-16)

1 -ε -bi -Yusu da 'a -nag-bopv ni -pu □tu 'u 'hwen -mu' ni, 'ε -nyi □nu 'kl', 'ki bu bla 'kuo -hvin* le, -u ni 'u nyibli ke', 'ε -nyi □nu 'kl' -we, 'ki bu nu□o, nyibli a 'kuvε a pepe

'mu -we, ko 'a -ne kıklade
□du 'hven-.

² -Yusu a -nagbopu ni -pu
□tu 'v 'hven a 'mu, v dεε ne 'a
-monanyu* -we, 'waa 'nyre,
no- -bu: 'Waa yi-henyiblo, ε
no- mo Simo, v dεε Piel -we,
ε ko 'a 'diayi Adre 'hven-;
ε ko Saki, ko 'a 'diayi Saan
'hven-; v nu- 'hven a 'mu, v
nu- mo Sebede a 'yonu;

³ 'ki Filipu ko Batelemi
'hven-, v ni 'v; ε ko Toma,
ko Matie, -ε mo 'bluwli'tunyo;
Alufe a 'yu Saki, ko Tade
'hven-;

⁴ Simo -mu', -ε ni 'li nyibli
-mu', -v 'ye ni -hva Romakue
'ny; ko Judia Yisikalio, -ε mo
nyiblo -mu', -ε di -Yusu 'a
yraanyibli -ji' pu.

*-Te -Yusu lee la 'a -nag-
bopu* ni -pu □tu 'v 'hven, bu
gba la Nyisva a -ti 'du kle*

(Maki 6.7-13; Luku 9.1-6)

⁵ -Yusu a -nagbopu ni -pu
□tu 'v 'hven a 'mu, v nu- ε
te bu, 'ki bu gba Nyisva a
-ti 'du kle. ε ti □nu ni, ε
wen: «'Blugbi -mu', -v ko
ki -Juukue* 'yi 'li -ni, a 'ni
'muo 'li, ε ko, a 'ni 'muo
'li Samaliblogba a 'dio □du
'kwli.

⁶ Kee, Yisraekue a nyibli
-mu', -v 'wan, -wen blabli, -v
'yi kukonyo □du -ko, v nu- ko
-mo ba mu 'li.

⁷ 'Bu mo, 'ba -mu, -ε -bi
ba lee □nu, -ε mo: Ti -ko
'yri Nyisva di 'v nyibli win ki
-koo -ni, ε 'mve ye.

⁸ Ba nu□o, nyibli a 'kue
bu -we, ba -ha 'kukonyibli
'klo ε, ba nu□o, □hrannunyu

a 'kue bu -we, ba bla 'kuo
-hutin* ε, -v ni 'v nyibli ke'.
Nyisva nu 'a mu □haande
-mo ni, 'ki 'li daduke 'kwli.
'A -ti, 'aan 'mumu, ba nu
nyibli □haande -mo -we, 'ki
'li daduke 'kwli.

⁹ 'Bu mo, 'ba yi ni mi, a 'ni
'gbaa 'li 'wliye,

¹⁰ a 'ni 'gbaa 'li blo gbagbu
□du, ko 'hven a wlawlu, ε ko,
a 'ni 'gbaa 'li 'suin ko kotu*,
-ε nu□o, nyibli -mu', -v ko -ti
'a ni -kuan, nu- bleε yi, -bu
kikle 'a mu ε.

¹¹ 'A -ne 'dio -ko 'kwli a di
'li nyre, ba □muo nyiblo ε, -ε
di 'a mu kua 'ble. 'Bu mo, 'bu
'ble 'a mu kua, 'ki ba ni 'li□u
-mo bu -nuni, 'aan mumuti
'mu 'v nyre.

¹² 'Bu mo, 'ba pa 'li 'kayu
-bi bu, -ε -bi nyibli -mu', a di
'li 'kayu a 'mu bu -yεε -ni, ke-
ba pu □nu yi: Nyisva bu ni 'v
'a mu -mo.

¹³ 'Bu mo, 'kayu a 'mu, 'a
nyibli 'bu 'ble 'a mu kua, -ε
-bi ba da Nyisva, ε 'mu □nu
□haande -mo nu, keε, 'bu 'yi
'a mu kua 'ble, -ε -bi Nyisva
'ni 'nuo 'li □nu □haande -mo
ni.

¹⁴ 'Bu mo, 'ba nyre 'li 'dio
-bi 'kwli, -huv', 'ki 'li 'kayu
-bi bu, 'bu -hia, 'ki bu 'ble 'a
mu kua, ε ko, bu 'ye ni pu 'a
mu nva yi bu, -ε -bi ba □hian
-mo, ba mu. 'Ba yi ni mi, -ε
-bi ba bubla 'aan bui, -ε di□e
nu, 'waa -tutu a 'pupu 'mu
'a mu bui' ε -hon, a 'mu□u
nyibli a 'mu -too -ni, -ε mo,
'bu mo, Nyisva a yru 'bu klo
□nu, 'waa □gbetu nu□o 'waa
dionu -mo.

* **10:10 10:10** -Yusu a ti 'yri, nyibli neε la kotio. De a 'mu, ε mo la 'waa 'blide
□nuo.

15 'N yɪ 'a mu 'nɪ -lee -nɪ, -ɛ mɔ, -nyrɔwɔ -kɔ 'kwli Nyɪsua di nyibli -bati lɛ -pɔɔ -nɪ, 'dɪɔ a nyibli -mɔ', -v 'yɪ 'a mu kɔa 'ble, 'waa -bati di 'nɪ 'yakla -nɪ, ɛ 'mɔ 'v Sodɔmɔdɪɔ kɔ Gomɔlɪdɪɔ a nyibli -mɔ', -v nɪ la yɪnyre-tebli, a -nɛ 'v -hi.»

-Tɛ -Yusu lee la 'a -mɔnanyɔ, -ɛ mɔ, v di ɔtu la ɔnu ɔhɪvɛn (Maki 13.9-13; Luku 21.12-17)*

16 (-Yusu 'tɛɛ yɪ 'lɪ 'a -nagbopɔ* -mɔ -hlee -nɪ, ɛ wɛn:.) «Ba pɔ 'mɔ nɔa yɪ bu. 'N yɪ tɛ 'a mu bu, ɔwɪ yɪ -tɛ v 'yɛ nɪ tɛ wɛn 'lɪ 'blayɔnɔ -jɪɔ 'nyɪ. 'A -tɪ, ba nɪ 'v -pleele', 'kɪ 'v nyibli -mɔ', -v di 'a mu yɪ -wɔn a -ta', kɛɛ, a 'nɪ 'wɔɔn 'lɪ ɔnu yɪ.

17 Ba ɔtu 'aan dɪɔnɔ 'yie, 'kɪ 'v nyibli a 'mɔ -mɔ, -ɛ nuɔ, v kɔ bu gba 'lɪ 'a mu -batipɔɔlɛ', ɛ kɔ, v 'mɔ 'a mu lɔkɔɛ -bii -nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua a 'kayo blɛ.

18 -Tɛ a mɔ 'na -nagbopɔ a -tɪ, v kɔ bu yɛɛ nɛ 'a mu -tɪ, 'kɪ 'v 'blɔnaanyɔ kɔ 'kɪnɔpɔ ye'. ɛ nɔ- diɔɛ nu, a 'mɔ ɔnu 'na ɔhaantitɛ pɔ, a 'mɔɔ nyibli -bɪ -mɔ' pɔ, -v 'yɪ -Juukɔɛ* 'pa-.

19 'Bu kɔ 'a mu, 'bu yɪ 'lɪ 'a mu -batipɔnyɔ yɪ nɪ gbɛ, 'kla 'nɪ 'yaa 'lɪ 'a mu -wliye, 'kɪ 'v -tɪ -mɔ', a di hla, ɛ kɔ, -tɛ a di 'a hɪhla nu a -ta'. Win -mɔ', a di pɔ, tɪ a 'mɔ 'yɪ, Nyɪsua, nɔ- di 'a mɔɔ wɔn ɔtu.

20 ɛ 'yɪ 'aan ɔgbɛtɔ 'pa-, a 'nɪ -hleeɔ nɪ, kɛɛ, 'aan 'Baɪ

Nyɪsua a -Hihɪu*, -ɛ nɪ 'v 'a mu ke', ɛ nɔ- di hle.

21 Tɪ a 'mɔ 'yɪ, 'dɪayɪnɔ, nu- di 'waa 'dɪayɪnɔ 'blɔnaanyɔ ɔjɪ' lɛ pɔ, 'waa 'lɪla a -tɪ. Dɛ nɪ -do a 'mɔ, ɛ nɔ- 'bainɔ di 'waa 'yonɔ -mɔ nu, 'yonɔ 'mɔɔ 'waa 'bainɔ kɔ 'waa 'diinɔ 'hɔɛn- -mɔ nu.

22 Nyibli a pepɛ kɔ bu yraa nɛ 'a mu, -tɛ a mɔ 'na nyibli a -tɪ. Kɛɛ, nyibli, 'bu nɪ 'v, 'bu 'yɪ -sa, 'kɪ 'v Nyɪsua a ɔwɔ a yikuɔlɛ a -ta', 'bu gbaɔ 'lu -mɔ -gbagba, 'kɔ a 'v-hɔntɪ 'bu nyre 'v, nyibli a 'mɔ, ɛ nɔ- Nyɪsua di wa.

23 Tɪ -mɔ' -kɔ 'yɪ v di 'v 'a mu ɔhɪvɛn ɔtuu -nɪ, 'kɪ 'lɪ 'dɪɔ -bɪ 'kwli, -ɛ -bɪ ba 'gba ci lɛ, ba mu 'lɪ 'dɪɔ -bɪ 'kwli. 'N yɪ 'a mu 'nɪ -lee -nɪ, -ɛ mɔ, a 'yɪ 'lɪɔ 'lɪ -wɛ, ba kaa 'lɪ Yisraekɔɛ a 'dɪ a pepɛ 'lɪ, 'mɔ -bu, -ɛ mɔ -tonyibli a pepɛ a Nyibli, 'mɔ 'lɪ di de.

24 ɛ 'yɪ 'nyɪnyɪnyɔ ɔdɔ -kɔ, -bu di 'v 'a tɔɔnyɔ 'lu yɪ nɪ. ɛ 'yɪ -kɔannunɔ ɔdɔ -kɔ, -bu di 'v 'a 'mase 'lu yɪ nɪ -wɛ.

25 'A -tɪ, 'nyɪnyɪnyɔ kɔ -kɔannunɔ 'hɔɛn-, v 'yɪ 'lɪɔ 'lɪ -wɛ, bu pɔ lɛ, -ɛ mɔ, ɔhɪvɛndɔ -mɔ', 'waa tɔɔnyɔ kɔ 'waa 'mase 'hɔɛn-, v di 'ye, v di 'lɪɔ wɔn 'nɪ ɔta. 'Bu mɔ, 'mɔ -bu, -ɛ mɔ 'kayɔ'bat, 'bu yɪ 'mɔ Besebulɪ (-ɛ mɔ Satan) nɪ -dɛɛ -nɪ, -ɛ -bɪ ba yɪɔɛ, -ɛ mɔ, 'a mu -mɔ', -v mɔ 'na 'kayubukɔɛ, 'nyre, v di 'a mu ɔtue, ɛ di nyre yɪ dɪakɪ, ɛ 'mɔ 'v Besebulɪnyre a 'mɔ 'v -hi.»

A 'nɪ 'pie 'lɪ -tonyibli a hvannɔ, kɛɛ, Nyɪsua, nɔ- kɔ

hvannu ba pie

(Luku 12.2-7)

26 (Kε- -Yusu pi 'a -nag-bopu* yi de, ε wen:) «'A -ti o, nyibli a 'mu, -v di 'a mu □hυen □tu, a 'ni 'pie 'li 'waa hvannu, -ε nu□o, ti di 'u 'ni nyre, -ε kɔ 'yri -ti a -tεε di 'u pepe' bi, ε kɔ, -tebli ni -tie -mu', -v -hli kε, nyibli a pepe 'mu□v yi.

27 'Bu mɔ, □ba bii yi, -ti -bu, 'n yi 'a mu -lee -ni, ba hla 'u□v -tite -mu', nyibli a pepe -we 'li bu 'wun 'u□v. -Ti -bu, 'n yi 'li bu -blee -ni, 'n yi 'a mu -lee -ni, ba lee □ne nyibli a pepe.

28 A 'ni 'pie 'li -tonyibli a hvannu, -kɔti 'aan -plahu ni -do, ε nɔ- v -we 'li bu -we bu, kεε, v 'yi 'li□i 'li -we, bu -we 'aan -hihiu bu. Nyisua, ε nɔ- kɔ hvannu ba pie, -ε nu□o, ε nɔ- -we 'li -bu -we -tonyiblo a -plahu kɔ 'a -hihiu 'huen-bu, 'ki 'li na -mu', -ε 'ye ni jre 'nyi, 'kɔ -mɔ 'kɔ, -ε yi -tebli-huinnuny bu -we.

29 □Bu pu□v □ne nu□bli 'cimi a de yi: 'Bu mɔ, □ni yi □nu ni -tue, v 'ni -pu□v □die diaki, kεε, 'aan 'Bai Nyisua 'bu 'yi□i ki -wen, a 'yεε □du 'ni 'ku□v li.

30 Kεε, 'a mu -mɔ -bi, 'lun-yapli ni -tie -bu, a -kɔ, 'aan 'Bai Nyisua -hre□e ni.

31 ε □hen 'nyre, -ε mɔ, a kɔ 'mini diaki, 'ki 'u Nyisua ye', 'a -hi 'u nu□bli -huohu -mu' 'u. 'A -ti, a 'ni 'pie 'li -tonyibli a hvannu.»

Nyibli -mu', -v hle□e, 'ki 'u nyibli ye', -ε mɔ, v mɔ -Yusu

a nyibli □nu, ε kɔ nyibli -mu', -v hle□e, -ε mɔ, v 'yi -Yusu -yi
(Luku 12.8-9)

32 «'A -ne nyiblo, -ε di□e hla, 'ki 'u nyibli ye', -ε mɔ, ε mɔ 'na nyiblo □nu, 'na 'mumu, -te -batipu-nyrɔwɔ di 'u nyre, 'n di□e 'ni hla -we, 'ki 'u 'na 'Bai Nyisua, -ε ni 'li yakɔ 'kwli ye', -ε mɔ, nyiblo a 'mu, ε mɔ 'na nyiblo □nu.

33 Kεε, nyiblo 'bu hla□a, 'ki 'u nyibli ye', -ε mɔ, ε 'yi 'mu -yi, 'na 'mumu, -batipu-nyrɔwɔ 'bu nyre 'u, 'n di□e 'ni hla -we, 'ki 'u 'na 'Bai Nyisua, -ε ni 'li yakɔ 'kwli ye', -ε mɔ, 'n 'yi□i -yi.»

-Yusu a 'lididie a -ti, nyibli di yi 'ni -wɔnwɔn -ni

(Luku 12.51-53; 14.26-27)

34 «A 'ni 'yee 'li□i, -ε mɔ, kibuwεenle 'n ya 'ne- -tutu ki. 'N di ni, -ε di□e nu, nyibli 'mu yi -wɔnwɔn -ni.

35 'N di ni, -ε di□e nu, 'yu nyibehtan 'mu 'a 'bai yi -wɔn, ε kɔ, 'yu nyrɔyu 'mu 'a 'dii yi -wɔn, ε kɔ, 'yu a nu□ba 'mu 'a 'dɔɔ yi -wɔn -we.

36 ε □hen 'nyre, -ε mɔ, nyiblo 'bu ni 'u, 'a yraanyibli di mɔ 'a dɔnɔ a 'kayubukɔe.

37 Nyiblo 'bu nuε ne 'a 'dii kɔ 'a 'bai 'huen- a de, 'bu -hi 'u 'mu, -ε -bi ε 'yi 'li□i 'li -we, bu mɔ 'na nyiblo. Nyiblo 'bu nuε ne 'a 'yonu a de, 'bu -hi 'u 'mu, -ε -bi ε 'yi 'li□i 'li -we, bu mɔ 'na nyiblo.

38 Nyiblo 'bu 'ye ni □tuu 'u 'na win 'u, 'ye □bu ε -wen, 'ki bu 'la□a 'na -ti, ε 'yi 'li□i 'li -we, bu mɔ 'na nyiblo.

39 Nyiblo 'bu 'ye ni -hva bu 'waan ne 'a dionu a -hnhlun, 'ki 'ne- -tutu ki, 'ki 'u 'na -ta', 'bu mo, nyiblo a 'mu 'bu 'ku, e di 'a 'klo yrayru 'ni 'waan -ni, 'ki 'li Nyisua yi. Kee, nyiblo 'bu -wen, 'ki 'a dionu a -hnhlun bu 'wan, 'ki 'ne- -tutu ki, -te e nve 'mu a -ti, 'bu mo, nyiblo a 'mu 'bu 'ku, e di ko 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li, 'ki 'li Nyisua yi.»

Nyibli -mu', -u 'ble Nyisua a -kvannunyibli kua, Nyisua di -nyi nu 'wio (Maki 9.41)

40 «Nyiblo 'bu 'ble 'a mu kua, 'a mu -mu', -u mo 'na -nagbopu*, e qhen 'nyre, 'mo e 'ble kua. 'Ti-, nyiblo -di 'mu kua 'ble, e 'wi yi, na 'Bai Nyisua -mu', -e lee 'ne- 'mu, e no- e 'ble kua.

41 'Bu mo, nu 'ble Nyisua a winwlon-hanyo* kua, -te e mo Nyisua a winwlon-hanyo a -ti, 'wio -mu', Nyisua di wen 'a winwlon-hanyo a 'mu -nyi, e no- e di -mu -nyi -we.

42 Mo, 'na nyiblo ni -do -bu, 'ye bu e 'yi 'mini -ko, nu -ha 'li 'ni e a -nanawo ni -do, nu -nyi nee, -te e mo 'na -nagbopi a -ti, e mo qhan-ti nu, Nyisua, e no- di -mu 'wio -nyi.»

11

-Te Saan Batisi lee la 'li 'a -nagbopu -bi -Yusu -mo (Luku 7.18-23)

1 -Te -Yusu -we 'a -nagbopu* ni -pu tu 'u 'hven -mu', 'waa toole -mo, -e -bi e -hon 'u -tite a 'mu ni, 'e mu 'li

'blugba a 'mu a 'du -bi 'kwli, 'e mu Nyisua a -ti nyibli -bi lee mo.

2 Ti a 'mu 'yri, Saan, -e pu la nyibli 'nie 'lu e, 'ki e ni 'li jti', 'e 'win -kuan -mu', -Yusu ni a -ti, e no- ko -ti 'e lee ne 'a -nagbopu -bi, e wen: «Ba mu, ba 'beti e,

3 bu e no- mo Wanyo -mu', Nyisua pu la e, e di la -a mu yi ya, -u' -a 'tite di Wanyo a 'mu -ple?»

4 -Te Saan a -nagbopu 'beti e, ke- e -pu, 'e tu nu won, e wen: «Ba mu, -ti -bu, a yi 'win, e ko -tebli a yi 'ye, e no- ko -ti ba lee Saan.

5 Ba lee ne, -e mo, 'yii'donyu te e, e-yiyrenyu 'u ne, qhrannonyu a 'kue yi 'ni -we, 'kikenyu 'u yi -ti 'win, ko, 'kokonyibli yi 'hri 'klo e, qhivennyibli 'u yi Nyisua a qhaantitie 'win.

6 Plo a bleee 'ki 'u nyiblo -mu' -mo, -e 'ye ni hia, 'ki bu kuo 'mu wlu yi.»

-Ti -mu', -Yusu hla la, 'ki 'u Saan Batisi a -ta' (Luku 7.24-35; 16.16)

7 -Te Saan a -nagbopu a 'mu, u qhian -mo, -e -bi -Yusu -tua Saan a -ti a kihlee, 'ki 'u nyibli -mu', -u qgbee 'u' 'hu a -ta', e wen: «-Te Saan hle la Nyisua a -ti, 'ki 'li -tite -mu', nyiblo du 'yi 'li 'ti, -te a mu la 'li -mo, nyiblo a 'di -bi 'aan wlu pu la e, a di la 'li bu -yee -ni 'li? Bu 'aan wlu wen 'ni, nyiblodu -bu, -e yi huannu pie, 'ki bu lee nyibli -ti a -tee, e no- a di la 'li bu -yee -ni?»

'Ubn-, ε 'yι 'a nyiblodυ a 'mυ 'pa-.

8 □Bυ 'aan □wli 'ye□e nι, -ε mω, a di yeε la 'li nyiblo, -ε pυ yιnωwlawlυ bu? Nyibli -mυ', -υ pι yιnωwlawli, 'kι υ nι 'li 'kιunpυ a 'kayo blε.

9 □Bυ 'beti 'a mυ de: Nyiblo a 'dι -bι a mu la 'ye mω 'li? □Bυ Nyιsua a winwlon-hanyω*? Iin, 'n yι 'a mυ 'nι -lee -nι, ε kω, 'nι hle□ε, -ε mω, Saan -hi 'υ Nyιsua a winwlon-hanyυ -bι nι.

10 ε nω- mω nyiblo -mυ', -kωtι υ 'cru la 'li Nyιsua crieη 'kwli, -ε mω, ε nω- di la 'na 'hru yι kla, 'tι- 'mυ la 'li di. -Tι a 'mυ, υ 'cru la, ε nω- -bu: Nyιsua wen 'nι:

'Na 'Yu o, 'n di -ha nyiblo, 'kι 'υ 'na -kuan a -ta', ε 'mυ mu, ε 'mυ -na 'hru yι kla,

'tι- □mυ 'li nyre.

11 'N yι 'a mυ 'nι -lee -nι, -ε mω, 'kι 'li -tonyibli a pepe 'nyι, ε 'yι -huan nyiblo □dυ nι kυε, -bυ nι 'υ Saan Batisι 'lu yι. Kee, 'kι 'li Nyιsua a 'klo yrayrυ 'kwli, nyiblo -mυ', υ δεε 'hiangbe, ε nω- di 'υ Saan 'lu yι nι.

12 Kυε la 'li ti -mυ', -ε kω 'yri Saan Batisι -tua la 'li Nyιsua a -tι a -molenuna 'yie bu, 'kι Nyιsua -tua la 'li nyibli a win a kikωλε, keε, Nyιsua a yraanyibli □tui 'υ 'kli, -ε di□e nu, nyibli 'nι □ha 'υ Nyιsua 'υ □tuu -nι.

13 Tete -mυ', Nyιsua -nyι la Moise, kω Nyιsua a winwlon-hanyυ a pepe 'huen-, kυε la 'li bu, -bυ ye Saan Batisι a ti kι, υ hle la□a

nι, -ε mω, ε di kω la ti, -ε kω 'yri Nyιsua di la 'υ nyibli win kι -kωω -nι.

14 Nyιsua a win hle□ε nι, -ε mω, winwlon-hanyω Eli di la 'li 'nι di. □Bι a kuo □ne □wly yι, □bι a 'yι□ι □wly yι -kuo -nι? De 'n yι 'a mυ -lee -nι, ε nω- mω Saan Batisι, ε nω- mω Eli a 'mυ.

15 'Ba kω -tι'winnua, -ε -bι ba 'wιn -tι -dodo.

16 -Te ti -bu 'yri a nyibli nι 'mυ, ε nω- -bu: U 'wι- 'yonυ yι, -υ yι hru 'mle, 'kι 'υ 'dika, -υ -bι yι yeε 'waa 'bio -tι, υ wen:

17 -Te -a yι 'bli nι pυε, -a yι 'blιpa-wla ble, a 'yι -wla yι mω -di. 'Tι-, -te -a yι □hien nι we, a 'yι nyayηmlι le -nu.

18 ε 'wι yι, -te Saan -di, ε yι □ci*, 'kι 'υ Nyιsua a dida a -ta', 'ε 'ye nι 'na nω, keε, ke-tonyibli pι la: 'Ku -huan* nι 'υ□υ ke'.

19 'Mω -bυ, -ε mω -tonyibli a pepe a Nyiblo, -te 'n -di, 'nι □ci□e li, 'tι- 'nι 'ne nω, keε, ke- nyibli pι: Ba 'ye nyiblo -bυ, didide kω nω a 'nuna nι -do, ε nω- ε yι 'lu -mω le -hie. 'Blwli'tinyυ kω nyibli -bυ, -υ kω 'klo □yι 'υ yι 'sii -nι, υ nu- kω□ω 'huen-, -υ nι nunatumude.» -ε -bι ke- -Yusu pι de: «Nyibli -mυ', -υ kω Nyιsua a □to, 'waa nunu-tebli di□e nyibli 'nι -tωω -nι, -ε mω, Nyιsua a □to a 'mυ, ε 'sii 'υ yι.»

'Dιι -bι a nyibli 'yι la -Yusu □wly yι -kuo -nι

(Luku 10.13-15)

20 'Dιι -mυ', -ε kω 'kwli -Yusu nuu 'li □wliεkeε-tebli -hωchυι, -ε -hi 'υ 'dιι -bι 'mυ

'u, 'waa nyibli 'yi 'u de 'kuku bu -hie. E no- ko -ti 'e -twa 'waa -ti a ye'e, 'ki 'u nyibli -mu', -u ni 'u ye', e wen:

21 «Juukue* -mu', -u ni 'li Kolasedio ko Betusaidadio 'kwli, 'jro 'ki 'u nu -mo, -e nuo, wileke-e-tebli -mu', 'n nuu 'li nu -mo, 'bu mo, 'ni nuu wen 'li nyibli -mu', -u 'yi -Juukue 'pa- -mo, -u ni 'li Tilidio ko Sidodio 'huen- 'kwli, see la, nyibli a 'mu, u 'mu la nya'ngli le nu, u 'mu la -tebli -huti 'huti le pu, u 'mu la 'waa dionu 'topupu 'ngle, -e di'e nu, u 'mu nyibli yi -too -ni, -e mo, u -hwe bu hie 'u 'waa de 'kuku a nunuo bu, u 'mu 'waa 'klo Nyusva -nyi.

22 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -e mo, -nyrowo -ko 'kwli Nyusva di 'u nyibli -bati le -puu -ni, nyibli -mu', -u ni 'li Kolasedio ko Betusaidadio a 'mu 'kwli, 'waa -bati di ni 'kli ki, e 'mu 'u Tilidio ko Sidodio a -ne 'u -hi.

23 'Ti- nyibli -mu', -u ni 'li Kapenaadio 'kwli, u 'ni hie 'li 'lu -mo le, -e mo, Nyusva di 'li nu 'ni 'yaa -ni -yaya, u 'mu mu -mumu, u 'mu yakoo yi kwe. Kee, e ko bu 'ti 'li nu -toto, u 'mu 'li -tutu a -wluvu nyre. wileke-e-tebli -mu', 'n nuu 'li nu -mo, 'bu mo, 'ni nuu wen 'li Sododio a nyibli -mo, -u ko 'klo nyre yi, nyibli a 'mu, u di hie wen 'u 'waa de 'kuku a nunuo bu, Nyusva 'ni -we'e wen nu bu ni.

24 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -e mo, -nyrowo -mu', -e ko 'kwli

Nyusva di 'u nyibli -bati le -puu -ni, -Juukue -mu', -u ni 'li Kolasedio ko Betusaidadio 'kwli, e di tu nu huven, e 'mu 'u Sododio 'u -hi, -u ko nunuklo -nyre la yi.»

-Yusu wen 'ni: Ba di 'ne- 'mu -mo, 'mu 'a mu -wleele -nyi

(Luku 10.21-22)

25 Ti a 'mu 'yri, ke- -Yusu pi, e wen: «'Na 'Bai o, -mo mo yakoo ko -tutu 'huen- a Kukonyo. 'N pi -mu 'nyre le, -te -nu, ni -hli -na nunu-tebli tokonyo ko 'crien.yinyu 'huen- 'yi ki, 'ti- ni too ne nyibli -bu, -u 'yi dedede -yi.

26 'N pi -mu 'nyre le, -e nuo, ke- -nu 'a -huhua.

27 'Na 'Bai -nyi 'mu 'kli, 'ki 'u -tebli a pepe ki. Nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu, nyibli 'yi 'yi, 'bu 'yi 'na 'Bai ni -do 'pa- U 'yi -yi -we, nyiblo a 'di -bi 'na 'Bai -mo, 'bu 'yi 'mo ni -do -bu, -e mo 'a 'Yu 'pa- 'A -ne nyiblo, 'n -hwe bu too ne, e yi'e ni -we, nyiblo a 'di -bi 'na 'Bai pa 'mu.

28 'A mu -mu', -u ko 'kli -we 'li, 'ki 'u ble a 'buble a -ta*, ba di 'ne- 'mu -mo, 'mu 'a mu -he-e -ni, 'mu nu, a 'mu -wle.

29 'N 'yi 'li 'li -we, bu tu 'a mu huven, e ko, 'ni 'yaa 'li 'na dionu. Ba ween ne ki, 'ki bu mo 'aan naanyo, -e di'e nu, 'mu 'a mu -too -ni. 'Bu mo, 'ba ween ne ki, 'n di -nyi 'a mu haan'klo.

30 -Ti -mu', 'n di 'a mu -too -ni, e 'yi 'li 'li -we, bu kla

* 11:28 11.28 -e mo tete -mu', -Juukue a tetetonyo yi 'a mu 'lu -tie -ni.

'mu, 'ki 'u 'a mu -mo, e ko, blo -mu', 'n di 'a mu hle, e di 'ni 'huhue -ni.»

12

-Yusu, e no- ko 'kli, 'ki bu lee nyiblo, de -mu', e -we 'li bu nu, 'ki 'li -wuwle-nyrowo 'kwli

(Maki 2.23-28; Luku 6.1-5)

1 -Te ti gbi -hi, -e -bi -Yusu ko 'a -nagbopu* 'huen-, u mu le na mo. -Nyrowo a 'mu, -e mo la -wuwle-nyrowo [ni]. 'Kanu ni la 'a -nagbopu ni. Bu ni la 'li mumuo 'kwli, -e -bi u yi 'bele la 'li 'dudu-tebli [du], -u 'wi -kubu yi a -ci 'kwli [ti]. -Tebli a 'mu, e no-ko bli gbi 'a -nagbopu yi 'ce, 'u yi 'a 'yo di.

2 'Ki 'li -ci a 'mu 'kwli, 'ki Falisi[tumu]* a nyibli ni 'li. -Te u 'ye 'ki de a 'mu, -e mi 'lu -mo, -e -bi ke- u pi, 'u yi -Yusu -lee -ni, u wen: «'Ye ke de -na -nagbopu ni, e [na ni. Nyisua a tete wen 'ni: Nyiblo [du 'ni 'nuo 'li -kuan, 'ki 'li -wuwle-nyrowo 'kwli.»

3 -e -bi e [tu [nu [won, e wen: «-Ti -mu', u 'cru 'li Nyisuaerien 'kwli, 'ki 'u -aan 'ba gbagbu, -e mo bodu Dafidu a -ta', 'n pu[u haan-ti, -e mo, a -hre[ne ni. -Ti a 'mu, u 'cru la, e no- -bu: -Nyrowo [du, -te 'kanu ni la bodu Dafidu e ko 'a nyibli 'huen-,

4 e pa la 'li Nyisua a 'kayu bu, 'e -ha la 'li 'floo -mu', -e pe la 'u 'teble ki bu, 'e di la[pa. -E ko -ta' Nyisua a tete wen 'ni, Nyisua a -cohunpinyu* ni -do, u nu- -we 'li, -bu di 'floodu a 'mu. 'Bi 'floodu a

'mu, -e ni 'li Nyisua a 'kayu a 'mu bu, u -ha la[pa ni, 'ki 'u Nyisua a -ta'.

5 'Ya 'u 'lu de, 'n pu[u haan-ti, -e mo, a -hre de -bu, Moise 'cru la 'li 'a teteerien 'kwli ni. De a 'mu, e no- -bu: 'Ki 'li -wuwle-nyrowo 'kwli, Nyisua a -cohunpinyu ni -kuan, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau bu. 'A -ti, u 'ni [tuu[o 'u -wuwle-nyrowo a tete. Kee, nyiblo [du 'ni -yee[ε li [nu -ti.

6 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -e mo, nyiblo -bu, -e ni mo, e 'ba ni, 'e -hi 'u Nyisua a 'kagbau 'u.

7 Ke- Nyisua pi 'li 'a 'erien 'kwli, -e mo: De 'n -hwe 'a mu, e no- mo, ba ko nyibli a nyai, 'e -hi 'u ba pie 'mu 'wlugba-tebli a -cohun*. De -mu', winde a 'mu, e [hen 'nyre, 'bu mo, 'ba yru wen[ε' le, a 'yi 'li[ti 'li -we, ba pu wen le, -e mo, nyibli -mu', -u 'yi de -huan [du -nu, u mo de'kukununy u [ni.

8 'Mo -bu, -e mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, Nyisua lee 'ne- 'mu ni, 'e -nyi 'mu 'kli, 'ki [bu lee ne 'a -ne nyiblo [du de, e -we 'li bu nu, 'ki 'li -wuwle-nyrowo 'kwli.»

-Wuwle-nyrowo [du 'kwli, -Yusu nu[o ni, nyiblo [du, -e ko dabu 'ku la a 'kve 'e -we la*

(Maki 3.1-6; Luku 6.6-11)

9 -Te -Yusu -yre, -e -bi e -hon 'u -tite a 'mu ni, 'e mu 'li Nyisua a 'kayu bu.

10 'Ki e yee 'li nyibehian [du bu. Nyibehian a 'mu,

'a dabu 'ku ni. Falisi□tumu* a nyibli -mu', -u ni 'u, u -huε□ε ni, 'ki bu yeε -Yusu -ti, 'bu mo, 'bu ko bu nu□o, nyibehan a 'mu a 'kuε bu -we, 'ki 'li -wuwle-nyrōwo 'kwli. (Falisi□tumu a nyibli wen 'ni, 'bu nu□o, nyiblo a 'kuε bu -we, ε mo -kuande □nuo, -ε ko -ta' Nyisva a tete wen 'ni, nyiblo 'ni 'nuo 'li -kuan, 'ki 'li -wuwle-nyrōwo 'kwli.) Ε no- ko -ti 'u 'beti□e, u wen: «-Bi' Nyisva a tete pi 'li? □Bi ε hle□ε ni, -ε mo, 'ki 'li -wuwle-nyrōwo 'kwli, nyiblo -we 'li bu pia 'huthrennyu ni?»

11 -ε -bi ke- ε pi □nu yi, ε wen: «□Bi 'a mu -mo -bi, a 'ni -nu□o -kuan, 'ki 'li -wuwle-nyrōwo 'kwli? 'Ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo 'bu ni 'li, 'bu ko blable, 'ti- 'a blable a 'mu, 'bu bi 'li 'niebutio 'kwli, 'ki 'li -wuwle-nyrōwo 'kwli, □bi nyiblo a 'mu, ε 'yi 'li□ti 'li -we, bu -ha 'li 'a blable a 'mu 'li?»

12 Ε ko -ta' -tonyiblo -hi 'u blable ni. 'A -ti, Nyisva a tete hle□ε ni, -ε mo, ε noo 'u le, 'ki -tonyiblo bu nu 'a 'bihian □haande -mo, 'ki 'li -wuwle-nyrōwo* 'kwli.»

13 -ε -bi ke- ε pi 'ki nyibehan a 'mu yi, ε wen 'ni: «Hru -na dabu -mu', -ε 'ku!» Bu hru 'ki 'a dabu a 'mu, -ε -bi ε 'hri 'klo, 'ε bi 'u 'a -ta', -wen dabu -bi -mu'.

14 -Te -Yusu nu□o, nyiblo a 'mu a 'kuε -we, -ε -bi Falisi□tumu a nyibli a 'mu, u -hon 'u -te a 'mu ni, 'u mu 'hra pa mo, -te -mu' u di -Yusu a 'lila nu, 'u mu 'a □to

le □muo mo.

-Yusu, no- mo Nyisva a -kvannunyo, Nyisva a □gbetu, ε -ha 'li

(Maki 3.7-12; Luku 6.17-19)

15 -Yusu yi de -mu', u -huε bu nu□o -mo ni. Ε no- ko -ti 'ε -hon 'u -te a 'mu -wlu. -Te ε yi ni mi, -ε -bi nyibli -huohu kuε□ε □wien, nyibli a pepe -mu', -u ni 'li □nu 'nyi, -u ko 'huu -yi hren, 'ε nu□o, 'waa 'kuε 'ε -we.

16 Kee, ke- ε ni, 'ε yi □nu ti, -ε mo, u 'ni 'lee 'li nyiblo □du, nyiblo a 'di -bi ε pa 'mu.

17 Ε hla□a ni, -ε di□e nu, -ti -mu', Nyisva a winwlon-hanyo Esai 'cru la, ti -hi la a ti 'yri, ε 'mu 'lu -mo mu. -Ti a 'mu, ε no- -bu:

18 «Nyisva wen 'ni: 'Ye nyiblo -bu, ε no- mo 'na -kvannunyo.

Ε no- 'n -ha 'li, 'ki bu nu 'na -kuan.

Nyiblo a 'mu, 'n nve □ne ni, 'ε nie 'mu doo.

'N di□e 'ni nu, 'na -Hihiu* 'mu 'u□u ke' bi.

Nyibli -mu', -u 'yi -Juukue* 'pa-, ε di □nu 'ni -lee -ni,

-ε mo, 'n di □nu 'ni wa.

19 Ε 'yi 'li□ti 'li -we, bu ko 'blini,

ε ko, 'bu yi ni hle, ε 'yi 'li□ti 'li -we, bu pu -cici le,

ε ko, 'bu yi 'du 'kwli le ni ne, ε 'yi 'li□ti 'li -we, bu

'yaa 'li win, -wen 'diowenyō.

20 Nyibli -mu', -u 'yi 'kl -ko, ε di yru 'waa nyai,

ε ko, nyibli -mu', -u 'yi -heenyō -ko,

ε 'mu □nu -hee -ni.
 E no- ε di nu -nunu, nyibli
 'mu 'a de ki wen,
 'ki bu 'sii 'u □nu yi, 'ki 'u 'mu
 ye',
 21 ε ko, dako a gblegble, -u ni
 'ne- 'klo ki,
 u 'mu□u □wlu yi -kuo -ni.»

*Nyibli wen 'ni, 'ku -hvan
 ni 'u -Yusu ke'*
 (Maki 3.22-30; Luku
 11.14-23; 12.10)

22 'Huuhrennyu -mu', u gba
 -Yusu yi, 'ki 'li □nu 'nyi,
 nyiblo ni 'li, 'a 'yii 'e 'do, ko,
 'e 'yi 'plele -yi, -ε nu□o, 'ku
 -hvan* ni 'u□u ke'. -Te u nyre
 'u□u -Yusu ye', -ε -bi -Yusu
 nu□o ni, 'a 'kue 'e -we, nyiblo
 a 'mu, 'e -tua 'puple, ko, 'e
 -tua leyuyruo.

23 Nyibli a pepe -mu', -u ni
 'u, ε kee 'waa □wli le. 'A -ti,
 u wen: «□Bi -Yusu -bu, ε no-
 mo Wanyo -mu', Nyisua pu la
 le, ε di la -a mu yi ya, -ε mo
 bodio Dafidi a 'yonu a 'Yu?»

24 Kee, Falisi□tumu* a ny-
 ibli -ni 'u, 'ti- u 'mu -ti a
 'mu 'win mo mu, -ε -bi u
 wen: «'Uon-. Nyiblo -bu, a
 yi 'ye, 'kuo -huan -mu', -ε ni
 'u nyibli ke', u nu- ε ble le,
 -ε nu□o, Besebuli, -ε mo 'kuo
 -huan a nyiblo gbagbu Satan,
 ε no- yi -Yusu 'kli -nyi, 'ki bu
 nu -tebli a 'mu.»

25 Kee, -Yusu yi 'waa
 'lule-hihie ni. E no- ko -ti
 'e lee □nu, -ε mo: «□Bu pu□u
 de yi: 'Ki 'li 'blugba 'kwli,
 nyibli 'bu 'be □tio le, -ε -bi
 'blugba a 'mu, ε di bi □hlon.
 'Ya 'u 'lu de, 'bu mo, 'dio a
 nyibli, -huv' 'kayubuke, 'bu

'be □tio le, -ε -bi nyibli a 'mu,
 u di -gbe le.

26 De ε □hen 'nyre, ε no-
 mo, 'bu mo, Satan 'bu yi 'a
 dionu le ni ble, ε 'wi yi, 'a
 dionu ε -wen yi. 'A 'blugba
 ko bu bi □hlon.

27 A wen 'ni, 'n ble 'kuo
 -huan le, -u ni 'u nyibli ke', -ε
 nu□o, Besebuli, ε no- yi 'mu
 'kli -nyi. 'Bu mo, -ti a 'mu,
 a hle, 'bu mo wen □han-ti,
 'aan 'mumu, nyo- yi 'ki 'aan
 -ne nyibli 'kli -nyi, 'u ble 'kuo
 -huan le -we 'li? De -mu', 'aan
 nyibli ni, ε no- tue □ne yi, -ε
 mo, -ti -bu, a yi 'mu -yee -ni,
 ε mo hi □nio.

28 E 'yi Satan 'pa-, kee,
 Nyisua a -Hihiu*, ε no- yi
 'mu 'kli -nyi, 'ki □bu bla 'kuo
 -huan -mu', -u ni 'u nyibli ke'
 le. De a 'mu, ε tue ne 'a mo□o
 ni, -ε mo, Nyisua -tua nyibli
 a win a kikole, 'ki 'li 'a mu
 'nyi.

29 De ε -nu, ε no- mo,
 nyiblo □du 'yi 'li□ti 'li -we, bu
 pa 'li 'kluinyo a 'kayu bu, bu
 mu -tebli 'yri, 'bu mo, 'bu yi
 'kluinyo a 'mu -mua -ni 'ti-
 'Bu mua □ne, -ε -bi 'hru pe 'u
 bu, 'ki bu 'yri 'a 'kayu a -tebli
 a pepe.

30 Nyiblo 'bu ni 'u, ε ko 'mu
 'huen-, □ba 'yi -pe, ε □hen
 'nyre, ε -wen 'mu yi. 'Ti-
 nyiblo 'bu 'ye ni -hee 'mu,
 'ki -ba 'kukue nyibli le, 'ki 'u
 Nyisua -mo', ε 'wi yi, nyiblo
 a 'mu, ε -gbe □nu le, 'u hlue
 Nyisua -mo le.

31 E no- nu□o, 'ni yi 'a mu
 -lee -ni, -ε mo, Nyisua -we 'li
 bu 'wuwla nyibli a de 'kuku a
 pepe ni, 'ye □bu u -ha Nyisua

'yri le. Kee, nyiblo -bu, -ε di Nyɩsua a -Hihiu 'yri le -ha, Nyɩsua 'yɩ 'lɩɩ 'lɩ -we, bu 'wɔwla 'a dε 'kuku a 'mu.

³² 'Ya 'u 'lu de, 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, nyiblo -bu, -ε di 'mu -tɩ -hɩn yre hla, Nyɩsua -we 'lɩ bu 'wɔwla 'a dε 'kuku a 'mu nɩ. Kee, nyiblo -bu, -ε di Nyɩsua a -Hihiu -tɩ -hɩn yre hla, Nyɩsua 'yɩ 'lɩɩ 'lɩ -we, bu 'wɔwla 'a dε 'kuku a 'mu, 'kɩ 'nε- 'kɔ -bu, -a nɩ 'nε- -mɔ, ε kɔ, 'kɩ 'lɩ 'kɔ -mu', -ε di 'lɩ di 'kwli.»

Tugbe a 'kuo, ε nɔ- u yɩɩ -yruu -nɩ

(Matie 7.16-20; Luku 6.43-45)

³³ (Kε- -Yusu pɩ de:) «Tugbe -mu', -ε yɩ ɩhaan'nie -jri, ε nɔ- tɩ ɩhaan'kui. Tugbe -mu', -ε 'ye nɩ -jri ɩhaan'nie, ε 'nɩ -tɩɩ ɩhaan'kui. Tugbe a 'kuo, ε nɔ- u yruɩ ɩnε.

³⁴ 'A mu -mu', a keε nyibli. 'Aan ɩwɩ nyre yre, -wen hro. ε nɔ- kɔ -tɩ, 'ba nɩ 'u -tɩte bu, 'a hle -tɩ -hɩn le, -ε nuɩo, -tɩ -mu', -ε 'yii 'lɩ nyiblo a ɩwɩ kɩ, ε nɔ- yɩ 'uɩ wien -dii -nɩ.

³⁵ ɩHaannyiblo a nunu-ɩɩ nɔ yɩ, -ε nuɩo, 'a ɩwɩ nɔ yɩ. 'Crekɔnyɔ a nunu-ɩɩ nyre yɩ, -ε nuɩo, 'a ɩwɩ nyre yɩ.

³⁶ 'N yɩ 'a mu 'nɩ -lee -nɩ, -ε mɔ, -nyrɔwɩ -mu', -ε kɔ 'yri Nyɩsua di 'u nyibli -bati le -pɩɩ -nɩ, 'a -nε nyiblo 'bu nɩ 'u, 'bu hla nyiblo ɩdu -tɩ -hɩn 'hɩ le, 'kɩ 'nε- 'kɔ -bu kɩ, ε di Nyɩsua kle 'nɩ -hɩhɩ -nɩ, -tɩ -mu', -kɔtɩ 'ε hla -tɩ a 'mu.

³⁷ 'A -tɩ, Nyɩsua 'bu di -na -bati 'bε, -tɩ -mu', -hla, 'kɩ 'nε- 'kɔ -bu kɩ, ε nɔ- ε di 'lɩ 'kwli le ta, ε 'mu -mu -lee -nɩ, -ε mɔ: -Bati 'yɩ -mu -kɔ, -hɩɩ -bati kɔ -mu nɩ.»

Falisiɩtumu a nyibli -hɩε nɩ, 'kɩ -Yusu bu nu ɩwɩlekeε-ɩɩɩ*

(Maki 8.11-12; Luku 11.29-32)

³⁸ -Yusu bu pɩ 'kɩ le, -ε -bɩ Nyɩsua a tetetɔnyɩ -bɩ, kɔ Falisiɩtumu a nyibli -bɩ, -u nɩ 'u, u ɩtuɩo ɩwɩn, u wen: «Tɔɔnyɩ o, -a -hɩε -ba 'yeɩe, 'bu mɔ, ɩnɩ -we 'lɩ -bu nu ɩwɩlekeεde, -ε di -a mɔɩo -tɔɔ -nɩ, -ε mɔ, Nyɩsua, nɔ- lee 'nε- -mu -tɩtɩ kɩ.»

³⁹ -ε -bɩ -Yusu wen: «Tɩ -bu 'yri a nyibli -bu, 'waa nunukɔ nyre yɩ, 'u plee 'lɩ Nyɩsua ke, 'tɩ- 'u -hɩε ɩwɩlekeεde de, -ε di ɩnu -tɔɔ -nɩ, -ε mɔ, Nyɩsua, ε nɔ- lee 'nε- 'mu -tɩtɩ kɩ. Kee, Nyɩsua 'yɩ 'lɩɩ 'lɩ -we, bu wen, 'kɩ ba 'ye ɩwɩlekeεde ɩdu. ɩWɩlekeεde nɩ -do -mu', Nyɩsua di nu, 'kɩ 'u 'a mu -mɔ, ε di 'wɩ- 'a dε -bɩ -mu', ε nu la, 'kɩ 'u winwɩn-hanyɔ Jona a -ta'.

⁴⁰ De -mu', Jona a 'mu, ε -nu, 'ε -hi 'lɩ -nyrɔwɩ nɩ ta kɔ 'tɔɩwɩ nɩ ta -hrin.ye gbagbu -mu' 'kwli, ke- ε di 'mu ɩtɩ, 'kɩ 'u 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo -mɔ. 'N di -hii 'lɩ -tɩtɩ bu -nyrɔwɩ nɩ ta kɔ 'tɔɩwɩ nɩ ta.

⁴¹⁻⁴² 'Tɩ- Ninifɔdɩɔ a nyibli 'mu la Jona a win 'wɩn, -te ε yɩ la ɩnu Nyɩsua a -tɩ -lee -nɩ, -ε -bɩ u hie la 'u 'waa dε 'kuku, u nɩ la bu, 'u -nyi

la 'waa 'klo a pepe Nyisua. -E -bi 'ki, 'mo -bu, -e ni mo 'a mu ye' bu, 'n -hi 'u Jona a 'mu ni, kee, a 'ni [tuu]o 'u 'na win 'u. E no- nu]o, ti -mu' -ko 'yri Nyisua di 'u -tonyibli -bati le -puv -ni, Ninifodto a nyibli a 'mu, u nu- di ye' 'du, u 'mu le pu, -e mo, ti -bu 'yri a nyibli, u mo -ti'wlanyu [ni]o, 'ki 'u Nyisua ye'. 'Ya 'u 'lu de, ti -hi la a ti 'yri, bodto [du], e no- hon la 'li -tite blöblu [du], u dee Sabablugba. Bodto a 'mu, e mo la nugba [ni]o. E no- di la Jrusredto 'kwli, e 'mu la bodto Salomo, -e mo la Nyisua a nyiblo, 'a [t]owin 'win. Kee, 'mo -bu, -e ni mo 'a mu ye' bu, 'n -hi 'u Salomo a 'mu ni. Kee, a 'ni [tuu]o 'u 'na win 'u.»

'Ku -hvan 'bu -hon 'u nyiblo ke', e di bi 'u]v ke' de, 'bu mo, Nyisua a -Hihiu* 'bu 'yi 'u]v ke' -ni*

(Luku 11.24-26)

43 Ke- -Yusu pi de: «'Bu mo, 'ku -hvan 'bu ni 'u nyiblo ke', 'ti- 'bu -hon 'u]v ke', -e -bi 'ki e mi 'li 'wan 'kwli, 'e mi bunule yrayru le [mu]o mo. Kee, e 'ni 'ye]e li bunule.

44 -Te e 'ye ni 'ye 'ki bunule, -e -bi ke- e pi 'a dionu yi: 'N ko [bu] -me kle, 'mu 'li bunule 'ka, 'n -hon la 'li 'kwli mu. -Te e [hi]an -mo, -e -bi e 'ye]e ni, -e mo, bunule a 'mu, e nu 'huhlu, 'e 'hren kle -tee, ko, 'e [h]renti -ni. (E 'wi yi, Nyisua a -Hihiu 'yi 'u nyiblo a 'mu ke' -ni.)

45 'Bu ni 'mu le, -e -bi 'ku -hvan a 'mu, e ko bu bla 'kuo

-huv ni [h]lon'hven -bi, -u ko 'cre, -u -hi 'u 'a 'mumu 'u, 'waa pepe a 'mu, u 'mu -mo -bibi -ni, u 'mu 'u nyiblo a 'mu ke' bi. -E -bi nyiblo a 'mu, 'a 'klo di nyre yi pepe, e 'mu 'u 'a yi-heklo 'u -hi. Ke- e di 'mu [ti] -we, 'ki 'u ti -bu 'yri a nyibli -bu -mo, -u ko [wl] -nyre yi.»

-Yusu a 'dii ko 'a 'diayinu 'hven- (Maki 3.31-35; Luku 8.19-21)

46 'Ki u ni la 'li 'kayu ni -do a 'mu bu. -Yusu ni 'li nyibli a 'mu, 'waa -mohleele 'kwli, 'a 'dii ko 'a 'diay nyibepu 'hven- 'u nyre 'u. 'Ki 'u -patu', 'ki u hree 'u, 'u [mu]e 'hru le, 'ki bu hlee 'li -Yusu -mo.

47 E no- mo, nyiblo [du] bu mu]o lee mo, -e mo: «'Ye ke, -na 'dii ko -na 'diayinu 'hven-, 'ki 'u ni 'li -patu', 'u -hve bu hlee 'li -mu -mo.»

48 -E -bi ke- -Yusu -pu, 'e -huhia nyiblo a 'mu kle, e wen: «-U -bi ni 'u, 'u mo 'na 'dii ko 'na 'diayinu 'hven- -we,»

49 'e pu 'a -nagbopu* dabu -mo, e wen: «Ba 'ye ke, nyibli -bu, u nu- mo 'na 'dii ko 'na 'diayinu -we,

50 -e nu]o, nyibli -mu', -u ni 'na 'Ba Nyisua -ni 'li yakö 'kwli a kiweenle, u nu- mo 'na 'diayinu, ko 'na 'dii -we.»

13

-Yusu pu la 'dvdonyo a 'ledv

(Maki 4.1-20; Luku 8.4-15)

1 -Nyröwo a 'mu 'kwli, -Yusu 'hri la 'li 'kayu bu ni, 'e mu la 'li Galileblugba a 'yru

wien, 'ε ni bu, -ε di□e nu, ε 'mu nyibli Nyisua a -ti -tɔɔ -ni.

2 Nyibli -huohui, u nu-□glaa 'li□i le. Bu 'ye ni 'ye 'hru, ε nɔ- nu□o, 'ε 'ya 'li 'blagbi 'kwli, 'ε ni bu, nyibli a 'mu, 'u 'wle 'u 'gbahlɔn bu,

3 'ε -hɪhɪε □nu -tɛbli -huohui klɛ, 'ki 'li 'ledu 'kwli. Kε- ε pi 'ki, ε wen: «Ba pu 'mu nua yi bu. Ε kɔ la -nyrowɔ □du, nybehɪan □du, ε nɔ- mu la 'a -tɛbli 'dɔ mɔ. -Tɛbli a 'mu, ε -gble 'li□i 'a -ci 'kwli le.

4 -Tɛ ε yi□i ni -gble, 'a dɛ -bi bi 'li 'hru wɔn le, nuɔli 'u -di, 'u di□e.

5 'A 'hɛn a dɛ, ε -gbla, -tutukutɔ -mu', ε bi 'u ki, 'hiɔ 'pa ni 'li□i bu, 'ε 'sii yi, 'ε □ga ti ni -do a ti 'yri, -ε nu□o, -tutukutɔ a 'mu, -ε ni 'u 'hiɔ a 'mu ki, ε 'yi -hu.

6 -Tɛ ε □ga, -tɛ 'yru bi 'li yɔ', ε nɔ- mɔ 'a □kwli bu 'yɔ, -ε nu□o, 'a -wɔlubu kɛ 'hiɔ a 'mu yi.

7 'A ta a dɛ, ε -gbla, 'ki ε bi 'li 'witi 'nyɪ. -Tɛ ε □ga, -ε -bi 'witalili 'buu □nɛ 'lu le.

8 'A -hɛn a dɛ, ε -gbla, ε nɔ- bi 'u □haan-tutu ki. -Tɛ ε □ga, 'ε 'sii yi, 'ε ku -tɛɛ, 'ε pu bli. 'A blu ni -do, ε pu 'yɔ a (100) -wɪ ni □hun, -u -bi pu 'yɔ a (60) -wɪ ni ta, 'a dɛ -bi pu 'yɔ a (30) -wɔ □tu 'u -pu.

9 'Bu mɔ, 'ba kɔ -ti 'wɪnnua, -ε -bi ba 'wɪn -ti -dodo.»

10 -Tɛ -Yusu -yɛ 'ki, -ε -bi 'a -nagbopu* 'yɪya 'u□u 'hu bu, 'u yi□i le 'beti -ni, u wen: «□Bi nyibli -bu, 'ki 'ledu 'kwli -tɛ 'li □nu 'li?»

11 -ε -bi ε □tu □nu □wɔn: «'N ni 'ledu, 'ni tɛε □nu, -ε nu□o, 'a mu -bu, -u mɔ 'na -nagbopu, Nyisua ni□e ni, 'a yru Nyisua a -ti' le, ε □hen 'nyɛ, -tɛ ε ni, 'ε kɛε nyibli win ki. Nyisua a -ti a 'mu, ε -hli nyibli 'yi ki. Kεε, nyibli -bi -mu', Nyisua 'yi□i -nu, 'ki bu yru□o' le,

12 -ε nu□o, nyiblo -mu', -ε pi Nyisua a win nua yi bu, Nyisua di□e 'ni nu, ε 'mu□u' le yru, ε 'mu -tɛ ε nu la 'a 'wɪnwɪn 'u -hi. Kεε, nyiblo -mu', -ε 'ye ni pu□u nua yi bu, ε 'yi 'li□i 'li -wɛ, bu yru□o' le pɛpɛ.»

13 Dɛ -kɔ -ti 'n nɛε 'li 'ledu 'kwli, 'ni yi 'li □nu -mɔ -hlee -ni, ε nɔ- mɔ, nyibliɔ a 'mu, u yi□i 'ni 'ye -tɛɛ, kεε, u 'ni -yru□o li□i' le -tɛɛ, 'u yi□i 'wɪn -tɛɛ, kεε, u 'ni -yru□o li□i' le -wɛ.

14 -Ti -mu', Nyisua a winwɔn-hanyɔ Esai hla la 'ki, ε nɔ- mi kɛ 'lu -mɔ, 'ki 'u □nu -mɔ. -Ti a 'mu, ε nɔ- bu:

«Kε- Nyisua -pu: -Ti -bu, 'n di hla, a di 'ni 'wɪn, kεε, a 'yi 'li□i 'li -wɛ, ba yru□o' le;

dɛ -bu, 'n di nu, a di□e 'ni 'ye, kεε, a 'yi 'li□i 'li -wɛ, ba yru□o le,

15 -ε nu□o, dakɔ -bu, 'waa □wɪ 'gboklo ni,

'u ka 'waa nuɪ yɛ, -ε di□e nu, 'waa nuɪ 'ni □ha -ti 'wɪn,

'u ka 'waa 'yii ki, -ε di□e nu, 'waa yii 'ni □ha dɛ 'ye,

ε kɔ, 'waa □wɪ 'ni □ha -ti' le yru.

'Bv mɔ, 'bv 'ye ni nu wen
 -tebli a 'mu,
 v di wen 'mu yɪ 'ni -mɛ,
 'mu wen ɛ nu, v 'mu
 wen 'v yɪ 'sii -ni, 'kɪ 'v
 'mu ye'.

Kɛ- Nyɪsua -pu.»

16 -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ 'a
 -nagbopv yɪ de, ɛ wen 'ni:
 «'A mu -mɔ -bɪ, ba kɔ plɔ a
 bleelɛ, -ɛ nu ɔ, 'aan 'yii yrui
 lɛ, 'aan nvi 'ɛ yɪ -ti 'win.

17 'N yɪ 'a mu 'ni -lee -ni,
 ti -hi la a ti 'yri a Nyɪsua a
 winwɔn-hanyv*, kɔ Nyɪsua
 a dakɔ a nyibli -huvɔv -bɪ
 'hven-, v ɔmve la ɔa lɛ, 'kɪ bu
 'ye la -tebli gbagbɪ -bv, a yɪ
 kɛ 'ye, kɛɛ, v 'yɪ ɔ 'ye, kɔ, 'v
 ɔmve la ɔa lɛ, 'kɪ bu 'win la
 -tebli gbagbɪ -bv, a yɪ kɛ 'win
 a -ti, kɛɛ, v 'yɪ ɔ 'win.»

18 -ɛ -bɪ, ɛ yɪ ɔnv 'ni -lee
 -ni de, ɛ wen: «Ba pv 'mu
 nva yɪ bv, -ɛ di ɔe nu, de
 -mu', 'ledv a 'mu, ɛ ɔhen
 'nyre, 'mu 'a mɔ ɔ kɛ -hihia
 -ni.

19 Nyiblo 'bv ni 'v, 'bv yɪ ɔ
 'win, -ɛ mɔ, Nyɪsua -hve bv
 kɔv nyibli win kɪ, 'ti- 'bv 'ye
 ni yru ɔ' lɛ, nyiblo a 'mu, ɛ
 'wɪ 'hru -mu' yɪ, -ɛ kɔ wɔn
 'dvdɔ-tebli bi 'v lɛ, 'ti- nublɪ
 'v -di, 'v di ɔe. 'Bv yɪ Nyɪsua
 a win ni 'win, -ɛ -bɪ 'kuo
 -huvn* a nyiblo gbagbv, ɛ yɪ
 'ni di, 'ɛ -he 'li ɔ Nyɪsua a
 win a 'mu ɔwɪ kɛ.

20 -Tɔtɔkɔtɔ -mu', -ɛ ni
 'v 'hiɔ 'pa kɪ, -ɛ kɔ kɪ
 'dvdɔ-tebli -bɪ bi 'v lɛ -wɛ,
 ɛ nɔ- mɔ nyiblo -bv, -ɛ yɪ
 Nyɪsua a win 'win, 'ti- -ɛ yɪ ɔ
 kɪ wen, 'kɪ 'li plɔ a bleelɛ
 'kwli,

21 'ti- -ɛ yɪ ɔ kva 'ble, 'kɪ
 'li ti gbi 'kwli, kɛɛ, -ɛ 'ye
 ni -hva, 'kɪ bu pv 'ma, 'kɪ
 'li 'a ɔwɔv kɪ. Nyiblodv a
 'mu, 'a 'bio -mu', -v 'ye ni
 -hva Nyɪsua a win, 'bv yɪ ɔ
 ɔhɪven ni ɔtui, ɛ kɔ, 'bv yraa
 ɔne, ɛ yɪ 'ni sa, 'kɪ 'v 'a -ne
 nyɪsvade a 'mu -mɔ'.

22 -Tɔtɔkɔtɔ -mu', -ɛ kɔ kɪ
 'witi ni 'v, -ɛ kɔ kɪ 'dvdɔ-tebli
 -bɪ bi 'li lɛ -wɛ, ɛ nɔ- mɔ
 nyiblo -bv, -ɛ yɪ Nyɪsua a
 win 'win, 'ti- nyiblo a 'mu
 'ɛ yɪ 'kɔ kɪ a 'kla-wliye'yɪya
 a hritile -hriti -ni, kɔ, 'ɛ neɛ
 kɔkɔ-tebli a -ti ɔwɪ kɛ, -ɛ pɪ
 'li ɔ kɪka 'nyi. -Tebli a pepe
 a 'mu, nɔ- ni ɔe, Nyɪsua a win
 'ɛ 'ye ni nu -kvan, 'kɪ 'li 'a
 ɔwɔv kɪ, 'ɛ yɪ 'li lɛ -hihre -ni.

23 -ɛ -bɪ ɔhaan-tɔtɔ -mu', -ɛ
 kɔ kɪ 'dvdɔ-tebli -bɪ bi 'li lɛ
 -wɛ, ɛ nɔ- mɔ nyiblo -bv, -ɛ
 yɪ Nyɪsua a win 'win, 'ti- -ɛ
 yrui ɔe' lɛ, 'ɛ ni -kvan, 'kɪ 'li
 'a ɔwɔv kɪ, 'wɪ a (100) -wɪ ni
 ɔhun, kɔ (60) -wɪ ni ta, 'kɪ 'v
 -ɛ -bɪ -mɔ, kɔ (30) -wɔv ɔtu 'v
 -pu, 'kɪ 'v -ɛ -bɪ -mɔ, ɛ -hi 'v
 -te v nu 'a 'winwin ni.»

*-Yusu pv la yinyre-piti a
 'ledv*

24 Kɛ- -Yusu pɪ la ɔnv yɪ
 de, ɛ wen: «Nyɪsua 'bv kɔv
 nyiblo win kɪ, de ɛ 'wɪ yɪ,
 ɛ nɔ- -bv: Nyɪbehtan ɔdv, ɛ
 nɔ- 'dɔ ɔhaan-kɔbv, 'kɪ 'li 'a
 -ci 'kɪ.

25 -Nyɔwɔ ɔdv a 'tɔ, -te
 -tonyibli a pepe pe ble, -ɛ
 -bɪ 'a yraanyɔ mu 'li 'a -ci
 a 'mu kɪ, 'ɛ 'dɔ yinyre-piti,
 -ɛ 'wɪ -kɔbv yɪ, 'kɪ 'li 'a
 ɔhaan-kɔbv a 'mu 'nyi.

26 -Te -kubbu a 'mu, ε -mi, ε pu bli, ε kō -piti a 'mu 'huen-, v nu- □ga.

27 -Te -cikonyo a -kuannunyibli -di, -ε -bi v wen: Nyibeyu o, □bi □yi □haan-kubbu 'do, 'ki 'li -na -ci ki? -Bi' -piti -hūn -hōn 'ki yi, 'ε □ga 'li 'li?

28 -ε -bi ε □tu □nu □wōn, ε wen: 'Na yraanyo, ε nō-nu□o. -ε -bi -kuannunyibli wen: □Bi -hūe□ε ni, 'ki -ba -ha -piti -hūn a 'mu?

29 ε wen: 'Uōn-, a 'ni 'haa 'li□i, -ε nu□o, 'ba yi□i ni -he, 'ba 'be 'li bu, a di 'hri -kubbu.

30 Ba -ha □nu mē le, bu kuu 'v -te ni -do, v kō -kubbu 'huen-. Ti -kubbu'ceti di 'v nyre, 'ti- 'mu -kubbu'cenyibli -lee -ni, -ε mō: Yi-hede ba nu, ε nō- mō, ba 'kukue -piti -hūn -mu' le, ba pu 'a dui, ba pu □nu 'tō le. 'Ba -we mō, -ε -bi ba 'kukue -kubbu -mu' le, a 'mu 'li□i 'na 'kalu' pu.»

*-Yusu pu la 'dudode -mu',
-ε kō 'yee □cimi -ni a 'ledv
(Maki 4.30-32; Luku
13.18-19)*

31-32 -Te ε -yre, -ε -bi ε pu □nu 'ledv -bi yi de, ε wen: «□Bv tōō nē 'a mu, -te Nyisua -nu, 'ε kōō nyibli dodoyo -bi win ki, 'ti- nyibli -bi 'v yi ki -bii -ni. De a 'mu, ε 'wi 'dudode -mu', -ε kō 'yee □cimi -ni yi, -ε -hi 'v 'dudode -tebli -bi a 'yo 'v. 'Dudode a 'yee a 'mu, ε nō-nyiblo □dv -gba, 'ε 'dōō 'li 'a -ci ki. -Te ε -mi, ε -ku, -ε -bi ε -he tugbe gbagbu, 'ε -hi 'v -ci a 'dudode -tebli a pepe 'lu le, nubli 'bu -di, 'v pi 'lue, 'ki 'li 'a babu ya.»

*-Yusu pu la 'floo a 'yaade
a 'ledv*

(Luku 13.20-21)

33 -Te ε -yre de, -ε -bi ε pu 'ledv -bi de, ε wen: «Nyisua 'bu kōō nyibli win ki, 'ti-nyibli -bi 'bu yi kle ni -bii -ni, de a 'mu, ε 'wi- 'floo a 'yaade yi, nugba pu 'li 'floodupu -hūhūi -mō, 'ti- 'ε nyua□a -nyuanyua, 'floo a pepe a 'mu 'ε 'ya.»

*De- kō -ti -Yusu 'ε pi nyibli
'ledvi yre 'li?*

(Maki 4.33-34)

34 -Tebli a pepe -mu', 'ki 'li 'ledvi 'kwli, 'ki -Yusu nēε 'li□i 'li, 'ε tūε nyibli -mu'. ε 'yi 'li□i 'li -we, 'ki bu 'yi 'ledv -pu, bu 'yi □nu -tōō -ni.

35 Ke- ε nu 'a nunuo, -ε di□e nu, -ti -mu', Nyisua a winwlon-hanyo* -bi 'cru la, 'ki 'li Nyisvacrien 'kwli, ε 'mu -nue -ni. -Ti a 'mu, ε nō-bv:

«Nyisua wen 'ni:
'N di nu 'ledvi, 'mu 'li □nu
-mō -hlee -ni.

-Tebli -mu', nyibli 'yi la -yi,
kue 'li 'klo a -wlu□tuule
'yie bu,
'mu □nu -tōō -ni.»

*-Yusu -hīhīa la yinyre-piti
a 'ledv kle*

36 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu hie 'v nyibli -mu' bu, 'ε mu 'li 'kayu bu, ε kō 'a -nagbopu* 'huen-, 'a -nagbopu a 'mu, 'v -mu, 'v 'yīya 'v□v 'hūi bu, 'v 'beti□e, v wen: «Yinyre-piti -mu', -ε kō 'ledv -pu wen, □ni pu le, 'ki v 'dōō 'li□i -ci -mu' ki, -hīhīa -a mu 'a -ti kle.»

37 -ε -bι ε wen: «Nyiblo -mu', -ε 'dβε □haan-kubu -mu', 'mo -bu, -ε mo nyibli a pepe a Nyiblo, 'mo □nu.»

38 -Ci -mu', ε no- mo 'klo -bu, -a nu 'ne- 'kwli. □Haan-kubu, no- mo, nyibli -mu', Nyisua koo win ki. Yunyre-piti -mo -bι, ε no- mo nyibli -mu', 'kuo -hwin* a nyiblo gbagbu koo win ki.

39 Yraanyo -mu', -ε 'dβε yunyre-piti -mu', ε no- mo 'kuo -hwin a nyiblo gbagbu. -Kubu'ceti, ε no- mo 'klo a 'u-honti. -Kubu'cenyibli, nu- mo Nyisua a lelenyυ.

40 -Te υ ni, 'u yi yunyre-piti -mu' le 'kukue -ni, 'u pi□i 'to le, ke- ni -do, ε di 'mu ni, 'klo a 'u-honti 'yri.

41 Ti a 'mu 'yri, 'mo -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n di te Nyisua a lelenyυ bu, -ε di□e nu, nyibli -mu', -u ni□e, 'waa 'bio, 'u ni -tebli -hwin, ko nyibli -mu', -u ni -tebli -hwin, υ 'mu □nu le 'kukue -ni, 'ki 'li nyibli -mu', Nyisua koo win ki 'nyi,

42 υ 'mu 'li □nu na -mu', -ε 'ye ni jre 'nyi pu. 'Ki υ di 'u □hien -wee -ni, ko, 'ki υ di 'u yru -puυ -ni -we.

43 Kee, nyibli -mu', -u □tui 'u Nyisua 'u, 'a -ne nyiblo, ε di □nu 'ni 'ye, 'ki 'li Nyisua a 'klo yrayru 'kwli, □wu yi -te ε ni, 'ε yi 'yru 'ye, -ε yi huen, 'ki 'li yakoo 'kwli. 'Ba ko -ti'winnua, -ε -bι ba 'win -ti -dodo.»

-Yusu pu la □haande gbagbu, -ε pi □die a 'ledu

44 «Nyisua 'bu koo nyiblo win ki, de 'n -we 'li □bu puυ

□ne yi, ε no- -bu: ε ko la □haande gbagbu □du, 'ε pi la □die. 'Ki υ -hli 'li□i -ci □du 'kwli, nyiblo □du 'ε 'hru □ne ki. □Haande gbagbu a 'mu, ε 'hru ki a -ti, 'a plo ble nu diaki, 'ε -hli□e de, 'ε -mu, 'ε plo 'a -ne kukoo-tebli a pepe, 'ti- 'ε nu kukoo-tebli a 'mu a 'wli, 'ε -to -ci a 'mu, -ε ko 'kwli □haande gbagbu a 'mu, ε ni 'li.»

-Yusu pu la 'damaye a 'ledu

45 «Nyisua 'bu koo nyiblo win ki, ε 'wi puplonyo □du yi, -ε □mυe 'damayo, -u pi □die a -tuto le.

46 -Te ε ye 'a 'ye ni -do ki, -ε no yi -tee, 'ti- -ε pi □die, -ε -bι ε mu ni, 'ε plo 'a -ne kukoo-tebli a pepe, 'ε -to 'damaye a 'mu.»

-Yusu pu la -tita a 'ledu

47 «Nyisua 'bu koo nyibli win ki, ε 'wi -tita yi, υ pu 'li 'nie -mo, -ε kwle -hrin a gblegble.

48 'Bu 'yii 'li, -ε -bι 'pupanyibli yi□i 'ni -jri, 'u 'yee 'u□u 'gbahlon, 'u yi ble ni, 'u yi 'li -hrin a 'mu 'li 'titi -ni, de -mu', -u mo 'a □haande, 'u pi 'li□i -tugbu 'kwli le, 'ti-, 'u pi 'a -hwin 'wan le.

49 Kee -ni -do, ε di -huan 'mu □ti, ti -ko 'yri 'klo di -huan 'u -wlu -hon: Nyisua a lelenyυ di 'li 'ni di, nyibli -mu', -u 'yi 'u Nyisua 'u □tuu -ni, ε ko nyibli -mu', -u □tuu 'u Nyisua, υ 'mu □nu 'yi le -hilia -ni,

50 nyibli -mu', -u 'yi 'u Nyisua 'u □tuu -ni, na -mu',

-ε 'ye ni jre 'klo -mɔ 'klo, ε nɔ- kɔ 'nyi v di 'li ɲnu 'li pu. 'Ki v di 'li ɲhien 'li -wee -ni, kɔ, 'ki v di 'li yru 'li -puv -ni.»

Tɔɔwin yrayri kɔ tɔɔwin 'ki 'hven-

⁵¹ -ε -bi -Yusu 'beti 'a -nagbopu* -ni wen ni, ε wen: «-Ti a pepe -bu, 'n -hla, ɲbi a yruɔ' le?» -ε -bi v wen: «lin, -a yruɔ' le ni.»

⁵² -ε -bi ke- ε pi ɲnu yi, ε wen: «'A -ne tetetɔɔnyɔ ɲdu, -ε di 'na -nagbopi -he, ε 'wɔ- 'kayu'baɪ -mu', -ε kɔ ɲtɔ, -ε 'dui 'a kɔkɔ-tebli yrayri kɔ 'a -tebli 'ki 'hven- ye', -ε nii ɲne -kvan 'yri.»

Nasaleti a nyibli 'yi la -Yusu ɲwlv yi -kuo -ni

(Maki 6.1-6; Luku 4.16-30)

⁵³ -Te -Yusu -we 'ledv a 'mu, 'a pupuv -mɔ, -ε -bi ε -hon 'v -tite a 'mu ni,

⁵⁴ 'ε mu 'li 'diɔ -mu', -ε kɔ 'kwli ε kuu 'li, 'ε mu 'li Nyɪsva a 'kayu bu, 'ε -tva Nyɪsva a -ti a tɔɔle. Nyibli -hɔɔhɔɪ -mu', -v ni 'v, 'waa ɲwli keε le, v wen: «Nyɔ- tɔɔ ɲne ɲtɔwin -bu, -ε yi 'liɲ wlvn 'hri 'li? Kɔ, nyɔ- -nyiɲe 'klɪ, 'ki bu nu ɲwilekeε-tebli -bu 'li?»

⁵⁵ De -a -yi, ε nɔ- mɔ, ε mɔ 'camude a 'yu ɲnuɔ. 'A 'dii a 'nyre mɔ Mari. 'A 'diayɪ nyɪbeɪv, nu- mɔ Saki, kɔ Sosefv, kɔ Simɔ, kɔ Judi.

⁵⁶ 'A 'diayɪ nyɔɔyɔ a pepe ni 'ne- -a mu 'nyi. 'A -ti, nyɔ- -nyi 'kiɲɲ ɲtɔɔv -bu, ε -kɔ, kɔ, nyɔ- -nyiɲe 'klɪv -bu 'li?»

⁵⁷ 'Waa 'lule-hihiedv a 'mu, ε nɔ- nuɔ, 'ki v 'yɲɲ ɲwlv yi -kuo -ni. -ε -bi -Yusu

wen 'ni: «Nyiblo -bu, -ε mɔ Nyɪsva a winwlvn-hanyɔ*, v ɲtui 'vɲv ni, 'ki 'v 'a -ne -tite ɲdu. Keε, v 'ni ɲtuuɔ 'vɲv, 'ki 'li 'a diɔnv a 'diɔ 'kwli, kɔ 'ki 'li 'a 'kayu bu.»

⁵⁸ 'Ki 'li ɲnu 'nyi, -Yusu 'yi 'ki ɲwilekeε-tebli -hɔɔhɔɪ -nu de, -ε nuɔ, v 'yɲɲ ɲwlv yi -kuo -ni.

14

-Te Saan Batisɪ nu la 'kɔkɔv

(Maki 6.14-29; Luku 9.7-9)

¹ Ti a 'mu 'yri, 'ki Galileblugba a -gvlvɔvma, -ε kɔ 'nyre mɔ Helɔɔɔ, ε 'wɪn la 'v -Yusu a 'nyre.

² Ke- ε pi 'a -kvannunyibli yi, ε wen 'ni: «Saan Batisɪ, -ε pi la nyibli 'nie 'lu le, ε nɔ- ɲnuɔ. -Te ε 'kv la, ε 'hri 'klo de. ε nɔ- nuɔ, 'ε ni 'klɪ ki, 'ε ni ɲwilekeε-tebli -mu', -v kɔ 'nyre -a yi 'wɪn.»

³⁻⁵ De -mu', Helɔɔɔ a 'mu, ε nu la Saan -mɔ, 'ti- Saan a 'mu, ε 'mu la 'kv, ε nɔ- -bu: Helɔɔɔ a 'diayɪ nyɪbehtɪn Filipv, ε nɔ- kɔ la nugba, 'a 'nyre 'ε mɔ la Helɔɔɔdiɔɔ. Helɔɔɔdiɔɔ a 'mu, ε nɔ- Helɔɔɔ -ha la Filipv ɲji', ε kɔ la. -Te Saan 'wɪn la -ti a 'mu, -ε -bi ke- ε pu la, -ε mɔ: «'E 'yi 'v le nɔɔ -ni, 'ki -na 'diayɪ Filipv -bu, bu di 'klo ni, -bu diɲe nugba ɲji' -ha, -bu diɲe kɔ.» -Ti a 'mu, Saan hla la, ε nɔ- kɔ -ti Helɔɔɔdiɔɔ a 'mu, 'ε ɲtutuo la Helɔɔɔ, 'ki bu lee la 'a 'seyo, bu kɔ la Saan, bu mva laɲa, 'ti- bu pu laɲa ɲji'. -Te Saan ni 'ki 'li ɲji', -ε -bi Helɔɔɔ -hveɲε ni, bu lee ne 'a 'seyo, bu 'laɲa. Keε, ε 'yi la

'hɪɪ 'lɪ -wɛ, -ɛ nuɔ, ɛ yɪ pie la nyibli a huannu. Nyibli wen 'nɪ, Saan mo la Nyɪsɔa a winwɔn-hanyɔ* ɔnɔ la. 'A -tɪ, ɔ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bu -hrenɛ lɛ.

6 -Tɛ -nyrɔwɔ -mu', ɔ kɔ la Helɔdɪ, ɛ nyre la 'ɔ, -ɛ -bɪ Helɔdɪ da lɛ'mimle. Lɛ'mimle a 'mu, ɛ nɔ- ɔ mu kɪ, Helɔdiadɪ a 'yu nyrɔyɪ 'ɛ yɪ -wɪa yɪ, 'kɪ 'ɔ nyibli a pɛpɛ, ɔ da lɛ'mimle a 'mu kɪ ye'. 'A yiyie a 'mu, ɛ kɔɔ Helɔdɪ kɪ diakɪ.

7 ɛ nɔ- nuɔ, 'ɛ lee ɔnɛ, ɛ wen: «'N 'sɔɔ nɪ, 'a -nɛ ɔdedede, -di -hɔa, 'n di -mɔɔ 'nɪ -nyi.»

8 ɛ nɔ- mɔ 'a 'dii bu lee nɛ 'a 'yu nyrɔyɪ dɛ -mu', ɛ kɔ bu nu, 'tɪ- 'a 'yu nyrɔyɪ a 'mu, 'ɛ lee Helɔdɪ, ɛ wen: «Dɛ 'n -hɔɛ, ɛ nɔ- mɔ Saan Batisɪ a 'kɔkɔɔ. 'Bɛ 'ɔ 'a 'lu 'ɔ, -bu pɔ 'hɪɪ hu 'kwli, -bu ya 'mɔɔ yɪ, -tɛ ti nɛ -bu.»

9 -Tɛ Helɔdɪ 'wɪn, -ɛ -bɪ 'a ɔwɔ bi ɔhlɔn. Kɛɛ, -tɛ ɛ 'sɔɔ wen -nɪ, 'kɪ 'ɔ nyibli -mu', ɛ -da ye', 'a -tɪ, ɛ nɔ- nuɔ, 'ɛ lee nɛ 'a nyibli -mu' a 'yɛ -bɪ, 'kɪ bu -nyi 'yu nyrɔyɪ -mu' dɛ a 'mu, ɛ -hɔa,

10 bu mu 'lɪ ɔɔɔkayɪ bu, bu 'bɛ 'ɔ Saan Batisɪ a 'lu, 'a nyiblo a 'mu, 'ɛ nu dɛ a 'mu,

11 'ɛ pɔ 'lɪ Saan a 'lu hu 'kwli, 'ɛ yaɔa, 'ɛ -nyiɛ 'yu nyrɔyɪ a 'mu, 'tɪ- 'yu nyrɔyɪ a 'mu, 'ɛ gbaɔa 'a 'dii yɪ.

12 -Tɛ Saan a -nagbopɔ di la, -ɛ -bɪ ɔ gba la 'a 'kɔkɔku nɪ, 'ɔ -ha 'ɔɔ 'ɔ. -Tɛ ɔ -wɛ 'ɔ 'a -hɪhɪa -mɔ, -ɛ -bɪ ɔ mu nɪ, 'ɔ lee -Yusu dɛ a 'mu, -ɛ muu 'lu -mɔ.

-Tɛ -Yusu wloo la 'fɔɔ, 'kɪ 'ɔ nyibli a 'miliwɪ nɪ ɔhun ye', 'ɔ di laɔa, 'ɔ ɔmla la

(Makɪ 6.30-44; Luku 9.10-17; Saan 6.1-14)

13 -Tɛ -Yusu 'wɪn -tɪ a 'mu, -ɛ -bɪ ɛ 'ya 'lɪ 'blagbɪ 'kwli, 'ɛ mu 'lɪ -tɪtɛ -mu', 'dɔ bii 'lɪ yɪ. Kɛɛ, dɛ a 'mu, nyibli 'yɛɛ nɪ, 'ɔ -hɔn 'dɪ kɛ, 'ɔ 'yɪraa 'yɪru ɔwien lɛ, 'ɔ kɔɛ -Yusu ɔwien.

14 -Yusu bu ɔtɪ 'lɪ 'blagbɪ 'kwli, -ɛ -bɪ ɛ 'yɛ nyibli -hɔɔhɔɪ -mu', -ɔ nɪ 'ɔ nɪ. Bu 'yɛ 'kɪ ɔnɔ, -ɛ -bɪ 'waa nyɪ -tɔa 'a nunuo, nyibli a pɛpɛ -mu', -ɔ kɔ 'hɔɪ -hinhren lɛ, 'ɛ nuɔ, 'waa 'hɔɪ 'ɛ -wɛ.

15 -Tɛ 'tɔ yɪ nɪ -wen, -ɛ -bɪ -nagbopɔ* 'yɪya 'ɔ -Yusu 'hɔɪ bu, 'ɔ yɪɪ -lee -nɪ, ɔ wen: «-Tɪtɛ -bu, -a nɪ 'nɛ-, 'dɔ bii 'nɛ- yɪ, diidɛ 'yɪ 'nɛ- -nɪ, 'tɪ- 'tɔ -wen nɪ. 'A -tɪ, lee nyibli -bu, bu mu 'lɪ 'dɪ -bu, -ɔ ɔglaa 'lɪ -a mu 'kwli, bu mu 'waa dɔnɔ a diidɛ lɛ ɔmɔɔ.»

16 -ɛ -bɪ -Yusu wen: «D 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bu -hɔn 'nɛ- -wɪu. 'Aan ɔgbɛtɔ, ba -nyi ɔnɔ diidɛ.»

17 Kɛ- ɔ pɪɪ yɪ, ɔ wen: «-A 'yɪ ɔdedede -kɔ, 'bu 'yɪ 'fɔɔkui nɪ ɔhun nɪ -do, kɔ -hrin.yɔ nɪ 'hɔɛn 'pa-»

18 -ɛ -bɪ ɛ wen: «Ba ya 'mɔɔ yɪ,» 'ɔ ya ɔnɛɛ yɪ,

19 'tɪ- 'ɛ lee nyibli -mu', 'kɪ bu nɪ blɛ, 'kɪ 'ɔ -piti kɪ. -Tɛ ɔ nɪ 'kɪ blɛ, -ɛ -bɪ -Yusu 'du 'fɔɔkui nɪ ɔhun kɔ -hrin.yɔ nɪ 'hɔɛn a 'mu ye', 'ɛ 'du 'lu ye', 'ɛ ta 'lɪ yɔ' lɛ, 'ɛ -nyi Nyɪsɔa 'wio, 'kɪ 'ɔ diidɛ a 'mu a -ta', 'tɪ- 'ɛ 'bɛɛ ɔtɔ lɛ, 'ɛ -nyiɛ 'a -nagbopɔ, 'a

-nagbopu a 'mu, 'u [gla]a nyibli a pepe a 'mu le.

20 Waa pepe a 'mu, 'u di de -didi, 'u [mla]. -Te u -we de le, -e -bi didide a 'mu, -e hie ble, -nagbopu, u 'kukue[pe] le, 'u 'yii 'l -tugbewi ni -pu [tu] 'u 'huen.

21 Nyibli a 'mu, -u di de, 'bu 'yi 'yonu ko nugbi 'huen-hre, u -we 'li bu mo nyibepu a (5000) 'miliwi ni [hun] ni.

-Te -Yusu ne la 'yru ki, e mi la 'li -nagbopu* yi

(Maki 6.45-52; Saan 6.15-21)

22 -Te de a 'mu, e -hi, ti ni -do a ti 'yri, -e -bi -Yusu lee ne 'a -nagbopu ni, 'ki bu 'ya 'li 'blagbi 'kwli, bu [ta] 'yru, e 'mu [nu] [wien] kwe. Ti a 'mu 'yri, 'ki e di 'u nyibli wlu -gbaa -ni.

23 -Te e gba 'ki [nu] wlu, -e -bi e ni -do, e ya 'li dugba 'lu, 'e mu 'li Nyisua -mo hlee mo. -Te 'to -won, -e -bi e ni -do, e no -'tie ni 'li dugba a 'mu 'lu.

24 'Blagbi 'tie ni 'u 'nie a -heyri', 'yru a 'dwi 'e yi 'blagbi yre [gbe], -e nu[o], pepe yi 'ni -hu diaki.

25 Yi-hehapi bu pu win a ti 'yri, -e -bi e mi 'u [nu] 'hwi, 'e ne 'nie ki.

26 -Te e yi 'nie ki ni ne, u 'ye[pe], -e -bi u 'ta 'u ble. Huannu a -ti, u wen 'ni: «'Ku* [ni],» 'u -tua -cici a lepuuu.

27 Ti ni -do a ti 'yri, -e -bi ke- -Yusu pi [nu] yi: «Ba 'kee 'uble'tita. 'Mo [ni]. A 'ni 'pie 'li huannu!»

28 -E -bi Piel wen: «Kukonyo, sey-sey, 'bu mo

-mo, -e -bi lee 'mu, [bu] na 'nie ki -we, [bu] di 'u -mu 'hwi.»

29 -E -bi -Yusu [tu]o [won], e wen: «Di 'li!» -E -bi Piel [tu] 'li 'blagbi 'kwli ni, 'e -tua 'nie a kinina, 'e mi 'li -Yusu 'hwi.

30 -Te e 'ye[pe], -e mo, pepe yi 'ni -hu diaki, -e -bi huannu bi 'li [kwli], 'e -tua 'mumie. Bu yi 'ki ni 'mie, -e -bi e 'yaa 'li win, e wen: «Kukonyo o, wa 'mu -o!»

31 Ti ni -do a ti 'yri, -e -bi -Yusu hru dabu ni, 'e klo[o], 'ti- 'e lee [ne], e wen: «[Yi] 'mu [wlu] yi -kuo -ni -tee, -e mo, 'n -we 'li [bu] nu[o] ni, -bu na 'nie ki ni.»

32 -E -bi u ni 'huen a 'mu, u 'ya 'li 'blagbi 'kwli. -Te u 'ya 'ki, -e -bi pepe [tu] 'li ni.

33 'A -nagbopu -bi -mu', -u ni 'li 'blagbi 'kwli, u bla[a] kwi yi bu, u wen: «'E mo -tee, -mo Nyisua a 'Yu [ni].»

-Te -Yusu nu[o], nyibli a 'kwe 'e -we la, 'ki 'li Senesaletdio 'kwli

(Maki 6.53-56)

34 -Te -Yusu ko 'a -nagbopu* 'huen-, u [ta] 'yru, -e -bi u nyre 'li Senesaletdio 'kwli.

35 -Te u nyre 'li, -e -bi nyibli -mu', -u ni 'li 'dio a 'mu 'kwli, u yru -Yusu ni. E no- mo bu 'heen 'a 'nyre 'blugba a pepe ki bu, -e mo, -Yusu nyre 'li [nu] -mo ni. E no- nu[o], nyibli 'u ya[a] kklanyibli a pepe yi,

36 'u nyee [ne] le, 'ki bu wen, bu -hren 'a wlawlu le dadu, mo 'ye [bu] 'a wlawlu a 'mu a -wlabude, nyibli a

pepe -hrenε le, 'waa 'kue yi
'ni -we.

15

*-Yusu wen 'ni, nyiblo 'yi yi
-bleε -ni, bu □tu 'v -tonyibli a
tete Nyisva a tete a -ta'*

(Maki 7.1-13)

1 ε ko la -nyrowo □du,
Falisi□tumu* a nyibli □du,
v ko Nyisva a tetetowonyo
□du 'huen-, v nu- -hon 'li
Jrusredio 'kwli, 'v mu 'li
-Yusu -mo, 'v mu□o 'beti mo,
v wen:

2 «De a 'di -bi, -koti -na
-nagbopu* 'ye ni □tuu 'v tete
-bu, -aan 'bainu too ne -a mu
'li? 'Bu 'mu de di, v 'ni -yra□a
□jre.»

3 ε no- mo -Yusu bu □tu
□nu □won, ε wen: «'A mu
-mo -bi, de- ko -ti 'a 'ye ni
□tuu 'v Nyisva a tete 'v, 'a
□tui 'v 'a mu ni -do a tete 'v
'li?»

4 ε mo □han-ti □niw,
Nyisva -nyi -a mu tete. Tete
a 'mu, ε no- yi -a mu -lee -ni,
-ε mo: □tuu 'v -na 'bai ko
-na 'dii 'huen- 'v, 'ki 'li 'waa
nuεε 'kwli. Ke- tete a 'mu,
'a de -bi pi: Nyiblo 'bu -ha 'a
'dii ko 'a 'bai 'huen- 'hri le, v
ko bu 'la□a.

5 Kee, 'a mu -mo -bi, a wen
'ni: Nyiblo -we 'li bu lee ne 'a
'bai ko 'a 'dii 'huen- ni, -ε mo:
'Na kuko-tebli a 'koti -bi, 'n
ko □bu -nyi wenε 'a mu, 'ki
'v 'aan -heεε a -ta', 'n -ha□a
ni, 'ki 'v Nyisva a -ta'.

6 -ε -bi a wen 'ni: Nyiblo a
'mu, 'bu nu le, 'bu hla -tidu
a 'mu, 'ki 'v 'a 'bai ko 'a 'dii
'huen- -mo', -ε -bi ε 'yi 'ki yi
-bleε -ni, bu -heε 'ki □nu de.

Ke- a ni 'ki, 'a □tui 'v 'aan
dionu a tete 'v, 'a 'wle Nyisva
a tete.

7 A ne 'li ni 'huen. Ti □du
a ti 'yri, winwlon-hanyo Esai
hla la -ti a -teε, 'ki 'v 'a mu
-bu -mo. De, ε 'cru la 'li
Nyisvacrien 'kwli, ε no- -bu:
8 Nyisva wen 'ni:

Dako -bu, v yi -nyi 'mu -ti a
'yi'buale,

'ki 'v wunto 'yri,

kee, 'waa □wh hlwo 'mu -mo
le.

9 U wen 'ni, 'n ko -ti a
'yi'buale,

kee, 'na -ti 'yi 'li 'waa □wh ki
-ni,

-ε nu□o, -tonyibli a tete, v tue
-ni,

ε no- v deε Nyisva a tete.»

*-Yusu wen 'ni, de -bu, -ε
-huen 'li -tonyiblo a □wlv ki,
ε no- ni□e, 'ε yi -ti'wlanyo -he,
'ki 'v Nyisva ye'*

(Maki 7.14-23)

10 -ε -bi -Yusu da nyibli -bi
-mu' ni, -v ni 'v -tuo ni -do
a 'mu ki, 'ε -tva 'waa leεε, ε
wen: «Ba pu 'mu nva yi bu,
-ti 'n di hla, a 'mu□v' le yru.

11 Didide -bu, -ε neε 'li
-tonyiblo wlon, ε 'yi□i 'pa-, ε
'ni -nu□o li□i, ε 'ni 'sii□e 'v
yi, 'ki 'v Nyisva ye'. Kee, de
-bu, -ε -huen 'li -tonyiblo a
□wlv ki, ε no- ni□e, 'ki ε 'ye
ni 'sii 'v yi, 'ki 'v Nyisva ye'.»

12 -ε -bi 'a -nagbopu* 'yia
'v□v 'hvi bu, 'v lee □ne, v
wen: «□Bi □yi□i -yi, -ε mo, -ti
-bu, -hle, ε pu Falisi□tumu* a
nyibli a □whi yru' le?»

13 -ε -bi ε □tu □nu □won,
ε wen: «'A -ne 'dudode □du,
'bu ni 'v, 'na 'Bai Nyisva
-mu', -ε ni 'li yako 'kwli, ε 'yi

'do, v di -ha□a -wlu.» (-Tɪ a 'mʊ, -Yusu hɛ, Falisi□tumu a nyibli -mʊ', -v 'yɪ -tɛɛ a Nyɪsvanyibli 'pa-, v nu- ɛ □hen 'nyrɛ.)

14 Kɛ- -Yusu pɪ de, ɛ wen 'nɪ: «Ba -ha □nu mɛ lɛ. V mɔ 'yii'dɔnyʊ □nɔ, -v -hʊɛ -bʊ naa 'waa 'bio 'yii'dɔnyʊ. -A 'blikʊɛ wen 'nɪ: 'Yii'dɔnyɔ 'bʊ yɪ 'a 'bɪhɪan 'yii'dɔnyʊ nɪ -nɛɛ -nɪ, v nɪ 'hʊɛn a 'mʊ, v di bi 'lɪ 'butɔ 'kwli.»

15 -ɛ -bɪ kɛ- Pɪɛɪ pɪ 'kɪ, ɛ wen: «'Ledʊ a 'mʊ, -pʊ wen, -hɪhɪa -a mɔ□ɔ klɛ.»

16 -ɛ -bɪ -Yusu wen 'nɪ: «□Bɪ 'aan 'mumu -bʊ, a 'yɪ -hʊan -tɪ a lɛyuyruo nɪ kʊɛ?

17 □Bɪ a 'nɪ -yru□o lɪ□ɪ lɛ, -ɛ mɔ dididɛ -bʊ, -ɛ nɛɛ 'lɪ -tonyiblo wɔn, 'kɪ ɛ mi 'lɪ□ɪ 'kwli, 'ɛ nɛɛ 'lɪ, 'ɛ yɪ 'lɪ -patʊ' bi.

18 Dɛ -bʊ, -ɛ -hʊɛn 'lɪ nyiblo wɔn, 'kɪ ɛ -hʊɛn 'lɪ 'a □wɔ kɪ. ɛ nɔ- ni□ɛ, 'ɛ 'yɛ nɪ 'sɪi 'v yɪ, 'kɪ 'v Nyɪsva ye',

19 -ɛ nu□o, 'kɪ 'lɪ -tonyiblo a □wɔ kɪ, 'kɪ 'lulɛ-hihie -hʊn -hʊɛn 'lɪ -wlu, 'v ni□ɛ, 'ɛ ni -tebli -hʊn, 'ɛ 'lɛ nyibli, 'ɛ ni -wlawɪ, 'ɛ ni 'lawlu, 'ɛ yɪ 'yri, 'ɛ pɪ 'a 'bio hɪ klɛ, 'ɛ yɪ nyibli a 'nyrɛ yɪ nyre.

20 -Tɛblɪ a pɛpɛ a 'mʊ, ɛ nɔ- ni□ɛ, 'kɪ -tonyiblo 'yɛ nɪ 'sɪi 'v yɪ, 'kɪ 'v Nyɪsva ye'. Kɛɛ, nyiblo bʊ yɪ □jɪɛ, bʊ di dɛ, ɛ 'nɪ nu□o lɪ□ɪ, nyiblo a 'mʊ, ɛ 'nɪ 'sɪi□ɛ 'v yɪ, 'kɪ 'v Nyɪsva ye'.» Kɛ- -Yusu pʊ 'a -nagbopʊ yɪ.

Nugba □dʊ, -ɛ 'yɪ -juukʊɛyɾɔwɔlv 'pa-, 'tɪ-, -ɛ*

kuo -Yusu □wɔ yɪ (Makɪ 7.24-30)

21 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ -Yusu -hɔn 'lɪ -Juukʊɛ a 'bʊ 'kwli nɪ, 'ɛ mu 'lɪ hɪapʊbɔgbɔ -bɪ 'kwli. 'Kɪ 'lɪ 'bɔgbɔ a 'mʊ 'kwli, 'kɪ 'dɪ -mʊ', -v mɔ Tɪɪ kɔ Sido 'hʊɛn-, v nɪ 'lɪ.

22 'Kɪ 'lɪ -tɪtɛ a 'mʊ, 'kɪ nʊgbɔ □dʊ nɪ 'lɪ. Nʊgbɔ a 'mʊ, ɛ 'yɪ -Juukʊɛyɾɔwɔ 'pa-. Kanaakʊɛyɾɔwɔ □nɔ. (-Juukʊɛ -mɔ -bɪ, nyibli -mʊ', -v 'yɪ -Juukʊɛ 'pa-, v dɛɛ □nu -gbo.) -Tɛ -Yusu nyre 'lɪ, -ɛ -bɪ nʊgbɔ a 'mʊ, ɛ 'yɪyɪ 'v□v 'hʊɪ bʊ, 'ɛ 'yaa 'lɪ win, 'ɛ yɪ□ɪ -lee -nɪ, ɛ wen: «Dafidɪ* a 'Yu! Yru 'na nyai. 'Ku -hʊan* nɪ 'v 'na 'yu nyɾɔyɪ ke', 'ɛ □tui□ɛ □hʊɛn diaki.»

23 Kɛɛ, -Yusu 'yɪ□ɪ mɛ lɛ -pʊ, 'a -nagbopʊ*, 'v 'yɪyɪ 'v□v 'hʊɪ bʊ, 'v nyɛɛ □nɛ lɛ, v wen: «Bla□a lɛ, -ɛ nu□o, ɛ pɪ -cici lɛ diaki, 'ɛ yɪ -a mʊ □wien lɛ kʊɛ.»

24 -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ nʊgbɔ a 'mʊ yɪ, ɛ wen: «Yisraekʊɛ* -bʊ, -v mɔ Nyɪsva a dako, -v hlɔɔ Nyɪsva -mɔ lɛ, -wen blablɪ, -v hlɔɔ 'blakɔnyɔ -mɔ lɛ, v nɪ -do, v nu- kɔ -tɪ Nyɪsva 'ɛ tɛɛ 'nɛ- 'mʊ.»

25 ɛ nɔ- mɔ nʊgbɔ a 'mʊ, bʊ bla□a kwɪ yɪ bʊ, ɛ wen: «Tɔɔnyɔ o, -hɛɛ 'mʊ.»

26 -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu -pʊ, 'ɛ □tu□o □wɔn, ɛ wen: «□Bʊ pʊ□v dɛ yɪ: ɛ 'yɪ 'v lɛ -nɔɔ -nɪ, 'kɪ 'yonʊ -mʊ', (-v mɔ -Juukʊɛ,) bʊ nɪ 'lɪ dɛ a didie 'kwli, 'tɪ- nyiblo □dʊ bʊ -ha 'v □nu 'waa dididɛ a 'mʊ ye', bʊ 'wla 'v□v -gbo ye' bʊ.»

27 -E -bi nugba a 'mu, e wen: «Tɔɔnyɔ o, e mo □han-ti □niɔ. Kɛɛ 'ki, nyibli 'bu yi de ni di, -tebli yi ble □nu □jre, 'waa -gbo 'u yi□i le 'ti, 'u yi□i di.»

28 -Yusu □tu□o □wɔn de, e wen: «Nugba o, -te -kuo 'mu □wɔv yi diaki, 'a -ti, de -mu', -huɛ, 'n kɔ □bu nu□o.» -E -bi ti ni -do a ti 'yri, 'yu nyrɔyu a 'mu a 'kɔɛ -wɛ ni.

-Te -Yusu nu□o,
kɪklanyibli -huɔhuɔ a 'kɔɛ 'e
-wɛ

(Maki 7.31-37)

29 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi -Yusu -hɔn 'li -tite a 'mu ni, 'e mu 'li Galileblugba a 'yru wien. -Te e nyre 'li, -e -bi e 'ya 'li dɔgba 'lu, 'e ni bu.

30 Bu ni 'ki bu, -e -bi nyibli -huɔhuɔ, 'u -hɔn -tebli 'nyɪ le, 'u di 'u□v 'huɔ, 'u ya□a kɪklanyibli yi: le-yiyrenyibli, 'yii'dɔnyu, kɔ nyibli -mu', -v 'yi 'plele -yi, nianinyu kɔ nyibli -huɔhuɔ -bi, hiapukɔɛ -bi ni, kɪklanyibli a pepe a 'mu, 'u ya 'u □nu -Yusu a bu □hlon, 'e nu□o, 'waa 'kɔɛ 'e -wɛ.

31 -Tonyibli a □wɪ kɛɛ le, -te v 'ye nyibli -mu', -v 'yi mɔ 'plele -yi, v yi 'ple, kɔ, nianinyu 'yi 'ki nia -ni de, le-yiyrenyibli nɛ ni, 'yii'dɔnyu yruɪ le. De a 'mu, e nu□o ni, Nyɪsɔa -mu', Yisraekɔɛ de mɔ, 'u -tua 'a 'nyre a lepɔpuɔ.

-Te -Yusu wloo la 'fɔɔkui ni □hlon'hɔɛn, nyibli a 'miliwi ni -hɛn 'u di la□a, 'u □mla la

(Maki 8.1-10)

32 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi -Yusu da 'a -nagbopu* ni, e wen: «Nyibli -bu, 'waa nyai ni 'mu ni, -e nu□o, -te v bi la mɔ 'mu 'huɔ, 'a -nyrɔwi ni ta a -nyrɔwɔ -bu, 'ti- v 'yi didide -kɔ. 'Bu 'yi de -di, 'n 'yi 'li□i 'li -wɛ, □bu lee □nu, bu mu 'li 'waa 'du 'kwli le, -e di□e nu, 'kanv a -ti, 'waa 'kɪ 'ni □ha 'li 'hru wɔn -wɛ.»

33 -E -bi 'a -nagbopu wen: «-Bi' -a di 'ki nu, 'ti- -a 'mu nyibli -huɔhuɔ -bu didide -nyi, v 'mu □mla. -Tite -bu, -a ni 'nɛ-, 'du bii 'nɛ- yi.»

34 -E -bi -Yusu 'beti □nu ni, e wen: «'Fɔɔkui ni -tie ni 'u 'a mu 'huɔ 'li?» U wen: «'A 'yo ni □hlon'hɔɛn kɔ -hrin.yɔ gbi.»

35 E nɔ- mɔ bu lee nyibli -mu', -v ni 'u□v 'huɔ, 'ki bu ni ble,

36 'e 'du 'u 'fɔɔkui ni □hlon'hɔɛn a 'mu ye', v kɔ -hrin.yɔ -ni wen 'hɔɛn-, 'e -nyi Nyɪsɔa 'wio, 'e 'bɛ□ɛ □tiɔ le, 'e -nyi□e 'a -nagbopu, 'u □gla□a nyibli a 'mu le.

37 Nyibli a pepe di de -tɛɛ, 'u □mla. -Te v □mla, 'fɔɔ, -e hie bu, -te 'a -nagbopu 'kukue□e le, v 'yii 'li -tugbi gbagbi ni □hlon'hɔɛn.

38 Nyibli a 'mu, -v di de, 'bu mɔ, 'bu 'yi 'yonv kɔ nugbi 'hɔɛn -hre, v mɔ nyibepu a 'miliwi ni -hɛn.

39 E nɔ- -hi, 'ti- -Yusu 'e tɛ □nu bu, 'ki bu mu 'li 'waa 'du 'kwli le, e nɔ- mɔ -bi, 'e -mu, 'e 'ya 'li 'blagbi 'kwli, e kɔ 'a -nagbopu 'hɔɛn-, 'u mu 'li 'blugbakutiɔ -bi ki. 'Ki 'li 'blugbakutiɔ a 'mu ki, 'ki 'diɔ -mu', v deɛ Magada, e ni 'li.

16

Falisi□tumu a nyibli*
-hve□ε ni, -Yusu bu nu
□wllεkεε-tεbh

(Maki 8.11-13; Luku
12.54-56)

¹ -Tε δε a 'mu, ε -hi,
-ε -bι Falisi□tumu kɔ
Sadusi□tumu* a nyibli
'hven-, υ nu- 'yιa 'υ -Yusu
'huυ bu, -ε di□e nu, υ 'mu
'υ□υ λε □tεε -ni. Ε nɔ-
nu□o, 'υ lee □nε, 'kι bu nu
□wllεkεεδε, -ε di □nu□υ -tɔɔ
-ni, -ε mɔ, Nyιsua, ε nɔ- lee
'nε□ε -tɔtɔ ki.

² Kεε, -Yusu □tu □nu □wɔn,
ε wen: «'Tɔ 'bu yι -wɔn mɔ
ni mi, 'ba 'ye□e, -ε mɔ, 'nu
'yι 'lι yɔ' λε -ni, -ε -bι ke- a
pι: 'Yru di -huan 'ni hven.

³ -Nyre 'bu -nye, 'ba 'ye□e,
-ε mɔ, 'nu ni 'lι yakɔ 'kwli,
-ε -bι ke- a pι: 'Nu di ke 'ni
di. -Tεbh -mu', -ε mi 'lu -mɔ,
'kι 'lι yakɔ 'kwli, a yι 'waa
kle-hιhιale, 'a yι□ι 'ye, -te
-nyre di 'mu ni. Kεε, -tεbh
-bu, Nyιsua ni, -υ mi ke 'lu
-mɔ, a 'yι 'waa kle-hιhιale
-yι.

⁴ Ti -bu 'yri a nyibli a
nunuklɔ nyre yι, 'υ plee
'lι Nyιsua ke, 'tι- 'υ -hve
□wllεkεεδε de, -ε di □nu□υ
-tɔɔ -ni, -ε mɔ, Nyιsua, ε nɔ-
lee 'nε- 'mu -tɔtɔ ki. Kεε,
Nyιsua 'yι 'lι□ι 'lι -we, bu
wen, 'kι ba 'ye □wllεkεεδε
□dυ. □Wllεkεεδε ni -do
-mu', Nyιsua di nu, 'kι 'υ □nu
-mɔ, ε di 'wι- 'a δε -bι -mu', ε
nu la, 'kι 'υ winwlɔn-hanyɔ
Jona a -ta'.» Bu pu 'kι λε, -ε
-bι ε -hɔn 'υ □nu 'huυ, ε kɔ
'a -nagbopu* 'hven-, 'υ mu 'lι

Galileblugba a 'yru a 'kɔbɔa
-bι kι.

Falisi□tumu a nyibli a*
'flɔɔ'yaade, kɔ 'kɔn Helɔdɔ a
'flɔɔ'yaade 'hven-

(Maki 8.14-21)

⁵ -Tε -Yusu a -nagbopu*
yι 'lι 'blagbι 'kwli ni 'ye, ε
-hru □nu -mɔ, 'kι bu gba 'flɔɔ
-mu', υ di di, 'υ nyre 'lι 'yru a
'kɔbɔa -bι -mu' kι.

⁶ -ε -bι -Yusu -tua 'waa
titie, ε wen: «Falisi□tumu
a nyibli, kɔ Sadusi□tumu*
a nyibli 'hven-, 'waa 'flɔɔ
a 'yaade a -tι, ba □tu 'aan
dɔnυ 'yie.»

⁷ -Nagbopu -mɔ -bι, υ 'yι□ι'
λε -yru, -ε mɔ, 'yaade a 'mu,
-kɔtɔ -Yusu hle, ε mɔ δε a
yιpuude □nuɔ, -ε □hen 'nyre,
nyibli a 'mu, 'waa 'lule-hihie
-huan. Bu 'yι 'kι -tι a 'mu λε
-yru, ε nɔ- kɔ -tι 'υ yι 'waa
dɔnυ λε 'beti -ni, υ wen:
«□Bι -te -a 'yι 'flɔɔ -ya, ε nɔ-
kɔ -tι 'ε ni 'pυple λε?»

⁸ -Tι a 'mu, -nagbopu -hla,
-Yusu 'wɔn ni, ε wen: «'A
mu -bu, -υ 'yι 'mu □wɔ yι
-kuo -ni, δε- kɔ 'kla □ye 'a mu
-wliye 'lι? □Bι -te a 'yι didide
-kɔ a -tι?»

⁹ A 'tιe 'ye -tι a' leyuyruo ni
kυε, ε kɔ, a kla -tι-mɔ-hru-tι.
-Tε 'n wloo la 'flɔɔkui ni
□hun, 'kι nyibli a 'miliwι ni
□hun bu di δε a -ta', -te υ -we
la δε λε, 'flɔɔ -mu', -ε hie la
bu, -tugbɔwι ni -tie a 'yι la
'lι 'lι? □Bι ε -hru 'a mu -mɔ?»

¹⁰ Ε kɔ, -te 'n wloo la
'flɔɔkui ni □hlon'hven, 'kι
-tonyibli a 'miliwι ni -hen bu
di δε a -ta', 'tι-, -te υ -we la
δε λε, 'flɔɔ -mu', -ε hie la bu,

-tugbwɪ nɪ -tie a 'yii la 'lɪ 'lɪ?
 □Bɪ ɛ -hru 'a mʊ -mɔ -wɛ?

11 □Bɪ a 'nɪ 'ye□e lɪ□ɪ, -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ 'fɔɔ a -tɪ 'pa-, 'nɪ -hla□a lɪ□ɪ? Kɛ- 'n pɪ, -ɛ mɔ: Falisi□tumu a nyibli, kɔ Sadusi□tumu a nyibli 'hʊɛn-, 'waa 'fɔɔ a 'yaade a -tɪ, ba □tu 'aan dɪɔnʊ 'yie.»

12 -Tɛ -Yusu pʊ 'kɪ lɛ, -ɛ -bɪ, 'a -nagbopʊ yru□o lɛ, -ɛ mɔ, -Yusu 'nɪ -pʊ□v lɛ, 'kɪ bʊ □tu 'waa dɪɔnʊ 'yie, 'kɪ 'v 'fɔɔ a 'yaade a -ta', kɛɛ, bʊ □tu 'waa dɪɔnʊ 'yie, 'kɪ 'v hitɔɔlɛ -mʊ', Falisi□tumu kɔ Sadusi□tumu a nyibli 'hʊɛn- tʊɛ -nɪ.

*Pielɪ wɛn 'nɪ, -Yusu, ɛ nɔ-
 mɔ Wanyɔ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ la
 lɛ, ɛ di la 'a dakɔ yɪ ya
 (Makɪ 8.27-30; Luku 9.18-
 21)*

13 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ -Yusu kɔ 'a -nagbopʊ* 'hʊɛn-, 'blugbakutɔ -mʊ', -ɛ 'mʊɛ 'blugba -mʊ' yrɛ, -ɛ kɔ 'nyrɛ mɔ Filipʊ a Sesale, 'kɪ v mu 'lɪ. Bʊ yɪ 'kɪ nɪ mi, -ɛ -bɪ ɛ yɪ □nʊ 'nɪ 'betɪ -nɪ, ɛ wɛn: «'Mɔ -bʊ, -ɛ mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo, -bɪ' -tonyibli pɪ 'na -tɪ 'lɪ, v wɛn, nyiblo a 'dɪ -bɪ 'n pa 'mʊ 'lɪ?»

14 -ɛ -bɪ v □tu□o □wɔn, v wɛn: «Nyibli -bɪ wɛn 'nɪ, Saan Batisɪ -mʊ', -ɛ pɪ la nyibli 'nie 'lu lɛ, ɛ nɔ- -pa 'mʊ. -U -bɪ wɛn 'nɪ, -mɔ Nyɪsʊa a winwɔn-hanyɔ Eli □nɪɔ. -U -bɪ wɛn 'nɪ, -mɔ Nyɪsʊa a winwɔn-hanyɔ Selemi □nɪɔ. -U -bɪ wɛn 'nɪ, -mɔ Nyɪsʊa a winwɔn-hanyɔ -bɪ □nɪɔ, -ɛ 'kʊ la, 'tɪ- -ɛ 'hri 'klɔ de.»

15 -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «'A mʊ -mɔ -bɪ, a wɛn, nyiblo a 'dɪ -bɪ 'n pa 'mʊ 'lɪ?»

16 -ɛ -bɪ Simɔ Pielɪ bi 'v nɪ, ɛ wɛn: «-Mɔ mɔ Wanyɔ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ la lɛ, ɛ di la -a mʊ yɪ ya. -Mɔ 'Klɔhienyɪsʊa a 'Yu □nɪɔ.»

17 -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ□ɪ yɪ, ɛ wɛn: «'ɛ mɔ -tɪ a -tɛɛ, Simɔ Pielɪ, Saan a 'yu. -Tɪ -mʊ', -hla, ɛ 'yɪ -tonyiblo □dʊ 'pa-, ɛ 'yɪ -mɔ□ɔ wɔn □tu. 'Na 'Bai Nyɪsʊa -mʊ', -ɛ nɪ 'lɪ yako 'kwli, ɛ nɔ- lee -mɔ□ɔ.

18 'N yɪ 'kɪ -mʊ 'nɪ -lee -nɪ, -ɛ mɔ, -na 'nyrɛ mɔ Pielɪ, -ɛ □hɛn 'nyrɛ 'hɪɔ. ɛ nɔ- kɔ kɪ, 'n di 'v 'na 'cʊɛ 'v -pʊv -nɪ. 'Kʊkʊv 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bʊ -wɛ 'cʊɛ a 'mʊ bʊ.

19 'N di -mʊ Nyɪsʊa a 'klɔ yrayrv a 'majʊ a 'yɔ 'nɪ -nyɪ. -Tɛblɪ a pɛpɛ -mʊ', -di nyibli -lee -nɪ, v 'nɪ 'nuo 'lɪ, 'kɪ 'nɛ-tʊtʊ kɪ, Nyɪsʊa -mʊ', -ɛ nɪ 'lɪ yako 'kwli, ɛ di□e 'nɪ hla -wɛ, ɛ kɔ, -tɛblɪ a pɛpɛ -mʊ', -di kɪ -wɛɛn -nɪ, 'kɪ nyibli bʊ nu, Nyɪsʊa di wɛɛn □nɛ kɪ -wɛ.»

20 -ɛ -bɪ -Yusu tɪ 'a -nagbopʊ nɪ -tɛɛ, ɛ wɛn: «'A 'nɪ 'lee 'lɪ nyiblo □dʊ, -ɛ mɔ, 'mɔ -mɔ Wanyɔ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ la lɛ, ɛ di la ya.»

*-Tɛ -Yusu hla la□a, -ɛ mɔ,
 ɛ di 'nɪ 'kʊ, 'tɪ- ɛ 'mʊ klɔ 'hri
 de*

*(Makɪ 8.31-9.1; Luku
 9.22-27)*

21 Kʊɛ 'v tɪ a 'mʊ 'yie bʊ, -Yusu -tʊa 'a -nagbopʊ* -tɛblɪ -mʊ', -ɛ kɔ -bʊ mu□o yɪ, 'a klɛ-hɪhɪalɛ, ɛ wɛn: «'ɛ di kɔ -nyrɔwɔ, 'mʊ 'lɪ Jrusɛdɪɔ 'kwli mu, 'blʊ a

nyibli bi 'li yi, Nyɩsua a -cohlonpinyu* gbagbi, v ko Nyɩsua a tetetoonyu 'huen-, v 'mu 'mu □hɩben □tu, v 'mu 'mu 'la. KEE, 'bu mo, 'ni 'ku, -nyrowi ni 'huen, ta a -nyrowo, Nyɩsua di -ha 'mu 'klo.»

22 E no- mo Pielɩ bu daa □ne 'kibia -mo, 'ti- bu lee □ne, -e mo: «-Ti -bu, -yi 'lu -mo le -hie, 'ni -hua□a li□i, bu nu -mu, e ko, Nyɩsua 'ni 'ween 'li□i ki, 'ki bu nu -mu.»

23 -E -bi -Yusu □hɩan -mo, 'e lee Pielɩ, e wen: «hlɔɔ 'mu -mo le, Satan! -Ke 'mu yi, 'ki □bu nu de -mu', Nyɩsua -hue. De -mu', -yi 'lu -mo le -hie, e 'yi□i 'pa-, Nyɩsua 'ni -hie li□i 'lu -mo le. -Na 'lule-hihie mo -tonyibli a 'lule-hihie □niɔ.»

24 Bu pu 'ki le, -e -bi e yi 'a -nagbopu 'ni -lee -ni, e wen: «Nyiblo 'bu yi□i ni -hue, bu kue 'mu □wien le, e 'ni 'kuee 'li 'a dionu a 'lule-hihie □wien le, kee, -ti -mu', 'n di□e -lee -ni, e no- bu nu, 'a -ne ti, 'ye □bu nyibli v pu le, v 'mu□v 'la, -te e pa 'v, 'e mo 'na nyiblo a -ti.

25 Nyiblo 'bu pu le, e 'ni -hua□a li bu 'waan ne 'a dionu a -hunhlɔn, 'ki 'ne-tutu ki, 'ki 'v 'na -ta', nyiblo a 'mu, 'bu mo, 'bu 'ku, e di 'a 'klo yrayru 'ni 'waan -ni, 'ki 'li Nyɩsua yi. KEE, nyiblo 'bu -wen, 'ki 'a dionu a -hunhlɔn bu 'wan, 'ki 'ne- -tutu ki, -te e nuɛ 'mu a -ti, -e -bi nyiblo a 'mu, 'bu mo, 'bu 'ku, e di ko 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li, 'ki 'li Nyɩsua yi.

26 Nyiblo 'bu ko 'klo -bu a kuko-tebli a pepe, 'ti- bu

'waan ne 'a dionu a 'klo yrayru, 'ki 'li Nyɩsua yi, kuko-tebli a 'mu, e 'ni -pu□v 'v□v □dedede ni. Nyiblo □du 'yi 'li□i 'li -we, bu pu 'v □dedede 'klo yrayru a 'mu, 'a -ta'.

27 -Ti a pepe -bu, 'n lee ne 'a mu, 'n hla□a ni, -e nu□o, 'mo -bu, -e mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n di 'li 'ni di, 'ki 'li 'na 'Bai Nyɩsua a -ti a 'yi'buale 'kwli, 'n ko 'na lelenyu 'huen-. Ti a 'mu 'yi, 'ki 'na 'Bai Nyɩsua di -huan 'a -ne nyibli -bi 'wio -nyi, ko, e 'mu -v -bi yru le -puv -ni, □wi yi -te 'a -ne nyiblo a nunuklo ni 'mu, 'ki 'ne- -tutu ki.

28 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tee, -e mo, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyibli -bi ni 'li, v 'mu -huan□a 'ye, -te 'mo -bu, -e mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n di 'lidie nu, 'mu nyibli win ki -koo -ni, 'ti- e 'mu -huan nyibli a 'mu, 'waa 'kukuu a ti ki ye.»

17

-Te -nagbopu* yee la 'li -Yusu Nyɩsua a -ti a 'yi'buale 'kwli (Maki 9.2-13; Luku 9.28-36)

1 -Te -nyrowi ni □hlon-do -hi, -e -bi -Yusu gba Pielɩ, ko Saki, ko Saki a 'mu, 'a 'diayi nyibehtan Saan 'huen- ni, 'v mu 'li dugba blɔblɔ □du 'lu.

2 'Ki v 'ni 'li dugba a 'mu 'lu, -e -bi -Yusu 'ciɩ ni, 'ki 'li □nu 'yi, 'a yigbakla yi 'ni wln, -wen 'yru, 'a 'hɩlepu-tebli 'ple ni, -wen -nyre.

³ Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi v 'ye Nyɪsɔa a winwɔn-hanyɔ Moise kɔ Eli 'hɔen- ni. Nyibli ni 'hɔen a 'mu, v 'ku la see la. U nu- 'hru v -Yusu 'hɔi, ε kɔ ɔnu 'hɔen-, 'v -tɔa toto a pupɔv.

⁴ Pielɔ bu yi 'ki ɔnu ni 'ye, -ε -bi ε yi -Yusu 'ni -lee -ni, ε wen: «Kɔkɔnyɔ o, ε nu -tɛɛ, 'ki -ba ni 'nɛ- -tɪtɛ -bu bu. 'Bu mɔ, ɔni yi ɔti ni -hɔɛ, 'n di pu papɔi ni ta: -nɛ pupa, Moise a -nɛ, kɔ Eli a -nɛ.»

⁵ Win ni 'li ɔti wɔn, ti ni -do a ti 'yri, -jruɔma, 'ε yi wɔn, 'ε ɔti v ɔnu 'lu, 'ε -hli ɔnu. 'Ki 'li -jruɔma a 'mu 'kwli, 'ki Nyɪsɔa a win -hɔen 'li -wɔlu, 'ε pi lɛ: «Nyiblo -bu, ε nɔ- mɔ 'na nɔɛyu, 'ε yi 'mu plo a bleelɛ -nyi. ε nɔ- ba pu nɔa yi bu.»

⁶ 'Ti- -nagbopɔ 'mu win a 'mu 'win mɔ mu, -ε -bi huannɔ bi 'li ɔnu 'kwli, 'v bla kwli bu, 'v kɔ yigbakli blɛ, 'ki 'v Nyɪsɔa a 'v ɔtuule a -ta'.

⁷ -ε -bi -Yusu 'yiya v ɔnu 'hɔi bu, 'ε -hren ɔnu lɛ, ε wen: «Ba 'du ye', ba 'kee huannɔ a pipie.»

⁸ -Tɛ v 'du 'yii ye', -ε -bi v 'kee nyibli -ni wen a 'yiye ni, 'bu yi -Yusu ni -do 'pa-.

⁹ -Tɛ v yi 'ki dugba a 'mu ni ɔti, -ε -bi -Yusu yi ɔnu 'ni ti, ε wen: «Dɛ -bu, a 'ye, a 'ni 'lee 'li nyiblo ɔdu, ε 'mu ɔv gba -gbagba, 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepɛ a Nyiblo, 'mu 'ku, Nyɪsɔa 'mu 'li 'mu 'kɔkɔnyibli 'nyi -ha, ε 'mu 'mu 'kɔ -ha.»

¹⁰ -ε -bi -nagbopɔ -tɔa 'a lɛ'betile, v wen: «Dɛ- kɔ -ti Nyɪsɔa a tetɛɔnyɔ

'v pi lɛ, -ε mɔ, Nyɪsɔa a winwɔn-hanyɔ Eli, nɔ- kɔ -bu 'nyɛɛ 'hru, -bu di, 'ti- Wanyɔ -mu', Nyɪsɔa pu la lɛ, ε di la ya, ε 'mu di 'li?»

¹¹ -ε -bi ε wen: «ε mɔ ɔhan-ti ɔniɔ, Eli kɔ bu di, ε 'mu Nyɪsɔa a dakɔ -hɛɛ -ni, v 'mu 'waa 'kɔ ɔhrenti -ni, v 'mu -mɔ -wɛ, 'ti- Wanyɔ a 'mu, ε 'mu di.

¹² 'Nyɪ 'ki 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mɔ, nyiblo -mu', -ε 'wɪ Eli yi, ε di ni, kɛɛ, v 'yi ɔti -yru, 'ti- yɔnyre-tɛbli -bu, -tonyibli -hɔɛ bu nu ɔo -mɔ, 'v nu ɔnɛ ɛ -mɔ. -Tɛ v -nu, 'v ɔti Eli ɔhɔen, kɛ- ni -do v di nu, 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepɛ a Nyiblo, v 'mu 'mu ɔhɔen ɔtu.»

¹³ -ε -bi -tonyibli a pepɛ yru ɔo ni, -ε mɔ, Eli -mu', -kɔti ε hɛ, Saan Batisi ε ɔhen 'nyre.

-Tɛ -Yusu nu la ɔa, 'yu -mu', 'ku -hvan ni la 'v ke', 'a 'kɔɛ 'ε -wɛ la (Maki 9.14-19; Luku 9.37-43a)*

¹⁴ -Tɛ -Yusu kɔ 'a -nagbopɔ* ni -ta ni -wen 'hɔen-, v ɔti 'ki dugba, -ε -bi v nyre 'v -tɪtɛ -mu', nyibli -huɔhuɔ ni 'v. Bu ni 'ki 'v bu, -ε -bi nyiblo ni -do -bi 'yiya v -Yusu 'hɔi bu, 'ε bla ɔa kwli yi bu,

¹⁵ ε wen: «Tɔɔnyɔ o, yru 'na 'yu nyɪbehɔan a nyai, -ε nu ɔo, -gbugbukɔɛ ni ɛ ni, 'ε ɔtui ɛ ɔhɔen diaki. ε kɔ ti, 'ε yi 'li 'tɔ lɛ bi, kɔ 'ki 'li 'nie -mɔ.

¹⁶ 'N gba 'li ɔti -na -nagbopɔ yi ni, kɛɛ, v 'yi 'li ɔti 'li -wɛ, bu nu ɔo, 'a 'kɔɛ bu -wɛ.»

17 Kε- -Yusu pi 'kɪ 'a -nag-
bopu yɪ, ε wen: «A mɔ nyi-
bli ɲɪɔ, -v 'yɪ Nyɪsɔa ɲwɔ
yɪ -kuo -nɪ -tɛɛ, kɔ, -v 'yɪ
ɲhaandɛ kɔ dɛ -hɔan 'hɔɛn-
a 'yɪlɛ-hɪhɪalɛ -yɪ. Ti nɪ -tie 'n
kɔ ɲbu -hii 'nɛ- 'a mɔ 'nyɪ, 'tɪ-
a 'mɔ Nyɪsɔa ɲwɔ yɪ -kuo
-nɪ 'lɪ? ɲBɪ kɛ- 'n di nu, 'mɔ
'a mɔ lɛ -kɪklɛ -nɪ 'a -nɛ ti?
Ba ya 'mɔ 'yu a 'mɔ yɪ.»

18 -Tɛ v ya 'kɪ ɲnɛɲɛ yɪ, -ɛ
-bɪ -Yusu hlee 'lɪ 'ku -hɔan
-mɔ', -ɛ nɪ 'v 'yu a 'mɔ ke'
-mɔ, 'kɪ 'lɪ win 'yakɪ 'kwɪlɪ.
-ɛ -bɪ 'ku -hɔan a 'mɔ, ε -hɔn
'vɲv ke' nɪ. ɛ nɔ- mɔ ti nɪ -do
a ti 'yɪ, 'yu a 'mɔ, 'a 'kɔɛ bu
-wɛ.

19 -Tɛ ti gbi -hi, -Yusu kɔ 'a
-nagbopu 'hɔɛn-, v nɪ -do, v
nɪ 'v bu, -ɛ -bɪ v wen: «Dɛ-
kɔ -tɪ, ɲa 'yɪ wen 'lɪɲɪ -wɛ, 'kɪ
-ba bla 'ku -hɔan -mɔ' lɛ 'lɪ?»

20 -ɛ -bɪ -Yusu ɲtu ɲnu
ɲwɔn, ε wen: «A 'yɪ Nyɪsɔa
ɲwɔ yɪ -kuo -nɪ -tɛɛ, 'kɪ bu
nuɲo, 'yu -mɔ', 'a 'kɔɛ bu
-wɛ. 'N yɪ 'a mɔ 'nɪ -lee -nɪ,
'ye ɲbɪ a kuo Nyɪsɔa ɲwɔ
yɪ dɛ gbe, a -wɛ 'lɪ ba lee
dɔgba -bu nɪ: -Hɔn mɔ -tɪtɛ
-bu, -bu mu 'lɪ -tɪtɛ -mɔ', 'ɛ
mɔ ɲhan-tɪ, ε 'mɔ 'v -tɪtɛ a
'mɔ -hɔn. 'A -tɪ, a -wɛ 'lɪ ba
nu 'a -nɛ ɲdedede nɪ. [

21 'Bu mɔ, 'ba yɪ Nyɪsɔa nɪ
dɛ, 'kɪ 'lɪ ɲcɪcɪɛ* nɪ -do 'kwɪlɪ,
'kɪ a -wɛ 'lɪ ba bla 'lɪ 'kuo
-hɔɪndu a 'mɔ lɛ nɪ.]»

-Yusu hɛ la ɲa nɪ de, -ɛ
mɔ, ε di la 'nɪ 'kɔ, 'tɪ ε 'mɔ
'klɔ 'hɪ
(Makɪ 9.30-32; Luku
9.43b-45)

22 -Nyrɔwɔ ɲdu, -Yusu kɔ
'a -nagbopu* a pɛpɛ 'hɔɛn-, v
'kukue lɛ, 'kɪ 'lɪ Galileblɔgba

'kwɪlɪ, -Yusu 'ɛ yɪ la ɲnu -lee
-nɪ, ε wen: «'Mɔ -bu, -ɛ mɔ
-tonyibli a pɛpɛ a Nyɪblo, v
kɔ bu pu 'mɔ nyibli -jɪ',

23 v 'mɔ 'mɔ 'la. Kɛɛ, 'bu
mɔ, 'nɪ 'kɔ, -nyrɔwɪ nɪ 'hɔɛn
'bu -hi, ta a -nyrɔwɔ, Nyɪsɔa
kɔ bu -ha 'lɪ 'mɔ 'kukɔnyibli
'nyɪ, ε 'mɔ 'mɔ 'klɔ -ha.» -Tɛ
v 'wɪn -tɪ a 'mɔ, -ɛ -bɪ 'waa
ɲwɪlɪ 'mɔɛ bu.

-Tɛ -Yusu hlee la Nyɪsɔa a
'kagbav a 'blɔwɪ a dɛ kɪ

24 -Tɛ dɛ a 'mɔ, ε -hi, -ɛ -bɪ
-Yusu kɔ 'a -nagbopu* 'hɔɛn-,
v nyre 'lɪ Kapɛnaɔdɔ 'kwɪlɪ
nɪ. 'Kɪ -Juukɔɛ* -mɔ', -v nɪ
'lɪ 'nyɪ, ε kɔ la 'blɔwɪ'tɪnyɔ,
'v yɪ la 'wɪlɪ 'tɪ, 'kɪ 'v Nyɪsɔa
a 'kagbav a -kɔan a -ta'.
'Blɔwɪ'tɪnyɔ a 'mɔ, v nu-
'yɪya 'v Pɪɛɪ 'hɔɪ bu, 'v yɪɲɪ
'beti -nɪ, v wen: «ɲBɪ 'aan -nɛ
tɔɔnyɔ -Yusu -bu, ε yɪ Nyɪsɔa
a 'kayu gbagbu a 'blɔwɪ 'nɪ
'pɛɛ -nɪ?»

25 -ɛ -bɪ Pɪɛɪ wen: «ɪɪn, ε
yɪɲɪ 'nɪ 'pɛɛ -nɪ,» 'ɛ mu 'lɪ
'kayu bu, -ɛ diɲɛ nu, ε 'mɔ
-Yusu -lee -nɪ. Bu 'mɔ 'kɪ
'lɪ 'kayu bu pa, -ɛ -bɪ -Yusu
'nyɛɛ 'hɪru, 'ɛ 'betiɲɛ, ε wen:
«Simɔ Pɪɛɪ, dɛ- -yɪ 'lu -mɔ
lɛ -hie, 'kɪ 'v 'blɔwɪ a 'pɛɛɛ
a -ta' 'lɪ? 'Bu mɔ, 'blɔgba a
naanyɔ 'bu yɪ 'blɔwɪ nɪ 'tɪ,
nyibli a 'dɪ -bɪ, v -hɔɛ 'wɪlɪ a
'mɔ 'lɪ? ɲBɪ 'blɔgba a 'yonɔ
v -hɔɛɲɛ, -v'v- hɪapɔnyibli?»
(Ti a 'mɔ 'yɪ, 'blɔgba a
naanyɔ, hɪapɔnyibli, v nu- v
-hɔɛ la 'blɔwɪ, ε 'yɪ 'blɔgba
'yonɔ 'pa-.)

26 -ɛ -bɪ Pɪɛɪ ɲtuɲo ɲwɔn,
ε wen: «Hɪapɔnyibli ɲnɔɔ.»
-ɛ -bɪ -Yusu wen 'nɪ: «'A

-ti 'kɪ o, 'blɔgba a 'yɔnu 'yɪ
'pɛɛɛ -kɔ.

²⁷ Kɛɛ 'kɪ, 'blɔwli'tɪnyɔ -bu,
-v 'yɪ 'na -nagbopɔ 'pa-, -a
'nɪ -hva□a lɪ -ba pɔ 'waa
□wli yɔv' lɛ. 'A -tɪ, mu
'lɪ 'yɪru wien. □Nɪ yɪ nɪ
mi, gba -wedi, □mɔ 'pa.
Yɪ-he-hrin.yɛ, -di 'pa, kla 'a
wuntɔ yɪ. 'Kɪ 'lɪ□ɪ wɔn, -di
yɛɛ 'lɪ 'wliyɔkɔ a 'yɛɛ nɪ -do
bɔ, -ɛ -wɛ 'lɪ -bɔ 'pɛɛ -aan
-nɛ 'blɔwli, -n kɔ 'mɔ 'hɔɛn-
ɛ nɔ- -di nu, □mɔ -aan -nɛ
'blɔwli a 'mɔ 'pɛɛ -nɪ.»

18

*Nyiblo a 'dɪ -bɪ, -ɛ nɪ 'v 'a
'bio 'lu yɪ 'lɪ?*

(Makɪ 9.33-37; Luku 9.46-
48)

¹ Ti a 'mɔ 'yɪri, -ɛ -bɪ -Yusu
a -nagbopɔ* 'yɪya 'v□v 'hɔv
bɔ, 'v 'beti□e, v wen: «'Kɪ
'lɪ Nyɪsua a 'kɔ yɪayɔv 'kwli,
nyiblo a 'dɪ -bɪ, -ɛ dɪ 'v 'a 'bio
'lu yɪ nɪ 'lɪ?»

² -Tɛ v 'beti 'kɪ□ɪ, -ɛ -bɪ ɛ da
'hɪangbe □dɔ, 'ɛ □tɔ 'v □nɔ□v
yɛ' bɔ,

³ ɛ wen: «'N yɪ 'a mɔ 'nɪ
-lee -nɪ, 'bɔ mɔ, 'ba 'yɪ 'v dɛ
'kuku a nunuo bɔ -hie, ɛ kɔ,
'ba 'yɛ nɪ □tɔ 'lɪ 'aan dɔnɔ,
□wɪ yɪ 'hɪangbi, a 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ
-wɛ, ba pa 'lɪ Nyɪsua a 'kɔ
yɪayɔv 'kwli.

⁴ Nyiblo -bɔ, -ɛ nɪ 'lɪ 'a 'bio
'nyɪ, 'bɔ □tɔ 'lɪ 'a dɔnɔ 'lɪ,
□wɪ yɪ 'hɪangbe -bɔ, ɛ nɔ-
dɪ 'v 'a 'bio 'lu yɪ nɪ, 'kɪ 'lɪ
Nyɪsua a 'kɔ yɪayɔv 'kwli.

⁵ 'A -nɛ nyiblo, 'bɔ nɪ 'v, -tɛ
'hɪangbe -bɔ, ɛ nɪ 'mɔ, 'bɔ
'ble 'a nyiblo kɔa, 'kɪ 'v 'na

'nyɪre a -ta', -ɛ -bɪ 'mɔ ɛ 'ble
kɔa.»

*-Tɛ -Yusu hlee la dɛ 'kuku
a dɛ kɪ*

(Makɪ 9.42-48; Luku 17.1-
2)

⁶ -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ de, ɛ
wen: «Nyiblo -bɔ, -ɛ kɔo 'mɔ
□wɔv yɪ, □wɪ 'hɪangbedɔ -bɔ
yɪ, 'bɔ mɔ, nyiblo 'bɔ nu□o,
nyiblodɔ a 'mɔ, bɔ 'kee 'na
□wɔv a yɪkuɔɛ, ɛ dɪ nɔɔ 'v lɛ,
'kɪ 'v nyiblo a 'mɔ, -ɛ nu dɛ
a 'mɔ -mɔ, 'kɪ bɔ pɔ□v 'hɪɔ
gbetɛɛ lɔ, 'tɪ- bɔ pɔ 'lɪ□ɪ 'yɪru
-mɔ, ɛ 'mɔ 'kɔ.

⁷ 'Jɔ 'kɪ 'v nyibli -mɔ' -mɔ,
-v 'yɪ Nyɪsua -yɪ, 'tɪ- -v nɪ□e,
nyibli 'v nɪ dɛ 'kuku. ɛ mɔ
□han-tɪ □nɔɔ, -tɛblɪdɔ a 'mɔ,
ɛ kɔ bɔ mu 'lu -mɔ. Kɛɛ, 'jɔ
'kɪ 'v nyiblo -mɔ' -mɔ, -ɛ dɪ□e
nu, ɛ 'mɔ 'lu -mɔ mu.

⁸ 'Bɔ mɔ, -na dabɔ, -hɔv',
-na bɔ 'bɔ yɪ□ɪ nɪ nɪ, □nɪ yɪ
dɛ 'kuku nɪ nɪ, -ɛ -bɪ 'bɛ 'v
□nɔ lɛ, -bɔ pɔ □nɔ 'wan. ɛ nu
-tɛɛ, 'kɪ -bɔ gba dabɔkɔtɪɔ,
-hɔv', bɔkɔtɪɔ, -bɔ pa 'lɪ
Nyɪsua a 'kɔ yɪayɔv -mɔ', -ɛ
'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ 'kwli, 'ɛ -hɪ 'v
-na dabɔ nɪ 'hɔɛn, -hɔv', na
bɔ nɪ 'hɔɛn, bɔ □ɛɛ 'v yɪ,
'tɪ- -bɔ mu 'lɪ na -mɔ', -ɛ 'yɛ
nɪ jɪre 'nyɪ.

⁹ 'Bɔ mɔ, -na 'yɪe 'bɔ yɪ□ɪ
nɪ nɪ, □nɪ yɪ dɛ 'kuku nɪ nɪ,
-ɛ -bɪ -ha 'lɪ□ɪ 'lɪ, -bɔ pɔ□v
'wan. ɛ nu -tɛɛ, 'kɪ -bɔ kɔ
'yɪe nɪ -do, -bɔ pa 'lɪ Nyɪsua a
'kɔ yɪayɔv 'kwli, 'ɛ -hɪ 'v -na
'yɪi nɪ 'hɔɛn bɔ □ɛɛ 'v yɪ, 'tɪ-
-bɔ mu 'lɪ na -mɔ', -ɛ 'yɛ nɪ
jɪre 'nyɪ.»

-Te -Yusu puv la□a blable
a de yi, -ε 'wan, 'ti- v 'ye
(Luku 15.3-7)

10 Kε- -Yusu pi de, ε wen:
«Ba □tu 'aan dionv 'yie, a 'ni
□ha 'na nyiblo □dv -yraa -ni,
-te ε 'yi nyiblo gbagbv 'pa-
a -ti. 'N yi 'a mv 'ni -lee
-ni, -ε mɔ, nyibli -mv', -v 'yi
nyibli gbagbv 'pa-, Nyisva a
lelenyv, v nv- □tui □nv 'yie,
'v kɔ 'hru, 'ki bv ni 'v 'na 'Bai
Nyisva, -ε ni 'li yakɔ 'kwli
'hvi bv. [

11 'Mɔ bv, -ε mɔ -tony-
ibli a pepe a Nyiblo, 'mɔ
Nyisva tee 'ne- -tutv ki, -ε
di□e nu, nyibli, -v 'wan, -v
hloɔ Nyisva -mɔ le, 'mv □nv
le □mɔv, 'mv □nv wa, 'ki 'v
yinyre-tebli -mv', v ni a -ta',
v 'mv Nyisva yre 'mve -ni.]»

12 ε puv □ne de yi de, ε
wen: «Nyiblo 'bv kɔ blabl
a (100) □wli ni □hun, 'bv gba
□nv 'ce mɔ, 'ti- blable ni -do,
bv 'wan, de a 'di -bi nyiblo a
'mv, ε di nu 'li? ε kɔ bv hie 'v
blabl a (99) □wli ni -hen □tu
'v -pu □tu 'v □huvian-do -mv'
'ceele' bv, bv mu blable -mv',
-ε 'wan le □mɔv.

13 'N yi 'a mv 'ni -lee -ni,
'bv ye blable ni -do a 'mv ki,
'a plo di 'ni ble diakti, ε 'mv 'v
blabl a (99) □wli ni -hen □tu
'v -pu □tu 'v □huvian-do -mv',
-v 'yi 'wan a de 'v -hi.

14 De ni -do, ε nɔ- ε pa 'mv,
'ki 'v 'aan 'Bai Nyisva -mɔ,
-ε ni 'li yakɔ 'kwli, -ε nu□o,
ε 'ni -hva□a li□i, 'ki 'a nyibli
-mv', -v 'yi nyibli gbagbv 'pa-
'a nyiblo ni -do bv 'wan.»

-Na 'bihian Nyisva a nyi-
blo 'bv nu -mv de 'kuku -mɔ,

-te -mv', -di nu, 'ti- □mv□v
-heε -ni

15 (Kε- -Yusu pi de, ε wen
'ni:) «-Na 'bihian Nyisva a
nyiblo 'bv nu -mv de 'kuku
-mɔ, lee □ne, ba bii yi,
□mv□v -lee -ni, -ε mɔ, de a
'mv, ε -nu, ε nyre yi. 'Bv
mɔ, 'bv yru□o, -ε mɔ, ε nu
de 'kuku, ε 'wi yi, -nu□o ni,
'ε -he -na 'diayt de.

16 Kεε, 'bv mɔ, 'bv 'ye ni
yru□o, -ε mɔ, ε nu de 'kuku,
-ε -bi da nyiblo ni -do, -hvv'
nyibli ni 'hven, bv bi -mv ki.
ε mɔ □han-ti □niɔ, Nyisva a
'crien 'ε hle□ε, -ε mɔ, nyiblo
'bv 'mv 'a 'bihian -ti -yeε
-ni, ε -hve□ε ni, -hehivv ni
'hven, ta, bv ni -tuo ki.

17 Kεε, 'bv 'ye ni yru□o -we,
-ε -bi da 'cve a nyibli. 'Bv
mɔ, 'bv 'yi 'ki□i -yru pepe,
-ε -bi 'ki 'li -mv 'yi, nyiblo a
'mv, bv mɔ hilekɔnyɔ, -hvv'
bv mɔ nyiblodv -mv', -ε 'yi
Nyisva -yi.»

'Kli -mv', Nyisva yi -Yusu
a -nagbopv* -nyi

18 (-ε -bi kε- -Yusu pi de,
ε wen:) «'N yi 'a mv 'ni -lee
-ni, -tebli a pepe -mv', a di le
pv nyibli 'ni 'nuo 'li, 'ki 'ne-
-tutv ki, Nyisva -mv', -ε ni 'li
yakɔ 'kwli, ε di□e 'ni hla -we,
ε kɔ, -tebli a pepe -mv', a di
le pv nyibli bv nu, 'ki 'ne-
-tutv ki, Nyisva, -ε ni 'li yakɔ
'kwli, ε di ween de a 'mv ki
-weε.

19 'N yi 'a mv 'ni -lee -ni, 'ki
'ne- -tutv ki, nyibli ni 'hven,
'ki 'li 'a mv 'nyi, 'bv -wen, 'ki
bv da Nyisva, 'bv -hva□a 'a
-ne □dedede, 'na 'Bai Nyisva

-mu', -ε ni 'li yako 'kwli, ε di
□nu□v 'ni -nyi,

²⁰ -ε nu□o, nyibli ni 'hven,
ta, 'bu 'kukue le, 'ki 'li 'na
'nyre 'kwli, 'ki 'n ni 'li □nu
'nyi.»

*-Yusu wen 'ni: -Na 'bihian
'bu nu -mv de 'kuku -mɔ, -ε
-bi bu -hru 'a de 'kuku a 'mv
'a -ti -mɔ*
(Luku 17.4)

²¹ -Yusu bu pu 'ki le, -ε -bi
Piel 'yaya 'u□v 'hvi bu, 'ε
'beti□e, ε wen: «Kvkonɔ o,
'na 'bihian Nytsua a nyiblo,
'bu 'cibi 'v 'mv de 'kuku a
-mɔnunu, 'wi ni -tie 'n ko
□bv -hru 'a de 'kuku a 'mv,
'a -ti -mɔ 'li? □Bi □bv -hru 'a
de 'kuku a 'mv 'a -ti -mɔ, 'wi
ni □hlon'hven?»

²² -ε -bi ε wen: «'Ni -pu□v
le -bu -hru 'a de 'kuku a -ti
-mɔ, 'wi ni □hlon'hven, keε,
ε 'yi hreele -ko. 'A -ne ti, -hru
'a de 'kuku a -ti -mɔ.»

²³ -ε -bi ke- ε pi de, ε wen:
«-Te Nytsua nu nyibli a win a
kikole, de ε 'wi yi, ε nɔ- bu:
'Blugba □dv a 'kɔn, ε nɔ-
da 'a -kvannunyibli gbagbi,
ε 'mv 'wli -mv' -hre, v ko bu
'pεε □ne.

²⁴ -Te ε □tu 'wli a 'mv a
-hihre -wlu, -ε -bi v ya□a 'a
-kvannunyɔ -bi yi, -ε 'ble 'a
gba kva. 'Wli, ε 'ble kva, ε
-wε 'li 'wlible -hvohu ni.

²⁵ Keε, 'wliɔ a 'mv, -ε ti
'mv le, ε 'yi 'li 'a 'pεεle -wε.
ε nɔ- mɔ 'kɔn a 'mv, bu lee
ne 'a nyibli, ε wen: Ba gba
nyiblo -bu, ε ko 'a nɔgba ko
'a 'yonv 'hven-, ba plo □nu,
-wen □koyo, ε ko, ba plo 'a
kuko-tebli a pεpe, -ε di□e nu,
ε 'mv gba a 'mv 'pεε -ni.»

²⁶ -ε -bi -kvannunyɔ a 'mv,
ε bla□a kwli yi bu, ε wen: 'N
'ble -na bu kva, 'n nyaa -mv
le, ko □wlv a 'lila. 'N di -na
gba a pεpe 'ni 'pεε -ni.

²⁷ Bu pu 'ki le, -ε -bi 'kɔn a
'mv, ε yru 'a nyai, ε wen: 'Ye
□bu □yi□i 'pεε -ni, 'n te -mv
bu, mu.

²⁸ -Te ε -hɔn 'u□v ye', ε
yi ni mi, -ε -bi ε ye 'a 'bi
-kvannunyɔ -bi ki. 'A 'bi a
'mv, ε ye ki, ε 'ble 'a gba
'cumie kva. ε nɔ- -mv', 'kɔn
te wen bu, ε klo 'a 'bi a mlani
ni, 'ε nyvε□ε le, 'ε yi□i -lee
-ni: 'Na gba -mv', 'n ko 'li
-mv -mɔ, -nyi 'mɔ□o,

²⁹ 'a 'bi a 'mv, 'ε bla□a kwli
yi bu, ε wen: 'N 'ble -na bu
kva, 'n nyεε -mv le, ko □wlv
a 'lila. 'N di -na gba 'ni 'pεε
-ni.

³⁰ Keε, ε hia ni, 'ε ni 'v 'a
'bi a 'mv ke', 'ε pu□v □ji', ε
'mv 'li ni -nɔni, ε 'mv gba a
'mv 'pεε -ni, 'ti- v 'mv□v bu
te.

³¹ -Te 'a 'bio -kvannunyibli
-mv', v 'ye de a 'mv, -ε mu
'lu -mɔ, -ε -bi 'waa plo neε 'li
bu diakti, 'v mu 'li 'kɔn -mɔ,
-tebli a pεpe a 'mv, -ε mu 'lu
-mɔ, 'v na□a -mɔ le.

³² ε nɔ- mɔ 'kɔn bu da□a,
ε wen: -Mɔ -kvannunyɔ -bu,
-ko 'cre, gba a pεpe -mv', 'n
ko wen 'li -mv -mɔ, 'wen, 'ye
□bu □yi□i 'pεε -ni, 'n te -mv
bu, -te -nyaa 'mv le a -ti.

³³ -Te 'n -nu, 'ni yru -na
nyai, ke- -ko -bu nu wen
-na 'bihian -mv', 'a nyai a
yuyru.

³⁴ ε nu□o, 'kɔn a 'mv, 'ε ko
yru'bibie diakti, 'a -ti, 'ε da 'a
nyibli, ε wen: «Ba pu□v □ji',

υ 'mυ□υ □hυen □tu, -ε di□e nu, ε 'mυ 'li ni -nini, ε 'mυ 'na gba a pepe -mυ' 'pee -ni -wε.»

³⁵ -ε -bi ke- -Yusu pi 'ki de, ε wen: «Ke- ni -do, 'na 'Bai -mυ', -ε ni 'li yakō 'kwli, ε di 'aan 'yiye nu. -Tebli -mυ', 'aan 'bio Nyisua a nyibli nu 'a mυ 'yi □hlōn le, 'bu mō, 'ba 'ye ni -hru 'a -ti -mō, 'ki 'li 'aan □wli ki, -te 'kūn a 'mυ, ε nu 'a nyiblo -mυ' a □to, ke- Nyisua di 'aan □to nu -wε.»

19

De -mυ', -Yusu tōō -ni, 'ki 'υ nyibυ kō nυgba 'hυen- bu -hιhιε yre a -ta'

(Maki 10.1-12; Luku 16.18)

¹ -Te -Yusu -we tōole a 'mυ -mō, -ε -bi ε -hōn 'li Galileblugba 'kwli ni, ε kō 'a -nagbopυ* 'hυen-, 'υ mu 'li Sudeblugba 'kwli, 'ki 'li Suden a 'niki.

² Nyibli -hυohυi, υ nu- yι -Yusu □wien le kuvε. Kiklanyibli 'bu ni 'υ, ε ni□e ni, 'waa 'kuvε 'ε -wε.

³ Falisi□tumu* a nyibli -mυ', -υ ni 'υ, υ nu- 'yιya 'υ□υ 'hυi bu, -ε di□e nu, υ 'mυ 'υ□υ le □tee -ni, ε 'mυ ka, 'ki 'υ Nyisua ye'. Ε nō kō -ti 'υ yι□i le 'beti -ni, 'υ pi le: «□Bi Nyisua a tete hle□ε ni, -ε mō, -tonyiblo kō 'hru, 'ki bu pu 'li 'a nυgba -patυ', 'ki 'υ 'a -ne □dedede a -ta'?»

⁴ -ε -bi -Yusu □tu □nu □wōn, ε wen: «'N pu□υ □haan-ti, -ε mō, a -hre□e ni, 'ki 'li Nyisua crie n 'kwli, -ε mō, 'klo a -wlu□tuule', -te Nyisua yι la -tonyiblo ni ni,

ε nu□o ni, -tonyiblo a 'mυ, 'ε mō nyibeyugbe kō nυgba 'hυen-.

⁵ Ε nō- kō -ti nyibeyugbe 'mυ 'υ 'a 'bai kō 'a 'dii 'hυen- bu hie, ε 'mυ nυgba kō, ε kō 'a nυgba a 'mυ 'hυen-, υ 'mυ 'hυi bu -nini -ni, υ ni 'hυen a 'mυ, υ 'mυ -tonyiblogblo ni -do -he.

⁶ Ε □hen 'nyre, -ε mō, υ 'yι 'ki -tonyibli ni 'hυen 'pa-, keε, υ mō -tonyiblo ni -do □niō. 'A -ti o, nyibeyugbe kō 'a nυgba 'hυen-, Nyisua -nu, 'υ -he -tonyiblo ni -do, nyiblo □du 'yι yι -bleε -ni, bu -hιhιa □nu yre.» Ke- -Yusu pu □nu yι.

⁷ -ε -bi Falisi□tumu a nyibli □tu□o □wōn, υ wen: «De- kō -ti, 'ki 'li tete 'kwli, Nyisua a winwlōn-hanyō Moise 'ε hla□a, -ε mō, nyibeyugbe 'bu -hυε bu pu 'li 'a nυgba -patυ', -ε -bi bu 'cri 'crien, -ε hle□ε, -ε mō, ε pu 'li□i -patυ', 'ti- bu -ha 'li 'crien a 'mυ, bu -nyi □ne□ε?»

⁸ -ε -bi -Yusu wen 'ni: «'Aan □wli a 'gboklōle a -ti □niō, Moise 'ε -nyi 'a mυ 'hru, 'ki ba pu 'li 'aan nυgbι -patυ' le. Keε, 'klo a -wlu□tuule', ε 'yι la 'mυ le -ni.

⁹ 'N yι 'a mυ 'ni -lee -ni, -ε mō, nυgba 'bu 'yι 'υ 'a nyibυ bu -hie, 'ti- 'a nyibυ a 'mυ 'bu pu 'li□i -patυ', 'ti- 'bu kō nυgba -bi, -ε -bi ε nu -wlawli.»

¹⁰ -ε -bi 'a -nagbopυ yι 'ki□i 'ni -lee -ni, υ wen: «'Bu mō, 'bu ni 'mυ le, 'ki 'υ nyibeyugbe kō nυgba 'hυen- mō, -ε -bi ε nu -tee, 'ki υ 'ni

'kukɔɔ 'li -ni.»

11 -E -bi -Yusu ɔtu ɔnu ɔwon, e wen: «E 'yi nyibli a pepe 'pa-, v 'yi 'liɔi 'li -we, bu yru -ti a 'mu le. Nyibli ni -do -mu', Nyisua -nyi 'kli, v nu-yru -ti a 'mu le.

12 E ko -tebli -huɔhuɔ, -e niɔe, 'ki nyibeɔu 'ye ni ko nuɔbi: -v -bi ni 'v, 'v 'yi 'yonukode, -v -bi 'v ni 'v, 'v -ha ɔnu bɔɔ, -e diɔe nu, v 'ni ɔha nuɔbi ko, -v -bi 'ni -koɔ nuɔbi, -e diɔe nu, v 'mu Nyisua a -kuan ni -do a -ti 'lu mo le -hie, Nyisua a 'mu, e 'mu nyibli win ki -kɔɔ -ni. 'A -ti, nyiblo -bu, -e -we 'li -ti -bu a kwa'buble, e no -bu 'bleɔe kwa.»

-Te -Yusu da la Nyisua, 'ki bu nu la 'yonu ɔhaande -mo
(Maki 10.13-16; Luku 18.15-17)

13 E ko la -nyɔɔɔ ɔdu, 'v gba 'li 'yonu -Yusu yi, e 'mu ɔnu dabu 'lu ble pu, ko, e 'mu Nyisua da, Nyisua 'mu 'yonu a 'mu ɔhaande -mo nu. Kee, -te -nagbopu* 'ye de a 'mu, -e -bi v -tva 'waa -mo'puple, v wen: «A 'ni 'haa 'liɔi 'ku.»

14 Kee, -e -bi -Yusu wen 'ni: «Ba -ha 'yonu me le, bu di 'ne- 'mu -mo. A 'ni 'kaa 'li ɔnu yi, -e nuɔo, nyibli -mu', -v 'wi- 'yonu -bu yi, v nu- di 'li Nyisua a 'klo yrayru 'kwli pa,»

15 'e -tva 'waa dabu a 'lubepupu, 'e de Nyisua, 'ki bu nu ɔnu ɔhaande -mo. -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi e -hon 'li -tite a 'mu ni, 'e -mu.

-Yusu ko gblotayu -mu', -e mo la dekonɔ 'hven-
(Maki 10.17-31; Luku 18.18-30)

16 -Nyɔɔɔ ɔdu 'kwli, gblotayu ɔdu, e no- 'yia 'v -Yusu 'huɔ bu, 'e yiɔi 'beti -ni, e wen: «Tɔɔɔɔ o, ɔhaande a 'di -bi 'n di nu, 'ti- Nyisua a 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li, 'muɔv ko 'li?»

17 -E -bi -Yusu wen: «De- ko -ti ɔni yi 'mu 'beti -ni, 'ki 'v ɔhaande a -ta' 'li? Nyisua ni -do, e no- mo ɔhaannyi- blo. 'Bu mo, ɔni yiɔi ni -hve, 'ki Nyisua bu -nyi -mu 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li, -e -bi ɔtuu 'v 'a tete 'v.»

18 -E -bi e 'betiɔe ni, e wen: «Tete a 'di -bi 'n di 'v ɔtuu -ni 'li?» -E -bi -Yusu wen: «ɔNi 'laa 'li nyiblo, ɔni 'nuo 'li -wlawli, ɔni 'yrie 'li, ɔni 'puv 'li nyiblo hi ki,

19 ɔtuu 'v -na 'baɔ ko -na 'dii 'hven-, 'ki 'li nuɔe 'kwli, nuɔe -na 'bihian -tonyiblo, ɔwi yi -te -nu -na diɔnu a nuɔe.»

20 -E -bi gblotayu a 'mu, e wen: «'E mo -tee, tete a pepe a 'mu, 'n ɔtuu 'vɔv ni. De a 'di -bi 'n ko ɔbu nu de?»

21 -E -bi ke- -Yusu piɔi yi, e wen: «'Bu mo, ɔni -hve -bu 'sii 'v yi pepe, mu, -bu plo -na kuko-tebli a pepe, -bu -nyi 'a 'wliye ɔhubennyibli le, Nyisua 'mu -mu ɔhaande gbagbu -mo nu, 'ki 'li yakɔ 'kwli. ɔNi nu 'kiɔi, -e -bi kve 'mu ɔwien le, ɔmu 'na -nagbopi* -he.»

22 Gblotayu -mo -bi, -te e 'win -ti a 'mu, -Yusu -hla, -e -bi 'a ɔwlv bi ɔhlon, 'e

-hɔn 'vɔv 'hvi, -ε nuɔ, 'a kɔkɔ-tebli -hv ni diaki.

23 -Te ε mu 'ki, -ε -bi ke-
-Yusu pi 'a -nagbopu yi, ε
wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee
-ni, -ε mɔ, ε di 'mu 'ni kla,
'ki dekɔnyɔ bu di 'li Nyisua
a 'klo yrayru 'kwli pa.

24 'E mɔ ɔhan-ti, ε kla 'mu
ni, 'ki 'v dekɔnyɔ -mɔ', -ε kuo
ne 'a kɔkɔ-tebli ɔwlv yi, bu
kuo Nyisua ɔwlv yi, bu pa
'li Nyisua a 'klo yrayru 'kwli,
'ε -hi 'v ɔgbuki-so* bu naa 'v
'die a 'hɔ 'yri.»

25 -Yusu a pɔpɔwin a 'mu,
ε maa ne 'a -nagbopu wlon
ε diaki. 'A -ti, v wen: «'Bu
kɔ bu ni 'mu ε, -ε -bi nyiblo
ɔdv 'yi 'liɔ 'li -wε, bu pa 'li
Nyisua a 'klo yrayru 'kwli.»

26 -Yusu 'ye ɔnv -yeye, ε
wen: «'Ki 'li -tonyiblo a
dɔnv a 'kl 'kwli, ε 'yi 'liɔ
'li -wε, bu kuo Nyisua ɔwlv
yi, 'ti- bu pa 'li 'a 'klo yrayru
'kwli. Keε, 'ki 'li Nyisua a 'kl
'kwli, 'a -ne ɔdedede -wε 'li
nuele.»

27 -E -bi ke- Pieli pi -Yusu
yi: «-A mu -mɔ -bi 'li? 'Ye
ke, -a hie 'v -aan nyibli bu, ε
kɔ -aan -tebli a pepe 'hven-,
ɔa yi -mu ɔwien ε kve. 'A
-ti, de a 'di -bi Nyisua di -a
mu -nyi 'li?»

28 -E -bi -Yusu wen: «'N yi
'a mu 'ni -lee -ni, -ε mɔ, 'mɔ
-bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe
a Nyiblo, ti -mu', -ε kɔ 'yri
'n di 'v 'na bodɔgbata -mu'
ki bu ni, 'ki 'li 'klo yrayru
-mu' 'kwli, ti a 'mu 'yri, 'a mu
-mu', -v mɔ 'na -nagbopu ni
-pu ɔtu 'v 'hven, 'ki a di 'v
'aan -ne gbatu ki ble ni -wε,

-ε diɔe nu, a 'mu Yisraekve
a ɔtugbi ni -pu ɔtu 'v 'hven
-bati ε -pɔv -ni.

29 Kɔ, 'a -ne nyiblo 'bu hie
'v 'a 'kayo bu, kɔ 'a 'diaynu,
kɔ 'a 'bat kɔ 'a 'dii, kɔ 'a
nugba kɔ 'a 'yonu, kɔ 'a -cii
'hven-, 'na nvele a -ti, nyi-
blo a 'mu, -tebli Nyisua diɔe
-nyi, ε di 'ni -hv diaki, ε 'mu
'v 'a de -mu', ε hie 'v bu 'v
-hi, Nyisua 'muɔv 'klo yrayru
-mu' -nyi, -ε 'ye ni -wε 'li.

30 Keε, nyibli -mu', -v ni 'v
'waa 'bio 'lu yi, 'ki 'li -te ti ne
-bu 'kwli, 'waa -hɔhɔv, v nu-
di 'li 'waa 'bio bu ni -nyɔwɔ
ɔdv, ε kɔ, nyibli -mu', -v ni
'li 'waa 'bio bu, 'ki 'li -te ti ne
-bu 'kwli, 'waa -hɔhɔv 'mu
'v 'waa 'bio 'lu yi ni, -nyɔwɔ
ɔdv.»

20

-Te -Yusu pv la -cikɔnyɔ
kɔ -kvannunyibli 'hven- a
'ledv

1 (-E -bi -Yusu pv 'ledv -bi,
ε wen:) «Nyisua 'bu kɔv
nyibli win ki, de ε 'wɔ yi,
ε nɔ- -bu: 'Dudɔnyɔ gbagbu
ɔdv, ε nɔ- 'hri -nyajruwɔ
ɔdv, 'ε mu -kvannunyibli ε
ɔmɔwɔ mɔ, -ε diɔe nu, v 'mu
'a -kvan nu, 'ki 'li 'a -ci ki.

2 -Te ε 'ye yi-henyibli, -ε
-bi ε kɔ ɔnv 'hven-, v -yraɔa
ni, 'ki bu 'peε ɔnv -nyɔwɔ
'mumu a 'wliye, 'ε lee ɔnv,
'ki bu mu 'a -kvan nu, 'ki 'li
'a -ci ki.

3 Muu 'v 'yru bu 'yaa 'v a
ti 'yie, -ε -bi ε 'hri ni de, 'ε
mu 'li -tite -mu', nyibli -mu',
-v ɔmve -kvan ε, v yi 'v ble
ni, 'ki 'v -tite a 'mu, 'ε ye

'u nyibli -bi bu, -u 'ye ni nu -kvan □du.

4 -E -bi e wen: Ba mu 'li 'na -ci ki -we, a 'mu -kvan nu. 'Wliye -mu', -e ble e ne 'a mu yi, 'n di 'a mo□o 'ni -nyi.

5 E no- mo nyibli a 'mu, bu mu 'li 'a -ci ki. Muu 'u 'yru bu nyra bu a ti 'yie, -e -bi e 'hri ni de, 'e mu -kvanunuyibli -bi le □muo mo. De ni -do a 'mu, e no- e -nu 'yru-hiile a ti 'yri.

6 -Te e hie 'li -haawo ni -do, nyibli 'mu -kvan bu -nyraa -ni, -e -bi e 'hri ni de, 'e mu 'li -tite -mu', nyibli -mu', -u □mu e -kvan le, u yi 'u ble ni, 'e ye 'u nyibli -bi bu de, e wen: De- ko -nyrowo -gbu -bu, a yi mo -hii -ni, 'ki a 'ye ni nu -kvan 'li?

7 -E -bi u □tu□o □won, u wen: Nyiblo □du 'yi -a mu -kvan -mo -pu a -ti □no. -E -bi e wen: 'Bu ni 'mu le, -e -bi ba mu 'li 'na -ci ki -we, a 'mu 'na -kvan nu.

8 -Te 'yru yi 'li yakō 'kwli le ni -we, -e -bi -cikonyo da 'a -kvanunuyibli a nyiblo gbagbu ni, e wen: Da -kvanunuyibli a pepe, □mu □nu 'pee -ni. Yi-henyibli -bu 'pee -ni, u nu- mo nyibli -bu, -u pee 'to, 'n pu -kvan ki. E no- -di nu -nunu, yi-henyibli -mu', 'n pu wen -kvan ki, □mu □nu ki ye.

9 Nyibli -mu', -u nu -haawo ni -do a -kvan, -te u -di, u 'ye -nyrowo 'mumu a 'wliye.

10 -Te nyibli -mu', -u mo wen yi-henyibli, u pu wen -kvan ki, u 'ye de a 'mu, -e mi 'lu -mo, -e -bi 'waa □wli wen, 'waa -ne 'wliye di 'ni

-hu, e 'mu 'u 'waa 'bio a -ne 'u -hi. Kee, u -nyi □nu -nyrowo 'mumu a 'wliye -we.

11 -Te u -nyi □nu 'wliye a 'mu, -e -bi u pu -cikonyo yru le,

12 u wen: Nyibli -mu', -u pee 'to, -u nu -haawo ni -do a -kvan, ko -a mu -bu, -u -twa wen 'li □hwen a 'yie, -nyrowo -gbu -bu 'kwli, 'yru yi ke yi -hwen -ni, u ko -a mu 'hwen-, 'wliye ni -do, e no- □pee ne -a mu.

13 Kee, -cikonyo □tu 'a nyiblo ni -do □won, e wen: 'Bihian o, 'n 'yi -mu -kaa -ni. □bi -ko 'mu 'hwen-, -a 'yi wen□e -yra, 'ki □bu 'pee wen -mu -nyrowo 'mumu a 'wliye.

14 'A -ti o, gba -na 'wliye, -bu mu. Nyibli -bu, -u pee 'to, 'n pu 'u -kvan 'yie, 'wliye ni -do -mu', 'n -hua □bu -nyi □nu, 'wliye ni -do a 'mu, e no- 'n -hua □bu -nyi -mu -we.

15 -Te 'n ni 'na kuko-tebli a naale, 'mo koo 'li□i -mo. □bi ca □tui, -te 'na □wlu no yi a -ti?»

16 -E -bi -Yusu wen 'ni de: «'A -ti o, nyibli -bu, -u ni 'li 'waa 'bio bu, -nyrowo □du, u nu- di 'u 'waa 'bio 'lu yi ni, e ko, nyibli -mu', -u ni 'u 'waa 'bio 'lu yi, u nu- di 'li 'waa 'bio bu ni.»

-Te -Yusu hla la 'a 'kokuu ko 'a 'klo'huhru a -ti, 'a 'wi ni ta a 'wo, no- -bu

(Maki 10.32-34; Luku 18.31-34)

17 -Te -Yusu -yre, -e -bi e 'tite gbe 'hru 'lu -mo, e ko 'a -nagbopu* 'hwen-, 'u mi 'li Jrusredio 'kwli. Bu yi 'ki

'hru ni ne, -ε -bi -Yusu da 'a -nagbopu ni -pu [tu 'v 'hven ni, 'v bii yi, 'ε lee [nu, ε wen:

18 «Ba pu 'mu nua yi bu. Jrusredio, -a mi 'li 'kwli, 'mo -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'ki v di 'li 'mu Nyisua a -cohlonpinyu* gbagbi -ji' pu, ko tetetonyu 'hven-, v 'mu 'mu -bati le -puu -ni, v 'mu le pu, 'n bleε 'kukubu yi.

19 'Bu -hi, 'ti- v 'mu 'mu nyibli -mu', -v 'yi Nyisua -yi -ji' pu, nyibli a 'mu, v 'mu 'mu 'caa -ni, v 'mu 'mu loko -bii -ni, 'ti- v 'mu 'v 'mu tugbe 'yie -koo -ni, -ε di[e nu, v 'mu 'mu 'la. -Nyrōwi ni 'hven 'bu -hi, ta a -nyrōwo, Nyisua ko bu -ha 'li 'mu 'kukonyibli 'nyl, bu -ha 'mu 'klo.»

-Te Saki ko Saan 'hven-, 'waa 'dii lee la -Yusu, -ε mo, ε -hve[ε ni, 'a 'yonu bu ni -hvan 'v -Yusu 'hvi bu, 'ki 'li Nyisua a bunule'

(Maki 10.35-45)

20 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi Sebede a nugba, ε no- 'yia 'v -Yusu 'hvi bu, ε ko 'a 'yonu ni 'hven 'hven-, -v mo -Yusu a -nagbopu* Saki ko Saan, 'ε bla[a kwli yi bu, -ε di[e nu, ε 'mu[v de -hva.

21 -ε -bi ke- -Yusu pi[ti yi, ε wen: «De a 'di -bi -hve [bu nu, 'ki 'v -mu -mo 'li?» -ε -bi ε [tu]o [won, ε wen: «Ti -mu', -ε ko 'yri -di nyibli a pepe win ki -koo -ni, 'ki 'li Nyisua a bunule', 'n -hve[ε ni, -bu wen, 'na 'yonu ni 'hven -bu, bu ni 'v -mu 'hvi bu, -do 'ki 'li -na diidekibia ki, -do -bi 'ki 'li -na kamlakibia ki.»

22 Ke- -Yusu pi [nu yi: «De -bu, a -hve, de bu di 'nyre [hen, a 'yi[ti -yi. [Bi [hwendu -mu', 'n di 'ye, a -we 'li ba 'ye[e ni?» -ε -bi v wen: «-A -we 'li[ti ni.»

23 -ε -bi ε wen: «'E mo [han-ti, [hwendu a 'mu, 'n di 'ye, a 'mu[v 'ye. Kee, nyiblo, -ε ko -bu ni 'na diidekibia ki bu, ko, nyiblo -bi -mu', -ε ko -bu ni 'na kamlakibia ki bu, ε 'yi 'mo 'pa-, 'ni -wa[a li [nu 'nyre ni. 'Na 'Ba Nyisua a [gbetu, ε no- di nyibli a 'mu 'nyre wa.»

24 -Te -nagbopu ni -pu -bi -mu', v 'win -ti a 'mu, 'diayinu ni 'hven, v lee -Yusu, -ε -bi v -tua 'waa yru a lepule.

25 ε no- mo -Yusu bu da 'waa pepe, ε wen: «A yi[e ni, -ε mo, 'klo -bu a 'luyininyu, -v neε 'waa dako, v [tui [nu [hven, 'v yi [nu 'plo. 'Waa 'kunde a 'mu, v nii 'li[ti 'cre 'kwli.

26 'A mu -mo -bi, ε 'yi yi -bleε -ni, bu [ti 'mu le, 'ki 'li 'a mu 'nyi. Nyiblo 'bu -hve bu mo 'aan naanyo, nyiblo a 'mu, ε bleε yi, bu mo 'aan -heenyō.

27 ε ko, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo 'bu -hve bu mo 'aan 'luyininyo, nyiblo a 'mu, ε bleε yi, bu -we -mo, 'ki bu -heε ne 'aan pepe.

28 'Na 'mumu -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n 'yi -di, 'ki nyibli bu -heε 'mu, keε, 'n di ni, 'ki [bu -heε nyibli, ε ko, [bu -ha 'na diōnu, 'mu 'ku, -ε di[e nu, 'na 'kukubu a 'mu, ε 'mu[v nu,

Nyisua 'mu nyibli -huohu
 □gble, 'ku 'u 'waa de 'kuku
 -mo.»

-Te -Yusu nu la□a,
 yii'donyu □dv, 'waa yii kle
 la yi

(Maki 10.46-52; Luku
 18.35-43)

29 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi
 -Yusu ko 'a -nagbopu* 'huen-,
 'ku u -huen 'li 'dico -mu', u
 deε Seliko 'kwli. -Te u yi
 'dico a 'mu 'kwli nu □ti, nyibli
 -huohu kuε □nu □wien.

30 'Hru a 'mu, u ne, e no- ko
 'nyia 'yri 'yii'donyu nu 'huen
 nu 'u bu. 'Yii'donyu a 'mu, u
 'win nu, -e mo, -Yusu, e no- yi
 -hi. E no- mo bu 'yaa 'li win,
 u wen: «Tɔɔnyo o, Dafidi a
 'Yu, yru -aan nyai mo!»

31 Nyibli -mu', -u nu 'u
 -tuo a 'mu ku, u -tua 'waa
 -mo'puple, u wen: «Ba ma
 wien mo!» Keε, u hia nu, 'u
 'sii yi, 'u 'yeε 'li win, u wen:
 «Dafidi a 'Yu, yru -aan nyai
 mo!»

32 -Te -Yusu 'win 'waa win,
 -e -bi e nyra bu, 'e da □nu.
 -Te u nyre 'u□u 'huu, -e -bi
 -Yusu 'beti □nu nu, e wen:
 «De a 'di -bi a -hve, □bu nu,
 'ku 'u 'a mu -mo 'li?»

33 -E -bi u wen: «Tɔɔnyo
 o, -a -hve -bu nu□o, -aan 'yii
 -bu, -u kle, bu kle yi!»

34 E no- mo -Yusu bu yru
 'waa nyai, bu -hren 'waa 'yii
 le. Ti nu -do a ti 'yri, -e
 -bi u nu 'huen a 'mu, u -tua
 leyuyruo, 'u bi 'u -Yusu ke',
 'u -tua 'a □wienlekukue.

21

-Te -Yusu 'ya la Jrusredio
 'kwli

(Maki 11.1-11; Luku
 19.28-40; Saan 12.12-19)

1 -Te -Yusu ko 'a -nagbopu*
 'huen-, u mi 'li Jrusredio
 'kwli, -e -bi 'ku u nyre 'li 'dico
 -mu', -e ko 'nyre mo Betifase
 'kwli, -e nu 'u dugba -mu'
 □hlɔn, -e ko 'lu olifieti nu 'li,
 -Yusu 'e lee ne 'a -nagbopu nu
 'huen.

2 Ke- e pi □nu yi: «'Dico
 -mu', -e nu 'li 'a mu ye', ba mu
 'li□u 'kwli. 'Ba 'ya 'dico, a di
 yeε 'u 'kasra ko 'a 'yu 'huen-,
 u mua bu. 'Ba yeε 'u □nu bu,
 -e -bi ba □wle □nu, ba ya 'mu
 □nu yi.

3 Nyiblo □du 'bu 'beti 'a mu,
 -e -bi ke- ba pu: Kukonyo, e
 no- -hve □nu. 'Ba hla□a, ti nu
 -do a ti 'yri, e di 'nu wen, a
 'mu 'li □nu 'li ya.»

4 De a 'mu, e mu 'lu -mo,
 -e di□e nu, -ti -mu', Nyisua
 a winwlon-hanyo* hla la, e
 'mu -nue -nu. -Ti a 'mu, e no-
 -bu:

5 «Ke- ba pu Siondico (-e mo
 Jrusredio) a nyibli yi:
 Ba 'ye ke, 'aan -ne Bodio, e
 no- yi 'ne- 'a mu -mo
 di.

E □tio 'li 'a dionu nu,
 'e 'ya 'u 'kasra ku, e ko 'kas-
 rayu 'huen-.»

6 -Te -Yusu lee la 'a -nag-
 bopu nu 'huen a 'mu, -e -bi u
 mu nu, 'u nu de -mu', -Yusu
 lee □nu,

7 'u ya 'kasra ko 'a 'yu a
 'mu 'huen- -Yusu yi. -Te u
 'ya □nu, -e -bi 'waa dani ko
 'waa wlawli 'huen-, e no- u
 pu 'u 'kasri a 'mu ku ble, -e

di□e nu, -Yusu 'bu 'ya 'u□u ki, ε 'mu danu a 'mu ki bu nu. (-E nu□o, ε tuε □ne nyibli nu, -ε mo, ε mo bodio □no, -ε ye 'li kibuwēenle 'li, ε 'yi tu 'pa-, ε 'ni -ya□a 'li□i 'li. E no- ko -ti, 'ε 'ya 'u 'kasri a 'mu ki.)

8 -Te u yi 'li nu di, nyibli -huohu pu 'u 'waa danu 'hru wlon ble. -U -bi nu 'u, 'u 'be -hugbi, 'u pu 'u□u 'hru wlon ble, -Yusu 'ε ne□ε kle,

9 nyibli 'u ne□ε ye' le, ko, -u bi 'u yi□i □wien le kue. Ke- u ni, 'u 'yεε 'li win, u wen: «-Na 'wio, Dafidi a 'Yu, -mo -bu, -ε yi 'li di, 'ki 'li Kokoonyo Nyisua a 'nyre 'kwli. Nyisua bu ko -ti a 'yi'buale, 'ki 'li yako 'kwli!»

10 -Te -Yusu pa 'ki 'li Jrusredio 'kwli, -ε -bi 'dio mi 'li, 'ε yi 'li di, 'u yi le 'beti -ni: «Nyiblo a 'du -bu ε pa 'mu 'li?»

11 -ε -bi nyibli wen: «E no- mo Nyisua a winwlon-hanyo -Yusu. 'Ki ε 'ti 'li Nasaleti, 'ki 'li Galileblugba 'kwli.»

-Te -Yusu bla la -teblplyibli le, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli (Maki 11.15-19; Luku 19.45-48; Saan 2.13-22)

12 -Yusu -mo -bi, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli, 'ki ε pa 'li. 'Ki 'li -yaa a 'mu 'kwli, 'ki puplonyibli nu 'li, 'wlugba-tebli -bu, u ni, 'u yi Nyisua a -cohlon pi, ε no- u ple. 'Ki 'u -tite nu -do a 'mu, 'ki 'wli'ciinyu nu 'u -we, 'u yi hrapuwli 'ciu -ni. -Te -Yusu yeε 'u □nu bu, -ε -bi ε -tua 'waa lebuula, 'ε yi 'wli'ciinyu a 'teble yi

ble □jijri -ni, 'ε 'nyreε 'li -hungboplonyu a gbatu ye.

13 Ke- ε pi □nu yi, ε wen: «U 'cru la 'li□i Nyisvaciēn 'kwli nu, -ε mo: Nyisua wen 'ni: 'Na 'kayu nu 'u nu, -ε di□e nu, nyibli 'mu 'li 'mu -daa -ni.» Ke- -Yusu pi de, ε wen: «Keε, 'a mu -mo -bi, a ni 'kayu a 'mu 'yiyrynyibli a 'kayu -mo'.»

14 Ti nu -do a 'mu 'yri, -ε -bi 'yii'donyu ko nianinyu 'huen-, u nu- 'yiyā 'u -Yusu 'huu bu, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli, -Yusu, 'ε nu□o, 'waa 'kue 'ε -we.

15 Nyisua a -cohlonpinyu* gbagbi ko tetetonyu -mu', -u nu 'u -tuo a 'mu ki, u 'ye □wilekeε-tebli a 'mu nu, -Yusu -nu, 'u 'win 'yonu a win, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli, 'yonu a 'mu, 'u 'yεε 'li win, 'u pi le: «-Na 'wio, Dafidi a 'Yu!» E no- nu□o, nyibli gbagbi a 'mu, 'u bi yru' le,

16 'u lee -Yusu, -ε mo: «□Bi -ti -mu', u hle, □yi□i 'ni 'win?» -ε -bi -Yusu wen: «Iin, 'n yi□i 'ni 'win. 'N pu□u □haan-ti, -ε mo, -ti -mu', u 'cru la 'li Nyisvaciēn 'kwli, a -hre□e ni. -Ti a 'mu, ε no- bu: Nyisua o, 'n nu□o ni, 'yonu ko 'nyinyayonu 'huen- 'u pi -mu 'nyre le -we.»

17 -Te ε pu 'ki le, -ε -bi ε -hon 'u □nu 'huu, 'ε mu 'li Betanidio 'kwli. 'Ki ε peε 'li.

-Te -Yusu pu la tugbe -mu', u deε figie 'jro -mo

(Maki 11.12-14,20-24)

18 -Te -nyre -nye, -ε -bi -Yusu ko 'a -nagbopu* 'huen-,

υ γι -με kle, 'υ γι 'li Jrusædɔ 'kwli di. Bu γι 'ki ni di, -ε -bi 'kanu bi 'li -Yusu 'kwli.

19 Bu ta 'ki 'li ye' le, -ε -bi ε 'ye tugbedυ -mu', υ δεε figie ni. 'Ki ε nyra 'υ 'hrunyia 'yri bu, 'ε mu 'υϕυ ϕhlɔn, keε, hawi ni -do, ε nɔ- ε yee 'liϕi yra bu. Ε nɔ- mɔ bu lee tugbe a 'mu, -ε mɔ: «Kυε ke 'ki mɔ bu, ϕni 'tuυ 'ki 'kui de, 'klo -mɔ 'klo.» Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi tugbe a 'mu, ε 'ku ni.

20 -Te -Yusu a -nagbopυ 'ye δε a 'mu, -ε -bi 'waa ϕwli keε le diaki, 'υ 'beti -Yusu, υ wen: «De- nu 'kiϕi, tugbe -bu, 'ε 'wυ 'υ ti ni -do a 'ti 'yri, 'ε 'ku 'li?»

21 -ε -bi -Yusu ϕtu ϕnu ϕwɔn, ε wen: «'N γι 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mɔ, 'bu mɔ, 'ba kuo Nyɩsua ϕwlv γι -teε, ε kɔ, 'ba 'ye ni pu gble, a -we 'li ba nu δε -bu, 'n nuu tugbe -bu -mɔ ni. Ε 'yi δε ni -do a 'mu 'pa-. A -we 'li ba lee dugba -bu ni -we: -Hɔn mɔ -tɩte -bu, -bu bi 'li 'yru -mɔ, -ε -bi δε a 'mu, ε di mu 'lu -mɔ.

22 'Bu mɔ, 'ba γι Nyɩsua δε ni -hυε, 'ba kuo ϕne ϕwlv γι, -ε mɔ, ε diϕe 'a mu 'ni -nyi, 'ε mɔ ϕhan-ti, ε di 'a mɔϕɔ 'ni -nyi.»

-Te -Juukβε a naanyυ, υ γι la -Yusu le 'beti -ni, -ε mɔ, nyɔ- -nyiϕe 'khi, 'ki bu nu -tebli -mu', ε ni*

(Maki 11.27-33; Luku 20.1-8)

23 -Te δε a 'mu, ε -hi, -ε -bi 'ki -Yusu mu 'li Nyɩsua a 'kagbau a -yaa 'kwli, 'ε -tua nyibli Nyɩsua a -ti a toole.

Bu ni 'ki 'li toole 'kwli, -ε -bi Nyɩsua a -cɔhlɔnpinyυ* gbagbi, υ kɔ -Juukβε a 'blυ a nyibli -bi 'hven-, υ 'yia 'υϕυ 'hvi bu, υ wen: «Nyiblo a 'di -bi -nyi 'ki -mu 'khi, 'ki -bu bla -tebliplonyibli -bu le 'li? Nyiblo a 'di -bi -lee -mu -we, -bu nu -tebli a pepe -bu, -ni 'li?»

24 -ε -bi -Yusu ϕtu ϕnu ϕwɔn, ε wen: «'Na 'mumu -bu, 'n di 'beti 'a mu δε. 'Bu mɔ, 'ba -hihia 'mu kle, -ε -bi 'n di 'a mu kle 'ni -hihia -ni -we.»

25 ϕBu 'beti 'a mu: Nyiblo a 'di -bi -lee la Saan, 'ki bu pu la nyibli 'nie 'lu le 'li? ϕBi Nyɩsua ϕniɔ, -υ'υ- -tonyibli ϕniɔ?» -ε -bi υ -tua 'waa diɔnυ a le'betile, υ wen: «-Bi' -a di 'ki pu 'li? 'Bu mɔ, ϕba pu le: Nyɩsua -lee la 'neϕε, -ε -bi ε di ϕhian -mɔ, ε 'mu -a mu 'beti -ni: -Ti -mu', Saan hle la, δε- kɔ -ti 'a 'yi 'kiϕi ϕhaan-ti -pu 'li?

26 Mɔ, 'bu mɔ, ϕba pu le: -Tonyibli ϕniɔ, -ε -bi nyibli kɔ bu yee ne -a mu -ti, -ε nuϕo, -tonyibli a pepe puϕυ ϕhaan-ti, -ε mɔ, Saan mɔ la Nyɩsua a winwlɔn-hanyɔ* ϕniɔ.»

27 Ε nɔ- nuϕo, 'υ ϕtu -Yusu ϕwɔn, υ wen: «-A 'yi 'a ϕdedede -yi.» -ε -bi -Yusu wen: «'Na 'mumu, 'n 'yi 'liϕi 'li -we, ϕbu lee ne 'a mu -we, nyiblo a 'di -bi, -ε -nyi 'mu 'khi, 'ki ϕbu nu -tebli a pepe -bu, 'n ni.»

-Yusu pu la 'bai kɔ 'yonυ ni 'hven a 'ledυ

28 -ε -bi ke- -Yusu pu -Juukβε* a naanyυ γι, ε wen:

«'N -hve □bu pu 'a mu 'ledu yi, -ε di□e nu, δε a di 'lu -mō le -hie, 'mu□v 'ye. Nyibehian □dv, ε nō- kō la 'yonv nyibepv ni 'hven, 'ε lee la 'a yi-heyu, ε wen: 'Na 'yu o, mu ke 'li -ci ki, □mu 'na -kvan nu.

²⁹ -ε -bi ε -hūha 'a 'bai kle, -ε mō: 'N hūa ni, 'ni -mu□o li. Kεε, muu 'v ye', -ε -bi ε 'ci ci 'a 'lule-hihie ni, 'ε mu 'li 'a 'bai a -ci ki, 'ε mu -kvan nu mō.

³⁰ Δε ni -do 'a mu, nyibehian a 'mu, ε te wen 'a yi-heyu -mō, ε nō- ε te 'a 'hven a 'yu -mu' -mō -we. Ε nō- -mō -bi, ε wen: -Aa, 'na 'bai o, 'n di 'li 'ni mu. Kεε, ε 'yi 'li -mu.»

³¹ -ε -bi -Yusu yi 'ki -Juukve a naanyv -mu' 'ni 'beti -ni, ε wen: «'Ki 'li 'yonv ni 'hven a 'mu 'nyi, nyiblo a 'dv -bi, -ε □tuu 'v 'a 'bai 'li?» -ε -bi v wen: «Yi-heyu □nu.» -Yusu yi 'ki □nv 'ni -lee -ni, ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tεε, nyibli -mu', -v di 'li Nyisva a 'kō yrayv 'kwli pa, v nv- mō 'blwli'tunyv kō 'lawlunvgbi 'hven-. 'A mu -mō -bi, a 'yi 'li□i 'li -we ba pa 'li.

³² 'N hle□ε ni, -ε nu□o, 'a mu Yisraekve, Saan Batisi di 'ne- 'a mu 'nyi, 'ε tōō ne 'a mu 'hru -mu', -ε 'sii 'v yi, a di gba. Kεε, -ti -mu', ε -hla, a 'yi□i □haan-ti -pu. Nyibli -bv, -v mō 'blwli'tunyv, kō 'lawlunvgbi 'hven-, v nv-pv□v □haan-ti, 'v 'ci ci 'waa nununml. -Te a 'ye δε a 'mu, a 'yi Saan a 'mu nva yi bv -pv, 'a 'yi 'aan nununml

'ci ci -ni.»

-Te -Yusu pv la -ci'ye□tunyv, -v kō la -balv a 'ledv

(Maki 12.1-12; Luku 20.9-19)

³³ (-Yusu 'tε yi 'li -cohlonpinyv* gbagbi a 'mu kō -Juukve* a naanyv -bi 'hven- -mō -hlee -ni 'ki 'li Nyisva a 'kagbav a -yaa 'kwli.) Ε wen: «Ba pv 'mu nva yi bv, 'mu 'a mu 'ledv -bi yi pv: -Cikonyv □dv, ε nō- -ci la 'a -ci. 'Ki 'li -ci a 'mu 'kwli, ε 'dōō 'li 'lili □dv. 'A 'yō, ε tvv, v δεε □ne resen. 'Dūdōnyv a 'mu, 'a □gbetv, ε nō- -ha 'a -ci a 'mu yi, 'ε 'blu 'li 'hō gbetεε 'kwli le, -ε di□e nu, 'bv yi 'a 'yō ni 'plve, 'a 'nie 'mu 'li 'hō a 'mu 'kwli le bi, ε 'mu□v nō -mō' nu. Ε nu 'hī-gbō -we, -ε kō ki v di 'v bv nyra, v 'mu -ci 'yie □tu, 'yiyrynyibli a -ti. -Te ε -we -kvan a pepe a 'mu -mō, -ε -bi ε lee -kvannunyibli □dv, 'ki bv mu -ci a 'mu, 'a -kvan nu, -ε di□e nu, 'a 'dūdō-tebli 'bv -tv, v 'mu□v 'a 'kūbia -nyi, -kvannunyibli a 'mu, 'waa 'mumu, v 'mu 'waa -ne 'kūbia kō -we. -Te -cikonyv a 'mu, ε -we -kvan a 'mu a yible□tutule -mō, -ε -bi ε mu 'dagba blōbv.

³⁴ -Te 'dūdō-tebli a 'ci ceti nyre 'v, -ε -bi -cikonyv a 'mu, ε lee ne 'a lelenyv -bi, 'ki bv mu 'li -ci'yie□tunyv -mō, v 'mu □nv 'ci cε-tebli -mu', -ε bleε -cikonyv yi -nyi, v 'mu □ne□ε yi ya.

³⁵ -Te lelenyv a 'mu, v nyre 'li, -ε -bi -ci'yie□tunyv a 'mu, v kō □nv ni, 'v bi lelenyv -bi

-tεε, 'ti- 'u 'la 'a 'yεε -bi, 'u pu ta a lelenyo 'hi -mɔ le, 'u 'la□a.

36 -Te -cikonyo 'win de a 'mu, -ε mu 'lu -mɔ, -ε -bi ε lee ne 'a lelenyo -bi de. Nyibli a 'mu, u nu- -hu, 'u -hi 'u yi-henyibli -mu', ε lee mɔ. Kee, de ni -do, -ci'yie□tunyo -mu', u nu yi-henyibli -mu' -mɔ, ε ni -do a 'mu, ε nɔ- u nu 'waa de -bi -bu -mɔ.

37 -Te lelenyo a 'mu, u -hi, -ε -bi ε lee ne 'a □gbetu a 'yu, 'ki bu mu 'li □nu -mɔ, -ε nu□o, 'a □wɔ wɛn 'ni: -Te ε mɔ 'na 'yu, u di kɔ 'a 'u□tuule.

38 Kee, -te -ci'yie□tunyo -mu', u 'ye 'yu a 'mu, -ε yi 'li di, -ε -bi ke- u pi, 'ki 'li 'waa dɔnɔ 'ny: Nyiblo -bu, -ε di -ci -bu kɔ -nyrɔwɔ □du, ε nɔ- yi 'li di. 'A -ti, -ba 'la□a, -a 'mu -ci -bu kɔ,

39 'u kɔ□o, 'u 'hrɔɔ 'li□i -ci 'kwli, 'u 'la□a.»

40 -ε -bi -Yusu wɛn 'ni: «'A mu 'n yi 'beti -ni, nyiblo -bu, -ε kɔ -ci a 'mu, 'bu -di, de a 'di -bi ε di -ci'yie□tunyo a 'mu -mɔ nu 'li?»

41 -ε -bi u □tu□o □wɔn, u wɛn: «'Crekɔnyibli -mu', ε 'yi 'li□i 'li -wε, bu yru 'waa nyai, ε 'mu □nu 'la, 'ti- ε 'mu 'li -ci a 'mu 'li -ha, ε 'mu□u -ci'yie□tunyo yrayri -bi -nyi, 'dɔdɔ-tɛbli a 'ciɛti 'bu nyre 'u, u 'mu□u 'a 'kɔbia -nyi.»

42 -ε -bi ke- -Yusu pi □nu yi, ε wɛn: «-Ti -bu, u 'cru la 'li Nyisuaɾien 'kwli, 'n pu□u □haan-ti, a -hre□e ni. -Ti a 'mu, ε nɔ- -bu:

'Katuo -mu', 'kayuponyu 'yi -hua bu nuu -kwan

'yri,
u pu 'kɔbia ki,
ε nɔ- -he 'kayu a 'mu a 'katuo gbagbu.

Kɔkɔnyɔ Nyisua, ε nɔ- nu□o,
'ε -he 'katuo gbagbu,

'ti- 'ε nɔɔ 'yie kle, 'ki 'u -a mu -mɔ.»

43 -ε -bi ke- -Yusu pi de ε wɛn: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'a mu Nyisua a dakɔ -mu', Nyisua kɔɔ win ki, □haande -mu', ε ni 'a mu 'yi □hlɔn le, -ε -hɔen 'li 'aan win a kɔkɔle 'kwli, ε di 'a mɔ□o -ji' 'ni -ha, ε 'mu□u dakɔ -bi -nyi, -u di 'u Nyisua 'u □tuu -ni. [

44 Nyiblo 'bu bi 'u 'katuo a 'mu ki, ε kɔ bu -yiyre le, mɔ, 'katuo a 'mu, 'bu bi□e ki, ε di wɔwa□a le.]»

45 Nyisua a -cɔhlɔnpinyu gbagbi kɔ Falisi□tumu* a nyibli -mu', -u ni 'u -tuo a 'mu ki, u 'win 'ledu a 'mu ni, 'u yru□o, -ε mɔ, u nu- -Yusu □hen nyre.

46 -Te u yru de a 'mu, -ε -bi u □mɔε 'hru le, 'ki bu kɔ□o, u 'mu□u 'la. Kee, huannu ni □nu ni, 'ki bu kɔ□o, -ε nu□o, u yi□e ni, -ε mɔ, nyibli -huɔhuɔ deε -Yusu Nyisua a winwɔn-hanyɔ*.

22

-Yusu pu la 'blɔpadiide a 'ledu

(Luku 14.15-24)

1 -ε -bi 'ki -Yusu neε 'li 'ledu 'kwli de, 'ε -hihiε -Juukɔε* a naanyu, -u 'beti wɛn□ε kle, ε wɛn:

2 «Nyisua 'bu kɔɔ nyibli win ki, de ε 'wi yi, ε nɔ- -bu: ε kɔ la bodɔ □du. ε nɔ- lee

ne 'a -kuannunyibli, 'ki bu pi a 'yu a 'blipadiide,

3 'ε da nyibli -bi didide a 'mu ki. -Te dediti nyre 'u, -ε -bi ε lee ne 'a -kuannunyibli ni, ε wen: Ba mu, ba da nyibli -ni wen. -Te u -mu, u yee 'u □nu bu, 'u lee □nu, -ε -bi u wen: -A hia ni, -a 'ni -di□e 'li.

4 -ε -bi ε lee ne 'a -kuannunyibli -bi de, ε wen: Ba mu, ba lee nyibli -mu', 'n da wen, 'na didi-tebli -we -mo, 'n 'la 'na blo ko 'na nuubabloyonu 'huen- ni. -Tebli a pepe -we -mo. 'A -ti, bu di 'li, u 'mu 'blipadiide a 'mu di.

5 Kee, nyibli a 'mu, u -da, -sogblole a -ti, 'u 'yi -di, 'u mu 'waa -kuan -mo le, nyiblo -bi ni 'u, 'ε mu 'li 'a -ci ki, -ε -bi ni 'u, 'ε mu plo mo,

6 -u -bi ni 'u, -kuannunyibli a 'mu, -u mu □nu da mo, 'u klo □nu, 'u bi □nu -bibi, 'u 'hla □nu le.

7 -Te bodio a 'mu, ε 'win -ti a 'mu, -ε -bi ε bi yru', 'ε lee ne 'a 'seyo, 'ki bu 'la 'crekonyibli a 'mu, ko, bu pu 'waa 'dio 'to.

8 -ε -bi ke- ε pu 'a -kuannunyibli yi de: 'Blipadiide -we -mo, kee, didide a 'mu, ε 'yi nyibli -bu, 'n da wen yi -blee -ni.

9 Ba mu 'li -tite -mu', nyibli -huu 'li, nyibli a pepe -mu', a di 'li bu -yee -ni, ba da □nu, bu di 'blipadiide ki.

10 ε no- mo -kuannunyibli a 'mu bu mu, bu 'kukue nyibli a pepe -mu' le, u yee 'u bu, -u mo nyibli -mu', -u □tui 'u Nyisua, ko nyibli -mu', -u

'ye ni □tuu 'u Nyisua. (Nyibli a pepe -mu', u -da, -u -di, u -nyi □nu 'blipawlawlu, u 'mu□u pu.) Nyiblidu a 'mu, u nu- -we ti ki. ε nu□o ni, 'blipakayu -mu', 'ε 'yii 'li, 'ki 'u nyibli -mo.

11 -ε -bi bodio pa ni, ε 'mu nyibli -mu', u -da 'ye. -Te ε pa 'ki, -ε -bi ε 'ye□e ni, -ε mo, 'ki 'li nyibli a 'mu, u -da 'nyi, nyiblo ni -do ni 'li, 'ε 'yi 'blipawlawlu -pu.

12 -ε -bi ke- ε pu□i yi: 'Bhian o, -mo -bu, -ε 'yi 'blipawlawlu -pu, □yi yi -blee -ni, -bu pa 'ne-. Kee, -ti bu di□e kle -huhia -ni, ε 'yi□i -yi.

13 ε no- mo bodio bu lee ne 'a -kuannunyibli, ε wen: Ba mua ne 'a bu ko 'a dabu. Ba pu 'li□i -patu', 'ki 'li halo 'nyi. 'Ki ε di 'li □hien -wee -ni, ko, 'ki ε di 'u yru -puu -ni -we.»

14 -ε -bi ke- -Yusu pi de, ε wen: «Nyisua de nyibli -huuhui, 'ki bu wen, bu ko□ □nu win ki, kee, nyibli ni -do -mu', -u ween de a 'mu ki, u nu- ε -ha 'li, 'ki ε 'mu □nu win ki -ko□ -ni.»

De -mu', -Yusu too la -ni, 'ki 'u 'blwli a de ki (Maki 12.13-17; Luku 20.20-26)

15 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi Falisi□tumu* a nyibli, u mu -gbolugbo ko mo, -ε di□e nu, u 'mu 'hru le □muo, -te u di -Yusu a le'betile nu, 'ti- a □won□tutuo 'kwli, u 'mu 'li -naa -ni, u 'mu□u -ti -yee -ni, u 'mu□u klo.

16 -Te u -yra de a 'mu, -ε -bi u te 'waa -nagbopu -bi bu, ko nyibli -bi 'huen-, -u

mɔ 'kɪn Helɔdɪ a ɔtumu a nyibli, 'kɪ bɪ mu 'lɪ -Yusu 'hɔl. -Tɛ ɪ nyre 'lɪɔɪ -mɔ, -ɛ -bɪ ɪ wɛn: «Tɔɔnyɔ ɔ, -a yɪɔɪ nɪ, -ɛ mɔ, -hlɛ -tɪ a -tɛɛ, ɔnɪ tɔɛ -tɪ a -tɛɛ, 'kɪ 'ɔ dɛ -mɔ', Nyɪsɔa -hɔɛ -a mu a -ta'. 'Bɪ mɔ, ɔnɪ yɪɔɪ nɪ hlɛ, ɔnɪ -pɪɔɪɛ huannu, 'kɪ 'ɔ -tonyiblo a 'lɔlɛ-hihie a -ta', 'yɛ ɔbɪ ɛ mɔ nyiblo gbagbɔ.

17 'A -tɪ ɔ, lee nɛ -a mu -na 'lɔlɛ-hihie, 'kɪ 'ɔ -tɪ -bɪ, -a dɪ -mɔ 'betɪ -nɪ kɪ: ɔBɪ Nyɪsɔa a tete wɛn 'nɪ, -ba -ha 'blɔwli, -ba -nyɪɔɪ Romakɔɛ a 'kɪn gbagbɔ, -ɔ'ɔ-, -a 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, -ba -nyɪ ɔnɛɔɪ?»

18 Kɛɛ, -Yusu yɪ 'waa 'lɔlɛ-hihie -hɔan nɪ. ɛ nɔ-kɔ -tɪ 'ɛ yɪ ɔnɔ -lee -nɪ, ɛ wɛn: «Dɛ- kɔ 'mɔ a yɪ 'betɪ -nɪ, 'a yɪ 'ɔ 'mɔ lɛ ɔtɛɛ -nɪ, 'a mu -bɪ, -ɔ nɛɛ 'lɪ nɪ 'hɔɛn 'lɪ? ɔBɪ a 'mɔɔɪ 'yɛ, 'bɪ mɔ, 'nɪ yɪ Romakɔɛ a 'kɪn gbagbɔ a -tɪ lɛ nɪ -hɛɛ -nɪ, ɛ kɔ Nyɪsɔa a -tɪ 'hɔɛn-, a 'mɔ 'mɔ -tɪ -yɛɛ -nɪ?»

19 Ba tɔɔ 'mɔ 'wli a 'mɔ, a nɪ, 'a yɪ 'blɔwli 'pɛɛ -nɪ,» 'a 'wliɔkɔ a 'yɛɛ nɪ -do yɪ, 'ɔ yaɔa 'a 'yɛɛ nɪ -do yɪ.

20 -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «Nyiblo a 'dɪ -bɪ, -ɛ kɔ yɪgbakla -nɪ 'ɔɔɪ kɪ 'lɪ? Nyiblo a 'dɪ -bɪ, -ɛ kɔ 'nyre ɪ 'cɪu 'ɔ -wɛ 'lɪ?»

21 -ɛ -bɪ ɪ wɛn: «Romakɔɛ a 'kɪn gbagbɔ ɔnɔɔ.» -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ 'kɪ ɔnɔ yɪ, ɛ wɛn: «'A -tɪ ɔ, dɛ -bɪ, -ɛ blɛɛ 'kɪn gbagbɔ yɪ, ba -nyɪ ɔnɛɔɪ, ɛ kɔ, dɛ -bɪ, -ɛ blɛɛ Nyɪsɔa yɪ, ba -nyɪ ɔnɛɔɪ -wɛ.»

22 -Tɛ ɪ 'wɪn -tɪ a 'mɔ, -Yusu -hɪhɪa ɔnɔ klɛ, ɛ kɛɛ

'waa ɔwli lɛ. ɛ nɔ- mɔ bɪ hie 'ɔɔɪ bɪ, bɪ mu.

De -mɔ', -Yusu -tɔɔ -nɪ, 'kɪ 'ɔ 'klɔ'hɪhrɪ a dɛ kɪ (Makɪ 12.18-27; Luku 20.27-40)

23 'Kɪ 'lɪ Jrusɛdɪɔ 'kwli, ɛ kɔ la ɔtumu ɔdɔ. 'A 'nyre mɔ Sadusɪɔtumɔ*. ɪ nɔ- hlɛɔɪ, -ɛ mɔ, 'bɪ mɔ, nyiblo 'bɪ 'kɔ, ɛ 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, bɪ -hɔn 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, bɪ 'hrɪ 'klɔ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔa yɪ. ɪ nɔ- kɔ nyibli -mu 'ɔ -Yusu 'hɔl, 'kɪ 'lɪ -nyrɔwɔ nɪ -do a 'mɔ 'kwli, -ɛ dɪɔɪ nɪ, ɪ 'mɔɔɪ lɛ 'betɪ -nɪ. -Tɛ ɪ nyre 'kɪ 'ɔɔɪ 'hɔl, -ɛ -bɪ ɪ wɛn:

24 «Tɔɔnyɔ ɔ, 'yɛ tete -bɪ, Nyɪsɔa a winwɔn-hanyɔ Moise 'cɪu la, ɛ hie la -a mu lɛ, ɛ nɔ- -bɪ: Nyɪbeyugbe 'bɪ kɔ nɔgba, 'tɪ- muu 'lɪ yɛ', nyɪbeyugbe a 'mɔ, 'bɪ 'kɔ, 'bɪ 'yɪ 'ɔ 'yonɔ bɪ -hie, -ɛ -bɪ nyɪbeyugbe a 'mɔ, -ɛ 'kɔ, 'bɪ kɔ 'dɪayɪ nyɪbehɪan, ɛ nɔ- blɛɛ yɪ, -bɪ kɔ 'a nɔgba a 'mɔ, ɛ kɔɔɪ 'hɔɛn-, ɪ 'mɔ 'yonɔ kɔ, 'kɪ 'ɔ 'a 'dɪayɪ -mɔ', -ɛ 'kɔ a -ta'. Kɛ- Moise a tete pɪ.»

25 Kɛ- ɪ pɪ dɛ, -ɛ mɔ: «ɛ kɔ la 'dɪayɪ nyɪbɛpɔ nɪ ɔhɔn'hɔɛn, 'kɪ 'nɛ- -a mu 'nyɪ, 'waa yɪ-hɛnyiblo, ɛ nɔ- kɔ nɔgba, nyɪbehɪan a 'mɔ, 'ɛ 'yɪ 'ɔ 'yɪ bɪ -hie, 'ɛ 'kɔ, 'ɛ -hie 'a nɔgba 'a 'dɪayɪnɔ a 'hɔɛn a nyiblo lɛ.

26 Dɛ nɪ -do a 'mɔ, ɛ nɔ- nu 'hɔɛn a nyiblo, kɔ ta a nyiblo 'hɔɛn-, 'ɛ mu 'lu -mɔ -mumu, 'ɛ yɛ ɔhɔn'hɔɛn a nyiblo kɪ.

27 -Tɛ 'waa pɛpɛ, ɪ 'kɔ 'kɪ, -ɛ -bɪ nɔgba a 'mɔ, ɛ 'kɔ nɪ -wɛ.

28 -Tɪ -a di 'beti mɔ, -a -hʋe -bʋ -hɪhɪa -a mʋ klɛ, ɛ nɔ -bʋ: -Nyrɔwɔ -kɔ 'kwli nyibli di 'lɪ 'kʊkʊnyibli 'nyɪ -hɔn, ʋ di 'klɔ 'hrɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʋa yɪ, nyiblo a 'dɪ -bɪ, 'kɪ 'lɪ nyɪbɛpʋ nɪ ɸhlon'hʋen -mʋ' 'nyɪ, -ɛ di 'kɪ nʊgba a 'mʋ kɔ 'lɪ, -ɛ nuɸo, -tɛ ʋ nɪ la 'nɛ -tʊtʊ kɪ, nyɪbɛpʋ a pɛpɛ a 'mʋ, ʋ kɔ laɸa nɪ?»

29 -ɛ -bɪ -Yusu ɸtu ɸnu ɸwɔn, ɛ wɛn: «A kɛ nɪ, -ɛ nuɸo, a 'yɪ Nyɪsʋacrɪɛn -yɪ, 'a 'yɪɸɪ -yɪ -wɛ, -ɛ mɔ, Nyɪsʋa nɪ 'kɪ kɪ.

30 Tɪ -mʋ', -ɛ kɔ 'yɪ nyibli di 'lɪ 'kʊkʊnyibli 'nyɪ -hɔn, ʋ di 'klɔ 'hrɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʋa yɪ, nyɪbɛpʋ kɔ nʊgbɪ 'hʋen-, ʋ 'yɪ 'lɪɸɪ 'lɪ -wɛ, bʋ kʊkɔ -nɪ. Kɛɛ, -tɛ Nyɪsʋa a lɛlɛnyʋ nɪ 'mʋ, kɛ- ʋ di 'mʋ nɪ -wɛ.

31 'Ya 'b 'lu de, de -bʋ, -ɛ mɔ nyibli bʋ -hɔn 'lɪ 'kʊkʊnyibli 'nyɪ, bʋ 'hrɪ 'klɔ, 'n yɪɸɛ nɪ, -ɛ mɔ, -tɪ -mʋ', Nyɪsʋa -hla, 'kɪ 'bʋɸɪ kɪ, a -hreɸɛ nɪ, 'kɪ 'lɪ 'a 'crɪɛn 'kwli. Kɛ- Nyɪsʋa pʋ la:

32 'Mɔ -mɔ Nyɪsʋa -bʋ, Abrahamʋ de, ɛ kɔ Yisakɪ, kɔ Sakɔbʋ 'hʋen-. ɛ 'wɪ yɪ, tɪ -mʋ', -ɛ kɔ 'yɪ Nyɪsʋa yɪ la 'lɪ Moise -mɔ -hlee -nɪ, Abrahamʋ, kɔ Yisakɪ, kɔ Sakɔbʋ 'hʋen-, ʋ 'kʋ la nɪ see la. Kɛɛ, -a yɪɸɛ nɪ, -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ 'kʊkʊnyibli 'pa-, ʋ 'nɪ -daɸa lɪ Nyɪsʋa, kɛɛ, 'klɔnɪnyibli, ʋ nu- deɸɛ. ('A -tɪ, 'ba pʋ lɛ, -ɛ mɔ, nyiblo 'bʋ 'kʋ, ɛ 'nɪ 'hrɪɸɪ 'klɔ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʋa yɪ, ɛ 'yɪ ɸhan-tɪ 'pa-.)» Kɛ- -Yusu -pʋ.

33 Nyibli a pɛpɛ -mʋ', -ʋ pʋ -Yusu nʋa yɪ bʋ, 'waa ɸwɪ

kɛɛ lɛ, tɔɔlɛ a 'mʋ, 'a -tɪ.

Nyɪsʋa a tete gbagbʋ -mʋ', -ɛ nɪ 'b tete a pɛpɛ 'lu yɪ

(Makɪ 12.28-34; Luku 10.25-28)

34 -Tɛ Falisiɸtumu* a nyibli 'wɪn, -ɛ mɔ, -Yusu ɸtu Sadusɪɸtumu* a nyibli ɸwɔn, 'ɛ nuɸo, 'kɪ ʋ 'yɪ 'kɪ -tɪ ɸdʋ 'ye, bʋ hla. ɛ nɔ -mɔ bʋ 'kukue lɛ, bʋ mu 'b -Yusu 'hʋɪ.

35 'Kɪ 'lɪ ɸnu 'nyɪ, tetetɔɔnyɔ ɸdʋ nɪ 'lɪ. ɛ nɔ -'beti -Yusu, -ɛ diɸɛ nu, ɛ 'mʋ 'bʋɸɪ lɛ ɸtɛɛ -nɪ, ɛ 'mʋ ka, 'kɪ 'b Nyɪsʋa ye', ɛ wɛn:

36 «Tɔɔnyɔ o, tete a pɛpɛ -bʋ, Nyɪsʋa -nyɪ -a mʋ, 'a de a 'dɪ -bɪ -mɔ tete gbagbʋ, -ɛ -hɪ 'b 'a 'bio 'b 'lɪ?»

37 -ɛ -bɪ -Yusu wɛn: «-Blɛɛ yɪ -bʋ nʋɛ -na Kʊkʊnyɔ Nyɪsʋa, 'kɪ 'lɪ -na ɸwɪ a pɛpɛ kɪ, kɔ, 'kɪ 'lɪ -na 'lulɛ-hihie a pɛpɛ 'kwli.

38 ɛ nɔ- mɔ Nyɪsʋa a tete gbagbʋ, 'kɪ 'lɪ tete a pɛpɛ 'nyɪ. ɛ nɔ- nɪ 'b tete a pɛpɛ 'lu yɪ.

39 Tete, -ɛ blɛ 'bʋɸɪ ke', -ɛ mɔ Nyɪsʋa a tete gbagbʋ -wɛ, ɛ nɔ- mɔ: -Blɛɛ yɪ -bʋ nʋɛ -na 'bɪhɪan -tonyiblo, ɸwɪ yɪ -tɛ -nu -dɪɔnʋ a nʋɛlɛ.

40 Tete nɪ 'hʋen a 'mʋ, ʋ nu- kɔ 'kwli Moise a tete a pɛpɛ -hʋen 'lɪ -wɪlʋ, ʋ kɔ Nyɪsʋa a winwɪlɔn-hanyʋ* a tɔɔlɛ 'hʋen-»

Wanyɔ mɔ bodɪɔ Dafɪdɪ a 'yonʋ a 'Yu ɸnɪɔ

(Makɪ 12.35-37; Luku 20.41-44)

41 -Tɛ de a 'mʋ, ɛ -hɪ, -ɛ -bɪ Falisiɸtumu* a nyibli 'kukue

le, -Yusu 'ε yi □nu le 'beti -ni, ε wen:

42 «De a 'di -bi a yi 'lu -mō le -hie, 'ki 'v Wanyo -mu', Nyisua pu la le, ε di la ya a -ta' 'li? Nyō- mō 'a 'bai gbagbu 'li?» -ε -bi v wen: «Wanyo a 'mu, ε nō- mō bodiō Dafidi a 'yonu a 'Yu.»

43 -ε -bi ε 'beti □nu ni, ε wen: «'Bu ni 'mu le, -bi' Nyisua a -Hihiu* -nu, Dafidi 'ε daa Wanyo a 'mu 'a Kōkōnyo, 'ε hla□a, 'ki 'li Nyisuacrien 'kwli, -ε mō:

44 Kōkōnyo Nyisua lee 'na Kōkōnyo ni, -ε mō:

Ni mō 'na diidekibia ki bu, -kō 'mu 'huen-, -a 'mu nyibli win ki -kōo -ni,

ε 'mu□v gba -gbagba, 'mu□v nu,

□mu -na yraanyibli bu 'lu ble □tu.»

45 -ε -bi -Yusu wen 'ni de: «-Te Dafidi a □gbetv, ε deε Wanyo a 'mu, 'a Kōkōnyo, -bi' Wanyo a 'mu, ε -we 'li bu nu 'ki Dafidi a 'Yu a popa 'li?»

46 Nyibli -mu', -v ni 'v, ε 'yi nyiblo □dv -kō, 'ki 'li □nu 'nyi, -ε -we 'li bu -hihia -Yusu kle. Kue 'v -nyrowo a 'mu 'yie bu, nyibli yi pie huannv, 'ki bu 'beti□e -ti □dv.

23

-Te -Yusu lee la 'a -nag- bopv*, 'ki bu □tu 'waa diōnv 'yie, 'ki 'v -Juukve* a naanyv a -ta'

(Maki 12.38-39; Luku 11.43,46; 20.45-46)

1 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bu ke- -Yusu pu nyibli -mu', kō 'a -nagbopv 'huen- yi, ε wen:

2 «Nyisua a tetetōnyv kō Falisi□tumu* a nyibli 'huen-, 'waa -kvan, ε nō- mō bu -hihia nyibli tete -mu', Nyisua -nyi la Moise kle.

3 'A -ti, -ti a pepe -mu', v di 'a mu -lee -ni, ba nu□o, kō, ba □tuu 'v□v 'v. Kee, -tebli -mu', v ni, a 'ni 'nuo 'li□i, -ε nu□o, -ti -mu', v tve nyibli, 'waa 'mumu, v 'ni -nu□o li□i.

4 V ni 'v nyibli ke', 'ki bu □tuu 'v tete a gblegble 'v, -v kō 'v□tuule -kla 'mu, -wen 'beni, keε, v 'ni -heε□ε li □nu de gbe, 'ki bu □tuu 'v tete a 'mu 'v.

5 'Waa -tebli a pepe, v ni, v ni□e ni, -ε di□e nu, nyibli 'mu □nu 'yie ki bu 'neε -ni, kō, v 'mu □nu 'nyre le pu. Ba 'ye 'waa dukwli gbi -mu', -v kō 'kwli, v pu 'li Nyisuacriun le, 'a de -bu, v 'mve yi bu, ε kō 'a de -bu, v pu 'li dabu le. Dukwli a 'mu, 'waa -ne 'bua ni diaki. 'Ti-, 'lili -mu', v ni, 'v mve 'waa wlawli a □hlōnde ble, -ε mō Nyisua a 'v□tuule a yruule, v ni□e ni, 'waa -ne, 'ε -hlo diaki. V ni -tebli a 'mu ni, -ε di□e nu, v 'mu□v nyibli -tōo -ni, -ε mō, v mō -teε a Nyisua a nyibli □nuo.

6 V nve □ne ni, 'bu da □nu didide -mō, bu ni 'li ye' bu, -ε di□e nu, nyibli 'mu □nu 'ye. De ni -do a 'mu, ε nō- v ni, 'bu mō, 'bu mu 'li Nyisua a 'kayu bu.

7 'Bu mō, 'bu mu 'v -tite -mu', nyibli -huv 'v, v nve □ne ni, 'ki nyibli bu pu □nu

'wio ble, 'ki 'v 'waa 'v[utuule a -ta'. U nwe [ne ni -we, 'ki nyibli bu daa [nu Tɔɔnyu.

8 Kee, 'a mu -mo -bi, a 'ni 'nuo 'li[ti, nyibli 'ni 'daa 'li 'a mu tɔɔnyu, -e nu[ɔ, a ko Tɔɔnyo ni -do. 'Aan pepe, a mo de ni -do, [wi yi 'diaynu.

9 'Ki 'ne- -tutu ki, a 'ni 'daa 'li nyiblo [du 'aan 'Bai, -e nu[ɔ, a ko 'Bai ni -do, 'e ni 'li yakɔ 'kwli.

10 A 'ni 'nuo 'li[ti, v 'ni 'daa 'li 'a mu Nyiblo gbagbu, -e nu[ɔ, a ko Nyiblo gbagbu ni -do, e no- nee ne 'a mu. 'Mo -mo Wanyo -mu', Nyisua pu la le, e di la ya.

11 'A -ti, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo -mu', -e mo 'aan nyiblo gbagbu, e blee yi bu mo 'aan -heenyɔ.

12 Nyiblo -mu', -e 'yee 'li 'a dɔɔnu, Nyisua di 'li[ti 'ni [tiɔ -ni, ko, nyiblo -mu', -e [tiwe 'li 'a dɔɔnu, Nyisua di 'li[ti 'ni 'yaa -ni.»

-Yusu yi yee Nyisua a tetetɔɔnyu ko Falisi[tumu a nyibli -ti*

(Maki 12.40; Luku 11.39-42,44,52; 20.47)

13 Nyisua a tetetɔɔnyu ko Falisi[tumu a nyibli -mu', -v ni 'v, v nu- -Yusu yi 'li -mo -hlee -ni, e wen: «'A mu Nyisua a tetetɔɔnyu ko Falisi[tumu a nyibli 'huen-, -v nee 'li ni 'huen, 'jro 'ki 'v 'a mu -mo, -kɔti 'hru -mu', nyibli di wen na, v 'mu wen 'li Nyisua a 'ko yrayru 'kwli pa, a ke[ɛ ni. Mo, 'aan 'mumu, a 'ni -pa[ɔ 'li, 'a ke

nyibli -bi yi, 'ki bu pa 'li, 'ye [bu v yi 'li pupa ni -hwe.

[14 'A mu Nyisua a tetetɔɔnyu ko Falisi[tumu a nyibli, -v nee 'li ni 'huen, 'jro 'ki 'v 'a mu -mo, -e nu[ɔ, a -he -tugbanugbi, 'waa kuko-tebli a pepe [jre. 'Ti- 'ba yi Nyisua ni de, 'aan Nyisua a dida hlo ki bu, -e di[ɛ nu, nyibli 'mu le pu, a mo [haannyibli [niɔ. E no- di[ɛ nu, -bati -mu', Nyisua di 'a mu le -puv -ni, e 'mu 'kli ki ni, e 'mu 'v -v -bi a -bati 'v -hi.]

15 'A mu Nyisua a tetetɔɔnyu ko Falisi[tumu a nyibli, -v nee 'li ni 'huen, 'jro 'ki 'v 'a mu -mo. A ne 'blugbi a pepe ki, 'yru ko -tutu 'huen-, 'a [tui 'v 'kli, -e di[ɛ nu, nyiblo ni -do 'mu 'aan nyisuae ki wen. 'Bu mo, 'bu wen[ɛ ki, -e -bi a ni[ɛ ni, 'e yi 'crekɔnyo -he, 'e yi 'v 'a mu 'v -hi, 'e kwe yinyre[wli ni 'huen. 'Bu ni 'mu le, -e -bi e blee yi, -nyrowɔ [du, Nyisua bu pu 'li[ti na -mu', -e 'ye ni jre 'nyi.

16 'A mu Nyisua a tetetɔɔnyu ko Falisi[tumu a nyibli, -v nee 'li ni 'huen, 'jro 'ki 'v 'a mu -mo. A tɔe ne nyibli ni, -e mo, 'bu mo, nyiblo 'bu 'suu Nyisua a 'kagbau, -e -bi e 'yi yi -blee -ni, de a 'mu, e 'suu -ni, bu nu[ɔ. Kee, 'bu mo, 'bu 'suu -gulu -mu', -e ni 'li Nyisua a 'kagbau a 'mu bu, -e -bi de a 'mu, e 'suu -ni, e blee yi bu nu[ɔ, (-e nu[ɔ, a wen 'ni, -gulu a 'mu, e mo de gbagbu

□nɔ, 'kɪ 'v Nyɪsʋa ye', 'ɛ -hi 'v Nyɪsʋa a 'kagbau 'v.)

17 'A mu -mu', -v 'yɪ 'lule-hihie -kɔ, 'tɪ- -v 'wɪ 'yii'dɔnyʋ yɪ, a yi□e ni -tɛɛ, -ɛ mɔ, Nyɪsʋa a 'kagbau mɔ dɛ gbagbu □nɔ, 'kɪ 'v Nyɪsʋa ye', 'ɛ -hi 'v -gʋlv -mu', -ɛ ni 'lɪ 'kayu a 'mu 'kwli, -ɛ nu□o, Nyɪsʋa a 'kagbau, ɛ nɔ- nu□o, -gʋlv a 'mu, 'ɛ -hɛ dɛ gbagbu, 'kɪ 'v Nyɪsʋa ye'.

18 Kɛ- a pɪ, 'a tʋɛ nyibli, -ɛ mɔ, nyiblo 'bu ni 'v, 'bu 'sʋv Nyɪsʋa a -cɔhlɔnpiile*, ɛ 'yɪ yɪ -blɛɛ -ni bu nu dɛ -mu', ɛ 'sʋv -ni. Kɛɛ, 'bu mɔ, 'bu 'sʋv -cɔhlɔn* -mu', -ɛ ni 'v -cɔhlɔnpiile', -ɛ -bɪ dɛ a 'mu, ɛ 'sʋv -ni, ɛ blɛɛ yɪ bu nu□o.

19 'A mu nyibli -mu', -v 'wɪ 'yii'dɔnyʋ yɪ, a yi□e ni -tɛɛ, -ɛ mɔ, -cɔhlɔn mɔ dɛ gbagbu □nɔ, 'kɪ 'v Nyɪsʋa ye', 'ɛ -hi 'v -cɔhlɔnpiile -mu' 'v, -ɛ kɔ kɪ -cɔhlɔn a 'mu, ɛ ni 'v, -ɛ nu□o, -cɔhlɔn, ɛ nɔ- ni□e, -cɔhlɔnpiile 'ɛ mɔ dɛ gbagbu, 'kɪ 'v Nyɪsʋa ye'.

20 'A -tɪ o, nyiblo 'bu ni 'v, 'bu 'sʋv -cɔhlɔnpiile, -ɛ -bɪ -tebli a pɛpɛ -mu', -v ni 'v□v kɪ, v nu- ɛ 'sʋv -ni.

21 Mɔ, nyiblo 'bu 'sʋv Nyɪsʋa a 'kagbau, ɛ □hɛn 'nyɛ, ɛ 'sʋv Nyɪsʋa, -ɛ ni 'lɪ□ɪ bu ni -wɛ.

22 'Bu mɔ, nyiblo 'bu 'sʋv yakɔ, ɛ 'sʋv yakɔ, -ɛ mɔ Nyɪsʋa a bɔnɪlɛ, 'ɛ 'sʋv Nyɪsʋa -mu' -wɛ, -ɛ ni 'lɪ yakɔ 'kwli.

23 'A mu Nyɪsʋa a tetetɔnyʋ kɔ Falisi□tumu a nyibli, -v nɛɛ 'li ni 'hʋɛn, 'jɔ 'kɪ 'v 'a mu -mɔ. 'Bu mɔ, 'ba

kɔ hawi -mu', a pɪ 'lɪ didide -mɔ, kɔ 'a -nɛ 'dʋdɔdɛ 'cɪmɪɛ □dʋ, a -hɛ 'lɪ -sade 'kwli, ɛ nɔ- kɔ -pu a dɛ a -hɛ 'lɪ, 'a yɪ□ɪ Nyɪsʋa -nyi. Kɛɛ, a 'nɪ -hie□e lɪ□ɪ 'lu -mɔ lɛ, 'kɪ ba nu -tebli gbagbu -mu', v 'cɪrɪ 'lɪ Nyɪsʋa a tetecɪɛn 'kwli. A 'nɪ -hie lɪ□ɪ 'lu -mɔ lɛ, 'kɪ 'aan nununmlɪ bu 'sii 'v yɪ, ba kɔ nyibli a nyai, kɔ, ba kuo Nyɪsʋa □wlv yɪ -tɛɛ. Dɛ a 'mu, ɛ nɔ- a kɔ ba nu wen, 'tɪ- a 'mu wen 'lɪ 'aan 'dʋdɔ-tebli a -pu a dɛ -ha, a 'mu wen□ɛ Nyɪsʋa -nyi.

24 'A mu nyiblinaanyʋ -mu', -v 'wɪ- 'yii'dɔnyʋ yɪ, 'n pɪ □nɛ dɛ yɪ: A -hɛ 'aan 'nɪnanie ni, -ɛ di□e nu, a 'nɪ □ha -tamliɛ □dʋ mla, -ɛ ni 'lɪ 'nie a 'mu -mɔ, kɛɛ, a 'nɪ 'ye□e lɪ bli, -ɛ ni 'lɪ, 'a mlɛ□ɛ. (ɛ 'wɪ yɪ, a □tui□e 'yie, 'kɪ ba □tuu 'v tete 'cɪmɪ, kɛɛ, tete gbagbu -mu', a 'nɪ □tuu□o 'v □nu 'v.)

25 'A mu Nyɪsʋa a tetetɔnyʋ kɔ Falisi□tumu a nyibli, -v nɛɛ 'li ni 'hʋɛn, 'jɔ 'kɪ 'v 'a mu -mɔ. 'Aan 'kwli'naapɔɛlɪ kɔ 'aan 'kwli'naapɔɛlɪ 'hʋɛn-, v nu- a yɛ lɛ. Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ 'aan □wlv kɪ, 'yiyɛ kɔ -hʋhʋa-tebli -hʋn 'hʋɛn-, v nu- 'yii 'lɪ.

26 -Mɔ Falisi□tumu a nyiblo, -ɛ kɔ 'yii □dɔɔ, yɛ 'lɪ -na 'kwli'naapɔɛlɪ 'kwli lɛ, -ɛ -bɪ 'a ke di 'lɪ 'nɪ 'wɔ, ɛ 'mu 'v yɪ 'sii -ni. (ɛ □hɛn 'nyɛ, □tu 'v 'kɪ, -ɛ di□e nu, -na □wlv 'mu 'v yɪ 'sii -ni, 'kɪ 'v Nyɪsʋa ye', -ɛ di□e nu, -tebli a pɛpɛ, 'kɪ 'lɪ -na 'kɔ 'kwli, v 'mu 'v yɪ 'sii -ni -wɛ.)

27 'A mu Nyɩsua a tetetɔɔnyu kɔ Falisiɔtumu a nyibli, -v nɛɛ 'li ni 'hɛn, 'jɔɔ 'ki 'v 'a mu -mɔ. A 'wɩ 'dabi yɩ, v 'pɛnɩ -nɩ. 'Dabi a 'mu, v nɔɔ 'yie klɛ, kɛɛ, v 'yii 'li ni, 'ki 'v 'kɔkɔkui a 'klɩ -mɔ, kɔ 'ki 'v ɔhɔnhɔn-tɛblɩ a gblegble -mɔ.

28 Dɛ ni -do, ɛ nɔ- ɛ pa 'mu, 'ki 'v 'a mu -mɔ. A nɔɔ 'li nyibli 'yii klɛ, kɛɛ, seyɩ-seyɩ a nɛɛ 'li ni 'hɛn, dɛ 'kuku 'yii 'li 'aan ɔwɩ ki.»

-Yusu wen 'ni, Nyɩsua a tetetɔɔnyu kɔ Falisiɔtumu a nyibli 'hɛn-, -v nɛɛ 'li ni 'hɛn, Nyɩsua a -bati di ɔnu 'ni klo*

(Luku 11.47-51)

29 «'A mu Nyɩsua a tetetɔɔnyu, kɔ Falisiɔtumu a nyibli 'hɛn-, -v nɛɛ 'li ni 'hɛn, 'jɔɔ 'ki 'v 'a mu -mɔ, -ɛ nuɔ, Nyɩsua a winwɩn-hanyu*, kɔ nyibli -mu', -v kɔ 'klo 'sii la 'v yɩ, 'aan 'baɩv 'hɩɛ la ɛ, a yɩ 'waa 'dabi 'ni ɔhɛntɩ -nɩ -tɛɛ,

30 'ti- 'a pɩ ɛ: 'Bv mɔ, ɔba ni la 'klo ti a 'mu 'yri, -a 'yɩ la 'lɩɩ 'li -wɛ, -ba bi la -aan 'baɩv ki, -ba 'la la Nyɩsua a winwɩn-hanyu a 'mu.

31 -Tɛ a ni 'pɔpɛ ɛ, ɛ ɔhɛn 'nyɛ, a yɩɩɛ ni, -ɛ mɔ, nyibli -mu', -v 'hɩɛ la Nyɩsua a winwɩn-hanyu ɛ, 'a mu -mɔ 'waa 'yonv.

32 'A -ti o, dɛ -mu' 'aan 'baɩv ɔtu la -wɩ, ba gbaɔa 'lu -mɔ, -ɛ diɛ nu, a 'muɔv 'lu -yra.

33 'A mu -mu', a kɛɛ nyibli, 'aan nunuɩmlɩ 'ɛ nyɛ yɩ, a

'wɩ- hɔ yɩ. Nyɩsua a -bati di 'a mu 'ni klo, ɛ 'mu 'li 'a mu na -mu', -ɛ 'yɛ ni jɛ 'nyɩ pɩ. A 'ni 'hie 'lɩɩ 'lu -mɔ ɛ, -ɛ mɔ, a di 'lɩɩ wɩn 'ni ɔta.

34 'N yɩ 'a mu 'ni -lee -nɩ, -ɛ mɔ, 'n di ya 'a mu Nyɩsua a winwɩn-hanyu, kɔ ɔtɔkɔnyu, kɔ nyibli -mu', -v tɩɛ Nyɩsua a -tɩ. A di 'waa dɛ -bɩ 'ni 'la, a 'mu 'v -v -bɩ tugbɛ 'yie -kɔɔ -nɩ, -ɛ diɛ nu, v 'mu 'kɔ, kɔ, a di bii -v -bɩ lɔkɩɛ, 'ki 'li Nyɩsua a 'kayo blɛ, kɔ, a 'mu ɔnu 'dɩ klɛ bla, -ɛ diɛ nu, a 'mu ɔnu ɔhɩɛn ɔtu.

35 ɛ nɔ- diɛ nu, Nyɩsua a yɩv 'mu 'a mu klo, 'ki nyibli a pɛpɛ -mu', -v 'sii 'v yɩ, -v kɔ -hlv v 'wɔwɛ la blɛ a -ta', kɩɛ 'li Abɛlɩ, -ɛ 'sii la 'v yɩ, a ti 'yie bv, -bv yɛ Balasi a 'yɩ Sakali ki, 'aan 'baɩv 'la la, 'ki 'v Nyɩsua a 'kayu kɔ 'a -cɔhlɔnpiile* a -gbati.

36 'N yɩ 'a mu 'ni -lee -nɩ -tɛɛ, -ɛ mɔ, ti -bv 'yri a nyibli, v nu- Nyɩsua a yɩv di klo, 'ki 'v -tɛblɩ a pɛpɛ a 'mu a -ta'.»

-Yusu hɛɛ ni, -ɛ mɔ, Nyɩsua di 'v Jɩsɩɛdɩɔ a nyibli bv 'ni hie

(Luku 13.34-35)

37 «'N yɩ Jɩsɩɛ a nyibli 'ni -lee -nɩ: Nyɩsua 'bv lee 'nɛ- 'a mu 'a winwɩn-hanyu* -mɔ, a pɩ ɔnu 'hɩ -mɔ ɛ, 'a 'lɛ ɔnu. 'N -hɩɛ mɔɔ ni 'a -nɛ ti, ɔbv 'kukue mɔ 'a mu ɛ, ki mɔ 'mu 'hɩv, ɔwɩ yɩ -tɛ hape'gba ni, 'ɛ yɩ 'a 'yonv ɛ 'kukue -nɩ, 'ti- 'ɛ yɩ ɔnu ki bv ɔjɩri, kɛɛ, a 'yɩɩ ki -wɛn.

38 ɛ nɔ- kɔ -tɩ, Nyɩsua 'mu 'v 'aan 'dɩɔ bv hie, 'a mu ni

-do, a 'mυ 'li 'aan dɪɔnυ le -kikle -ni.

³⁹ N yɪ 'a mυ 'ni -lee -ni, -ε mɔ, kʊε 'kɪ mɔ bʊ, a 'yɪ 'li ɪ 'li -wε, ba 'ye 'kɪ 'mυ de, ε 'mυ ɪ bʊ gba -gbagba, -nyrɔwɔ -mυ', ε 'mυ 'ʊ nyre, -ε kɔ 'kwli a di lε pʊ: -Na 'wio, -mɔ -bʊ, -ε yɪ 'li di, 'kɪ 'li Kʊkɔnyɔ Nyɪsʊa a 'nyrε 'kwli. Nyɪsʊa bʊ -nyi -mυ -tɪ a 'yi'buale.»

24

-Yusu wen 'ni, ʊ di Nyɪsʊa a 'kagbau 'ni 'wla

(Makɪ 13.1-2; Luku 21.5-6)

¹ -Tε -Yusu -wε 'pʊple -mɔ, -ε -bɪ ε yɪ 'hri 'li Nyɪsʊa a 'kagbau bʊ. Bʊ yɪ 'kɪ ni mi, -ε -bɪ 'a -nagbopʊ* 'yɪya 'ʊ ɪ 'hʊɪ bʊ, 'ʊ yɪ ɪ -lee -ni: «'Ye -tε Nyɪsʊa a 'kagbau nu yɪnɪɔ.»

² -ε -bɪ -Yusu ɪ tu ɪ nu ɪ wɔn, ε wen: «A yɪ 'kayu -bʊ, 'a yɪnɪɔ 'ni 'ye. Kεε, ɪ bʊ lee nε 'a mʊ, yɪnɔkayu -bʊ, a yɪ 'ye, ʊ di ɪ 'ni 'wla pεpε. 'A 'hɪɔ ɪ dʊ 'yɪ 'li ɪ 'li -wε, bʊ ni 'ʊ 'a 'bɪ 'hɪɔ 'lu bʊ.»

'Kla-wliye'yɪya di 'ʊ 'ni nyre, 'tɪ -'klɔ 'mʊ 'ʊ -wlu -hɔn
(Makɪ 13.3-13; Luku 21.7-19)

³ -Yusu bʊ pʊ 'kɪ lε, -ε -bɪ ε kɔ 'a -nagbopʊ* 'hʊen-, ʊ ɪ 'dɪɔ, 'ʊ mʊ 'li dʊgba -mʊ', -ε kɔ 'lu olifieti ni 'li. -Tε ʊ nyre 'li, -ε -bɪ -Yusu ni bʊ, nyiblo ni -do 'yɪ 'ʊ ɪ 'hʊɪ -ni, 'bʊ 'yɪ 'a -nagbopʊ ni -do 'pa-. ε nɔ-mɔ 'a -nagbopʊ bʊ 'yɪya 'ʊ ɪ 'hʊɪ bʊ, bʊ 'beti ɪ, ʊ wen: «Lee nε -a mʊ, tɪ a 'dɪ -bɪ, -ε kɔ 'yri ʊ di 'ʊ Nyɪsʊa a

'kagbau 'wlaa -ni 'li, ε kɔ, de a 'dɪ -bɪ, -ε di 'lu -mɔ mʊ, -a di 'ye, 'tɪ -a 'mʊ ɪ yɪ, -ε mɔ, -na kle-meti kɔ 'klɔ -bʊ a 'ʊ-hɔnti nyre 'ʊ ni 'li?»

⁴ -ε -bɪ -Yusu ɪ tu ɪ nu ɪ wɔn, ε wen: «Ba ni 'ʊ -pleele', -ε di ɪ nu, nyiblo ɪ dʊ 'ni ɪ ha 'a mʊ -kaa -ni,

⁵ -ε nu ɪ, nyibli -hʊɔhʊɪ di 'ni di, 'kɪ 'li 'na 'nyrε 'kwli, ʊ 'mʊ lε pʊ, ʊ nu- mɔ Wanyɔ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ la lε, ε di la ya, 'tɪ - ʊ 'mʊ nyibli -hʊɔhʊɪ -kaa -ni.

⁶ 'Ya 'ʊ 'lu de, a di 'ni 'wɪn, -ε mɔ, ʊ -wen tʊ, 'kɪ 'li 'blʊgbɪ -mʊ', -ʊ 'mʊε nε 'a mʊ yrε 'kwli, ε kɔ, -ʊ hlɔɔ nε 'a mʊ -mɔ lε. 'Ba yɪ 'ni 'wɪn, a 'ni 'pie 'li hʊannʊ, -ε nu ɪ, -tebli a 'mʊ, ε kɔ bʊ mʊ 'lu -mɔ. Kεε, 'bʊ yɪ 'lu -mɔ ni mi, ε 'yɪ 'nyrε ɪ hen, -ε mɔ, 'klɔ a 'ʊ-hɔnti nyre 'ʊ ni.

⁷ 'Blʊgbɪ di yɪ 'ni -wɔnwɔn -ni. 'Kɪ 'li 'blʊgbɪ -hʊɔhʊɪ kɪ, 'kanʊ di 'ni ɪ tɪ, kɔ, -tʊtʊ 'mʊ 'hɪhle -ni.

⁸ 'Kla-wliye'yɪya a 'mʊ, -ε di 'li di, 'klɔ a 'ʊ-hɔnti, ε nɔ- kɔ -wlu ɪ tutuo ɪ nɪɔ. Kεε, 'klɔ a 'mumu, ε 'yεε 'ʊ -wlu ni -hʊen. ε 'wɪ- nʊgba -ni 'kwli yɪ, -ε kɔ 'kwli -tʊa kɪkla, kεε, -kɔ ɪ gbʊgblati ɪ yεε 'ʊ ni nyre.

⁹ Ti a 'mʊ 'yri, 'aan yraanyibli di pʊ 'a mʊ 'blʊgbanaanyʊ -jɪ', -ε di ɪ nu, ʊ 'mʊ 'a mʊ ɪ hʊen ɪ tu, ε kɔ, ʊ 'mʊ 'a mʊ 'la -wε. Nyibli a pεpε -mʊ', -ʊ ni 'nε- 'klɔ kɪ, ʊ kɔ bʊ yraa nε 'a mʊ, -tε a mɔ 'na nyibli a -tɪ.

¹⁰ Ti a 'mʊ 'yri, nyibli -hʊɔhʊɪ 'yɪ 'li ɪ 'li -wε, bʊ

kuo 'mu □wlv yi de, -v -bi 'mu 'waa 'bio -bi -kaa -ni, v 'mu □nv 'blunaanyv -ji' pv, v 'mu □nv □huvn □tu, ε kɔ, nyibli 'mu 'yi -yiyraa -ni.

11 Hɪwinwlɔn-hanyv -huɔhɔ di 'ni 'hru, v 'mu nyibli -huɔhɔ -kaa -ni.

12 'A -nɛ -tɪtɛ □dv, kɛ- nyibli di nu, v 'mu yinyre-tebli nu, yinyre-tebli a 'mu, ε 'mu kle -bii -ni, ε 'mu□v nu, nyibli -huɔhɔ 'mu 'waa 'bio a nuɛɛ 'kee -ni.

13 Kɛɛ, nyiblo 'bu 'yi -sa, 'ki 'v Nyɪsɔa a □wlv a yɪkuole -mɔ', 'bu gba□a 'lu -mɔ -gbagba, 'kɔ a 'v-hɔnti 'bu nyre 'v, ε nɔ- Nyɪsɔa di wa.

14 'Kɪ 'nɛ- 'kɔ a pɛpɛ -bu kɪ, 'na nyibli di 'na □haantitɛ 'ni pv, -ɛ hlɛ□ɛ, -tɛ -mu', Nyɪsɔa nu nyibli a win a kɪkɔɛ, -ɛ di□ɛ nu, dakɔ a pɛpɛ a nyibli 'mu 'win, v 'mu 'hru kɔ, 'kɪ bu kuo □haantitɛ a 'mu □wlv yi, 'ti- 'kɔ a 'v-hɔnti 'mu 'v nyre.»

□Huvn'yeti gbagbi -mu', -ɛ di -hi, 'ti- -Yusu a diditi 'mu 'v nyre

(Maki 13.14-23; Luku 21.20-24)

15 «Nyiblo -bu, -ɛ yi win bu -hre, ε blɛɛ yi, bu kɔ □tɔ, 'ti- ε 'mu□v' lɛ yru. Win a 'mu, ε nɔ- -bu: ε di kɔ ti -bi, a 'mu yinyredɛ 'ye, 'kɪ 'li Nyɪsɔa a 'kagbau bu. Yinyredɛ a 'mu, Nyɪsɔa a □wlv yraa □nɛ ni, 'ti- dɛ a 'mu, 'ɛ ni□ɛ, Nyɪsɔa 'ɛ hlɛ nɛ 'a 'kayu -mɔ lɛ. Yinyredɛ a 'mu, -tɪtɛ ε 'yi 'v -kɔ, 'kɪ ε di 'v ni. Nyɪsɔa a winwlɔn-hanyv* Danɛ, ε

nɔ- hla la yinyredɛ a 'mu, 'a -ti. 'Bu mɔ, 'ba 'ye dɛ a 'mu,

16 -ɛ -bi nyibli -mu', -v ni 'li Sudeblugba 'kwli, bu 'gba ci lɛ, bu mu 'li dɔgbɪ 'lu, v 'ni □ha □nv lɛ 'lɪla -ni.

17 Nyiblo 'bu ni 'li 'kayu a -yaa 'kwli, bu 'gba ci lɛ -dodo. ε 'ni 'pvv 'li lɛ, bu pa 'li 'kayu bu, ε 'mu 'a kɔkɔ-tebli bla, 'ti- ε 'mu ci lɛ 'gba.

18 Nyiblo 'bu ni 'li 'a -ci kɪ, bu 'gba ci lɛ -dodo. ε 'ni 'pvv 'li lɛ, bu □hɪan -mɔ, bu bla 'a wlawli, 'kɪ 'li 'dɪɔ 'kwli, 'ti- ε 'mu ci lɛ 'gba.

19 Ti a 'mu 'yri, nuɔgbɪ -mu', -v di 'kwli lɛ ni, ε kɔ 'waa dɛ -mu', -v di 'yonv 'nya, v di 'ye □huvn dɪaki.

20 Ba da Nyɪsɔa, -ɛ di□ɛ nu, -tebli a 'mu, ε 'ni □ha 'lu -mɔ mu, a 'ni □ha ci lɛ 'gba, ti -mu' -kɔ 'yri cɛ yi 'v □tu -ni, -v'v- -wuwle-nyrɔwɔ* 'kwli,

21 -ɛ nu□o, ti a 'mu 'yri, □huvn -tonyibli di 'ye, ε di 'ni 'bua, ε 'mu 'a dɛ -mu', -tonyibli -tva la 'li 'yiye 'v -hi, kɔɛ la 'li -tɛ 'kɔ □tu la -wlu 'yie bu, -bu yɛ ti -bu, -a ni kɪ. Kɔɛ 'li □huvn a 'yiye gbagbu a 'mu a ti 'yie bu, -bu yɛ 'kɔ a 'v-hɔnti kɪ, v 'yi 'li□i 'li -wɛ, bu 'ye □huvnv a 'mu.

22 Nyɪsɔa di □tɪɔ -nyrɔwɔ a 'mu 'lu, 'kɪ 'v nyibli -mu', ε -ha 'li, 'kɪ -bu mɔ 'a nyibli a -ta'. ε nɔ- 'yi wɛn□ɛ 'pa-, nyiblo □dv 'yi wɛn 'li□i 'li -wɛ, bu ni wɛn 'kɔ, ti a 'mu 'yri.

23 Ti ni -do a 'mu 'yri, nyiblo 'bu lee nɛ 'a mu, 'bu pv lɛ: Ba 'ye kɛ, Wanyɔ -mu', Nyɪsɔa pv la lɛ, ε di la ya, 'kɪ

ε νι 'νε-, -hυυ', 'κι ε νι 'λι -tite -mu', a 'ni 'puυ 'li□i □haan-ti,
 24 -ε nu□o, hιwanyυ, kο hιwinwlοn-hanyυ di 'ni 'hri, υ 'mu □wliεkεε-tebli gbagbi a gblegble nu, -ε di□e nu, 'bu -we 'li□i, υ 'mu nyibli -mu', Nyisua -ha 'li, 'ki bu mο 'a nyibli -kaa -ni.

25 'A -ti, ba pu 'mu nua yi bu, -ε nu□o, -tebli a pepe, -ε di 'lu -mο mu, ε νι ke', 'ni yi 'a mu -lee -ni.

26 'Bu mο, 'bu lee ne 'a mu, -ε mο: Ba di 'li, Wanyo -mu', Nyisua pu la ε, ε di la ya, 'ki ε νι 'λι -tite -mu', nyiblo □du 'yi 'li 'ti, a 'ni 'muo 'li. Mο, 'bu mο, 'bu lee ne 'a mu -we, -ε mο: Ba di 'li, 'ki ε -hli 'ne- -tite -bu, a 'ni 'puυ 'li□i □haan-ti,

27 -ε nu□o, Wanyo a 'mu, -ε mο -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'a didie di 'wi- -te yakο ni, 'ε pi 'yii, kuε 'li 'yru a 'hrule', -bu mu, -bu ye 'yru a bupeεε ki.

28 -A 'blikuε wen 'ni: -Te -mu', muuma 'kuku yi 'u bu pe, 'ki ke yi 'u ε 'kukue -ni -we.»

-Yusu, -ε mο -tonyibli a pepe a Nyiblo, ε di 'ni di de
 (Maki 13.24-27; Luku 21.25-28)

29 «□Hιwen'yeti a 'mu, 'bu -hi, -ε -bi 'yru kο □hοnpυ 'huen-, υ di 'ni jre, nyahro di ble 'li yakο 'kwli ε, ε kο, -tebli a pepe -mu', -ε νι 'li yakο 'kwli, ε 'mu -ta' ε -hοn.

30 Ti ni -do a 'mu 'yri, nyibli di 'ye de, 'ki 'li yakο 'kwli, -ε tuε □nu, -ε mο, 'mο -bu, -ε mο -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n di 'ni di. -ε -bi 'klo

ki a dakο a pepe di nu nyau ε, 'mο -bu, -ε mο -tonyibli a pepe a Nyiblo, υ 'mu 'mu 'ye. 'N di 'ni di, 'ki 'li 'na 'klukununu 'kwli, kο 'ki 'li 'na -ti a 'yi'buale 'kwli. 'Bu mο, 'ni yi ni di, 'ki 'n di 'li 'nunmu 'nyi ni.

31 -Namυ gbagbu di pu win, 'mu Nyisua a lelenyυ bu te, υ 'mu 'klo -bu 'a □ge a pepe ki na, nyibli -mu', Nyisua -ha 'li, 'ki bu -he 'a nyibli, υ 'mu □nu ε 'kukue -ni.»

Figietu a toole

(Maki 13.28-31; Luku 21.29-33)

32 «Ba 'ye ke tugbe -mu', υ deε figie. 'Ki 'u tugbe a 'mu 'yie, toole ni 'u. Ε nο- mο, ti -mu' -kο 'yri ε □tui 'u babu yrayri ε, ε kο, 'a hawi 'bu yi ni □ge, -ε -bi -a yi□e ni, -ε mο, -cii-ci-nyre 'mυε yre. Ke -na didie di 'mu ni.

33 -Tebli a pepe -bu, -kotu 'n hla wen, 'bu yi 'lu -mο ni mi, -ε -bi ba kο 'a yiyie, -ε mο, 'na 'lditi 'mυε yre. Ε 'wi yi, 'ki 'n ni 'u 'maju 'yri.

34 'Ni yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyibli -bu, -u ni 'klo, υ 'yi 'li□i 'li -we, bu 'ku, -tebli a pepe a 'mu, ε 'mu 'u nyre.

35 Yakο kο -tutu 'huen-, υ di bu 'ni -we, keε, 'na win 'yi 'li□i -we, bu -we bu 'klo -mο 'klo.»

Nyisua ni -do, ε nο- yi -nyrowo -kο 'kwli 'klo di 'u -wlu -hοn

(Maki 13.32-37; Luku 17.26-30,34-36)

36 -ε -bi ke- -Yusu pi de, ε wen: «Ti -mu',

le'boɔ-nyrɔwɔ bu di 'v nyre, ε 'yɪ nyiblo □dɔ -kɔ, -bu yi -nyrɔwɔ a 'mɔ. Ε mɔ, 'na 'mumu a 'mɔ -bu, -ε mɔ Nyɪsɔa a 'Yu, 'n kɔ Nyɪsɔa a lɛlenyɔ 'hɛn-, -ε □dɔ 'yɪ 'v -nɪ, -ε yi -nyrɔwɔ a 'mɔ, 'bu 'yɪ -aan 'Baɪ Nyɪsɔa nɪ -do 'pa-.

37 Dε -bu, -ε mi la 'lu -mɔ, nyiblo -mɔ', -ε mɔ Noe a ti 'yri, ε nɪ -do a 'mɔ, ε nɔ- di 'lu -mɔ mu, ti -mɔ', -ε kɔ 'yri 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo, 'n di di.

38 Noe a ti 'yri, 'tɪ- 'nie 'mɔ la 'v 'kɔ 'v -ha, -tonyibli yɪ 'mle la lɛ, v yɪ la didi-tebli nɪ di, 'v 'nɛ la nɔ, 'v kɔkɔɛ la -nɪ, 'v pɔɛ la 'waa 'yonɔ 'bli lɛ. Dε a 'mɔ, ε nɔ- v 'ble kɔa -bleble, Noe 'ε pa la 'lɪ 'a 'mɪ 'kwli.

39 U 'nɪ -hie□e lɪ □dedede 'lu -mɔ lɛ, 'ε gba□a -gbagba, 'nu gbagbu 'ε bi □hlɔn, 'a 'nie -mu 'yɪ mɔ, 'ε gba 'waa pɛpɛ, 'ε 'lɪla □nɔ lɛ. -Nyrɔwɔ -kɔ 'kwli, 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo, 'n di di, kɛ- nɪ -do, ε di -hɔan 'mɔ □ti.

40 Nyibli nɪ 'hɛn, 'bu yɪ -kɔan nɪ ni, 'kɪ 'lɪ -ci nɪ -do kɪ, 'n di -ha 'v nyiblo nɪ -do, 'mɔ 'v -ε -bɪ bu hie.

41 Nɔgbɪ nɪ 'hɛn, 'bu yɪ -kɔbu nɪ dui, 'kɪ 'lɪ dugbe nɪ -do 'kwli, 'n di -ha 'v nyiblo nɪ -do, 'mɔ 'v -ε -bɪ bu hie.

42 'A -tɪ, ba nɪ 'v -pleelɛ', a 'nɪ 'ɲmee 'lɪ, -ε nu□o, -nyrɔwɔ, 'aan Kɔkɔnyɔ di ya, a 'yɪ□ɪ -yi.

43 □Bɔ pɔ□v 'kayukɔnyɔ a dɛ yɪ. 'Kayukɔnyɔ a 'mɔ, 'bu yi wen -haawɔ -mɔ', 'kɪ

'lɪ 'tolɔwɔ 'kwli, 'yiyriɔnyɔ di wen ya, ε di wen 'nɪ -ple, -ε di□e nu, 'yiyriɔnyɔ a 'mɔ, ε 'nɪ □ha 'a 'kayu wa.

44 'A -tɪ, 'aan 'mumu, ba -wɛ -mɔ, -ε nu□o, ti -mɔ', a 'yɛ nɪ di□e 'lu -mɔ lɛ nɪ -hie, 'kɪ 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo, 'n di 'v -dii -nɪ.»

-Kɔan -bu, -Yusu hie 'a -nagbopɔ lɛ, v blɛɛ yɪ bu nu□o*

(Luku 12.42-48)

45 -Tɛ -Yusu hla -tɪ a 'mɔ, -ε -bɪ ε pɔ 'ledɔ, ε wen: «Ba 'wɪ- -kɔannunyɔ -mɔ' yɪ, 'a 'mase -wɛ 'lɪ bu kuo □wɔv yɪ, -ε kɔ 'lu a lɛ-hihie. Nyiblodɔ a 'mɔ, nɔ- 'a 'mase, 'bu yɪ 'dagba nɪ mi, ε di 'a 'kayu lɛ hie, -ε di□e nu, dɛditi 'bu nyre 'v, ε 'mɔ 'a 'bio -kɔannunyibli 'a -nɛ -nyrɔwɔ a diidɛ -nyɪ.

46 'A 'mase 'bu -hɔn 'dagba', 'bu yɛɛ 'v□v -kɔan a 'mɔ 'yie bu, -ε -bɪ -kɔannunyɔ a 'mɔ, bu kɔ pɔ a bleelɛ.

47 'N yɪ 'a mɔ 'nɪ -lee -nɪ, -ε mɔ, 'a 'mase di nu□o 'a -tebli 'yie□tunyɔ gbagbu -mɔ.

48 Kɛɛ, -kɔannunyɔ a 'mɔ, 'a 'kɔ 'bu nyre yɪ, 'bu pɔ lɛ, -ε mɔ, 'a 'mase a didie yɪ 'v 'nɪ -wɛɛn -nɪ,

49 'bu -tɔa 'a 'bio -kɔannunyibli a bibie, 'tɪ-, 'bu yɪ 'a dɪɔnɔ didi-tebli kɔ nɔ 'hɛn- wɔn nɪ -hie -nɪ, ε kɔ nɔ'nanyɔ 'hɛn-,

50 -ε -bɪ -nyrɔwɔ -mɔ', -kɔannunyɔ a 'mɔ, ε 'yɛ nɪ di 'v nɪ -plee -nɪ, kɔ -haawɔ -mɔ', ε 'yɪ -yi, 'kɪ 'a 'mase a 'mɔ, ε di 'v -dii -nɪ.

51 'Bu -di, ε di gba□a ti 'yakli yi, 'ti ε 'mu□v □hwen □tu, □wι yi nyibli -mu', -v nεε 'li ni 'hwen. 'Kι ε di 'v □hien -wee -ni, kα, 'kι ε di 'v yrv -puv -ni.»

25

-Yusu pv 'yonv nyrɔyo ni -pu a 'ledv

1 (-ε -bi κε- -Yusu pi 'a -nagbopu* yi, ε wen:) «Ti -mu', -ε kα 'yri Nyɪsua di 'v nyibli win kι -kα -ni pεpe, δε ε 'wι yi, ε nα- -bu: 'Yonv nyrɔyo ni -pu □dv, v nu- v da 'bli a pɔpa kι. -Tε 'tα yi ni -wen, -ε -bi v gba 'waa 'nyranapi ni, v kα 'yu nyrɔyu -mu', -ε mi 'bli pa mα 'hwen-, 'v mu 'a nyibiv -ple mα.

2 'Kι 'li 'yonv nyrɔyo ni -pu a 'mu 'nyi, 'waa 'yα ni □hun ni 'li, 'v kα □tα, □hun -bi 'v ni 'v, 'v 'yi □tα -kα.

3 'Yonv nyrɔyo -mu', -v 'yi □tα -kα, -tε v yi 'waa 'napu ni gbε, v 'yi 'nyrayru -gba, -ε di□e nu, 'nyra 'bv -wε, v 'mu 'li 'a δε -bi pv.

4 'Waa δε -mu', -v kα □tα, v nu- -mα -bi, -tε v yi 'waa 'napu ni gbε, -ε -bi v gba 'nyrayru, -ε di□e nu, 'nyra 'bv -wε 'li, v 'mu 'li 'a -δε -bi pv.

5 -Tε v -mu, 'bhpanyo 'yi -di 'wɔwli. Bu 'ye ni di, nα- nu□o, 'yonv nyrɔyo ni -pu a 'mu, 'waa 'yii 'ε yi yi -wε, 'v bi ηmena' lε.

6 'Tα-heyri', -ε -bi v 'wιn -cici. Ke- nyibli pi: Ba 'ye ke, 'bhpanyo yi 'li 'ni di, ba di 'li, ba mu□o ye' 'be!

7 -ε -bi 'yonv nyrɔyo ni -pu a 'mu, v 'du ye', 'v 'yaa 'waa 'napu 'lu lε.

8 -ε -bi 'yonv nyrɔyo -mu', -v 'yi □tα -kα, v wen: Ba -nyi -a mu 'aan 'nyra a δε, -ε nu□o, -aan 'napu -hve bu jre.

9 Kεε, -ε -bi 'waa 'bio -mu', -v kα □tα, v wen: -Aan 'nyra, -a -kα, ε 'yi -hu, 'kι 'v -aan pεpe -mα'. Δε a kα ba nu, ε nα- mα, ba mu 'li 'nyraplonyv -mα, a 'mu 'aan -nε -tα.

10 -ε -bi 'yonv nyrɔyo a 'mu, -v 'yi □tα -kα, v mu ni, 'v mu 'nyra -tα mα. 'Kι v -mlεε 'li, 'bhpanyo 'ε -di, 'yonv nyrɔyo ni □hun -mu', -v -wε -mα, ε kα □nv 'hwen-, 'v pa 'li 'bhpakayu bu. -Tε v pa 'kι, -ε -bi v ka 'v 'maju ni.

11 -Tε ti gbi -hi, -ε -bi 'yonv nyrɔyo ni □hun -mu', -v mu wen 'nyra -tα mα, v nyre 'v ni, 'v da 'bhpanyo, v wen: Nyibeyu o, -ha -a mu 'maju yi!

12 Kεε, ε □tu □nv □wαn, ε wen: 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'n 'yi 'a mu -yi.»

13 -ε -bi κε- -Yusu pi δε, ε wen: «'A -ti, ba ni 'v -pleele', a 'ni 'ηmee 'li, -ε nu□o, -nyrɔwα kα -haawα -mu', 'mα -bv, -ε mα -tonyibli a pεpe a Nyiblo, 'n di ya, a 'yi□i -yi.»

-Yusu pv la -kvannunyibli ni ta a 'ledv

(Luku 19.11-27)

14 «Ti -mu', -ε kα 'yri Nyɪsua di 'v nyibli win kι -kα -ni pεpe, δε ε di yi 'wι, ε nα- -bu: ε kα la nyibeyu □dv, ε nα- mi la

'dagba blöblv. 'Tɪ- ε 'mʊ mu, ε da 'a -kvannunyibli nɪ, 'ε hie ɲɲv 'a 'wli lɛ, -ε diɲe nu, v 'mʊv kvɛsɛ 'yri -hlaa -nɪ;

15 'ε -nyi 'a yɪ-henyiblo 'wliblɛ nɪ ɲhun, 'ε -nyi 'hʊɛn a nyiblo 'wliblɛ nɪ 'hʊɛn, kɔ, 'ε -nyi ta a nyiblo 'wliblɔ nɪ -do. 'A -nɛ nyiblo 'bʊ nɪ 'v, 'wliblɛ nɪ -tie -mʊ', ε -wɛ 'lɪ -kvan a 'yrinuulɛ, ε nɔ- ε -nyiɲe. -Tɛ ε -wɛ -kvan a yɪblɛɲtutulɛ -mɔ, -ε -bɪ ε mu nɪ.

16 Nyiblo -mʊ', -ε 'ye 'wliblɛ nɪ ɲhun, -ε -bɪ ε mu nɪ, 'ε hlaa ɲnɛ kvɛsɛ 'yri, kvɛsɛ a 'mʊ, 'ε pʊ 'vɲv 'wliblɛ nɪ ɲhun -bɪ.

17 Nyiblo -mʊ', -ε 'ye 'wliblɛ nɪ 'hʊɛn, kvɛsɛ nɪ -do a 'mʊ, ε nɔ- ε -hla, 'ε pʊ 'vɲv 'wliblɛ nɪ 'hʊɛn -bɪ.

18 Kɛɛ, nyiblo -mʊ', -ε 'ye 'wliblɔ nɪ -do, ε nɔ- mɔ -bɪ, ε mu nɪ, 'ε 'blu -tʊtʊ, 'ε -hlii 'lɪ 'a 'mase a 'wliblɔ a 'mʊ 'lɪ.

19 -Tɛ ε gba ti -hʊɔhʊɪ, -ε -bɪ 'waa 'mase di nɪ. -Tɛ ε -di, -ε -bɪ ε -tʊa 'a 'wli -nɪ wɛn, 'a -tɪ a lɛ'betilɛ.

20 -ε -bɪ nyiblo -mʊ', -ε 'ye la 'wliblɛ nɪ ɲhun, ε 'yɪya 'vɲv 'hʊɪ bʊ, ε wɛn: 'Na 'mase o, 'wliblɛ nɪ ɲhun, -nyi la 'mʊ, 'n hlaa ɲnɛ kvɛsɛ 'yri, 'ε pʊ 'v 'wliblɛ nɪ ɲhun -bɪ. ε nɔ- -bʊ.

21 -ε -bɪ 'a 'mase wɛn: ε nu -tɛɛ. -Mɔ ɲhaan-kvannunyɔ ɲnɪɔ. Nyiblo -wɛ 'lɪ bʊ kuo -mʊ ɲwɪv yɪ nɪ. -Tɛblɪ -bʊ, -ε 'yɪ -hʊ, 'n -nyi -mʊ, -nuu ɲnʊ -kvan 'yri -tɛɛ. 'A -tɪ, 'n di -nyi -mʊ -tɛblɪ -hʊɔhʊɪ, ɲmʊ ɲnʊ -kvan 'yri -nuu -nɪ. Di 'lɪ, -kɔ 'mʊ 'hʊɛn-, -a 'mʊ lɛ 'mle.

22 -ε -bɪ nyiblo -mʊ', -ε 'ye la 'wliblɛ nɪ 'hʊɛn, ε 'yɪya 'vɲv 'hʊɪ bʊ, ε wɛn: 'Na 'mase o, -nyi la 'mʊ 'wliblɛ nɪ 'hʊɛn. 'N hlaa ɲnɛ kvɛsɛ 'yri, 'ε pʊ 'v 'wliblɛ nɪ 'hʊɛn -bɪ. ε nɔ- -bʊ.

23 -ε -bɪ 'a 'mase wɛn: ε nu -tɛɛ. -Mɔ ɲhaan-kvannunyibli ɲnɪɔ. Nyiblo -wɛ 'lɪ bʊ kuo -mʊ ɲwɪv yɪ nɪ. -Tɛblɪ -bʊ, -ε 'yɪ -hʊ, 'n -nyi -mʊ, -nuu ɲnʊ -kvan 'yri -tɛɛ. Di 'lɪ, -kɔ 'mʊ 'hʊɛn-, -a 'mʊ lɛ 'mle.

24 -ε -bɪ nyiblo -mʊ', -ε 'ye la 'wliblɔ nɪ -do, ε 'yɪya 'vɲv 'hʊɪ bʊ -wɛ, ε wɛn: 'Na 'mase o, 'n yɪɲe nɪ, -ε mɔ, -na ɲmlɪ 'yakla nɪ. Dɛ -mʊ', ɲyɪ 'dɔ, ε nɔ- -pʊ lɛ -bʊ 'ɛɛ.

25 'N pie la hʊannʊ. ε nɔ- nuɲo, 'nɪ 'blu la -tʊtʊ, 'wliblɔ -mʊ', -hie la 'mʊ lɛ, 'nɪ -hli laɲa. 'A -tɪ, -na 'wliblɔ a 'mʊ, ε nɔ- -bʊ.

26 -ε -bɪ 'a 'mase ɲtuɲo ɲwɔn, ε wɛn: -Mɔ -kvannunyɔ ɲnɪɔ, -ε kɔ 'klɔ -nyre yɪ, 'tɪ- -mli nɪ. -Yɪɲe nɪ, -ε mɔ, 'dʊdɔ-tɛblɪ -mʊ', 'n 'yɪ 'dɔ, ε nɔ- 'n pʊ lɛ ɲbʊ 'ɛɛ.

27 'A -tɪ, -blɛɛ wɛn yɪ -bʊ pʊ wɛn 'lɪ 'na 'wliblɔ -bakɪ', -ε diɲe nu, didie -bʊ, 'n -di, 'mʊ wɛn 'lɪ 'na 'wliblɔ a 'mʊ 'lɪ -ha, ε kɔ dɛ -bʊ, -ε di wɛn 'vɲv 'lu bi 'hʊɛn-.

28 -ε -bɪ 'mase a 'mʊ, ε lee nɛ 'a nyibli -bɪ, ε wɛn: Ba -haɲa 'wliblɔ a 'mʊ -jɪ', ba -nyiɲe nyiblo -mʊ', -ε kɔ 'wliblɛ nɪ -pu.

29 'ε mɔ ɲhan-tɪ, 'a -nɛ nyiblo, -ε kɔ -tɛblɪ -hʊɔhʊɪ, ε nɔ- v di -tɛblɪ -bɪ -nyi, -ε diɲe nu, 'a -tɛblɪ -mʊ', ε -kɔ, ε 'mʊ

-hu, ε 'mu□v wlon -hi. Kee, nyiblo -mu', -ε kō -tebli □yi -hu, v kō bu -ha □ne□ε -ji'.

³⁰ -Kvannunyo -bu, -ε 'yi □dedede a nule -yi, ba pu 'li□i -patu', 'ki 'li halō 'nyi. 'Ki ε di 'li □hien 'li -wee -ni, kō, ε di 'v yrv -pυv -ni.»

-Yusu, -ε mō -tonyibli a pepe a Nyiblo, ε di puv nyibli a pepe -bati le, 'ti- 'klo 'mu 'v -wlu -hōn

³¹ (Kε- -Yusu pi 'a -nagbopu* yi de, ε wen:) «Ti -kō 'yri 'mō -bu, -ε mō -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n di di, 'ki 'li 'na bodioto 'kwli, 'n kō Nyisva a lelenyo 'hven-, -a di di. 'Ki 'n di 'v 'na bodiōgbata ki bu ni.

³² Dakō a pepe, -v ni 'nε-tutu ki, v di le 'ni 'kukue -ni, 'ki 'v 'mu ye', 'mu □nv 'yi le -hιhιa -ni, □wi yi -te blabli'ye□tunyo ni, 'ε -hιhιε blabli kō wlo 'hven- 'yi le.

³³ ε □hen 'nyre, nyibli -bu, -v ni la Nyisva a kweenle, 'ki 'n di 'li □nv 'na diidekibia ki pu, ε kō, nyibli -bu, -v 'ye ni nu la Nyisva a kweenle, 'mu 'li □nv 'na kamlakibia ki pu.

³⁴ 'Ti- 'mō -bu, -ε mō bodiō, 'mu nyibli -mu', -v ni 'nε- 'na diidekibia ki -lee -ni: Ba di 'li, 'a mu 'na 'Bai Nyisva nu □haande -mō, ba kō Nyisva a 'klo yrayrv -mu', ε pu la le, ε di la 'a mu -nyi, ti -mu' -kō 'yri ε nu la 'klo.

³⁵ -ε nu□o, -te 'kanv ni la 'mu, a -nyi la 'mu didide; -te 'nie'natu ni la 'mu, a -nyi la 'mu 'nūnane; -te 'n mō

la 'dagbatayu, 'a paa la 'mu 'kayu bu;

³⁶ -te 'n 'yi la 'hυilepude -kō, a -nyi la 'mu 'hυilepude, -te 'n kō la 'hυi a hinhren, a pia la 'mu ni; ε kō, -te 'n ni la 'li □ji', a di la 'mu yi -me mō.

³⁷ -ε -bi nyibli -mu', -v ni la Nyisva a kweenle, ke- v di 'mu yi pu: Kvkōnyo, ti a 'di -bi -kō 'yri -a 'ye -mu, 'kanv 'ε ni la -mu, □a -nyi la -mu didide 'li; 'nie'natu 'ε ni la -mu, □a -nyi la -mu 'nūnane 'li?

³⁸ Ti a 'di -bi -kō 'yri -mō la 'dagbatayu, □a paa la -mu 'kayu bu 'li? Ti a 'di -bi -kō 'yri □yi la 'hυilepude -kō, □a -nyi la -mu 'hυilepude 'li?

³⁹ Ti a 'di -bi -kō 'yri -a 'ye la -mu', -na 'hυi hren la, kō, □ni ni la □ji', □a di la -mu yi -me mō 'li?

⁴⁰ -ε -bi, 'mō bodiō, ke- 'n di □nv yi pu: 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -teε, 'ba nu la □haan-tebli a 'mu 'na 'diay □dv, -ε 'yi 'mini -kō 'yi □hlōn le, ε □hen 'nyre, -ε mō, 'mō a nu la□a 'yi □hlōn le.

⁴¹ 'Bv -hi, 'ti- 'mō bodiō, nyibli -mu', -v ni 'li 'na kamlakibia ki, 'mu □nv -lee -ni, ba 'yia 'li 'mu bu, 'a mu -mu', Nyisva pu 'jrv yi. Ba mu 'li na -mu', -ε 'ye ni jre 'nyi. Na a 'mu, Nyisva -we□ε -mō, 'ki 'v 'kuo -hvin* a nyiblo gbagbu kō 'a -heenyv 'hven- -mō.

⁴² -ε nu□o, -te 'kanv ni la 'mu, a 'yi la 'mu didide -nyi; -te 'nie'natu ni la 'mu, a 'yi la 'mu 'nūnane -nyi;

⁴³ -te 'n mō la 'dagbatayu, a

'yɪ la 'mʊ 'kayʊ bʊ -paa -nɪ; -tɛ 'n 'yɪ la 'hʊɪɛpʊdɛ -kɔ, a 'yɪ la 'mʊ 'hʊɪɛpʊdɛ -nyɪ; -tɛ 'na 'hʊɪ yɪ la hren, kɔ, -tɛ 'n nɪ la [jɪ], a 'yɪ la 'mʊ yɪ -mɛ.

44 -ɛ -bɪ kɛ- nyibli a 'mʊ, ʊ di 'mʊ yɪ pʊ: Kʊkɔnyɔ, ti a 'dɪ -bɪ -kɔ 'yɪ, -a 'yɛ la -mʊ, 'kanʊ 'ɛ ni la -mʊ, 'nie'natu 'ɛ ni la -mʊ, [nɪ mɔ la 'dagbatayʊ, [nɪ 'yɪ la 'hʊɪɛpʊdɛ -kɔ, -na 'hʊɪ 'ɛ hren la, kɔ, [nɪ nɪ la 'lɪ [jɪ], 'tɪ- [a 'yɪ la -mʊ kɪ -dii -nɪ 'lɪ?

45 -ɛ -bɪ 'mɔ bodɪɔ, kɛ- 'n di [nʊ yɪ pʊ: 'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ -tɛɛ, 'a -nɛ ti, 'bʊ mɔ, 'ba 'yɪ la [haan-teblɪ a 'mʊ 'na 'dɪayɪ [dʊ, -ɛ 'yɪ 'mini -kɔ 'yɪ [hlɔn lɛ -nu, ɛ 'wɪ yɪ, 'mɔ a 'yɪ la [a 'yɪ [hlɔn lɛ -nu.

46 -Tɛblɪ a 'mʊ, a -tɪ, Nyɪsʊa di gba 'lɪ [nʊ -tɪtɛ -bɪ, -tɛ ʊ di 'lɪ [nʊ [hʊɛn [tuu -nɪ, [hʊɛndʊ -mʊ', -ɛ 'yɛ di 'lɪ nɪ -wɛ 'kɔ -mɔ 'kɔ. Kɛɛ, nyibli -mʊ', -ʊ ni la Nyɪsʊa a kɪwɛnɛ, ʊ nʊ- di 'lɪ 'kɔ yrayrʊ -mʊ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ 'kwɪ pa.»

26

-Tɛ -Juukʊɛ* a nyibli gbagbɪ -hʊɛ bʊ 'la la -Yusu

(Makɪ 14.1-2; Luku 22.1-2; Saan 11.45-53)

1 -Tɛ -Yusu -wɛ 'kɪ -teblɪ a pɛpɛ a 'mʊ, 'a tɔɔɛ -mɔ, -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ 'a -nagbopʊ* yɪ, ɛ wɛn:

2 «A yɪ [ɛ nɪ, -ɛ mɔ, ɛ hie 'lɪ -nyrɔwɪ nɪ 'hʊɛn, -aan lɛ'mimle, ʊ dɛɛ Pakɪ, ɛ 'mʊ 'ʊ nyre. Ti a 'mʊ 'yɪ, 'kɪ ʊ di 'ʊ 'mɔ -bʊ, -ɛ mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo 'na yraanyibli -jɪ' pʊ, -ɛ di [ɛ nu, ʊ 'mʊ 'ʊ

'mʊ tugbɛ 'yɪɛ -kɔɔ -nɪ, ʊ 'mʊ 'mʊ 'la.»

3 Ti nɪ -do a 'mʊ 'yɪ, 'kɪ Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpinyʊ* gbagbɪ, kɔ -Juukʊɛ a naanyʊ 'hʊɛn-, ʊ 'kukue lɛ, 'kɪ 'lɪ -cɔhlɔnpinyʊ a nyiblo gbagbʊ a -tɛ. Nyiblo a 'mʊ, 'a 'nyrɛ mɔ Kaifu.

4 'Waa pɛpɛ, ʊ -yɪ [a nɪ, 'kɪ bʊ nu [yɪɛ, bʊ kɔ -Yusu, ʊ 'mʊ [ʊ 'la.

5 Kɛ- ʊ pɪ, -ɛ mɔ: «'Bʊ mɔ, [ba yɪ [tɪ nɪ kwɛ, -a 'nɪ 'nuo 'lɪ [tɪ lɛ'mimle a ti 'yɪ, -ɛ di [ɛ nu, nyibli 'nɪ [ha -a mʊ -mɔ -wɔn mɔ di.»

-Tɛ nʊgba [dʊ pʊ la -Yusu -dawinni 'lu, 'kɪ 'ʊ 'a nʊɛɛ a -ta'

(Makɪ 14.3-9; Saan 12.1-8)

6 Ti a 'mʊ 'yɪ, 'kɪ -Yusu nɪ 'lɪ Betanidɪɔ 'kwɪ, ɛ kɔ 'a -nagbopʊ* 'hʊɛn-. 'Kɪ ʊ nɪ 'lɪ Simɔ a -tɛ. Simɔ a 'mʊ, [hran nu la [a nɪ.

7 Bʊ yɪ 'kɪ dɛ nɪ di, -ɛ -bɪ nʊgba [dʊ, ɛ nɔ- pa 'kayʊ bʊ, 'ɛ 'ble -dawinniyɪɛ kʊa. -Dawinni a 'mʊ, ɛ kɔ 'a 'yɪɛ 'hʊɛn-, ʊ pɪ [die diaki. -Tɛ ɛ -pa 'kɪ, -ɛ -bɪ ɛ 'yɪya 'ʊ -Yusu 'hʊɪ bʊ, 'ɛ pʊ -Yusu -dawinni a 'mʊ 'lu.

8 -Tɛ -Yusu a -nagbopʊ 'yɛ dɛ a 'mʊ, -ɛ -bɪ ʊ bi yɪrʊ' lɛ, ʊ wɛn: «Dɛ- kɔ -dawinni -bʊ, 'a lɛcɪɾalɛ 'lɪ?

9 'Bʊ plo wɛn [ɛ, ɛ di 'yɛ wɛn 'wɪyɛ, ʊ 'mʊ wɛn [ɛ [hʊɛnnyibli -nyɪ.»

10 -Tɛ -Yusu 'yɛ [ɛ, -ɛ mɔ, ʊ bi yɪrʊ' lɛ, -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «Ba -ha [a mɛ lɛ, ba 'kee nɛ 'a -mɔ'pʊplɛ. Dɛ -bʊ, ɛ -nu, 'kɪ 'ʊ 'mʊ -mɔ, ɛ mɔ yɪnɔdɛ [nɪɔ.

11 Ba yi□e, -ε mo, □hιvennyibli 'tue di 'ne-'a mu 'nyi ni, a 'mu □nu □haan-tebli -mo nu. Kee, 'mo -bi, ti -bu, 'n di 'ne-'a mu 'nyi -hi, ε 'yi -hu.

12 De -bu, nuqba -bu, ε -nu, ε no- -mo: -Te ε di wen nu, ε 'mu wen 'na -plahvi -dawinni kle 'wla, 'ki 'u 'a 'u-hihia a -ta', ε no- ε -we nunuo -mo.

13 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tee, 'a -ne -tite □du, u di 'u Nyisua a □haantitie 'u -puu -ni, 'ki 'ne- -tutu ki, □haande -bu, nuqba -bu, ε -nu, u di 'a -ti -mo le 'ni na, -ε di□e nu, ε 'ni □ha nyibli -mo -hru.» Ke-Yusu -pu.

Juda -hve bu pu -Yusu -Juukve a naanyu -ji'*
(Maki 14.10-11; Luku 22.3-6)

14 -Te de 'a mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu a -nagbopi* -bi, 'ki 'li 'a -nagbopu ni -pu □tu 'u 'hven -mu' 'nyi, -ε ko 'nyre mo Judia Yisikalio, ε no- mu 'li Nyisua a -cohlunpinyu* gbagbi -mo,

15 ε wen: «'Bu mo, 'ni pu 'a mu -Yusu -ji', de- a di 'mu -nyi 'li?» ε no- mo bu -nyi□e 'wliyo a (30) -wlu □tu 'u -pu. ('Wliye a 'mu, ε -hu ni dtaki.)

16 Kue 'u ti a 'mu 'yri bu, Judia -tua □to a le□mumu, -te -mu', ε di nu, ε 'mu □nu -Yusu -ji' pu.

-Te -Yusu ko 'a -nagbopu 'hven-, u di la Paki a diide*
(Maki 14.12-21; Luku 22.7-14,21-23; Saan 13.21-30)

17 Le'mimle -mu', -ε mo Paki, 'a yi-he-nyrowo, 'ki u

yi 'u 'floodu -mu', -ε ko -mo u 'ye ni pu 'li 'yaade -dii -ni. -Te -nyrowo a 'mu, ε nyre 'u, -ε -bi -Yusu a -nagbopu mu 'u -Yusu 'hu, 'u 'beti□e, u wen: «-Bi' -hve -ba pii 'ki Paki a diide yi 'li?»

18 -ε -bi -Yusu □tu □nu □won, ε wen: «Ba mu 'li Jrusredio 'kwli, 'ki 'li nyiblo -mu', -kotu 'n lee ne 'a mu -mo, ba lee □ne, -ε mo: -Aan toonyo wen 'ni, 'a ti -mu', Nyisua wa 'nyre, ε nyre 'u ni. 'Ki 'ne- -mu -mo, 'ki ε di 'ne-Paki a diide -dii -ni, ε ko 'a -nagbopu 'hven-.»

19 -Ti a 'mu, -Yusu lee ne 'a -nagbopu, ε no- u -nu, 'u pi Paki a diide a 'mu. -Te u -we 'a pipie -mo, -ε -bi u -me kle.

20 -Te 'yru -we 'li yako 'kwli le, -ε -bi -Yusu ko 'a -nagbopu ni -pu □tu 'u 'hven a 'mu 'hven-, u nyre 'li 'kayu -mu', -ε ko bu u di 'li Paki a diide 'li -dii -ni 'kwli ni, 'u ni ble, 'u -tua didide a didie.

21 Bu yi 'ki de ni di, -ε -bi -Yusu wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyiblo ni 'ne-'a mu 'nyi. ε no- di 'mu 'na yraanyibli -ji' pu, -u □mve 'na 'lila le.»

22 -Te u 'win -ti a 'mu, -Yusu -hla, -ε -bi 'waa □wli 'mve bu dtaki. Ke- 'waa dodoyo, u pi, 'u yi 'beti -ni: «Kukonyo o, □bi 'mo □ni?»

23 -ε bi -Yusu □tu □nu □won, ε wen: «'Ki 'li 'a mu 'nyi, 'ki nyiblo ni 'li, -ε ko 'mu 'hven-, -a 'nyra 'li dedihu ni -do dabu 'kwli. ε no- di□e nu.

24 'E mo □han-ti, 'mo -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Ny-

iblo, 'n kɔ ɔbu 'ku, ɔwɪ yɪ
-tɛ v nu la 'a 'cɪrɪ, 'kɪ 'lɪ
Nyɪsvacrɪɛn 'kwli, kɛɛ, 'jɾɔ
'kɪ 'v nyiblo -mʊ' -mɔ', -ɛ di
'mʊ 'na yraanyibli -jɪ' pʊ. ɛ
nɔɔ 'v lɛ, 'kɪ v 'nɪ 'kɔɔ wɛn
'lɪ nyiblo a 'mʊ.»

25 -ɛ -bɪ Judɪa -mʊ', -ɛ di
-Yusu 'a yraanyibli -jɪ' pʊ, ɛ
'beti nɪ -wɛ, ɛ wɛn: «Tɔɔnyɔ
o, ɔbɪ 'mɔ ɔnɔɔ?» -ɛ -bɪ
-Yusu wɛn: «Iɪn, -mɔ ɔnɔɔ.»

*Kvɔkɔnyɔ -Yusu a
lɛ'boɔdiidɛ*
(Makɪ 14.22-26; Luku
22.15-20; 1 Koletɪ 11.23-25)

26 Bʊ 'tɪɛ nɪ 'kɪ 'v dɛdihu
kɪ, -ɛ -bɪ -Yusu 'du 'flɔɔ ye',
'ɛ -nyɪ Nyɪsva 'wio, 'tɪ- 'ɛ
'bɛɔɛ ɔtɪɔ lɛ, 'ɛ -nyɪɔɛ 'a
-nagbopʊ*, ɛ wɛn: «Ba 'duɔ
ye', ba diɔɛ. ɛ nɔ- mɔ 'na
'hʊɪ,»

27 'ɛ 'du -wiin-ɲanʊ ye',
'ɛ -nyɪ Nyɪsva 'wio, 'ɛ -nyɪ
ɔnʊɔv, -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «'Aan
pɛpɛ, ba 'na.

28 ɛ nɔ- mɔ 'na -hlʊ. ɛ
nɔ- 'n di bʊ 'wla, 'kɪ 'v -tony-
ibli -hʊɔhʊɪ a dɛ 'kuku a
-ta', Nyɪsva 'mʊɔv nu, ɛ 'mʊ
'yɪ yrayɪ ɔtu, ɛ kɔ -tonyibli
'hʊɛn-, -ɛ diɔɛ nɪ, ɛ 'mʊ 'waa
dɛ 'kuku 'wɔwla -nɪ.

29 'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ,
-ɛ mɔ, kʊɛ 'kɪ mɔ bʊ, 'n 'yɪ
'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, ɔbʊ 'na 'kɪ nɔɔv
-bʊ dɛ, ɛ 'mʊ -nyɾɔwɔ -mʊ'
kɪ yɛ, -ɛ kɔ 'kwli 'n di 'lɪ
nɔ yrayɪɔv -bɪ -mʊ' 'lɪ 'naa
-nɪ, 'n kɔ 'a mʊ 'hʊɛn-, 'kɪ 'lɪ
'na 'Baɪ Nyɪsva a 'kɔ yrayɪv
'kwli.»

30 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ
v ble -wla, 'tɪ- 'v 'du ye', 'v ɔtɪ
'dɪɔ, 'v mu 'lɪ dʊgbɔ -mʊ' 'lu,
-ɛ kɔ 'lu olifietɪ nɪ 'lɪ.

-Tɛ -Yusu lee la Pielɪ, -ɛ
mɔ, Pielɪ a 'mʊ, ɛ diɔɛ 'nɪ hla,
-ɛ mɔ, ɛ 'yɪɔɪ -yɪ

(Makɪ 14.27-31; Luku
22.31-34; Saan 13.36-38)

31 -Tɛ v nyɾɛ 'lɪ, -ɛ -bɪ
kɛ- -Yusu pɪ 'a -nagbopʊ*
yɪ, ɛ wɛn: «'Kɪ 'lɪ 'tɔɔwɔ
-bʊ 'kwli, tɪ di 'v 'nɪ nyɾɛ,
a 'mʊ 'v 'mʊ 'hʊɪ lɛ -gbɛ,
ɔwɪ yɪ -tɛ v nu la 'a 'cɪrɪ,
'kɪ 'lɪ Nyɪsvacrɪɛn 'kwli, -ɛ
mɔ: Nyɪsva wɛn 'nɪ: 'N di
'blakɔnyɔ 'nɪ 'la, blablɪ a ɔju
'mʊ -gbɛ.»

32 -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ ɔnʊ
yɪ dɛ, ɛ wɛn: «'Bʊ mɔ, 'nɪ
'kʊ, 'nɪ 'hrɪ 'kɔ, 'kɪ 'n di 'lɪ
Galilɛblɔgbɔ 'kwli mu, 'mʊ
'lɪ 'a mʊ 'lɪ -plee -nɪ.»

33 -ɛ -bɪ Pielɪ pʊ win, ɛ
wɛn: «'Ye ɔbʊ 'waa pɛpɛ, bʊ
hie 'v -mʊ bʊ, 'mɔ -bʊ, 'n 'yɪ
'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, ɔbʊ hie 'v -mʊ
bʊ.»

34 -ɛ -bɪ -Yusu wɛn: «'N
yɪ -mʊ 'nɪ -lee -nɪ -tɛɛ, 'kɪ 'lɪ
'tɔɔwɔ nɪ -do -bʊ 'kwli, 'tɪ-
hɛpɛ 'mʊ -nyɾɛ da mɔ mu,
-di nu -gaawɪ nɪ ta, -ɛ mɔ,
ɔyɪ 'mʊ -yɪ.»

35 -ɛ -bɪ Pielɪ wɛn: «'ʊɔn-,
'yɛ ɔbʊ 'n di 'kʊ, 'n kɔ -mʊ
'hʊɛn-, 'n 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, ɔbʊ
hlaɔa, -ɛ mɔ, 'n 'yɪ -mʊ -yɪ.»
-Nagbopʊ a pɛpɛ a 'mʊ, -tɪ nɪ
-do a 'mʊ, Pielɪ -hla, ɛ nɔ- v
-hla -wɛ.

-Tɛ -Yusu da la Nyɪsva, 'kɪ
'lɪ 'dʊdɔtɪ a -ci -mʊ', v dɛɛ
Gesɪmanɪ 'kwli

(Makɪ 14.32-42; Luku
22.39-46)

36 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ
-Yusu kɔ 'a -nagbopʊ* 'hʊɛn-,
'kɪ v nyɾɛ 'lɪ 'dʊdɔtɪ a -ci
-mʊ', v dɛɛ Gesɪmanɪ 'kwli.

KE- ε πι □νω γι, ε wen: «Ba ni mo bu, □bu mu 'li ye', 'mu 'li Nyisua -mo -hlee -ni.»

³⁷ -Te ε γι 'ki ni mi, -ε -bi ε da Pielι kō Sebede a 'yonsu Saki kō Saan 'hven-, υ kō□ō 'hven- 'υ -mu. Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi 'a □wlv 'mve bu. Huannu ni□e ni diaki.

³⁸ -ε -bi ke- ε πι □νω γι, ε wen: «'Na □wlv a bu'mumve a 'mu, ε -hve bu 'la 'mu. A kō 'mu 'hven-, -ba ni mo bu, a 'ni 'hmee 'li,»

³⁹ 'ε hlō□ □νω -mō le de gbe, 'ε bla kwli bu, 'ε kō 'lu bu, 'ε nyee Nyisua le, ε wen: «'Na 'Bai o, 'bu mō, 'bu -we 'li□ι 'li, nu□o, □hven -bu, 'n mi 'ye mō, bu hlō□ 'mu -mō le. Kee, ε 'yi de -mu', 'mō -bu, 'n -hve 'pa-, kee, de -mu', -na □gbetu -hve, ε nō- -bu mu 'lu -mō.»

⁴⁰ -Te ε -we 'puple -mō, -ε -bi ε □hian -mō, 'ε mu 'b 'a -nagbopu ni ta a 'mu 'hvi, 'ε yee 'b □νω ηmena a ηmeele' bu. -ε -bi ke- ε πι Pielι γι, ε wen: «□Bi a 'yi 'li□ι 'li -we, ba nu -haawō ni -do, a kō 'mu 'hven-, 'ki ba 'yi -ηme?»

⁴¹ A 'ni 'hmee 'li, kee, ba da Nyisua, -ε di□e nu, de 'bu yi□ι ni -hve bu □tee 'b 'a mu le, 'ki ba -hee Nyisua a -ti le, a 'ni □ha 'a -ti le -hee -ni. 'N yi□e ni, -ε mō, 'aan □wli -hve□e ni diaki, 'ki a 'ni 'hmee 'li, a 'mu Nyisua da, kee, 'bu mō, Nyisua 'bu 'ye ni -hee ne 'a mu, 'a mu 'ni -do, a 'yi 'klι -kō, 'ki ba nu de a 'mu.»

⁴² Bu pu 'ki le, -ε -bi ε hlō□ □νω -mō le de, 'ε nyee Nyisua le, ε wen: «'Na 'Bai o, 'bu

mō, □hven -bu, 'n kō □bu 'ye, 'bu 'yi 'li□ι 'li -we, bu hlō□ 'mu -mō le, -ε -bi de -bu, -na □gbetu -hve, ε nō- -bu pa 'mu.»

⁴³ -Te ε -we -mō de, -ε -bi 'ki ε mu 'li □νω 'hvi. -Te ε -mu, -ε -bi 'ki ε yee 'b □νω ηmena a ηmeele' bu de, -ε nu□o, υ 'yi 'li□ι 'li -we bu pu 'yii le.

⁴⁴ ε nō- mō bu hlō□ □νω -mō le de, bu mu Nyisua a lenyaawi ni ta a de -mō. Win ni -do -mu', ε pu wen, ε nō- ε -pu de.

⁴⁵ -ε -bi ε □hian -mō de, 'ε mu 'b 'a -nagbopu 'hvi, ε wen: «□Bi a yi 'ni ηme de, 'a -he 'li ke le? Ba 'ye ke, ti 'mve yre, 'ki bu pu 'mu de'kukununyū -ji', mō -bu, -ε mō -tonyibli a pepe a Nyiblo.

⁴⁶ Ba 'du ye', -a 'mu mu, -ε nu□o, nyiblo -mu', -ε di 'mu 'na yraanyibli -ji' pu, 'ki ε yi 'li di.»

-Te -Juukve a naanyu klo la -Yusu*

(Maki 14.43-50; Luku 22.47-53; Saan 18.3-12)

⁴⁷ Win ni 'li -Yusu wlon, -ε -bi Judia, -ε mō -Yusu a -nagbopu* ni -pu □tu 'b 'hven a nyiblo -bi, ε nyre 'b ni, ε kō nyibli -huchui 'hven-. Nyibli a 'mu, υ 'ble ta-wōn-tebli kō ti 'hven- kwa le. Nyisua a -cōhlonpinyū* gbagbi, kō -Juukve a naanyu -bi 'hven-, υ nu- lee nyibli a 'mu, 'ki bu mu -Yusu klo.

⁴⁸ Judia a 'mu, -ε di □νω -Yusu -ji' pu, 'ti- υ 'mu 'hru wlon bi, ke- ε pu □νω γι: «Nyiblo -mu', 'n di 'wlee -ni,

'n di 'wio -nyi, ε nɔ- ba klo, ε 'nɪ ɔha 'a mu -ji' ɔta.»

49 -Te ɔ nyre 'kɪ 'v, -ε -bɪ Judia 'yɪya 'v -Yusu 'hɔɪ bu, ε wen: «Tɔɔnyɔ ɔ, 'n ye -mu kɪ,» ε 'wɛɛ ɔne.

50 -ε -bɪ -Yusu wen: «'Bɪhɪan ɔ, de -bu, -di nu mɔ, nu ɔ, ɔmu mu.» -ε -bɪ ti nɪ -do a ti 'yri, nyibli -mu', Judia -gba, ɔ 'yɪya 'v -Yusu 'hɔɪ bu, 'v klo ɔ.

51 Nyɪsɔa a -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu, 'a -kɔannunyɔ -bɪ, ε nɪ -tuɔ kɪ -wɛ. Nyɪbɛhɪan a 'mu, ε nɔ- kɔ nɔa, -Yusu a -nagbopi -bɪ -ha 'lɪ 'a 'plɛn bɔ 'kwli, ε 'bɛ 'v.

52 -ε -bɪ -Yusu wen: «'Nyra 'lɪ -na 'plɛn bɔ 'kwli, -kɔti nyibli a pɛpɛ -mu', -v nɪ 'plɛn, -v -wen, nyibli -bɪ di nu 'plɛn, ɔ 'mu ɔnu 'la -wɛ.

53 ɔYɪ ɔɪ -yi, -ε mɔ, 'n -wɛ 'lɪ ɔbu lee wen 'na 'Bat nɪ, 'kɪ bu -hɛɛ wen 'mu. ε di ya wen 'mu lɛlenyɔ a 'miliwɪ a 'miliwɪ yɪ, -ε di ɔe nu, ɔ 'mu wen 'mu kɪ -dii -nɪ.

54 Kɛɛ, 'bu mɔ, 'bu nɪ 'mu lɛ, ε 'wɪ yɪ, de -mu', ɔ 'cɪɪ la 'lɪ Nyɪsɔacɪɪɛn 'kwli, -ε kɔ -bu mu wen 'lu -mɔ, de a 'mu, ε 'yɪ 'lɪ ɔɪ -wɛ, bu mu wen 'lu -mɔ.»

55 -ε -bɪ kɛ- -Yusu pɪ nyibli -mu', -v di ɔe klo mɔ yɪ, ε wen: «Ta-wɔn-tɛbɪ kɔ ti 'hɔɛn-, ε nɔ- a -ya, 'a di 'mu 'klo mɔ, ɔwɪ yɪ -tɛ ɔ nɪ -balɔnyɔ a kuklo. 'Tɪ-, 'a -nɛ ti, 'n nɪ la 'lɪ Nyɪsɔa a 'kagbau a -yaa 'kwli, 'kɪ 'lɪ 'a mu 'nyɪ, 'nɪ tɔɛ la nyibli -bɪ, kɛɛ, a 'yɪ la 'mu -klo.

56 -Tɛbɪ a pɛpɛ -bu, ε mu

'lu -mɔ, -ε di ɔe nu, -tɪ -mu', Nyɪsɔa a winwɔn-hanyɔ* 'cɪɪ la, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔacɪɪɛn 'kwli, ε 'mu -nue -nɪ.» -Te -Yusu pɪ 'kɪ lɛ, -ε -bɪ 'a -nagbopɔ a pɛpɛ, ɔ -gbɛ ɔɛ 'hɔɪ lɛ, 'v 'gba ci lɛ.

-Te Juukɔɛ* a naanyɔ pɔɔ la -Yusu -bati lɛ

(Makɪ 14.53-65; Luku 22.54-55,63-71; Saan 18.13-14,19-24)

57 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bɪ nyibli -mu', -v klo -Yusu, 'kɪ ɔ gbɛ 'lɪ ɔɪ Nyɪsɔa a -cɔhlɔnpinyɔ* a nyiblo gbagbu a 'kayu bu. Nyiblo a 'mu, 'a 'nyre mɔ Kaɪfɔ. 'Kɪ 'lɪ 'kayu a 'mu bu, 'kɪ Nyɪsɔa a tetɛtɔnyɔ, kɔ 'blɔgba a naanyɔ 'hɔɛn-, ɔ 'kukue 'lɪ lɛ, -gbolugbo a -tɪ.

58 Piɛɪ -mɔ -bɪ, ε yɪ kɔɛ -Yusu ɔwien, 'kɪ 'lɪ -mɔhlɔɔlɛ 'kwli, 'ε -hɛ 'lɪ 'waa ɔpɪ lɛ, 'v -mu -mumu, 'v nyre 'lɪ -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu a -yaa 'kwli, 'ε pa 'lɪ. Nyɪsɔa a 'kagbau a 'yie ɔtunyɔ nɪ 'lɪ -wɛ. Nyibli a 'mu, ɔ nu- kɔ 'nyɪ Piɛɪ nɪ 'lɪ bu, -ε di ɔe nu, ε 'mu ɔv 'ye, -tɛ -tɪ a 'mu, ε di 'lɪ -wɔwɛ nu.

59 'Kɪ 'lɪ 'kayu a 'mu bu, -cɔhlɔnpinyɔ gbagbɪ, ɔ kɔ -gbolugbo a nyibli a pɛpɛ 'hɔɛn-, ɔ ɔmɔɛ ɔe lɛ, 'kɪ bu yɛɛ -Yusu -tɪ, 'ye ɔbu ε mɔ hɪ, -ε di ɔe nu, ɔ 'mu ɔv 'la,

60 kɛɛ, ɔ 'yɪ 'lɪ ɔɪ kɪkade ɔɔɔ 'lɪ 'yee -nɪ, 'ε mɔ ɔhan-tɪ, -hɛhɪpɔ -hɔɔhɔɪ, 'v 'ma ɔa hɪ 'lu blɛ. Bu nɪ 'kɪ 'v bu, -ε -bɪ nyibli nɪ 'hɔɛn ɔplu 'v nɪ,

61 ɔ wen: «Nyiblo -bu, ε wen 'nɪ, ε -wɛ 'lɪ bu 'wla

Nyɪsua a 'kayu gbagbu ni, 'ti-bu pu ɔv ni de, 'ki 'li -nyrɔwi ni ta 'kwli.»

62 -E -bi -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu 'du ye', 'e 'beti -Yusu, e wen: « \square Bi -ti a pepe -bu, nyibli -bu, v yi -mu -yee -ni, \square yi -ti -kɔ, -bu \square tu \square nu \square wɔn?»

63 Kεε, -Yusu 'yi \square i -ti \square du kle -hihia -ni. -E -bi -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu yi \square i 'ni -lee -ni, e wen: «'N -hɔε \square e ni, -bu 'sɔv -ni, 'ki 'li 'Klikuninyɪsua a 'nyre 'kwli, 'bu mɔ, \square ni mɔ Wanyɔ -mu', Nyɪsua pu la lε, e di la ya, kɔ, 'bu mɔ, \square ni mɔ Nyɪsua a 'Yu.»

64 -E -bi e \square tu \square o \square wɔn, e wen: «Iin, 'mɔ \square niɔ. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, kɔε ke 'ki mɔ bu, a di 'mu 'ni 'ye, 'mɔ -bu, -e mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'mu 'v 'Klikuninyɪsua a diidekɪbia ki bu ni, 'mu 'li yako 'kwli -hɔn, 'ki 'li 'nuŋmi 'kwli.»

65 -Yusu bu pu 'ki lε, -E -bi -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu a 'mu, e cɪcra 'a dɪɔnv wlawlv lε, yrv a -ti, e wen: «E -hεε Nyɪsua a -ti lε. -A 'ni 'mɔɔ 'ki -hehinyibli \square du lε. 'Aan 'mumu, a 'wɪn -ti, e -hla ni. A 'wɪn ni, -te e nu Nyɪsua a -ti a lε-hεεlε.

66 -Bi' a pu 'li?» -E -bi v \square tu \square o \square wɔn, v wen: «E mɔ \square han-ti \square niɔ, e -hεε Nyɪsua a -ti lε. 'A -ti, e kɔ 'kukɔv.»

67 -E -bi v -tva 'a hiɔn a 'hinhren, 'ki 'v 'a yigbakla yi, kɔ, 'v yi \square i ŋmli -bii -ni, 'v pu 'li \square i 'ŋmi nɔv' lε,

68 v wen: «-Mɔ -mu', -e mɔ Wanyɔ, -mɔ mɔ

winwlon-hanyɔ. 'A -ti, lee ne -a mu, nyiblo a 'di -bi -hren -mu de 'li?»

-Te Pielɪ pu la lε, -e mɔ, e 'yi la -Yusu -yi

(Maki 14.66-72; Luku 22.56-62; Saan 18.15-18,25-27)

69 -Te -tebli a pepe a 'mu, e mi 'lu -mɔ, 'ki Pielɪ 'tiε ni 'li -yaa a 'mu 'kwli. Bu ni 'ki 'v bu, -e -bi 'yu nyrɔyu \square du, -e mɔ 'kayu a 'mu, 'a -kvannunyo -bi, e nɔ- 'yɪya 'v \square v 'hvi bu, e wen: «-Mɔ -bu, -kɔ -Yusu -mu', -e kɔ 'li Galileblugba 'kwli 'hven-, 'a mu -nɪnε la 'hvi.»

70 Kεε, Pielɪ -ga ni, 'ki 'v nyibli a pepe ye', e wen: «-Ti -mu', -hle, 'ni -yru \square o li \square i lε,»

71 'ε -hɔn 'v \square v 'hvi, 'ε mu 'li -yaa a 'mu 'a paale'. -Te e nyre 'v, -e -bi 'yu nyrɔyu -bi 'ye \square e ni de, 'ε lee nyibli -mu', -v ni 'v, e wen: «Nyiblo -bu, a yi 'ye, e kɔ Nasaletɪ a -Yusu 'hven-, v nu- nɪnε -mɔ 'hvi.»

72 Kεε, Pielɪ 'tiε -ge, e wen: «'N 'sɔv ni, nyiblo -bu, -kɔti a hle, 'n 'yi \square i -yi.»

73 -Te ti gbi -hi, -e -bi nyibli -mu', -v ni 'v, v 'yɪya 'v Pielɪ 'hvi bu, v wen: «E mɔ \square han-ti \square niɔ, -mɔ -bu, -mɔ -Yusu a -nagbopi* \square niɔ, -kɔti -te -ni 'puple, e tve ne -a mu ni, -e mɔ, -mɔ Galilekɔeyu \square niɔ.»

74 -E -bi e wen: «'Bu mɔ, 'ni yi hi ni ni, Nyɪsua bu pu 'mu 'jrv yi. 'N 'sɔv ni, nyiblo -bu, -kɔti a hle, 'n 'yi \square i -yi.» Ti ni -do a 'mu 'yri, -e -bi hape da -nyre ni.

75 -E -bi -ti -mu', -Yusu lee wen Pielɪ, e bi 'li \square i 'kwli.

KE- ε pu□v yi: «'Tι- hape 'mu -nyre da, -di nu 'na -mo-gaawu nu ta, -ε mo, □yi 'mu -yi.» -Te ε bi 'h□i 'kwli, -ε -bi ε 'hri 'li -yaa 'kwli nu, 'ε -tua wuwe, 'kla-wliye'yia a -ti.

27

-Te v gba la 'li -Yusu Pilati yi

(Maki 15.1; Luku 23.1-2; Saan 18.28-32)

¹ -Te -nyre -nye, -ε -bi Nyisua a -cohlpinyu* gbagbi a pepe 'kukue le, v ko -Juukue* a naanyu 'huen-, 'v -yra□a, 'ki bu 'la -Yusu.

² -ε -bi v wen: «Ba lee ne -aan 'seyo, bu mua □ne, v 'mu 'h□i -gubnoma Pilati -mo gba.» (Pilati a 'mu, Romakue a 'kun gbagbu, ε no- □tu la 'v□v gbata ki bu.)

-Te Judia nu la 'kukuv
(Nunu-tebli 1.18-19)

³ Judia -mu', -ε pu -Yusu 'a yraanyibli -ji', -te ε 'win, -ε mo, -gbolugbo a nyibli -yra□a ni, -ε mo, v di -Yusu 'ni 'la, -ε -bi ε pi □wli le, 'ki 'v de -mu', ε -nu a -ta'. 'Kla bu yi□i -wliye ni 'ye, ε no- mo 'wliyo a (30) -wlv □tu 'v -pu -mu', Nyisua a -cohlpinyu* gbagbi, v ko 'blugba a ye'nanyu 'huen-, v -nyi□e, bu gba □nu□v yi, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau bu,

⁴ 'ti- bu lee □nu: «'N nu de 'kuku, -te 'n pa 'v, 'ni pu 'a mu nyiblo -bu -ji', -ε 'yi □dedede -nu, -bu bleε 'kukuv yi.» Kee, v □tu□o □wōn, v wen: «-A mu -bu, -a 'yi 'h□i -mo -ko. -Mo ko 'h□i -mo.»

⁵ ε no- mo Judia bu -gbla 'wliye a 'mu, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau bu. -Te ε 'hri, -ε -bi ε pu 'a dionu 'lulu lo.

⁶ -Te Judia 'la 'ki 'a dionu, -ε -bi 'wliye -mu', ε -gbla wen 'ki, Nyisua a -cohlpinyu gbagbi 'ti□i le, v wen: «ε mo -hlu a 'wliye □nu. -Aan tete wen 'ni, -a 'ni 'puv 'li 'wliyedu a 'mu Nyisua a 'kagbau a -drōo 'kwli.»

⁷ -Te v hla -ti a 'mu, -ε -bi v -yra□a ni, 'ki bu nu 'wliye a 'mu, bu -to -ci -mu', v deε yinunyō a -ci, -ε di□e nu, v 'mu -ci a 'mu 'dagbi a 'dabi -mo' nu.

⁸ ε no- ko -ti, kue la 'li bu, -bu ye ti -bu ki, -ci a 'mu, 'v deε □ne -hlu a -ci.

⁹ -Te de a 'mu, ε mu la 'lu -mo, -ε -bi -ti bu, Nyisua a winwlon-hanyo* Selemi 'cri la, ε no- mu la 'lu -mo. -Ti a 'mu, ε 'cri la, ε no- -bu: «D gba 'wliyo a -wlv □tu 'v -pu -mu' ni, -ε mo 'wliye -mu', Yisraekue ween la ki, bu 'pee la -ni, 'ki 'v 'a -ta',

¹⁰ 'v -to yinunyō a -ci, □wi yi -te Kukonyo Nyisua nu la 'a hihla.»

-Te Pilati pu la -Yusu -bati le

(Maki 15.2-5; Luku 23.3-5; Saan 18.33-38)

¹¹ -Yusu -mo -bi, 'ki v gba 'h□i -gubnoma Pilati yi, -gubnoma a 'mu 'ε -tua 'a le'betile, ε wen: «□Bi -mo mo le'betile, ε wen: «□Bi -mo mo -Juukue* a bodio?» -ε -bi -Yusu wen: «Iin, 'mo □nu.»

¹² ε no- mo Nyisua a -cohlpinyu* gbagbi bu yeε □ne -ti -huhui, keε, -Yusu 'yi -ti □du □wōn □tu.

13 -E -bi Pilati 'beti□e ni de, ε wen: «□Bι -ti a pepe -bu, υ yi -mu 'hvi le 'ye, □ni 'win□i li?»

14 KEE, -Yusu 'yi winbu □du kle -hihia -ni. E mo de □ni□, 'e kee -gulunuma Pilati a □wlv le diaki.

-Juukue wen 'ni, bu koo 'u -Yusu tugbe 'yie, ε 'mu 'ku (Maki 15.6-15; Luku 23.13-25; Saan 18.39-19.16)*

15 'A -ne le'mimle, -ε mo Paki a ti 'yri, -gulunuma Pilati ko bu te □jklapi ni -do -mu', -Juukue di -hua bu.

16 E ko la □jklapi □du. 'A 'nyre mo la Balabasi. Nyibli a pepe yi la□a ni, -ε mo, ε mo la -balonyo □ni□.

17 -Te nyibli 'kukue 'ki le, 'ki 'li Pilati -mo, -ε -bi Pilati a 'mu, ε 'beti □nu ni, ε wen: «Balabasi ko -Yusu -bu, υ deε Nyisua ko Wanyo 'hven-, nyiblo a 'di -bi a -hue □bu te bu 'li?»

18 Pilati 'bu yi 'puple le ni ni, ε 'wi yi, ε yi□e ni, -ε mo, 'ki 'li ca 'kwli, 'ki -Juukue a nyibli gbagbi naa 'li, 'u pu□u -Yusu -ji', -ε di□e nu, ε 'mu□u 'la.

19 Pilati bu ni 'ki 'u -batipule', -ε -bi 'a nugba ya□a win yi, -ε mo: «□Ni 'nuo 'li nyiblo -mu' □dedede -mo, -ε nu□o, ε 'yi □dedede -nu, -bu nyre yi, -ε nu□o, 'tolwo -bu, 'ki 'li yanie 'kwli, 'n 'ye □hven diaki a -ti.»

20 -Te de a 'mu, ε mi 'lu -mo, -ε -bi Nyisua a -cohlonpinyu* gbagbi ko -Juukue a 'blu 'hven-, υ lee nyibli a pepe ni, 'ki bu lee

Pilati, bu te Balabasi bu, ε 'mu -Yusu 'la.

21 -E -bi -gulunuma Pilati 'beti ni, ε wen: «Nyibli ni 'hven -mu' 'nyi, nyiblo a 'di -bi a -hue □bu te bu 'li?» -E -bi υ wen: «Balabasi!»

22 -E -bi Pilati wen: «'Bu mo, 'ni te Balabasi bu, de a 'di -bi a -hue □bu nu -Yusu -bu, υ deε Wanyo -mo 'li?» E no- mo 'waa pepe bu □tu□o □won, -ε mo: «Koo 'u□u tugbe 'yie, ε 'mu 'ku!»

23 -E -bi Pilati wen: «De -hvan a 'di -bi ε -nu, -kotu 'ni kve 'u□u tugbe 'yie 'li?» KEE, υ 'yee 'li win, υ wen: «Koo 'u□u tugbe 'yie, ε 'mu 'ku!»

24 Pilati 'ye□e ni, -ε mo, ε 'yi 'li□i 'li -we, bu □tu □nu □won. 'Waa -cici a lepupu bu yi kle ni -bii -ni, ε no- mo bu 'du 'nie ye', bu yra □jre, 'ki 'u nyibli a pepe -mu' ye', bu -lee □nu, -ε mo: «'Mo -bu, 'n 'yi□i ki wen, nyiblo -bu, 'a -hlu bu 'wle bu. 'Aan □gbetu, 'a mu -hue□e.»

25 -E -bi nyibli a pepe a 'mu, υ □tu□o □won, υ wen: «-A ko -aan 'yonu 'hven-, -a nyra bu, 'ki 'u 'a 'kuku a -ta'.»

26 Bu pu 'ki le, -ε -bi Pilati te Balabasi bu, 'ti- 'ε lee ne 'a 'seyo, 'ki bu bii -Yusu lokue. -Te υ -we 'a bibie -mo, -ε -bi ke- ε pi 'a 'seyo a 'mu yi, ε wen: «Ba gba□a, ba koo 'u□u tugbe 'yie, ε 'mu 'ku!»

-Te 'seyo 'cee la -Yusu (Maki 15.16-20; Saan 19.2-3)

27 Pilati bu pu 'ki le, -ε -bi 'a 'seyo gba -Yusu ni, 'ki 'li Pilati a -yaa 'kwli, -te 'waa

bunule ni 'u, 'u da 'waa 'bio
'seyo a pepe.

28 -Te u nyre 'ki 'u, -e -bi
u -he -Yusu wlawli, 'u puu
wlawlu -johun,

29 ko, 'u hlaa ne
'witiklaun le. 'Witiklaun a
'mu, e no- u tuo 'lu, 'u
'nyraa kotu -ji', 'ki 'li 'a
diidedabu 'kwli, 'u blaa
kwli yi bu, 'u 'cee ne, u
wen: «-Na 'wio mo, -Juukue*
a bodio.»

30 'u -gble 'liu huon 'yi le,
'u -haa kotu -ji', 'u pu 'u ne
'lu le.

31 -Te u -we 'a 'caale -mo, -e
-bi u -he 'kiu wlawlu -johun
a 'mu ni, 'u puu 'a gbetu a
wlawli, 'ti- u tuo ne 'dio, 'u
gbe 'liu -tite -mu', u di 'liu
tugbe 'yie -koo -ni.

*-Te u koo la 'u -Yusu tugbe
'yie, -e die nu, e 'mu 'ku*

*(Maki 15.21-32; Luku
23.26-43; Saan 19.17-27)*

32 -Te u yi 'ki 'dio ni
ti, -e -bi u ko nyibehian
du 'huon-, u nmee ni.
Nyibehian a 'mu, 'a 'nyre mo
Simo. 'Ki e ko 'li Sileniduo
'kwli. Nyibehian a 'mu, e no-
'seyo -klo, 'u ni 'uu ke', 'e
'ble tugbe -mu', -e ko 'yie u
di 'u -Yusu 'u -koo -ni.

33 -E -bi 'ki u nyre 'u
-tite -mu', u dee Golugota, -e
hen 'nyre dugba -mu', u dee
'Lukla.

34 -Te u nyre 'u, -e -bi u
-hwe bu -nyie no, -e ko -mo
u pu 'li -ci kijklakui. -Te e
tee wlon, -e -bi e 'yi 'a
'nina -hua.

35 'Ki 'u -tite a 'mu, 'ki u
koo 'uu tugbe 'yie, 'u pu
'wla, -e die nu, u 'muu 'ye,

-te u di -Yusu a 'hulepu-tebli
a gigla nu.

36 'Ki u ni 'u bu, -e die nu,
u 'muu 'yie tu.

37 'Ti- 'u 'cru 'u 'plankibia
ki, -ti -ko -ti u koo 'u -Yusu
tugbe 'yie. -Ti a 'mu, e
no- -bu: «Nyiblo -bu, e no-
mo -Yusu, -e mo -Juukue* a
bodio.» Tugbe a 'mu, -e ko
'yie u koo 'u -Yusu, e no- ko
'lu yi u 'maa 'li 'plankibia a
'mu bu.

38 Ti ni -do a 'mu 'yri, 'ki 'u
-Yusu 'huu, u koo 'u -balonyu
ni 'huon, 'ki 'u 'waa -ne ti
'yie, -do 'ki 'li 'a diidekibia
ki, -do -bi 'ki 'li 'a kam-
lakibia ki.

39 -E -bi nyibli -mu', -u yi
-hi, u -hee 'yri, 'ti- 'u gbepu
'lu le,

40 u wen: «-Mo -bu, -e pu
le, -e di la Nyisua a 'kagbau
'wla, 'ti- -e die pu, 'ki 'li
-nyrowi ni ta 'kwli, 'bu mo,
ni mo Nyisua a 'Yu, wa
-dionu, mu 'u tugbe -mu'
'yie -hon, mu ti.»

41 -E -bi Nyisua a
-cohlonpinyu* gbagbi, ko
tetetoonyu, ko 'bu a nyibli
-bi 'huon-, -u ni 'u -we, u
-hee 'yri le -we, u wen:

42 «E wa nyibli -bi, kee, e
'yi 'li 'a dionu a wowa 'li -we.
'Bu mo, Yisraekue a bodio,
bu -hon 'u tugbe -mu' 'yie,
bu ti, -te ti ne -bu. 'Bu mo,
'bu -hon 'u tugbe 'yie, -a di
puu haan-ti, -e mo, e no-
mo Wanyo.

43 E kuo Nyisua wlu yi.
'A -ti, Nyisua a 'mu, 'bu nu
ne, -e -bi bu -hee ne. 'Bu
nyiblo -bu, e hlaa ni, -e mo,
e mo Nyisua a 'Yu ni.»

44 Kε- ni -do -balonyu ni 'hwen- -mu', u koo 'u 'waa ti 'yie le, 'ki 'u -Yusu 'hul, u ni, 'u 'cee [ne -we.

-Te -Yusu nu la 'kukuu
(Maki 15.33-41; Luku 23.44-49; Saan 19.28-30)

45 'Yru bu yi 'u 'lu a -heyri' ni nyre, -ε -bi halo ka -tutu a pepe ki. Halo a 'mu, ε ni 'u -nunu 'ε ye 'yru-hiile a ti ki.

46 -Te 'yru-hiile a ti a 'mu, ε yi 'u nyre, -ε -bi -Yusu 'yaa 'li win, ε wen: «Eli, Eli, lama sabatani?», ε [hen 'nyre: «Nyisua o, Nyisua o, de- ko 'mo -ha 'yie -mo 'li?»

47 Nyibli -mu', -u ni -tuo ki, ke- 'waa de -bi pi: «Nyisua a winwlon-hanyo Eli ε de.»

48 'Ki 'li [nu 'nyi, ε ko nyiblo -bi, 'ε 'gba ci le, ti ni -do a ti 'yri, 'ε 'du -sapoo ye', 'ε 'nyra 'li [li lipano -mo, 'ε mua 'u [u tugbe blöblu 'lu le, 'ε -nyi [e -Yusu, -ε di [e nu, ε 'mu [u 'na.

49 Kε- -u -bi pi, u wen: «-Ba pu 'u 'yie bu, 'bu mo, Eli 'bu di di, ε 'mu [u -hee -ni, -a 'mu [u 'ye.»

50 Bu ni 'ki de a 'mu -mo, -ε -bi -Yusu 'gbo ni de, 'ε mla -hunhlon.

51 Ti ni -do a 'mu 'yri, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau -mu', -ε ni 'li Jrusredio 'kwli bu, danu gbagbu -mu', -ε 'be 'kayu a 'mu [tio, 'ε -ki wlon pepe, kwe 'li 'a 'lu yi bu, -bu ye 'a [hlondε ki, -tutu 'ε 'huhle -ni, 'hi gbagbu 'u -kiki wlon le,

52 'dabi 'u [ga wlon le, nyibli, -u 'ku la, 'u yi 'klo le 'hri,

53 'ti- -nyrowi ni ta 'mu -hi mo mu, -ε -bi -Yusu -hon 'li 'kukonyibli 'nyi ni, 'ε 'hri 'klo, nyibli a 'mu, 'u -hon 'li 'dabi 'kwli le, 'u pa 'li Jrusredio 'kwli, -ε mo Nyisua a 'dio, nyibli -huohu 'u 'ye [nu.

54 'Ki 'u -Yusu [hlon, 'ki Romakue a 'seyo a nyiblo gbagbu -bi nyra 'u bu, ε ko 'a 'seyo -mu', -u [tui [e 'yie 'hwen-. -Te u 'ye -tutu a 'huhlele, ko -tebli a pepe -mu', -ε mi 'lu -mo 'hwen-, -ε -bi huannu bi 'li [nu 'kwli, u wen: «ε mo [han-ti [nio, nyiblo -bu, ε mo la Nyisua 'Yu [nio.»

55 Nugbi -huohu ni 'u, 'u hloo 'u -te a 'mu -mo le de gbe. -Tebli a pepe -mu', -ε mi 'lu -mo, u yi [ti 'ni 'ye. Nugbi a 'mu, u nu- yi la -Yusu [wien le kwe, kwe 'li ti -mu' -ko 'yri ε ni la 'li Galileblugba 'kwli, 'u yi la [a -hee -ni.

56 'Ki 'li [nu 'nyi, 'ki Madala a Mari ni 'li, ko Mari -mu', -ε mo Saki ko Sosti a 'dii, ko Sebede a 'yonu a 'dii.

-Te u pu la 'li -Yusu 'dabio 'kwli
(Maki 15.42-47; Luku 23.50-56; Saan 19.38-42)

57 -Te 'to yi ni -wen, -ε -bi dekonyo [du nyre 'u -tuo a 'mu ki. 'A 'nyre mo Sosefu. 'Ki ε ko 'li Alimatedio 'kwli. Sosefu a 'mu, ε mo -Yusu a -nagbopi* [nio -we.

58 ε no- -mu, -ε lee Pilati, 'ki bu wen, bu -ha 'u -Yusu a -plahu tugbe 'yie, ε 'mu [u 'u -ha. -ε -bi Pilati lee ne 'a 'seyo ni, 'ki bu -nyi Sosefu

-Yusu a -plahvi a 'mu, -ε di□e nu, ε 'mu□v 'v -ha.

⁵⁹ -Te v -nyi□e -plahvi a 'mu, -ε -bi ε gba□a ni, 'ε 'hnhian□a -jise le,

⁶⁰ 'ti- 'ε gba 'li□i -tite -mu', ε di 'v□v □tuu -ni. 'Ki 'li -tite a 'mu, 'hi□ gbagbv ni 'v, 'ε hlo la yra, -wen dugba. 'Ki 'li 'hi□ gbagbv a 'mu 'kwli, 'ki v 'bluu la 'li 'dabio (ti □dv a ti 'yri la, -ε 'wi la -wlukayu yi). 'Ki 'li 'dabio a 'mu 'kwli, 'ki ε pv 'li -Yusu a -plahvi, 'ti- 'ε nu 'hi□ 'pap□, -ε ni 'v, -ε □hian 'li -m□ le, 'ε ka 'dabio a 'mu yi. -Te ε -we -m□, -ε -bi ε mu ni.

⁶¹ Madala a Mari, k□ Mari -bi -mu' 'hven-, v ni -tuo ki, 'v 'be 'dabio 'yi, 'v ni bv.

'Seyo -mu', -v □tui -Yusu a 'dabio 'yie

⁶² -Nyr□w□ -mu', -ε yi -hi, 'ti- -wuwle-nyr□w□* 'ε yi 'v nyre. -ε -bi Nyisva a -cohlonpinyu* gbagbi, k□ Falisi□tumu* a nyibli 'hven-, v 'kukue le, 'v mu 'v Pilati ye',

⁶³ v wen: «Nyibeyu o, -ti bi 'li -a mu 'kwli. ε n□- m□, -te hulek□ny□ -mu', ε ni la 'klo, ke- ε pi la: 'Bu m□, 'ni 'ku, -nyr□wi ni 'hven 'bu -hi, ta a -nyr□w□ 'kwli, 'n k□ □bv 'hri 'klo.

⁶⁴ 'A -ti, -a -hve□e ni, -bv lee -na 'seyo, bv □tu 'a 'dabio a 'mu 'yie -tutu, -nyr□wi ni ta bv -yre 'lu, -ε di□e nu, 'a -nagbopu* 'ni □ha di, v 'ni □ha 'a -plahvi 'yri, 'ti- v 'ni □ha nyibli le -lee -ni, -ε m□, ε -h□n 'li 'kuk□nyibli 'nyi ni, 'ε 'hri 'klo. Hiv a 'mu, ε di

ni 'kli ki, ε 'mu 'v 'a yi-hede 'v -hi.»

⁶⁵ -ε -bi Pilati □tu □nu □w□n, ε wen: «'Seyo, nu- -mu'. Ba mu, ba lee 'seyo a 'mu, bv □tu 'dabio a 'mu 'yie, -te a ni 'a -hvhva.»

⁶⁶ ε n□- m□ bv mu 'li 'dabio yi, 'hi□ -mu', v nu wen, 'v ka wen -Yusu a 'dabio yi, 'v □tu□o yruule, 'v □tu 'v 'seyo -ni wen ble, -ε di□e nu, v 'mu 'dabio 'yie □tu. (Yruule a 'mu, v □tu 'hi□ a 'mu, ε di □nu□v 'ni -t□□ -ni, 'bv m□, nyiblo 'bv kla 'dabio a 'mu yi.)

28

-Te Nyisva -ha la -Yusu 'klo

(Maki 16.1-10; Luku 24.1-12; Saan 20.1-10)

¹ -Te -Juukve* a -wuwle-nyr□w□* a 'mu, ε -hi, 'a 's□ondi a -nyragbli, Madala a Mari, k□ Mari -bi -mu' 'hven-, v nu- mu -Yusu a 'dabio 'ye m□.

² Ti ni -do a 'ti 'yri, -ε -bi -tutv -tva 'huhlele, -ε nu□o, Nyisva a leleny□ -h□n 'li yako 'kwli, 'ε blike kvanth□ -mu' le, v -nu, 'v ka -Yusu a 'dabio yi. -Te ε blike□e le, -ε -bi ε ni□i ki bv.

³ Nyisva a leleny□ a 'mu, ε yi 'ni wln, -wen -te yako ni 'yii a pupbv, 'a 'huhlepu-tebli 'ple ni diaki, 'ε 'wi -nyre yi.

⁴ 'Seyo -mu', -v □tui 'dabio 'yie, -te v 'ye de a 'mu, -ε mi 'lu -m□, -ε -bi hvannv -tva 'waa nunuo diaki. 'A -ti, v yi 'ni 'huhle -ni, 'v bibi □hl□n le, 'ti- 'v pe 'ki 'v ble, -wen nyibli, -v 'ku.

5 -E -bi ke- Nyɩsua a lelenyɔ pɩ nɔgbɩ -mɔ' yɩ, ε wen 'nɩ: «'A mɔ -mɔ', a 'nɩ 'pie 'lɩ hɔannɔ. 'N yi□e nɩ, -ε mɔ, -Yusu -mɔ', ɔ kɔɔ 'ɔ tugbe 'yie, ε nɔ- a □mɔe le.

6 E 'yɩ 'nε- -nɩ, □wɩ yɩ -te 'a □gbetu, ε nu la 'a hɩhla, Nyɩsua -ha 'lɩ□ɩ 'kukonyibli 'nyɩ nɩ, 'ε -ha□a 'kɔ. Ba 'de, ba 'ye -tɩte, ε pɛ mɔ mɔ bu.

7 'A -tɩ, ba 'kɩka -nɩ, ba lee nε 'a -nagbopɔ*, -ε mɔ, Nyɩsua -ha 'lɩ□ɩ 'kukonyibli 'nyɩ nɩ, 'ε -ha□a 'kɔ. -Yusu a 'mɔ, ε nɔ- di 'hru 'nyεε -nɩ, ε 'mɔ 'a mɔ -ple, 'kɩ 'lɩ Galileblɔgba 'kwli. 'Kɩ a di 'lɩ□ɩ bu -yεε -nɩ. -Tɩ 'n kɔ □bu lee wen 'a mɔ, ε nɔ- □nɩɔ.»

8 -Te ɔ wɩn -tɩ a 'mɔ, -ε -bi ɔ 'kɩka nɩ, 'ɔ -hɔn 'lɩ 'dabio yɩ. Hɔannɔ yɩ wen □nɔ nɩ ni, kɔ, dɔdɔ yɩ wen □nɔ nɩ ni, 'ɔ 'gba ci le, -ε di□e nu, de -mɔ', -ε mu 'lu -mɔ, ɔ 'mɔ□ɔ -mɔ le na -teε, 'kɩ 'ɔ -Yusu a -nagbopɔ ye'.

9 Bu yɩ 'kɩ nɩ mi, -ε -bi tɩ nɩ -do a tɩ 'yri, -Yusu di □nɔ ye' 'be mɔ, ε wen: «'Aan 'wio,» ɔ nu- -mɔ -bi, -te ɔ 'ye□e, 'ɔ 'yɩya 'ɔ□ɔ 'hɔɩ bu, 'ɔ bla□a kwli yɩ bu, 'ɔ kɔ 'a buɩ, 'ɔ -tɩa 'a -tɩ a 'yi'buale.

10 -E -bi ke- -Yusu pɩ □nɔ yɩ, ε wen: «'A 'nɩ 'pie 'lɩ hɔannɔ. Ba mu, ba lee 'na -nagbopɔ, bu mu 'lɩ Galileblɔgba 'kwli. 'Kɩ ɔ di 'lɩ 'mɔ bu -yεε -nɩ.»

'Seyo -mɔ', -ɔ □tui la -Yusu a 'dabio 'yie, ɔ nu la hɩ

11 -Te nɔgbɩ a 'mɔ, ɔ mi 'kɩ 'lɩ -Yusu a -nagbopɔ* -mɔ, -ε -bi 'seyo -mɔ', -ɔ

□tui -Yusu a 'dabio 'yie, 'waa nyibli -bi 'ya 'dɩɔ, 'ɔ lee Nyɩsua a -cɔhlɔnpinyɔ* a nyibli gbagbɩ -teblɩ a pɛpɛ -mɔ', -ε mu 'lu -mɔ.

12 -Te ɔ 'wɩn, -ε -bi ɔ kɔ 'blɔ a nyibli 'hɔen-, ɔ 'kukue le, -ε di□e nu, ɔ 'mɔ -tɩ a 'mɔ le -pɔpɔ -nɩ. -Te ɔ pɔpɔ 'kɩ□ɩ' le, -ε -bi ɔ wen□e kɩ, 'kɩ bu -ha 'lɩ 'wli -hɔhɔɩ, bu -nyɩ□e 'seyo a 'mɔ. -Te ɔ -nyɩ 'kɩ □nɔ□ɔ,

13 -ε -bi ke- ɔ pɩ □nɔ yɩ, ɔ wen: «Ke- ba pɔ: -A nɩ nɩmena', -Yusu a -nagbopɔ 'ɔ di 'tɔ, 'ɔ 'yri 'a -plahɩ.»

14 Ke- ɔ pɩ de: «'Bu mɔ, -gɔlɔnɔma 'bu 'wɩn, -a di 'a kle-hɩhɩale 'nɩ yi, -ε di□e nu, a 'nɩ □ha 'kla-wliye'yɩya 'ye,»

15 'seyo 'ɔ gba 'wliye a 'mɔ, de -mɔ', 'blɔ a nyibli pɔ le bu nu, 'ɔ nu□o. E nɔ- nu□o, -hɔn 'ɔ -nyrɔwɔ a 'mɔ 'yie, -bu ye -nyrɔwɔ -bu kɩ, -tɩ a 'mɔ, 'ε 'heen bu, 'kɩ 'lɩ -Juukɔε* 'nyɩ.

-Te -Yusu 'hru la 'a -nagbopɔ* yɩ

(Makɩ 16.14-18; Luku 24.36-49; Saan 20.19-23; Nunu-teblɩ 1.6-8)

16 -Te de a 'mɔ, ε -hi, -ε -bi -Yusu a -nagbopɔ nɩ -pu □tu 'ɔ -do -mɔ', ɔ mu nɩ, 'kɩ 'lɩ Galileblɔgba 'kwli, dɔgba -mɔ', -Yusu tɔɔ la □nɔ, ε nɔ- ɔ 'ya 'lɩ 'lu.

17 'Kɩ dɔgba a 'mɔ 'lu, 'kɩ ε 'hru 'lɩ □nɔ yɩ. -Te ɔ 'ye□e, ε nɔ- mɔ bu bla□a kwli yɩ bu, bu 'bua nε 'a -tɩ 'yi. Kee, 'kɩ 'ɔ -tɩte a 'mɔ, 'kɩ nyibli -bi nɩ 'ɔ, 'ɔ 'ye nɩ pɔ□ɔ □haan-tɩ, -ε mɔ, -Yusu □nɩɔ, -ε 'hru □nɔ yɩ.

18 Ɛ nɔ -mɔ -Yusu bu 'yɪya
 'ɔ ɲɔ 'hɔɪ bu, ɛ wɛn: «Kɔɛ
 'lɪ yakɔ 'kwli bu, -bu yɛ -tɔtɔ
 kɪ, 'klɪ a pɛpɛ, 'n ni, 'nɪ kɔɔ
 nɛ 'a -nɛ ɲdedede win kɪ,
 Nyɪsɔa, nɔ- -nyɪ 'mɔɔ.

19 Ba mu 'lɪ dakɔ a pɛpɛ
 -mɔ, -ɔ nɪ 'nɛ- 'klɔ kɪ, ba
 nuɔ, bu -hɛ 'na -nagbɔpɔ.
 Ba pɔ ɲɔ 'nie 'lu lɛ, 'kɪ 'lɪ
 -aan 'Baɪ Nyɪsɔa, kɔ 'a 'Yu, kɔ
 'a -Hihɪu* a 'nyrɛ 'kwli.

20 Ba tɔɔ ɲɔ, 'kɪ bu ɲtuu
 'ɔ -tɪ a pɛpɛ -mɔ, 'n lee nɛ
 'a mɔ, ba nu. Ba kɔ 'a yiyie,
 -ɛ mɔ, 'kɪ 'n di 'ɔ 'a mɔ 'hɔɪ
 nɪ, 'a -nɛ -nyrɔwɔ, ɛ 'mɔɔ
 gba -gbagba, 'klɔ 'mɔ 'ɔ -wlu
 -hɔn.»

**-Yusu a -ti, -te
MAKI
-mo -bi, ε nu la 'a
'cicru**

-Te Saan Batist hle la Nyisva a -ti, ko, -te ε pi la nyibli 'nie 'lu le

(Matie 3.1-12; Luku 3.1-18; Saan 1.19-28)

¹ Nyisva a □haanwin, ε nɔ- 'cru 'ne- 'cɾien -bu 'kwli. Nyisva a win a 'mu, 'a 'Yu a -ti, ε ne -mo le. 'A 'Yu a 'mu, 'a 'nyre mo -Yusu 'Klisu.

² Ti □du a ti 'yri, (-te u 'tie 'ye la -Yusu ni kuε,) ε ko la Nyisva a winwlon-hanyɔ* □du. 'A 'nyre mo la Esai. -Yusu ko nyiblo □du 'hɛn-, -ε mo Saan Batist, u nu- ko -ti Esai a 'mu, ε 'cru la 'li Nyisvacɾien 'kwli. -Ti a 'mu, ε nɔ- -bu:

«Nyisva wen 'ni:

'Na 'Yu o, 'n di -ha nyiblo,

'ku 'u 'na -kuan a -ta',

ε 'mu mu, ε 'mu -na 'hru yi kla,

'ti- □mu 'li nyre.

ε 'wi yi, nyiblo a 'mu,

ε di kla nyibli a □wli ye,

'ti- □mu 'li nyre.»

³ 'Ku 'li 'cɾien a 'mu 'kwli, u 'cɾi la -ti -bi. -Ti a 'mu, ε nɔ- -bu:

«Nyisva wen 'ni:

Nyiblo a 'mu, -te -mu', 'du bii 'li yi,

'ku ε di 'li 'ti.

'Bu mo, 'bu yi ni hle, ε di 'yaa 'li win,

ε 'mu le pu:

'Hru -bu, Kɔkɔnyɔ di na,

ba 'sii □ne yi,

'ti- Kɔkɔnyɔ a 'mu, ε 'mu di. ε 'wi yi, 'aan 'klo bu 'sii 'u yi, -ε di□e nu, a 'mu -mo -we, 'ti- Kɔkɔnyɔ 'mu di.»

⁴ -Te Esai a 'mu, ε nu la 'a hihla, ke- nyiblo a 'mu, ε nu naale. ε nɔ- mo Saan Batist. Saan a 'mu, -te -mu', 'du bii la 'li yi, 'ku ε 'ti la 'li, nyibli 'u mi la 'li□u -mo. 'Bu yi ni hle, ε 'yεε 'li win, 'a win 'ε yi -tebli 'nyu le -gbe, ε wen: «Ba yru□o, 'ku 'li 'aan □wli ku, -ε mo, a ni yinyre-tebli, 'ku 'u Nyisva ye'. Ba hie 'u yinyre-tebli a 'mu bu, ba -nyi 'aan 'klo a pepe Nyisva, Nyisva 'mu 'aan yinyre-tebli 'wɔwla -ni, 'mu 'a mu 'nie 'lu pu.»

⁵ Nyibli -huɔhuɔ -mu', -u 'ti 'li Sudeblugba 'kwli, ko 'duɔ -mu', -ε mo Jrusε, ke- u ni la, 'u mi la 'u□u ye', u 'mu 'a win 'win, 'u yi la 'waa yinyre-tebli ye -ween -ni, 'ku 'u nyibli ye', 'ti-, Saan, 'ε pi la □nu 'nie 'lu le, 'ku 'li 'nie gbagbu -mu', -ε ko 'nyre mo Suden -mo.

⁶ Saan a dɔnɔ a wlawlu, ε pi la, ε 'yi la dekonɔ a wlawlu yi 'wi. U nu la □gbuki-so* a -pupui, 'u hla la□a, 'ε neε la□a muṃmako a 'betɔye ku. 'A didide, ε yi la di, ε nɔ- mo 'kolio ko dunya. (Saan mo la Nyisva a winwlon-hanyɔ. ε 'wi yi, -te -mu', 'a 'bio Nyisva a winwlon-hanyu -mu', u ni la 'mu, yi-he-nyre a ti 'yri, ke- Saan a 'mu, ε ni la 'mu -we.)

⁷ Ke- ε pi la nyibli -mu', -u ni la 'u yi, -ε mo: «Nyiblo □du di 'ni di. Nɔ- di 'u 'mu ke' kuε. Nɔ- di 'klu ku ni, ε

'mυ 'b 'mυ -hi, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʋa a 'nyrɛ 'kwli. 'Mɔ -bʋ, 'n 'yɪ nyiblo ɔ̄dʋ 'pa-, 'kɪ ɔ̄bʋ diɔ̄e -hɛɛ -nɪ, 'kɪ 'b 'a -nɛ -kʋandɛ ɔ̄dʋ a -ta'.

8 'Mɔ -bɪ, 'nie 'n pɪ 'a mʋ 'lu lɛ, kɛɛ, ɛ nɔ- -mɔ -bɪ, Nyɪsʋa a -Hihiu*, ɛ nɔ- ɛ di 'a mʋ -nyi.»

Saan, ɛ nɔ- pʋ la -Yusu 'nie 'lu

(*Matie 3.13-4.11; Luku 3.21-22; 4.1-13*)

9 -Nyɔɔwɔ ɔ̄dʋ, -Yusu -hɔn la 'lɪ 'dɪɔ -mʋ', -ɛ mɔ Nasaletɪ, 'kɪ 'lɪ Galileblɔgba 'kwli, 'ɛ mu 'lɪ Saan -mɔ, Saan 'ɛ pʋɔ̄b 'nie 'lu, 'kɪ 'lɪ 'nie gbagbʋ -mʋ', -ɛ kɔ 'nyrɛ mɔ Sudɛn -mɔ.

10 -Tɛ ɛ yɪ 'lɪ 'nie -mɔ nɪ -hʋɛn, -ɛ -bɪ ɛ 'yɛ yakɔ, 'ɛ -kɪ wɔn, Nyɪsʋa a -Hihiu* 'ɛ ɔ̄tɪ 'bɔ̄b 'lu, ɔ̄wɪ yɪ, -tɛ -hungbe 'yɛ nɪ ɔ̄tɪ 'bɔ̄b 'lu,

11 kɔ, 'b 'wɪn Nyɪsʋa a win, 'ɛ -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli. Kɛ- win a 'mʋ, ɛ pɪ: «-Mɔ mɔ 'na 'Yu nɪ -do, 'n nʋɛ -nɪ -tɛɛ. -Nie 'mʋ dɔdʋ.»

12 Ti nɪ -do a ti 'yri, -tɛ dɛ a 'mʋ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ 'kɪ Nyɪsʋa a -Hihiu gba 'lɪ -Yusu -tɛ -mʋ', 'dʋ bii 'lɪ yɪ.

13 -Tɛ a 'mʋ, ɛ -hii 'lɪ -nyɔɔwɪ a -wɪ nɪ 'hʋɛn, 'kɪ 'lɪ mamʋ 'nyi. Ti a 'mʋ 'yri, 'kɪ 'kuo -hʋɪn* a nyiblo gbagbʋ, -ɛ kɔ 'nyrɛ -mɔ Satan, ɛ mu la 'bɔ̄b lɛ ɔ̄tɛɛ mɔ, -ɛ diɔ̄e nu, -Yusu 'mʋ -tɪ 'wla, 'kɪ 'b 'a 'Baɪ Nyɪsʋa ye', kɛɛ, ɛ 'yɪ -tɪ 'wla, Nyɪsʋa 'ɛ tɛ 'a lɛlenyʋ bʋ, 'b -tʋa 'a -hɛɛɛ.

-Tɛ -Yusu da la 'pʋpanyibli nɪ -hɛn, 'kɪ bʋ -hɛ 'a -nag-bopʋ*

(*Matie 4.12-22; Luku 4.14-15; 5.1-11*)

14 ʋ nɪ 'b bʋ -nɪnɪ, -ɛ -bɪ Saan Batisɪ -nɪ wɛn, ʋ pʋɔ̄b ɔ̄jɪ'. -Tɛ ʋ pʋ 'kɪɔ̄tɪ ɔ̄jɪ', -ɛ -bɪ 'kɪ -Yusu mu 'lɪ Galileblɔgba 'kwli, 'ɛ nɛ Nyɪsʋa a win -mɔ lɛ.

15 Kɛ- ɛ pɪ: «Ti -mʋ' -kɔ 'yri Nyɪsʋa di 'b nyibli a pɛpɛ win kɪ -kɔɔ -nɪ, ɛ 'mʋɛ yɛɛ. 'A -tɪ, ba yruɔ̄o, 'kɪ 'lɪ 'aan ɔ̄wɪ kɪ, -ɛ mɔ, a nu yɪnyrɛ-tɛblɪ, 'kɪ 'b Nyɪsʋa ye'. Ba hie 'b yɪnyrɛ-tɛblɪ a 'mʋ bʋ, ba -nyi 'aan 'kɔ a pɛpɛ Nyɪsʋa, kɔ, ba kuo Nyɪsʋa a win ɔ̄wɪb yɪ.»

16 -Nyɔɔwɔ ɔ̄dʋ, -ɛ -bɪ -Yusu mu 'lɪ Galileblɔgba a 'yru wien. Bʋ yɪ 'kɪ 'yru wien lɛ nɪ 'yɛɛ -nɪ, -ɛ -bɪ ɛ yɛ la 'b 'pʋpanyibli nɪ 'hʋɛn ɔ̄dʋ bʋ. 'Waa 'nyrɛ mɔ Simɔ (-ɛ mɔ Pielɪ) kɔ 'a 'dɪayɪ Adre. 'Kɪ ʋ nɪ 'lɪ 'waa 'blagbɪ 'kwli, 'b pɪ 'waa -tati.

17 'Pʋpanyibli nɪ 'hʋɛn a 'mʋ, ɛ yɛɛ 'b bʋ, kɛ- ɛ pɪ ɔ̄nʋ yɪ, ɛ wɛn: «Ba di 'lɪ, a 'mʋ 'mʋ ɔ̄wien lɛ kʋɛ, a 'mʋ 'na -nagbopʋ -hɛ. 'N diɔ̄e 'nɪ nu, a 'mʋ -tonyibli lɛ 'kukue -nɪ. ɛ 'wɪ yɪ, -tɛ a ni, 'a pɪ -tati, 'a yɪ -hrin lɛ 'kukue -nɪ, kɛ- ba nu, ba 'kukue -tonyibli lɛ, ʋ 'mʋ 'na -nagbopʋ -hɛ -wɛ.»

18 -Tɛ ɛ lee 'kɪ ɔ̄nʋ -tɪ a 'mʋ, -ɛ -bɪ ti nɪ -do a ti 'yri, ʋ hie 'b 'waa -tati bʋ, 'b -tʋa 'a ɔ̄wienlɛkʋɛ.

19 Bʋ 'yɪya 'b yɛ' bʋ dɛ gbe, -ɛ -bɪ ɛ yɛɛ 'b 'pʋpanyibli

-bi bu. 'Pupanyibli a 'mu, v nu- mo Saki ko Saan ko 'waa 'bai Sebede, ko 'waa 'bai a -kuannunyibli, 'v ni 'li 'waa 'blagbi 'kwli, 'v yi 'waa -tati □hrenti -ni.

20 -Te ε yεε 'v 'diayuvu ni 'hven a 'mu bu, -ε -bi ε da □nu ni, 'ki bu -he 'a -nagbopu, ti ni -do a ti 'yri, 'v hie 'v 'waa 'bai, ko 'a -kuannunyibli 'hven- 'blagbi 'kwli bu, 'v -tva -Yusu a □wienlekukue.

-Te -Yusu bla la 'ku -hvan* le

(Luku 4.31-37)

21 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu ko 'a -nagbopu* 'hven-, v mu 'li 'diu -mu', -ε mo Kapenaō 'kwli. -Te -Juukue* a -wuwle-nyrowo* nyre 'v, -ε -bi -Yusu ko 'a -nagbopu 'hven-, v pa 'li Nyisua a 'kayu bu,

22 'ε bi 'v, 'ε -tva □nu Nyisua a -ti a toole. Nyibli -mu', -v ni la 'v, ε mo 'waa □wilekeede, 'ki -Yusu bu di toole le nu. ε 'ni -tō□□ li, □wi yi -te -mu' -Juukue a tetetōnyo ni toole, kee, 'ki 'li Nyisua a 'kl 'kwli, 'ki ε tve 'li.

23 ε ko nyibehian □du. ε no- 'ku -hvan ni 'v ke'. 'Ki ε ni 'li Nyisua a 'kayu bu -we. Ti ni -do a 'mu 'yri, 'ki 'li Nyisua a 'kayu ni -do a 'mu bu, ε 'yεε 'li win,

24 'ε pi le: «Nasaleti a -Yusu, -ha -a mu me le, □ni 'bie 'li -aan -ti 'nyi. -Di ni, □mu -a mu bu -we. 'N yi□e ni, nyiblo a 'di -bi -pa 'mu. -Mo mo Nyisua a 'Yu, -mo ε lee 'ne-»

25 Bu pu 'ki le, -ε -bi -Yusu □maa 'ku -hvan a 'mu 'yi, ε wen: «Ma wien, 'ti- -hōn 'v nyiblo -bu ke'!»

26 -ε -bi 'ku -hvan a 'mu, ε □gbapu nyiblo a 'mu le, 'ε pu -cici le, 'ti- 'ε -hōn 'v□v ke', 'ε -mu.

27 ε kee nyibli a 'mu, -v ni 'v □wli le, 'v yi wlon le 'puple -ni, 'ki 'v de -mu', -ε mu 'lu -mo a -ta', v wen: «De a 'mu, ε mo de □no. Too le yrayru -bi ε -ya, 'ki 'li Nyisua a 'kl 'kwli. ε yi 'li Nyisua a 'kl 'kwli ni -tve -ni, 'ε koō 'kuo -hvin win ki, 'ti- 'kuo -hvin a 'mu, v □tui 'v□v.»

28 De a 'mu, 'a -ti, -Yusu a 'nyre 'ε 'heen Galileblugba a pepe ki bu.

-Te -Yusu nu□o, nyibli -hōhvi a 'kve 'ε -we (Matie 8.14-17; Luku 4.38-41)

29 -Te v -hōn 'li Nyisua a 'kayu bu, -ε -bi v mu 'li Simo (Piel) ko Adre 'hven- a -te, Saan ko Saki 'hven-, 'v kve □nu □wien.

30 'Ki 'li 'kayu a 'mu bu, 'ki v yεε 'li Simo a 'mu a 'dōo-bu, 'a 'hvi 'ε yi hren, 'ε pe bu. -Te v nyre 'li 'kayu bu, -ε -bi v lee -Yusu ni, -ε mo, Simo a 'dōo- a 'hvi hren ni,

31 -Yusu 'ε 'yia 'v□v 'hvi bu, 'ε klo 'a dabu bu, 'ε 'du□o ye'. Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi Simo a 'dōo- a 'hvi 'kee ni, 'ε bi 'v, 'ε pi 'waa diide.

32 -Winseke, -te -wuwle-nyrowo* -we 'li, -ε -bi nyibli a pepe -mu', -v ko kikalanyibli, ko -v -bi, 'kuo -hvin* ni 'v ke' le, 'ki v gba 'li □nu -Yusu -mo,

33 'dɔ a nyibli -hɔɔhɔɔ,
'v ɔgbee 'v 'kayu a 'mɔ a
ɔhuan.yɪ,

34 -Yusu 'ε nu ɔ, nyibli a
'mɔ, 'waa 'kɔε a gblegble 'ε
-wε, 'ε bla 'kuo -hɔɔn lε -wε,
'ε lee 'kuo -hɔɔn a 'mɔ, -ε mɔ,
v 'nɪ 'pɔv 'lɪ win, -ε nu ɔ,
'kuo -hɔɔn a 'mɔ, v yi -Yusu
nɪ.

-Tε -Yusu nε la
Galileblɔgba 'kwli lε
(Luku 4.42-44)

35 -Nyrɔgbli, halɔ nɪ -tɔv
klε, -Yusu 'ε 'du ye', 'ε mu 'lɪ
-tɪtε -mɔ', 'dɔ bii 'lɪ yɪ, 'ε yɪ
'lɪ Nyɪsɔa -mɔ -hlee -nɪ.

36 -ε -bɪ Simɔ kɔ a 'bio
'hɔɔn-, v mu ɔ lε ɔmɔv mɔ.

37 -Tε v ye ɔ kɪ, -ε -bɪ
v wɛn: «-Mɔ nyibli a pɛpɛ
ɔmɔε lε.»

38 -ε -bɪ ε wɛn: «-Ba mu
'lɪ -tε -bɪ, -ba mu 'lɪ 'dɪ -bɪ
-bɔ, -v ɔglaa 'lɪ -a mɔ kɪ, 'mɔ
'lɪ Nyɪsɔa a -tɪ -tɔv -nɪ -wε.
ε nɔ- kɔ -tɪ Nyɪsɔa 'ε ya 'nε-
'mɔ -tɔv kɪ.»

39 -Yusu 'ε bi Galileblɔgba
a pɛpɛ kɪ, 'ε nε Nyɪsɔa a
'kayo blε, 'ε tɔε Nyɪsɔa a -tɪ,
kɔ, 'ε blε 'kuo -hɔɔn* lε -wε.

-Tε -Yusu nu la ɔa, ɔhran-
nunyɔ a 'kɔε 'ε -wε la
(Matie 8.1-4; Luku 5.12-
16)

40 -Nyrɔwɔ ɔdɔ, -ε -bɪ
ɔhrannunyɔ ɔdɔ, ε nɔ- mu la
'lɪ -Yusu -mɔ, 'ε bla ɔa kwli
yɪ, ε wɛn: «'N nyaa -mɔ lε,
nu ɔ, 'na 'kɔε bɔ -wε.»

41 -ε -bɪ 'a nyai -tɔa la
-Yusu a nunuo, 'ε -hren la ɔa
lε, ε wɛn: «'N -hɔε ɔ nɪ, 'kɪ
-na 'kɔε bɔ -wε.»

42 Ti nɪ -do a ti 'yri, -ε -bɪ
'a 'kɔε -wε nɪ,

43 -Yusu 'ε ti ɔe -tεε, ε wɛn:
«-Wε 'lɪ -bɔ mu 'kɪ nɪ.

44 ɔNɪ 'lee 'lɪ nyiblo ɔdɔ,
kεε, mu -bɔ tɔv -dɔɔnɔ
Nyɪsɔa a -cɔhlɔnpinyɔ* yɪ, ε
'mɔ ɔv 'ye, -ε mɔ, -na 'kɔε -wε
nɪ. 'A -tɪ, gba -tɛbli -mɔ',
v nɪ, 'v yɪ -cɔhlɔn pi, 'kɪ
'v Nyɪsɔa ye', -tε Nyɪsɔa a
winwɔn-hanyɔ* Moise, ε nu
la 'a hɪhla, ti -hi la a ti 'yri, -ε
di ɔe nu, nyibli a pɛpɛ 'mɔ ɔv
yɪ, -ε mɔ, -na 'kɔε -wε nɪ!»
-ε -bɪ ε -hɔn 'v ɔv 'hɔɔ nɪ, 'ε
-mu.

45 Kεε, -tε ε -mu, -ε -bɪ ε
-tɔa 'a -mɔlɛnɪna, 'kɪ 'v nyibli
ye', -tε a 'kɔε nu -wɔwε, -tɪ
a 'mɔ, 'ε 'hɛn 'blɔgba kɪ bɔ.
-Tɛbli a 'mɔ, 'a -tɪ, -Yusu 'yɪ
'lɪ ɔv 'lɪ -wε bɔ 'ya 'dɔ ɔdɔ
'kwli, 'ε bii yɪ. Nyibli, v nu-
-hɔɔn 'kɪ -tɛbli 'nyɪ lε, 'v mi
'lɪ ɔv -mɔ.

2

-Tε -Yusu nu la ɔa,
lε-yiyɛnyɔ a 'kɔε 'ε -wε la
(Matie 9.1-8; Luku 5.17-
26)

1 -Nyrɔwɪ gbi bɔ -hi, -ε -bɪ
-Yusu ɔhɪan -mɔ, 'ε di 'lɪ 'dɔ
-mɔ', -ε mɔ Kapɛnɔv 'kwli.
-Tε nyibli 'wɔn, -ε mɔ, -Yusu
ɔhɪan -mɔ,

2 -ε -bɪ 'waa -hɔɔhɔɔ mu
'lɪ ɔv -mɔ. Ti nɪ -do a ti 'yri,
-ε -bɪ 'kayu -mɔ', ε nɪ 'lɪ bɔ,
ε 'yii 'lɪ nɪ, 'kɪ 'v nyibli -mɔ',
-v mu ɔv 'ye mɔ, ε mɔ 'hru
'yɪ 'v ɔhuan.yɪ -nɪ, nyibli a
-tɪ. 'Kɪ 'lɪ nyibli a 'mɔ 'nyɪ,
'kɪ -juukɔε* a tetɛtɔnyɔ -bɪ
nɪ 'lɪ. Nyibli a pɛpɛ a 'mɔ, -v
nɪ -tɔv a 'mɔ kɪ, v nu- -Yusu
tɔε Nyɪsɔa a -tɪ.

³ -E -bi nyibli -bi, v nu-mi 'li -Yusu -mo. 'Ki 'li nyibli a 'mu 'nyi, 'ki nyibli ni -hen ni 'li, 'v 'ble -hanmaki. -Hanmaki a 'mu, e no- ko 'kwli, v pia 'li le-yiyrenyo bu, 'v gbe□e -Yusu yi.

⁴ Bu nyre 'li 'kayu a 'mu ye', 'hru 'yi -te -ni, 'ki 'v nyibli a -huhv a -ta'. -Te bu di nu, v 'mu 'v 'waa -ne le-yiyrenyo -Yusu 'hvi -nyree -ni, v 'yi□i -yi. E no- mo bu 'ya 'li 'kayu ki, bu -ha 'li 'huv, 'kayu a 'mu ki. -Te -Yusu □tuu 'v 'yie bu -tee, 'ki v □ti□ 'v le-yiyrenyo a 'mu, -Yusu 'mu□v nu, 'a 'kve 'mu -we.

⁵ -Te -Yusu 'ye□e, -e mo, nyibli a 'mu, v kuo □ne □wlv yi, -e mo, e -we 'li bu nu□o ni, le-yiyrenyo a 'mu, 'a 'kve bu -we ni, e wen: «'Na 'yu, -tebli -bu, -nu, -e nyre yi, 'ki 'v Nyisva ye', e 'wowlē ke ni.»

⁶ -E -bi tetetonyo -mu', -v ni 'v, v 'puple le, 'ki 'li 'waa di□no a □wli ki, v wen:

⁷ «De -bu, -Yusu -bu, e ni, e 'wi yi, Nyisva a -ti e yi le -hee -ni, 'e ni 'puple le. 'Ti- e wen 'ni, e mo Nyisva □ni□. Nyisva ni -do, e no-we 'li -bu 'wowlā nyiblo a de 'kuku.»

⁸ De a 'mu, v nee □wli kle, -Yusu yru□o ni, -e -bi e wen: «De- ko □wli□v -bu a nee 'ki le 'li? A 'yi wen yi -blee -ni, ba naa wen □wli□v a 'mu le.

⁹ 'Aan □wli wen 'ni, 'n 'yi 'li□i 'li -we, □bu lee nyiblo -bu, -e mo, 'a de 'kuku 'wowlē ni, e ko, 'aan □wli wen 'ni, 'n 'yi 'li□i 'li -we, □bu lee □ne, -e mo, bu 'du

ye', bu 'du 'a -hanmaki ye', bu na.

¹⁰ Kee, ba yi□e, -e mo, 'mo -mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'ti- 'mo -mo Nyisva a 'Yu, e lee 'ne- -tutu ki. Nyisva a □gbetu, e no- -nyi 'mu 'kl, 'ki □bu 'wowlā -tonyibli a de 'kuku, 'ki 'ne- -tutu ki, 'e -nyi 'mu 'kl -we, 'ki □bu nu□o, -tonyibli a 'kve bu -we. 'A -ti, nyiblo -bu, v -ya, 'n ko □bu nu□o, 'a 'kve 'mu -we, -e di□e nu, a 'mu□v le yru, -e mo, -ti -bu, 'n lee wen 'a mu, e mo □han-ti □ni□.»

¹¹ -E -bi e □hian -mo de, 'e -tva 'li le-yiyrenyo a 'mu, 'a -mohlee, e wen: «'N yi -mu 'ni -lee -ni, 'du ye', 'du -na -hanmaki ye', -bu -mu 'li -na 'kayu bu, -na 'kve -we ni.»

¹² Ti ni -do a ti 'yri, -e -bi nyiblo a 'mu, e 'du ye', 'e 'du 'a -hanmaki ye', nyibli yi 'v□v -mo le ni te, 'e 'hru, 'e -mu. -E -bi, e kee nyibli a 'mu, -v ni 'v, 'waa □wli le, 'v pi Nyisva 'nyre le, v wen: «-A 'yi -huan□a ni 'ye.»

-Te -Yusu le la Lefi, 'ki bu -he la 'a -nagbopi*

(Matie 9.9-13; Luku 5.27-32)

¹³ Ti gbi bu -hi, -e -bi -Yusu mu 'li Galileblugba a 'yru wien de, nyibli -huvhvi 'v mi 'li□i 'hvi, 'e tve □nu Nyisva a -ti.

¹⁴ Bu yi 'yru wien le ni 'yree -ni, -e -bi e yee 'v nyibehian □du bu. 'A 'nyre mo Lefi, -e mo Alufe a 'yu. Lefi a 'mu, e mo la 'blwli'tinyo □ni□. 'Ki e ni 'li 'blwli'tule' bu. (Kee, nyibli

'nɪ -hva□a lɪ 'blɔwli'tɪnyɔ, -ε nu□o, ɔ yɪ di 'yiyriwli.) -ε -bɪ, kε- -Yusu pɪ Lefi a 'mɔ yɪ: «Kɔε 'mɔ □wien lε, □mɔ 'na -nagbopi -hε!» -ε -bɪ Lefi 'du ye', 'ε kɔε□ε □wien,

15 Lefi a 'mɔ, ε nɔ- da -Yusu kɔ 'a -nagbopɔ nɪ 'hɔen- dididε -mɔ, 'ε da 'a 'bio 'blɔwli'tɪnyɔ -bɪ, kɔ hɪapɔnyibli -bɪ -wε, -ɔ kɔ 'klɔ, -ε 'yɪ 'ɔ yɪ 'sii -nɪ, -ε di□e nu, ɔ 'mɔ dε di. Nyibliɔ a 'mɔ, -ɔ kɔ 'klɔ, -ε 'yɪ 'ɔ yɪ 'sii -nɪ, ɔ nu- kɔ kasɪ, -ɔ yɪ -Yusu □wien lε kɔε.

16 Bɔ nɪ 'kɪ 'ɔ dɛdiile', -ε -bɪ -Juukɔε* kɔ tetetɔnyɔ kɔ Falisi□tumu* a nyibli 'hɔen-, ɔ 'ye□e nɪ, -ε mɔ, -Yusu kɔ nyibliɔ a 'mɔ 'hɔen-, -ɔ kɔ 'klɔ □yɪ 'ɔ yɪ 'sii -nɪ, ɔ nu- nɪ 'ɔ dɛdi-tuo nɪ -do kɪ. -ε -bɪ ɔ lee -Yusu a -nagbopɔ nɪ, ɔ wen: «Dε- nu 'kɪ□ɪ, -Yusu kɔ 'blɔwli'tɪnyɔ, kɔ nyibliɔ -bɔ, -ɔ kɔ 'klɔ □yɪ 'ɔ yɪ 'sii -nɪ 'hɔen-, 'ɔ nɪ 'ɔ dɛdihu nɪ -do kɪ 'lɪ? ε 'yɪ wen yɪ -blεε -nɪ, bɔ nu wen dε a 'mɔ.»

17 -Yusu bɔ 'wɪn -tɪ a 'mɔ, ε nɔ- mɔ bɔ pɔ lε: «Nyiblo -bɔ, -ε kɔ 'hɔɪ -nu -tεε, ε 'nɪ □mɔ□o lɪ -dɔtɔ a 'yiye lε, kεε, nyiblo -bɔ, -ε kɔ 'hɔɪ -hɪn, ε nɔ- □mɔε -dɔtɔ a 'yiye lε. 'N 'yɪ -di, 'kɪ 'ɔ nyibli -bɔ, -ɔ pɔ lε, -ε mɔ, 'waa 'klɔ 'sii 'ɔ yɪ a -ta', kεε, nyibli -bɔ, -ɔ yɪ□e, -ε mɔ, 'waa 'klɔ 'yɪ 'ɔ yɪ 'sii -nɪ, ɔ nu- kɔ -tɪ 'nɪ -di, 'mɔ □nɔ -lee -nɪ, -ε mɔ, 'waa dε 'kuku -mɔ', ɔ nɪ, bɔ hie 'ɔ□ɔ bɔ, bɔ -nyɪ 'waa 'klɔ a pεpε Nyɪsɔa.»

Nyɪsɔa lee 'nε- -Yusu -tɔtɔ

kɪ nɪ, 'ε ya 'klɔ yɪnyɔ, -ε kɔ 'klɔ 'ka 'hɔen-, -ε 'yɪ dε nɪ -do 'pa-

(Matie 9.14-17; Luku 5.33-39)

18 -Nyɔwɔ □dɔ, Saan Batist -ε pɪ nyibli 'nie 'lu lε, 'a -nagbopɔ kɔ Falisi□tumu* a nyibli 'hɔen-, ɔ nu- yɪ □ci*, □wɪ yɪ, -tε 'waa tete nɪ 'a hɪhla, nyibli □dɔ 'ɔ mu 'lɪ -Yusu -mɔ, 'ɔ mu□o 'beti mɔ, ɔ wen: «Dε- nu 'kɪ□ɪ, Saan a -nagbopɔ kɔ Falisi□tumu a nyibli 'hɔen- 'ɔ yɪ □ci, 'tɪ -mɔ -bɪ, -na -nagbopɔ* 'ye nɪ □ci 'lɪ?»

19 -ε -bɪ kε- -Yusu pɪ □nɔ yɪ, ε wen: «Nyɪbɛyɔ -bɔ, -ε pɔε 'bɪ, 'a 'bio -mɔ', ε dε 'bɪpadiidε kɪ, 'bɔ mu 'bɪpadiidε a 'mɔ, 'a -tuo kɪ, a 'bio a 'mɔ, ɔ 'nɪ □ci□e lɪ. ε 'wɪ yɪ, 'bɪ a pɔpɔ mɔ dɔdɔdε □nɔ. 'A -tɪ, ɔ 'yɪ □cicie -kɔ, tɪ nɪ -tie -mɔ', 'bɪpanyɔ di 'lɪ □nɔ 'nyɪ -hii -nɪ. Dε nɪ -do a 'mɔ, ε nɔ- □nɔ. Dɔdɔ a -tɪ, tɪ nɪ -tie -bɔ, 'n di 'nε- □nɔ 'hɔɪ -hii -nɪ, 'na -nagbopɔ 'nɪ □ci□e nɪ.

20 Kεε, ε di kɔ tɪ, -ε di 'ɔ nyɪ, ɔ 'mɔ 'lɪ 'mɔ 'na -nagbopɔ 'nyɪ -ha. Tɪ a 'mɔ 'yɪ, 'kɪ ɔ di 'ɔ □cii -nɪ.

21 -A 'blikɔε wen 'nɪ: Nyiblo 'nɪ 'du□o lɪ dakɪbɪa yɪnyɔ ye', ε 'nɪ -ma□a da'ka a 'hɔɔ. 'Bɔ mɔ, 'bɔ nu danɔ yɪnyɔ a 'kɪbɪa, 'bɔ -ma da'ka, tɪ -kɔ 'yɪ ɔ di 'ɔ□ɔ -yɪraa -nɪ, -ε -bɪ danɔ yɪnyɔ a 'mɔ, ε kɔ bɔ 'yɪya -mɔ. 'Bɔ 'yɪya -mɔ, dayɪnyɔ a 'mɔ, ε kɔ bɔ cra da'ka a 'mɔ, 'a 'hɔɔ 'ka a 'mɔ, ε 'mɔ 'yɪ lε 'bɔa -tεε.

22 Mɔ, yonɔ yrayrı, -ε 'plui, nyiblo 'nı 'du□o lı□ı ye', ε 'nı -pu□v 'lı□ı mımakɔ a buo 'ka 'kwli. 'Bu pu 'lı□ı buo 'ka a 'mυ 'kwli, 'bu ka□a yı, ti -mυ' -kɔ 'yri ε di 'plu, 'bu yı nı 'ye, ε kɔ bu wa mımakɔ a buo a 'mυ, nɔ 'mυ bu 'wle. Ε nɔ- nu□o, 'kı 'lı mımakɔ a buo yrayrı 'kwli, 'v pı 'lı nɔ yrayrı' le. (Ε nɔ- nu□o 'kı, nyiblo 'ye nı 'du -tebli 'kı ye', 'ε 'ye nı pu□v -tebli yrayrı kı. Ε 'nı -bibi□e lı 'yi le.)»

-Yusu, ε nɔ- kɔ 'kılı, 'kı bu lee nyiblo, de -mυ', ε -we 'lı bu nu, 'kı 'lı -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli*

(Matie 12.1-8; Luku 6.1-5)

23 -Wuwle-nyrɔwɔ □du 'kwli, -Yusu kɔ 'a -nagbopv* 'hven-, v mu le na mɔ. Bu yı 'kı nı mi, -ε -bı v 'bεε 'lı 'dudɔ-tebli □du, -ε 'wı -kubv yı a -ci 'kwli □tuɔ. Ε nɔ- kɔ bli gbi 'a -nagbopv yı 'ce, v yı di.

24 'Kı Falisi□tumu* a nyibli nı 'lı -ci a 'mυ kı. -Te -Yusu a -nagbopv yı 'dudɔ-tebli a 'mυ, 'a bli gbi nı 'ce, -ε -bı v yı 'kı -Yusu 'nı -lee -nı, v wen: «'Ye ke de -na -nagbopv nı, ε □ηa nı. Nyısva a tete wen 'nı: Nyiblo 'nı 'nuo 'lı -kvan, 'kı 'lı -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli.»

25 -ε -bı -Yusu □tu □nv -wɔn: «-Tı -mυ', v 'cru la 'lı Nyısvacıten 'kwli, 'kı 'v -aan 'baı gbagbv, -ε mɔ bodıɔ Dafıdı a -ta', 'n pu□v □haan-tı, -ε mɔ, a -hre□e nı. De a 'mυ, v 'cru la, ε nɔ- -bv: -Nyrɔwɔ □du, -te 'kanv nı la

bodıɔ Dafıdı, ε kɔ 'a nyibli 'hven-,

26 ε pa la 'lı Nyısva a 'kayv bu, 'ε -ha la 'lı 'fɔɔ -mυ', -ε pe la 'v 'teble kı bu, 'ε di la□a, 'ε -nyı la 'a de -bı 'a nyibli, 'v di la□a -we. Kee, Nyısva a tete wen 'nı, Nyısva a -cɔhlɔnpinyv* nı -do, v nu -we 'lı -bv di 'fɔɔɔv a 'mυ, -kɔtı 'fɔɔɔv a 'mυ, -ε nı la 'lı Nyısva a 'kayv a 'mυ bu, v -ha la□a nı, 'kı 'v Nyısva a -ta'. Tı a 'mυ 'yri, nyıbeyv -mυ', -ε mɔ Abiata, ε nɔ- mɔ la -cɔhlɔnpinyv a nyiblo gbagbv.»

27 -ε -bı, ke- ε pı □nv yı de, ε wen: «-Te Nyısva nu la 'kɔ, -ε -bı ε nu la -tonyiblo, 'tı -ε -ha 'lı -nyrɔwɔ nı -do, -ε kɔ 'kwli -tonyiblo di 'v -wlee -nı, ε 'mυ 'lı 'hıı le -ha. Nyısva 'yı 'lı -wuwle-nyrɔwɔ 'lı -ha, 'kı nyiblo 'mυ □ıhven 'ye, 'kı 'lı -nyrɔwɔ a 'mυ 'kwli.

28 Ε nɔ- nu□o, 'mɔ -bv, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, Nyısva 'ε le 'ne- 'mυ, 'ε -nyı 'mυ 'kılı, 'kı □bv lee ne 'a -ne nyiblo □du de, ε -we 'lı bu nu, 'kı 'lı -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli.»

3

-Te -Yusu nu la□a, nyiblo □du, -ε kɔ dabv □kv la, 'a 'kve 'ε -we la, 'kı 'lı -wuwle-nyrɔwɔ □du 'kwli*

(Matie 12.9-14; Luku 6.6-11)

1 -Wuwle-nyrɔwɔ -bı 'kwli, -Yusu mu 'lı Nyısva a 'kayv bu de. 'Kı ε yeε 'lı nyıbehıan □du bu. Nyıbehıan a 'mυ, 'a dabv 'kv la nı.

2 Bv ni 'v bu, -ε -bι Falisi□tumu* a nyibli, -v ni 'v, v -tva 'yie a ke'gbaale, v 'mv -Yusu 'ye, 'bu mɔ, 'bu kɔ bu nu□o, nyibehian a 'mv a 'kue bu -we, 'kɪ 'lɪ -wuwle-nyrɔwɔ a 'mv 'kwli, -ε di□e nu, -Yusu 'bu nu□o, v 'mu□v -tɪ -yεε -nɪ. (Falisi□tumu a nyibli wen 'nɪ, 'bu nu□o, nyiblo a 'kue bu -we, ε mɔ -kvan a nunuo □nɪɔ. 'Tɪ- Nyɪsua a tete wen 'nɪ, nyiblo 'nɪ 'nuo 'lɪ -kvan, 'kɪ 'lɪ -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli.)

3 -ε -bι -Yusu lee nyibehian a 'mv ni, ε wen: «'Du ye', -bu -nyra 'lɪ nyibli 'nyɪ bu.»

4 -ε -bι -Yusu 'beti Falisi□tumu a nyibli a 'mv ni, ε wen: «-Bɪ' Nyɪsua a tete pɪ 'lɪ? 'Kɪ 'lɪ -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli, nyiblo bu nu □haandɛ, kɔ, bu nu dɛ -hvan, dɛ a 'dɪ -bɪ -nu -tɛɛ 'lɪ? Nyiblo bu wa 'a 'bɪhian, 'kɪ 'lɪ -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli, -ε di□e nu, ε 'nɪ □ha 'ku, kɔ, nyiblo bu -ha 'a 'bɪhian a -hɪnhlɔn mɛ lɛ bu 'wan, dɛ a 'dɪ -bɪ -nu -tɛɛ 'lɪ?» -ε -bɪ 'waa pɛpɛ, v nu gbee. V 'nɪ pɪ□v win. V 'nɪ -hva□a -Yusu a □wɔn a □tutuo.

5 -ε -bɪ -Yusu 'ye□e ni, -ε mɔ, nyibli a 'mv, 'waa 'lule-hihie nyre yɪ, kɔ, v 'yɪ nyiblo □dɔ a nyai -kɔ. ε nɔ- nu□o, -Yusu 'ε -ha 'lɪ yru yigbakla, 'ε yɪ □nɔ 'ye, kɔ, 'kla 'ε 'yε□ε -wliye. -ε -bɪ kɛ-ε pɔ nyibehian a 'mv yɪ, ε wen: «Hru -na dabu -mv', -ε 'ku,» -ε -bɪ, ε hrɔ□v ni. Bv hrɔ 'kɪ 'a dabu a 'mv, ε 'hrɪ 'klɔ, 'ε bi 'v 'a dɪɔnɔ a -ta'.

6 -Tɛ -Yusu nu□o, nyiblo a 'mv a 'kue, ε -we, -ε -bɪ Falisi□tumu a nyibli a 'mv, v -hɔn 'v -tɛ a 'mv ni, 'v mu 'hra pa mɔ, v kɔ 'kuɪn Helɔdɪ a nyibli 'hven-, -tɛ -mv' v di -Yusu a 'lɪla nu, 'v mu 'a □tɔ lɛ □mɔɔ mɔ.

Nyibli -hɔhɔvɪ -mv', -v mi 'lɪ -Yusu -mɔ
(Matie 4.23-25; 12.15-21; Luku 6.17-19)

7 'Tɪ- dɛ a 'mv, ε 'mv -hi mɔ mu, -ε -bɪ 'kɪ -Yusu mu 'lɪ Galileblɔgba a 'yru wien, ε kɔ 'a -nagbopɔ* 'hven-, nyibli -hɔhɔvɪ 'v kue□ε □wien. Nyibli a 'mv, -v -bɪ -hven 'lɪ Galileblɔgba 'kwli, -v -bɪ 'v -hven 'lɪ Sudeblɔgba,

8 kɔ Jrusredɔ, kɔ Yidumeblɔgba 'kwli, kɔ 'blɔgba -mv', -ε ni 'lɪ Sudan a 'nikɪ, kɔ 'blɔgbɪ, -v □glaa 'lɪ 'dɪ -mv', -v mɔ Tɪlɪ kɔ Sido 'hven- 'kwli. Nyibli a pɛpɛ a 'mv, -v -hven 'lɪ 'waa 'dɪ kle, □wlɪlekɛɛ-tɛblɪ a pɛpɛ -mv', -Yusu -nu, ε nɔ- kɔ -tɪ v 'win. ε nɔ- nu□o, 'v di 'nɛ□ε -mɔ.

9 -ε -bɪ ε lee nɛ 'a -nagbopɔ ni, bu □mɔε □nɛ 'blagbɪ lɛ, -ε di□e nu, dakɔ 'bu yɪ□ɪ -hɪnhlɔn lɛ ni -kɪkɛ -nɪ, ε 'mv 'lɪ□ɪ 'kwli 'ya.

10 'Kɪ 'lɪ -nyrɔwɔ ni -do a 'mv 'kwli, 'tɪ- ε 'mv 'lɪ 'yru wien mu, ε nu□o ni, nyibli -hɔhɔvɪ a 'kue 'ε -we. ε nɔ- nu□o, nyibli a pɛpɛ -mv', -v kɔ 'hɪ -hren, 'v 'kɪkɛ -nɪ, 'v yɪ 'v□v 'hɪ □gbee -nɪ, 'a -nɛ nyiblo, ε 'mv -Yusu lɛ -hren, 'a 'kue 'mv -we.

11 'Waa 'bio -mv', -v kɔ ke' 'kuo -hɪn* ni 'v, 'bu mɔ, 'bu 'ye□e, v 'gble kwli, 'kɪ 'v□v

ye', kɔ, 'v 'yεε 'li win dɪakɪ, v wɛn: «-Mɔ mɔ Nyɪsɔa a 'Yu.»

¹² Kεε, -Yusu yɪ □nu 'nɪ -lee -nɪ, 'kɪ 'li win 'yaklɪ 'kwli, -ε mɔ, v 'nɪ 'lee 'li nyiblo □du, nyiblo a 'dɪ -bɪ ε pa 'mɔ.

-Tε -Yusu -ha la 'li nyibli nɪ -pu □tu 'v 'hɛn, v 'mɔ 'a -mɔnanyɔ* -hε

(Matie 10.1-4; Luku 6.12-16)

¹³ -Tε dε a 'mɔ, ε -hi, 'kɪ -Yusu 'ya 'li dɔgba -bɪ 'lu. -ε -bɪ nyibli -mɔ', ε -hɔε -bɔ mɔ 'a -mɔnanyɔ, v nɔ- ε -da, 'v mu 'v□v 'hɔɪ.

¹⁴ U mɔ nyibli nɪ -pu □tu 'v 'hɛn. U nɔ- ε -ha 'li nyibli a 'mɔ 'nyɪ, 'ε nu □nu 'a -mɔnanyɔ -mɔ', -ε di□e nu, v 'mɔ 'v□v 'hɔɪ nɪ, ti a pεpε, kɔ, ε 'mɔ □nu -teblɪ 'nyɪ lε tε, v 'mɔ 'a □haantitɪ nyibli pɔ,

¹⁵ kɔ, ε 'mɔ □nu 'klɪ -nyɪ, 'kɪ bɔ bla 'kuo -hɔɪn* -mɔ', -v nɪ 'v nyibli ke' lε.

¹⁶ 'A -mɔnanyɔ nɪ -pu □tu 'v 'hɛn a 'mɔ, 'waa 'nyrε mɔ: Simɔ, -Yusu □tue Pielnyrε,

¹⁷ kɔ Sebede a 'yonɔ, -v mɔ Sakɪ kɔ 'a 'dɪayɪ Saan 'hɛn-. -Yusu □tue □nu Buanɪsɛsnyrε, -ε □hɛn 'nyrε 'yonɔ -mɔ', -v 'wɪ -mamɔε yɪ;

¹⁸ kɔ Adre, kɔ Filipɔ, kɔ Batelemi, kɔ Matie kɔ Toma, kɔ Sakɪ, -ε mɔ Alɔfε a 'yu, kɔ Tade, kɔ Simɔ. Simɔ a 'mɔ, 'kɪ ε nɪ 'li nyibli -mɔ', -v 'yε nɪ -hɔa Romakɔε 'nyɪ;

¹⁹ kɔ Judɪa Yisikalio. ε mɔ nyiblo -mɔ', -ε di -Yusu 'a yraanyibli -jɪ' pɔ.

-Tε -Yusu a 'dɔkɔε -hɔε bɔ gba la□a

²⁰ -Tε ε -hi, -ε -bɪ -Yusu mu 'li 'kayu bɔ, ε kɔ 'a -nagbɔpɔ* 'hɛn-, Kεε, nyibli -hɔɔhɔɪ □glaa 'li□ɪ lε de. ε nu□o, v 'nɪ -kɔ□o 'hru, 'kɪ bɔ di dε.

²¹ -Tε a 'dɔkɔε 'wɪn -tɪ a 'mɔ, -ε mɪ 'lu -mɔ, -ε -bɪ 'waa 'mumu, v daa □nε, 'a 'lu -hɔn 'v 'hru wlɔn. ε nɔ- nu□o, 'v bi 'hru wlɔn, 'kɪ 'v 'a gɔgbga a -ta'.

Nyibli wɛn 'nɪ, 'ku -hɔan* nɪ 'v -Yusu ke'

(Matie 12.22-32; Luku 11.14-23; 12.10)

²² Nyɪsɔa a tetetɔnyɔ □du, v nɔ- -hɔn la 'li Jrusɛdɪɔ 'kwli, 'v hlee la -Yusu a dε kɪ, v wɛn: «-Yusu -bɔ, Bεsebult, -ε mɔ 'kuo -hɔɪn a nyiblo gɔgbɔ Satan, ε nɔ- nɪ 'v□v ke', ε nɔ- yɪ□ɪ 'klɪ -nyɪ, 'kɪ bɔ bla 'kuo -hɔɪn, -v nɪ 'v nyibli ke' lε.»

²³ Bɔ pɔ 'kɪ lε, -ε -bɪ -Yusu da □nu nɪ, 'ε nɪ 'ledɔɪ, 'ε -hɪhɪε □nu klε, ε wɛn: «□Bɪ Satan -wε 'li bɔ bla 'a dɪɔnɔ lε nɪ?

²⁴ □Bɔ pɔ□ □nε dε yɪ: 'Kɪ 'li 'blɔgbga 'kwli, nyibli 'bɔ 'bε □tɪɔ lε, 'blɔgbga a 'mɔ, ε di bi □hlɔn.

²⁵ 'Ya 'v 'lu de, 'kayu a 'dɔkɔε 'bɔ 'bε □tɪɔ, 'kayu a 'mɔ, ε di lε 'nɪ -gbε.

²⁶ -ε -bɪ Satan 'bɔ yɪ 'a dɪɔnɔ yɪ nɪ -wɛn, ε 'yɪ 'lɪ□ɪ 'li -wε bɔ nu □dedede, 'a 'klɪ di bɔ 'nɪ -wε.

²⁷ ε 'wɪ yɪ, nyiblo □du 'yɪ 'lɪ□ɪ 'li -wε, bɔ pa 'li 'klɪnɪnyɔ a 'kayu bɔ, bɔ mu -teblɪ 'yɪ, 'bɔ mɔ, 'bɔ 'yɪ 'klɪnɪnyɔ a 'mɔ -mɔa -nɪ. Kεε, 'bɔ mɔa □nε, -ε -bɪ 'hru

pe 'u bu, 'ki bu 'yri 'a 'kayu a
-tebli a pepe.

28 E mo ꞑhan-ti ꞑniɔ, 'ni
yi 'a moꞑɔ -lee -ni, -e mo,
Nyɔsua -we 'li bu 'wɔwla ny-
ibli a de 'kuku a pepe ni, 'ye
ꞑbu u -ha Nyɔsua 'yri le.

29 Kee, nyiblo -bu, -e di
Nyɔsua a -Hihiu* 'yri le -ha,
Nyɔsua 'yi 'liꞑi 'li -we, bu
'wɔwla 'a de 'kuku a 'mu, 'klo
-mo 'klo, -e nuꞑo, e nu de
'kuku, -e hie 'klo.»

30 Ke- -Yusu nu la 'waa
kle-hihiale, -e nuꞑo, u wen
'ni, 'ku -huan ni la 'uꞑu ke'.

-Yusu a 'dii ko 'a 'diayɔnu
'hɔen-
(Matie 12.46-50; Luku
8.19-21)

31 'Ki u ni 'li 'kayu ni -do
a 'mu bu, -e -bi -Yusu a 'dii
ko 'a 'diayi nyibepu 'hɔen-
u nyre 'u ni. 'Ki u hree 'li
-patu', 'u te 'li nyiblo, 'e mu
-Yusu da mo.

32 Nyibli -huɔhuɔ ni bu, 'u
ꞑglaa 'li -Yusu le. -E -bi, ke-
u puꞑi yi: «'Ye ke, -na 'dii
ko -na 'diayɔnu, 'ki u ni 'u
-patu', -mo u de.»

33 -E -bi e wen: «U -bi
ni 'u, 'u mo 'na 'dii ko 'na
'diayɔnu 'hɔen- -we.»

34 'e 'du 'yii ye', 'e 'ye nyibli
-mu', -u ni ble, -u ꞑglaa 'liꞑi
le, e wen: «Ba 'ye ke, nyibli
-bu, u nu- mo 'na 'dii, 'u mo
'na 'diayɔnu -we.

35 Nyibli -mu', -u ni Nyɔsua
a kiweenle, u nu- mo 'na
'diayɔnu, ko 'na 'dii -we.»

4

-Yusu pu la 'dɔɔnyɔ a
'ledu
(Matie 13.1-23; Luku 8.4-
15)

1 -Nyɔwɔ ꞑdu, -Yusu 'e mu
'li Galileblugba a 'yru wien
de, 'e tɔe 'li Nyɔsua a -ti,
nyibli -huɔhuɔ 'u ꞑglaa 'liꞑi
le. Bu 'ye ni 'ye 'hru, e no-
mo bu ya 'li 'blagbi 'kwli,
'e ni bu, 'e 'yɔya 'li 'nie ki
bu, nyibli a 'mu, 'u 'wle 'u
'gbahlɔn bu,

2 'e tɔe ꞑnu -tebli -huɔhuɔ,
'ki 'li 'ledu 'kwli. Ke- e pu
nyibli a 'mu yi, e wen:

3 «Ba pu 'mu nua yi
bu. E ko la -nyɔwɔ ꞑdu,
nyibehian ꞑdu 'e mu la 'a
-tebli 'dɔ mo. -Tebli a 'mu,
e -gble 'liꞑi -ci 'kwli le.

4 -Te e yiꞑi ni -gble, -e -bi
'a de -bi bi 'li 'hru wlɔn le,
nubli 'u -di, 'u diꞑe.

5 'A 'hɔen a de, e -gbla,
-tɔtɔkɔtɔ -mu', e bi 'u ki,
'hiɔ 'pa ni 'liꞑi bu, 'e 'sii yi, 'e
ꞑga ti ni -do a ti 'yri, -e nuꞑo,
-tɔtɔkɔtɔ a 'mu, -e ni 'u 'hiɔ
a 'mu ki, e 'yi -hu.

6 -Te e ꞑga, -te 'yru bi 'li yɔ',
e no- mo 'a ꞑkwli bu 'yru, -e
nuꞑo, 'a -wɔlubu kɔe 'hiɔ a
'mu yi.

7 'A ta a de, e -gbla, 'ki e bi
'li 'witi 'nyi. -Te e ꞑga, -e -bi
'witolili 'buu ꞑne 'lu le. 'A -ti,
'dɔɔɔde a 'mu, e 'yi bli -pu.

8 'A -hen a de, e -gbla, e no-
bi 'u ꞑhaan-tutu ki. -Te e ꞑga,
'e 'sii yi, 'e ku -tee, 'e pu bli.
'A bli ni -do, e pu 'yɔ a (30)
-wɔ ꞑtu 'u -pu, 'a de -bi pu
'yɔ a (60) -wli ni ta, 'a de -bi
pu 'yɔ a (100) -wli ni ꞑhun.»

9 -E -bi, ke- -Yusu pi la 'ki
 □nu yi, ε wen: «'Bu mo, 'ba
 ko -ti'winnua, -ε -bi ba 'win
 -ti -dodo.»

10 Ti gbi bu -hi, -ε -bi -Yusu
 ko 'a -nagbopu* ni -pu □tu 'u
 'hwen ko hiapu-nagbopu -bi
 'hwen-, u nu- hie 'u. -E -bi u
 'beti 'ki□i 'ledu a 'mu a 'mini
 ni.

11 -E -bi, ε □tu nyibli a 'mu
 □won, ε wen: «'A mu -bu,
 -u mo 'na -nagbopu, Nyisua
 ni□e ni, 'a yru 'a -ti' le, ε
 □hen 'nyre, -te ε ni, 'ε kve
 nyibli win ki. Nyisua a -ti a
 'mu, ε -hli nyibli 'yi ki. Nyibli
 -mu', -u 'ye ni kve 'mu □wien
 le, u nu- -mo -bi, 'ledu ni
 -do, nu- -we 'li -bu -heε □nu,
 bu yru□o le ni.

12 E ni -do a 'mu, u 'cri la□a
 ni, 'ki 'li Nyisua crien 'kwli, ti
 -hi la a ti 'yri, -ε mo:

U yi□i 'ni 'ye -teε,
 keε, u 'ni -yru□o li□i le.
 U yi□i 'ni 'win -teε,
 keε, u 'ni -yru□o li□i le
 -we.
 'Bu mo, 'bu yi wen□ε le ni
 yru,
 u di □hian wen -mo,
 u 'mu wen 'waa 'klo Nyisua
 -nyi,

-ε -bi Nyisua di wen 'waa de
 'kuku 'ni 'wowa -ni.»

13 -E -bi ke- ε pi □nu yi de,
 ε wen: «'Ba 'ye ni yru 'ledu
 -bu le, -ε -bi a 'yi 'li□i 'li -we
 ba yru -u -bi -mu' le 'klo -mo
 'klo.»

14 Ke- ε pi 'ki: «E 'wi
 yi, 'dudonyo -mu', ε no -mo
 nyiblo -mu', -ε ne Nyisua a
 win -mo le. 'Dudo-tebli -mu',
 u nu- mo Nyisua a win.

15 'Hru -mu', -ε ko wlon ε
 yi 'u le bi, 'ti- nubli 'u -di, 'u
 di□e, ε no- -mo nyibli -bu, -u
 pi Nyisua a win nua yi bu,
 'ti- Satan, -ε mo 'kuo -hwin* a
 nyiblo gbagbu, 'ε yi di, 'ε -he
 'li Nyisua a win a 'mu 'waa
 □wli kle.

16 -E -bi -tutokuti -mu', -ε
 ni 'u 'hio 'pa ki, -ε ko ki
 'dudo-tebli -bi bi 'u le -we,
 ε no- mo nyibli -bu, -u yi
 Nyisua a win 'win, 'ti- -u yi□i
 ki wen, 'ki 'li plo a bleε
 'kwli,

17 'ti- -u yi□i kua 'ble, 'ki
 'li ti 'cimi gbi 'kwli. Keε,
 u 'yi□i -hua, 'ki bu pu 'ma,
 'ki 'li 'waa □wli ki. Nyibli a
 'mu, 'waa 'bio -mu', -u 'ye ni
 -hua Nyisua a win, 'bu yi □nu
 □hwen ni □tui, ε ko, 'bu yraa
 □nu, -ε -bi 'waa nyisua de a
 'mu, ε se □nu ni.

18 -Tutokuti -mu', 'witi ni
 'u ki, -ε ko ki 'dudo-tebli -bi
 bi 'li le -we,

19 u nu- mo nyibli -bu, -u
 yi Nyisua a win 'win, 'ti-
 nyibli a 'mu 'u yi 'klo ki a
 'kla-wliye'yia a hritile -hriti
 -ni, ko, 'u neε kuko-tebli a -ti
 □wli kle, -tebli du -bu, -ε pi
 'li □nu kika 'nyi; 'klo a -tebli
 -bu, u nuε -ni, ε no- 'waa
 □wli yi □wien le kve. -Tebli a
 pepe a 'mu, ε ni□e ni, Nyisua
 a win 'ε 'ye ni nu -kuan, 'ki
 'li 'waa □wli ki, 'ε yi le -hahre
 -ni.

20 -E -bi, □haan-tutokuti
 -mu', -ε ko ki 'dudo-tebli -bi
 bi 'li, ε no- mo nyibli -mu', -u
 yi Nyisua a win 'win, -u yi□i
 kua 'ble, 'ti- 'ε ni -kuan, 'ki 'li
 'waa □wli ki, 'wi a (30) -wlu
 □tu 'u -pu, ko (60) -wli ni ta,

kɔ (100) -wɪɪ nɪ ɔhun, 'ɛ -hi 'v -tɛ v nu 'a 'winwɪɪn.»

*-Yusu pɔ la 'napɪ a 'ledv
(Luku 8.16-18)*

²¹ Kɛ- -Yusu pɪ la ɔnv yɪ de, ɛ wen: «Nyiblo 'bu 'bɪa 'napɪ, ɛ 'nɪ ɔjriɔe lɔɪ kɪka 'lu bu, kɔ, nyiblo 'bu 'bɪa 'napɪ, ɛ 'nɪ ɔtuɔo lɔɪ -bɛɛ bu. Kɛɛ, 'kɪ ɛ ɔtui 'vɔv dɛ 'lu bu, -ɛ diɔe nu, ɛ 'mɔ 'lɪ 'kayu blɛ yru.

²² -Tɛblɪ a pɛpɛ -mɔ', -ɛ -hli, ɛ di kɔ -nyrɔwɔ, ɛ 'mɔ pɛpɛ' bi, ɛ kɔ, -tɛblɪ a pɛpɛ -mɔ', nyiblo ɔdv 'yɪ la -yi, -nyrɔwɔ di 'v 'nɪ nyre -wɛ, v 'mɔvɔ lɛ yru.

²³ Ba pɔ 'mɔ nɔa yɪ bu -tɛɛ: Nyiblo 'bu nɪ 'v, 'bu kɔ -tɪ'winnɔa, bu 'win -tɪ -dodo.»

²⁴ -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ ɔnv yɪ de: «Nyɪsɔa a win -bu, 'n yɪ 'a mɔ -lee -nɪ, ba ɔtuɔo 'yie. -Tɛ -mɔ', a di 'a 'winwɪɪn nu, kɛ-Nyɪsɔa di 'a mɔɔ 'a lɛyruele nu.

²⁵ Nyiblo -mɔ', -ɛ pɪ Nyɪsɔa a win nɔa yɪ bu, Nyɪsɔa diɔe 'nɪ nu, ɛ 'mɔvɔ' lɛ yru, ɛ 'mɔ -tɛ -mɔ', ɛ nu la 'a 'winwɪɪn 'v -hi. Kɛɛ, nyiblo -mɔ', -ɛ 'yɛ nɪ pɔvɔ nɔa yɪ bu, ɛ 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, bu yruɔo' lɛ pɛpɛ.»

-Yusu pɔ la 'dɔdɔ-tɛblɪ -mɔ', -ɛ kɔ -do -yɪ mɪ a 'ledv

²⁶ Kɛ- ɛ pɪ la ɔnv yɪ de, ɛ wen: «-Tɛ Nyɪsɔa nɪ nyibli a win a kɪkɔɛ, ɛ 'wɪ- nyiblo, -ɛ -gbla 'dɔdɔ-tɛblɪ, 'kɪ 'lɪ 'a -ci kɪ.

²⁷ -Tɛ ɛ -wɛ 'a -gbugbla -mɔ, -ɛ -bɪ ɛ mu 'dɔ. -Nyrɔwɪ a pɛpɛ -mɔ', ɛ -hii 'lɪ 'dɔ, -ɛ -bɪ 'dɔdɔ-tɛblɪ a 'mɔ,

ɛ -gbla mɔ, 'kɪ 'lɪ -ci kɪ, ɛ nɪ -do, ɛ yɪ 'nɪ mɪ, ɛ mɔ, ɛ 'nɪ -hiiɔe 'lɪ -ci a 'mɔ kɪ.

²⁸ -Tɔtɔ nɪ -do, ɛ nɔ- niɔe, 'ɛ yɪ mɪ. 'A ɔgba, -ɛ mɪ yɪ-hɛdɛ, -tɛ ɛ -ku, ɛ pɔ blɪ, 'a 'yɔ 'ɛ -ku.

²⁹ -Tɛ 'dɔdɔ-tɛblɪ a 'mɔ, ɛ ɔhlu, -ɛ -bɪ ɛ mu nɪ, 'ɛ gba 'a -paka, 'ɛ 'cɛɔe, -ɛ nuɔo, 'a 'cɪcɛti nyre 'v nɪ.»

*-Yusu pɔ la 'dɔdɔde -mɔ',
-ɛ kɔ 'yɛɛ ɔcɪmɪ -nɪ a 'ledv*

(Matie 13.31-32,34; Luku 13.18-19)

³⁰ Kɛ- -Yusu pɪ ɔnv yɪ, ɛ wen: «'N di pɔ 'ledv -bɪ, -tɛ -mɔ' Nyɪsɔa nɪ, 'ɛ kɔɔ nyibli a dodoyo win kɪ, 'tɪ- nyibli -bɪ 'v yɪ klɛ -bii -nɪ, 'mɔ 'a mɔɔ -tɔɔ -nɪ.

³¹ Dɛ a 'mɔ, ɛ 'wɪ- 'dɔdɔde -mɔ', -ɛ kɔ 'yɛɛ ɔcɪmɪ -nɪ dɪakɪ, 'ɛ -hi 'v 'dɔdɔ-tɛblɪ a pɛpɛ a 'yɔ 'v.

³² Kɛɛ, 'bu 'dɔɔ, ɛ yɪ 'nɪ mɪ. 'Bɔ -ku, ɛ 'bɔɛ nɪ, 'ɛ yɪ 'v 'dɔdɔ-tɛblɪ a pɛpɛ 'v -hi, kɔ, 'ɛ pɪ babɔ gbagbɪ. 'A babɔ a 'mɔ, ɛ -wɛ 'lɪ nɔblɪ bu pɔv 'lɪ 'lɔɛ nɪ.»

³³ -Tɛ 'ledv -bu, ɛ nɪ 'mɔ, kɛ- -v -bɪ nɪ la 'mɔ, -Yusu 'ɛ pɪ la ɔnv, 'ɛ tɔɛ la nyibli Nyɪsɔa a win. -ɛ -bɪ dɛ -mɔ', nyibli -wɛ 'lɪ bu yru' lɛ, ɛ nɔ- ɛ tɔɛ la ɔnv.

³⁴ Tɪ a pɛpɛ, 'bu yɪ la ɔnv dɛ nɪ tɔɛ -nɪ, 'kɪ 'lɪ 'ledv 'kwli, ɛ tɔɛ la 'lɪ ɔnv. Kɛɛ, ɛ kɔ 'a -nagbopɔ* nɪ -do 'hɔɛn-, 'bu 'bɛ -mɔ lɛ, 'tɪ- 'ledv a pɛpɛ -mɔ', ɛ pɪ, 'ɛ -hɪɪɛ la ɔnvɔ klɛ.

-Te -Yusu nyra la duduo bu
(Matie 8.23-27; Luku 8.22-25)

³⁵ -Nyrɔwɔ ni -do a 'mu a -winse, -ε -bi -Yusu lee ne 'a -nagbopu* ni, ε wen: «-Ba □ta 'li 'yru a 'kɪbɪa -bi -mu' kɪ.»

³⁶ 'a -nagbopu 'u gba□a, 'u 'ya 'li 'blagbi -mu', -ε kɔ 'kwli ε tɔε wen 'li nyibli Nyɪsɔa a -ti 'kwli, 'u gba nyibli a 'mu wlu, 'u -mu. 'Kɪ 'u 'waa 'blagbi 'huɪ, 'blagbi -bi ni 'u -wε.

³⁷ Bu ni 'kɪ 'u 'nie kɪ, bu yɪ ni mi, ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi duduo cε 'li ni, 'yru 'ε -tɔa 'dɔɪ a pɔpɔɔ, 'yru a 'dɔɪ a 'mu, 'u ni□e, 'nie 'ε yɪ 'li 'blagbi 'kwli ε 'wle. -ε -bi 'blagbi -tɔa 'li'yiile, 'kɪ 'u 'yru a 'dɔɪ -mɔ, -u yɪ 'li□ɪ 'kwli ε 'wle.

³⁸ Ti a 'mu 'yri, 'kɪ -Yusu pε 'li 'blagbi a -moko 'yri bu, 'ε pɔ 'u 'a 'lu 'pela kɪ bu, 'ε yɪ ηme. -ε -bi 'a -nagbopu -ha□a ηmena', u wen: «Tɔɔnyɔ, □bi ε 'ni 'yaa□a li -mu 'kla -wliye, -te -a mi bu -wε mɔ?»

³⁹ -Yusu 'ε 'du ye', 'ε 'plεε 'li pepe kɔ 'yru a 'mu 'hɔen-mɔ, 'kɪ 'li win 'yakɪ 'kwli, ε wen: «Ba ma wien, ba ween kɪ bu!» -Te ε pɔ win, -ε -bi duduo a 'mu, ε nyra bu, 'yru a pepe 'ε ween kɪ bu.

⁴⁰ -ε -bi -Yusu □hɪan -mɔ, 'ε 'plεε 'li 'a -nagbopu -mɔ, ε wen: «Dε- kɔ-tɪ 'a yɪ huannu pie 'li? A 'tiε 'yεε Nyɪsɔa □wɔb yɪ ni -kue -ni?»

⁴¹ 'A -nagbopu -mɔ -bi, u 'ta 'u blε dɪakɪ, 'u yɪ 'li ε 'puple

-ni, u wen: «Ba 'ye kε nyiblo -bu, pepe kɔ 'yru 'hɔen-, u □tui 'u□u ni.»

5

-Te -Yusu □gble la nyiblo □du, 'kuo -hɔɪn* ni la 'u ke'
(Matie 8.28-34; Luku 8.26-39)

¹ -Te dε a 'mu, ε -hi, -ε -bi u nyre 'li Galileblugba a 'yru a 'kɪbɪa -mu', -ε mɔ Gelasakɔε a 'blugba kɪ ni.

² -Yusu bu □ti 'li 'blagbi 'kwli, ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi nyɪbɛhɪan □du, ε nɔ- -hɔn 'li 'kudɪɔ bu, 'ε mu□o ye' 'bε mɔ. Nyiblo a 'mu, 'ku -hɔan ni 'u□u ke', 'ε □tui□e □hɪɔen.

³ 'Kɪ ε 'ti 'li 'kudɪɔ bu, -u ni 'li dɔgbɪ 'kwli. Nyiblo □du 'yɪ 'li 'a mɔale 'li -wε, 'ye □bu u nu 'cɪn.

⁴ ε kɔ ti, 'u pɪ la 'li□ɪ -hannya dabɪ le, kɔ 'u ni la 'cɪn -wε, 'u yɪ la 'a buɪ -mɔa -ni. Kεε, 'a pepe a 'mu, ε yɪ cɪcε la□a le. Nyiblo □du 'yɪ 'kɪ 'a kɔkɔ a 'kɪ -kɔ de.

⁵ Ti a pepe, 'tɔ kɔ -nyre, dɔgbɪ, nɔ- ε ne 'lu le, kɔ 'dabi -mu', -ε ni 'li dɔgbɪ 'kwli, nɔ- ε ne 'nyɪ le, 'ε pɪ -cɪcɪ le, kɔ, 'ε hlε 'a dɪɔnɔ 'hɪ le.

⁶ -Te ε 'ye -Yusu, -ε yɪ 'li di, -ε -bi ε gba□a cigbε yɪ, 'ε mu 'u□u ye', 'ε 'gbla kwli, 'kɪ 'u□u ye', -ε di□e nu, -Yusu 'mu□u -hεε -ni.

⁷⁻⁸ -ε -bi kε- -Yusu pɪ 'ku -hɔan a 'mu yɪ, -ε ni 'u nyiblo a 'mu ke', ε wen: «'Ku -hɔan, -hɔn 'u nyiblo -bu ke'!» -ε -bi nyiblo a 'mu, ε 'yεε 'li win, 'ε pɪ le: «-Yusu, -Ti'yi'buanyɪsɔa a 'Yu, dε a 'dɪ -bi -hɔε -bu nu 'mu -mɔ

'li? 'N nyaa -mu le, 'ki 'li Nyɩsɩa a 'nyre 'kwli, ɩni 'tuo 'mu ɩhɩɩen.»

9 -E -bi -Yusu 'betiɩe ni, e wen: «-Na 'nyre 'li?» -E -bi e ɩtuɩo ɩwon, e wen: «'Na 'nyre mo Dako, -e nuɩo, -a -hu ni.»

10 -E -bi e -tɩa -Yusu a lenyaale diaki, e wen: «ɩNi 'blaa 'li 'kuo -hɩɩn le, 'ki 'ne- 'blugba -bu 'kwli.»

11 'Ki 'b -te ni -do a 'mu, 'ki dugba ɩdu ni 'b, 'a 'kutɩo -bi 'e bi 'yru. 'Ki buɩcaɩju gbagbu ni 'b, 'b we -tutu, 'b yi de di.

12 -E -bi 'kuo -hɩɩn a 'mu, b nyee -Yusu le, b wen: «Wenɩe ki, 'ki -ba bi 'b buɩci -mu' ke',»

13 -Yusu 'e -wen, 'kuo -hɩɩn a 'mu, 'b -hon 'b nyiblo a 'mu ke', 'b bi 'b buɩci a 'mu ke', buɩcaɩju a 'mu, 'b 'gba ci le, 'b ɩti dugba, 'b bi 'li 'yru -mo le, 'b 'kuku le. Buɩci a 'mu, -b 'kuku le, b -we 'li buɩci a 'miliwi ni 'hɩɩn ni.

14 -Te nyibli -mu', -b nee buɩci a 'mu, b 'ye -tebli a 'mu, -e mu 'lu -mo, -e -bi b 'gba ci le, 'b -mu, -tebli a pepe a 'mu, -e mu 'lu -mo, 'b naɩa -mo le, 'ki 'li 'du ko -yriɩbi 'hɩɩn- kle. -Te nyibli 'win, -e -bi b di ni, b 'mu -tebli a 'mu, -e mu 'lu -mo 'ye.

15 -Te b nyre 'b -Yusu 'huɩ, 'ki b yee 'b nyiblo a 'mu bu, 'kuo -hɩɩn -huɩhuɩ ni wen 'b ke', 'e pu wlawb, 'e ni bu. E 'wi- nyiblo -bu yi, niɩli 'yi -huan ni ni. Nyibli a 'mu bu 'yeɩe, -e -bi huannu bi 'li ɩnu 'kwli.

16 Nyibli a 'mu, -b 'ye -tebli a pepe a 'mu, -e mu 'lu -mo, 'ki 'b nyiblo a 'mu ko buɩci 'hɩɩn- ki, b naɩa -mo le, 'ki 'b nyibli -mu', -b di -ta 'ye mo ye'.

17 -E -bi b -tɩa -Yusu a lenyaale, b wen: «-Hon 'ne- a ne 'blugba -bu 'kwli.»

18 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi -Yusu 'ya 'li 'blagbi 'kwli. -Te e 'ya, -e -bi nyiblo a -mu', 'kuo -hɩɩn ni wen 'b ke', e nyee -Yusu le, 'ki bu naɩa -mo.

19 Kee, -Yusu 'yiɩ ki -wen, e wen: «Mu 'li -na 'duo 'kwli, 'ki 'li -na kukonyibli -mo, -tebli gbagbi a pepe -mu', Kukonyo Nyɩsɩa nu -mu -mo, ko, -te e nu -na nyai a yuyruo, -bu na 'a -ti -mo le.»

20 Bu pu 'ki le, -e -bi nyiblo a 'mu, e bi 'hru wlon, 'e mu 'li Dekapɩblugba 'kwli, -tebli gbagbi a pepe -mu', -Yusu nuɩo -mo, 'e neɩe -mo le, nyibli -mu', -b yi 'win, 'e kee 'waa ɩwi le.

-Te -Yusu -ha la Sayilu a 'yu 'klo, ko, -te e nu laɩa, nuɩba -mu', -hɩɩbleblekɩe ni la, -e -hren la 'a wlawb le, 'a 'kɩe 'e -we la

(Matie 9.18-26; Luku 8.40-56)

21 'Ki -Yusu ni 'li 'blagbi ni -do a 'mu 'kwli, 'e mu 'li Galileblugba a 'yru a 'kɩɩa -bi -mu' ki. -Te e ɩti, e ni 'b 'yru a 'mu wien, -e -bi nyibli -huɩhuɩ -we ti ki, 'b ɩglaa 'liɩ le.

22 Bu ni 'b bu, -e -bi Nyɩsɩa a 'kayu a nyiblo gbagbu -bi nyre 'b ni. 'A 'nyre mo

Sayilu. Bu 'ye -Yusu, -ε -bι ε 'gbλα kwli, 'kι 'bɔɔ ye',

23 'ε nyεε ɔne le, ε wen: «'Na 'yu nyroyu gbe, 'a 'hvi hren ni, ε -hve bu 'ku. 'N nyaa -mυ le, di 'li, -bu puɔɔ dabu 'lu bu, -ε diɔe nu, 'a 'kve 'mυ -we, ε 'mυ -hvhlvn pu.»

24 -ε -bι -Yusu wen ni, ε kɔɔ 'hven- 'u mi, nyibli -hɔhɔ 'u yiɔi ɔwien kve, 'u 'nyinyre 'liɔi yre.

25 -ε -bι 'kι 'li nyibli a 'mυ 'nyi, 'kι nuɔba ɔɔɔ ni 'li. ε nɔ- 'kve ni. 'A 'kve a 'mυ, ε nɔ- mɔ -hlvbleblekve. -Te 'kve a 'mυ, ε -tva la 'li 'a nunuo, 'a 'yri ni -pu ɔtu 'u 'hven a 'yrv -bu -a ni ki.

26 'A 'hvi a 'mυ, 'a -ti, ε na -dɔɔɔ a gblegble yre, ε ni ɔhven a 'mυ, 'a 'yele -mɔ', 'a 'wli a pepe 'ε -weɔe ɔjre. Kee, 'a 'kve a 'mυ, ε 'yi -we, ε yi bii kle ni -do.

27 -Te ε 'win -Yusu a 'nyre, ε nɔ- nuɔo, 'ε mu 'li nyibli -hɔhɔ a 'mυ 'nyi, 'kι 'u -Yusu ke', 'ε -hren 'a wlawlv le,

28 -ε nuɔo, ke- ε pi 'a dɔɔɔ yi: «'Ni -hren 'a wlawlv le dadu, 'na 'kve di 'ni -we.»

29 Ti ni -do a ti 'yri, bu -hren a wlawlv le, -ε -bι -hlv nyra bu. ε yruɔo ni, 'kι 'li 'a dɔɔɔ 'hvi -mɔ, -ε mɔ, 'a 'kve -we ni.

30 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bι -Yusu yruɔo ni, -ε mɔ, 'kli -hɔn 'liɔi 'hvi, 'ε ɔhian -mɔ, 'kι 'li nyibli a 'mυ 'nyi, ε wen: «Nyiblo a 'di -bι -hren 'na wlawlv le 'li?»

31 -ε -bι 'a -nagbopu* ɔtuɔo ɔwɔn, u wen: «'Bi -na

'mumu, -yiɔi 'ni 'ye, -ε mɔ, nyibli -hɔ ni, 'u 'nyinyre 'li -mυ yre. 'Ti- ɔni yi 'beti -ni, -ε mɔ, nyiblo a 'di -bι -hren -mυ le 'li.»

32 Kee, -ε -bι -Yusu -tva 'u 'a dɔɔɔ 'a 'huletita, -ε diɔe nu, ε 'mυ nyiblo a 'mυ, -ε -hrenɔe le 'ye.

33 Nuɔba a 'mυ, hvannu a -ti, ε yi 'ni 'hvhle -ni, -ε nuɔo, ε yi -tebli a pepe -mυ', -ε mu 'lu -mɔ ni, 'kι 'bɔɔ -mɔ', 'ε mu 'u -Yusu ye', 'ε 'gbλα kwli, 'kι 'bɔɔ ye', 'ti- -tebli a pepe -mυ', ε -nu, 'ε naɔa -mɔ le.

34 -Te -Yusu 'win 'kι, -ε -bι ε wen: «'Na 'yu, -te -kuo 'mυ ɔwlv yi a -ti, 'ni nuɔo, -na 'kve 'ε -we. Mu, 'kι 'li plɔblele 'kwli, -na 'kve -we ni.»

35 Win ni 'liɔi wlvn, -ε -bι nyibli -hɔn 'li nyiblo gbagbu Sayilu a -te, u wen: «Sayilu, -na 'yu nyroyu gbe -ni wen, ε 'ku ni. 'A -ti, -ha Tɔɔnyɔ -Yusu me le, 'ye ɔbu -mɔ 'yiɔi 'ku -ha.»

36 Kee, -ti a pepe -mυ', u hle, -Yusu 'ni -daaɔa liɔi ɔdedede. Ke- ε pi 'kι Sayilu yi, ε wen: «'Na ɔwlv 'ni 'bie 'li ɔhlvn, kee, kuo 'mυ ɔwlv yi dadu.»

37 'Ti- u 'mυ mu, ε 'yi -wen, 'kι nyibli -bι bu kveɔe ɔwien, 'bu 'yi 'a -nagbopu Pielɔ, kɔ Sakti, kɔ 'a 'diayɔ Saan ni -do 'pa-. U nu- kɔɔɔ 'hven- -mu 'li Sayilu a -te.

38 -Te u nyre 'li, -ε -bι -Yusu 'ye nyibli -hɔhɔ, 'u 'gbugbe le, 'u pi popowli le, kɔ, 'u ni nyai le.

39 -Te ε pa 'li 'kayu bu, -ε

-bi ε wen: «De- kɔ -cici a lɛpɔpɔv 'li? De- kɔ 'ki wuwe -wɛ 'li? 'Yu -bɔ, ε 'yi 'kɔ, ŋmena ε yi ŋme.»

40 Bɔ pɔ 'ki lɛ, -ε -bi v -tɔa 'a 'caalɛ. -ε -bi ε 'hrɔɔ nyibli a pɛpɛ a 'mɔ nɪ, 'ε da 'yu a 'baɪ, kɔ 'a 'dii, kɔ 'a -nagbopɔ nɪ ta -nɪ wen, 'v pa 'li -gblo -mɔ', -ε kɔ 'kwli 'yu pɛ 'li bɔ.

41 -Tɛ v pa 'li, -ε -bi -Yusu klo 'yu a dabɔ bɔ, ε wen: «Talita kumi,» -ε ŋhɛn 'nyrɛ: «'Yu nyrɔyu, -mɔ 'n yi -lee -nɪ, 'du ye'.»

42 Ti nɪ -do a ti 'yri, ε 'du ye', 'ε -tɔa nɪna. 'Yu a 'mɔ, ε kɔ 'yri nɪ -pɔ ŋtu 'v 'hɛn. Bɔ 'ye 'ki dɛ a 'mɔ, -ε -bi ε kɛɛ 'waa ŋwli lɛ dɪaktɪ.

43 -ε -bi -Yusu ti ŋnɔ nɪ, 'ki 'li win 'yaktɪ 'kwli, ε wen: «De -bɔ, 'n -nu, nyiblo ŋdɔ 'nɪ 'lee 'li 'a 'bɪ.» -ε -bi kɛ-ε pɔ de: «Ba -nyiŋe dididɛ, ε 'mɔŋv di.»

6

Nasaletɪ a nyibli 'yi -Yusu

ŋwlv yi -kuo -nɪ

(Matie 13.53-58; Luku 4.16-30)

1 -Tɛ -tɛblɪ a 'mɔ, ε -hi, -ε -bi -Yusu -hɔn 'li 'dɪɔ a 'mɔ 'kwli nɪ, 'ε mu 'li 'dɪɔ -mɔ', -ε kɔ 'kwli ε kuu 'li. ε kɔ 'a -nagbopɔ* 'hɛn-, v nɔ -mu.

2 -Tɛ -wuwle-nyrɔwɔ* nyre 'v, -ε -bi 'ki v mu 'li Nyɪsɔa a 'kayu bɔ, 'ε -tɔa Nyɪsɔa a -tɪ a tɔɔlɛ. Nyibli -hɔɔhɔɪ -mɔ', -v nɪ 'v, -tɛ v 'wɪn 'a tɔɔwin a 'mɔ, -ε -bi ε kɛɛ 'waa ŋwli lɛ, v wen: «Nyiblo a 'dɪ -bɪ -tɔɔ ŋnɛ -tɪ

-bɔ, ε hlɛ 'li? Nyiblo a 'dɪ -bɪ -nyiŋe ŋtɔdɔ -mɔ' 'li? Kɔ, nyiblo a 'dɪ -bɪ -nyi 'kiŋɪ 'klɪ, 'ki bɔ nu ŋwilekɛɛ-tɛblɪ -bɔ 'li?

3 -A yiŋe nɪ, -ε mɔ, ε mɔ 'camudɛ ŋnɪɔ, 'ε mɔ Mari a 'yu. 'A 'dɪayɪ nyɪbɛpɔ, v nɔ-mɔ Saktɪ, kɔ Sosɪ, kɔ Judɪ, kɔ Simɔ. 'A 'dɪayɪ nyrɔyo nɪ 'nɛ- a mɔ 'nyɪ -wɛ.» 'Waa 'lulɛ-hihiedɔ a 'mɔ, ε nɔ-nuŋɔ, 'ki v 'yɪŋɪ ŋwlv yi -kuo -nɪ.

4 -ε -bi -Yusu wen: «Ny-iblo -bɔ, -ε mɔ Nyɪsɔa a winwlon-hanyɔ*, v ŋtui 'vŋv nɪ, 'ki 'v 'a -nɛ -tɪtɛ ŋdɔ. Kɛɛ, v 'nɪ ŋtuuŋɔ 'vŋv, 'ki 'li 'a dɪɔnɔ a 'dɪɔ 'kwli, kɔ 'ki 'li 'a 'dɔkɔv 'nyɪ, kɔ, 'ki 'li 'a 'kayu bɔ.»

5 'Kɪ 'li ŋnɔ 'nyɪ, -Yusu 'yɪ 'ki 'li ŋwilekɛɛdɛ ŋdɔ -nu, bɔ 'yɪ bɔ pɔ 'hɔɪhɛnnyɔ -bɪ dabɔɪ 'lu bɔ, 'waa 'kɔv 'mɔ -wɛ a -tɪ.

6 ε kɛɛ -Yusu a ŋwli lɛ, -tɛ v -nu, 'ki v 'yɪŋɪ ŋwlv yi -kuo -nɪ.

-Tɛ -Yusu lee la 'a -nagbopɔ* nɪ -pɔ ŋtu 'v 'hɛn, bɔ nu 'hɔnhɛn.yo, bɔ gba la 'a -tɪ 'dɪ klɛ

(Matie 10.5-15; Luku 9.1-6)

-Tɛ ε -hi, -ε -bi -Yusu mi 'dɪ -mɔ', -v ŋglaa 'li Nasaletɪ lɛ klɛ, 'ε tɔɛ nyibli Nyɪsɔa a -tɪ.

7 -ε -bi ε da 'a -nagbopɔ* nɪ -pɔ ŋtu 'v 'hɛn nɪ, 'ε lee ŋnɔ, -ε mɔ, bɔ nu 'hɔnhɛn.yo, bɔ na 'dɪ klɛ, 'ε -nyi ŋnɔ 'klɪ, 'ki bɔ bla 'kuo -hɔɪn* lɛ, -v nɪ 'v nyibli ke'.

* 6:8 6.8 -Yusu a ti 'yri, nyibli nɛɛ la kotio. De a 'mɔ, ε mɔ la 'waa 'blidɛ ŋnɔ la.

⁸ -ε -bι ε wen: «'Bυ mω, 'ba yι 'dι κλε nι ne, a 'nι 'gbaa 'lι □dedede, 'bu 'yι kotu* nι -do 'pa-, a 'nι 'gbaa 'lι diide -we, kω blω, kω 'wliye,

⁹ κεε, ba gba 'suin nι -do, kω wlawlι -mυ', a -pu.»

¹⁰ -ε -bι ε wen de: «'Bυ mω, 'ba nyre 'lι 'dιω □dυ 'kwli, 'kayu -mυ', -ε kω bu υ di 'lι 'a mυ -paa -nι, 'kι ba nι 'lι -nιnι, ε 'mυ 'aan 'dιω a 'mυ a 'kwli-hυnhυon a ti kι ye.

¹¹ 'Bυ mω, 'ba nyre 'lι 'dιω -bι 'kwli, 'bu -hιa, 'kι bu 'ble 'a mυ kua, kω, 'bu 'ye nι pu 'a mυ nua yι bu, -ε -bι ba -hon 'lι 'dιω a 'mυ 'kwli. 'Ba yι nι mi, ba bubla 'aan buι, -ε di□e nu, 'waa -tutu a 'pupu 'mυ 'a mυ buι 'ε -hon, a 'mυ□υ nyibli a 'mυ -tωω -nι, -ε mω, 'bu mω, Nyιsua a yrv 'bu κlω □nu, 'waa □gbetu nu□o 'waa dιωνυ -mω.»

¹² -Te ε -we 'kι 'waa titie -mω, -ε -bι 'a -nagbopυ bi 'kι 'dι κλε, 'υ yι nyibli -lee -nι, υ wen: «Ba hie 'υ 'aan de 'kuku bu, ba -nyι 'aan 'kλω a pepe Nyιsua,»

¹³ -nagbopυ a 'mυ, 'υ ble 'kuo -hυn -mυ', -υ nι 'υ nyibli ke' ε, kω, 'υ pu 'hυhrennyυ -hυohυι 'nyra 'lu ε, 'υ ni□e, 'waa 'kue 'ε yι -we.

-Te Saan Batisι nu la 'kukυυ
(Matie 14.1-12; Luku 9.7-9)

¹⁴ Ti a 'mυ 'yri, 'kυn Helodι, -ε mω Galileblugba a 'kυn, ε 'wιn -Yusu a 'nyre nι -we. □Whlekeε-teblι -mυ', ε ni a -ta', 'a 'nyre 'heen 'blugba a pepe kι bu. Nyibli

-bι wen: «Saan Batisι, -ε pu la nyibli 'nie 'lu le, ε nω- □nιω. -Te ε 'kυ la, ε 'hru 'kλω de. ε nω- nu□o, 'ε nι 'kλι kι, 'ε ni □wlekeε-teblι -mυ', -ε kω 'nyre -a yι 'wιn.»

¹⁵ Nyibli -bι wen: «Eli*, -ε mω Nyιsua a winwlōn-hanyo*, ε nω- 'hru 'kλω.» Ke- -υ -bι pu -we: «Nyιsua a winwlōn-hanyo -bι □nιω. -Te 'a winwlōn-hanyo nι la 'mυ, ti -hi la a ti 'yri, ke- ε nι 'mυ -we.»

¹⁶ Helodι -mω -bι, -te ε 'wιn, -ε -bι ε wen: «Saan Batisι □nιω, -ε kω 'lu 'n lee la nyibli bu 'be la 'υ, ε nω- 'hru 'kλω.»

¹⁷⁻¹⁹ 'E mω -tee, de a 'mυ, 'kυn Helodι nu la Saan Batisι -mω, 'tι- 'ε mu la 'kυ mω, ε nω- -bu: Helodι, 'a 'diayι Filipυ, ε nω- kω la nugba. 'A 'nyre mω la Helodiadi. Helodiadi a 'mυ, ε nω- Helodι -ha la Filipυ -ji', 'ε kω la□a. -Te Saan Batisι 'wιn la, -ε -bι ε wen: «E 'yι 'υ ε -nωω -nι, 'kι -na 'diayι Filipυ bu di 'kλω nι, -bu di□e 'a nugba -ji' -ha, -bu di□e kω.» Helodiadi -mω -bι, -tι a 'mυ, Saan Batisι -hla, ε nω- nu□o, 'ε pu □ne yrv le diakι, 'ε lee Helodι, bu lee ne 'a 'seyo bu κlω Saan Batisι, bu mva □ne, 'tι- bu pu□υ □ji'. -Te υ pu 'kι□ι □ji', -ε -bι Helodiadi □mυε 'a 'hla ε. Keε, ε 'yι 'lι□ι 'lι -we,

²⁰ -ε nu□o, Helodι, ε yι Saan Batisι 'nι pie, kω, 'ε □tui 'υ□υ. ε yi□e nι, -ε mω, 'a 'kλω 'sii 'υ yι, 'tι- 'ε mω Nyιsua a nyiblo. ε nω- nu□o, 'ε □tui□e 'yie. 'A -ne ti, ε kω□o 'hven-

'bu yi toto ni pi, Saan a totowin -he Helodi 'ku diaki, kee, e nve □ne ni, 'ki bu 'win 'a win.

21 -Nyrōwō □du 'ki, -e -bi 'a nūgba Helodiadi, e 'ye la 'hru, 'ki bu nu□o, bu 'la Saan. -Nyrōwō a 'mu, e nō- mō la -nyrōwō -mu', -e kō 'kwli v kōō la 'v Helodi, 'a le'mimle. -Nyrōwō a 'mu 'a -ti, e da la nyibli, v 'mu le 'mle, kō, v 'mu de di. Nyibli a 'mu, e -da, nu- mō 'a 'blugba, -e mō Galileblugba a naanyu, kō 'seyo a nyibli gbagbi, kō 'blugba a nyibli gbagbi -bi 'hven-.

22 'Ki v ni 'ki 'v bu, -e -bi Helodiadi a 'yu nyrōyu pa 'li □nu 'nyi, 'e -tva yiyie. 'A yiyie a 'mu, e kōō Helodi ki diaki, e kō nyibli -mu', e da wen le'mimle ki 'hven-. -E -bi ke- e pi□i yi, e wen: «-Hva 'a -ne de, -na □wlv nve -ni. 'N di -mō□o 'ni -nyi.»

23 Ke- e pi□i yi de: «'N 'suv ni, 'a -ne de, -di -hva, 'n di -mō□o 'ni -nyi, 'ye □bu e mō 'na 'blugba a 'kōti.»

24 -Te 'yu nyrōyu 'win, -e -bi e 'hri ni, 'e mu 'a 'dii 'beti mō, e wen: «'Na 'dii, de a 'di -bi □bu -hva 'li?» -E -bi 'a 'dii wen: «De -bu -hva, e nō- mō Saan Batist a 'kōkuv. Bu 'be 'v 'a 'lu, bu ya 'li□i 'li, -a 'mu□v 'ye, -e mō, e 'ku ni.»

25 'Ti- 'a 'dii 'mu -yre, -e -bi 'yu nyrōyu a 'mu, e 'kika ni, 'e pa de, 'e mu 'v 'kun ye', e wen: «De 'n -hve, e nō- mō Saan Batist a 'kōkuv. 'Be 'v 'a 'lu, -bu pu 'li□i hu 'kwli, -bu ya 'mō□o yi, -te ti ne -bu.»

26 -Te 'kun 'win, -e -bi 'a

□wlv 'mve bu. Kee, -te e 'suv wen -ni, 'ki 'v nyibli -mu', e -da ye', 'a -ti, e 'yi 'li□i 'li -we, bu hia.

27 Ti ni -do a ti 'yri, 'e lee ne 'a 'seyotayu -bi, e wen: «Mu 'li □jukayu bu, -bu 'be 'v Saan Batist a 'lu, -bu ya 'mō□o yi, -te ti ne -bu,» 'seyotayu a 'mu, 'e mu 'li □jukayu bu, 'e 'be 'v Saan a 'lu,

28 'E pu 'li□i hu 'kwli, 'e ya□a, 'e -nyi□e 'yu nyrōyu a 'mu, 'yu nyrōyu a 'mu, 'e gba□a 'a 'dii yi.

29 -Te Saan a -nagbopu 'win 'a 'kōku-ti, -e -bi v di la ni, 'v -hva 'a -plahvi, 'v gba la□a, 'v □tu la□a. Ke- Saan Batist nu la 'kōkuv.

-Te -Yusu wloo la 'floo, 'ki 'v nyibli a 'miliwi ni □hun ye', 'v di la□a, 'v □mla la (Matie 14.13-21; Luku 9.10-17; Saan 6.1-14)

30 -Te -Yusu lee la 'a -mōnanyu*, bu na la 'du kle, bu hla la 'a -ti, 'a -mōnanyu a 'mu, v -me kle, 'v -di, 'v □gbee 'v -Yusu 'hvi. -Tebli a pepe, v -nu, kō, -ti a pepe, v tōō nyibli, e nō- v ne -mō le, 'ki 'v -Yusu ye'.

31 Nyibli -huchvi mi la 'v □nu 'hvi le, 'v pi la toto, 'ti- 'v -hven la 'v □nu 'hvi. E nō- nu□o, -Yusu kō 'a -nagbopu* 'hven-, 'v 'ye ni kō ti, 'ki bu di de. E nō- kō -ti, -Yusu 'e lee ne 'a -nagbopu, e wen: «Ba 'de, -ba mu 'li -te -mu', 'du bii 'li yi, -e di□e nu, -a 'mu 'li 'hvi le -ha de gbe.»

32 -E -bi v bi 'li 'blagbi 'kwli, 'v mu 'li -te -mu', 'du bii 'li yi.

33 KEE, nyibli -huohui, -v 'ye □nu, -te v yi ni mi, v yru □nu ni, 'du a pepe a nyibli 'v 'be -wlu, 'v 'yraa 'yru wien le, 'v 'be □nu ye', 'ki 'v -te -mu', v di 'v -kwlee -ni.

34 -Te -Yusu □ti 'li 'blagbi 'kwli, -ε -bi ε 'ye nyibli -huohui a 'mu, -v ni 'v ni. Bu 'ye □nu, -ε -bi 'waa nyai -tua 'a nunuo, -ε nu□o, v 'wī-blabli yi, -v 'yi kukonyo -kō, 'ε bi 'v, 'ε -tua 'waa -tebli -huohui a tōle.

35 -Te 'to yi ni -wen, -ε -bi -nagbopu 'yia 'v -Yusu 'hui bu, 'v lee □ne, v wen: «-Tite -bu, -a ni 'ne-, 'du bii 'ne- yi, didide 'yi 'ne- -ni, 'ti- 'to -wen ni.

36 'A -ti, lee nyibli -bu, bu mu 'li 'du kō -yriabi -mu' kle, -v □glaa 'li -a mu le, bu mu 'waa dionu a diide le □muo, v 'mu□v -to.»

37 -ε -bi -Yusu wen: «'Aan □gbetu, ba -nyi □nu diide.» -ε -bi v wen: «De a 'di -bi -a di gba, -a 'mu 'waa diide -to 'li? 'Wliblo, -a di gba, 'ti- -a 'mu 'waa diide 'ye.»

38 -ε -bi -Yusu wen: «'Flookui ni -tie a kō 'li? Ba mu 'li 'aan blo 'kwli le ta.» -Te v ta 'li le, -ε -bi v lee □ne ni, v wen: «-A kō 'flookui ni □hun kō -hrin.yo ni 'huen.»

39 Bu pu 'ki le, -ε -bi -Yusu lee □nu ni, ε wen: «Ba lee nyibli -mu', bu nu dui, bu ni ble, 'ki 'v -piti ki.» □Hōnpv a 'mu 'kwli, -ε -bi -piti 'ye ni 'ku,

40 'v pu dui, 'v ni ble. Du -bi nu nyibli a (100) -wli ni □hun, du -bi 'ε nu nyibli a (50) -wli ni 'huen □tu 'v -pu.

41 -Te v ni 'ki ble, -ε -bi

-Yusu 'du 'flookui ni □hun kō -hrin.yo ni 'huen a 'mu ye', 'ε 'du 'lu ye', 'ε ta 'li yo' le, 'ε -nyi Nyisva 'wio, 'ki 'v didide a 'mu a -ta', 'ti- 'ε 'be□ε □tu le, 'ε -nyi□e 'a -nagbopu, -ε di□e nu, v 'mu□v nyibli a pepe a 'mu le □gla, 'ε □gla -hrin.yo ni 'huen a 'mu nyibli a pepe le,

42 'waa pepe, 'v di de -didi, 'v □mla.

43 -Te v -we de le, -ε -bi 'flook kō -hrin 'huen-, -v hie ble, -nagbopu 'v 'ti □nu le, 'v 'yii 'li -tugbewi ni -pu □tu 'v 'huen.

44 Nyibli -mu', -v di de, nyibepe a 'miliwi ni □hun, v nu- ni la 'li □nu 'nyi.

-Te -Yusu ne la 'yru ki, ε mi la 'a -nagbopu yi
(Matie 14.22-33; Saan 6.15-21)*

45 -Te de a 'mu, ε -hi, ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi -Yusu lee ne 'a -nagbopu ni, bu 'ya 'li 'blagbi 'kwli, bu □ta 'yru, bu muu 'diō -mu', -ε mo Bettsaida yi, 'ti- ε 'mu □nu □wien kōe. Ti a 'mu 'yri, 'ki ε di 'v nyibli wlu -gbaa -ni.

46 -Te v -gbe le, -ε -bi 'ki ε mu 'li dugba 'lu, 'ε mu 'li Nyisva -mo hlee mo.

47 -Te 'to -wōn, -ε -bi 'ki 'blagbi 'tue ni 'v 'nie a -heyri'. -Yusu ni -do, nō- ni 'v 'gbahlon.

48 -ε -bi ε 'ye□e ni, -ε mo, biblie pue □nu le, -ε nu□o, pepe yi 'ni -hu diaki, 'ε -wen □nu yi diaki. Yi-hehape bu pu win a ti 'yri, -ε -bi ε -tua 'li 'waa -mōmumuo, 'ε ne 'nie

kle, 'ε pu 'li 'waa le-hihie de gbe.

49-50 -Te v 'ye□e, -ε mo, ε ne 'nie kle, -ε -bi v daa □ne 'ku, 'b 'ta 'b ble, huannu a -ti, 'b pu -cici le. Ti nu -do a ti 'yri, ke- -Yusu pu □nu yu: «Ba 'kee 'uble'tita. 'Mo □nuo. A 'nu 'pie 'li huannu,»

51 'ε 'ya 'li □nu -mo, 'ki 'li 'blagbi 'kwli. -Te ε 'ya 'ki, -ε -bi pepe nyra bu. ε keε 'waa □wli le diaki,

52 -ε nu□o, -te -Yusu wloo wen 'floo, 'waa □wli 'yu□i -klo, -ε mo, -Yusu, ε no- -we 'li 'a -ne □dedede. 'Waa □wli 'yu 'li□i 'li -we bu yru 'b de le.

-Te -Yusu mu la 'li Senesaletdio, 'ε ni la□a, nyibli a 'kve 'ε yi la -we

(Matie 14.34-36)

53 -Te -Yusu ko 'a -nagbopu* 'huen-, v □ta 'yru, v nyre 'li Senesaletdio 'kwli, 'b □ti 'li 'blagbi 'kwli, 'b mu□a □ne bu.

54 -Te v □ti 'ki 'li 'blagbi 'kwli, -ε -bi ti nu -do a ti 'yri, nyibli yru -Yusu nu,

55 'b bi 'blugba a pepe ki, 'b ble 'waa kikalanyibli, 'b pu □nu -hanmaki 'kwli le, 'b ye 'li □nu le, ki 'b -te -mu', -Yusu nu 'b, ε 'mu□u nu, 'waa 'kve 'mu -we a -ti.

56 'A -ne 'dio ko -yrugbi, -Yusu mi 'li ki, ke- v ni, 'b yi kikalanyibli ti ki -we, 'ki 'b 'dika, 'ti- 'b nyee □ne le, 'ki bu wen, bu -hren 'a wlawlu le dadu, mo 'ye □bu ε mo 'a wlawlu a -wlabude, nyibli a pepe -yi le -hren, 'waa 'kve yi 'nu -we.

7

-Yusu wen 'ni, nyiblo 'ni 'tuo 'b -tonyibli a tete Nyisva a tete a -ta'

(Matie 15.1-9)

1 ε ko -nyrowo □du, Falisi□tumu* a nyibli □du, v ko Nyisva a tetetoonyu □du 'huen-, nu- -hon 'li Jrusredio 'kwli, 'b 'kukue le, 'ki 'b -Yusu 'hu.

2 'Ki v nu 'b, -ε -bi v 'ye□e nu, -ε mo, -Yusu a -nagbopu* -bi 'yi □jre -yra, 'b yi de di.

3 'ε mo □han-ti, Falisi□tumu a nyibli bi 'li yi, v ko -Juukue* -bi 'huen-, v □tui 'b 'waa 'bainu a tete ni. ε 'yi 'li□i 'li -we, 'ki 'a nyiblo bu 'yi □jre -yra -tee, 'ti- bu di de.

4 ε 'yi 'li□i 'li -we, 'a nyiblo bu -hon 'li 'mai ye', 'ki bu 'yi bu le -yra, 'ti- bu di de, 'b □tui 'b 'waa 'bainu a tete -huohu -bi, v hie □nu le ni. ε no- mo: -Te v di 'nie'naapueli ko 'plee-tebli ko 'pliyi 'huen- a leyira nu. U wen 'ni, ε no- ni□e, 'ti- bu yi 'b yi 'sii -ni, 'ki 'b Nyisva ye'.

5 -ε -bi v 'beti 'ki -Yusu nu: «De- ko -ti 'ki -na -nagbopu 'b 'ye ni □tu 'b tete -bu, -aan 'bainu too ne -a mu 'li? 'Bu mo, 'bu yi de di mo ni mi, 'ki 'b 'ye ni yra □jre 'li?»

6 -ε -bi ε □tu □nu -won, ε wen: «A ne 'li nu 'huen. Ti □du a ti 'yri la, winwlon-hanyo Esai hla la -ti a -tee, 'ki 'b 'a mu -bu -mo. De, ε 'cru la 'li Nyisvacrien 'kwli, ε no- -bu:

Nyisva wen 'ni:

Dako -bu, v yi -nyi 'mu -ti a
'yi'buale,

'ki 'v wunto 'yri,

kee, 'waa □wli hloɔ 'mu -mo
le.

7 U wen 'ni, 'n ko -ti a
'yi'buale,

kee, 'na -ti 'yi 'li 'waa □wli ki
-ni,

-ε nu□o, -tonyibli a tete, v tve
-ni,

ε no- v δεε Nyisva a tete.»

8 Ke- -Yusu pi □nu yi de: «A
hie 'v Nyisva a tete bu, 'a □tui
'v -tonyibli a tete 'v.»

9 -ε -bi ε hlee 'li □nu -mo de,
ε wen: «A wen 'ni, a ko □to,
'a pu Nyisva a tete 'kibia ki,
'a nεε ne 'aan tete.

10 'E mo -tεε, Nyisva a
winwlon-hanyo Moise hla
la□a ni, 'ki 'li Nyisva a tete
'kwli. Tete a 'mu, ε wen
'ni: □Tuu 'v -na 'bai ko -na
'dii 'hven-, 'ki 'li 'waa nvele
'kwli. Ke- tete a 'mu, 'a de
-bi pi: Nyiblo 'bu -ha 'a 'bai
ko 'a 'dii 'hven- 'hri le, v ko
bu 'la□a.

11 Kee, 'a mu -mo -bi, a wen
'ni: Nyiblo -we 'li bu lee ne 'a
'bai ko 'a 'dii 'hven- ni, -ε mo:
'Na kuko-tebli a 'kuto -bi, 'n
ko □bu -nyi wen 'a mu, 'ki 'v
'aan -heele a -ta', 'n -ha□a ni,
'ki 'v Nyisva a -ta'.

12 -ε -bi a wen 'ni: Nyiblo a
'mu, 'bu nu le, 'bu hla -tidu
a 'mu, 'ki 'v 'a 'bai ko 'a 'dii
'hven- -mo', -ε -bi ε 'yi 'ki yi
-bleε -ni, bu -heε 'ki □nu de.

13 Ke- a ni 'ki, 'a □tui 'v 'aan
dionv a tete 'v, 'a 'wle Nyisva
a tete, 'ti-, 'a ni ynyre-tebli
-bi, -v 'wle Nyisva a tete.»

-Yusu wen 'ni, de -bu, -ε
-hven 'li -tonyiblo a □wlv ki,

ε no- ni□e, 'ε yi -ti'wlanyo -he,
'ki 'v Nyisva ye'

(Matie 15.10-20)

14 -ε -bi -Yusu da nyibli -bi
-mu', -v ni -tuo a 'mu ki ni.
Ke- ε pi □nu yi, ε wen: «'Aan
pepe, ba pu 'mu nva yi bu, -ti
'n di hla, a 'mu□v' le yru.

15 ε 'yi didide -bu, -ε nεε
'li -tonyiblo wlon, -ε mi 'li□i
'kwli, ε 'ni -nu□o li□i, nyiblo
a 'mu, ε 'ni 'sii□e 'v yi, 'ki 'v
Nyisva ye'. Kee, de -bu, -ε
-hven 'li -tonyiblo □wlv ki, ε
no- ni□e, 'ki ε 'ye ni 'sii 'v yi,
'ki 'v Nyisva ye'.

16 Ba 'nεε 'v nva bu -tεε,
nyiblo 'bu ko -ti'winuva, ε
'mu□v' le yru.»

17 -Te -Yusu -we 'ki 'li ny-
ibli a 'mu, 'waa -mohleele
-mo, -ε -bi ε -hɔn 'v □nu 'hvi,
'ε mu 'li 'kayu bu. -Te ε nyre
'li, -ε -bi 'a -nagbopu* 'beti□e
ni, 'ki 'v 'ledu a 'mu, ε pu
wen, 'a -ta'.

18 Ke- ε pi □nu yi, ε wen:
«□Bi 'a mu -bi -bu, a 'yi 'li□i
'li -we, ba ko -ti 'a leyuyruo?
□Bi a 'ni 'win□i li, -ε mo, ε 'yi
didide -bu, -ε nεε 'li nyiblo
wlon, -ε yi 'li□i 'kwli bi, ε
'yi□i 'pa-, ε 'ni -nu□o li□i, ε
'ni 'sii□e 'v yi, 'ki 'v Nyisva
ye'?

19 -ε nu□o, didide 'ni
-mu□o 'li nyiblo a □wlv ki.
Kee, 'ki ε mi 'li□i 'kwli, 'ki ε
nεε 'li, 'ε yi 'li -patu' bi.» 'Ki
'li win a 'mu 'kwli, -Yusu yi
□nu 'ni -lee -ni, -ε mo, 'a -ne
didide □du nu -tεε, 'ki nyiblo
bu di□e, -ε nu□o, ε 'yi□i 'pa-,
ε 'ni -nu□o li□i, nyiblo 'ni
'sii□e 'v yi, 'ki 'v Nyisva ye'.

20 Ke- -Yusu pi □nu yi de,

ε wen: «Δε -bu, -ε -hven 'li -tonyiblo a □wlv κi, ε nō-ni□e, 'ki ε 'ye ni 'sii 'v yi, 'ki 'v Nytsva ye',

²¹-ε nu□o, 'ki 'li -tonyiblo a □wlv κi, 'ki 'lule-hihie -hvan -hven 'li -wlu, 'ε ni□e, 'ε ni -tebli -hvin: 'ε ni 'lawlu, 'ε yi 'yri, 'ε 'le nyibli,

²²'ε ni -wlawli, 'ε -hve bu kō 'a 'bio a kukō-tebli -we, 'ε ni 'cre, 'ε ni 'a 'bio □yre le, 'ε 'yi -tvi -kō, 'ε kō ca, 'ε yi nyibli a 'nyre yre nyre, 'ε 'yee 'li 'a dionv, ε 'ni -hie□e 'lu le.

²³Yinyre-tebli a pepe a 'mv, 'ki ε -hven 'li -tonyiblo a □wlv κi. Ε nō- ni□e, 'ki ε 'ye ni 'sii 'v yi, 'ki 'v Nytsva ye'.» Kε- -Yusu pv 'a -nagbopv yi.

-Te nugba -mv', -ε 'yi -Juukveyrōwlv 'pa-, ε kuo la -Yusu □wlv yi diaki (Matie 15.21-28)*

²⁴-Te δε a 'mv, ε -hi, -ε -bi -Yusu -hōn 'li -Juukve a 'blugba 'kwli ni, 'ε mu 'li hiapublugba -bi 'kwli. 'Kt 'li 'blugba a 'mv 'kwli, 'ki 'diō -mv', -ε mō Tih, ε ni 'li. -Te ε nyre 'li Tih a 'mv 'kwli, -ε -bi 'ki 'li -huhlike 'kwli, 'ε pa 'li nyiblo □dv a -te, -ε nu□o, ε 'yi□i -hva, 'ki nyiblo □dv bu yru□o. Kεε, nyibli yru□o ni.

²⁵⁻²⁶'Kt 'li nyibli a 'mv 'nyi, 'ki nugba □dv ni 'li. Nugba a 'mv, ε 'yi -Juukveyrōwlv 'pa-. 'Kt ε kō 'li Fenisi, 'ki 'li Silibluga 'kwli. ('Kt 'li -Juukve -mō -bi -mō, nyibli 'bv 'yi -Juukve 'pa-, v δεε □nv -gbo.) Nugba a 'mv, nō-kō 'yu nyrōyu 'ku -hvan* ni 'v ke'. -Te nugba a 'mv, ε 'win 'kt -Yusu a 'nyre, -ε -bi

'kt ε mu 'li□i -mō, 'ε 'gbla kwli, 'kt 'v□v ye', ε wen: «'N nyaa -mv le, bla 'ku -hvan -mv' le, -ε ni 'v 'na 'yu ke'.»

²⁷-Ε -bi -Yusu □tu 'kt nugba a 'mv □wōn, ε wen: «□Bv pv □ne δε yi: Yi-hede, -kō -bv -ha 'yonv me le, bu □mla. Ε 'yi 'v le -nōō -ni, 'yonv -mv', (-v mō -Juukve,) bu ni 'li δε a didie 'kwli, 'ti- nyiblo □dv bu -ha 'v □nv 'waa didide a 'mv ye', bu 'wla 'v□v -gbo ye' bu.»

²⁸-Ε -bi nugba a 'mv, ε □tu□o □wōn, ε wen: «Tōonyō o, ε mō □han-ti □nv. Kεε 'kt, 'yonv 'bv yi δε ni di, -tebli yi ble □nv □jre, 'waa -gbo 'v yi□i le 'ti, 'v yi□i di.»

²⁹-Ε -bi -Yusu wen: «-Te □tu 'mv □wōn, 'kt 'li □haan-win 'kwli, ε nō- kō -ti 'ni nu□o, 'ku -hvan 'ε -hōn 'v -na 'yu nyrōyu ke'. 'A -ti, -we 'li -bv mu 'li 'kayu bu ni.»

³⁰-Te nugba a 'mv, ε nyre 'li 'kayu bu, 'ε mō □han-ti, 'kt ε yee 'v 'a 'yu bu, 'ε pe bu gbee. 'Ku -hvan -hōn 'v□v ke' ni.

-Te -Yusu nu la□a, nyiblo □dv, -ε 'ke, kō, -ε 'yi 'plele -yi, 'a 'kve 'ε -we la

³¹-Te δε a 'mv, ε -hi, -ε -bi -Yusu -hōn 'li Tihdiō 'kwli ni, 'ε 'be Sidōiō □tiō, kō, 'ε naa 'li Dekapōbluga 'kwli, 'ti- 'ε nyre 'li Galibleluga a 'yru wien.

³²-Te ε -nyre 'kt, -ε -bi v ya□a 'kikenyo □dv yi, -ε 'yi 'plele -yi. -Ε -bi v -tva -Yusu a lenyaale, bu pv□v dabvi 'lu bu, 'a 'kve 'mv -we,

³³-Yusu, 'ε -ha 'li□i nyibli 'nyi, 'v bii yi, 'ti- 'ε 'nyra 'li□i

-jio nu' le, kve 'v bu de, 'e pu
'a -jio huon, 'e kva 'v'v 'a me
ki bu,

³⁴ 'ti- 'e 'wla 'yi wla, 'e te
'li yɔ' le, 'e 'wla -hɔnhɔn bu,
'e lee nyiblo a 'mu, ε wen:
«Efata,» -ε ɔhen 'nyre: «Bu
kle yi.»

³⁵ Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi
'a nu kle yi, 'e -twa -ti a
'winwin -tee, kɔ, 'a me 'e
ɔwle ki bu -tee, 'e -twa 'puple
-tee.

³⁶ -ε -bi -Yusu ti nyibli a
'mu, -v ɔgbee 'v ni, -ε mɔ,
-tebli a pepe a 'mu, -ε mu 'lu
-mɔ, v 'ni 'naa 'li'li -mɔ le,
'ki 'v nyiblo ɔdu ye'. Kee, ε
ni 'li 'waa leele 'kwli, 'v -twa
'a -mɔlenuna.

³⁷ -ε -bi ε kee nyibli a ɔwh
le daki, 'v pu le: «-Tebli a
pepe, ε ni, ε mɔ yɔɔ-tebli.
Ba 'ye ke, ε ni'e ni, 'kikenyo,
'v yi -ti 'win, kɔ, nyibli -mu',
-v 'yi 'plele -yi, 'v yi 'ple -tee.»

8

*-Te -Yusu wloo la 'fɔɔkui
ni ɔhlon'hven, nyibli a
'miliwi ni -hen, 'v di la'la,
'v ɔmla la*

(Matie 15.32-39)

¹ Ti a 'mu 'yri, nyibli
-huɔhuɔ -bi, v nu- -di, 'v
ɔgbee 'v -Yusu 'hvi, v 'mu 'a
toɔwin 'win. U 'yi didide -kɔ.
-ε -bi -Yusu da 'a -nagbopu*
ni, ε wen:

² «Nyibli -bu, 'waa nyai ni
'mu ni, -ε nu'ɔ, -te v bi la
'ne- 'mu 'hvi, 'a -nyrɔwi ni
ta a -nyrɔwɔ -bu, 'ti- v 'yi
didide -kɔ.

³ Bu 'yi de -di, 'ni pu le,
bu mu 'waa 'du kle, -ε -bi v
ni 'hru wɔn, 'waa 'kl' mu 'li

-we, 'kanu a -ti, -ε nu'ɔ, -te
-v -bi -hɔn 'li -wlu, 'du hɔ' li
ni.»

⁴ -ε -bi 'a -nagbopu ɔtu'ɔ
ɔwɔn, v wen: «-Bi' -a di 'ki
nu, 'ti- -a 'mu ɔnu didide
-nyi, -ε di ɔnu ɔmla 'li? -Ti te
-bu, -a ni 'ne-, 'du bii 'ne- yi.»

⁵ -ε -bi -Yusu 'beti ɔnu ni,
ε wen: «'Fɔɔkui ni -tie -ni 'v
'a mu 'hvi 'li?» -ε -bi v wen:
«'A 'yɔ ni ɔhlon'hven.»

⁶ -ε -bi ε lee nyibli a 'mu, -v
ni 'v'v 'hvi ni, 'ki bu ni ble,
'e 'du 'fɔɔkui ni ɔhlon'hven
a 'mu ye', 'e -nyi Nyisua 'wio,
'e 'be'e ɔtiɔ le, 'e -nyi'e
'a -nagbopu, -ε di'e nu, v
'mu'v ɔgla, -nagbopu a 'mu,
'v ɔgla ɔnu'v le.

⁷ U ni -do a 'mu de, v
kɔ -hrin.yɔ gbi -we, -Yusu 'e
-nyi Nyisua 'wio de, 'e lee ne
'a -nagbopu de, 'ki bu ɔgla
ɔnu'v le, 'v ɔgla ɔnu'v le.

⁸ -ε -bi nyibli a pepe, v di
de -tee, 'v ɔmla. -Te v ɔmla,
'fɔɔ, -ε hie bu, -te 'a -nag-
bopu 'kukue'e le, v 'yii 'li
-tugbe gbagbi ni ɔhlon'hven.

⁹ Nyibli, -v di de, v -we 'li
-tonyibli a 'miliwi ni -hen.
-Te ε -hi 'ki, -ε -bi -Yusu te
ɔnu bu, 'ki bu mu 'li 'waa 'du
kle,

¹⁰ ε nɔ- -mɔ -bi, ε kɔ 'a
-nagbopu 'hven-, 'v -mu, 'v
'ya 'li 'blagbi 'kwli, 'v mu
'li 'blugba a 'kɔbia -bi -mu',
-ε kɔ 'kwli 'dɔɔ ni 'li, v deε
Damanuta.

Falisi'ɔtumu a nyibli -hve
-Yusu bu nu ɔwhlekeede
(Matie 16.1-4)*

¹¹ -Te de a 'mu, ε -hi, -ε
-bi Falisi'ɔtumu a nyibli nyre
'v ni, v kɔ -Yusu 'hven-, 'v

-tua hihle, -ε di□e nu, υ 'mu
'b□υ λε □τεε -ni. U -hυε bu
'ye□e, 'bu mo, 'bu -we 'li bu
nu □wilekeede, -ε di □nu□υ
-too -ni, -ε mo, Nyisua, ε no-
lee 'ne□ε -tutu ki.

12 Bu pu 'ki λε, -ε -bi -Yusu
'wla -hυnhlun bu, ε wen:
«De- nu 'ki□i, ti -bu 'yri a ny-
ibli -bu, 'υ -hυε □wilekeede
de, -ε di □nu□υ -too -ni, -ε
mo, Nyisua, no- lee 'ne- 'mu
-tutu ki. 'N yi 'a mu 'ni -lee
-ni: -Te a ni 'mu a nyibli,
Nyisua 'yi 'li□i 'li -we, bu
wen□ε ki, 'ki ba 'ye 'a -ne
□wilekeede □du.»

13 Bu pu 'ki λε, -ε -bi ε -hon
'υ □nu 'hvi, ε ko 'a -nagbopu*
'hven-, 'υ 'ya 'li 'blagbi 'kwli,
'υ mu 'li Galileblugba a 'yru
a 'kibia -bi ki.

Falisi□tumu a nyibli a
'floo a 'yaade, ko 'kion Helodi
a 'floo a 'yaade
(Matie 16.5-12)*

14 -Te -Yusu a -nagbopu* yi
'li 'blagbi 'kwli ni 'ye, -ε -bi
ε -hru □nu -mo 'ki bu gba
didide, 'bu 'yi 'flooquo ni -do
'pa-, -ε ni 'li 'waa -tebli 'nyi.

15 -ε -bi -Yusu yi □nu 'ni
ti, ε wen: «Falisi□tumu a
nyibli a 'floo a 'yaade, ko
'kion Helodi a 'floo a 'yaade
a -ti, ba □tu 'aan dionu 'yie.»

16 Kee -nagbopu a 'mu, υ
'yi□i λε -yru, -ε mo, 'yaade
a 'mu, -kotu -Yusu hle, ε mo
de a yipude □nu, -ε □hen
'nyre, nyibli a 'mu, 'waa
'lule-hihie -huan. Bu 'yi 'ki
-ti a 'mu λε -yru, ε no- nu□o,
'υ -tua le'betile, υ wen: «□Bi
-te -a 'yi 'floo -ya, ε no- ko -ti
'ε ni 'puple λε?»

17 -Ti a 'mu, -nagbopu -hla,
-Yusu 'win ni, ε wen: «De-
ko 'kla □ye 'a mu -wliye 'li?
□Bi -te a 'yi ke didide -ko a
-ti? A 'tie 'ye -ti a leyuyruo
ni kee. 'Aan □wli 'gboklo ni.

18 A ko 'yii, kee, a 'ni
-yru□o λε. A ko nu, kee, a
'ni -yru□o -ti' λε. ε ko, a kla
-ti-mo-hru-ti.

19 -Te 'n wloo la 'flooqui ni
□hun, 'ki -tonyibli a 'miliwi
ni □hun bu di de a -ta', -te υ
-we la de λε, 'floo -mu', -ε hie
la bu, -tugbiwi ni -tie a 'yii la
'li 'li?» -ε -bi υ wen: «'A 'yo
ni -pu □tu 'υ 'hven.»

20 -ε -bi ε wen: «'Ti-,
-te 'n wloo la 'flooqui ni
□hlon'hven, 'ki -tonyibli a
'miliwi ni -hen bu di de a -ta',
-te υ -we la de λε, 'floo -mu',
-ε hie la bu, -tugbiwi ni -tie
a 'yii la 'li 'li?» -ε -bi υ wen:
«'A 'yo ni □hlon'hven.»

21 -ε -bi ε wen: «A 'tie 'ye
-ti a leyuyruo ni kee.»

*-Te -Yusu kla la 'yii'donyo
□du a 'yii yi, 'ki 'li
Betisaidadiu 'kwli*

22 -Te υ nyre 'li
Betisaidadiu 'kwli, -ε -bi υ
ya -Yusu 'yiiklanyo □du yi,
'υ -tua 'a lenyaale, bu pu□υ
dabui 'lu ble, 'a 'yii 'mu yi
kle,

23 -Yusu 'ε 'ble 'yiiklanyo a
'mu a dabu kwa, 'ε □ti□ □ne
'diu. Bu □ti□ 'ki□i 'diu, -ε
-bi ε plu□υ hion 'yi kle, 'ε
pu□υ dabui 'lu bu, 'ε 'beti□e,
ε wen: «□Bi -yi 'ye de?»

24 'yiiklanyo a 'mu 'ε □wle
'yii, ε wen: «'N yi 'ye -tonyi-
bli, kee, υ 'wi ti yi, 'υ ne,»

25 -Yusu 'ε gba 'v̄v̄ dabu
'yi ki de. -Te ε -ha 'v̄ 'a dabu,
-ε -bi nyiblo a 'mu, ε te 'li ye'
le. 'A 'yii kle yi. ε yrui 'ki le
-teε.

26 -ε -bi -Yusu wen: «Mu 'li
-na 'diɔ 'kwli, keε, ɔni 'naa 'li
Betisaidadiɔ 'kwli.»

*Piel̄i wen 'ni, -Yusu, ε nɔ-
mɔ Wanyɔ -mu', Nyisva pu la
le, ε di la 'a dako yi ya*

(Matie 16.13-20; Luku
9.18-21)

27 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi
-Yusu kɔ 'a -nagbopu* 'hven-
'ki v̄ mi 'li 'du ɔdu ki. 'Du a
'mu, v̄ 'mve 'blugba -mu', -ε
kɔ 'nyre -mɔ Filipu a Sesale
yre. U ni 'ki 'hru wlɔn, -ε -bi
ε 'beti ɔnu ni: «Nyibli wen
'ni, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu
'li?»

28 -ε -bi v̄ ɔtuɔ ɔwɔn,
v̄ wen: «-U -bi wen 'ni,
-mɔ Saan Batisi ɔniɔ, -ε pi
la nyibli 'nie 'lu le. -U
-bi wen 'ni, -mɔ Nyisva a
winwlɔn-hanyɔ Eli ɔniɔ. -U
-bi wen 'ni, -mɔ Nyisva a
winwlɔn-hanyɔ -bi ɔniɔ, -ε
'ku la, 'ti- -ε 'hri 'klo de.»

29 -ε -bi ε wen: «'A mu -mɔ
-bi, a wen nyiblo a 'di -bi 'n
pa 'mu 'li?» -ε -bi Piel̄i bi 'v̄
ni, ε wen: «-Mɔ mɔ Wanyɔ
-mu', Nyisva pu la le, ε di la
'a dako yi ya.»

30 -ε -bi -Yusu ti ɔnu ni
-teε, ε wen: «A 'ni 'hlaa 'li
nyiblo ɔdu yi, nyiblo a 'di -bi
'n pa 'mu.»

*-Te -Yusu hla laɔa, -ε mɔ,
ε di la 'ni 'ku, 'ti- ε 'mu la 'klo
'hri de*

(Matie 16.21-28; Luku
9.22-27)

31 -ε -bi -Yusu bi 'v̄ ni,
'ε -tva 'a -nagbopu* a tɔle,
'ki 'v̄ -tebli a pepe -mu', -ε
diɔ ye mu a -ta', ε wen:
«'Mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli
a pepe a Nyiblo, -nyrɔwɔ
ɔdu, 'n di 'ye ɔhven diaki.
'Blv a nyibli, v̄ kɔ Nyisva a
-cɔhɔnpinyu* gbagbi, v̄ kɔ
'blv a tetetɔnyu 'hven-, v̄ kɔ
bu yraa 'mu, 'ti- v̄ 'mu 'mu
'la. 'Bu mɔ, 'ni 'ku, -nyrɔwɔ
ni 'hven 'bu -hi, ta a -nyrɔwɔ,
'n kɔ ɔbu 'hri 'klo.»

32 -Te ε yi ɔnu -ti a 'mu ni
-tve -ni, ε 'yi ɔnu ɔdedede 'yi
ki -hlii -ni. ε nɔ- mɔ, Piel̄i
bu daa ɔne 'kibia -mɔ, 'ε yi
-mɔ 'ple, ε wen: «-Ti -bu,
-yi 'lu -mɔ le -hie, 'ni -hva
liɔ, bu nu -mu.»

33 -ε -bi -Yusu ɔhian -mɔ,
'ε ta 'li 'a -nagbopu -bi -mu'
-mɔ le, 'ti- 'ε -maa Piel̄i
'yi, ε wen: «hɔɔ 'mu -mɔ
le, Satan! De -mu', -yi 'lu
-mɔ le -hie, ε 'yiɔ 'pa-
Nyisva 'ni -hie liɔ 'lu -mɔ le.
-Na 'lule-hihie mɔ -tonyibli a
'lule-hihie ɔniɔ.»

34 Bu pu 'ki le, -ε -bi ε da
nyibli -mu', -v̄ ni 'v̄, v̄ kɔ 'a
-nagbopu 'hven- ni, ε wen:
«Nyiblo 'bu yiɔ ni -hve, 'ki
bu kve 'mu ɔwien le, ε 'ni
'kveε 'li 'a diɔnu a 'lule-hihie
ɔwien le, keε, -ti -mu', 'n diɔ
-lee -ni, ε nɔ- bu nu 'a -ne
ti, 'ye ɔbu nyibli pu le, v̄
'muɔ 'la, -te ε pa 'v̄, 'ε mɔ
'na nyiblo a -ti.

35 Nyiblo 'bu pu le, ε 'ni
-hvaɔa li bu 'waan ne 'a
diɔnu a -hɔnhɔn, 'ki 'ne-
-tutu ki, 'ki 'v̄ 'na -ta', nyiblo
a 'mu, 'bu 'ku, ε di 'a 'klo

yrayrv 'ni 'waan -ni, 'ki 'li Nyisva yi. Kee, nyiblo 'bu -wen, 'ki 'a dionu a -hunhlon bu 'wan, 'ki 'ne- -tutu ki, -te e nve 'mu a -ti, e ko, 'ki 'u Nyisva a [haantitie a -ti, -e -bi nyiblo a 'mu, 'bu mo, 'bu 'ku, e di ko 'klo yrayrv -mu', -e 'ye ni -we 'li, 'ki 'li Nyisva yi.

36 Nyiblo 'bu ko 'klo -bu a kuko-tebli a pepe, 'ti- 'bu 'waan ne 'a dionu a 'klo yrayrv, 'ki 'li Nyisva yi, kuko-tebli a 'mu, e 'ni -pu[ub 'u[ub [dedede ni.

37 Nyiblo 'yi 'li[ti 'li -we, bu pu 'u [dedede 'klo yrayrv a 'mu a -ta'.

38 'Ki a ni 'li nyibli -bu, -u 'ye ni [tuu 'u Nyisva, -u -plee 'li Nyisva ke 'nyi. 'Bu mo, 'ba yi -tu ni pie, 'ki 'u nyibli a 'mu ye', 'ki [bu di 'aan Kukonyo' pa, ko, 'ki ba di 'u 'na win 'u [tuu -ni, -e -bi mo -bu, -e mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, ti -mu' -ko 'yri 'n di 'u -dii -ni de, 'ki 'li 'na 'Ba a -ti a 'yi'buale 'kwli, 'n ko 'a lelenyu 'hven-, ti a 'mu 'yri, 'n di pie -tu -we, 'ki 'u Nyisva ye', 'ki [bu hla[pa, -e mo, a mo 'na nyibli.»

9

1 -E -bi -Yusu yi [nu 'ni -lee -ni de, e wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyibli -bi ni 'li, u 'mu[ub 'ye -nyrowo [du, -te Nyisva di nyibli a win a kikole nu, 'ki 'li 'a 'kl 'kwli, 'ti- e 'mu nyibli a 'mu, 'waa 'koku a ti ki ye.»

-Te -nagbopv* 'ye la -Yusu, 'ki 'li Nyisva a -ti a

'yi'buale 'kwli

(Matie 17.1-13; Luku 9.28-36)

2 -Te -nyrowu ni [hlon-do -hi, -e -bi -Yusu gba Piel ko Saki ko Saan 'hven- ni, 'u mu 'li dugba blöblu [du 'lu. U ni -do, 'ki u ni 'li, -e -bi -Yusu 'ci ci ni, 'ki 'li [nu 'yi.

3 'A wlawli 'ple ni diaki, 'ti- 'u yi wlu. -Te u nu 'puple, nyiblo [du 'yi 'ne- 'klo ki -ni, -bu nu de, bu nu 'puple le.

4 Ti ni -do a ti 'yri, -e -bi u 'ye Nyisva a winwlon-hanyu Eli ko Moise 'hven- ni. Nyibli ni 'hven a 'mu, u 'ku la see la. Nu- 'hru 'u -Yusu 'hu, u ko -Yusu 'hven- 'u -tua toto a pupu.

5 Piel bu yi 'ki [nu ni 'ye, -e -bi e yi -Yusu 'ni -lee -ni, e wen: «Töonyo, e nu -tee, 'ki -ba ni 'ne- -tite -bu bu. -Ba pu papu ni ta, -ne pupa, Moise a -ne, ko Eli a -ne.»

6 Piel hla -ti a 'mu ni, -e nu[ö, e ko 'a 'bio 'hven-, u ta 'u ble, 'a -ti, -ti bu di hla, e 'yi[ti -yi.

7 -E -bi ti ni -do a ti 'yri, -jrunma [tu 'u [nu 'lu, 'e -hli [nu. 'Ki 'li -jrunma a 'mu 'kwli, 'ki Nyisva a win -hven 'li -wlu, 'e pi le: «Nyiblo -bu, e no- mo 'na nveyu. E no- ba pu nva yi bu.»

8 Ti ni -do a ti 'yri, bu yi 'u 'waa dionu 'hu le ni te, -e -bi u 'kee nyibli -ni wen a 'yiye ni, 'bu 'yi -Yusu ni -do 'pa-.

9 -Te u yi 'ki dugba a 'mu ni [ti, -e -bi -Yusu yi [nu 'ni ti, e wen: «De -bu, a 'ye, a 'ni 'lee 'li nyiblo [du, e 'mu[ub gba -gbagba, 'mo -bu, -e mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'mu

'ku, 'mu 'li 'kukonyibli 'nyl
-hɔn, 'mu 'klo 'hru.»

10 -Ti a 'mu, -Yusu -hla,
v □tuu 'v□v ni. Kεε, v yɪ
'beti 'waa dɔɔnv lɛ, bu 'ku, bu
-hɔn 'li 'kukonyibli 'nyl, bu
'hru 'klo, dɛ a 'di -bɪ ε □hɛn
'nyrɛ 'li?

11 -ɛ -bɪ -nagbopv -tua
'a lɛ'betile, v wɛn: «Dɛ-
kɔ -ti, Nyɪsua a tetetɔonyv
'v pɪ lɛ, -ɛ mɔ, Nyɪsua a
winwlon-hanyɔ Eli, ε nɔ- kɔ
-bu 'nyɛɛ 'hru, -bu di, 'ti-
Wanyɔ -mu', Nyɪsua pɪ la lɛ,
ε di la ya, ε 'mu di 'li?»

12-13 -ɛ -bɪ ε wɛn: «ɛ mɔ
□han-ti, Eli, ε nɔ- kɔ -bu
di yɪ-hɛdɛ, ε 'mu Nyɪsua a
dako -hɛɛ -ni, v 'mu 'waa
'klo □hrentɪ -ni, v 'mu -mɔ
-wɛ, 'ti- Wanyɔ a 'mu, ε 'mu
di. 'N yɪ 'a mu 'ni -lee
-ni: Nyiblo, -ɛ 'wɪ- Eli yɪ,
ε di ni, 'ti- yɪnyre-tɛblɪ -bu,
-tonyibli -hɛɛ bu nu□o -mɔ,
'v nu □nɛ□ɛ -mɔ, -tɛ v nu la
'a 'cɪrɪ, 'ki 'li Nyɪsvacɪɛn
'kwli, ti -hi la a ti 'yri. U 'cɪrɪ□ɪ
ni -wɛ, -ɛ mɔ, 'mɔ -bu, -ɛ mɔ
-tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo, 'n
kɔ □bu 'ye □hɪvɛn diaktɪ, 'ti-
nyibli 'mu 'mu -yraa -ni -wɛ.
Dɛ ε □hɛn 'nyrɛ, □bɪ a -hie□ɛ
'lu -mɔ lɛ ni?»

-Tɛ -Yusu nu la□a, 'yu
-mv', 'ku -hvan* ni la 'v ke',
'a 'kɛɛ 'ɛ -wɛ la
(Matie 17.14-21; Luku
9.37-43a)

14 -Tɛ v □ti 'ki dɔgba a
'mu, -ɛ -bɪ -nagbopv* a 'mu,
-Yusu hie wɛn 'v bu, 'ti- ɛ 'mu
'v □nv 'hɪv nyre, ε 'ye nyi-
bli -hɔhɔv, 'v □glaa 'li □nv
lɛ, v kɔ tetetɔonyv 'hɛn-
Tetetɔonyv a 'mu, v nu- pɪ

gble, v kɔ -nagbopv -bɪ a 'mu
'hɛn-, v hie wɛn 'v bu.

15 -Tɛ nyibli 'ye 'ki -Yusu,
-ɛ yɪ 'li di, -ɛ -bɪ 'waa □wɪ
kɛɛ lɛ, 'v mu□o ye' 'bɛ mɔ, 'ki
'li cigbɛ 'kwli, v 'mu□v 'wio
-nyi.

16 -Tɛ -Yusu nyre 'v, -ɛ -bɪ
ε 'beti 'a -nagbopv a 'mu, ε
yɛɛ 'v bu ni, ε wɛn: «Dɛ- kɔ
gble a pɪ 'ki, a kɔ tetetɔonyv
'hɛn- 'li?»

17 'Kɪ 'li nyibli -hɔhɔv a
'mu 'nyl, 'ki nyiblo □dv ni
'li. ε nɔ- □tu□o □wɔn, ε wɛn:
«Tɔɔnyɔ, 'n ya 'nɛ- -mu 'na
'yu yɪ, □mυ□v nu, 'a 'kɛɛ 'mu
-wɛ, -ɛ nu□o, 'ku -hvan ni
'v□v ke'. ε nɔ- ni□ɛ, 'ki ε 'yɪ
'li 'pɪplɛ 'li -wɛ.

18 'A -nɛ ti, 'ku -hvan a
'mu, 'bu 'hru 'blo, ε kɔ bu
pɪ□v □hlɔn lɛ, 'ti- 'yu a 'mu,
hɪvnplu 'ɛ nyre□ɛ wien bu,
kɔ, 'ɛ yɪ 'nyl di, kɔ, 'a 'hɪv 'ɛ
yɪ 'hiun. 'N lee -na -nagbopv
ni, bu bla 'ku -hvan a 'mu lɛ,
kɛɛ, v 'yɪ 'li□ɪ 'li -wɛ.»

19 Kɛ- -Yusu pɪ 'ki 'a -nag-
bopv yɪ, ε wɛn: «A mɔ nyibli
□nɔ, -v 'yɪ Nyɪsua □wlv yɪ
-kuo -ni -tɛɛ. Ti ni -tie 'n kɔ
□bu -hii 'nɛ- 'a mu 'nyl, 'ti- a
'mu Nyɪsua □wlv yɪ -kuo -ni
'li? □Bɪ kɛ- 'n di nu, 'mu 'a
mu lɛ -kikle -ni 'a -nɛ ti? Ba
ya 'mu 'yu a 'mu yɪ.»

20 'v ya □nɛ□ɛ yɪ. -Tɛ ε
'ye -Yusu, -ɛ -bɪ 'ku -hvan
a 'mu, ε -tua 'yu a 'mu a
lɛ□gbapule, 'ki 'li 'klɪ 'kwli,
'yu a 'mu 'ɛ bi □hlɔn, 'ɛ -tua
-tɔtɔ a klɛ'blikeɛ, 'ɛ -wɛ
hɪvn, hɪvnplu 'ɛ pɛ□ɛ wien
bu.

21 -ɛ -bɪ -Yusu 'beti 'a 'baɪ
ni, ε wɛn: «-Tɛ ε -tua la 'li 'a

nunuo, ti ni -tie ε -hi 'v 'li?»
-ε -bi 'a 'bai wen: «Kυε 'li 'a
'hiande 'yie bu.

22 Ε κω ti, 'ku -huan a 'mu,
'ε pi 'li'li 'to, κω 'ki 'li 'nie
-mω, ε 'mu'v 'la a -ti. Yru
-aan nyai, -bu -hεε ne -a mu,
□ni -wε 'li'li 'li.»

23 -ε -bi -Yusu wen: «-Wen
'ni: □Ni -wε 'li'li 'li. 'A -ne
□dedede -wε 'li bu nue ni,
'ki 'v nyiblo -mu' -mω, -ε kuo
Nyisua □wlv yi.»

24 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi
'yu a 'mu, 'a 'bai wen: «lin,
'n -hυε □bu kuo □ne □wlv yi,
κεε, -hεε 'mu, 'ki □bu kuo
□ne □wlv yi -tεε.»

25 -ε -bi -Yusu 'ye□e ni, -ε
mω, nyibli yi bii kle diaki,
'ε hlee 'li 'ku -huan a 'mu
-mω, 'ki 'li win 'yakli 'kwli, ε
wen: «'Ku -huan, -mω -mu',
-ε ni□e, 'yu -bu 'ε 'ke, κω, 'ε
'ye ni 'ple, 'n yi -mu 'ni -lee
-ni, -hōn 'v□v ke', □ni 'bie
'v□v ke' de!»

26 -Yusu bu pu 'ki le, -ε
-bi 'ku -huan a 'mu, ε -tua
'a blebublale. Ε ni 'li 'a
blebublale 'kwli, 'ε -hōn 'v□v
ke'. -Tε ε -hōn 'v□v ke', -ε -bi
'yu a 'mu, ε pe 'v bu gbee,
ε 'wi -te bu 'ye ni 'ku wen.
Ε nō -nu□o, nyibli -hυohυi a
'mu, -v ni -tuo a 'mu ki, 'v pi
le: «Ε 'ku ni.»

27 Κεε -ε -bi -Yusu klo 'a
dabu bu, ε 'du□o ye', 'yu a
'mu 'ε nyra bu. -ε -bi nyibli
pu□v □haan-ti, -ε mω, -Yusu
nu□o ni, 'yu a 'mu, 'a 'kυε 'ε
-wε.

28 -Tε δε a 'mu, ε -hi, -ε -bi
-Yusu κω 'a -nagbopu 'hven-,
v mu 'li 'kayu bu. -Tε v ni
-do, v ni 'ki 'v bu, -ε -bi v
'beti -Yusu ni, v wen: «Dε-

-nu 'ki□i, □a 'yi wen 'li□i 'li
-wε, -ba bla wen 'ku -huan a
'mu le 'li?»

29 -ε -bi -Yusu □tu □nu
□wōn, ε wen: «Nyisua a
dida ni -do, ε nō -ni□e,
'ti- nyiblo 'ε -wε 'li bu bla
'kuo-hvundu a 'mu le.»

-Yusu hle□ε ni de, -ε mω,
ε di 'ni 'ku, 'ti- ε 'mu 'klo 'hri
(Matie 17.22-23; Luku
9.43b-45)

30 -Tε δε a 'mu, ε -hi, -ε -bi
-Yusu κω 'a -nagbopu* 'hven-,
v -hōn 'v -te a 'mu ni, 'v -mu,
'v 'bεε 'li Galileblugba 'kwli
□tiō. Ε 'yi□i -hua, 'ki nyibli
□du bu 'ye□e,

31 -ε di□e nu, ε 'mu ti κω,
ε 'mu 'a -nagbopu -tōō -ni.
-ε -bi κε- ε pi □nu yi: «'Mō
-bu, -ε mω -tonyibli a pepe a
Nyiblo, v κω bu pu 'mu nyibli
'-ji', v 'mu 'mu 'la. Κεε, 'bu
mω, 'ni 'ku, -nyrōwi ni 'hven-
'bu -hi, ta a -nyrōwō, 'n κω
□bu -hōn 'li 'kukonyibli 'nyi,
□bu 'hri 'klo.»

32 -Ti a 'mu -Yusu -hla, 'a
-nagbopu 'yi□i le -yru. Κεε v
yi pie hvannu, 'ki bu 'beti□e,
δε a 'di -bi ε □hen 'nyre.

*Nyiblo a 'di -bi, -ε ni 'v 'a
'bio 'lu yi 'li?*

(Matie 18.1-5; Luku 9.46-
48)

33 -Tε δε a 'mu, ε -hi, -ε -bi
v nyre 'li Kapenaōtiō 'kwli
ni, 'v mu 'li 'kayu bu. -Tε v
nyre 'ki 'li 'kayu bu, -ε -bi ε
yi 'a -nagbopu* 'ni 'beti -ni, ε
wen: «-Ti a 'di -bi a hle wen
'li 'hru wlōn 'li?»

34 -ε -bi 'waa pepe, v nu
□blii, -tvi a -ti, -ε nu□o, 'ki 'v
'hru wlōn, v pipi wen□e le,

'ki 'li 'waa dɔɔnɔ 'nyɪ, nyiblo a 'di -bi -ni 'v 'a 'bio 'lu yɪ.

35 -E -bi -Yusu ni bu, 'e da ɔnu, e wen: «Nyiblo 'bu yɪ ɔni -huɛ, bu ni 'v 'a 'bio 'lu yɪ, bu ɔtiɔ 'li 'a dɔɔnɔ, e 'mu 'a 'bio a leleyu' pa.»

36 -E -bi e -jri 'li 'hiangbe, 'e ɔtu 'v ɔnuɔv ye' bu, 'e 'bleɔe kua, 'e ɔjriɔe dabu 'lu bu, e wen:

37 «'A -ne nyiblo 'bu ni 'v, -te 'hiangbe -bu, e ni 'mu, 'bu 'ble 'a nyiblo kua, 'ki 'v 'na 'nyre a -ta', -e -bi 'mɔ e 'ble kua. Kɔ, nyiblo 'bu ni 'v, 'bu 'ble 'mu kua, e 'yi 'mɔ ni -do 'pa-, e 'yi 'mu kua 'ble, kee, e 'ble 'na 'Bai Nyɪsua kua -we, -e lee 'ne- 'mu -tutu ki.»

Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu 'ye ni -wɔn -a mu yɪ, e ɔhen 'nyre, e kɔ -a mu 'hven- -a pɛ (Luku 9.49-50)

38 -E -bi Saan, -e mɔ -Yusu a -nagbopi* -bi, e wen: «Tɔɔnyɔ, -a 'ye nyiblo ɔdu, 'e ble 'kuo -hɔn* le, 'ki 'li -na 'nyre 'kwli. -Aan 'mumu, -a lee ɔne ni, bu 'kee ne 'a nunuo, -e nuɔ, e 'ni -kuɛɛe li -a mu wien le.»

39 -E -bi -Yusu wen: «'A 'ni 'lee 'liɔ, -e mɔ, bu 'kee ne 'a nunuo, -e nuɔ, e 'yi 'liɔ 'li -we, nyiblo ɔdu bu gba 'na 'nyre, bu nu ɔwɪlekeɛde, 'ti -bu -hɔn 'v -wlu, bu nyre 'na 'nyre yɪ.

40 Nyiblo 'bu 'ye ni -wɔn -a mu yɪ, e ɔhen 'nyre, e kɔ -a mu 'hven- -a pɛ.

41 Kɔ, nyiblo 'bu -nyi 'a mu 'nɔɔɔv ni -do, -te a mɔ 'na nyibli a -ti, 'n yɪ 'a mu 'ni

-lee -ni -teɛ, -e mɔ, Nyɪsua, nɔ- diɔe 'wio -nyi.»

-Te -Yusu hlee la de 'kuku a de ki (Matie 18.6-9; Luku 17.1-2)

42 Ke- -Yusu pi ɔnu yɪ de, e wen: «Nyiblo -mu', -e kuo 'mu ɔwlv yɪ, -e 'wi- 'hiangbedv -bu yɪ, 'bu mɔ, nyiblo 'bu nuɔ, nyiblodv a 'mu, bu 'kee 'na ɔwlv a yɪkuole, e di nɔɔ 'v le, 'ki 'v nyiblo a 'mu, -e nu de a 'mu -mɔ, bu puɔv gbeteɛ a 'hiɔ lɔ, 'ti- bu pu 'liɔ 'yru -mɔ, e 'mu 'ku.

43 'Bu mɔ, -na dabu 'bu yɪɔ ni ni, ɔni yɪ de 'kuku ni ni, -e -bi 'be 'vɔv. E nu -teɛ, 'ki -bu pa 'li dabukɔtiɔ 'klɔ yrayrv -mu', -e 'ye ni -we 'li 'kwli, 'e -hi 'v -na dabu ni 'hven bu ɔceɛ 'v yɪ, 'ti- bu mu 'li na -mu' 'nyɪ, -e 'ye ni jre 'klɔ -mɔ 'klɔ. [

44 'Ki 'li -tite a 'mu, nyɪ -mu', -v yɪ 'hvi di, v 'ni 'kuɔv li, e kɔ, na 'ni -jreɔe li -we, 'klɔ -mɔ 'klɔ.]

45 'Bu mɔ, -na bu 'bu yɪɔ ni ni, ɔni yɪ de 'kuku ni ni, -e -bi 'be 'vɔv. E nu -teɛ, 'ki -bu paa 'li bukɔtiɔ 'klɔ yrayrv -mu', -e 'ye ni -we 'li 'kwli, 'e -hi 'v -na bu ni 'hven bu ɔceɛ 'v yɪ, 'ti- bu pu 'li -mu na -mu' 'nyɪ, -e 'ye ni jre 'klɔ -mɔ 'klɔ. [

46 'Ki 'li -tite a 'mu, nyɪ -mu', -v yɪ 'hvi di, v 'ni 'kuɔv li, e kɔ, na 'ni -jreɔe li -we, 'klɔ -mɔ 'klɔ.]

47 'Bu mɔ, -na 'yie 'bu yɪɔ ni ni, ɔni yɪ de 'kuku ni ni, -e -bi -ha 'liɔ 'li. E nu -teɛ, 'ki -bu paa 'li 'yie ni -do Nyɪsua

a bunɩɩɩ', 'e -hi 'v -na 'yii nɩ 'hven, bu ꞑɩɩɩ 'v yɩ, 'ti- bu pu 'li -mɩ na -mɩ' 'nyi, -ɛ 'ye nɩ jre 'kɔ -mɔ 'kɔ.

48 'Kɩ 'li -tɩɩɩ a 'mɩ, nyɩ -mɩ', -v yɩ 'hvi di, v 'nɩ 'kuꞑv li, ɛ kɔ, na 'nɩ -jreꞑe li -we 'kɔ -mɔ 'kɔ.

49 'A -ne nyiblo, 'bu nɩ 'v, 'bu yɩ 'mɩ ꞑwien le nɩ kuvɛ, ɛ kɔ bu -ha Nyɩsua mɛ le, bu klaa ꞑne 'yi, -ɛ diꞑe nu, 'a nunukɔ 'nɩ ꞑha yɩ nyre, ꞑwi yɩ, -tɛ v ni, 'bu pu mɩma 'ta, 'v pɩꞑɩ na', -ɛ diꞑe nu, ɛ 'nɩ ꞑha yɩ nyre.

50 ꞑBu puɩ ꞑne 'ta a de yɩ de. 'Ta mɔ ꞑhaandɛ ꞑnɔ. Kɛɛ, 'bu mɔ, 'bu 'waan ne 'a wɔnnɩnɔ, v 'yɩ 'liꞑɩ 'li -we, bu nuꞑo, bu nɔ 'kɩ wɔn de. -ɛ -bɩ ɛ 'yɩ 'kɩ -kuan ꞑɔv -kɔ de. A 'nɩ 'wɩ 'li 'tadv -mɩ' yɩ, -ɛ 'waan ne 'a wɔnnɩnɔ, kɛɛ, a kɔ 'aan 'bio 'hven-, ba kɔ kibuwɛɛnɩ.»

10

De -mɩ', -Yusu tɔɔ -nɩ, 'kɩ 'v nyɩbeyu kɔ nuɔba 'hven- bu -gba 'bli le a -ta'

(Matie 19.1-12; Luku 16.18)

1 -Nyrɔwɩ gbi bu -hi, -ɛ -bɩ -Yusu -hɔn 'li Kapenaɔɔɩ 'kwli nɩ, ɛ kɔ 'a -nagbopɩ* 'hven-, 'v mu 'li Sudeblɔgba 'kwli, 'kɩ 'li Suden a 'niki. 'Kɩ 'li -tɛ a 'mɩ, nyibli -hɔhɩ, nu- -we 'li ti ki de, 'v ꞑglaa 'liꞑɩ le, -ɛ -bɩ ɛ -tɩa 'waa Nyɩsua a -tɩ a tɔɔle, ꞑwi yɩ, -tɛ -mɩ', ɛ niꞑe le.

2 -ɛ -bɩ Falisiꞑtumu* a nyibli, nu- 'yɩya 'vꞑv 'hvi bu, v 'mɩꞑv le ꞑtɛɛ -nɩ, -ɛ diꞑe nu, ɛ 'mɩ ka, 'kɩ 'v Nyɩsua ye'.

Kɛ- v pɩ 'kɩꞑɩ yɩ, 'v yɩꞑɩ 'beti -nɩ: «ꞑBɩ ɛ kɔ 'v nɩ, -tɛ -aan tete ni 'a hɩhla, 'kɩ nyɩbeyu bu pu 'li 'a nuɔba -patv?»

3 -ɛ -bɩ -Yusu ꞑtu ꞑnu ꞑwɔn, ɛ wen: «Tete a 'dɩ -bɩ Moise -nyi la 'a mɩ 'li?»

4 -ɛ -bɩ v wen: «Nyɩsua a winwɔn-hanyɔ* Moise hlaꞑa nɩ, -ɛ mɔ, nyɩbeyugbe 'bu -hve bu pu 'li 'a nuɔba -patv', -ɛ -bɩ bu 'cɩɩ 'cɩɩɛn, -ɛ hɩɩɩɩ, -ɛ mɔ, ɛ pu 'liꞑɩ -patv', 'ti-, bu -nyiꞑe 'cɩɩɛn a 'mɩ.»

5 -ɛ -bɩ -Yusu wen: «'Aan ꞑwɩ a 'gbokɔle a -tɩ, Moise 'ɛ -nyi 'a mɩ tetedv a 'mɩ.»

6 Kɛ- ɛ pɩ ꞑnu yɩ de, ɛ wen: «Yɩ-he-nyre, -tɛ Nyɩsua nu la 'kɔ, ɛ nu -tonyiblo, -tonyiblo a 'mɩ, 'ɛ mɔ nyɩbeyugbe kɔ nuɔba 'hven-.

7 ɛ nɔ- kɔ -tɩ, nyɩbeyu 'mɩ 'v 'a 'baɩ kɔ 'a 'dɩɩ 'hven- bu hie, ɛ 'mɩ nuɔba kɔ, ɛ kɔ 'a nuɔba a 'mɩ 'hven-, v 'mɩ 'hvi bu -nɩnɩ -nɩ,

8 v nɩ 'hven a 'mɩ, v 'mɩ -tonyiblogblo nɩ -do -he. ɛ ꞑhen 'nyre, -ɛ mɔ, v 'yɩ 'kɩ -tonyibli nɩ 'hven 'pa-, kɛɛ, v mɔ -tonyiblo nɩ -do ꞑnɔ.

9 'A -tɩ o, nyɩbeyugbe kɔ 'a nuɔba 'hven-, Nyɩsua -nu, 'v -he -tonyiblo nɩ -do, nyiblo ꞑɔv 'yɩ yɩ -bleɛ -nɩ, bu -hɩhɩ ꞑnu yre.» Kɛ- -Yusu -pu ꞑnu yɩ.

10 -Tɛ v -hɩhɩɩ yre, -ɛ -bɩ -Yusu kɔ 'a -nagbopɩ 'hven-, v mu 'li 'kayu bu. -ɛ -bɩ 'a -nagbopɩ a 'mɩ, v yɩ 'betiꞑe le de, nyɩbeyu kɔ 'a nuɔba bu -gba 'bli le a -ta'.

11 -ɛ -bɩ ɛ wen: «Nyɩbeyugbe 'bu pu 'li 'a

nugba -patu', 'ti- 'bu ko
nugba -bi, -ε -bi ε nu
-wlawli, 'ki 'u 'a yi-henugba
ye'.

12 Κε- ε ni 'mu, 'ki 'u nugba
-mo -we. Nugba 'bu hie 'u 'a
nyibub bu, 'bu ko nyibub -bi,
-ε -bi ε nu -wlawli.»

-Te -Yusu da la Nyisua, 'ki
bu nu 'yonu □haande -mo
(Matie 19.13-15; Luku
18.15-17)

13 ε ko la -nyrowo □du, 'u
gba -Yusu 'yonu yi, -ε di□e
nu, ε 'mu □nu le -hren, ε 'mu
Nyisua da, Nyisua 'mu 'yonu
a 'mu □haande -mo nu. Kee,
-te -nagbopu* 'ye de a 'mu, -ε
-bi u -twa 'waa -mo'puple, u
wen: «A 'ni 'haa 'li□i 'ku.»

14 -Te -Yusu 'ye de a 'mu,
'a -nagbopu -nu, -ε -bi ε 'yi
'a plo -blee -ni, ε wen: «Ba
-ha 'yonu me le, bu di 'ne-
'mu -mo. A 'ni 'kaa 'li □nu
yi, -ε nu□o, nyibli -mu', -u
'wi- 'yonu -bu yi, u nu- di 'li
Nyisua a 'klo yrayru 'kwli pa.

15 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni,
nyiblo 'bu 'ye ni -ha Nyisua
me le, 'bu 'ye ni koo □ne win
ki, □wi yi, -te 'hiangbe ni, 'ε
-he 'a 'bai me le, 'a 'bai 'ε kve
□ne win ki, -ε -bi nyiblo a
'mu, ε 'yi 'li□i -we, bu pa 'li
Nyisua a 'klo yrayru 'kwli.»

16 -Yusu bu pu 'ki le, -ε -bi
ε -twa 'yonu a kuale'buble,
'ε pi □nu dabu 'lu ble, 'ti-
'ε da Nyisua, 'ki bu nu □nu
□haande -mo.

-Yusu ko dekonyo 'hven-
(Matie 19.16-30; Luku
18.18-30)

17 -Te -Yusu -we -mo, 'ki bu
bi 'hru wlon, ε ko nyiblo □du,

'ε ya□a cigbe yi, 'ε 'gbla kwli,
'ki 'u□u ye', ε wen: «Tōonyo
o, -mo mo □haannyiblo. De a
'di -bi 'n di nu, 'ti- Nyisua a
'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we
'li 'mu□u ko 'li?»

18 -ε -bi -Yusu wen: «De-
ko 'mo -deε □haannyiblo 'li?
Nyiblo □du 'yi □haannyiblo
'pa-, 'bu 'yi Nyisua ni -do.

19 -Yi Nyisua a tete ni, -u
mo: □Ni 'laa 'li nyiblo, □ni
'nuo 'li -wlawli, □ni 'yrie 'li,
□ni 'puu 'li nyiblo hi ki, □ni
'kaa 'li nyiblo, □tuu 'u -na
'bai ko -na 'dii 'hven-, 'ki 'li
nuεle 'kwli.»

20 -ε -bi ε □tu -Yusu □won,
ε wen: «Tōonyo o, kve 'li
'na 'hiande 'yie bu, -bu ye
-nyrowo -bu ki, tete a pepe
a 'mu, 'n □tuu 'u□u ni.»

21 Bu pu 'ki le, -ε -bi
-Yusu ta 'li□i 'yi le, 'ki 'li
nuεle 'kwli, 'ε lee □ne, ε
wen: «ε hie 'u -mu de
ni -do. ε no- mo, mu
-bu plo -na kuko-tebli a
pepe -mu', -ko, -bu -nyi 'a
'wliye □hiuennyibli, Nyisua
'mu -mu □haande gbagbu
-mo nu, 'ki 'li yakō 'kwli. □Ni
nu 'ki□i, -ε -bi kve 'mu □wien
le, □mu 'na -nagbopi* -he.»

22 Bu 'win 'ki -ti a 'mu,
-Yusu -hla, -ε -bi 'a □wlu
bi □hlon, 'ε -hon 'u□u 'hu,
'ki 'li 'kla-wliye'yuya 'kwli, -ε
nu□o, 'a kuko-tebli -hu ni
diaki.

23 -Te ε -mu 'ki, -ε -bi -Yusu
naa ne 'a -nagbopu 'yie ki, ε
wen: «ε di 'mu 'ni kla, 'ki
dekonyo bu di 'li Nyisua a
'klo yrayru 'kwli pa.»

24 -Yusu a win a 'mu, ε keε
ne 'a -nagbopu a □wli le. Ke-

ε πι □νω γι de, ε wen: «'Na 'yonv -na, dekonv -mv', -v kuo 'waa kuvkō-ṭebli □wlv γι, ε kla 'mv ni, 'ki bu pa 'li Nyisua a 'klo yrayrv 'kwli.

25 'E mō □han-ti, ε kla 'mv ni, 'ki 'v dekonvō -mō', -ε kuo ne 'a kuvkō-ṭebli □wlv γι, bu kuo Nyisua □wlv γι, kō, bu pa 'li Nyisua a 'klo yrayrv 'kwli, 'ε -hi 'v □gbuki-so* bu naa 'v 'die a 'hvo 'yri.»

26 -Yusu a pūpūwin a 'mv, ε maa ne 'a -nagbopv wlvn le diaki. -E -bi v wen: «'Bv kō bu ni 'mv le, -ε -bi nyiblo □dv 'γι 'li□i 'li -we, bu pa 'li Nyisua a 'klo yrayrv 'kwli.»

27 -Yusu bu 'ye □nv de, -ε -bi ε wen: «'Ki 'li -tonyiblo a dtōnv a 'klt 'kwli, ε 'γι 'li□i 'li -we, bu kuo Nyisua □wlv γι, 'ti- bu pa 'li Nyisua a 'klo yrayrv 'kwli. Kεε, 'ki 'li Nyisua a 'klt 'kwli, 'a -ne □dedede -we 'li nuele.»

28 -E -bi ke- Pielh πι -Yusu γι, ε wen: «-A mv -bi -bv 'li? 'Ye ke, -a -hie 'v -aan nyibli bu, ε kō -aan -ṭebli a pepe 'hven-, □a γι -mv □wien le kuvε.»

29 -E -bi -Yusu wen: «'N γι 'a mv 'ni -lee -ni, nyiblo 'bv ni 'v, 'bv hie 'v 'a 'kayu, kō 'a 'diaynv, kō 'a 'dii, kō 'a 'bai, kō 'a 'yonv, kō 'a -cii 'hven- bu, 'na nvele a -ti, kō, ε 'mv 'na □haantitie nyibli pv a -ti,

30 -ε -bi nyiblo a 'mv, 'klo -bv, ε ni 'ne- mō, -ṭebli, Nyisua di□e -nyi, ε di 'ni -hv, ε mv 'v -ṭebli -mv', ε hie 'v bu 'v -hi, -ε mō 'ki 'kayo, 'diaynv, 'diinv, 'yonv, kō -cii 'hven-, keε, v di □tu□o

□hven -we. 'Ya 'v 'lu de, ti -kō 'yri Nyisua di 'v 'klo yrayrv -bi 'v -nuu -ni, nyiblo a 'mv, Nyisua di -nyi□e 'klo yrayrv -mv', -ε 'ye ni -we 'li.

31 Kεε, nyibli -mv', -v ni 'v 'waa 'bio 'lu γι, 'ki 'li -te ti ne -bv 'kwli, 'waa -hvo hvi, v nu- di 'li 'waa 'bio bu ni, -nyrōwō □dv, ε kō, nyibli -mv', -v ni 'li 'waa 'bio bu, 'ki 'li -te ti ne bu 'kwli, 'waa -hvo hvi 'mv 'v 'waa 'bio 'lu γι ni, -nyrōwō □dv.»

-Yusu bu hla la 'a 'kukv kō 'a 'klo'hivru a -ti, 'a 'wi ni ta a 'wō, nō- -bv

(Matie 20.17-19; Luku 18.31-34)

32 'Hru -mv', -ε mi Jrusredtō 'kwli, ε nō- kō wlvn v ni 'v, 'v mi 'ki. -Yusu, ε nō- 'nyεε 'hru, 'a -nagbopv* 'v ni 'v□v ke', hvannv 'ε ni □nv diaki. Ti ni -do a ti 'yri, -Yusu 'ε 'du 'a -nagbopv ni -pu □tu 'v 'hven ye', 'v bii γι. Bu bii 'ki γι, -ε -bi ε -tua 'li 'waa -mōhlele, 'ki 'v -ṭebli a pepe -mv', -ε di□e yre mu a -ta',

33 ε wen: «Ba pv 'mv nva γι bu. Jrusredtō, -a mi 'kwli. 'Mō -bv, -ε mō -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'ki v di 'li 'mv Nyisua a -cōhlpinyv* gbagbi -ji' pv, kō tetetōnyv 'hven-, v 'mv 'mv -bati le -pūv -ni, v 'mv le pv, 'n bleε 'kukv γι. 'Bv -hi, 'ti- v 'mv 'mv nyibli -mv', -v 'γι Nyisua -yi -ji' pv,

34 nyibli a 'mv, v 'mv 'mv 'caa -ni, v 'mv 'mv hvn 'hrin, kō, v 'mv 'mv lōkō -bii -ni, 'ti- v 'mv 'mv 'la. -Nyrōwi ni 'hven 'bv -hi,

ta a -nyrɔwɔ, 'ti- 'mu 'li 'kukɔnyibli 'nyi -hɔn, 'mu 'klo 'hri.»

-Te Saki kɔ Saan 'hven-, v lee la -Yusu, -ε mɔ, v -hve bu ni -hvan 'vɔv 'hvi, 'ki 'li Nyisva a bunule'

(Matie 20.20-28)

35 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu a -nagbopu* ni 'hven -bi, -v mɔ Saki kɔ Saan 'hven-, -v mɔ Sebede a 'yonu, v nu- mu 'v -Yusu 'hvi, v wen: «Tɔɔnyɔ o, de -bu, -a di -mu -hva, -a -hveɛɛ ni, -bu nuɔo, 'ki 'v -a mu -mɔ.»

36 -ε -bi -Yusu wen: «De a 'di -bi a -hve ɔbu nu 'ki 'v 'a mu -mɔ 'li?»

37 -ε -bi v wen: «Ti -mu', -ε kɔ 'yri nyibli a pepe di 'vɔv 'yee -ni, -ε mɔ, -kɔɔ nyibli a pepe win ki, 'ki 'li Nyisva a bunule', -a -hveɛɛ ni, -ba ni 'v -mu 'hvi bu, nyiblo ni -do 'ki 'li -na diidekɔbia ki, -do -bi 'ki 'li -na kamlakɔbia ki.»

38 Ke- -Yusu pi ɔnu yi, ε wen: «De -bu, a -hve, de bu di 'nyre ɔhen, a 'yɔv -yi. ɔbi ɔhwendu -mu', 'n di 'ye, a -we 'li ba 'yeɛ ni? Kɔ, -te 'n di 'kukɔv nu, ɔbi a -we 'li ba wenɛ ki ni, ba nu 'kukɔv le ni -we?»

39 -ε -bi v wen: «A -we 'liɔ ni.» -ε -bi ε wen: «ε mɔ ɔhan-ti, ɔhwendu a 'mu, 'n di 'ye, a 'muɔv 'ye, kɔ, 'kukɔvɔv, 'n di 'ku, a 'mu 'kukɔv le nu -we.»

40 Keε, nyiblo, -ε kɔ -bu ni 'na diidekɔbia ki bu, kɔ, nyiblo, -ε kɔ -bu ni 'na kamlakɔbia ki bu, ε 'yi 'mɔ 'pa-, 'ni -waɔa liɔv 'nyre ni. Nyisva a ɔgbetu, ε nɔ- di nyibli a 'mu 'nyre wa.»

41 -Te -nagbopu ni -pu -bi -mu', v 'win -ti a 'mu, Saki kɔ Saan 'hven-, v hla -Yusu yi, -ε -bi v -tva 'waa yru a lepule.

42 -ε -bi -Yusu da 'waa pepe ni, ε wen: «A yiɔ ni, -ε mɔ, 'klo -bu a 'luyɔnyu, -v neε 'waa dakɔ, v ɔtui ɔnu ɔhven, 'v 'plve ɔnu. 'Waa 'kunde a 'mu, v nii 'liɔv 'cre 'kwli.»

43 'A mu -mɔ -bi, ε 'yi 'mu le -ni, 'ki 'li 'a mu 'nyi. Nyiblo 'bu yiɔv ni -hve, bu mɔ 'aan naanyɔ, nyiblo a 'mu, ε bleε yi bu mɔ 'aan -heenyɔ.

44 ε kɔ, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo 'bu -hve bu mɔ 'aan 'luyɔnyu, nyiblo a 'mu, ε bleε yi bu -we -mɔ, 'ki bu -heε ne 'aan pepe.

45 'Na 'mumu -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n 'yi -di, 'ki nyibli bu -heε 'mu, keε, 'n di ni, 'ki ɔbu -heε nyibli, ε kɔ, ɔbu -ha 'na dɔnu, 'mu 'ku, -ε diɔ ni, 'na 'kukɔv a 'mu, ε 'muɔv nu, Nyisva 'mu nyibli -hɔhɔv ɔgble, 'ki 'v 'waa de 'kuku -mɔ.»

-Te -Yusu nu laɔa, 'yii'donyɔ Batime, 'a 'yii 'v kle yi

(Matie 20.29-34; Luku 18.35-43)

46 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu kɔ 'a -nagbopu* 'hven-, v nyre 'li 'dɔ -mu', -ε mɔ Seliko 'kwli ni. -Te v yi 'dɔ a 'mu 'kwli ni ɔti, v kɔ nyibli -hɔhɔv 'hven-, -ε -bi 'ki 'v 'hrunya 'yri, 'ki 'yii'donyɔ ɔv ni 'v bu, 'ε -hve nyibli 'wli le, -ε diɔ ni, ε 'mu de di. 'Yii'donyɔ a 'mu, 'a 'nyre

mɔ Batime. 'A 'bat a 'nyre mɔ Time.

⁴⁷ -Tɛ ɛ 'wɪn, -ɛ mɔ, Nasaletɪ a -Yusu, ɛ nɔ- yɪ -hi, -ɛ -bɪ ɛ -tʋa 'lɪ win a 'lɪ'yaale, ɛ wen: «-Yusu o, Dafidɪ a 'Yu, yru 'na nyat mɔ!»

⁴⁸ Nyibli -mʋ', -v nɪ 'v, 'v -tʋa 'a -mɔ'pʋple, v wen: «Ma wien mɔ!» Kɛɛ, ɛ hɪa nɪ, 'ɛ 'yaa 'lɪ win dɪaktɪ de, ɛ wen: «-Yusu o, Dafidɪ a 'Yu, yru 'na nyat mɔ!»

⁴⁹ -Tɛ -Yusu 'wɪn 'a win, -ɛ -bɪ ɛ nyra bʋ, ɛ wen: «Ba da□a, bʋ 'de,» 'v da□a, v wen: «-Mɔ ɛ dɛ. Pʋ 'lɪ 'klɪ lɛ, -bʋ 'du ye', -bʋ mu 'v□v 'hʋɪ.»

⁵⁰ -ɛ -bɪ Batime a 'mʋ, ɛ □hɪnhɪan 'v 'a kʋɛtɪ bʋ, ti nɪ -do a ti 'yri, -ɛ -bɪ -gbisa, ɛ nyra bʋ, 'ɛ mu 'v -Yusu 'hʋɪ.

⁵¹ -Tɛ ɛ nyre 'kɪ 'v, -ɛ -bɪ -Yusu 'beti□e nɪ, ɛ wen: «Dɛ a 'dɪ -bɪ -hʋɛ □bʋ nu, 'kɪ 'v -mʋ -mɔ 'lɪ?» -ɛ -bɪ ɛ wen: «Tɔɔnyɔ o, 'n -hʋɛ□e nɪ, -bʋ nu□o, 'na 'yii -bʋ, -ɛ klɛ, bʋ klɛ yɪ.»

⁵² -ɛ -bɪ -Yusu lee □nɛ nɪ, ɛ wen: «-Tɛ -kuo 'mʋ □wlv yɪ, ɛ nɔ- nu□o, 'nɪ nu□o, -na 'yii 'ɛ klɛ yɪ. 'A -tɪ, -wɛ 'lɪ -bʋ mu 'lɪ 'kayu bʋ nɪ.» Ti nɪ -do a ti 'yri, -ɛ -bɪ ɛ -tʋa lɛyuyruo, 'ɛ bi 'v -Yusu ke', 'ɛ -tʋa 'a □wienlekʋɔɛ.

11

-Tɛ -Yusu 'ya la Jrusɛdɪɔ 'kwli

(Matie 21.1-11; Luku 19.28-40; Saan 12.12-19)

¹ -Tɛ -Yusu kɔ 'a -nagbopʋ* 'hʋɛn-, v mi la Jrusɛdɪɔ 'kwli, bʋ 'mʋɛ 'dɪɪ -bʋ, -v mɔ Betifase kɔ Betani 'hʋɛn- yɛ,

'kɪ 'v dʋgba -mʋ' □hlɔn, -ɛ kɔ 'lu olifieti nɪ 'lɪ, -ɛ -bɪ -Yusu lee nɛ 'a -nagbopʋ nɪ 'hʋɛn -bɪ nɪ.

² Kɛ- ɛ pɪ □nʋ yɪ, ɛ wen: «'Dɪɔ -mʋ', -ɛ nɪ 'lɪ 'a mʋ ye', ba mu 'lɪ□ɪ 'kwli. 'Bʋ mɔ, 'ba 'ya 'dɪɔ, a di yɛɛ 'v 'kasrayu, v mʋa -nɪ bʋ. Nyiblo □dʋ 'yɪ -hʋan 'v 'kasrayu a 'mʋ kɪ nɪ 'yɛ. 'Ba yɛ 'v□v bʋ, ba □wle□ɛ, ba ya 'mɔ□ɔ yɪ.

³ 'Bʋ mɔ, nyiblo □dʋ 'bʋ 'beti 'a mʋ, 'bʋ pʋ lɛ: Dɛ a 'dɪ -bɪ a ni 'lɪ? -ɛ -bɪ kɛ- ba pʋ□v yɪ: Kʋkɔnyɔ, ɛ nɔ- -hʋɛ□ɛ. ɛ di 'lɪ□ɪ 'nɪ ya, -tɛ ti nɛ -bʋ.»

⁴ -Tɛ v -mu, v 'ya 'dɪɔ a 'mʋ 'kwli, 'ɛ mɔ □han-tɪ, 'v yɛɛ 'v 'kasrayu a 'mʋ, v mʋa bʋ, 'kɪ 'v □hʋan.yɪ, -nagbopʋ nɪ 'hʋɛn a 'mʋ, 'v □wle□ɛ. 'Kɪ 'v □hʋan.yɪ a 'mʋ, 'kɪ nyibli -hʋɔhʋɪ nɛɛ 'v.

⁵ 'Kɪ 'lɪ nyibli a 'mʋ 'nyɪ, 'kɪ -v -bɪ nɪ 'lɪ, 'v 'beti □nʋ, v wen: «Dɛ a 'dɪ -bɪ a ni 'lɪ? Dɛ- kɔ 'kasrayu -bʋ 'a □wɔwle 'lɪ?»

⁶ -nagbopʋ a 'mʋ 'v lee □nʋ -tɪ -bʋ, -Yusu lee wen □nʋ, -ɛ -bɪ nyibli a 'mʋ, v -ha □nʋ mɛ lɛ, 'v -mu,

⁷ 'v ya 'kasrayu a 'mʋ -Yusu yɪ. -Tɛ v nyre 'lɪ, 'v pʋ 'v 'waa danɪ kɔ 'waa wlawlɪ 'kasrayu a 'mʋ kɪ blɛ, -ɛ di□e nu, -Yusu 'bʋ 'ya 'v□v kɪ, ɛ 'mʋ danɪ a 'mʋ kɪ bʋ nɪ. (-ɛ nu□o, ɛ tʋɛ □nɛ nyibli yɪ, -ɛ mɔ, ɛ nɔ- mɔ bodɪɔ -mʋ', -ɛ 'yɛ nɪ ya 'lɪ tʋ, kɛɛ, -ɛ yɛ 'lɪ kɪbʋwɛɛnɛ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ 'ɛ 'yɛ 'v 'kasra a 'mʋ kɪ.)

⁸ -Tɛ v yɪ 'lɪ nɪ di, nyibli -hʋɔhʋɪ 'v pʋ 'v 'waa danɪ 'hru wlɔn blɛ. -v -bɪ nɪ 'v,

'u 'be -hugbi, 'u pu 'uu 'hru wlon ble -we, -Yusu 'e neuε kle,

⁹ nyibli 'u neuε ye' le, -u -bi 'u yu uwien le kwe. Ke-u ni, 'u 'yεε 'li win, u wen: «-Na 'wio, -mo -bu, -ε yu 'li di, 'ku 'li Kukuonyo Nyisua a 'nyre 'kwli. Nyisua bu -nyi -mu -ti a 'yi'buale!

¹⁰ Ba pu Nyisua 'nyre le, -ε nuo, ε no- di -a mu win ku ko mo, -te -aan 'bai gbagbu bodo Dafidu nu la nyibli a win a kuε. Nyisua bu ko -ti a 'yi'buale, 'ku 'li yako 'kwli!»

¹¹ -Te -Yusu 'ya 'ku Jrusredo 'kwli, -ε -bi 'ku ε mu 'li Nyisua a 'kagbau bu, 'ε 'ye -tebli a pepe -mu', -u ni 'li. -Te 'to yu ni -wen, -ε -bi ε ko 'a -nagbopu ni -pu utu 'u 'huen a 'mu 'huen-, u uhian -mo, 'u mu 'li Betanido 'kwli.

-Te -Yusu pu la tugbe, u dεε figie 'jro -mo

(Matie 21.18-19)

¹² -Te -nyre -nyε, -ε -bi -Yusu ko 'a -nagbopu* 'huen-, u -huen 'li Betanido 'kwli ni, 'u mi. -Te u yu 'du a 'mu 'kwli ni uti, -ε -bi 'kanu bi 'li -Yusu 'kwli.

¹³ Bu ta 'li ye' le, -ε -bi ε 'ye tugbedu -mu', u dεε figie ni. Tugbe a 'mu, ε ho unu -mo le, hawi 'ε -hu 'liu yu, -Yusu 'ε mu 'uu uhlon, -ε diuε nu, ε 'muu 'ye, 'bu mo, 'bu tu 'kui. Bu nyre 'ku 'uu uhlon, -ε -bi hawi ni -do ε ye 'liu yu bu, -ε nuo, ε 'yu wen 'u 'a tuu a ti 'yri ni nyre.

¹⁴ -ε -bi ke- -Yusu pu tugbe a 'mu yu: «Kuε mo -nyuu -bu 'yie bu, uni 'tu 'ku 'kui ni de, nyibli 'ni uhau di.» Win a 'mu, -Yusu -pu, 'a -nagbopu 'wuni ni.

-Te -Yusu bla la puplonyi-bli le, 'ku 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli

(Matie 21.12-17; Luku 19.45-48; Saan 2.13-22)

¹⁵ -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi u nyre 'li Jrusredo 'kwli ni, -Yusu 'ε -mu, 'ε pa 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli. 'Ku 'li -yaa a 'mu 'kwli, 'ku puplonyibli ni 'li, 'u ple 'wlugba-tebli, 'ku 'u Nyisua a -cuhlun* a pipie a -ta'. 'Ku 'wli'cunyibli ni 'li -we, 'u yu huapuwli 'cuci -ni. -Te -Yusu yεε 'u puplonyibli a 'mu bu, u ko nyibli -mu', -u -tuε -tebli 'huen-, -ε -bi ε -tua 'waa lebuula, 'ε yu 'wli'cunyibli a 'teble ble ujijri -ni, ko, 'ε 'nyreε 'li -hungboplonyu a gbati yre, 'u yu uhlon le bi,

¹⁶ 'ε 'yu nyiblo udu me le -ha, 'ku bu 'ble de, bu 'be -yaa a 'mu 'kwli utu,

¹⁷ 'ti- 'ε -tua 'ku 'waa tuε, ε wen: «D 'cuu ni, 'ku 'li Nyisuauriun 'kwli, -ε mo: Nyisua wen 'ni: 'Na 'kayu ni 'u ni, 'ku 'ku -bu a du a pepe 'mu 'li 'mu -daa -ni.» -ε -bi -Yusu wen 'ni de: «Kεε, 'a mu -mo -bi, a nu 'kayu a 'mu 'yiyirinyibli a 'kayu -mo.'»

¹⁸ De a 'mu, -ε mu 'lu -mo, Nyisua a -cuhlunpinyu* gbagbi, u ko tetetunyu 'huen-, u 'wuni ni. ε no-nuo, 'u umuε 'hru le, -ε diuε nu, u 'mu -Yusu 'la, -ε

nu□o, dakɔ nuɛ ne 'a tɔɔwin ni diaki. E nɔ- nu□o, nyibli gbagbi a 'mu 'u □tui -Yusu ca -mɔ.

19 -Te 'tɔ yi ni -wen, -e -bi -Yusu kɔ 'a -nagbopu* 'hwen-, u □ti 'diɔ, 'u mu 'li -tite -bi.

'Bu mɔ, 'ba yi Nyɔsua de ni -hwe, ba kuo □ne □wɔ yi -tɛɛ

(Matie 21.20-22)

20 -Nyrarju', -te u yi 'ki kle ni -mɛ, -e -bi tugbe, -e mɔ figie, -Yusu pu 'tu 'jɔ -mɔ, e nɔ- kɔ 'hvi u nɛɛ 'u de. -Te u nyre 'ki 'u□u 'hvi, kɔɛ 'li 'a 'lu 'yri bu, -bu ye 'a bu ki, 'a pepe 'ku ni.

21 -E -bi de -mu', -e mu 'tu 'lu -mɔ, e bi 'li Pielɔ 'kwli, e wen: «Tɔɔnyɔ, 'ye tugbe -bu, -pu 'tu 'jɔ -mɔ, e 'ku ni.»

22 -E -bi -Yusu wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, ba kuo Nyɔsua □wɔ yi.

23 'Bu mɔ, 'ba kuo Nyɔsua □wɔ yi, a -we 'li ba lee dugba -bu ni: -Hɔn mɔ -te -bu, -bu bi 'li 'yru -mɔ. 'Bu mɔ, 'ba 'ye ni pu gble, 'ki 'li 'aan □wɔ ki, keɛ, 'ba pu□u □haan-ti, -e mɔ, -ti -mu', a -hla, e di mu 'lu -mɔ, 'e mɔ □han-ti, Nyɔsua di□e 'ni nu, e 'mu 'lu -mɔ mu.

24 E nɔ- nu□o, 'ni yi 'a mu -lee -ni, 'ba yi Nyɔsua de ni -hwe, ba kuo □ne □wɔ yi, -e mɔ, e -we 'a mu de a 'mu, 'a -nyinyie -mɔ. 'Bu mɔ, 'ba kuo □ne □wɔ yi, e mɔ □han-ti, e di 'a mɔ□o 'ni -nyi.

25 Keɛ, 'ba yi Nyɔsua ni de, nyiblo 'bu nu 'a mu yinyrede -mɔ, -e -bi ba -hru 'a yinyrede a 'mu a -ti -mɔ, -e di□e nu, 'aan 'Ba Nyɔsua,

-e ni 'li yakɔ 'kwli, e 'mu 'aan -ne yinyre-tebli a -ti -mɔ -hru -we. [

26 Keɛ, yinyre-tebli -mu', nyibli nu 'a mu -mɔ, 'bu mɔ, 'ba 'ye ni -hru 'waa -ti -mɔ, -e -bi 'aan 'Ba Nyɔsua, -e ni 'li yakɔ 'kwli, e 'yi 'li□i 'li -we, bu -hru 'aan -ne yinyre-tebli a -nu a -ti -mɔ -we.]»

-Te -Juukve a naanyu 'beti la -Yusu, nyiblo a 'di -bi -nyi□e 'klɔ, 'ki bu nu -tebli -mu', e ni*

(Matie 21.23-27; Luku 20.1-8)

27 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi -Yusu kɔ 'a -nagbopu* 'hwen-, u 'tie gbe 'waa 'hru, -e mi Jrusredɔ 'kwli 'lu -mɔ. -Te u -nyre 'ki, -e -bi -Yusu mu 'li Nyɔsua a 'kagbau a -yaa 'kwli. Bu yi 'li le ni 'deɛ -ni, -e -bi Nyɔsua a -cɔhɔnpinyu* gbagbi, kɔ Nyɔsua a tetetɔnyu, u kɔ -Juukve a 'blu a nyibli -bi 'hwen-, u nyre 'u□u 'hvi,

28 'u 'beti□e, u wen: «Nyi-blo a 'di -bi -nyi 'ki -mu 'klɔ, 'ki -bu bla -tebliplonyibli -bu le 'li? Nyiblo a 'di -bi -lee -mu -we, -bu nu -tebli a pepe -bu, -ni 'li?»

29 -E -bi -Yusu wen: «'N di 'beti 'a mu de ni -do -we. 'Bu mɔ, 'ba -hihia 'mu kle, 'ti -mu 'a mu kle -hihia -ni -we.

30 'A mu 'n yi 'beti -ni: Nyiblo a 'di -bi -lee la Saan, bu pu la nyibli 'nie 'lu le 'li? □Bi Nyɔsua □niɔ, -u'u- -tonyibli □niɔ? Ba -hihia 'mu kle.»

31 -E -bi u -tua le'betile, 'ki 'li 'waa diɔnu 'nyi, u wen: «-Bi' -a di 'ki pu? 'Bu mɔ, □ba

pu le, Nyisva -lee la 'neε, -ε -bi ε di □hian -mɔ, ε 'mu -a mu 'beti -ni: -Ti -mu', Saan hle la, de- kɔ -ti 'a 'yi 'kɪ□
□haan-ti -pu 'li?

³² Mɔ, 'bu mɔ, □ba pu le, -tonyibli □niɔ, -ε -bi nyibli kɔ bu yee ne -a mu -ti.» Ke- u pu 'betile, -ε nu□o, nyibli pu□u □haan-ti, -ε mɔ, Saan mɔ la Nyisva a winwlon-hanyɔ* □niɔ.

³³ ε nɔ- nu□o, 'u □tu -Yusu □wɔn, u wen: «-A 'yi 'a □dedede -yi.» -ε -bi -Yusu wen: «'Na 'mumu, 'n 'yi 'li□
'li -we □bu lee ne 'a mu -we, nyiblo a 'di -bi, -ε -nyi 'mu 'kɪ, 'kɪ □bu nu -tebli a pɛpɛ -bu, 'n ni.»

12

-Te -Yusu pu la -ci'yie□tunyɔ -mu', -u kɔ -balu a 'ledu

(Matie 21.33-46; Luku 20.9-19)

¹ (-Yusu 'tie yi 'li Nyisva a -cohlonpinyɔ* gbagbi, kɔ tetetɔnyɔ, kɔ -Juukue* a naanyɔ -bi 'huen- -mɔ -hlee -ni, 'kɪ 'li Nyisva a 'kagbau a -yaa 'kwli.) 'Kɪ 'li 'ledu 'kwli, 'kɪ ε yi 'li □nu -mɔ -hlee -ni, ε wen: «ε kɔ la 'dudɔnyɔ □du. ε nɔ- -ci la 'a -ci. -Ci a 'mu kɪ, ε 'dɔɔ 'li 'lili □du. 'A 'yɔ, ε tuɪ, u deε □ne resen. 'Dudɔnyɔ a 'mu, ε nɔ- -ha 'a -ci a 'mu yi, 'ε 'blu 'li 'hiɔ gbeteε 'kwli le, -ε di□e nu, 'bu yi 'a 'yɔ a 'mu ni 'plue, 'a 'nie 'mu 'li 'huɔ a 'mu 'kwli le bi, u 'mu□u nɔ -mɔ' nu. ε nu 'hi-gbɔ -we, -ε kɔ kɪ ε di 'u bu nyra, ε 'mu -ci 'yie □tu, 'yiyriyibli a -ti. -Te ε -we

-kuan a pɛpɛ a 'mu -mɔ, -ε -bi ε lee -kuanunyibli □du, bu nu -ci a 'mu 'a -kuan, -ε di□e nu, 'dudɔ-tebli 'bu -tu, u 'mu□u 'a 'kɪbia -nyi, -kuanunyibli a 'mu, 'waa 'mumu, u 'mu 'waa -ne 'kɪbia kɔ. -Cikonyɔ a 'mu, -te ε -we -kuan a yɪble□tutule -mɔ, -ε -bi ε mu 'dagba blɔblɔ.

² -Te 'dudɔ-tebli a 'ciɛti nyre 'u, -ε -bi -cikonyɔ a 'mu, ε lee ne 'a lelenyɔ -bi, 'kɪ bu mu 'li -ci'yie□tunyɔ -mɔ, u 'mu□u 'ciɛ-tebli a 'kɪbia -mu', -ε bleε -cikonyɔ yi -nyi, ε 'mu □neε yi ya.

³ -Te lelenyɔ a 'mu, ε nyre 'li, -ε -bi -ci'yie□tunyɔ a 'mu, u kɔ□ɔ ni, 'u bi□e -teε, 'kɪ u 'yi□
□dedede -nyi, 'u -mia □ne kle.

⁴ -ε -bi -cikonyɔ le 'a lelenyɔ -bi de, 'u kɔ□ɔ -we, 'u pu 'u□u de 'lu, 'u -ha□a 'yri le, 'u -mia □ne kle,

⁵ -cikonyɔ a 'mu, 'ε te 'li -ε -bi de, 'u kɔ□ɔ, 'u 'la□a, 'ε le -u -bi de, 'u bi -u -bi, 'u 'la -u -bi.

⁶ Nyiblo ni -do, ε nɔ- hie 'kɪ 'u -cikonyɔ a 'mu 'huɪ. Nyiblo a 'mu, ε nɔ- mɔ 'a 'yu, ε nuε -ni, -cikonyɔ 'ε le 'li □nu□u -mɔ, -ε nu□o, 'a □wlu wen 'ni: -Te ε mɔ 'na 'yu, u di kɔ 'a 'u□tuule.

⁷ -Te ε waan 'li, -ε -bi ke- u pi, 'kɪ 'li 'waa dɪɔnu 'nyi, u wen: Nyiblo -bu, -ε di -ci -bu kɔ -nyrɔwɔ □du, ε nɔ- yi 'li di. 'A -ti, -ba 'la□a, -a 'mu -ci -bu gba,

⁸ 'u kɔ□ɔ, 'u 'la□a, 'u 'du□o ye', 'u -ha 'li□
-ci 'kwli, 'u pu□u 'wan.»

⁹ -ε -bi -Yusu wen 'ni de:

«'A mu 'n yi 'beti -ni, nyiblo a 'mu, -ε kɔ -ci a 'mu, 'bu 'wɪn -tebli a pepe a 'mu, -ε mu 'lu -mɔ, de a 'di -bi ε di nu 'li? 'A 'mumu, ε di 'ni di, ε 'mu -ci'yie tɔnyɔ a 'mu 'la, 'ti- ε 'mu 'li -ci a 'mu 'li -ha, ε 'mu v nyibli -bi -nyi.

10 -Ti -bu, v 'cɪ la, 'ki 'li Nyɪsvacɪɛn 'kwli, 'n pɔ v haan-ti, a -hre e ni. -Ti a 'mu, ε nɔ- -bu:

'Katuo -mu', 'kayupɔnyɔ 'yi -hva bu nuu -kvan 'yri,

v pɔ 'kɪbɪa ki,

ε nɔ- -he 'kayu a 'mu a 'katuo gbagbu.

11 Kɔkɔnyɔ Nyɪsva, ε nɔ- nu o,

'ε -he 'katuo gbagbu,

'ti- 'ε nɔɔ 'yie kle, 'ki 'v -a mu -mɔ.»

12 -Ti -Yusu 'mu -yre, -ε -bi -juukɔe a naanyɔ, -v ni 'v, v yru o ni, -ε mɔ, v nu- -Yusu pɔ ledɔ a 'mu yi. -Te v yru de a 'mu, -ε -bi v mɔe 'a kɔkɔ a 'hru le, v 'mu v 'la. Kεε, -te v yi nyibli a hvannɔ pie, ε nɔ- nu o, 'v -ha a me le, 'v -mu.

De -bu, -Yusu tɔɔ -ni, 'ki 'v 'blɔwli a -ta'

(*Matie 22.15-22; Luku 20.20-26*)

13 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -juukɔe* a naanyɔ te Falisi tumu* a nyibli, kɔ nyibli -bi 'hven- bu, -v mɔ 'kɪn Helɔɔ a tumu a nyibli. V nu- mu 'v -Yusu 'hvi, v 'mu v le 'beti -ni, -ε di e nu, 'ki 'li 'a wɔn tutuo 'kwli, v 'mu 'li -naa -ni, v 'mu v -ti -yεε -ni, -ε di e nu, v 'mu v kɔ.

14 -Te v nyre 'ki 'v v 'hvi, -ε -bi v wen: «Tɔɔnyɔ o, -a yi e ni, -ε mɔ, -hle -ti a -tεε. 'Bu mɔ, ni yi ni hle, ni -pie hvannɔ, 'ki 'v -tonyibli a 'lule-hihie a -ta', 'ye bu ε mɔ nyiblo gbagbu. Kεε, -tve -ti a -tεε, 'ki 'v de -mu', Nyɪsva -hve a -ta'. Lee 'ki -a mu, bi Nyɪsva a tete wen 'ni, -ba -ha 'blɔwli, -ba -nyi e Romakɔe a 'kɪn gbagbu, -v- , -a 'yi yi -bleε -ni, -ba -nyi ne e?»

15 Kεε, -Yusu yi e ni, de- mɔ 'waa 'lule-hihie, 'v yi ne e 'yi ki -hlii -ni, -ε -bi ε wen: «De- kɔ 'mɔ a yi 'beti -ni, 'a yi 'v 'mu le tεε -ni 'li? Bi a 'mu v 'ye, 'bu mɔ, 'ni -heε Romakɔe a 'kɪn gbagbu kɔ Nyɪsva 'hven- a -ti le, a 'mu 'mu -ti -yεε -ni? Ba ya 'mu 'wliyɔkɔ a 'yεε ni -do yi, 'mu v 'ye»,

16 'v ya ne e yi. -ε -bi ε wen: «Nyiblo a 'di -bi, -ε kɔ yigbakla -ni 'v v ki 'li? Nyiblo a 'di -bi, -ε kɔ 'nyre v 'cɪ v 'v -we li?» -ε -bi v wen: «Romakɔe a 'kɪn gbagbu ni.»

17 -ε -bi ke- -Yusu pi 'ki ni yi, ε wen: «'A -ti o, de -bu, -ε bleε 'kɪn gbagbu yi, ba -nyi ne e, ε kɔ, de -bu, -ε bleε Nyɪsva yi, ba -nyi ne e -we». Wɔn a 'mu, -Yusu tu ni, ε keε ni v le.

De -bu, -Yusu tɔɔ -ni, 'ki 'v nyibli a 'klɔ'hɪhɪru a -ta'

(*Matie 22.23-33; Luku 20.27-40*)

18 'Ki 'li Jrusɛɔɔ 'kwli, ε kɔ la tumu dɔ. 'A 'nyre mɔ Sadusi tumu*. V nu- hle e,

-ε μω, 'bu μω, nyiblo 'bu 'ku, ε 'yi 'li'li 'li -we, bu -hon 'li 'kukonyibli 'nyi, bu 'hri 'klo, 'ki 'li Nyisua yi. U nu- ko nyibli -mu 'u -Yusu 'hvi, -ε di'e nu, u 'mu'bu le 'beti -ni. -Te u nyre 'ki 'u'bu 'hvi, -ε -bi u wen:

19 «Tɔɔnyɔ o, Nyisua a winwlon-hanyɔ* Moise 'cru la tete -bi, 'ε hie la'a -a mu le. Tete a 'mu, ε nɔ- -bu: Nyibeyugbe 'bu ni 'u, 'bu ko nugba, 'ti- nyibeyugbe a 'mu, 'bu 'yi 'u 'yonu bu -hie, 'bu 'ku, nyibeyugbe a 'mu, -ε 'ku, 'bu ko 'diayi nyibehian, ε nɔ-bleε yi, -bu ko 'a nugba a 'mu, ε kɔ'ɔ 'hven-, u 'mu 'yonu ko, 'ki 'u 'a 'diayi -mu', -ε 'ku a -ta'. Ke- Moise a tete pi.»

20 -ε -bi ke- u pi de, u wen: «ε ko la 'diayi nyibeyu ni hlon'hven du, 'waa yi-henyiblo, nɔ- ko la nugba. Nyibeyu a 'mu, ε 'yi 'u 'yu bu -hie, 'ε 'ku,

21 'hven a nyiblo 'ε kɔ'ɔ, 'ε 'yi 'u 'yu bu -hie -we, 'ε 'ku. De ni -do a 'mu, ε nɔ- nu ta a nyiblo.

22 ε nɔ- mu 'lu -mɔ -mumu, hlon'hven a nyiblo 'ε kɔ'ɔ -we, 'ε 'yi 'u 'yu bu -hie, 'ε 'ku -we. -Te 'waa pepe, u 'ku 'ki, -ε -bi nugba a 'mu, ε 'ku ni -we.

23 ε nɔ- mɔ -ti -mu', -a di wen -mu 'beti mɔ, mu -a mu kle -hɔta -ni. -Nyɔwɔ -ko 'kwli nyibli di 'li 'kukonyibli 'nyi -hon, u di 'klo 'hri, 'ki 'li Nyisua yi, nyiblo a 'di -bi -di 'ki nugba a 'mu ko 'li, -kɔti -te u ni la 'ne- -tutu ki, nyibli ni hlon'hven a 'mu, u ko

la'a ni.»

24 -ε -bi -Yusu tu nu wɔn, ε wen: «A ke ni, -kɔti a 'yi Nyisua'crien -yi, 'a 'yi'li -yi, -ε mɔ, Nyisua ni 'klu ki.

25 Ti -mu' -ko 'yri nyibli di 'li 'kukonyibli 'nyi -hon, u di 'klo 'hri, 'ki 'li Nyisua yi, nyibeyu ko nugbi 'hven-, u 'yi 'li'li 'li -we, bu kukɔ -ni. Kee, -te Nyisua a lelenyu ni 'mu, ke- u di 'mu ni -we.

26 'Ya 'u 'lu de, de -bu, -ε mɔ nyibli bu -hon 'li 'kukonyibli 'nyi, bu 'hri 'klo, 'n yi'e ni, -ε mɔ, a -hre Nyisua'crien -mu', Moise 'cru la ni. ε 'cru la de, Nyisua lee la'a, -te Nyisua a 'mu, ε ni la 'li -gbakuo 'kwli, -ε yi la wɔn, 'ti- -te ε yi la 'li Moise a 'mu -mɔ -hlee -ni. Nyisua wen 'ni: 'Mɔ mɔ Nyisua -bu, Abrahamu de, ε ko Yisaki, ko Sakobu 'hven-. Ke- Nyisua pu la.

27 ε 'wi yi, ti -mu' -ko 'yri Nyisua yi la 'li Moise -mɔ -hlee -ni, Abrahamu ko Yisaki ko Sakobu 'hven-, u 'ku la ni see la. Kee, -a yi'e ni, -ε mɔ, ε 'yi 'kukonyibli 'pa-, u ni -da'a li Nyisua, kee, 'klonnyibli, u nu- de'e. 'A -ti, 'bu mɔ, 'ba pu le, nyiblo 'bu 'ku, ε 'ni 'hri'li 'klo, 'ki 'li Nyisua yi, -ε -bi 'a de a 'mu, a kaa ne 'yri ni pepe.» Ke- -Yusu -pu.

Nyisua a tete gbagbu, -ε ni 'u tete a pepe 'lu yi

(Matie 22.34-40; Luku 10.25-28)

28 Tetetɔɔnyɔ -bi, -ε ni -tuo ki, ε 'wɔn -ti a pepe -mu', u -hla ni. Bu 'wɔn 'ki, -ε mɔ, -Yusu tu Sadusi'tumu*

a nyibli □wɔn -tɛɛ, -ɛ -bɪ ɛ 'yɪya 'v□v 'hʊɪ bʊ, 'ɛ 'beti□e, ɛ wɛn: «Tete a pɛpɛ -mʊ', Nyɪsʊa -nyi -a mʊ, 'a dɛ a 'dɪ -bɪ, -ɛ nɪ 'v tete a pɛpɛ 'lu yɪ 'lɪ?»

29 -ɛ -bɪ -Yusu □tu□o □wɔn, ɛ wɛn: «Nyɪsʊa a tete -mʊ', -ɛ nɪ 'v tete a pɛpɛ 'lu yɪ, ɛ nɔ- -bʊ: Ba pʊ 'v nʊa bʊ, 'a mʊ Yisraɛkʊɛ: -Aan -nɛ Kʊkɔnyɔ Nyɪsʊa, ɛ nɔ- mɔ Nyɪsʊa nɪ -do. 'Bɛ 'v□v kɪ, nyɪsʊa □dʊ 'yɪ 'kɪ 'v -nɪ de.

30 -Blɛɛ yɪ, -bʊ nʊɛ -na Kʊkɔnyɔ Nyɪsʊa, 'kɪ 'lɪ -na □wɪv a pɛpɛ kɪ, kɔ 'kɪ 'lɪ -na 'lule-hihie a pɛpɛ 'kwli, kɔ 'kɪ 'lɪ -na 'klɪ a pɛpɛ 'kwli.

31 Nyɪsʊa a tete, -ɛ kʊɛ 'v□v -mɔ, ɛ nɔ- -bʊ: -Blɛɛ yɪ, -bʊ nʊɛ -na 'bɪ -tonyiblo, □wɪ yɪ, -tɛ -nʊ -na dɪɔnʊ a nʊɛɛ. ɛ 'yɪ Nyɪsʊa a tete □dʊ -kɔ, -bʊ nɪ 'v v nɪ 'hʊɛn a 'mʊ 'lu yɪ.»

32 -ɛ -bɪ tetetɔnyɔ a 'mʊ, ɛ wɛn: «-Tɪ -mʊ', -hla, 'a -tɛɛ □nɪɔ. -Aan -nɛ Kʊkɔnyɔ Nyɪsʊa, ɛ nɔ- mɔ Nyɪsʊa nɪ -do. 'Bɛ 'v□v kɪ, nyɪsʊa □dʊ 'yɪ 'kɪ 'v -nɪ de.

33 -Tonyiblo blɛɛ yɪ, bʊ nʊɛ Nyɪsʊa, 'kɪ 'lɪ 'a □wɪv a pɛpɛ kɪ, kɔ 'kɪ 'lɪ 'a 'lule-hihie a pɛpɛ 'kwli, kɔ 'kɪ 'lɪ 'a 'klɪ a pɛpɛ 'kwli. ɛ blɛɛ yɪ -wɛ, bʊ nʊɛ nɛ 'a 'bɪ -tonyiblo, □wɪ yɪ, -tɛ ɛ nʊ 'a dɪɔnʊ a nʊɛɛ. ɛ nɔ- mɔ dɛ gbagbʊ, -ɛ -hi 'v bʊ pi 'a -nɛ 'wɪlugba-tɛblɪ a -cɔhlʊn* a gblegble □dʊ, 'kɪ 'v Nyɪsʊa ye'.»

34 -Yusu bʊ 'ye□e, -ɛ mɔ, tetetɔnyɔ a 'mʊ, ɛ □tu□o □wɔn, 'kɪ 'lɪ □tɔ 'kwli, -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «ɛ hie 'v -mʊ dɛ nɪ -do,

□mʊ Nyɪsʊa yɛ 'mʊɛ -nɪ, 'kɪ bʊ kɔɔ -mʊ win kɪ.» -Tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ -hi, nyiblo □dʊ 'yɪ 'kɪ□ɪ 'beti -nɪ de, -ɛ dɪ□e nʊ, 'kɪ 'lɪ 'a □wɔn□tuwin 'kwli, v 'mʊ 'lɪ -naa -nɪ, v 'mʊ□v -tɪ -yɛɛ -nɪ.

Wanyɔ mɔ bodiɔ Dafidɪ a 'yonʊ a 'Yu □nɪɔ
(*Matie 22.41-46; Luku 20.41-44*)

35 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ -Yusu -tʊa nyibli Nyɪsʊa a -tɪ a tɔɔɛ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊa a 'kagbav bʊ. -Tɛ ɛ yɪ 'kɪ □nʊ nɪ -tʊɛ -nɪ, -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «Tetetɔnyɔ* wɛn 'nɪ: Wanyɔ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ la lɛ, ɛ dɪ la ya, Wanyɔ a 'mʊ, ɛ nɔ- mɔ bodiɔ Dafidɪ a 'yonʊ a 'Yu. 'A mʊ 'n yɪ 'beti -nɪ: Dɛ- kɔ -tɪ 'v hɛ□ɛ 'lɪ?»

36 -kɔtɪ Nyɪsʊa a -Hihiu* nʊ□o nɪ, bodiɔ Dafidɪ, 'ɛ hla□a, 'v 'crɪ□ɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊacrɪɛn 'kwli, -ɛ mɔ:

Kʊkɔnyɔ Nyɪsʊa lee 'na Kʊkɔnyɔ nɪ,

-ɛ mɔ: Nɪ mɔ 'na diidɛkɪbɪa kɪ bʊ,

-kɔ 'mʊ 'hʊɛn-, -a 'mʊ nyibli win kɪ -kɔɔ -nɪ,

ɛ 'mʊ□v gba -gbagba, 'mʊ□v nʊ,

□mʊ -na yraanyibli bʊɪ 'lu blɛ □tu.»

37 -ɛ -bɪ -Yusu wɛn 'nɪ de: «-Tɛ Dafidɪ a 'mʊ, ɛ dɛɛ Wanyɔ a 'mʊ Kʊkɔnyɔ, -bɪ' Wanyɔ a 'mʊ, ɛ -wɛ 'lɪ bʊ nʊ 'kɪ Dafidɪ a 'Yu a pʊpa 'lɪ?»

-Tɛ -Yusu lee la nyibli, -ɛ mɔ, bʊ □tu 'waa dɪɔnʊ 'yie, 'kɪ 'v tetetɔnyɔ a -ta'

(*Matie 23.1-36; Luku 20.45-47*)

Nyibli -hɔɔhɔɔ a 'mu, -v ni -tuo ki, -ti -mu', -Yusu -hla, ε blee 'waa plo ni dɔaki.

38 Kε- ε pi □nu yi, 'ki 'li 'a tɔɔwin 'kwli: «Ba □tu 'aan dɔɔnu 'yie, 'ki 'v tetetɔɔnyu a -ta', v 'ni □ha 'a mu -kaa -ni. U nuε 'ki nyibli bu daa □nu nyibli gbagbi. 'Bu yi lε ni nε, v pi nyibli gbagbi a wlawli, -ε di□e nu, nyibli 'mu □nu 'ye. 'Bu yi 'v -tite □du ni mi, -te nyibli -hɔv 'v, -ε -bi v -hɔε□e ni, nyibli bu pu □nu 'wio blε, 'ki 'v 'waa 'v□tuule a -ta',

39 'v nuε □nε ni -wε, 'bu mu 'li Nyɔsua a 'kayu bu, 'ki bu ni 'li ye' bu, -ε di□e nu, nyibli a pεpε 'mu □nu 'ye. Dε ni -do a 'mu, ε nɔ- v ni, 'bu da □nu didide -mɔ.

40 U ni -do a 'mu, v nu- -hε -tugbanugbi kuko-tebli a pεpε □jre. 'Ti-, tetetɔɔnyu a 'mu, 'bu yi Nyɔsua ni dε, 'waa Nyɔsua a dɔda hlo ki bu, -ε di□e nu, nyibli 'mu lε pu, v mɔ □haannyibli □niɔ. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mɔ, -bati -mu', Nyɔsua di □nu lε -puv -ni, ε di ni 'kli ki, ε 'mu 'v nyibli -bi a -bati 'v -hi.»

-Tε □hɔvɛnnugba □dv -ha la 'a 'wliye a pεpε, 'ki 'v Nyɔsua a -kvan a -ta' (Luku 21.1-4)

41 -Tε -Yusu -wε hihle -mɔ, 'ki 'li Nyɔsua a 'kagbau bu, -ε -bi ε ni bu, 'ki 'v dukwli -mu' 'hɔi, -ε kɔ 'kwli nyibli pi 'li 'wli lε, 'ki 'v Nyɔsua a -kvan a -ta'. -ε -bi -Yusu yi□i 'ni 'ye, -te nyibli ni 'li 'wli a lεpuvɔv. 'Ki 'li dukwli a 'mu

'kwli, dekɔnyu -hɔɔhɔɔ pi 'li 'wli lε.

42 Ε kɔ -tugbanugba □dv, □hɔvɛn ni. Ε nɔ- nyre 'v, 'ε pu 'li 'wliyokɔ a 'yɔ ni 'hɔvɛn, -v 'yi 'li □dedede a -tuto 'li -wε.

43 -Tε -Yusu 'ye□e, -ε -bi ε da 'a -nagbopu* ni, ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mɔ, 'ki 'li Nyɔsua 'yi, □hɔvɛnnugba -bu, ε pu 'li 'wliye, 'ε -hi 'v nyibli a pεpε -bu 'v,

44 -kɔti nyibli a pεpε -bu, 'wliye -mu', -ε 'yi -kvan -kɔ, 'ki 'v □nu -mɔ, ε nɔ- v pu 'li lε. Nugba -bu, ε nɔ- -mɔ -bi, □han-ti, □hɔvɛn 'ε ni□e, kεε, kε- ε ni 'mu, 'wliye a pεpε -mu', ε di wen nu, ε 'mu wen 'a dɔɔnu yi -wɔn, ε nɔ- ε pu 'li.»

13

-Yusu wen 'ni, v di Nyɔsua a 'kagbau 'ni 'wla (Matie 24.1-2; Luku 21.5-6)

1 -Tε -Yusu -yre 'ki, -ε -bi ε kɔ 'a -nagbopu* 'hɔvɛn-, v 'du ye', 'v yi 'li Nyɔsua a 'kagbau bu 'hri. -Tε v yi 'ki ni mi, -ε -bi -Yusu a -nagbopi -bi wen: «Tɔɔnyu o, 'ye 'hi gbagbi -bu, v -nu, 'v pu Nyɔsua a 'kagbau -bu, 'ye -te 'kayu a 'mu, ε nu yɔnuɔ.»

2 -ε -bi -Yusu wen: «'Kayu -bu, -kɔ yɔnɔ-pi -pi, kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, yɔnɔkayu a 'mu, v di□e 'ni 'wla pεpε. 'A 'hiɔ □dv 'yi 'li□i 'li -wε, bu ni 'v 'a 'bi 'hiɔ 'lu bu.»

'Kla-wliye'yuya, -ε di 'v nyre, 'ti- 'klo 'mv 'v -wlu -hɔn (Matie 10.17-22; 24.3-14; Luku 21.7-19)

³ -Yusu bu pu 'ki le, -ε -bi ε kɔ 'a -nagbopu* 'hɛn-, v ɔti 'dɔ, 'v mu 'li dɔgba -mu', -ε kɔ 'lu olifieti ni 'li. Dɔgba a 'mu, ε 'be Nyɔsua a 'kagbau 'yi. -Te v nyre 'li, -ε -bi -Yusu ni bu, Pielɔ kɔ Saki, kɔ Saan, kɔ Adre 'hɛn- 'v mu 'v ɔv 'hɔi, 'v 'beti ɔe, v wen:

⁴ «Lee ne -a mu, ti a 'di -bi, -ε kɔ 'yri v di 'v Nyɔsua a 'kagbau 'wlaa -ni, ε kɔ, de a 'di -bi, -ε di 'lu -mɔ mu, -a di 'ye, 'ti- -a 'mu ɔv yi, -ε mɔ, -tebli a pepe -bu, -kɔ -ti -hla wen, ε kɔ bu mu 'lu -mɔ?»

⁵ -ε -bi ke- -Yusu pi ɔnu yi, ε wen: «Ba ni 'v -pleele', -ε di ɔe nu, nyiblo ɔdɔ 'ni ɔha 'a mu -kaa -ni,

⁶ -kɔti nyibli -huɔhuɔ di 'ni di, 'ki 'li 'na 'nyre 'kwli, v 'mu le pu, v nu- mɔ Wanyɔ -mu', Nyɔsua pu la le, ε di la ya, 'ti- v 'mu nyibli -huɔhuɔ -kaa -ni.

⁷ 'Ya 'v 'lu de, a di 'ni 'win, -ε mɔ, v -wen tu, 'ki 'li 'blɔgbɔ -mu' ki, -v 'muε ne 'a mu yre, kɔ, -v hɔɔ ne 'a mu -mɔ le. 'Bu mɔ, 'ba yi ni 'win, a 'ni 'pie 'li huannu, -ε nu ɔo, -tebli a 'mu, ε kɔ bu mu 'lu -mɔ. Kee, 'bu yi 'lu -mɔ ni mi, ε 'yi 'nyre ɔhen, -ε mɔ, 'klo a 'v-hɔnti nyre 'v ni.

⁸ 'Blɔgbɔ di yi 'ni -wɔnwɔn -ni. 'Ki 'li 'blɔgbɔ -huɔhuɔ 'kwli, -tɔtɔ di 'ni 'hɔhle -ni, kɔ, 'kanu di 'ni ɔti. 'Kla-wliye'yuya a 'mu, -ε di di, 'klo a 'v-hɔnti, ε nɔ- kɔ -wlu ɔtutuo ɔniɔ. Kee, 'klo a 'mumu, ε 'yεε 'v -wlu ni

-hɛn. Ε 'wɔ- nuɔba -ni 'kwli yi, -ε kɔ 'kwli -tɔa kɔkla, keε -kɔ ɔgbɔgbɔlati ɔyεε 'v ni nyre.

⁹ -Tebli a 'mu, 'bu yi 'lu -mɔ ni mi, ba ni 'v -pleele'. V kɔ bu gba 'li 'a mu -batipɔule', ε kɔ, v di 'a mu 'ni bi, 'ki 'li Nyɔsua a 'kayo ble. -Te a mɔ 'na -nagbopu a -ti, v kɔ bu yεε ne 'a mu -ti, 'ki 'v 'blɔnaanyu kɔ 'kɔnpɔ ye'. Ε nɔ- di ɔe nu, a 'mu ɔnu 'na ɔhaantitie pu.

¹⁰ Ε bleε yi, 'na -nagbopu bu pu 'na ɔhaantitie 'klo -bu 'a dakɔ a pepe, 'ti- 'klo a 'v-hɔnti 'mu 'v nyre.

¹¹ 'Bu klo 'a mu, 'ki v 'mu 'li 'a mu -batipɔnyu yi gba a -ti, 'kla 'ni 'yaa 'li 'a mu -wliye, 'ki 'v -ti -mu', a di hla a -ta'. Win -mu', a di pu, ti a 'mu 'yri, Nyɔsua, nɔ- di 'a mɔ ɔv wɔn ɔtu. Ε 'yi 'aan ɔgbetu 'pa-, a 'ni -hle ɔe ni, keε, Nyɔsua a -Hihiu*, -ε ni 'v 'a mu ke', ε nɔ- di hle.

¹² Ti a 'mu 'yri, 'diayɔnu, nu- di 'waa 'diayɔnu 'blɔ a naanyu ɔjre pu, 'waa 'lɔla a -ti. De ni -do a 'mu, ε nɔ- bairu di 'waa 'yonu -mɔ nu, 'yonu 'mu ɔv 'waa 'bairu kɔ 'waa 'diinu 'hɛn- -mɔ nu.

¹³ Nyibli a pepe kɔ bu yraa ne 'a mu, -te a mɔ 'na nyibli a -ti. Kee, nyiblo 'bu 'yi -sa, 'ki 'v Nyɔsua a ɔwɔ a yɔkuole -mɔ', 'bu gba ɔa 'lu -mɔ -gbagba, 'klo a 'v-hɔnti 'bu nyre 'v, nyiblo a 'mu, ε nɔ- Nyɔsua di wa.»

ɔHɔn'yeti gbagbi, -ε di 'v nyre, 'ti- -Yusu 'mu di (Matie 24.15-28; Luku

21.20-24)

14 «Nyiblo -bu, -ε di win -bu -hre, ε blεε yi, bu kɔ □tɔ, 'ti- ε 'mu□v' lε yru. Win a 'mu, ε nɔ- -bu: Ε di kɔ ti -bi, a 'mu yinyredε 'ye, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua a 'kagbau bu. Yinyredε a 'mu, Nyɪsua a □wɪbɪ yraa □nε ni, 'ti- dε a 'mu, 'ε ni□e, Nyɪsua 'ε hlɔε nε 'a 'kagbau -mɔ lε. Yinyredε a 'mu, -tɪtε ε 'yi 'v -kɔ, 'kɪ ε di 'v ni. 'Bu mɔ, 'ba 'ye dε a 'mu, -ε -bi nyibli -mu', -v ni 'lɪ Sudeblɔgba 'kwli, bu 'gba ci lε, bu mu 'lɪ dɔgbɪ 'lu, v 'nɪ □ha □nɔ lε 'lɪla -nɪ.

15 Nyiblo 'bu ni 'lɪ 'a 'kayu a -yaa 'kwli, bu 'gba ci lε -dodo. Ε 'nɪ 'pɔv 'lɪ lε, bu pa 'lɪ 'a 'kayu bu, ε 'mu 'a kɔkɔ-tebli bla, 'ti- ε 'mu ci lε 'gba.

16 Nyiblo 'bu ni 'lɪ 'a -ci kɪ, bu 'gba ci lε -dodo. Ε 'nɪ 'pɔv 'lɪ lε, bu □hɪan -mɔ, bu bla 'a wlawɪ, 'kɪ 'lɪ 'dɪɔ 'kwli, 'ti- ε 'mu ci lε 'gba.

17 Ti a 'mu 'yri, nɔgbɪ -mu', -v di 'kwli lε ni, ε kɔ 'waa dε -mu', -v di 'yonɔ 'nya, v di 'ye □hɪvɛn dɪakɪ.

18 Ba da Nyɪsua, -tebli a 'mu, ε 'nɪ □ha 'lu -mɔ mu, a 'nɪ □ha ci lε 'gba, ti -mu' -kɔ 'yri cε yi 'v □tɪ -nɪ,

19 -ε nu□o, -nyrɔwɪ a 'mu 'kwli, □hɪvɛn -tonyibli di 'ye, ε di 'nɪ 'bua, ε 'mu 'a dε -mu', -tonyibli -tua la 'lɪ 'yiye 'v -hi, kɔε la 'lɪ -tε Nyɪsua nu la 'kɔ 'yie bu, -bu ye ti -bu, -a ni kɪ. Kɔε 'lɪ □hɪvɛn a 'yiye gbagbu a 'mu a ti 'yie bu, -bu ye 'kɔ a 'v-hɔnti kɪ, v 'yi 'lɪ□tɪ 'lɪ -wε

bu 'ye □hɪvɛndɔ a 'mu.

20 Nyɪsua di □tɪɔ -nyrɔwɪ a 'mu 'lu, 'kɪ 'v nyibli -mu', ε -ha 'lɪ, 'kɪ -bu mɔ 'a nyibli a -ta'. Ε nɔ- 'yi wɛn□ε 'pa-, nyiblo □dɔ 'yi wɛn 'lɪ□tɪ 'lɪ -wε, bu ni wɛn 'kɔ, ti a 'mu 'yri.

21 Ti ni -do a 'mu 'yri, nyiblo 'bu lee nε 'a mu, 'bu pɔ lε: Ba 'ye kε, Wanyɔ -mu', Nyɪsua pɔ la lε, ε di la ya, 'kɪ ε ni 'nε-, -hɔv', 'kɪ ε ni 'lɪ -tɪtε -mu', a 'nɪ 'pɔv 'lɪ□tɪ □haan-tɪ,

22 -ε nu□o, hɪwanyɔ, kɔ hɪwinwɪɔn-hanyɔ di 'nɪ 'hri, v 'mu □wɪlɛkεε-tebli a gblegble nu, -ε di□e nu, 'bu -wε 'lɪ□tɪ, v 'mu nyibli -mu', Nyɪsua -ha 'lɪ, 'kɪ bu mɔ 'a nyibli -kaa -nɪ.

23 'A -tɪ, 'a mu -mɔ -bi, ba ni 'v -pleeε', -ε nu□o, -tebli a pεpε a 'mu, -ε di 'lu -mɔ mu, ε ni ke', 'nɪ yi 'a mu -lee -nɪ.»

-Yusu, -ε mɔ -tonyibli a pεpε a Nyiblo, ε di 'nɪ di de (Matie 24.29-31; Luku 21.25-28)

24 «□Hɪvɛn'yeti a 'mu, 'bu -hi, -ε -bi 'yru kɔ □hɔnpɔ 'hɔvɛn-, v di 'nɪ jre,

25 nyahro di ble 'lɪ yakɔ 'kwli lε, ε kɔ, -tebli a pεpε -mu', -ε ni 'lɪ yakɔ 'kwli, ε 'mu -ta' lε -hɔn.

26 Ti ni -do a 'mu 'yri, 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pεpε a Nyiblo, nyibli di 'mu 'nɪ 'ye. 'N di 'nɪ di, 'kɪ 'lɪ 'na 'kɪkɪnɪnɪnɪ 'kwli, kɔ 'kɪ 'lɪ 'na -tɪ a 'yi'buaε 'kwli. 'Bu mɔ, 'nɪ yi ni di, 'kɪ 'n di 'lɪ 'nunɪmɪ 'nyɪ ni.

27 'N di tε Nyɪsua a lɛlɛnyɔ bu, v 'mu 'kɔ -bu 'a □gε

a pɛpɛ kɪ na, nyibli -mʊ', Nyɪsua -ha 'lɪ, 'kɪ bʊ -hɛ 'a nyibli, ʊ 'mʊ ɔ̃nʊ lɛ 'kukue -nɪ.»

Figietu a tɔɔle

(*Matie 24.32-35; Luku 21.29-33*)

²⁸ «Ba 'ye kɛ tugbɛ -mʊ', ʊ dɛɛ figie. 'Kɪ 'ʊ tugbɛ a 'mʊ 'yie, tɔɔle nɪ 'ʊ. ɛ nɔ- mɔ, ti -mʊ' -kɔ 'yri ɛ ɔ̃tʊi 'ʊ babʊi yrayɪ lɛ, ɛ kɔ, 'a hawi 'bʊ yɪ nɪ ɔ̃gɛ, -ɛ -bɪ -a yɪɔ̃e nɪ, -ɛ mɔ, -cii-ci-nyre 'mʊɛ yre. Kɛ- 'na didie di 'mʊ nɪ.

²⁹ -Tɛblɪ a pɛpɛ -bʊ, -kɔtɪ 'n hla wɛn, 'bʊ yɪ 'lu -mɔ nɪ mi, -ɛ -bɪ ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, 'na diditi 'mʊɛ yre. ɛ 'wɪ yɪ, 'kɪ 'n nɪ 'ʊ 'maju 'yri.

³⁰ 'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ, -ɛ mɔ, nyibli -bʊ, -ʊ nɪ 'klɔ, ʊ 'yɪ 'lɪɔ̃tɪ 'lɪ -wɛ, bʊ 'kʊ, 'tɪ- -tɛblɪ a pɛpɛ a 'mʊ, ɛ 'mʊ 'ʊ nyre.

³¹ Yakɔ kɔ -tʊtʊ 'hʊɛn-, ʊ di bʊ 'nɪ -wɛ, kɛɛ, 'na win 'yɪ 'lɪɔ̃tɪ 'lɪ -wɛ, bʊ -wɛ bʊ, 'klɔ -mɔ 'klɔ.»

Ba nɪ 'ʊ -pleelɛ', a 'nɪ 'ɲmee 'lɪ

(*Matie 24.36-44*)

³² -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ de: «Ti -mʊ', lɛ'bɔɔ-nyrɔwɔ bʊ di 'ʊ -nyre, ɛ 'yɪ nyiblo ɔ̃dʊ -kɔ, -bʊ yɪ -nyrɔwɔ a 'mʊ. ɛ mɔ, 'mɔ -bʊ, -ɛ mɔ Nyɪsua a 'Yu, 'n kɔ 'a lɛlenyʊ 'hʊɛn-, -ɛ ɔ̃dʊ 'yɪ 'ʊ -nɪ, -ɛ yɪ -nyrɔwɔ a 'mʊ, 'bʊ 'yɪ 'na 'Baɪ Nyɪsua nɪ -do 'pa-.

³³ Ba nɪ 'ʊ -pleelɛ', a 'nɪ 'ɲmee 'lɪ, -kɔtɪ a 'yɪ lɛ'bɔɔ-nyrɔwɔ a ti -yɪ.

³⁴ 'Na mumuo kɔ 'na 'lɪdidie 'hʊɛn-, ɛ di 'wɪ-nyɪbɛyʊ ɔ̃dʊ yɪ, -ɛ mi la

'dagba blɔblʊ. Nɔ- hie la 'a 'kayu 'a -kʋannunyibli lɛ. 'Tɪ- ɛ 'mʊ la mu, ɛ ɔ̃gla la -kʋan nɪ. 'A -nɛ -kʋannunyo 'bʊ nɪ 'ʊ, ɛ -nyɪ laɔ̃a 'a -nɛ -kʋandɛ nɪ, ɛ di la nu. -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ la 'kayu'yieɔ̃tʊnyɔ yɪ, ɛ wɛn: ɔ̃tʊ 'kayu 'yie, ɔ̃nɪ 'ɲmee 'lɪ.

³⁵ 'A -tɪ o, ba nɪ 'ʊ -pleelɛ', a 'nɪ 'ɲmee 'lɪ, -ɛ nuɔ̃o, ti, 'kayukɔnyɔ di ya, a 'yɪɔ̃tɪ -yɪ. -Baklɛ -winse, -baklɛ 'tɔ-hɛyri', -baklɛ mu -nyre a -nyɛɛɛ 'yie, -baklɛ -nyrajru', 'kɪ ɛ di 'ʊ nyree -nɪ. A 'yɪ 'a ɔ̃dedede -yɪ.

³⁶ 'Bʊ ɔ̃hɪan -mɔ ti nɪ -do a ti 'yri, ɛ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ bʊ yɛɛ 'ʊ 'a mʊ ɲmenanɲmeeɛ' bʊ.

³⁷ ɛ nɔ- mɔ -tɪ 'n -hʊɛ ɔ̃bʊ lee wɛn 'a mʊ, a kɔ nyibli a pɛpɛ 'hʊɛn-: Ba nɪ 'ʊ -pleelɛ', a 'nɪ 'ɲmee 'lɪ.»

14

-Tɛ -Juukʋɛ a nyibli gbagbɪ -hʊɛ bʊ 'la la -Yusu*

(*Matie 26.1-5; Luku 22.1-2; Saan 11.45-53*)

¹ -Tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ ɛ hie 'lɪ -nyrɔwɪ nɪ 'hʊɛn, -Juukʋɛ a lɛ'mimle gbagbʊ -bɪ 'mʊ 'ʊ nyre. Lɛ'mimle a 'mʊ, 'a 'nyre mɔ Pakɪ. Pakɪ a 'mʊ a ti 'yri, 'floodʊ -mʊ', -ɛ kɔ -mɔ ʊ 'yɛ nɪ pʊ 'lɪ 'a 'yaadɛ, ɛ nɔ- ʊ yɪ di. -ɛ -bɪ Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyʊ* gbagbɪ, ʊ kɔ tetetɔɔnyʊ 'hʊɛn-, ʊ ɔ̃mʊɛ ɔ̃tɔ lɛ, ʊ 'mʊ -Yusu klɔ, 'kɪ 'lɪ ɔ̃yɛ 'kwli, -ɛ diɔ̃e nu, ʊ 'mʊɔ̃ʊ 'la.

² Kɛɛ, ʊ wɛn: «'Bʊ mɔ, ɔ̃ba yɪɔ̃tɪ nɪ kwɛɛ, -a 'nɪ 'nuo

'lɪ̄ ɪ̄ le'mimle a ti 'yri, -ε dī ɪ̄ nu, nyibli 'nɪ̄ ɪ̄ ha -a mu -mɔ -wɔn mɔ di.»

-Te nuɔba ɪ̄ dv pu la hɪ̄hrɔnpv-tebli -Yusu 'lu, 'a nuɛɛ a -ta'

(Matie 26.6-13; Saan 12.1-8)

³ Ti a 'mu 'yri, 'kɪ̄ -Yusu nɪ̄ 'lɪ̄ Betanidɪ̄ ɪ̄ kwli, ε kɔ 'a -nagbopv* 'hɔen-. 'Kɪ̄ v nɪ̄ 'lɪ̄ Simɔ a -tɛ. Simɔ a 'mu, ɪ̄ hrɔn nu lā a nɪ̄. Bv yɪ̄ 'kɪ̄ dɛ nɪ̄ di, -ε -bɪ̄ nuɔba ɪ̄ dv, ε nɔ- pa 'kayu bv, 'ε 'ble -dawinniyɪ̄ kva. -Dawinni a 'mu, ε kɔ 'a 'yɪ̄ɛ 'hɔen-, ε pɪ̄ ɪ̄ die dɪ̄akɪ̄. -Tɛ ε -pa 'kɪ̄, -ε -bɪ̄ ε 'bɛ 'v 'yɪ̄ɛ a 'mu a 'lu nɪ̄, 'tɪ̄ -ε pu -dawinni a 'mu -Yusu 'lu.

⁴ Nyibli -nɪ̄ 'v, 'waa dɛ -bɪ̄ a plo 'yɪ̄ -ble, v wen: «Dɛ- kɔ -dawinni -bv, 'a lɛɪ̄ɪ̄ɪ̄ɪ̄ɪ̄ 'lɪ̄?»

⁵ 'Bv plo wen ɪ̄ ɛ, ε dī 'ye wen 'wliye dɪ̄akɪ̄, -ε -wɛ 'lɪ̄ -kɔannunyo -bɪ̄ a 'pɛɛɛ, 'kɪ̄ 'lɪ̄ 'yɪ̄v 'mumu 'kwli, v 'mu wen ɪ̄ ɛ ɪ̄ hɪ̄ɔennyibli -nyɪ̄.» Kɛ- ε ɪ̄ tī 'mu, 'v yɪ̄ nuɔba a 'mu -mɔ 'plɛ.

⁶ -ɛ -bɪ̄ -Yusu wen: «Ba -ha ɪ̄ a mɛ lɛ, ba 'kee nɛ 'a -mɔ'pɔplɛ. Dɛ -bv, ε -nu, 'kɪ̄ 'v 'mu -mɔ, ε mɔ yɪ̄nɔdɛ.

⁷ Ba kɔ 'a yiyie, ɪ̄ hɪ̄ɔennyibli 'tɛ dī 'nɛ- 'a mu 'nyɪ̄ nɪ̄. Ti -mu' kɔ 'yri a dī 'v ɪ̄ v -hva, a -wɛ 'lɪ̄ ba nu ɪ̄ nɔv ɪ̄ haandɛ -mɔ nɪ̄. 'Mɔ -bɪ̄, ti -mu', 'n dī 'nɛ- 'a mu 'nyɪ̄ -hi, ε 'yɪ̄ -hv.

⁸ Dɛ nuɔba -bv, ε -wɛ 'lɪ̄, ε nɔ- ε -nu: Ti nɪ̄ ke', 'ε -wɛ 'na -plahvɪ̄ -dawinni a pɔpɔv -mɔ, 'kɪ̄ 'v 'na -hɪ̄hɪ̄ a -ta'.

⁹ 'N yɪ̄ 'a mu 'nɪ̄ -lee -nɪ̄ -tɛɛ, 'a -nɛ -tɪ̄tɛ ɪ̄ dv, v dī 'v Nyɪ̄sva a ɪ̄ haantitɛ 'v -pɔv -nɪ̄, 'kɪ̄ 'nɛ- -tɔtɔ kɪ̄, ɪ̄ haandɛ -bv, nuɔba -bv, ε -nu, v dī 'a -tɪ̄ -mɔ lɛ 'nɪ̄ na, -ε dī ɪ̄ nu, ε 'nɪ̄ ɪ̄ ha nyibli -mɔ -hru.» Kɛ- -Yusu -pu.

Judɪ̄a -hvɛ bv pu la -Yusu -Juukvɛ* a naanyv -jɪ̄'

(Matie 26.14-16; Luku 22.3-6)

¹⁰ -Tɛ dɛ a 'mu, ε -hi, -ε -bɪ̄ Judɪ̄a Yisikalio, -ε mɔ -Yusu a -nagbopi* -bɪ̄, 'kɪ̄ 'lɪ̄ 'a -nagbopv nɪ̄ -pu ɪ̄ tu 'v 'hɔen a 'mu 'nyɪ̄, ε nɔ- mu 'lɪ̄ Nyɪ̄sva a -cɔhɔnpinyv* gbabv -mɔ, 'ε mu la ɪ̄ nɔv 'ye mɔ, -tɛ -mu', ε dī ɪ̄ nɔv -Yusu a -jɪ̄'pɔpɔv nu a -tɪ̄.

¹¹ -Tɛ ε pu 'kuna, -ε -bɪ̄ v -tva dɔdv a nunuo dɪ̄akɪ̄, v wen: «-A dī -nyɪ̄ -mu 'wliye.» Kɔɛ 'lɪ̄ ti a 'mu 'yri bv, Judɪ̄a ɪ̄ mɔɛ 'kɪ̄ ɪ̄ tɔ lɛ, -tɛ -mu', ε dī ɪ̄ nɔv -Yusu a -jɪ̄'pɔpɔv nu.

-Tɛ -Yusu kɔ 'a -nagbopv* 'hɔen-, v dī la Pakɪ̄ a dīide

(Matie 26.17-25; Luku 22.7-14,21-23; Saan 13.21-30)

¹² Lɛ'mimle -mu', -ε mɔ Pakɪ̄, 'a yɪ̄-hɛ-nyɪ̄ɔwɔ, 'kɪ̄ v yɪ̄ 'v 'fɔɔdv -mu', -ε kɔ -mɔ v 'ye nɪ̄ pu 'lɪ̄ 'a 'yaadɛ -dii -nɪ̄, 'v 'lɛɛ 'v 'blayɔv lɛ -wɛ, 'kɪ̄ 'v dididɛ gbabv a 'mu a -ta'. -Tɛ -nyɪ̄ɔwɔ a 'mu, ε nyɪ̄ɛ 'v, -ε -bɪ̄ -Yusu a -nagbopv wen: «Tɔɔnyɔ o, -bɪ̄' -hvɛ -ba pii 'kɪ̄ Pakɪ̄ a dīide yɪ̄ 'lɪ̄?»

¹³ -ɛ -bɪ̄ ε lee nɛ 'a -nagbopv nɪ̄ 'hɔen -bɪ̄, ε wen: «Ba mu Jɪ̄rsɛdɪ̄ɔ 'kwli. A kɔ nyiblo ɪ̄ dv 'hɔen-, a dī 'nɪ̄ ɪ̄ nɔmɛɛ -nɪ̄. Nyiblo a 'mu,

ε 'ble 'nɪya. Ε nɔ- ba kʊε
 ɸwien.

14 'Kayu -mʊ', -ε kɔ bʊ ε di
 'lɪ pa, kɛ- ba pʊ 'a kʊkɔnyɔ
 yɪ: -Aan tɔɔnyɔ yɪ 'nɪ 'beti
 -nɪ: -Gblo a 'dɪ -bɪ -kɔ 'kwli,
 ε kɔ 'a -nagbopʊ 'hʊen-, ʊ di
 'lɪ 'waa Pakɪ a diidɛ 'lɪ -dii -nɪ
 'lɪ?

15 -ε -bɪ -Yusu wen 'nɪ
 de: Ε di tɔɔ nɛ 'a mʊ -gblo
 gbagbʊ, 'kɪ 'lɪ 'a yɔ'kayu a
 'mʊ, 'a yɪ-hɛ-gbɔ yɪ. 'Kɪ
 'kayu a -tɛblɪ a pɛpɛ ɸɛɛ 'lɪ.
 'Kɪ ba pii 'lɪ -aan diidɛ,»

16 -nagbopʊ nɪ 'hʊen a 'mʊ,
 'ʊ mu 'lɪ Jrusredɪɔ 'kwli. 'Tɪ-
 ʊ 'mʊ 'lɪ nyre, 'ε mɔ ɸhan-tɪ,
 -tɛ -Yusu nu wen 'a hɪhla,
 kɛ- ʊ nu 'ʊ -tɛblɪ a 'mʊ, 'a
 bʊyɛɛɛ, 'ʊ bi 'ʊ, 'ʊ pi Pakɪ a
 diidɛ a 'mʊ. -Tɛ ʊ -wɛ 'a pipie
 -mɔ, -ε -bɪ ʊ -mɛ kle.

17 -Tɛ 'yɪɪ -wɛ 'lɪ yakɔ 'kwli
 ɛ, -ε -bɪ -Yusu kɔ 'a -nag-
 bopʊ nɪ -pu ɸtu 'ʊ 'hʊen a
 'mʊ 'hʊen-, ʊ nyre 'lɪ 'kayu
 -mʊ', -ε kɔ bʊ ʊ di 'lɪ Pakɪ a
 diidɛ 'lɪ -dii -nɪ 'kwli nɪ.

18 Bʊ yɪ 'kɪ dɛ nɪ di, -ε -bɪ
 -Yusu wen: «'N yɪ 'a mʊ 'nɪ
 -lee -nɪ -tɛɛ, nyiblo nɪ 'nɛ-
 'a mʊ 'nyɪ, -ε kɔ 'mʊ 'hʊen-
 -yɪ dɛ di. Ε nɔ- di 'mʊ 'na
 yɪraanyibli, -ʊ ɸmʊɛ 'na 'lɪla
 ɛ -jɪ' pʊ.»

19 Bʊ 'wɪn -tɪ a 'mʊ, -Yusu
 -hla, -ε -bɪ 'waa ɸwɪlɪ mʊɛ bʊ
 dɪakɪ. Kɛ- 'waa dodoyo pɪ, 'ʊ
 yɪ 'beti -nɪ: «ɸBɪ 'mɔ ɸnɪɔ?»

20 -ε -bɪ -Yusu ɸtu ɸnʊ
 ɸwɔn, ε wen: «'Kɪ 'lɪ 'a mʊ
 'nyɪ, -ʊ mɔ 'na -nagbopʊ nɪ
 -pu ɸtu 'ʊ 'hʊen, 'kɪ nyiblo
 a 'mʊ, ε nɪ 'lɪ, ε kɔ 'mʊ
 'hʊen-, -a 'nyɛ 'lɪ dɛdihɪ nɪ
 -do dabʊ 'kwli. Ε nɔ- diɸe nu.

21 'Ε mɔ ɸhan-tɪ, 'mɔ -bʊ,
 -ε mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Ny-
 iblo, 'n kɔ ɸbʊ 'kʊ, ɸwɪ yɪ,
 -tɛ ʊ nu la 'a 'ɸɪɸɪ, 'kɪ 'lɪ
 Nyɪsʊacrɪɛn 'kwli, kɛɛ, 'jɪɔ
 'kɪ 'ʊ nyiblo -mʊ' -mɔ, -ε di
 'mʊ 'na yɪraanyibli -jɪ' pʊ. Ε
 nɔɔ 'ʊ ɛ, 'kɪ ʊ 'nɪ 'kɔɔ wen
 'lɪ nyiblo a 'mʊ.»

*Kʊkɔnyɔ -Yusu a
 ɛ'boɔdiidɛ
 (Matie 26.26-30; Luku
 22.15-20; 1 Koletɪ 11.23-25)*

22 Bʊ 'tɪɛ nɪ 'ʊ dɛdiilɛ', -ε
 -bɪ -Yusu 'du 'flɔɔ ye', 'ε -nyɪ
 Nyɪsʊa 'wio, 'tɪ- 'ε 'bɛɸɛ ɸtɪɔ
 ɛ, 'ε -nyɪɸe 'a -nagbopʊ*, ε
 wen: «Ba 'duɸo ye', ba diɸe.
 Ε nɔ- mɔ 'na 'hʊɪ,»

23 'ε 'du -wiin-ɲanʊ ye',
 'ε -nyɪ Nyɪsʊa 'wio, 'ε -nyɪ
 ɸnʊɸʊ, 'waa pɛpɛ 'ʊ 'naɸa.

24 -ε -bɪ ε wen: «Ε nɔ-
 mɔ 'na -hlʊ. Ε nɔ- 'n di bʊ
 'wla, 'kɪ 'ʊ -tonyibli -hʊɔhʊɪ a
 -ta', Nyɪsʊa 'mʊɸʊ nu, ε 'mʊ
 'yɪɪ yɪɪɪɪ ɸtu, ε kɔ -tonyibli
 'hʊen-.

25 'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ
 -tɛɛ, kʊɛ 'nɛ- tɪ -bʊ 'yɪɛ bʊ,
 'n 'yɪ 'lɪɸɪ 'lɪ -wɛ, ɸbʊ 'na 'kɪ
 nɔɔbʊ -bʊ de, ε 'mʊ -nyɪɪɪɪ
 -mʊ' kɪ yɛ, -ε kɔ 'kwli 'n di
 'lɪ nɔ yɪɪɪɪɪɪ -bɪ -mʊ' 'lɪ
 'naa -nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊa a 'klo
 yɪɪɪɪɪ 'kwli.»

26 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ε -hɪ, -ε -bɪ
 ʊ ble -wla, 'tɪ- ʊ 'du ye', 'ʊ ɸtɪ
 'dɪɔ, 'ʊ mu 'lɪ dʊgba -mʊ' 'lɪ,
 -ε kɔ 'lɪ olifieti nɪ 'lɪ.

*-Tɛ -Yusu lee la Pielɪ, -ε
 mɔ, Pielɪ a 'mʊ, ε diɸe 'nɪ hla,
 -ε mɔ, ε yɪɸɪ -yɪ*

*(Matie 26.31-35; Luku
 22.31-34; Saan 13.36-38)*

27 -Tɛ ʋ nyre 'lɪ, -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ 'a -nagbopu* yɪ, ɛ wen: «Ti di 'ʋ 'nɪ nyre, a 'mʋ 'ʋ 'mʋ 'hʋɪ lɛ -gbɛ, ɔwɪ yɪ, -tɛ ʋ nu la 'a 'ciɾɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʋacrɪɛn 'kwɪlɪ, -ɛ mɔ: Nyɪsʋa wen 'nɪ: 'N di 'blakɔnyɔ 'nɪ 'la, blablɪ 'mʋ -gbɛ.»

28 -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ ɔnu yɪ de, ɛ wen: «'Bʋ mɔ, 'nɪ 'kʋ, 'nɪ 'hɾɪ 'kɔ, 'kɪ 'n di 'lɪ Galɪleblɔgba 'kwɪlɪ mu, 'mʋ 'lɪ 'a mʋ 'lɪ -plee -nɪ.»

29 -ɛ -bɪ Pielɪ wen: «'Ye ɔbuɪ 'waa pɛpɛ bʋ hie 'ʋ -mʋ bʋ, 'mɔ -bʋ, 'n 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, ɔbʋ hie 'ʋ -mʋ bʋ 'kɔ -mɔ 'kɔ.»

30 -ɛ -bɪ -Yusu wen: «'N yɪ -mʋ 'nɪ -lee -nɪ -tɛɛ: 'Kɪ 'lɪ 'tɔlɔwɔ nɪ -do -bʋ 'kwɪlɪ, 'tɪ-hapɛ 'mʋ -nyre a daawɪ nɪ 'hʋɛn nu, -di nu -gaawɪ nɪ ta, -ɛ mɔ, ɔyɪ 'mʋ -yɪ.»

31 -ɛ -bɪ Pielɪ 'yaa 'lɪ win, 'ɛ ɔtuɔo ɔwɔn, ɛ wen: «'Uɔn-, 'ye ɔbuɪ 'n di 'kʋ, 'n kɔ -mʋ 'hʋɛn-, 'n 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, ɔbʋ hɪlɔa, -ɛ mɔ, 'n 'yɪ -mʋ -yɪ.» 'Waa pɛpɛ, -tɪ nɪ -do a 'mʋ, Pielɪ -hɪlɔ, ɛ nɔ- ʋ -hɪlɔ -wɛ.

-Tɛ -Yusu da la Nyɪsʋa, 'kɪ 'lɪ 'dʋdɔtɪ a -ci -mʋ', ʋ dɛɛ Gesɪmanɪ kɪ

(Matie 26.36-46; Luku 22.39-46)

32 -Tɛ dɛ a 'mʋ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ 'kɪ ʋ nyre 'lɪ 'dʋdɔtɪ a -ci -mʋ', ʋ dɛɛ Gesɪmanɪ 'kwɪlɪ. -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ 'kɪ 'a -nagbopu* yɪ, ɛ wen: «Ba nɪ mɔ bʋ, ɔbʋ mu 'lɪ ye', 'mʋ 'lɪ Nyɪsʋa -mɔ -hlee -nɪ.»

33 Bʋ yɪ 'kɪ nɪ mi, -ɛ -bɪ ɛ da Pielɪ kɔ Saan kɔ Saki nɪ, ɛ kɔ ɔnu 'hʋɛn- 'ʋ -mu. Ti nɪ -do

a ti 'yɪ, -ɛ -bɪ 'a ɔwɪlɔ 'mʋɛ bʋ. Hʋannʋ nɪɔe nɪ dɪakɪ.

34 -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ ɔnu yɪ, ɛ wen: «'Na ɔwɪlɔ 'mʋɛ bʋ dɪakɪ. 'Na ɔwɪlɔ a bʋ'mʋmʋɛ a 'mʋ, ɛ -hʋɛ bʋ 'la 'mʋ. Ba nɪ mɔ bʋ, a 'nɪ 'ɲmee 'lɪ,»

35 'ɛ hlɔɔ ɔnu -mɔ lɛ dɛ gbɛ, 'ɛ 'gbɪlɔ kwɪlɪ, 'ɛ nyɛɛ Nyɪsʋa lɛ, 'bʋ mɔ, 'bʋ -wɛ 'lɪɔɪ, 'kɪ 'a ɔhʋɛn'yɛtɪ -mʋ', -ɛ di 'lɪ di, bʋ hlɔɔ ɔnɛ -mɔ lɛ.

36 ɛ wen: «'Na 'Baɪ o, -wɛ 'lɪ 'a -nɛ dɛ nɪ. Nuɔo, ɔhʋɛn -bʋ, 'n mi 'ye mɔ, bʋ hlɔɔ 'mʋ -mɔ lɛ. Kɛɛ, ɛ 'nɪ 'mɔɔ 'lɪ dɛ -bʋ, 'n -hʋɛ, kɛɛ, bʋ mɔ dɛ -mʋ', -hʋɛ.»

37 Bʋ nu 'kɪ 'pɔplɛ lɛ, -ɛ -bɪ ɛ ɔhɪan -mɔ, 'ɛ mu 'ʋ 'a -nagbopu nɪ ta a 'mʋ 'hʋɪ, 'ɛ yɛɛ 'ʋ ɔnu ɲmena a ɲmeelɛ' bʋ. -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ Pielɪ yɪ, ɛ wen: «Simɔ, ɔbuɪ -yɪ 'nɪ ɲme? ɔYɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, 'kɪ -bʋ 'yɪ -ɲme, 'kɪ 'lɪ -haawɔ nɪ -do 'kwɪlɪ?»

38 A 'nɪ 'ɲmee 'lɪ, kɛɛ, ba da Nyɪsʋa, -ɛ diɔe nu, dɛ 'bʋ yɪɔɪ nɪ -hʋɛ bʋ ɔtɛɛ 'ʋ 'a mʋ lɛ, 'kɪ ba -hɛɛ Nyɪsʋa a -tɪ lɛ, a 'nɪ ɔha 'a -tɪ lɛ -hɛɛ -nɪ. 'N yɪɔe nɪ, -ɛ mɔ, 'aan ɔwɪlɔ -hʋɛɔe nɪ dɪakɪ, 'kɪ a 'nɪ 'ɲmee 'lɪ, a 'mʋ Nyɪsʋa da, kɛɛ, 'bʋ mɔ, Nyɪsʋa 'bʋ 'ye nɪ -hɛɛ nɛ 'a mʋ, 'a mʋ nɪ -do, a 'yɪ 'kɪ -kɔ, 'kɪ ba nu dɛ a 'mʋ.»

39 Bʋ pʋ 'kɪ lɛ, -ɛ -bɪ ɛ hlɔɔ ɔnu -mɔ lɛ de, 'ɛ -tʋa Nyɪsʋa a lenyaalɛ de, 'kɪ 'lɪ win nɪ -do -mʋ', ɛ pʋ wen 'kwɪlɪ.

40 -Tɛ ɛ -wɛ -mɔ, 'ɛ ɔhɪan -mɔ, 'ɛ mu 'ʋ ɔnu 'hʋɪ, 'ɛ yɛɛ 'ʋ ɔnu ɲmena a ɲmeelɛ' bʋ de, -ɛ nuɔo, ʋ 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ,

bu pu 'yii le. -Te v □wle 'ki 'yii, -te bu di□e yi pu, v 'yū□i -yi.

41 -E -bi ε mu ni de, 'ti- 'ε □hian -mō de, 'wi ni ta a de, -ε -bi ε wen: «□Bī a yi 'ni ηme de, 'a -he 'li ke le? E 'yi 'ki ηmunmeti 'pa-. Ba 'ye ke, ti nyre 'v ni, 'ki bu pu 'mu de'kukununyū -ji', 'mō -bu, -ε mō -tonyibli a pepe a Nyiblo.

42 Ba 'du ye', -a 'mu mu, -ε nu□o, nyiblo -mu', -ε di 'mu 'na yraanyibli -ji' pu, 'ki ε yi 'li di.»

-Te -Juukve a naanyu klo la -Yusu*

(Matie 26.47-56; Luku 22.47-53; Saan 18.3-12)

43 Win ni 'li -Yusu wlon, -ε -bi Judia, -ε mō -Yusu a -nagbopu* ni -pu □tu 'v 'huen a nyiblo -bi, ε nyre 'v ni, ε kō nyibli -huohui 'huen-. Nyibli a 'mu, v 'ble ta-won-tebli kō ti 'huen- kua le. Nyisua a -cōhlōnpinyū* gbagbi, kō tetetōnyū, kō -Juukve a naanyū -bi 'huen-, v nu- lee nyibli a 'mu, bu mu -Yusu klo.

44 Judia a 'mu, -ε di □nu -Yusu -ji' pu, 'ti- v 'mu 'hru wlon bi, ke- ε pu □nu yi: «Nyiblo -mu', 'n di 'wlee -ni, 'n di 'wio -nyi, ε nō- ba klo, ε 'ni □ha 'a mu -ji' □ta, a 'mu□v gba.»

45 -Te v nyre ki 'v, -ε -bi Judia 'yia 'v -Yusu 'hui bu, ε wen: «Tōnyō o,» 'ε 'wlee □ne.

46 Ti ni -do a ti 'yri, nyibli a 'mu, Judia -gba, -ε -bi v klo -Yusu ni.

47 Nyisua a -cōhlōnpinyū a nyiblo gbagbu, 'a -kuannunyō -bi, ε ni -tuo ki -we. -E -bi -Yusu a -nagbopi -bi, ε nō- -ha 'li 'a 'phen bō 'kwli, 'ε nu□o, 'ε 'be 'v -kuannunyō a 'mu, 'a nua.

48 -E -bi ke- -Yusu pu □nu yi: «Ta-won-tebli kō ti 'huen-, ε nō- a -ya, 'a di 'mu klo mō, □wi yi, -te -mu', v ni -balōnyō a kuklo.

49 'Ti-, 'a -ne ti, 'n ni la 'li 'a mu 'nyi, 'ni tve la 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli, kee, a 'yi la 'mu -klo. -Tebli a pepe -bu, ε mi 'lu -mō, -ε di□e nu, -ti -mu', v 'cri la, 'ki 'li Nyisuacrien 'kwli, ε 'mu -nue -ni.»

50 -Yusu bu pu 'ki le, -ε -bi 'a -nagbopu a pepe -gbe 'v□v 'hui le, 'v 'gba ci le.

51 Kee, ε kō gblotayu □du, ε nō- yi -Yusu □wien kve. Gblotayu a 'mu, danu ni -do ε 'wlee kle. -E -bi v klo□o ni -we.

52 Kee, 'ki ε hie 'li □nu 'a danu a 'mu -ji' bu, 'ε □ga 'hui wlon, 'ε 'gba ci le -we.

-Te -Juukve a naanyu puu la -Yusu -bati le*

(Matie 26.57-68; Luku 22.54-55,63-71; Saan 18.13-14,19-24)

53 'Ti- de a 'mu, ε 'mu -hi, -ε -bi v gbe -Yusu ni, 'ki 'li Nyisua a -cōhlōnpinyū* a nyiblo gbagbu a 'kayu bu. 'Kayu a 'mu bu, 'ki -cōhlōnpinyū* gbagbi a pepe, kō Nyisua a tetetōnyū, kō 'blugba a naanyū -bi 'huen-, 'ki 'waa

pepe, v 'kukue 'li le, 'ki 'v -gbolugbo a -ta'.

54 Pielɪ -mɔ -bi, ε yi kuvɛ -Yusu ɓwien, 'ki 'li -mɔhlɔɔle 'kwli, 'ε -he 'li 'waa ɓpi le, 'ε -mu, 'ε pa 'li -cɔhlɔnpinyu a nyiblo gbagbu a -yaa 'kwli -we. 'Ki Nyɪsua a 'kagbau a 'yieɓtunyɔ nu 'li, 'v 'tie na, 'v yiɓi 'wen. Nyibli a 'mu, v nu-ko 'nyi Pielɪ nu 'li bu, 'ε yi na 'wen -we.

55 'Ki 'li 'kayu a 'mu bu, -cɔhlɔnpinyu gbagbi, v ko -gbolugbo a nyibli a pepe 'hɛn-, v ɓmɛɓε le, 'ki bu yeε -Yusu -ti, -ε diɓe nu, v 'muɓ 'la, keε, v 'yi 'liɓi kɪkadε ɓɔv 'li 'yee -ni.

56 Nyibli -hɔɔhuɪ piɓi hi ki. Keε, 'waa 'pɔplewin puple 'li kle.

57 Keε -ε -bi nyibli -bi 'du ye', 'v yeε ɓne -ti, 'ki 'li hi 'kwli, v wen:

58 «-Aan 'mumu, -a 'win la ni, -te ε pi la le, -ε mɔ: Nyɪsua a 'kagbau -bu, -tonyibli -pu, 'n diɓe 'ni 'wla, 'ti- 'mu 'a de -bi pu, 'ki 'li -nyrowɪ ni ta 'kwli, 'ki -tonyibli 'ye di 'v dabuɪ 'huɪ ni gba.»

59 Keε, 'ki 'v -te a 'mu, 'waa win 'tiε puple 'li kle de.

60 -ε -bi -cɔhlɔnpinyu a nyiblo gbagbu 'du ye', 'ki 'v nyibli a pepe ye', 'ε 'beti -Yusu, ε wen: «ɓBi -ti a pepe -bu, nyibli -bu, v yi -mu -yeε -ni, ɓyi -ti -ko, -bu ɓtu ɓnu ɓwɔn?»

61 Keε, -Yusu 'yiɓi -ti ɓɔv kle -hiɪta -ni. -ε -bi -cɔhlɔnpinyu a nyiblo gbagbu 'betiɓe ni de, ε wen:

«ɓBi -mɔ mɔ Wanyɔ -mu', Nyɪsua pu la le, ε di la 'li ya? ɓBi -mɔ mɔ Nyɪsua a 'Yu?»

62 -ε -bi -Yusu ɓtuɔ ɓwɔn, ε wen: «lin, 'mɔ ɓnuɔ. ε di ko ti, a 'mu 'mu 'ye, 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'mu 'v 'Kɪkɪnyɪsua a diidekɪbia ki bu ni, 'mu 'li yakɔ 'kwli -hɔn, 'ki 'li 'nunɪma 'nyi.»

63 -Yusu bu pu 'ki le, -ε -bi -cɔhlɔnpinyu a nyiblo gbagbu a 'mu, ε cɪcra 'a diɔnu wlawɔ le, yru a -ti, ε wen: «-A 'ni 'muɔɔ 'ki -hehɪnyibli ɓɔv le de,

64 'bi 'aan 'mumu, a 'win -ti, ε -hla ni. A 'win ni, -te ε nu Nyɪsua a -ti a le-heεle. -Bi' a pi 'li?» -ε -bi 'waa pepe, v wen: «ε mɔ ɓhan-ti, ε -heε Nyɪsua a -ti le. 'A -ti, ε ko 'kukuu.»

65 -ε -bi -v -bi -twa 'a huɪn a 'hinhren, ε ko, 'v muɔ ne 'a 'yii kle, 'v yiɓi ɪmli -bii -ni, v wen: «Winwɔn-hanyɔ o, lee ne -a mu, nyiblo a 'di -bi -hren -mu de 'li?» ε ko, Nyɪsua a 'kagbau a 'yieɓtunyɔ a 'mu, 'v puɪ 'liɓi 'ɪmi nuɪ' le -we.

-Te Pielɪ pu la le, -ε mɔ, ε yi la -Yusu -yi

(Matie 26.69-75; Luku 22.56-62; Saan 18.15-18,25-27)

66 -Te -tebli a 'mu, ε mi 'lu -mɔ, 'ki Pielɪ 'tiε ni 'li -yaa a 'mu 'kwli. Bu ni 'ki 'v bu, -ε -bi 'yu nyroyu ɓɔv, -ε nii 'li -cɔhlɔnpinyu* a nyiblo gbagbu a -te -kuan, ε nɔ-nyre 'v, 'ε 'ye Pielɪ, 'ε yi na 'wen.

67 Bv 'ye 'kɪɪ, -ε -bɪ ε -hrɒv ɲne 'yie ɛ, ε wen: «Mɔ -bv, -kɔ Nasaletɪ a -Yusu 'hʉen-, 'a mv -nɪne la 'hʉɪ.»

68 Kεε, Pielɪ -ga nɪ, ε wen: «-Tɪ -mʉ', -hlε, 'nɪ 'wɪnɪ lɪɪ, ε kɔ, 'nɪ -yruɔ lɪɪ' ɛ,» 'ε -hɔn 'ʉɒv 'hʉɪ, 'ε mu 'lɪ -yaa a 'mʉ 'a paale'. Ti nɪ -do a ti 'yri, -ε -bɪ hape da -nyre nɪ.

69 Kεε -ε -bɪ 'yʉ nyrɔyʉ nɪ -do a 'mʉ, ε 'yeɲe nɪ de, -ε -bɪ ke- ε pɪ nyibli -mʉ', -ʉ nɪ 'ʉ yɪ, ε wen: «Nyiblo -bv, ε mɔ -Yusu a -nagbopi* ɲnɔ.»

70 -ε -bɪ Pielɪ -ga nɪ de. Ti gbi bv -hi, -ε -bɪ nyibli a 'mʉ, -ʉ nɪ 'ʉ, ʉ wen: «ε mɔ ɲhan-tɪ ɲnɔ, -mɔ -bv, -mɔ -Yusu a -nagbopi ɲnɔ, -kɔtɪ -na 'mumu, 'kɪ -kɔ 'lɪ Galileblɔgba 'kwli.»

71 -ε -bɪ ε wen: «'Bv mɔ, 'nɪ yɪ hɪ nɪ nɪ, Nyɪsʉa bv pʉ 'mʉ 'jrɔ yɪ. 'N 'sʉv nɪ, nyiblo -bv, -kɔtɪ a hlε, 'n 'yɪɪ -yɪ.»

72 Ti nɪ -do a 'mʉ 'yri, -ε -bɪ hape nu -nyre a daawɪ nɪ 'hʉen a dε nɪ. -ε -bɪ -tɪ -mʉ', -Yusu lee wen Pielɪ, ε bi 'lɪɪ 'kwli. Ke- ε pʉɒv yɪ: «'Tɪ- hape 'mʉ -nyre a daawɪ nɪ 'hʉen nu, -di nu 'na -mɔ-gaawɪ nɪ ta, -ε mɔ, ɲyɪ 'mʉ -yɪ.» Bv bi 'kɪ 'lɪɪ 'kwli, -ε -bɪ ε -tʉa wuwe.

15

-Tε ʉ gba la 'lɪ -Yusu Pilatɪ -mɔ
(Matie 27.1-2,11-14; Luku 23.1-5; Saan 18.28-38)

1 'Tɪ- -nyre 'mʉ -nyε, -ε -bɪ Nyɪsʉa a -cɔhlɒnpinyʉ* gbagbɪ 'kukue ɛ de, ʉ kɔ -Juukʉε* a naanyʉ, kɔ

tetetɔonyʉ, kɔ -gbolugbo a nyibli a pεpe 'hʉen-, ʉ 'mʉ -Yusu a -tɪ' ɛ -pʉpʉ -nɪ. -ε -bɪ ʉ wen: «-Ba lee nε -aan 'seyo, bv mʉa ɲne, ʉ 'mʉ 'lɪɪ Pilatɪ -mɔ gba.» (Pilatɪ a 'mʉ, ε nɔ- mɔ -gʉlɒnuma -mʉ', Romakʉε a 'kɪn gbagbʉ ɲtu la gbata kɪ bv.)

2 Bv gba 'kɪ 'lɪɪ Pilatɪ -mɔ, -ε -bɪ ε -tʉa 'a lε'betile, ε wen: «ɲBɪ -mɔ mɔ -Juukʉε a bodɪɔ?» -ε -bɪ -Yusu wen: «'In, 'mɔ ɲnɔ.»

3 -ε -bɪ Nyɪsʉa a -cɔhlɒnpinyʉ gbagbɪ -tʉa 'a -tɪ -hʉɔhʉɪ a yεεε.

4 -ε -bɪ Pilatɪ 'beti nɪ de, ε wen: «ɲBɪ -tɪ a pεpe -bv, ʉ yɪ -mʉ -yεε -nɪ, ɲyɪ -tɪ ɲdʉ -kɔ, -bv hla?»

5 Kεε, -Yusu 'yɪɪ ɲwɔn ɲtu. ε mɔ dε, -ε kεε Pilatɪ a ɲwɒ ɛ.

-Juukʉε* wen 'nɪ, bv kɔɔ 'ʉ -Yusu tugbe 'yie, ε 'mʉ 'kʉ (Matie 27.15-26; Luku 23.13-25; Saan 18.39-19.16)

6 'A -nε ɛ'mimle, -ε mɔ Pakɪ a ti 'yri, Pilatɪ kɔ bv tε ɲjɪklapi nɪ -do -mʉ', -Juukʉε di -hʉa bv.

7 Ti a 'mʉ 'yri, ε kɔ la ɲjɪklapi ɲdʉ. 'A 'nyre mɔ Bal-abasɪ. ε mɔ -balɒnyɔ ɲnɔ. Balabasɪ a 'mʉ, ʉ pʉ laɲa ɲjɪ', ε kɔ 'a 'bio -balɒnyibli -bɪ 'hʉen-, -ε nuɲɔ, ti -bv, -ε kɔ 'yri 'blɔgba yɪ mɔ ɲgbɔgblo -nɪ, 'kɪ ʉ 'la mɔ nyiblo.

8 -ε bɪ nyibli -hʉɔhʉɪ mu 'lɪ Pilatɪ -mɔ, 'ʉ lee ɲne, ʉ wen: «-A -hʉεɲε nɪ, -bv -tε ɲjɪklapi nɪ -do bv, ɲwɪ yɪ, -tε -mʉ', -nɪɲε ɛ 'a -nε 'yru, ɛ'mimle, -ε mɔ Pakɪ a ti 'yri.»

9 -E -bi Pilati wen: «□Bɪ a -hʊε□ε ni, □bʊ tɛ 'aan bodɪɔ, -ε mɔ -Juukʊε a bodɪɔ bu?»

10 Kε- Pilati nu 'pʊplɛ, -ε nu□o, ε yi□e ni, -ε mɔ, 'kɪ 'lɪ ca 'kwli, 'kɪ Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpinyʊ* gbagbi pʊʊ 'lɪ□ɪ -Yusu -jɪ', -ε di□e nu, ε 'mʊ□ʊ 'la.

11 Pilati bu 'beti 'kɪ □nu, -ε -bi -cɔhlɔnpinyʊ gbagbi □tutuo nyibli -mʊ' ni, 'kɪ bu lee Pilati, bu tɛ Balabasi bu, kεε, ε 'ni 'tɛε 'lɪ -Yusu bu.

12 -E -bi Pilati □tu □nu □wɔn, ε wen: «'Bʊ mɔ, 'ni tɛ Balabasi bu, dɛ a 'dɪ -bi a -hʊε, □bʊ nu nyiblo -bu, a dɛε nɛ 'aan bodɪɔ -mɔ 'lɪ?»

13 -E -bi v 'yaa 'lɪ win, v wen: «Kɔɔ 'v□v tugbe 'yie, ε 'mʊ 'ku!»

14 -E -bi Pilati wen: «Dɛ -hʊan a 'dɪ -bi ε -nu, -kɔtɪ 'ni kʊε 'v□v tugbe 'yie 'lɪ?» Kεε, v 'yεε 'lɪ win, v wen: «Kɔɔ 'v□v tugbe 'yie, ε 'mʊ 'ku!»

15 -Tɛ Pilati -hʊε bu blee nyibli a plɔ, ε nɔ- nu□o, 'ɛ tɛ Balabasi bu, 'tɪ- 'ɛ lee nɛ 'a 'seyo, bu bii -Yusu lɔkʊε. -Tɛ v bi 'kɪ□ɪ, -ε -bi ε lee nɛ 'a 'seyo a 'mʊ ni, ε wen: «Ba gba□a, ba kɔɔ 'v□v tugbe 'yie, ε 'mʊ 'ku.»

-Tɛ 'seyo 'cɛε la -Yusu

(Matie 27.27-31; Saan 19.2-3)

16 Pilati bu pʊ 'kɪ lɛ, -ε -bi 'a 'seyo gba -Yusu ni, 'kɪ 'lɪ Pilati a 'mʊ 'a -yaa 'kwli, -tɛ 'waa bʊnɪlɛ ni 'lɪ, 'v da 'waa 'bio 'seyo a pɛpɛ.

17 -Tɛ v -nyre 'kɪ, -ε -bi v pʊ -Yusu wlawlv -jɔhɔn, 'v hlaa □nɛ 'witiklaʊn lɛ. 'Witiklaʊn a 'mʊ, ε nɔ- v □tu□o 'lu.

18 -E -bi v -tʊa 'a 'wioblepʊpʊʊ, v wen: «-Na 'wio mɔ, -Juukʊε* a bodɪɔ,»

19 kɔ, 'v pɪ 'v□v kotu 'lu lɛ, 'v -gble 'lɪ□ɪ hɪʊn 'yi lɛ, 'tɪ- 'v 'gbɪa kwli, 'kɪ 'v□v ye', 'v □tɪɔ 'v 'li lɛ, 'kɪ 'v 'a 'caale a -ta'.

20 -Tɛ v -wɛ 'kɪ 'a 'caale -mɔ, -ε -bi v -hɛ□ε wlawlv -jɔhɔn a 'mʊ ni, 'v pʊ□v 'a □gbɛʊ, 'a wlawli, 'tɪ- 'v □tɪɔ □nɛ 'dɪɔ, 'v gbɛ 'lɪ□ɪ -tɪtɛ -mʊ', v di 'lɪ□ɪ tugbe 'yie -kɔɔ -ni.

-Tɛ v kɔɔ la 'v -Yusu tugbe 'yie, ε 'mʊ 'kv a -tɪ

(Matie 27.32-44; Luku 23.26-43; Saan 19.17-27)

21 Bu yɪ 'kɪ ni mi, -ε -bi v kɔ nyibehian □dʊ 'hʊen-, v □ɲmee ni. Nyibehian a 'mʊ, 'a 'nyre mɔ Simɔ. 'Kɪ ε kɔ 'lɪ Silenɪdɪɔ 'kwli. ε nɔ- mɔ Alesadrɪ kɔ Rufusɪ 'hʊen- a 'bat. Nɔ- -hʊen -titi. Bu yɪ 'kɪ lɛ ni -hihi -ni, -ε -bi 'seyo kɔ□ɔ ni, 'v ni 'v□v ke', 'ɛ 'ble tugbe -mʊ', -ε kɔ 'yie v di 'v -Yusu 'v -kɔɔ -ni.

22 -E -bi v gba 'lɪ -Yusu dʊgba -mʊ' 'lu, v dɛε Gɔlvɔta, -ε □hɛn 'nyre 'Lukla.

23 -Tɛ v nyre 'lɪ, -ε -bi v -hʊε bu -nyi□e nɔ, v pʊ 'lɪ -cɪ -mɔ, v dɛε mili, kεε, -Yusu 'yɪ□ɪ 'na.

24 'Kɪ 'v -tɪtɛ a 'mʊ, 'kɪ v kɔɔ 'v□v tugbe 'yie, 'v pʊ 'wla, -ε di□e nu, v 'mʊ -Yusu a 'hʊɪlɛpʊ-tɛblɪ, 'a □glale yi.

25 Muu 'yɪv bu 'yaa 'v a ti 'yie, 'kɪ v kɔɔ la 'v□v tugbe 'yie,

26 'v 'cɪv la 'v 'plaiŋkɪbɪa kɪ, -tɪ -kɔ -tɪ v kɔɔ 'v□v tugbe 'yie. -Tɪ a 'mʊ, ε nɔ-

-bu: «Nyiblo -bu, ε nɔ- mɔ -Juukvɛ* a bodɔ.»

²⁷ Ti nɪ -do a 'mʊ 'yri, 'kɪ 'ʊ -Yusu 'hʊɪ, ʊ kɔɔ 'ʊ -balɔnyʊ nɪ 'hʊɛn, 'kɪ 'ʊ 'waa -nɛ ti 'yie, -do 'kɪ 'lɪ 'a diidɛkɪbɪa kɪ, -do -bɪ 'kɪ 'lɪ 'a kam-lakɪbɪa kɪ. [

²⁸ -ɛ -bɪ -tɪ -mʊ', ʊ 'crɪ 'la 'lɪ Nyɪsvacrɪɛn 'kwɪlɪ ti -hi la a ti 'yri, ε mu kɛ 'lu -mɔ. -Tɪ a 'mʊ, ε nɔ- -bu: «'Kɪ ʊ -hree 'lɪɪ -balɔnyʊ 'nyɪ.»]

²⁹ -ɛ -bɪ nyibli -mʊ', -ʊ yɪ -hi, ʊ -hɛɪɛ 'yri, 'ʊ ɔgbɛpʊ 'lu lɛ, ʊ wɛn: «-Mɔ -bu, -ɛ pʊ la lɛ, -ɛ di la Nyɪsva a 'kagbau 'wla, 'tɪ- -ɛ di laɪa pʊ, 'kɪ 'lɪ -nyrɔwɪ nɪ ta 'kwɪlɪ,

³⁰ wa -dɪɔnʊ, ɔmʊ 'ʊ tugbɛ -mʊ' 'yie -hɔn, ɔmʊ ɔtɪ.»

³¹ -ɛ -bɪ Nyɪsva a -cɔhlɔnpinyʊ* gbagbɪ, ʊ kɔ tetetɔɔnyʊ 'hʊɛn-, -ʊ nɪ 'ʊ, ʊ -hɛɪɛ 'yri lɛ -wɛ, ʊ wɛn: «ɛ wa nyibli -bɪ nɪ, kɛɛ, ε 'yɪ 'lɪ 'a dɪɔnʊ a wɔwa 'lɪ -wɛ.

³² 'Bʊ mɔ Wanyɔ, -ɛ mɔ Yisraekvɛ a bodɔ -wɛ, bʊ -hɔn 'ʊ tugbɛ -mʊ' 'yie, bʊ ɔtɪ, -tɛ ti nɛ -bʊ. 'Bʊ mɔ, ɔba 'yɛ dɛ a 'mʊ, -a di pʊɔɔ ɔhaan-tɪ, -ɛ mɔ, ε nɔ- mɔ Wanyɔ.» Nyibli nɪ 'hʊɛn -mʊ', ʊ kɔɔ 'ʊ 'waa ti 'yie lɛ, 'kɪ 'ʊ -Yusu 'hʊɪ, ʊ 'cɛɛ ɔnɛ nɪ -wɛ.

-Tɛ -mʊ', -Yusu nu la 'kɔkʊv

(Matie 27.45-56; Luku 23.44-49; Saan 19.28-30)

³³ 'Yrʊ bʊ yɪ 'ʊ 'lu a -hɛyri' nɪ nyre, -ɛ -bɪ halɔ ka -tʊtʊ a pepɛ kɪ. Halɔ a 'mʊ, ε nɪ 'ʊ -nɪnɪ, 'ɛ yɛ 'yrʊ-hiile a ti kɪ.

³⁴ -Tɛ 'yrʊ-hiile a ti a 'mʊ, ε yɪ 'ʊ nyre, -ɛ -bɪ -Yusu 'yaa 'lɪ

win, ε wɛn: «Eloi, Eloi, lama sabatani?» -ɛ ɔhɛn 'nyre, «Nyɪsva ɔ, Nyɪsva ɔ, dɛ- kɔ 'mɔ -ha 'yie -mɔ 'lɪ?»

³⁵ Nyibli -mʊ', -ʊ nɪ -tʊo kɪ, kɛ- 'waa dɛ -bɪ pɪ: «Ba 'yɛ kɛ, Nyɪsva a winwɔn-hanyɔ Eli ε dɛ.»

³⁶ 'kɪ 'lɪ ɔnʊ 'nyɪ, -ɛ -bɪ 'ɛ -mʊ, 'ɛ 'gba ci lɛ, 'ɛ 'du -sapoo ye', 'ɛ 'nyra 'lɪɪ 'lipanɔ -mɔ, 'ɛ mʊa 'ʊɔɔ tugbɛ blɔblʊ 'lu lɛ, 'ɛ -nyɪɪɛ -Yusu, -ɛ diɪɛ nu, ε 'mʊɔɔ 'na. ε wɛn: «-Ba pʊ 'ʊ 'yie bʊ, 'bʊ mɔ, Eli 'bʊ di di, ε 'mʊ 'ʊɔɔ tugbɛ a 'mʊ 'yie -ha, -a 'mʊɔɔ 'ye.»

³⁷ Bʊ nɪ 'kɪ dɛ a 'mʊ -mɔ, -ɛ -bɪ -Yusu 'gbo nɪ, 'ɛ mla -hɔnhɔn.

³⁸ Ti a 'mʊ 'yri, 'kɪ 'lɪ Nyɪsva a 'kagbau bʊ, -ɛ nɪ 'lɪ Jrusredɔ 'kwɪlɪ, danʊ gbagbʊ -mʊ', -ɛ 'bɛ 'kayu a 'mʊ ɔtɔɔ, 'ɛ -kɪ wɔn pepɛ, kʊɛ 'lɪ 'a 'lu yɪ bʊ, -bʊ yɛ 'a ɔhlɔnde kɪ.

³⁹ 'Kɪ 'ʊ -Yusu ɔhlɔn, 'kɪ Romakvɛ a 'seyo a nyiblo gbagbʊ -bɪ nyra 'ʊ bʊ. ε nɔ- 'bɛɪɛ 'yɪ. Bʊ 'yɛ 'kɪ, -tɛ -Yusu nu la 'kɔkʊv, -ɛ -bɪ ε wɛn: «ɛ mɔ ɔhan-tɪ, nyiblo -bʊ, ε mɔ la Nyɪsva a 'Yʊ ɔnɔ.»

⁴⁰ Nʊgbɪ -bɪ nɪ 'ʊ, 'ʊ hlɔɔ 'ʊ -tɛ a 'mʊ -mɔ lɛ dɛ gbe, 'ʊ yɪ -tɛblɪ a 'mʊ, -ɛ mi 'lu -mɔ 'yɛ. 'Kɪ 'lɪ ɔnʊ 'nyɪ, Madala a Mari nɪ 'lɪ, ε kɔ Mari -mʊ', -ɛ mɔ Saki 'cɪmɪɛ kɔ Sosɪ a 'dii, kɔ Salome.

⁴¹ Nʊgbɪ a 'mʊ, ʊ nʊ- yɪ la -Yusu ɔwien lɛ kʊɛ, -tɛ ε nɪ la 'lɪ Galileblɔgba 'kwɪlɪ, 'ʊ yɪ laɪa -hɛɛ -nɪ. ʊ kɔ nʊgbɪ -bɪ 'hʊɛn-, ʊ kɔ -Yusu 'hʊɛn-, ʊ nʊ- di la Jrusɛ.

-Tε υ pu la 'li -Yusu 'dabio 'kwli

(Matie 27.57-61; Luku 23.50-56; Saan 19.38-42)

42-43 -Tε 'tɔ yi ni -wen, -ε -bi nyiblo □du nyre 'u -tuo a 'mu ki. 'A 'nyre mo Sosefu. 'Ki ε ko 'li Alimadediɔ 'kwli. Sosefu a 'mu, ε mo -Juukue* a -gbolugbo a nyiblo -bi □niɔ. Nyibli □tui 'u□u ni diaki. Ti -mu', Nyisua di nyibli win ki -koo -ni, ti a 'mu, ε no- ε yi 'u le -plee -ni. Sosefu bu nyre 'u -tuo a 'mu ki, -Juukue a -wuwle-nyrowo* yi 'u 'ni nyre, 'yru bu pa a ti 'yri. E no- nu□o, 'ε □tu 'u 'kli, 'ε 'yi 'yie -pie, 'ki bu mu 'li Pilati -mo, 'ε lee □ne, bu wen□e, ε 'mu 'u -Yusu a -plahvi tugbe 'yie -ha, ε 'mu 'u□u -ha.

44 -Tε -Yusu 'yi 'u tugbe 'yie -wleen -ni, 'ε 'ku, ε kee Pilati a □wli le. E no- nu□o, 'ε da 'a 'seyo a nyiblo gbagbu, 'ε 'beti□e, 'bu mo, -te -Yusu 'ku wen, 'a ti 'bu -wlen 'u.

45 -Tε 'seyo a nyiblo gbagbu a 'mu, ε □tu□o □won, -ε -bi Pilati wen□e ki, 'ki Sosefu bu -ha 'u -Yusu tugbe 'yie.

46 -Tε ε -wen 'ki, -ε -bi Sosefu mu -jise -to mo, 'ε -di, 'ε -ha 'u -Yusu tugbe 'yie, 'ε 'hunhian 'li□i -jise 'a mu 'kwli le, 'ti- 'ε gba 'li□i -tite -mu', ε di 'li□i □tuu -ni. 'Ki 'li -tite a 'mu, 'hiɔ gbagbu ni 'u, 'ε hlo yra, -wen dugba. 'Ki 'li 'hiɔ gbagbu a 'mu 'kwli, 'ki u 'bluu la 'li 'dabio, (ti □du a ti 'yri la, -ε 'wi- -wlukayu yi). 'Ki 'li 'dabio a 'mu 'kwli, 'ki ε pu 'li -Yusu a -plahvi, 'ti-

'ε nu 'hiɔ 'papɔ, -ε ni 'u, -ε □hian 'li -mo le, 'ε ka 'dabio a 'mu yi.

47 -Tε -mu', u pu 'u -Yusu bu, Madala a Mari, ko Mari, -ε mo Sosɔ a 'dii, u 'ye 'u ni.

16

-Tε -Yusu 'hri la 'klo
(Matie 28.1-8; Luku 24.1-12; Saan 20.1-10)

1 -Wuwle-nyrowo* a 'mu bu -hi, 'yru a bupeele a ti 'yri, -ε -bi Madala a Mari, ε ko Mari, -ε mo Saki a 'dii, ko nugba -bi 'huen-, -ε mo Salome, u nu- mu -dawin-ninyra -to mo, u 'mu□u -Yusu a -plahvi le pu.

2 'Soondi a -nyrajru', 'yru a 'hrule a ti 'yri, -ε -bi nugbi a 'mu, u nu- -tuo 'li 'dabio yi.

3 Bu ni 'hru wlon, -ε -bi u -twa 'a lepupule, u wen: «Nyiblo a 'di -bi, -ε di 'u kuanhiɔ a 'mu 'u -ha 'li, u -nu, 'u ka 'dabio yi?»

4 Kee, -te u nyre 'li, -ε -bi u 'ye□e ni, -ε mo, kuanhiɔ a 'mu, u blike□e le, 'u pu□u 'kibia ki.

5 -ε -bi u pa 'li 'dabio 'kwli. Bu pa 'ki 'li, -ε -bi u yee 'li gblotayu □du bu. E no- ni 'u diidekibia ki bu, 'ε pu wlawli puɔpu. Nyisua a lelenyo □niɔ. Bu 'ye 'ki□i, -ε -bi huannu -twa 'waa nunuo diaki.

6 Kee -ε -bi gblotayu a 'mu, ε wen: «A 'ni 'pie 'li huannu. 'N yi□e ni, -ε mo, Nasaletɔ a -Yusu, u koo 'u tugbe 'yie, ε no- a □mwe le. Ba 'ye ke -tite -mu', u pu la 'u□u bu, ε no- -bu. Nyisua -ha 'li□i

'kukonyibli 'nyi ni, 'ε -ha□a 'klo. Ε 'yi 'ne- -ni.

⁷ 'A -ti, ba mu, ba lee ne 'a -nagbopu*, kɔ, ba lee Pielu -we, -ε mɔ, ε di 'nyεε 'hru, ε 'mu 'a mu -ple, 'ki 'li Galileblugba 'kwli. 'Ki a di 'li□i bu -yεε -ni, □wi yi, -te -mu', ε nu la 'a hihla.»

⁸ -Te gblotayu a 'mu, ε -we 'ki 'puple -mɔ, -ε -bi u 'hri ni, 'u 'gba ci le, -ε nu□o, huannu -hi □nu wlon diaki. Huannu a -ti, u 'yi nyiblo □du -ti □du -lee -ni.

-Te -Yusu 'hru la Madala a Mari yi

(*Matie 28.9-10; Saan 20.11-18*)

⁹ 'Soɔndi a -nyragbli, 'ki -Yusu -hɔn 'li 'kukonyibli 'nyi, 'ε 'hri 'klo. Yi-henyiblo -mu', ε 'hru yi, ε nɔ- mɔ Madala a Mari. Ε nɔ- mɔ nuɔba -mu', -ε kɔ ke' ε bla la 'u 'kuo -hɔn* ni □hlon'hven le.

¹⁰ Nyibli -mu', -u yi la -Yusu □wien le kuε, u nu-Mari mu la lee mɔ, -ε mɔ, -Yusu -hɔn 'li 'kukonyibli 'nyi ni, 'ε 'hri 'klo. -Te ε nyre la 'li □nu -mɔ, ε yεε la 'li □nu □hien kɔ 'kla-wliye'yiya 'nyi bu.

¹¹ -ε -bi ke- ε pi la □nu yi, ε wen: «-Yusu 'hri 'klo, 'na 'mumu a 'mu, 'n 'ye□e ni.» Kεε, u 'yi la□a □haan-ti -pu.

-Te -Yusu 'hru -nagbopu ni 'hven -bi yi*

(*Luku 24.13-35*)

¹² -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -nagbopu ni 'hven -bi, u nu- -hɔn 'li Jrusredɔ 'kwli, 'u mi 'li 'dɔ -bi ki. U nu-

-Yusu 'hru yi -we, 'ki 'li 'tu -bi 'kwli.

¹³ -Te u yru□o, -ε -bi u □hian -mɔ, 'u di Jrusre, 'u lee 'waa 'bio -bi. Kεε -ε -bi u 'yi□i □haan-ti -pu -we.

-Te -Yusu 'hru la 'a -nagbopu ni -pu □tu 'u -do yi*

(*Matie 28.16-20; Luku 24.36-49; Saan 20.19-23; Nunu-tebli 1.6-8*)

¹⁴ De a 'mu, -te ε -hi -we, -ε -bi -Yusu a -nagbopu ni -pu □tu 'u -do a 'mu, u yi di de. Bu ni 'ki 'u dediile', -ε -bi -Yusu 'hru □nu yi -we, 'ε 'ple □nu -mɔ, -te u -nu, 'ki u 'yi □wlu a yikuole -kɔ, 'ti- 'waa □wli 'u 'gboklo -ni, -ε nu□o, -te ε 'hri 'klo, nyibli -mu', -u 'ye□e, -Yusu a -nagbopu 'yi □nu □haan-ti -pu.

¹⁵ -ε -bi ke- ε pi 'ki □nu yi de, ε wen: «Ba mu, ba na 'klo a pepe -bu ki, ba pu 'na □haantitie nyibli a pepe.

¹⁶ Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu 'win □haantitie a 'mu, 'bu kuo 'mu □wlu yi, 'ti- 'bu pu□u 'nie 'lu, nyiblo a 'mu, ε nɔ- 'n di wa, 'ki 'u Nyɔsua a yru -mɔ'. Kεε, nyiblo 'bu 'yi 'mu □wlu yi -kuo -ni, nyiblo a 'mu, ε nɔ- Nyɔsua a -bati di klo.

¹⁷ Nyibli -mu', -u di 'mu □wlu yi kuo -ni, □wlukeε-tebli -mu', 'n di 'li □nu 'li -naa -ni, 'n di nu, ε nɔ- bu: 'Ki 'li 'na 'nyre 'kwli, u di bla 'kuo -hɔn* le, -u ni 'u nyibli ke', ε kɔ, u di pu win -mu', u 'yi -yi.

¹⁸ 'Ya 'u 'lu de, 'ye □bu u klo hro, kɔ, u 'na 'a -ne □dedede, 'kuε ni 'li -mɔ, -tebli a 'mu, ε 'yi 'li□i 'li -we, bu nu □nu

-balu'. U di pu 'huthrennyu
dabu 'lu ble, Nyisua 'mu
nu, 'waa 'kue 'mu -we.»

-Te -Yusu mu la 'li yako
'kwli

(Luku 24.50-53; Nunu-tebli
1.9-11)

¹⁹ -Te Kukonyo -Yusu -we
'ki 'li 'waa -mohleele -mo, -e
-bi Nyisua nu o ni, -Yusu 'e
mu 'li yako 'kwli, 'e ni 'u 'a
diidekibia ki bu,

²⁰ 'a -nagbopu* -mo -bi, 'u
-mu, 'u pi nyibli 'a haan-
titie, 'ki 'u 'a -ne -tite du.
Kukonyo a 'mu, e yi nu 'ni
-hee -ni, 'ki 'li 'waa -kuan
a 'mu 'kwli. 'Ki e nee 'li
wulekee-tebli 'kwli, 'e te
ne nyibli, -e mo, -ti -mu', 'a
-nagbopu hle, e mo -ti a -tee
ni.]

**-Yusu a -ti, -te
LUKU
-mo -bi, ε nu la 'a
'cicru**

*-Ti -ko -ti Luku, ε 'cru
'crien -bu*

¹⁻² -Na 'wio Teofil. -Ko 'a yiyie, -ε mo, 'ki 'ne- -a mu 'nyi, -tebli -huohu mu 'lu -mo, 'ki 'u -Yusu 'Kisu a -ta'. -Tebli a 'mu, -ε mu la 'lu -mo, nyibli -huohu 'ye la□a ni, 'u -heε la nyibli -mu', 'ki bu pu Nyisua a □haantitie, 'u ne la□a -mo le, 'ki 'u nyibli yi. ε ko nyibli -huohu -bi, 'u yi□u 'cru, □wi yi, -te nyibli a 'mu, -u 'ye la -tebli a 'mu, u nu la 'a hihla.

³ 'A -ti, 'na 'mumu, 'n 'beti ni, -te -tebli a 'mu, ε nu la 'lu-momumuo, keε 'u 'a -wlu□tutuo 'yie bu. -Te 'n 'beti -ni, -ε -bi 'n 'ye□e ni, -ε mo, ε noo 'u le, -tebli a 'mu, -te ε nu yrekukueε ko, -te ε nu 'lu-momumuo, □bu 'cru -mu Teofil -mo, -mo nyiblo gbagbu, 'mu□u -mo le na.

⁴ 'N ni□e ni, toole -mu', u too -mu, □mu□u yru, -ε mo, ε mo -ti a -teε □ni. -ε -bi de, 'n 'cru, no- -bu:

*-Te Nyisua a lelenyo hla la
Saan Batisi a kvoko-ti*

⁵ Ti -ko 'yri Helodi mo la Sudeblugba a 'kun, ε ko la Nyisua a -cohlunpinyo* □du. 'A 'nyre mo Sakali. 'Ki ε ni la 'li -cohlunpinyo a □tumu -bi 'nyi, -u ni -kuan le, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau bu, 'ki 'li Jrusredio 'kwli. □Tumu

a 'mu, u mo la -cohlunpinyo Abia a □tumu □ni. Sakali a nugba, 'a 'nyre mo Elisabeti. 'Ki ε ko 'li -cohlunpinyo Ayro a □tugba 'kwli.

⁶ Sakali ko Elisabeti a 'mu 'huen-, u 'sii la 'u yi, 'ki 'u Nyisua ye', ko, 'u □tui la 'u Nyisua a tete a pepe 'u -teε, 'ki 'li 'waa □wli a pepe ki.

⁷ Kee, u 'yi la 'yu -ko, -ε nu□o, Elisabeti 'ye la 'yukode, 'ti- u ni 'huen a 'mu, u ku la ni diaki.

⁸ -Nyrowo □du 'ki, -ε -bi Abia a □tugba a ti nyre 'u ni, 'ki bu nu -cohlunpi-kuan*, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau bu. ε no- nu□o, Sakali, 'ε yi -cohlun pi, 'ki 'u Nyisua ye',

⁹ □wi yi, -te -cohlunpinyo ni□e le, □tumu -bi a ti 'bu nyre 'u, 'u pu 'wla, -cohlunpinyo -mu', 'wla yi di, no- pue 'li Nyisua a 'kagbau bu, -ε di□e nu, ε 'mu hinhrunpu-tebli nu, ε 'mu -cohlun pi, 'ki 'u Nyisua ye'. Sakali a 'mu, no- 'wla -di, 'ki bu pa 'li Nyisua a 'kagbau bu, ε 'mu hinhrunpu-tebli a -cohlun pi.

¹⁰ Ti -ko 'yri ε □tu -cohlun a pipie -wlu, 'ki nyibli -huohu 'wle 'u -patu' bu, 'u de Nyisua.

¹¹ Sakali bu yi 'ki -cohlun ni pi, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau bu, -ε -bi Nyisua a lelenyo 'hru 'u□u 'hu. 'Ki ε ni 'u -te -mu', Sakali yi 'u -cohlun -pii -ni a diidekiba ki.

¹² -Te Sakali a 'mu, ε 'ye□e, -ε -bi ε ta 'u bu, huannu 'ε -twa 'a nunuo.

¹³ Kee Nyisua a lelenyo lee □ne ni: «Sakali, □ni 'pie

'li hvannu, -e nu□o, Nyisva wen -na lenyaawin ki. -Na nugba Elisabeti di koo -mu 'yu nyibeyu le. 'Yu a 'mu, □tue□e Saannyrē.

14 'Ba ko 'yu a 'mu, -di ko plo a bleele diaki, ko, nyibli -huohui di nu doo.

15 E di -he nyiblo gbagbu, 'ki 'li Nyisva 'yi. E 'yi yi -blee -ni, bu 'na no, mo, e 'yi yi -blee -ni -we, bu 'na 'a -ne kɩklanyo □du. Nyisva a -Hihiu* di ni 'u□v ke', 'ti- e 'mu -kue -ni.

16 E di□e 'ni nu, Yisraekue -huohui 'mu Kukonyo Nyisva □wlv yi -kuo -ni de.

17 -Te Nyisva a winwlon-hanyo

Eli nu la 'kli a kininu, ko, -te 'a 'klo ni la 'mu, ke- e di 'mu ni -we, e 'mu nyibli -lee -ni, -e mo, Wanyo -mu', Nyisva pu la le, e di la 'a dako yi ya, e di 'ni di. E di□e 'ni nu, Nyisva a dako a 'mu, v 'mu -mo -we, 'ti- Wanyo a 'mu, e mu di. E di□e 'ni nu, 'bainu ko 'waa 'yonu 'huen-, v 'mu win' le 'winwin -ni, e 'mu□v nu -we, nyibli -mu', -v 'ye ni □tuu 'v Nyisva 'v, v 'mu □to ko, 'ti- v 'mu Nyisva □wlv yi -kuo -ni.»

18 'Ti- Nyisva a lelenyo a 'mu, e 'mu -yre, -e -bi ke- Sakali pi□i yi: «-Bi' 'n di 'a yiyie nu, -e mo, -ti a 'mu, -hla, e mo □han-ti □nɔ 'li? -E nu□o, 'n ko 'na nugba 'huen-, -a -we 'yi.»

19 -E -bi Nyisva a lelenyo □tu□o □wɔn, e wen: «'Na 'nyre mo Gabriele. 'Ki 'n 'cibi 'v Nyisva 'hui, 'ni ni 'a -kvan. No- le 'ne- 'mu -mu -mo, 'ki □bu pu -mu □haantie -bu.

20 Kee, □yi 'na win □haan-ti -pu. No- di□e nu, 'ki -ni 'ye ni di 'plele ni yi, e 'mu□v gba -gbagba, -ti -bu, 'n -hla, e 'mu -nue -ni, ti -mu', Nyisva di 'u□v -hua -ni.»

21 Ti ni -do a 'mu -ko 'yri Nyisva a lelenyo ko Sakali 'huen-, v pipi win wlon ble, nyibli -huohui □wle 'v -patu' bu, 'v yi Sakali -ple, 'e kee □nu le, -te e -nu, 'e -wlen 'li Nyisva a 'kagbau bu.

22 'Ti- e 'mu 'hri, e 'yi 'li nyibli a -mohleele 'li -we. Dabui ni -do, e pi, 'e 'yi 'li 'puple -we. E no- nu□o, nyibli 'v yru□o, -e mo, e 'ye □dedede, -e mu 'lu -mo, 'ki 'li Nyisva a 'kagbau bu.

23 -Te de a 'mu, e -hi, e nu 'v -nyrowi gbi -bi, -e di□e nu, -kvan -mu', e blele yi bu nu, 'ki 'li Nyisva a 'kagbau bu, e 'mu□v -mo -we. -Te 'a -nyrowi a 'mu, e -yre 'lu, -e -bi e mu 'li 'waa 'dɔ 'kwli.

24 Ti gbi bu -hi, -e -bi 'a nugba Elisabeti ni 'kwli. E 'ni 'hri□i li, -e di□e nu, nyibli 'ni □ha□a 'ye, 'e nu □hɔnpui ni □hun. Ke- e pi:

25 «Nyisva pu 'na -ti □wlv -mo le, 'e nu□o, 'ki nyibli 'ye ni di 'mu ni 'caa -ni de, 'ki □bu 'ye ni di 'yu ni ko a -ti.»

-Te Nyisva a lelenyo le la Mari, -e mo, e di ko la 'yu, -e ko 'nyre -mo -Yusu

26 -Te Elisabeti a 'kwli ko □hɔnpui ni □hlon-do, -e -bi Nyisva te 'a lelenyo Gabriele bu, 'ki bu mu la 'li Galileblugba a 'dɔ -bi 'kwli, -e ko 'nyre -mo Nasaleti.

27 'Dɔɔ a 'mɔ 'kwli, 'kɪ 'yu nyrɔyu ɔɔɔ nu 'lɪ. 'A 'nyre mɔ Mari. E 'yɪ nyɪbede -yi. KEE, nyɪbeyu ɔɔɔ nu 'b, 'b dɛɛ ɔɔɔ Sosefu. 'A 'baɪ gbagbu, nɔ- mɔ la bodɔ Dafidɪ. Sosefu a 'mɔ, nɔ- diɔe kɔ. -E -bɪ Mari a 'mɔ, nɔ- kɔ -mɔ Nyɪsɔa tɛ la 'lɪ 'a lelenyɔ.

28 -Tɛ ɛ pa 'lɪ Mari a -tɛ, -ɛ -bɪ ɛ wen: «Mari, -mɔ 'n -yɛ. Kɔ plɔ a bleelɛ. -Mɔ -bu Kɔkɔnyɔ Nyɪsɔa -ha, 'kɪ 'b 'a -kɔvan a -ta'. E ɔɔtɪ -mɔ 'yie.»

29 'Tɪ- ɛ 'mɔ wuntɔbɔɔɔ a 'mɔ 'wɪn mɔ mu, -ɛ -bɪ ɛ 'ta 'b bu, 'ɛ -tɔa 'lule-hihie, dɛ- wuntɔbɔɔɔ a 'mɔ, bu di 'nyre ɔɔɔhen.

30 -E -bɪ Nyɪsɔa a lelenyɔ yɪɔɔ 'nɪ -lee -nɪ, ɛ wen: «Mari, ɔɔnɪ 'pie 'lɪ hɔannɔ. Nyɪsɔa tɔɛ -mɔ 'a nɔɛɛ yɪ.

31 E nɔ- mɔ, -di nɪ 'kwli, ɔɔmɔ 'yu nyɪbeyu kɔ. 'Yu a 'mɔ, -di kɔ, -di daa ɔɔɔne -Yusu.

32 E di kɔ -tɪ a 'yi'buɔɔɔa, ɛ kɔ, ɛ di mɔ -Tɪ'yi'buɔɔnyɪsɔa a 'Yu, 'tɪ- Kɔkɔnyɔ Nyɪsɔa a ɔɔgbetɔ, ɛ diɔe 'nɪ nu, 'yu a 'mɔ, ɛ 'mɔ bodɔ -hɛ, ɔɔwɪ yɪ, -tɛ 'a 'baɪ gbagbu bodɔ Dafidɪ nɪ la 'mɔ.

33 E di mɔ Yisraekɔɛ a bodɔ, -tɛ tɪ tɛ yɪ bu. 'A bodɔɔɔɔɔ 'yɪ 'lɪɔɔ 'lɪ -wɛ, bu kɔ 'lu-yɛɛɛɛ.»

34 -E -bɪ Mari wen: «-Tɛ 'n 'yɪ nyɪbede -yi, -bɪ' 'n -wɛ 'lɪ ɔɔbu nu 'kɪ 'kwli a nɪnu 'lɪ?»

35 -E -bɪ Nyɪsɔa a lelenyɔ wen: «Nyɪsɔa a -Hihiu* di 'lɪ -mɔ 'nɪ ɔɔtɪ -nɪ. -Tɪ'yi'buɔɔnyɪsɔa a ɔɔgbetɔ, ɛ di nɪ -tɔo kɪ, 'tɪ- 'a 'klɪ 'mɔɔɔ

nu, 'kɪ 'lɪ wɔɔnɔɔɔmaade 'kwli, ɔɔmɔ 'kwli nɪ. Nɔ- kɔ -tɪ 'yu a 'mɔ, -di kɔ, Nyɪsɔa diɔe 'nɪ -ha, 'kɪ 'b 'a -kɔvan a -ta', kɔ, ɛ di mɔ Nyɪsɔa a 'Yu.

36 'Ye kɛ, -na 'dɪayɪ nyrɔyu Elisabetɪ, ɔɔhan-tɪ, 'ɛ -wɛ 'yɪ, kɛɛ, -tɛ ɛ nɪ mɔ 'kwli, 'a ɔɔhɔnpɔɔ nɪ ɔɔhɔn-do a ɔɔhɔnpɔ, nɔ- -bu, kɛɛ, -tony-ibli wen 'nɪ, ɛ 'yɪ la 'yukɔɔɛ.

37 KEE, 'a -nɛ ɔɔdedede, Nyɪsɔa -wɛ 'lɪ bu nuɔo nɪ.»

38 -E -bɪ Mari wen: «-Aa, 'mɔ Kɔkɔnyɔ Nyɪsɔa a -kɔannunɔgbɔ ɔɔnɔɔ. Dɛ -bu, ɛ -hɔɛ, 'na 'mumu, 'n -hɔɛɔɔɔ nɪ -wɛ. -Tɛ -nu 'pɔpɛ, kɛ- bu nu 'lu-mɔmumuɔ.» -E -bɪ Nyɪsɔa a lelenyɔ a 'mɔ, ɛ mu nɪ.

-Tɛ Mari mu la 'lɪ Elisabetɪ -mɔ

39 Tɪ nɪ -do a 'mɔ 'yri, -ɛ -bɪ Mari bi 'hru wɔɔn, 'ɛ 'kɪkɔ -nɪ, 'ɛ mu 'lɪ 'dɔɔ -mɔ' -kɔ 'kwli Sakali kɔ Elisabetɪ 'hɔɔn-, 'b 'tɪ 'lɪ. 'Dɔɔ a 'mɔ, 'kɪ ɛ nɪ 'lɪ Sudeblɔgbɔ a dɔgbɪ 'nyɪ.

40 -Tɛ ɛ nyre 'lɪ, 'kɪ ɛ pa 'lɪ Sakali a 'kayu bu, 'ɛ pɔ Elisabetɪ 'wio.

41 Tɪ nɪ -do a tɪ 'yri, 'tɪ- Elisabetɪ 'mɔ Mari a win 'wɪn, -ɛ -bɪ 'a 'yu -mɔ', -ɛ nɪ 'lɪɔɔ 'kwli, ɛ -tɔa susue, Nyɪsɔa a -Hihiu* 'ɛ bi 'b Elisabetɪ ke', 'ɛ nuɔo,

42 'ɛ 'yaa 'lɪ win, ɛ wen: «Nyɪsɔa nu -mɔ ɔɔhaandɛ -mɔ, 'ɛ -hi 'b nɔgbɪ a pɛpɛ 'b, kɔ, 'yu -bu, -di kɔ, ɛ 'mɔɔɔ ɔɔhaandɛ -mɔ nu -wɛ.

43 'Mɔ -bu, -ɛ 'yɪ nyɪblo ɔɔɔɔ 'pa-, 'tɪ- 'na Kɔkɔnyɔ a 'dii,

bv di 'ne- 'na 'kayu bv di, ε
 κεε 'mv le.

44 'Ye ke, -te -pa 'kayu bv,
 'ti- 'mv -na win 'win, dɔdɔ
 nu□o ni, 'yu -bv, -ε ni 'li 'mv
 'kwli, 'ε -tva susue.

45 De a 'mv, Nyisva pu la
 le, ε di la nu, -kuo □ne □wlv
 yi, -ε mɔ, ε di□e 'ni nu. Nɔ-
 nu□o, □ni kɔ plɔ a bleele.»

-Te Mari pu la Nyisva
 'nyre le, 'ki 'li -wla a bible
 'kwli

46 -ε -bi Mari wen:
 «'Ki 'li 'na □wlv a pepe ki,
 'n 'bue Kɔkɔnyɔ a -ti 'yi.

47 'N kɔ plɔ a bleele, 'ki 'v
 Nyisva a -ta',
 -ε mɔ 'na Wanyɔ,

48 -ε nu□o, 'mɔ -bv, -ε mɔ 'a
 -kɔannunyɔ,
 'ye □bu 'n 'yi nyiblo □dv
 'pa-,

ε pu 'na -ti □wlv -mɔ le.
 'E mɔ □han-ti, kɔe ke 'ki mɔ
 bv,

nyibli a □hrin a □hrin di□e
 'ni hla,

-ε mɔ, 'mɔ -mɔ nɔgba -mv',
 -ε kɔ plɔ a bleele,

49 -ε nu□o, 'Klikinnyisva
 nu 'mv □haan-tebli
 gbagbi -mɔ.

Nɔ- mɔ Nyisva.

50 Nyibli a □hrin a □hrin
 -mv', -v yi□i pie,

'ti-, -v □tui 'v□v, ε di yru 'waa
 nyai.

51 ε kɔ 'kli, 'ki bv nu -tebli
 gbagbi:

Nyibli -mv', -v 'yaa 'li 'waa
 dɔnɔ,

Nyisva -gba □nv le.

52 'Kɔnpv kɔ bodɔpv 'hɔen-,
 ε -ha □nv gbati kle,

κεε, nyibli -mv', -v 'yi nyibli
 □dv 'pa-,

v nv- ε pv gbati kle.

53 Nyibli -mv', 'kanv ni,
 ε -ha 'li □haan-tebli, 'ε
 -nyi □nv□v.

DeKɔnyibli -mɔ -bi, ε -ha □nv
 -tebli a pepe □jre, 'ε
 bla □nv le.

54-55 'Ti-, 'ε lee la -aan 'banv,
 -ε mɔ, ε di nu la 'a dako
 Yisraekɔe □haande
 -mɔ,
 -te 'kɔ te yi bv.

Ke- ε nu la Abrahamv kɔ 'a
 'yonv a 'yonv a leele.

'Lɔpvɔde a 'mv, ε 'yi□i -mɔ
 -hru,
 'ε dii ne 'a dako ki.»

Ke- Mari nu Nyisva a 'nyre a
 lepɔpv.

56 -Te de a 'mv, ε -hi, ti Mari
 -hi 'li Elisabeti -mɔ, ε -we 'li
 □hɔnpv ni ta ni, 'ti- 'ε □han
 -mɔ, 'ε mu 'li 'a 'dɔ 'kwli.

-Te v kɔ la Saan Batisi

57 Ti -mv' -kɔ 'yri, Elisabeti
 di 'v □gblaa -ni, ε nyre 'v ni,
 'ε kɔ 'yu nyibehan.

58 'Waa 'dɔ a nyibli kɔ 'a
 □tugba a nyibli 'win ni, -ε
 mɔ, Nyisva yru 'a nyai ni, 'ε
 nu□o □haande gbagbv -mɔ.
 Nɔ- nu□o, ε kɔ □nv 'hɔen-, 'v
 bibi ki, 'v ni dɔdɔ.

59 -Te 'yu kɔ 'wee, -ε -bi v
 di ni, -ε di□e nu, v 'mv□v yi
 'be. -ε -bi v -hɔe bv □tue□e
 'a 'bai Sakali a 'nyre.

60 Keε, -ε -bi 'a 'dii wen:
 «'Dɔn-, 'a 'nyre mɔ Saan.»

61 -ε -bi nyibli -mv', -v ni
 -tuo ki, v wen: «De- kɔ 'ki
 Saannyre 'li, -ε nu□o, nyiblo
 □dv 'yi 'li -na □tugba 'kwli
 -ni, -bv kɔ Saannyre?»

62 'u pu dabu, 'u 'beti 'a 'bai Sakali, 'nyre e -hwe bu [tue 'a 'yu.

63 -E -bi Sakali a 'mu, e -hwa 'plankɩbia gbe, u -we 'li bu 'cru 'u ki. -Te u -nyi [ne]e, -e -bi e 'cru 'u: «'A nyre mo Saan.»

64 -Te nyibli -hre de a 'mu, e 'cru, -e -bi e kee 'waa pepe le. Ti nu -do a ti 'yri, Sakali a me [wle] ni, 'e -tua 'puple, 'e 'yaa 'li win, 'e -tua Nyisua a 'nyrelepuvu.

65 De a 'mu, -e mu 'lu -mo, e kee 'waa 'diɔ a nyibli le, ko, nyibli -mu', -u -hon 'li Sudeblugba a dugbi 'nyl, 'u ne]e -mo le.

66 Nyibli a pepe, -u yi 'win, u yi -hie]e 'lu -mo le, u wen: «'Yu gbe -bu, e di -he nyiblo gbagbu.» E mo [han-ti, Nyisua a 'mu, no- [tui]e 'yie.

Sakali, no- yi la Nyisua a win wlon -he, 'ki 'u -kvan -mu', Saan Batisi di la nu a -ta'

67 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'yu a 'mu, 'a 'bai Sakali, Nyisua a -Hihiu* bi 'u]u ke', Sakali a 'mu 'e -tua Nyisua a win a wlon-hihie, e wen:

68 «Nyibli a pepe, bu pu -aan Kɔkɔnyɔ,

-e mo Yisraekue a Nyisua 'nyre le,

-e nu]o, -a mu -bu, -u mo 'a dako,

e ko 'li -aan de -mo.

E no- nu]o, 'e di -a mu [gble -mo.

69 'Ki 'li 'a -kɔannunyɔ bodiɔ Dafidi a 'yonu a 'yonu 'nyl,

e -ha 'li Wanyɔ, -e ni 'klɩ ki, 'e ya -a mo]o yi.

70 -Ti a 'mu, 'a winwlon-hanyu* hla la]a ni, ti -hi la a ti 'yri.

71 Wanyɔ a 'mu, e no- di 'li -a mu nyibli -mu',

-u -wen -a mu yi, ko, -u yraa ne -a mu a 'klɩ bu -ha.

72 E yru -aan 'bainu a nyai, e ko, 'yri -mu',

e [tu] la, e ko -aan 'bainu 'hwen,

e [tui] 'u]u ni.

73 E 'suɔ la]a ni, 'ki 'u -aan 'bai Abrahamu ye',

74 -e mo, e di -a mu 'ni [gble, 'ki 'li -aan yraanyibli a

'klɩ bu,

-e di]e nu, [ba yi 'a -kvan ni ni, -a 'ni [ha huannu

pie,

75 ko, -a 'mu 'a -kvan nu -tee, ti a pepe, -a di 'ne- 'klo ki

-hi,

[wi yi, nyibli -mu', e ko win ki.

76 -Mo -bu, -e mo 'na 'yu gbe, u di daa -mu

-Ti 'yi'buanyisua a winwlon-hanyɔ,

-e nu]o, -mo di 'hru 'nyee -ni, [mu 'hru yi kla,

-tonyibli a [wli 'mu -mo -we, 'ti- Kɔkɔnyɔ a 'mu, e 'mu di,

77 [mu Nyisua a dako -lee -ni, -e mo,

Nyisua di 'wɔwla 'waa -tebli 'kukui, e 'mu

[nu wa,

78 -e nu]o, Nyisua a [wlu no yi, e ko,

'e yrui nyibli a nyai.

E yi -nyi -a mu -nyre, -e -hwen 'li yakɔ 'kwli,

79 -nyre a 'mu, e 'mu]u nu, nyibli -mu',

-u ni 'li halo 'nyl,

ε κῶ, -υ γι 'kukubu a huannu pie, υ 'mu le yru, ε 'mu□υ nu -we, kibuwεenle mu 'ne- -a mu 'nyu nu.»
 Ε nῶ- mῶ Sakali a -wla a win.
⁸⁰ Yu a 'mu, -ε mῶ Saan, ε kui nu. 'A Nyisua a nυελε γι bii la kle. -Te ε -ku 'ki, 'ki ε 'ti 'li -tite -mu', nyibli 'γi 'li 'ti. 'Ki ε ni 'li -nini, ti 'ε nyre 'υ, 'ki bu -tua 'a -kvan a nunuo, 'ki 'li Yisraekue 'nyu.

2

-Te Mari kῶ la -Yusu, 'ki 'li Betelemudῶ kwli (Matie 1.18-25)

¹ Ti a 'mu 'yri, Romakue a 'kūn gbagbu -bi nu la 'υ. 'A 'nyre mῶ Ogusi. 'Kūn Ogusi a 'mu, ε nῶ- mῶ la Romakue a 'blugbi a pepe a 'kūn gbagbu. -Nyrowῶ □du, 'ε lee ne 'a -kvannunyibli, 'ki bu -hre la 'a 'blugbi a nyibli a pepe, ε wen: «'A -ne nyiblo 'bu nu 'υ, bu mu 'li 'a dionu a 'dῶ kwli, 'ki υ di 'li□t 'li -hree -ni.»

² Nyibli-hrede a 'mu, ε mῶ la 'a γi-hede □nuῶ. Ti a 'mu 'yri, nyiblo -bu, -ε mῶ Kiliniusi, ε nῶ- mῶ la Siliblugba a -gubnoma.

³ Ε nῶ- nu□o, 'a -ne nyiblo 'bu nu 'υ, 'ε mi 'li 'a dionu a 'dῶ kwli, -ε di□e nu, υ 'mu 'li□t 'li -hree -ni.

⁴⁻⁵ Ti a 'mu 'yri, nyibeyu -mu', -ε mῶ Sosefu, ε kῶ Mari 'huen-, 'ki υ 'ti 'li 'dῶ -mu', -ε mῶ Nasaleti, 'ki 'li Galileblugba 'kwli. Mari a 'mu, ε ni la 'kwli, 'ki 'li Nyisua a 'kl 'kwli. Ε kῶ Sosefu 'huen-, υ 'γi bui na

γi bu -pu. Kεε, Sosefu, ε nῶ- di□e kῶ. Sosefu a 'mumu a 'mu, 'ki ε kῶ 'li 'dῶ -mu', υ δεε Betelemu, 'ki 'li Sudeblugba 'kwli. 'Ki Betelemu a 'mu 'kwli, 'ki Sosefu a 'baῖ gbagbu, -ε mῶ la bodῶ Dafidi, ε kῶ la 'li -we. Ε nῶ- nu□o, Sosefu kῶ Mari 'huen-, 'υ -hῶn 'li Nasaletidῶ 'kwli, 'υ mu 'li Sosefu a □gbetu a 'dῶ kwli, -ε mῶ Betelemu, -ε di□e nu, υ 'mu 'li □nu 'li -hree -ni.

⁶⁻⁷ -Te υ nyre 'li Betelemudῶ 'kwli, -ε -bi 'dῶ a 'kayo a pepe 'yii 'li le, 'ki 'υ 'dagbi -mῶ. Ε nῶ- nu□o, 'υ mu 'li 'wlugba-tebli a 'kayu -bi bu. -ε -bi ti -mu' -kῶ 'yri Mari di 'υ □gblaa -ni, ε nyre 'υ ni, 'ε kῶ 'a γi-heyu. 'Yu a 'mu, ε mῶ nyibeyu □nuῶ, 'ε 'hinhian□a danῖ le, 'ε pia 'li□t 'wlugba-tebli a dedihu 'kwli bu.

Nyisua a lelenyῶ le la blabl'yie□tunyυ, -ε mῶ: 'Aan Wanyῶ kve ni

⁸ 'Tῶ, 'ki blabl'yie□tunyυ ni la 'υ Betelemudῶ □hlon, 'υ □tui la 'waa blabl 'yie.

⁹ Ti nu -do a ti 'yri, -ε -bi Nyisua a lelenyῶ 'hru □nu γi, Nyisua a -nyre 'ε □glaa 'li □nu, 'ε γi wln. Nyisua a -nyre a 'mu, ε kῶ 'a lelenyῶ a 'mu 'huen-, υ nu- pu 'li □nu huannu 'kwli.

¹⁰ Ke- Nyisua a lelenyῶ a 'mu, ε pi □nu γi: «A 'ni 'pie 'li huannu. 'N ya 'a mu □haantitie γi. Ε mῶ dῶdude gbagbu □nuῶ, 'ki 'υ 'aan dako a pepe -mῶ.

¹¹ □Haantitie a 'mu, ε nῶ- bu: Kike a -nyrowῶ -bu

'kwli, 'aan Wanyo kwe ke ni. 'Ki v koo 'neε Betelemudto 'kwli, -ε ko 'kwli bodto Dafidu ko la 'ne- -we. E no- mo Wanyo -mu', Nyisua pu la le, ε di la 'a mu yi ya. Wanyo a 'mu, ε no- mo Kukonyo, -ε koo nyibli a pepe win ki.

12 -Te a di 'a yuyruo nu, ε no- -bu: 'Ba mu 'dwo, ba pa 'li 'wlugba-tebli a 'kayu bu. 'Ki a di 'li 'yupanu bu -yee -ni, v 'muε danu le 'hinhian -ni, v 'mu 'liε 'wlugba-tebli a 'mu, 'waa dedihu 'kwli bu -pia -ni. -E -bi Wanyo a 'mu, ε no- ε ni.»

13 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi Nyisua a lelenyo -huchui -bi εglaa 'li yi-helelenyo -mu' le, 'v pi Nyisua 'nyre le. Ke- v pi:

14 «Nyisua, -ε ni 'li yako 'kwli, ε ko -ti a 'yi'bubua, ko, 'ε yi nyibli -mu', -v ni 'ne-tutu ki kubweenle -nyi, 'ki 'v 'waa nuele a -ta'»

15 Nyisua a lelenyo a 'mu, bu pu 'ki le, -ε -bi v -hon 'v blabl'yieεtunyo a 'mu 'hu, 'v mu 'li yako 'kwli. -Te v -hon 'v εnu 'hu, -ε -bi blabl'yieεtunyo a 'mu, v wen: «Ba mu 'li Betelemudto 'kwli, -a 'mu 'yupanu a 'mu 'ye, -koti Kukonyo lee ne -a mu.»

16 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi v bi 'hru wlon. 'Ti- v 'mu 'li 'yupanu a 'mu, 'a kool' nyre mo mu, 'ε mo εhan-ti, 'ki v yee 'v Mari ko Sosefu ko 'yupanu a 'mu 'huen- bu, 'yupanu a 'mu, 'v 'hinhianεa danu le, 'v pia 'liε 'wlugba-tebli a dedihu 'kwli bu.

17 -Te v 'ye 'yu a 'mu, -ε -bi -ti a pepe -mu', Nyisua a lelenyo lee wen εnu, v na 'a pepe -mo le, 'ki 'v nyibli a pepe ye'.

18 -Te v 'win -ti a 'mu, blabl'yieεtunyo na -mo le, -ε -bi ε keε εnu le.

19 -Ti a pepe a 'mu, ε 'yi Mari -mo -hru, 'ti- 'ε neε εne εwlu kle 'a -ne ti.

20 -Te blabl'yieεtunyo a 'mu, v -me kle, -ε -bi v pi Nyisua 'nyre le, -te ε -nu, 'ε ya εnu 'a lelenyo yi, ko, 'ε nuε, 'v 'ye 'yupanu a 'mu. 'Ti- -tebli a pepe, Nyisua a lelenyo lee εnu, ko 'waa εgbetu, v 'ye, 'a pepe a 'mu, 'ε mo εhan-ti, 'ε mu 'lu -mo.

-Te v εtue la Mari a 'yu -Yusunyre

21 -Nyrōwi ni εblenεblen bu -hi, -ε -bi ti -mu' -ko 'yri v di 'v 'yu a 'mu yi 'bee -ni, ε nyre 'v ni, 'v 'beε yi, εwi yi, -te Moise a tete pi, -ε mo, 'yu 'bu ko -nyrōwi ni εblenεblen, bu 'beε yi, 'v -nyi 'yu a 'mu -Yusunyre, -ε mo 'nyre -mu', Nyisua a lelenyo too la 'a 'dii, -te ε 'ye la 'kwli ni ni.

-Te v gba la -Yusu 'Klisu, 'ki 'li Nyisua a 'kagbu bu

22 -Te -nyrōwi gbi -hi, -ε -bi ti nyre 'v ni, 'ki Sosefu ko Mari 'huen- bu -ha -cōhlon*, -ε diε nu, Nyisua a -cōhlonpinyo* 'muε pi, 'ki 'v Nyisua ye', Mari bu 'sii 'v yi a -ti. E no- mo tete -bi, Nyisua -nyi la 'a winwlon-hanyo* Moise, ti -hi la ti a 'yri la, 'ki 'v 'a -ne

nugba, -ε ɔgbla, 'a yɪ'siile a -ta'. -ε -bɪ ɔ gba 'yu ni, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔa a 'kagbau bu, -ε ni 'lɪ Jrusɛdɪɔ 'kwli, -ε diɔe nu, ɔ 'mɔ 'lɪɔ -ha, ɔ 'mɔɔ Nyɪsɔa -nyi, 'kɪ 'ɔ 'a -kwan a -ta',

23 ɔwɪ yɪ, -tɛ ɔ nu 'a 'ɔɪɪɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔaɪɪɛn 'kwli, -ε mɔ: «'A -nɛ nugba a yɪ-hɛyɪ, -ε mɔ 'yu nyɪbɛyɪ, ɔ diɔe 'nɪ -ha, ɔ 'mɔɔ Nyɪsɔa -nyi.»

24 'Tɪ- ε 'mɔ -hi, -ε -bɪ ɔ pi -cɔhlɔn a 'mɔ ni, Nyɪsɔa a tete -hɔɛ, 'kɪ 'ɔ nugba, -ε ɔgbla a yɪ'siile a -ta'. -cɔhlɔndɔ a 'mɔ, ε mɔ la pale-hungbo ni 'hɔɛn, -ɔ'ɔ-hungboyrɔ ni 'hɔɛn.

-Tɛ Simeɔ hla la -Yusu a -tɪ

25 ε kɔ nyiblo ɔdɔ, 'ɛ 'tɪ 'lɪ Jrusɛdɪɔ 'kwli. 'A 'nyɛ mɔ Simeɔ. Simeɔ a 'mɔ, 'a 'kɔ 'sɪi 'ɔ yɪ, 'ɛ ɔtɪ 'ɔ Nyɪsɔa 'ɔ. Wanyɔ -mɔ', Kɔkɔnyɔ Nyɪsɔa pɔ la lɛ, ε di la ya, ε 'mɔ 'a dakɔ wa, ε nɔ- kɔ 'lɪdidie Simeɔ a 'mɔ, ε yɪ -ple. 'Kɪ Nyɪsɔa a -Hihiu* ni 'ɔɔ ke'.

26 Nyɪsɔa a -Hihiu a 'mɔ, ε lee laɔa ni, -ε mɔ, ε 'yɪ la 'lɪɔ 'lɪ -wɛ bu 'kɔ la, 'bɔ mɔ, 'bɔ 'yɪ Wanyɔ a 'mɔ 'ye.

27 Nyɪsɔa a -Hihiu ni -do a 'mɔ, ε nɔ- kɔ 'kɪ -nuɔ, 'ɛ mu 'lɪ Nyɪsɔa a 'kagbau bu. Bɔ ni kɪ 'ɔ bɔ, -ε -bɪ -Yusu a 'baɪ kɔ 'a 'dii 'hɔɛn-, ɔ nu- -di, 'ɔ ya -Yusu a 'mɔ, dɛ -mɔ', Nyɪsɔa a tete hɛ, ɔ 'mɔɔ nu.

28 Bɔ 'ye 'kɪ ɔnu, -ε -bɪ ε -ha ɔnu 'yu a 'mɔ -jɪ', 'ɛ 'bleɔ kɔa, 'ɛ -nyi Nyɪsɔa 'wio, ε wɛn:

29 «Kɔkɔnyɔ ɔ,

-wɛ 'lɪ -bɔ daa 'kɪ 'lɪ 'mɔ bu ni, ɔbɔ 'kɔ,

'kɪ 'lɪ pɔ a bleeɛ 'kwli, -ε nuɔ, dɛ -mɔ', -pɔ la 'lɪ, ε muu kɛ 'lu -mɔ.

30-31 Wanyɔ -mɔ', -pɔ la lɛ, -di la ya,

'kɪ 'ɔ dakɔ a pepɛ a wɔwa a -ta', 'na 'yie 'ye kɛɛ ni.

32 Wanyɔ a 'mɔ, ε nɔ- mɔ -nyɛ.

ε nɔ- diɔe nu, dakɔ a pepɛ, ɔ 'mɔɔ lɛ yɪ,

-ε mɔ, -mɔ mɔ Nyɪsɔa.

ε diɔe 'nɪ nu -wɛ, -na dakɔ Yisraekɔɛ,

ɔ 'mɔ -tɪ a 'yɪ'ɔbɔba kɔ.»

33 -Tɪ a pepɛ a 'mɔ, Simeɔ -hla, 'kɪ 'ɔ -Yusu a -ta', ε kɛɛ nɛ 'a 'dii kɔ 'a 'baɪ 'hɔɛn- a ɔwɪ lɛ.

34 Simeɔ ni -do a 'mɔ, ε -hɔa Nyɪsɔa 'kɪ, 'kɪ bɔ nuɔ ɔhaandɛ -mɔ. -ε -bɪ kɛ- ε pɪ 'kɪ Mari yɪ: «Nyɪsɔa lee 'nɛ- 'yu -bɔ -tɔtɔ kɪ, -ε diɔe nu, 'kɪ 'lɪ Yisraekɔɛ 'nyi, nyibli -hɔɔhɔɪ, -ɔ diɔe nɔa yɪ bu pɔ, Nyɪsɔa 'mɔ ɔnu wa, kɛɛ, nyibli -mɔ', -ɔ 'ye ni diɔe nɔa yɪ bu ni pɔ, Nyɪsɔa 'mɔ ɔnu -bati lɛ -pɔɔ -ni. 'Yu a 'mɔ, ε nɔ- diɔe nyibli -tɔɔ -ni, -ε mɔ Nyɪsɔa ni -kwan, kɛɛ, nyibli -hɔɔhɔɪ di 'nɪ hɪa, 'kɪ bɔ 'wɪn Nyɪsɔa a 'Yu a 'mɔ 'a win.

35 ε diɔe 'nɪ nu -wɛ, nyibli -hɔɔhɔɪ a -huhli-tɪ -mɔ', ɔ yɪ 'lu -mɔ lɛ -hie, ε 'mɔ pepɛ' bi. -Na 'mumu, 'kla -di -mɔ -wliye 'ya, ε di 'wɪ- -tɛ ɔ 'ye ni pɔ wɛn -mɔ ta-wɔnplɛn 'kwli.» Kɛ- Simeɔ -pɔ.

-Tɛ Nyɪsɔa a winwɔn-hanyɔ Hana hla la -Yusu a -tɪ

36 Ε κῶ νυγβα ἰδὺ -wε. 'A 'nyre mῶ Hana. Ε mῶ Nyɩsua a winwlon-hanyo* ἰνω. 'A 'bai a 'nyre mῶ Fanie. Ε πῖ Aseἰtugba. Ε -wε la 'yi diaki. -Te ε 'tɩε mῶ la nyrayotayu, 'kɩ ε kῶ la 'v nyɩbɩv. Ε kῶἰ hʋen-, v nu 'yɩ nɩ ἰhlon'hʋen, 'tɩ- 'a nyɩbɩv a 'mʋ, 'a -tɩ 'ε -wε.

37 Ε 'yɩ 'kɩ nyɩbɩv -kῶ de, 'ε nɩ 'klo -nɩnɩ, 'ε nu 'yɩ a (84) -wɩ nɩ -hen ἰtu 'v -hen. 'A -nε ti, 'tῶ kῶ 'nyre 'hʋen-, ε 'cibi 'ɩ Nyɩsua a 'kagbau bu nɩ. Nyɩsua a -kʋan, ε nɩ, ε nῶ- mῶ bu ἰci*, kῶ, bu da Nyɩsua.

38 Ε κῶ Simeῶ 'hʋen-, v nyre 'v ti nɩ -do 'yɩ, 'ε -nyi Nyɩsua 'wio, 'kɩ 'v -Yusu a -ta', kῶ, Jrusre a nyibli a pepe -mʋ', -v yɩἰ -ple, 'kɩ Nyɩsua bu wa 'a dakῶ, v nu- ε yɩ -Yusu a -tɩ -lee -nɩ.

-Te Mari kῶ Sosefv 'hʋen-, v ἰhian la -mῶ, 'v mu la 'ɩ Nasaletɩ, v kῶ -Yusu 'hʋen-

39 -Te Mari kῶ Sosefv 'hʋen-, v -wε -tebli a pepe a 'mʋ, Nyɩsua a tete -hʋε, 'a nunuo -mῶ, -ε -bɩ v -mε kle, 'v mu 'ɩ 'waa 'dɩῶ -mʋ', -ε mῶ Nasaletɩ, 'kɩ 'ɩ Galileblugba 'kwli.

40 'Yu a 'mʋ, v -kῶ, ε kui nɩ, kῶ, 'ε nɩ 'kɩ, Nyɩsua 'ε -nyiἰe ἰtῶ. Nyibli a pepe yɩἰ 'nɩ 'ye, -ε mῶ, Nyɩsua nʋε ἰnε nɩ.

-Te -Yusu mu la 'ɩ Nyɩsua a 'kagbau bu, ε kῶ tetetῶnyv 'hʋen-, 'v pv la toto, 'kɩ 'v Nyɩsua a -ta'

41 'A -nε 'yɩv, -Yusu a 'dii kῶ 'a 'bai 'hʋen-, v mi la 'ɩ

Jrusredɩῶ 'kwli, le'mimle, -ε mῶ Pakɩ a -tɩ.

42 -Te -Yusu kῶ la 'yɩ nɩ -pu ἰtu 'v 'hʋen, ε nῶ- mῶ 'a yɩ-hede, 'kɩ bu mu le'mimledv a 'mʋ kɩ, ε kῶ 'a 'dii kῶ 'a 'bai 'hʋen-, ἰwɩ yɩ, -te v nɩἰe le.

43 -Te le'mimle -wε 'ɩ, -ε -bɩ -Yusu a 'dii kῶ 'a 'bai 'hʋen-, v ἰhian -mῶ, 'v mi 'ɩ 'waa 'dɩῶ 'kwli. Kee, -Yusu -mῶ -bɩ, ε 'yɩ -mu. 'Kɩ ε 'tɩε nɩ 'ɩ Jrusredɩῶ 'kwli. 'A 'bai kῶ 'a 'dii 'hʋen-, v 'yɩ 'vἰv ἰdedede 'hʋɩ -yɩ.

44 'Waa ἰwlv daa ἰnε, -Yusu kῶ 'hrunanyv -bɩ 'hʋen-, nu- mi. Bu na -nyrῶwῶ 'mumu a 'hru, -ε -bɩ v -tʋa 'a leἰmʋmʋῶ, 'kɩ 'ɩ 'waa 'dʋkʋε kῶ 'waa yiyinyibli 'nyɩ.

45 -Te v 'yɩ 'kɩἰ 'ye, -ε -bɩ v -mε kle, 'v mu 'ɩ Jrusredɩῶ 'kwli, v 'mʋἰv 'yie le ἰmʋῶ -nɩ, kee, v 'yɩἰ 'ye.

46 -Nyrῶwɩ nɩ ta a -nyrῶwῶ 'kwli, -ε -bɩ v 'yeἰe nɩ, 'kɩ 'ɩ Nyɩsua a 'kagbau bu, 'ε nɩ bu, 'kɩ 'ɩ -Juukʋε* a tetetῶnyv 'nyɩ, 'ε πῖ ἰnv nʋa yɩ bu, 'ε yɩ ἰnv le 'beti -nɩ -wε.

47 'Yu bu di 'mʋ le nɩ, bu di ἰtῶdv a 'mʋ kῶ, kῶ, bu di 'waa le'beti-tebli a kle-hɩhɩale nu, ε kee nyibli -mʋ', -v nɩ -tuo kɩ a ἰwlv le.

48 -Te 'a 'dʋkʋε 'yeἰe, -ε -bɩ ε kee ἰnv le, -ε -bɩ 'a 'dii wen: «De kῶ -mῶ nu 'a nunuo le 'ɩ, ἰnɩ pv 'ɩ -a mʋ huannv 'kwli? -Na 'bai kῶ 'mʋ 'hʋen-, ἰwɩlekeele 'kwli -a ἰmʋε 'ɩ -mʋ le.»

49 -ε -bɩ ε ἰtu ἰnv ἰwῶn, ε wen: «De- kῶ -tɩ 'a ἰmʋε 'mʋ le 'ɩ? ἰBɩ a 'yɩ 'a yiyie -kῶ,

-ε μο, 'kɪ 'n di 'nɛ- 'na 'Bai Nyɪsua a 'kagbau bu nɪ?»

⁵⁰ Kεε, -tɪ a 'mʊ, ε hɛ ɔnu yɪ, ʊ 'nɪ -yru ɔ hɪ lɛ.

⁵¹ -Tɛ ε -hi, -ε -bɪ -Yusu kɔ ɔnu 'hʊɛn-, ʊ -mɛ kle, 'ʊ mu 'lɪ Nasaletɪ, -ε μο 'waa 'dɪɔ. Ε ɔtui 'ʊ ɔnu nɪ 'a nɛ ti. -Tɛblɪ a pɛpɛ a 'mʊ, -ε mu 'lu -mɔ, ε 'yɪ 'a 'dii -mɔ -hru. 'A pɛpɛ nɪ 'lɪ 'a ɔwɔb kɪ.

⁵² -Yusu kui la nɪ, kɔ, 'a ɔtɔ 'ε yɪ la kle -bii -nɪ, Nyɪsua kɔ nyibli 'hʊɛn-, 'ʊ nuɛ la ɔa diaktɪ.

3

-Tɛ Saan Batisɪ hɛ la Nyɪsua a -tɪ, kɔ, -tɛ ε pɪ la nyibli 'nie 'lu lɛ

(Matie 3.1-12; Makɪ 1.1-8; Saan 1.19-28)

¹⁻² -Tɛ 'yɪ gbi -hi, -ε -bɪ Saan, -ε μο Sakali a 'yʊ, 'kɪ ε 'tɪɛ nɪ 'lɪ -tɪtɛ -mʊ', nyibli 'yɪ 'lɪ 'tɪ, Nyɪsua 'ε da ɔa, ε wen: «Lee 'na -tɪ nyibli.» Tɪ a 'mʊ 'yɪ, Romakʊɛ a 'kɪn gbagbu Tibɛlɪ, -tɛ ε bi la gbata kɪ, 'a 'yɪ nɪ -pu ɔtu 'ʊ ɔhun a 'yɪv ɔnɔ. Pʊsɪ Pilatɪ, ε nɔ- mɔ Sudeblɔgba a -gʊɔnɔma. Helɔdɪ, ε nɔ- kɔɔ Galileblɔgba win kɪ. 'A 'diayɪ Filipʊ, ε nɔ- kɔɔ Yituleblɔgba win kɪ, kɔ Trakonitɪblɔgba 'hʊɛn-. Lisaniastɪ, ε nɔ- kɔɔ Abilenɪblɔgba win kɪ. Hanɪ kɔ Kaifʊ 'hʊɛn-, ʊ nu- mɔ Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyʊ* a nyibli gbagbu.

³ -ε -bɪ Saan a 'mʊ, ε bi 'hru wɔn, 'ε mu 'lɪ 'nie -mʊ', ʊ dɛɛ Sudɛn wien, 'ε -tʊa 'blɔgbakɪbɪa -mʊ', -ε nɪ 'ʊ 'nie wien a kɪnɪna. 'Bʊ yɪ nɪ

'plɛ, 'ε 'yɛɛ 'lɪ win, 'ε yɪ nyibli -lee -nɪ, ε wen: «Ba yru ɔ, 'kɪ 'lɪ 'aan ɔwɔlɪ kɪ, -ε μο, a nɪ yɪnyre-tɛblɪ, 'kɪ 'ʊ Nyɪsua ye'. Ba hie 'ʊ yɪnyre-tɛblɪ a 'mʊ bu, ba -nyɪ 'aan 'kɔ a pɛpɛ Nyɪsua, Nyɪsua 'mʊ 'aan yɪnyre-tɛblɪ 'wɔwɔla -nɪ, 'mʊ 'a mʊ 'nie 'lu pʊ.»

⁴ -Tɛ Saan yɪ -tɪ a 'mʊ nɪ hɛ, -ε -bɪ -tɪ -mʊ', Nyɪsua a winwɔn-hanyɔ Esai 'crɪ la, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔacrɪɛn 'kwɪlɪ, tɪ ɔdʊ -hi la a tɪ 'yɪ, ε nyre 'ʊ nɪ. -Tɪ a 'mʊ, ε nɔ- -bʊ: «Nyɪsua wen 'nɪ:

Nyiblo ɔdʊ, -tɛ -mʊ', 'dʊ bii 'lɪ yɪ,

'kɪ ε di 'lɪ 'tɪ.

'Bʊ mɔ, 'bʊ yɪ nɪ hɛ, ε di 'yaa 'lɪ win,

ε 'mʊ lɛ pʊ:

'Hru -bʊ, Kʊkɔnyɔ di na,

ba 'sii ɔnɛ yɪ,

'tɪ- Kʊkɔnyɔ a 'mʊ, ε 'mʊ di.

ε 'wɪ yɪ, 'aan 'kɔ bu 'sii 'ʊ yɪ,

-ε di ɔe nu, a 'mʊ -mɔ -wɛ,

'tɪ- Kʊkɔnyɔ 'mʊ di.

⁵ Ba ka 'nɪhannɪ a pɛpɛ,

kɔ, ba wa dʊgbɪ a pɛpɛ,

-ε di ɔe nu, 'hrii 'mʊ kɪ bu -wɛɛn -nɪ.

'Hrii -mʊ', -ʊ 'yɪ 'lɪ yɪ blɛ -nyraa -nɪ,

ba 'sii ɔnu yɪ -wɛ,

'a dɛ -mʊ', -ʊ nyre yɪ, ba ɔhrentɪ ɔnu.

⁶ -ε -bɪ Wanyɔ -mʊ', Nyɪsua di ya,

nyibli a pɛpɛ di ɔe 'nɪ 'ye.»

⁷ Nyibli -hʊɔhʊ, ʊ nu- mi 'lɪ Saan -mɔ, -ε di ɔe nu, ε 'mʊ ɔnu 'nie 'lu pʊ. Kε- ε pɪ nyibli a 'mʊ yɪ, ε wen: «'A mʊ -mʊ', a kɛɛ nyibli, 'aan nunukɔ 'ε nyre yɪ, -wen hro. Nyɪsua a yɪv 'tɛ kwɛ 'a mʊ

ni. A 'ni 'pυυ 'li le, -ε mo, a -we 'li ba 'gba□a ye' ci ni.

8 'Ti- 'mu 'a mu 'nie 'lu pu, ba nu □haan-tebli, υ 'mu□υ 'ye, -ε mo, a hie 'υ de 'kuku, a ni bu, 'a -nyi 'aan di□nu Nyisua. A 'ni 'pυυ 'li le, -ε mo, a mo -aan 'bai gbagbu Abrahamυ a 'yonu □ni□, 'a -ti, Nyisua 'yi 'li□i 'li -we bu puυ ne 'a mu yru le. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mo, Nyisua -we 'li bu nu□o ni, 'hi -bu, bu -he Abrahamυ a 'yonu ni.

9 U -we -mo, 'ki bu nu 'duwe, bu hla 'a -ne tugbe □du, -ε 'ye ni tu 'kui, υ 'mu□υ 'to pu. E □hen 'nyre, -ε mo, Nyisua -we -mo, 'ki bu puυ nyibli -mu', -υ 'ye ni □tuu 'b□υ 'υ -bati le.»

10 Ke- nyibli -mu', -υ ni -tuo ki, υ pi, 'υ yi□i 'beti -ni: «De a 'di -bi -a di nu 'li?»

11 -E -bi ε □tu □nu □won, ε wen: «Nyiblo 'bu ni 'υ, 'bu ko wlawli ni 'hwen, bu -ha 'li wlawlu ni -do, bu -nyi□e nyiblo -mu', -ε 'yi 'a de -ko. Nyiblo 'bu ni 'υ, 'bu ko didide, bu -nyi 'a 'bi -mu', -ε 'yi 'a de -ko.»

12 E ko 'blwli'tinyu, 'υ mu 'li□i -mo -we, -ε di□e nu, ε 'mu □nu 'nie 'lu pu, υ wen: «T□onyo, de a 'di -bi -a di nu 'li?»

13 -E -bi ε □tu □nu □won, ε wen: «-Tie -mu', Romakue a naanyu pu le, nyibli bu 'pee -ni, a 'ni 'pυυ 'υ□υ de 'lu. 'A -tee, no- ba 'ti.»

14 'Seyo mu 'li□i -mo -we, υ wen: «-Aan 'mumu, de- -a di nu 'li?» -E -bi ε □tu □nu □won, ε wen: «A 'ni 'nuo 'li 'kli, a 'ni 'haa 'li nyibli 'wli

□jre. A 'ni 'pυυ 'li nyibli hu kle, 'ki 'υ de -mu', υ 'yi -nu a -ta', -ε di□e nu, υ 'mu 'a mu 'wli -nyi a -ti. 'Aan 'pεewli nu 'a mu -tee. A 'ni 'pυυ 'li□i 'yiyriwli □du ki.»

15 Nyibli a pepe, υ ni 'υ -pleele'. U nu- -mo -bi, υ wen 'ni, -bakle, Saan, no- mo Wanyo -mu', Nyisua pu la le, ε di la ya, 'ki 'υ dako a wowa a -ta'.

16 Ke- Saan pi □nu yi, ε wen: «'Mo -bu, 'nie, ε no- 'n pi 'a mu 'lu le. Kee, nyiblo -bi di 'ni di. No- di 'υ 'mu ke' kve. No- di 'kli ki ni, ε 'mu 'υ 'mu -hi, 'ki 'li Nyisua a 'nyre 'kwli. 'Mo -bu, 'n 'yi nyiblo □du 'pa-, 'ki □bu di□e -hee -ni, 'ki 'υ 'a -ne -kuande □du a -ta'. Nyiblo a 'mu, -ε di di, Nyisua a -Hihiu*, ko na -bu, -ε yi wlu, ε no- ε di 'a mu -nyi.

17 Nyiblo a 'mu, ε di 'wi- -kubule□hlonnyo yi, -ε 'ble -nmahen kua, ε di nu, ε 'mu -kubu le □hlon, 'bu □hlon -kubu a 'mu le, ε 'mu□υ bu □tu, ε 'mu 'a □tutui 'to pu, 'ki 'li na -mu', -ε 'ye ni jre 'nyi.»

18 □To a gblegble a 'mu, Saan pi, ε no- ko 'kwli ε nee 'li, 'ε pi nyibli Nyisua a □haantitie.

19 Kee, -ε -bi -gulunuma Helodi, ε no- Saan -kii la ni, -ε nu□o, Helodi a 'mu, ε no- -ha la 'a 'diayi nugba -ji', ko, 'ε nu la yinyre-tebli -huohu -bi.

20 -Te Saan -kii la□a, -ε -bi Helodi a 'mu, ε nu la yinyrede -bi de. E no- mo bu pu la Saan a 'mu □i'.

Saan, ε nɔ- pu la -Yusu
'nie 'lu
(Matie 3.13-17; Makı 1.9-11)

²¹ -Te υ 'tε 'yεε la Saan
□ji' ni pi, 'ti- Saan 'mu nyibli
a pepe 'nie 'lu ε pu, -ε -bi
-Yusu nyre 'b ni, Saan 'ε
pu□υ 'nie 'lu, -Yusu 'ε -tua
Nyısva a dıda. ε ni 'lı
Nyısva a dıda 'kwli, yako 'ε
-ki wlon,

²² Nyısva a -Hihıu* 'ε □tu
'b□υ 'lu, □wi yi, -te -hungbe
'ye ni □tu 'b□υ 'lu, 'ti- 'b 'win
Nyısva a win, 'ε -hon 'lı yako
'kwli, 'ε pi ε: «-Mɔ mɔ 'na
'Yu ni -do, 'n nuε -ni -teε.
-Nie 'mu dɔdu.»

-Yusu a 'bainu
(Matie 1.1-17)

²³⁻³⁸ De a 'mu bu -hi, -ε -bi
-Yusu □tu -kvan -wlu. Ti a
'mu 'yri, ε -we 'lı bu kɔ la
'yri a (30) -wlv □tu 'b -pu ni.
Nyibli a □wlı wen 'ni, Sosefu
-mɔ 'a 'bai. Sosefu a 'mu, 'a
'bainu a 'nyre, nɔ- -bu:

Nyısva, ε nɔ- nu Adamu,
Adamu 'ε kɔ Seti,
Seti 'ε kɔ Henɔsi,
Henɔsi 'ε kɔ Kaina,
Kaina 'ε kɔ Maleleeli,
Maleleeli 'ε kɔ Saledu,
Saledu 'ε kɔ Henɔki,
Henɔki 'ε kɔ Matusala,
Matusala 'ε kɔ Lameki,
Lameki 'ε kɔ Noe,
Noe 'ε kɔ Semu,
Semu 'ε kɔ Afasadı,
Afasadı 'ε kɔ Kainamu,
Kainamu 'ε kɔ Sala,
Sala 'ε kɔ Ebeli,
Ebeli 'ε kɔ Faleki,
Faleki 'ε kɔ Yrago,
Yrago 'ε kɔ Seluku,
Seluku 'ε kɔ Nako,
Nako 'ε kɔ Tala,

Tala 'ε kɔ Abrahamu,
Abrahamu 'ε kɔ Yisaki,
Yisaki 'ε kɔ Sakɔbu,
Sakɔbu 'ε kɔ Juda,
Juda 'ε kɔ Falestı,
Falestı 'ε kɔ Esromu,
Esromu 'ε kɔ Ani,
Ani 'ε kɔ Adıme,
Adıme 'ε kɔ Aminada,
Aminada 'ε kɔ Naaso,
Naaso 'ε kɔ Sala,
Sala 'ε kɔ Bvası,
Bvası 'ε kɔ Jobedu,
Jobedu 'ε kɔ Yisai,
Yisai 'ε kɔ Dafıdı,
Dafıdı 'ε kɔ Nata,
Nata 'ε kɔ Matata,
Matata 'ε kɔ Mena,
Mena 'ε kɔ Melea,
Melea 'ε kɔ Eliakımu,
Eliakımu 'ε kɔ Sonamu,
Sonamu 'ε kɔ Sosefu,
Sosefu 'ε kɔ Suda,
Suda 'ε kɔ Simeɔ,
Simeɔ 'ε kɔ Lefi,
Lefi 'ε kɔ Matatı,
Matatı 'ε kɔ Solımu,
Solımu 'ε kɔ Eliese,
Eliese 'ε kɔ Jesu,
Jesu 'ε kɔ Eli,
Eli 'ε kɔ Elımadamu,
Elımadamu 'ε kɔ Kosamu,
Kosamu 'ε kɔ Adi,
Adi 'ε kɔ Melıki,
Melıki 'ε kɔ Neli,
Neli 'ε kɔ Salatieli,
Salatieli 'ε kɔ Solobabelı,
Solobabelı 'ε kɔ Yresa,
Yresa 'ε kɔ Soana,
Soana 'ε kɔ Soda,
Soda 'ε kɔ Soseki,
Soseki 'ε kɔ Semıε,
Semıε 'ε kɔ Matatıası,
Matatıası 'ε kɔ Maatı,
Maatı 'ε kɔ Nagai,
Nagai 'ε kɔ Esri,
Esri 'ε kɔ Nahomu,
Nahomu 'ε kɔ Amɔsi,
Amɔsi 'ε kɔ Matatıası,

Matatiast 'ε kɔ Sosefu,
 Sosefu 'ε kɔ Sanai,
 Sanai 'ε kɔ Meliki,
 Meliki 'ε kɔ Lefi,
 Lefi 'ε kɔ Matati,
 Matati 'ε kɔ Heli,
 Heli 'ε kɔ Sosefu,
 -ε -bi nyibli a □wli wen
 'ni, Sosefu, ε nɔ- kɔ
 -Yusu.

4

-Te 'kuo -hwin* a nyiblo
 gbagbu □tee la 'v -Yusu le
 (Matie 4.1-11; Makɪ 1.12-
 13)

1 Nyɪsua a -Hihiu* kɔɔ
 -Yusu win ki pepe. -Yusu a
 'mu, ε nɔ- -hɔn 'li 'nie -mu',
 -ε mɔ Suden wien, Nyɪsua a
 -Hihiu a 'mu, 'ε gba 'li□i -te
 -mu', nyiblo □du 'yi 'li 'ti.

2 -ε -bi 'kuo -hwin* a nyiblo
 gbagbu, ke- ε pi, 'ε yi 'v -Yusu
 le □tee -ni, -ε di□e nu, ε 'mu
 -ti 'wla, 'ki 'v 'a 'Bai Nyɪsua
 ye', 'ε □tee 'v□v le, 'ki 'li
 -nyrɔwi a -wli ni 'hwen 'kwli.
 'Ki 'li -nyrɔwi a 'mu 'kwli,
 -Yusu □ci* ni. -Te ε -hi, -ε -bi
 'kanu -tva la 'a nunuo.

3 -ε -bi 'kuo -hwin a nyiblo
 gbagbu wen: «'Bu mɔ, □ni
 mɔ Nyɪsua a 'Yu, lee 'hiɔ -bu,
 bu -he 'fɔɔ.»

4 -ε -bi -Yusu □tu□o □wɔn,
 ε wen: «D 'cri□i ni, 'ki 'li
 Nyɪsuacriɛn 'kwli, -ε mɔ, ε
 'yi didide ni -do 'pa-, ε 'ni
 -nu□o li□i, -tonyiblo 'ni -ni□i
 'klɔ.»

5 -Te ε -hi, -ε -bi 'ki 'kuo
 -hwin a nyiblo gbagbu gba 'li
 -Yusu dugba □du 'lu, ti ni -do
 a ti 'yri, 'ε tɔɔ □ne -tutu ki a
 'blugbi a pepe,

6 ε wen: «'Blugbi -bu, 'a
 'klɪ, kɔ 'a -ti a 'yi'buɔɔ, 'n di
 -mɔ□ɔ 'ni -nyi. 'A pepe a 'mu,
 v -nyi 'mɔ□ɔ ni. 'Na 'mumu,
 nyiblo, 'n -hwe, ε nɔ- 'n di□e
 -nyi -we.

7 'A -ti, 'bu mɔ, □ni bla 'mu
 kwli yi bu, 'ki 'v 'na 'v□tuule
 a -ta', -mɔ di 'a pepe a 'mu
 kɔ.»

8 -ε -bi -Yusu □tu□o □wɔn,
 ε wen: «D 'cri□i ni, 'ki
 'li Nyɪsuacriɛn 'kwli, -ε mɔ:
 -Na Kukonyɔ Nyɪsua ni -do,
 ε nɔ- bleɛ yi, -bu bla kwli bu,
 'ki 'v 'a 'v□tuule a -ta', nɔ-
 bleɛ -ti a 'yi'buale yi.»

9 De a 'mu, -te ε -hi, -ε -bi
 'kuo -hwin a nyiblo gbagbu
 gba 'li□i Jrusredɔ 'kwli, 'ε
 'yaa 'li□i Nyɪsua a 'kagbau
 ki, ε wen: «'Bu mɔ, □ni mɔ
 Nyɪsua a 'Yu, -ε -bi -bu □pluu
 'li □hlɔn,

10 -ε nu□o, v 'cri□i ni, -ε
 mɔ:
 -Na -ti, Nyɪsua kɔ bu lee ne
 'a lelenyu,

v 'mu -mu 'yie □tu,
 11 v 'mu -mu klɔ, -ε di□e nu,
 -na bu 'ni □ha 'hiɔ yi □gbe.»

12 -ε -bi -Yusu □tu□o □wɔn,
 ε wen: «D 'cri□i ni -we, 'ki
 'li Nyɪsuacriɛn 'kwli, -ε mɔ:
 □Yi yi -bleɛ -ni, -bu □tee 'v
 -na Kukonyɔ Nyɪsua le.»

13 -Te 'kuo -hwin a nyi-
 blo gbagbu -we 'ki -Yusu a
 le□teele -mɔ, 'ki 'li 'kabi a
 gblegble 'kwli, -ε -bi ε -ha□a
 me le, 'ε mu 'v ti le -ple mɔ,
 -ε kɔ 'yri ε di 'v□v le □tee mɔ
 -dii -ni de.

-Te -Yusu □tu la 'a -kvan
 -wlu, 'ki 'li Galileblugba 'kwli
 (Matie 4.12-17; Makɪ 1.14-
 15)

14 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi -Yusu [hian -mo, 'e mu 'li Galilebugba 'kwli. Nyisua a -Hihiu*, 'e koo [ne win ki pepe, 'e -nyi[e 'kli. 'A 'nyre 'heen la 'blugba a pepe ki bu, 15 'e tve Nyisua a -ti, 'ki 'li Nyisua a 'kayo be, nyibli a pepe 'u 'bve Nyisua a -ti 'yi.

Nasaleti a nyibli 'yi la -Yusu [wlv yi -kuo -ni
(Matie 13.53-58; Maki 6.1-6)

16 -Nyrɔwɔ [du, 'ki -Yusu mu 'li Nasaleti, -e mo 'dɔ -ko 'kwli e kuu 'li. -Wuwle-nyrɔwɔ*, 'e pa 'li Nyisua a 'kayu bu, [wi yi, -te e ni[e le, 'e 'du ye', -e di[e nu, e 'mu Nyisuaerien -hre,

17 'u -nyi[e 'erien -mu', Nyisua a winwlon-hanyɔ Esai 'cri la, 'e kla[a yi, 'e ye 'erienkutɔ -mu' ki, e [mve wen le. 'Crienkutɔ a 'mu, 'a win, e no- bu:

18 «Nyisua a -Hihiu*, e no- ni 'u 'mu ke', Nyisua 'e -ha 'li 'mu, 'ki [bu pu 'a [haantitie nyibli -mu',

-u ni nyai le, Nyisua 'e lee 'mu, 'ki [bu lee [koyo,

-e mo, e di [nu 'ni [gble. [Bu lee 'yii'donyu, -e mo, e di[e 'ni nu, u 'mu le yru.

[Bu lee nyibli -mu', u [tui [hɔben,

-e mo, e di [nu 'ni [gble -we. 19 [Bu lee 'waa pepe, -e mo, ti nyre 'u ni,

-e ko 'yri Kukonyɔ di 'u [nu[ɔ -tɔɔ -ni, -e mo, e nve [nu ni.»

20 -Te -Yusu -we -mo, -e -bi e 'pla 'erien a 'mu ni, 'e -nyi[e Nyisua a 'kayu a -kuannunyo, 'e ni bu. Nyibli a pepe, -u ni 'li Nyisua a 'kayu bu, u 'wlaa [ne 'yii -mo.

21 -E -bi ke- e pi [nu yi de, e wen: «'Crienkutɔ -mu', 'n -hre wen, a 'win wen, -ti -bu, e hle, kike -bu, 'ki e muu ke 'u 'lu -mo.»

22 Nyibli a pepe, -u ni 'u, u wen 'ni: «E yi 'ni 'ple -te.» E kee [nu [wli le, 'ki 'u yɔwin, e pi a -ta', u wen: «[Bi nyiblo -bu, e 'yi Sosefu a 'yu 'pa-?»

23 -E -bi -Yusu wen: «'N yi[e ni, -e mo, a di pu 'mu 'ledu -bu yi, -e mo: -Dotɔ, pia -dɔnu, a 'mu 'mu ye pu de: [Wileke-e-tebli a pepe -mu', -nuu 'li Kapenaɔdɔ 'kwli, -a 'win 'a -ti ni. U ni -do a 'mu, nuu 'ne[e -dɔnu a 'dɔ 'kwli -we.»

24 E wen 'ni de: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, e 'yi Nyisua a winwlon-hanyɔ* [du -ko, u kuo [wlv yi, 'ki 'li 'a dɔnu a 'dɔ 'kwli.

25 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni de, [wileke-e-tebli -mu', Nyisua a winwlon-hanyɔ Eli ni la, bu bi 'li 'a mu 'kwli, ti -ko 'yri 'nu 'kee la didie, 'e gba 'yri ni ta ne [hɔnpu ni [hlon'hɔben, ko, -te 'kanu yi la le di, 'ki 'ne- -tutu ki. Ti a 'mu 'yri, -tugbanugbi -hu la 'ne- Yisraeku a 'blugba 'kwli ni, 'u -hɔe la -hele.

26 Kee, e 'yi la nyiblo [du -ko, Nyisua bu lee la 'li Eli -mo, 'bu 'yi la -tugbanugba ni -do -mu', -e 'yi Yisraekueyruwlv 'pa-. 'Ki

ε 'ti la 'li hiapɔdakɔ -bi 'nyi, 'ki 'li Saletadɔ 'kwli, -ε 'mve Sidɔdɔ yre, Eli a 'mu 'ε -heε la□a, 'ki 'li □wilekeεde 'kwli, -ε nu□o, -tɔgbanɔgba a 'mu, ε kuo la Nyɔsua □wlv yɪ.

27 Kɔε 'v□v -mɔ bu de, Nyɔsua a winwlon-hanyɔ Elise a ti 'yri, □hrannunyɔ -hɔv la 'nε- Yisraekvε a 'blɔgba 'kwli ni. Kεε, Elise a 'mu, ε 'yɪ la 'li□ɪ 'li -wε, bu -wεε la nyiblo □dv a 'kvε, 'bu 'yɪ nyiblo -bu, -ε mɔ Naama, -ε 'yɪ Yisraekveyu 'pa-, -ε kɔ 'li Siliblvɔgba 'kwli. Ε nɔ- kɔ 'kvε ε -wεε la -ni, -ε nu□o, ε kuo la Nyɔsua □wlv yɪ.»

28 Nyibli a pεpe a 'mu, -v ni 'li Nyɔsua a 'kayu bu, -tε v 'wɪn -ti a 'mu, -Yusu -hla, -ε -bi v bi yrv' lε,

29 'v 'du ye' lε, 'v klɔ□o, 'v □tɔ□ nε 'dɔ, 'v gba 'li□ɪ dɔgba -mu', -ε kɔ 'lu 'waa 'dɔ ni 'li, -ε di□e nu, v 'mu 'li□ɪ yɪ 'nyraa -ni, ε 'mu □hlɔn bi, ε 'mu 'ku.

30 Kεε, 'ki ε naa 'li □nv 'nyi, 'ε -mu.

-Tε -Yusu bla la 'ku -hvan* lε
(Makɪ 1.21-28)

31 -Tε dε a 'mu, ε -hi, -ε -bi 'ki -Yusu mu 'li 'dɔ -mu' 'kwli, -ε kɔ 'nyre mɔ Kapenaɔ, 'ki 'li Galileblɔgba 'kwli. -Tε -juukvε* a -wuwle-nyrɔwɔ* nyre 'v, -ε -bi 'ki ε mu 'li Nyɔsua a 'kayu bu,

32 'ε bi 'v yɔ', 'ε -tva nyibli Nyɔsua a -ti a tɔlε. Nyibli -mu', -v ni 'v, ε mɔ 'waa □wilekeεde, 'ki -Yusu bu di tɔlε lε nu, -ε nu□o, 'ki 'li

Nyɔsua a 'klɪ 'kwli, 'ki ε tve 'li.

33 Ε kɔ nyibehɪan □dv. Ε nɔ- 'ku -hvan ni 'v ke'. 'Kɪ 'li Nyɔsua a 'kayu ni -do a 'mu bu, ε 'yεε 'li win, 'ε pɪ lε:

34 «Nasaletɪ a -Yusu, -ha -a mu mε lε, □ni 'bie 'li -aan -ti 'nyi. -Di ni, □mu -a mu bu -wε. 'N yɪ□e ni, nyiblo a 'dɪ -bi -pa 'mu. -Mɔ mɔ Nyɔsua a 'Yu, -mɔ ε lee 'nε-.»

35 Bu pv 'ki lε, -ε -bi -Yusu □maa 'ku -hvan a 'mu 'yɪ, ε wen: «Ma wien, 'ti-, -hɔn 'v nyiblo -bu ke'!» Ε nɔ- mɔ 'ku -hvan a 'mu bu -hli nyiblo a 'mu bu, 'ki 'v nyibli a pεpe ye', 'ti- 'ε -hɔn 'v□v ke', 'ε -mu, kεε, ε 'yɪ□ɪ dε -hvan □dv -mɔ -nu.

36 Nyibli a pεpe -mu', -v ni 'v, ε mɔ 'waa □wilekeεde. Kε- v pɪ, 'v ye' lε 'pɔple -ni, v wen: «Dε a 'mu, ε mɔ dε □nɔ. Nyiblo -bu, 'a pɔpɔwin ni 'klɪ kɪ dɪakɪ, 'ti-, 'ε kɔɔ 'kuo -hɔn win kɪ. 'Bu pv lε, 'ku -hvan bu -hɔn 'v nyiblo ke', 'ki 'li Nyɔsua a 'nyre 'kwli, ε -hven 'v□v ke'.»

37 Dε a 'mu, 'a -ti, -Yusu a 'nyre 'ε 'heεn bu, 'ki 'li 'blɔgba a pεpe a 'mu 'kwli.

-Tε -Yusu -wεε la kɪklanyibli -hvɔhɔɪ a 'kvε

(Matie 8.14-17; Makɪ 1.29-34)

38 -Tε -Yusu -hɔn 'li Nyɔsua a 'kayu bu, -ε -bi 'ki ε mu 'li Simɔ (Pielɪ) a -tε. 'Kɪ 'li 'kayu a 'mu bu, 'ki ε yεε 'li Simɔ a 'mu 'a 'dɔɔ bu, 'a 'hɔɪ 'ε yɪ hren dɪakɪ. Ε nɔ- nu□o, nyibli a pεpe -mu', -v ni 'v, 'v nyεε -Yusu lε, bu nu□o,

nugba a 'mu, 'a 'huɪ bu 'kee -ni.

³⁹ Ε nɔ- mɔ -Yusu bu ɲjriɲe 'lu bu, bu ɲmɔma 'huɪ hinhren a 'mu 'yi le, 'ε yiɲi -lee -ni, 'ki bu hlɔɔ nugba a 'mu -mɔ le. Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi 'a 'huɪ 'kee ni, 'ε 'du ye', 'ε pi 'waa didide.

⁴⁰ -Te 'yru -we 'li yakɔ 'kwli le, -te -wuwle-nyrɔwɔ* -we 'li, -ε -bi nyibli a pepe -mu', -v kɔ nyibli, 'kuε a gblegble ni, v nu- gba 'li 'waa nyibli a 'mu -Yusu -mɔ, 'ε pu 'waa dodoyo dabuɪ 'lu ble, 'ε nuɲo, 'waa 'kuε 'ε -we,

⁴¹ 'kuo -huɪn* 'v -hɔn 'v 'huɪhrennyibli -huɔhuɪ ke' le, 'v 'yεε 'li win, 'v pi le: «Mɔ mɔ Nyɪsua a 'Yu!» Kee -Yusu ɲmaa ɲnu 'yi, 'ε lee ɲnu, -ε mɔ, v 'ni 'hlaa 'li -ti a 'mu, -ε nuɲo, 'kuo -huɪn a 'mu, v yiɲe ni, -ε mɔ, -Yusu, ε nɔ- mɔ Wanyɔ -mu', Nyɪsua pu la le, ε di la 'a dakɔ yi ya.

-Te -Yusu hle la Nyɪsua a -ti, 'ki 'li -Juukve a 'blugba 'kwli*

(Maki 1.35-39)

⁴² -Te -nyre -nyε, -ε -bi -Yusu 'du ye', 'ε mu 'li -tite -mu', 'du bii 'v yi, nyibli a ɲju a gblegble 'v muɲo 'yie le ɲmɔɔ mɔ. -Te v yeɲε ki, -ε -bi v -hve bu kaɲa yi, v wen: «ɲNi 'hɔɔn mɔ -a mu 'huɪ.»

⁴³ Ke- ε nɔ- mɔ -bi, ε pi ɲnu yi, ε wen: «ɲHaantitie -mu', -ε hleɲε, -te -mu', Nyɪsua ni nyibli a win a kɪkɔle, 'n kɔ ɲbu puɲv 'du -bi a nyibli. Ε nɔ- kɔ -ti Nyɪsua 'ε lee 'ne- 'mu -tutu ki,»

⁴⁴ -Yusu 'ε bi -Juukve a 'blugbi a pepe -mu' ki, 'ε ne Nyɪsua a 'kayo ble, 'ε ne Nyɪsua a -ti -mɔ le.

5

*-Te -Yusu da la 'a yi-he-nagbopv**

(Matie 4.18-22; Maki 1.16-20)

¹ -Nyrɔwɔ ɲdu, -Yusu ni la 'li Galileblugba a 'yru wien, nyibli -huɔhuɪ 'v ɲgbee la 'vɲv 'huɪ, -ε diɲe nu, v 'mu Nyɪsua a -ti 'win.

² 'Ki ε ni 'ki 'v bu, -ε -bi ε 'ye 'blagbi ni 'hven, 'v ni 'v 'nie wien. 'Blagbi a 'mu 'kwli, 'ki 'pupanyibli -hɔn 'li -wlu, 'v yre la 'waa -tati le.

³ 'Blagbi a 'mu, nɔ- kɔ 'yεε -bi -Yusu 'ya 'li 'kwli, nyibli a -huɔhu-ti. 'Blagbi a 'mu, Simɔ -kɔɲɔ, -Yusu 'ε lee ɲne, 'ki bu 'yɪya 'li 'nie ki bu de gbe. -Te v 'yɪya 'li 'nie ki bu, -ε -bi ε ni bu, 'ε -tua nyibli a 'mu Nyɪsua a -ti a tɔle.

⁴ -Te ε -we nyibli a tɔle -mɔ, -ε -bi ε lee Simɔ ni, ε wen: «Bli, -ba mu 'v 'wlo ki, -kɔ -na 'bio 'hven-, ba pu 'aan -tati, ba 'pa.»

⁵ -ε -bi Simɔ wen: «Tɔɔnyɔ o, 'tolbwɔ a pepe -bu 'kwli, -a 'ye ɲhven, -a 'yi ɲdedede 'pa. Kee, -te -pu 'ki le, ɲbu nuɲo, 'n diɲe 'ni nu,»

⁶ 'v pu 'waa -tati, 'v 'la -hrin. -Hrin a 'mu, v 'la, 'a -huɔhu a -ti, 'waa -tati -tua cɪre,

⁷ 'v pu dabuɪ, 'v da 'waa 'bio, -v ni 'li 'blagbi -bi -mu' 'kwli, bu di ɲnu -heε -ni, 'v -di, 'v 'yii 'li 'blagbi ni 'hven

a 'mu, 'ki 'u -hrin -mo. -Hrin a kvan-ti, 'blagbi a 'mu, u -hve bu □mie.

8 -Te Simo, u dæ Piel, e 'ye de a 'mu, -e -bi e 'gbla -Yusu kwli yi, e wen: «Kokonyo, hloo 'mu -mo le, -e nu□o, 'n mo de'kukununyoo.»

9 Ke- Simo -pu, -e nu□o, e 'ta 'u bu, e ko 'a 'bio 'popyanyibli 'hven-, 'ki 'u -hrin -huchui, u 'la a -ta'.

10 De ni -do a 'mu, e no- mu 'lu -mo, 'ki 'u Saki ko Saan 'hven- -mo, -u mo Sebede a 'yonu, -u ko Simo 'hven- -ni -kvan. Kee, -Yusu lee Simo ni, e wen: «□Ni 'li huannu. Kve mo ti -bu 'yie bu, e 'ni 'moo 'ki -hrin ni de, □ni 'kukue 'li□i le ni, kee, -tonyibli, u nu- -di le 'kukue -ni, -e di□e nu, u 'mu 'na -nagbopu -he.»

11 -Te -Yusu -yre, -e -bi u kwlee 'waa 'blagbi ni, 'u hie 'u 'waa -tebli a pepe bu, 'u kve -Yusu □wien, 'ki 'u 'a □wienlekove a -ta'.

-Te -Yusu nu la□a, □hrannunyo a 'kve 'e -we la

(Matie 8.1-4; Maki 1.40-45)

12 -Nyrōwo □du, -Yusu ni la 'li 'di□ □du 'kwli. 'Ki 'li 'di□ a 'mu 'kwli, 'ki □hrannunyo □du ni la 'li. Nyibeyu a 'mu, 'a 'hu a pepe mo la □ji dadu. -Te e 'ye -Yusu, e no- mo bu bla□a kwli yi, e wen: «Kokonyo o, 'n nyaa -mu le, nu□o, 'na 'kve bu -we.»

13 -Yusu 'e -hren□e le, 'ti -e lee □ne, -e mo: «'N -hve□e ni, -na 'kve bu -we.» Ti ni -do a ti 'yri, -e -bi 'a 'kve -we ni,

14 -Yusu 'e lee □ne, e wen: «□Ni 'lee 'li nyiblo □du, kee, mu -bu too -di□nu Nyisua a -cohlunpinyo* yi, e 'mu□u 'ye, -e mo, -na 'kve -we ni. 'A -ti, gba -tebli -mu', u ni, 'u yi -cohlun* pi, 'ki 'u Nyisua ye', □wi yi, -te Nyisua a winwlon-hanyo Moise nu la 'a hihla, yi-he-nyre a ti 'yri, -e di□e nu, nyibli a pepe 'mu□u 'ye, -e mo, -na 'kve -we ni.»

15 'E mo □han-ti, -Yusu 'e nu win a popyu le, kee, 'a 'nyre a bu'heenle bii ki, 'ki 'li 'blugba a 'mu 'kwli. De ni -do a 'mu a -ti, -tonyibli 'u -hven -tebli 'nyu le, 'u mi 'u□u 'hu, -e di□e nu, u 'mu 'a win 'win, e ko, -Yusu 'mu□u nu, 'waa 'kve 'mu -we.

16 Kee, -e -bi -Yusu -hon -ta', 'e mu 'li -tite -mu', nyibli 'yi 'li 'ti, -e di□e nu, e 'mu Nyisua da.

-Te -Yusu nu la□a, le-yiyrenyo □du a 'kve 'e -we la

(Matie 9.1-8; Maki 2.1-12)

17 -Nyrōwo □du 'kwli, 'ki -Yusu ni la 'li 'kayu □du bu, 'e tve la nyibli Nyisua a -ti. 'Ki Falisi□tumu* ko Nyisua a tetetonyo 'hven-, u ni la 'li □nu 'nyu. 'Ki u -hon 'li Galileblugba ko Sudeblugba a 'du kle, e ko, 'ki Jrusredio 'kwli, 'u -di. Kokonyo Nyisua yi -nyi -Yusu 'ki, 'ki bu nu□o, nyibli a 'kve bu -we.

18 'Ki u ni 'u bu, -e -bi nyibli □du nyre 'u ni, 'u 'ble -hanmaki. 'Ki 'li -hanmaki a 'mu 'kwli, 'ki u pia 'li le-yiyrenyo bu. U -hve□e ni, bu paa 'li□i 'kayu bu, -e di□e

nu, v 'mv 'v̄v̄ -Yusu yi bu v̄tu.

19 -Te v nyre 'li 'kayu a 'mv 'hvi, -ε -bi v yεε 'v nyibli -h̄v̄h̄v̄ bu. 'A -ti, v 'yi 'hru 'ye, 'ki bu paa le-yiyrenyo a 'mv 'kayu bu. Bu 'ye ni 'ye 'ki 'hru, ε n̄- m̄ bu 'ya 'li 'kayu a 'mv ki, bu -ha 'h̄v̄. 'Ki v naa 'v le-yiyrenyo -mv', -ε ni wen 'li -hanmaki 'kwli, 'v v̄tīv̄ 'v̄v̄ -Yusu ye', 'ki 'li -tonyibli 'nyi, -ε dīe nu, -Yusu 'mv̄v̄ nu, 'a 'k̄v̄ε 'mv̄ -wε.

20 -Te -Yusu 'yēe, -ε m̄, nyibli a 'mv, v kuo v̄ne v̄wlv̄ yi, -ε m̄, ε -wε 'li bu nūo ni, le-yiyrenyo a 'mv, 'a 'k̄v̄ε bu -wε ni, -ε -bi ε lee v̄ne ni, -ε m̄: «N̄yibeyu o, -tebli ni -tie -mv', -nu, -ε nyre yi, 'ki 'v Nyisua ye', ε 'w̄wle k̄ε ni.»

21 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi tetet̄v̄nyv̄, -v ni 'v, v -tva wl̄nle'p̄p̄le le, v wen: «-Ti -bv, -Yusu -bv, ε h̄le, ε yi -h̄ε Nyisua a -ti le. Nyiblo a 'di -bi ε pa 'mv 'li? 'Ti- 'ε pi le, -ε m̄, ε m̄ Nyisua v̄nī. Nyisua ni -do, ε n̄- wε 'li bu 'w̄wla nyiblo a d̄ε 'kuku.»

22 D̄ε a 'mv, v n̄ε v̄wli k̄le, -Yusu yrūo ni, -ε -bi ε wen: «D̄ε- k̄o v̄wlv̄d̄v̄ -bv a n̄ε 'ki le 'li? 'A 'yi wen yi -bl̄εε -ni, ba naa wen v̄wlv̄d̄v̄ a 'mv le.

23 'Aan v̄wli wen 'ni, 'n 'yi 'līi 'li -wε, v̄bv̄ lee nyiblo -bv, -ε m̄, 'a d̄ε 'kuku 'w̄wle ni, ε k̄o, 'aan v̄wli wen 'ni, 'n 'yi 'līi 'li -wε, v̄bv̄ lee v̄ne, -ε m̄, bu 'du ye', bu na.

24 K̄εε, ba yīe, -ε m̄, 'm̄o -m̄o -tonyibli a p̄p̄e a Nyiblo, 'ti-, 'm̄o -m̄o Nyisua a

'Yu, ε lee 'n̄ε- -t̄v̄v̄ ki. Nyisua a v̄gb̄v̄, ε n̄- -nyi 'mv 'kl̄i, 'ki v̄bv̄ 'w̄wla -tonyibli a d̄ε 'kuku, 'ki 'n̄ε- -t̄v̄v̄ ki, 'ε -nyi 'mv 'kl̄i -wε, 'ki v̄bv̄ nūo, -tonyibli a 'k̄v̄ε 'mv̄ -wε. 'A -ti, nyiblo -bv, v -ya, 'n k̄o v̄bv̄ nūo, 'a 'k̄v̄ε 'mv̄ -wε, -ε dīe nu, a 'mv̄v̄ le yru, -ε m̄, -ti -bv, 'n lee wen 'a mv, ε m̄o v̄han-ti v̄nī.» -ε -bi ε v̄han -m̄o d̄ε, 'ε -tva 'li le-yiyrenyo a 'mv, 'a -m̄h̄leε, ε wen: «'N̄ yi -mv 'ni -lee -ni, 'du ye', 'du -na -hanmaki ye', -bv mu 'li -na 'kayu bu, -na 'k̄v̄ε -wε ni.»

25 Ti ni -do a ti 'yri, nyibli yi wen 'v̄v̄ -m̄o le ni te, 'ε 'du ye', 'ε 'du 'a -hanmaki ye', 'ε 'hri, 'ε -tva 'li 'a 'kayu a bumumuo, 'ki 'li Nyisua a 'nyre a l̄p̄p̄v̄v̄ 'kwli.

26 Nyibli -mv', -v ni 'v, -ε -bi ε k̄εε 'waa v̄wli le, 'v 'ta 'v bl̄ε, 'v pi Nyisua 'nyre le, v wen: «-A 'ye k̄ε wl̄nlemaa-tebli gbagbi.»

-Te -Yusu lee la Lefi, 'ki bu -h̄ε la 'a -nagbopi*

(Matie 9.9-13; Maki 2.13-17)

27 -Te d̄ε a 'mv, ε -hi, -ε -bi -Yusu yi v̄tī 'dīo. Bu yi 'ki ni mi, 'ki 'v 'hru wl̄n, 'ki ε yεε 'v 'bl̄wli'tunȳo v̄dv̄ bu. 'A 'nyre m̄o Lefi, 'ε ni 'li 'bl̄wli'tule' bu. (-Tonyibli a p̄p̄e yraa 'bl̄wli'tunȳo ni, -ε nūo, v yi dī 'wli dīaki.) -Te -Yusu nyre 'v̄v̄ 'hvi, k̄ε-ε p̄v̄v̄ yi: «K̄v̄ε 'mv̄ v̄wien le, v̄mv̄ 'na -nagbopi -h̄ε.»

28 -ε -bi Lefi 'du ye', 'ε hie 'v 'a -k̄van a p̄p̄e bu, 'ε k̄v̄ε -Yusu v̄wien.

29 Lefi a 'mu, ε nɔ- da -Yusu kɔ 'a -nagbopu 'hven- diide -mɔ, 'ε da 'a 'bio 'blɔwli'tinyu -huɔhuɔ, kɔ hiapɔnyibli -bi 'hven-, -u kɔ 'klo, -ε 'yi 'u yi 'sii -ni.

30 Falisi□tumu* a nyibli, u kɔ Nyɔsua a tetetɔɔnyu 'hven-, -u mɔ Falisi□tumu a nyibli -wε, -tε u 'ye dε a 'mu, -ε -bi u -tua wlɔnlε'pɔpɔlε, 'u lee -Yusu a -nagbopu, u wen: «Dε- nu 'kɪ□i, a kɔ 'blɔwli'tinyu kɔ nyibliɔ -bu, -u kɔ 'klo □yi 'u yi 'sii -ni 'hven-, 'a ni 'u dɛdihu ni -do kɪ 'li? A 'yi wen yi -blεε -ni, ba nu dε a 'mu.»

31 -Yusu bu 'wɪn -ti a 'mu, ε nɔ- mɔ bu pu lε: «Nyiblo -bu, -ε kɔ 'huɔ -nu -tεε, ε 'ni -hua□a li -dɔtɔ a 'yiye, kεε, nyiblo -bu, -ε kɔ 'huɔ -hren, ε nɔ- □mɔε -dɔtɔ a 'yiye lε.

32 'N 'yi -di, 'kɪ 'u nyibli -bu, -u pɪ lε, -ε mɔ, 'waa 'klo 'sii 'u yi a -ta', kεε, nyibli -bu, -u yi□e, -ε mɔ, 'waa 'klo 'yi 'u yi 'sii -ni, u nu- kɔ -ti 'ni -di, 'mu □nu -lee -ni, -ε mɔ, 'waa dε 'kuku -bu, u ni, bu hie 'u□u bu, bu -nyi 'waa 'klo a pepε Nyɔsua.»

Nyɔsua lee 'nε- -Yusu -tɔtɔ kɪ, 'ε ya 'klo yrayru, -ε kɔ 'klo 'ka 'hven-, -u 'yi dε ni -do 'pa- (Matie 9.14-17; Makɪ 2.18-22)

33 Kε- nyibli -bi pɪ -Yusu yi, u wen: «Saan* Batisɪ, -ε pɪ nyibli 'nie 'lu lε, 'a -nagbopu* yi 'ni □ci* 'a -nε ti, 'u dε Nyɔsua. Dε ni -do a 'mu, ε nɔ- Falisi□tumu* a nyibli ni -wε, □wɪ yi, -tε 'waa tete ni

□nu 'a tɔolε. Kεε, -mɔ -bi, -na -nagbopu 'ni □ci□e li.»

34 -ε -bi kε- -Yusu pɪ □nu yi, ε wen: «Nyɔbɛyu -bu, -ε pɔε 'bli, 'a 'bio -mu', ε dε 'blɪpadiide kɪ, 'bu mu 'blɪpadiide a 'mu, 'a -tuo kɪ, nyiblo □du 'ni -lee□e li □nu bu □ci. ε 'wɪ yi, 'bli a pɔpa, ε mɔ dɔdɔdε □niɔ. 'A -ti, u 'yi □cicie -kɔ. Dε ni -do a 'mu, ε nɔ- □niɔ. Dɔdɔ a -ti, ti ni -tie -bu, 'n di 'nε- □nu 'nyi -hii -ni, 'na -nagbopu 'ni □ci□e ni.

35 Kεε, ε di kɔ ti, -ε di 'u nyre, u 'mu 'li 'mu 'na -nagbopu 'nyi -ha. Ti a 'mu 'yri, 'kɪ u di 'u □cii -ni.»

36 -ε -bi ε pɪ □nu 'ledu yi, ε wen: «Nyiblo 'ni -cra□a li wlawlu yrayru, ε 'ni -ha□a 'u 'a 'kɪbua, ε 'ni -ma□a li danu 'ka a 'huɔ. 'Bu mɔ, 'bu nu□o, ε di nyre wlawlu yrayru a 'mu yi, ε kɔ, 'a 'kɪbua -mu', ε -nu, 'ε -ma danu 'ka a 'mu, ε kɔ□o 'hven-, ε 'yi 'li□i 'li -wε bu -mɔε.

37 Mɔ, yonɔ yrayru -bu, -ε 'plui, nyiblo 'ni 'du□o li□i ye', ε 'ni -pɔ□u 'li□i mɔmakɔ a buo 'ka 'kwli. 'Bu pɔ 'li□i buo 'ka 'kwli, 'bu ka□a yi, ti -kɔ 'yri ε di 'plu, 'bu yi ni 'ye, ε kɔ bu wa mɔmakɔ a buo a 'mu, nɔ 'mu bu 'wle.

38 ε nɔ- nu□o, 'kɪ 'li buo yrayru 'kwli, 'u pɪ 'li nɔ yrayru 'li.

39 Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu nuε nɔ 'kɪ a 'nɪna, ε 'ni -hua□a li nɔ yrayru a 'nɪna. Kε- ε di pɔ: Nɔ 'kɪ -mu', ε nɔ- nɔ wlɔn, 'ε -hi 'u nɔ yrayru 'u. (ε nɔ- nu□o, nyiblo □du 'ni 'du□o li -tebli 'kɪ ye', ε 'ni -pɔ□u li□i

-tebli yrayrı ki. U 'nı -bibi□e li 'yi le.)»

6

-Yusu, ε nɔ- kɔ 'kli, 'ki bu lee nyiblo de, ε -we 'li bu nu, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ* 'kwli (Matie 12.1-8; Makı 2.23-28)

1 -Wuwle-nyrɔwɔ □du, -Yusu kɔ 'a -nagbopu* 'hɛn-, v mu le na mɔ. -Te v yi ni mi, 'dɔdɔ-tebli □du, -ε 'wı -kɔbv yi, ε nɔ- kɔ -ci v yi 'li 'kwli □tuɔ 'bεε -ni. 'Dɔdɔ-tebli a 'mu, ε nɔ- kɔ bli gbi 'a -nagbopu 'ce, 'v hihiue 'li□ı □jre, 'v yi□ı di.

2 'Kı 'li -ci ni -do a 'mu 'kwli, 'ki Falisi□tumu* a nyibli -bi ni 'li. -Te -Yusu a -nagbopu, v yi 'dɔdɔ-tebli a 'mu, 'a bli gbi ni 'ce, -ε -bi ke- v pi □nu yi, v wen: «De -bu, a ni, ε □ηa ni. Nyısva a tete wen 'nı, nyiblo □du 'nı 'nuo 'li -kvan, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli.»

3 -ε -bi -Yusu □tu □nu □wɔn, ε wen: «-Tı -mu', v 'cru la 'li Nyısvacriɛn 'kwli, 'ki 'v -aan 'bai gbagbu, -ε mɔ bodɔ Dafidı a -ta', 'n pu□v □haan-tı, -ε mɔ, a -hre□e ni. -Tı a 'mu, v 'cru la, ε nɔ- -bu: -Nyrɔwɔ □du, -te 'kanv ni la bodɔ Dafidı, ε kɔ 'a nyibli 'hɛn-,

4 'ki 'li Nyısva a 'kayu bu, 'ki ε pa la 'li, 'ε -ha la 'v 'fɔɔ, -ε pe la 'v 'teble ki bu, 'ε di□e, 'ε -nyi la 'a de gbe 'a nyibli, 'v di la□a -we. Kee, Nyısva a tete wen 'nı, Nyısva a -cɔhlɔnpinyu* ni -do, v nu-bleε yi, -bu di 'fɔɔdɔ a 'mu.

'Bı 'fɔɔdɔ a 'mu, -ε ni 'li Nyısva a 'kayu bu, v -ha la□a ni, 'ki 'v Nyısva a -ta'.»

5 -ε -bi ke- ε pi □nu yi de: «'Mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, Nyısva lee 'ne- 'mu ni, 'ε -nyi 'mu 'kli, 'ki □bv lee ne 'a -ne nyiblo □du de, ε -we 'li bu nu, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli.»

-Wuwle-nyrɔwɔ* □du 'kwli, -Yusu nu la□a ni, nyiblo □du, -ε kɔ dabv 'kv la, 'a 'kve 'ε -we la (Matie 12.9-14; Makı 3.1-6)

6 -Wuwle-nyrɔwɔ -bi 'kwli, -ε -bi -Yusu mu 'li Nyısva a 'kayu bu de, 'ε tve nyibli Nyısva a -tı. 'Kı 'li 'kayu a 'mu bu, 'ki ε yeε 'li nyıbeyu □du bu. Nyıbeyu a 'mu, 'a diidedabv 'kv ni.

7 Bu ni 'ki 'v bu, -ε -bi Nyısva a tetetɔonyu kɔ Falisi□tumu* a nyibli, -v ni 'v 'hɛn-, v -tva 'yie a ke'gbaale, v 'mu -Yusu 'ye, 'bu mɔ, 'bu kɔ bu nu□o, nyıbeyu a 'mu a 'kve 'mu -we, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ -mu' 'kwli, -ε di□e nu, -Yusu 'bu nu□o, v 'mu□v -tı -yeε -ni. (Falisi□tumu a nyibli wen 'nı, bu nu□o, nyiblo a 'kve bu -we, ε mɔ -kvande □nıɔ. 'Tı -Nyısva a tete wen 'nı, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli, nyiblo 'yi yi -bleε -ni, bu nu -kvan.)

8 Kee -ε -bi -Yusu yru 'waa 'lule-hihie le. ε nɔ- nu□o, 'ε lee nyıbeyu a 'mu, ε wen: «'Du ye', -bu nyra 'li nyibli 'nyi bu,» nyıbeyu a 'mu 'ε 'du ye', 'ε nyra 'li □nu 'nyi bu.

9 -ε -bi -Yusu 'beti tetetɔnyu kɔ Falisiɔtumu a nyibli 'hven- ni, ε wen: «-Bi' Nyɩsua a tete pi 'li? 'Ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli, nyiblo bu nu ɔhaandɛ, kɔ, bu nu de -hvan, de a 'di -bi -nu -tɛɛ 'li? Nyiblo bu wa 'a 'biɩian, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli, -ε diɔe nu, ε 'ni ɔha 'ku, kɔ, nyiblo bu -ha 'a 'biɩian a -hvnhlvn mɛ lɛ bu 'wan, de a 'di -bi -nu -tɛɛ 'li?»

10 Bu yi 'li ɔnu 'yi lɛ ni tɛ, -ε -bi kɛ- ε pi nyibeyu a 'mu yi, ε wen: «Hrv -na dabu -mu', -ε 'ku,» -ε -bi ε hrv 'a dabu ni. Bu hrv 'ki dabu a 'mu, -ε -bi ε hri 'klo, 'ε bi 'v 'a diɔnu a -ta'.

11 -Tɛ -Yusu nu 'kiɔ, nyiblo a 'mu a 'kue, ε -wɛ, -ε -bi Nyɩsua a tetetɔnyu kɔ Falisiɔtumu a nyibli 'hven-, v bi yru' lɛ diaki, 'v -tva ɔto a lɛɔmumuɔ, -tɛ v di nu, v 'mu -Yusu -balu' nu.

*-Tɛ -Yusu -ha la 'li nyibli ni -pu ɔtu 'v 'hven, -v kɔ -bu -hɛ la 'a -mɔnanyu**

(Matie 10.1-4; Maki 3.13-19)

12 Ti a 'mu 'yri, dugba ɔdu ni 'v. ε nɔ- kɔ 'lu ε 'ya 'li, -ε diɔe nu, ε 'mu Nyɩsua da. 'Ki ε -hi 'li 'toluwɔ a 'mu 'li, 'ki 'v Nyɩsua a dida a -ta'.

13 -Tɛ -nyre -nye, -ε -bi ε da 'a -nagbopu* ni, 'ki 'li ɔnu 'nyi, 'ε -ha 'li nyibli ni -pu ɔtu 'v 'hven, 'ε dɛɛ ɔnu 'a -mɔnanyu.

14 Nyibli a 'mu, v nu- mɔ: Simɔ, ε -nyi Pielnyre, ε kɔ Simɔ a 'mu, 'a 'diayi Adre 'hven-, kɔ Saki, kɔ Saan, kɔ Filipu, kɔ Batelemi,

15 kɔ Matie, kɔ Toma, kɔ Alufe a 'yu Saki, kɔ Simɔ. Simɔ a 'mu, 'ki ε ni la 'li nyibli -mu' 'nyi, -v 'ye ni -hva Romakue;

16 kɔ Saki a 'yu Judu, kɔ Judia Yisikalio. ε mɔ nyiblo -mu', -ε di -Yusu 'a yraanyibli -ji' pu.

-Tɛ -Yusu tve la nyibli -hɔhvi Nyɩsua a -ti, ε kɔ, ε ni laɔa, kɩklanyibli a 'kue yi la -wɛ

(Matie 4.23-24; 12.15-16; Maki 3.7-12)

17 -Tɛ de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu kɔ 'a -nagbopu* 'hven-, v ɔti 'li dugba a 'mu 'lu ni, 'v nyra 'v -tite -mu', 'du 'wlee 'v bu. 'Ki 'v -tɛ a 'mu, -Yusu a -nagbopu -hɔhvi -bi 'kukue wen 'v lɛ, v kɔ nyibli -hɔhvi -bi 'hven-. 'Ki -v -bi -hɔn 'li Jrusredɩɔ 'kwli, ε kɔ 'ki 'li -Juukue a 'blugbi a pepe ki, kɔ 'du -bi -mu', -v ni 'li 'yru wien, -v mɔ Tildɩɔ kɔ Sidɩɩɔ 'hven-.

18 V di ni, -ε diɔe nu, v 'mu 'a win 'win, kɔ, ε 'muɔ nu, 'waa 'kue 'mu -wɛ, ε kɔ, ε 'mu nyibli a 'kuo -hvn* lɛ bla.

19 Nyibli a pepe ɔmveɔ lɛ, 'ki bu -hrenɔ lɛ, -ε nuɔ, 'klɩ -hven 'liɔ 'hvi, ε niɔe ni, 'waa 'kue 'ε yi -wɛ.

Plɔ a bleelɛ kɔ 'jro 'hven- (Matie 5.1-12)

20 -Tɛ de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu 'du 'lu ye', 'ε ta 'li 'a -nagbopu* -mɔ lɛ, ε wen:

«'A mu -bu, -v mɔ 'na -nagbopu, ɔhven ni, ba kɔ plɔ a bleelɛ, -ε nuɔo, ti -kɔ 'yri Nyɩsua di 'v 'klo yrayru -nuu -ni,

a kɔ 'mʊ 'hʊɛn-, -a di 'lɪ 'klo
yɾayɾʊ a 'mʊ 'kwli nɪ.

21 'A mʊ -bʊ, 'kanʊ ni, 'kɪ 'nɛ-
'klo kɪ,

ba kɔ plɔ a bleelɛ,
-ɛ nu□o, 'kanʊ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ,
bʊ nu 'a mʊ de.

'A mʊ -bʊ, -ʊ 'yɪ wɛ, 'kɪ 'nɛ-
'klo kɪ,

ba kɔ plɔ a bleelɛ,
-ɛ nu□o, a di 'nɪ 'ca.

22 'Bʊ mɔ, nyibli 'bʊ yɾaa
nɛ 'a mʊ, 'bʊ pʊ 'lɪ 'a mʊ
-patʊ', kɔ, 'bʊ 'yɪ 'a mʊ 'yɾɪ lɛ
nɪ -hɛ, ɛ kɔ, 'bʊ 'yɪ 'aan 'nyɾɛ
'yɪ nɪ nyɾɛ, -tɛ a paa 'ʊ, 'mɔ
-bʊ, -ɛ mɔ -tonyibli a pɛpɛ a
Nyibli, 'a -hɛ 'na -nagbopʊ,
'bʊ mɔ, 'ba 'yɪ □hɪʊɛndʊ a
'mʊ nɪ 'yɛ, -ɛ -bɪ -ba kɔ plɔ
a bleelɛ.

23 'Tɪ -mʊ' -kɔ 'yɾɪ
'kla-wliye'yɪya a 'mʊ, ɛ di 'ʊ
nyɾɛ, 'kɪ 'ʊ 'a mʊ -mɔ, ba nu
dɔdʊ, kɔ, ba 'yɪ -wla, -ɛ nu□o,
'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli, Nyɪsʊa di
-nyɪ 'a mʊ 'wio gbagbʊ. Kɛ-
nɪ -do ɛ □tɪ la 'mʊ: -tɛ nyibli
-bʊ, ʊ yɾaa nɛ 'a mʊ, ʊ ni,
kɛ- 'waa 'bainʊ ni la, 'ʊ □tʊɪ
la Nyɪsʊa a winwɔn-hanyʊ*
□hɪʊɛn.»

24 Nyibli -bʊ, -ʊ 'yɛ nɪ □tuu
'ʊ Nyɪsʊa, kɛ- -Yusu pɪ □nʊ
'yɪ, -ɛ mɔ:

«'A mʊ -bʊ, -ʊ mɔ
dekɔnyibli,

'jɾɔ 'kɪ 'ʊ 'a mʊ -mɔ,
-ɛ nu□o, a 'yɛ 'aan -nɛ plɔ a
bleelɛ nɪ.

25 'A mʊ -bʊ, -ʊ kɔ didi-tɛblɪ
a pɛpɛ, a -hʊɛ,

'kɪ 'nɛ- 'klo kɪ,
'jɾɔ 'kɪ 'ʊ 'a mʊ -mɔ,

-ɛ nu□o, 'kanʊ di 'a mʊ 'nɪ
nɪ.

'jɾɔ 'kɪ 'ʊ 'a mʊ -bʊ, -ʊ 'cɛ kɛ
-mɔ,

'kɪ 'nɛ- 'klo -bʊ 'kwli,
-ɛ nu□o, a di nu nyai lɛ, a 'mʊ
wɛ.

26 'jɾɔ 'kɪ 'ʊ 'a mʊ -mɔ,
'bʊ mɔ, nyibli a pɛpɛ 'bʊ
'yɪ 'aan □haan-tɪ nɪ hɛ, -ɛ
nu□o, nyibli -mʊ', -ʊ yɾaa 'na
-nagbopʊ, dɛ nɪ -do a 'mʊ,
ɛ nɔ- 'waa 'bainʊ ni la 'waa
hɪwinwɔn-hanyʊ -mɔ -wɛ,
'ʊ hɛ la 'waa □haan-tɪ.»

*Ba nʊɛ nɛ 'aan yɾaanyibli
(Matie 5.38-48; 7.12a)*

27 -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ de:
«'Aan pɛpɛ, ba pʊ 'mʊ nʊa
'yɪ bʊ. 'N 'yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ:
Ba nʊɛ nɛ 'aan yɾaanyibli.
Nyibli 'bʊ yɾaa nɛ 'a mʊ, ba
nu □nʊ □haandɛ -mɔ.

28 Nyibli 'bʊ pʊ 'a mʊ 'jɾɔ
'yɪ, nyibli 'bʊ 'yɪ 'a mʊ □hɪʊɛn
nɪ □tʊɪ, ba da Nyɪsʊa, 'kɪ bʊ
nu □nʊ □haandɛ -mɔ.

29 Nyibli 'bʊ pʊ 'lɪ -mʊ
'ɲma nʊa', tɔɔ 'ʊ nʊa -bɪ 'ʊ, ɛ
'mʊ 'a 'yɛ -bɪ pʊ. Nyibli 'bʊ
-ha 'ʊ -na kʊɛtɪ, -ha□a mɛ lɛ,
bʊ gba -na wlawɔ -bɪ.

30 Nyibli 'bʊ 'yɪ -mʊ dɛ nɪ
-hʊɛ, -ha 'lɪ□ɪ 'lɪ, -bʊ -nyɪ
□nɛ□ɛ. Nyibli 'bʊ -ha -mʊ
-na dɛ -jɪ', □nɪ 'betie 'lɪ 'a -tɪ.

31 □Haandɛ -bʊ, a -hʊɛ
-tonyibli bʊ nu 'a mʊ -mɔ,
'aan 'mumu, ba nu □nʊ□ʊ
-mɔ -wɛ.

32 'Bʊ mɔ, 'ba nʊɛ nyibli
nɪ -do -bʊ, -ʊ nʊɛ nɛ 'a mʊ,
'aan □wɪ 'nɪ 'yɛɛ 'lɪ□ɪ, -ɛ mɔ,
Nyɪsʊa di pʊ 'a mʊ 'nyɾɛ lɛ.
Mɔ, nyibli -mʊ', -ʊ 'yɪ Nyɪsʊa
-yɪ, ʊ nʊɛ nyibli -mʊ' nɪ -wɛ,
-ʊ nʊɛ □nʊ.

33 Nyibli nɪ -do -mʊ', -ʊ ni
'a mʊ □haandɛ -mɔ, 'bʊ mɔ,

υ ni -do a 'mu, 'ba yi □nu □haande -mo ni ni, 'aan □wli 'ni 'yee 'li□i, -ε mo, Nyɩsua di pu 'a mu 'nyre le. De ni -do a 'mu, nyibli -bu, -υ 'yi Nyɩsua -yi, ε no- υ ni -we.

34 'Bu mo, 'ba pu le, ba -nyi 'aan 'wliye nyibli ni -do -mu', -υ di□e kle -mia -ni, -υ di 'a mo□o -nyi, 'aan □wli 'ni 'yee 'li□i, -ε mo, Nyɩsua di pu 'a mu 'nyre le. Nyibli -mu', -υ 'yi Nyɩsua -yi, υ ni□e ni -we, 'ki 'li 'waa di□nu 'nyi, -te υ yi□e, -ε mo, 'waa 'bio di 'wliye a 'mu kle 'ni -mia -ni a -ti.

35 De ba nu, ε no- mo, ba nuε ne 'aan yraanyibli, ba nu □nu □haande mo. 'Bu mo, 'ba -nyi nyiblo de, a 'ni 'mu□ 'li□i le, 'ki bu -mia □ne kle. 'Bu mo, 'ba yi□i le ni ni, Nyɩsua di nu 'a mu □haande gbagbu -mo, ε ko, a di -he Nyɩsua a 'yonu, -ε nu□o, 'kuopanyibli ko 'crekonyibli 'huen-, ε ni □nu □haande -mo -we.

36 Ba ko nyibli a nyai, □wli yi, -te 'aan 'Bai Nyɩsua -nu, 'ε ko nyibli a nyai diaki.»

A 'ni 'yee 'li 'aan 'bio -ti (Matie 7.1-5)

37 «A 'ni 'yee 'li 'aan 'bio -ti, -ε di□e nu, Nyɩsua 'ni □ha 'a mu -ti -yee -ni. A 'ni 'puu 'li 'aan 'bio -bati le, -ε di□e nu, Nyɩsua 'ni □ha 'a mu -bati le -puu -ni -we. Yinyre-tebli -mu', nyibli ni 'a mu -mo, 'a -ti bu -hru 'a mu -mo, -ε di□e nu, yinyre-tebli -mu', a ni, Nyɩsua 'mu 'a -ti -mo hru -we.

38 -Tebli -mu', 'aan 'bio -hve 'a mu, ba -nyi □nu□u,

-ε di□e nu, 'ba -hva Nyɩsua de, ε 'mu 'a mo□o -nyi. 'Bu mo, 'ba yi□i le ni ni, ε 'wi-, -te υ 'ye ni lo wen -kubu, υ 'mu 'a mo□o -nyi a -ti. -Kubuloo□olu -mu', υ ni, 'υ lve -kubu, υ di 'li□i 'ni 'yii -ni -tee, υ 'mu 'li -kubu a 'mu 'aan blo 'kwli pu, υ 'mu 'li□i 'li -koo -ni, ko, υ 'mu blo a 'mu bu bla, -ε di□e nu, υ 'mu 'li 'a de -bi pu, blo 'mu 'li 'yii -ni -tee. -Te a di 'aan 'bio a 'yiye nu, ke- Nyɩsua di 'aan 'yiye nu.»

39 'Ledu, -Yusu pu □nu yi, ε no- -bu: «'Yii'donyo 'yi 'li□i 'li -we, bu 'ble 'a 'bi 'yii'donyo a dabu kwa, bu na 'hru. 'Bu nu□o, υ ni 'huen a 'mu, υ di bi 'li 'butio 'kwli.

40 ε 'yi 'nyinyinyo □du -ko, -bu di 'υ 'a toonyo 'lu yi ni. Kee, 'nyinyinyo -mu', -ε 'nyi -tee, -te 'a toonyo ni 'mu, ke- ε di 'mu ni.

41 De- ko -ti, -na 'bihian a kuetye -bu, -ε ni 'li□i 'yi, □ni yi 'a 'yele, 'ti- -ne tugbekutio -mu', -ε pe 'li -mu 'yi bu, □ni 'ye ni 'ye□e 'li?

42 □Yi yi -bleε -ni, -bu lee -na 'bihian, -ε mo: Nu gbe, □bu -ha 'li -mu kuetye 'yi, -mo -ko 'yi tugbekutio pe 'li bu. -Mo -mu', -ε neε 'li ni 'huen, yi-hede, -ko -bu nu, ε no- mo -bu -ha 'li -ne tugbekutio 'yi, □mu le yru -tee, 'ti- □mu 'li kuetye -na 'bihian 'yi -ha.»

Tugbe a 'kuo, ε no- υ yru □ne

(Matie 7.16-20; 12.33-35)

43 Ke- -Yusu pi de: «Tugbe -mu', -ε yi □haan'nie -jri, ε 'yi

'li□i 'li -we, bu tu 'kui -huin. Mō, tugbe -mu', -e 'ye ni -jri □haan'nie, e 'yi 'li□i 'li -we, bu tu □haan'kui.

44 Tugbe a 'kuo, e no- u yru □ne. E 'yi nyiblo □du -ko, -bu -ha bubuokui, 'ki 'li □wōnmlutu yra. Nyiblo □du 'yi 'li□i 'li -we, bu -ha 'u -gbogbuyo gbukawiti 'yri.

45 □Haannyiblo a nunu-tebli no yi, -e nu□o, 'a □wlu no yi. 'Crekonyo a nunu-tebli nyre yi, -e nu□o, 'a □wlu nyre yi. -Ti -mu', -e 'yii 'li nyiblo a □wlu ki, e no- yi 'u□u wien -dii -ni.»

□Tōkonyo, ko nyiblo -mu', -e yi □to -ko, -u pu 'waa 'kayo (Matie 7.24-27)

46 Ke- -Yusu pi de, e wen: «De- ko -ti 'a dee 'mu Kōkonyo ti a pepe, 'ti- -ti 'n hle, 'a 'ye ni nu□o 'li?»

47 Nyiblo 'bu ni 'u, -ti -bu, 'n hle, 'bu yi□i nua yi bu ni pi, 'ti- 'bu yi□i ni ni, 'n di 'a mu 'ni -lee -ni, nyiblo e 'wi yi.

48 E 'wi nyiblo -mu' yi, -e pi 'a 'kayu. E 'blu -tutu -blublu, 'e ye 'huo 'pa ki. 'Ki e pu 'u 'kayu a 'mu, -e di□e nu, e 'mu bu ku -tee. -Te e pu□u, -e -bi 'nie'yiti nyre 'u ni, 'nie a 'mu 'e -wōn 'kayu a 'mu -mō -wōnwōn, kee, e 'yi 'li 'a 'wōwla 'li -we, -te e ku bu a -ti.

49 Kee, nyiblo -mu', -ti -bu, 'n hle, -e di 'win, 'ti- -e 'ye ni di□e ni nu, e 'wi- nyiblo -mu' yi, -e 'yi -tutu 'blu, -e pu 'kayu. -Te e -we 'a pupuu -mō, -e -bi 'nie 'yi ni, 'e -wōn 'kayu a 'mu yi. E no- mō

'kayu a 'mu bu 'wle, 'e nyre yi pepe.»

7

-Te -Yusu nu la□a, Romakue a 'seyo a -kvannunyo □du, 'a 'kve 'e -we la (Matie 8.5-13)

1 -Te -Yusu -we 'li nyibli a -mōhleele -mō, -e -bi e mu 'li Kapenaodio 'kwli.

2 'Ki 'li 'dio a 'mu 'kwli, 'ki Romakue a 'seyo a nyiblo gbagbu □du ni 'li. 'A -kvannunyo □du ni 'li, 'a □wlu 'e -ha 'li□i diaki. -Kvannunyo a 'mu, e no- ko 'hvi -hren, e mi 'ku mō.

3 -Te 'seyo a nyiblo gbagbu a 'mu, e 'win -Yusu a 'lidi-ti, e no- mō bu te□e -Juukue* a 'blu a nyibli □du yi, bu lee □ne, -e mō, bu di 'li□i -mō, e 'mu□u nu, 'a -kvannunyo a 'mu, 'a 'hvi 'mu -we.

4 -Te -Juukue a 'blu a nyibli a 'mu, u nyre 'u -Yusu 'hvi, -e -bi u -tua 'a lenyaale, u wen: «'Seyo a nyiblo gbagbu a 'mu, e blee yi, -bu -hee □ne,

5 -e nu□o, e nve ne -aan dako ni, 'ti- -e no- -hee ne -a mu, □a pu Nyiwa a 'kayu, 'ki 'ne- -aan 'dio 'kwli.»

6 -Te u pu 'ki le, -e -bi u ko -Yusu 'hven-, u bi 'hru wlon, 'u -mu. -Te u 'mve 'seyo a nyiblo gbagbu a 'kayu le, -e -bi nyiblo gbagbu a 'mu, e lee ne 'a 'bio ni, 'ki bu lee -Yusu, -e mō: «Tōkonyo o, 'ni -hva□a li□i, □bu -ha -mu 'ku. 'Mō -bu, -e 'yi -Juukueyu 'pa-, 'n 'yi yi -blee -ni, 'ki -bu pa 'li 'na 'kayu bu.

7 E no- nu□o, 'ni pu le, -e mō, e 'yi 'u le -noo -ni, 'ki 'na

□gbetu □bu mu wen 'li -mu -mō. KEE, pu win dadu, 'na -kvannunyo a 'kue 'mu -we.

8 'Na 'mumu -bu, 'n ko nyibli gbagbi -bi. U nu- koo 'mu win ki. 'Ti-, 'n ko 'seyo -bi, 'n koo win ki -we. 'Bu mo 'ni pu win, 'ni lee ne 'a nyo, 'ki bu mu de nu, -ε -bi ε mi ni. 'Bu mo, 'ni lee ne 'a nyo -bi, 'ki bu di 'li, -ε -bi ε yi 'li 'ni di, ε ko, 'bu mo, 'ni lee 'na -kvannunyo, 'ki bu nu de, -ε -bi ε ni□e ni.»

9 -Te -Yusu 'win -ti a 'mu, 'seyo a nyiblo gbagbu, ε -hla, -ε -bi 'a □wlv kee le. ε no- mo bu □hian -mō, nyibli -mu', -v yi□i □wien le kue, ke- ε pi □nu yi, ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni: Nyiblo bu di 'na □wlv a yikuole le nu, 'n 'ye 'a nyiblo ni 'ye, 'ki 'ne- Yisraekue a 'bli.»

10 -Yusu bu -yre, -ε -bi 'seyo a nyiblo gbagbu a lelenyo -ni wen, v -me kle. -Te v nyre 'li 'seyo a nyiblo gbagbu a 'mu a 'kayu bu, -ε -bi v 'ye□e ni, -ε mo, 'a -kvannunyo -ni wen, 'a 'hvi 'kee ni.

-Te -Yusu -ha la gblotayu 'klo, -ε 'kuv la 'li 'diō -mu', -ε mo Nae 'kwli

11 Ti gbi bu -hi, -ε -bi 'ki -Yusu mi 'li 'diō -mu', -ε mo Nae 'kwli. ε ko 'a -nagbopv* ko nyibli -huohvi -bi 'hven-, v nu- ne 'hru ni -do, 'v mi 'li 'diō a 'mu 'kwli.

12 -Te v nyre 'li 'diō a 'mu a 'duwle, -ε -bi nyibli -hon 'li 'diō a 'mu 'kwli, 'v 'ble 'kukuku. 'Kukuku a 'mu, ε no- mo 'a 'dii a -ne 'yu ni -do, ε -ko. 'A 'dii a 'mu, ε mo -tugbanugba □niō. 'Diō

a 'mu a nyibli -huohvi, v nu- □glaa 'li nuḡba a 'mu le.

13 -Te Kukonyo -Yusu 'ye nuḡba 'a mu, -ε -bi 'a nyai -tva 'a nunuo. ε no- mo bu □ga□a, -ε mo: «'Pu nva bu.»

14 -ε -bi ε 'yia 'v 'kofi a 'mu 'hvi bu, nyibli 'ble, 'ε -hren□e le, -ε di□e nu, v 'mu bu nyra. 'Kofi a 'mu, ε 'yi yikade -ko. -Te v nyra bu, -ε -bi ke- -Yusu -pu: «'Gblotayu o, 'n yi -mu 'ni -lee -ni, 'du ye'.»

15 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi gblotayu a 'mu, ε □wlee 'yii, 'ε 'du ye', 'ε ni bu, 'ε -tva win a pupuv. ε no- mo -Yusu bu 'du 'a dabu ye', bu □tu 'li□i 'a 'dii -ji' bu.

16 Nyibli a pepe -mu', -v ni 'v, ε pu 'li □nu hvannu 'kwli, 'v pi Nyisva 'nyre le, ke- v pi: «'Nyisva a winwlon-hanyo* gbagbu 'hru 'ne- -a mu 'nyi, 'ti- Nyisva a □gbetu, ε no- di 'a dako -hee mo.»

17 De ni -do a 'mu a -ti, -Yusu a 'nyre, ε kee 'li -Juukue* a 'blugba a pepe -mu' ni, ε ko 'blugbi -bi -mu', -v □glaa 'li □nu le.

-Te Saan Batisi lee la 'li 'a -nagbopv -bi -Yusu -mo (Matie 11.2-6)

18 Ti a 'mu 'yri, Saan, -ε pi la nyibli 'nie 'lu le, ('ki ε ni la 'li □ji'). -Teblt a pepe, -Yusu ni la, v mi la 'li□i -mo, 'v ne la□a -mo le. ε no- nu□o, Saan 'ε da la 'a -nagbopv ni 'hven □dv,

19 'ε lee la 'li □nu Kukonyo -Yusu -mo, ε wen: «'Ba mu, ba 'beti□e, □bi ε no- mo Wanyo -mu', Nyisva pu la le,

ε di la -a mu yι ya, -b'v-, -a 'tιe di Wanyo a 'mu -ple?»

20 -Te v nyre 'v -Yusu 'hvi, -ε -bι v wen: «Saan Batisι te -a mu bu, 'kι 'nε- -mu -mω, -ε di e nu, -a 'mu -mu 'beti -ni, 'bu mω, nι mω Wanyo -mu', Nytsua pu la λe, ε di la -a mu yι ya, -v'v- -ba 'tιe di Wanyo a 'mu -ple?»

21 -Te v nyre 'v, -ε -bι 'waa 'mumu, v yι nι 'nu 'ye, -ε mω, -Yusu ni e ni, nyibli -huchvi a 'kue 'ε yι -we, kω 'ε ble 'kuo -hvin* -huchvi λe, -v ni 'v nyibli ke', 'ε kle 'yii'donyv -huchvi a 'yii yι.

22 Ke- -Yusu -pu, 'ε tu Saan Batisι a nyibli a 'mu wωn, ε wen: «Ba mu, -tebli -bu, a 'ye, ε kω a 'win, ε nω- kω -tι ba lee Saan. Ba lee nε, -ε mω, 'yii'donyv te λe, λe-yiyrenyv 'v nε, nhran-nonyv a 'kue yι 'ni -we, 'kikenyv 'v yι -tι 'win, kω, 'kukonyibli yι 'hri 'klo λe, hιvennyibli 'v yι Nytsua a haantitie 'win.

23 Plo a bleelε 'kι 'v nyiblo -mu' -mω, -ε 'ye ni hia, 'kι bu kuo 'mu wlv yι.»

-Tι -mu', -Yusu hla la, 'kι 'v Saan Batisι a -ta' (Matie 11.7-19)

24 -Te Saan a lelenyv a 'mu, v hian -mω, -ε -bι -Yusu -tua Saan a -tι a kihleelε, 'kι 'v nyibli -mu', -v gbee 'v 'hvi a -ta', ε wen: «Saan -bu, -ε nε la Nytsua a -tι -mω λe, 'kι 'li -tite -mu', nyiblo dv 'yι 'li 'ti, -te a mu la 'li -mω, nyiblo a 'dι -bι 'aan wlv pu la λe, a di la 'li bu -yεε -ni 'li? Bι 'aan wlv wen 'ni, a di

yεε la 'li nyiblodv -bv bu, -ε yι hvannu pie, 'kι bu hla -tι a -tεε? 'Uvn-, ε 'yι 'a nyiblodv a 'mu 'pa-.

25 Bι 'aan wlv 'ye ni, -ε mω, nyiblo -bu, a di la 'li bu -yεε -ni, ε di pu la yinowlawli? Nyibli -mu', -v pu yinowlawli, kω, -v kω 'a -nε dε, 'waa wlv -hve, 'kι v ni 'li 'kivpu a 'kayo ble.

26 Bv 'beti 'a mu de: Nyiblo a 'dι -bι a mu la 'ye mω 'li? Bι Nytsua a winwlon-hanyo*? Iin, 'n yι 'a mu 'ni -lee -ni, ε kω, 'ni hleε, -ε mω, Saan -hi 'v Nytsua a winwlon-hanyv -bι ni.

27 ε nω- mω nyiblo -mu', -koti v 'cru la 'li Nytsuacrien 'kwli, -ε mω, ε nω- di la 'na 'hru yι kla, 'tι- 'mu la 'li di. -Tι a 'mu, v 'cru la, ε nω- -bu: Nytsua wen 'ni:

'Na 'Yu o, 'n di -ha nyiblo, 'kι 'v 'na -kvan a -ta', ε 'mu mu, ε 'mu -na 'hru yι kla, 'tι- mu 'li nyre.

28 'N yι 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mω, 'kι 'li -tonyibli a pepe 'nyi, ε 'yι -hvan nyiblo dv ni kue, -bv ni 'v Saan 'lu yι. Kee, 'kι 'li Nytsua a 'klo yrayrv 'kwli, nyiblo -mu', v dεε 'hιangbe, ε nω- di 'v Saan 'lu yι ni.»

29 -ε -bι ke- -Yusu pu de, ε wen: «Nyibli a pepe, v pu la a nua yι bu, v kω 'blwli'tonyv 'hven-, 'v yι la Nytsua wωn -nyi, ε kω, 'v -hve la a, 'kι Saan bu pu la nv 'nie 'lu λe.

30 Kee, Falisi tumu* a nyibli kω Nytsua a tetetonyv

'hven-, de -mu', Nyɩsua -hva la □nu, v hɩe la□a ki, ε nɔ- kɔ -ti 'v hɩa la□a ki -we, 'ki Saan bu pu la □nu 'nie 'lu ɛ.»

31 -E -bi ke- -Yusu pi de, ε wen: «-Te ti -bu 'yri a nyibli ni 'mu, ε nɔ- -bu:

32 U 'wɩ- 'yonu gbi yi, -v yi hru 'mle, 'ki 'v 'dika, -v -bi kee 'waa 'bio ni, v wen: -Te -a yi 'bli ni puɛ, -a yi 'bli-pa-wla ble, a 'yi -wla yi mɔ -di. 'Ti-, -te -a yi □hien ni we, a 'yi nyaɩmli ɛ -nu.

33 E 'wɩ yi, -te Saan Batisti -di, ε yi 'ni □ci*, 'ki 'v Nyɩsua a dida a -ta', 'e 'ye ni 'na nɔ, kee, ke- a pi: 'Ku -hvan* ni 'v□v ke'.

34 'Mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, -te 'n -di, 'ni □ci□e li, 'ni 'ne nɔ, kee, ke- a pi: Ba 'ye nyiblo -bu, didide kɔ nɔ a 'nɩna ni -do, ε nɔ- ε yi 'lu -mɔ ɛ -hie. 'Bluwli'tinyu kɔ nyibli -bu, -v kɔ 'klo □yi 'v yi 'sii -ni, v nu- kɔ□v 'hven-, -v ni nɩnatumude.»

35 -E -bi ke- -Yusu pi de: «Nyibli ni -tie -mu', -v wen Nyɩsua a □to ki, v yi□i 'ni yru, -ε mɔ, Nyɩsua a □to a 'mu, ε 'sii 'v yi.»

-Te -Yusu mu la 'li Falisi□tumu a nyiblo -bi, -ε kɔ 'nyre mɔ Simɔ a -te*

36 E kɔ la Falisi□tumu a nyiblo □du. 'A 'nyre mɔ la Simɔ. E nɔ- da -Yusu de di mɔ. -Te v nyre 'li 'kayu bu, v ni bu, 'v -tva de a didie.

37 'Ki 'li 'diɔ a 'mu 'kwli, 'ki 'lawlunugba □du ni 'li. -Te ε 'wɩn, -ε mɔ, -Yusu mu de di mɔ, 'ki 'li Simɔ a -te, -ε -bi ε -ha 'li 'yriɛ, v nu yɩnɔhɩɔ, v

-nu. 'Ki 'li 'yriɛ a 'mu 'kwli, 'ki hɩnhɩrɩnpɩnyra ni 'li;

38 'ε mu 'v -Yusu a bu □hlɔn, 'ε yi we, 'a 'yii a mu 'ε yi 'v -Yusu a bu kle bi, 'ε ni 'a 'lu-pupui, 'ε 'hren -Yusu a bu ɛ, 'ε 'ble 'a bu kwa, 'ε -tva 'a hɩnhɩrɩnpɩnyra -ni wen a ble'wɔwɩlɛ.

39 -Te Simɔ 'ye de a 'mu, -ε -bi ε -tva 'li 'a dɩɔnu a □wɩv a ki'pleeɛ, ε wen: «Nyiblo -bu, 'bu mɔ wen Nyɩsua a seyɩ a winwɩn-hanyɔ*, ε di wen□ε 'ni yi, -ε mɔ, nuɔba -bu, -ε -hren□ε ɛ, nyiblo a 'di -bi ε pa 'mu. E di wen□ε 'ni yi, -ε mɔ, 'lawlunugba □niɔ, ε 'yi wen yi -bleɛ -ni, bu -ha wen□ε me ɛ, -bu 'mve wen□ε ɛ.»

40 Ke- -Yusu pi 'ki□i yi, ε wen: «Simɔ o, 'n kɔ -ti □bu lee -mu.» -E -bi Simɔ ε wen: «Tɔɔnyɔ, pu win.»

41 -E -bi -Yusu wen 'ni: «E kɔ la dekonɔ □du. E nɔ-nyibli ni 'hven □du 'trɔsɩ la 'wliye. Yi-henyiblo a gba mɔ 'wliye -mu', -kuannunɔ ni -do -we 'li bu 'yee 'li -nyrɔwɩ a -hɔtrɔwɩ ni □hun 'kwli. 'Hven a nyiblo a -ne gba, ε mɔ, 'wliye -mu', nyiblo ni -do -we 'li bu 'ye, 'ki 'li -nyrɔwɩ a (50) -wɩ ni 'hven □tu 'v -pu 'kwli.

42 -Te v 'yi 'wliye -kɔ, 'ki bu 'pee nyɩbeyu a 'mu, 'a gba, -ε -bi nyɩbeyu a 'mu, ε lee □nu ni, ε wen: 'Na gba ni wen, 'ye -bi a 'yi□i 'pee -ni, 'n -hru 'a -ti -mɔ.» -E -bi -Yusu 'beti Simɔ ni, ε wen: «'Ki 'li v ni 'hven a 'mu 'nyi, nyiblo a 'di -bi seyɩ-seyɩ, -ε di nyɩbeyu a 'mu -nve -ni, -ε di 'v 'a 'bi 'v

-hi 'li?»

⁴³ Simo wen: «'N pu□v □haan-ti, nyiblo -mu', -ε ko gba gbagbu a -ti v -hru -mo, ε no- □nto.» -ε -bi -Yusu wen: «'A -tεε, no- □nto.»

⁴⁴ -ε -bi ε □hian -mo, 'ε ta 'li nuqba a 'mu -mo le, 'ti- 'ε yi 'ki Simo -lee -ni: «Ta 'v le, de nuqba -bu, ε -nu. -Te 'n pa 'ne- -na -te, □yi -na -kvannunyō -lee -ni, 'ki bu yra 'na bu le, -te v ni□e le, 'ki 'ne- -aan 'bli*. Kee, nuqba -bu, ε no- -mo -bi, ε nu 'a 'yii a mi, 'ε yra 'na bu le, ko, 'ε nu 'a 'lu-pupui, 'ε 'hran□a le.

⁴⁵ Ya 'v 'lu de, -te 'n pa 'ne- -na -te, □yi 'mu 'wleε -ni, 'ki 'v 'na 'wio a buqpuv a -ta', -ε mo -aan 'blide. Kee, -te 'n pa wen 'ne- -na -te, nuqba -bu, ε 'tiε yi 'na bu 'wleε -ni.

⁴⁶ □Yi 'mu 'nyra 'lu -pu, -ε mo -aan 'blide, keε, ε no- -mo -bi, ε 'wlaa 'na bu hinhronpnyra le.

⁴⁷ ε no- nu□o, 'ni yi -mu -lee -ni, -ε mo, yinyre-tebli -huohui -mu', ε -nu, Nyisva -hru 'a -ti -mo. ε no- ko -ti, 'ε ko nvele gbagbu, 'ki 'v 'mu -mo. Kee, nyiblo 'bu ni 'v, yinyre-tebli -mu', -koti Nyisva -hru -mo, 'bu 'yi -hu, -ε -bi nyiblo a 'mu, 'a nvele 'yi -hu, 'ki 'v 'mu -mo.»

⁴⁸ Ke- -Yusu pi nuqba a 'mu yi, ε wen: «Nyisva -hru -na de 'kuku a -ti -mo.»

⁴⁹ -Yusu bu pu 'ki le, ti ni -do a ti 'yri, nyibli -mu', -v ko□o 'hven-, -v ni 'v dedihu ki, v -tva 'li le'puplele, 'ki 'li

'waa □wli ki, v wen: «Nyiblo v a 'di -bi nyiblo -bu, ε pa 'mu 'li, 'ε pi le: Nyisva -hru -na de 'kuku a -ti -mo?»

⁵⁰ -ε -bi ke- -Yusu pi nuqba a 'mu yi de, ε wen: «Ko plo a bleele, □ni yi ni mi, -ε nu□o, -te -kuo 'mu □wlv yi a -ti, Nyisva □gble -mu ni, 'ε -ha 'li -mu de 'kuku a 'kl bu.»

8

-Yusu a -nagbopv ko nuqbi -mu', -v ne la□a -mo 'hven-*

¹ -Te ti gbi -hi, -ε -bi -Yusu ne la 'du ki, 'ε pi la Nyisva a □haantitie, -ε hle□ε, -ε mo, Nyisva di koo nyibli win ki. 'A -nagbopv ni -pu □tu 'v 'hven -mu',

² v ko nuqbi -bi 'hven-, v nu- yi□i □wien kvε. Nuqbi a 'mu, v nu- ko ke' ε bla la 'v 'kuo -hvin* le, ko, 'ε nu la□a, 'waa 'kvε 'ε -we la. Nuqbi a 'mu, 'waa 'nyre, no- -bu: Mari -mu', v deε Madala a Mari, -ε ko ke' -Yusu bla la 'v 'kuo -hvin ni □hlon'hven le;

³ ε ko 'kun Helodi a 'kayu a 'yie□tunyō Kusa a nuqba, -ε mo Sanu, ko Sisanu, ko nuqbi -huohui -bi 'hven-. Nuqbi a pepe a 'mu, v mo la dekonuqbi dadv, 'v ni la 'waa kuko-tebli, 'v yi la -Yusu ko 'a -nagbopv 'hven- -heε -ni.

-Yusu pu la 'dvdonyō a 'ledv

(Matie 13.1-23; Makı 4.1-20)

* **7:44 7.44** -Yusu a ti 'yri, ε mo la -Juukve a 'blide □nto, 'dagbatayu 'bu pa la 'li 'a nyo a -te, 'ki 'kayu a 'baı bu lee la 'a -kvannunyibli, 'ki bu yra la 'dagbatayu a 'mu, 'a bu le.

4 'A -ne 'dɔɔ 'bɔ nɪ 'v, nyibli -hɔen 'lɪ -wlu, 'v mi 'lɪ -Yusu -mɔ. -Tɛ nyibli -hɔɔhɔɪ a 'mɔ, v ɔglaa 'lɪɪ lɛ, -ɛ -bɪ ɛ -tɔa 'waa 'ledɔ a yɪpɔpɔ, ɛ wen:

5 «ɛ kɔ la -nyɔɔɔ ɔɔɔ, nyibeyu ɔɔɔ, 'ɛ mu la 'a -tebli 'dɔ mɔ. -Tɛ ɛ nyre 'v, -ɛ -bɪ ɛ -tɔa 'a -gbugbla, 'kɪ 'lɪ -ci 'kwli. -Tɛ ɛ yɪɪ nɪ -gblɛ, -ɛ -bɪ 'kɪ 'a dɛ -bɪ bii 'lɪ 'hru wlɔn, nyibli 'v nɛɛ kɛ, nɔbli 'v yɪ 'a dɛ -bɪ di.

6 'A 'hɔen a dɛ, ɛ -gbla, -tɔtɔkɔtɔɔ -mɔ', ɛ bi 'v kɪ, 'hɔɔ 'pa nɪ 'lɪɪ bɔ, 'ɛ 'sii yɪ, 'ɛ ɔga. Kɛɛ, -tɛ ɛ ɔga, -ɛ -bɪ ɛ ma nɪ, -ɛ nuɔ, -tɔtɔkɔtɔɔ a 'mɔ, ɛ 'yɪ 'nie -kɔ.

7 'A ta a dɛ, ɛ -gbla, 'kɪ ɛ bi 'lɪ 'witi 'nyɪ. -Tɛ ɛ ɔga, -ɛ -bɪ 'wɪlɪlɪ a 'mɔ, ɛ 'ya nɪ, 'ɛ 'buu ɔnɛ 'lu lɛ.

8 'A -hen a dɛ, ɛ -gbla, ɛ nɔ- bi 'v ɔhaan-tɔtɔ kɪ. -Tɛ ɛ ɔga, ɛ ku nɪ -tɛɛ, 'ɛ pɔ bli. 'A blɔ nɪ -dɔ, ɛ pɔ 'yɔ a -wɪ nɪ ɔhun.» -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ 'kɪ ɔnu yɪ: «'Bɔ mɔ, 'ba kɔ -tɪ'wɪnnɔa, -ɛ -bɪ ba 'wɪn -tɪ -dɔdɔ.»

9 ɛ nɔ- mɔ 'a -nagbopɔ* bɔ 'betiɛ lɛ, v wen: «'Ledɔ -bɔ, -pɔ, 'a 'mini 'lɪ?»

10 -ɛ -bɪ ɛ wen: «'A mɔ -bɔ, -v mɔ 'na -nagbopɔ, Nyɪsɔa niɛ nɪ, 'a yruɪ Nyɪsɔa a -tɪ' lɛ, ɛ ɔhen 'nyre, -tɛ Nyɪsɔa ni, 'ɛ kɔɛ nyibli win kɪ. Nyɪsɔa a -tɪ a 'mɔ, ɛ -hli nyibli 'yɪ kɪ. Nyibli -bɔ, -v 'yɛ nɪ na 'mɔ -mɔ, 'kɪ 'lɪ 'ledɔ nɪ -dɔ 'kwli, 'kɪ v yɪ 'lɪɪ 'lɪ 'wɪn -nɪ. ɛ nɪ -dɔ a 'mɔ, ɛ nɔ- v 'cɪɪ la, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔaɔɪɛn 'kwli, -ɛ mɔ:

U yɪɪ 'nɪ 'ye -tɛɛ,

kɛɛ, v 'nɪ -yruɔ lɪɪ lɛ,

'v yɪɪ 'wɪn -tɛɛ,

kɛɛ, v 'nɪ -yruɔ lɪɪ' lɛ -wɛ.»

11 -ɛ -bɪ ɛ yɪ ɔnu 'nɪ -lee -nɪ, ɛ wen: «Dɛ -mɔ', 'ledɔ -bɔ, ɛ ɔhen 'nyre, ɛ nɔ- -bɔ: 'Dɔdɔ-tebli -mɔ', ɛ nɔ- mɔ Nyɪsɔa a win. 'Dɔdɔnyɔ, nɔ- mɔ nyiblo -bɔ, -ɛ nɛ Nyɪsɔa a -tɪ -mɔ lɛ.

12 'Hru -mɔ', -ɛ kɔ wlɔn ɛ bii 'lɪ lɛ, 'tɪ- nɔbli 'v yɪɪ di mɔ di, ɛ nɔ- mɔ nyibli -bɔ, -v yɪ Nyɪsɔa a win 'wɪn, 'tɪ- 'kuo -hɔɪn* a nyiblo gbagbɔ 'ɛ yɪ di, 'ɛ -hɛ 'lɪ ɔnu win a 'mɔ ɔwɔ kɛ, -ɛ diɛ nu, v 'nɪ ɔha Nyɪsɔa a win a 'mɔ ɔwɔ yɪ -kuo -nɪ, Nyɪsɔa 'nɪ ɔha ɔnu wa.

13 -Tɔtɔkɔtɔɔ -mɔ', 'hɔɔ 'pa nɪ 'lɪ bɔ, -ɛ kɔ kɪ 'dɔdɔ-tebli -bɪ -mɔ', ɛ bii 'v lɛ -wɛ, ɛ nɔ- mɔ nyibli -bɔ, -v yɪ Nyɪsɔa a win 'wɪn, 'tɪ- -v yɪɪ kɪ wen, 'kɪ 'lɪ plɔ a bleeɛ 'kwli, 'tɪ- -v kue ɔnɛ ɔwɔ yɪ, 'kɪ 'lɪ ti gbi 'kwli. Kɛɛ, v 'nɪ -hɔaɔa lɪɪ, 'kɪ bɔ pɔ 'ma, 'kɪ 'lɪ 'waa ɔwɔ kɪ. Nyibli a 'mɔ, ti -mɔ', -ɛ kɔ 'yɪ 'kuo -hɔɪn a nyiblo gbagbɔ yɪ 'v ɔnu lɛ ɔtɛɛ -nɪ, 'kɪ bɔ nu dɛ 'kuku, -ɛ -bɪ v yɪ 'kee Nyɪsɔa a win a ɔwɔ a yɪkuɔlɛ.

14 -Tɔtɔkɔtɔɔ -mɔ', 'witi nɪ 'v kɪ, -ɛ kɔ kɪ 'dɔdɔ-tebli -bɪ bii 'lɪ -wɛ, ɛ nɔ- mɔ nyibli -bɔ, -v yɪ Nyɪsɔa a win 'wɪn, 'tɪ- nyibli a 'mɔ, 'v yɪ hɪɪɪ -nɪ, 'kɪ 'v 'kla-wliye'yɪya a -ta', kɔ, 'v nɛɛ kɔkɔ-tebli a -tɪ ɔwɪ kɛ, -ɛ pɪ 'lɪ ɔnu kɪka 'nyɪ, kɔ, 'kɔ a -tebli -bɔ, -ɛ kɔ 'tɔ nɪ ɔnu, ɛ nɔ- 'waa ɔwɪ yɪ

□wien le kuvē. -Tēbli a pepe a 'mυ, ε ni□e ni, 'kī Nyisva a win 'yē ni nu -kvan, 'kī 'lī 'waa □wli kī, 'ε yi le -hihre -ni.

¹⁵ □Haan-tūtū -mυ', -ε kō kī 'dūdō-tēbli -bī -mυ', ε bii 'lī le, ε nō- mō nyibli -bυ, -υ yi Nyisva a win 'win, kō, -υ □tui□e bυ, 'kī 'lī □haan□wlv kī, 'tī- -υ -hē□ε mē le, 'ε ni -kvan 'a -nē ti, 'kī 'lī 'waa □wli kī.»

*-Yusu pu la 'napī a 'ledu
(Makī 4.21-25)*

¹⁶ Kē- -Yusu pī □nv yi de: «Nyiblo 'bυ 'bīa 'napī, ε 'nī □jri□e lī□ī kīka 'lu bυ, ε kō, nyiblo 'bυ 'bīa 'napī, ε 'nī □tu□o lī□ī -bēle bυ. Kēε, 'kī ε □tui 'lī□ī de yra bυ, -ε di□e nu, nyibli -mυ', -υ di 'kayu bυ pa, υ 'mυ le yru.

¹⁷ -Tēbli a pepe -mυ', -ε -hli, ε di kō -nyrōwō, ε 'mυ pepe' bi, ε kō, -tēbli a pepe -mυ', nyiblo □dū 'yī la -yi, ε di kō leyruelē, 'tī- ε 'mυ pepe' bi.

¹⁸ Nyisva a win -bυ, 'n nē -mō le, ba □tu□o 'yie. -Tē a di 'a 'winwin nu, kē- Nyisva di 'a mυ 'a leyruelē nu. Nyiblo -mυ', -ε pī Nyisva a win nva yi bυ, Nyisva di□e 'nī nu, ε 'mυ 'a leyuyruo kō, ε 'mυ -tē ε nu la 'a 'winwin 'υ -hi. Kēε, nyiblo -mυ', -ε 'yē ni pū□v nva yi bυ, ε 'yī 'lī□ī 'lī -wē, bυ yru□o' le pepe, 'yē □bū ε pū le, -ε mō, ε yruī□e' le.»

*-Yusu a 'dii kō 'a 'diayinv
'hven-
(Matie 12.46-50; Makī
3.31-35)*

¹⁹ 'Kī υ nī 'lī 'kayu nī -do a 'mυ bυ, -Yusu a 'dii kō 'a 'diayī nyibepū 'hven- 'υ nyre 'υ, -ε di□e nu, υ 'mυ□v 'yē. Kēε, nyibli -hūhū a -tī, υ 'yī 'lī□ī -wē, bυ nyre 'υ□v 'hū.

²⁰ ε nō- mō nyibli bυ lee □nē: «'Yē kē, -na 'dii kō -na 'diayinv 'hven-, 'kī υ nī 'lī -patv', 'υ -hūε -na 'yīe.»

²¹ -ε -bī kē- ε pī: «Nyibli -mυ', -υ pī Nyisva a win nva yi bυ, 'tī- -υ □tui 'υ□v 'υ, υ nu- mō 'na 'dii kō 'na 'diayinv 'hven-»

*-Tē -Yusu nyra la 'duduo
bυ
(Matie 8.23-27; Makī 4.35-
41)*

²² -Nyrōwō □dū 'kwli, -Yusu 'ya 'lī 'blagbī 'kwli, ε kō 'a -nagbopv* 'hven-. Kē- ε pī, 'ε yi □nv -lee -nī: «-Ba □ta, -ba mu 'lī 'yru a 'kūbīa -bī -mυ' kī,» 'υ -mu.

²³ -Tē υ yi nī mī, -ε -bī -Yusu bī ηmena'. Tī nī -do a tī 'yri, 'kī 'lī 'yru a 'mυ kī, -ε -bī 'duduo cē 'lī nī. 'Blagbī -mō -bī, ε yi 'lī 'nī 'yīi -nī, 'kī 'υ 'yru a 'dūi -mō', ε -hūε bυ □mīε,

²⁴ 'a -nagbopv, 'υ 'yīya 'υ□v 'hūi bυ, 'υ -ha□a ηmena', υ wen: «Tōonyō o, -a yi -wē bυ,» -Yusu 'ε 'du ye', 'ε hlee 'lī 'duduo kō 'yru a 'dūi 'hven -mō, 'kī 'lī win 'yaklī 'kwli. -Tē ε pū win, -ε -bī tī nī -do a tī 'yri, ε 'kee yō'le'yīya nī, pepe 'ε nyra bυ.

²⁵ -ε -bī kē- -Yusu pī 'kī 'a -nagbopv yi: «'Bū mō, 'nī yi 'a mυ nī 'yē, 'n yi□e nī, -ε mō, a 'yī Nyisva □wlv yi -kuo -nī.» 'A -nagbopv -mō -bī, υ

'ta 'v ble, -te ε ma □nu wlon
 le a -ti, 'v yi 'li le 'puple -ni,
 v wen: «Ba 'ye ke nyiblo -bu.
 ε yi hlee 'li 'duduo ko 'yru
 'hven- -mo, 'ti- 'v □tui 'v 'a
 win 'v.»

-Te -Yusu □gble la nyiblo
 □dv, 'kuo -hvin* ni la 'v ke'
 (Matie 8.28-34; Maki 5.1-20)

26 -Te δε a 'mu, ε -hi, -ε -bi
 v nyre 'li Galileblugba a 'yru
 a 'kibia -bi 'mu ki ni, -ε mo
 Gelasakue a 'blugba. 'Blugba
 a 'mu, ε 'be Galileblugba 'yi.

27 -Yusu bu -hon 'ki 'li
 'blagbi 'kwli, -ε -bi nyibeyu
 □dv -hon 'li 'diwo a 'mu 'kwli,
 'ε di□e ye' 'be mo. Nyiblo a
 'mu, 'kuo -hvin, nu- ni 'v□v
 ke', -v □tui□e □hven. Kue 'li
 ti blebli 'yie bu, ε 'ni -pu□v li
 wlawlv, ko, ε 'yi 'li 'kayu □dv
 bu 'ti, keε, 'dabi -mu', -v ni 'li
 dugbi 'kwli, v nu- ko 'nyi, ε 'ti
 'li.

28-29 ε ko -nyrowo -bi, 'ku
 -hvan 'bu yi□i kle ni 'ye,
 -tonyibli ni 'cun, 'v muε ne
 'a bui, ko, 'v pi 'a dabui
 -hannya. Keε, 'a pepe a 'mu,
 ε yi la□a 'ni ce, 'ku -hvan
 a 'mu, 'ε gbe 'li□i -tite -mu',
 nyibli 'yi 'li 'ti.

Keε, -te ε 'ye -Yusu, -ε
 -bi ε 'yia 'v□v 'hvi bu, 'ε
 bla□a kwli yi bu, -ε di□e
 nu, -Yusu 'mu□v -heε -ni.
 ε no- mo -Yusu bu lee 'ku
 -hvan a 'mu, -ε mo, bu
 -hon 'v nyiblo a 'mu ke'.
 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi
 nyibeyu a 'mu, ε -tua 'li win
 a 'li'yaale, ε wen: «-Yusu,
 -Ti'yi'buanyisua a 'Yu, δε a
 'di -bi -hve -bu nu 'mu -mo

li? 'N nyaa -mu le, □ni 'tuo
 'li 'mu □hven.»

30 -ε -bi -Yusu 'beti□e ni, ε
 wen: «-Na 'nyre 'li?» -ε -bi
 ε □tu□o □won, ε wen: «'Na
 'nyre mo Dako.» Ke- ε -pu, -ε
 nu□o, 'kuo -hvin -huohvi, v
 nu- ni 'v□v ke'.

31 -ε -bi 'kuo -hvin a 'mu, v
 -tua -Yusu a lenyaale, -ε di□e
 nu, ε 'ni □ha □nu -lee -ni,
 'ki bu mu 'li 'huo -mu', -ε ko
 'kwli □hven a 'yiye ni 'li.

32 'Ki 'v -te ni -do a 'mu,
 dugba ni 'v, 'a 'kutio -bi, 'ε
 bi 'li 'yru -mo. 'Ki buica□ju
 gbagbu ni 'v, 'v -we -tutu,
 'v yi δε di. ε no- -mo
 'kuo -hvin a 'mu, bu -tua
 -Yusu a lenyaale, v wen: «-A
 nyaa -mu le, wen, 'ki -ba bi
 'v buici -mu' ke',» -Yusu 'ε
 -wen,

33 'kuo -hvin a 'mu, 'v -hon
 'v nyiblo a 'mu ke', 'v bi 'v
 buici a 'mu ke', buica□ju a
 'mu, 'v 'gba ci le, 'v □ti dugba,
 'v bi 'li 'yru -mo le, 'v 'kuku
 le.

34 -Te nyibli -mu', -v neε
 buici a 'mu, v 'ye -tebli a 'mu,
 -ε mu 'lu -mo, -ε -bi v 'gba ci
 le, 'v ne□e -mo le, 'ki 'li 'di
 ko -yrigbi 'hven- kle.

35 -Te nyibli 'win, -ε -bi v
 di ni, v 'mu -tebli a 'mu, -ε
 mu 'lu -mo 'ye. -Te v nyre 'v
 -Yusu 'hvi, 'ki v yee 'v nyiblo
 a 'mu bu, -ε ko ke' 'kuo -hvin
 -hon wen 'v. 'Ki ε ni 'v -Yusu
 a bui □hlon bu, 'ε pu wlawlv.
 ε 'wi- nyiblo -bu yi, nuhli 'yi
 -hvan ni ni. -Te nyibli a 'mu,
 v 'ye□e, -ε -bi huannu bi 'li
 □nu 'kwli.

36 Nyibli -mu', -v 'ye -tebli
 a pepe a 'mu, -ε mu 'lu -mo, v

nu- neε -mɔ le, 'ki 'waa 'bio -mu', -v di -ta 'ye mɔ yi, -te -bu, -Yusu nu 'kuo -mu', -v ni 'v nyiblo a 'mu ke' a lebbula.

37 Nyibli a pepe -mu', -v 'ti 'li 'blugba a 'mu 'kwli, -ε mɔ Gelasakue a 'blugba, v -tua -Yusu a lenyaale, 'ki bu -hon 'li 'waa 'blugba a 'mu 'kwli, -ε nuo, huannu bi 'li nu 'kwli. E nɔ- mɔ -Yusu bu 'ya 'li 'blagbi 'kwli, bu mu.

38 Kee, nyiblo -mu', 'kuo -hɔn -hon wen 'v ke', ε nyeε -Yusu le, 'ki bu naa -mɔ. Kee, -Yusu 'yiti ki -wen, 'ε lee ne, ε wen:

39 «Hian -mɔ, -bu mu 'li -na 'diɔ 'kwli, 'ki 'li -na 'duke -mɔ, -tebli gbagbi a pepe -mu', Nyisua nu -mu -mɔ, -bu na 'a -ti -mɔ le.» Bu pu 'ki le, -ε -bi nyiblo a 'mu, ε bi 'hru wɔn, 'ε mu 'li 'a 'diɔ 'kwli, -tebli gbagbi a pepe -mu', -Yusu nuo -mɔ, 'ε naa -mɔ le.

-Te -Yusu -ha la Sayilu a 'yu 'kɔ, kɔ, nugba du, -hɔbleblekue ni la, ε -hren la -Yusu a wlawlv le, 'a 'kue 'ε -we la

(Matie 9.18-26; Maki 5.21-43)

40 Ti -kɔ 'yri -Yusu -hon 'li 'yru a 'kɔbia -bi -mu' ki, nyibli -huɔhuɔ, v nu- mu laa ye' 'be mɔ, -ε nuo, 'waa pepe, v yi laa 'ni -ple.

41 'Ki v ni 'v bu, -ε -bi nyibeyu du nyre ni. 'A 'nyre mɔ Sayilu. E mɔ Nyisua a 'kayu a nyiblo gbagbu nuɔ. -Te ε nyre 'v, -ε -bi ε bla kwli bu, 'ki 'v -Yusu

ye', 'ε nyeε ne le, 'ki bu di 'li 'a -te.

42 Nyibehian a 'mu, ε kɔ 'yu nyroyu ni -do. E -we 'li bu kɔ 'yri ni -pu tu 'v 'hɔn ni. 'Yu nyroyu a 'mu, ε nɔ- hɔe -bu 'ku. -E -bi -Yusu wen ni, ε kɔɔ 'hɔn- 'v mi. 'Ki 'li 'hru wɔn, nyibli -huɔhuɔ -tua 'li 'a yre'nyraale.

43 'Ki 'li -tonyibli a 'mu 'nyi, 'ki nugba du ni 'li. E nɔ- 'kue ni. 'A 'kue a 'mu, ε nɔ- mɔ -hɔbleblekue. -Te 'kue a 'mu, ε -tua la 'a nunuo, 'a 'yri ni -pu tu 'v 'hɔn a 'yru -a ni ki. 'A 'huɔ a 'mu, 'a -ti, ε na -dɔɔpu yre -nana, 'a 'wli a pepe 'ε -weε jre. Kee, ε 'yi la nyiblo du -kɔ, -bu -we la 'li 'a 'pɔpɔ.

44 Nugba a 'mu, ε nɔ- mu 'v -Yusu ke', 'ε -hren 'a wlawlv a -wɔbude le. -E -bi ti ni -do a ti 'yri, -hɔ 'kee ne 'a blebuble ni.

45 -E -bi -Yusu 'beti ni, ε wen: «Nyiblo a 'di -bi -hren 'mu le 'li?» Nyiblo du 'bu 'ye ni -hɔhɔa kle, ε nɔ- mɔ Piel bu tuo wɔn, ε wen: «Kukonyo o, nyibli -mu', -v glaa 'li -mu le, v -hu ni. 'A -ti, v nu- yi -mu yre gbε.»

46 -E -bi -Yusu wen: «Nyiblo -hren 'mu le. 'N yruu 'li 'na 'huɔ 'kwli ni, -ε mɔ, 'klɔ -hon 'li 'mu 'huɔ.»

47 Nugba a 'mu, bu 'ye, -ε mɔ, ε bi pepe', -ε -bi huannu bi 'li 'kwli, 'ε 'yɔya 'v -Yusu 'huɔ bu, 'ε bla kwlɔ yi bu, 'ε lee ne, 'ki 'v nyibli a pepe ye', -ti -bu -kɔ -ti 'ε -hren le, kɔ, -te 'a 'kue nu -wɔwe ti ni -do a ti 'yri.

48 -Tε -Yusu 'wɪn 'kɪ, -ε -bɪ ε wɛn: «'Na 'yu o, -tε -kuo 'mʊ ɔwɪb yɪ a -tɪ, 'nɪ nu ɔo, -na 'kʊε 'ε -wε. Mu, 'kɪ 'lɪ plɔ a bleelɛ 'kwli.»

49 Win nɪ 'lɪ ɔtɪ wɪɔn, -ε -bɪ nyiblo -hɔn 'lɪ nyiblo gbagbu Sayilu a -tε, ε wɛn: «Sayilu, -na 'yu nyɔɔyɔ -nɪ wɛn, ε 'kʊ nɪ. 'A -tɪ, -ha Tɔɔnyɔ -Yusu mɛ lɛ, ɔbɪ ɔyɪ ɔtɪ 'ku -ha.»

50 -Tε -Yusu 'wɪn -tɪ a 'mʊ, -ε -bɪ ε lee Sayilu nɪ, ε wɛn: «-Na ɔwɪb 'nɪ 'bie 'lɪ ɔhlɔn, kɛɛ, kuo 'mʊ ɔwɪb yɪ dadʊ, ε di 'hɪrɪ 'kɔ.»

51 -Tε ʊ nyre 'lɪ Sayilu a -tε, -Yusu 'yɪ -wɛn, 'kɪ ε kɔ nyibli -hʊɔhʊɪ 'hʊɛn- bu pa 'lɪ 'kayɔ a 'mʊ bu, 'bu 'yɪ 'a -nagbopʊ* Pielɪ, kɔ Saan, kɔ Saki, ʊ kɔ 'yɔ a 'mʊ, 'a 'baɪ kɔ 'a 'dii 'hʊɛn-.

52 Nyibli a pɛpɛ pɪ popowli lɛ, 'ʊ nɪ nyai lɛ, 'yɔ a 'mʊ a -tɪ. -ε -bɪ -Yusu wɛn 'nɪ: «Ba 'kee wuwe. ε 'yɪ 'kʊ. Njmena ε yɪ njme.»

53 Bʊ pʊ 'kɪ lɛ, -ε -bɪ ʊ -tʊa 'a 'caalɛ, -ε nu ɔo, ʊ yɪ ɔe nɪ, -ε mɔ, 'yɔ 'kʊ nɪ,

54 -Yusu -mɔ -bɪ, 'ε kɔ 'yɔ a 'mʊ, 'a dabʊ bu, 'ε 'yaa 'lɪ win, ε wɛn: «'Yɔ o, 'du ye'!»,

55 'a -hihiu 'ε bi 'ʊ ɔv ke' de. -ε -bɪ tɪ nɪ -do a tɪ 'yri, ε 'du ye', -Yusu 'ε lee nɛ 'a 'dʊkʊε, ε wɛn: «Ba -nyi ɔe diidɛ, ε 'mʊ ɔv di.»

56 'A 'baɪ kɔ 'a 'dii 'hʊɛn-, 'waa ɔwɪl kɛɛ lɛ. Kɛɛ -Yusu tɪ ɔnʊ nɪ, ε wɛn: «Dɛ -bu, -ε mu 'lu -mɔ, a 'nɪ 'lee 'lɪ nyiblo ɔdʊ.»

9

-Tε -Yusu lee la 'a -nagbopʊ* nɪ -pu ɔtu 'ʊ 'hʊɛn, bu nu la 'hʊnhʊɛn.yo, bu gba la Nyɪsɔa a -tɪ 'dɪ klɛ

(Matie 10.5-15; Maki 6.7-13)

1 -Tε dɛ a 'mʊ, ε -hi, -ε -bɪ -Yusu 'kukue 'a -nagbopʊ nɪ -pu ɔtu 'ʊ 'hʊɛn lɛ, 'ε -nyi ɔnʊ 'kɪ, 'kɪ bu bla 'kuo -hʊɪn* lɛ, -ʊ nɪ 'ʊ nyibli ke', kɔ, bu nu ɔo, nyibli a 'kʊε bu -wε,

2 'ε lee ɔnʊ, -ε mɔ, bu na 'dɪ klɛ, bu hla ɔa, -tɛ Nyɪsɔa di nyibli a win a kɪkɔɔlɛ nu, ε kɔ, bu nu ɔo, nyibli a 'kʊε bu -wε.

3 Kɛ- ε pɪ, 'ε yɪ ɔnʊ -lee -nɪ, ε wɛn: «'Bʊ mɔ, 'ba yɪ 'dɪ kɪ nɪ nɛ, a 'nɪ 'gbaa 'lɪ ɔdedede, a 'nɪ 'gbaa 'lɪ kotu*, kɔ blɔ, kɔ dididɛ, kɔ 'wliye, kɔ, a 'nɪ 'gbaa 'lɪ wlawɪb a 'hʊɛn a dɛ.

4 'A -nɛ 'dɪɔ -kɔ 'kwli a di 'lɪ nyre, 'kayɔ -mʊ', -ε kɔ bu ʊ di 'lɪ 'a mʊ 'lɪ -paa -nɪ, 'kɪ ba nɪ 'lɪ bu -nɪnɪ, 'aan mumuti 'mʊ 'ʊ nyre.

5 'Dɪɔ -kɔ 'kwli a di 'lɪ mu, 'kɪ ʊ 'yɛ nɪ di 'a mʊ kʊa nɪ 'ble, ba -hɔn 'lɪ 'dɪɔ a 'mʊ 'kwli. 'Ba yɪ nɪ mi, ba bubla 'aan buɪ, -ε di ɔe nu, 'waa -tʊtʊ a 'pupu 'mʊ 'a mʊ buɪ lɛ -hɔn, a 'mʊ ɔv nyibli a 'mʊ -tɔɔ -nɪ, -ε mɔ, Nyɪsɔa a yɪ ʊ 'bu kɔ ɔnʊ, 'waa ɔgbetu nu ɔo 'waa dɪɔnʊ -mɔ.»

6 -Tɛ ε -wɛ 'waa titie -mɔ, -ε -bɪ 'a -nagbopʊ bi 'hru wɪɔn, 'ʊ nɛ nyibli yɛ, 'ʊ pɪ ɔnʊ Nyɪsɔa a ɔhaantitie. 'A -nɛ -tɪtɛ, ʊ di 'ʊ nyre, ʊ kɔ bu

* 9:3 9.3 -Yusu a ti 'yri, nyibli nɛɛ la kotio. Dɛ a 'mʊ, ε mɔ la 'waa 'blidɛ ɔnɔ.

nu□o, 'huhrennyu a 'hvi bu -wε.

-Gulnoma Helodi yi 'a dionu le 'ni 'beti-ni, nyiblo a 'di -bi -Yusu pa 'mu

(Matie 14.1-12; Makı 6.14-29)

⁷ Ti a 'mu 'yri, Galileblugba a -gulnoma, -ε kɔ 'nyre mɔ Helodi, ε 'win -tebli a pepe -mu' ni, -Yusu ni. De bu di 'lu -mɔ le -hie, 'ki 'v -Yusu a -ta', ε 'yɪ□i -yi, -ε nu□o, ke-nyibli -bi pi: «E mɔ Saan Batisi □no. -Te ε 'ku la, ε 'hri 'klo de.»

⁸ Ke- -v -bi pi: «Eli*, -ε mɔ la Nyisua a winwlon-hanyɔ*, ε nɔ- 'hri 'klo.» -U -bi wen 'ni: «Nyisua a winwlon-hanyɔ -bi, -ε 'ku la, ε nɔ- 'hri 'klo.»

⁹ -E -bi ke- Helodi -mɔ -bi, ε pi 'ki: «'N lee la nyibli, bu 'be la 'v Saan a 'lu. 'A -ti, nyiblo -bu, -ε kɔ 'nyre 'n yi 'win, -ε ni -tebli a pepe -bu, nyiblo a 'di -bi ε pa 'mu 'li?» E nɔ- nu□o, 'ε □mυε -Yusu a 'yiye le.

-Te -Yusu wloo la 'fɔɔ, 'ki 'v nyibli a 'miliwi ni □hun yi, 'v di la de -didi, 'v □mla la
(Matie 14.13-21; Makı 6.30-44; Saan 6.1-14)

¹⁰ -Te -Yusu lee la 'a -mɔnanyu*, 'ki bu na la 'du kle, -te v -mε kle, -ε -bi v lee -Yusu -tebli a pepe -mu', v -nu, 'ε gba □nu, 'v mu 'li -tite -mu', 'du bi 'li yi, 'ki 'v 'diɔ -mu', v deε Bettsaida □hlɔn.

¹¹ Kee, nyibli -mu', v hie wen 'v bu, v 'win ni, -ε mɔ, -Yusu kɔ 'a -nagbopu* 'hven-, v mi 'li -tite -bi. E nɔ- nu□o, 'v kɔε □nu □wien. Nyibli a

pepe a 'mu, -v -di, -Yusu 'ble □nu kɔa -teε, kɔ, 'ε tɔɔ □nu, -te Nyisua di nyibli a win a kɪkɔle nu, kɔ, nyibli, -v kɔ kɪklade, 'ε nu□o, 'waa 'kɔε 'ε -wε.

¹² -Te 'tɔ yi ni -wen, -ε -bi -nagbopu ni -pu □tu 'v 'hven -mu', v 'yɪya 'v -Yusu 'hvi bu, v wen: «Lee nyibli -bu, 'ki bu mu 'li 'du kɔ -yrigbi -mu' kle, -v □glaa 'li -a mu le, -ε di□e nu, v 'mu 'li bupeεε kɔ diide 'hven- le □mυɔ -ni, -kɔti -tite -bu, -a ni 'nε-, 'du bii 'nε- yi.»

¹³ -E -bi -Yusu wen: «'Aan □gbetu, ba -nyi □nu diide.» U wen: «'Flɔɔkui ni □hun kɔ -hrin.yɔ gbi ni 'hven-, nu- ni mɔ. 'Bu mɔ, □ba 'yi didide -tɔ mɔ -mu, 'ki 'v nyibli a pepe -bu -mɔ, -a 'yi 'li□i 'li -wε, -ba -nyi □nu didide.»

¹⁴ 'Ki 'li nyibli a 'mu 'nyi, nyibepu a 'miliwi ni □hun, nu- ni 'li.

-E -bi ke- -Yusu pi 'a -nagbopu yi, ε wen: «Ba lee □nu, bu nu dui, bu ni ble, du ni -do 'bu ni 'v, bu nu nyibli a (50) -wli ni 'hven □tu 'v -pu.»

¹⁵ De a 'mu, -Yusu lee □nu, ε nɔ- v -nu, 'v lee nyibli, 'ki bu ni ble.

¹⁶ -Te v ni 'ki ble, -ε -bi -Yusu 'du 'flɔɔkui ni □hun kɔ -hrin.yɔ ni 'hven a 'mu ye', 'ε 'du 'lu ye', 'ε ta 'li yɔ' le, 'ε -nyi Nyisua 'wio, 'ki 'v didide a 'mu a -ta', 'ε 'be□ε □tu le, 'ε -nyi□e 'a -nagbopu, 'ki bu □glaa nyibli a 'mu le,

¹⁷ -tonyibli a 'mu, 'v di de -didi, 'waa pepe 'v □mla. -Te v -wε de le, didide a 'mu,

'a de -bi -hie bu, 'a -nag-bopu 'v 'kukue□e le, 'v 'yii 'li -tugbwɔ ni -pu □tu 'v 'hʊen.

Pielɔ wɛn 'ni, -Yusu, nɔ-mɔ Wanyɔ -mu', Nyɔsua pu la le, ε di la 'a dakɔ yi ya

(Matie 16.13-19; Maki 8.27-29)

18 -Nyrɔwɔ □du 'kwli, -Yusu bii la yi, 'ε de la Nyɔsua. -ε -bi 'a -nagbopu* mu 'v□v 'hʊi, 'ε -tua 'waa le'betile, ε wɛn: «Nyibli wɛn 'ni, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu 'li?»

19 -ε -bi v □tu□o -wɔn, v wɛn: «-U -bi wɛn 'ni, -mɔ mɔ Saan Batisi, -ε pi la nyibli 'nie 'lu le. -U -bi wɛn 'ni, -mɔ Nyɔsua a winwɔn-hanyɔ Eli □niɔ. -U -bi wɛn 'ni, -mɔ Nyɔsua a winwɔn-hanyɔ -bi □niɔ, -ε 'ku la, ti -hi la a ti 'yri, 'ti- -ε 'hri 'klɔ de.»

20 -ε -bi ε 'beti □nu ni de, ε wɛn 'ni: «'A mu -mɔ -bi, a wɛn 'ni, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu 'li?» -ε -bi Pielɔ bi 'v ni, ε wɛn: «-Mɔ mɔ Wanyɔ -mu', Nyɔsua pu la le, ε di la ya.»

-Tɛ -Yusu hla la□a, -ε mɔ, ε di la 'ni 'ku, 'ti- ε 'mu la 'klɔ 'hri de

(Matie 16.20-28; Maki 8.30-9.1)

21 -Yusu lee □nu ni -tɛɛ, ε wɛn: «'A 'ni 'lee 'li nyiblo □du, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu.»

22 -ε -bi kɛ- ε pi □nu yi de: «'Mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n kɔ □bu 'ye □hʊen diaki. 'Blɔ a nyibli, kɔ Nyɔsua a -cɔhlɔnpinyu* gbabi, kɔ Nyɔsua a tetetɔnyu 'hʊen-, v kɔ bu yraa 'mu, v 'mu 'mu 'la.

'Bu mɔ, 'ni 'ku, -nyrɔwɔ ni 'hʊen, ta a -nyrɔwɔ, Nyɔsua di -ha 'mu 'klɔ.»

23 Nyibli a pepe, -v ni 'v, kɛ- ε pi □nu yi: «Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu yi□i ni -hʊɛ, bu kʊɛ 'mu □wien le, ε 'ni 'kʊɛɛ 'li 'a diɔnu a 'lule-hihie □wien le, kɛɛ, -ti -bu, 'n di□e -lee -ni, ε nɔ- bu nu 'a -nɛ -nyrɔwɔ, 'ye □bu nyibli bu pu le, v 'mu□v 'la, -tɛ ε pa 'v, 'ε mɔ 'na nyiblo a -ti.

24 Nyiblo 'bu pu le, ε 'ni -hʊa□a li bu 'waan nɛ 'a diɔnu a -hʊnhlɔn, 'ki 'nɛ-tutu ki, 'ki 'v 'na -ta', nyiblo a 'mu, 'bu mɔ, 'bu 'ku, ε di 'a 'klɔ yrayru 'ni 'waan -ni, 'ki 'li Nyɔsua yi. Kɛɛ, nyiblo 'bu -wɛn, 'ki 'a diɔnu a -hʊnhlɔn bu 'wan, 'ki 'nɛ- -tutu ki, -tɛ ε nʊɛ 'mu a -ti, -ε -bi nyiblo a 'mu, 'bu mɔ, 'bu 'ku, ε di kɔ 'klɔ yrayru -mu', -ε 'yɛ ni -wɛ 'li, 'ki 'li Nyɔsua yi.

25 Nyiblo 'bu kɔ 'klɔ -bu a kʊkɔ-tɛbli a pepe, 'ti- 'bu 'waan nɛ 'a diɔnu a 'klɔ yrayru, 'ki 'li Nyɔsua yi, kɔ, Nyɔsua a -bati bu klɔ□ɔ, kʊkɔ-tɛbli a 'mu, ε 'ni -pu□v 'v□v □dedede ni.

26 'Bu mɔ, 'ba yi -tu ni pie, 'ki 'v nyibli a 'mu ye', 'ki □bu di 'aan Kʊkɔnyɔ' pa, kɔ, 'ki ba di 'v 'na win 'v □tuu -ni, -ε -bi 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, ti -mu' -kɔ 'yri 'n di 'v -dii -ni de, 'ki 'li 'na 'Bai a -ti a 'yi'buale 'kwli, 'n kɔ 'a lɛnyu 'hʊen-, ti a 'mu 'yri, 'na 'mumu, 'n di pie -tu -wɛ, 'ki 'v Nyɔsua ye', 'ki □bu hla□a, -ε mɔ, a mɔ 'na nyibli.

27 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mɔ, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyibli

-bi ni 'li, v 'mu -hvan□a 'ye, -te Nyisva di nyibli a win a kıkocole nu, 'ti- ε 'mu -hvan nyibli a 'mu, 'waa 'kukubu a ti ki ye.»

-Te -nagbopv 'ye la -Yusu, 'ki 'li Nyisva a -ti a 'yi'bvale 'kwli*

(Matie 17.1-8; Maki 9.2-8)

28 -Yusu bu -we 'ki -ti a 'mu, 'a hihla -mo, 'a 'wee ni -do bu -hi, -ε -bi ε gba Pielh, ko Saan, ko Saki 'hven- ni, 'v 'ya 'li dugba □du 'lu, v 'mu Nyisva da.

29 U ni 'li Nyisva a dida 'kwli, -ε -bi -Yusu a yigbakla 'cici ni, ko, 'a wlawbu 'ε -twa 'puple, 'ti- 'ε yi wln diaki.

30 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi v 'ye nyibli ni 'hven, v ko -Yusu 'hven- -v pi toto. Nyibli a 'mu, v nu- mo Nyisva a winwlon-hanyo Moise ko Eli 'hven-. Nyibli ni 'hven a 'mu, v 'ku la ni,

31 'v 'hru 'v -Yusu 'hvi, 'ki 'li -ti a 'yi'bvale -mu', Nyisva -nyi □nu 'kwli. -Te Nyisva -hve -Yusu bu nu 'kukubu, 'ki 'li Jrusredto 'kwli, ε no-ko -ti v hle.

32 -Te de a 'mu, ε yi 'lu -mo ni mi, -ε -bi Pielh ko 'a 'bio 'hven-, v hle 'li ηmena' bu. Kee, -te v □wlee 'yii, -ε -bi v 'ye -ti a 'yi'bvale a 'mu ni, 'ε □glaa 'li -Yusu ko nyibli ni 'hven -ni wen ni.

33 'Ti- Moise ko Eli 'hven-, v 'mu 'v -Yusu 'hvi -hon mo mu, -ε -bi ke- Pielh pi 'ki -Yusu yi, ε wen: «Tocnyo o, ε nu -tee, 'ki -ba ni 'ne- -tite -bu bu. -Ba pu papu ni ta, -ne ppa, Moise a -ne, ko Eli

a -ne.» -Ti bu di hla, ε 'yū□i -yi. ε no-ko -ti 'ε ni 'puple le.

34 Pielh ni 'li 'puple 'kwli, -jru 'ε 'hru 'v, 'ε -hli -Yusu ko Moise ko Eli 'hven-. -Te Pielh ko 'a 'bio 'hven-, v 'ye de a 'mu, -ε -bi huannu bi 'li □nu 'kwli.

35 'Ki 'li -jru a 'mu 'kwli, 'ki Nyisva a win -hven 'li -wlu, 'ε pi le: «Nyiblo -bu, ε no- mo 'na 'Yu. ε no- 'n -ha, 'ki 'v 'na -kuan a -ta'. Ba pu□u nu a yi bu.»

36 Bu 'win win a 'mu, -ε -bi -Yusu ni -do 'a -nagbopv* yi 'ki 'ye. -Te v □ti 'li dugba a 'mu 'lu, de a 'mu, -Yusu a -nagbopv 'ye, v 'yū□i nyiblo □du -lee -ni, 'ε gba ti -huohvi.

-Te -Yusu nu la□a, 'yu -mv', 'ku -hvan ni la 'v ke', a 'kve 'ε -we la*

(Matie 17.14-18; Maki 9.14-27)

37 -Te -nyre -nye, -ε -bi -Yusu ko 'a -nagbopv* ni ta -mu' 'hven, v □ti dugba. -Te v □ti 'ki dugba, -ε -bi nyibli -huohvi di -Yusu ye' 'be mo.

38 'Ki 'li nyibli -huohvi a 'mu 'nyr, 'ki nyiblo □du ni 'li, 'ε 'yee 'li win, 'ε pi le: «Tocnyo o, 'n nyaa -mu le, 'ye 'na 'yu nyibehtan. ε no- mo 'na 'yu ni -do.

39 ε ko ti, 'ku -hvan 'ε 'ye□ε kle, 'ε ni□e, 'ε 'gbugbe le, 'ε bubble□e ble diaki, 'ε ni□e, huonplu 'ε nyre□e wien bu, 'ε □tui□e □hven. ε gbe ti -huohvi, 'ti- 'ε -hven 'v□v ke'.

40 'N nyaa -na -nagbopv le, 'ki bu bla 'ku -hvan a 'mu le, kee, v 'yū 'li□i 'li -we.»

41 KEE, ke- -Yusu pi, 'e yi 'a -nagbopu -lee -ni, e wen: «A mo nyibli □nw, -u 'yi Nyisua □wlu yi -kuo -ni -tεε, 'ti-, -u 'yi □haandε kō dε -huan a 'yile-huhiale -yi. Ti ni -tie 'n di 'nε- 'a mu 'nyi -hii -ni, 'ti- a 'mu Nyisua □wlu yi -kuo -ni 'li? □Bt ke- 'n di nu 'a -nε ti, 'mu 'a mu lε -kikle -ni ni -do? Ya 'mu -na 'yu a 'mu yi.»

42 -Tε 'yu a 'mu, ε 'yiyε 'u -Yusu 'hvi bu, -ε -bi 'ku -huan a 'mu, ε pu□u □hlōn, 'ε -tua 'a ble-huhlile. E nō- mō -Yusu bu hlee 'li 'ku -huan a 'mu -mō, 'ki 'li win 'yakli 'kwli, 'ti- 'ku -huan 'a mu, 'ε -hōn la 'u 'yu a 'mu ke'. Kε- -Yusu -nu, 'ti- 'yu a 'mu, 'a 'kue 'ε -wε.

43 Nyibli a pepe -mu', -u ni la 'u -tite a 'mu, ε keε la 'waa □wli lε, 'ki 'u Nyisua a 'kli a kininu a -ta'.

-Yusu hle la□a ni de, -ε mō, ε di 'ni 'ku, 'ti- ε 'mu 'klo 'hri

(Matie 17.22-23; Maki 9.30-32)

-Tεbl -mu', -Yusu -nu, ε 'tε keε nyibli a □wli lε. -ε -bi ke- -Yusu pi 'a -nagbopu* yi, ε wen:

44 «Ba pu 'mu nva yi bu -tεε, -ti -mu', 'n di 'a mu -lee -ni, a 'mu□u kva 'ble -tεε: 'Mō -bu, -ε mō -tonyibli a pepe a Nyiblo, u kō bu pu 'mu nyibli -ji'.»

45 -Ti a 'mu, -Yusu -hla, 'a -nagbopu 'yi□i lε -yru. KEE, u yi pie huannu, 'ki bu 'beti□e, dε- winde a 'mu, ε □hen 'nyre.

Nyiblo a 'di -bi, -ε ni 'u 'a 'bihuan 'lu yi 'li?

(Matie 18.1-5; Maki 9.33-37)

46 -Tε dε a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu a -nagbopu* piri□i lε, nyiblo a 'di -bi -bu di 'u 'a 'bi 'lu yi ni, 'ki 'li □nu 'nyi.

47 Dε a 'mu, u yi 'lu -mō lε -hie, -Yusu yi□e ni. E nō- mō bu da 'hiangbe, bu □tu□o 'u 'a diōnu 'hvi bu,

48 ε wen: «'A -nε nyiblo 'bu ni 'u, -tε 'hiangbe -bu ε ni 'mu, 'bu 'ble 'a nyo kva -tεε, 'ki 'u 'na 'nyre a -ta', -ε -bi 'mō ε 'ble kva. E kō, nyiblo, -ε 'ble 'mu kva, ε 'ble Nyisua kva -wε, -ε lee 'nε- 'mu -tutu ki. Nyiblo -mu', -ε 'yi nyiblo □du 'pa-, 'ki 'li 'a mu 'nyi, sey-sey, ε nō- mō nyiblo, -ε ni 'u 'a 'bio 'lu yi.»

Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu 'ye ni -wōn 'a mu yi, ε □hen 'nyre, -ε mō, ε kō 'a mu 'hven-, 'a mu -pe

(Maki 9.38-40)

49 -ε -bi Saan, -ε mō -Yusu a -nagbopi* -bi, ε wen: «Tōonyo o, -a 'ye nyiblo □du, 'ε ble 'kuo -hvin* lε, 'ki 'li -na 'nyre 'kwli. -A mu -mō -bi, -a lee □nε ni, -ε mō, bu 'kee nε 'a nunuo, -ε nu□o, ε 'ni -kue□ε mō -a mu □wien lε.»

50 -ε -bi -Yusu wen: «'A 'ni 'lee 'li□i, -ε mō, bu 'kee nε 'a nunuo, -ε nu□o, nyiblo 'bu ni 'u, 'bu 'ye ni -wōn 'a mu yi, ε kō 'a mu 'hven-, 'a mu -pe.»

Samaliblogba a 'diō -bi a nyibli 'ni -hva□a li bu 'ble -Yusu kva

51 Ti -mu' -kō 'yri Nyisua di□e nu, -Yusu 'mu 'li yakō

'kwli mu, ti a 'mu, ε 'muε yre. ε no- ko -ti 'ε -yra□a, 'ki bu mu 'li Jrusredio 'kwli,

⁵² 'ε lee nyibli, bu 'nyee 'hru, nyibli a 'mu 'u -mu, 'u nyre 'li Samaliblogba a 'dio -bi 'kwli, -ε di□e nu, u 'mu 'kayu le □muo, -ε ko bu -Yusu di 'li pa.

⁵³ Kee, 'dio a 'mu, 'a nyibli hia ni, 'ki bu 'ble -Yusu kwa, -ε nu□o, ε mi 'li Jrusredio 'kwli.

⁵⁴ -Te -Yusu a -nagbopu* Saki ko Saan 'hven-, u 'win, -ε -bi u wen: «Kukonyo, □bi -hve□e ni, 'ki -ba nu□o, -teye bu -hon 'li yakoo 'kwli, bu □ti, ε 'mu nyibli -bu bu -we?»

⁵⁵ -ε -bi -Yusu □hian -mo, 'ε 'ple □nu -mo, 'ki 'u -ti a 'mu, u -hla a -ta'.

⁵⁶ -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi u mu 'li 'dio -bi 'kwli.

Nyibli -mu', -u -hve -bu kve -Yusu □wien le (Matie 8.19-22)

⁵⁷ -Te u ni 'hru wlon, -ε -bi nyiblo □du lee -Yusu ni, ε wen: «'A -ne -tite, -di 'u mu, 'n di kve -mu □wien.»

⁵⁸ -ε -bi -Yusu □tu□o -won, ε wen: «'Wan 'kwli a mamui ko bupεεε, nubli 'u ko 'lve, kee, 'mo -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n 'yi bupεεε □du -ko, -te 'n di 'u ke le -haa -ni.»

⁵⁹ -ε -bi ke- -Yusu pi nyiblo -bi yi, ε wen: «Kve 'mu □wien, □mu 'na -nagbopi* -he.» -ε -bi nyiblo a 'mu, ε □tu□o -won, ε wen: «Tōonyo o, 'ti- 'mu -mu □wien kve, -ha 'mu me le, □bu mu, □bu -ha 'u 'na 'ba, -ε 'ku, 'ti- 'mu di, 'mu -mu □wien kve.»

⁶⁰ -ε -bi -Yusu wen: «ε 'yi -na -kvan 'pa-, 'ki -bu -ha 'u 'kukukui le. Kee, mu -bu lee nyibli, -ε mo, Nyisva -hve bu koo □nu win ki.»

⁶¹ Nyiblo -bi ni 'u, ε wen: «Tōonyo o, 'n di kve -mu □wien, 'mu -na -nagbopi -he. Kee, -ha 'mu me le, □bu ti 'na 'dukve, 'ti- 'mu 'li di, 'mu -mu □wien kve.»

⁶² Ke- -Yusu pi, 'ε yi□i -lee -ni: «□wi nyiblo -mu' yi, -ε klo -ci, 'ti- -ε 'kee ne 'a -cicie. Nyiblo 'bu yi -kvan a nunuo le ni ni, -ε -bi Nyisva 'yi 'li□i 'li -we, bu nu□o 'a -kuannunyo -mo'.»

10

-Te -Yusu lee la 'a -nagbopu a (72) □wli ni ta □tu 'u -pu □tu 'u 'hven, u 'mu la Nyisva a □haantitie pu*

¹ -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi Kukonyo -Yusu -ha 'li nyibli a -wli ni ta □tu 'u -pu □tu 'u 'hven -bi, 'ε nu 'waa 'hunhven.yo, 'ε lee □nu, 'ki bu 'nyee 'hru, bu mu 'li 'du a pepe -mu', -ε ko 'kwli 'a □gbetu, ε di 'li mu.

² Ke- ε pi, 'ε yi □nu -lee -ni, ε wen: «-Kubu, -ε □hlu, ε -hu ni, kee, 'a 'cicenyibli 'yi -hu. 'A -ti, ba nyaa -cikonyo le, bu lee ne 'a -kuannunyibli -bi, bu bi 'a mu ki, a 'mu -kubu 'ce. (ε □hen 'nyre, -ε mo, ba nyaa Nyisva le, ε 'mu 'a nyibli -bi -lee -ni, 'ki bu -heε ne 'a mu, a 'mu nyibli -bi le 'kukue -ni, u 'mu 'waa 'klo Nyisva -nyi.)

3 Ba mu. 'N yi te 'a mu bu, □wɪ yi 'blayonɔ, ɔ yi bu te, 'kɪ 'lɪ -jio 'nyɪ.

4 'Ba yi ni mi, a 'nɪ 'gbaa 'lɪ 'wliye, a 'nɪ 'gbaa 'lɪ blo -we, kɔ 'suin 'hɔɛn-, kɔ, a 'nɪ 'wleɛn 'lɪ 'hru wlɔn, nyibli a 'wiɔle-nyi-tɪ.

5 'A -ne 'kayu, a di 'lɪ bu pa, yi-hede, a di nu, ke- ba pu: Nyɪsua bu ni 'ɔ 'a mu -mɔ.

6 Nyiblo 'bu ni 'lɪ 'kayu a 'mu bu, 'bu -hɔɛ□e, 'kɪ Nyɪsua bu ni 'ɔ□ɔ -mɔ, bu nu□o □haande -mɔ, -ɛ -bɪ Nyɪsua kɔ bu ni 'ɔ□ɔ -mɔ. Kɛɛ, 'bu 'ye ni -hɔa□a, -ɛ -bɪ Nyɪsua 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -we, bu ni 'ɔ□ɔ -mɔ, kɔ, ɛ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -we, bu nu□o □haande -mɔ.

7 'Kayu -mu', -ɛ kɔ bu ɔ di 'lɪ 'a mu kwa 'blee -ni, 'kɪ ba ni 'lɪ bu. A 'nɪ 'naa 'lɪ 'kayo ble. Didide -mu', ɔ di 'a mu -nyi, ɛ nɔ- ba di, 'nie, ɔ di 'a mu -nyi, ɛ nɔ- ba 'na, -ɛ nu□o, nyiblo -bu, -ɛ ni -kuan, ɛ bleɛ 'pɛɛɛ yi.

8 'A -ne 'dɪɔ □dɔ, a di 'lɪ 'kwli pa, 'bu 'ble 'a mu kwa, didide -mu', ɔ di 'a mu -nyi, ba di□e,

9 ɛ kɔ, ba da Nyɪsua, -ɛ di□e nu, ɛ 'mu□ɔ nu, 'dɪɔ a 'mu, 'a nyibli a 'kɔɛ 'mu -we, ɛ kɔ, ba lee □nu, -ɛ mɔ: Ti -mu' -kɔ 'yri Nyɪsua di 'ɔ 'a mu win kɪ -kɔɔ -ni, ɛ 'mɔɛ yre.

10 'Dɪɔ -kɔ 'kwli a di 'lɪ pa, 'kɪ ɔ 'ye ni di 'a mu kwa ni 'ble, ba mu 'lɪ 'dɪɔ a 'mu, 'a 'dika. Ke- ba pu:

11 'Aan 'dɪɔ a 'pupu -bu, -ɛ ni -a mu buɪ le a -tɪ, -a di -aan buɪ 'nɪ -bubla -ni, -a 'mu 'a mɔ□ɔ yi -tɔɔ -ni, -ɛ mɔ,

Nyɪsua a yɪɔ 'bu klo 'a mu, 'a mu nu□o 'aan dɪɔnɔ -mɔ. Kɛɛ, ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ: Ti -mu' -kɔ 'yri Nyɪsua di nyibli win kɪ -kɔɔ -ni, ɛ 'mɔɛ yre.

12 'N yi 'a mu 'nɪ -lee -ni, -nyɪɔwɔ -mu', -ɛ kɔ 'kwli Nyɪsua di 'ɔ nyibli -bati le -pɔɔ -ni, ɛ di □tu 'dɪɔ a 'mu 'a nyibli □hɔɛn, ɛ 'mu 'ɔ Sodɔmɔkɔɛ 'ɔ -hi, -ɔ kɔ nunuklo -nyre la yi.»

'Dɪɔ -bɪ a nyibli 'yɪ la -Yusu □wɪɔ yi -kuo -ni

(Matie 11.20-24)

13 (Ke- -Yusu pɪ 'a -nag-bopɔ* yi, ɛ wen:) «-Juukɔɛ* -mu', -ɔ ni 'lɪ Kolasedɪɔ, kɔ Betɪsaidadɪɔ 'kwli, 'jɪɔ 'kɪ 'ɔ □nu -mɔ, -ɛ nu□o, □wɪlekeɛ-tebli -mu', 'n nuu 'lɪ □nu -mɔ, 'bu mɔ, 'nɪ nuu wen 'lɪ□ɪ nyibli -mu', -ɔ 'yɪ -Juukɔɛ 'pa- -mɔ, -ɔ ni 'lɪ Tilɪdɪɔ kɔ Sidɔdɪɔ 'hɔɛn- 'kwli, see la, nyibli a 'mu, ɔ 'mu la nyaiɲmlɪ le nu, ɔ 'mu la -tebli -hɔɪn 'hɔɪ le pu, ɔ 'mu la 'waa dɪɔnɔ 'tɔpupu 'ɲmlɛ, -ɛ di□e nu, ɔ 'mu□ɔ nyibli yi -tɔɔ -ni, -ɛ mɔ, ɔ -hɔɛ bu hie 'ɔ de 'kuku a nunuo bu, ɔ 'mu 'waa 'klo Nyɪsua -nyi.

14 'ɛ mɔ □han-tɪ, -nyɪɔwɔ -mu', -ɛ kɔ 'kwli Nyɪsua di 'ɔ nyibli -bati le -pɔɔ -ni, nyibli -mu', -ɔ ni 'lɪ Kolasedɪɔ kɔ Betɪsaidadɪɔ a 'mu 'kwli, 'waa -bati di ni 'klɪ kɪ, ɛ 'mu 'ɔ Tilɪdɪɔ kɔ Sidɔdɪɔ a -ne 'ɔ -hi.

15 'Tɪ- nyibli -mu', -ɔ ni 'lɪ Kapenaɔdɪɔ 'kwli, ɔ 'nɪ 'hie 'lɪ□ɪ 'lu -mɔ le, -ɛ mɔ, Nyɪsua di 'lɪ □nu 'nɪ 'yaa -ni -yaya, ɔ 'mu mu -mumu, ɔ 'mu yakɔ

yi kuvε. Kεε, ε di 'li □nu 'ni □tu□-ni -ti□ti□, υ 'mu 'li -tutu bu nyre.»

16 Kε- ε pi 'a -nagbopu yi, ε wen: «Nyiblo 'bu yi 'a mu nua yi bu ni pi, -ε -bi ε □hen 'nyre 'mo ε pi nua yi bu, ε ko, nyiblo 'bu hia ne 'a mu yi, ε □hen 'nyre, 'mo ε hia yi, ko, nyiblo 'bu hia 'mu yi, ε 'wi yi, Nyisua, -ε lee 'ne- 'mu -tutu ki, ε no- ε hia yi.»

-Te -Yusu a -nagbopu -hon la 'dagba'*

17 -Te ti gbi -hi, -ε -bi -nagbopu a (72) -wli ni ta □tu 'u -pu □tu 'u 'huen, -Yusu lee la, 'ki bu mu la Nyisua a □haantitie pu, -te υ □hian -mo, -ε -bi dōdu ni □nu ni diaki, υ wen: «Kukonyo o, 'ye ke, 'bu mo, □ba yi -na 'nyre ni ni, □ba yi 'li 'kuo -hwin* -mo ni -hlee -ni, 'u □tui 'u -aan win ni, 'u -huen 'u nyibli ke' le.»

18 -ε -bi -Yusu wen: «-Te 'n ta 'li yako 'kwli le, -ε -bi 'n 'ye Satan ni, -ε mo 'kuo -hwin a nyiblo gbagbu, 'ε ble 'li yako 'kwli, □wi yi -te bu 'ye ni □ti wen.

19 Ba 'ye ke, 'n -nyi 'a mu 'kli, 'ki ba na hro ko -ji-kayi 'huen- kle, ε ko, ba -we Nyisua a yraanyo Satan a 'kli bu. □Dedede 'yi 'li□i 'li -we bu nu 'a mu de -huan -mo.

20 Kεε, a 'ni 'nuo 'li dōdu, -te 'kuo -hwin □tui 'u 'a mu 'u a -ti. Kεε, de -ko dōdu ba nu, ε no- mo -te Nyisua -nu, 'ε cri 'aan 'nyre, 'ki 'li yako 'kwli.»

-Yusu tve la 'a -nagbopu ni, nyiblo a 'di -bi mo Nyisua (Matie 11.25-27; 13.16-17)*

21 Ti ni -do a 'mu 'yri, -ε -bi Nyisua a -Hihiu* nu□o ni, dōdu 'ε -hi -Yusu wlon diaki. Kε- ε pi Nyisua yi, ε wen: «'Na 'Ba o, -mo mo yako ko -tutu 'huen- a Kukonyo. 'N pi -mu 'nyre le, -te -nu, □ni -hli -na nunu-tebli □tokonyo, ko 'crien.yinyo 'yi ki, 'ti- □ni tōo □nu nyibli -bu, -u 'yi □dedede -yi. 'N pi -mu 'nyre le, -ε nu□o, ke- -nu 'a -huhua.

22 'Na 'Ba, -nyi 'mu 'kli, 'ki 'u -tebli a pepe ki. Nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu, nyibli 'yi□i -yi, 'bu 'yi 'na 'Ba ni -do 'pa-. U 'yi□i -yi -we, nyiblo 'na 'Ba pa 'mu, 'bu 'yi 'mo ni -do -bu 'pa-, -ε mo 'a 'Yu. 'A -ne nyiblo, 'n di -hua □bu tōo □ne, ε yi□e ni -we, nyiblo a 'di -bi 'na 'Ba pa 'mu.»

23 -Te -Yusu ko 'a -nagbopu ni -do 'huen-, υ ni bu, -ε -bi ke- ε pi □nu yi, ε wen: «'A mu -mu', -u yi -tebli a pepe -bu 'ye, ba ko plo a bleleε.

24 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, ti -hi la a ti 'yri a Nyisua a winwlon-hanyu* ko bodiopo -huchui 'huen-, υ □mυe la□a le, 'ki bu 'ye la -tebli gbagbi -bu, a yi ke 'ye, keε, υ 'yi□i 'ye, ko, 'u □mυe la□a le, 'ki bu 'win la -tebli gbagbi -bu, a yi ke 'win, keε, υ 'yi□i 'win.»

-Yusu pu la Samalikveyu a 'ledv, -ε wa la 'a 'bihian -tonyiblo, υ dva la 'lila (Matie 22.34-40; Maki 12.28-31)

25 -Yusu bu pu 'ki le, -ε -bi Nyisua a tetetōnyo -bi, -ε ni

'b, ε 'du ye', 'ε mu 'b -Yusu le
 □tee mo, -ε di□e nu, ε 'mu□b
 'ye, 'bu mo, 'bu di -ti □du hla,
 -ε 'yi 'b yi 'sii -ni. Ε no- mo
 bu 'beti□e, ε wen: «Tōonyo
 o, de a 'di -bi 'n ko □bu nu,
 'ti- 'mu Nyisua a 'klo yrayru
 -mu' ko, -ε 'ye ni -we 'li 'li?»

26 -ε -bi -Yusu wen: «De
 a 'di -bi b 'cru 'li Nyisua a
 tetecrien 'kwli? De a 'mu, b
 'cru, □ni yi□i ni -hre, -bi' -ni
 'a 'winwun 'li?»

27 -ε -bi ε wen: «Blεε yi,
 -bu nbe -na Kōkōnyo Nyisua,
 'ki 'li -na □wlv a pepe ki,
 ε ko, 'ki 'li -na 'lule-hihie a
 pepe 'kwli, ko, 'ki 'li -na 'kli
 a pepe 'kwli, ε ko, -blεε yi,
 -bu nbe -na 'bihian -tonyi-
 blo, □wi yi, -te -nu -dionb a
 nbe.»

28 -ε -bi -Yusu wen 'ni: «'A
 -tεε, no- □niō. 'A -ti o, de a
 'mu, ε no- -bu nu, □mu 'klo
 yrayru a 'mu ko.»

29 Kεε, tetetōonyo a 'mu, ε
 -hbe bu -nyi 'a dionb □wōn.
 No- ko -ti 'ε 'beti -Yusu, ε
 wen: «Nyiblo a 'di -bi -mo
 'ki 'na 'bi -tonyiblo 'li?»

30 -ε -bi -Yusu wen: «ε
 ko la nyibeyu □du. Ε no-
 -hōn 'li Jrusredio 'kwli, 'ε
 mi 'li Selikodio 'kwli. -Te
 ε mu -mumu, -ε -bi, ε bi
 'li -balonyibli 'nyi, 'b -he□e
 wlawli, -ε di□e nu, b 'mu 'a
 -tebli 'yri, 'b bi□e -bibi, 'b
 dva□a 'hla, 'ti- 'b hie 'b□b bu,
 'b -mu.

31 Bu pe 'ki 'b bu, -ε -bi
 Nyisua a -cōhōnpinyo* □du
 yi 'li 'ni di. -Te -cōhōnpinyo
 a 'mu, ε 'ye□e, ε no- mo bu
 'beε ki, bu na 'li 'hru a 'kibia
 -bi ki, bu -hi.

32 -Te ε -hi, -ε -bi Lefipi
 □du, -ε mo Nyisua a
 -cōhōnpinyo a -kōannunyo
 □du, ε no- nyre 'b -tite a 'mu.
 -Te ε nyre 'ki 'b, ε 'ye□e, -ε
 -bi 'ki ε na 'li 'hru a 'kibia
 -bi ki, 'ε -hi.

33 -Te ε -hi 'ki, -ε -bi
 Samalikōeyu □du, -ε mo
 hupudako -bi a nyiblo, no-
 yi 'li di, ('ε ni 'b 'kasra
 ki. Samalikōε ko -Juukōε*
 'hōen-, b nyinyre le.) -Te
 Samalikōeyu a 'mu, ε nyre
 'b nyiblo a 'mu 'hvi, ε 'ye□e,
 -ε -bi 'a nyai -twa 'a nunuo
 diaki,

34 'ε 'yia 'b□b 'hvi bu -tεε,
 'ε nu 'nyra ko -wiin, 'ε nu 'a
 □ji a -kvan, 'ti- 'ε mva □ne
 le. -Te ε -we 'a □ji a -kvan
 a nunuo -mo, -ε -bi ε 'yaa
 'b□b 'a 'kasra ki, 'b mu 'li
 Selikodio 'kwli, 'ki 'li 'dagbu
 a 'kayu -bi bu, 'ε pu 'a □to.

35 -Te -nyre -nye, -ε -bi
 ε -ha 'li 'wliye, 'ε -nyi□e
 'kayukōnyo, ε wen: □Tu 'na
 nyiblo -bu 'yie -tεε. Ti-ko 'yri
 'n di -mo □hian, 'n di 'b -dii
 -ni, 'bu mo, de 'bu bi 'b 'wliye
 -bu 'lu, 'n di -mo□o 'ni 'pεε
 -ni.»

36 'Ti- -Yusu 'mu -yre, ke- ε
 pi tetetōonyo a 'mu yi, 'ε yi□i
 'beti -ni, ε wen: «'Ki 'li -mu
 'yi, 'ki 'li nyibli ni ta a 'mu
 'nyi, nyiblo a 'di -bi -ε nu de,
 -ε tve □ne yi, -ε mo, ε no- mo
 nyiblo -mu', -balonyibli -bi a
 'bihian 'li?»

37 -ε -bi tetetōonyo a 'mu, ε
 wen: «Nyiblo -mu', -ε nu□o
 □haandε 'yi □hlōn le, ε no-
 □niō.» -ε -bi -Yusu wen:
 «-Na 'mumu, □ni -mu, de ni
 -do a 'mu, ε no- -bu nu.»

-Te -Yusu pa la 'li Mati ko Mari 'hwen- mo

38 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi -Yusu ko 'a -nagbopu* 'hwen-, u bi 'hru wlon de, 'u pa 'li 'diu -bi 'kwli. 'Ki 'li 'diu a 'mu 'kwli, 'ki nuoba pdu ni 'li. 'A 'nyre mo Mati. E no-ble -Yusu kua, 'ki 'li 'a 'kayu bu.

39 Mati a 'mu, e ko 'diayi nyroyu pdu. 'A 'nyre mo Mari. -Te -Yusu ni bu, e -tua 'waa toole, Mari a 'mu 'e ni 'u du 'hvi bu, -e di e nu, e 'mu 'a toowin nua yi bu pu.

40 Mati -mo -bi, 'kayu a -kuan a gblegble -mu', e no-ko -ti yee ne 'kla -wliye. E no- mo bu 'yia 'u -Yusu 'hvi bu, bu lee ne, -e mo: «Kukonyo o, bu e 'ni 'yaa li -mu 'kla -wliye, 'ki 'na 'diayi nyroyu bu -ha 'mo ni -do me le, bu nu -kuan a pepe? 'A -ti, lee ne bu -hee 'mu.»

41 -E -bi Kukonyo tu o -won, e wen: «Mati o, yee -diuon 'kla -wliye, e ko, ni nee wli le diaki, 'ki 'u -tebli -huhvi ki.

42 Kee, e ko de ni -do, -e mo yuode. De a 'mu, e no- Mari -ha 'li. 'Ti- nyiblo pdu 'yi 'li 'li -we, bu -ha ne e -ji.»

11

-Yusu tve ne 'a -nagbopu* ni, -te -mu', u di Nyisva a dida nu

(Matie 6.9-13; 7.7-11)

1 -Nyrowo pdu 'kwli, 'ki -Yusu mu 'li -tite -bi, 'e mu Nyisva da mo. -Te e -we -mo, -e -bi 'a -nagbopi -bi 'yia 'u du 'hvi bu, e wen: «Toonyo

o, Saan Batisi to ne 'a -nag-bopu ni, -te u di Nyisva a dida nu. -Na 'mumu, to ne -a mu -te -bu, -a di Nyisva a dida nu.»

2 -E -bi ke- e pi nu yi, e wen: «'Bu mo, 'ba yi Nyisva ni de, ke- ba pu:

-Aan 'Bai, nu o, nyibli a pepe bu yi e, -e mo, -mo mo Nyisva.

-Mo -bu ko nyibli win ki.

3 -Nyi -a mu 'a -ne -nyrowo a diide.

4 -Aan de 'kuku -bu, -a -nu, -hru 'a -ti -mo,

-koti de 'kuku -mu', nyibli ni -a mu -mo,

-a -hrui 'a -ti -mo -we.

Ni 'hooon 'u 'kuo -hvi* a nyiblo gbagbu -mo',

e 'ni 'tee 'u -a mu le,

-e di e nu, -a 'ni ha -ti 'wla.»

5-6 Ke- -Yusu pi nu yi de, e wen: «'Bu pu du ninatumu ni 'hwen a de yi: 'Bu mo, ni ko ninatumu, ni mu 'li -mo 'to-heyri', ni lee ne, -e mo: 'N ko 'dagbatayu, 'e pa 'li 'mu -mo. 'A -ti, 'n nyaa -mu le, -nyi 'mu didide. 'N 'yi didide -ko, bu di e -nyi 'to -bu.

7 -Bakle, -na ninatumu 'a mu, -e ni 'li 'a 'kayu bu, ke- e di -mu yi pu: -He 'mu 'ku. 'N -we 'u 'na 'maju a kika -mo. 'N ko 'na 'yonu 'hwen-, -a pe bu. 'N yi 'li 'li -we, bu 'du ye', -na didide-nyi-ti.»

8 -E -bi -Yusu wen 'ni de, «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'bu mo, 'bu 'du ye', e 'yi -te -mo 'a ninatumu a -ti 'pa-. Kee, -te yi 'yie -pie, nee 'u 'a -huhva yi bu, e no- ko -ti, 'e

'mu ye' 'du, ε 'mu -mu -tebli a pepe -mu', -na □wlv -hve -nyi.

9 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'bu mo, 'ba yi de ni -hve, ba -hua□a Nytsua, ε 'mu 'a mo□o -nyi. 'Ba yi de ni -hve, ba □muo□o le, a di□e 'ni 'ye. 'Ba yi□i ni -hve, bu paa ne 'a mu 'kayu bu, ba bi gbogbo, u 'mu 'a mu -lee -ni: Ba di pa.

10 'E mo □han-ti, 'a -ne nyiblo 'bu -hua Nytsua de, ε di □ne□e 'ni -nyi. Nyiblo 'bu yi de le ni □mve, ε di□e 'ni 'ye. Nyiblo 'bu nyra 'u □huan.yi' bu, 'bu bi gbogbo, u di□e 'ni -lee -ni, bu pa.

11 -Mo mo 'ba, -na 'yu 'bu yi -mu -hrin.ye ni -hve, □bi -di -nyi□e hre,

12 ε ko, 'bu mo, 'bu yi -mu hape'yi-ηonv ni -hve, □bi -di -nyi□e -ji-kaya?

13 'E mo □han-ti, 'a mu -tonyibli, 'ku a 'yi □haannyibli 'pa-, kee, a yi □haan-tebli a le'jrale, 'a yi□i 'aan 'yonv -nyi. 'Bu mo, 'bu ni 'mu le, 'ku 'u 'a mu -mo, -u ko □wlv -nyre yi, -ε -bi 'aan 'Ba, -ε ni 'li yako 'kwli, -ε ko □wlv -no yi, nyibli 'bu -hua□a 'a -Hihiu*, ε di □nu□v 'ni -nyi.»

Nyibli wen 'ni, 'ku -hvan ni 'u -Yusu ke'*
(Matie 12.22-30; Makl 3.22-27)

14 -Nyrōwō □dv 'kwli, -Yusu bla la 'ku -hvan le, -ε ni la 'u nyiblo □dv ke'. 'Ku -hvan a 'mu, ε nu□o ni, 'ku nyiblo a 'mu, 'ε 'yi win a pule -yi. -Te 'ku -hvan a 'mu, ε -hōn 'u nyiblo a 'mu ke', -ε -bi ε -tua win a pupuv. -ε

-bi nyibli -mu', -u ni 'u, 'waa □wlv kee le diaki.

15 Kee, ke- -u -bi pi, u wen: «Besebuli*, -ε mo 'kuo -hvin a nyiblo gbagbu Satan, ε no-yi -Yusu 'kl -nyi, 'ku bu bla 'kuo -hvin, -u ni 'u nyibli ke' le.»

16 Nyibli -bi, -u ni 'u, u -hve bu □teε 'u□v le, 'u lee □ne, 'ku bu nu □wlvkeε-tebli, ε 'mu □nu□v -toō -ni, -ε mo, Nytsua, ε no- yi□i 'kl -nyi, 'ku bu bla 'kuo -hvin le.

17 Kee, -Yusu yi 'waa 'lule-hihie ni. ε no- nu□o, 'ε lee □nu, ε wen: «□Bu puv □ne de yi: 'Ku 'li 'blugba 'kwli, nyibli 'bu 'be □tv le, 'blugba a 'mu, ε di bi □hlon, 'waa 'kayo 'mu le 'wovle -ni.

18 'A -ti, Satan 'bu yi 'a dionv yi ni -wen, -ε -bi 'a 'blugba di bi □hlon. A wen 'ni, 'n ble 'kuo -hvin le, -u ni 'u nyibli ke', -ε nu□o, Besebuli, ε no- yi 'mu 'kl -nyi.

19 'Bu mo, -ti -bu, a hle, 'bu mo wen □haan-ti, 'aan 'mumu, nyo- yi 'ku 'aan -ne nyibli 'kl -nyi, 'u ble 'kuo -hvin le -we 'li? De -mu', 'aan nyibli ni, ε no- tve □ne yi, -ε mo, -ti -bu, a yi 'mu -yee -ni, ε mo hi □no.

20 ε 'yi Satan 'pa-, kee, Nytsua a □gbetu, ε no- yi 'mu 'kl -nyi, 'ku □bu bla 'kuo -hvin -mu', -u ni 'u nyibli ke' le. De a 'mu, ε tve ne 'a mo□o ni, -ε mo, Nytsua -tua nyibli a win a kikole, 'ku 'li 'a mu 'nyi.

21 □Bu puv de yi: 'Bu mo, 'klunyo 'bu ko ta-wōn-tebli, 'ku li 'a 'kayu bu, 'ti- 'bu yi

'a 'kayu a 'mυ 'yie nι □tui, ε 'yι nyiblo □dυ -kα, -bυ pa 'lι 'kayu a 'mυ bυ, -bυ 'yri 'a kuko-tebli.

22 Kεε, 'klιnιnyα -bι, -ε nι 'klι, -ε -hι 'υ yι-henyiblo 'mυ 'υ, 'bυ nyre 'υ, ε di -ha 'υ□υ 'hru wlαn, ε 'mυ□υ 'a ta-wαn-tebli -jι' -ha, ε kuo □wλυ yι, ε 'mυ 'a kuko-tebli a pεpe gba, ε 'mυ□υ nyibli le □gla.

23 Nyiblo 'bυ nι 'υ, ε kα 'mυ 'hυen-, □ba 'yι -pε, ε □hen 'nyre, ε -wen 'mυ yι. 'Ti-nyiblo 'bυ 'ye nι -hεε 'mυ, 'kι -ba 'kukue nyibli le, 'kι 'υ Nyisva -mα', ε 'wι yι, nyiblo a 'mυ, ε -gβε □nυ le, 'υ hlυε Nyisva -mα le.»

'Ku -hvan* 'bυ -hαn 'υ nyiblo ke', ε kα bυ bi 'υ□υ ke' de, 'bυ mα, Nyisva a -Hihiu* 'bυ 'yι 'υ□υ ke' -nι

(Matie 12.43-45)

24 Kε- -Yusu pι de: «'Bυ mα, 'ku -hvan 'bυ nι 'υ nyiblo ke', 'tι- 'bυ -hαn 'υ□υ ke', -ε -bι 'kι ε mi 'lι 'wan 'kwli, 'ε mi bunule yrayrυ le □mυα mα. -Te ε 'yι 'lι bunule 'ye, -ε -bι kε- ε pι 'a dιαnυ yι: 'N kα □bυ -mε kle, 'mυ 'lι 'na bunule 'ka, 'n -hαn la 'lι 'kwli mu.

25 -Te ε □hιan -mα, -ε -bι ε 'ye□e nι, -ε mα, bunule a 'mυ, ε 'hren kle -teε, 'ε □hrentι -nι. (ε 'wι yι, Nyisva a -Hihiu 'yι 'υ nyiblo a 'mυ ke' -nι.)

26 'Bυ nι 'mυ le, -ε -bι 'ku -hvan a 'mυ, ε kα bυ bla 'kuo -hυn nι □hlon'hυen -bι, -υ kα 'cre, -υ -hι 'υ 'a 'mumu 'υ, 'waa pεpe a 'mυ, υ 'mυ -mα -bibi -nι, υ 'mυ 'υ nyiblo a

'mυ ke' bi. -ε -bι nyiblo a 'mυ, 'a 'kλo di nyre yι pεpe, ε 'mυ 'υ 'a yι-hεkλo 'υ -hι.»

Nyibli -mυ', -υ pι Nyisva a win nva yι bυ, 'tι- -υ □tui 'υ□υ 'υ, seyι-seyι, υ nu- kα plo a bleele

27 -Yusu bυ nι 'lι win a pυpυυ 'kwli, -ε -bι nuγba □dυ, -ε nι 'lι nyibli -hυαhυι 'nyι, ε nα- 'yaa 'lι win, ε wen: «Pλo a bleele, 'kι 'υ nuγba -mυ', -ε □gbla -mυ, 'tι- -ε 'nya -mυ -mα'.»

28 -ε -bι -Yusu □tu□o □wαn, ε wen: «Nyibli -bυ, -υ pι Nyisva a win nva yι bυ, 'tι- -υ □tui 'υ□υ 'υ, seyι-seyι, υ nu- kα plo a bleele.»

Nyibli -bυ, -υ -hυε □whlekeεε-tebli, υ nu- -Yusu □tui □wαn

(Matie 12.38-42)

29 Nyibli -hυαhυι, υ nu- yι le 'kukue -nι, 'kι 'υ -Yusu 'hυι. Kε- ε pι □nυ yι, ε wen: «Ti -bυ 'yri a nyibli -bυ, 'waa nunukλo nyre yι. Υ -hυε □whlekeεεde, -ε di □nυ□υ -tαα -nι, -ε mα, Nyisva, ε nα- lee 'ne- 'mυ -tυtυ kι. Kεε, Nyisva 'yι 'lι□ι 'lι -we, bυ wen, 'kι bυ 'ye □whlekeεεde □dυ. □Whlekeεεde nι -do, Nyisva di nu, 'kι 'υ □nυ -mα, ε di 'wι- 'a de -bι -mυ', ε nu la, 'kι 'υ winwlαn-hanyα Jona a -ta'.

30 □Whlekeεεde -mυ', Nyisva nu la 'lι Jona a 'kλo 'kwli, 'tι- Ninifudια a nyibli 'ye la, kε- ε di 'mυ □ti, 'kι 'υ 'mα -bυ -mα, -ε mα -tonyibli a pεpe a Nyiblo. Nyisva di nu □whlekeεεde, 'kι 'lι 'na 'kλo

'kwli -wε, -ε di□e nu, ti -bu 'yri a nyibli 'mu□v 'ye.

31-32 'E mo □han-ti, -te Ninifokue a 'mu, v 'win la Jona a win, -ε yi la □nu Nyisua a -ti -lee -ni, -ε -bi v hie la 'v de 'kuku, v ni la bu, 'v -nyi la 'waa 'klo a pepe Nyisua. -E -bi 'ki, 'mo -bu, -ε ni -mo 'a mu ye' bu, 'n -hi 'v Jona a 'mu ni, keε, a 'ni □tuu□o 'v 'na win 'v. E no- nu□o, ti -mu' -ko 'yri Nyisua di 'v -tonyibli -bati le -puv -ni, Ninifodio a nyibli a 'mu, v nu- di ye' 'du, v 'mu le pu, -ε mo, ti -bu 'yri a nyibli, v mo -ti'wlanyu □ni□, 'ki 'v Nyisua ye'. 'Ya 'v 'lu de, ti -hi la a ti 'yri, bodio □du, ε no- hon la 'li -tite bloblv □du, v deε Sabablogba. Bodio a 'mu, ε mo la nuqba □ni□. E no- di la 'li Jrusredio 'kwli, ε 'mu la bodio Salomo, -ε mo la Nyisua a nyiblo, 'a □tawin 'win. -E -bi 'ki o, 'mo -bu, -ε ni mo 'a mu ye' bu, 'n -hi 'v Salomo a 'mu ni. Keε, a 'ni □tuu□o 'v 'na win 'v.

-Tonyiblo a □wlv 'wi- 'a 'yii yi

(Matie 5.15; 6.22-23)

33 Nyiblo 'bu 'bia 'napi, ε 'ni -hli□e li□i, mo ε 'ni □jri□e li□i kika 'lu bu, keε, ε □tui 'v□v de 'lu bu, -ε di□e nu, nyibli -mu', -v di 'li 'kayu bu pa, v 'mu le yru.

34 -Tonyiblo a □wlv, ε 'wi- 'a 'yii yi, -ε yi□i -nyre -nyi. -Na 'yii 'bu nu -teε, -ε -bi -yru le -teε. Keε, -na 'yii 'bu yi ni kle, -ε -bi 'ki -ni 'li halo 'nyi.

35 'A -ti, □tu -dionu 'yie, -ε di□e nu, -nyre -mu', -ε ni 'li -mu 'li, ε 'ni □ha halo -he.

36 'Bu mo, -na □wlv 'bu nu 'li -nyre 'kwli, halo a de □du 'bu 'yi 'li -na □wlv ki -ni, -ε -bi -na □wlv a pepe a 'mu, 'ki ε di 'li -nyre 'kwli ni, □wi 'napi yi, -ε ni□e, □ni yru le.»

-Yusu yi yeε la Falisi□tumu* a nyibli ko tetetonyu 'hven- -ti

(Matie 23.1-36; Maki 12.38-40)

37 -Te -Yusu -we 'puple -mo, -ε -bi Falisi□tumu a nyiblo -bi, no- daa diide -mo. -Te -Yusu pa 'li 'a -te, -ε -bi v mu 'v dedihu ki.

38 -Te -Juukue* a tete pi, -ε mo, nyiblo bu yra □jre, 'ti- ε 'mu de di, -Yusu 'yi□i -nu. -Te Falisi□tumu a nyiblo a 'mu, ε 'ye□e, -ε mo, -Yusu 'yi □jre -yra, ε maa □ne wlon le.

39 -E -bi ke- Kukonyo pi□i yi, ε wen: «'A mu Falisi□tumu a nyibli, 'aan 'kwli'naapueli ko 'aan 'kwli- itaapueli 'hven-, nu- a yre le. Keε, 'yiyrie ko 'cre 'hven-, nu- 'yii 'li 'aan □wlv ki.

40 A ba ni -teε. 'Bi a yi□e ni, -ε mo, Nyisua, no- nu -tebl -mu', -tonyibli a 'yie yi 'ye, 'ε nu -tebl -mu', -tonyibli a 'yie 'ye ni 'ye -we. □Bi a pu□v □haan-ti, -tebl ni -tie -mu', -ε ni 'li -tonyiblo a □wlv ki, 'yie 'ye ni 'ye, Nyisua 'ni 'ye□e li□i -we?

41 De a ko ba nu, ε no- mo, -tebl -mu', -ε ni 'li 'aan 'kwli'naapueli ko 'aan 'kwli'naapueli 'kwli, ba -ha 'li□i 'li, ba -nyi□e

□hιυennyibli. 'Bu mɔ, 'ba yι□ι lɛ nι nι, -ε -bι -tɛblι a pɛpɛ di 'b yι 'nι 'sii -nι, 'kι 'b Nyɪsua ye', a 'mυ□υ -kvan 'yri -nuu -nι.

42 'A mυ Falisi□tumu a nyibli, 'jrɔ 'kι 'b 'a mυ -mɔ! 'Bu mɔ, 'ba kɔ hawi -mυ', a pι 'lι didide -mɔ, kɔ 'a -nɛ 'dɔdɔdɛ □dɔ, a -hɛ 'lι 'aan -sade 'kwli, nɔ- kɔ -pu a dɛ a -hɛ 'lι, 'a yι□ι Nyɪsua -nyi. Kɛɛ, a 'nι -hie lι□ι 'lu -mɔ lɛ, -ε mɔ, 'aan 'kɔ bυ 'sii 'b yι, kɔ, ba nυɛ Nyɪsua. Kɛɛ, dɛ a 'mυ, ε nɔ- a kɔ ba nu wen, 'tι- a 'mυ wen 'lι 'aan 'dɔdɔ-tɛblι a -pu a dɛ 'lι -ha, a 'mυ wen□ɛ Nyɪsua -nyi.

43 'A mυ Falisi□tumu a nyibli, 'jrɔ 'kι 'b 'a mυ -mɔ, -kɔtι 'ba mu 'lι Nyɪsua a 'kayo blɛ, a nυɛ ba nι 'lι ye' blɛ, -ε di□ɛ nu, nyibli 'mυ 'a mυ 'ye -tɛɛ. Kɔ, 'bυ mɔ, 'ba mu 'lι 'dika, a nυɛ 'kι nyibli bυ pυ 'a mυ 'wio blɛ, 'kι 'b 'aan 'b□tuulɛ a -ta'.

44 'Jrɔ 'kι 'b 'a mυ -bυ -mɔ, -b 'yι 'b yι 'sii -nι, 'kι 'b Nyɪsua ye'. A 'wι- 'dabi yι, -b 'yι 'b yι 'sii -nι, 'kι 'b Nyɪsua ye'. -Tonyibli 'bυ 'yɛ nι yru 'dabi a 'mυ lɛ, 'bυ yι □nυ klɛ nι nɛ, -ε -bι 'dabi a 'mυ, b nι□ɛ nι, 'kι b 'yι 'b yι 'sii -nι, 'kι 'b Nyɪsua ye'.

45 Tetetɔonyυ -mυ', -b nι 'b, kɛ- 'waa nyiblo -bι pι -Yusu yι, ε wen: «Tɔɔnyɔ o, 'bυ mɔ, □nι yι 'pυplɛ lɛ nι nι, ε 'wι yι, -a mυ -hɛ 'yri lɛ.»

46 -ε -bι -Yusu □tu□o -wɔn, -ε wen: «'A mυ tetetɔonyυ, 'jrɔ 'kι 'b 'a mυ -mɔ -wɛ, -ε nu□o, a yι hɛ nyibli tete

a gblegble a 'bɛnυ, b 'yι 'lι 'buble 'lι -wɛ, ε kɔ, a 'nι -hɛɛ lι □nυ, 'kι bυ □tuu 'b tete a 'mυ 'b.

47 'Jrɔ 'kι 'b 'a mυ -mɔ, -tɛ a nu Nyɪsua a winwlɔn-hanyυ* -bυ, 'aan 'bainυ 'lɪla lɛ, 'a yι 'waa 'dabi □hrentι -nι -tɛɛ.

48 -Tɛ a nι 'a nunuo lɛ, ε tυɛ □nɛ nyibli yι, -ε mɔ, -tɛblι a 'mυ, 'aan 'bainυ nu la, a wen□ɛ kι, -ε nu□o, b nu- -mɔ -bι, b 'la Nyɪsua a winwlɔn-hanyυ nι, 'a mυ -mɔ -bι, 'a yι 'waa 'dabi □hrentι -nι.

49 Ε mɔ □han-tι □nɔ, Nyɪsua -mυ', -ε kɔ □tɔ, kɛ- ε pυ la, 'kι 'b 'aan dɛ kι, -ε mɔ: 'N di ya □nυ winwlɔn-hanyυ, kɔ titiepɔnyυ 'hυɛn- yι, kɛɛ, b di -b -bι 'nι 'la, b 'mυ -b -bι □hɪvɛn □tu.

50 'A mυ -bυ, Nyɪsua a yru di 'a mυ 'nι kɔ, 'kι 'b winwlɔn-hanyυ a pɛpɛ a 'mυ a -ta', -ε kɔ -hlb -mυ', b 'wɔwla blɛ, kυɛ 'lι ti -mυ' 'yie bυ, -ε kɔ 'yri Nyɪsua nu la 'kɔ, -bυ yɛ ti -bυ kι,

51 -ε □hɛn 'nyrɛ, kυɛ la 'lι Abɛl a 'lɪlati 'yie bυ, -bυ yɛ Sakali a ti kι, -ε mɔ Sakali -mυ', b 'la la, 'kι 'b Nyɪsua a -cɔhlɔnpiile* kɔ 'a 'kayu a -gbati. 'N yι 'a mυ 'nι -lee -nι, -ε mɔ, ti -bυ 'yri a nyibli, nu- Nyɪsua a yru di kɔ, 'kι 'b -tɛblι a 'mυ a -ta'.

52 'Jrɔ 'kι 'b 'a mυ Nyɪsua a tetetɔonyυ -mɔ, -kɔtι 'aan tɔolɛ kɛ 'hru -mυ', -tonyibli di wen na, b 'mυ wen□ɛ yι, -tɛ Nyɪsua nι -tonyibli a wɔwa. 'Aan 'mumu, a 'nι -gba□a lι 'hru a 'mυ, 'tι- 'a ka

nyibli -bi -mu' yi, -v -hve -bu -gba wen 'hru a 'mu.»

53 -Te -Yusu -we 'puple -mo, -e -bi e -hon 'v -tite a 'mu ni. Kwe la 'li ti a 'mu 'yie bu, Nyisva a tetetonyu, ko Falisi□tumu a nyibli 'hven-, v -tva la 'a yru a lepoule, 'v yi□i le 'beti -ni 'a -ne ti, 'ki 'v -tebli -huchui ki.

54 'Ki 'li le'betile a 'mu 'kwli, 'ki v nee 'li, 'v yi 'v□v le □tee -ni, -e di□e nu, 'bu -ka, v 'mu□v -ti -yee -ni.

12

-Yusu lee la 'a -nagbopv ni, -e mo, v 'ni 'naa 'li 'li ni 'hven*

(Matie 10.26-27)

1 -Te -Yusu yi nyibli ni -tve -ni, -e -bi nyibli -huchui -bi 'kukue le. Nyiblo □dv 'yi 'li 'waa -hihre 'li -we. 'Waa -huhuv a -ti, 'v nune kle. Yi-henyibli, -Yusu yi 'li -mo -hlee -ni, v nu- mo 'a -nagbopv. Ke- e pi □nv yi: «Ba □tu 'aan dionv 'yie, 'ki 'v Falisi□tumu* a nyibli a -ta', -v nee 'li ni 'hven. 'Waa 'li ni 'hven a naale a 'mu, e 'wi -wleye yi, -e -pa, 'ti- -e ni□e, 'a 'bio -wloyv -bi 'v pve.*

2 Ti di 'v 'ni nyre, -e ko 'yri -ti a -tee di 'v pepe' bi, e ko, -tebli ni -tie -mu', -v -hli ke, nyibli a pepe 'mu□v yi.

3 'Bu mo, 'ba bii yi, -ti -mu', a hle, -te -mu', -tonyibli -we 'v ti ki, 'ki v di 'v□v -mo le -naa -ni, v 'mu 'win. -Ti -mu', a blee 'li bu, a hle, 'ki -tite -mu', 'dv bii 'v yi, v ko bu naa

-mo le, 'ki 'v nyibli a pepe ye'.»

A 'ni 'pie 'li -tonyibli a hvannv, kee, Nyisva, no- ko hvannv ba pie

(Matie 10.28-31)

4 (Ke- -Yusu pi 'a -nagbopv* yi, e wen:) «'A mu -mu', -v mo 'na ninatumupu, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni: A 'ni 'pie 'li -tonyibli a hvannv. 'Aan -plahui ni -do, e no- v -we 'li bu -we bu, kee, v 'yi 'kl □dv -ko 'ki de, 'ki bu nu 'v 'a mu □dedede 'yie.

5 Kee, Nyisva, no- ko hvannv ba pie, -e nu□o, e no- ko 'kl, 'ki bu -we -tonyiblo bu, 'e ko 'kl -we, 'ki bu pv 'li -tonyiblo na 'nyi, -e 'ye ni jre yruyru. Iin, Nyisva, no- ko hvannv ba pie.

6 □Bv pv □ne nubl 'cimu a de yi: 'Bu mo, □ni yi □nv ni -tve, v 'ni -pv□v li □die diaki, kee, nubl a 'mu, 'a de 'bu ni 'v, Nyisva yi□e ni.

7 'Aan 'mumu, ke- ni -do e □ti 'mu: 'Lunyapli ni -tie -bu, a -ko, 'aan 'Ba Nyisva, e -hre□e ni. E □hen 'nyre, -e mo, a ko 'mini diaki, 'ki 'v Nyisva ye', 'a -hi 'v nubl -huchui -mu' 'v. 'A -ti o, a 'ni 'pie 'li -tonyibli a hvannv.»

Nyibli -bv, -v hle□e, 'ki 'v nyibli yi, -e mo, v mo -Yusu a nyibli, e ko nyibli -mu', -v hle□e, -e mo, v 'yi -Yusu -yi

(Matie 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -e mo, nyiblo 'bu hla□a, 'ki 'v nyibli ye', -e mo, e mo

* 12:1 12.1 -v'-: e 'wi- 'floo 'yaade yi, -e ni□e, 'floopupu a pepe 'e yi 'ya.

'na nyiblo □nuo, 'na 'mumu -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, -batipυ-nyrowo 'bu nyre 'u, 'n di□e 'ni hla -we, 'ki 'u Nyisua a lelenyu ye', -ε mo, nyiblo a 'mu, ε mo 'na nyiblo □nuo.

9 Kεε, nyiblo 'bu hla□a, 'ki 'u nyibli ye', -ε mo, ε 'yi 'mu -yi, 'na 'mumu, -batipυ-nyrowo 'bu nyre 'u, 'n di□e 'ni hla -we, 'ki 'u Nyisua a lelenyu ye', -ε mo, 'n 'yi□i -yi.

10 'Ya 'u 'lu de, 'mo -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, nyiblo -bu, -ε di 'mu -ti -hwin yre hla, Nyisua -we 'li bu 'wowa 'a de 'kuku a 'mu ni. Kεε, nyiblo -bu, -ε di Nyisua a -Hihiu* -ti -hwin yre hla, Nyisua 'yi 'li□i 'li -we, bu 'wowa 'a de 'kuku a 'mu.

11 'Bu mo, 'bu klo 'a mu, 'ki u 'mu 'li 'a mu -batipυle' gba a -ti, 'ki 'u Nyisua a 'kayo a nyibli gbagbi ye', ko 'ki 'u 'blugba a naanyu ye', 'kla 'ni 'yaa 'li 'a mu -wliye, 'ki -te a di 'waa □won a □tutuo nu a -ta', ε ko 'ki 'u -ti -mu', a di hla a -ta',

12 -ε nu□o, ti a 'mu 'yri, -ti -mu', a di hla, Nyisua a -Hihiu, no- di 'a mo□o -to- ni.»

Dekonyo -mu', -ε 'yi □to -ko, no- ko 'ledv -Yusu pi

13 -Yusu bu ni 'li win a pupυu 'kwli, -ε -bi nyiblo □du ni 'li nyibli 'nyi, 'ε yi -Yusu -lee -ni, ε wen: «Toonyo o, lee 'na 'diayi, -tebli -bu, -aan 'ba hie -a mu le, ε ko 'mu 'hven- ba □gla□a.»

14 -ε -bi ke- -Yusu pi□i yi, ε wen: «Nyiblo □du 'yi 'mu 'aan -batipυnyo ko 'aan -tebli□glanyo -mo' -nu.»

15 -ε -bi ke- ε pi nyibli a pepe a 'mu yi, ε wen: «Ba □tu 'aan dionu 'yie, 'ki 'u kuko-tebli -huohui a nuεε a -ta'. 'Ye □bu nyiblo 'ble kuko-tebli -huohui kua, ε 'yi□i 'pa-, ε 'yi 'a dionu a -hunhluu kua 'ble.»

16 -ε -bi ε pi □nu 'ledv yi, ε wen: «ε ko la dekonyo □du. No- ko la -cii -huohui, 'a 'dudo-tebli 'wu la ni diaki.

17 ε no- yi la 'a dionu -lee -ni, ε wen: -Bi' 'n di 'ki 'na 'dudo-tebli -bu a ble□tutuo nu, -ε nu□o, 'n 'yi 'a ble□tuule -ko.

18 -ε -bi ε wen: In'hin-, de 'n di nu, ε no- -bu: 'Kayo a pepe -bu -ko bu 'n pi 'li 'na 'dudo-tebli le, 'n ko □bu 'wla □nu, 'mu 'waa yrayri pu, -u ko 'bubua di 'u 'a 'ki 'u -hi. U nu- ko 'kwli 'n di 'li 'na -kubu ko 'na kuko-tebli a pepe 'li pu.

19 'Ni -we -mo, ke- 'n di 'na dionu yi pu: 'N □tu kuko-tebli -huohui bu, -u di 'mu -heε -ni, 'ki 'li 'yri -huohui 'kwli. 'A -ti o, □bu ni bu, 'mu -wle, 'mu de di -tee, ko, 'mu le 'mle.

20 Kεε, ke- Nyisua pi□i yi, ε wen: -Ba ni 'do. 'Toluwu ni -do -bu 'kwli, -di 'ni 'ku. □Nu 'ku, -tebli a pepe -bu, □tu bu, de a 'di -bi ε di 'u -mu 'u pu 'li?»

21 -ε -bi -Yusu wen 'ni de: «Kε- ε di 'mu □ti, 'ki 'u nyiblodu -bu -mo', -ε yi kuko-tebli le 'kukue -ni, 'ki 'u 'a dionu -mo, kεε, -ε 'yi

□dedede -kɔ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʋa 'yɪ.»

Ba kuo Nyɪsʋa □wlv yɪ (Matie 6.25-34)

22 Kε- -Yusu pɪ 'a -nag-bopu* yɪ de, ε wen: «E nɔ-nu□o, 'nɪ yɪ 'a mʋ -lee -nɪ: Dε -bʋ, a di di, kɔ wlawlɪ -bʋ, a di pʋ, -teblɪ a 'mʋ, 'a -tɪ, a 'nɪ 'hritɪ 'lɪ -nɪ.

23 -Hɔnhlɔn -bʋ, a pɪ, ε mɔ dε gbagbʋ □nɪɔ, 'ε -hi 'ʋ dididε 'ʋ, kɔ, 'aan -plahʋ mɔ dε gbagbʋ □nɪɔ, 'ε -hi 'ʋ 'hʋɪlepʋ-teblɪ 'ʋ.

24 Ba ta 'ʋ 'maa -mɔ lε, ʋ 'nɪ 'dɔ□ɔ lɪ, kɔ, ʋ 'nɪ 'cε□ε lɪ □dedede, mɔ, 'ʋ 'yɪ □gbɪ'-handε -kɔ, -ε kɔ 'kwli ʋ di 'lɪ dididε lε pʋ. Kεε, Nyɪsʋa, ε nɔ- yɪ □nʋ dididε -nyɪ. Kεε, 'a mʋ -mɔ -bɪ, Nyɪsʋa nʋε nε 'a mʋ nɪ, 'ε -hi 'ʋ nʋblɪ 'ʋ. 'A -tɪ, -tε ε nɪ, 'ε yɪ nʋblɪ dididε -nyɪ, kε- ε di nu, ε 'mʋ 'a mʋ dididε -nyɪ -wε.

25 ε 'yɪ nyiblo □dʋ -kɔ, 'kɪ 'lɪ 'a mʋ 'nyɪ, 'a hritɪlε a -tɪ, -bʋ kɔ 'klɪ, 'kɪ -bʋ pʋ nε 'a -nyrɔwɪ a dε gbe kɪ, 'kɪ 'nε-'klɔ -bʋ kɪ.

26 'A -tɪ, -tε a 'yɪ 'kɪ 'klɪ -kɔ, 'kɪ ba pʋ nε 'aan -nyrɔwɪ kɪ, a 'yɪ 'kɪ yɪ -blεε -nɪ, ba hritɪ -nɪ de, 'kɪ 'ʋ 'klɔ -bʋ a -teblɪ a -ta'.

27 Ba 'ye -piti, -tε 'a -pui nu yɪnɪnɔ. -Piti a -pui a 'mʋ, ε 'wɪ- -tonyiblo a wlawlɪ yɪ. Kεε, -piti a 'mʋ, ε 'nɪ -nu□o lɪ -kʋan, mɔ, ε 'nɪ 'gblɪ□a wlawlɪ, ε 'nɪ -pʋ□ʋ lɪ□ɪ, kεε, ε nɔ yɪ. □Bʋ lee nε 'a mʋ: Bodɔ Salomɔ, ε mɔ □han-tɪ, 'ε kɔ la dε, kεε, -tε -piti a -pui nu yɪnɪnɔ, Salomɔ a 'mʋ, ε

'yɪ la 'a wlawlv -kɔ, -bʋ nu la yɪnɪnɔ lε.

28 -Piti -bʋ, ʋ di -hʋan -ci, 'tɪ- ʋ di -hʋan 'tɔ pʋ, 'bʋ mɔ, Nyɪsʋa 'bʋ kɔ bʋ nu□o, 'a -pui bʋ nɔ yɪ, □bɪ 'a mʋ -bʋ, ε nʋε -nɪ, 'a mʋ ε 'yε nɪ di 'hʋɪlepʋ-teblɪ nɪ -nyɪ, 'a mʋ -bʋ, -ʋ 'yɪ Nyɪsʋa □wlv yɪ -kuo -nɪ -tεε?

29 'A -tɪ, a 'nɪ 'hritɪ 'lɪ -nɪ, 'aan 'kwli a -gʋtʋ 'nɪ 'nuo 'lɪ 'a mʋ.

30 Nyibli -mʋ', -ʋ 'yɪ Nyɪsʋa -yɪ, ʋ nʋ- yɪ -teblɪdʋ a 'mʋ 'lu -mɔ lε -hie 'a -nε tɪ. Kεε, 'aan 'Bai Nyɪsʋa yɪ 'aan -hʋhʋa-teblɪ nɪ.

31 Dε a blεε yɪ ba -hie 'lu -mɔ lε 'a -nε tɪ, ε nɔ- mɔ, Nyɪsʋa bʋ kɔ nε 'a mʋ win kɪ. E nɔ- di□e nu, ε 'mʋ 'a mʋ 'aan -hʋhʋa-teblɪ a 'mʋ -nyɪ.»

Ba 'kukue kʋkɔ-teblɪ lε, 'kɪ 'ʋ Nyɪsʋa 'hʋɪ (Matie 6.19-21)

32 (Kε- -Yusu pɪ 'a -nag-bopu* yɪ de, ε wen:) «'A mʋ -bʋ, -ʋ nε 'mʋ -mɔ, -ʋ mɔ 'na nyibli, a 'yɪ -hʋ, kεε, a 'nɪ 'pie 'lɪ hʋannʋ. 'Aan 'Bai Nyɪsʋa -ha 'lɪ 'a mʋ nɪ, ε 'mʋ 'a mʋ 'klɔ yrayrv -nyɪ.

33 Ba plo 'aan kʋkɔ-teblɪ, ba -ha 'lɪ 'a 'wliyε, ba -nyɪ□e □hɪʋennyibli. E □hen 'nyre, ba □mʋɔ 'wli a 'kwlipʋdε -mʋ' lε, -ε 'yε nɪ di lε nɪ -ctɪrε -nɪ. Ba 'kukue kʋkɔ-teblɪ lε, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli, -tε ε 'yε nɪ di 'lɪ bʋ nɪ -wε, kɔ, -tε 'yɪrɪnyibli 'yɪ 'lɪ nyinyre 'lɪ -wε, -tε 'hlɔ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wε, bʋ nyree 'lɪ dε yɪ.

34 'Nɪ yɪ 'pʋplε lε nɪ nɪ, ε 'wɪ yɪ, -tε -tonyiblo a

kuƙo-tebli ni 'u, 'ki 'a □wlu
ni 'u -we.»

-Kvannunyibli -mu', -u yi
'waa 'mase a kle-meti -ple

35-36 (Ke- -Yusu pi 'a -nag-
bopu* yi de, ε wen:) «Ba
-we -mo, a 'mu -kvan nu.
Ba 'wi -kvannunyibli -mu'
yi, -u yi 'waa 'mase, -ε mu
'blipupa ki a diditi -ple. -Te
'a -kvannunyibli ni□e, ke- ba
nu□o -we. 'To 'bu -won, 'ti-
'waa 'mase 'mu 'li di, u yi -we
-mo, 'waa 'napu 'ni -jre□e li,
-ε di□e nu, 'waa 'mase 'bu -di,
'bu bibi 'maju, u 'mu□u 'maju
yi -ha.

37 -Kvannunyibli a 'mu, 'bu
mo, 'waa 'mase 'bu -di, 'bu
yee 'u □nu -pleele' bu, 'bu 'ye
'ni nme, -ε -bi bu ko plo a
bleele. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni,
ε ko bu lee □nu, -ε mo, bu ni
bu, u 'mu de di, 'ti- 'a □gbetu,
ε 'mu 'u bi, ε 'mu diide a 'mu
-hie.

38 'Bu mo, 'bu di 'to-heyri',
-u'u-, 'to-heyri 'bu -hi, 'bu yee
'u □nu -pleele' bu, 'bu 'ye
ni nme, -ε -bi bu ko plo a
bleele.

39 Ba ko 'a leyuyruo: 'Bu
mo, 'kayukonyo 'bu yi wen ti
-mu', 'yirinyo di wen ya, ε
di wen 'ni -ple, -ε di□e nu,
'yirinyo a 'mu, ε 'ni □ha 'a
'kayu wa.

40 'A -ti, 'aan 'mumu, ba
-we -mo, a 'ni 'nme 'li, -ε
nu□o, ti -mu', a 'ye ni di□e 'lu
-mo le ni -hie, 'ki 'mo -bu, -ε
mo -tonyibli a pepe a Nyiblo,
'n di 'u -dii -ni.»

-Kvan -bu, -Yusu hie 'a
-nagbopu* le, u bleε yi bu
nu□o

(Matie 24.45-51)

41 -Yusu bu pu 'ledu a 'mu,
-ε -bi Pielu wen: «Kukonyo o,
□bi -a mu ni -do a -ti, □ni pu
'ledu -bu, -u'u- nyibli a pepe
a -ti □ni□?»

42 -ε -bi Kukonyo wen 'ni:
«Ba 'wi- -kvannunyo -mu'
yi, -ε ko 'lule-hihie, ko 'a
'mase -we 'li bu kuo □wlu
yi. Nyiblodu a 'mu, no- 'a
'mase, 'bu yi 'dagba ni mi,
ε di 'kayu le hie, -ε di□e
nu, dediti 'bu nyre 'u, ε 'mu
'a 'bio -kvannunyibli 'a -ne
-nyrowo a diide -nyi.

43 'A 'mase 'bu -hon 'dagba',
'bu yee 'u□u -kvan a 'mu 'yie
bu, -ε -bi -kvannunyo a 'mu,
bu ko plo a bleele.

44 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni,
-ε mo, 'a 'mase di nu□o 'a
-tebli 'yie□tunyo gbagbu -mo.

45 Kee, -kvannunyo a 'mu,
'bu pu le, -ε mo, 'a 'mase yi
ke' 'ni -wleen -ni, 'bu -tua
'a 'bio -kvannunyibli a bibie,
'ti-, 'bu yi 'a dionu didi-tebli
ko no 'huen- wlon ni -hie -ni,

46 -ε -bi -nyrowo -mu',
-kvannunyo a 'mu, ε 'ye ni di
'u ni -plee -ni, ε ko -haawo
-mu', ε 'yi -yi, 'ki 'a 'mase
a 'mu, ε di 'u -dii -ni. 'Bu
-di, ε di gba□a ti 'yakli yi,
'ti- ε 'mu□u □huen □tu, □wi
yi nyibli -mu', -u 'yi Nyisua
□wlu yi -kuo -ni.

47 -Kvannunyo 'bu ni 'u, de
-bu, 'a 'mase -hue, 'bu yi□e
'ti- 'bu 'ye ni -hua bu nu□o, 'a
'mase di □tu□o □huen diaki.

48 Κεε, -kuannunyo 'bu ni 'u, de -bu, 'a 'mase -hve, 'bu 'yiϫi -yi, 'ti- -teblidv -bu, -ε bleε ϫhven a ϫtutuo yi, 'bu yiϫi ni ni, ϫhven -mu', v diϫe ϫtu, ε 'yi 'liϫi 'li -we bu -hu. Nyisva 'bu -nyi nyiblo -tebli -huohvi, -ε -bi ε di -hva nyiblo a 'mu -tebli -huohvi, ε kɔ, 'bu hie nyiblo -tebli -huohvi ε, ε di -hvaϫa -tebli -huohvi, ε di 'u -tebli -mu' 'u -hi, ε -hie laϫa ε.»

-Yusu a 'lidiie niϫe ni, nyibli 'u yi ϫtiɔ ε 'be: nyibli -bi kuo ϫne ϫwlv yi, nyibli -bi, v 'yiϫi ϫwlv yi -kuo -ni (Matie 10.34-36)

49 Κε- -Yusu pi de, ε wen: «'N di ni, 'muϫv nu, na 'mu wln, 'ki 'ne- -tutu ki. 'N -hve wenϫε ni, 'ki na a 'mu, bu wln wen -dodo.

50 Κεε, 'ti- na a 'mu, ε 'mu wln, 'n kɔ ϫbu 'ye ϫhven. Ε mɔ ϫhan-ti, ϫhven a 'yiye a 'mu, ε 'ye 'u ni nyre, κεε, 'na ϫwlv 'mve bu.

51 A 'ni 'yee 'liϫi, -ε mɔ, 'n di 'ne- -tutu ki ni, 'muϫv nu, nyibli 'mu kibweenle kɔ. Κεε, 'n di ni, -ε diϫe nu, nyibli 'mu ϫtiɔ ε 'be.

52 Κυε 'ki mɔ bu, 'kayubukve ni ϫhun 'bu ni 'u, v di 'ni ϫgla, nyibli ni ta 'mu nyibli ni 'hven yi -wɔn, ε kɔ, nyibli ni 'hven 'mu nyibli ni ta yi -wɔn.

53 'Bai di 'a 'yu nybehian yi 'ni -wɔn, 'yu nybehian -mɔ -bi, ε 'mu 'a 'bai yi -wɔn; 'dii 'mu 'a 'yu nyroyu yi -wɔn, 'yu nyroyu -mɔ -bi, ε 'mu 'a 'dii yi -wɔn -we; 'yu a nugba -mɔ -bi, ε 'mu 'a 'dɔɔ

yi -wɔn, 'dɔɔ -mɔ -bi, ε 'mu 'a 'yu a nugba yi -wɔn -we.»

-Yusu yi nyibli 'ni -lee -ni, 'ki bu yru ke -tebli -bu, Nyisva ni, ε kɔ bu ϫhrenti 'waa 'klɔ (Matie 16.2-3; 5.25-26)

54 Κε- -Yusu pi nyibli a 'mu yi, ε wen: «'Bu mɔ, 'ba 'yeϫe, -ε mɔ, 'nu ni 'li yɔ' ε, κε- a pi: 'Nu di 'ni di. 'Ε mɔ -tee, 'nu a 'mu 'ε yi di.

55 Ε kɔ, 'ba 'yeϫe, -ε mɔ, 'nu 'yi 'li yɔ' ε -ni, κε- a pi: 'Yru di 'ni hven. 'Ε mɔ ϫhan-ti, 'yru a 'mu 'ε yi hven.

56 'A mu nyibli -bu, -v neε 'li ni 'hven, a yru yakɔ kɔ -tutu 'hven- a -tebli ε, 'a yiϫi 'ye, -te -mu', -nyre di 'mu ni. Κεε, -tebli -bu, Nyisva ni, -ε mi ke 'lu -mɔ, 'ki ti -bu, -a ni 'li 'kwli, de a 'di -bi bu ϫhen 'nyre, a 'ni -hvaϫa li ba yruϫo' ε.

57 Δε- kɔ -ti 'aan ϫgbetu 'a 'ye ni 'yeϫe, -te a kɔ ba nu 'aan diɔnv a naale -tee 'li?

58 ϫNi 'ble nyiblo a 'wliye kva, 'a -ti, nyiblo a 'mu 'bu yi -mu -ti ni -yee -ni, 'ti- 'bu yi 'li -mu -batipvule' ni gbe, ϫtu 'u 'kli, -te a 'tie ni 'hru wɔn, a 'mu kibweenle kɔ, ε 'ni ϫha 'li -mu -batipvnyɔ yi gba, -batipvnyɔ 'ni ϫha -mu -sadapu yi gba, v 'ni ϫha -mu ϫji' pv.

59 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mɔ, 'bu pv -mu ϫji', 'ki -di 'li ϫji' a 'mu ni, 'wliye a pepe a 'mu, ϫble kva, ϫmuϫv 'pee -ni, 'ti- ϫmu 'li ϫji' 'hri.»

13

-Yusu lee nyibli ni, -ε -mɔ, 'bu 'yi 'v 'waa de 'kuku bu -hie, 'bu 'yi 'waa 'klo Nyisua -nyi, v di 'ni 'ku

1 Ti a 'mu 'yri, nyibli □du, nu- mu 'li -Yusu -mɔ, 'v 'beti□e, 'ki 'v nyibli -bi a -ta', -v 'ti 'li Galileblugba 'kwli. Nyibli a 'mu, ti -mu' kɔ 'yri v yi la 'v -cɔhlɔn* -pii -ni, 'ki 'v Nyisua ye', 'ki -gɔlɔnɔma Pilatɪ lee la 'a 'seyo, 'ki bu 'la la □nu, 'waa -hlu -mu', -ε 'wle bu, 'ε bi 'li -cɔhlɔn a mɔma a -hlu 'nyi.

2 Bu 'beti 'ki -Yusu, -ε -bi -Yusu □tu □nu -wɔn, ε wen: «□Bɪ a pu□v □haan-ti, -ε mɔ, Galilekue a 'mu, -te v nu la 'waa 'lila, ε □hen 'nyre, -ε mɔ, 'waa de 'kuku, v -nu, ε -hu ni diaki, 'ε -hi 'v 'waa 'bio Galilekue a -ne 'v.

3 'Uɔn-, ke- 'n pi 'a mu yi, 'bu mɔ, 'ba 'yi 'v 'aan de 'kuku, a ni bu -hie, 'ba 'yi 'aan 'klo a pepe Nyisua -nyi, ke- a di 'kukub nu -we.

4 Kue 'v□v -mɔ de, nyibli ni -pu □tu 'v □blɛn□blɛn, -v 'ku, 'ki 'li Jrusredɔ 'kwli, 'waa -ti bu bi 'li 'a mu 'kwli. Yo'kayu -mu', -ε □hian 'li -mɔ le, -ε ni 'li Jrusredɔ a 'kutɔ -mu', v deε Siloe 'kwli, nɔ-bi la □nu ki, 'v 'ku la. □Bɪ a pu□v □haan-ti de, -ε mɔ, ε □hen 'nyre, 'waa de 'kuku, v -nu, ε -hu ni diaki, 'ε -hi 'v 'waa 'bio Jrusrekue a -ne 'v?

5 'Uɔn-, ke- 'n pi 'a mu yi, 'ba 'yi 'v 'aan de 'kuku, a ni bu -hie, 'ba 'yi 'aan 'klo a pepe Nyisua -nyi, ke- a di 'kukub nu -we.»

-Te -Yusu pu la figietu -mu', -ε 'ye ni tv la 'kui a 'ledv

6 -ε -bi -Yusu pu □nu 'ledv yi de, ε wen: «Nyɪbeyu □du, nɔ- 'dɔ figietu, -ε mɔ tugbe, -ε tvɪ 'kui, 'ki 'li 'a -ci ki. Ti -huɔhuɪ bu -hi, -ε -bi -cikɔnyɔ a 'mu, ε di ni, ε 'mu tugbe a 'mu, 'a 'kui -ha, keε, ε 'yi 'li□i 'kuo ni -do yra bu -yεε -ni.

7 -ε -bi ke- ε pi 'ki -ci'yie□tunyo yi, ε wen: 'Ye ke, 'a 'yri ni ta a 'yru -bu, -te 'n -tva la 'ne- ledidie, 'mu tugbe -bu, 'a 'kui -ha. Keε, 'ni -di, 'ni -yεε 'li□i 'kuo ni -do yra bu. 'A -ti, hla□a, -ε nu□o, ε ni 'ne- tvɔkvtɔ -bu ki dadv.

8 Keε -ε -bi -ci'yie□tunyo □tu□o □wɔn, ε wen: -Ha□a me le, 'yru -bu bu -hi. 'N di 'blu□o 'hvi le, 'mu 'li -pla yrayri pu.

9 'Ni nu 'ki□i, 'n pu□v □haan-ti, 'yru, -ε yi 'li di, ε di 'ni tv. 'Bu 'yi 'ki -tv, -ε -bi -we 'li -bu hla□a ni.»

-Te -Yusu nu la□a, nvgba □dv a 'kue 'ε -we la, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ* 'kwli

10 ε kɔ la -wuwle-nyrɔwɔ □dv, -Yusu 'ε tvε la nyibli Nyisua a -ti, 'ki 'li Nyisua a 'kayu bu.

11 ε kɔ nvgba □dv. Nɔ- 'ku -hvan* ni 'v ke'. 'Ku -hvan a 'mu, nɔ- pu□v 'kue. 'Kue a 'mu, 'a 'yri ni -pu □tu 'v □blɛn□blɛn a 'yru, nɔ- -bu. ε 'kli yi. ε 'yi 'li□i 'li -we, bu 'hri 'li le.

12 -Te -Yusu 'ye□e, -ε -bi ε da□a ni, ε wen: «Nvgba o, -na 'kue -we ni,»

13 'ε pu□v dabv 'lu bv. -ε -bι ti nι -do a ti 'yri, ε -tva le'hιhru. Ε nο- -mο bv pu Nytsva 'nyre le.

14 Kee, Nytsva a 'kayu a nyiblo gbagbv, -ε ni 'v, -te ε 'ye δε a 'mv, -Yusu -nu, -ε -bι ε kο yrv'bibie diaki, -te ε mο -wuwle-nyrōwο a -ti, 'ti- -Yusu nu□o, nyiblo a 'kve 'ε -we. -ε -bι ke-nyiblo gbagbv a 'mv, ε pi 'ki nyibli -huohvi -mv' yi, -v ni 'v, ε wen: «'Ki 'li 'wee 'kwli, -nyrōwi ni □hlon-do, nu- ni 'li, -ε kο 'kwli -tonyibli bleε yi bv nuu 'li -kvan. 'A -ti, 'ki 'li -nyrōwi a 'mv 'kwli, 'ki ba di 'li, ε 'mv□v nu, 'aan 'kve 'mv -we. 'Ba yi ni di, a 'ni 'yaa 'li -wuwle-nyrōwο.»

15 -ε -bι ke- Kōkōnyo pi□i yi, ε wen: «'A mv -bv, -v neε 'li ni 'hven. Nyiblo 'bv kο bli kο 'a -ne 'wlugbade □dv, □bi ε 'ni □wle□ε li□i ni, 'ki 'li -wuwle-nyrōwο 'kwli, -ε di□e nu, ε 'mv 'li□i 'naale' gba?»

16 'Ti- nuqba -bv, -ε mο -aan 'ba gbagbv Abrahamv a 'yovv a 'yu -bι, Satan mva -ni, 'ki 'li 'yri ni -pu □tu 'v □blien□blien 'kwli, □bi ε 'yi yinōde 'pa-, 'ki □bv nu□o, 'a 'kve bv -we, 'ki 'li -wuwle-nyrōwο 'kwli?»

17 -Yusu bv pu 'ki le, -ε -bι -tvi -tva 'a yraanyibli a nunuo diaki. Kee, nyibli -bι -mv', -v ni 'v, v kο plo a bleele, 'ki 'v yinō-tebli a pepe a 'mv, -Yusu ni a -ta'.

-Yusu pv la 'dvdōde -mv',
-ε kο 'yεε □cimi -ni a 'ledv
(Matie 13.31-32; Makī
4.30-32)

18 -Te δε a 'mv, ε -hi, -ε -bι ke- -Yusu pi □nv yi, ε wen: «'N di pu 'ledv, 'mv 'a mο□o -tōo -ni, -te Nytsva ni, 'ε kōo nyibli dodoyo win ki, 'ti- nyibli 'v yi kle -bii -ni.

19 Δε a 'mv, ε 'wi- 'dvdōde -mv' yi, -ε kο 'yεε □cimi -ni diaki, 'ε -hi 'v 'dvdō-tebli -bι a 'yō 'v. 'Dvdōde a 'yεε a 'mv, ε nο- nyiblo □dv -gba, 'ε 'dōo 'li□i 'a -ci ki, 'ε □mi, 'ε -he tugbe gbagbv, -ε kο babvi 'nyi nobli pi□i 'li 'lve.»

-Yusu pv 'floc a 'yaade a
'ledv
(Matie 13.33)

20 -ε -bι ke- -Yusu pi □nv yi de, ε wen: «□bv pu 'ledv -bι, 'mv 'a mο□o -tōo -ni, -te Nytsva ni, 'ε kōo nyibli dodoyo win ki, 'ti- nyibli -bι 'v yi kle -bii -ni.

21 Δε a 'mv, ε 'wi- 'floc a 'yaade yi, nuqba □dv pu 'li 'flocpupu -huohvi -mō, 'ti- 'ε nyva□a -nyvanyva, 'floc a pepe a 'mv 'ε 'ya.»

-Yusu wen 'ni, nyibli -mv',
-v ni yinyre-tebli, v 'yi 'li□i
'li -we, bv pa 'li Nytsva a 'klo
yrayrv 'kwli

(Matie 7.13-14,21-23)

22 -Yusu kο 'a -nagbopv* 'hven-, v 'tie ni 'li Jrsredō a 'hru wlōn. -Te ε ni, 'ε yi 'dvi □tiō le 'be, ke- ε ni, 'ε tve Nytsva a -ti.

23 Ε kο la -nyrōwο □dv, nyiblo □dv 'ε 'beti la□a, -ε mο: «'Mase o, □bi -tonyibli -bv, Nytsva di wa, -batipv-nyrōwο 'bv nyre 'v, □bi v 'yi 'li□i 'li -we bv -hv?» -ε -bι nyibli -mv', -v ni 'v, ε □tu □nv -wōn, ε wen:

24 «Paale -mu', -e pue 'li 'a mu Nyisua a 'klo yrayru 'kwli, e 'cumi 'yri le. 'Bu mo, 'ba yi ƒi ni -hue, 'ki ba pa 'li Nyisua a 'klo yrayru a 'mu 'kwli, -e -bi ba ƒtu 'u 'kli, a 'mu 'u paale a 'mu 'yri -naa -ni. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -e mo, nyibli -huohu di ƒe 'ni -hua, 'ki bu pa 'li Nyisua a 'klo yrayru a 'mu 'kwli. Kee, u 'yi 'li ƒi 'li -we.

25 De e di yi 'wi, e no -bu: 'Ki 'kayukonyo di 'li 'kayu 'kwli ni, e 'mu 'maju ƒgba. 'A mu -mo -bi, 'ki a di 'li -patu' ni, a 'mu 'maju -bibi -ni, a 'mu le pu -we: Kukonyo o, -ha -a mu 'maju yi, e 'mu le pu, e 'mu 'a mu ƒwon ƒtu: 'N 'yi 'a mu -yi.

26 -E -bi ke- a di pu: -Ko -a mu 'huen-, -a mu yi la 'u -tite ni -do de -dii -ni, ko, ƒni tue la Nyisua a -ti, 'ki 'li -aan 'du a 'dika.

27 Ke- e di 'a mu yi pu de: 'N 'yi 'a mu -yi, ba hoo 'mu -mo le, -e nu ƒo, 'aan pepe -mu', yinyre-tebli Nyisua 'ye ni -hua ba nu, e no- a ni.

28 Ti ni -do a 'mu 'yri, a di 'ye 'aan 'batu Abrahamu, Yisaki ko Sakobu 'huen-, u ko Nyisua a winwlon-hanyu* a pepe, 'ki 'li Nyisua a 'klo yrayru 'kwli. 'A mu -mo -bi, u di pu 'li 'a mu -patu'. 'Ki a di 'u ƒhien -wee -ni, ko, 'ki a di 'u yru -puu -ni.

29 Ti a 'mu 'yri, 'klo -bu, 'a ƒge ni -hen 'yri, 'ki nyibli di 'li le -hon, u 'mu le 'kukue -ni, u 'mu de -mo -didi -ni, 'ki 'li Nyisua a 'klo yrayru a 'mu 'kwli.

30 Nyibli -bi, -u ni 'li 'waa 'bio bu, 'ki 'li -te ti ne -bu 'kwli, nu- di 'li 'waa 'bio 'lu yi ni -nyrowo ƒdu, ko, nyibli -bi, -u ni 'u 'waa 'bio 'lu yi, 'ki 'li -te ti ne -bu 'kwli, nu- di 'li 'waa 'bio bu ni -nyrowo ƒdu.»

-Yusu hle ƒe ni, -e mo, Nyisua di 'u Jrusredio bu 'ni hie

(Matie 23.37-39)

31 Ti ni -do a ti 'yri, Falsi ƒtumu* a nyibli ƒdu, nu- 'yia 'u -Yusu 'hu bu, 'u lee ƒne, u wen: «Tite -bu, -ni mo, -hon mo -wlu, -bu mu 'li -tite -bi, -e nu ƒo, 'kun Helodi ƒmue -na 'lila le.»

32 -E -bi ke- e pu ƒnu yi, e wen: «Ba mu, ba lee Helodi a 'mu, -e ko -yruku, -wen 'gbekle, -e mo: Kike -bu, ko -nya 'huen-, 'n ble 'kuo -hutin* le, -u ni 'u nyibli ke', e ko, 'n ni ƒe ni, nyibli a 'kue 'e yi -we, ƒnyree, 'ti- 'mu 'na -kuan 'lu -yra.

33 Kee, kike, -nya, ko ƒnyree, 'n ko ƒbu gba 'na -kuan 'lu -mo, 'mu 'li Jrusredio 'kwli nyre, -e nu ƒo, e 'yi 'u le -noo -ni, 'ki bu 'la Nyisua a winwlon-hanyu*; 'ki 'li -tite -bi, 'bu 'yi 'li Jrusredio 'kwli 'pa-.

34 'N yi Jrusre a nyibli 'ni -lee -ni: Nyisua 'bu lee 'ne- 'a mu 'a winwlon-hanyu -mo, a pu ƒnu 'hi -mo le, 'a 'le ƒnu. 'N -hue mo ƒo ni 'a -ne ti, ƒbu 'kukue mo 'a mu le, ki mo 'mu 'hu, ƒwi yi, -te hape'gba ni, 'e yi 'a 'yonu le 'kukue -ni, 'ti- 'e yi ƒnu ki bu ƒjri, kee, a 'yi ƒi ki -wen.

35 Ε νσ- κσ -τι, Νυτςβα 'μυ
 'υ 'aan 'dισ βυ hie, 'a μυ
 νι -do, a 'μυ 'aan dισνυ λε
 -kikle -νι. 'N γι 'a μυ 'νι -lee
 -νι, -ε μσ, κβε 'κι μσ βυ, a
 'γι 'λιϑι 'λι -wε, ba 'ye 'κι 'μυ
 de, ε 'μυϑυ gba -gbagba, ti
 'μυ 'υ nyre, -ε κσ 'yri a di λε
 πυ: -Na 'wio, -μσ -βυ, -ε γι
 'λι di, 'κι 'λι Kυκσnyσ Νυτςβα
 a 'nyre 'kwli. Νυτςβα βυ -nyi
 -μυ -τι a 'yi'bubble.»

14

-Τε -Yusu nu laϑa, nyiblo
 ϑdv a 'kβε 'ε -wε la, 'κι 'λι
 -wuwle-nyrσwσ* 'kwli

1 -Nyrσwσ ϑdv 'kwli, Fal-
 isiϑtumu* a nyiblo gbagbu
 ϑdv, nσ- da la -Yusu diide
 -mσ. -Τε -Yusu pa 'λι 'a
 'kayu βυ, -ε -βι Falisiϑtumu
 a nyibli, -υ νι 'υ, υ -tva 'a
 -gbεεε.

2 'Κι 'λι -τε a 'μυ, 'κι
 nyibehian ϑdv nyra 'υϑυ ye'
 βυ. Nyibehian a 'μυ, 'κβε
 niϑe νι. Ε 'yii 'λι λε.

3 Νυτςβα a tetetσnyυ κσ
 Falisiϑtumu a nyibli 'hven-,
 -υ νι 'υ, κε- -Yusu πι ϑνυ
 γι: «-Aan tete hλεϑε νι, ϑβι
 ε nσσ 'υ λε, -υ'υ-, ε 'γι 'υ λε
 -nσσ -νι, 'κι nyiblo βυ nuϑo,
 'hυihrennyσ a 'kβε βυ -wε,
 'κι 'λι -wuwle-nyrσwσ 'kwli?»

4 Κεε -ε -βι υ 'νι -hvaϑa λιϑι
 βυ ϑtuϑo ϑwσn. Ε nσ- μσ,
 -Yusu βυ -hren 'hυihrennyσ
 a 'μυ λε, βυ nuϑo, 'a 'kβε βυ
 -wε, 'τι- βυ lee ϑνε, -ε μσ:
 «-Na 'kβε -wε νι. -Wε 'λι -βυ
 μυ 'λι -na 'kayu βυ νι.»

5 -ε -βι κε- ε πι ϑνυ γι,
 ε wen: «'Κι 'λι 'a μυ 'nyi,
 nyiblo a 'yu -hυυ' 'a bli 'βυ

bi 'λι 'niebutισ 'kwli, ε di 'λιϑι
 'νι -ha ti νι -do a ti 'yri, 'ye
 ϑβι ε μσ -wuwle-nyrσwσ.»

6 -Τι a 'μυ, -Yusu -hla, υ 'νι
 'yeϑe λι -τι βυ diϑe ϑwσn ϑtu.

Nyibli -μυ', -υ ϑtυε 'λι
 'waa dισνυ, -Yusu, nσ- di 'λι
 ϑnv 'λι 'yaa -νι

7 -Τε υ νι 'κι 'υ dεdiile', -ε
 -βι -Yusu -gbεε ϑνε νι, -ε μσ,
 nyibli a pepe, 'kayu a 'bai da
 wen, 'κι υ νι 'υϑυ 'hυι βυ. -ε
 -βι ε πι ϑνυ ϑtσ', 'ε πυϑ ϑνε
 'blpadiide a δε γι, ε wen:

8 «'Βυ μσ, nyiblo 'βυ da
 -μυ 'blpadiide κι, ϑνι 'μσσ
 'λιϑι λε, 'κι -βυ νι 'υ nyi-
 blo -μυ', -ε da -μυ 'hυι βυ.
 -Bakλε, ε da wen nyiblo -βι,
 -ε νι 'υ -μυ 'lu γι,

9 'τι- nyiblo a 'μυ, -ε da
 wen 'a μυ νι 'hven a 'μυ,
 ε 'μυ -μυ -lee -νι: 'Du ye',
 nyiblo -βυ, ε 'μυ μσ 'μυ 'hυι
 βυ νι. ϑNι κσ -βυ -hlσσ ϑνε
 -μσ λε, -βυ νι βυ, -tυι di -μυ
 'νι νυ.

10 Ε 'νι 'νυ 'λι 'μυ λε, κεε,
 'βυ da -μυ, ϑνι γι βυ νι νι,
 nyiblo a 'μυ, -ε da -μυ, hlσσ
 ϑνε -μσ λε, -ε diϑe nu, ti
 -μυ' -κσ 'yri ε di 'υ -dii -νι,
 ε 'μυ -μυ -lee -νι: 'Bιhιan σ,
 di μσ 'μυ 'hυι, ϑμυ βυ νι.
 Δε a 'μυ, nσ- diϑe nu, ϑμυ
 yre'bubble κσ, 'κι 'υ nyibli
 a pepe -μυ' ye', -υ κσ -μυ
 'hven- a νι 'υ dεdiile',

11 -ε nuϑo 'a -νε nyiblo 'βυ
 νι 'υ, 'βυ γι 'λι 'a dισνυ νι 'yεε
 -νι, υ di 'λιϑι 'νι ϑtισ -νι, κσ,
 nyiblo 'βυ νι 'υ, 'βυ γι 'λι 'a
 dισνυ νι ϑtυε -νι, ε nσ- υ di
 'λι 'yaa -νι.»

12 -Yusu βυ πυ 'κι λε, -ε
 -βι κε- ε πι 'kayu'bai γι, -ε

da□a diide -mō, ε wen: «'Bv mō, □nι yi nyibli le'mlediide -mō nι dε, □nι 'daa 'lι -na nιnatumupu nι -do, kō -na 'diaynυ, kō -na □tugba a nyibli, kō -na 'dιō 'kwli a nyibli nι -do, -v mō dεkōnyibli, -ε nu□o, dε -mυ', -di □nυ -mō nu, υ -wε 'lι bv nu -mō□o -mō nι -wε.

13 'Bv mō, □nι yi nyibli le'mlediide -mō nι dε, -ε -bι da □hιvennyibli, kō nιanynyυ, kō le-yiyrenyibli, kō 'yii'dōnyυ 'hven-.

14 'Bv mō, □nι yi□ι nι nι, -di kō plo a bleele, -ε nu□o, dε a 'mυ, -di □nυ -mō nu, υ 'yι 'lι□ι 'lι -wε bv nu -mō□o -mō -wε. Kεε, Nyisva, nō- di -mυ 'a 'wio -nyi, -nyrōwō -mυ', ε di 'lι nyibli -mυ', -v 'sii 'υ yi 'kōkōnyibli 'nyι -haa -nι, ε di □nυ 'klo -ha.»

-Te -Yusu pv -dina gbagbu a 'ledv
(Matie 22.1-10)

15 -Te -Yusu hla -tι a 'mυ, -ε -bι nyiblo □dv nι 'lι nyibli -mυ' 'nyι, -v nι 'υ dēdiile', 'ε yi -Yusu -lee -nι, ε wen: «Plo a bleele 'kι 'υ nyibli -mυ' -mō, Nyisva di 'a -dina kι da -nyrōwō □dv, 'kι 'lι 'a 'klo yrayrv -mυ', ε di nu 'kwli.»

16 ε nō- mō -Yusu bv pv nyiblo a 'mυ 'ledv yi, ε wen: «ε kō la nyiblo □dv. Nō- lee nyibli -hūohυι le, -ε mō, ε di da □nυ -dina kι.

17 -Te dēditi nyre 'υ, -ε -bι ε lee nε 'a -kvannunyo, 'kι bv lee nyibli -mυ', ε da wen, -ε mō, diide -wε -mō, bv di 'lι.

18 Kεε, nyibli a pepe a 'mυ, υ □tu□o □wōn, -ε mō, υ 'yι 'lι

didie 'lι -wε. Yι-henyiblo, ε lee -kvannunyo a 'mυ nι, -ε mō: 'N -tō 'na -ci. 'N kō □bv mu□o 'ye. 'A -tι, -kō 'υ □wōn, 'n 'yι 'lι□ι 'lι -wε, □bv di 'lι.

19 -ε -bι 'hven a nyiblo wen: 'N -tō blo nι -pu. 'N kō □bv mu □nυ 'ye. 'A -tι, -kō 'υ □wōn, 'n 'yι 'lι□ι 'lι -wε, □bv di 'lι.

20 Ta a nyiblo wen 'nι: 'Mō □tιε -pa 'blι. ε nō- nu□o, 'kι 'n 'yε nι di 'lι nι di.

21 ε nō- mō -kvannunyo a 'mυ, bv □hιan -mō, bv lee nε 'a 'mase -tι a pepe a 'mυ, nyibli a 'mυ, υ -nu, 'υ □tu□o □wōn. -Te 'mase 'wιn -tι a 'mυ, ε kō yrv'bibie diaki, 'ε lee nε 'a -kvannunyo, ε wen: 'Kika -nι, -bv mu 'lι 'dika, ε kō, -bv □glaa 'lι 'dιō 'lι, -bv -wε □hιvennyibli kō nιanynyυ, kō 'yii'dōnyυ, kō le-yiyrenyibli ti kι, bv di 'lι,

22 -kvannunyo a 'mυ 'ε -mυ, 'ε da □nυ le, 'tι- 'ε □hιan -mō, 'ε lee nε 'a 'mase, ε wen: Dε -te wen 'mυ -mō, 'n nu□o nι. Kεε, kībunι-teblι 'tιε hie blε.

23 -ε -bι 'kayukōnyo □tu□o □wōn, ε wen: □Tι 'dιō, -bv pa 'lι 'hrii wlon le, 'a -nε nyiblo, -di 'lι bv -yεε -nι, nι 'υ□v ke', bv di 'lι.»

24 'Tι- -Yusu 'mυ -yre mō mu, -ε -bι ε wen: «'N yi 'a mυ 'nι -lee -nι, yι-henyibli -mυ', 'n -da, 'kι 'lι □nυ 'nyι, ε kō nyibli -bι, 'a nyiblo nι -do 'nι □die -hvan 'na -dina a 'mυ kι nι, 'kι 'lι 'klo yrayrv -mυ' 'kwli, Nyisva di nu.»

Nyiblo □dv 'yι 'lι□ι 'lι -wε, bv -he -Yusu a -nagbopi 'bv*

mɔ, 'bu yi -mɔ -we, 'ki bu hie 'u 'a kɔkɔ-tebli a pepe bu (Matie 10.37-38; 5.13; Maki 9.50)

25 E kɔ la -nyrɔwɔ □du, nyibli -huɔhuɔ, nu- kɔ -Yusu 'huɛn-, -u nɛ la 'hru. -Yusu bu □hian -mɔ, -ɛ -bi ɛ -tɔa 'waa leele, ɛ wen:

26 «'Bu mɔ, nyiblo 'bu -huɛ bu di 'nɛ- 'mu 'huɔ, ɛ 'mu 'na -nagbopi -hɛ a -ti, ɛ kɔ bu nuɛ 'mu, bu -hi 'u 'a 'baɪ kɔ 'a 'dii 'huɛn- 'u, kɔ 'a nuɔba, kɔ 'a 'yonu, kɔ 'a 'diayinu, ɛ kɔ 'a dɔnu. 'Bu 'yi□i 'pa-, ɛ 'yi 'li□i 'li -we, bu -hɛ 'na -nagbopi.

27 Nyiblo 'bu 'ye ni □tuu 'u 'na win 'u, mɔ 'ye □bu u pu lɛ, u 'mu□u 'la, -tɛ ɛ mɔ 'na nyiblo a -ti, -ɛ -bi nyiblo a 'mu, ɛ 'yi 'li□i 'li -we, bu -hɛ 'na -nagbopi.

28 □Bu puu □nɛ 'kayuponyɔ a dɛ yi. □Ni -huɛ -bu pu 'kayu gbagbu, □ni 'mu -kwan -wlu □tu, -yi ni bu, □ni yi 'lu lɛ -hie, □ni gbugbɛ 'a 'wliye -mɔ lɛ, -di nu, □mu 'kayu a 'mu pu, -ɛ di□e nu, □mu□u yi, 'bu mɔ, 'wliye -huɔhuɔ 'bu ni 'li -mu -ji', -di nu, □mu 'kayu a 'mu -mɔ -we.

29 'Bu mɔ, □ni 'yi -tebli ni -tie a 'mu -nu, □ni □tu -kwan a 'mu -wlu, 'ti- mu 'li ye', □ni 'yi 'li□i 'li -we, -bu -we 'kayu a 'mu -mɔ, nyibli a pepe, -u di dɛ a 'mu 'ye, u di -mu 'ni 'caa -ni,

30 u 'mu lɛ pu: Nyiblo -bu, ɛ □tu 'a 'kayu a pupuu -wlu, kɛɛ, ɛ 'yi 'li□i 'li -we bu -yra -kwan a 'mu 'lu.

31 □Bu pu□u bodiɔ □du a dɛ yi -we. Bodiɔ a 'mu, 'bu 'mu

tu ki mu, 'bu 'mu 'a 'bi bodiɔ yi -wɔn mɔ mu, ɛ yi ni bu, 'ɛ yi 'lu lɛ -hie, 'bu mɔ, 'bu gba 'seyo a (10'000) 'miliwu ni -pu, 'bu -we 'li bu nyra 'a 'bi bodiɔ yi bu, -ɛ gba 'seyo a (20'000) 'miliwu a -wlu.

32 'Bu mɔ, 'bu 'ye□e, -ɛ mɔ, ɛ 'yi 'li□i 'li -we, 'a 'bi bodiɔ 'bu 'tɛ hlo 'li -mɔ, tu 'bu 'tɛ 'ye ni 'bɛ, ɛ kɔ bu tɛ 'a lɛlenyɔ bu, 'ki bu mu 'a 'bi bodiɔ a 'mu 'beti -ni: Dɛ a 'di -bi -a di nu, 'ti- tu 'ni □ha bu bi 'li?»

33 'Ti- -Yusu 'mu -yre mɔ mu, -ɛ -bi ɛ wen: «'A -ti o, 'ki 'li 'a mu 'nyɔ, nyiblo □du 'yi 'li□i 'li -we bu -hɛ 'na -nagbopi, 'bu mɔ, 'bu 'yi -mɔ -we, 'ki bu hie 'u 'a kɔkɔ-tebli a pepe bu.

34 A yi□e ni, -ɛ mɔ, 'ta mɔ □haande □niɔ. Kɛɛ, 'bu 'waan nɛ 'a wlonnuɔ, u 'yi 'li□i 'li -we 'ki de, bu nu□o, bu nɔ 'ki wlon de.

35 E 'yi 'ki -kwan □du -kɔ. U kɔ bu pu□u 'wan. 'Ba kɔ -ti'winnua, -ɛ -bi ba pu 'mu nua yi bu -dodo.»

15

-Tɛ -Yusu pu la blable, -ɛ 'wan la, 'ti- u 'ye la a 'ledu (Matie 18.12-14)

1-Nyrɔwɔ □du, 'blɔwli'tinyu, kɔ hiapuniyibli, -u kɔ 'klo 'yi 'u yi 'sii -ni, u nu- mu 'u -Yusu 'huɔ, -ɛ di□e nu, 'bu yi win ni pu, u 'mu 'a win nua yi bu pu, kɔ, u 'mu 'a toɔwin 'win.

2-Tɛ Falisi□tumu* a nyibli kɔ tetetɔnyu, -u ni 'u, u 'ye dɛ a 'mu, -ɛ -bi u bi yru', 'u -tɔa wlonlɛ'puple lɛ, u wen: «Nyibli -bu, -u kɔ 'klo 'yi 'u

yi 'sii -ni, nu- ε yi 'b 'hvi le -wleen -ni, ε kɔ ɔnu 'hven-, 'b yi de di -we.»

3 -Te -Yusu 'win, -ε -bi ε puɔ ɔne de yi, ε wen:

4 «'Kɪ 'lɪ 'a mu 'nyi, nyiblo 'bu kɔ blablɪ a (100) -wɪ nɪ ɔhun, 'bu gba ɔnu 'cɛ mɔ, 'ti-blablɛ nɪ -do 'bu 'wan, de a 'dɪ -bɪ ε di nu 'lɪ? ε kɔ bu hie 'b blablɪ a (99) -wɪ nɪ -hɛn ɔtu 'b -pu ɔtu 'b ɔhvi-an-do -mu' bu, 'kɪ 'lɪ 'cɛɛɛ', ε 'mu blablɛ nɪ -do a 'mu lɛ ɔmuɔ -muɔmuɔ, ε 'mu ɔb kɪ ye.

5 'Bu ye ɔe kɪ, 'a plɔ di 'nɪ ble, ε 'mu ɔb -plɪ' bu pu,

6 ε 'mu 'lɪ 'kayu bu mu, ε 'mu 'a 'bio da, nyibli -mu', -b ɔglaa 'lɪ ɔlɪ 'lɪ, ε 'mu ɔnu da -we, 'tɪ- ε 'mu ɔnu -lee -ni, -ε mɔ: Ba bi 'mu kɪ, -ba nu dɔdɔ, 'na blablɛ, -ε 'wan wɛn, 'n 'ye ɔe nɪ.»

7 -ε -bɪ -Yusu wɛn 'nɪ: «'N yi 'a mu 'nɪ -lee -ni, -ε mɔ, kɛ- nɪ -do, ε di 'mu ɔti, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli. Dɔdɔ 'yi 'lɪ ɔlɪ 'lɪ -we bu nɪ 'lɪ yakɔ 'kwli, 'kɪ 'b nyibli a (99) -wɪ nɪ -hɛn ɔtu 'b -pu ɔtu 'b ɔhvi-an-do, -b pu lɛ, -b 'sii 'b yi, 'tɪ- b 'yi 'lɪ ɔlɪ 'lɪ -we, -bu -nyi 'waa 'klɔ Nyɪsua a -tɪ. Kɛɛ, de'kukununyɔ nɪ -do 'bu hie 'b 'a de 'kuku bu, 'bu -ha 'lɪ 'a dɔɔnɔ a 'klɔ, 'bu -nyi ɔe Nyɪsua, ε nɔ- kɔ -tɪ, b 'mu dɔdɔ nu, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli.»

-Te -Yusu puɔ la ɔa 'wliye bu 'wan, 'tɪ- bu 'ye ɔe a de yi

8 Kɛ- -Yusu pɪ de, ε wen: «ɔBu puɔ ɔne 'wliye a de yi: 'Bu mɔ, nuɔba 'bu kɔ 'wli a 'yɔ nɪ -pu, 'tɪ- 'bu 'waan nɛ 'a 'ye nɪ -do, ε kɔ bu 'bɪa 'napɪ,

bu -ha 'kayu kvɛtɪ blɛ, 'tɪ- ε 'mu 'wliye a 'mu lɛ ɔmuɔ.

9 'Bu 'ye ɔe, ε kɔ bu da 'a 'bio, ε kɔ nyibli -mu', -b ɔglaa 'lɪ ɔlɪ 'lɪ, ε 'mu ɔnu -lee -ni, -ε mɔ: Ba bi 'mu kɪ, -ba nu dɔdɔ, -ε nu ɔo, 'na 'wliye, -ε 'wan wɛn, 'n 'ye ɔe nɪ.»

10 -ε -bɪ kɛ- -Yusu pɪ 'kɪ de: «'N yi 'a mu 'nɪ -lee -ni, -ε mɔ, kɛ- ε di 'mu ɔti, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua a lɛlenyɔ 'nyi, -b nɪ 'lɪ yakɔ 'kwli. 'Bu mɔ, de'kukununyɔ nɪ -do 'bu hie 'b 'a de 'kuku bu, 'bu -ha 'lɪ 'a dɔɔnɔ a 'klɔ, 'bu -nyi ɔe Nyɪsua, ε nɔ- kɔ -tɪ Nyɪsua a lɛlenyɔ 'mu dɔdɔ nu, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli.»

-Yusu pu la 'ledɔ, -ε kvɛ 'b nyibɛhɪan ɔdɔ kɪ bu, -ε kɔ 'yu ɔwan la, 'tɪ- ε 'ye la ɔa

11 -ε -bɪ -Yusu pu 'ledɔ -bɪ de, ε wen: «ε kɔ la nyibɛhɪan ɔdɔ, 'ε kɔ la 'yonɔ nyibɛpɔ nɪ 'hven.

12 -Nyɔwɔ ɔdɔ, -ε -bɪ nyiblo -mu', -ε mɔ 'huangbe, ε lee nɛ 'a 'baɪ nɪ, ε wen: 'Na 'baɪ o, ɔnɪ 'kɔ -hvan, 'nɛɛ 'wliye, -ε blɛɛ 'mu yi, 'n di -hvan gba, -nyi 'mɔ ɔo -dodo. -Te 'yu a 'mu, ε hla -tɪ a 'mu, -ε -bɪ 'a 'baɪ ɔgla la ɔnu 'a 'wliye a 'mu lɛ.

13 -Nyɔwɪ bu -hi, -ε -bɪ 'huangbe a 'mu, ε 'du la 'a -nɛ 'wliye ye', 'ε mu 'lɪ 'blɔgba -bɪ 'kwli, -ε hlɔɔ nɛ 'a 'bli -mɔ lɛ dɪakɪ. -Te ε nyre 'lɪ 'blɔgba a 'mu 'kwli, -ε -bɪ ε -tɔa 'wliye a 'mu, 'a lɛɔɔɔɔɔɔɔɔ. 'Klɔdɔ a 'mu, nɔ- nu la ɔa, 'a 'wliye a pɛpɛ 'ε -we la.

14 -Te ε -we 'kɪ 'wliye a lɛɔɔɔɔɔɔɔɔ -mɔ, -ε -bɪ 'kanɔ bi

'li 'blugba a 'mu 'kwli, 'yu a 'mu 'ε -tva □hwen a 'yiye, 'kanu a -ti.

15 Ε no- nu□o, 'ε mu -kvan le □muo mo, 'ki 'li nyibeyu □du -mo, -ε ko 'li 'blugba a 'mu 'kwli. Nyibeyu a 'mu, ε ko buci, 'ki 'li 'a -yrugba ki, 'u ni 'li -gblo 'kwli. -ε -bi nyibeyu a 'mu, ε lee 'hiangbe a 'mu ni, bu □tu □nu 'yie.

16 -Te 'hiangbe a 'mu, ε □tui □nu 'yie, -ε -bi ε -hwe□ε ni, 'kanu a -ti, bu di buci a 'mu, 'waa didi-tebli -mu', u ye □nu yre, kee, nyiblo □du 'ni -nyi□e li□i 'a de.

17 -ε -bi □wlv di□e -mo, ε wen: 'Na 'bai a -kvannunyibli a pepe, u yi di de, 'u □mle, didi-tebli 'ε yi ble hie, 'mo -bi, 'ni ni 'ne-kanu yi bu.

18 'N di 'du ye', 'mu -mo □hian, 'mu 'li 'na 'bai -mo mu, 'mu□v lee -ni, -ε mo: 'Na 'bai o, 'n -hee Nyisva a -ti le, ko, 'n -hee -na -ti le -we.

19 'A -ti, 'n 'yi yi -blee -ni, -bu daa 'ki 'mu -na 'yu de, kee, daa 'mu -na -kvannunyiblo.

20 -ε -bi ε 'du ye', 'ε bi 'hru wlon, 'ε mu 'li 'a 'bai -mo.

Bu waan 'li, -ε -bi 'a 'bai yru□o ni, 'a 'yu a 'mu, 'a nyai 'ε -tva 'a nunuo diaki, 'ε 'gba cigbe, 'ε mu□o ye' 'be mo. -Te ε nyre 'u□v 'hvi, -ε -bi ε 'wlee □ne ni.

21 -ε -bi 'a 'yu wen: 'Na 'bai o, 'n -hee Nyisva a -ti le, ko 'n -hee -na -ti le -we. 'A -ti, 'n 'yi 'ki yi -blee -ni, -bu daa 'mu -na 'yu.

22 -ε -bi 'a 'bai lee ne 'a -kvannunyibli ni, ε wen: Ba

pu 'li 'klε, ba ya 'li wlawlv -mu', -ε no yi, 'ki 'li wlawlv a pepe 'nyi, -u ni 'ne- 'kayu bu, ba pu □ne□ε. Ba pu 'li□i 'bueye -ji' (ε 'mu□v yi, -ε mo, 'n dee □ne 'na 'yu). Ba pu□v 'suin -we.

23 Ba ya 'li bliyu -mu', -a pu 'kibia ki, a 'mu□v 'la, -ε di□e nu, -a 'mu de di, -a 'mu le 'mle -tee,

24 -ε nu□o, 'na 'yu -bu, ε 'wv yi, ε 'kv la ni, 'ε 'hri 'klo. Ε 'wan la ni, 'ni 'ye ke□ε. -ε -bi u -tva le'mimle a nunuo.

25 Ti a 'mu 'yri, 'a 'yu -mu', -ε mo nyi'ka, 'ki ε ni 'li -titi. -Te ε -hon -titi, bu 'mve 'ki 'kayu yre, -ε -bi ε 'win bibi-tebli ko -wla a win,

26 'ε da -kvannunyiblo -bi, 'ε 'beti□e, ε wen: De- a 'di -bi, -ε mi 'lu -mo, -ε ko -wla nyibli yi yi 'li?

27 -ε -bi -kvannunyiblo a 'mu, ε wen: -Na 'diayi -mu', -ε mu la, no- di de. Ε mo -na 'bai a dovu, 'ki 'a 'yu, -ε 'wan la, bu di□e 'ye, 'a 'hvi bu di -tee nu. Ε no- nu□o, 'ε 'la bliyu -mu', ε pu la 'kibia ki.

28 -Te nyi'ka a 'mu, ε 'win -ti a 'mu, -ε -bi ε bi yru'. Yru a -ti, ε 'ni -hva□a li bu pa 'kayu bu. No- nu□o, 'a 'bai 'ε 'hri, 'ε -tva 'a lenyaale, ε wen: Pa 'kayu bu.

29 Kee -ε -bi ε □tu 'a 'bai □won, ε wen: 'Ye ke, 'ki 'n ni 'ne- -mu 'hvi ti a pepe, 'ni yi -mu -hee -ni. 'N 'yi -hvan -na -ti le ni -hee -ni, 'a 'yri 'wovle kle. Kee, □yi -hvan 'mu wliyu ni 'lee -ni, 'n ko 'na 'bio 'hven-, -a 'mu le 'mle.

30 KEE, -na 'yu -mυ', -ε gba la -na 'wliye, -ε -nyi□e 'lawlunugbι le, -te ε □hιan -mα, nα- □lee bliyu -mυ', -a pu la 'kibua ki.

31 -E -bi 'a 'baι wen: 'Na 'yu o, 'ki □cibi 'ne- 'mυ 'hυι. 'A -ne □dedede, 'n -kα, -mα kα□α.

32 KEE, ε bleε yi, -ba nu le'mimle, -ε nu□o, -na 'dιayι -bu, ε 'wι yi, ε 'ku la ni, 'ε 'hri 'klo de. E 'wan la ni, 'ni 'ye ke□ε.»

16

-Te -Yusu pu la 'wli'ye□tunyo a 'ledu

1 -Nyrαwα □du, -Yusu pu la 'ledu, 'ki 'υ 'a -nag-bopυ* yi, ε wen: «E kα la dekonyo □du. Nα- kα la 'wli'ye□tunyo. -Nyrαwα □du, -ε -bi nyibli □du mu la 'li dekonyo a 'mυ -mα, υ wen: Ta 'υ le, -na 'wli'ye□tunyo -bu, ε ciere -na kuko-tebli le.

2 E nα- mα dekonyo a 'mυ, bu da□a, ε wen: 'N yi 'wιn -na 'nyre -huan. 'A -ti, lee 'mυ, -te -ni 'na kuko-tebli a naale. 'N pu□υ □haan-tι, -ε mα, □yi 'li□ι 'li -we, -bu mα 'ki 'na 'wli'ye□tunyo de.

3 -E -bi ke- 'wli'ye□tunyo a 'mυ, ε pi 'a dιαnυ yi, ε wen: 'Na 'mase di -ha 'mυ -kvan ki. -Bi 'n di nu 'li? 'N 'yi 'klι -kα, 'ki □bu -me -tυtυ yi, ε kα, -tυ di 'mυ 'ni nu, 'ni kα □bu -hva le.

4 In'hιn-, de 'n di nu, 'n yi□e ni. 'Ni nu de a 'mυ, 'bu -ha 'mυ -kvan ki, nyibli -bi di 'ble 'mυ kva, 'ki 'li 'waa 'kayo bu.

5 Bu pu 'ki le, -ε -bi nyibli -bu, -υ 'ble 'a 'mase a gbι kva le, ε -tva 'waa dodoyo a dida. -Te 'a yi-henyiblo nyre 'υ, -ε -bi ε 'beti□e ni, ε wen: 'Na 'mase a gba -mυ', □ble kva, -tie ε -mα 'li?

6 -E -bi ε wen: 'Nyratεε a (100) -wli ni □hun a 'wliye a gba, nα- ni 'ne- 'mυ -mα. -E -bi 'wli'ye□tunyo a 'mυ, ε wen: 'Ye -na 'crien, -ε kα ki υ 'cru 'υ -na gba, ε nα- -bu. 'A -ti, 'kika -ni, -bu ni bu, -bu 'cru, -ε mα, 'nyratεε a (50) -wli ni 'hven □tu 'υ -pu a 'wliye a gba, ε nα- ni 'ne- 'mυ -mα.

7 Nyiblo -bi ni 'υ, ke- ε pi□ι yi, ε wen: -Mα bi, -tie □ble kva 'li? -E -bi ε wen: -Kububle a (500) -hαtrwι ni □hun a 'wliye a gba, ε nα- ni 'ne- 'mυ -mα. -E -bi 'wli'ye□tunyo wen: 'Ye -na 'crien, -ε kα ki υ 'cru 'υ -na gba, ε nα- -bu. 'A -ti, 'kika -ni, -bu ni bu, -bu 'cru -kububle a (400) -hαtrwι ni -hen a 'wliye a gba.

8 'Wli'ye□tunyo a 'mυ, -ε 'yi 'υ yi 'sii -ni, -te 'a 'mase 'ye de a 'mυ, ε -nu, -ε -bi ε -tva a 'nyre a lepυpυυ, -te ε -nu, 'ε -hie □haande 'lu -mα le, 'ki 'υ de, ε di -huan -he a -ta'. E mα -tεε, nyibli -mυ', -υ 'ye ni □tuu 'υ Nyιsua 'υ, -υ □mυε 'klo -bu a -hυhva-tebli le, υ kα □tα, 'ki 'υ gblagblυ a nunuo a -ta'. 'Waa □tα a 'mυ, ε -hi 'υ Nyιsua a nyibli a □tα ni, υ -kα, 'ki 'υ yi'siide a nunuo a -ta'.»

9 Ke- -Yusu pi de, ε wen: «□Tα 'n pi 'a mυ, ε nα- mα: 'Klo -bu, 'a kuko-tebli -mυ', -ε keε nyibli, ba 'du□o ye', ba

-nyi□e nyibli le, nyibli a 'mu, v 'mu 'aan ninatumupu -he. E no- di□e nu, ti -mu' -ko 'yri kuko-tebli a 'mu, e di 'a mu □jre -we, v 'mu 'a mu kua 'ble, 'ki 'li yako 'kwli.

10 Nyiblo -bu, -e 'sii 'v yi, 'ki 'v -tebli 'cumi a yible□tutule a -ta', e di 'v yi 'ni 'sii -ni, 'ki 'v -tebli gbagbi a yible□tutule a -ta'. Kee, nyiblo -bu, -e 'yi 'v 'yi 'sii -ni, 'ki 'v -tebli 'cumi a yible□tutule a -ta', e 'yi 'li□i 'li -we, bu 'sii 'v yi, 'ki 'v -tebli gbagbi a yible□tutule a -ta'.

11 'A -ti, 'ba 'yi 'v yi 'sii -ni, 'ki 'v 'klo -bu a kuko-tebli, -e kee nyibli, a yible□tutule a -ta', Nyisua 'yi 'li□i -we, bu kuo ne 'a mu □wlv yi, bu -nyi 'a mu -tee a kuko-tebli.

12 □Hian -mo de, 'bu mo, 'ba 'yi 'v yi 'sii -ni, 'ki 'v -tonyibli -bi a kuko-tebli a yible□tutule a -ta', Nyisua 'yi 'li□i 'li -we, bu -nyi 'a mu kuko-tebli -bu, -e blee ne 'a mu yi.

13 -Kvannuny□ □dv 'yi 'li□i 'li -we, bu nu 'masepu ni 'hven a -kvan, ti ni -do a ti 'yri. E ko bu yraa nyiblo ni -do, e 'mu nyiblo -bi -nue -ni. E 'yi 'li□i 'li -we, ti ni -do a ti 'yri, Nyisua bu ko ne 'a mu win ki, 'ti- 'wliye bu di 'a mu win ki -koo -ni -we.»

-Yusu pi □haantitie, -e hle□e, -e mo, Nyisua koo nyibli win ki

(Matie 11.12-13; 5.31-32; Maki 10.11-12)

14 -Te Falisi□tumu* a nyibli -mu', -v ni 'v, v 'win -Yusu a pupuwin a pepe, -e -bi v -tua

'a 'caale, -e nu□o, v nve 'wli diaki.

15 Ke- -Yusu pi □nv yi, e wen: «A ni -tebli, -e di□e nu, nyibli 'mu le pu, -e mo: A 'sii 'v yi. Kee, Nyisua yi 'aan □wli ni. E mo □han-ti, -tebli -mu', nyibli dee -tebli gbagbi, Nyisua yraa □ne ni.

16 -Tebli -mu', v 'cru la 'li Moise a tetecruin 'kwli, ko 'ki 'li Nyisua a winwlon-hanyu* a 'cruin 'kwli, e no- v too -ni -tootoo, Saan Batisti 'e -di. Kue 'li ti a 'mu 'yie bu, Nyisua a win -bu, -e hle□e, -e mo, Nyisua koo nyibli win ki, e no- 'n ne -mo le, 'a -ne nyiblo, 'e □tui 'v 'kli, -e di□e nu, Nyisua 'mu□v win ki -koo -ni.

17 Yako ko -tutu 'hven-, v di bu 'ni -we, kee, e 'yi 'li□i 'li -we, 'ki Nyisua a tetebu □dv a 'kutio bu -we bu.

18 'A -ne nyibeyugbe, 'bu ni 'v, 'bu pu 'li 'a nugba -patu', 'ti- 'bu ko nugba -bi, -e -bi nyibeyugbe a 'mu, e nu -wlawli. Nugba a 'mu, e di 'li -patu' pu, nyibeyugbe -bi 'bu ko□o, nyibeyugbe a 'mu, e nu -wlawli -we.»

Dekonyo ko Lasa 'hven-

19 Ke- -Yusu pi de: «E ko la dekonyo □dv. 'A 'hulepu-tebli, e pi la 'hvi le, e no la yi diaki, 'ti- 'e pi la □die. 'A -ne -nyrowo, e ko bu 'mle la le, bu pi la □haandii-tebli a gblegble, e ko 'a 'bio 'hven-, 'v yi la□a di.

20 Nyiblo -bi ni la 'v. 'A 'nyre mo Lasa. □Hven ni la□a ni. 'A 'hvi a pepe nu la □ji dadu. E no- -nyrowo □dv,

-ε πε la 'v dekonyo a 'mu 'a
□huan.yi bu.

21 ε -hve□ε ni, didi-tēbli
-mu', -ε yi dekonyo kō 'a
nīnatumupu 'hven- □jre 'ble,
bu 'ti□i le, bu di□e, keε, ε 'yi
'li□i 'li -we. 'Ki ε yi 'v bu pe,
-gbo 'v yi 'li 'a □ji 'yi le me.

22 'Ki v ni 'v bu -ni, -ε
-bi □hūennyō a 'mu, ε 'ku ni,
Nyisva a lelenyo 'ε gba 'li□i
Nyisva a bunule', 'ki 'v -aan
-ne 'bai Abrahamu 'hvi. -ε
-bi dekonyo -mō -bi, ε 'ku ni
-we, 'v -ha 'v□v.

23 -Te ε mu 'yi □wle mō,
'ki ε 'hru 'li 'kuopu a 'bli,
'ε yi □hūven 'ye diaki. Bu
'du 'ki 'lu ye', -ε -bi 'ki 'li
-tite blōblv, 'ki ε tee 'li le, 'ε
yi Abrahamu 'ye, Lasa 'ε ni
'v□v 'hvi bu.

24 -ε -bi ε 'yaa 'li win, ε
wen: -Aan 'bai Abrahamu, 'n
yi 'ye □hūven diaki, 'ki 'ne-
na -bu 'nyi. 'A -ti, yru 'na
nyai, -bu lee Lasa, bu 'nyra
'a -jie 'nie yi, ε 'mu 'v□v 'na
me ki 'tee -ni, 'na me a 'mu,
ε 'mu -pupe -ni.

25 -ε -bi Abrahamu wen:
'Na 'yu o, bu bi 'li -mu 'kwli,
-ε mō, -te -ni la 'li -tutu ki,
'a -ne de, -na □wlv -hve la, ε
nō -kō la. Keε, Lasa -mō -bi,
ε 'yi la □dedede -kō. -Te ti ne
-bu, ε kō plo a bleele, -mō -bi,
□ni yi □hūven 'ye.

26 De 'n kō □bu lee -mu, ε
nō -mō, a kō -a mu 'hven-
gbati, 'butiō ni 'v, -ε hlo
'kwli bu. 'A -ti, nyiblo □du
'yi 'li□i 'li -we, bu -hōn 'ne-
-a mu -mō, bu mu 'li 'a mu
-mō, mō, nyiblo □du 'yi 'li□i
'li -we, bu -hōn 'li 'a mu -mō,
bu di 'ne- -a mu -mō -we.

27 -ε -bi dekonyo wen:
-Aan 'bai Abrahamu, 'n nyee
-mu le, lee Lasa, bu mu 'li 'na
'bai a 'kayu bu,

28 -te 'na 'diayuv ni □hun
ni 'li, ε 'mu □nv -lee -ni, -te
'n nu naale, v 'ni □ha naale
le nu, -ε di□e nu, 'bu 'ku, v
'ni □ha 'ne- □hūven'yeel' -bu
di.

29 -ε -bi Abrahamu □tu□o
□wōn de, ε wen: -Na
'diayuv, Nyisva a tete,
Moise 'cru la, 'ki ε ni 'li
□nv -mō, 'ti- 'v kō Nyisva
a winwlon-hanyu* a 'cruv.
Nyisva a nyibli a 'mu, v
nu- bu pu nva yi bu, v 'mu
Nyisva a 'hru a nale yi.

30 -ε -bi dekonyo wen:
'Uvn-, -aan 'bai Abrahamu o,
ε 'ye ni □ce. Keε, nyiblo 'bu
-hōn 'ne- 'kukunyibli -mō, 'bu
yi 'li □nv -mō ni -hlee -ni, v
di 'waa de 'kuku 'ni yru, v
'mu 'v□v bu hie, v 'mu 'waa
'klo Nyisva -nyi.

31 -ε -bi Abrahamu □tu□o
□wōn de, ε wen: 'Bu mō,
'bu 'yi Moise kō Nyisva a
winwlon-hanyu nva yi bu
-pu, v 'yi 'li□i 'li -we, bu
pu nyiblo □du nva yi bu de,
kō, v 'yi 'li□i 'li -we, bu kuo
Nyisva □wlv yi, 'ye □bu nyi-
blo □du -hōn 'ne- 'kukunyibli
'nyi, ε 'hru 'klo, ε hlee 'li □nv
-mō.» Ke- -Yusu pu nyibli a
'mu yi.

17

A 'ni 'nuo 'li□i, nyibli 'ni
'kee 'li Nyisva a □wlv a
yikuole, ε kō, ba -hru 'aan

'bio -tonyibli a de 'kuku a -ti -mɔ
(Matie 18.6-7,21-22; Maki 9.42)

¹ Kε- -Yusu pɪ 'a -nagbopu* yɪ, ε wen: «'A -nε ti, ε di kɔ -tebli -bi, -v di nyibli 'tu, v 'mu Nyɪsua a ɔwlv a yikuole 'kee -ni. Kεε, 'jɔ 'ki 'v nyiblo -mu' -mɔ, -ε di ɔe nu, 'a 'bi 'mu Nyɪsua a ɔwlv a yikuole 'kee -ni.

² ε di nu wen -tεε, 'ki bu pu wen nyiblodɔ a 'mu 'hiɔ gbeteε lɔ, bu pu wen 'li ɔi 'yru -mɔ, ε 'mu wen 'ku, 'ε -hi 'v bu nu ɔe, nyiblo -bu, -ε kuo Nyɪsua ɔwlv yɪ, -wen 'hiangbe, bu 'kee Nyɪsua a ɔwlv a yikuole.

³ Ba ɔtu 'aan diɔnu 'yie -tεε.

-Na 'bi Nyɪsua a nyiblo 'bu nu -mu de 'kuku -mɔ, lee ɔne: De -nu 'mu -mɔ, ε nyre yɪ. 'Bu mɔ, 'bu 'win, 'bu 'ciɔi 'a nunuklɔ, -ε -bi -hru 'a de 'kuku a -ti -mɔ.

⁴ 'Bu mɔ, 'bu nu -mu de 'kuku -mɔ, 'wi ni ɔhlon'hven, 'ki 'li -nyrɔwɔ ni -do 'kwli, kɔ, 'a -nε ti, 'bu yɪ 'li -mu -mɔ ni di, 'bu yɪ ɔi ni yruɪ, -ε mɔ, de ε -nu, ε nyre yɪ, -ε -bi -hru 'a de 'kuku a -ti -mɔ.»

'Bu mɔ, 'ba kɔ Nyɪsua a ɔwlv a yikuole de gbe, -ε -bi ε -we 'li bu nu ɔwliεkeε-tebli ni

⁵ Kε- Kɔkɔnyɔ -Yusu a -mɔnanyu* pɪ ɔi yɪ, v wen: «-Hεε nε -a mu, -ba kuo Nyɪsua ɔwlv yɪ -tεε, -aan ɔwlv a yikuole a 'mu, ε 'mu kle -bii -ni.»

⁶ -ε -bi Kɔkɔnyɔ ɔtu ɔnu ɔwɔn, ε wen: «'Bu mɔ, 'ba

kuo wen Nyɪsua ɔwlv yɪ de gbe, a -we 'li ba lee wen tugbe -mu' ni: 'Hri -wlu, -bu mu 'li 'yru -mɔ, 'ε mɔ ɔhan-ti, ε di wen 'v 'a mu 'ni ɔtuu -ni.»

Nyɪsua a -kvannunyibli

⁷ Kε- -Yusu pɪ 'a -nagbopu* yɪ de, ε wen: «ɔBu pu ɔne -kvannunyɔ a de yɪ: 'Ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo 'bu kɔ -kvannunyɔ, -kvannunyɔ a 'mu, 'bu yɪ nyiblo a 'mu 'a -ci a -kvan ni ni, ε kɔ, 'bu yɪ 'a 'wlugba-tebli ni -nεε -ni, 'ti- 'bu yɪ 'li -ci ki ni -hven, -cikɔnyɔ 'bu 'ye 'li ɔi ye', ɔbi ke- ε di ɔe yɪ pu: 'Kika -ni, -bu di 'li, -a 'mu de di?

⁸ 'Uɔn-, ε 'yɪ 'li ɔi 'li -we, bu pu lε. Kεε, ke- ε di pu: Mu -na wlawli 'ciɔi -ni, ɔmu 'na didide pi mɔ di, ɔmu 'mɔ ɔɔ yɪ ya, 'mu de di. 'Ni -we de lε, -ε -bi -na 'mumu, -we 'li -bu di de ni.

⁹ -Kvannunyɔ a 'mu, 'bu nu -kvan -mu', 'a 'mase pu lε bu nu, ɔbi a pu ɔv ɔhaan-ti, ε di -nyi 'a -kvannunyɔ 'wio? 'Uɔn-, ε 'yɪ 'li ɔi 'li -we bu -nyi ɔe 'wio.

¹⁰ Kε- ni -do, ε ɔti 'mu, 'ki 'v 'a mu -mɔ: 'Bu mɔ, -tebli a pepe -mu', Nyɪsua pu lε ba nu, 'ba nu ɔo, ke- ba pu: -A mɔ -na -kvannunyibli ɔniɔ. -A 'yɪ 'wio ɔdv -kɔ, -ε nu ɔo, -kvan, -a kɔ -ba nu wen, ε nɔ- -a -nu.»

-Te -Yusu nu la ɔa, ɔhrannunyɔ ni -pu, 'waa 'kve 'ε -we la

¹¹ -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu kɔ 'a -nagbopu* 'hven-, v 'tiε gbe 'hru -mu', -ε

mi 'li Jrusredto 'kwli 'lu -mɔ.
'Ki v naa 'li Samaliblogba ko
Galileblogba a 'blu-paun 'yri.

12 'Bu yi 'ki 'li 'diɔ 'kwli
ni puɛ, -ɛ -bi hrannunyu ni
-pu, nu- di -Yusu ye' 'be mɔ.
-Te v 'muɛ ɛne yre, -ɛ -bi v
nyra ble,

13 'v -twa 'li win a 'li'yaale,
'v de -Yusu, v wen: «Tɔɔnyo
o, yru -aan nyai!»

14 -Te ɛ 'ye ɛnu, -ɛ -bi
ɛ wen: «Ba mu, ba tɔɔ
ne 'aan diɔnu Nyɔsua a
-cɔhlɔnpinyu* yi, -ɛ diɛ nu,
v 'muɔv 'ye, -ɛ mɔ, 'aan 'kɔɛ
-we ni.»

15 -Te v yi ni mi, -ɛ -bi v
'yeɛ ni, -ɛ mɔ, 'waa 'kɔɛ -we
ni. Kee, nyiblo ni -do, 'ki 'li
ɛnu 'nyi, ɛ nɔ- ɛhian -mɔ, 'ɛ
'yeɛ 'li win, 'ɛ pi Nyɔsua 'nyre
le.

16 -Te ɛ nyre 'v -Yusu 'huɔ,
-ɛ -bi ɛ 'gbla kwli, 'ki 'vɔv ye',
'ɛ -nyiɛ 'wio. 'Ti- nyiblo a
'mu, ɛ mɔ Samalikɔɛyu ɛniɔ.
(Samalikɔɛ a 'mu, -juukɔɛ*
wen 'ni, v 'yi ɛhaannyibli
'pa-.)

17 Ke- -Yusu pi de, -ɛ mɔ:
«Nyibli ni -pu -bu, -v ko 'kɔɛ
'n nuɔo, 'ɛ -we, 'waa nyibli ni
ɛhian-do -bi -mu', -bi' v ni
yi 'li?»

18 De- nuɔo, 'ki nyiblo ɛdu,
'ki 'li ɛnu 'nyi, ɛ 'yiɔ 'lu -mɔ
le -hie, 'ki bu di 'ne- 'mu yi,
ɛ 'mu Nyɔsua 'wio -nyi, 'bu
'yi hiapɔdakɔ a nyiblo -bu
'pa-?»

19 -ɛ -bi ke- -Yusu pi 'ki
nyiblo a 'mu yi, ɛ wen: «'Du
ye', -bu mu. -Te -kuo 'mu
ɛwɔv yi, ɛ nɔ- nuɔo, Nyɔsua
'ɛ wa -mu.»

-Te Nyɔsua di nyibli a win
a kikɔɔle nu
(Matie 24.23-28,37-41)

20 -Nyrɔwɔ ɛdu 'kwli, Fal-
isiɛtumu* a nyibli ɛdu, v nu-
'beti -Yusu, v wen: «'Ti a 'di
-bi -ko 'yri Nyɔsua di -tonyi-
bli a win a kikɔɔle -wlu ɛtuu
-ni, ɛ 'mu 'a -kɔan 'lu -yra
'li?» -ɛ -bi ɛ ɛtu ɛnu ɛwɔn, ɛ
wen: «Nyɔsua 'bu ɛtu nyibli
a win a kikɔɔle -wlu, nyiblo
ɛdu 'yi 'liɔ 'li -we bu 'ye
-tehl, -ɛ di 'lu -mɔ mu, -ɛ
diɛ nyibli -tɔɔ -ni, -ɛ mɔ,
Nyɔsua ɛtu 'a nunuo -wlu.

21 'v 'yi 'liɔ 'li -we, bu pu
le: Ba ta 'ne- le, -v'v- ba ta 'li
-tite -mu' le. Ba ko 'a yiyie, -ɛ
mɔ, Nyɔsua ɛtu nyibli a win
a kikɔɔle -wlu, 'ki 'li 'a mu
'nyi.»

22 -ɛ -bi ke- ɛ pi 'ki 'a
-nagbopu* yi, ɛ wen: «ɛ di
ko ti, -ɛ ko 'yri a di 'vɔv
-hua -ni diaki, 'ki 'mɔ -bu, -ɛ
mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo,
ɛbu ni 'v 'a mu 'huɔ, 'ki 'li
-nyrɔwɔ gbi 'kwli, keɛ, ɛ 'ni
-mɔɔo liɔ ni.

23 Ti di 'v 'ni nyre, v 'mu
'a mu -lee -ni, -ɛ mɔ: 'Ki ɛ
ni 'ne-, -v'v- 'ki ɛ ni 'li -tite
-mu'. Kee, a 'ni 'muo 'li, ko,
a 'ni 'gbaa 'li cigbe 'li.

24 -Nyrɔwɔ -mu', -ɛ ko 'kwli
'mɔ -bu, -ɛ mɔ -tonyibli a
pepe a Nyiblo, 'n di di de, 'na
didie di 'wɔ -te yakɔ ni 'yii a
pupu, 'ɛ yi wɔn, kɔɛ 'li 'yru
a 'hrule' bu, -bu mu, -bu ye
'yru a bupeɛɛ ki.

25 Kee, 'ti- de a 'mu, ɛ 'mu
'lu -mɔ mu, 'n ko ɛbu 'ye
ɛhien diaki, ko, ti -bu 'yri
a nyibli ko bu yraa 'mu.

26 De -mu', -ε mi la 'lu -mɔ, Noe a ti 'yri, ε ni -do a 'mu, nɔ- di 'lu -mɔ mu, ti -mu' -kɔ 'yri 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n di di.

27 Noe a ti 'yri, nyibli yɪ di la de, 'u 'ne la nɔ, 'u kukue la -ni, 'u puε la 'waa 'yonu 'bli. ε nɔ- u 'ble 'u kwa -bleble, Noe 'ε pa la 'li 'a 'mu 'kwli, 'ti- 'nu gbagbu 'ε bi la [hlɔn, 'a 'yiyinie 'ε gba la [nu, 'ε -we la [nu bu pepe.

28 -Tebli ni -do, -ε mi la 'lu -mɔ, nyiblo -bu, -ε mɔ Loti a ti 'yri, nɔ- di 'lu -mɔ mu -we, 'na diditi 'yri. Loti a ti 'yri, -tonyibli yɪ di la de, 'u 'ne la nɔ, 'u -tue la -tebli, 'u ple la, 'u 'dve la, 'u pi la 'kayo.

29 Kεε, -nyrɔwɔ -mu', Loti -hɔn la 'li Sodɔmudɔ 'kwli, -ε -bi na kɔ 'nu -mu' 'hɔen-, -u 'lule nyibli le, u nu- -hɔn la 'li yakɔ 'kwli, 'u -we nyibli a pepe bu.

30 Ti -mu' -kɔ 'yri, 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n di di de, -tebli ni -do a 'mu, u nu- di 'lu -mɔ mu.

31 -Nyrɔwɔ ni -do a 'mu, nyiblo 'bu ni 'li 'a 'kayu a -yaa 'kwli, bu 'gba ci le -dodo. ε 'ni 'paa 'li 'kayu bu, 'a kukɔ-tebli a bubla a -ti, 'ti- ε 'mu ci le 'gba. Nyiblo 'bu ni 'li 'a -ci ki, bu 'gba ci le -dodo. ε 'ni 'hɔaan 'li -mɔ, ε 'ni 'die 'li 'dɔ.

32 De -mu', -ε nu la Loti a nuɔba, 'a -ti bu bi 'li 'a mu 'kwli.

33 Nyiblo 'bu 'ye ni -hɔa bu 'waan ne 'a dɔnɔ a -hɔnhlɔn, 'ki 'ne- -tutu ki, 'ki 'u 'na -ta', 'bu mɔ, nyiblo a 'mu 'bu 'ku, ε di 'a 'klo

yrayru 'ni 'waan -ni -we, 'ki 'li Nyɪsɔa yɪ. Kεε, nyiblo 'bu -wen, 'ki 'a dɔnɔ a -hɔnhlɔn bu 'wan, 'ki 'ne- -tutu ki, -te ε nuε 'mu a -ti, 'bu mɔ, nyiblo a 'mu 'bu 'ku, ε di kɔ 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li, 'ki 'li Nyɪsɔa yɪ.

34 'N yɪ 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mɔ, ti a 'mu 'yri, nyibli ni 'hɔen 'bu pe 'u de ki bu, 'n di -ha 'u nyiblo ni -do, 'mu 'u -ε -bi bu hie.

35 Nuɔɔbi ni 'hɔen 'bu yɪ -kubu ni dui, 'ki 'li dugbe ni -do 'kwli, 'n di -ha 'u nyiblo ni -do, 'mu 'u -ε -bi bu hie. [

36 Nyibli ni 'hɔen 'bu yɪ -kuan ni ni, 'ki 'li -ci ni -do ki, 'n di gba nyiblo ni -do, 'mu 'u -do -bi bu hie.]»

37 -Yusu bu pu 'ki le, -ε -bi 'a -nagbopu 'beti[e ni, u wen: «-Bi' -tebli a 'mu, ε di 'lu -mɔ yɪ -muu -ni 'li?» -ε -bi ε [tu [nu [wɔn, ε wen: «-A 'blikue wen 'ni: -Te -mu', mɔma 'kuku yɪ 'u bu pe, 'ki ke yɪ 'u le 'kukue -ni.»

18

-Yusu pu -tugbanuɔba kɔ -batipɔnyɔ a 'ledu

1 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi ε pu Falisi[tumu* a nyibli 'ledu -bi yɪ de, ε 'mu [nu[ɔ -tɔɔ -ni, -ε mɔ, bu 'cibi 'u Nyɪsɔa a dɪda, u 'ni 'saa 'li. Kε- ε pi [nu yɪ:

2 «'Ki 'li 'dɔ [du 'kwli, 'ki -batipɔnyɔ [du ni la 'li. -Batipɔnyɔ a 'mu, ε 'yɪ la Nyɪsɔa a huannu -kɔ, kɔ, ε 'yɪ la 'u nyiblo [du a 'u[ɔtuule -kɔ.

3 'Ki 'li 'dɔ ni -do a 'mu 'kwli, 'ki -tugbanuɔba [du ni

la 'li -wε. -Tugbanugba a 'mu, ε 'cibi la 'li -batiponyo a 'mu -mo ni. 'Bu mu 'li, ke-ε pi: Ε ko nyiblo □du, ε ko 'mu 'hwen-, -a ko -ti. 'A -ti, 'n -hwe□ε ni, -bu nu□o, □bu ko 'u -wɔn.

4 Ti -hɔɔhu, nɔ- -hi, keε, -batiponyo a 'mu, ε 'ni -hwa□a li□i, bu -nyi nugba a 'mu □wɔn. Ε nɔ- ε nu -nunu, 'ε -twa 'a dɔɔɔ a 'nyre□hɔhɔn, ε wen: 'Ε mo □han-ti, 'ni 'ye ni pie Nyɔsua, ko, 'n 'yi 'u -tonyiblo □du a 'u□tuule -ko.

5 Keε, -te nugba -bu, ε ni 'na 'ku-hɔhɔ, 'a -ti, 'n ko □bu nu□o, bu ko 'u □wɔn. 'Ni 'yi□i -nu, ε 'tie di 'mu 'ku -ha, ε 'mu□u nu -nunu, 'na 'klɔ 'mu 'li -wε pepe.»

6 Ke- -Yusu pi de, ε wen: «□bi -ti a 'mu, hi-batiponyo a 'mu, ε -hla, a 'wɔn ni?

7 Nyɔsua -mo -bi, nyibli -mu', ε -ha 'li, 'ki bu -he 'a nyibli, -u de□ε 'to ko -nyre 'hwen-, □bi ε 'yi 'li□i 'li -wε, bu nu□o, bu ko 'u □wɔn 'u -wε, □bi ε di -wlen 'u bu, 'ti-ε 'mu □nu -heε -ni?

8 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mo, ε ko bu -nyi □nu □wɔn, ε 'mu □nu -heε -ni, ti ni -do a ti 'yri. Keε, □bu 'beti 'a mu 'na de: Ti -mu' -ko 'yri 'mo -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n di di, □bi 'n di yeε 'ne- nyibli -bu, -u nu Nyɔsua a □wɔ a yikuole le?»

-Yusu pu la Falisi□tumu a nyiblo ko 'blɔwli'tinyo a 'ledu*

9 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu pu 'ledu -bi, 'ki 'u nyibli -mu' -mo', -u pi le,

-ε mo, 'waa nunabu 'sii 'u yi, 'ki 'u Nyɔsua ye', 'ti- -u pi le, -ε mo, u ni 'u 'waa 'bio -tonyibli 'lu yi, -u ni yɔnyre-tebli. Ke- -Yusu pi, ε wen:

10 «Nyibli ni 'hwen, nu-mu la Nyɔsua da mo, 'ki 'li Nyɔsua a 'kagbau bu. -ε -bi mo Falisi□tumu a nyiblo □nu. (Ε nɔ- pi le, -ε mo, 'a 'yrinaabu 'sii 'u yi.) -ε -bi mo 'blɔwli'tinyo. (Ε ko -nyrɔwɔ, 'ε yi 'blɔwli a 'mu, 'a de 'yri.)

11 -Te u nyre 'li Nyɔsua a 'kagbau bu, -ε -bi Falisi□tumu a nyiblo -mu', ε -twa Nyɔsua a dida, ε wen: Nyɔsua o, -na 'wio, -te -nu, □ni nu□o, 'ki 'n 'yi nyibli du -bu yi 'wi, -u mo 'yiyinyibli, 'crekɔnyibli ko -wlawli'nyibli 'hwen-. 'N -nyi -mu 'wio de, -te -nu, □ni nu□o, 'ki 'n 'yi 'blɔwli'tinyo -mu' yi 'wi.

12 'N ni □ciwi* ni 'hwen, 'ki 'li 'wee 'kwli, ε ko, 'bu mo, 'ni ko -tebli ni -pu, 'a -pu a de -mu', 'n ko □bu -ha 'li□i 'li, □bu -nyi -mo□o. Ε nɔ- mo Falisi□tumu a nyiblo a -ne pu puwin.

13 'Blɔwli'tinyo -mo -bi, ε bii yi, ε mo, ε 'yi 'yii ye' 'du, keε, 'a dɔɔɔ 'a dabu, nɔ- ε 'ma -wliye bu, ε wen: Nyɔsua o, 'mo -bu, -ε mo de'kukununyɔ, yru 'na nyai.»

14 -ε -bi -Yusu wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mo, -te 'blɔwli'tinyo a 'mu, ε -me kle, ε mu 'li 'kayu bu, -ε -bi Nyɔsua 'sii 'u□u yi, 'ki 'u 'a dɔɔɔ ye'. Keε, ε 'yi

'u Falisi tumu a nyiblo -mu' yi 'sii -ni. E mo han-ti ni, nyiblo 'bu 'yaa 'li 'a diɔnu, Nyɔsua di 'li 'ni 'tiɔ -ni, kee, nyiblo 'bu 'tiɔ 'li 'a diɔnu, Nyɔsua di 'li 'ni 'yaa -ni.»

-Te -Yusu da la Nyɔsua, 'ki e 'mu la 'yonu haande -mo nu

(Matie 19.13-15; Maki 10.13-16)

15 E ko la -nyɔwɔ du, 'u gba 'yonu -Yusu yi, 'ki e 'mu nu dabu 'lu ble pu, e 'mu Nyɔsua da, Nyɔsua 'mu 'yonu a 'mu haande -mo nu. Kee, -te -nagbopu* 'ye de a 'mu, -e -bi u -twa 'waa -mo'puple, u wen: «A 'ni 'haa 'li 'ku.»

16 E no- mo -Yusu bu da 'a -nagbopu, e wen: «Ba -ha 'yonu me le, bu di 'ne- 'mu -mo. A 'ni 'kaa 'li 'nu yi, -e nu, nyibli -mu', -u 'wi- 'yonu -bu yi, u nu- di 'li Nyɔsua a 'klo yrayru 'kwli pa.

17 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyiblo 'bu 'ye ni -ha Nyɔsua me le, 'bu 'ye ni koɔ ne win ki, wi yi -te 'hiangbe ni, 'e -he 'a 'bai me le, 'a 'bai 'e kwe ne win ki, -e -bi nyiblo a 'mu, e 'yi 'li 'li -we, bu pa 'li Nyɔsua a 'klo yrayru 'kwli.»

-Yusu ko dekonɔ 'hven- (Matie 19.16-30; Maki 10.17-31)

18 -Juukwe* a nyiblo gbagbu du -ni 'u, e no- 'beti -Yusu, e wen: «Tɔɔɔ o, -mo haannyiblo ni. De a 'di -bi 'n di nu, 'ti- Nyɔsua a 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li, 'mu 'u ko 'li?»

19 -E -bi -Yusu wen: «De- ko 'mo -deɛ haannyiblo 'li? Nyiblo du 'yi haannyiblo 'pa-, 'bu 'yi Nyɔsua ni -do.

20 -Yi Nyɔsua a tete ni, -u mo: 'Ni 'nuo 'li -wlawli, 'ni 'laa 'li nyiblo, 'ni 'yrie 'li, 'ni 'puu 'li nyiblo hi ki, 'tuu 'u -na 'bai ko -na dii 'hven- 'u, 'ki 'li nwele 'kwli.»

21 -E -bi e wen: «Kwe la 'li 'na 'hiande 'yie bu, -bu ye -nyɔwɔ -bu ki, tete a pepe a 'mu, 'n 'tuu 'u 'u ni.»

22 -Te -Yusu 'win, -e -bi ke- e pi yi, e wen: «E hie 'u -mu de ni -do. E no- mo, mu -bu plo -na kuko-tebli a pepe -mu', ko, -bu gla 'a 'wliye hiennyibli le, Nyɔsua 'mu -mu haande gbagbu -mo nu, 'ki 'li yako 'kwli. 'Ni nu 'ki, -e -bi kwe 'mu wien le, 'mu 'na -nagbopi* -he.»

23 -Te e 'win -ti a 'mu, -e -bi 'a wlu bi hlɔn diaki, -e nu, -tebli e -ko, e -hu ni diaki.

24 -Te -Yusu 'ye, -e mo, nyibehian a 'mu, 'a wlu bi hlɔn, -e -bi e wen: «E di 'mu 'ni kla, 'ki dekonɔ bu di 'li Nyɔsua a 'klo yrayru 'kwli pa.

25 'E mo han-ti, e kla 'mu ni, 'ki 'u dekonɔ -mo, 'ti- -e kuo ne 'a kuko-tebli wlu yi, bu kuo Nyɔsua wlu yi, ko, bu pa 'li Nyɔsua a 'klo yrayru 'kwli, 'e -hi 'u gbuki-so* bu naa 'u 'die a 'huo 'yri.»

26 -Te nyibli -mu', -u ni 'u, u 'win -Yusu a pupwin a 'mu, -e -bi u wen: «'Bu ko bu ni 'mu le, nyiblo du 'yi 'li 'li -we, bu pa 'li Nyɔsua a 'klo yrayru 'kwli.»

27 -E -bi -Yusu wen:

«Tonyiblo a dɔnɔv a 'klɪ, ε 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, bɔ nuɔ, bɔ kuo Nyɪsɔvɔ ɔwɔv yɪ, 'tɪ- bɔ pa 'lɪ Nyɪsɔvɔ a 'klɔ yrayrv 'kwli. Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔvɔ a 'klɪ 'kwli, ε -wɛ 'lɪɪ nɪ.»

28 -ɛ -bɪ kɛ- Piɛɪ pɪ -Yusu yɪ: «A mɔ -mɔ -bɪ 'lɪ? 'Ye kɛ, -a hie 'v -aan nyibli bɔ, ε kɔ -aan -tebli a pɛpɛ 'hɔɛn-, ɔa yɪ -mɔ wien lɛ kɔɛ.»

29 -ɛ -bɪ -Yusu wen: «'N yɪ 'a mɔ 'nɪ -lee -nɪ, nyiblo 'bɔ hie 'v 'a 'kayɔ bɔ, 'a nɔgbɔ, 'a 'dɪayɪnɔ, kɔ 'a 'dii kɔ 'a 'baɪ 'hɔɛn- bɔ, ε kɔ 'a 'yonɔ, -tɛ Nyɪsɔvɔ kɔɔ ɔnɛ win kɪ a -tɪ,

30 -ɛ -bɪ nyiblo a 'mɔ, 'klɔ -bɔ, -a nɪ 'nɛ- mɔ, -tebli, Nyɪsɔvɔ diɔɛ -nyɪ, ε di 'nɪ -hɔ, ε 'mɔ 'v dɛ -mɔ', ε hie 'v bɔ 'v -hi. 'Ya 'v 'lu dɛ, tɪ -mɔ', -ɛ kɔ 'yɪ Nyɪsɔvɔ di 'v 'klɔ yrayrv -bɪ 'v -nuu -nɪ, nyiblo a 'mɔ, Nyɪsɔvɔ di -nyɪɔɛ 'klɔ yrayrv -mɔ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ.»

-Tɛ -Yusu hla la 'a 'kɔkɔv kɔ 'a 'klɔ'hɪhrɪ a -tɪ, 'a 'wɪ nɪ ta a dɛ -bɔ

(Matie 20.17-19; Maki 10.32-34)

31 -Tɛ dɛ a 'mɔ, ε -hi, -ɛ -bɪ -Yusu kɔ 'a -nagbɔpɔ* nɪ -pu ɔtu 'v 'hɔɛn -mɔ' 'hɔɛn-, v bii yɪ. -Tɛ v bii yɪ, kɛ- ε pɪ 'kɪ ɔnɔv yɪ, ε wen: «Ba pɔ 'mɔ nɔvɔ yɪ bɔ. -A mi Jrusɛdɪɔ 'kwli. 'Bɔ mɔ, ɔba nyre 'lɪ, -ɛ -bɪ -tebli a pɛpɛ -mɔ', Nyɪsɔvɔ a winwɔn-hanyɔ* 'crɪ la, 'kɪ 'v 'mɔ kɪ, 'mɔ -bɔ, -ɛ mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo, -tebli a pɛpɛ a 'mɔ, ε di mu 'lu -mɔ.

32 Nyibli -mɔ', -v 'yɪ Nyɪsɔvɔ -yɪ, v nɔ- v di 'mɔ -jɪ' pɔ,

nyibli a 'mɔ, v 'mɔ 'mɔ 'caa -nɪ, v 'mɔ 'mɔ ɔhɔɛn ɔtu, kɔ, v 'mɔ 'mɔ hɔɛn 'hrin,

33 kɔ, v 'mɔ 'mɔ lɔkɔ -bii -nɪ, 'tɪ- v 'mɔ 'mɔ 'la. -Nyrɔwɪ nɪ 'hɔɛn 'bɔ -hi, ta a -nyrɔwɔ, 'tɪ- 'mɔ 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ -hɔn, 'mɔ 'klɔ 'hrɪ.»

34 -Tɛ -Yusu hla -tɪ a 'mɔ, dɛ a 'mɔ, 'a pɔpɔwin ɔhɛn 'nyre, 'a -nagbɔpɔ 'yɪɪ lɛ -yru. ε -hli ɔnɔv 'yɪ kɪ. Dɛ -kɔ -tɪ ε -hla, v 'yɪɪ -yɪ.

-Tɛ -Yusu nu laɔa 'yii'dɔnyɔ ɔdɔ a 'yii kle la yɪ (Matie 20.29-34; Maki 10.46-52)

35 -Tɛ dɛ a 'mɔ, ε -hi, -ɛ -bɪ -Yusu kɔ 'a -nagbɔpɔ* 'hɔɛn-, v 'mɔɛ 'dɪɔ -mɔ', -ɛ mɔ Seliko yre, nyibli -hɔɔhɔɪ, nɔ- yɪ ɔnɔv ɔwien kɔɛ. 'Kɪ 'v 'hrunyɪa 'yɪ, 'kɪ 'yii'dɔnyɔ ɔdɔ nɪ 'v bɔ, 'ɛ -hɔɛ nyibli 'wli lɛ, -ɛ diɔɛ nu, ε 'mɔ dɛ di.

36 -Tɛ ε 'wɪn nyibli a 'mɔ, -v yɪ 'lɪ di a win, -ɛ -bɪ ε 'beti nɪ, ε wen: «Dɛ a 'dɪ -bɪ -mi 'lu -mɔ 'lɪ?»

37 ɛ nɔ- -mɔ bɔ -hɪhɪaɔa kle, -ɛ mɔ, Nasaletɪ a -Yusu, -ɛ yɪ -hi.

38 -ɛ -bɪ ε 'yaa 'lɪ win, ε wen: «-Yusu o, Dafidɪ a 'Yu, yru 'na nyɪ mɔ!»

39 Nyibli -mɔ', -v kɔ -Yusu 'hɔɛn- -mi la, v -tɔvɔ 'a -mɔ'pɔpɛ, v wen: «Ma wien mɔ!» Kɛɛ, ε hɪa nɪ, 'ɛ 'yaa 'lɪ win dɪakɪ dɛ, ε wen: «-Yusu o, Dafidɪ a 'Yu, yru 'na nyɪ mɔ!»

40 -Tɛ -Yusu 'wɪn 'a win, -ɛ -bɪ ε nyra bɔ, 'ɛ lee nyibli, bɔ ya 'v ɔnɛɔɛ 'hɔɪ. -Tɛ

'yii'donyo a 'mu, ε 'yia 'u bu 'hu bu, -ε -bi -Yusu 'beti ni, ε wen:

⁴¹ «De a 'di -bi -hve bu nu -mu -mo 'li?» -ε -bi ε tu wɔn, ε wen: «Kukonyo o, 'n -hve ni, -bu nu o, 'na 'yii -bu, -ε kle, bu kle yi.»

⁴² -ε -bi -Yusu lee ne ni, -ε mo: «-Na 'yii bu -we. -Te -kuo 'mu wlv yi a -ti, ε no -ko -ti, 'ni nu o, -na 'yii 'u kle yi.»

⁴³ Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi ε -tua leyuyruo, 'ε bi 'u -Yusu ke', 'ε -tua 'a wienlekukue, 'ε pi Nyisua 'nyre le. Nyibli a pepe -mu', -u yi -tebli a 'mu 'ye, u yi -nyi Nyisua -ti a 'yi'bubua.

19

-Te Sase -hve bu 'ye la -Yusu

¹ -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu pa 'li Selikodio 'kwli, 'ε yi ti be.

² 'Ki 'li 'dio a 'mu 'kwli, 'ki nyibehan du ni 'li. 'A 'nyre mo Sase. ε mo 'blwli'tnyu a nyiblo gbagbu ni, 'ε mo dekonyo. (Nyibli a wli yraa la 'blwli'tnyu ni, -te u yi la 'wli 'yri a -ti. -Te 'a 'bio 'blwli'tnyu ni, 'u -hve -tonyibli 'wli diaki, ke- 'a 'mumu, ε ni -we.)

³ Nyibehan a 'mu, no -hve -bu 'ye, nyiblo a 'di -bi -Yusu pa 'mu. Kee, Sase 'gbugbe ni. 'A -ti, ε 'yi 'li -Yusu a 'yiye 'li -we, -koti -tonyibli glaa 'li -Yusu le, u -hu ni.

⁴ ε no -mo bu 'gba ci, bu mu 'li ye', -tite -mu', -Yusu

di 'u -naa -ni. 'Ki pepetugbe du nyra 'u bu, 'u de ne sikomo. ε no -ko yra ε 'ya 'li, -ε di e nu, ε 'mu -Yusu 'ye.

⁵ 'Ki ε ni 'li, -ε -bi -Yusu nyre 'u -tite a 'mu ni, ε 'wla pepetugbe a 'mu 'yi wla. -ε -bi ε 'ye Sase ni, ε wen: «Sase, pu 'li 'kli le, -bu ti, -ε nu o, kike -bu, 'ki 'n di ke 'li -mu -mo pa.»

⁶ Kika kika, Sase 'ε ti, 'ε gba 'li -Yusu 'kayu bu, 'ε 'ble e kwa -tee, 'ki 'li plo a blele 'kwli.

⁷ Nyibli a pepe -mu', -u ni 'u, u 'ye ni, -ε mo, -Yusu pa 'li Sase -mo. -Te u 'ye 'ki de a 'mu, -ε -bi u -tua le'puplele, u wen: «'Ki ε pa 'li de'kukunonyo a -te.»

⁸ Bu ni 'ki 'li 'kayu bu, Sase 'du ye', 'ε nyra bu, 'ki 'u -Yusu ye', 'ε yi lee -ni, ε wen: «Kukonyo o, 'na kuko-tebli -bu, 'n di 'be e ti, 'mu 'a 'koti -bi hvennyibli -nyi. 'Bu mo, 'ni -ha -tonyiblo de -ji', de a 'mu, 'a gble ni -hen, ε no -'n di e -nyi.»

⁹ -ε -bi ke- -Yusu pi 'ki Sase yi, ε wen: «Kike -bu, -ko -na 'kayubuke 'hven-, Nyisua wa ke 'a mu ni. Abrahamu, -ε mo Nyisua a dako -bu a 'ba gbagbu, -na 'mumu, -mo 'a 'yu a 'yu -bi ni -we.»

¹⁰ 'Mo -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'mo Nyisua lee 'ne -tutu ki, 'ki 'mu nyibli -mu', -u 'wan, -u hlo Nyisua -mo le le mu, 'mu nu wa, 'ki 'u 'waa de 'kuku, u -nu a -ta', u 'mu Nyisua yre 'mve -ni.»

-Yusu pu la -kvannunyibli ni ta a 'ledu
(Matie 25.14-30)

11 Nyibli -mu', -u ni 'u, -u pu wen -Yusu nva yi bu, 'ki u ni 'u, -Yusu 'e pu 'ledu -bi. -Te -Yusu 'mve la Jrusredio yre, nyibli a 'mu, u 'ye la a ni, -e mo, Nyisva a 'klo yrayru mi la -wlu tu mo.

12 -Yusu -hve bu lee la nu, -e mo, e 'yi 'pa-, e no- nu o, 'e pu la nu 'ledu yi, e wen: «Tugba gbagbu du a nyiblo, no- mi la 'dagba bloblu, 'ki 'li 'kumpu ni 'hven -mo, -e di e nu, 'kumpu a 'mu, u 'mu nu, e 'mu 'blugbakutio -bi a 'kun -he.

13 -Te e 'mu mu, -e -bi e da 'a -kvannunyibli ni -pu -mu' ni, 'e hie nu 'wible ni -pu le, 'a -ne nyiblo 'bu ni 'u, 'a -ne 'wible, 'ti- 'e lee nu, e wen: 'Wible -bu, 'n hie 'a mu le, ba hla 'a kvese, 'ti- 'mu kle -me.

14 Kee, nyiblo gbagbu a 'mu, nyibli yraa ne ni, 'u lee nyibli, 'ki bu lee 'blugba a 'kumpu, -e mo, u 'ni -hva a li, 'ki bu -he 'waa 'kun.

15 Kee, ke- e ni 'mu, 'u -nyi e 'kunde, 'e di 'bli. -Te e di 'ki, -e -bi nyibli -mu', e hie la 'wible le, e da nu ni, -e di e nu, -tie 'a -ne nyiblo 'yee 'li 'a -ne kvese 'kwli, e 'mu nu yi.

16 -Te yi-henyiblo nyre 'u, -e -bi e wen: 'Na 'mase o, 'wible -mu', -hie la 'mu le, 'n hla 'a kvese ni, 'e pu 'u 'wible ni -pu -bi 'lu.

17 -E -bi 'a 'mase wen: E nu -te. -Mo haan-kvannunyo nu. -Tebi -bu, -e 'yi -hu, 'n

-nyi -mu, -nuu ne -kvan 'yri -te. 'A -ti, 'n di -nyi -mu 'ki, 'ki -bu ko 'du ni -pu win ki.

18 -Te yi-henyiblo -hi, -e -bi 'hven a nyiblo nyre 'u ni, e wen: 'Na 'mase o, 'wible -mu', -hie la 'mu le, 'n hla 'a kvese ni, 'e pu 'u 'wible ni hun -bi 'lu.

19 -E -bi 'a 'mase wen: 'N di -nyi -mu 'ki, 'ki -bu ko 'du ni hun -bi win ki.

20 -Te 'hven a nyiblo -hi, -e -bi ta a nyiblo nyre 'u ni, e wen: 'Na 'mase o, 'wible -bu, -hie la 'mu le, e no- -bu. 'N mva mo 'wible a 'mu le, 'ki 'li danu 'kwli, 'ni -hli mo o -te.

21 'N yi pie la -na hvannu, -e nu o, -na hml 'yakla ni diaki. De -mu', yi bu tu, e no- -pu le -bu gba, ko, 'duo-tebi -mu', yi 'do, e no- pu le -bu 'ce.

22 -E -bi 'a 'mase wen: -Mo -kvannunyo nu, -e ko 'klo -nyre yi. -Na dionu a pupuwin 'n di nu, 'mu -na -bati pu. -Yi e ni, -e mo, 'na hml 'yakla ni, ko, 'duo-tebi -mu', 'n 'yi 'do, e no- 'n pu le, bu 'ce.

23 'A -ti, -ko -bu pu wen 'li 'na 'wible a 'mu -baki', -e di e nu, didie -bu, 'n -di, 'mu wen 'na 'wible -hva, e ko 'a de -mu', -e di wen 'u bi 'hven-.

24 E no- mo 'a 'mase bu lee nyibli -mu', -u ni 'u, e wen: Ba -ha 'a -ne 'wible a 'mu -ji', ba -nyi e nyiblo -bu, -e ko 'wible ni -pu.

25 -E -bi u wen: 'Mase o, e ko 'wible ni -pu.

26 -E -bi e tu nu w, 'n

ε wen: 'A -ne nyiblo, -ε kɔ -tebli -hɔɔhɔɔ, ε nɔ- v di -tebli -bɪ -nyi. Kεε, nyiblo -mu', -ε kɔ -tebli ɔyi -hɔ, v kɔ bu -ha ɔneɔε -ji'.

27 ɔHɪan -mɔ de, nyibli -mu', -v yraa 'mu, -v 'ye ni -hɔa ɔbu -he 'waa 'kɪn, ba ya 'mu ɔnu yi, a 'mu ɔnu 'la.»

-Te -Yusu 'ya la Jrusredɔ 'kwli

(Matie 21.1-11; Maki 11.1-11; Saan 12.12-19)

28 -Yusu bu pu 'kɪ le, -ε -bɪ ε pu nyibli -mu' ye', 'v mi 'lɪ Jrusredɔ 'kwli.

29 -Te v 'mɔε 'dɪ -mu', -v mɔ Betifase kɔ Betani 'hɔen-ye, -ε -bɪ 'kɪ v mu 'lɪ dɔgba -mu' ɔhlɔn, -ε kɔ 'lu olifieti ni 'lɪ, 'ε lee ne 'a -nagbopu* ni 'hɔen, ε wen:

30 «Ba mu 'lɪ 'dɔ -mu' 'kwli, -ε ni 'lɪ 'a mu ye'. 'Bu mɔ, 'ba pa 'lɪ 'dɔ a 'mu 'kwli, a di yeε 'v 'kasrayu, v mɔa -ni bu. Nyiblo 'yi -hɔan 'vɔv kɪ ni 'yeε. Ba ɔwleɔε, ba ya 'mɔɔ yi.

31 'Bu mɔ, nyiblo ɔdu 'bu 'beti 'a mu: De- kɔ -tɪ 'a yi ɔ ɔwle 'lɪ? -ε -bɪ ke- ba pu: Kɔkɔnyɔ, ε nɔ- -hɔεɔε.»

32 -Te v nyre 'lɪ 'dɔ a 'mu 'kwli, -ε -bɪ ε mɔ ɔhan-tɪ, 'kɪ v yeε 'v 'kasrayu a 'mu bu, ɔwi yi, -te -Yusu nu wen 'a hɪhla,

33 'v -tɔa 'a ɔwɔwle. -ε -bɪ ke- 'kasrayu a 'mu, 'a kɔkɔnyibli pɪ ɔnu yi, v wen: «De- kɔ -tɪ 'a yi 'kasrayu -bu ɔwle 'lɪ?»

34 -ε -bɪ v ɔtu ɔnu ɔwɔn, v wen: «Aan Kɔkɔnyɔ, nɔ- -hɔεɔε.»

35 ε nɔ- mɔ bu yaɔa -Yusu yi. -Te v yaɔa, -ε -bɪ v pu 'v 'waa danɪ 'kasrayu a 'mu kɪ ble, 'tɪ- 'v -heε -Yusu, 'ε 'ya 'v 'kasrayu a 'mu kɪ. (ε 'wi yi, ε tɔε ɔne nyibli ni, -ε mɔ, ε mɔ bodɔɔ ɔnuɔ, -ε ye kɪbɔwεenle, ε 'yi tɔ 'pa-, ε 'ni -yaɔa lɪɔ. ε nɔ- kɔ -tɪ 'ε 'ya 'v 'kasra a 'mu kɪ.)

36 Bu yi 'kɪ ni mi, nyibli -mu', -v ni 'v, -ε -bɪ v pu 'v 'waa danɪ 'hru wlɔn ble, -Yusu 'ε neɔε kle.

37 -Te v yi Jrusre yre ni 'mɔε -ni, -ε -bɪ 'kɪ v nyre 'v 'hrukɔtɔ -mu', -ε -hɔn 'lɪ olifieti a dɔgba 'lu, -ε mi 'lɪ Jrusre. -ε -bɪ nyibli a pepe -mu', -v yi -Yusu ɔwien le kɔε, v -tɔa dɔdɔ a nunuo, 'v 'yeε 'lɪ win, 'v pɪ Nyɪsɔa 'nyre le, 'kɪ 'v ɔwɪlekeε-tebli a pepe -mu', ε -nu a -ta',

38 v wen: «-Na 'wio, -mɔ bodɔɔ -bu, -ε yi 'lɪ di, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔa a 'nyre 'kwli, Nyɪsɔa bu -nyi -mu -tɪ a 'yi'buale. Nyɪsɔa, -ε ni 'lɪ yakɔ 'kwli, nɔ- yi -a mu kɪbɔwεenle -nyi. -Tɪ a 'yi'buale, 'kɪ 'vɔv -mɔ.»

39 'Kɪ 'lɪ nyibli a 'mu 'nyɪ, Falisiɔtumu* a nyibli -bɪ ni 'lɪ. Ke- v pɪ -Yusu yi: «Tɔɔnyɔ o, lee -na -nagbopu, bu 'kee -cici a lepɔpɔ!»

40 -ε -bɪ -Yusu ɔtu ɔnu ɔwɔn, ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'bu mɔ, 'bu 'kee -cici a lepɔpɔ, 'hɪ -bu, -v ni 'hru wlɔn le, nu- di -cici le pu, v 'mu 'mu 'nyre le pu.»

-Te -Yusu kɔε la Jrusredɔ a nyibli' bu, -ε mɔ, Jrusredɔ di 'ni 'wle

41 -Te -Yusu 'muε 'ki Jrusredio yre, ε 'ye□e, -ε -bi ε -tua wuwe, 'ki 'u -tebli ni -tie -mu', -ε di 'u nyre, 'ki 'u 'dio a 'mu, 'a -ta',

42 ε wen: «'N -hve wen□ε ni diaki, -nyrowo -bu, 'a mu Jrusredio a nyibli, -tebli -bu, -ε mi ke 'lu -mo, 'ki ba yru wen□ε' le. -Tebli a 'mu, ε -we 'li bu nu wen□ε ni, a ko Nyisua 'hven-, ba ko wen kibuweenle. Kee, -te ti ne -bu, -tebli a 'mu, ε -hli 'a mu 'yi ki.

43 ε mo □han-ti □niwo, ti di 'u 'ni nyre, -ε ko 'yri dako -bi, -u mo 'aan yraanyibli, u di 'u -dii -ni, u 'mu 'li 'dio -bu 'li □glaa -ni, -ε di□e nu, 'bu yi 'a mu -mo ni -wen, nyiblo □du 'ni □ha 'hru,

44 u 'mu 'a mu bu -we pepe, a ko 'aan -tebli a pepe 'hven-, ko, u 'mu 'aan 'dio a 'kayo a pepe 'wla, -ε nu□o, ti -mu', -ε ko 'yri Nyisua dii ne 'a mu ki, a 'yi ti a 'mu -yru.»

-Te -Yusu bla la -tebliplonyibli le, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli (Matie 21.12-17; Maki 11.15-19; Saan 2.13-22)

45 -Te u nyre 'li Jrusredio 'kwli, -ε -bi 'ki -Yusu pa 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli. 'Ki 'li -yaa a 'mu 'kwli, 'ki puplonyibli ni 'li, 'u ple 'wlugba-tebli, 'ki 'u Nyisua a -cohlon* a pipie a -ta'. -Te ε yee 'u □nu bu, -ε -bi ε -tua 'waa lebuula.

46 Ke- ε pi □nu yi, ε wen: «E 'cru ni, 'ki 'li Nyisua crien 'kwli, -ε mo: Nyisua wen 'ni: 'Na 'kayu ni 'u ni, -ε di□e nu,

nyibli 'mu 'li 'mu -daa -ni.» Ke- -Yusu pi de, ε wen: «Kee, 'a mu -mo -bi, a nu 'kayu a 'mu 'yiyrynyibli a 'kayu -mo.»

47 Kve 'u -nyrowo a 'mu 'yie bu, ε tue nyibli Nyisua a -ti, 'a -ne -nyrowo, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli. Nyisua a -cohlonpinyu* gbagbi -mo -bi, u ko Nyisua a tetetonyu, ko 'blu a nyibli gbagbi 'hven-, u □muε -Yusu a 'hla a 'hru le.

48 Kee, -te bu di 'a 'hla nu, u 'yi□i -yi, -ε nu□o, 'a -ne -nyrowo, nyibli -huchui □gleε 'li□i le, -ε di□e nu, u 'mu 'a toowin 'win.

20

-Te Juukve* a naanyu 'beti la -Yusu, nyiblo a 'di -bi -nyi□e 'kl, 'ki bu nu de -mu', ε ni

(Matie 21.23-27; Maki 11.27-33)

1 -Nyrowo □du 'kwli, -Yusu tue la nyibli, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli, 'ε pi □nu Nyisua a □haantitie. 'Ki ε ni 'ki 'u bu, -ε -bi Nyisua a -cohlonpinyu* gbagbi, ko Nyisua a tetetonyu, ko -Juukve a 'blu a nyibli -bi 'hven-, u nu- nyre 'u□u 'hvi,

2 u wen: «Nyiblo a 'di -bi -nyi -mu 'kl, 'ki -bu bla -tebliplonyibli -bu le 'li? Nyiblo a 'di -bi -lee -mu -we, 'ki -bu nu -tebli a pepe -bu, -ni 'li?»

3 -ε -bi -Yusu □tu □nu □won, ε wen: «'Na 'mumu -bu, 'n di 'beti 'a mu de. Ba lee 'mu,

4 nyiblo a 'di -bi lee la Saan, 'ki bu pu la nyibli 'nie

'lu ε 'li? □Bι Nyιsua lee la□a, -v'v- -tonyiblo lee la□a?»

5 -ε -bι v -tua 'waa dιovv a le'betile, v wen: «-Bι' -a di 'kι pv 'li? 'Bv mω, □ba pv ε, Nyιsua -lee la 'ne□ε, ε di □hιan -mω, ε 'mv -a mv 'beti -nι: -Tι -mv', Saan hle la, δε- kω -tι, 'a 'yι la -tι a 'mv □haan-tι -pv 'li?»

6 Mω, 'bv mω, □ba pv ε, -tonyibli □nιω, nyibli a pεpe, v di pv -a mv 'hι -mω ε, v 'mv -a mv 'la, -kωtι v pv□v □haan-tι, -ε mω, Saan mω la Nyιsua a winwlon-hanyω* □nιω.»

7 ε nω- nu□o, 'v □tu -Yusu □wωn, v wen: «-A 'yι nyiblo a 'mv -yι, -ε lee la□a, 'kι bv pv la nyibli 'nie 'lu ε.»

8 -ε -bι -Yusu wen: «'Na 'mumu, 'n 'yι 'li□ι 'li -wε, □bv lee nε 'a mv, nyiblo -bv, -ε -nyi 'mv 'kli, 'kι □bv nu -tebli a pεpe -bv, 'n ni.»

-Te -Yusu pv la -ci'yie□tunyv -mv', -v kω la -balv a 'ledv

(Matie 21.33-46; Makι 12.1-12)

9 (Nyibli -mv', -v nι 'li Nyιsua a 'kagbav a -yaa 'kwli, -Yusu 'tιε yι 'li □nv -mω -hlee -nι,) ε wen: «ε kω la 'dvdωnyω □dv. ε nω- kω la -ci. 'Kι 'li -ci 'a mv kι, ε 'dωω 'li 'lili □dv. 'A 'yω, ε tvι, v δεε □ne resen. -Te ε -wε 'a 'dvdω -mω, -ε -bι, ε lee -kvannunyibli □dv, 'kι bv mu -ci a 'mv, 'a -kvan nu, -ε di□e nu, 'a 'dvdω-tebli 'bv -tv, v 'mv□v 'a 'kιbιa -nyi, -kvannunyibli a 'mv, 'waa 'mumu, v 'mv 'waa -nε 'kιbιa kω. -Te -cikonyo a

'mv, ε -wε -kvan a 'mv, 'a yιble□tutule -mω, -ε -bι ε mu 'dagba blōblv', ε 'mv 'li ti -hvōhvι 'li -hii -nι.

10 -Te 'dvdω-tebli a 'ciēti nyre 'v, -ε -bι -cikonyo a 'mv, ε lee nε 'a lelenyō -bι, 'kι bv mu 'li -ci'yie□tunyv -mω, v 'mv□v 'ciē-tebli a 'kιbιa, -ε blee -cikonyo yι -nyi, ε 'mv □ne□ε yι ya. -Te lelenyō a 'mv, ε nyre 'li, -ε -bι -ci'yie□tunyv a 'mv, v da 'li□ι bv, 'v bi□e -tεε, 'kι v 'yι□ι □dedede -nyi, 'v -mια □ne kle.

11 -ε -bι -cikonyo lee nε 'a lelenyō -bι de, 'v da 'li□ι bv, 'v bi□e, 'v -ha□a 'yri ε, 'kι v 'yι□ι □dedede -nyi -wε, 'v -mια □ne kle,

12 -cikonyo a 'mv, 'ε lee nε 'a ta a lelenyō, 'v kλω□o, 'v 'la□a -tebli 'yri ε, 'ti- 'v □hιnhιan 'li□ι -patv'.

13 -ε -bι kε- -cikonyo a 'mv, ε pι 'kι 'a dιovv yι, ε wen: -Bι' 'n di nu 'li? 'Na nveyu, nω- □bv lee 'li □nv -mω. 'N pv□v □haan-tι, -ε mω, v di kω 'v 'a 'v□tuule.

14 -Te ε waa 'li, -ε -bι v yι 'puple' ε, v wen: Nyiblo -bv, -ε di -ci -bv kω -nyrōwō □dv, ε nω- yι 'li di. 'A -tι, -ba 'la□a, -a 'mv -ci -bv kω,

15 'v kλω□o, 'v 'hrōō 'li□ι -ci 'kwli, 'v 'la□a.»

-ε -bι -Yusu wen 'nι: «'N yι a 'mv 'nι 'beti -nι, nyiblo a 'mv, -ε kω -ci a 'mv, 'bv 'wιn -tebli a pεpe a 'mv, -ε mu 'lu -mω, δε a 'dι -bι ε di □nv -mω nu 'li?»

16 'A □gbetv, ε di 'nι di, ε 'mv -ci'yie□tunyv a 'mv 'la, 'ti-, ε 'mv 'li -ci a 'mv 'li -ha, ε

'muꞑv nyibli -bi -nyi.» Nyibli a 'mu, -v pi -Yusu nva yi bu, -ε -bi v wen: «Yruyru, ε 'yi 'liꞑi 'li -we, bu mu 'lu -mɔ.»

17 -Yusu bu ta 'v ꞑnv -mɔ le -tata, -ε -bi ε wen: «'A -ti, -ti -bu, v 'cru la 'li Nyisvacrien 'kwli, de -mu', ε ꞑhen 'nyre, ba -hieꞑe 'lu -mɔ le. -Ti a 'mu, ε nɔ- -bu:

'Katuo -mu', 'kayupɔnyv 'ye ni -hva la bu nu la -kvan 'yri, v pu la 'kibia ki,

ε nɔ- -he 'kayu a 'mu a 'katuo gbagbu.»

18 -ε -bi ke- ε pi de, ε wen: «Nyiblo 'bu ꞑgbe 'katuo a 'mu yi, ε kɔ bu -yiyre le, mɔ, nyiblo, 'katuo a 'mu, 'bu biꞑe ki, ε di wowaꞑa le.»

De -mu', -Yusu tɔɔ la -ni, 'ki 'v 'blwli a -ta' (Matie 22.15-22; Maki 12.13-17)

19 'Ti- -Yusu 'mu -yre mɔ mu, -ε -bi Nyisva a tetetɔnyv, kɔ Nyisva a -cɔhɔnpinyv* gbagbi 'hven-, -v ni 'v, v yruꞑo ni, -ε mɔ, v nu- -Yusu pu 'ledv a 'mu yi. -Te v yru de a 'mu, -ε -bi ti ni -do a 'ti 'yri, v -tva 'hru a leꞑmɔmɔɔ, v 'muꞑv klɔ, v 'muꞑv 'la. Kee, -te v yi nyibli a hvannv pie, ε nɔ- nuꞑo, 'v -haꞑa me le.

20 Kee -ε -bi v -tva -Yusu a -gbεεle. ε nɔ- nuꞑo, 'v te nyibli bu, 'ki 'vꞑv 'hvi, v 'mu nyibli -mu', -v kɔ 'vꞑtuule a ηmlɔ le nu, v 'muꞑv le 'beti -ni, -ε diꞑe nu, 'ki 'li 'a kle-hihawin 'kwli, v 'mu 'li -naa -ni, v 'muꞑv -ti -yεε -ni,

v 'muꞑv klɔ a -ti, v 'muꞑv Romakve a -gulɔnɔma -ji' pu, ε 'muꞑv -bati le -puv -ni.

21 -Te v nyre 'ki 'vꞑv 'hvi, -ε -bi v wen: «Tɔɔnyɔ o, -a yiꞑe ni, -ε mɔ, -hle -ti a -tee, 'ti- ꞑni tve ꞑne nyibli. 'Bu mɔ, ꞑni yiꞑi ni hle, -tonyibli a 'lule-hihie a hvannv 'ni -nuꞑo li -mu, 'ye ꞑbu ε mɔ nyiblo gbagbu. -Na -ti a -tee ni -do a 'mu, ε nɔ- -tve -ni, 'ki 'v de -mu', Nyisva -hve a -ta'.

22 'A -ti o, lee ne -a mu, ꞑbi Nyisva a tete wen 'ni, -ba -ha 'blwli, -ba -nyiꞑe Romakve a 'kun gbagbu, -v'v-, ꞑbi -a 'yi yi -bleε ni, -ba -nyi ꞑneꞑe?»

23 Kee, -Yusu yru 'waa ꞑyre a 'mu ni, ε wen:

24 «Ba tɔɔ 'mu 'wliyɔkɔ a 'ye ni -do yi.» -Te v -nyi ꞑneꞑe, -ε -bi ε wen: «Nyiblo a 'di -bi, -ε kɔ yigbakla -ni 'vꞑv ki 'li? Nyiblo a 'di -bi, -ε kɔ 'nyre v 'cru 'v -we 'li?» -ε -bi v wen: «Romakve a 'kun gbagbu ꞑniɔ.»

25 -ε -bi ke- -Yusu pi 'ki ꞑnv yi, ε wen: «'A -ti o, de -bu, -ε bleε 'kun gbagbu yi, ba -nyi ꞑneꞑe, ε kɔ, de -bu, -ε bleε Nyisva yi, ba -nyi ꞑneꞑe -we.»

26 ε ꞑhen 'nyre, -Yusu 'yi ꞑdedede kle -hɔhɔ -ni, 'ki 'v nyibli ye', -ε kɔ 'kwli 'a yraanyibli di 'li -naa -ni, v 'muꞑv -ti -yεε -ni. Kee, -ti a 'mu, -Yusu -hɔhɔ ꞑnv kle, ε keε 'waa ꞑwli le. 'A -ti, v 'yi 'ki -ti ꞑdv -hla de.

De -mu', -Yusu tɔɔ -ni, 'ki 'v nyibli a 'klɔ'hihru a -ta' (Matie 22.23-33; Maki

12.18-27)

27 'Kɪ 'lɪ Jrusɛdɪɔ 'kwli, ɛ kɔ la ɪtumu ɪdɔ. 'A 'nyɛ mɔ Sadusɪɪtumu*. U nu- hɛɪɛ, -ɛ mɔ, 'bɔ mɔ, nyiblo 'bɔ 'kɔ, ɛ 'yɪ 'kɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, bɔ -hɔn 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, bɔ 'hɪɪ 'kɔ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔvɔ yɪ. U nu- kɔ nyibli -mu 'v -Yusu 'hɔɪ, -ɛ diɪɛ nu, v 'mɔɪɛ lɛ 'beti -nɪ. -Tɛ v nyɛ 'kɪ 'vɔɪ 'hɔɪ, -ɛ -bɪ kɛ- v pɪɪ yɪ, v wɛn:

28 «Tɔɔnyɔ ɔ, Nyɪsɔvɔ a winwɔn-hanyɔ* Moise 'cɪɪ la tete -bɪ, 'ɛ hie -a mɔɪɛ lɛ. Tete a 'mɔ, ɛ nɔ- -bɔ: Nyɪbɛyugbe 'bɔ kɔ nɔgbɔ, 'tɪ- 'bɔ 'yɪ 'v 'yɔnɔ bɔ -hie, 'bɔ 'kɔ, nyɪbɛyugbe a 'mɔ, -ɛ 'kɔ, 'bɔ kɔ 'dɪɪɪ nyɪbɛhɪɪn, ɛ nɔ- blɛɛ yɪ, -bɔ kɔ nɔgbɔ a 'mɔ, ɛ kɔɪɔ 'hɛn-, v 'mɔ 'yɔnɔ kɔ, 'kɪ 'v 'a 'dɪɪɪ -mɔ', -ɛ 'kɔ a -tɪ'. Kɛ- Moise a tete pɪ.»

29 U wɛn 'nɪ de: «ɛ kɔ la 'dɪɪɪ nyɪbɛpɔ nɪ ɪhɔn'hɛn, 'waa yɪ-hɛnyiblo, nɔ- kɔ la nɔgbɔ, 'ɛ 'yɪ 'yɔ bɔ -hie, 'ɛ 'kɔ,

30 'hɛn a nyiblo 'ɛ kɔɪɔ, 'a 'mumu, 'ɛ 'yɪ 'yɔ bɔ -hie, 'ɛ 'kɔ -wɛ.

31 Dɛ nɪ -dɔ a 'mɔ, ɛ nɔ- nu ta a nyiblo. Dɛ a 'mɔ, ɛ nɔ- mu 'lɔ -mɔ -mumu, ɪhɔn'hɛn a nyiblo 'ɛ kɔɪɔ -wɛ, 'kɪ ɛ 'yɪ 'yɔ bɔ -hie, 'ɛ 'kɔ.

32 -Tɛ 'waa pɛpɛ, v 'kɔ 'kɪ, -ɛ -bɪ nɔgbɔ a 'mɔ, ɛ 'kɔ nɪ -wɛ.

33 Nɔ- mɔ -tɪ, -a di -mɔ 'beti mɔ, ɪmɔ -a mɔ klɛ -hɪhɪɪ -nɪ. -Nyɪɔwɔ -kɔ 'kwli nyibli di 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ -hɔn, v di 'kɔ 'hɪɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔvɔ yɪ, nyiblo a 'dɪ -bɪ -di 'kɪ nɔgbɔ

a 'mɔ kɔ 'lɪ, -ɛ nuɪɔ, -tɛ v nɪ la 'nɛ- -tɔtɔ kɪ, nyibli nɪ ɪhɔn'hɛn a pɛpɛ a 'mɔ, v kɔ laɪɪ nɪ.»

34 -ɛ -bɪ -Yusu ɪtu ɪnɔ ɪwɔn, ɛ wɛn: «Nɔgbɪ kɔ nyɪbɛpɔ 'hɛn-, -v nɪ 'kɔ, v nu- yɪ -kɔkɔ -nɪ.

35 Kɛɛ, 'bɔ -hɔn 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, 'bɔ 'hɪɪ 'kɔ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔvɔ a 'kɔ yɪɪɪɪ 'kwli, nyibli a 'mɔ, v 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ bɔ kɔkɔ -nɪ.

36 U 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, bɔ 'kɔ 'kɪ de. Kɛɛ, -tɛ Nyɪsɔvɔ a lɛnɔvɔ nɪ 'mɔ, kɛ- v di 'mɔ nɪ -wɛ. U mɔ Nyɪsɔvɔ a 'yɔnɔ ɪnɔɔ, -ɛ nuɪɔ, 'kɪ v -hɔn 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, 'v 'hɪɪ 'kɔ.

37 Dɛ -bɔ, -ɛ mɔ nyibli bɔ di 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ -hɔn, bɔ di 'kɔ 'hɪɪ, Nyɪsɔvɔ a winwɔn-hanyɔ Moise, nɔ- 'cɪɪ la 'a -tɪ. Dɛ -mɔ', Nyɪsɔvɔ lee ɪnɛ, ɛ nɔ- ɛ 'cɪɪ la. -Tɛ Nyɪsɔvɔ a 'mɔ, ɛ nɪ la 'lɪ -gbakuo, -ɛ yɪ la wɔn 'kwli, 'kɪ ɛ hlee la 'lɪ Moise -mɔ. 'Kɪ 'lɪ 'cɪɪnɔkɔtɔ a 'mɔ 'kwli, -tɛ Moise yɪ la Kɔkɔnyɔ nɪ dɛ, -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ la: 'Mɔ mɔ Nyɪsɔvɔ -bɔ, Abrahamɔ dɛ, ɛ kɔ Yisakɪ, kɔ Sakɔbɔ 'hɛn-. Kɛ- Nyɪsɔvɔ pɪ la.

38 ɛ 'wɪ yɪ, tɪ -mɔ' -kɔ 'yɪ Nyɪsɔvɔ yɪ la 'lɪ Moise -mɔ -hlee -nɪ, Abrahamɔ kɔ Yisakɪ kɔ Sakɔbɔ 'hɛn-, v 'kɔ la nɪ see la. Kɛɛ, -a yɪɪɛ nɪ, -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ 'kɔkɔnyibli 'pɔ-, v 'nɪ -dɪɪɪ lɪ Nyɪsɔvɔ, kɛɛ, 'klɔnyibli, v nu- dɛɪɛ. Nyibli -mɔ', -v nɪ 'lɪ Nyɪsɔvɔ a 'kɔ yɪɪɪɪ 'kwli, v 'yɪ 'kɔ, kɛɛ, v nɪ 'kɔ.»

39 -ɛ -bɪ tetɛtɔnyɔ -bɪ -mɔ', -v nɪ 'v, v wɛn:

«Tɔɔnyɔ, -tɪ -bʊ, -hɛ, 'a -tɛɛ, nɔ- ɔnɔ.»

40 Bʊ pʊ 'kɪ ɛ, nyibli -mʊ', -v nɪ 'v, v yɪ pie hʊannʊ, 'kɪ bʊ 'betiɔ ɛ de.

Wanyɔ mɔ bodɔ Dafidɪ a 'yonv a 'Yu ɔnɔ

(*Matie 22.41-46; Maki 12.35-37*)

41 -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ ɔnʊ yɪ, ɛ wɛn: «ɛ kɔ nyibli, 'v pɪ ɛ: Wanyɔ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ lɑ ɛ, ɛ di la ya, Wanyɔ a 'mʊ, ɛ nɔ- mɔ bodɔ Dafidɪ a 'yonv a 'Yu. 'A mʊ 'n yɪ 'kɪ 'beti -nɪ: Dɛ- kɔ -tɪ 'v hɛɔ ɛ 'lɪ?

42 Dafidɪ a 'mumu, ɛ hlaɔ a nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊa a -wɫablecrɪɛn* 'kwɫɪ, -ɛ mɔ: Kʊkɔnyɔ Nyɪsʊa lee 'na

Kʊkɔnyɔ nɪ,

-ɛ mɔ: Nɪ mɔ 'na diidɛkɪbɪa kɪ bʊ,

-kɔ 'mʊ 'hʊɛn-,

43 -a 'mʊ nyibli win kɪ -kɔɔ -nɪ,

ɛ 'mʊɔv gba -gbagba, 'mʊɔv nu,

ɔmʊ -na yraanyibli bʊɪ 'lu blɛ ɔtu.»

44 -ɛ -bɪ -Yusu wɛn 'nɪ de: «-Tɛ Dafidɪ a 'mʊ, ɛ dɛɛ Wanyɔ a 'mʊ 'a Kʊkɔnyɔ, -bɪ' Wanyɔ a 'mʊ, ɛ -wɛ 'lɪ bʊ nu 'kɪ Dafidɪ a 'Yu a pʊpa 'lɪ?»

-Tɛ -Yusu lee la 'a nyibli, -ɛ mɔ, bʊ ɔtu 'waa dɔɔnv 'yie 'kɪ 'v tetɔɔnyɔv a -ta'

(*Matie 23.1-36; Maki 12.38-40*)

45 Nyibli -hʊɔhʊɪ -mʊ', -v nɪ -tʊo kɪ, -tɪ -mʊ', -Yusu -hla, v pʊɔv nʊa yɪ bʊ, -Yusu 'ɛ yɪ 'lɪ 'a -nagbopʊ* -mɔ -hlee -nɪ, ɛ wɛn:

46 «Ba ɔtu 'aan dɔɔnv 'yie, 'kɪ 'v tetɔɔnyɔv -mɔ, v 'nɪ

ɔha 'a mʊ -kaa -nɪ. V nʊɛ 'kɪ nyibli bʊ daa ɔnʊ nyibli gbagbɪ. 'Bʊ yɪ ɛ nɪ nɛ, v pɪ nyibli gbagbɪ a wɫawɫɪ, -ɛ diɔ ɛ nu, nyibli 'mʊ ɔnʊ 'ye. 'Bʊ yɪ 'v -tɪtɛ ɔdʊ nɪ mi, -tɛ nyibli -hʊv 'v, -ɛ -bɪ v -hʊɛɔ nɪ, nyibli bʊ pʊ ɔnʊ 'wio blɛ, 'kɪ 'v 'waa 'vɔtuulɛ a -ta', 'v nʊɛ ɔnɛ nɪ -wɛ, 'bʊ mu 'lɪ Nyɪsʊa a 'kayu bʊ, 'kɪ bʊ nɪ 'lɪ ye' bʊ, -ɛ diɔ ɛ nu, nyibli a pɛpɛ 'mʊ ɔnʊ 'ye. Dɛ nɪ -do a 'mʊ, ɛ nɔ- v nɪ, 'bʊ da ɔnʊ dididɛ -mɔ.

47 V nɪ -do a 'mʊ, v nʊ -hɛ -tʊgbanʊgbɪ kʊkɔ-tɛblɪ a pɛpɛ ɔjɛ. 'Tɪ-, tetɔɔnyɔ a 'mʊ, 'bʊ yɪ Nyɪsʊa nɪ dɛ, 'waa Nyɪsʊa a dɪda hɔ kɪ bʊ, -ɛ diɔ ɛ nu, nyibli 'mʊ ɛ pʊ, v mɔ ɔhaannyibli ɔnɔ. 'N yɪ 'a 'mʊ 'nɪ -lee -nɪ, -ɛ mɔ, -bati -mʊ', Nyɪsʊa di ɔnʊ ɛ -pʊv -nɪ, ɛ di nɪ 'kɫɪ kɪ, ɛ 'mʊ 'v nyibli -bɪ a -bati 'v -hi.»

21

-Tɛ ɔhʊɛnnʊgbɪ ɔdʊ -ha la 'a 'wɫiɛ, 'kɪ 'v Nyɪsʊa a -kʊan a -ta'

(*Maki 12.41-44*)

1 'Kɪ -Yusu kɔ -nagbopʊ* 'hʊɛn-, v nɪ 'lɪ Nyɪsʊa a 'kagbau bʊ, 'kɪ 'v dukwɫɪ -mʊ', -ɛ kɔ 'kwɫɪ nyibli pɪ 'lɪ 'wɫɪ ɛ 'hʊɪ, 'kɪ 'v Nyɪsʊa a -kʊan a -ta'. -Yusu yɪɔɪ 'nɪ 'ye, -tɛ dɛkɔnyibli nɪ 'lɪ 'wɫɪ a lɛpʊpʊv.

2 Kɛɛ, bʊ nɪ 'kɪ 'v bʊ, -ɛ -bɪ ɛ 'ye -tʊgbanʊgbɪ ɔdʊ, ɔhʊɛn nɪ. -Tɛ nʊgbɪ a 'mʊ, ɛ nyɛ 'v, -ɛ -bɪ 'wɫiɔ gbi nɪ 'hʊɛn, -ɛ 'yɪ 'lɪ ɔdedɛdɛ a -tʊtɔ -wɛ, ɛ nɔ- ɛ pʊ 'lɪ.

3 -Tε -Yusu 'ye□e, -ε -bι ε wen: «'N yι 'a mu 'nι -lee -nι, -ε mω, 'kι 'lι Nyιsua 'yi, □hιuennugba -bu, ε pu 'lι 'wliye, 'ε -hi 'u nyibli a pepe -bu 'u,

4 -ε nu□o, nyibli -bι -mu', 'wliye -bu, -ε 'yι -kvan -kω, 'kι 'u □nu -mω, ε nω- u pu 'lι le. Nugba -bu, ε nω- mω -bι, □han-tι □hιuen 'ε ni□e, keε, ke- ε ni 'mu, 'wliye a pepe -mu', ε di wen nu, ε 'mu wen 'a dionu yι -wōn, ε nω- ε pu 'lι.»

-Yusu wen 'nι, u di Nyιsua a 'kagbau 'nι 'wla

(Matie 24.1-2; Makι 13.1-2)

5 Nyibli -bι, nu- hle la Nyιsua a 'kagbau a -tι. Ke- u pu la, -ε mω: «E nω yι diakι. Ta le -bu 'ye, yιnōhι, u -nu, 'u pu□u, ε kω yιnō-tebli a gblegble, u -ha, u □tu 'lι 'kayu a 'mu bu, Nyιsua a -tι a 'yi'buale a -tι.» -ε -bι -Yusu wen:

6 «'Kayu -bu, a yι 'ye, -nyrōwō di 'u 'nι nyre, -ε kω 'kwli u di 'u□u 'u 'wlaa -nι pepe. 'A 'hιo □du 'yι 'lι□ι 'lι -we, bu nι 'u 'a 'bι 'hιo 'lu bu.»

'Kla-wliye'yιya di 'u 'nι nyre, 'tι- 'klo 'mu 'u -wlu -hōn (Matie 24.3-14; Makι 13.3-13)

7 -ε -bι u 'beti -Yusu nι, u wen: «Tōonyō, lee ne -a mu, ti a 'dι -bι -kō 'yri u di 'u Nyιsua a 'kagbau a 'mu 'wlaa -nι, ε kō, de a 'dι -bι, -ε di 'lu -mō -mu, -a di 'ye, 'tι- -a 'mu□u yι, -ε mō, -tebli a pepe -mu', -kō -tι -hla wen, ε mi 'lu -mō mu mō?»

8 -ε -bι ε □tu □nu □wōn, ε wen: «Ba □tu 'aan dionu 'yie, nyiblo □du 'nι □ha 'a mu -kaa -nι, -ε nu□o, nyibli -huōhu di 'nι di, u 'mu le pu, u nu- mō Wanyō -mu', Nyιsua pu la le, ε di la ya, u 'mu le pu -we, ti -mu', -ε kō 'yri Wanyō a 'mu, ε di ya, ε 'mwe yre. Keε, a 'nι 'kweε 'lι □nu □wien.

9 'Ya 'u 'lu de, a di 'nι 'wιn, -ε mō, u -wen tu, 'kι 'lι 'blugbι -bι kι, ε kō, a 'mu 'wιn, -ε mō, ε kō nyibli -bι, 'u yι 'blugbι -bι □gbugblo -nι. 'Bu mō, 'ba yι nι 'wιn, a 'nι 'pie 'lι huannu, -ε nu□o, -tebli a pepe a 'mu, ε kō bu mu 'lu -mō. Keε, 'bu yι 'lu -mō nι mi, ε 'yι 'nyre □hen, -ε mō, ti nι -do a 'mu 'yri, 'kι 'klo a 'u-honti di 'u -nyree -nι.»

10 Ke- ε pu de: «'Blugbι di yι 'nι -wōnwōn -nι.

11 'Kι 'lι 'blugbι -huōhu 'kwli, -tutu di 'nι 'hιhle -nι diakι, 'kanu 'mu □ti, □titakwe 'mu nyibli klo. Huannu-tebli 'mu 'lι yakō 'kwli le 'hru -nι.

12 Keε, 'tι- -tebli a pepe a 'mu, ε 'mu 'u nyre, u di 'a mu 'nι klo, -te a mō 'na nyibli a -tι, u 'mu 'a mu □hιuen □tu, ε kō, u 'mu 'lι 'a mu Nyιsua a 'kayo a nyibli gbagbι -mō gba, -ε di□e nu, u 'mu 'a mu -bati le -puu -nι, ε kō, u 'mu 'a mu -ju' le pu, kō, u 'mu 'a mu -tι -yee -nι, 'kι 'u 'blugbι a bodiōpu kō -gulōnumapu ye'.

13 'Bu mō, -tebli a 'mu, 'bu nyre 'u, 'kι 'u 'a mu -mō, a di kō 'hru, 'kι ba hla□a, -ε mō, a kuo 'mu □wlu yι.

14 'A -ti, 'bu pa, 'bu yεε nε 'a mu -ti, -ti -bu, a di hla, 'a -ti 'ni 'yaa 'li 'a mu 'kla -wliye, 'ti- -tebli a 'mu, ε 'mu 'u nyre.

15 'Na □gbetu, 'mō -di 'a mu □to -nyi, a 'mu win pu. Nyibli -mu', -u yi 'a mu -ti -yεε -ni, u 'yi 'li□i 'li -wε, bu nyra 'a mu yi bu, ε kō, bu □tu 'a mu □wōn -wε.

16 'Aan 'bainu, kō 'aan 'diinu, kō 'aan 'diayinu, kō 'aan □tugba a nyibli, kō 'aan ninatumupu, u di pu 'a mu 'blugba a naanyu -ji', u 'mu -u -bi ε 'hla -ni, 'ki 'li 'a mu 'nyi.

17 Nyibli a pepe kō bu yraa nε 'a mu, -tε a mō 'na nyibli a -ti.

18 Kεε, □dedede 'yi 'li□i 'li -wε, bu nyre 'u, 'ki 'u 'a mu -mō, mō, 'aan 'lunyapli ni -do 'yi 'li□i 'li -wε, bu 'wan.

19 A 'ni 'saa 'li. ε nō- di□e nu, Nyisua 'mu 'a mu 'klo yrayru -nyi.»

□Hiben'yeti gbagbi di 'u 'ni nyre, 'ti- -Yusu 'mu 'li di (Matie 24.15-28; Maki 13.14-19)

20 Kε- -Yusu pi 'a -nag-bopu* yi de, ε mō: «'Bu mō, 'ba 'ye Jrusredio, hapudako -bi a 'seyo 'bu □glaa 'li□i ε, -ε -bi ba yi□e, -ε mō, Jrusre a mu, 'a 'wowlati yi 'u 'ni nyre.

21 'Ba 'ye -tebli a 'mu, -ε -bi nyibli -mu', -u ni 'li Sudeblugba 'kwli, bu 'gba ci ε, bu mu 'li dugbi 'lu, kō, nyibli -mu', -u ni 'li Jrusredio 'kwli, bu hlo -mō, kō, nyibli -mu', -u ni 'li -titi, u 'ni 'die 'li 'dio, u 'ni □ha □nu ε 'hla -ni,

22 -ε nu□o, -nyrowo a 'mu 'kwli, Nyisua di □tu 'a dako □hiben. Kε- -ti a pepe -mu', Nyisua a winwlon-hanyo* hla la, 'ki 'li Nyisuaerien 'kwli, ε di 'lu a -mōmumuo nu.

23 Ti a 'mu 'yri, nugbi -mu', -u di 'kwli ε ni, kō 'waa de -mu', -u di 'yonu 'nya, u di 'ye □hiben diaki, kō, dako 'mu □hiben 'ye diaki, Nyisua 'mu 'a dako yru ε -puu -ni.

24 U di nu 'phen, u 'mu -u -bi ε 'hla -ni, u 'mu 'li -u -bi dako -mu', -u 'yi Nyisua -yi a 'bli gba, u 'mu □kode nu mō mu. Dako -mu', -u 'yi Nyisua -yi, nu- di Jrusredio 'wla, ε 'mu□u gba -gbagba, 'waa -ne ti 'mu 'li -wε.»

-Yusu, -ε mō -tonyibli a pepe a Nyiblo, ε di 'ni di de (Matie 24.29-31; Maki 13.24-27)

25 Kε- -Yusu pi de, ε wen: «□Hiben'yeti a 'mu, 'bu nyre 'u, huannu-tebli di mu 'lu -mō, 'ki 'li 'yru 'yi, kō 'ki 'li □honpu kō nyahroyo 'huen-yi. 'Ki 'ne- -tutu -bu ki, dako a pepe di ni 'li huannu 'kwli, 'ki 'u 'yru kō 'a 'dvi 'huen- a -cici a -ta'. De bu di 'lu -mō ε -hie, u 'yi 'li□i 'li -wε, bu yi□e.

26 -Tebli -di 'ne- -tutu ki 'lu -mō -muu -ni, nyibli 'bu yi 'a -ti 'lu -mō ε ni -hie, 'a huannu, nō- di □nu ε 'hla -ni. -Tebli a pepe, -ε ni 'li yako 'kwli, ε di -hon -ta' ε.

27 Ti ni -do a 'mu 'yri, 'mō -bu, -ε mō -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'ki u di 'u 'mu 'yee -ni. 'N kō □bu di, 'ki 'li 'na 'klukununu a pepe 'kwli, kō

'kɪ 'lɪ 'na -tɪ a 'yi'buɓɓua 'kwli.
'Bɔ mɔ, 'nɪ yɪ nɪ di, 'kɪ 'n di
'lɪ 'nuŋmɪ 'nyɪ nɪ.

28 Ti -mʊ' -kɔ 'yri -teɓli a
'mʊ, ε di -wlu ɔtu, ba 'hri 'lɪ
lɛ, ε kɔ, ba -ha 'lɪ 'lu -wlu, -ε
nuɔ, -nyɔwɔ, Nyɪsua di 'v
'a mʊ ɔgbɛɛ -nɪ, ε 'mʊε yɛ.»

*-Yusu -hʊεɔε nɪ, ti -mʊ'
-kɔ 'yri Nyɪsua di 'v nyibli win
kɪ -kɔɔ -nɪ pɛpɛ, nyibli bu yɪ
'a ti a 'mʊ
(Matie 24.32-35; Maki
13.28-31)*

29 -Yusu bu pu 'kɪ lɛ, -ε
-bɪ ε pu ɔnu 'ledu -bɪ yɪ, ε
wen: «Ba 'ye tugɛ -mʊ', v
dɛɛ figietu, kɔ ti -bɪ.

30 'Bɔ mɔ, 'ba yɪ ɔnu nɪ 'ye,
'bu yɪ hawɪ yrayɪ nɪ pɪ, -ε
-bɪ a yɪɔe nɪ, -ε mɔ, -ci-nyɛ
'mʊε yɛ.

31 -Teɓli a pɛpɛ -bu, -kɔtɪ 'n
hla wen, 'bu yɪ 'lu -mɔ nɪ mi,
-ε -bɪ ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ,
ti -mʊ' -kɔ 'yri Nyɪsua di 'v
nyibli win kɪ -kɔɔ -nɪ pɛpɛ, ε
'mʊε yɛ.

32 'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ,
-ε mɔ, nyibli -bu, -v nɪ 'kɔ, v
'yɪ 'lɪɔ 'lɪ -wɛ, bu 'kɔ, -teɓli
a pɛpɛ a 'mʊ, ε 'mʊ 'v nyɛ.

33 Yakɔ kɔ -tɔtɔ 'hʊen-, v di
bu 'nɪ -wɛ, kɛɛ, 'na win 'yɪ
'lɪɔ 'lɪ -wɛ, bu -wɛ bu, 'kɔ
-mɔ 'kɔ.»

Ba nɪ 'v -pleele'

34 -ε -bɪ kɛ- -Yusu pɪ de,
ε wen: «Ba ɔtu 'aan dɔɔnu
'yie, 'aan 'lulɛ-hihie 'nɪ 'nɪ
'lɪ lɛ'mimle nɪ -do 'kwli, kɔ,
a 'nɪ 'naa 'lɪ nɔ dɪaktɪ, kɔ, a
'nɪ 'hritie 'lɪ -nɪ, 'kɪ 'v -teɓli
-mʊ', nyiblo blɛɛ yɪ bu kɔ a
-ta', -kɔtɪ -teɓli a pɛpɛ a 'mʊ,
v nɪɔe nɪ, 'aan 'lulɛ-hihie 'ε

yɪ 'yi lɛ -bibi -nɪ. 'Ba yɪ -teɓli
a 'mʊ nɪ nɪ, -ε -bɪ -nyɔwɔ, 'n
di ya, ε di 'a mʊ bu 'nɪ ɔhu,

35 ɔwɪ yɪ, -te cro nɪ, 'ε kwɛ
mɔma. -Nyɔwɔ a 'mʊ, ε kɔ
bu yɛɛ 'v nyibli a pɛpɛ bu, -v
nɪ 'nɛ- -tɔtɔ kɪ.

36 Ba nɪ 'v -pleele', a 'nɪ
'ɲmee 'lɪ, ba 'cibi 'v Nyɪsua
a dɪda, -ε diɔe nu, -teɓli a
pɛpɛ a 'mʊ, -ε di di, a 'mʊ
'lɪɔ 'kwli ɔtɔɔ 'bɛɛ -nɪ, 'tɪ- 'bu
mɔ, 'mɔ -bu, -ε mɔ, -tonyibli
a pɛpɛ a Nyiblo, 'nɪ yɪ 'lɪ nɪ
di, a 'nɪ ɔha huannu pie.»
Kɛ- -Yusu pɪ nyibli yɪ.

37 -Nyɛ', 'kɪ -Yusu tɔɛ 'lɪ
Nyɪsua a 'kagbau bu. 'Tɔ 'bu
-wɔn, -ε -bɪ ε ɔtɪ 'dɪɔ, 'ε mi
'lɪ olifietɪ a dɔgba 'lu pɛɛ mɔ.

38 -Nyɛ 'bu -nyɛ, -ε -bɪ
nyibli a pɛpɛ yɪ -wɛ ti kɪ, 'kɪ
'lɪ Nyɪsua a 'kagbau bu, v 'mʊ
'a win 'wɪn.

22

-Tɛ -Juukʊε a nyibli
gbagɓɪ -hʊε bu 'la la -Yusu
(Matie 26.1-5; Maki 14.1-
2; Saan 11.45-53)*

1 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ε -hi, -ε -bɪ
-Juukʊε a lɛ'mimle gbagɓu
mi 'v nyɛ mɔ. Lɛ'mimle a
'mʊ, 'a 'nyɛ mɔ Pakɪ. Pakɪ a
'mʊ a ti 'yri, 'fɔɔɔɔ -mʊ', -ε
kɔ -mɔ v 'yɛ nɪ pu 'lɪ 'yaade,
ε nɔ- v yɪ di. -Tɛ -nyɔwɔɔɔ
a 'mʊ, ε yɪ yɛ nɪ 'mʊε,

2 -ε -bɪ Nyɪsua a
-cɔhɔnpinyu* gbagɓɪ kɔ
tetetɔɔnyu 'hʊen-, v ɔmʊε
-Yusu a 'lɪla lɛ. Kɛɛ, v yɪ pie
nyibli a huannu. ε nɔ- nuɔ,
'v ɔmʊε ɔtɔ lɛ, -te -mʊ', v di
'a 'lɪla nu.

Judia -hve bv pv la -Yusu -Juukve a naanyv -ji'*
(*Matie 26.14-16; Maki 14.10-11*)

3 'Ki 'li -Yusu a -nagbopv* ni -pu tu 'v 'hven -mv' nyi, e ko -nagbopi -bi. 'A nyre mo Judia. 'A kibuhlanyre mo Yisikalio. E no- 'kuo -huvn* a nyiblo gbagbv Satan, e bi 'v ke'.

4 Judia a 'mv, e no- 'du ye', 'e mu 'li -cohlunpinyv* gbagbv -mo, ko Nyisva a 'kagbau a 'yie tu nyv gbagbv 'hven-, 'e mu nu lee mo, -te e di nu -Yusu a -ji'pupuv nu.

5 -Te v pupv 'li' le, -e -bi 'waa plo ble ni. 'A -ti, v pu 'li' ni, 'ki bu -nyi'e 'wliye, 'bv mo, -tebli a pepe a 'mv, 'bv ko bu mu 'lu -mo.

6 -E -bi Judia wen ni. E nu nu, kve 'v ti a 'mv 'yie bu, 'e mu to le, -te -mv', e di -Yusu nyibli a 'mv 'a -ji'pupuv nu, 'ki nyibli 'ye ni di 'v' dedede 'hvi ni yi.

-Te -Yusu pv la Paki a diide a to
(*Matie 26.17-25; Maki 14.12-21; Saan 13.21-30*)

7 Le'mimle -mv', -e mo Paki a yi-he-nyrowo 'kwli, 'ki v yi 'v 'floodv -mv', -e ko -mo v 'ye ni pu 'li 'yaade -dii -ni, 'v 'lee 'v 'blayov le -we, 'ki 'v didide gbagbv a 'mv 'a -ta'. -Te -nyrowo a 'mv, e nyre 'v,

8 -e -bi -Yusu yi Piel ko Saan 'hven- 'ni -lee -ni, e wen: «Ba mu Paki a diide -mo -we.»

9 -E -bi v 'beti'e ni: «-Bi' -hve -ba pii didide a 'mv yi 'li?»

10 -E -bi e tu nu won: «Ba pu 'v nva bu: Ba mu 'li Jrusredio 'kwli. A ko nyibehian du 'hven-, a di 'ni nimee -ni. Nyiblo a 'mv, e 'ble 'niya. E no- ba kve wien. 'Kayu -ko bu e di 'li pa, 'ki ba pa 'li.

11 Ba lee 'kayu a 'mv, 'a kukonyo, ke- ba pu: -Aan toonyo yi -mv 'ni 'beti -ni, -gblo a 'di -bi -ko 'kwli, e ko 'a -nagbopv* 'hven-, v di 'li Paki a diide 'li -dii -ni 'li?»

12 -E -bi -Yusu wen 'ni de: «E di to ne 'a mu -gblo gbagbv, 'ki 'li 'a yo'kayu a 'mv, 'a yi-he-gbo yra. 'Ki 'kayu a -tebli a pepe ce'e 'li. 'Ki ba pii 'li diide a 'mv.»

13 -Te v nyre 'li, -e -bi e mo han-ti, -te -Yusu nu wen 'a hihla, ke- v nu 'v -tebli a 'mv, 'a buyeele, 'v bi 'v, 'v pi Paki a diide a 'mv. -Te v -we 'a pipie -mo, -e -bi v -me kle.

Kukonyo -Yusu a le'boodiide
(*Matie 26.26-30; Maki 14.22-26; 1 Koleti 11.23-25*)

14 -Winse, -te dediti nyre 'v, -e -bi -Yusu ko 'a -nagbopv* 'hven-, v 'kukue le, v 'mv de di.

15 Ke- e pi nu yi, e wen: «'Na wlv mu mo to le diaki, 'ki a ko 'mv 'hven- ba di Paki a diide -bv, 'ti- e 'mu 'na 'hven'yeti ki ye.

16 Kee, 'n yi 'ki 'a mu 'ni -lee -ni: 'N 'yi 'li' 'li -we, bu di Paki a diide de, e 'mv ti -mv' ki ye, -e ko 'yri Nyisva di -hvan 'v 'a dako a wowa -mo -we, 'ki 'li 'a 'klo yrayrv -mv' 'kwli.»

17 Bu pu 'ki le, -ε -bi ε 'du -wiin-ḡanv ye', 'ε -nyi Nyisva 'wio, ε wen: «Ba klo bu, ba -hie□e.

18 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mo, kuvε ke 'ki mo bu, 'n 'yi 'li□i 'li -we, □bu 'na 'ki nōdv -bu de, ε 'mu□v gba -gbagba, ε 'mu ti -mu' ki ye, -ε kō 'yri Nyisva di 'a dakō a wowa -mō -we.»

19 'ε 'du 'floo ye', 'ε -nyi Nyisva 'wio, 'ε 'be□e □tō le, 'ε -nyi□e 'a -nagbopv, ε wen: «'Flōō -bv, ε nō- mō 'na 'hvi, 'n di -ha, 'ki 'v 'aan -ta'. Kuvε ke 'ki mo bu, 'floo a □tōle'bede a 'mu, kō 'a didie a 'mu 'hven-, ε nō- ba gba 'lu -mō, -ε di□e nu, a 'mu 'na -ti 'lu -mō le -hie, 'a -nε ti.»

20 -Te v -we de le, -ε -bi ε 'du -wiin-ḡanv ye', 'ε -nyi Nyisva 'wio, 'ε -nyi□e 'a -nagbopv, 'ki bu -hie□e, ε wen: «-Wiin -bv, ε □hen 'nyre Nyisva a 'yri yrayri a □tutuo. Nyisva a 'mu, ε di nu 'na -hlv, ε 'mu 'yri yrayri a 'mu □tu, ε kō 'a mu 'hven-. 'Na -hlv a 'mu, 'n di□e bu 'ni 'wla, 'ki 'v 'aan -ta'.»

21 -ε -bi ke- ε pi de: «Ba pu 'v nva bu -tεε: Nyiblo □dv ni mō dedi-tuo -bv ki. Nō- di 'mu 'na yraanyibli -ji' pu, -v □mve 'na 'hla le.

22 'ε mō -tεε, 'mō -bv, -ε mō -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'n kō □bu 'kv, □wi yi, -te Nyisva nu 'a -huhva. Kee, 'jro 'ki 'v nyiblo -mu' -mō, -ε di 'mu 'na yraanyibli -ji' pu.»

23 -Te -Yusu -yre, -ε -bi 'a -nagbopv -tva 'a le'betile, v wen: «Nyiblo a 'di -bi, -ε ni 'nε- -a mu 'nyi, -ε di□e 'a

yraanyibli -ji' pu 'li?»

-Yusu tve nε 'a -nagbopv ni, -te nyiblo gbagbu a 'klo kō bu ni 'mu*

24 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi 'a -nagbopv -tva le'betile, 'ki 'li gble a pupv 'kwli, v wen: «Nyiblo a 'di -bi, 'ki 'nε- -a mu 'nyi, v di le pu, -ε ni 'v 'a 'bio 'lu yi 'li?»

25 Bu ni 'li -ti a 'mu, 'a hihla 'kwli, -ε -bi -Yusu lee □nv ni, ε wen: «'Ki 'nε- 'klo -bv ki, 'kūnpv kō bodiōpv 'hven-, v tve □ne 'waa nyibli yi, -ε mō, v ni 'klī ki, 'ti- 'v -hve□e, 'ki 'waa nyibli a 'mu, bu hla□a, -ε mō, 'waa naanyv ni □nv □haan-tebli 'yi □hlōn le.

26 Kee, 'a mu -mō -bi, 'aan de 'yi yi -bleε -ni, bu ni 'mu le. Nyiblo -mu', -ε mō nyiblo gbagbu, ε bleε yi, bu mō 'aan lelenyō, 'ti- nyiblo -mu', -ε kōō nε 'a mu win ki, ε bleε yi, bu 'wi nyiblo -bv yi, -ε □tui 'v 'a 'bio 'v.

27 □Bv pvv □ne de yi: Nyiblo -mu', -ε ni 'v dedihi ki, ε kō nyiblo -bi -mu', -ε mō lelenyō, -ε yi didi-tebli -hie, 'ki 'li v ni 'hven a 'mu 'nyi, nyiblo a 'di -bi -ni 'v 'a 'bihian 'lu yi 'li? □Bv ε 'yi nyiblo -mu', -ε ni 'v dedihi ki 'pa-? Ke- ε □ti 'mu, 'ki 'li -tonyibli 'nyi. Kee, 'mō -bi, 'ki 'nε- 'a mu 'nyi, 'n 'wi- lelenyō yi.

28 -Te v yi 'v 'mu le ni □tεε ni, a 'yi 'v 'mu bu -hie, keε, a 'cibi 'v 'mu 'hvi.

29 'ε nō- nu□o, 'ni yi 'a mu -lee -ni, -ε mō, ti -mu' -kō 'yri 'n di 'v nyibli win ki -kōō

-ni, 'n di -nyi 'a mu 'kli, a ko 'mu 'hven-, -a 'mu -kvan a 'mu nu, [wi yi, -te 'na 'Bai Nyisva -nu, 'e -nyi 'mu 'kli, 'ki e ko 'mu 'hven-, -ba koo nyibli win ki.

30 Ti a 'mu, 'bu nyre 'u, a ko 'mu 'hven-, 'ki -a di 'u -te ni -do de -dii -ni. 'Ki a di 'u -batipugbatu ki ble ni, a 'mu Yisraekve a [tugbi ni -pu [tu 'u 'hven -mu' -bati le -puu -ni.»

-Yusu lee la Pieli ni, -e mo, Pieli a 'mu, e di[e 'ni hla, -e mo, e 'yi[i -yi

(Matie 26.31-35; Maki 14.27-31; Saan 13.36-38)

31 -Yusu, no- yi 'li Simo Pieli -mo -hlee -ni, e wen: «Simo o, pu 'mu nva yi bu. Satan, -e mo 'kuo -hvin* a nyiblo gbagbu, no- -hva Nyisva 'kli, 'ki bu [tee 'u -mu le, [wi yi, -te nugba ni, 'bu [hlon -kubu le, 'e -he 'li 'a [tutui 'li, [haan-kubu 'e yi 'li -nmahen 'kwli hie.

32 Kee, 'mo -bu, 'n nyaa Nyisva le, 'ki 'u -na -ta', 'ki -bu 'cibi 'u 'na [wlv a yikuole. Ti -mu' -ko 'yri -di[e yru, -e mo, -nu yunyrede, -e -bi -bu -nyi -na 'diayuv 'kli, 'ki bu kuo 'mu [wlv yi.»

33 -E -bi ke- Simo pi[i yi: «Kukonyo, 'bu mo, 'bu pu -mu [ji', 'n di[e 'ni -hva, bu pu 'mu [ji' -we. 'Bu mo, 'bu 'la -mu, 'na mumu, 'n di[e 'ni -hva, bu 'la 'mu -we.»

34 -E -bi ke- -Yusu pi[i yi, e wen: «Pieli, 'n yi -mu 'ni -lee -ni, -e mo, 'ki 'li 'toluwu ni -do -bu 'kwli, 'ti-hape 'mu -nyre da, -di nu 'na

-mo-gaawu ni ta, -e mo, [yi 'mu -yi.»

-Yusu lee la 'a -nagbopu ni, 'ki bu -we -mo, -e di[e nu, u 'mu -wɔn*

35 -E -bi ke- -Yusu pi [nu yi de, e wen: «'N lee la 'a mu ni, 'ki ba na la 'du kle, ba pu la 'na [haantitie nyibli, 'ni lee la 'a mu, -e mo, 'ba yi la ni mi, a 'ni 'gbaa la 'li 'wliye, ko blo, ko 'suin 'hven-. -Te a 'yi la -tebli a 'mu -gba, [bi de ni 'u, a 'yi la -ko, a -hva la?» -E -bi u wen: «'Uun-, e 'yi la de [du -ko, -a 'yi la -ko, -a -hva la.»

36 -E -bi ke- e pi de: «Kee, -te ti ne -bu, e 'yi 'mu le -ni. Nyiblo 'bu ko 'wliye, 'bu ko blo, bu gba[a. Ko, nyiblo 'bu 'yi 'plun -ko, bu plo 'a dionu a wlawlv -bi, e 'mu 'plun -to.

37 E mo [han-ti [niɔ, 'n yi a 'mu 'ni -lee -ni, -ti -mu', u 'cru la, 'ki 'li Nyisvacrien 'kwli, e ko bu mu 'lu -mo, 'ki 'u 'mu ki. -Ti a 'mu, e no- -bu: 'Ki u -hree 'li[i -balonyibli 'nyi. E mo [han-ti [niɔ, -ti a 'mu u, 'cru la, 'ki 'u 'mu ki, e 'tie nyre 'u ni.»

38 -E -bi u wen: «Kukonyo, 'ye ke, -a ko 'plien ni 'hven.» -E -bi e wen: «E nu -tee.»

-Te -Yusu de la Nyisva, 'ki 'li olifieti a dugba 'lu

(Matie 26.36-46; Maki 14.32-42)

39 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi -Yusu ko 'a -nagbopu* 'hven-, u [ti 'du, 'u mu 'li dugba -mu', -e ko 'lu olifieti ni 'li. 'Ki 'li dugba a 'mu 'lu, 'ki -Yusu 'cibi 'li.

40 -Tε υ nyre 'li -tuo a 'mu ki, -ε -bi ke- -Yusu pi: «Ba da Nyisua, -ε di□e nu, 'kuo -hvin* a nyiblo gbagbu 'bu yi 'u 'a mu le ni □tee -ni, a 'ni □ha de 'kuku nu.»

41 Bu pu 'ki le, -ε -bi ε -hon 'u □nu 'hvi, 'ε 'yia 'u ye' bu de gbe. -ε -bi ε 'gbia kwli, 'ε -tva Nyisua a dida,

42 ε wen: «'Na 'Ba, 'bu mo, □ni yi□i ni -hve, hloo 'mu □hiven -bu -mo le, 'n ko □bu 'ye. Kee, bu mo -na kiweenle, ε 'ni 'moo 'li 'na kiweenle.»

43 Bu ni 'ki 'u bu, -ε -bi Nyisua a lelenyo 'hru □ne yi, 'ε di□e 'kl -nyi mo.

44 -Tε de a 'mu, ε -hi, -ε -bi hvannu bi 'li□i 'kwli, ε no- mo, bu □tu 'u 'kl, bu da Nyisua de. -Hihui -bu, -ε -hven 'li□i 'hvi, ε 'wi- -hlu a tapu yi.]

45 -Tε ε da 'ki Nyisua, -ε -bi ε 'du ye', 'ε mu 'li 'a -nagbopu 'hvi. -Tε ε nyre 'u □nu 'hvi, υ yi 'ni ηme, 'kla-wliye'yia a -ti.

46 -ε -bi ke- ε pi 'ki □nu yi: «De ko ηmena a yi ηme 'li? Ba 'du ye', ba da Nyisua, -ε di□e nu, 'kuo -hvin a nyiblo gbagbu, 'bu yi 'u 'a mu le ni □tee -ni, a 'ni □ha de 'kuku nu.»

-Tε -juukve* a nyibli gbagbi nu la -Yusu a kuklo
(Matie 26.47-56; Makl 14.43-50; Saan 18.3-11)

47 Win ni 'li -Yusu wlon, -ε -bi nyibli -hvhvi waan 'li ni. Judia, -ε mo -Yusu a -nagbopu* ni -pu □tu 'u 'hven a nyiblo -bi, ε no- pu

nyibli a 'mu ye', 'ε □icre 'u -Yusu 'hvi bu, 'ε 'wlee □ne.

48 -ε -bi ke- -Yusu pi□i yi: «Judia, □bi 'ki 'li 'na 'wleele 'kwli, 'ki -hve -bu naa 'li, -bu pu 'mu 'na yraanyibli -ji', 'mo -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo?»

49 -Tε -Yusu a -nagbopu yru de a 'mu, -ε mi 'u nyre mo, -ε -bi υ 'beti -Yusu ni, υ wen: «Kukonyo, □bi -ba nu 'plien, -ba -won □nu -mo?»

50 'Ki Nyisua a -cohlnpinyo* a nyiblo gbagbu a -kvannunyo ni 'u -tuo a 'mu ki. -ε -bi -Yusu a -nagbopi -bi nu 'a 'plien, 'ε 'be 'u -kvannunyo a 'mu, 'a diidenua.

51 -ε -bi -Yusu wen: «ε -we -mo», 'ε -hren nyibeyu a 'mu a nua le, 'ε nu□o, 'ε -we.

52 -Tε ε □tu 'u nua a 'mu 'a -ta', -ε -bi ε □hian -mo, 'ε yi 'li Nyisua a -cohlnpinyo gbagbi -mo -hlee -ni, ko Nyisua a 'kagbau a 'yie□tunyo gbagbi, ko -juukve a 'blu a nyibli, -u di□e klo mo 'hven-. Ke- ε pi: «Ta-won-tebli ko ti 'hven-, ε no- a -ya, 'a di 'mu klo mo, -te υ ni -balunyo a kuklo.

53 'Ti-, 'a -ne ti, 'ki a ko 'mu 'hven-, -a ni la 'li Nyisua a 'kagbau bu, 'ki a 'yi 'li na kuklo le □moo -ni. Kee, ti -mu', Nyisua -nyi 'a mu, a ko 'kuo -hvin* a nyiblo gbagbu 'hven-, -ε mo halo 'nyi a nyiblo gbagbu, ti a 'mu, ε no- nyre 'u. ε no- nu□o, 'a ko 'kl, 'ki ba nu 'aan -kvan.»

Pielh wen 'ni, ε 'yi la -Yusu -yi

(Matie 26.57-58,69-75; Maki 14.53-54,66-72; Saan 18.12-18,25-27)

54 -Tε -Yusu -we win a pupub -mɔ, -ε -bi v kloɔɔ ni, 'v gbε 'lɪɪ -cɔhlɔnpinyu* a nyiblo gbagbu a 'kayu bu. Pielh -mɔ -bi, ε yi kɔε -Yusu ɔwien, 'kɪ 'lɪ -mɔhlɔɔle 'kwli, 'ε -hε 'lɪ 'waa ɔpi le.

55 'Kɪ 'v -patu', 'kɪ v 'tie 'v nagba, 'v ɔglaa 'lɪɪ le. Nyibli -mu', -v ɔglaa 'lɪ nagba a 'mu le, v nu- kɔ 'nyi Pielh ni 'lɪ bu.

56 'Kɪ v ni 'kɪ 'v bu, -ε -bi -kɔannunugba -bi 'yeɔe ni, 'ε -hrub ɔne 'yie le, ε wen: «Nyiblo -bu, ε mɔ -Yusu a -nagbopi* ɔniɔ -we.»

57 Kεε, -ε -bi Pielh -ga ni, ε wen: «Nugba o, 'n 'yɪɪ -yi mɔ.»

58 -Tε ε -hi, -ε -bi nyibeyu -bi 'ye Pielh ni. Kε- ε pi, 'ε yɪɪ -lee -ni: «-Mɔ -bu, 'kɪ -ni 'lɪ 'a nyibli a 'mu 'nyi.» -ε -bi ε wen: «Nyibeyu o, ε 'yi 'mɔ 'pa.»

59 -Haawɔ ni -do bu -hi, -ε -bi nyibehian -bi ni 'v. Kε- ε piɪ yi, 'kɪ 'lɪ win 'yaklɪ 'kwli: «ɔHan-tɪ ɔniɔ, nyiblo -bu, ε mɔ -Yusu a -nagbopi -bi ɔniɔ -we, -kɔti v ni 'hɔen a 'mu, v mɔ Galilekɔε ɔniɔ.»

60 -ε -bi kε- Pielh pi nyibehian a 'mu yi: «Nyibeyu o, -ti -bu, -hle, 'ni -yruɔ 'lɪɪ le.» Bu ni 'lɪ win a pupub 'kwli, -ε -bi hape da -nyre ni.

61 Hape bu da 'kɪ -nyre, -ε -bi Kɔkɔnyɔ -Yusu ɔhian -mɔ, 'ε -tua Pielh a 'yiye. Ti

ni -do a ti 'yri, -ε -bi -ti -mu', Kɔkɔnyɔ lee wenɔε, -ε mɔ: «'Tɪ- hape 'mu kε -nyre da, -di nu kε 'na -mɔ-gaawɪ ni ta, ɔmu le pu, ɔyi 'mu -yi,» -ε -bi -ti a 'mu, ε bi 'lɪɪ 'kwli.

62 -Tε ε bi 'lɪɪ 'kwli, -ε -bi ε 'hri 'lɪ -yaa 'kwli ni, 'ε -tua wuwe, 'kla-wliye'yɪya a -ti.

-Tε -Yusu a 'yieɔtunyv nu la 'a bibie, kɔ, v nu la 'a 'yri-hihia

(Matie 26.67-68; Maki 14.65)

63-64 Nyibli -mu', -v ɔtui -Yusu 'yie, v 'cεε ɔne ni, 'v mba ne 'a 'yii kle, 'ti-, 'v yɪɪ bi. V ni 'lɪ 'a bibie 'kwli, -ε -bi v yɪɪ le 'ni 'beti -ni, v wen: «Nyɪsua a winwlɔn-hanyɔ o, lee ne -a mu, nyiblo a 'dɪ -bi -hren -mu de 'lɪ?»

65 'Tɪ- v 'mu -yre mɔ mu, -ε -bi v -haɔa 'yri le diakɪ.

-Tε -Juukɔε a nyibli gbagbi puv la -Yusu -bati le*

(Matie 26.59-66; Maki 14.55-64; Saan 18.19-24)

66 -Tε -nyre -nye, -ε -bi -Juukɔε a naanyv, kɔ Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyu* gbagbi, kɔ tetetɔnyv 'hɔen-, nu- 'kukue le, 'kɪ 'v -Yusu a -bati a lepɔle a -ta'. -ε -bi v lee nyibli -mu', -v yi la ɔnu -hεε -ni ni, 'kɪ bu ya 'lɪ -Yusu 'waa -gbolugbo gbagbu yi.

67 -Tε v ya ɔnuɔv yi, -ε -bi v 'betiɔe ni, v wen: «ɔBɪ -mɔ mɔ Wanyɔ ɔmu, Nyɪsua pu la le, ε di la ya, 'kɪ 'v 'a dako a wɔwa a -ta'? 'Bu mɔ -mɔ, lee ne -a mu.» -ε -bi kε- ε pi ɔnu yi: «'Bu mɔ, 'ni pu le: Iin, 'mɔ ɔniɔ, a 'ni -puɔv lɪɪ ɔhaan-tɪ ni.

68 Ε μω, 'bu mω, 'nu 'beti 'a mu -we, a 'yu 'li□i 'li -we, ba -hithia 'mu kle.

69 Κεε, κβε κε 'ki mω bu, 'mω -bu, -ε mω -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'ki 'n di 'u 'Klikininyisua a diidekibia ki bu ni.»

70 -Ε -bi 'waa pepe, u wen: «□Bi -mω Nyisua a 'Yu □niω?» -Ε -bi ε □tu □nu □wωn, ε wen: «Ε mω □han-ti, 'mω □niω.»

71 -Ε -bi u wen: «-A 'nu -hua□a 'ki -hehinyibli □du de. -Aan □gbetu, -a 'win 'a wlon bu a win ni. (-Te ε pu le, -ε mω, ε mω Nyisua a 'Yu □niω, ε mω Nyisua a -ti a le-heele □niω. 'A -ti 'ki o, ε kω bu 'ku.)»

23

-Te u gba la 'li -Yusu Pilati -mω, -ε mω Romakβε a -gubnoma

(Matie 27.1-2,11-14; Maki 15.1-5; Saan 18.28-38)

1 Bu -yre 'ki, -ε -bi u 'du ye', 'u gba 'li□i Romakβε a -gubnoma -mω. 'A 'nyre mω Pilati. (Romakβε, nu- kω -Juukβε* win ki. -Juukβε 'yu 'li□i 'li -we, bu 'la nyiblo 'bu mω, Romakβε 'bu 'yu -wen. Ε nω- kω -ti, -Juukβε 'u gba 'li -Yusu Pilati -mω,)

2 'u -tua 'a -ti a yeεε, u wen: «-A 'nee nyiblo -bu 'yie ki bu. Ε nω- -wen -a mu yi, 'ki 'ne- -aan 'blugba 'kwli, 'ε yi nyibli -lee -ni, -ε mω, u 'nu 'pee 'li 'blwli -mu', Romakβε a 'kūn gbagbu pu le, -ba 'pee -ni. 'Ya 'u 'lu de, ε wen, ε nω- mω Wanyω -mu', Nyisua pu la le, ε di la -a mu

yu ya, ε □hen 'nyre, -ε mω, ε mω bodiω -bi □niω -we.»

3 -Ε -bi Pilati yu□i 'nu 'beti -ni, ε wen: «□Bi -mω mω -Juukβε a bodiω?» -Ε -bi κε- -Yusu -pu: «lin, 'mω □niω.»

4 -Ε -bi Pilati -tua 'li Nyisua a -cohlunpinyu* gbagbi kω nyibli -huohui -mu' 'hven-, 'waa -mohleeε, ε wen: «Nyiblo -bu, de -huan bu di nu, 'nu 'ye□ε li□i.»

5 Κεε, u 'yu Pilati ki -wen, 'u -tua 'li win a 'yaale, u wen: «Nyiblo -bu, 'a tōwin □gbugblo 'blugba a pepe ni, κβε 'li Galileblugba 'kwli bu, -bu nyre 'ne- Jrusredio 'kwli.»

-Te u gba 'li -Yusu 'kūn Helodi -mω

6 -Te Pilati 'win 'waa win a 'mu, -ε -bi ε yi 'nu 'beti -ni, ε wen: «□Bi nyiblo -bu, ε mω Galilekβεyu □niω?»

7 -Ε -bi u wen: «lin.» 'A -ti 'ki o, 'kūn -bu, -ε mω Helodi, nω- kω Galileblugba win ki. -Te Pilati 'win 'ki, -ε mω 'ki -Yusu -hōn 'li Galileblugba a 'mu 'kwli, -ε -bi ε lee ne 'a nyibli ni, 'ki bu gba 'li□i Helodi -mω. Ti a 'mu 'yri, 'ki 'kūn Helodi a 'mu, ε ni 'li Jrusredio 'kwli.

8 -Te Helodi 'ye -Yusu, -ε -bi ε kω plo a bleεε, -ε nu□o, ε yi 'win 'a 'nyre le, see la, 'ε □mυε la 'a 'yiye le, -ε di□e nu, ε 'mu □wlilekεε-tebli, -Yusu di nu 'ye.

9 -Yusu bu ni 'u□u ye', -ε -bi ε -tua 'a -tebli -huohui a le'betile, κεε, -Yusu 'yu□i 'a □dedede kle -hithia -ni.

10 'Ki Nyisua a -cohlunpinyu* gbagbi kω tetetōnyu 'hven-,

υ νι 'υ. Υ νυ- γι -Yusu -τι -γέε
-νι, 'κι 'λι win 'yakli 'kwli,

11 Helodι kο 'a nyibli
'hven-, 'υ 'cεε -Yusu, kο, 'υ
γι 'a -τι ε -hεε -νι, 'υ pu□υ
bodιowlawlv, 'υ gba 'li□ι
Pilati yi de.

12 Helodι kο Pilati 'hven-, υ
nyinyre la ε, κεε, -nyrōwο a
'mu 'kwli, υ -he ninatumupu.

*-Yusu a -bati a 'lu-yreele',
Pilati wen 'ni, ε kο bu 'ku
(Matie 27.15-26; Maki
15.6-15; Saan 18.39-19.16)*

13 -Te δε a 'mu, ε -hi,
-ε -bi Pilati da Nyisua a
-cohlunpinyu* gbagbi, kο
-Juukue* a naanyu kο nyibli
-bi 'hven-.

14 Ke- ε pi □nu yi: «A wen
'ni, nyiblo -bu, ε nο- -wen
'a mu yi, 'ki 'ne- 'blugba -bu
'kwli. Ε nο- kο -τι, 'a ya 'mo□o
yi. Ba pu 'mu nua yi bu -tεε:
'Na □gbetu, 'n 'beti□e ni, ki
mο 'a mu ye'. Yinyre-tebli a
pepe -bu, a 'ma□a 'lu bu, ε 'yi
'a nunu-tebli 'pa-.

15 Mο, Helodι 'ye□e ni -we,
-ε mο, -tebli a 'mu, ε 'yi 'a
nunu-tebli 'pa-. Ε nο- kο
-τι, 'ε -mia □ne kle. 'A -τι
o, nyiblo -bu, ε 'yi yunyrede
□du -nu, -bu bleε 'kukuu yi.

16 'A -τι, 'na 'seyo bu nu
lokο, bu bi□e, 'ti- 'mu□υ bu
te.» [

17 'Bi -Juukue a le'mimle
-mu', -ε mο Paki, 'bu nyre
'υ, Pilati kο bu -ha nyiblo ni
-do □ji', 'ki 'υ -Juukue a plo a
bleeε a -ta'.]

18 Keε, 'waa pepe a 'mu, υ
-tua Pilati a 'yile□mumale, υ
wen: «Nu□o, nyiblo -bu bu
'ku, -bu -ha Balabasi □ji'!»

19 'Ti-, Balabasi a 'mu, ε kο
nyibli -bi 'hven-, υ nu- -wen
la Romakue a naanyu yi, 'ki
'li Jrusredιo 'kwli, 'ti- 'ki 'li
yi-wunwone a 'mu 'kwli, υ
'laa la 'li nyiblo. Ε nο- kο -τι,
'υ pu la □nu -ji'.

20 Pilati -hue□ε ni, bu te
-Yusu bu. Ε nο- kο -τι, 'ε
-tua 'li nyibli a 'mu, 'waa
-mohleeε de.

21 Keε, -te υ 'win 'a win, -ε
-bi 'waa pepe a 'mu, υ -tua
Pilati a 'yile□mumale, υ wen:
«Koo 'υ□υ tugbe 'yie, ε 'mu
'ku! Koo 'υ□υ tugbe 'yie, ε
'mu 'ku!»

22 -ε -bi ke- Pilati pi □nu yi
de, 'wi ni ta a δε: «De -huan
a 'di -bi ε -nu 'li? 'N 'yi 'li□ι
δε -huan □du 'li 'yee -ni, -bu
bleε 'kukuu yi. 'A -τι o, 'n di
lee 'na 'seyo, bu bii □ne lokο.
'Bu -we 'a bibie -mο, -ε -bi 'n
te□ε bu.»

23 Keε, υ 'tie □mumue□ε 'yi
ε, υ wen: «Koo 'υ□υ tugbe
'yie, ε 'mu 'ku!» 'Waa win ni
'υ Pilati a win 'lu yi diaki.

24 Bu 'ye ni wen -ti a 'mu,
Pilati hle ki, ε nο- mο Pilati
bu -yra□a, 'ki bu wen δε
-mu', 'waa □wli -hue ki,

25 'ε te nyiblo -mu', -Juukue
-hue bu, -ε mο Balabasi, υ
pu la □ji', 'ki 'υ 'blugba a
□gbugblolε a -ta', ε kο, -te
ε -nu, 'ε 'la la nyiblo a -ti.
-Yusu -mο -bi, ε nο- ε -nyi
'a 'seyo, 'ki bu gba□a, bu
'la□a, □wi yi, -te -Juukue ni
'a -huhua.

*-Te υ koo la 'υ -Yusu tugbe
'yie*

*(Matie 27.32-44; Maki
15.21-32; Saan 19.17-27)*

26 -Te de a 'mu, -e -hi, -e -bi Pilati a 'seyo gbe -Yusu ni, 'u □tibe □ne 'dɔ, u 'mu□u 'la. Bu yi 'ki ni mi, -e -bi u ko nyibehian -bi 'hven-, u □hnee ni. Nyibehian a 'mu, 'a 'nyre mo Simo. 'Ki e koo 'li Silenidɔ 'kwli. No- 'hven -titi. Simo a 'mu, e no- 'seyo -klo, 'u hle□e -Yusu a tugbe, 'ti- 'u lee □ne, bu kve □nu □wien.

27 Nyibli -huohu, nu- yi -Yusu □wien kve. Nughu -huohu, nu- 'wle□e ke' bu, 'u yi 'u 'a -ta' -wee -ni.

28 Bu yi 'ki□u -mo ni -wee -ni, -e -bi -Yusu □hian -mo, 'e -twa 'waa leele, e wen: «'A mu Jrusre a nughu, a 'ni 'wee 'li, 'ki 'u 'na -ta', kee, ba we, 'ki 'u 'aan dɔnu, ko 'ki 'u 'aan 'yonu a -ta',

29 -e nu□o, □hven'yeti di 'u 'ni nyre. Ti a mu 'yri, ke- u di pu: Plo a bleele 'ki 'u nughu -mu' -mo, -u 'yi 'yukode, e ko 'waa de -mu', -u 'yi -hvan 'yu ni kve, ko -u -bi -mu', -u 'yi -hvan 'yu ni 'nye.

30 Ti a 'mu 'yri, -e -bi ke- -tonyibli di pu, dugbu bu bi 'u □nu 'lu, u 'mu le 'kuku -ni.

31 'Mo -bu, -e ko 'klo □sii 'u yi, -e 'wi- tugbe yrayru yi, u ni le, u □tui □hven, 'ti- 'a mu -bu, -u ko 'klo 'yi 'u yi 'sii -ni, -u 'wi- ti jeji yi, -bi' 'aan de di -hvan 'mu □ti 'li?»

32 'Seyo a 'mu, u gbe 'crekonyibli ni 'hven, u 'mu □nu 'la, u ko -Yusu 'hven-.

33 'Ki u nyre 'ki 'u -tuo -mu' ki, -e ko 'nyre -mo 'Lukla. -Te u nyre 'u, -e -bi 'seyo koo 'u -Yusu tugbe 'yie. 'Ki 'u -tuo ni -do a 'mu ki, 'ki u koo 'u

'crekonyibli ni 'hven a 'mu 'waa -ne ti 'yie, nyiblo ni -do, 'ki 'li -Yusu a diidekɔbia ki, -do -bi, 'ki 'li 'a kamlakɔbia ki.

34 -Yusu 'mu 'u tugbe 'yie ni, -e -bi ke- e pu: «Na 'Ba o, de 'kuku -bu, u ni, -hru 'a -ti -mo, -kotu -tebli -bu, u ni, u 'yi□u -yi.» 'Seyo -mo -bi, u pu 'wla, -Yusu a 'hulepu-tebli a -ti, u 'mu□u yi, -te u di 'a □gigla nu.

35 Hiaponyibli -bi, -u ni 'u -tuo a 'mu ki, 'ki u pu 'u 'yie bu, 'u yi -tebli a pepe a 'mu, -e mi 'lu -mo 'ye. -E -bi -Juukve* a 'blu a nyibli 'cee □ne ni, u wen: «E wa nyibli -bi. 'A -ti 'ki o, 'bu mo Wanyo -mu', Nyisba pu la le, e di la -a mu yi ya, bu wa 'a dɔnu!»

36 'Seyo -mo bi, u -he□e 'yri le -we, 'u 'yia 'u□u 'hvi bu, 'u yi□u 'linɔ -nyi.

37 -E -bi ke- u pu□u yi: «'Bu mo, □ni mo -Juukve a bodɔ, -e -bi wa -dɔnu!»

38 'Ki 'u 'a tugbe a 'mu 'yie, u 'cru 'u 'plankɔbia ki, -e mo: «Nyiblo -bu, e no- mo -Juukve a bodɔ.»

39 'Ki 'li 'crekonyibli ni 'hven -mu', u koo 'u 'waa ti 'yie le, nyiblo ni -do ni 'li, 'e -he -Yusu 'yri le, e wen: «□Yi le -pu, -e mo, -mo mo Wanyo -mu', Nyisba pu la le, e di la -a mu yi ya. Wa 'ki -dɔnu, □mu -a mu wa -we mo.»

40 Kee, 'a 'bihian -bi -mu', -e ni 'u, e no- -twa 'a 'bi a 'mu, 'a -mo'puple, e wen: «-Mo -bu, □yi Nyisba a huannu -ko mo. □Hven ni -do -bu, -yi 'ye, e no- nyibehian -bu, e yi

'ye -wε.

41 -A mu -mɔ -bi, -aan □hɪven -bu, -a yi 'ye, ε kɔ 'v ni, -ε nu□o, yɪnyre-tebli -mu', -a nu, ε nu- kɔ -bati klo -a mu. Kεε, ε nɔ- mɔ -bi, ε 'yi dε -huan □dɔ -nu.»

42 -Tε ε -wε 'kɪ -tɪ a 'mu, 'a hɪhla -mɔ, -ε -bi kε- ε pɪ -Yusu yi, ε wen: «-Yusu o, 'na -tɪ 'nɪ 'hruo 'lɪ -mu -mɔ, ti -mu' -kɔ 'yri -di di de, 'kɪ 'lɪ -na 'kɪ a kɪnɪnɪ 'kwli, □mu -tonyibli win kɪ -kɔɔ -nɪ pεpε.»

43 -ε -bi kε- -Yusu pɪ 'kɪ□ɪ yi, ε wen: «'N yi -mu 'nɪ -lee -nɪ, -ε mɔ, kɪkε -bu, -kɔ 'mu 'hɪven-, 'kɪ -a di kε 'lɪ 'na 'Baɪ Nyɪsɔa a □haan'dɪɔ* 'kwli nɪ.»

-Tε -Yusu nu la 'kɔkɔv
(Matie 27.45-56; Maki 15.33-41; Saan 19.28-30)

44-45 Muu 'v 'yru bu nyra bu a ti 'yie, -ε -bi halɔ ka -tɔtɔ a pεpε kɪ. Halɔ a 'mu, ε nɪ 'v -nɪnɪ, 'ε ye 'yru-hiile a ti kɪ. Ti nɪ -do a 'mu 'yri, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔa a 'kagbau -mu' bu, -ε nɪ 'lɪ Jrusredɪɔ 'kwli, danɔ gbagbu -mu', -ε 'bε 'kayu a 'mu □tɪɔ, 'ε -ki wɔn pεpε.

46 -ε -bi -Yusu 'gbo nɪ, ε wen: «'Na 'Baɪ, -mɔ 'n pɔ 'lɪ 'na -hihiu -jɪ'.» -Tε ε -yre 'kɪ, -ε -bi ε mla -hɔnhɔn.

47 Romakɔε a 'seyo a nyiblo gbagbu -mu', -ε nɪ 'v, -tε ε 'ye -tebli a pεpε a 'mu, -ε mu 'lu -mɔ, -ε -bi ε -tɔa Nyɪsɔa a 'nyrelepɔpɔv, 'tɪ -ε pɪ win, ε wen: «ε mɔ □han-tɪ □nɪɔ, nyiblo -bu, ε 'yi dε -huan □dɔ -nu.»

48 Nyibli a pεpε -mu', -v di -ta 'ye mɔ, v 'ye -tebli a 'mu

nɪ, -ε mu 'lu -mɔ. 'Waa pɔɔ yi 'lɪ bu nɪ 'nεε -nɪ, 'v -mε kle.

49 -Yusu a nɪnatumupɔ a pεpε -mu', kɔ nɔgbɪ -bi, -v yi la□a □wien lε kɔε, -v -hɔn 'lɪ Galileblɔgba 'kwli, v hlɔɔ 'v -tε a 'mu -mɔ lε dε gbe, 'v 'ye -tebli a pεpε a 'mu, -ε mu 'lu -mɔ.

-Tε v pɔ la 'lɪ -Yusu 'dabio 'kwli

(Matie 27.57-61; Maki 15.42-47; Saan 19.38-42)

50-51 ε kɔ la nyɪbɛhɪan □dɔ, 'ε kɔ la 'lɪ -Juukɔε a 'dɪɔ -bi 'kwli. 'A 'nyre mɔ Sosefɔ. 'A 'dɪɔ a 'mu, 'a 'nyre mɔ Alimate. Nyɪbɛhɪan a 'mu, 'a □wɔv nɔ yi dɪakɪ, kɔ, 'a 'kɔ 'sɪi 'v yi. Ti -mu', -ε kɔ 'yri Nyɪsɔa di 'v nyibli win kɪ -kɔɔ -nɪ, ε nɔ- ε yi -ple. ε mɔ -Juukɔε* a -gbolugbo gbagbu a nyiblo -bi □nɪɔ. Kεε, -tebli -mu', 'a 'bio -hla, kɔ, v nu -Yusu 'yi □hlɔn lε, ε 'yɪ□ɪ kɪ -wɛn.

52 Sosefɔ a 'mu, ε nɔ- mu 'lɪ Pilatɪ -mɔ, 'ε lee □nε, 'kɪ bu wen, bu -ha 'v -Yusu a -plahɪ tugbε 'yie, ε 'mu 'v□v 'v -ha, Pilatɪ a 'mu, 'ε -wɛn.

53 Sosefɔ a 'mu, ε nɔ- mu, 'ε -ha 'v -Yusu a -plahɪ tugbε 'yie, 'ε 'hɪnhɔvan□a -jɪsε lε, 'tɪ -v gba 'lɪ□ɪ -tɪtε -mu', v di 'v□v □tuu -nɪ. 'Kɪ 'v -tε a 'mu, 'hɪɔ gbagbu nɪ 'v, 'ε hlɔ yra, 'ε 'wɪ- dɔgba yi. Ti □dɔ a ti 'yri la, 'kɪ 'lɪ 'hɪɔ gbagbu a 'mu 'kwli, 'kɪ v 'bluu la 'lɪ 'dabio, (-ε 'wɪ- -wlukayu yi). 'Dabio a 'mu 'kwli, v 'yɪ -huan 'lɪ 'kɔkɔku nɪ pɪ. ε nɔ- kɔ 'kwli, v □tu 'lɪ -Yusu a -plahɪ.

54 Ε μο la 'wee a -nyrōwɪ nɪ ɸhun a 'yru-hiile a ti 'yri ɸnɪɔ, -Juukβε a -wuwle-nyrōwɔ*, -ε μο 'sεεdɪ, 'ε mi la 'b nyre μο, 'yru bu pa a ti 'yri.

55 Nɸgbɪ -mɸ', -v yɪ la -Yusu ɸwien le kβε, -v -hɔn la 'lɪ Galileblɸgba 'kwli, v nɸ-kɔ Sosefv 'hɸen-, -v mu 'lɪ 'dabio yɪ, nɸgbɪ a 'mɸ, 'b ta 'lɪ 'dabio a 'mɸ 'kwli le, 'b 'yeɸe, -te -mɸ', v nu 'lɪ -Yusu a 'dabio a 'kwlibɸpɸpɸ.

56 -Te v -gbεε -teblɪ a pepe a 'mɸ, -ε -bɪ v -mε kle, 'b 'ya 'dɪɔ, 'b -wε hɪnhɪɪnɸpɸ-teblɪ -mɔ, kɔ -dawinninyra 'hɸen-, v 'mɸɸv -Yusu a 'hɸɪ le plɸ. -Te -wuwle-nyrōwɔ nyre 'b, -ε -bɪ v -wle nɪ, ɸwɪ yɪ, -te Nyɪsɸa a tete ni 'a hɪhla.

24

-Te Nyɪsɸa a lelenyv lee la nɸgbɪ -mɸ', -ε μο, -Yusu 'hri 'klɔ

(Matie 28.1-10; Makɪ 16.1-8; Saan 20.1-10)

1 -Te -wuwle-nyrōwɔ* -hi, 'sɔɔndɪ a -nyragbli, -ε -bɪ nɸgbɪ a 'mɸ, v 'du ye', -dawinninyra -mɸ', v -wε la -mɔ, 'b gba 'lɪɸɪ -Yusu a 'dabio yɪ.

2 -Te v nyre 'lɪ, -ε -bɪ v 'yeɸe nɪ, -ε μο, kɸanɪhɪɔ -mɸ', nyibli nu la, 'b ka la 'dabio yɪ, v blikeɸe le, 'b -ha 'bɸv 'b.

3 Ε nɔ- μο bu pa 'lɪ 'dabio a 'mɸ 'kwli, kεε, v 'yɪ 'lɪ Kɸkɔnyɔ -Yusu a -plahɪ bu -yεε -nɪ.

4 'Waa ɸwɪ kεε le, -te v 'yɪ 'lɪɸɪ 'dabio 'kwli bu -yεε -nɪ. 'A -tɪ, dε bu di 'lu -mɔ le -hie,

v 'yɪɸɪ -yi. 'Kɪ v nɪ 'kɪ 'b bu, -ε -bɪ nyɪβεpɸ nɪ 'hɸen ɸdɸ, nɸ- 'hri 'b ɸnɸ 'hɸɪ. Nyɪβεpɸ nɪ 'hɸen a 'mɸ, v pɸ wlawɪ pɸɔpɸ, 'ε yɪ wɪn. Nyɪsɸa a lelenyv ɸnɪɔ.

5 -Te v 'ye nyibli nɪ 'hɸen a 'mɸ, -ε -bɪ huannɸ bi 'lɪ ɸnɸ 'kwli, 'b pɸ 'li -wlu le. -ε -bɪ ke- nyibli nɪ 'hɸen a 'mɸ, v pɪ ɸnɸ yɪ: «A 'nɪ 'mɔɔ 'nεɸε 'kɸkɔnyibli 'nyɪ le. Ε nɪ 'klɔ.

6 Ε 'yɪ 'nε- -nɪ. Nyɪsɸa -ha 'lɪɸɪ 'kɸkɔnyibli 'nyɪ nɪ, 'ε -haɸa 'klɔ. -Te ε 'tɪε nɪ la 'lɪ Galileblɸgba 'kwli, -tɪ -bɸ, ε lee la 'a mɸ, bu bi 'lɪ 'a mɸ 'kwli.

7 Kε- ε pɪ la 'a mɸ yɪ: U kɔ bu pɸ -tonyibli a pepe a Nyɪblo 'crekɔnyibli -jɪ', v 'mɸ 'bɸv tugβε 'yie -kɔɔ -nɪ, ε 'mɸ 'kɸ. 'Tɪ- 'bɸ 'kɸ, -nyrōwɪ nɪ 'hɸen, ta a -nyrōwɔ, ε kɔ bu -hɔn 'lɪ 'kɸkɔnyibli 'nyɪ, bu 'hri 'klɔ.»

8 -Te v 'wɪn 'kɪ -tɪ a 'mɸ, -ε -bɪ -tɪ -mɸ', -Yusu lee la ɸnɸ, ε bi 'lɪ ɸnɸ 'kwli.

9 -Te ε bi 'lɪ ɸnɸ 'kwli, -ε -bɪ v ɸhɪan -mɔ, 'b mu 'lɪ -Yusu a -nagbopɸ* nɪ -pu ɸtu 'b -do -mɸ' -mɔ, ε kɔ nyibli a pepe -bɪ -mɸ', -v nε la -Yusu -mɔ -wε, -teblɪ a pepe a 'mɸ, -ε mu 'lu -mɔ, 'b naɸa -mɔ le.

10 Nɸgbɪ a 'mɸ, -v nε -teblɪ a 'mɸ -mɔ le, 'waa 'nyre μο Madala a Mari, kɔ Sanɪ, kɔ Mari -bɪ, -ε μο Saktɪ a 'dii. Nɸgbɪ -bɪ -mɸ', -v kɔ ɸnɸ 'hɸen, -v mu 'lɪ 'dabio yɪ, -teblɪ nɪ -do a 'mɸ, ε nɔ- v na -mɔ le -wε, 'kɪ 'b -Yusu a -mɔnanyɸ* ye'.

11 Kεε, -Yusu a -mɔnanyɸ a 'mɸ, 'kɪ 'lɪ 'waa 'lule-hihie

'kwli, v yu'nti 'ni 'ye, -ε mo, -ti a 'mu, nu'gbi a 'mu, v na -mo le, ε 'yi 'luko-moko -ko, v 'ni -pu'v liti haan-ti.

12 E no- mo Pielu bu 'du ye', bu gba 'li 'dabio cigbe yi. -Te ε nyre 'v, -ε -bi ε titi 'v ni, 'ε ta 'liti 'kwli le, 'ε 'yi 'li dedede 'li 'ye, 'bu 'yi -jisei ni -do -mu', v 'hinhan la'ale 'pa-. -ε -bi ε hian -mo, 'ε mu 'li 'kayu bu. 'A 'mumu, 'a wlu kee le diaki, 'ki 'v -tebli a 'mu, -ε mu 'lu -mo a -ta'.

-Te -Yusu 'hru la 'a -nagbopu ni 'hven, -v mi la 'li Emausidwo 'kwli yi (Maki 16.12-13)*

13 -Nyrwo ni -do a 'mu 'kwli, -Yusu a -nagbopu* ni 'hven -bi, nu- hon 'li Jrsredwo 'kwli, 'v mi 'li Emausidwo 'kwli. -Hon 'li Jrsredwo 'kwli, -bu mu 'li Emausi, ε -we 'li -kilowu ni -pu titi 'v -do ni.

14 -Te v ni 'hru wlon, -tebli a pepe -mu', -ε mu 'lu -mo, ε no- ko -ti v ne -mo le.

15 Bu ni 'li -ti a 'mu, 'a lepupule 'kwli, -ε -bi -Yusu 'hru 'v nu 'hu, ε ko nu 'hven, 'v -mu.

16 Kee, ε 'wi- -te de 'ye ni kaa nyibli a 'yii ki. E no- ko -ti, 'v 'ye ni yru'o.

17 -ε -bi -Yusu 'beti nu ni, ε wen: «-Ti a 'di -bi a pipi' le 'li?» -Te ε 'beti -ti a 'mu, -ε -bi 'a -nagbopu ni 'hven a 'mu, v nyra bu, -ε nu'o, 'waa wli 'mve bu.

18 Ti ni -do a ti 'yri, nyiblo -mu', -ε mo Klopasi, ε titi'o won, ε wen: «'Npu'v haan-ti, 'ki 'li Jrsre

a nyibli a pepe 'nyi, -mo ni -do, -mo 'yi de -bu, -ε mu 'lu -mo a -ti 'win.»

19 -ε -bi ε wen: «-Ti a 'di -bi 'li?» -ε -bi -nagbopi a 'mu, ε wen: «-Ti -mu', -ε mu 'lu -mo, 'ki 'v Nasaletu a -Yusu -mo. E mo Nyisua winwlon-hanyo* niwo. 'Ki 'v Nyisua ko -tonyibli 'hven-gbati, 'a wilekeεε-tebli, ε ni la, ε ko 'a towon 'hven-, v tve la'ale -a mu ni, -ε mo, ε ni la 'kli ki diaki.

20 Kee, Nyisua a -cohlonpinyu* gbagbi, v ko -aan naanyu gbagbi 'hven-, v nu- pu'v Romakve a 'kumpu -ji', 'v pu'v ne -bati le. 'E mo han-ti, -te v pu'v ne -bati le, 'v ko'v tugbe 'yie, 'ε 'ku.

21 -A mu -mo -bi, -a kuo ne wlu yi, -ε mo, ε no- mo -aan -ne Wanyo -mu', Nyisua ya la, -ε di Yisraekve gble, 'ki 'li Romakve -ji'. -Te -tebli a pepe a 'mu, ε mu 'lu -mo, 'a -nyrowu ni ta a -nyrowo -bu.

22 E mo han-ti, nu'gbi -bi 'ki 'ne- -a mu 'nyi, -ti -bu, v -hla, ε kee ne -aan wli le. -Nyragbli, nu'gbi a 'mu, nu- tuo 'li 'dabio yi,

23 kee, -te v -mu, v 'yi 'li -Yusu a -plahu bu -yee -ni, 'v di -a mu lee mo, -ε mo, Nyisua a lelenyu 'hru nu yi, 'v lee nu, -ε mo, -Yusu -hon 'li 'kukonyibli 'nyi ni, 'ε 'hru 'klo.

24 E ko nyibli -bi, 'ki 'ne- -a mu 'nyi, -te v win -ti a 'mu, ε no- mo bu mu 'li 'dabio a 'mu yi. 'E mo han-ti, -te nu'gbi a 'mu, v nu 'a hihla, ke- ε nu naale, kee, v 'yi 'li -Yusu a

'mbu bu -yee -ni.»

25 Ke- -Yusu pu [nu yi, e wen: «'Huu-, a 'yi 'lule-hihie -ko. -Ti a pepe -mu', Nyisua a winwlon-hanyo hla la, ti -hi la ti 'yri, 'aan [wli 'ni -klo [o li [i 'wowl, ko, 'a 'yi [i [wlu yi -kuo -ni.

26 Winwlon-hanyo a 'mu, u hla la [a ni, -e mo, Wanyo a 'mu, Nyisua pu la le, e di la ya, e blee yi bu 'ye [huen, 'ti- Nyisua 'mu [u -ti a 'yi 'bubua -nyi.»

27 -Tebli a pepe -mu', u 'cru la, 'ki 'u [u ki, 'ki 'li Nyisua crien 'kwli, e -hihia [nu kle, 'kue 'li Moise a 'crien 'kwli bu, -bu ye Nyisua a winwlon-hanyo -bi a 'cruu ki.

28 -Te u mi 'li Emausidwo 'kwli nyre mo, -e -bi -Yusu -hwe [e ni, bu gba 'a 'hru 'lu -mo.

29 Kee, u nyee [ne le, u wen: «Pee mo -a mu 'hvi, 'to yi 'ni -won,» e ko [nu 'huen-, 'u 'ya 'diwo, 'e pa 'li [nu -mo.

30 -Te u -pa, -e -bi u ni ble, didide a -ti. Bu ni 'u dedi-tuo ki, -e -bi e 'du 'floo ye', 'e -nyi Nyisua 'wio, 'ti- 'e 'be [e [tiwo le, 'e -nyi [nu [u.

31 -Te e -nyi 'ki [nu [u, -e -bi u -twa 'a yuyruo. Kee, ti a 'mu 'yri, -e -bi e 'waan [nu 'yi ki.

32 Ke- u pipi yre, u wen: «E mo [han-ti [niwo, -te e -hihie wen -a mu Nyisua crien kle, dodo ni wen 'li -aan [wli ki diaki.»

33 -E -bi ti ni -do a ti 'yri, u 'du ye', 'u bi 'hru wlon de, 'u mu 'li Jrusredwo 'kwli. 'Ki u yee 'u -Yusu a -nagbopu

ni -pu [tu 'u -do -mu' bu, u ko 'waa 'bio 'huen-. Nyibli a 'mu, u 'kukue le, 'ki 'li 'kayu ni -do bu,

34 'u lee nyibli ni 'huen -mu', -u -di, u wen: «E mo [han-ti [niwo, -aan Kukonyo -hon 'li 'kukonyibli 'nyi ni, 'e 'hru Simo Pielu yi.»

35 U ni 'huen a 'mu, de -mu', -e mu 'lu -mo, 'ki 'li 'hru wlon, u 'ye, e no- u na -mo le, e ko -te u nu 'a yuyruo, ti -mu' -ko 'yri e yi 'u 'floo [tiwo le 'bee -ni.

-Te -Yusu nyre la 'u 'a -nagbopu* 'hvi, -u 'kukue la le, 'ki 'li Jrusredwo 'kwli

(Matie 28.16-20; Maki 16.14-18; Saan 20.19-23; Nunu-tebli 1.6-8)

36 Bu ni 'li -ti a 'mu a hihla 'kwli, -e -bi 'ki -Yusu 'hru 'li [nu 'nyi, 'e pu 'waa 'wio bu, e wen: «Nyisua bu ni 'u 'a mu -mo!»

37 -Te u 'ye [e, -e -bi huannu bi 'li [nu 'kwli. U nu- -mo -bi, u daa [ne, 'ku [hru 'li [nu 'nyi.

38 -E -bi e wen: «De a 'di -bi -ko huannu a yi 'ki pie 'li? De- ko -ti 'a 'ye ni pu [u [haan-ti, -e mo, 'mo [niwo 'li?

39 Ba 'ye 'na dabu a 'kwli ko 'na bu. 'Mo -Yusu [niwo. Ba 'ye 'mu, 'n ko 'hvi, 'n 'yi 'ku 'pa-. 'Ku 'yi 'hvi -ko, 'e 'yi 'kla -ko. 'Bi 'aan 'mumu a 'mu, a yi [i 'ni 'ye, -e mo, 'n ko 'hvi.»

40 -Te e -we -ti a 'mu a hihla -mo, -e -bi e towo [nu 'a dabu ko 'a bu 'huen- yi, (u 'mu nmanmi a 'hwe 'ye, 'seyo -nu, 'u koo 'u [u tugbe 'yie.)

41 Dɔɔɔ yɪ wɛn ɔnu nɪ ni, 'waa ɔwli 'ɛ yɪ lɛ -kɛɛ -nɪ. ɛ nɔ- nuɔ, 'v 'tɛ 'yɛɛ ɔwlv yɪ nɪ -kue -nɪ, -ɛ mɔ, ɛ 'hri 'kɔ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ 'ɛ lee ɔnu: «'Bv mɔ, 'ba kɔ 'nɛ- dididɛ ɔɔv, ba -nyi 'mɔɔ, 'mɔv di!»

42 'v -ha 'lɪ 'tɔpɔ-hrin.yɛ a 'kɔtɔ, 'v -nyi ɔnɛɛ,

43 'ɛ kɔɔɔ bv, 'ɛ diɛ, 'kɪ 'v ɔnu ye'.

44 -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ ɔnu yɪ, ɛ wɛn: «-Tɛ 'n 'tɛ nɪ la 'nɛ- 'a mɔ 'nyɪ, -tɪ -bv, 'n lee la 'a mɔ, bv bi 'lɪ 'a mɔ 'kwli. Kɛ- 'n pɔ la 'a mɔ yɪ: -Tɛblɪ a pɛpɛ -mɔ', v na la -mɔ lɛ, 'kɪ 'v 'mɔ kɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsvacrɪɛn 'kwli, ɛ kɔ bv nue -nɪ. ɛ mɔ ɔhan-tɪ ɔnɔ, ɛ nue nɪ. -Tɛblɪ a 'mɔ, 'kɪ 'a dɛ -bɪ nɪ 'lɪ Moise a tetecrɪɛn 'kwli, 'a dɛ -bɪ 'ɛ nɪ 'lɪ winwɔn-hanyɔ* -bɪ a 'crɪɪn 'kwli, 'a dɛ -bɪ 'ɛ nɪ 'lɪ -wɪablecrɪɛn* 'kwli.»

45 ɛ nuɔ nɪ, 'v yru Nyɪsva a -tɪ a 'mɔ lɛ, -ɛ nɪ 'lɪ Nyɪsvacrɪɛn 'kwli.

46 -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «Kɛ- Nyɪsva a win pɪ: Wanyɔ -mɔ', Nyɪsva pɔ la lɛ, ɛ di la 'a dako yɪ ya, ɛ kɔ bv 'ye ɔhɪvɛn, kɔ, ɛ kɔ bv 'kɔ. 'Bv 'kɔ, -nyrɔwɪ nɪ ta a -nyrɔwɔ, ɛ kɔ bv -hɔn 'lɪ 'kukonyibli 'nyɪ, bv 'hri 'kɔ.

47 Wanyɔ a 'mɔ, ɛ nɔ- kɔ 'nyrɛ 'kwli, a di 'lɪ Nyɪsva a -tɪ -mɔ lɛ -naa -nɪ. Nyɪsva a -tɪ a 'mɔ, a di nyibli -lee -nɪ, ɛ nɔ- -bv: Bv hie 'v 'waa dɛ 'kuku bv, bv -nyi 'waa 'kɔ a pɛpɛ Nyɪsva, -ɛ diɛ nu, ɛ 'mɔ 'waa dɛ 'kuku 'wɔwla -nɪ. 'Bv mɔ, 'ba yɪ Nyɪsva a -tɪ a 'mɔ -mɔ lɛ nɪ nɛ, 'kɪ ba kɔɛ 'nɛ- Jrusrɛdɔ 'kwli bv,

kɔ, ba na -tɪ a 'mɔ -mɔ lɛ, 'kɪ 'v dako a pɛpɛ yɪ, -v nɪ 'nɛ- 'kɔ kɪ.

48 'Bɪ -tɛblɪ a pɛpɛ -mɔ', -ɛ muu la 'lu -mɔ, a 'yɛɛ nɪ. 'A -tɪ, ba mu, ba na 'na -tɪ -mɔ lɛ, 'kɪ 'v nyibli a pɛpɛ yɪ.

49 'Na 'Baɪ Nyɪsva pɔ la 'lɪ nɪ, -ɛ mɔ, ɛ di -nyi la 'a mɔ 'a -Hihiu. 'Na ɔgbɛv, 'mɔ di 'a mɔ -Hihiu* a 'mɔ yɪ ya. 'A -tɪ, 'kɪ ba nɪ 'nɛ- 'dɔ -bv 'kwli bv, -Hihiu a 'mɔ, ɛ 'mɔ 'lɪ yɔ' -hɔn, ɛ 'mɔ 'v 'a mɔ ke' bi, ɛ 'mɔ 'a mɔ 'kɪ -nyi.»

-Tɛ -Yusu mu la 'lɪ yakɔ 'kwli

(Makɪ 16.19-20; Nunu-tɛblɪ 1.9-11)

50 -Tɛ dɛ a 'mɔ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ -Yusu gba 'a -nagbɔpɔ* nɪ, 'v ɔtɪ Jrusrɛdɔ 'kwli, 'v mu 'lɪ 'dɔ -mɔ', v dɛɛ Betani ɔhlɔn. -Tɛ v nyre 'v 'hru a 'mɔ, 'a -hɛyri', -ɛ -bɪ ɛ 'du dabɔv ye', 'ɛ pɔ ɔnu wa -mɔ.

51 ɛ nɪ 'lɪ win a pɔpɔv 'kwli, Nyɪsva 'ɛ nuɔ, -Yusu 'ɛ -hɔn 'lɪ ɔnu 'nyɪ, 'ɛ mu 'lɪ yakɔ 'kwli.

52 'A -nagbɔpɔ -mɔ -bɪ, v 'gbɪa kwli, 'kɪ 'v 'a -tɪ a 'yɪ'bvale a -ta'. -Tɛ dɛ a 'mɔ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ v ɔhɪan -mɔ, 'v mu 'lɪ Jrusrɛdɔ 'kwli, 'kɪ 'lɪ dɔɔɔke 'kwli.

53 'Kɪ 'lɪ Jrusrɛdɔ a 'mɔ 'kwli, v 'cibi 'lɪ Nyɪsva a 'kagbav bv nɪ, 'v pɪ Nyɪsva 'nyrɛ lɛ.

**-Yusu a -ti, -te
SAAN
-mo -bi, ε nu la 'a
'cicru**

Nyiblo -mu', -ε mo Nyisva a Win

¹⁻² Yι-he-nyre, 'ti- Nyisva 'mu la 'a -ne □dedede nu mo mu, nyiblo -mu', -ε mo Nyisva a Win, ε ni la 'klo. 'Ki ε ni la 'u Nyisva 'hvi. 'A 'mumu, ε mo Nyisva □ni□ -we.

³ Ε no- Nyisva naa 'li, 'ε nu 'a -ne de. Ε 'yi □dedede -ko, Nyisva bu nu, bu 'yi 'li -Yusu 'li -naa -ni.

⁴ Nyiblo a 'mu, ε no- yi nyibli 'klo yrayru -nyi, -ε 'ye ni -we 'li. 'Klo yrayru a 'mu, ε no- yi nyibli -nyre -nyi.

⁵ -Nyre a 'mu, ε yi 'ni wln, 'ki 'li halo 'nyi, halo 'yi 'kl □du -ko, 'ki bu jro -nyre a 'mu.

⁶ Ε ko la nyiblo □du, -ε ko 'nyre -mo Saan Batist. No- Nyisva lee la -ni,

⁷ 'ki bu lee -nyre a 'mu a -ti nyibli ε, nyibli a 'mu, u 'mu Nyisva a Win □wlu yi -kuo -ni.

⁸ Saan a 'mu, ε 'yi la -nyre a 'mu 'pa-, kee, ε no- -mo -bi, ε di la ni, 'ki ε 'mu la -nyre a 'mu 'a -ti -mo ε na.

⁹ -Nyre a 'mu, ε no- mo seyι a -nyre, -ε di 'ne- 'klo 'kwli, -ε di□e nu, nyibli a pepe 'mu le yru.

¹⁰ Nyiblo a 'mu, -ε mo Nyisva a Win, ε mo □han-ti, ε no- ko 'mu Nyisva naa 'li, 'ε nu 'klo. Kee, -te ε di la 'ne-

'klo 'kwli, 'klo 'kwli a nyibli 'yi la□a -yru.

¹¹ Ε di la 'ne-, 'a dtou a dako, -u mo -Juukue* 'nyi, kee, u 'yi la□a kua 'ble.

¹² Kee, 'ki 'li □nu 'nyi, ε ko nyibli -bi, 'u 'ble□e kua, 'ti- 'u kuo □ne □wlu yi. Nyibli a 'mu, -u kuo □ne □wlu yi, ε -nyi □nu 'hru, 'ki bu -he Nyisva a 'yonu.

¹³ U 'yi Nyisva a 'yonu -he, □wi yi, -te -tonyiblo ni, 'ε yi 'a 'bai a 'yu -he. Kee, Nyisva a □gbetu, no- -nyi □nu 'klo yrayru.

¹⁴ Nyiblo a 'mu, -ε mo Nyisva a Win, ε -he -tonyiblo, 'ε 'ti la 'ne- -a mu 'nyi, □a 'ye 'a -ti a 'yi'bubua, -ε mo -ti a 'yi'bubua -mu', Nyisva -nyi 'a 'Yu ni -do. Nuee, ko nyai a yuyruo, ko -ti a -tee, nu- 'yii la 'li□i 'li.

¹⁵ Nyiblo a 'mu, ε no- ko -ti Saan hla la, 'ki 'u nyibli ye'. Ke- ε pi la: «Ε no- di 'u 'mu ke' kue, kee, ε no- ni 'u 'mu 'lu yi, -ε nu□o, ε no- -mo -bi, u 'ye la 'mu ni kue, 'ε ni la 'klo.»

¹⁶ Nyiblo a 'mu, ε 'cibi 'u, 'ε ni -a mu □haan-tebli -mo, 'ki 'li daduke 'kwli. □Haan-tebli, ε nu -a mu 'yi □hlon ε, ε -hu ni dtaki.

¹⁷ Nyiblo a 'mu, ε no- mo -Yusu 'Kisu. 'Ki Nyisva naa 'li 'a winwlon-hanyo* Moise 'mu, 'ε -nyi -a mu 'a tete, kee, 'ki 'li -Yusu 'Kisu 'li, 'ki ε naa 'li, 'ε nu -a mu □haande -mo, 'ki 'li daduke 'kwli, 'ε too ne -a mu -ti a -tee.

¹⁸ Nyiblo □du 'yi -huan Nyisva ni 'ye. Kee, a 'Yu ni -do -mu', -ε mo Nyisva

-we, 'ti- -ε ni 'b -aan 'Bai Nyɩsɩa 'hɩl, ε nɔ- tɔɔ nε -a mu Nyɩsɩa a 'mu.

-Ti -mu', Saan Batisi hla la, 'ki 'b 'a dɔɔnɔ a -ta' (Matie 3.1-12; Maki 1.1-8; Luku 3.1-18)

19 -Nyɔɔwɔ ɔɔɔ 'kwli, -Juukɩε* a 'blɩ a nyibli -mu', -v ni 'li Jrusɛdɩɔ 'kwli, nu-le Nyɩsɩa a -cɔhlɔnpinyɔ*, kɔ Lefipɩ a ɔɔtugba a nyibli, 'ki bu mu 'li Betanidɩɔ 'kwli, bu 'beti Saan, nyiblo a 'dɩ -bɩ ε pa 'mu. -Tε v nyre 'li Saan -mɔ, v wen: «ɔɔBɩ -mɔ mɔ Wanyɔ -mu', Nyɩsɩa pu la lε, ε di la ya?»

20 ε nɔ- mɔ bu -hɩhɩa ɔɔnu klε, 'ki 'li -tεεke 'kwli, ε wen: «'Uɔn-, 'n 'yɩ Wanyɔ a 'mu 'pa-, -kɔtɩ a hle.»

21 Kε- v pu de, v wen: «ɔɔBɩ -mɔ mɔ Nyɩsɩa a winwlɔn-hanyɔ Eli?» ε wen: «'Uɔn-, 'n 'yɩ Eli 'pa-» -ε -bɩ v 'betiɔɔe ni de, v wen: «'A -ti, ɔɔbi -mɔ mɔ Nyɩsɩa a winwlɔn-hanyɔ gbagbu -mu', Moise pu la lε, Nyɩsɩa di la ya?» ε wen: «'Uɔn-, 'n 'yɩ winwlɔn-hanyɔ a 'mu 'pa-»

22 U 'tɩε gbe 'a lε'betile 'lu -mɔ: «Nyiblo a 'dɩ -bɩ -pa 'mu 'li? -Hɩhɩa -a mu klε, -ε diɔɔe nu, nyibli -bu, -v lee 'nε- -a mu, -a 'mu 'waa klε-hɩhɩale yi.»

23 -ε -bɩ kε- ε pu ɔɔnu yɩ, ε wen: «Nyɩsɩa a winwlɔn-hanyɔ Esai 'cɩ laɔa ni, 'ki 'li Nyɩsɩacɩɩen 'kwli, -ε mɔ: Nyɩsɩa wen 'ni: ε di kɔ nyiblo ɔɔɔ, ε 'mu 'li

-tɩε -mu' 'du bi 'li yɩ 'ti.

'Bu yɩ ni hle, ε 'mu 'li win 'li 'yaa -ni.

Nyibli -mu', -v diɔɔe nu a yɩ bu pu,

kε- ε di ɔɔnu yɩ pu:

Ba 'sii 'b Kɔkɔnyɔ a 'hru yɩ, 'ti- Kɔkɔnyɔ a 'mu, ε 'mu di.

ε 'wɩ yɩ, 'aan 'klɔ bu 'sii 'b yɩ, -ε diɔɔe nu, a 'mu -mɔ -we, 'ti- Kɔkɔnyɔ 'mu di.»

Kε- Saan pu lelenyɩ a 'mu yɩ de: «Nyiblo a 'mu, -kɔtɩ Nyɩsɩa hla la, 'mɔ ɔɔniɔ.»

24 Lelenyɩ a 'mu, -v di 'nε- Saan -mɔ, Falisiɔtumɩ* a nyibli ni 'li ɔɔnu 'nyɩ.

25 Kε- v pu 'ki, 'v yɩ Saan 'beti -ni, v wen: «-Wen 'ni, ɔɔyɩ Wanyɔ -mu' 'pa-, Nyɩsɩa pu la lε, ε di la ya, kɔ, ɔɔyɩ Eli 'pa-, kɔ, -wen 'ni, ɔɔyɩ Nyɩsɩa a winwlɔn-hanyɔ -mu', -kɔtɩ Moise hla la 'pa-. 'A -ti, nyiblo a 'dɩ -bɩ -nyɩ 'ki -mu 'klɩ, 'ki -bu pu nyibli 'nie 'lu lε 'li?»

26 -ε -bɩ ε wen: «'Mɔ -bɩ, 'nie, nɔ- 'n pu nyibli 'lu lε. Kεε, 'ki 'li 'a mu 'nyɩ, nyiblo ni 'li. Nyiblo a 'mu, a 'yeɔɔe ni yɩ.

27 Ti -mu' -kɔ 'yɩ 'n di 'b -kɩan 'lu -yɩaa -ni, 'ki nyiblo a 'mu, ε di 'v 'a -kɩan -wlu ɔɔtuu -ni, 'ki 'nε- 'a mu 'nyɩ. 'Na 'mumu, 'n 'cɩmɩ ni dɩaki, 'ki 'bɔɔ -mɔ', 'ki ɔɔbu di 'a -kɩandε ɔɔɔ nu.» Kε- Saan pu lelenyɩ a 'mu yɩ.

28 -Tεblɩ a pεpε a 'mu, 'ki 'li 'dɩɔ -mu', -ε mɔ Betani 'kwli, 'ki ε muu 'li 'lu -mɔ. 'Dɩɔ a 'mu, 'ki ε ni 'li 'nie -mu', -ε mɔ Sudan a 'niki. 'Kɩ Saan pu 'li nyibli 'nie 'lu lε.

-cəhlɒn* -mɒ', Nyɪsɒa -ha, -ɛ di 'klɔ 'kwli a nyibli a de 'kuku 'wɔwla -ni

29 -Tɛ -nyrɔwɔ ni -do -hi, -ɛ -bɪ Saan 'ye -Yusu ni. -Yusu a 'mumu, 'ɛ mi 'lɪɪ -mɔ yi. -ɛ -bɪ Saan wɛn: «Ba 'ye kɛ, nyiblo -bɒ, -ɛ yi 'lɪ di, ɛ nɔ- mɔ -cəhlɒn -mɒ', Nyɪsɒa -ha, -ɛ 'wɪ- 'blayu yi, ɒ yi Nyɪsɒa -pie -ni. -cəhlɒn a 'mɒ, ɛ nɔ- di 'klɔ -bɒ kɪ a nyibli a de 'kuku 'wɔwla -ni.

30 ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'n hla mɔ, -ɛ mɔ: Nyiblo di kɒɛ 'b 'mɒ ke', kɛɛ, ɛ nɔ- ni 'b 'mɒ 'lu yi, -ɛ nuɪɔ, ɛ nɔ- -mɔ -bɪ, -tɛ ɒ 'ye la 'mɒ ni kɒɛ, ɛ ni la 'klɔ.

31 -Tɛ 'n hɛ mɔɪɔ, nyiblo bɒ di 'mɒ pa, 'n 'yi mɔɪɔ -yi. Kɛɛ, 'n di ni, 'mɒ nyibli 'nie 'lu ɛ pɒ, -ɛ diɪɛ nu, nyiblo, ɛ -mɔ, dakɔ, -ɒ mɔ Yisraekɒɛ, ɒ 'mɒɪɒ yi.»

32-33 -ɛ -bɪ kɛ- Saan pɪ de: «Nyiblo bɒ di la' pa, -tɛ 'n 'ye laɪa ni yi, -ɛ -bɪ Nyɪsɒa -mɒ', -ɛ lee la 'mɒ, 'kɪ ɪbɒ mu la nyibli 'nie 'lu ɛ pɒ, ɛ wɛn: -Di 'ye 'na -Hihiu*, ɛ 'mɒ 'b nyiblo ɪdɒ 'lu ɪtu -ni, ɛ 'mɒ 'bɪɒ ke' ni. Nyiblo a 'mɒ, nɔ- di nyibli 'na -Hihiu -nyi. 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'n 'ye la Nyɪsɒa a -Hihiu a 'mɒ ni, 'ɛ ɪtu la 'b nyiblo a 'mɒ 'lu, ɪwɪ yi, -tɛ -pliɪa, ɛ 'ye ni ɪtu 'bɪɒ 'lu, ɛ 'mɒ 'bɪɒ ke' ni.

34 'N 'ye de a 'mɒ ni. ɛ nɔ- nuɪɔ, 'ni hɛɪɛ, -ɛ mɔ, nyiblo a 'mɒ, ɛ nɔ- mɔ Nyɪsɒa a 'Yu.»

-Tɛ -Yusu da la 'a yi-hɛ-nagbopɒ*

35 -Tɛ -nyrɛ -nyɛ, -ɛ -bɪ 'kɪ 'b -tɪtɛ ni -do a 'mɒ, 'kɪ

Saan Batisɪ di 'b de, ɛ kɔ 'a -nagbopɒ ni 'hɒɛn -bɪ 'hɒɛn-.

36 'Kɪ ɛ ni 'b bɒ, -ɛ -bɪ ɛ 'ye -Yusu ni, 'ɛ yi -hi. -Tɛ ɛ 'yeɪɛ, -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «Ba 'ye kɛ nyiblo -bɒ, -ɛ 'yi 'lɪ di, ɛ nɔ- mɔ -cəhlɒn* -mɒ', Nyɪsɒa -ha, -ɛ 'wɪ- 'blayu yi, ɒ yi Nyɪsɒa -pie -ni.»

37 -Tɪ a 'mɒ, Saan -hla, 'a -nagbopɒ ni 'hɒɛn -mɒ', -ɒ ni -tuɔ kɪ, ɒ 'wɪn ni. -Tɛ ɒ 'wɪn, ɛ nɔ- mɔ bɒ 'du ye', bɒ kɒɛ -Yusu ɪwɪɛn.

38 -Tɛ ɒ yi ni mi, -ɛ -bɪ -Yusu ɪhiɪn -mɔ. Bɒ 'ye 'kɪɪɪ, -ɛ mɔ, ɒ yi kɒɛɪɛ ɪwɪɛn, -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «Bɒ kla ni, -ɛ kɔ 'mɔ a yi ɪwɪɛn kɒɛ 'lɪ?» -ɛ -bɪ ɒ ɪtuɪɔ ɪwɔɔn, -ɛ mɔ: «-Bɪ' ɪtii yi 'lɪ, Rabi?» -ɛ ɪhɛn 'nyrɛ tɔɔnyɔ, 'kɪ 'lɪ -Juukɒɛ* a 'bliwin 'kwli.

39 -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «Ba kɒɛ 'mɒ ɪwɪɛn, a di de 'ni 'ye,» 'b kɒɛɪɛ ɪwɪɛn, -tɪtɛ, ɛ ni 'b, 'b 'yee 'b. 'Kɪ ɒ ni 'bɪɒ 'hɒɪ bɒ, kɒɛ 'b 'yru-hiɪɛ 'yie bɒ, -bɒ ye 'tɔ a -wɒn-wɔɔn kɪ.

40 -Nagbopɒ ni 'hɒɛn a 'mɒ, -ɒ 'wɪn Saan a 'mɒ a win, 'tɪ- ɒ kɒɛ -Yusu ɪwɪɛn, -ɛ -bɪ a 'nyrɛ mɔ Adre. Adre a 'mɒ, ɛ mɔ Simɔ Pielɪ a 'diayɪ ɪniɔ.

41 -Tɛ de a 'mɒ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ Adre a 'mɒ, ɛ mu 'lɪ 'a 'diayɪ Simɔ Pielɪ -mɔ, ɛ wɛn: «-A 'ye Wanyɔ -mɒ' ni, Nyɪsɒa pɒ la ɛ, ɛ di la ya, 'kɪ 'b 'a dakɔ a wɒwa a -ta',»

42 'ɛ gba 'lɪɪɪ -Yusu 'hɒɪ. -Yusu bɒ 'ye 'kɪɪɪ, -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «-Mɔ mɔ Simɔ, Saan a 'yu. Kɒɛ 'kɪ mɔ bɒ, 'bɒ yi -mɒ ni de, kɛ- ɒ di pɒ: Sefasɪ». Sefasɪnyrɛ a 'mɒ, ɛ nɔ- mɔ

Pielh, -ε □hen 'nyre 'hιo.

-Te -Yusu da la Filipu ko Natanaeli, 'ki bu -he 'a -nag-bopu*

43 -Te -nyre -nye, -ε -bi -Yusu pu 'li□i ni, 'ki bu mu 'li Galileblugba 'kwli. -Te ε yi ni mi, -ε -bi ε ko nyiblo □du 'hven-, υ □ηmee ni. Nyiblo a 'mu, 'a 'nyre mo Filipu. -Yusu wen: «Kue 'mu □wien, □mu 'na -nagbopi -he,» 'ε kue□ε □wien.

44 Filipu a 'mu, 'ki ε ko 'li 'diu -mu', -ε mo Bettsaida 'kwli. 'Ki Adre ko Pielh 'hven-, υ ko 'li -we.

45 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi 'ki Filipu mu 'li nyiblo -bi -mo. Nyiblo a 'mu, 'a 'nyre mo Natanaeli. -ε -bi Filipu wen: «Wanyo -mu', -kotu Moise ko Nytsua a winwlon-hanyu* -bi 'hven-, υ 'cru la 'li Nytsuacrien 'kwli, -a 'ye□e ni. Wanyo a 'mu, 'a 'nyre mo -Yusu. 'A 'ba, no- mo Sosefu, -ε ni 'li Nasaletidu 'kwli.»

46 Natanaeli wen 'ni: «'Ki 'li Nasaletidu 'kwli, □haande 'yi 'li□i 'li -we, bu -hon 'li -wlu.» Filipu wen: «'De -ba mu, -na 'mumu □mu□v 'ye.»

47 -Te υ yi □ne yre ni 'mbe -ni, -ε -bi -Yusu 'ye□e ni, ε wen: «Nyiblo -bu, -ε yi 'li di, ε 'sii 'v yi. ε mo □Haanyisraekveyu □ni.»

48 -ε -bi Natanaeli wen: «-Bi' -nu 'na 'yiye 'li?» -ε -bi ε wen: «-Te -ni wen 'v pepeklootu -mu' □hlon, υ deε figie, 'ti- Filipu 'mu wen -mu da mo mu, 'n 'ye wen -mu ni.»

49 -ε -bi Natanaeli wen: «Toooyo o, ε mo □han-ti, -mo Nytsua a 'Yu □ni, □ni mo Yisraekue a bodio -we.»

50 -ε -bi ε wen: «□Bi -te 'n pu le, 'n 'ye wen -mu ni, 'ki 'li pepeklootu bu, ε no- ko -ti □ni pu le, -kuo 'mu □wlu yi? Nu gbe, -di 'ye -tebli gbagbu -bi, -ε di 'v 'a de -bu, □ye ke 'v -hi.»

51 -ε -bi ε wen 'ni de: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tee, a di yaku ni 'ye, ε 'mu wlon -ki, Nytsua a lelenyu 'mu 'li Nytsua -mo -hon, υ 'mu 'ya, υ 'mu □ti, 'ki 'v 'mo -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo 'lu yi.»

2

'Bli a pupa a le'mimle ni 'li Kanadiu 'kwli

1 -Nyrōwi ni 'hven bu -hi, -ε -bi 'bli a pupa a le'mimle, no- mii 'lu -mo, 'ki 'li Galileblugba 'kwli. 'Ki υ daa 'li -Yusu a 'dii,

2 'v da -Yusu -we, 'ki 'li 'bli paale a 'mu ki.

3 Ti ni -do a ti 'yri, no, υ 'ne wen, ε -we ni. -ε -bi ke- -Yusu a 'dii pi□i yi: «No a pepe -we ni.»

4 ε no- mo -Yusu bu -hιha□a kle, -ε mo: «'Na 'dii o, -ha 'mu me le, ε 'yi -mo 'pa-, □ni -lee□e 'mu ni, -kuan 'n ko □bu nu. Ti -mu' -ko 'yri 'n di 'v □wilekeede -nuu -ni, ti a 'mu, ε 'yee 'v 'v ni nyre.»

5 Bu pu 'ki le, -ε -bi ke- 'a 'dii pi nyibli -mu', -v □gle -tebli yi, ε wen: «-Ti a pepe -bu, ε di 'a mu -lee -ni, no- ba nu.»

6 Kεε, 'kɪ yɪ gbagbɪ nɪ ɸhlon-do, ʋ nu 'hɪ, ʋ -nu, -ε kɔ 'kwli ʋ pɪ 'lɪ 'nie lɛ nɪ 'ʋ, 'kɪ 'ʋ bʊɪ a leyɪyɪra a -ta', ɸwɪ yɪ, -tɛ -Juukʋɛ* a tete ni 'a -huhʋa. Yɪ a 'mʊ, 'a 'yɛ nɪ -do gbɛ 'litayɾu a ɸwɪ nɪ ɸhun.

7 Kε- -Yusu pɪ -tɛblɪɸglanyʋ a 'mʊ yɪ, ε wen: «Ba nu 'nie, ba 'yii 'lɪ ɸnu lɛ,» 'ʋ 'yii 'lɪɸlɪ lɛ -tɛɛ.

8 -ε -bɪ ε wen: «Ba 'pɪ 'kɪ 'a dɛ gbe, ba gbaɸa -tɛblɪɸglanyʋ a nyiblo gbagbʊ yɪ,» 'ʋ gba 'lɪɸlɪ, 'ε ɸtɛɸɛ wɪɔn.

9 Bʋ ɸtɛ 'kɪɸlɪ wɪɔn, -ε -bɪ ε -hɛ nɔ. -Bɪ' nɔ a 'mʊ, bʋ di yɪ -hɔɔn -nɪ, ε 'yɪ 'ʋ -yɪ. Kεε, -tɛblɪɸglanyʋ a 'mʊ, ʋ nʋ-yɪɸɛ. Ε nɔ- mɔ nyiblo gbagbʊ a 'mʊ, bʋ da 'blɪpanyɔ,

10 ε wen: «'A -nɛ nyiblo 'bʋ da lɛ'mimle, ɸhaannɔ, ε nɔ- ʋ yɪ 'hru 'nyɛɛ -nɪ, ʋ pɪ. Nyibli 'bʋ 'na 'kɪɸlɪ -tɛɛ, 'tɪ-nɔ -mʊ', -ε 'yɪ ɸhaannɔ 'pa-, 'ʋ pɪɸlɪ -wɛ. Kεε, -mɔ -bɪ, kʋɛ wen 'lɪ bʋ, ɸhaannɔ, nɔ- ɸtu bʋ.»

11 Kε- -Yusu nu 'a yɪ-hɛɸwɪlɛkɛɛdɛ a nunuɔ, 'kɪ 'lɪ Galileblugba a 'dɪɔ -mʊ', -ε mɔ Kana 'kwli. Kε-ε -nu, 'ε tɔɔ nɛ 'a -nagbopʋ* 'klɪ -mʊ', Nyɪsʋa -nyɪɸɛ. Dɛ a 'mʊ, ε nɔ- nuɸɔ, 'ʋ kuo ɸnɛ ɸwɪb yɪ.

12 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ε -hi, -ε -bɪ 'kɪ ε mu 'lɪ Kapenaɔdɪɔ 'kwli, ε kɔ 'a 'dii, kɔ 'a 'dɪayɪnʋ, kɔ 'a -nagbopʋ 'hʋɛn-, -ε diɸɛ nu, ʋ 'mʊ 'lɪ -nyɾɔwɪ gbi 'lɪ -hi.

-Tɛ -Yusu bla la -tɛblɪplonyibli lɛ, 'kɪ 'lɪ

Nyɪsʋa a 'kagbau a -yaa 'kwli (Matie 21.12-13; Maki 11.15-17; Luku 19.45-46)

13 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ε -hi, -ε -bɪ -Juukʋɛ* a lɛ'mimle gbagbʋ -mʊ', ʋ dɛɛ Pakɪ, ε 'mʋɛ yɾɛ. Ε nɔ- nuɸɔ, -Yusu kɔ 'a -nagbopʋ* 'hʋɛn-, 'ʋ mu 'lɪ Jrusredɪɔ 'kwli.

14 -Tɛ ʋ nyɾɛ 'lɪ Nyɪsʋa a 'kagbau a -yaa 'kwli, 'kɪ ʋ yɛɛ 'lɪ puplonyibli bʋ, -ʋ ple blo, kɔ blablɪ, kɔ -hungbo 'hʋɛn-, -ε diɸɛ nu, -tonyibli 'mʊɸʋ -tɔ, ʋ 'mʊɸʋ nu, ʋ 'mʊ -cɔhlɔn* pɪ. 'Kɪ 'ʋ -tɪtɛ nɪ -do a 'mʊ, 'kɪ ʋ yɛɛ 'ʋ 'wli'cɪɔnyibli bʋ -wɛ, 'ʋ nɪ 'lɪ 'waa 'teble ye' blɛ, 'ʋ yɪ hɪapʋwli 'cɪɔ -nɪ.

15 -Tɛ -Yusu 'ye ɸnu, ε nɔ-mɔ, bʋ nu lɔkɔ, bʋ bla ɸnu lɛ pɛpɛ, 'ʋ -hɔɔn 'lɪ Nyɪsʋa a 'kagbau a -yaa a 'mʊ 'kwli, ʋ kɔ 'waa 'wlugba-tɛblɪ a 'mʊ 'hʋɛn-, 'tɪ- 'ɛ 'wla 'wli'cɪɔnyɪ a 'wli bʋ, 'kɪ 'ʋ -tɔtɔ kɪ, 'ε ɸjɾɪ 'waa 'teble yɪ blɛ.

16 -ε -bɪ kɛ- ε pɪ, 'ε yɪ -hungboplonyʋ -mʊ' -lee -nɪ, ε wen: «Ba -ha 'nɛ- -tɛblɪ -bʋ! A 'nɪ 'nuɔ 'lɪ 'na 'Bai Nyɪsʋa a 'kayu puplokayu -mɔ!»

17 -Yusu a -nagbopʋ -mʊ', -ʋ nɪ 'ʋ, -tɪ -mʊ', ʋ 'cɾɪ la 'lɪ Nyɪsʋacɾɪɛn 'kwli, ε bi 'lɪ ɸnu 'kwli. -Tɪ a 'mʊ, ε nɔ- -bʋ: «Nyɪsʋa o, 'n nʋɛ -na 'kayu nɪ dɪakɪ. -Tɛ 'n nu 'a nʋɛɛ, ε 'wɪ- na yɪ, -ε yɪ wɪn, 'kɪ 'lɪ 'na 'hʋɪ 'kwli, -ε yɪ 'mʊ lɛ hien.»

18 Ε nɔ- mɔ, -Juukʋɛ a nyibli gbagbɪ -mʊ', -ʋ nɪ -tuo kɪ, bʋ 'betiɸɛ, ʋ wen: «Nyiblo a 'dɪ -bɪ -mɔ, ɸnɪ blɛ ɸnu

le 'li? Nu ꞑwɫɛkɛɛɛ, -ɛ di -a mɔꞑɔ -tɔɔ -ni, -ɛ mɔ, 'kɫi -mu', -ɛ kɔ 'kwɫi -blɛɛ 'li ꞑnu le, 'kɫi ɛ kɔɛ 'li Nyɪsua -mɔ bu.»

19 -ɛ -bɪ -Yusu ꞑtu ꞑnu ꞑwɔn, ɛ wen: «Dɛ 'n di nu, ɛ nɔ- -bu: Ba 'wla Nyɪsua a 'kagbau -bu, 'n di 'duꞑɔ ye' de, 'kɫi 'li -nyrɔwɪ nɪ ta 'kwɫi.»

20 -ɛ -bɪ v wen: «ꞑBɪ 'kayu -bu, v -pu, 'kɫi 'li 'yri a (46) -wɫi nɪ 'hɛn ꞑtu 'v ꞑhlon-do 'kwɫi, ɛ nɔ- -pɪ le, -di ye' 'du, 'kɫi 'li -nyrɔwɪ nɪ ta 'kwɫi?»

21 Kɛɛ, Nyɪsua a 'kagbau -mu', -Yusu ꞑhen 'nyre, ɛ nɔ-mɔ 'a dɪɔnu a -plahɪ.

22 -Tɛ ɛ -hie ti -huɔhuɪ, ti -mu' -kɔ 'yri ɛ 'kɔ, 'tɪ- ɛ 'hri 'kɫɔ, 'kɫi ɛ bi 'li 'a -nagbopu 'kwɫi, -ɛ mɔ, 'a -plahɪ a -tɪ ɛ hɛ la, ɛ 'yɪ la Nyɪsua a 'kagbau 'pa-, ɛ 'yɪ laꞑa 'nyre ꞑhen. -Tɪ a 'mu, v 'cru la 'li Nyɪsuaɾɪɛn 'kwɫi, yɪ-hɛ-nyre a ti 'yri, ɛ kɔ -tɪ a pɛpɛ -mu', -Yusu lee la ꞑnu, v kuo ꞑnɛ ꞑwɫɔ yɪ.

-Tɛblɪ a pɛpɛ -mu', -ɛ nɪ 'li -tonyiblo a ꞑwɫɔ kɪ, -Yusu yɪꞑɛ nɪ

23 Ti -mu', -ɛ kɔ 'yri -Yusu 'tɛ nɪ la 'li lɛ'mimle -mu', -ɛ mɔ Pakɪ kɪ, 'kɫi 'li Jrusɛdɪɔ 'kwɫi, ɛ nɪ la ꞑwɫɛkɛɛ-tɛblɪ -huɔhuɪ. Nyibli -huɔhuɪ bu yɪ ꞑwɫɛkɛɛ-tɛblɪ a 'mu nɪ 'ye, ɛ nɔ- nuꞑɔ, 'v puꞑv ꞑhan-tɪ, -ɛ mɔ, ɛ nɔ- mɔ Wanyɔ -mu', Nyɪsua pu la le, ɛ di la ya.

24 Kɛɛ, -Yusu 'yɪ ꞑnu ꞑwɫɔ yɪ -kuo -nɪ, -ɛ nuꞑɔ, -tɛ 'waa ꞑwɫɪ nɪ 'mu, ɛ yɪꞑɛ nɪ.

25 -Yusu 'nɪ ꞑmuɔ ɫɪꞑɪ le, 'kɫi nyiblo ꞑdɔ bu lee ꞑnɛ, -tɛ -tonyibli a ꞑwɫɪ nɪ 'mu, -ɛ nuꞑɔ, 'a ꞑgbɛtv, ɛ yɪ -tɛblɪ a pɛpɛ -mu', -ɛ nɪ 'li -tonyiblo a ꞑwɫɔ kɪ nɪ.

3

-Tɛ Nikodemv mu la 'li -Yusu -mɔ

1 ɛ kɔ la nyiblo ꞑdɔ. 'A 'nyre mɔ la Nikodemv. ɛ mɔ la Falisiꞑtumu* a nyiblo ꞑnɪɔ. ɛ mɔ la -Juukvɛ* a ye'nanyɔ -bɪ -wɛ.

2 Nikodemv a 'mu, ɛ nɔ- 'tɔɔwɔ ꞑdɔ 'kwɫi, -ɛ mu la 'li -Yusu -mɔ, ɛ wen: «Tɔɔnyɔ, -a yɪꞑɛ nɪ, -ɛ mɔ, Nyɪsua, nɔ- lee 'nɛ- -mu -a mu 'nyɪ, ꞑmu -a mu -tɔɔ -nɪ, -ɛ nuꞑɔ, ꞑwɫɛkɛɛ-tɛblɪ -mu', -nɪ, nyiblo ꞑdɔ 'yɪ 'li 'a nunuo 'li -wɛ, 'bu mɔ, Nyɪsua 'bu 'yɪ 'vꞑv -mɔ nɪ.»

3 -ɛ -bɪ -Yusu wen: «'N yɪ -mu 'nɪ -lee -nɪ, -ɛ mɔ, nyiblo ꞑdɔ 'yɪ 'liꞑɪ 'li -wɛ, bu pa 'li Nyɪsua a 'kɫɔ yrayru 'kwɫi, 'bu mɔ, 'bu 'yɪ kɔɔwɪ nɪ 'hɛn -nu.»

4 -ɛ -bɪ Nikodemv wen: «-Tonyiblo -bu, -ɛ -ku, -bɪ' ɛ wɛ 'li bu nu kɔɔwɪ nɪ 'hɛn a nunuo 'li? ɛ mɔ, ɛ 'yɪ 'liꞑɪ 'li -wɛ, bu pa 'li 'a 'dii 'kwɫi, 'tɪ- bu kɔꞑɔ de.»

5 -ɛ -bɪ ɛ wen: «'N yɪ -mu 'nɪ -lee -nɪ -tɛɛ, nyiblo 'bu nu kɔɔwɔ nɪ -do, ɛ 'yɪ 'liꞑɪ 'li -wɛ, bu pa 'li Nyɪsua a 'kɫɔ yrayru 'kwɫi. Kɛɛ, ɛ -hɛꞑɛ nɪ, 'kɫi Nyɪsua a -Hihɪu* bu -nyɪꞑɛ 'kɫɔ yrayru, 'tɪ- ɛ 'mu 'li Nyɪsua a 'kɫɔ yrayru a 'mu 'kwɫi pa.

6 -Tonyibli, nu- ni□e, 'v kuv -tonyiblo yrayru, kee, Nyɩsua a -Hihiu, nɔ- ni□e, -tonyiblo 'e kuv 'klo yrayru, -e 'ye ni -we 'li.

7 E 'ni 'kee 'li -na □wli le, 'bu mo, 'ni pu le, a ko ba nu kɔɔwi ni 'hven.

8 -Te pepe -hve bu mu 'li, 'ki e -hui 'li, □yi 'a -hihiwin 'ni 'win, kee, -tite, e -hven 'li, ko, -tite, e mi 'li, □yi 'a □dedede -yi. Ke- Nyɩsua a -Hihiu ni 'mu. Nyiblo -mu', -Hihiu a 'mu, e di 'klo yrayru -nyi, □yi□i -yi.»

9 -E -bi Nikodemu wen: «-Bi' de a 'mu, e -we 'li bu nu 'lu-momumuo 'li?»

10 -E -bi e wen: «-Mo -bu, -e mo tɔɔnyo gbagbu, 'ki 'ne-juukve a 'bli, -mo 'yi -tebli a 'mu -yi.

11 De -bu, 'n 'ye, e ko de -bu, 'n -yi, e nɔ- ko -ti 'n hle. Kee, a 'ni -pu□v 'mu □han-ti.

12 -Tebli -bu, -e mii 'ne-tutu ki 'lu -mo, 'bu mo, 'ni yi 'a -ti -mo le ni ne, a 'ni -pu□v li□i □han-ti. 'Ba 'ye ni pu□v □han-ti, -e -bi -tebli -mu', -e mi 'lu -mo, 'ki 'li yako 'kwli, 'bu mo, 'ni yi 'a -ti -mo le ni ne, a 'yi 'li□i 'li -we, ba pu 'a -ti □han-ti -we.

13 -Tonyiblo □du 'yi -hvan 'li yako 'kwli ni mi, 'bu yi 'mo -bu, -e mo -tonyibli a pepe a Nyiblo 'pa-. 'Mo -bu, 'mo -hon 'li yako 'kwli. 'A -ti, 'hru pe 'v bu, 'ki □bu na yako 'kwli a -ti -mo le.

14 Bu bi 'li -mu 'kwli, ti -mu' -ko 'yri Yisraekve ni la 'hru wlon, 'ki 'li 'puwɔnblugba ki, ti -hi la a ti 'yri, Moise 'du la 'plide ye', 'e nu la hre, 'ti- 'e

'be la tugbe. Nɔ- ko 'lu e 'ba la 'v hre a 'mu bu, -e di□e nu, 'a -ne nyiblo, 'bu 'wla la 'yi wla, 'bu taa la 'li hre 'a mu -mo le, 'ki 'li □wlv a yikuole 'kwli, e 'ni □ha la 'ku. Ke- e di 'mu □ti, 'ki 'v 'mo -bu -mo, -e mo -tonyibli a pepe a Nyiblo. U di 'ba 'v 'mu tugbe 'yie bu,

15 -e di□e nu, 'a -ne nyiblo, 'bu taa 'li 'mu -mo le, 'ki 'li 'na □wlv a yikuole 'kwli, Nyɩsua 'mu□v 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li -nyi.

16 E mo □han-ti, Nyɩsua nve -tonyibli a pepe ni diaki. E nɔ- ko -ti, 'e -ha 'a 'Yu ni -do, -e di□e nu, 'a -ne nyiblo, 'bu kuo □ne □wlv yi, e 'ni □ha 'wan, kee, Nyɩsua a 'mu, e 'mu□v 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li -nyi.

17 Nyɩsua 'yi 'ne- 'a 'Yu -tutu ki te, -e di□e nu, e 'mu -tonyibli -bati le -puv -ni, kee, e 'mu □nu wa a -ti □niɔ, v 'ni □ha 'wan.

18 Nyiblo -bu, 'bu kuo Nyɩsua a 'Yu □wlv yi, Nyɩsua a -bati 'yi 'li□i 'li -we, bu klo□ɔ. Kee, nyiblo 'bu 'yi□i □wlv yi -kuo -ni, Nyɩsua a -bati -we 'a kuklo -mo, -te e -nu 'ki, e 'yi Nyɩsua a 'Yu a 'mu □wlv yi -kuo -ni.

19 -Te Nyɩsua ni nyibli a -bati a lepule, e nɔ- -bu: E mo □han-ti, -nyre, -e mo Nyɩsua a 'Yu, 'e di 'ne- -tutu ki, kee, nyibli 'yi -nyre a 'mu -hva. Halo, nɔ- v -hve, -e nu□o, 'waa nunu-tebli nyre yi.

20 Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu yi de -hvan ni ni, 'a □wlv yraa -nyre ni. Halo 'nyi, 'ki e yi 'li

bu ni, -koti e yi pie huannu, 'ki 'a nunu-tebli -huin bu bi pepe'.

21 Kee, nyiblo 'bu yi haande ni ni, e yi 'mbe -nyre le, -e di e nu, nyibli 'mu'v 'ye, -e mo, 'a nunu-tebli, e ni, e kwlee Nyisva ki.»

-Yusu 'Klisu a 'nyre bu 'bua

22 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi -Yusu ko 'a -nagbopu* 'huen-, 'ki v mu 'li Sudeblugba 'kwli. 'Ki 'li -tite a 'mu, e -hii 'li ti gbi, 'e pi nyibli 'nie 'lu le.

23 Saan pi nyibli 'nie 'lu le -we. E no- -mo -bi, 'ki e ni 'li Enodto 'kwli, 'ki 'li Salimudto 'hu, -koti 'ki v -tite a 'mu, 'nie -hu v ni, nyibli 'v mi 'li -mo le, 'e pi nu 'nie 'lu le.

24 Ti a 'mu 'yri, v 'ye e ji' ni pi.

25 -E -bi, Saan a -nagbopu -bi, ko -Juukue* a ye'nanyo -bi 'huen-, v nu- pi toto, 'ki v nyiblo a bu a leyira a -ta',

26 'v mu 'li Saan 'hu, v wen: «Totoyo, bi e yi bi 'li -mu 'kwli, nyiblo -mu', -e ko -mu 'huen- a ni mo 'li 'nie -mu', -e mo Sudan a 'niki, -koti -lee la -a mu, ni pu la le, -e mo, e no- mo Wanyo -mu', Nyisva pu la le, e di la ya? -E -bi 'ki, nyiblo a 'mu, e pi nyibli 'nie 'lu le -we, 't-nyibli a pepe -mu', -v di wen 'ne- -mu -mo di, 'ki v mi 'li -mo, 'e pi nu 'nie 'lu le.»

27 Saan tu nu won, e wen: «Nyisva -bu, -e ni 'li yako 'kwli, e no- yi -a mu 'a -ne -kvandedu, -a di nu -nyi.

28 'Mo Saan, 'na -kvan, 'n -ko, e no- mo bu to Wanyo a 'mu nyibli, -e di e nu, nyibli 'mu 'li -mo mu. 'Aan 'mumu, a yi e ni, 'n lee la 'a mu, -e mo, 'n 'yi Wanyo -mu' 'pa-, Nyisva pu la le, e di la ya. 'Mo -bi, 'n 'nyee 'hru, -e di e nu, 'mu 'a mu -lee -ni, -e mo, Wanyo a 'mu, e yi 'li 'ni di.

29 Bu pu v 'bli a pu a de yi. Nyibehan -mu', -e pu e 'bli, nugba -mu', -e ko ko 'huen-, -v pu e 'bli, no- ko nugba a 'mu. E 'yi 'blipanyo a ninatumu 'pa-, e 'yi nugba a 'mu -ko. Kee, 'ki e yi 'v 'blipanyo 'hu bu ni, 'e pi nu nua yi bu, ko, 'e ni do do, 'bu yi 'a win ni 'win. -Yusu 'wi- 'blipanyo yi, 'mo w' a ninatumu yi, 'a do do mo 'na do do. E no- 'yii 'li 'mu. Nyibli 'wi- 'blipanugba yi. E no- nu o, 'v mi 'li -Yusu -mo. E 'yi 'mo 'pa-, v 'yi yi -blee -ni, bu di 'ne- -mo.

30 E no v le, 'ki -Yusu a 'nyre bu 'bua, 'mo -bi, 'na 'nyre bu tu 'li.»

Nyiblo -mu', -e -hon 'li yako 'kwli

31 'Ki -Yusu -hon 'li yako 'kwli. E no- nu o, 'e ni 'v nyibli a pepe 'lu yi. -A mu -mo -bi, 'ki -a ko 'ne- -tutu ki. E no- ko -ti, a yi -tutu ki a -tebli ki -hlee -ni. E no- -mo -bi, 'ki e -hon 'li yako 'kwli.

32 -Tebli -mu', e 'ye, ko, e 'win, e no- ko -ti e ne -mo le. Kee, nyibli -mu', -v kuo ne wu yi, v 'yi -hu.

33 Kee, nyibli a 'mu, -v kuo ne wu yi, v hlee e ni, -e

mɔ, -tɪ a pɛpɛ -mʊ', Nyɪsʊa hɛ, ɛ mɔ -tɪ a -tɛɛ ɲɪɔ.

³⁴ -Yusu a 'mumu, Nyɪsʊa lee 'nɛ- -a mu -mɔ, Nyɪsʊa a win, nɔ- ɛ nɛ -mɔ lɛ, -ɛ nuɲɔ, Nyɪsʊa -nyiɲɛ 'a -Hihiu* a pɛpɛ nɪ.

³⁵ Nyɪsʊa nʊɛ nɛ 'a 'Yu a 'mʊ nɪ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'ɛ -nyiɲɛ -tebli a pɛpɛ, -ɛ diɲɛ nu, ɛ 'mʊɲɔ win kɪ -kɔɔ -nɪ.

³⁶ Nyiblo 'bʊ kuo Nyɪsʊa a 'Yu a 'mʊ ɲwɔb yɪ, -ɛ -bɪ ɛ kɔ 'kɔ yrayrʊ, -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ. Kɛɛ, nyiblo 'bʊ 'yɪɲɪ ɲwɔb yɪ -kuo -nɪ, 'tɪ- 'bʊ 'yɛ nɪ ɲtuu 'bʊɲɔ, nyiblo a 'mʊ, ɛ 'yɪ 'kɔ yrayrʊ a 'mʊ -kɔ, kɛɛ, Nyɪsʊa a yɾʊ, nɔ- diɲɛ kɔ.

4

-Tɛ -Yusu hlee la 'lɪ Samalikvɛyɾɔɔ -mɔ

¹ Falisiɲtumu* a nyibli 'wɪn nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu niɲɛ nɪ, nyibli 'bʊ yɪɲɪ ɲwien kʊɛ, kɔ, 'ɛ pɪ ɲnʊ 'nie 'lu lɛ. Nyibli a 'mʊ, ʊ -hʊ nɪ, 'bʊ -hi 'bʊ Saan a nyibli 'bʊ.

² Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ -tɪ a -tɛɛ a hɪhla 'kwli, -Yusu a 'mʊ, ɛ 'nɪ -pʊɲɔ nyibli 'nie 'lu lɛ. 'A -nagbopʊ*, ʊ nʊ- pɪ nyibli 'nie 'lu lɛ.

³ -Tɪ -mʊ', nyibli -hla, -tɛ -Yusu 'wɪn, -ɛ -bɪ ɛ -hɔn 'lɪ Sudeblɔgba 'kwli nɪ, ɛ kɔ 'a -nagbopʊ 'hʊɛn-, 'bʊ mi 'lɪ Galileblɔgba 'kwli.

⁴ 'Tɪ- ʊ 'mʊ 'lɪ Galileblɔgba 'kwli nyre, ʊ kɔ bʊ 'bɛɛ 'lɪ Samalibɔgba 'kwli ɲtɔ.

⁵ Bʊ yɪ 'kɪ 'lɪ Samalibɔgba 'kwli ɲtɔ nɪ 'bɛɛ -nɪ, -ɛ -bɪ ʊ nyre 'bʊ 'dɔɔ ɲdʊ ɲhlɔn. 'Dɔɔ a 'mʊ, 'a 'nyre mɔ Sisali.

'Kɪ -Juukvɛ* a 'baɪ gbagbʊ Sakɔbʊ a -ci nɪ 'bʊ -tɛ a 'mʊ, -ɛ -mʊ', ɛ -nyi la 'a 'yu Sosefʊ.

⁶⁻⁸ 'Kɪ 'lɪ -ci a 'mʊ 'kwli, 'kɪ Sakɔbʊ 'bluu la 'bʊ 'niebutɔ. -Tɛ ʊ nyre 'kɪ 'bʊ 'niebutɔ a 'mʊ wien, -ɛ -bɪ 'kɪ -Yusu a -nagbopʊ hie 'bʊɲɔ bʊ, 'bʊ mu 'dɔɔ, -ɛ diɲɛ nu, ʊ 'mʊ didi-tebli -tɔ. -Yusu -mɔ -bɪ, 'a 'kɪ -wɛ 'lɪ nɪ, 'dagba -mʊ' a -tɪ. ɛ nɔ- nuɲɔ, 'ɛ nɪ 'bʊ 'niebutɔ a 'mʊ wien bʊ. Tɪ a 'mʊ 'yɾɪ, -ɛ -bɪ 'yɾʊ nyra bʊ.

ɛ nɪ -do bʊ nɪ 'kɪ 'bʊ bʊ, -ɛ -bɪ Samalikvɛyɾɔɔ ɲdʊ, ɛ nɔ- di 'nie 'pɪ mɔ. -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪɲɪ yɪ, ɛ wen: «-Nyɪ 'mʊ 'nie, ɲbʊ 'na.»

⁹ -ɛ -bɪ nʊgba a 'mʊ, ɛ ɲtuuɲɔ ɲwɔn, ɛ wen: «'Hebe, -mɔ -Juukvɛyɪ, -mɔ -hʊɛ 'mɔ -bʊ, -ɛ mɔ Samalikvɛyɾɔɔ 'nie.» 'ɛ mɔ ɲhan-tɪ, -Juukvɛ kɔ Samalikvɛ 'hʊɛn-, ʊ 'nɪ 'wɪnwɪnɲɪ win' lɛ.

¹⁰ -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪɲɪ yɪ, ɛ wen: «'Bʊ mɔ, ɲnɪ yɪ wen dɛ -mʊ', Nyɪsʊa yɪ nyibli -nyi, kɔ, 'bʊ mɔ, ɲnɪ yɪ wen 'mɔ -bʊ, -ɛ -hʊɛ -mʊ 'nie, -ɛ -bɪ -mɔ di wen 'mʊ 'nie -hʊa. 'Mɔ -bɪ, 'niedʊ -mʊ', -ɛ yɪ nyibli 'kɔ yrayrʊ -nyi, ɛ nɔ- 'n di wen -mʊ -nyi.»

¹¹ -ɛ -bɪ nʊgba a 'mʊ, ɛ wen: «Nyɪbɛyɪ ɔ, ɲyɪ 'nie'piidɛ -kɔ, 'tɪ- 'niebutɔ -bʊ, ɛ hlɔ 'kwli bʊ. -Bɪ' -wɛ 'lɪ -bʊ nu 'nie a 'mʊ, 'a 'pipie 'lɪ?»

¹² -Aan 'baɪ gbagbʊ Sakɔbʊ, ɛ nɔ- hie -a mʊ 'niebutɔ -bʊ lɛ. 'A 'mumu, ɛ 'na 'a 'nie nɪ, ɛ kɔ 'a 'yonʊ 'hʊɛn-, 'a 'wɪlugba-tebli 'na 'a

'nie a 'mυ ni -wε. □Bι -pu□v
□haan-tι, -mο ni 'v□v 'lu yι?»

13 -ε -bι -Yusu wen: «Nyi-
blo -mυ', -ε di 'niebutιo -bu
a 'nie 'na, 'nie'natu 'tε di□e
nu.

14 Kee, nyiblo 'bu ni 'v, 'bu
yι 'niedv -mυ', 'n di□e -nyi
ni 'ne, 'nie'natu 'yι 'lι□ι 'lι
-wε bu nu 'kι□ι de yuyru,
-ε nu□o, 'niedv -mυ', 'n di□e
-nyi, ε di 'wι- 'nie -mυ' yι, -ε
yι 'lι -tutv 'kwli 'hri ti a pepe,
-ε yι nyiblo a 'mυ 'klo yrayrv,
-ε 'ye ni -wε 'lι -nyi.»

15 -ε -bι nugba a 'mυ, ε
wen: «-Nyi 'mυ 'niedv a 'mυ,
-ε di□e nu, 'nie'natu 'ni □ha
'kι 'mυ nu de, kο, 'ni □ha 'kι
'ne- 'niebutιo -bu wien di de,
'nie'pi-tι.»

16 -ε -bι -Yusu wen: «Mu
-bu da -na nyibv, ε kο -mυ
'hven-, ba di 'lι.»

17 -ε -bι nugba a 'mυ, ε
wen: «'N 'yι nyibv -kο.»

-ε -bι -Yusu wen: «□Haan-tι
□niο. □Yι nyibv -kο,

18 -ε nu□o, -bu kο nyibv,
-bu kο nyibv, ε -wε 'kι 'lι
nyibepv ni □hun ni, 'ti- ny-
iblo -mυ', -ε kο -mυ 'hven-, a
nιni 'hvi, -te ti ne -bu, ε 'yι
-na nyibv 'pa.»

19 -ε -bι nugba a 'mυ,
ε wen: «'N yι□ι 'ni 'ye,
-ε mο, -mο Nyisva a
winwlon-hanyo* □niο.

20 -A mυ Samalikve, 'kι
'lι dugba -mυ' 'lu, 'kι -aan
'banv δεε la 'lι Nyisva, keε,
'a mυ -Juukve, a wen 'ni,
Jrusredιo ni -do, ε nο- mο
Nyisva a daale.»

21 -ε -bι -Yusu wen:
«Nugba o, -ti 'n hle, pu□v
□han-tι. Ti di 'v 'ni nyre,

-ε kο 'yri a 'ye ni di 'v -aan
'Bai Nyisva ni -daa -ni, 'kι
'lι dugba -mυ' 'lu, kο 'kι 'lι
Jrusredιo 'kwli.

22 'A mυ Samalikve, Nyisva
-mυ', a δε, a 'yι□ι -yι. Kee,
-a mυ -bv, -v mο -Juukve,
Nyisva -mυ', -a δε, -a yι□e
ni, -ε nu□o, 'kι Nyisva neε 'lι
-Juukve 'mυ, 'ε we nyibli.

23-24 Ti di 'v 'ni nyre, 'ti-,
ε -wε 'v nyinyre -mο, -ε kο
'yri Nyisva a -Hihiu* di 'v
nyibli 'kι -nyii -ni, -ε di□e
nu, v 'mυ Nyisva da, 'kι 'v
'a -ne -tite □dv. Nyisva a
-Hihiu, nο- tve nyibli -ti a
-teε. -Te -aan 'Bai Nyisva
-hve nyibli bu nu 'a dida, ke-
ε ni 'mυ. Nyisva mο -Hihiu
□niο. Nyibli -mυ', -v -hve -bu
da Nyisva, Nyisva a -Hihiu
kο bu ni 'v □nv ke'. Nyisva
a -Hihiu a 'mυ, ε tve □ne□e
-tonyibli, -te -mυ', Nyisva a
'mυ, ε ni 'mυ.»

25 -ε -bι nugba a 'mυ, ε
wen: «'N yι□e ni, -ε mο,
Wanyo -mυ', Nyisva pu la le,
ε di la -a mυ yι ya, ε kο bu di.
'Bv -di, ε nο- di -a mυ -tebli
a pepe kle -hihia -ni.»

26 -ε -bι -Yusu wen: «'Mο,
nο- -bv, -ε kο -mυ 'hven- -yι
hle.»

27 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bι
-Yusu a -nagbopv, -v mu wen
'dιo, v nyre 'v ni. Ε mο
'waa □wilekeεεδε, -te -Yusu
kο nugba 'hven-, v pi toto.
Kee, 'waa nyiblo □dv 'yι 'beti
-ni, -ε mο: «-Ti a 'dι -bι -yι□ι
'beti -ni 'lι?» ε kο, «-Ti a 'dι
-bι, ε kο -mυ 'hven-, a hle
'lι?»

28 Nugba -mο -bι, ε hie 'v 'a

'niya bu, 'ε gba cigbe 'diɔ, 'ε lee ne 'a nyibli, -ε mɔ:

29 «Ba di 'li, a 'mu nyiblo ɓɔɔ 'ye. Nɔ- lee 'mu, -tebli a pepe -mu', 'n -nu. ɓɔɔ Wanyɔ -mu', Nyɪsɔa pɔ la le, ε di la -a mu yi ya, ε nɔ- ɓɔɔ a 'gbe?»

30 Nɔ- mɔ nyibli a 'mu bu -hɔn 'li 'diɔ 'kwli, bu mu 'li ɓɔɔ 'hɔɪ.

31 -Te nyibli a 'mu, ɔ 'ye ni nyre, -ε -bi -Yusu a -nagbopɔ -tɔa -Yusu a lenyaale, ɔ wen: «Tɔɔnyɔ o, di de 'ti-»

32 Kεε, ε ɓɔɔtu ɓɔɔnu ɓɔɔwɔn, ε wen: «'N kɔ diide ɓɔɔɔ, a 'yi -yi.»

33 -ε -bi 'a -nagbopɔ -tɔa 'waa diɔnɔ a le'betile, ɔ wen: «ɓɔɔ nyiblo ɓɔɔɔ ya ɓɔɔa diide yi?»

34 -ε -bi ε wen: «'Na diide, nɔ- mɔ ɓɔɔɔ nu Nyɪsɔa, -ε lee 'ne- 'mu 'klo ki a kiwεenle, ε ɓɔɔhen 'nyre, -kɔan -mu', ε -nyi 'mu, ɓɔɔɔ nu, ɓɔɔɔ -yra ɓɔɔa 'lu.

35 -A 'blikɔε wen 'ni: ɓɔɔNi 'dɔ -kɔɔɔ, ɓɔɔhɔnɔɔɔ ni -hen 'bu ɓɔɔε, -ε -bi -yi ɓɔɔɔ 'ni 'cε. Kεε, 'mɔ -bi, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni: Ba 'du 'lu ye', ba ta 'li -ci kle. -Kɔɔɔ -wε ɓɔɔhuhlɔo -mɔ. ε -wε 'li 'ciε.» (ε 'wi yi, nyibli -mu', -ɔ mi 'li ɓɔɔɔ 'hɔɪ, -ɔ -wε -mɔ, 'ki -bu kɔ 'klo yrayrɔ -mu', -ε 'ye ni -wε 'li, ɔ nu- kɔ -ti ε hle.)

36 «-Kɔannunyo -mu', -ε yi -kɔɔɔ 'cε, ε kɔ 'a -ne 'pεεle ni. 'A -kɔan a 'mu, ε nɔ- ni ɓɔɔε, nyibli 'ɔ kɔε 'klo yrayrɔ -mu', -ε 'ye ni -wε 'li. -ε -bi 'ki, nyiblo -mu', -ε 'dɔε -kɔɔɔ, ε kɔ nyiblo -bi -mu', -ε yi ɓɔɔɔ 'cε, ɔ di bibi 'yi le, ɔ 'mu dɔɔɔ nu.

37 'Ledɔ -mu', -ε pi le, -ε mɔ: -U -bi 'dɔε -kɔɔɔ, -ɔ -bi 'ɔ yi ɓɔɔɔ 'cε, ε mɔ -ti a -tεε ɓɔɔɔ.

38 -Ci -bi, -ε kɔ -kɔan a 'yi -nu, -ε kɔ ki 'n lee 'li 'a mu, ε nɔ- kɔ -kɔɔɔ a yi 'ki 'cε. Nyibli -bi, nu- nu -ci a 'mu a -kɔan, 'a mu -mɔ -bi, 'a yi 'ki 'a -kɔɔɔ 'cε.»

39 Samalikɔε -ni wen, -ɔ ni 'li Sisalɔɔɔ -ni wen 'kwli, 'waa nyibli -hɔɔhɔɔ, nu- kuo -Yusu ɓɔɔwɔ yi, -kɔɔɔ kε-nugba -mu', ε pɔ ɓɔɔɔ yi: «Nyiblo -bu, ε nɔ- lee 'mu -tebli a pepe -mu', 'n -nu, 'ki 'li 'na 'klo 'kwli.»

40 ε nɔ- kɔ -ti, -te Sama-likɔε a 'mu, ɔ nyre 'ki 'ɔ -Yusu 'hɔɔ, 'ɔ -tɔa 'a lenyaale, 'ki bu ni 'li ɓɔɔɔ -mɔ, 'ε mɔ ɓɔɔhan-ti, ε -wen, 'ε -hi 'ɔ ɓɔɔɔ -nyrɔwɔ ni 'hɔen 'hɔɔ.

41 Nyibli -hɔɔhɔɔ -bi kuo -Yusu ɓɔɔwɔ yi, 'ki 'ɔ -ti -mu', ε -hla a -ta'.

42 Kε- ɔ pi 'ki nugba 'a mu yi, -ε mɔ: «ε 'yi -ti -bu, -lee ne -a mu -te ti ne -bu a -ti 'pa-, -a 'yi ɓɔɔɔ ɓɔɔwɔ yi kuo -ni. Kεε, -aan ɓɔɔgbetɔ, -a 'win 'a win ni, ε nɔ- kɔ -ti, ɓɔɔa kuo ɓɔɔne ɓɔɔwɔ yi, 'ti- ɓɔɔhan -mɔ de, -a kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, ε nɔ- mɔ Wanyɔ, -ε -wε 'klo -bu a nyibli.»

-Te -Yusu nu la ɓɔɔa, nyiblo gbagbu ɓɔɔɔ a 'yu a 'kɔε 'ε -wε la

43 -Te ε -hi 'ɔ -nyrɔwɔ ni 'hɔen -tite a 'mu, -ε -bi 'ki ε mu 'li Galileblugba 'kwli.

44 'A ɓɔɔgbetɔ, ε hla la ɓɔɔa ni, -ε mɔ: «Nyɪsɔa a winwlon-hanyɔ* 'bu ni 'li 'a

'blikube 'nyɪ, ε 'yɪ 'lɪ 'vɔ̃tuule -kɔ.»

45 Kεε, Galileblugba a nyibli a 'mɔ, v mu la le'mimle, -ε mɔ Pakɪ kɪ, 'kɪ 'lɪ Jrusredɔ 'kwli, 'v 'ye la -tebli a pepe -mɔ', -Yusu nu la. Ε nɔ-nuɔ, -te -Yusu nyre 'lɪ Galileblugba 'kwli, nyibli a 'mɔ, 'v 'bleɔ̃e kva -teε.

46 -ε -bɪ 'kɪ ε mu 'lɪ 'dɔ -mɔ', -ε mɔ Kana 'kwli. 'Dɔ a 'mɔ, ε nɔ- kɔ 'kwli ε nuu la 'lɪ 'a yɪ-heɔ̃wɪlekεεde, 'nie 'ε -he la -wiin.

Ε kɔ la nyɪbehɪan ɔ̃dɔ. Ε mɔ la 'blugba a 'kɪn a -kɔannunyɔ gbagbɔ ɔ̃nɔ la, 'ε nɪ la 'lɪ Kapenaɔdɔ 'kwli, 'kɪ 'lɪ Galileblugba a 'mɔ 'kwli. Nyɪbehɪan a 'mɔ, ε kɔ la 'yɪ nyɪbehɪan. 'Yɪ nyɪbehɪan a 'mɔ, ε nɔ- kɔ 'hɔɪ -yɪ la hren.

47 -Te nyiblo gbagbɔ a 'mɔ, ε 'wɪn, -ε mɔ, 'kɪ -Yusu -hɔn 'lɪ Sudeblugba 'kwli, 'ε mu 'lɪ Galileblugba 'kwli, -ε -bɪ ε -hɔn 'lɪ 'a 'dɔ 'kwli nɪ, 'ε mu 'lɪ -Yusu -mɔ, 'ε -tɔa 'a lenyaale, ε wen: «'N nyaa -mɔ le, di 'lɪ 'na 'dɔ Kapenaɔ 'kwli, ɔ̃mɔv nu, 'na 'yɪ a 'kɔε 'mɔ -we. Ε -hɔε bu 'kɔ.»

48 -ε -bɪ ke- -Yusu pɪɪ yɪ, ε wen: «'Bɔ mɔ, 'ba 'ye nɪ 'ye ɔ̃wɪlekεε-tebli gbagbɪ -mɔ', 'n nɪ, a 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -we, ba kuo 'mɔ ɔ̃wɪb yɪ.»

49 -ε -bɪ nyiblo gbagbɔ a 'mɔ, ε ɔ̃tuɔ ɔ̃wɔn, ε wen: «Tɔɔnyɔ ɔ, di 'lɪ 'na 'dɔ 'kwli, 'na 'yɪ 'nɪ ɔ̃ha 'kɔ.»

50 -ε -bɪ -Yusu yɪɪ 'nɪ -lee -nɪ, -ε mɔ: «-We 'lɪ -bɔ mu nɪ. -Na 'yɪ 'tɪε di 'kɔ nɪ.» -Tɪ

a 'mɔ, -Yusu lee ɔ̃ne, ε kuo ɔ̃ne ɔ̃wɪb yɪ, 'ε -mu.

51 Ε nɪ 'hru wɔn, 'a -kɔannunyibli 'v diɔ̃e ye' 'be mɔ, 'v lee ɔ̃ne: «-Na 'yɪ nɪ 'kɔ.»

52 -ε -bɪ ε 'beti ɔ̃nɔ nɪ, ε wen: «Tɪ a 'dɪ -bɪ -kɔ 'yɪ 'a 'hɔɪ 'kee -nɪ 'lɪ?» -ε -bɪ v wen: «-Te -dina bi 'tɔ 'lɪ, 'a -haawɔ nɪ -dɔ -hɪ 'tɔ, 'kɪ 'a 'hɔɪ 'kee 'tɔ 'v nɪ.»

53 -ε -bɪ ε 'yeɔ̃e nɪ, -ε mɔ, tɪ -mɔ' -kɔ 'yɪ -Yusu lee 'tɔ 'vɔ̃v, -ε mɔ, 'a 'yɪ 'tɪε di 'kɔ nɪ, tɪ nɪ -dɔ a 'mɔ 'yɪ, 'kɪ 'a 'yɪ a 'mɔ a 'hɔɪ 'kee 'tɔ 'v -nɪ. Ε nɔ- mɔ, ε kɔ 'a 'kayubukεε 'hɔen-, bu kuo -Yusu ɔ̃wɪb yɪ.

54 -Yusu bu -hɔn 'lɪ Sudeblugba 'kwli, bu mu 'lɪ Galileblugba 'kwli, bu nu ɔ̃wɪlekεε-tebli, 'a 'wɪ nɪ 'hɔen a de, nɔ- -bɔ.

5

-Te -Yusu nu laɔ̃a, le-yɪyrenyɔ a 'kɔε 'ε -we la

1 -Te de a 'mɔ, ε -hɪ, -ε -bɪ -Juukεε* mi le'mimle kɪ, 'kɪ 'lɪ Jrusredɔ 'kwli. 'Kɪ 'lɪ -te a 'mɔ, 'kɪ -Yusu mu 'lɪ -we.

2 Paale ɔ̃dɔ nɪ 'v, 'v deε ɔ̃ne Blable a Paale. Ε nɔ- kɔ 'yɪ v neε 'v, 'v pɔε 'lɪ Jrusredɔ 'kwli. 'Kɪ 'v paale a 'mɔ 'hɔɪ, 'kɪ 'wɔ ɔ̃dɔ, nyibli 'blu la, ε nɪ 'v. 'Wɔ a 'mɔ, 'a 'nyre mɔ Betesada, 'kɪ 'lɪ -Juukεεwin 'kwli. Ε nɔ- kɔ wien, v pɔ 'v papɔ nɪ ɔ̃hun.

3 'Kɪ 'lɪ papɔ a 'mɔ bu, 'hɔɪhrennyɔ -hɔɔhɔɪ, nɔ- pe 'lɪ ble, 'yɪi'dɔnyɔ, bɔɪklanyɔ, kɔ le-yɪyrenyɔ. [De, v yɪ -ple, ε nɔ- mɔ, 'nie bu ɔ̃gbuta -nɪ,

4 -koti ε kve ti, Nyisva a lelenyo pdu, 'ε yi 'li ptu -ni, 'ε yiqt gbuta -ni. 'A -ne ti, Nyisva a lelenyo 'bu gbutaqa, yi-hehvhrennyo, -ε di 'li ptu, 'ye qbu -te 'a 'kve ni 'mu, ε ko bu -we.]

5 Ti ni -do a 'mu 'yri, ε ko 'hvhrennyo -bi, 'ε ni 'li 'a 'bio 'nyi. -Te 'a 'hvi -tva la 'li hinhren, ε -we 'li 'hri a (38) -wlv ptu 'v -pu ptu 'v pblienpblen ni.

6 -Te -Yusu nyre 'v, -ε -bi ε 'ye nyiblo a 'mu ni, -ε pe bu. ε yiqe ni, -ε mo, -te 'a 'hvi -tva la 'li hinhren, ε -wlen 'v bu. -ε -bi ε 'betiqe ni, ε wen: «Pbi -hveqe ni, -na 'kve bu -we?»

7 -ε -bi 'hvhrennyo a 'mu, ε wen: «Tonyo o, 'n 'yi nyiblo pdu -ko, -bu ptu 'li 'mu 'nie -mo, ti -mu' -ko 'yri ε yi gbuta -ni. 'Bu mo, 'ni -hve qbu qti wen 'li, -ε -bi nyiblo -bi -hi 'mu ye'»

8 Ke- -Yusu pi 'ki, ε wen: «'Du ye', -bu 'du -na ko ye', pmu na.»

9 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi 'a 'kve -we ni, 'ε 'du 'a ko ye', 'ε -tva nina.

Κεε, δε a 'mu, -Juukve a -wuwle-nyrowo* 'kwli, 'ki ε mu la 'li 'lu -mo.

10 -Juukve a ye'nanyv, v 'ye nyiblo a 'mu ni, -ε ko 'kve -we, 'v lee pne, v wen: «Kike a -nyrowo -bu, ε mo ke -wuwle-nyrowo. 'A -ti, qyi wen yi -blee -ni, -bu 'ble wen -na ko -wuwle-nyrowo a 'mu, ε mo -kvan pno, 'ti- ε qna ni.»

11 -ε -bi ε wen: «Nyiblo -mu', -ε nuqo, 'na 'kve, 'ε -we,

ε no- lee 'mu, qbu 'du 'na ko ye', qbu na.»

12 -ε -bi v wen: «Nyiblo a 'di -bi, -ε lee -mu, -bu 'du -na ko ye', -bu na 'li?»

13 Nyiblo a 'mu, -ε ko 'kve -we, ε 'yi -Yusu -yi, -ε nuqo, -Yusu mu ni 'wovh, nyibli -hovh -mu', -v ni 'v a -ti.

14 -Te ε gba ti gbi, -ε -bi 'ki -Yusu yee 'liqt Nyisva a 'kagbau bu. Ke- ε pqt yi, ε wen: «'Ye ke, -na 'kve -we ni. qni 'nuo 'ki δε 'kuku de, -ε diqe nu, qhven a 'yiye -bu, -ε -hi 'a δε -bu wlvn, ε 'ni qha -mu nu de.»

15 -ε -bi nyiblo a 'mu, ε mu ni, 'ε lee -Juukve a ye'nanyv, -ε mo, -Yusu, no- nuqo, 'a 'kve 'ε -we.

16 Kve 'v ti a 'mu 'yie bu, -ε -bi v -tva -Yusu a bui a lemmmo, -te ε nuqo, nyiblo a 'kve 'ε -we, 'ki 'li -wuwle-nyrowo 'kwli a -ti.

17 ε no- mo -Yusu bu -hiva qnv kle, -ε mo: «'A -ne ti, 'na 'Bai ni -kvan. 'Na 'mumu, δε ni -do a 'mu, ε no- 'n ni.»

18 -Te -Yusu pv 'ki ε, -ε -bi -Juukve a ye'nanyv a 'mu, v qmve 'hru le de, 'ki bu 'laqa, -ε nuqo, ε hlaqa ni de, -ε mo, Nyisva, no- mo 'a 'Bai, ε qhen 'nyre, ε wen 'ni, ε ko Nyisva 'hven-, v ween ni. ε 'yi bu 'wla -wuwle-nyrowo a tete ni -do a -ti 'pa-, v 'ni qmvoqo li 'a 'lila le.

Nyisva -nyi 'a 'Yu 'kli a pepe ni

19 -Ti -mu', -Juukve* a ye'nanyv yi -Yusu -yee -ni, ε no- ε -hiva qnv kle, ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'mo -bu, -ε mo Nyisva a 'Yu, 'n 'yi

'li □dedede a nunuo 'li -we, 'mo ni -do. De -mu', 'n yi 'ye, 'na 'Bai ni, ε no- 'na 'mumu, 'n ni -we.

20 'E mo □han-ti, 'na 'Bai 'ε nve 'mu. 'A -ti, -tebli a pepe -mu', ε ni, ε tve 'mo□o ni. E di 'mu 'ni -lee -ni, □bu nu □wilekee-tebli -bi, -ε -hi 'u 'a de -bu 'u, 'n nu 'ki, -te ti ne -bu 'kwli, ε 'mu 'a mu le -kee -ni.

21 'E 'wi- -te 'na 'Bai ni, 'ε -he 'li nyibli 'kukonyibli 'nyi, 'ε -he □nu 'klo le, ke- 'n ni, nyibli -mu', 'n -hve □bu -nyi 'klo yrayru, 'ni yi □nu -nyi.

22 'Ya 'u 'lu de, 'na 'Bai 'ni -puv□u nyiblo □du -bati le, kee, ε -nyi 'mu 'khi a pepe ni, 'ki □bu puu nyibli -bati le,

23 -ε di□e nu, nyibli a pepe 'mu 'u 'mu 'u □tuu -ni, □wi yi, -te u ni 'u 'na 'Bai a 'u□tuule. Nyiblo -bu, -ε 'ye ni □tuu 'u 'mu 'u, 'na 'Bai -mu', -ε lee 'ne- 'mu 'klo ki, ε no- ε 'ye ni □tuu 'u.

24 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni: Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu pu 'na win nva yi bu, ko, 'bu kuo 'na 'Bai Nyisva □wlu yi, -ε lee 'ne- 'mu -tutu ki, nyiblo a 'mu, ε no- ko 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li. -Bati 'yi 'li□i 'li -we, bu klo 'ki□i de, kee, ε -hon ke 'li 'kukuu wlon, 'ε pa 'li 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li 'kwli.

25 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tee, ti di 'u 'ni nyre, 'ε -we 'u nyinyre -mo -dodo, -ε ko 'yri 'kukonyibli di 'u 'mo -bu, -ε mo Nyisva a 'Yu a win 'u 'wun -ni, ε ko, nyibli -mu', -u ni 'klo, -u di 'na win 'wun, u di ko 'klo yrayru -mu', -ε 'ye

ni -we 'li.

26 'Na 'Bai ko 'kli, 'ki bu nu□o, nyibli bu ni 'klo. 'Kli ni -do a 'mu, ε no- ε -nyi 'mu, -ε di□e nu, 'mu nyibli 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li -nyi,

27 'mo -bu, -ε mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'ε -nyi 'mu 'kli -we, 'ki □bu puu nyibli -bati le.

28 'E 'ni 'kee 'li 'aan □wli le, -kotu ti di 'u 'ni nyre, -ε ko 'yri nyibli a pepe -bu, -u 'ku, u □tu, u di 'u 'na win 'u 'wun -ni.

29 'Bu 'wun 'na win a 'mu, u di -hon 'li 'dabi 'kwli le. Nyibli -mu', -u nu □haande, u di ko 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li, kee, nyibli -mu', -u nu -tebli -hwin, -bati di □nu 'ni klo.

30 'Mo ni -do, 'n 'yi 'li □dedede a nunuo 'li -we, Nyisva 'bu 'yi 'mu 'a 'kli -nyi. 'Bu mo, 'ni yi nyiblo □du a -bati ni 'be, -te Nyisva nu□o 'na leele, ke- 'n di□e nu. 'N pu -tee a -bati, -ε nu□o, Nyisva, no- lee 'ne- 'mu -tutu ki, de ε -hve □bu nu, ε no- 'n ni -tee. E 'yi de, 'na □gbetu, 'n -hve 'pa-, 'ni -nu□o li□i.»

Nyisva, no- lee 'ne- -Yusu 'klo -bu ki

31 Ke- -Yusu pu de: «'Bu mo, 'mo ni -do, 'ni yi wen□e ni hle, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu, -ε -bi nyibli 'yi 'li□i 'li -we, bu yru wen□e, -ε mo, 'n hle wen -ti a -tee.

32 Kee, Nyisva, no- hle□e, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu, 'ti- 'n yi□e ni, -ε mo, -ti -mu', ε hle, 'ki 'u 'mu ki, ε mo -ti a -tee □nuo.

33 'A mu -mo -bi, a te nyibli bu, 'u mu 'li Saan Batisti -mo, 'e lee ne 'a mu -we, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu.

34 E 'yi 'nyre [hen, -e mo, 'n [mυe nyiblo le, -e hle[ε, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu. Kee, 'n ni[ε ni, -e di[ε nu, a 'mu Saan a de 'lu -mo le -hie, a 'mu[υ le yru, -e mo, Nyisua -hυe bu wa 'a mu.

35 Saan a 'mu, e 'wi la 'napu yi, -e yi la win, -e di[ε nu, nyibli 'mu la le yru. 'Ki 'li ti gbi 'kwli, a ni la do[υ, 'ki 'u de a 'mu 'a -ta'.

36 E ko -tebli -bi, 'e ni 'u, 'e -hi Saan a pupwin wlon. No- mo [whlekeε-tebli -mu', 'n ni, 'ki 'li 'na 'Bai a 'kl 'kwli. [Whlekeε-tebli a 'mu, e tve [ne yi, -e mo, 'na 'Bai, no- lee ne- 'mu 'klo -bu ki.

37 'Ti- 'na 'Bai a 'mu, -e lee ne- 'mu, e hle[ε ni -we, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu. A 'yi -huan 'a win ni 'win, ko, a 'yi -huan[a ni 'ye -we.

38 A 'ni [tuu[ο li 'a win bu, 'ki 'li 'aan [wli ki, -te a 'yi 'mu [wlu yi -kuo -ni a -ti, 'mo -bu, e lee ne- 'klo -bu ki.

39 A yi Nyisua crun 'ni 'nyi, -e nu[ο, a yi[ε ni, -e mo, e no- tve ne 'a mu 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li. E mo [han-ti [ni[ο, Nyisua crun a 'mu, nu- hle 'na -ti.

40 Kee, a 'ni -hva[a ba di 'ne- 'mu -mo, -e di[ε nu, 'mu 'a mu 'klo yrayru a 'mu -nyi.

41 A wen 'ni, -e mo, 'mo [mυe[ε le, 'ki nyibli bu 'yaa 'li 'na 'nyre. Kee, e 'yi 'mu le -ni.

42 'A mu -mo -bi, a ni 'do. 'N yi[ε ni, -e mo, 'ki 'li 'aan [wli ki, a 'yi Nyisua -nυe -ni.

43 'Na 'Bai lee ne- 'mu 'a mu 'nyi, kee, a 'ni -hva[a li ba 'ble 'mu kua. Kee, nyiblo 'bu -di, 'ki 'li 'a do[υ a 'kl 'kwli, -e -bi a 'ble[ε kua.

44 De a nυe -ni, e no- mo 'aan 'bio bu 'yaa 'li 'aan 'nyre. Kee, a 'ni [mυo[ο li[ι le, 'ki Nyisua -mu', -e mo Nyisua ni -do, bu 'yaa 'li 'aan 'nyre. 'Bu mo, 'ba ni 'mu le, -e -bi a 'yi 'li[ι 'li -we, ba kuo 'mu [wlu yi.

45 Kee, a 'ni 'yee 'li[ι, -e mo, 'n di yeε ne 'a mu -ti, 'ki 'u 'na 'Bai ye'. 'A winwlon-hanyo* Moise -mu', a kuo [wlu yi, no- di 'a mu -ti -yeε -ni.

46 'Bu mo, 'bu mo wen [han-ti, 'ba kuo wen Moise [wlu yi, a di kuo wen 'mu [wlu yi -we, -e nu[ο, Moise 'cri 'na -ti ni.

47 Kee, -ti -mu', e 'cri, -te a 'yi[ι [han-ti -pu, a 'yi 'li[ι 'li -we, ba pu 'na win [han-ti.»

6

-Te -Yusu nu la[a, 'fwo 'e wlo la, nyibli a 'miliwi ni [hun, 'u di la de, 'u [mla la (Matie 14.13-21; Maki 6.30-44; Luku 9.10-17)

1 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi -Yusu ko 'a -nagbopu* 'hven, u [ta ni, 'ki 'li Galileblugba a 'yru a 'kibia -bi ki. 'Yru a 'mu, u deε [ne Tibeliadi a 'yru;

2 nyibli -huchui, nu- yi -Yusu [wien kve, -e nu[ο, [whlekeε-tebli -mu', e ni mo, 'e ni mo[ο, nyibli a 'kve 'e yi mo -we, u 'ye mo[ο ni.

3 -Te -Yusu kɔ 'a -nagbopu 'hven-, v nyre 'li, -ε -bɪ 'kɪ v 'ya 'li dɔgba 'lu, 'v nɪ bu.

4 Ti a 'mɔ 'yri, -Juukvε* a lε'mimle -mɔ', v dεε Pakɪ, ε 'mɔvε yre. Ε nɔ- kɔ -tɪ, nyibli -hɔɔhɔɪ 'v nɪ -tuo kɪ.

5 -Yusu bu 'du 'lu ye', -ε -bɪ ε 'ye nyibli -hɔɔhɔɪ, 'v yɪ 'vɔv 'hɔɪ di. -Te ε 'ye ɲɔv, -ε -bɪ ε 'beti 'a -nagbopi Filipu nɪ, ε wen: «-Bɪ' -a di 'kɪ diide yɪ 'yee -nɪ, -a 'mɔvɔv -tɔ, nyibli a pepe -bɔ, -v -di, v 'mɔv dε di 'li?»

6 Ε 'beti nɪ, -ε diɲe nu, ε 'mɔvɔv yɪ, 'bɔ mɔ, Filipu 'bɔ kuo ɲne ɲwlv yɪ, -ε nuɔ, 'tɪ-ε 'mɔvɔv 'beti mɔ mu, dε ε di nu, ε -wε 'a yiyie -mɔ.

7 -ε -bɪ Filipu wen: «Mɔ 'ye ɲbu -a kɔ wen 'wliblɔ, -a 'yɪ wen 'liɲɪ 'li -wε, -ba -tɔ wen 'fɔɔ, 'a 'kɔtɔɔɔbe bu di wen 'a -nε nyiblo kɪ yε.»

8 -ε -bɪ -Yusu a -nagbopi Adre, -ε mɔ Simɔ Pielɪ a 'dɪayɪ, ke- ε pɪ 'kɪ -Yusu yɪ, ε wen:

9 «'Yɪ nyibehɪan ɲdɔ nɪ mɔ, 'ε kɔ 'fɔɔkui nɪ ɲhun kɔ -hrin.yɔ nɪ 'hven. Kee, ε 'yɪ 'li ɲdedede 'li -wε, 'kɪ 'v nyibli -hɔɔhɔɪ -bɔ -mɔ.»

10 -ε -bɪ -Yusu wen: «Ba lee nyibli a pepe -bɔ, bu 'plaa blε.» 'Kɪ 'v -tɪtɪ a 'mɔ, -piti -hɔɔhɔɪ nɪ 'v. 'Kɪ 'li nyibli a pepe a 'mɔ 'nyɪ, nyibepɔ -nɪ -tuo kɪ, v -wε 'li 'miliwɪ nɪ ɲhun nɪ.

11 -Te v 'plaa 'kɪ 'v -piti kɪ blε, -ε -bɪ -Yusu 'du 'fɔɔ a 'mɔ ye', 'ε -nyɪ Nyɪsva 'wio, 'ε ɲgla 'fɔɔ a 'mɔ nyibli lε, 'ε 'du -hrin ye' -wε, 'ε ɲgla ɲɔvɔv lε, nyibli a pepe a 'mɔ,

'v di 'waa ɲwlv a diide, 'v ɲmla.

12 -Te v ɲmla 'kɪ, -ε -bɪ ke- -Yusu pɪ 'a -nagbopu yɪ: «Ba 'tɪ 'fɔɔketɪ a pepe -mɔ' lε, -ε hie bu, 'a ɲdedede 'nɪ ɲha 'wan.»

13 'Fɔɔkui nɪ ɲhun -mɔ', -Yusu -nu, ε -wlo, nyibli -di, 'a dε -hie bu, v 'tɪ lε, ε 'yii 'li -tɔɔɔɔ nɪ -pu ɲtu 'v 'hven.

14 ɲWɪlεkεεdε -mɔ', -Yusu -nu, -tε nyibli 'yeɲe, -ε -bɪ v wen: «Ε mɔ ɲhan-tɪ, nyiblo -bɔ, ε nɔ- mɔ Nyɪsva a winwlvn-hanyɔ* -mɔ', Nyɪsva pɔ la lε, -ε di la 'nε- 'kɔ kɪ di.»

15 Kee, -Yusu yruɲo nɪ, -ε mɔ, v diɲe 'nɪ kɔ, 'kɪ 'li 'kɪke 'kwli, v 'mɔvɔv bodɔdε -nyɪ. Dε a 'mɔ, ε 'yɪ -Yusu a kɪwεenlε 'pa-. Ε nɔ- kɔ -tɪ, 'ε hlɔɔ ɲɔv -mɔ lε, ε nɪ -do, 'ε mu 'li dɔgba 'lu de.

-Te -Yusu na la 'yru kɪ (Matie 14.22-33; Makɪ 6.45-52)

16 'Yɪv bu mu bu pepe a ti 'yri, -ε -bɪ -Yusu a -nagbopu* mu 'li 'yru wien.

17 'Tɔ yɪ 'nɪ -wɔn, -Yusu 'ye 'li ɲɔv 'nyɪ nɪ mi. Ε nɔ- mɔ bu 'ya 'li 'blagbɪ 'kwli, bu bli, 'v ɲte 'yru kɪ, 'v mi 'li 'dɔɔ -mɔ', -ε mɔ Kapenaɔ 'kwli.

18 Bu nɪ 'kɪ 'li 'yru kɪ, -ε -bɪ pepe gbagbɔ yɪ 'nɪ -hi, 'yru 'ε pɪ 'dɔɔ gbagbɪ,

19 'v bli -bɪbli, 'v nyre 'li -kilowɪ nɪ ɲhun -vɔv- ɲhlon-do 'yri. -ε -bɪ ti nɪ -do a ti 'yri, v 'ye -Yusu nɪ, 'ε nε 'yru kɪ, 'ε yɪ 'blagbɪ lε 'mɔvε -nɪ. Bu 'ye 'kɪɲɪ, -ε -bɪ hvannɔ bi 'li ɲɔv 'kwli.

20 Κεε, -Yusu wen: «'Μο
□νω, a 'nu 'pie 'li huannu.»

21 U -hve -Yusu bu 'ya 'li
□nu -mo. -ε -bi ti ni -do
a ti 'yri, -tite -mu', u mi 'li,
'blagbi nyre 'u ni, 'u -kwle.

-Yusu no- mo diidedu
-mu', -ε ni□e, 'ti- nyibli 'u kve
'klo yrayru -mu', -ε ye ni -we
'li

22 -Te -nyre -nye, nyibli
-huohu -mu', -u hie 'li 'yru
a 'kibia -mu' ki, -tite ni -do
-mu', -Yusu wloo 'tu 'u 'floo,
nyibli a 'mu, nu- □mve -Yusu
le. U yi□e ni, -ε mo, 'blagbi ni
-do, ε no- pe 'tu 'u 'nuwon 'yri
bu, 'u yi□e -we, -ε mo, -Yusu
'y' 'tu 'li 'blagbi a 'mu 'kwli
'ya. 'A -nagbopu* ni -do, nu-
'ya 'tu 'li, -u mu 'tu.

23 'Ki 'li 'diu -mu', -ε mo
Tibeliadu 'kwli, nyibli -bi ya
'blagbi, 'u di 'u -tite -mu',
-Yusu -nyii 'tu 'u Nyisua 'wio,
'ε wloo 'tu 'floo, 'u di 'tu□u.

24 -Te nyibli a 'mu, u 'ye□e,
-ε mo, -Yusu ko 'a -nagbopu
'hven-, u 'y' 'u -ni, -ε -bi u
'ya 'li 'waa 'blagbi 'kwli le, 'u
mu 'li Kapena, 'u mu -Yusu
le □muo mo.

25 'Ki u yee 'li□u 'yru a
'kibia -bi -mu' ki bu, u wen:
«Toono, ti a 'di -bi -ko 'yri
-nyre 'ne- 'li?»

26 -ε -bi -Yusu □tu □nu
□won, ε wen: «'N y' 'a mu 'nu
-lee -ni -tee: □Wilekeε-tēbl
-bu, 'n ni, Nyisua, no- nyi
'mu 'kl, 'ni ni□e. Κεε, ε 'y'
□bu ba yru de a 'mu le a -ti
'pa-, a 'ni □muo□o 'mu le. ε
'wi y', diide -mu', a di 'tu, 'a
□mla 'tu, ε no- ko -ti, 'a □mve
'mu le.

27 A 'nu 'hie 'li diide a -ti ni
-do 'lu -mo le, -ε 'ye ni -wlen
'u, -ε pue, κεε, diide -mu', -ε
ni□e, 'a kve 'klo yrayru -mu',
-ε 'ye ni -we 'li, ε no- ko -ti ba
-hie 'lu -mo le. 'Mo -bu, -ε mo
-tonyibli a pepe a Nyiblo, 'mo
-di 'a mu diide a 'mu -nyi, -ε
nu□o, 'na 'Ba Nyisua, no- lee
'ne- 'mu 'klo -bu ki, 'ki □bu
-nyi 'a mu diide a 'mu.»

28 -ε -bi u wen: «De a 'di
-bi -a di nu, 'ti- Nyisua 'mu
-aan de ki wen 'li?»

29 -ε -bi -Yusu □tu □nu
□won, ε wen: «De Nyisua
-hve ba nu, ε no- mo, 'mo
-bu, ε te 'ne- 'klo -bu ki, ba
kuo 'mu □wlu y'.»

30-31 -ε -bi u wen: «'Bu
mo, □nu -hve -ba pu -na
win □han-ti, -ε -bi nu
□wilekeεde -bi, -ε di 'a
de -mu' y' 'wi, Nyisua a
winwlon-hanyo* Moise ni
la. 'A -ne -nyrowo, -nyi -a
mu diide, -a 'mu□u di, □wu
y', -te -aan 'banu ni la, ti
-mu', -ε -ko 'yri u ni la 'li
'pawonblugba ki, 'u y' la
diidedu -mu' di, u deε man,
-ε -hven la 'li yako 'kwli. De
ni -do a 'mu, ε no- u 'cru la
'li Nyisuaerien 'kwli, -ε mo:
ε -nyi □nu 'floo, -ε -hven 'li
yako 'kwli.»

32 -ε -bi -Yusu □tu □nu
□won, ε wen: «'N y' 'a mu
'nu -lee -ni -tee: -Tee a diide
-mu', -koti 'n hla wen, ε 'y'
Moise 'pa-, ε 'y' 'a mo□o -nyi.
Κεε, -tee a diide a 'mu, -ε
-hven 'li yako 'kwli, 'na 'Ba
Nyisua, no- y' 'a mo□o -nyi.

33 -Tee a diide -mu', Nyisua
y' nyibli -nyi, ε no- mo
diidedu -mu', -ε -hon 'li yako

'kwli, 'ti- -ε ni□e, 'klo -bu 'kwli a nyibli, 'u kve 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li.»

34 -ε -bi u wen: «Tɔɔnyɔ, -nyi -a mu diide a 'mu 'a -ne ti.»

35 -ε -bi ε yi 'ki □nu 'ni -lee -ni, ε wen: «'N 'wi-diidedu -mu' yi, -ε yi nyibli 'klo yrayru -nyi. Nyiblo 'bu kuo 'mu □wlu yi, 'bu -he 'na -nagbopi, ε 'wi- nyiblo -mu' yi, 'kanu ko 'nie'natu 'ye ni nu.

36 'N lee ne 'a mu ni, -ε mo, a 'ye 'mu ni, kee, a 'yi 'mu □wlu yi -kuo -ni.

37 Nyibli a pepe -mu', 'na 'Bai yi 'mu -nyi, u di -he 'na -nagbopu. 'Klo -mo 'klo, 'n 'yi 'li□i 'li -we, □bu bla 'waa nyiblo ni -do le.

38 'N 'yi 'li yako 'kwli -hon, -ε di□e nu, 'mu 'na diɔnu a kiweenle nu, kee, Nyisua -bu, -ε lee 'ne- 'mu -tutu ki, ε no- ko kiweenle 'n ko □bu nu.

39 De Nyisua -hue, ε no-mo, nyibli a pepe -bu, ε -nyi 'mu, 'ni 'waan 'li 'waa 'yee ni -do, kee, le'boɔ-nyɔwɔ a ti 'yri, 'n ko □bu -ha 'li □nu 'kukonyibli 'nyi, □bu -ha □nu 'klo.

40 ε mo □han-ti, de 'na 'Bai -hue, ε no- mo, 'a -ne nyiblo, -ε yru□o, -ε mo, 'mo -mo Nyisua a 'Yu, ko, -ε kuo 'mu □wlu yi, nyiblo a 'mu, bu ko 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li, 'ti- le'boɔ-nyɔwɔ 'kwli, 'n ko □bu -ha 'li□i 'kukonyibli 'nyi, 'mu□u 'klo -ha.»

41 -Te -Juukve* a nyibli gbagbi 'win de a 'mu, -ε -bi u -tua -Yusu a yru a lepule,

-te ε pu le, -ε mo, ε no- mo diidedu -mu', -ε -hon 'li yako 'kwli.

42 Ke- u pi: «□Bi nyiblo -bu, ε 'yi Sosefu a 'yu -Yusu 'pa?- A yi 'a 'bai ko 'a dii 'huen- ni. -Bi' ε ni 'ki, 'ε pi le, -ε mo, 'ki ε -hon 'li yako 'kwli 'li?»

43 -ε -bi ε □tu □nu □won, ε wen: «De- ko 'mo a pu yru le 'li?»

44 Nyiblo □du 'yi 'li□i 'li -we, bu kuo 'mu □wlu yi, bu -he 'na -nagbopi, 'bu mo, 'na 'Bai -bu, -ε le 'mu, 'bu 'yi 'li□i 'li -jrii -ni. 'Na 'mumu -bu, le'boɔ-nyɔwɔ 'kwli, 'a -ne nyiblo, -ε kuo 'mu □wlu yi, 'mo -di 'li□i 'kukonyibli 'nyi -ha, 'mu□u 'klo -ha.

45 Nyisua a winwlon-hanyu 'cru la□a ni, 'ki 'li Nyisuaerien 'kwli, -ε mo: Nyisua, no- di nyibli a pepe -toɔ -ni. 'A -ne nyiblo 'bu yi 'na 'Bai Nyisua nua yi bu ni pi, 'ti- 'bu yi 'a toowin kua ni 'ble, ε no- di 'na -nagbopi -he.

46 ε 'yi 'nyre □hen, -ε mo, nyiblo □du 'ye 'na 'Bai Nyisua ni, 'bu 'yi 'mo ni -do -bu 'pa-, -ε -hon 'li□i -mo.

47 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tee, nyiblo 'bu kuo 'mu □wlu yi, no- ko 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li.

48 'Mo -mo diidedu -mu', -ε ni□e, nyiblo 'ε kve 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li.

49 'Aan 'bainu, -u ni la 'li 'puwonblugba ki, □han-ti, 'u yi la diide -mu', u dee man, -ε -hue la 'li yako 'kwli di, kee, u 'kuku la le.

50 KEE, -TEE a diide -mu', -E -hVE 'li yakO 'kwli, nyiblo -mu', -E di□e di, E 'yu 'li□i 'li -WE bu 'ku, E □hen 'nyre, E di kO 'klo yrayru -mu', -E 'ye ni -WE 'li.

51 'Mo -mo diide -mu', -E -hON 'li yakO 'kwli, -E ni□e, 'ti- -tonyibli 'u kVE 'klo yrayru, -E 'ye ni -WE 'li. 'A -ne nyiblo, -E di diide a 'mu di, 'a 'klo yrayru, E di kO, E 'yu 'li□i 'li -WE, bu kO 'lu-yreeE. Diide a 'mu, 'n di -ha, E nO- mo 'na dionu a 'hvi. 'N -he 'na 'hvi a 'mu ni, -E di□e nu, 'klo ki a nyibli 'mu 'klo yrayru kO.»

52 -Ti a 'mu, -Yusu -hla, E pu -Juukve a ye'nanyu 'yru diaki, 'u yu 'waa dionu le 'beti -ni, u wen: «-Bi' nyiblo -bu, E -WE 'li bu nu -a mu 'a dionu a 'hvi a -nyinyie, -a 'mu□u di li?»

53 -E -bi -Yusu □tu □nu □won, E wen: «'N yu 'a mu 'ni -lee -ni -TEE, 'mo -bu, -E mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'bu mo, 'ba 'ye ni di 'na 'hvi, E kO, 'ba 'ye ni 'na 'na -hlu, a 'yu 'li□i 'li -WE, ba kO 'klo yrayru -mu', -E 'ye ni -WE 'li 'klo -mo 'klo.

54 Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu yu 'na 'hvi ni di, kO, 'bu yu 'na -hlu ni 'ne, nyiblo a 'mu, E kO 'klo yrayru -mu', -E 'ye ni -WE 'li, 'ti- le'boO-nyroWO 'kwli, 'n di 'li□i 'kukonyibli 'nyu 'ni -ha, 'mu□u 'klo -ha.

55 'Na 'hvi mo -TEE a diide □nuO, 'na -hlu 'E mo -TEE a 'ninaDE.

56 Nyiblo, -E yu 'na 'hvi di, kO, -E 'ne 'na -hlu, E kO 'mu 'hven-, -a -mve ni.

57 'Na 'BaI -mu', -E lee 'ne-

'mu 'klo -bu ki, E nO- ni□e, nyibli 'u yu 'klo ni. E nO- nu□o, 'ti- 'na 'mumu -bu, 'nu ni 'klo. KE- E □ti 'mu, 'ki 'u nyiblo -mu', -E yu 'na 'hvi di -mo'. 'Mo -ni□e, nyiblo a 'mu, 'E yu 'klo ni.

58 'Mo -mo -TEE a diide, -E -hON 'li yakO 'kwli. E 'yu diide -mu' yu 'wu, -E -hven la 'li yakO 'kwli, u deE manu, 'aan 'banu yu la di, 'ki 'li 'puwonblugba ki. □Han-ti, 'u yu la diidedu a 'mu di, keE, ke- E ni 'mu, 'u 'kukui la le. Nyiblo -mu', -E di -TEE a diide -mu', 'n pa 'mu di, E di kO 'klo yrayru -mu', -E 'ye ni -WE 'li.»

59 Toowin a pepe -bu, -Yusu -toO -ni, 'ki E toO 'li□i Nyisua a 'kayu -mu' bu, -E ni 'li KapenaodO 'kwli.

-Yusu a win, nO- ni□e, nyibli 'u kVE 'klo yrayru -mu', -E 'ye ni -WE 'li

60 Nyibli -mu', -u yu -Yusu □wien le kVE, 'waa -huohvi, 'ti- u 'mu 'a toowin a 'mu 'win, u wen: «Toowin -bu, E ni 'kl ki. Nyiblo □du 'yu 'li□i 'li -WE, bu wen□E ki.»

61 -Yusu bu yru□o, -E mo, nyibli a 'mu, u ye' le 'ni 'puple -ni, -E -bi E -tva 'waa leeE, E wen: «□Bi -ti -bu, 'n -hla, E yu 'a mu 'ni 'hran?»

62 'Mo -bu, -E mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'bu mo, 'ba 'ye 'mu, 'ni yu 'li yakO 'kwli ni mi, -tite -mu', 'n -hON 'li, -bi' a di 'ki pu li?

63 Nyisua a -Hihiu* ni -do, nO- yu nyiblo 'klo yrayru -nyi. -Tonyibli a 'kl 'yu 'li □dedede 'li -WE. Win -bu, 'n toO ne 'a mu, E nO- ni□e, Nyisua 'E yu

'a mu 'a -Hihiu -nyi, -Hihiu a 'mu, ε 'mu 'a mu 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li -nyi.

64 Kεε, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyibli ni 'li, 'u 'yi 'mu [wlv yi -kuo -ni.]» Kve la 'li bu, -Yusu yi nyibli -mu' ni, -u 'yi [wlv yi -kuo -ni, kɔ, 'ε yi nyiblo -mu', -ε di [e 'a yraanyibli -ji' pu.

65 -ε -bi ke- ε pi de, ε wen: «ε nɔ- nu [o, 'ni lee ne 'a mu, -ε mɔ, nyiblo [du 'yi 'li 'na [wlv a ykuole 'li -we, 'ki bu -he 'na -nagbopi*, 'bu mɔ, Nyɔsua 'bu 'yi 'li [t 'li -jrii -ni.]»

66 Nyibli -huohu -mu', -u yi la [a [wien le kve, kve 'u ti a 'mu 'yie bu, -ε -bi u 'kee ne 'a [wienlekukve ni.

67 'A -nagbopu ni -pu [tu 'u 'hven -mu', ke- ε pi [nu yi, ε wen: «'Aan 'mumu -bu, [bi a -hve ba hie 'u 'mu bu, ba 'kee 'na [wienlekukve -we?»

68 -ε -bi Simɔ Pieli [tu [o [won, ε wen: «Kukonyɔ, nyiblo a 'di -bi kɔ -mɔ -a di 'li mu de 'li? -Mɔ ni -do, -mɔ kɔ win -ni [e, nyiblo 'ε kve 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li.

69 -Te ti ne -bu, -a kuo -mu [wlv yi, 'ti- [a yi [e, -ε mɔ, -mɔ mɔ Nyɔsua a 'Yu -Yusu 'Klɔs, ε lee 'ne- 'klo ki.»

70 -ε -bi -Yusu [tu [nu [won, ε wen: «'A mu ni -pu [tu 'u 'hven -bu, 'mɔ -ha 'li 'a mu 'li, -ε di [e nu, a 'mu 'na -nagbopu -he. Kεε, 'ki 'li 'a mu 'nyi nyiblo ni 'li, 'ε mɔ 'ku -hvan*.»

71 Judia, -ε mɔ Simɔ Yisikalio a 'yu, nɔ- ε [hen 'nyre. ε mɔ -Yusu a -nagbopu ni -pu [tu 'u 'hven

a nyiblo -bi [nu. Kεε, ε nɔ- di -Yusu 'a yraanyibli -ji' pu.

7

-Yusu a 'diayinu 'yi [t [wlv yi -kuo -ni

1 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi ε ne Galileblugba 'kwli le; ε 'ni -hua [a li bu mu 'li Sudeblugba 'kwli, -ε nu [o, -Juukve* a ye'nanyu [mve 'a 'lila le.

2 Ti a 'mu 'yri, -ε -bi -Juukve a le'mimle -mu', u deε Papu a le'mimle, 'a ti 'mve yre.

3 ε nɔ- nu [o, -Yusu a 'diayinu 'u lee [ne, -ε mɔ: «Hɔn 'ne- Galileblugba 'kwli, -bu mu 'li Sudeblugba 'kwli, -ε di [e nu, -na -nagbopu* -mu', -u ni 'li, u 'mu [wlekekεε-tebli -mu', -ni 'ye.

4 Nyiblo -mu', -ε -hve nyibli a pepe bu yi [e, ε 'ni -nu [o li 'a -ne -tebli, 'ki 'li -huhlike 'kwli. 'A -ti, -te -ni [wlekekεε-tebli, nu [o, 'ki 'u nyibli a pepe ye', -ε di [e nu, u 'mu -mu yi.»

5 -Yusu a 'diayinu a 'mu, u 'yi [t [wlv yi -kuo -ni.

6 -ε -bi ke- ε pi [nu yi, ε wen: «Ti 'ye 'u ni nyre, 'ki [bu mu 'li. Kεε, 'ki 'u 'a mu -mɔ, 'a -ne ti mɔ [haanti [nuɔ.

7 'Klo -bu ki a nyibli, u 'yi 'li [t 'li -we, bu yraa ne 'a mu, kεε, 'mɔ -bi, u yraa 'mu ni, -ε nu [o, 'n hle [e ni, -ε mɔ, 'waa nunu-tebli nyre yi.

8 'A mu -mɔ -bi, ba mu le'mimle ki. 'Mɔ -bi, 'ni

-mu□o 'li, -ε nu□o, ti 'ye 'b nu nyre, 'ki □bu mu 'li.»

⁹ Κε- ε pu □nu yi, 'ki ε 'yi -ta' -hon, 'ε ni 'li Galileblugba 'kwli bu.

-Te -Yusu mu la Papvi a le'mimle ki, 'ki 'li Jrusredio 'kwli

¹⁰ -Te -Yusu a 'diayinu a 'mu, v mu le'mimle ki, 'ki 'li Jrusre, -ε -bi -Yusu mu 'li ni -we, 'ki 'li -huhlike 'kwli, -ε di□e nu, nyibli 'ni □ha□a 'ye.

¹¹ Le'mimle a ti 'yri, -Juukve* a ye'nanyu □mve -Yusu le, 'a -ti, 'v yi le 'beti -ni, -ε mo: «-Bi' -Yusu ni yi 'li?»

¹² 'v hle 'a -ti, 'ki 'li nyibli -mu' 'nyi. -U -bi wen 'ni: «ε mo □haannyiblo □no.» -U -bi wen 'ni: «'Ubn-, ε 'yi □haannyiblo 'pa-, ε kee nyibli.»

¹³ Κεε, nyiblo □du 'yi 'li□i 'li -we, bu hla□a, 'ki 'v nyibli ye', 'bu 'yi 'li yibiile 'kwli 'pa-, -ε nu□o, v yi pie 'waa ye'nanyu a huannu.

¹⁴ -Te v 'beε le'mimle bu, -ε -bi -Yusu mu 'li Nyysua a 'kagbau a -yaa 'kwli, 'ε -tua Nyysua a -ti a toole.

¹⁵ -Juukve bu yi 'a win ni 'win, -ε -bi 'waa □wli kee le. 'A -ti, ke- v pi: «Nyiblo -bu, tetetonyo □du 'yi -huan□a tete ni -tve -ni. -Bi' ε -we 'li bu nu -tebl -huohu -bu, 'a yiyie 'li?»

¹⁶ -ε -bi ke- ε pi □nu yi, ε wen: «-Tebli -bu, 'n tve ne 'a mu, Nyysua, -ε lee 'ne- 'mu, no- yi 'mu 'a □to -nyi. ε 'yi 'na □gbetu a □to 'pa-.

¹⁷ Nyiblo 'bu -hve bu nu de -mu', -ε yi Nyysua a plo -blee -ni, ε no- di□e le yru, 'bu mo, toole -bu, 'n tve -ni, 'bu mo Nyysua a 'lule-hihie, -v'v- 'bu mo 'li 'na □gbetu a 'kl 'kwli.

¹⁸ Nyiblo -mu', -ε tve -ni, 'ki 'li 'a dionu a 'kl 'kwli, ε -hve□ε ni, 'ki nyibli bu 'yaa 'li 'a 'nyre. Κεε, nyiblo -mu', □bu yi ni -tve -ni, -ε yi nyibli -lee -ni, bu 'yaa 'li nyiblo -mu', -ε lee 'ne- 'a 'nyre, nyiblo a 'mu, ε no- hle -ti a -teε. Hi 'yi 'li 'a puwin 'nyi -ni.

¹⁹ Moise -nyi 'aan 'bainu tete ni. Κεε, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo □du 'ni □tuu□o 'v tete a 'mu. De -huan a 'di -bi 'n -nu, -kotu 'a □mve 'na 'lila le 'li?»

²⁰ -ε -bi nyibli a 'mu, v □tu□o □won, v wen: «-Mo nyo -bu, 'ku -huan* ni 'v -mu ke'. Nyiblo a 'di -bi □mve -na 'lila le 'li?»

²¹ -ε -bi -Yusu wen: «De ni -do, 'n -nu, ε no- mo, 'n nu la□a ni, nyiblo □du a 'kve 'ε -we la, 'ki 'li -wuwle-nyrowo* 'kwli. ε kee la 'aan □wli le, 'ki □bu di la de a 'mu nu, 'ki 'li -wuwle-nyrowo 'kwli.

²² Κεε, 'aan 'mumu, a ni -kuan -we, 'ki 'li -wuwle-nyrowo 'kwli, -ε nu□o, Moise lee la 'aan 'bainu ni, 'ki ba 'be 'aan 'yonu nyibepu yre, 'bu ko -nyrowu ni □blen□blen. 'A -ti, kve 'li ti a 'mu 'yie bu, 'ye □bu ε mo -wuwle-nyrowo, a ko ba 'be 'aan 'yonu yre. Ba ko 'a yiyie, -ε mo, 'aan 'bainu, -v ni la 'klo, nu- 'nyee

'hru, -v □tu□o -wlu, 'ti- Moise
'ε 'hru 'klo.

23 -Te a yi 'aan 'yonv
nyibepv yre 'be, 'ki 'li
-wuwle-nyrowo 'kwli, -ε di□e
nu, a 'ni □ha Moise a tete
'wla, □bi nyiblo -bv, 'kve ni,
-bv nu□o, 'a 'kve bu -we, ε 'yi
'v yi'bibε a 'mv 'v -hi? -Te 'n
nu□o, nyiblo a 'kve 'ε -we,
'ki 'li -wuwle-nyrowo 'kwli,
ε nō- kō 'mō a pui yru le?

24 -Tebli ni -do -bv, 'aan 'yii
yi 'ye, ε 'ni 'nuo 'li□i, a 'ni
'yεε 'li nyiblo -ti. Kee, 'ba
'mv -ti hla, ba -hie 'lu le -teε,
'ti- a 'mv□v hla.»

□Bi -Yusu nō- mō Wanyo
-mv', Nyisva pv la le, ε di la
ya

25 Ke- Jrusre a nyibli -bi pi:
«□Bi ε 'yi nyiblo -bv 'pa-, -ε
kō 'hla v □mve le?

26 Ba 'ye ke, ε nō- yi 'li hle,
'ki 'li nyibli a pεpe ye'. ε mō,
-aan ye'nanyv 'ni -pv□v li□i
me le. □Bi v yru□o ni, -ε mō,
ε nō- mō Wanyo -mv', Nyisva
pv la le, ε di la -a mv yi ya?

27 Kee, de -a yi, ε nō- mō,
Wanyo a 'mv, 'bv -di, -tite
-mv', ε -hōn 'v, nyiblo □dv 'yi
'li□i 'li -we, bu yii 'v. Kee,
nyiblo -bv, -tite, ε -hōn 'v, -a
yii 'v ni.»

28 Ti ni -do a 'mv 'yri, -Yusu
yi 'ni -tōv -ni, 'ki 'li Nyisva a
'kagbau a -yaa 'kwli, 'ε 'yεε
'li win, ε wen: «□Bi seyi,
nyiblo, 'n pa 'mv, a yi□e ni?
ε kō, -tite, 'n -hōn 'li, a yii 'li
ni? ε 'yi 'na dionv a 'kl' 'pa-,
ε 'yi 'mv -ya. Nyiblo -bi, nō-
lee 'ne- 'mv. Nyiblo a 'mv,
ε mō □wbyikuonyo □niō. 'A
mv -mō -bi, a 'yi□i -yi.

29 Kee, 'mō -bi, 'n yi□e ni,
-ε nu□o, 'ki 'n -hōn 'li□i -mō,
ε kō, ε nō- lee 'ne- 'mv.»

30 -Te nyibli -mv', v 'win,
-ε -bi v -hve bu klo□o, keε,
nyiblo □dv 'yi 'li□i 'li -we, bu
gba 'v□v dabv 'hvi, -ε nu□o,
ti 'yεε 'v ni nyre, 'ki bu klo□o.

31 Kee, 'ki 'li nyibli a 'mv
'nyi, 'waa -hōhvi kuo □ne
□wlv yi. Ke- v pi: «Nyiblo
-bv, ε nō- mō Wanyo -mv',
Nyisva pv la le, ε di la -a mv
yi ya. □Bi ε di kō nyiblo -bi,
ε 'mv □wlekeε-tebli -bi nu,
ε 'mv 'v nyiblo -bv 'v -hi?»

-Te Falisi□tumu* a nyibli
lee la 'seyo, bu klo la -Yusu

32 -Ti -mv', nyibli yi 'li bu
-blee -ni, v hle, 'ki 'v -Yusu
ki, Falisi□tumu a nyibli 'win
ni. ε nō- kō -ti, Nyisva
a -cōhlōnpinyv* gbagbi kō
Falisi□tumu a nyibli 'hven-,
'v lee 'seyo, bu klo -Yusu.

33 -Te -Yusu 'ye de a 'mv, -ε
-bi ke- ε pi: «'N 'tite di 'ne- 'a
mv ti gbi 'nyi -hi, 'ti- nyiblo
-bv, -ε lee 'ne- 'mv, 'mv 'li□i
-mō mu.

34 A di □mvo 'mv le, keε, a
'yi 'li□i 'li -we, ba 'ye 'mv, -ε
nu□o, -tite -mv', 'n mi 'li, a
'yi 'li□i 'li -we ba nyre 'li.»

35 -ε -bi -Juukve* -tva
le'betile, v wen: «-Bi' ε di
'ki yi -muu -ni, 'ki -a 'ye ni
di□e ni 'ye 'li? □Bi 'ki ε di
'li -aan 'bio -Juukve -mv' -mō
mu, -v ni 'li dakō -mv', -v 'yi
-Juukve 'pa- 'nyi, ε 'mv dakō
a 'mv, 'a nyibli -tōv -ni -we?

36 -Ti -bv, ε -hla, de a 'di -bi
ε □hen 'nyre 'li, -te ε pv le, -ε
mō: A di □mvo 'mv le, keε,
a 'yi 'li□i 'li -we, ba 'ye 'mv,

-ε nu□o, -tite -mu', 'n mi 'li, a 'yu 'li□i 'li -we, ba nyre 'li.»

'Niedu -mu', -ε ni□e, -tonyibli 'u kuvε 'klo yrayru

37 Le'mimle a 'mu, 'a le'boo-nyrowo, ε no- mo-nyrowo gbagbu. -Nyrōwo a 'mu 'kwli, -ε -bi -Yusu 'du ye', 'ki 'u nyibli -huohu a 'mu ye', 'ε 'yεε 'li win, ε wen: «Nyiblo 'bu ni 'u, 'ninatu 'bu y□i ni ni, -ε -bi 'ki bu di 'ne- 'mu -mo, ε 'mu 'na.

38 Nyiblo 'bu kuo 'mu □wlv yu, ε 'wi- -te 'nyie 'ye ni ni 'li 'a □wlv ki, 'niedu -mu', -ε ni□e, -tonyibli 'u kuvε 'klo yrayru, no- di 'li 'a □wlv kle -hon. Ke- u nu la 'a 'ciaru, 'ki 'li Nyisvaciεn 'kwli.»

39 De -bu -ko -ti -Yusu -hla, ε no- mo Nyisva a -Hihiu* -mu', Nyisva di nyibli -mu', -u kuo □ne □wlv yu -nyi. Ti a 'mu 'yri, Nyisva 'yεε 'a -Hihiu nyibli ni -nyi, -koti -Yusu 'yεε 'li yakō 'kwli ni mi, 'ki 'li 'a -ti a 'yi'buale 'kwli.

Nyibli □gla ni, -Yusu a -ti

40 -Te nyibli a 'mu, u 'win -Yusu a win, ke- 'waa de -bi pi: «ε mo □han-ti □no, nyiblo -bu, ε no- mo Nyisva a winwlon-hanyu* -mu', u pu la le, -ε di la di,»

41 -u -bi 'u pi le: «Wanyo -mu', Nyisva pu la le, ε di la ya, ε no- □no,» -u -bi 'u hle□e de: «Wanyo a 'mu, ε 'yu 'li□i 'li -we, bu ko 'li Galileblugba 'kwli.

42 Keε, ke- Nyisvaciεn pi: Wanyo a 'mu, 'ki 'li bodio Dafidi a □tugba 'kwli, 'ki ε

di 'li ko, ko, ε di ko 'li Be-telemodio 'kwli, -ε mo Dafidi a 'mu a 'dio.»

43 ε 'wi yu, nyibli a 'mu, u □gla ni, -Yusu a -ti.

44 -U -bi -huε bu klo□o, keε, nyiblo □du 'yu 'li□i 'li -we, bu gba 'u□u dabu 'hu.

-Juukve a ye'nanyu 'yu -Yusu □wlv yu -kuo -ni*

45 -ε -bi 'seyo -ni wen, u □han -mo, 'u mu 'li Nyisva a -cohlunpinyu* gbagbu ko Falisi□tumu* a nyibli 'hven- mo, nyibli gbagbu a 'mu, 'u 'beti □nu: «De- ko -Yusu a 'yu -ya 'li?»

46 -ε -bi 'seyo a 'mu, u □tu □nu □won, u wen: «-A 'yu -huan nyiblo ni 'ye, -bu nu hihle le, □wi yu, -te nyiblo -bu, ε ni hihle.»

47 ε no- mo Falisi□tumu a nyibli bu 'beti □nu: «□bi 'aan 'mumu, a wen ni, 'ki nyiblo -mu' bu kaa ne 'a mu.

48 -A mu Falisi□tumu, -aan nyiblo □du 'yu□i □wlv yu -kuo -ni, 'ti-, ε mo 'blugba a ye'nanyo □du 'yu□i □wlv yu -kuo -ni.

49 Keε, dakō a nyibli -mu', -u kuo □ne □wlv yu, u 'yu Moise a tete -yi. 'A -ti, Nyisva a -bati di □nu 'ni klo.»

50 Falisi□tumu a nyiblo -mu', -ε ko 'nyre -mo Nikodemu, ε ni -tuo ki -we. Nikodemu a 'mu, no- mu la -Yusu 'ye mo, ti □du -hi la a ti 'yri. ε no- a 'mu, ε no- yu 'a 'bio -lee -ni, ε wen:

51 «-Aan tete wen 'ni: 'Ti- a -mu nyiblo -ti -yεε -ni, -a ko -ba pu□u nua yu bu. □Ba

'ye□e, -ε mɔ, ε nu dε, 'ε nyre yɪ, -ε -bɪ -bati klo□ɔ nɪ.»

⁵² -ε -bɪ υ □tu□o □wɔn, υ wen: «□Bɪ -na 'mumu, 'kɪ -kɔ 'lɪ Galileblɔgba 'kwli -wε? -Hre Nyɪsvacrɪn -tεε. -Di□e 'nɪ 'ye, -ε mɔ, Nyɪsva a winwɔn-hanyɔ* □dɔ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wε, bu kɔ 'lɪ Galileblɔgba 'kwli.»

[
⁵³ -Tε dε a 'mυ, ε -hi, -ε -bɪ υ -gbε nɪ. Nyiblo 'bυ nɪ 'υ, 'ε mu 'lɪ 'a 'kayu bu.

8

-Tε υ gba la 'lɪ -wlawɪnɔgba □dɔ -Yusu -mɔ

¹ 'Kɪ -Yusu mu 'lɪ dɔgba -mυ', -ε kɔ 'lu olifieti nɪ 'lɪ.

² -Tε -nyre -nye, -ε -bɪ ε □hɪan -mɔ, 'ε mu 'lɪ Nyɪsva a 'kagbau a -yaa 'kwli, nyibli -hɔɔhɔɪ 'υ 'yɪya 'υ□υ 'hɔɪ bu, 'ε nɪ bu, 'ε -tva 'waa tɔɔε.

³ ε nɪ 'lɪ 'waa tɔɔε 'kwli, tetetɔɔnyɔ kɔ Falisi□tumu* a nyibli 'hɔɛn- 'υ nyree 'υ□υ nɔgba 'hɔɪ. Nɔgba a 'mυ, ε nɪ 'lɪ -wlawɪ a nunuo 'kwli, 'υ klo□ɔ, 'υ ya□a, 'υ □tu 'υ□υ nyibli a pεpε yɪ bu.

⁴ -ε -bɪ υ yɪ 'kɪ -Yusu 'nɪ -lee -nɪ, υ wen: «Tɔɔnyɔ, nɔgba -bu, ε nɪ 'lɪ -wlawɪ a nunuo 'kwli, □a klo□ɔ, □a ya□a,

⁵ -ε nu□o, Nyɪsva a winwɔn-hanyɔ* Moise, 'a tetebu -bɪ yɪ -a mu 'nɪ -lee -nɪ, -ε mɔ, nɔgbɪ, -υ ni dε a 'mυ, -ba pυ □nυ 'hɪ -mɔ lε, -ba 'la □nυ. -Na 'mumu, -bɪ' -pɪ 'lɪ?»

⁶ υ hlε□ε nɪ, -ε di□e nu, υ 'mυ -Yusu 'yɪ □tε, υ 'mυ□υ

'ye, 'bu di Nyɪsva a tete 'wla, -ε di□e nu, υ 'mυ□υ -tɪ -yεε -nɪ. -ε -bɪ -Yusu pυ 'lu -wlu, 'ε nɪ -jie, 'ε yɪ 'υ -tutu kɪ 'crɪ -nɪ.

⁷ Bu 'tɪε bu yɪ□ɪ nɪ 'betɪ -nɪ, -ε -bɪ ε -ha 'lɪ 'lu -wlu, ε wen: «'Kɪ 'lɪ 'a mu 'nyɪ, nyiblo -bu, -ε 'yɪ -hɔan dε 'kuku nɪ nɪ, nɔ- -bu mɔ yɪ-henyiblo, -bu pυ□υ 'hɪɔ -mɔ.»

⁸ -ε -bɪ ε pυ 'lu -wlu de, 'ε yɪ 'υ -tutu kɪ 'crɪ -nɪ.

⁹ 'Tɪ- υ 'mυ -Yusu a pɔpɔwin a 'mυ 'wɪn, -ε -bɪ 'waa dodoyo -tva mumuo, nyɪ'kɪ, nu- mɔ yɪ-henyibli, -υ -tva mumuo. -ε -bɪ -Yusu kɔ nɔgba a 'mυ 'hɔɛn-, nu- hie 'υ, 'kɪ 'υ nyibli a 'mυ ye'. Nɔgba a 'mυ, ε 'tɪε nyra 'lɪ □nυ 'nyɪ bu.

¹⁰ -ε -bɪ -Yusu -ha 'lɪ 'lu -wlu, ε wen: «Nɔgba o, nyibli -bu, -υ yɪ wen -mυ -tɪ -yεε -nɪ, -bɪ' υ nɪ yɪ 'lɪ? □Bɪ nyiblo □dɔ 'yɪ 'υ -hie, -bu pυ lε, -blεε 'kɔkɔɔ yɪ?»

¹¹ -ε -bɪ nɔgba a 'mυ, ε wen: «lɪn -o, Kɔkɔnyɔ o. 'A nyiblo □dɔ 'yɪ 'υ -hie.» -ε -bɪ -Yusu wen: «'Na 'mumu -wε, 'nɪ -pυ□υ lε, -ε mɔ, -blεε 'kɔkɔɔ yɪ. -Wε 'lɪ -bu mu nɪ. Kee, □nɪ 'nuo 'kɪ dε 'kuku de.»]

-Yusu, nɔ- yɪ 'kɔ -bu kɪ a nyibli -nyre -nyɪ

¹² Kε- -Yusu pɪ de, ε wen: «'Mɔ -yɪ 'kɔ -bu kɪ a nyibli -nyre -nyɪ, -ε di□e nu, υ 'mυ -tɪ a -tεε' lε yru. Nyiblo 'bu kuo 'mυ □wɔ yɪ, ε kɔ bu kɔ -nyredɔ a 'mυ, -ε yɪ nyiblo 'kɔ yrayrɔ -nyɪ. ε di 'kee 'lɪ halɔ a' lenɪna.»

13 -E -bi Falisi tumu* a nyibli tuo won, u wen: «-Na gbetu, -mo hle -na dionu a -ti. 'A -ti o, -ti a 'mu, -hle, e 'yi han-ti 'pa-»

14 -E -bi -Yusu wen: «E mo, 'ye bu 'mo ni -do, 'n yi 'na dionu a -ti ni hle, -ti -mu', 'n hle, e mo han-ti nu, -e nuo, -tite 'n -hon 'u, e ko, -tite, 'n mi 'u, 'n yi 'u ni. Kee, 'a mu -mo -bi, -tite 'n -hon 'li, e ko -tite, 'n mi 'li, a 'yi 'li -yi.»

15 -Te -tonyibli ni 'waa 'bio a -ti a yeele, ke- ni -do, a ni nyibli a -ti a yeele. 'Mo -bi, 'ni -yeele nyiblo du -ti.

16 Kee, 'bu mo, 'ni ko bu yee nyibli -ti, e 'wi yi, -ti -mu', 'n hle, e mo han-ti nu, -e nuo, e 'yi 'mo ni -do 'pa-, 'ni -yeele nyibli -ti, kee, 'na 'Bai -mu', -e lee 'ne- 'mu, e ko 'mu 'hwen-, -a mu pe.

17 U 'cru la 'li Nyisua a tetecrien 'kwli ni, -e mo, -hehpu ni 'hwen, 'bu hla -titu ni -do, e hen 'nyre, -e mo, -ti a 'mu, e mo han-ti nu.

18 'N hle 'na dionu a -ti, e ko, 'na 'Bai -mu', -e lee 'ne- 'mu, 'e hle 'na -ti -we.»

19 -E -bi u 'beti e ni, u wen: «-Bi' -na 'Bai ni yi 'li?» -E -bi -Yusu wen: «Mo, a 'yi 'mu -yi, ko, 'a 'yi 'na 'Bai -yi -we. 'Bu mo, 'ba yi wen 'mu, -e -bi a di wen 'na 'Bai 'ni yi -we.»

20 -Te -Yusu tue nyibli -tebli a 'mu, 'ki e ni 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli. Dukwli -mu', -e ko 'kwli u pi 'li 'wli le, e no- ko 'hu, e ni 'u. Kee, nyiblo du 'yi 'li 'a kuklo 'li -we, -koti ti 'yee 'u ni nyre, 'ki bu klo.

-Yusu wen 'ni, e 'yi 'klo -bu ki a nyiblo 'pa-

21 -E -bi ke- -Yusu pi nu yi de: «'N di 'ni mu, a 'mu 'mu le mu, kee, a 'yi 'li 'li -we, ba 'ye 'mu. A di 'kuku le, 'ki 'li 'aan de 'kuku 'nyi. -Tite 'n mi 'li, a 'yi 'li mumuo 'li -we.»

22 -E -bi ke- -Juukue* a ye'nanyu pi: «Bu e di 'a dionu 'ni 'la, -e nuo, e wen 'ni, -tite -mu', e mi 'li, -a 'yi 'li mumuo 'li -we?»

23 -E -bi e wen: «'A mu -bu, a mo 'klo -bu ki a nyibli nu. Kee, 'mo -bi, 'n 'yi 'ne- 'klo -bu ki -hon. 'Ki 'n -hon 'li yako 'kwli.»

24 'N lee ne 'a mu ni, -e mo, a di 'kuku le, 'ki 'li 'aan de 'kuku 'nyi. A ko ba ko 'a yiyie, -e mo, nyiblo -mu', 'n pu le, 'n -mo, e no- 'n pa 'mu. 'Bu mo, 'ba 'yi han-ti -pu, a di 'kuku le, 'ki 'li 'aan de 'kuku 'nyi.»

25 -E -bi u 'beti e ni, u wen: «Nyiblo a 'di -bi -pa 'mu 'li?» -E -bi e wen: «Bu a -hwe e ni, bu hla a de? 'Mo -mo nyiblo -mu', -koti 'n hle, kwe la 'li bu.»

26 'N ko wen -ti -huohu a hihla, 'ki 'u 'a mu ki, e ko, 'n ko wen 'hru, 'ki bu yee wen 'a mu -ti. Kee, 'ni -hla a 'ki -ti a pepe a 'mu ni. Nyiblo -mu', -e lee 'ne- 'mu, -ti ni -do -mu', 'n 'wun 'u wien, e no- 'n hle, nyiblo a 'mu, e hle -ti a -tee.»

27 U 'ni -yruo li, -e mo, 'a 'Bai a -ti e hle.

28 -E -bi ke- e pi nu yi de, e wen: «Ti -mu' -ko 'yri 'mo -bu, -e mo -tonyibli a pepe a Nyiblo, a di 'u 'mu

ye' 'duu -ni, 'ki 'u tugbe 'yie, 'mu -tutu -mo le -hloo -ni, a di□e 'ni yru, -ε mo, 'mo -mo nyiblo -mu', 'n pu le, 'n pa 'mu. A di□e' le 'ni yru, -ε mo, 'ni -nu□o □dedede, 'ki 'li 'na dionu a 'kli 'kwli. -Ti ni -do -mu', 'na 'Bai too 'mu, ε no- 'n hle.

29 Nyiblo -mu', -ε lee 'ne- 'mu, 'ki ε ni 'u 'mu 'hvi. Ε 'yi 'u 'mu bu -tia -ni, -ε nu□o, 'a -ne ti, de -mu', -ε yi 'a plo -blee -ni, ε no- 'n ni.»

30 -Te -Yusu pu 'ki le, -ε -bi nyibli -huohvi -tva 'a □wlv a yikuole.

Nyibli -mu', -v ni de 'kuku, v nu- mo de 'kuku a □koyo

31 -ε -bi nyibli a 'mu, -u kuo -Yusu □wlv yi, ke- ε pi □nu yi: «'Na toowin -mu', 'ba yi 'u□v ni □tui -ni, -ε -bi 'a mu -mo 'na -tee a -nagbopu*.

32 'Na toowin a 'mu, 'a 'u□tuule, ε di□e 'ni nu, a 'mu -ti a -tee yi, -ti a -tee a 'mu, ε 'mu 'a mu □gble, 'ki 'li □kode 'kwli.»

33 -ε -bi -Juukve* a ye'nanyu wen: «-A mo Abrahamu a 'yonu a 'yonu □nuo. -A 'yi -hvan nyiblo □du a □koyo ni -he. De- ko -a mu -yi -lee -ni, -ε mo, -ti a -tee di -a mu 'ni □gble, 'ki 'li □kode 'nyl 'li?»

34 -ε -bi ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tee, 'a -ne nyiblo 'bu ni 'u, 'bu yi de 'kuku ni ni, -ε -bi ε mo de 'kuku a □koyu □nuo.

35 □Koyu 'yi yi -blee -ni, bu mo □tugbatayu. Kee, 'bai a 'yu, ε no- mo □tugbatayu.

36 'Mo -bu, -ε mo Nyisva a 'Yu, 'bu mo, 'ni □gble 'a mu, -ε -bi ε mo -tee, a 'yi 'li□i 'li -we, ba mo 'ki □koyo de.

37 'N yi□e ni, -ε mo, a mo Abrahamu a 'yonu a 'yonu □nuo. Kee, a □mue 'na 'lila le, -ε nu□o, a 'ni -wen□e 'na toowin ki.

38 De -mu', 'na 'Bai too 'mu, ε no- 'n yi 'a mu -lee -ni. 'A mu -mo -bi, de -mu', 'aan 'bai lee ne 'a mu, ε no- a ni.»

39 -ε -bi u wen: «-Aan 'bai, no- mo Abrahamu.» -ε -bi -Yusu wen: «'Bu mo, 'ba mo wen Abrahamu a 'yonu, -ε -bi -tebli -mu', ε ni la, no- a di wen nu.

40 Kee, 'ye □bu 'n lee ne 'a mu -ti a -tee -mu', Nyisva lee 'mu, a 'tie di 'na 'lila le □muo. De a 'mu, Abrahamu 'ni -nu□o la□a.

41 Kee, -tebli ni -do -mu', 'aan 'bai ni la, ε no- a ni -we.» -ε -bi u wen: «-Aan 'dii 'yi 'lawlunugba 'pa-. -Aan 'bai ni -do, -a yi, ε no- mo Nyisva.»

42 -ε -bi -Yusu wen: «'Bu mo, Nyisva 'bu mo wen 'aan 'Bai, -ε -bi a di wen 'mu 'ni -nue -ni, -te 'n -hon 'li Nyisva -mo a -ti. 'N 'yi -di, 'ki 'li 'na □gbetu a 'kli 'kwli, kee, ε no- lee 'ne- 'mu.

43 De- ko -ti, -ti -bu, 'n hle, 'a 'ye ni yru□o' le 'li? -Ti ko -ti 'a 'ye ni yru□o' le, ε no- mo, a 'yi 'li□i 'li -we, ba pu 'mu nua yi bu.

44 'Aan 'bai, no- mo Satan, -ε mo 'kuo -hvin* a nyiblo gbagbu. 'A mu -mo 'a 'yonu. -Tebli -mu', -ε yi 'aan 'bai a plo -blee -ni, ε no- a nue -ni ba nu. Kve la 'li bu, ε 'le

nyibli. E yraa -ti a -tee ni, -e nu□o, -ti a -tee 'yi 'li 'a □wlb ki -ni. Hi a nunuo, nō-mō 'a -kvan, -e nu□o, e mō hulekonyo □ni□o. 'Ki 'li□i -mō, 'ki hi a gblegble a pepe -hven 'li -wlu.

45 KEE, 'mō -bi, 'n hle -ti a -tee. E nō- kō -ti, 'ki 'a 'yi 'mu □wlb yi -kuo -ni.

46 □Bi e kō nyiblo, 'ki 'li 'a mu 'nyi, -e -we 'li -bu lee 'mu, -e mō, 'n nu de 'kuku? E 'yi nyiblo □du -kō. De- kō -ti, -te 'n hle -ti a -tee, 'ki a 'ye ni pu 'na win □han-ti 'li?

47 Nyiblo -mu', -e mō Nyisua a nyiblo, e pi Nyisua a 'mu, 'a win nua yi bu -tee. KEE, 'a mu -mō -bi, a 'yi Nyisua a nyibli 'pa-. E nō-nu□o 'ki, 'a 'ye ni pu Nyisua a 'mu, 'a win nua yi bu.»

-Yusu ni la 'klo, 'ti- 'u ko la Abrahamu

48 -E -bi -Juukue* a ye'nanyu □tu□o □wōn, u wen: «'A -ti, -te -a lee wen -mu, -e mō, □yi Nyisua -yi, kō, 'ku -hvan* ni 'u -mu ke', -a kō wen 'u □wōn.»

49 -E -bi -Yusu wen: «'Ku -hvan 'yi 'u 'mu ke' -ni. KEE, 'na 'Bai 'n yi -ti a 'yi'buale -nyi. 'A mu -mō -bi, a hia ni, 'ki ba -nyi 'mu -ti a 'yi'buale.

50 'Mō -bi, 'ni □mu□o li□i le, 'ki nyibli bu -nyi 'mu -ti a 'yi'buale, kee, Nyisua, nō-□mυe□e le. E nō- di -bati 'be.

51 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyiblo 'bu yi 'u 'na win ni □tui -ni, e 'yi 'li□i 'li -we, bu 'ku yruyu.»

52 -E -bi u wen: «-A yi 'ki□i ni, -e mō, 'ku -hvan ni 'u

-mu ke'. -Aan 'bai gbagbu Abrahamu 'ku ni, Nyisua a winwlon-hanyu* 'ku ni -we. -Mō -bi, ke- pi, nyiblo 'bu yi 'u -na win ni □tui -ni, e 'yi 'li□i 'li -we, bu 'ku yruyu.

53 -Aan 'bai Abrahamu 'ku ni. □Bi -na □wlb wen, -mō ni 'u□u 'lu yi? Nyisua a winwlon-hanyu 'ku ni -we. Nyō- -dēe 'ki -dionu seyi-seyi 'li?»

54 -E -bi -Yusu □tu □nu □wōn, e wen: «'Bu mō, 'ni yi wen 'na dionu ni 'bue -ni, 'na dionu a 'buale a 'mu, e 'yi 'li□i 'li -we, bu da wen □dedede. Nyiblo -bu, -e 'bue 'mu, e nō- mō 'na 'Bai Nyisua. A wen 'ni, Nyisua a 'mu, nō- a de.

55 KEE, a 'yi□i -yi. 'Mō -bi, 'n yi□e ni. 'Bu mō, 'ni pu wen le, -e mō, 'n 'yi□i -yi, -e -bi 'n di mō wen hulekonyo, □wi yi 'a mu. KEE, 'n yi□e ni, 'ti- 'ni □tui 'u 'a win 'u.

56 'Aan 'bai gbagbu Abrahamu yi -hie la□a 'lu -mō le, -e mō, e di 'ye la -nyrowo -mu', -e kō 'kwli u di la 'li 'mu -kōo -ni, 'e ni la 'a -ti a dōdu. -Te e 'ye la 'ki -nyrowo a 'mu, -e -bi e ni la dōdu diaki.»

57 -E -bi u wen: «-Mō -bu, -e 'ye 'yri a (50) -wli ni 'hven □tu 'u -pu ni kve, -mō pi le, -e 'ye Abrahamu.»

58 -E -bi -Yusu wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'ti- u 'mu Abrahamu kō mō mu, 'mō -bu, 'n ni la 'klo.»

59 Bu pu 'ki le, -e -bi u 'du 'hi ye' le, u 'mu □ne□e -mō le pu, u 'mu□u 'la a -ti. KEE, -Yusu -hli □nu 'yii ki, 'e 'hru

'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli.

9

-Te -Yusu nu la□a, yii'donyo a 'kve 'e -we la

1 -Yusu bu ni 'hru wlon, e ko 'a -nagbopu* 'hven-, -e -bi e yee 'u nyiblo □du bu. Nyiblo a 'mu, kve la 'li 'a kukoti 'yie bu, 'a 'yii 'do ni.

2 -Yusu a -nagbopu yi 'ki 'ni 'beti -ni, u wen: «Todyo o, □bi nyiblo -bu, 'a de 'kuku a -ti, -huv' 'a 'dii ko 'a 'bai 'hven- a de 'kuku a -ti, 'a 'yii 'do?»

3 -E -bi -Yusu □tu □nu □won, e wen: «E 'yi 'a de 'kuku a -ti 'pa-, mo, e 'yi 'a 'dii ko 'a 'bai 'hven- a de 'kuku a -ti 'pa-, 'a 'yii 'yi 'do. 'A 'yii 'do ni, -e di□e nu, nyibli 'mu□u 'ye, -e mo, Nyisua ko 'kli, 'ki bu nuu 'u□u -kvan 'yie.

4 -Te -nyre 'tie ni 'li, -kvan -mu', Nyisua, -e lee 'ne- 'mu, e pu le -ba nu, -a ko -ba nu□o. 'To yi 'ni -won. 'To 'bu -won, nyiblo □du 'yi 'li -kvan a nunuo 'li -we.

5 -Te 'n 'tie ni 'ne- 'klo ki, 'mo -yi 'klo -bu ki a nyibli -nyre -nyi, -e di□e nu, u 'mu -ti a -tee le yru.»

6 'Ti- e 'mu 'ki -yre mo mu, -e -bi e pu hion bu, 'e nyua 'u hion a 'mu -toto ki, 'e nu 'a 'blu, 'e 'du□o ye', 'e hri□e 'yii'donyo a 'mu 'yi kle,

7 e wen: «'Wlo -mu', u 'blu, u dee Siloe, mu 'li□i wien, □mu yre yra.» (Siloenyre a 'mu, e □hen 'nyre lelenyo.) -Te 'yii'donyo a 'mu, e -mu,

-e -bi e yra yre. -Te e □hian mo-, -e -bi e -tua leyuyruo.

8 'A 'bio ko nyibli -bi -mu', -u yi la□a le 'ye, -te e -hue la 'wli le, e 'mu la de di a -ti, nyibli a pepe a 'mu, ke- u pi, 'u yi le 'beti -ni. «□Bi e 'yi nyiblo -bu, -e -hue la 'wli le 'pa-?»

9 -U -bi wen: «E no- □ni□.» Kee -u -bi wen: «'Uon-, e 'yi□i 'pa-, kee, e 'wi- yi.» Kee, nyiblo a 'mu, ke- e pi, e wen: «'Mo □ni□.»

10 -E -bi u yi□i 'ni 'beti -ni, u wen: «-Bi' -na 'yii nu 'ki yikikle 'li?»

11 -E -bi e wen: «Nyiblo -bu, u dee -Yusu, no- nyua hion -pla. E no- e hri 'mu 'yi kle, 'ti- 'e lee 'mu, □bu mu 'li 'wlo -mu', u dee Siloe wien, -e di□e nu, 'mu yre yra, 'ni mu 'li, 'ni yra yre. -Te 'n yra 'ki yre, -e -bi 'n -tua leyuyruo.»

12 -E -bi u 'beti□e ni de, u wen: «-Bi' nyiblo a 'mu, e ni yi 'li?» -E -bi e wen: «'N 'yi 'a □dedede -yi.»

-Te Falisi□tumu* a nyibli 'beti la 'yii'donyo -mu', -e ko 'yii -Yusu kla la yi

13 Nyiblo a 'mu, -e ko 'yii □do mo, 'ki u gba 'li□i Falisi□tumu a nyibli yi.

14 'Ti- -nyrowo -mu', -Yusu nuu 'u -pla, e klaa 'u 'a 'yii yi, e mo -wuwle-nyrowo* □ni□.

15 E no- ko -ti, Falisi□tumu a nyibli 'u yi nyiblo a 'mu 'beti -ni, -e mo: «De- nu□o, □ni yru le 'li?» -E -bi e wen: «E nu -pla, 'e hri□e 'na 'yii kle, 'ni yra yre. -Te 'n yra yre, -e -bi 'n -tua leyuyruo.»

16 -ε -bι κε- Falisi□tumu a nyibli -bι πι: «Nyiblo -mu', -ε μο -Yusu, ε 'yι 'li Nyιsua -mo -hον, -kοτι ε 'nι □tuu□o 'υ teteβυ -mu', -ε πι λε, -ε μο, nyiblo 'nι 'nuo 'li -kvan, 'kι 'li -wuwle-nyrowo 'kwli.» -U -bι wen 'nι: «'Bυ μο wen -tonyiblo, -ε ni de 'kuku, ε 'yι wen 'li□ι 'li -we, bu nu wen □whlekeε-tebli -bu, ε ni.» De a 'mu, ε nο- kο -ti, 'υ □gla.

17 -ε -bι nyiblo a 'mu, -ε kο 'yii □dο μο, nu- υ yι 'beti -nι de: «Nyiblo -bu, -ε kla -na 'yii yι, 'kι 'li -mu 'yi, nyiblo a 'dι -bι ε pa 'mu 'li?» -ε -bι ε wen: «'Mο -bι, 'wen, ε μο Nyιsua a winwlοn-hanyo* □nιo.»

18 κεε, -Juukβε* a ye'nanyυ a 'mu, -υ μο Falisi□tumu a nyibli, υ 'nι -pu□υ hι□ι □han-tι, 'kι nyiblo a 'mu, a 'yii bu di μο 'dο, 'tι-bυ di κε λε yru. ε nο- μο bu da 'a 'bai kο a 'dii 'hven-,

19 bu 'beti □nu, -ε μο: «□Bι seyι-seyι, nyiblo -bu, 'aan 'yu □nιo? □Bι a wen 'nι, -te a kο la□a, 'a 'yii 'dο la nι. 'Bυ μο seyι a -ti, 'a 'yii 'bu 'dο la, δε- kο -ti 'ε yruι κε λε 'li?»

20 -ε -bι a 'bai kο 'a 'dii 'hven-, υ wen: «-A yi□e nι, -ε μο, -aan 'yu □nιo, -a yi□e -we, -ε μο, -te -a kο la□a, 'a 'yii 'dο la nι.

21 κεε, δε -bu di□e nu, bu di λε yru, ε kο, nyiblo, -bu di 'a 'yii a 'mu yι kla, ε nο- -a 'yι -yi. 'A 'mumu, ba 'beti□e, -ε nu□o, ε 'yι 'hιan 'pa-. ε -we 'li bu -hιhιa 'a mu kle nι.»

22 ε nο- μο -ti, 'a 'dii kο 'a 'bai 'hven-, υ -hla, -te υ yι -Juukβε a ye'nanyυ a 'mu a

huannυ pie a -ti. 'ε μο -tee, -Juukβε a ye'nanyυ a 'mu, υ pu la 'li□ι nι, -ε μο, nyiblo 'bu pu λε, -ε μο, -Yusu, nο- μο Wanyo -mu', Nyιsua pu la λε, ε di la ya, nyiblo a 'mu, ε 'yι 'li□ι 'li -we, bu pa la 'li Nyιsua a 'kayu bu de.

23 -Tι a 'mu, ε nο- kο -ti 'a 'dii kο 'a 'bai 'hven-, 'υ pu λε: «ε 'yι 'hιan 'pa-. 'A 'mumu, ba 'beti□e.»

24 -Te 'a 'dii kο 'a 'bai 'hven-, υ -yre, -ε -bι -Juukβε a ye'nanyυ -mu', -υ μο Falisi□tumu a nyibli, υ da□a nι de, υ wen: «Kι μο Nyιsua ye', -a nι μο. 'A -ti, hla -ti a -tee, □mu Nyιsua -ti a 'yi'buale -nyi. -A mu -bu, -a yi□e nι, -ε μο, -Yusu -mu', ε μο δε'kukununyο □nιo. ε 'yι 'li Nyιsua -mo -hον.»

25 κε- ε pu □nu yι, 'ε □tu □nu □wον: «Bυ μο δε'kukununyο, -υ'υ-, bu 'yι δε'kukununyο 'pa-, 'n 'yι 'a □dedede -yi. κεε, 'mo -bι, δε 'n -yi, ε nο- μο, 'na 'yii 'dο la nι, κεε, -te ti ne -bu, 'n yruι λε.»

26 -ε -bι υ wen: «De a 'dι -bι ε nu -mu -mo 'li? -Bι ε -nu, 'ti- □nι yruι λε 'li?»

27 -ε -bι ε □tu □nu □wον de, ε wen: «'Bι 'n lee wen 'a mu nι. κεε, a 'yι 'na win nua yι bu -pu. De- kο -ti 'a -hve□e, 'kι □bu hla□a de 'li? 'N yι□ι 'nι 'ye, -ε μο, a -hve ba -he -Yusu a 'mu, 'a -nagbopυ* -we.»

28 Bυ pu 'kι λε, -ε -bι υ -tua 'a 'yrile-hιhιa, υ wen: «-Mο μο 'a -nagbopi. -A mu -mo -bι, Nyιsua a winwlοn-hanyο Moise a -nagbopυ -a pa 'mu.

29 -A yi□e ni, -ε mɔ, Moise, nɔ- Nyɪsɔa hlee 'lɪ -mɔ. Kεε, -Yusu -mɔ -bɪ, -tε bu di yi -hɔɔn -nɪ, -a 'yɪ□ɪ -yi.»

30 -ε -bɪ ε wen: «-Yusu -bu, -ε nu□o, 'nɪ yruɪ lε, 'ba yi lε nɪ pɪ, -tɪtε ε -hɔn 'lɪ, a 'yɪ 'lɪ -yi, ε kεε 'na □wɪ lε.

31 -A yi□e ni, -ε mɔ, nyiblo -bu, -ε mɔ dε'kukununyɔ, 'bu yi Nyɪsɔa nɪ dε, Nyɪsɔa 'nɪ 'wɪn□ɪ lɪ 'a win. Kεε, nyiblo -bu, -ε □tui 'v Nyɪsɔa, dε -mɔ', ε -hɔε, 'bu yi□ɪ nɪ ni, nyiblo a 'mɔ, ε nɔ- kɔ win Nyɪsɔa pɪ nɔa yi bu.

32 Nyiblo □dɔ 'yɪ -hɔan nɪ 'wɪn, -ε mɔ, -tonyiblo -bu, -ε kɔ 'yii □dɔ, kɔε la 'lɪ 'a 'hɪan-nyrε 'yie bu, -tonyiblo -bɪ bu di□e nu, 'yii'dɔnyɔ a 'mɔ, bu di lε yru.

33 -Yusu a 'mumu, 'bu 'yɪ wen 'lɪ Nyɪsɔa -mɔ -hɔn, ε 'yɪ wen 'lɪ □wɪlεkεεdɛdɔ a 'mɔ, 'a nunuo 'lɪ -wε.»

34 -Tε v 'wɪn -tɪ a 'mɔ, ε -hɪa, -ε -bɪ v wen: «-Mɔ -bu, kɔε 'lɪ -na kɔkɔtɪ 'yie bu, -ε nɪ dε 'kuku nɪ -dɔ, -mɔ pɪ lε, -ε tɔε nε -a mɔ,» 'v pɔ 'lɪ□ɪ -patɔ'.

Nyibli -mɔ', -v pɔ lε, -v yru Nyɪsɔa a -tɪ' lε, kεε, seyɪ-seyɪ, -v 'yε□ε lε nɪ yruɪ

35 -Yusu 'wɪn nɪ, -ε mɔ, v pɔ 'lɪ□ɪ -patɔ'. -Tε ε kɔ□o 'hɔen-, v □ɪmεe -nɪ, -ε -bɪ -Yusu wen: «-Tonyibli a pεpε a Nyiblo -mɔ', -ε mɔ Wanyɔ -mɔ', Nyɪsɔa pɔ la lε, ε di la ya, □bɪ -kuo □nε □wɪlɔ yi?»

36 -ε -bɪ nyiblo -mɔ', -ε kɔ 'yii □dɔ mɔ, ε wen: «Lee 'mɔ, nyiblo a 'dɪ -bɪ ε pa 'mɔ, -ε

di□e nu, 'mɔ□v □wɪlɔ yi -kuo -nɪ.»

37 -ε -bɪ -Yusu wen: «ε nɔ- -bu yi 'kɪ 'ye. 'Mɔ □nɔ, 'mɔ -bu, -ε yi 'lɪ -mɔ -mɔ -hlee -nɪ.»

38 -ε -bɪ ε wen: «Kɔkɔnyɔ, 'n kuo -mɔ □wɪlɔ yi,» 'ε bla□a kwɪlɔ yi bu, 'kɪ 'v 'a -tɪ a 'yi'buale a -ta'.

39 -ε -bɪ -Yusu wen: «'N di 'nε- -tɔtɔ kɪ nɪ, -ε di□e nu, 'mɔ□v nu, nyibli -bu, -v kuo Nyɪsɔa □wɪlɔ yi, ε kɔ nyibli -bu, -v 'yɪ□ɪ □wɪlɔ yi -kuo -nɪ, v 'mɔ 'yɪ lε -hɔnhɔn -nɪ. ε □hen 'nyrε, nyibli -mɔ', -v kɔ 'yii □dɔ, v di yru lε, kεε, nyibli -mɔ', -v pɪ lε, -ε mɔ, v yruɪ lε, 'n di □nɔ□v 'nɪ -tɔɔ -nɪ, -ε mɔ, 'waa 'yii 'dɔ nɪ.»

40 Falisi□tumu* a nyibli -bɪ -mɔ', -v nɪ 'v, v 'wɪn win a 'mɔ nɪ. 'A -tɪ, kε- v pɪ, v wen: «□Bɪ ε □hen 'nyrε, -aan 'mumu, -aan 'yii 'dɔ nɪ -wε 'a?»

41 -ε -bɪ -Yusu □tu □nɔ □wɔn, ε wen: «'Aan 'yii 'bu 'dɔ wen, ε □hen 'nyrε, 'ba 'yε nɪ yru wen Nyɪsɔa a -tɪ' lε, -ε -bɪ Nyɪsɔa a -bati 'yɪ wen 'lɪ□ɪ 'lɪ -wε, bu klɔ wen 'a mɔ. Kεε, -tε a pɪ lε, -ε mɔ, a yruɪ lε, -ε □hen 'nyrε, a yruɪ Nyɪsɔa a -tɪ' lε, 'a -tɪ, Nyɪsɔa a -bati di 'a mɔ 'nɪ klɔ.»

10

-Tε -Yusu pɔ la blablɪ kɔ 'waa kɔkɔnyɔ a 'ledv

1 (-Juukɔε* a ye'nanyɔ, -mɔ', -Yusu 'tɪε yi 'lɪ □nɔ -mɔ -hlee -nɪ.) Kε- ε pɪ □nɔ yi: «□Bɔ pɔ□v blablɪ kɔ blablɪkɔnyɔ, -ε mɔ blablɪ'yie□tunyɔ -wε a dε yi.

'N yɪ 'a mu 'nɪ -lee -nɪ -tɛɛ, -ɛ mɔ, blablɪ -mu', -v nɪ 'lɪ -gblo 'kwli, nyiblo 'bu yɪ 'lɪ ɲu -mɔ nɪ puɛ, 'bu 'yɛ nɪ naa 'v -gblo a 'mu, 'a paale', kɛɛ, 'bu yɪ -gblo 'hʊɪ lɛ nɪ 'yɛɛ -nɪ, ɛ 'wɪ yɪ, nyiblo a 'mu, ɛ mɔ 'yiyirinyɔ kɔ -balɔnyɔ 'hʊɛn-ɲɪɔ.

2 Kɛɛ, 'bu naa 'v -gblo a 'mu, 'a paale', -ɛ -bɪ, ɛ nɔ- mɔ blablɪ a 'mu, 'a kɔkɔnyɔ.

3 -Gblo'yieɲtunyɔ -mu', -ɛ nɪ 'v -gblo a paale', ɛ -hɛ blablɪkɔnyɔ a 'mu mɛ lɛ, 'ɛ puɛ 'lɪ 'a blablɪ -mɔ. Blablɪkɔnyɔ a 'mu, 'bu yɪ 'a blablɪ nɪ dɛ, -ɛ -bɪ 'a blablɪ a 'mu, v kɔ bu puɲv nua yɪ bu. Blablɪkɔnyɔ a 'mu, 'tɪ-ɛ 'mu 'lɪ 'a -nɛ blablɛ ɲdu -patu' 'hrɔɔ -nɪ, ɛ kɔ bu da 'a 'nyrɛ.

4 'Bu 'hrɔɔ 'kɪ a blablɪ a pɛpɛ a 'mu, -ɛ -bɪ ɛ nɛɛ ɲnu ye', blablɪ a 'mu, 'v yɪɲɪ ɲwien lɛ kʊɛ, -kɔtɪ v yɪ 'a win nɪ.

5 Kɛɛ, nyiblo -mu', 'bu nɪ 'v, blablɪ a 'mu, 'bu 'yɪɲɪ -yɪ, -ɛ -bɪ v 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, bu kʊɛɲɛ ɲwien lɛ, kɛɛ, v di 'gba ci lɛ, -tɛ v 'yɪ 'a win -yɪ a -tɪ.»

6 'Ledv a 'mu, -Yusu pu -Juukʊɛ a ye'nanyv a 'mu yɪ, v 'yɪɲɪ' lɛ -yru.

-Yusu, nɔ- mɔ seɪt a blablɪkɔnyɔ

7 -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ de, ɛ wen: «'N yɪ 'a mu 'nɪ -lee -nɪ -tɛɛ, 'mɔ -bu, 'n 'wɪ- blablɪ-gblo a paale yɪ.

8 Nyibli a pɛpɛ -mu', -v pɪ lɛ, -ɛ mɔ, v mɔ -tɛɛ a blablɪkɔnyɔ, -v na 'mu ye', -v -hi, 'tɪ- 'nɪ -di, nyibli a

'mu, nu- mɔ 'yiyirinyibli kɔ -balɔnyv 'hʊɛn-. Kɛɛ, blablɪ -bu, -v mɔ -tɛɛ a blablɪ, v 'yɪ ɲnu nua yɪ bu -pu.

9 'Mɔ -mɔ blablɪ-gblo a paale a 'mu. Paale a 'mu, 'n pa 'mu, nyiblo -di 'v naa -nɪ, ɛ nɔ- Nyɪsva di wa. ɛ di 'nɪ pa, ɛ 'mu 'hrɪ, ɛ 'mu diide 'ye.

10 'Yiyirinyɔ yɪ 'lɪ 'nɪ di, ɛ 'mu 'na blablɪ, -v mɔ 'na nyibli 'yɪ, ɛ 'mu ɲnu lɛ 'lɪla -nɪ, kɔ, ɛ 'mu ɲnu bu -wɛ a -tɪ. 'Mɔ -bɪ, 'n di nɪ, -ɛ diɲɛ nu, 'mu nyibli 'kɔ yrayrv -nyɪ, ɛ kɔ, 'mu ɲnu ɲhan-tɪ 'yɪ ɲhlɔn lɛ nu.

11 'Mɔ -bu, 'mɔ -mɔ -tɛɛ a blablɪkɔnyɔ kɔ 'waa -tɛɛ a 'yieɲtunyɔ. -Tɛɛ a blablɪkɔnyɔ -hɛ 'a dɪɔnv a -hʊnhlɔn nɪ, 'kɪ 'v 'a blablɪ a -ta'.

12 Kɛɛ, -kʊannunyɔ -mu', -ɛ 'yɪ blablɪ a 'mu a kɔkɔnyɔ 'pa-, ɛ ɲtui ɲnu 'yie, 'wliye a -tɪ. Nyiblodu a 'mu, 'bu mɔ, 'bu 'ye -ji, 'bu yɪ 'lɪ nɪ di, ɛ kɔ bu hie 'v blablɪ bu, bu 'gba ci lɛ, -ɛ nuɲɔ, ɛ 'yɪɲɪ 'pa-, ɛ 'yɪ blablɪ a 'mu -kɔ. -ji 'bu nyre 'kɪ 'v, -ɛ -bɪ ɛ kɔ blablɪ -bɪ nɪ, 'a dɛ -bɪ -mu', 'ɛ -gbugbɛ -tɛblɪ 'nyɪ lɛ.

13 -Kʊannunyɔ 'bu 'ye -ji, ɛ 'gbɛ ci, -kɔtɪ blablɪ a -tɪ, ɛ 'nɪ 'yaaɲa lɪɲɪ 'kla -wliye, ɛ nɔ- mɔ -bɪ, 'wliye a -tɪ, 'ɛ nɪ -kʊan.

14-15 'Mɔ -bu, 'mɔ -mɔ -tɛɛ a blablɪkɔnyɔ. -Tɛ 'na 'Bai Nyɪsva -nu, 'ɛ yɪ 'mu, 'na 'mumu, 'nɪ yɪɲɛ, kɛ- 'n nu 'na nyibli, -v mɔ 'na blablɪ a yiyie, 'na nyibli a 'mu, 'v yɪ 'mu -wɛ. 'N -hɛ 'na -hʊnhlɔn nɪ, 'kɪ 'v 'waa -ta'.

16 'N kɔ blabli -bi, -v 'yi 'ne- 'na -gblo -bu 'kwli -ni, (ε □hen 'nyre, 'na nyibli -bi -mu', -v 'yi -Juukue* 'pa-). 'N kɔ □bu naa □nu -we, v 'mu 'na win 'win, v 'mu 'mu nva yi bu pu, v kɔ 'waa 'bio 'hven-, v 'mu 'yi le -bibi -ni, v 'mu 'bla□ju ni -do -he, □wi yi Nyisva a dakɔ ni -do, -ε kɔ blablikɔnyɔ ni -do.

17 'Na 'Bai Nyisva nve 'mu ni, -kɔti 'n di 'na -hɔnhlɔn 'ni -ha, 'mu 'ku, -ε di□e nu, 'mu -hɔnhlɔn a 'mu kle ya, 'mu 'klo 'hri de.

18 Nyiblo □du 'yi 'li□i 'li -we, bu 'la 'mu, 'bu mɔ, 'ni 'yi□i ki -wen. 'Na □gbetu, 'n -hve □bu -ha 'na -hɔnhlɔn, 'mu 'ku. 'N kɔ 'kli, 'ki □bu -ha 'na -hɔnhlɔn, 'n kɔ 'kli de, 'ki □bu -mia 'na -hɔnhlɔn a 'mu kle. ε nɔ- mɔ de, 'na 'Bai Nyisva lee 'mu □bu nu.»

19 -Ti a 'mu -Yusu -hla, ε nu□o ni, -Juukue a ye'nanyu -mu', -v ni 'v, 'v □gla de.

20 'Waa -hɔhɔi wen: «'Ku -hvan* ni 'v nyiblo -bu ke'. 'A 'lu -hɔn 'v 'hru wlɔn. A 'ni 'puv 'li□i nva yi bu.»

21 -U -bi wen: «Nyiblo -mu', 'ku -hvan ni 'v ke', ε 'yi 'li□i 'li -we, bu nu hihle le. 'Ku -hvan 'yi 'li□i 'li -we, bu nu□o, 'yii'dɔnyɔ bu yru le.»

-Juukue a ye'nanyu 'ni -wen□ε -Yusu a de ki*

22 -Te ti -hɔhɔi -hi, -ε -bi ce a ti nyre 'v ni. Ti ni -do a 'mu 'yri, le'mimle ni 'li Jrusredɔ 'kwli, 'ki 'v Nyisva a 'kagbau a -ta'. -Nyrɔwɔ -mu', -ε kɔ 'kwli v □tu la 'li 'kagbau a 'mu Nyisva -ji' bu,

-nyrɔwɔdu a 'mu, ε nɔ- nyre 'v de, ε nɔ- kɔ le'mimle v ni.

23 'Ki -Yusu ni 'li Nyisva a 'kagbau a -yaa 'kwli, pupa -mu', v deε Salomɔ a pupa, ε nɔ- ε yi 'v ble -hihie -ni,

24 -Juukue a ye'nanyu 'v 'kukue 'v□v 'hvi le. Ke- v pi□i yi, v wen: «Ti ni -tie -a di -ple, -ε di 'v nyre, 'ti- □mu -a mu -lee -ni, nyiblo a 'di -bi -pa 'mu? □Ni mɔ Wanyɔ -mu', Nyisva pu la le, ε di la -a mu yi ya, -ε -bi -bu lee ne -a mu -dodo.»

25 -ε -bi ε wen: «'N lee mɔ 'a mu ni, keε, -ti -bu, 'n yi 'a mu -lee -ni, a 'ni -pu□v li□i □han-ti'. □Wilekeε-tebli -bu, 'n ni, 'ki 'li Nyisva a 'nyre 'kwli, ε tve ne 'a mɔ□o ni, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu.

26 Keε, -ti -bu, 'n hle, a 'ni -pu□v li□i □han-ti, -ε nu□o a 'yi 'na nyibli 'pa-.

27 'Bu mɔ, 'ni yi win ni pi, 'na nyibli pi 'mu nva yi bu, 'ni yi □nu, 'v yi 'mu □wien kuε.

28 'Na nyibli a 'mu, 'n yi -nyi □nu 'klo yrayru, -ε 'ye ni -we 'li. U 'yi 'li□i 'li -we, bu -we bu, 'klo -mɔ 'klo. Nyiblo □du 'yi 'kl -kɔ, bu -ha 'mu □nu -ji'.

29 'Na 'Bai Nyisva, nɔ- nyi 'mu □nu. 'A 'kl ni 'v 'kl a pepe 'lu yi. 'A -ti, ε 'yi nyiblo □du -kɔ, -bu kɔ 'kl, -bu -ha nyiblo □du 'na 'Bai Nyisva -ji'.

30 'N kɔ 'na 'Bai Nyisva 'hven-, -a mɔ de ni -do □niɔ.»

31 -Te -Juukue a ye'nanyu -ni wen, v 'win -ti a 'mu, ε -hla, -ε -bi v 'du 'hi ye' le

de, v 'mυ □ne□ε -mō le pu, v 'mυ□v 'la.

32 -ε -bι ke- ε πι □nv yι, ε wen: «Kι 'lι 'na 'Bai Nyisva a 'kli 'kwli, 'n nu □haan-tebli -hūohui, 'ki 'v 'a mυ ye'. □Haan-ti a 'dī -bι, -kōti 'a πι le, a 'mυ 'mυ 'la 'lι?»

33 -ε -bι v □tu□o □wōn, v wen: «E 'yι -bv nu □haande a -ti 'pa-, -a □ni □mυ□□o li -na 'lila le, kee -yι -hee Nyisva a -ti le. E nō- kō -ti, □a -hve -na 'lila. -Mō -bv, -ε mō -tonyiblo, -mō πι le, -mō Nyisva □ni□ -we.»

34 -ε -bι -Yusu □tu □nv □wōn, ε wen: «D 'cru la□a ni, 'ki 'lι 'aan tetecrien 'kwli, -ε mō Nyisvacrien: Nyisva wen 'ni: A mō nyisvapv □ni□.

35 -Ti -mυ', Nyisva hlaa 'lι 'a 'crien 'kwli, nyiblo □dv 'yι 'lι□i 'lι -we, bv hla□a, -ε mō, ε 'yι -ti a -tee 'pa-. Nyibli -mυ', ε lee win a 'mυ, nv- ε dee nyisvapv.

36 'Mō -bι, Nyisva pv 'mυ 'kibia ki, 'mυ 'a -kvan nu a -ti. E nō- lee 'ne- 'mυ 'klo -bv ki. 'A mυ -mō -bι, a wen 'ni, 'mō -hee Nyisva a -ti le, -te 'n hle□ε, -ε mō, 'mō Nyisva a 'Yu □ni□ a -ti.

37 'Bv mō, -kvan -bv, 'n ni, 'bv 'yι Nyisva a kiweenle 'pa-, -ε -bι a 'ni 'kuo 'lι 'mυ □wlv yι.

38 Kee, 'bv mō, -kvan -bv, 'n ni, -ε mō Nyisva a kiweenle, 'ba 'ye ni -hua ba kuo 'mυ □wlv yι, -ε -bι -kvan a 'mυ, ε nō- ba kuo □wlv yι, -ε di□e nu, a 'mυ□v' le yru -tee, -ε mō, 'n kō 'na 'Bai 'hven-, -a mō de ni -do □ni□.»

39 Bv pv 'ki le, -ε -bι -Juukve a ye'nanyv a 'mυ, v □mυe 'hru le de, 'ki bv klo□o, kee, ε ta □nv -ji', 'ε -mu.

40 -Te de a 'mυ, ε -hi, -ε -bι 'ki 'lι Sudan a 'niki -tite ni -do -mυ', Saan πι la 'lι nyibli 'nie 'lu le, ti -hi la a ti 'yri, 'ki -Yusu -hi 'lι ti -hūohui,

41 nyibli -hūohui 'v mi 'lι□i -mō, v wen: «Saan 'yι □wilekee-tebli □dv -nu, kee, -ti a pepe -mυ', ε hla la, 'ki 'v -Yusu a -ta', ε mō -ti a -tee □ni□.»

42 'Kι 'v -tuo ni -do a 'mυ ki, nyibli -mυ', -v ni 'v, 'waa -hūohui kuo -Yusu □wlv yι.

11

-Te -Yusu a ninatumu Lasa 'kv la

1 E kō la -Yusu a ninatumu □dv. 'A 'nyre mō Lasa. 'Kι ε ni 'lι Betanid□o 'kwli, 'ki 'lι Sudeblugba 'kwli, ε kō 'a 'diayι nyroyo ni 'hven 'hven-. 'Waa 'nyre mō, Mari kō Matu.

2 Mari, nō- mō nuqba -mυ', -ε gba la hinhrenpūnyra, -ε 'wla la□a -Yusu a bv kle, 'ti- -ε nu la 'a dionv a 'lu-pupui, -ε 'hran la -Yusu a bv le. 'Waa 'diayι Lasa, nō- 'kve -klo;

3 'diayι nyroyo a 'mυ, 'v le nyiblo, 'ki 'lι -Yusu -mō, 'ki bv lee □ne, -ε mō: «-Na ninatumu Lasa a 'hvi yι 'ni hren.»

4 -Te -Yusu 'win titie a 'mυ, -ε -bι ε wen: «Lasa a 'hvi a hinhren 'yι 'lι□i 'lι -we, bv 'la□a. Kee, ε di tō□ □ne nyibli yι, -ε mō, Nyisva kō 'kli, kō -ti a 'yi'bvale. 'Kι Nyisva di 'lι 'hvi a hinhren a 'mυ 'kwli

-naa -ni, ε 'mu□v nyibli yi -tɔɔ -ni, -ε mɔ, 'mɔ -bu, -ε mɔ Nyɪsɔa a 'Yu, 'n kɔ -ti a 'yi'bobɔa.»

5 'Diayɪv ni ta a 'mu, -v mɔ Matɪ kɔ Mari kɔ Lasa 'hɛn-, -Yusu nɔε □nv ni diaki.

6 Ε mɔ □han-ti, 'ε nɔε □nv diaki, kεε, -tε ε 'wɪn Lasa a 'hɔhɛnnyɛ, -tɪtε -mu', ε ni 'li, ε -hii 'li -nyɾɔwɪ ni 'hɛn,

7 'ti- 'ε lee nε 'a -nagbopu*, ε wen: «-Ba 'du ye', -ba mu 'li Sudeblɔgba 'kwli.»

8 -ε -bi 'a -nagbopu wen: «Tɔɔnyɔ o, -tɪtε -mu', -pu lε, -ba mu 'li, 'kɪ v -hɔε bu bii mɔ 'li -mu 'hi, bu 'la mɔ -mu, dε a 'mu, 'a ti 'yεε kɪ bu ni hɔε. -ε -bi, 'kɪ -hɔε -ba mu 'li de?»

9 -ε -bi -Yusu wen: «-Nyɾɔwɔ kɔ 'a -nε ti, halɔ 'ε kɔ 'a -nε ti. Nyiblo 'bu yi -nyɾε' ni -nεε -ni, 'a bui 'yi 'li□i 'li -wε, bu bibi lε, -ε nu□o, ε yi nyiblo -mu' 'ni 'ye, -ε yi 'kɔ -bu a nyibli -nyɾε -nyi.

10 Kεε, nyiblo 'bu yi 'tɔ' ni -nεε -ni, 'a bui kɔ bu bibi lε, halɔ a -ti.»

11 -ε -bi kε- ε pi □nv yi de, ε wen: «-Aan ninatumu yi 'ni nme, kεε, 'n mi ni, 'mu□v nmena' -ha.»

12 -ε -bi 'a -nagbopu wen: «Kɔkɔnyɔ o, 'bu yi ni nme, ε 'wɪ yi, 'a 'hɔ di 'ni 'kee -ni.»

13 Kεε, dε -mu', -Yusu pu lε, -ε mɔ, Lasa yi 'ni nme, ε 'wɪ yi 'kɔkɔ ε □hen 'nyɾε. Kεε, 'a -nagbopu -mɔ bi, 'waa □wɪ 'ye□e ni, -ε mɔ, sɛyi a nmena a -ti ε hɛ.

14 -Yusu 'yi 'kɪ □nv -ti □dv 'yi kɪ -hlii -ni de, 'ε lee □nv, -ε mɔ: «Lasa 'ku ni.

15 Kεε, 'aan -ti, 'n kɔ plɔ a bleelε, 'kɪ □bu 'yi 'v Lasa 'hɔ -ni, -ε nu□o, dε a 'mu, ε di 'a mu 'ni -hεε -ni, 'kɪ ba kuo 'mu □wɪv yi. 'A -ti, -ba mu 'v□v 'hɔv.»

16 -ε -bi Toma, v dεε □Yrupuyu, ε nɔ- yi 'a 'bio -nagbopu -lee -ni, ε wen: «-Ba kɔε -Yusu □wien, -ε di□e nu, ε kɔ -a mu 'hɛn-, -a 'mu 'v -tɪtε ni -do 'kɔv -ni.»

-Yusu, nɔ- -hε 'li -tonyibli 'kɔkɔnyibli 'nyi, -ε yi □nv 'kɔ yrayrv -mu', -ε 'ye ni -wε 'li -nyi

17 -Tε -Yusu yi 'li 'dɪɔ a 'mu 'kwli nyɾε mɔ ni mi, -ε -bi ε 'wɪn ni, -ε mɔ, -tε v -ha 'v Lasa, ε kɔ kε -nyɾɔwɪ ni -hɛn.

18 Betanidɔ 'mɔε Jrusɛdɔ yɾε. 'Waa -mɔlɛhɔhɔ 'yi 'li -kilowɪ ni ta -wε.

19 Ε nɔ- kɔ -ti, -Juukvε* -hɔhɔv 'v -hɔn 'li Jrusɛ, 'v di Matɪ kɔ Mari 'hɛn- yi -mε mɔ, v 'mu 'li □nv □wɪv 'kwli bu □tu, 'waa 'diayɪ Lasa a 'kɔkɔ-ti.

20 -Tε Matɪ 'wɪn, -ε mɔ, 'kɪ -Yusu yi 'li di, -ε -bi ε mu□o yi 'bε mɔ, kεε, 'kɪ Mari -mɔ -bi, ε ni 'li 'kayu bu.

21 -Tε Matɪ nyɾε 'v -Yusu 'hɔv, -ε -bi ε wen: «Kɔkɔnyɔ o, 'bu mɔ, □ni ni mɔ 'nε-, 'na 'diayɪ 'yi wen 'li□i 'li -wε, bu 'ku wen.

22 Kεε, -tε ti nε -bu, 'n yi□e ni, -ε mɔ, 'a -nε dε, -di Nyɪsɔa -hɔa, ε di□e 'ni nu.»

23 -E -bi -Yusu wen: «-Na 'diayi di 'hri 'klo.»

24 -E -bi Mati wen: «Iin, 'n yi□e ni, -ε mo, le'boo-nyrowo a ti 'yri, ti -mu', -ε ko 'yri Nyisva di nyibli 'klo -ha.»

25 -E -bi -Yusu wen: «'Mo -he 'li -tonyibli 'kukonyibli 'nyi le, -ε yi □nu 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li -nyi. Nyiblo 'bu kuo 'mu □wlv yi, -ε -bi 'n -nyi□e 'klo yrayru a 'mu. 'Ye □bu ε 'ku, ε 'tε di 'klo a 'mu ko.»

26 Nyiblo -bu, -ε pi -huhlun, 'bu mo, 'bu kuo 'mu □wlv yi, -ε -bi seyi-seyi ε 'yi 'li□i 'li -we bu 'ku. □Bi de a 'mu, -pu□v □han-ti?»

27 -E -bi ε wen: «Iin, Kukonyo, 'n pu□v □han-ti, -ε mo, -mo mo Wanyo -mu', Nyisva pu la le, -ε di la 'a dako yi ya. -Mo mo Nyisva a 'Yu, -ε di la 'ne- 'klo -bu ki di.»

-Te -Yusu we la 'a ninatumu Lasa a □hien

28 Bu pu 'ki le, -ε -bi Mati mu 'a 'diayi Mari da mo, 'u bii yi, ε wen: «Toonyo di ni, -mo ε de.»

29 -Te Mari 'win didawin a 'mu, -ε -bi ε 'kika ni, 'ε 'du ye, 'ε mu 'li -Yusu 'hvi.

30 -Yusu a 'mu, ε 'yee 'dlo ni 'ye. -Tite ni -do -mu', Mati yee wen 'u□v bu, 'ki ε 'tε ni 'u.

31 -Juukve* -mu', -u di 'li□i □wlv 'kwli bu □tu mo, -te u 'ye□e, -ε mo, Mari a 'mu, ε 'kika ni, 'ε 'hri, -ε -bi 'waa 'mumu, u 'du ye', 'u kvε□ε □wien. U nu- -mo -bi, u daa □ne, 'ki ε mi 'li 'dabio yi, ε 'mu we.

32 -Te Mari nyre 'u -tite -mu', -Yusu ni 'u, -te ε 'ye□e, -ε -bi ε 'gbla kwli, 'ki 'u 'a bu □hlon, ε wen: «Kukonyo o, □ni ni mo 'ne-, 'na 'diayi 'yi wen 'li□i 'li -we, bu 'ku wen.»

33 -Te Mari pu 'ki le, -ε -bi -Yusu 'ye□e ni, -ε mo, ε yi 'ni we, ε ko nyibli -mu', -u kvε□ε □wien, 'u yi we -we. De a 'mu, ε bubla□a yi bu diaki, ko, 'ε nie □ne nyai diaki,

34 -E -bi ε wen: «-Te a -ha 'u□v, -bi' a □tuu □ne yi li?» -E -bi u wen: «Kukonyo, di 'li, □mu 'u -tite a 'mu 'ye.»

35 -E -bi -Yusu -tva wuwe.

36 Nyibli -mu', -u ni 'u, u wen: «Ba 'ye ke, ε nuε □ne ni diaki.»

37 'Ki 'li nyibli a 'mu 'nyi, 'ki nyibli ni 'li, u wen: «'Bi no- kla mo 'yii'donyo a 'yii yi. E ko bu nu wen 'ki□i, 'ki Lasa 'yee di wen ni 'ku.»

-Te -Yusu -ha la Lasa 'klo

38 -Yusu bubble yi bu de, 'ε mu 'li 'dabio yi. 'Dabio a 'mu, ε mo 'hio a 'huo □no. 'Ki ε ni 'li dugba 'kwli, 'u nu 'huokbia, 'u ka□a yi.

39 -E -bi -Yusu wen: «Ba -ha 'u 'hio -mu', u -nu, 'u ka 'dabio yi.» Kεε, ke-Lasa a 'diayi nyroyu Mati pi: «Kukonyo o, ε di pu 'nu, -ε nu□o, ε -hii 'li 'dabio 'kwli -nyrowi ni -hen.»

40 -E -bi -Yusu □tu□o □won, ε wen: «'N lee wen -mu ni, -ε mo, □ni kuo 'mu □wlv yi, -di Nyisva a -ti a 'yi'bubva 'ni 'ye.»

41 E no- mo bu -ha 'u 'hio a 'mu, -Yusu 'ε 'du 'lu ye', 'ε ta 'li yako 'kwli le, ε wen: «'Na

'Bai, 'n -nyi -mu 'wio, -koti -wen 'na lenyaawin ki.

42 'N yi□e ni, -ε mo, 'a -ne ti, -yi wen 'na lenyaawin ki. Kee, -ti -bu, 'n -hla, 'n hla□a ni, nyibli -bu, -v □glaa 'li 'mu le a -ti, -ε di□e nu, v 'mu□v □han-ti pu, -ε mo, -mo lee 'ne- 'mu 'klo -bu ki.»

43 -Te ε pu 'ki le, -ε -bi ε 'yaa 'li win, ε wen: «Lasa, 'hri 'li 'dabio 'kwli!»

44 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi Lasa 'hri ni. 'A bui ko 'a dabui 'huen-, v 'tie 'hinhuven -jise le, ko, 'v 'hinhuvan 'a 'lu dakibia le. -ε -bi -Yusu wen: «Ba □wle□ε, ko, ba -ha□a me le, bu na.»

-Te -Juukve a ye'nanyv -yra la -Yusu a 'hla-ti*

(Matie 26.1-5; Maki 14.1-2; Luku 22.1-2)

45 -Juukve -mu', -v mu Mari yi -me mo, -v 'ye de -mu', -Yusu -nu, 'waa -huohui kuo -Yusu □wlv yi.

46 Kee, 'ki 'li □nv 'nyi, nyibli -bi ni 'li, 'v mu Falisi□tumu* a nyibli 'ye mo, 'v lee □nv de a 'mu, -Yusu -nu.

47 -Te v 'win, -ε -bi Nyisva a -cohlonpinyv* gbagbi, ko Falisi□tumu a nyibli a 'mu 'huen-, v ko 'waa nyibli gbagbi 'huen-, v da -gbolugbo, v wen: «-Bi' -a di 'ki nu 'li, -ε nu□o, nyiblo -bu, ε ni □wlvlekee-tebl -huohui?»

48 'Bu mo, □ba -ha□a me le, bu 'tie yi□i 'lu -mo ni gbe, nyibli a pepe di kuo □ne □wlv yi, 'ti- Romakve a nyibli gbagbi 'mu di, v 'mu -a mu gbatl kle -ha, -a mu -bu, -v mo Nyisva a 'kagbau

-bu, ko -aan dako a nyibli gbagbi.»

49 'Ki 'li □nv 'nyi, nyiblo -mu', -ε mo la 'yrv a 'mu bu, 'a -cohlonpinyv a nyiblo gbagbu, ε wen: «A 'yi □dedede a leyuyruo -ko.

50 □Bi ε 'yi -tee -nu, 'ki nyiblo ni -do, 'bu 'ku, 'ki 'v -aan dako a pepe a -ta', 'ε -hi 'v -aan dako a pepe a 'mu bu -we bu?»

51 Seyi-seyi, win a 'mu, ε -pu, ε 'yi 'a dionv a 'lule-hihie 'pa-. Kee, -te ε mo 'yrv a 'mu, 'a -cohlonpinyv a nyiblo gbagbu, -ε no- ko -ti Nyisva 'ε □tu□o win a 'mu wlon, 'ε hle□ε, -ε mo, -Yusu di 'ni 'ku, 'ki 'v -Juukve a dako a pepe a -ta'.

52 Kee, ε 'yi 'v -Juukve ni -do a -ta' 'pa-, ε 'ni 'ku□v ni. Kee, ε di 'ni 'ku, 'ki 'v Nyisva a 'yonv a pepe, -v 'heen 'blugbi ki bu a -ta', -Yusu a 'mu, ε 'mu □nv le 'kukue -ni, v 'mu de ni -do -he.

53 Kve 'v -nyrowo a 'mu 'yie bu, -Juukve a ye'nanyv -yra□a ni, 'ki bu 'la -Yusu.

54 De a 'mu, ε nu□o ni, -Yusu 'ni -pa□a la, 'ki 'li nyibli 'nyi le de, 'ki 'li -Juukve a 'blugba 'kwli. -ε -bi ε ko 'a -nagbopv* 'huen-, 'ki v mu 'li 'dio -mu', v deε Eflaimv 'kwli, 'v -hii 'li -nyrowi -huohui. 'Ki 'li Eflaimv a 'mu ke', -tutukotio □dv ni 'li, nyiblo □dv 'ε 'yi 'li ki 'ti.

55 -Juukve a le'mimle -mu', v deε Paki, 'a ti 'mve yre. 'Ti- le'mimle a 'mu, ε 'mu 'v

nyre, 'blɔgba a 'mɔ, 'a nyi-
bli -hɔɔhɔ mu 'lɪ Jrusɛdɪɔ
'kwli, -ɛ di□e nu, dɛ -mɔ', ɔ
kɔ bɔ nu, 'tɪ- ɔ 'mɔ 'ɔ yɪ 'sɪi
-nɪ, 'kɪ 'ɔ Nyɪsɔa ye', ɔ 'mɔ□ɔ
nu, 'tɪ- ɔ 'mɔ lɛ 'mle.

⁵⁶ Nyibli a 'mɔ, ɔ □mɔɛ
-Yusu lɛ. -Tɛ ɔ nɪ 'lɪ Nyɪsɔa
a 'kagbaɔ a -yaa 'kwli, -ɛ
-bɪ ɔ -tɔa 'ɔ lɛ'betilɛ, ɔ wen:
«□Bɪ 'aan □wli wen 'nɪ, ɛ di
lɛ'mimle kɪ 'nɪ di?»

⁵⁷ Nyɪsɔa a -cɔhlɔnpinyɔ
gbagbɪ kɔ Falisi□tumu a nyi-
bli hla la□a nɪ, -ɛ mɔ, 'bɔ mɔ,
nyiblo □dɔ 'bɔ yɪ 'ɔ -tɪtɛ -mɔ',
-Yusu nɪ 'ɔ, -ɛ -bɪ bɔ lee □nɔ,
-ɛ di□e nu, ɔ 'mɔ□ɔ kɔ.

12

*-Tɛ Mari plɔ la -Yusu a
bɔɪ -dawinni lɛ
(Matie 26.6-13; Makɪ 14.3-
9)*

¹ -Nyrɔwɪ nɪ □hlon-do -hie
'lɪ, -Juukvɛ* a lɛ'mimle -mɔ',
-ɛ mɔ Pakɪ, ɛ 'mɔ 'ɔ nyre, 'kɪ
-Yusu kɔ 'a -nagbopɔ* 'hɔɛn-
ɔ mu 'lɪ Betanidɪɔ 'kwli. 'Kɪ
'lɪ 'dɪɔ a 'mɔ 'kwli, 'kɪ nyiblo
-mɔ', -ɛ mɔ Lasa, ɛ 'tɪ 'lɪ.
Lasa a 'mɔ, ɛ nɔ- -Yusu -ha
mɔ 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, ɛ -ha
mɔ 'kɔ. Lasa a 'mɔ, ɛ kɔ 'a
'dɪayɪ nyrɔyɔ nɪ 'hɔɛn, Matɪ
kɔ Mari 'hɔɛn-, ɔ nɔ- kɔ -mɔ
ɛ mu 'lɪ.

² -Tɛ ɛ nyre 'ɔ, -ɛ -bɪ ɔ pie
□nɛ nɪ, Matɪ 'ɛ -ha 'lɪ -Yusu
a diidɛ. Lasa kɔ nyibli -bɪ, ɔ
kɔ -Yusu 'hɔɛn-, nɔ- yɪ diidɛ
a 'mɔ di.

³ Bɔ yɪ 'kɪ dɛ nɪ di, -ɛ -bɪ
Mari 'du -dawinniyrɛ ye'.
-Dawinni a 'mɔ, ɛ pɪ □die
dɪakɪ. -Tɛ ɛ 'du□o ye', -ɛ -bɪ
ɛ plɔ□ɔ -Yusu a bɔɪ lɛ, 'ɛ nu

'a dɪɔnɔ a 'lunyapli, 'ɛ 'hran
-Yusu a bɔɪ lɛ, -dawinni a
hɪnhɔn 'ɛ 'hɛɛn 'lɪ 'kayu bɔ.

⁴ -Tɛ Mari nu dɛ a 'mɔ, -ɛ
-bɪ -Yusu a -nagbopi -bɪ, -ɛ
kɔ 'nyre mɔ Judɪa Yisikalio,
-ɛ di -Yusu 'a yraanyibli -jɪ'
pɔ, kɛ- ɛ pɔ:

⁵ «'Aa. Dɛ- kɔ -dawinni
a 'mɔ a 'yɪ -plo 'lɪ? 'A
'wliye -wɛ 'lɪ bɔ mɔ wen
-kɔannunɔ nɪ -do a 'pɛwli
nɪ, 'kɪ 'lɪ □hɔnpɔɪ nɪ -pu
'kwli. 'Bɔ mɔ, 'bɔ plo wen□ɛ,
-a -wɛ 'lɪ -ba -nyɪ wen 'a
'wliye □hɔɛnnyibli nɪ.»

⁶ ɛ 'yɪ □bɪ bɔ kɔ
□hɔɛnnyibli a nyɪ a -tɪ, bɔ
nu 'pɔplɛ lɛ, kɛɛ -tɛ ɛ mɔ
'yiyriɔ a -tɪ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'ɛ
nɪ 'pɔplɛ lɛ. ɛ mɔ □han-tɪ,
ɛ nɔ- □tui 'waa 'wli blɛ, kɛɛ,
'wli a 'mɔ, ɛ □tui blɛ, ɛ kla 'a
'yiyri-tɪ.

⁷ -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ 'kɪ, 'ɛ
-hɪhɪɛ□ɛ kɛ, ɛ wen: «-Ha□a
mɛ lɛ. Dɛ ɔ kɔ bɔ nu wen
-nyrɔwɔ -mɔ', -ɛ kɔ 'kwli 'n
di wen 'ɔ 'kɔɔ -nɪ, ɔ di wen
'ɔ 'mɔ 'ɔ -haa -nɪ, dɛ a 'mɔ, ɛ
nɔ- ɛ -nu -dodo.

⁸ Ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ,
□hɔɛnnyibli 'tɛ di 'nɛ- 'a
mɔ 'nyɪ nɪ. Kɛɛ, 'mɔ -bɪ, tɪ
'n di 'nɛ- 'a mɔ 'nyɪ -hɪi -nɪ, ɛ
'yɪ -hɔ.»

-Juukvɛ a nyibli gbagbɪ
-hɔɛ bɔ 'la Lasa -wɛ*

⁹ Tɪ nɪ -do a 'mɔ 'yri, 'kɪ
-Juukvɛ -hɔɔhɔ 'wɪn 'ɔ, -ɛ
mɔ, 'kɪ -Yusu nɪ 'lɪ Betanidɪɔ
'kwli. ɛ nɔ- mɔ bɔ mu 'lɪ.
ɛ 'yɪ -Yusu a 'yiyie-tɪ nɪ -do
a -tɪ 'pa-, ɔ 'yɪ 'lɪ -mu. Kɛɛ,
ɔ mu 'lɪ nɪ -wɛ, -ɛ di□e nu,
Lasa -mɔ', -Yusu -ha mɔ 'lɪ

'kukonyibli 'nyl, ε -ha mɔ
'klo, v 'mυ□v 'ye.

10 -ε -bɪ Nyɪsɔa a
-cɔhlunpinyu* gbagbɪ -yra□a
nɪ, 'kɪ bu 'la Lasa -wɛ,

11 -ε nu□o, ε nɔ- kɔ -tɪ,
-juukvɛ -hɔɔhɔɪ 'v kuo -Yusu
□wɪv yɪ, 'v 'kee nyibli gbagbɪ
a 'mυ, 'waa -mɔnɪna.

-Tɛ -Yusu 'ya la Jrusɛdɪɔ
'kwli

(Matie 21.1-11; Maki 11.1-
11; Luku 19.28-40)

12 -Tɛ -nyrɛ -nyɛ, -ε -bɪ nyi-
bli -mυ', -v di Pakɪ a lɛ'mimle
kɪ, v 'wɪn nɪ, -ε mɔ, -Yusu di
di Jrusɛdɪɔ 'kwli.

13 -Tɛ v 'wɪn 'kɪ, -ε -bɪ v
'bɛ yohran, 'v 'ble□e kva lɛ,
'v □tɪ 'dɪɔ, 'v mu -Yusu ye' 'bɛ
mɔ. Kɛ- v pɪ, 'v 'yɛɛ 'lɪ wɪn,
v wɛn: «-Na 'wio, -mɔ -mυ',
-ε yɪ 'lɪ di, 'kɪ 'lɪ Kukonyɔ
a 'nyrɛ 'kwli. Nyɪsɔa bu nu
-mυ □haandɛ -mɔ. Ba 'ye
Yisraekvɛ a bodɪɔ, -ε yɪ 'lɪ di.
Ba 'de -ba pυ□v 'nyrɛ lɛ.»

14 'Kasrayu □dɔ nɪ 'v. ε
nɔ- kɔ kɪ -Yusu 'ya 'v, □wɪ yɪ,
-tɛ -mυ', Nyɪsɔacrɪɛn nu la 'a
hɪhla, -ε mɔ:

15 «Sion* (Jrusɛ) a nyibli,
a 'nɪ 'pie 'lɪ huannv.

Ba 'ye kɛ,

'aan bodɪɔ, nɔ- yɪ 'lɪ di.

'Kɪ ε nɪ 'v 'kasrayu kɪ.»

16 Tɪ a 'mυ 'yri, -tebli -mυ',
-Yusu kɔ nyibli -mυ' 'hɔɛn-
v nɪ, 'a -nagbopv* 'nɪ -yru□o
la□a' lɛ. Kɛɛ, tɪ -mυ' -kɔ 'yri
-Yusu mu 'lɪ yakɔ 'kwli, 'kɪ 'lɪ
-tɪ a 'yi'buale 'kwli, 'tɪ- 'ɛ bi
'lɪ □nɔ 'kwli, -ε mɔ, -tɪ a -tɛɛ
□nɪɔ, -tɛ -mυ', Nyɪsɔacrɪɛn
nu la 'a hɪhla, kɛ- nyibli -mυ',
v nɪ la 'a nunuo.

17 -Tɛ -Yusu lee mɔ Lasa,
'kɪ bu 'hrɪ mɔ 'klo, bu -hɔn
mɔ 'lɪ 'dabio 'kwli, nyibli
-hɔɔhɔɪ 'ye mɔ dɛ a 'mυ nɪ,
'v mu mɔ, 'v lee mɔ nyibli -bɪ
lɛ dɛ a 'mυ, -Yusu -nu.

18 ε nɔ- kɔ -tɪ, nyibli -nɪ
wɛn, 'v di□e ye' 'bɛ mɔ, -kɔtɪ
v 'wɪn mɔ nɪ, -ε mɔ, -Yusu nu
mɔ □wɪlɛkɛɛ-tebli a 'mυ nɪ.

19 -ε -bɪ Falisɪ□tumu* a nyi-
ibli -mυ', -v nɪ 'v, v nɔ- -mɔ
-bɪ, kɛ- v pɪ, 'v yɪ 'lɪ lɛ 'pɔpɛ
-nɪ, v wɛn: «-A yɪ□tɪ 'nɪ 'ye,
-ε mɔ, nyiblo -bu, ε -hi -a mυ
wɪɔn. Nyibli a pɛpɛ yɪ kvɛ□ɛ
□wɪɛn.»

*Glekɪkvɛ -bɪ -hɔvɛ bu yi
wɛn -Yusu*

20 -juukvɛ a lɛ'mimle a 'mυ
a tɪ 'yri, nyibli -mυ', -v mu
'lɪ Jrusɛdɪɔ 'kwli, -v mu
Nyɪsɔa da mɔ, 'kɪ 'lɪ □nɔ 'nyl,
Glekɪkvɛ nɪ 'lɪ.

21 Nyibli a 'mυ, v nɔ- mu
'v -Yusu a -nagbopi* Filipu
'hɔɪ. 'Kɪ ε kɔ 'lɪ Betɪsaida, -ε
mɔ Galileblɔgba a 'dɪɔ -bɪ, v
wɛn: «Nyɪbɛyɪ, -a -hɔvɛ -ba
yi wɛn -Yusu.»

22 ε nɔ- mɔ Filipu a 'mυ, bu
mu, bu lee nɛ 'a 'bɪ Adre, 'tɪ-
v nɪ 'hɔvɛn a 'mυ, 'v bibi kɪ, 'v
-mu, 'v lee -Yusu.

23 -ε -bɪ -Yusu wɛn: «Tɪ
nyrɛ 'v nɪ, 'kɪ 'mɔ -bu, -ε
mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyi-
blo, Nyɪsɔa bu -nyl 'mυ -tɪ a
'yi'buale.

24 □Bv pυ□v -kubɔyɛ a dɛ
yɪ. -Kubɔyɛ 'bu 'yɪ -tɔtɔ lɛ
-hɛn, ε 'yɪ 'lɪ□tɪ 'lɪ -wɛ, bu
mɪ, kɔ, ε 'yɪ 'lɪ□tɪ 'lɪ -wɛ, bu
pυ blɔ, kɛɛ, ε nɪ -do di 'v nɪ.
Kɛɛ, 'bu mɔ, 'bu -hɛn -tɔtɔ
lɛ, ε di 'nɪ mɪ, ε 'mυ blɔ pυ.

-Kubv a 'mυ, 'a mumu 'wι-
'kukubv yι. 'Na 'mumu, 'n 'wι-
-kubvye yι. 'N kō □bv 'kυ, -ε
di□e nu, nyibli -hυohυι 'mυ
'klo yrayrv -mυ', -ε 'ye nι -we
'lι kō.

²⁵ -ε -bι nyiblo 'bv 'yι
-mō -we, bv 'kυ, 'na □wlv a
yikuole a -tι, ε 'yι 'lι□ι 'lι -we,
bv kō 'klo yrayrv -mυ', -ε 'ye
nι -we 'lι. Kεε, nyiblo 'bv
-we -mō, 'kι bv 'kυ, -te ε mō
'na nyiblo a -tι, ε di kō 'klo
yrayrv -mυ', -ε 'ye nι -we 'lι.

²⁶ 'Bv mō, nyiblo 'bv -hυε,
bv nu 'na -kvan, -ε -bι ε blεε
yι, bv na 'mυ -mō, 'a -ne -tite,
'n di 'v mu, ε kō bv mu 'v -we,
'ye □bv ε mō 'lι 'kuvle'. 'A -ne
nyiblo, 'bv yι 'na -kvan nι nι,
'na 'Bai Nyisva, nō- di□e -tι a
'yi'bvale -nyi.»

-Yusu hla 'a 'kukubv a -tι

²⁷ «-Te ti ne -bv, 'na -hihiu
hlōō 'mυ -mō le. -Bι 'n di
'kι 'na 'Bai yι pυ 'lι? □Bι
ke- □bv pυ: 'Na 'Bai Nyisva
o, nu□o, □hιven'yeti, -ε di
'lι di, bv hlōō 'mυ -mō le.
'Uvn-, 'nι -pυ□v le nι, -ε
nu□o, □hιven'yeti a 'mυ, nō-
'mυ 'lι wlon -naa -nι, ε nō- kō
-tι, 'nι di 'ne- 'klo -bv kι.

²⁸ Ke- 'n di pυ: 'Na 'Bai o,
nu□o, -na -tι bv 'bva 'yi.» Bv
pυ 'kι le, -ε -bι Nyisva a win
-hōn 'lι yakō 'kwli, 'ε pι le:
«'N -we 'a nunuo -mō, 'na
-tι 'ε 'bva 'yi, kεε, 'n kō □bv
nu□o de.»

²⁹ Nyibli -mυ', -v nι 'v, v
'win win a 'mυ nι, v wen:
«Yakō, -ε □ma.» -U -bι wen:
«Nyisva a lelenyō -bι, -ε yι
'ple.»

³⁰ Kεε, -Yusu wen: «ε 'yι
'na -tι 'pa-, win a 'mυ, ε 'yι
-pυ -nι, 'a mυ kō -tι □nιo.

³¹ Ti -bv, -ε kō 'yri Nyisva
di 'v 'klo a nyibli -bati le -pυv
-nι, ε nyre 'v nι. -Te ti ne -bv,
Nyisva di 'klo -bv, 'a nyiblo
gbagbv Satan le 'nι bla.

³² 'Mō -bι, ti -mυ' -kō 'yri
v di 'v 'mυ ye' 'duu -nι, 'kι
'v tugbe 'yie, 'mυ -tutv -mō le
-hlōō -nι, ti a 'mυ 'yri, 'n di□e
'nι nu, nyibli a pepe 'mυ 'mυ
le 'mυε -nι.»

³³ 'Kukubv -mυ', ε di la
'kυ, ε nō- ε □hen 'nyre. ε nō-
kō -tι, 'ε nu 'pυple le.

³⁴ -ε -bι ke- nyibli -mυ',
v pι□ι yι, v wen: «'Kι 'lι
Nyisva a tetecrien 'kwli, v
'cvi la 'lι□ι nι, -ε mō, Wanyō
-mυ', Nyisva pυ la le, ε di
la -a mυ yι ya, ε di hie 'klo.
De- kō -tι, -mō -bι, □nι pι
le, -ε mō, nyiblo -mυ', -ε mō
-tonyibli a pepe a Nyiblo, v
di 'du□o ye', 'kι 'v tugbe 'yie,
ε 'mυ -tutv -mō le -hlōō -nι?
Nyiblo a 'dι -bι, -ε mō 'kι
-tonyibli a pepe a Nyiblo 'lι?»

³⁵ -ε -bι ke- -Yusu pι □nυ
yι, ε wen: «-Nyre 'tιε di 'ne-
'a mυ 'nyι nι, 'kι 'lι ti gbi
'kwli. -Te -nyre a 'mυ, ε 'tιε
nι 'ne- 'a mυ 'nyι, 'kι ba na□a
'mυ, -ε di□e nu, halō 'nι □ha
'a mυ bv □hu, -kōtι nyiblo
-mυ', -ε neε halō 'nyι, -tite
-mυ', ε mi 'v, ε 'yι 'v -yi.

³⁶ 'A -tι, -te -nyre 'tιε nι 'ne-
'a mυ 'nyι, ba kuo □ne □wlv
yι, -ε di□e nu, a 'mυ nyibli
-mυ' pa, -v neε -nyre'.»

-Juukve 'yι -Yusu □wlv yι
-kuo -nι*

-Te -Yusu -we -ti a 'mu, 'a hihla -mo, -e -bi e hloco [nu -mo le, 'e -hli [nu 'yi ki.

37 E mo [han-ti, 'e nu [whlekeke-tebli, 'u -hu, kee, nyibli 'yi [u [wlu yi -kuo -ni.

38 De a 'mu, e mu 'lu -mo, -e di [e nu, -ti -mu', Nyisua a winwlon-hanyo Esai hla la, e 'mu -nue -ni. -Ti a 'mu, Esai hla la, e no -bu:

«Nyisua o, -ti -bu, -a hle, nyiblo a 'di -bi, -e pu [u [han-ti 'li?

Nyiblo a 'di -bi, -e yru -na 'khi kinu ni 'li?

E 'yi 'a nyiblo [du -ko.»

39 -Ti -bu, -koti 'ki u 'yi 'li [u 'li -we, bu kuo -Yusu [wlu yi, Esai a 'mu, e hla [a ni. Ke- e pu:

40 «Nyisua nu [o ni, 'waa 'yii 'e 'do,

-e di [e nu, u 'ni [ha de le yru,

ko, 'e nu [o, 'waa [wli 'e 'gboklo -ni,

-e di [e nu, u 'ni [ha -ti' le yru.

E mo [han-ti, 'bu mo, 'bu yi wen -ti' le ni yru,

u di 'mve wen [e ye,

-e di [e nu, e 'mu wen [nu wa.»

41 Esai a 'mu, e hla -ti a 'mu ni, -koti e 'ye la -Yusu a -ti a 'yi'bvale ni, 'e hla la -Yusu a 'mu, 'a -ti.

42 E mo [han-ti Esai 'e nu hihle le, kee -Juukve a ye'nanyu -huohu, u kuo -Yusu [wlu yi -we. Kee, u 'yi [u -hla, 'ki 'u nyibli ye', -e nu [o, u yi pie Falisi [tumu* a nyibli a huannu, -koti 'bu 'win, u di bla [nu le, 'ki 'li Nyisua a 'kayo a pepe ble.

43 U -hve [e ni, nyibli bu 'yaa 'li 'waa 'nyre, 'e -hi 'u Nyisua bu 'yaa 'li 'waa 'nyre.

Nyibli -mu', -u 'ye ni pu -Yusu a win nva yi bu, nu-bati di klo

44 -E -bi -Yusu 'yee 'li win, 'e yi nyibli -lee -ni, e wen: «Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu kuo 'mu [wlu yi, e 'yi 'mo ni -do 'pa-, e 'yi 'mu [wlu yi -kuo -ni, kee, 'na 'Ba' -mu', -e lee 'ne- 'mu 'klo -bu ki, e no- e kuo [wlu yi -we.

45 Nyiblo 'bu 'ye 'mu, -e -bi e 'ye 'na 'Ba' -mu' ni -we, -e lee 'ne- 'mu 'klo ki.

46 'N di 'ne- 'klo -bu ki ni, [wi yi -nyre, -e di [e nu, 'a -ne nyiblo 'bu kuo 'mu [wlu yi, e 'ni [ha 'li halo 'ny' ni.

47 Nyiblo 'bu yi 'na win ni 'win, 'ti- bu 'ye ni [tuu 'u win a 'mu, e 'yi 'mo 'pa-, 'ni -pu [u [u -bati le ni, -koti 'mo -bi, 'n di ni, 'ki [bu wa nyibli. 'N 'yi -di, 'ki [bu pu nyibli -bati le.

48 Nyiblo 'bu hia 'mu yi, ko, 'bu 'ye ni pu 'mu nva yi bu, -e -bi 'ki 'li le'booo-nyrowo 'kwli, -bati di [e 'ni klo, -te e 'yi 'na win nva yi bu -pu a -ti.

49 E mo [han-ti, e 'yi 'li 'mo ni -do a 'kl' 'kwli 'pa-, 'n 'yi 'li -too -ni, kee, 'na 'Ba' -mu', -e lee 'ne- 'mu 'klo ki, no- lee 'mu -ti -mu', 'n ko [bu too -ni.

50 'N yi [e ni, -e mo, -ti -mu', e -hve [bu too nyibli, no-ni [e, nyibli 'u kve 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li. E no- ko -ti, -ti ni -do -mu', 'na 'Ba' lee 'mu [bu too nyibli, e ni -do, no- 'n tve [nu.»

13

-Te -Yusu yra la 'a -nagbopv* a bui le

1 E hie 'li -nyrowo ni -do, -Juukve* a le'mimle, -e mo Paki, e 'mu 'u nyre. -Yusu yi□e ni, -e mo, ti nyre 'u ni, 'ki bu -hon 'ne- 'klo -bu ki, e 'mu 'li 'a 'Bai Nyisua -mo mu. Nyibli -mu' -u mo 'a nyibli, 'ki 'ne- 'klo -bu ki, e nve □nu ni ti a pepe, ko, e 'cibi 'u 'waa nvele.

2 -Winse, 'ki -Yusu ko 'a -nagbopv 'hven- u ni 'u dediile'. 'Ti- u 'mu de di, e 'yi 'kayu a -kwannunyo □du -ko, -bu yra □nu bui le, □wi yi, -te -Juukve ni□e le. 'Ki u ni 'ki 'u dediile a 'mu, 'kuo -hvin* a nyiblo gbagbu Satan, 'e lee Judia Yisikalio, -e mo Simo a 'yu, 'ki bu pu -Yusu 'a yraanyibli -ji'.

3 -Yusu a 'mu, e yi□e ni, -e mo, Nyisua -nyi□e 'kli, 'ki bu koo -tebli a pepe win ki, 'e yi□e -we, -e mo, 'ki e -hon 'li Nyisua -mo, ko, e 'mu -mo □hian, e 'mu 'li□i -mo mu.

4 □Han-ti, 'e yi -tebli a pepe a 'mu, kee, e 'du ye', 'e -he a 'luyiwlawlu, 'e 'du -pledanu ye', 'e mua□a -gbu ki bu,

5 'e pu 'li 'nie 'polu 'kwli, 'e -tua 'a -nagbopv a bui a leyiyra. 'Bu yra 'a -nagbopi -bi a bui le, -e -bi e ko bu nu -pledanu a 'mu, e mua wen -gbu ki bu, bu 'hran 'a bui le.

6 No- e nu -nunu, 'e nyre 'u Simo Pielh 'hvi. -Te e nyre 'ki 'u□u 'hvi, -e -bi Simo Pielh wen: «Kukonyo, □bi □mu 'na bui le yra?»

7 -E -bi -Yusu wen: «De -bu, 'n ni, -te ti ne -bu, □ni -yru□o 'li□i' le, kee, 'ki 'li ye' 'ki -di 'li□i' le -yruu -ni.»

8 -E -bi Pielh wen: «'Klo a 'klo, □ni -yra□a 'na bui le ni.» -E -bi -Yusu wen: «'Bu mo, 'ni 'yi -na bui le -yra, □ni -mo□o 'na nyiblo ni de.»

9 -E -bi Simo Pielh wen: «'Bu mo 'ki 'a -ti, e 'ni 'mo□o 'li 'na bui ni -do, kee, yra 'mu □jre, -bu yra 'na 'lu le -we.»

10 -E -bi -Yusu wen: «Nyi- blo 'bu -ple, 'bu na le de gbe, e 'ni -ple□e 'ki ni de, 'bu 'yi bu yra bui le ni -do 'pa-, -e nu□o, e 'wu 'li ni -tee. 'A mu -mo -bi, a 'wu 'li ni. Kee, e 'yi 'aan pepe 'pa-, a 'yi 'li 'wu.» E 'wi yi, 'waa yi'siile, 'ki 'u Nyisua yi, e no- ko -ti -Yusu □hen 'nyre.

11 E yi nyiblo -mu', -e di□e 'a yraanyibli -ji' pu ni, 'ki 'li □nu 'nyi. No- nu□o, 'e pu le: «E 'yi 'aan pepe 'pa-, a 'yi 'li 'wu.»

12 -Te e -we 'waa bui a leyiyra -mo, -e -bi e pu 'a 'luyiwlawlu ni, 'e ni bu de, 'ki 'u dedi-tuo ni -do a 'mu ki, e wen: «De -bu, 'n nu 'a mu -mo, de, -e □hen 'nyre, □bi a yru□o' le?»

13 'Ba yi 'mu ni de, ke- a pu: Toonyo, ko Kukonyo 'hven-. 'Ti- 'e mo □han-ti, 'ni mo□o.

14 'A -ti o, 'mo -bu, -e mo 'aan Toonyo ko 'aan Kukonyo 'hven-, -te 'n □ti□o 'li 'na dionu, 'ni yra 'a mu bui le, 'a -ti, 'aan 'mumu, ba □ti□o 'li 'aan dionu -we, nyiblo 'bu ni 'u, e 'mu 'a 'bi a bui le yra.

15 'N too ne 'a mo□o ni, -e mo, 'n □ti□o 'li 'na dionu ni,

'nɪ -hɛ 'aan lɛleyu, -ɛ di□e nu, dɛ -bu, 'n nu 'a mu -mɔ, a 'mu□v nu -wɛ, 'kɪ 'lɪ 'a mu 'nyɪ.

16 'N yɪ 'a mu 'nɪ -lee -nɪ, -kʊannunyɔ □dʊ 'yɪ 'v 'a nyiblo gbagbu 'lu yɪ -nɪ, mɔ, lɛleyu 'yɪ 'v nyiblo -mu', -ɛ yɪ 'v□v -tɪtɛ lɛ tɛ 'lu yɪ -nɪ.

17 'A -tɪ o, a yɪ 'kɪ□ɪ nɪ. 'Bu mɔ, 'ba yɪ□ɪ nɪ ni, a di kɔ plɔ a bleelɛ.

18 ɛ 'yɪ 'aan pɛpɛ 'pa-, 'n 'yɪ 'a mu 'nyrɛ □hɛn. Nyibli -mu', 'n -ha 'lɪ, 'kɪ -bu na 'mu -mɔ, 'n yɪ □nʊ nɪ. Kɛɛ, -tɪ -mu', v 'crɪ la 'lɪ Nyɪsvacrɪɛn 'kwli, ɛ blɛɛ yɪ, bu mu 'lu -mɔ. -Tɪ a 'mu, ɛ nɔ- -bu: Nyiblo -bu, -ɛ kɔ 'mu 'hʊɛn-, -a 'nyrɛ 'lɪ 'pɔlv nɪ -do dabu 'kwli, ɛ nɔ- -hɛ 'na yraanyɔ.

19 'N hlɛ 'a mɔ□o yɪ nɪ -dodo, 'tɪ- ɛ 'mu 'v nyre, -ɛ di□e nu, tɪ -mu' -kɔ 'yri ɛ di 'v nyre, a 'mu 'mu □wlv yɪ -kuo -nɪ, -ɛ mɔ, 'mɔ -mɔ nyiblo -mu', Nyɪsva lee 'nɛ- -tʊtv kɪ.

20 'N yɪ 'a mu 'nɪ -lee -nɪ, nyiblo 'bu nɪ 'v, 'bu 'ble 'na lɛleyu kʊa, ɛ 'wɪ yɪ, 'mɔ ɛ 'ble kʊa. Kɔ, nyiblo 'bu 'ble 'mu kʊa, ɛ 'wɪ yɪ, 'na 'Baɪ Nyɪsva, -ɛ tɛ 'nɛ- 'mu, nɔ- ɛ 'ble kʊa.»

-Yusu wen 'nɪ, Judɪa, nɔ- di□e 'a yraanyibli -jɪ' pʊ

(Matie 26.20-25; Maki 14.17-21; Luku 22.21-23)

21 'Tɪ- -Yusu 'mu win a 'mu pʊ mɔ mu, -ɛ -bɪ 'a □wlv 'mʊɛ bu dɪakɪ. ɛ 'yɪ 'a -nagbopu* □dedede 'yɪ kɪ -hlɪɪ -nɪ, kɛ- ɛ pɪ □nʊ yɪ, ɛ wen: «'N yɪ 'a mu 'nɪ -lee -nɪ, nyiblo nɪ 'nɛ- 'a mu 'nyɪ. ɛ nɔ- di

'mu 'na yraanyibli -jɪ' pʊ, -v □mʊɛ 'na 'lɪla lɛ.»

22 -ɛ -bɪ v -tʊa 'lɪ 'yiletɪtalɛ. Nyiblo a 'dɪ -bɪ -Yusu bu di 'nyrɛ □hɛn, 'kɪ 'lɪ □nʊ 'nyɪ, v 'yɪ□ɪ -yɪ.

23 -Nagbopi -bɪ nɪ 'v, -Yusu -nʊɛ -nɪ -tɛɛ. Nɔ- nɪ 'v -Yusu 'hʊɪ bu.

24 ɛ nɔ- Simɔ Pielɪ nu -jie, ɛ lee -nɪ, bu 'betɪ -Yusu, nyiblo a 'dɪ -bɪ -Yusu □hɛn 'nyrɛ,

25 -nagbopi a 'mu 'ɛ hlee 'lɪ -Yusu nʊa', 'ɛ 'betɪ□e, ɛ wen: «Kʊkɔnyɔ, nyiblo a 'dɪ -bɪ □hɛn 'nyrɛ 'lɪ?»

26 -ɛ -bɪ -Yusu wen: «'Flɔokʊtɔ -bu, 'n di 'lɪ 'yanu -mɔ 'nyra, nyiblo, 'n di□e -nyɪ, nyiblo a 'mu, ɛ nɔ- □nɔ,» 'ɛ 'du 'flɔokʊtɔ ye', 'ɛ 'nyra 'lɪ□ɪ 'yanu -mɔ, 'ɛ -nyɪ□e Judɪa, -ɛ mɔ Simɔ Yisikalio a 'yu.

27 'Tɪ- Judɪa 'mu 'flɔokʊtɔ a 'mu di mɔ mu, -ɛ -bɪ Satan kɔɔ □nɛ win kɪ pɛpɛ. Kɛ- -Yusu pɪ 'kɪ□ɪ yɪ, ɛ wen: «Pʊ 'lɪ 'klɪ lɛ, dɛ -kɔ -bu nu, □mʊ□v nu.»

28 Nyibli a pɛpɛ -mu', -v nɪ 'v dɛdi-tʊo a 'mu kɪ, 'waa 'yɛɛ □dʊ 'yɪ□ɪ -yɪ, -tɪ -bu, -kɔtɪ -Yusu 'ɛ nu 'pʊplɛ lɛ.

29 -Tɛ Judɪa mɔ la 'kɪ 'wliblɛ□tunyɔ, 'a -tɪ, -v -bɪ wen 'nɪ, -Yusu lee la□a nɪ, 'kɪ bu mu la lɛ'mimle a diide -tɔ, -v -bɪ wen 'nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu lee la□a nɪ, 'kɪ bu -ha 'lɪ 'wliyɛ, bu -nyɪ□e □hɪvɛnnyibli.

30 -Tɛ Judɪa a 'mu, ɛ -wɛ 'kɪ 'flɔokʊtɔ a 'mu lɛ, -ɛ -bɪ tɪ nɪ -do a tɪ 'yri, ɛ bi 'lɪ -patʊ', 'kɪ 'lɪ halɔ 'nyɪ.

-Te -Yusu -nyi la 'a -nag-
bopu* tetebu yrayru

31 -Te Judia bi 'ki 'li -patu',
-ε -bi ke- -Yusu pi 'ki 'a -nag-
bopu yi, ε wen: «-Te ti ne
-bu, 'mo -bu, -ε mo -tonyibli
a pepe a Nyiblo, 'na -ti a
'yi'buale di bi pepe'. 'N di□e
'ni nu, nyibli 'mu Nyisva a -ti
a 'yi'buale 'ye -we.

32 'Bu mo, 'ni nu de a 'mu,
-ε -bi Nyisva di□e 'ni nu -we,
nyibli 'mu 'na -ti a 'yi'buale
'ye. ε 'tie ni□e ni. ε di -nyi
'mu □haanbunule, 'ki 'u 'a
dionu 'hu.

33 'Na 'yonu -na, ti -mu', 'n
'tie di 'ne- 'a mu 'hu -hi, ε
'yi 'ki -hu de. A di □muo 'mu
le. Kee, -ti ni -do -mu', 'n lee
la -Juukue* a ye'nanyu, no-
'n di 'a mu -lee -ni -we. -Ti a
'mu, ε no- -bu: -Tite 'n mi 'li,
a 'yi 'li mumuo -we.

34 'N yi -nyi 'a mu tetebu
yrayru. Tetebu a 'mu, ε no-
-bu: Ba nonue -ni. -Te 'n
nu 'aan nule, ke- ba nu, ba
nonue -ni -we.

35 'Bu mo, 'ba nonue -ni, -ε
-bi nyibli a pepe di□e 'ni yru,
-ε mo, a mo 'na -nagbopu
□nuo.»

-Te -Yusu lee la Pieli, -ε
mo, Pieli di la□a 'ni hla, -ε
mo, ε 'yi□i -yi

(Matie 26.31-35; Maki
14.27-31; Luku 22.31-34)

36 -ε -bi Simo Pieli 'beti□e
ni, ε wen: «Kukonyo, -bi'
-mii yi 'li?» -ε -bi -Yusu
□tu□o □won, ε wen: «-Te ti
ne -bu, -tite 'n mi 'li, □yi 'li
'na □wienkukue -we. Kee, ti
di 'u 'ni nyre, -ε ko 'yri -di 'u
'mu □wien -kue -ni.»

37 -ε -bi Pieli wen:
«Kukonyo, 'n -we -mo, 'ki
□bu -ha 'na -huhlu, 'ki 'u
-na -ta'. De- ko -ti □ni pi le,
-ε mo, -te ti ne -bu, 'n 'yi 'li
-na □wienkukue 'li -we 'li?»

38 -ε -bi -Yusu wen: «□B
□han-ti, -we -mo, 'ki -bu -ha
-na -huhlu, 'ki 'u 'na -ta?
'Nyri -mu 'ni -lee -ni, 'ti -hape
'mu ke -nyre da mo mu, -di
nu 'na -mo-gaawu ni ta, -ε
mo, □yi 'mu -yi.»

14

-Yusu, no- mo 'hru -mu', -ε
mi 'li Nyisva -mo

1 -ε -bi ke- -Yusu pi □nu yi,
ε wen: «'Aan □wli 'ni 'bie 'li
□hlu. Ba kuo Nyisva □wlu
yi, ε ko, ba kuo 'mu □wlu yi.

2 Bunule -huu 'li 'na 'Bai
-mo ni. 'N mi ni, 'mu 'aan
bunule -mo -we. 'Bu 'yi wen
-ti a -tee 'pa-, 'n 'yi wen 'li□i
'li -we, □bu lee wen 'a mo□o.

3 'Bu mo, 'ni -mu, 'ni -we
'aan bunule -mo, -ε -bi 'n di
'li 'ni di, 'mu 'a mu gba, -ε
di□e nu, -tite -mu', 'n ni 'u, a
'mu 'u ni -we.

4 'Hru, nyiblo di na, 'ti-
-tite -mu', 'n ni 'u, ε 'mu 'u
nyre, a yi□e ni.»

5 -ε -bi ke- Toma pi□i yi, ε
wen: «Kukonyo o, -tite -mu',
-mii 'li, -a 'yi 'li -yi. -Bi' -a
-we 'li -ba nu 'hru a yiyie 'li?»

6 -ε -bi -Yusu □tu□o □won,
ε wen: «'Na □gbetu, 'mo -mo
'hru, 'mo -mo -ti a -tee, ko,
'mo -mo 'klu yrayru -we. ε
'yi nyiblo □du -ko, -bu mu 'li
'na 'Bai -mo, 'bu pa, 'bu 'yi 'li
'mu 'li -naa -ni.

7 'Bv mo, 'ba yi 'mv, -ε -bi a yi 'na 'Bai ni -wε. Kβε 'ki mo bu, a yi□e ni, 'a 'ye□e -wε.»

8 -ε -bi Filipu wen: «Kukonyo o, too ne -a mu -na 'Bai. □Ni too ne -a mo□o, -a di ko plo a bleele.»

9 -ε -bi -Yusu □tu□o □won de, ε wen: «Filipu o, 'mo -bu, ε ko 'a mu 'hven-, -v -wvwnlen 'hvi, 'mo □yi -hvan ni yi. Nyiblo 'bu 'ye 'mv, -ε -bi ε 'ye 'na 'Bai ni. De- ko -ti, □ni pi 'ki le, □bu too ne 'a mu 'na 'Bai 'li?

10 □Bv □ni -pv□v li□i □han-ti, -ε mo, 'n ko 'na 'Bai 'hven-, -a -mve ni, -a 'wi-nyiblo ni -do yi. -Ti -bu, 'n yi 'aan pepe -lee -ni, ε 'yi 'na □gbeto a 'lule-hihie 'pa-, keε, 'na 'Bai a 'lule-hihie □ni□o. ε no- ni 'v 'mv ke', 'ε neε 'li 'mv', 'ε ni -kvan.

11 -Ti -bu, 'n hle, -ε mo, 'n ko 'na 'Bai 'hven-, -a -mve ni, -a 'wi-nyiblo ni -do yi, ba pv□v □han-ti. 'Ba 'yi□i □han-ti -pv, 'na pvpwin a -ti, -ε -bi ba pv□v □han-ti, 'na nunu-tebli a -ti.

12 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyiblo 'bu 'kuo 'mv □wlv yi, nunu-tebli 'n ni, ε di□e 'ni nu -wε. 'Ti- 'a -ne nunu-tebli -mv', ε di nu, ε di 'v 'neε 'ni -hi dtaki, -ε nu□o, 'ki 'n mi 'li 'na 'Bai -mo, -ε di□e nu, ε 'mv 'na nyibli -mv', -v ni 'na -kvan 'kli -nyi, v 'mv 'na -kvan nu.

13 -Tebh a pepe -mv', a di -hva, 'ki 'li 'na 'nyre 'kwli, 'n di□e 'ni nu, -ε di□e nu, 'mo -bu, -ε mo Nyisva a 'Yu, 'mv nyibli 'na 'Bai a -ti a 'yi'bubva -too -ni.

14 'Bv mo, 'ba yi de ni -hve, 'ki 'li 'na 'nyre 'kwli, 'n di□e 'ni nu.»

-Te -Yusu lee la 'a -nagbopv*, -ε mo, Nyisva a -Hihiu* di 'v □nv ke' 'ni ni

15 -ε -bi ke- -Yusu pi 'a -nagbopv* yi de, ε wen: «'Bv mo, 'ba nve 'mv, a di 'v 'na tete 'ni □tuu -ni.

16 Ti -mv' -ko 'yri 'n di 'li 'na 'Bai Nyisva -mo mu, 'n di nyaa □ne le, 'ki bu ya 'a mu nyiblo -bi yi, 'ki 'v 'na -ta'. Nyiblo a 'mv, ε no- mo Nyisva a -Hihiu, -ε hle -ti a -tεε. ε no- di 'v 'a mu ke' ni, 'a -ne ti, ε 'mv 'a mu -hεε -ni.

17 'Klo ki a nyibli, -v 'yi Nyisva -yi, -Hihiu a 'mv, ε 'yi 'li□i 'li -wε, bu ni 'v □nv ke', -koti v nu- mo -bi, v 'yi 'li□i 'li -wε, bu yru□o, 'ti- v 'ni -mvo□o li 'a yiyie le. 'A mu -mo -bi, a yi Nyisva a -Hihiu a 'mv ni, -koti Nyisva a -Hihiu a 'mv, 'ki ε ni 'li 'a mu 'nyi, ko, ε 'mv 'v 'a mu ke' ni -nyrwo□o □dv.

18 'N 'yi 'li□i 'li -wε, □bu hie 'v 'a mu ni -do bu. Keε, 'ni -mu, 'n ko □bu di 'ne- 'a mu 'nyi de.

19 Ti □dv 'yi 'li -hie, 'klo ki a nyibli 'mv 'na 'yie 'kee -ni. Keε, 'a mu -mo -bi, a di 'mv 'ni 'ye, -ε nu□o, 'n ni 'klo, 'aan 'mumu, a di ni 'klo -wε.

20 -Nyrwo□o a 'mv 'bu nyre 'v, a di yru□o le, -ε mo, 'n ko 'na 'Bai 'hven-, -a -mve ni, -a mo de ni -do, 'aan 'mumu, a ko 'mv 'hven-, -a -mve ni -wε, -a mo de ni -do.

21 Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu 'ble 'na tete kva, ko, 'bu yi 'v tete

a 'mu nu [tui -ni, nyiblo a 'mu, no- nve 'mu. Nyiblo -bu, -e nve 'mu, 'na 'Bai di[e 'ni -nve -ni -we, 'na 'mumu, 'mu[ub -nve -ni, 'ti- 'mu[ub nu, e 'mu 'mu yru.»

22 -E -bi, Judia -mu', -e 'yi Judia Yisikalia 'pa-, ke- e pi[ui yi, e wen: «Kukonyo o, -bi' -nu, [ni pi le, -e mo, -di[e 'ni nu, -a 'mu -mu yru, kee, [yi 'li[ui 'li -we, -bu nu[oo, 'klo ki a nyibli bu yru -mu?»

23 -E -bi -Yusu [tu[oo [won, e wen: «Nyiblo 'bu nve 'mu, e ko, -ti -bu, 'n di[e -lee -ni, 'bu yi 'u[ub ni [tui -ni, 'n di[e 'ni nu, nyiblo a 'mu, e 'mu 'mu yru. -E -bi 'na 'Bai di[e 'ni -nve -ni, 'ti- 'na 'Bai a 'mu, e ko 'mu 'hven-, -a 'mu 'li[ui -mo mu, -a 'mu 'li[ui -mo ni.

24 Nyiblo 'bu 'yi 'mu -nve -ni, e 'ni [tuu[oo 'u 'na win ni. -Ti -bu, 'n yi 'a mu -lee -ni, a yi 'win, e 'yi 'na [gbetu a wlon bu a win 'pa-, kee, 'na 'Bai Nyisua, no- le 'mu, [bu lee ne 'a mo[oo.

25 -Te 'n 'tite ni mo 'a mu 'hu, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni -dodo.

26 'Na 'Bai Nyisua, no- di 'a mu 'a -Hihiu yi ya, 'ki 'li 'na 'nyre 'kwli. 'A -Hihiu a 'mu, e no- di 'a mu -tebli a pepe -too -ni, ko, -ti a pepe -mu', 'n lee ne 'a mu, e 'mu 'li 'a mo[oo 'kwli le pu.

27 'N di[e 'ni nu, a 'mu plo a bleele ko. Plo a bleeledu -mu', 'n -ko, e no- 'n di 'a mu -nyi. E 'yi plo a bleeledu -mu', 'klo a nyibli yi 'waa 'bio le -nyi 'pa-, 'ni -nyi[e li 'a mo[oo ni. 'A -ti o, a 'ni 'pie

'li huannu, e ko, 'aan [wli 'ni 'bie 'li [hlon.

28 'A 'win ni, -te 'n lee ne 'a mu, -e mo: 'N mi ni, kee, 'n di 'ni di de, 'ki 'ne- 'a mu 'nyi. 'Bu mo, 'ba nve wen 'mu, a di nu wen dodo, -te 'n mi 'li 'na 'Bai -mo a -ti. 'Na 'Bai, no- ni 'u 'mu 'lu yi.

29 -Tebli a pepe -bu, 'n yi 'a mo[oo 'ni -lee -ni -dodo, 'ti- e 'mu 'lu -mo mu. 'Bu mo, 'bu yi 'lu -mo ni mi, -e -bi e di bi 'li 'a mu 'kwli le, a 'mu 'mu [wlu yi -kuo -ni.

30 'Ti 'n -ko, 'ki [bu hlee 'li 'a mu -mo, e 'yi -hu, -e nu[oo, 'klo -bu, 'a nyiblo gbagbu Satan, e yi 'li 'ni di. [Han-ti, e 'yi 'kl -ko, 'ki 'u 'mu ki,

31 kee, 'klo ki a nyibli bleee yi bu yru[oo, -e mo, 'n nve 'na 'Bai Nyisua ni. E no- ko -ti, de -mu', 'na 'Bai lee 'mu, [bu nu, 'mu[ub nu.

'A -ti o, ba 'du ye', -a 'mu mu.»

15

-Yusu 'wi- [haantugbe yi

1 Ke- -Yusu pi 'a -nagbopu* yi, e wen: «Mo -bu, 'mo -mo [haantugbe*, 'a mu -mu', -u mo 'na nyibli, 'a mo tugbe a 'mu, 'a babu, 'na 'Bai Nyisua, no- mo tugbe a 'mu, 'a 'dudonyo.

2 'A -ne buba 'bu ni 'u, 'bu 'ye ni tu, 'dudonyo a 'mu, e yi 'u[ub 'ni 'be, ko, 'a -ne buba, 'bu yi ni tu, e ko bu -pa[aa 'hu le, -e di[e nu, e 'mu 'u yi 'sii -ni, e 'mu tu diaki.

* 15:1 15.1 Tugbe -mu', -koti e hle, 'a 'yo, u dee [ne resen.

3 'A mu -mo -bi, -ti -mu', 'n tɔɔ ne 'a mu, ε nu ɔ ni, 'a 'sii 'u yi.

4 Ba 'cibi 'u, ba kɔe 'li 'mu bu, ɔwi yi, -te 'n -nu, 'n kɔ 'a mu 'hɔen-, ɔa -mɔe. 'Bu mɔ, buba 'bu 'yi 'li tugbe 'kwli bu -kɔe, -ε -bi ε 'yi 'li ɔ 'li -we bu tu ε ni -do. Ke- ni -do, ε ɔti 'mu, 'ki 'u 'a mu -mɔ. 'Bu mɔ, 'ba 'yi 'li 'mu bu -kɔe, a 'yi 'li ɔ 'li -we, ba nu 'na -kvan.

5 'Mɔ -mɔ tugbe, 'a mɔ 'a babu. 'Bu mɔ, nyiblo 'bu kɔe 'li 'mu 'kwli bu, 'ti- ε kɔ 'mu 'hɔen-, ɔba -mɔe, nyiblo a 'mu, ε 'wi- buba -mu' yi, -ε tu -tee, ε ɔhen 'nyre, nyiblo -mu', -ε ni 'na -kvan -tee. 'Bu mɔ, 'ba 'yi 'li 'mu bu -kɔe, 'a mu ni -do, a 'yi 'li ɔ 'li -we, ba nu ɔdedede.

6 'Bu mɔ, nyiblo 'bu 'yi 'li 'mu' bu -kɔe, Nyɔsua di pu ɔ 'wan, -wen tibabu -mu', u 'be 'u le, 'ti- u pu 'wan le, -ε di ɔe nu, 'bu -ma, u 'mu ɔ le 'kukue -ni, u 'mu ɔ 'to pu.

7 'Bu mɔ, 'ba kɔe 'li 'mu' bu, kɔ, 'ba 'ble 'na tɔɔwin kva, 'ki 'li 'aan ɔwi ki, -ε -bi ba -hɔa Nyɔsua 'a -ne ɔdedede, ε 'mu 'a mɔ ɔ -nyi.

8 'Bu mɔ, 'ba 'cibi 'u 'na -kvan a nunuo -tee, -ε -bi a di ɔe nyibli 'ni -tɔɔ -ni, -ε mɔ, 'a mu -mɔ 'na -nagbopu. De a 'mu, nɔ- di ɔe nu, nyibli 'mu 'na 'Ba Nyɔsua -ti a 'yi'buale -nyi.

9 'N nɔe ne 'a mu ni, ɔwi yi, -te 'na 'Ba Nyɔsua -nu, 'ε nɔe mu. Ba 'tie ba kɔe 'li 'mu' bu, -ε di ɔe nu, a 'mu ɔ yi, -ε mɔ, 'n nɔe ne 'a mu ni.

10 'Bu mɔ, 'ba yi 'u 'na tete

ni ɔtui -ni, -ε -bi a di ɔe 'ni yi 'a -ne ti, -ε mɔ, 'n nɔe ne 'a mu ni, ɔwi yi, -te 'n -nu, 'ni ɔtuu 'u Nyɔsua a tete 'u, 'ni yi ɔe, -ε mɔ, ε nɔe 'mu ni, 'a -ne ti.

11 'N yi 'a mu -ti a pepe -bu 'ni -lee -ni, -ε di ɔe nu, -te 'n ni dɔɔ a nunuo, a 'mu le nu -we, kɔ, 'aan dɔɔ a 'mu, ε 'mu ɔe.

12 Ba 'ye, -ti -bu, 'n yi 'a mu lee -ni, ε nɔ- -bu: Ba nɔnɔe -ni, ɔwi yi, -te 'n -nu, 'ni nɔe ne 'a mu.

13 Nɔe gbagbu -mu', -ε -hi 'u nɔe a pepe 'u, ε nɔ- mɔ, nyiblo bu -ha 'a dɔɔ a -hɔnhɔn, 'ki 'u 'a 'bio a wɔwa a -ta'.

14 -Ti -bu, 'n yi 'a mu lee -ni, 'ba yi ɔ ni ni, -ε -bi a mɔ 'na ninatumupu ɔniɔ.

15 'Ni -daa ɔa 'ki 'a mu 'na -kvan nyibli ni de, -kɔti de -mu', -kvan nyɔ a 'mase ni, -kvan nyɔ a 'mu, ε 'yi ɔ -yi. 'N de ne 'a mu 'na ninatumupu. A yi de a 'mu ni, -kɔti -ti a pepe -mu', 'na 'Ba Nyɔsua tɔɔ 'mu, 'n tɔɔ ne 'a mɔ ɔ ni.

16 ε 'yi 'a mu 'pa-, a 'yi 'li 'mu 'li -ha, 'ki ɔbu mɔ 'aan Kɔkɔnyɔ. Kee, 'mɔ -ha 'li 'a mu, 'ki ba kɔe 'mu ɔwien, 'ni lee ne 'a mu, 'ki ba mu 'na -kvan nu -we. -Kvan -mu', a di nu, ε 'yi 'li ɔ 'li -we, bu mɔ dadu a -kvan. 'A -ne de, a di 'na 'Ba Nyɔsua -hɔa, 'ki 'li 'na 'nyre 'kwli, ε di 'a mɔ ɔ 'ni -nyi.

17 'A -ti o, de -mu', 'n -hɔe 'a mu, ε nɔ- mɔ: Ba nɔnɔe -ni.»

'Klɔ a nyibli di -Yusu a -nagbopu 'ni -yraa -ni*

18 Kε- -Yusu pi de, ε wen: «Klo a nyibli 'bu yraa ne 'a mu, ba ko 'a yiyie, -ε mo, 'mo -mo yi-henyiblo, u yraa -ni, 'ti- 'u mu 'a mu yraa mo.

19 'Bu mo, 'ba mo wen 'klo a nyibli, 'klo a nyibli di nve wen 'aan de, -ε nu□o, 'ki a di wen 'li □nu 'nyi ni. Kεε, ε 'yi 'mu le -ni. 'Na □gbetu, 'mo -ha 'li 'a mu 'klo a nyibli 'nyi, 'ni pu 'a mu 'kibia ki. A 'yi ki 'li □nu 'nyi -ni. Ε no- ko -ti, 'u yraa ne 'a mu.

20 -Ti -bu, 'n lee la 'a mu, ε 'ni 'hruo 'li 'a mu -mo. Ε no- mo: -Kvannuny□o □du 'yi 'u 'a 'mase 'lu yi -ni. De ε □hen 'nyre, ε no- mo, nyibli -mu', -te u naa 'u, 'u □tu 'mu □hiven, 'ki u di 'u -naa -ni, u 'mu 'a mu □hiven □tu -we. Nyibli -mu', -u □tui 'u 'na toowin 'u, u ko bu □tuu 'u 'aan toowin 'u -we.

21 'Bu yi 'a mu □hiven ni □tui, ba yi□e, -ε mo, -te a mo 'na -nagbopu a -ti □ni□. 'Ti-, 'na 'Bai -bu, -ε te 'ne- 'mu 'klo ki, u 'yi□i -yi.

22 'Bu mo, 'ni 'yi wen 'ne- di, 'ni 'yi wen □nu Nyisua a -ti -lee -ni, Nyisua 'yi 'li□i 'li -we, bu yeε wen □nu -ti, 'ki 'u 'waa de 'kuku -mu', u -nu a -ta'. Kεε, de -bu, 'n -di, 'n lee □nu Nyisua a -ti, 'bu 'tie yi de 'kuku ni ni, u 'yi 'li□i 'li -we, bu ko 'hru, 'ki bu □ta Nyisua -ji'.

23 Nyiblo -bu, -ε yraa 'mu, ε yraa 'na 'Bai ni -we.

24 'Bu mo, 'ni 'yi -hvan 'li □nu 'nyi □wilekεεde □du ni -nii -ni, nyiblo □du 'yi -hvan ni ni, -ε -bi Nyisua 'yi 'li□i 'li -we, bu yeε □nu -ti, 'ki

'u 'waa de 'kuku -mu', u -nu a -ta'. Kεε, □wilekεε-tebli -mu', 'n nuu 'li □nu 'nyi, u 'ye□e ni, kεε, ke- ε 'ni 'mu, 'n ko 'na 'Bai 'hven-, 'u yraa ne -a mu.

25 -Tebli a 'mu, -ε mi 'lu -mo, ε mi 'lu -mo, -ε di□e nu, -ti -mu', 'waa 'bainu 'cru la 'li Nyisvacrien 'kwli, ε 'mu -nue -ni. -Ti a 'mu, ε no- -bu: □Han-ti □h□n, 'n 'yi □dedede -nu, u yraa 'mu ni.»

26 Kε- -Yusu pi □nu yi de, ε wen: «Nyiblo -mu', -ε di 'a mu -heε -ni, ε di 'ni di. 'Ki ε di 'li 'na 'Bai -mo -h□n. 'Bu mo, 'ni mu 'li 'na 'Bai -mo, 'n ko □bu ya 'a mu nyiblo a 'mu yi. Nyiblo a 'mu, ε no- mo Nyisua a -Hihiu*. Ε no- di nyibli -ti a -teε -to□ -ni. 'Bu mo, 'bu -di, ε di 'a mu 'ni -lee -ni, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu.

27 'A mu -mo -bi, a di□e 'ni hla -we, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu, -ε nu□o, kve la 'li 'na -kvan a -wlu□tuule 'yie bu, a ko 'mu 'hven-, -a mu nne 'hvi.

16

1 'N yi 'a mu -ti a 'mu 'ni -lee -ni, -ε di□e nu, □hiven a 'mu, 'a 'yiyeti a 'mu, 'bu nyre 'u, a 'ni □ha 'na □wlu a yikuole 'kee -ni.

2 U di bla 'a mu Nyisua a 'kayo ble. Ti di 'u 'ni nyre -we, -ε ko 'yri nyibli -mu', -u di 'a mu le 'hla -ni, u di□e hla, -ε mo, ε mo Nyisua a -kvan □ni□, 'u ni□e.

3 Kε- u di 'a nunuo nu, -te u 'yi 'na 'Bai -yi, ε ko, -te u 'yi 'mu -yi a -ti.

4 Kεε, 'n yi 'a mu -ti a 'mu ni -lee -ni, -ε di□e nu, ti -mu'

-kɔ 'yri ʋ di -teblɪ a 'mʋ nu, ε 'mʋ 'lɪ 'a mʋ 'kwli lɛ bi, -ε mɔ, 'n lee nɛ 'a mʋ nɪ.»

DE -mʋ', Nyɪsʋa a -Hihiu ni*

«Kʋɛ la 'lɪ bʋ, 'n 'yɪ la 'a mʋ -tɪ a 'mʋ 'nɪ -lee -nɪ, -ε nuɔ, 'kɪ 'n nɪ la 'lɪ 'a mʋ 'nyɪ.

5 -Tɛ ti nɛ -bʋ, 'n mi nɪ. Nyiblo -mʋ', -ε lee 'nɛ- 'mʋ -tʊtʊ kɪ, ε nɔ- kɔ 'hʊɪ 'n mi 'lɪ. Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ 'a mʋ 'nyɪ, nyiblo ɔdʋ 'nɪ 'betiɔe 'mʋ, -ε mɔ: -Bɪ' -mi yɪ 'lɪ?

6 'Aan ɔwɪ 'mʋɛ bʋ, -tɛ 'n lee nɛ 'a mʋ, -ε mɔ, 'n di 'nɪ mʋ a -tɪ.

7 Kɛɛ, ba pʋɔɔ ɔhan-tɪ, ε di nɔɔ 'ʋ lɛ, 'kɪ 'ʋ 'a mʋ -mɔ, 'kɪ ɔbʋ mʋ, -ε nuɔ, 'bʋ mɔ, 'nɪ 'yɪ -mʋ, -ε -bɪ nyiblo -mʋ', -ε di wen 'a mʋ -hɛɛ -nɪ, -ε mɔ, Nyɪsʋa a -Hihiu, ε 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, bʋ di 'nɛ- 'a mʋ -mɔ. Kɛɛ, 'bʋ mɔ, 'nɪ -mʋ, 'n di 'a mɔɔ yɪ 'nɪ ya.

8 'Bʋ mɔ, 'bʋ -di, ε di 'kɔ a nyibli 'nɪ -tɔɔ -nɪ, -ε mɔ, ʋ ni dɛ 'kuku, 'tɪ- ε 'mʋ ɔnʋ 'hru -tɔɔ -nɪ, -ε 'sɪi 'ʋ yɪ, ε kɔ -bati -mʋ', Nyɪsʋa di pʋ 'hʋɛn-.

9 Dɛ 'kuku -mʋ', nyibli ni, ε di ɔnʋ -tɔɔ -nɪ, ε nɔ- mɔ, bʋ 'yɪ 'mʋ ɔwɪɔ yɪ -kuo -nɪ.

10 ʋ diɔe 'nɪ 'ye, -ε mɔ, 'na 'hru 'sɪi 'ʋ yɪ, -kɔtɪ 'kɪ 'n mi 'lɪ 'na 'Bai -mɔ, 'kɪ a 'yɛ nɪ di 'kɪ 'mʋ nɪ 'ye de.

11 'Ya 'ʋ 'lu de, -bati -mʋ', Nyɪsʋa di ɔnʋ lɛ -pʋɔ -nɪ, ε nɔ- mɔ -bati -mʋ', -ε kɔ 'kɔ -bʋ, 'a nyiblo gbabʋ Satan.

12 'N kɔ -teblɪ -hʋɔhʋɪ, ɔbʋ lee nɛ 'a mʋ de, kɛɛ, -tɛ ti nɛ -bʋ, a 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, ba kɔ 'a lɛyuyruo, -kɔtɪ ε -hi 'aan 'lule-hihie wɔn.

13 Nyɪsʋa a -Hihiu, -ε yɪ nyibli -tɪ a -tɛɛ -lee -nɪ, 'bʋ mɔ, 'bʋ -di, ε diɔe 'nɪ nu, a 'mʋ -tɪ a -tɛɛ a 'mʋ lɛ yru pɛpɛ. -Tɪ -mʋ', ε di 'a mʋ -lee -nɪ, ε 'yɪ 'a ɔgbɛtʋ a wɔn bʋ a win 'pa-, kɛɛ, -tɪ -mʋ', 'a 'mumu, ε di 'wɪn, ε nɔ- ε di 'a mʋ -lee -nɪ, kɔ, -teblɪ -mʋ', -ε di -hʋan 'lu -mɔ mʋ, 'a pɛpɛ a 'mʋ, ε nɔ- ε di 'a mʋ -tɔɔ -nɪ.

14 ε di tɔɔ nyibli 'na -tɪ a 'yɪ'bvɔlɛ, -ε nuɔ, -tɪ -mʋ', 'n di Nyɪsʋa a -Hihiu -lee -nɪ, ε nɔ- ε di 'wɪn, 'tɪ- ε di 'a mʋ -lee -nɪ.

15 -Tɛblɪ a pɛpɛ, 'na 'Bai -kɔ, 'mɔ kɔɔ -wɛ. ε nɔ- kɔ -tɪ, 'nɪ hlaɔa, -ε mɔ, -tɪ -mʋ', 'n di Nyɪsʋa a -Hihiu -lee -nɪ, ε nɔ- ε di 'wɪn, 'tɪ- ε di 'a mʋ -lee -nɪ.»

A di nu dɔdʋ

16 «Tɪ ɔdʋ 'yɪ 'lɪ -hie, a 'mʋ 'na 'yɪɛ 'kee -nɪ, 'bʋ -hi, ε di gba tɪ gbi, 'tɪ- a 'mʋ 'mʋ 'ye de.»

17 'Kɪ 'lɪ ʋ nɪ -do a 'mʋ 'nyɪ, kɛ- 'a -nagbopʋ* -bɪ pɪ, 'ʋ yɪ lɛ 'beti -nɪ: «Dɛ a 'dɪ -bɪ, dɛ a 'mʋ, ε ɔhɛn 'nyrɛ 'lɪ, -tɛ ε pɪ lɛ, -ε mɔ: Tɪ ɔdʋ 'yɪ 'lɪ -hie, a 'mʋ 'na 'yɪɛ 'kee -nɪ, 'bʋ -hi, ε di gba tɪ gbi, 'tɪ- a 'mʋ 'mʋ 'ye de? Dɛ- kɔ -tɪ, 'ɛ pɪ lɛ de, -ε mɔ: A 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ ba 'ye 'mʋ, -ε nuɔ, 'kɪ 'n mi 'lɪ 'na 'Bai -mɔ?»

18 Tɪ gbi a 'mʋ, -kɔtɪ ε -hla, dɛ- ε ɔhɛn 'nyrɛ 'lɪ? -Tɪ a 'mʋ, ε -hla, -a 'nɪ -yruɔ lɪɪ lɛ.»

19 -Tɛ -Yusu yruɔ, -ε mɔ, ʋ -hʋɛ bʋ 'betiɔe, -ε -bɪ, ε -tʋa 'waa leelɛ, ε wen: «'N lee nɛ 'a mʋ nɪ, -ε mɔ: 'Kɪ 'lɪ tɪ gbi

'kwli, a 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ ba 'ye 'mʊ, 'tɪ-, 'tɪ- 'kɪ 'lɪ ti -bɪ 'kwli, a 'mʊ 'mʊ 'ye de. □Bɪ de a 'mʊ, ɛ nɔ- kɔ kɪ a yɪ 'v 'aan dɔɔnʊ lɛ 'beti -nɪ?

20 'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ, -ɛ mɔ, a di 'nɪ we, ɛ kɔ, a 'mʊ nyat lɛ nu, kɛɛ, 'klɔ a nyibli di nu dɔɔv, 'a mʊ mɔ -bɪ, 'aan □wɪ 'mʊ bʊ 'mʊɛ. Kɛɛ, 'bʊ -hie ti gbi, -ɛ -bɪ a di -tʊa dɔɔv a nunuo de.

21 □Bʊ pʊpʊ -ŋlanʊgba a de yɪ: -Ŋlanʊgba, 'bʊ yɪ □gbɪa mɔ nɪ mi, -ɛ -bɪ 'a □wɪv yɪ 'mʊɛ bʊ, 'kɪ 'v □hɪvɛn -mʊ', ɛ di 'ye a -ta'. Kɛɛ, 'bʊ □gbɪa, -ɛ -bɪ □hɪvɛn -mʊ', ɛ yɪ wɛn 'ye, 'a -tɪ -hru□o -mɔ. -ɛ -bɪ ɛ ni dɔɔv, -tɛ ɛ -nu, 'ɛ pʊ 'nɛ- 'yʊ yrayrʊ 'klɔ -mɔ.

22 Kɛ- ɛ □ti 'mʊ -wɛ, 'kɪ 'v 'a mʊ -mɔ. -Tɛ ti nɛ -bʊ, 'aan □wɪ 'mʊɛ bʊ, □hɪvɛn a 'yiye a -tɪ. Kɛɛ, 'n kɔ 'a mʊ 'hʊɛn-, -a di 'nɪ 'yiye -nɪ de. 'Bʊ mɔ, □ba 'yiye -nɪ, a di nu dɔɔv, 'tɪ- nyiblo □dʊ 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, bʊ nu□o, ba 'kee dɔɔv a 'mʊ, 'a nunuo.

23 Ti a 'mʊ 'bʊ nyre 'v, -ɛ -bɪ a di 'kee 'na lɛ'betilɛ de, -ɛ nu□o, a di -teblɪ a pɛpɛ a 'mʊ lɛ 'nɪ yru. 'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ, -teblɪ a pɛpɛ -mʊ', a di 'na 'Bai -hʊa, 'kɪ 'lɪ 'na 'nyre 'kwli, ɛ di 'a mɔ□o 'nɪ -nyɪ.

24 Kʊɛ la 'lɪ bʊ, -bʊ yɛ ti -bʊ kɪ, a 'yɛɛ 'na 'Bai □dedede nɪ -hʊɛ, 'kɪ 'lɪ 'na 'nyre 'kwli. 'Bʊ mɔ, 'ba yɪ de nɪ -hʊɛ, -ɛ -bɪ ba -hʊa□a 'na 'Bai. ɛ di 'a mɔ□o 'nɪ -nyɪ, -ɛ di□e nu, 'aan dɔɔv 'mʊ □ɛɛ.»

-Yusu wɛn 'nɪ, -aan □wɪ 'nɪ 'bie 'lɪ □hlɔn

25 «-Tɪ a pɛpɛ -bʊ, 'n lee nɛ 'a mʊ, 'kɪ 'n naa 'lɪ 'ledʊv 'kwli, 'nɪ hla□a. Ti di 'v 'nɪ nyre, -ɛ kɔ 'yri 'n 'yɛ nɪ di 'ledʊv nɪ nu, 'n 'yɛ nɪ di 'lɪ 'a mʊ -mɔ nɪ -hlee -nɪ, kɛɛ, -teblɪ -mʊ', -ɛ kʊɛ 'v 'na 'Bai kɪ bʊ, 'n di yrue nɛ 'a mɔ□o' lɛ -tɛɛ.

26 Ti a 'mʊ, 'bʊ nyre 'v, a di -hʊa 'na 'Bai -teblɪ, 'kɪ 'lɪ 'na 'nyre 'kwli. 'Na 'mumu, 'n 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, □bʊ -hʊa□a □dedede, 'kɪ 'v 'aan -ta', kɛɛ, 'aan □gbɛtʊ 'a mʊ di□e -teblɪ lɛ -hʊa,

27 -kɔtɪ 'na 'Bai a 'mʊ, ɛ nʊɛ nɛ 'a mʊ nɪ, -ɛ nu□o, a nʊɛ 'mʊ nɪ -wɛ, 'tɪ- 'a kʊo 'mʊ □wɪv yɪ, -ɛ mɔ, 'kɪ 'n -hɔn 'lɪ Nyɪsʊa -mɔ.

28 'Kɪ 'n -hɔn 'lɪ 'na 'Bai -mɔ, 'nɪ di 'nɛ- 'klɔ kɪ. -Tɛ ti nɛ -bʊ, 'n mi 'nɛ- 'klɔ kɪ -hɔn mɔ, 'mʊ 'lɪ 'na 'Bai -mɔ mu.»

29 -ɛ -bɪ 'a -nagbopʊ* □tu□o □wɔn, v wɛn: «'Yɛ kɛ, -tɛ ti nɛ -bʊ, -tɛ -yɛ' nɪ hlee 'lɪ 'ledʊv 'kwli, 'a -tɪ, -tɪ -mʊ', -hlɛ, -a yrui□e' lɛ -tɛɛ.

30 -A yɪ 'kɪɪ nɪ, -ɛ mɔ, 'ye □bʊ nyiblo 'yɪ -mʊ de 'beti -nɪ, de -mʊ', ɛ -hʊɛ, ɛ nɪ ke', □nɪ -wɛ 'a yiyie -mɔ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, □a yɪ□e, -ɛ mɔ 'kɪ -hɔn 'lɪ Nyɪsʊa -mɔ.»

31 -ɛ -bɪ -Yusu □tu □nʊ □wɔn: «□Bɪ a yɪ 'kɪɪ nɪ, -ɛ mɔ, 'kɪ 'n -hɔn 'lɪ Nyɪsʊa -mɔ?

32 'A -tɪ 'kɪ, ti di 'v 'nɪ nyre, 'tɪ- ɛ mɔ, ɛ -wɛ 'v nyinyre -mɔ, -ɛ kɔ 'yri 'aan pɛpɛ a di -gbɛ, 'a -nɛ nyiblo 'bʊ nɪ 'v, ɛ 'mʊ 'lɪ 'a -nɛ 'kayu bʊ mu, a 'mʊ 'v 'mɔ nɪ -do bʊ -hie. Kɛɛ, 'n 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, □bʊ

nu -do, -ε nu□o, 'kɪ 'na 'Bai ni mɔ 'mʊ 'hʊɪ.

³³ N lee nɛ 'a mʊ -ti a pɛpɛ a 'mʊ ni, -ε di□e nu, 'a mʊ -mʊ', -v kɔ 'mʊ 'hʊɛn-, -v -mʊɛ, a 'mʊ kɪbʊwɛɛnɛ kɔ. 'Kɪ 'nɛ- 'kɔ -bʊ kɪ, a di 'ye □hɪvɛn. Kɛɛ, 'aan □wɪ 'nɪ 'bie 'lɪ □hlɔn, -ε nu□o, 'n -wɛ 'kɔ -bʊ 'a 'kɪ bʊ ni.»

17

-Tɛ -Yusu da la Nyɪsʊa, 'kɪ 'v 'a -nagbopv* a -ta'

¹ 'Tɪ- -Yusu 'mʊ 'kɪ -yɾɛ mɔ mu, -ε -bɪ ε 'du 'lu ye', 'ɛ ta 'lɪ yakɔ 'kwɪɪ lɛ, ε wen: «'Na 'Bai o, ti nyɾɛ 'v ni, 'kɪ 'mɔ -bʊ, -ε mɔ -na 'Yu, -bʊ nu□o, nyibli bʊ 'ye 'na -ti a 'yi'buale, -ε di□e nu, 'mʊ □nʊ -na -ti a 'yi'buale -tɔɔ -ni -wɛ.

² -Nyɪ 'mʊ 'kɪ, 'kɪ 'v -tonyibli a pɛpɛ kɪ, -ε di□e nu, nyibli a pɛpɛ -bʊ, -nyɪ 'mʊ, 'mʊ □nʊ 'kɔ yɾayɾv -mʊ', -ε 'yɛ ni -wɛ 'lɪ -nyɪ.

³ 'Kɔ yɾayɾv a 'mʊ, ε nɔ mɔ bʊ yi -mʊ, -mɔ -mʊ', -ε mɔ -tɛɛ a Nyɪsʊa ni -do, ε kɔ, bʊ yi 'mʊ -wɛ, 'mɔ -bʊ, -ε mɔ -Yusu 'Kɪsʊ, -lee 'nɛ- 'kɔ kɪ.

⁴ -Tɛ 'n ni 'nɛ- 'kɔ kɪ, 'n tɔɔ nyibli -na -ti a 'yi'buale ni. -Kʊan -mʊ', -nyɪ la 'mʊ, □bʊ nu, 'n -yɾa□a 'lu ni.

⁵ -ɛ -bɪ 'kɪ, 'na 'Bai o, wen, 'kɪ □bʊ di 'lɪ -mʊ 'hʊɪ de, 'mʊ -ti a 'yi'buale kɔ. Ti -mʊ', -ε kɔ 'yɾɪ 'n ni la 'v -mʊ 'hʊɪ, -ti a 'yi'buale ni -do -mʊ', 'n kɔ la, 'tɪ- 'kɔ 'mʊ la nue mɔ mu, -nyɪ 'mʊ -ti a 'yi'buale a 'mʊ de.

⁶ Nyibli -mʊ', -v ni la 'lɪ 'kɔ 'ka 'kwɪɪ, -ha 'lɪ □nʊ ni, □ni -nyɪ 'mʊ □nʊ, □ni nu□o,

nyibli a 'mʊ, 'v yi -mʊ. -Mɔ kɔ nyibli a 'mʊ, □ni -ha 'lɪ □nʊ, □ni -nyɪ 'mʊ □nʊ, 'v □tʊɪ 'v -na win.

⁷ V yi 'kɪ□ɪ ni, -ε mɔ, 'a -nɛ dɛ, -nyɪ 'mʊ, 'kɪ ε -hɔn 'lɪ -mʊ -mɔ.

⁸ Win -bʊ, □tu 'mʊ wɔn, ε nɔ- 'n tɔɔ □nʊ, 'v 'ble□e kʊa -tɛɛ. V yɾu□o ni, -ε mɔ, 'kɪ 'n -hɔn 'lɪ -mʊ -mɔ, kɔ, 'v yi□e -tɛɛ, -ε mɔ, -mɔ lee 'nɛ- 'mʊ 'kɔ kɪ.

⁹ Nyibli a 'mʊ, v nu- kɔ -ti, 'nɪ dɛ -mʊ. 'Nɪ -da□a lɪ -mʊ, 'kɪ 'v 'kɔ kɪ a nyibli -mʊ', -v 'yɪ -mʊ -yi a -ta'. Kɛɛ, nyibli -bʊ, -nyɪ 'mʊ, v nu- kɔ -ti, 'nɪ dɛ -mʊ, -ε nu□o, -mɔ kɔ □nʊ.

¹⁰ A -nɛ dɛ, kɔ 'a -nɛ nyiblo 'n -kɔ, -mɔ kɔ □nʊ, mɔ, 'a -nɛ dɛ, kɔ 'a -nɛ nyiblo, -kɔ, 'mɔ kɔ □nʊ -wɛ. V nu- ni□e, nyibli 'v yɪ 'na -ti a 'yi'buale 'ye.

¹¹ Ti □dʊ 'yɪ 'lɪ -hie, 'mʊ 'nɛ- 'kɔ -bʊ kɪ -hɔn, 'mʊ 'lɪ -mʊ -mɔ di. Kɛɛ, v nu- -mɔ -bɪ, 'kɪ v 'tɛ di 'nɛ- 'kɔ -bʊ kɪ ni. 'Na 'Bai Nyɪsʊa, nu 'kɪ -mʊ', -nyɪ 'mʊ, -bʊ □tu □nʊ 'yie, -ε di□e nu, v 'mʊ -mʊɛ, □wɪ yɪ, -tɛ 'n kɔ -mʊ 'hʊɛn-, -a -nu, □a -mʊɛ.

¹² Ti a pɛpɛ -bʊ, 'n -hi 'nɛ- □nʊ 'nyɪ, 'n □tʊɪ la □nʊ 'yie, 'kɪ 'lɪ -na 'kɪ -mʊ', -nyɪ 'mʊ 'kwɪɪ. 'N □tu □nʊ 'yie ni -tɛɛ, 'waa 'yɛ ni -do □dʊ 'yɪ 'wan, 'bʊ 'yɪ nyiblo ni -do -bʊ, -kɔtɪ v 'cɾu la 'lɪ Nyɪsʊa cɾɪɛn 'kwɪɪ, -ε mɔ, ε di 'nɪ 'wan. -ɛ -bɪ -ti a 'mʊ, v 'cɾɪ la, ε nue ni.

¹³ Kɛɛ, -tɛ ti nɛ -bʊ, 'kɪ 'n yɪ 'lɪ -mʊ -mɔ di. -Tɪ a pɛpɛ -bʊ, 'n yɪ □nʊ 'nɪ -lee -ni, -tɛ

'n 'tɛ nɪ 'nɛ- ɲnɔ 'nyɪ, 'kɪ 'nɛ-
-tɔtɔ kɪ, -ɛ diɲe nu, -tɛ 'n ni
dɔdɔ a nunuo, ɔ 'mɔ dɔdɔ a
nunuo lɛ nu -wɛ, 'tɪ- dɔdɔ a
'mɔ, ɛ 'mɔ ɲɛ.

14 'N tɔɔ ɲnɔ -na win nɪ,
kɛɛ, 'kɔ a nyibli yraa ɲnɔ nɪ,
-tɛ 'na nyibli 'yɪ 'kɔ a nyibli
'pa- a -tɪ, ɲwɪ yɪ, -tɛ 'n -nu,
'nɪ 'yɪ 'kɔ a nyiblo 'pa-.

15 'Nɪ -nyaa ɲa -mɔ lɛ, 'kɪ
-bɔ -ha 'nɛ- ɲnɔ 'kɔ -bɔ kɪ,
kɛɛ, 'n nyɛɛ -mɔ lɛ, 'kɪ -bɔ
ɲtu ɲnɔ 'yie, -ɛ diɲe nu, 'kuo
-hɔɪn* a nyiblo gbagbɔ 'nɪ
ɲha ɲnɔ lɛ -hɛn.

16 ɔ 'yɪ 'kɔ a nyibli 'pa-
ɲwɪ yɪ, -tɛ 'na 'mumu, 'n -nu,
'kɪ 'n 'yɪ 'kɔ a nyiblo 'pa-.

17 Tɔɔ ɲnɔ -tɪ a -tɛɛ, -ɛ diɲe
nu, ɔ 'mɔ -na nyibli mɔ pɛpɛ.
-Tɪ a -tɛɛ a 'mɔ, ɛ nɔ- mɔ -na
win.

18 -Tɛ -nu, ɲnɪ lee 'nɛ- 'mɔ
'kɔ -bɔ kɪ, kɛ- nɪ -do, 'n -nu,
'nɪ lee ɲnɔ -wɛ, 'kɪ bɔ bi 'kɔ
-bɔ kɪ, bɔ pɔ -na ɲhaantitɛ
nyibli.

19 'N -hɛ 'na dɪɔnɔ nɪ pɛpɛ,
'nɪ yɪ -mɔ 'na dɪɔnɔ -nyɪ, 'kɪ
'ɔ 'waa -ta', -ɛ diɲe nu, ɔ 'mɔ
-na nyibli mɔ -tɛɛ.

20 ɛ 'yɪ 'na nyibli -bɔ nɪ -do
a -tɪ 'pa-, 'nɪ -da ɲa -mɔ. Kɛɛ,
'n dɛ -mɔ nɪ -wɛ, 'kɪ 'ɔ nyibli
-bɪ -bɔ, 'na nyibli di 'na -tɪ
-lee -nɪ, -ɔ di 'mɔ ɲwɪɔ yɪ
-kuo -nɪ a -tɪ.

21 'N nyɛɛ -mɔ lɛ, 'waa
pɛpɛ bɔ -mɔɛ. 'Na 'Baɪ, -tɛ
'n kɔ -mɔ 'hɔɛn-, -a -nu, ɲa
'wɪ- nyiblo nɪ -do yɪ, nu ɲo,
ɔ kɔ -a mɔ 'hɔɛn-, -ba -mɔɛ
-wɛ. Nu ɲo, bɔ -mɔɛ, -ɛ diɲe
nu, 'kɔ kɪ a nyibli -mɔ', -ɔ 'yɪ
-mɔ -yɪ, ɔ 'mɔ ɲwɪɔ ɲhan-tɪ pɔ,
-ɛ mɔ, -mɔ lee 'nɛ- 'mɔ 'kɔ

kɪ.
22 -Tɪ a 'yɪ'buale -mɔ', -nyɪ
'mɔ, 'n -nyɪ ɲnɔ ɲwɪ nɪ, -ɛ diɲe
nu, ɔ 'mɔ -mɔɛ, ɲwɪ yɪ, -tɛ
-kɔ 'mɔ 'hɔɛn-, -a -nu, ɲa
-mɔɛ,

23 ɛ ɲhɛn 'nyɛɛ, ɔ kɔ 'mɔ
'hɔɛn-, -a 'wɪ- nyiblo nɪ -do
yɪ, 'tɪ- -kɔ 'mɔ 'hɔɛn-, -a 'wɪ-
nyiblo nɪ -do yɪ, -ɛ diɲe nu, ɔ
'mɔ -mɔɛ pɛpɛ, ɛ kɔ, 'kɔ kɪ
a nyibli, ɔ 'mɔ ɲwɪ yɪ, -ɛ mɔ,
-mɔ lee 'nɛ- 'mɔ, 'tɪ- ɔ 'mɔ ɲwɪ
lɛ yɪ, -ɛ mɔ, -nɔɛ ɲnɔ nɪ,
ɲwɪ yɪ, -tɛ -nu, ɲnɪ nɔɛ 'mɔ.

24 'Na 'Baɪ o, -nyɪ 'mɔ ɲnɔ
nɪ. 'A -tɪ, 'n -hɔɛ ɲɛ nɪ, -tɪtɛ 'n
di 'ɔ nɪ, ɔ kɔ 'mɔ 'hɔɛn-, -ba
nɪ 'ɔ -wɛ, -ɛ diɲe nu, ɔ 'mɔ
'na -tɪ a 'yɪ'buale 'ye. -Tɪ a
'yɪ'buale a 'mɔ, -nyɪ la 'mɔ ɲo
nɪ, -ɛ nu ɲo, 'tɪ- 'kɔ 'mɔ la
-nɔɛ -nɪ, -nɔɛ la 'mɔ nɪ.

25 'Na 'Baɪ o, -mɔ -mɔ', -ɛ
'sɪɪ 'ɔ yɪ, nyibli -hɔɔhɔɪ, -ɔ nɪ
'nɛ- 'kɔ -bɔ kɪ, ɔ 'yɪ -mɔ -yɪ.
Kɛɛ, 'mɔ -bɪ, 'n yɪ -mɔ nɪ, ɛ
kɔ nyibli -mɔ', -ɔ yɪ ɲe, -ɛ mɔ,
-mɔ lee 'nɛ- 'mɔ 'kɔ kɪ, nyibli
a 'mɔ, ɔ yɪ -mɔ nɪ -wɛ.

26 'N nu ɲo nɪ, 'ɔ yɪ -mɔ, ɛ
kɔ, 'mɔ ɲwɪ 'lu -mɔ gba, ɔ 'mɔ
-mɔ yɪ -tɛɛ, -ɛ diɲe nu, ɔ 'mɔ
'waa 'bɪo -nɔɛ -nɪ, ɲwɪ yɪ, -tɛ
-nu, ɲnɪ nɔɛ 'mɔ, 'tɪ- 'n kɔ
ɲnɔ 'hɔɛn-, -a 'mɔ nyiblo nɪ
-do yɪ 'wɪ.»

18

-Tɛ Judia pɔ la -Yusu
-Juukɔɛ* a 'bɔ a nyibli -jɪ'
(Matie 26.47-56; Maki
14.43-50; Luku 22.47-53)

1 -Tɛ -Yusu -wɛ 'kɪ 'lɪ
Nyɪsɔa a -mɔhleeɛ -mɔ, -ɛ
-bɪ ɛ kɔ 'a -nagbopɔ* 'hɔɛn-,
ɔ 'du ye', 'ɔ ɲtɪ Jrusɛdɔ

'kwli. Kεε, Judia, -ε mο -Yusu a -nagbopi -bι, ε nο- kο □nu 'huen-, -υ 'yι -mu. 'Nιhannu □du nι 'υ. 'A 'nyre mο Sedrο. Sedrο a 'mυ, nο- kο 'niki 'dudoti a -ci □du nι 'li. Nο- kο kι υ mu 'li.

² 'Waa pepe, 'kι υ 'yεε 'li ε. Nο- nu□ο, Judia a 'mυ, 'ε yi 'li -te a 'mυ, 'ε kο 'kι 'hru, 'kι bu pu -Yusu 'a yraanyibli -ji'.

³ 'Kι 'li 'dιο a 'mυ 'kwli, Romakue a tayie nι 'li, ε kο Nyisua a 'kagbau a 'yie□tunyυ 'huen-. Nyibli a 'mυ, nu- Judia pu ye', 'υ mi -Yusu klo mο, 'kι 'li 'dudoti a -ci a 'mυ kι. Nyibli a 'mυ, Nyisua a -cohlunpinyυ* gbagbι kο Falisi□tumu* a nyibli 'huen-, -υ mο -Juukue a 'blυ a nyibli, nu- te 'li □nu, 'ti- 'blυ a nyibli a 'mυ, -υ te 'li □nu, 'waa pepe, nu- mu 'li -te a 'mυ. 'Seyo -mυ', -υ kο □nu 'huen- -mu, υ 'ble 'napi, kο □gbii, kο ta-won-tebli kua le, 'υ -mu.

⁴ -Yusu yi -tebli a pepe a 'mυ nι, -ε kο -bu nu□ο. Nο- nu□ο, 'ε 'yιya 'υ □nu ye' bu, 'ε 'beti □nu, ε wen: «Nyiblo a 'dι -bι a □mυε le 'li?»

⁵ -ε -bι υ wen: «Nasaletι a -Yusu.» -ε -bι ε wen: «'Mο, nο- -bu.» 'Kι Judia 'tιε nι 'li -Yusu a yraanyibli 'nyι.

⁶ -Yusu bu pu 'kι ε: «'Mο, nο- -bu,» ti nι -do a ti 'yri, -ε -bι υ naa ke -naanaa, 'υ bi □hlon ε.

⁷ -ε -bι ε 'beti □nu nι de, ε wen: «Nyiblo a 'dι -bι a □mυε le 'li?» -ε -bι υ wen: «Nasaletι a -Yusu.»

⁸ -ε -bι ε wen: «'Bι 'n lee wen 'a mυ nι, -ε mο, 'mο, nο-

-bu. -Te ε mο 'mο, a -hυε ba klo, ba -ha 'na -nagbopυ me ε, bu mu, a 'nι 'kloc 'li □nu.» -ε -bι 'seyo -ha -Yusu a -nagbopυ me ε.

⁹ -Te ε pu le, -ε -bι de -mυ', ε hla la, ti -hi la a ti 'yri, ε nue ke nι. De a 'mυ, ε nο- -bu: «'Na 'Bai Nyisua ο, nyibli -mυ', -nyι la 'mυ, 'n 'yι 'a nyiblo nι -do 'waan -nι.»

¹⁰ 'Kι 'li -Yusu a yraanyibli a 'mυ 'nyι, nyiblo □du nι 'li, 'a 'nyre 'ε mο Malikusi. ε mο Nyisua a -cohlunpinyυ a nyiblo gbagbu a -kuannunyo □nu. -ε -bι Simo Pielι, -ε mο -Yusu a -nagbopi -bι, -ε nι 'υ -Yusu 'hυι, ε nu 'a 'plien, 'ε 'be 'υ Malikusi a 'mυ, 'a diidenua 'υ.

¹¹ -ε -bι -Yusu wen: «Pielι ο, pu 'li -na 'plien bο 'kwli. □Bι □yι□ι -yi, -ε mο, 'n kο □bu -yra □huen -mυ', Nyisua -hυε □bu 'ye 'lu?»

-Te υ gba la -Yusu, 'kι 'υ -cohlunpinyυ a nyiblo gbagbu Hanι ye'*

¹² -ε -bι ti nι -do a ti 'yri, nyibli a 'mυ, Judia -gba, υ kο 'waa nyibli gbagbι 'huen-, υ klo -Yusu nι, 'υ mva □ne,

¹³ 'υ gba□a 'dιο. Yι-henyiblo -kο -mο υ gba 'li□ι, nο- mο -cohlunpinyυ a nyiblo gbagbu. Nyibehan a 'mυ, 'a 'nyre mο Hanι. ε nο- mο Kaifu a tva. Kaifu a 'mυ, ε nο- mο 'yru a 'mυ 'kwli a -cohlunpinyυ a nyiblo gbagbu.

¹⁴ Kaifu nι -do a 'mυ, nο- pu la -Juukue* □to' ti □du -hi la a ti 'yri, -ε mο: «ε nu -tee, 'kι nyiblo nι -do bu 'ku, 'kι 'υ

-aan dakɔ a pepe a -ta', 'ε -hi 'v -aan dakɔ a pepe bu 'ku.»

-Te Pielɩ pu la le, -ε mɔ, ε 'yɩ la -Yusu a -nagbopi 'pa- (Matie 26.69-70; Maki 14.66-68; Luku 22.55-57)*

15 Bu yi 'kɩ -Yusu ni gbε, -ε -bɩ Simɔ Pielɩ kɔ -Yusu a -nagbopi -bɩ 'hven-, v nu- yɩ ɩ wien le kuvε. -Nagbopi -bɩ a 'mɔ, -cɔhlɔnpinyɔ* a nyiblo gbagbu, -ε mɔ Hanɩ, ε yi ɩ e ni. Ε nɔ- nu ɩ o, ε kɔ -Yusu 'hven- 'v pa 'v -te ni -do, 'kɩ 'lɩ nyɩbehɩan a 'mɔ, -ε mɔ Hanɩ, 'a -yaa 'kwli.

16 Kεε, Pielɩ -mɔ -bɩ, 'kɩ ε hree 'v -yaa a 'mɔ, 'a ɩ hvan.yɩ'. -Nagbopi -mɔ, -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu -yi, nɔ- lee 'yu nyrɔyu -mɔ, -ε ɩ tui 'majɩ 'yie, 'ε paa Pielɩ.

17 Pielɩ bu pa 'kɩ, -ε -bɩ 'yu nyrɔyu a 'mɔ, ε yɩ ɩ ni 'beti -ni, ε wen: «'Bɩ -mɔ -Yusu a -nagbopi -bɩ ɩ nɔɔ -wε.» -ε bɩ Pielɩ wen: «Yruyru, 'n 'yɩ 'lɩ ɩ nu 'nyɩ -ni.»

18 -Te cε yɩ 'kɩ ni ɩ ti, -ε -bɩ -kvannunyibli -mɔ, -v kɔ Nyɩsua a 'kagbau a 'yie ɩ tunyɔ 'hven-, -v ni 'v, v 'tie na, 'v yɩ ɩ wien. 'Kɩ Pielɩ ni 'lɩ ɩ nu 'nyɩ, 'ε yɩ na 'wen -wε.

-Te -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu Hanɩ yɩ la -Yusu le 'beti -ni*

(Matie 26.59-66; Maki 14.55-64; Luku 22.66-71)

19 Ti a 'mɔ 'yri, -ε -bɩ -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu Hanɩ, ε -twa -Yusu tete a le'betile, ε wen: «Nyibli a 'dɩ -bɩ -mɔ -na

-nagbopu* 'lɩ, kɔ, de a 'dɩ -bɩ -mɔ -na tɔɔwin 'lɩ?»

20 -ε -bɩ -Yusu ɩ tu ɩ o ɩ wɔn, ε wen: «Nyibli a pepe yi -ti a pepe, 'n tɔɔ -ni ni. 'N 'yɩ -ti ɩ dɔ -hli. 'A -nε ti, 'n tve la ni, 'kɩ 'lɩ Nyɩsua a 'kayo bu, ε kɔ, 'kɩ 'lɩ 'a 'kagbau a -yaa 'kwli, -te -Juukvε* a pepe 'yεε 'lɩ le, v kɔ 'waa nyibli gbagbu 'hven-.

21 'A -ti, ɩ ni 'betie 'lɩ 'mɔ. Nyibli -mɔ, -v ni la -tuo kɩ, v nu- -bu 'beti -ni. -Tɛbli a pepe, 'n tɔɔ la -ni, v yi ɩ e ni. 'Waa -huɔhuɩ ni 'nε- -a mɔ 'nyɩ.»

22 -Yusu bu pu 'kɩ le, -ε -bɩ Nyɩsua a 'kagbau a 'yie ɩ tunyɔ -bɩ, -ε ni 'v, ε pu 'lɩ ɩ 'ɨma nva, ε wen: «Kε- -ni -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu a ɩ wɔn ɩ tutuo?»

23 -ε -bɩ -Yusu wen: «'Bu mɔ, 'ni hla -ti, 'bu nyre yɩ, tɔɔ 'mɔ ɩ o, kεε, 'bu mɔ, -ti -bu, 'n -hla, 'bu nɔ yɩ, de- kɔ 'na bibie 'lɩ?»

24 Ti a 'mɔ 'yri, -ε -bɩ Hanɩ lee nε 'a 'seyo ni, bu gba 'lɩ ɩ -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu Kaifu -mɔ. -Yusu 'tɛ ni 'lili'.

-Te Pielɩ pu la le de, -ε mɔ, ε 'yɩ la -Yusu a -nagbopi 'pa- (Matie 26.71-75; Maki 14.69-72; Luku 22.58-62)*

25 Ti a 'mɔ 'yri, Simɔ Pielɩ 'tɛ ni 'lɩ na'wennyɩ 'nyɩ, 'kɩ 'lɩ -yaa a 'mɔ 'kwli. -ε -bɩ kε- nyiblo ɩ dɔ pu ɩ yɩ, ε wen: «-Mɔ -bu, -mɔ -Yusu a -nagbopi -bɩ ɩ nɔɔ.» Kεε -ε -bɩ ε wen: «'Uɔn-, 'n 'yɩ 'lɩ ɩ nu 'nyɩ -ni.»

26 -ε -bɩ -cɔhlɔnpinyɔ* a nyiblo gbagbu a -kvannunyɔ

-bi ni 'u -we. Nyiblo -mu', -ε ko nua Piel 'be wen 'u, ε no-ko 'dayi nio. No- yi Piel -lee -ni -we, ε wen: «Mo -bu, -mo -Yusu a -nagbopi nio, -ε nuo, ε ko -mu 'huen-, 'n 'ye wen 'a mu ni, 'ki 'li ti bu.»

27 Kee, Piel -ga ni de. Bu -ga 'ki, -ε -bi ti ni -do a ti 'yri, hape da -nyre ni.

-Te Pilati, -ε mo Romakue a -gulnoma, ε 'beti la -Yusu, 'ti- 'ε pu laa -bati le

(Matie 27.1-2,11-14; Maki 15.1-5; Luku 23.1-5)

28 -Te -nyre -nye 'ki, -ε -bi -Juukue* -ha 'li -Yusu Kaifu a -yaa 'kwli ni, 'u gba 'li Romakue a -gulnoma a 'kagbau bu. -Gulnoma a 'mu, 'a 'nyre mo Pilati. -Juukue -mo -bi, 'waa nyiblo du yi 'li -yaa a 'mu 'kwli -pa. U wen 'ni, 'bu pa 'li -gulnoma, -ε 'yi -Juukueyi 'pa- a -te, -ε -bi u 'yi 'u yi 'sii -ni, 'ki 'u Nyisua ye'. 'A -ti, u 'ni -di'e le'mimle, -ε mo Paki a diide ni. ε no- nuo, 'u hree 'u -patu'.

29 Bu 'wle 'ki 'u -patu' bu, ε no- nuo, Pilati 'ε 'hri, 'ε mu 'u nu ye', ε wen: «Ba lee 'mu de -mu', nyiblo -bu, ε -nu, -koti a yi -yee -ni.»

30 -ε -bi u wen: «'Bu 'yi wen de-huannunyo 'pa-, -a 'ni -yaa wen -mo yi ni.»

31 Bu pu 'ki le, -ε -bi Pilati wen: «Ba gbaa, ba pu ne -bati le 'a mu ni -do. De -mu', a -hue, ε no- ba nuo -mo, -te -mu', 'aan tete ni 'a hihla.» -ε -bi u wen: «'A mu Romakue, a pu 'li tete, -ε mo, -a mu -Juukue, -a 'ni 'laa 'li nyiblo.

'A -ti, -a -hue ni, ba ko 'u tugbe 'yie, ε 'mu 'ku.»

32 -Te u pu 'ki le, -ε -bi de -mu', -Yusu hla la, 'ki 'u 'a 'kukubu a 'mu a -ta', ti du -hi la a ti 'yri, -ε -bi de a 'mu, no- di ke 'lu -mo mu.

33 -ε -bi Pilati pa ni de, 'ε lee ne 'a 'seyo, 'ki bu 'yia 'u -Yusu ye' bu. Bu 'yia 'ki 'u ne ye' bu, -ε -bi ε wen: «'Bi -mo mo -Juukue a bodio?»

34 -ε -bi -Yusu wen: «'Bi -ti -bu, -yi 'mu 'beti -ni, -na gbetu, -hie 'lu -mo le, 'ki 'u 'mu -mo, -u- nyibli du lee -mo?»

35 -ε -bi Pilati wen: «'Mo -bu, 'n 'yi -Juukueyi 'pa-. -Na gbetu a dako ko -cohlunpinyu* gbagbu 'huen-, u nu- ya 'ne- -mu 'mu yi.»

36 -ε -bi -Yusu wen: «'Na bodio de 'yi 'klo -bu a nyibli a bodio de yi 'wi, 'ti- ε 'yi -tonyibli 'pa-, u 'yi 'mu bodio de -nyi, Nyisua a gbetu, no-nyi 'mo. 'Bu mo, 'ni 'wi wen 'klo -bu a bodio pu yi, 'na -nagbopu* di wen 'ni -won, 'ki 'li 'dudoti bu, -ε di'e nu, u 'ni ha wen 'mu -Juukue -ji' pu.»

37 -ε -bi Pilati wen: «'A -ti, -mo bodio nio 'a?» -ε -bi -Yusu wen: «ε no- -hle, 'mo bodio nio. ε no- nuo, 'ni -hon 'li Nyisua yi, 'u ko 'mu, 'mu nyibli -ti a -tee -to -ni. 'A -ti, nyiblo 'bu ne -ti a -tee, ε pi 'mu nua yi bu, 'ti- 'ε pi 'na -ti han-ti.»

38 -ε -bi Pilati wen: «De- mo 'ki -ti a -tee 'li?»

-Juukve* wen 'ni, bu koo
'u -Yusu tugbe 'yie, e 'mu 'ku
(Matie 27.15-31; Maki
15.6-20; Luku 23.13-25)

Bu pu 'ki le, -e -bi e 'hri ni
de, 'e mu 'u -Juukve a 'mu ye',
e wen: «'Mo -bi -o, 'ni 'yee e
'li e de -huan du 'li, e -nu, -e
blee 'kukuu yi.

39 Kee, e mo -aan de niu,
a ni ni le, 'aan le'mimle -mu',
-e mo Paki a ti 'yri: 'n ko bu
te jiklapi ni -do bu, a -hue.
'A -ti, bi a -hue e ni, 'ki bu
te 'aan bodio bu?»

40 -E -bi ti ni -do a ti 'yri,
u -tua ye a lepupu, u wen:
«'Klo a 'klo, -a 'ni -hua a
li, Balabasi -a -hue.» -E
ko -ta' Balabasi a 'mu, e mo
-balunyiblo niu.

19

1 -E -bi Pilati lee 'seyo ni, e
wen: «Ba gba, ba bii ne
lko,» 'u gba, 'u bi e.

2 -Te u -we 'a bibie -mo, -e
-bi u hlaa ne 'witiklavu le,
'u tu ne e 'lu, ko, 'u pu
wlawlu -johu. Wlawludu a
'mu, bodio pu ni -do, nu -pi e
le.

3 -E -bi u 'yia 'u bu hu bu,
'u 'cee ne, u wen: «-Na 'wio
mo, -Juukve a bodio,» ko, 'u
pi 'li e 'hmi nu' le -we.

4 -E -bi Pilati 'hri ni de,
e wen: «'N ye 'a mo o yi,
'ki 'ne -patu', -e di e nu, a
'mu pu yi, -e mo, 'ni 'yee e
'li e de -huan du 'li, e -nu,
-e blee 'kukuu yi.»

5 -E -bi -Yusu 'hri ni, 'a
'witiklavu 'e ni 'u bu 'lu, ko,
'a wlawlu -johu 'e ni 'li e
'li. -E -bi Pilati wen: «'Aan
nyiblo, no -bu.»

6 -Te Nyisva a -cohlunpinyu*
gbagbi ko Nyisva a 'kagbau
a 'yie tunyu 'huen-, u pu 'u
-Yusu 'yie 'hu, -e -bi u -tua
ye a lepupu, u wen: «Koo
'u bu tugbe 'yie, e 'mu 'ku!»
-E -bi Pilati wen: «Ba gba,
ba koo 'u bu tugbe 'yie, 'aan
gbetu, -e nu o, 'mo -bu, 'ni
'yee e 'li e de -huan du 'li,
e -nu, -e blee 'kukuu yi.»

7 -E -bi -Juukve wen: «Pi-
lati, -a mu -bu, -a ko tete.
Tete a 'mu, e wen 'ni, ny-
iblo, -e di 'a dionu Nyisva
-daa -ni, nyiblo a 'mu, e blee
'kukuu yi. 'A -ti, -te e pu le, -e
mo, e mo Nyisva a 'Yu niu,
e no -ko -ti 'e blee 'kukuu yi.»

8 -Te Pilati 'win 'ki -Juukve
a pupuwini, -e -bi huannu bi
'li e 'kwli,

9 'e pa 'li 'a 'kagbau bu
de, 'e yi -Yusu 'beti -ni, e
wen: «'Bi 'ki -hon 'li Nyisva
-mo?» Kee, -Yusu 'yi e dede
de kle -hita -ni.

10 E no -nu o, Pilati 'e yi e
-lee -ni, e wen: «'Bi 'mo
Pilati, 'mo -yi -mu 'beti -ni,
ni 'ye ni pu 'mu me le.
'Yi -yi, -e mo, 'mo -mo
'blugba -bu, 'a -gulunuma, 'n
ko 'kl, 'ki bu te -mu bu, 'ti-
'ni ko 'kl -we, 'ki bu koo 'u
-mu tugbe 'yie.»

11 -E -bi -Yusu wen: «'Ni
-ko wen 'kl ni, 'ki 'u 'mu
ki, 'bu mo, Nyisva 'bu 'yi
wen -mu 'kl -nyi. No -nu o,
nyiblo -bu, -e pu 'mu -mu -ji',
'e nu de -huan, 'e -hi 'u -mu
'u.»

12 Kue 'ki 'u ti a 'mu 'yri
bu, -e -bi Pilati tu 'u 'kl
de, -e di e nu, e 'mu -Yusu
bu te. E no -mo -Juukve bu

□muma le, v wen: «'Bu mo, □ni te nyiblo -mu' bu, -ε -bi -kō Romakue a 'kūn gbagbu 'hven-, a 'yī -pe. Ε kō, 'bu mo, nyiblo 'bu yī 'a dionu bodio ni -δεε -ni, -ε -bi ε kō 'kūn gbagbu a 'mu 'hven-, v 'yī -pe.»

13 -Te Pilati 'win 'kī -ti a 'mu, -Juukue -hla, ε nō- mo bu 'hrōō 'v -Yusu -patu', 'ti- 'ε ni 'lī 'a -batipugbata 'kwli bu. -Te a 'mu, ε ni 'v bu, v pu la 'v 'hī papue ble. -Tite a 'mu, 'a 'nyre mo Gabata, 'kī 'lī -Juukuewin 'kwli.

14 Ε mo Paki a 'wee a -nyrōwī ni □hun a -nyragbli, 'kī Pilati puu la 'v -Yusu -bati le. -Ε -bi Pilati wen: «-Juukue -na, 'aan bodio, nō- -bu.»

15 -Ε -bi v -tua □ye a lepupu de, v wen: «Bu 'ku, bu 'ku, kōō 'v□v tugbe 'yie!» -Ε -bi Pilati wen: «□Bi 'aan -ne bodio, nō- □bu kōō 'v tugbe 'yie?» -Ε -bi -cohlnpinyu gbagbi wen: «-A 'yī bodio □du -yi, 'bu 'yī Romakue a 'kūn gbagbu 'pa-»

16 -Ε -bi Pilati lee ne 'a 'seyo ni, ε wen: «Ba gba□a, ba kōō 'v□v tugbe 'yie, ε 'mu 'ku, □wī yī, -te -Juukue ni 'a -huhua,» 'seyo a 'mu, 'v klo -Yusu, 'v gbe□e.

-Te v kōō la 'v -Yusu tugbe 'yie, -ε di□e nu, ε 'mu 'ku a -ti
(Matie 27.32-44; Maki 15.21-32; Luku 23.26-43)

17 -Ε -bi v hle -Yusu ni, 'ε 'ble 'a dionu a tugbe -mu', -ε kō 'yie v di 'v□v -kōō -ni, 'v □tiō □ne Jrusredio 'kwli. -Tite -mu', v gba 'lī□i 'lī, ε nō-

v δεε 'Lukla, -ε mo Gōlogōta, 'kī 'lī -Juukuewin 'kwli.

18 'Kī v kōō 'lī□i tugbe 'yie, 'v kōō 'v de'kukununyū ni 'hven -we, 'kī 'v 'waa -ne ti 'yie, nyiblo ni -do, 'kī 'lī -Yusu a diidekibia kī, -do -bi 'kī 'lī 'a kamlakibia kī.

19 -Ε -bi Pilati lee ne 'a nyibli ni, 'v 'cū wuntōde, 'kī 'v 'plainkibia kī, 'v 'ma 'v□v -Yusu a tugbe 'lu bu. Winbu a 'mu, ke- ε pi: «Nyiblo -bu, ε nō- mo Nasaletī a -Yusu, -ε mo -Juukue a bodio.»

20 Winbu a 'mu, v 'cū 'lī□i wingble ni ta 'kwli, -ε mo -Juukuewin, kō Romakuewin, kō Glekikuewin. -Tite a 'mu, v kōō 'v -Yusu tugbe 'yie, ε 'mue 'dio yre. 'A -ti, -Juukue -huhū yī win a 'mu 'ni -hre.

21 -Te -Juukue a -cohlnpinyu* gbagbi -hre win a 'mu, -ε -bi v mu 'lī Pilati -mo, v wen: «□Yī yī -bleε -ni, -bu 'cū wen, -ε mo, -Yusu mo -Juukue a bodio □niō, keε, ke- -kō -bu pu wen: Nyiblo -bu, ε wen 'ni, ε nō- mo -Juukue a bodio.»

22 Keε, Pilati wen: «De -mu', 'n 'cū, 'n 'cū□i ni. 'Nī 'cū□i lī□i ni de.»

23 -Te 'seyo -we 'kī -Yusu a kōkō -mo, 'kī 'v tugbe 'yie, -ε -bi v 'du 'a 'hūlepū-tebli 'mu ye', 'v nu 'a dui ni -hen, 'v □gla□a, nyiblo 'bu ni 'v, 'a -ne du. Keε, wlawlu ni -do ni 'v, -ε mo danu ni -do a wlawlu blōblō.

24 -Ε -bi v wen: «-A 'nī 'cūcraa 'lī□i le. Wlawlu -bu a -ti, -ba pu 'wla, nyiblo, 'wla di di, nō- di□e gba.» De a 'mu, ε nō- 'seyo -nu. -Ε -bi

-ti -mu', winwlon-hanyo* -bi
'cru la 'li Nyisvacriɛn 'kwli,
ti -hi la a ti 'yri, ɛ nue ke ni.
-Ti a 'mu, ɛ no- -bu:

«D ɔgla 'na 'huɩɛpu-tebli ni,
'ti- 'na wlawlu a -ti, 'u pu
'wla.»

25 -Te -Yusu ni 'u tugbe
'yie, ɛ ko la nuɔbi, 'u ni la
'uɔɔ ɔhlɔn. Nuɔbi a 'mu,
'waa 'nyre, no- -bu: -Yusu
a ɔgbetu a 'dii, ko 'a 'dii a
'ɔɔɔɔ, ko Mari -bi -mu', -ɛ
mo Klopasi a nuɔba, ko Mari,
-ɛ ko 'li Madala.

26 -Nagbopi* -mu', -Yusu
nuɛ -ni -teɛ, 'ki ɛ ni 'u -we.
-Yusu bu 'ye 'ki 'a 'dii, 'ki 'u
-nagbopi a 'mu 'huɩ, 'ki 'uɔɔ
ɔhlɔn, -ɛ -bi ɛ wen: «'Na 'dii
o, -na 'yu, no- -bu.»

27 -ɛ -bi ɛ lee ne 'a -nagbopi
a 'mu ni, ɛ wen: «-Mo -bi, -na
'dii, no- -bu.» Kuɛ 'u ti a 'mu
'yri bu, 'ki -nagbopi a 'mu, ɛ
gba 'li -Yusu a 'dii 'a dɔɔɔ
-mo.

-Te -Yusu nu la 'koku
(Matie 27.45-56; Maki
15.33-41; Luku 23.44-49)

28 -Te de a 'mu, ɛ -hi 'ki, -ɛ
-bi -Yusu yiɔe ni, -ɛ -mo, 'a
-kuan -yre 'lu, -ɛ -bi ɛ wen:
«'Na plo ma yi.» Ke- ɛ -pu, -ɛ
diɔe nu, -ti -bu, u 'cru la 'li
Nyisvacriɛn 'kwli, -ti a 'mu,
ɛ 'mu ke -nue -ni.

29 'Ki 'u tugbe a 'mu 'huɩ,
'ki 'lipano a 'pɔɔɔɔ ni 'u.
No- ko -mo 'seyo 'nyra 'li de,
-ɛ 'wi- damuo yi, 'u muɔ 'uɔɔ
tugbe 'yri le, 'u -nyiɔe -Yusu,
'ɛ 'naɔa.

30 -Te ɛ 'na 'kiɔɩ, ɛ wen:
«-Kuan a pepe -yre ke 'lu ni.»

-ɛ -bi ɛ ɔtu 'u 'lu, 'ɛ mla
-hunhlon.

-Te 'seyotayu nu la 'di, ɛ
wa la -Yusu a ɔmveye ke yi

31 Ti -hie 'li, -Juukue* a
-wuwle-nyrowo* 'mu -wlu
ɔtu, ɛ 'yi -hu. -Nyrowoɔɔ a
'mu, ɛ ni 'do, 'ki 'li -nyrowo a
pepe 'nyi, 'ki 'li Paki a 'wee
'kwli. 'A -ti, u 'ni -hwaɔa
liɔɩ, 'ki 'kukukui bu 'tie ni
'u ti 'yie le -wuwle-nyrowo a
'mu 'kwli. ɛ no- nuɔo, 'u lee
Pilati, ɛ 'mu 'a 'seyo -lee -ni,
bu nu 'plide, bu -yiyra -Yusu
ko -balonyo ni 'huen a 'mu,
'waa buɩ le, -ɛ diɔe nu, u 'mu
'ku 'wuwli, ɛ 'mu ɔnu ti -nyi,
'ki bu -ha 'u ɔnu ti 'yie le.

32 -Te 'seyo nyre 'ki 'u, -ɛ
-bi u -yiyra nyibli ni 'huen
-mu', -u ko -Yusu 'huen-, u
koo wen 'u ti 'yie, 'waa buɩ
le.

33 -Te u 'yiyra 'u -Yusu 'huɩ
bu, -ɛ diɔe nu, u 'mu 'a buɩ
-yra, -ɛ -bi u 'yeɔe ni, -ɛ mo,
ɛ 'ku ni. 'A -ti, u 'yi 'a buɩ
-yra.

34 Kee -ɛ -bi, 'seyotayu
-bi nu 'di, 'ɛ waa -Yusu a
ɔmveye ke yi. Ti ni -do a ti
'yri, -ɛ -bi -hlu ko 'nie 'huen-,
nu- -hon 'liɔɩ 'huɩ -mo.

35 Nyiblo, -ɛ 'ye -tebli a
pepe a 'mu, no- neɔe -mo le,
'ti- 'a -molenawin mo -ti a
-teɛ. ɛ yru ti le, -ɛ mo, -ti a
-teɛ, ɛ ne -mo le, -ɛ diɔe nu,
a 'muɔɔ ɔhan-ti pu -we.*

36 -Te 'seyo nu -tebli a 'mu,
'ki 'u -Yusu -mo, -ɛ -bi -ti
-mu', u 'cru la 'li Nyisvacriɛn
'kwli, -ti a 'mu, ɛ mu ke 'lu

* 19:35 19.35 Nyiblo a 'mu, ɛ no- mo Saan; no- 'cru 'criɛn -bu.

-mɔ. -Tɪ a 'mʊ, ɛ nɔ- -bʊ: «D 'nɪ -yɾa□a lɪ 'a 'kɫa nɪ -do nɪ.»

³⁷ 'Kɪ 'lɪ Nyɪsʊacrɪɛn 'kwɫɪ, ʊ 'cɾu la 'lɪ□ɪ nɪ de: «Nyɪblo -bʊ, ʊ waa ke yɪ, ʊ dɪ□e 'nɪ 'ye.»

-Tɛ ʊ pʊ la 'lɪ -Yusu 'dabɪo 'kwɫɪ

(Matie 27.57-61; Makɪ 15.42-47; Luku 23.50-56)

³⁸ ɛ kɔ la -Yusu a -nagbopi* □dʊ. 'A 'nyɾe mɔ la Sosefʊ.

'Kɪ ɛ kɔ 'lɪ 'dɪɔ -kɔ 'nyɾe -mɔ Alimate 'kwɫɪ. Kɛɛ, ɛ

'yɪ -hʋan nyɪblo □dʊ nɪ lee -nɪ, -ɛ mɔ, ɛ mɔ -Yusu a

-nagbopi □nɪɔ, -ɛ nu□o, ɛ yɪ pie -Juukʊɛ* a 'blʊ a nyɪbli

a hʋannʊ. -Yusu bʊ 'kʊ 'kɪ, -ɛ -bɪ Sosefʊ a 'mʊ, ɛ nɔ- mu

'lɪ Pilatɪ -mɔ, 'ɛ -hʋa -hala, ɛ 'mʊ -Yusu a -plahʊɪ tugbe

'yie -ha, ɛ 'mʊ□ʊ 'ʊ -ha. -ɛ -bɪ Pilatɪ wen nɪ. Pilatɪ bʊ wen

'kɪ, -ɛ -bɪ Sosefʊ mu nɪ, 'ʊ -ha 'ʊ -Yusu a -plahʊɪ tugbe 'yie.

³⁹ Tɪ a 'mʊ 'yɾɪ, -ɛ -bɪ Nikodemʊ nyɾe 'ʊ nɪ. Nikodemʊ nɪ -do a 'mʊ,

nɔ- mu la 'lɪ -Yusu -mɔ 'tɔ', tɪ □dʊ -hɪ la a tɪ 'yɾɪ; 'ɛ ya hɪnhɾɔnpʊ-tɛblɪ, -ɛ

-wɛ 'lɪ -bʊ 'wɛɛ -kilowɪ a (30) -wɫʊ □tu 'ʊ -pu nɪ. Hɪnhɾɔnpʊ-tɛblɪ a 'mʊ, 'waa

'nyɾe mɔ mɪɫ kɔ alowɛsɪ.

⁴⁰ -ɛ -bɪ nyɪbli nɪ 'hʋɛn a 'mʊ, ʊ 'dʊ -Yusu a -plahʊɪ ye', 'ʊ nu hɪnhɾɔnpʊ-tɛblɪ a 'mʊ

kɔ -jɪsɛ 'hʋɛn-, 'ʊ 'hɪnhɪan -Yusu a -plahʊɪ lɛ, □wɪ yɪ, -tɛ -Juukʊɛ nɪ 'waa 'kʊkʊkʊɪ a

'ʊ-hɪhɪa.

⁴¹ -Tɛ nɪ -do -mʊ', ʊ kɔɔ 'ʊ -Yusu tugbe 'yie, 'dʊdɔtɪ a -cɪ □dʊ nɪ 'ʊ. 'Kɪ 'lɪ -cɪ a 'mʊ

'kwɫɪ, 'kɪ 'hɪɔ gbagbʊ nɪ 'lɪ.

'Hɪɔ a 'mʊ, ɛ hɫɔ yɾa, -wen dʊgba. Nɔ- -kɔ 'kwɫɪ, ʊ 'bluu la 'lɪ 'dabɪo, (tɪ -hɪ la a tɪ 'yɾɪ.

□Nɪ 'ye□e, ɛ 'wɪ- bʊtikayu yɪ.) 'Dabɪo a 'mʊ, ʊ 'yɪ -hʋan 'lɪ nyɪblo □dʊ nɪ pɪ.

⁴² -Juukʊɛ a -wuwle-nyɾɔwɔ* gbagbʊ mɪ -wɫʊ □tu mɔ. Nɔ- kɔ -tɪ 'ʊ 'kɪka -nɪ, 'ʊ pʊ 'lɪ

-Yusu a -plahʊɪ 'dabɪo a 'mʊ 'kwɫɪ, -ɛ nu□o, ɛ 'mʊɛ 'ʊ -tɪtɛ -mʊ', -Yusu 'kʊʊ 'ʊ yɾɛ.

20

-Tɛ -Yusu -hɔn la 'lɪ 'dabɪo 'kwɫɪ

(Matie 28.1-8; Makɪ 16.1-8; Luku 24.1-12)

¹ -Juukʊɛ* a -wuwle-nyɾɔwɔ*, -ɛ mɔ 'sɛɛdɪ, bʊ -hɪ, 'a 'sɔɔndɪ a -nyragblɪ, halɔ 'tɪɛ nɪ -tʊtʊ

kɪ lɛ, -ɛ -bɪ Mari, -ɛ kɔ 'lɪ Madala, ɛ kɔ 'a 'bɪo -bɪ 'hʋɛn-, ʊ nʊ- -tʊo 'lɪ 'dabɪo

-mʊ' yɪ, -ɛ kɔ 'kwɫɪ ʊ pʊ 'lɪ -Yusu a -plahʊɪ. -Tɛ ʊ nyɾe 'ʊ, -ɛ -bɪ ʊ 'ye□e nɪ, -ɛ mɔ,

'dabɪo a □ju, -ɛ mɔ 'hɪɔ, ʊ bɫɪke□e lɛ, 'ʊ -ha 'ʊ□ʊ 'dabɪo a 'mʊ wɪɛn.

² Bʊ 'ye 'kɪ□ɪ, -ɛ mɔ, 'hɪɔ a 'mʊ, ʊ bɫɪke□e lɛ, -ɛ -bɪ Mari 'gba cɪ lɛ, 'ɛ mu 'lɪ Sɪmɔ Pɪɪɫ kɔ -nagbopi* -bɪ 'mʊ,

-Yusu nʊɛ -nɪ -mɔ, ɛ wen: «D -ha 'lɪ -aan Kʊkɔnyɔ -Yusu a -plahʊɪ 'dabɪo 'kwɫɪ nɪ, 'tɪ -tɛ ʊ pʊ 'ʊ□ʊ bʊ, -a 'yɪ 'ʊ -yɪ.»

³ Kɪka, kɪka, -ɛ -bɪ Sɪmɔ Pɪɪɫ kɔ -nagbopi -bɪ -mʊ' 'hʋɛn-, ʊ 'hɾɪ nɪ, 'ʊ 'gba 'lɪ cɪgbɛ 'dabɪo yɪ.

⁴ Bʊ yɪ 'kɪ nɪ mɪ, -ɛ -bɪ -nagbopi -bɪ a 'mʊ, ɛ -hɪ Pɪɪɫ lɛ, 'ɛ 'nyɛɛ 'hɾu, 'ɛ nyɾe 'lɪ 'dabɪo yɪ.

5 -E -bi ε □ti 'u ni, 'e ta 'li 'dabio 'kwli le, -jise -mu', -ε pe 'u bu, no- ε 'ye, kee, ε 'yi 'li 'dabio 'kwli -pa.

6 -Te Simo Pielu -mo -bi, ε nyre 'u, -ε -bi ε pa 'li 'dabio 'kwli ni, 'e 'ye -jise -mu', u 'hinhian la -Yusu le;

7 ko danu -mu', u mua la□a 'lu le. -Jise ko danu a 'mu 'hwen-, u pe 'do bu. E 'wi yi, -te u ni la 'mu, 'u 'hinhian la□a -Yusu le, ke- ni -do u ni 'mu, 'u pe 'u bu.

8 -E -bi -nagbopi a 'mu, -ε 'nyee wen 'hru, -ε nyre wen 'li, ε pa 'li 'dabio 'kwli ni -we, 'e 'ye□e, -ε mo, -Yusu 'yi 'li 'dabio 'kwli -ni. E no- mo bu pu 'ki□i □haan-ti, -ε mo, -Yusu -hon 'li 'kukunyibli 'nyi ni, 'e 'hru 'klo,

9 -ε nu□o, kve la 'li bu, u 'ye la□a le ni yru, -te Nyisua a winwlon-hanyo* nu la 'a 'cicru, 'ki 'li Nyisuaerien 'kwli, -ε mo, -Yusu ko bu -hon 'li 'kukunyibli 'nyi, ε 'mu 'klo 'hru.

10 -E -bi -nagbopu ni 'hwen a 'mu, u □hian -mo, 'u mu 'li Jrusredio 'kwli de.

-Te -Yusu 'hru la Mari yi, 'ki 'li 'dabio yi

(Matie 28.9-10; Maki 16.9-11)

11 -E -bi Mari -me kle de, 'e ni 'u -Yusu a 'dabio wien bu, 'e yi we, 'e □ti 'u, 'e ta 'li 'dabio 'kwli le.

12 Bu yi 'ki 'li le ni te, -ε -bi ε 'ye 'li Nyisua a lelenyu ni 'hwen, 'u pu -tebli puopu 'hvi le, 'u ni 'u -te -mu', u pia la 'u -Yusu a 'hvi bu, nyiblo ni -do 'ki 'u -tite -mu', -Yusu

a 'lu □gbee la 'li, -do -bi 'ki 'li -tite -mu', 'a bu □gbee la 'li.

13 -E -bi u wen: «Nugba o, ε kla ni -ε ko □hien -yi we 'li?» -E -bi Mari wen: «D -ha 'ne- 'na Toonyo ni. E mo, -te bu di 'u□u bu pu, 'n 'yi 'u -yi.»

14 E ni 'li 'a hihla 'kwli, -ε -bi ε □hian -mo. -Te ε □hian 'ki -mo, -ε -bi ε 'ye -Yusu ni, kee, ε 'ni -yruo□o li□i le.

15 -Yusu yi□i 'ni 'beti -ni, ε wen: «Nugba o, de- ko □hien -yi we 'li? Nyiblo a 'di -bi □mυe le 'li?» Mari -mo -bi, -te ε 'ye -Yusu, 'ki 'li 'a □wlu ki, ε wen 'ni, 'dudō-tebli a -ci -mu', no- ko 'yie□tunyo □ni□o. 'A -ti, ε wen: «Nyibeyu o, 'bu mo -mo, □ni gba□a, lee 'mu, -te -pu 'u□u bu, -ε di□e nu, 'mu□u bla.»

16 Kee, -Yusu da□a ni, ε wen: «Mari.» -E -bi Mari □hian -mo, ε wen: «Rabuni,» -ε □hen 'nyre Toonyo, 'ki 'li -Juukwewin 'kwli.

17 -Yusu wen: «□Ni 'kaa 'li 'mu yi, -ε nu□o, 'n 'yee 'li 'na 'Bai -mo ni mi, 'ki 'li yakō 'kwli. Kee, mu 'li -na 'diayinu -mo, -u mo 'na -nagbopu*, -bu lee □nu, -ε mo, 'ki 'n mi 'li 'na 'Bai -mo, -ε mo 'aan 'Bai -we, 'ki 'li 'na Nyisua -mo, -ε mo 'aan Nyisua -we.»

18 -E -bi Mari mu -nagbopu a 'mu lee mo, -ε mo, ε 'ye Toonyo ni. E no- lee □ne -tebli a pepe -mu', ε yi □nu -lee -ni.

-Te -Yusu 'hru la 'li 'a -nagbopu* 'nyi

(Matie 28.16-20; Maki 16.14-18; Luku 24.36-49)

19 -Nyrɔwɔ nɪ -do a 'mʊ, -ɛ mɔ 'sɔɔndɪ a -winse, -Yusu a -nagbopu* 'kukue lɛ, 'kɪ 'lɪ 'kayu -bɪ bu. -Tɛ v yɪ la -Juukvɛ* a 'blv a nyibli a hvannu pie, 'a -tɪ, v ɔgba 'maji a pɛpɛ nɪ. 'Kɪ v nɪ kɪ 'v bu, -ɛ -bɪ ti nɪ -do a ti 'yri, -Yusu 'hru 'lɪ ɔnu 'nyi nɪ, ɛ wen: «Ba kɔ plo a bleelɛ.»

20 Bu pu 'kɪ lɛ, -ɛ -bɪ ɛ tɔɔ ɔnu 'a dabuɪ a 'kwli kɔ 'a ɔmɔvɛɛ 'hɔɛn- yɪ. -Nagbopu a 'mʊ, bu 'ye 'kɪ Kɔkɔnyɔ -Yusu, -ɛ -bɪ v ni dɔdɔ.

21 -ɛ -bɪ ɛ wen 'nɪ de: «Ba kɔ plo a bleelɛ. -Tɛ 'na 'Baɪ -nu, 'ɛ lee 'nɛ- 'mʊ 'klo -bu kɪ, 'mʊ 'a -tɪ hla, 'na 'mumu, 'n yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ, ba na 'klo kɪ, ba hla 'na -tɪ.»

22 -Tɛ ɛ -hi 'kɪ, -ɛ -bɪ ɛ 'wlaa ɔnu pepe 'lu, ɛ wen: «Nyɪsva a -Hihiu* bu nɪ 'v 'a mʊ ke'.

23 Nyiblo 'bu nɪ 'v, 'ba lee ɔnɛ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsva a -Hihiu a 'klɪ 'kwli, -ɛ mɔ: -Na -tebli 'kukui 'wɔwle nɪ, ɛ mɔ ɔhan-tɪ, 'a -tebli 'kukui 'wɔwle nɪ pɛpɛ. Kɛɛ, nyiblo 'bu nɪ 'v, 'ba 'yɪɪ -lee -nɪ, -ɛ mɔ: -Na -tebli 'kukui 'wɔwle nɪ, ɛ mɔ ɔhan-tɪ, 'a -tebli 'kukui 'yɪ 'wɔwle -nɪ.»

-Yusu kɔ Toma 'hɔɛn-

24 -Tɛ -Yusu 'hru ɔnu yɪ, Toma, -ɛ mɔ -Yusu a -nagbopi* -mʊ', v dɛɛ ɔYrupuyɪ, nɔ- 'yɪ 'lɪ 'a 'bio 'nyi -nɪ.

25 -Tɛ 'a 'bio 'ye 'kɪɪ, -ɛ -bɪ kɛ- v pɪɪ yɪ: «Toma o, -a 'ye Kɔkɔnyɔ nɪ.» -ɛ -bɪ Toma wen: «'Nɪ 'yɪ ŋmanmɔɔ -mʊ', v kɔɔ 'lɪɪ ɔji' a ɔpɪ 'ye, 'na -jie 'bu 'yɪɪ lɛ -hɛn, kɔ, 'nɪ 'yɪ 'lɪ 'na dabu 'a ɔmɔvɛɛ, v wa kɪ yɪ, 'a 'hɔɔ 'kwli 'nyra,

'n 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ ɔbu puɔ ɔhan-tɪ -pɪ, -ɛ mɔ, Kɔkɔnyɔ 'hri 'klo.»

26 'Wee nɪ -do bu -hi, -ɛ -bɪ -Yusu a -nagbopu 'kukue lɛ de. 'Kɪ Toma nɪ 'kɪ 'lɪ ɔnu 'nyi. -ɛ -bɪ v ɔgba 'kayu, v nɪ 'lɪ bu, 'a 'maji a pɛpɛ nɪ de. Ti nɪ -do a ti 'yri, -ɛ -bɪ -Yusu 'hru 'lɪ ɔnu 'nyi nɪ de, ɛ wen: «Ba kɔ plo a bleelɛ.»

27 -ɛ -bɪ ɛ wen: «Toma, 'yɪya 'nɛ- -na -jie bu, kɔ, 'ye 'na dabuɪ a 'kwli, 'yɪya 'nɛ- -na dabu bu, -bu 'nyra 'lɪ -na -jiomɪ 'na ɔmɔvɛɛ, v wa kɪ yɪ, 'a 'hɔɔ 'kwli. 'N 'hri 'klo nɪ, ɔnɪ 'puv 'kɪɪ gblɛ de, kɛɛ, puɔ ɔhan-tɪ.»

28 -ɛ -bɪ Toma wen: «'Na Kɔkɔnyɔ, kɔ 'na Nyɪsva.» -ɛ -bɪ -Yusu wen:

29 «ɔBɪ -tɛ ɔye 'mʊ, nɔ- kɔ -tɪ, ɔnɪ pɪɪ ɔhan-tɪ, -ɛ mɔ, 'n 'hri 'klo. Dɔdɔ 'kɪ 'v nyiblo -mʊ' -mɔ, -ɛ 'yɪ 'mʊ 'ye, 'tɪ- ɛ puɔ ɔhan-tɪ, -ɛ mɔ, 'n 'hri 'klo, 'tɪ- ɛ kuo 'mʊ ɔwlv yɪ.»

'Crɪɛn -bu a 'mini

30 -Yusu nu ɔwɪlɛkɛɛ-tebli -bɪ, 'kɪ 'v 'a -nagbopu* 'ye'. -Tɛbli a 'mʊ, ɛ 'yɪ 'crɪɪ -nɪ, 'kɪ 'nɛ- 'crɪɛn -bu 'kwli.

31 Kɛɛ, 'a dɛ -bu, -ɛ 'crɪɪ -nɪ, ɛ 'crɪɪ nɪ, -ɛ diɛ nu, a 'mʊɔ ɔwlv yɪ kuo -nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu, nɔ- mɔ Wanyɔ -mʊ', Nyɪsva pu la lɛ, ɛ di la ya, ɛ 'mʊ la 'a dakɔ wa, kɔ, 'ɛ mɔ Nyɪsva a 'Yu. 'Bu mɔ, 'ba pu Wanyɔ a 'mʊ, 'a -tɪ ɔhan-tɪ, 'ba kuo ɔnɛ ɔwlv yɪ, kɔ, 'ba yɪɪ ɔwɪɛn nɪ kvɛ, ɛ di -nyi 'a mʊ 'klo yrayɪv.

21

-Te -Yusu 'hru la 'a -nagbopv* yi, -v mu la 'pa mɔ, 'ki 'li Galileblɔgba a 'yru -mɔ

1-2 -Te -tebli a pepe a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu 'hru ne 'a -nagbopv yi de, 'ki 'li Galileblɔgba a 'yru wien. -Yusu a -nagbopv -mu', -Yusu 'hru la yi, 'waa 'nyɛ, nɔ- -bu: Simɔ Pielɪ, kɔ Toma, v dɛɛ ɔYrupuyu, kɔ Natanaelɪ, -ε kɔ 'li Kana, 'ki 'li Galileblɔgba 'kwli, kɔ Sebede a 'yonv ni 'hven, kɔ -nagbopv ni 'hven -bi. Nyibli a 'mu, nɔ- -Yusu 'hru yi. -Te ε nu 'waa yi 'hrule, ε nɔ- -bu:

3 -Nyrɔwɔ ɔdv, Simɔ Pielɪ wen: «-A 'bio -na o, 'n mi 'pa mɔ.» -ε -bi v wen: «-Kɔ -a mu 'hven- -mi.» -ε -bi v 'du ye', 'v mu 'li 'yru wien. 'Ki v 'ya 'li 'blagbi 'kwli, 'v mu 'pa mɔ. Kεε, v 'yi ɔdedede 'pa, 'tolɔwɔ a pepe a 'mu 'kwli.

4 -Nyɛ bu -nyɛ 'ki lɛ, -ε -bi v 'ye -Yusu ni, 'ki 'v 'yru a 'mu wien, kεε, v 'yi ɔi -yru.

5 -ε -bi ε wen: «'Yonv -na, ɔbi a 'pa dɛ?» -ε -bi v wen: «'Klɔ a 'klɔ, -a 'yi dɛ 'ye.»

6 -ε -bi ε wen: «Ba pv 'aan -tita, 'ki 'li 'blagbi a diidektɪbɪa ki. A di 'ye dɛ,» 'v pv ɔv, 'ki 'li 'blagbi a diidektɪbɪa ki. Bv pv 'ki ɔi, -ε -bi ε pv 'li -hrin -hɔhɔv. 'A -ti, v 'yi 'li 'a 'nie-hɪhɪa 'li -wɛ.

7 -ε -bi -nagbopi a 'mu, -Yusu -nɔɛ -ni -tɛɛ, bu 'ye 'ki ɔwɪlekeɛdɛ a 'mu, -ε -bi ε wen: «Simɔ Pielɪ, -aan Tɔɔnyɔ ɔnɔɔ.» Ti ni -do a ti 'yri, -tɛ Simɔ Pielɪ 'wɪn, -ε

mɔ, 'waa Tɔɔnyɔ ɔnɔɔ, -ε -bi ε pv 'a wlawlv ni, 'ε mva ɔa bu, -ε nu ɔo, ε ɔga wen 'hɔwlon, 'ti- 'ε bi 'nie, 'ε mu 'li -Yusu 'hɔv.

8 -Nagbopv -bi -mu', 'blagbi, nɔ- v gbɛ, 'v mi 'li -Yusu 'hɔv -wɛ. V yi ni mi, v yi 'waa -tati 'nie -mɔ lɛ ni -jri, -hrin a kvanɪ-ti. V 'yi 'gbahlɔn -mɔ lɛ -hlɔɔ -ni.

9 -Te v -kwɛ 'ki, v ɔti, -ε -bi v 'yee 'v na -Yusu 'hɔv, -ε yi wɪn, -hrin pɛ 'v 'lu bu, kɔ 'fɔɔ, 'ε pɛ 'v ɔv 'ktɪbɪa -mɔ bu.

10 -ε -bi ε wen: «-Hrin 'aan -tati pv 'li, ba ya 'li 'a dɛ,»

11 Simɔ Pielɪ, 'ε -mu, 'ε 'ya 'li 'blagbi 'kwli, 'ε -jri 'li -tita, 'ε pv 'v ɔv 'gbahlɔn bu, 'ε -ha 'li ɔi -hrin gbagbi a (153) ɔwɪ ni ɔhlɔn'hven ɔtu 'v -pu ɔtu 'v ta 'kwli. ɔHaan-ti, -hrin a 'mu, 'v -hɔ, kεε -tita 'yi lɛ -cɪcɛ -ni.

12 -ε -bi -Yusu wen: «Ba di 'li, a 'mu dɛ di.» 'A -nagbopi ɔdv 'yi ɔi 'beti -ni, -tɔv a -ti, -ε mɔ: «Nyiblo a 'di -bi -mɔ 'li?» -ε nu ɔo, v yi ɔe ni, -ε mɔ, Kɔkɔnyɔ ɔnɔɔ.

13 -ε -bi -Yusu 'yɪya 'v ɔnv 'hɔv bu, 'ε -nyi ɔnv 'fɔɔ kɔ -hrin -ni wen.

14 -Te ε -hɔn 'li 'kɔkɔnyibli 'nyi, 'a 'wɪ ni ta a yi 'hrule ε 'hru ɔnv yi.

-Yusu kɔ Pielɪ 'hven-

15 -Te v -wɛ dɛ lɛ, -ε -bi -Yusu -tɔa 'li Simɔ Pielɪ a -mɔ'pɔple, ε wen: «Simɔ, Saan a 'yu, ɔbi -nɔɛ 'mu ni, 'ε -hi 'v nyibli -bi -bu 'v?» -ε -bi Pielɪ wen: «Iin, Kɔkɔnyɔ, -yi ɔe ni, -ε mɔ, 'n nɔɛ -mu ni.» -ε -bi -Yusu wen: «Naa 'na -nagbopv*,

-te blablukonyo ni 'a blabli a naale.»

¹⁶-E -bi -Yusu 'beti□e ni de, ε wen: «Simɔ, Saan a 'yu, □bi -nve 'mu ni?» -E -bi Pielh wen: «Iin, Kukonyo o, -yi□e ni, -ε mo, 'n nve -mu ni.» -E -bi -Yusu wen: «Naa 'na -nagbopu.»

¹⁷-E -bi -Yusu 'beti□e ni de, ε wen: «Simɔ, Saan a 'yu, □bi -nve 'mu ni?» -Te -Yusu 'beti 'ki□i 'wi ni ta a de, -ε -bi Pielh a □wlv 'mve bu, ε wen: «Kukonyo o, -yi 'a -ne de ni. -Yi□e ni, -ε mo, 'n nve -mu ni.» -E -bi -Yusu wen: «Naa 'na -nagbopu.»

¹⁸'N yi -mu 'ni -lee -ni -tee, -ε mo, ti -mu' -ko 'yri -mo la gblotayu, -te -mu', -na □wlv 'yee la 'li, 'ki -mi la 'li, kee, □ni -we -hvan 'yi, -di □gble -hvan dabvi le, nyiblo -bi 'mu -hvan 'li -mu -te -bi gba, -te -na □wlv 'yi 'li -ni.»

¹⁹ E □hen 'nyre, □hiven'kukvudu -mu', Pielh di 'ku, -ε di Nyisva -ti a 'yi'bvale -nyi, nɔ- -Yusu tve □ne, 'ε ni 'puple le.

Bu pu 'ki le, -ε -bi v 'du ye'. Bu 'du 'ki ye', -ε -bi -Yusu lee Pielh ni, ε wen: «Pielh, kve 'mu □wien.»

-Yusu ko 'a -nagbopi* -mu', ε nve -ni -tee 'hven-

²⁰-E -bi Pielh □hian -mo. Bu □hian 'ki -mo, -ε -bi ε 'ye -nagbopi a 'mu, -Yusu nve -ni -tee ni, 'ε kve □nv □wien -we. -Te -Yusu ko 'a -nagbopu 'hven-, v yi la 'waa le'boodiide ni di, -te ε 'yee la ni 'kvi, -nagbopi ni -do a 'mu, nɔ- 'ma la 'v 'a 'lu -Yusu -wliye bu, 'ε 'beti la□a, ε wen:

«Kukonyo, nyiblo a 'di -bi, -ε di -mu -na yraanyibli -ji' pu 'li?»

²¹-Te Pielh 'ye 'ki -nagbopi a 'mu, -ε -bi ε 'beti -Yusu ni, ε wen: «Kukonyo, -ε -bi -bu, de a 'di -bi -di -hvan□a nu 'li?»

²²-E -bi -Yusu wen: «'Bu mo, 'ni yi□i ni -hve, bu hie 'klo, □bu ya 'li yakɔ 'kwli, □bu □hian -mo, □bu yee 'ne□e bu, □bi -ko 'li□i -mo? -Mo -bi, kve 'mu □wien.»

²³-Ti a 'mu, -Yusu -hla, ε nu□o ni, Nyisva a nyibli 'v pi le, -ε mo, -nagbopi a 'mu, ε 'ni 'ku□v ni. Kee, sey-seyi, -Yusu 'yi le -pu, -ε mo, ε 'ni 'ku□v ni. Kee, ε wen 'ni: «'Bu mo, □ni yi□i ni -hve, bu hie 'klo, □bu ya 'li yakɔ 'kwli, □bu □hian -mo, □bu yee 'ne□e bu, □bi -ko 'li□i -mo?»

²⁴-Nagbopi ni -do a 'mu, -koti -Yusu 'ε pu le, ε nɔ-ne -tebli a pepe -bu -mo le. E yi□e ni, -ε nu□o, ε ni la -tuo ki, 'ε pu 'ne□e 'crien -bu 'kwli. 'A -ne nyiblo 'ki 'ne- a mu 'nyi, ε yi□e ni, -ε mo, -ti a -tee, ε ne -mo le.

Ki mo 'crien -bu, ε hree mo

²⁵-Yusu nu -tebli -hvohu -bi. 'Bu nu, □ba -ko -ba 'cri wen 'a pepe, 'n pu□v □haan-ti, -ε mo, 'a 'criun 'ni -ween□e wen 'ne- 'klo -bu ki ni.

-YUSU A -MƆNANYU A NUNU-TEBLI

-Yusu lee la 'a -mƆnanyu ni, -ε mƆ, Nyisva di Ɔnu 'a -Hihiu* 'ni -nyi*

1 -Na 'wio Teofilu. 'Ku 'li 'na yi-hecrien 'kwli, 'n lee -mu -tebli a pepe -mu', -Yusu 'Klɪsɔ ni la ni, kɔ, -te ε ni la nyibli a tɔɔle, kɔe la 'li bu,

2 -bu mu -mumu, -bu ye -nyrɔwɔ -mu' ki, -ε kɔ 'kwli Nyisva nu la Ɔa, -Yusu a 'mu 'ε mu la 'li yako 'kwli. 'Ti-ε 'mu la mu, nyibli -mu', ε -ha la 'li, 'ki bu -he la 'a -mƆnanyu, 'ε lee la Ɔnu le'boɔwin, 'ki 'li Nyisva a -Hihiu* a 'klɪ 'kwli.

3 -Te ε 'ku, 'ti- ε 'hru 'klɔ, 'ki 'li -nyrɔwɪ a -wli ni 'hɔen 'kwli, 'ki ε 'hru Ɔnu yre, 'ε tɔɔ Ɔnu Ɔu, -ε mƆ, ε 'hru 'klɔ, 'ti- te Nyisva ni nyibli a win a kɪkɔɔle, ε nɔ- kɔ -ti ε tɔɔ Ɔnu.

4 -Nyrɔwɔ Ɔdu 'kwli, -te -Yusu ni la 'li 'a -mƆnanyu 'nyi de, -ε -bi ε yi la Ɔnu 'ni ti, ke- ε pi la: «A 'ni 'hlɔɔ 'li 'dɪɔ -bu, -ε mƆ Jrusre -mɔ le, keε, ba -ple Nyisva a -Hihiu, Nyisva a 'mu, ε pu le, ε di 'a mu -nyi, Ɔwi yi, -te 'n nu la 'aan leele.

5 Saan -mɔ -bi, 'nie, ε nɔ-ε pu 'a mu 'lu le, keε, 'ki 'li -nyrɔwɪ gbi 'kwli, Nyisva di -nyi 'a mu 'a -Hihiu.»

-Te -Yusu mu la 'li yako 'kwli

6 Nyibli -mu', -v Ɔgbee 'v -Yusu 'hvi, v -tva 'a le'betile, v wen: «Kukonyɔ o, -a mu Yisraekɔe, Ɔbi ti -bu 'yri, 'ki -di 'li -a mu Romakɔe a 'klɪ bu -ha, -ε di Ɔe nu, -a mu ni -do, -a 'mu -aan 'blugba -naa -ni?»

7 -ε -bi -Yusu Ɔtu Ɔnu Ɔwɔn, ε wen: «Ti -mu', -ε kɔ 'yri -tebli a 'mu, ε di 'lu -mɔ mu, a 'yi yi -bleε -ni, ba yi Ɔe, -ε nu Ɔo, -aan 'Ba Nyisva, nɔ- wa ti a 'mu 'nyre, -te ε nu 'a -hɔhɔa.

8 Ti -mu' -kɔ 'yri Nyisva a -Hihiu* di 'v 'a mu ke' bi, a di kɔ 'klɪ, 'ki ba lee nyibli -tebli a pepe -mu', a 'ye 'ki 'v 'na -ta'. Ba na 'na -ti -mɔ le, 'ki 'ne- Jrusredɪɔ 'kwli, ba mu 'li Sudeblugba kɔ Samaliblugba a pepe ki -we, ba bi 'klɔ a pepe ki, ba na 'na -ti -mɔ le.»

9 -Te ε -yre 'ki, -ε -bi ε -tva 'li yako a 'kwlimumu. 'A -mƆnanyu* yi 'v Ɔu -mɔ le ni te, 'nunma 'ε -hli Ɔnu Ɔu 'yi ki, 'v 'kee 'a 'yiye.

10 U ni 'li yɔ' a letita 'kwli, ti ni -do a ti 'yri, nyibli ni 'hɔen, -v pu -tebli puɔpu 'hvi le, v 'hru 'v Ɔnu 'hvi. Nyibli a 'mu, v mɔ Nyisva a lelenyu Ɔnuɔ.

11 Ke- v pi Ɔnu yi: «Galilekɔe, de- kɔ -ti 'a nyra mɔ bu, 'a te 'li yɔ' le 'li? -Yusu mu 'li yako 'kwli. -Te a nu 'a 'yiye, ε nu mumuo, ke- ε di didie nu.»

Nyiblo -mu', -ε bi la 'v Judia a -ta'

12 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu a -mƆnanyu* a 'mu, v Ɔti 'li dugba -mu', -ε mɔ

olifieti a dugba 'lu ni, 'u mu 'li Jrusredio 'kwli. -Hon 'li Jrusredio 'kwli, -bu mu 'li dugba a 'mu 'lu, ε -we 'li -kiloje ni -do ni.

13 -Te u nyre 'li, -ε -bi u 'ya 'li yo'kayu ya, 'u mu 'li -gblo -mu', -ε ko 'kwli u yi la 'li ε 'kukue -ni. Nyibli -ni -tuo a 'mu ki, 'waa 'nyre no- -bu: Piel, Saan, Saki, Adre, Filipu, Toma, Batelemi, Matie, Alufe a 'yu Saki, Simo, -ε ni la 'li nyibli -mu', -u 'ye ni -hua la Romakue 'nyi, ko Saki a 'yu Judi.

14 Nugbi ni 'li nu 'nyi le -we, u ko Mari, -ε mo -Yusu a 'dii, ko -Yusu a 'diayi nyibepe 'huen-. 'Waa pepe a 'mu, u nu- yi 'li -gblo a 'mu 'kwli le 'kukue -ni, 'u de Nyisua.

15 -Nyrōwo du 'kwli, nyibli a -wli ni hlon-do, nu- 'kukue le de, 'ki 'u Nyisua a dida -mo. Bu ni 'ki 'u bu, -ε -bi Piel 'du ye', ε wen:

16 «'Diayinu -na, -ti -mu', u 'cru la 'li Nyisuaerien 'kwli, ('ki 'u Judia a -ta') ε ko bu mu 'lu -mo. 'E mo han-ti, Nyisua a -Hihiu* 'ε naa la 'li bodio Dafidi 'mu, 'ε 'cru la□a, -ε mo, Judia, no- di la -Yusu 'a yraanyibli yi gba, 'ki 'u 'a kuklo a -ta'.

17 -Te -Yusu -nu, 'ε -ha 'li -a mu, 'ki -ba nu Nyisua a -kuan, ke- ε -nu, 'ε -ha 'li Judia, 'ki bu nu Nyisua a -kuan.

18 -Te Judia a 'mu, ε pu -Yusu 'crekonyibli -ji', 'wliye -mu', u 'pee la□a, ε no- ε -nu, 'ε -to -ci, 'ki 'li -ci a 'mu ki, 'ε ble 'li yo', 'ε bi hlon, 'a 'kwli

'ε -cre, 'a 'hmi 'ε -gble -tebli 'nyi le.

19 Nyibli a pepe, -u ni 'ne- Jrusredio 'kwli, de a 'mu, -ε mu 'lu -mo, u 'win ni. E no- nu□o, -ci a 'mu 'u deε ne Hakedama, 'ki 'li -Juukuewin 'kwli, ε hen 'nyre -hlu-ci.

20 'E mo -tee, de u 'cru la, 'ki 'li Nyisua a -wlablecien* 'kwli, ε no- -bu:

Nyibli bu hie 'u 'a 'kayu bu, -ε du 'ni 'tie 'li□i bu.

'Ya 'u 'lu de, de -bi, u 'cru la, ε no- -bu:

'A -kuan -mu', ε ni la, nyiblo -bi bu nu□o.

21-22 'A -ti o, -a bleε yi, -ba mu□o nyiblo le, -ε di 'u Judia a -ta' bi. Nyiblo a 'mu, ε bleε yi bu mo nyiblodu -mu', -ε ko -a mu 'huen-, -u yi la Kukonyo wien le kue, kue 'li ti -mu', -ε ko 'yri Saan Batisu pu la -Yusu 'nie 'lu 'yie bu, -bu ye -nyrōwo -mu' ki, -ε ko 'yri Nyisua nu la□a, -Yusu 'ε mu la 'li yako 'kwli. Nyiblo a 'mu, ε ko -a mu 'huen-, -a 'mu ki -bibi -ni, -a 'mu nyibli -lee -ni, -ε mo, -a yi□e ni, -Yusu -hon 'li 'kukonyibli 'nyi ni, 'ε 'hri 'klo.»

23 'Ti- Piel 'mu -yre mo mu, -ε -bi ε wa nyibli ni 'huen 'nyre. -ε -bi a 'nyre mo Sosefu, 'u deε ne Basabasi, -ε -bi a 'nyre 'ε mo Matiasi.

24 -Te u wa 'ki nu 'nyre le, -ε -bi u da Nyisua ni, u wen: «Kukonyo o, -mo yi nyibli a pepe a wli, toε ne -a mu nyiblo -bu, -ha 'li, 'ki 'li nyibli ni 'huen -bu 'nyi,

25 'ki bu nu -Yusu a -monanyo a -kuan -mu',

Judta hie 'v bu, 'e mu 'li -te -mu', e ko bu mu 'li.»

²⁶ -Te v -we Nytsva a dida -mo, -e -bi v pu 'wla, 'wla a 'mu 'e pu 'li Matiasi a nyre. Matiasi a 'mu, e no- v pu -Yusu a -monanyu ni -pu tu 'v -do a 'mu ki.

2

-Te Nytsva a -Hihiu nu la didie*

¹ E ko la -Juukue* a le'mimle -bi, 'v dee ne Patikoti. -Te le'mimle a 'mu, 'a -nyrowo nyre 'v, -e -bi -Yusu a nyibli 'kukue le, 'ki 'v -te ni -do, 'ki 'li Jrusredio 'kwli.

² 'Ki v ni 'v -te ni -do a 'mu bu, ti ni -do a ti 'yri, -e -bi v 'win win, 'e -hon 'li yako 'kwli, wai yi -te duduo bu 'ye ni -hi wen. Win a 'mu, e kaa 'li 'kayu a pepe -mu' ble, -e ko bu v 'kukue 'li le.

³ -E -bi v 'ye -tebli -mu' ni, -e 'wi- na a -huhli yi, 'e pu dodoyo, 'e tu 'v nu 'lu.

⁴ Ke- e ti 'mu, Nytsva a -Hihiu 'e bi 'v nyibli a pepe a 'mu ke', nyibli a 'mu 'v -tua dako a gblegble a win, 'waa 'mumu, v 'yi -yi a pupu. Nytsva a -Hihiu a 'mu, e no- nuo, 'v pi win a 'mu.

⁵ -E -bi, 'ki 'li Jrusredio 'kwli, e ko la -Juukue du, -v yi Nytsva wien kue. -Juukue a 'mu, nu- -hon la 'li 'blugbi a gblegble kle, -v ni 'ne- 'klo a pepe ki, 'v di Jrusredio 'kwli.

⁶ Nyibli a 'mu, 'ti- v 'mu win a 'mu 'win mo mu, 'waa -huchui ya cigbe, 'v -di, 'v

'kukue le, 'ki 'v -tuo a 'mu ki. E kee 'waa pepe a wli le, -koti v yi -Yusu a nyibli 'ni 'ye, 'v pi 'bliwin a gblegble, 'ti- 'a -ne nyiblo, -e di -tuo a 'mu ki, 'e yi 'a dionu a 'bliwin 'win.

⁷ E kee nu wli le diaki, v wen: «'Bi nyibli -bu, -v yi hle, 'ki 'waa pepe, v ko 'li Galileblugba 'kwli. 'Waa 'bliwin mo -Juukuewin.

⁸ De- ko -ti 'v pi -aan -ne 'bliwin 'li, a yi 'win 'li?

⁹ 'Ki 'ne- -a mu 'nyi nyibli ni 'ne-, 'v -hon 'li Patiblugba 'kwli, -v -bi 'v -hon 'li Mediblugba 'kwli, ko Elamu, ko Mesopotami, ko Sude, ko Kapadasi, ko Pon, ko Asi,

¹⁰⁻¹¹ ko Flisi, ko Pafili ko Esipublugba 'kwli, ko Libi a 'blugbakotio -mu' 'kwli, -e 'mue Silenudio yre, ko Kletiblugba ko Arabiblugba 'kwli, -v -bi 'v -hon 'li Romudio 'kwli. -U -bi ni 'ne- -a mu 'nyi, 'v mo -Juukue, -v -bi 'yi -Juukue 'pa-, kee, v -he -Juukue. Kee, -aan pepe, -a yi 'ni 'win, -te v pi -aan 'bliwin, 'v ne Nytsva a nunu-tebli gbagbi a -ti -mo le.»

¹² E kee 'waa pepe le diaki. 'A -ti, de bu di 'lu -mo le -hie, v 'ni 'ye e li. Ke- v pipi yre: «De a 'di -bi de a 'mu, e hen 'nyre 'li?»

¹³ Kee, -v -bi ni 'v, 'v yi -Yusu a nyibli 'caa -ni, v wen: «No ni nu ni.»

-Ti -bu, Pielh lee dako, 'ki 'li Patikoti a -nyrowo 'kwli

¹⁴ Pielh ko 'a 'bio -Yusu a -monanyu* ni -pu tu 'v -do -mu' 'huen-, 'ti- v 'mu -ti a

'mu 'win mo mu, -ε -bi v 'du ye', Piel 'ε 'yεε 'li win, 'ε yi 'li nyibli -huohvi -mu', -v ni 'v -mo -hlee -ni, ε wen: «'A mu -Juukue*, 'dagbi ko Jrusredio a nyibli 'huen-, ba pu 'mu nva yi bu, -ti 'n di -mo le na, a 'mu□v 'win.

15 'Ki 'li 'a mu 'nyi, -v -bi wen 'ni, nyibli -bu, no -ni □nu. Kee, ε 'yi no 'pa-, ε 'ni -nu□o li □nu, -koti 'yru, no- 'tie 'ya 'v.

16 Kee, -tebli -bu, -ε mi 'lu -mo, Nyisva a winwlon-hanyo* Sveli hla la□a ni, ti -bu, -ε ne, 'a 'yri □gbugbe kle. Ke- ε pi la:

17 Nyisva wen 'ni, le'booti 'yri, -tebli -bu, -ε di 'lu -mo mu, ε no- -bu: 'N di 'na -Hihiu* dako a pepe 'ni -nyi.

'Aan 'yonv di -he 'na win wlon,

v 'mu -tebli 'ye, 'aan kukunyv di 'ya yanie, 'ki 'v Nyisva a -tebli ki.

18 'Na -Hihiu di bi 'v 'na -kwannunyibli a pepe ke',

nyibepe ko nvgbi 'huen-, v 'mu 'na win wlon -he.

19 'N di□e 'ni nu, 'ki 'li yo' ko 'ki 'ne- -tutu ki,

a 'mu -tebli 'ye, -ε di 'a mu □wli le -kee -ni.

A di 'ye -hlv, ko na-huhli, ko nahlon 'huen-.

20 'Yru di 'ni jre, □honpu di 'ni □hlu,

□wi yi -hlv, 'ti- Kukonyo a -nyrowo 'mu 'v nyre,

-ε mo -nyrowo gbagbu -mu',

-ε ko 'kwli ε di 'v 'a -ti 'yi 'bua -ni.

21 Ti a 'mu 'yri, -tonyiblo 'bu da Kukonyo,

Kukonyo a 'mu, ε di□e 'ni wa.»

22 Ke- Piel pi de: «Yis-raekue*, ba pu 'mu nva yi bu: Nasaleti a -Yusu, Nyisva, no- lee 'ne□ε 'a mu 'nyi, 'ε naa 'li□i 'li, 'ε nu □wilekεε-tebli a gblegble, 'ki 'li 'a mu 'nyi, -ε di□e nu, a 'mu□v yi, -ε mo, Nyisva, no- lee 'ne□ε 'a mu 'nyi.

23 Kee, -Yusu a 'mu, v pu 'a mo□o -ji', 'a naa 'li Romakue, -v 'yi Nyisva -yi 'li, 'a ko 'v□v tugbe 'yie, -ε di□e nu, a 'mu□v 'la. Kee, -tebli a 'mu, Nyisva a □gbetu, no- -hva la□a, no- -hie la□a 'lu -mo le, ti -hi la a ti 'yri, 'ti- 'ε mu la 'lu -mo.

24 -Te -Yusu 'ku, Nyisva -ha 'li□i 'kukuv a 'klv bu, 'ε -ha□a 'klo, -koti ε 'yi 'li□i 'li -we, 'kukuv bu di□e 'klv kv -koo -ni.

25 'ε mo -tee, ke- -aan 'ba gbagbu bodio Dafidi pu la, 'ki 'v -Yusu a -ta', ε wen:

Kukonyo Nyisva, 'n yi□i 'ni 'ye 'a -ne ti.

'Ki ε ni 'v 'mu 'hvi, -ε di□e nu, 'ni □ha hvannu pie.

26 ε no- nu□o, 'ni ko plo a bleele, ko,

'na win 'ε mo doḍwin. 'Ye □bi 'n di 'kv, 'ni -pie□e

'ki 'kukuv a hvannu, -koti 'n yi□e ni,

-ε mo, Nyisva di nu 'mu □haande -mo,

27 'ni yi□e, -ε mo, -mo Nyisva,

□yι 'lι□ι 'lι -wε, -bu hie
 'lι 'mu 'kuo a 'bli bu,
 kɔ, □yι 'lι□ι 'lι -wε, -bu -hɔn
 'u□u -mɔ',
 'mɔ -bu, -ε mɔ -na nyiblo,
 'na -plahυ bu □hɔɔn 'lι
 'dabio 'kwli.

28 -Tɔɔ 'mu 'hru, 'n kɔ □bu na
 ni,

'ti- 'mu □haan'klo kɔ.
 'Kι 'u 'mu 'hυι, 'kι -di 'u ni.
 ε nɔ- di□e nu, 'mu dɔdɔ nu
 diaki.»

29 -ε -bι Pielι wen 'nι de:
 «'Na 'diayιnυ -na, ba kɔ 'a
 yiyie, -ε mɔ, -ti -mu', -aan
 'ba gbagbu bodɔ Dafidι hla
 la, ε 'yι la 'a dɔnυ 'nyre
 □hen, -ε nu□o, ε 'ku la ni, 'u
 -ha la 'u□u 'u. 'A 'dabio 'tε
 ni 'nε- -aan 'bli.

30 Kεε, Dafidι a 'mu, ε mɔ
 la Nyɩsua a winwlon-hanyɔ
 □niɔ, 'ti- 'ε yi la□a, -ε mɔ,
 Nyɩsua 'suυ la□a ni, -ε mɔ,
 Dafidι a 'mu, 'a 'yonυ a 'yu
 -bι di -he la bodɔ gbagbu, -ε
 mɔ Wanyɔ -mu', Nyɩsua pu la
 le, ε di la 'a dako yi ya.

31 -Tε Dafidι hla la□a, -ε
 mɔ:

Nyɩsua, □yι 'lι□ι 'lι -wε, -bu
 hie 'lι 'mu
 'kukɔnyibli 'nyι bu,
 kɔ, □yι 'lι□ι 'lι -wε, -bu -hɔn
 'u□u -mɔ',
 'na -plahυ bu □hɔɔn 'lι
 'dabio 'kwli,

-Tε Dafidι hla la -ti a 'mu,
 -Yusu 'Kɩsυ bu -hɔn 'lι
 'kukɔnyibli 'nyι, bu 'hri 'klo,
 nɔ- kɔ -ti ε yi la 'ye, 'ε ne la□a
 -mɔ le.

32 -Yusu -bu, -kɔti 'n ne
 -mɔ le, Nyɩsua -ha 'lι□ι
 'kukɔnyibli 'nyι ni, 'ε -ha□a
 'klo. De a 'mu, -aan pepe, -u
 ni mɔ, -a 'ye□e ni, □a hle□e.

33 -Tε de a 'mu, ε -hi, Nyɩsua
 nu□o ni, -Yusu 'ε mu 'lι yako
 'kwli, 'ε ni 'u□u 'hυι bu,
 Nyɩsua a □gbetu 'ε -nyi□e 'klι,
 'kι bu ya -a mu 'a -Hihiu yi,
 Nyɩsua pu la le, ε di la -a
 mu yi ya, 'ε mɔ -tεε, -Hihiu
 a 'mu, 'ε ya -a mɔ□o yi, □wι
 yi, -tε a ni 'a 'yiyie -tε ti ne
 -bu.

34 -Tε -Yusu -nu, 'ε 'hri 'klo,
 'ε mu 'lι yako 'kwli, Dafidι
 a 'mu, ε 'yι la le -nu. Kεε,
 -Yusu, nɔ- Dafidι □hen 'nyre,
 -tε ε pi la le: Kukɔnyɔ
 Nyɩsua lee 'na Kukɔnyɔ ni, ε
 wen: Ni mɔ 'na diidekɩbia kɩ
 bu, ε 'mu□u gba -gbagba,

35 'mu□u nu, □mu -na
 yraanyibli bu 'lu ble □tu.»

36 Kε- Pielι pi de, ε wen:
 «'A mu Yisraekue a pepe, 'n
 yi 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mɔ,
 -Yusu -bu, a kɔ 'u tugbe 'yie,
 nɔ- Nyɩsua nu -aan Kukɔnyɔ,
 kɔ -aan Wanyɔ 'hven- -mɔ.»

37 Nyibli -mu', -u ni 'u, bu
 'wɩn -ti a 'mu, -ε -bι ε -hren
 'waa □wli le diaki, 'u -tua
 Pielι kɔ -Yusu a -mɔnanyɔ
 -bι -mu' a le'betile, u wen:
 «'Diayιnυ -na, de- -a di 'kι nu
 'lι?»

38 -ε -bι Pielι □tu □nu
 □wɔn, ε wen: «'A -ne nyiblo
 'bu ni 'u, bu hie 'u 'a -ne de
 'kuku bu, bu -nyi 'a 'klo a
 pepe Nyɩsua, bu -hua□a, 'kι
 bu pu□u 'nie 'lu, 'kι 'lι -Yusu
 'Kɩsυ a 'nyre 'kwli, -ε di□e
 nu, Nyɩsua 'mu 'a de 'kuku
 a 'mu 'wɔwla -ni, 'ti- Nyɩsua
 'mu□u 'a -Hihiu -nyi.

39 Nɔ- mɔ de, Nyɩsua pu la
 le, ε di la nu, 'kι 'u 'a mu kɔ
 'aan 'yonυ 'hven- -mɔ, kɔ 'kι
 'u nyibli -mu' -mɔ, -u ni 'nε-

'klo a pepe ki, -ε □hen 'nyre, nyibli a pepe -bu, Nyɔsua di da, u 'mu 'a nyibli -he.»

40 Pielɩ na -ti -huohuɩ -mo le, -ε di□e nu, u 'mu□u □han-ti pu. Ke- ε -pu: «Ba wen, 'ki Nyɔsua bu wa 'a mu, 'a -bati 'ni □ha 'a mu klo, □wi yi, -te ε di nu, ε 'mu nyibli -mu', -u ni de 'kuku klo.»

41 Nyibli -huohuɩ 'ki 'li □nu 'nyi, nu- pu Pielɩ a win □han-ti, 'ti- nyibli a 'mu, 'u pu □nu 'nie 'lu le. -Nyɔwɔ a 'mu 'kwli, nyibli, -u bi -Yusu a nyibli ki, u -we 'li nyibli a 'miliwi ni ta ni.

42 'A -ne ti, nyibli a 'mu, u □muε□ε le, 'ki -Yusu a -monanyu bu tɔɔ □nu Nyɔsua a -ti, 'u yi de -mo -didi -ni, 'u yi -Yusu a le'boodiide di -we, 'u de Nyɔsua.

-Yusu a nyibli a nunuklo

43 'A -ne nyiblo 'bu ni 'u, ε yi pie Nyɔsua, -kɔti 'ki Nyɔsua neε 'li 'a -monanyu* 'li, 'ε ni □whlekeε-tebli -huohuɩ.

44 Nyibli a pepe, -u kuo -Yusu □wlu yi, u -muε ni, -tebli a pepe, u -kɔ, 'u □gle□ε,

45 'u ple 'waa kuko-tebli, 'u -he 'li 'a 'wliye 'li, 'u □gle□ε □huennyibli le, -u ni 'li □nu 'nyi, □wi yi, -te 'waa 'kla-wliye'yiya □ti 'mu.

46 'A -ne -nyɔwɔ, 'ki u yi 'li Nyɔsua a 'kagbau ble 'kukue -ni, 'ki 'u Nyɔsua a dida a -ta', 'u yi yi ble -bibi -ni -we, 'ki 'li 'waa 'kayo ble, 'u yi -Yusu a le'boodiide di, kɔ, 'u yi dii-tebli -mo -didi -ni, 'ki 'li □wlu a 'ubu'wuwle 'kwli,

47 'u pu Nyɔsua 'nyre le, dako a pepe 'u nuε 'waa de, kɔ, 'a -ne -nyɔwɔ, Nyɔsua 'ε ni□e, nyibli -bi 'u kue -Yusu □wlu yi, nyibli a 'mu, 'u yi -Yusu a nyibli ki bi.

3

Le-yiyrenyo -mu', Pielɩ lee la, 'ki 'li -Yusu a 'nyre 'kwli, 'a 'kue bu -we

1 -Nyɔwɔ □du 'kwli, 'yru-hiile a ti 'yi, -te Nyɔsua a didati nyre 'u, Pielɩ kɔ Saan 'huen-, u mi 'li Nyɔsua a 'kagbau bu, u 'mu□u da.

2 Nyɔsua a 'kagbau a 'mu, 'a -yaa kɔ 'maju -bi, 'u deε □ne Yunomaju. Nɔ- kɔ yi le-yiyrenyo □du ni 'u bu, 'ε 'yi -huan nale ni yi, kue la 'li 'a koole 'yie bu. 'A -ne -nyɔwɔ, u ye□ε ni, 'u □tui 'u□u -tite a 'mu bu, -ε di□e nu, nyibli -mu', -u puε 'li Nyɔsua a 'kagbau a -yaa 'kwli, ε 'mu □nu 'wli le -hua.

3 'Ki ε ni 'u bu, Pielɩ kɔ Saan 'huen-, 'u mi 'li Nyɔsua a 'kagbau a -yaa 'kwli pa mɔ. Bu 'ye □nu, -ε -bi ε -tua 'waa 'wliye a -huhua.

4 Pielɩ kɔ Saan 'huen-, 'u ta 'li□u 'yi le -tata, -ε -bi Pielɩ wen: «Ta 'ne- -a mu -mo le gbee»,

5 le-yiyrenyo 'ε -tua 'waa 'yiye. ε nɔ- -mo -bi, 'a □wlu 'ye□e ni, -ε mɔ, u di -nyi□e □dedede.

6 -ε -bi ke- Pielɩ pu 'ki□u yi de, -ε mɔ: «'N 'yi 'wliye -kɔ. Kee, de 'n -kɔ, 'n di -mo□u 'ni -nyi: 'Ki 'li Nasaletɩ a -Yusu 'Kɩsu a 'nyre 'kwli, 'n yi -mu 'ni -lee -ni, 'du ye', -bu na»,

7 Pielh 'e 'ble 'a diidedabu kua, 'e 'du□o ye'. Ti ni -do a ti 'yri, -e -bi 'a bui ko 'a -gblekegbleke 'huen-, -v 'ku mo, v ko 'ki 'kli,

8 'e □plu, 'e nyra bu, 'ti-'e -tua nuna, e ko Pielh ko Saan 'huen-, 'v pa 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli, 'e ne, 'e □plui, ko, 'e pi Nyisua 'nyre le.

9 Nyibli a pepe -mu', -v ni 'v, v 'ye□e ni, -te e yi ni ne, ko, -te e pi Nyisua 'nyre le.

10 -Te v yru□o, -e mo, e no-yi mo 'v Nyisua a 'kagbau a 'maju ye' ble ni, -e -hve mo nyibli 'wli le, -e -bi 'waa pepe, v ta 'v ble, -kotu 'waa □wli kee le, 'ki v de a 'mu, -e mu 'lu -mo a -ta'.

-Te Pielh yi la 'li nyibli -mo -hlee -ni, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli

11 Nyiblo a 'mu, -e ko 'kue -we, e 'ni -hon□o 'v Pielh ko Saan 'huen- 'hvi. 'Ki v ni 'li Nyisua a 'kagbau a pupa -mu' bu, v dee Salomo a pupa. Nyibli a pepe -mu', -v 'win -ti a 'mu, e kee □nu le, 'v gba 'li cigbe.

12 -Te Pielh 'ye dako a 'mu, -v -di, -e -bi ke- e pi □nu yi, e wen: «A mu Yisraekue, e 'ni 'kee 'li 'aan □wli le, -te nyiblo -bu a 'kue -we a -ti. A 'ni 'yee 'li□i, -e mo, -aan 'kli ko -ba ko Nyisua a nvele diaki a -ti, nu- nu□o, nyiblo -bu, -e 'yi la nale -yi, 'e yi ke nale.

13 'Uon-, e 'yi 'mu le -ni. Kee, Nyisua -mu', -aan 'bauv Abrahamv, ko Yisaki, ko Sakobv 'huen-, v de la, v ko -aan 'bauv -bi 'huen-, Nyisua ni -do a 'mu, e no-

-nyi 'a -kvannunyo -Yusu -ti a 'yi'bobua. E no- nu□o, nyiblo -bu a 'kue 'e -we. -Yusu a 'mu, 'a mu pu□v Romakue -ji', 'ti- 'waa -gulunuma Pilati 'e puv □ne -bati le, 'ti- 'e pu le, e 'mu□v bu te, kee, 'a mu -mo -bi, a pu□v -ti 'lu le, 'a pu le, -Yusu mo -balunyiblo □nuo, 'a -ti, Pilati 'ni 'tee 'li□i bu, bu 'la□a.

14 Kee, -Yusu a 'mu, e -nyi 'a dionv Nyisua ni pepe, 'e 'sii 'v yi, 'ki 'v Nyisua ye'. Kee, 'a mu -mo -bi, a 'ni -hua□a mo□o, 'ki Pilati bu te mo□o bu, kee, -balunyiblo □dv, -e ni mo □ji', no- a -hua Pilati bu te mo bu, -Yusu 'mu mo 'v -balunyiblo a 'mu, 'a -ta' bi.

15 Ke- a -nu, 'a 'la -Yusu -mu', -e -ni□e, nyibli 'v kue 'klo yrayrv -mu', -e 'ye ni -we 'li. Kee, Nyisua -ha 'li□i 'kukonyibli 'nyi ni, 'e -ha□a 'klo. -Te -Yusu 'hri mo 'klo, -aan 'mumu, -a 'ye mo□o ni.

16 Nyiblo -bu, a -yi, 'ti- -e nyra 'ne- 'a mu ye' bu, -te -a kuo -Yusu a 'mu □wlv yi, e no- nu□o, -Yusu a 'mu 'e nu□o, 'e yi 'ki nale. -Yusu a 'mu, no- nu□o, 'ti- nyiblo -bu, 'e kuo □ne □wlv yi, -Yusu 'e nu□o, 'a 'kue 'e -we. E no- a yi 'ki 'ye.

17 -E -bi 'ki, 'diayinv -na, 'n yi□e ni, a ko 'aan nyibli gbagbi 'huen-, de -mu', a nu -Yusu -mo, a 'yi□i -yi.

18 Kee, -te a 'la -Yusu, e □hen 'nyre, -e mo, de -mu', Nyisua naa la 'li 'a winwlon-hanyv* a pepe wlon, e na la -mo le, de a 'mu, Nyisua nu□o ni, 'e nyre

'u. E no- mo: Wanyo -mu',
 e pu la le, e di la 'a dako yi
 ya, Wanyo a 'mu, e ko bu 'ye
 □huben, 'ti- e 'mu 'ku.

19 'A -ti o, ba hie 'u 'aan
 de 'kuku bu, ba -nyi 'aan 'klo
 a pepe Nyisva, -e di□e nu,
 e 'mu 'aan de 'kuku a 'mu
 'wuwla -ni,

20 'ti- Kukonyo Nyisva a
 □gbetu, e 'mu□u nu, a 'mu
 plo a bleele ko, ko, e 'mu 'a
 mu -Yusu yi ya, -e mo Wanyo
 -mu', e -ha la, see la, 'ki 'u
 'aan -ta'.

21 -Te ti ne -bu, -Yusu 'tie di
 'li yakw 'kwli bu ni, e 'mu□u
 gba -gbagba, ti -mu' -ko
 'yri Nyisva di -tebli yrayri
 nu, e 'mu 'u nyre. -Ti
 a 'mu, Nyisva □tu la□a 'a
 winwlon-hanyu wlon, 'u hla
 la□a, ti -hi la a ti 'yri.

22 'E mo -tee, ke-
 winwlon-hanyo Moise pu la,
 -e mo: Kukonyo Nyisva di
 -ha winwlon-hanyo, 'ki 'li
 -aan dako 'nyi, e 'mu 'mu
 yi 'wi. -Ti a pepe -mu', e di
 hla, ba pu□u nua yi bu.

23 Nyiblo, 'bu 'ye ni di
 winwlon-hanyo a 'mu, 'a win
 nua yi bu ni pu, u blele yi, bu
 -ha 'li□i dako 'nyi, u 'mu□u
 'la.

24 Kue la 'li Nyisva a
 winwlon-hanyo Samueli -mo
 bu, ko winwlon-hanyu -bi
 -mu', -u kue 'u□u -mo bu,
 -tebli -bu, -e mi ke 'lu -mo,
 'a pepe, u hla la□a ni.

25 -Ti -mu', Nyisva naa la
 'li 'a winwlon-hanyo wlon, e
 hla la, 'a mu -ko -ti 'e hla
 la□a. 'Yri -mu', Nyisva □tu
 la, e ko -aan 'bainu 'huen-
 'a mu -ko -ti, 'e □tu la 'yri a

'mu. 'E mo -tee, ke- e pi la
 Abrahamu yi, -e mo: 'Ki 'n di
 'li -na 'yonu a 'yonu 'li -naa
 -ni, 'mu 'klo -bu, 'a nyibli a
 pepe □haande -mo nu.

26 'A mu -mo yi-henyibli,
 -u ko -ti Nyisva 'e -ha
 'li 'a -kuannunyoo -Yusu
 'kukonyibli 'nyi, 'e -ha□a
 'klo, -e di□e nu, e 'mu 'a mu
 □haande -mo nu. □Haande a
 'mu, e no- mo, bu -hee ne 'a
 mu, ba hie 'u 'aan de 'kuku
 bu.»

4

-Te -Juukue a nyibli
 gbagbiyee la Pielu ko Saan
 'huen -ti*

1 Pielu ko Saan 'huen-, -u
 mo -Yusu a -monanyu*, bu ni
 'li dako a -mohlele 'kwli, -e
 -bi Nyisva a -cohlonpinyu*
 a nyibli gbagbi, u nyre 'u
 ni, u ko Nyisva a 'kagbau
 a 'yie□tunyoo a nyibli gbagbi,
 ko Sadusi□tumu* a nyibli -bi
 'huen-. (Sadusi□tumu a ny-
 ibli a 'mu, u nu- hle□e, -e
 mo, e 'yi 'li□i 'li -we, 'ki
 -tonyiblo 'bu 'ku, 'ti- Nyisva
 bu -ha 'li□i 'kukonyibli 'nyi,
 bu -ha□a 'klo.)

2 -Juukue a nyibli gbagbi
 a 'mu, -u -di, u 'yi plo a
 bleele -ko, -e nu□o, -Yusu
 a -monanyoo a 'mu, u tue
 dako ni, -e mo, Nyisva -ha
 'li -Yusu 'kukonyibli 'nyi ni,
 'e -ha□a 'klo, e □hen 'nyre,
 -e mo, e -we 'li nyiblo bu
 'ku ni, Nyisva bu -ha 'li□i
 'kukonyibli 'nyi ni, bu -ha□a
 'klo ni.

3 -Te -Juukue a nyibli
 gbagbi a 'mu, u nyre 'ki 'u, -e
 -bi u klo -Yusu a -monanyoo

a 'mυ ni. -Te 'to -wɔn a -ti, 'b 'yɪ ɲnu -bati ɛ -puɔ -ni, 'b pu ɲnu ɲjɪ'.

4 Kεε, nyibli -mu', -v 'wɪn -Yusu a -ti, 'waa -hɔɔhɔɪ kuo -Yusu ɲwɔv yɪ, 'b bi -Yusu a nyibli ki. ɛ nɔ- nuɲo, 'ki 'li -Yusu a nyibli a pɛpɛ 'nyɪ, 'b -wɛ kɛ 'li nyibɛpu a 'miliwɪ ni ɲhun.

5 -Te -nyre -nye, -ɛ -bi -juukɔɛ a nyibli gbagbi, kɔ Nyɪsua a tetetɔnyɔ, -v ni 'li Jrusɛdɪɔ 'kwli 'hɔɛn-, nu- 'kukue ɛ, 'ki v 'mυ -Yusu a -mɔnanyɔ -bati ɛ -puɔ -ni.

6 Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu, -ɛ mɔ Hanɪ, ɛ ni -tuo ki -wɛ, ɛ kɔ Kaifu, kɔ Saan, kɔ Alesadri, kɔ Hanɪ a 'mυ, 'a ɲtugba a nyibli -bi 'hɔɛn-.

7 -Te 'waa pɛpɛ a 'mυ, v -wɛ ti ki, -ɛ -bi v lee nyibli, 'ki bu ya ɲnu -Yusu a -mɔnanyɔ ni 'hɔɛn- a 'mυ yɪ. -Te v nyre 'ki 'li ɲnu 'nyɪ, -ɛ -bi v yɪ ɲnu ɛ 'ni 'beti -ni: «Nyiblo a 'dɪ -bi, -ɛ -nyɪ 'a mυ 'klɪ, kɔ, -ɛ lee nɛ 'a mυ, -ɛ mɔ, ba nuɲo, ɛ-yɪyrenyɔ -mυ' bu na 'li?»

8 Nyɪsua a -Hihiu* kɔɔ Pielɪ win ki pɛpɛ. 'A -ti, kɛ- ɛ pɪ, 'ɛ -hɪhɪɛ ɲnu kle, ɛ wen: «'A mυ dakɔ a ye'nanyɔ, 'a mυ nyibli gbagbi,

9 a pu kɛ -a mυ -bati ɛ, 'a yɪ kɛ -a mυ 'beti -ni, 'ki 'b ɲhaandɛ -bu, -a -nu a -ta', 'ki 'b ɛ-yɪyrenyɔ -mɔ. -Te a yɪ -a mυ ɛ 'beti -ni,

10 'a mυ -bu, a kɔ dakɔ a pɛpɛ, -v mɔ Yisraekɔɛ 'hɔɛn-, ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, nyiblo -bu, -ɛ ni mɔ 'a mυ ye', -ɛ kɔ 'kɔɛ -wɛ, Nasaletɪ

a -Yusu 'Klɪsɔ, ɛ nɔ- kɔ 'klɪ -nuɲo, 'a 'kɔɛ a 'mυ 'ɛ -wɛ. -Yusu a 'mυ, ɛ nɔ- a kɔ 'b tugbɛ 'yie, a 'la. ɛ nɔ- Nyɪsua -ha 'li 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, ɛ -ha 'klɔ.

11 'Ki 'li Nyɪsɔacriɛn 'kwli, v 'cɪɪ la -ti, 'ki 'b -Yusu a -ta'. -Ti a 'mυ, v 'cɪɪ la, ɛ nɔ- -bu, 'Katuo -mυ', 'a mυ

'kayopɔnyɔ,

a 'yɪ -hɔa ba nuu -kɔan 'yri,

a pu bu,

ɛ nɔ- -hɛ 'katuo gbagbu.

Kɛ- Nyɪsua a win pɪ. 'Katuo a 'mυ, nɔ- mɔ -Yusu. ('Kayopɔnyɔ -mɔ -bi, v nu- mɔ 'a mυ.)»

12 Kɛ- Pielɪ pɪ de: «-Yusu ni -do, ɛ nɔ- -wɛ 'li -bu wa nyibli, 'ki 'b Nyɪsua a -bati a -ta'. 'Ki 'nɛ- 'klɔ a pɛpɛ -bu ki, Nyɪsua 'yɪ nyiblo ɲdɔ -ha, 'ki -bu wa -a mυ.»

13 -Gbolugbo a nyibli, v yɪɲɪ 'ni 'ye, -ɛ mɔ, Pielɪ kɔ Saan 'hɔɛn-, v 'ni -pieɲɛ li huannɔ, 'bu yɪ -mɔ ɛ ni nɛ, -ɛ kɔ -ta', -gbolugbo a nyibli a 'mυ, v yɪɲɛ ni, -ɛ mɔ, Pielɪ kɔ Saan 'hɔɛn-, v 'yɪ 'cɪɪɛn gbagbu ɲdɔ -yi, 'ti- v 'yɪ nyibli gbagbi 'pa-. Dɛ a 'mυ, ɛ kɛɛ 'waa ɲwli ɛ. Kɛɛ, v yru ɲnu ni, 'b yɪɲɛ, -ɛ mɔ, v nɛ mɔ -Yusu -mɔ.

14 Kɛɛ, v 'yɪ 'liɲɪ 'li -wɛ, bu hlaɲa, -ɛ mɔ, ɛ-yɪyrenyɔ a 'kɔɛ 'yɪ -wɛ, -kɔti 'ki ɛ ni 'b ɲnu ye' bu.

15 -ɛ -bi v lee Pielɪ kɔ Saan 'hɔɛn- ni, 'ki bu 'hɪɪ 'li ɲnu 'nyɪ. -Te v 'hɪɪ 'li ɲnu 'nyɪ, -ɛ -bi v -tua 'waa dɪɔnɔ a lɛ'betile,

16 v wen: «Dɛ a 'dɪ -bi -a di nyibli bu -mɔ nu 'li, -ɛ

nu□o, nyibli a pepe, -v nu 'ne-
Jrusredto 'kwli, v yi□e nu, -ε
mo, Pielh ko Saan 'hven-, v
nu □wilekεede gbagbu. 'Ti-
-a 'yi 'li□i 'li -we, -ba hla□a,
-ε mo, hi □nuo, v 'yi□i -nu.

17 -Ba -hivi 'li 'yie bu, -ba
ti □nu, -ε di□e nu, v 'ni □ha
-Yusu a -ti -mo ε na de, 'ki
'v nyibli □du ye'. ε no- di□e
nu, de -bu, -ε mu 'lu -mo, 'ki
ε 'ye ni di 'blugba a pepe ki
bu 'heen -ni.»

18 'Ti- v 'mu -yre, -ε -bi v da
Pielh ko Saan 'hven- ni de, v
wen: «A 'ni 'naa 'li -Yusu a
-ti -mo ε de, 'ki 'v nyibli □du
ye'.»

19 Kee, Pielh ko Saan 'hven-,
v □tu □nu □won, v wen:
«'Aan □gbetu, ba 'ye□e, 'bu
mo, 'bu noo 'v le, 'ki 'v
Nyisva ye', 'ki -ba □tuu 'v
'a mu, 'ε -hi 'v, -ba □tuu 'v
Nyisva 'v.

20 De -bu, -a 'ye, ε ko -ti -bu,
-a 'win, -a 'yi 'li□i 'li -we, -ba
ma wien, -ba 'yi□i ki -hlee
-ni.»

21 -Juukve a nyibli gbagbi,
v 'ni 'ye□e 'hru, bu di gba,
bu di Pielh ko Saan 'hven-
□hven □tu, -ε nu□o, nyibli a
pepe, v pu Nyisva 'nyre le,
'ki 'v de -mu', -ε mu 'lu -mo
a -ta'. ε no- ko -ti, nyibli
gbagbi a 'mu 'v yi nyibli
a hvannu pie, 'v yi Pielh
ko Saan 'hven- -lee -ni, -ε
mo: «'Bu mo, 'ba 'tie yi 'aan
nunumli a 'mu 'lu -mo ni
gbe, -a di □tu 'a mu □hven»,
'ti-, 'v te □nu bu.

22 Nyiblo a 'mu, -ε ko 'kve
-we, 'ki 'li □wilekεede 'kwli,
ε ko 'yri a -wli ni 'hven, 'ε ni
de le.

-Te -Yusu a nyibli de la
Nyisva

23 -Te v te 'ki Pielh ko Saan
'hven- bu, -ε -bi v mu 'li 'waa
'bio -mo, -tebli a pepe a 'mu,
Nyisva a -cohunpinyu* ko
nyibli gbagbi -bi 'hven-, v lee
□nu, 'v na□a -mo le.

24 -Te v 'win -ti a 'mu,
-ε -bi v -tua Nyisva a dida,
'ki 'li 'lule-hihie ni -do 'kwli,
v wen: «Kukonyo, -mo nu
yako ko -tutu, ko 'yru 'hven-,
ko 'a -ne de, -ε ni 'ne- 'klo ki.

25 -Aan 'bai gbagbu
bodto Dafidi, -ε mo -na
-kvannunyo, Dafidi a 'mu,
-na -Hihiu* nu la□a ni, 'ε hla
la□a, -ε mo:

De- ko -ti dako a gblegble
-mu', -v 'yi -Juukve*
'pa-,

'v 'yaa 'li 'waa di□nu,

'ti- 'v pu yru,

'v yi -tebli -hvin 'lu -mo le
-hie,

'ki 'v Kukonyo -mo 'li?

Kee, -tebli a 'mu, v 'yi 'li 'a
nunuo 'li -we.

26 -Tutu -bu, 'a 'blugbinaanyo
bibi 'yi le,

-ε di□e nu, v 'mu Kukonyo yi
-won,

ε ko Wanyo -mu',

ε pu la le, ε di la ya
'hven-.

Ke- Dafidi pu la.

27 'E mo -tee, 'ki 'ne- 'dio
-bu 'kwli, 'kūn Helodi ko
-gulunuma Pusi Pilati 'hven-,
v bibi 'yi le, v ko dako a ny-
ibli -mu', -v 'yi -Juukve 'pa-
ko Yisraekve a □tugbi 'hven-,
'ki bu -won -na -kvannunyo
-Yusu yi. ε no- -ha 'li, 'ki bu
mo Wanyo -mu', -pu la le, -di
la ya.

28 KEE, -tebli ni -do -mu', -mo 'Klɪkɪnɪnyɪsɔa, -hie la 'lu -mo le, kɔ -yra la, see la a ti 'yri, ε ni -do a 'mu, ε nɔ- v -we 'li bu nu.

29 -E -bi -te ti ne -bu, Kɔkɔnyɔ o, 'ye ke -ti v -hla, v wen: -A di ɔtu 'a mu ɔhɪven. 'A -ti o, -a mu -bu, -v mɔ -na -kɔannunyibli, -nyi -a mu 'klɪ, -a 'ni ɔha huannu pie, 'ki -ba na -na -ti -mɔ le.

30 Nuɔo, nyibli bu 'yeɔe, -ε mɔ, -ni 'klɪ kɪ. Kɔ, nuɔo, nyibli a 'kɔe bu -we, kɔ, -bu nu ɔwɪlekεε-tebli -bi, 'ki 'li -na 'Yu -Yusu, -nyi 'klɪ a 'nyre 'kwli.»

31 -Te v -we 'ki Nyɪsɔa a dɪda -mɔ, -ε -bi -te -mu', v 'kukue wen 'v le, 'a -tutu -tɔa 'hɪhlele. -E -bi Nyɪsɔa a -Hihiu -mu', -ε ni 'v ɔnu ke', ε kɔɔ ɔnu win kɪ pɛpɛ, 'ε nuɔo, -Yusu a nyibli a 'mu, 'ki v 'ye ni pie huannu, 'v yɪ nyibli Nyɪsɔa a -ti -lee -ni.

-Te -Yusu a nyibli ɔgle 'waa kɔkɔ-tebli

32 -Tonyibli a pɛpɛ -mu', -v kuo -Yusu ɔwɪv yɪ, ɔhan-tɪ 'v -hu, keε, v kɔ 'lule-hihie ni -do. 'Kɪ 'li ɔnu 'nyɪ, nyiblo ɔɔv 'ni -pɔv le, -ε mɔ, ε ni -do, ε nɔ- kɔ 'a kɔkɔ-tebli, keε 'a -ne nyiblo, -tebli a pɛpɛ, ε -kɔ, ε yɪɪ 'ni ɔgla, ε kɔ 'a 'bio a pɛpɛ 'hɔen-.

33 -Yusu a -mɔnanyɔ* kɔ 'klɪ dɪaktɪ, 'ki bu lee nyibli le, -ε mɔ, -te -Yusu 'Kɪsɔ 'ku, ε -hɔn 'li 'kɔkɔnyibli 'nyɪ ni, 'ε 'hɪ 'klɔ. -Yusu a nyibli a 'mu, Nyɪsɔa ni ɔnu ɔhaande -mɔ dɪaktɪ.

34 'Kɪ 'li ɔnu 'nyɪ, nyiblo ɔɔv 'ni 'yeɔe li ɔhɪven, -kɔti

'a -ne nyiblo 'bu ni 'v, 'bu kɔ -cio kɔ 'kayo, ε pleɔe ni,

35 'ε gbε 'li 'a 'wliye a 'mu -Yusu a -mɔnanyɔ -mɔ, -ε diɔe nu, v 'muɔv nyibli le ɔgla, ɔwɪ yɪ, -te 'waa 'kla-wliye'yɪya ɔti 'mu.

36 ε kɔ nyiblo ɔɔv. 'A 'nyre mɔ Sosefv. Lefɪvɔtugba* a nyiblo ɔniɔ. 'Kɪ ε kɔ 'li Sipreblɔgba 'kwli, -Yusu a -mɔnanyɔ 'v ɔtue laɔa Ban-abasɪnyre, -ε ɔhen 'nyre, -ε ɔtui 'li nyibli ɔwɪv 'kwli blε.

37 Sosefv a 'mu, ε plo 'a -ci -bi, 'ti-, 'ε gba 'li 'a 'wliye -Yusu a -mɔnanyɔ -mɔ.

5

Ananiasɪ kɔ Safila 'hɔen-

1 ε kɔ la nyɪbeyu ɔɔv. 'A 'nyre mɔ Ananiasɪ. 'A nuɔba a 'nyre mɔ Safila. V nu- plo 'waa -ci -bi,

2 Ananiasɪ 'ε ɔtu 'wliye a 'kɔtiɔ -bi bu, 'ε gba 'a de -bi -mu' -Yusu a -mɔnanyɔ* yɪ. 'A nuɔba yɪɔe ni, -ε mɔ, 'a nyɪbɪv ɔtu 'wliye a 'mu, 'a 'kɔtiɔ -bi bu.

3 -Te Ananiasɪ a 'mu, ε nyre 'ki 'v, -ε -bi Piεɪ wen: «Ananiasɪ, de- kɔ -ti ɔni -ha 'kuo -hɔn* a nyiblo gbagbu Satan mε le, 'ε kɔɔ -mu win kɪ, 'ε nuɔo, ɔni ni hɪ, 'ki 'v Nyɪsɔa a -Hihiu* ye', -ε mɔ, 'aan -ci, a plo wen, 'a 'wliye a pɛpɛ, nɔ- -bu 'li? Kεε, ɔtu 'a 'kɔtiɔ -bi bu.

4 'Ti- ɔmu -ci a 'mu plo mɔ mu, ɔbi ε 'yɪ -mɔ 'pa-, ɔyɪɪ -kɔ? 'Bɪ -mɔ kɔɔ -o. -Te -ploɔo, -mɔ kɔ 'a 'wliye -we. ɔBɪ ε 'yɪɪ 'pa-? De- nuɔo, ɔni -yraɔa, 'ki 'li -na ɔwɪv kɪ,

'kɪ -bʊ nu hɪdʊ -bʊ 'lɪ? ɛ 'yɪ -tonyibli 'pa-, ɸyɪ ɸnu hɪ lɛ -nuu -nɪ, kɛɛ, Nyɪsʊa, ɛ nɔ-nuu hɪ lɛ.»

5 -Tɛ Ananiastɪ 'wɪn wuntɔbʊ a 'mʊ, tɪ nɪ -do a ti 'yri, -ɛ -bɪ ɛ bi ɸhlɔn, 'ɛ 'kʊ. ɛ nuɸo nɪ, nyibli a pɛpɛ -mʊ', -v 'wɪn -tɪ a 'mʊ, v bi huannʊ' diaktɪ.

6 Gbloyɔ -mʊ', -v nɪ 'v, v 'hɪnhɪanɸa danʊ lɛ, 'v gbaɸa, 'v -ha 'vɸv 'v.

7 -Haawɪ nɪ ta bʊ -hi, -ɛ -bɪ Ananiastɪ a nuɸba nyre 'lɪ 'a 'bio 'nyɪ nɪ. Dɛ -bʊ, -ɛ mu 'lu -mɔ, ɛ 'yɪ 'vɸv ɸdedede 'hʊɪ -yii -nɪ.

8 -ɛ -bɪ Piɛlɪ 'betiɸe nɪ, ɛ wɛn: «ɸBɪ seɪt-seɪt, -tɛ a plo 'aan -ci, 'a 'wliye a pɛpɛ, nɔ-bʊ?» -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «lin, 'wliye a pɛpɛ, nɔ- ɸnɪɔ.»

9 -ɛ -bɪ Piɛlɪ wɛn 'nɪ de: «-Bɪ' a -nu, -kɔ -na nyɪbɪv 'hʊɛn-, 'a -yra hɪdʊ -bʊ, -ɛ diɸe nu, a 'mʊ Nyɪsʊa a -Hi-hiu 'yɪ ɸtɛ 'lɪ? 'Ye kɛ, nyibli, -v -ha 'v -na nyɪbɪv 'v, -tɛ ɛ 'kʊ, 'kɪ v nɪ 'v ɸhʊan.yɪ. -Na 'mumu, -di 'nɪ 'kʊ -wɛ, v 'mʊ -mʊ ɸtu mɔ gba.»

10 Ti nɪ -do a ti 'yri, -ɛ -bɪ ɛ bi ɸhlɔn, 'kɪ 'v Piɛlɪ a 'mumu 'yɪ ɸhlɔn, 'ɛ 'kʊ, gbloyɔ -nɪ wɛn, 'v -pa. Bʊ 'yeɸe, -ɛ mɔ, nuɸba a 'mʊ, ɛ 'kʊ nɪ, -ɛ -bɪ v gbaɸa nɪ, 'v pʊ 'vɸv 'a nyɪbɪv 'hʊɪ bʊ.

11 'Cʊɛ a nyibli a pɛpɛ, kɔ nyibli -bɪ -mʊ', -v 'wɪn, v bi huannʊ' diaktɪ.

-Yusu a -mɔnanyʊ* nu ɸwɪlɛkɛɛ-tebli -hʊɔhʊɪ

12 -Yusu a -mɔnanyʊ ni ɸwɪlɛkɛɛ-tebli -hʊɔhʊɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊa a 'nyre 'kwli. 'Kɪ

-Yusu a nyibli a pɛpɛ 'kukue 'lɪ Nyɪsʊa a 'kagbau a -yaa 'kwli lɛ, 'kɪ 'lɪ pʊpa -mʊ', v dɛɛ Salomɔ a pʊpa.

13 Nyibli -mʊ', -v 'yɪ -Yusu ɸwɪv yɪ -kuo -nɪ, v yɪ pie la huannʊ, 'kɪ bʊ bi ɸnu kɪ. Kɛɛ, kɛ- ɛ nɪ 'mʊ, 'v 'bʊa la 'waa -tɪ 'yɪ diaktɪ.

14 -Tonyibli -hʊɔhʊɪ, nuɸbɪ kɔ nyɪbɛpʊ, v kuo Kʊkɔnyɔ -Yusu ɸwɪv yɪ, 'v yɪ -Yusu a nyibli kɪ bi.

15 Nyibli gbɛ la 'waa 'hʊɪhɛnnyʊ, 'v piɛ la 'v ɸnu 'safʊɪ kɔ kʊɛ 'hʊɛn- kɪ blɛ, 'kɪ 'lɪ 'hrii wɔn lɛ, -ɛ diɸe nu, ti -mʊ' -kɔ 'yri Piɛlɪ di 'v -hii mɔ di, 'a ɸgbɛtʊ 'bʊ 'yɪ -v -bɪ lɛ -hɛn, 'a -hikɔ dadʊ 'mʊ ɸnu lɛ -hɛn.

16 'Dɪɪ -mʊ', -v ɸglaa 'lɪ Jrusɛ lɛ, nu- nyibli -hʊɛn 'lɪ klɛ, 'v ye 'waa 'hʊɪhɛnnyʊ, kɔ nyibli -mʊ', 'kuo -hʊɪn* nɪ 'v ke' lɛ, 'waa pɛpɛ a 'mʊ, 'waa 'kʊɛ 'ɛ yɪ -wɛ.

-Tɛ -Juukʊɛ* a nyibli gbagbɪ ɸtui la -Yusu a -mɔnanyʊ* ɸhɪvɛn

17 -ɛ -bɪ Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpinyʊ* a nyibli gbagbɪ, kɔ nyibli a pɛpɛ -mʊ', -v nɪ 'vɸv 'hʊɪ, -v mɔ ɸtumu -mʊ', v dɛ Sadusɪɸtumu* a nyibli, ca 'yii 'lɪ ɸnu nɪ, 'kɪ 'v -tebli -mʊ', -Yusu a -mɔnanyʊ ni a -ta', 'v -yraɸa, 'kɪ bʊ nyra ɸnu bʊ,

18 'v klɔ -Yusu a -mɔnanyʊ a 'mʊ, 'v pʊ ɸnu ɸju'.

19 Kɛɛ, 'tɔ', 'kɪ Nyɪsʊa a lɛlɛnyɔ ɸdʊ -ha 'v ɸjikayu a

'maji le, 'e 'hrɔɔ ɔnu, 'e lee ɔnu, e wen:

²⁰ «Ba mu 'li Nyɔsua a 'kagbau a -yaa 'kwli, -e diɔe nu, 'klo yrayru -mu', -Yusu -ya, a 'mu 'a -ti nyibli -lee -ni.»

²¹ -Ti -mu', Nyɔsua a lelenyɔ -hla, -Yusu a -mɔnanyɔ ɔtuu 'u -ti a 'mu ni. -Nyrajru', 'u mu 'li Nyɔsua a 'kagbau a -yaa 'kwli, 'u -tua nyibli a tɔɔle.

-E -bi Nyɔsua a -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu, kɔ nyibli -mu', -u ni 'uɔɔ 'huɔ, 'u nu- -mɔ -bi, 'u 'kukue -Juukue a 'blugba a nyibli le, 'ki 'u 'waa -gbolugbo gbagbu a -ta'. -Te u 'kukue 'ki le, -e -bi u lee Nyɔsua a 'kagbau a 'yieɔtunyɔ ni, -e mɔ, bu bla -Yusu a -mɔnanyɔ, 'ki 'li ɔjikayu bu.

²² KEE, -te u nyre 'li ɔjikayu a 'mu bu, 'u 'yi 'li ɔnu bu -yee -ni, 'u ɔhian -mɔ, 'u -mu, 'u lee -gbolugbo a nyibli, u wen:

²³ «-Te -a nyre 'li, ɔjikayu a 'maji 'sii yi, 'e ke 'u le -tee, ɔjikayu a 'yieɔtunyɔ 'u ni 'u 'waa -tuo ki ble -tee, 'ki 'u 'maji 'yri. KEE, -te -a -ha 'u 'maji le, -a 'yi 'li ɔjiklapi ɔdu bu -yee -ni.»

²⁴ Nyɔsua a 'kagbau a 'yieɔtunyɔ a nyiblo gbagbu, kɔ -cɔhlɔnpinyɔ gbagbi 'hɔen-, -te u 'win -ti a 'mu, -e mɔ, -Yusu a -mɔnanyɔ bu 'yi 'li ɔjikayu bu -ni a -ti, de bu di 'lu -mɔ le -hie, kɔ, de -bu, -e di 'lu -mɔ mu, 'u 'yiɔt -yi.

²⁵ -E -bi ti ni -do a ti 'yri, nyiblo ɔdu nyre 'u ni, e wen: «Ba 'ye ke, nyibli -mu', a pu ɔji', -te ti ne -bu, 'ki u ni 'li Nyɔsua a 'kagbau bu, 'u tɔe nyibli.»

²⁶ -Te u 'win, -e -bi Nyɔsua a 'kagbau a 'yieɔtunyɔ a nyiblo gbagbu, kɔ 'a nyibli 'hɔen-, 'u mu ni, 'u -mia -Yusu a -mɔnanyɔ kle. KEE, 'u 'yi 'liɔt 'kluke 'kwli -nuu -ni, -e nuɔo, 'u yi pie nyibli a huannu, 'u 'ni ɔha ɔnu 'hu -mɔ le pu, 'ki bu 'la ɔnu a -ti.

²⁷ -Te u -mia 'ki ɔnu kle, -e -bi 'ki u gba 'li ɔnu -gbolugbo gbagbu yi, Nyɔsua a -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu 'e -tua 'waa le'betile,

²⁸ e wen: «-A lee mɔ 'a mu ni -tee, -e mɔ, a 'ni 'lee 'li -Yusu a -ti nyiblo ɔdu. Ba 'ye ke de, a -nu. 'Aan tɔɔle kaa 'li Jrusredɔ a pepe ni, 'ti-, 'a -hɔe ba pu -a mu -Yusu a 'kuku-ti 'lu le.»

²⁹ KEE -e -bi Pielɔ kɔ -Yusu a -mɔnanyɔ -bi 'hɔen-, 'u ɔtu ɔnu ɔwɔn, 'u wen: «Yi-henyiblo, -a bleɔ yi, -ba ɔtuu 'u, e nɔ- mɔ Nyɔsua, e 'yi -tonyibli 'pa-.

³⁰ -Yusu -bu, a kɔɔ la 'u tugbe 'yie, 'ki e 'mu la 'ku a -ti, Nyɔsua -bu, -aan 'banu de la, nɔ- -ha 'liɔt 'kukonyibli 'nyi, 'e -haɔa 'klo,

³¹ 'e nuɔo, -Yusu a 'mu 'e mu 'uɔɔ 'huɔ, 'ki 'li yako 'kwli, Nyɔsua a 'mu 'e -nyiɔe 'klɔ, 'ki bu mɔ 'luyɔnyɔ kɔ Wanyɔ. De a 'mu, Nyɔsua nuɔo ni, -e diɔe nu, e 'mu Yisraekue 'klɔ -nyi, 'ki bu hie 'u 'waa de 'kuku bu, 'u 'mu

'waa 'klo a pepe Nyisva -nyi, Nyisva 'mu 'waa -tebli 'kukui a pepe 'wawla -ni.

32 -Tebli a pepe, -ε mu 'lu -mɔ, -a 'ye□e ni, □a hle□e, -a kɔ Nyisva a -Hihiu* 'hven-. -Hihiu a 'mu, Nyisva yi -nyi□e nyibli -mu', -v □tui 'v□v 'v.»

33 -Tε -gbolugbo a nyibli 'win win a 'mu, -ε -bi v bi yru' le diaki, v wen, bu 'la -Yusu a -monanyu.

34 Kεε, 'ki 'li □nu 'nyi, ε kɔ Falisi□tumu* a nyiblo, 'ε ni 'v. 'A 'nyre mɔ Gamalieli. Ε mɔ Nyisva a tetetɔnyo □niɔ. Nyibli □tui 'v□v ni diaki. Nɔ- 'du ye', 'ki 'li -gbolugbo a nyibli 'nyi, 'ε lee nyibli, bu 'hrɔɔ -Yusu a -monanyu, 'ki 'li ti gbi 'kwli.

35 -Tε v 'hrɔɔ 'ki □nu, -ε -bi ke- ε pi -gbolugbo yi, ε wen: «Yisraekue, de a di nyibli -bu -mɔ nu, ba -hie□e 'lu -mɔ le -teε.»

36 Ε wen 'ni de: «-Tε nyibeyu □du 'hri la, 'a ti 'yεε ki bu ni hlvε. Nyibeyu a 'mu, 'a 'nyre mɔ Tedası. Ε wen 'ni, ε mɔ la nyiblo gbagbu □niɔ, -tonyibli, -v yi la□a □wien le kve, v -we 'li nyibli a -hɔtrɔwi ni -hen ni. Kεε, -te nyiblo □du 'la la□a, -ε -bi nyibli a pepe, -v yi la□a □wien le kve, v -gbe -tebli 'nyi le, □tumu a 'mu 'ε -gbe le.

37 -Tε Tedası a de -hi, ti -mu' -kɔ 'yri v yi la 'v nyibli 'v -hree -ni, 'ki nyibeyu □du 'hri la de. 'A 'nyre mɔ Judia. 'Ki ε kɔ 'li Galileblugba 'kwli, 'ε nu□o, nyibli -hɔchvı 'v kve□e □wien. Kεε, nyibli □du

'la la□a ni -we, nyibli a pepe, -v yi la□a □wien le kve, 'v -gbe -tebli 'nyi le.

38 'A -ti o, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyibli -bu, -a pu -bati le, a 'ni 'nuo 'li □nu □dedede □du -mɔ. Kεε, ba -ha □nu me le, bu mu. 'Bu mɔ, 'waa nunu-tebli kɔ 'waa toole 'hven-, 'bu mɔ -tonyibli a 'lule-hihie, v di -we bu.

39 Kεε, 'bu mɔ Nyisva, -ε yi □nu 'klı -nyi, -ε -bi a 'yi 'li□ı 'li -we, ba -we □nu bu. 'Bu mɔ, 'ba yi □nu yi ni -wen, -ε -bi Nyisva a -wen yi.»

-Ti a 'mu, Gamalieli -hla, -gbolugbo a nyibli wen□e ki,

40 'v da -Yusu a -monanyu de, 'v lee 'seyo, 'ki bu bii □nu lokɔ. -Tε v -we 'waa bibie -mɔ, -ε -bi v -nyi □nu tete -bi de, v wen: «A 'ni 'tɔɔ 'li -Yusu a -ti de,» 'ti- 'v te □nu bu.

41 -Tε -Yusu a -monanyu, v yi 'li -gbolugbo a nyibli 'nyi ni -hven, -ε -bi v ni dɔɔv, -ε nu□o, Nyisva nu □nu □haande -mɔ. □Haande a 'mu, nɔ- mɔ bu 'ye □hven, 'ki 'v -Yusu a -ta'.

42 'A -ne -nyrɔwɔ, 'ki 'li Nyisva a 'kagbau bu, ε kɔ, 'ki 'li 'waa dɔɔnu a -te, v 'cibi 'v, 'v yi nyibli -lee -ni, -ε mɔ, -Yusu, nɔ- mɔ Wanyɔ -mu', Nyisva pu la le, ε di la ya.

6

U -ha nyibli ni □hlon'hven, -v di -Yusu a -monanyu -heε -ni*

1 Ti a 'mu 'yri, -ε -bi -Yusu a nyibli, v yi bii kle. -Yusu a nyibli a 'mu, v mɔ la -Juukue*. -U -bi

pu Glekikuewin. 'Ki u kuu 'li 'blugbu -bi ki, 'ti- 'u di 'bli; 'waa de -mu', -u pu -Juukuewin, u nu- -mo -bi 'ki u ni 'li 'bli. Nyibli -mu', -u pu Glekikuewin, u yi 'puple wlon le, 'ki 'u 'waa 'bio -mu', -u pu -Juukuewin a nunuklo a -ta', -e nu□o, u wen 'ni, 'a -ne -nyrowo, nyibli 'bu yi didi-tebli ni □gle, u 'ni -ko□o 'li 'waa -ne -tugbanugbu a de -mo.

² E no- ko -ti -Yusu a -monanyu ni -pu □tu 'u 'huen -mu', 'u da -Yusu a nyibli a pepe, 'u 'kukue □nu le, u wen: «E 'yi 'u le -noo -ni, 'ki -a mu -bu, -u mo -Yusu a -monanyu, -ba di 'u 'a -ti a -molenuna bu hie, -ba di didi-tebli □gla.

³ A -ti, 'diayinu -na, ba ta 'li 'a mu 'nyi le, ba -ha 'li nyibli ni □hlon'huen, -u ko -pli nyibli pu, 'waa 'klo a yunuo a -ti. Bu mo nyibli, Nyisua a -Hihiu* koo win ki pepe, 'ti- -u ko □to. Nyibliu a 'mu, nu- -a di didi-tebli a □gigla -nyi,

⁴ -a mu -mo -bi, -a 'mu ti ko, 'ki -ba da Nyisua, ko, 'ki -ba lee ne 'a -ti nyibli le.»

⁵ -Ti a 'mu, -Yusu a nyibli pu 'u bu, e kloo nyibli a pepe ki. E no- nu□o, 'u ta 'li 'waa dionu 'nyi le, 'u -ha 'li nyibli ni □hlon'huen. Yi-henyiblo, u -ha 'li, e no- mo Etientu. E kuo -Yusu □wlu yi diaki, Nyisua a -Hihiu 'e koo □ne win ki pepe, e ko, 'u -ha 'li Filipu ko Plukoolu, ko Nikanoli, ko Timo, ko Pamunasi, ko Nikola, -e ko 'li Atiosidto 'kwli. Nikola a 'mu,

e 'yi la -Juukueyu 'pa-, kee, e -he -Juukueyu.

⁶ -Te u wa □nu 'nyre, -e -bi u gba □nu ni, 'u too □nu -Yusu a -monanyu yi, -monanyu a 'mu, 'u da Nyisua, 'ki 'u 'waa -ta', 'u pu □nu dabu 'lu ble, -e di□e nu, Nyisua 'mu □nu □haande -mo nu.

⁷ Ti a 'mu 'yri, Nyisua a win 'heen bu, 'ki 'li 'blugbu a pepe ki. De a 'mu, no- nu□o, -Yusu a nyibli 'u bii kle diaki, 'ki 'li Jrusredto 'kwli, ko Nyisua a -cohlonpinyu* -hoohu 'u kuo -Yusu □wlu yi -we.

-Te u klo la Etientu

⁸ Nyisua ni □haande gbagbu Etientu -mo, ko, 'e -nyi□e 'kl, 'ki bu nu □wileke-e-tebli gbagbu, 'ki 'li dako 'nyi.

⁹ -Nyrowo □du 'kwli, nyibli □du, nu- -di, 'u -tua Etientu a 'blini a le□mumu. Nyibli a 'mu, 'waa de -bi, u yi 'kukue 'li Nyisua a 'kayu □du ble. Nyibliu a 'mu, u dee □nu bute□koyo. 'Waa de -bi -mu', -u ya □ye, 'ki u -hon 'li Silenidto ko Alesadridto 'kwli, 'ki -u -bi -hon 'li Silisiblugba ko Asiblugba 'kwli. U nu- ko Etientu 'huen-, -u pu gble.

¹⁰ Kee, -te bu di 'a □won a □tutuo nu, u 'yit -yi, -kotu □to -mu', Nyisua a -Hihiu* yit -nyi, no- ko 'kwli e nee 'li, 'e yi hle.

¹¹ Nyibli a 'mu, -u ya □ye, u 'pee nyibli, 'u lee □nu, -e mo: «Ke- ba pu nyibli yi: Etientu -bu, -a 'win ni, -e mo, Nyisua

kɔ 'a winwɔn-hanyɔ* Moise 'hɔɛn-, nu- ɛ yɪ -tɪ 'hɔɪ lɛ ye'.»

¹² Nɔ- ɛ kɔɛ yɪ, 'v ɔ̃tutuo nyibli kɔ 'blɔgba a ye'nanyɔ, kɔ Nyɪsɔva a tetetɔɔnyɔ 'hɔɛn-, 'v 'yɪya 'v Etienɪ 'hɔɪ bu, 'v kɔɔɔ, 'v gba 'lɪɔ̃ɔ̃ -Juukɔɛ* a -gbolugbo a nyibli yɪ, -ɛ diɔ̃e nu, v 'mɔɔ̃v -bati lɛ -pɔv -nɪ,

¹³ 'v lee nyibli -bɪ, 'kɪ bu pɔ Etienɪ hɪ kɪ, v wɛn: «Nyiblo -bu, Nyɪsɔva a 'kagbau kɔ tete -mɔ', Nyɪsɔva -nyi la 'a winwɔn-hanyɔ Moise, nu- ɛ hɛ -tɪ 'hɔɪ lɛ. Nɔ- ɛ 'cibi 'v, ɛ nɪ.

¹⁴ -A 'wɪn nɪ, -tɛ ɛ yɪɔ̃ɔ̃ nɪ hɛ, -ɛ mɔ, Nasaletɪ a -Yusu -bu, ɛ di Nyɪsɔva a 'kagbau 'nɪ 'wla, kɔ, -aan nunukɔ, Moise tɔɔ la -aan 'bauɔv, -ba 'cɪɔ̃ɔ̃ɔ̃.»

¹⁵ Nyibli a pɛpɛ -mɔ', -v nɪ 'lɪ -gbolugbokayu a 'mɔ bu, v yɪ Etienɪ 'nɪ 'ye yɔv, 'v yɪɔ̃ɔ̃ 'ye, -ɛ mɔ, 'a yigbakla 'wɪ-Nyɪsɔva a lɛlenyɔ a yigbakla yɪ.

7

-Tɛ Etienɪ hlee la 'lɪ -Juukɔɛ* a ye'nanyɔ -mɔ

¹ -ɛ -bɪ Nyɪsɔva a -cɔhlɔnpinyɔ* gbagbu 'beti Etienɪ nɪ, ɛ wɛn: « \square Bɪ -tɪ -bu, v yɪ -mɔ -yɛɛ -nɪ, \square han-tɪ \square nɪɔ?»

² -ɛ -bɪ Etienɪ wɛn: «'Bauɔv -na, ɛ kɔ 'ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ -na, ba pɔ 'mɔ nɔa yɪ bu. Nyɪsɔva, -ɛ -kɔ -tɪ a 'yɪ'buɔva, ɛ nɔ- 'hɪɪ la -aan 'bai gbagbu Abrahamu yɪ, -tɛ ɛ nɪ la 'lɪ 'blɔgba -mɔ', v dɛɛ Mesopotami 'kwli, 'tɪ- ɛ 'mɔ la 'lɪ Haladɪɔ 'kwli mu.

³ -ɛ -bɪ kɛ- Nyɪsɔva pɪ la \square a yɪ: -Hɔn 'nɛ- -na 'blɔgba -bu 'kwli, kɔ, hie 'v -na \square tugba bu, 'blɔgba -mɔ', -ɛ kɔ kɪ 'n di 'lɪ -mɔ 'lɪ -tɔɔ -nɪ, \square mɔ 'lɪ mu.

⁴ Kɛ- Abrahamu nu la 'lɪ 'a 'blɔgba, -ɛ mɔ Kalɪɔɔkɔɛ a 'blɔgba a 'kwli-hɔnhɔɔn, 'ɛ mu la 'lɪ Haladɪɔ 'kwli 'ti mɔ, ɛ kɔ 'a 'ɔ̃kɔɛ 'hɔɛn-. 'Kɪ ɛ nɪ 'lɪ -nɪnɪ, 'a 'bai 'ɛ 'kɔ. -Tɛ 'a 'bai 'kɔ 'kɪ, -ɛ -bɪ Nyɪsɔva nu \square o nɪ, 'ɛ di 'nɛ-Kanaablɔgba -bu, a 'ti kɛ 'nɛ-kɪ.

⁵ Kɛɛ, Nyɪsɔva 'yɪ 'nɛ \square ɛ 'tiile -nyi, mɔ, ɛ 'yɪɔ̃ɔ̃ -tɔvɔkɔtɔ gbe \square ɔv -nyi -wɛ. Kɛɛ, ɛ pɔ 'lɪɔ̃ɔ̃ nɪ, 'kɪ 'v \square v -mɔ, -ɛ mɔ, ti 'bu nyre 'v, 'blɔgba -bu, a nɪ 'nɛ- kɪ, ɛ di \square nɛ \square ɛ 'nɪ -nyi, 'tɪ- 'bu 'kɔ, 'a 'yonv a 'yonv 'mɔ 'blɔgba a 'mɔ win kɪ -kɔɔ -nɪ. Ti a 'mɔ 'yɪ, Abrahamu 'yɛɛ la 'yu nɪ kɔɛ.

⁶ -Tɪ -mɔ', Nyɪsɔva lee \square nɛ, ɛ nɔ- -bu: 'Kɪ -na 'yonv di 'lɪ hɪapɔvblɔgba -bɪ kɪ 'ti, -ɛ 'yɪ 'waa 'blɔgba 'pa-. 'Kɪ 'lɪ 'blɔgba a 'mɔ 'kwli, v di -hɛ \square koyɔ, v 'mɔ \square nɔ \square hɪvɛn \square tu, 'kɪ 'lɪ 'yɪ a -hɔtrɔwɪ nɪ -hɛn 'kwli.

⁷ Kɛɛ, dakɔ -mɔ', -v kɔ \square kodɛ v di nu, 'n di pɔv \square nɔ -bati lɛ. 'Nɪ pɔv \square nɔ -bati lɛ, -ɛ -bɪ 'na 'yonv a 'mɔ, v di 'lɪ 'blɔgba a 'mɔ 'kwli 'nɪ -hɔn, v 'mɔ 'nɛ- di, v 'mɔ 'nɛ- 'na dɪɔa 'cibi -nɪ.

⁸ Kɛ- Nyɪsɔva nu 'yɪ a \square tu-tuo, ɛ kɔ Abrahamu 'hɔɛn-. 'Yɪ a 'mɔ, 'a yɪuɛ, nɔ- mɔ nyɪbeyu a yɪ'ɔ̃ɔ̃ɔ̃. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, -tɛ Abrahamu a 'yu Yisakɪ kɔ la 'wee, ɛ 'bɛ la \square a

yi, Yisaki -mo -bi 'e 'be 'a 'yu Sakobu yi, Sakobu -mo -bi, 'e 'be 'a -ne 'yonu ni -pu □tu 'u 'hven yre, -u mo -aan -ne dako a □tugbi a 'bainu gbagbi.

9 -Aan 'bainu a 'mu, u □tui la 'waa 'diayi Sosefu ca -mo. E no- nu□o, 'u plo la□a, -e di□e nu, e 'mu □kode nu, 'ki 'li Esipublugba 'kwli. Kee, Nyisva, no- -hee □ne,

10 'e -ha 'li□i 'kla-wliye'yia a pepe 'kwli. -Te Sosefu a 'mu, e ni la 'u 'blugba a 'mu a bodio ye', Nyisva nu□o ni, bodio a 'mu 'e nve la□a, 'e 'ye□e, -e mo Sosefu mo □tokonyo □ni□, e nu□o ni, Sosefu 'e -he Esipublugba a pepe a -gulunuma, 'e -he bodio a 'kayo a pepe a 'yie□tunyo -we.

11 'Ki u ni 'u -nini, -e -bi 'kanu bi la 'li Esipublugba 'kwli ni, e ko Kanaablugba 'hven-, -te -aan 'bainu ni la 'li. -Aan 'bainu a 'mu, u 'ni 'ye□e la didide, 'u yi la □hven 'ye, 'kanu a -ti.

12 -E -bi -aan 'bai gbagbu Sakobu 'win, -e mo, didide ni 'li Esipublugba 'kwli, e no- mo bu lee 'li -aan 'bainu. No- mo 'waa yi-hede, 'ki bu bla didide.

13 -Te u gba 'li 'hven a 'wo, -e -bi Sosefu too ne 'a dionu 'a 'diayinu yi, 'waa 'mumu 'u yru la□a. Ke- Esipublugba a bodio nu la Sosefu a 'dukve a iyie.

14 -E -bi Sosefu lee ne 'a 'diayinu ni, 'ki bu bla 'waa 'bai Sakobu, ko 'a □tugba a nyibli a pepe, -u -we 'li nyibli a (75) -wli ni -ta □tu 'u -pu

□tu 'u □hun.

15 Ke- Sakobu nu 'li Esipublugba a 'kwlimumo. 'Ki e 'ku e ko -aan -ne 'bainu -bi 'hven-.

16 -Te u 'ku, u gba 'waa 'kokokui ni, 'ki 'li Sisemodio, -e ni 'ne- Kanaablugba 'kwli, 'u □tu □nu. 'Dabio -mu', Abrahamu -too la 'li nyiblo -mu', -e mo Hemo a 'yonu -ji', no- ko 'kwli u pu 'li □nu 'li.

17 'Ki u ni 'u -nini, -e -bi Sakobu, -e ko 'nyre -mo Yisrae, 'a 'yonu yi 'ni wlo, 'ki 'li Esipublugba 'kwli, Yisraeku e 'mu, 'u -he dako gbagbu. Ti -mu' -ko 'yri Nyisva ko bu nuu 'u de -mu', e pu la 'li Abrahamu, e 'mve yre, -e mo, bu -ha 'li -aan dako □kode wlon.

18 Ti a 'mu 'yri, -e -bi bodio yrayru, no- bi gbata ki. Bodio yrayru a 'mu, e 'yi la Sosefu -yi,

19 'e nu -yruku, 'e kaa ne -aan -ne 'dukve, 'e □tu -aan 'bainu □hven, ko, 'e ni 'u □nu ke', 'u hie 'u 'waa -panipli ble, u 'mu 'ku a -ti.

20 Ti a 'mu 'yri, 'ki u koo 'u Moise. E mo 'yu □ni□, Nyisva nve -ni. 'A 'dii ko 'a 'bai 'hven-, u -hli□e ni, 'ki 'li □honpu ni ta 'kwli, 'ki 'li 'waa 'kayu bu.

21 -Te ti a 'mu, e -hi, -e -bi u -ha□a -ta', 'u hie 'u□u bu. 'Ki Esipublugba a bodio a 'yu nyroyu 'ye 'u□u, 'e gba□a naa mo, □wi yi 'a □gbetu a 'yu.

22 E no- nu□o, -te Moise yi ni kui, 'e yi Esipuke a 'crun a pepe 'nyi, ko 'waa nunu-tebli a pepe 'hven-, 'a 'puplewin 'e ni 'kl ki.

23 'Kɪ ɛ nɪ 'lɪ -nɪnɪ, 'ɛ ɔcɛ 'yɪ a -wɪ nɪ 'hʋɛn. -Tɛ ɛ kɔ 'yɪ a -wɪ nɪ 'hʋɛn, -ɛ -bɪ 'a ɔwɪbɔ pɔ 'lɪ ɪ nɪ, 'kɪ bɔ 'yɛ 'a 'dɪayɪnɔ, -v mɔ Yisraekɔɛ.

24 -Tɛ ɛ mu 'kɪ -mumu, -ɛ -bɪ ɛ 'yɛ Esipukɔɛyɪ ɔdɔ. ɛ nɔ- nɪ Yisraekɔɛyɪ ɔdɔ 'crɛ lɛ, Moise 'ɛ -hɪhɪa ɔnɔ yɛ, 'tɪ- 'ɛ pɔ 'a 'dɪayɪ a 'lu a yɔ, 'ɛ 'la Esipukɔɛyɪ a 'mu.

25 Moise -mɔ -bɪ, ɛ wɛn 'nɪ, 'a 'dɪayɪnɔ Yisraekɔɛ dɪɔɛ 'nɪ yɪ, -ɛ mɔ, ɛ nɔ- kɔ 'mɔ Nyɪsɔa dɪ 'lɪ -naa -nɪ, ɛ 'mɔ ɔnɔ ɔgblɛ. Kɛɛ, v 'yɪ ɪ lɛ -yɪ.

26 -Tɛ -nyɛ -nyɛ, -ɛ -bɪ Moise yɛɛ 'v -tɛ nɪ -do a 'mɔ Yisraekɔɛ nɪ 'hʋɛn bɔ, 'v -wɛn. ɛ -hʋɛ bɔ nu ɔ, bɔ yuyɪ win' lɛ, ɛ wɛn: -A 'bɪo -na, a mɔ 'dɪayɪnɔ ɔnɔ. Dɛ- kɔ 'nɔwɪn a -wɛn 'lɪ?

27 Kɛɛ, nyiblo -mɔ', -ɛ nɪ 'a 'bɪhɪan dɛ -hʋan -mɔ', ɛ 'nyraa 'lɪ Moise yɪ, 'tɪ- 'ɛ yɪ ɪ -lee -nɪ: Nyiblo a 'dɪ -bɪ nu -mɔ -aan ye'nanyɔ kɔ -aan -batipɔnyɔ -mɔ 'lɪ?

28 ɔBɪ -hʋɛ -bɔ 'la 'mɔ, -tɛ -nu 'tɔ, ɔnɪ 'la 'tɔ Esipukɔɛyɪ -mɔ'?

29 -Tɛ Moise 'wɪn -tɪ a 'mɔ, -ɛ -bɪ ɛ 'gba ci, 'ɛ -hɔn 'blɔ kɪ, 'ɛ mu 'lɪ Madiablɔgba 'kwli. 'Kɪ ɛ 'tɪ 'lɪ, 'ɛ kɔɔ 'lɪ 'yonɔ nɪ 'hʋɛn.

30 'Kɪ ɛ nɪ 'lɪ -nɪnɪ, 'ɛ gba 'yɪ a -wɪ nɪ 'hʋɛn. -Nyɔwɔ ɔdɔ, -ɛ -bɪ 'kɪ ɛ nɪ la 'lɪ -tɛ -mɔ', nyiblo ɔdɔ 'yɪ la 'lɪ 'tɪ, 'kɪ 'v dɔgba -mɔ', v dɛɛ Sinai 'hɔ. 'Kɪ 'v -tɛ a 'mɔ, 'kɪ Nyɪsɔa a lɛlenyɔ 'hɪɪ 'v ɔ yɪ, 'kɪ 'lɪ -gbakuo gbe, -ɛ yɪ wɪn 'kwli, 'kɪ ɛ nɪ 'lɪ.

31 -Tɛ Moise 'yɛ dɛ a 'mɔ, -ɛ -bɪ ɛ ta 'v bɔ, 'ɛ 'yɪa 'v bɔ, -ɛ dɪɔɛ nu, ɛ 'mɔ ɔ lɛ yɪ. -ɛ -bɪ ɛ 'wɪn Kɔkɔnyɔ Nyɪsɔa a win, 'ɛ pɪ lɛ:

32 'Mɔ -mɔ Nyɪsɔa -mɔ', -na 'bainɔ dɛ la, -v mɔ Abrahamɔ, Yisakɪ, kɔ Sakɔbɔ. -Tɛ ɛ 'wɪn -tɪ a 'mɔ, -ɛ -bɪ huannɔ bi 'lɪ ɪ 'kwli, 'ɛ 'yɪ 'kɪ 'lɪ ɪ 'lɪ -wɛ, bɔ ta 'lɪ lɛ dɛ.

33 -ɛ -bɪ, kɛ- Nyɪsɔa pɪ 'kɪ ɪ yɪ, ɛ wɛn: -Hɛ -na 'suɪn, -kɔtɪ -tɔtɔkɔtɔ -mɔ', -nyra 'v kɪ bɔ, 'mɔ nɪ -do, 'mɔ -kɔ ɔ.

34 ɔHɪɛn -mɔ', 'na dako Yisraekɔɛ yɪ 'yɛ, 'kɪ 'lɪ Esipɔblɔgba 'kwli, 'n 'yɛ ɔɛ nɪ, 'nɪ 'wɪn 'waa ɔhɪɛn- wewɪn -wɛ, 'tɪ- 'nɪ -dɪ, 'mɔ ɔnɔ ɔgblɛ. 'A -tɪ, pɔ 'v nɔa bɔ. 'N -hʋɛ ɔbɔ lee 'lɪ -mɔ Esipɔblɔgba 'kwli.

35 -ɛ -bɪ, Moise nɪ -do -bɔ, Yisraekɔɛ hɪa la yɪ, -kɔtɪ 'v pɪ la lɛ: Nyiblo a 'dɪ -bɪ nu -mɔ -aan ye'nanyɔ kɔ -aan -batipɔnyɔ -mɔ 'lɪ? ɛ nɪ -do a 'mɔ, nɔ- Nyɪsɔa -lee -nɪ, 'kɪ bɔ mɔ 'a dako a ye'nanyɔ, kɔ 'a ɔgbɔgblɛnyɔ 'hʋɛn-. -Tɛ ɛ 'mɔ ɔ -lee -nɪ, 'kɪ ɛ naa 'lɪ 'a lɛlenyɔ 'lɪ, -ɛ nɪ 'lɪ -gbakuo 'kwli.

36 Moise nɪ -do a 'mɔ, ɛ nɔ- naa 'lɪ ɔwɪlɛkɛɛ-ɛbɪ 'kwli, 'ɛ -ha 'lɪ Yisraekɔɛ 'blɔgba -mɔ' 'kwli, -ɛ mɔ Esipukɔɛ a 'blɔgba, 'ɛ nu ɔ, 'v -ta 'Yɪ-Jɔhɔn, 'tɪ-, -tɛ v nyɛ 'lɪ -tɔtɔkɔtɔ -mɔ' -kɔ kɪ nyiblo ɔdɔ 'yɪ 'lɪ 'tɪ, 'kɪ 'lɪ 'yɪ a -wɪ nɪ 'hʋɛn 'kwli, 'ɛ nuu 'lɪ ɔwɪlɛkɛɛ-ɛbɪ -bɪ lɛ dɛ.

37 Moise nɪ -do a 'mɔ, nɔ- lee Yisraekɔɛ, -ɛ mɔ: Nyɪsɔa dɪ ya 'a mɔ winwɪn-hanyɔ*

-bi yi. Nɔ- di 'mu yi 'wi. E di mo 'aan dako a nyiblo.

38 Moise ni -do a 'mu de, nɔ- ni la 'u -aan dako Yisraekue 'hɔi, ti -mu' -ko 'yri u 'kukue la le, 'ki 'li -tutukutiɔ -mu' -ko ki nyiblo □du 'yi 'li 'ti. 'Ki -aan 'bainu ni la 'li 'kibia -bi ki, Nyisua a lelenyɔ 'e ni la 'li 'kibia -bi ki -we, 'ki 'li Sinaidugba 'lu. Moise, nɔ- ni la 'u 'waa -gbati, Nyisua a lelenyɔ 'e hlee la 'li Moise -mɔ, 'e -nyi□e Nyisua a win, -e di□e nu, e 'mu -a mɔ□ɔ -tɔɔ -ni.

39 Kee, -aan 'bainu 'yi□i -hua, bu pu□u nua yi bu, 'u -wen□e yi. 'Waa □wli -hue□e ni, 'ki bu □hian -mɔ, bu mu 'li Esipublugba 'kwli.

40 -Nyrɔwɔ □du, -te Moise 'yi la 'li □nu 'nyi -ni, u lee la Moise a 'dayi Ayɔ, u wen: Nu -a mu tuyonu le, u 'mu -aan nyisuae nu, nyibli di 'ble, e 'mu -a mu 'hru -tɔɔ -ni, -koti Moise -mu', -e -ha 'li -a mu Esipublugba 'kwli, de -bu -di 'lu -mɔ mu, 'ki 'u□u -mɔ, -a 'yi□i -yi.

41 Ke- u -nu, 'u nu tuyu, -e 'wi- bliyu yi, 'u pi -cɔhlɔn*, 'ki 'u tuyu a 'mu yi, 'u nu le'mimle, 'ki 'u tuyu -mu', 'waa □gbetu, u -nu, 'a 'yi'buale a -ta'.

42 Kee, -te u nu de a 'mu, -e -bi Nyisua -ha □nu 'yie -mɔ, kɔ, 'e -ha □nu me le, 'u -tua 'yru a dida, e kɔ □hɔnpu kɔ nyahro 'hɔen-. -Ti -bu, u 'cri la, 'ki 'li Nyisua a winwlon-hanyu a 'crien 'kwli, e nɔ- -bu:

Nyisua wen 'ni:

'A mu Yisraekue, -te a nu la 'yri a -wli ni 'hɔen,

'ki 'li -tutukutiɔ -mu' -ko ki nyiblo □du 'yi 'li 'ti, 'a yi la 'wlugba-tebli a -cɔhlɔn pi,

kee, 'mɔ Nyisua, a 'ni -pie□e la 'mu.

43 'Ba yi la -ta' ni -hɔen, dukwli -mu',

-e kɔ 'kwli u pu 'li tuyu -mu' 'li,

-e 'wi- hiapunyisua Moloki yi,

dukwli a 'mu, nɔ- a 'ble,

e kɔ yi'wɔde -mu', -e 'wi- nyahro yi,

-e mɔ hiapunyisua Yrefan.

Tuyonu a 'mu, a nu □nu ni,

-e di□e nu, a 'mu □nu kwli yi bu bla,

'ki 'u 'waa 'u□tuule a -ta'.

Nɔ- kɔ -ti, 'mu□u nu, u 'mu 'li

'a mu hiapublugba -bi

'kwli gba,

-e hɔ -mɔ, 'e -hi 'u Babilonublugba 'u.

44 -Te -aan 'bainu ni la 'li

-te a 'mu, nyiblo □du 'yi 'li

'ti, u kɔ la 'tapokayu, -e mɔ

Nyisua a 'kayu -mu', -e kɔ

bu u pu 'li 'hi -mu' ble, u

'cri la 'u Nyisua a tete kle.

'Tapokayu a 'mu, -te Nyisua

nu 'a blepupu, 'ki 'u Moise

ye', ke- u nu 'a pupu.

45 'Tapokayu a 'mu, -aan

'bainu hie□e 'waa 'yonu le.

Ti -mu' -ko 'yri Sosue mɔ la

'waa ye'nanyu, 'ki u gba 'li□i

'blugba -mu' 'kwli, Nyisua pu

la le, e di la □nu -nyi. Ti

a 'mu 'yri, 'ki u -ween la 'u

'blugba a 'mu ki, Nyisua 'e

ble la dako a gblegble -mu'

le, -u ni la 'li 'blugbi a 'mu

'kwli. 'Tapokayu a 'mu, ε ni 'li 'blɔgba a 'mu 'kwli -nɔni, Dafidi 'ε -he Yisraekɔε a bodiɔ.

46 Nyɔsua ni la Dafidi a 'mu □haan-tebli -huohɔi -mɔ. -ε -bi Dafidi -hua□a Nyɔsua ni, 'ki bu puɔ Nyɔsua 'kagbau le, -kotɔ ε nɔ- mɔ Nyɔsua -mu', Dafidi a 'bai gbagbu Sakobu de la -we.

47 Kee, 'kayu a 'mu, ε 'yi□i 'pa-, ε 'yi□i -pu. 'A 'yu Salomɔ, nɔ- pu□b.

48 'Klikɔnɔnyɔsua, ε 'yi 'li -tonyibli a puɔokayu bu -ni. Nɔ- 'a winwɔn-hanyɔ 'cɔi la, 'ki 'li Nyɔsuacɔɔɛn 'kwli. De a 'mu, ε nɔ- -bu:

49 Kukɔnyɔ Nyɔsua wen 'ni: Yakɔ, nɔ- mɔ 'na bodiɔgbata, -tutu 'ε mɔ 'na bukiɔle□tude. ε 'yi 'kayu □du -kɔ, a di 'mu le -puɔ -ni, -ε kɔ bu 'n -we 'li □bu ni 'li.

50 □Bi ε 'yi 'mɔ 'pa-, -ε 'yi -tebli a pepe -nu?»

51 Ke- Etieni pi de: «A mɔ nyibli □niɔ, -v ku 'lu le, ε kɔ, -v kɔ □wli □gboklo -ni, 'ti-, -v kɔ nu □ke, 'ki 'v Nyɔsua a -ti a 'winwɔn a -ta'. A -wen Nyɔsua a -Hihiu* yi 'a -ne ti. -Te 'aan 'bainu ni la 'mu, ke- a ni 'mu.

52 'Aan 'bainu □tu Nyɔsua a winwɔn-hanyu a pepe □hiɔɛn, 'v 'la winwɔn-hanyu -mu', -v hle la□a, -ε mɔ, Nyɔsua di ya 'a mu nyiblo yi, -ε 'sii 'v yi, -ε mɔ 'aan Wanyɔ. Nyiblo a 'mu, nɔ- mɔ -Yusu. -Yusu a 'mu, nɔ- a nuu 'cre le, 'ti- 'a 'la□a.

53 'A mu -mu', Nyɔsua naa 'li a lelenyɔ 'li, ε -nyi 'a tete, a 'yi 'v tete a 'mu 'v □tuu -ni.»

-Te Etieni nu la 'kukɔ

54 -Juukɔε* a -gbolugbo a nyibli, -te v 'win -ti a 'mu, Etieni -hla, -ε -bi 'waa □wli kɔ yɔ'lebibie diaki.

55 Etieni -mɔ -bi, Nyɔsua a -Hihiu* kɔ□ ne win ki pepe, 'ε te 'li yakɔ 'kwli le, 'ε yi Nyɔsua a -ti a 'yi'bobua 'ye, ε kɔ, 'ε yi -Yusu 'ye -we, 'ε nyra bu, 'ki 'v Nyɔsua a diidekiɔa ki.

56 Etieni a 'mu, ke- ε pi: «Ba pu 'mu nua yi bu, 'n yi yakɔ 'ni 'ye, 'ε -ki wɔn, 'ni yi 'li -Yusu 'yee -ni, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo, 'ε nyra bu, 'ki 'v Nyɔsua a diidekiɔa ki.»

57 -Te -Juukɔε a ye'nanyu 'win -ti a 'mu, -ε -bi v ka 'waa nu yre, 'ti-, 'v -tua le□muma le. Ti ni -do a ti 'yri, 'waa pepe a 'mu, v □gbee □ne ki,

58 'v □tiɔ □ne 'diɔ, 'ti- 'v -tua 'a 'hi a biile, -ε di□e nu, v 'mu□v 'la. -ε -bi nyibli -mu', v lee -ni, 'ki -bu 'la Etieni, v -he 'waa 'luyɔwlawli kle, 'v -nyi□e gblotayu □du, ε 'mu□v 'yie □tu. Gblotayu a 'mu, 'a 'nyre mɔ Solu.

59 -Te v pi 'ki□i 'hi -mɔ le, -ε -bi Etieni, ε da -Yusu ni, ε wen: «Kukɔnyɔ -Yusu, 'ble 'na -hihiu kua,»

60 'ε bla kwli bu, 'ε 'yee 'li win, ε wen: «Kukɔnyɔ o, de 'kuku -bu, v ni, -hru 'a -ti -mɔ!» Bu pu 'ki le, -ε -bi ε mla -hunhɔn.

8

1 -E -bi gblotayu Solb -ni wen, ε wen □ε ki, 'ki bu 'la Etieni.

-Te Solb □tui la -Yusu a nyibli □hwen

-Nyrɔwɔ ni -do a 'mu, -Yusu a nyibli -mu', -v ni 'li Jrusredɔ 'kwli, v -twa 'waa □hwen a □tutuo. E nɔ-nu□o, -Yusu a nyibli a pepe a 'mu, 'v 'gba ci ε, 'v 'heen -tebli 'nyi bu. -U -bi mu 'li Sudeblugba 'kwli, 'waa de -bi 'v mu 'li Samaliblugba 'kwli. -Yusu a -mɔnanyu* ni -do, v nu- hie 'li Jrusre.

2 Nyibli -bu, -v □tui 'v Nyɔsua 'v, v gba Etieni, 'v -ha 'v□v 'v, kɔ, 'v yi we diaki, 'ki 'v 'a 'kukubu a -ta'.

3 Solb -mɔ -bi, ε □tui 'v 'klɪ, -ε di□e nu, ε 'mu 'vɔe a nyibli bu -we. E ne 'kayo ble, 'ε kwle -Yusu a nyibli, nuɓɓi kɔ nyibeɓu 'hwen-, 'ε pi □nu □jre.

-Te Filipu pi la □haantitie, 'ki 'li Samaliblugba 'kwli

4 -Yusu a nyibli -mu', -v 'heen bu, v ne 'blugba ki, 'v pi nyibli -Yusu a □haantitie.

5 E kɔ -Yusu a nyiblo □du. 'A 'nyre -mɔ Filipu. E nɔ-mu 'li Samaliblugba a 'dɔ gbagbu 'kwli. Wanyɔ -mu', Nyɔsua pu la ε, ε di la ya, ε nɔ- kɔ -ti ε yi nyibli ε -lee -ni,

6 'ε ni □wɩlekeεε-tebli. -Ti a 'mu, Filipu yi nyibli -huɔhuɔ a 'mu -lee -ni, v pi□i nua yi bu -tεε, -ε nu□o, □wɩlekeεε-tebli -mu', ε ni, v yi 'a -ti 'ni 'win, kɔ, 'v yi□i ye.

7 □Wɩlekeεε-tebli a 'mu, -ε mi 'lu -mɔ, nɔ- mɔ 'kuo -huɩn*, -v ni 'v nyibli ke', 'v pi -cici ε, 'v -hwen □nu ke', kɔ, ε-yɩyrenyibli -huɔhuɔ kɔ nyibli -mu', -v 'yi nale -yi -tεε, 'waa 'kue 'ε yi -we.

8 De a 'mu, ε nɔ- ni□e, 'v ni dɔɔɔ, 'ki 'li 'dɔ a 'mu 'kwli.

9 'Ki 'li 'dɔ a 'mu 'kwli, ε kɔ nyiblo □du, 'ε ni 'li. 'A 'nyre mɔ Simɔ. E mɔ -pinanyiblo □nu. E -wɩen 'li 'dɔ a 'mu 'kwli ni, 'ε ni -tebli -mu', -ε keε Samalikue a □wɩ ε. E wen, ε mɔ nyiblo gbagbu □nu.

10 Nyibli a pepe, nyi'ki, kɔ 'yonu 'hwen-, v pi□i nua yi bu. Ke- v pi: «Nyiblo -bu, ε ni 'klɪ ki, -wen Nyɔsua. 'A 'klɪ a 'mu, v deε □ne 'klɪ gbagbi.»

11 U pi□i nua yi bu diaki, -ε nu□o, kue 'li ti blebli 'yie bu, 'a -pinade keε 'waa □wɩ ε diaki.

12 Keε, -te Filipu 'ya 'dɔ a 'mu 'kwli, -ε -bi ε yi nyibli ε 'ni -lee -ni, -te Nyɔsua di nyibli a win a kikɔle nu, 'ε yi □nu -Yusu a -ti -lee -ni, 'v kuo -ti a 'mu □wɩ yi, nuɓɓi kɔ nyibeɓu 'hwen-, 'ε pu □nu 'nie 'lu ε.

13 Simɔ a 'mu, ε kuo -ti a 'mu □wɩ yi -we, 'v pu□u 'nie 'lu, 'ε 'cibi 'v Filipu 'huɩ, □wɩlekeεε-tebli -mu', -ε mi 'lu -mɔ, 'ε yi□i 'ye, 'ε keε ne 'a □wɩ ε.

14 -Yusu a -mɔnanyu* -mu', -v ni 'li Jrusre, v 'win ni, -ε mɔ, Samalikue, v 'ble Nyɔsua a win kua -tεε. E nɔ- kɔ -ti, 'v lee 'li □nu Pielɩ kɔ Saan 'hwen- -mɔ.

15 -Te v nyre 'li, -ε -bi v da Nyisva ni, 'ki 'v -Yusu a nyibli a -ta', -ε di□e nu, ε 'mu □nu 'a -Hihiu* -nyi.

16 □Han-ti □hōn, 'v pu □nu 'nie 'lu, 'ki 'li -Yusu a 'nyre 'kwli, keε, 'ki 'li □nu 'nyi, Nyisva a -Hihiu 'yεε 'v -ε □du ke' ni bi.

17 ε nō- nu□o, Pieli kō Saan 'hven-, 'v pu □nu dabui 'lu ble, Nyisva a -Hihiu 'ε bi 'v □nu ke'.

18 -Te Simō -ni wen, ε 'ye□e, -ε mō, -Yusu a -mōnanyu pu □nu dabui 'lu ble, 'ti- Nyisva a -Hihiu 'ε bi 'v nyibli a 'mu ke', ε nō- mō bu ya Pieli kō Saan 'hven- 'wliye yi,

19 ε wen: «Ba -nyi 'mu 'kli a 'mu 'a de, -ε di□e nu, 'ni pu nyibli dabui 'lu ble, Nyisva a -Hihiu 'mu 'v □nu ke' bi.»

20 Keε, Pieli □tu□o □wōn, ε wen: «-Na 'wliye kō -mu 'hven-, ba -we bu, -te -na 'lule-hihie 'ye□e, -ε mō, nyiblo -we 'li bu nu 'wliye ni, bu -tō Nyisva a -Hihiu ni a -ti.

21 'Ki 'v Nyisva a -ti ki, -kō -a mu 'hven-, -a 'yi -pe, -kōti -na □wlv 'yi 'v yi 'sii -ni, 'ki 'v Nyisva ye'.

22 'A -ti, hie 'v -na 'lule-hihie -hvan a 'mu bu, -bu da Kōkōnyō, -ε di□e nu, 'bu -we 'li□i 'li, ε 'mu -na 'lule-hihie -hvan a 'mu, 'a -ti mō -hru.

23 'N yi□i 'ni 'ye, -ε mō, 'cre 'yii 'li -na □wlv ki, ε kō ca 'hven-, 'ti-, de 'kuku, nō- kōō -mu win ki pepe.»

24 -ε -bi ke- Simō a 'mu, ε pi Pieli kō Saan 'hven- yi, ε wen: «'Aan 'mumu, ba da

Kōkōnyō, 'ki 'v 'mu -mō, -ε di□e nu, -ti a pepe -bu, a -hla, 'a □dedede 'ni □ha 'mu nu.»

25 -Yusu a -mōnanyu ni 'hven a 'mu, -te v lee nyibli Nyisva a -ti, -ε -bi v □hian -mō, 'v mi Jrusre. -Te v yi ni di, Samaliblogba a 'du -mu', v ne ki, 'ki v pu 'li nyibli Nyisva a □haantitie.

-Te Filipu pu -Yusu a □haantitie Etiopiblogba a nyiblo gbagbu

26 Filipu -mō -bi, ke- Nyisva a lelenyō pu□v yi, -ε mō: «'Hru -mu', -ε -hōn 'li Jrusre, -ε mi 'li Gasadiō 'kwli, mu 'li□i wlōn. Mu 'li 'a □hlon, -tite -mu', nyiblo □du 'yi 'li 'ti.»

27 -Te Filipu 'win -ti a 'mu, -ε -bi ε bi 'hru wlōn, 'ε -mu, 'ε ye nyibehian □du ki. Nyibehian a 'mu, ε mō Etiopiblogba a nyiblo gbagbu □nu. ε mō 'a 'blogba a bodiō a 'wli'ye□tunyō □nu. Bodiō a 'mu, ε mō nugba □nu, 'v deε □ne Kadasi. Nyibehian a 'mu, 'ki ε mu la 'li Jrusre, 'ε mu la Nyisva da mō, 'ki 'li Nyisva a 'kagbau bu. -Te ε -we 'ki Nyisva a dida -mō, -ε -bi ε □hian -mō,

28 'ε mi 'waa 'bli. 'Ki ε ni 'v 'a -so a -gbo ki bu, 'ε yi Nyisva a winwlōn-hanyō Esai a 'crien -hre.

29 -ε -bi ke- Nyisva a -Hihiu* pi Filipu yi, ε wen: «Mu -bu 'yia 'v -so-gbo -mu' 'hvi bu,»

30 'ε gba cigbe, 'ε mu 'v -so-gbo a 'mu 'hvi. -Te ε nyre 'ki 'v, -ε -bi ε 'win nyibehian

a 'mu, 'a -hihrewin ni, 'e yi Esai a 'cruten -hre. -E -bi Filipu wen: «Nyibeyu o, [bi] de a 'mu, -yi -hre, -yrui[e] 'le ni?»

31 -E -bi e [tu]o [won], e wen: «'Bu mo, nyiblo [du] 'bu 'yi 'mo[ɔ] kle -hihia -ni, -bi' 'n di 'a leyuyruo nu 'li?» E no- mo bu lee Filipu, bu 'ya 'li[ti] -mo, 'ki 'u 'a -so-gbo ki.

32 -Ti a 'mu, e yi -hre, 'ki 'li Nyisvacruten 'kwli, e no- -bu:

«Nyiblo a 'mu, e 'wi- blable yi,

u gbe 'li 'laale',

ko, e 'wi- 'blayu yi,

-e ko -pupui 'bu yi ni 'cre,

-e 'ye ni pu win.

Nyiblo a 'mu, e 'yi -ti [du] -hla.

33 U [ti]o 'li[ti] ni, 'u puu [ne] hi-bati le.

Nyiblo [du] 'yi 'li[ti] 'li -we, bu 'du 'a 'yonu a 'nyre ye' le,

-koti u 'la[ti]a ni.

Ke- Esai -pu, 'ki 'li Nyisvacruten 'kwli.»

34 -E -bi nyiblo a 'mu, e 'beti Filipu ni, e wen: «Lee 'mu, 'n nyaa -mu le: Esai -bu, [bi] 'a dionu e [hen] 'nyre, -u'u-, [bi] nyiblo -bi e [hen] 'nyre?»

35 Winbu a 'mu, e no- ko 'kwli Filipu naa 'li, 'e pu[ti] [haantitie -mu]', -e ne -Yusu 'Klisu a -ti -mo le.

36 -Te u gba 'hru 'lu -mo -gbagba, -e -bi u ye 'nie ki. -E -bi nyiblo gbagbu a 'mu, e wen: «'Nie, no- -bu. [bi] -we 'li -bu pu 'mu 'nie 'lu ni, -te ti ne -bu?» [

37 -E -bi Filipu wen: «'Bu mo, [ni] kuo -Yusu [wlu] yi, 'ki 'li -na [wlu] a pepe ki, -e -bi 'hru pe 'u bu, 'ki [bu] pu -mu 'nie 'lu.» -E -bi e wen: «'N pu[ti] [han-ti], -e mo, -Yusu 'Klisu mo Nyisua a 'Yu [ni]o, 'n kuo [ne] [wlu] yi,»]

38 'e nyra -so bu, e ko Filipu 'huen-, 'u [ti] 'li 'nie -mo, Filipu 'e pu[ti] 'nie 'lu.

39 -Te u -hon 'li 'nie -mo, -e -bi Nyisua a -Hihiu gba 'li Filipu -tite -bi, nyiblo gbagbu a 'mu 'e 'kee Filipu a 'yiye. Kee, ke- e ni 'mu, 'e gbe 'a 'hru 'lu -mo, 'ki 'li dudu 'kwli.

40 Filipu -ni wen, 'ki e 'hru 'li 'diu -mu', u dee Asoti 'kwli. Ke- e ni, 'e ne 'du kle, 'e pu nyibli [haantitie -mu]', -e ne -Yusu a -ti -mo le. E no- e 'ble kua -bleble, 'e nyre 'li 'diu -mu', -e mo Sesali 'kwli.

9

-Te -Yusu a yraanyo Solu -he la -Yusu a -monanyo

(Nunu-tebli 22.6-16; 26.12-18)

1 Ti ni -do a 'mu 'yri, Solu -mo -bi, de, e yi 'lu -mo le -hie, no- mo bu -we -Yusu a nyibli a pepe bu.

2 No- nu[ti]o, 'e mu 'li Nyisua a -cohlunpinyu* a nyiblo gbagbu -mo, e wen: «'Cru 'crun, 'mu 'li[ti] Nyisua a 'kayo a nyibli gbagbi -mo gba, -u ni 'li Damasidu 'kwli, -e di[ti]e nu, u 'mu 'mu -hee -ni, nyibli -mu', nyibepu ko nugbi 'huen-, -u ni 'u Kokonyo -Yusu a 'hru wlon,

-a 'mu □nu klo, 'mu □nu Jrusre ya.»

3 Bu bi 'ki 'hru wlon, e ko 'a nyibli 'hven-, -te e yi Damasi yre ni 'mve-ni, -e -bi ti ni -do a ti 'yri, -nyre -hon 'li yako 'kwli, 'e pu 'li □u □gbe,

4 Solu 'e bi □hlon, 'e yi win 'win, 'e pi le: «Solu o, de- ko 'mo -ni le □tui □hven 'li?»

5 -E -bi Solu 'beti □e ni, e wen: «Nyiblo a 'di -bi -mo 'li?» -E -bi e wen: «'Mo -Yusu □no, 'mo □tui □hven.

6 'A -ti, 'du 'ki ye', -bu ya 'di. De, Nyisua -hve -bu nu, 'ki u di 'li -mo □o 'li -lee -ni.»

7 Nyibli -mu', -u ko □o 'hven- -ne 'hru, huannu a -ti, u nyra ble -bii. U 'ni -pu □u win. U 'win win a 'mu ni, kee, u 'ni 'ye □e nyiblo □du.

8 Solu -mo -bi, e 'du ye', 'e □wlee 'yi, kee, e 'ni -yru □o le, 'u 'ble 'a dabu kva, 'u gba 'li □u Damasi di 'kwli,

9 'e nu -nyrowi ni ta, 'ki bu 'ye ni yru le, bu 'ye ni di de, bu 'ye ni 'na -we.

10 'Ki 'li Damasi di a 'mu 'kwli, -Yusu a nyiblo ni 'li. 'A 'nyre mo Aniasi. Aniasi a 'mu, e no- -Yusu 'hru yi, 'e lee □ne, e wen: «Aniasi o.» -E -bi e wen: «Kukonyo o, 'mo, no- -bu -o.»

11 -E -bi Kukonyo wen: «Mu 'li 'hru -mu', u dee Yi'siihru wlon, -bu pa 'li Judia a -te, -bu 'beti nyibeyu -mu', u dee Solu a -ti. 'Ki e ko 'li Tasi. -Te ti ne -bu, e de Nyisua.

12 'Ki 'li Nyisua a di da 'kwli, e 'yee 'li nyiblo □du, □wi yi, 'ile'yiye 'kwli. Nyiblo a 'mu, -mo □no, Ana-

niasi. -Mo pa 'li Solu a 'mu -mo, □ni pu □u dabu 'lu bu, -e di □e nu, e 'mu le yru de.»

13 -E -bi Aniasi □tu □o □won, e wen: «Kukonyo o, -tonyibli -huohu lee 'mu ni, 'cre a pepe -mu', e nu nyibli -mo, 'ki 'li Jrusredi 'kwli.

14 'Ti-, didie -bu, e -di, Nyisua a -cohlpinyu gbagbi, nu- -nyi □e 'kl, 'ki bu klo nyibli a pepe -mu', -u de -mu.»

15 Kee, Kukonyo wen: «□Ni 'pie 'li huannu, 'ki -bu mu 'li 'kayu a 'mu bu, -e nu □o, 'n -ha 'li Solu a 'mu ni, 'ki bu na 'na -ti -mo le, 'ki 'u dako -huohu yi, u ko 'waa ye'nanyu 'hven-, e ko, -bu lee Yisraeku -we.

16 'N di □ne □e 'ni -to -ni, -e mo, e di 'ye □hven diaki, 'na -ti.»

17 -Yusu bu pu 'ki le, -e -bi Aniasi mu 'li 'kayu a 'mu bu ni. -Te e nyre 'li, 'e pu Solu dabu 'lu bu, e wen: «Solu, 'na 'diayi, Kukonyo -Yusu, -e 'hru mo -mu yi, 'ki 'u 'hru -bu, -ye mo wlon, e no- lee 'ne- 'mu, -e di □e nu, □mu le yru de, e ko, Nyisua a -Hihiu* 'mu -mu win ki -ko -ni pepe.»

18 Ti ni -do a ti 'yri, -tebl □du, -e 'wi- -hrin a 'ku yi, no- ble 'li Solu 'yi le, 'e -tua leyuyruo de, 'e 'du ye', Aniasi 'e pu □u 'nie 'lu.

19 -Te e pu □u 'nie 'lu, -e -bi Solu di de, 'ti- 'a 'kl 'e 'ya 'li.

-Te Solu na la -Yusu a -ti -mo le, 'ki 'li Damasi di 'kwli

-Te de a 'mu, e -hi, Solu -hi 'li -nyrowi gbi, 'ki 'li -Yusu

a -nagbopu* -mu', -u nu 'li Damasidɔ 'kwli -mɔ.

20 Ti nu -do a ti 'yri, ε -tva Nyɩsua a -ti a -mɔlenɩna, 'ki 'li Nyɩsua a 'kayo bu, ε wen: «-Yusu mɔ Nyɩsua a 'Yu ɩnuɔ.»

21 Nyibli a pepe -mu', -u yi 'a win 'win, ε kee 'waa ɩwɩ le, u wen: «Nyibli -mu', -u de -Yusu, nu- nyiblo -bu, ε -hve bu -we mɔ bu. 'Ti-, ε di ni, -ε diɩe nu, ε 'mu ɩnu klo, ε 'mu ɩnu Nyɩsua a -cɔhɩnpinyu* gbagbi -ji' pu.»

22 Kee, 'a -ne ti, Solu ne Nyɩsua a -ti -mɔ le, 'ki 'li Nyɩsua a 'mu a 'klɩ 'kwli, Solu a 'klɩ a 'mu 'ε yi kle -bii -ni. -Juukve* -mu', -u nu 'li Damasi, ε yi -hre 'u ɩnu Nyɩsuacriɩn ye', 'ε tve ɩnu, -ε mɔ, -Yusu, nɔ- mɔ Wanyɔ -mu', Nyɩsua pu la le, ε di la ya. -Ti, nyibli a 'mu, bu diɩe kle -hihiɩ -ni, u 'ni 'yeɩe liɩi.

23 -Nyrɔwi gbi bu -hi, -ε -bi -Juukve a 'mu, u -yraɩa ni, 'ki bu 'la Solu.

24 Kee, -ti a 'mu, u -yra, ε 'win ni, ε kɔ, ε 'win ni -we, -ε mɔ, u ɩtui 'dɔ a paale a pepe 'yie, 'tɔ kɔ -nyre, -ε diɩe nu, 'bu yi ni mi, u 'muɩu 'la.

25 Nɔ- nuɩo, Solu a -nagbopu, 'u 'duɩo ye', 'u 'yaa 'liɩ ɩgbi -mu' 'lu, -ε ɩglaa 'li 'dɔ le, 'u pu 'liɩ -tugbo 'kwli, 'u ɩtɔ 'liɩ ɩgbi a 'mu, 'a 'kɩbia -bi ki, 'ε mu 'li Jrusredɔ 'kwli.

-Te Solu nyre la 'li Jrusredɔ 'kwli

26 -Te Solu nyre 'li Jrusredɔ 'kwli, -ε -bi ε ɩmveɩe le, 'ki bu bi 'li -Yusu

a -nagbopu* 'nyɩ, kee, 'waa pepe, u yi pie 'a huannu, -ε nuɩo, u 'ni -puɩ liɩ ɩhan-ti, -ε mɔ, -Yusu a seyɩ a -nagbopi ɩnuɔ.

27 Kee, -Yusu a -nagbopi -bi nu 'u. 'A 'nyre mɔ Banabasi. Nɔ- gbaɩa, 'ε tɔɔ ɩne -Yusu a -nagbopu yi. -Te -mu', Solu nu -Yusu a 'yiye, 'ki 'li Damasi a 'hru wɩn, ε kɔ, -te -Yusu nu la 'li 'a -mɔhleele, ε nɔ- naɩa -mɔ le. ε lee ɩnu ni -we, -te Solu -nu, 'ki ε 'yi huannu -pie, 'ε na -Yusu a -ti -mɔ le, 'ki 'li Damasidɔ 'kwli.

28 Kve 'u -nyrɔwɔ a 'mu 'yie bu, -Yusu a nyibli, u 'ble Solu kva -tee, 'bu yi Jrusre wɩn le ni ne, ε 'ni -pieɩe li huannu, 'ε ne -Yusu a -ti -mɔ le.

29 -Juukve* -mu', -u pu Glekɩkuewin, ε hlee 'li ɩnu -mɔ -we, 'ε ɩtu 'u 'klɩ, -ε diɩe nu, u 'mu 'a pupuwin ɩwɩ yi -kuo -ni. Kee, -Juukve a 'mu, u ɩmve 'hru le, u 'muɩu 'la.

30 -Te -Yusu a nyibli 'win, -ε -bi u gba Solu ni, 'ki 'li Sesalidɔ 'kwli, 'u nuɩo, 'ε mu 'li Tasidɔ 'kwli.

31 Ti a 'mu 'yri, u 'ni ɩtuɩo li 'cve a nyibli ɩhɩven, 'ki 'li Sudeblugba kɔ Galileblugba kɔ Samaliblugba 'kwli. 'Cve a nyibli a 'mu, u kɔ 'klɩ, kɔ, 'u kɔ Nyɩsua a 'uɩtuule, Nyɩsua a -Hihiu* 'ε yi ɩnu -hee -ni, -Yusu a nyibli 'u yi kle -bii -ni.

-Te Pielɩ nu la ɩwɩlekee-tebli, 'ki 'li Lidadɔ kɔ Sopedɔ 'kwli

32 -Yusu a -mɔnanyɔ, -ε mɔ Pielɩ, ε ne 'blugba ki, 'ε yi -Yusu a nyibli yre -me.

-Nyrɔwɔ ɔɔɔ ɔɔɔ 'kwli, ε mu la 'li -Yusu a nyibli -mɔ, -v ni 'li Lidadɔ 'kwli.

³³ 'Kɪ ε yɛɛ 'li nyiblo ɔɔɔ bu. 'A 'nyre mɔ Ene. Ε -yɪre le. -Te ε -yɪre le, 'a 'yri ni ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ a 'yru, nɔ- -bu. Ε yɪ pɛ bu ni -do.

³⁴ Kε- Pielɪ pɪɪ yɪ, ε wen: «Ene, -Yusu 'Kɪsɔ, ε yɪ -na 'kɔɛ 'ni -wɛɛ -ni -wɛ. 'Du ye', bu ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ -na kɪbɔpɛɛɛɛ,» Ene a ɔɔɔɔɔ 'ε 'du ye'. -ε -bɪ 'a 'kɔɛ -wɛ ni.

³⁵ Nyibli a pɛpɛ -mɔ', -v ni 'li Lidadɔ 'kwli, ε kɔ 'waa dɛ -mɔ', -v ni 'li 'blɔgbakɔtɔ -mɔ' 'kwli, v dɛɛ Sano, -te v 'yɛɔɛ, -ε mɔ, 'a 'kɔɛ -wɛ ni, -ε -bɪ v kuo Nyɪsɔɔ ɔɔɔɔ yɪ.

³⁶ Ε kɔ nɔgba ɔɔɔ, 'ε ni 'li -Yusu a nyibli -mɔ' 'nyɪ, -v ni 'li Sopedɔ 'kwli. 'A 'nyre mɔ Tabita. 'Nyre a 'mɔ, ε nɔ- mɔ Dɔɔɔkɔsɪ, 'kɪ 'li Glɛkɪkɔɛwin 'kwli, -ε ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ 'nyre -Gbele. 'A -nɛ ti, ε ni la nyibli ɔɔɔɔɔ -tebli 'yɪ ɔɔɔɔɔ le, 'tɪ- 'ε yɪ la ɔɔɔɔɔnyibli -hɛɛ -nɪ.

³⁷ Ti ni -do a 'mɔ 'yri, 'kɔɛ kɔɔɔ ni, 'ε 'kɔ. -Te v -pɛɔɛ, -ε -bɪ 'kɪ 'li yɔ'kayu a -gblo -bɪ 'kwli, 'kɪ v pu 'liɪ bu.

³⁸ -Yusu a -nagbopɔ* -mɔ', -v ni 'li Sopedɔ 'kwli, v 'wɪn ni, -ε mɔ, 'kɪ Pielɪ ni 'li Lidadɔ 'kwli, -ε 'mɔɛ Sope yre. -Te v 'wɪn 'kɪ, -ε -bɪ v lee 'liɪ nyibli ni 'hɔɛn -mɔ, bu nyaa ɔɔɔ le, bu 'kɪka -nɪ, bu di.

³⁹ -Te v nyre 'li, -ε -bɪ Pielɪ 'du ye', 'ε kɔɛ ɔɔɔ ɔɔɔɔ. -Te ε nyre 'li Sope, 'kɪ v gba 'liɪ yɔ'kayu -nɪ wen a -gblo a 'mɔ 'kwli, -te -mɔ', nɔgba a

'mɔ, ε pɛ 'v bu, -tɔgbanɔgbɪ 'v ɔɔɔɔ 'liɪ le, 'v yɪ we, 'v tɔɔ ɔɔɔɔ 'hɔɔɔɔ -tebli -mɔ', Dɔɔɔkɔsɪ nii la ɔɔɔ le, -te ε ni la 'kɔɔ.

⁴⁰ -ε -bɪ Pielɪ 'hrɔɔ nyibli a pɛpɛ ni, 'ε bla kwlɪ bu, 'ε da Nyɪsɔɔ, 'tɪ- 'ε ɔɔɔɔ -mɔ, 'ε -mɛ 'kɔkɔkɔ yɪ, ε wen: «Tabita, 'du ye',» ti ni -do a ti 'yri, -ε -bɪ Tabita ɔɔɔɔɔ 'yɪ. -Te ε 'ye Pielɪ, -ε -bɪ ε ni bu,

⁴¹ Pielɪ 'ε puɔɔ dabu yɪ bu, 'ε 'duɔ ye', 'ε da -tɔgbanɔgbɪ kɔ -Yusu a nyibli a pɛpɛ, 'ε tɔɔ ɔɔɔ Dɔɔɔkɔsɪ yɪ, Dɔɔɔkɔsɪ a 'mɔ, 'ε pɪ -hɔɔɔɔɔ.

⁴² Dɛ a 'mɔ, -ε mu 'lu -mɔ, nyibli a pɛpɛ -mɔ', -v ni 'li Sope, v 'wɪn ni, 'waa -hɔɔɔɔ 'v kuo Kɔkɔnyɔ -Yusu ɔɔɔ yɪ.

⁴³ -Te ε -hi, Pielɪ -wɔɔɔ 'li Sope ni. 'Kɪ 'li nyiblo ɔɔɔ a -te, 'kɪ ε 'ti 'li. Nyiblo a 'mɔ, 'a 'nyre mɔ Simɔ. Simɔ a 'mɔ, ε nii mamɔkɔɛ -kɔɔɔ 'yri.

10

-Te Kɔɔɔɔ da la Pielɪ

¹ Ε kɔ la nyɪbeyu ɔɔɔ, 'ε ni la 'li Sesalɔɔ 'kwli. 'A 'nyre mɔ Kɔɔɔɔ. Ε mɔ Romakɔɛ a 'seyo a nyiblo gbagbu -bɪ ɔɔɔ. Ε nɛɛ la 'seyo a -wɔɔ ni ɔɔɔ. 'Seyoɔɔɔ -mɔ', -ε kɔ 'kwli ε ni la 'li, v dɛɛ laɔɔ Yitalibɔgba a 'seyo.

² Nyɪbeyu a 'mɔ, 'a 'yrinaabɔ 'sɪɪ 'v yɪ, ε kɔ 'a 'kayubukɔɛ a pɛpɛ 'hɔɔɔ, 'v ɔɔɔɔ 'v Nyɪsɔɔ ni. ɔɔɔɔnyibli -mɔ', -v ni 'li -Juukɔɛ* 'nyɪ, ε yɪ ɔɔɔ 'nɪ

-hεε -ni, 'ti- 'ε 'cibi 'v Nytsua a dida.

³-Nyrɔwɔ ɔɔɔ a 'yru-hiile', ε ni 'v bu, -ε -bi ε -tva 'lile'yiye, 'ε yru laɔa -tεε, -ε mɔ, Nytsua a lelenyɔ, nɔ- pa 'lɔɔ -mɔ. -Tε lelenyɔ a 'mu, ε -pa, -ε -bi ε wen: «Kɔnei.»

⁴-ε -bi huannu bi 'li Kɔnei 'kwli, 'ε yɔɔ 'ye gbee, -ε -bi ε wen: «ε kla ni 'li, Kukonyɔ?» Nytsua a lelenyɔ a 'mu 'ε ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ, ε wen: «-Tε -ni ɔɔɔɔnyibli a -hεεε, kɔ, -tε -ni Nytsua a dida, Nytsua wenɔε ki, 'ti- 'ε pu -na -ti ɔɔɔɔ -mɔ.

⁵-Tε ti ne -bu, lee 'li nyibli 'diɔ -mu', -ε mɔ Sope 'kwli, v 'mu Simɔ da, -ε kɔ kibuhlanyre mɔ Pielɔ.

⁶Pielɔ a 'mu, 'ki ε ni 'li nyiblo ɔɔɔ a -tε. Nyiblo a 'mu, 'a 'nyre mɔ Simɔ -wε, 'ε nii mamukve -kvan 'yri. 'Ki 'li 'yru wien, 'ki a 'kayu ni 'li.»

⁷-Tε Nytsua a lelenyɔ puɔv titie a 'mu, -ε -bi ε mu ni, Kɔnei 'ε da 'a -kvannunyibli ni 'hven, ε kɔ 'a 'seyo a nyiblo -bi. 'Seyotayu a 'mu, 'a 'yrinaabu 'sii 'v yɔ -wε;

⁸Kɔnei 'ε bi 'v, 'ε tɔɔ ɔɔɔ -tebli a pepe -mu', -ε mu 'lu -mɔ, 'ti- 'ε lee 'li ɔɔɔ Sope.

⁹-Tε -nyrɔwɔ ni -do -hi, -ε -bi v 'mve Sope yre. 'Ki 'li Sope a 'mu 'kwli, 'ki Pielɔ ni 'li yɔ'kayu bu. Yɔ'kayu a 'mu, 'a 'lu 'wle 'v bu, 'v 'ye 'liɔ kle. -Nyrɔwɔ -bu, mu 'v 'yru a bunyrati 'yri, -ε -bi 'ki Pielɔ 'ya 'li 'kayu a 'mu ki, ε 'mu Nytsua da.

¹⁰Bu yɔ 'ki Nytsua ni de, -ε

-bi 'kanu bi 'liɔ 'kwli. Bu yɔ 'ki 'a diide ni pi, -ε -bi ε yɔ 'ye 'li le.

¹¹De -mu', ε yɔ 'ye, ε nɔ-mɔ: yakɔ bu -ki wlon, de 'ε -hven 'li -wlu, 'ε 'wi- danu gbagbu yɔ, 'v mva 'a 'nyɔ ni -hen bu. Nɔ- ɔɔɔ 'vɔ ye'.

¹²'Ki 'li danu a 'mu 'kwli, mamu a gblegble, kɔ le-jri-tebli, kɔ nubli 'hven-, v nu- ni 'li. (Mamuɔɔ a 'mu, dakɔ a pepe yɔ ɔɔɔ 'ni di, keε, -Juukve -mɔ -bi, ε ɔɔa ni, 'ki bu di -tebli a 'mu. 'A -ti, v 'ni -diε li ɔɔɔ le.)

¹³Keε, ε 'win win, 'ε pi le: «Pielɔ, 'du ye', -bu 'la mamu -mu', ɔɔɔ ɔɔɔ di.»

¹⁴Keε, Pielɔ wen: «'Uun-, Kukonyɔ o. Mamu -mu', v 'yɔ 'v yɔ 'sii -ni, 'ki 'v Nytsua ye'. ε ɔɔa ni, 'ki -a mu -Juukve -ba di ɔɔɔ. 'A -ti, 'n 'yɔ -hvan ɔɔɔ ni di.»

¹⁵Ke- win a 'mu, ε pi, 'ε yɔɔ -lee -ni de, -ε mɔ: «De -mu', Nytsua pu le, -ε 'sii 'v yɔ, 'ki -tonyiblo bu diε, ɔɔɔ 'hlaa 'liɔ, -ε mɔ, ε ɔɔa ni, 'ki bu diε.»

¹⁶De a 'mu, ε nu 'lu-mɔmuuwɔ ni ta, 'ti- danu a 'mu, 'ε ɔɔɔan -mɔ, 'ε mu 'li yakɔ 'kwli.

-Tε Pielɔ mu la 'li hiaponyiblo ɔɔɔ, -ε yɔ -Juukveyu 'pa- a 'kayu bu*

¹⁷-Tε ε -hi, -ε -bi Pielɔ yɔ 'a diɔɔ le 'ni 'beti -ni: «De -bu, 'n 'ye, de a 'di -bi ε ɔɔɔ 'nyre 'li?» ε ni 'li 'lule-hihie a 'mu 'kwli, nyibli -mu', Kɔnei -le, 'v 'ya 'diɔ, 'v yɔ le 'beti -ni, -tε Simɔ a 'kayu ɔɔɔε yɔ. ε

nɔ- ʋ -nu -nunu, 'ʋ nyre 'lɪ
'kayu a 'mu, 'a ɔhvan.yɪ,

18 'ʋ 'yɛɛ 'lɪ win, 'ʋ yɪ 'beti
-nɪ: «ɔBɪ 'kɪ Simɔ Piɛlɪ nɪ
'nɛ- 'kayu -bu bu?»

19 Ti nɪ -do a 'mu 'yri, Piɛlɪ
bu 'tɪɛ yɪ 'lu lɛ nɪ -hie, dɛ
-bu, ɛ 'yɛ wɛn, dɛ a 'dɪ -bɪ
bu di 'nyrɛ ɔhɛn a -tɪ, -ɛ -bɪ
Nyɪsua a -Hihiu* yɪɔɪ 'nɪ -lee
-nɪ: «'Ye kɛ nyibli nɪ ta ɔmʋɛ
-mu 'yie lɛ.

20 'A -tɪ, 'du ye', -bu ɔtɪ 'nɛ-
'kayu -bu yra. ɔNɪ 'muo 'lɪ
ke' lɛ. ʋ kɔ -mu 'hʋɛn- ba
mu, -ɛ nuɔo, 'mɔ -lee 'nɛ-
ɔnʋ.»

21 -ɛ -bɪ Piɛlɪ ɔtɪ 'lɪ 'kayu
a 'mu yra nɪ, nyibli -mu', -ʋ
ɔmʋɛɔɛ lɛ, 'ɛ mu 'ʋ ɔnʋ 'hʋɪ,
ɛ wɛn: «Nyiblo -bu, a ɔmʋɛ
lɛ, 'mɔ ɔnɪɔ. ɛ kla nɪ 'lɪ?»

22 ʋ wɛn: «'Seyo a nyiblo
gbagbu -mu', -ɛ mɔ Kɔnɛɪ,
nɔ- lee 'nɛ- -a mu -mɔ. Kɔnɛɪ
a 'mu, 'a nunuklo 'sɪɪ 'ʋ yɪ,
'ɛ ɔtuɪ 'ʋ Nyɪsua. -Juukʋɛ a
pɛpɛ nʋɛ nɛ 'a dɛ nɪ. Nɔ-
Nyɪsua a lɛlenyʋ -lee -nɪ, 'kɪ
-bu di 'lɪ 'a 'dɪɔ 'kwli, -ɛ diɔɛ
nu, -tɪ -mu', -diɔɛ -lee -nɪ, ɛ
'muɔʋ nʋa yɪ bu pu.»

23 -Tɛ ʋ -yrɛ, -ɛ -bɪ Piɛlɪ paa
ɔnʋ 'kayu bu, 'ɛ pu 'waa ɔtɔ.

-Tɛ -nyrɛ -nyɛ, -ɛ -bɪ ʋ kɔ
Piɛlɪ 'hʋɛn-, ʋ bi 'hru wɔn,
'ʋ -mu. -Tɛ ɛ kɔ ɔnʋ 'hʋɛn-, ʋ
yɪ nɪ mi, -ɛ -bɪ -Yusu a nyibli
-bɪ -mu', -ʋ nɪ 'lɪ Sope, ʋ gba
ɔnʋ 'hru wɔn.

24 -Nyɔwɪ nɪ 'hʋɛn a
-nyɔwɔ, 'kɪ ʋ nyre 'lɪ Sesalɪ.
Kɔnɛɪ yɪ ɔnʋ 'nɪ -ple, ɛ kɔ
'a ɔtugba a nyibli, kɔ 'a
nɪnatumʋɔ, ɛ -da 'hʋɛn-.

25 -Tɛ Piɛlɪ pa 'kɪ 'kayu a

'mu bu, -ɛ -bɪ Kɔnɛɪ 'du ye',
'ɛ muɔo ye' 'bɛ mɔ, 'ɛ blaɔa
kwli yɪ bu, 'kɪ 'ʋ 'a 'ʋɔtuule
'kwli.

26 Kɛɛ, Piɛlɪ wɛn: «'Du ye',
ɔnɪ 'blaa 'lɪ 'mu kwli yɪ bu.
'Mɔ -tonyiblo ɔnɪɔ. 'N 'yɪ
Nyɪsua 'pa-,»

27 Kɔnɛɪ a 'mu, 'ɛ 'du ye', ɛ
kɔ Piɛlɪ 'hʋɛn-, 'ʋ -tʋa toto a
pʋpʋɔ. ʋ yɪ toto nɪ pi, 'ʋ pa
'kayu bu, Piɛlɪ 'ɛ yɛɛ 'ʋ nyibli
-hʋɔhʋɪ bu, -ʋ -wɛ ti kɪ.

28 -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pi 'kɪ ɔnʋ yɪ,
ɛ wɛn: «Ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ,
'mɔ -bu, -ɛ mɔ -Juukʋɛyɪ, ɛ
ɔɲa nɪ, 'kɪ 'ʋ 'mu -mɔ, 'kɪ
ɔbu 'yɪya 'ʋ nyiblo -bu, -ɛ 'yɪ
-Juukʋɛyɪ 'pa- 'hʋɪ bu. ɛ ɔɲa
nɪ -wɛ, 'kɪ ɔbu mu 'lɪ 'a -tɛ.
Kɛɛ, Nyɪsua tɔɔ 'mɔɔo nɪ, -ɛ
mɔ, 'nɪ 'hie 'lɪɔɪ 'lu -mɔ lɛ, -ɛ
mɔ, ɛ kɔ nyibli -bɪ, -ʋ 'yɪ 'ʋ
yɪ 'sɪɪ -nɪ, 'kɪ 'ʋ Nyɪsua ye',
'kɪ ɔbu hlɔɔ ɔnʋ -mɔ lɛ.

29 ɛ nɔ- nuɔo, -tɛ a da 'mu,
'nɪ 'yɪ 'ʋ win 'ʋ ɔtu, 'nɪ -di. 'A
-tɪ, 'n yɪ 'a mu 'nɪ 'beti -nɪ, -ɛ
mɔ, ɛ kla nɪ yo, -ɛ kɔ 'mɔ a
-da 'lɪ?»

30 -ɛ -bɪ Kɔnɛɪ ɔtuɔo ɔwɔn,
ɛ wɛn: «ɛ kɔ 'kɪ -nyɔwɪ nɪ
ta, mu 'ʋ ti nɪ -do -bu 'yri, -ɛ
mɔ 'yɔwɪ-hiile a ti 'yri, 'kɪ 'n
dɛɛ la 'ʋ Nyɪsua, 'kɪ 'nɛ- 'na
'kayu bu. Ti nɪ -do a 'mu 'yri,
'kɪ nyiblo 'hru 'ʋ 'mu ye'. 'A
wlawli, ɛ pu 'hʋɪ lɛ, ɛ yɪ 'nɪ
wɔn. Nyɪsua a lɛlenyɔ ɔnɪɔ.
ɛ wɛn:

31 Kɔnɛɪ, Nyɪsua 'wɪn -na
dɪdawɪn nɪ, kɔ, -tɛ -nɪ,
ɔnɪ yɪ ɔhʋɛnnyibli -hɛɛ -nɪ,
Nyɪsua wɛnɔɛ kɪ.

32 'A -tɪ, lee 'lɪ nyibli 'dɪɔ
-mu', -ɛ mɔ Sope 'kwli, bu da
Simɔ, -ɛ kɔ kɪbʋhlanyɛ mɔ

Pielh. Pielh a 'mu, 'kɪ ɛ nɪ 'lɪ nyiblo □dɔ a -tɛ. 'A 'nyrɛ mɔ Simɔ -wɛ, 'ɛ nii mamɔkɔvɛ -kɔvɛn 'yri. 'Kɪ 'a 'kayɔ nɪ 'lɪ 'yru wien.

³³ Nɔ- nu□o, ti nɪ -do a ti 'yri, 'nɪ tɛ mɔ 'lɪ -mɔ nyibli -mɔ, 'kɪ bɔ da -mɔ. 'A -tɪ, ɛ nu -tɛɛ, -tɛ -nu, □nɪ -di. -Tɛ ti nɛ -bɔ, -aan pɛpɛ, -a -wɛ ti kɪ, kɪ mɔ Nyɪsɔvɛ ye', -ɛ di□e nu, -tɪ a pɛpɛ -mɔ', Kɔkɔnyɔ pɔ 'lɪ -mɔ wɔlɔn, □mɔ -a mɔ□o -tɔɔ -nɪ, -a 'mɔ 'wɪn.»

Pielh a yi-hɛwɔ, 'kɪ bɔ hla -Yusu a -tɪ, 'kɪ 'v nyibli -mɔ', -v 'yi -Juukvɛ 'pa- yi*

³⁴ Kɛ- Pielh pɪ, 'kɪ 'v nyibli a 'mɔ yi, ɛ wɛn: «-Tɛ ti nɛ -bɔ, 'n yru□e lɛ nɪ, -ɛ mɔ, Nyɪsɔvɛ 'nɪ 'jra□a lɪ nyibli' lɛ:

³⁵ 'A -nɛ dako □dɔ a nyiblo, 'bɔ nɪ 'v, 'bɔ yi 'v Nyɪsɔvɛ nɪ □tui -nɪ, kɔ, dɛ -mɔ', -ɛ 'sii 'v yi, 'kɪ 'v Nyɪsɔvɛ ye', 'bɔ yi□tɪ nɪ ni, nɔ- Nyɪsɔvɛ di kɪ wɛn.

³⁶ Nyɪsɔvɛ ya 'a dako Yisraekvɛ □haantitɛ yi, 'ɛ hlɛ□ɛ, -ɛ mɔ, 'kɪ 'lɪ -Yusu 'Kɪsɔ 'lɪ, -ɛ mɔ -aan pɛpɛ a Kɔkɔnyɔ, 'kɪ ɛ naa 'lɪ, -ɛ di□e nu, Nyɪsɔvɛ kɔ nyibli 'hɔvɛn-, v 'mɔ kɪbɔwɛn lɛ kɔ.

³⁷ A yi -tebli a pɛpɛ -mɔ', -ɛ mu 'lu -mɔ, 'kɪ 'lɪ Galileblɔgbɔ kɔ Sudeblɔgbɔ 'kwɪlɪ, kɔvɛ la 'lɪ ti -mɔ' 'yie bɔ, -ɛ kɔ 'yri Saan Batisɪ hlɛɛ la 'v Nyɪsɔvɛ a -tɪ, ɛ kɔ, -tɛ ɛ pɪ la nyibli 'nie 'lu lɛ.

³⁸ A yi□e nɪ, -ɛ mɔ, Nasaletɪ a -Yusu, nɔ- Nyɪsɔvɛ -nyɪ 'a -Hihiu* kɔ 'a 'kɪ 'hɔvɛn-, 'a yi□e -wɛ, -ɛ mɔ, -Yusu na 'dɪ kɛ, nyibli a pɛpɛ -mɔ', -v nɪ 'lɪ 'kuo -hɔvɛn* a nyiblo

gbagbɔ a 'kɪ bɔ, -Yusu a 'mɔ, 'ɛ nu□o, 'waa 'kɔvɛ 'ɛ -wɛ, -kɔtɪ Nyɪsɔvɛ nɪ 'v□v -mɔ.

³⁹ -A mɔ -bɔ, -v mɔ -Yusu a -mɔnanyɔ, -a 'ye -tebli a pɛpɛ -mɔ', ɛ nuu 'lɪ Jrusredɪɔ 'kwɪlɪ nɪ, ɛ kɔ 'kɪ 'lɪ -Juukvɛ a 'blɔgbɪ a pɛpɛ kɪ. 'Kɪ 'lɪ Jrusredɪɔ 'kwɪlɪ, 'kɪ v kɔɔ 'lɪ□tɪ tugbɛ 'yie, -ɛ di□e nu, ɛ 'mɔ 'kɔ a -tɪ.

⁴⁰ Kɛɛ, -tɛ ɛ 'kɔ, -nyrɔwɪ nɪ ta a -nyrɔwɔ, 'kɪ Nyɪsɔvɛ -ha 'lɪ□tɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, 'ɛ -ha□a 'kɔ, 'ɛ nu□o, -Yusu 'ɛ 'hru nɛ -a mɔ yi.

⁴¹ ɛ 'yi Yisraekvɛ a pɛpɛ 'pa-, ɛ 'yi □nɔvɪ 'hru -nɪ, kɛɛ, -a mɔ nɪ -do -bɔ, Nyɪsɔvɛ -ha la 'lɪ, kɔvɛ la 'lɪ bɔ, 'kɪ -ba -hɛ nyibli -mɔ', -v di -tebli a pɛpɛ -mɔ', -ɛ mu 'lu -mɔ 'ye, -a mɔ nɪ -do a 'mɔ, -a mɔ ɛ 'hru yi. -Tɛ Nyɪsɔvɛ -ha 'lɪ□tɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, ɛ -ha□a 'kɔ, ɛ kɔ -a mɔ 'hɔvɛn-, -a dii 'v dɛ -tɛ nɪ -do.

⁴² ɛ lee nɛ -a mɔ nɪ, 'kɪ -ba pɔ dako □haantitɛ, -ɛ nɛ 'a -tɪ -mɔ lɛ, ɛ kɔ, ɛ lee nɛ -a mɔ nɪ -wɛ, 'kɪ -ba lee nyibli, -ɛ mɔ, ɛ nɔ- Nyɪsɔvɛ wa 'nyrɛ, 'kɪ bɔ di 'klɔnɪnyibli kɔ 'kɔkɔnyibli -bati lɛ pɔv mɔ.

⁴³ Nyɪsɔvɛ a winwɔlɔn-hanyɔ* a pɛpɛ, v hla -Yusu a -tɪ nɪ. V hlɛ la□a nɪ, -ɛ mɔ, 'a -nɛ nyiblo 'bɔ nɪ 'v, 'bɔ kuo -Yusu a 'mɔ □wɔvɪ, 'kɪ Nyɪsɔvɛ di 'lɪ -Yusu 'lɪ -naa -nɪ, ɛ 'mɔ nyiblo a 'mɔ a nunu-tebli 'kukui 'wɔwɔla -nɪ.»

Nyibli -mɔ', -v 'yi -Juukvɛ 'pa-, Nyɪsɔvɛ yi -nyɪ □nɔvɪ 'a -Hihiu* -wɛ*

44 Pielɪ nɪ 'lɪ win a pɔpɔv 'kwli, nyibli -mɔ', -v pɔpɔv nɔa yɪ bɔ, Nyɪsɔa a -Hihiu 'ɛ ɔti 'v ɔnv kɪ.

45 -Yusu a nyibli -mɔ', -v kɔ Pielɪ 'hɔɛn-, -v -di-, -v mɔ -Juukɔɛ, ɛ kɛɛ 'waa ɔwɪ lɛ dɪakɪ, 'kɪ nyibli -mɔ', -v 'yɪ -Juukɔɛ 'pa-, Nyɪsɔa bɔ di ɔnv 'a -Hihiu -nyi,

46 -ɛ nu ɔo, v yɪ 'nɪ 'wɪn, -tɛ v pɪ win -mɔ', v 'yɪ -yi, 'v 'bɔɛ Nyɪsɔa a -tɪ 'yi.

47 Kɛ- Pielɪ pɪ de, ɛ wɛn: «Nyibli -bɔ, Nyɪsɔa -nyi ɔnv 'a -Hihiu nɪ, ɔwɪ yɪ -tɛ nɪ -do, ɛ nu -a mɔ 'a -Hihiu a -nyinyie. 'A -tɪ, ɛ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, 'kɪ nyiblo bɔ pɔ lɛ, -ɛ mɔ, v 'nɪ 'pɔv 'lɪ ɔnv 'nie 'lu.»

48 -ɛ -bɪ ɛ wɛn de: «-Ba pɔ ɔnv 'nie 'lu, 'kɪ 'lɪ -Yusu 'Kɪsɔ a 'nyɛ 'kwli,» 'v pɔ ɔnv 'nie 'lu. -Tɛ ɛ -hi, -ɛ -bɪ v wɛn: «Pielɪ, -a -hɔɛɛɛ nɪ, -bɔ -hii mɔ -a mɔ -nyɔwɪ gbi 'hɔɪ, 'tɪ- ɔmv mu.»

11

-Tɛ Pielɪ nyɛ 'lɪ Jrusɛdɪɔ 'kwli, 'ɛ na -mɔ lɛ, 'kɪ 'v -Yusu a -mɔnanyɔv yɪ, -tɛ Nyɪsɔa -nu, 'ɛ -nyi 'a -Hihiu* nyibli -mɔ', -v 'yɪ -Juukɔɛ* 'pa-

1 -Yusu a -mɔnanyɔ, kɔ -Yusu a nyibli -bɪ 'hɔɛn-, -v nɪ 'lɪ Sudeblɔgba 'kwli, v 'wɪn nɪ, -ɛ mɔ, nyibli -mɔ', -v 'yɪ -Juukɔɛ 'pa-, v 'ble Nyɪsɔa a win kɔa -wɛ.

2 -Tɛ Pielɪ ɔhɪan -mɔ, ɛ di Jrusɛdɪɔ 'kwli, 'kɪ 'lɪ Sudeblɔgba 'kwli, -ɛ -bɪ -Yusu a nyibli -mɔ', -v mɔ -Juukɔɛ, v -tɔa 'a 'nyɛ a didie nɪ,

3 v wɛn: «Nyibli -mɔ', -v 'yɪ -Juukɔɛ 'pa-, -v 'yɪ yɪ 'bɛ, nɔ- kɔ -tɛ -pa 'lɪ, v kɔ -mɔ 'hɔɛn-, 'a di dɛ. Dɛ- 'lɪ?»

4 Bɔ pɔ 'kɪ lɛ, -ɛ -bɪ Pielɪ -tɔa -tɛblɪ a pɛpɛ -mɔ', -ɛ mu 'lu -mɔ a -tɪ a -mɔlɛnɪna,

5 ɛ wɛn: «'Kɪ 'n nɪ la 'lɪ Sope, 'nɪ dɛ la Nyɪsɔa. 'N nɪ 'lɪ Nyɪsɔa a dɪda 'kwli, 'nɪ 'ye dɛ, 'kɪ 'lɪ lɛ'yɪye 'kwli, 'ɛ 'hɪɪ 'v 'mɔ ye', dɛ a 'mɔ 'ɛ ɔtɪ 'v 'mɔ ye', 'ɛ 'wɪ- danɔ gbagbɔ yɪ, -ɛ kɔ 'nyɪ nɪ -hɛn, v mɔa bɔ. Nɔ- -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli, 'ɛ di 'v 'mɔ ye'.

6 -Tɛ 'n mu 'lɪ ɔtɪ 'kwli lɛ ta mɔ, 'n 'ye 'lɪ mamɔɪ a gblegble, 'wan bɔ a mamɔɪ, lɛ-jɪ-tɛblɪ, kɔ nɔblɪ -wɛ,

7 'nɪ 'wɪn win. Kɛ- ɛ pɪ 'mɔ yɪ: Pielɪ, 'du ye', 'la mamɔɪ -bɔ, ɔmv ɔnv di.

8 Kɛɛ, -ɛ -bɪ 'wɛn: 'Uɔn-, Kɔkɔnyɔ o, mamɔɪ -bɔ, -a mɔ -Juukɔɛ, ɛ ɔhɪa nɪ, 'kɪ -ba di ɔnv. 'A dɛ 'yɪ -hɔan 'v 'na mɛ kɪ nɪ bi.

9 -ɛ -bɪ 'n 'wɪn win a 'mɔ nɪ de, 'ɛ -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwli, ɛ wɛn: Dɛ -mɔ', Nyɪsɔa pɔ lɛ, -ɛ 'sii 'v yɪ, 'kɪ -tonyiblo bɔ di, ɔnɪ 'pɔv 'lɪ lɛ, -ɛ mɔ, ɛ ɔhɪa nɪ, 'kɪ -tonyiblo bɔ di ɔe.

10 Dɛ a 'mɔ, ɛ nu 'a 'wɪ nɪ ta, 'tɪ- -tɛblɪ a pɛpɛ a 'mɔ, 'ɛ ɔhɪan -mɔ, 'ɛ mu 'lɪ yakɔ 'kwli.

11 Tɪ nɪ -do a tɪ 'yɪɪ, 'kayu -bɔ, -ɛ kɔ bɔ 'n nɪ la 'lɪ, -ɛ -bɪ nyibli nɪ ta nyɛ 'lɪ nɪ. Nyibli a 'mɔ, 'kɪ v -hɔn 'lɪ Sesalɪ, 'v lee 'nɛ- ɔnv 'mɔ -mɔ.

12 -ɛ -bɪ Nyɪsɔa a -Hihiu lee 'mɔ nɪ, ɛ wɛn: ɔNɪ 'muo 'lɪ ke' lɛ, v kɔ -mɔ 'hɔɛn- ba mu. -Yusu a nyibli nɪ ɔhlon-do

-bu, -v nu 'ne- -a mu 'nyi, nu-
gba la 'mu 'hru wlon, 'ki 'li
Sesali. -Te -a nyre la 'li, -e
-bi 'ki -a pa 'li nyibeyu -mu',
v deε Konei a -te,

13 Konei a 'mu, 'e lee ne
-a mu, -e mo, e 'ye Nyisua
a lelenyo, 'ki 'li 'a 'kayu bu.
'Ki Nyisua a lelenyo a 'mu,
e nyra 'v v ye' bu, 'e yi
-lee -ni, -e mo: Lee 'li nyibli
Sopedio 'kwli, bu mu Simo
da, -e ko kibohlanyre mo
Piel.

14 -Ti -mu', e di -mu -lee
-ni, no- di e nu, Nyisua 'mu
-mu wa, -ko -na 'kayubokue
'huen-.

15 Bu pu 'ki le, -e -bi 'n -tua
la Nyisua a -ti a -molenuna,
'ki 'v Konei ko 'a 'kayubokue
'huen- yi, Nyisua a -Hihiu 'e
bi 'v v ke', v yi, -te ni
-do e nu la 'v -aan ke'bibie,
yi-he-nyre a ti 'yri.

16 Ti ni -do a ti 'yri, -ti -mu',
Kukonyo -Yusu hla la, e bi
la 'li 'mu 'kwli. Ke- e pu la:
Saan -mo -bi, e pu la 'a mu
'nie 'lu le, kee, Nyisua -mo
-bi, 'a -Hihiu, no- e di 'a mu
-nyi.

17 'E mo han-ti, Konei ko
'a 'kayubokue 'huen-, -v 'yi
-Juukue 'pa-, -te v kuo la
Kukonyo -Yusu 'Kisu v wlu
yi, -e -bi Nyisua -nyi v 'a
-Hihiu ni -do -mu', e -nyi la
-a mu ni, -te -a kuo la v wlu
yi. 'N 'yi la 'li 'li -we, v bu
-won la Nyisua yi, 'ki bu -nyi
la v 'a -Hihiu.»

18 -Te -Yusu a -monanyu
'win la 'ki Piel a win a
'mu, -e -bi v 'kee la 'a -ti
a yeele ni, 'v -tua Nyisua
a 'nyrelepupu, v wen: «'E

mo han-ti, nyibli -bu, -v 'yi
-Juukue 'pa-, Nyisua -nyi v
'ki -we, 'ki bu -hie 'v 'waa
-tebli 'kukui bu, bu -nyi 'waa
dionu Nyisua, -e di e nu,
Nyisua a a 'mu, e 'mu v
'ko yrayru -nyi.»

'Cue -mu', -e ni 'li
Atiosido 'kwli

19 Ti -mu' -ko 'yri v 'laa la
'v Etien, 'ki v -tua la -Yusu
a nyibli a v huen a v tutuo.
E no- nu o, -Yusu a nyibli 'v
'heen 'blugbi ki bu. -U -bi ni
'li v 'nyi, 'v mu -mumu,
'v nyre 'li Fenisiblogba, ko
Siprelogba, ko Atiosido
'kwli. Kee, -Juukue* ni -do, v
nu- v yi Nyisua a -ti -lee -ni.

20 Kee, e ko -Yusu a nyibli
-bi, 'v ko 'li Siprelogba, ko
Silenido 'kwli. Nu- mu 'li
Atiosi, 'v mu 'li nyibli -mu',
-v 'yi -Juukue 'pa- 'hvi, 'v mu
v haantitie pu mo, -e ne
Kukonyo -Yusu a -ti -mo le,

21 Kukonyo 'e yi v -hee
-ni diaki, 'e too v 'a 'ki
a kinu, 'e nu o, nyibli
-hohvi 'v kuo v wlu yi,
ko, 'v -nyi e 'waa 'ko a pepe.

22 -Ti a 'mu, Jrusre a 'cue a
nyibli 'win ni. No- nu o, 'v
-ha 'li Banabasi, 'v lee 'li
Atiosi.

23 -Te e nyre 'li, -e -bi e
'ye e ni, -e mo, Nyisua nu
-Yusu a nyibli v haande -mo
diaki, 'a -ti, e -tua ddu a
nunuo, e ko, 'e -nyi 'waa pepe
'ki, 'ki bu 'cibi 'v Kukonyo
a v wlu a yikuole, 'ki 'li 'waa
v wlu a pepe ki.

24 E mo han-ti, Banabasi
a 'mu, e mo v haannyiblo
v, e ko, Nyisua a -Hihiu*

kɔɔ ɲne win kɪ pɛpɛ, 'ɛ kuo Kɔkɔnyɔ ɲwɔv yɪ dɪakɪ, nyibli -hɔɔhɔv 'v -nyi 'waa ɲwɔv Kɔkɔnyɔ.

25 Ti a 'mɔv 'yri, -ɛ -bɪ Banabasi mu 'lɪ Tasɪdɪɔ 'kwli, 'ɛ bla Pɔlv.

26 -Tɛ ɛ yɛɛ 'lɪɲɪ bu, -ɛ -bɪ ɛ gba 'lɪɲɪ Atiɔsɪdɪɔ 'kwli. 'Kɪ 'lɪ 'dɪɔ a 'mɔv 'kwli, v -hii 'lɪ 'yrv 'mumu, 'kɪ 'lɪ -Yusu a nyibli 'nyɪ, 'v tɔɔ nyibli -hɔɔhɔv, -tɛ v di -Yusu a ɲwɔv a ykuolɛ nu. 'Kɪ 'lɪ Atiɔsɪ a 'mɔv, -Yusu a -nagbopv*, 'kɪ v -tva 'lɪ ɲnv -Yusu a nyibli a daalɛ. ɛ mɔ la 'a yɪ-hɛdɛ ɲnvɔ, 'kɪ bu daa la ɲnv 'nyredv a 'mɔv.

27 Ti a 'mɔv 'yri, Nyɪsva a winwɔn-hanyv* ɲdv, nv-hɔn 'lɪ Jrusɛ, 'v mu 'lɪ Atiɔsɪ.

28 -ɛ -bɪ a 'nyɛ mɔ Agabusɪ. Agabusɪ a 'mɔv, nɔ-'du ye', Nyɪsva a -Hihiu 'ɛ nuɲɔ, 'ɛ hlaɲa, -ɛ mɔ, ti ɲdv 'yɪ 'lɪ -hie, 'kanv gbagbv 'mɔ ɲti, 'kɪ 'nɛ- -tɔtv a pɛpɛ kɪ. 'ɛ mɔ ɲhan-tɪ, 'kanv a 'mɔ 'ɛ ɲti, ti -mɔv' -kɔ 'yri Klodɪ mɔ la Romakvɛ a 'kɪn gbagbv.

29 'Kanv a 'mɔv, 'a -tɪ, -Yusu a -nagbopv -mɔv', -v nɪ 'lɪ Atiɔsɪ, v -yɪɲa nɪ, 'kɪ bu -hɛɛ -Yusu a nyibli -mɔv', -v nɪ 'lɪ Sudeblɔgba 'kwli. ɛ nɔ-kɔ -tɪ 'a -nɛ nyiblo 'bv nɪ 'v, 'a -nɛ dɛ, ɛ -wɛ 'lɪ bu ya, 'ɛ yɛɲɛ,

30 'v 'kukue -nyinyi-tebli a 'mɔv lɛ, 'v -nyiɲɛ Banabasi kɔ Solv 'hɔvɛn-, 'kɪ bu gbaɲa Sudeblɔgba a 'cvɛ a ye'nanyv yɪ.

12

-Tɛ v 'la la Saki, kɔ, -tɛ v pu la Pieli ɲji'

1 Ti nɪ -do a 'mɔv 'yri, -ɛ -bɪ 'kɪn Helɔdɪ -tva -Yusu a nyibli -bɪ ɲhɔvɛn a ɲtutuo, 'kɪ 'lɪ Jrusɛ,

2 'ɛ lee nɛ 'a 'sɛyo, 'kɪ bu nu -tvanɛ, bu 'la Saki, -ɛ mɔ Saan a 'dɪayɪ.

3 -Tɛ ɛ 'yɛɲɛ, -ɛ mɔ, dɛ a 'mɔv, ɛ -nu, ɛ kwɛɛ -Juukvɛ* a nyibli gbagbv kɪ, -ɛ -bɪ ɛ lee nɛ 'a 'sɛyo nɪ dɛ, 'kɪ bu klɔ Pieli, v 'mɔvɲv ɲji' pu. Ti a 'mɔv, ɛ mɔ la -Juukvɛ a lɛ'mimle, -ɛ mɔ Pakɪ a ti ɲnvɔ la.

4 Pieli bu nɪ 'kɪ 'lɪ ɲji', -ɛ -bɪ 'kɪn Helɔdɪ lee nɛ 'a 'sɛyo nɪ -pu ɲtu 'v ɲhlon-do, bu nu dui nɪ -hɛn, bu -hie ɲgbɛ, bu ɲtu Pieli 'yie, -ɛ diɲɛ nu, Pakɪ 'bv -hi, ɛ 'mɔvɲv -bati lɛ -pɔv -nɪ, 'kɪ 'v nyibli a pɛpɛ yɪ, nyibli a 'mɔv, v 'mɔvɲv hla, -ɛ mɔ, ɛ kɔ bu 'kv.

5 'Kɪ Pieli nɪ 'lɪ ɲjikayu bu, 'v ɲtuiɲɛ 'yie. Ti nɪ -do a 'mɔv 'yri, -Yusu a nyibli -mɔ -bɪ, v nyɛɛ Nyɪsva lɛ, 'kɪ bu -hɛɛ Pieli.

-Tɛ Nyɪsva a lɛlenyɔ -ha la Pieli ɲji'

6 -Nyɔwɔ -mɔv', -ɛ kɔ 'kwli 'kɪn Helɔdɪ di la Pieli -bati lɛ -pɔv -nɪ, 'kɪ 'v nyibli yɪ, 'tɪ- -nyɔwɔ a 'mɔv, ɛ 'mɔv 'v nyɛ, 'a 'tɔ, 'kɪ 'lɪ ɲjikayu bu, Pieli nɪ 'lɪ 'sɛyo nɪ 'hɔvɛn -gbati, 'v nu 'cɪn, 'v mva nɛ 'a dabvɪ 'sɛyotayo nɪ 'hɔvɛn a 'mɔv, 'waa dabvɪ yɪ bu, 'ɛ pɛ 'lɪ ɲnv 'nyɪ bu, 'ɛ yɪ nɛmɛ, 'kɪ 'lɪ ɲjikayu a 'mɔv a paalɛ',

'seyo -bi ni 'u, 'u □tui □jikayu 'yie.

7 Ti ni -do a ti 'yri, Nyɩsua a lelenyɔ 'hru 'li □jikayu a 'mu bu, -nyre 'ε 'bεε 'li, Nyɩsua a lelenyɔ a 'mu, 'ε -hɾen Pielɩ a □mυeyε lε, 'ε -ha□a ηmena', ε wen: «'Kika -ni, -bu 'du ye'.» Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi 'ciun ble 'li□i dabu lε.

8 -ε -bi ε wen 'ni de: «Pυ -tebli 'hvi lε, ε kɔ, -bu pu 'suin,» Pielɩ 'ε pu -tebli 'hvi lε. -ε -bi Nyɩsua a lelenyɔ wen: «Pυ -na kveti ki, -bu kvε 'mu □wien,»

9 Pielɩ 'ε kvε□ε □wien, 'u 'hru 'li □jikayu bu. Kee, ε 'yι□i □han-ti -pu, de a 'mu, Nyɩsua a lelenyɔ -nu, bu di seyɩ a -ti' pa. 'A □wlv -mɔ -bi, ε wen, ε yι 'yee 'li lε.

10 Yι -heseyo -mu', -u □tui -yaa 'yie, υ -hi □nu lε, 'u -hi 'hven a 'seyo lε -wε, 'ti- 'u nyre 'u -yaa a 'mu, 'a 'maju 'yri, -ε mɔ 'plimaju, -ε kɔ 'yri υ nεε 'u, 'u yι 'li 'diɔ 'kwli bi. -Te υ nyre 'u, -ε -bi 'maju a 'mu, ε ni -do ε -hɔn 'u -wlu, 'u 'hri, 'u bi 'li 'hru wlon, 'u mi. Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi Nyɩsua a lelenyɔ -hɔn 'u Pielɩ 'hvi ni.

11 -ε -bi □wlv dii Pielɩ -mɔ, ε wen: «E 'yι 'liε'yie 'pa, 'ni 'ye□e 'li lε. De -bu, 'n yι 'ye, ε mɔ □han-ti □niɔ. Kɔkɔnyɔ Nyɩsua te 'a lelenyɔ bu, 'ε □gble 'mu, 'ε -ha 'li 'mu 'kiun Helɔdi a 'klɩ bu, ε kɔ -Juukvε* a 'cre a pεpε -mu', υ -hve bu nu wen 'mu 'yi □hlɔn lε.»

12 -Te Pielɩ -hie 'lu lε, -ε -bi 'ki ε mu 'li Mari a -te, -ε mɔ Saan a 'dii, Saan -mu', -ε kɔ

kiɔhlanyre -mɔ Maki. 'Ki 'li 'kayu a 'mu bu, 'ki nyibli -huɔhuɩ 'kukue 'li lε, 'ki 'u Nyɩsua a dida a -ta'.

13 -Te Pielɩ nyre 'u -yaa a 'mu, 'a 'maju 'yri, -ε -bi ε -tua 'maju a bibile, -kvannunvɔba □dv, 'ε mu 'u 'maju 'yri. Nvɔba a 'mu, 'a 'nyre mɔ Rodɩ. Nɔ- 'beti -ni, -ε mɔ: «Nyɔ- ni 'u 'li?»

14 -ε -bi ε yru Pielɩ a win ni. Dɔdv a -ti, ε 'yι 'u 'maju 'u -ha, 'ε gba 'li cigbe 'kayu bu, ε wen: «Pielɩ di ni. 'Ki ε ni 'u 'maju 'yri,»

15 nyibli 'u lee □nε, υ wen: «□Bɩ -na 'lu -hɔn 'u 'hru wlon, □ni hle -ti a 'mu?» -ε -bi ke- ε pi de: «□Han-ti 'n pu 'li, Pielɩ □niɔ.» -ε -bi υ wen: «'Uɔn-, Pielɩ a -hihiu, nɔ- □ye, -kɔti υ 'la□a ni a 'gbe.»

16 Ti ni -do a 'mu 'yri, Pielɩ -mɔ -bi, ε 'tiε yι 'maju -bibi -ni. -Te υ -ha 'u 'maju 'u, 'u 'ye□e, -ε mɔ, Pielɩ □niɔ. -ε -bi 'waa □wlv keε lε,

17 Pielɩ 'ε nu 'a dabu, 'ε lee □nu, -ε mɔ, bu ma wien, 'ε -tua -mɔlenuna, -te Kɔkɔnyɔ nu 'li 'a □jikayu a bu-hihia. -ε -bi ε wen 'ni: «Ba mu, ba lee Saki kɔ 'diayuv -bi 'hven-» -Te ε -yre, -ε -bi ε 'hri ni, 'ε -hɔn 'li Jrusre 'kwli, 'ε mu 'li -tite -bi.

18 -Te -nyre -nye, -ε -bi □gbugblɔle bi 'li 'seyo 'nyɩ, 'u yι 'waa diɔnu lε 'beti -ni: «-Bɩ' Pielɩ mu yι 'li?»

19 'kiun Helɔdi 'ε lee 'seyo -bi, 'ki bu □mυɔ□ɔ lε, 'u □mυɔ□ɔ lε -mυɔmυɔ, 'u 'yι□i 'ye, Helɔdi 'ε da 'seyo -mu',

-v ɔtui 'tv Pieli 'yie, 'ki 'li ɔjukayu bu, 'e puɔ ɔnu -bati le, e wen: «A ko ba 'ku,» 'e mo ɔhan-ti, 'v 'la ɔnu. -Te e -hi, -e -bi 'kɔn Helodi a 'mumu, e -hon 'li Sudeblugba 'kwli, 'e mu 'li Sesali. 'Ki 'li 'diɔ a 'mu 'kwli, e -hii 'li ti -huohvi.

-Te 'kɔn Helodi nu la 'kukvu

²⁰ Nyibli -mu', -v ni 'li Tihdiɔ ko Sidodiɔ 'kwli, 'kɔn Helodi a 'mu, e pu ɔnu yru le diaki. 'A -ti, e -hve bu gba 'li ɔnu tv -mo. E no- nuɔ, 'du ni 'hven a 'mu, 'a nyibli 'v bibi 'yi le, 'v muɔ 'ye mo, 'ki 'li Sesali, -e diɔe nu, e ko ɔnu 'hven-, v 'mu ki bu -ween -ni, -koti 'ki dii-tebli -huohvi -hven 'li Helodi a 'blugba 'kwli le. E ko 'seyotayu gbagbu ɔdu. 'A 'nyre mo Blatusi. No- ɔtui 'kɔn Helodi a 'kayu 'yie. Nyibeyu a 'mu, no- v mu 'li -mo, 'v nyaa ɔne le, 'ki bu -heɛ ɔnu, -e diɔe nu, v ko 'kɔn 'hven-, v 'mu kibweenle ko. -Te v hlaɔa, -e -bi e wen ni, 'v mu 'li 'kɔn Helodi -mo, v wen: «-A -hveɛ ni, -ko -a mu 'hven-, -ba ween ki bu.»

²¹ -Te v 'yeɔe, -e -bi e wa -nyrowo 'nyre, -e ko 'kwli e di 'li ɔnu -mo -hlee -ni. -Te -nyrowo a 'mu, e nyre 'ki 'v, -e -bi e pu 'a 'kɔn wlawlv ni, 'e ni bu, 'ki 'li 'a 'kungbata 'kwli, 'e -tva hihle.

²² -E -bi nyibli wen: «Nyisva, -e yi hle, e 'yi -tonyiblo 'pa-»

²³ Ti ni -do a ti 'yri, Nyisva a lelenyo nuɔ ni, 'kve 'e kloɔ, -e nuɔ, e 'yi nyibli

-lee -ni, -e mo, bu 'kee ne 'a -ti a 'yi'buale, Nyisva, no- ko -ti bu 'bva 'yi. Henni diɔe -didi, 'e 'ku.

²⁴ Ti a 'mu 'yri, Nyisva a -ti 'heen la bu, 'ki 'li 'blugba a pepe 'kwli, 'e nuɔ, nyibli -huohvi, 'v kuo -Yusu ɔwlv yi.

²⁵ -Te Banabasi ko Polv 'hven-, v -yra -kvan 'lu, 'ki 'li Jrusediɔ 'kwli, -e -bi v ɔhian -mo, 'v mu 'li Atiɔsi. -Te v yi ni mi, v gba nyibeyu ɔdu. 'A 'nyre mo Saan, 'a kibuhlanyre mo Maki.

Polv a yi-hedagba, 13-14

13

Nyisva wen 'ni, Solv (-e mo Polv) ko Banabasi 'hven-, bu gba -Yusu a -ti, 'ki 'li dako a gblegble -mo

¹ 'Ki 'li -Yusu a nyibli -mu', -v ni 'li Atiɔsi 'nyi, e ko nyibli -bi, 'v pu nyibli -Yusu a ɔhaantitie, -v -bi 'v tve 'waa 'bio -Yusu a nyibli. Nyibli a 'mu, v nu- mo Banabasi, ko Simeɔ, -e ko kibuhlanyre -mo Nyiryugbu, ko Lusiusi, -e ko 'li Sileni, e ko Manaɛ, -e ko 'kɔn Helodi 'hven-, v naa 'li 'kayu ni -do bu, e ko Solv 'hven-.

² -Nyrowo ɔdu 'kwli, bu yi 'cve ni puɛ, bu yi ni ɔci*, 'ki 'v Nyisva a dida a -ta', 'ki Nyisva a -Hihiu* hlee 'li ɔnu -mo, e wen: «Ba pu Banabasi ko Solv 'hven- 'kibia ki, -e diɔe nu, -kvan -bu, -koti 'ni pu le ba pu ɔnu 'kibia ki, v 'muɔ nu.»

3 -Te v 'win windv a 'mu, -e -bi v □tui 'v 'kl, 'v yi □ci, 'v de Nyisva, 'v pu Banabasi kō Solv dabu 'lu ble, 'ti- 'v te □nv bu, 'ki bu mu Nyisva a -kvan nu.

-Te Banabasi kō Solv 'hven-, v nyre 'li Sipreblvga 'kwli

4⁵ Ke- Nyisva a -Hihiu* nu Banabasi kō Solv 'hven- a leele, 'ki bu bi 'hru wlon. Saan Maki, -e yi □nv -hee -ni, e kō □nv 'hven-, v nv-mu. U mu 'li Selesidv 'kwli. 'Ki v -ha 'v 'mu, 'v mu 'li 'blvga -mu', v dee Sipre, 'nie □glaa 'li le 'kwli. -Te v nyre 'li Salaminidv 'kwli, -e -bi v mu 'li Nyisva a 'kayu bu, -te -mu', -Juukve* yi 'v le 'kukue -ni, 'v hla Nyisva a -ti.

6 -Te e -hi, -e -bi v 'be 'blvga a pepe a 'mu 'kwli □tv, 'v nyre 'li Pafosi. 'Ki v yee 'li -pinanyo bu. 'A 'nyre mō Baljesu, Glekive 'v dee □ne Elimasi. -Juukveyu □nv. E dee ne 'a dionv winwlon-hanyo*.

7 E nō- mō 'blvga a 'mu a -gulvnuma a ninatumu. -Gulvnuma a 'mu, 'a 'nyre mō Segusi Polusi. E mō nyibeyu □nv, 'e kō 'sesi. E nō- da Banabasi kō Solv 'hven-, e 'mu Nyisva a -ti 'win a -ti.

8 Kee-, -pinanyo Elimasi -ni wen, e -tva 'waa yi-wunwōn, 'e pi 'li 'kl le, -e di□e nu, -gulvnuma a 'mu, e 'ni □ha -Yusu □wlv yi -kuo -ni.

9 -Te Solv, v dee Pōlv, e 'ye de a 'mu, Nyisva a -Hihiu kōv □ne win ki pepe, 'e -tva -pinanyo a 'mu a 'yie-hrvle,

10 -e -bi e wen: «Suv-, -yrvkōkōnyo, 'crekōnyo, □wv 'kuo -hvīn* a nyiblo gbagbv a 'yu yi. -Mō -mu', -e yraa -ti a -tee, -mō -he Nyisva a win kle le. Ti a 'dī -bi -kō 'yri -di 'kee -ni 'li?

11 'Ye ke, Nyisva di puv -mu yrv le. -Na 'yii di 'ni 'dō. □Yi 'li□i 'li -we, -bv yru le, e 'mu ti gba.» Ti ni -do a ti 'yri, -e -bi 'a 'yii 'dō ni, 'e 'kee leyuyruo, 'e ni 'li halo 'nyi, 'e □hien -mō le, 'e dōdve le, 'e □mve nyibli le, -v di 'a dabv kva 'ble, -v di□e -naa -ni.

12 De a 'mu, -e mu 'lu -mō, -te -gulvnuma 'ye□e, -e -bi Nyisva a win, kō 'a 'kl 'hven-, v -hren 'a □wlv le, 'e kuo -Yusu □wlv yi.

-Te Pōlv kō Banabasi 'hven-, v mu la 'li Atiosi, -e ni 'li Pisidiblvga 'kwli

13 -Te e -hi, -e -bi Pōlv kō 'a 'bio 'hven-, v -ha 'li 'mu Pafosi, 'v mu 'li Pesidv 'kwli, -e ni 'li Pafiliblvga 'kwli. -Te v nyre 'li, -e -bi Saan Maki -ni wen, e hie 'li □nv bu, 'e -me kle, 'e mu 'li Jrusre.

14 Pōlv kō Banabasi -mō -bi, v 'tie gbe 'waa 'dagba 'lu -mō, 'v nyre 'li Atiosi, -e ni 'li Pisidiblvga 'kwli. -Te -Juukve* a -wuwle-nyrvō* nyre 'v, -e -bi v mu 'li Nyisva a 'kayu bu, 'v ni bu.

15 Nyiblo □dv, nō-hre Moise a 'crun a 'kvōtv -bi, e kō Nyisva a winwlon-hanyo* a 'crun a 'keti -bi -we. -Te e -we 'a -hahre -mō, -e -bi Nyisva a 'kayu a ye'nanyv te 'v □nv nyiblo 'hvi, v wen:

«'Diayinu -na, 'ba kɔ ɔtɔwin gbi, -bu pu nyibli 'klɪ yra lɛ, a -wɛ 'lɪ ba pu win nɪ,»

16 Pɔlv 'ɛ 'du ye', 'ɛ nu dabu, -ɛ diɛ nu, nyibli 'muɔv nva yi bu pu, ɛ wen: «'A mu 'diayinu Yisraekue, kɔ 'a mu hiapɔnyibli, -v nɪ 'lɪ ɔnu 'nyi, -v de Nyisva -wɛ, ba pu 'mu nva yi bu.

17 Nyisva -mu', -a mu Yisraekue, -a de, nɔ- -ha 'lɪ -aan 'bainv 'lɪ, 'tɪ- ti -mu', -ɛ kɔ 'yri -aan dakɔ nɪ la 'lɪ dakɔ -bɪ a 'bli, -ɛ mɔ Esipɔblɔgba 'kwli, Nyisva a 'mu, nɔ- nuɔ, 'v -he dakɔ gbagbu, 'tɪ- 'ɛ -ha 'lɪ ɔnu 'blɔgba a 'mu 'kwli, 'kɪ 'lɪ 'klɪke 'kwli.

18 -Tɛ v nu la 'yri a -wɪ nɪ 'hven, 'kɪ 'lɪ -tɔtɔkɔtɔ -mu', -ɛ kɔ kɪ nyiblo ɔdv 'yi 'lɪ 'ti, ɛ nɔ- kɪke ɔnu lɛ,

19 'ɛ -wɛ dakɔ nɪ ɔhlon'hven bu, 'kɪ 'lɪ Kanaablɔgba 'kwli, 'tɪ-, 'ɛ -ha 'lɪ 'waa 'blɔgba a 'mu, 'ɛ -nyiɛ Yisraekue, v 'muɔv kɔ.

20 Kue 'lɪ ti -mu', -ɛ kɔ 'yri -aan 'bainv mu la 'lɪ Esipɔblɔgba 'kwli 'yie bu, -bu mu -mumu, -bu ye ti -mu', -ɛ kɔ 'yri Nyisva -nyi ɔnu Kanaablɔgba a pepe, ɛ -wɛ 'lɪ 'yri a (450) -hotrɔwɪ nɪ -hen nɪ lɛ 'yri a -wɪ nɪ 'hven ɔtu 'v -pu.

'Kɪ 'lɪ ti a pepe a 'mu 'kwli, ɛ -nyi ɔnu -batipɔnyv, 'v mɔ 'waa ye'nanyv, 'ɛ gbaɔa -gbagba, 'ɛ ye Nyisva a winwɔn-hanyɔ Samuelɪ a ti kɪ.

21 Samuelɪ a 'mu, 'a ti 'yri, 'kɪ v -hva 'v bodɔ, Nyisva

'ɛ -ha Saulɪ, 'kɪ bu mɔ 'waa bodɔ. Saulɪ a 'mu, ɛ mɔ Kisɪ a 'yu ɔnu, 'ɛ kɔ 'lɪ Besame a ɔtugba 'kwli. ɛ nu bodɔde, 'kɪ 'lɪ 'yri a -wɪ nɪ 'hven 'kwli,

22 'tɪ- Nyisva 'ɛ -haɔa bodɔde a 'mu kɪ, 'ɛ pu 'v Dafidɪ. Ke- Nyisva -pu, 'kɪ 'v Dafidɪ a 'mu, 'a -ta', ɛ wen: Dafidɪ, -ɛ mɔ Yisai a 'yu, nɔ- mɔ 'na ɔwɔv a nyiblo. 'A -ne de, 'n -hve bu nu, ɛ diɛ 'nɪ nu.

23 'Kɪ 'lɪ Dafidɪ a 'yonv a 'yonv 'nyi, 'kɪ Nyisva -ha 'lɪ Yisraekue a Wanyɔ, ɔwi yi, -te ɛ nu la 'a hɪhla. Wanyɔ a 'mu, ɛ nɔ- mɔ -Yusu.

24 'Tɪ- ɛ 'mu -kvan -wɪv ɔtu mɔ mu, Saan, nɔ- yi Yisraekue Nyisva a -tɪ -lee -nɪ, ɛ wen: Ba hie 'v -teblɪ 'kukui, a ni bu, ba -nyi 'aan 'kɔ a pepe Nyisva, 'mu 'a mu 'nie 'lu lɛ pu.

25 'Tɪ- Saan a 'mu, ɛ 'mu 'a -kvan 'lu -yra mɔ mu, -ɛ -bɪ ke- ɛ pɪ nyibli yi, ɛ wen: 'N 'yi nyiblo -bu 'pa-, 'aan ɔwɪ pu lɛ, 'n -mɔ, -ɛ mɔ Wanyɔ -mu', Nyisva pu la lɛ, ɛ di la ya. Kee, ba 'ye ke, 'bu mɔ, 'nɪ -yra 'na -kvan 'lu, 'tɪ- Wanyɔ a 'mu, ɛ 'mu di. 'Mɔ -bu, a yi 'ye, 'n 'cɪmɪ nɪ diaki, 'kɪ ɔbu nu 'a -kvan 'cɪmɪe gbe ɔdv.»

26 Ke- Pɔlv pɪ de: «'Diayinu -na, 'a mu -Juukue, -v mɔ -aan 'baɪ gbagbu Abrahamɪ a 'yonv a 'yonv, ɛ kɔ 'a mu -mu', -v 'yi -Juukue 'pa-, kee, -v de Nyisva -wɛ, -aan pepe, -a mu kɔ Nyisva a titie -mu', -ɛ hɛɛ, -te Nyisva a 'mu, ɛ ni -aan wɔwa.

27 Ε μο ρhan-ti, Jrusredto a nyibli, ε κο 'waa ye'nanyu 'huen-, υ 'yι'ι' λε -yru, nyiblo a 'di -bi -Yusu pa 'mu, ε κο, Nyisua a winwlon-hanyo a win -mu', υ yi -hre 'a -ne -wuwle-nyrowo, 'ki 'li Nyisua a 'kayo ble, υ 'yι'ι' λε -yru. Kee, ti -mu' -ko 'yri υ 'la la -Yusu, -ε -bi -ti -mu', Nyisua a winwlon-hanyo hla la, ti -hi la a ti 'yri, ε mu la 'lu -mo.

28 ρHan-ti ρnuo, -Yusu 'yι ρdedede -nu, -bu bleε 'kukuu yi, kee, υ -hua ρa Pilati ni, 'ki bu 'la -Yusu.

29 -Te υ nu la -tebli a pepe -mu', -koti Nyisuaerien hla la, -ε κο -bu mu la 'lu -mo, -ε -bi υ -ha la 'uυ tugbe 'yie ni, 'υ pu la 'li'ι 'dabio 'kwli.

30 Kee, Nyisua -ha la 'li'ι 'kukunyibli 'nyi ni, 'ε -ha ρa 'klo.

31 -Te -Yusu 'hri 'klo, -ε -bi 'ki 'li -nyrowi -huohui 'kwli, ε 'hri 'a nyibli -mu' yre, -υ ko ρo 'huen-, -υ -hon la 'li Galilebugba 'kwli, -υ mu la 'li Jrusre. Nyibli a 'mu, -tebli a pepe, -Yusu -nu, υ 'ye'ie ni. U nu- yi ke 'a -ti Yisraekue -lee -ni.

32-33 'N ko Banabasi 'huen-, 'a mu -a ya ρhaantitie yi. ρHaantitie a 'mu, ε no-mo: Nyisua -ha 'li -Yusu 'kukunyibli 'nyi ni, 'ε -ha ρa 'klo. De a 'mu, Nyisua pu la 'li'ι ni, 'ki 'υ -aan 'bainu -mo, -ε mo, ε di la ρa 'ni nu, 'ε mo -tee, 'ε nu ρo, 'ki 'υ -a mu -mo, -a mu -bu, -υ mo 'bainu a 'mu, 'waa 'yonu a 'yonu. Nyisua bu di 'li -Yusu 'kukunyibli 'nyi -ha,

bu di'ie 'klo -ha, no- ko -ti υ 'cri la -we, 'ki 'li Nyisua a -wableerien* a 'huen a -wladu 'kwli. Ke- ε pi:

Nyisua wen 'ni:
-Mo 'na 'Yu ρnuo.

Kue ke mo -nyrowo -bu 'yie bu,

'mo -mo -na 'Ba.

34 Nyisua hla la ρa ni, -ε mo, ε di 'li'ι 'kukunyibli 'nyi 'ni -ha, ε 'mu υ 'klo -ha, -ε di'ie nu, 'a -plahui 'ni ρha ρhon, 'υ 'cri la ρa, 'ki 'li Nyisuaerien 'kwli, -ε mo:

'Mo Nyisua, 'n pu 'li'ι ni, 'ki 'υ Dafidi -mo, -ε mo, 'n di nu 'a mu ρhaan-tebli -mo.

ε mo ρhan-ti, de a 'mu, 'n di'ie 'ni nu.

35 No- ko -ti 'υ 'cri la ρa de, 'ki 'li Nyisua a -wableerien 'kwli, -ε mo:

Nyisua o, ρyi 'li'ι 'li -we -bu -hon 'υ υ -mo, 'ki -na nyiblo bu ρhooon 'li 'dabio 'kwli.

36 ε 'yi Dafidi a 'mu a -ti 'pa-, ε 'ni -hla ρa li'ι, -ε nu ρo, -te Dafidi a 'mu, ε -yra la -kuan -mu' 'lu, Nyisua pu le, bu nu la, -ε -bi ε 'ku la ni, 'υ -ha la 'υ υ, 'υ pu la 'υ υ 'a 'bainu 'hui bu, 'a -plahui 'ε ρhooon la 'li 'dabio 'kwli.

37 Kee, nyiblo -mu', -ε mo -Yusu, Nyisua -ha 'li 'kukunyibli 'nyi ni, ε -ha 'klo, -Yusu a 'mu, 'a -plahui 'yi 'li 'dabio 'kwli ρhooon -ni.

38 'A -ti, 'diayinu -na, ba ko 'a yiyie, -ε mo, -Yusu a 'mu, ε no- Nyisua naa 'li, -tebli 'kukui -mu', -a -nu, 'ε yi'ι 'wuwla -ni.

39 'A -ne nyiblo 'bu ni 'u, 'bu kuo -Yusu ꞑwlv yi, Nyisva ko bu ꞑgbleꞑe, 'ki 'u 'a -tebli 'kukui, e -nu a -ta'. Tete -mu', Nyisva -nyi la Moise, e 'yi la 'li nyiblo ꞑdu a ꞑgbugble -we.

40 'A -ti, ba ꞑtu 'aan diɔnu 'yie, -e diꞑe nu, -ti -mu', Nyisva a winwlon-hanyɔ hla la, e 'ni ꞑha 'a mu nu. -Ti a 'mu, e nɔ- -bu:

41 'A mu -mu', -u yraa -ti a -tee,

bu maa ne 'a mu wlon le, e ko, ba -we bu,

-e nuꞑo, 'aan ti 'yri, 'n di nu -tebli,

-tebli a 'mu, a 'ni -puꞑu wenꞑe ꞑhan-ti ni,

'ye ꞑbu nyiblo ꞑdu na wenꞑe -mo le,

'ki 'u 'a mu ye'.»

42 -Te Polv -yre, u yi 'li Nyisva a 'kayu bu ni -hven, -e -bi nyibli lee Polv ko Banabasi 'hven- ni, 'ki bu di 'li de, -wuwle-nyrɔwɔ -bi -mu', -e di 'li di, -ti -mu', u -hla, u 'muꞑu -mo le na de.

43 -Te -gbolugbo -we 'li, -e -bi -Juukve -huɔhuɔ, e ko nyibli -mu', -u -he -Juukve, u kve Polv ko Banabasi 'hven- ꞑwien, u 'mu toto pu. U ni 'hven a 'mu, u pu ꞑnu ꞑto', 'ki ꞑhaande -mu', Nyisva nu ꞑnu -mo, 'ki 'li daduke 'kwli, u 'ni 'hɔaa 'liꞑi ki.

Nyisva lee la Polv ni -we, 'ki bu gba la 'li 'a -ti dako -mu', -u 'yi -Juukve 'pa- -mo*

44 -Te -wuwle-nyrɔwɔ* -ni wen, e nyre 'ki 'u, -e -bi 'diɔ a nyibli a pepe -we ti ki, u 'mu Nyisva a win 'win.

45 -Te -Juukve a nyibli gbagbi 'yeꞑe, -e mo, nyibli -huɔhuɔ, nu- pu Polv nua yi bu, -e -bi u ꞑtui ca, 'u -wen Polv yi, 'u -heꞑe 'yri le.

46 Kee, Polv ko Banabasi 'hven-, u 'ni -pieꞑe huannu, ke- u pu ꞑnu yi: «E nɔɔ 'u le, 'ki 'a mu -Juukve, ba mo yi-henyibli, -bu 'win Nyisva a win. Kee, -te a pu le, a 'ni -huaꞑa liꞑi, 'ki ba ko 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li, 'a -ti, nyibli -mu', -u 'yi -Juukve 'pa-, u nu- ko -mo -a di 'ki 'li mu, -a 'mu ꞑnu -ti a 'mu -lee -ni,

47 -e nuꞑo, de Kukonyo lee ne -a mu, -ba nu, e nɔ- -bu:

Kukonyo wen 'ni:

'N nuꞑo ni, ꞑni mo -nyre,

'ki 'u dako -mu',

-u 'yi -Juukve 'pa- -mo,

-e diꞑe nu, 'mu 'li -mu 'li -naa -ni,

nyibli -bu, -u 'heen 'klo a pepe -bu ki bu,

'mu ꞑnu wa.»

48 Nyibli -bu, -u 'yi -Juukve 'pa-, -te u 'win -ti a 'mu, -e -bi u ni dɔdu, 'u pu Kukonyo 'nyre le, 'a win a -ti, 'ti- nyibli a pepe -mu', Nyisva -ha 'li, 'ki bu ko 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li, 'u kuo -Yusu ꞑwlv yi.

49 -e -bi Kukonyo a win 'heen 'blogba a pepe ki bu.

50 Kee, 'diɔ a nuɔbi -mu', 'yie yi 'ye -tee, ko, -u de Nyisva, u ko 'diɔ a ye'nanyo 'hven-, nu- -Juukve a nyibli gbagbi bi 'li ke', 'ki bu bla Polv ko Banabasi 'hven- le, 'ki 'li 'waa 'diɔ 'kwli, 'e mo -tee, 'u ꞑtiɔ ꞑnu 'diɔ.

51 -Te v □ti 'ki 'diɔ, -ε -bi Pɔlv kɔ Banabasi 'hven, v bubla 'waa bui ni, -ε di□e nu, 'waa 'diɔ a 'pupu 'mu □nv bui le -hon, v 'mu□v nyibli -tɔɔ -ni, -ε mɔ, 'bu mɔ, Nyɩsva a yrv 'bu klo nyibli gbagbi a 'mu, 'waa □gbetu nu□o 'waa dɔnv -mɔ. -Te ε -hi, -ε -bi 'ki v mu 'li Yikɔnidɔ 'kwli.

52 -Yusu a nyibli -mu', Pɔlv hie 'li Atiɔsidɔ 'kwli bu, v ni dɔv diakti, kɔ, Nyɩsva a -Hihiu* 'ε kɔv □nv win ki pɛpɛ.

14

-Te Pɔlv kɔ Banabasi 'hven-, v mu la 'li Yikɔnidɔ 'kwli

1 Nyɩsva a 'kayu -mu', -ε ni 'li Yikɔnidɔ 'kwli, 'ki Pɔlv kɔ Banabasi 'hven-, v pa 'li, 'v nɛ -Yusu a -ti -mɔ le. -Te v ni 'a hihla, ε nu□o ni, -Juukvε -hɔhɔv*, kɔ nyibli -mu', -v yi -Juukvε 'pa-, 'v kuo -Yusu □wlv yi.

2 Kεε, -Juukvε -mu', -v 'yi -Yusu □wlv yi -kuo -ni, 'waa 'pɔplewin nu□o ni, nyibli -mu', -v 'yi -Juukvε 'pa-, 'v yraa -Yusu a nyibli.

3 Kεε, Pɔlv kɔ Banabasi 'hven-, v -wlen 'li Yikɔni ni. Hbannv 'ni -nu□o li □nv, 'v kuo -Yusu □wlv yi, 'ki -Yusu a 'mu bu □tu □nv 'yie, 'v yi nyibli le -lee -ni, -te -Yusu ni nyibli a □haandɛ a -mɔnunuɔ, 'ki 'li dadvke 'kwli, -Yusu 'ε -nyi □nv 'kli, 'ki bu nu □wlvεkεε-tebli. □wlvεkεε-tebli a 'mu 'kwli, 'ki ε naa 'li, 'ε tvε nyibli,

-ε mɔ, -ti -mu', v hle, ε mɔ □han-ti □niɔ.

4 'Diɔ a 'mu, 'a nyibli 'be □tiɔ. 'Ki -v -bi pɛε 'li -Juukvε -mɔ, -v -bi 'v pɛε 'li -Yusu a nyibli -mɔ.

5 -Juukvε kɔ nyibli -mu', -v 'yi -Juukvε 'pa-, v kɔ 'waa nyibli gbagbi 'hven-, v -yra□a ni, 'ki bu □tu Pɔlv kɔ Banabasi 'hven- □hivɛn, ε kɔ, bu pv □nv 'hi -mɔ le, -ε di□e nu, v 'mu □nv 'la.

6 -Te Pɔlv 'win, -ε -bi v gba cigbɛ, 'v mu 'li Likaɔniblvgba a 'du -mu' 'kwli, -v mɔ Lisitri kɔ Debu 'hven-, ε kɔ 'du -mu', -ε □glaa 'li □nv.

7 'Ki 'li 'du a 'mu 'kwli, 'ki v pu 'li □haantitie, -ε nɛ -Yusu a -ti -mɔ le.

-Te Pɔlv kɔ Banabasi 'hven-, v mu la 'li Lisitridɔ 'kwli

8 'Ki 'li Lisitridɔ 'kwli, Pɔlv kɔ Banabasi 'hven-, v yεε 'li nyiblo □dv bu. 'A bui -yiyɛ le. Kvε 'li 'a kɔvle 'yie bu, 'a bui 'yi 'kli -kɔ. ε 'yi -hvan ni nɛ.

9 Nyɩsva a -ti -mu', Pɔlv nɛ -mɔ le, nɔ- ε pv nva yi bu, Pɔlv 'ε -tva 'a 'yiye gbee, 'ε 'ye□e, -ε mɔ, ε kuo -Yusu □wlv yi, -ε mɔ, -Yusu a 'mu, ε -wε 'li bu nu□o ni, 'a 'kvε bu -wε.

10 -ε -bi Pɔlv 'yaa 'li win, ε wen: «'Du ye', -bu nyra bu,» nyiblo a 'mu 'ε □plu, 'ε -tva nɩna.

11 Dɛ a 'mu, Pɔlv -nu, -te nyibli 'ye□e, -ε -bi v -tva le□mɔmalɛ, kε- v pi, 'ki 'li 'waa 'bliwin 'kwli, -ε mɔ likaɔnikvεwin, v wen:

«'Kuo, nu- -he -tonyibli, 'u di 'ne- -a mu 'nyɪ,»

12 nyibli a 'mu, 'u -nyi Ba-nabasi Seisinyɛ, -ε mo 'waa 'kuo a nyiblo gbagbu, 'u -nyi Pɔɔ Hemesinyɛ, -ε mo 'waa 'kuo a hihlenyɔ, -ε nuɔ, Pɔɔ, nɔ- mo u ni 'hwen a 'mu, 'waa hihlenyɔ.

13 'Kɪ 'lɪ 'dɪɔ a paale', 'kɪ 'kayu ɔɔ nu 'u. Ε nɔ- ko bu u deɛ 'lɪ 'ku -mu', -ε ko 'nyɛ mo Seisi. Seisi a 'mu a -cɔhlɔpinyɔ*, nɔ- ya blobɪ, ε 'ba 'flaba -mo ble, 'u gba 'lɪ Seisi a 'kayu ye', ε ko nyibli 'hwen- 'u -hwe bu pi blo a 'mu, 'a -cɔhlɔn*, 'kɪ 'u -Yusu a -mɔnanyɔ Pɔɔ ko Banabasi 'hwen- ye'.

14 -Te -Yusu a -mɔnanyɔ a 'mu, u yru de a 'mu, -ε mi 'lu -mo, -ε -bi u cɪcra 'waa wlawli le, -ε nuɔ, de a 'mu, ε keɛ 'waa ɔwli le, ko, 'ε 'yɪ 'waa plo -blee -ni. Nɔ- mo bu bi 'lɪ nyibli 'nyɪ, bu 'yaa 'lɪ win, ti ni -do a ti 'yri,

15 u wen: «Dako -na, de a 'dɪ -bi a ni, -ε ni 'mu le 'lɪ? -A mu -bu, -a mo -tonyibli ɔnɔ, ɔwɪ yɪ, -te a ni 'mu, -a 'yɪ 'kuo 'pa-. Nyɪsɔa a ɔhaantɪe -mu', -ε ne -Yusu a -ti -mo le, nɔ- -a ya 'a mu yɪ. Ba hie 'u 'kuo a dɪda bu. Ε 'ni -heɛɛ le 'a mu. Ba ɔhɪan -mo, 'Klɔhienyɪsɔa, nɔ- ba da, -ε nuɔ, ε nɔ- nu yakɔ, ko -tɔtɔ, ko 'yru, ko 'a -ne ɔdedede, -ε ni 'ne- 'klo kɪ.

16 Ti -hi la a ti 'yri, Nyɪsɔa -ha la dako a pepe me le, 'kɪ bu kwe 'waa ɔgbeto a 'lule-hihie ɔwien le.

17 Keɛ, 'a -ne ti,

ɔhaan-tebli, ε ni, nɔ- pɪ ɔgbo' le, -ε mo, ε ni 'klo. Nɔ- ni ɛ, 'nu 'ε yɪ di, 'tu- ɔa yɪ -tebli 'ce, 'ε yɪ -a mu didi-tebli -nyi, ko, 'ε yɪ -a mu plo a bleele -nyi.»

18 ɔHaan-tɪ ɔhɔn, -Yusu a nyibli 'u nu 'pɔple le, keɛ, ε 'yakla ni, 'kɪ bu ka nyibli a 'mu yɪ, -u -hwe -bu pie ɔnu -cɔhlɔn.

19 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Juukwe* -hɔn 'lɪ Atɪɔsi, -ε ni 'lɪ Pisidiblogba 'kwli, ko 'kɪ 'lɪ Yikɔnɪdɪɔ 'kwli, 'u di Lisɪtri. -Juukwe a 'mu, u nu- hlee 'lɪ nyibli a 'mu -mo, 'kɪ bu ɔtu -Yusu a -mɔnanyɔ ɔhɔn. -Te nyibli a 'mu, u 'win 'waa win, -ε -bi u -tua Pɔɔ a 'hɪ a -mɔlepɔpɔ, -ε di ɛ nu, u 'mu ɔ la. -Te u bi 'kɪ 'lɪ 'hɪ, -ε -bi u nu- -mo -bi, u wen 'ni, ε 'ku ni, 'u -jri ɛ le, 'u ɔtɪɔ ɔne 'dɪɔ, 'ti- 'u hie 'lɪ bu.

20 -Yusu a nyibli -mo -bi, -te u ɔglaa 'lɪ le, -ε -bi 'kli bi 'lɪ yra, 'ε 'du ye', 'ε 'ya 'dɪɔ. -Te -nyɛ -nyɛ, -ε -bi ε ko Banabasi 'hwen-, u mu 'lɪ 'dɪɔ -mu', u deɛ Debi 'kwli.

-Te Pɔɔ ko Banabasi 'hwen-, u ɔhɪan -mo, u mu 'lɪ Atɪɔsi, -ε ni 'lɪ Siliblogba 'kwli

21 -Te u nyɛ 'lɪ Debidɪɔ 'kwli, u pu -Yusu a ɔhaantɪe, 'u nuɔ, nyibli -hɔhɔ 'u -he -Yusu a -nagbopu*. -Te ε -hi, -ε -bi u ɔhɪan -mo, 'u mu 'lɪ Pisidiblogba a 'du -mu', -u mo Lisɪtri, ko Yikɔnɪ, ko Atɪɔsi.

22 'A -ne 'dɪɔ -ko kɪ u yɪ 'u nyɛ, u ko bu ɔtu 'lɪ -Yusu a nyibli ɔwɪ 'kwli bu, ε ko, bu

-nyi □nu □to, 'ki bu 'cibi 'u
 -Yusu a □wlu a ykuole. Ke-
 u pi □nu yi: «A ko -ba 'ye
 □hunen diaki, 'ti- -a 'mu plo
 a bleele ko, ti -mu', -e ko 'yri
 Nyisua di 'a mu win ki -koo
 -ni pepe, 'ki 'li 'klo yrayru
 'kwli.»

23 'Cue a pepe, u na ble, u
 □tu 'u 'cue a ye'nanyu ble, 'u
 yi □ci*, 'u de Nyisua, 'u □tu
 'li □nu Kokoonyo -Yusu, u kuo
 □wlu yi -ji' ble.

24 -Te e -hi, -e -bi u 'be
 Pisidiblogba □tu, 'u mu 'li
 Pafiliblogba 'kwli.

25 -Te u nyre 'li Pesido
 'kwli, u na Nyisua a -ti -mo
 le, 'ti- 'u mu 'li Atalido 'kwli.

26 'Ki u -ha 'u 'mu, 'u mu
 Atiosi. 'Ki 'li Atiosi a 'mu
 'kwli, 'ki u □tuu la 'li Polonu
 Nyisua -ji' bu, e 'mu □nu 'yie
 □tu, 'ki 'u -kuan -bu, u -we
 -mo a -ta'.

27 -Te u nyre 'ki 'li Atiosi
 -ni wen, u 'kukue 'cue a
 nyibli a pepe le, -tebli a pepe
 -mu', Nyisua naa 'li □nu 'li, e
 -nu, no- ko -ti u lee □nu, e ko,
 -te e -nu, 'e -ha 'hru, 'ki nyibli
 -mu', -u 'yi -Juukue* 'pa-, bu
 kuo -Yusu □wlu yi -we.

28 'Ki 'li -Yusu a nyibli -mu'
 'nyi, -u ni 'li 'dio a 'mu 'kwli,
 u -hii 'li ti -hohu.

15

Nyibli -mu', -u 'yi -Juukue
 'pa-, □bi 'bu kuo -Yusu □wlu
 yi, u blee yi, bu □tuu 'u
 -Juukue a tete 'yakli 'u?*

1 Ti ni -do a 'mu 'yri, nyibli
 -bi, nu- -hon 'li Jrusre, 'u di
 Atiosi, 'u -tua -Yusu a nyibli
 a toole, u wen: «Nyisua 'yi

'li□t 'li -we, bu wa 'a mu,
 'bu mo, 'bu 'yi 'a mu yi 'be,
 □wi yi, -te Moise a tete ni 'a
 hihla.»

2 Kee, toowin a 'mu, Polu
 ko Banabasi 'hunen-, u 'yi□t
 ki -wen, u ko nyibli a 'mu
 'hunen-, 'u pu 'a gble diaki.
 De a 'mu, e no- nu□o, 'cue
 a nyibli 'u -yraqa, 'ki Polu
 ko Banabasi ko Atiosi a 'cue
 a nyibli -bi 'hunen-, bu mu
 Jrusre, -e di□e nu, u 'mu
 -ti a 'mu hla, u ko -Yusu a
 -monanyu, ko Jrusre a 'cue a
 ye'nanyu 'hunen-.

3 -Te u -yra 'ki -ti a 'mu,
 -e -bi 'cue a nyibli gba
 □nu 'hru wlon, Polonu 'u
 'be Fenisiblogba ko Samal-
 iblogba □tu. 'A -ne -tite, u
 yi 'u nyre, u ne□e -mo le, -te
 dako a gblegble -mu', -u 'yi
 -Juukue 'pa-, u -nu, 'u hie 'u
 'waa -tebli 'kukui bu, 'u kuo
 -Yusu □wlu yi. De a 'mu,
 -Yusu a nyibli a pepe -mu', -u
 yi 'win, e nii □nu dodo.

4 -Te u nyre 'li Jrusre,
 -e -bi 'cue a nyibli, ko
 -Yusu a -monanyu, ko 'cue
 a ye'nanyu, u 'ble □nu kua
 -tee, Polonu 'u lee □nu -tebli
 a pepe -mu', Nyisua naa 'li
 □nu, e -nu.

5 Kee, Falisi□tumu* a nyi-
 bli -bi -mu', -u -he la -Yusu
 a nyibli, u 'du ye', u wen:
 «Nyibli -mu', -u 'yi -Juukue
 'pa-, 'bu kuo -Yusu □wlu yi,
 u blee yi, bu 'be yre, e ko, bu
 □tuu 'u -Juukue a tete a pepe
 'u, 'ti- Nyisua 'mu □nu wa.»

6 -Yusu a -monanyu, ko
 'cue a ye'nanyu, u nu- 'kukue
 le, 'u mu -ti a 'mu le pupu mo,

7 'u pupuu le -pupu, Pielh 'e 'du ye', e wen: «'Diayinu -na, a yie ni, -e mo, Nyisva -ha 'li 'mu ni, 'a ti -wlen 'u bu, 'ki u pu 'a haantitie nyibli -mu', -u 'yi -Juukue 'pa-, -e die nu, u 'mu 'win, u 'mu -Yusu wlu yi -kuo -ni.

8 'Ti- Nyisva -bu, -e yi nyibli a wlu, no- -nyi u 'a -Hihiu*, -te ni -do e -nu, 'e -nyi -a mou -we, -e die nu, e 'mu -a mou -tou -ni, -e mo, e wen 'waa de ki.

9 -A mu -bu, -u mo -Juukue, e ko nyibli -bu, -u 'yi -Juukue 'pa-, Nyisva 'ni 'jraa li nyibli' le. -A mo de ni -do, 'ki 'uu ye'. E nuo ni, nyibli -mu', -u 'yi -Juukue 'pa-, 'waa wlu 'u 'sii 'u yi, 'ki 'uu ye', -e nuo, u kuo -Yusu wlu yi.

10 'A -ti, de- ko Nyisva a yi-wunwon 'li, 'a yi nyibli -mu', -u kuo -Yusu wlu yi 'benu hle, 'benuu -mu', -aan -ne 'banu ko -a mu 'huen-, -a 'yi 'li 'bible 'li -we.

11 -A mu -mo -bi, -a puu han-ti, -e mo, Nyisva wa -a mu ni, -koti -aan Kukonyo -Yusu nu -a mu haande -mo, 'ki 'li daduke 'kwli. 'Waa 'mumu, ke- ni -do, e nu 'waa wowa.»

12 Pielh bu pu 'ki le, -e -bi -gbolugbo a nyibli a pepe nu blii, 'u pu Banabasi ko Polu 'huen- nua yi bu, 'u bi 'u, 'u na whlekeke-tebli a pepe -mu', -e mu 'lu -mo a -ti -mo le, Nyisva naa 'li u 'li, e -nu, 'ki 'li nyibli -mu' 'nyi, -u 'yi -Juukue 'pa-.

13 -Te u -we 'puple -mo, -e -bi Saki tu u won, e wen: «'Diayinu -na, ba pu

'mu nua yi bu.

14 Simo Pielh naa -mo le, -te Nyisva -nu, 'e ko 'li dako -mu', -u 'yi -Juukue 'pa- a de -mo. Nu- ko 'nyi e -ha 'li nyibli, 'e nu u 'a nyibli -mo.

15 -Ti ni -do a 'mu, no- Nyisva a winwlon-hanyo* hla la, ti -hi la a ti 'yri. -Ti a 'mu, u 'cru la 'li Nyisvacrien 'kwli, e no- -bu:

16 Kukonyo Nyisva wen 'ni, Bodu Dafidi a 'du 'wle ni. 'Bu -hi, -e -bi 'n di 'li 'ni di de,

bodu Dafidi a 'du a 'mu, -e 'wle, 'muu pu mo di de.

17 De a 'mu, e die 'ni nu, nyibli -bi,

-u 'yi 'na dako a nyibli 'pa-, u 'mu 'mu le muo,

-u mo dako a gblegble a nyibli -mu', 'n -da, 'ki bu -he 'na dako.

18 Ke- Kukonyo Nyisva -pu. No- -yra -tebli a 'mu, kue la 'li -te e 'ye la 'klo ni ni 'yie bu.»

19 Saki wen 'ni de: «'N -hwee ni, nyibli -mu', -u 'yi -Juukue 'pa-, 'bu mo, 'bu kuo -Yusu wlu yi, -a 'ni 'tuo 'li u huen, ko, -a 'ni 'hle e 'li u -Juukue a tete 'yakli.

20 Kee, -ba 'cru u -mo, -a 'mu u -lee -ni, -e mo, u 'ni 'die 'li 'wlugba-tebli -mu', u pie 'kuo, ko, u 'ni 'nuo 'li 'a -ne 'lawlude u, ko, u 'ni 'die 'li mamu -mu', u 'yi mlanu bu 'be, e ko, u 'ni 'naa 'li -hlu,

21 -koti kue la 'li -aan 'banu a ti 'yie bu, tete a 'mu, Nyisva -nyi la Moise, 'ki 'li 'a -ne 'du

□dɔ 'kwli, -wuwle-nyrɔwɔ* a ti 'bɔ nyre 'v, nyibli yɪ□tɪ 'nɪ -hre, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔa a 'kayo blɛ.»

'Crien, v gba la -Yusu a nyibli -mv', -v 'yɪ -Juukvɛ 'pa- yɪ*

22 'Tɪ- v 'mɔ -yɾɛ mɔ mu, -ɛ -bɪ -Yusu a -mɔnanyɔ, kɔ 'cɔɛ a ye'nanyɔ, kɔ 'cɔɛ a nyibli a pɛpɛ, v -yɾa□a nɪ, 'kɪ bɔ -ha 'lɪ nyibli 'waa dɪɔnɔ 'nyɪ, nyibli a 'mɔ, v kɔ Pɔlɔ kɔ Banabasɪ 'hɛn-, v 'mɔ □nɔ le, 'kɪ 'lɪ Atɪɔsɪ. Nyibli a 'mɔ, v -ha 'lɪ, v nɔ- mɔ Judɪ, v dɛɛ Basabasɪ -wɛ, kɔ Silasɪ 'hɛn-. V mɔ nyibli □nɔ, -Yusu a nyibli □tuɪ 'v.

23 V lee □nɔ nɪ, 'kɪ bɔ gba -Yusu a nyibli, -v nɪ 'lɪ Atɪɔsɪ 'cɾɪɛn yɪ. 'Cɾɪɛn a 'mɔ, 'a win, nɔ- -bɔ:

«-A mɔ -Yusu a -mɔnanyɔ, kɔ 'cɔɛ a ye'nanyɔ, ɛ kɔ -Yusu a nyibli a pɛpɛ 'hɛn-, -a 'betɪ 'a mɔ, 'a mɔ 'dɪayɪnɔ -mɔ', -v 'yɪ -Juukvɛ 'pa-, -v nɪ 'lɪ Atɪɔsɪdɪɔ, kɔ Silɪblɔgba a pɛpɛ, kɔ Silɪsɪblɔgba 'kwli.

24 -A 'wɪn nɪ, -ɛ mɔ, nyibli □dɔ, nɔ- -hɔn 'nɛ- -a mɔ 'nyɪ, 'v mu 'a mɔ tɔɔ mɔ. 'Waa tɔɔwin a 'mɔ, ɛ -ha 'a mɔ 'ku, 'ɛ nu□o, 'aan □wɪ 'v 'mɔɛ bɔ. Ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ -a mɔ 'pa-, -a 'yɪ □nɔ -lee -nɪ, bɔ dɪ 'a mɔ tɔɔ mɔ.

25 ɛ nɔ- nu□o, -aan pɛpɛ, □a -yɾa□a, 'kɪ -ba -ha nyibli, -a 'mɔ 'lɪ □nɔ 'a mɔ -mɔ le, v kɔ -aan nɔɛnyɔ Banabasɪ kɔ Pɔlɔ 'hɛn-.

26 V nɪ 'hɛn a 'mɔ, v 'yɪ hɔannɔ -pie, 'kɪ bɔ 'ku,

-aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ a -kɔan a -tɪ.

27 Nyibli a 'mɔ, -a -ha, nɔ- mɔ Judɪ kɔ Silasɪ 'hɛn-. -Tɪ -bɔ, -a 'cɾɪ 'nɛ- 'cɾɪɛn -bɔ 'kwli, ɛ nɔ- v dɪ 'a mɔ kle -hɪhɪa -nɪ -tɛɛ.

28 Nyɪsɔa a -Hɪhɪu* kɔ -a mɔ 'hɛn-, -a 'ye□e nɪ, -ɛ mɔ, ɛ nɔɔ 'v le, 'kɪ -a 'nɪ 'hɛɛ 'lɪ 'a mɔ 'bɛnɔ, -ɛ mɔ -Juukvɛ a tɛtɛ 'yakɪ. Kɛɛ, dɛ -a -hɔɛ 'a mɔ, ɛ nɔ- mɔ:

29 A 'nɪ 'die 'lɪ 'wɪlugba-tɛblɪ -mɔ', v pie 'kuo, kɔ, a 'nɪ 'naa 'lɪ -hlɔ, kɔ, a 'nɪ 'die 'lɪ mamɔ -mɔ', v 'yɪ mlanɔ bɔ 'bɛ, kɔ, a 'nɪ 'nuo 'lɪ 'a -nɛ 'lawɪudɛ □dɔ. 'Ba yɪ nɪna le nɪ nɪ, -ɛ -bɪ ɛ nu -tɛɛ. 'A -tɪ o, -a 'betɪ 'a mɔ -tɛɛ.»

30 -Tɛ v -nyɪ □nɔ 'cɾɪɛn a 'mɔ, -ɛ -bɪ v -ha □nɔ mɛ le, 'v mu Atɪɔsɪ. -Tɛ v nyre 'lɪ, -ɛ -bɪ v 'kukue -Yusu a nyibli a pɛpɛ le, 'v -nyɪ □nɔ 'cɾɪɛn a 'mɔ,

31 'v -hre□e, 'kɪ 'v nyibli a pɛpɛ ye'. -Tɛ v yɪ□tɪ nɪ -hre, 'a win nɪ □nɔ dɔdɔ, -kɔtɪ ɛ pɪ □nɔ 'kɪ yɾa le.

32 Judɪ kɔ Silasɪ 'hɛn-, -v mɔ Nyɪsɔa a winwɪɔn-hanyɔ*, v hlee 'lɪ -Yusu a nyibli -mɔ' -mɔ -tɛɛ, -ɛ dɪ□e nu, v 'mɔ □nɔ 'kɪ -nyɪ, kɔ, v 'mɔ 'lɪ □nɔ □wɔ 'kwli bɔ □tu.

33-34 V -hɪɪ 'lɪ tɪ -hɔɔhɔɪ, 'tɪ- -Yusu a nyibli -mɔ', -v nɪ 'lɪ Atɪɔsɪ, 'v gba □nɔ wɪlɔ, v wen: «Nyɪsɔa bɔ nɪ 'v 'a mɔ -mɔ,» 'v -ha □nɔ mɛ le, 'v -mɛ kle, 'v mu 'lɪ Jɾusɾɛdɪɔ 'kwli de.

35 Kɛɛ, Pɔlɔ kɔ Banabasɪ 'hɛn-, v nɔ- -mɔ -bɪ, v 'yɪ

kle -me. 'Ki 'li Atiost, 'ki v
ko nyibli -bi 'hven-, v 'ni 'li
bu, v hle Nyisva a -ti, -e ne
Kukonyo -Yusu a -ti -mo le.

Polv a 'hven a 'dagba, 15.36-18.22

*Polv ko Silasi 'hven-, nu-
gbe Nyisva a -ti dako yi*

36 -Te -nyrowi -huchwi -hi,
-e -bi Polv lee Banabasi ni,
e wen: «'N -hve[ε] ni, 'du
a pepe -mu', -a na la ki, [a
na la Nyisva a -ti -mo le, -e
hle Kukonyo -Yusu a -ti, -ba
mu -Yusu a nyibli yi -me, -a
'mu[ε] v 'ye, -te e ni 'mu, 'ki 'li
[nu] -mo.»

37 -E -bi Banabasi wen ni,
e wen: «'N -hve[ε] ni, [ba yi
ni mi, -ba gba Saan Maki.»

38 Kee, Polv -mo -bi, e
'ni -hua[a li Saan Maki a
gbugba, -koti e wen 'ni, -te
v mu la 'dagba', e hie la 'li
[nu] Pafiliblugba 'kwli bu, e
ko [nu] 'hven-, v 'yi la -kvan
'lu -yra.

39 U hla[a -hlahla, v 'yi
win' le 'winwin -ni, 'v
-gbugbe le. Banabasi, no-
gba Maki, 'v -ha 'li 'mu, 'v
mu 'li Sipreblugba 'kwli.

40 Polv -mo -bi, no- gba
Silasi, -Yusu a nyibli 'v da
Nyisva, 'ki bu -hee [nu, 'ti-
'v -mu.

41 -Te v yi ni mi, -e
-bi v 'be 'blugbi -mu', -v
mo Siliblugba ko Silisiblugba
'hven- [ti]. 'A -ne -tite, v
yi 'v nyre, v ko bu -nyi 'cve
a nyibli 'kl, -e di[ε] nu, v
'mu 'v -Yusu a [wlv a yikuole
'cibi -ni.

16

*-Te Timote bi la Polv ko
Silasi 'hven- ki*

1 -Te Polv ko Silasi 'hven-,
v yi ni mi, v nyre 'li Debidi
'kwli. -Te v -hi, v nyre 'li
Listridi 'kwli. 'Ki v yee 'v
-Yusu a nyiblo [dv bu. 'A
'nyre mo Timote. 'A 'dii mo
-Juukweyrowl* [ni, 'e -he
la -Yusu a nyiblo. 'A 'bai mo
Glekiveyu [ni.

2 -Yusu a nyibli -mu',
-v ni 'li Listridi, ko
Yikonidi 'kwli, v hle Timote
a [haan-ti daki.

3 Polv -hve[ε] ni, 'ki bu -he
'a -monanyo. E no- nu[ε], 'e
gba[a, 'v -mu. -Te v -mu
'ki, -e -bi Polv 'be[ε]* yi, [wi
yi, -te -Juukve a tete -bi ni
'a hihla. E nu[ε] ni, -e di[ε]
nu, -Juukve -mu', -v ni 'li 'du
a 'mu 'kwli, e 'mu 'v [nu 'v
[tuu -ni, -koti 'waa pepe, v
yi[ε] ni, -e mo, 'a 'bai mo
Glekiveyu [ni, 'e 'yi 'a 'yu
yi 'be.

4 'Du a pepe -mu', v ne
'kwli le, v yi -Yusu a nyibli
'ni -lee -ni, -ti -mu', -Yusu a
-monanyo ko 'cve a ye'nanyo
'hven-, -v ni 'li Jrusre, v pu
'li, 'v yi [nu -lee -ni, -e mo,
bu [tuu 'v[ε] v.

5 -Yusu a nyibli a 'kl 'ye 'li
ni, 'ki bu kuo -Yusu [wlv yi,
'ti- -Yusu a nyibli a 'mu, 'v yi
kle -bii -ni 'a -ne -nyrowo.

*'Ki 'li Trvasidi 'kwli, 'ki
Nyisva hlee 'li Polv -mo, 'ki
bu mu 'li Masedvaniblugba
'kwli*

6 Nyisva a -Hihiu* 'yi
Polv mo le -ha, 'ki bu hla
Nyisva a -ti, 'ki 'li Asiblugba

'kwli. E no- nu□o, 'u 'bεε 'li 'blugbi -mu' 'kwli □ti□, -u mo Flisi ko Galati.

7 -Te u nyre 'li Misiblugba 'hwi, -ε -bi u -hβε□ε ni, bu mu 'li Bitiniblugba 'kwli, keε, Nyisua a -Hihiu 'yi de a 'mu ki -wen.

8 E no- nu□o, 'u 'bεε 'li Misiblugba 'kwli □ti□, 'u mu 'li Trvasi a 'wafi yi.

9 -Te u pa 'li 'tolw□ 'kwli, -ε -bi Nyisua nu□o ni, P□lv 'ε 'ye nyiblo □dv, -ε 'wi -te nyiblo 'ye ni 'ya wen yanie. Nyiblo a 'mu, 'ki ε ko 'li Masedvaniblugba 'kwli, 'ε nyra□a yi bu, 'ε nyεε □ne le, ε wen: «P□lv, di 'ne- -aan -ne Masedvaniblugba 'kwli, □mv -a mu -heε ni.»

Luku -bu, -ε 'cri 'crien -bu, no- bi P□lv□v ki, 'u -mu

10 -Te P□lv 'ye nyiblo a 'mu, -ε -bi -a yru□o' le, -ε mo, K□k□ny□, no- da -a mu, 'ki -ba mu 'li 'blugba a 'mu 'kwli, -a 'mu 'a □haantitie pu, 'ki 'u 'blugba a 'mu a nyibli yi.

-Te Lidi kuo -Yusu □wlv yi, 'ki 'li Filipvdio 'kwli

11 No- nu□o, □a -ha 'li 'mu Trvasi, □a mu 'li Samotrasiblugba 'kwli, 'nie □glaa 'li le. -Te -nyre -nye, -ε -bi 'ki -a mu 'li Neapolisd□o 'kwli. 'Ki 'mu □tu 'u -a mu bu.

12 'Ki -a -ha 'u bu, □a mu 'li Filipvdio 'kwli. Filipvdio a 'mu, ε mo Masedvaniblugba a 'kibia -bi a 'd□o gbagbu □nio. 'Ki 'li 'd□o a 'mu 'kwli, Romakve -huv 'li ni. -A -hi 'li -nyr□wi -huvhu.

13 -Juukve* a -wuwle-nyr□wo*bu, u mo 'Klikuninyisua a 'kwli, -ε -bi -a □ti 'd□o, □a mu

'li 'nie wien. -A mu -mo -bi, -a wen 'ni, 'ki 'li -tite a 'mu, -a di yεε 'li -tuo bu, -ε ko ki -Juukve deε 'u Nyisua. -Te -a 'ye 'ki -tuo a 'mu, -ε -bi -a yεε 'u nvgbi bu, 'u 'kukue le, □a ni bu, □a hlee 'li □nv -mo.

14 'Ki 'li □nv 'nyi, nvgba □dv ni 'li. 'A 'nyre mo Lidi. 'Ki ε ko 'li Tiatili; 'ε ple dati 'yaki, -u pi □die. Lidi a 'mu, ε 'yi la -Juukveyr□wlv, keε, ε -he -Juukve a nyiblo, 'ε de Nyisua. -Te -a hle -Yusu a -ti, -ε -bi ε pu -a mu nva yi bu, K□k□ny□ 'ε -hren 'a □wlv le, -ti -mu', P□lv -hla, 'ε 'ble□e kva,

15 'ε -hva 'nie a 'lup□vuv, ε ko 'a 'kayubkve 'hven-, 'u pu □nv 'nie 'lu le. -Te ε -hi, -ε -bi ε nyεε ne -a mu le, ε wen: «'Bu mo, 'ba 'ye□e, -ε mo, 'n kuo K□k□ny□ -Yusu □wlv yi, -ε -bi ba di 'li 'na 'kayu bu, a 'mu 'li bu ni,» 'ε ni 'u -a mu ke', □a -wen.

-Te u pu la P□lv ko Silasi 'hven □ji', 'ki 'li Filipvdio 'kwli

16 -Nyr□wo □dv, -te -a mi 'li Nyisua a daale', -ε -bi -a ko 'yu nyr□yu □dv 'hven-, -a □ηmee ni. 'Ku -hvan* ni 'u□v ke'. 'Ku -hvan a 'mu, ε no- ni□e, -tebli, -ε di 'lu -mo mu, 'ki 'u nyibli -mo', 'ε ne□ε -mo le. De a 'mu, ε ni□e ni, 'a k□k□nyibli 'u yi 'wli -huvhu 'ye.

17 'Yu nyr□yu a 'mu, ε no- ne -a mu ke' le, -a ko P□lv 'hven-, 'ε 'yεε 'li win, ε wen: «Nyibli

'a mu -lee -ni, -te Nyɪsɔa di 'aan wɔwa nu.»

18 Nɔ- ɛ 'cibi 'u nunuo. -Te ɛ gba -nyrɔwi gbi, -ɛ -bi Pɔlv bi yrv, 'ɛ ɔhɪan -mɔ, 'ɛ ɔmaa 'ku -hvan a 'mu 'yi, ɛ wen: «'Kɪ 'lɪ -Yusu 'Kɪsɔ a 'nyre 'kwli, 'n yɪ -mu 'ni -lee -ni, -bu -hɔn 'uɔv ke',» ti ni -do a ti 'yri, -ɛ -bi ɛ -hɔn 'uɔv ke'.

19 -Te 'yu nyrɔyu a 'mu, 'a kɔkɔnyibli 'yeɔe, -ɛ mɔ, v di 'kee 'wli a 'yiye, -ɛ -bi v kɔ Pɔlv kɔ Silasɪ 'hven- ni, 'u gba 'lɪ ɔnu 'dika, 'kɪ 'u -batipunyɔ ye',

20 'u yeɛ ɔnu -ti, 'kɪ 'u Romakɔe a ye'nanyɔ yɪ, v wen: «Nyibli -bu, v pɪ 'nɛ -aan 'dɔɔ ɔgbugblole 'kwli. U mɔ -Juukɔe* ɔnuɔ.

21 -A mu -bu, -v mɔ Romakɔe, v tɔɛ nɛ -a mu 'waa 'blɪnmlɪ, -aan tete pɔ le, -a 'ni 'blee 'lɪ kva, kɔ, -a 'ni 'nuo 'lɪ.»

22 Nyibli -mu', -v ni 'u, v pɪ ɔnu yrv le -we, Romakɔe a ye'nanyɔ a 'mu, 'u lee 'waa 'seyo, bu -he ɔnu wlawli, 'ti-bu bii ɔnu lɔkɔ.

23 -Te v -we 'waa bibie -mɔ, -ɛ -bi v pɔ ɔnu ɔji', 'u lee ɔjukayu a 'yieɔtunyɔ, bu ɔtu ɔnu 'yie -tɛɛ.

24 -Te ɔjukayu a 'yieɔtunyɔ a 'mu, ɛ 'wɪn, -ɛ -bi ɔjukayu a -gblo -mu', -ɛ 'bɔɔ 'lɪ le, 'kɪ v pɔ 'lɪ ɔnu 'lɪ, 'u pɔ 'lɪ ɔnu tugbekɔtɔ, -ɛ kɔ 'hvi bu' le, -ɛ diɔe nu, v 'mu ɔhven 'ye.

25 Mu 'u 'tɔ -heyri' 'yie, -ɛ -bi Pɔlv kɔ Silasɪ 'hven-, v -tva Nyɪsɔa a dida, 'u yɪ -wla ble, 'kɪ 'u 'a 'nyre a lepɔpɔv a -ta', ɔjuklavɔ -bi -mu', -v ni 'u, v pɔ ɔnu nva yɪ bu.

26 U ni 'lɪ Nyɪsɔa a -ti a 'yi'buale 'kwli, -ɛ -bi -tɔtv -tva 'hɪhlele, -tɔtv a 'hɪhlele a 'mu 'ɛ bubla ɔjukayu bu. Ti ni -do a ti 'yri, -ɛ -bi 'maji a pɛpɛ, v ɔgbugba le, 'ɛ ɔga wɔn le, ɔjuklavɔ a pɛpɛ, 'waa 'cɪn ɔwɔwleɛ le.

27 -ɛ -bi ɔjukayu a 'yieɔtunyɔ ɔwleɛ 'yii, 'ɛ 'yeɔe, -ɛ mɔ, ɔjukayu a 'maji a pɛpɛ ɔga wɔn le, -ɛ -bi ɛ -ha 'lɪ 'a 'plɪɛn bɔ 'kwli, ɛ 'mu 'a dɔɔnv 'la a -ti, -kɔtɪ 'a ɔwlv 'yeɔe ni, -ɛ mɔ, ɔjuklavɔ a pɛpɛ mumu le.

28 Keɛ, Pɔlv ɔmaa ɔne 'yi, ɛ wen: «ɔNɪ 'nuo 'lɪ -na dɔɔnv ɔdedede -mɔ, kɪ mɔ, -aan pɛpɛ -a ni mɔ.»

29 Nɔ- mɔ ɔjukayu a 'yieɔtunyɔ bu -hua 'napɪ. -Te v -nyi ɔneɔe, -ɛ -bi ɛ 'gba 'lɪ cigbe -gblo -mu', -ɛ kɔ 'kwli Pɔlv kɔ Silasɪ 'hven-, v ni 'lɪ, hvannɔ a -ti, 'ɛ bla ɔnu kwli yɪ bu,

30 'ti- 'ɛ 'hrɔɔ 'lɪ ɔnu -gblo a 'mu 'kwli, ɛ wen: «-Bi' 'n di nu, 'ti- Nyɪsɔa 'mu 'mu wa 'lɪ?»

31 -ɛ -bi v ɔtuɔ ɔwɔn, v wen: «Kuo Kukɔnyɔ -Yusu ɔwlv yɪ, 'ti- Nyɪsɔa 'mu -mu wa, -kɔ -na 'kayubukɔe 'hven-.»

32 ɔjukayu a 'yieɔtunyɔ a 'mu, ɛ kɔ 'a 'kayubukɔe 'hven-, nu- Pɔlv kɔ Silasɪ 'hven-, v -tva Nyɪsɔa a -ti, -ɛ nɛ Kɔkɔnyɔ -Yusu a -ti -mɔ le a tɔɔle.

33 'Tɔlvɔ ni -do a 'mu, ɔjukayu a 'yieɔtunyɔ a 'mu, 'ɛ gba ɔnu, 'ɛ -ple 'waa ɔji, 'ti- Pɔlv kɔ Silasɪ 'hven-, 'u pɔvɔv 'nie 'lu, ɛ kɔ 'a 'kayubukɔe

'hven-.

34 -Tē ē -hi, -ē -bi ŋjikayu a 'yieŋtunyo gba 'li ŋnu 'kayu bu, 'ē -nyi ŋnu diide. ē kō 'a 'kayubukue 'hven-, v ni dōdu diaki, -tē v kuo Nyisva ŋwlu yi a -ti.

35 -Tē -nyre -nye, -ē -bi Romakue a ye'nanyu tē 'li 'waa -kuannunyibli ŋjikayu a 'yieŋtunyo -mō, 'ki bu tē Pōlv kō Silasī 'hven- bu,

36 'ē -mu, 'ē lee Pōlv, ē wen: «Romakue a ye'nanyu lee nyibli, 'ki ŋbu tē 'a mu bu. 'A -ti, a -wē 'li ba 'hri ni. Ba mu, 'ki 'li plo a bleele 'kwli.»

37 Kē- Pōlv pi -kuannunyibli a 'mu yi, ē wen: «D 'yi -a mu -bati ē -pūv -ni, 'v bi -a mu, 'ki 'v nyibli ye', 'ti- 'v pū -a mu ŋji', -a mu -bu, -v mō Romakue. -Tē v ni Romakue a 'yiye, kē- v blēē yi, bu nu -aan 'yiye. -ē -bi -tē ti nē -bu, v -hve bu tē -a mu bu, 'ki 'li -huhlike 'kwli. 'Bu ni 'mu ē, -ē -bi -a hīa ni. 'Waa ŋgbetu bu di 'li, v 'mu -a mu bu tē.»

38 -Tī a 'mu, Pōlv lee -kuannunyibli a 'mu, v gbaŋa 'waa nyibli gbagbi yi. -Tē v 'wūn, -ē mō, Pōlv kō Silasī 'hven-, v mō Romakue ŋniō, -ē -bi v 'ta 'v blē diaki,

39 'waa ŋgbetu 'v mu 'li ŋjikayu bu, v wen: «A kō 'v ŋwōn,» 'ti- 'v -ha 'li ŋnu ŋji', 'v nyaa ŋnu ē, 'ki bu ŋti 'diō.

40 -Tē Pōlv kō Silasī 'hven-, v -hōn 'li ŋjikayu bu, -ē -bi 'ki v mu 'li Lidi -mō. 'Kī -Yusu a nyibli 'kukue 'li ē, Pōlv kō Silasī 'hven- 'v pū ŋnu 'ki yra ē, 'ki bu 'cibi 'v -Yusu a ŋwlu a yikuole, 'ti- 'v ŋti 'diō, 'v -mu.

17

-Tē Pōlv kō Silasī 'hven-, v mu la 'li Tesalonikiđiō 'kwli

1 Pōlv kō Silasī 'hven-, 'ki v naa 'li Afipolisidō kō Apolonidō 'kwli, 'v nyre 'li Tesalonikiđiō 'kwli, ('v pa 'li Jaso -mō.) 'Kī 'li 'diō a 'mu 'kwli, 'ki Nyisva a 'kayu ni 'li, -ē kō bu -Juukue*, v yi 'li ē 'kukue -ni, 'a -nē ti.

2 'Kī Pōlv mu 'li, 'ki 'li -wuwle-nyrōwō* 'kwli, ŋwlu yi, -tē ē niŋe ē. 'Kī 'li -wuwle-nyrōwī ni ta 'kwli, nyibli -mu', -v ni 'v, 'ē -hīhīa ŋnu Nyisvacriēn kē,

3 'ē tōō ŋnu, -ē mō, Wanyō -mu', Nyisva pū la ē, ē di la ya, Wanyō a 'mu, ē kō bu 'ye ŋhūēn, ē 'mu 'ku, 'ti- Nyisva 'mu 'liŋi 'kukunyibli 'nyi -ha, ē 'muŋv 'klō -ha. -ē -bi ē wen 'ni de: «-Yusu, nō- mō Wanyō a 'mu, -kōti 'n yi 'a mu -lee -ni.»

4 'Kī 'li -Juukue -mu' 'nyi, -v -bi ni 'li, -ti a 'mu, Pōlv -hīa, 'v kuo ŋnē ŋwlu yi, 'v bi Pōlv kō Silasī 'hven- kī. Glēkikue -hūōhūi, -v -hē la -Juukue, 'ti- -v de Nyisva, de ni -dō a 'mu, ē nō- v -nu, ē kō 'diō a nūgbi -hūōhūi, nyibli ŋtui 'v.

5 Dē a 'mu, ē nuŋo ni, -Juukue a nyibli gbagbi 'v ŋtui ca diaki, 'v 'ti 'crekōnyibli 'hru wōn ē, 'v nuŋo, 'diō a nyibli 'v 'kukue ē, 'v -tua 'diō a ŋgbugblōē, 'v mu 'li Jaso a 'kayu bu, -tē -mu', Pōlv kō Silasī 'hven-, v pa 'li. -Tē 'diō a nyibli nyre 'ki 'li, v ŋmūē Pōlv kō Silasī 'hven- ē, -ē diŋe nu, v 'mu 'li ŋnu nyibli yi gba.

6 KEE, v 'yi 'li □nu bu -yee -ni. E no- mo bu klo Jaso a 'mu, ko -Yusu a nyibli -bi 'hven-, 'v gba 'li □nu 'diwo a ye'nanyu yi, 'v -twa le'gbugbole, v wen: «Nyibli -bu, v □gbugblo 'blugba a pepe -bu ni. -E -bi, kike bu, v nu- 'hru ke 'ne- -a mu -mo,

7 'ti- Jaso 'e 'ble □nu kwa, 'ki 'li 'a 'kayu bu. Nyibli a 'mu, v 'ni □tuu□o 'v Romakue a 'kun gbagbu a tete 'v. U wen 'ni, 'kun -bi ni 'v. 'A 'nyre mo -Yusu.»

8 -Te v 'win windu a 'mu, yru 'yii 'v nyibli ko 'diwo a ye'nanyu 'hven- ni.

9 -E -bi 'diwo a ye'nanyu a 'mu, v lee Jaso ko 'a 'bio -Yusu a nyibli -bi 'hven- ni, bu -ha 'wli, -e di□e nu, v 'mu □nu bu te. -Te v -ha 'ki 'wli a 'mu, 'ti- 'v te □nu bu.

-Te Polv ko Silasi 'hven-, v mu la 'li Beledio 'kwli

10 -Te 'to -won, -e -bi -Yusu a nyibli a 'mu, v nu□o ni, Polv ko Silasi 'hven-, 'v mu 'li Beledio 'kwli. -Te v nyre 'li, -e -bi 'ki v mu 'li Nyisua a 'kayu bu, -te -Juukue* yi 'li le 'kukue -ni 'a -ne ti.

11 -Juukue -mu', -v ni 'li Bele, -te -mu', Tesalonikidwo a nyibli ni 'mu, v 'yi 'mu le -ni. KEE, Nyisua a -ti -mu', Polv lee □nu, 'waa □wli 'ble□e kwa -tee. U nue bu pu Polv nwa yi bu. 'A -ne -nyrowo, ke- v ni, 'v te 'li Nyisuaerien 'kwli le, -e di□e nu, v 'mu□v 'ye, 'bu mo, -ti a 'mu, Polv too □nu, 'bu mo □han-ti.

12 'Ki 'li -Juukue a 'mu 'nyi, 'waa -huohu, nu- kuo -Yusu

□wlv yi, 'ki 'li Glekikue 'nyi, dekonugbi -huohu, ko nyibepu -huohu 'v kuo -Yusu □wlv yi.

13 -Te ti gbi -hi, -e -bi -Juukue -mu', -v ni 'li Tesaloniki, v 'win ni, -e mo, Polv ne Nyisua a -ti -mo le, 'ki 'li Bele. No- mo bu di Bele, bu hlee 'li nyibli -mo, 'ki bu pu Polv yru le.

14 No nu□o, -Yusu a nyibli 'v gba Polv 'hru wlon, 'ki 'li 'yru wien. Silasi ko Timote 'hven-, v nu- -mo -bi, v 'yi -mu. 'Ki v 'tie ni 'li Bele.

15 Nyibli -mu', -v gba Polv 'hru wlon, v gba□a -gbagba, 'v nyre 'li Atenidwo 'kwli, 'ti- 'v □hian -mo, 'v di Bele. -Te v yi ni di, Polv pu □nu titie, 'ki bu lee Silasi ko Timote 'hven-, bu kve□e □wien, ti ni -do a ti 'yri, 'bu mo, 'hru 'bu pe 'v □nu 'yie bu.

-Te Polv ni la 'li Atenidwo 'kwli

16 'Ki Polv ni 'li Glekikue a 'diwo -mu', -e mo Aten 'kwli, 'e yi Silasi ko Timote 'hven-ple. 'Ki e 'yee 'v tuyonu. Tuyonu a 'mu, v nu 'hi, 'v nu □nu, 'v -huu 'li 'diwo a 'mu 'kwli. -Te Polv 'ye □nu, -e -bi e bi yru', e kee ne 'a □wlv le.

17 'A -ne -nyrowo, 'ki 'li Nyisua a 'kayu bu, ke- e ni, 'e yi 'li -Juukue* -mo -hlee -ni, e ko nyibli -mu', -v -he -Juukue, 'ti-, -v de Nyisua, e ko, 'a -ne nyiblo □du, nu- e yi 'li -mo -hlee -ni, 'ki 'li 'dika.

18 E ko 'lule-hienyu □du, 'v dee □nu Epikulinyibli, ko Sitoinyibli. E ko □nu 'hven-, v nu- yi hle. 'Ki 'li □nu 'nyi,

-v -bi wen 'ni: «Winlepɔnyɔ -bu, -bi' ε pi 'li?» -U -bi ni 'v, -te v 'win, -ε mɔ, Pɔlv hla -Yusu a -ti, kɔ -Yusu kɔ -tonyibli 'hɛn- bu -hɔn 'li 'kukɔnyibli 'nyi a -ti, -ε -bi v wen: «E 'wi yi, dakɔ -bi a 'kuo a -ti ε hɛ.»

19 -E -bi v gba a ni, 'ki 'li 'diɔ a -gbolugbo yi, -v yi lɛ 'kukue -ni, 'ki 'li dɔgba -mu', v dɛɛ Aleopasi 'lu, v wen: «Tɔɔlɛ -bu, -ye 'li, ε mɔ tɔɔlɛ yrayrɔ ɔniɔ, 'ki 'v -a mu -mɔ. -A -hɛɛɛ ni, -bu yruo nɛ -a mɔɔ lɛ,

20 -kɔti -tebli -bu, -nɛ -mɔ lɛ, ε kɛɛ nɛ -aan ɔwli lɛ. 'A -ti, -a -hɛɛɛ ni, -bu nuɔ, -ba yru 'a 'mini lɛ, -a 'muɔv yi, dɛ ε ɔhen 'nyrɛ.»

21 Atɛni a nyibli kɔ 'dagbu -mu', -v 'ti 'li Atɛni, 'a -nɛ ti, kɛ- v ni, 'v yi lɛ 'kukue -ni, -ε diɛ nu, -ti yrayri -mu', v 'win, v 'muɔv 'waa 'bio -lee -ni.

22 Nɔ- mɔ Pɔlv bu 'du ye', 'ki 'li ɔnu 'nyi, bu pu lɛ: «'A mu Atɛnikɔɛ, 'n yiɔ 'ni 'ye, -ε mɔ, a mɔ nyibli ɔniɔ, -v ɔtui 'v 'kuo a gblegble 'v diaki.

23 -Tɛ 'n nɛ wen 'aan 'diɔ 'kwli lɛ, 'n 'ye 'aan 'kuo a daalɛ a gblegble ni, 'ni 'ye -cɔhlɔnpiilɛ* -mu', -ε kɔ ye' v 'cru 'v, -ε mɔ: -cɔhlɔnpiilɛ -bu, -a nuɔ ni, 'ki 'v Nyɔsua -mu', -a 'yi -yi -mɔ. 'A -ti, Nyɔsua -bu, a 'yi -yi, nɔ- kɔ -ti 'n di 'a mu -lee -ni.

24 Nyɔsua a 'mu, nɔ- nu 'klɔ -bu, ε kɔ 'a -nɛ dɛ, -ε ni 'nɛ- 'klɔ a 'mu ki. E nɔ- mɔ yakɔ kɔ -tutu a Kukɔnyɔ. 'Kayo -mu', -tonyibli -pu, ε

'yiɔ 'pa-, Nyɔsua 'yi 'liɔ bu -ni.

25 E 'ni -hua a liɔ -tonyibli bu pie ɔnɛ -cɔhlɔn*, -kɔti ε nɔ- nu -tonyibli, ε nɔ- yi ɔnu -hɔnhlɔn kɔ -tebli a pɛpɛ 'hɛn- -nyi, -ε nu -tɛɛ, 'ki 'v ɔnu -mɔ.

26 'Ki ε naa 'li nyibli ni -do -mu', -ε mɔ Adamu 'li, 'ε nu 'klɔ -bu a dakɔ a pɛpɛ, 'ti- 'ε ɔtu ɔnu blɛ, 'ε -nyi ɔnu bunɔlɛ, 'ki 'nɛ- -tutu a pɛpɛ ki. E ni -do a 'mu, ε nɔ- wa dakɔ a 'blu-paɔn 'nyrɛ lɛ, ε kɔ, ti -mu', dakɔ a 'mu, v di 'v -hi.

27 E nu -tebli a pɛpɛ a 'mu ni, -ε diɛ nu, -tonyibli 'muɔv lɛ ɔmuɔ, 'bu yiɔ lɛ ni ɔmɔɛ, v 'muɔv ki ye. E mɔ ɔhan-ti ɔniɔ, Nyɔsua 'yi nyibli ɔdu -mɔ lɛ -hlɔɔ -ni,

28 -kɔti kɛ- v -pu: Nyɔsua, nɔ- niɛ, ɔa pi -hɔnhlɔn, ɔa ni 'klɔ, ɔa yi lɛ -hihie -ni. Dɛ ni -do a 'mu, ε nɔ- 'aan 'cru.n.yinyɔ -bi 'cru, -ε mɔ: -Aan 'mumu, -a mɔ 'a 'yonu ɔniɔ.

29 -Tɛ -a mɔ Nyɔsua a 'yonu, -a 'yi yi -blɛɛ -ni, -ba puɔv ɔhan-ti, -ε mɔ, Nyɔsua 'wi- tuyu yi, v nu -gɔlv, kɔ plidɛ, kɔ 'hiɔ, v -nu, 'ki 'li -tonyibli a 'srɛ, kɔ 'a diɔnu a 'lulɛ-hihie 'kwli.

30 Ti -mu' -kɔ 'yri -tonyibli 'ye la 'v Nyɔsua ni -yii -ni, 'ki ε kɔ la ɔwlv a 'lila, 'ki 'v ɔnu -mɔ. Kɛɛ, -tɛ ti nɛ -bu, Nyɔsua yi nyibli a pɛpɛ 'ni -lee -ni, -v ni 'v 'a -nɛ -tite ɔdu, 'ki bu hie 'v 'waa -tebli 'kukui a pɛpɛ, v ni bu, bu ɔhan -mɔ, bu -nyi 'waa 'klɔ a pɛpɛ Nyɔsua.

³¹ 'Tɪ-, ε wa -nyrɔwɔ 'nyre, -ε kɔ 'kwli ε di 'v nyibli a pɛpɛ -bati lɛ -pɔv -nɪ, 'kɪ 'lɪ 'a yɪ'siile 'kwli. 'Bv 'mɔ -bati a 'mɔ pɔ, nyiblo nɪ -do -mɔ', 'a ɔgbɛtɔ ε wa 'nyre, ε nɔ- ε di 'lɪ -naa -nɪ. Nyiblo a 'mɔ, nɔ- ε -ha 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, ε -ha 'klɔ. Kɛ- ε nu nyibli a tɔɔlɛ, -ε mɔ, -tebli a 'mɔ, ε pɔ 'lɪ, ε diɔe 'nɪ nu.»

³² -Tɛ v 'wɪn -tɪ a 'mɔ, Pɔlv -hla, -ε mɔ, nyiblo bv 'kɔ, 'tɪ-bv 'hrɪ 'klɔ, -ε -bɪ -v -bɪ -tɔa 'a 'caalɛ, -v -bɪ wɛn: «-A di pɔ -mɔ nɔa yɪ bv, -nyrɔwɔ -bɪ 'kwli, -tɪ nɪ -do -bv, -na -mɔ lɛ, ɔmɔɔv -mɔ lɛ na de.»

³³ -Tɛ v pɔ 'kɪ lɛ, -ε -bɪ v kɔ Pɔlv 'hɔɛn-, v -hɪhɪɛ yɛ.

³⁴ Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ ɔnɔ 'nyɪ, ε kɔ nyibli -bɪ, 'v bi Pɔlv kɪ, 'v kuo -Yusu ɔwlv yɪ. 'Kɪ 'lɪ nyibli a 'mɔ 'nyɪ, -ε -bɪ nɪ 'lɪ, 'a 'nyre mɔ Denɪsɪ. ɛ mɔ 'dɪɔ a -gbolugbo a nyiblo -bɪ ɔnɔ. Nɔgbɔ nɪ 'v -wɛ; 'a 'nyre mɔ Damalɪsɪ, kɔ, nyibli -hɔɔhɔ -bɪ nɪ 'v, 'v kuo -Yusu ɔwlv yɪ.

18

-Tɛ Pɔlv mu la 'lɪ Koletɪdɔ 'kwli

¹ -Tɛ ε -hɪ, -ε -bɪ Pɔlv -hɔn 'lɪ Atɛnɪ nɪ, 'ɛ mu 'lɪ Koletɪ.

² 'Kɪ ε yɛɛ 'lɪ -Juukɔɛyɪ* ɔɔv bv. 'A 'nyre mɔ Akilɪsɪ. 'Blɔgbɔ -mɔ', -ε mɔ Pɔn, 'kɪ ε kɔ 'lɪ. ɛ kɔ 'a nɔgbɔ Plɪsɪlɪ 'hɔɛn-, v nɔ-'tɪɛ -hɔn 'lɪ Rɔmɔdɪɔ 'kwli, -ε nɪ 'lɪ Yitalɪblɔgbɔ 'kwli, -ε nuɔ, 'kɪn gbɔgbɔ Klɔdɪ, ε lee -Juukɔɛ a pɛpɛ nɪ, 'kɪ bv -hɔn 'lɪ Rɔmɔdɪɔ 'kwli.

Akilɪsɪ kɔ Plɪsɪlɪ a 'mɔ -mɔ, 'kɪ Pɔlv mu 'lɪ.

³ V kɔ Pɔlv 'hɔɛn-, v yɪ -kvantu nɪ -do. V 'gblɛ 'tapɔkayɔ, 'v plɛɔe. 'Kɪ Pɔlv nɪ 'lɪ ɔnɔ -mɔ, 'v nɪi 'v -tɛ nɪ -do -kvan.

⁴ 'A -nɛ -wuwle-nyrɔwɔ*, Pɔlv kɔ bv na Nyɪsɔa a -tɪ -mɔ lɛ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔa a 'kayɪ bv, 'ɛ ɔmɔɔɔlɛ lɛ, 'kɪ -Juukɔɛ kɔ Glɛkɪkɔɛ 'hɔɛn-, bv kuo -Yusu ɔwlv yɪ.

⁵ -Tɛ tɪ -hɔɔhɔ -hɪ, -ε -bɪ Silɪsɪ kɔ Timote 'hɔɛn-, v -hɔn 'lɪ Mɛsɛdɔvɔnɪblɔgbɔ 'kwli nɪ, 'v mu 'lɪ Koletɪ. -Tɛ v nyre 'lɪ Koletɪ, -ε -bɪ Pɔlv 'kee -kvan a nunuo nɪ, 'bv 'yɪ Nyɪsɔa a -tɪ nɪ -do a -mɔlɛnɪna 'pa-, 'ɛ -hɪhɪɛ -Juukɔɛ klɛ, -ε mɔ, -Yusu, nɔ-mɔ Wanyɔ -mɔ', Nyɪsɔa pɔ la lɛ, ε di la ya.

⁶ Kɛɛ, Nyɪsɔa a -tɪ a 'mɔ, ε hlɛ, -Juukɔɛ 'nɪ -hɔaɔa lɪ 'a 'wɪnwɪn, 'v -hɛɔe 'yɪ lɛ. ɛ nɔ- nuɔ, Pɔlv 'ɛ nyra ɔnɔ yɪ bv, 'ɛ bɔvblɔ 'a wlawlɪ, -ε diɔe nu, 'pupu 'mɔ blɛ, -ε -bɪ ε wɛn: «'Bv mɔ, 'ba hlɔɔ Nyɪsɔa -mɔ lɛ, ε 'yɪ 'mɔ 'pa-, 'n 'yɪɔɪ -nu. 'Aan ɔgbɛtɔ, 'a mɔ -nuɔ. Kɛɛ, kɔɛ 'kɪ mɔ bv, nyibli -mɔ', -v 'yɪ -Juukɔɛ 'pa-, nɔ- kɔ -mɔ 'n di 'lɪ mu, 'mɔ ɔnɔ Nyɪsɔa a -tɪ -lee -nɪ.»

⁷ Pɔlv 'ɛ -hɔn 'lɪ ɔnɔ 'nyɪ, 'ɛ mu 'lɪ Glɛkɪkɔɛyɪ ɔɔv a -tɛ. Nyiblo a 'mɔ, 'a 'nyre mɔ Titɪsɪ Jutɪsɪ, 'ɛ 'cɪbɪ 'v Nyɪsɔa a dɪdɔ. 'Kɪ 'a 'kayɪ nɪ 'v Nyɪsɔa a 'kayɪ, -ε kɔ bv -Juukɔɛ yɪ la 'lɪ lɛ 'kukue -nɪ 'hɔɪ. Titɪsɪ Jutɪsɪ a 'mɔ, ε nɔ- kɔ -tɛ Pɔlv hlɛɛ 'lɪ Nyɪsɔa

a -ti.

8 Klipusi, -ε μο Nyɪsua a 'kayu a nyiblo gbagbu, no- 'win Nyɪsua a -ti, 'ε kuo Kukonyo -Yusu ɔwɔlɔ yɪ, ε kɔ 'a 'kayubukue 'hɛn-. -Ti a 'mu, Pɔlv nɛ -mɔ lɛ, Koletɪkue -hɔɔhɔɪ, nu- 'win, 'ti- 'v kuo -Yusu ɔwɔlɔ yɪ, 'v pɔ ɔnu 'nie 'lu.

9 ε kɔ 'tɔlvɔɔ ɔɔɔ, Pɔlv 'ε 'ye Kukonyo, ɔwɪ yɪ, -te nyiblo 'ye ni 'ya yanie, 'ε yɪ Pɔlv -lee -ni, ε wen: « \square Nɪ 'pie 'li huannu, keɛ, 'cibi 'v 'na -ti a -mɔlenɪna, ɔni 'saa 'li.

10 'Kɪ 'n ni 'v -mu ke'. Nyiblo ɔɔɔ 'yɪ 'liɔɪ 'li -wɛ, bu klo -mu, bu ɔtu -mu ɔhuɛn, -ε nuɔo, nyibli, -v mɔ 'na nyibli, -v ni 'nɛ- 'dɪɔ -bu 'kwli, keɛ, -v 'yɛɛ 'na win ni 'win, v -hu ni.» Ke- -Yusu -pɔ.

11 ε nuɔo ni, Pɔlv 'ε -hii 'li Koletɪkue 'nyɪ 'yɪv kɔ ɔhɔnpɔɪ ni ɔhlon-do, 'ε tɔɛ ɔnu Nyɪsua a win.

12 Ti -mu', -ε kɔ 'yri Galio mɔ la -gɔlvɔvɔma, 'kɪ 'li Akaɪlvɔgba 'kwli, 'kɪ -Juukue bibi 'v 'yɪ lɛ, 'v klo Pɔlv, 'v gba 'liɔɪ Galio a 'mu yɪ, ε 'muɔv -bati lɛ -pɔv -ni,

13 'v yɛɛ ɔnɛ -ti, v wen: «Nyiblo -bu, ε -hɔɛɔɛ ni, nyibli a pɛpɛ bu ɔtuu 'v Nyɪsua 'v. Keɛ, -te a 'mu, ε pɔ lɛ, -ba nuu 'v Nyɪsua a 'vɔtuulɛ, -aan tete 'ni -pɔv lɛ.»

14 Pɔlv 'mu 'kɪ win pɔ, -ε -bɪ Galio wen: «-Juukue -na, 'bu mɔ, 'bu mɔ wen -ti 'yakli ɔɔɔ, 'n di pɔ wen 'a mu nɔa yɪ bu.

15 Keɛ, -te ε mɔ 'blini, 'kɪ 'v winbɔɪ kɔ 'nyɪɛ kɔ 'a mu -Juukue a tete kɪ, 'a mu -kɔ 'liɔɪ -mɔ. 'N hɪa ni, 'kɪ ɔbu pɔ -teblɪɔv a 'mu 'a -bati.

16 Ba mu, ba -hɔn 'nɛ- -batipɔvɛlɛ.»

17 'Kɪ 'li -tuo a 'mu kɪ, 'kɪ nyiblo ɔɔɔ ni 'v. 'A 'nyɪɛ mɔ Sɔtenɪ. ε mɔ Nyɪsua a 'kayu a nyiblo gbagbu ɔniɔ. Nɔ- -Juukue -kɔ, 'v -tɔa 'a bibie, 'kɪ 'v -batipɔvɛlɛ'. Keɛ Galio a 'yie 'yɪ 'li -ni.

Pɔlv a ta a 'dagba, 18.23-21.16

-Te Pɔlv hree 'v Atɪɔɪ, ε -mɛ kle

18 -Te ε -hi, Pɔlv -wɛɛn 'li Koletɪ ni, 'ti- 'ε gba -Yusu a nyibli wɔ. 'Kɪ 'li Sankledɪɔ 'kwli, 'kɪ ε -ha 'li 'muɪ, 'ε mu 'li Silɪlvɔgba 'kwli. -Te ε yɪ ni mi, ε kɔ Plɪsɪɪ kɔ Akɪlasi 'hɛn-, v nu- -mu. Pɔlv ɪmla 'v 'lu lɛ, 'kɪ 'li Sankle, -ε diɔɛ nu, nyibli 'muɔv 'ye, -ε mɔ, ε pɔ 'li dɛ, 'kɪ 'v Nyɪsua -mɔ'.

19 -Te v yɪ ni mi, v nyɪɛ 'li Efɛsɪɔɪ 'kwli, 'kɪ Pɔlv hie 'v Plɪsɪɪ kɔ Akɪlasi 'hɛn- bu, ε nɔ- -mɔ -bɪ, 'ε mu 'li Nyɪsua a 'kayu bu, ε kɔ -Juukue* 'hɛn-, v 'mu toto pɔ,

20 -Juukue a 'mu, 'v -tɔa 'a lenyaale, 'kɪ bu -hii 'v ɔnu -nyɪɔwɪ gbi 'hɔɪ, keɛ, ε 'yɪ -wen,

21 'ε gba ɔnu wɔ, ε wen: «Nyɪsua 'bu -hɔaɔa, 'kɪ ɔbu di kle, -ε -bɪ 'n di 'ni di,» 'ε 'ya 'li 'muɪ 'kwli de, 'ε gba 'a 'dagba 'lu -mɔ,

22 'ε nyɪɛ 'li Sesalɪɔɪ 'kwli. -Te ε ɔti, -ε -bɪ 'kɪ ε mu 'li Jɪrusɛ, 'ε mu -Yusu a nyibli,

-v ni 'li 'ye mo. -Te e -hi, -e -bi 'ki e mu 'li Atios, ²³ 'e -hii 'li ti gbi. -E -bi e bi 'hru wlon de, 'e 'be 'blugbi -mu' [ti], -v mo Galasi ko Flisi, -Yusu a nyibli a pepe -mu', -v ni 'li 'blugbi a 'mu ki, 'e yi [nu] 'kl -nyi, 'ki bu 'cibi 'v -Yusu a [wlv] a yikuole.

-Te Apolosi mu la 'li Efesi ko Koleti

²⁴ E ko -Juukveyu* [dv]. 'A 'nyre mo Apolosi. 'Ki e ko 'li Esipublugba a 'di -mu', -e mo Alesadri. E mo hihlenyo gbagbu [nu]. E yi Nyisvacrien ni diaki. No- di la 'li Efesi, 'ki 'li Asiblugba 'kwli.

²⁵ Tcwin -mu', -e kve 'v -Yusu ki bu, e 'nyi la [a] ni -tee. Kee, -ti ni -do -mu', Saan yi la nyibli -lee -ni, -e kve 'v -Yusu ki bu, e ko, -te Saan a 'mu, e ni la nyibli a 'nie a 'lulepupu, e ni -do a 'mu, e no-, e no- -mo -bi, e yi la.

²⁶ 'Ki 'li Nyisva a 'kayu bu, -te -Juukve yi 'li le 'kukue -ni, e 'ni -pie [e] li -tu, 'ki bu na -Yusu a -ti -mo le. -Te e yi ni hle, Plisili ko Akilasi 'hven-, v ni -tuo ki. -Te e -we win a pupu -mo, -e -bi v da [a] ni, 'ki 'li 'waa 'kayu bu, de -mu', e 'yee ni 'win, 'ki 'v -Yusu a -ti ki, 'v -hithia [ne] [e] kle -tee.

²⁷ -Te e -hi, -e -bi e wen: «'N -hve [e] ni, [bu] mu 'li Koleti, 'ki 'li Akaiblugba 'kwli.» E no- nu [o], -Yusu a nyibli -mu', 'v -nyi [e] 'kl, 'ti -'v 'cri 'crien, 'v -nyi [ne] [e], 'ki bu gba [a] -Yusu a nyibli -mu' yi, -v ni 'li Akaiblugba

'kwli, -e di [e] nu, v 'mu [v] kva 'ble -tee. -Te e nyre 'li, 'e mo -tee, 'e yee 'v nyibli bu, -v kuo -Yusu [wlv] yi, -e nu [o], Nyisva nuu la [nu] [haande] -mo. E -hee [nu] ni diaki,

²⁸ E ko -Juukve 'hven-, 'v pi gble, 'ki 'v nyibli a pepe ye', 'e tve [nu], -e mo, v ke ni, 'e yi Nyisvacrien -hre, 'ki 'v [nu] ye', 'e tve [nu] [v] -tee, -e mo, -Yusu, no- mo Wanyo -mu', Nyisva pu la le, e di la ya.

19

-Te Polv mu la 'li Efesidi

'kwli

¹ Ti -mu' -ko 'yri Apolosi ni 'li Koleti, 'ki 'li Akaiblugba 'kwli, Polv -mo -bi, e naa 'li Asiblugba a 'kutio -mu', -e ko dugbi ki, 'e nyre 'li Efesidi 'kwli. 'Ki e yee 'li -Yusu a nyibli -bi bu,

² 'e 'beti [nu], e wen: «[B] ti -mu' -ko 'yri a kuo -Yusu [wlv] yi, e -nyi 'a mu 'a -Hihiu* ni?» -e -bi v [tu] [o] [wcn], v wen: «-A 'yi -hvan Nyisva a -Hihiu a -ti ni 'win.»

³ -E -bi Polv 'beti [nu] ni de, e wen: «-Te v pu 'a mu 'nie 'lu, de a 'di -bi e [hen] 'nyre, 'ki 'v 'a mu -mo 'li?» -e -bi v wen: «De -mu', Saan to -ni, 'ki 'v 'nie a 'lupupu a -ta', no- -a kuo [wlv] yi.»

⁴ -E -bi e wen: «Nyibli -mu', -v hie 'v de 'kuku bu, 'ti -v -nyi 'waa 'klo a pepe Nyisva, nu- Saan pi la 'nie 'lu le. Ke- e pi la nyibli a 'mu yi: Bu kuo nyiblo -mu', -e di la 'v [v] ke' kve [wlv] yi. Nyiblo a 'mu, e no- mo -Yusu.»

5 -Te v 'win win a 'mu, -e -bi v pu □nu 'nie 'lu, 'ki 'li Kükönyo -Yusu a 'nyre 'kwli,

6 Pölv 'e pu □nu dabui 'lu ble, Nyisua a -Hihiu 'e bi 'v □nu ke', nyibli a 'mu, 'v -twa win -mu', -v 'yi -yi a pöpuv, 'v yi Nyisua a win wlon -he.

7 Nyibli a 'mu, v -we 'li nyibli ni -pu □tu 'v 'hven.

8 -Te e -hi, -e -bi 'ki Pölv pa 'li Nyisua a 'kayu bu. 'Ki 'li □hönpu ni ta 'kwli, 'a -ne -wuwle-nyrowo*, e 'ni -pie□e li huannu, 'e -hihi□e nyibli kle, -te Nyisua ni 'li -Yusu a 'lunaale, e ni nyibli a win a küköle. Pölv □mu□e le, -ti -mu', e hle, nyibli bu pu□v □han-ti.

9 Kee, 'ki 'li □nu 'nyi, -v -bi 'ni -hua□a li bu kuo -Yusu □wlv yi, 'v □tui Nyisua a □haantitie a 'mu -ti 'hui le. E nö- nu□o, Pölv 'e -hön 'v □nu 'hui, e kö -Yusu a nyibli 'hven-. Kue 'v ti a 'mu 'yie bu, 'a -ne -nyrowo, e kö bu töv □nu Nyisua a -ti, 'ki 'li nyibeyu □dv a 'kayu bu. Nyibeyu a 'mu a 'nyre mö Tilanusi.

10 E nö- e -nu, 'ki 'li 'yri ni 'hven 'kwli. E nö- nu□o, nyibli a pepe -mu', -v ni la 'li Asiblugba 'kwli, -Juukue* kö nyibli -mu', -v 'yi -Juukue 'pa-, 'v 'win Nyisua a -ti.

-Te Sefa a 'yonv □te la 'kuo -hvin* a lebubla 'yi

11 'Ki Nyisua nee 'li Pölv 'li, 'e ni □wilekēe-tebli gbagbi,

12 nyibli 'v gbe 'a 'hülep-tebli kö 'a 'paatigese, 'v pti□i 'hüthrennyv kle, 'hüthrennyv a 'mu, 'waa

'kue 'e yi -we, e kö, nyibli -bu, 'kuo -hvin ni 'v ke' le, 'v -hven 'v □nu ke' le.

13-14 E kö la -Juukue* □dv. U mö la 'diayuv ni □hlon'hven □nu. 'Waa 'ba a 'nyre mö Sefa. Nyisua a -cohönpinyo* gbagbu □nu la. 'A 'yonv nyibepv a 'mu, v nu- ne -tebli 'nyi le, 'v ble 'kuo -hvin le, -v ni 'v 'hüthrennyv ke', 'v □te□e 'yi, 'ki bu nu -Yusu a 'nyre, bu bla 'kuo -hvin le. -Ti v yi 'kuo -hvin a 'mu -lee -ni, e nö- -bu: «-Yusu -bu, -köti Pölv hle, 'ki 'li 'a 'nyre 'kwli, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni, -hön 'v nyiblo -bu ke'.»

15 -Nyrowo □dv 'ki, -e -bi 'ku -hvan -mu', v ble le, e □tu □nu □wön, e wen: «'N yi -Yusu ni, 'ni yi Pölv, kee, 'a mu -bu, nyibli a 'di -bi a -mö 'li?»

16 Ti ni -do a ti 'yri, -e -bi nyiblo, 'ku -hvan ni 'v ke', e bi 'li □nu 'nyi, 'e töv □nu□v, -e mö, e ni 'klü ki, 'e -hi 'v 'waa pepe a 'mu 'v, 'e -twa 'waa -tebli a 'yri'e'lila, kö 'e cüera 'waa wlawh le, nyibli a 'mu 'v 'gba ci le, 'v -hön 'li nyiblo a 'mu, 'a -te.

17 -Te de a 'mu, e mu 'lu -mö, -Juukue kö nyibli -mu', -v 'yi -Juukue 'pa-, -v 'ti 'li Efesi, 'waa pepe, v 'win ni. 'A -ti, v yi pie huannu, 'v 'bue Kükönyo -Yusu a 'nyre 'yi.

18 Nyibli -mu', -v kuo -Yusu □wlv yi, 'waa -hüchü, v yi 'li 'ni di, -tebli 'kukui a pepe -mu', v -nu, 'v yi□i yre -ween -ni, 'ki 'v nyibli a pepe ye'.

19 Nyibli -mu', -v ni -wide,

'waa -huohu ya 'waa 'crun ni, -ε kō 'kwli v 'cru 'li, -te v di -wī a pōpōv nu, 'v pūv 'tō lē, 'kī 'v nyibli a pēpē yī. -Tē v gbugba 'cru a 'mū, 'a 'wli -mō lē, ε -wē 'li -kvannunyibli a (5000) 'miliwī a -wli nī 'hūen □tu 'v -pu a 'pēelē, 'kī 'li -nyrōwō nī -dō 'kwli.

²⁰ -Tēblī a 'mū, -ε mu 'lu -mō, ε nī 'klī kī diaki. Ε nu□o nī, nyibli -mū', -v 'wīn Nyīsva -tī, ε kō, -v kuo □nē □wlv yī, 'v bii klē.

-Tē -teblīblanyv -mū', -v nī 'li Efēsī, v bi yrv' lē

²¹ -Tē -teblī a 'mū, ε -hi, -ε -bī Pōlv pū 'li□tī nī, 'kī bū 'bē Masedvanūblugba kō Akaīblugba □tī, 'tī- ε 'mū Jrusrē mu. Ε wen: «'Bū mō, 'nī -mū, 'n kō □bū nyre 'li Rōmōdīō 'kwli.»

²² 'ε lee nē 'a -kvannunyibli nī 'hūen, 'kī bū mu 'li Masedvanūblugba a 'mū 'kwli. 'A -kvannunyibli a 'mū, v nū- mō Timote kō Elast 'hūen-. Kēē, ε nō- mō -bī, ε 'tīē di 'li tī gbi Asīblugba 'kwli -hi.

²³ Tī nī -dō a 'mū 'yri, tōōlē -mū', Pōlv tūē nyibli, 'kī 'v -Yusu a -ta', ε nō- kō -tī □gbugblōlē gbagbū 'ε bi 'li Efēsīdīō 'kwli.

²⁴ 'Kī 'li 'dīō a 'mū 'kwli, ε kō 'kagbau □dū, 'ε nī 'v. Ε nō- kō bū nyibli dēē 'li 'waa 'ku -mū', -ε □tūi 'waa 'dīō 'yie. 'Ku a 'mū, 'a 'nyre mō Atemisī. Ε mō nūgba □nīō. 'Kī 'li 'dīō a 'mū 'kwli, -teblīblanyō nī 'li, 'ε blē 'plī. 'A 'nyre mō Demetriusī. Ε

nō- nī 'sroba, 'ε nī 'kayo 'cūmū gbi, □wī yī, -te -mū', Atemisī a 'mū, 'a 'kagbau nī 'mū. Ε nu□o nī, -ε di□ē nu, ε 'mū□v plo. Dē a 'mū, ε nī, ε pī 'li□tī 'wliye -jī' diaki, ε kō 'a -kvannunyibli 'hūen-.

²⁵ Demetriusī a 'mū, ε nō- 'kukue 'a -kvannunyibli lē, ε kō nyibli -mū', -v kō □nū 'hūen-, -v nī -kvantu nī -dō, ε wen: «-A 'bio -na, 'bī a yī□ē nī, -ε mō, -kvan -bū, -a nī, ε nō- yī -a mū 'wliye -nyī.

²⁶ Kēē, nyiblo -bū, v dēē Pōlv, dē -bū, ε hlē, a yī 'nī 'wīn. Ε yī nyibli 'nī -lee -nī, -ε mō tuyonv -mū', -tonyibli nī, v 'yī 'klī □dū -kō. -Tī a 'mū, Pōlv □tūi, nyibli -huohu pūv □han-tī, 'kī 'nē- Efēsī kō Asīblugba a pēpē kī.

²⁷ Dēdū a 'mū, ε di□ē 'nī nu, -aan -nē -kvan 'mū □hlōn bi. 'Ya 'v 'lu de, -aan -nē 'ku gbagbū -bū, -a dē, -ε kō 'nyre -mō Atemisī, 'a 'kagbau a -tī di -hēē lē, 'tī- Atemisī a 'mū, nyibli a pēpē -bū, -v nī 'nē- Asīblugba 'kwli, kō -tutv a pēpē kī, v dē, ε 'yī 'li□tī 'li -wē, bū kō -tī a 'yī'buale de.»

²⁸ Nyibli -mū', -v nī -tuo kī, v pū Demetriusī a wīn □han-tī. Ε nō- nu□o, 'v bi yrv' lē, 'v □mūmūē lē, v wen: «Efēsīkūē a 'ku Atemisī bū kō -tī a 'yī'buale!»

²⁹ 'Waa lē□mūmale a 'mū, ε nu□o nī, 'dīō a pēpē 'ε -wē tī kī, 'v mu 'li -tē -mū', v nīi 'li -gbolugbo lē. Ε kō nyibli nī 'hūen □dū, nū- kō Pōlv 'hūen-, -v mī 'dagbī' lē. 'Waa 'nyre mō Gayusī

kɔ Alitakɪ. 'Kɪ ʊ kɔ 'lɪ Masedvanɪblɔgba 'kwli. Nu-'dɪɔ a nyibli -kɔ, 'ʊ gba 'lɪ ɲnu -gbolugbonuule'.

³⁰ Pɔlv -hʊɛ bu mu 'lɪ nyibli -hʊɔhʊɪ a 'mʊ -mɔ, ɛ 'mʊ 'lɪ ɲnu -mɔ -hlee -nɪ. Kɛɛ, -Yusu a nyibli 'yɪ dɛ a 'mʊ kɪ -wɛn.

³¹ ɛ kɔ Asibɔgba a ye'nanyʊ -hʊɔhʊɪ -bɪ, 'ʊ nɪ 'ʊ. Nu- mɔ Pɔlv a nɪnatumupʊ. ʊ nu- lee ɲnɛ, ɛ 'nɪ 'muo 'lɪ -gbolugbonuule'.

³² Tɪ nɪ -do a 'mʊ 'yri, nyibli -mʊ', -ʊ 'kukue ɛ, ʊ pɪ -cici ɛ dɪakɪ. 'Waa -ciciwin a 'mʊ, ɛ ɲgla nɪ. 'Kɪ 'lɪ ɲnu 'nyɪ, nyibli -hʊɔhʊɪ nɪ 'lɪ, 'ʊ 'yɪɲɪ -yɪ, dɛ- kɔ ɛ'kukueɛ bu di ɛ 'kukue -nɪ.

³³ 'Kɪ 'lɪ nyibli -hʊɔhʊɪ a 'mʊ 'nyɪ, -Juukʊɛyʊ* nɪ 'lɪ. 'A 'nyre mɔ Alesadrɪ. Dɛ -mʊ', -ɛ mu 'lu -mɔ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ ʊ -hɪhɪɛɲɛ kle. ɛ nɔ- 'a 'bio -Juukʊɛ pʊ 'lɪ ye', 'kɪ bu pʊ win, Alesadrɪ 'ɛ nɪ dabʊ, 'ɛ yɪ ɲnu -lee -nɪ, -ɛ diɲɛ nu, nyibli 'mʊ wien ma, ɛ 'mʊ ɲnu -lee -nɪ, -ɛ mɔ, -Juukʊɛ 'yɪ ɲdedede -nu.

³⁴ Kɛɛ, -tɛ ʊ yruɲɔ, -ɛ mɔ, Alesadrɪ mɔ -Juukʊɛyʊ ɲnɔ, -ɛ -bɪ ʊ -tʊa -cici a lepʊpʊ, 'ʊ pɪ wingblo nɪ -do. ɛ nɔ- ʊ -nu -nunu, 'ɛ -wɛ 'lɪ -haawɪ nɪ 'hʊɛn. Kɛ- ʊ pɪ: «Efesɪkʊɛ a 'ku, -ɛ mɔ Atemisɪ, bu kɔ -tɪ a 'yɪ'buale!»

³⁵ -Tɛ ʊ pʊ -cici ɛ -pʊpʊ, -ɛ -bɪ 'dɪɔ a ye'crɪnyɔ ɲtu 'ʊ 'klɪ, 'ɛ nuɲɔ -nunu, 'ʊ ma wien. Kɛ- ɛ pɪ: «Efesɪkʊɛ -na, nyibli a pɛpɛ yɪɲɛ nɪ, -ɛ mɔ, -aan 'dɪɔ Efesɪ, nɔ- mɔ

-aan 'ku Atemisɪ a 'kagbau a 'yieɲtunɔ, ɛ kɔ 'a tuyu, -ɛ ble 'lɪ yakɔ 'kwli 'hʊɛn-.

³⁶ Nyiblo ɲdʊ 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, bu pʊ ɛ, -ɛ mɔ hɪ ɲnɔ. 'A -tɪ, ba nu gbee, ba -hie 'lu ɛ, a 'nɪ ɲha dɛ -hʊan ɲdʊ nu.

³⁷ Nyibli -bʊ, a -ya, ʊ 'yɪ ɲdedede 'yri, 'kɪ 'lɪ Atemisɪ a 'kagbau bu, ɛ kɔ, ʊ 'yɪ 'ku Atemisɪ 'yri ɛ -ha.

³⁸ 'Bʊ mɔ, Demetriusɪ kɔ 'a -kvannunyibli 'hʊɛn-, 'bʊ -hʊɛ bu yɛɛ nyiblo -tɪ, bu kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, ɛ kɔ -nyrɔwɪ, -ɛ kɔ 'kwli ʊ pɪ 'ʊ -bati ɛ, 'ɛ kɔ 'blɔnaanyʊ -wɛ, ʊ di -hawi pʊ. Nyibli a 'mʊ, nu- ʊ blɛɛ yɪ bu lee -nɪ.

³⁹ 'Bʊ mɔ, -tɪ -bɪ 'bʊ nɪ 'ʊ, -nyrɔwɔ -kɔ 'yri 'dɪɔ a nyibli di 'ʊ -bati -pʊʊ -nɪ, -a 'mʊɲʊ hla.

⁴⁰ Dɛ -bʊ, -ɛ mu 'lu -mɔ a -tɪ, ɛ -wɛ 'lɪ bu nuɲɔ nɪ, 'blɔnaanyʊ, -ʊ mɔ Romakʊɛ, bu yɛɛ nɛ -a mʊ -tɪ nɪ, bu pʊ ɛ, -a yɪ 'blɔgba 'nɪ ɲgbugblo -nɪ, -kɔtɪ -a 'yɪ ɲdedede -kɔ, -ba lee 'blɔnaanyʊ a 'mʊ, -ɛ di ɲnu kle -hɪhɪa -nɪ, dɛ -kɔ -tɪ ɲa 'kukue mɔ ɛ.»

⁴¹ -Tɛ ɛ pʊ 'kɪ ɛ, -ɛ -bɪ ʊ lee nyibli -mʊ', -ʊ 'kukue wɛn ɛ, bu -gbɛ.

20

-Tɛ Pɔlv mu la 'lɪ Masedvanɪblɔgba 'kwli kɔ Glekɪblɔgba 'kwli dɛ

1 -Tɛ ɲgbugblole -wɛ 'lɪ, -ɛ -bɪ Pɔlv 'kukue -Yusu a nyibli a pɛpɛ ɛ, 'ɛ -nyɪ ɲnu 'klɪ, 'tɪ- 'ɛ gba ɲnu wlu, 'ɛ mu 'lɪ Masedvanɪblɔgba 'kwli.

2 -Te ε yi 'blv a 'mv □ti
ni 'be, -Yusu a nyibli, -v ni
'li, ε -nyi □nv 'khi. -Te δε a
'mv, ε -hi, -ε -bi 'ki ε mu 'li
Glekiblogba 'kwli,

3 'ε nuu 'li □hɔnpv ni ta.
-Te δε a 'mv, ε -hi, -ε -bi ε
-we -mɔ, 'ki bu gba 'mu, bu
mu 'li Siliblogba 'kwli. Kee,
ε 'win ni, -ε mɔ, -Juukvε* pv
'li□i ni, 'ki bu 'la□a, ('bu mɔ,
'bu nyre 'li Siliblogba 'kwli.)
ε nɔ- nu□o, 'ε -yra□a, 'ki
bu naa 'li Masedvaniblogba
'kwli de.

4 -Te ε yi 'ki ni mi, nyi-
bli -hɔhɔ, nu- gba□a 'hru
wlon. 'Waa 'nyre, nɔ- -bu:
Piluv a 'yu Sopate a 'mv,
-ε kɔ 'li Beledɔ 'kwli; kɔ
Alitaki, kɔ Sekuduv, -v kɔ
'li Tesaloniki, kɔ Gayuv, -ε
kɔ 'li Debɔdɔ 'kwli, ε kɔ
Timote, kɔ Asiblogba a nyibli
ni 'hven, -v mɔ Tisiki kɔ
Trofimv.

5 Nu- 'nyεε 'hru, 'v mu 'li
Trvasɔdɔ 'kwli, 'v mu 'li -a
mv -ple mɔ.

6 -Aan 'mumu, -Juukvε a
le'mimle, -ε mɔ Paki, -te ε
-hi, -ε -bi -a -ha 'li 'mu
Filipudɔ 'kwli. -Nyrɔw ni
□hun bu -hi, -ε -bi -a ye □nv
ki, 'ki 'li Trvasɔdɔ 'kwli. 'Ki
-a -hii 'li 'wee 'mumu.

*Polv a le'boɔdagba, 'ki 'li
Trvasɔdɔ 'kwli*

7 -Wuwle-nyrɔw* a
-winse, -a 'kukue le, -a 'mv
-Yusu a le'boɔdiide di. Polv,
nɔ- yi 'li -Yusu a nyibli, -v
'kukue le -mɔ -hlee -ni. -Te ε
di 'a 'dagba 'lu -mɔ gba, -nyre
'bu -nyε a -ti, ε hle -hlehle, 'ε
ye 'to-heyri' ki.

8-9 'Ki 'li yɔ'kayu □dv a ta
a -gbɔ a -gblo -bi 'kwli, 'ki
-a 'kukue 'li le. 'Ki 'li -gblo
a 'mv 'kwli, 'napɔ -hv 'li ni.
'Ki 'yu nyibehian □dv ni 'li
'winde 'yri bu. 'A 'nyre mɔ
Etisɔ. -Te Polv a hihlewin
'tiε hlvε ki bu, -ε -bi Etisɔ
a 'mv, ε bi ηmena', 'ε hlee
'li ηmena' bu. ε nɔ- mɔ bu
ble 'li 'winde a 'mv 'yri, bu
-hlii 'li -patv' bu. -Te v □ti, v
'du□o ye', -ε -bi v 'ye□e ni, -ε
mɔ, ε 'kv ni.

10 -Te Polv □ti, ε □jri□e 'lu
bu, 'ε 'du□o ye', ε wen: «'Kla
'ni 'yaa 'li 'a mv -wliye. ε 'tiε
pi -hɔnhlon.»

11 'waa pepe 'v 'ya, 'v di
-Yusu a le'boɔdiide. -Te ε
-hi, -ε -bi Polv 'tiε gbe win
a pɔpɔv 'lu -mɔ, 'ε pv win
-pɔpɔ, 'yrv 'ε 'hri 'li. -Te 'yrv
'hri 'ki 'li, -ε -bi ε mu ni.

12 Nyibli a pepe -mv', -v ni
'v, 'waa plɔ ble ni, -te Etisɔ
-ni wen, ε -tva -hɔnhlon a
pɔpɔv de. -ε -bi v 'du□o ye',
'v gba 'li□i 'kayu bu.

*-Te Polv -hɔn la 'li
Trvasɔdɔ 'kwli, ε mu 'li
Miletidɔ 'kwli*

13 -A mv -mɔ -bi, -a -ha 'li
'mu Trvasɔdɔ 'kwli, □a 'nyεε
'hru, □a nyre 'li Asɔsɔdɔ
'kwli, Polv -mɔ -bi 'ε naa bu,
-ε nu□o, ε -yra□a ni, 'ki -ba
-plee 'li□i Asɔsɔ, -ε di□e nu,
ε kɔ -a mv 'hven-, -a 'mv 'li
'mu -ha, -a 'mv 'dagba 'lu
-mɔ gba.

14 -Te ε ye -a mv ki, 'ki
'li Asɔsɔ, ε 'ya 'li -a mv -mɔ,
'ki 'li 'mu 'kwli, □a nyre 'li
Mitilenidɔ 'kwli,

15 □a -hi. -Te -nyre -nye, □a na 'v 'nidugbo -mu' v deε Kioṣi 'hvi. -Te -nyrōwō -bi -hi, 'a -nyre -nye, □a na 'v 'nidugbo -mu', v de Samōsi 'hvi, □a -hi. -Nyrōwō ni -do bu -hi de, -ε -bi -a -hi Efesi le, □a nyre 'li Miletu.

16 ε mō □han-ti, Pōlv pu la 'li□i ni, -ε mō, ε 'yi 'li□i 'li -wε bu nyra bu, 'ki 'li Efesi, ε 'ni □ha 'li Asiblogba 'kwli ti -hūohūi 'li -hii -ni. ε 'kike ni, -ε di□e nu, 'hru 'bu pe 'v bu, ε 'mu 'li -Juukue* a le'mimle, v deε Patikoti Jrusre 'yee -ni.

-Te Pōlv hlee la 'li Efesidō a 'cve a ye'nanyv -mō

17 -Te -a nyre 'li Miletidō 'kwli, -ε -bi 'cve a ye'nanyv -mu', -v ni 'li Efesi, Pōlv gba □nv 'crien yi, 'ε lee □nv, -ε mō, bu di□e 'ye, ki 'li Miletu.

18 -Te 'cve a ye'nanyv a 'mu, v nyre 'li□i 'hvi, -ε -bi ε wen: «Kue 'li -nyrōwō -mu', -ε kō 'yri 'n nyre la 'ne-Asiblogba 'kwli 'yie bu, -bu ye -nyrōwō -bu ki, -te 'n ni la nina, a yi□e ni.

19 'N □tiō la 'li 'na dionv ni pepe, 'ni ni la Kōkōnyō a -kvan. 'Kla-wliye'yiya a gblegble, ε kō □hūen, nu-'n yi la 'ye, -koti -Juukue* a ye'nanyv □mve 'na 'hla le.

20 -Tebli a pepe -mu', -ε kō -bu -hεε ne 'a mu, 'ki ba kuo -Yusu 'Kliso □wlv yi -tεε, 'n 'yi huannv -pie, 'ni tōō □ne 'a mu 'a pepe, 'ki 'v nyibli a pepe ye', 'ki 'li 'aan dionv a 'kayo ble. 'N 'yi 'a mu □dedede 'yi ki -hlii -ni.

21 'N lee -Juukue ni, kō nyibli -bi -mu', -v 'yi -Juukue 'pa-, 'ki 'waa -tebli 'kukui, v ni, bu hie 'v□v bu, bu -nyi 'waa 'klo a pepe Nyisva, ε kō, bu kuo -aan Kōkōnyō -Yusu □wlv yi.

22 -Te ti ne -bu, Nyisva a -Hihiu* ni 'v 'mu ke', 'ki □bv mu 'li Jrusre, keε, de -bu, -ε di 'li 'mu -nuu -ni, 'n 'yi□i -yi.

23 De ni -do, 'n -yi, ε nō-mō, 'a -ne 'dō -kō 'kwli 'n di 'li -naa -ni, Nyisva a -Hihiu yi 'mu 'ni -lee -ni, -ε mō, □ji kō □hūen a 'yiye 'hūen-, nu-ni 'li 'mu ye'.

24 'Ki 'v 'mu -mō, 'na -hūnhlun, 'n pi, 'ni -daa□a li□i de gbagbu. Keε, de -mu', -ε mō de gbagbu, 'ki 'li 'mu 'yi, ε nō- mō, -kvan -bu, -aan Kōkōnyō -Yusu lee 'mu, □bv nu, □bv -yra□a 'lu. -Kvan a 'mu, ε nō- mō □bv pu nyibli 'a □haantitie, -ε hle□e, -ε mō, Nyisva ni nyibli □haande -mō, 'ki 'li daduke 'kwli.

25 'N na 'aan pepe ye, 'ni lee ne 'a mu, -te Nyisva ni nyibli a win a kikōle. Keε, -te ti ne -bu, 'n yi□e ni, -ε mō, 'aan nyiblo □dv 'yi 'li□i 'li -wε, bu 'ye 'mu de.

26 ε nō- nu□o, 'ni yi ke 'a mu -lee -ni, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo 'bu ni 'v, 'bu hlōō Nyisva -mō le, 'bu 'wan, ε 'yi 'mō 'pa-, 'n 'yi□i -nu,

27 -koti -tebli a pepe, Nyisva -hve bu nu, 'n 'yi 'a mu 'a □dedede 'yi ki -hlii -ni. 'N tōō ne 'a mu 'a pepe ni.

28 Ba □tu 'aan dionv 'yie, kō, nyibli a pepe -mu',

Nyɩsɩa a -Hihiu -nyi 'a mu, ba ꞑtu ꞑnu 'yie. Ba ꞑtu 'cɔɛ 'yie. 'Kɩ Nyɩsɩa naa 'lɩ 'a dɩɔnu a 'Yu a 'kɔkɔɔ 'kwli, 'ɛ kɔ 'cɔɛ a 'mu.

29 'N yiꞑe ni, -ɛ mɔ, 'nɩ -mu, hitɔɔnyɔ di 'nɩ di, v 'mu nyibli -kaa -ni, ꞑwi yi, -te -jio ni, 'v yi mamɩ bu -wɛ.

30 'Tɩ- 'kɩ 'lɩ 'a mu 'cɔɛ a ye'nanyɔ 'nyɩ, nyibli di -hɔn 'lɩ -wlu, v 'mu hi nu. U diꞑe 'nɩ nu, -Yusu a nyibli -bɩ 'mu ꞑnu ꞑwien kɔɛ.

31 'A -tɩ, ba ni 'v -pleeɛ', a 'nɩ 'ɲmee 'lɩ. Bu bi 'lɩ 'a mu 'kwli, -ɛ mɔ, 'kɩ 'lɩ 'yri ni ta 'kwli, 'tɔ kɔ -nyre, 'n 'cibi mɔ 'v, 'nɩ pi mɔ 'a mu ꞑtɔ' lɛ, 'ɛ kɔ ti, 'nɩ yi mɔ we 'aan -tɩ.

32 'A -tɩ, 'kɩ 'n pi 'lɩ 'a mu Nyɩsɩa -jɩ', ɛ kɔ ꞑhaantitɩ -mu', -ɛ hlɛꞑɛ, -ɛ mɔ, Nyɩsɩa ni nyibli ꞑhaandɛ -mɔ, 'kɩ 'lɩ daduke 'kwli. Dɛ a 'mu, ɛ nɔ- di 'a mu -hɛɛ -ni. Nyɩsɩa a ꞑgbetɩ, ɛ nɔ- kɔ 'klɩ, -ɛ -wɛ 'lɩ -bu nuꞑo, 'aan ꞑwlu a yikuɔɛ bu bii kɩ. ɛ nɔ- kɔ 'klɩ, bu -nyi 'a mu 'klɔ yrayrɩ, -ɛ 'ye ni -wɛ 'lɩ, a kɔ 'a nyibli a pepe 'hɛn-.

33 'N 'yɩ -hɩan nyiblo ꞑɔv a 'wliye kɔ 'a 'hɩɛpɩ-teblɩ ni -hɩɛ.

34 'Aan 'mumu, a yiꞑe ni, -ɛ mɔ, 'na dabulu, ɛ nɔ- 'n nii la -kɩan 'yri, 'kɩ 'lɩ 'a mu 'nyɩ, 'kɩ 'v 'na mlanɩye kɔ 'na 'hɩɛpɩ-teblɩ a -ta', ɛ kɔ nyibli -mu', -v kɔ 'mu 'hɛn-, -v di la 'nɛ- a -ta'.

35 'N ni la -kɩan dɩakɩ, -ɛ diꞑe nu, 'mu la 'a mɔꞑɔ -tɔɔ -ni, -te a di -kɩan a nunuo nu. 'Bu mɔ, ꞑba yi -kɩan a nunuo lɛ ni ni, -ɛ -bɩ -a

-wɛ 'lɩ -ba -hɛɛ ꞑhɩɛnyibli ni. Win -mu', Kɔkɔnyɔ -Yusu -pɩ, ɛ 'nɩ 'hruo 'lɩ 'a mu -mɔ. Win a 'mu, ɛ nɔ- -bu: 'Bu mɔ, ꞑni yi nyibli -teblɩ lɛ ni -nyi, -ɛ -bɩ -kɔ pɩɔ a bleelɛ, 'ɛ -hi 'v nyibli a 'mu, -yɩ -teblɩ lɛ -nyi.»

36 -Tɛ ɛ -wɛ 'kɩ win a 'mu, 'a pɩpɩɩ -mɔ, -ɛ -bɩ ɛ kɔ ꞑnu 'hɩɛn-, v bla kwli bu, 'ɛ da Nyɩsɩa.

37 'Waa pepe a 'mu, v ni 'lɩ wuwe 'kwli, 'v yi Pɔlv 'wɛɛ -ni, 'v gbɛꞑɛ wlu.

38 Dɛ -nie ꞑnu nyai, ɛ nɔ- mɔ, Pɔlv bu pu lɛ, v 'yɩ 'lɩꞑɩ 'lɩ -wɛ, bu 'yiye -ni de. -Tɛ dɛ a 'mu, ɛ -hi, -ɛ -bɩ v gbaꞑa 'hru wlon, 'kɩ 'v 'mu -mu', -ɛ diꞑe gba 'hɩɩ.

21

-Tɛ Pɔlv mu la Jrusɛ

1 -Tɛ v kɔ -a mu 'hɛn-, -a -hɩhɩɛ yɛɛ, -a -ha 'lɩ 'mu, ꞑa mu 'lɩ Kɔsɩdɩɔ 'kwli, ꞑa -hi. -Tɛ -nyre -nyɛ, -ɛ -bɩ -a nyre 'lɩ Rɔdɩdɩɔ 'kwli. 'Kɩ -a -hɔn 'lɩ, ꞑa mu 'lɩ Pataladɩɔ 'kwli.

2 -Tɛ -a ꞑɩtɩ, 'kɩ -a yɛɛ 'v 'mu -bɩ bu, -ɛ mi 'lɩ Fenisibluɔgba 'kwli. Nɔ- mɔ -ba 'ya 'lɩꞑɩ 'kwli, bu gba -a mu.

3 -Tɛ -a -mu -mumu, 'kɩ -a nyre 'lɩ Siprebluɔgba ꞑhlɔn. 'Bluɔgba a 'mu, 'yru ꞑglaa 'lɩꞑɩ lɛ. -A ni 'lɩ 'mu 'kwli, ꞑa yi 'bluɔbakɩtɩɔ a 'mu 'ye, 'ɛ ni 'lɩ -aan kamlakɩbɩa kɩ, ꞑa -hi, ꞑa mi 'lɩ Silibluɔgba 'kwli, ꞑa -mu -mumu, ꞑa nyre 'lɩ Tilɩdɩɔ 'kwli. 'Kɩ 'lɩ 'dɩɔ a 'mu 'kwli, 'kɩ 'mu ꞑɩtɩɔ 'lɩ -teblɩ -mu', -ɛ ni 'lɩꞑɩ 'kwli.

4 -A mu -mo -bi, -te -a [ti, 'ki -a ye 'u -Yusu a nyibli bu, [a -hii 'u [nu 'wee ni -do 'hvi. Nyibli a 'mu, nu-Nyisua a -Hihiu* -lee -ni, -e mo, [hven a 'yiye ni 'li Polv ye', 'ki 'li Jrusre. E no- nu[o, nyibli a 'mu, 'u lee Polv, -e mo, e 'ni 'muo 'li Jrusre.

5 Kee, -te 'wee a 'mu, e -yre, -e -bi -a -we -mo, 'ki -ba gba -aan 'dagba 'lu -mo, 'waa pepe, u ko 'waa nugbu ko 'waa 'yonv 'hven-, 'u gba -a mu 'hru wlon, [a [ti 'di. -Te -a nyre 'u 'yru wien, -a bla kwli bu, [a da Nyisua.

6 -Te -a -we Nyisua a dida -mo, -e -bi -a gbugba wlu le, -a mu -mo -bi, [a 'ya 'li 'mu -mu' 'kwli, -e di -a mu gba, u nu- -mo -bi, 'u [hian -mo, 'u mu 'li 'waa 'kayo ble.

7 -Te -a -hon 'li Tilidi 'kwli, 'mu gba -a mu Polemais. 'Ki e hie 'u -a mu bu, [a ye -aan 'diayiv -Yusu a nyibli ki, [a -hi 'u [nu -nyrow ni -do 'hvi.

8 -Te -nyre -nye, -a gba bu, [a nyre 'li Sesali. -Te -a nyre 'li, 'ki -a pa 'li Filipu a -te. Filipu a 'mu, e no- pi nyibli Nyisua a [haantitie. 'Cve a -kvannunyibli ni [hlon'hven -mu', u -ha la, 'ki 'li Jrusre a 'cve bu, e ni la 'li [nu 'nyi.

9 Filipu a 'mu, e ko nyrow ni -hen, -u 'yi nyibepe -ko. Nu- -he Nyisua a win wlon.

10 -A -hii 'u -nyrowi -hohvi. 'Ki -a ni 'u, -e -bi Nyisua a winwlon-hanyo* [dv di ni, 'e -hon 'li Sudeblugba 'kwli. 'A 'nyre mo Agabusi.

11 No- di 'u -a mu 'hvi, 'e 'du Polv a 'betiye ye', 'e nu[o, 'e mu a 'dionv a bu ko 'a dabvi 'hven- le, e wen: «Nyisua a -Hihiu wen 'ni: Nyiblo -bu, -e ko 'betiye -bu, -te 'n nu 'na dionv a muale, ke- -Juukve* a nyibli gbagbi di 'a muale nu, 'ki 'li Jrusredi 'kwli, 'ti- u 'mu[u nyibli, -u 'yi -Juukve 'pa- 'ji' pu.»

12 'Ti- -a 'mu windv a 'mu 'win mo mu, -a ko Sesalidi a nyibli 'hven-, -a bibi ki, [a -tva Polv a lenyaale, -e mo, [bu e 'yi 'li Jrusredi 'kwli -mu.

13 Kee, e [tu -a mu [won, e wen: «De- ko [hien a yi we, e ko, de- ko 'na [wlv a pi [hlon 'li? 'N -we -mo, 'ki bu mu 'mu, ko, bu pu 'mu [ji'. E 'yi de ni -do a 'mu 'pa-. 'N -we -mo -we, 'ki [bu 'ku, 'ki 'li Jrusredi 'kwli, 'na Kukonyo -Yusu a -ti.»

14 -Te e 'yi -aan [twin ki -wen, e no- mo -ba -ha[a me le, [a lee [ne: «De -bu, Kukonyo -hve, e no- -bu mu 'lu -mo.»

15 -Te -nyrowi a 'mu, u -hi, -e -bi -a -tie -aan ble, -a 'mu Jrusre mu,

16 -Yusu a nyibli -bi, -u ni 'li Sesali, 'u gba -a mu 'hru wlon. -Te -a nyre 'li, 'ki u paa 'li -a mu -Yusu a nyiblo [dv a -te. Nyibehtian a 'mu, 'a 'nyre mo Mlaso. 'Ki e ko 'li Sipreblugba 'kwli. -Te e -he la -Yusu a -nagbopi*, 'a ti hlo ki bu.

-Te Polv mu la 'li Saki a -te

17 -Te -a nyre 'li Jrusre, -aan 'diayinu -Yusu a nyibli, -a yee 'li bu, u 'ble -a mu kwa -tee, 'ki 'li plo a bleele 'kwli.

18 -Te -nyrowo ni -do -hi, -e -bi -a ko Polu 'huen-, -a mu 'li Saki a -te. 'Ki 'cve a ye'nanyu a pepe 'kukue 'li le.

19 -Te -a nyre 'u, -e -bi Polu pu 'waa 'wio bu, 'e bi 'u, -tebli a pepe -mu', Nyisua naa 'li ni 'li, e -nu, 'ki 'li nyibli -mu', -u 'yi -Juukue* 'pa- 'nyi, e no- ko dodoyo e na -mo le.

20 -Te 'cve a ye'nanyu -mu' -u ni 'u, u 'win -ti a 'mu, Polu -hla, -e -bi u -tua Nyisua a 'nyre a lepupu. -e -bi u yi Polu 'ni -lee -ni, u wen: «'Ye ke, -aan 'diayi, -Juukue a 'miliwi -huohu, nu- kuo -Yusu wlu yi, kee, u 'tie tui 'u tete -mu', Nyisua -nyi la 'a winwlon-hanyo* Moise.

21 U 'win ni, -e mo, -Juukue a pepe -mu', -u 'ti 'li hiapudako 'nyi, -tue nu ni, ni yi nu -lee -ni, bu hie 'u Moise a tete bu, e ko, u 'ni 'bee 'li 'waa 'yonu yre, ko, u 'ni 'kue 'li -a mu -Juukue, -aan tete wien le.

22 -Bi' -a di 'ki de a 'mu nu 'li, -e nu, u di 'ni 'win, -e mo, -di ni.

23 'A -ti 'ki o, de -a di -mu -lee -ni e no- -bu nu. Nyibepe ni -hen ni 'ne- -a mu 'nyi, 'u pu 'li de, 'ki 'u Nyisua ye'. De a 'mu, 'a -ti, u 'tie nmla 'u 'li le ni. E mo yruule ni, -e -tue ne yi, -e mo, u 'sii 'u yi.

24 Gba nyibli a 'mu, ba mu 'li Nyisua a 'kagbau bu, u ko -mu 'huen-, u 'mu 'u 'a mu yi

'sii -ni, 'ki 'u Nyisua ye'. 'Ba nyre 'li, -e -bi -ha 'wliye -we, -e di nu, u 'mu 'u 'aan 'li le nmla. 'Bu mo, ni nu, nyibli a pepe di nu 'ye, -e mo, -ti a pepe -mu', u na -mo le, 'ki 'u -mu ki, e 'yi han-ti 'pa-. 'Ti-, u di nu 'ye -we, -e mo, -na 'mumu, tui 'u Moise a tete ni.

25 Kee, nyibli -mu', -u 'yi -Juukue 'pa- 'ti- -u kuo -Yusu wlu yi, -ti -mu', -a -yra, -a 'cru nu -mo, e no- -bu: U 'yi yi -blee -ni, bu di 'wlugba-tebli -mu', u pie 'kuo, e ko, u 'ni 'naa 'li -hlu, e ko, u 'yi yi -blee -ni, bu di mamu -mu', u 'yi mlani ble 'be, e ko, u 'yi yi -blee -ni, bu nu 'a -ne 'lawlude du.»

26 -Te u hla -ti a 'mu, -e -bi Polu wen ni. -Te -nyre -nye, e ko nyibli ni -hen a 'mu 'huen-, u mu 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli. -Te u nyre 'li, -e -bi Polu nu de -bu, e ko bu nu ni, 'ki 'u 'waa yi'siile a -ta', 'ki 'u Nyisua ye', 'e pa 'li Nyisua a 'kagbau bu, 'e hla, -e mo, -nyrowu ni hlon'huen 'bu -hi, e di -ha -cohlon*, e ko nyibli ni -hen a 'mu 'huen-, Nyisua a -cohlonpinyu* 'mu pi, 'ki 'u 'waa yi'siile a -ta'.

-Te u klo la Polu, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau bu

27 E ko -Juukue* du, nu- -hon 'li Asiblugba 'kwli. -Te -nyrowu ni hlon'huen a 'mu, u yi ce mo ni mi, -e -bi -Juukue a 'mu, u 'ye Polu ni, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli. -Te u 'ye, -e -bi u nu ni, nyibli a pepe 'mu

Pɔɔɔ yɔv lɛ -pɔɔ -nɪ. 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'v bi yɔv' lɛ, 'v klɔ Pɔɔɔ,

28 'v -tɔa 'lɪ win a 'yaalɛ, v wɛn: «'A mɔ Yisraɛkɔvɛ -na, ba dii nɛ -a mɔ ki! Ba ta 'v lɛ, ba 'ye nyiblo -bɔ. ɛ nɔ- yɪ 'lɪ nyibli -mɔ -hlee -nɪ, 'ɛ -hlɛ -tɪ -hɔɪn lɛ, 'kɪ 'v 'a -nɛ -tɪtɛ ɔɔɔ, 'kɪ 'v -a mɔ Yisraɛkɔvɛ -mɔ, ɛ kɔ, 'kɪ 'v Moise a tete -mɔ, ɛ kɔ, 'kɪ 'v Nyɪsɔa a 'kagbau -bɔ -mɔ, kɔ, 'ɛ ya Glɛkɪkɔvɛ, -v 'yɪ -Juukɔvɛ 'pa-, 'ɛ paa 'nɛ- ɔɔɔ Nyɪsɔa a 'kagbau bɔ. ɛ nuɔɔ nɪ, 'kayɔ -bɔ, -ɛ mɔ Nyɪsɔa a 'kayɔ, ɛ 'yɪ 'kɪ 'v yɪ 'sii -nɪ, 'kɪ 'v Nyɪsɔa ye'.»

29 U hlɛɔɛ nɪ, -ɛ nuɔɔ, v 'ye mɔ Trofɪmɔ nɪ, -ɛ 'yɪ -Juukɔvɛyɔ 'pa-, -tɛ ɛ kɔ Pɔɔɔ 'hɔvɛn-, v nɛ mɔ 'dɪɔ 'kwli lɛ. U nɔ- -mɔ -bɪ, v daa ɔɔɛ, -ɛ mɔ, Pɔɔɔ paa mɔ 'lɪɔ Nyɪsɔa a 'kagbau bɔ nɪ.

30 -Tɛ 'dɪɔ a nyibli 'wɪn -tɪ a 'mɔ, -ɛ -bɪ v bi yɔv' lɛ, 'v 'kukue lɛ, 'v klɔ Pɔɔɔ, 'v yɪɔ lɛ -jɪ, 'v -ha 'lɪɔ Nyɪsɔa a 'kagbau bɔ. Nɔ- mɔ ti nɪ -do a ti 'yɪ, bɔ ka 'v 'kagbau a 'mɔ, 'a 'maji lɛ.

31 U ɔɔmɔɔɔɔ lɛ, 'kɪ bɔ 'laɔa. Kɛɛ, Romakɔvɛ a 'sɛyɔ a nyiblo gbaggɔ, -ɛ nɛɛ 'sɛyɔ a 'miliwɔ nɪ -do, ɛ 'wɪn nɪ, -ɛ mɔ, Jɪrusɛdɪɔ a pɛpɛ yɪ 'nɪ ɔɔgbaggɔ -nɪ.

32 ɛ nɔ- mɔ ti nɪ -do a ti 'yɪ, bɔ gba 'a -sɛkɛpɔ kɔ 'a 'sɛyɔ 'hɔvɛn-, 'v gba cigbɛ, 'v mu 'lɪ nyibli a 'mɔ 'hɔɪ. -Tɛ nyibli a 'mɔ, v 'ye 'sɛyɔ kɔ 'waa nyiblo gbaggɔ 'hɔvɛn-, -ɛ -bɪ v 'kee Pɔɔɔ a bibie nɪ,

33 'sɛyɔ a nyiblo gbaggɔ a 'mɔ, 'ɛ 'yɪyɔ 'v Pɔɔɔ 'hɔɪ bɔ,

'ɛ klɔɔ, 'tɪ- 'ɛ lee nɛ 'a 'sɛyɔ, bɔ nu 'cɪn nɪ 'hɔvɛn, bɔ mɔa ɔɔɛ. -Tɛ v -wɛ 'a mɔalɛ -mɔ, -ɛ -bɪ ɛ 'betiɔɛ nɪ, nyiblo a 'dɪ -bɪ ɛ -mɔ, kɔ, dɛ a 'dɪ -bɪ ɛ -nɪ.

34 Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ nyibli -mɔ 'nyɪ, -cici nɪ 'lɪ. -U -bɪ wɛn dɛ -bɔ, -v -bɪ wɛn dɛ -bɪ -bɔ. 'Waa win 'yɪ -pɛ. 'Waa -cici a 'mɔ, 'a -tɪ, 'sɛyɔ a nyiblo gbaggɔ a 'mɔ, ɛ 'nɪ -yɪɔɔ 'waa win lɛ -tɛɛ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ 'ɛ lee nɛ 'a 'sɛyɔ, bɔ gba 'lɪ Pɔɔɔ 'kayɔ -mɔ', -ɛ kɔ bɔ 'sɛyɔ nɪ 'lɪ.

35 -Tɛ v nyɛ 'kɪ 'v 'kayɔ a 'mɔ, 'a gbaggɔ ɔɔhɔn, -ɛ -bɪ 'sɛyɔ nɛɛ 'lɪɔ yɔ', -kɔɔ nyibli bi yɔv' lɛ dɪkɪ,

36 'v yɪɔ ɔɔwɪn lɛ kɔvɛ, 'v pɪ -cici lɛ, v wɛn: «Ba 'laɔa, ba 'laɔa!»

-Tɛbli -mɔ', v nyɪa la kɪ bɔ, 'v yɛɛ la Pɔɔɔ -tɪ, ɛ nɔ- ɛ -hiɪɛ klɛ

37 -Tɛ v yɪ 'lɪ Pɔɔɔ 'sɛyɔ a 'kayɔ -mɔ' bɔ nɪ -pɔvɛ -nɪ, -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ 'waa nyiblo gbaggɔ yɪ ɛ wɛn: «ɔɔɔ 'n -wɛ 'lɪ ɔɔɔ lee -mɔ 'na -tɪ gbi nɪ?» -ɛ -bɪ 'sɛyɔ a nyiblo gbaggɔ 'betiɔɛ nɪ, ɛ wɛn: «-ɛɛn, -yɪ Glɛkɪkɔvɛwɪn a pɔlɛ?»

38 ɔɔTagbi, ɔɔyɪ Esipukɔvɛyɔ -mɔ' 'pa-, ti -bɔ, -ɛ -hi la, -ɛ ɔɔgbaggɔ la 'blɔgba -bɔ, -ɛ gba la 'lɪ -balɔnyibli a 'miliwɔ nɪ -hɛn, 'kɪ 'lɪ -tɪtɛ -mɔ', nyibli ɔɔɔ 'yɪ 'lɪ 'ti?»

39 -ɛ -bɪ Pɔɔɔ ɔɔtuɔɔ ɔɔwɔn, ɛ wɛn: «'Dɔn-, ɛ 'yɪ 'mɔ 'pa-. 'Mɔ -Juukɔvɛyɔ* ɔɔnɔɔ. 'Kɪ 'n kɔ 'lɪ Tasi, 'kɪ 'lɪ Silisibɔgba 'kwli. ɛ mɔ 'dɪɔ gbaggɔ ɔɔnɔɔ.

'N nyaa -mυ le, -nyi 'mυ 'hru, □bu hlee 'li nyibli -bu -mω.»

40 -ε -bi 'seyo a nyiblo gbagbu wen ni, 'ε -nyi□e 'hru, Pωb 'ε nyra 'υ 'kayu a 'mυ, 'a gblegble ki bu, 'ε nu dabu, 'ε lee nyibli, bu ma wien le. -Te υ ma 'ki wien, -ε -bi ε -tua 'li 'waa -mωhleeε, 'ki 'li -Juukwewin 'kwli, -ε mω 'waa 'bliwin, ε wen:

22

1 «'Diyaynu -na, 'bainu -na, ba pu 'mυ nua yi bu, 'mυ 'a mυ kle -hιhιa -ni, -ε mω, 'n 'yi de -huan □du -nu.»

2 -Te υ 'win, -ε mω, ε pi -Juukwewin, -ε -bi υ nu -blii. -ε -bi Pωb wen 'ni de:

3 «'Mω -Juukweyu □niω. 'Ki 'li Tasi, 'ki 'n kω 'li, 'ki 'li Silis-ibugba 'kwli. Kee, 'ki 'n kuu 'ne- Jrusre. Nyiblo -bu, -ε tω 'mυ, 'a 'nyre mω Gamalieli. ε nω- tω la 'mυ tete a pepe -mυ', -aan -ne 'bainu -Juukwe □tui 'υ, -ε di□e nu, 'mυ 'υ□υ 'υ □tuu -ni -tee. -Te a ni, 'aan □wl 'υ -hwe□e, 'ki ba nu Nyisua a -kuan -tee, ke- ni -do 'na □wlb ni la 'a -huhua -we.

4 ε nω- nu□o, nyibli -mυ', -υ kuo Kukonyo -Yusu □wlb yi, 'ni □tui la □nu □hwen. Nugbi kω nyibepu 'hwen-, 'n kwle la □nu ni, 'ni pi la □nu □ji' le, kω, 'ni 'lile la □nu le.

5 -Ti -bu, 'n hle, -cohlonpinyu* a nyiblo gbagbu, kω 'blugba a ye'nanyu 'hwen-, υ -we 'li bu hla□a ni, -ε mω, 'n hle -ti a -tee. Ti a 'mυ 'yri, υ -nyi la 'mυ 'crun, 'ki □bu gba 'li□t -aan 'diaynu -Juukwe -mω,

'ki 'li Damasido 'kwli, -ε di□e nu, -Juukwe a 'mυ, υ 'mυ 'mυ ki bi, -a 'mυ -Yusu a nyibli klo. 'Ki 'li Damas a 'mυ, 'ki 'n mi la 'li, 'mυ la -Juukwe -mυ' klo, -υ ni 'li, -υ kuo -Yusu □wlb yi, 'mυ la □nu Jrusre ya, -ε di□e nu, υ 'mυ la □nu -bati le -puυ -ni.»

-Te Pωb nu -Yusu a -mōnanyo a -hihe, ε nō- ε ne -mω le

(Nunu-tebli 9.1-19; 26.12-18)

6 «-Te 'n bi 'hru wlon, 'n 'mυe Damas yre, -ε -bi ti ni -do a ti 'yri, mu 'υ 'yru bu nyra bu a ti 'yie, -nyre gbagbu, nō- hōn 'li yako 'kwli, 'ε pu 'li 'mυ □gbe.

7 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi 'n bi □hlon, 'ni 'win win, 'ε hlee 'li 'mυ -mω. Kee- ε pi: Solu o, de- kō -ti □ni □tui 'mυ □hwen 'li?

8 -ε -bi 'n 'beti ni, 'wen: Nyiblo a 'di -bi -mω 'li? -ε -bi ε wen: 'Mω Nasaleti a -Yusu □niω, 'mω □tui □hwen.

9 Nyibli -bu, -υ kō 'mυ 'hwen-, -a mi la, υ 'ye la -nyre a 'mυ ni, kee, nyiblo -mυ', -ε yi la 'li 'mυ -mω -hlee -ni, ε nō- kō win υ 'ye ni 'win la.

10 ε nō- mω □bu 'beti□e: Kukonyo o, de a 'di -bi -hwe □bu nu 'li? -ε -bi ε wen: 'Du ye', -bu mu 'li Damasido 'kwli. De Nyisua -hwe -bu nu, 'ki υ di 'li -mω□o 'li -lee -ni.

11 -Te -nyre gbagbu -mυ', -ε 'bee 'li 'mυ 'yii, ε yi la wln diakti, ε nu□o ni, 'na 'yii 'ε 'dō la. ε nō- kō -ti nyibli -mυ', -υ kō 'mυ 'hwen-, -υ mi, 'υ 'ble 'na dabu kua, 'υ gba 'mυ Damas.

12 'Kɪ 'lɪ Damast a 'mʊ, nyiblo □dʊ nɪ la 'lɪ. 'A 'nyɾɛ mɔ Ananiast. Ɛ nʊɛ la Nyɪsʊa nɪ dɪakt, 'ɛ □tui la 'ʊ -a mʊ -Juukʊɛ* -aan tete a pɛpɛ 'ʊ, -Juukʊɛ -mʊ', -ʊ nɪ la 'lɪ Damast 'kwli, ʊ hlɛ la 'a □haan-tɪ.

13 Nɔ- di la 'lɪ 'mʊ -mɔ, ɛ wen: 'Na 'dɪayɪ Sɔlʊ, -na 'yii bʊ klɛ yɪ. -Ɛ -bɪ ti nɪ -do a ti 'yri, 'n -tʊa lɛ yuyruo.

14 Kɛ- Ananiast pɪ□ɪ yɪ de, ɛ wen: Nyɪsʊa -mʊ', -aan 'bainʊ dɛ la, ɛ nɔ- -ha 'lɪ -mʊ 'lɪ, -ɛ di□ɛ nu, dɛ -bʊ, ɛ -hʊɛ, □mʊ□ʊ yɪ, ɛ kɔ, 'a 'Yu -mʊ', -ɛ kɔ -do 'sii 'ʊ yɪ, 'kɪ 'ʊ□ʊ ye', □mʊ□ʊ 'ye, ɛ kɔ, □mʊ 'a wlon bʊ a win 'wɪn.

15 Dɛ -bʊ, ɛ -nu, □ye, kɔ, -tɪ -mʊ', ɛ -hla, □wɪn, -blɛɛ yɪ -bʊ lee nyibli a pɛpɛ lɛ.

16 -Tɛ ti nɛ -bʊ, □nɪ 'plee 'kɪ ti □dʊ. Mu -bʊ da Nyɪsʊa, □mʊ -na -tɛblɪ 'kukui a pɛpɛ yru, 'kɪ 'ʊ□ʊ ye', ʊ 'mʊ -mʊ 'nie 'lu pʊ, Nyɪsʊa 'mʊ -na -tɛblɪ 'kukui a 'mʊ 'wɔwla -nɪ.»

Kʊkɔnyɔ lee Pɔlʊ nɪ, -ɛ mɔ, bʊ pʊ 'a □haantitɛ, 'kɪ 'lɪ nyibli -mʊ', -ʊ 'yɪ -Juukʊɛ 'pa- 'nyɪ*

17 «-Tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ -hi 'kɪ, -ɛ -bɪ 'n □hɪan -mɔ, 'nɪ mu 'lɪ Jrusɾɛdɪɔ 'kwli, 'nɪ pa 'lɪ Nyɪsʊa a 'kagbav bʊ. -Tɛ 'n yɪ Nyɪsʊa nɪ dɛ, -ɛ -bɪ 'n yɪ 'ye dɛ, -ɛ 'wɪ -tɛ -tonyiblo 'yɛ nɪ 'ya yanie,

18 Kʊkɔnyɔ 'ɛ 'hru 'mʊ yɪ, ɛ wen: 'Kɪka -nɪ, -bʊ □tɪ Jrusɾɛdɪɔ 'kwli, -ɛ nu□o, -tɪ -bʊ, -di hla, 'kɪ 'ʊ 'mʊ kɪ, 'dɪɔ

-bʊ a nyibli 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bʊ wen□ɛ kɪ.

19 -Ɛ -bɪ kɛ 'n pɪ: Kʊkɔnyɔ, 'waa 'mumu, ʊ yɪ□ɛ nɪ, -ɛ mɔ, 'n nɛ la Nyɪsʊa a 'kayo blɛ, nyibli -mʊ', -ʊ kuo -mʊ □wɪb yɪ, 'nɪ pɪ la □nʊ □jɪ' lɛ, kɔ, 'nɪ nɪ la lɔkɔ, 'nɪ yɪ la □nʊ bi.

20 Etienɪ -bʊ, -ɛ yɪ la nyibli -na -tɪ -tɔɔ -nɪ, ti -kɔ 'yri ʊ 'lɛ la, 'kɪ 'n nɪ la 'ʊ. Nyibli -bʊ, ʊ 'lɛ la□a, ʊ kɔ 'mʊ 'hʊɛn-, -a mʊ pɛ la, 'nɪ □tui la 'waa wlawli 'yie.

21 -Ɛ -bɪ kɛ- Kʊkɔnyɔ pɪ 'mʊ yɪ de, ɛ wen: Mu -hɔn 'nɛ- Jrusɾɛ, 'kɪ 'n di 'lɪ -mʊ -tɪtɛ blɔblʊ tɛ, 'kɪ 'lɪ dako -mʊ' -mɔ, -ʊ 'yɪ -Juukʊɛ 'pa-»

Pɔlʊ mɔ -Juukʊɛyɪ, 'ɛ mɔ Romakʊɛyɪ -wɛ*

22 -Tɪ a pɛpɛ -mʊ', Pɔlʊ hlɛ, nyibli -hʊɔhʊɪ, nʊ- pʊ□ʊ nʊa yɪ bʊ. Kɛɛ, -tɛ ɛ pʊ lɛ'boɔwin a 'mʊ, 'kɪ 'ʊ dako -mʊ', -ʊ 'yɪ -Juukʊɛ 'pa- a -ta', -ɛ -bɪ ʊ -tʊa -cici a lɛpʊpʊʊ, ʊ wen: «-Ha 'nɛ- -a mʊ nyiblo -bʊ 'nyɪ, -bʊ 'la□a. Ɛ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bʊ pʊ -hʊnhlon!»

23 -Ɛ -bɪ 'waa lɛ□mʊmale bii kɪ, 'ʊ -hɛ 'waa 'luyɪwlawli, 'ʊ -tʊa 'a yɔ'lɛpʊpʊʊ, ɛ kɔ, 'ʊ pɪ 'pupu yɔ' lɛ.

24 -Ɛ -bɪ Romakʊɛ a 'sɛyo a nyiblo gbagbʊ -nɪ wen, ɛ -ha 'sɛyo, bʊ pa 'lɪ Pɔlʊ 'kayu bʊ, bʊ bii □nɛ lɔkɔ, -ɛ di□ɛ nu, -tɪ -mʊ', -kɔtɪ nyibli -mʊ', 'ʊ □mʊmʊɛ lɛ, 'kɪ 'ʊ□ʊ kɪ, ɛ 'mʊ□ʊ hla.

25 -Tɛ ʊ mʊa □nɛ, ʊ 'mʊ 'kɪ□ɪ bi, -ɛ -bɪ Pɔlʊ lee 'sɛyo a ye'nanyɔ -mʊ', -ɛ mɔ 'sɛyo a

nyiblo gbagbu a -seke, ε wen: «Romakueyu, 'bu 'yɪɪ -bati le -puv -ni, ɔbi tete ɔno, 'ki bu bii ɔne loko? 'Mo Romakueyu ɔno.»

26 -Te ε pu 'ki le, -ε -bi 'seyo a ye'nanyo a 'mu, ε mu 'a nyiblo gbagbu lee mo, ε wen: «Nyiblo -bu, ε mo Romakueyu ɔno. -Bi' -di nu 'li?»

27 -Te 'seyo a nyiblo gbagbu 'win -ti a 'mu, ε mu 'u Polv 'hvi, 'ε 'betiɛ, ε wen: «Lee 'mu, ɔbi seyi -mo Romakueyu ɔno?» -ε -bi Polv wen: «In.»

28 -ε -bi 'waa nyiblo gbagbu a 'mu, ε wen de: «'Na 'mumu -bu, 'n 'pee 'wli -hɔhɔ, -ε diɛ nu, 'mu Romakueyu -he a -ti.» -ε -bi Polv wen: «'Na 'mumu -bu, 'mo Romakueyu ɔno, -ε nuɔ, 'na 'bai mo Romakueyu.»

29 'Ti- ε 'mu -yre mo mu, -ε -bi 'seyo -mu', -u mi wenɛ bi mo, u hɔɔ ɔne -mo le. -Te 'seyo a nyiblo gbagbu a 'mu, ε 'yeɛ, -ε mo, Polv mo Romakueyu ɔno, 'ti- 'ε nuɔ, 'u muv ɔne 'cɪn, -ε -bi hvannu bi 'liɪ 'kwli.

-Te u gba la 'li Polv -juukve* a -gbolugbo yi

30 'Seyo a nyiblo gbagbu a 'mu, -ti -mu', -juukve yi Polv -yee -ni, ε no-, ε -hve bu yru' le -tee. ε no- nuɔ, -te -nyre -nye, 'ε lee ne 'a 'seyo, bu ɔwɛɛ, kɔ, 'ε lee Nyɪsva a -cɔhlɔnpinyu* gbagbi, ε kɔ -juukve a -gbolugbo a nyibli a pepe bu 'kukue le. -Te u 'kukue 'ki le, -ε -bi ε 'du Polv

ye', 'ε gbaɔ, 'ε ɔtu 'u ɔnuɔ ye' bu.

23

1 -Te ε ɔtu 'ki 'uɔ bu, -ε -bi Polv 'du 'yii ye', 'ε 'ye -gbolugbo a nyibli, ε wen: «'Diayɪv -na, kve la 'li bu, -bu ye ke -nyɔwɔ -bu ki, 'ni 'yeɛ le de -hvan ɔdu, ɔbu di nu, 'ki 'u Nyɪsva ye', -kɔti 'na ɔwɔ 'mu 'mu -ti -yee -ni.»

2 Bu pu 'ki le, -ε -bi -cɔhlɔnpinyu a nyiblo gbagbu, -ε mo Ananiasi, ε lee nyibli -mu', -u ni 'u Polv 'hvi, ε wen: «Ba pu 'uɔ nma wien.»

3 -ε -bi ke- Polv piɪ yi, ε wen: «Suv-. -Mo -bu, -ε nee 'li ni 'hven, Nyɪsva a ɔgbetu, no- di -mu bi. 'Na -batilepuv-ti, ɔni ni 'u -te -mu' bu, ɔwi yi, -te -aan tete ni 'a hɪla. Kee, -yi hie 'u tete a 'mu bu, ɔni yi nyibli -lee -ni, bu bi 'mu.»

4 -ε -bi nyibli a 'mu, -u ni 'u Polv 'hvi, u wen: «ɔbi Nyɪsva a -cɔhlɔnpinyu a nyiblo gbagbu, no- -he 'yri le?»

5 -ε -bi Polv wen: «'Diayɪv -na, 'n 'yɪɪ -yi, bu di -cɔhlɔnpinyu a nyiblo gbagbu' pa. ε mo ɔhan-ti, u 'cɪ laɔa ni, 'ki 'li Nyɪsvacɪɪen 'kwli, -ε mo: ɔYi yi -blee -ni, -bu -ha -na dako a ye'nanyo 'yri le.»

6-8 Polv yiɛ ni, -ε mo, -gbolugbo a 'mu a nyibli -bi mo Sadusɪtumu* a nyibli, -u bi 'u mo Falisɪtumu* a nyibli. ɔTumu ni 'hven a 'mu, u 'yi -pe. Sadusɪtumu a nyibli 'ni -puɔ liɪ

□han-ti, 'kɪ nyibli -bu, -v 'ku, bu di 'lɪ 'kukonyibli 'nyi -hɔn, bu di 'kɔ 'hri. U 'nɪ pu□v lɪ□ɪ □han-ti de, 'kɪ Nyɪsua a lelenyɔ kɔ 'kuo 'hɛn-, bu di 'kɔ nɪ. Falisi□tumu a nyibli -mɔ -bi, -tebli a 'mɔ, v pɪ□ɪ □han-ti. E nɔ- kɔ -ti Pɔlv 'ɛ 'yaa 'lɪ win, e wen: «'Na 'diayɪnɔ -na, 'mɔ Falisi□tumu a nyiblo □nɔ. 'Na 'baɪ mɔ Falisi□tumu a nyiblo □nɔ -wɛ. Dɛ -bu, -ɛ mɔ nyibli bu 'ku, bu -hɔn 'lɪ 'kukonyibli 'nyi, bu 'hri 'kɔ, 'n kuo dɛ a 'mɔ □wlv yɪ, 'nɪ yɪ□ɪ -ple, 'kɪ 'lɪ □wlv a 'hɪla 'kwli. 'Na □wlv a yɪkuole a 'mɔ, e nɔ- kɔ -ti 'a pɪ 'mɔ -bati lɛ.» -Tɛ e hla 'kɪ -ti a 'mɔ, -ɛ -bi Falisi□tumu a nyibli kɔ Sadusi□tumu a nyibli 'hɛn-, v -tɔa 'blini a nunuo, -gbolugbo a nyibli 'v 'bɛ □tɔ, 'v □mɔmɔɛ lɛ.

9 'Waa -cici a lɛpɔpɔv, e yɪ klɛ 'nɪ -bii -nɪ diaki, 'ti- tetetɔonyɔ, -v mɔ Falisi□tumu a nyibli, 'v 'du ye', 'v nyra -gbolugbo yɪ bu, v wen: «-A mɔ -bu, dɛ -huan, nyiblo -bu, bu di nu, -a 'nɪ 'ye□e lɪ□ɪ. -Baklɛ 'ku □dɔ, -v'v-, Nyɪsua a lelenyɔ □dɔ, nɔ- hlee 'lɪ Pɔlv -mɔ, 'ɛ nu□o, 'ɛ hɛ -ti a 'mɔ.»

10 -Tɛ v hla -ti a 'mɔ, -ɛ -bi -cici bii kɪ diaki de. E nu□o nɪ, huannɔ 'ɛ bi 'lɪ 'seyo a nyiblo gbagbu 'kwli, -kɔti -gbolugbo a nyibli -wɛ 'lɪ bu 'huhwla Pɔlv lɛ nɪ. E nɔ- mɔ bu lee nɛ 'a 'seyo, bu mu 'lɪ nyibli a 'mɔ 'nyi, bu -ha 'lɪ Pɔlv, -ɛ di□e nu, v 'mɔ 'lɪ□ɪ 'seyo a 'kayu bu gba.

11 -Tɛ v bi 'lɪ 'tɔlvɔ 'kwli, Pɔlv nɪ 'lɪ ηmena', Kukonyɔ 'ɛ 'hru □nɛ yɪ, e wen: «-Na □wlv 'nɪ 'bie 'lɪ □hlɔn. -Tɛ -nu, □nɪ hla 'na -ti, 'kɪ 'nɛ- Jrusre 'kwli, e blɛɛ yɪ, -bu hla□a, 'kɪ 'lɪ Rɔmɔdɔ 'kwli.»

-Juukvɛ a nyibli gbagbu □mɔɛ Pɔlv a 'hɪla lɛ*

12 -Tɛ -nyre -nye, -Juukvɛ -bi 'kukue lɛ, 'v 'svɔ □nɛ, -ɛ mɔ, v 'yɪ 'lɪ□ɪ -wɛ bu di dɛ, kɔ bu 'na, 'bu mɔ, 'bu 'yɪ Pɔlv 'la.

13 Nyibli -mɔ', -v -yra -ti a 'mɔ, v -hi nyibli a -wɪ nɪ 'hɛn 'lu.

14 Nv- mu 'lɪ Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyɔ* gbagbu kɔ 'blɔ a nyibli -mɔ, v wen: «-A 'svɔ □nɛ nɪ, -ɛ mɔ, -a 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, -ba di dɛ, 'bu mɔ, □ba 'yɪ Pɔlv 'la.

15 'A -ti, a kɔ -gbolugbo a nyibli 'hɛn-, ba mu 'lɪ Romakvɛ a 'seyo a nyiblo gbagbu -mɔ, ba lee □nɛ, -ɛ mɔ, a -hɛɛ Pɔlv nɪ, a 'mɔ 'lɪ 'a dɛ 'kwli lɛ yru -tɛɛ. 'A -ti, bu ya 'a mɔ□ɔ yɪ. 'Bu yɪ 'lɪ□ɪ nɪ yɛ, -a di -wɛ -mɔ, -ɛ di□e nu, -a 'mɔ□v 'hru wɔn 'laa -nɪ, 'ti- e 'mɔ 'nɛ- nyre.»

16 Kɛɛ, -tɛ v hɛ -ti a 'mɔ, Pɔlv a 'diayɪ nyɔyɔ a 'yɪ nyɔbeyɔ, nɔ- 'wɪn Pɔlv a 'hɪla-ti, -tɛ v yɪ□ɪ nɪ hɛ. E nɔ- mu 'lɪ 'seyo a 'kayu -mɔ', -ɛ kɔ bu Pɔlv nɪ 'lɪ, 'ɛ lee □nɛ,

17 Pɔlv 'ɛ da 'seyo a nyiblo gbagbu a -sɛkɛ -bi, 'ɛ lee □nɛ, e wen: «Gba 'lɪ gblotayu -bu 'aan nyiblo gbagbu -mɔ, -ɛ nu□o, e kɔ -ti bu lee □nɛ.»

18 'seyotayu a 'mɔ, 'ɛ gba 'lɪ□ɪ 'a nyiblo gbagbu -mɔ,

ε wen: «□Juklapi -bu, -ε mo Pɔlv, ε nɔ- da 'mu, 'ε lee 'mu, □bu ya -mu gblotayu -bu yi, -ti ε -ya, ε 'mu -mu -lee -ni,»

19 'seyo a nyiblo gbagbu a 'mu, 'ε 'ble gblotayu a 'mu, 'a dabu kva, 'v bii yi, 'ti- 'ε 'beti□e yi, ε wen: «-Ti a 'di -bi -ya, -hve -bu lee 'mu 'li?»

20 -ε -bi ε wen: «-Juukve a nyibli gbagbi -yra□a ni, 'ki bu di 'ne- -mu -mo, -ε di□e nu, v 'mu -hvan -mu -lee -ni, □mu -hvan 'v Pɔlv -Juukve a -gbolugbo yi gba, v 'mu□v le 'beti -ni, -ε di□e nu, v 'mu 'a -ti le yru -tee.

21 Kee, □ni 'puv 'li 'waa win a 'mu □han-ti, -ε nu□o, v -we 'li nyibli a -wli ni 'hven, 'ε ni de le, v nu- di -hli, v 'mu□v klo. V 'svv □ne ni, -ε mo, v 'yi 'li□i 'li -we, bu di de, kɔ, bu 'na, 'bu mo, 'bu 'yi Pɔlv 'la. V -we -mo, -na win ni -do v yi -ple.»

22 -ε -bi 'seyo a nyiblo gbagbu wen: «-Ti -bu, -na -mo le, □ni 'lee 'ki nyiblo □dv. Kee, □hian -mo, -bu mu 'li 'kayu bu.»

-Te v gba la 'li Pɔlv -gulvnuma Felisi yi

23 -Te ε -hi, -ε -bi 'seyo a nyiblo gbagbu a 'mu, ε da 'a -sekepu ni 'hven -bi, ε wen: «Ba 'kukue 'seyo a (200) -wli ni -pu le, kɔ -soenaanyv a (70) -wli ni ta □tu 'v -pu, ε kɔ 'seyo -mu', -v 'ble 'dio kva le, 'a nyibli a (200) -wli ni -pu. 'Aan pepe, ba -we -mo, mu 'v 'tolvnaɪ a ti 'yie. A di mu ke 'li Sesalɪdɔ 'kwli.

24 Ba -weε -soe -mo -we, a 'mu Pɔlv gba. -Gulvnuma

-mu', -ε ni 'li Sesalɪ, -ε kɔ 'nyre mo Felisi, ε nɔ- kɔ -mo a gbe 'li□i 'li,»

25 'ε 'cru Felisi a 'mumu -mo, ε wen:

26 «-Gulvnuma Felisi, -na 'wio. 'Mo Klodɪ Lisiasɪ □nɔ, -ε yi 'cruen -bu 'cru.

27 Nyiblo -bu, 'na 'seyo ya 'ne- -mu -mo, -Juukve* a nyibli gbagbi, nu- klo□o, 'v -hve bu 'la□a. Kee, 'n 'win ni, -ε mo, Romakveyu □nɔ, 'ni gba 'li 'na 'seyo, 'v -ha □nu□v □ji', -ε di□e nu, v 'ni □ha□a 'la.

28 -Ti -bu, v yi□i -yεε -ni, ε nɔ- 'n -hve □bu yi. ε nɔ- nu□o, 'ni gba 'li□i 'waa -gbolugbo a nyibli yi, v 'mu□v le 'beti -ni.

29 -Te v yi 'ki□i le ni 'beti -ni, -ε -bi 'n 'ye□e ni, -ε mo, v yi yεε □ne -ti, 'ki 'v 'waa tete a -ta'. Kee, ε 'yi □dedede -nu, -bu bleε 'kukuv yi, kɔ, -ε bleε □ji' a pupuv yi.

30 De -bi, 'n 'win de, ε nɔ- mo, -Juukve a nyibli gbagbu pu 'li□i ni, 'ki bu 'la□a. -Te 'n 'win, ε nɔ- mo, ti ni -do a ti 'yri, □bu lee 'na 'seyo, bu ya -mo□o yi, ε kɔ, nyibli -mu', -v yi□i -ti -yεε -ni, bu ya -mu -hawi.» Ke- 'seyo a nyiblo gbagbu nu 'cɪru.

31 -Ti a 'mu, 'seyo a nyiblo gbagbu -hla, v □tuu 'v□v ni, 'tolvɔ ni -do a 'mu, 'ki v gba 'v Pɔlv, 'v mu 'li Atipatrɪstɪdɔ 'kwli.

32 -Te -nyre -nye, 'seyo -mu', -v neε bu, v □hian -mo, 'v mu 'li Jrusredɪdɔ 'kwli, 'ki 'li 'waa bunule', 'seyo -mu', -v neε -soe, v nu- kɔ

Pɔlv 'hʊen-, -v gba 'dagba 'lu -mɔ.

³³ -Tɛ v nyre 'lɪ Sesali, -ɛ -bɪ -soenaaseyo a 'mʊ, v -ha 'lɪ 'crɪen nɪ, 'v -nyiɔe -gʊlɔnʊma, 'tɪ- 'v -ha 'lɪ Pɔlv, 'v ɔtu 'lɪ ɔnɛɔe -jɪ' bʊ.

³⁴ -Tɛ -gʊlɔnʊma a 'mʊ, ɛ -hre 'crɪen a 'mʊ, -ɛ -bɪ ɛ 'beti Pɔlv nɪ, ɛ wen: «'Blɔgbakɪbɪa a 'dɪ -bɪ -kɔ 'lɪ 'kwli 'lɪ?» -ɛ -bɪ Pɔlv wen: «'Kɪ 'n kɔ 'lɪ Silisi.» -Tɛ ɛ 'wɪn 'kɪ,

³⁵ -ɛ -bɪ ɛ wen: «Ti -mʊ' -kɔ 'yri nyibli -mʊ', -v yɪ -mʊ -tɪ -yɛɛ -nɪ, v di 'mʊ -hawi ya, 'kɪ 'n di 'v -mʊ 'v 'beti -nɪ,» 'ɛ lee nɛ 'a -kvannunyibli, bʊ gba 'lɪ Helɔdɪ a 'kayu bʊ, v 'mʊv 'yie ɔtu.

24

-Juukvɛ* yɪ yɛɛ Pɔlv -tɪ, 'kɪ 'v -gʊlɔnʊma Felisɪ yɪ

¹ -Tɛ -nyrɔwɪ nɪ ɔhun -hi, -ɛ -bɪ Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpinyɔ* a nyiblo gbagbʊ, ɛ nyre 'lɪ Sesalɪɔ 'kwli nɪ. Nyiblo gbagbʊ a 'mʊ, 'a 'nyrɛ mɔ Ananiasi. ɛ kɔ 'blʊ a nyibli -bɪ, kɔ hihlenyɔ -bɪ 'hʊen-, nʊ- -di. Hihlenyɔ a 'mʊ a 'nyrɛ mɔ Tetulusɪ; 'kɪ 'waa pɛpɛ a 'mʊ, v mu 'lɪ -gʊlɔnʊma Felisɪ -mɔ, -ɛ diɔe nu, v 'mʊv Pɔlv a -hawi pʊ.

²⁻³ -Tɛ Felisɪ a 'mʊ, ɛ 'wɪn, -ɛ -bɪ ɛ da Pɔlv nɪ. -Tɛ Pɔlv nyre 'v, -ɛ -bɪ hihlenyɔ Tetulusɪ -tʊa 'a -tɪ a yɛɛɛ, ɛ wen: «Nyɪbeyu gbagbʊ Felisɪ, -na -kafinia. -Na -tɪ, -a kɔ kɪbʊwɛɛnɛ, 'kɪ 'nɛ- 'blɔgba -bʊ 'kwli, ɛ kɔ, -tɛ -nɪ 'blɔgba -bʊ, 'a naalɛ, 'kɪ 'lɪ

ɔtɔ 'kwli, ɛ blee nɛ -aan plɔ nɪ. 'A -tɪ, -a -nyi -mʊ 'wio, 'kɪ 'v -tɛblɪ nɪ -tie, -nɪ -a mʊ -mɔ a -ta'.

⁴ Kɛɛ, 'nɪ -hʊaɔa lɪɔ ɔbʊ 'waan -na ti diaki. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'nɪ -hʊɛ -bʊ pʊ 'mʊ nʊa yɪ bʊ, 'kɪ 'lɪ ti gbi 'kwli.

⁵ -ɛ -bɪ 'kɪ, nyɪbeyu -bʊ, -ɛ mɔ Pɔlv, 'a 'klɔ nyre yɪ diaki. ɛ nɔ- yɪ -Juukvɛ a pɛpɛ -bʊ, -v nɪ 'nɛ- 'klɔ kɪ ɔgbugblo -nɪ. ɔHɪan -mɔ de, ɔtumu -mʊ', -ɛ mɔ Nasaletɪɔtumu, -ɛ kɔ tɔɔwin -nɪ 'dɔ, nɔ- kɔ nyiblogbagbʊɛ ɛ ni;

⁶ ɛ kɔ, 'ɛ -hʊɛ bʊ nu wenɔe, Nyɪsʊa a 'kagbau bʊ 'kee wen 'bʊyɪsiilɛ, 'kɪ 'v Nyɪsʊa ye'. De a 'mʊ, ɛ nɔ- ɛ ni la, ɔa klɔ laɔa. [-A -hʊɛ -ba pʊv laɔa -bati ɛ, ɔwɪ yɪ, -tɛ -aan tete ni 'a hɪhla.

⁷ Kɛɛ, 'seyo a nyiblo gbagbʊ Lisiasɪ nɔ- kɔ 'a 'seyo 'hʊen-, -v di la, 'v nu la 'klɪ, 'v -ha la -a mɔɔɔ -jɪ',

⁸ 'tɪ-, 'ɛ lee nyibli -mʊ', -v yɪ Pɔlv -tɪ -yɛɛ -nɪ, bʊ ya -mʊ -hawi.] 'Bʊ mɔ, ɔnɪ 'betiɔe, -diɔe 'nɪ 'ye, -ɛ mɔ, -tɪ a pɛpɛ -a yɪɔɪ -yɛɛ -nɪ, ɛ mɔ -tɪ a -tɛɛ ɔnɔɔ.»

⁹ -Tɪ a 'mʊ, Tetulusɪ yɛɛ Pɔlv, -Juukvɛ a nyibli gbagbɪ, -v nɪ -tʊo kɪ, v wen: «'A -tɛɛ, nɔ- ɔnɔɔ.»

Pɔlv -hɪhɪɛ ɔnʊ kle, -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ de -hʊan ɔdʊ -nu

¹⁰ -Tɛ v pʊ 'kɪ ɛ, -ɛ -bɪ -gʊlɔnʊma nu dabʊ, 'ɛ lee Pɔlv, -ɛ mɔ, bʊ pʊ win. -ɛ -bɪ Pɔlv wen: «-Gʊlɔnʊma ɔ, -mɛ 'lɪ 'mʊ bʊ. 'N yɪɔe nɪ, -ɛ mɔ, -tɛ -tʊa la 'lɪ 'blɔgba -bʊ, 'a nyibli a -bati a ɛpʊɛ, 'a 'yɪ -hʊ nɪ. 'A -tɪ, 'n kuo

-mu ɔwlv yi, 'bɪ -yi -a mu -Juukvɛ* a -ti ni. 'N di -mu kle 'ni -hɪhɪa -ni, -ɛ mɔ, 'n 'yi dɛ -hvan ɔdv -nu.

11 -Wɛ 'li -bu 'beti lɛ ni, ɔmvɔv 'ye, -ɛ mɔ, -tɛ 'n mu la Jrusɛ, 'n mu la Nyɪsva da mɔ, ɛ 'yɛɛ -nyrɔwɪ ni -pu ɔtu 'v 'hven lɛ ni -hi.

12 Nyiblo ɔdv 'yi 'mu 'ye, 'n kɔ nyiblo ɔdv 'hven-, -ba pv gblɛ. -ɛ ɔdv 'yi 'mu 'ye, ɔbv ɔgbugblo nyibli, 'kɪ 'li Nyɪsva a 'kagbau bu, kɔ, 'kɪ 'li Nyɪsva a 'kayo bu, kɔ, 'kɪ 'v 'a -nɛ 'dɪɔ ɔdv a -tɪtɛ ɔdv. 'N 'yi 'a ɔdedede -nu.

13 Nyibli bu, -v yi 'mu -ti -yɛɛ -ni, v 'yi 'liɔ 'li -wɛ, bu tɔɔ -mɔɔv yi, -ɛ mɔ, -ti -mu', v hlɛ, ɛ mɔ ɔhan-tɪ ɔniɔ.

14 Kɛɛ 'kɪ, kɪ mɔ -mu yi, 'n hlɛɔ ni, -ɛ mɔ, Nyɪsva ni -do -mu', -aan 'bainv dɛ la, nɔ- kɔ -kvan 'n ni, 'ti- 'a 'hru yrayrv -mu', nyibli pv lɛ, -ɛ 'yi ɔhaan'hru 'pa-, nɔ- 'n nɛ. Kɛ- 'n ni Nyɪsva a -kvan a nunuo. -Ti a pepɛ -mu', v 'cru 'li Nyɪsvacrɪɛn 'kwli, -ɛ mɔ Nyɪsva a tetecruɪn, kɔ Nyɪsva a winwlvn-hanyv* a 'cruɪn 'hven- 'kwli, 'n pvɔv ɔhan-tɪ.

15 'Ti- dɛ -mu', Nyɪsva pv la lɛ, ɛ di la nu, ɛ nɔ- 'n yi -ple, kɔ, 'n kuo ɔwlv yi, -tɛ nyibli -bu, v -nu, 'v kuo ɔnɛ ɔwlv yi. Dɛ a 'mu, ɛ nɔ- mɔ, nyibli a pepɛ -bu, -v 'sii 'v yi, 'kɪ 'v Nyɪsva ye', ɛ kɔ, 'waa dɛ -bu, -v 'yi 'v yi 'sii -ni, Nyɪsva di -ha 'li ɔnv 'kukɔnyibli 'nyɪ, ɛ 'mu ɔnv 'kɔ -ha.

16 ɛ nɔ- kɔ -ti, 'ni ɔtui 'v 'kɪ, -ɛ diɔ nu, 'na ɔwlv 'ni ɔha 'mu -ti -yɛɛ -ni, 'kɪ

'v Nyɪsva kɔ -tonyibli 'hven-ye'.

17 -Tɛ 'n -hɔn la 'li Jrusɛdɪɔ 'kwli, ɛ gba 'yri -hɔhɔvɪ, 'ti- 'ɛ -wɛ 'li ɔbv ɔhɪan mɔ -mɔ, ɔbv mu mɔ 'li Jrusɛ, ɔbv gba mɔ 'wliye, -ɛ diɔ nu, 'mu 'na dako -Juukvɛ -hɛɛ -ni, ɛ kɔ, 'mu -cɔhlɔn* pi, 'kɪ 'v Nyɪsva ye'.

18-19 -Tɛ 'n yi mɔ -cɔhlɔn a 'mu ni pi, 'kɪ 'li Nyɪsva a 'kagbau bu, 'kɪ 'v 'na yi'siile a -ta', nyibli -hɔhɔvɪ ɔdv 'yi mɔ 'v 'mu 'hvi -ni, ɛ mɔ ɔgbugblolɛ 'yi mɔ 'v -tɛ a 'mu -ni -wɛ. -Juukvɛ -bɪ, nu- -hɔn 'li Asibluɔgba 'kwli, 'v yɛɛ 'v 'mu bu. -Juukvɛ a 'mu, nu- 'na ɔwlv -hɛ wɛn, -bu di wɛn mɔ -mu ye', 'bu mɔ, 'ni nu wɛn dɛ -hvan ɔdv, v 'mu wɛn 'mu -ti -yɛɛ -ni.

20 Kɛɛ, -Juukvɛ a 'mu, v 'yi 'kɪ mɔ -ni. 'A -ti, -Juukvɛ -bu, -v ni mɔ -tuo kɪ, -tebli -hɔn -bu, v yru lɛ, v pv lɛ, 'n -nu, ti -mu', -ɛ kɔ 'yri 'n mu la 'v 'waa -gbolugbo gbagbv yi, bu hlaɔa.

21 'ɛ mɔ ɔhan-tɪ, 'kɪ 'v -gbolugbo a 'mu yi, 'ni 'yaa la 'li win, 'ni pv la lɛ, -ɛ mɔ: 'N kuo ɔnɛ ɔwlv yi, -ɛ mɔ, nyibli -mu', -v 'ku, Nyɪsva di -ha -hvan 'li ɔnv 'kukɔnyibli 'nyɪ, ɛ 'mu ɔnv 'kɔ -ha. Nɔ- kɔ -ti 'a pɪ kɛ 'mu -bati lɛ. ɔBɪ -ti a 'mu, 'n hla la, ɛ mɔ yɪnyredɛ ɔniɔ?»

22 -Tɛ Pɔlv pv 'kɪ lɛ, -ɛ -bɪ -gvlɔnɔma Felisi, -ɛ yi -tebli -hɔhɔvɪ, 'kɪ 'v nyibli -mu', -v kuo -Yusu ɔwlv yi a -ta', ɛ wɛn: «Ba -gbɛ. 'Bu mɔ, 'seyo a nyiblo gbagbv Lisiasi, 'bu

-di, 'ti- 'mu -bati -bu □tu□ 'be.»
 23 -ε -bi, ε lee ne 'a 'seyo a ye'nanyu -bi, 'ki bu □tu Pōlv 'yie, □wi yi □jklapi, keε, bu -ha□a me le, bu na le, ε ko, bu -ha 'a ninatumupu me le, bu -heε □ne.

-Te Pōlv hlee 'li -gulnoma Felis□ kō 'a nuqba Drusil□ -mō

24 -Te -nyrōwi gbi -hi, -ε -bi -gulnoma Felis□ kō 'a nuqba Drusil□ 'hven-, υ di Pōlv 'ye mō. 'A nuqba a 'mu, ε mō -Juukveyrōwlv* □ni□; 'υ da Pōlv, 'υ 'beti□e, 'ki 'υ -Yusu 'Kl□sv a □wlv a yikuole a -ta'.

25 -ε -bi Pōlv -tva hihle, 'ε ne□ε -mō le, -ε mō, -tonyiblo bleε yi, bu □tuu 'υ Nyisva, kō, bu yi 'a d□onv a naale. -Te ε hla□a, -ε mō, Nyisva di pvv nyibli -bati le, -ε -bi hvannu bi 'li -gulnoma Felis□ 'kwli, ε wen: «-We 'li -bu mu 'ki ni. 'Bv mō, 'ni kō ti de, 'n di -mv 'ni da.»

26 ε nō- -mō -bi, 'a □wlv 'ye□e ni, -ε mō, Pōlv di -nyi□e 'wliye. ε nō- nu□o, 'ε 'cibi 'υ 'a d□da, -ε di□e nu, υ 'mv toto pv.

27 ε nō- ε nu -nunu, 'yri ni 'hven, 'ε -hi, 'ti- Romakve 'υ ya -gulnoma yrayrv, 'ε bi 'υ gbata ki, 'ki 'υ Felis□ a -ta'. -Gulnoma a 'mu, 'a 'nyre mō Pōkius□ Fetusi. Felis□ -mō -bi, ε -hve bu blee -Juukve a plō. ε nō- nu□o, 'ki ε 'yi Pōlv □ji' -ha.

25

Pōlv wen 'ni, Romakve a 'k□n gbagbv, nō- -bv pvv □ne -bati le

1 -Te -gulnoma Fetusi a 'mu, ε nyre 'li Sesal□d□ 'kwli, 'a -nyrōwi ni ta a -nyrōwō, -ε -bi 'ki ε mu 'li Jrusred□ 'kwli.

2 'Ki Nyisva a -cōhlōnpinyu* gbagbi kō -Juukve* a ye'nanyu 'hven-, υ pvv 'li□i Pōlv a -hawi, 'υ lee -gulnoma Fetusi a 'mu, υ wen:

3 «-A -hve□ε ni, -bu ya -a mv Pōlv yi, 'ki 'ne- Jrusre.» Keε, sey□-sey□, υ -yra□a ni, -ε mō, Pōlv 'bv ni 'hru wlvn, υ 'mv□v 'la.

4 Keε, Fetusi □tu □nv □wōn, ε wen: «'Ki 'li Sesal□, 'ki Pōlv ni 'li □ji'. 'Na 'mumu a 'mv -bv, 'n 't□e mi Sesal□ ni.

5 'A -ti, 'aan nyibli gbagbi bu kvε 'mv □wien, -ε di□e nu, Pōlv 'bv nu de -hvan □dv, υ 'mv 'li□i -ti -yεε -ni.»

6 -Te ε nu -nyrōwi ni □bl□en□bl□en, -hvv' -nyrōwi ni -pu, 'ki 'li □nv 'nyi, -ε -bi ε □h□an -mō, 'ε mu 'li Sesal□, -Juukve a nyibli gbagbi 'υ kvε□ε □wien. -Te -nyre -nye, -ε -bi ε ni bu, 'ki 'li 'a -batigbata 'kwli, 'ε lee ne 'a 'seyo, 'ki bu ya 'li Pōlv 'li.

7 -Te Pōlv nyre 'υ, -ε -bi -Juukve a nyibli gbagbi -ni wen, υ □gla 'li□i le, 'υ yi□i -ti -yεε -ni, 'ki 'υ -tebli -h□ohv□i ki. Keε, -tebli a pepe a 'mu, υ ne -mō le, υ 'yi 'li□i 'li -we, bu tō□ □ne Fetusi, -ε mō, -ti a -teε □ni□.

8 -ε -bi Pōlv wen 'ni: «'N 'yi -Juukve a tete □dv 'wla, 'n 'yi Nyisva a 'kagbau de -hvan □dv -mō -nu, kō, 'n 'yi Romakve a 'k□n gbagbv a -ti le -heε -ni -we.»

⁹ Fetusi -mɔ -bi, ε -hʊε bu blee -Juukʊε a plɔ. Ε nɔ- kɔ -ti 'ε 'beti Pɔlv, ε wen: «□Bɪ -hʊε -bʊ mu 'li Jrusre, -ε di□e nu, 'mʊ 'li -mʊ -bati le -pʊʊ -ni, 'ki 'v -ti -bʊ a -ta'?»

¹⁰ -Ε -bi Pɔlv □tu□o □wɔn, ε wen: «'N -hʊε□e ni, 'a mu Romakʊε a 'kiun gbagbu, nɔ- -bʊ pʊʊ 'mʊ -bati le, 'ki 'li 'a -batipukayu bu. -Na □gbetu, -yru ti le, -ε mɔ, 'n 'yɪ -Juukʊε de -hʊan □dʊ -mɔ -nu.

¹¹ 'Bʊ mɔ, 'ni nu □dedede, -ε blee 'kʊkʊʊ yɪ, 'n 'yɪ le -pʊ, -ε mɔ, v 'ni 'laa 'li 'mʊ. Kee, 'bʊ mɔ, -ti a pepe, v yɪ 'mʊ -yεε -ni, 'bʊ 'yɪ -ti a -tεε 'pa-, nyiblo □dʊ 'yɪ 'li□i 'li -wε, bʊ pʊ 'mʊ -Juukʊε -ji', v 'mʊ 'mʊ 'la a -ti. 'N -hʊε□e ni, Romakʊε a 'kiun gbagbu, nɔ- -bʊ pʊʊ 'mʊ -bati le.»

¹² -Tε Pɔlv pʊ 'ki le, -ε -bi Fetusi kɔ 'a □tɔpɔnyʊ 'hʊen-, v 'yiye 'li. -Tε v 'yiye 'li, -ε -bi v wen: «-Tε -pʊ le, -ε mɔ, -a mu Romakʊε a 'kiun gbagbu, nɔ- -bʊ pʊʊ -mʊ -bati le, 'a -ti, 'kiun gbagbu a 'mʊ, nɔ- kɔ yɪ -di 'li mu.»

-Tε Pɔlv hlee 'li 'kiun Aglipa kɔ 'a 'diayi nyɔyɔ Belenisi 'hʊen- -mɔ

¹³ -Nyɔwɪ gbi bʊ -hi, -ε -bi 'kiun Aglipa kɔ 'a 'diayi nyɔyɔ Belenisi 'hʊen-, nʊ- 'ya Sesalidɔ 'kwli, 'v di Fetusi yɪ -mε -mɔ.

¹⁴ -Tε v -hi 'ki 'v -nyɔwɪ gbi, -ε -bi Fetusi lee □ne Pɔlv a -ti, ε wen: «Nyiblo □dʊ ni 'nε-, Felisi 'yɪ□i □ji' -ha, 'ε -mu.

¹⁵ -Tε 'n mu la 'li Jrusre, Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpinyʊ*

gbagbi kɔ -Juukʊε* a ye'nanyʊ, nʊ- pʊ la 'mʊ 'a -hawi, 'v lee 'mʊ, -ε mɔ, bʊ 'hri 'li 'mʊ wɔn, -ε mɔ, ε nu de -hʊan, -ε blee 'kʊkʊʊ yɪ.

¹⁶ 'N -hihia la □nʊ kle, -ε mɔ, -a mu Romakʊε, -aan tete □niɔ, 'ki nyiblo -bʊ, v yɪ -ti -yεε -ni, bʊ kɔ 'hru, bʊ -hihia 'a -tiyεenyʊ kle, 'ki 'li -batipʊble', 'ti- -a 'mʊ -bati 'be.

¹⁷ -Tε 'n pʊ 'ki le, -ε -bi 'n kɔ □nʊ 'hʊen-, -a di 'nε- Sesalidɔ 'kwli. 'N 'yɪ 'li ke' le -mu, -tε -nyre -nyε, 'ni mu 'li -batipʊble', 'ni lee 'na 'seyo, -ε mɔ, bʊ ya 'li Pɔlv 'li.

¹⁸ -Tε Pɔlv a 'mʊ, ε -nyre, ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi 'a yraanyibli 'du ye', 'v -tʊa 'a -ti a yεε. Kee, yɪnyre-tebli a pepe -mʊ', 'n yɪ la 'lu -mɔ le -hie, v 'yɪ la□a 'a □dedede a -ti -yεε -ni.

¹⁹ Kee, de v yɪ 'v ki -hlee -ni, ε nɔ- mɔ, -tε v ni nyɪsʊade a nunuo, ε kɔ, nyiblo □dʊ, v deε -Yusu, -ε 'kʊ la, nɔ- Pɔlv pʊ le, -ε 'hri 'kɔ.

²⁰ -Tε □bʊ di mɔ -batidʊ a 'mʊ, 'a 'bibe nu, 'n 'yɪ la□a -yi. Ε nɔ- nu□o, 'ni 'beti la Pɔlv, 'bʊ mɔ, 'bʊ -hʊε la□a, bʊ mu la 'li Jrusre, -a 'mʊ la 'li□i -bati le -pʊʊ -ni, 'ki 'v -tebli a 'mʊ a -ta'.

²¹ Kee, ε wen 'ni, ε -hʊε □bʊ gba 'li□i -a mu Romakʊε a 'kiun gbagbu yɪ, ε 'mʊ□ʊ -bati le -pʊʊ -ni. Ε nɔ nu□o, 'ni lee 'na 'seyo, -ε mɔ, bʊ □tu□o 'yie, 'ki 'li □jikayu bʊ, ε 'mʊ□ʊ gba -gbagba, -nyɔwɔ -mʊ', 'n -wε 'li □bʊ gba 'li□i -aan 'kiun gbagbu yɪ, ε 'mʊ 'v nyre.»

22 -ε -bι κε- 'kɪun Aglipa pɪ Fɛtʊstɪ yɪ, ε wɛn: «'Nɑ 'mumu, 'n -hʊɛ ɔ̃bʊ 'wɪn 'a win.» -ε -bι Fɛtʊstɪ wɛn: «-Nɪŋɑ, -di -hʊɑn 'a win 'nɪ 'wɪn.»

23 -Tɛ -nyrɛ -nyɛ, Aglipa a 'mʊ, ε kɔ 'a 'dɪɑyɪ nyrɔyʊ Belenɪstɪ 'hʊɛn-, -tɛ ʊ yɪ nɪ di, -ε -bι nyɪbli -tʊɑ 'wɑɑ -tɪ a 'yɪ'buɑɛ, 'ʊ pɑ 'lɪ -gbolug-bokayʊ bʊ, ʊ kɔ 'sɛyɔ a nyɪbli gbagbɪ, kɔ 'dɪɔ a ye'nanyʊ 'hʊɛn-, Fɛtʊstɪ 'ɛ lee nɛ 'a 'sɛyɔ bʊ yɑɑ Pɔlv yɪ, 'ʊ yɑɑ.

24 -Tɛ ε -di, -ε -bι Fɛtʊstɪ wɛn: «'Kɪun Aglipa, kɔ 'ɑɑn pɛpɛ -bʊ, -ʊ nɪ -tʊɔ -bʊ kɪ, 'ɑɑn -kɑfɪnɪɑ. A yɪ nyɪblo -bʊ 'nɪ 'ye. ɛ nɔ- kɔ -tɪ -Juukʊɛ a pɛpɛ -mʊ', -ʊ nɪ 'lɪ Jrusɛdɪɔ 'kwli, kɔ, -ʊ nɪ 'nɛ- Sɛsɑlɪ, 'ʊ yɑ 'mʊ -hɑwɪ, 'ʊ pɪ -cɪcɪ ɛ, 'ʊ pʊ ɛ, -ε mɔ, ε kɔ bʊ 'kʊ.

25 'Mɔ -bʊ, 'nɪ 'yeɔ ɛ 'lɪ ɔ̃dɛdɛdɛ, bʊ nu, -bʊ blɛɛ 'kʊkʊʊ yɪ. Kɛɛ, -tɛ ε pʊ ɛ, -ɑ mʊ Romakʊɛ a 'kɪun gbagbʊ, nɔ- -bʊ pʊʊ ɔ̃nɛ -bɑtɪ ɛ, ε nɔ- nuɔ, 'nɪ pʊ 'lɪ ɔ̃lɪ, 'kɪ ɔ̃bʊ gba ɔ̃nɛɔ yɪ.

26 Sɛyɪ-sɛyɪ, dɛ ɔ̃bʊ di 'crɪ, 'kɪ 'ʊ Pɔlv a 'mʊ kɪ, ɔ̃bʊ di -ɑɑn 'kɪun gbagbʊ yɪ gba, 'nɪ 'yeɔ ɛ lɪ ɔ̃lɪ. ɛ nɔ- nuɔ, 'nɪ dɑɑ, -ε dɪɔ̃ɛ nu, ε 'mʊ -mɔ ɛ nɑ, kɪ mɔ 'ɑ mʊ ye', sɛyɪ-sɛyɪ kɪ mɔ -mɔ 'kɪun Aglipa ye', -ε dɪɔ̃ɛ nu, ɔ̃nɪ 'bɛtɪɔ̃ɛ, dɛ 'n di 'crɪ, 'mʊ ɔ̃bʊ yɪ.

27 ɛ mɔ -tɛɛ, 'kɪ 'lɪ 'mʊ 'yɪ, ε 'yɪ 'ʊ ɛ -nɔɔ -nɪ, 'kɪ ɔ̃bʊ gba ɔ̃jɪklɑpɪ -ɑɑn 'kɪun gbagbʊ yɪ, 'tɪ- tɪ -mʊ', ʊ yɪ ɔ̃jɪklɑpɪ a 'mʊ -yɛɛ -nɪ, ɔ̃bʊ

'ye nɪ -hɪhɪɑ ɔ̃ɑ klɛ -tɛɛ, 'kɪ 'lɪ 'crɪɛn 'kwli.»

26

Dɛ -bʊ, -ε mu la 'lu -mɔ, -tɛ Pɔlv nɛ la 'ɑ -tɪ -mɔ ɛ, 'kɪ 'ʊ 'kɪun Aglipa yɪ

1 -ε -bι κε- 'kɪun Aglipa pɪ Pɔlv yɪ, ε wɛn: «-Wɛ 'lɪ -bʊ pʊ win nɪ, -ε dɪɔ̃ɛ nu, nyɪbli -mʊ', -ʊ yɪ -mʊ -tɪ -yɛɛ -nɪ, ɔ̃mʊ ɔ̃nʊ ɔ̃wɔn ɔ̃tʊ.»

-ε -bι Pɔlv 'du dabʊ ye', -ε dɪɔ̃ɛ nu, nyɪbli 'mʊ wɪɛn mɑ, ʊ 'mʊ ɔ̃bʊ nʊɑ yɪ bʊ pʊ. -Tɛ ʊ mɑ wɪɛn, -ε -bι dɛ -bʊ, -ε mu 'lu -mɔ, ε -tʊɑ 'ɑ klɛ-hɪhɪɑɛ, ε wɛn:

2 «'Kɪun Aglipa, -nɑ -kɑfɪnɪɑ. -Tɛblɪ a pɛpɛ -bʊ, -ε kɔ kɪ -Juukʊɛ* yɪ 'ʊ 'mʊ -tɪ -yɛɛ -nɪ, ε mɔ kɛ 'nɑ plɔbleɛɛ ɔ̃nɪɔ, 'kɪ ɔ̃bʊ -hɪhɪɑ kɛ -mɔ ɔ̃ɔ klɛ,

3 -kɔtɪ -yɪ 'wɑɑ 'bli-tɛblɪ kɔ 'wɑɑ tɛtɛ 'hʊɛn- nɪ -tɛɛ. 'A -tɪ, 'n nyɛɛ -mʊ ɛ, 'lɑ ɔ̃wlv, -bʊ pʊ 'mʊ nʊɑ yɪ bʊ -tɛɛ.

4 Kʊɛ la 'lɪ 'nɑ gblɔdɛ 'yɪɛ bʊ, -tɛblɪ a pɛpɛ, 'n nuu 'lɪ 'nɑ 'kɔ 'nyɪ, -Juukʊɛ a pɛpɛ yɪɔ̃ɛ nɪ, -ε nuɔ, 'kɪ 'n nɪ la 'lɪ Jrusɛ, 'kɪ 'lɪ 'nɑ dɑkɔ 'nyɪ.

5 Sɛɛ la, 'ʊ yɪ la 'mʊ. 'A -tɪ, 'bʊ mɔ, 'bʊ -hʊɛɔ̃ɛ, ʊ -wɛ 'lɪ bʊ hɪɑ ɔ̃ɑ nɪ, -ε mɔ, 'kɪ 'n nɪ la 'lɪ Fɑlɪsɪ ɔ̃tumu* a nyɪbli 'nyɪ. ɛ mɔ ɔ̃tumu ɔ̃nɪɔ, -ε kɔ tɛtɛ -hʊ, 'kɪ 'ʊ Nyɪsʊɑ a dɪdɑ a -tɑ'.

6 Kɪkɛ -bʊ, ʊ pɪ kɛ 'mʊ -bɑtɪ ɛ, -ε nuɔ, dɛ -mʊ', Nyɪsʊɑ pʊ la 'lɪ -ɑɑn 'bɑnʊ, ε dɪ la nu, ε nɔ- 'n yɪ -plɛ, 'tɪ- 'n kʊɔ ɔ̃wlv yɪ.

7 Dɛ a 'mʊ, ε nɔ- Yɪsrɑɛkʊɛ a ɔ̃tugbɪ nɪ -pʊ ɔ̃tʊ 'ʊ 'hʊɛn

-mu', v yi -ple, 'v kuo Nyisva
 □wlv yi, -ε mɔ, ε di dε a 'mu
 'ni nu. Ε nɔ- kɔ -ti 'v dε□ε,
 'tɔ kɔ -nyre. 'Kun Aglipa o,
 dε ni -do a 'mu, ε nɔ- 'n yi
 -ple, 'ni kuo Nyisva □wlv yi.
 Ε nɔ- kɔ -ti -Juukvε 'v pu ke
 'mu -bati le.

⁸ 'A mu -Juukvε, dε- kɔ -ti
 'a pu le, -ε mɔ, ε 'yi 'li□i 'li
 -wε, 'ki -ba kuo □ne □wlv
 yi, -ε mɔ, Nyisva di 'li nyibli
 'kukonyibli 'nyi 'ni -ha, ε 'mu
 □nu 'kɔ -ha?

⁹ Ε mɔ □han-ti □nɔ, 'na
 'mumu, 'n 'ye la□a ni, -ε
 mɔ, ε nɔv 'v le, 'ki □bv naa
 la 'li 'a -nε □dedede 'kwli,
 'mu Nasaletɔ a -Yusu a -ti yi
 -wɔn.

¹⁰ Ε nɔ- 'n ni la, 'ki 'li
 Jrusredɔ 'kwli. Nyisva a
 -cɔhlɔnpinyv* gbagbi, nu-
 -nyi la 'mu 'kli, 'ki □bv pu
 la -Yusu a nyibli -hɔvɔv □ji'
 le. 'Bv mɔ, 'bv pu le, v blεε
 'kukvɔ yi, -ε -bi 'na 'mumu,
 'n yi wen la□a ki.

¹¹ Ε kɔ ti, 'ni □tui la □nu
 □hɔven, 'ki 'li Nyisva a 'kayo
 a pepe bv, kɔ, 'ni ni la 'v □nu
 ke', 'ni yi la □nu -lee -ni, -ε
 mɔ, bv 'kee la -Yusu a □wlv
 a yikuole. Yrv 'n pu la □nu
 le, ε ni la 'kli ki. 'A -ti, ε nu
 la□a ni, 'ni mi la 'li 'blvgbi
 -bi a 'du -bi kle, 'ni □tui la
 -Yusu a nyibli a 'mu □hɔven.»

*-Te Pɔlv nu -Yusu a nyiblo
 a -hɔvε, nɔ- kɔ -ti ε ne -mɔ
 le
 (Nunu-tebli 9.1-19; 22.6-
 16)*

¹² «Ε nɔ- kɔ -ti, 'ni bi
 la Damasikvεhru wɔn, 'n
 kɔ 'na 'bio 'hɔven-. Nyisva
 a -cɔhlɔnpinyv* gbagbi, nu-

-nyi la 'mu 'kli, kɔ, v nu- lee
 la 'li 'mu.

¹³ 'Kun Aglipa o, 'hru, nɔ-
 'n ni la 'ki wɔn, muu 'v 'yrv
 bv nyra bv a ti 'yie, -ε -bi
 'n 'ye -nyre, 'ε -hɔn 'li yakɔ
 'kwli, 'ε yi wɔn. 'A winwɔn
 -hi 'v 'yrv a winwɔn ni, 'ε
 □glaa 'li -a mu, 'n kɔ 'na 'bio
 'hɔven-,

¹⁴ -aan pepe a 'mu, □a bi
 □hlɔn le, 'ti- 'ni 'wɔn win,
 'ε yi 'li 'mu -mɔ -hlee -ni,
 'ki 'li -Juukvεwin 'kwli, -ε
 mɔ: Solv o, dε- kɔ 'mɔ □tui
 □hɔven 'li? -Wen 'mu yi,
 □wi yi, -tε bli ni, 'ε -wen 'a
 kukonyɔ a kotu yi. Kεε, 'ki
 'li dadvke 'kwli, -nii 'li□i.

¹⁵ -ε -bi 'n 'beti ni: Nyiblo
 a 'di -bi -mɔ 'li? -ε -bi
 Kukonyɔ □tu 'mu □wɔn, ε
 wen: 'Mɔ -Yusu □nɔ, □tui
 □hɔven.

¹⁶ Kεε, 'du ye', -bv nyra bv.
 'N 'hru -mu yi, -ε di□e nu,
 'mu -mu 'na -kvannunyo -mɔ
 nu, dε -bv, □ye ke, ε kɔ -tebli
 -bi -mu', 'n di -mu -tɔv -ni,
 □mu 'a -ti -mɔ le na, 'ki 'v
 nyibli yi.

¹⁷ 'N kɔ □bv tε 'li -mu 'na
 dakɔ -Juukvε -mɔ, ε kɔ dakɔ
 -mu', -v 'yi -Juukvε 'pa-. 'Bv
 mɔ, □ni mu 'li □nu 'nyi, 'n kɔ
 □bv □tu -mu 'yie.

¹⁸ 'N di -mu 'ni le, □mu□v
 nu, v 'mu 'mu yru, kɔ, □mu
 'li □nu halɔ 'nyi -ha, □mu 'li
 □nu -nyre yi gba, kɔ, □mu
 'li □nu 'kuo -hɔn* a nyiblo
 gbagbv Satan a 'kli bv -ha,
 □mu 'li □nu Nyisva a 'kli bv
 pu, v 'mu 'mu □wlv yi -kuo
 -ni, Nyisva 'mu 'waa -tebli
 'kukui -mu', v -nu a -ti -mɔ

-hru, ε κῶ, υ 'mv 'li nyibli -mu', Nyisua pu 'kibia ki, 'ki bu -he 'a nyibli 'nyi ni.»

-Ti -mv', Pɔlv hle la, 'ki 'v -Yusu ki, ε nɔ- kɔ -ti ε ne -mɔ le

19 -ε -bi ke- Pɔlv pi 'ki de, ε wen: «'Kiun Aglipa, -Yusu -mu', -ε 'hru 'mv yi, -ε yi la 'li 'mv -mɔ -hlee -ni, ε nɔ- 'n [ptuu] 'v.

20 Yi-henyibli, 'n hlee 'li -mɔ, υ nu- mɔ nyibli -mu', -υ ni 'li Damasido 'kwli, kɔ nyibli -mu', -υ ni 'li Jrusre, 'ti-'ni hlee 'li nyibli a pepe -mu' -mɔ, -υ ni 'li Sudeblɔgba 'kwli, ε kɔ dakɔ a nyibli -mu' 'hven-, -υ 'yi -Juukve* 'pa-. Nyibli a 'mv, 'n lee [nu] ni, 'ki bu hie 'v 'waa -tebli 'kukui, υ ni bu, bu -nyi 'waa 'klo a pepe Nyisua, ε kɔ, bu nu -tebli -mu', -ε tve [ne] nyibli yi, -ε mɔ, ε mɔ [han-ti] [ni], υ -nyi 'waa 'klo a pepe Nyisua ni.

21 -Ti a 'mv, ε nɔ- 'n yi nyibli -lee -ni. Ε nɔ- kɔ -ti -Juukve a nyibli gbagbi 'v klo 'mv, 'ki 'li Nyisua a 'kagbau bu, 'v [te]ε 'yi, 'ki bu 'la 'mv.

22 Kee, Nyisua, nɔ- [tu] 'mv 'yie -tutu, 'ni ye ke -nyrowɔ -bu ki, 'ni 'tie ni mɔ, -ti -mu', 'n -yi, 'ki 'v -Yusu ki, 'mv[υ] hla, 'ki 'v nyibli -mu', υ 'ye ni daa nyibli yi, kɔ 'ki 'v nyibli gbagbi yi -we. -Ti -mu', Nyisua a winwlɔn-hanyu* kɔ Moise 'hven-, υ -hla, 'ki 'v de -mu', -ε di 'v nyre a -ta', ε ni -do a 'mv, ε nɔ- 'n hle.

23 -Ti a 'mv, ε nɔ- -bu: Wanyɔ -mu', Nyisua pu la le,

ε di la ya, ε kɔ bu 'ye [hven], 'ti- ε 'mv 'kv. Ε nɔ- kɔ -bu mɔ yi-henyiblo, -bu -hɔn 'li 'kukonyibli 'nyi, -bu 'hri 'klo. Ε nɔ- di -Juukve -nyre -nyi, ε kɔ dakɔ -mu' 'hven-, -υ 'yi -Juukve 'pa-.»

-Te Pɔlv lee la 'kiun Aglipa, 'ki bu kuo la -Yusu [wlv] yi

24 -Te Pɔlv ni 'puple le, -ε -bi -gɔlvɔma Fetusi 'yaa 'li win, ε wen: «Pɔlv, -na 'lu -hɔn 'v 'hru wlɔn. 'Crɔn, [nyi, ε -hɔ ni diaki. Ε nɔ- -he 'v -na 'lu 'hru wlɔn.»

25 -ε -bi Pɔlv wen: «Nyibeyu gbagbu Fetusi o, -na -kafinia. 'Na 'lu 'yi 'v 'hru wlɔn -hɔn. -Ti -bu, 'n hle, ε mɔ -ti a -tee [ni], ε kɔ 'v ni.

26 -Tebli a pepe -bu, -kɔti 'n hle, 'kiun Aglipa yi 'a pepe ni. 'A -ti, huannu 'ni -nu[ο] 'mv, 'ni yi mɔ [ne]ε yi ni -hleε -ni. 'Ni -hli[ε] h[ti] [dedede] 'yi ki. 'N yi[ε] ni -tee, -ε mɔ, ε yi -tebli a pepe a 'mv, -ε mu 'lu -mɔ ni, 'ki 'v -Yusu a -ta', -ε nu[ο], -tebli a 'mv, -ε mu 'lu -mɔ, 'a [dedede] 'yi -hli, 'ki 'v -tute [dv].

27 'Kiun Aglipa, [bi] -ti -mu', Nyisua a winwlɔn-hanyu* -hla, -pu[υ] [han-ti]? 'N yi[ε] ni, -ε mɔ, -pu[υ] [han-ti].»

28 -ε -bi Aglipa [tu] [o] [wɔn], ε wen: «'ε 'yi 'li ti -hɔhɔ [dv] 'li -hie, [mv] [υ] nu, 'mv[υ] -hva, 'ki [bu] -he -Yusu 'Klɔs a nyiblo.»

29 -ε -bi Pɔlv wen: «'Ye [bu] ε mɔ -te ti ne -bu, 'ye [bu] ε 'yi -te ti ne -bu 'pa-, 'n de Nyisua ni, 'ki 'v -na -ta', ε kɔ 'ki 'v nyibli a pepe -bu,

-v pi 'mu nva yi bu a -ta', -e di□e nu, -te 'n ni 'mu, v 'mu 'mu le ni -we. Kee, v 'ni 'puv 'li □nu □ji' le.»

30 -Te Polv pu 'ki le, -e -bi -gulvnuma bi 'li yi, 'kui, ko 'a 'diayi nyrōyu Belenisi 'hven-, ko nyibli a pepe -mu', -v ni 'v -tuo a 'mu ki, v 'du ye',

31 'v bii yi, -e -bi ke- v pi: «Nyiblo -bu, e 'yi □dedede -nu, -e bleē 'kukuv ko □ji 'hven- yi.»

32 Ke- 'kui Aglipa pi, 'e yi -gulvnuma Fetusi -lee -ni, e wen: «Nyiblo -bu, -a di wen□e bu 'ni te, 'bu mo, 'bu 'yi wen le -pu, -e mo, Romakve a 'kui gbagbu, no- -bu puv □ne -bati le.»

27

-Te v gbe la 'li Polv Romvdio 'kwli

1 V -yra la□a ni, -e mo, -a di mu la 'li Romv, 'ki 'li Yitaliblugba 'kwli, 'v -ha 'li Polv ko □juklav -bi 'hven-, 'v □tu 'li □nu 'seyo a ye'nanyo -bi -ji' bu, -e mo 'seyo a nyiblo gbagbu a -seke, e 'mu □nu Romvdio 'kwli gba. 'Seyo a ye'nanyo a 'mu a 'nyre mo Suliustu. 'Ki e ni 'li Romakve a 'kui gbagbu a 'seyo 'nyi.

2 -A 'ya 'li 'mu 'kwli. 'Mu a 'mu, 'ki e -hon 'li Adramitido 'kwli. E ko bu 'yaa Asiblugba □hlon le, -e di□e nu, e 'mu ble -nyinyra -ni, 'ki 'v Asiblugba a 'wafi a gblegble yi ble. -Te -a yi ni mi, -a ko Alitaki 'hven-, -a mu -mu. 'Ki nyibeyu a

'mu, e ko 'li Tesaloniki, 'ki 'li Masedvaniblugba 'kwli.

3 -Te -nyre -nye, -e -bi -a nyre 'li Sidodio 'kwli ni. 'Seyo a ye'nanyo Suliustu -ni wen, e nve Polv a de ni. E no- nu□o, 'e -ha□a me le, 'e 'hri 'li 'mu 'kwli, -e di□e nu, e 'mu 'a ninatumpu 'ye, -tebli ni -tie -mu', e 'yi -ko, v 'mu □ne□e -nyi.

4 -Te e -hi, -e -bi -a bi 'hru wlon. Kee, pepe -wen -a mu yi diaki. E no- nu□o, □a 'bee ki, □a naa 'li Sipreblugba 'hvi. E mo 'niedugbo gbagbu □nuo. E no- ko 'kibia -bi, 'ki -a na 'li, -te pepe 'yi 'li -huv -ni a -ti.

5 'Ti-, 'yrukotio -mu', -e ni 'v Silisiblugba ko Pafiliblugba a -gbati, □a 'be□e □tio, □a nyre 'li Mila, 'ki 'li Lisiblugba 'kwli.

6 'Ki 'seyo a ye'nanyo -ni wen, e 'yee 'li 'mu -bi. 'Ki e -hon 'li Alesadri, 'ki 'li Esipublugba 'kwli. 'Ki e mi 'li Yitaliblugba 'kwli. 'Mu a 'mu, e no- ko 'kwli 'seyo a ye'nanyo 'yaa 'li -a mu 'li.

7 'Ki 'li -nyrowi -huchui 'kwli, -aan -ne 'mu 'ni -hu□o la. 'A -ti, -a 'ye □hven -yeye, □a 'be Kinidido 'yi. -Te pepe 'ye ni wen -a mu, 'ki -ba 'sii 'v yi, -ba mu, e no- ko -ti □a 'bee ki, □a naa 'li Kletiblugba 'hvi, -e mo 'niedugbo gbagbu, □a naa 'li 'a 'kibia -bi 'mu ki, -e ko ki pepe 'yi 'li -hu diaki, □a -hi Salomoni le.

8 Pepe a -ti, □a ni □hven a 'yiye le, □a mi gbeegbe, □a nyre 'li 'wafi -mu', v deē □Haan'wafi yi, -e 'mve

Lasediɔ yɛ.

⁹ 'Yru a yɔnyɛ-tɪ, -a 'waan la ti -hɔhɔɪ 'hru wɔn. Ti -mu' -kɔ 'yri pepe yi 'v -hii -ni diaki, nɔ- nyɛ 'v. 'A -tɪ, 'mu a gbugba 'yakla ni diaki. Ti -mu', -Juukɔɛ* yi 'v ɔcii* -ni, 'a ti -hi la ni. Ɛ nɔ nuɔo, Pɔɔɔ 'ɛ -gbɛɛ ɔnu, ɛ wɛn:

¹⁰ «-A 'bio -na o, 'n yiɔɪ 'ni 'ye, -ɛ mɔ, 'dagba -bɔ, ɛ di 'ni 'yakla -ni. 'Mu -bɔ, ɛ kɔ 'a gbugba-tebli, kɔ -a mu 'hɛn-, -a -wɛ 'li -ba -wɛ bu ni.»

¹¹ Kɛɛ, -tɪ -mu', 'mɪnaanyɔ gbagbɔ, kɔ 'mɪkɔnyɔ 'hɛn-, v -hla, ɛ nɔ- 'seyo a ye'nanyɔ kuo ɔwɔ yi, 'ɛ -hi 'v -tɪ -mu', Pɔɔɔ hla wɛn.

¹² 'Wafi a 'mu yi, ɛ 'yi -tɛɛ -nu, 'ki 'mu bu ni 'v, ɛ kɔ pepe gbagbɔ a ti bu nyɛ 'v. Ɛ nɔ- nuɔo, nyibli -hɔhɔɪ, -v ni 'li 'mu a 'mu 'kwli, 'v hɛɛɛ, -ɛ mɔ, bu -hɔn 'v -tɛ a 'mu -wɔ, -ɛ diɔe nu, 'bu -wɛ 'liɔɪ, v 'mu 'li Fenisiɔɔ a 'wafi yi nyɛ, -ɛ ni 'li Kletɔɔgbɔ ni -do a 'mu 'kwli. -Tɛ 'wafi a 'mu, ɛ ni 'v, 'ki 'yru pɔ 'li -gbu, 'ki 'li 'yru a bɔpɛɛɛ a diidekiɔɔ ki, kɔ 'a kamlakɔɔ ki 'hɛn-. Ɛ nɔ- nuɔo, 'ki pepe 'ye ni -hii 'li diaki, 'mu a nyibli 'v pɔ ɛ: «Ɛ nu -tɛɛ, -ba nyɛ 'li, 'ti-ɛ kɔ pepe gbagbɔ a ti 'mu 'v nyɛ.»

-Tɛ duduo bi 'li 'yru ki

¹³ Ti a 'mu 'yri, -ɛ -bɪ pepe gbi -hɔn 'li 'yru a bunyɔɔɛ', 'ɛ -tɔa -hihie. -ɛ -bɪ nyibli -mu', -v ni 'li 'mu 'kwli, 'waa ɔwɔ 'yeɔe ni, -ɛ mɔ, dɛ -mu', v pɔ wɛn 'li, ɛ nɔ- v di nu. Ɛ

nɔ- nuɔo, 'mu a du -mu', -ɛ niɔe, 'mu 'ɛ nyɛ bu, 'v -haɔa 'nie, ɔa -tɔa mumuo, ɔa 'yɛɛ Kletɔɔgbɔ ɔhɔn ɛ.

¹⁴ -Tɛ -a yi 'ki ni mi, ti ni -do a ti 'yri, -ɛ -bɪ duduo -hɔn 'li 'yru a 'hrɔɛ a kamlakɔɔ ki, 'ki 'li dɔgbɔ 'lu, 'ɛ -tɔa -huhuo diaki,

¹⁵ 'ɛ -tɔa 'li 'mu a yiɔɔɔɔɔɔɔɔ, 'ki 'li 'yru ki. Ɛ nɔ- nuɔo, ɔa 'yi 'li 'a yi-wɔn-wɔn 'li -wɛ. 'A -tɪ, -a -ha pepe a 'mu mɛ ɛ, -tɛ ɛ 'yee 'li, 'ɛ gba 'li -a mu.

¹⁶ -Tɪ a 'mu, ɛ nɔ- nuɔo, ɔa naa 'li 'niɔɔɔɔ, v dɛɛ Koda, 'a 'yru a bunyɔɔɛ'. 'Ki pepe 'yi 'li -hɔ. 'Ki 'li 'mu a -moko 'yri, ɛ kɔ 'blagbɔ, 'ɛ mɔɛ 'li bu. -A 'ye ɔhɔɔn, ɔa -jri 'blagbɔ a 'mu, ɔa 'yaa 'liɔɪ 'mu 'kwli, ɔa muɔa bu, -ɛ diɔe nu, 'yru a 'dɔɔ 'ni ɔhaɔa yi nyɛ.

¹⁷ -Tɛ v 'yaa ɔnɛ, 'v nu 'patɪ, 'v ɔglaa 'liɔɪ 'mu ɛ. V yi pie huannu, 'ki bu bi 'li Libiɔɔgbɔ a 'yrukɔɔɔ -mu', -ɛ kɔ ki 'pɔwɔn -hɔɔ 'li. Ɛ nɔ- kɔ -tɪ 'mu a danu -mu', v pɔ yɔ', 'v ɔtɔɔ ɔnɛ, 'v -ha pepe mɛ ɛ, -tɛ ɛ 'yee 'li, 'ɛ gba 'li -a mu.

¹⁸ Pepe a 'mu, ɛ 'tɛ -wɛn -a mu yi diaki. Ɛ nɔ- nuɔo, -tɛ -nyɛ -nyɛ, 'v -tɔa 'mu a gbugba-tebli -bɪ a 'nie a lepɔpɔ.

¹⁹ -Tɛ -nyɛ -nyɛ de, -ɛ -bɪ v pɔ 'mu a -tebli -bɪ 'nie ɛ de, danɔ bi 'li yi, 'patɪ, kɔ ti.

²⁰ -A 'yi 'yru kɔ nyahro 'hɛn- 'ye, 'ɛ gba -nyɔwɔ. Pepe bu 'tɛ ni 'klɔ ki a -tɪ, -a 'yi 'kiɔɔ ɔwɔ yi -kuo -ni,

-ba di 'v wlon □ta.

²¹ Nyiblo □dv 'yi de -di, 'ε gba -nyrowi, -ε -bi Polv 'du ye', 'ε nyra bu, ε wen: «-A 'bio -na, -te 'n hle m□□, -ε m□, -ba ni m□ 'li Kletiblugba bu, a ko ba pu m□ 'mu nva yi bu. 'Bu m□, 'ba pu m□ 'mu nva yi bu, -a 'yi wen 'li□i 'li -we, -ba 'ye wen □hiven -bu, -a yi 'ki 'ye.

²² 'N nyee ne 'a mu le, 'aan □wli 'ni 'bie 'li □hlon, -ε nu□o, nyiblo □dv 'yi 'li□i 'li -we bu 'waan ne 'a -hnhlon, kee, 'mu ni -do -bu, ε n□-di 'wan.

²³ Ε m□ □han-ti □ni□, -kotu Nyisva -bu, -ε m□ 'na Kukonyo, ko, -ε ko -kvan 'n ni, 'a lelenyo 'hru 'mu yi, 'ki 'li 'tolowo -bu 'kwli,

²⁴ 'ε lee 'mu, ε wen: Polv, □ni 'pie 'li huannu. -Blee yi, -bu nyre 'li Romakue a 'kun gbagbu yi. 'Ya 'v 'lu de, Nyisva 'win -na lenyaawin ni, 'ε wen□ε ki. 'A -ti, nyibli a pepe -bu, -v ko -mu 'hven-, a ni 'ne- 'mu -bu 'kwli, 'waa 'yee □dv 'yi 'li□i 'li -we bu 'ku.

²⁵ 'A -ti, -a 'bio -na, 'aan □wli 'ni 'bie 'li □hlon. 'N kuo Nyisva □wlv yi. -Ti -bu, 'a lelenyo lee 'mu, ε di 'ni -nue -ni.

²⁶ Kee, -aan -ne 'mu -bu, 'ki 'li 'nidugbo □dv 'yie, 'ki ε di 'li -wee -ni.»

²⁷ Ε m□ la 'ki 'tolowu ni -pu □tu 'v -hen a 'tolowo □ni□, kee, pepe 'tie gbe 'li -a mu 'yru ki. 'Yrukotio a 'mu, v dee □ne Adria. Muu 'v 'to-heyri 'yie, -ε -bi 'muunaanyu yru□o ni, -ε m□, -a yi 'mve 'gbahlon yre,

²⁸ 'v mva 'plikuo 'patu -mo bu, 'v pu□v 'nie, -ε di□e nu, -te 'nie nu 'kwlibuhulo, v 'mu□v 'ye. -ε -bi v 'ye□e ni, -ε m□, 'yrukotio a 'mu, 'a 'kwlibuhulo m□ 'metriwi a (37) -wlv □tu 'v -pu □tu 'v □hlon'hven. -Te 'mu mu 'li ye' de gbe, -ε -bi v pu□v 'nie de. -Te v pu□v 'nie, -ε -bi v 'ye□e ni, -ε m□, 'a 'kwlibuhulo m□ 'metriwi a (28) -wlv □tu 'v □blien□blien.

²⁹ V yi pie huannu, 'ki -aan -ne 'mu bu □gbee 'hi yre. Ε n□-ko -ti 'v pu 'mu a dui ni -hen 'nie, 'ki 'li 'mu a 'mu a -moko 'yri, 'v nee 'ki □wli le, 'v -hue□e, 'ki -nyre bu -nye 'wowlu.

³⁰ 'Muunaanyu -hue□e ni, bu bi 'li 'blagbi 'kwli, bu 'gba cigbe. Ε n□-ko -ti, 'v pu 'blagbi a 'mu 'nie. Ε m□ 'li -yrukuv 'kwli □ni□, v nu 'li□i 'li. □Ni 'ye□e -wen, 'mu a dui ni -hen a 'mu, -v ni 'li 'a -moko 'yri, ε n□- v mi □wle m□, v 'mu 'li□i 'lu 'yri gba.

³¹ Kee, ke- Polv pi 'seyo a nyiblo gbagbu, ε ko 'a 'seyo 'hven- yi, ε wen: «'Bu m□, nyibli -bu 'bu 'yi 'ne- 'mu -bu 'kwli bu -ni, a 'yi 'li□i 'li -we, ba wa.»

³² Ε n□- m□ 'seyo bu 'be 'patu -mu', v -nu, v mva 'blagbi a 'mu ble, 'v -ha□a me le, 'ε -mu.

³³ -Te -nyre yi ni -nye, -ε -bi Polv da nyibli a pepe ni, ε wen: «'N nyee ne 'a mu le, ba di de, -ε nu□o, -te a 'kee la 'li de a didie, ε -we 'ki 'li -nyrowi ni -pu □tu 'v -hen.

³⁴ 'A -ti, 'n nyee ne 'a mu le, ba di de. 'Ba -hue ba

pu -hvnhlvn, -ε -bi ba di δε. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mō, nyiblo □dū a 'lu-pupui a 'yεε ni -do 'yi 'li □i 'li -wε bu 'wan.»

³⁵ Bv pu 'ki λε, -ε -bi ε 'du 'flōō ye', 'ε -nyi Nytsva 'wio, 'ki 'v nyibli a pepe ye', 'ε 'bε□ε □tō λε, 'ti- 'ε -tva 'a didie.

³⁶ Ti ni -do a ti 'yri, 'kl bi nyibli a pepe yra λε, 'v -tva δε a didie.

³⁷ -A mu nyibli a pepe -mu', -v ni 'li 'mu a 'mu 'kwli, -a -wε 'li nyibli a (276) -hōtrōw ni 'hven nε nyibli a -wli ni ta □tu 'v -pu □tu 'v □hlon-do.

³⁸ -Tε v di δε, v □mla, ε nō- mō dii-tebli a ble a pepe -mu', -ε ni 'li 'mu 'kwli, bu pu□v 'nie λε, -ε di□e nu, 'mu 'mu 'huhue -ni.

-Tε 'mu bi la 'li 'hi 'nyi, ε wε la

³⁹ -Tε -nyre -nyε, -ε -bi 'muunaanyv tεε 'li 'gbahlōn ni, kεε, 'blvgbaktō bu di 'li ki 'hru -ni, v 'yi□i -yi. Kεε, v 'ye□e ni, -ε mō, 'yru pu 'li -gbu, 'ti- 'yrukōtō a 'mu, ε dva kibwεenλe. -ε -bi v -yra□a ni, bu □te□ε 'yi, bu nu□o, 'mu bu -gbi -tite -mu', 'nie 'yi 'v 'kwli bu -hlōō -ni,

⁴⁰ v □wλe 'mu a dui, 'v hie 'li □nv 'yru -mō ble, 'ti- 'v □wλe wani -mu', -ε pi 'v 'mu 'hru wlōn λε, 'v pu danv yō', 'ki 'li 'mu a 'mia 'yri, -ε di□e nu, pepe 'mu 'li 'mu 'gbahlōn yi -gbaa -ni, 'v mi 'li 'gbahlōn yi.

⁴¹ Kεε, 'niekōtō □dū, -ε kō -mō 'pōwōn -huv 'li, 'ki v nyre 'v 'ni-hlvn 'yakl ni 'hven -gbati. 'Ki 'v -tite a

'mu, 'ki 'mu -gbii 'v. 'A 'luykōtō, nō- bi 'li 'pōwōn 'nyi. Ε nu□o ni, 'mu a 'mu, 'ε 'yi 'li -ta'-hvnhōn 'li -wε. 'A -ti, 'a ke'δε, nō- 'yru a 'dū wōwa λε.

⁴² □i klapv a pepe -mu', 'seyo -hve bu 'lila □nv λε, -ε di□e nu, 'a nyiblo □dū 'ni □ha lu, ε 'ni □ha □nv -ji' □ta.

⁴³ Kεε, Romakve a 'seyo a ye'nanyō -mu', ε nō- -mō -bi, ε -hve bu wa Pōlv, -kōti ε nve nε 'a δε ni. Ε nō- nu□o, 'ε 'yi 'seyo mε λε -ha, 'ki δε -mu', v yi 'lu -mō λε -hie, bu nu□o. Ε nō- kō -ti, 'ε lee nyibli -mu', -v yi lule, bu mō yi-henyibli -mu', -bu bi 'nie, v 'mu 'li 'gbahlōn mu.

⁴⁴ -V -bi -mu', -v 'yi lule -yi, v kō bu pe 'v 'plankabi ki ble, ε kō 'mu a tikabi 'hven-, v 'mu 'li 'gbahlōn mu. Δε a 'mu, ε nō- 'waa pepe, v -nu, 'v mu 'li 'gbahlōn. □Dedede 'yi nyiblo □dū λε -hren.

28

Δε -mu', -ε nu la Pōlv, 'ki 'li 'nidugbo -mu', v δεε Maliti ki

¹ -Tε -a nyre 'li 'gbahlōn, □dedede 'yi nyiblo □dū λε -hren, 'ki -a 'wun 'li, -ε mō, 'nidugbo a 'mu, 'a 'nyre mō Maliti.

² Nyibli -ni 'li 'blvgba a 'mu ki, v 'ble -a mu kva -tεε. 'Nu yi 'v 'ni bi, cε yi 'ni □ti. 'A -ti, v 'tie na, 'v da -a mu, -a 'mu na 'wen,

³ Pōlv 'ε 'du klakludu ye', 'ε pu 'li□i 'tō. Ε nō- kō 'kwli hre -hōn 'li, hihiu a -ti, 'ε mle 'a dabu, 'ti- 'ε -pete□e -mō λε.

4 -Te nyibli -mu', -v ko 'blu a 'mu, v 'ye hre a 'mu, -e -pete 'a dabu -mo le, -e -bi ke- v pu 'waa dtɔnu le, v wen: «Nyiblo -bu, e di mo -balunyo. E no- nuɔo, ɔhan-ti ɔhon, 'e 'yi 'yru -hie, kee, 'kuo -diɔe 'la.»

5 Kee, Polv bubla 'a dabu a 'mu, hre 'bue -mo bu ni, hre a 'mu 'e bi 'li 'to. Hre a 'mu, 'a 'nyi 'yi 'vɔv ɔdedede 'hvi -nuu -ni yruyru.

6 Nyibli -mu', -v ni -tuo ki, v wen 'ni, 'a dabu di 'ni ɔpu, e ko, e di bi ɔhlɔn, ti ni -do a ti 'yri, e 'mu 'ku. Kee, -te v -ple 'b ti -huɔhuɔ le, -e -bi v 'yeɔe ni, -e mo, ɔdedede 'yi 'lu -mo -mu. No- mo bu -ha win kle, bu pu le, -e mo, Polv mo 'ku -bi ɔnuɔ.

7 'Mbe 'v -te a 'mu yi, 'ki 'blugba a 'mu a -gulɔnuma a -yaa ni 'v. -Gulɔnuma a 'mu, 'a 'nyre mo Publiustu. No- 'ble -a mu kwa -tee, 'ki 'li 'a 'kayu bu, ɔa -hi 'li -nyrɔwi ni ta.

8 Publiustu a 'mu, 'a 'bat a 'hvi yi 'ni hren. 'A -ti, e pe bu, -teklekwli -niɔe, Polv 'e muɔo 'ye mo, 'e puɔv dabu 'lu bu, 'e da Nyɔsua, 'a 'kue 'e -we.

9 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'hɔhrennyibli a pepe, -v ni 'li 'blugba a 'mu 'kwli, v di 'v Polv 'hvi -we, 'waa 'kue 'e -we,

10 'v -nyi -a mu 'vɔtuule a gblegble, muu 'v ye', -tebli a pepe, -a -hue, 'ki 'v -aan 'dagba a -ta', 'v -nyi -a moɔo.

-Te Polv nyre la 'li Romɔɔɔ 'kwli

11 'Niedugbo -bu, -e mo Malti, -a -hii 'li ɔhonpu ni

ta. ɔHonpu ni ta a 'mu, 'a 'lu-yreele', -e -bi 'mu -hon 'li Alesadridɔ 'kwli. No- gba -a mu. 'Mu a 'mu, 'a 'nyre mo Diosiki. 'Ki e ni la 'li 'niedugbo a 'mu, 'a 'wafi ɔdu yi, ce a ti 'yri.

12 E no- gba -a mu, ɔa nyre 'li Silakusidɔ 'kwli, ɔa -hii 'li -nyrɔwi ni ta.

13 -Te -a -hon 'li -wlu, -a 'yraa 'gbahlɔn le -yraayraa, ɔa nyre 'li Yrekidɔ 'kwli. -Te -nyre -nye, -e -bi pepe -mu', -e -hon 'li 'yru a bunyraale', e -twa -hihie, 'e nuɔo, ɔa -hii 'v -nyrɔwi ni 'hven 'nie ki, 'ti- ɔa nyre 'li Pusɔlidɔ 'kwli.

14 'Ki 'li 'dɔ a 'mu 'kwli, -a yee 'li -Yusu a nyibli bu, 'v lee ne -a mu, 'ki -ba -hii 'v ɔnu 'wee 'mumu 'hvi, ɔa wenɔe ki. -Te 'wee a 'mu, e -yre, -e -bi -a bi 'hru wlon de, ɔa mi 'li Romɔɔɔ 'kwli.

15 -Te -Yusu a nyibli, -v ni 'li Romɔɔɔ 'kwli, v 'win, -e mo, 'ki -a yi 'li di, -e -bi v di -a mu ye' 'be mo. -A ko nyibli -bi 'hven-, 'ki -a ɔɔmee 'v -tite -mu', v deɔ Apɔsɔkuehru a 'Mai, -v -bi ko -a mu 'hven-, ɔa bibi yi bu, 'ki 'v -tite -mu', v deɔ 'Dagbi a 'Kayo ni Ta. -Te Polv 'ye ɔnu, -e -bi e -nyi Nyɔsua 'wio, -kotɔ de a 'mu, e -nyiɔe 'klɔ,

16 ɔa -mu -mumu, ɔa nyre 'li Romɔɔɔ 'kwli. -Te -a nyre 'ki 'li, -e -bi Romokue a 'kɔnpv -ha Polv me le, 'ki e ni -do bu ni 'li 'kayu -bi bu, 'seyotayu -bi 'muɔv 'yie ɔtu.

-Te Polv ne la Nyɔsua a -ti

-mɔ lɛ, 'kɪ 'lɪ Rɔmɔdɪɔ 'kwli
 17 -Tɛ -nyrɔwɪ nɪ ta -hi, -ɛ
 -bɪ Pɔlv da -Juukue* a nyibli
 gbagbɪ nɪ, 'kɪ bɪ di 'lɪɪ -mɔ.
 -Tɛ v 'kukue lɛ, -ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ
 ɪnɔv yɪ, ɛ wɛn: «'Diayɪnɔ -na,
 ɪhan-tɪ ɪhɔn, 'n 'yɪ dɛ -hvan
 -aan dakɔ kɔ -aan 'bainv
 a tete 'hɛn- -mɔ -nu, kɛɛ,
 -Juukue a nyibli gbagbɪ klɔ
 'mɔ nɪ, 'kɪ 'lɪ Jrusɛ, 'v pɪ
 'mɔ Romakue a 'kɪnpɔ -jɪ',
 18 Romakue 'v pɪv 'mɔ
 -bati lɛ, 'v 'yeɪe, -ɛ mɔ, 'n
 'yɪ dɛ -hvan ɪdv -nu, -ɛ blɛɛ
 'kɔkɔv yɪ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'v -hɛ
 bɪ tɛ la 'mɔ bɪ.
 19 Kɛɛ, -Juukue 'yɪ dɛ a
 'mɔ kɪ -wɛn. ɛ nɔ- kɔ -tɪ,
 'nɪ pɪ lɛ, -ɛ mɔ, Romakue a
 'kɪn gbagbɪ -bɪ, -ɛ nɪ 'nɛ-
 Rɔmɔdɪɔ 'kwli, ɛ nɔ- di 'mɔ
 -bati lɛ -pɪv -nɪ. ɛ 'yɪ ɪbv
 -hva 'na dakɔ, -v mɔ -Juukue
 a -tɪ a yɛɛɛ a -tɪ.
 20 ɛ nɔ- nuɪo, 'nɪ -hvaɪa,
 ɪbv 'ye 'a mɔ, 'mɔ 'a mɔɪɔ
 -tɔɔ -nɪ. 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'v mva
 'mɔ, -kɔtɪ dɛ -mɔ', dakɔ a
 pɛpɛ, -v mɔ Yisraekue, v kuo
 ɪwlv yɪ, nɔ- 'n yɪ nyibli lɛ
 -lee -nɪ.»
 21 -ɛ -bɪ v ɪtuɪo ɪwɔn, v
 wɛn: «-Aan 'diayɪnɔ -Juukue
 -mɔ', -v nɪ 'lɪ Sudeblɔgba
 'kwli, v 'yɪ -a mɔ 'crɪɛn yɪ
 -ya, 'kɪ 'v -na -ta', ɛ kɔ, v 'yɪ
 nyiblv ɪdv -lee -nɪ, 'kɪ bɪ lee
 nɛ -a mɔ -tɛblɪ -mɔ', -nu a -tɪ,
 kɔ, bɪ hla -na -tɪ -hɪvɪn ɪdv.
 22 Kɛɛ, -a -hɛɛ -ba pɪ -mɔ
 nva yɪ bɪ -tɛɛ, -ɛ diɪe nu, dɛ
 -bɪ, -yɪ 'lu -mɔ lɛ -hie, ɪmɔ
 -a mɔ -lee -nɪ, -kɔtɪ -a yɪɪe
 nɪ, -ɛ mɔ, ɪtumudv -bɪ, -pɪ,
 v -wɛn 'a nyibli yɪ, 'kɪ 'v 'a
 -nɛ -tɪtɛ ɪdv,»

23 v kɔ Pɔlv 'hɛn-, 'v pɪ 'lɪ
 -nyrɔwɔ, -ɛ kɔ 'kwli v di 'v yɪ
 bɪ -bibi -nɪ dɛ.
 -Tɛ -nyrɔwɔ a 'mɔ, ɛ nyre
 'v, -ɛ -bɪ 'waa pɛpɛ, 'kɪ v mɔ
 'lɪ Pɔlv -mɔ. Kɛɛ 'lɪ -nyrajru
 'yie bɪ, -bɪ yɛ -winse kɪ, Pɔlv
 'ɛ -hɪhɪɛ ɪnɔv klɛ, -tɛ Nyɪsva
 nu -tonyibli a win a kɪkɔɔɛ.
 Moise a tetecrɪɛn, kɔ Nyɪsva
 a winwlvn-hanyɔ* a 'crɪn
 'hɛn-, nɔ- kɔ 'kwli ɛ nɛɛ 'lɪ,
 'ɛ hlɛ -Yusu a -tɪ, v 'mɔɪv
 ɪwlv yɪ -kuo -nɪ, -ɛ mɔ, -tɪ
 -mɔ', ɛ hlɛ, ɛ mɔ -tɪ a -tɛɛ
 ɪnɔɔ.
 24 -Tɪ a 'mɔ, ɛ -hla, -v -bɪ
 kuo ɪnɛ ɪwlv yɪ, -ɛ mɔ, -tɪ a
 -tɛɛ ɪnɔɔ. Kɛɛ, -v -bɪ nɪ 'v, v
 'nɪ -kuoɪo lɪ -tɪ a 'mɔ ɪwlv
 yɪ.
 25 -Tɛ v yɪ nɪ mi, v 'nɪ
 -yuyruɪo win' lɛ, 'kɪ 'lɪ 'waa
 dɪɔnɔ 'nyɪ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ,
 'ɛ yɪ la ɪnɔv -lee -nɪ, -ɛ
 mɔ: «Nyɪsva a -Hihiu* kɔ 'v
 ɪwlvn, -tɛ ɛ nɛɛ la 'lɪ Nyɪsva
 a winwlvn-hanyɔ Esai 'lɪ, 'ɛ
 yɪ la 'lɪ -aan 'bainv -mɔ -hlee
 -nɪ.
 26 Kɛ- Nyɪsva a -Hihiu a
 'mɔ, ɛ pɪ la:
 Mu -bɪ lee dakɔ -bɪ,
 -ɛ mɔ, -tɪ -bɪ, 'n di hla,
 a di 'nɪ 'wɪn -tɛɛ,
 kɛɛ, a 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, ba
 yruɪo' lɛ;
 dɛ -bɪ, 'n di nu, a diɪe 'nɪ 'ye
 -tɛɛ,
 kɛɛ, a 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, ba
 yruɪo lɛ,
 27 -ɛ nuɪo, dakɔ -bɪ, 'waa
 ɪwlv 'gboklv nɪ dɪakɪ,
 'v ka 'waa nɪv yɛ,
 -ɛ diɪe nu, 'waa nɪv 'nɪ
 ɪha -tɪ 'wɪn,
 'v ka 'waa 'yii kɪ,

-ε di□e nu, 'waa 'yii 'nι
 □ha de 'ye,
 ε kɔ, 'waa □wli 'nι □ha
 -ti' lε yru.

'Bu 'yε nι nu wen -tebli a
 'mυ,

υ di -mε wen 'mυ yι,
 'mυ wen□ε nu, υ 'mυ wen 'υ
 yι 'sii -nι,

'kι 'υ 'mυ ye'.

KE- Nyɪsua -pu.»

²⁸ -ε -bι kε- Pɔlv pι de:
 «Ba kɔ 'a yiyie, titie -mυ', -ε
 hle□ε, -te Nyɪsua di nyibli a
 wɔwa nu, υ pu□υ dakɔ -mɔ'
 nι -wε, -υ 'yι -Juukυε 'pa-. U
 nu- -mɔ -bι, υ di pu□υ nɔa yι
 bu.» [

²⁹ -Tε Pɔlv hla -ti a 'mυ,
 -ε -bι -Juukυε -tɔa mumuo,
 'υ pι gble, 'kι 'lι 'waa dɪɔnv
 'nyι.]

³⁰ 'Kι 'lι Rɔmυdɪɔ 'kwli, 'yru
 nι 'hven, ε nɔ- ε -hii 'lι 'a
 'kayu bu. 'Kayu a 'mυ, ε yι□ι
 'nι 'pεε -nι. -Tonyibli a pεpe
 -mυ', -υ -hυε -bu 'ye□e, ε yι
 'ble □nv kɔa -tεε.

³¹ ε 'nι -pie□e hvannυ, ε
 kɔ, nyiblo □dv 'nι -ka□a lι□ι
 yι, 'kι bu lee nyibli lε, -ε
 mɔ, Nyɪsua, nɔ- kɔɔ nyibli a
 pεpe win kι, kɔ, 'kι bu tɔɔ
 Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsɔ a -ti.

'Criɛn -mu', Pɔlv gba la RŌMUKUE yɪ

1 'Mɔ Pɔlv [nɔɔ, 'mɔ- yɪ
'criɛn -bɔ 'cri. 'Mɔ -Yusu
'Klɪsɔ a -kɔannunyo [nɔɔ.
Nyɪsɔ, nɔ- da 'mɔ, 'kɪ [ɔbɔ
mɔ 'a lɛlɛnyɔ, nɔ- -ha 'mɔ, 'kɪ
[ɔbɔ lee nyibli 'a [haan-tɪ.

2 [Haan-tɪ a 'mɔ,
Nyɪsɔ pɔ la 'lɪ [tɪ 'a
winwɔn-hanyɔ* wɔn, ti
-hi la a ti 'yri, -tɪ a 'mɔ, 'ɔ
'cri la [a, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔacriɛn
'kwli.

3 'A 'Yu -Yusu 'Klɪsɔ, -ɛ mɔ
-aan Kɔkɔnyɔ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ, ɛ
nɛ -mɔ lɛ. -Tɛ ɛ -hɛ -tonyiblo,
ɔ kɔ [ɔ, 'kɪ 'lɪ bodɔ Dafidɪ a
[tugba 'kwli.

4 -Tɛ ɛ 'kɔ, 'tɪ- ɛ 'hru 'klɔ,
-ɛ -bɪ ɛ tɔɔ [nɔ [ɔbɔ nɪ, 'kɪ 'lɪ
Nyɪsɔ a -Hihɪu* a 'klɪ 'kwli,
-ɛ mɔ, ɛ mɔ Nyɪsɔ a 'Yu
[nɔɔ, -kɔtɪ Nyɪsɔ -ha 'lɪ 'klɪ
a pɛpɛ nɪ, 'ɛ -nyɪ [nɛ [ɛ.

5 -Yusu a -tɪ, Nyɪsɔ 'ɛ nu
'mɔ 'a titiepɔnyɔ -mɔ'. ɛ
nɔ- kɔ -tɪ 'ɛ nu 'mɔ [haandɛ
-mɔ', 'kɪ [ɔbɔ lee nɛ 'a -tɪ
dakɔ a gblegble, -ɛ di [ɛ nu,
ɔ 'mɔ [ɔbɔ [wɔlv yɪ -kuo -nɪ, 'tɪ-
ɔ 'mɔ 'ɔ [ɔbɔ [tɪuu -nɪ, -Yusu a
'nyrɛ 'mɔ -tɪ a 'yi'ɔbɔba kɔ.

6 'A mɔ Rɔmukue, 'kɪ a nɪ
'lɪ dakɔ a gblegble a 'mɔ 'nyɪ
-wɛ. 'A mɔ -mɔ', Nyɪsɔ
-da, 'kɪ ba kɔɛ -Yusu 'Klɪsɔ
[wien.

7 'A -tɪ, 'aan pɛpɛ 'n yɪ
-mɔ 'cru -nɪ, 'a mɔ -mɔ',
Nyɪsɔ nɔɛ -nɪ. ɛ da 'a mɔ

nɪ, 'kɪ ba mɔ 'a nyibli. -ɛ
-bɪ -aan 'Ba Nyɪsɔ, kɔ -aan
Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'hɔɛn-,
bɔ nu 'a mɔ [haandɛ -mɔ, 'tɪ-
bɔ -nyɪ 'a mɔ kɪbɔwɛɛnɛ.

*Pɔlv -hɔɛ bɔ mu 'lɪ
Nyɪsɔ a nyibli -mɔ', -ɔ nɪ
'lɪ Rɔmɔdɔɔ 'kwli -mɔ*

8 Yɪ-hɛɛ, 'n -nyɪ 'na 'Ba
Nyɪsɔ 'wio 'aan -tɪ, 'kɪ 'lɪ
-Yusu 'Klɪsɔ a 'nyrɛ 'kwli.
Dakɔ a pɛpɛ yɪ [tɪ 'nɪ 'wɪn, -ɛ
mɔ, a kuo -Yusu 'Klɪsɔ [wɔlv
yɪ.

9 'A -nɛ ti, 'bɔ mɔ, 'nɪ yɪ
Nyɪsɔ nɪ dɛ, 'aan -tɪ 'nɪ
-hru [ɔ 'mɔ -mɔ. Nyɪsɔ yɪ [ɛ
nɪ, -ɛ mɔ, 'n hɛ -tɪ a -tɛɛ.
Nyɪsɔ nɔ- kɔ -kɔan 'n nɪ, 'kɪ
'lɪ 'na [wɔlv a pɛpɛ kɪ, nɔ- kɔ
'Yu a [haan-tɪ 'n yɪ nyibli lee
-nɪ.

10 'A -nɛ ti 'n nyɛɛ Nyɪsɔ
lɛ, 'kɪ bɔ -nyɪ 'mɔ 'hru, 'bɔ
mɔ 'a kɪwɛɛnɛ, -ɛ di [ɛ nu,
'mɔ wen 'lɪ 'a mɔ -mɔ di,

11 -ɛ nu [ɔ, 'n -hɔɛ [ɛ nɪ, 'kɪ
'lɪ 'na [wɔlv a pɛpɛ kɪ, [ɔbɔ 'ye
'a mɔ, Nyɪsɔ a -Hihɪu* 'mɔ
'lɪ 'mɔ 'lɪ -naa -nɪ, ɛ 'mɔ 'a
mɔ [haandɛ -mɔ nu, ɛ 'mɔ
'a mɔ 'klɪ -nyɪ.

12 ɛ [hɛn 'nyrɛ, 'n -hɔɛ [ɛ
nɪ, -aan pɛpɛ, -ba -nyinyɪ 'klɪ,
'aan [wɔlv a yɪkuolɛ 'mɔ 'mɔ
'klɪ -nyɪ, 'na 'mumu, 'na [wɔlv
a yɪkuolɛ 'mɔ 'a mɔ 'klɪ -nyɪ
-wɛ.

13 Ba kɔ 'a yiyie, 'na
'diayɪnɔ -na, -ɛ mɔ, 'a -nɛ ti,
'n -hɔɛ la [a nɪ, 'kɪ [ɔbɔ di la
'lɪ 'a mɔ -mɔ, kɛɛ, 'nɪ -kɔ [ɔ
la 'hru. 'Nɪ di 'lɪ, 'mɔ 'a mɔ
Nyɪsɔ a win -tɔɔ -nɪ, Nyɪsɔ
a win a 'mɔ, ɛ 'mɔ -kɔan nu,
'kɪ 'lɪ 'aan [wɔlv kɪ, -tɛ ɛ nu

-kvan a nunuo, 'ki 'li dako -bi a nyibli a □wli ki.

14 Nyɩsua, nɔ- -nyi 'mu -kvan a 'mu. Nɔ- nu□o, 'ni kɔ □bu lee -Yusu a -ti nyibli a pepe. 'N kɔ □bu lee □ne nyibli -mu', -v ni 'li 'du gbagbi ki, ε kɔ nyibli -mu', -v ni 'li 'du 'cumi 'kwli le. 'N kɔ □bu lee 'cruɩ.yinyv, kɔ nyibli -mu', -v 'yi 'cruɩ -yi.

15 Nɔ- kɔ -ti 'ni -hve □bu di 'li 'a mu -mɔ, 'mu 'a mu -Yusu a □haan-ti a 'mu -lee -ni, 'a mu -mu', -v ni 'li Romudɔ 'kwli.

Pɔlv 'ni -pie□e li hvannv, 'ki bu pv -Yusu a □haantitie

16 -Tɔi 'ni -nu□o 'mu, 'ki □bu hla -Yusu a □haan-ti, -ε nu□o, □haan-ti a 'mu, ε mɔ Nyɩsua a 'kl □nɔ, ε ni, 'ε we nyibli -mu', -v kuo -Yusu 'Klɩsv □wlv yi. Yi-henyibli, -v 'wɩn □haan-ti a 'mu, nu-mɔ -Juukve*, keε, -te ti ne -bu, dako a pepe bleε yi, bu 'wɩn.

17 □Haan-ti a 'mu, ε tve □ne nyibli ni, -te -mu', Nyɩsua ni, 'ε yi 'v nyibli yi 'sii -ni, 'ki 'v 'a dɔnv ye'. -Te ε ni 'a nunuo, ε nɔ- -bv: -Tonyiblo bleε yi, bu kuo -Yusu 'Klɩsv ni -do □wlv yi, 'ti- bu 'cibi 'v 'a □wlv a yikuole. ε nɔ- di□e nu, ε 'mu 'v yi 'sii -ni, 'ki 'v Nyɩsua ye'. -Ti a 'mu, v 'cru la 'li□i Nyɩsvacriɛn 'kwli. -Ti a 'mu, v 'cru la, ε nɔ- -bv: «-Tonyiblo -bu, -ε kuo Nyɩsua □wlv yi, 'ti-Nyɩsua yi 'v yi 'sii -ni, 'ki 'v 'a dɔnv ye', ε nɔ- di 'klɔ ni.»

Nyibli a pepe mɔ -ti'wlanyv, 'ki 'v Nyɩsua ye'

18 -ε -bi 'ki, Nyɩsua tve □ne -a mu ni, -ε mɔ, ε pu nyibli a pepe yrv le, -ε nu□o, v 'ni -hva□a bu 'bua ne 'a -ti 'yi, 'ti- 'v ni yinyre-tebli. 'Ki 'li 'a yrv 'kwli, ε di pu □nu -bati le, -ε nu□o, 'waa yinyre-tebli -mu', v ni, ε ka nyibli 'yi ki, 'ki bu yi -ti a -teε.

19 De a 'mu a -ti, Nyɩsua a -bati di □nu 'ni klɔ, -ε nu□o, 'hru -mu', v kɔ bu gba, v 'mu Nyɩsua yi, ε □ga wlon. Nyɩsua a 'mu, ε nɔ- tɔv □nu□v, keε, v 'ni -gba□a li□i.

20 -Bi' Nyɩsua ni 'mu 'li? Nyiblo □dv 'yi -hvan□a ni 'ye. Keε, -te Nyɩsua nu 'klɔ, kvε 'li ti a 'mu 'yri bu, -bv ye ti -bv ki, -tebli -mu', ε -nu, ε tve □ne nyibli yi -teε, -te Nyɩsua ni 'mu. 'ε mɔ □han-ti, ε kɔ 'kl, -ε 'ye ni -we 'li. ε ni -do, ε nɔ- mɔ Nyɩsua. 'A -ti, v 'yi 'li□i 'li -we, bu hla□a, -ε mɔ, v 'yi -ti'wlanyv 'pa-', 'ki 'v Nyɩsua ye'.

21 □Haan-ti, 'v yi□e, -ε mɔ, Nyɩsua ni 'klɔ, keε, v 'ni -hva□a bu 'bua ne 'a -ti 'yi, -te v kɔ bu nu wen 'a -ti a 'yi'bvale, kɔ, v 'ni -nyi□e li□i 'wio, 'ki 'v 'a □haan-tebli -mu', ε ni, a -ta', -te v kɔ bu nu wen 'a 'wio a -nyinyie, ε 'yi□i 'pa-. -Tebli -mu', v yi 'lu -mɔ le -hie, ε 'ni -da□a □dedede. 'Ki v ni 'li halo 'nyi, 'v 'yi □haande -yi.

22 V nu- -mɔ -bi, v wen 'ni, v kɔ □tɔ, keε, 'waa 'lule-hihie muu ke'.

23 V 'ni □tuu□o 'v Nyɩsua 'v, -kɔti a 'yi'bvba, kɔ, -ε 'ye ni 'ku yruyu, keε, 'kuo -mu', v de, nu- v □tui 'v, 'ti- tuyonv

-mu', 'waa օգետս, ս նի, նս-
ս օտի 'ս -ւէ. Tuyonս a 'mu,
ս 'wt- -tonyibli yu. 'A de -bի
'wt- nubli, kո mamս, kո hro
'hven- yu.

24 Ո՞- kո -ti, Nyisua
'e -ha օնս մէ Լէ, ս 'mu
yinyre-տեblի, 'waa օւի -հւե
nu, 'ս nini -տւ-տեblի 'yi օհլոն
Լէ.

25 Ս 'նի -քսօս Nyisua a -ti
օհան-տի, կէէ, հի, ո՞- ս yu
օւիեն Լէ կւէ. Ս 'նի օտսօ
'ս Nyisua 'ս, -է nu 'a -նէ
օdedede, կէէ, -տեblի -mu', է
-nu, է ո՞- ս օտի 'ս. Kէէ,
ս ԲԼէէ yu, Բս օտս wեն 'ս
Nyisua 'ս, 'a -նէ ti. Kէ- Բս
նի 'mu.

26 Ո՞- nuօ, Nyisua, 'e -ha
'li օնս 'a dabս 'nyu, -է diօ
nu, ս 'mu -տւ-տեblի nu, -է
kո 'tu ni օնս. Nոցի հիէ 'ս
nyibepս Բս, 'ս yu 'waa 'bio
nոցի -mո քէ. 'KլոԲս a 'mu,
է 'նի -bleeօ Nyisua a քլո.

27 Ըէ նի -do a 'mu, է ո՞-
nyibepս նի -ւէ. Ս հիէ 'ս
nոցի Բս, 'ս nini -տւ-տեblի
'yi օհլոն Լէ, 'ս նի 'waa 'bio
nyibepս nոցի -mո'. Ըէ a
'mu, է ո՞- kո 'tu -նի օնս
Ըիակի. Yinyre-տեblի a 'mu, է
ո՞- kո օհիւեն ս yu 'ye.

28 -է -Բի 'ki, -տէ nyibli -mu',
ս 'ye նի -հւա Բս yru Nyisua,
է ո՞- nuօ, Nyisua, 'e -ha
'li օնս 'a dabս 'nyu, 'waa
'lule-hihie 'mu yu nyre, ս 'mu
'kլոԲս -mu' nu, ս 'yu wեն yu
-ԲԼէէ -նի, Բս nu wեն.

29 Yinyre-տեblի -հոժիս 'yii
'li 'waa օւի կի. -Տեblի 'waa
'bio -kո, ո՞- ս -հւե Բս kո -ւէ,
'ս nini 'cre Լէ, 'ս kո ca, 'ս 'Լէ
nyibli, 'ս քի օյէ, 'ս կէէ nyibli,
'ս yu 'waa 'bio a 'nyre di,

30 'ս yu 'waa 'bio a 'nyre yu
nyre, 'ս yraa Nyisua, 'ս -հէ
nyibli 'yri Լէ, 'ս 'yէէ 'li 'waa
Ըիոնս, 'ս քի 'waa Ըիոնս a
-pli, 'ս yu yinyre-տեblի yrayru
'lu -mո Լէ -հիէ, 'ս 'yu 'ս 'waa
'bainս kո 'waa 'diinս 'hven-
a 'սօտս Լէ -kո.

31 Ս 'yu 'ki օհաանէ -yi. 'Բս
hla -տի, ս 'նի -nuօ Լիօ. Ս 'yu
nyibli -նւէ -նի, ս 'yu nyibli a
nyai -kո.

32 Nyibli a 'mu, ս yiօ նի,
-է mո, Nyisua a tete wեն
'նի, nyibli -mu', -ս նի -տեblիԲս
a 'mu, ս ԲԼէէ 'kոկոս yu.
օհան-տի, 'ս yiօ, կէէ, ս 'cibi
'ս 'a nunuo. Է 'yu de նի -do
a 'mu 'pa-. 'Բս 'yeօ, -է mո,
'waa 'bio -Բի նի yinyre-տեblի,
-է -Բի 'waa քլո ԲԼէ նի.

2

*-Տէ Nyisua di nyibli a -bati
a Լէքս Լէ nu*

1-Մո -mu', -է քի Լէ: «Nyibli
a 'kլո nyre yu,» nyiblo a 'Ըի
-Բի -pa 'mu 'li, օնի քի nyibli
-bati Լէ. 'Ye օԲս -mո 'a -նէ
nyiblo օԸս, օյի 'ս օւոն -kո,
'ki 'ս Nyisua ye', -է nuօ, կէ-
քի: «Nyibli 'wla -տի, 'ki 'ս
Nyisua ye',» կէէ, -տեblի նի -do
a 'mu, -է kո -bati -քի nyibli
Լէ, է նի -do a 'mu, է ո՞- mո
-na nunuղմի. 'Բս mո, օնի
yu 'քս Լէ նի նի, -է -Բի -mո
նի -do, -է քի -Ըիոնս -bati Լէ.

2 Nyibli նի -do a 'mu, -ս նի
yinyre-տեblի a 'mu, -a yiօ նի,
-է mո, Nyisua kո 'ս օւոն, 'Բս
yu օնս yru Լէ նի -քի -նի.

3 -Մո -mu', -է նի
yinyre-տեblի a 'mu, Nyisua
a -bati kո Բս kլո -mu.

4 Ε μο ρhaan-ti ρnio, Nyisua a ρwlv 'yopɔ ni, 'ti-, 'ε κo ρwlv a 'hla, 'ki 'v -na ηmlh 'kukui a -ta'. Kee, de a 'mv a -ti, ρni 'yraa 'liρi. Kee, ko 'a yiyie, -ε μο, Nyisua a nvele, ko 'a ρwlv a 'hla a 'mv 'hven-, v bleε yi, bu -hεε -mv, -bu hie 'v -na ηmlh 'kukui bu, -bu -nyi -na 'klo a pepe Nyisua.

5 Kee, -na ρwlv 'gboklo ni. ρNi -hvaρa liρi -bu hie 'v -na ηmlh 'kukui bu, -bu -nyi -na 'klo a pepe Nyisua. 'A -ti, -mo 'yεε 'li Nyisua a yrv. 'Ti-, -nyrɔwɔ -mv', Nyisua di 'v -bati 'v -pυv -ni, -bati a 'mv, ε di -mv 'ni klo. Ε di pu ρhaan-bati.

6 'A -ne nyiblo 'bu ni 'v, ε di ko 'a nunuklo a 'peεε.

7 Nyibli -bi ni 'v, 'v ko ρhaan'klo, 'ti-, 'v -hveρε, 'ki Nyisua bu -nyi ρnv -ti a 'yi'buɔva ko 'klo yrayrv, -ε 'ye ni -we 'li. Nyibliɔv a 'mv, nv- Nyisua di -hvan 'klo yrayrv a 'mv -nyi.

8 Nyibli -bi ni 'v -we, 'v yi Nyisua a -ti le -hεε -ni, v 'ni -hvaρa li -ti a -teε. De -bu, -ε nyre yi, ε nɔ- v ni. Nyibli a 'mv, nv- Nyisua pu yrv le, nv- 'a -bati di klo.

9 Nyibli a pepe -mv', -v ni yinyre-tebli, ρhven a 'yiye, ko 'kla-wliye'yiya ko bu ye ρnv ki. -Juukve*, nv- mo yi-henyibli, ρhven a 'yiye ko 'kla-wliye'yiya di ki ye, 'ti- ε 'mv nyibli -mv', -v 'yi -Juukve 'pa- ki ye.

10 Kee, nyibli a pepe -mv', -v ni ρhaan-tebli, nv- Nyisua di -ti a 'yi'buale

-nyi ko kubuweenle 'hven-. Yi-henyibli de, nv- mo -Juukve, 'ti- nyibli -mv', -v 'yi -Juukve 'pa-, ε 'mv ρnv ki ye,

11 -koti Nyisua 'ni 'jraρa nyibli' le.

12-15 Nyibli a pepe, -v ni ηmlh 'kukui, v di 'ni 'wan. Nyibli -mv', -v 'yi -Juukve 'pa-, 'bu mo, 'bu yi ηmlh 'kukui ni ni, Nyisua di pυv ρnv yrv le, -ε nuρo, 'ki 'li 'waa ρwlv ki, tete -mv', Nyisua -nyi la Moise, ρhan-ti, 'v 'yiρi -yi, keε, v yi ρhaande ko de -hvan a 'yile-hihiale. Nyisua 'cri tete a 'mv ni, 'ki 'li 'waa ρwlv ki. Ε ko ti, 'waa ρwlv 'ε yi 'li ρnv -mo -hlee -ni, ko, ε ko ti, 'waa ρwlv ni -do a 'mv, 'ε yi ρnv ρwɔn -nyi. Nyibli -mv', -v mo -Juukve, 'bu yi ηmlh 'kukui ni ni, Nyisua di pυv ρnv yrv le -we, -ε nuρo, v ko Nyisua a tete ni, keε, v 'ni ρtuuρo 'v tete a 'mv. U yi ρhaande ni, keε, v 'ni -nuρo liρi. Ε 'yi 'nyre ρhen, -bu yi ρhaande, -bu wa, keε, ρhaande a 'mv, -ko -bu nuρo, 'ti- ρmv wa.

16 -Nyrɔwɔ -mv' -ko 'kwli Nyisua di 'v -Yusu 'Klɔsv -lee -ni, ε 'mv nyibli -bati le -pυv -ni, -tebli 'n hle wen ki, ε ko bu bi -hvan pepe'. -Tebli -bu, nyibli -hli, 'ki 'li 'waa ρwlv ki, nv- ko ki ε di 'v ρnv -bati le pυv -ni. Ε nɔ- mo Nyisua a ρhaantitie, 'n pi.

-Juukve* 'yi 'v Nyisua a tete 'v ρtuu -ni

17 'A mv -Juukve, a wen 'ni, a mo -Juukve ρnio, 'a

puṽṽ ṽhan-ti, -ε mō, 'a -ne ṽdedede nu -tεε, 'ki 'v a kō Nyiṽva 'hven- -gbati. A yi tete, Nyiṽva -nyi la Moise ni, 'a pi 'aan diṽṽ a -pli. A wen 'ni, a mō Nyiṽva a nyibli.

18 De -bu, Nyiṽva -hve ba nu, a yiṽe ni, -ε nuṽo, tete, ε -nyi la Moise, ε tōṽ ne 'a mu 'hru ni, 'ki ba yi ṽhaande kō yinyrede a 'yile-hihiale.

19 A puṽṽ ṽhan-ti, a yi 'hru ni, -ε mi 'li Nyiṽva -mō, 'ki ba tōṽ ṽne nyibli -mu', -v 'yiṽi -yi. A wen 'ni, a mō -nyre ṽniṽ, 'ki 'v nyibli -mu', -v ni 'li halo 'nyi -mō.

20 A wen 'ni, a -we 'li nyibli -mu', -v 'yi ṽdedede -yi a naale. A wen 'ni, a -we 'li nyibli -mu', -v 'yi Nyiṽva a 'hru -yi a tōṽle. 'Bi a wen 'ni, -te a yi Nyiṽva a tete a pepe, 'a -ti, a yi 'a -ne ṽdedede ni, ε kō -ti a -tεε -we,

21 'a tve nyibli -bi Nyiṽva a 'hru. De- kō -ti 'ki a 'ye ni tōṽ ne 'aan diṽṽ 'hru a 'mu 'li? Ke- a pi nyibli yi: «A 'ni 'yrie 'li.» Kee, 'aan 'mumu, a yi 'ni 'yri.

22 Ke- a pi nyibli yi -we: «A 'ni 'nuo 'li -wlawli.» Kee, 'aan 'mumu, a ni -wlawli -we. A wen 'ni, -ci a kōkō nyre yi, kee, ε nō- kō -tebli a -he -cikayo ble, a ple.

23 A wen 'ni, a yi Nyiṽva a tete ni diaki, 'a pi 'aan diṽṽ a -pli, kee, a 'wle tete a 'mu ni. ε nuṽo, nyibli 'v yi Nyiṽva a 'nyre yi nyre.

24 -Ti ni -do a 'mu v 'cri la 'li Nyiṽvacriēn 'kwli. -Ti a 'mu, ε nō- -bu: «'A mu -juukve a nunukō a -ti, ny-

ibli 'v yi Nyiṽva a 'nyre yi nyre.»

25 'Ba yi 'v Nyiṽva a tete ni ṽtui -ni, 'aan -juukvede di 'a mu 'ni -heε -ni. Kee, 'ba 'ye ni kve Nyiṽva a tete ṽwien le, 'aan -juukvede mō dadv.

26 Dakō -bi a nyibli, -v 'yi -juukve 'pa-, 'bv yi 'v Nyiṽva a tete ni ṽtui -ni, 'ki 'v Nyiṽva ye', v 'wi- -juukve yi.

27 'A mu -juukve, a kō Nyiṽva a tete ni. Nō- nuṽo, 'a yi -tebli -hvoṽvi, 'ki 'v Nyiṽva ki, kee, a 'wle tete a 'mu ni. Dakō -bi a nyibli, -v 'yi -juukve 'pa-, 'bv yi 'v tete a 'mu ni ṽtui -ni, 'waa tete a 'vṽtuule di nyibli -bi 'ni -tōṽ -ni, -ε mō, 'a mu -juukve, a mō -ti'wlanyv.

28 Nyiblo a 'di -bi -mō -tεε a -juukveyu 'li, -ε mō Nyiṽva a nyiblo? 'A mu -mō -bi, a wen 'ni, -tεε a -juukveyu, nō- mō nyiblo -mu', -ε kō 'dii kō 'bai 'hven-, -v mō -juukve, 'ti- -ε 'be yi. Yi'bibe a 'mu, ε nō- mō 'a yruule, -ε mō, ε mō Nyiṽva a nyiblo ṽniṽ. Kee, ε 'yi 'mu le -ni.

29 -Tεε a -juukveyu, nō- mō nyiblo -mu', Nyiṽva -nyi ṽwlv yrayrv. Nyiṽva 'ni ṽmōṽṽo 'hvi a yruule le, -ε mō yi'bibe, kee, ε ṽmve nyiblo -mu', -ε kō ṽwlv yrayrv le. -ε -bi ṽwlv yrayrv a 'mu, ṽni 'muṽṽ kō, Nyiṽva a -Hihiu*, nō- ni -kvandv a 'mu. ε 'yi tete -mu', v 'cri la a -kvan 'pa-. -Tεε a -juukveyu a 'mu, Nyiṽva, nō- piṽi 'nyre le, ε 'yi -tonyibli 'pa-.

3

1 'Bu ni 'mu le, nyiblo □du di 'ni 'beti -ni: «□Bi nyiblo bu mo -Juukueyu, e yi nyiblo a 'mu 'ni -hεε -ni?»

2 Iin, e yi□i 'ni -hεε -ni diaki. Yi-hede, -Juukue, nu-Nyisua -nyi 'a win.

3 'E mo □han-ti, 'ki 'li □nu 'nyi, -u -bi ni 'li, 'u 'ye ni kue Nyisua a win a 'mu □wien, u pu le, u di □wien kue. -Te u 'ye ni kue Nyisua a win □wien le, e 'yi 'nyre □hen, -e mo, □haande -mu', Nyisua pu la le, e di la nu, e 'yi 'li□i 'li -we, bu 'yi□i -nu.

4 Mo, 'ye □bu nyibli a pepe bu mo hulekonyibli, Nyisua, 'a -ne ti, -ti, e hle, e ni□e ni. E no- u 'cru la 'li Nyisuaerien 'kwli, -e mo:

«Nyisua o, 'bu mo, □ni yi ni hle,
nyibli a pepe ko bu yru□o,
-e mo, -hle -ti a -tee.
-Ko nyiblo 'huen-, 'ba yi -ti ni hle,
-di ko 'u □won.»

5 E ko hulekonyu -bi, 'u pu le: «Yinyre-tēhi, -a ni, e mo -hεεle □nu, 'ki 'u Nyisua -mo, -e nu□o, nyibli yi□i 'ni 'ye, -e mo, Nyisua, no- 'sii 'u yi. 'A -ti, □bi e no□o 'u le, 'ki bu puu ne -a mu yru le?»

6 'Klo -mo 'klo, e 'yi 'mu le -ni. Nyisua 'sii 'u yi. 'Bu 'yi wen 'u yi 'sii -ni, e 'yi wen 'li□i 'li -we, bu puu wen nyibli -bati le.

7 -Bakle, ke- -u -bi di pu de: «-Te -a mo hinyu a -ti, e yi -hεε nyibli, 'ki bu yru□o, -e mo, Nyisua 'yi hi le -ko. -E -bi 'a -ti, u ko bu pu□u 'nyre

le. -Te e ni 'mu le, de a 'di -bi -ko -ti, 'u yi -a mu -ti -yεε -ni 'li, -e mo, -a mo -ti 'wlanyu □nu.»

8 -U -bi wen 'ni de: «-Ba nu de -huan, nyibli 'mu□u 'ye, -te Nyisua a □wlu nu yinu□o.» -U -bi pu 'mu hi-bati le, u wen 'ni, 'mo -ni 'pupe le. Nyibli -mu', -u pu le, Nyisua a -bati di □nu 'ni klo. 'E mo □han-ti, e bleε □nu yi.

Nyiblo □du 'yi 'u yi 'sii -ni, 'ki 'u Nyisua ye'

9 -E -bi 'ki, -ti -bu, 'n hla wen, no- mo, -a mu -Juukue*, -a 'yi 'u nyibli -bi -hi, 'ki 'u Nyisua a tete a 'u□tuule a -ta'. -Aan pepe, -Juukue ko dako -bi a nyibli 'huen-, de 'kuku koo ne -a mu win ki.

10 -Ti -bu, 'n hle, u 'cru la□a ni, 'ki 'li Nyisuaerien 'kwli. -Ti a 'mu, e no- -bu:

«Nyiblo □du 'yi 'u yi 'sii -ni, 'ki 'u Nyisua ye'.
Yruyru, e 'yi nyiblo □du -ko,
-e 'sii 'u yi.

11 E 'yi nyiblo -ko,
-e yruu -ti a -tee le,
mo, e 'yi nyiblo □du -ko -we,
-e □muε Nyisua le.

12 Nyibli a pepe bibi ki,
'u hie 'u Nyisua a 'hru bu, 'u 'wan.
Yruyru, e 'yi nyiblo □du -ko -we,
-e ni □haande.

13 Yinyrewin, e no- -huen 'li □nu wlon,
□wlu□i 'kukuku, -e ni 'li 'dabio 'kwli a 'nu yi.
'Waa wlon bu a win a 'mu, e 'le nyibli.
'Waa me keε nyibli.

'Waa wlon bu a win 'wi- hre
a 'nyi yi,
-ε 'le nyibli.

14 'A -ne ti, v pi nyibli 'jro yi,
'v hle -ti -hvin le.

15 'Waa bu 'huhue ni, 'ki bu
'wla -hlu bu.

16 'A -ne -tite, v mi 'v, v yi
nyree 'v -tebli yre,
'v [tui nyibli [hven.

17 U 'yi [i -yi, -te bu di nu,
'ti- v ko nyibli 'hven-, v
'mu kibuwεenle ko.

18 U 'ni -pie [e li Nyisua, 'klo
-mo 'klo.»

Ke- Nyisua a win pi.

19 -ε -bi 'ki, -a yi [e ni, -ε
mo, 'a -ne de, Nyisua a tete
tve -ni, -Juukue, ε tve [ne.
Nu- Nyisua -nyi 'a tete. 'Ki
v ni 'li tete 'nyi. 'A -ti, nyiblo
[du 'yi 'v [won -ko. Nyibli
a pepe mo -ti'wlanyu, 'ki 'v
Nyisua ye'.

20 -ε -bi ke- ε ni 'mu, -koti
tete a 'v [tuule 'ni -nu [o li [i,
nyiblo 'ni 'sii [e 'v yi, 'ki 'v
Nyisua ye'. Kee, tete a -kvan,
ε no- mo, bu -heε ne -a mu,
-ε di [e nu, -a 'mu [v yru, 'ki
'li -aan [wli ki, -ε mo, -a 'wla
-ti, 'ki 'v Nyisua ye'.

-Te Nyisua ni, 'ti- nyibli 'v
yi 'v yi 'sii -ni, 'ki 'v [v ye'

21 'Hru -mu', nyibli di na,
'ti- v 'mu 'v yi 'sii -ni, 'ki
'v Nyisua ye', -te ti ne -bu,
Nyisua tco [nu [v ni. 'Hru
a 'mu, ε 'yi 'li tete 'kwli
-hon. ε mo 'hru yrayru [ni,
Nyisua a 'mu, 'ε tco [ne
nyibli. 'Hru yrayru a 'mu, v
'cri la 'a -ti ni, 'ki 'li Moise
a tetecrien 'kwli, ko 'ki 'li
Nyisua a winwlon-hanyu* a
'criun 'kwli -we.

22 'Hru a 'mu, ε no- -bu:
Nyibli -bu, -v kuo -Yusu
'Klisu [wlv yi, nu- Nyisua yi
'v yi 'sii -ni, 'ki 'v 'a dionu
ye'. 'Hru a 'mu, Nyisua tco
[ne nyibli -mu', -v kuo -Yusu
'Klisu [wlv yi. ε 'yi -Juukue*
ni -do a 'hru 'pa-, keε, 'a
-ne nyiblo [du a 'hru [ni,
Nyisua 'ε tco [nu [v, -koti ε
'ni 'jra [a nyibli 'yi le.

23 Nyibli a pepe 'wla
Nyisua a tete ni. ε no- nu [o,
Nyisua, -koti [bu 'yi, 'ki ε
'yi 'ki 'v [nu 'hvi -ni de.

24 Kee, Nyisua nuε -tony-
ibli ni, 'ε yi 'v [nu yi 'sii
-ni, 'ki 'v 'a dionu ye', 'ki 'li
daduke 'kwli, -ε nu [o, -Yusu
'Klisu, ε no- -he 'li [nu de
'kuku 'nyi.

25-26 Nyisua -ha [a ni, 'ki
bu -he -cohlun*, bu 'ku, 'ki 'v
-aan -ta', -a mu -bu, -v bleε
wen 'kokuu yi, -ε di [e nu,
'a -hlu 'mu -aan yinyre-tebli
'wuwla -ni. Ke- ε ni, 'ε yi
-aan yinyre-tebli 'wuwla -ni,
'bu mo, [ba kuo [ne [wlv yi,
-ε mo, -Yusu 'Klisu 'ku ni, 'ki
'v -aan -ta'. Ke- Nyisua ni
'a nunuo, -ε di [e nu, nyibli
'mu [v 'ye, -ε mo, ε 'sii 'v
yi, -ε nu [o, nyibli, -v ni la
yinyre-tebli, ti -hi la a ti 'yi,
Nyisua 'ni -puu [v la [nu yru
le, 'a [wlv a 'lula a -ti. Kee, -te
ti ne -bu, ε tve [ne nyibli ni,
-ε mo, ε 'sii 'v yi. 'A 'mumu,
ε -hve bu nu de -mu', -ε 'sii 'v
yi, 'ti- 'ε -hve bu 'sii 'v nyibli
-mu' yi, -v kuo -Yusu 'Klisu
[wlv yi.

27 'A -ti, -a 'yi 'hru -ko, 'klo
-mo 'klo, 'ki -ba 'yaa 'li -aan
dionu 'li, -ε nu [o, nyiblo 'bu

□tuu wen 'b Moise a tete a pepe 'b, -ε -bι ε kō wen 'hru, 'kι bu 'yaa wen 'lι 'a dιōnu 'lι. Kee, Nyɩsua kla 'hru yι, -ε kō wlōn nyiblo 'yι 'lι 'a dιōnu a 'lι 'yaaε 'lι -wε. 'Hru a 'mυ, ε nō- mō, -ba kuo -Yusu 'Klɩsυ □wlb yι,

28 -ε nu□o, -a yι□e nι, -ε mō, Nyɩsua yι 'sii 'b nyibli -mυ' yι, -b kuo -Yusu 'Klɩsυ □wlb yι. Ε 'yι nyibli -mυ' 'pa-, -b □tui 'b Moise a tete 'b, ε 'nι 'sii□e 'b □nυ yι.

29 □Bι Nyɩsua mō -Juukue nι -do a Nyɩsua □nιo? □Bι ε 'yι dakō -bι a Nyɩsua 'pa-? 'Ubn-, ε mō dakō a pepe a Nyɩsua □nιo,

30 -ε nu□o, Nyɩsua mō Nyɩsua nι -do. -Juukue 'bu kuo -Yusu 'Klɩsυ □wlb yι, Nyɩsua di 'b □nυ yι 'nι 'sii -nι, 'kι 'b 'a dιōnu ye'. Dakō -bι a nyibli, de nι -do, nō- □nιo. 'Bu kuo -Yusu 'Klɩsυ □wlb yι, Nyɩsua di 'b □nυ yι 'nι 'sii -nι, 'kι 'b 'a dιōnu ye'.

31 'Bu mō, □ba yι ε nι pι, -ε mō, Nyɩsua yι 'sii 'b nyibli yι, 'kι 'b 'a dιōnu ye', -kōtι υ kuo -Yusu 'Klɩsυ □wlb yι, □bι ε □hen 'nyre, ke- -a pι: «A 'nι □tuu 'b tete 'b?» 'Ubn-, ε 'yι 'mυ ε -nι. 'Bu mō, □ba kuo -Yusu 'Klɩsυ □wlb yι, -ε -bι -a kō 'klι, 'kι -ba □tuu 'b tete 'b.

4

-Te Nyɩsua nu la 'b Abrahamυ a yι'siile

1 -Aan 'bai gbagbu, -ε mō Abrahamυ, □bu pu□b 'a de yι. -Bι' Nyɩsua nu la 'b 'a yι'siile 'lι?

2 Nyɩsua 'yι la 'b□b yι 'sii -nι, 'kι 'b yιnō-tebli -mυ', Abrahamυ nι la a -ta'. 'Bu mō, Nyɩsua 'bu 'sii wen 'b□b yι, 'kι 'b yιnō-tebli -mυ', -ε nι la a -ta', -ε -bι Abrahamυ a 'mυ, ε di kō la 'hru, 'kι bu 'yaa la 'lι 'a dιōnu. Kee, ε 'yι la 'hru -kō, 'kι bu 'yaa la 'lι 'a dιōnu, 'kι 'b Nyɩsua ye'.

3 Ke- υ nu la 'a 'ciery, 'kι 'lι Nyɩsuacrien 'kwli, -ε mō: «Abrahamυ kuo la Nyɩsua □wlb yι. Ε nō- nu□o, Nyɩsua 'ε 'sii la 'b□b yι, 'kι 'b 'a dιōnu ye'.»

4 Ba kō 'a yiyie, -ε mō, nyiblo 'bu nu -kuan, 'bu -nyι□e de, 'kι 'b -kuan -mυ', ε -nu a -ta', de a 'mυ, nō- mō 'a 'peeε. U 'yι □ne□e -nyι dadu.

5 Kee, 'kι 'b Nyɩsua -mō, ε nι 'dō. 'Bu mō, nyiblo 'bu kuo Nyɩsua □wlb yι, 'tι- 'bu 'yι ε -pu, -ε mō, ε 'sii 'b yι, 'kι 'b Nyɩsua ye', 'a yιnō-kuan a -tι, -ε -bι nyiblo a 'mυ, nō- Nyɩsua yι 'b yι 'sii -nι, 'kι 'b 'a dιōnu ye'. Nyɩsua kō 'hru, 'kι bu 'sii 'b de'kukununyυ yι, 'kι 'b 'a dιōnu ye'. Ke- ε nι 'waa □haande a -monunuo. Ε nι□e nι, 'kι 'lι daduke 'kwli.

6 -Tι nι -do a 'mυ, ε nō- bodu Dafidi hla la. Nyibli -mυ', Nyɩsua yι 'b yι 'sii -nι, 'kι 'b 'a dιōnu ye', 'ye □bu υ 'ye nι nu □haande, nō- kō -tι ε hlee la kι. Nyibli a 'mυ, nu- kō plo a bleεε.

7 Ε wen 'nι: «Plo a bleεε, 'kι 'b nyibli -mυ' -mō, -b kō de 'kuku Nyɩsua 'wawla -nι, 'tι-, -b kō yιnyre-tebli a -tι Nyɩsua -hru -mō.

8 Plɔ a bleele, 'kɪ 'v nyibli -mʊ' -mɔ,
 Nyɪsʊa 'yɛ ni yɛɛ -tɪ,
 'waa ŋmlɪ 'kukui a -tɪ.»

9 -Tɪ -bʊ, Dafidɪ hla la, ɔbɪ ɛ ɔhɛn 'nyɛɛ, -ɛ mɔ, -Juukʊɛ* ni -do, nu- kɔ plɔ a bleele? 'ʊɒn-, nyibli -mʊ', -v 'yɪ -Juukʊɛ 'pa-, v di kɔ plɔ a bleele -wɛ. Kɛ- -a pʊ wɛn: Abrahamʊ kuo la Nyɪsʊa ɔwlv yɪ. Nɔ- nuɔ, Nyɪsʊa 'ɛ 'sii la 'vɔv yɪ, 'kɪ 'v 'a dɪɔnʊ ye'.

10 ɔBɪ ti -kɔ 'yri Nyɪsʊa 'sii la 'vɔv ye', ɔbɪ ti a 'mʊ 'yri Abrahamʊ a 'mʊ, ɛ nu la -Juukʊɛ a dɛ -mʊ', -ɛ mɔ yɪ'bɪbɛ ni, 'kɪ ɛ 'mʊ 'v yɪ 'sii -ni, 'kɪ 'v Nyɪsʊa ye'. 'ʊɒn-, ti a 'mʊ 'yri, ɛ 'yɛ la yɪ ni 'bɛ.

11 Ti -kɔ 'yri, ɛ 'yɛ la yɪ ni 'bɛ, 'kɪ Nyɪsʊa 'sii la 'vɔv yɪ, 'kɪ 'v 'a dɪɔnʊ ye', -tɛ Abrahamʊ a 'mʊ, ɛ -nu, 'ɛ kuo ɔnɛ ɔwlv yɪ a -tɪ. -ɛ -bɪ -tɛ ɛ -hi, Nyɪsʊa lee laɔa ni, -ɛ mɔ, bu 'bɛ yɪ. Yɪ'bɪbɛ a 'mʊ, ɛ mɔ la yruule ɔnɔ, -ɛ tʊɛ laɔa nyibli yɪ, -ɛ mɔ, Abrahamʊ kuo la Nyɪsʊa ɔwlv yɪ, 'ɛ 'sii la 'v yɪ, 'kɪ 'v Nyɪsʊa ye'. 'A -tɪ, nyibli a pepɛ -mʊ', -v 'yɪ yɪ 'bɛ, 'tɪ-, -v kuo Nyɪsʊa ɔwlv yɪ, nyibli a 'mʊ, Abrahamʊ mɔ 'waa 'baɪ gbagbu -wɛ. -Tɛ Nyɪsʊa nu la, 'ɛ 'sii la 'v Abrahamʊ yɪ, 'kɪ 'v 'a dɪɔnʊ ye', kɛ- ɛ ni, 'ɛ yɪ 'v nyibli a 'mʊ yɪ 'sii -ni -wɛ.

12 Nyibli -mʊ', -v 'bɛ yɪ, Abrahamʊ mɔ 'waa 'baɪ -wɛ. Kɛɛ, yɪ'bɪbɛ ni -do 'yɪ 'lɪɔtɪ 'lɪ -wɛ, bu nuɔ, -bʊ -hɛ Abrahamʊ a 'yu. Dɛ -mʊ', -ɛ

niɔe, 'tɪ- nyiblo 'ɛ yɪ Abra- hamʊ a 'yu -hɛ, ɛ nɔ- mɔ, bu kuo Nyɪsʊa ɔwlv yɪ, -tɛ Abrahamʊ nu la, 'ɛ kuo la Nyɪsʊa ɔwlv yɪ, ti -mʊ' -kɔ 'yri ɛ 'yɛ la yɪ ni 'bɛ.

Nyibli -mʊ', -v kuo -Yusu 'Klɪsv ɔwlv yɪ, nu- di dɛ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ 'lɪ kɔ

13 Nyɪsʊa pʊ la 'lɪɔtɪ ni, -ɛ mɔ, Abrahamʊ kɔ 'a 'yonʊ a 'yonʊ 'hʊɛn-, nu- ɛ di la -tʊtʊ a pepɛ -nyi. Abrahamʊ bu kuo la Nyɪsʊa ɔwlv yɪ, nɔ- nuɔ, Nyɪsʊa a 'mʊ, 'ɛ 'sii la 'vɔv yɪ, 'kɪ 'v 'a dɪɔnʊ ye', ɛ pʊ la lɛ, -ɛ mɔ, ɛ kɔ 'a 'yonʊ a 'yonʊ 'hʊɛn-, nu- ɛ di la -tʊtʊ a pepɛ -nyi. ɛ 'yɪ Abrahamʊ bu yɪ la 'v Nyɪsʊa a tete ni ɔtʊi -ni a -tɪ 'pa-.

14 Nyibli -mʊ', -v ɔtʊi 'v tete, 'bʊ pʊ lɛ, tete a 'vɔtʊule, ɛ nɔ- v kuo ɔwlv yɪ, Nyɪsʊa 'bʊ -nyi wɛn nyibli a 'mʊ dɛ -mʊ', ɛ pʊ la lɛ, ɛ di la ɔnʊ -nyi, 'bʊ ni wɛn 'mʊ lɛ, -ɛ -bɪ nyibli -mʊ', -v kuo Nyɪsʊa ɔwlv yɪ, v kuo wɛnɔɛ ɔwlv yɪ dadʊ, 'tɪ-, dɛ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ 'lɪ, ɛ 'yɪ wɛn 'lɪɔtɪ 'lɪ -wɛ, bu mɔ wɛn ɔhaan-tɪ.

15 Kɛ- ɛ ni 'mʊ, -ɛ nuɔ, -tɛ nyibli 'wɪn la Nyɪsʊa a tete, v 'yɪ la 'v tete a 'mʊ 'v ɔtʊu -ni. ɛ nɔ- nuɔ, Nyɪsʊa 'ɛ pɪ ɔnʊ yru lɛ. 'Bʊ mɔ, tete 'bʊ 'yɪ 'v -ni, -ɛ -bɪ nyiblo ɔdʊ 'yɪ 'lɪɔtɪ 'lɪ -wɛ, bu 'wla tete a 'mʊ.

16 -ɛ -bɪ dɛ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ 'lɪ, ɛ pʊ 'lɪɔtɪ ni, 'kɪ 'v nyibli -mʊ', -v kuo ɔnɛ ɔwlv yɪ -mɔ. Kɛ- ɛ nu 'a nunuo, -ɛ diɔɛ nu, dɛ a 'mʊ, ɛ 'mʊ ɔnʊɔv -nyi, 'kɪ 'lɪ dadʊke 'kwli. -ɛ -bɪ 'lɪpʊdɛ a 'mʊ, ɛ -hʊɛɔɛ ni, bu

-nyi□e Abrahamu a 'yonu a 'yonu a pepe. E 'ni -nyi□e h□u nyibli ni -do -mu', -u kuo □ne □wlu yi, 'ti- -u □tui 'u Moise a tete 'u. Kee, e yi -nyi□e nyibli a pepe, -u kuo Nyisua □wlu yi, □wi yi, -te Abrahamu nu la, 'e kuo la Nyisua □wlu yi, -kotu -aan pepe -bu, -u kuo Nyisua □wlu yi, Abrahamu, no- mo -aan 'bai.

17 -Ti a 'mu, u 'cru la□a ni, 'ki 'li Nyisua crieu 'kwli. -Ti a 'mu, e no- -bu: Ke-Nyisua pi la Abrahamu yi, e wen: «'N nu□o ni, □ni -he dako -huohu a 'bai.» Abrahamu, no- mo -aan 'bai, 'ki 'u Nyisua ye', -kotu e kuo la□a □wlu yi. Nyisua a 'mu, no- -he 'kukonyibli 'klo le. E ni -do a 'mu, no- ni -tebli yrayri, -e 'yi 'klo -ni.

18 -E -bi ke- Nyisua pu la Abrahamu yi de, e wen: «'N di□e 'ni nu, □mu 'yu ko.» □Han-ti, 'ki nyibli -bi 'ye ni pu la□a □han-ti, -e mo, de -mu', Nyisua pu la 'li, e di la□a 'ni nu. Kee, Abrahamu -mo -bi, e 'tie kuo la Nyisua □wlu yi, -e mo, -ti -mu', Nyisua hla la, e di la□a 'ni nu. -E -bi 'ki, -ti a 'mu, Nyisua hla la, e nu la□a ni, Abrahamu 'e -he ke dako -huohu a 'bai. -Ti ni -do a 'mu, e no- Nyisua hla la□a yi, e wen: «-Na 'yonu a 'yonu di -huan 'ni -hu.»

19 Ti -mu' -ko 'yri Nyisua hlaa la 'u□u -ti a 'mu yi, Abrahamu a 'yri a -wli ni □hun, e no- mi la 'ki □ce mo. E yi la□a ni, -e mo, e ku la ni diaki, 'ti- 'a nuaba Sara, e 'yi la 'yukode. Kee, 'a 'khi 'yi la

'li -we, 'ki bu kuo la Nyisua □wlu yi.

20 E yi la□a ni, -e mo, de -mu', Nyisua pu la 'li□i, e di la□a 'ni ko, e 'ni -pu□u la□a gble. 'A □wlu a yikuole -nyi la□a 'khi, 'e pi la Nyisua 'nyre le.

21 E pu la□a □haan-ti, -e mo, Nyisua ko la 'khi, 'ki de -mu', e pu la 'li□i, bu nu la□a.

22 -Te e kuo la Nyisua □wlu yi, no- nu□o, Nyisua 'e 'sii la 'u□u yi, 'ki 'u 'a dionu ye'.

23 -Ti -mu', u 'cru la, 'ki 'li Nyisua crieu 'kwli, -e mo, Nyisua 'sii la 'u□u yi, 'ki 'u 'a dionu ye', e 'yi e ni -do a -ta' 'pa, u 'yi la□a 'cru.

24 U 'cru la□a ni, 'ki 'u -aan -ta' -we. 'Bu mo, □ba kuo Nyisua □wlu yi, -e -ha 'li -aan Kukonyo -Yusu 'kukonyibli 'nyi, 'ti-, -e -ha□a 'klo, -e -bi e di□e 'ni nu, -a 'mu 'u yi 'sii -ni, 'ki 'u□u ye'.

25 -Yusu a 'mu, Nyisua -ha la□a ni, -e di□e nu, e 'mu 'ku, -aan de 'kuku a -ti, 'ti- 'e -ha la□a 'klo, -e di□e nu, e 'mu 'u -a mu yi 'sii -ni, 'ki 'u 'a dionu ye'.

5

-A ko Nyisua 'hven-, -a ween ki bu

1 E mo □han-ti □ni□, Nyisua 'sii 'u -a mu yi, 'ki 'u 'a dionu ye', -kotu -a kuo □ne □wlu yi. No- nu□o, -a ko□o 'hven-, □a ween ki bu, 'ki 'u de -mu', -aan Kukonyo -Yusu 'Kisu nu a -ti.

2 -E -bi -Yusu 'Kisu a 'mu, no- kla 'hru yi, 'ki -ba 'mue Nyisua yre, e 'mu -a

mu □haande -mo nu, 'ki 'li daduke 'kwli, -ε nu□o, -a kuo □ne □wlv yi. □Haande a 'mu, ε no- -a 'ble kva -tεε. 'Ya 'b 'lu de, -a ni dōdv, -kotl -a yi□e ni -tεε, □a yi□l -ple, -ε mo, Nyisva di□e 'ni nu, -a 'mu -tl a 'yi'bvba ko, -tε ε -nu, 'ε ko -tl a 'yi'bvba.

³ ε 'yi ε ni -do a 'mu 'pa-, 'a dōdv 'ni -nu□o li -a mu, keε, -a ni dōdv -wε, 'ki 'li □hven a 'yiye 'kwli, -kotl -a yi□e ni, -ε mo, □hven -mu', 'a 'yiye, ε yi -a mu 'ni -hεε -ni, 'ki -ba 'nyi □wlv a 'hla.

⁴ □Wlv a 'hla a 'mu, ε ni□e ni, □a yi 'li -tl -wε. 'Bv mo, □ba -wε 'li -tl, -ε -bv -a kuo □ne □wlv yi, -ε mo, -tl -mu', Nyisva -hla, ε di□e 'ni nu.

⁵ 'Bv mo, □ba yi □wlv a ykuole le ni ni, ε 'yi 'li□l 'li -wε, bv mo dadv, -ε nu□o, Nyisva tō□ ne -a mu yi, -tε ε nu -aan nvele, 'ε -nyi -a mu 'a -Hihiu*. 'A -Hihiu a 'mu, no-ko 'kwli ε naa 'li, 'ε tō□ ne -a mu, 'ki 'li -aan □wli ki, -ε mo, ε nve ne -a mu ni diaki.

⁶ Iin, ti -hi la a ti 'yri, -a 'yi la 'kl -ko, 'ki -ba wa la. Keε, ti -bv 'yri, -Yusu 'Klsv, no- di, -ε 'kv, 'ki 'b -a mu -tl'wlanyv a -ta'. Ti, Nyisva wa la 'nyre, no- ko 'yri -Yusu 'kv la 'b.

⁷ -A yi□e ni, -ε mo, ε kla 'mu, 'ki nyiblo -bv bu 'kv, 'ki 'b 'a 'bv a -ta', 'ye □bu 'a 'bv a 'mu, ε mo □haannyiblo, -ε □tui 'b tete. 'A 'bv a 'mu, 'bv yi □haande ni ni, -bakle, nyiblo □dv -wε 'li bv wen bv 'kv, 'ki 'b 'a -ta' ni.

⁸ Keε, -Yusu 'Klsv 'kv ni, 'ki 'b -aan -ta', -tε -a 'tε mo la

-tl'wlanyv. Ke- Nyisva nu -a mu 'a nvele gbagbv a ytuole.

⁹ -Yusu 'Klsv a 'mu, -ε 'kvv 'b -aan -ta', 'a -hlv a -tl, Nyisva 'ε nu□o, □a 'sii 'b yi, 'ki 'b□v ye'. -Te ε ni 'mu le, -ε -bv -a pv□v □han-tl, -ε mo, -Yusu 'Klsv di -a mu 'ni wa, 'ki 'b Nyisva a yrv a pvpv -mo.

¹⁰ Ti -hi la a ti 'yri, -tε -a 'tε yraa la Nyisva, Nyisva nu la□a ni, ε ko -a mu 'hven-, □a -mve, □a ko kvbweenle, -ε nu□o, 'a 'Yu -Yusu 'Klsv 'kv ni -aan -ta'. -Te ε ni 'mu le, -a pv□v □han-tl, -ε mo, ε di -a mu 'ni wa pepe, -kotl 'a 'Yu a 'mu, ε -hōn 'li 'kvkunyibli 'nyi ni, 'ε 'hri 'klo.

¹¹ 'Ya 'b 'lu de, -a ni dōdv, Nyisva a -tl. -Aan Kvkonyo -Yusu 'Klsv, no- nu□o, □a ni dōdv. No- -nu□o -wε, -a ko Nyisva 'hven-, □a -mve, □a ko kvbweenle. -ε -bv ke- ε ni 'mu.

Adamv ko -Yusu 'Klsv 'hven-

¹² Yi-hε-nyre a ti 'yri, nyiblo -bv, -ε mo Adamv, no- 'wla la -tl, 'ki 'b Nyisva ye'. Nyiblo ni -do -nu la□a. 'A -tl a 'wvula a 'mu, no- ya 'ne- de 'kuku 'klo ki, de 'kuku a 'mu, 'ε ya 'kvkv. ε no- nu□o, 'kvkv 'ε yi nyibli a pepe ye, -kotl nyibli a pepe nu de 'kuku.

¹³ Yi-hε-nyre a ti 'yri, nyibli ni la de 'kuku, 'tl- Nyisva 'ε -nyi la 'a teteMoise. -Te tete 'ye la 'ne- 'klo ki ni ni, Nyisva 'ni 'beti□e la de 'kuku, -tonyibli ni la a -tl.

¹⁴ Kvε 'li Adamv a ti 'yie bv, -bv ye Moise a ti ki, 'ye

▢bu Nyɩsɩa bu 'ye ni 'beti la de 'kuku a -ti, 'kukuu koo la nyibli win ki. Adamu 'yi la 'u Nyɩsɩa 'u ▢tuu -ni. -E -bi -te 'a de 'kuku ni la 'mu, nyibli a -ne 'yi la 'mu le -ni, kee, 'kukuu koo la ▢nu win ki.

Adamu, no- pu nyibli -huohui a 'hru ye', -Yusu 'Klɩsu 'e pu nyibli -huohui a 'hru ye' -we.

15 Kee, u ni 'hɛn a 'mu, u ni dudoyo le. ▢Haande, Nyɩsɩa nu -a mu -mo, 'ki 'li daduƙe 'kwli, e 'yi Adamu a de 'kuku yi 'wi. Nyiblo ni -do a 'mu, -e mo Adamu, 'a de 'kuku a -ti, nyibli -huohui 'u 'kukui le. Kee, Nyɩsɩa a ▢haande, e ni -a mu -mo, 'ki 'li daduƙe 'kwli, e -hi 'u ni. ▢Haande a 'mu, nyiblo ni -do -mu', -e mo -Yusu 'Klɩsu, e no- ko -ti 'e nu▢o nyibli -huohui -mo.

16 ▢Haande, Nyɩsɩa ni nyibli -mo, de e yi -a mu -nyi, e ni 'do. De 'kuku, nyiblo ni -do -nu, de e yi -a mu -nyi, e ni 'do -we. Nyiblo ni -do -mu', 'a de 'kuku nu▢o ni, 'e -he -ti'wlanyo, Nyɩsɩa a -bati 'e klo▢o. Kee, Nyɩsɩa 'bu yi nyibli ▢haande -mo ni ni, 'yi ▢bu u nu yinyre-tebli -huohui, e yi 'sii 'u ▢nu yi, 'ki 'u 'a dɔnu ye', 'ki -bati 'ye ni klo ▢nu.

17 'E mo ▢han-ti, nyiblo ni -do, no- nu de 'kuku, 'kukuu 'e koo ke nyibli a pepe win ki, nyiblo ni -do a 'mu, 'a -ti. Kee, nyiblo -bi -mu', -e mo -Yusu 'Klɩsu, 'a -kuan ni 'do. Nyibli -mu', Nyɩsɩa ni ▢haande -huohui -mo', 'ti, -u 'sii 'u yi, 'ki 'u▢u ye',

-Yusu 'Klɩsu a -ti, u di ko 'klo yrayru, -e 'ye ni -we 'li, 'ti-, u di 'wi bodiɔpu ko 'kɩnpu 'hɛn- yi. -E -bi -tebli a pepe a 'mu, -Yusu 'Klɩsu a -ti ▢no, Nyɩsɩa 'e ni -a mo▢o -mo.

18 'A -ti, -a yi▢i 'ni 'ye, -e mo, Nyɩsɩa a -bati klo nyibli a pepe ni, nyiblo ni -do, -e mo Adamu a de 'kuku a -ti. Kee, nyiblo ni -do -bi -mu', -e mo -Yusu 'Klɩsu, -e nu ▢haande, e yi -he nyibli a pepe, -bati 'ni ▢ha ▢nu klo, 'e yi ▢nu ▢haan'klo -nyi.

19 E mo -tee, Nyibli -huohui -he -ti'wlanyu, -koti nyiblo ni -do 'yi 'u Nyɩsɩa 'u ▢tuu -ni. Kee, nyiblo ni -do -bi -mu', -e mo -Yusu 'Klɩsu, e nu▢o ni, nyibli -huohui 'u 'sii 'u yi, 'ki 'u Nyɩsɩa ye', -koti e no- -mo -bi, e ▢tuu 'u Nyɩsɩa ni.

20 Nyɩsɩa -nyi nyibli tete ni, -e di▢e nu, u 'mu▢u yru, -e mo, 'waa yinyre-tebli -hu ni. 'Bu mo, ▢ba yi▢i ni yru, -e mo, -aan yinyre-tebli -hu -ni, -e -bi -a yru▢e ni -we, -e mo, Nyɩsɩa a ▢haande, e nu -a mu -mo, 'ki 'li daduƙe 'kwli, e bii ki, 'e -hi 'u -aan yinyre-tebli 'u.

21 -Te de 'kuku ni la, 'e koo la nyibli win ki, 'ti- 'e 'lɩle la ▢nu le, ke- Nyɩsɩa a ▢haande ni, 'e koo nyibli win ki, 'ti- 'e yi 'u ▢nu yi 'sii -ni, 'ki 'u 'a dɔnu ye', -a 'mu 'klo yrayru, -e 'ye ni -we 'li ko. -Aan Kukonyo -Yusu 'Klɩsu, no- kla 'hru a 'mu yi.

6

-A ko -Yusu 'hɛn-, -a 'ku

ni, □a 'hri 'klo

1 -Bakle, nyiblo □du di 'ni 'beti -ni: «'Bu mo, 'bu ni 'mu le, □bi -ba 'cibi 'u de 'kuku a nunuo, -ε di□e nu, Nyisua a □haande, ε ni -a mu -mo, 'ki 'li dadoke 'kwli, ε 'mu kle -bii -ni de?»

2 'Klo -mo 'klo. ε 'ni -ni□u 'mu le ni. ε 'wi yi, -a 'ku ni, 'ki 'u de 'kuku -mo'. De 'kuku 'yi 'ki yi -bleε -ni, bu koo ne -a mu win ki de. -A 'yi yi -bleε -ni, -ba 'cibi 'u de 'kuku a nunuo.

3 □Bi a 'yi□u -yi, -ε mo, -te u pu -a mu 'nie 'lu, -a ko -Yusu 'Klisu 'hven-, -a -mve ni. ε □hen 'nyre, -te ε nu la, 'ε 'ku la, ke- -a -nu, □a 'ku -we.

4 -ε -bi -te u nu la 'u 'a 'u-hihia, -aan 'mumu, ke- u nu 'u -aan 'u-hihia -we, -ε di□e nu, -aan 'Bai Nyisua 'mu -a mu 'klo yrayru -nyi, -te ε -nu, 'ε -ha 'li -Yusu 'Klisu 'kukonyibli 'nyi, 'ε -nyi□e 'klo yrayru, 'ki 'li 'a -ti a 'yi'bobua a 'kl' 'kwli.

5 'A -ti, -aan 'kukubu 'wi- 'a 'kukubu yi. -ε -bi ε ko -a mu 'hven-, -a -mve ni. -Te Nyisua -nu, 'ε -ha 'li□u 'kukonyibli 'nyi, 'ε -nyi□e 'klo yrayru, ke- ε di nu, ε 'mu 'li -a mu 'kukonyibli 'nyi -ha -we, 'ti- ε 'mu -a mu 'klo yrayru -nyi.

6 -Ba ko 'a leyuyruo, -ε mo, -te -Yusu 'Klisu 'kubu la 'u tugbe 'yie, -aan 'klo 'ka, -a ni la, Nyisua koo la 'u□u tugbe 'yie -we, -ε di□e nu, -aan 'klo 'ka a 'mu, ε 'mu bu -we, -a 'ni □ha 'ki de 'kuku a □koyo' pa de,

7 -ε nu□o, 'bu mo, nyiblo a 'klo 'ka 'bu 'ku, de 'kuku 'yi

'ki□u 'kl' ki -koo -ni de.

8 -Te -a 'ku, -a ko -Yusu 'Klisu 'hven-, -a yi□e ni, -ε mo, ε ko -a mu 'hven-, -a di ni 'klo.

9 -A yi□e ni -we, -ε mo, -Yusu 'Klisu -hon 'li 'kukonyibli 'nyi ni, 'ε 'hri 'klo. 'Klo -mo 'klo, ε 'ni 'ku□u 'ki ni de. 'Kukubu 'yi 'ki□u 'kl' ki -koo -ni de.

10 ε 'ku ni, -ε di□e nu, de 'kuku 'ni □ha -a mu 'kl' ki -koo -ni. 'A 'kukubu mo 'wo ni -do, ε 'yi 'wi ni 'hven 'pa-. -ε -bi -te ti ne -bu, -te ε te yi bu, 'ki ε ni 'u Nyisua 'hvi. ε ko Nyisua 'hven-, u -mve ni.

11 -ε -bi 'ki 'u 'a mu -mo, de ni -do, ε no- □nuo. Ba ko 'a yiyie, -ε mo, a 'ku ni, 'ki 'u de 'kuku -mo. De 'kuku 'yi 'ki 'a mu 'kl' ki -koo -ni. Ba yi□e -we, -ε mo, a ni 'klo, a ko Nyisua 'hven-, 'a -mve -we, -koti a ko -Yusu 'Klisu 'hven-, a -mve ni.

12 -ε -bi -te ε ni 'mu le, a 'ni 'ween 'li□u ki, 'klo -mo 'klo, 'ki de 'kuku bu koo ne 'a mu 'kl' ki. 'Yinyre-tebli -mu', 'aan □wli -hve, a 'ni 'kveε 'li□u □wien. Bu bi 'li 'a mu 'kwli, -ε mo, a di 'ni 'ku.

13 Yruyru, a 'ni 'ween 'li□u ki de, 'ki de 'kuku bu 'ye 'hru, 'ki 'li 'a mu 'li, 'ki ba nu de -hvan. Kee, de, a ko ba nu, ba -nyi 'aan dionu Nyisua, -koti ε 'wi yi, a 'ku ni, 'ti- 'a 'hri 'klo, 'ki 'li 'klo yrayru 'kwli. Ba -ha 'aan dionu pepe, 'ki 'u Nyisua -mo, ε 'mu 'li 'a mu 'li -naa -ni, a 'mu 'a -kvan nu.

14 'A -ti, de 'kuku 'ni 'koo 'li 'a mu win ki de, -koti ε 'yi tete a 'u□tuule 'pa-, ε 'ni

-nuŋo lɪŋɪ, a 'nɪ 'siiŋe 'v yɪ, 'kɪ 'v Nyɪsua ye'. Kεε, Nyɪsua nu 'a mu ŋhaandε -mɔ, 'kɪ 'lɪ daduƙe 'kwli. Ε nɔ- nuŋo, 'a 'sii 'v yɪ, 'kɪ 'v Nyɪsua ye'.

-A mɔ Nyɪsua a ŋkoyo

15 -Baklε, nyiblo ŋdu diŋe 'nɪ hla, -ε mɔ: «Nyɪsua a ŋhaandε -mu', ε ni -a mu -mɔ, 'kɪ 'lɪ daduƙe 'kwli, nɔ- wε -a mu, ε 'yɪ tete a 'vŋtuule 'pa-, ε 'nɪ -waŋa lɪ -a mu. -Tε ε ni 'mu lε, -ε -bɪ -a kɔ 'hru, 'kɪ -ba nu dε 'kuku.» 'N yɪ 'a mu 'nɪ -lee -nɪ: 'Uɔn-, ε 'yɪ 'mu lε -nɪ.

16 Ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, 'ba -nyi 'aan dɔɔnɔ nyiblo, 'ba pu lε, a di 'vŋv 'nɪ ŋtuu -nɪ, -ε -bɪ a -hε nyiblo a 'mu, 'a ŋkoyu. 'Bv mɔ dε 'kuku, 'bv kɔɔ nε 'a mu win kɪ, -ε -bɪ a mɔ dε 'kuku a ŋkoyo, -ε -bɪ a blεε 'kukubɪ yɪ. Kεε, 'bv mɔ, 'ba yɪ 'v Nyɪsua nɪ ŋtui -nɪ, -ε -bɪ a mɔ Nyɪsua a ŋkoyo, 'tɪ- ε di 'v 'a mu yɪ 'nɪ 'sii -nɪ, 'kɪ 'v 'a dɔɔnɔ ye'.

17 Ti -hi la, a mɔ la dε 'kuku a ŋkoyo. Kεε, Nyɪsua a 'wio, -kɔtɪ 'a -tɪ a -tεε -mu', v tɔɔ nε 'a mu, a 'bleŋe kua -tεε, 'tɪ- 'a ŋtuu 'v Nyɪsua 'v.

18 A 'yɪ 'kɪ dε 'kuku a ŋkoyo 'pa-. Nyɪsua ŋgble 'a mu nɪ. -ε -bɪ ε nɔ- kɔ ŋkoyo a -hε 'kɪ, -ε diŋe nu, a 'mu dε -mu', -ε 'sii 'v yɪ nu.

19 'N puŋɪ ŋkoyo a dε yɪ, -ε diŋe nu, a 'muŋv lε yru -tεε. Ti -hi la, a -ha la 'aan dɔɔnɔ nɪ pεpε, 'kɪ ba nu la 'a -nε yɪnyredε ŋdu. -Tε a nu la, 'a -ha la 'aan dɔɔnɔ, 'kɪ ba nu la yɪnyre-tebɪ, kε- ba nu, ba -nyi 'aan dɔɔnɔ a

pεpε Nyɪsua, ba mɔ 'a ŋkoyo, -ε diŋe nu, a 'mu dε -mu', -ε 'sii 'v yɪ nu, 'aan nunu-tebɪ a pεpε 'mu 'lɪ yre -wε -tεε.

20 Ti -hi la a ti 'yri, -tε a 'tε mɔ la dε 'kuku a ŋkoyo, a 'nɪ -hieŋe la dε -mu', -ε 'sii 'v yɪ 'lu -mɔ lε.

21 Ti a 'mu 'yri, a ni la yɪnyre-tebɪ, -ε kɔ -tɔɪ ni kε 'a mu. Dε a 'dɪ -bɪ a -ha 'lɪŋɪ 'kwli 'lɪ? -Tebɪ a 'mu, ε niŋe nɪ, nyibli 'v 'kukubɪ lε, 'v hlεε Nyɪsua -mɔ lε.

22 -ε -bɪ -tε ti nε -bv, a 'yɪ 'kɪ dε 'kuku a ŋkoyo 'pa- de. Nyɪsua ŋgble 'a mu nɪ, 'a -hε 'kɪ 'a ŋkoyo. ŋHaandε a -hε 'lɪŋɪ 'kwli, nɔ- mɔ 'aan nunu-tebɪ 'sii 'v yɪ, 'tɪ- Nyɪsua di -nyi 'a mu 'klo yrayrv, -ε 'yε nɪ -wε 'lɪ.

23 Nyiblo 'bv nu dε 'kuku, ε blεε 'kukubɪ yɪ. 'Kukubɪ a 'mu, -ε mɔ Nyɪsua a -mɔlehɔɔle, nɔ- mɔ dε 'kuku a 'pεεle. Kεε, Nyɪsua -mɔ -bɪ, ε -nyi -a mu 'klo yrayrv, -ε 'yε nɪ -wε 'lɪ, 'kɪ 'lɪ daduƙe 'kwli. 'Klo yrayrv a 'mu, nɔ- mɔ, -a kɔ -aan Kukɔnyɔ -Yusu 'Klɪsv 'hɔen-, -a -mɔε nɪ.

7

Tete 'yɪ 'kɪ -a mu 'klɪ kɪ -kɔɔ -nɪ dε

1 'Na 'dɪayɪnɔ -na, 'a mu -mu', -v yɪ tete, 'a mu 'n yɪ 'lɪ -mɔ -hlee -nɪ. 'Bɪ a yɪŋe nɪ, -ε mɔ, nyiblo -bv, -ε nɪ 'klo, tete kɔɔ ŋnε 'klɪ kɪ. Kεε, nyiblo 'bv 'kv, -ε -bɪ tete 'yɪŋɪ 'klɪ kɪ -kɔɔ -nɪ dε.

2 ŋBv puŋv nuɔba kɔ 'a nyɪbɪv 'hɔen- a dε yɪ. Nuɔba 'bv kɔ nyɪbɪv, ε 'yɪ 'hru -kɔ

'ki bu hie 'uu bu, bu mu nyibw -bi kɔ, 'bu mɔ, 'a nyibw a 'mu, 'bu 'tɛ ni 'kɔ, -kɔti ɛ 'yi tete 'pa-. Kɛɛ, 'a nyibw, 'bu 'ku, -ɛ -bi nuɔba a 'mu, ɛ kɔ 'hru, 'ki bu mu nyibw yrayru -bi kɔ. ɛ 'yi u.

³ Kɛɛ, nyibw a 'mu, bu 'tɛ ni 'kɔ, 'ti- 'a nuɔba 'bu hie 'uu bu, 'bu kɔ nyibw -bi, -ɛ -bi tete wen 'ni, ɛ nu -wlawli. Kɛɛ, 'a nyibw 'bu 'ku, -ɛ -bi 'hru pɛ 'u bu, 'ki bu mu nyibw -bi kɔ. ɛ 'yi u. 'Bu kɔ nyibw -bi, ɛ 'yi -wlawli -nu.

⁴ 'Na 'diayɔnu -na, kɛ- 'aan dɛ ni 'mu. Tete 'yi 'ki 'a mu 'kɔ ki -kɔɔ -ni de. ɛ 'wi yi, a 'ku ni, -kɔti ti -mu' -kɔ 'yri -Yusu 'Kɔsu 'ku la, 'aan 'mumu, a 'ku la ni -wɛ. -ɛ -bi ɛ nɔ- kɔ 'ki 'a mu, w yi, -tɛ nyibw yrayru ni 'mu. -Yusu 'Kɔsu, nɔ- Nyɔsu -ha 'li 'kukonyibli 'nyi, ɛ -ha 'kɔ. 'A -ti, nɔ- kɔɔ 'ki -a mu win ki, -ɛ diu nu, -a 'mu yɔnɔ-kuan nu, 'ki 'uu -mɔ.

⁵ Ti -hi la a ti 'yri, dɛ -mu', -aan gbetu, -a -hɛ la, ɛ nɔ- -a ni la. Ti a 'mu 'yri, tete tɛ la -a mɔu ni, -ɛ mɔ, dɛ -a ni la, ɛ mɔ la dɛ 'kuku u. Dɛ 'kuku a 'mu, tete tɔɔ la -a mu, ɛ nɔ- -a -hɛ -ba nu la. Dɛ 'kuku a 'mu, ɛ nɔ- nii la 'li -a mu -kuan 'li, ɛ nɔ- gbɛ la 'li -a mu 'kukɔ a 'hru wɔn.

⁶ Ti -hi la a ti 'yri, tete nu la -a mu 'a koyo -mɔ. Kɛɛ, -tɛ ti nɛ -bu, ɛ 'yi 'ki -a mu 'kɔ ki -kɔɔ -ni de. ɛ 'wi yi, -a 'ku ni. -ɛ -bi -tɛ ti nɛ -bu, Nyɔsu a -Hihiu* tɛ nɛ -a mu 'hru yrayru, 'ki -ba nu

Nyɔsu a -kuan. -A 'ni -nuu 'ki Nyɔsu a -kuan dɛ, 'ki 'li 'hru 'ka wɔn, -kɔti u 'cru la 'li Nyɔsu a tɛcɛɛn 'kwli.

Tete tɛ nɛ -a mu ni, dɛ- mɔ dɛ 'kuku

⁷ -Bakɛ, nyiblo du diu 'ni hla, -ɛ mɔ: «Moise* a tete, ɛ mɔ dɛ 'kuku u.» 'Duɔn-, ɛ 'yi 'mu lɛ -ni. Tete, nɔ- tɔɔ 'mu, dɛ- mɔ dɛ 'kuku. 'Bu 'yi wenu 'cru, 'ki 'li tɛcɛɛn 'kwli, -ɛ mɔ, n 'tuo 'li -na 'bi a kukɔdɛ ca -mɔ, 'n 'yi wen 'liu -wɛ, b yi wenu, -ɛ mɔ, dɛ a 'mu, ɛ mɔ dɛ 'kuku u.

⁸ -Tɛ tete tɔɔ 'mu, -ɛ mɔ, dɛ a 'mu, ɛ mɔ dɛ 'kuku u, -ɛ -bi dɛ 'kuku 'ye 'hru, 'ki 'li 'mu 'li, 'ɛ nuu, b -hɛ b nu 'a -nɛ yɔnyredɛ, 'ɛ tu -wlu, 'ki 'li 'na w ki. Tete 'bu 'yi 'u -ni, -ɛ -bi dɛ 'kuku 'yi 'kɔ -kɔ.

⁹ Ti -hi la, -tɛ 'n 'yɛ la tete ni yi, 'na w 'ni -yɛu la 'mu -ti. ɛ hen 'nyɛ, 'ki 'li 'na dɔnɔ 'yi, 'n 'mɛ la Nyɔsu yɛ; ɛ 'wi yi, 'n ni la 'kɔ. Kɛɛ, -tɛ 'n yru Nyɔsu a tete lɛ, -ɛ -bi 'n -hɛ b tu dɛ 'kuku a nunuo -wlu, 'ɛ nuu, 'ni hlɔɔ Nyɔsu -mɔ lɛ; ɛ 'wi yi, 'n 'ku ni.

¹⁰ Nyɔsu -nyi nyibli tete ni, -ɛ diu nu, u 'mu haan'kɔ kɔ. 'Mɔ -bi, tete a 'mu, ɛ 'kɔ 'mu ni. 'A -ti, 'n blɛɛ 'kukɔ yi.

¹¹ -Tɛ 'n 'win la tete a 'mu, -ɛ -bi dɛ 'kuku 'ye 'hru, 'ki 'li 'mu 'li, 'ɛ kaa 'mu, 'ni nu yɔnyredɛ. -ɛ -bi 'n blɛɛ 'kukɔ yi, dɛ 'kuku a -ti.

12 'A -ti, 'kɪ tete -hɔn 'lɪ Nyɪsɔa -mɔ. 'A -nɛ teteɓɔ 'sii 'ɔ yɪ, 'tɪ- 'ɛ nɔ yɪ.

13 □Bɪ ɛ □hɛn 'nyrɛ, -ɛ mɔ, □haandɛ, -ɛ mɔ tete, ɛ 'la 'mɔ nɪ? 'ʊn-, ɛ 'yɪ lɛ -nɪ. Dɛ -mɔ', -ɛ 'la 'mɔ, nɔ- mɔ dɛ 'kuku. Dɛ 'kuku a 'mɔ, 'kɪ ɛ naa 'lɪ □haandɛ, -ɛ mɔ tete 'kwli, 'ɛ 'la 'mɔ. Kɛ- ɛ nɪ 'mɔ, -ɛ di□ɛ nu, -a 'mɔ□ɔ yɪ -tɛɛ, -ɛ mɔ, dɛ 'kuku mɔ dɛ 'kuku □nɔ. 'A -ti, -tɛ tete pɪ lɛ, nyiblo 'nɪ 'nuo 'lɪ dɛ 'kuku, -a yɪ□ɪ 'nɪ 'yɛ, -ɛ mɔ, dɛ 'kuku nyre yɪ, 'ɛ -hi 'ɔ 'a -nɛ □dedede 'ɔ.

-A -hɔɛ -ba nu □haandɛ, kɛɛ, yɪnyredɛ, nɔ- -a nɪ

14 -A yɪ□ɛ nɪ, -ɛ mɔ, 'kɪ tete -hɔn 'lɪ Nyɪsɔa -mɔ, kɛɛ, 'mɔ -bɪ, 'n 'yɪ 'klɪ -kɔ, 'nɪ -hɛ dɛ 'kuku a □koyu.

15 'Nɪ -yru□o lɪ dɛ -mɔ', 'n ni lɛ. 'Nɪ -nu□o lɪ dɛ -mɔ', 'n -hɔɛ, kɛɛ, dɛ -mɔ', 'n 'yɛ nɪ -hɔa, ɛ nɔ- 'n ni.

16 -Tɛ 'n ni dɛ -mɔ', 'n 'yɛ nɪ -hɔa, ɛ tɔɛ 'mɔ nɪ, -ɛ mɔ, 'n yru□o lɛ, -ɛ mɔ, tete mɔ □haandɛ □nɔ. 'N kɔ tete 'hɔɛn-, -a pɛ nɪ.

17 'A -ti, yɪnyredɛ -mɔ', 'n ni, ɛ 'yɪ 'mɔ 'pa-, 'nɪ -nu□o lɪ□ɪ, kɛɛ, dɛ 'kuku, -ɛ nɪ 'lɪ 'mɔ 'lɪ, ɛ nɔ- 'tɪ 'mɔ, 'nɪ ni yɪnyredɛ a 'mɔ.

18 'Mɔ -bɔ, -ɛ mɔ -tɪ'wlanyɔ, 'n yɪ□ɛ nɪ, -ɛ mɔ, 'kɪ 'lɪ 'mɔ 'lɪ, □haandɛ 'yɪ 'lɪ -nɪ. 'N -hɔɛ□ɛ nɪ dɪakɪ, 'kɪ □bɔ nu wɛn □haandɛ, kɛɛ, 'n 'yɪ 'klɪ -kɔ, 'kɪ □bɔ nu□o.

19 'A -ti, □haandɛ -mɔ', 'n -hɔɛ □bɔ nu, 'nɪ -nu□o lɪ□ɪ.

Kɛɛ, yɪnyredɛ -mɔ', 'n 'yɛ nɪ -hɔa, ɛ nɔ- 'n ni.

20 Dɛ -mɔ', 'n 'yɛ nɪ -hɔa □bɔ nu, 'bɔ mɔ, 'nɪ yɪ□ɪ nɪ ni, ɛ □hɛn 'nyrɛ, ɛ 'yɪ 'mɔ 'pa-, 'nɪ -nu□o lɪ□ɪ, kɛɛ, dɛ 'kuku -mɔ', -ɛ nɪ 'lɪ 'mɔ 'lɪ, ɛ nɔ- 'tɪ 'mɔ, 'nɪ ni□ɛ.

21 'A -ti, dɛ 'n yɪ 'yɛ, 'a -nɛ ti, nɔ- mɔ: 'Bɔ mɔ, 'nɪ -hɔɛ □bɔ nu □haandɛ, yɪnyredɛ nɪ -dɔ, nɔ- 'n -wɛ 'lɪ □bɔ nu.

22 ɛ □hɛn 'nyrɛ, 'kɪ 'lɪ 'na □wɔ a pɛpɛ kɪ, 'n -hɔɛ wɛn□ɛ nɪ, □bɔ □tuu wɛn 'ɔ Nyɪsɔa a tete 'ɔ.

23 Kɛɛ, 'mɔ -bɔ, -ɛ mɔ -tɪ'wlanyɔ, 'n yɪ□ɪ nɪ 'yɛ, -ɛ mɔ, □wɔ -hɔan nɪ 'lɪ 'mɔ 'lɪ. □Wɔ -hɔan a 'mɔ, ɛ kɔ □haan□wɔ 'hɔɛn-, 'ɔ 'yɪ -pɛ. □Wɔ -hɔan a 'mɔ, ɛ nu 'mɔ dɛ 'kuku a □koyu -mɔ.

24 Dɛ- kɔ 'na nyɪ □tɪ 'mɔ lɛ 'lɪ? Dɛ 'kuku -nɪ 'lɪ 'na □wɔ kɪ, 'kɪ ɛ gbɛ 'lɪ 'mɔ 'kɔɔlɛ'. Nyiblo a 'dɪ -bɪ, -ɛ di 'mɔ □gbɛ 'lɪ?

25 Nyɪsɔa a 'wɔ. ɛ nɔ- naa 'lɪ -Yusu 'Kɪsɔ 'lɪ, 'ɛ □gbɛ 'mɔ, 'kɪ 'lɪ dɛ 'kuku a 'klɪ bɔ.

-Tɪ 'n -hɔɛ □bɔ hɪa wɛn, ɛ nɔ- mɔ: 'na □haan□wɔ -hɔɛ bɔ □tuu 'ɔ Nyɪsɔa a tete 'ɔ. Kɛɛ, 'na □wɔ -hɔan -hɔɛ bɔ kɔɔ dɛ 'kuku □wɛn.

8

-Ba -ha Nyɪsɔa a -Hihɪu mɛ lɛ, bɔ naa nɛ -a mɔ*

1 'A -ti 'kɪ, nyibli -mɔ', -ɔ kuo -Yusu 'Kɪsɔ □wɔ yɪ, 'klɔ -mɔ 'klɔ, Nyɪsɔa a -bati 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bɔ klɔ □nɔ,

2 -kɔtɪ -tɛ ti nɛ -bɔ, Nyɪsɔa a -Hihɪu a 'klɪ, nɔ- nɛɛ nɛ

-a mu. -Hihiu a 'mu, no- yi
 -a mu 'klo yrayru -nyi, ko,
 no- ni□e, -a ko -Yusu 'Klɩsu
 'hven-, □a -mve. -Hihiu a
 'mu a 'klɩ, no- nu□o, 'ki de
 'kuku a 'klɩ 'yi 'ki -a mu win
 ki -koo -ni de. De 'kuku a
 'klɩ a 'mu, no- gbe 'li nyibli
 'kuvle', ε □hen 'nyre, Nyɩsua
 a -molehlole.

³ Moise a tete 'yi la 'klɩ -ko,
 'ki bu -we la de 'kuku a 'klɩ
 bu, -kotɩ -a mu -tonyibli, -a
 'yi 'klɩ -ko, 'ki -ba □tuu 'u
 tete a 'mu 'u. Kee, de -bu,
 tete 'yi la 'li nunuo 'li -we,
 Nyɩsua, no- nu□o. -Te ε nu
 'a nunuo, ε no- -bu: ε lee
 'ne- 'a 'Yu -Yusu 'Klɩsu 'klo
 ki, -Yusu 'Klɩsu a 'mu, 'ε -he
 -tonyiblo. 'A -plahvi 'wi- -a
 mu de'kukununyɩ a -plahvi
 yi, kee, ε 'yi de 'kuku -nu, 'klo
 -mo 'klo. ε di la ni, ε 'mu
 la 'ku -aan de 'kuku a -ti. 'A
 'kukuv tve □ne nyibli ni, -ε
 mo, Nyɩsua yraa de 'kuku ni.
 No- nu□o, yru, Nyɩsua di wen
 -a mu le -puv -ni, -Yusu, no-
 ε puv □ne le.

⁴ Nyɩsua nu□o ni, -ε di□e
 nu, -a 'mu 'klɩ ko pepe, de
 -mu', 'a tete tve ne -a mu,
 -a 'mu□v nu. -A 'ni -kve□e
 'ki -aan dɔnv a 'lule-hihie
 □wien le, -ε mo -aan □wli 'ki,
 kee, Nyɩsua a -Hihiu, no- -a
 -he me le, 'ki bu naa ne -a
 mu, 'ε ni□e, □a ko 'klɩ, 'ki -ba
 □tuu 'u Nyɩsua a tete 'u.

⁵ Nyibli -mu', -v yi 'waa
 dɔnv a 'lule-hihie □wien le
 kve, de -mu', 'waa □gbetv, v
 -hve, ε no- v □mve le 'a -ne ti.
 Kee, nyibli -mu', -v yi Nyɩsua
 a -Hihiu □wien le kve, v nu-
 -mo -bi, de -mu', Nyɩsua a
 -Hihiu -hve, ε no- v □mve le

'a -ne ti.

⁶ Nyibli -mu', -v yi 'waa
 'lu-mole-hie-tebli □wien le
 kve, 'a -ne ti, 'hru -mu', -ε
 ko wlon v ni 'u, ε no- mo
 'kukuv a 'hru. Kee, nyibli
 -mu', -v yi Nyɩsua a -Hihiu a
 -tebli 'lu -mo le -hie, Nyɩsua
 yi -nyi □nv 'klo yrayru ko plo
 a bleele,

⁷ -ε nu□o, nyibli -mu',
 -v yi 'waa 'lu-mole-hie-tebli
 □wien le kve, v nu- yraa
 Nyɩsua. U 'ni □tuu□o 'u
 Nyɩsua a tete 'u, 'u 'yi 'klɩ -ko,
 'ki bu □tuu 'u tete a 'mu 'u.

⁸ Nyibli -mu', -v yi 'waa
 □wli 'ki □wien le kve, v 'ni
 -blee□e li Nyɩsua a plo.

⁹ 'A mu -mo -bi, a 'ni
 -kve□e li 'aan □wli 'ki □wien
 le, kee, Nyɩsua a -Hihiu, no- a
 yi □wien le kve, -kotɩ Nyɩsua
 a -Hihiu a 'mu, 'ki ε ni 'u
 'a mu ke'. Nyiblo 'bu ni 'u,
 Nyɩsua a -Hihiu a 'mu, -ε mo
 -Yusu 'Klɩsu a -Hihiu -we, 'bu
 'yi 'u□v ke' -ni, -ε -bi ε 'yi
 -Yusu 'Klɩsu a nyiblo 'pa-.

¹⁰ -Yusu 'Klɩsu 'bu ni 'li
 'aan □wli ki, -ε -bi 'a -Hihiu
 yi -nyi 'a mu 'klo yrayru, -ε
 nu□o, Nyɩsua 'sii 'u 'a mu yi,
 'ki 'u 'a dɔnv ye'. Ke- ε ni
 'mu, 'ye □bu 'aan -plahvi di
 'ku, de 'kuku a -ti.

¹¹ 'Ya 'u 'lu de, Nyɩsua a
 -Hihiu, -ε -ha 'li -Yusu 'Klɩsu
 'kukvnyibli 'nyi, -ε -ha□a
 'klo, -Hihiu a 'mu, 'bu ni 'u 'a
 mu ke', -ε -bi ε mo □han-ti,
 Nyɩsua ni -do a 'mu, no- di
 'li 'a mu 'kukvnyibli 'nyi -ha
 -we, 'ti- ε 'mu 'a mu 'hvi
 yrayru -nyi. ε di□e 'ni nu, 'ki
 'li 'a -Hihiu -mu', -ε ni 'u 'a
 mu ke' a 'klɩ 'kwli.

12 'A -ti, 'na 'dɔayɪnu -na, -a blɛɛ yi, -ba nu dɛ -mu', Nyɪsua a -Hihiu -hɛ. Dɛ -bu, -aan ɔwli 'ki -hɛ, -a 'yi 'a nunuo -kɔ.

13 'Bu mɔ, 'ba yi dɛ -mu', 'aan ɔwli 'ka -hɛ ni ni, -ɛ -bi a hlɔɔ Nyɪsua -mɔ lɛ, ɛ 'wi yi, 'ki a ni 'li 'kukuu a 'hru wlon. Kɛɛ, 'bu mɔ, 'ba -ha Nyɪsua a -Hihiu mɛ lɛ, bu -ha 'li yɪnyre-tebli -mu', -ɛ ni 'li 'aan ɔwli kɛ, -ɛ -bi a di kɔ 'klo yrayru.

14 Nyibli a pepe -mu', -v -hɛ Nyɪsua a -Hihiu mɛ lɛ, 'ɛ nɛɛ ɔnu, nu- mɔ Nyɪsua a 'yonu.

15 -ɛ -bi Nyɪsua a -Hihiu a 'mu, ɛ 'ni -nuɔo li -a mu ɔkoyo -mu', -v yi huannu pie -mɔ, kɛɛ, ɛ ni -a mu Nyɪsua a 'yonu -mɔ, 'ti- 'ɛ niɔe, ɔa pi lɛ, -ɛ mɔ, Nyɪsua, nɔ- mɔ -aan 'Baɪ.

16 Nyɪsua a -Hihiu tɔɛ ɔnɛ -a mu ni, 'ki 'li -aan ɔwli ki, kɔ, ɔa yiɔe, -ɛ mɔ, 'ɛ mɔ ɔhan-ti, -a mɔ Nyɪsua a 'yonu ɔniɔ.

17 -Tɛ -a mɔ Nyɪsua a 'yonu, 'a -ti, yɪnɔ-tebli -mu', ɛ ɔtu bu, 'ki 'v -a mu -mɔ, ɛ di -a mɔɔo 'ni -nyi. -A kɔ -Yusu 'Kɪsu 'hɛn-, -a mu ɛ diɔe -nyi, -kɔti -tɛ -Yusu 'Kɪsu nu ɔhɛn a 'yiye, kɛ- -a ni ɔhɛn a 'yiye -wɛ. -ɛ -bi 'ki, -a kɔ -Yusu 'Kɪsu 'hɛn-, -a di kɔ -ti a 'yi'bubua.

ɔHaande -mu', -a yi -ple

18 'N puɔv ɔhan-ti, -ɛ mɔ, ɔhɛn -bu, -a yi 'ye ti -bu 'yri, ɛ mɔ dɛ 'ɔimɛ. Nyɪsua a -ti a 'yi'bɔale, ɛ di -a mu -nyi, ɛ kɔ ɔhɛn a 'mu 'hɛn-, v 'yi 'li yre 'mumɔɛ -ni. -Ti a

'yi'bɔale a 'mu, ɛ di 'ni 'bua, ɛ 'mu 'v ɔhɛn a 'yiye 'v -hi.

19 'Klo a pepe yi -ple -nyrɔwɔ -mu', -ɛ kɔ 'kwli Nyɪsua di 'v 'a 'yonu pepe' -puv -ni, -ɛ diɔe nu, nyibli a pepe 'mu Nyɪsua a 'yonu a -ti a 'yi'bɔale 'ye.

20 -Tɛbli a pepe, Nyɪsua -nu, 'ki ɛ ni 'li 'kukuu a 'kli bu. ɛ di -wɛ bu. Nyɪsua a nunu-tebli a 'mu, ɛ 'yiɔi -hɔa, 'ki bu ni wen 'li 'kukuu a 'kli bu, kɛɛ, Nyɪsua, nɔ- -ha 'li ɔnu 'a dabu 'nyi, -tonyibli a dɛ 'kuku a -ti.

21 Nyɪsua a nunu-tebli a 'mu, v yiɔe ni, -ɛ mɔ, ɛ di kɔ -nyrɔwɔ ɔdu, Nyɪsua 'mu ɔnu ɔgbɛ, 'ki 'li 'kukuu a 'kli bu, 'ti- ɛ 'mu ɔnu wa. -Tɛ Nyɪsua di nu, ɛ 'mu 'li 'a 'yonu 'kukuu a 'kli bu -ha, 'ti- ɛ 'mu ɔnu -ti a 'yi'bɔale -nyi, kɛ- ɛ di nu -wɛ, ɛ 'mu 'li 'a nunu-tebli 'kukuu a 'kli bu -ha, 'ti- ɛ 'mu ɔnu -ti a 'yi'bɔale -nyi.

22 -A yiɔe ni, -ɛ mɔ, kɔɛ 'li 'a -wluɔtuule 'yie bu, -bu ye ti -bu ki, Nyɪsua a nunu-tebli a 'mu, v ni nyai lɛ, 'ti- 'v yi ɔhɛn 'ye, 'v 'wi- nuɔba yi, -ɛ yi ɔgbugbla a ɔhɛn 'ye.

23 ɛ 'yi Nyɪsua a nunu-tebli ni -do 'pa-, v 'ni -nuɔo nyai lɛ, -aan 'mumu, -v mɔ yi-henyibli, ɛ -nyi 'a -Hihiu*, -a ni nyai lɛ -wɛ, 'ki 'li -aan ɔwli ki. Kɛɛ, -nyrɔwɔ -kɔ 'kwli ɛ di 'v -a mu pepe' -puv -ni, ɛ di -nyi -a mu 'hu yrayru. -Nyrɔwɔ a 'mu, ɛ nɔ- -a yi -ple dɪakti.

24 Nyɪsua wa -a mu ni, kɛɛ, -tebli a pepe, ɛ di -a mu -nyi,

-a 'tɪe 'yɛɲɛ nɪ kʊɛ. Kɛɛ, -a kuo ɲnɛ ɲwɫɔ yɪ, -ɛ mɔ, -a diɲɛ 'nɪ kɔ. Dɛ -bʊ, -a kuo ɲwɫɔ yɪ, kɔ, -a yɪ -ple, -ɛ mɔ, -a diɲɛ 'nɪ kɔ, dɛ a 'mʊ, 'bʊ mɔ, ɲba yɪ wɛnɲɛ nɪ 'ye, -ɛ -bɪ -a 'yɪ wɛn 'kɪɲɪ ɲwɫɔ yɪ -kuo -nɪ, -kɔtɪ -a wɛ 'a kʊkɔ -mɔ. Nyiblo 'bʊ kɔ dɛ, 'hru 'yɪ 'kɪ 'ʊ bʊ -pɛ, 'kɪ bʊ kuo ɲnɛ ɲwɫɔ yɪ, kɔ, bʊ -pleɲɛ, -ɛ mɔ, dɛ a 'mʊ, ɛ diɲɛ 'nɪ kɔ.

25 Kɛɛ, dɛ -mʊ', -a 'yɛɛ nɪ kʊɛ, ɛ nɔ- -a kuo ɲwɫɔ yɪ, ɲa yɪɲɪ -ple. -ɛ -bɪ -a kɔ ɲwɫɔ a 'hɪla, ɲa yɪɲɪ -ple.

26 -ɛ -bɪ 'kɪ, Nyɪsʊa a -Hihiu, nɔ- yɪ -a mʊ -hɛɛ -nɪ, -a mʊ -bʊ, -ʊ 'yɪ 'kɪ -kɔ. -Tɛ -a di Nyɪsʊa a dɪda nu, -a 'yɪɲɪ -yɪ. Kɛɛ, Nyɪsʊa a -Hihiu a 'mʊ, nɔ- yɪ 'lɪ Nyɪsʊa -mɔ -hlee -nɪ, 'kɪ 'ʊ -aan -ta', 'kɪ 'lɪ 'a ɲwɫɔ a pɛpɛ kɪ. -Tɛ ɛ nɪ 'a dɪda, ɛ -hi 'ʊ -tonyiblo a win nɪ.

27 Nyɪsʊa yɪ dɛ -mʊ' nɪ, -ɛ nɪ 'lɪ -tonyiblo a ɲwɫɔ kɪ, 'ɛ yɪ dɛ -mʊ', 'a -Hihiu -hʊɛ -wɛ, -ɛ nuɲɔ, 'a -Hihiu a 'mʊ, ɛ dɛ Nyɪsʊa, 'kɪ 'ʊ -Yusu a nyibli a -ta', ɲwɪ yɪ, -tɛ Nyɪsʊa nɪ 'a -hʊhʊa.

28 Nyibli -mʊ', -ʊ nʊɛ Nyɪsʊa, 'tɪ- Nyɪsʊa a 'mʊ, ɛ -da, 'kɪ bʊ nu 'a -kʊan, -a yɪɲɛ nɪ, -ɛ mɔ, 'a -nɛ dɛ, -ɛ yɪ 'ʊ nyre, 'kɪ 'ʊ ɲnʊ -mɔ, Nyɪsʊa nɪɲɛ nɪ, ɲhaande 'ɛ -hʊɛn 'lɪɲɪ 'kwɪɪ,

29 -kɔtɪ kʊɛ la 'lɪ bʊ, nyibli -mʊ', Nyɪsʊa -ha 'lɪ, ɛ pʊ ɲnʊ 'kɪbɪa kɪ, ʊ 'mʊ -Yusu yɪ 'wɪ, -ɛ diɲɛ nu, 'a 'Yu a 'mʊ, ɛ 'mʊ Yɪ-hɛyʊ' pa, 'kɪ 'lɪ 'yɔnʊ -hʊɔhʊɪ 'nyɪ.

30 Nyibli -mʊ', ɛ pʊ 'kɪbɪa kɪ, ɛ da ɲnʊ nɪ, -ɛ diɲɛ nu, ʊ 'mʊ 'a nyibli' pa. Nyibli -mʊ', ɛ -da, ɛ 'sɪi 'ʊ ɲnʊ yɪ, 'kɪ 'ʊ 'a dɪɔnʊ ye'. Nyibli -mʊ', ɛ 'sɪi 'ʊ yɪ, ɛ di -nyɪ ɲnʊ 'a -tɪ a 'yɪ'buale.

Nyɪsʊa a nʊɛɛ, ɛ -hi 'ʊ 'a -nɛ dɛ nɪ

31 -ɛ -bɪ -tɛ ɛ nɪ 'mʊ lɛ, -bɪ' -a di 'kɪ pʊ dɛ 'lɪ? -Tɛ Nyɪsʊa kɔ -a mʊ 'hʊɛn-, -a -pɛ, nyiblo ɲdʊ 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, bʊ -ha 'ʊ -a mʊ 'hru wɫɔn.

32 Nyɪsʊa -ha 'a 'Yu nɪ -do nɪ, 'kɪ bʊ lee 'nɛɲɛ 'kɫɔ kɪ, -ɛ diɲɛ nu, ɛ 'mʊ 'kʊ, 'kɪ 'ʊ -aan pɛpɛ a -ta'. -Tɛ Nyɪsʊa -nyɪ -a mʊ 'a 'Yu, -ɛ -bɪ ɛ mɔ ɲhan-tɪ, ɛ di -nyɪ -a mʊ 'a -nɛ ɲhaande ɲdʊ -wɛ, 'kɪ 'lɪ dadʊke 'kwɪɪ.

33 -A mʊ -bʊ, Nyɪsʊa pʊ 'kɪbɪa kɪ, 'kɪ -ba -hɛ 'a nyibli, nyiblo ɲdʊ 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, bʊ yɛɛ nɛ -a mʊ -tɪ, -kɔtɪ Nyɪsʊa a ɲgbɛtʊ, nɔ- 'sɪi 'ʊ -a mʊ yɪ, 'kɪ 'ʊ 'a dɪɔnʊ ye'.

34 Nyiblo ɲdʊ 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, bʊ 'bɛ -aan -bati, -kɔtɪ -Yusu 'Kɪsʊ a 'mʊ, ɛ 'kʊ nɪ, 'kɪ 'ʊ -aan -ta', 'tɪ- Nyɪsʊa 'ɛ -ha 'lɪɲɪ 'kʊkʊnyibli 'nyɪ, 'ɛ -haɲa 'kɫɔ. -Yusu 'Kɪsʊ a 'mʊ, 'kɪ ɛ 'nɪ 'ʊ Nyɪsʊa 'hʊɪ, 'ɛ dɛ Nyɪsʊa, 'kɪ 'ʊ -aan -ta'.

35 -Yusu 'Kɪsʊ nʊɛ nɛ -a mʊ nɪ. ɛ kɔ -a mʊ 'hʊɛn-, nyiblo ɲdʊ 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wɛ, bʊ -hɪhɪa -a mʊ yɛɛ, -ɛ diɲɛ nu, ɛ 'mʊ -aan nʊɛɛ 'kee -nɪ. 'Bʊ mɔ, ɲba yɪ ɲhʊɛn nɪ 'ye, ɲba kɔ 'kla-wɪyɛ'yɪya, kɔ, nyibli 'bʊ yɪ -a mʊ ɲhʊɛn nɪ ɲtui, kɔ, 'kanʊ 'bʊ yɪ -a mʊ nɪ nɪ, ɲba 'yɪ 'hʊɪɛpʊ-tɛblɪ -kɔ, kɔ,

□hwle kɔ 'kukub 'bu yɛ -a mu ni mi, □bi -tebli a 'mu, ε □hen 'nyɛ, -ε mɔ, -Yusu 'Klɩsu 'yɪ 'kɪ -a mu -nuɛ -ni de? 'Uɔn-, ε 'yɪ 'mu lɛ -ni. ε 'tɪɛ nuɛ nɛ -a mu.

³⁶ ε mɔ -tɛɛ, -aan □hɩvɛn a 'yiye a 'mu, ε 'wɪ- -tɪ -mu', v 'cru la 'lɪ Nyɩsuacrɩɛn 'kwli, -ε mɔ:

«Nyɩsa o, -mɔ kɔ -tɪ, 'a -nɛ ti, nyibli 'v □mɛ -aan 'lɪla lɛ.

'Kɪ 'lɪ -tonyibli 'yi, -a 'wɪ-blabli yɪ, v gbe 'lɪ 'laale'.»

³⁷ 'Ye □bu ε ni 'mu lɛ, -a yɪ 'bɛɛ 'lɪ 'kla-wliye'yɪya 'kwli □tɩ pɛpɛ, 'kɪ 'lɪ -Yusu 'Klɩsu, -ε nuɛ nɛ -a mu a 'klɪ 'kwli.

³⁸ 'N yɪ□e ni, -ε mɔ, ε 'yɪ □dedede -kɔ, -bu di -a mu 'yɪ lɛ -hɪhɪa -ni, -a kɔ -Yusu 'Klɩsu 'hɩvɛn-, -ε di□e nu, ε 'mu -aan nuɛle 'kee -ni. Mɔ, □ba 'tɪɛ yɪ -hɔnhɔn ni pɪ, -hɩv', □ba yɪ ni 'kɩv, ε 'tɪɛ nuɛ nɛ -a mu. 'Kuo, kɔ 'a -nɛ 'klɩkɩnɩde □ɔv, kɔ kɩkɛ a -tebli kɔ -ɲɲa a -tebli 'hɩvɛn-, ε bi 'lɪ yɪ,

³⁹ kɔ 'klɪ, -v ni 'lɪ yako 'kwli, kɔ -tɩtɩ bu, kɔ 'a -nɛ □dedede, v 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bu ka Nyɩsa yɪ, 'kɪ bu nuɛ nɛ -a mu. Dɛ -mu', -Yusu 'Klɩsu -nu, 'kɪ 'v -aan -ta', ε tɩɛ nɛ -a mɔ□ɔ yɪ, -ε mɔ, Nyɩsa nuɛ nɛ -a mu ni.

9

Dɛ -mu', Nyɩsa pɩ 'lɪ, 'kɪ 'v Yisraekvɛ, -v mɔ -Juukvɛ -mɔ*

¹ -Tɪ -bu, 'n hɛ, ε mɔ □han-tɪ □nɩɔ, -kɔtɪ mɔ -Yusu 'Klɩsu a nyiblo □nɩɔ, 'nɩ -nu□o hɪ. Nyɩsa a -Hihiu*

tɩɛ 'mɔ□ɔ ni -wɛ, -ε mɔ, 'na pɩpɩwin mɔ □han-tɪ □nɩɔ, kɔ, 'na □wɩv 'nɩ -yɛɛ□ɛ 'mu -tɪ.

² 'Wɛn 'nɩ, 'kla-wliye'yɪya -hi 'mu wɩɔn diaktɪ, kɔ, 'na □wɩv 'mɛ bu,

³ 'kɪ 'v 'na dako, -v mɔ Yisraekvɛ -mɔ, -v mɔ 'na 'diayɩv a -ta'. 'Bu mɔ, 'hru 'bu pɛ wɛn 'v bu, 'n di wɛn□ɛ 'nɩ hɪa -wɛ, 'kɪ Nyɩsa bu pɩ wɛn 'mu 'jɩɔ yɪ, kɔ, bu -hɪhɪa wɛn -a mu yɛ, 'n kɔ -Yusu 'Klɩsu 'hɩvɛn-, 'bu mɔ, 'bu -wɛ 'lɪ bu wa wɛn 'na 'diayɩv -mu', -v mɔ Yisraekvɛ.

⁴ V mɔ Yisrae a 'yonv a 'yonv, -ε mɔ Yisraekvɛ a 'baɪ. Nu- Nyɩsa pɩ 'kɩbɪa kɪ, -ε di□e nu, v 'mu 'a 'yonv' pa, 'ɛ tɔɔ □nv 'a -tɪ a 'yɪ'bubɩa, 'ɛ □tu 'yɪ a gblegble, ε kɔ □nv 'hɩvɛn-, 'ɛ -nyɪ □nv tete, kɔ, 'ɛ tɔɔ □nv 'hru, -tɛ v di 'a dɪda nu, ε kɔ, -tɛ v di 'v 'a v□tuule nu, kɔ, 'ɛ lee □nv dɛ -mu', ε di nu, 'kɪ 'v □nv -mɔ'.

⁵ Nu- mɔ -aan 'baɪ gbagbu Abrahamu a 'yonv a 'yonv. Nu- kɔ 'nyɪ v kɔɔ 'lɪ -Yusu 'Klɩsu, -ε mɔ Nyɩsa a 'Yu, -ε kɔɔ nɛ 'a -nɛ □dedede win kɪ. -Ba pɩ Nyɩsa 'nyɛ lɛ 'a -nɛ ti. Kɛ- bu ni 'mu.

⁶ ε 'yɪ 'nyɛ □hen, -ε mɔ, dɛ Nyɩsa pɩ la 'lɪ, ε 'yɪ□ɪ -nu. Dɛ Nyɩsa pɩ la 'lɪ, ε nyɛ 'v ni, 'ye □bu ε 'yɪ Yisrae a 'yonv a pɛpɛ, v 'yɪ Nyɩsa a -tɛɛ a dako a nyibli 'pa-.

⁷ Abrahamu, ε kɔ la 'yonv -hɩɔhɩv, kɛɛ, ε 'yɪ 'waa pɛpɛ, v 'yɪ Abrahamu a -tɛɛ a 'yonv 'pa-. Ti -hi la a ti 'yɪ, kɛ- Nyɩsa pɩ la Abrahamu yɪ: «-Na -tɛɛ a 'yonv, nu- mɔ -na

'yu Yisaki a 'yonu.»

8 E ɔhen 'nyre, 'ki 'li Abrahamu a 'yonu 'nyl, e 'yi 'waa pepe, u 'yi Nyisua a 'yonu 'pa-. Kee, -e -bi 'yonu -mu', Abrahamu -ko, ɔwi yi, -te Nyisua nu la 'a -huhua, u ni -do, u nu- Nyisua dee ne 'a -tee a 'yonu.

9 De Nyisua lee la Abrahamu, no- mo: «'Yru, -a di ki bi, ti ni -do -bu 'yri, 'n di 'ni di de. 'Ki Sara di 'u 'yu nyibeju -koo -ni.»

10 Ke- e ni la 'mu, 'ki 'u Rebeka -mo'. Rebeka a 'mu, e mo la Abrahamu a 'yu Yisaki a nugba ɔnu. E ni la ɔyruɔyɔnu a 'kwli.

11-12 Ke- Nyisua pu laɔa yi, e wen: «'Hian, no- di -huan nyi'ka win ki -koo -ni, -nyrowo ɔdu.» Ti -ko 'yri Nyisua hla la -ti a 'mu, Rebeka 'tie 'ye la ɔnu ni kue. 'A -ti, 'yonu -mu', e di la ko, mo, u 'tie 'ye la ɔhaande ni ni, mo, u 'tie 'ye la de -huan ni ni -we. Ke- Nyisua nu laɔa, -e diɔe nu, e 'mu laɔa nyibli -too -ni, -e mo, de -mu', e -hwe, e no- e ni. E te 'li nyibli 'nyl le, 'e -he 'li nyiblo -mu', 'a ɔwlu -hwe. E 'yi nyiblo a 'mu, bu nu ɔhaande a -ti 'pa-, e 'ni -haɔa liɔi.

13 E no- u 'cru la 'li Nyisuaerien 'kwli, -e mo, Nyisua wen 'ni: «Sakobu*, no- 'n -ha 'li, 'ki 'u 'na -kuan a -ta', e 'yi Esau 'pa-.»

14 De a 'di -bi e ɔhen 'ki 'nyre 'li? ɔBi e ɔhen 'nyre, -e mo, Nyisua a nunu-tebli 'yi 'u yi 'sii -ni? 'Ubn-, e 'yi 'mu le -ni.

15 Ti -hi la a ti 'yri, ke- e pu la Moise yi, -e mo: «'Mo Nyisua, nyiblo -bu, 'n -hwe ɔbu nu ɔhaande -mo, e no- 'n diɔe -mo nu, e ko, nyiblo -bu, -e ko nyai 'n -hwe ɔbu yru, e no- ko nyai 'n di yru.»

16 Nyisua 'bu -ha 'li nyiblo, e 'muɔu ɔhaande -mo nu, e niɔe ni, -koti e no- -hweɔe, e 'yi nyiblo bu -huaɔa a -ti 'pa-, e 'yi nyiblo a -kuan, e ni a -ti 'pa- -we.

17 Ba 'ye ke, -ti -mu', Nyisua lee la Esipublugba a bodio, e wen: «'N nu -mu bodio -mo, -e diɔe nu, ɔni 'yi 'u 'mu 'u ɔtuu -ni, 'muɔu nyibli a pepe yi -too -ni, -e mo, 'n ko 'kli, 'ki 'u -mu ki, 'ki 'ne- -na 'blugba 'kwli, 'ti- 'muɔu nu, 'na 'nyre 'mu 'klo a pepe ki bu 'heen -ni.»

18 'A -ti, -a yiɔi 'ni 'ye, -e mo, nyiblo -mu', Nyisua -hwe bu nu ɔhaande -mo, e no- e ni ɔhaande -mo, ko, nyiblo -mu', -e ko ɔwlu Nyisua -hwe -bu 'gboklo -ni, e niɔe ni, nyiblo a 'mu, 'a ɔwlu 'e yi 'gboklo -ni.

De -mu', Nyisua -hwe bu nu, e no- e ni

19 -U -bi di 'ni 'beti -ni: Nyibli 'bu yi yinyre-tebli ni ni, de a 'di -bi -ko -ti Nyisua 'e yi ɔnu -mo 'ple 'li? 'Bi de -mu', Nyisua -hwe, nyiblo ɔdu 'yi 'li 'a yi-wonwon 'li -we.

20 'Wen 'ni: Nyiblo a 'di -bi -mo 'li, -mo a 'mu, -e ni 'li Nyisua a -mohleele le 'li? ɔBi ya -bu, u -mue, e -we 'li bu lee ne 'a mumuenyo ni, -e mo: «De- ko -ti ɔni nu 'na

nunuo le 'li?» 'Ubn-, e 'yi 'li□i 'li -we.

21 Nyiblo -mu', -e ni yi, e ko 'kl, 'ki bu nu buε, bu nu 'a -ne ya, e -hve. 'Bu yi□i ni -hve, bu nu ya -mu', -e ko 'mini, e no- e di nu, mo, 'bu yi□i ni -hve, bu nu ya -mu', -e 'yi 'mini -ko, e no- e di nu.

22 -E -bi Nyisua 'bu yi□i ni -hve, bu 'wi- yinunyo yi, □bi -ko 'li□i -mo? Nyisua -hve□e ni, nyibli bu yi□e, -e mo, e -we 'li bu pu yru ni -we, ko, 'e ni 'kl ki. E no- ko -ti, 'e ko □wlv a 'lila diakt, 'ki 'u nyibli -mu', e pu yru le -mo, 'ti- -u bleε 'kukub yi.

23 Nyisua -hve□e ni -we, 'ki nyibli bu yi□e, -e mo, e ko -ti a 'yi'bubua diakt, 'ti- e -hve bu -nyi -a mu -ti a 'yi'bubua.

24 -A mu mo nyibli a pepe -mu', e -da, 'ki -bu mo 'a nyibli. E 'yi 'li -Juukve* ni -do 'ny 'pa-, e 'yi 'li nyibli -ha. Kee, 'ki 'li dako -bi 'ny, e -ha 'li nyibli -we.

25 E no- mo -ti -mu', e hla la, 'ki 'li winwlon-hanyo* Hose a 'crien 'kwli, -e mo:

«Nyibli -mu', -u 'yi la 'na nyibli 'pa-, nu- 'n di 'na nyibli -daa -ni. Dako -mu', 'n 'yi la -nve -ni, e nu- ko nyibli 'n di 'na nuenyibli -daa -ni.

26 -Te -mu', u lee la 'u □nu, -e mo:

A 'yi 'na dako 'pa-, 'ki 'u -te ni -do a 'mu, 'mo 'Klohienyisua,

'ki 'n di 'u □nu 'na 'yonu -daa -ni.»

27 Nyisua a winwlon-hanyo Esai, ke- e pu la, 'ki 'u dako, -u mo Yisraekue a -ta', -e mo:

«'Ye □bu Yisraekue bu -hu wen, □wi yi 'puwon -mu', -e 'wle 'u 'yru wien bu, ba yi□e, -e mo, 'waa nyibli -mu', Nyisua di wa, u 'yi 'li□i -we, bu -hu, 'waa 'cimu gbi ni -do, nu- e di wa.

28 Kukonyo Nyisua di di 'ne- 'klo ki, 'wowl ki, e 'mu -ti a pepe -mu', u hla la nu, e 'mu nyibli a pepe, -u ni 'ne- 'klo ki, -bati le -puv -ni.»

29 'Ya 'u 'lu de, ke- Esai pu la -we, ti -hi la a ti 'yri:

«Kukonyo Nyisua, e koo ne 'a -ne □dedede win ki,

'bu 'yi wen -aan 'yonu a de -bi 'kiba ki -pu,

-a di -we wen bu,

□wi yi -te Sodomudio ko Gomolidio a nyibli nu la bu-wowe.»

□Haantitie, -e ne -Yusu a -ti -mo le, -Juukve hia □ne ki

30 -Bi' -a di 'ki pu de 'li? Ke- -a di pu, nyibli -mu', -u 'yi -Juukve* 'pa-, u 'ni □mu□o la Nyisua a 'hru le, -e di□e nu, u 'mu la 'u yi 'sii -ni, 'ki 'u Nyisua ye'. Kee, -te ti ne -bu, u 'sii 'u yi, 'ki 'u Nyisua ye', -koti u kuo □ne □wlv yi.

31 -Juukve -mo -bi, u □mve la 'hru le, -e ko 'yri u di la 'u -naa -ni, 'ti- u 'mu la 'u yi 'sii -ni, 'ki 'u Nyisua ye'. Kee, u □mve la tete le, -e di la□a nu, u 'mu la 'u yi 'sii -ni, 'ki 'u Nyisua ye'. Kee, u 'yi 'li -nyre.

32 De a 'di -bi -ko -ti, 'ki u 'yi 'li -nyre 'li? U nu- -mo -bi, u daa □ne, -e mo, u di 'sii 'u yi, 'waa nuu-tebli a -ti, 'ti- u 'yi Nyisua □wlv yi -kuo -ni.

'A -ti, 'waa bu bi 'hiɔ yi. 'Hiɔ a 'mu, ε nɔ- mɔ -Yusu 'Klɪsɔ.
³³ Ε nɔ- kɔ -ti 'v 'cru la 'li Nyɪsɔacriɛn 'kwli, -ε mɔ:

«Κε- Nyɪsɔa -pu:
 Ba pu 'v nva bu. 'Kɪ 'li Siondiɔ 'kwli,
 (-ε mɔ Jrusɛ,) 'n di ɔtu 'li 'hiɔ bu.
 'Hiɔ a 'mu, nyibli a buɪ di biɔe yɛ,
 v 'mu ɔhlɔn lɛ bi.
 Kεε, nyiblo -bu, -ε kuo 'hiɔ a 'mu ɔwɔb yi,
 'n diɔe 'ni wa.»

10

¹ 'N -hɔɛɔε ni, 'kɪ 'li 'na ɔwɔb a pɛpɛ kɪ, 'na 'dɔkɔɛ -Juukɔɛ bu wenɔε kɪ, 'kɪ Nyɪsɔa bu wa ɔnu. 'N de Nyɪsɔa ni diaki, 'kɪ 'v 'waa wɔwa a -ta'.

² 'Bu mɔ, 'ni yi wen ni hle, 'kɪ 'v 'waa -ta', 'n di wenɔε 'ni hla, -ε mɔ, v -hɔɛɔε ni diaki, 'kɪ bu kɔɛ Nyɪsɔa ɔwien, kεε, v 'ni -gbaɔa li -tεε a 'hru -mu', v di wen gba, v 'mu wenɔε ɔwien kɔɛ.

³ ɔ 'ni -yruɔo liɔi, -te -mu', Nyɪsɔa ni 'v nyibli a 'yɪ'siile, 'kɪ 'v 'a dɪɔnɔ ye'. ɔ nu- -mɔ -bi, v -hɔɛ bu na 'waa dɪɔnɔ a ɔwɔb a 'hru, -ε diɔe nu, v 'mu 'v yi 'sii -ni, 'kɪ 'v Nyɪsɔa ye'. Kεε, -tε Nyɪsɔa ni -tonyibli a wɔwa, v 'yɪɔi kɪ -wen.

⁴ -Tε -Yusu 'Klɪsɔ di la 'nε- 'kɔ kɪ, ε ɔtuu 'v Moise a tɛn ni. Nɔ- kɔ 'kwli ε naa 'li, 'kɪ tete 'yi kε 'kɪ -kɔ de, 'kɪ bu wa nyibli. Ε mɔ ɔhan-tɪ ɔniɔ, ε 'yi tete 'a 'vɔtuule 'pa-, ε 'ni -nuɔo liɔi, -a 'ni 'siiɔe 'v yi, 'kɪ 'v Nyɪsɔa

ye', kεε, -ba kuo -Yusu 'Klɪsɔ ɔwɔb yi; nɔ- niɔe, ɔa yi 'v yi 'sii -ni, 'kɪ 'v Nyɪsɔa ye'.

Nyibli a pɛpɛ -mu', -v kuo -Yusu ɔwɔb yi, nu- Nyɪsɔa wε

⁵ Ti -hi la a ti 'yri, Moise 'cru laɔa ni, 'kɪ 'v tete a 'vɔtuule a -ta', -ε mɔ, 'hru -kɔ wɔn Nyɪsɔa yi 'v nyibli yi 'sii -ni, 'kɪ 'v 'a dɪɔnɔ ye'. -Ti a 'mu, ε 'cru la, ε nɔ- -bu: «Nyiblo -mu', -ε ɔtui 'v tete a pɛpɛ 'v, nɔ- di 'kɔ yrayɔ kɔ.» Ε nɔ- Moise 'cru la.

⁶ Kεε, nyibli -mu', -v kuo -Yusu ɔwɔb yi, 'hru, -ε kɔ wɔn Nyɪsɔa yi 'v ɔnu yi 'sii -ni, ε ni 'dɔ. 'Kɪ 'v 'hru a 'mu a -ta', v 'cru laɔa ni, 'kɪ 'li Nyɪsɔacriɛn 'kwli, -ε mɔ: «ɔNi 'pɔɔ 'li lɛ, 'kɪ 'li -na ɔwɔb kɪ: Nyiblo a 'dɪ -bi, -ε di 'li yakɔ 'kwli mu 'li?» 'Betile a 'mu, ε ɔhen 'nyɛ, 'hru 'yi 'v -hie, 'kɪ -bu mu 'li yakɔ 'kwli, -bu mu -Yusu 'Klɪsɔ da, ε 'mu di, -kɔti ε -hɔn 'li ni, 'ε di -mu wa mɔ.

⁷ ɔNi 'pɔɔ 'li lɛ -wε, 'kɪ 'li -na ɔwɔb kɪ: «Nyiblo a 'dɪ -bi, -ε di 'li 'kɔkɔnyibli -mɔ mu 'li?» 'Betile a 'mu, ε ɔhen 'nyɛ, 'hru 'yi 'v -hie, 'kɪ -bu mu 'li 'kɔkɔnyibli 'nyi, -bu mu -Yusu 'Klɪsɔ da, -kɔti ε -hɔn 'li 'kɔkɔnyibli 'nyi ni.

⁸ Kε- Nyɪsɔacriɛn -pu de: «'Kɪ Nyɪsɔa a win ni 'v -mu 'hɔi, ε 'yi -mɔ -hlɔ. Win a 'mu, 'kɪ ε ni 'v -mu wien, kɔ, 'kɪ 'li -na ɔwɔb kɪ.» Win ni -do a 'mu, ε nɔ- -a yi nyibli -lee -ni, -ε mɔ, v blɛɛ yi, bu kuo Nyɪsɔa ɔwɔb yi.

⁹ 'Bu mɔ, ɔni yi lɛ ni pi, 'kɪ 'v nyibli ye', -ε mɔ, -Yusu mɔ

Kukonyo □nuo, ko, 'bu mo, □ni pu□v □han-ti, 'ki 'li -na □wlv ki, -ε mo, Nyisva -ha 'li□i 'kukonyibli 'nyi ni, 'ti-ε -ha□a 'klo, -ε -bi Nyisva a 'mu, ε di -mu 'ni wa.

10 'Bu mo, □ba kuo -Yusu □wlv yi -tee, -ε -bi Nyisva di 'sii 'v -a mu yi, 'ki 'v 'a dionu ye'. Ko, 'bu mo, □ba yi le ni pi, 'ki 'v nyibli ye', -ε mo, -Yusu mo Kukonyo □nuo, -ε -bi Nyisva di -a mu 'ni wa.

11 Ke- v nu la 'a 'cicru, 'ki 'li Nyisvacrien 'kwli, -ε mo: «'A -ne nyiblo 'bu ni 'v, 'bu kuo □ne □wlv yi, Nyisva di□e 'ni wa.»

12 Nyiblo, 'yi □bu ε mo -Juukueyu*, 'yi □bu ε 'yi -Juukueyu 'pa-, ε mo de ni -do. Kukonyo mo nyibli a pepe a Kukonyo □nuo. Nyibli a pepe, -v de□e, ε ni □nu □haande -mo,

13 □wi yi, -te v nu la 'a 'cicru, 'ki 'li Nyisvacrien 'kwli, -ε mo: «'A -ne nyiblo 'bu ni 'v, 'bu yi Kukonyo Nyisva ni de, 'ki 'li 'a □wlv a yikuole 'kwli, -ε -bi Kukonyo a 'mu, ε di□e 'ni wa.»

ε 'yi 'waa pepe 'pa-, v 'yi 'v Nyisva 'v □tuu -ni

14 Ke- -ti ni 'mu. Nyibli 'bu 'yi Kukonyo □wlv yi -kuo -ni, v 'yi 'li□i 'li -we, bu da□a, 'ki bu dii □nu ki. 'Bu 'yi 'a 'nyre 'win, v 'yi 'li□i 'li -we, bu kuo □ne □wlv yi. Nyiblo □du 'bu 'yi □nu Kukonyo a -ti yi -hla, v 'yi 'li□i 'li -we, bu 'win a 'nyre.

15 'Bu mo, Nyisva a nyibli 'bu 'ye ni lee 'li □nu tonyibli -mo, nyiblo □du 'yi 'li□i 'li

-we, bu hla □nu Nyisva a -ti yi. ε no- v 'cru la 'li Nyisvacrien 'kwli, -ε mo: «Nyibli -bu, -v pi □haantitie, v ni yuo-kuan, 'waa didie mo dōdōde □nuo.»

16 'ε mo □han-ti, Nyisva te nyibli bu, 'v pu 'a □haantitie. Kee, ε 'yi nyibli a pepe -mu' 'pa-, -v yi Nyisva a □haantitie 'win, v 'ni 'ble□e li□i kva. Ke- Nyisva a winwlon-hanyo Esai pu la: «□Haantitie, -a pi, nyibli -hōhōi 'yi□i □wlv yi -kuo -ni.»

17 'A -ti, □haantitie, -ε ne -Yusu 'Klisu a -ti -mo le, lelenyo ko bu gba 'li□i nyibli -mo, 'ti- v 'mu 'win. Nyibli ko bu 'win, 'ti- v 'mu□v □wlv yi -kuo -ni.

18 -Te ε ni 'mu le, 'n yi ni 'beti -ni: □Bi -Juukue* 'yi □haantitie a 'mu 'win? 'Uon-, v 'win ni, □wi yi, -te -mu', v nu la 'a 'cicru, 'ki 'li Nyisvacrien 'kwli:

«Nyibli bi 'klo a pepe ki, 'v hla Nyisva a -ti.

'Waa win 'wli ni, 'ki 'ne- -tutu a pepe ki,

ko, -bu mu, -bu ye 'klo a hreele ki.»

19 'N yi 'ni 'beti -ni de: □Bi -Juukue 'yi □haantitie a 'mu le -yru -tee? 'Uon-, v yru□o le ni, kee, v 'yi 'a kva'buble -hva, □wi yi, -te Moise nu la 'a 'cicru:

«Nyisva wen 'ni:

'N di□e 'ni nu, nyibli -mu', -v 'yi 'na dakō -Juukue 'pa-,

a 'mu □nu ca -mo □tu, ko, 'n di□e 'ni nu, a 'mu yru pu,

'ki 'u dako -mu' -mo, -u
'yi □dedede -yi.»

20 'Ya 'u 'lu de, Esai 'yi la
nyibli a huannu -pie, 'ki bu
hla la 'u□u nyibli ye', -ε mo:

«Nyisua wen 'ni:

Nyibli -mu', -u 'ye ni □mu□ la
'mu le,

u nu- 'ye 'mu.

Nyibli -mu', -u 'ye ni da la
'mu,

u nu- 'n 'hru yi.»

21 Kεε, 'ki 'u -Juukue a -ta',
ke- Nyisua -pu: «'Ki 'li
-nyrowo 'mumu 'kwli, 'n hru
'na dabu ni, 'ki 'u 'na dako
-mo', -ε di□e nu, u 'mu 'ne-
'mu -mo di. Kεε, u hia ni,
'lulekukuo a -ti, u 'ni -hwa□a
li bu □tuu 'u 'mu.»

11

□Bi Nyisua □nyri 'a dako
Yisraekue ni pepe?

1 'N yi 'ni 'beti ni de: -Te
ε ni 'mu le, □bi ε □hen
'nyre, -ε mo, Nyisua □nyri
'a dako Yisraekue ni, -u mo
-Juukue*? 'Uon-. 'Klo -mo
'klo, ε 'yi □nu □nyri, -koti
'na 'mumu, 'mo Yisraekueyu
□ni□. 'Ki 'n ko 'li Besame a
□tugba 'yri, -ε mo Abrahamu
a 'yonu a 'yu.

2 Nyisua a dako -mu', ε -ha
'li, ε 'yi □nu □nyri. 'Bi a yi -ti
-mu', u 'cru la ni, 'ki 'u Nyisua
a winwlon-hanyo Eli a -ta',
ti -hi la a ti 'yri. Eli a 'mu,
ε gba la Nyisua -hawi, 'ki 'u
Yisraekue a -ta', ε wen:

3 «Kukonyo o, Yisraekue 'la
-na winwlon-hanyu a pepe
ni, ko, 'teni -mu' -ko 'yri -a
yi 'u -cohlun* le -pii -ni, 'ki 'u
-mu ye', u wowa□a' le. 'Mo ni

-do, 'mo -hie 'u, -ε 'tie yi -mu
□wien le kue, 'ti- 'u □mue 'na
'ila le.»

4 Ke- Nyisua pu la□a yi, ε
wen: «'Uon-, ε 'yi -mo ni -do
'pa-. 'N □tu nyibli a (7000)
'miliwi ni □hlon'huen bu, -u
'tie yi 'mu □wien le kue. 'Ku
-mu', u deε Baali, 'na nyibli
a 'mu, u 'yi□i -da, ko, u 'ni
-na□a li□i -mo.» Ke- Nyisua
pu la.

5 Ti -bu 'yri, de ni -do, no-
□ni□. 'Ki 'li -Juukue 'nyi,
nyibli ni 'li, Nyisua 'ε pu □nu
'kibia ki, -ε di□e nu, u 'mu□u
□wien le kue, -koti ε ni □nu
□haande -mo, 'ki 'li daduke
'kwli.

6 -Te Nyisua pu □nu 'kibia
ki, 'ki 'li daduke 'kwli, ε □hen
'nyre, ε 'yi □nu 'kibia ki -pu,
'waa nunu-tebli a -ti. 'Bu
mo, 'bu pu wen □nu 'kibia ki,
'waa nunu-tebli a -ti, ε □hen
'nyre, -ε mo, ε mo wen 'waa
nunu-tebli a 'peεε □ni□, -ε
-bi ε 'yi wen □nu 'kibia ki
-pu, 'ki 'li daduke 'kwli.

7 ε □hen 'nyre, 'ki 'li tete
a 'u□tuule 'kwli, 'ki -Juukue
□mue la 'li 'uyi'siile le, 'ki 'u
Nyisua ye'. Kεε, 'uyi'siile a
'mu, u □mue la le, u 'yi□i 'ye.
Kεε, nyibli -mu', Nyisua pu
'kibia ki, nu- 'ye□e. -U -bi
-mu', u ku 'lu le, 'u 'yi Nyisua
a -ti a leyuyruo -ko.

8 'Waa -ti, u 'cru la 'li
Nyisuaerien 'kwli, ε no- -bu:
«Nyisua nu□o ni, 'u 'ye ni
yru □dedede le, 'ε ka 'waa
'yii ki, ko, 'ε ka 'waa nu yre.
Kue la 'li bu, -bu ye -nyrowo
-bu ki, ke- ε 'tie ni 'mu.»

9 Ke- bodio Dafidi pu la
-we, 'ki 'li Nyisuaerien 'kwli,

-ε μω:
 «'Waa lε'mle-nyrōwī -kō
 'kwli v yi 'lī -cōhlōn
 -pii -nī,
 'kī 'v Nyīsva -mō,
 bυ nu□ō, Nyīsva a -bati bυ
 klō □nu,
 -wen cro.

¹⁰ Nyīsva bυ ka 'waa 'yii kī,
 -ε di□e nu, v 'nī □ha
 □dedede 'ye,
 bυ kō 'kla-wliye'yīya 'a -nε ti,
 v 'nī □ha 'lī ke lε -ha.»
 Ε nō- bodiō Dafidi 'cū la.

¹¹ 'N yi 'nī 'beti nī de: -Tε
 -Juukvε hīa Nyīsva kī, 'kī bυ
 'sīi 'v □nu yi, 'kī 'v 'a dīōnv
 ye', □bi ε □hen 'nyre, -ε μω,
 Nyīsva 'yi □nu kī -wen pεpε.
 'Uōn-, ε 'yi 'mυ lε -nī. Kεε, -tε
 ε nī 'mυ, ε nō- -bυ: 'Waa de
 'kuku nu□ō nī, Nyīsva 'ε wa
 hīapōdakō -bī, -v 'yi -Juukvε
 'pa-. Ε nu□ō nī, -ε di□e
 nu, -Juukvε 'mυ hīapōdakō a
 'mυ ca -mō □tu.

¹² -Tε -Juukvε 'yi Nyīsva
 kī -wen, Nyīsva nu dakō
 a gblegble □haandε -mō'.
 □Haandε a 'mυ, ε di bīi kī
 dīaki, ti -mυ' -kō 'yri -Juukvε
 a pεpε, v di -mō □hīan, v di
 -Yusu 'Klīsv □wlv yi -kuo -nī.

-Tε -mυ', Nyīsva -nu, 'ε wa
 dakō a gblegble -mυ', -v 'yi
 -Juukvε* 'pa-

¹³ 'A mυ -mυ', -v 'yi -Juukvε
 'pa-, 'a mυ 'n yi 'kī 'lī -mō
 -hlee -nī. 'Mō -Yusu a
 -mōnanyō* □nīō. 'Kī ε lee
 'nε- 'mυ 'a mυ -mō. Ε nō-
 nu□ō, 'nī nī dōdv, 'kī 'v -kvan
 -mυ', ε -nyī 'mυ a -ta'.

¹⁴ 'N -hυε□ε nī, 'na dakō
 -Juukvε 'bv yi 'na -kvan nī
 'ye, 'kī 'lī 'a mυ 'nyī, bυ □tu
 ca, -ε di□e nu, v 'mυ -Yusu

□wlv yi -kuo -nī, Nyīsva 'mυ
 □nu wa.

¹⁵ -Tε Nyīsva □nyri
 -Juukvε, -ε -bī ε nu□ō nī, ε
 kō dakō -bī 'hυen- 'v -mυε, 'v
 kō kībūwεenlε. Ti -mυ' -kō
 'yri Nyīsva di 'v 'a dakō kva
 'blee -nī de, ε di mō -hvan
 yīnōdε gbagbv. Ε di 'wī- -tε
 'kōkōnyibli 'ye nī 'hri 'klō lε.

¹⁶ □Bυ pυ□v dε yi.
 Yī-hε-tebli -mυ', -yi 'v -ci kī
 'cεε -nī, 'bv mō, □nī -nyī□e
 Nyīsva, -ε -bī ε □hen 'nyre,
 -ci a 'mυ, 'a 'dvdō-tebli a
 pεpε a 'mυ, Nyīsva, nō- kō□ō.
 'Bυ mō, □nī -nyī Nyīsva
 tugbε a -wlubvī, -ε -bī ε □hen
 'nyre, Nyīsva, nō- kō 'a babvī
 -wε.

¹⁷ Yīsvaε 'wī- tugbε
 -mυ', v dεε olifietu yi. Nō-
 mō □haantugbε. 'A mυ -mυ',
 -v 'yi -Juukvε 'pa-, a 'wī-
 'wan 'kwli a olifietu yi. V 'bε
 □haantugbε a 'mυ a babvī
 -bī nī, 'tī- 'v 'bε 'wan 'kwli a
 olifietu a babvī, 'v 'nyra 'v□v
 □haantugbε -mυ', 'a babvī a
 -ta'. -ε -bī babvī a 'mυ, v
 yi -jri tugbε a 'mυ a -wlubvī
 a 'nie. Ε 'wī yi, □haan-tebli
 -mυ', -Juukvε kō la, -tε ti nε
 -bυ, 'a mυ kō□ō -wε.

¹⁸ Nō- kō -tī, a 'yi -blεε -nī,
 ba yraa babvī -mυ', v 'bε 'v.
 'A 'nī 'pυv 'lī 'aan dīōnv a -pli.
 Ba kō 'a yīyie, -ε μω, ε 'yi 'a
 mυ babvī 'pa-, a 'yi -wlubvī
 'ble, -wlubvī, nv- 'ble 'a mυ.

¹⁹ -Baklε, kε- -v -bī di pυ,
 'kī 'lī 'a mυ 'nyī: «Nyīsva 'bε
 'v babvī a 'mυ nī, ε 'mυ 'lī -a
 mυ babvī a 'mυ, 'a 'hūī 'kwli
 'nyra.»

²⁰ Ε μω □han-tī, Nyīsva 'bε
 'v babvī a 'mυ nī, -kōtī v

'yɪɪ ɪ wɪɪ yɪ -kuo -nɪ. 'A mu
 ε ɪtu 'v 'waa -ta', -ε nuɪo, a
 kuo ɪne ɪwɪɪ yɪ. 'A -tɪ, a 'nɪ
 'kɔɔ 'lɪ 'aan dɪɔnɔv a 'yaale,
 ba pie Nyɪsɪva,

21 -ε nuɪo, -te Nyɪsɪva -nu,
 'ε ɪnyri -Juukɔve, -v mɔ la -tee
 a babɪ -mɔ', 'aan 'mumu,
 'bɔ mɔ, 'ba 'yɪɪ ɪwɪɪ yɪ -kuo
 -nɪ, ε di 'a mu 'nɪ ɪnyri -we,
 -kɔtɪ 'a mu -mɔ babɪ yrayɪ
 -mɔ', ε ɪtu 'v yɪ-hebabɪ a
 -ta'.

22 Ba 'ye ke, -te -mɔ',
 Nyɪsɪva a ɪwɪɪ nu yɪnɔɔ, kɔ,
 -te -mɔ', ε ni nyibli a yɪv a
 lɛpɔɔle. Nyibli -mɔ', -v ni de
 'kuku, nu- ε pɪ yɪv lɛ. Kee,
 'a ɪwɪɪ nɔ yɪ, 'kɪ 'v 'a mu, -v
 ni 'a kɪweɛnle -mɔ, 'bɔ mɔ,
 'ba 'cibi 'v 'a ɪwɪɪ a yɪkuole.
 'Bɔ mɔ, 'bɔ 'yɪ lɛ -nɪ, ε di 'v
 'a mu 'nɪ 'bɛ -we.

23 'Bɔ mɔ, -Juukɔve 'bɔ
 ɪhɪan -mɔ, 'bɔ kuo -Yusu
 ɪwɪɪ yɪ, -ε -bɪ Nyɪsɪva kɔ bɔ
 'nyra 'v ɪnv -te -mɔ', ε -ha 'v
 ɪnv de, -kɔtɪ ε kɔ 'kɪ, 'kɪ bɔ
 nuɪo.

24 'A mu -mɔ', -v 'yɪ -Juukɔve
 'pa-, a 'wɪ- 'wan 'kwɪ a olifi-
 etu a babɪ, v 'bɛ 'v yɪ, 'tɪ- v
 'nyra 'lɪ ɪhaan.olifietu 'kwɪ.
 ε mɔ de ɪnɔɔ, v 'ye nɪ nu.
 -Te Nyɪsɪva -we 'lɪ bɔ nu de a
 'mɔ, 'a -tɪ, 'kɪ 'vɪv -mɔ, ε 'yɪ
 'mɔ -kla, -te -mɔ', ε -ha la 'v
 -Juukɔve, ti -hi la a ti 'yri, bɔ
 'nyra 'v ɪnv de, -kɔtɪ v nu-
 mɔ -tee a olifietu a babɪ.

-Juukɔve di kuo -Yusu
 ɪwɪɪ yɪ*

25 'Na 'dɪayɪnɔv -na, 'n
 -hɔɛɪ nɪ, ba yɪv ɪhan-tɪ
 -mɔ' lɛ, Nyɪsɪva -hɪ nyibli 'yɪ
 kɪ, 'tɪ- ε tɔɔ 'mɔ, -ε diɪe nu,

a 'nɪ ɪha 'lɪ 'aan dɪɔnɔv 'yaa
 -nɪ. -Tɪ a 'mɔ, ε nɔ- -bɔ:
 -Juukɔve a 'kɪbɪa -bɪ, nu- 'ye
 nɪ -hɔa -bɔ kuo Nyɪsɪva ɪwɪɪ
 yɪ. Iin, ε mɔ ɪhan-tɪ, kee,
 v kɔ bɔ ɪhɪan -mɔ. Kee,
 'tɪ- v 'mɔ -mɔ ɪhɪan, nyibli
 a pepe -mɔ', -v 'yɪ -Juukɔve
 'pa-, Nyɪsɪva -ha 'lɪ, ε blɛɛ yɪ,
 nyibli a 'mɔ, bɔ kuo Nyɪsɪva
 ɪwɪɪ yɪ, 'tɪ- -Juukɔve a 'mɔ,
 v 'mɔ -mɔ ɪhɪan, v 'mɔɪv
 ɪwɪɪ yɪ -kuo -nɪ -we.

26 -Te Nyɪsɪva di 'a dakɔ
 -Juukɔve a pepe a wɔwa nu,
 ke- v nu la 'a 'cɪcɪ, 'kɪ 'lɪ
 Nyɪsɪvacɪɪen 'kwɪ. -Tɪ a 'mɔ,
 v 'cɪ la, ε nɔ- -bɔ:

«Nyɪsɪva wen 'nɪ:

'Kɪ 'waa Wanyɔ di 'lɪ Siondɔɔ,
 -ε mɔ ɪrusɛdɔɔ 'kwɪ
 -hɔn,

ε 'mɔɪv nu, Sakɔbɔ a 'yonɔv
 a 'yonɔv
 'mɔ 'na -tɪ a lɛ-heɛle 'kee
 -nɪ.

27 'Yɪ -mɔ', 'n di ɪtu, 'n kɔ
 ɪnv 'hɔen-,

ε nɔ- mɔ: 'n di 'wɔwla 'waa
 de 'kuku.»

ε nɔ- Nyɪsɪva hla la.

28 'Kɪ 'lɪ 'kɪbɪa -bɪ kɪ,
 -Juukɔve 'yɪ Nyɪsɪva a ɪhaan-
 titie kɪ -wen. ε nɔ- nuɪo,
 'v -he Nyɪsɪva a yɪnyibli.
 ε nyre 'v nɪ, -ε diɪe nu, 'a
 mu -mɔ', -v 'yɪ -Juukɔve 'pa-,
 Nyɪsɪva 'mɔ 'a mu wa. Kɔ, 'kɪ
 'lɪ 'kɪbɪa -bɪ kɪ, Nyɪsɪva 'tɪɛ
 nuɛ ɪnv, -kɔtɪ ε pɪ la 'lɪɪ nɪ,
 'kɪ 'v -Juukɔve a 'bainɔv ye', -ε
 mɔ, v di mɔ 'a dakɔ.

29 Nyɪsɪva 'bɔ -ha 'lɪ nyiblo,
 'bɔ nuɪo ɪhaandɛ -mɔ, ti a
 pepe a -tɪ ɪnɔɔ. ε 'nɪ -haɪa
 'lu -ta'.

30 Ti -hi la a ti 'yri, 'a mu -mu', -v 'yi -Juukue 'pa-, a -hee la Nyisua a -ti le. Kee, ti -bu, -e ko 'yri -Juukue yi 'v 'a -ti le -hee -ni, Nyisua yru 'aan nyai.

31 Ke- e di 'mu □ti, 'ki 'v -Juukue a -ta'. Ti -bu, -a ni ki, v -hee Nyisua a -ti le, 'a mu -mo -bi, Nyisua 'e ni 'a mu □haande -mo. Ke- e ni 'mu, -e di□e nu, v 'mu -mo □hian, Nyisua 'mu 'waa nyai yru -we.

32 'A -ti, Nyisua -ha 'li nyibli a pepe dabu 'nyi ni, v 'mu 'a -ti le -hee -ni. E nu□o ni, -e di□e nu, nyibli a pepe a 'mu, e 'mu 'waa nyai yru.

-Ba pu Nyisua 'nyre le

33 Iin, 'e mo □han-ti, Nyisua a □wlv no yi diaki, 'ki 'v -a mu -mo. E ko □to, 'e -hi 'v 'a -ne □dedede. E yi 'a -ne de ni. 'Ti-, de e yi 'lu -mo le -hie, e 'yi nyiblo □dv -ko, -bu -hihia□a kle. Mo, e 'yi nyiblo □dv -ko -we, de e ni, -bu yru□o' le.

34 Ke- v nu la 'a 'ciaru, 'ki 'li Nyisuaerien 'kwli, -e mo: «De -mu', Nyisua yi 'lu -mo le -hie, nyiblo □dv 'yi□i -yi.

E 'yi nyiblo □dv -ko -we, -bu pu□v □to' le.

35 E 'yi nyiblo □dv -ko -we, -e -we 'li -bu -nyi□e de, -e ko 'kwli Nyisua di 'li -naa -ni, e 'mu□v de -nyi -we.»

36 'E mo -tee, Nyisua, no- nu 'a -ne de, 'ti-, no- koo ne 'a -ne □dedede win ki, ko, no- □tui 'a -ne de 'yie, ko, 'a -ne de ni 'v, 'ki 'v□v -mo. No- -bu ko

-ti a 'yi'buale, -te e te yi bu. Ke- bu ni 'mu.

12

-Te -mu', -a di nu, 'ti- -a 'mu -aan dionv -naa -ni

1 'A -ti o, 'na 'diayuv -na, -te Nyisua yru -aan nyai diaki, 'n nyee ne 'a mu le, ba -ha 'aan dionv pepe, 'ki 'v Nyisua -mo, -e di□e nu, 'aan 'klo 'mu -cohlun*, a yi Nyisua pie -ni yi 'wi. Nyisua bu koo ne 'a mu win ki pepe, -e di□e nu, e 'mu 'aan -cohlun ki wen. Ke- ba nu Nyisvade a nunuo -tee.

2 'A 'ni 'nuo 'li nyibli -mu', -v 'yi Nyisua -yi a nununmlt, kee, ba -ha Nyisua me le, bu 'ciu 'aan □wlv, -e di□e nu, e 'mu yrayv' le bi. 'Bu mo, 'ba yi□i ni ni, -e -bi de Nyisua -hve, a di yru□o' le, -e mo de, -e no yi, ko de, -e yi 'a plo -blee -ni, ko, de -mu', -e □ce.

3 -Te Nyisua nu 'mu □haande -mo', 'ki 'li dadvke 'kwli, 'ki □bv mo -Yusu a -monanyo*, 'aan pepe, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni: A ni 'yaa 'li 'aan dionv, kee, ba ko 'a yiyie, -te a ni 'mu. Ba 'ye 'kli -mu', Nyisua -nyi 'a mu, -e di□e nu, a 'mu□v yi, nyibli -mu', a pa 'mu.

4 'N pi□i de yi. -Tonyiblo a 'hvi nu -do. Kee, 'hvi a 'mu, 'a -ne 'kiba, 'bu ni 'v, e ko 'a -ne -kvan.

5 'Ki 'v -a mu -mo, de ni -do, no- □nio. -A -hv ni, kee, -te -a ko -Yusu 'Klisu 'hven-, -a -mve, -a mo -plahvi ni -do □nio. E no- mo 'cve. 'Ti-, 'a -ne nyiblo 'bu ni 'v, 'e ko 'a ne -kvan, -te -aan -plahvi ni

'mυ, 'a -ne 'kɪbɪa 'bυ nɪ 'υ, ε kɔ 'a -ne -kvan.

6 'A -ne nyiblo 'bυ nɪ 'υ, 'kɪ 'lɪ -a mυ 'nyɪ, ε kɔ 'a -ne 'klɪ nɪ, Nyɪsua -nyɪ□e, □wɪ yɪ, -te Nyɪsua -hυe bυ nu -a mυ 'a -nyinyie, 'kɪ 'lɪ daduke 'kwli. 'A -tɪ, 'a -ne nyiblo 'bυ nɪ 'υ, 'klɪ -mυ', Nyɪsua -nyɪ□e, nɔ- bυ nuu ne 'a -kvan 'yri. Nyɪsua 'bυ -nyɪ -mυ 'klɪ, 'kɪ -bυ hla -tɪ -mυ', ε pυ 'lɪ -mυ wɔn, -ε -bɪ hla□a, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua a □wɪb a yɪkuole 'kwli.

7 Nyɪsua 'bυ -nyɪ -mυ 'klɪ -we, 'kɪ -bυ -heε nyibli, -ε -bɪ -heε □nυ -teε, 'kɪ 'lɪ -na □wɪb a pepe kɪ. Nyɪsua 'bυ -nyɪ -mυ 'klɪ, 'kɪ -bυ tɔɔ ne 'a -tɪ nyibli, -ε -bɪ tɔɔ □nυ -teε.

8 Nyɪsua 'bυ -nyɪ -mυ 'klɪ, 'kɪ -bυ pυ nyibli 'klɪ yra le, kɔ, -bυ □tɪ 'lɪ □nυ □wɪb 'kwli ble -we, -ε -bɪ ε nɔ- -bυ nu. Nyɪsua 'bυ -nyɪ -mυ 'klɪ -we, 'kɪ -bυ -nyɪ □hɪbennyibli -tebli le, -ε -bɪ nu□o, 'kɪ 'lɪ yɪnɔ□wɪb 'kwli. Nyɪsua 'bυ -nyɪ -mυ 'klɪ -we, 'kɪ -bυ naa nyibli, -ε -bɪ nu -kvan a 'mυ -teε. Nyɪsua 'bυ -nyɪ -mυ 'klɪ, 'kɪ -bυ kɔ nyibli a nyai, -ε -bɪ -bυ nu□o -teε, 'kɪ 'lɪ dɔdɔke 'kwli.

9 Ba nυe nyibli a pepe, 'kɪ 'lɪ 'aan □wɪ kɪ. 'A 'nɪ 'nυe 'lɪ □nυ, 'kɪ 'υ wuntɔ 'yri. Ba yraa de -hvan. Ba nυe yɪnɔde.

10 Ba nυnυe -nɪ, □wɪ yɪ 'dɪayɪnυ, -υ -nυnυe -nɪ -teε. Ba □tutuu 'υ -nɪ -teε.

11 Ba nu -kvan, 'kɪ 'lɪ 'aan 'klɪ a pepe 'kwli. A 'nɪ 'mlie 'lɪ. Ba -ha 'aan dɔnυ pepe,

'kɪ 'υ Kɔkɔnyɔ -Yusu a -kvan a -ta'.

12 Ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, de -mυ', Nyɪsua pυ 'lɪ, ε dɪ□e 'nɪ nu. 'A -tɪ, ba nu dɔdɔ 'a -ne tɪ. 'Ba yɪ □hɪbɛn nɪ 'ye, ba kɔ □wɪb a 'hɪla. Ba 'cibi 'υ Nyɪsua a dɪda.

13 'A mυ -Yusu a nyibli, 'aan 'bio, 'bυ yɪ de nɪ -hυe, -ε -bɪ ba -heε □nυ. 'Dagbɪ -mυ', -υ yɪ 'lɪ 'a mυ -mɔ dɪ, ba 'ble □nυ kva -teε.

14 Nyibli 'bυ yɪ 'a mυ □hɪbɛn nɪ □tui, ba da Nyɪsua, 'kɪ bυ nu □nυ □haande -mɔ, ε 'nɪ 'nuo 'lɪ □nυ de -hvan -mɔ'.

15 Nyibli 'bυ yɪ dɔdɔ nɪ nɪ, ba bɪ □nυ kɪ, ba nu dɔdɔ -we. Mɔ, nyibli 'bυ yɪ nɪ we, ba bɪ □nυ kɪ, ba we -we.

16 A kɔ 'aan 'bio 'hɛn-, 'aan □wɪ bυ pe. A 'nɪ 'yaa 'lɪ 'aan dɔnυ. Ba nu 'aan -kvan, 'yɪ □bɪ ε mɔ -kvan 'cɪmɪe. A 'nɪ 'pυb 'lɪ le, -ε mɔ, a yɪ 'a -ne de nɪ.

17 Nyiblo 'bυ nu 'a mυ de -hvan -mɔ', a 'nɪ 'nuo 'lɪ□t de -hvan -mɔ -we. Ba □mυɔ □haan'hru le, -ε kɔ kɪ nyibli a pepe dɪ 'υ 'a mυ 'nyre le -pυb -nɪ.

18 'Ba -we 'lɪ, a kɔ nyibli a pepe 'hɛn-, ba 'wɪnwɪn win' le, -ε -bɪ ba 'wɪnwɪn win' le, a 'nɪ 'pυb 'lɪ □ye.

19 'Na nυe'dɪayɪnυ -na, nyiblo 'bυ nu 'a mυ de -hvan -mɔ, a 'nɪ 'wɪ 'lɪ 'aan dɔnυ kle, keε, ba -ha Nyɪsua me le, bυ 'wɪ 'a mυ kle, -kɔtɪ υ 'crɪ□t nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua'crɪen 'kwli, -ε mɔ: «Kɔkɔnyɔ Nyɪsua wen 'nɪ: 'Mɔ -dɪ -mυ kle 'wɪ, 'mɔ -dɪ □nυ 'peε -nɪ.»

20 U 'cru□i ni -we, -ε mo: «'Kanv 'bv yi -na yraanyo ni ni, -nyi□e diide, ε 'mu□v di, 'nie'natv 'bv yi□i ni ni, -nyi□e 'nie, ε 'mu 'na.» 'Bv mo, □ni yi□i ni ni, -ε -bv -tvi di□e 'ni nu, □wlv 'mu□v -mo di.

21 □Nι 'wεεn 'li ki, de -hvan 'ni 'koo 'li -mv win ki, keε, nu □haandε, -ε di□e nu, □mv de -hvan win ki -koo -ni.

13

Ba □tuu 'v 'blvgbanaanyv 'v

1 'A -ne nyiblo bleε yi, bv □tuu 'v 'blvgbanaanyv 'v, -koti nyibli a pepe, -v neε 'blvba, Nyisva, no- yi □nv 'klι -nyi, ε ko, ε no- □tui 'v 'blvgbanaanyv a 'mv ble.

2 'A -ti, nyibli -mv', -v ni 'lulekukuo, 'ki 'v 'blvgbanaanyv -mo, Nyisva, no- nyibli a 'mv, v 'ye ni □tuu 'v. Nyibli -mv', -v ni de a 'mv, Nyisva a -bati di □nv 'ni klo.

3 Nyibli -mv', -v ni □haandε, v 'yi yi -bleε -ni, bv ko 'blvgbanaanyv a hvannv. Keε, nyibli -mv', -v ni de -hvan, nv- bleε yi, -bv pie 'waa hvannv. 'Bv mo, □ni 'ye ni -hva -bv pie 'waa hvannv, -ε -bv nu □haandε, v 'mv -mv 'nyre le pv,

4 -koti v mo Nyisva a -kvannunyibli □ni□. U -hve bv -heε ne 'a mv, -ε di□e nu, a 'mv □haandε nu. Keε, 'bv mo, 'ba yi de -hvan ni ni, -ε -bv ba pie 'waa hvannv, -koti 'klι, Nyisva -nyi □nv, ε 'yi dadv 'pa-. U mo Nyisva a -kvannunyibli □ni□. ε

-nyi □nv 'klι, 'ki bv -ha 'li de-hvannunyv le, nyibli 'mu□v 'ye, -ε mo, Nyisva pv de-hvannunyv yrv le.

5 'A -ti, ba □tuu 'v 'blvgbanaanyv 'v. ε 'yi 'nyre □hen, -ε mo, v 'ni □ha 'a mv □hven □tu a -ti, keε, ba □tuu 'v □nv, -koti a yi□e ni, 'ki 'li 'aan □wlv ki, -ε mo, no- mo □haan'hru.

6 Nyisva, no- □tu 'v 'blvgbanaanyv ble. U nu- mo 'a -kvannunyibli. ε no- ko -ti, 'a yi 'blwlv 'pee -ni, v 'mv -kvan nu -teε.

7 'A -ti, ba -nyi 'a -ne nyiblo de a ko ba -nyi□e. 'Ba ko 'a -ne 'blwlv □dv a 'peeε, ba 'pee □ne. 'Ba ko ba -nyi nyiblo 'v □tuule, ba -nyi □ne. 'Ba ko ba -nyi nyiblo -ti a 'yi'bvba, ba -nyi □ne.

Ba nvnve -ni

8 ε 'yi yi -bleε -ni, □dedede bv hie 'v, a ko ba nu wen, 'ki 'v 'aan 'bv -tonyiblo -mo', 'bv 'yi 'a nveε 'pa-. Nyiblo -mv', -ε nve ne 'a 'bio -tonyibli, no- □tui 'v Nyisva a tete a pepe 'v.

9 'ε mo -teε, Nyisva wen 'ni: □Nι 'nuo 'li -wlawlv, □ni 'laa 'li nyiblo, □ni 'yrie 'li, □ni 'tuo 'li -na 'bv a kvkade a ca. Tete a 'mv, ε ko -ε -bv 'hven-, 'a pepe mo de ni -do □ni□, -ε mo: Nve -na 'bio -tonyibli, □wv yi, -te -nu -dionv a nveε.

10 Nyiblo 'bv nve ne 'a 'bv -tonyiblo, ε 'ni -nu□o li□i de -hvan -mo. No- nu□o, 'bv mo, □ni nve -na 'bio -tonyibli, -ε -bv □tui 'v Nyisva a tete a pepe ni.

*Ba -we -mō, -Yusu 'Kl̄s̄v
ȳl̄ 'l̄ 'n̄i di*

11 Kē- ba nu, -kōt̄i a ȳi ti, -a n̄i k̄i n̄i. Ti, a kō ba 'hri ŋmena', ε nyre 'v̄ n̄i. Ti -m̄v', -ε kō 'yri Nȳs̄va di 'v̄ -a m̄v -waa -n̄i, ε nyre 'v̄ n̄i. Ti a 'm̄v, ε 'ȳi 'k̄i -m̄v -h̄l̄v, □w̄i ȳi, -t̄ε ε nu la -m̄v̄h̄l̄v, ti -kō 'yri -a -t̄va la -Yusu 'Kl̄s̄v a □w̄lv̄ a ȳikuole.

12 ε 'w̄i ȳi, -nyre -nye n̄i, 't̄ō -h̄i n̄i. 'A -t̄i, -ba 'kee ȳnyre-t̄ēbl̄i -m̄v', -tonyibli nii 'l̄i 't̄ō 'kw̄li a nunuo. Kēε, ε n̄v̄v̄ 'v̄ l̄ε, 'k̄i -ba 'du Nȳs̄va a ta-w̄v̄n-t̄ēbl̄i ye', -a di nu, -a 'm̄v t̄v̄ -w̄v̄n -nyre'.

13 ε □h̄en 'nyre, -aan 'yri-naabv̄i b̄v̄ 's̄ii 'v̄ ȳi, □w̄i ȳi nyibli -m̄v', -v̄ n̄ε -nyre'. ε 'ȳi ȳi -bl̄εε -n̄i, 'k̄i n̄v̄ b̄v̄ k̄v̄v̄ n̄ε -a m̄v win k̄i, k̄v̄, -a 'n̄i 'nuo 'l̄i 'lawlu, □ȳε k̄v̄ ca 'h̄v̄en-, ε 'n̄i 'n̄u 'l̄i -a m̄v 'nȳi, k̄v̄ 'a -n̄ε -t̄v̄id̄ε □d̄v̄.

14 Kēε, ba -ha 'l̄i K̄uk̄onyo -Yusu 'Kl̄s̄v̄ a □p̄i l̄ε, -ε di□e nu, 'a nunukl̄v̄ 'm̄v 'aan nunukl̄v̄' pa. Ȳnyre-t̄ēbl̄i -m̄v', -ε k̄v̄ 't̄v̄ ni 'a m̄v, a 'n̄i 'w̄ēen 'l̄i□i k̄i, 'k̄i b̄v̄ k̄v̄v̄ n̄ε 'a m̄v win k̄i, k̄v̄, a 'n̄i 'hie 'k̄i 'l̄i□i 'lu -m̄v l̄ε de.

14

*□Ȳi ȳi -bl̄εε -n̄i, -b̄v̄ di -na
'b̄i -tonyibli a 'nyre*

1 'A -n̄ε -Yusu a nyiblo □d̄v̄ 'b̄v̄ ȳi□i n̄i -h̄v̄ε, b̄v̄ bi 'l̄i 'a m̄v 'nȳi, -ε -b̄i ba 'ble□e k̄va -t̄εε, 'ȳe □b̄i 'a □w̄lv̄ a ȳikuole ε 'huhue -n̄i, 'k̄i 'v̄ -Yusu -m̄v. ε k̄v̄ 'a m̄v 'h̄v̄en-, a 'n̄i 'p̄v̄v̄ 'l̄i ḡbl̄ε, 'k̄i 'v̄ d̄ε -m̄v', ε ȳi 'lu -m̄v l̄ε -hie a -ta'.

2 'Na 'd̄iaȳiv̄ -na, 'n̄ -h̄v̄ε □b̄v̄ p̄v̄v̄ diid̄ε a d̄ε ȳi. -V̄ -b̄i wen 'n̄i, v̄ -w̄ε 'l̄i b̄v̄ di 'a -n̄ε □dedede n̄i. N̄v̄- nu□o, 'v̄ ȳi 'a -n̄ε diid̄ε □d̄v̄ di. Kēε, nyiblo 'b̄v̄ n̄i 'v̄, 'a □w̄lv̄ a ȳikuole 'b̄v̄ 'huhue -n̄i, 'k̄i 'v̄ -Yusu -m̄v, ε 'n̄i -di□e l̄i 'a -n̄ε m̄v̄ma □d̄v̄.

3 Nyiblo 'b̄v̄ ȳi 'a -n̄ε diid̄ε □d̄v̄ n̄i di, ε 'ȳi ȳi -bl̄εε -n̄i, 'a 'b̄i -m̄v', -ε 'ȳe n̄i di 'a -n̄ε m̄v̄ma □d̄v̄, b̄v̄ di 'a 'nyre. Nyiblo -m̄v', -ε 'ȳe n̄i di m̄v̄ma, ε 'ȳi ȳi -bl̄εε -n̄i, b̄v̄ di nyiblo -m̄v', -ε ȳi 'a -n̄ε diid̄ε □d̄v̄ di a 'nyre, -ε nu□o, Nȳs̄va 'ble□e k̄va.

4 -M̄v -m̄v', nyiblo a 'd̄i -b̄i -m̄v 'l̄i, 't̄i- □n̄i p̄i nyiblo -b̄i a -k̄v̄annunyō -bati l̄ε 'l̄i? ε 'ȳi -na -k̄v̄annunyō 'pa. Nȳs̄va a -k̄v̄annunyō □n̄i. 'B̄v̄ m̄v, 'b̄v̄ nu d̄ε, 'b̄v̄ nyre ȳi, 'a k̄v̄k̄onyō, n̄v̄- di□e h̄la. M̄v, 'b̄v̄ n̄v̄ ȳi, ε n̄i -do a 'm̄v, n̄v̄- di□e h̄la. ε di nu □haand̄ε. 'A k̄v̄k̄onyō k̄v̄ 'k̄i, 'k̄i b̄v̄ -h̄εε □n̄ε, -ε di□e nu, ε 'm̄v □haand̄ε nu.

5 'Ya 'v̄ 'lu de, -v̄ -b̄i wen 'n̄i, 'k̄i 'l̄i Nȳs̄va 'ȳi, -nyr̄v̄v̄ -b̄i n̄i 'v̄ 'a 'bio -nyr̄v̄v̄ 'lu ȳi. Kēε, -v̄ -b̄i wen 'n̄i, -nyr̄v̄v̄ a p̄εp̄ε w̄ēen -n̄i. 'A -n̄ε nyiblo 'b̄v̄ n̄i 'v̄, b̄v̄ ȳi□e -t̄εε, d̄ε -m̄v', ε ȳi 'lu -m̄v l̄ε -hie, k̄v̄, d̄ε -m̄v', ε ni, -ε k̄v̄ k̄i 'a □w̄lv̄ 'ȳe n̄i ȳεε 'v̄□v̄ -t̄i.

6 Nyiblo -b̄v̄, -ε p̄i l̄ε, -nyr̄v̄v̄ -b̄i n̄i 'v̄ 'a 'bio -nyr̄v̄v̄ 'lu ȳi, ε ni□e n̄i, ε 'm̄v 'v̄ K̄uk̄onyō -Yusu 'v̄ □t̄uu -n̄i. Nyiblo -b̄v̄, -ε ȳi 'a -n̄ε diid̄ε □d̄v̄ di, ε ni□e n̄i -w̄ε, ε 'm̄v 'v̄ K̄uk̄onyō -Yusu 'v̄ □t̄uu

-ni, -ε nu□o, ε yi -nyi Nyɪsua 'wio, 'ki 'b diide a 'mu, 'a -ta'. Nyiblo -bu, -ε 'ye ni di muma, ε ni□e ni -we, ε 'mu 'b Kɔkɔnyɔ 'b □tuu -ni, -kɔti ε yi -nyi Nyɪsua 'wio, 'ki 'b diide a 'mu a -ta'.

7 -ε -bi 'ki, 'ki 'ne- -a mu 'nyi, ε 'yi nyiblo □du -kɔ, -bu kɔɔ ne 'a dɔnɔ a -hɔnhlɔn kɔ 'a 'kɔkɔb win ki.

8 □Ba yi -hɔnhlɔn ni pi, -a pi□i ni, -a 'mu Nyɪsua a -ti 'yi 'bua -ni, mɔ, □ba yi ni 'kɔi, -a 'kɔi ni, -a 'mu 'a -ti 'yi 'bua -ni -we. Mɔ 'ye □bu -a ni 'kɔ, mɔ 'ye □bu -a 'kɔ, Kɔkɔnyɔ, nɔ- kɔɔ ne -a mu win ki,

9 -kɔti -Yusu 'Kɪsu 'kɔ ni, 'ti- 'ε -hɔn 'li 'kɔkɔnyibli 'nyi, 'ε 'hri 'kɔ, -ε di□e nu, ε 'mu 'klɔnɪnyibli kɔ 'kɔkɔnyibli 'hɔen- a Kɔkɔnyɔ' pa.

10 -Te ε ni 'mu le, -mɔ -mu', de- kɔ -na 'bi a 'nyre -yi di 'li? -Mɔ -bi, de- kɔ -na 'bi a -bati a lepule 'li? -Aan pepe, 'ki -a di 'b Nyɪsua ye' mu. Nɔ- di -a mu -bati le -puɔ -ni.

11 -Ti a 'mu, ɔ 'cɪ la□a ni, 'ki 'li Nyɪsuacɪen 'kwli, -ε mɔ:

«Kɔkɔnyɔ Nyɪsua wen 'ni:
'N yi 'a mu 'ni -lee -ni,
-ε mɔ, -nyɔwɔ □du, nyibli a
pepe di 'gbla kwli,
ki 'b 'mu ye',

'waa pepe, ɔ 'mu le pu: -Mɔ mɔ Nyɪsua.»

12 ε □hen 'nyre, 'a -ne nyiblo 'bu ni 'b, -tebli, ε -nu, 'a dɔnɔ a wuntɔ di -hihia□a kle, 'ki 'b Nyɪsua ye'.

□Ni 'nuo 'li□i, -na 'bi 'ni 'heε 'li Nyɪsua a -ti le

13 -Te ε ni 'mu le, 'a -ti, -a 'ni 'puɔ 'li -aan 'bio -Yusu a nyibli -bati le, keε, -ba -hie 'lu le, -ε di□e nu, -a 'ni □ha □dedede nu, -ε nyre yi, 'ki 'li -aan 'bi 'yi, 'ti- -ε -we 'li -bu nu□o, ε 'mu Nyɪsua a -ti le -heε -ni.

14 -Te Kɔkɔnyɔ -Yusu kɔ 'mu 'hɔen-, -a -mɔε, -ε -bi 'n yi□e ni -teε, -ε mɔ, diide □du 'yi yi -nyre, 'ki 'li Nyɪsua 'yi. Keε, nyiblo 'bu ni 'b, 'bu pu le, diide -bu, ε nyre yi, 'ki 'li Nyɪsua 'yi, -ε -bi ε mɔ -teε, ε nyre yi, 'ki 'b□b -mɔ. -ε -bi 'ki, ε 'yi yi -bleε -ni, bu di□e.

15 De -mu', -yi di, 'bu yi□i ni ni, -na 'bi a □wɔ 'bu yi □hlɔn ni bi, -ε -bi ε □hen 'nyre, □yi□i -nɔε -ni de. -Na 'bi a 'mu, 'a -ta', -Yusu 'Kɪsu 'kɔ ni. 'A -ti, diide, -yi di, ε 'ni 'nuo 'li□i, -na 'bi a 'mu, 'a □wɔ 'ni 'bie 'li □hlɔn.

16 'Bu mɔ, □ni yi□e, -ε mɔ, de -mu', -ni, ε nu -teε, 'ki 'b -mu -mɔ', 'ti- nyibli 'bu yi -na 'nyre ni di, -ε -bi □ni 'nuo 'li□i, -ε di□e nu, ɔ 'ni □ha -mu -ti -hɔn yre hla.

17 -A mu -bu, Nyɪsua kɔɔ win ki, diide kɔ 'nunade 'hɔen-, ε 'yi de gbagbu 'pa-, 'ki 'b -a mu -mɔ. Keε, de -mu', -ε mɔ de gbagbu, 'ki 'b -a mu -mɔ, ε nɔ- mɔ -kɔan -mu', Nyɪsua a -Hihiu* nii 'li -a mu 'li. ε yi -a mu 'ni -heε -ni, 'ki -ba nu de -mu', -ε 'sii 'b yi, kɔ, -ba ween ki bu, -a kɔ -aan 'bio 'hɔen-, kɔ, -ba kɔ plo a bleε.

18 Nyiblo -mu', -ε ni -Yusu a -kɔan a nunuo le, nɔ- kɔɔ 'li Nyɪsua 'yi kle, 'ti-, nɔ- nyibli di 'nyre le pu.

19 'A -ti o, ε νοζ 'υ λε, 'ki -aan nununmlı bu nu□o, -ba wεen ki bu, 'ki 'υ 'a -ne -tite □du, -a di 'υ ni, -a kō -aan 'bio 'hven-, kō, ε νοζ 'υ λε -we, -ba -nyinyi 'klı, 'ki 'υ -Yusu a □wlv a yıkuole a -ta'.

20 Δε -mu', -yi di, ε 'ni 'nuo 'lı□ı, Nyısva a -kvan 'ni 'nyree 'lı yi. Ε μο □han-tı □nıo, ε 'yi diide □du -kō, -bu nyre yi, 'ki 'lı Nyısva 'yi, keε, δε -mu', -yi di, 'bu yi□ı ni ni, -na 'bio 'bu yi 'lı δε 'kuku 'nyi ni bi, -ε -bi ε nu -tεε, □ni 'die 'lı diidedu a 'mu.

21 Δε -mō yınōde, nō- mō, □ni 'nuo 'lı □dedede, -ε di 'lı -na 'bio δε 'kuku 'nyi pu, 'yi □bu ε mō mōma a didie, kō nō a 'nına, kō 'a -ne □dedede 'ki.

22 'Bu mō, □ni yi□e, -ε mō, -we 'lı -bu di 'a -ne □dedede ni, mō, □ni yi□e, -ε mō, □yi 'lı□ı 'lı -we, -bu di 'a -ne □dedede, □ni 'hlaa 'lı□ı nyiblo □du yi. -Kō Nyısva 'hven-, 'a mu ni -do, -bu yi□e. Nyiblo 'bu yi δε ni ni, ε kō 'a □wlv 'hven-, 'bu -pe, nyiblo a 'mu, nō- kō plo a bleele.

23 Nyiblo a □wlv 'bu 'yi δε ki -wen, 'ti- 'bu yi δε a 'mu ni di, -ε -bi ε ni yınyrede, 'ki 'υ Nyısva ye', -kōti ε kō 'a □wlv 'hven-, υ 'yi -pe. 'A -ne □dedede, -a ni, 'bu mō, □ba 'yi□ı -yi, -ε mō, ε nu -tεε, 'ki 'υ Nyısva ye', -ε -bi δε a 'mu, ε mō δε 'kuku □nıo, □a ni□e.

15

Ba blee ne 'aan 'bio a plo

1 -A mu -bu, -υ kō 'klı, 'ki 'υ -Yusu a □wlv a yıkuole -mō,

-a bleε yi, -ba -heε nyibli -mu', -υ kō □wlv a yıkuole □huhue -ni. -A 'yi yi -bleε -ni, -ba nu δε -mu', -ε di -a mu ni -do a plo -blee -ni.

2 Κεε, -aan pepe, -ba nu δε -mu', -ε di -aan 'bi a plo -blee -ni, 'ti-, -ε di□e -heε -ni, 'ki 'υ -Yusu a □wlv a yıkuole -mō.

3 -Yusu 'Klısv a □gbetv, ε 'yi la□a le □mvo, 'ki bu nu la 'a dıonv a plo a bleele. Κεε, -ti -mu', υ 'cru la 'lı Nyısvacrıen 'kwlı, ε mō □han-tı, ε nyre 'υ ni, 'ki 'υ□v -mō. -Ti a 'mu, ε nō- -bu: «Nyısva o, nyibli □tu -mu 'tanı, keε, 'waa 'tanı a 'mu, 'mō □ye 'a □hven.»

4 -Ti a pepe -mu', υ 'cru la□a ni, -ε di□e nu, ε 'mu -a mu □wlv a 'hla -tōo -ni, 'ti- ε 'mu -a mu 'klı -nyi, 'ki -ba kuo Nyısva □wlv yi, -ε mō, -ti ε hla la, ε di□e 'ni nu.

5 Nyısva, nō- yi -tonyibli 'klı kō □wlv a 'hla 'hven-nyi. Nō- -bu -heε ne 'a mu, a 'mu ki bu -wεen -ni, a kō 'aan 'bio 'hven-, □wi yi, -te -Yusu 'Klısv ni 'a -huhva,

6 -ε di□e nu, 'aan pepe, a 'mu Nyısva, -ε mō -aan Kōkōnyō -Yusu 'Klısv a 'Baı 'nyre le pu, 'ki 'lı wingblo ni -do 'kwlı.

Dako a pepe bu pu Nyısva 'nyre le

7 'A -ti, ba 'buble kva, 'ki 'lı 'aan □wlv a pepe ki, -te -Yusu 'Klısv -nu, 'ε 'ble 'a mu kva, ke- ba nu□o -we, -ε di□e nu, nyibli 'mu Nyısva 'nyre le pu.

8 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -Yusu 'Klısv di ni, 'ki bu wa -a mu -juukve*, -ε di□e nu, ε

'mυ□υ -a mυ -tōō -nι, -ε mō,
 Nyɪsɔa 'nι -nu□o hι. 'E mō
 □han-tι, δε Nyɪsɔa pυ la 'lι,
 'kι 'υ -aan 'baɪnυ -mō, -Yusu
 di nι, 'kι bυ nu δε a 'mυ.

9 E di nι -wε, -ε di□e nu,
 nyibli -mυ', -υ 'yι -Juukue
 'pa-, υ 'mυ Nyɪsɔa 'nyre le
 pυ, -te ε -nu, 'ε kō 'waa nyai.
 -Tι a 'mυ, nō- υ 'cɪu la 'lι
 Nyɪsɔacɪen 'kwli, -ε mō:

«Nō- kō -tι, 'nι pι -mυ 'nyre
 le, 'kι 'lι dakō 'nyι,
 kō, 'nι yι -na 'nyre -tι a
 'yι'buale -nyι,

'kι 'lι -wlabewin 'kwli.»

10 Kε- Nyɪsɔa a win pι de:

«'A mυ dakō a pεpe, ba nu
 dōdυ,

a kō Nyɪsɔa a dakō
 'hɛn-.»

11 Kε- ε pι de:

«'A mυ dakō a pεpe, -υ 'yι
 -Juukue 'pa-,

ba pυ Kōkōnyō 'nyre le.

'A mυ dakō a pεpe, ba 'bua
 Nyɪsɔa a -tι 'yι.»

12 -ε -bι kε- winwlōn-hanyō
 Esai pυ la de:

«Yisai* a 'yonυ a 'yu -bι di 'nι
 di,

ε 'mυ nyibli -mυ', -υ 'yι
 -Juukue* 'pa- win kι
 -kōō -nι.

U di kuo □ne □wlb yι, υ
 'mυ□υ -ple, 'kι bυ wa
 □nυ.»

13 Kε- 'n pι: Nyɪsɔa, -ε ni□e,
 nyibli 'υ kue □ne □wlb yι,
 'υ yι□ι -ple, bυ nu□o, ba nu
 dōdυ 'a -ne ti, kō, ba kō plo a
 bleele, 'kι 'lι 'aan □wli kι, -ε
 nu□o, a kuo □ne □wlb yι. -E
 -bι 'aan □wlb a yikuole, 'kι
 'lι□ι 'lι, ε di kle 'nι -bii -nι,
 'kι 'lι Nyɪsɔa a -Hihiu* a 'klι
 'kwli.

Pōlv hle 'a -kvan a -tι

14 'Na 'diayɪnυ -na, 'tι- 'mυ
 'cɪen -bυ 'cɪ, 'n yɪu□o le, -ε
 mō, a mō □haannyibli □nιō,
 'a yι □haan-tι, kō, 'a kō 'klι,
 'kι ba tūtōō Nyɪsɔa a -tι.

15 E mō -tεε, 'a yι □haan-tι,
 keε, 'nι -pie□e huannυ, 'kι
 □bυ 'cɪ win -bι, 'kι 'υ -tι -bι
 kι, -ε di□e nu, ε 'nι □ha 'a
 mυ -mō -hru. Kε- 'n nu 'a
 'cɪcɪ, -ε nu□o, Nyɪsɔa nu
 'mυ □haande -mō.

16 □Haande a 'mυ, nō-
 mō □bυ mō -Yusu 'Kɪsɔ
 a -kvannunyō, 'kι 'lι dakō
 -mυ', -υ 'yι -Juukue 'pa- 'nyι.
 'N -ha 'na dɪōnυ nι pεpe,
 'nι -nyι 'na dɪōnυ Nyɪsɔa, 'kι
 □bυ pυ 'a □haantitie, -ε -hōn
 'lι□ι -mō. 'N pι□ι nι, 'kι 'υ
 dakō -mυ', -υ 'yι -Juukue*
 'pa- yι, -ε di□e nu, υ 'mυ
 -Yusu 'Kɪsɔ □wlb yι -kuo -nι,
 'tι- υ 'mυ -cōhlōn* yι 'wι,
 -ε blee Nyɪsɔa a plo, kō 'a
 -Hihiu* pυ 'kɪbɪa kι, 'kι 'υ 'a
 dɪōnυ -mō.

17 'A -tι, -te 'n kō -Yusu
 'Kɪsɔ 'hɛn-, -a -mɔe, 'n -wε
 'lι, □bυ pυ 'na dɪōnυ a -pli nι,
 'kι 'υ Nyɪsɔa a -kvan, 'n nι a
 -ta'.

18 'N 'yι 'lι□ι 'lι -wε, □bυ
 hla -tι □dυ, 'bυ 'yι δε nι -do
 -mυ', -Yusu 'Kɪsɔ -nu a -tι
 'pa-. 'Kι ε naa 'lι 'na pɔpɔwin
 kō 'na nunu-tebli 'kwli, 'tι-
 dakō -hɔhɔ, -υ 'yι -Juukue
 'pa-, 'υ □tui 'υ Nyɪsɔa 'υ.

19 -Yusu nu □wɪlekeε-tebli
 a gblegble, 'kι 'lι Nyɪsɔa a
 -Hihiu a 'klι 'kwli. 'A -ne -tɪte
 □dυ, 'n naa 'υ, 'n pυ □haanti-
 tie -mυ' nι, -ε nε -Yusu 'Kɪsɔ
 a -tι -mō le, kɔe 'lι Jɪrusɛdɪō
 'kwli bυ, -bυ yε 'blɔgba -mυ',

-ε mō Yiliyri kɪ.

²⁰ Ε ni 'mυ dōdυ diaki, 'kɪ ɓbu pυ ɓhaantitie a 'mυ, 'kɪ 'υ -tɪtε -mυ', nyibli 'yεε 'υɓυ nɪ 'wɪn -nɪ. 'N 'yɪɓɪ -hɔa, 'kɪ ɓbu pυ ɓhaantitie a 'mυ, 'kɪ 'υ -tɪtε -mυ', nyibli 'wɪn 'υ, -ε diɓe nu, nyiblo ɓdυ 'nɪ ɓha lε pυ, -ε mō, 'n pυ 'kayu, 'kɪ 'υ 'na 'bɪhɪan -bɪ a -tuo kɪ, -ε ɓhen 'nyre, 'nɪ ɓha 'υ -υ -bɪ a -tuo kɪ -kɔan -nuu -nɪ.

²¹ Kεε, -tε -mυ', υ nu la 'a 'cɪcɪɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔacrɪen 'kwli, kε- 'n -hɔε ɓbu nu 'a nunuo, -ε mō: «Nyibli -mυ', -υ 'tɪε 'yε ɓdedede nɪ 'wɪn, 'kɪ 'υɓυ kɪ, nυ- diɓe 'ye, nυ- diɓe lε yru.»

Pɔɔɔ -hɔε bu mu Rōmυ

²² Nyɪsɔa a ɓhaantitie a pɔpɔɔ, 'kɪ 'lɪ -tɪtε -bɪ, nō- nuɓo, 'kɪ 'n 'yεε 'hru nɪ kɔε, 'kɪ ɓbu di 'lɪ 'a mυ -mō.

²³ 'A 'yɪɓɪ -hɔ 'kɪ nɪ, -tε 'n -tɔa la 'lɪ 'a -hɔhɔa, 'kɪ ɓbu di 'lɪ 'a mυ -mō, kεε, -kɔan kaa 'lɪ 'mυ nɪ.

²⁴ Kεε, -tε ti nε -bυ, 'na -kɔan a 'mυ, 'n ni la, 'kɪ 'nε- 'bɔgbɪ -bυ 'kwli, ε -yɪε 'lu. -ε -bɪ kε- 'n pɪ 'kɪ, 'n di 'lɪ 'a mυ -mō 'nɪ di, -ε diɓe nu, 'mυ dōdυ nu, 'kɪ 'lɪ 'a mυ 'nyɪ. 'Bυ mō, 'nɪ nuu 'lɪ ɓhɔnpɔɪ gbi, 'tɪ- 'mυ -hi, 'mυ 'lɪ 'bɔgbɪ -mυ' kɪ mu, -ε mō Εsɪpanyɪ. 'N -hɔεɓe nɪ, ba -hεε 'mυ, 'kɪ 'υ 'na 'dagba a 'mυ a -ta'.

²⁵ Kεε 'tɪ- 'mυ 'lɪ di, 'n kɔ ɓbu mu 'lɪ Jɪrusɪ. -Yusu a nyibli -mυ', -υ mō -Juukɔε*, -υ nɪ 'lɪ, nυ- kɔ -mō 'n di 'lɪ 'wliye gba.

²⁶ -Yusu a nyibli, -υ nɪ 'lɪ Masedɔanɪbɔgbɪ kɔ

Akaɪbɔgbɪ 'kwli, -υ 'yɪ -Juukɔε 'pa-, nυ- 'kukue 'wliye a 'mυ lε, υ 'mυɓυ ɓhɪɔennyibli, -υ nɪ 'lɪ -Yusu a nyibli 'nyɪ, 'kɪ 'lɪ Jɪrusɪ -nyɪ.

²⁷ 'Waa 'mumu, υ 'yeɓe nɪ, -ε mō, ε nɔɔ 'υ lε, 'kɪ bυ -hεε -Yusu a nyibli -mυ', -υ nɪ 'lɪ Jɪrusɪ, -υ yɪ ɓhɪɔen 'ye, -ε nuɓo, ti -hi la a ti 'yɪ, -Yusu a nyibli, -υ nɪ 'lɪ Jɪrusɪ, -υ mō -Juukɔε, nυ- hεε la nyibli -mυ', -υ 'yɪ -Juukɔε 'pa-, 'kɪ bυ 'wɪn -Yusu a ɓhaantitie. -ε -bɪ ε kɔ 'υ nɪ, 'kɪ -Yusu a nyibli -bυ, -υ 'yɪ -Juukɔε 'pa-, bυ -hεε 'kɪ -Yusu a nyibli -bɪ -mυ', -υ mō -Juukɔε, 'kɪ 'υ 'waa ɓhɪɔen a 'yiye a -ta'.

²⁸ 'A -tɪ, 'bυ mō, 'nɪ -wε -kɔan a 'mυ -mō, 'nɪ gba ɓnυ lε'kukuewli a 'mυ yɪ, -ε -bɪ 'n bi 'kɪ 'hru wɔn, 'mυ 'lɪ 'a mυ -mō di, -a 'mυ 'yiye -nɪ, 'tɪ- 'mυ 'lɪ Εsɪpanyɪbɔgbɪ 'kwli mu.

²⁹ 'N yɪɓe nɪ, -ε mō, 'bυ mō, 'nɪ di 'lɪ 'a mυ -mō, -Yusu 'Kɪsɔ di nu -a mυ ɓhaande -mō', 'na 'lɪdidie a -tɪ.

³⁰ 'Na 'diayɪnυ -na, -tε -a kuo -Yusu 'Kɪsɔ ɓwɔ yɪ, kɔ, -tε Nyɪsɔa a -Hihiu* nuɓo, ɓa nɔnɔε -nɪ, 'n nyεε nε 'a mυ lε, -tε 'n ni, 'nɪ dε Nyɪsɔa 'a -nε ti, kε- ba nu, ba daɓa -wε, 'kɪ 'υ 'na -ta'. Ba nuɓo, 'kɪ 'lɪ 'aan ɓwɔ a pεpε kɪ,

³¹ -ε diɓe nu, -Juukɔε -mυ', -υ nɪ 'lɪ Jɪrusɪdɔ 'kwli, -υ 'yɪ -Yusu -yɪ, υ 'nɪ ɓha 'mυ ɓhɪɔen ɓtu. Ba da Nyɪsɔa -wε, 'kɪ 'υ lε'kukuewli -bυ, 'n gbε -Yusu a nyibli yɪ a -ta', ε 'mυ 'waa pɔɔ -blee -nɪ.

³² 'A -tɪ, Nyɪsɔa 'bυ wεnɓe kɪ, 'n di 'lɪ 'a mυ -mō 'nɪ di,

'kɪ 'lɪ dɔdɔke 'kwli, -a 'mʊ 'klɪ -nyinyi -nɪ.

³³ Nyɪsʊa, -ɛ yɪ nyibli plɔ a bleelɛ -nyi, bʊ nɪ 'ʊ 'a mʊ -mɔ. Kɛ- bʊ nɪ 'mʊ.

16

Polv gbɛ 'betilɛ

¹⁻² -Aan 'dɪayɪ nyɔɔyʊ Febe, nɔ- di 'lɪ 'a mʊ -mɔ di. ɛ ni Nyɪsʊa a -kʊan, 'kɪ 'lɪ -Yusu a nyibli 'nyɪ, -ʊ nɪ 'lɪ Sankledɪɔ 'kwli. 'Bʊ di 'lɪ, ba 'bleɔe kʊa -tɛɛ, -aan Kʊkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsʊ a -tɪ. Ba 'bleɔe kʊa -tɛɛ, ɔwɪ yɪ, -tɛ -mʊ', -Yusu a nyibli ni nyiblo a kʊa'buble. Dɛ, ɛ 'yɪ -kɔ, ba -nyi ɔnɛɔɛ, -kɔtɪ ɛ -hɛɛ nyibli -hʊɔhʊɪ, 'ɛ -hɛɛ 'mʊ nɪ -wɛ.

³ 'N 'beti Prisilɪ kɔ 'a nyɪbʊ Akilasɪ 'hʊɛn-, -ʊ kɔ 'mʊ 'hʊɛn- -ni la -Yusu a -kʊan.

⁴ Ti -hi la a ti 'yri, -tɛ 'n mi la 'kʊ mɔ, ʊ nʊ- wa la 'mʊ. ʊ hlaɔa nɪ, -ɛ mɔ, 'yɛ ɔbʊ ʊ di 'kʊ 'na -tɪ, ʊ blɛɛ yɪ, bʊ wa 'mʊ. 'N yɪ -nyi ɔnʊ 'wio. ɛ 'yɪ 'mɔ nɪ -do 'pa-. -Yusu a nyibli, -ʊ 'yɪ -Juukʊɛ* 'pa-, ʊ yɪ -nyi ɔnʊ 'wio -wɛ.

⁵ -Yusu a nyibli, -ʊ yɪ lɛ 'kukue -nɪ, 'kɪ 'lɪ 'waa 'kayu bʊ, 'n 'beti ɔnʊ. 'N 'beti Epainɛtɪ, -ɛ mɔ 'na nɪnatumu gbagbʊ. Nɔ- mɔ yɪ-hɛnyiblo, -ɛ kuo -Yusu 'Klɪsʊ ɔwɪbʊ yɪ, 'kɪ 'lɪ 'blɔgbɔ, -ɛ mɔ Asi 'kwli.

⁶ 'N 'beti Mari, -ɛ nu -kʊan -hʊɔhʊɪ, 'kɪ 'lɪ 'a mʊ 'nyɪ.

⁷ 'N 'beti Adronikusɪ kɔ Yuniasɪ, -ʊ mɔ 'na 'dʊkʊɛ. ʊ kɔ 'mʊ 'hʊɛn-, -a bi la ɔjɪ'. 'Kɪ 'lɪ -Yusu a -mɔnanyʊ* 'nyɪ, ʊ nʊ- nyibli nʊɛ -nɪ -tɛɛ. 'Tɪ- 'mʊ -Yusu ɔwɪbʊ yɪ -kuo -nɪ, ʊ

nʊ- mɔ la yɪ-hɛnyibli, -ʊ kuo -Yusu ɔwɪbʊ yɪ.

⁸ 'N 'beti 'na nɪnatumu Apliasɪ, -ɛ nʊɛ Kʊkɔnyɔ, -ɛ 'wɪ 'mʊ yɪ.

⁹ 'N 'beti Yrube. ɛ kɔ -a mʊ 'hʊɛn- -ni -Yusu a -kʊan. 'N 'beti 'na nɪnatumu Sitakisɪ -wɛ.

¹⁰ 'N 'beti Apelesɪ. ɛ 'yɛ ɔhʊɛn, -Yusu 'Klɪsʊ a -tɪ. Kɛɛ, ɛ 'yɪ -sa, 'kɪ bʊ kuo -Yusu 'Klɪsʊ ɔwɪbʊ yɪ. 'N 'beti Alitobulɪ kɔ 'a 'kayu a 'dʊkʊɛ 'hʊɛn-.

¹¹ 'N 'beti 'na 'dʊkʊɛtayʊ Helodio. 'N 'beti Nasɪsɪ a 'kayu a 'dʊkʊɛ, -ʊ kuo -Yusu ɔwɪbʊ yɪ.

¹² 'N 'beti Trifenɪ kɔ Trifosɪ, -ʊ ni -aan Kʊkɔnyɔ a -kʊan. 'N 'beti 'na nʊɛ'dɪayɪ nyɔɔyʊ Pesidɪ, -ɛ nu -kʊan dɪakɪ, 'kɪ 'ʊ Kʊkɔnyɔ a -ta'.

¹³ 'N 'beti Rufusɪ, -ɛ mɔ -tɛɛ a Nyɪsʊa a nyiblo. 'N 'beti 'a 'dii, -ɛ nu 'mʊ 'a 'yɪ -mɔ'.

¹⁴ 'N 'beti Aseklitɪ, kɔ Flegɔ, kɔ Hemesɪ, kɔ Patrobasɪ, kɔ Hemasɪ 'hʊɛn-, ʊ kɔ Nyɪsʊa a nyibli a pɛpɛ -mʊ', -ʊ nɪ 'lɪ ɔnʊ -mɔ.

¹⁵ 'N 'beti Filologɪ, kɔ Suli, kɔ Nele, kɔ 'a 'dɪayɪ nyɔɔyʊ 'hʊɛn-. 'N 'beti Olepasɪ, ɛ kɔ Nyɪsʊa a nyibli a pɛpɛ 'hʊɛn-, -ʊ nɪ 'lɪɔɪ -mɔ.

¹⁶ Ba -nyinyi 'wio -tɛɛ, ɔwɪ yɪ 'dɪayɪnʊ. Nyibli a pɛpɛ, -ʊ kuo -Yusu 'Klɪsʊ ɔwɪbʊ yɪ, ʊ 'beti 'a mʊ.

Lɛ'boɔwin

¹⁷ 'Na 'dɪayɪnʊ -na, ɛ kɔ nyibli, 'ʊ pɪ lɛ, Nyɪsʊa a -tɪ -bʊ, ʊ tɔɔ la 'a mʊ, ɛ 'yɪɔɪ 'pa-, 'tɪ- 'ʊ tʊɛ nɛ 'a mʊ yɪnyrehru. Nɔ- kɔ 'kwli ʊ

nEE 'li, 'u -gbugbe 'li -Yusu a nyibli le, ko, 'u gbe 'li [nu] ye 'nyi. 'N nyee ne 'a mu le, ba [tu] 'aan dionu 'yie, nyiblidu a 'mu, 'waa -ti. Ba hloo [nu] -mo le,

18 -e nu[0], e 'yi -Yusu 'Klisu a -kvan 'pa-, u 'ni -nu[0] li[ti], kee, yinyrede -mu', 'waa [wli] -hwe, e no- u ni. U nEE 'li wlonlenino 'kwli, 'u kee nyibli -mu', -u 'yi de -hvan ko [haande] 'hwen- a 'yile-hihiale -yi.

19 'A mu -mo -bi, nyibli a pepe yi[0]e ni, -e mo, a [tui] 'u -aan Kokoonyo -Yusu 'Klisu ni. No- nu[0], 'ni ni do[du], 'ki 'u 'aan -ta'. Kee, de 'n -hwe, no- mo, ba yi [haande], a 'mu[0] nu, -e di[0]e nu, a 'ni [ha] [haande] ko de -hvan 'hwen- 'yi le -pupu -ni.

20 Nyisua, -e yi 'a mu plo a bleele -nyi, ti [du] 'yi 'li -hie, e 'mu Satan, -e mo 'kuo -hwin a nyiblo gbagbu, 'a 'kl' bu -we, e 'mu 'li[ti] 'aan bubu bu [tu]. -Aan Kokoonyo -Yusu 'Klisu bu nu 'a mu [haande] -mo.

21 Timote, -e ko 'mu 'hwen- ni -kvan, e 'beti 'a mu. 'Na 'dukue, Lukiusi ko Jasu, ko Sosipate, u 'beti 'a mu.

22 'Mo Tetiusi, 'n 'beti 'a mu, 'ki 'li -aan Kokoonyo -Yusu 'Klisu a 'nyre 'kwli. 'Mo [cri] 'crien -bu, Polu ye 'a mu yi.

23 Gayusi 'beti 'a mu. No- ko 'kayu 'mo Polu, 'n ni 'ne- bu, no- ko -te -Yusu a nyibli a pepe yi 'li le 'kukue -ni, 'u kwe 'cwe. Elasi, -e mo 'du a 'wlible[0]tunyo, ko -aan 'dayi Katusi 'hwen-, u 'beti 'a mu.

[
24 -Aan Kokoonyo -Yusu 'Klisu bu nu 'a mu [haande] -mo.]

Nyisua ni -do bu ko -ti a yi'buale

25 -Ba pu Nyisua 'nyre le. E -we 'li bu -nyi 'a mu 'kl' ni, 'ki ba kuo [ne] [wlu] yi 'a -ne ti. Ke- -Yusu a [haantitie] pi. [Haantitie] a 'mu, no- 'n gbe 'li nyibli -mo. Ti -hi la a ti 'yri, [haantitie] a 'mu, Nyisua 'yi la[0] a nyibli -to[0] -ni.

26 Kee, -te ti ne -bu, e pu[0] pepe'. -E -bi -ti, Nyisua a winwlon-hanyu* 'cri la, 'ki 'u -Yusu 'Klisu ki, no- u yi ki -hlee -ni. Ke- 'Klohienyisua ni 'a -huhua. [Haantitie] a 'mu, dako a pepe 'win ni. No- di[0]e nu, u 'mu[0] [wlu] yi -kuo -ni, ko, u 'mu 'u[0] 'u [tuu] -ni.

27 Nyisua ni -do, no- ko [to]. No- -bu ko -ti a 'yi'buale 'a -ne ti. -Ba pu[0] 'nyre le 'a -ne ti, -Yusu 'Klisu a -ti. Ke- bu ni 'mu.

YI-HECRIEN Pɔlv gba la KOLETIKUE YI

1 'Mɔ Pɔlv, Nyɩsva -ha 'li, 'ki ɔbv -he -Yusu 'Klɩsv a -mɔnanyɔ*, -ε diɔe nu, 'mv 'a ɔhaantitie nyibli pv, 'mɔ -yi 'crien -bv 'cri, 'n kɔ -aan 'diayɩ Sɔtɛnɩ 'hɛn-.

2 'A mv Nyɩsva a nyibli -mv', -v nɩ 'li Kɔletidɔ 'kwli, Nyɩsva pv 'kɩbɩa ki, 'a mv -a yi -mɔ 'cru -nɩ, dɛ -mv', -Yusu 'Klɩsv -nu a -tɩ. Ɛ da 'a mv nɩ, 'ki ba -he 'a nyibli. Nyibli a pɛpɛ -mv', -v dɛ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɩsv, 'ki 'v 'a -nɛ -tɩtɛ ɔdv, ɛ da ɔnv nɩ -wɛ. Ɛ nɔ- mɔ -aan pɛpɛ a Kɔkɔnyɔ.

3 -Aan 'Baɩ Nyɩsva kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɩsv 'hɛn-, bv nu 'a mv ɔhaandɛ -mɔ, ɛ kɔ, bv nuɔ -wɛ, ba kɔ kɩbɔwɛɛnɛ.

ɔHaan-tɛbli -mv', -Yusu nu 'a nyibli -mv', -v nɩ 'li Kɔletidɔ 'kwli -mɔ

4 'N yi -nyi Nyɩsva 'wio 'a -nɛ ti, 'ki 'v 'aan -ta', -ε nuɔ, ɛ nu 'a mv ɔhaandɛ -mɔ, -tɛ a kɔ -Yusu 'Klɩsv 'hɛn-, a -mɛ a -tɩ.

5 -Tɛ a kɔɔ 'hɛn-, a -mɛ, ɛ nɔ- kɔ -tɩ, Nyɩsva 'ɛ -nyi 'a mv 'klɩ a gblegble. Ɛ nɔ- nuɔ, 'a yi -tɩ a -tɛɛ, 'a kɔ 'klɩ, 'ki ba lee -tɩ a -tɛɛ a 'mv nyibli ɛ.

6 Kɛ- ɛ nɩ 'mv, -ε nuɔ, ti -mv' -kɔ 'yri -a lee la 'a mv

-Yusu 'Klɩsv a -tɩ, a 'bleɔe kva -tɛɛ, 'ki 'li 'aan ɔwli ki.

7 Ɛ nɔ- nuɔ, 'klɩ a pɛpɛ, Nyɩsva yi nyibli -nyi, 'ɛ ɔcɛ, 'ki 'v 'a mv -mɔ, 'a mv -mv', -v yi ti -mv' -ple, -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɩsv di ya.

8 Nyɩsva, nɔ- diɔe nu, a 'mv 'klɩ ki nɩ diaki, 'ki ba na -tɛɛ, 'ki 'v Nyɩsva a 'hru wlon, -ε diɔe nu, -nyɔwɔ Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɩsv di ya, -bati -mv', Nyɩsva di nyibli ɛ -pvv -nɩ, ɛ 'nɩ ɔha 'a mv kɔ.

9 Kɛ- ɛ nɩ 'mv, -ε nuɔ, Nyɩsva a ɔgbɛv, ɛ nɔ- da 'a mv, 'ki a kɔ -Yusu 'Klɩsv 'hɛn-, -ε mɔ -aan Kɔkɔnyɔ, a 'mv -mɛ, 'tɩ- Nyɩsva a 'mv, 'bv hla -tɩ, ɛ niɔe nɩ.

-Yusu a nyibli -mv', -v nɩ 'li Kɔletidɔ 'kwli, v ɔgla nɩ

10 'Na 'diayɩv -na, 'n nyɛɛ nɛ 'a mv ɛ, 'ki 'li -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɩsv a 'nyɛ 'kwli, ɔtɔɔɛ'bvɛ 'nɩ 'nɩ 'li 'a mv 'nyi, kɛɛ, 'ba yi dɛ 'lu -mɔ ɛ nɩ -hie, -ε -bɩ win a lɛ'winwinɛ bv nɩ 'li 'a mv 'nyi.

11 'Diayɩv -na, 'nɩ yi 'pɔple ɛ nɩ nɩ, ɛ ɔhen 'nyɛ, -ε mɔ, nyibli -hɔn 'li nyiblo -mv', -ε mɔ Klɔe -mɔ, 'v lee 'mv, -ε mɔ, 'blini nɩ 'li 'a mv 'nyi.

12 -Tɩ 'n -hɔɛ ɔbv lee nɛ 'a mv, ɛ nɔ- -bv: ɔTɔɔɛ'bvɛ nɩ 'li 'a mv 'nyi. -U -bɩ wɛn 'nɩ, v mɔ 'mɔ Pɔlv a nyibli ɔnɔ, -v -bɩ wɛn 'nɩ, v mɔ Apɔlɔst a nyibli ɔnɔ, -v -bɩ 'v nɩ 'v, 'v pɩ ɛ, v mɔ Pielɩ a nyibli, -v -bɩ wɛn 'nɩ, v mɔ -Yusu 'Klɩsv a nyibli ɔnɔ.

13 De a 'mu, a ni, e 'wi -te
-Yusu 'Klisu 'ye ni 'be wen
□to le. E 'yi 'mo Povu 'pa-, v
'yi 'v 'mu tugbe 'yie -koo -ni,
'ki 'mu 'v 'aan -ta' 'kuv -ni.
'Ya 'v 'lu de, e 'yi 'mo Povu a
'nyre 'kwli 'pa-, v 'yi 'li 'a mu
'nie 'lu le -pov -ni.

14 'N yi -nyi Nyisva 'wio,
-te 'n -nu, 'ni 'yi 'aan 'ye □du
'nie 'lu -pu, 'bu 'yi Klipusi ko
Gayusi 'hven- 'pa-.

15 'A -ti, e 'yi nyiblo □du
-ko, -bu di□e hla, -e mo, 'ki
'li 'na 'nyre 'kwli, 'ki 'n pov
'li 'a mu 'nie 'lu, -e di□e nu, a
'mu 'na -nagbopv -he.

16 De gbe mi wen 'mu -mo
-hru mo, e no- mo, 'n pu
Sefanasi ko 'a 'dukve 'hven-
'nie 'lu -we. Kve 'ki 'v bu de,
'ni pu nyiblo -bi 'nie 'lu, 'a -ti
'ni -bi□e li 'mu 'kwli.

17 -Yusu 'Klisu 'yi 'mu -lee
-ni, 'ki □bu pu nyibli 'nie 'lu
le, kee, e lee 'mu ni, 'ki □bu
pu nyibli 'a □haantitie. 'Bu
mo, 'ni yi 'a □haantitie a 'mu
ni pi, 'ni -nu□o li□i -tonyibli
a □to 'kwli, -e di□e nu, 'kuvv
-mu', e 'ku, 'ki 'v tugbe 'yie, e
'ni □ha dadv' pa, kee, nyibli
'mu□v le yru -tee.

*-Yusu tve ne -a mu Nyisva
a 'kli, ko 'a □to 'hven-*

18 Win -mu', -e hle□e, -e
mo, -Yusu 'Klisu 'kuv 'v
tugbe 'yie, e 'ni -da□a li □dede-
ede, 'ki 'li nyibli -mu', -v di
'wan 'yi ki, -v di 'li na -mu'
'nyi mu, -e 'ye ni jre yruyru.
Kee, -a mu -bu, Nyisva we,
-a yi□e ni, -e mo, win a 'mu,
e no- tve nyibli Nyisva a
'klikinuu.

19 -A yi de a 'mu ni, -e
nu□o, ke- v nu la 'a 'cicru,
'ki 'li Nyisva a 'cien 'kwli,
-e mo:

«Nyisva wen 'ni:

'N di -we □tokonyv a □to bu,
'mu□v ki -hia -ni pepe.»

20 -Te e ni 'mu le a -ti, -e
-bi 'klo -bu a □tokonyv, ko
tetetonyv, ko 'cien.yinyv
'hven-, 'waa pepe a 'mu, 'waa
□to 'ni -da□a li □dedede, 'ki
'li Nyisva 'yi. 'E mo □han-ti,
Nyisva too □ne -a mu ni, -e
mo, 'klo -bu ki a nyibli a □to
'ni -da□a li □dedede.

21 'Klo -bu a □tokonyv, v 'ye
-tebli -mu' ni, Nyisva -nu, 'ki
'li 'a □to 'kwli. Kee, v 'yi□i
-yru. Bu 'yi Nyisva a 'mu
-yru, e no- ko -ti, Nyisva 'e
-yra□a, 'ki bu naa 'li 'a win
-mu', -a yi nyibli le -lee -ni
'kwli, e 'mu nyibli -bu, -v kuo
□ne □wlv yi wa. Kee, nyibli
-bi wen 'ni, win a 'mu, e 'ni
-da□a □dedede.

22 -Juukve* -mo -bi, v □mve
□wlvlekee-tebli le, -e di□e nu,
win -bu, -a -pi, v 'mu□v □wlv
yi -kuo -ni. Nyibli -mu', -v
'yi -Juukve 'pa-, v -hve bu
nu 'waa dionv a □to, bu yru
Nyisva.

23 Kee, -a mu -mo -bi, -Yusu
'Klisu -mu', v koo 'v tugbe
'yie, e no- ko -ti -a ne -mo le.
-Ti a 'mu, -Juukve 'bu 'win,
v pi yru, 'v -wen -a mu yi,
-e nu□o, v wen 'ni, -a yi -hee
Nyisva a -ti le. Nyibli -mu',
-v 'yi -Juukve 'pa-, v wen 'ni,
e mo -ti □ni□, -e 'ye ni da
□dedede.

24 Kee, nyibli -mu', Nyisva
-ha 'li, 'ki bu -he 'a nyibli,
bu mo -Juukve, -huv' bu 'yi

-Juukue 'pa-, v nu- -mo -bi, v yi□e ni, -ε mo, -Yusu 'Klisv, no- tve ne -a mu Nyisva a 'klukinuu, ko 'a □to 'huen-
 25 -U -bi wen 'ni, de -mu', Nyisva ni, ε 'ni -da□a li □dedede, kee, Nyisva a nunude a 'mu, v pu le, -ε 'ye ni da □dedede, ε -hi 'v 'waa □to a 'mu ni. 'Bu pu le, Nyisva 'yi 'kl -ko, bu ko 'a yiyie, -ε mo, Nyisva bu 'yi 'kl -ko a 'mu, ε -hi 'v 'waa -ne 'klukinuu ni.

26 'Diayuv -na, -ti -bu, 'n mi hla mo, ba -hie□e 'lu -mo le: 'A mu -mu', Nyisva -da, 'ki -bu -he 'a nyibli, nyiblidu a 'di -bi a pa 'mu 'li? 'Ki 'li 'a mu 'nyi, nyibli -huohu 'yi 'li -ni, -bu ko □to, 'ki 'li 'klo -bu a nyibli 'yi ki, ko 'klukinuyv, ko nyibli gbagbi -huohu 'yi 'li 'a mu 'nyi -ni -we.

27 Kee, nyibli -bu, 'klo -bu ki a nyibli pu le, -v 'yi □to -ko, nu- Nyisva -ha 'li, 'ki bu -he 'a nyibli. Ke- ε -nu, -ε di□e nu, ε 'mu 'klo -bu a □tokonyv -tvi -nuu -ni. Nyibli -bu, 'klo -bu ki a nyibli pu le, -v 'yi 'kl ki -ni, nu- Nyisva -ha 'li, -ε di□e nu, ε 'mu 'klo -bu ki a 'klukinuyv -tvi -nuu -ni.

28 Nyibli -mu', v 'ye ni daa nyibli □du, ε ko, v yraa -ni, nu- Nyisva -ha 'li, -ε di□e nu, ε 'mu 'klo -bu a nyibli gbagbi bu -we.

29 De a 'mu a -ti, ε 'yi nyiblo □du -ko, -bu pu 'a diovv a -pli, 'ki 'v Nyisva ye'.

30 Nyisva, ε no- nu□o, -a ko -Yusu 'Klisv 'huen-, □a -mve. ε ni -do a 'mu, ε no- nu□o, -Yusu 'Klisv 'ε tov ne -a mu 'a

□to. 'Ki 'li -Yusu 'Klisv 'li, 'ki Nyisva naa 'li, 'ε 'sii 'v -a mu yi, 'ki 'v 'a diovv ye', 'ε nu□o, □a -he nyibli -mu', -v ko 'klo -kwlee □ne ki, 'ε □gble -a mu, 'ki 'v de 'kuku -mo.

31 'A -ti, -te v nu la 'a 'cirov, 'ki 'li Nyisvacriev 'kwli, ε no- -bu: «Nyiblo -mu', -ε -hve -bu pu -pli, de -mu', Kukonyo Nyisva -nu, ε ni -do, no- ko -pli bu pu.»

2

-Yusu a 'kuku-ti, no- Polv ne la -mo le

1 'Diayuv -na, ti -mu', -ε ko 'yri 'n di la 'li 'a mu -mo, -ε di□e nu, 'mu la 'a mu Nyisva a -ti -mu' -tov -ni, -ε -hli la nyibli 'yi ki, 'ti- Nyisva tov -a mu, ti a 'mu 'yri, 'ni -pu□v la 'bliwin 'yakli, mo, Nyisva a -ti, 'n tve la -ni, 'ni -nu□o la li□i -tonyibli a □to 'kwli, 'aan □wli 'ni □ha□a 'ye, -ε mo, 'n yi 'plele.

2 Kee, 'ti- 'mu la 'li 'a mu -mo di, 'n pu la 'li□i ni, 'ki □bu hla la -Yusu 'Klisv ni -do a -ti, ti ni -tie -mu', 'n di la 'li 'a mu 'nyi -hii -ni. Seyt-seyt 'a 'kukuv ni -do -mu', ε 'kuv 'v tugbe 'yie, ε no- ko -ti 'n di 'a mu -lee -ni.

3 -Te 'n ni la 'li 'a mu 'nyi, 'n 'yi la 'kl -ko, 'n yi pie la huannv diaki.

4 -Te 'n yi la 'a mu Nyisva a -ti ni -lee -ni, 'ni -nu□o la 'li□i -tonyibli a □to 'kwli. Kee, Nyisva a -Hihiu*, no- tov ne 'a mo□o, 'ki 'li Nyisva a 'kl 'kwli, -ε mo, Nyisva a -ti -mu', 'n ne la -mo le, ε mo -ti a -tee □no.

5 -Te a 'ye la Nyɩsɩva a 'kɩ a kɩnɩnɩ, ε nɔ- kɔ -tɩ, 'a kuo la -Yusu ɔwɩb yɩ. Ε 'yɩ -tonyibli a ɔto 'pa-, ε 'yɩɔɩ -nu, a 'yɩɔɩ ɔwɩb yɩ -kuo -nɩ.

Nyɩsɩva a ɔto

6 Ε mɔ ɔhan-tɩ, nyibli -mɩ', -v yru Nyɩsɩva a -tɩ' lε -tεε, 'bɩ mɔ, 'nɩ yɩ 'lɩ ɔnɩ -mɔ nɩ -hlee -nɩ, 'n tɩε ɔnɩ nɩ, 'kɩ 'lɩ ɔto 'kwli, kεε, ɔtɔɔv a 'mɩ, ε 'yɩ 'kɔ -bɩ kɩ a nyibli a ɔto 'pa-. Mɔ, ε 'yɩ 'kɔ -bɩ kɩ a nyibli gbagbɩ a ɔto 'pa- -wε. Nyibli a 'mɩ, v di bu 'nɩ -wε.

7 ɔTɔɔv -bɩ, -kɔtɩ 'n hɩε, ε nɔ- mɔ Nyɩsɩva a ɔto. ɔTɔ a 'mɩ, ε -hɩ la nyibli 'yɩ kɩ, tɩ -hɩ la a tɩ 'yɩ, kεε, -tε tɩ nε -bɩ, Nyɩsɩva tɔɔ nε -a mɔɔ nɩ. Tɩ -mɩ' -kɔ 'yɩ ε 'yε la 'kɔ nɩ nɩ, ε -hie la ɔtɔɔv a 'mɩ 'a -tɩ 'lɩ -mɔ lε, ε 'mɩ 'lɩɩ 'kwli -naa -nɩ, ε 'mɩ -a mɩ wa, -ε diɩe nu, ε kɔ -a mɩ 'hɩεn-, -a 'mɩ 'lɩ 'a -tɩ a 'yɩ'buɩɩa 'kwli nɩ.

8 'Kɩ 'lɩ 'kɔ -bɩ a nyibli gbagbɩ 'nyɩ, nyiblo gbagbɩ ɔɔv 'yɩ ɔto a 'mɩ lε -yru. 'Bɩ mɔ, 'bɩ yru wen ɔto a 'mɩ lε, v 'yɩ wen 'lɩɩ 'lɩ -wε, bɩ kɔɔ wen 'v -aan Kɔkɔnyɔ tugbε 'yie, -ε mɔ Kɔkɔnyɔ -mɩ', -kɔtɩ a 'yɩ'buɩɩa.

9 Dε -mɩ', Nyɩsɩva -nu, ε 'wɩ- dε -mɩ', v 'crɩ la 'lɩ Nyɩsɩacrɩεn 'kwli yɩ, -ε mɔ:

«Dε -mɩ', -tonyibli a 'yie 'yɩ -hɩan nɩ 'ye,
kɔ, dε -mɩ', 'waa nɩ 'yɩ -hɩan nɩ 'wɩn,
kɔ dε -mɩ', v 'yɩ -hɩan 'lɩ -mɔ lε nɩ -hie,
dε a 'mɩ, ε nɔ- Nyɩsɩva -wε -mɔ,

'kɩ 'v nyibli -mɩ', -v nɩε ɔnε -mɔ.»

10 'Kɩ 'lɩ 'a -Hihiu* a 'kɩ 'kwli, 'kɩ ε naa 'lɩ, 'ε tɔɔ nε -a mɩ -huhlɩdε a 'mɩ. Nyɩsɩva a -Hihiu yɩ -teblɩ a pεpε a 'ma nɩ, kɔ, Nyɩsɩva a 'lɩlε-hihie -mɩ', -ε hɩɔ 'kwli bu, 'ε yɩɩe -wε.

11 ɔBɩ puɩv -tonyiblo a -hihiu a dε yɩ: Dε -mɩ', -na 'bɩhɩan a -hihiu yɩ 'lɩ -mɔ lε -hie, ɔyɩɩ -yɩ. Ε nɩ -do, ε nɔ- yɩɩe. Dε nɩ -do a 'mɩ, nɔ- ε -mɔ, 'kɩ 'v Nyɩsɩva a -Hihiu -mɔ. Nyɩsɩva a -Hihiu nɩ -do, nɔ- yɩ dε -mɩ', Nyɩsɩva a 'mumu, ε yɩ 'lɩ -mɔ lε -hie.

12 -A mɩ -mɔ -bɩ, Nyɩsɩva a -Hihiu -mɩ', ε -nyɩ -a mɩ, ε 'yɩ 'lɩ 'kɔ -bɩ a -tonyibli -mɔ -hɔn. Nyɩsɩva a ɔgbetɩ, nɔ- -nyɩ -a mɔɔ, -ε diɩe nu, ɔhaan-teblɩ -mɩ', ε nu -a mɩ -mɔ, -a 'mɩv lε yru.

13 'Bɩ mɔ, -teblɩ a 'mɩ, ɔba yɩɩ nyibli kɩε nɩ -hɩhɩε -nɩ, -a 'nɩ -nuɩo 'lɩɩ -tonyibli a ɔto 'kwli, kεε, 'kɩ -aan puɩwin -hɩεn 'lɩ Nyɩsɩva a -Hihiu -mɔ. -ε -bɩ Nyɩsɩva a -tɩ a -tεε -mɩ', 'a -Hihiu tɩε nε -a mɩ, nɔ- -a -hɩhɩε nyibli -mɩ' kɩε, -v kɔ ke' Nyɩsɩva a -Hihiu a 'mɩ, ε nɩ 'v.

14 Nyiblo 'bɩ nɩ 'v, Nyɩsɩva a -Hihiu 'bɩ 'yɩ 'vɩv ke' -nɩ, -ε -bɩ -tɩ a -tεε -mɩ', Nyɩsɩva a -Hihiu tɩε ɔnε, nyiblo a 'mɩ, ε 'yɩ 'lɩɩ 'lɩ -wε, bu yruɩo lε. 'Kɩ 'lɩ nyiblo a 'mɩ 'yɩ, -tɩ a 'mɩ, ε mɔ buɩa-tɩ ɔnɩɔ. Ε 'yɩ 'lɩ 'a leyuyruo 'lɩ -wε, -ε nuɩo, Nyɩsɩva a -Hihiu nɩ -do, nɔ- nɩɩe, ɔa yruɩe lε.

15 Nyiblo 'bɩ nɩ 'v, Nyɩsɩva

a -Hihiu 'bu ni 'u□u ke', ε νο-
-we 'li, -bu yi -tebli a pepe a
'yile'jtra. Kee, nyiblo -mu',
-ε kō ke' Nyisva a -Hihiu 'yi
'u -ni, ε 'yi 'li□i 'li -we, bu 'jra
nyiblo a 'mu, 'a nunu-tebli 'yi
le.

¹⁶ Ε μο □han-ti, υ 'cru la
'li□i Nyisvacrien 'kwli. -Ti a
'mu, ε νο- -bu:

«Ε 'yi nyiblo □du -kō, -bu yi
de -mu',

Kukonyo Nyisva yi 'lu
-mō le -hie.

Nyiblo □du 'yi 'li 'a
□to'pupu -we.»

Κε- υ nu la 'a 'cru. -A mu
-mō -bi, -υ kō ke' Nyisva a
-Hihiu ni 'u, de -mu', -Yusu
'Klisu yi 'lu -mō le -hie, νο-
-a yi 'lu -mō le -hie -we.

3

*Pōlv kō Apōlosi 'hven-, υ
mō Nyisva a -kvannunyibli
□nio*

¹ 'Diayuv -na, -te 'n ni la
'li 'a mu -mō, 'n 'yi la 'li 'aan-
-mōhleele 'li -we, □wi yi, -te
-mu', υ ni 'li nyibli -mu', -υ
kō ke' Nyisva a -Hihiu* ni 'u
a -mōhleele. Kee, 'n yi hlee
la 'li 'a mu -mō, □wi yi -te
υ ni 'li 'klō -bu a nyibli a
-mōhleele, -υ yi 'waa dionu a
'lule-hihie □wien le kue, -kōti
a 'wi la 'yonu □pli yi, 'ki 'u
-Yusu 'Klisu a 'hru wlon.

² Yi-he-tebli ni -do -mu', -υ
'yi la 'mu -kla, νο- 'n tve la
'a mu. 'N 'ye la 'a mu -tebli
'yaku ni -tve -ni, -kōti a 'yi la
'li 'a leyuyruo 'li -we. A 'wi
la 'yonu □pli yi, -υ 'tie 'nyee,
-υ 'ye 'li diide 'yakla a didie
ni -we. Kue la 'li ti a 'mu 'yie
bu, -bu ye -nyrowo -bu ki, a

'tie 'wi 'yonu □pli yi, -υ 'ye 'li
ny'ka a diide a didie ni -we,

³ -ε nu□o, a 'tie 'wi 'klō -bu
a nyibli yi, -υ yi 'waa dionu
a 'lule-hihie □wien le kue, 'a
□tutui ca -mō, 'blini 'ε ni 'li
'a mu 'nyu. 'Bu mō, 'bu ni
'mu le, -ε -bi a 'tie 'wi 'klō
-bu a nyibli yi, -υ yi 'waa
dionu a 'lule-hihie □wien le
kue. 'E mō □han-ti, -te 'waa
nunumli ni 'mu, ke- 'aan
-ne ni 'mu.

⁴ 'Ki 'li 'a mu 'nyu, 'bu mō,
nyibli -bi 'bu yi le ni pi, 'mō
Pōlv, υ mō 'na nyibli □nio,
-υ -bi 'bu yi le ni pi, υ mō
Apōlosi a nyibli □nio, -ε -bi
a 'wi- nyibli -mu' yi, Nyisva
a -Hihiu 'yi 'u ke' -ni.

⁵ Nyiblo a 'di -bi -mō
Apōlosi 'li? Nyiblo a 'di
-bi -mō Pōlv 'li? -A mu ni
'hven a 'mu, -a mō Nyisva a
-kvannunyibli □nio, Nyisva
lee la 'li 'a mu -mō, 'ki -ba pu
'a mu -Yusu 'Klisu a □haan-
titie, -ε di□e nu, a 'mu□u
□wlv yi -kuo -ni. -Kvan -mu',
Nyisva -nyi -a mu, ε νο- -a ni.

⁶ 'Mō Pōlv, 'mō □tu Nyisva
a -ti a -molenuna -wlu, 'ki 'li
'a mu 'nyu. 'N 'wi- -tonyi-
blo -mu' yi, -ε yi -tebli 'dō;
Apōlosi -mō -bi, 'ε gba -kvan
a 'mu 'lu -mō. Ε 'wi- nyiblo
-mu' yi, -ε 'wlee 'dudō-tebli
'nie le. Kee, Nyisva, νο-
nu□o, -kvan a 'mu, 'ε nyra
'lu yi bu -tee. Ε 'wi yi, ε
νο- nu□o, 'dudō-tebli a 'mu,
'ε □ga -tee.

⁷ 'A -ti, nyiblo -bu, -ε yi
-tebli 'dō, ε kō nyiblo -bu, -ε
'wle□e 'nie le, υ 'ni -nu□o li
de gbagbu □du. Kee, Nyisva
-bu, -ε ni□e, 'ε yi □ga, ε νο- ni

de gbagbu. E no- ni□e, 'aan □wlo a yikuole, 'e yi kle -bii -ni.

⁸ 'A -ti o, nyiblo -bu, -e 'dwe -tebli, ko nyiblo -bu, -e 'wle□e 'nie le 'huen-, nyiblo □du 'yi 'u 'a 'bhihan 'lu yi -ni. U mo de ni -do. U ni 'huen a 'mu, Nyisua, no- di 'waa 'wio bu pu, □wi yi, -te u nu -kuan a nunu.

⁹ 'A -ti, 'n ko Apolosi 'huen-, -a bibi ki, □a ni Nyisua a -kuan. 'A mu -mo -bi, a 'wi -ci yi, Nyisua yi -ci. A 'wi -'kayu yi -we, Nyisua pi.

¹⁰ Nyisua -nyi 'mu 'kl, 'ni □tu -kuan -wlu, 'ki 'li 'a mu -mo. 'N 'wi la 'kayuponyo yi, -e yi 'kayo a blepule, 'ni pu 'kayu ble -tee, 'ti- nyiblo -bi 'e di□e pu mo. 'A -ne nyiblo -di 'kayu pu, bu □tu -kuan 'yie, -e di□e nu, e 'mu 'kayu a 'mu pu -tee.

¹¹ Nyisua, no- □tu 'u -Yusu 'Klisu bu, -e di□e nu, e 'mu 'kayu a 'mu, 'a -wlubude' pa. Nyiblo □du 'yi 'li□i 'li -we, bu pu 'li -wlubude yrayru □du 'li de.

¹² 'Ki 'u 'kayu a -wlubude a 'mu ki, u -we 'li bu nu 'kayupu-tebli a gblegble ni, bu pu 'kayu ni. -U -bi ni -gulb, -u -bi 'u ni 'sroba, -u -bi 'u ni yinohi. Kee, -u -bi ni ti, -u -bi 'u ni -piti, -u -bi 'u ni -kubu -gbughl.

¹³ -Nyrwo -ko 'kwli Nyisua di 'u nyibli -bati le -puu -ni, 'ki 'a -ne nyiblo □du a -kuan di 'u pepe -bii -ni, -e nu□o, -nyrwo a 'mu 'kwli, Nyisua ko bu pu 'li 'a -ne nyiblo a 'kayupu-tebli na

'nyi, -e di□e nu, e 'mu□u 'ye, 'bu mo yino-kuan.

¹⁴ 'Bu mo, -ne 'kayu -mu', -di pu, 'bu 'yi -wlin*, -e -bi Nyisua di -nyi -mu 'wio.

¹⁵ Kee, -ne 'kayu 'bu -wlin, -e -bi Nyisua 'yi 'li□i 'li -we, bu -nyi -mu 'wio. E mo □han-ti, e di -mu 'ni wa, kee, e hie wen 'u de gbe, na 'mu wen -mu le hien.

¹⁶ 'Bi a yi□e ni, -e mo, 'a mu -Yusu a nyibli, a 'wi -'kayu yi, -e ko bu Nyisua 'ti 'li, 'a yi□e -we, -e mo, Nyisua a -Hihiu ni 'u 'a mu ke'.

¹⁷ 'Bu mo, nyiblo 'bu 'wla 'kayu a 'mu, nyiblo a 'mu, Nyisua di□e 'ni 'la -we, -e nu□o, Nyisua no- ko 'kayu a 'mu.

¹⁸ Nyiblo □du 'ni 'kaa 'li 'a dionu. 'Ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo 'bu pu le, e ko □to, □wi yi 'klo -bu a nyibli, -e -bi bu 'wi- nyiblo -mu' yi, -e ba, -e di□e nu, e 'mu □haan□tokonyo' pa.

¹⁹ 'Ni yi win a pupuu le ni ni, e 'wi yi, -tebli -mu', -e ko ki 'klo a nyibli pu le, u ko 'u □to, e 'ni -da□a li □dedede, 'ki 'li Nyisua 'yi. E mo □han-ti, 'u 'cru 'li□i Nyisua crien 'kwli, -e mo: «Gblagblukonyu a □to 'kwli, 'ki Nyisua nee 'li, 'e kwle □nu.»

²⁰ U 'cru□i ni -we, -e mo: «Kukonyo Nyisua yi □tokonyu a 'lule-hihie ni, 'e yi□e -we, -e mo, e 'ni -da□a li □dedede.»

²¹ 'A -ti, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni, a 'ni 'puu 'li nyiblo □du

* 3:14 3.14 e -hen 'nyre, -na Nyisua a -kuan 'bu nu -tee.

a -pli, a 'nɪ ɔha lɛ pɔ, -ɛ mɔ, 'a mɔ -mɔ 'a nyibli. Ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, a kɔ -tebli a pɛpɛ nɪ, 'a kɔ nyibli a pɛpɛ -wɛ.

²² Mɔ Pɔlɔ, kɔ Apɔlɔsɪ, kɔ Piɛlɪ 'hɛn-, -a mɔ -mɔ 'aan nyibli, ɔa mɔ 'aan -hɛɛnyɔ. Mɔ, 'kɔ, kɔ -hɔnhlɔn, kɔ 'kɔkɔsɔ 'hɛn-, kɔ ti -bɔ 'yɪ a -tebli, kɔ -ɲɪɲa a -tebli, 'a mɔ kɔ ɔnɔ -wɛ.

²³ 'A mɔ -mɔ -bɪ, -Yusu 'Kɪsɔ, ɛ nɔ- nɪ 'ɔ 'a mɔ 'lu yɪ, Nyɪsɔa 'ɛ nɪ 'ɔ -Yusu 'Kɪsɔ 'lu yɪ.

4

A 'nɪ 'pɔɔ 'lɪ 'aan dɪɔnɔ a -pli

¹ Ba kɔ 'a yiyie, -a mɔ -Yusu 'Kɪsɔ a -mɔnanyɔ*, -a mɔ 'a -kɔannunyibli ɔnɔ, Nyɪsɔa 'ɛ tɔɔ nɛ -a mɔ -tɪ a -tɛɛ -mɔ', -ɛ -hɪlɪ la nyibli 'yɪ kɪ, 'ɛ lee nɛ -a mɔ, 'kɪ ba tɔɔ ɔnɛ nyibli.

² -A yɪɛ nɪ, -ɛ mɔ, -kɔannunyɔ -mɔ', ɔ -nyɪ -kɔandɛ, dɛ 'a nyiblo gbagbɔ -hɛɛɛ, ɛ nɔ- mɔ bɔ ɔtu -kɔandɛ a 'mɔ 'yie -tɛɛ.

³ 'Mɔ -bɪ, ɔbɔ mɔ ɔhaan-kɔannunyɔ, mɔ, ɔbɔ 'yɪ ɔhaan-kɔannunyɔ 'pa-, ɛ 'yɪ 'a mɔ 'pa-, a 'nɪ -hɪlɪ ɔa lɪɔ nɪ. 'Ye ɔbɔ 'na 'mumu a 'mɔ -bɔ, 'n 'yɪ 'lɪ 'a hɪhɪlɪ 'lɪ -wɛ.

⁴ 'Na ɔwɔ 'nɪ -yɛɛɛ 'mɔ -tɪ. Kɛɛ, dɛ a 'mɔ, ɛ 'yɪ 'nyɛ ɔhɛn, -ɛ mɔ, 'n 'yɪ dɛ 'kuku ɔdɔ -nɪ. ɛ 'yɪ 'mɔ 'pa-, 'nɪ 'bɛɛɛ lɪ 'na dɪɔnɔ a -bati. Kɔkɔnyɔ Nyɪsɔa, nɔ- dɪɛ 'bɛ.

⁵ 'A -tɪ ɔ, a 'nɪ 'bɛɛ 'lɪ -ɔ -bɪ a -bati, a 'nɪ 'hɪlɪ 'lɪɔ, 'bɔ mɔ, nyiblo 'bɔ nu -kɔan -tɛɛ, kɔ, 'bɔ 'yɪɔ -nu -tɛɛ. Kɛɛ, ba -ple -nyɔwɔ -mɔ', Nyɪsɔa wa 'nyɛ. -Nyɔwɔ -mɔ', -ɛ kɔ 'kwɪlɪ Kɔkɔnyɔ -Yusu di di, -tebli a pɛpɛ, -ɛ -hɪlɪ, 'kɪ 'lɪ halɔ 'nyɪ, ɛ di pɔɔ pɛpɛ', 'yɛ ɔbɔ -tebli a 'mɔ, ɛ -hɪlɪ 'lɪ -tonyibli a ɔwɪ kɪ. -Nyɔwɔ a 'mɔ, 'kɪ Nyɪsɔa di 'ɔ nyibli 'nyɛ lɛ -pɔɔ -nɪ, ɔwɪ yɪ, -tɛ ɔ nu -kɔan a nunuo.

⁶ 'Dɪayɪnɔ -na, Apɔlɔsɪ kɔ 'mɔ 'hɛn- a -tɪ 'n hɛ, -ɛ dɪɛ nu, 'mɔ 'a mɔ dɛ -tɔɔ -nɪ. 'N -hɛɛɛ nɪ, ba na yɪnɔhru -mɔ', -kɔtɪ 'ɔ 'crɪ 'lɪ Nyɪsɔacrɪɛn 'kwɪlɪ. A 'nɪ 'pɔɔ 'lɪ 'aan tɔɔnyɔ -bɪ a -pli, 'tɪ- a 'nɪ 'yɪraa 'lɪ -ɔ -bɪ.

⁷ -Mɔ -mɔ', dɛ- kɔ -tɪ ɔnɪ yɪɔ 'lu -mɔ lɛ -hie, -ɛ mɔ, -mɔ nɪ 'ɔ -na 'bio -bɪ 'lu yɪ 'lɪ? ɔbɔ ɔyɪɔ -yɪ, -ɛ mɔ, 'a -nɛ dɛ, -kɔ, Nyɪsɔa, nɔ- nyɪ -mɔɔ. -Tɛ ɛ mɔ Nyɪsɔa, -ɛ -nyɪ -mɔɔ, 'a -tɪ, ɔnɪ 'pɔɔ 'lɪ -na dɪɔnɔ a -pli. ɔnɪ yɪ -na dɪɔnɔ a -pli nɪ pɪ, -ɛ -bɪ ɛ ɔhɛn 'nyɛ, -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ Nyɪsɔa 'pa-, ɛ 'yɪ -mɔɔ -nyɪ.

⁸ ɛ 'wɪ yɪ, a yɪ -hieɛ 'lu -mɔ lɛ, -ɛ mɔ, -tebli a pɛpɛ -mɔ', Nyɪsɔa yɪ nyibli -nyɪ, a kɔɔ nɪ. A 'nɪ -hɔa ɔa 'kɪ ɔdedede, a ɔcɛɛ 'ɔ yɪ, 'kɪ 'ɔ Nyɪsɔa a 'hru wɔn. A wen 'nɪ, 'aan pɛpɛ, a mɔ nyibli gbagbɪ, 'kɪ 'ɔ Nyɪsɔa a 'hru wɔn. Kɛɛ, -a mɔ -mɔ -bɪ, -a 'yɪ nyibli gbagbɪ 'pa-. 'N -hɛɛ wenɛ nɪ, 'kɪ ba mɔ wen -tɛɛ a nyibli gbagbɪ, -ɛ dɪɛ nu, a kɔ -a mɔ 'hɛn-, -aan pɛpɛ,

-a 'mu nyibligbagbide nu, 'ki 'u Nyisua a 'hru wlon.

9 -A mu -Yusu 'Klisu a -monanyu, 'ki 'li nyibli -bi 'yi, Nyisua nu□o ni, □a ni 'li nyibli a pepe bu, □a 'wi-nyibli -mu', -bati-klɔ, u mi 'la mo yi, 'ti- 'klɔ -bu a nyibli ko Nyisua a lelenyu 'huen-, 'u yi -a mu -ta -mo 'ye.

10 'Ki 'li 'klɔ a nyibli 'yi, -a mo bubanyibli □nuɔ, -te -a ne -Yusu a -ti -mo le a -ti. 'A mu -mo -bi, a wen 'ni, a ko □to, -e nu□o, a ko -Yusu 'Klisu 'huen-, a -mwe ni. 'Ki 'li 'klɔ a nyibli 'yi, -a 'yi 'kli □du -ko. Kee, 'a mu -mo -bi, a wen 'ni, a ko 'kli. Nyibli yraa ne -a mu ni. Kee, 'a mu -mo -bi, u □tui 'u 'a mu ni.

11 Kue la 'li bu, -bu ye ti -bu ki, 'kanu ko 'nie'natu 'huen-, u ni -a mu ni. -A 'yi □haanwlawli -ko, nyibli 'u yi -a mu bi, □a 'yi bunule -ko,

12 □a ni -aan dionu a dabu, □a ni -kuan, -e di□e nu, -a 'mu de di. Nyibli 'bu yi -a mu ni -tapu -ni, -e -bi -a de Nyisua, 'ki bu nu □nu □haande -mo. 'Bu yi -a mu □huen ni □tui, -a ni gbee, □a kue □wlu a 'hla.

13 'Bu yi -a mu 'tanu ni □tui, -e -bi -a ni □wlu 'yɔpɔ, □a yi 'li □nu -mo -hlee -ni. Kue la 'li bu, -bu ye ti -bu ki, 'ki 'li 'klɔ a nyibli 'yi, -a mo nyibli □nuɔ, -u 'yi gbaale -ko, -u 'wi-kveti yi, u -he le, 'ti- u pi 'wan.

14 -Ti -bu, 'n yi 'cru, e 'yi □bu 'mu 'a mu -tuɔ -nuu -ni a -ti. Kee, 'ni yi 'cicru le ni ni, e 'wi yi, 'mu 'a mu □to' pu a -ti □nuɔ, -koti 'a mu -mo 'na

nuɛyonu.

15 'Ye □bu a ko nyibli -huohu -bi, -u tue ne 'a mu -Yusu 'Klisu a -ti, a ko 'ba ni -do. 'Mo -mo 'aan 'ba, -e nu□o, 'mo -pu 'a mu -Yusu a □haantitie, 'ti- 'a kuo □ne □wlu yi.

16 'N nyee ne 'a mu le, -te 'n mo 'aan 'ba, 'a -ti, ba -ha 'li 'na □pi le.

17 Ke- 'n -hue ba nu nina. E no- ko -ti, 'ni ye 'a mu Timote yi. Timote a 'mu, 'mo pu□u -Yusu a □haantitie, 'ti- 'e kuo □ne □wlu yi. E no- mo 'na □wlu a nyiblo. E 'sii 'u yi, 'ki 'u Kukonyo -Yusu a 'hru wlon. E no- 'n yi 'li 'a mu -mo te, e 'mu 'a mu -toɔ -ni de, -te 'n ni nina, 'ki 'u -Yusu 'Klisu a 'hru wlon. -Te e di 'aan toole nu, ke- ni -do 'n ni -Yusu a nyibli a toole, 'ki 'u 'a -ne -tite □du, -e di□e nu, -te 'n ni nina, u 'mu nina le nu -we.

18 'Ki 'li 'a mu 'nyi, nyibli -bi ni 'li, 'u 'yee 'li 'waa dionu, -e nu□o, u wen 'ni, huannu ni 'mu ni, 'ki □bu di 'li 'a mu -mo.

19 Kee, -aan Kukonyo 'bu wen□e ki, 'n 'tite di 'li 'a mu -mo ni. 'Bu mo, 'ni nyre 'li 'a mu -mo, nyibli a 'mu, -u 'yee 'li 'waa dionu 'li, 'n ko □bu 'ye □nu, 'ti- 'bu mo, 'bu yi win le ni pi dadu, e ko, 'bu mo, Nyisua a 'kli 'bu ni 'li □nu 'li, 'n di□e 'ni yi.

20 'Ni yi 'a hihla le ni ni, de e □hen 'nyre, e no- mo, 'bu mo, Nyisua 'bu koɔ nyiblo win ki, 'ki 'li nyiblo a 'mu, 'a nunuɲmlɔ 'kwli, 'ki -yrui 'li□i 'li, -e mo, Nyisua

koo □ne win ki. E 'yu 'li 'a pwpwwin 'kwli 'pa-, □ni -yru□o 'li□i 'li.

²¹ Ba lee 'mu, de 'aan □wli -hwe. □Bi 'ni yu 'li ni di, □bu ya -he, 'mu 'li 'a mu le -ha, -u'u-, □bu ya □wlu 'yoo, 'ki 'li nwele 'kwli, -te a di 'aan □wli 'cici -ni a -ti?

5

Nyiblo 'bu nu -wlawli, ba -ha 'li□i 'a mu 'nyi

¹ 'Ya 'u 'lu de, -ti 'n yu 'win ti a pepe, 'ku 'u 'a mu ki, e no- mo, nyibli ni 'li 'a mu 'nyi, 'u ni -wlawli. Mo, nyibli -mu', -u 'yu Nyisua -yi, yinyrededu a 'mu, u 'ni -nu□o li□i yruyu. U lee 'mu ni, -e mo, 'ku 'li 'a mu 'nyi, nyiblo □du ni 'li, 'e -ha 'a 'bai nugba -ji'.

² 'Aan de 'kuku a -ti, a ko ba we wen □hien. Kee, 'aan de 'yu 'mu le -ni, 'a pi 'aan dionu a -pli. Nyiblo -mu', -e nu de a 'mu, ba -ha 'li□i 'aan dionu 'nyi.

³ 'Mo -bu, 'n 'yu 'li 'a mu 'nyi -ni. Kee, 'ku 'na □wlu ni 'li 'a mu -mo. Nyiblo -mu', -e nu de 'kuku a 'mu, 'n -we 'a -bati a lepule -mo, □wi yu 'ni ni wen 'li 'a mu 'nyi, -te -mu', e di wen 'mu ni.

⁴ 'Ki 'li -aan Kukonyo -Yusu 'Klisu a 'nyre 'kwli, 'ku 'n puu 'li -bati a 'mu 'li. De a ko ba nu, e no- mo, ba 'kukue le, -e -bi 'ku 'na □wlu di 'li 'a mu 'nyi ni, ko, -aan Kukonyo -Yusu 'Klisu a 'kli a kinunu 'mu -tuo ki ni -we.

⁵ 'Bu mo, 'ba 'kukue 'ku le, -e -bi nyiblo a 'mu, ba pu□u

Satan -ji', -e di□e nu, Satan 'mu 'a -plahu 'la, ko, -e di□e nu, Nyisua 'mu 'a -hihiu wa, -nyrowo -mu', -aan Kukonyo -Yusu di ya.

⁶ E 'yu -tee -nu, 'ki ba pu 'aan dionu a -pli. □Bi a 'yu□i -yi, -e mo, 'floo a 'yaade 'cumiε gbe, no- ni□e, 'flooquo a pepe 'e 'yee? E □hen 'nyre, de 'kuku 'cumiε, no- wle, 'e ni□e, 'aan pepe 'a yu de 'kukununyū -he.

⁷ A ko ba -ha 'li de 'kuku a 'mu, -e 'wi- 'floo a 'yaade yu, 'aan dionu 'nyi, -e di□e nu, a 'mu 'u yu 'sii -ni, e □hen 'nyre, a 'mu 'flooquodu -mu' yu 'wi, 'yaade 'yu 'li -mo -ni. 'N yi□e ni, -e mo, Nyisua nu□o ni, 'a -we 'uyi'siile -mo, 'ku 'u□u ye', -e nu□o, -Yusu 'Klisu 'ku ni, 'ku 'u 'aan -ta'. -Yusu a 'mu, e 'wi- 'blayu -mu' yu, -Juukue* 'le, 'ku 'u -cohlon* a pipie a -ta', u 'mu le'mimle -mu', u deε Paki nu.

⁸ 'A -ti, -aan -tebli -hutin -mu', -a ni, -ba hie 'u bu, □wi yu, -te -mu', -Juukue ni 'a nunuo, ti -mu' -ko 'yri u nii 'u Paki a le'mimle, 'u yu 'floodu -mu' di, -e ko -mo 'yaade 'yu 'li -ni. 'Bu mo, -aan -tebli -hutin -mu', -a ni, □ba hie 'u□u bu, -e -bi -aan nunuklo 'sii 'u yu, □a -he □haannyibli.

⁹ 'Crien -mu', 'n ya la 'a mu yu, 'ku 'li□i 'kwli, 'n hla la 'li□i ni, -e mo, nyibli -mu', -u ni -wlawli, ko 'lawlu, a ko □nu 'hwen-, a 'ni 'ninaa 'li -mo.

¹⁰ E 'yu la nyibli -mu', -u 'yu -Yusu a nyibli a -ti 'pa-, 'ni -hla□a la□a. 'E mo □han-ti, nyibli -mu', -u ni -wlawli ko 'lawlu 'hwen-, ko 'waa de

-mu', -v kō ca, kō 'waa de
-mu', -v yī 'yri, kō 'waa de
-mu', -v de 'kuo, nyiblidu a
'mu, nu- ni 'ne- 'klo -bu ki.
'Bu mō, -Yusu a nyiblo 'bu
pu le, ε 'ni -hwa□a li□i, 'ki
ε kō nyiblidu a 'mu 'hwen-,
bu nūnaa -mō, -ε -bi -Yusu a
nyiblo a 'mu, ε kō bu -hon
wen 'ne- 'klo -bu ki.

¹¹ De -mu', 'n 'cru la, 'n 'cru
la□a ni, 'ki 'v -Yusu a nyibli
a -ta'. 'Bu mō, nyiblo 'bu pu
le, ε mō -Yusu a nyiblo □niō,
'ti- 'bu yī -wlawhi kō 'lawlu
'hwen- ni ni, 'bu kō ca, 'bu
yī 'kuo ni de, 'bu yī nyibli
a 'nyre yī ni nyre, 'bu yī 'a
dionu nō a 'nūna wlon ni -hie
-ni, 'bu yī ni 'yri, ε kō 'a mu
'hwen-, a 'ni 'nūnaa 'li -mō.
Mō, a kō□ō 'hwen-, a 'ni 'didie
'li de -mō.

¹²⁻¹³ Nyibli -mu', -v 'yī
-Yusu a nyibli 'pa-, ε 'yī 'na
-kuan 'pa-, 'ki □bu puu □nu
-bati le. Nyisua, nō- di □nu
-bati le -puu -ni. 'A mu -mō
-bi, nyibli -mu', -v kō 'a mu
'hwen-, -v mō -Yusu a nyibli,
nu- a bleε yī, ba puu -bati
le. De -mu', Nyisua a 'crien
hle, ε nō- ba nu. Ε nō-
mō: «Nyiblo -mu', -ε ni -tebli
-hūn, ba -ha 'li□i 'aan dionu
'nyī.»

6

*Nyibli -mu', -v 'yī Nyisua
-yi, Nyisua a nyibli 'yī yī -bleε
-ni, bu pu □nu -hawi*

¹ 'Kī 'li 'a mu Nyisua a
nyibli 'nyī, nyiblo 'bu nu 'a
'bīhian de -huan -mō, a 'yī yī
-bleε -ni, ba pu nyibli -mu' -v
'yī Nyisua -yi -hawi. Kee, a

kō ba pu 'aan 'bio Nyisua a
nyibli -hawi.

² □Bi a 'yī□i -yi, -ε mō,
Nyisua a nyibli, nu- di 'klo
-bu a nyibli -bati le -puu -ni?
'A -ti, -te a di 'klo -bu a nyibli
a pepe -bati le -puu -ni, ε nōō
'v le, 'ki ba pu -bati, 'ki 'v -ti
-gbati a -ta'.

³ □Bi a 'yī□i -yi -we, -ε mō,
-a mu di Nyisua a lelenyu
-bati le -puu -ni? -Te -a di
Nyisua a lelenyu -bati le -puu
-ni, 'a -ti, ε nōō 'v le, 'ki -ba
pu -bati, 'ki 'v 'klo -bu a -tebli
a -ta'.

⁴ 'A -ti, -ti 'bu bi 'li 'a mu
'nyī, de- kō -ti nyibli -mu',
-v 'yī Nyisua -yi, 'a pi □nu
-hawi, 'v pu ne 'a mu -bati
le 'li?

⁵ □Bi de a 'mu, ε 'ni -nuo□o
li 'a mu -tui? □Bi 'ki 'li 'a mu
'nyī, □tokonyo □du 'yī 'li -ni,
-bu kukua 'aan -ti a 'mu yre.

⁶ Nyibli -mu', -v 'yī -Yusu
□wlv yī -kuo -ni, ε 'yī -tee
-nu, 'ki ba pu □nu 'aan 'bio
-Yusu a nyibli a -hawi.

⁷ Hihla-ti 'bu ni 'li 'a mu
'nyī, ε □hen 'nyre, a 'ni -na□a
li Nyisua a 'hru -mu' -tee. 'Bu
mō, nyiblo 'bu nu 'a mu de
-huan -mō, 'bu 'yri 'aan de,
ε nōō 'v le, 'ki ba kō □wlv a
'hla, 'ε -hi 'v ba yee □ne -ti,
'ki 'v nyiblo -bi yī.

⁸ Kee, a 'yī □wlv a 'hla -kō.
De a ni, ε nō- -mō, a ni -v -bi
-tebli -hūn -mō, 'a yī 'waa
-tebli 'yri, 'ye □bu v mō 'aan
'bio Nyisua a nyibli.

⁹ A yī□e ni, -ε mō, nyibli
-mu', -v ni -tebli -hūn le,
v 'yī 'li□i 'li -we, bu pa 'li
Nyisua a 'klo yrayru -mu', ε

di nu 'kwli. A 'nɪ 'kaa 'lɪ 'aan dɪɔnɔ, ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, nyibli -mɔ', -v ni 'lawlu, kɔ nyibli -mɔ', -v kwle -ci, ε kɔ nyibli -mɔ', -v ni -wlawli, kɔ, nyɪbɛpɔ -mɔ', -v ni 'waa 'bio nyɪbɛpɔ nɔgbɪ -mɔ, nyibli a 'mɔ, v 'yɪ 'lɪɔ 'lɪ -wε, bɔ pa 'lɪ Nyɪsua a 'klo yrayrɔ 'kwli,

10 kɔ, nyibli -mɔ', -v yɪ 'yri, v bi 'lɪ yɪ, nyibli -mɔ', -v kɔ ca, 'kɪ 'v 'waa 'bio a kɔkɔ-tebli a -ta', kɔ nyibli -mɔ', -v yɪ 'waa dɪɔnɔ nɔ wlɔn -hie -ni, kɔ, nyibli -mɔ', -v 'yɪ 'waa 'bio a 'nyre yɪ nyre, v kɔ -balɔnyibli 'hɛn-, nyibliɔ a 'mɔ, v 'yɪ 'lɪɔ 'lɪ -wε, bɔ pa 'lɪ Nyɪsua a 'klo yrayrɔ 'kwli.

11 Ti -hi la a ti 'yri, nyibli -bɪ, 'kɪ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, v 'cibi la 'v yɪnyre-tebli a 'mɔ, 'a nunuo. Kεε, -te ti nε -bɔ, Nyɪsua -bɔ, -a dε, 'a -Hihiu* ɔgble 'a mɔ ni, 'kɪ 'v yɪnyre-tebli a 'mɔ a -ta', 'ε pɔ 'a mɔ 'kɪbɪa kɪ, -ε diɔe nu, a 'mɔ Nyɪsua a nyibli' pa, 'ε nuɔ, 'a 'sii 'v yɪ, 'kɪ 'v 'a dɪɔnɔ ye'. Kε- ε nu 'a nunuo, -ε nuɔ, a kuo nε -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ ɔwɔ yɪ.

Ba -ha 'aan 'hɔɪ, 'kɪ 'v Nyɪsua a -ti a 'yɪ'bvale a -ta'

12 'Kɪ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, -v -bɪ ni 'lɪ, v wen, v kɔ 'hru, 'kɪ bɔ nu 'a -nε ɔdedede 'waa ɔwɔ -hɛ. Iin, ε mɔ ɔhan-tɪ ɔnɔ, kεε, ε kɔ nunu-tebli -bɪ, -ε 'yε ni -hεε ɔnɔ. 'N -wε 'lɪ ɔbɔ pɔ wen lε ni, -ε mɔ, 'n kɔ 'hru, 'kɪ ɔbɔ nu 'a -nε ɔdedede, kεε, 'nɪ -hɔaɔ

lɪ ɔbɔ -hε 'a -nε ɔdedede a ɔkoyu.

13 Kε- a pɪ de, -ε mɔ, diide ni 'v ni, 'kɪ 'v 'kwli -mɔ, 'kwli -mɔ -bɪ, 'ε ni 'v, 'kɪ 'v diide a -ta'. Iin, ε mɔ ɔhan-tɪ ɔnɔ, kεε, -nyrɔwɔ di 'v 'nɪ nyre, Nyɪsua 'mɔ didi-tebli kɔ 'kwli 'hɛn- bɔ -wε, kεε, ε 'yɪ 'nyre ɔhen, -ε mɔ, -aan 'hɔɪ ni 'v ni, 'kɪ 'v 'lawlude a -ta'. ε ni 'v ni, 'kɪ 'v Kɔkɔnyɔ -Yusu -mɔ. Kɔkɔnyɔ -Yusu a 'mɔ, ε nɔ- kɔɔ ɔnε win kɪ.

14 -Tε -aan Kɔkɔnyɔ 'ku la, -ε -bɪ Nyɪsua -ha la 'lɪɔ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, 'ε -ha laɔa 'klo. -A mɔ -mɔ -bɪ, ɔba 'ku -hɔan, ε kɔ bɔ -ha -hɔan 'lɪ -a mɔ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, ε 'mɔ -hɔan -a mɔ 'klo -ha, 'kɪ 'lɪ 'a 'klɪ 'kwli.

15 Ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, 'cɔε 'wɪ- -Yusu a 'hɔɪ yɪ. 'A -ti, 'aan 'hɔɪ mɔ -Yusu 'Kɪsɔ a 'hɔɪ a 'kabi ɔnɔ. ε nɔ- kɔ -ti, 'n 'yɪ yɪ -blεε -ni, ɔbɔ gba -Yusu 'Kɪsɔ a 'hɔɪ a 'kɪbɪa, ɔbɔ nuɔ 'lawlunɔgba a 'hɔɪ a 'kɪbɪa -mɔ.

16 Ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, nyiblo kɔ 'lawlunɔgba 'hɛn-, 'bɔ pε bɔ, -ε -bɪ ε kɔɔ 'hɛn-, v -hε -tonyiblo ni -do, -ε nuɔ, Nyɪsua a win wen 'nɪ: «Nyɪbɛyugbe kɔ nɔgba 'hɛn-, v di -hε -tonyiblo ni -do.»

17 Kεε, nyiblo 'bɔ ni 'v, 'bɔ -nyɪ 'a dɪɔnɔ Kɔkɔnyɔ -Yusu, -ε -bɪ ε kɔɔ 'hɛn-, v -hε -tonyiblo ni -do, 'kɪ 'lɪ 'a -Hihiu* a 'klɪ 'kwli.

18 ε nɔ- nuɔ, 'nɪ yɪ 'a mɔ -lee -ni: Ba yraa 'lawlu. Nyiblo 'bɔ yɪ de 'kuku -bɪ ni ni, ε 'yɪ 'a -plahɔɪ 'pa-, ε 'nɪ

-nu□o l□t -mō. KEE, nyiblo 'bu yu 'lawlude ni ni, -ε -bi ε ni de 'kuku, 'ki 'u 'a dionu a -plahu -mō.

¹⁹ Ba ko 'a yiyie, -ε mō, 'aan -plahu, ε nō- mō Nyisua a -Hihiu a bunule. Nyisua, nō-nyi 'a mu 'a -Hihiu a 'mu, -ε di□e nu, ε 'mu 'li 'aan □wli ki ni. E 'yu 'aan 'mumu 'pa-, a 'yu 'aan dionu win ki -kōō -ni, Nyisua, nō- kōō ne 'a mu win ki,

²⁰ -ε nu□o, ε -ha 'a 'Yu ni, 'ki bu □gble 'a mu, 'ki 'u 'aan de 'kuku a -ta'. 'A -ti, ba -ha 'aan 'hu, 'ki 'u Nyisua a -ti a 'yi'buale a -ta'.

7

Nugba ko nyibu 'hven- a -ti

¹ -Ti -bu, a 'beti 'mu, 'ki 'li 'aan 'crien 'kwli, ε nō- 'n mi 'ki 'a mu kle -hihita mō. 'Wen 'ni, ε nu -tee, 'ki nyibeyugbe 'ni 'kōō 'li nugba.

² KEE, 'ye □bu ε ni 'mu le, ε nu -tee, 'ki 'a -ne nyibeyugbe 'bu ni 'u, bu ko 'a -ne nugba, 'ε nu -tee -we, 'ki 'a -ne nugba bu ko 'a -ne nyibu, -ε di□e nu, u 'ni □ha 'lawlude nu.

³ Nugba ko 'a nyibu 'hven-, 'bu pe bu, nyibu 'ni 'plee 'li 'a nugba ke, nugba 'ni 'plee 'li 'a nyibu ke -we.

⁴ Nugba 'bu ko ke nyibu, ε 'yu□t 'pa-, ε 'yu ke 'ki 'a dionu a 'hu win ki -kōō -ni. 'A nyibu, nō- kōō □ne win ki. E 'yu 'a nyibu 'pa-, ε 'yu 'a dionu a 'hu win ki -kōō -ni -we. 'A nugba, nō- kōō □ne win ki.

⁵ 'A -ti, nugba ko 'a nyibu 'hven-, u 'ni 'hihie 'li yre,

'bu mō, 'bu pe bu, 'bu 'yu u ni 'hven a 'mu 'pa-, bu 'yu□t -yra, -ε mō, ke- u di nu, 'ki 'li ti gbi 'kwli, -ε di□e nu, u 'mu ti kō, 'ki bu da Nyisua. Ti gbi a 'mu, 'bu -hi, -ε -bi ba -ma kve de. Ke- ba nu 'a nunuo, -ε di□e nu, a 'mu 'kl kō, 'ki ba kōō ne 'aan 'hu win ki, kō, Satan 'ni □ha 'u 'a mu le □tee -ni, a 'ni □ha de 'kuku nu.

⁶ -Ti -bu, 'n hle, 'ki 'u 'bli a -ta', 'n 'yu le -pu, ke- ba nu. KEE, 'wen 'ni: 'Bu mō, 'ba yu le ni ni, ε 'yu yu -nyre.

⁷ 'Bu mō wen 'mō ni -do -bu □nuo wen, 'n di wen□e 'ni hla, -ε mō, ε nōō 'u le, 'ki nyibli a pepe bu 'wi wen 'mō, -ε 'yu nugba -kō yu. KEE, 'bu ni wen 'mu le, ε 'yu 'li□t 'li -we, bu nu wen -tee, -ε nu□o, 'kl -mu', Nyisua -nyi -a mu, ε ni dudoyo le. E -nyi -u -bi 'kl, 'ki bu ko nugba ko nyibu 'hven-, kō, 'ε -nyi -u -bi 'kl -we, 'ki u 'ni 'kōō 'li nugba ko nyibu 'hven-.

⁸ Nyibli -bu, -u 'yu 'ti, kō nugbu -bu, -u mō -tugbanugbu, nu- 'n yu 'ki 'li -mō -hlee -ni. E nōō 'u le, -te u ni 'mu, ke- bu ni 'mu, u 'ni 'tie 'li.

⁹ KEE, 'bu mō, 'ba 'yu 'li 'aan 'hu a win a kōkōle 'li -we, -ε -bi ba 'ti. E nu -tee, 'ki ba 'ti, 'ε -hi 'u □hven a 'yiye 'bu 'la 'a mu.

¹⁰ -Yusu a nyibli -mu', -u 'ti, nu- 'n yu 'ki 'li -mō -hlee -ni. E 'yu 'mō 'pa-, 'ni -hla□a l□t, Kōkōnyō -Yusu 'Kisu, nō- hle□e. E wen 'ni: Nugba -bu, -ε kō nyibu, ε 'ni 'hie 'u 'a nyibu bu.

11 'Bu mo 'bu -hie 'uu bu, ε 'ni 'koo 'ki nyibu de. 'Bu yi nyibu a kuko ni -huε, -ε -bi bu mu, ε ko 'a yi-henyibu 'huen-, bu bibi -mo de. Nyibu -mo -bi, ε 'yi yi -bleε -ni, bu pu 'li 'a nugba -patu'.

12 Nyibli -bu, -u ko nugbi ko nyibepu 'huen-, -u 'yi -Yusu uwu yi -kuo -ni, u nu-'n mi 'ki 'li -mo hlee mo. -Ti -bu, 'n ye 'li, 'mo -hleuε, ε 'yi Kukouyo -Yusu 'pa-, ε 'ni -hlaua liu. 'Wen 'ni, 'bu mo, nyiblo 'bu kuo -Yusu uwu yi, 'ti- 'a nugba 'bu 'yi -Yusu uwu yi -kuo -ni, 'bu -huε bu ni 'u 'a nyibu a 'mu 'huu bu, -ε -bi 'a nyibu 'ni 'puu 'liu -patu'.

13 Ke- ni -do bu ni 'mu -we, 'ki 'u nugba -mu' -mo, -ε kuo -Yusu uwu yi. 'A nyibu 'bu 'yi -Yusu uwu yi -kuo -ni, keε, 'bu yiu ni -huε, 'a nugba a 'mu, bu ni 'uu 'huu bu, 'a nugba a 'mu, ε 'ni 'hoou 'uu huon.

14 'N hleuε ni, -ε nuu, nyibu -mu', -ε 'yi -Yusu uwu yi -kuo -ni, ε 'muε Nyisua ye, -te 'a nugba -mu', ε -ko, ε kuo -Yusu uwu yi a -ti. Nugba -mo -bi, -ε 'yi -Yusu uwu yi -kuo -ni, de ni -do, no- ε pa 'mu, 'ki 'uu -mo. 'Bu mo, 'a nyibu 'bu kuo -Yusu uwu yi, -ε -bi ε 'muε Nyisua ye. 'Bu mo, 'bu 'yi wen 'mu ε -ni, 'waa 'yonu di 'wi wen 'yonuu -mu', -u 'yi Nyisua -yi yi. Keε, u 'yi 'mu ε -ni. U 'muε Nyisua ye.

15 Nyiblo -bu, -ε 'yi -Yusu

uwu yi -kuo -ni, ε no- -mo -bi, 'bu pu ε, ε di 'u 'a nugba, -huu 'a nyibu bu 'ni hie, -ε -bi bu hie 'uu bu. -Mo nyibu, -mo nugba, -ε hie 'u, -ha -na nugba -huu -na nyibu me ε, bu mu, -ε nuu, Nyisua da 'a mu ni, 'ki ba ko pu a bleε.

16 -Mo nugba -mu', -ε kuo -Yusu uwu yi, uyiu -yi, 'bu mo, -na -ti, Nyisua 'bu di -na nyibu wa. Mo, -mo nyibeyugbe, -ε kuo -Yusu uwu yi, -na 'mumu, uyiu -yi, 'bu mo, -na -ti, Nyisua 'bu di -na nugba wa.

-Kuan -mu', -ni la, ti -mu' -ko 'yri Nyisua da la -mu, 'ki -bu kuo laua uwu yi, ε no- -bu 'cibi 'u nunuo

17 De -bi 'n -huε ubu pu 'uu 'lu, ε no- mo: 'A -ne nyiblo 'bu ni 'u, -kuande -mu', -ε ko 'ki Nyisua -nyiu, bu nu, ti -mu' -ko 'yri ε daa 'uu, 'ki bu kuo une uwu yi, -kuan a 'mu, ε no- bu 'cibi 'u nunuo. ε uhen 'nyre, -te ε ni la 'mu, ke- bu ni 'mu. De ni -do a 'mu, ε no- 'n tuε -Yusu a nyibli a pepe, 'ki 'u 'a -ne -tite udu.

18 ubu puu yi'bibe a de yi: Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu 'yiu yi 'be, uwi yi, -te -Juuku* a tete ni 'a hula, 'ti- Nyisua 'bu dau, 'ki bu kuo une uwu yi, ε 'ni 'muo 'ki yi'bibe ε. uHian -mo de, nyiblo 'bu ni 'u, 'bu 'beuε yi, 'ti- Nyisua 'bu dau, 'ki bu kuo une uwu yi, -ε -bi ε 'ni 'hie 'li 'a yi'bibe.

19 'Bu 'be 'a mu yi, 'bu 'yi 'a mu yi 'be, ε 'yi de gbagbu

'pa-, 'kɪ 'v Nyɪsua ye'. KEE, de -mɔ de gbagbu, ε nɔ- mɔ, ba ɔtuu 'v Nyɪsua a tete 'v.

20 'A -nε nyiblo 'bu ni 'v, -kuan -mɔ', ε ni la, ti -mɔ' -kɔ 'yri Nyɪsua daa la 'vɔv, 'kɪ bu kuo ɔnε ɔwlv yi, ε nɔ- bu 'cibi 'v nunuo.

21 ɔBv pɔvɔv ɔkoyu a de yi: Ti -mɔ' -kɔ 'yri Nyɪsua daa la 'v -mɔ, 'kɪ -bu kuo laɔa ɔwlv yi, 'bu mɔ, ɔni mɔ la ɔkoyu, ε 'ni 'yaa 'li -mɔ 'kla -wliye. KEE, ɔni 'ye 'hru, 'kɪ bu te -mɔ bu, -ε -bɪ wenɔε kɪ.

22 'Ni yi win a pɔpɔv le ni ni, ε 'wɪ yi, ɔkoyu -mɔ', Kɔkɔnyɔ -Yusu -da, 'kɪ bu kuo ɔnε ɔwlv yi, ε 'yi 'kɪ ɔkoyu 'pa-, -ε nuɔo, Kɔkɔnyɔ -Yusu ɔgbleɔε ni, 'kɪ 'v de 'kuku -mɔ, ε kɔɔɔ 'hven-, 'v -mɔε. 'Ya 'v 'lu de, nyiblo -bu, -ε 'yi ɔkoyu 'pa-, 'kɪ 'nε- 'kɔ -bu kɪ, 'ti- -Yusu 'Kɪsɔ -da, 'kɪ bu kuo ɔnε ɔwlv yi, nyiblo a 'mɔ, ε -hε kε -Yusu 'Kɪsɔ a ɔkoyu,

23 -ε nuɔo, Nyɪsua -ha 'a 'Yu ni, 'kɪ bu ɔgble 'a mɔ. A mɔ 'a nyibli ɔniɔ. 'A -ti, a 'ni 'wεen 'liɔ kɪ, 'kɪ ba kɔε nyibli a 'lule-hihie ɔwien le, ɔwi yi, -te ba 'ye ni mɔ wen 'waa ɔkoyu.

24 'Diayɪv -na, 'n yi 'a mɔ 'ni -lee -ni, 'a -nε nyiblo 'bu ni 'v, -kuan -mɔ', ε ni la, ti -mɔ' -kɔ 'yri Nyɪsua daa la 'vɔv, 'kɪ bu kuo ɔnε ɔwlv yi, -kuan a 'mɔ, ε nɔ- bu 'cibi 'v nunuo, ɔwi yi, -te Nyɪsua ni 'a -hɔhɔa.

-Ti -mɔ', Pɔlv -hla, 'kɪ 'v nyibli -mɔ', -v yi 'ti a de kɪ

25 Nyibli -mɔ', -v 'yi 'ti, v nu- kɔ de 'mɔ 'kɪ -mɔ le na. -Ti -bu, 'n mi hla mɔ, ε 'yi Kɔkɔnyɔ -Yusu 'pa-, ε 'yi 'mɔɔ wlv ɔtu, kEE, de -bu, 'n -hie 'lu -mɔ le, -ε nɔ- 'n mi hla mɔ. KEE, ba pɔ 'na win a 'mɔ nva yi bu, -ε nuɔo, 'mɔ ɔwlv yi kɔnyɔ ɔniɔ, 'kɪ 'li Kɔkɔnyɔ -Yusu a 'kɪ 'kwli.

26 'Wen 'ni, ε nu -tεε, 'kɪ nyibli 'ni 'tie 'li. -Tε ti nε -bu a ɔhɔvɔv a 'yiye -hɔ ni. ε nɔ- kɔ -ti 'ni hleɔε.

27 -Mɔ nyibeyugbe, ɔni kɔ nugba, ɔni 'mɔ 'liɔ le, 'kɪ -bu pɔ 'liɔ -patv'. Mɔ, ɔni 'yi nugba -kɔ, ɔni 'mɔ 'liɔ le, 'kɪ -bu kɔ nugba.

28 KEE, ɔni -hɔε -bu kɔ nugba, ε 'yi yɪnyrede 'pa-. 'Yu nyɔyɔ 'bu -hɔε bu kɔ nyibv, ε 'yi yi -nyre -wε. KEE, ba kɔ 'a yiyie, nyibli -mɔ', -v yi 'bh 'ti, v yi 'ye ɔhɔvɔv diakti. ε nɔ- nuɔo, 'ni pɔ le, a 'ni 'tie 'li, -kɔti 'ni -hɔaɔa liɔ, ba 'ye ɔhɔvɔv a 'mɔ.

29 'Diayɪv -na, -ti 'n hle, ε nɔ- -bu: Ti -mɔ', Nyɪsua -nyi -a mɔ, 'kɪ -ba nu 'a -kuan, ε 'tε -wε 'li ni. 'A -ti, kɔε kε mɔ bu, nyibevɔ -mɔ', -v kɔ nugbi, bu 'cibi 'v Nyɪsua a -kuan a nunuo, ɔwi yi nyibli -mɔ', -v 'yi nugbi -kɔ.

30 Nyibli -mɔ', -v yi we, bu 'cibi 'v Nyɪsua a -kuan a nunuo, -wen nyibli -mɔ', -v 'ye ni we. Nyibli -mɔ', -v ni dɔdɔ, bu 'cibi 'v Nyɪsua a -kuan a nunuo, ɔwi yi nyibli -mɔ', -v 'ye ni nu dɔdɔ. Nyibli -mɔ', -v kɔ de, bu 'cibi 'v Nyɪsua a -kuan a nunuo,

□wɪ yɪ nyibli -mʊ', -v 'yɪ de -kɔ.

³¹ Nyibli -mʊ', -v nii 'kɔ a kʊkɔ-tebli -kʊan 'yri, bu 'wɪ-nyibli -mʊ', -v 'yɛ ni nuu □nɛ -kʊan 'yri. 'N hɛ□ɛ ni, -ɛ nu□o, 'kɔ -bu, -tɛ ɛ ni 'mʊ, ɛ 'tɪɛ -hʊɛn 'v -wɪu ni.

³² 'Nɪ -hʊa□a lɪ□ɪ, 'kɪ ba 'yaa nɛ 'aan dɪɔnʊ 'kla -wɪye. Nyɪbeyugbe 'bu ni 'v, 'bu 'yɪ nʊgba -kɔ, Kʊkɔnyɔ -Yusu a -kʊan ni -do, ɛ nɔ- ɛ yɪ 'lu -mɔ lɛ -hie. ɛ -hʊɛ□ɛ ni, 'a -nɛ ti, bu blee Kʊkɔnyɔ a plɔ.

³³ Kɛɛ, nyɪbeyugbe 'bu kɔ nʊgba, 'a 'kayu a -tebli, nɔ-kɔ -tɪ ɛ yɪ 'lu -mɔ lɛ -hie -wɛ. Dɛ -mʊ', -ɛ di 'a nʊgba a plɔ -blee -ni, kɔ dɛ -mʊ', -ɛ di Nyɪsʊa a plɔ -blee -ni -wɛ, ɛ nɔ- ɛ yɪ 'lu -mɔ lɛ -hie.

³⁴ Dɛ a 'mʊ a -tɪ, 'a □wɪɪ □gla ni. Dɛ ni -do a 'mʊ, ɛ nɔ- ɛ -mɔ, 'kɪ 'v nʊgba -mɔ -wɛ. Nʊgba 'bu ni 'v, 'bu 'yɪ nyɪbɪɪ -kɔ, Kʊkɔnyɔ -Yusu a -kʊan a -tɪ ni -do, ɛ nɔ- ɛ yɪ 'lu -mɔ lɛ -hie. Dɛ ɛ -hʊɛ, ɛ nɔ- mɔ 'a 'lule-hihie kɔ 'a nunu-tebli a pɛpɛ 'hʊɛn-bʊ blee Nyɪsʊa a plɔ. Kɛɛ, nʊgba 'bu kɔ nyɪbɪɪ, 'a 'kayu ni -do a dɛ, nɔ- ɛ yɪ 'lu -mɔ lɛ -hie. Dɛ -mʊ', -ɛ di 'a nyɪbɪɪ a plɔ -blee -ni, nɔ- ɛ □mʊɛ lɛ.

³⁵ 'Nɪ yɪ 'pʊplɛ lɛ ni ni, 'mʊ 'a mʊ -hɛɛ -ni a -tɪ □nɪɔ. ɛ 'yɪ 'nyrɛ □hɛn, □bʊ kɪka 'a mʊ -hʊnhlɔn' lɛ. 'N -hʊɛ□ɛ ni, 'aan nɪnabʊ bʊ 'sii 'v yɪ, kɔ, ba kʊɛ Kʊkɔnyɔ -Yusu □wɪɛn, 'kɪ 'lɪ 'aan □wɪɪ a pɛpɛ kɪ.

³⁶ Gbɔhɪan kɔ nyrayotayʊ 'hʊɛn- a kʊkɔlɛ a dɛ, ɛ nɔ- 'n

bi 'v kɪ. 'Bʊ mɔ, 'bʊ -yɪrɔ□a, -ɛ mɔ, v 'nɪ -hʊa□a lɪ bʊ kʊkɔ 'kɪ -nɪ de, 'tɪ- gbɔhɪan a 'mʊ, 'bʊ 'yɛ□ɛ, -ɛ mɔ, dɛ a 'mʊ, ɛ nu 'yɪ nyɪrɔyɪ a 'mʊ -mɔ, ɛ nyɪrɛ yɪ, 'a kʊkɔtʊ 'bʊ 'tɪɛ ni 'lɪ 'a □wɪɪ kɪ, -ɛ -bɪ bʊ kɔ□ɔ, □wɪ yɪ, -tɛ ɛ ni 'a -hʊhʊa. 'Bʊ kɔ□ɔ, ɛ 'yɪ dɛ 'kuku -nu.

³⁷ Kɛɛ, gbɔhɪan a 'mʊ, 'bʊ 'yɛ□ɛ, -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bʊ kɔ 'yɪ nyɪrɔyɪ a 'mʊ, 'tɪ- 'bʊ 'yɛ□ɛ, 'kɪ 'lɪ 'a dɪɔnʊ a □wɪɪ kɪ, -ɛ mɔ, dɛ a 'mʊ, ɛ -hie 'lu -mɔ lɛ, ɛ nɔ yɪ, kɔ, 'bʊ -wɛ 'lɪ bʊ kɔɔ nɛ 'a dɪɔnʊ a 'hʊɪ wɪn kɪ, -ɛ -bɪ ɛ nu -tɛɛ -wɛ, 'bʊ mɔ, 'bʊ 'yɪ□ɪ -kɔ.

³⁸ 'A -tɪ o, kɛ- 'n pɪ: Nyɪbeyugbe -mʊ', -ɛ mi nʊgba kɔ mɔ, ɛ nu yɪnɔdɛ. Kɛɛ, nyɪbeyugbe -mʊ', -ɛ 'yɛ ni di 'yɪ nyɪrɔyɪ -mʊ' ni kɔ, ɛ pʊ lɛ, ɛ di wɛn kɔ, 'a 'lule-hihie nɔ yɪ, 'ɛ -hi 'v 'a 'bɪ a -nɛ 'v.

³⁹ Nʊgba 'bu ni 'v, 'a nyɪbɪɪ 'bʊ 'tɪɛ ni 'kɔ, ɛ 'yɪ 'hɪrʊ -kɔ, 'kɪ bʊ mu nyɪbɪɪ -bɪ kɔ. Kɛɛ, 'a nyɪbɪɪ 'bʊ 'kʊ, -ɛ -bɪ ɛ kɔ 'hɪrʊ, 'kɪ bʊ kɔ nyɪbɪɪ -bɪ -mʊ', 'a □wɪɪ -hʊɛ. Kɛɛ, 'a nyɪbɪɪ a 'mʊ, ɛ kɔ bʊ mɔ -Yusu a nyɪblo.

⁴⁰ Kɛɛ, 'mɔ -bɪ, kɛ- 'n pɪ: 'Bʊ 'yɪ nyɪbɪɪ -kɔ, ɛ di kɔ plɔbleedɛ, ɛ 'mʊ 'v -tɛ 'bʊ kɔ wɛn nyɪbɪɪ 'v -hi. 'N yɪ□ɛ ni, -ɛ mɔ, Nyɪsʊa a -Hihɪu* ni 'v 'mʊ kɛ' -wɛ. 'A -tɪ, ba pʊ 'na wɪn nʊa yɪ bʊ.

8

Diide -mʊ', v pie 'kuo, □bɪ -Yusu a nyibli -wɛ 'lɪ bʊ dɪ□ɛ ni?

1 A 'beti 'mυ ni -we, -ε mo: □bu 'wlugba-tebli -mu', υ pie 'kuo, -a -we 'li -ba di□e ni, -u'v- □bu -a 'yi 'li□i 'li -be, -ba di□e?*' A wen 'ni, a yi Nyisua a -ti a -tee ni. 'A -ti, a wen 'ni, a yi 'aan dionu a naale. E mo □han-ti, 'a yi -ti a -tee. Kee, nyiblo 'bu yi -ti a -tee, ε ni□e ni, 'ε 'yee 'li 'a dionu 'li. Kee, de -mu', -ε we 'li -bu -hee ne -a mu, 'ki -ba muu ye', 'ki 'u Nyisua a □wlu a yikuole -mo', ε no-mo nuvele.

2 'Bu mo, nyiblo 'bu yi 'li 'a dionu ni 'yee -ni, ε ko, 'bu pu le, ε yi 'a -ne □dedede ni, de a 'mu, ε □hen 'nyre, -ε mo, -tebli -mu', Nyisua -hve -ba yi, ε 'ye□e ni yi.

3 Kee, nyiblo 'bu ni 'u, 'bu 'ye ni 'yaa 'li 'a dionu, kee, 'bu nve Nyisua, nyiblo a 'mu, no- Nyisua -yi, -ε mo, ε mo 'a nyiblo □no.

4 -ε -bi de -bu, -ε mo 'wlugba-tebli -mu', υ pie 'kuo, □bu -a -we 'li -ba di□e ni, -u'v- -a 'yi 'li□i 'li -we, -ba di□e? De -mo 'na 'lule-hihie, ε no- bu: -a yi□e ni, -ε mo, 'kuo 'yi Nyisua 'pa-. Nyisua mo Nyisua ni -do.

5 'E mo □han-ti, -tebli -huchui 'ε ni 'li yako 'kwli, ε ko 'a de -bi 'ε ni 'ne- -tutu ki, -tebli a 'mu, nyibli 'u deε □nu waa nyisua. 'E mo □han-ti, 'kuo a gblegble 'u ni 'li yako 'kwli, ε ko 'a de -bi 'ε ni 'ne- -tutu ki, 'kuo a 'mu, nyibli

'u deε □nu nyisua. 'E mo □han-ti, 'kuo a gblegble 'u ni 'u, 'u ko- tonyibli win ki.

6 'Ye □bu ε ni 'mu le, -a mu -mo -bi, de -a -yi, ε no- mo, Nyisua mo Nyisua ni -do. E no- mo -aan 'Bai. No- nu 'a -ne □dedede, 'ki 'ne- -tutu ki. E no- nu -a mu, -ε di□e nu, -a 'mu 'a nyibli' pa. -Aan Kukonyo mo Kukonyo ni -do -we. E no- mo -Yusu 'Kisu. E no- Nyisua naa 'li, 'ε nu 'a -ne □dedede. E no- -nyi -a mu -huhluu, □a pi□i.

7 Ke- ε ni 'mu. Kee, 'ki 'li 'a mu -Yusu 'Kisu a nyibli 'nyi, -u -bi ni 'li, 'u 'yi de a 'mu -yi. Nyibli a 'mu, 'bu yi 'wlugba-tebli -mu' ni di, υ pie 'kuo, ε 'wi yi, 'ki 'u □nu -mo, υ 'tiε 'cibi 'u 'kuo a dida, -ε nu□o, ti -hi la a ti 'yri, -te υ de la 'kuo a -ti, ε yii la 'u □nu le. U 'yee 'kli ni kve, 'ki 'u Nyisua a 'hru wlon. 'A -ti, 'bu di 'wlugba-tebli a 'mu, 'waa □wli yi yee □nu -ti, -ε mo, υ nu de 'kuku.

8 -A mu -mo -bi, -a yi□e ni, -ε mo, ε 'yi diide 'pa-, ε 'yi 'li□i 'li -we, bu nu□o, -ba 'mve Nyisua yre, -huv', -ba hlou □ne -mo le. 'Ye □bu -a di□e, ε 'yi 'li□i 'li -we, bu -hee ne -a mu, mo, 'ye □bu -a 'yi□i -di, ε 'yi 'li□i 'li -we, bu nu □dedede.

9 Kee, ba □tu 'aan dionu 'yie. E mo □han-ti, 'a ko 'hru, 'ki ba di 'a -ne □dedede a -hve, 'ye □bu 'wlugba-tebli -mu', υ pie 'kuo. Kee, 'bu mo,

* 8:1 8.1 'Ki 'li Koletiduo 'kwli, 'wlugba-tebli -mu', υ pie 'kuo, υ ple la□a ni, 'ki 'u 'mai yi, ε ko 'wlugba-tebli -bi 'huen-, υ 'yi 'kuo -pie -ni. Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu -hve bu -to mumade, ε 'yi□i -yi, 'bu mo, mumade -mu', ε mi -to mo, 'bu pie □ne 'kuo, -huv' 'bu 'yi□i 'kuo -pie -ni.

'ba yɪɪ ni di, ε -we 'li bu nuɔ ni, 'aan 'bɪhɪan -bɪ, -ε 'yεε 'kɪ ni kɔε, 'kɪ 'v Nyɪsɔa a 'hru wɔn, bu bi 'li dε 'kuku 'nyɪ ni.

¹⁰ ɔBɔ pɔɔ dε yɪ: -Mɔ -mu', -ε pɔ lε, -ε yɪ Nyɪsɔa a -tɪ a -tεε, 'kɪ -nɪ 'v -cɔhɔnpiile'* bu, ɔni yɪ 'wɔlɔba-tɛblɪ -mu', v pie 'kuo di. 'Kɪ 'li -mu 'yɪ, ε 'yɪ dε 'kuku 'pa-. Kεε, -na 'dɪayɪ -bɪ, -ε pɔ lε, 'wɔlɔbadɛdɔ a 'mɔ, 'a didie, ε mɔ dε 'kuku ɔniɔ, 'bɔ mɔ, 'bɔ 'ye -mu, ɔni yɪɪ ni di, -ε -bɪ dε -ni, ε diɔe 'nɪ -kaa -nɪ, ε 'mɔ dε -mu' nu, -ε mɔ dε 'kuku, 'kɪ 'liɪ 'yɪ.

¹¹ 'A -tɪ, -mɔ -bɔ, -ε pɔ lε, -ε yɪ Nyɪsɔa a -tɪ a -tεε, dε -ni, ε niɔe ni, nyiblo -bɔ, -ε 'yɪ 'kɪ -kɔ, 'kɪ 'v Nyɪsɔa a 'hru wɔn, 'ε -hε 'v 'hru a 'mɔ bu wɔn. Kεε, kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, nyiblo a 'mɔ, -na 'dɪayɪ ɔniɔ, -ε kɔ -ta' -Yusu 'Kɪsɔ 'kɔɔ 'v -wε.

¹² 'Bɔ mɔ, ɔni yɪɪ lε ni ni, -na 'dɪayɪ -mu', -ε 'yɪ 'kɪ -kɔ, 'kɪ 'v Nyɪsɔa a 'hru wɔn, ε mɔ 'cre ɔniɔ, ɔni nii ɔne -mɔ. Ε 'yɪ -na 'dɪayɪ ni -do a 'mɔ 'pa-, ɔni -nuuɔ liɪ 'cre lε, -nii -Yusu 'Kɪsɔ 'cre lε -wε.

¹³ Nɔ- kɔ -tɪ 'nɪ pɪ lε, 'na diide -mu', 'n yɪ di, 'bɔ mɔ, 'bɔ yɪɪ ni ni, 'na 'dɪayɪ -Yusu a nyiblo -bɪ 'bɔ yɪ dε 'kuku ni ni, -ε -bɪ ɔbɔ 'kee diidɛdɔ a 'mɔ, 'a didie, -ε diɔe nu, 'nɪ ɔhaɔa nu, ε 'nɪ ɔha 'v Nyɪsɔa a 'hru bu wɔn -ha.

9

Pɔɔ wɛn 'nɪ, bu -ha 'li 'a ɔpɪ lε

¹ 'N -hɔε wɛnɔε ni, 'kɪ ba 'nyɪ wɛn 'v 'mɔ 'hɔɪ. 'N yɪɔe ni, -ε mɔ, 'n kɔ 'hru, 'kɪ ɔbɔ nu 'a -nε ɔdedede, 'n -hɔε. 'Bɪ 'aan 'mumu a 'mɔ, a yɪɔe ni, -ε mɔ, 'mɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu a -mɔnanyɔ* ɔniɔ. 'Na ɔgbɛv -bɔ, 'n 'ye -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu a 'mɔ ni. -Kɔan -mu', 'n nu 'li 'a mɔ 'nyɪ, ε nɔ- kɔ -tɪ, 'a kuo Kɔkɔnyɔ ɔwɔ yɪ. Ε nɔ- nu dε 'a mɔ.

² 'E mɔ -tεε, 'ε kɔ nyibli, 'v hlεɔε, -ε mɔ, 'mɔ -bɔ, 'n 'yɪ -Yusu a -mɔnanyɔ 'pa-. Kεε, 'bɪ 'a mɔ -mɔ -bɪ, a yɪɔe ni, -ε mɔ, 'mɔ -Yusu a -mɔnanyɔ ɔniɔ, -ε nuɔ, 'mɔ -pɔ 'a mɔ -Yusu a ɔhaantitie. Ε nɔ- kɔ -tɪ 'a kuo -Yusu 'Kɪsɔ ɔwɔ yɪ. Dε a 'mɔ, ε tɔε ɔne nyibli ni, -ε mɔ, 'mɔ seɪt-seɪt a -Yusu a -mɔnanyɔ ɔniɔ.

³ 'Bɔ mɔ, nyibli 'bɔ yɪ 'na 'nyre ni di, -tɪ 'n di ɔnu ɔwɔn ɔtuu -nɪ, ε nɔ- -bɔ:

⁴ 'Bɔ mɔ, 'nɪ -hɔε wɛnɔε, -tε -Yusu a nyibli -bɪ ni -tɛblɪ a nunuo, 'n kɔ wɛn 'hru, 'kɪ ɔbɔ nu wɛn 'a nunuo lε, kεε, 'nɪ -nuɔ liɪ lε ni. 'Bɔ mɔ, 'nɪ yɪ wɛn Nyɪsɔa a -kɔan nu mɔ ni di, 'kɪ 'li 'a mɔ 'nyɪ, ɔbɪ 'n 'yɪ wɛn 'hru -kɔ, 'kɪ ɔbɔ lee wɛn 'a mɔ, -ε mɔ, ba -nyɪ 'mɔ diide?

⁵ 'Ya 'v 'lu de, ɔbɪ ε 'yɪ wɛn 'v lε -nɔɔ -nɪ, 'kɪ ɔbɔ kɔ wɛn nɔgba, -ε kɔ 'mɔ 'hɔɛn-, -a di wɛn 'dagbɪ' lε mu, -a 'mɔ wɛn Nyɪsɔa a -tɪ gba, ɔwɪ yɪ Pielɪ, kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ a -mɔnanyɔ -bɪ, kɔ -Yusu a 'dɪayɪv?

⁶ 'Ya 'v 'lu de, 'n kɔ Ban-abasɪ 'hɔɛn-, -v ni Nyɪsɔa a

-kvan, □bi -a mu ni -do, -bu □muo -aan diide le?

⁷ □Bi a 'win la -hvan ni, nyiblo -bu, -ε ni 'seyode, ε ni -do 'ε □muo la -hvan 'a diide le? 'Ubn-, ε 'yi 'mu le -ni. Nyiblo a 'di -bi, -ε -ci la -ci, 'ti- -ε 'yi la 'a 'dudo-tebli -di 'li? Nyiblo a 'di -bi, -ε naa la 'wlugba-tebli, 'ti- -ε 'yi la 'li□i de 'kwli 'yee -ni 'li? ε 'yi nyiblo □du -ko.

⁸ -Ti -bu, 'n hle, ε 'yi nyibli ni -do 'pa-, υ 'ni -hie□e li□i 'lu -mo le. Nyisua a tete hle□ε ni -we.

⁹ 'ε mo □han-ti, Moise 'ε 'cri la□a, 'ki 'li Nyisuacrien 'kwli, -ε mo: «Bli -bu, -ε yi -kubu -huhuo -ni, a 'yi yi -bleε -ni, ba mua ne 'a 'mutu le, -ε di□e nu, ε 'ni □ha de di a -ti.» -Ti a 'mu, Nyisua hla la, ε 'yi blo ni -do 'pa-, ε 'yi □nu 'nyre □hen.

¹⁰ -Ti a 'mu, ε hla la, -a mu ko -ti, 'ε hla la□a -we. □Bu pu□u de yi de. Nyiblo 'bu yi -ci ni -ci, 'a □wlu a yikuole a pepe, ε no- mo, ε di 'a 'dudo-tebli 'ni di, ε ko, nyiblo 'bu yi -kubu ni dui, ε noo 'u le, 'ki bu di 'a de.

¹¹ -A mu lee ne 'a mu Nyisua a -ti, □wi yi, -te 'dudonyo ni, 'ε 'dwe, 'ki 'li 'a -ci ki. □Bi 'a mu -mo -bi, a wen 'ni, ε 'yi 'u le -noo -ni, 'ki ba -nyi -a mu diide?

¹² ε ko nyibli -bi, 'u ni 'li 'a mu 'nyi, 'u ni Nyisua a -kvan, 'u -hwe, 'ki ba -heε □nu, 'ki 'u diide a -ta', 'a -wen, 'ki ba -heε □nu. 'Bu mo, 'bu ni 'mu le, -ε -bi, -a mu -mo -bi, -a bleε wen yi, -ba -hwa wen 'a mu diide, -ba -hi wen 'u

nyibli a 'mu 'u. Kee, -a 'yi□i -nu. 'Bu mo, 'ni yi Nyisua a -ti -mo le ni ne, 'n wen ni, □bu 'ye □hwen, -ε di□e nu, 'mu 'na dionu a naale yi. 'Bu mo, 'ni yi□i le ni ni, -ε -bi nyibli 'yi 'li□i 'li -we, bu hla□a, -ε mo, 'wliye a -ti, 'ni ne Nyisua a -ti -mo le, υ 'yi 'li□i 'li -we, bu ka 'waa nu yre, 'ki bu 'win Nyisua a □haantitie -mu', -ε ne -Yusu 'Kisu a -ti -mo le.

¹³ A yi□e ni, -ε mo, nyibli ye 'li dii-tebli, 'ki 'li Nyisua a 'kagbu bu, 'ti- nyibli -mu', -u ni -kvan, 'ki 'li Nyisua a 'kagbu a 'mu bu, 'ki υ keε 'li bu, 'u yi de di, ko nyibli -mu', -u yi -cohlun* pi, 'ki 'u Nyisua ye', υ ko 'li 'waa -ne 'kiba ni -we.

¹⁴ Ke- ni -do, ε ni 'mu, 'ki 'u nyibli -bu, -u pi Nyisua a □haantitie -mo. -Aan Kukonyo -Yusu hla□a ni, -ε mo, nyibli -mu', -u pi Nyisua a □haantitie, 'ki 'waa diide bu -hon 'li -kvan a 'mu, υ ni 'kwli.

¹⁵ 'Ye □bu ε ni 'mu le, 'n 'yi -hvan 'a mu diide ni -hwe, 'ki 'u 'na Nyisua a -kvan -bu, 'n ni a -ta'. ε 'yi □bi a 'mu 'mu diide yi ya a -ti 'pa-, 'ni 'cri□i li -ti -bu. 'Bu mo, 'ni yi wen 'a mu de ni -hwe, -ε -bi 'n 'yi wen 'li□i 'li -we, □bu pu wen 'na dionu a -pli, -te 'n -wen 'na dionu yi a -ti. Kee, ε nu wen -tee, □bu 'ku, 'kanu a -ti, 'ε -hi 'u □bu -hwa wen 'a mu de.

¹⁶ -Te 'n mo -Yusu 'Kisu a □haantitiepuoyo a -ti, 'n 'yi yi -bleε -ni, □bu pu 'na dionu a -pli, -koti Nyisua, no- lee

'mu, ɔbu pu ɔhaantitie a 'mu.
'A -ti, 'jro 'ki 'v 'mu -mo, 'bu
mo, 'ni 'ye ni pu ɔhaantitie a
'mu.

17 'Bu mo, 'na ɔgbetu 'ni
-ha wen 'li -kvan a 'mu, ε
di nu wen -tee, 'ki bu 'pee
wen 'mu, kee, ε 'yi 'na ɔgbetu
'pa-, 'n 'yi 'li -kvan a 'mu
-ha. Nyisva, no- lee 'mu, ɔbu
nuo. ε no- ko -ti 'ni niε.

18 De- mo 'ki 'na 'peele 'li?
No- mo, ɔbu na Nyisva a -ti
-mo le, 'ki 'li daduke 'kwli.
'E mo ɔhan-ti, ε di noo wen
'v le, 'ki bu -nyi wen 'mu
de, -te 'n mo -Yusu 'Kliso a
ɔhaantitieponyo a -ti. Kee,
'ni -hvaɔa li ɔdedede.

*Polv niεe ni, -ε diεe nu,
-Yusu a ɔhaantitie 'mu bu
'heen -ni*

19 -Te 'n ni 'mu, ε no- -bu:
'N ko wen 'hru, 'ki ɔbu nu
wen 'a -ne ɔdedede, 'n -hve.
'N 'yi nyiblo ɔdu a ɔkoyu
'pa-. Kee, 'na ɔgbetu, 'mo
-hveε, 'ki ɔbu -he nyibli a
pepe a ɔkoyu, -ε diεe nu, 'mu
nyibli -hvohu Nyisva a -ti
-lee -ni, v 'mu wen, 'ki bu
kuo -Yusu ɔwlv yi.

20 'Bu mo, 'ni ni 'li -Juukve
'nyi, -ε -bi de v ni, ε no- 'n
ni, 'ni ɔtui 'v Moise a tete,
-ε diεe nu, Nyisva a -ti -mu',
'n yi ɔnu -lee -ni, v 'muɔv
ɔhan-ti pu, v 'mu -Yusu ɔwlv
yi -kuo -ni. 'E mo ɔhan-ti,
'n 'yi 'li Moise a tete a 'kl
bu -ni. Kee, 'bu mo, 'ni ni
'li nyiblidv -mu' 'nyi, -v ɔtui
'v tete a 'mu, de v ni, ε no-
'n ni -we, -ε diεe nu, Nyisva
a -ti -mu', 'n yi ɔnu -lee -ni,

v 'muɔv ɔhan-ti pu, v 'mu
-Yusu ɔwlv yi -kuo -ni.

21 Mo, 'ni ni 'li nyibli -mu'
'nyi, -v 'yi Moise a tete a 'mu
-yi, de v ni, ε no- 'n ni -we,
-ε diεe nu, Nyisva a -ti -mu',
'n yi ɔnu -lee -ni, v 'muɔv
ɔhan-ti pu, v 'mu -Yusu ɔwlv
yi -kuo -ni. ε 'yi 'nyre ɔhen,
-ε mo, 'ni ɔtuuo 'v Nyisva a
tete. 'N ɔtui 'vɔv ni, -ε nuo,
'n ɔtui 'v -Yusu 'Kliso ni.

22 'Bu mo, 'ni nyre 'li nyibli
-mu' 'nyi, -v kuo -Yusu 'Kliso
ɔwlv yi, kee, -v 'yee 'kl
-hvohu ni kve, 'ki 'v ɔwlv
a yikuole a -ta', -tebli -mu',
v yi 'ye, -ε mo, ε nyre yi, 'ni
-nuo li, -ε diεe nu, Nyisva
a -ti -mu', 'n di ɔnu -lee -ni,
v 'muɔv ɔhan-ti pu, v 'mu
-Yusu ɔwlv yi -kuo -ni -tee.
ε ɔhen 'nyre, 'a -ne nyibli -ko
'nyi 'n di 'li nyre, de -mu', v
ni, ε no- 'n ni, -ε diεe nu, 'a
-ne -tite ɔdu, 'n di 'v -naa -ni,
'mu 'waa dodoyo -hee -ni, v
'mu Nyisva yi, v 'mu wa.

23 -Tebli a pepe, 'n ni, 'n
niεe ni, -ε diεe nu, -Yusu
'Kliso a ɔhaantitie 'mu bu
'heen -ni, -ε diεe nu, 'n ko
nyibli -bi 'hven-, Nyisva 'mu
-a mu ɔhaande -mo nu.

24 ɔBu puɔv cigbe'gbanyv a
de yi. A yiεe ni, -ε mo, 'bu pu
le, nyibli -bu, v 'gbe ci, de, -ε
ɔhen 'nyre, ε no- mo: Nyibli
-hvohu, nu- 'gbe cigbe a 'mu,
kee, nyiblo ni -do -mu', -ε yi
'a 'bio le -hi, ε no- ko 'peele.
'A -ti, de 'n yi 'a mu -lee -ni,
ε no- mo, ba ɔtuu 'v 'kl, ba
'wɔ- cigbe'gbanyv a 'mu yi, -ε
diεe nu, a 'mu 'peele ko -we.

25 Nyibli a pepe, -v -hve -bu

'gba cigbe, v ɔtui 'v 'kɛ, 'v yɪ 'nyɪ, -ɛ diɛ nu, -nyɔwɔ 'bu nyɛ 'v, v 'mɔ 'waa 'bio lɛ -hi, 'tɪ- v 'mɔ 'pɛɛɛ a 'mɔ kɔ. 'Pɛɛɛ a 'mɔ, v di ɔnu -nyɪ, ɛ 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, bu hie 'kɔ. -A mɔ -mɔ -bɪ, -a yɪ 'nyɪ cigbe a 'gbɔgba -tɛɛ, 'kɪ 'v Nyɪsɔa a 'hru wɔn, -ɛ diɛ nu, 'pɛɛɛ -mɔ', -ɛ di 'kɔ hie, -a 'mɔɔ v kɔ.

²⁶ ɛ nɔ- nuɔ, 'nɪ 'wɪ- nyɪ- blo -mɔ' yɪ, -ɛ 'sɪi 'v 'hru yɪ, -ɛ 'gbɛ ci lɛ. 'N 'wɪ- ɲmlipɔnyɔ yɪ -wɛ, -ɛ kɔ 'a 'bɪ ɲmlipɔnyɔ 'hɔɛn-, -v yɪ -wɔn. Kɛɛ, 'n 'yɪ ɲmlipɔnyɔ -mɔ' yɪ 'wɪ, -ɛ pɪpɪ 'lɪ ɲmli lɛ.

²⁷ ɛ 'wɪ yɪ, 'n ɔtui 'na dɪɔnɔ ɔhɔɛn, 'nɪ kɔɔ 'na dɪɔnɔ win kɪ, -ɛ diɛ nu, dɛ -mɔ', Nyɪsɔa -hɔɛ, 'mɔɔ v nu. 'Bɔ mɔ, 'nɪ yɪɪ lɛ nɪ ni, lɛ'ɔɔ-nyɔwɔ 'kwli, 'na 'mumu -bɔ, -ɛ lee Nyɪsɔa a -tɪ nyibli lɛ, Nyɪsɔa 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, bu pɔ 'mɔ ke'.

10

A 'nɪ 'daa 'lɪ 'kuo

¹ 'Na 'dɪayɪnɔ -na, 'n -hɔɛɛ nɪ, dɛ -mɔ', -ɛ mu la 'lu -mɔ, -aan 'bainɔ a tɪ 'yɪ, ba kɔ 'a lɛyuyruo. Tɪ -mɔ', v 'yɛ la 'tiile nɪ kɔɛ, v yɪ la Moise ɔwien lɛ kɔɛ, 'kɪ 'lɪ 'pɔwɔnɔɔgbɔa kɪ. -Tɛ v nɪ la 'hru wɔn, Nyɪsɔa nu laɔa nɪ, 'nunɲma 'ɛ ɔjɪ la ɔnu 'lu bɔ, 'waa pɛpɛ 'v ɔta la 'Yru -jɔhɔn.

² ɛ ɔhɛn 'nyɛ, -ɛ mɔ, 'waa pɛpɛ a 'mɔ, Nyɪsɔa pɔ ɔnu 'nie 'lu lɛ, 'kɪ 'lɪ 'nunɲma kɔ 'Yru -jɔhɔn a 'mɔ 'kwli, -ɛ

diɛ nu, v kɔ Moise 'hɔɛn-, v 'mɔ -mɔɛ.

³ 'Waa pɛpɛ a 'mɔ, v nu- yɪ la diide -mɔ', -ɛ -hɔɛn la 'lɪ Nyɪsɔa -mɔ di,

⁴ ɛ kɔ 'nie -mɔ', -ɛ -hɔɛn la 'lɪ Nyɪsɔa -mɔ, 'v 'nɛ laɔa. ɛ mɔ ɔhan-tɪ, 'nie a 'mɔ, 'ɛ -hɔɛn la 'lɪ 'hɪɔ ɔɔv 'kwli. 'Hɪɔ a 'mɔ, Nyɪsɔa, nɔ- nyɪ la ɔnuɔv. 'Hɪɔ a 'mɔ, ɛ mɔ -Yusu 'Kɪsɔ ɔnɔɔ. ɛ kɔ ɔnu 'hɔɛn-, nu- nɪɛ la -mɔ.

⁵ ɛ mɔ ɔhan-tɪ, 'v 'yɛ la ɔwɪlɛkɛɛ-tɛbɪ a 'mɔ, kɛɛ, 'waa kasi a ɲmli 'kukui 'nɪ -bleeɛ la Nyɪsɔa a pɔ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'v 'kɔkɔ la 'hru wɔn lɛ.

⁶ -Tɛbɪ a 'mɔ, -ɛ mu la 'lu -mɔ, ɛ tɔɛ nɛ -a mɔ -tɛbɪ -bɪ, -ɛ diɛ nu, -aan ɔwɪ 'nɪ ɔha yɪnyɛ-tɛbɪ -hɔa, ɔwɪ yɪ, -tɛ v nɪ la 'a -hɔhɔa.

⁷ -U -bɪ nɪ 'lɪ ɔnu 'nyɪ, 'v dɛ la 'kuo. Kɛ- v nu la 'a 'cɪrɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔacrɪɛn 'kwli, v wen: «Nyibli -tɔa hru a 'mimle, 'v yɪ dɛ di, 'v 'nɛ nɔ, 'v -tɔa -wɪa a yiyie, 'kɪ 'v 'kuo a dɪda a -ta'.» 'A mɔ -mɔ -bɪ, a 'nɪ 'daa 'lɪ 'kuo, ɔwɪ yɪ, -tɛ v nɪ laɔa.

⁸ -U -bɪ nɪ 'lɪ ɔnu 'nyɪ, 'v nɪ la 'lawlu. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, Nyɪsɔa 'ɛ nuɔ, 'waa 'miliwɪ a (23'000) -wɔv ɔtu 'v ta, 'v 'kɔkɔ lɛ, 'kɪ 'lɪ -nyɔwɔ nɪ -do 'kwli. Kɛɛ, -a mɔ -mɔ -bɪ, -a 'nɪ 'nuo 'lɪ 'lawlu, ɔwɪ yɪ, -tɛ v nɪ la 'a nunuo.

⁹ Nyibli -bɪ nɪ 'lɪ ɔnu 'nyɪ, 'v ɔtɛɛ la 'v Kɔkɔnyɔ Nyɪsɔa lɛ, -ɛ diɛ nu, dɛ -mɔ', ɛ di nu, v 'mɔɔ v 'yɛ. Dɛ a 'mɔ a -tɪ, hɔ 'ɛ yɪ la ɔnu lɛ mɛ, 'v 'kɔkɔ la lɛ. Kɛɛ, -a mɔ -mɔ -bɪ, -a 'nɪ 'nuo 'lɪ 'waa dɛ, -a

'ni 'tɛɛ 'li Nyɪsua 'yi.

¹⁰ -U -bi ni la 'li ɲɪv 'nyi, 'v yi la wɔɔn ɛ 'pɔpɔle -ni, 'ki 'v Nyɪsua ki. De a 'mɔ a -ti, Nyɪsua a lɛlenyɔ -mɔ', -ɛ 'lɛ nyibli, 'ɛ di la de, 'ɛ 'lɛ la ɲɪv ɛ. 'A mɔ -mɔ -bi, a 'ni 'nuo 'li 'waa de, 'a 'ni 'pɔpɔle 'li wɔɔn ɛ.

¹¹ -Tɛbli a pɛpɛ a 'mɔ, ɛ mu la 'lu -mɔ, 'ki 'v ɲɪv -mɔ, -ɛ diɲɛ nu, Nyɪsua 'mɔ la ɲɛ nyibli -tɔɔ -ni, -ɛ mɔ, v 'ni 'nuo 'li de 'kuku. -Tɛbli a 'mɔ, v 'cɪɪ la 'liɲɪ Nyɪsvacɪɛn 'kwli ni, -ɛ diɲɛ nu, -a 'mɔ ɲɛ kɔ, -kɔɪ ti -bu, -a ni ki, ɛ mɔ lɛ'boɔti ɲɪv.

¹² ɛ nɔ- nuɲɔ, 'ni pi ɛ, -ɛ mɔ, nyiblo 'bu pɔ ɛ, de 'kuku -mɔ', Yisraɛkɔɛ ni la, ɛ 'yi 'liɲɪ 'li -wɛ, bu nuɲɔ, -ɛ -bi nyiblo a 'mɔ, bu ɲɪv 'a dɪɔv 'yie, -ɛ diɲɛ nu, ɛ 'ni ɲɛ ha Nyɪsua a 'hru bu wɔɔn -ha, 'bu mɔ, ɲɛdede 'bu yi 'vɲɔ ɛ ni ɲɛɛ -ni.

¹³ Lɛɲɛɛ ni -do -mɔ', -ɛ yi 'v nyre, 'ki 'v 'a mɔ -mɔ, ɛ ni -do a 'mɔ, nɔ- yi 'v nyre, 'ki 'v nyibli a pɛpɛ -mɔ. Nyɪsua -mɔ -bi, ɛ di 'a mɔ 'ni -hɛɛ -ni, ɲɪv yi, -tɛ ɛ nu 'a hɪhɪ. ɛ 'yi 'liɲɪ 'li -wɛ, bu -hɔn 'vɲɔ -mɔ, 'ki de -bu, -ɛ -hi 'aan 'klɪ wɔɔn, bu nu 'a mɔ. Kɛɛ, lɛɲɛɛ 'bu -hɛ bu nuɲɔ, ba -ha Nyɪsua a 'hru bu wɔɔn, -ɛ -bi Nyɪsua di -nyi 'a mɔ 'klɪ, -ɛ diɲɛ nu, a 'ni ɲɛ ha 'v 'a 'hru bu wɔɔn -ha.

-A kɔ 'kuo -hɪvɪn* 'hɛn-, -a 'yi -mɛ

¹⁴ Na nɛ'dɪayɪv -na, -tɛ ɛ ni 'mɔ ɛ, 'a -ti ba hie 'v 'kuo a dida bu pɛpɛ.

¹⁵ 'N yiɲɛ ni, -ɛ mɔ, 'a mɔ -bu, 'n yi -mɔ 'cɪɪ -ni, a kɔ 'lɛ-hihie. 'A -ti, -ti -mɔ', 'n di 'a mɔ -lee -ni, ba -hieɲɛ 'lu -mɔ ɛ.

¹⁶ 'Bu mɔ, ɲɛba yi Kɔkɔnyɔ a lɛ'boɔdiide -mɔ' ni di, 'bu mɔ, ɲɛba yi Nyɪsua 'wio ni -nyi, 'ki 'v -wiin-ɲanv a -ta', kɔ, ɲɛba yiɲɪ ni 'nɛ, -ɛ -bi -Yusu 'Kɪsv a -hɪv niɲɛ ni, ɛ kɔ -a mɔ 'hɛn-, ɲɛba yi -mɛ. 'Ti-, ɲɛba yi 'fɔɔ -mɔ' ɲɛ ni 'bɛ, ɲɛba yiɲɪ ni di, -ɛ -bi -a kɔ -Yusu 'Kɪsv 'hɛn- -a -mɛ ni, 'a 'kɔkɔv a -ti.

¹⁷ 'Fɔɔkuo ni -do, nɔ- ni 'v. -A mɔ -mɔ -bi, -a -hɪv ni, kɛɛ, 'fɔɔkuo ni -do a 'mɔ, nɔ- -a yi di. De a 'mɔ, nɔ- tɛɛ ɲɛ yi, -ɛ mɔ, -a 'wɪ- -tonyiblo ni -do yi.

¹⁸ Ba -hie Nyɪsua a dako -mɔ', -v mɔ Yisraɛkɔɛ a -ti 'lu -mɔ ɛ. U yi pi la 'wɪlɔba-tɛbli a -cɔhɔn*, 'ki 'v Nyɪsua ye'. Nyibli 'bu yi 'wɪlɔba-tɛbli a 'mɔ ni di, -ɛ -bi ɛ ɲɛn 'nyre, -ɛ mɔ, v kɔ Nyɪsua 'hɛn-, v -mɛ ni.

¹⁹⁻²⁰ 'A -ti, nyibli 'bu yi 'wɪlɔba-tɛbli 'kuo ni -pie -ni, de a 'di -bi ɛ ɲɛn 'nyre 'li? 'ɛ mɔ ɲɛn-ti, 'n hɪɲɛ ni, -ɛ mɔ, 'kuo 'yi Nyɪsua 'pa. Kɛɛ, 'wɪlɔba-tɛbli -mɔ', v yi 'kuo -pie -ni, sɛyi-sɛyi 'kuo -hɪv, nɔ- v yiɲɪ -pie -ni. U 'ni -pieɲɛ liɲɪ Nyɪsua. 'Bu mɔ, 'bu yiɲɪ 'kuo -hɪv ni -pie -ni, -ɛ -bi v kɔ 'kuo -hɪv a 'mɔ 'hɛn-, v nɔ- -mɛ. 'A mɔ -mɔ -bi, 'ni -hɛɲɛ liɲɪ, a kɔ 'kuo -hɪv a 'mɔ 'hɛn-, ba -mɛ.

²¹ 'A 'yi 'liɲɪ 'li -wɛ, ba 'naa 'li -Yusu 'Kɪsv a -wiin-ɲanv

'kwli, 'tɪ- ba mu, ba 'naa 'lɪ 'kuo -hʊn a -ŋanʊ wɔn 'kwli -wɛ. Mɔ, a 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -wɛ, ba di Kɔkɔnyɔ -Yusu a diide, 'tɪ- ba mu, ba di 'kuo -hʊn a diide -wɛ.

²² Bʊ mɔ, ɔba yɪ lɛ nɪ ni, -ɛ -bɪ Kɔkɔnyɔ di pʊʊ nɛ -a mu yɾʊ lɛ. -A 'nɪ 'hie 'lɪɪ 'lu -mɔ lɛ, -ɛ mɔ, -a kɔ 'klɪ, ɔa -hi 'v -aan Kɔkɔnyɔ 'v.

Dɛ -bʊ, -ɛ di -na 'bɪhɪan -tonyiblo -hɛɛ -nɪ, ɛ nɔ- -bʊ -hie 'lu -mɔ lɛ

²³ Nyibli -bɪ nɪ 'lɪ 'a mu 'nyɪ, 'v pɪ lɛ, -ɛ mɔ, v kɔ 'hru, 'kɪ bʊ nu 'a -nɛ ɔdedede, 'waa ɔwɔ -hʊɛ. Iɪn, ɛ mɔ ɔhan-tɪ, kɛɛ, -tɛblɪ -bɪ nɪ 'v, -ɛ 'yɛ nɪ -hɛɛ nɛ 'aan 'bio -tonyibli. ɛ mɔ ɔhan-tɪ, nyibliɔ a 'mʊ, v kɔ 'hru, 'kɪ bʊ nu 'a -nɛ ɔdedede, v yɪ 'yɛ. Kɛɛ, nunu-tɛblɪ -bɪ nɪ 'v, -ɛ 'yɛ nɪ -hɛɛ nyibli, 'kɪ bʊ muu yɛ', 'kɪ 'v Nyɪsʊa a 'hru wɔn.

²⁴ A -nɛ nyiblo 'bʊ nɪ 'v, dɛ -mʊ', -ɛ di 'a 'bɪhɪan -tonyiblo -hɛɛ -nɪ, ɛ nɔ- bʊ nu. ɛ 'nɪ 'hie 'lɪ ɛ nɪ -do a -tɪ 'lu -mɔ lɛ.

²⁵ A -nɛ 'wɔlɔba-tɛblɪ ɔdʊ, v plee 'v 'maɪ yɪ, ba -tɔɔ, a 'mʊɔ di. A 'nɪ 'hie 'lɪ ɔdedede 'lu -mɔ lɛ. A 'nɪ 'betie 'lɪ nɪ, 'bʊ mɔ, 'bʊ pie ɔnɛ 'kuo.

²⁶ Ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, v 'cɾu la 'lɪ Nyɪsʊacɾiɛn 'kwli nɪ, -ɛ mɔ: «Nyɪsʊa, nɔ- kɔ -tɛblɪ a pɛpɛ -mʊ', -ɛ nɪ 'nɛ-tʊtʊ kɪ.»

²⁷ A -tɪ o, 'bʊ mɔ, nyiblo -mʊ', -ɛ 'yɪ -Yusu -yɪ, 'bʊ da -mʊ diide -mɔ, 'kɪ 'lɪ 'a 'kayu bʊ, 'bʊ mɔ, ɔnɪ mu 'lɪ, -ɛ -bɪ

'a -nɛ dɛ, v di -mʊ -nyɪ, diɔɛ, ɔnɪ 'hie 'lɪ ɔdedede a -tɪ 'lu -mɔ lɛ, ɔnɪ 'betie 'lɪ -nɪ, 'bʊ mɔ, 'bʊ pie ɔnɛ 'kuo.

²⁸ Kɛɛ, 'bʊ mɔ, nyiblo 'bʊ -di, 'bʊ lee -mʊ, -ɛ mɔ: «'Wɔlɔba-tɛblɪ -mʊ', -yɪ di, v pie ɔnɛ 'kuo.» -ɛ -bɪ ɔnɪ 'die 'kɪɪ de, -ɛ diɔɛ nu, dɛ -mʊ', nyiblo a 'mʊ, ɛ pʊ wɛn lɛ, -ɛ mɔ wɛn dɛ 'kuku, ɔnɪ ɔhaɔa nu, 'a ɔwɔ 'nɪ ɔhaɔa -tɪ -yɛɛ -nɪ.

²⁹ Bʊ mɔ, 'nɪ yɪ -tɪ a 'mʊ nɪ hɛɛ, nyiblo a 'mʊ, ɛ nɔ- kɔ ɔwɔ a -tɪ ɔnɔ, ɛ 'yɪ -na 'mumu a ɔwɔ a -tɪ 'pa-.

-Bakɛ, kɛ- -di pʊ, -ɛ mɔ: «'Mɔ -bɪ, 'n kɔ 'hru, 'kɪ ɔbʊ nu 'a -nɛ ɔdedede, 'n -hʊɛ. Dɛ- nu 'kɪɪ, 'v yɪ 'mʊ -lee -nɪ, -ɛ mɔ, 'nɪ 'nuo 'lɪ dɛ a 'mʊ, 'na 'bɪhɪan -bɪ a ɔwɔ 'nɪ ɔhaɔa -tɪ -yɛɛ -nɪ a -tɪ 'lɪ?»

³⁰ Bʊ mɔ, 'nɪ -nyɪ Nyɪsʊa 'wio, 'kɪ 'v diide -mʊ', 'n yɪ di a -ta', dɛ- kɔ -tɪ, nyiblo -bɪ 'mʊ 'na 'nyɛ di 'lɪ?»

³¹ -Tɪ 'n -hʊɛ ɔbʊ lee -mʊ, ɛ nɔ- -bʊ: 'A -nɛ ɔdedede, -di di, kɔ 'a -nɛ ɔdedede, -di 'na, kɔ 'a -nɛ ɔdedede, -di nu, nuɔ, -ɛ diɔɛ nu, ɛ 'mʊ Nyɪsʊa -tɪ a 'yɪ'bʊalɛ -nyɪ.

³² ɔNɪ 'nuo 'lɪ -tɛblɪɔ -bʊ, -ɛ pɪ nyibli a ɔwɔ ɔhlɔn lɛ, 'v yɪ Nyɪsʊa a -tɪ lɛ -hɛɛ -nɪ, 'yɛ ɔbʊ nyibli -mʊ', -v mɔ -Juukʊɛ, kɔ nyibli -mʊ', -v 'yɪ -Juukʊɛ* 'pa-, kɔ 'a -nɛ -Yusu a nyiblo ɔdʊ.

³³ -Tɛ 'n niɔɛ, kɛ- ba nu 'a nunuo -wɛ. 'A -nɛ ɔdedede, 'n di nu, 'n -hʊɛɔɛ nɪ, bʊ nuɔ, nyibli a pɛpɛ a plɔ bʊ ble. Dɛ -mʊ', -ɛ di 'mɔ nɪ -do -hɛɛ -nɪ, ɛ 'yɪɪ 'pa-, 'nɪ

-hie□e li□i 'lu -mō le, kee, de -mu', -e di 'na 'bio -hee -ni, Nyisva 'mu □nu wa, e nō- 'n yi 'lu -mō le -hie.

11

1 Ba -ha 'li 'na □pi le, □wi yi, -te 'n ni, 'ni -he 'li -Yusu 'Klisu a □pi le.

-Te nuḡbi kō bu nu 'waa diḡnu a naale, 'ki 'li 'cveḡayu bu

2 'N pi 'a mu 'nyre le, -e nu□o, -tebli -mu', 'n tōo la 'a mu, a yi -hie 'a -ti 'lu -mō le, 'a -ne ti, 'a ni□e.

3 Kee, 'n -hve□e ni, □bu tōo ne 'a mu de -bi. E nō-mō: Nyisva, nō- ni 'v -Yusu 'Klisu 'lu yi, -Yusu 'Klisu 'e ni 'v nyibeyu gbe 'lu yi, nyibeyugbe -mō -bi 'e ni 'v nuḡba 'lu yi.

4 Ti -kō 'yri -Yusu a nyibli di le 'kukue -ni, 'bu mō, nyibeyugbe 'bu yi Nyisva ni de, e kō, -ti -mu', Nyisva □tu□o wlon, 'bu yi□i -mō le ni ne, 'bu □tu 'hungble 'lu, e □hen 'nyre, -e mō, e 'ni □tuu□o 'v -Yusu 'Klisu, -e ni 'v□v 'lu yi.

5 Nuḡba -mō -bi, 'bu yi Nyisva ni de, e kō, -ti -mu', Nyisva □tu□o wlon, 'bu yi□i -mō le ni ne, 'bu 'yi -gese 'lu -hie -ni, -e -bi e □hen 'nyre, -e mō, e 'yi 'v 'a nyibiw, -e ni 'v□v 'lu yi, 'a 'v□tuule -kō. 'Bu mō, 'bu 'yi -gese 'lu -hie -ni, -e -bi e mō -twide □niḡ. -e nu□o, nuḡba a 'mu, e 'wi-

nuḡba -mu' yi, -e ḡmla 'v 'lu le.*

6 'Bu mō, nuḡba 'bu 'yi -gese 'lu -hie -ni, -e -bi e kō bu 'be 'a 'lu kle -we. Nuḡba a 'mu, 'bu 'be 'a 'lu kle, -huḡ 'bu ḡmla 'v□v le, -a yi□e ni, -e mō, e mō -twide □niḡ. E 'wi yi, e 'yi -gese 'lu -hie -ni. -Te e ni 'mu le, e nu -tee, bu -hie -gese 'lu.

7 Nyibeyugbe -mō -bi, 'bu yi Nyisva ni de, e 'ni 'tuo li 'hungble 'lu, -e nu□o, Nyisva nu□o ni, -e di□e nu, nyibeyugbe 'mu□v yi 'wi, e kō, e 'mu nyibli Nyisva a -ti a 'yi'buale -tōo -ni. Nuḡba -mō -bi, nyibeyugbe a -ti a 'yi'buale ni -do, nō- e tve nyibli.

8 A yi□e ni, -e mō, Nyisva 'yi 'li nyibeyugbe nuḡba 'huḡ -mō -ha, kee, nuḡba, nō- e -ha 'li nyibeyugbe 'huḡ -mō.

9 Kō, Nyisva 'yi nyibeyugbe -nu, nuḡba a -ti, kee, nyibeyugbe a -ti, 'e nu nuḡba.

10 -Te e ni 'mu le, nuḡba kō bu -hie -gese 'lu, -e di□e nu, e 'mu□v nyibli -tōo -ni, -e mō, e □tui 'v 'a nyibiw ni, kō, Nyisva a lelenyw 'ni □ha yru pū -we.

11 'E mō □han-ti, 'e ni 'mu le, kee, -a mu -bu, -v kuo Kōkōnyō -Yusu 'Klisu □wlv yi, -a yi□e ni, -e mō, nuḡba 'yi 'li □dedede 'li -we, 'bu mō, 'a nyibiw 'bu 'yi 'v -ni, mō, nyibeyugbe 'yi 'li □dedede 'li

* 11:5 11.5 Pōlv a ti 'yri, 'lawlunḡbi, nu- 'ye ni -hie la -gese 'lu le, e kō, 'v ḡmla la 'v 'li le. Nuḡbi -mu', -v kō nyibeyu, -v □tui 'v □nu 'v, v nu- -mō -bi, nu- yi la -gese 'lu le -hie -ni.

-we, 'bu mo, nugba 'bu 'yi 'u
-ni -we.

12 De e [hen 'nyre, e
no- mo, Nyisua -ha 'li
yi-henyibeyugbe a 'kla, 'e nu
nugba, nugba -mo -bi, e no-
ko 'hvi -mo nyibeyugbe naa
'li. E tve [ne yi, -e mo, 'ki
'li Nyisua -mu', -e nu 'a -ne
[dedede -mo, 'ki nyibeyugbe
ko nugba 'hven- u -hven 'li.

13 'Aan 'mumu, ba -hie[e
'lu -mo le, 'bu mo, 'ba 'kukue
le, [bi e noo 'u le, 'ki nugba
-bu, -e 'yi -gese 'lu -hie -ni, bu
da Nyisua?

14 'A -ne nyiblo [du, 'ki 'u
'a -ne -tite [du, e yi[e ni,
-e mo, 'bu mo, nyibeyugbe a
'lunypali 'bu -hlo, e mo -tude
[ni.

15 Nugba -mo -bi, 'a 'lun-
ypali 'bu -hlo, e yi -nyi[e -ti
a 'yi'bubua, -e nu[o, Nyisua,
no- -nyi[e 'lunypali blebli, -e
di[e nu, e 'mu 'a 'lumako -hli.

16 'Bu mo, nyiblo 'bu yi
gble ni pi, 'ki 'u de a 'mu ki,
bu ko 'a yiyie, -e mo, 'n ko
-Yusu a nyibli -bi 'hven-, 'bu
mo, [ba 'kukue le, ke- -a ni[e
le. E mo -aan de [ni.

-Yusu a le'boodiide

(Matie 26.26-29; Makl
14.22-25; Luku 22.15-20)

17 -Ti -bu, 'n mi 'ki hla mo,
e 'yi 'ki 'aan 'nyrelepu-ti 'pa-
-e nu[o, 'ba 'kukue le, 'ki 'u
Nyisua a dida a -ta', a 'ni
-nu[o li [haande, kee, -tebli
-hvi a ni. De a 'mu, a ni, e
ni[e ni, 'ki 'u Nyisua a 'hru
wlon, a 'ni -muu[o ye', a yi
dii ke'.

18 'N 'win ni, -e mo, 'ba
'kukue le, -e -bi a yi 'be [ti

le. -Bakle, -ti -mu', u -hla, e
mo [han-ti [ni.

19 [Han-ti, e noo 'u le, 'ki
ba [gla wen, -e di[e nu,
nyibli -mu', 'ki 'li 'a mu 'nyi,
-u yi -Yusu [wien kee -tee, a
'mu [nu 'ye.

20 'Bu mo, 'ba 'kukue le, 'ki
a 'mu Kukonyo a le'boodiide
di, a 'ni -hie[e li Kukonyo a
'mu, 'a -ti 'lu -mo le.

21 'Aan diide ni -do, e no-
ko -ti a yi 'lu -mo le -hie. No-
nu[o, 'kanu yi wen -u -bi ni
ni, -u -bi 'u yi 'waa dionu no
wlon -hie -ni.

22 'Bu mo, 'ba yi[ti le ni ni,
de- ko -ti 'a 'ye ni di de, 'ki
'li 'aan 'kayo ble, 'ti- a 'mu le
'kukue -ni 'li? Ba ko 'a yiyie,
-e mo, 'ba yi[ti le ni ni, -e -bi
a yi -hee Nyisua a nyibli a -ti
le. E 'yi -tee -nu, 'ki nyibli
-mu', -u 'yi de -ko, ba nu
[nu -tu. [bi 'aan [wli 'ye[e
ni, [bu pu 'a mu 'nyre le, de
a 'mu, a ni a -ti? 'Klo -mo, 'n
'yi 'li[ti 'li -we, [bu nu 'aan
'nyrelepu[pu le.

23 -Ti -mu', 'n too ne 'a mu,
'na 'mumu, Kukonyo -Yusu,
no- too 'mo[o. -Ti a 'mu,
e no- -bu: 'Tolwo -mu', -e
ko 'kwli nyibli [du di la 'li[ti
'crekonyibli -ji' pu, e 'du la
'floo ye',

24 'e -nyi Nyisua 'wio, 'e
'be[e [ti le, e wen: «'Floo
-bu, e no- mo 'na 'hvi, 'n di
-ha, 'ki 'u 'aan -ta'. Kee ke 'ki
mo bu, 'floo a [ti le'bede a
'mu, ko 'a didie a 'mu 'hven-,
e no- ba gba 'lu -mo, -e di[e
nu, a 'mu 'na -ti 'lu -mo le
-hie 'a -ne ti.»

25 -Te u -we de le, -e -bi,
e 'du -wiin-nanu ye', 'e -nyi

Nyɪsua 'wio, 'ε -nyi□e 'a -nag-
bopu*, 'kɪ bu -hie□e, ε wen:
«-Wiin -bu, ε □hen 'nyre
Nyɪsua a 'yri yrayri a □tutuo.
Nyɪsua a 'mu, 'na -hɪb, ε di
nu, ε 'mu 'yri yrayri a 'mu
□tu, ε kɔ 'a mu 'hɛn-. 'A -ne
ti, 'ba yɪ -wiindu a 'mu ni 'ne,
-te ni -do 'n ni 'a nunuo, ke-
ba nu 'a nunuo, -ε di□e nu, a
'mu 'na -ti 'lu -mɔ le -hie 'a
-ne ti.»

26 Kɔkɔnyɔ -Yusu a
pɔpɔwin a 'mu, ε □hen 'nyre,
'a -ne ti, 'ba yɪ 'fɔɔɔɔ a 'mu,
'a didie le ni ni, kɔ, 'ba yɪ
-wiindu a 'mu, 'a 'nɪna le ni
ni, -ε -bɪ a yɪ nyibli 'ni -lee
-ni, -ε mɔ, Kɔkɔnyɔ 'ku ni,
ε 'mu -a mu wa a -ti. Kue
'kɪ mɔ bu, ke- a ni nyibli -ti
a 'mu a leele, ε 'mu□v gba
-gbagba, 'a diditi 'mu 'v nyre.

27 -Te ε ni 'mu le a -ti,
nyiblo 'bu yɪ Kɔkɔnyɔ -Yusu
a 'fɔɔɔɔ a 'mu ni di, ε kɔ,
'bu yɪ 'a -wiindu a 'mu ni 'ne,
kee, 'bu yɪ 'a -ti le ni -hee -ni,
'kɪ 'v 'fɔɔɔɔ a 'mu, 'a didie kɔ
'kɪ 'v -wiindu a 'mu, 'a 'nɪna
a -ta', nyiblo a 'mu, ε ni de
'kuku, 'kɪ 'v -Yusu a 'hɪ kɔ
'a -hɪb 'hɛn- -mɔ. Nyɪsua a
-bati di□e 'ni kɔ.

28 'A -ti, 'a -ne nyiblo 'bu ni
'v, 'ti- ε 'mu 'fɔɔɔɔ a 'mu di,
kɔ, ε 'mu -wiindu a 'mu 'na,
bu 'jɪra 'a dɔɔɔɔ a □wɪb, 'kɪ
'v -ti a 'mu a -ta'.

29 Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu yɪ
Kɔkɔnyɔ -Yusu a 'fɔɔ a 'mu
ni di, kɔ, 'bu yɪ 'a -wiin a
'mu ni 'ne, 'ti- 'bu 'ye ni
-hie Kɔkɔnyɔ a 'mu, 'a 'hɪ
a -ti 'lu -mɔ le, -ε -bɪ ε ni
yɪnyredε, 'ti-, 'ε yɪ 'a dɔɔɔɔ
Nyɪsua a yru 'lu -jri.

30 ε nɔ- nu□o, nyibli
-hɔhɔɪ, 'kɪ 'lɪ 'a mu 'nyɪ,
'waa 'hɔɪ 'ε yɪ hren, -v -bɪ 'v
'yɪ 'kɪ -kɔ, kɔ, -v -bɪ 'v 'kɔkɔ
le.

31 'Bu mɔ, □ba 'jɪra -aan
□wɪb, 'ti- □ba di diide a 'mu,
-ε -bɪ Nyɪsua 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -we,
bu pɔv ne -a mu -bati le.

32 Kɔkɔnyɔ Nyɪsua a -bati
'bu kɔ -a mu, 'bu yɪ -a mu
□hɪbɛn ni □tui, -ε -bɪ ε tɔε ne
-a mu de, -ε di□e nu, -nyrɔwɔ
-kɔ 'kwɪ ε di 'v nyibli -bati le
-pɔv -ni, ε 'ni □ha -a mu -ti
-yεε -ni, 'a -bati 'ni □ha -a mu
kɔ.

33 'A -ti, 'na 'dɪayɪnɔ -na,
'bu mɔ, 'ba 'kukue le, 'ba mu
-Yusu a le'bɔɔdiide di mɔ, ba
-ple 'aan 'bio.

34 'Bu mɔ, 'kanɔ 'bu yɪ
nyiblo ni ni, ε nɔɔ 'v le, 'kɪ
bu di de, 'kɪ 'lɪ 'a dɔɔɔɔ a
-te, 'ti- ε 'mu di, -ε di□e nu,
'ba 'kukue le, a 'ni □ha 'aan
dɔɔɔɔ Nyɪsua a yru 'lu -jri.

-Ti -bɪ -mu', -ε ni 'v, 'bu
mɔ, 'ni di 'lɪ 'a mu -mɔ, 'ti-
'mu□v hɪa.

12

*'Kɪ a gblegble -mu',
Nyɪsua a -Hihiu* yɪ nyibli
-nyi, v 'mu 'a -kvan nu a -ti*

1 'Na 'dɪayɪnɔ -na, de 'n
-hɔε □bɔ hlee 'kɪ kɪ, ε nɔ-
mɔ, 'kɪ a gblegble -mu',
Nyɪsua a -Hihiu yɪ nyibli
-nyi, v 'mu 'a -kvan nu. 'N
-hɔε□ε ni, ba yru de a 'mu le
-teε.

2 'Bɪ a yi□e ni, -ε mɔ, ti
-mu' -kɔ 'yri a 'ye la -Yusu
'Kɪsɔ □wɪb yɪ ni -kue -ni, -cɪ
a gblegble -mu', a kwɪe la, ε

koo la 'a mu win ki, 'e kee la 'a mu.

³ E no- ko -ti, 'ni -hwe ba yru 'ki□i le, -e mo, e 'yi 'ki 'mu le -ni de. 'Bu mo, nyiblo 'bu ni 'u, Nyisua a -Hihiu 'bu koo □ne win ki, nyiblo a 'mu, e 'yi 'li□i 'li -we, bu pu -Yusu 'jro -mo. Kee, nyiblo 'bu pu le, -e mo, -Yusu, no-mo 'a Kukonyo, -e -bi Nyisua a -Hihiu, no- ni□e, 'e hle -ti a 'mu.

⁴ Nyisua a -Hihiu a 'mu, e mo -Hihiu ni -do, kee, e yi -nyi nyibli 'kl a gblegble, u 'mu 'a -kvan nu.

⁵ -Kvan -mu', -aan Kukonyo yi nyibli -nyi, e mo -kvan a gblegble □no. Kee, -aan Kukonyo a 'mu, e nu -do.

⁶ 'Hrii -mu', -u ko wlon nyibli nee 'u, 'u ni -kvan, u mo 'hrii a gblegble -we. Kee, Nyisua ni -do a 'mu, e no- yi 'a nyibli a pepe 'kl -nyi, 'ki bu nu -kvan a pepe a 'mu.

⁷ 'A -ne 'kl □du, Nyisua a -Hihiu, e yi 'a -ne nyiblo □du -nyi, 'ki 'li 'a mu 'nyi, e yi 'a mo□o 'ni -nyi, -e di□e nu, a 'mu 'aan 'bio a pepe -hee -ni.

⁸ -e -bi ni 'u, Nyisua a -Hihiu 'e -nyi□e 'kl, 'ki bu hlee 'li □twin 'kwli, 'e yi -e -bi 'kl -nyi, 'ki bu hla -ti -mu', Nyisua a -Hihiu a 'mu, e too □ne,

⁹ 'e yi -e -bi 'kl -nyi, 'ki bu kuo -Yusu □wlu yi -tee, 'e yi -e -bi 'kl -nyi, 'ki bu nu□o, kklanyibli a 'kue bu -we. -Tebli a pepe a 'mu, Nyisua a -Hihiu ni -do a 'mu, no- ni□e;

¹⁰ Nyisua a -Hihiu ni -do a

'mu, 'e yi -e -bi 'kl -nyi, 'ki bu nu □wlekeee-tebli, 'e yi -e -bi 'kl -nyi, 'ki bu hla -ti -mu', Nyisua a -Hihiu a 'mu, e □tu□o wlon, 'e yi -e -bi 'kl -nyi, 'ki bu yi de -mu', Nyisua a -Hihiu ni, ko de -mu', 'kuo -hwin* ni, 'a 'yile-hihale; 'e yi -e -bi 'kl -nyi, 'ki bu pu win -mu', e 'yi -yi, 'e yi -e -bi 'kl -nyi, 'ki bu -ha win a 'mu.

¹¹ Nyisua a -Hihiu ni -do a 'mu, no- yi nyibli 'kl a pepe a 'mu -nyi. 'A -ne nyiblo, Nyisua a -Hihiu yi -nyi□e 'kl, □wi yi, -te e ni 'a -huhua.

-Yusu 'Klisu a 'cve 'wi-
-tonyiblo a 'hvi yi, -e ko 'kabi
a gblegble

¹² -A -yi□e ni, -e mo, -tonyiblo a 'hvi mo 'hvitu ni -do □no, kee, e ko 'kabi a gblegble. □Han-ti, 'kabi -ni 'u -tonyiblo 'yie, 'e -hu, kee, 'hvitu ni -do □no. Ke- ni -do, e ni 'mu, 'ki 'u -Yusu 'Klisu a 'cve -mo.

¹³ E mo □han-ti, ti -mu' -ko 'yri u pu la -a mu 'nie 'lu, -aan pepe, -a -he la 'hvitu ni -do, 'ki 'li Nyisua a -Hihiu* a 'kl 'kwli. -Aan pepe, 'ye □bu -mo -Juukueyu*, 'ye □bu □yi -Juukueyu 'pa-, 'ye □bu -mo □koyu, 'ye □bu □yi □koyu 'pa-, -aan pepe a 'mu, Nyisua a -Hihiu ni -do a 'mu, e no- Nyisua -nyi -a mu.

¹⁴ E 'yi 'kibia ni -do 'pa-, e 'yi 'u -tonyiblo 'yie -ni, kee, e mo 'kabi a gblegble.

¹⁵ 'Bu mo, -tonyiblo a bu, 'bu pu wen le, -e mo, -te e 'yi dabu 'pa-, 'a -ti, e 'yi 'u 'hvi 'yie -ko, □han-ti, 'e ni 'a hihla le, kee, 'ki e ko 'u 'hvi 'yie.

16 'Bv mɔ, -tonyiblo a nva 'bv pɔ wen ɛ, -ɛ mɔ, -tɛ ɛ 'yɪ 'yie 'pa-, 'a -tɪ, ɛ 'yɪ 'v 'hvi 'yie -kɔ, ɛ mɔ ꞑhan-tɪ, 'ɛ ni 'a hɪhla ɛ, kɛɛ, 'kɪ ɛ kɔ 'v 'hvi 'yie.

17 'Bv mɔ, -tonyiblo a 'hvi a pɛpɛ, 'bv mɔ wen 'yii, -bɪ' ɛ di wen 'kɪ -tɪ a 'winwɪn nu 'lɪ? 'Bv mɔ, -tonyiblo a 'hvi a pɛpɛ, 'bv mɔ wen nvi, -bɪ' ɛ di wen 'kɪ dɛ a 'nv a 'winwɪn nu -wɛ 'lɪ?

18 Nyɪsva 'yɪ -tonyiblo a 'hvi a nunuo ɛ -nu. Kɛɛ, -tɛ ɛ nu 'a -hvhva, kɛ- ɛ nu -tonyiblo a 'hvi a -tebli a yrekvɔvɛɛ.

19 'Bv mɔ, Nyɪsva 'bv nu wen -tonyiblo 'kɪbɪa ni -do -mɔ', ɛ 'yɪ wen 'lɪꞑɪ 'lɪ -wɛ, bv mɔ wen -tonyiblo a 'hvi.

20 Kɛɛ, ɛ 'yɪ 'mv ɛ -ni. 'Kɪ 'v -tonyiblo 'yie, 'kabi a gblegble ni 'v. Kɛɛ, 'hvi a pɛpɛ a 'mv, ɛ mɔ 'hvi tu ni -do ꞑnɔ.

21 -Tɛ ɛ ni 'mv ɛ, -tonyiblo a 'yie 'yɪ 'lɪꞑɪ 'lɪ -wɛ, bv lee dabu: «'Nɪ -hvaꞑa lɪ -mv.» ɛ mɔ, 'lu 'yɪ 'lɪꞑɪ 'lɪ -wɛ, bv lee bvi, -ɛ mɔ: «'Nɪ -hvaꞑa lɪ 'a mv -wɛ.»

22 ɛ 'yɪ dɛ ni -do a 'mv 'pa-. -Na 'hvi a 'kabi -mv', -pɔ ɛ, -v 'yɪ -kvan -kɔ, 'bv mɔ, 'bv 'yɪ wen 'v -mv 'yie -ni, ꞑyɪ wen 'lɪꞑɪ 'lɪ -wɛ, -bv pɔ wen -hvhlvn.

23 'Tɪ- -aan 'hvi a 'kabi -mv', -a pɔ ɛ, -v 'yɪ ꞑhaan'kabi 'pa-, v nv- kɔ -tɪ -a kla, kɔ, 'kabi -mv', -a yɪ nyibli 'yɪ kɪ -hlii -ni, nv- kɔ dɛ -a kɔ 'lɪ -mɔ.

24 -Aan 'hvi a ꞑhaan'kabi 'ni -hvaꞑa lɪ 'yieꞑtutuo.

Nyɪsva, nɔ- nu -aan 'hvi a 'kabi, 'ɛ nuꞑɔ, 'a 'kabi -mv', -a yɪ -hli, ꞑa ꞑtui ꞑnv 'yie, 'ɛ -hi 'v 'kabi -bɪ 'v.

25 ɛ pɔpɔ -aan 'hvi a 'kabi a pɛpɛ 'yɪ ɛ, -ɛ diꞑɛ nu, v 'ni ꞑha yɪ -wɔnwɔn -ni. ɛ -hveꞑɛ ni, -aan 'hvi a 'kabi a pɛpɛ, bv -hviɛ -ni.

26 'Bv mɔ, -aan 'hvi a 'kɪbɪa ni -do 'bv yɪ ni kle, 'kɪbɪa a 'mv, ɛ bɪ 'lɪ yɪ, kɔ -aan 'hvi a 'kabi a pɛpɛ, v nv- kle. 'Bv mɔ, ꞑba kɔ 'lɪ -aan 'hvi a 'kɪbɪa -bɪ a dɛ -mɔ diaki, -ɛ -bɪ 'hvi a 'kɪbɪa a 'mv, ɛ kɔ -aan 'hvi a 'kabi -bɪ -mv' 'hven-, v ni dɔdɔ.

27 'A mv -mɔ -bɪ, a 'wɪ- -Yusu 'Kɪsv a 'hvi yɪ. 'A -nɛ nyibli 'bv ni 'v, ɛ 'wɪ- 'hvi a 'mv a 'kɪbɪa yɪ.

28 Kɛ- Nyɪsva nu 'v nyibli a bleꞑtutuo, 'kɪ 'lɪ 'cɔɛ 'kwli, -ɛ diꞑɛ nu, v 'mv -kvan a gblegble nu. Yɪ-henyibli, ɛ ꞑtu 'v ble, v nv- mɔ -Yusu a -mɔnanyɔ*. Nyibli -kɔɛ 'v ꞑnv -mɔ, v nv- mɔ 'a winwlvn-hanyɔ*, -v nɛ -tɪ -mv', Nyɪsva ꞑtu ꞑnv wlvn -mɔ ɛ. Nyibli -ble 'v ꞑnv ke', v nv- mɔ tɔɔnyɔ, -v tɔɛ Nyɪsva a -tɪ, 'ɛ ꞑtu 'v nyibli -bɪ ble, 'kɪ bv nu ꞑwlvlekɛɛ-tebli, 'ɛ -nyi -v -bɪ 'kɪ, 'kɪ bv nuꞑɔ, kɪklanyibli a 'kɔɛ bv -wɛ, 'ɛ -nyi -v -bɪ 'kɪ, 'kɪ bv -hɛɛ 'waa 'bio, 'ɛ -nyi -v -bɪ 'kɪ, 'kɪ bv naa nyibli, 'ɛ -nyi -v -bɪ 'kɪ, 'kɪ bv pɔ win -mv', v 'yɪ -yɪ.

29 ꞑBɪ nyibli a pɛpɛ, nv- mɔ -Yusu a -mɔnanyɔ? ꞑBɪ 'waa pɛpɛ, v nv- mɔ Nyɪsva a winwlvn-hanyɔ? ꞑBɪ 'waa pɛpɛ, v nv- mɔ tɔɔnyɔ, -v tɔɛ

Nyɪsua a -ti? □Bɪ 'waa pɛpɛ, v nu- ni □wɪlɛkɛɛ-ɛɛ-tɛɛhɪ?

³⁰ □Bɪ nyibli a pɛpɛ Nyɪsua -nyi 'kɪ, 'kɪ bu nu□o, kɪklanyibli a 'kʊɛ bu -wɛ? □Bɪ 'waa pɛpɛ, v nu- di win -mʊ', v 'yɪ -yɪ pʊ? □Bɪ 'waa pɛpɛ, v nu- di win a 'mʊ -ha? 'ʊn-, ɛ 'yɪ 'mʊ lɛ -nɪ.

³¹ Kɛɛ, 'n yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ, 'kɪ a gblegble -mʊ', -ɛ mʊ 'kɪ 'yakɪ -mʊ', Nyɪsua a -Hihiu yɪ nyibli -nyi, ɛ nɔ- ba □mʊɔ lɛ, 'kɪ 'lɪ 'aan □wɪ a pɛpɛ kɪ, -ɛ di□e nu, ɛ 'mʊ 'a mʊ□o -nyi.

-Tɛ ti nɛ -bu, 'n di tɔɔ nɛ 'a mʊ □haan'hru de, -ɛ -hi 'v 'hrii a pɛpɛ 'v, -ɛ di□e nu, a 'mʊ□v na.

13

-Tɛ -mʊ', -a di -aan 'bio -tonyibli a nʊɛɛ nu

¹ 'Bʊ mʊ, 'nɪ yɪ wɛn 'kɔ -bu a nyibli a win a pɛpɛ nɪ pɪ, ɛ kʊ Nyɪsua a lɛlɛnyʊ a win a pɛpɛ 'hʊɛn-, kɛɛ, 'bʊ mʊ, 'nɪ 'yɪ 'na 'bio -tonyibli -nʊɛ -nɪ, -ɛ -bɪ 'n 'wɪ- tukui kʊ gbeɛbe 'hʊɛn- yɪ, -v kʊ win -ɛɛ nyibli a nʊɪ.

² 'Bʊ mʊ, 'nɪ kʊ wɛn 'kɪ, 'kɪ □bʊ hɪa -tɪ -mʊ', Nyɪsua □tu 'mʊ wɔn, kʊ, 'bʊ mʊ, 'nɪ yɪ wɛn -tɛɛhɪ a pɛpɛ, kʊ, 'bʊ mʊ, 'nɪ yɪ wɛn Nyɪsua a -huhli-ɛɛhɪ a pɛpɛ lɛ nɪ yruɪ, kʊ, 'bʊ mʊ, 'nɪ kʊ wɛn Nyɪsua □wɪv yɪ, 'tɪ- 'na Nyɪsua a □wɪv a yɪkuɔɛ a 'mʊ, 'bʊ yɪ wɛn□ɛ nɪ nɪ, 'nɪ yɪ wɛn dʊɛba nɪ -lee -nɪ, bu -hɔn -ta', bu mu 'lɪ -tɪtɛ -bɪ, 'tɪ- 'bʊ -hɔn -ta', kɛɛ, 'nɪ 'yɪ 'na 'bio -tonyibli -nʊɛ -nɪ, -ɛ

-bɪ 'na nʊnʊ-ɛɛhɪ a 'mʊ, ɛ 'nɪ -da□a lɪ □dedede.

³ 'Bʊ mʊ, 'nɪ -ha wɛn 'lɪ 'na kʊkʊ-ɛɛhɪ a pɛpɛ, 'nɪ □ɛla wɛn□ɛ □hɪvɛnnyibli lɛ, kʊ, 'nɪ -ha wɛn 'na dɪɔnʊ, 'kɪ v 'mʊ 'mʊ 'tɔ pʊ a -ta', kɛɛ, 'nɪ 'yɪ 'na 'bio -tonyibli -nʊɛ -nɪ, 'na nʊnʊ-ɛɛhɪ a 'mʊ, ɛ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bu -hɛɛ 'mʊ.

⁴ Nyibli 'bʊ nʊɛ nɛ 'a 'bio -tonyibli, -ɛ -bɪ ɛ kʊɛ □wɪv a 'lɪla, kʊ, 'ɛ nɪ □nʊ □haan-ɛɛhɪ 'yɪ □hɔn lɛ. ɛ 'nɪ □tu□o ca. ɛ 'nɪ -pʊ□v lɪ 'a dɪɔnʊ a -pli, kʊ, ɛ 'nɪ 'yaa□a 'lɪ 'a dɪɔnʊ.

⁵ Nyibli 'bʊ nʊɛ nɛ 'a 'bio -tonyibli, ɛ 'nɪ -hɛɛ□ɛ lɪ 'waa -tɪ lɛ. ɛ 'nɪ -hie□e lɪ -ɛɛhɪ nɪ -do -mʊ', -ɛ yɪ ɛ nɪ -do -hɛɛ -nɪ 'lu -mʊ lɛ, kɛɛ, -ɛɛhɪ -mʊ', -ɛ yɪ 'a 'bio -hɛɛ -nɪ, ɛ nɔ- ɛ yɪ 'lu -mʊ lɛ -hie -wɛ. ɛ 'yɪ yru'bi-tɪ -kɪa. 'Bʊ mʊ, nyibli 'bʊ nu□o dɛ -hʊan -mʊ, ɛ 'nɪ □tu□o 'lɪ□ɪ 'kwɪlɪ bu.

⁶ Nyibli 'bʊ nʊɛ nɛ 'a 'bio -tonyibli, -ɛɛhɪ -hʊɪn -mʊ', v nɪ, 'a dɔdʊ 'nɪ -nʊ□o lɪ□ɪ, kɛɛ, dɛ -mʊ' -kʊ dɔdʊ -nɪ□e, ɛ nɔ- mʊ □haandɛ -mʊ', v nɪ.

⁷ Nyibli 'bʊ nʊɛ nɛ 'a 'bio -tonyibli, -ɛɛhɪ 'kʊkʊ a pɛpɛ -mʊ', v -nʊ, ɛ -hrui 'a -tɪ -mʊ, 'tɪ-, ɛ 'cɪbɪ 'v Nyɪsua a □wɪv a yɪkuɔɛ, 'kɪ 'v 'a -nɛ □dedede -mʊ, kʊ, 'ɛ yɪ□e, 'ɛ yɪ□ɪ -ple, -ɛ mʊ, Nyɪsua di -ɛɛhɪ a pɛpɛ 'nɪ □hrentɪ -nɪ, kʊ, 'ɛ kʊ □wɪv a 'lɪla.

⁸ Nʊɛɛ -mʊ', nyibli -kʊ, 'kɪ 'v 'a 'bio -tonyibli a -ta', ɛ 'nɪ -wɛ□ɛ 'lɪ, 'kɔ -mʊ 'kɔ. Nyibli 'bʊ yɪ -tɪ -mʊ', Nyɪsua □tu□o wɔn nɪ hɛ, ɛ di kʊ tɪ, ɛ 'mʊ 'lɪ -wɛ, kʊ, nyibli 'bʊ yɪ win nɪ pɪ, ɛ 'yɪ -yɪ, ɛ di kʊ

ti -wε, ε 'mυ 'a pυpυ 'kee -nι.
 9 Ε mα □han-tι, -tebli -mυ',
 -a yi, υ 'yι 'lι yre -wε. 'Bυ mα,
 □ba yι -tι -mυ', Nyιsua □tu -a
 mυ wλon nι hλe, ε 'yι 'lι yre
 -wε -wε.

10 Kεε, ti -mυ' -kα 'yri
 Nyιsua di 'υ -a mυ δε -mυ'
 -tαα -nι, -ε -wε 'lι yre, -ε -bι
 δε -mυ', -a yruι 'kι λe, ε di bυ
 'nι -wε.

11 Ba 'ye κε, -te 'n mα la
 'hιangbe, -te -mυ', 'hιangbe
 ni 'pυple, κε- 'n ni la 'pυple,
 kα, -te -mυ', 'hιangbe ni
 'lule-hihie, κε- 'n ni la
 'lule-hihie, kα, -te -mυ',
 'hιangbe ni -tebli a λeyuyruo,
 κε- 'n ni la 'a λeyuyruo. Kεε,
 -te 'n -ku 'kι, -ε -bι 'n hie 'υ
 'hιangbe a nunuklα bυ.

12 -Te ti ne -bυ, 'bυ mα, □ba
 yι -tebli nι 'ye, -ε -bι ε 'wι
 yι, -a yι□ι 'nι 'ye, 'kι 'lι 'yie
 -mυ' 'kwli, -ε 'pupuo 'lι 'kwli
 λe. Kεε, ε di kα -nyrαwα, -aan
 'yie 'mυ -tebli a pepe λe yru
 -tεε. -Te ti ne -bυ, ε kα -tebli
 -bι, -a 'tιe 'yεε λe nι yruι -tεε.
 Kεε, -nyrαwα di 'υ 'nι nyre,
 'mυ□υ λe yru -tεε, □wι yι,
 -te -mυ', Nyιsua nu 'na yiyie
 pepe.

13 -ε -bι 'kι, -tebli nι ta nι
 'υ, -ε 'yε nι di bυ nι -wε,
 'klα -mα 'klα. -Tebli nι ta
 a 'mυ, ε nα -bυ: -Ba kuo
 Nyιsua □wλυ yι, kα, -ba kα 'a
 yiyie, -ε mα, Nyιsua di -tebli
 a pepe 'nι □hrentι -nι, kα
 nυεε -mυ', -a kα, 'kι 'υ -aan
 'bio -tonyibli -mα'. Kεε, 'a
 pepe a 'mυ, 'a gbagbυ, ε nα
 mα nυεε -mυ', -a kα, 'kι 'υ
 -aan 'bio -tonyibli -mα.

*Pολυ νε -τι -mα λe δε, 'kι 'υ
 'klι a gblegble -mυ', Nyιsua a
 -Hihiu* yι nyibli -nyι a -ta'*

1 Ba □tu 'υ 'klι, -ε di□e
 nu, a 'mυ 'aan 'bio -tonyibli
 -nυε -nι. 'Klι a gblegble -mυ',
 Nyιsua a -Hihiu yι nyibli
 -nyι, ε nα -ba □mυα λe, 'kι 'lι
 'aan □wλι a pepe kι. Δε -mυ',
 a kα ba □mυα λe diakι, -ε -hi
 'υ 'a pepe 'υ, ε nα -mα Nyιsua
 a -Hihiu bυ -nyι 'a mυ 'klι,
 Nyιsua a -tι -mυ', ε □tui 'a mυ
 wλon, a 'mυ□υ -mα λe na.

2 'Bυ mα, nyiblo 'bυ yι win
 -mυ', ε 'yι -yι nι pι, ε 'yι 'a
 'bio 'pa-, ε 'nι -hlee□e 'lι □nυ
 -mα, κεε, Nyιsua ε yι 'lι -mα
 -hlee -nι, -ε nu□o, -tι -mυ', ε
 hλe, nyibli 'nι -yru□o h□ι' λe,
 Nyιsua a -huhli-tebli, ε nα
 ε ne -mα λe, 'kι 'lι Nyιsua a
 -Hihiu a 'klι 'kwli.

3 Kεε, nyiblo -mυ', -ε hλe -tι
 -mυ', Nyιsua □tu□o wλon, 'kι
 'lι 'a 'bliwin 'kwli, nyiblo a
 'mυ, 'a 'bio ε yι 'lι -mα -hlee
 -nι, ε 'mυ □nυ 'klι -nyι a -tι,
 kα, ε 'mυ 'lι □nυ □wλυ 'kwli
 bυ □tu, -ε di□e nu, υ 'mυ ye'
 -muu -nι, 'kι 'υ Nyιsua a 'hru
 wλon.

4 Nyiblo -mυ', -ε di win
 -mυ' pυ, ε 'yι -yι, 'a dιαnυ ε
 yι -hεε -nι. Kεε, nyiblo -mυ',
 -ε di -tι -mυ' hλa, Nyιsua
 □tui□e wλon, 'kι 'lι 'bliwin
 'kwli, nyiblo a 'mυ, Nyιsua a
 nyibli a pepe, nυ- ε yι -hεε
 -nι.

5 'N -hυε wen□e nι, 'kι 'aan
 pepe ba pυ wen win -mυ', a
 'yι -yι. Kεε, δε 'n -hυε, -ε
 -hi 'υ δε a 'mυ 'υ, ε nα -mα,
 Nyιsua a -tι -mυ', ε □tui 'a
 mυ wλon, ba na□a -mα λe, 'kι
 'lι 'aan dιαnυ a 'bliwin 'kwli.

Nyiblo 'bu yi win -mu', ε 'yi -yi ni pi, ε di□e 'ni -hva, 'ki nyiblo -bi, bu -ha□a, 'ki 'li 'aan 'bliwin 'kwli, -ε di□e nu, Nyisua a nyibli 'mu ye' -muu -ni, 'ki 'li Nyisua a □wlv a yikuole 'kwli. 'Bu 'yi 'mu le -ni, -ε -bi nyiblo -mu', -ε ne win -mu', Nyisua □tu□o wlon -mo le, nyiblo a 'mu, ε yi nyibli 'ni -heε -ni, 'ε -hi 'u nyiblo -mu', -ε pi win -mu', ε 'yi -yi.

6 'Na 'dayinu -na, 'bu mo, 'ni di 'li 'a mu -mo, 'ti- 'ni yi 'li 'a mu -mo ni -hlee -ni, 'ni yi win -mu', a 'yi -yi ni pi, -bi' ε di 'ki 'aan -heεε nu 'li? 'Bu mo, 'ni di 'li, 'n ko □bu -hilia 'a mu -huhli-tebl a 'mu, Nyisua too 'mu, 'a de -bi kle, ko, □bu nu□o, ba ko □to, ko, □bu lee ne 'a mu -ti -mu', Nyisua □tu 'mu wlon, ko, □bu too ne 'a mu de -bi. 'Bu mo, 'ni nu 'a nunuo le, -ε -bi 'n di 'a mu 'ni -heε -ni.

7 □Bu pu□v bibi-tebl a de yi. 'Bu mo, □ni yi 'li 'padue le ni -bibi -ni, ε ko, □ni yi 'li dukv' le ni -bibi -ni, -bi' nyibli di 'ki -wladv a 'mu, -yi ble, 'a yiyie nu 'li?

8 Ke- tu-ηamu a bibie ni 'mu -we. 'Bu mo, dako 'bu yi tv ni -wen, nyiblo -mu', -ε yi tu-ηamu bi, 'bu 'ye ni 'kla□a' le -tee, -bi' nyibli di 'ki tv a 'mu, 'a kumumu nu 'li?

9 Ke- ni -do ε ni 'mu -we, 'ki 'u win -mu', nyiblo 'yi -yi, 'a pupuv a -ta'. 'Bu mo, 'ba yi win -mu', a 'yi -yi ni pi, -ti -mu', a di hla, -bi' nyibli di 'a leyuyruo nu 'li? ε di 'wi- -te nyiblo 'ye ni 'puple wen 'li le.

10 ε mo □han-ti, win a gblegble, 'ε ni 'ne- 'klo ki. 'A pepe a 'mu, nyibli yruie' le.

11 Kee, 'bu mo, win -mu', 'n 'ye ni yru' le, nyiblo 'bu yi 'mo□o -mo ni pi, 'ki 'u 'mu -mo, nyiblo a 'mu, ε mo 'dagbatayu □ni□, 'na 'mumu, 'n mo 'dagbatayu, 'ki 'u□v -mo.

12 'A -ti, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'ki 'li 'aan □wlv a pepe ki, ba -hva 'kl a gblegble -mu', Nyisua a -Hihiu yi nyibli -nyi, 'ki 'u 'a -kvan a -ta', -ε di□e nu, a 'mu 'kl -huchv a 'mu ko, -te de a 'mu, ε kwlee ne 'a mu ki -tee. Kee, -ti ko -ti a 'mu□v -hva, no- mo, a 'mu 'aan 'bio -Yusu a nyibli -heε -ni, 'ki bu muu ye', 'ki 'u Nyisua a 'hru wlon.

13 ε no- nu□o, nyiblo 'bu ko 'kl, 'ki bu pu win -mu', ε 'yi -yi, ε ko bu -hva Nyisua 'kl -we, -ε di□e nu, ε 'mu win a 'mu -ha, 'ki 'li 'a 'bliwin 'kwli.

14 'Bu mo, win -mu', 'n 'yi -yi, 'ni yi□i ni pi, 'ni yi Nyisua ni de, ε mo □han-ti, 'na □wlv, no- de□e. Kee, 'mo -bi, 'ni -yru□o □dedede le.

15 -Bi' 'n di 'ki□i nu 'li? 'Bu mo, 'ni yi Nyisua ni de, 'n di nu win -mu', 'n 'yi -yi, 'mu□v da, ε ko, 'mu□v da -we, 'ki 'li 'na 'bliwin 'kwli, -ε di□e nu, 'mu -ti a 'mu le yru. 'Bu mo, 'ni yi -wla ni ble, 'n di nu win -mu' -we, 'n 'yi -yi, 'mu ble, ε ko, 'mu ble -we, 'ki 'li 'na 'bliwin 'kwli.

16 'Bu 'yi□i 'pa-, -mo -mu', -ε yi Nyisua 'wio -nyi, 'ki 'li win -mu', □yi -yi 'kwli, nyibli -mu', -v 'yi -tebl a 'mu -yi, v 'yi 'li□i 'li -we, bu pu le:

Κε- bu ni 'mu, -ε nu□o, υ nu-
-mo -bi, -ti a 'mu, -hle, υ 'ni
-yru□o li□i le.

17 -Mo -bi, -yi -nyi Nytsua
'wio -tεε, 'ki 'li win -mu', □yi
-yi 'kwli. Κεε, ε 'ni -hεε□ε li
-na 'bhihan.

18 'N yi -nyi Nytsua 'wio, -ε
nu□o, 'n pi win -mu', 'n 'yi
-yi, 'ni -hi 'υ 'aan pepe 'υ.

19 Κεε, 'n ko 'na 'bio
-Yusu a nyibli -bi 'hven-, □ba
'kukue le, 'bliwin -mu', nyibli
yruil le, ε no- 'n -hve □bu pu,
-ε di□e nu, 'mu □nu Nytsua
a -ti kle -hitha -ni, 'ε -hi 'υ
□bu pu win -huchui -mu', 'n
'yi -yi, ko, υ 'ye ni yru' le.

20 'Na 'diayinu -na, 'aan
'lule-hihie, ε 'ni 'wu 'li 'yonu
a 'lule-hihie yi, κεε, bu 'wi-
nyibli -bu, -υ ku a 'lule-hihie
yi. 'Ki 'υ -tebli -hwin a nunuo
a -ta', ba 'wi- 'yonu yi, -υ 'yi
-tebli -hwin a nule -yi.

21 U 'cru□i ni, 'ki 'li
Nytsuacrien 'kwli, -ε mo:

«Nytsua wen 'ni, ε di lee
nyibli -mu',

υ pi dako a win,

-ε di□e nu, υ 'mu Nytsua a -ti
'a dako -lee -ni.

'E mo □han-ti, 'ki ε di 'li dako
a win 'kwli -naa -ni,

ε 'mu 'li 'a dako -mo -hlee -ni.
Κεε, ε yi□e ni, -ε mo, 'ye □bu
ε nu 'a nunuo le,

'a dako 'yi 'li□i 'li -we, bu
pu□υ nua yi bu.»

22 'A -ti, win -mu', □yi -yi
a pu□υ, ε mo yruule □nuo,
Nytsua yi nyibli -mu' -nyi, -υ
'yi -Yusu □wlu yi -kuo -ni, -ε
di□e nu, υ 'mu□υ yi, -ε mo,
υ 'yi 'a nyibli 'pa-. Yruule
a 'mu, Nytsua 'ni -nyi□e li□i
nyibli -mu', -υ -we 'a □wlu a

yikuole -mo. Κεε, 'kli -mu',
-ε ni□e, nyibli 'υ hle -ti -mu',
Nytsua □tu □nu wlon, ε no-
mo yruule -mu', ε yi nyibli
-mu', -υ kuo -Yusu □wlu yi
-nyi. Ε 'ni -nyi□e li□i nyibli
-mu', -υ 'yi -Yusu □wlu yi
-kuo -ni.

23 'Bu mo, 'a mu Nytsua
a nyibli 'ba 'kukue le, 'aan
pepe a 'mu, 'ba yi win -mu'
ni pi, a 'yi -yi, 'ti-, 'ba ni 'υ
-tite ni -do a 'mu bu, 'ti- ny-
ibli -mu', -υ 'yεε -Yusu 'Kisu
□wlu yi ni -kue -ni, ε ko,
nyibli -bi -mu', -υ 'yi -tebli a
'mu -yi, 'bu pa 'li 'a mu 'nyi,
ke- υ di pu, -ε mo, 'aan 'li
-hcn 'υ 'hru wlon.

24 Κεε, 'aan pepe, Nytsua
a -ti -mu', ε □tu 'a mu wlon,
'ba yi□i -mo le ni ne, 'ki 'li
'aan 'bliwin 'kwli, 'ti- nyibli
-mu', -υ 'yεε -Yusu □wlu yi ni
-kue -ni, ko, nyibli -bi -mu',
-υ 'yi -tebli a 'mu -yi, 'bu pa
'li 'a mu 'nyi, -ti -mu', a hle,
no- di □nu□υ -tco -ni, -ε mo,
de -mu', υ ni, ε mo de 'kuku
□nuo. -Ti a pepe -mu', a hle,
υ yi 'win, ε di□e 'ni nu, 'waa
□wli 'mu □nu -bati le -puo
-ni.

25 -Huhli-tebli a pepe -mu',
υ yi 'lu -mo le -hie, ε di bi
pepe', υ 'mu kwli bu bla, 'ki
'υ Nytsua ye', υ 'mu□υ 'nyre
le pu, ko, υ 'mu□υ hla, 'ki 'υ
nyibli a pepe ye', -ε mo: «E
mo □han-ti □nuo, 'ki Nytsua
ni 'li 'a mu 'nyi.»

'Bu mo, 'ba 'kukue le,
-tebli -mu', a ni, bu bi gblo yi

26 'A -ti, 'na 'diayinu -na, de
'n -hve □bu tco ne 'a mu, ε
no- -bu: 'Bu mo, 'ba 'kukue

λε, -ε -bi yi wen -wla ni ble, -ε -bi 'ε tve Nytsua a -ti, -ε -bi 'ε tve nyibli -huhlide -bi, Nytsua -nu, ε yru' λε, -ε -bi 'ε pi win -mu', ε 'yi -yi, -ε -bi 'ε -he win a 'mu. -Tebli a pepe a 'mu, a ni, ε bleε yi, bu -heε Nytsua a nyibli, bu muu ye', 'ki 'u Nytsua a 'hru wlon.

²⁷ Nyibli 'bu ni 'li 'a mu 'nyi, 'bu yi win -mu' ni pi, u 'yi -yi, nyibli ni 'hven ta, nu-bleε yi, -bu pu win. 'Bu yi ni win ni pi, bu pu dodoyo. 'Ti-ε bleε yi, nyiblo bu -ha win a 'mu.

²⁸ 'Bu mo, nyiblo 'bu 'yi 'u -ni, -bu -ha win a 'mu, -ε -bi, ε nu -tee, bu ma wien, 'ki 'u nyibli ye', keε, bu 'pleε 'li 'waa dionu ko Nytsua 'hven-mo, 'ki 'li 'waa □wli ki.

²⁹ Nyibli -mu', Nytsua □tu -ti wlon, 'bu yi□i -mo λε ni ne, nyibli ni 'hven ta, nu-bu pu win. 'Bu yi win ni pi, 'waa 'bio bleε yi, bu pu □nu nua yi bu, -ε di□e nu, u 'mu□u 'ye, 'bu mo, -ti -mu', u hle, 'bu mo □han-ti, -huv' 'bu mo hi.

³⁰ 'Bu mo, Nytsua 'bu yi nyiblo de yrayru ni -tve -ni, -ε -bi nyiblo -bi -mu', win ni wen 'li wlon, bu ma wien, -ε di□e nu, 'a 'bihian a 'mu, ε 'mu win pu.

³¹ 'Aan pepe, a -we 'li ba hla -ti -mu', Nytsua □tu 'a mu wlon ni, keε, ba nu dodoyo, ba pu win, -ε di□e nu, 'a -ne nyiblo, ε 'mu de 'nyi, ko a 'mu 'aan 'bio 'kli -nyi -we.

³² Nyiblo 'bu ko 'kli, 'ki bu hla -ti -mu', Nytsua □tu□o wlon, ε -we 'li bu ko□ 'kli a

'mu win ki ni,

³³ -kotu Nytsua 'ni -hva□a li, -ba nu -tebli -mu', -ε 'yi gblo yi -bi. Ε no- -mo -bi, 'a -tebli a pepe -mu', ε ni, ε bi gblo yi.

Nugbi -mu', -u ni 'li 'a mu 'nyi, bu nu -tebli, □wi yi, -te nugbi a pepe -mu', -u ni 'li 'cve -bi bu, u ni 'a nunuo.

³⁴ 'Bu mo, 'ba 'kukue λε, u 'yi yi -bleε -ni, bu pu win, ('ki 'u gble a pupuv a -ta'). Keε, u bleε yi, bu □tuu 'u nyibepu 'u, □wi yi, -te u nu la 'a 'cicru, 'ki 'li Nytsua a tetecrien 'kwli.

³⁵ De 'bu ni 'u, 'bu 'ye ni yru□o' λε, 'a -ti, 'bu -hve bu 'beti -ni, -ε -bi bu -plee 'u ti λε, 'bu nyre 'li 'kayu bu, u 'mu 'waa nyibepu 'beti -ni. Ε 'yi 'u λε -no□ -ni, 'ki nugba bu pu win, 'ki 'li 'cve bu, ('ki 'u gble a pupuv a -ta').

³⁶ □Bi a 'yi□i ki -wen? -Bakle, 'a mu -mo -bi, a wen 'ni, 'ki Nytsua a -ti □tuu 'li 'a mu -mo -wlu, -huv', 'a mu ni -do, 'a mu □ble□e kva.

³⁷ Nyiblo 'bu pu λε, ε ko Nytsua a -Hihiu* a 'kli, -huv', ε mo Nytsua a winwlon-hanyo* □nu□, -ε -bi bu ko 'a yiyie, -ε mo, -ti -bu, 'n yi 'cri, 'n ye 'a mu yi, -aan Kukonyo a □gbetu, no- hla□a.

³⁸ -Ti -bu, 'n yi 'cri, nyiblo 'bu 'ye ni -hva bu pu□u nua yi bu, -ε -bi nyiblo a 'mu, nyiblo □du 'ni 'puv 'li□i nua yi bu -we.

³⁹ 'A -ti, 'na 'diaynu -na, ba -hva□a, 'ki 'li 'aan □wli a pepe ki, 'ki Nytsua a -Hihiu bu -nyi 'a mu 'kli -mu', -ε

ni□e, -tu -mu', Nyɪsɪva □tu 'a mu wlon, a 'mu□v -mo le na, ε kɔ, a 'ni 'kaa 'li nyibli -mu' yi, -v pi win -mu', v 'yi -yi.

⁴⁰ Kεε, -tebli a pepe -mu', a ni, ba nu□o -teε, kɔ, bu bi gblo yi.

15

-Te Nyɪsɪva -nu, 'ε -ha 'li -Yusu 'Klɪsɪ 'kɔkɔnyibli 'nyi, 'ε -ha□a 'klo

¹ Na 'diayɪnu -na, □haantitie -mu', 'n pu la 'a mu, ti -hi la a ti 'yri, ε nɔ- 'n -hve □bu nɪna ki de. Nɔ- a kuo □wlv yi, a 'ble kva, 'ki 'li 'aan □wlv ki.

² □Haantitie a 'mu, ε nɔ- Nyɪsɪva ni, 'ε wε 'a mu, 'bu mo, 'ba kuo □ne □wlv yi 'a -ne ti, □wv yi, -te 'n nu la□a 'aan pɔpɔv. 'Bu mo, 'bu 'yi 'mu le -ni, -ε -bi ε 'wv yi, a 'yi -hvan□a □wlv yi ni -kue -ni.

³ Yɪ-hede, 'n tɔɔ la 'a mu -tebli -mu', -Yusu 'Klɪsɪ a □gbetv, ε tɔɔ la 'mu. -Tɪ a 'mu, ε nɔ- mo: -Yusu 'Klɪsɪ 'kɔ ni, -aan de 'kuku a -ti, □wv yi, -te v nu la 'a 'ciɪɪ, 'ki 'li Nyɪsɪvaciɪen 'kwli.

⁴ -Te ε 'kɔ, -ε -bi v -ha 'v□v ni, -nyɔwɪ ni 'hven, ta a -nyɔwɔ, -ε -bi Nyɪsɪva -ha 'li□i 'kɔkɔnyibli 'nyi ni, 'ε -ha□a 'klo, □wv yi, -te v nu la 'a 'ciɪɪ, 'ki 'li Nyɪsɪvaciɪen 'kwli.

⁵ -Te ε 'hɪ 'klo, -ε -bi ε 'hɪ Pielɪ yi, kɔ, 'ε 'hɪ ne 'a -nagbopv* ni -pu □tu 'v 'hven -mu' yi,

⁶ -nyɔwɔ □dv 'kwli, 'ε 'hɪ ne 'a -nagbopv -bi yi de, -v -hi (500) -hotɔwɪ ni □hun

'lu. 'Kɪ 'li nyibli a 'mu 'nyi, -v -bi 'kɔ ni, kεε, 'waa de □tɪε pi -hɔnhɔn, v nu- -hu.

⁷ -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi ε 'hɪ Saki yi, 'ti- 'ε 'hɪ ne 'a -mɔnanyv* a pepe -mu' yi.

⁸ -Te 'waa pepe a 'mu, v -hi, -ε -bi 'mɔ -mɔ le'boɔnyiblo, ε 'hɪ yi -wε. -Nyɔwɔ a 'mu, 'n 'wɪ la 'yu yi, -ε 'yi -ku, v -kɔ.

⁹ ε mo □han-ti, 'ki 'li -Yusu a -mɔnanyv a pepe 'nyi, 'mɔ -mɔ 'hɪan. 'N 'yi yi -bleε -ni, 'ki bu daa 'mu -Yusu a -mɔnanyv, -ε nu□o, 'n □tui la -Yusu a -mɔnanyv □hɪven diaki.

¹⁰ Kεε, Nyɪsɪva nu 'mu □haande -mɔ, 'ni -he nyiblodv -bv, a yi ke 'ye. □Haande a 'mu, ε nu 'mu 'yi □hlɔn le, ε 'yi dadv 'pa-, ε nu□o ni, 'ni nu -kvan, 'ni -hi 'v -Yusu a -mɔnanyv a pepe 'v. Kεε, 'klɪ -mu', 'n ni, 'ni ni -kvan, ε 'yi 'na diɔnv a 'klɪ 'pa-, Nyɪsɪva -mu', -ε nu 'mu □haande 'yi □hlɔn le, ε nɔ- kɔ 'klɪ □niɔ.

¹¹ 'A -ti, 'ye □bu ε mo 'mɔ, -ε pi -Yusu a □haantitie, -hɔv', 'ye □bu ε mo 'a -mɔnanyv -bi -mu', de ni -do, nɔ- □niɔ. -Aan pepe, Nyɪsɪva a -ti ni -do, nɔ- -a ne -mɔ le, ε nɔ- -a kuo □wlv yi.

-Te nyibli di 'li 'kɔkɔnyibli a 'nyi-hɔnhɔn nu, v di 'klo'hɪhɪ nu

¹² □Haantitie -mu', -a pi nyibli, ε nɔ- -bv: Nyɪsɪva -ha 'li -Yusu 'Klɪsɪ 'kɔkɔnyibli 'nyi ni, 'ε -ha□a 'klo. -Te de a 'mu, ε ni 'ki 'mu le, de- kɔ -ti, 'ki 'li 'a mu 'nyi, -v -bi 'v

pu le, -ε mo, nyibli 'yu 'li'li'li
-we, bu -hon 'li 'kukonyibli
'nyu, bu 'hru 'klo.

13 'Bu pa, 'bu mo wen
han-ti, -ε mo, nyibli 'yu wen
'li'li'li -we, bu -hon wen 'li
'kukonyibli 'nyu, bu 'hru wen
'klo, wu yu, -te -u -bi ni 'a
huhla, -ε -bi ε di hen wen
'nyre, -ε mo, -Yusu 'Klisu 'yu
'li 'kukonyibli 'nyu -hon, 'ε 'yu
'klo 'hru.

14 Ba tu'o 'yie. 'Bu mo
wen han-ti, -ε mo, -Yusu
'Klisu 'yu 'li 'kukonyibli 'nyu
-hon, ε 'yu 'klo 'hru, -ε -bi
ε di hen wen 'nyre, -ε mo,
Nyisua a -ti -mu', -a ne -mo
le, -a ne wenε -mo le dadu,
'a kuo wen -Yusu wlu yu
dadu -we.

15 'Bu mo, 'bu nu 'mu le,
-ε -bi ε di hen wen 'nyre,
-ε mo, Nyisua a -ti -mu', -a
hle, ε mo hu nu, -kotu -a lee
nyibli nu, -ε mo, Nyisua -ha
'li -Yusu 'Klisu 'kukonyibli
'nyu nu, 'ε -ha'a 'klo. Kee,
'bu mo wen han-ti, -ε mo,
Nyisua 'yu 'li'li'li -we, bu
-ha 'li nyibli 'kukonyibli 'nyu,
bu -ha nu 'klo, -ε -bi ε di
hen wen 'nyre, Nyisua 'yu 'li
-Yusu 'Klisu 'kukonyibli 'nyu
-ha, 'ε 'yu'li'li'li -ha.

16 'Bu mo, nyibli 'bu 'ye
nu di wen 'li 'kukonyibli 'nyu
nu -hon, 'bu 'ye nu di wen
'klo nu 'hru, ε di hen wen
'nyre, -ε mo, -Yusu 'Klisu 'yu
'li 'kukonyibli 'nyu -hon, 'ε 'yu
'klo 'hru.

17 'Bu mo, -Yusu 'Klisu 'bu
'yu 'li 'kukonyibli 'nyu -hon,
-ε -bi a kuo wenε wlu yu
dadu, ε di hen wen 'nyre, -ε
mo, Nyisua 'yu wen 'aan de

'kuku a -ti -mo -hru.

18 De a 'mu, ε di hen wen
'nyre, -ε mo, nyibli -bu, -u
kuo -Yusu wlu yu, 'ti -u 'ku,
Nyisua 'yu 'li'li'li -we, bu wa
wen nu.

19 'Bu mo, ba kuo wenε
wlu yu, ko, ba yu wenε nu
-ple, -ε mo, -Yusu 'Klisu di
-a mu 'nu -hee -nu, 'ti -hee
a 'mu, 'bu mo wen 'ne- 'klo
-bu ku nu -do a -hee, ko,
-aan nyiblo nu -do 'bu 'ye nu
di wen 'li yak'kwli nu mu,
-aan de di nu wen nyu dakti,
'ku 'li nyibli a pepe 'nyu.

20 Kee, ε 'yu 'mu le -nu.
ε mo han-ti nu, -Yusu
'Klisu -hon 'li 'kukonyibli
'nyu nu, 'ε 'hru 'klo. ε no-
mo yu-henyiblo, Nyisua -ha
'li 'kukonyibli 'nyu, ε -ha 'klo.
De a 'mu, ε no- tuε ne -a mu,
-ε mo, nyibli -bi -mu', -u 'ku,
u di 'li 'kukonyibli 'nyu 'nu
-hon -we, u 'mu 'klo 'hru.

21 -Tonyiblo nu -do, ε no- ya
'ne- 'kuku -tutu ku. -Tony-
iblo a 'mu, 'a 'nyre mo
Adamu. -Tonyiblo nu -do, no-
nu'o -we, nyibli 'u -huen ke
'li 'kukonyibli 'nyu, 'u yu ke
'klo 'hru. Nyiblo a 'mu, 'a
'nyre -mo -Yusu 'Klisu.

22 Nyibli a pepe mo Adamu
a 'mu a 'yonyu a 'yonyu nu.
-Te Adamu a 'mu, ε 'ku,
nyibli a pepe a 'mu, u di
le 'nu 'kuku -nu -we. 'Ti-
nyibli -mu', -u ko -Yusu
'Klisu 'huen-, -u -muε, -te
-Yusu 'Klisu a 'mu, ε -hon 'li
'kukonyibli 'nyu, ε 'hru 'klo,
-ε -bi nyibli a pepe a 'mu, u
di -hon 'li 'kukonyibli 'nyu, u
'mu 'klo 'hru -we.

23 Kee, -tebli a pepe a 'mu,

-ε di 'lu -mō mu, ε di kōkōve □wien le. -Yusu 'Klīsu, nō-mō yī-henyiblo, -ε 'hri 'klo. -Nyrōwō -kō 'kwli ε di -hvan di de, nyibli -mū', -v mō 'a nyibli, 'kī Nyīsva di 'lī □nu 'kōkōnyibli 'nyī -haa -nī, ε di □nu 'klo -ha.

24 'Bū -hi, 'kuo -hūn* kō 'waa nyibli gbagbū 'hūen-, -Yusu 'Klīsu di -wē □nu bū, ε kō 'klo -bū, 'a naanyū a pepē, -v 'yē nī □tuu 'v□v 'hūen-. 'Bū -wē 'waa pepē bū, -ε -bī 'klo di 'lī 'nī -wē. -ε -bī -Yusu di 'lī 'a bodiōde 'nī -ha, ε 'mū□v 'a 'Bai -nyī.

25 'Bū mō, -Yusu 'Klīsu 'bū di -hvan de, ε blēē yī, bū nu bodiōde de, ε 'mū□v gba -gbagba, tī -mū' -kō 'yri 'a 'Bai Nyīsva di 'v□v -nuu -nī, 'a yraanyibli a pepē, v 'mū 'lī -Yusu 'Klīsu bū nī, ε 'mū 'v nyre.

26 'Kōkōvū, ε nō- mō le'bōōyraanyō, Nyīsva di bū -wē.

27 V 'cru la 'lī□lī Nyīsvacriēn 'kwli nī, -ε mō: «Nyīsva nu□o nī, -tebli a pepē 'ε nī 'lī□lī bū.» -Tē Nyīsva pū la le, ε 'yī 'nyre □hēn, -ε mō, 'kī 'a 'mumu, ε di 'lī 'a 'Yu a 'mū bū nī, -kōtī ε nī -do, ε nō- nī□ē, -tebli a pepē 'ε nī 'lī 'a 'Yu bū.

28 Tī -mū' -kō 'yri Nyīsva di -hvan 'v□v -nuu -nī, -tebli a pepē 'mū 'lī 'a 'Yu bū nī, -ε -bī 'a 'Yu a 'mumu, ε di□ē 'nī nu, ε 'mū -hvan 'lī 'a 'Bai, -ε -nyī□ē -tebli a pepē bū nī. -Aan 'Bai Nyīsva a 'mū, ε kō bū kōō -tonyibli a pepē, kō 'a -nē □dedede win kī.

29 ε kō nyibli -bī, 'v nī 'lī 'a

mū 'nyī, 'v pī □nu 'nie 'lu le, 'kī 'v nyibli -mū', -v 'yī 'nie 'lu -pū, 'tī- -v 'kū a -ta'. Dē -kō dē a 'mū, v nī 'lī? □Bī dē a 'mū, v 'nī -nu□o lī□lī, -tē v pū□v □han-tī, -ε mō, Nyīsva di -ha 'lī nyibli 'kōkōnyibli 'nyī, ε 'mū □nu 'klo -ha?

30 'Ya 'v 'lu de, ba ta 'v -a mū -mō le. -Tē -a kuo □nē □wlv yī, -ε mō, Nyīsva di 'lī nyibli 'kōkōnyibli 'nyī 'nī -ha, ε 'mū □nu 'klo -ha, ε nō- nu□o, □a -wen 'a -nē tī, 'kī -ba 'yē □hūen, 'bū mō, □ba yī 'lī Nyīsva a -tī nyibli -mō nī gbē.

31 ε mō □han-tī □nīo, 'diayīnu -na, 'a -nē -nyrōwō, 'kī 'n nī 'lī 'kōkōvū wlvn. 'N yī 'a mū -tī a pepē a 'mū 'nī -lee -nī, -ε nu□o, 'aan -tī, 'n pī 'na dīōnu a -pī, -tē a kō Kōkōnyō -Yusu 'Klīsu 'hūen-, a -mūē.

32 'N 'yē □hūen diakī, 'kī 'nē- Efēsīdīō 'kwli, 'kī 'lī nyibli -mū' -jī', □wī yī, -tē 'n kō 'wan 'kwli a mōma 'hūen-, -a 'yē nī -wōn wen. 'Klo -mō 'klo, 'n 'yī wen 'lī□lī 'lī -wē, □bū wen wen □hūendū a 'mū a 'yīyē kī, 'bū mō, 'nī 'yī wen□ē □wlv yī -kuo -nī, -ε mō, Nyīsva kō bū -ha 'lī nyibli 'kōkōnyibli 'nyī, ε 'mū □nu 'klo -ha. Nyīsva 'bū 'yē nī di wen 'lī nyibli 'kōkōnyibli 'nyī nī -ha, 'n di wen 'nī hle, □wī yī nyibli -mū', -v pī le: «Ba di 'lī, -ba 'mle kē le -tēē, ε kō, -ba di kē dē -tēē, -ε nu□o, -a 'tīē 'kū nī.»

33 Kēē, ba □tu 'aan dīōnu 'yīē, 'kī 'v nyibli -mū' -mō, -v nī 'pūplē le. ε mō □han-tī:

-Wleye ni -do, no- ni□e, -wlo a pepe 'u pue.

³⁴ Ba di 'aan dtouu -mo. A 'ni 'nuo 'ki de 'kuku de. 'N yi□i 'ni 'ye, -ε mo, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyibli -bi ni 'li, 'u 'yee Nyisua ni yi. -Tu 'mu 'a mu nu, ε no- ko -ti 'ni ni 'puple le.

-Bi' -aan 'hvi di 'mu ni, 'bu mo, □ba 'hri 'klo?

³⁵ -Bakle, nyiblo di 'ni 'beti -ni: -Bi' nyibli di 'li 'kukonyibli a 'nyi-honhon nu 'li? Nyiblo a 'mu, 'bu -hon 'li 'kukonyibli a 'mu 'nyi, -bi' 'a 'hvi di 'mu ni 'li?

³⁶ -Mo -mu', -ε ni 'betile le, □yi 'lule-hihie -ko. □Bu pu□u de yi: □Ni 'mu -kubu 'do, -ko -bu pu 'u□u -wlu, 'ti- ε 'mu □ga. 'A -wlu□u□u a 'mu, ε 'wi- 'kuku yi.

³⁷ 'Bu mo, □ni yi -kubu ni 'dve, ko 'a -ne -gbugblade □du 'hven-, 'a 'yee ni -do, ε no- □dve. -Te -mu', 'dudode a 'mu, ε di -mole□hinhian nu, □yi□i -yi, -ε nu□o, ε 'yi 'a tugbe 'pa-, □ni 'do□o li□i.

³⁸ 'Bu mo, □ni 'do 'a 'yee, Nyisua, no- ni□e, 'ε □ge, 'ε yi tugbe -he, □wi yi, -te Nyisua ni 'a -huhua. 'A -ne 'dudode a tugbe ni 'do.

³⁹ -Aan 'mumu, de ni -do, no- □ni□, 'ki 'u -a mu -mo. -Aan 'hvi ni 'do, mamui a -ne 'hvi, 'ε ni 'do, nubli a -ne ni 'do, -hrin a -ne, 'ε ni 'do -we.

⁴⁰ 'Ki 'li yako 'kwli, -tebli ni 'li, 'ki 'ne- -tutu ki, -tebli 'ε ni 'ne- -we. Yako 'kwli a -tebli a yunuo ni 'do, -tutu ki a -tebli a yunuo, 'ε ni 'do -we.

⁴¹ 'Yru a yunuo ni 'do, □honpu a yunuo, 'ε ni 'do -we, nyahro a yunuo, 'ε ni 'do. 'Ki 'li nyahro -mo -bi 'nyi, 'a -ne nyahroye 'bu ni 'u, ε ko 'a -ne yunuo ni.

⁴² Ke- ε di 'mu ni -we, 'ki 'u nyibli -mu' -mo, Nyisua di 'li 'kukonyibli 'nyi -ha. -Tonyiblo a -plahvi 'wi- 'dudode yi. 'Bu mo, 'bu 'ku, 'bu -ha 'u 'a -plahvi 'u, -ε -bi ε yi 'ni □hon. Ti -mu', -ε ko 'yri Nyisua di 'li nyiblo 'kukonyibli 'nyi -ha, ε di□e 'klo -ha, nyiblo a 'mu, 'a 'hvi 'yi 'li□i 'li -we, bu □hon 'ki de.

⁴³ 'Bu mo, nyiblo 'bu 'ku, 'bu -ha 'u 'a -plahvi 'u, 'a -plahvi a 'mu, ε 'ni -ko□o 'ki 'kli de, ε yi nyre 'li 'yie 'kwli le. Kee, nyiblo -mu', ε di 'li 'kukonyibli 'nyi -ha, 'a 'hvi di ni 'kli ki, 'ti- ε 'mu 'li 'yie 'kwli le -no□ -ni.

⁴⁴ 'Bu mo, 'bu yi 'u□u ni -he, 'a -plahvi -mu', u -he 'u, ε mo -tutu -bu a de □ni□. Kee, ti -mu', -ε ko 'yri Nyisua di 'li□i 'kukonyibli 'nyi -ha, ε di -nyi□e 'hvi yrayri. 'Hvi a 'mu, ε mo Nyisua a -Hihiu* a de □ni□. 'Ki 'ne- -tutu -bu ki, -a ko -plahvi. 'A -ti, ba ko 'a yiyie, -ε mo, 'ki 'li yako 'kwli, -a di ko 'hvi yrayri -mu', -ε mo Nyisua a -Hihiu a nunude.

⁴⁵ Ke- u nu la 'a 'ci□i, 'ki 'li Nyisua□ien 'kwli, -ε mo: «Adamu*, -ε mo la 'klo -bu, 'a yi-henyiblo, Nyisua nu la□a ni, 'ε ni la 'klo.» Kee, -Yusu 'Klusu, -ε mo 'klo yrayru a yi-henyiblo, no- -he -Hihiu -mu', -ε yi nyibli 'klo yrayru -nyi.

46 'Hvi -mu', Nyisva a -Hihiu di -a mu -nyi, ε 'yi' pa-, ε 'ni' nyee ε 'hru ni, kee, de -di 'hru' nyee -ni, ε no-mo -plahvi. 'Bu -hi, 'ti- 'hvi -mu', Nyisva a -Hihiu di -a mu -nyi, ε 'mu' v kve.

47 Yi-henyiblo, -ε mo la Adamu, ε mo la -tutu ki a nyiblo ni, Nyisva nu la -pla, ε nu la. Kee, -Yusu 'Kisu, -ε mo -tonyiblo yrayru, 'ki ε -hon 'li yako 'kwli.

48 -Tutu ki a nyibli 'wi-Adamu yi, Nyisva nu la -pla, ε nu la. Kee, yako 'kwli a nyibli, v nu- -mo -bi, v 'wi-nyiblo -mu', -ε -hon 'li yako 'kwli yi, -ε mo -Yusu 'Kisu.

49 -Te ti ne -bu, -a 'wi-nyiblo -mu', -ε mo Adamu yi, Nyisva nu la -pla, ε nu la. -Nyrowo du, -a di 'wi-hvan nyiblo -mu', -ε -hon 'li yako 'kwli yi, -ε mo -Yusu 'Kisu.

Nyisva -ha 'v 'kukuv 'hru wlon

50 'Dayinu -na, -ti 'n hle, ε no- mo: -Tonyiblo 'yi 'li' 'li -we, bu paa 'li 'a dionu a -plahvi Nyisva a 'klo yrayru 'kwli. -Tebli -mu', -ε yi hon, ε ko -tebli -mu', -ε 'ye ni hon, ε 'yi 'li' 'li -we, bu ni 'v -tite ni -do.

51 Ba pu 'mu nua yi bu, 'mu 'a mu -huhlide -lee -ni: ε 'yi -aan pepe 'pa-, -a 'ni 'ku' ni. Kee, -aan pepe, Nyisva di -aan 'hvi 'ni 'cici -ni.

52 'Bu bi le'bamu, ti ni -do a ti 'yi, -a di 'ni 'cici -ni, wi yi, -te nyiblo 'ye ni 'kapu wen 'yie. 'Bu mo, 'bu bi -namu, -ε -bi nyibli -mu',

-v 'ku la, nu- di 'li 'kukonyibli 'nyi -hon, v 'mu 'klo 'hri. 'Hvi -mu', -ε 'ye ni di ni hon de, ε no- v di ki pu. -A mu -mo -bi, -v 'ye ni 'ku, Nyisva di -nyi -a mu 'hvi yrayru -we.

53 ε hon 'nyre, -ε mo, -aan 'hvi -mu', -ε di 'ku, 'ti- -ε di hon, ε di -he 'hvi -mu', -ε 'ye di ni 'ku, ko, -ε 'ye di 'ki ni hon de.

54 Ti -mu' -ko 'yi de a 'mu, ε di 'v 'lu -mo -muu -ni, -ε -bi -ti -mu', v 'cru la 'li Nyisvacruen 'kwli, ε di 'v 'ni nyre. -Ti a 'mu, v 'cru la, ε no- -bu: «Nyisva -ha 'v 'kukuv 'hru wlon, 'ε -we ε bu.

55 'Kukuv 'yi 'ki 'li' 'li -we, bu ko -tonyibli 'ki ki de.

ε 'yi 'ki 'li' 'li -we de, bu nu 'ki -tonyibli 'cre 'yi hon le de.»

56 'Kukuv -we 'li bu nu nyibli 'cre le ni, 'waa de 'kuku a -ti. De 'kuku -mo -bi, tete a -ti, 'ε ko 'ki, 'ki 'v nyibli ki. Tete, no- tve ne -a mu, de -mo de 'kuku.

57 'A -ti, -ba -nyi Nyisva 'wio, -ε nu, ε yi -nyi -a mu 'ki, 'ki -ba -ha 'v de 'kuku 'hru wlon, ε ko 'kukuv 'hven-, 'ki 'v de -mu', -aan Kukonyo -Yusu 'Kisu nu -a mu -mo a -ta'.

58 -ε -bi 'ki, 'na 'dayinu -na, 'n nve -ni, -te ε ni 'mu le, 'a -ti, ba 'ne ε 'v yi bu, dedede 'ni 'nuo 'li', a 'ni 'hon 'v 'hru wlon. Kee, 'ki 'li -aan wli a pepe ki, ba 'cibi 'v Kukonyo -Yusu a -kvan a nuuo. Ba ko 'a yiyie, -ε mo, -kvan a 'mu, a ni, 'ki 'li 'a 'ki 'kwli, ε 'yi dadu 'pa-.

16

'Wliye -mv', v -ha la, 'ki 'v
-Yusu a nyibli -mv', -v ni 'li
Jrusredio 'kwli a -ta'

1 -Ti -bu, 'n mi 'ki 'a mu lee
mo, ε no- mo 'wliye -mv', a yi
le 'kukue -ni, 'ki 'v Jrusredio
a -Yusu a nyibli a -ta'. -Te 'n
pu le, -Yusu a nyibli -mv', -v
ni 'li Galatiblogba 'kwli, bu
nu 'wliye a le'kukuele, ke- ba
nuo -we.

2 'A -ne 'soondi, 'a -ne nyi-
blo 'bu ni 'v, 'wliye -bu, ε yi
'ye, ε ko bu pu 'a de 'kibia
ki. Ke- ba nuo, -ε di'e nu,
'ni di 'li 'a mu -mo, a 'ni ha
'ki 'wli du -ha.

3 'Bu mo, 'ni nyre 'li 'a mu
-mo, nyibli -mv', a -ha, 'ki bu
gba 'li 'wliye a 'mu Jrusredio
'kwli, 'n di 'cri 'crien, 'ki 'v
'wliye a 'mu a -ta', 'mu nuo
-nyi.

4 -Te 'n di 'a 'yiye nu, -ε -bi
v ko 'mu 'huen- -a mu di mu.

'Dagbi -mv', Polv di le mu

5 'N -hve obu mu 'li
Masidvaniblogba 'kwli. 'Ni
'be 'blogba a 'mu ti, 'ti-
'mu 'a mu yi -me mo di.

6 -Bakle, 'ni -di, 'n di -hii
'li 'a mu ti gbi -mo. -Bakle,
'n ni 'li 'a mu -mo -ni, ce
a ti 'mu 'li -we, 'ti- 'mu -hi.
'Bu mo, 'ni nyre 'li 'a mu -mo,
'na mumuti 'bu nyre 'v, 'a -ne
-tite, 'n di 'v mu, 'n -hve ba
-hee 'mu, 'ki 'v 'na 'dagba a
-ta'.

7 'Ni -hua a li obu di 'li 'a
mu -mo, 'ti- obu 'ye ni -hi
'v ti -huchui 'v, obu -hi. 'Bu
mo, -aan Kukonyo 'bu -wen,
'n -hve ni, obu -ween 'v 'a
mu 'hvi.

8 'N -hve ni, obu ni 'ne-
Efesiduo 'kwli bu, Patikoti a
le'mimle bu -hi, 'ti- 'mu 'hru
wlon bi,

9 -ε nuo, Nyisua kla
o haan'hru yi, 'ki obu nuu
'ne- 'a -kvan, 'ye obu 'na
yraanyibli -hu.

10 'Bu mo, Timote 'bu nyre
'li 'a mu -mo, ba 'blee kua
-tee, -ε di'e nu, ε 'mu plo a
bleele ko, -ε nuo, -te 'n ni,
'ni ni -aan Kukonyo a -kvan,
ke- ni -do, ε ni, 'ε ni 'a -kvan
-we.

11 Nyiblo du 'ni 'yaa 'li. Keε,
ba -hee ne, -ε di'e nu,
ε 'mu 'a 'dagba 'lu -mo gba, ε
ko, ε 'mu 'ne- 'mu -mo nyre
-tee. -Yusu a nyibli -bu, -v ni
'ne-, v ko 'mu 'huen-, -a yi
'ni -ple.

12 -Aan 'diayi Apolosi -mo
-bi, 'n nyaa ne le, 'ki 'li ti
-huchui 'kwli, -ε di'e nu, ε
ko -Yusu a nyibli -bi 'huen-, v
'mu 'a mu yi -me mo di. Keε,
ε 'yee -mo ni -we, 'ki bu di 'li
'a mu -mo. 'Bu ko 'hru, ε di
'li 'ni di.

Le'bowin

13 Ba ni 'v -pleele'. Ba
ko obu ni -do, ba 'cibi 'v,
ba kuo -Yusu a o haantite
obu yi. 'Aan obu 'ni 'bie
'li hlon. Ba 'ble nyibe wli
kua.

14 'Bu mo, 'ba yi 'a -ne
dedede ni ni, ba nuo, 'ki
'li nvele 'kwli.

15 'Na 'diayuv -na, a yi
Sefanasi, ko 'a 'kayubuke
a pepe ni, 'a yi'e -we, -ε
mo, v nu- mo yi-henyibli, -v
kuo -Yusu 'Kisu obu yi, 'ki
'li Akaiblogba 'kwli. U -ha
'waa dionu ni, 'ki 'v Nyisua

a -kvan a -ta', -ε di□e nu, υ
'mv -Yusu a nyibli -hεε -ni.
'N nyεε ne 'a mv ε,

¹⁶ ba □tuu 'υ nyiblidυ a 'mv
'υ. Ba □tuu 'υ nyibli a pεpe
-mv', -υ k□□ 'hυen-, -υ ni
-kvan -wε.

¹⁷ Sefanasι k□ F□tinatusι,
k□ Akaikusι 'hυen-, 'waa di-
die -bu, υ -di, ε nie 'mv d□dυ.
'Bυ m□, 'ni yi □nv ni 'ye, ε
'wι- -te 'n 'ye ni 'ye wen 'a
mv.

¹⁸ 'Waa didie blee 'na plo
ni diaki, □wι yi, -te υ nu la
de, 'υ di la 'lι 'a mv -m□, 'υ
blee la 'aan plo. Nyiblidυ a
'mv, ba □tuu 'υ □nv.

¹⁹ -Yusu a nyibli a pεpe,
-υ yi 'nε- Asiblogba 'kwli ε
'kukue -ni, υ 'beti 'a mv.
-Yusu a nyibli k□ Akilasι k□
Prisili 'hυen-, -υ yi ε 'kukue
-ni, 'kι 'nε- 'waa 'kayu bu, υ
'beti 'a mv, 'kι 'lι K□k□ny□
-Yusu a 'nyre 'kwli.

²⁰ -Yusu a nyibli a pεpe
-bu, -υ ni 'nε-, υ 'beti 'a mv
-wε. Ba -nyinyi 'wio -tεε, □wι
yi 'diaynv.

²¹ 'Na □gbetu, 'm□ -yi 'a de
-bu 'cru: 'N 'beti 'a mv.

²² Nyiblo 'bu ni 'υ, 'bu
'yi K□k□ny□ -Yusu -nυε -ni,
Nyisua bu pu□υ 'jr□ yi. -Aan
K□k□ny□ bu di.

²³ -Aan K□k□ny□ -Yusu bu
nu 'a mv □haande -m□.

²⁴ 'N nυε ne 'aan pεpe ni, 'a
mv -mv', -υ m□ -Yusu 'Klisυ
a nyibli.

'HUEN A 'CRIEN Pɔɔɔ gba la KOLETIKUE yɪ

1 'Mɔ Pɔɔɔ, Nyɪsua -ha, 'kɪ ɔɔɔ mɔ -Yusu 'Kɪsɔ a -mɔnanyɔ*, 'mɔ -yɪ 'a mɔ -mɔ 'cru -nɪ, 'n kɔ -aan 'diayɪ Timote 'hven-. 'A mɔ Nyɪsua a nyibli -mu', -v nɪ 'lɪ Koletɪdɪɔ 'kwli, kɔ -v -bɪ -mu', -v nɪ 'lɪ Akaiblogba 'kwli, 'a mɔ -a yɪ -mɔ 'cru -nɪ.

2 -A dɛ -aan 'Baɪ Nyɪsua nɪ, -ɛ diɔe nu, ɛ kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ 'hven-, v 'mɔ 'a mɔ ɔhaandɛ -mɔ nu, ɛ kɔ, v 'mɔ 'a mɔ kɪbɔwɛɛnɛ -nyɪ.

'Bv mɔ, ɔba yɪ ɔhɪven nɪ ye, Nyɪsua ɔtui 'lɪ -a mɔ ɔwlv 'kwli bv

3 -Ba pɔ Nyɪsua 'nyɛ ɛ. ɛ nɔ- mɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ a 'Baɪ. Nyɪsua a 'mɔ, 'a -nɛ ti, ɛ kɔ nyibli a nyɪ, 'ɛ ɔtui 'lɪ ɔnv ɔwlv 'kwli bv.

4 'A -nɛ ti, 'bv mɔ, ɔba yɪ ɔhɪven nɪ 'ye, ɛ yɪ -nyɪ -a mɔ 'klɪ, -ɛ diɔe nu, nyibli -bɪ -mu', -v yɪ ɔhɪven 'ye -wɛ, -a 'mɔ ɔnv 'klɪ -nyɪ.

5 ɛ 'wɪ yɪ, -Yusu 'Kɪsɔ 'ye ɔhɪven diakɪ. -Tɛ -a kɔɔ 'hven-, -a -mɔɛ, -a nɪ 'a -kɔan, ɛ nɔ- nuɔ, -aan 'mumu -wɛ, ɔa yɪ ɔhɪven 'ye diakɪ. Kɛɛ, Nyɪsua yɪ -a mɔ 'nɪ -hɛɛ -nɪ diakɪ -wɛ.

6 ɛ nɔ- nuɔ, 'bv mɔ, ɔba yɪ ɔhɪven nɪ 'ye, ɔhaandɛ 'ɛ -hven 'lɪ -aan ɔhɪven a 'yiye

a 'mɔ 'kwli, 'kɪ 'v 'a mɔ -mɔ. 'Bv mɔ, Nyɪsua 'bv yɪ -a mɔ 'klɪ nɪ -nyɪ, 'kɪ 'lɪ -aan ɔhɪven a 'yiye 'kwli, -ɛ -bɪ ɛ yɪ -nyɪ 'a mɔ 'klɪ -wɛ, -ɛ diɔe nu, a 'mɔ ɔwlv a 'lɪla kɔ, 'bv mɔ, ɔhɪvendɔ -bv, -a yɪ 'ye, 'ba yɪɔ nɪ 'ye -wɛ.

7 'A -tɪ, -a yɪɔ nɪ -tɛɛ, -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ ɔdedede -kɔ, -bv nuɔ, ba -ha 'v Nyɪsua a 'hru bv wlvn. 'ɛ mɔ ɔhan-tɪ, a di 'ye ɔhɪven, ɔwɪ yɪ, -tɛ -a nɪ ɔhɪven a 'yiye, kɛɛ, -a yɪɔ nɪ, -ɛ mɔ, Nyɪsua di -nyɪ 'a mɔ 'klɪ, ɔwɪ yɪ, -tɛ ɛ nɪ, 'ɛ yɪ -a mɔ 'klɪ -nyɪ.

8 'Diayɪnv -na, -a -hɔɛɔ nɪ, ba yruɔ' lɛ -tɛɛ, -tɛ -a nu la ɔhɪven a 'yiye, ti -mu' -kɔ 'yɪ -a nɪ la 'lɪ Asiblogba 'kwli. ɔHɪvendɔ a 'mɔ, -a yɪ la 'ye, ɛ -hi la -a mɔ wlvn. -A 'yɪ laɔa ɔhan-tɪ -pɔ, -ba di la 'lɪɔ wlvn ɔta.

9 'ɛ mɔ ɔhan-tɪ, ɔa yɪ laɔa 'lu -mɔ ɛ -hie, -ɛ mɔ, 'kɪ 'lɪ ɔhɪven a 'yiye a 'mɔ 'kwli 'kɪ -a di la 'lɪ 'kɔv -nɪ. Kɛɛ, ɔhɪven a 'yiye a 'mɔ, ɛ nyɛ 'v nɪ, -ɛ diɔe nu, -a 'mɔɔ yɪ, -ɛ mɔ, -a mɔ nɪ -do a 'klɪ, ɛ 'yɪ 'lɪɔ 'lɪ -wɛ, bv wa -a mɔ, kɛɛ, -a 'mɔɔ yɪ, -ɛ mɔ, Nyɪsua a 'klɪ, nɔ- wɛ -a mɔ. Nyɪsua a 'mɔ, ɛ nɔ- -hɛ 'lɪ nyibli 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, -ɛ -hɛ ɔnv 'kɔ.

10 ɛ nɔ- ɔgble la -a mɔ, 'kɪ 'lɪ 'kɔkɔv 'yakla -mu' wlvn, -ɛ di la -a mɔ kɪ ye, kɔ, ɛ 'mɔ -a mɔ wa -wɛ, 'kɪ 'v ɔhɪven a 'yiye a gblegble -mu', -v di di a -ta'. Iin, -a yɪɔ nɪ, ɔa yɪɔ -ple, -ɛ mɔ, ɛ di dɛ a 'mɔ 'nɪ nu de.

11 'Aan 'mumu, a di -a mu 'ni -heε -ni -we, 'bu mo, 'ba yi Nyɩsua ni de, 'ki 'u -aan -ta'. 'A -ti, nyibli -huohu di da Nyɩsua, 'ki 'u -aan -ta'. Nyɩsua 'bu nu -a mu haande -mo, nyibli -huohu, nu- di e 'wio -nyi.

Pɔlv -hɩhɩεε kle, de- ko -ti, -ti -mu', ε hla la, 'ki ε 'yi nu

12 De -bu, -ε ko -pli -a pi, ε no- mo: -a yi e ni, 'ki 'li -aan wli ki, -ε mo, 'ki 'u 'a -ne nyiblo du -mo, -aan 'yrinaabu 'sii 'u yi -tee, ε ko, -ti -bu, -a -hle, ε no- -a ni, wli yi, -te Nyɩsua ni 'a -huhua. Seyi-seyi, 'ki 'u 'a mu -mo, -aan 'yrinaabu 'sii 'u yi -tee. 'Bu mo, ba yi la 'a nunuo le ni ni, ε 'yi 'li -aan gbetu a to 'kwli 'pa-, keε, Nyɩsua nu la -a mu haande -mo, 'ε -heε ne -a mu, ko, 'ε -nyi la -a mu 'kl, 'ki -ba nu la -tebl a 'mu.

13-14 A yi -tebl a 'mu ni, -ε nu o, -ti a pepe -bu, -a yi 'a mu -mo 'cru -ni, ε ko leyuyruo. 'Bu mo, ba yi 'a mu -mo ni 'cru -ni, -a 'ni -hua a li -ba -hli 'a mu dedede 'yi ki. -Nyrwo -mu', Kɔkɔnyo -Yusu di ya de, a di pu -aan -pli, wli yi, -te ni -do -a di nu, -a 'mu 'aan -pli pu. Kue la 'li bu, -bu ye ti -bu ki, a yru -ti a 'mu le de gbe. Keε, 'n pu o han-ti, -ε mo, -te ti ne -bu, a di yru o le -tee.

15-16 'N pu la a han-ti, -ε mo, -ti a 'mu, a di yru la a' le. ε no- ko -ti, 'ni -hie la a 'lu -mo le, 'ki bu di la 'li 'a mu -mo, 'ti- 'mu la

'na 'dagba 'lu -mo gba, 'ki 'li Masɩɔvanɩbɔgba 'kwli, 'ti- 'mu la -mo han, 'mu la 'li 'a mu -mo di de, -ε di e nu, a 'mu la 'mu -heε -ni, 'mu la 'na 'dagba 'lu -mo gba, 'ki 'li Sudebɔgba 'kwli. 'Bu mo, 'ni nu la 'a nunuo le, 'n di nu la 'aan -heεwɩ ni 'hven. Keε, 'n 'yi la 'li -di.

17 -Te 'n lee la 'a mu, -ε mo, ke- 'n di la a nu, 'ti- 'n 'yi la a le -nu, bu 'aan wli 'ye e ni, -ε mo, 'n neε 'li ni 'hven? 'Ubn-, ε 'yi 'mu le -ni. 'Bu mo, 'ni pu le, -ε mo, de -bu, 'n di e 'ni nu, -ε -bi 'n di e 'ni nu. 'Ni -nu o li 'a nunuo le, wli yi 'kɔ -bu ki a nyibli -bi, -u 'yi Nyɩsua -yi, -u pi le iin ko 'uun-, 'ki 'u de ni -do ki.

18 'Ki 'u Nyɩsua ye', -ε mo -tee a Nyɩsua, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni, -ε mo, ti -mu', -ε ko 'yri -a pu la 'u 'a mu Nyɩsua a haantitie -bu, -a 'ni -pu o la iin ko 'uun-, 'ki 'u de ni -do ki,

19 -ε nu o, Nyɩsua a 'Yu, -ε mo -Yusu 'Kɩsu, no- ko -ti 'n ko Silasi, ko Timote 'hven-, -a yi la 'a mu -lee -ni. -Yusu 'Kɩsu a 'mu, ε 'ni -pu o iin ko 'uun-, 'ki 'u de ni -do ki. -Ti -mu', -ε mo -ti a -tee, ε no- ε hle 'a -ne ti.

20 ε 'wi yi, ε no- yi -a mo o -lee -ni, -ε mo, iin, -tebl a pepe -mu', Nyɩsua pu la 'li, 'ki 'u -a mu -mo', ε mo -ti a -tee nu. ε no- nu o, 'ki 'li 'a 'nyre 'kwli, a pi le: Ke- bu ni 'mu, -ε di e nu, -a 'mu Nyɩsua -ti a 'yi'buale -nyi.

21 'Ya 'u 'lu de, Nyɩsua a 'mu, ε no- yi -a mu 'kl -nyi, a

kɔ -a mu 'hven-, 'kɪ 'v -Yusu 'Kɪsu a 'hru wlɔn. ɛ nɪ -do a 'mu, ɛ nɔ- pu -a mu 'kɪbɪa kɪ, 'kɪ 'v 'a -kvan a -ta';

22 'ɛ -nyi -a mu 'a -Hihiu*, 'kɪ 'lɪ -aan ɔwɪ kɪ. Ke- ɛ nu -aan yruule a ɔtutuo, -ɛ tve ne -a mɔɔɔ, -ɛ mɔ, -a mɔ 'a nyibli ɔnɔɔ. 'A -Hihiu, ɛ -nyi -a mu, ɛ nɔ- tve ne -a mɔɔɔ, -ɛ mɔ, ɛ di -a mu -tebli -mu', -kɔtɪ ɛ -hla 'nɪ -nyi.

23 -Te ti ne -bu, 'n di 'a mu 'nɪ -lee -nɪ, de- kɔ -tɪ 'n 'yɪ la 'lɪ 'a mu -mɔ -di, 'kɪ 'lɪ Koletɪdɔ 'kwli. 'Kɪ 'v Nyɪsua ye', 'n 'suɔ nɪ, 'bu mɔ, 'nɪ nu hɪ, ɔbu 'ku; -ɛ nuɔɔ, 'n pu la 'lɪɪ nɪ, -ɛ mɔ, 'n 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -we, ɔbu di la 'lɪ 'a mu -mɔ, -ɛ diɔe nu, 'nɪ ɔha la nyiblo ɔdu a ɔwɪ ɔhlɔn pu, -ɛ nuɔɔ, 'bu mɔ, 'nɪ kɔ ɔbu di la 'lɪ, 'n kɔ ɔbu 'ple la nyibli -mɔ, 'kɪ 'v yɪnyre-tebli -mu', v -nu a -ta'.

24 ɛ 'yɪ 'nyre ɔhen, -ɛ mɔ, -a -hve -ba nɪ 'a mu 'lu bu, 'kɪ 'v -te a kɔ ba nu -Yusu 'Kɪsu a ɔwɪ a ykuole a -ta'. -A yiɔe nɪ, -ɛ mɔ, a kuo -Yusu 'Kɪsu ɔwɪ yɪ -tee. De ɛ -hen 'nyre, ɛ nɔ- mɔ, a kɔ -a mu 'hven-, -a bibi 'yɪ le, ɔa nɪ -kvan, -ɛ diɔe nu, a 'mu plo a bleele kɔ.

2

1 'A -tɪ, 'n pu la 'lɪɪ nɪ, -ɛ mɔ, ti 'ye la 'v nɪ nyre, 'kɪ ɔbu di la 'lɪ 'a mu -mɔ, -ɛ nuɔɔ, 'bu mɔ, 'nɪ di la 'lɪ, 'n di pu la 'aan ɔwɪ ɔhlɔn de, ɔwɪ yɪ, -te 'n nu la 'a nunuo.

2 'Bu mɔ, 'nɪ pu 'aan ɔwɪ ɔhlɔn, 'na 'mumu, 'na ɔwɪ di bi ɔhlɔn. -ɛ -bɪ 'aan nyiblo ɔdu 'yɪ 'lɪɪ 'lɪ -we, bu ɔtu 'lɪ 'mu ɔwɪ 'kwli bu.

3 ɛ nɔ- nuɔɔ, 'nɪ 'cru la 'a mu -mɔ, -ɛ mɔ, 'nɪ -diɔe la 'lɪ 'a mu -mɔ nɪ. Ti -mu' -kɔ 'yɪ 'n 'cru la 'cɪen a 'mu, 'bu mɔ, 'nɪ di la 'lɪ 'a mu -mɔ, a di pu la 'na ɔwɪ ɔhlɔn. Keɛ, a mɔ nyibli ɔnɔɔ, -v kɔ -bu ɔtu wen 'lɪ 'mu ɔwɪ 'kwli bu. 'N yiɔe nɪ, -ɛ mɔ, 'bu mɔ, 'mɔ -bu, 'nɪ kɔ plo a bleele, 'aan 'mumu, a kɔ plo a bleele -we.

4 Ti -mu' -kɔ 'yɪ 'n yɪ la 'a mu -mɔ 'cru -nɪ, 'n kɔ la ɔwɪ a lenaale diaktɪ. 'N yɪ la 'nɪ we -we. 'Nɪ -hvaɔa la ɔbu pu la 'aan ɔwɪ ɔhlɔn. Keɛ, 'n 'cru la nɪ, -ɛ diɔe nu, a 'muɔv yi, -ɛ mɔ, 'n nve ne 'a mu nɪ diaktɪ.

Pɔlv wen 'nɪ, bu -hru de'kukununyɔ a de 'kuku a -tɪ -mɔ

5 'N puɔv ɔhan-tɪ, 'kɪ 'lɪ 'a mu 'nyɪ, nyiblo ɔdu, nɔ- pu nyibli a ɔwɪ ɔhlɔn. ɛ 'yɪ 'na ɔwɪ 'pa-, ɛ 'yɪɪ ɔhlɔn -pu, keɛ, 'aan pepe a ɔwɪ ɛ pu ɔhlɔn. -Bakle, ɛ 'yɪ 'aan pepe 'pa-, keɛ, nyibli -huɔhuɪ a ɔwɪ ɛ pu ɔhlɔn. Keɛ, 'nɪ -hvaɔa lɪ ɔbu hlee de a 'mu kɪ diaktɪ;

6 nyibli -huɔhuɪ, 'kɪ 'lɪ 'a mu 'nyɪ, v nu- pu nyiblo a 'mu -bati le. -Bati a 'mu, bu -we 'kɪ 'lɪ.

7 Ti nyre 'kɪ 'v nɪ, 'kɪ de -mu', ɛ nu la, 'a -tɪ bu -hru 'a mu -mɔ, a 'mu 'lɪɪ ɔwɪ 'kwli bu ɔtu. 'Bu mɔ, 'ba 'yɪ le -nu, -ɛ -bɪ 'a ɔwɪ di bi ɔhlɔn pepe.

8 'A -tɪ, 'n nyee ne 'a mu le, ba tɔɔ ɔneɔe yɪ, -ɛ mɔ, a nve ɔne nɪ.

9 De- kɔ -tɪ 'nɪ 'cru la 'a mu -mɔ, ɛ nɔ- mɔ, 'mu 'lɪ 'a mu

-gbaa -ni, 'mu□v 'ye, 'bu mō, -ti -bu, 'n hle, 'ba yi 'v□v ni □tui -ni. 'E mō -tēē, 'n 'ye□e ni, -ε mō, a □tuu 'v 'mu ni, 'a puv nyiblo a 'mu -bati le.

¹⁰ 'A -ti, ke- 'n pi 'ki 'a mu yi, 'bu mō, 'ba -hru nyiblo □dv a de 'kuku a -ti -mō, -ε -bi 'na 'mumu, 'n -hru 'a -ti -mō -wē. E mō □han-ti, nyiblo a 'mu, 'bu nu 'mu □dedede -mō, 'n -hru 'a -ti -mō. 'Ki 'v -Yusu 'Klisu ye', de a 'mu, nyiblo a 'mu, ε -nu, 'n -hru 'a -ti -mō, -ε di□e nu, 'mu 'a mu -hēē -ni.

¹¹ 'N nu□o ni, -ε di□e nu, Satan 'ni □ha 'hru 'ye, 'ki 'li 'a mu 'nyi. -A yi□e ni, -ε mō, ε -hve bu -ha 'v -a mu 'hru wlon.

Ti -mv', Pōlv -hi 'li Trvasiđiō 'kwli, ε nō- kō -ti ε hle

¹² Ti □dv a ti 'yri, 'ki 'n mu la 'li 'diō -mō', -ε mō Trvasi 'kwli, 'mu la □haantitie -mō' pu, -ε nē -Yusu 'Klisu a -ti -mō le. -Tē 'n nyre la 'li, -ε -bi 'n 'ye la□a ni, -ε mō, Kōkōnyō -Yusu -ha la 'hru, 'ki □bu na la 'a -ti -mō le.

¹³ Kēē, 'n kō la □wli a lenaale, -ε nu□o, 'n 'yi la 'li -aan 'diayi Titu bu -yēē -ni. E nō- nu□o, 'ni gba la -Yusu a nyibli -mō' wlu, -v ni 'li Trvasiđiō 'kwli, 'ni -hi la, 'ni mu la 'li Masidvaniblogba 'kwli, 'mu la 'li□i bu -yēē -ni.

-Yusu 'Klisu ni□e ni, □a -he 'v 'a -nē □dedede 'hru wlon

¹⁴ Kēē, -ba pu Nyisva 'nyre le. E nō- nēē nē -a mu 'a -nē ti, -ε nu□o, -a kō -Yusu 'Klisu 'hven-, -a -mōē ni. -Yusu

'Klisu -ha 'v 'a yraanyō 'hru wlon, 'ε ni□e, □a yi□i □wien le kve, Nyisva 'ε nēē nē -a mu 'a -nē -tite, -a mi 'li, -ε di□e nu, 'ε 'mu□v nyibli yi -tōō -ni, -ε mō, -Yusu 'Klisu -ha 'v 'a -nē □dedede 'hru wlon, 'ε yi -a mu -lee -ni, 'ki 'v 'a -nē -tite □dv, 'ki -ba na -Yusu 'Klisu a -ti -mō le. -Yusu 'Klisu a -ti a 'mu, ε 'wi- hinhronpude yi, -ε kō hinhron □hēēn bu, -ε di□e nu, nyibli 'mu -Yusu 'Klisu a 'mu yi.

¹⁵ 'E mō -tēē, -a 'wi- hinhronpude yi, -ε kō hinhron, -ε kwlēē Nyisva ki, -ε nu□o, -a nē -Yusu 'Klisu a -ti -mō le, 'ki 'v 'a -nē -tite □dv, 'ki 'v nyibli -mō', Nyisva wē, ε kō, 'ki 'v nyibli -mō', -v 'wan ye'.

¹⁶ Nyibli -mō', Nyisva wē, hinhrondu a 'mu, ε nu -tēē, 'ki 'v □nu -mō. U yi wen -Yusu 'Klisu a -ti ki, 'ti- Nyisva 'ε yi □nu 'klo yrayru, -ε 'ye ni -wē 'li -nyi. Kēē, nyibli -mō', -v yi 'wan, v nu- mō -bi, hinhrondu a 'mu, ε 'yi -tēē -nu 'ki 'v □nu -mō, 'ε ni□e, 'v 'kui, 'ki 'v Nyisva ye'. 'A -ti, -Yusu 'Klisu a -ti a -molenuna, ε mō -kvan □niō, -ε -hi -aan 'kli wlon.

¹⁷ Kēē, -a mu -mō nyibli -mō', Nyisva -lee -ni, 'ki -ba nu 'a -kvan a 'mu. E kō nyibli -hōhōi, 'v nē Nyisva a -ti -mō le, 'v -hve bu hlaa 'li□i kveēē 'kwli, 'v 'wi□i puplony- ibli yi, -v kō □yēē. De a 'mu, v ni, -a mu -mō -bi, -a 'ni -nu□o li□i. -A mu -mō -bi, -a hle Nyisva a -ti, 'ki 'li -aan □wli a pēpē ki, 'ki 'v□v ye',

-ε nu□o, -a mo -Yusu 'Klisu a -kvannunyibli □ni□.

3

Polv ni -kvan, 'ki 'li 'yri yrayri 'kwli

1 -Ti -bu, 'n 'cru wen, ε 'yi 'nyre □hen, -ε mo, -a □tui -aan dionu a -pli a pupuv -wlu de. -A 'ni -hva□a li□i, 'ki nyiblo □du bu 'cru 'cruu, -v tve □ne 'a mu, -ε mo, -a mu -mo -tee a -Yusu a -monanyv*. -A 'ni -hva□a li□i -we, 'ki ba 'cru 'cruendu a 'mu, -ε di□e nu, -a 'mu□v nyibli yre -to□ -ni. -U -bi -hve□ε ni, 'ki nyibli bu 'cru 'cruudu a 'mu, 'ki 'v 'waa -ta'. Kee, -a mu -mo -bi, -aan de 'yi 'mu le -ni.

2 'Aan □gbetu, 'a mu -mo 'cruen, 'a hle -kvan -mu', -a nu, 'ki 'a mu -mo, 'a -ti. -Yusu 'Klisu a □gbetu, ε no -'cru 'li□i 'aan □wli ki, 'a -ne nyiblo 'mu□v -hre, ε 'mu□v 'ye, -ε mo, -Yusu 'Klisu nu -kvan, 'ki 'li 'aan □wli ki.

3 'A -ne nyiblo, ε -we 'li bu 'ye□e ni, -ε mo, 'a mu -mo 'cruen -mu', -Yusu 'Klisu naa 'li 'mu, ε 'cru. ε 'yi 'pesritu -nu, ε 'yi□i 'cru. Kee, 'Klohienyisva a -Hihiu*, ε no -ε -nu, 'ε 'cru□i. ε 'yi 'v 'hikabi ki 'cru -ni, kee, 'ki ε 'cru 'li -tonyibli a □wli ki.

4 □Ba yi 'a 'cicru le ni ni, ε □hen 'nyre, -ε mo, -Yusu 'Klisu to□ ne -a mu ni, -ε mo, Nyisva, no -lee ne -a mu, 'ki -ba nu 'a -kvan.

5 -A yi□e ni -tee, -ε mo, 'ki 'li -a mu ni -do a 'kli 'kwli, -a 'yi 'li□i 'li -we, -ba nu -kvan

a 'mu. Kee, Nyisva, ε no -yi -a mu 'kli -nyi, 'ki -ba nu□o.

6 ε no -nyi -a mu 'kli, 'ki -ba -he 'a -kvannunyibli, -ε di□e nu, 'yri yrayri -mu', ε □tu, ε ko nyibli 'hven-, -a 'mu 'a -ti nyibli -lee -ni. 'Yri yrayri a 'mu, ε 'yi tete 'pa, ti -hi la a ti 'yri, v 'yi la□a 'cru. Kee, Nyisva a -Hihiu, ε no -nee ne -a mu. Tete -mu', v 'cru la, ti -hi la a ti 'yri, ε ni□e ni, nyibli 'v 'koku le, 'ki 'v Nyisva ye'. Kee, Nyisva a -Hihiu -mo -bi, 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li, ε no -ε yi nyibli -nyi.

7 Ti -hi la a ti 'yri, 'ki 'v 'hikabi ki, 'ki Nyisva 'cru la 'v tete. Ti -mu' -ko 'yri ε ni la de a 'mu, nyibli yi la 'a -ti a 'yi'bualε 'ni 'ye, 'ε nu la□a -we, Nyisva a winwlon-hanyv* Moise a yigbakla 'ε yi la wlu. 'Ye □bu 'a yigbakla a wunwlu a 'mu, ε 'ye ni di la 'v bu ni -wleen -ni, kee, Yisraekve 'yi la 'li 'a yigbakla a 'mu, 'a 'yiye 'li -we, -ε nu□o, ε yi la 'ni wlu diaki. Kee, tete a 'mu, ε ni□e ni, nyibli 'v 'koku le, 'ki 'v Nyisva ye'. Tete a 'mu, -ε ni□e, nyibli 'v 'koku le, -te ε tve la nyibli Nyisva a -ti a 'yi'bualε, ti -mu' -ko 'yri -ti a 'yi'bualε a 'mu, ε yi la 'v 'hru -ni,

8 -ε -bi Nyisva a -ti a 'yi'bualε, ε di 'ni 'bua, ε 'mu 'v 'a yi-hede 'v -hi, 'bu mo Nyisva a -Hihiu, 'bu yi -kvan ni ni, 'ki 'li nyibli -mu', -v ni 'li 'yri yrayri 'kwli 'nyi.

9 Moise a tete nu□o ni, Nyisva 'ε pu nyibli -bati le.

Tete a 'mu, -ε ni□e, 'ε πι νε -a mu -bati λε, -τε ε τυε νε -a mu Nyɪsua a -ti a 'yi'buale, -ε -bi 'yri yrayri -mɔ -bi, -ε ni□e, □a 'sii 'u yi, 'ki 'u□u ye', 'yri yrayri a 'mu, ε τυε νε -a mu Nyɪsua a -ti a 'yi'buale diaki, 'ε -hi 'u tete 'u.

¹⁰ Ε 'wi yi, tete -mu', ti -hi la a ti 'yri, -ε τυε la nyibli Nyɪsua a -ti a 'yi'buale, ε 'yi 'ki -ti a 'yi'buaba -kɔ de, -ε nu□o, -ti a 'yi'buale yrayri, nɔ- 'hri, -ε -hi 'u 'a 'ki -mu' 'u.

¹¹ Ε mɔ -tεε, 'yri 'ki -mu', Nyɪsua -nyi la nyibli, -ε kɔ la 'klɪ, 'ki 'li ti gbi 'kwli, 'ε τυε νε -a mu Nyɪsua a -ti a 'yi'buale. -Τε ε ni 'mu λε, -ε -bi 'yri yrayri -mu', -ε hie 'kɔ, nɔ- τυε νε -a mu Nyɪsua a -ti a 'yi'buale, 'ε -hi 'u 'yri 'ki 'u.

¹² 'Bu mɔ, □ba yi ni hle, -a 'ni -hli□e li □dedede, 'ki 'li -aan hihlewin 'kwli, -ε nu□o, -a yi□e ni, -ε mɔ, -tebli a 'mu, -a yi -ple, Nyɪsua di nu, ε mɔ -ti a -tεε □niɔ.

¹³ Ti -hi la a ti 'yri, Moise nu la danu, 'ε -hli la 'a yigbakla, -ε nu□o, Nyɪsua a -ti a 'yi'buale -mu', ε yi -we la 'u□u ye, keε, Moise -mɔ -bi, ε 'ni -hua□a la Yisraekue bu 'ye la□a, -ε mɔ, -ti a 'yi'buale a 'mu, ε yi -we la 'u□u ye. -A mu -mɔ -bi, -a 'ni -nu□o li 'a de, -ε nu□o, -a 'yi □dedede a -huhlie -kɔ.

¹⁴ Yisraekue -mɔ -bi, ti -hi la a ti a 'yri, 'waa □wli 'gboklo la ni, 'u 'yi la 'li□i 'li -we, bu yru la -tebli a 'mu λε. Ti -bu 'yri, de ni -do a 'mu, ε nɔ- □niɔ, 'ki 'u 'waa 'yonu

-mɔ. 'Bu mɔ, 'bu yi Nyɪsua a 'yri 'ki a 'crun -mu' ni -hre, u 'ni -yru□o li □dedede λε -we, □wi yi, te bu 'ye ni nu wen danudu a 'mu, bu 'ye ni -hli wen 'waa yigbakla. Keε, nyiblo 'bu ni 'u, ε kɔ -Yusu 'Klɪsu 'huen-, 'bu -mue, -ε -bi -Yusu 'Klɪsu a 'mu, ε nɔ- ni□e, danu a 'mu, 'ε -huen 'u -wlu, nyiblo a 'mu, 'ε yru -ti λε.

¹⁵ Ke- 'n pi de, 'bu mɔ, 'bu yi Moise a 'crun ni -hre, u 'ni -yru□o li□i λε, □wi yi, -te danu 'ye ni ka wen 'waa 'lule-hihie yi.

¹⁶ Keε, nyiblo 'bu ni 'u, 'bu □hian -mɔ, 'bu -nyi 'a 'kɔ a pepe -Yusu 'Klɪsu, -ε -bi danu a 'mu, ε -hon 'u -wlu ni.

¹⁷ Ke- ε ni 'mu, -ε nu□o, -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsu, kɔ Nyɪsua a -Hihiu 'huen-, u -mue ni. Nyɪsua a -Hihiu 'bu ni 'u nyiblo ke', -ε -bi nyiblo a 'mu, ε 'yi 'ki □dedede a □koyu 'pa-

¹⁸ 'A -ti, -aan pepe -mu', -u kuo -Yusu 'Klɪsu □wlu yi, -a 'ni -nu□o li danu, -a 'ni -hli□e li -aan yigbakla, 'bu mɔ, □ba yi -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu a -ti a 'yi'buale ni 'ye, 'ti- -ti a 'yi'buale a 'mu, 'ε ni□e, □a □hien -mɔ, -te -mu', ε ni 'mu, □a yi 'mu λε ni. Ε nɔ- ni□e, □a kɔ -ti a 'yi'buale, 'a -ti a 'yi'buale 'ε yi kle -bii -ni, 'ki 'li -a mu 'li. Ε nɔ- mɔ -kuan -mu', Nyɪsua a -Hihiu ni.

4

-A 'yi 'klɪ □du -kɔ, keε, Nyɪsua, nɔ- kɔ 'klɪ

¹ Nyɪsua ni -a mu □haande -mɔ diaki. Ε nɔ- nu□o, 'ε -nyi

-a mu -kvan -bu, -a ni. 'A -ti, -aan 'kl' 'ni -weεε 'li, 'ki 'u -kvan a 'mu a -ta'.

² 'Bu mo, [ba yi nyibli -Yusu a -ti ni -lee -ni, -a 'ni -naa[ba 'li [yεε 'kwli, -ε di[ε nu, u 'mu[ε kva 'ble, -ε nu[ε, -a 'ni -hva[ba li -ba kaa nyibli. -A 'ni -pu[ε 'li Nyisua a -ti hi 'nyi. Kee, [ba yi -Yusu a -ti ni hle, -a hle -ti a -tee, 'ki 'u nyibli a pepe ye'. E no- tve [ne nyibli, -ε mo, -a ni [haan-kvan. 'A -ne nyiblo, -ε yi 'a [wlu 'jijra -ni, 'ki 'u Nyisua ye', ε yi de a 'mu ni.

³ -Yusu a [haantitie -mu', -a pi, nyibli -bi 'ni -yru[ε li[ti le, [wi yi, -te danu 'ye ni -hli wen 'waa yigbakla. 'Ye [bu ε ni 'mu le, ba ko 'a yiyie, -ε mo, nyibli -mu', -u yi 'wan, u nu- 'ye ni yru [haantitie a 'mu le.

⁴ U 'ni -yru[ε [haantitie a 'mu le, -ε nu[ε, Satan -ε ko[ε 'klo -bu win ki, ε piri 'waa 'lule-hihie 'yi le, -ε di[ε nu, u 'ni [ha [haantitie a 'mu [wlu yi -kuo -ni. Satan a 'mu, ε 'ni -hva[ba li nyibli bu 'ye -nyre -mu', -ε yi wlu, 'ki 'u [nu -mo. -Nyre a 'mu, 'ki ε -hven 'li -Yusu a [haantitie a 'mu 'kwli. [Haantitie a 'mu, ε no- tve ne -a mu -Yusu 'Klisu a -ti a 'yibuale. [Ni 'ye -Yusu, -ε -bi [ye Nyisua ni.

⁵ 'Bu mo, [ba yi [haantitie a 'mu ni pi, ε 'yi -aan -ti 'pa-, -a 'ni -na[ba li[ti -mo le, kee, -Yusu 'Klisu a -ti -a ne -mo le, -ε mo, ε no- mo Kukonyo. -A mu -mo -bi, -a mo 'a -kvannunyibli [ni[ε, -ε nu[ε, -a nve -Yusu 'Klisu ni.

⁶ Ti -mu' -ko 'yri Nyisua nii la 'u 'klo, ke- ε pi la: «-Nyre bu -nyre, 'ki 'li halo 'nyi.» Nyisua ni -do a 'mu, ε no- nu[ε, 'a -nyre a 'mu 'ε yi ke wlu, 'ki 'li -aan [wlu ki. -Nyre a 'mu, ε no- tve ne -a mu -Yusu 'Klisu a yigbakla, -ε yi wlu, 'ki 'u Nyisua a -ti a 'yibuale -mo'. E no- nu[ε, [a pi nyibli -Yusu a [haantitie a 'mu.

⁷ -A 'yi 'kl' [du -ko. -A 'wi[ti yi -mu', u nuu buε yi. Kee, 'ye [bu -a 'wi[ti yi yi, ko, 'ye [bu -a 'yi 'kl' -ko, Nyisua pu 'li -a mu yu[de 'li, -ε mo -Yusu a [haantitie. Ke- Nyisua nu 'a nunuo, -ε di[ε nu, nyibli 'mu[ε 'ye, -ε mo, 'kl' -mu', -ε -hi 'u 'a -ne 'kl' [du 'u, -a ni, [a ni Nyisua a -kvan, 'ki ε -hven 'li[ti -mo. E 'ni -hon[ε 'li -a mu -mo.

⁸ Nyibli [tui -a mu [hven a gblegble, kee, u 'ni -ha[ba 'u -a mu 'hru wlu. -Gutu ni -a mu ni diaki, kee, -aan [wlu 'ni -bi[ε [hlon.

⁹ Nyibli [tui -a mu [hven, kee, Nyisua 'ni -hie[ε 'u -a mu bu, 'u piε ne -a mu -tutu ki ble, -ε di[ε nu, u 'mu -a mu bu -we, kee, u 'yi 'li -aan bu-wuwe 'li -we.

¹⁰ 'A -ne ti, u [muε[ε le, 'ki bu 'la -a mu, [wi yi, -te u -nu, 'u 'la -Yusu -we. Kee, -a 'te ni 'klo. E no- ni[ε, nyibli 'u yi[ti 'ye, -ε mo, -Yusu ni 'klo, 'ki 'li -a mu 'li.

¹¹ Ti a pepe -bu, -a yi 'ne- 'klo ki -hi, u [muε -aan 'lila le, -ε nu[ε, -a nve -Yusu ni. Kee, -aan -plahvi -mu', -ε 'yi 'kl' -ko, ε 'yεε ni 'kvi. E no- tve [ne nyibli, -ε mo, -Yusu

ni 'klo, 'ki 'li -a mu 'li.

¹² E 'wi yi, 'a -ne ti, 'ki -a ni 'li 'kukubu -jt', -e nu□o, -a yi lee nyibli -Yusu a □haantitie. 'A mu -mo -bi, -te a 'win □haantitie a 'mu, e no- nu□o, 'a ko 'klo yrayru, -e 'ye ni -we 'li.

¹³ -Ti a 'mu, u 'cru la 'li□u Nyisua crieu 'kwli, -e mo: «'N kuo Nyisua □wlu yi. E no- nu□o, 'ni hla 'a -ti.» -Aan 'mumu, ke- ni -do -a ni□e -we, □a kuo Nyisua □wlu yi. E no- nu□o, -aan 'mumu, □a ne Nyisua a -ti -mo le -we.

¹⁴ -A yi□e ni, -e mo, Nyisua -mu', -e -ha 'li -Yusu 'kukonyibli 'nyi, -e -ha□a 'klo, -aan 'mumu, e di -ha 'li -a mu 'kukonyibli 'nyi -we, e 'mu -a mu 'klo -ha, -e nu□o, -Yusu ko -a mu 'huen-, -a -mue ni, a ko -a mu 'huen-, e 'mu 'u -a mu Nyisua ye' gba.

¹⁵ Nyisua yi -a mu -kuan a pepe a 'mu 'ni -nyi, 'ki 'u 'aan -hee le a -ta', -e di□e nu, e 'mu nyibli -huohui □haande -mo nu, nyibli a 'mu, u 'mu wa, e ko, u 'mu kle -bii -ni. -E -bi nyibli -mu', -u di Nyisua 'wio -nyi, e ko, -u di□e 'nyre le pu, u di bii kle -we.

Nyisua a -ti a 'yi'buale, e no- -a te 'u -mo le

¹⁶ -Te e ni 'mu le a -ti, -aan 'kl 'ni -we□e 'li, 'ki -ba gba Nyisua a -kuan 'lu -mo. -A yi□e ni, -e mo, -aan -plahui a 'kl yi 'li 'ni □ti, kee, 'klo yrayru -mu', Nyisua yi -a mu -nyi, e yi bi yrayru' le 'a -ne ti. 'A -ne -nyrowo, Nyisua a -Hihui yi -nyi -aan -hihii 'kl.

¹⁷ □Hiben -bu, -a yi 'ki 'ye, e di ko -nyrowo, e 'mu 'li -we.

□Hiben a 'yiye a 'mu, 'a -ti, -a di ko -ti a 'yi'bubua gbagbu. -Ti a 'yi'bubua a 'mu, e -hi 'u 'a -ne □dedede ni, 'e hie 'klo. 'Bu mo, □ba yi -ti a 'yi'bubua a 'mu 'lu -mo le ni -hie, -e -bi □hiben -bu, -a yi 'ki 'ye, e 'cumi ni, 'ki 'li -a mu 'yi,

¹⁸ -e nu□o, -aan 'lule-hihie, 'ki e ni 'u Nyisua a -tebli -mu' ki, -a 'ye ni 'ye. -Aan 'lule-hihie 'yi 'u 'klo -bu a -tebli ki -ni, -a yi 'ye, -e nu□o, -tebli -bu, -a yi 'ye, e 'ni -hie□e 'klo ni, kee, -tebli -mu', -a 'ye ni 'ye, e no- di 'klo hie.

5

¹ -A yi□e ni, -e mo, ti -mu' -ko 'yri -aan -plahui -bu, -e 'wi□u blo 'ka yi, e di yi nyre, Nyisua di -nyi -a mu 'hui yrayru, 'ki 'li yako 'kwli. E di 'wi 'kayu yrayru yi, Nyisua a □gbetu, e -pu. 'Hui yrayru -mo -bi, e di hie 'klo.

² 'Ki 'ne- tutu -bu ki, -a ni nyai le diaki, -e nu□o, -a -hue□e ni diaki, 'ki Nyisua bu -nyi -a mu 'hui yrayru, 'ki 'li yako 'kwli.

³ 'Bu mo, 'bu -nyi -a mu 'hui yrayru a 'mu, -e -bi -a 'yi 'kuo yi 'wi, -u 'yi 'hui -ko.

⁴ 'Bu mo, □ba 'tie yi 'hui 'ki -bu ni kue, -e -bi -a yi pie 'kukubu a huannu. -A -hue wen□e ni, 'ki -a 'ni 'kuu wen 'li. Kee, de -a -hue, e no- mo, Nyisua bu -nyi -a mu 'hui yrayru a 'mu, -e di 'klo hie, -e di□e nu, 'hui yrayru a 'mu, e 'mu 'u 'hui 'ki -bu a -ta' bi.

⁵ Nyisua a □gbetu, e no- -we -a mu -mo, 'ki -ba ko 'hui yrayru a 'mu. E -nyi -a mu 'a

-Hihiu* ni. E no- ko 'kwli, e nee 'li, 'e tve ne -a mu, -e mo, e di -a mu 'hvi yrayri a 'mu 'ni -nyi.

6 De a 'mu, 'a -ti, -aan 'kli 'ni -we□e 'li, 'ye □bu -a yi□e, -e mo, □ba 'tie yi 'hvi 'ki -mu' ni kve, -a 'yee 'li Kukonyo -mo ni mi.

7 E □hen 'nyre, -e mo, -aan 'yie 'ye□e ni 'ye, kee, -a ni 'li 'hru a nina 'kwli, □a kuo □ne □wlv yi.

8 'E mo -tee, -tite -a 'blee 'v kva, 'ki -a 'blee 'v kva. -A -hve wen□e ni, 'ki -ba -hon wen 'li 'hvi -bu 'kwli, -a 'mu wen 'li -aan Kukonyo -mo mu.

9 'A -ti, 'ye □bu -a 'yee 'li□i -mo ni mi, ko, 'ye □bu -a mu 'li□i -mo, de ni -do -a -hve -ba nu, e no- mo, de -mu', 'a □gbetu, e -hve,

10 -e nu□o, -aan pepe, -a ko -ba mu 'v -Yusu 'Klisu ye', -e di□e nu, e 'mu -a mu -bati le -puv -ni, de -mu', -e blee ne -a mu yi, e 'mu -a mo□o -nyi, □wi yi, -te -aan nunu-tebli ni 'mu, 'ki 'ne- 'klo -bu ki, 'ye □bu e mo yino-tebli, 'ye □bu e mo yinyre-tebli.

-Yusu 'Klisu nu□o ni, -a ko Nyisva 'hven-, □a -mve, □a ko kibwweenle

11 -Te -a yi□e, -e mo, Kukonyo -Yusu di puv ne -a mu -bati le, 'a -ti, -a yi□i 'ni pie. E no- nu□o, □a □tui 'v 'kli, □a yru □ne nyibli' le, -e mo, -ti -bu, -a hle, e mo -ti a -tee □no. Nyisva -mo -bi, e yi -a mu ni -tee, e ko, 'n pu□v □han-ti, -e mo, a yi□e ni, 'ki 'li 'aan □wli ki, -e mo,

'mo -tee a -Yusu a -monanyo* □no.

12 'A 'ni 'pov 'li le, -a □tu -aan dionv a -pli a puvv -wlu de. E 'yi 'mu le -ni. Kee, de -a ni, e no- mo, -a -hivie 'a mo□o kle, de- ko -ti 'a -we 'li ba pu -aan -pli, -e di□e nu, 'bu mo, nyibli 'bu yi -aan 'nyre ni di, a 'mu 'waa □won a □tuule yi. U nu- -mo -bi, -tebli -bu, nyibli yi 'ye, e no- ko ki v pu 'v 'waa dionv a -pli. U 'ni -ta□a 'li -tonyiblo a □wlv kle.

13 Nyibli -bi wen 'ni, -aan 'lu -hon 'v 'hru wlon. 'Bu mo, 'bu ni 'mu le, 'ki 'li 'a mu 'yi, e □hen 'nyre, -a -ha 'li -aan dionv ni, □a -nyi -aan dionv Nyisva pepe. Kee, -aan 'lu 'yi 'v 'hru wlon -hon. Ba ko 'a yiyie, -e mo, -a -nyi -aan dionv Nyisva ni pepe, -a 'mu 'a mu -hee -ni a -ti.

14 -Kvan -bu, -a ni, -a ni□e ni, -e nu□o, -Yusu nve ne -a mu ni diaki, 'a nvele a 'mu, 'e nee ne -a mu, 'ki 'li 'a 'kli a kininu 'kwli. -A yi□e ni, -e mo, e 'ku ni, 'ki 'v nyibli a pepe a -ta'. 'A -ti, e □hen 'nyre, -e mo, nyibli a pepe, v ko□o 'hven-, v 'ku ni, 'ki 'li Nyisva 'yi.

15 E 'ku ni 'ki 'v nyibli a pepe a -ta', -e di□e nu, nyibli -bu, -v 'tie pi -hnhlon, v 'ni □ha 'ki -tebli -mu' nu de, 'waa □gbetu, v -hve, kee, v 'mu -tebli -mu' nu, -Yusu a □gbetu, e -hve, -e nu□o, 'ki 'v 'waa -ta', 'ki e 'kuv 'v, 'ti- Nyisva 'e -ha 'li□i 'kukonyibli 'nyi, 'e -ha□a 'klo.

16 -Te -a yru -ti a -tee a 'mu le, -a 'ni 'ye□e 'ki nyibli, □wi

yi, -te 'klo -bu a nyibli ni 'waa 'yiye. 'E mo □han-ti, ti -hi la a ti 'yri, -te 'klo -bu ki a nyibli, u ni -Yusu 'Klisu a 'yiye, ke- -a ni la 'a 'yiye -we. Kee, -te ti ne -bu, -a 'ni -nu□o 'ki□i de.

17 Nyiblo 'bu ni 'u, e ko -Yusu 'Klisu 'huen- 'bu -mue, -e -bi e -he -tonyiblo yrayru. 'A njmlt 'ki -mu', e -we bu, njmlt yrayru 'e bi 'u.

18 Nyisua, e no- nu -tebli a pepe a 'mu. 'Ye □bu -a mo la 'a yraanyibli, 'ki e naa 'li -Yusu 'Klisu 'li, 'e nu□o, e ko -a mu 'huen-, □a -mue, □a ko kibuwēenle, 'e -nyi -a mu -kuan. -Kuan a 'mu, e no- mo, -ba mu nyibli -lee -ni, -e mo, e -hue bu nu□o, u ko□o 'huen-, bu -mue, bu ko kibuwēenle.

19 E □hen 'nyre, Nyisua ya -Yusu 'Klisu ni, -e nu□o, Nyisua a 'mu, e -hue□e ni, nyibli a pepe ko□o 'huen-, bu -mue. E 'ni -hre□e 'ki 'waa de 'kuku de, kee, e y□i 'ni 'wawla -ni, e ko, 'e lee ne -a mu, 'ki -ba mu nyibli -lee -ni, -e mo, e -hue□e ni, 'ki u ko Nyisua 'huen-, bu -mue, bu ko kibuwēenle.

20 'A -ti o, -a mo -Yusu a leleny □ni□, □a yi 'li 'a mu -mo -hlee -ni. E 'wi yi, Nyisua a □gbetu, 'ki e nee 'li -a mu 'li, 'e yi 'li 'a mu -mo -hlee -ni. -A nyee ne 'a mu le, 'ki 'li -Yusu 'Klisu a 'nyre 'kwli, ba wen, a ko Nyisua 'huen- ba -mue, ba ko kibuwēenle.

21 -Yusu 'Klisu 'yi la de 'kuku □du -nu, kee -aan de 'kuku -mu', -a nu, e no- Nyisua hle -Yusu 'Klisu, 'e

nu□o, -Yusu 'Klisu 'e 'ku -aan de 'kuku a 'mu a -ti, -e di□e nu, 'bu mo, □ba mo -Yusu 'Klisu a nyibli, Nyisua 'mu 'u -a mu yi 'sii -ni, 'ki 'u 'a di□o ye'.

6

1 'A -ti o, -a ko Nyisua 'huen-, -a ni -kuan, □a nyee ne 'a mu le, □haande -mu', Nyisua nu 'a mu -mo, 'ki 'li dadoke 'kwli, a 'ni 'nuo 'li□i 'ki 'li -wenjmlt kle.

2 'E mo □han-ti, 'u 'cru 'li□i Nyisua□ien 'kwli, -e mo:

«Nyisua wen 'ni:

Ti -mu', -e ko 'yri 'n ko □bu nuu 'u 'a mu □haande -mo,

'ki 'li dadoke 'kwli,

□bu wa 'a mu,

-te e nyre 'u,

'n 'win 'aan lenyaawin ni,

'ni dii ne 'a mu ki.»

Ke- Nyisua -pu. Ba 'ye ke, ti nyre 'ki 'u ni, 'ki Nyisua bu nu ke 'a mu □haande -mo, 'ki 'li dadoke 'kwli, ko, bu wa ke 'a mu.

Polu -hue□e ni, bu t□o □ne nyibli, -e mo, e mo Nyisua a -kvannuny□ □ni□

3 -A 'ni -hua□a li -ba nu de -bu, -e di nyibli yi ka, 'ki 'u Nyisua a 'hru wlon, -e nu□o, -a 'ni -hua□a li bu di -aan 'nyre, -kuan -bu, -a ni a -ta'.

4 Kee, 'ki 'u 'a -ne □dedede, -a ni ki, -a -tue □ne nyibli ni, -e mo, -a mo Nyisua a -kvannunyibli □ni□. Mo 'ye □bu u yi -a mu □huen ni □tui, 'ye □bu 'kla-wliye'yiya -hi -a mu wlon, -a ko □wlu a 'lila diaki.

5 Ε κῶ -nyrōwī -bī, 'v yī -a mu bi, -nyrōwī -bī 'kwli, 'v pī -a mu jre, -nyrōwī -bī 'kwli, nyibli 'v glēē 'lī -a mu lē, 'v pī nē -a mu yrū lē, 'ε κῶ -nyrōwī -bī, -kuan 'ε dūa -aan 'līla, ε κῶ -nyrōwī -bī, a 'yē nī kō tī, 'kī -ba ŋme, 'ε κῶ -nyrōwī -bī, a 'yē nī dī dē.

6 -Aan nīnabūi 'sīi 'v yī, a yī -tī a -tēē, a kō wlv a 'līla, a kō wlv 'yōpō, 'kī Nyīsva a -Hīhiu* nī 'v -a mu ke', a nūē nē -aan 'bīo -tonyibli -tēē,

7 a yī nyibli -tī a -tēē -lee -nī, Nyīsva 'ε yī -a mu 'klī -nyī. Ε nō- tūē nē nyibli, -ε mō, -a mō Nyīsva a -kūannunyibli nīō. -Aan -tēē a nīnabūi 'wī tī ta-wōn-teblī yī. Ε nō- -a nī, a -wēn -aan yīraanyibli yī, a yī -aan dīōnū -plē.

8 Nyibli -bī tūi 'v -a mu nī, -v -bī 'v yī -aan -tī lē -hēē -nī. -V -bī pī -a mu 'nyrē lē, -v -bī 'v -hē -a mu 'yī lē. -V -bī dēē nē -a mu hīlēkōnyibli, -v kēē nyibli, kēē, -a hīē -tī a -tēē.

9 V wēn 'nī, nyīblo dū 'yī -a mu -yī, kēē, nyibli a pēpē yī -a mu nī. 'A -nē tī, nyibli yī -hīē 'lū -mō lē, -ε mō, -a 'yī 'lī 'lī -wē ba -wlēēn -nī, kēē, -a nī 'klō, a pī -hūnhlōn -tēē. V tūi -a mu hīhūēn, kēē, -a 'nī 'kūō lī.

10 Ε mō hān-tī, 'v pī -aan wlv hln, kēē, kē- ε nī 'mū, 'a -nē tī, a nī dōdū. 'Kī 'lī nyibli 'yī, -a 'yī dē -kō, 'kī 'nē- 'klō -bū kī, kēē, -a nīē nī, nyibli -hūōhū, v kōē dē,

'kī 'v Nyīsva ye'. Nī 'yēē, -wēn, -a 'yī dēdēdē -kō, kēē, sēyī-sēyī, -a mu kō -teblī a pēpē.

11 'A mu Koletikve, -tī -bū, -ε nī 'lī -aan wlv kī, -a lee nē 'a mō nī. -A 'yī 'a mu 'a dēdēdē 'yī kī -hlīi -nī.

12 -A mu -mō -bī, -a nūē nē 'a mu nī. Kēē, 'a mu -mō -bī, a 'yī -a mu -nūē -nī.

13 'N yī hlee 'lī 'a mu -mō, wlv yī 'na 'yōnū. 'Wēn 'nī o: Ba lee nē -a mu -tī -mū', -ε nī 'lī 'aan wlv kī, ε kō, ba nūē nē -a mu, wlv yī, -tē -a nū 'aan nūēlē.

A 'nī 'gbaa 'lī kīkahru

14 Nyibli -mū', -v 'yī -Yusu wlv yī -kuō -nī, a kō nū 'hūēn-, a 'nī 'pēē 'lī, -ε dīē nū, a 'nī hā 'waa 'lūlē-hīhīē wīēn kōē. 'Bī dē -bū, -ε 'sīi 'v yī, ε kō dē -bū, -ε 'yī 'v yī 'sīi -nī 'hūēn-, v 'yī 'lī 'lī -wē, bū bībī 'yī lē. -Nyre kō hālō 'hūēn-, v 'yī 'lī 'lī -wē, bū bībī 'yī lē.

15 Yruyru, -Yusu 'Klīsv kō Satan 'hūēn-, v 'yī 'lī 'lī -wē, bū yuyru wīn' lē. Nyibli -mū', -v kō -Yusu wlv yī, kō 'waa dē -mū', -v 'yī wlv yī -kuō -nī, v 'yī 'lī 'lī -wē, bū kō wlv tū nī -dō.

16 'Kī 'lī Nyīsva a 'kayū bū, -cī 'yī 'lī nūnū-kūān 'lī -kō. -A mu -mō -bī, -a mō 'Klōhīēnyīsva a 'kayū nīō. Nyīsva -mō -bī, ε nī 'klō, 'kī 'lī -a mu 'nyī, wlv yī, -tē ε nū la 'a hīhla. Kē- ε pī la:

«'Kī 'n dī 'lī nū 'nyī nī, v kō 'mū 'hūēn-, -a mu 'v -tīte nī -dō -nī, 'mū 'waa Nyīsva' pa, v 'mū 'na dākō' pa -wē,

υ 'mu 'mu da.»

17 ε νο- κο -τι, Kukonyo
Nyisua 'ε yi 'a nyibli -lee -ni:
«Ba -hon 'li nyibli -mu' 'nyi,
-υ 'yi 'mu -yi.

Nyibliυ a 'mu, a ko □nu
'huen-,

a 'ni 'nu 'b -tite ni -do.

A 'ni 'hreen 'li -tebli -mu' ε,
-ε 'yi 'b yi 'sii -ni,

'ki 'b 'mu ye'.

ε νο- di□e nu, 'mu 'a mu ki
wen.

18 'N di mo 'aan 'Ba,

a 'mu 'na 'yonu' pa.

'Mo 'Klikuninyisua, 'mo -pi
win.»

7

1 'Na ninatumupu -na,
-tebli a pepe a 'mu, Nyisua
pu la 'li□i ni, 'ki 'b -a mu
-mo. 'A -ti, -a 'ni 'nuo 'ki
yinyrede □du de, -ε ni□e,
'ki -aan -plahu 'ye ni 'sii
'b yi, 'ki 'b Nyisua ye', ko,
yinyre-tebli a pepe, -ε ni 'li
-aan □wli ki, -ba -ha 'li□i 'li.
-Aan ninabu bu 'sii 'b yi -tεε,
-ba □tuu 'b Nyisua 'b, □wi yi,
-te Nyisua ni 'a -huhua.

-Ti -bu, -koti Polu 'ε ni
dodu

2 Ba nuε ne -a mu. -A 'yi -ε
□du de -huan -mo -nu. Mo,
-a 'yi -ε □du 'hran. Mo, -a 'yi
-ε □du -kaa -ni, -a 'yi -ε □du
de -ji' -ha.

3 A 'ni 'yee 'li□i, -te 'n ni
'puple le a -ti, -ε mo, 'n yi di
'aan 'nyre. 'Bi 'n hla wen□e
ni de, -ε mo, -a nuε ne 'a mu
ni diaki. ε 'yi □dedede -ko,
-bu nu□o, -ba 'kee ne 'aan
nuεε. 'Ye □bu -a 'ku, mo 'ye
□bu -a yi -hunhlon ni pi, -a
-mυε ni.

4 'N yi□e ni, -ε mo, a kuo
-Yusu □wlu yi -tεε. ε νο- ko
-ti, 'ni pi 'aan -pli -tεε. 'Ye
□bu 'mo □ye □huen diaki,
'na □wlu 'ni -bi□e □hlon.
Kεε, 'n ni dodu, ko, 'n ko plo
a bleεε.

5 'N hla wen□e ni, -ε mo,
-a 'ye □huen. Mo, -te -a
nyre 'ne- Masiduaniblogba
'kwli, -a 'yεε 'hru ni 'ye,
'ki -ba -ha 'li -hunhlon le.
'Kla-wliye'yiya a gblegble,
nu- □glaa mo 'li -a mu le,
nyibli 'b -wen mo -a mu yi,
'ti- □a neε mo □wli le diaki,
ko, □a yi mo huannu pie.

6 Kεε, -tonyiblo a □wlu 'bu
bi □hlon, -ε -bi Nyisua, νο-
□tui 'li□i □wlu 'kwli bu de.
Nyiblo -bu, -ε mo Titu, ε νο-
ko didie 'kwli Nyisua naa 'li,
'ε □tu 'li -a mu □wlu 'kwli bu.

7 ε 'yi de ni -do a 'mu 'pa-
'Ki ε naa 'li Titu a pupuwin
'kwli, 'ε □tu 'li -a mu □wlu
'kwli bu, -ε nu□o, Titu a 'mu,
ε lee ne -a mu ni, -ε mo, a
-nyi□e 'ki, 'ε lee ne -a mu,
-ε mo, a -hυε 'na 'yiye diaki,
ko, 'aan □wli bi □hlon, 'ki 'b
yinyre-tebli -mu', a -nu a -ta',
ko, 'a -hυε□ε, ba bi 'mu ki,
-ba -won 'na yraanyibli yi.
-Te 'n 'win -ti a 'mu, -ε -bi
'na dodu bii ki.

8 'N yi□e ni, -ε mo, 'crien
-mu', 'n ya la 'a mu yi, ε
pu 'aan □wli □hlon. Kεε, 'ye
□bu ε pu 'aan □wli □hlon, 'ni
'ye□e li□i, -ε mo, ε 'yi la 'b
le -noo -ni, 'ki □bu ya la 'a
mo□o yi. 'N -we 'li □bu 'ye
la□a ni, -ε mo, ε 'yi la 'b -noo
-ni, 'ki □bu ya la 'a mo□o yi,
-ε nu□o, 'n yi□e ni, -ε mo, 'na

'crien a 'mu, ε pu la 'aan □wli □hlon, 'ki 'li ti ghi 'kwli.

⁹ Kee, -te ti ne -bu, 'n ni dōdu, 'ki 'u 'crien a 'mu, 'n ya la 'a mu yi a -ta'. E 'yi □bu pu 'aan □wli □hlon a -ti 'pa-, ε 'ni -nu□o 'mu dōdu. Kee, de- kō -ti 'ni ni dōdu, ε nō-mō 'aan nunuklo -hvan -mu', nō- -bu pu 'aan □wli □hlon, 'ε nu□o, 'a hie 'u 'aan nunuklo -hvan a 'mu bu. Nyisva, nō- -hva la□a, 'ki 'aan □wli bu bi la □hlon, -ε di□e nu, a 'mu la 'u 'aan nunuklo -hvan bu hie. -Te ε ni 'mu le, -aan 'crien 'yi 'a mu de -hvan -mō -nu.

¹⁰ 'Bu mō, -tonyiblo a □wlv 'bu bi □hlon, 'a dionu a nunuklo a -ti, -te Nyisva -hve□e, -ε -bi □wlv a □hlonbibie a 'mu, ε kō bu -hεε □ne, bu hie 'u a nunuklo -hvan bu. Ke- Nyisva ni nyiblo a wōwa, 'ki 'u de 'kuku a -ta'. □Wlv a □hlonbibie a 'mu, ε 'ni -nu□o li nyibli huannu. Kee, nyiblo a □wlv 'bu bi □hlon, □wi yi nyibli -mu', -u 'yi Nyisva -yi, □wlv a □hlonbibiedu a 'mu, ε nō- ni□e, nyiblo 'ε 'ku, 'ki 'u Nyisva ye'.

¹¹ 'E mō □han-ti, □wlv a □hlonbibie a 'mu, 'ki ε -hven 'li Nyisva -mō. Ba 'ye□e -we, -te a -nu, 'a kō 'ki -tee a 'lule-hihie. A tve □ne nyibli ni, -ε mō, a 'yi de 'kuku -nve -ni. 'Aan de 'kuku a 'mu a -ti, 'a pu ne 'aan dionu yru le, 'a yi huannu pie, 'ki de -hvan □du bu nu 'a mu a -ti, kō, 'a □mve 'na 'yiye le diaki, kō, de -mu', Nyisva -hve, ε nō- a -hve ba nu, kō, nyiblo -mu', -ε nu de -hvan, a -hve ba pu □ne -bati le. 'Ki 'u 'a

-ne □dedede -mō, a tō □ne nyibli ni, -ε mō, 'aan dabu 'yi 'ki 'li de 'kuku a 'mu 'nyu -ni de.

¹² 'A -ti, 'crien -bu, 'n 'cru la 'a mu -mō, a 'ni 'yee 'li□i, -ε mō, 'n 'cru la□a ni, 'ki 'u nyiblo -mu', -ε nu de 'kuku -mu' a -ta'. 'N 'yi la□a 'cru -we, 'ki 'u nyiblo -mu', u nu la de -hvan a 'mu -mō a -ta'. Kee, 'n 'cru la□a ni, -ε di□e nu, a 'mu□u yi -tee, 'ki 'u Nyisva ye', -ε mō, a kō -a mu 'hven-, -a pe ni.

¹³ De a 'mu, ε -nyi -a mu 'kli diaki.

E 'yi de ni -do a 'mu 'pa-, ε 'yi -a mu 'kli -nyi. -A ni dōdu -we, -ε nu□o, Titi nu dōdu, -ε nu□o, 'aan pepe, a -nyi□e 'kli diaki.

¹⁴ -Te 'n yi la□a le, 'ki 'li 'a mu -mō, 'n pu la 'aan -pli. 'N 'ye 'ki□i ni, -ε mō, 'n 'yi 'aan -pli -pu dadu. -Ti a pepe -bu, -a yi la 'a mu -lee -ni, ε mō -ti a -tee □nu. 'Aan -pli -mu', -a pu la, 'ki 'u Titi yi, ε mō -ti a -tee □nu -we.

¹⁵ -Te ε di la 'li 'a mu -mō, a 'ble la□a kva -tee, 'a yi la□a pie, 'ki 'li 'a 'u□tuule 'kwli. 'Bu yi de a 'mu 'lu -mō le ni -hie, -ε -bi 'aan nvele yi bii kle, 'ki 'li 'a □wlv ki.

¹⁶ 'N ni dōdu, -kotu 'n yi□e ni, -ε mō, 'n -we 'li □bu kuo ne 'a mu □wlv yi ni, 'ki 'u 'a -ne □dedede a -ta'.

8

U yi 'kukue 'wli le, -ε di□e nu, -Yusu a nyibli -mu', -u ni 'li Sudeblvga 'kwli, -u yi □hven ye, u 'mu □nu -hεε -ni

1 'Na 'ɔɔayɔnu -na, -a -hɔɛɛ ni, 'ki ba yi de -mu', -Yusu a nyibli -mu', -v ni 'li Masɔɔvanɔblɔgba 'kwli, v -nu. De a 'mu, ɛ tɔɛ ne -a mu ni, -ɛ mɔ, Nyɔsua nu ɔnu ɔhaande -mɔ.

2 U yi 'ye la ɔhɔɛɛn diaki, keɛ, 'waa dɔɔɔ bii la ki. ɛ mɔ ɔhan-ti, 'v yi la ɔhɔɛɛn 'ye diaki, keɛ, dɔɔɔ a -ti, 'v -ha la 'wli -hɔɔhɔ, 'ki 'v Nyɔsua a -kuan a -ta'.

3 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, v -ha la 'wli -hɔɔhɔ, ɔwi yi, -te 'waa dabu hree la 'v. 'Wli a 'mu, v -ha, ɛ -hi ɔnu wlon. Nyiblo ɔɔɔ 'yi ɔnu -lee -ni, 'ki bu nu de a 'mu, 'v -di,

4 'v nyaa ne -a mu le diaki, 'ki -ba -nyi ɔnu 'hru, bu pu 'v 'waa -ne dabu, -ɛ diɛ nu, 'waa 'mumu, v 'mu Nyɔsua a nyibli -mu', -v ni 'li Sudeblɔgba 'kwli -heɛ -ni -we.

5 De a 'mu, v -nu, ɛ -hi -aan 'lule-hihie wlon. Yi-hede, v -nu, nɔ- mɔ, v -ha 'waa dɔɔɔ ni, 'v -nyi 'waa dɔɔɔ Kɔkɔnyɔ -Yusu, 'ti- 'v -wen, 'ki bu nu de -mu', -a yi la ɔnu -lee -ni, ɔwi yi, -te Nyɔsua ni 'a -hɔhɔ.

6 'A mu -mɔ -bi, nyiblo -bu, -ɛ mɔ Titi, ɛ ɔtu mɔ 'aan 'wli a le'kukuele -wlu, 'ki 'li 'a mu -mɔ. ɛ nɔ- kɔ -ti, ɔa lee laɔa, 'ki bu di 'li 'a mu -mɔ de, -ɛ diɛ nu, ɔhaan-kuan -mu', ɛ ɔtu la -wlu, 'ki 'li 'a mu 'nyi, ɛ 'muɔɔ 'lu -yra.

7 'A mu -mɔ nyibli -mu', -v kɔ de, 'ki 'v Nyɔsua ye', 'ɛ -hi 'v nyibli -bi 'v, -ɛ nuɔ, a kuo -Yusu 'Kɔsɔ ɔwlv yi -teɛ, 'a pi nyibli -Yusu a ɔhaantitie,

Nyɔsua 'ɛ nuɔ, 'a yi -ti a -teɛ, 'a -ha 'aan dɔɔɔ pɛpɛ, 'ki 'v Nyɔsua a -kuan a -ta', 'a nɔɛ ne -a mu diaki. -Te ɛ ni 'mu le, 'a -ti, ba nu ɔhaan-kuan -mu', 'ki 'li 'aan ɔwli a pɛpɛ ki, bu -hi 'v nyibli -bi 'v.

8 -Ti -bu, 'n yi 'a mu -lee -ni, ɛ 'yi 'nyre ɔhen, -ɛ mɔ, 'n ni 'v 'a mu ke', 'ki ba -ha 'wli. Keɛ, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni, -ɛ mɔ, -Yusu a nyibli -bi -mu', v yi ɔhɔɛɛnyibli 'ni -heɛ -ni. 'N hɛɛɛ ni, -ɛ diɛ nu, 'muɔɔ 'ye, 'bu mɔ, 'ba nɔɛ ne 'aan 'bio -tonyibli -mu', ɔhɔɛɛ ni.

9 A yiɛ ni, -ɛ mɔ, -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɔsɔ nu -a mu ɔhaande 'yi ɔhlon le. ɛ nɔ- -mɔ -bi, ɛ kɔ la -ti a 'yi'buale, 'ki 'li Nyɔsua -mɔ. Keɛ, ɛ hie la 'v 'a -ti a 'yi'buale a 'mu bu, 'ɛ -he la ɔhɔɛɛnyɔ, -ɛ diɛ nu, ɛ 'mu 'a mu -heɛ -ni. ɛ nu de a 'mu ni, -ɛ diɛ nu, 'ki 'li 'a ɔhɔɛɛnyɔ-hede a 'mu 'kwli, a 'mu nyibli -mu' -he, -v mɔ de kɔnyɔ, 'ki 'v Nyɔsua ye'.

10 -Ti -bu, 'n yi 'a mu -lee -ni, ɛ 'yi ɔbu na 'a mu ke', keɛ, de 'n yi 'lu -mɔ le -hie, 'ki 'v 'wli a 'mu a de ki, ɛ nɔ- 'n mi 'a mu lee mɔ. 'Yru, -a -hɔn la ki, 'a mu -mɔ la yi-henyibli, -v -hɔɛ -bu 'kukue la 'wliye le, 'ki 'v ɔhɔɛɛnyibli a -ta'. ɛ mɔ ɔhan-ti ɔnu, 'a mu -mɔ yi-henyibli, -v ɔtu de a 'mu -wlu. -Te ti ne -bu, ɛ nu -teɛ, 'ki ba -yra -kuan a 'mu 'lu.

11 'Kɔ ni -do -mu', a kɔ la, ti -mu' -kɔ 'yri a ɔtu la 'wli a 'mu, 'a le'kukuele -wlu, ɛ ni -do a 'mu, nɔ- ba 'tiɛ ba kɔ, a

'mu -kvan a 'mu 'lu -yra. De -mu', a -kɔ, ɛ nɔ- ba -ha.

¹² 'Bu mɔ, de -mu', a -kɔ, 'ba yi ɔ Nyɔsua ni -nyi, 'ki 'li ɔwɔ a 'ɔbɔ'wɔwɔle 'kwli, Nyɔsua di wen ɔ ki. Kɛɛ, 'ba 'yi de -kɔ, Nyɔsua 'ni -hva ɔ a li 'a mu ɔdedede.

¹³ 'Aan ɔwɔ 'ni 'yee 'li ɔ, -ɛ mɔ, 'a mu -yi ɔhwen 'ye, 'ki 'b nyibli -bi a -ta', -ɛ di ɔ nu, nyibli a 'mu, ɔ 'mu plo a bleele kɔ. 'Uɔn-, 'n -hɛɛ ɔ ni, 'ki nyibli a pɛpɛ bu wɔnwɛɛn' blɛ.

¹⁴ Ti -bu 'yri, a kɔ didi-tɛbli -hɔhɔ. 'A -ti, ɛ nu -tɛɛ, 'ki ba -nyi nyibli -mu', -ɔ 'yi diide -kɔ. -Nyɔwɔ -bi 'kwli, 'bu mɔ, 'ba 'yi de -kɔ, 'waa 'mumu, 'bu kɔ de, ɔ 'mu 'a mu -hɛɛ -ni -wɛ. ɛ nɔ- di ɔ nu, a 'mu blɛ -wɔnwɛɛn -ni.

¹⁵ ɛ nɔ- ɔ 'cru la 'li Nyɔsuaɔɔɔɔn 'kwli, -ɛ mɔ:

«Nyibli mu ni, 'b 'ti diide le, nyibli -mu', -ɔ yi 'a -hɔhɔ le 'ti,

'b di de, 'b ɔmla,

'a ɔdedede 'ɛ 'yi bu -hie, kɔ, nyibli -mu' -ɔ 'yi de -hɔhɔ le 'ti,

'b di de -wɛ, 'b ɔmla.»

-Ba yi 'wli a ɔto a pɔle

¹⁶ Nyibli -bu, -ɛ mɔ Titɔ, ɛ -ha 'a dɔɔɔ ni, -ɛ di ɔ nu, ɛ 'mu 'a mu -hɛɛ ni, ɔwɔ yi, -tɛ -aan 'mumu, -a -hɛɛ -ba nu 'aan -hɛɛle. Nyɔsua, nɔ- pɔ 'li ɔ de a 'mu ɔwɔ ki. De a 'mu a -ti, -a yi -nyi Nyɔsua 'wio.

¹⁷ Titɔ a 'mumu, de -bu, -a -hva ɔ, -ɛ mɔ, bu mu 'li 'a mu -mɔ, ɛ wen ɔ ki. Kɛɛ, ɛ 'yi -ba -hva ɔ a -ti ni -do 'pa-. 'A 'mumu a 'mu, ɛ -yra

'li ɔ 'a ɔwɔ ki ni, 'ki bu mu 'li 'a mu -mɔ, -ɛ nu ɔ, ɛ -hɛɛ ɔ ni dɔɔɔ, 'ki bu -hɛɛ ne 'a mu.

¹⁸ -A ɔtui ɔ nyibli -mɔ. Nyibli a 'mu, -Yusu a nyibli a pɛpɛ pɔ ɔ 'nyɛ le, -kɔɔ ɛ yi -Yusu a ɔhaantitie nyibli a pɔle.

¹⁹ ɛ 'yi de ni -do a 'mu a -ti 'pa-, -a 'ni -lee ɔ 'li ɔ 'a mu -mɔ. 'Cɔɛ a nyibli -ha ɔ ni, -ɛ di ɔ nu, ɛ kɔ -a mu 'hɛɛ-, -a 'mu 'dagbi' le mu, ɛ 'mu -a mu -hɛɛ ni, -a 'mu 'wli le 'kukue -ni. ɔHaan-kvan a 'mu, ɛ yi -nyi -aan Kukɔnyɔ -ti a 'yi'ɔɔɔ, kɔ, 'ɛ tɔɛ ɔ ne nyibli, -ɛ mɔ, -a -hɛɛ -ba -hɛɛ ɔnu.

²⁰ 'Wli a 'mu, -a di le 'kukue -ni, ɛ di 'ni -hu. 'A -ti, -a di ɔtu ɔ 'yie -tɛɛ, -ɛ di ɔ nu, nyibli ɔdu 'ni ɔha -aan 'nyɛ di, -ɛ mɔ, -a 'yi 'a ɔto -kɔ.

²¹ -A -hɛɛ -ba nu de -mu', -ɛ nɔ yi, 'ki 'b Nyɔsua ye', kɔ, 'ki 'b nyibli ye' -wɛ.

²² Nyibli ni 'hɛɛ a 'mu, -a pɔ ɔnu nyibli -bi ki. Nyibli a 'mu, -a nu 'a 'yi ɔtɛɛwɔ -hɔhɔ, ɔa yi ɔ 'ye, -ɛ mɔ, ɛ -hɛ 'a dɔɔɔ ni, 'ki 'b Nyɔsua a -kvan a -ta'. -Tɛ ti ne -bu, ɛ -ha 'a dɔɔɔ ni de, -kɔɔ ɛ 'wɔn yɔɔ-ti, 'ki 'b 'a mu ki.

²³ Titɔ -mɔ -bi, ɛ mɔ 'na -kvanunɔ ɔni. ɛ kɔ 'mu 'hɛɛ-, -a mu ni -kvan, 'ki 'b 'a mu -mɔ. ɛ kɔ nyibli ni 'hɛɛ a 'mu 'hɛɛ-, ɔ nu- di 'li di. 'Cɔɛ a nyibli, nu- -ha ɔnu, 'ki bu di 'li 'a mu -mɔ. Nyibli 'bu yi 'waa ɔhaan-kvan ni 'ye, -ɛ -bi ɔ yi -nyi -Yusu 'Kɔsɔ -ti a 'yi'ɔɔle.

²⁴ Ba tɔɔ ɔne nyibli a 'mu, -ε mɔ, a nuε ɔnu ni, 'cɔε a gblegble a nyibli -mu', -v -ha ɔnu, v 'muɔv yi, -ε mɔ, ɔhaan-ti -mu', -a -hla, 'ki 'v 'a mu ki, ε mɔ -ti a -tεε ɔnuɔ.

9

Pɔlv hlε lε'kukuewli a -ti de

¹ 'N 'yi yi -blεε -ni, ɔbu 'cru nε 'a mu -mɔ, 'ki 'v 'wli -mu', -a di -Yusu a nyibli -mu', -v ni 'li Sudeblɔgba 'kwli yi gba a -ta',

² -ε nuɔo, 'n yiɔe ni, -ε mɔ, 'aan 'mumu, a -huεɔe ni, ba -hεε ɔnu. 'N pi 'aan -pli, 'bu mɔ, nyibli -mu', -v ni 'li Masɔdvanɔblɔgba 'kwli, 'ni yi 'li ɔnu -mɔ ni -hlee -ni. Ke- 'n pi: «'Yru, -a -hɔn -mɔ ki, Nyisua a nyibli -mu', -v ni 'li Koletɔdɔ 'kwli, 'ki 'li Akaɔblɔgba 'kwli, v -yra laɔa ni, 'ki bu -hεε la Nyisua a nyibli -mu', -v ni 'li Sudeblɔgba 'kwli.» 'Bu mɔ, 'ni yi 'puple lε ni ni, -ε -bɔ nyibli -huɔhuɔ, 'ki 'li ɔnu 'nyi, v -huεɔe ni -wε, 'ki bu -hεε ɔnu.

³ ε nɔ- nuɔo, 'mu nyibli ni ta a 'mu bu tε, v 'mu 'li 'a mu -mɔ di, 'a -ti, ti bu ni ke', ba 'kukue 'wli a 'mu lε, -kɔti 'n lee nyibli -bɔ ni, -ε mɔ, a diɔe 'ni nu. 'Bu mɔ, 'ba nuɔo, ɔba nyre -hvan 'li 'a mu -mɔ, 'aan -pli -bu, 'n -pu, ε 'yi 'liɔi -wε, bu mɔ hi.

⁴ 'Bu mɔ, nɔ- ε 'yi pa, ti -mu', -ε kɔ 'yri 'n kɔ Masɔdvanɔblɔgba a nyibli 'hven-, -a di 'li 'a mu -mɔ di, 'ba 'yi 'wli a 'mu lε 'kukue -ni, -ε -bɔ -tɔi di 'mu 'ni nu, 'ki 'v ɔnu ye', -kɔti -a lee ɔnu

ni, -ε mɔ, a di -wε -mɔ, 'ti -a 'mu 'li nyre. 'N yiɔe ni, -ε mɔ, 'ba 'yi -mɔ -wε, -tɔi di 'a mu 'ni nu -wε, 'ki 'v ɔnu ye'.

⁵ -Tε 'n -hie 'lu lε, -ε -bɔ 'n 'yeɔe ni, -ε mɔ, ε nu -tεε, 'ki ɔbu tε nyibli ni ta a 'mu bu, bu 'nyεε 'hru, bu di 'li 'a mu -mɔ, 'ti -mu ɔnu ɔwien kɔε. 'N -huεɔe ni, 'wli -mu', a pu lε, a di -ha, ba 'kukueɔe lε. ε nɔ- diɔe nu, 'bu mɔ, 'ni nyre 'li 'a mu -mɔ, -ε -bɔ a -wε 'a lε'kukue lε -mɔ. ε nɔ- diɔe nyibli -tɔɔ -ni, -ε mɔ, a -ha 'vɔv ɔwlv ki, ε kɔ, nyiblo ɔdv 'yi 'v 'a mu ke' -ni, 'a 'yiɔi -ha, 'ki 'li 'jeke 'kwli.

Nyisua yi -nyi -a mu kukɔ-tebli, -ε diɔe nu, -a 'mu 'v -ha -wε, -a 'mu -aan 'bio -tonyibli -nyi

⁶ -A 'blikue wen 'ni: «-Tε -ci yi 'mu ni, ke- 'a 'kwli a -kubv yi 'mu ni -wε.»

⁷ 'N -huε ɔbu lee nε 'a mu -ti, 'ki 'v 'wli -mu', a di -ha a dε ki: 'A -nε nyiblo 'bu ni 'v, dε -mu', 'a ɔwlv pu lε, bu -ha, ε nɔ- bu -ha. 'Bu yiɔi ni -he, ε 'ni 'haa 'liɔi, 'ki 'li ɔwlv a lenaale 'kwli, ε kɔ, nyiblo ɔdv 'ni 'naa 'liɔi ke', 'ki bu -haɔa. Keε, bu -haɔa, 'ki 'li ɔwlv a 'ubv'wɔwle 'kwli, -ε nuɔo, nyiblo -mu', -ε -hε dε, 'ki 'li ɔwlv a 'ubv'wɔwle 'kwli, nɔ- Nyisua nuε -ni.

⁸ Nyisua kɔ 'klɔ, 'ki bu -nyi 'a mu -tebli -huɔhuɔ, -ε di 'v -tebli -mu', a -huε 'v -hi. -ε -bɔ a di kɔ -tebli -huɔhuɔ, a 'muɔv ɔhaan-kvan a gblegble 'yri -nuu -ni,

⁹ ɔwi yi, -tε v nu la 'a 'ciɔru, 'ki 'li Nyisuaɔriɔn 'kwli, -ε mɔ:

«□Haannyiblo ni □huvennyibli
□haande -mɔ,
'e yi □nu -tebli e -nyi.

ε 'tiε 'cibi 'v □haande a
nunuo.»

10 Nyɩsua, nɔ- yi nyibli
'dɔdɔ-tebli kɔ dii-tebli, v yi
di 'hven- -nyi. ε di -nyi 'a mu
kɔkɔ-tebli -hɔɔhɔ -we, 'ti- ε
'mu□v nu, kɔkɔ-tebli a 'mu,
ε 'mu wlo, -ε di□e nu, a 'mu
□haan-tebli -hɔɔhɔ nyibli
'yi □hlɔn e nu.

11 ε di nu 'a mu □haan-tebli a
gblegble 'yi □hlɔn e, -ε di□e
nu, a 'mu 'a -hɔɔhɔ nyibli
e -nyi. 'Bɔ mɔ, 'ba yi□i ni
ni, kɔ, 'ba yi 'aan 'wli nyibli
-mu', □huvɛn ni yi ni gbε,
-ε -bi nyibli -hɔɔhɔ di -nyi
Nyɩsua 'wio, 'ki 'v dε -mu', a
yi □nu -nyi a -ta'.

12 'Wli -mu', a di -ha, ε 'yi ba
-hεε Nyɩsua a nyibli, -v ni 'li
Sudeblugba 'kwli ni -do a -ti
'pa-, kεε, dε a ni, 'a -ti, nyibli
-hɔɔhɔ di -nyi Nyɩsua 'wio.

13 □Haan-kuan -mu', a di nu,
nɔ- di□e nyibli -tɔɔ -ni, -ε
mɔ, a mɔ □haannyibli □nuɔ.
-Te a -nu, 'a 'ble -Yusu 'Klɩsɔ
a □haantitie -mu' kua, 'a □tui
'v□v 'v, nyibli -hɔɔhɔ di dε
a 'mu 'ni 'ye, v 'mu Nyɩsua
'nyre e pɔ. V kɔ bu pɔ□v
'nyre e -we, -te a ni, 'a ni □nu
□haande -mɔ, 'a yi □nu -tebli
e -nyi, 'ki 'li □wlv a yunɔɔ
'kwli, kɔ, 'a yi nyibli a pepe
-hεε -ni.

14 Dε -mu', a di □nu -nyi, ε
di □nu 'ni -tɔɔ -ni, -ε mɔ,
Nyɩsua nu 'a mu □haande
-mɔ diakti, 'ki 'li dadɔke
'kwli. □Haande a 'mu, ε nɔ-
yi 'a mu -hεε -ni, 'ki ba nu
□haan-kuan a 'mu. Nyibli

'bu yi dε a 'mu ni 'ye, v kɔ
bu nɛ nε 'a mu diakti, kɔ, v
'mu Nyɩsua da, 'ki 'v 'a mu
-mɔ.

15 -Ba -nyi Nyɩsua 'wio, -ε
nu□o, ε -nyi -a mu 'a 'Yu, 'ki
'li dadɔke 'kwli. Dε a 'mu, ε
-nu, ε -hi -a mu wlon.

10

*Nyɩsua -nyi Pɔlv 'klɩ, -ε
nu□o, ε mɔ -Yusu 'Klɩsɔ a
-mɔnanyɔ* □nuɔ*

1 'Mɔ Pɔlv, □bu na 'ki 'na
-ti -mɔ e, -ε ni 'mu □wlv yi.
'Ki 'li 'a mu 'nyɩ, nyibli wen
'ni, 'n kɔ 'a mu 'hven-, □ba ni
'v -tite ni -do, 'n yi pie 'aan
huannɔ, kεε, 'ni -hɔn 'ki 'v 'a
mu 'hvi, -ε -bi 'n 'kee huannɔ
a pipie ni, 'ni klaa nε 'a mu
'yi, 'bu mɔ, 'ni yi 'a mu -mɔ
ni 'cɩɩ -ni. -Te -Yusu 'Klɩsɔ
a □wlv 'yɔpɔ -ni, kɔ, ε nɔ yi,
'ki 'li □wlv ni -do a 'mu 'kwli,

2 'n nyεε nε 'a mu e, ba
'cɩcɩ 'aan 'lule-hihie, -ε di□e
nu, 'bu mɔ, 'ni di 'li 'a mu
-mɔ, a 'ni □ha□a nu, 'ni □ha
'a mu 'yi kla. ε kɔ nyibli -bi,
'v ni 'li 'a mu 'nyɩ, 'v ni hi,
'v pɔ e, 'mɔ ni -kuan, -wen
'klɔ ki a nyibli. 'Bɔ mɔ, 'ni di
'li 'a mu -mɔ, nyibliɔ a 'mu,
'klɩ -mu', Nyɩsua -nyi 'mu, ε
nɔ- 'n di nu, 'mu 'li 'waa 'yi
bu kua.

3 ε mɔ □han-ti, -a ni 'nε-
'klɔ -bu ki. Kεε, -wɔnwɔn,
-a yi -wɔn, ε 'yi 'klɔ -bu ki
a nyibli a -wɔnwɔn yi 'wi.

4 Ta-wɔn-tebli, -a ni, □a
yi -wɔn, ε 'yi 'klɔ -bu ki a
ta-wɔn-tebli 'pa-. 'Ki -aan
ta-wɔn-tebli -hven 'li Nyɩsua
-mɔ, 'ti- ε ni 'klɩ ki, 'ε -we 'li
bu nyre Nyɩsua a yraanyibli

a bunule yi, bu -ha 'u 'waa 'mumu 'hru wlon. E no- -a ni, □a ke hulekonyibli, -u pi gble a wunto yi,

⁵ 'ti- nyibli a pepe -mu', -u 'yee 'li 'waa dionu, e no- -a ni, □a 'wuwle 'waa 'lule-hihie -mu', -e ke nyibli yi, 'ki bu yi Nyisva, □a pi win, -a 'mu nyibli a 'lule-hihie 'cici -ni, -e di□e nu, u 'mu 'u -Yusu 'Klisu 'u □tuu -ni.

⁶ 'Bu mo, 'ba too ne -a mu, -e mo, a □tui 'u -a mu ni, e □hen 'nyre, -e mo, -a -we -mo, 'ki nyibli a pepe -bi -mu', -u ni 'li 'a mu 'nyi, -u 'ye ni □tuu 'u -a mu 'u, -ba puu □nu -bati le.

⁷ A 'ni -yru□o -ti a 'ma le -tee. 'Bu mo, nyiblo 'bu pu le, -e mo, e mo -Yusu 'Klisu a nyiblo □nu, bu ko 'a yiyie, -e mo, 'na 'mumu, 'mo -Yusu a nyiblo □nu -we.

⁸ □Hian -mo de, Kukonyo -Yusu -nyi 'mu 'kli. E -nyi 'mo□o ni, -e di□e nu, 'mu 'a mu -hee -ni, a 'mu ye' -muu -ni, 'ki 'u Nyisva a 'hru wlon. E 'yi 'aan bu-we-ti 'pa-, e 'yi 'mo□o -nyi. -Bakle, 'kli a 'mu, e -nyi 'mu, 'n pu 'a -pli diaki. Kee, de a 'mu a -ti, -tui 'ni -nu□o 'mu.

⁹ Kee, 'ni -hua□a li□i, ba -hie□e 'lu -mo le, -e mo, 'bu mo, 'ni yi 'a mu -mo ni 'cru -ni, 'mu 'li 'a mu huannu 'kwli le pu a -ti □nu.

¹⁰ Ke- nyibli -bi pi, u wen: «'Bu mo, Polu 'bu yi -a mu -mo ni 'cru -ni, -tebli -mu', -e kla 'mu, e no- e yi -a mu -lee -ni -ba nu, ko, 'e yi -a mu -mo 'ple. Kee, 'bu mo, 'a 'mumu, 'bu ni 'ne- -a mu 'nyi, -e -bi e

yi pie huannu, 'e ni nyai, 'a pupuwini 'yi 'kli -ko.»

¹¹ Nyibli -mu', -u ni 'puple le, bu ko 'a yiyie, -e mo, -ti -bu -a 'cru 'li -aan 'cruu 'kwli, -a ye 'a mu yre, □ba di 'li 'a mu -mo, e no- -a di nu.

¹² Nyiblidu a 'mu, u dee 'waa dionu nyibli gbagbi. -A mu -mo -bi, -a 'yi 'li□i 'li -we, -ba hla□a, -e mo, -a ko □nu 'huen-, -a ween ni, mo, -a 'yi 'li□i 'li -we, -ba pu 'li □nu -aan dionu yi. 'Waa dionu u te 'li -mo le, 'u hle□e, -e mo, u mo nyibli gbagbi □nu, 'ti -u pi 'waa dionu 'waa dionu yi. Nyibli a 'mu, u 'yi 'lule-hihie -ko.

¹³ -A mu -mo -bi, -kuan -bu, Nyisva -nyi -a mu, e ni -do, no- ko -pli -a pi. -A 'yi 'li□i 'li -we, -ba pu □dedede a -pli de. -Kuan a 'mu, Nyisva -nyi -a mu, 'a bu -bi, e no- mo -ba di 'li 'a mu -mo -we.

¹⁴ A -ti, -te -a di la 'li 'a mu -mo, 'ki -a 'mu -Yusu 'Klisu a □haantitie -mu' pu, -paun -mu', Nyisva too ne -a mu, -a 'yi□i le -hi.

¹⁵ A -ti, -kuan -mu', nyibli -bi ni, -a 'ni -nu□o li□i, -a 'ni -pu□u li -aan dionu a -pli, 'ki 'u -kuan a 'mu a -ta'. -Kuan -mu', u ni, e 'yi 'li de -mu', Nyisva pu le -ba nu 'kwli -ni. Kee, -a yi□e ni, ko, □a yi□i -ple, -e mo, 'aan □wlu a yikuole, 'ki 'u -Yusu 'Klisu -mo', e di bii kle, -e di□e nu, -aan -kuan -mu', -a ni, 'ki 'li 'a mu 'nyi, e 'mu kle -bii -ni -we. Kee, -a 'yi 'li□i 'li -we, de -mu', Nyisva pu le -ba nu, -ba -hi□e le.

¹⁶ 'Bu mo, 'bu -hi, -a di ko

'hru, 'kɪ -ba -hi Koletɪdɪɔ ɛ, -ba mu 'lɪ 'bɪɔgbɪ -bɪ 'kwli, -v kɔ 'kwli v 'yɛɛ 'lɪ -Yusu 'Kɪɪsɔ a -tɪ nɪ 'wɪn -nɪ, -a 'mu 'lɪ 'a ɔhaantitɪe -mɔ' 'lɪ -pɔv -nɪ. -A 'nɪ -hɔvɔa lɪ -ba pɔ -aan dɪɔnɔv a -pli, ɔwɪ yɪ, -tɛ nyibli -bɪ nɪ 'a nunuɔ, 'kɪ 'v -kɔvɔn -mɔ', -v -bɪ nɪ a -ta'.

¹⁷ Kɛɛ, v 'crɪ laɔa nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsvacriɛn 'kwli, -ɛ mɔ: «Nyiblo -mɔ', -ɛ -hɔɛ -bɔ pɔ ɔdedede a -pli, dɛ -mɔ', Kɔkɔnyɔ Nyɪsva nuɔo -mɔ, ɛ nɪ -do, nɔ- kɔ -pli bɔ pɔ.»

¹⁸ 'ɛ mɔ ɔhan-tɪ, nyibli -mɔ', -v pɪ 'waa dɪɔnɔv 'nyrɛ ɛ, nyibliɔv a 'mɔ, Nyɪsva 'nɪ -wɛnɔɛ lɪ ɔnɔv kɪ, kɛɛ, nyibli -mɔ', 'a ɔgbɛtɔ, ɛ pɪ 'nyrɛ ɛ, nɔ- ɛ yɪ kɪ wɛn.

11

Nyibli -mɔ', -v 'yɪ ɔhaan-mɔnanyɔv 'pa-*

¹ 'N di hlee 'kɪ 'lɪ 'a mɔ -mɔ, ɔwɪ yɪ, nyiblo -bɔ, -ɛ kɔ 'lɪ -hɔn 'v 'hru wɔn. 'N nyɛɛ nɛ 'a mɔ ɛ, ba wɛn, ɔbɔ nu 'pɔpɛ ɛ.

² 'Kla 'yɛɛ 'mɔ -wɪye, 'aan -tɪ, -ɛ nuɔo, nyibli nɪ 'v, 'v kɛɛ nɛ 'a mɔ. 'Kɪ 'kla-wɪye'yɪya a 'mɔ, ɛ -hɔɛn 'lɪ Nyɪsva -mɔ. ɔBɔ pɔvɔv 'yɪ nyrɔyɪ a dɛ yɪ: 'N pɔ 'a mɔ 'kɪbɪa kɪ, -ɛ diɔɛ nu, a 'mɔ 'v yɪ 'sɪi -nɪ 'a -nɛ tɪ, ɔwɪ yɪ 'yɪ nyrɔyɪ -mɔ', 'n pɔ ɛ, 'mɔ nyɪbɛyɪ ɔdɔ -nyɪ, ɛ 'mɔvɔv kɔ. Nyɪbɛyɪ a 'mɔ, 'a 'nyrɛ mɔ -Yusu 'Kɪɪsɔ.

³ Hɔvɔnɔv nɪ 'mɔ nɪ, 'kɪ nyiblo ɔdɔ bɔ kaa nɛ 'a mɔ, -ɛ diɔɛ nu, a 'mɔ 'v -Yusu 'Kɪɪsɔ a 'hru bɔ hie. Bɔ bi 'lɪ

'a mɔ 'kwli, -tɛ hre nu la, 'ɛ 'yɪya la 'v nɔgbɔ -mɔ', -ɛ mɔ ɛfɔ 'hɔv bɔ, 'ɛ kaa laɔa, 'kɪ 'lɪ ɔyɛɛ 'kwli.

⁴ 'N yɪ pie hɔvɔnɔv, 'kɪ 'v 'aan -ta', -ɛ nuɔo, 'a -nɛ hɪtɔɔnyɔ -bɪ 'bɔ di 'lɪ 'a mɔ -mɔ, a yɪ wɛnɔɛ kɪ, 'kɪ bɔ tɔɔ nɛ 'a mɔ. Tɔɔwin a 'mɔ, hɪtɔɔnyɔv a 'mɔ, v tɔɛ -nɪ, 'kɪ 'v -Yusu kɪ, ɛ kɔ -aan -nɛ 'hɔɛn-, v 'yɪ dɛ nɪ -do 'pa. -Hihiudɔ -mɔ', -kɔtɪ v hɛ, ɛ 'yɪ Nyɪsva a -Hihiu* -mɔ', -ɛ bi la 'v 'a mɔ ke' 'pa-, kɔ, v 'nɪ -pɔvɔv lɪ -Yusu a ɔhaantitɪe -mɔ', a kuo la ɔwɪv yɪ. Kɛɛ, kɛ- ɛ nɪ 'mɔ, 'a pɪ ɔnɔv nɔv yɪ bɔ.

⁵ 'A mɔ -mɔ -bɪ, a wɛn 'nɪ, nyibliɔv a 'mɔ, v mɔ -Yusu a -mɔnanyɔv gbɔgbɪ ɔnɔv. Kɛɛ, 'n pɔvɔv ɔhan-tɪ, -ɛ mɔ, v 'yɪ 'v 'mɔ 'v -hi.

⁶ -Bakɛ, -tɛ v nɪ 'pɔpɛ, kɛ- 'n 'yɛ nɪ nu 'pɔpɛ. Kɛɛ, 'bɔ mɔ Nyɪsva a -tɪ a ɛyuyruo ɔnɔv, 'n yruɔo ɛ -tɛɛ. Dɛ a 'mɔ, 'n tɔɔ nɛ 'a mɔvɔv nɪ -tɛɛ, 'kɪ 'lɪ tɪ -hɔvɔhɔv 'kwli.

⁷ Tɪ -hi la a tɪ 'yɪ, -tɛ 'n pɪ la 'a mɔ Nyɪsva a ɔhaantitɪe -mɔ', 'nɪ -hɔvɔa la 'a mɔ 'wɪ ɛ. Kɛɛ, 'aan -tɪ, 'nɪ ɔtɪvɛ la 'lɪ 'na dɪɔnɔv, 'nɪ yɪ la 'na dɪɔnɔv ɛ -kɪkɛ -nɪ, -ɛ diɔɛ nu, 'mɔ 'a mɔ -hɛɛ -nɪ, a 'mɔ Nyɪsva a nyibli -hɛ. ɔBɪ dɛ a 'mɔ, 'n nɪ la, ɛ nyrɛ la yɪ? 'Uɔn-, ɛ 'yɪ la yɪ -nyrɛ.

⁸ Tɪ -mɔ' -kɔ 'yɪ 'n nɪ la 'lɪ 'a mɔ -mɔ, Nyɪsva a nyibli -bɪ, nɔ- yɛ la 'mɔ 'wɪ yɛ, ɛ 'yɪ 'a mɔ 'pa-. 'N nu laɔa nɪ, 'v -hɛ la ɔhɪvɛnnyibli, -ɛ diɔɛ nu, 'mɔ 'a mɔ -hɛɛ -nɪ.

9 Ti a 'mu 'yri, 'n 'yi la de -ko. Kee, 'nu -hva□a la 'a mu □dedede. -Yusu a nyibli -mu', -u ni 'li Masidvaniblogba 'kwli, u nu- ye la 'mu -tebli -mu', 'n 'yi la -ko yre. Ti -mu' -ko 'yri 'n 'yi la de -ko, 'nu -hva□a la 'a mu □dedede, ko, 'n yi□e ni, -e mo, 'n 'yi 'li□i 'li -we, □bu -hva 'a mu □dedede.

10 'N pi 'na dionu a -pli, -kotu 'klo -mo 'klo, 'nu -gba□a li 'aan 'wli. 'Ti- nyiblo □du, 'ki 'ne- Akaiblogba 'kwli, e 'yi 'li□i 'li -we, bu ka 'mu yi, 'ki □bu pu 'na dionu a -pli, de a 'mu, 'a -ti. -Ti -bu, 'n hle, 'ki 'li -Yusu 'Klisu a 'nyre 'kwli, -e ni 'li 'mu 'li, e mo seyi a -ti □ni.

11 'Bu mo, 'nu yi 'puple le ni ni, □bu e □hen 'nyre, -e mo, 'n 'yi 'a mu -nue -ni? 'Ubn-, Nyisua yi□e ni, -e mo, 'n nue ne 'a mu ni.

12 'N 'yi 'li□i 'li -we, □bu wen, 'ki □bu klo 'aan 'wli ble. Ke- 'n di 'a nunuo nu, 'a -ne ti, -e di□e nu, hitoonyu -mu', u 'nu □ha 'hru 'ye, 'ki bu pu 'waa dionu a -pli, -e mo, -te 'n ni -kvan a nunuo, ke- u ni -kvan a nunuo -we.

13 Hitoonyu a 'mu, u 'yi -Yusu a -tee a -monanyu 'pa-. U kee nyibli ni, 'ki 'li 'waa -kvan 'kwli, 'u yi -Yusu 'Klisu a -monanyu wlon le -hree -ni.

14 De a 'mu, e 'ni 'kee 'li 'aan □wli le, -e nu□o, Satan a 'mumu, e yi -hre Nyisua a lelenyu wlon le -we.

15 'A -ti, e 'nu 'kee 'li 'aan □wli le, 'bu mo, Satan a -kvanunyibli 'bu yi Nyisua

a -kvanunyibli -mu', -u ni de -mu', Nyisua -hve wlon le ni -hree -ni. Le'boo-nyrowo 'kwli, Nyisua a -bati di □nu 'ni klo, de -hvan -mu', u -nu a -ti.

Polv yi 'ye □hiven, -e nu□o, e mo -Yusu a -monanyu □ni*

16 'N nune□e ki: Nyiblo □du 'nu 'yee 'li□i, -e mo, 'na 'lu -hon 'u 'hru wlon. Mo, 'ba pu le, -e mo, 'na 'lu -hon 'u 'hru wlon, -e -bi ba -ha 'mu me le, □bu pu 'na dionu a -pli de gbe de, □wi yi, -te a ni, 'a yi wen, 'ki nyibli -bu, -u ko 'li -hon 'u 'hru wlon le, bu pu 'waa dionu a -pli.

17 'Na -pli -bu, 'n mi pu mo, e 'yi Kukonyo 'pa-, e 'yi 'mu -lee -ni, □bu nu□o. 'Bu mo, 'nu yi 'na dionu a -pli ni pi, 'n yi 'ni 'ple, □wi yi nyiblo -mu', -e ko 'lu -hon 'u 'hru wlon.

18 Kee, 'n yi□i 'nu 'ye, -e mo, nyibli -huchui pi 'waa dionu a -pli, 'ki 'u 'klo -bu a -tebli a -ta'. 'A -ti, 'na 'mumu, 'n di pu 'na -pli -we.

19 'A wen 'ni, a ko □to. Kee, 'ba 'ye nyibli -mu', -u ko 'li -hon 'u 'hru wlon le, 'a yi □nu ki wen, 'u tue ne 'a mu,

20 'u ni 'a mu 'waa □koyo -mo' 'u yi 'li 'a mu le -didi -ni, 'u kee ne 'a mu, ko, 'u yraa ne 'a mu, 'u □tui 'a mu □hiven, 'u -he 'a mu 'yri le.

21 'Mo -bu, 'n 'yi 'kli -ko, 'ki □bu di 'aan naale le nu. 'A ko 'u □won.

'N 'tie di 'li 'a mu -mo 'plee -ni, -wen nyiblo -bu, -e ko 'lu -hon 'u 'hru wlon. -Tebli ni -do -mu', -kotu nyibli a 'mu,

'b pu 'waa dionu a -pli, e ni -do a 'mu, e no- ko -ti, 'mu 'na dionu a -pli pu -we.

²² U wen 'ni, u mo -Juukve* □nuo. 'Na 'mumu, 'mo -Juukveyu □nuo -we. U wen 'ni, u mo Yisraekve □nuo, -u mo Nyisua a dako. 'Na 'mumu, 'mo Yisraekveyu □nuo -we. U wen 'ni, u mo Abrahamu a 'yonu a 'yonu □nuo. 'Na 'mumu, 'mo Abrahamu a 'yonu a 'yu □nuo -we.

²³ U wen 'ni, u mo -Yusu 'Klisu a -kuanunyibli □nuo. 'Na 'mumu, -Yusu 'Klisu a 'mu, no- ko -kuan 'n ni, 'ti- 'ni ni -kuan a 'mu diaki, 'ni -hi 'b □nu 'b. 'N pu 'ki win, -wen niblino. 'N nu -kuan diaki, 'e -hi 'b □nu. -Te u nu 'na 'ji' a lepupu, e -hi 'b □nu ni, 'b bi 'mu diaki, 'e -hi 'b □nu 'b. 'N naa 'li 'kokuu 'nyu, 'ni -hi 'b □nu 'b,

²⁴ -Juukve a ye'nanyu 'b nu 'na lokve biiwu ni □hun. 'A -ne 'wo, u ko bu -nyi 'mu lokowu a (39) -wlu □tu 'b -pu □tu 'b □huan-do;

²⁵ Romakve a ye'nanyu 'b nu la tugbeye, 'b nu 'na biiwu ni ta. E ko la 'wo -bi, nyibli 'b pu la 'mu 'hi -mo le, -e di□e nu, u 'mu 'mu 'la. 'Mu'kwilinaawu ni ta -bu, 'n -nu, 'mu a 'mu, u we la ni, 'ni bi la 'nie. E ko la ti □du, 'ni -hi la 'li -nyrowo 'mumu ko tolwō 'mumu, 'ki 'li 'yru -mo.

²⁶ 'Ku 'li 'na 'dagbu kasu 'kwli, 'n yu 'ye □hiven diaki, 'nie a 'yiyi-ti, 'ni yu □hiven 'ye, -balunyibli a -ti, ko, 'na dionu a dako, -u mo -Juukve, 'b □tui 'mu □hiven -we, u ko

dako -mu', -u 'yu -Juukve 'pa- a nyibli 'hven-. 'A -ne -tite, 'n di 'b -naa -ni, 'n ko □bu 'ye □hiven, 'ki 'li 'du 'kwli, 'ki 'li 'wan 'kwli, ko 'ki 'li 'yru ki, nyibli -mu', -u ni hi, -u pu le, -e mo, u mo -Yusu a nyibli □nuo, 'b □tui 'mu □hiven -we,

²⁷ 'ni yu □hiven 'ye -we, 'ki 'li -kuan a nunuo 'kwli. E ko ti -bi, 'ni 'ye ni ko 'hru, 'ki □bu nme, e ko ti -bi, 'ni 'ye ni 'ye diide ko 'ninanie 'hven-, e ko ti -bi, 'ni 'ye ni 'ye mumlhawu, e ko ti -bi, 'ni 'ye ni 'ye 'hulepude, ee 'e ni 'mu.

²⁸ □Hiven a 'yiye a gblegble -bi ni 'b, kee, 'n 'yu 'li □tu 'li -we, □bu na 'ki 'a -ti -mo le. De ni -do ni 'b; e no- mo, 'n nee □wli le, 'cve a pepe a -ti. 'A -ne -nyrowo, 'kla 'ye 'mu -wliye, 'cve a gblegble a 'mu, 'a -ti.

²⁹ 'Bu mo, nyiblo 'bu 'yu 'klu -ko, 'ki 'b Nyisua a 'hru wlon, e 'yee 'mu 'kla -wliye. Nyiblo 'bu 'wla Nyisua a -ti, e yu -hren 'na □wlu le diaki.

³⁰ 'Bu mo, 'ni ko □bu pu 'na dionu a -pli, -e -bi -teblu -mu', -e -tve □ne nyibli, -e mo, 'n 'yu 'klu -ko, no- ko -pli 'n di pu.

³¹ Nyisua, -e mo -aan Kōkōnyo -Yusu a 'Bai, e yi□e ni, -e mo, 'n hle -ti a -tee. E no- nyibli bleē yu, bu pu 'nyre le 'a -ne ti.

³² Ti -hi la a ti 'yri, -te 'n ni la 'li Damasido 'kwli, 'blugba a pepe a 'mu, 'a nyiblo gbagbu, -e ko 'nyre mo la Aletasi, no- □tu la 'b -gulunuma □du bu. -Gulunuma a 'mu, e no- ha la nyibli, 'ki bu □tu la 'du a

paale a pepe 'yie, -ε di□e nu, v 'mu la 'mu klo. 'Dio a 'mu, v nu la □gbi, 'v -ha la□a yi.

³³ Kee, 'ki Nyisua a nyibli pu la 'li 'mu -tugbo gbagbu 'kwli, 'v mua la□a 'pata -mo bu, 'v naa la 'li 'mu □huan.yigbee □du 'yri, 'v □tio la 'li 'mu, 'dio a □gbi 'niki, 'ni □ta la □nu -ji'.

12

Polv yi□e ni, -ε mo, -Yusu Klisu ko'kli

¹ 'N 'tie di 'na dionu a -pli pu. 'N yi□e ni, -ε mo, de a 'mu, ε 'ni -heε□e nyiblo □du. □han-ti □hon, 'ε ni 'mu le, keε, -tebli -bu, Nyisua too 'mu, 'ki 'li yanie 'kwli, no- ko -ti 'n mi hla mo.

² 'N yi nyiblo □du, -ε ko -Yusu 'Klisu 'huen-, 'v -mυε. Nyiblo a 'mu, 'mo □nu; Nyisua 'ε gba la 'li 'mu ta a yakwli, -te Nyisua ni 'li, 'a 'yri ni (14) -pu □tu 'v -hen a 'yru, no- -a ni ki, 'ti- 'ni □hian -mo, 'ni -di. □bi 'na □gbetu mu 'li, □bi 'na -hihiu mu 'li? 'N 'yi 'a □dedede -yi. Nyisua ni -do, no- yi□e.

³ 'N nune□e ki de, -ε mo, 'n yi□e ni, -ε mo, Nyisua nu□o ni, 'ni mu 'li 'a □haan'dio 'kwli. -Bakle, 'na □gbetu mu 'li, -huv' -bakle, 'na -hihiu, no- mu 'li. 'N 'yi 'a □dedede -yi. Nyisua ni -do, no- yi□e.

⁴ -Ti -mu', 'n 'wun la 'li, -tonyiblo 'yi 'li 'a -molenuna 'li -we, ε □ha ni -we, 'ki -tonyiblo bu -hihia□a kle.

⁵ 'N -we 'li □bu pu wen de a 'mu, -ε nu la 'mu, 'a -pli ni, keε, 'ni -nu□o li□i ni. Kee,

-tebli a pepe -bi -mu', -ε kuv 'v 'mu ki bu, -ε mo -tebli -mu', -ε tve □ne nyibli, -ε mo, 'n 'yi 'kli -ko, no- ko -pli 'n di pu.

⁶ -Tebli -bi ni 'v. 'Bu mo, 'ni -hve wen□e, 'ki □bu pu wen 'a -pli, 'n 'yi 'li□i 'li -we, □bu 'puple wen 'li le, -wen nyiblo -mu', -ε ko 'lu -hon 'v 'hru wlon. De -mu', -ε mo -ti a -tee, no- ko -pli 'n di wen pu. Kee, 'ni -hua□a li □bu pu 'na dionu a -pli, -ε nu□o, 'ni -hua□a li nyibli bu □tuu 'v 'mu 'v, 'ki 'v -tebli -mu', -ε ko -pli 'n pi a -ta'. Kee, de 'n -hve, ε no- mo, bu □tuu 'v 'mu 'v, -te v yi 'na nunu-tebli 'ye a -ti, ko, v yi 'na wlon bu a win 'win, -ε mo -ti a -tee.

⁷ Yino-tebli a pepe a 'mu, Nyisua too 'mu a -ti, 'n -we 'li □bu 'yaa wen 'li 'na dionu ni diaki. Kee, ε ko de, Nyisua nuu 'v 'mu 'yie, -ε 'yee 'mu 'kla -wliye diaki, -ε di□e nu, 'ni □ha 'li 'na dionu 'li 'yaa -ni. □hiven a 'yiye a 'mu, ε 'wi- Satan a -kvannunyō yi, -ε yi 'mu bi.

⁸ 'N nu Nyisua a daawi ni ta, 'ki bu hloō 'mu □hiven a 'yiye a 'mu -mo le,

⁹ keε, ε □tu 'mu □wōn, ε wen: «'N nve -mu ni diaki. 'Na nvele a 'mu, bu nu -mu -tee. 'Na nvele a 'mu, bu -heε -mu, 'ki -bu ko □wlv a 'ila, 'ki 'v □hiven a 'yiye a 'mu, 'a -ta', -ε nu□o, -te -tonyiblo 'ye ni koō 'v 'kli, 'ki 'na 'kli nii 'v -kvan, 'ki 'li nyiblo a 'mu 'li, -ε di□e nu, ε 'mu 'kli ki ni diaki.» -Te ε ni 'mu le, -ε -bi 'na plo ble ni. De -mu', -ε tve □ne nyibli, -ε mo, 'n 'yi

'kɫi -kɔ, ɛ nɔ- kɔ -pli 'n pɪ, -ɛ di□e nu, -Yusu 'Kɫɪsɔ a 'kɫi, ɛ 'mɔ -kɔvan nu -tɛɛ, 'kɪ 'lɪ 'mɔ 'lɪ.

10 -Tɛ ɛ yɪ 'mɔ kɪ -dii -nɪ, 'bɔ mɔ, 'nɪ 'yɪ 'kɫi -kɔ, ɛ nɔ- yɪ 'na plɔ -blee -nɪ. 'Ye □bɪ ɔ yɪ 'mɔ 'yri lɛ nɪ -hɛ, kɔ, ɔ yɪ 'mɔ ti 'yakɫɪ yɪ nɪ gbɛ, kɔ, 'kla-wɫiye'yɪya a gblegble -bɪ ɛ yɪ 'mɔ nɪ yɛ, 'ye □bɪ -teblɪ a pɛpɛ, -ɛ yɪ 'ɔ nyre, 'kɪ 'ɔ 'mɔ -mɔ, ɛ -hi 'mɔ wɔn, 'n yɪ 'kɪ□ɪ nɪ, -ɛ mɔ, 'n yɪ 'ye □hɪwɛn, -tɛ 'n nɔɛ -Yusu 'Kɫɪsɔ a -tɪ. ɛ nɔ- nu□o, 'nɪ kɔ plɔ a bleelɛ, -ɛ nu□o, ti -mɔ' -kɔ 'yri 'n 'yɛ nɪ kɔɔ 'ɔ 'kɫi, 'kɪ -Yusu 'Kɫɪsɔ yɪ 'ɔ 'mɔ 'a 'kɫi -nyii -nɪ.

Pɔɔɔ nɛɛ □wɫɪ lɛ, 'kɪ 'ɔ Nyɪsɔva a nyibli -mɔ', -ɔ nɪ 'lɪ Koletidɔ 'kwɫɪ a -ta'

11 ɛ mɔ □han-tɪ, 'nɪ pɔ 'na dɪɔnɔ a -pli, -wen nyiblo -kɔ 'lu -hɔn 'ɔ 'hru wɔn. Kɛɛ, 'a mɔ nɪ 'ɔ 'mɔ ke', 'nɪ nu dɛ a 'mɔ. 'N pɔ 'na dɪɔnɔ a -pli, -ɛ nu□o, 'a mɔ -bɔ, -ɔ di wɛn 'na -pli pɔ, a 'nɪ -pɔ□ɔ 'na -pli. 'A mɔ -kɔ -bɔ pɔ wɛn 'na -pli. □Han-tɪ, 'nɪ 'yɪ □dedede -yɪ, kɛɛ, 'aan -Yusu a -mɔnanyɔ* yrayɪ -mɔ', a dɛɛ nyibli gbagbɪ, ɔ 'yɪ 'ɔ 'mɔ 'ɔ -hi.

12 A kɔ ba yɪ dɛ a 'mɔ, -ɛ nu□o, ti -mɔ' -kɔ 'yri 'n nɪ la 'lɪ 'a mɔ -mɔ, 'kɪ 'lɪ □wɔ a 'lɪla 'kwɫɪ, 'n nii la 'lɪ -kɔvan, Nyɪsɔva 'ɛ nɛɛ la 'lɪ 'mɔ, 'ɛ ni la □wɫɪkɛɛɛ-teblɪ -hɔɔhɔ. □Wɫɪkɛɛɛ-teblɪ a 'mɔ, nɔ- tɔɛ nɛ 'a mɔ□o, -ɛ mɔ, 'mɔ seɪɪ a -Yusu a -mɔnanyɔ □nɔ.

13 □Haan-teblɪ -mɔ', 'n nuu 'lɪ -Yusu a nyibli -bɪ -mɔ, 'n nuu 'lɪ□ɪ 'a mɔ□o -mɔ nɪ -wɛ. 'N 'yɪ nyibli lɛ 'jra. Dɛ nɪ -dɔ nɪ 'ɔ, ɛ nɔ- 'n 'yɪ la -nu, 'kɪ 'lɪ 'a mɔ -mɔ. 'N 'yɪ la□a -hɔa, 'kɪ ba 'pɛɛ la 'mɔ. A kɔ 'ɔ □wɔn, yɪnyredɛ a 'mɔ a -tɪ.

14 'N 'tɪɛ di 'lɪ 'a mɔ -mɔ nɪ. 'Bɔ mɔ, 'nɪ di 'lɪ, -ɛ -bɪ ɛ mɔ 'wɪ nɪ ta a 'wɔ, 'n yɛ 'lɪ 'a mɔ -mɔ. Dɛ -bɔ, 'n di 'lɪ ya, 'nɪ -wɛn□ɛ lɪ□ɪ kɪ nɪ dɛ, 'kɪ ba 'pɛɛ 'mɔ, -kɔtɪ 'a mɔ -tonyibli, 'a mɔ 'n -hɔɛ, 'ɛ 'yɪ 'wɫɪ 'pa-, 'nɪ -hɔa□a lɪ□ɪ. □Bɔ pɔ□ɔ 'yonɔ kɔ 'waa 'baɪ kɔ 'waa 'dii 'hɔɛn- a dɛ yɪ. ɛ 'yɪ 'yonɔ 'pa-, ɔ 'nɪ -kɪkɫɛ□ɛ lɪ 'waa 'baɪ kɔ 'waa 'dii 'hɔɛn- lɛ, kɛɛ, 'baɪ kɔ 'dii 'hɔɛn-, ɔ nu- yɪ 'waa 'yonɔ lɛ -kɪkɫɛ -nɪ.

15 'Ye □bɪ -teblɪ a pɛpɛ -bɔ, 'n -kɔ, ɛ kɔ 'na -hɔnhɔn 'hɔɛn-, □bɔ -ha□a, 'kɪ 'ɔ 'aan -hɛɛɛ a -ta', 'kɪ 'ɔ Nyɪsɔva a 'hru wɔn, dɛ a 'mɔ, ɛ 'nɪ 'yaa□a 'mɔ 'kla -wɫiye. ɛ nie 'mɔ dɔdɔ. □Bɪ -tɛ 'n nɔɛ nɛ 'a mɔ dɪakɪ, ɛ nɔ- nu□o, 'kɪ a 'yɪ 'mɔ -nɔɛ -nɪ dɛ?

16 A yɪ□ɛ nɪ, -ɛ mɔ, 'n 'yɪ la 'a mɔ□o -hɔa, 'kɪ ba 'pɛɛ la 'mɔ. Kɛɛ, nyibli -bɪ nɪ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, ɔ 'mɔ lɛ pɔ, -ɛ mɔ: «Pɔɔ mɔ □yɛkɔnyɔ □nɔ. ɛ kɛɛ nɛ -a mɔ nɪ, ɛ 'mɔ -aan 'wɫɪ gba.»

17 -Bɪ' 'n nu 'aan kaale 'lɪ? □Bɪ nyibli -bɔ, 'n lee la 'lɪ 'a mɔ -mɔ, ɔ nu- 'n naa 'lɪ, 'nɪ kaa la 'a mɔ? 'Uɔn-, ɛ 'yɪ 'mɔ lɛ -nɪ.

18 'N lee la nyiblo -bɔ, -ɛ mɔ Titɪ nɪ, 'kɪ bɔ mu la 'lɪ 'a mɔ -mɔ. Nyiblo -bɪ -mɔ', a -yɪ, nɔ- kɔ□o 'hɔɛn- 'n le la

'li 'a mu -mo. □Bι Titu a 'mu, ε no- kaa ne 'a mu, -ε -ha 'a mu -tebli □jre? 'Ubn-. 'Aan 'mumu, a yi□e ni, -ε mo, ε 'yi -ti a -tεε 'pa-, -ε nu□o, Titu ko 'mu 'hven-, de ni -do, no- -a ni. -A ko 'lule-hihie ni -do.

19 De -bu, -a 'cru 'ne- -aan 'crien -bu 'kwli, 'aan □wli 'ni 'yee 'li□i, -ε mo, -a yi 'a mu -mo 'ni 'cru -ni, -wen nyibli -mu', u yi -ti -yεε -ni, 'ti- u -hιhιe□ε kle. Ki mo Nyisua ye', -a yi mo -hlee -ni, □wi yi, -te -Yusu 'Klisu ni 'a -huhua. 'Diaynu -na, -a yi 'a mu -ti a pepe -bu 'ni -lee -ni, -ε nu□o, -a -hve□e ni, -ba -heε ne 'a mu, -ε di□e nu, a 'mu 'klι ki ni diaki, 'ki 'u Nyisua a 'hru wlon.

20 'N yi pie huannu, -ε nu□o, 'bu mo, 'ni di 'li 'a mu -mo, -bakle, 'aan nuabui 'yi 'li□i 'li -we, bu blee 'na plo. 'Bu mo, 'bu ni 'mu le, 'aan 'mumu, a 'yi 'li□i 'li -we, ba ko plo a bleε, 'bu mo, 'ba 'ye mu. 'N yi pie huannu, 'bu mo, 'ni di 'li 'a mu -mo, 'ki 'li 'a mu 'nyi, ba di hle 'ple, ba di ca -mo □tutu -ni, ba di yru' le bi, ba di □gla, ba di -ti -hιn yre -hιhla -ni, ba di -u -bi a 'nyre di, ba di 'li 'aan dionu 'li 'yaa -ni, ba di -tebli -mu' nu, -ε 'yi 'u yi 'sii -ni.

21 'N yi pie huannu -we, 'bu mo, 'ni di 'li 'a mu -mo, Nyisua bu nu□o, □bu ni nyai le, 'aan -ti. ε mo 'na huannu, □bu di 'li 'a mu -ti'wlanyu -hιhι 'nyi bu -yεε -ni, -u 'ye ni -hua -bu hie 'u 'waa de 'kuku bu. -Bakle, 'waa 'klo 'tεε nyre yi, 'u ni -wlawli ko 'lawlu 'hven-, 'u

ni ynyre-tebli -hιhι -bi. 'Bu ni 'mu le, 'n di 'ni we, 'waa -ti.

13

Le'boowin

1 'Bu mo, 'ni di 'li 'a mu -mo, -ε -bi ε mo 'ki 'wi ni ta a 'wo. 'A -ti, 'ni di 'li, nyibli -mu', -u nu de -huan, 'n di puu □nu -bati le. -Te Nyisua crien ni a hihla, ke- 'n di -bati a 'mu 'a pupuu nu. Nyisua crien a 'mu, ε wen 'ni: «'Bu mo, nyiblo 'bu yεε ne 'a 'bihian -ti, ε di□e 'ni -hua, bu ko -hehupu ni 'hven, ta, -u ko□o 'hven-, -u -hle -titu ni -do. 'Bu 'yi□i 'pa-, u 'yi 'li -bati a 'mu, 'a pupuu -we.»

2 -Te 'n ya la 'li 'na 'wi ni 'hven a 'wo, 'ki 'li 'a mu -mo, 'n -gbεε la nyibli a pepe ni, ε ko, 'n -gbεε la nyibli -mu' ni -we, -u nu la de 'kuku. -Te ti ne -bu, 'n 'yεε 'li ni di, keε, 'n yi 'a mu 'ni -gbεε -ni de, -ε mo, 'ni di 'li, nyibli a pepe -mu', -u nu de 'kuku, 'n ko □bu puu □nu -bati le.

3 A -hve□e ni, ba yi□e, 'bu mo, -Yusu 'Klisu 'bu yi 'li 'mu ni -neε -ni, 'bu yi ni hle. 'Bu mo, 'ni di 'li, a di de a 'mu 'ni 'ye. -Yusu 'Klisu a 'mumu, 'bu yi -kuan ni ni, 'ki 'li 'a mu 'nyi, 'a 'klι 'ni -we□e 'li, 'ε tve ne 'a mu 'a 'klι a kinunu.

4 Ti -mu' -ko 'yri u koo la 'u□u tugbe 'yie, □ni 'ye -wen, ε 'yi la 'klι -ko. Keε, ε -hon 'li 'kukonyibli 'nyi ni, 'ε 'hru 'klo. -Te ti ne -bu, 'ki 'li Nyisua a 'klι 'kwli, 'ki ε ni 'li 'klo. -A mu -bu, -a ko -Yusu 'hven-, -a -mve ni. 'A -ti, 'ki 'li 'kibia -bi ki, -a 'yi 'klι -ko.

Κεε, 'ki 'li 'kɪbɪa -bɪ kɪ, ε kɔ -a mu 'hʊɛn-, -a ni 'kɪɔ. 'A -tɪ, 'bu mɔ, ɸba di 'li 'a mu -mɔ, Nyɪsua a 'kɪ, nɔ- -a di -kʊan 'yri -nuu -nɪ.

⁵ 'N yɪ 'a mu 'ni -lee -nɪ, -ε mɔ, ba 'jɪjra 'aan dɪɔnʊ a ɸwɪb -tɛɛ, -ε diɸe nu, a 'muɸʊ 'ye, 'bu mɔ, 'ba kuo -Yusu 'Kɪɪsʊ ɸwɪb yɪ. 'N puɸʊ ɸhan-tɪ, -ε mɔ, a yiɸe ni, -ε mɔ, 'ki -Yusu 'Kɪɪsʊ ni 'li 'aan ɸwɪt kɪ. 'N puɸʊ ɸhan-tɪ, a 'ni -hreɸe li nyibli -mu' wɪɔn lɛ, -ʊ pu lɛ, -ʊ kuo -Yusu ɸwɪb yɪ, -tagbita hi ɸniɔ, ʊ 'yɪɸɪ ɸwɪb yɪ -kuo -nɪ.

⁶ Κεε, 'n puɸʊ ɸhan-tɪ, -ε mɔ, a diɸe 'ni 'ye, -ε mɔ, -a mu -mɔ -bɪ, -a -wɛ 'li -ba tɔɔ nɛ 'a mɔɸɔ ni, -ε mɔ, -a mɔ sɛyɪ a -Yusu a -mɔnanyʊ* ɸniɔ.

⁷ Κεε, -a 'ni -hʊaɸa liɸɪ, -ba tɔɔ nɛ 'a mɔɸɔ, -ε mɔ, -a mɔ -Yusu a -mɔnanyʊ ɸniɔ. -A dɛ Nyɪsua ni, 'ki 'ʊ 'a mu -mɔ, -ε diɸe nu, a 'ni ɸha 'ki dɛ -hʊan ɸdʊ nu. Mɔ, ɸba 'yɪ 'hru 'ye, 'ki -ba tɔɔ nɛ 'a mɔɸɔ, -ε mɔ, -a mɔ -Yusu a -mɔnanyʊ ɸniɔ, dɛ -a -hʊɛ, ε nɔ- mɔ, ba nu ɸhaandɛ.

⁸ ɸBa yɪ win a puɸʊ lɛ ni ni, ε 'wɪ yɪ, -a 'yɪ 'liɸɪ 'li -wɛ, 'ki 'li -aan -kʊan 'kwɪli, -ba -wɔn -tɪ a -tɛɛ yɪ. Dɛ ni -do -a -wɛ 'li -ba nu, ε nɔ- mɔ -ba nu dɛ -mu', -ε 'sɪi 'ʊ yɪ.

⁹ 'Bʊ mɔ, 'ba ni 'kɪ kɪ, 'ki 'ʊ Nyɪsua a 'hru wɪɔn, 'ye ɸbu -a mu -mɔ -bɪ, -a 'yɪ 'kɪ kɪ -nɪ, -a ni dɔdʊ. 'A -tɪ, -a dɛ Nyɪsua ni, -ε diɸe nu, ε 'mu 'a mu -hɛɛ -nɪ, a 'mu ye' -muu -nɪ, 'ki 'ʊ 'a 'hru wɪɔn.

¹⁰ ε ni ke', 'ni yɪ 'a mu -mɔ

'cru -nɪ, -ε diɸe nu, a 'mu 'ʊ dɛ 'kuku a nunuo bu hie, -ε diɸe nu, 'bu mɔ, 'ni nyre 'li 'a mu -mɔ, 'ni ɸha 'a mu -mɔ 'plɛ. 'E mɔ ɸhan-tɪ, Nyɪsua -nyɪ 'mu 'kɪ, 'ki ɸbu -ha 'li 'a mu lɛ. Κεε, ε 'yɪ 'mu 'kɪ -nyɪ, 'ki ɸbu -wɛ 'a mu bu. Κεε, ε -nyɪ 'mu 'kɪ, -ε diɸe nu, 'mu 'a mu -hɛɛ -nɪ, a 'mu ye' -muu -nɪ, 'ki 'ʊ Nyɪsua a 'hru wɪɔn.

¹¹ 'Na 'dɪayɪnʊ -na, 'n gba 'a mu wɪɔ. 'N yɪ 'a mu 'ni -lee -nɪ, -ε mɔ, ba muu ye', 'ki 'ʊ Nyɪsua a 'hru wɪɔn. Ba -nyinyi 'kɪ. Ba kɔ win a lɛ'wɪn'wɪn lɛ, kɔ, ba kɔ kɪbʊwɛɛn lɛ. 'Bʊ mɔ, 'ba yɪɸɪ lɛ ni ni, Nyɪsua, -ε nʊɛ nɛ -a mu, kɔ, -ε yɪ -a mu kɪbʊwɛɛn lɛ -nyɪ, ε di 'ʊ 'a mu -mɔ 'ni ni.

¹² Ba -nyinyi 'wio -tɛɛ, -wɛn 'dɪayɪnʊ. Nyɪsua a nyibli a pɛpɛ -bʊ, -ʊ ni 'nɛ-, ʊ 'beti 'a mu -tɛɛ.

¹³ 'N dɛ Nyɪsua, 'ki 'ʊ 'aan pɛpɛ a -ta', 'ki -aan Kʊkɔnyɔ -Yusu 'Kɪɪsʊ bu 'cibi 'ʊ, bu nu 'a mu ɸhaandɛ -mɔ, kɔ, Nyɪsua bu -nyɪ 'a mu 'a nʊɛ lɛ, kɔ, Nyɪsua a -Hihɪu* bu nuɸɔ, ba -mʊɛ.

'Crien -mu', Pɔlv gba la GALATIKUE yɪ

1 'Mɔ Pɔlv ɔnuɔ, 'mɔ -yɪ 'crien -bu 'cri. 'Mɔ -Yusu 'Klɪsɔ a -mɔnanyɔ* ɔnuɔ. Ɛ 'yɪ -tonyiblo ɔdu 'pa-, Ɛ 'yɪ 'mɔ -lee -ni. KEE, -Yusu 'Klɪsɔ a ɔgbetɔ, Ɛ nɔ- lee 'mɔ, Ɛ kɔ -aan 'Bai Nyɪsɔa, -Ɛ -ha 'lɪɔɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, -Ɛ -ha ɔa 'kɔ 'hɔen-.

2 Nyɪsɔa a nyibli a pɛpɛ -bu, -v ni 'nɛ-, v kɔ 'mɔ 'hɔen-, -a 'beti 'a mɔ, 'aan pɛpɛ -mɔ', -v mɔ Nyɪsɔa a nyibli -mɔ', -v ni 'lɪ Galatɪblugba 'kwli.

3 -Aan 'Bai Nyɪsɔa kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'hɔen-, bu nu 'a mɔ ɔhaandɛ -mɔ, Ɛ kɔ, bu -nyɪ 'a mɔ kɪbɔwɛɛnɛ.

4 -Yusu 'Klɪsɔ -ha 'a dɪɔnv ni, 'Ɛ 'kɔ, 'kɪ 'v -aan -ta', -Ɛ dɪɔnɛ nu, Nyɪsɔa 'mɔ -aan dɛ 'kuku 'wɔwla -ni, Ɛ kɔ, 'kɔ -bu a yɪnyre-tebli 'ni ɔha -a mɔ win kɪ -kɔɔ -ni dɛ. -Tɛ -aan 'Bai Nyɪsɔa nu 'a -hɔhɔa, kɛ- Ɛ nu 'a nunuo.

5 -Ba pɔ Nyɪsɔa 'nyre ɛ, -tɛ 'kɔ tɛ yɪ bu. Kɛ- bu ni 'mɔ.

Nyɪsɔa a ɔhaantitie, nɔ- mɔ win ni -do -mɔ', 'n tɔɔ nɛ 'a mɔ

6 Dɛ a ni, Ɛ kɛɛ 'na ɔwli ɛ. 'Ɛ mɔ ɔhan-tɪ, Nyɪsɔa 'Ɛ nu 'a mɔ ɔhaandɛ -mɔ, 'kɪ 'lɪ dadɔkɛ 'kwli, -Yusu 'Klɪsɔ a -tɪ, 'Ɛ da 'a mɔ, 'kɪ ba mɔ 'a nyibli. KEE, -tɛ a 'ble Nyɪsɔa a ɔhaantitie kɔa, Ɛ 'yɪ 'v bu

-wɛɛn -ni, 'a plee 'lɪ Nyɪsɔa a 'mɔ kɪ, 'a pɪ hiapɔtitie -bu nɔa yɪ bu, 'a pɪ ɛ, -Ɛ mɔ, Ɛ nɔ- mɔ ɔhaantitie, kɛɛ, ɔbu lee nɛ 'a mɔ, -Ɛ mɔ, Ɛ 'yɪ ɔhaantitie 'pa-.

7 Win ni -do -mɔ', 'n tɔɔ nɛ 'a mɔ, Ɛ nɔ- mɔ sɛyɪ a Nyɪsɔa a ɔhaantitie. Ɛ 'yɪ 'kɪ Nyɪsɔa a ɔhaantitie ɔdu -kɔ dɛ, 'bu 'yɪ Ɛ ni -do a 'mɔ, 'n tɔɔ nɛ 'a mɔ 'pa-. 'Nɪ yɪ 'lɪ 'a mɔ -mɔhleeɛ ɛ ni ni, Ɛ 'wɪ yɪ, Ɛ kɔ nyibli, 'v kɛɛ nɛ 'a mɔ. U -hɔɛɔɛ ni, bu 'ciɪ Nyɪsɔa a ɔhaantitie -mɔ', -Ɛ nɛ -Yusu 'Klɪsɔ a -tɪ -mɔ ɛ.

8 'Bɔ mɔ, nyiblo ɔdu 'bu 'ciɪ Nyɪsɔa a ɔhaantitie -mɔ', -a pɔ la 'a mɔ, a 'ble la kɔa, Nyɪsɔa bu pɔɔv 'jɔɔ yɪ, mɔ 'yɛ ɔbu Ɛ mɔ -a mɔ.

9 -A lee nɛ 'a mɔɔ ni, 'tɪ- 'nɪ nɪnɛɔɛ kɪ dɛ: Nyiblo ɔdu 'bu 'ciɪ Nyɪsɔa a ɔhaantitie -mɔ', -a pɔ la 'a mɔ, a 'ble la kɔa, Nyɪsɔa bu pɔɔv 'jɔɔ yɪ.

10 ɔBɪ 'aan ɔwli yɪɔɪ 'nɪ 'yɛ, -Ɛ mɔ, 'n yɪɔɪ 'nɪ 'cri, -Ɛ dɪɔnɛ nu, nyibli 'mɔ 'mɔ 'nyre ɛ pɔ? 'Uɔn-, Ɛ 'yɪ 'mɔ ɛ -ni. 'N -hɔɛɔɛ ni, Nyɪsɔa, nɔ- -bu pɔ 'mɔ 'nyre ɛ. ɔBɪ 'aan 'lulɛ-hihie wen 'nɪ, 'n ɔmɔɛɔɛ ɛ, 'kɪ ɔbu nɔɔ 'lɪ nyibli 'yɪ kɛ? 'Uɔn-, 'bu mɔ, 'nɪ yɪ wenɔɛ ni -hɔɛ, 'kɪ ɔbu nɔɔ wen 'lɪ nyibli 'yɪ kɛ, 'n 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, ɔbu mɔ wen -Yusu 'Klɪsɔ a -kɔannunyɔ.

-Tɛ Pɔlv -nu, 'Ɛ -hɛ -Yusu a -mɔnanyɔ, Ɛ nɔ- Ɛ -hɪhɪɛ kɛ*

11 'Diayɪnv -na, ɔbu -hɪhɪa 'a mɔ kɛ, -Ɛ mɔ, Nyɪsɔa a ɔhaantitie -mɔ', 'n pɔ la 'a

mu, ε 'yɪ -tonyiblo □du 'pa-, ε 'yɪ□ɪ 'lu -mɔ ɛ -hie,

¹² mɔ, ε 'yɪ 'u -tonyiblo □du wien 'pa-, 'n 'yɪ 'u□u -ha, ε mɔ, ε 'yɪ -tonyiblo □du 'pa-, ε 'yɪ 'mɔ□ɔ -pu. -Yusu 'Kɪɪsu a □gbetu, ε nɔ- 'hru 'mu yɪ, 'ε tɔɔ 'mɔ□ɔ.

¹³ A 'wɪn nɪ, -te 'na 'kɔ nɪ la 'mu, ti -mu', -ε kɔ 'yri 'n yɪ la -a mu -Juukue* -aan tete □wien ɛ kue. Ti a 'mu 'yri, 'n □tui la Nyɪsua a nyibli □hɛn dɪakti, -ε nu□o, 'n -hue la□a nɪ, □bu -we la nyibli a 'mu bu,

¹⁴ 'ti- nyibli -mu', -u kɔ 'mu 'hɛn-, -u kɔ la 'yritu nɪ -do, 'n -hi la 'u 'waa nyibli -huohu nɪ, 'kɪ 'u -a mu -Juukue -aan tete kɔ 'bliɪmlɪ a 'u□tuule -mɔ. 'N -ha la 'na dɔnɔ nɪ pɛpɛ, 'kɪ 'u -aan 'bainu a tete kɔ 'bliɪmlɪ a 'mu a -ta'.

¹⁵ Kεε, kue la 'lɪ 'na 'dii 'kwli bu, Nyɪsua pu la 'mu 'kɪbɪa kɪ, 'kɪ 'u 'a -kuan a -ta'. ε nu la 'mu □haande -mɔ, 'kɪ 'lɪ daduke 'kwli. ε nɔ- nu□o, 'ε da la 'mu, 'kɪ □bu nu 'a -kuan. Ti -mu', ε wa la 'nyre, -te ε nyre 'u,

¹⁶ -ε -bɪ ε nu□o nɪ, 'a 'Yu -Yusu 'ε 'hru 'mu yɪ, -ε di□e nu, 'mu 'a □haantitie -mu' dakɔ a gblegble -mu', -u 'yɪ -Juukue 'pa- pu. Ti a 'mu 'yri, 'n 'yɪ la 'lɪ nyiblo □du -mɔ -mu, 'n 'yɪ la □tɔ -hua mɔ -mu.

¹⁷ ε mɔ, 'n 'yɪ la 'lɪ Jrusredɔ 'kwli -mu, 'kɪ 'lɪ -Yusu a -mɔnanyu -mu' -mɔ, -u mɔ la 'a yɪ-henyibli. Kεε, dε 'n -nu, ε nɔ- mɔ, ti nɪ -do a ti 'yri, 'kɪ 'n mu 'lɪ

Arabiblogba 'kwli. -Te 'n -hɔn 'lɪ -wlu, -ε -bɪ 'kɪ 'n mu 'lɪ Damast, 'kɪ 'lɪ Siliblogba 'kwli.

¹⁸ -Te 'yri nɪ ta -hi, -ε -bɪ 'kɪ 'n mu 'lɪ Jrusredɔ 'kwli, -ε di□e nu, 'n kɔ Pielɪ 'hɛn-, -a 'mu -yiyi -nɪ, 'nɪ -hi 'u□u 'huɪ 'wee nɪ 'hɛn.

¹⁹ Ti a 'mu 'yri, 'n 'yɪ la -Yusu a -mɔnanyu □du 'ye, 'bu 'yɪ Pielɪ nɪ -do a 'mu 'pa-, ε kɔ -aan Kɔkɔnyu -Yusu a 'dɪayɪ Sakti.

²⁰ -Ti -bu, 'n hɛ, ε mɔ □han-tɪ □nɔ. 'N hɛ□ε nɪ, 'kɪ 'u Nyɪsua ye'. ε 'yɪ hɪ 'pa-, 'nɪ -nu□o lɪ□ɪ.

²¹ -Te 'n -hɔn 'lɪ Jrusredɔ 'kwli, -ε -bɪ 'kɪ 'n mu 'lɪ 'blɔgbɪ -mu', -u mɔ Siliblogba kɔ Silisiblogba 'hɛn- 'kwli.

²² Ti nɪ -do a 'mu 'yri, -Yusu a nyibli -mu', -u nɪ 'lɪ -Juukue a 'blɔgba 'kwli, u 'ye la 'mu nɪ 'ye.

²³ U yɪ la nɪ 'wɪn nɪ -do, -ε mɔ: «Nyiblo -bu, -ε □tui la -a mu □hɛn, ε 'cɪcɪ nɪ. -Te ti nɛ -bu, ε nɔ- yɪ nyibli -lee -nɪ, -ε mɔ, bu -nyi 'waa □wɪ -Yusu 'Kɪɪsu, mɔ 'ye □bu ti -hi la a ti 'yri, bu yɪ la nyibli -mu', -u kuo la -Yusu 'Kɪɪsu □wɪ yɪ a bu-wuwe nɪ -hue.»

²⁴ -Te u 'wɪn la -tɪ a 'mu, -ε -bɪ u pɪ la Nyɪsua 'nyre ɛ, 'kɪ 'u 'na -ta'.

2

-Te Pɔlv mu la 'lɪ -Yusu a -mɔnanyu* -mu', -u nɪ 'lɪ Jrusredɔ 'kwli -mɔ

¹ -Te 'yri nɪ -pu □tu 'u -hen -hi, -ε -bɪ 'n kɔ Banabast 'hɛn-, -a mu la 'lɪ Jrusredɔ

'kwli de, -ε di□e nu, -a mu 'cve a nyibli gbagbi 'ye. -Te -a yi la ni mi, 'n gba la Titu ni -we.

² N mu la 'li ni, -ε nu□o, Nyisua -te la 'li 'mu. -Te -a nyre 'li, -ε -bi 'n ko 'cve a ye'nanyu 'hven-, -a bii yi, 'ni -hihia □nu Nyisua a □haantitie -mu' kle, 'n pi nyibli -mu', -v 'yi -Juukve* 'pa-, -ε di□e nu, 'cve a ye'nanyu a 'mu, -v mo -Juukve, v 'mu 'na -kvan, 'n ni la, ko, 'n 'tie di nu ki -ween -ni, 'ki 'li nyibli -mu', -v 'yi -Juukve 'pa- 'nyi. 'Na □wlv 'ye□e ni, -ε mo, 'ki 'li 'waa 'lule-hihie 'kwli, v wen 'ni, 'na -kvan 'yi 'mini -ko.

³ 'Na -monanyo Titu mo Glekikveyu □nu, kee, -te -a nyre 'li Jrusredio 'kwli, 'cve a ye'nanyu a 'mu, v 'yi□i -lee -ni, 'ki bu 'be yi, □wi yi -te -Juukve a tete ni 'a hihla, -ε di□e nu, ε 'mu 'v yi 'sii -ni, 'ki 'v Nyisua ye'.

⁴ Kee, ε ko hulekonyibli □dv. U nu- pa 'li -a mu 'nyi, v nu- -hve□e, Titu bu 'be yi. Nyibli a 'mu, 'ki 'li -yruku 'kwli, v naa 'li, 'v pa 'li -a mu 'nyi, -ε di□e nu, v 'mu□v 'ye, -te -a -nu, □a 'yi 'ki 'li -Juukve a tete bu -ni de, -ε nu□o, -a ko -Yusu 'Klisu 'hven-, -a -mve ni. U -hve□e ni, -ba 'tie -ba kve -Juukve a tete □wien le, -ε di□e nu, -a 'mu tete a 'mu a □koyo -he de.

⁵ Kee, yruyu, -a 'yi □nu 'hru -nyi, -koti -a 'ni -hva□a li□i, 'ki bu nyre Nyisua a □haantitie -mu' yi, -ε mo -ti a -tee, -ε di□e nu, -te □haantitie a 'mu, ε ni 'mu, a 'mu 'win.

⁶ Nyibli -mu', v dee 'cve a

nyibli gbagbi, bu mo nyibli gbagbi, bu 'yi nyibli gbagbi 'pa-, de a 'mu, ε 'ni -da□a □dedede, -ε nu□o, 'ki 'li Nyisua 'yi ki, nyibli a pepe mo de ni -do. Nyisua 'ni 'jra□a nyibli 'yi le. Nyibli gbagbi a 'mu, -te 'n -hihia □nu □haantitie a 'mu kle, 'n pi nyibli -mu', -v 'yi -Juukve 'pa-, 'v 'yi 'mu -lee -ni, -ε mo, ε 'yi □ce.

⁷ Kee, v yru□o ni, -ε mo, Nyisua, no- -nyi 'mu □haantitie a 'mu, 'ε lee 'mu, 'ki □bu mu, -bu pu□v nyibli -mu', -v 'yi -Juukve 'pa-, □wi yi, ti -hi la a ti 'yri, -te ε nu la, 'ε lee la Pielu, 'ki ε no- -mo -bi, bu pu la titie a 'mu -Juukve.

⁸ U yru□o le, -ε mo, -te Nyisua -nu, 'ε -nyi la Pielu 'kl, 'ε lee 'li□i -Juukve -mo, ke- ni -do ε -nu, 'ε -nyi 'mu 'kl, 'ε lee 'mu -we, 'ki 'li dako a gblegble -mu', -v 'yi -Juukve 'pa- -mo.

⁹ Saki, ko Pielu, ko Saan 'hven-, -Yusu a nyibli dee 'cve a nyibli gbagbi, v 'ye la□a ni, -ε mo, Nyisua a □gbetu, no- -ha 'li -kvan a 'mu 'li, 'ε -nyi 'mo□o. ε no- nu□o, 'v 'tu -a mu kva le, 'n ko Banabasi 'hven-. De a 'mu, v -nu, ε □hen 'nyre, -ε mo, v ko -a mu 'hven-, -a -mve ni. U ko -a mu 'hven-, -a -yra□a ni, -ε mo, 'n ko Banabasi 'hven-, 'ki -a di 'li nyibli -mu', -v 'yi -Juukve 'pa- -mo mu, -a 'mu □nu Nyisua a □haantitie pu. U nu- -mo -bi, 'ki v di 'li -Juukve -mo mu, v 'mu □nu Nyisua a □haantitie pu.

¹⁰ De ni -do, v lee la -a mu,

-ba nu, ε nɔ- mɔ: □Ba yɪ 'lɪ
-Yusu a nyibli, -v 'yɪ -Juukvɛ
'pa- -mɔ nɪ mi, -ba lee □nu,
bɔ 'kukue 'wliye lɛ, -ε di□e
nu, -a 'mɔ □hɔvɛnyibli -mɔ',
-v nɪ 'lɪ -Yusu a nyibli 'nyɪ,
'kɪ 'lɪ Jrusɛdɔ 'kwli -hɛɛ -nɪ.
Dɛ a 'mɔ, 'n nu□o nɪ -tɛɛ.

-Tɛ Pɔlv 'plɛ la Piɛlɪ -mɔ,
'kɪ 'lɪ Atiɔsɪdɔ 'kwli

¹¹ -Tɛ dɛ a 'mɔ, ε -hi, -ε -bɪ
'kɪ 'n mu 'lɪ Atiɔsɪdɔ 'kwli.
'Kɪ 'n nɪ 'lɪ, Piɛlɪ, 'ɛ di 'lɪ, 'ɛ
nu □dedede, -ε 'yɪ la 'lɪ 'yie
'kwli lɛ -nɔɔ -nɪ. Ε nɔ- kɔ -tɪ
'nɪ 'plɛ la□a -mɔ, 'kɪ 'v nyibli
-hɔɔhɔvɪ ye'.

¹² -Tɛ dɛ a 'mɔ, ε nu la
'lu -mɔmumuɔ, ε nɔ- -bɔ:
-Tɛ Piɛlɪ a 'mɔ, ε nyre la 'lɪ
Atiɔsɪdɔ 'kwli -dodo, ε kɔ
-Yusu a nyibli -mɔ', -v 'yɪ
-Juukvɛ 'pa- 'hɔvɛn-, v yɪ dii
la 'v -tɛ nɪ -do dɛ. (-Yusu
a nyibli -mɔ', -v 'yɪ -Juukvɛ*
'pa-, v 'nɪ -hɔvɛ□a lɪ□ɪ, 'kɪ bɔ
□tuu 'v -Juukvɛ a tete -mɔ', -ε
hlɛ, -ε mɔ, bɔ 'bɛ yɛɛ, ε kɔ, bɔ
□tuu 'v -Juukvɛ a tete -bɪ 'v.)
Ti gbi bɔ -hi 'kɪ, -ε -bɪ Saki,
-ε nɪ 'lɪ Jrusɛdɔ 'kwli, ε tɛ
la nyibli bɔ, 'kɪ bɔ mu la 'lɪ
-Yusu a nyibli, -v 'yɪ -Juukvɛ
'pa-, -v nɪ 'lɪ Atiɔsɪ -mɔ. -Tɛ
nyibli a 'mɔ, v nyre 'lɪ, Piɛlɪ a
'mɔ, -ε kɔ -Yusu a nyibli -mɔ'
'hɔvɛn-, -v 'yɪ -Juukvɛ 'pa-, -v
yɪ mɔ 'v -tɪtɛ nɪ -do dɛ lɛ -dii
-nɪ, -ε -bɪ ε -jɪri 'a dɔvɔvɪ yɪ, ε
kɔ 'a 'bio a 'mɔ 'hɔvɛn-, 'v 'kee
dɛ a -mɔdidilɛ. Dɛ -mɔ', -kɔtɪ
Piɛlɪ 'ɛ nu dɛ a 'mɔ, ε nɔ-
-mɔ: Ε nɔ- -mɔ -bɪ, ε pie la
-Juukvɛ -mɔ', Saki tɛ la bɔ a
hɔvannɔ, -ε nu□o, kɛ- 'a □wlv
pɔ la, -ε mɔ, nyibli a 'mɔ, v di
'plɛ la□a -mɔ, -tɛ ε bi 'lɪ nyibli

-mɔ', -v 'yɪ -Juukvɛ 'pa- 'nyɪ,
'tɪ-, -v 'yɛ nɪ □tuu 'v -Juukvɛ
a tete 'v.

¹³ -Yusu a nyibli -bɪ -mɔ',
-v mɔ -Juukvɛ, yɪnyɛdɛ a
'mɔ, Piɛlɪ nɪ la, ε nɔ- 'waa
'mumu, v nɪ la -wɛ, 'v nɛɛ
la 'lɪ nɪ 'hɔvɛn, 'v -jɪri la 'waa
dɔvɔvɪ yɪ, 'kɪ 'v nyibli -mɔ', -v
'yɪ -Juukvɛ 'pa- -mɔ'. Dɛ nɪ
-do a 'mɔ, ε nɔ- Banabasi nɪ
la -wɛ. 'Waa pɛpɛ a 'mɔ, dɛ
-mɔ', v -yɪ, -ε 'yɪ -tɛɛ -nu, nɔ-
v nɪ la.

¹⁴ -Tɛ 'n 'yɛ la□a, -ε mɔ, v
'nɪ -kɔvɛ□ɛ la Nyɪsva a □haan-
titie -mɔ', -ε mɔ -tɪ a -tɛɛ
□wien lɛ, ε nɔ- kɔ -tɪ, 'nɪ gba
la 'lɪ Piɛlɪ wuntɔ 'yɪ 'yakla ke,
'kɪ 'v nyibli a pɛpɛ ye', 'nɪ lee
la□a, -ε mɔ:

«-Mɔ -Juukvɛyɪ □nɪɔ. Kɛɛ,
-na 'mumu, □nɪ -kɔvɛ□ɛ
-Juukvɛ a tete □wien lɛ. Dɛ-
kɔ -tɪ, □nɪ -hɔvɛ□ɛ, 'kɪ nyibli
-mɔ', -v 'yɪ -Juukvɛ 'pa-, bɔ
□tuu 'v -Juukvɛ a tete 'v 'lɪ?

¹⁵ -A mɔ -mɔ -bɪ, □han-tɪ
□hɔn, □a mɔ -Juukvɛ, □a 'yɪ
dakɔ -mɔ', -v 'yɪ Nyɪsva a
tete -yɪ a nyibli 'pa-,

¹⁶ kɛɛ, -a 'wɪn nɪ, kɔ, □a
yɪ□ɛ, -ε mɔ, nyiblo -mɔ', -ε
kuo -Yusu 'Klɪsv □wlv yɪ, ε
nɔ- 'sii 'v yɪ, 'kɪ 'v Nyɪsva ye'.
Ε 'yɪ nyiblo -mɔ', -ε □tui 'v
-Juukvɛ a tete 'v 'pa-. Ε nɔ-
nu□o, -a mɔ -mɔ -bɪ, □a kuo
-Yusu 'Klɪsv □wlv yɪ, -ε di□e
nu, Nyɪsva 'bɔ 'yɛ dɛ a 'mɔ,
ε 'mɔ 'v -a mɔ yɪ 'sii -nɪ, 'kɪ
'v 'a dɔvɔvɪ ye'. Ε 'yɪ -ba yɪ
'v -Juukvɛ a tete nɪ □tui -nɪ
a -tɪ 'pa-, -ε nu□o, tete a 'v
□tuule 'nɪ -nu□o lɪ□ɪ, nyiblo
'nɪ 'sii□ɛ 'v yɪ, 'kɪ 'v Nyɪsva
ye'.» Kɛ- 'n nu la Piɛlɪ a leelɛ.

-Tonyiblo blεε yi, bu kuo
-Yusu 'Klisu □wlv yi, 'ti-
Nyisva 'mv□v wa

17 -A mu -bu, -v mo
-Juukve*, -a -hve□ε ni, 'ki
Nyisva bu 'sii 'v -a mu yi, 'ki
'v a dionv ye', -ε nu□o, -a kuo
-Yusu 'Klisu □wlv yi. De a
'mu a -ti, □a 'wι□ι nyibli -mu'
yi, -v 'yi -Juukve 'pa-, kō, -a
dεε dε'kukununyv, -ε nu□o,
-a 'ni □tuu□o 'v -Juukve a
tete 'v. □Bι dε a 'mu, ε □hen
'nyre, -ε mo, -Yusu 'Klisu, nō-
pi 'li -a mu dε 'kuku 'nyi?
'Uvn-, ε 'yi 'mu le -ni.

18 -Te ε ni 'mu, ε nō- -bu:
Nyiblo 'bu hie 'v -Juukve a
tete a 'v□tuule bu, -te ε 'ye ni
-hεε □ne, 'ki bu 'sii 'v yi, 'ki
'v Nyisva ye', 'ti-, 'bu □han
-mo de, 'bu kuo tete a 'mu
□wlv yi de, -ε -bι ε ni dε -mu',
-ε 'ye ni blee Nyisva a plo.

19 Tete a 'mu, ε nō- lee 'mu,
-ε mo, 'n kō 'kukuv, 'na dε
'kuku a -ti. 'E mo □han-ti,
tete a 'mu, nō- nu□o, 'ni 'ku,
'ki 'v Nyisva ye'. Kεε, -te 'n
'ku 'ki, -ε -bι tete 'yi 'ki 'kl
-kō, 'ki 'v 'mu ki. E 'wι yi,
'na 'klō 'ka, nō- 'ku, 'ni ni 'klō,
'ki 'v Nyisva ye'. -Te 'n kuo
-Yusu 'Klisu □wlv yi, ε nō-
nu□o, 'ni yi□e, -ε mo, tugbe
-mu', -ε kō 'yie v kōv 'v□v 'v,
ε 'wι yi, ε kō 'mu 'hven- v kōv
'v, □a 'ku.

20 E nō- nu□o, 'klō -bu, 'n
ni 'ki, ε 'yi 'mō 'pa-, 'n 'yi 'ki
'klō a 'mu -ni de, kεε, -Yusu
'Klisu, nō- ni 'klō, 'ki 'li 'mu
'li. 'Klō -bu, 'n ni 'ne- -mō,
'n -ha 'na □wlv a pepe ni, 'ni
-nyi□e Nyisva a 'Yu -mu', -ε
nve 'mu, 'ti- -ε -ha 'a dionv,
-ε 'ku, 'ki 'v 'na -ta'.

21 □Haande -mu', Nyisva
nu 'mu -mō, 'ki 'li dadvke
'kwli, 'n 'yi 'li□ι 'li -we, □bv
pv 'a -ti bu, □bv □han -mō,
□bv kuo tete □wlv yi de.
Nyiblo 'bu yi wen 'v yi ni 'sii
-ni, 'ki 'v Nyisva ye', 'a tete
a 'v□tuule a -ti, -ε -bι ε di
□hen wen 'nyre, -ε mo, -Yusu
'Klisu 'ku ni dadv.

3

-Tonyiblo -mu', -ε kuo
Nyisva □wlv yi, ε nō- Nyisva
we

1 'A mu Galatike, a 'yi
'lule-hihie -kō. 'N pv□v
□han-ti, -ε mo, nyiblo □dv
-kaa ne 'a mu. -Te -Yusu
'Klisu nu 'kukuv, 'ki 'v tugbe
'yie, 'n -hιhιa 'a mō□o kle ni
-teε.

2 'N -hve □bv 'beti 'a mu:
□Bι -te a □tui 'v -Juukve* a
tete 'v, ε nō- nu□o, Nyisva 'ε
-nyi 'a mu 'a -Hihiu*? 'Uvn-
'A □haantitie -mu', ε nō- a pv
nva yi bu, ε kō, 'a kuo -Yusu
□wlv yi. E nō- kō -ti, 'ε -nyi
'a mu 'a -Hihiu. □Bι ε 'yi 'mu
le -ni?

3 De- kō -ti, 'a 'yi 'ki 'a
leyuyruo -kō? De- kō -ti,
-kvan -mu', Nyisva a -Hihiu
□tu -wlv, 'ki 'li 'a mu 'li, 'a
-hve ba -yra□a 'lu, 'ki 'li 'aan
dionv a 'kl 'kwli 'li?

4 □Bι □haande a pepe -mu',
Nyisva nu 'a mu -mō, ε mo
dadv □nio? 'Uvn-, 'n 'yi□ι
□han-ti -pv, 'ki bu di dadv'
pa.

5 Nyisva yi -nyi 'a mu 'a
-Hihiu, 'ε ni □wlulekεε-tebli,
'ki 'li 'a mu 'nyi. □Bι ba yi
'v -Juukve a tete a -ti ni □tui
-ni a -ti, ε nō- kō -ti 'ε ni□e?

'Ubn-, ε ni□e ni, -koti a pu 'a □haantitie nva yi bu, 'a kuo -Yusu □wlv yi.

6 Ba -hie -aan 'bai gbagbu Abrahamu a de 'lu -mo le. U 'cru 'li Nyisvacriēn 'kwli ni, -ε mo: «Abrahamu kuo la Nyisva □wlv yi. -Te ε kuo la Nyisva □wlv yi, ε no- nu□o, Nyisva 'ε 'sii la 'u□v yi, 'ki 'u 'a dionv ye'.»

7 De a 'mu, ε □hen 'nyre, -ε mo, nyibli -mu', -v kuo -Yusu □wlv yi -tee, v nu-mo Abrahamu a seyι-seyι a 'yonv a 'yonv.

8 Ti -hi la a ti 'yri, v 'cru la□a ni, 'ki 'li Nyisvacriēn 'kwli, -ε mo: «Nyibli -mu', -v 'yi -Juukve 'pa-, v di kuo Nyisva □wlv yi, ε ko, Nyisva 'mu 'v □nv yi 'sii -ni -we, 'ki 'u 'a dionv ye'.» De a 'mu a -ti, ε ni la ke', Abrahamu 'ε 'win la Nyisva a □haantitie, Nyisva 'ε lee □ne, ε wen: «'Ki 'n di 'li -mu 'li naa -ni, 'mu dako a pepe, -v ni 'ne- -tutu ki □haande -mo nu.»

9 Abrahamu kuo la Nyisva □wlv yi. ε no- nu□o, Nyisva 'ε nu□o □haande -mo, 'ti-, nyibli a pepe -mu', -v kuo Nyisva □wlv yi -we, ε di nu □nv □haande -mo.

10 Nyibli -mu', -v yi□i 'lu -mo le -hie, -ε mo, Nyisva di 'v □nv yi 'ni 'sii -ni, 'ki 'u 'a dionv ye', -ε nu□o, -ti -mu', tete -hle, no- v ni, nyibli a 'mu, Nyisva a -bati di □nv 'ni klo. 'E mo -tee, Nyisva a win 'ε pi le: «Nyiblo 'bu 'ye ni □tuu 'v tete a pepe -mu', v 'cru 'li Nyisvacriēn 'kwli, 'a -ne ti, nyiblo a 'mu, Nyisva a

-bati di□e 'ni klo.»

11 -A yi□e ni, -ε mo, ε 'yi nyiblo □dv -ko, -bu 'sii 'v yi, 'ki 'u Nyisva ye', 'a tete a 'u□tuule a -ti. -A yi de a 'mu ni, -ε nu□o, ke- Nyisva a win pi, -ε mo: «Nyiblo -mu', -ε kuo Nyisva □wlv yi, no- 'sii 'v yi, 'ki 'u Nyisva ye'. Nyiblo a 'mu, ε no- di 'klo ni.»

12 Kee, v 'cru□i ni, 'ki 'li Nyisvacriēn 'kwli, -ε mo: «Nyiblo -mu', -ε □tui 'v tete 'v, ε no- di 'klo ni.» De a 'mu, ε tve ne -a mu ni, -ε mo, tete a 'u□tuule, ko Nyisva a □wlv a ykuole 'hven-, v 'yi de -ni -do 'pa-.

13 'A -ti, Nyisva a -bati klo -a mu ni, -ε nu□o, -a 'yi 'v tete 'v □tuu -ni -tee. Kee, -Yusu 'Klivo, no- -di, 'ε nyra 'v -aan -ta' bu, Nyisva a -bati 'ε klo□o. De a 'mu, ε no- ko 'kwli ε naa 'li, 'ε wa -a -mu, -ε di□e nu, Nyisva a -bati 'ni □ha -a mu klo de. Ke- v nu la 'a 'cru, 'ki 'li Nyisvacriēn 'kwli, -ε mo: «'Bu mo, 'bu 'ba nyiblo bu, 'ki 'li tugbe yra, ε □hen 'nyre, -ε mo, nyiblo a 'mu, Nyisva a -bati klo□o ni.»

14 Ke- -Yusu 'Klivo nu 'a nunuo, -ε di□e nu, □haande -mu', Nyisva pu la le, ε di la Abrahamu -mo nu, nyibli -mu', -v 'yi -Juukve 'pa-, ε 'mu □nv□v -mo nu -we, de -mu', -Yusu 'Klivo -nu a -ti. Ke- -Yusu nu 'a nunuo -we, -ε di□e nu, -te -a kuo □ne □wlv yi, Nyisva 'mu -a mu 'a -Hihiu, ε pu la le, ε di la -a mu -nyi -nyi.

□Haande -mu', Nyisva pu la 'li, 'ki 'v Abrahamu -mo

15 'Na 'ɔɔayɔɔv -na, ɔɔbu puɔɔv 'yri a ɔɔtutuo a de yi. 'Bu mɔ, dakɔɔble ni 'hven, 'bu -wen, 'ki bu ɔɔtu 'yri, -ε -bi nyiblo ɔɔɔv 'yi 'liɔɔi 'li -we, bu nyre 'yri a 'mu yi, mɔ, nyiblo ɔɔɔv 'yi 'liɔɔi 'li -we, bu pu 'vɔɔv de 'lu.

16 Ke- ni -do ε ɔɔti 'mu, 'ki 'v Nyɔɔsva a 'yri -mu', ε ɔɔtu la, ε kɔ Abrahamu 'hven-a -ta'. Ti -mu', -ε kɔ 'yri Nyɔɔsva ɔɔtui la 'yri a 'mu, ε kɔ Abrahamu 'hven-, ε lee laɔɔa ni, -ε mɔ, ɔɔhaandε -mu', -kɔti ε hle, ε di la ɔɔneɔɔε -mɔ 'ni nu, ε kɔ 'a 'yɔɔv a 'yɔɔv 'hven-. Kee, seyɔɔ-seyɔɔ, Nyɔɔsvacriɔɔn 'ni -puɔɔv le, -ε mɔ, ɔɔhaandε a 'mu, ε di nu laɔɔa Abrahamu -mɔ, kɔ 'a 'yɔɔv a 'yɔɔv 'hven-. Kee, ε wen 'ni, ε di nu laɔɔa 'a 'yɔɔv a 'yu ni -do -mɔ. 'Yu a 'mu, ε nɔ- mɔ -Yusu 'Kɔsv.

17 -Ti 'n -hve ɔɔbu hla, ε nɔ- mɔ: Nyɔɔsva ɔɔtu 'yri, ε kɔ Abrahamu 'hven-, 'ε gba 'yri a (430) -hɔtrɔwɔ ni -hen ne 'yri a ɔɔwlv ɔɔtu 'v -pu, 'ti- 'ε -ha 'li tete, 'ε -nyiɔɔe 'a dako, -v mɔ -Juukvε*. De a 'mu, ε ɔɔhen 'nyre, -ε mɔ, 'yri -mu', Nyɔɔsva ɔɔtu, ε kɔ Abrahamu 'hven-, ε kɔ ɔɔhaandε -mu', ε pu la le, ε di laɔɔa -mɔ nu, tete 'yi 'liɔɔi 'li -we, bu nyreɔɔe yi.

18 'Bu mɔ, Nyɔɔsva 'bu yi wen nyibli ɔɔhaandε -mɔ ni ni, -te v ɔɔtui 'v tete a -ti, -ε -bi ε 'wi yi, ε 'yi -te ε pu la le, ε di la ɔɔnv ɔɔhaandε -mɔ nu a -ti, ε 'ni -nuɔɔo wen ɔɔnvɔɔv -mɔ. Kee, Nyɔɔsva nu la Abrahamu ɔɔhaandε -mɔ, -kɔti ε pu la 'li ɔɔneɔɔε ni. ε 'yi ɔɔbi Abrahamu a 'mu bu

ɔɔtuu 'v tete 'v a -ti, ε 'yi laɔɔa ɔɔhaandε -mɔ -nu.

De- kɔ -ti Nyɔɔsva 'ε -nyi -a mu 'a tete

19 -Te ε ni 'mu le, -bakle, nyiblo ɔɔɔv di 'ni 'beti -ni: De- kɔ -ti Nyɔɔsva 'ε -nyi -Juukvε* 'a tete 'li? Nyɔɔsva -nyi -a mu 'a tete ni, -ε diɔɔe nu, -tebli -mu', -ε nyre yi, 'ki 'vɔɔv ye', -a 'muɔɔv yi. ε -nyi -a mɔɔɔ ni, 'ki 'li ti gbi 'kwli, ε 'muɔɔv gba -gbagba, Abrahamu a 'yɔɔv a 'yu -mu', Nyɔɔsva pu la le, ε di la ɔɔhaandε a 'mu -mɔ nu, ε 'mu di. 'Yu a 'mu, ε nɔ- mɔ -Yusu 'Kɔsv. -Te -Yusu -di 'ki, -ε -bi tete 'yi 'ki 'kɔ ɔɔɔv -kɔ de. Nyɔɔsva -ha la 'li tete, 'ε -nyi laɔɔa 'a lelenyɔ, lelenyɔ a 'mu, 'v -nyi laɔɔa -tonyibli. Ti -mu' -kɔ 'yri v yi la 'v ɔɔnvɔɔv -nyii -ni, -ε -bi 'ki Nyɔɔsva a winwlvn-hanyɔ* Moise ni la 'v Nyɔɔsva kɔ -tonyibli 'hven-a -gbati.

20 Kee, -te Nyɔɔsva yi la Abrahamu ni -lee -ni, -ε mɔ, ε di nu laɔɔa ɔɔhaandε -mɔ, Nyɔɔsva a ɔɔgbetv, nɔ- hlee la 'liɔɔi -mɔ. ε 'yi 'li nyiblo ɔɔɔv 'li -naa -ni.

21 ɔɔbi de a 'mu, ε ɔɔhen 'nyre, -ε mɔ, Nyɔɔsva a 'lipude, kɔ tete 'hven-, v 'yi -pe? 'Uvn-, ε 'yi 'mu le -ni. 'Bu mɔ, Nyɔɔsva a tete -mu', ε -nyi -tonyibli, 'bu yi wen nyibli 'kɔ yrayrv ni -nyi, -ε -bi ε -we wen 'liɔɔi ni, 'ki bu 'sii wen 'v nyibli yi, 'ki 'v Nyɔɔsva ye'. Kee, ε 'yi tete ɔɔɔv -kɔ, -bv nu de a 'mu.

22 Kee, v 'cru 'li Nyɔɔsvacriɔɔn 'kwli ni, -ε mɔ,

'kɪ 'klɔ -bɔ kɪ a nyibli a pɛpɛ nɪ 'lɪ dɛ 'kuku a 'klɪ bɔ. Kɛ- ɛ nɪ 'mɔ, -ɛ diɔe nu, ɔhaandɛ -mɔ', Nyɪsɔva pɔ la lɛ, ɛ di la nyibli -mɔ nu, ɛ 'mɔɔv nyibli -mɔ', -v kuo -Yusu 'Klɪsɔ ɔwɔv yɪ -mɔ nu. ɛ nɪ ɔnɔɔv -mɔ, -ɛ nuɔo, v kuo -Yusu 'Klɪsɔ ɔwɔv yɪ.

23 Ti -hi la a ti 'yri, -tɛ 'hru 'yɛ la 'v bɔ nɪ pɛ, 'kɪ nyibli bɔ kuo la -Yusu 'Klɪsɔ ɔwɔv yɪ, -Juukɔɛ a tete nu laɔa nɪ, ɔa mɔ la ɔjuklapɔ, ɔa ɔtui la 'vɔv, 'ɛ gbaɔa -gbagba, Nyɪsɔva 'ɛ yɔ -a mɔ -Yusu 'Klɪsɔ yɪ, 'ɛ tɔɔ nɛ -a mɔ 'hru -mɔ', -a di na, 'tɪ -Yusu 'Klɪsɔ a 'mɔ, -a 'mɔɔv ɔwɔv yɪ -kuo -nɪ.

24 Tete a 'mɔ, ɛ 'wɪ la -aan naanyɔ yɪ, -ɛ kla 'yi, 'ɛ gbaɔa -gbagba, -Yusu 'Klɪsɔ 'ɛ -di. Kɛ- tete a 'mɔ, ɛ nɪ la 'mɔ, -ɛ diɔe nu, -tɛ -Yusu 'Klɪsɔ -di, Nyɪsɔva 'mɔ 'v -a mɔ yɪ 'sii -nɪ, 'kɪ 'v 'a dɔɔv yɛ', -ɛ nuɔo, -a kuo -Yusu 'Klɪsɔ a 'mɔ ɔwɔv yɪ.

25 -Tɛ ti nɛ -bɔ, 'hru pɛ 'v bɔ, 'kɪ -ba kuo -Yusu 'Klɪsɔ ɔwɔv yɪ. Tete 'yɪ 'kɪ -aan naanyɔ 'pa-.

26 'Aan pɛpɛ, a mɔ Nyɪsɔva a 'yonɔ ɔnɔɔ, -ɛ nuɔo, a kuo -Yusu 'Klɪsɔ ɔwɔv yɪ. ɛ ɔhɛn 'nyrɛ, -ɛ mɔ, a kɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'hɛn-, a -mɔɛ nɪ.

27 U pɔ 'a mɔ 'nie 'lu, -ɛ diɔe nu, a kɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'hɛn-, a 'mɔ -mɔɛ. -Tɛ ti nɛ -bɔ, a gba -Yusu 'Klɪsɔ a ɔwɔv.

28 -Mɔ -Juukɔɛyɪ, ɔyɪ -Juukɔɛyɪ 'pa-, 'kɪ 'v Nyɪsɔva yɛ', 'yilɛ'jɪra ɔdɔ 'yɪ 'v -nɪ. ɔBɪ -mɔ ɔkoyu, -v'v- ɔyɪ

ɔkoyu 'pa-, -mɔ nyɪbɛyɪ gbe, -mɔ nɔgba, 'kɪ 'v Nyɪsɔva yɛ', 'yilɛ'jɪra 'yɪ 'v -nɪ. 'Aan pɛpɛ, a kɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'hɛn-, a -mɔɛ nɪ, 'a mɔ dɛ nɪ -do.

29 -Tɛ a mɔ -Yusu 'Klɪsɔ a nyibli, ɛ ɔhɛn 'nyrɛ, -ɛ mɔ, a mɔ Abrahamɔ a 'yonɔ a 'yonɔ ɔnɔɔ -wɛ. 'A -tɪ, ɔhaandɛ a pɛpɛ -mɔ', Nyɪsɔva pɔ la lɛ, ɛ di la Abrahamɔ kɔ a 'yonɔ 'hɛn- -mɔ nu, ɛ di nu 'a mɔɔ -mɔ -wɛ.

4

Ti -bɔ 'yri, -a 'yɪ tete a ɔkoyo 'pa-, kɛɛ, -a mɔ Nyɪsɔva a 'yonɔ ɔnɔɔ

1 'Yu a 'baɪ di 'a kɔkɔ-teblɪ a pɛpɛ, ɛ pɔ la 'lɪɔɪ -nyɪ, ɔbɔ pɔɔv 'a dɛ yɪ. 'Yu a 'mɔ, 'bɔ 'yɛɛ nɪ kui, ɛ 'yɪ -tɪ ɔdɔ -kɔ, bɔ hla. 'Yɛ ɔbɪ ɛ di 'a 'baɪ a -teblɪ a pɛpɛ kɔ, kɛɛ ɛ 'wɪɔɪ ɔkoyu yɪ.

2 'Bɔ 'tɛ mɔ 'yu, nyibli -bɪ, v nɔ- kɔ 'lɪ 'a dɛ -mɔ. U nɔ- kɔ 'lɪ 'a kɔkɔ-teblɪ a dɛ -mɔ -wɛ, ɛ 'mɔɔv gba -gbagba, ti -mɔ', 'a 'baɪ wa 'nyrɛ, ɛ 'mɔ 'v nyrɛ.

3 Kɛ- -aan dɛ nɪ 'mɔ -wɛ. -Tɛ -a 'yɛ la -Yusu 'Klɪsɔ nɪ yɪ, -a 'wɪ la 'yonɔ yɪ, ɔa mɔ la 'kuo a ɔkoyo.

4 Kɛɛ, ti Nyɪsɔva wa 'nyrɛ, -tɛ ɛ nyrɛ 'v, -ɛ -bɪ ɛ yɔ -a mɔ 'a 'Yu yɪ, 'kɪ 'nɛ- 'klɔ -bɔ kɪ. 'Kɪ ɛ naa 'lɪ nɔgba ɔdɔ 'hɔɪ, 'yu a 'mɔ 'ɛ ɔtuu 'v -Juukɔɛ* a tete 'v,

5 -ɛ diɔe nu, nyibli -mɔ', -v mɔ tete a 'mɔ a ɔkoyo, ɛ 'mɔ ɔnɔ ɔgbɛ, v 'mɔ Nyɪsɔva a 'yonɔ -hɛ.

6 Dɛ -bɔ, -ɛ -tɔɛ nɛ -a mɔ, -ɛ mɔ, -a mɔ Nyɪsɔva a 'yonɔ

□nɔ, ε nɔ- mɔ: Nyɪsɔ, nɔ-
ya -a mu 'a 'Yu a -Hihiu* -mu'
yɪ, -ε di□e nu, ε 'mu 'lɪ -aan
□wɪ kɪ nɪ. -Hihiu a 'mu,
ε nɔ- 'yεε 'lɪ win, -ε pɪ lɛ:
«Nyɪsɔ o, -mɔ mɔ 'na 'Baɪ.»

⁷ De a 'mu, ε □hen 'nyre, -ε
mɔ, a 'yɪ 'kɪ 'kuo a □koyo 'pa-
de. Kεε, a mɔ Nyɪsɔ a 'yonu
□nɔ. -Te a mɔ 'a 'yonu, 'a
-tɪ, □haan-tɛblɪ a pɛpɛ -mu',
ε □tu bu, 'kɪ 'v 'a 'yonu -mɔ',
ε di 'a mɔ□ɔ 'nɪ -nyi.

*-Yusu a nyibli -mu', -v nɪ
'lɪ Galatɪblɔgba 'kwɪ, v nu-
yεε Pɔlv 'kla -wɪye*

⁸ Ti -hi la a ti 'yri, -tɛ a 'yε
la Nyɪsɔ nɪ yɪ, 'a mu -mu', -v
'yɪ -Juukvε* 'pa-, 'kuo -mu',
-v 'yɪ Nyɪsɔ 'pa-, nu- kɔ
□kode a ni la.

⁹ Kεε, -tɛ ti nε -bu, a
yɪ Nyɪsɔ nɪ, ε □hen 'nyre,
Nyɪsɔ, nɔ- yɪ 'a mu. De- nu
'kɪ□ɪ, 'a □hɪen 'kɪ -mɔ de, 'a
□tui 'v 'kuo 'v, -v 'yɪ 'kɪ □du
-kɔ 'lɪ? De- nu 'kɪ□ɪ, 'a -hve
ba -he 'waa □koyo de 'lɪ,

¹⁰ 'a □tui 'v -Juukvε a tete
-bɪ 'v, 'kɪ 'v -nyrɔwɪ -bɪ a
-ta', kɔ □hɔnpɔɪ -bɪ 'hven-,
kɔ 'yru a ti, ε kɔ 'yri -bɪ
'hven-?

¹¹ -Tɛblɪ a 'mu, a ni, ε mɔ
'na 'kla-wɪye'yɪya gbagbu.
'N yɪ pie huannu, 'kɪ -kvan
-mu', 'n nuu 'lɪ 'a mu 'nyɪ, bu
di dadu pa.

¹² 'Diayɪnu -na, 'n nyεε nε
'a mu lɛ, 'mɔ -bu, -ε mɔ
-Juukvεyɪ, ti -kɔ 'yri 'n nɪ la
'lɪ 'a mu 'nyɪ, 'a mu -mu', -v
'yɪ -Juukvε 'pa-, -tɛ a nɪ la
'mu, kε- 'n nɪ la 'mu. 'N 'yɪ
la 'a mɔ□ɔ -hva, 'kɪ ba □tuu
'v -Juukvε a tete 'v. 'A -tɪ, -tɛ

'n nɪ 'mu, kε- ba nɪ 'mu -wε.
'A 'nɪ 'hie 'lɪ□ɪ 'lu -mɔ lɛ, -ε
mɔ, nyiblo 'bu yɪ 'v -Juukvε
a tete nɪ □tui -nɪ, -ε -bɪ ε 'sɪi
'v yɪ, 'kɪ 'v Nyɪsɔ ye'. 'A 'yɪ
-hvan 'na □wɪv □hlɔn nɪ pɪ.
'A -tɪ, a 'nɪ 'pɔv 'kɪ 'na □wɪv
□hlɔn de.

¹³ Bu bi 'lɪ 'a mu 'kwɪ,
yɪ-hɛdidie, 'n di la 'lɪ 'a mu
-mɔ, 'n pɪ la 'a mu Nyɪsɔ
a □haantitɛ, kεε, 'hɔɪ a
hinhren kɔ la 'mu nɪ. 'A -tɪ,
'n 'yɪ la 'lɪ□ɪ 'lɪ -wε, □bu gba
la 'na 'dagba 'lu -mɔ.

¹⁴ 'E mɔ tɛε, ti a 'mu 'yri,
'na 'hɔɪ a hinhren a -tɪ, a yɪ
'ye la □hɪven dɪakɪ, 'na 'hɔɪ
a 'mu a -tɪ, a 'yɪ la 'mu -yraa
-nɪ, ε mɔ, a 'yɪ la 'mu lɛ -bla.
Kεε, a 'ble la 'mu kva -tɛε,
□wɪ yɪ Nyɪsɔ a lɛnyɔ, kɔ
-Yusu 'Kɪsɔ yɪ -wε,

¹⁵ Ti a 'mu 'yri, a kɔ la plo a
bleelɛ. De- nu 'kɪ□ɪ, -tɛ ti nε
-bu, 'a 'yɪ 'kɪ plo a bleelɛdu a
'mu -kɔ de 'lɪ? 'Na □wɪv 'ye□e
nɪ, -ε mɔ, 'bu -wε la 'lɪ, ba -ha
la 'lɪ 'aan 'yɪ lɛ, -ε di□e nu, a
'mu la 'mɔ□ɔ -nyi, a di la□a
'nɪ nu.

¹⁶ □Bɪ -tɛ ti nε -bu, □bu yɪ
'a mu -tɪ a -tɛε nɪ -lee -nɪ,
ε nɔ- kɔ -tɪ, 'a dɛε 'mu 'aan
yraanyɔ?

¹⁷ E kɔ nyibli -hɔhɔɪ, 'v nε
hɪ -mɔ lɛ, 'tɪ- 'v -hε Nyɪsɔ
a □haantitɛ -ta' lɛ. Nyibliɔv
a 'mu, v nu- yɪ 'lɪ 'a mu
-mɔ -hlee -nɪ, -ε di□e nu, a
'mu □nu □wien lɛ kvε. Kεε,
'waa 'lule-hihie 'yɪ -tɛε -nu. U
-hve□ε nɪ, ba pɔ 'mu ke yɪ, -ε
di□e nu, a 'mu □nu □wien lɛ
kvε.

¹⁸ E nɔv 'v lɛ, 'kɪ ba pɔ
nyibli -bɪ nva yɪ bu, kεε,

□haannyibli, nu- ba pu nva
 yi bu. Ke- bu ni 'mu, 'a -ne
 ti, mo 'ye □bu □bu ni 'u 'a mu
 'hu, 'ye □bu □bu 'yi 'u 'a mu
 'hu -ni.

¹⁹ 'Na 'yonu -na, 'aan -ti,
 'n yi 'ye □huen de, □wi yi
 nugba, -e mi □gbla mo. 'N
 'tie di □hwendu a 'mu 'ye,
 e 'mu□u gba -gbagba, a 'mu
 -Yusu a -tee a -nagbopu* mo.

²⁰ 'N -hue wen□e ni diaki,
 □bu ni wen 'li 'a mu -mo, -e
 di□e nu, 'mu wen 'li 'a mu
 -mo -hlee -ni, win 'n di pu,
 e 'mu 'aan □wli le -hren, -e
 nu□o, -te 'n hloo ne 'a mu
 -mo le, -ti -bu, 'n di hla, 'n
 'yi□i -yi.

*Nugbi ni 'huen, Sara ko
 Hagali a -ti*

²¹ 'A mu -mu', -u -hue□e,
 -bu □tuu 'u -Juukue* a tete 'u,
 □bu 'beti 'a mu: □Bi -ti -mu',
 tete a 'mu, e hle, a yui□e' le
 ni?

²² □Bu -huhia 'a mu kle. U
 'cru□i ni, 'ki 'li Nyisvacrien
 'kwli, -e mo, Abrahamu ko la
 'yonu nyibepu ni 'huen. E ko
 Hagali 'huen-, u ko la 'yu, e
 ko Sara 'huen-, 'u ko 'yu -bi.
 Hagali a 'mu, e mo □koyu
 □ni□o la. Sara -mo -bi, e 'yi
 la □koyu 'pa-.

²³ Nugba -mu', -e mo la
 □koyu, e ko la 'yu, -e nu□o,
 Abrahamu, no -hue la□a. E
 'wi yi, -tonyiblo, no -hue
 la□a, e 'yi Nyisua 'pa-, e 'ni
 -hua la□a. Kee, nugba -bi
 -mu', -e 'yi la □koyu 'pa-, e ko
 la 'yu, -koti e ni la ke', Nyisua
 'e lee la Abrahamu, -e mo, e
 di ko la 'yu.

²⁴ De a 'mu, -e mu la 'lu
 -mo, e tue ne -a mu de. De
 a 'mu, e no- mo: Nugbi ni
 'huen -mu', -u mo Hagali ko
 Sara 'huen-, u □hen 'nyre
 'yrigble ni 'huen, Nyisua □tu,
 e ko -tonyibli 'huen-. Hagali
 -mu', -e mo □koyu, e □hen
 'nyre 'yi -mu', Nyisua □tu,
 e ko -Juukue 'huen-, ti -mu'
 -ko 'yi e yi la Moise tete -nyi,
 'ki 'li dugba -mu', u de Sinai
 'lu. Tete a 'mu, e ni -a mu
 □koyo -mo', □wi yi -te Hagali
 a 'yonu nu la, 'u mo la □koyo.

²⁵ Hagali nyre □hen 'nyre
 Sinai, 'ki 'li Arabukuewin
 'kwli. Hagali a 'mu, e □hen
 'nyre kike a Jrusredio -we,
 -e nu□o, -Juukue -mu', -u 'ti
 'li 'dio a 'mu 'kwli, u mo
 tete a □koyo □ni□o, -koti u
 'ni -hua□a li, bu kuo -Yusu
 'Klisu □wlu yi.

²⁶ Kee, nugba -bi -mu', -e
 mo Sara, -e 'yi □koyu 'pa-, e
 no- mo -aan ne 'dii. Nugba a
 'mu, e □hen 'nyre Jrusredio
 yrayru -mu', -e ni 'li yako
 'kwli. 'Dio a 'mu, e 'yi □kodio
 'pa-. E no- mo -aan 'dio. (De
 e □hen 'nyre de, e no- mo 'yi
 yrayru -mu', Nyisua □tu, e ko
 nyibli 'huen-.)

²⁷ Nugba a 'mu, e no- ko
 -ti u 'cru la 'li Nyisvacrien
 'kwli, -e mo:

«-Mo nugba -mu', -e 'yi
 'yukode 'pa-, nu do du.
 -Mo -mu', □gbugblakwli 'yi
 -huan ni ni,
 'yaa 'li win, -bu nu do du,
 -e nu□o, nugba -mu', 'a
 nyiblu hie 'u bu,
 'a 'yonu di 'ni -hu,
 u 'mu 'u nugba -mu' 'u -hi,

-ε nu 'b 'a nyibɔv 'hɔv.»

28 'Na 'diayɔv -na, a 'yɪ 'kɪ tete a ɔkoyo 'pa-, a mɔ ke Nyɪsɔa a -tɛɛ a 'yonv ɔnɔ, -kɔtɪ Nyɪsɔa pɔ la 'lɪɔɪ nɪ, -ε mɔ, a di mɔ la 'a seyɪ a 'yonv, ɔwɪ yɪ -tɛ ε nu la Abrahamv a leelɛ, -ε mɔ, 'a nɔgba Sara di kɔ la 'yɪ, -ε kɔ 'nyrɛ mɔ Yisakɪ.

29 Ti nɪ -do a 'mɔ 'yɪ, 'yɪ -mɔ', Hagalɪ kɔ la, 'kɪ 'lɪ -tonyibli a 'klɪ 'kwli, 'yɪ a 'mɔ, ε ɔtui la 'a 'bɪ Yisakɪ -mɔ' ɔhɔvɛn, -ε mɔ Sara a -nɛ 'yɪ, ε kɔ la, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔa a -Hihɪu* a 'klɪ 'kwli. Ti -bɔ 'yɪ, kɛ- nɪ -do, ε 'tɪɛ nɪ 'mɔ.

30 Kɛɛ, v 'cɪ laɔa nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsvacɪɛn 'kwli, -ε mɔ: «Bla nɔgba -mɔ' lɛ, -ε mɔ ɔkoyu, ε kɔ 'a 'yɪ 'hɔvɛn-, -kɔtɪ ɔkoyu a 'mɔ a 'yɪ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, 'kɪ bɔ kɔɔ nɛ 'a 'baɪ a kɔkɔ-teblɪ win kɪ.» Kɛɛ, nɔgba -mɔ', -ε 'yɪ ɔkoyu 'pa-, ε nɔ- kɔ 'yɪ -blɛɛ yɪ, -bɔ kɔɔ nɛ 'a 'baɪ a kɔkɔ-teblɪ win kɪ.

31 'A -tɪ, 'diayɔv -na, a 'yɪ nɔgba -mɔ', -ε mɔ ɔkoyu a 'yonv 'pa-, kɛɛ, nɔgba -mɔ', -ε 'yɪ ɔkoyu 'pa-, ε nɔ- kɔ 'yonv a pa 'mɔ. ε ɔhen 'nyrɛ, -ε mɔ, -a 'yɪ kɛ 'kɪ tete a ɔkoyo 'pa-, kɛɛ, -Yusu 'Klɪsv, nɔ- ɔgble -a mɔ, 'ε -ha 'lɪ -a mɔ tete a 'klɪ bɔ.

5

ε 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, -Yusu a nyibli bɔ mɔ tete a ɔkoyo

1 -Yusu 'Klɪsv ɔgble -a mɔ nɪ, 'kɪ 'lɪ -Juukvɛ* a tete a 'klɪ bɔ, -ε diɔe nu, -a 'nɪ ɔha 'kɪ tete a 'mɔ, 'a ɔkodɛ nu de. 'A -tɪ o, ba ɔtu 'aan dɔɔv 'yie.

A 'nɪ 'wɛɛn 'kɪ de, 'kɪ nyiblo ɔdɔ bɔ nu 'a mɔ tete a ɔkoyo -mɔ' de.

2 'Mɔ Pɔlv, 'n yɪ 'a mɔ 'nɪ -lee -nɪ, 'bɔ mɔ, 'ba yɪɔɪ 'lu -mɔ lɛ -hie, -ε mɔ, -tɛ a yɪ yrɛ 'bɛ, kɔ -tɛ a ɔtui 'v -Juukvɛ a tete 'v a -tɪ, 'a 'sɪi 'v yɪ, 'kɪ 'v Nyɪsɔa ye', -ε -bɪ -Yusu 'Klɪsv 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, bɔ wa 'a mɔ.

3 'N yɪ 'a mɔ 'nɪ -lee -nɪ de, nyiblo 'bɔ nɪ 'v, 'bɔ 'bɛ yɪ, -ε diɔe nu, ε 'mɔ 'v yɪ 'sɪi -nɪ, 'kɪ 'v Nyɪsɔa ye' a -tɪ, -ε -bɪ nyiblo a 'mɔ, ε blɛɛ yɪ, bɔ ɔtuu 'v -Juukvɛ a tete a pɛpɛ 'v -tɛɛ.

4 'A mɔ -mɔ', -v yɪɔɪ 'lu -mɔ lɛ -hie, -ε mɔ, Nyɪsɔa di 'v 'a mɔ yɪ 'nɪ 'sɪi -nɪ, 'kɪ 'v 'a dɔɔv ye', -tɛ a ɔtui 'v -Juukvɛ a tete 'v a -tɪ, a kɔ -Yusu 'Klɪsv 'hɔvɛn-, a 'yɪ 'kɪ -mɔvɛ, 'tɪ-, a pleɛ 'lɪ Nyɪsɔa ke. 'A -tɪ, ε 'yɪ 'kɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, bɔ nu 'kɪ 'a mɔ ɔhaande -mɔ', 'kɪ 'lɪ dadɔke 'kwli.

5 -A mɔ -mɔ -bɪ, -a yɪɔe nɪ, ɔa yɪɔɪ -ple, -ε mɔ, Nyɪsɔa di 'v -a mɔ yɪ 'nɪ 'sɪi -nɪ, 'kɪ 'v 'a dɔɔv ye', -kɔtɪ -a kuo -Yusu 'Klɪsv ɔwlv yɪ. ε nɔ- mɔ dɛ, -a yɪ -ple, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔa a -Hihɪu* a 'klɪ 'kwli.

6 Nyiblo 'bɔ nɪ 'v, ε kɔ -Yusu 'Klɪsv 'hɔvɛn- 'bɔ -mɔvɛ, nyiblo a 'mɔ, ε 'bɛ yɪ, ε 'yɪ yɪ 'bɛ, dɛ a 'mɔ, ε 'nɪ -daɔa lɪ ɔdedede. Dɛ -mɔ dɛ gbagbɔ, ε nɔ- mɔ -ba -nyɪ -aan ɔwlv -Yusu. 'Bɔ mɔ, ɔba -nyɪɔe -aan ɔwlv, ε nɔ- di -a mɔ 'klɪ -nyɪ, 'kɪ -ba -nɔv nɛ -aan 'bɪo -tonyibli.

7 -Tɛ a ɔtu la -Yusu a ɔwlv a yɪkuolɛ -wlv, a mi la ye'

-tεε. Nyɔ- nu 'kɪɔ, 'a 'kee 'v
-tɪ a -tεε a 'vɔtuule 'li?

⁸ Nyɪsua -mʊ', -ε da 'a mʊ,
'kɪ ba mɔ 'a nyibli, ε 'yɪ 'a mʊ
-lee -nɪ, 'kɪ ba nu nɪna lε.

⁹ -A 'blikʊε wen 'nɪ:
«-Wleyε nɪ -do, nɔ- nɪɔe,
-wloyɔ a pεpε 'v pʊε.»*

¹⁰ -Tε -aan pεpε -a kɔ
Kʊkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsʊ 'hʊen-
-a -mʊε, 'n yru tɪ lε, -ε mɔ,
-tε 'na 'lule-hihie nɪ 'mʊ, kε-
'aan -nε di 'mʊ nɪ -wε, a 'mʊ
'v ɔhaan'hru wɔn bi de. 'N
yɪɔe nɪ -wε, -ε mɔ, nyiblo
-mʊ', -ε kεε nε 'a mʊ, 'ye
ɔbu ε 'nɪ 'mɔɔ 'li nyiblo ɔdʊ,
Nyɪsua a -bati diɔe 'nɪ kɔ.

¹¹ 'Na 'dɪayɪnʊ -na, ε kɔ
nyibli -bɪ, 'v pɪ lε, -ε mɔ, 'mɔ
-hlεɔε, 'kɪ nyibli blεε yɪ bʊ
'bε yre, -ε diɔe nu, Nyɪsua
'mʊɔv ɔnʊ yɪ 'sɪi -nɪ, 'kɪ 'v
'a dɔnʊ ye'. Kεε, ba yɪɔe, -ε
mɔ, 'nɪ nu wen 'a hɪhla lε,
-Juukʊε 'yɪ wen 'liɔɪ 'li -wε,
bʊ ɔtu wen 'mʊ ɔhɪɔen, ε
kɔ, v 'yɪ wen 'liɔɪ 'li -wε, bʊ
hɪa wen Nyɪsua a win -mʊ',
'n hlε kɪ, -ε mɔ, -Yusu 'Kɪsʊ
'kʊv 'v tugbe 'yie, -aan dε
'kuku a -tɪ.

¹² Nyibli -mʊ', -v kεε nε 'a
mʊ, -v yɪ 'a mʊ -lee -nɪ, -ε
mɔ, ba 'bε yre, 'n -hʊεɔe nɪ,
'kɪ 'waa 'mumu, bʊ -ha wen
'waa dɔnʊ bʊtɔ.

*A 'nɪ 'kʊε 'li 'aan dɔnʊ a
'lule-hihie ɔwien lε, kεε, ba
-ha Nyɪsua a -Hihɪu* mε lε,
bʊ naa nε 'a mʊ*

¹³ 'Na 'dɪayɪnʊ -na, 'a mʊ
-mɔ -bɪ, Nyɪsua da 'a mʊ nɪ,
-ε diɔe nu, a 'nɪ ɔha 'kɪ tete a
ɔkoyo -hε de. Kεε, -tε ε ɔgble

'a mʊ, 'a -tɪ, a 'nɪ 'pʊv 'li lε,
-ε mɔ, 'hru pε 'kɪ 'v bʊ, 'kɪ ba
nu -tebli -hʊɪn a pεpε, 'aan
ɔwɪ -hʊε. Kεε, ba nʊnʊε -nɪ,
ε kɔ, ba -hɪhɪε -nɪ.

¹⁴ 'Kɪ 'li tete a pεpε 'nyɪ, dε
-mɔ tetebʊ gbagbʊ, ε nɔ- mɔ:
«Nʊε -na 'bɪ -tonyiblo, ɔwɪ
yɪ -tε -nu -na dɔnʊ a nʊεε.»

¹⁵ Kεε, 'bʊ mɔ, 'aan 'kɔ 'bʊ
'wɪɔɪ 'wan bʊ a mamʊ a 'kɔ
yɪ, -v yɪ lε -mimle -nɪ, kɔ, -v
'lule -tebli 'yri lε, ba ɔtu 'aan
dɔnʊ 'yie, -ε diɔe nu, a 'nɪ
ɔha blε -wε.

¹⁶ -Tɪ 'n hlε, ε nɔ- -bʊ: Ba
-ha Nyɪsua a -Hihɪu mε lε, bʊ
naa nε 'a mʊ. 'Bʊ mɔ, 'ba
yɪɔɪ lε nɪ nɪ, a 'yɪ 'liɔɪ 'li -wε,
ba nu -tebli -hʊɪn -mʊ', 'aan
ɔwɪ -hʊε.

¹⁷ -Tebli -hʊɪn -mʊ', -tonyi-
bli a ɔwɪ -hʊε, ε kɔ Nyɪsua a
-Hihɪu a -hʊhʊa-tebli 'hʊen-
ε 'yɪ -pε. -Tebli -mʊ', Nyɪsua
a -Hihɪu -hʊε -ba nu, ε kɔ
-tebli -mʊ', -aan ɔgbetʊ, -a
-hʊε -ba nu, ε 'yɪ -pε -wε. ε
nɔ- nuɔ, dε -mʊ', a -hʊε ba
nu, 'a 'yɪ 'li 'a nunuo 'li -wε.

¹⁸ 'Bʊ pa Nyɪsua a -Hihɪu,
'bʊ yɪ 'a mʊ nɪ -nεε -nɪ, -ε
-bɪ a 'yɪ 'kɪ 'li tete a 'kɪ bʊ
-nɪ de.

¹⁹ -Tebli -hʊɪn -mʊ', -tonyi-
ibli a ɔwɪ -hʊε bʊ nu, -a
yɪɔe nɪ. -Tebli a 'mʊ, ε nɔ-
mɔ -wlawɪ, 'lawlu kɔ 'a -nε
-tʊɪdε ɔdʊ,

²⁰ nyibli a 'mʊ 'v kwle -cɪ,
kɔ, 'v nɪ -wɪdε, 'v yɪyraa -nɪ,
'v kla hle'plε-tɪ, 'v ɔtutui ca
-mɔ lε, 'v nʊε yrupʊdε, 'a nyɔ
a dɔnʊ a -tɪ nɪ -do, ε nɔ- v

* 5:9 5.9 -vʊ-, 'Flɔɔ a 'yaade 'cɪmɪε gbe, ε nɔ- 'yεε 'flɔɔkuo a pεpε.

yi 'lu -mɔ ɛ -hie, ʋ nuɛ bu 'be
□tuɔ ɛ,

²¹ de ʋ 'yi -kɔ, ɛ nɔ- ʋ -huɛ,
'ʋ yi 'waa dɔɔnu nɔ wlon
-hie -ni, kɔ, 'ʋ yi 'waa dɔɔnu
dii-tebli wlon -hie -ni, 'ʋ ni
yɔnyre-tebli -bi, -ɛ kɔ 'a 'bio
'hɔɛn-, -ɛ 'wɔwɔ yi. 'N -gbɛɛ
la 'a mu ni, 'ti- 'ni nuɛ□ɛ ki
de, -ɛ mɔ, nyibli -mu', -ʋ ni
-tebliɔv a 'mu, ʋ 'yi 'li□i 'li
-wɛ bu pa 'li Nyɔsua a 'klɔ
yrayrv 'kwli.

²² Kɛɛ, -tebli -mu', -ɛ -hɔɛn
'li Nyɔsua a -Hihiu -mɔ, ɛ
'wi□i tugbe a 'kui yi. ɛ □hen
'nyre, Nyɔsua a -Hihiu 'bu yi
-tonyibli ni -nɛɛ -ni, -ɛ -bi
nyibli a 'mu, ʋ nuɔnuɛ ni, 'ʋ
ni dɔɔv, 'ʋ kɔ kibuwɛɛnɛ,
'ʋ kɔ □wlv a 'lɪla, kɔ, 'ʋ kɔ
□wlv 'yɔɔɔ, 'ʋ ni □haan-tebli,
'ʋ mɔ □haannyibli,

²³ 'ʋ □tuɛ 'li 'waa dɔɔnu
ni, 'ʋ yi 'waa dɔɔnu a naale.
Nyibli 'bu yi -tebliɔv a 'mu
ni ni, Nyɔsua a tete 'ni -pɔ□v
ɛ, -ɛ mɔ, ʋ 'ni 'nuo 'li□i.

²⁴ Nyibli -mu', -ʋ mɔ -Yusu
'Klɔv a nyibli, ʋ hie 'ʋ -tebli
-hɔɔn a pepe -mu', 'waa □wlv
-huɛ bu. ɛ 'wi yi, -tɛ ʋ 'ye ni
kɔɔ wɛn 'ʋ -tebli -hɔɔn a 'mu
tugbe 'yie.

²⁵ Nyɔsua a -Hihiu, nɔ- yi
-a mu 'klɔ yrayrv -nyi. -Tɛ ɛ
ni 'mu ɛ, ɛ nu -tɛɛ, 'ki bu naa
nɛ -a mu.

²⁶ -A 'ni 'yaa 'li -aan dɔɔnu
'li de, -a 'ni 'nuo 'li□i, -aan
'bio 'ni 'bie 'li yrv' ɛ, ɛ kɔ, -a
'ni 'tutuo 'li ca -mɔ.

6

-Ba -hihɛɛ -ni

¹ 'Diayɔv -na, 'bu mɔ, ba
'ye nyiblo, 'bu yi de 'kuku

ni ni, 'a mu -mu', Nyɔsua
a -Hihiu* nɛɛ -ni, ba -hɛɛ
□nɛ, -ɛ di□ɛ nu, ɛ 'mu 'ʋ
□haan'hru wlon bi de. Kɛɛ,
ba nu□o, 'ki 'li □wlv 'yɔɔɔ
'kwli, ɛ kɔ, ba □tu 'aan dɔɔnu
'yie, -ɛ di□ɛ nu, a 'ni □ha de
'kuku nu -wɛ.

² Ba -hihɛɛ -ni, 'ki 'li 'aan
'kla-wliye'yɪya 'kwli. 'Bu mɔ,
'ba yi□i ɛ ni ni, -ɛ -bi a □tui
'ʋ -Yusu 'Klɔv a tete ni.

³ Nyiblo -bu, -ɛ 'yi nyiblo
□dv 'pa, 'ti- -ɛ yi□i 'ye, -ɛ mɔ,
ɛ 'yi yi'wɔnyɔ -kɔ, 'ki 'li 'a
dɔɔnu a 'li'yaaɛ 'kwli, ɛ kɛɛ
nɛ 'a dɔɔnu ni.

⁴ -A -nɛ nyiblo 'bu ni 'ʋ, 'bu
'jujra 'a dɔɔnu a nunuklɔ. 'Bu
'ye□ɛ, -ɛ mɔ, ɛ nɔ yi, -ɛ -bi 'a
dɔɔnu a nunuklɔ di nuu □nɛ
dɔɔv. ɛ 'yi 'li□i 'li -wɛ, bu nu
'ki dɔɔv, -tɛ ɛ -hi 'ʋ 'a 'bi 'ʋ a
-ti.

⁵ -A -nɛ nyiblo 'bu 'ni 'ʋ,
-kɔv -mu', Nyɔsua -nyi□ɛ,
-tɛ ɛ ni 'a nunuo, 'a □gbɛv, ɛ
nɔ- di 'a -ti Nyɔsua klɛ -hihɪa
-ni.

⁶ Nyiblo -mu', -ɛ tɔɛ -Yusu
a nyibli, ɛ nɔɔ 'ʋ ɛ, 'ki nyibli
-mu', ɛ tɔɛ -ni, bu -ha 'li
'waa kɔkɔ-tebli -mu', ʋ -kɔ,
bu -nyi □nɛ 'a 'kɪbɪa.

⁷ -A 'ni 'kaa 'li 'aan dɔɔnu.
Nyɔ 'ni 'caa□a li Nyɔsua. De
-tonyiblo 'dvɛ, ɛ nɔ- ɛ yi 'cɛ.

⁸ ɛ □hen 'nyre, 'bu mɔ,
-tonyiblo 'bu yi Nyɔsua □wlv
yi -kuo -ni, 'bu yi -tebli -mu'
ni ni, 'a □wlv -huɛ, ɛ kɔ bu
hlɔɔ Nyɔsua -mɔ ɛ, -tɛ 'klɔ
tɛ yi bu. Kɛɛ, 'bu mɔ, -tebli
-mu', Nyɔsua a -Hihiu -huɛ,
'bu yi□i ni ni, -ɛ -bi Nyɔsua a
-Hihiu a 'mu, ɛ di -nyi□ɛ 'klɔ
yrayrv, -ɛ 'yɛ ni -wɛ 'li.

⁹ 'A -ti, -a 'ni 'saa 'li, 'ki -ba nu □haande 'a -ne ti, -koti □ba 'yi -sa, ε di ko -nyrowo, -ε ko 'kwli de -bu, -a 'do, -a 'mu□v 'ce.

¹⁰ 'A -ti, -te -a 'tie ko ti, -ba nu nyibli a pepe □haande -mo, kee, seyι-seyι, nyibli -mu', -v kuo -Yusu □wlv yi, v nu- -ba nu □haande -mo.

-Yusu a 'kukuv, ε no- ko -pli Polv pi

¹¹ Ba 'ye 'makibvi gbagbi -bu, 'n ni, 'na □gbetu, 'ni yi 'a mu -mo 'cru -ni.

¹² Nyibli -mu', -v -hve -bu noo 'li nyibli a pepe 'yi kle, v nu- ni 'v 'a mu ke', -v yi 'a mu -lee -ni, -ε mo, ba 'be yre. Nyiblidv a 'mu, v 'ni -hva□a li bu hla□a, -ε mo, nyiblo 'bu □tuu 'v -Juukve* a tete 'v, Nyisva 'yi 'li□i 'li -we, bu wa□a, kee, nyiblo 'bu kuo -Yusu 'Klisu -mu' □wlv yi, -ε 'kuv 'v tugbe 'yie, -aan de 'kuku a -ti, nyiblo a 'mu, ε no- Nyisva di wa. 'Bu mo, 'bu yi wen -ti a 'mu ni hle, -Juukve ko bu □tu wen□e □hven. Ε no- ko hvannv v yi pie. Ε no- nu□o, nyibli a 'mu 'v yi 'a mu -lee -ni, -ε mo, ba 'be yre, a 'mu 'v -Juukve a tete -bi 'v □tuu -ni -we.

¹³ Ε mo, nyibli -mu', -v 'be yre, v 'ni □tuu□o 'v -Juukve a tete a 'mu a pepe 'v. V -hve□e ni, 'ki ba 'be yre, -ε di□e nu, v 'mu 'waa dionv a -pli pv, v 'mu□v hla, -ε mo, -ti -mu', v -hla, a 'ble□e kva.

¹⁴ 'Mo -bi, de -bu, -koti 'ni pi -pli, ε no- mo, 'kukuv -mu', -aan Kukonyo -Yusu 'Klisu 'ku, 'ki 'v tugbe 'yie. Bu 'kuv

'v tugbe 'yie, ε nu□o ni, 'klo -bu a -tebli a pepe, 'ε 'ye ni da □dedede, 'ki 'li 'mu 'yi. Ε 'wi yi, -tebli a 'mu, v koo 'v□v tugbe 'yie, ε ko -Yusu 'Klisu 'hven-. 'Na 'mumu a 'mu -bu, 'n 'wi□i nyiblodv -mu' yi, -ε 'kuv 'v tugbe a 'mu 'yie, 'ti- ε hie 'v 'klo -bu a -tebli bu.

¹⁵ 'Bu mo, nyiblo 'bu 'be yi, -v'v- 'bu 'yi yi 'be, ε 'ni -da□a □dedede. De -mo de gbagbu, ε no- mo Nyisva bu nu□o, -ba -he nyibli yrayri.

¹⁶ Nyibli a pepe -mu', -v ne 'hru yrayrv a 'mu, -koti 'n hla wen, v ko nyibli -mu', -v mo Nyisva a seyι a dako 'hven-, v nu- Nyisva yi 'a kibweenle -nyi, ko, v nu- ko nyai ε yi yru.

¹⁷ Kve 'ki mo -nyrowo -bu 'yie bu, nyiblo □dv 'ni 'yaa 'ki 'mu 'kla -wliye, -koti 'pui -bu, -v ni 'mu 'hvi le, ε no- tve □ne nyibli yi, -ε mo, 'mo -Yusu 'Klisu a nyiblo □nio.

¹⁸ 'Na 'diaynv -na, -aan Kukonyo -Yusu 'Klisu bu nu 'a mu □haande -mo. Ke- bu ni 'mu.

'Crien -mu', Pɔlu gba la EFESIƆUE Ƴɪ

1 'Mɔ Pɔlu ɔnuɔ, 'mɔ -Ƴɪ 'crien -bu 'cri. Nyɪsua, ε nɔ- -ha 'li 'mu, -ε diɔe nu, 'mu -Yusu 'Klɪsu a titiepɔnyɔ -hɛ. 'A mu Nyɪsua a nyibli, -v ni 'li Efesidɔ 'kwli, -v kuo -Yusu 'Klɪsu ɔwɔ Ƴɪ, -v kɔɔ 'hɛn- -mɛ, 'a mu 'n Ƴɪ -mɔ 'cri -ni.

2 -Aan 'Baɪ Nyɪsua, kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsu 'hɛn-, bu nu 'a mu ɔhaande -mɔ, bu -nyi 'a mu kibɔwɛɛnɛ.

Nyɪsua nu -a mu ɔhaande -mɔ diaki

3 -Ba pu Nyɪsua 'nyre le, -ε mɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsu a 'Baɪ. ε nu -a mu ɔhaan-tebli a gblegble -mɔ, 'ki 'li yakɔ 'kwli, -ε mɔ ɔhaan-tebli -mu', nyibli 'Ƴɛ ni 'ye, 'ε -nyi -a mɔɔ, -ε nuɔ, -a kɔ -Yusu 'Klɪsu 'hɛn-, -a -mɛ ni.

4 Ti -mu' -kɔ 'Ƴɪ Nyɪsua 'Ƴɛ la 'kɔ ni ni, 'ki ε -ha la 'li -a mu, -ε nuɔ, -a kɔ -Yusu 'Klɪsu 'hɛn-, -a -mɛ ni, -ε diɔe nu, -a 'mu 'a nyibli -hɛ, kɔ, 'ki 'vɔ ye', de -hvan ɔdu 'ni ɔha 'li -a mu 'li ni. -Tɛ ε nɛ nɛ -a mu,

5 ε nɔ- kɔ -ti 'ε ni ye', 'ε -Ƴɪɔ, 'ki bu nu -a mu 'a 'Ƴɔnɔ -mɔ, 'ki 'v de -mu', -Yusu 'Klɪsu nu a -ta'. ε -hvaɔa ni, -ε nuɔ, ε kwɛɛ ɔnɛ ki.

6 ε nuɔ ni, -ε diɔe nu, -a 'muɔ 'nyre le pu, 'ki 'v ɔhaande -mu', ε nu -a mu -mɔ, 'ki 'li dadɔke 'kwli a -ta'. ɔHaande a 'mu, 'a -ti 'bua 'Ƴɪ. ε Ƴɪ -a mɔɔ 'ni -nyi, 'ki 'li dadɔke 'kwli, -ε nuɔ, -a kɔ 'a NɔɛƳu 'hɛn-, -a -mɛ ni.

7 'A 'Ƴu a 'mu, nɔ- kɔ -hɔ, ε -nu, 'ε ɔgble -a mu, ε ɔhen 'nyre, ε 'wɔwla -aan -tebli 'kukui ni. ε nuɔ ni, -kɔti -a kɔ 'a 'Ƴu a 'mu 'hɛn-, -a -mɛ ni. Ke- ε nu -a mu 'a tɔɔle, -ε mɔ, ɔhaande -mu', ε nu -a mu -mɔ, 'ki 'li dadɔke 'kwli, 'a -ti 'bua 'Ƴɪ diaki.

8 'Ti- 'ki 'li 'a ɔwɔ a Ƴɪnɔ 'kwli, 'ε -nyi -a mu ɔɔ, 'ki -ba Ƴɪ de -mu', ε -hɛ bu nu la.

9-10 De a 'mu, ε -hɛ bu nu la, ε -hli la ni. Keɛ, -huhlide a 'mu, ε -hɛ bu nu la see la a ti 'Ƴɪ, ε tɔɔ 'kiɔ 'a nyibli ni. Kɔe la 'li bu, ε pu la 'liɔ ni, 'ki bu naa la 'li -Yusu 'Klɪsu 'li, -ε diɔe nu, ti -mu', Nyɪsua pu 'li, ti a 'mu 'Ƴɪ, -tebli a pepe -mu', -ε ni 'li yakɔ 'kwli, kɔ 'ki 'nɛ- -tɔtɔ ki, v 'muɔ le 'kukue -ni, -Yusu 'Klɪsu 'mu 'vɔ 'lu Ƴɪ ni.

11 -Tɛ -mu', Nyɪsua ni 'a -huhva, ke- ε ni -tebli a pepe a nunuo. -ε -bi 'ki, ε ni la ke', 'ε -ha la 'li -a mu, -tɛ -mu', ε nu la 'a -huhva, -ε diɔe nu, -a 'mu 'a nyibli -hɛ, -ε nuɔ, -a kɔ -Yusu 'Klɪsu 'hɛn-, -a -mɛ ni. 'Ti- -tebli -mu', ε -hɛ bu -nyi -a mu, ε -ha 'li -aan kibɔa ni, 'ε -nyi -a mɔɔ -dodo.

12 'A -ti o, -ba pu Nyɪsua 'nyre le, -ε nuɔ, 'a -ti 'bua 'Ƴɪ, -a mu -mu', -v mɔ Ƴɪ-henyibli, -v -nyi -aan

ɔɔɔɔ -Yusu 'Kɔɔɔ.

¹³ De ni -do, nɔ- ɔɔɔ, 'ki 'b 'a mu -mɔ. A 'win ɔhaanwin, -ε mɔ ɔhaantitie, -ε kɔ 'kwli Nyɔɔɔ naa 'li, 'ε wa 'a mu, 'a kuo -Yusu 'Kɔɔɔ ɔwɔɔ yi. 'A -ti, -te a kɔɔɔ 'hɔɔɔ-, a -mɔɔ, Nyɔɔɔ ɔtu 'a mu yruule. Yruule a 'mu, nɔ- mɔ Nyɔɔɔ a -Hihiu*, ε pu la ε, ε di la 'a mu -nyi. Ke- ε niɔɔ -a mu 'a yɔɔɔε, -ε mɔ, -a mu -mɔ 'a nyibli.

¹⁴ ɔHaan-tebli a pepe, ε pu la ε, ε di la 'a dakɔ -nyi, 'a yi-hede, ε -nyi -a mu, nɔ- mɔ 'a -Hihiu. ε nɔ- tɔɔ ne -a mu, -ε mɔ, ɔhaan-tebli a pepe a 'mu, ε di -a mɔɔɔ 'ni -nyi, ti -mu' -kɔ 'yri ε di 'b -a mu -waa -ni pepe. -Ba pu Nyɔɔɔ 'nyre ε. ε nɔ- kɔ -ti a 'yi'ɔɔɔ.

Pɔɔ de Nyɔɔɔ, 'ki 'b EfesiƆƆƆ a -ta'

¹⁵ ε nɔ- nuɔɔ, 'aan -ti 'ni yi Nyɔɔɔ 'wio -nyi. 'N 'win ni, -te a -nu, 'a 'cibi 'b Kɔkɔnyɔ -Yusu a ɔwɔɔ a yikuole, kɔ, 'ni 'win -wε, -ε mɔ, a nɔɔ Nyɔɔɔ a nyibli ni. -Te 'n 'win 'ki,

¹⁶ ε nɔ- nuɔɔ, 'a -ne ti, 'bɔ mɔ, 'ni yi Nyɔɔɔ ni de, 'ni yiɔɔ 'wio -nyi 'aan -ti.

¹⁷ 'N de Nyɔɔɔ ni, -ε mɔ -aan 'Baɔ, -kɔɔ a 'yi'ɔɔɔ. ε nɔ- mɔ Nyɔɔɔ -mu', -ε kɔ -kɔɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɔɔɔ ni la. 'N deɔɔ ni, -ε diɔɔ ni, ε 'mu 'a mu ɔtɔ -nyi, kɔ, ε 'mu 'a mu 'a ɔɔɔ yi -tɔɔ -ni, a 'muɔɔ yi -teε.

¹⁸ 'N deɔɔ ni -wε, -ε diɔɔ ni, -nyre 'mu 'li 'aan ɔwɔɔ ki ni, ε 'mu 'a mu -heε

-ni, a 'mu -tebli -mu' le yru, -kɔɔ Nyɔɔɔ 'ε -ha 'li 'a mu, ε 'mu 'a mɔɔɔ -nyi. 'N -hɔɔɔ ni, ba yiɔɔ -wε, -ε mɔ, -nyinyi-tebli -mu', ε di 'a mu -nyi, 'a -ti 'bɔɔ 'yi. ε di 'a mɔɔɔ 'ni -nyi, a kɔ nyibli -bi -mu', -v mɔ 'a nyibli 'hɔɔɔ-.

¹⁹ 'N -hɔɔɔ ni -wε, ba yiɔɔ -wε, -ε mɔ, 'a 'kɔkɔɔ -hi 'b 'a -ne ɔdedede ni, kɔ, 'a 'klɔ a 'mu 'ε ni -kɔɔ, 'ki 'li -a mu 'li, -a mu -mu', -v kuo ɔne ɔwɔɔ yi.

'Kɔ ni -do a 'mu, nɔ- nu -kɔɔ, 'ki 'li -Yusu 'Kɔɔɔ 'li,

²⁰ ti -mu' -kɔ 'yri Nyɔɔɔ -ha la 'liɔɔ 'kɔkɔnyibli 'nyi, ε -ha laɔɔ 'kɔ, 'ε lee laɔɔ, 'ki ɔɔ ni 'b 'a diidekɔɔ ki ɔɔ, 'ki 'li yako 'kwli.

²¹ 'Kɔ 'li yako a 'mu 'kwli, -Yusu ni 'b 'klɔ a pepe 'lu yi, -v mɔ Nyɔɔɔ a lelenyɔ, kɔ 'waa nyibli gbagbi, kɔ 'kuo 'hɔɔɔ-, kɔ -tebli a pepe -mu', -ε kɔ 'klɔ, 'ki 'li yako 'kwli. ε ni 'b nyibli a pepe 'lu yi -wε. 'Kɔ 'ne- kike a 'kɔ, kɔ 'kɔ yrayɔ -mu', -ε yi 'li di 'kwli, ε 'yi 'klɔ ɔɔ -kɔ, -bɔ 'yi 'bɔɔ 'lu yi -ni.

²² Nyɔɔɔ nuɔɔ ni, 'a -ne de 'ε ni 'li -Yusu a 'klɔ ɔɔ, -Yusu a 'mu 'ε ni 'b 'a -ne ɔdedede 'lu yi, Nyɔɔɔ 'ε nuɔɔ 'cɔɔ a nyibli gbagɔ -mɔ.

²³ 'Cɔɔ 'wiɔɔ -Yusu 'Kɔɔɔ a 'hɔɔ yi. -Yusu a ɔhaan-tebli 'yii 'li 'cɔɔ 'kwli ni, kɔ 'kɔ a pepe 'hɔɔɔ-, -Yusu -mɔ -bi, Nyɔɔɔ a ɔhaan-tebli a pepe 'ε 'yii 'liɔɔ 'li.

2

Nyɔɔɔ nu -a mu ɔhaande

-mɔ, 'kɪ 'lɪ dadɔke 'kwli, 'ɛ wa -a mv

1 Ti -hi la a ti 'yri, a 'wɪɔɪ la -te ba 'ye ni 'kɔ wɛn, 'kɪ 'v Nyɪsua ye', -ɛ nuɔ, a ni la yɪnyre-tebli, 'a 'wle la Nyɪsua a tete.

2 'Klɔ -bɔ kɪ a nyibli -mv', -v 'yɪ Nyɪsua -yi, v nɔ- kɔ nunuɲmlɪ a yɪ la ɔwien le kɔɛ, kɔ, 'a yɪ la 'kuo -hɔɪn* a nyiblo gbagbɔ ɔwien le kɔɛ -wɛ, -ɛ kɔ 'kɪ, 'kɪ 'nɛ- tutu kɔ yakɔ a -gbati. 'Kuo -hɔɪn a nyiblo gbagbɔ a 'mv, ɛ ni -kɔan, 'kɪ 'lɪ nyibli -mv' 'nyɪ, -v 'ye ni ɔtuu 'v Nyɪsua.

3 'ɛ mɔ -tɛɛ, -aan pɛpɛ, -te nyibli a 'mv, v ni 'mv, kɛ- -a ni la 'mv. -Tebli -hɔɪn -mv', -aan ɔwli -hɔɛ la, ɛ nɔ- -a ni la. -A ɔmɛ la ɔa le, 'kɪ -ba nu la -aan dɔɔnɔ a -hɔhɔa-tebli -hɔɪn. -Tɛ -a ni la 'mv le, -a mv mɔ la nyibli -mv', Nyɪsua kɔ bɔ pɔv la yɪv le, 'tɪ-, 'a -bati di la klɔ, ɔwɪ yɪ -te ɛ di -v -bɪ a kɔklɔ nu.

4 Kɛɛ, ɛ 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, bɔ ni 'mv le, 'kɪ 'v -a mv -mɔ, -ɛ nuɔ, Nyɪsua yɪv -aan nyai dɪakɪ. ɛ nɔɛ nɛ -a mv ni dɪakɪ,

5 'ye ɔbɪ -a 'wɪ -te -ba 'ye ni 'kɔ la, 'kɪ 'vɔv ye', -aan ɲmlɪ 'kukui a -tɪ. -Tɛ ɛ nɔɛ nɛ -a mv, ɛ -nyɪ -a mv 'klɔ yɪv, -a kɔ -Yusu 'Kɪsɔ 'hɔɛn-. Ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, ɛ wa 'a mv ni, 'kɪ 'lɪ dadɔke 'kwli.

6 -Tɛ -a kɔ -Yusu 'Kɪsɔ 'hɔɛn- -a -mɔɛ, Nyɪsua 'ɛ -ha 'lɪ -a mv 'kɔkɔnyibli 'nyɪ ni, 'ɛ -ha -a mv 'klɔ, -a kɔ -Yusu 'Kɪsɔ 'hɔɛn-, 'ɛ -ha -a mv 'klɔ, kɔ, 'ɛ -nyɪ -a mv bunɔle,

'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli, -a kɔ -Yusu 'Kɪsɔ 'hɔɛn-.

7 Kɛ- ɛ -nu, 'ɛ naa 'lɪ -Yusu 'Kɪsɔ 'lɪ, 'ɛ nu -a mv ɔhaandɛ -mɔ, -ɛ diɔe nu, -tonyibli a ɔhrɪn a ɔhrɪn -mv', -v di di, v 'mvɔv 'ye, -ɛ mɔ, ɔhaandɛ, ɛ nu -a mv -mɔ, 'kɪ 'lɪ dadɔke 'kwli, ɛ 'bɔa ni, 'ɛ -hi 'v 'a -nɛ ɔdedede 'v.

8 Nyɪsua wa 'a mv ni, -ɛ nuɔ, a kuo ɔnɛ ɔwlv yɪ. 'Kɪ 'lɪ dadɔke 'kwli, ɛ waa 'lɪ 'a mv. ɛ 'yɪ 'aan nunu-tebli a -tɪ 'pa-. Nyɪsua a -nyinyide ɔnɔ.

9 ɛ 'yɪ ba nu ɔhaan-tebli ɔdɔ a -tɪ 'pa-, ɛ 'yɪ 'a mv -wa. Kɛɛ, ɛ wa 'a mv ni, 'kɪ 'lɪ dadɔke 'kwli, -ɛ diɔe nu, nyiblo ɔdɔ 'nɪ ɔha 'lɪ 'a dɔɔnɔ 'yaa -nɪ.

10 Kɛ- ɛ ni 'mv, -ɛ nuɔ Nyɪsua, nɔ- nu -a mv. 'Kɪ ɛ naa 'lɪ -Yusu 'Kɪsɔ 'lɪ, 'ɛ -nyɪ -a mv 'klɔ yɪv, -ɛ diɔe nu, -a 'mv yɪv-kɔan nu. Yɪv-kɔan a 'mv, ti ni la ke', 'ɛ -wɛ la ɔa -mɔ, -ɛ diɔe nu, -a 'mvɔv nu.

-Yusu 'Kɪsɔ nuɔ ni, -Juukɔɛ* kɔ nyibli -mv', -v 'yɪ -Juukɔɛ 'pa-, 'v -mɔɛ

11 'A -tɪ ɔ, -te a ni 'mv, bɔ bi 'lɪ 'a mv 'kwli: -Tɛ v kɔ la 'a mv, a 'yɪ la -Juukɔɛ 'pa-, nyibli -mv', -v mɔ -Juukɔɛ, -v 'bɛ yɪ, 'v -hɛ 'a mv 'hri le, 'v dɛɛ nɛ 'a mv nyibli -mv', -v 'yɪ yɪ 'bɛ. Kɛɛ, yɪvle ni -do -mv', nyibli nii 'v 'waa 'hɔv kɪ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ v hle.

12 Bɔ bi 'lɪ 'a mv 'kwli, -ɛ mɔ, ti a 'mv 'yri, a hɔɔ la -Yusu 'Kɪsɔ -mɔ le, -ɛ mɔ Wanyɔ -mv', Nyɪsua pɔ la le,

ε di la ya. A mɔ la 'dagbu
 □nio, 'ki 'li Nyɔsua a dako
 'nyi, Nyɔsua □tu la 'yri a
 gblegble, ε kɔ 'a dako 'hven-,
 'ε pu la 'li □nu de. Kεε, ε 'yi
 la 'li 'a mu dako a 'mu 'nyi
 -hree -ni. A 'yi la□a □wlv
 yi -kuo -ni, -ε mɔ, □haande
 □dv kɔ bu mu la 'lu -mɔ, 'ki
 'v 'a mu -mɔ. 'Ki a ni la 'li
 'klo a nunu-tebli 'nyi. A 'yi
 la Nyɔsua -yi.

13 Ti -hi la a ti 'yri, a hlɔɔ
 la Nyɔsua -mɔ le, kεε, -te ti ne
 -bu, a 'mve □ne yre, -ε nu□o,
 a kɔ -Yusu 'Klɔsv 'hven- a
 -mve ni. -Yusu 'Klɔsv a 'mu, ε
 'wla 'a -hlv bu, 'ki 'v 'aan -ta'.
 ε nɔ- nu□o, 'a 'mve Nyɔsua
 yre.

14 -Yusu, nɔ- nu□o, □a kɔ
 'ki kibwεenle. Ti -hi la a ti
 'yri, -Juukve, kɔ nyibli -mu',
 -v 'yi -Juukve 'pa-, v -hvnhon
 la 'yi le. Kεε, ε nɔ- -mɔ -bi, ε
 nu□o ni, □a -he ke dako ni
 -do. Yraale, -ε ni la 'li -a mu
 'nyi, ε 'wɔ la □gbi yi. Kεε, ti
 -mu' -kɔ 'yri ε 'kvb la 'v, 'ki ε
 'wlaa la 'v □gbi a 'mu.

15 -Juukve a tete, nɔ- mɔ:
 Nu de -bu, -bu nu de -mu'.
 Kεε, ε nɔ- -mɔ -bi, ε -wε□ε
 bu. ε nu□o ni, -ε di□e nu,
 ε 'mu -Juukve kɔ nyibli -mu',
 -v 'yi -Juukve 'pa- 'yi le -pvpv
 -ni. -Te 'waa pepe, v kɔ
 -Yusu 'hven-, v -mve 'ki, v
 'yi 'ki dakɔgble ni 'hven 'pa-
 kεε, v mɔ dakɔgblo ni -do
 □nio. Ke- ε -nu, 'v wεen ki
 bu.

16 -Te ε 'kvb 'v tugbe 'yie,
 yraale 'yi 'ki 'li □nu 'nyi -ni.
 ε -wε□ε bu. ε nu□o ni, 'v
 -he dako ni -do, 'ti- 'ε nu□o, v
 ni 'hven- a 'mu, v kɔ Nyɔsua

'hven-, 'v bibi 'yi le, 'v -mve.

17 -Yusu 'Klɔsv di 'ne- 'klo
 ki ni, 'ε pv □haantitie -mu',
 -ε -hle□ε, -ε mɔ, 'a mu -mu',
 -v 'yi -Juukve 'pa-, -v hlɔɔ la
 Nyɔsua -mɔ le, a kɔ Nyɔsua a
 'mu 'hven-, a wεen ki bu, kɔ,
 -a mu -mu', -v mɔ -Juukve, -v
 'mve la□a yre, -a kɔ□o 'hven-
 □a wεen ki bu -we.

18 De -mu', -Yusu 'Klɔsv -nu
 a -ti, a kɔ -a mu 'hven-, -a
 -we 'li -ba 'mve -aan 'Ba
 Nyɔsua yre ni, 'ki 'li Nyɔsua
 a -Hihiu* a 'klɔ 'kwli. Nyɔsua
 a -Hihiu ni -do a 'mu, ε nɔ-
 yi -a mu -heε -ni.

19 'A -ti o, 'a mu -mu', -v 'yi
 -Juukve 'pa-, a 'yi 'ki 'dagbu
 'pa- de, a 'yi nyibli -mu', -v
 □mve 'tiile le 'pa-, kεε, a
 mɔ 'blgba a 'mu a nyibli
 □nio, □wɔ yi nyibli -mu', -v
 mɔ -Juukve. A mɔ Nyɔsua a
 □tugba a nyibli □nio -we.

20 □Bv pv□v 'kayu a de
 yi. A 'wɔ□i 'kayu a -plati
 yi. -Yusu a -mɔnanyu*, kɔ
 Nyɔsua a winwlvn-hanyu*, v
 nu- 'wɔ□i -tutu -mu' yi, 'kayu
 nyra 'v ki bu. -Yusu 'Klɔsv,
 nɔ- 'wɔ□i 'katuo yi.

21 -Yusu a 'mu, nɔ- nu□o,
 'kayu a 'mu 'ε ku bu, 'ε 'ye, -ε
 di□e nu, ε 'mu Nyɔsua a 'kayu
 -he, -ε kɔ bu Nyɔsua a 'mu, ε
 'ti 'li.

22 -Te a kɔ -Yusu 'Klɔsv
 'hven-, a -mve, 'aan 'mumu,
 a kɔ -v -bi 'hven-, a 'wɔ□i
 'kayu a 'mu yi, -ε kɔ bu
 Nyɔsua a -Hihiu 'ti 'li.

3

*Nyɔsua -hve□ε ni, Pɔlv bu
 pv -Yusu a □haantitie nyibli*

-mυ', -υ 'yι -Juukυε* 'pa-

1 Ε νο- κϝ -τι, 'nι δε Nyιsυa 'aan -τι. 'Mϝ Pϝλυ, υ πυ 'mυ ϝjι', -ε nuϝο, 'n ni -Yυsu 'Klιsυ a -kυan, 'a mυ -mυ', -υ 'yι -Juukυε 'pa-, 'nι πι 'a mυ -Yυsu a ϝhaantitie.

2 'N πυϝυ ϝhan-τι, -ε mϝ, a yiϝe nι, -ε mϝ, Nyιsυa, νο-nyι 'mυ -kυan a 'mυ, 'n ni, 'kι 'υ 'aan -ta'. Ε nu 'mυ ϝhaande -mϝ, 'kι 'lι dadυke 'kwli, 'ε -nyι 'mυ -kυan a 'mυ.

3 Δε -mυ', -ε -hli la, kυε la 'lι bυ, ε τϝϝ 'mϝϝο nι, -ε diϝe nu, 'mυϝυ yi. -Huhlιδe a 'mυ, ε νο- κϝ 'hra, 'n -ha wen 'a mυ, 'kι 'nε- 'crιen -bυ 'kwli.

4 'Bυ mϝ, 'ba -hre -τι a 'mυ, a diϝe 'nι 'ye, -ε mϝ, -huhlιδe -bυ, -ε hλε -Yυsu 'Klιsυ a -τι, 'n yruιϝe' λε -τεε.

5 Τι -hi la a ti 'yri, Nyιsυa 'yι la -huhlιδe a 'mυ nyiblo ϝδυ -τϝϝ -nι. Kee, -te ti nε -bυ, ε ya 'a -Hihiu* nι, -ε diϝe nu, ε 'mυ δε a 'mυ nyibli -τϝϝ -nι. 'Ε mϝ ϝhan-τι, δε a 'mυ, 'ε τϝϝ ϝnε 'a -mϝnanyυ*, kϝ 'a winwlϝn-hanyυ*, ε πυ 'kιbιa kι, 'kι 'υ 'a 'mumu a -ta'.

6 -Huhlιδe a 'mυ, ε νο- bυ: -Tεblι -mυ', Nyιsυa -nyι -Juukυε, 'a mυ -mυ', -υ 'yι -Juukυε 'pa-, ε di 'a mϝϝο 'nι -nyι -wε. A kϝ -Juukυε 'hυen-, a -hε δε nι -do. Δε -mυ', Nyιsυa πυ la λε, ε di la -Yυsu 'Klιsυ a nyibli -nyι, ε di 'a mϝϝο 'nι -nyι. Ke- ε nι 'mυ, -ε nuϝο, a 'ble Nyιsυa a ϝhaantitie kυa.

7 Nyιsυa nu 'mυ ϝhaande -mϝ, 'kι 'lι dadυke 'kwli, 'tι-, 'ε -nyι 'mυ -kυan -bυ, 'n ni, 'kι 'lι 'klιkιnιnι 'kwli. -Kυan

a 'mυ, ε νο- mϝ ϝbυ πυ nyibli 'a ϝhaantitie a 'mυ.

8 'Kι 'lι Nyιsυa a nyibli 'nyι, 'mϝ -mϝ λε'boϝnyϝ. 'Ye ϝbυ bυ nι 'mυ λε, Nyιsυa nu 'mυ ϝhaande -mϝ, 'ε lee 'mυ, 'kι ϝbυ πυ nyibli -mυ', -υ 'yι -Juukυε 'pa-, 'a ϝhaantitie -mυ', -ε hλεϝε, -ε mϝ, 'kι Nyιsυa nεε 'lι -Yυsu 'Klιsυ 'lι, 'ε nι -a mυ ϝhaan-teblι -hυϝhυι -mϝ. ϝHaan-teblι a 'mυ, ε -hi -aan 'lule-hihie wlϝn;

9 'ε lee 'mυ -wε, 'kι ϝbυ -hιhιa nyibli a πεπε kle, δε -mυ', Nyιsυa -yra la, kυε la 'lι bυ, 'kι 'lι -huhlie 'kwli, -τε δε a 'mυ, ε di 'lu-mϝmumuο nu. Kυε la 'lι bυ, -bυ ye ti -bυ kι, Nyιsυa, -ε mϝ -teblι a πεπε a nununyϝ, ε -hli δε a 'mυ nyibli 'yι kι.

10 Kee, -te ti nε -bυ, Nyιsυa nuϝο nι, 'ε 'hruι 'lι 'cυε a nyibli 'nyι, -ε diϝe nu, Nyιsυa a lelenyυ, kϝ 'kuo a πεπε 'hυen-, kϝ 'a -nε 'klιkιnιδε ϝδυ 'hυen-, -ε nι 'lι yakϝ 'kwli, υ 'mυ 'cυε a nyibli 'ye, υ 'mυϝυ λε yru, -ε mϝ, Nyιsυa kϝ ϝto, 'tι-, 'a ϝto a 'mυ 'ε kϝ 'hriι a gblegble.

11 Δε a 'mυ, ε -nu, ε νο- mϝ δε, ε -yra la ti -mυ' -kϝ 'yri ε 'ye la 'kϝ nι nι. 'Kι ε naa 'lι -aan Kυkϝnyϝ -Yυsu 'Klιsυ 'lι, 'ε nu δε a 'mυ, ε -yra la.

12 -Te -a kϝ -Yυsu 'Klιsυ 'hυen-, -a -mυε, kϝ, -a kuo ϝnε ϝwlb yι, hυannυ 'nι 'nuo 'lι -a mυ, 'kι -ba 'yιya 'υ Nyιsυa 'hυι bυ.

13 -ε -bι 'kι, -te Nyιsυa nu 'a nunuo λε, 'n nyεε nε 'a mυ λε: 'Ye ϝbυ ϝbυ yι ϝhιven nι 'ye, 'kι 'υ 'aan -ta', 'aan ϝwlι

ni 'bie 'li □hlon, -ε nu□o, 'na □hven a 'yiye a 'mu, ε 'yi dadu 'pa-, keε, ε mo -heεε □ni□, 'ki 'u 'a mu -mo.

-Te -Yusu nu -aan nvele

14 ε no- nu□o, 'ni 'gble kwli, 'ki 'u -aan 'Bai Nyisua ye', 'ni de□ε 'aan -ti.

15 'A nyibli -mu', -u ni 'li yakw 'kwli, ko -u -bi -mu', -u ni 'ne- -tutu ki, u mo □tugbi a gblegble, keε, u mo 'Bai ni -do a 'yonu.

16 ε mo □han-ti, Nyisua a -ti 'ε 'bua 'yi, 'ε -hi 'u 'a -ne □dedede 'u. ε no- nu□o, 'ni de□ε, -ε di□e nu, 'a -Hihiu* 'mu 'a mu 'kli -nyi, 'kli a 'mu, ε 'mu 'li 'a mu 'li ni.

17 'N de□ε ni -we, -ε di□e nu, -Yusu 'Klisu 'mu 'li 'aan □wli ki ni 'a -ne ti, -ε nu□o, a kuo □ne □wlu yi. 'N de□ε ni -we, -ε di□e nu, a 'mu -nunve -ni. 'Bu mo, 'ba nunve -ni, a ko ba ku bu, □wi yi -te tugbe a -wlu bu nu bukukuo -teε, ko, ε 'wi□i 'kayu ki, -ε ku bu.

18 'Bu mo, 'bu ni 'mu le, a ko Nyisua a nyibli -bi 'hven-, a di ko 'kli, 'ki ba yru□o le, -ε mo, -Yusu 'Klisu nve ne 'a mu ni, 'ε -hi 'u 'a -ne □dedede 'u. 'A -ne -te a mi 'u, 'ye □bu a 'ya, 'ye □bu a □ti, ε 'tite nve ne 'a mu.

19 'N de Nyisua ni, -ε di□e nu, a 'mu 'a nvele yi -teε, 'ye □bu a 'yi 'kli -ko, 'ki ba yi□e pepe, -ε di□e nu, -tebli a pepe, -ε ni 'li Nyisua 'li, ε 'mu 'li 'aan □wli ki ni -we.

20 Nyisua ko 'kli, 'ki bu nu 'a -ne □dedede, 'ε -hi 'u 'a -ne de -mu', -a -hve bu nu, ko, 'ε -hi 'u 'a -ne de -mu', -a yi 'lu -mo le -hie -we. Ke-

'a 'klicinunu ni 'mu, 'a 'kli a 'mu 'ε ni -kvan, 'ki 'li -a mu 'li.

21 -Ba pu Nyisua 'nyre le, 'cve a nyibli a -ti, ko -Yusu 'Klisu a -ti -we. -Tonyibli a □hrin a □hrin bu -nyi□e -ti a 'yi'buale, -te ε te yi bu. Ke-bu ni 'mu.

4

-A mu -Yusu a nyibli, -ba -mve

1 'A -ti o, 'mo -bu, -ε mo □jklapi, -Yusu 'Klisu a -kvan a -ti, 'n nyεε ne 'a mu le: 'A mu -mu', Nyisua -da, 'ki ba -he 'a nyibli, 'aan nunuklo bu 'wi -te -mu', Nyisua ni 'a -huhua yi.

2 Ba □tu□ 'li 'aan dionu 'a -ne ti, 'aan □wli bu no yi, ba ko □wlu a 'lila, ba 'cibi 'u 'aan 'bio a nvele, 'ye □bu u yi 'a mu de -hvan -mo ni ni.

3 Ba □tu 'u 'kli, de -mu', Nyisua a -Hihiu* -nu, □a -mve, ε 'mu 'u 'cibi -ni, ko, ba ween ki bu, -ε di□e nu, a 'mu de ni -do mo.

4 'Cve 'wi□i -Yusu 'Klisu a 'hvi yi, 'ti- 'hvi a 'mu, ε mo 'hvi ni -do. Nyisua a -Hihiu, ε mo -Hihiu ni -do. De -mu', Nyisua pu la le, ε di la 'a mu -nyi, a yi -ple, 'ki 'li □wlu a 'lila 'kwli, de a 'mu, ε mo de ni -do.

5 -Aan Kukonyo, ε mo Kukonyo ni -do. -Yusu a □wlu a ykuole, ε mo □wlu a ykuole ni -do. Nyibli a 'nie a 'lulepupu, ε mo 'nie a 'lulepupu ni -do.

6 Nyisua mo Nyisvabglo ni -do. ε no- mo nyibli a pepe a 'Bai. No- koo nyibli ko -tebli

a pepe win ki. 'Kɪ ɛ nɛɛ 'lɪ 'a -nɛ nyiblo ɔɔɔ kɔ 'a -nɛ ɔɔɔdedede 'kwli, 'ɛ ni -kvan.

7 -Yusu 'Klɪsɔ nu -aan pepe ɔɔhaandɛ -mɔ, 'ɛ -nyi -a mu 'klɪ, 'kɪ -ba nu 'a -kvan, ɔɔwɪ yɪ -tɛ ɛ -hʊɛ bʊ nu -a mu 'a -nyinyie.

8 'ɛ mɔ ɔɔhan-tɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊacrɪɛn 'kwli, ʊ 'crɪ laɔɔa nɪ, 'kɪ 'ʊ -Yusu a -ta', ʊ wen: «-Tɛ ɛ 'ya 'lɪ yakɔ 'kwli,

-ɛ -bɪ ɛ -ha 'ʊ yraanyibli 'hru wɔn,

'ɛ gba ɔɔnʊ, 'ɛ nu ɔɔnʊ ɔɔjɪklapʊ -mɔ,

'tɪ- 'ɛ -nyi -tonyibli,

-ʊ nɪ 'nɛ- -tʊtʊ kɪ -nyinyi-teblɪ.»

9 -ɛ -bɪ 'bʊ pʊ lɛ, ɛ 'ya 'lɪ yakɔ 'kwli, yɪ-hɛdɛ, ɛ ɔɔhɛn 'nyrɛ, ɛ nɔ- mɔ: ɛ ɔɔtɪ 'nɛ- -tʊtʊ kɪ nɪ.

10 Nyiblo -bʊ, -ɛ ɔɔtɪ 'nɛ- -tʊtʊ kɪ, ɛ nɪ -do a 'mʊ, ɛ nɔ- 'ya 'lɪ yakɔ 'kwli, -ɛ diɔɔe nu, ɛ 'mʊ -teblɪ a pepe win kɪ -kɔɔ -nɪ, 'kɪ 'ʊ 'a nɛ -tɛ ɔɔɔɔ.

11 ɛ nɔ- -nyi nyibli 'klɪ, 'kɪ bʊ nu 'a -kvan. ɛ -nyi -ʊ -bɪ 'klɪ, 'kɪ bʊ -hɛ 'a titiepʊnyʊ, -ʊ -bɪ 'ʊ -hɛ Nyɪsʊa a winwɔn-hanyʊ*, -ʊ -bɪ 'ʊ nɛ -teblɪ 'nyɪ lɛ, 'ʊ yɪ Nyɪsʊa a -tɪ nyibli -tɔɔ -nɪ, -ʊ -bɪ 'ʊ mɔ 'cʊɛ a nyibli gbagbɪ, 'ʊ tʊɛ Nyɪsʊa a win.

12 Kɛ- ɛ -nu, -ɛ diɔɔe nu, ʊ 'mʊ -Yusu a nyibli -hɛɛ -nɪ, 'kɪ -Yusu a nyibli a 'mʊ bʊ nu Nyɪsʊa a -kvan, -ɛ diɔɔe nu, 'cʊɛ, -ɛ 'wɪ -Yusu a dɪɔnʊ a 'hʊɪ yɪ, 'a 'klɪ 'mʊ 'lɪ bɪ.

13 'A 'klɪ di 'lɪ 'nɪ bɪ, ɛ 'mʊɔɔ gba -gbagba, -aan pepe, -a 'mʊ -mʊɛ, -ɛ nuɔɔ, -aan pepe, -a kuo -Yusu 'Klɪsɔ

ɔɔwɔ yɪ, -ɛ mɔ Nyɪsʊa a 'Yu. Dɛ a 'mʊ, ɛ nɔ- nuɔɔ, -aan pepe, ɔɔa yɪɔɔe. -ɛ -bɪ -a 'yɪ 'lɪɔɔ 'lɪ -wɛ, -ba 'wɪ 'yonʊ yɪ, kɛɛ, -a di 'wɪ kukunyʊ yɪ, -a 'mʊ 'ʊ yɪ ɔɔcɛ, ɔɔwɪ yɪ -Yusu 'Klɪsɔ.

14 Tɪ a 'mʊ 'yri, -a 'yɪ 'lɪɔɔ 'lɪ wɛ, -ba 'wɪ 'kɪ 'yonʊ yɪ de, -ʊ kɔ 'lulɛ-hihie kla 'cɪɪ-tɪ. -ɛ -bɪ -yrɔkʊnyibli, kɔ hulekʊnyibli 'hʊɛn-, ʊ 'yɪ 'lɪɔɔ -wɛ, bʊ kaa nɛ -a mʊ de, 'kɪ 'lɪ 'waa tɔɔlɛ 'kwli, ɔɔwɪ yɪ -tɛ -mʊ', 'yru a 'dʊɪ nɪ 'mɪ a 'kabi a klepʊpʊɔ.

15 ɛ 'nɪ 'nɪ 'mʊ lɛ, 'kɪ 'ʊ -a mʊ -mɔ. Kɛɛ, -tɪ a -tɛɛ -mʊ', Nyɪsʊa tɔɔ nɛ -a mʊ, -ba 'cibi 'ʊ 'a kʊa'huble -tɛɛ, ɛ kɔ, ɔɔba yɪɔɔ nyibli nɪ -lee -nɪ, -ba nuɔɔ, 'kɪ 'lɪ nʊɛlɛ 'kwli, -ɛ diɔɔe nu, -aan nunuklɔ a pepe 'mʊ -Yusu 'Klɪsɔ a 'klɔ yɪ 'wɪ. -Yusu 'Klɪsɔ a 'mʊ, ɛ nɔ- mɔ 'cʊɛ a 'lu.

16 ɛ nɔ- 'kukue 'a nyibli a pepe lɛ, -ɛ diɔɔe nu, ʊ 'mʊ dɛ nɪ -do -hɛ, ɔɔwɪ yɪ -tɛ -tonyiblo a 'hʊɪ a -teblɪ a pepe nu yrekʊkʊɛlɛ. -ɛ -bɪ -tonyiblo a 'hʊɪ a -teblɪ a 'mʊ, -ɛ kʊkʊɛ yrɛ -tɛɛ, 'bʊ mɔ, 'a pepe, 'bʊ yɪ -kvan nɪ nɪ -tɛɛ, -ɛ -bɪ 'a 'hʊɪ a pepe kui nɪ -tɛɛ. Kɛ- ɛ nɪ 'mʊ -wɛ, 'kɪ 'ʊ -Yusu a 'hʊɪ, -ɛ mɔ 'cʊɛ a nyibli -mɔ'. Nyibli a 'mʊ, 'bʊ nʊnʊɛ -nɪ, -ɛ -bɪ 'cʊɛ nɪ 'klɪ kɪ.

-Aan nunuklɔ 'ka kɔ 'a yrayrv 'hʊɛn-

17 -Tɪ -bʊ, 'n mi hla mɔ, 'n hɛɔɔe nɪ, 'kɪ 'lɪ -aan Kʊkʊnyɔ a 'nyrɛ 'kwli. 'N nyɛɛ nɛ 'a mʊ lɛ: A 'nɪ 'kʊɛ 'lɪ nyibli -mʊ', -ʊ 'yɪ Nyɪsʊa -yɪ a

nunuklo □wien. -Tebli -mu',
 u yi 'lu -mo le -hie, e 'ni -da□a
 □dedede.

18 'Waa 'lule-hihie 'wi□i
 halo yi. 'Klo yrayru -mu',
 Nyisua yi 'a nyibli -nyi, u
 'yi□i -ko, -e nu□o, 'waa □wli
 'gboklo ni, 'u 'yi Nyisua a
 'hru -yi.

19 'Ya 'u 'lu de, 'ye □bu u yi
 -tui-tebli ni ni, -tui 'ni -nu□o
 li □nu. U -ha 'waa dionu
 ni, 'ki bu nu yinyre-tebli a
 gblegble. Nunu-tebli ni -do
 a 'mu, e no- u yi 'lu -mo le
 -hie.

20 'A mu -mo -bi,
 nunuklodu a 'mu, e 'yi□i 'pa-
 -Yusu 'Klisu 'yi 'a mo□o -to
 -ni.

21 'A win, no- a 'win, 'a □tui
 'u□u. 'A mu -mu', -u ko -Yusu
 'huen-, -u -mue, a 'nyi -ti a
 -tee a pepe -mu' ni, e too ne
 -a mu.

22 -Te e ni 'mu 'le,
 nunuηmlu -mu', a yi la □wien
 le kue, ba 'kee 'a nunuo.
 Nunuηmlu a 'mu, e yi nyre
 la 'aan □wli yi, -e nu□o,
 'aan □wli a 'mu, u -hue la
 yinyre-tebli. Ke- a ni la 'aan
 dionu a kaale.

23 Ba -ha Nyisua me le, bu
 'ble 'aan □wli kua, u 'mu
 yrayru -he.

24 Ba ni 'klo yrayru -mu',
 Nyisua a 'mu, e -hue, -e di□e
 nu, 'aan nunuklo 'mu 'a 'klo
 yi 'wi. Nunuklo a 'mu, e mo
 □haandē. E no- nu□o, 'e 'sii
 'u yi, 'e yi Nyisua a plo -blee
 -ni.

25 'A -ti o, a 'ni 'nuo 'ki hi
 de, kee, ba hla 'aan 'bio -ti a
 -tee yi, -e nu□o, -aan pepe, -a
 -mue ni.

26 'Bu mo, 'ba bi yru', a 'ni
 'nuo 'li de 'kuku, kee, 'ti- 'to
 'mu -won, 'aan □wli bu □ti 'u
 le.

27 'A 'ni 'nyie 'li 'kuo -hutin*
 a nyiblo gbagbu 'hru, 'ki bu
 koo ne 'a mu win ki.

28 Nyiblo -mu', -e yi la
 'yri, bu 'kee 'yiyrie, kee, 'a
 □gbetu bu nu -kuan, 'ki 'li
 yi'siitu 'kwli, -e di□e nu, e
 'mu 'a dionu yi -won, e 'mu
 □huyennyibli -hee -ni -we.

29 'A 'ni 'hlaa 'li -ti -hutin,
 kee, ba hla □haan-ti -mu', e
 di 'aan 'bio -hee -ni, 'ki 'u
 Nyisua a □wlu a yikuole a
 -ta'.

30 'A 'ni 'nuo 'li□i, Nyisua
 a -Hihiu* a □wlu 'ni 'mue 'li
 bu. Nyisua a -Hihiu a 'mu,
 -e ni 'u 'a mu ke', e no- mo
 yruule -mu', Nyisua □tu 'a
 mu, -e tue □ne 'a mu, -e mo,
 a mo 'a nyibli □ni. E tue
 □ne 'a mu ni -we, -e mo, e di
 ko -nyrowo, e 'mu 'a mu wa
 pepe.

31 -Tebli a pepe, -e ni 'li 'a
 mu 'li, -e ni□e, 'aan -ti 'e kla
 'mu, ba -ha 'li□i 'aan dionu
 a □wli ki, ba -ha 'li yru a
 puupu 'aan □wli ki, a 'ni 'puu
 'ki □ye de, a 'ni 'puu 'ki 'tanu
 de, yunyredē □du ni 'nu 'li
 'aan □wli ki de.

32 'Aan □wli bu no yi, 'ki 'u
 'aan 'bio -mo, ba yuyru nyai,
 ba -hru 'aan yinyre-tebli, a
 nini la le a -ti -mo, □wi yi
 -te -mu', Nyisua -nu, 'e -hru
 'aan yinyre-tebli a -ti -mo, de
 -mu', -Yusu 'Klisu -nu a -ta'.

5

-Te -mu', Nyibli -mu', -u ni
 'li Nyisua a -nyre', u ko bu nu

nina

¹ 'A mu -mɔ Nyɪsua a 'yonu -mu', ε nɔε -ni -tεε. 'A -ti o, -tε Nyɪsua a nunuklɔ ni 'mu, kε- 'aan nunuklɔ bu ni 'mu -wε.

² Ba 'cibi 'v 'aan 'bio -tonyibli a nɔεε, ɔwi yi -tε -mu', -Yusu nu -aan nɔεε. -Aan nɔεε a -ti, 'ε -ha 'a dɔnɔ, 'ε 'ku, ɔwi yi -tε v 'ye ni 'la 'wlugbadε, 'ki 'v -cɔhlɔn* a pipie a -ta', 'ki 'v Nyɪsua ye', Nyɪsua a ɔgbetv 'ε wen -cɔhlɔn a 'mu ki.

³ 'A mu -mɔ Nyɪsua a nyibli. 'A -ti o, ε 'yi yi -blεε -ni, 'ki ba nu -wlawli, kɔ, a 'ni 'tuo 'li 'aan 'bio a kɔkɔ-tɛbli a ca. Yɪnyre-tɛbli a 'mu, a 'ni 'hlaa 'li 'a -ti -wε.

⁴ ε 'yi -tεε -nu -wε, 'ki ba hla -ti -hɔn, kɔ -tɔ-tɛbli 'hɔn-. Kεε, ε nu -tεε, 'ki ba -nyi Nyɪsua 'wio, 'ki 'v -tɛbli -mu', ε ni a -ta'.

⁵ Ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, nyibli -mu', -v ni -wlawli, kɔ, -v ni yɪnyre-tɛbli -bi -mu', kɔ, -v ɔtui 'waa 'bio a kɔkɔ-tɛbli a ca, nyibli a 'mu, Nyɪsua 'yi 'liɔi 'li -wε, bu -nyi ɔnɔ 'hru, 'ki 'li 'klɔ yrayrɔ, ε di nu 'kwli, -tite -mu', Nyɪsua a 'mu, ε kɔ -Yusu 'Kɪsɔ 'hɔn-, v di 'v nyibli win ki -kɔɔ -ni. Nyibli a 'mu, -v ɔtui 'waa 'bio a kɔkɔ-tɛbli a ca, kɔkɔ-tɛbli a 'mu, ε nɔ- v ɔtui 'v, 'ε -hi 'v Nyɪsua 'v. Nyibli a 'mu, v 'wɪɔi nyibli -mu' yi, -v kwle -ci.

⁶ A 'ni 'haa 'li nyiblo ɔdu mε lε, ε 'ni 'naa 'li win -mu' 'kwli, -ε 'ye ni da ɔdedede, ε 'ni 'kaa 'li 'a mu, ε 'ni 'hlaa 'liɔi, -ε mɔ, -tɛbli a 'mu, ε 'yi yi -nyre. Kεε, yɪnyre-tɛbli

a 'mu, ε nɔ- niɔe, Nyɪsua 'ε pu nyibli -mu', -v 'ye ni ɔtuu 'vɔv yrɔ lε.

⁷ 'A -ti, nyiblidɔ a 'mu, a 'ni 'bie 'li ɔnɔ 'nyi lε.

⁸ Ti -hi la a ti 'yri, a ni la 'li halɔ 'nyi. Kεε, -tε ti nε -bu, 'ki a ni 'li -nyre', -ε nuɔo, a kɔ Kɔkɔnyɔ -Yusu 'hɔn-, a -mɔε ni. 'A -ti o, ε nɔɔ 'v lε, 'ki 'aan nunuklɔ bu 'wɪ nyibli -mu', -v ni 'li -nyre' a nunuklɔ yi.

⁹ -Tε a ni 'li -nyre', 'a -ti, 'aan ɔwli kɔ bu nɔ yi, a 'mu 'v yi 'sii -ni, a 'mu -tεε a ɔhaannyibli mɔ.

¹⁰ Ba ɔtu 'v 'kli, -ε diɔe nu, -tɛbli -mu', -ε yi -aan Kɔkɔnyɔ a plɔ -blee -ni, a 'muɔv yi, kɔ, a 'muɔv nu.

¹¹ A 'ni 'pɔv 'li dabu nyibli -mu' 'nyi, -v ni -tɛbli -hɔn, 'ki 'li halɔ 'nyi, kεε, ba pu 'waa nunu-tɛbli -hɔn a 'mu pepe'.

¹² -Tɛbli a 'mu, nyibli ni, 'ki 'li -huhlike 'kwli, 'a hɪhla ni -tɔi.

¹³ -Tɛbli a 'mu, 'bu pɔɔv pepe', nyibli diɔe 'ni 'ye, -tε ε ni 'mu.

¹⁴ Nyiblo 'bu -ha Nyɪsua a -nyre mε lε 'bu pɔ 'a yɪnyre-tɛbli pepe', -ε -bi Nyɪsua a ɔgbetv, ε -wε 'li bu nuɔo ni, nyiblo a 'mu, bu bi 'li 'a -nyre yi ni. ε nɔ- kɔ -ti, 'v pɪ lε:

«Mɔ -mu', -ε yi ηme, 'du ye', -hɔn 'li 'kɔkɔnyibli 'nyi, -ε diɔe nu, -Yusu 'Kɪsɔ 'mu -mu' a -nyre -nyi.»

¹⁵ -Tε ε ni 'mu lε, 'a -ti, ba ɔtu 'aan nunuklɔ 'yie. Nyibli -mu', -v 'yi ɔtɔ -kɔ, -tε -mu', 'waa 'klɔ ni 'mu, 'aan 'klɔ 'ni

'nu 'mu le, kee, ba nu 'klodu -mu', Ɔwi yi nyibli -mu', -u yi Nyɔsua, 'ti- -u nuɛ ɔne.

16 Ti -bu, -a ni ki, nyibli ni yinyre-tebli -huhui. 'A -ti, 'a -ne de -mu', -e yi 'u 'a mu ye' bi, ba naa 'li Ɔi 'kwli, ba nu Ɔhaan-tebli.

17 'A 'ni 'moɔ 'li bubanyibli, -tebli a pepe -mu', -aan Kukonyo -hue ba nu, ba yruo le.

18 'A 'ni 'hie 'li 'aan dionu no wlon. De a 'mu, e yi nyre 'aan 'klo yi. Kee, ba -ha Nyɔsua a -Hihiu* me le, bu koɔ ne 'a mu win ki pepe.

19 Ba blee Nyɔsua -mo, ko, -wla -mu', Nyɔsua a -Hihiu tɔe ne 'a mu, ba blepe -we. Ba ble, 'ki 'u -aan Kukonyo ye' -we. Ba puɔu 'nyre le, 'ki 'li 'aan Ɔwli a pepe ki.

20 Ba naa 'li -aan Kukonyo -Yusu 'Klɔsɔ a 'nyre 'kwli, ba -nyi -aan 'Baɔ Nyɔsua 'wio, 'ki 'u -tebli a pepe -mu', e ni a -ta'. Ba 'cibi 'u 'a 'wio a -nyinyie.

Nyɔsua ko nyɔsua 'huen-

21 'A mu -mu', -u Ɔtui 'u -Yusu 'Klɔsɔ 'u, ba Ɔtutuu 'u ni -we.

22 'A mu nyɔsua, ba Ɔtuu 'u 'aan nyɔsua 'u, Ɔwi yi -te -mu', Kukonyo -Yusu ni 'a -huhua,

23 -e nuo, nyɔsua, no- mo 'a nyɔsua a 'luyinyo, Ɔwi yi -te -mu', -Yusu 'Klɔsɔ -nu, 'e mo 'cɔe a 'luyinyo. 'Cɔe, no- mo 'a 'hɔi. -Yusu a 'mu, no- weɔe.

24 E no- nuo, nyɔsua 'u ko bu Ɔtuu 'u 'waa nyɔsua 'u, 'ki 'li 'a -ne Ɔdedede 'kwli,

Ɔwi yi -te -mu', 'cɔe ni, 'e Ɔtui 'u -Yusu 'Klɔsɔ 'u.

25 'A mu nyɔsua, ba nuɛ ne 'aan nyɔsua, Ɔwi yi -te -Yusu 'Klɔsɔ nu 'cɔe a nuɛle, 'e 'ku, 'ki 'u 'a -ta'.

26 E 'ku ni, -e dipe nu, e 'mu 'cɔe 'kɔɔa ki pu, 'ki 'u Nyɔsua a -ta'. 'Ki e naa 'li 'a win 'kwli, 'e Ɔgble 'cɔe a 'mu, 'ki 'u 'a de 'kuku a -ta', 'e 'sii 'uɔu yi, 'ki 'u Nyɔsua ye',

27 -e dipe nu, e 'mu 'uɔu yi di, 'ki 'li -ti a 'yi'buale 'kwli, ko, e 'mu 'u yi 'sii -ni pepe, 'ki 'uɔu ye', -e dipe nu, e 'mu yi no -we, de -huan Ɔdu 'ni Ɔha 'li Ɔi 'kwli ni, e 'ni Ɔha kɔkade Ɔdu ko.

28 Ke- e ni 'mu -we, 'ki 'u nyɔsua -mo'. Bu nuɛ 'waa nyɔsua, Ɔwi yi -te -mu', u nu 'waa dionu a nuɛle. Nyiblo 'bu nuɛ ne 'a nyɔsua, -e -bi e Ɔhen 'nyre, e nuɛ ne 'a dionu ni.

29 E mo Ɔhan-ti, e 'yi nyiblo Ɔdu -ko, -bu yraa ne 'a dionu a 'hɔi. Kee, e nuɛ Ɔne ni, 'e yi de di, 'e Ɔtui 'a 'hɔi 'yie, Ɔwi yi -te -mu', -Yusu 'Klɔsɔ ni 'cɔe a 'yie Ɔtutuo,

30 -e nuo, -aan pepe, -a mo -Yusu 'Klɔsɔ a 'hɔi a 'kabi Ɔniɔ.

31 U 'cɔi ni, 'ki 'li Nyɔsuaɔɔɔɔ 'kwli, -e mo: «E no- ko -ti, nyɔsua ko bu hie 'u 'a 'baɔ ko 'a 'dii 'huen- bu, -e dipe nu, e ko 'a nyɔsua 'huen-, u 'mu 'u -te ni -do 'ti, nyibli ni 'huen a 'mu, u 'mu nyiblo ni -do -he.»

32 'Ki 'li win a 'mu 'kwli, -huhlide gbagbu ni 'li, 'e hlo 'kwli bu. E Ɔhen 'nyre, -Yusu 'Klɔsɔ ko 'cɔe 'huen-, nu- ko

-ti v hle.
 33 KEE, 'a mu -ko -ti e hle -we: 'A -ne nyiblo 'bu ni 'b, bu nve ne 'a nugba, [w]i yi -te -mu', e nu 'a dionu a nvele. Nugba bu [t]uu 'b 'a nyibu 'b -we.

6

'Yonu, ko 'waa 'bainu, ko 'waa 'diinu 'hven-

1 'A mu 'yonu, a ko Kukonyo -Yusu 'hven-, a -mve ni. 'A -ti o, ba [t]uu 'b 'aan 'bai ko 'aan 'dii 'hven-'b, -e nu[o], de a 'mu, e mo [h]aande [n]o.

2 Ke- Nyisua a tetebu -bi pi: «[t]uu 'b -na 'bai ko -na 'dii 'hven-, 'ki 'li nvele 'kwli.» Tetebu a 'mu, e no-mo yi-hetetebu, -e ko -ta' Nyisua pu 'li de.

3 'Lipude a 'mu, e no- mo: «'Bu mo, [n]i yi 'b [n]u ni [t]ui -ni, -ko -bu ko plo a bleele, 'ti- [m]u -hnhlun blöblu pu, 'ki 'ne- -tutu ki.»

4 'A mu 'bainu -mo -bi, a 'ni 'nuo 'li -tebli -mu', -e di 'aan 'yonu yru' le pu. Kee, ba too [n]u, 'ti-, ba -ha 'li [n]u le, -te Kukonyo ni 'a -huhua.

-Kvannunyibli ko 'waa nyibli gbagbi 'hven-

5 'A mu -kvannunyibli, ba [t]uu 'b 'aan nyibli gbagbi 'b -tee, -v ni 'ne- 'klo -bu ki. Ba [m]u -kvan a nunuo le, 'ki 'li 'aan [w]i a pepe ki. 'Bu mo, 'ba yi [t]i ni ni, -Yusu 'Kisu a [t]ui 'b.

6 'A 'ni 'nuo 'li -kvan, ti -ko 'yri v [t]ui 'b 'a mu 'yie ni -do, [w]i yi nyibli -mu', -v -hue[e], bu pu [n]u 'nyre le. Kee, ba

yi[e], -e mo, 'a mu -mo -Yusu 'Kisu a -kvannunyibli. 'A -ti, ba -hua[a], 'ki 'li 'aan [w]i a pepe ki, 'ki ba nu -tebli -mu', Nyisua -hve.

7 'Ba yi -kvan ni ni, ba nuu 'li [t]i [h]aan[w]u 'kwli. 'A 'ni 'puu 'li le, a ni -tonyibli a -kvan ni -do, kee, ke- ba pu, Kukonyo -Yusu, no- ko -kvan a ni.

8 -Mo -kvannunyö, -v'v- [y]i -kvannunyö 'pa-, ko 'a yiyie, -e mo, [n]i nu [h]aan-kvan, Kukonyo -Yusu, no- di -mu 'wio -nyi.

9 'A mu nyibli gbagbi, ba nu 'aan -kvannunyibli [h]aande -mo' -we. 'A 'ni 'yaa 'li [n]u 'kla -wliye. 'Ba ko 'a yiyie, -e mo, a ko 'aan -kvannunyibli 'hven-, 'a mu -mo Nyiblo gbagbu -mu', -e ni 'li yakö 'kwli a nyibli. E no- -mo -bi, e 'ni 'jra[a] a nyibli' le.

Ta-won-tebli -mu', Nyisua -nyi -a mu, -a di nu, -a 'mu 'b Satan 'hru wlon -ha

10 'Ti- 'mu -yre mo mu, 'n -hue[e] ni, [b]u lee ne 'a mu, -e mo: 'A ko -aan Kukonyo 'hven-, ba -mve, -e di[e] nu, e 'mu 'a mu 'kli -nyi, -e nu[o], e ni 'kli ki diaki.

11 Ta-won-tebli a pepe -mu', Nyisua yi 'a mu -nyi, ba 'ble[e] kua. 'Bu mo, 'ba 'ble[e] kua, -e -bi ti -mu' -ko 'yri 'kuo -hün* a nyiblo gbagbu di 'b [y]re -nuu -ni, e 'mu 'a mu yi -won, a di nyra[a] yi bu.

12 E mo -tee, tu -bu, -a -wen, e 'yi -tonyibli 'pa-, -a 'ni -won[o] li [n]u -mo, kee, -a

-wen 'kuo -hwin ko 'waa nyibli gbagbu 'hwen- yi, -v koo haloklo -bu win ki. -Tebli a pepe-mu', -ε ko 'kli -hwin, 'ki 'li yakoo 'kwli, no- -a -wen yi.

13 'A -ti o, -te ε ni 'mu le, ta-won-tebli -mu', Nyisua yi -a mu -nyi, ba 'ble□e kua, -ε di□e nu, 'kla-wliye'yiya a -nyrowo 'bu nyre 'u, 'kuo -hwin 'bu yi 'a mu ni -twe, a 'mu □nu yi bu nyra, a 'mu -won -wonwon, tu 'mu 'li -we, tu 'bu -we 'li, a 'mu bu nyra -tee.

14 'A -ti, ba -we -mo, 'ki ba -won tu a 'mu. Ba mo -ti a -tee a nyibli. -Ti a -tee, ε 'wi□i 'betiye yi. ε no- ba nu ba mua 'aan wlawlu bu, -ε di□e nu, a 'mu -mo -we, 'ki ba -won tu a 'mu. Ba 'sii 'u yi, 'ki 'u Nyisua ye'. 'Bu mo, 'bu ni 'mu le, -ε -bi ε 'wi□i tawlawlu a -pu. ε no- ke 'a mu ki.

15 Ba pu -Yusu a □haantitie -mu', -ε yi nyibli kibweenle -nyi. Ba nu□o, 'ki 'li 'aan □wli a pepe ki. 'Ba yi□i ni ni, -ε -bi ε 'wi□i 'suin yi, a -pu, -ε yi 'a mu -hee -ni, 'a ne -tee, 'ki 'u Nyisua a 'hru wlon.

16 Ba 'cibi 'u -Yusu 'Klisu a □wlu a yikuole, □wi yi -te ba 'ye ni 'ble wen ta'wle kua. ε no- di□e nu, 'dio -mu', Satan di 'a mu -mo le pu, u 'ni □ha 'a mu le -hren. 'Ye □bu bu yi na ni pi, ta'wle a 'mu, ε di□e 'ni jro.

17 Nyisua bu wa 'a mu, ε 'wi□i 'plihungble, a □tu 'lu, ε 'mu 'aan 'lu ki ka. Ba □tu□o 'lu, 'ti-, ba 'ble Nyisua a win kua. Nyisua a win a 'mu, ε 'wi□i -hotiplen, Nyisua a

-Hihiu* yi 'a mu -nyi yi.

18 'A -ne ti, ba da Nyisua, 'ki 'li 'aan □wli a pepe ki. Ba da□a, □wi yi -te -mu', 'a -Hihiu ni□e 'aan toole. A 'ni 'nmee 'li, ba ni 'u -pleele', a 'ni 'saa 'li. Ba 'cibi 'u Nyisua a dida, 'ki 'u 'a nyibli a pepe a -ta'.

19 Ba da Nyisua -we, 'ki 'u 'na -ta', -ε di□e nu, -ti -mu', 'n di hla, ε 'mu 'mo□o -to -ni, 'ni □ha huannu pie, 'mu -Yusu a □haantitie -mu' pu, ti -hi la a ti 'yri, -ε -hli la, kee, ε to□o 'ki -a mu.

20 -Yusu, no- nu 'mu 'a titieponyo -mo', 'mu 'a □haantitie a 'mu nyibli pu. Ba da Nyisua, -ε di□e nu, 'ni □ha huannu pie, 'bu mo, 'ni yi □haantitie a 'mu ni pi, □wi yi -te -mu', Nyisua ni 'a -huhua. ε no- 'n ko □bu nu, 'ye □bu □bu 'n ni 'ne- □ji'.

'Betile

21 Tisiki, -ε mo -aan nu'e'diayi, -ε ni -aan Kukonyo -Yusu a -kuan -tee, ε di 'a mu 'ni -lee -ni, -te 'n nu 'ne-ninu, -ε di□e nu, -tebli a -pepe, 'n ni, a 'mu□u yi.

22 'A -ti o, 'n te 'li□i 'a mu -mo, -ε di□e nu, -te -a nu 'ne-ninu, a 'mu□u yi, ko, ε 'mu 'a mu 'kli -nyi.

23 -Aan 'Bai Nyisua, ε ko -aan Kukonyo -Yusu 'Klisu 'hwen-, bu -nyi 'a mu 'diayinu a pepe kibweenle. Bu nu□o, ba nu'ne -ni, ko, ba kuo -Yusu 'Klisu □wlu yi -tee.

24 Nyibli a pepe, -u 'cibi 'u -aan Kukonyo -Yusu 'Klisu a nu'e, Nyisua bu nu □nu

□haande -mo, 'ki 'li dadoke
'kwli.

**'Crɛn -mɔ', Pɔɓ
gba la
FILIPUKUE
yɪ**

1 'Mɔ Pɔɓ kɔ Timote 'hɛn-, -v mɔ -Yusu 'Kɪsɔ a -kɔannunyibli, -a mɔ yɪ 'crɛn -bɔ 'crɪ. 'A mɔ -mɔ', -v mɔ Nyɪsɔ a dakɔ, 'kɪ 'lɪ Filipɔdɔ 'kwɪlɪ, 'a mɔ -a yɪ -mɔ 'crɪ -nɪ, 'aan pɛpɛ -mɔ', -v kɔ -Yusu 'Kɪsɔ 'hɛn-, -v -mɔɛ. A bi 'lɪ yɪ, a kɔ 'cɔɛ a 'yieɔtunyo, kɔ 'cɔɛ a -hɛenyibli, 'aan pɛpɛ, 'a mɔ -kɔ 'crɛn -bɔ.

2 -Aan 'Baɪ Nyɪsɔ, kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ, bɔ nu 'a mɔ ɔhaandɛ -mɔ, kɔ, bɔ -nyi 'a mɔ kɪbɔwɛɛnɛ.

*Pɔɓ yɪ -nyi Nyɪsɔ 'wio,
Filipukue a 'cɔɛ a -tɪ*

3 'A -nɛ tɪ, 'bɔ mɔ, 'nɪ yɪ 'aan -tɪ 'lu -mɔ ɛ nɪ -hie, -ɛ -bɪ 'n yɪ -nyi Nyɪsɔ 'wio, 'kɪ 'v 'aan -ta'.

4 'A -nɛ tɪ, 'bɔ mɔ, 'nɪ yɪ Nyɪsɔ nɪ dɛ, 'kɪ 'v 'aan -ta', -ɛ bɪ 'na plɔ ble nɪ.

5 'N yɪ -nyi Nyɪsɔ 'wio, -kɔtɪ kɔɛ la 'lɪ -nyrɔwɔ -mɔ' 'yie bɔ, -ɛ kɔ 'yri a -hɛ la -Yusu a nyibli, -bɔ di -didi, -bɔ yɛ -nyrɔwɔ -bɔ kɪ, a bi 'mɔ kɪ, ɔa pɪ nyibli Nyɪsɔ a ɔhaantitɛ.

6 'N yɪɔɛ nɪ, -ɛ mɔ, Nyɪsɔ -mɔ', -ɛ ɔtu yɪnɔ-kɔan -wɪlu, 'kɪ 'lɪ 'aan ɔwɪ kɪ, ɛ di gbaɔa 'lu -mɔ -gbagba, ɛ 'mɔɔv -mɔ -wɛ, -nyrɔwɔ -mɔ', -Yusu 'Kɪsɔ di ya de.

7 ɛ nɔwɔ 'v ɛ, 'kɪ ɔbɔ kɔ 'lu a ɛ-hihiedɔ a 'mɔ, 'kɪ 'v 'a mɔ -mɔ. 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'nɪ nɔɛ nɛ 'a mɔ diaktɪ, 'kɪ 'lɪ 'na ɔwɪ a pɛpɛ kɪ, -kɔtɪ 'aan pɛpɛ, a kɔ 'mɔ 'hɛn-, Nyɪsɔ nu -a mɔ ɔhaandɛ -mɔ, -ɛ diɔɛ nɪ, a 'mɔ 'mɔ -hɛɛ -nɪ, -tɛ tɪ nɛ -bɔ, tɛ 'n nɪ 'nɛ- ɔjɪ', kɔ, 'nɪ yɪ Nyɪsɔ a ɔhaantitɛ -mɔ ɛ nɪ nɛ, 'kɪ 'v -batipɔnyɔ yɪ, 'mɔ ɔnɛɔɛ yɪ -tɔwɔ -nɪ, -ɛ mɔ, ɔhaantitɛ a 'mɔ, ɛ mɔ -tɪ a -tɛɛ ɔnɔ.

8 'Bɔ mɔ, 'nɪ pɔ ɛ, -ɛ mɔ, 'n nɔɛ nɛ 'a mɔ nɪ, ɛ mɔ -tɪ a -tɛɛ ɔnɔ, -ɛ nuɔ, Nyɪsɔ yɪɔɛ nɪ, -ɛ mɔ, 'n hɛ -tɪ a -tɛɛ. Nɔɛɛ -bɔ, 'n nɔɛ nɛ 'a mɔ, 'kɪ ɛ -hɛn 'lɪ -Yusu 'Kɪsɔ -mɔ.

9 Dɛ -kɔ -tɪ 'nɪ dɛ Nyɪsɔ, 'kɪ 'v 'aan -ta', ɛ nɔ- mɔ ba nɔnɔɛ -nɪ, 'tɪ- 'aan nɔnɔɛ a 'mɔ, bɔ bii kɪ. 'Bɔ mɔ, nɔnɔɛɛ 'bɔ yɪ kle nɪ -bii -nɪ, a di -tɪ a -tɛɛ -mɔ' 'nɪ yɪ, ɛ kɔ, a 'mɔ yɪnɔ-teblɪ kɔ yɪnyre-teblɪ a 'yɪɛ-hɪhɪɛ yɪ,

10 -ɛ diɔɛ nɪ, a 'mɔ 'lɪ yɪnɔ-teblɪ 'lɪ -ha, a 'mɔɔv nɪ. 'Bɔ nɪ 'mɔ ɛ, -nyrɔwɔ -mɔ', -Yusu 'Kɪsɔ di ya de, -ɛ bɪ a di 'v yɪ 'nɪ 'sii -nɪ, yɪnyredɛ ɔdɔ 'nɪ ɔha 'lɪ 'a mɔ 'lɪ nɪ.

11 -Yusu 'Kɪsɔ, ɛ nɔ- diɔɛ nɪ, -aan nɔnɔkɔ 'mɔ 'v yɪ 'sii -nɪ. Nyibli -mɔ', -v di dɛ a 'mɔ 'yɛ, v di pɔ Nyɪsɔ 'nyre ɛ, kɔ, v 'mɔɔv -tɪ a 'yɪ'buɛɛ -nyi -wɛ.

*Dɛ -mɔ dɛ gbagbɔ, nɔ- mɔ
ɔbɔ -nyi -Yusu 'Kɪsɔ -tɪ a
yɪ'buɛɛ*

12 'Diayɪnɔ -na, ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, bɔ pɔ 'mɔ ɔjɪ',

ε 'yι□ι -nu, Nyɪsɔa a □haantitɛ 'ε 'yι bu -nyra, kεε, ε 'hεen bu.

13 Ε □hen 'nyrε, 'seyo a pεpε -bu, -v □tui -gɔlɔnɔma a 'kayu 'yie, kɔ nyibli -bu, -v nɪ 'nε- -tuo kɪ, v yι□e nɪ, -ε mɔ, -tε 'n mɔ -Yusu 'Klɪsɔ a nyiblo, ε nɔ- kɔ -tɪ 'nɪ nɪ 'nε- □jɪ'.

14 Δε -bɪ nɪ 'v, ε nɔ- mɔ 'na □jɪ' a nɪnɪ, ε -nyɪ -Yusu a nyibli -hɔhɔvɪ 'kɪ, 'kɪ bu kuo -aan Kɔkɔnyɔ □wɪv yɪ -tεε. V 'nɪ -pie 'kɪ hvannɔ, 'kɪ bu lee -Yusu a -tɪ nyibli.

15 Nyibli -bɪ nɪ 'v, 'v hɪε -Yusu 'Klɪsɔ a -tɪ, -ε nu□o, v □tui 'mɔ ca -mɔ. V -hɔε bu -nyɪ 'mɔ 'kla-wliye'yɪya. Kεε, -v -bɪ nɪ 'v, 'v hɪε Nyɪsɔa a -tɪ, 'kɪ 'lɪ 'waa □wɪ a pεpε kɪ.

16 V nι□e nɪ, -kɔtɪ v nɔε 'mɔ nɪ, ε kɔ, 'v yι□e, -ε mɔ, Nyɪsɔa lee 'mɔ nɪ, 'kɪ □bu tɔɔ □nε nyibli, -ε mɔ, Nyɪsɔa a □haantitɛ mɔ -tɪ a -tεε □nɔɔ.

17 Nyibli -bɪ -mɔ', -v □tui 'mɔ ca -mɔ, v hɪε -Yusu 'Klɪsɔ a -tɪ nɪ, -kɔtɪ v -hɔε□ε nɪ, 'kɪ bu nɪ 'v 'mɔ 'lu yɪ. V nεε 'lɪ nɪ 'hɔen. V nι□e nɪ, -ε dι□e nu, 'mɔ □hɪvɛn 'ye de, 'kɪ 'nε □jɪ'.

18 Kεε, ε 'nɪ 'yaa□a 'mɔ 'kla -wliye. 'Ye □bu bu yɪ 'lɪ□ɪ □wɪv -hɔan 'kwɪ nɪ -hlεε -nɪ, -hɔv' bu yɪ 'lɪ□ɪ □wɪv 'yɔpɔ 'kwɪ nɪ -hlεε -nɪ, -Yusu a □haantitɛ, ε nɔ- v pɪ. 'N nɪ dɔdɔ, dε a 'mɔ a -tɪ, kɔ 'n tɪε dɪ dɔdɔ nu, 'a -tɪ.

19 'Ε mɔ -tεε, 'n yι□e nɪ, -ε mɔ, -bati -mɔ', v pɪ 'mɔ lε, ε dι□e 'nɪ nu, Nyɪsɔa 'mɔ 'mɔ wa, -kɔtɪ a dε Nyɪsɔa, 'kɪ

'v 'na -ta', kɔ, -Yusu 'Klɪsɔ a -Hihɪu*, ε yɪ 'mɔ 'nɪ -hεε -nɪ -wε.

20 Δε 'n -hɔε seyɪ-seyɪ, kɔ, 'n yɪ -ple, nɔ- mɔ, 'nɪ 'nuo 'lɪ □dedede, -ε dɪ 'mɔ -tɪ -nuu -nɪ, kɔ, 'nɪ 'saa 'lɪ, 'tɪ- 'n -hɔε□ε nɪ, 'kɪ 'na nunukɔ a -ta', nyibli bu pɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'nyrε lε, -tε tɪ nε -bu, kɔ 'a -nε tɪ □dɔ, mɔ 'ye □bu □bu nɪ 'kɔ, -hɔv' □bu 'kɔ.

21 Mɔ 'ye □bu 'n nɪ 'kɔ, dε gbagbu, ε nɔ- mɔ □bu -nyɪ -Yusu 'Klɪsɔ -tɪ a 'yɪ'bvale, mɔ 'ye □bu 'n 'kɔ, -ε -bɪ 'na 'kɔkɔv -hi 'v 'na 'klɔnɪnɪ nɪ, -ε nu□o, 'kɪ 'n dɪ 'v□v 'hɔv mu.

22 'Bɔ mɔ, 'nɪ 'tɪε nɪ 'kɔ, 'n -wε 'lɪ □bu nu -kɔan nɪ, -ε dɪ nyibli -hεε -nɪ. -Tε ε nɪ 'mɔ lε, 'a -tɪ, 'hru □bu dɪ 'lɪ -ha, 'n 'yι□ɪ -yɪ.

23 □Bɔ 'kɔ, kɔ, □bu nɪ 'kɔ, -tεblɪ nɪ 'hɔen a 'mɔ, nɔ- kɔ -gbati 'n nɪ 'v. 'Kɪ 'lɪ 'kɪbɪa -bɪ kɪ, 'n -hɔε wɛn□ε nɪ, □bu 'kɔ wɛn, -ε dɪ□e nu, 'n kɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'hɔen-, -a 'mɔ 'hɔv bu -nɪnɪ -nɪ. Δε a 'mɔ, ε dɪ nu wɛn -tεε, 'ε -hɪ 'v □bu nɪ 'kɔ.

24 Kεε, 'kɪ 'lɪ 'kɪbɪa -bɪ kɪ, ε nu -tεε -wε, 'kɪ □bu nɪ 'kɔ, 'aan -tɪ, -ε dɪ□e nu, 'mɔ 'a mɔ -hεε -nɪ.

25 'A -tɪ, 'n yι□e nɪ, -ε mɔ, 'n 'tɪε dɪ 'kɔ nɪ, 'mɔ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ nɪ, -ε dɪ□e nu, a 'mɔ ye' -muu -nɪ, 'kɪ 'v Nyɪsɔa a 'hru wɔn, kɔ, a 'mɔ dɔdɔ nu dɪakɪ.

26 'A -tɪ, 'nɪ -hɔn 'nε- □jɪ', 'n dɪ dɪ 'lɪ 'a mɔ -mɔ, a 'mɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'nyrε lε pɔ, 'na 'lɪdɪdɪe a -tɪ.

27 Δε -mɔ dε gbagbu, ε nɔ-

mɔ 'a mɔ -Yusu 'Klɪsɔ a nyibli, 'aan nunuklɔ bɔ nu□o, -Yusu 'Klɪsɔ a □haantitie, bɔ kɔ -tɪ a 'yɪ'buɔɔa. Mɔ 'ye □bu □bɔ di 'lɪ 'a mɔ -mɔ, mɔ 'ye □bu □bɔ 'yɪ 'lɪ -di, 'n -hɔɛ □bɔ 'wɪn, -ɛ mɔ, a kɔ 'lu a lɛ-hihie nɪ -do, 'a -mɔɛ, ɛ kɔ, 'a kɔ □wɪbɔ nɪ -do, 'a nɪ -kɔan, -ɛ di□e nu, nyibli 'mɔ -Yusu 'Klɪsɔ a □haantitie □wɪbɔ yɪ -kuo -nɪ.

28 A 'nɪ 'pie 'kɪ 'aan yraanyibli a huannɔ de. 'Bɔ mɔ, ba 'ye nɪ pie 'waa huannɔ, ɔ di□e 'nɪ yru, -ɛ mɔ, Nyɪsɔa a -bati di □nɔ 'nɪ klɔ, kɛɛ, 'a mɔ -mɔ -bɪ, Nyɪsɔa wa 'a mɔ nɪ. Nyɪsɔa a □gbetɔ, ɛ nɔ- di □nɔ dɛ 'a mɔ -tɔɔ -nɪ.

29 Nyɪsɔa naa 'lɪ -Yusu 'Klɪsɔ 'lɪ, 'ɛ -nyɪ 'a mɔ 'hru, 'kɪ ba kuo □nɛ □wɪbɔ yɪ. ɛ 'yɪ ba kuo □nɛ □wɪbɔ yɪ nɪ -do a 'hru, ɛ 'yɪ 'a -mɔ□ɔ -nyɪ, kɛɛ, ɛ -nyɪ 'a mɔ 'hru nɪ -wɛ, 'kɪ ba 'ye □hɪwɛn, -Yusu 'Klɪsɔ a 'mɔ, 'a -tɪ.

30 A 'ye la□a nɪ, -ɛ mɔ, 'n nɪ la -Yusu a -kɔan nɪ -tɛɛ, □wɪ yɪ nyiblo -bɔ, -ɛ yɪ -wɔnlɛ -tɛɛ. -Tɛ ti nɛ -bɔ, a yɪ 'nɪ 'wɪn, -ɛ mɔ, 'n 'tɪɛ -wɛn, -ɛ kɔ -ta', 'aan 'mumu, yɪ-wɔnwɔnlɛ a 'mɔ, ɛ nɔ- a -wɔnwɛn yɪ.

2

Ba kɔ 'lu a lɛ-hihiedɔ -mɔ', -Yusu 'Klɪsɔ kɔ la

1 A kɔ -Yusu 'Klɪsɔ, 'hɔɛn-, a -mɔɛ nɪ. Dɛ a 'mɔ, nɔ- yɪ 'a mɔ 'klɪ -nyɪ. Bɔ nɔɛ nɛ 'a mɔ, dɛ a 'mɔ, ɛ nɔ- □tui 'lɪ 'a mɔ □wɪbɔ 'kwli bɔ. A kɔ Nyɪsɔa a -Hihɪu* 'hɔɛn-, a -mɔɛ nɪ, 'a nɔɛ nɛ 'aan 'bio, 'a yuyruɪ nyat.

2 -Tɛ ɛ nɪ 'mɔ lɛ, ba nɔnɔɛ -nɪ, ba kɔ □wɪbɔ nɪ -do, ba -mɔɛ, ba 'wɪnwɪn win' lɛ. 'Bɔ mɔ, 'ba yɪ□ɪ lɛ nɪ nɪ, 'n di nɔ dɔɔɔ dɪakɪ.

3 'Bɔ mɔ, 'ba yɪ dɛ nɪ nɪ, a 'nɪ 'hie 'lɪ 'a mɔ nɪ -do a -tɪ 'lu -mɔ lɛ, kɔ, a 'nɪ 'yaa 'lɪ 'aan dɪɔnɔ, kɛɛ, ba □tɪɔ 'lɪ 'aan dɪɔnɔ. Ba 'ye 'aan 'bio □wɪ yɪ nyibli, -ɔ nɪ 'ɔ 'a mɔ 'lu yɪ.

4 Nyiblo 'bɔ nɪ 'ɔ, yɪnɔ-tɛblɪ -mɔ', -ɛ di 'a 'bio -hɛɛ -nɪ, ɛ nɔ- bɔ nu. A 'nɪ 'nuo 'lɪ -tɛblɪ -mɔ', -ɛ di 'a mɔ nɪ -do -hɛɛ -nɪ.

5 Ba kɔ 'lulɛ-hihiedɔ -mɔ', -Yusu 'Klɪsɔ kɔ la.

6 'ɛ mɔ □han-tɪ, -Yusu 'ɛ mɔ Nyɪsɔa,

kɛɛ, ɛ 'nɪ □tu□o la ca, 'kɪ bɔ -hɛ -tɛ Nyɪsɔa nɪ 'mɔ.

7 Kɛɛ, ɛ hie 'ɔ Nyɪsɔatu a 'mɔ bɔ,

'ɛ -hɛ Nyɪsɔa a -kɔannunyo, 'ɛ -hɛ -tonyiblo -wɛ.

8 -Tɛ ɛ -hɛ -tonyiblo, -ɛ bɪ ɛ □tɪɔ 'lɪ 'a dɪɔnɔ nɪ,

'ɛ □tuu 'ɔ Nyɪsɔa, 'tɪ- 'ɛ 'kɔ.

'Kɔkɔɔ a 'mɔ, ɛ 'kɔ,

ɛ nɔ- mɔ bɔ kɔɔ 'ɔ□ɔ tugbɛ 'yie,

-ɛ mɔ -tɪ'kɔkɔɔ.

9 ɛ nɔ- nu□o, Nyɪsɔa 'ɛ 'yaa 'ɔ□ɔ 'ɔ,

'ɛ nɪ 'ɔ -tɛblɪ a pɛpɛ 'lu yɪ,

'ɛ □tue□e 'nyrɛ -mɔ', -ɛ nɪ 'ɔ 'nyrɛ a pɛpɛ 'lu yɪ,

10 -ɛ di□e nu, nyibli a pɛpɛ, kɔ 'a -nɛ □dedede 'hɔɛn-,

-ɔ nɪ 'lɪ yakɔ 'kwli, kɔ 'kɪ 'nɛ- -tɔtɔ kɪ,

kɔ 'kɪ 'lɪ -tɔtɔ bɔ, 'bɔ mɔ, 'bɔ 'wɪn -Yusu a 'nyrɛ,

'waa pepe, v 'mu 'li di,
 v 'mu v kwli yi bu bla,
 'ki 'v 'a 'v tuule a -ta'.
 11 'A -ne nyiblo 'bu ni 'v, e
 di e 'ni hla, -e mo,
 -Yusu 'Klisu, e no- mo
 Kukonyo.
 -E -bi v di -nyi 'a 'Bai Nyisua
 -ti a 'yi'buale.

*'Ki 'li -tebli-hvinnunyu
 'nyi, ba 'wi nyahroyo yi, -v yi
 wlin*

12 'Na ninatumupu -na,
 'bi a yi e ni, -te -Yusu nu
 'v Nyisua a 'v tuule, 'aan
 'mumu, ba tuu 'v Nyisua 'v
 -we. Ti -mu' -ko 'yri 'n ni la
 'li 'a mu 'nyi, a tui la 'v v
 ni. De -bu 'n 'yi 'ki 'li 'a mu
 'nyi -ni, ba 'cibi 'v 'a 'v tuule,
 bu -hi 'v 'v tuule -mu', a ko
 la 'ki 'v v -mo, ti -mu' -ko
 'yri 'n ni la 'li 'a mu 'nyi. E
 hen 'nyre, wowa Nyisua wa
 'a mu, e -hve e ni, 'ki 'li 'aan
 -ne 'kibia ki, ba nu -kuan, 'ki
 'li Nyisua a pipie a 'tu 'kwli,

13 -koti Nyisua a gbetu, e
 ni -kuan, 'ki 'li 'aan wli ki,
 -e di e nu, -tebli -mu', -e yi
 'a plo -blee -ni, a 'mu v -nve
 -ni, ko, a 'mu v nu.

14 'A -ne dedede, a di nu,
 a 'ni 'puple 'li wlon le, ko, a
 'ni 'nuo 'li 'blini,

15 -e di e nu, a 'mu 'v yi 'sii
 -ni, yunyrede dv 'ni ha 'li
 'a mu 'li ni, ko, a 'mu Nyisua
 a 'yonovu -mu' pa, -v 'ye ni
 nu -tebli -hvin le. Nyibli, -v
 kee 'waa 'bio, v nu- ko 'nyi a
 ni 'li. Nyiblidu a 'mu, 'waa
 'klo nyre yi. 'Ki 'li nyiblidu a
 'mu 'nyi, ba 'wi nyahroyo
 yi, -v yi wlin.

16 Ba lee nu windu -bu, -e
 yi nyibli 'klo yrayru -nyi. 'Bu
 mo, 'ba yi le ni ni, -nyrowo
 -mu' -ko 'yri -Yusu 'Klisu di
 ya de, 'n di pu 'aan -pli, -koti
 de a 'mu, e di e nyibli 'ni -to
 -ni, -e mo, -kuan 'yakla -bu,
 'n nu 'li 'a mu 'nyi, e 'yi dadu
 a -kuan 'pa-.

17 'Aan -Yusu a wlu a
 yikuole, e 'wi -cohlon* yi,
 a yi pi, 'ki 'v Nyisua ye'. 'Bu
 ko bu 'la 'mu, 'na -hlu di
 'wi -cohlon yi -we, 'n pi 'aan
 -cohlon a 'mu ki. 'Bu ni 'mu
 le, -e -bi 'n di ko plo a bleele,
 'mu dudu nu, 'n ko 'aan pepe
 'hven-.

18 Ba ko plo a bleele -we,
 a 'mu dudu nu, a ko 'mu
 'hven-.

*Timote ko Epafroditu
 'hven-*

19 'N yi e ni, 'bu mo, -aan
 Kukonyo -Yusu 'bu -hua a, 'n
 'tie ye 'li 'a mu Timote -mo
 ni, -e di e nu, 'bu han -mo,
 e 'mu 'mu -lee -ni, -te a nu
 'lununu, titie a 'mu, e 'mu 'li
 'mu wlu 'kwli bu tu.

20 Nyiblo dv 'yi 'ne- -ni,
 -bu ko 'na 'lule-hihie, 'bu 'yi
 Timote ni -do 'pa-.

21 Nyibli a pepe -bi -mu',
 v yi -hie v ni -do a -tebli a
 -ti 'lu -mo le. U 'ni -hie e li
 -Yusu 'Klisu a -tebli a -ti 'lu
 -mo le.

22 Timote -mo -bi, a yi e
 ni, -e mo, e mo haannyiblo
 nu. E ko 'mu 'hven-, -a pu
 nyibli Nyisua a haantitie.
 E yi 'mu 'ni -hee -ni, 'ki 'li
 -kuan a 'mu 'kwli, wli yi -te
 'yu 'ye ni -hee wen 'a 'bai.

23 'A -ti, 'n yi e ni, -e mo,
 -nyrowo, v di 'na -bati pu, 'n

di tɛꞑɛ bu, ɛ 'mu 'li 'a mu -mo di.

24 'N yiꞑe ni -we, -ɛ mo, 'bu mo Kɔkɔnyɔ a kiwɛɛnle, 'n 'tiɛ di 'li 'a mu -mo ni.

25 Nyiblo -bu, -ɛ mo Epafroditi, a -nyi mo -hɛɛle, -ɛ ya mo 'moꞑɔ yi, ɛ ko 'mu 'hɔɛn-, a nu -kwan. 'E mo -tɛɛ, -a nu -kwan diaki. 'N 'yeꞑe ni, -ɛ mo, ɛ nɔɔ 'u le, 'ki ꞑbu tɛꞑɛ bu, bu di 'li 'a mu -mo,

26 -kɔti ɛ -hɔɛꞑe ni, bu di 'li 'a mu -mo, ɛ 'mu 'a mu 'ye. 'Aan nyai niꞑe ni diaki, -kɔti ɛ yiꞑe ni, a 'win ni, -ɛ mo, 'a 'hɔi yi mo 'ni hren.

27 'E mo ꞑhan-ti, 'kɔɛ, -ɛ ni moꞑɔ, ɛ duaꞑa 'lila. Kɛɛ, Nyɔsɔa yru 'a nyai, 'ɛ -wɛɛ nɛ 'a 'kɔɛ. 'E 'yi ɛ ni -do 'pa-, Nyɔsɔa 'yi 'a nyai -yru. 'Na 'mumu a 'mu, ɛ yru 'na nyai ni -we, -ɛ diꞑe nu, 'kla-wliye'yɔya 'ni ꞑha 'mu ki ye.

28 ɛ nɔ nuꞑo, 'ni -hɔɛ ꞑbu lee ꞑnɛ, bu di 'li 'a mu -mo, -ɛ diꞑe nu, 'ba 'yeꞑe, a 'mu dɔɔɔ nu, ko 'na 'mumu, 'mu ꞑwli a lenaale 'kee -ni.

29 'A ti, 'bu di 'li 'a mu -mo, ba 'bleꞑe kua -tɛɛ, 'ki 'li dɔɔɔke 'kwli. Ba -nyi Nyɔsɔa 'wio, 'a -ti. -Tɛ ɛ ni 'mu, nyibli -mu', -u ni 'mu le, ba ꞑtuu 'u ꞑnu 'u,

30 -ɛ nuꞑo, ɛ dua 'kɔkɔɔ, -Yusu 'Klɔsɔ a -kwan a -ti. ɛ nu 'aan 'lu a -kwan, 'ki 'nɛ-'mu 'hɔi, 'ɛ dua 'kɔkɔɔ, 'na -hɛɛle a -ti, ꞑwi yi, -tɛ a di wen nu, a 'mu wen 'mu -hɛɛ -ni, 'bu mo, 'ba ni wen 'nɛ-'mu 'hɔi.

3

-Tɛ Nyɔsɔa ni 'u -aan 'uyi'siile, 'ki 'u 'a dɔɔɔɔ ye'

1 'Diayɔɔ -na, 'na le'boɔwin, ɛ nɔ- -bu: Ba nu dɔɔɔ, -ɛ nuꞑo, a ko Kɔkɔnyɔ -Yusu 'hɔɛn-, a -mɔɛ ni. -Ti ni -do -bu, -kɔti 'n 'cru mo 'a mu -mo, ɛ nɔ- 'n di ki -nɔna -ni. ꞑBu diꞑe ki -nɔna -ni, ɛ 'ni -wɛꞑɛ 'li 'na 'kli, -kɔti ɛ mo -hɛɛle ꞑnɔɔ, 'ki 'u 'a mu -mo.

2 Ba ꞑtu 'aan dɔɔɔɔ 'yie, 'ki 'u nyibli -mu' -mo, -u ni yɔnyre-kwan, 'ti- -u mo hɔɔɔnyɔ. Nyibliɔ a 'mu, u yi nyre 'cɔɛ yi, 'u tɔɛ nyibli, 'ki bu 'bɛ yre. 'Bu yi nyibli yre ni 'bɛ, -tɛ -Juukɔɛ* ni 'a nunuo, u nu- -mo -bi, u wen 'ni, nɔ- niꞑe, nyibli a 'mu, 'u yi -tɛɛ a Nyɔsɔa a nyibli -he. Kɛɛ, ɛ 'yi 'mu le -ni.

3 Kɛɛ, ɛ 'yi 'hɔi a yruule ꞑɔɔ 'pa-, ɛ 'ni -nuꞑo liꞑi, nyiblo 'ni -hɛꞑe li Nyɔsɔa a dakɔtayɔ. 'A mu -mo Nyɔsɔa a -tɛɛ a dakɔ, -ɛ nuꞑo, 'a -Hihɔi*, ɛ nɔ- yi 'a mu 'kli -nyi, 'ki ba nu Nyɔsɔa a -kwan -tɛɛ. ɛ 'yi dɛ -bu, -aan ꞑgbɛɔ, -a -we 'li -ba nu, -a 'ni -kuoꞑo liꞑi ꞑwli yi, kɛɛ, -Yusu 'Klɔsɔ, ɛ nɔ- -a kuo ꞑwli yi, 'ki bu wa -a mu.

4 'Bu mo, -tonyibli a nunu-tɛɛli 'bu -we 'li bu wa wen nyibli, 'mo Pɔɔɔ, 'n ko wen 'hru, 'ki ꞑbu kuo wen -tɛɛli a 'mu ꞑwli yi. 'Bu mo, nyiblo 'bu pu le, -ɛ mo, ɛ ko 'u ꞑwɔn, 'ki bu kuo nyibli a nunu-tɛɛli a 'mu ꞑwli yi, 'n yiꞑe ni, -ɛ mo, 'n ko 'u ꞑwɔn, 'ni -hi 'u nyiblo a 'mu 'u.

5 -Ti ko -ti 'ni pu le, 'n ko 'u ꞑwɔn, ɛ nɔ- mo, 'mo

-tee a Hebrekueyu ꞆꞆꞆꞆ. 'Kɪ 'n kɔ 'lɪ Yisraekue a 'blɔgbɔ 'kwli. 'N ꞆꞆ Besame a ꞆꞆꞆꞆ. -Te ʋ kɔ 'mʊ, -nyrɔwɪ nɪ ꞆꞆblɛnꞆꞆblɛn a -nyrɔwɔ, -ɛ bɪ ʋ 'bɛ 'mʊ yɪ, ꞆꞆwɪ yɪ -tɛ -a mʊ -Juukue a tete ni 'a hɪhla. Kue 'ʋ bʊ de, 'n mɔ la FalisiꞆꞆtumu* a nyiblo ꞆꞆꞆꞆ, -ʋ ꞆꞆtui 'ʋ -Juukue a tete a pepe, -ʋ -hi 'ʋ nyibli -bɪ 'ʋ.

6 'N ꞆꞆtui la 'ʋ -a mʊ -Juukue a 'bli-tebli a pepe nɪ. ɛ nɔ- nuꞆꞆ, 'nɪ gbɛ la -Yusu a nyibli ti 'yakɪ yɪ. 'Nɪ 'wlaꞆꞆa la -Juukue a tetebʊ nɪ -do ꞆꞆdʊ. 'Bʊ mɔ, tete a 'ʋꞆꞆtuule 'bʊ yɪ wen 'ʋ nyibli yɪ nɪ 'sii -nɪ, 'kɪ 'ʋ Nyɪsua ye', 'n di wen 'ʋ yɪ 'nɪ 'sii -nɪ pepe.

7 'Mɔ -bɪ, 'wen 'nɪ, -tebli a 'mʊ, ɛ di la 'mʊ 'nɪ -hɛɛ -nɪ. Kɛɛ, -tɛ ti nɛ -bʊ, -tebli a 'mʊ, ɛ 'nɪ -daꞆꞆa lɪ ꞆꞆdedede, 'kɪ 'lɪ 'mʊ 'yɪ, -kɔtɪ 'n kuo -Yusu 'Kɪsʊ ꞆꞆwɪ yɪ.

8 'ɛ mɔ -tɛɛ, -tebli a 'mʊ, ɛ 'nɪ -daꞆꞆa 'kɪ ꞆꞆdedede de, 'kɪ 'lɪ 'mʊ 'yɪ, -kɔtɪ ꞆꞆbʊ yɪ 'na Kʊkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsʊ, ɛ -hi 'ʋ -tebli a pepe a 'mʊ nɪ. 'A -nɛ ꞆꞆdedede, 'n hie kɛ 'ʋꞆꞆbʊ bʊ, 'na Kʊkɔnyɔ a 'mʊ, 'a -tɪ. -Tebli a 'mʊ, 'n dɛɛ kɛꞆꞆɛ 'bali kɪ a -tebli, -ɛ diꞆꞆe nu, -Yusu 'Kɪsʊ 'mʊ 'na Kʊkɔnyɔ -hɛ,

9 kɔ, ɛ kɔ 'mʊ 'hʊɛn-, -a 'mʊ -mʊɛ pepe. 'Nɪ -ꞆꞆꞆꞆ 'kɪ lɛ nɪ de, -ɛ mɔ, -tɛ 'n ꞆꞆtui 'ʋ -Juukue a tete 'ʋ, ɛ nɔ- nuꞆꞆ, 'nɪ 'sii 'ʋ yɪ, 'kɪ 'ʋ Nyɪsua ye'. De -mʊ', -ɛ yɪ 'ʋ 'mʊ yɪ 'sii -nɪ, 'kɪ 'ʋꞆꞆbʊ ye', ɛ nɔ- -mɔ, ꞆꞆbʊ -nyɪ 'na ꞆꞆwɪ -Yusu 'Kɪsʊ. Nyɪsua, ɛ nɔ- 'sii 'ʋ 'mʊ yɪ, -kɔtɪ 'n kuo ꞆꞆnɛ ꞆꞆwɪ yɪ.

10 De nɪ -do, 'n ꞆꞆmʊɛ lɛ dɪakɪ, ɛ nɔ- mɔ, ꞆꞆbʊ yɪ -Yusu 'Kɪsʊ pepe, kɔ 'a 'kɪkɪnɪnɪ -mʊ', -ɛ -nu, 'ɛ -hɔn 'lɪ 'kʊkɔnyibli 'nyɪ, 'ɛ 'hɪ 'kɔ. 'N -hʊɛꞆꞆɛ nɪ -wɛ, -tɛ -mʊ', ɛ nu ꞆꞆhʊɛn a 'yɪɛ, ꞆꞆbʊ nu ꞆꞆhʊɛn a 'yɪɛ lɛ -wɛ, ɛ kɔ, ꞆꞆbʊ ꞆꞆtɔ 'lɪ 'na dɪɔnʊ, ꞆꞆwɪ yɪ -tɛ ɛ nu 'lɪ 'a dɪɔnʊ a 'lɪꞆꞆtɔlɛ, ti -mʊ' -kɔ 'yɪ ɛ 'kʊ la,

11 -ɛ diꞆꞆe nu, 'mʊꞆꞆbʊ yɪ -tɛɛ, -ɛ mɔ, Nyɪsua di 'lɪ 'mʊ 'kʊkɔnyibli 'nyɪ 'nɪ -ha, ɛ 'mʊ 'mʊ 'kɔ -ha, -tɛ ɛ nu la, 'ɛ -ha la 'lɪ -Yusu 'kʊkɔnyibli 'nyɪ, 'ɛ -ha laꞆꞆa 'kɔ.

-A 'tɪɛ 'yɛ 'ʋ yɪ nɪ ꞆꞆɛɛ -nɪ

12 'N 'yɪ lɛ -ꞆꞆ, -ɛ mɔ, ꞆꞆhaandɛ -mʊ', 'n yɪ -ꞆꞆ, 'n -wɛ 'a kʊkɔ -mɔ, kɔ, 'n 'yɪ lɛ -ꞆꞆ -wɛ, -ɛ mɔ, 'n ꞆꞆɛɛ 'ʋ yɪ nɪ. Kɛɛ, 'n ꞆꞆtui 'ʋ 'kɪ, 'nɪ mii ye', 'kɪ 'ʋ Nyɪsua a 'hɪ wɔn, -ɛ diꞆꞆe nu, 'mʊ ꞆꞆhaandɛ a 'mʊ kɪ yɛ, 'mʊꞆꞆbʊ kʊa 'ble, -kɔtɪ 'na 'mumu, -Yusu 'Kɪsʊ 'ble 'mʊ kʊa, 'nɪ -hɛ 'a nyiblo.

13 'Dɪayɪnʊ -na, 'n 'yɪ lɛ -ꞆꞆ, -ɛ mɔ, 'n -wɛ ꞆꞆhaandɛ a 'mʊ, 'a kʊkɔ -mɔ. Kɛɛ, dɛ nɪ -do, 'n nɪ, ɛ nɔ- mɔ -tebli -mʊ', -ɛ -hi, 'n -hɪ 'a -tɪ -mɔ, 'nɪ 'gbɛ ci, ꞆꞆwɪ yɪ cigbɛ'gbanyɔ, 'nɪ ꞆꞆtui 'ʋ 'kɪ, 'nɪ mii ye', -ɛ diꞆꞆe nu, ꞆꞆhaandɛ -mʊ', -ɛ nɪ 'lɪ 'mʊ ye', 'mʊꞆꞆbʊ kɪ yɛ.

14 'N 'gbɛ ci, -tɛ -mʊ', 'na 'yɪɛ tɛ 'lɪ lɛ, 'kɪ 'n mɪ 'lɪ, -ɛ diꞆꞆe nu, ꞆꞆhaandɛ gbagbʊ -mʊ', Nyɪsua dɛ -a mʊ -mɔ, 'mʊꞆꞆbʊ kɔ. ꞆꞆHaandɛ a 'mʊ, nɔ- mɔ ꞆꞆbʊ nɪ 'ʋꞆꞆbʊ 'hʊɪ, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli, dɛ -mʊ', -Yusu 'Kɪsʊ -nu a -tɪ.

15 -A mu -bu, -u 'yi 'ki 'yonu 'pa-, 'ki 'u Nyiswa a 'hru wlon, ke- -a ko -ba nu 'lu a le-hihie. 'Bu mo, nyiblo [du 'bu ni 'u, 'bu 'yi 'lule-hihiedu a 'mu -ko, Nyiswa di [ne[ε 'ni -too -ni.

16 De gbagbu, ε no- mo: 'Hru ni -do -mu', -a -tua la 'li nuna, no- -ba 'cibi 'u -ba na.

17 'Diayinu -na, 'aan pepe, ba -ha 'li 'na [pi le. Nyibli -mu', -te 'n ni nuna, -u ni nuna le, u nu- ba ta 'u -mo le.

18 ε ko nyibli -huohui, 'waa nunuklo 'ε tue [ne nyibli yi, -ε mo, u mo -Yusu 'Klisu -mu', -ε 'kuu 'u tugbe 'yie a yraanyibli [nuo. 'N -tua la 'li[ti 'aan leele, see la a ti 'yri. -Te ti ne -bu, 'n ni 'li wuwe 'kwli, 'ni hle 'a mo[ti yi de.

19 Le'booti 'yri, Nyiswa di nyibli a 'mu bu 'ni -we, -koti u 'ni -kue[ε Nyiswa [wien le. -Tebli -mu', 'waa [wli -hue, ε no- u yi [wien le kue, 'u ni -tui-tebli le, 'u pi 'waa diouu a -pli, 'ki 'u -tui-tebli a 'mu a -ta'. 'Klo -bu ki a -tebli ni -do, ε no- ko -ti u yi 'lu -mo le -hie.

20 -A mu -mo -bi, 'ki -a ko 'li yakō 'kwli. -Aan Kukonyo -Yusu 'Klisu, -ε mo -aan Wanyo, ε no- -a yi -ple. 'Ki ε di 'li yakō a 'mu 'kwli -hon.

21 'Bu -di, -aan -plahui -bu, -ε 'yi 'kli -ko, ε di[ε 'ni 'cici -ni, -ε di[ε nu, ε 'mu 'a 'hui -mu' yi 'wi, -koti a 'yi'buuba. 'A 'kli -mu', ε ni, 'ε koo ne 'a -ne [dedede win ki, ε no- ε di nu, ε 'mu -aan 'hui a 'mu 'cici -ni.

4

Le'booti [twin

1 'A -ti, 'na 'diayinu, 'n nwe -ni, 'a mu -mu', -u mo Kukonyo a nyibli, ba 'nee 'u yi bu, 'ki 'u Kukonyo a [wlu a yikuole a -ta'. 'N nwe ne 'a mu ni diaki. 'Aan 'yiyetu ni 'mu ni. 'N ni doobu, 'aan -ti. 'A mu -mo yruuledu -mu', -ε tue [ne nyibli yi, -ε mo, 'na -kuan no yi.

2 'A mu nugbi -mu', -u mo Efodi ko Setisi 'huen-, ba 'winwin win' le, -te a mo -Yusu a nyibli a -ti.

3 -Mo -bi -mu', -ε mo 'na nunatumu, 'ti- -ε ko 'mu 'huen-, -u ni -kuan, -hee nugbi ni 'huen a 'mu, -koti u ko 'mu 'huen-, -a nu -kuan diaki, ko, [a 'ye [huen, -ε di[ε nu, Nyiswa a [haantitie 'mu bu 'heen -ni. U ko 'mu 'huen-, ko Klema, ko Nyiswa a -kuannunyibli -bi 'huen-, -a bibi 'yi le, [a nu -kuan. 'Waa pepe a 'mu, Nyiswa 'cru 'waa 'nyre ni, 'ki 'li 'cruen -mu' 'kwli, -ε mo nyibli -mu', -u ko 'klo yrayru a 'cruen.

4 Ba nu doobu 'a -ne ti, -koti a mo Kukonyo -Yusu a nyibli [nuo. 'N nune[ε ki de, ba nu doobu.

5 Ba nu[ti, -ε di[ε nu, nyibli a pepe 'mu[ti 'ye, -ε mo, 'aan [wlu no yi. Ba ko 'a yiyie, -ε mo, -aan Kukonyo 'tie di ni.

6 [Dedede 'ni 'yaa 'li 'a mu 'kla -wliye, kee, ba lee Nyiswa -tebli ni -tie -mu', a -hue. Ba da[ti, 'ki bu -hee ne 'a mu, ko, ba -nyi[ε 'wio.

7 'Bu mo, 'ba yi[ti le ni ni, Nyiswa di -nyi 'a

mɔ kɔbɔwɛɛnlɛ. Nyɔsɔa a kɔbɔwɛɛnlɛ a 'mɔ, ɛ -hi 'b -tebli a pɛpɛ -mɔ' nɪ, -tonyibli yrui' lɛ, 'tɪ- ɛ 'mɔ 'aan ɔwɔb 'yie ɔtu, -kɔtɪ a kuo -Yusu 'Kɪsɔ ɔwɔb yɪ.

8 'Diayɔnɔ -na, dɛ -kɔ kɪ 'n di 'b -yrɛɛ -nɪ, ɛ nɔ- -bɔ: Ba -hie yɔnɔ-tebli -mɔ' 'lu -mɔ lɛ, nyibli di 'nyrɛ lɛ pɔ. Ɛ mɔ ɔhaan-tebli ɔnɔ, -a ɔtui 'b, -ɛ 'sɪi 'b yɪ, -ɛ yɪ nyibli a plɔ -blee -nɪ, kɔ, -kɔtɪ a 'yɪ'buɔlɛ. -Tebli a 'mɔ, ɛ nɔ- ba -hie 'lu -mɔ lɛ.

9 -Tɪ -mɔ', 'n tɔɔ 'a mɔ, a 'bleɔe kɔa, kɔ, -tebli -mɔ', a 'wɪn 'lɪ 'mɔ wɔn, 'n -nu, a 'ye, ɛ nɔ- ba nu -wɛ. Nyɔsɔa, -ɛ yɪ -tonyibli kɔbɔwɛɛnlɛ -nyɪ, ɛ di 'b 'a mɔ -mɔ 'nɪ nɪ.

-Tebli -mɔ', ɔ -nyɪ Pɔɔb, nɔ- kɔ 'wɔ ɛ pɪ bɔ

10 'N yɪ -nyɪ Kɔkɔnyɔ -Yusu 'wɔ, kɔ, 'nɪ nɪ dɔdɔ dɪakɪ, -kɔtɪ a pɔ 'na -tɪ ɔwɪl -mɔ lɛ dɛ. 'Ɛ mɔ -tɛɛ, a pɪ mɔ 'na -tɪ ɔwɪl -mɔ lɛ, kɛɛ, a 'yɪ mɔ 'hru -kɔ, 'kɪ ba -hɛɛ mɔ 'mɔ. Ɛ nɔ- nu ɔ, 'ɛ gba tɪ -hɔɔhɔ, 'kɪ a 'yɪ 'mɔ -hɛɛ -nɪ.

11 Ɛ 'yɪ ɔbɪ ɔbɔ 'yɪ dɛ -kɔ a -tɪ, ɔbɔ nu 'a hɪhɪlɛ lɛ. 'Ɛ mɔ -tɛɛ, 'n 'nyɪɔ nɪ, 'kɪ ɔbɔ kɔ plɔ a bleelɛ, 'na -kɔ dɛ, kɔ 'na ɔyɪ dɛ -kɔ.

12 ɔDedede 'bɔ 'yɪ 'b -nɪ, -tɛ 'n di nu, 'tɪ- 'mɔ dididɛ 'ye, 'n yɪɔe nɪ, kɔ, -tɛ 'n di nu, -tebli 'bɔ -hɔ, 'n yɪɔe nɪ -wɛ. 'Kɪ 'b 'a -nɛ ɔtadɔ, kɔ 'kɪ 'b 'a -nɛ ɔdedede -mɔ, 'n 'nyɪɔ nɪ, -tɛ 'n di nu, 'tɪ- 'mɔ plɔ a bleelɛ kɔ, 'ye ɔbɪ ɔbɔ kɔ dididɛ, 'ye ɔbɪ 'kanɔ bɔ yɪ 'mɔ nɪ nɪ,

mɔ 'ye ɔbɪ 'n kɔ dɛ, kɔ, 'ye ɔbɪ 'mɔ ɔyɪ dɛ -kɔ.

13 'N -wɛ 'lɪ 'a -nɛ dɛ nɪ, -kɔtɪ -Yusu 'Kɪsɔ, nɔ- yɪ 'mɔ 'kɪ -nyɪ.

14 'Ye ɔbɪ ɛ nɪ 'mɔ lɛ, kɛɛ, -tɛ a -nu, 'a -hɛɛ 'mɔ, 'kɪ 'lɪ 'na ɔhɔɛn a 'yɪye 'kwɪlɪ, ɛ mɔ ɔhaandɛ ɔnɔ.

15 'A mɔ Filipɔdɔ a nyibli, a yɪɔe nɪ, tɪ -mɔ' -kɔ 'yɪ 'n -tɔa la 'lɪ 'a mɔ -Yusu a -tɪ a leelɛ, 'kɪ 'lɪ Masɔdɔanɔbɔgbɔa 'kwɪlɪ, kɔ, -tɛ 'n -hɔn la 'lɪ 'a mɔ -mɔ, 'a mɔ nɪ -do, 'a mɔ -yɪ la 'mɔ -hɛɛ -nɪ. 'A mɔ -mɔ -Yusu a nyibli nɪ -do -mɔ', 'n pɔ Nyɔsɔa a ɔhaantitɛ, 'tɪ- 'n -wɛn, 'kɪ -bɔ -hɛɛ 'mɔ.

16 -Tɛ 'n nɪ la 'lɪ Tɛsalonikɪdɔ 'kwɪlɪ, 'kɪ 'lɪ tɪ blebli 'kwɪlɪ, -tebli -mɔ', 'n yɪ la -kɔ, ɛ nɔ- a ye la 'mɔ yrɛ.

17 Ɛ 'yɪ ɔbɪ ɔbɔ ɔmɔɔɔ lɛ, 'kɪ ba ya 'mɔ -tebli yrɛ, kɛɛ, 'n kɔ plɔ a bleelɛ, -kɔtɪ Nyɔsɔa di nu 'a mɔ ɔhaandɛ -mɔ, 'kɪ 'b dɛ -bɔ, a nɪ a -tɔ'.

18 -Tebli a pɛpɛ -mɔ', a ya mɔ 'mɔ yɪ, 'n 'ye mɔɔɔ nɪ. Ɛ -hi 'b -tebli -mɔ' nɪ, 'na ɔwɔb yɪ mɔ -hre. -Tɛ 'n 'ye mɔ -tebli -bɔ, Epafrodɪtɪ ya mɔ 'mɔ yɪ, 'na -tebli a pɛpɛ ɔɛ nɪ. -Tebli a 'mɔ, ɛ 'wɪ -cɔhlɔn* -mɔ', -ɛ pɪ hɪnhɔn yɪ, Nyɔsɔa wɛɛn kɪ, 'tɪ- -ɛ kwɛɛ ɔnɛ kɪ -tɛɛ.

19 Nyɔsɔa -bɔ, 'n dɛ, 'a kɔkɔ-tebli -hɔ nɪ. -Tebli nɪ -tɛ -mɔ', a 'yɪ -kɔ, 'kɪ ɛ di 'lɪ ɔnɔ -Yusu 'Kɪsɔ 'lɪ -naa -nɪ, ɛ 'mɔ 'a mɔɔɔ -nyɪ.

20 -Tɪ a 'yɪ'buɔbɔa, 'kɪ 'b -aan -nɛ 'Baɪ Nyɔsɔa -mɔ, -tɛ 'kɔ tɛ yɪ bɔ. Kɛ- bɔ nɪ 'mɔ.

Tiiwin

²¹ 'N 'beti -Yusu 'Klɪsɔ a nyibli a pɛpɛ, -Yusu a nyibli -bɔ, -v kɔ 'mɔ 'hɔɛn-, -v nɪ 'nɛ- -tɛ nɪ -do, v 'beti 'a mɔ -wɛ.

²² -Yusu a nyibli a pɛpɛ, v 'beti 'a mɔ, sɛyɪ-sɛyɪ, -Yusu a nyibli -bɔ, -v nɪ 'nɛ- 'kɪnpɔ a -yaa 'kwli, nɔ- 'beti 'a mɔ.

²³ -Aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsɔ bɔ nu 'a mɔ □haandɛ -mɔ.

'Crien -mu', Pɔlu gba la KOLOSIKUE YI

¹ 'Mɔ Pɔlu, Nyisua -ha, 'ki ɔbu -he -Yusu 'Klisu a -mɔnanyɔ*, 'mɔ -yi 'crien -bu 'cri, 'n kɔ -aan 'diayi Timote 'hɛn-.

² 'A mu -mu', -u mɔ Nyisua a dako, 'ki 'li Kolosidɔ 'kwli, 'a mu -a yi -mɔ 'cri -ni. A kɔ -a mu 'hɛn-, -a mu 'diayinu ɔniɔ, -te a kɔ -a mu 'hɛn-, -a pa 'u, -a kɔ -Yusu 'Klisu 'hɛn- ɔa -mɛ, 'ti- ɔa 'sii 'u yi, 'ki 'u Nyisua a 'hru wɔn. -Aan 'Baɪ Nyisua bu nu 'a mu ɔhaande -mɔ, ε kɔ, bu -nyi 'a mu kibwɛenle.

Pɔlu yi -nyi Nyisua 'wio

³ 'A -ne ti, 'bu mɔ, ɔba yi Nyisua ni de, -ε mɔ -Yusu 'Klisu a 'Baɪ, -a yi -nyiɔe 'wio, 'ki 'u 'aan -ta'.

⁴ -A yi -nyiɔe 'wio, -ε nuɔo, -a 'win ni, -ε mɔ, a kuo -Yusu 'Klisu ɔwlu yi diaki, kɔ, a nuɛ Nyisua a dako a pepe ni.

⁵ A niɔe ni, -ε nuɔo, 'klo yrayru -mu', Nyisua di 'a mu -nyi, a yiɔe ni, 'a yiɔi -ple, -ε mɔ, a diɔe 'ni kɔ. Ti -mu', -ε kɔ 'yri u pi la 'a mu Nyisua a ɔhaantitie, -ε mɔ Nyisua a ɔhaan-ti, 'ki a 'win la 'u 'klo yrayru a 'mu 'a -ti.

⁶ -Yusu a ɔhaantitie a 'mu, ε 'hɛen 'klo a pepe -bu ki bu, ε niɔe, nyibli a 'klo 'ε yi 'u yi 'sii -ni, -ti' nyibli -mu', -u kuo ɔhaantitie a 'mu ɔwlu yi, 'u yi kle -bii -ni. ɔHaantitie a

'mu, ε niɔe ni, 'a ni ɔhaande -we, kɛ la 'li -nyrɔwɔ -mu' 'yie bu, -ε kɔ 'yri u pu la 'a mu ɔhaantitie a 'mu, 'a yruɔo -tɛɛ, -ε mɔ, Nyisua ni 'a mu ɔhaande -mɔ, 'ki 'li daduke 'kwli, -bu di -didi, -bu ye -nyrɔwɔ -bu ki.

⁷ Nyiblo -bu, -ε mɔ Epafrasi, ε nɔ- tɔɔ ne 'a mu ɔhaantitie a 'mu. Epafrasi a 'mu, ε mɔ -aan ɔwlu a ninatumu ɔniɔ. ε kɔ -a mu 'hɛn-, -a mu -mɔ -Yusu 'Klisu a -kwannunyibli. ε ni -Yusu 'Klisu a -kwan ni -tɛɛ. ε nɔ- nyra 'u -aan -ta' bu, 'ki 'li 'a mu -mɔ.

⁸ ε nɔ- lee ne -a mu 'aan -ti, -te a ni, 'a nuɛ ne 'aan 'bio -tonyibli, 'ki 'li Nyisua a -Hihiu* a 'klɪ 'kwli.

⁹ ε nɔ- nuɔo, kɛ la 'li ti a 'mu 'yie bu, -te -a 'win la -ti a 'mu, ɔa 'cibi 'u Nyisua a dida, 'ki 'u 'aan -ta'. -A deɔe ni, -ε diɔe nu, de -mu', ε -hɛ ba nu, ε 'mu 'a mɔɔo -tɔɔ -ni, kɔ, Nyisua a -Hihiu 'muɔu nu, a 'mu ɔto kɔ, a 'mu 'a -ne ɔdedede a leyuyruo kɔ, 'ki 'u Nyisua a 'hru wɔn.

¹⁰ -Te Kɔkɔnyɔ ni 'a -hɔhɔa, ke- 'aan 'yrinaabu di 'mu ni, kɔ, 'aan nunu-tebli a pepe 'muɔu ki -kwɛɛ -ni. -ε -bi a di nu yɔnɔ-tebli a gblegble, kɔ 'aan Nyisua a yiyie 'mu kle -bii -ni.

¹¹ -A de Nyisua ni -we, -ε diɔe nu, ε 'muɔu nu, a 'mu 'klɪ ki ni, 'ki 'li 'a dɔnɔ a 'klɪkɪnɪnu -mu', -kɔti a 'yi'buɔba 'kwli, -ε diɔe nu, 'a -ne ti, a 'mu 'u yi bu 'nɛɛ -ni, kɔ, a 'mu ɔwlu a 'lɪla kɔ, a 'mu dɔɔu nu.

12 Ba -nyi -aan 'Baŋ Nyɨsɔa 'wio, -te ɛ -nu, 'ɛ kla 'hru a 'mɔ yɨ, -ɛ diɔe nu, -nyrɔwɔ ɔɔɔ, a 'mɔ 'bɔɔ 'hɔɨ nɨ, a kɔ 'a dakɔ 'hɔɛn-, 'kɨ 'lɨ yakɔ 'kwli, -te -mɔ', 'a -nyre nɨ 'b.

13 ɛ nɔ- wa -a mɔ, 'ɛ -ha 'lɨ -a mɔ halɔ a 'klɨ bu, 'ɛ nuɔɔ, ɔa nɨ 'lɨ 'a Nɔɛyɔ a 'klɨ bu.

14 'A 'Yu a 'mɔ, ɛ nɔ- kɔ -tɨ kɔɛ 'nyre yɨ, 'ɛ ɔɔɔɔɔ -a mɔ, 'ɛ 'wɔwla -aan dɛ 'kuku.

-Yusu 'Kɨsɔ nɨ 'b 'a -nɛ ɔɔɔɔɔɔɔ 'lu yɨ

15 Nyiblo ɔɔɔ 'yɨ -hɔan Nyɨsɔa nɨ 'ye. Kɛɛ, -Yusu 'Kɨsɔ -mɔ', nyibli 'ye, ɛ nɔ- 'wɨ Nyɨsɔa yɨ, 'ɛ tɔɛ nɛ -a mɔɔɔ yɨ, -te Nyɨsɔa nɨ 'mɔ. ɛ nɨ la 'klɔ, 'tɨ- Nyɨsɔa 'ɛ nu 'a -nɛ ɔɔɔɔɔɔɔ. 'A 'Yu a 'mɔ, ɛ nɨ 'b 'a -nɛ ɔɔɔɔɔɔɔ 'lu yɨ.

16 Nyɨsɔa -nyiɔe 'klɨ, 'kɨ bu nu 'a -nɛ dɛ. ɛ nɔ- Nyɨsɔa naa 'lɨ, 'ɛ nu 'a -nɛ ɔɔɔɔɔɔɔ, yakɔ 'kwli a -tebli, kɔ -tɔtɔ kɨ a -tebli, kɔ -tebli nɨ -tie -bɔ, nyibli yɨ 'ye, kɔ 'a dɛ -mɔ', nyibli 'ye nɨ 'ye, ɛ kɔ -tebli a pɛpɛ -mɔ', -ɛ nɨ 'klɨ kɨ, 'kɨ 'lɨ yakɔ 'kwli, Nyɨsɔa a lɛlenyɔ a pɛpɛ, ɔ kɔ 'waa nyibli gbagbɨ 'hɔɛn-, 'kuo a pɛpɛ. -Tɛbli a pɛpɛ a 'mɔ, Nyɨsɔa naa 'lɨ 'a 'Yu, 'ɛ nuɔɔ. ɛ nuɔɔ nɨ, 'kɨ 'b 'a 'Yu a 'mɔ a -ta'.

17 Ti -mɔ' -kɔ 'yri Nyɨsɔa 'ye la 'klɔ nɨ nɨ, 'a 'Yu a 'mɔ, ɛ nɨ la 'klɔ. ɛ nɔ- nɨɔe, -tebli a pɛpɛ 'ɛ nɨ 'klɔ.

18 ɛ nɔ- mɔ 'Cɔɛ a 'lu. ɛ nɔ- nɛɛ ɔnɛ, ɔwɨ yɨ -te -tonyiblo a 'lu nɨ, 'ɛ nɛɛ ɔnɛ. 'Cɔɛ 'wɨɔɔ 'a 'hɔɨ yɨ. 'Kɨ 'lɨɔɔ 'mɔ, 'kɨ 'klɔ yrayrɔ ɔtɨ 'lɨ -wlu. ɛ nɔ- mɔ yɨ-henyiblo, -ɛ -hɔn 'lɨ

'kɔkɔnyibli 'nyɨ, -ɛ 'hɨ 'klɔ, -ɛ diɔe nu, ɛ 'mɔ 'b 'a -nɛ ɔɔɔɔɔɔɔ 'lu yɨ nɨ.

19 Nyɨsɔa pɔ 'lɨɔɔ nɨ, 'kɨ -tebli a pɛpɛ, -ɛ nɨ 'lɨ 'a ɔwɔ kɨ, bɔ nɨ 'lɨ 'a 'Yu a ɔwɔ kɨ -wɛ.

20 Nyɨsɔa pɔ 'lɨɔɔ nɨ -wɛ, 'kɨ bɔ naa 'lɨ 'a 'Yu a 'kɔkɔɔ 'kwli, ɛ kɔ -tebli a pɛpɛ 'hɔɛn- bɔ -mɔɛ, -tɔtɔ kɨ a -tebli, kɔ yakɔ 'kwli a -tebli, ɛ kɔ, nyibli 'nɨ 'mɔɔ 'kɨ 'a yraanyibli, kɛɛ, bɔ kɔ kɨbɔwɛɛnɛ, ɔ kɔ Nyɨsɔa 'hɔɛn-. 'A 'Yu a -hlɔ -mɔ', -ɛ 'wɛ bɔ, 'kɨ 'b tugbɛ 'yie, ɛ nɔ- ɛ naa 'lɨ, 'ɛ nu -tebli a 'mɔ.

21 Ti -hi la a ti 'yri, a hlɔ la Nyɨsɔa -mɔ lɛ. A mɔ la 'a yraanyibli ɔnɔɔ, -kɔtɨ yɨnyre-tebli a yɨ la 'lu -mɔ lɛ -hie, ɛ kɔ, 'a nɨ la yɨnyre-tebli -wɛ.

22 Kɛɛ, -te ti nɛ -bɔ, 'a 'Yu -bɔ, ɛ -hɛ -tonyiblo, 'ɛ 'kɔ, 'kɨ 'b 'aan -ta'. 'A dɨɔnɔ a 'kɔkɔɔ a 'mɔ, ɛ nɔ- ɛ naa 'lɨ, 'ɛ nuɔɔ, a kɔ Nyɨsɔa 'hɔɛn- 'a -mɔɛ. ɛ nuɔɔ nɨ, -ɛ diɔe nu, 'aan ɔwɔ 'mɔ 'b yɨ 'sɨi -nɨ, yɨnyreɛ ɔɔɔ 'nɨ ɔha 'lɨ 'a mɔ 'lɨ nɨ, ɛ 'mɔ 'a mɔ Nyɨsɔa yɨ -tɔɔ -nɨ, nyiblo ɔɔɔ 'nɨ ɔha 'kɨ 'a mɔ -tɨ -yɛɛ -nɨ dɛ.

23 Kɛɛ, ba 'tɛ ba kuo -Yusu ɔwɔ yɨ, a 'mɔ 'b 'a 'hru wɔn 'cibi -nɨ, a 'nɨ ɔha 'kabɨ klɛ bi, ɛ kɔ ɔhaan-tɨ -mɔ', a 'wɨn la ti -mɔ' -kɔ 'yri ɔ pɨ la 'a mɔ -Yusu 'Kɨsɔ a ɔhaantɨ, ba 'tɛ ba kuo ɔnɛ ɔwɔ yɨ. ɔHaantɨ a 'mɔ, ɔ pɔɔ 'klɔ -bɔ 'a nyibli a pɛpɛ nɨ. 'Mɔ Pɔɔ, -kɔan Nyɨsɔa tɛ 'mɔ -mɔ, ɛ nɔ- mɔ ɔbɔ pɔ nyibli ɔhaantɨ a 'mɔ.

-Kvan -mv', Nyisva -nyi
Pɔlv

²⁴ -Te ti ne -bu, 'n yi 'ye
□hɔven, 'kɪ 'b 'aan -ta', kɛɛ,
□hɔven a 'yiye a 'mv, ε nie
'mv dɔdv. □Wɪ yi -te -Yusu
'Klɪsɔ nu la, ti -hi la a ti 'yri, 'ε
yi la □hɔven 'ye, kɛ- ni -do 'n
ni □hɔven a 'yiye, 'kɪ 'b 'Cɔɛ a
-ta', -ε mɔ -Yusu 'Klɪsɔ a 'hɔɪ.
'N yi 'ye □hɔven, -ε di□e nu,
'a -kvan -mv', -ε hie 'b, ε 'mv
□cɛ.

²⁵ 'N -hɛ 'Cɔɛ a
-kvannunyo. Nyisva, ε nɔ-
-nyi 'mv -kvan a 'mv, -ε di□e
nu, 'mv 'a mv -hɛɛ -ni. -Kvan
a 'mv, ε nɔ- mɔ □bv lee ne 'a
-ti nyibli a pepe.

²⁶ Ti -hi la a ti 'yri, Nyisva
-hli la 'a -ti nyibli a pepe 'yi
kɪ, kɛɛ, -te ti ne -bu, ε pɔ□v
pepe', 'kɪ 'b 'a nyibli -mɔ'.

²⁷ Nyisva -hɔɛ bu tɔɔ □ne
'a nyibli yi, -ε mɔ, de -bu, ε
-hɔɛ bu nu, ε mɔ de gbagbu
□nɔɔ, 'ε -hi 'b 'a -ne □dedede
'b, kɔ, ε 'mv 'kɔ -bu a dako
a pepe -hɛɛ -ni, 'ye □bu v
mɔ -Juukɔɛ*, 'ye □bu v 'yi
-Juukɔɛ 'pa-. -Huhlɪde a 'mv,
-ε bi pepe', ε nɔ- mɔ, 'kɪ
-Yusu 'Klɪsɔ ni 'lɪ -aan □wɪ
kɪ. De a 'mv a -ti, a yi□e
ni, 'a yi□ɪ -ple, -ε mɔ, Nyisva
di□e 'ni nu, a 'mv 'lɪ 'a -ti a
'yi'bvale 'kwli pa, 'a mv -mv',
-v 'yi -Juukɔɛ 'pa-.

²⁸ -Yusu 'Klɪsɔ a 'mv, ε nɔ-
kɔ -ti -a yi nyibli a pepe -lee
-ni, □a yi □nv ti, kɔ, □a tɔɛ
□nv -tebli a 'mv, 'kɪ 'lɪ tɔɔwin
-mv', Nyisva -nyi -a mv 'kwli.
-A -hɔɛ□e ni, 'kɪ nyibli a pepe
-mv', -v kɔ -Yusu 'hɔven-, -v
-mɔɛ, bu □cɛɛ 'b yi.

²⁹ 'A -ti, 'n □tui 'b 'klɪ, 'ni

yi 'b yi bu 'nɛɛ -ni. 'Klɪ -mv',
-Yusu 'Klɪsɔ pɔ 'lɪ 'mv 'lɪ, ε
nɔ- 'n ni, -ε di□e nu, 'mv
-kvan a 'mv 'lu -yra.

2

¹ Ba kɔ 'a yiye, -ε mɔ,
'n ni -kvan diaki, 'kɪ 'b 'a
mv -Yusu a nyibli a -ta',
-v ni 'lɪ Kolɔsɪdɔ 'kwli, kɔ
Laodisedɔ 'kwli, ε kɔ 'kɪ
nyibli -hɔhɔɪ, -v kɔ -bɪ 'ye
'mv ni 'ye a -ta'.

² 'N ni□e ni, -ε di□e nu,
'mv 'a mv 'klɪ -nyi, a 'mv
-nɔnɔɛ -ni, kɔ, a 'mv -mɔɛ.
'N -hɔɛ□e ni, ba yru Nyisva
a -huhlɪde -mv', Nyisva tɔɔ
ne 'a mv, -ε di□e nu, a 'mv□v
kva 'ble -tɛɛ, kɔ, Nyisva 'mv
'a mv □haande -mɔ nu, -huh-
lide a 'mv a -ti. -Huhlɪde a
'mv, Nyisva tɔɔ ne -a mv, ε
nɔ- mɔ -Yusu 'Klɪsɔ.

³ -Yusu 'Klɪsɔ a 'mv, ε nɔ-
di -aan -ne 'hru yi kla, -a 'mv
□tɔ kɔ, -a 'mv -tebli -mv' le
yru, -v -hɔven 'lɪ Nyisva -mɔ.

⁴ 'N yi 'a mv -ti a 'mv 'ni
-lee -ni, -ε di□e nu, nyiblo
□dv 'ni □ha 'a mv -kaa -ni,
'kɪ 'lɪ le'tuewin 'kwli.

⁵ Ba kɔ 'a yiye, -ε mɔ, 'ye
□bu 'n hlɔɔ ne 'a mv -mɔ le,
'kɪ 'na □wlv pe 'lɪ 'a mv -mɔ
bu. 'N ni dɔdv, -kɔti a gbɛ
Nyisva a -ti 'lu -mɔ -tɛɛ, ε kɔ,
'a -nyi 'aan □wɪ a pepe -Yusu
'Klɪsɔ, 'a 'ble 'a -ti kva -tɛɛ.

Ba □tu 'aan dɔɔnv 'yie,
nyibli 'ni □ha 'a mv -kaa -ni

⁶ A ween la□a kɪ, 'kɪ
-Yusu 'Klɪsɔ bu mɔ la 'aan
Kɔkɔnyɔ. 'A -ti, ε kɔ 'a mv
'hɔven-, ba -mɔɛ, ε kɔ, -te ε ni
'a -hɔhɔɪ, kɛ- 'aan nunuklɔ
bu ni 'mv.

⁷ Ba kuv 'li -Yusu 'Klisu bu, □wɪ yɪ -te tugbe ni, 'e yɪ -tutu a 'nie -jri, ε kɔ, ba kuku ti' ble, 'kɪ 'v -Yusu 'Klisu a 'hru wlon, -e 'wɪ yɪ, -te v nu□o 'aan toole. Ba -nyi Nyisua 'wio 'a -ne ti.

⁸ Ba □tu 'aan dɪɔnu 'yie, -e di□e nu, nyiblo □du 'ni □ha 'a mu -kaa -ni, 'kɪ 'li hitɔwin 'kwli, -e 'ye ni da □dedede. □Tɔdu a 'mu, ε 'ni -hɔn□ɔ 'li -Yusu 'Klisu -mɔ, kee, 'kɪ ε -hven 'li -tonyibli kɔ 'kuo -hvin* 'hven- -mɔ.

⁹ A 'ni 'pɔv 'li □nu nva yɪ bu, -e nu□o, Nyisua a ηmlɪ a pepe, ε nɔ- ni 'li -Yusu 'Klisu a □wlv kɪ. -Te Nyisua ni 'mu, ke- -Yusu 'Klisu ni 'mu -we.

¹⁰ -Te ε kɔ 'a mu 'hven-, a -mve, 'a -ti, 'kɪ 'a ηmlɪ ni 'li 'aan □wli kɪ -we. -Yusu 'Klisu ni 'v 'kuo a pepe kɔ 'waa nyibli gbagbɪ 'lu yɪ.

¹¹ -Te ε kɔ 'a mu 'hven-, a -mve, ε nu□o ni, Nyisua 'e □tu 'a mu yruule, -e tve □ne nyibli yɪ, -e mɔ, 'a mu -mɔ 'a nyibli. Ti -hi la a ti 'yri, ε lee la -Juukve ni, bu 'be la yre, -e mɔ la Nyisua a dakɔ a yruule. Kee, 'a mu -mɔ -bi, yruule -mu', ε □tui 'a mu, ε 'ni -hɔn□ɔ 'li -tonyibli -mɔ, kee, 'kɪ ε -hven 'li -Yusu 'Klisu -mɔ. Ε □hen 'nyre, □wlv 'ka -mu', a kɔ la, ε -ha 'a mɔ□ɔ -ji'.

¹² Ti -mu' -kɔ 'yri v pu la 'a mu 'nie 'lu, ε 'wɪ -te bu 'ye ni -ha wen 'v 'a mu 'v, a kɔ -Yusu 'Klisu 'hven-, kɔ, ε 'wɪ -te ba 'ye ni -hɔn wen 'li 'kukonyibli 'nyi -we, 'ti-ba 'ye ni 'hri wen 'kɔ, -e nu□o, a kuo □ne □wlv yɪ, -e

mɔ, Nyisua -mu', -e -ha 'li -Yusu 'Klisu 'kukonyibli 'nyi, -e -ha□a 'kɔ, ε kɔ 'kɪ, 'kɪ bu -ha 'li 'a mu 'kukonyibli 'nyi ni -we, bu -ha 'a mu 'kɔ ni.

¹³ Ti -hi la a ti 'yri, ε 'wɪ la -te ba 'ye ni 'ku wen, 'kɪ 'v Nyisua ye', 'aan de 'kuku a -ti, kɔ, a 'yɪ la Nyisua a nyibli 'pa-. Kee, -te ti ne -bu, Nyisua -ha 'li 'a mu 'kukonyibli 'nyi ni, a kɔ -Yusu 'Klisu 'hven-, 'e -ha 'a mu 'kɔ, 'e 'wɔwla 'aan de 'kuku a pepe.

¹⁴ Ti -hi la a ti 'yri, Nyisua a -bati mi la -a mu kɔ mɔ, □a bleε yɪ -ba 'ku la, -te -a ni la de 'kuku a -ti, 'ti- Nyisua 'e -ha 'v -a mu de 'kuku a 'mu 'lu. Gba -mu', -a di wen 'pee -ni, ε nɔ- ε 'pee -ni. Ε 'wɪ yɪ, 'crien -mu', -e yɪ -a mu -ti -yεε -ni, -e hle□e, -e mɔ, -a di 'pee wen gba, Nyisua wen 'ni, 'crien a 'mu, ε 'yɪ 'kɪ -kvan -kɔ de, 'e kɔɔ 'v□v -Yusu 'Klisu 'lu yɪ, 'kɪ 'v tugbe 'yie.

¹⁵ -Te -Yusu 'Klisu 'kuv la 'v tugbe 'yie, ε -we 'li 'kuo -hvin a pepe a 'kɪ ni, v kɔ 'waa nyibli gbagbɪ 'hven-, 'e -ha 'v □nu 'hru wlon, 'e kɔ □nu, 'e tɔɔ □nu nyibli a pepe yre, 'e nuu □nu -tɔ, 'ti- 'e tɔɔ □ne nyibli, -e mɔ, ε ni 'kɪ kɪ, 'e -hi 'v □nu 'v.

-Yusu 'Klisu □gble 'a mu ni

¹⁶ -Te ε ni 'mu le, 'a -ti, nyiblo □du 'ni -nyi□e 'li 'a mu tete, 'kɪ 'v diide kɔ 'nunade a -ta'. Ε kɔ, nyiblo □du 'ni 'die 'li 'aan 'nyre, -te a 'ye ni 'ye le'mimle a gblegble -mu', -v mɔ □hɔnpv yrayrv kɔ -wuwle-nyrɔwɔ*,

ε κω λε'mle-nyrōwι -bι -mυ' 'hven-.

17 -Tēblι a 'mυ, ε nυ- tυε □ne nyibli, -ε mō, □haandē di la 'lι 'nι di. Kεε, ε 'ye la □haandē a 'mυ nι pυε. Kεε, □haandē a 'mυ, ε nō- mō -Yusu 'Klιsυ.

18 A 'nι 'wεen 'lι, 'kι nyiblo □dυ bυ yeε 'a mυ -tι. Ny-iblidυ -bυ, -υ κō -tι 'n hλε, υ hλε□ε nι, -ε mō, a κō ba □tu 'aan dιōnυ □hιven, κō, ba da Nyιsυa a lēlenyυ, -teblι -mυ', υ pυ λε, υ 'yee 'lι lē'yιye 'kwli, ε nō- κō -pli υ pι 'a -nε ti. Nyiblidυ a 'mυ, υ 'yεε 'lι 'waa dιōnυ nι dιaktι. Kεε, υ 'yι □dedede -yι. 'Waa 'lu a λe-hihie 'wι□ι 'klō -bυ kι a nyibli a 'lu a λe-hihie yι.

19 -Yusu -bυ, -ε κōō nε 'a -nε □dedede win kι, ε κō □nυ 'hven-, υ 'yι -mυε. -Yusu 'Klιsυ a 'mυ, ε nō- mō 'Cυε a 'lu. 'Cυε, ε 'wι□ι 'a 'hυι yι. Nyibli -mυ', υ κō□ō 'hven-, -υ -mυε, υ nυ- ε yι 'klι -nyι, 'ε ni□e, 'a nyibli 'υ κυε □wltu nι -do, 'υ mii ye', 'kι 'υ 'a 'hru wλōn, □wι yι -tε Nyιsυa nι 'a -hυhυa. Ε ni□e nι, 'a nyibli 'υ yι 'υ -tιtε nι -do nι, -ε di□e nu, ε κō □nυ 'hven-, υ 'mυ -mυε, □wι yι -tε -tonyiblo a 'hυι a -teblι nu 'lι 'yibletōtōλε, 'υ -mυε.

20 A yi□e nι, -ε mō, 'aan pεpε, a κō -Yusu 'Klιsυ 'hven-, ε 'wι yι, a 'kυ nι. 'A -tι, 'kuo 'yι 'kι 'a mυ 'klι kι -κōō -nι. -Tε ε nι 'mυ λε, δε- nu 'kι□ι, 'a nε, □wι yι nyibli -bυ, -υ 'ye -Yusu 'Klιsυ nι yι. Δε- κō -tι 'a □tui 'υ tete a gblegble -mυ', -υ pι λε:

21 «□Nι 'blee 'lι δε -mυ'

kυa, □nι 'tεε 'lι δε -mυ' wλōn, κō, □nι 'hρεen 'lι δε -mυ' λε.»

22 Tetedυ a 'mυ, nyibli, υ nυ- -hie□e 'lu -mō λε. Didi-teblι a pεpε nι 'υ nι, 'kι nyibli 'mυ□υ di.

23 Ti -hi la a ti 'yri, -tonyibli a 'lu a λe-hihie yι la□a nι 'ye, -ε mō, tetedυ a 'mυ, υ yι -nyι la nyibli □tō, -ε nu□o, υ wen 'nι, -a κō -ba κυε nunu-teblι -bι □wien λε, 'kι 'lι Nyιsυa a dιda 'kwli, ε κō, -a κō -ba □tu -aan dιōnυ □hιven. Kεε, 'waa tetedυ a 'mυ, υ 'nι -hεε□ε nyiblo, 'kι bυ κōō a 'lu a λe-hihie -hυan win kι.

3

-Yusu 'Klιsυ -nyι 'a mυ ηmλι yrayri

1 A yi□e nι, -ε mō, Nyιsυa -ha 'lι 'a mυ 'kυkυnyibli 'nyι, 'ε -ha 'a mυ 'klō, a κō -Yusu 'Klιsυ 'hven-. 'A -tι o, -teblι -mυ', -ε nι 'lι yakō 'kwli, ε nō- ba □mυō λε, -tε -mυ', -Yusu 'Klιsυ nι 'lι, 'kι 'lι Nyιsυa a diidektιba kι.

2 -Tēblι -mυ', -ε nι 'lι yakō 'kwli, ε nō- κō -tι ba -hie 'lu -mō λε 'a -nε ti. A 'nι 'hie 'lι 'klō -bυ kι a -teblι 'lu -mō λε.

3 A yi□e nι, -ε mō, 'aan 'klō 'ka -wε la 'lι nι. A 'wι la -tε ba 'ye nι 'kυ wen, 'ti- tε Nyιsυa bυ -ha wen 'lι 'a mυ 'kυkυbυ wλōn. 'Kι 'lι -Yusu 'Klιsυ -jι', 'kι ε pυ 'lι 'aan 'klō yrayry 'lι, 'ε □tui□e 'yie.

4 'Aan -hυnhlōn, ε nō- mō -Yusu 'Klιsυ. -Nyrōwō -κō 'kwli, ε di -hυan 'υ -dii -nι δε, a κō□ō 'hven-, 'a mυ di 'lι 'a -tι a 'yi'bubυa 'kwli pa.

5 'A -tι, ba -ha 'lι 'aan dabυ 'klō a nunu-teblι -hυn

'nyi. Ba hie 'v -wlawh kō
'lawlu 'hven- bu. A 'nū 'wēen
'kū de, 'kū 'aan 'yrinaabu
bu nyre yī. 'Aan □wli a
-huhva-tebli -hūn 'nū 'kōō 'lū
'a mū win kī de. A 'nū 'mūō
'kū yūnyre-tebli lē. -Tebli
-mū', a 'yī -kō, 'a 'nū 'tuo 'lū 'a
ca, -ε nu□o, 'bū mō, 'ba □tu
'a ca, ε □hen 'nyre, -ε mō, a
'wī□i nyibli -mū', -v kwle -cī
yī.

⁶ Yūnyre-tebli a 'mū, ε nō-
kō -tī Nyūsua 'ε pū nyibli
-mū', -v 'yē nū □tuu 'v□v yrv
lē.

⁷ Tī -hī la a tī 'yri,
yūnyre-tebli a 'mū, nō- 'aan
'mumu, a nī la -wē, 'ε kōō la
'a mū win kī.

⁸ Kēε, -tē tī nē -bū, ba -ha
-tebli a pēpē a 'mū mē lē.
A 'nū 'pūō 'kū yrv de, 'aan
□wli bū 'kee 'lūlē'yīya, 'kū ba
nū dē -huan, a 'nū 'nuo 'lū
nyibli 'crenmlū 'yī □hlon lē, a
'nū 'haa lū nyibli 'yri lē, a 'nū
'hlaa 'kū -tī -hūn lē de,

⁹ a 'nū 'pūpūō 'lū hī klē, -ε
nu□o, a hie 'v 'aan nunuklō
'ka bū, ε kō -tebli -hūn -mū',
a nī la lē.

¹⁰ A wēen kē 'klō yrayrv kī.
Nyūsua, nō- -nyī 'a mū 'klō
yrayrv a 'mū, 'ε pū□i yrayrv'
lē, -ε dī□e nu, ε 'mū Nyūsua
a 'klō yī 'wī, a 'mū Nyūsua yī
-tēε, Nyūsua a yīyīe a 'mū, ε
'mū klē -bīī -nū 'kū 'v 'a mū
-mō.

¹¹ Dē a 'mū 'a -tī, -Yusu a
nyibli a pēpē, v mō de nū -do.
-Juukūε kō 'a -nē dakō □dū a
nyibli 'hven- -gbati, 'yīlē'jījra
□dū 'yī 'v -nū, 'kū 'v Nyūsua
ye'. Nyiblo 'bū nū 'v, ε 'bē yī,
ε 'yī yī 'bē, 'kū 'v Nyūsua ye',
'yīlē'jījra 'yī 'v -nū. Nyiblo

yī 'cren, ε 'yī 'cren -yī, -mō
□koyu, □yī □koyu 'pa-, 'kū 'v
Nyūsua ye', 'yīlē'jījra □dū 'yī
'v -nū, -ε nu□o, -Yusu 'Klūsū
nū -do, ε nō- nū 'v nyibli a
pēpē 'lū yī, ε kō, 'ε nū 'lū 'a
nyibli a pēpē a □wli kī.

-Yusu 'Klūsū nu□o nū, 'a bī
yrayrv'

¹² Bū bī 'lū 'a mū 'kwli, -ε
mō, Nyūsua -ha 'lū 'a mū nū,
'kū ba -hē 'a nyibli. ε nūε nē
'a mū nū. -Tē ε nū 'mū lē, 'a
-tī, -tebli a kō ba nū, ε nō-
mō: Ba kō nyibli a nyaī, 'aan
□wli bū 'yōpō -nū, ba □tūō 'lū
'aan dūōnū 'lū, nyibli -bī a -tī,
ε nō- ba -hie 'lū -mō lē, ε kō
ba kō □wlv a 'lūla -wē.

¹³ 'Aan 'bio, 'yē □bū bū nū
'a mū dē -huan -mō, a 'nū
'pūō 'lū □nū yrv lē, kēε, ba
-hru dē -huan a 'mū 'a -tī
-mō. -Tē -aan Kūkōnyō -nū,
'ε -hru -aan dē 'kuku a -tī
-mō, kē- ba nū, ba -hru nyibli
a dē 'kuku, v nū 'mū -mō a -tī
-mō -wē.

¹⁴ Dē -mō dē gbagbū, ε nō-
mō ba -nūnūε -nū, -kōtī 'ba
yī□i lē nū nī, a dī kō □wlvūtu
nū -do.

¹⁵ Ba -hōn 'v□v -mō',
'kū kībūwēenlē -mū', -Yusu
'Klūsū yī 'a mū -nyī, bū
kōō nē 'aan □wli win kī, -ε
nu□o, Nyūsua da 'a mū nū,
'kū ba -mūε, kō, 'kū ba kō
kībūwēenlē. Ba -nyī□e 'wio
'a -nē tī.

¹⁶ Ba -hie -Yusu a win a -tī
'lū -mō lē 'a -nē tī. Ba tūtōō
-nū. Ba pūpū □tō' lē. Ba nū
-wladū a gblegble, ba blee
Nyūsua -mō. Ba nū -wladū
-mū', Nyūsua a -Hīhiu* tūε nē
'a mū. Ba nū dōdū, ba -nyī□e
'wio.

17 'A -nε δε, a di nu, ba nu 'lɪɫɪ -Yusu 'Klɪsɔ a 'nyre 'kwli, kɔ 'a -nε -tɪ a di hla, ba hlaɔa, 'kɪ 'lɪ -Yusu 'Klɪsɔ a 'nyre 'kwli. Ba -nyi -aan 'Baɪ Nyɪsɔa 'wio -wε, 'kɪ 'lɪ -Yusu 'Klɪsɔ a 'nyre 'kwli.

-Tε -Yusu a nyibli a ninabɔi kɔ bɔ ni 'mɔ, 'kɪ 'v nyibli -bɪ ye'

18 'A mɔ nɔgbɪ, ba ɔtuu 'v 'aan nyɪbɛpɔ 'v, -ε nuɔo, ε nɔ- mɔ yɪnɔδε, 'kɪ 'v -aan Kɔkɔnyɔ ye'.

19 'A mɔ nyɪbɛpɔ -mɔ -bɪ, ba nɔε nε 'aan nɔgbɪ, a 'nɪ 'pɔɔ 'lɪ ɔnɔ yɪrɔ lε.

20 'A mɔ 'yonɔ -mɔ -bɪ, ba ɔtuu 'v 'aan 'baɪnɔ kɔ 'aan 'diɪnɔ 'v, 'kɪ 'v 'a -nε ɔdedede a -ta', -kɔtɪ ε nɔ- kwlεε Kɔkɔnyɔ kɪ.

21 'A mɔ 'yonɔ a 'baɪnɔ -mɔ -bɪ, a 'nɪ 'pɔɔ 'lɪ 'aan 'yonɔ yɪrɔ' lε, -ε diɔe nu, 'waa ɔwɪ 'nɪ ɔha ɔhlɔn bi.

22 'A mɔ -kɔannunyibli, ba ɔtuu 'v 'aan nyibli gbagbɪ 'v, 'kɪ 'v 'a -nε ɔdedede a -ta'. A 'nɪ 'pɔɔ 'lɪ lε, bɔ ni 'v 'a mɔ ye', 'tɪ- a 'mɔ 'v ɔnɔ 'v ɔtuu -nɪ, -ε diɔe nu, v 'mɔ 'a mɔ 'nyre lε pɔ. Kεε, 'ba yɪ -kɔan nɪ ni, ba -ha 'lɪɫɪ ɔwɪb kɪ, ba nuɔo, -ε nuɔo, -aan Kɔkɔnyɔ, ε nɔ- a ɔtui 'v.

23 'A -nε -kɔandε, v di 'a mɔ -nyi, ba -ha 'lɪɫɪ ɔwɪb kɪ, ba nuɔo, -ε nuɔo, -aan Kɔkɔnyɔ a -kɔan a ni. Ε 'yɪ -tonyibli nɪ -do a -kɔan 'pa-, a 'nɪ -nuɔo lɪɫɪ.

24 Ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, Kɔkɔnyɔ, ε nɔ- di 'a mɔ 'wio -nyi. 'Klɔ yɪayɪv -mɔ', ε -wε -mɔ, 'kɪ 'v 'a nyibli -mɔ', ε di

'a mɔɔ 'nɪ -nyi, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli. 'Aan Nyiblo gbagbɔ -mɔ', -ε kɔ -kɔan a ni, ε nɔ- mɔ -Yusu 'Klɪsɔ.

25 Nyibli -mɔ', -v ni -tebli -hɔɪn, v nɔ- -mɔ -bɪ, Nyɪsɔa a -bati di ɔnɔ 'nɪ klɔ, -tebli -hɔɪn a 'mɔ, v ni a -tɪ. Ε nɔ- mɔ -bɪ, ε 'nɪ 'jɪraɔa lɪ nyibli 'yɪ lε.

4

1 'A mɔ nyibli gbagbɪ -mɔ -bɪ, 'aan ɔwɪlɔ bɔ nɔ yɪ, 'kɪ 'v 'aan -kɔannunyibli -mɔ'. -Tebli -mɔ', -ε 'sɪi 'v yɪ, ε nɔ- ba nu ɔnɔ -mɔ. Bɔ bi 'lɪ 'a mɔ 'kwli, -ε mɔ, 'aan 'mumu, a kɔ Nyiblo gbagbɔ -wε, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli, 'ε nɪ 'v 'a mɔ 'lu yɪ.

Ba 'cibi 'v Nyɪsɔa a dɪda, ε kɔ, ba kɔ ɔtɔ

2 Ba 'cibi 'v Nyɪsɔa a dɪda. 'Aan 'klɪ 'nɪ 'wεε 'lɪ, 'kɪ ba daɔa. Ba -nyiɔe 'wio.

3 Ba da Nyɪsɔa -wε, 'kɪ 'v -aan -ta', -ε diɔe nu, ε 'mɔ 'hru yɪ kla, -a 'mɔ 'a ɔhaantitɪ nyibli pɔ, ε kɔ, -Yusu 'Klɪsɔ a -tɪ -bɔ, -ε -hli nyibli 'yɪ kɪ, -a 'mɔ ɔnɔɔ klε -hɪhɪa -nɪ. 'Bɪ a yɪɔe nɪ, -ε mɔ, -tε 'n nε -Yusu a -tɪ -mɔ lε, ε nɔ- kɔ -tɪ, 'v pɔ 'mɔ ɔjɪ'.

4 Ba da Nyɪsɔa, -ε diɔe nu, 'mɔ nyibli -Yusu a -tɪ klε -hɪhɪa -nɪ -tεε, ɔwɪ yɪ -tε Nyɪsɔa ni 'a -hɪhɪa.

5 Ba ɔtu 'aan 'yɪrinaabɔ 'yie, -ε diɔe nu, ε 'mɔ 'v yɪ 'sɪi -nɪ, 'kɪ 'lɪ nyibli -mɔ', -v 'yɪ -Yusu a nyibli 'pa- 'nyɪ. A 'nɪ 'waan 'lɪ tɪ, 'kɪ ba lee ɔnɔ -Yusu a -tɪ, ε kɔ, ba -hεε ɔnɔ.

6 'Aan pwpwin bu no yi. Bu kwlee nyibli ki. 'A -ne nyiblo 'bu yi 'a mu ni 'beti -ni, ba yi -te a di 'a kle-hihiale nu.

'Betile

7 -Aan wlv a nyiblo, -e mo Tisiki, e ni -Yusu 'Klisu a -kvan, 'ki 'li 'a wlv a pepe ki. E ko 'mu 'hven-, -a mu ni -aan Kwkonyo a -kvan. E no- di 'a mu -lee -ni, -te 'n nu 'ne-nunu.

8 E no- nuw, 'ni yi 'li 'a mu -mo te, -e diwe nu, e 'mu 'a mu -lee -ni, -te -a nu 'ne-nunu, e ko, e 'mu 'a mu 'kl -nyi -we.

9 E ko -aan wlv a nyiblo Onesimu 'hven-, v ni 'hven a 'mu, v nu- 'n yi 'li 'a mu -mo te. Onesimu a 'mu, e mo 'aan 'blikveyu nw. E kuo -Yusu 'Klisu wlv yi -tee. U ni 'hven a 'mu, v nu- di 'a mu -lee -ni, -tebli ni -tie -bu, -e mii 'ne- 'lu -mo.

10 Nyiblo -bu, -e mo Alitaki, -e ko 'mu 'hven-, -a ni 'ne-ji', e 'beti 'a mu. Maki, -e mo Banabasi a 'diayi -bi, e 'beti 'a mu. 'Bu mo, 'bu nyre 'li 'a mu -mo, ba 'blewe kva -tee. 'N lee la 'a mu 'a -ti ni.

11 Jesu, -e ko 'nyre -bi -mo Jutusi, e 'beti 'a mu -we. Nyibli ni ta a 'mu, v nu- mo -Juukve ni -do, -v ko 'mu 'hven- -ni -kvan, -e diwe nu, nyibli 'mw yi, -e mo, Nyisva, no- koo nyibli a pepe win ki. U yi 'mu 'ni -hee -ni diaki.

12 Nyiblo -bu, -e mo Epafrasi, -e mo 'aan 'blikveyu -bi, e 'beti 'a mu. E ni -Yusu 'Klisu a -kvan. 'A -ne ti, e twi 'v 'kl, 'e

de Nyisva, 'ki 'v 'aan -ta', -e diwe nu, a 'mu 'kl ko, e ko, a 'mu ye' -muu -ni, 'ki 'v Nyisva a 'hru wlon, ko, de -mu', Nyisva -hve, a 'mw yi, ko, a 'mw v nu.

13 'Na 'mumu, 'n yi 'ni 'ni 'ye, -e mo, e ni -kvan diaki, 'ki 'v 'aan -ta', ko 'ki 'v nyibli -mu' -mo', -v ni 'li Laodisedo ko Hielapolisdo 'hven- 'kwli.

14 Luku, -e mo -dodo gbagbu -mu', -a -nve -ni, e ko Damasi 'hven-, v 'beti 'a mu.

15 -Yusu a nyibli a pepe -mu', -v ni 'li Laodisedo 'kwli, 'n 'beti nw. Nvga -mu', -e mo Nifa, 'n 'betiwe, e ko -Yusu a nyibli -mu', -v yi 'li 'a -te le 'kukue -ni 'hven-.

16 'Bu mo, 'ba -hre 'crien -bu, -e -bi ba gbaa 'cve a nyibli -mu' yi, -v ni 'li Laodisedo 'kwli, -e diwe nu, 'waa gbetu, v 'mw -hre -we. 'Crien -mu', 'n gba la Laodisekve yi, bu ya 'a mo yi, a 'mw -hre -we.

17 Ba lee Asipu, -e mo, bu twi 'v 'kl, -kvan -mu', -Yusu 'Klisu -nyiwe, e 'mw nu -nunu, e 'mw 'lu -yra.

18 'Mo Polu, 'mo -yi 'crienkutic -bu 'cri: 'N 'beti 'a mu -tee. E 'ni 'hruo 'li 'a mu -mo, -e mo, 'n 'tie ni 'ne-ji'. Nyisva bu nu 'a mu haande -mo.

YI-HECRIEN, Pɔlv gba la TESALONIKIKUƐ yi

¹ 'Mɔ Pɔlv, 'mɔ -yi 'crien -bu 'cri, 'n kɔ Silas kɔ Timote 'hɛn-. 'A mɔ -mɔ', -v mɔ -Yusu a nyibli, -v ni 'lɪ Tesalonikidɔ 'kwli, 'a mɔ -a yi -mɔ 'cru -ni, 'a mɔ -mɔ', -v ni 'lɪ -aan 'Bai Nyɪsua kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'hɛn- -ji'. Nyɪsua bu nu 'a mɔ ɔhaandɛ -mɔ, ɛ kɔ, bu -nyi 'a mɔ kibwɛɛnɛ.

-Yusu a nyibli -mɔ', -v ni 'lɪ Tesalonikidɔ 'kwli, v nu-kɔ -ti Pɔlv 'ɛ yi Nyɪsua 'wio -nyi

²⁻³ 'A -nɛ ti, 'bu mɔ, ɔba yi -aan 'Bai Nyɪsua ni dɛ, 'kɪ 'v 'aan -ta', -a yi -nyiɔɛ 'wio, 'aan -ti. 'Bɔ mɔ, ɔba yiɔɪ ni dɛ, -ɛ -bɪ -tɛ a -nu, 'a kuo -Yusu 'Klɪsɔ ɔwlv yi, 'a ni 'a -kɔan, kɔ, -tɛ a nu Nyɪsua a nuɛɛ, ɛ nɔ- -a yi 'lu -mɔ lɛ -hie, ɛ kɔ, -tɛ a -nu, 'a kuo ɔnɛ ɔwlv yi, 'a yiɔɪ -ple, 'kɪ 'lɪ ɔwlv a 'lɪla 'kwli, -ɛ mɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsɔ di 'ni di dɛ.

⁴ 'Diayɪv -na, -a yiɔɪ ni, -ɛ mɔ, Nyɪsua nuɛ nɛ 'a mɔ ni, kɔ, 'ɛ -ha 'lɪ 'a mɔ, 'kɪ ba -hɛ 'a nyibli.

⁵ -A yi dɛ a 'mɔ ni, -ɛ nuɔɔ, ti -mɔ', -ɛ kɔ 'yri -a pɪ la 'v 'a mɔ -Yusu 'Klɪsɔ a ɔhaantitɛ, -a 'ni -pɔɔ la win dadɔ, kɛɛ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua a -Hihiu* a 'klɪ 'kwli, 'kɪ -a yi la 'lɪ -hlee -ni, kɔ, ɔa yru ti lɛ, -ɛ mɔ, -Yusu

a ɔhaantitɛ a 'mɔ, ɛ mɔ -ti a -tɛɛ ɔnɔ. -Tɛ -a ni la 'lɪ 'a mɔ -mɔ, 'a -ti, a yi la -aan nunuklɔ ni. -A ni laɔa ni, -ɛ diɔɛ nu, -a 'mɔ la 'a mɔ -hɛɛ -ni.

⁶ -Aan ɔpɪ a 'mɔ, ɛ nɔ- a -hɛ 'lɪ lɛ, ɛ kɔ Kɔkɔnyɔ a ɔpɪ 'hɛn-. -Tɛ a 'ble la Nyɪsua a win kɔa, ɛ nɔ- kɔ -ti, nyibli 'v ɔtui 'a mɔ ɔhɛn, kɛɛ, a ni dadɔ diaktɪ, Nyɪsua a win a 'mɔ, 'a -ti, -kɔti Nyɪsua a -Hihiu, ɛ nɔ- yi 'a mɔ -hɛɛ -ni.

⁷ ɛ nuɔɔ, Nyɪsua a nyibli -mɔ', -v ni 'lɪ Masedvanɔblɔgba, kɔ Akaibɔgba 'hɛn- 'kwli, 'a tɔɔ ɔnɔ, -tɛ 'waa nunuklɔ kɔ bu ni 'mɔ -wɛ.

⁸ 'A mɔ nuɔɔ, nyibli -hɔhɔ 'v 'wɪn -aan Kɔkɔnyɔ a -ti. ɛ 'yi 'lɪ Masedvanɔblɔgba kɔ Akaibɔgba ni -do 'kwli 'pa-, kɛɛ, 'kɪ 'v 'a -nɛ -tɪtɛ ɔdɔ, nyibli 'wɪn ni, -tɛ a nu Nyɪsua a ɔwlv a yikuolɛ. -A 'yi ɔdededɛ -kɔ, -ba ɔtu 'vɔv 'lu.

⁹ Nyibli a pepɛ hlɛɔɛ ni, -tɛ a nu la -aan kɔa'buble -tɛɛ, ti -mɔ' -kɔ 'yri -a di la 'lɪ 'a mɔ -mɔ, 'v hlɛɔɛ -wɛ, -tɛ a -nu, 'a hie 'v 'aan -ci, ɛ kɔ 'kuo a dida bu, 'a -nyi 'aan ɔwlv a pepɛ Nyɪsua, 'ti- 'a ɔtui 'vɔv. Nyɪsua a 'mɔ, ɛ ni 'klɔ, 'ti- ɛ mɔ -tɛɛ a Nyɪsua ɔnɔ.

¹⁰ Nyibli a 'mɔ, v yiɔɪ ni -wɛ, -ɛ mɔ, Nyɪsua a 'Yu -mɔ', -ɛ di 'lɪ yakɔ 'kwli -hɔn, ɛ nɔ- a yi -ple. 'A 'Yu a 'mɔ, ɛ nɔ- mɔ -Yusu, Nyɪsua -ha 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyi, ɛ -ha 'klɔ. -Yusu a 'mɔ, ɛ nɔ- di -a mɔ wa, 'kɪ Nyɪsua a yru 'yɛ ni di

-a mu nu klo, ti -mu' -ko 'yri Nyisua a 'mu, e di 'u nyibli -bati e -puu -nu.

2

Nyisua a -kvan -mu', Pɔlv ni la 'li Tesalonikidɔ 'kwli

¹ Diayinu -na, 'aan ɔgbetu, a yiɛ ni, -e mo, -te -a di la 'li 'a mu -mo, e 'yi la dadu' pa.

² A yiɛ ni -we, -e mo, 'ti -a 'mu la 'li 'a mu -mo di, -te -a 'tie ni la 'li Filipudɔ 'kwli, nyibli ɔtui la -a mu ɔhɔven dɔaki, 'u -he la -a mu 'yri e. -Te -a di la, 'ku 'li 'a mu -mo, 'ku 'li Tesalonikidɔ 'kwli, -a yeɛ 'li -aan yraanyibli -hɔhɔu bu -we. Kee, Nyisua, no- ɔtu la 'li -a mu ɔwɔ 'kwli bu, ɔa pu la 'a mu -Yusu a ɔhaantitie, -e -hɔven 'li Nyisua -mo.

³ Bu mo, ɔba yi nyibli nu -lee -ni, bu 'ble Nyisua a win kwa, -a 'ni -nuɔ hi, yinyrede ɔdu 'yi 'li -aan ɔwɔ ki -ni, ko, -a 'ni -kaaɔa li nyiblo ɔdu.

⁴ Kee, -ti nu -do -mu', Nyisua -hɔe, -ba hla, e no -a hɛ, -e nuɔ, e 'yeɛ ni, -e mo, -a mo nyibli ɔno, -u 'sii 'u yi, 'e wen -aan de ki, 'e lee ne -a mu, 'ku -ba pu nyibli 'a ɔhaantitie. -A 'ni -puɔ win, 'ku -a 'mu -tonyibli a plo -blee -ni, kee, -a pu win, -e diɛ nu, Nyisua a plo 'mu ble. E no -yi -tebli -mu', -e ni 'li -aan ɔwɔ ki 'ye.

⁵ A yiɛ ni, -e mo, -te -a di la 'li 'a mu -mo, -a 'yi la 'li e'tuewin -ya, ko, -a 'ni -puɔ la win, 'ku a 'mu la -a mu kuko-tebli -nyi. -Ti -bu, 'n yi

'cru, Nyisua yiɛ ni, -e mo, -ti a -tee ɔno.

⁶ 'Ku 'li 'a mu 'nyi, -hɔu', 'ku 'li nyibli -bu 'nyi, -a 'yi -hɔvanɔa e ni ɔmuɛ, 'ku nyibli bu pu -a mu 'nyre e.

⁷ 'E mo ɔhan-ti, -te -a mo -Yusu a -mɔnanyu*, -a ko la 'hru, 'ku -ba lee la 'a mu, -e mo, ba ko 'u -aan 'uɔtuule, ko, 'ku ba -ha la kuko-tebli -aan -heɛe a -ti. Kee, -a 'yiɔ -nu. -Te -a ni la 'li 'a mu 'nyi, -a ko la ɔwɔ 'yɔɔ, ɔwɔ yi 'yonu'dii, -e ko 'li 'a 'yonu a de -mo dɔaki.

⁸ -A nɔe ne 'a mu nu dɔaki. E no -nuɔ, ɔa -hɔe -ba pu la 'a mu Nyisua a ɔhaantitie. E 'yi de ni -do a 'mu 'pa-. -A -we la -mo -we, 'ku -ba 'ku la 'aan -ti, -e nuɔ, a -he la -aan ɔwɔ a nyibli.

⁹ Diayinu -na, 'n puɔ ɔhan-ti, -te -a ni la, ɔa ɔtui la 'u 'ku, ɔa ni la -kvan, 'ku 'li 'a mu -mo, 'a -ti 'yi 'liɔ 'li -we, bu -hru 'a mu -mo. -A yi la 'a mu Nyisua a ɔhaantitie ni pu, ɔa ni la -kvan, 'to ko -nyre, -e diɛ nu, -a 'mu la -aan dɔɔnu yi -wɔn, a 'ni ɔha la lekiklele -ko, -aan -ti.

¹⁰ A yiɛ ni, Nyisua 'e yiɛ -we, -e mo, -te -a ni la 'li 'a mu -mo, -aan nununmlt 'sii la yi, 'ku 'u 'a mu ye', 'a mu -mu', -u 'ble Nyisua a -ti kwa. Yinyrede ɔdu 'yi la 'li -aan nunuklo 'kwli -ni, e ko, nyiblo ɔdu 'yi la 'liɔ 'li -we, bu yeɛ la -a mu -ti.

¹¹ A yiɛ ni -we, -e mo, -a yi la 'aan pepe 'ni -heɛ -ni, ɔwɔ yi, -te 'yonu'bat ni, 'e yi 'a 'yonu -heɛ -ni,

12 □a □tui la 'lɪ 'a mʊ □wɫʊ 'kwɫɪ bʊ, kɔ, □a nyɛɛ la 'a mʊ ɛ 'a -nɛ ti, 'kɪ 'aan nɪnabʊ bʊ blee Nyɪsʊa a plɔ. Nyɪsʊa, nɔ- dɛ 'a mʊ, 'kɪ bʌ pʌ 'lɪ 'a 'kɫɔ yrayrʊ 'kwɫɪ, a 'mʊ 'lɪ 'a -tɪ a 'yɪ'bʊbʊa 'kwɫɪ nɪ.

13 -A yɪ -nyɪ Nyɪsʊa 'wɪo -wɛ 'a -nɛ ti, -ɛ nu□o, -tɛ a 'wɪn la 'a -tɪ -mʊ', -a lee la 'a mʊ, 'aan □wɫɪ 'ble□e kʊa -tɛɛ, 'a yɪ la□a, -ɛ mɔ, Nyɪsʊa a win □nɪɔ la, ɛ 'yɪ la -tonyiblo a win 'pa-. ɛ mɔ □han-tɪ, Nyɪsʊa a win □nɪɔ, 'ɛ nɪ -kʊan, 'kɪ 'lɪ 'aan □wɫɪ kɪ, 'a mʊ -mʊ', -ʊ -nyɪ 'aan □wɫɪ -Yusu 'Kɫɪsʊ.

14 'Dɪayɪnʊ -na, dɛ -mʊ', -ɛ nu nyibli -mʊ', -ʊ kʊo -Yusu 'Kɫɪsʊ □wɫʊ yɪ, -ʊ nɪ 'lɪ Sudeblʊgba 'kwɫɪ, ɛ nɔ- nu 'a mʊ -wɛ. ɛ □hɛn 'nyrɛ, -tɛ -Juukʊɛ* -nu, 'ʊ □tu -Yusu a nyibli -mʊ', -ʊ nɪ 'lɪ Sudeblʊgba 'kwɫɪ □hɪvɛn, kɛ- nɪ -do 'aan 'blikʊɛ -nu, 'ʊ □tu 'a mʊ □hɪvɛn.

15 -Juukʊɛ nɪ -do a 'mʊ, nʊ- 'lɛ la Nyɪsʊa a winwɫɔn-hanyʊ*, ti -hi la a ti 'yɪ, ʊ nɪ -do a 'mʊ, ʊ nʊ- 'la -aan Kʊkɔnyɔ -Yusu 'Kɫɪsʊ, ti -bʊ 'yɪ, ʊ nɪ -do a 'mʊ, ʊ nʊ- □tui -a mʊ □hɪvɛn -wɛ. Dɛ -mʊ', Nyɪsʊa a □wɫʊ -yɾaa -nɪ, ɛ nɔ- ʊ nɪ. ʊ yɾaa nyibli a pɛpɛ nɪ,

16 'ʊ □mʊɛ□ɛ ɛ, 'kɪ bʊ ka -a mʊ yɪ, -ɛ dɪ□ɛ nu, -a 'nɪ □ha Nyɪsʊa a -tɪ dakɔ -mʊ', -ʊ 'yɪ -Juukʊɛ 'pa- -lee -nɪ, Nyɪsʊa 'nɪ □ha □nʊ wa a -tɪ. -Tɛ ti nɛ -bʊ, ʊ -wɛ 'lɪ 'waa dɛ 'kuku a pɛpɛ yɾɛ, Nyɪsʊa a yɾʊ 'ɛ -wɛ 'waa kʊkɫɔ -mɔ.

Pɔɫʊ -hʊɛ bʊ mu Tesa- lonikikʊɛ yɪ -mɛ

17 'Dɪayɪnʊ -na, -a mʊ -mɔ -bɪ, -tɛ -a -hɔn la 'lɪ 'a mʊ -mɔ, 'aan 'yɪyɛtʊ nɪ -a mʊ nɪ. ɛ mɔ □han-tɪ, -a -hɔn 'lɪ 'a mʊ -mɔ, kɛɛ, -aan □wɫɪ 'tɛ nɪ 'lɪ 'a mʊ -mɔ. 'Kɪ 'lɪ ti -hʊɔhʊɪ 'kwɫɪ, -a -hʊa□a nɪ, 'kɪ -ba dɪ 'lɪ 'a mʊ -mɔ.

18 Seyɪ-seyɪ 'mɔ Pɔɫʊ, 'n □mʊɛ la□a ɛ, 'kɪ 'lɪ ti -hʊɔhʊɪ 'kwɫɪ, □bʊ dɪ la 'lɪ 'a mʊ -mɔ, kɛɛ, Satan ka la 'mʊ yɪ.

19 -A -hʊɛ -ba 'yɛ 'a mʊ dɛ, -kɔtɪ 'kɪ a nɪ 'lɪ Nyɪsʊa a nyibli -mʊ' 'nyɪ, -ʊ nɪ□ɛ, □a yɪ□ɛ, □a yɪ□ɪ -ple, -ɛ mɔ, Nyɪsʊa dɪ -nyɪ -a mʊ 'wɪo. 'A mʊ -nɪ□ɛ, □a nɪ dɔdʊ, ɛ kɔ, 'a mʊ -tʊɛ □nɛ nyibli, -ɛ mɔ, -aan -kʊan nɔ yɪ. ɛ nɔ- dɪ□ɛ nu, -a 'mʊ -aan dɪɔnʊ a -pli pʊ, 'kɪ 'ʊ -aan Kʊkɔnyɔ -Yusu yɪ, ti -mʊ' -kɔ 'yɪ ɛ dɪ dɪ dɛ.

20 ɛ mɔ -tɛɛ, 'aan -tɪ, □a pɪ -aan Kʊkɔnyɔ 'nyrɛ ɛ, □a nɪ dɔdʊ.

3

1-2 -Tɛ -a 'yɛ nɪ 'wɪn la, -tɛ a nʊ 'lɪnɪnɪ, -a 'yɪ la 'lɪ □wɫʊ a 'lɪla 'lɪ -wɛ. ɛ nɔ- nu□o, □a -yɾa la□a, 'kɪ -ba le la 'lɪ Timote 'a mʊ -mɔ, -a mʊ nɪ -do, □a hie la 'lɪ Atenɪdɪɔ 'kwɫɪ. A yɪ□ɛ nɪ, -ɛ mɔ, Timote mɔ -aan nyiblo □nɪɔ, ɛ kɔ -a mʊ 'hʊɛn-, -a mʊ -pɪ Nyɪsʊa a □haantitɛ nyibli. -A le la 'lɪ□ɪ 'a mʊ -mɔ, -ɛ dɪ□ɛ nu, ɛ 'mʊ 'a mʊ 'kɫɪ -nyɪ, a 'mʊ Nyɪsʊa a 'hru na -tɛɛ,

3 a 'nɪ □ha 'ʊ Nyɪsʊa a 'hru bʊ hie, □hɪvɛn -mʊ', nyibli □tui 'a mʊ a -tɪ. -A yɪ□ɛ

ni, -ε μο, -a mu -bu, -υ μο
'a nyibli, -a bleε yi, -ba 'ye
□hιυendυ a 'mu.

4 -Te -a 'tιe ni la 'li 'a mu
-mo, ε ni la ke', □a lee la 'a
mu, -ε μο, □hιυen a 'yiye di
la 'li 'ni di. 'E μο -tee, 'a
'ye□e, -ε μο, □hιυen a 'mu,
ε nyre ni.

5 -Te 'n yi□e, -ε μο, a yi 'ye
□hιυen, ε no- nu□o, 'ni yi la
'li □wlv a 'lila 'li -we, 'ni lee
'li Timote 'a mu -mo, -ε di□e
nu, 'mu□υ yi, 'bu μο, 'ba 'tιe
kuo -Yusu 'Klιsv □wlv yi -tee,
-kotι 'n yi pie la huannυ, 'ki
Satan bu kaa la 'a mu. 'Bu
μο, 'bu ko bu ni la 'mu le,
ε □hen 'nyre, -ε μο, -kvan
-mu', -a nu la 'li 'a mu 'nyi,
ε μο dadυ □no.

*Tesalonikikuve a -ti, Polv
ni dadv*

6 Kee, -te Timote -hon 'li
'a mu -mo, ε lee ne -a mu
ni, -ε μο, 'ki a ni 'li -tee, 'ε
lee ne -a mu -we, -ε μο, a
'tιe kuo -Yusu □wlv yi -tee,
'a nonυe -ni, 'ε lee ne -a mu,
-ε μο, -aan -ti ni 'a mu □wlv
yi diaki, ko, -aan 'yiyetu ni
'a mu ni diaki. -Aan 'mumu,
'aan 'yiyetu ni -a mu ni diaki
-we.

7 'Diayinv -na, ε μο
□hιυen □no, -a yi la□a 'ye,
kee, -te Timote -di, ε lee ne -a
mu ni, -te -mu', a nu 'linuv,
'ε □tu 'li -a mu □wlv 'kwli bu,
-kotι a 'tιe kuo -Yusu 'Klιsv
□wlv yi -tee.

8 -Te a 'tιe ni 'υ Kvkonyo
a 'hru wlvn, ε nie ne -a mu
dadv diaki.

9 Plv a bleele a 'mu, -a ko,
'ki 'b 'aan -ta', 'a 'wio, -a yi
Nyisva -nyi, ε 'yi 'b -a mu
wien -ween -ni.

10 'To ko -nyre, -a nyee
Nyisva le, 'ki 'li -aan □wlv
a pepe ki, 'ki bu -nyi -a mu
'hru, -a 'mu 'a mu yi -me μο
di, -tebli -mu', a 'yee ni yi, 'ki
'b -Yusu a □wlv a yikuole a
-ta', -a 'mu 'a mo□o -too -ni.

11 -A nyee ne -aan 'Ba
Nyisva le, ε ko -aan Kvkonyo
-Yusu 'hven-, -ε di□e nu, υ
'mu 'hru -ha, 'ki -ba di 'a mu
yi -me.

12 -Aan Kvkonyo bu nu□o,
-ε di□e nu, a 'mu -nonυe -ni,
'aan nonυele a 'mu, ε 'mu kle
-bii -ni, ε ko, a 'mu nyibli a
pepe -nυe -ni -tee, □wi yi, -te
-a nu 'aan nυele.

13 -Aan Kvkonyo 'bu nu 'a
nunuo le, -ε -bi a di ko 'klι,
'ki 'b 'a 'hru wlvn, -ε di□e nu,
de -hvan □dv 'ni □ha 'li 'aan
□wlv ki ni, ε ko, a 'mu 'b yi
'sii -ni, 'ki 'b -aan 'Ba Nyisva
ye', -nyrovv -mu', -ε ko 'kwli
-aan Kvkonyo -Yusu di di de,
'ki 'ne -'klo -bu ki, ε ko nyibli
a pepe -mu', -υ μο 'a nyibli
'hven-.

4

*Nyisva -hve□e ni, -aan
ninvbv bu 'sii 'b yi*

1 'Diayinv -na, de, -ε ko ki
-a di 'b -yree -ni, ε no- μο:
ti -hi la a ti 'yri, -a too ne
'a mo□o ni, -te a ko ba nu
nina, 'ti- Nyisva a plo 'mu
ble. -A yi□e ni, -ε μο, ke- a
ni nina, kee, -a nyee ne 'a mu
le diaki, 'ki 'li -aan Kvkonyo
-Yusu 'Klιsv a 'nyre 'kwli, ba
□tu 'b 'klι, ε 'mu 'b 'klι -bu, a
□tui 'b, -te ti ne -bu 'b -hi.

2 -Tebli -bu, -a too la 'a mu,
a yi□e ni. Ε no- μο -tebli
-mu', -aan Kvkonyo -Yusu

'Klɪsʊ yɪ nyibli -lee -nɪ, bu nu.

³ De Nyɪsʊa -hʊe, ε nɔ-mɔ ba -ha 'aan dɪɔnʊ, ba -nyɪ 'aan dɪɔnʊ Nyɪsʊa pɛpɛ, 'aan nɪnabʊɪ 'mʊ 'ʊ yɪ 'sii -nɪ. De ε ɸhen 'nyre, ε nɔ-mɔ, a 'nɪ 'nuo 'lɪ 'lawlude kɔ -wlawlude 'hʊen-.

⁴ A -ne nyibeyu gbe 'bʊ nɪ 'ʊ, ε kɔ 'a nʊgba 'hʊen-, bu 'buble kʊa, ɸwɪ yɪ, -te Nyɪsʊa nɪ 'a -hʊhʊa, ε kɔ, -te nyibli nɪ 'a -hʊhʊa -we.

⁵ Kεε, a 'nɪ 'kʊe 'lɪ yɪnyre-tebli -mʊ', 'aan ɸwɪ -hʊe ɸwien le, -wen nyibli -mʊ', -ʊ yɪ Nyɪsʊa -yi.

⁶ Nyiblo ɸdʊ 'nɪ 'nuo 'lɪ -wlawlɪ, ε kɔ 'a 'bɪhɪan a nʊgba 'hʊen-, ε kɔ, ε 'nɪ 'kaa 'lɪ 'a 'bɪhɪan ɸdʊ, 'kɪ 'ʊ nʊgbɪ a dɛ kɪ. -A lee la 'a mʊ nɪ, ɸa tɪ la 'a mʊ -tεε, -ε mɔ, nyibliɪdʊ -mʊ', -ʊ nɪ yɪnyre-tebliɪdʊ a 'mʊ, -aan Kʊkɔnyɔ Nyɪsʊa a -bati di ɸnʊ 'nɪ kɔ.

⁷ Nyɪsʊa 'yɪ -a mʊ -da, 'kɪ -a 'mʊ -wlawlude kɔ 'lawlude 'hʊen- nu. Kεε, ε da -a mʊ nɪ, 'kɪ -aan nɪnabʊɪ 'mʊ 'ʊ yɪ 'sii -nɪ.

⁸ -Te ε nɪ 'mʊ le, 'a -tɪ, nyiblo 'bʊ nɪ 'ʊ, 'bʊ 'yɛ nɪ pʊ -tɪ -bʊ nʊa yɪ bʊ, ε 'yɪ -tonyibli a win 'pa-, ε 'yɪɸtɪ kɪ -hɪa -nɪ, kεε, Nyɪsʊa -mʊ', -ε yɪ 'a mʊ 'a -Hihiu* -nyɪ, ε nɔ-kɔ win ε hɪa kɪ.

⁹ 'Dɪayɪnʊ -na, 'n 'yɪ ɸdedede -kɔ, ɸbʊ di 'a mʊ -lee -nɪ, 'kɪ 'ʊ 'aan 'bio -Yusu a nyibli a nʊeɛ a -ta', -ε nuɸo, -te a kɔ ba nu nʊnʊeɛ, Nyɪsʊa a ɸgbetʊ, ε tɔɔ nɛ 'a mɔɸɔ nɪ -dodo.

¹⁰ E mɔ -tεε, 'a nʊe Nyɪsʊa a nyibli a pɛpɛ -mʊ', -ʊ nɪ 'lɪ Masɪdʊanɪbɔgba 'kwli. Kεε, ba ɸtu 'ʊ 'kɪ de, 'kɪ 'ʊ nʊeɛ a 'mʊ, 'a -ta'.

¹¹ Ba ɸtu 'ʊ 'kɪ, -ε diɸe nu, 'aan nunukɔ 'nɪ ɸha ɸcahwlan -nɪ, ε kɔ, a 'nɪ 'bie 'lɪ 'aan 'bio a -tɪ 'nyɪ le, kɔ, nyiblo 'bʊ nɪ 'ʊ, bu ɸtu 'ʊ 'kɪ, ε 'mʊ 'a dɪɔnʊ le -kikle -nɪ, ɸwɪ yɪ, -te -a nu laɸa 'aan leeɛ.

¹² 'Bʊ mɔ, 'ba yɪɸtɪ le nɪ nɪ, -ε -bɪ nyibli -mʊ', -ʊ 'yɪ -Yusu a nyibli 'pa-, ʊ di 'ʊ 'a mʊ 'nɪ ɸtuu -nɪ, ε kɔ, nyiblo ɸdʊ 'yɪ 'lɪɸtɪ 'lɪ -we, bu pʊ 'a mʊ na wien.

-Nyrɔwɔ -Yusu di ya

¹³ 'Dɪayɪnʊ -na, -a -hʊeɸe nɪ, ba yɪ dɛ -mʊ', -ε di 'lu -mɔ mu, 'kɪ 'ʊ -tonyiblo -bʊ, -ε 'kʊ a -ta', -ε diɸe nu, 'aan ɸwɪ 'nɪ ɸha bʊ 'mʊe 'dɔ, ɸwɪ yɪ nyibli -mʊ' -ʊ 'yɪ -Yusu -yi, 'tɪ- ʊ 'yɛ nɪ -plee 'ʊɸʊ le.

¹⁴ -A pʊɸʊ ɸhan-tɪ, -ε mɔ, -Yusu 'kʊ nɪ, ɸa pʊɸʊ ɸhan-tɪ -we, -ε mɔ, Nyɪsʊa -ha 'lɪɸtɪ 'kʊkɔnyibli 'nyɪ, 'ε -haɸa 'kɔ. E nɔ- nuɸo, ɸa yɪɸe, -ε mɔ, nyibli -mʊ', -ʊ kuo -Yusu ɸwɪbʊ yɪ, 'tɪ- ʊ 'kʊ, Nyɪsʊa di -ha 'lɪ ɸnʊ 'kʊkɔnyibli 'nyɪ, ʊ kɔ -Yusu 'hʊen-, ʊ 'mʊ 'ʊ -te nɪ -do bʊ nɪ.

¹⁵ -Tɪ -bʊ, -a mi 'a mʊ lee mɔ, -aan Kʊkɔnyɔ, nɔ- tɔɔ nɛ -a mɔɸɔ: -Nyrɔwɔ -mʊ', ε di ya, -a mʊ -mʊ', -ʊ 'tɪe di 'kɔ nɪ, -a 'yɪ 'lɪɸtɪ 'lɪ -we, -ba -hi nyibli -mʊ', -ʊ 'kʊ ye'.

¹⁶ -Nyrɔwɔ a 'mʊ 'kwli, nyibli di 'wɪn Nyɪsʊa a win, -te ε di 'lɪ 'a lɛlenyʊ -mɔ -hlee

-ni, Nyɔsua a lɛlenyɔ a 'mu, 'waa nyiblo gbagbu, ε 'mu 'li win 'yaa -ni, ε 'mu hle. 'Bu -hi, -ε -bi Nyɔsua a -ɲamu di pu win, -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɔsɔ a 'mumu, ε 'mu 'li yakɔ 'kwli -hɔn, ε 'mu □ti. Nyibli -mu', -v kuo □ne □wlv yi, 'ti -v 'ku, v nu- mɔ yi-henyibli, -v di 'li 'kɔkɔnyibli 'nyi -hɔn, -v di 'klo 'hri,

¹⁷ 'ti- -a mu -bu, -v 'tiε di 'klo ni, Nyɔsua 'mu -a mu lε 'kukue -ni, -ε di□e nu, -a kɔ□ɔ 'hven-, -a 'mu yi bu -bibi -ni, 'ki 'li 'nuɲmi 'kwli, -aan pɛpɛ, -a 'mu mu, -a 'mu -aan Kɔkɔnyɔ ye' 'bɛ mɔ mu, 'ki 'li yɔ'. -A kɔ -aan Kɔkɔnyɔ 'hven-, 'ki -a di 'v -tɛ ni -do bu ni, -tɛ 'klo tɛ yi bu.

¹⁸ 'A -ti o, -tɛ ε ni 'mu lε, win a 'mu, nɔ- ba nu, ba □tutu 'li □wlv 'kwli blɛ.

5

-Ba ni 'v -pleeɛ'

¹ 'Diayɔnu -na, -a 'yi 'ki yi -blɛɛ -ni, 'ki -ba 'cru nɛ 'a mu -mɔ, 'ki 'v ti -mu' -kɔ 'yri -tɛbli a 'mu, ε di 'v 'lu -mɔ -muu -ni a -ta',

² -ε nu□o, 'aan 'mumu, a yi□e ni, -ε mɔ, -nyrɔwɔ -mu', nyibli 'yɛ ni di 'v -Yusu 'Klɔsɔ ni -plee -ni, ε nɔ- ε di ya, □wlv yi, -tɛ 'yiyrynyɔ ni didie, 'ε yi 'kayu wa mɔ di 'tɔ', ti -mu', -ε kɔ 'yri nyibli 'yɛ ni -plee 'v□v 'v.

³ Ti -mu', -ε kɔ 'yri nyibli 'yɛ ni di 'v□v 'lu -mɔ lɛ ni -hie -ni, v di lɛ pu: «'Dɔ -waan ki bu, □gbugblole □dv 'yi 'li -ni,» 'ki v di 'v □hven a 'yiye -wlu □tuu -ni, 'ti- 'ki

nyiblo □dv 'yɛ ni di 'v wlon ni □ta. ε di 'wɔ nuɲba -mu', 'kwli yɛ ki, -ε mi □gbla mɔ yi, ti -mu' -kɔ 'yri ε 'yɛ ni -hie 'v□v 'lu -mɔ lɛ.

⁴ 'Diayɔnu -na, -nyrɔwɔ a 'mu, 'bu nyre 'v, ε 'yi yi -blɛɛ -ni, bu 'ta 'v 'a mu bu, -kɔti a 'yi nyibliɔv -mu', -v ni 'li halo 'nyi yi 'wɔ,

⁵ -ε nu□o, 'aan pɛpɛ, a nɛ -nyrɛ'. -A 'yi nyibli -mu', -v nɛ 'li halo 'nyi lɛ yi 'wɔ.

⁶ -Tɛ ε ni 'mu lɛ, 'a -ti, -a 'ni 'ɲmee 'li, □wlv yi, -tɛ -v -bi ni, 'v yi ɲme. -A mu -mɔ -bi, -ba ni 'v -pleeɛ', -ba kɔɔ nɛ -aan dɔɔnu win ki.

⁷ 'Tɔ 'bu -wɔn, 'ki nyibli yi 'v blɛ -pɛɛ -ni, 'v yi ɲme, 'tɔ', 'ki v yi 'waa dɔɔnu nɔ wlon -hie -ni.

⁸ -A mu -mɔ -bi, -nyrɛ', -a nɛ. -A 'ni -na□a 'tɔ'. -Tɛ ε ni 'mu lɛ, 'a -ti, -a kɔ -ba kɔɔ nɛ -aan dɔɔnu win ki, ε kɔ, -ba 'cibi 'v -Yusu 'Klɔsɔ a □wlv a yɔkuole, -ba 'cibi 'v nuɲɛɛ -wɛ, -ε nu□o, ε 'wɔ□i -tɛ -ba 'yɛ ni pu wen tawlawlv, -ε di□e nu, □dedede 'ni □ha -a mu lɛ -hɛn. 'Ki 'li □wlv yɔkuole 'kwli, -ba -ple -nyrɔwɔ -mu', -ε kɔ 'kwli Nyɔsua di 'v -a mu -waa -ni, -ε nu□o, ε 'wɔ -tɛ -ba 'yɛ ni □tu wen 'ki ta-wɔnhungble 'lu.

⁹ Nyɔsua 'yi 'li -a mu 'li -ha, 'ki 'a yrv 'mu -a mu klo a -ti. Kɛɛ, ε -ha 'li -a mu ni, -ε di□e nu, dɛ -mu', -Yusu 'Klɔsɔ -nu a -ti, ε 'mu -a mu wa, 'ki 'v 'a yrv a -ta'.

¹⁰ -Yusu 'Klɔsɔ 'ku ni, 'ki 'v -aan -ta', -ε di□e nu, ε kɔ -a mu 'hven-, -a 'mu 'v -tɛ ni -do

bu ni. 'Ye ɔbi -a 'ku, mo, 'ye ɔbi -a ni 'kɔ, -nyɔwɔ -mu', ε di ya, ε kɔ -a mu 'hɔen-, -a 'mu 'b -te ni -do bu ni.

¹¹ 'A -ti o, ba pɔpɔ 'kɔi yɔa lɛ, ε kɔ, ba -hihiε -ni, ɔwi yɔ, -te a ni 'a nunuo.

Lɛ'boɔwin

¹² 'Diayɔbu -na, -a nyɛɛ nɛ 'a mu lɛ, nyibli -mu', -v ni Nyɔsua a -kuan, 'kɔ 'lɔ 'a mu 'nyi, ba ɔtuu 'v ɔnu. U nu-mɔ nyibli, Kɔkɔnyɔ ɔtu 'v bu, 'kɔ bu mɔ 'aan ye'nanyɔ, -ε diɔe nu, v 'mu 'a mu 'hru -tɔɔ -ni.

¹³ Nyɔsua a -kuan -mu', v ni a -ti, ba ɔtuu 'v ɔnu -teε, ε kɔ, ba nuε ɔnu -teε. A kɔ 'aan 'bio 'hɔen-, ba kɔ kɔbɔwɛenlɛ.

¹⁴ 'Diayɔbu -na, -a nyɛɛ nɛ 'a mu lɛ, ba lee nyibli -mu', -v -mli, -ε mɔ, -mimlie 'yɔ -teε -nu. Nyibli -mu', -v kɔ huannɔ, ba ɔtu 'lɔ ɔnu ɔwɔ 'kwli bu. Ba -hɛε nyibli -mu', -v 'yɔ 'kɔi -kɔ. Ba kɔ ɔwɔ a 'lɔa, 'kɔ 'v nyibli a pɛpɛ -mɔ'.

¹⁵ Ba -gbɛε nɛ 'aan dɔɔnɔ, -ε diɔe nu, nyiblo 'bu nu 'a mu dɛ -huan -mɔ, a 'nɔ ɔhaɔa dɛ -huan -mɔ nu -wɛ. Ba ɔtu 'v 'kɔi 'a -nɛ ti, -ε diɔe nu, a 'mu 'aan 'bio ɔhaandɛ -mɔ nu, ε kɔ 'a -nɛ nyiblo ɔdu 'hɔen-.

¹⁶ Ba nu dɔɔv 'a -nɛ ti,

¹⁷ ε kɔ, ba 'cibi 'v Nyɔsua a dɔda.

¹⁸ 'Ye ɔbi ɔdedede yɔ 'a mu ni ni, ba -nyi Nyɔsua 'wio. Ba 'cibi 'v Nyɔsua a 'wio a -nyinyie, -ε nuɔo, kɛ- Nyɔsua ni 'a -hɔhɔa, 'a mu -mu', -v kɔ -Yusu 'Kɔsɔ 'hɔen-, -v -mɔε.

¹⁹ A 'nɔ 'kaa 'lɔ Nyɔsua a -Hihiu* yɔ, 'kɔ bu nu -kuan.

²⁰ Nyibli -mu', -v -yɔ Nyɔsua a win wɔn -hɛ, a 'nɔ 'yɔa 'lɔ 'waa win.

²¹ -Ti a pɛpɛ, nyibli di hla, ba 'jraɔa' lɛ, -ε diɔe nu, a 'muɔv 'ye, 'bu mɔ, 'bu yɔ 'lɔ Nyɔsua -mɔ ni -hɔen. 'Bu mɔ, 'ba 'jraɔa' lɛ, 'a dɛ -mu', -ε nɔ yɔ, ε nɔ- ba 'ble kɔa.

²² Ba hie 'v 'a -nɛ yɔnyrede ɔdu bu.

²³ Nyɔsua -mu', -ε yɔ -a mu kɔbɔwɛenlɛ -nyi, bu nuɔo, ba ɔcɛε 'v yɔ pɛpɛ, ε kɔ, bu ɔtu 'aan -hihiu, kɔ 'aan ɔwɔlɔ, kɔ 'aan -plahɔi a pɛpɛ 'yie, -ε diɔe nu, -nyɔwɔ -mu', -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɔsɔ di ya, dɛ 'kuku 'nɔ ɔha 'lɔ 'a mu' nɔ.

²⁴ Nyɔsua -mu', -ε da 'a mu, 'kɔ ba mɔ 'a nyibli, ε di dɛ a 'mu 'nɔ nu, -kɔti 'bu hla -ti, ε niɔe ni.

²⁵ 'Diayɔbu -na, ba da Nyɔsua, 'kɔ 'v -aan -ta'.

²⁶ Ba -nyinyi 'wio, ɔwi yɔ 'diayɔbu.

²⁷ 'N nyɛɛ nɛ 'a mu lɛ, 'kɔ 'lɔ -aan Kɔkɔnyɔ a 'nyɛε 'kwli, ba -hre 'criɛn -bu, 'kɔ 'v Nyɔsua a nyibli a pɛpɛ ye'.

²⁸ -Aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɔsɔ bu nu 'a mu ɔhaandɛ -mɔ.

'HUƐN A 'CRIƐN, Pɔlv gba la TESALONIKIKUƐ yɪ

1 'Mɔ Pɔlv ɔnuɔ, 'mɔ -yɪ 'criƐn bu 'cri, 'n kɔ Silasɪ kɔ Timote 'hɛn-. 'A mu -mu', -v mɔ Nyɪsua a nyibli, -v nɪ 'lɪ Tesalonikɪdɪɔ 'kwli, 'a mu -a yɪ -mɔ 'cɪu -nɪ. 'A mu -mɔ -aan 'Baɪ Nyɪsua kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ a nyibli.

2 -Aan 'Baɪ Nyɪsua kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ 'hɛn-, bu nu 'a mu ɔhaandɛ -mɔ, kɔ, bu -nyɪ 'a mu kɪbɔwɛɛnɛ.

Nyɪsua di pɔv nyibli -bati lɛ -nyrɔwɔ -mu', -Yusu di ya

3 'Dɪayɪv -na, ɛ nɔɔ 'v lɛ, 'kɪ -ba -nyɪ Nyɪsua 'wio 'a -nɛ ti, 'kɪ 'v 'aan -ta', -ɛ nu ɔ, a kuo -Yusu ɔwlv yɪ -tɛɛ, 'aan ɔwlv a yɪkuolɛ a 'mu 'ɛ yɪ klɛ -bii -nɪ, ɛ kɔ, 'aan nɔvɛɛɛ 'ɛ yɪ klɛ -bii -nɪ -wɛ.

4 ɛ nɔ- nu ɔ, 'bu mɔ, ɔba nɪ 'v -Yusu a nyibli ye', -a pɪ 'aan -pli, -kɔtɪ 'ye ɔbu nyibli bu yɪ 'a mu ɔhɛvɛn nɪ ɔtui, kɔ, bu yraa nɛ 'a mu, -tɛ a 'blee 'v kva, 'kɪ a 'blee 'v kva, 'a 'tɛ kuo -Yusu 'Kɪsɔ ɔwlv yɪ.

5 Dɛ a 'mu, ɛ nɔ- tɛ ɔnɛ -a mu, -ɛ mɔ, -bati -mu', Nyɪsua di pɔ, ɛ di 'v yɪ 'nɪ 'sii -nɪ. -Tɛ a -nu, 'a kuo -Yusu ɔwlv yɪ, 'kɪ 'lɪ ɔhɛvɛndɔ -bu, 'a 'yiye 'kwli, 'a -tɪ, Nyɪsua di ɔnɛ 'nɪ nu, a 'mu 'lɪ 'a 'klo yrayrv -mu', -ɛ 'ye nɪ -wɛ 'lɪ 'kwli pa.

Nyɪsua a 'klo yrayrv a 'mu, 'a -tɪ, 'a yɪ ɔhɛvɛndɔ a 'mu 'ye.

6 ɛ mɔ ɔhan-tɪ ɔnuɔ, Nyɪsua a -bati di 'v yɪ 'nɪ 'sii -nɪ, -kɔtɪ -tɛ nyibli nɪ 'aan ɔhɛvɛn a ɔtutuo, kɛ- nɪ -do Nyɪsua di nu, ɛ 'mu ɔnu ɔhɛvɛn ɔtu -wɛ.

7 'A mu -bu, -v yɪ ɔhɛvɛn 'ye, -tɛ ti nɛ -bu, ɛ di -nyɪ 'a mu plɔ a bleelɛ, a kɔ -a mu 'hɛn-. Kɛ- ɛ di ɔnɛ nu ti -mu', -ɛ kɔ 'yri -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu di 'lɪ yakɔ 'kwli -hɔn, ɛ kɔ 'a lɛnyv -mu', -v nɪ 'kɪ kɪ 'hɛn-.

8 'Bu mɔ, 'bu yɪ 'lɪ nɪ di, -a di 'ye na a -huhli, nyibli -mu', -v hɪa Nyɪsua kɪ, 'tɪ- -v 'yɪ ɔhaantitɛ -mu' ɔwlv yɪ -kuo -nɪ, -ɛ nɛ -Yusu 'Kɪsɔ a -tɪ -mɔ lɛ, ɛ di ɔtu ɔnu ɔhɛvɛn.

9 ɔHɛvɛn v di 'ye, ɛ nɔ- mɔ: v di 'nɪ 'wan, -tɛ 'klo tɛ yɪ bu, Nyɪsua 'mu 'waa 'hru yɪ ka, -ɛ di ɔnɛ nu, v 'nɪ ɔha 'v -aan Kɔkɔnyɔ 'hɔɪ bu nɪ, ɛ kɔ, v 'nɪ ɔha 'lɪ 'a -tɪ a 'yɪ'buɔɔ gbagbɔ 'kwli pa.

10 -Nyrɔwɔ -mu', -ɛ kɔ 'kwli -aan Kɔkɔnyɔ di 'v -dii -nɪ de, 'kɪ -tɛblɪ a 'mu, ɛ di 'v 'lu -mɔ -muu -nɪ. -Nyrɔwɔ gbagbɔ a 'mu 'kwli, ɛ di 'nɪ di, -ɛ di ɔnɛ nu, 'a nyibli 'mu ɔv 'nyre lɛ pɔ. Nyibli a pɛpɛ -mu', -v kuo ɔnɛ ɔwlv yɪ, v di -nyɪ ɔnɛ -tɪ a 'yɪ'buɔɔɛ. 'Aan 'mumu, 'kɪ a di 'lɪ ɔnu 'nyɪ nɪ, -kɔtɪ -Yusu a -tɪ -mu', -a lee nɛ 'a mu, a kuo ɔnɛ ɔwlv yɪ.

11 ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'a -nɛ ti, ɔa dɛ Nyɪsua, 'kɪ 'v 'aan -ta'. -A dɛ ɔnɛ nɪ, -ɛ di ɔnɛ nu, ɛ 'mu ɔv nu, a 'mu 'v yɪ 'sii -nɪ, 'kɪ 'v ɔv

ye', ε κω, a 'mυ nyibli -mυ' pa, -υ bleε ne 'a 'kλω yrayrv -mυ' yι, -ε κω 'kwli ε daa 'lι 'a mυ. -A δε□ε nι -wε, -ε di□e nu, ε 'mυ 'a mυ -hεε -nι, 'kι 'lι 'a 'klikinunι 'kwli, 'kι ba nu □haan-tebli a pepe -mυ', a -hυε ba nu, ε κω -kvan -mυ', a ni 'hυen-, 'kι 'lι 'a □wlv a yikuole 'kwli.

¹² Nyibli 'bυ yι δε a 'mυ nι 'ye, υ κω bυ pυ -aan Kυkonyo -Yusu 'nyre le 'aan -ti, υ 'mυ 'a mυ 'nyre le pυ -wε, -aan Kυkonyo a 'mυ a -ti. Δε a 'mυ, ε κω bυ mu 'lu -mω, -kotι -aan Nyisva κω -aan Kυkonyo -Yusu 'Klιsv 'hυen-, υ ni 'a mυ □haande -mω.

2

Δε -mυ', -ε di 'lu -mω mu, 'ti- -Yusu 'Klιsv 'mυ di

¹ 'Dιayrv -na, ti -mυ', Kυkonyo -Yusu di ya, -a 'mυ le 'kukue -nι, 'kι 'υ□υ ye', ε nω-κω-tι 'nι yι 'a mυ -lee -nι. -A -nyεε ne 'a mυ le:

² Nyibli -bι 'bυ yι□ι nι hλε, -ε mω, -nyrōwō -mυ', -aan Kυkonyo di ya, ε nyre 'υ nι, ε 'nι 'gbugbloo 'lι 'a mυ, ε κω, ε 'nι 'nuo 'lι 'a mυ huannυ. A 'nι 'pυv 'lι□ι □han-tι, 'ye □bυ υ pυ le, -ε mω, Nyisva, nō- tōw □nυ□υ, mω, 'ye □bυ a 'wιn 'υ□υ nyibli -mυ', -υ hλε Nyisva a -ti wien, mω, 'ye □bυ υ lee ne 'a mυ, -ε mω, mω □cru□ι.

³ A 'nι 'wεen 'lι, 'kι nyibli bυ kaa ne 'a mυ. Ba yi□e, -ε mω, 'ti- -nyrōwō a 'mυ, ε 'mυ 'υ nyre, nyibli -hυohυι di hie 'υ Nyisva a 'hru bυ, κω 'crekonyo gbagbυ -mυ',

Nyisva di -hvan□a 'lι na 'nyυ pυ, nō- di 'a -kvan -wlu □tu.

⁴ 'Crekonyo a 'mυ, ε di nyibli 'nι -lee -nι, bυ 'kee ne 'a -ne □dedede a dīda, mω 'ye □bυ ε mω Nyisva. Ε di□e 'nι hλα -wε, -ε mω, ε nō- nι 'υ 'a -ne □dedede 'lu yι, ε 'mυ 'lι Nyisva a 'kagbau bυ pa, ε 'mυ 'lι gbata -mυ' 'kwli bυ nι, ε 'mυ□υ hλα, -ε mω, ε nō- mω Nyisva.

⁵ -Te 'n nι la 'lι 'a mυ 'nyι, -ti a 'mυ, 'n lee la 'a mω□ω nι. □Bι ε 'nι -bi□e 'lι 'a mυ 'kwli?

⁶ -Te ti ne -bυ, □dedede ka 'crekonyo a 'mυ yι, 'kι bυ di. Δε a 'mυ, a yi□e nι. Ti -mυ', Nyisva wa 'nyre, 'bυ nyre 'υ, 'crekonyo a 'mυ, ε di bi pepe'.

⁷ Ε mω □han-tι □nιω, -te ti ne -bυ, nyibli -hυohυι, υ nu-wen Nyisva yι. -A yi 'kλι -hυin a 'mυ nι, -kotι Nyisva tōw ne -a mω□ω nι. -Ti -bυ, 'n hλε, ε di 'υ 'nι nyre, keε, ε 'yeε 'υ nι nyre. Ε bleε yι, nyiblo -mυ', -ε ka 'Crekonyo a 'mυ yι, bυ -ha 'υ□υ 'hru wlon,

⁸ 'ti- 'crekonyo a 'mυ, ε 'mυ pepe' bi. -Aan Kυkonyo -Yusu 'bυ -di, 'kι 'lι 'a -ti a 'yi'bvale 'kwli, ε di □hloon 'υ 'crekonyo a 'mυ pepe 'lu, ε 'mυ bυ -wε.

⁹ 'Crekonyo a 'mυ, 'bυ bi pepe', ε di 'nι di, 'kι 'lι Satan a 'kλι 'kwli, ε 'mυ □wlekeεε-tebli -hυohυι nu. □Wlekeεε-tebli a 'mυ, ε nō- ε di nu, ε 'mυ nyibli -kaa -nι.

¹⁰ Ε di nu ynyre-tebli a gblegble, ε 'mυ nyibli -mυ' -kaa -nι, υ di 'lι na -mυ' 'nyυ pυ, -ε 'ye nι jre, -te 'kλω te yι bυ. Nyibli a 'mυ, υ di 'ye

□huben, -koti v 'ni -hva□a li -ti a -tee, 'v 'yiti -nue -ni. 'Bu mo, 'bu wen wen -ti a -tee ki, Nyisva di wen □nu 'ni wa.

¹¹ -Te v 'ye ni -hva Nyisva, 'a -ti, Nyisva ni□e ni, 'waa 'lule-hihie 'e mii ke', ko, 'v kuo hi □wlv yi.

¹² 'A -ti, Nyisva a -bati di nyibli a pepe a 'mu 'ni klo, -v 'ye ni -hva -ti a -tee, ko, -v nue -bu nu -tebl -hvin.

Nyisva -ha 'li 'a mu ni, e 'mu 'a mu wa a -ti

¹³ 'Diayuv -na, 'a mu -mu', Nyisva nue -ni, e noo 'v le, 'ki -ba -nyi□e 'wio 'a -ne ti, 'ki 'v 'aan -ta', -koti -te Nyisva 'mu la 'klo -wlv □tu, e -ha la 'li 'a mu ni, -e di□e nu, e 'mu la 'a mu wa, 'ki 'li 'a -Hihiu* a 'kl 'kwli. 'A -Hihiu a 'mu, noo -nu□o, 'a -he Nyisva a nyibli. E we 'a mu ni, -e nu□o, a kuo -ti a -tee □wlv yi.

¹⁴ E 'mu 'a mu wa a -ti, 'e da la 'a mu, 'ki ba kuo la□a □wlv yi, ti -mu' -ko 'yri -a pu la 'a mu -Yusu a □haantitie. E -hve la□a ni, 'ki ba nu doo, 'ki 'v -aan Kukonyo -Yusu 'Klsv a -ti a 'yi'buale a -ta'.

¹⁵ 'A -ti, 'na 'diayuv -na, ba 'tie kuo -Yusu 'Klsv □wlv yi, ko, ba naa -tebl -mu', -a too ne 'a mu □wlv ki le, 'ye □bu 'ki 'v wunto 'yri, ko, 'ye □bu 'ki 'v 'cien ki.

¹⁶⁻¹⁷ -Aan Kukonyo -Yusu 'Klsv a 'mu, e ko -aan 'Bat Nyisva, -e nue ne -a mu, bu □tu 'li 'a mu □wlv 'kwli bu, e ko, bu -nyi 'a mu 'kl, 'ki ba nu □haan-tebl, e ko, 'ki ba hla □haan-ti 'a -ne ti. -Te Nyisva ni -a mu □haande -mo, e yi -nyi -a mu 'kl 'a -ne

ti, e ko, e yi -a mu 'ni -hee -ni, 'ki -ba -ple □haande -mu', -a yi, e di -a mu -nyi.

3

Ba da Nyisva, 'ki 'v -aan -ta'

¹ 'Diayuv -na, de -ko ki -a di 'v -yree -ni, e noo mo: ba da Nyisva, 'ki 'v -aan -ta', -e di□e nu, Kukonyo -Yusu a win 'mu bu 'heen -ni, nyibli 'mu□v kva 'ble, e ko, v 'mu 'v□v 'v □tuu -ni, □wi yi, -te a ni 'a nunuo.

² Ba da Nyisva -we, -e di□e nu, e 'mu -a mu -hee -ni, nyibli -bu, -v ko 'cre, v 'ni □ha -a mu de -hvan □dv -mo nu, -e nu□o, e ko nyibli -bi, 'v 'ye ni wen□e ki, 'ki bu kuo -Yusu □wlv yi.

³ Kee, 'bu mo, □ni kuo -aan Kukonyo □wlv yi, e 'ni -hie□e 'v -mu bu. E di 'a mu 'ni -hee -ni, a 'mu 'kl ki ni, e ko, e 'mu□v nu, 'ki 'kuo -hvin* a nyiblo gbagbu 'ye ni di 'a mu de -hvan -mo ni nu.

⁴ -A kuo ne -aan Kukonyo □wlv yi, 'ki bu nu□o, -ti -mu', -a too la 'a mu, ba 'cibi 'v 'a nunuo.

⁵ -Aan Kukonyo bu -hee ne 'a mu, -e di□e nu, Nyisva a nuele 'mu kle -bii -ni, 'ki 'li 'aan □wlv ki, e ko, -te a 'blee 'v kva, 'ki ba 'blee 'v kva, □wi yi, -te -Yusu 'Klsv ni la 'a nunuo.

E noo 'v le, 'ki nyiblo bu nu -kvan

⁶ 'Diayuv -na, -a -hve□e ni, 'ki 'li -aan Kukonyo -Yusu 'Klsv a 'nyre 'kwli, ba hoo -Yusu a nyibli -mu', -v mo -mimlinyibli -mo le. U nu-

-mo -bi, v 'ni □tuu□o 'v de -mu', -a tɔɔ ne 'a mu.

7 'Aan 'mumu, a yi□e ni, -te a ko ba nu 'li -aan □pu a le-hiua. -Te -a di la 'li 'a mu -mo, -a 'ni -nu□o la -mimlinmli le.

8 -A 'ni -di□e la 'aan dii-tebli dadv. Kee, 'to ko -nyre, □hiven, no- -a yi la 'ye, -aan □gbetu, □a ni la -kvan, -e di□e nu, -a 'mu -aan dionv le -kikle -ni. -A 'ni -hua□a la ba ko la lekiklele -aan -ti.

9 E mo □han-ti □niɔ, 'hru pe la 'v bu, 'ki -ba -hua la 'a mu diide, kee, e mo de □niɔ, □a -hve -ba tɔɔ la 'a mo□o. E no- ko -ti, □a ni la -kvan.

10 -Te -a ni la 'li 'a mu -mo, ke- -a pi la: «Nyiblo 'bu 'ye ni -hua bu nu -kvan, e 'yi yi -blee -ni, bu di de.»

11 E 'wi yi, -a 'win ni, -e mo, nyibli -bi ni 'li 'a mu 'nyi, 'v ni -mimlinmli le. V 'ni -hua□a li bu nu -kvan, kee, de v nve -ni, e no- mo, bu pu 'li 'waa 'bio a -ti wuntɔ 'nyi le.

12 Nyiblidv a 'mu, v nu- -a yi 'li -mo -hlee -ni. -A yi □nu 'ni -lee -ni, 'ki 'li -aan Kukonyo -Yusu 'Klisu a 'nyre 'kwli, -e mo, bu nu -kvan -tee, -e di□e nu, v 'mu 'waa dionv yi -won.

13 'Diayivv -na, 'a mu -mo -bi, ba 'cibi 'v, ba nu □haande. 'Aan 'kl 'ni 'wee 'li.

14 -Bakle, nyiblo -bi di 'v 'ni ni, -ti -bv, -a yi 'cru, 'ki e 'ye ni di 'v□v ni □tuu -ni. 'Bu mo, 'bu ni 'mu le, -e -bi ba 'nee □ne 'yie ki bu, e ko 'a mu

'hven-, a 'ni 'bibie 'li 'yi le, -e di□e nu, -tv 'mu□v nu.

15 A 'ni 'yraa 'li□i, kee, ba -gbee □ne -tee, -kotv e mo 'aan 'diayv □niɔ.

Le'boowin

16 -Aan Kukonyo -Yusu a 'mu, -e yi nyibli kibwweenle -nyi, bu -nyi 'a mu kibwweenle 'a -ne ti, 'ki 'v 'a -ne □dedede a -ta'. -Aan Kukonyo -Yusu bu ni 'v 'aan pepe -mo.

17 Ki mo 'cruenkutv -bv ki, 'mo Polv, 'na □gbetu, 'mo -yi 'cru. 'N 'beti 'a mu. Ke- 'n ni 'na 'nyre a 'cru, 'ki 'li 'na 'cru a pepe 'kwli. 'Na 'cru-jio, nu- di 'a mo□o -tɔɔ -ni, -e mo, Polv □cru 'cruen -bv.

18 -Aan Kukonyo -Yusu 'Klisu bu nu 'aan pepe □haande -mo.

YI-HECRIEN, Pɔɔɔ gba la TIMOTE YI

1 'Mɔ Pɔɔɔ, 'mɔ -yi 'crien -bu 'cri. 'Mɔ -Yusu 'Klɔsɔ a -mɔnanyɔ* ɔnɔɔ, -ɛ nuɔɔ, -aan Wanyɔ Nyɔsɔa kɔ -Yusu 'Klɔsɔ 'hɔɛn-, ɔ nu- lee 'mu. -Yusu 'Klɔsɔ a 'mɔ, ɛ nɔ- kɔ -bu nu de -mɔ', -a yi -ple.

2 Timote, -mɔ 'n yi -mɔ 'cri -ni. 'Mɔ Nyɔsɔa naa 'lɔ, 'tɔ- ɔnɔ kuo -Yusu ɔwɔɔ yi. ɛ nɔ- nuɔɔ, ɔnɔ mɔ 'na 'yu. -Aan 'Baɔ Nyɔsɔa kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɔsɔ 'hɔɛn-, bu nu -mɔ ɔhaandɛ -mɔ, bu yru -na nyai, kɔ, bu -nyi -mɔ kɔbɔwɛɛnɛ -wɛ.

Ba -gbɛɛ nɛ 'aan dɔɔɔ, 'kɔ 'v hitɔɔɛ a -ta'

3 -ɛ -bɔ 'kɔ, tɔ -mɔ' -kɔ 'yri 'n mi la 'lɔ Masedɔanɔɔɔgbɔa 'kwɔli, 'n lee la -mɔ nɔ, -bu nɔ la 'lɔ Efesɔɔɔɔ 'kwɔli bu. -Tɔ nɔ -do a 'mɔ, 'n lee la -mɔ, ɛ nɔ- 'n 'tɛ hɛ, 'kɔ -bu nɔ 'lɔ Efesɔɔɔɔ 'kwɔli bu, -ɛ nuɔɔ, 'kɔ 'lɔ Efesɔ, nyibli -bɔ nɔ 'lɔ, -ɔ tɔɛ nyibli -tɔ -mɔ', 'n 'yi ɔnɔ -tɔɔ -nɔ, 'kɔ 'v Nyɔsɔa a -tɔ a -ta'. Lee ɔnɔ, bu 'kee nɛ 'a nunuɔ.

4 Lee ɔnɔ -wɛ, bu 'kee hɔɔɔɔ a pɔpɔɔ, 'kɔ 'v Nyɔsɔa a -tɔ -mɔ', kɔ, bu 'kee gbɛ a pɔpɔɔ -wɛ, 'kɔ 'v -aan 'baɔɔ a ɔhrɔn a ɔhrɔn a -ta'. -Tɛɔɔɔ a 'mɔ, ɛ niɔɔ nɔ, nyibli 'v pɔ gbɛ dɔɔɔ, kɛɛ, 'waa gbɛ a 'mɔ, ɛ 'nɔ -hɛɛɔɔ nyibli, 'kɔ bu wen de -mɔ', Nyɔsɔa -hɔɛ kɔ, -ɛ niɔɔ, 'tɔ- 'v

kue ɔnɛ ɔwɔɔ yi, 'tɔ- Nyɔsɔa 'ɛ wɛ ɔnɔ.

5 De -mɔ', -ɛ mɔ de gbɔɔɔ, 'kɔ 'lɔ Nyɔsɔa a tɔɔɛ 'kwɔli, ɛ nɔ- mɔ -Yusu a nyibli bu kɔ nɔɛɛ. Nyibli 'bu nɔ 'v, 'a ɔwɔɔ 'bu 'sɔi 'v yi, ɛ kɔ, 'bu 'yɛ nɔ yɛɛ ɔnɛ -tɔ, 'bu kuo -Yusu ɔwɔɔ yi -tɛɛ, -ɛ -bɔ nyibli a 'mɔ, ɛ di kɔ nɔɛɛ a 'mɔ, -kɔtɔ 'n hɛ.

6 Kɛɛ, 'kɔ 'lɔ Efesɔ, ɛ kɔ tɔɔnyɔ -bɔ, 'v hɛ 'v ɔhaantɔɔɛ bu, 'v pɔ gbɛ, -ɛ 'yi 'tu yi -kɔɛ.

7 U -hɔɛ bu mɔ Nyɔsɔa a tetetɔɔnyɔ gbɔɔɔ, kɛɛ, -tɔ -mɔ', ɔ tɔɛ -nɔ, ɔ 'yɔɔ -yi, kɔ, -tɔ -mɔ', 'waa 'mumu, ɔ pɔ ɔhan-tɔ, -ɛ kɔ kɔ ɔ yi 'v -hɛɛ -nɔ dɔɔkɔ, ɔ 'nɔ -yruɔɔ lɔɔ' lɛ.

8 -A yiɔɔ nɔ, -ɛ mɔ, Nyɔsɔa a tete mɔ ɔhaandɛ ɔnɔɔ, 'bu mɔ, -tɔ -bɔ, ɛ hɛ, ɔba yiɔɔ nyibli a tɔɔɛ nɔ nɔ.

9 -Ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, Nyɔsɔa 'yi tete a 'mɔ -nu, 'kɔ 'v nyibli -mɔ', -v 'sɔi 'v yi -mɔ, kɛɛ, ɛ nuɔɔ nɔ, 'kɔ 'v de'kukununyɔ -mɔ. Nyibliɔ 'a mɔ, ɔ 'nɔ ɔtuɔɔ 'v Nyɔsɔa kɔ 'a tete 'hɔɛn- 'v, kɔ, 'v 'yi 'v 'waa 'bio -tonyibli a 'vɔtuule -kɔ, kɔ, 'waa ɔwɔɔ yraa Nyɔsɔa a -tɔ nɔ, 'v 'lɛ nyibli, mɔ 'yɛ ɔbɔ bu mɔ 'waa 'baɔ kɔ 'waa 'dii 'hɔɛn-,

10 'v ni 'lawlu, kɔ 'a -nɛ 'kugbapudɛ ɔdɔ 'hɔɛn-, nyɔɔɔ 'v ni 'waa 'bio nyɔɔɔ nɔgbɔ -mɔ', 'v yi -tonyibli 'yri, 'v ni ɔnɔ ɔkoyɔ -mɔ', 'v kɔ hɔ lɛ, kɔ, 'bu hɔ -tɔ, ɔ 'nɔ -nuɔɔ lɔɔ. Nyibliɔ a 'mɔ, -tɛɔ a pɛpɛ -mɔ', ɔ ni, ɛ kɔ Nyɔsɔa a ɔhaantɔɔ,

-ε μο ρhaantoolε 'huen-, ε 'yι -pe.

11 Ke- Nyɩsua a ρhaantitie ni 'a toolε. ρHaantitie a 'mu, Nyɩsua nɔ- lee 'mu, ρbu puρbu nyibli. ρHaantitie a 'mu, ε tve ne -a mu Nyɩsua a -ti a 'yi'bobua, Nyɩsua -mu', -ε yι -a mu plo a bleelε -nyi.

Polv yι -nyi -Yusu 'wio, 'ki 'v ρhaande -mv', ε nuϩo -mɔ a -ta'

12 'N yι -nyi -Yusu 'Kɩsu 'wio, -ε μο -aan Kɔkɔnyɔ. Ε nɔ- -nyi 'mu 'kɩ, 'ki ρbu nu 'a -kvan -bu, ε -nyi 'mu. 'N yι -nyiϩe 'wio, -te ε -nu, 'ε -ha 'lɩ 'mu, 'ki ρbu mɔ 'a -kvannunyɔ,

13 'mɔ -bu, ti -hi la a ti 'yri, -ε yι la 'a 'nyre yι nyre, -ε ϩtui laϩa ρhuen, ε kɔ 'a nyibli 'huen-, -ε -he laϩa 'yri le. Kee, Nyɩsua yru 'na nyai, -ε nuϩo, 'n 'yι la -Yusu 'Kɩsu ρwlv yι -kuo -ni, kɔ, de -mu', 'n ni la, 'n 'yι laϩa -yi.

14 -ε -bi -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu nu 'mu ρhaande -mɔ diaki, 'ki 'lɩ daduke 'kwli. Ε nuϩo ni, 'ni kuo ϩne ϩwlv yι, kɔ, 'ni kɔ 'a nvele.

15 Ε kɔ win -bi, 'ε μο -tee a win. Nyibli a pepe bleε yι, bu kuo ϩne ϩwlv yι. Win a 'mu, ε nɔ- -bu: -Yusu 'Kɩsu di 'ne- -tutu ki, -ε diϩe nu, ε 'mu de'kukununyɔ wa. 'Na 'mumu -bu, 'n mɔ la de'kukununyɔ a nyiblo gbagbu.

16 -Tebli 'kukui, 'n ni la a -ti, ε nɔ- nuϩo, Nyɩsua 'ε yru 'na nyai, 'ε nuϩo, -Yusu 'Kɩsu 'ε 'la ϩwlv diaki, 'ki 'v 'na -ta', 'ye ϩbu 'na -tebli 'kukui, 'n ni la, bu -hu. Ke-

ε -nu, 'ε tɔɔ ϩne nyibli yι, -ε μο, 'ye ϩbu nyiblo a -tebli 'kukui bu -hu, -Yusu 'Kɩsu kɔ ϩwlv a 'lɩla, 'ki 'v nyiblo a 'mu -mɔ', -ε diϩe nu, 'a -ne nyiblo 'muϩv ϩwlv yι -kuo -ni, Nyɩsua 'mu nyiblo a 'mu 'kɔ yrayru, -ε 'ye ni -we 'lɩ -nyi.

17 Nyɩsua bu kɔ -ti a 'yi'buale kɔ 'vϩtuule ti a pepe. Ε nɔ- mɔ 'klohiebodɔ. Ε 'ni 'kuϩv li 'kɔ -mɔ 'kɔ. Nyiblo 'ni 'yeϩe liϩi. Ε ni -do, ε nɔ- mɔ Nyɩsua. Ke- ε ni 'mu.

18 'Na 'yu Timote, titie -bu, 'n yι -mu ti, 'n -hveϩe ni, 'a -ti 'ni 'hruo 'lɩ -mu -mɔ. ϩTu 'v 'kɩ, yɩnɔ-kvan -bu, -ni, -bu nuϩo -tee, ϩwi yι, -te 'seyotayu ni, 'ε -wen tu. Ε 'ni 'hruo 'lɩ -mu -mɔ, -ε μο, Nyɩsua a ϩgbetu, ε nɔ- -nyi -mu -kvan -bu, -ni. Ε nɔ- naa la 'lɩϩi 'a winwlon-hanyu* wlon, 'v hla laϩa.

19 'Cibi 'v -Yusu a ϩwlv a yɩkuole. Pu -na ϩwlv a win nua yι bu, ϩni ϩha -tebli -mu', -ε kɔ ki -na ϩwlv yι 'v -mu -mɔ 'pleε -ni nu. Ε kɔ nyibli -bi, 'ye ϩbu 'waa ϩwlv bu yι ϩnv 'nyre ni ϩhen, v 'ni -puϩv li 'waa ϩwlv nua yι bu. Ε nɔ- nuϩo, 'v -sa, 'ki 'v -Yusu a ϩwlv a yɩkuole -mɔ.

20 'Ki 'lɩ ϩnv 'nyɩ, 'ki Himene kɔ Alesadri 'huen-, v ni 'lɩ. Ε nɔ- nuϩo, 'ni pu ϩnv 'kuo -hvin* a nyiblo gbagbu Satan -ji', -ε diϩe nu, v 'mu ϩhuen 'ye, v 'muϩv yι, -ε μο, nyiblo 'ni 'yeϩe li Nyɩsua -ti -hvin 'hvi le.

2

-Te -mu', -a ko ba nu -tebli a nunuo, 'ki 'li 'cve 'kwli

1 Yi-hede, 'n -hve ba nu, 'a mu -Yusu a nyibli, ε no-mo ba da Nyisua, 'ki 'u nyibli a pepe a -ta', ba pu 'li □nu Nyisua -ji' bu, ko, ba -nyi Nyisua 'wio -we, 'waa -ti.

2 Ba da Nyisua, 'ki 'u 'kumpu ko bodiupu ko 'blugbanaanyu a pepe a -ta', -ε di□e nu, -a 'mu plo a bleele ko, ε ko kibuweenle 'hven-, 'ki 'ne- 'klo -bu ki. -Ba □tuu 'u Nyisua 'u, ko, -aan nunuklo bu 'sii 'u yi.

3 De a 'mu, ε no- no yi, 'ki 'u Nyisua ye'. ε no- wa -a mu,

4 ko, 'ε -hve bu wa nyibli a pepe, ko, 'ε -hve bu yi -ti a -teε.

5 Nyisua mo Nyisua ni -do. 'Ki ε ni 'li 'kibia -bi ki, -tonyibli 'u ni 'ne- 'kibia -bi ki. Nyiblo ni -do, ε no- ni 'u Nyisua ko -tonyibli 'hven- -gbati. Nyiblo a 'mu, ε no- mo -Yusu 'Kisu, -ε -he -tonyiblo.

6 ε di 'ne- ni, 'ε -ha 'a dionu, 'ε 'ku, 'ki 'u nyibli a pepe a -ta', ε 'mu □nu □gble, 'ki 'u 'waa de 'kuku -mo', ε 'mu □nu 'a nyibli -mo' nu. Ke- -Yusu nu□o nyibli a toole, -ε mo, Nyisua -hve bu wa nyibli a pepe. Ti -mu', Nyisua wa la 'nyre, 'ki -Yusu too 'u nyibli de a 'mu.

7 ε no- ko -ti -Yusu 'ε nu 'mu 'a lelenyo -mo, ko 'a -mōnanyo* 'hven-, -ε di□e nu, nyibli -mu', -u 'yi -Juukve* 'pa-, 'mu □nu Nyisua a □haantite -too -ni,

u 'mu -Yusu □wlu yi -kuo -ni, ko, u 'mu -ti a -teε yi. -Ti -bu, 'n hle, ε mo □han-ti □no, ε 'yi hi 'pa-.

8 -ε -bi 'ki, 'n -hve□ε ni, nyibepu bu da Nyisua, 'ki 'u 'a -ne -tite □du. 'Bu mo, 'bu yi□i ni de, 'waa □wli bu 'sii 'u yi, yru ko gble 'ni 'nu 'li 'waa □wli ki.

9 Nugbi -mo -bi, 'waa 'hulepu-tebli, u pi 'hvi le, bu ko 'u, u 'ni 'yaa 'li 'waa dionu. 'Waa yunoo u bleε yi bu □muo le, ε 'yi bu bi 'ludu -mu', nyibli bu 'ye, 'u 'te 'u ble, ko, ε 'yi bu □tu 'li nu□yru 'waa dionu nu' le, bu pu -ti dabu le, ko, bu pu 'cun lo le, ε ko 'hulepu-tebli -mu', -ε pi □die diaki.

10 -Te -mu', 'waa yunoo ko bu ni 'mu, ε no- -bu: 'Waa nunuklo ko bu 'sii 'u yi. 'Bu yi nuna le ni ni, -ε -bi nyibli di□e 'ni 'ye, -ε mo, nugbi a 'mu, u nve Nyisua ni, 'ti- 'u □tui 'u□u 'u.

11 Nugbi 'bu yi Nyisua a toowin ni 'win, u bleε yi, bu pu□u nua yi bu, bu □tuu 'u 'cve a ye'nanyu -mu', -u tve Nyisua a -ti.

12 'Ni -hua□a li□i, 'ki nugba bu too nyibeyugbe Nyisua a -ti, ko, 'ni -hua□a li□i -we, 'ki nugba bu ni 'u nyibeyugbe 'lu yi, keε, bu pu 'u nua bu,

13 -ε nu□o, Adamu, ε no- Nyisua nu yi-hede, 'ti- 'ε nu nugba, -ε mo εfu.

14 'Ya 'u 'lu de, Satan, -ε mo 'kuo -hvin* a nyiblo gbagbu, ε 'yi Adamu 'pa-, ε 'yi□i me le -ha, 'ki bu kaa □ne, keε, nugba, ε no- -ha□a me le, 'ki

bu kaa □ne, 'ti- nugba a 'mu, 'e -heε Nyisva a -ti le.

¹⁵ Kee, 'ye □bu bu ni 'mu le, nugbi di ko 'yonu, 'ti- Nyisva di □nu 'ni wa, 'bu mo, bu 'cibi 'u 'a □wlv a yikuole, ko, 'bu ko nvele, ko, 'waa nunuklo 'bu 'sii 'u yi, 'ki 'u Nyisva ye', ko, 'bu 'ye ni 'yaa 'li 'waa dionu.

3

'Cve a 'yie□tunyv

¹ ε ko winbu -bi, 'e mo -tee a winbu. ε no- mo: Nyiblo 'bu yi□i ni -hve, bu mo 'cve a 'yie□tunyv, ε mo □haande □niw, 'e yi□i 'lu -mo le -hie.

² 'Cve a 'yie□tunyv, a nunuklo bleε yi, bu no yi, -ε di□e nu, nyiblo □dv 'ni □ha□a -ti -yee -ni, ko, ε bleε yi, bu mo nugba ni -do a nyiblv*, ε ko bu yi 'a dionu a naale, 'ε ko bu -hie 'lu le -tee, 'a nunuηmlī ko bu 'sii 'u yi, ε ko bu yi 'dagbi -mu', -v pve 'li 'a -te a lekiklele, ε ko bu yi Nyisva a -ti a toole -tee,

³ ε 'yi yi bleε -ni, bu -hie ne 'a dionu no wlon, ε 'yi yi -bleε -ni, bu ko yrv, keε, ε ko bu ko □wlv a 'hla, ko, ε bleε yi, bu □mu□v□v le, 'ki nyibli a pepe bu ko kibuwēenle, ε 'yi yi -bleε -ni, bu nve 'wliye diaki,

⁴ ε bleε yi, bu yi 'a 'kayu a naale -tee, bu nu□o, 'a 'yonu bu ko 'a 'v□tuule -tee,

⁵ -ε nu□o, nyiblo 'bu 'yi 'a dionu a 'kayu a naale -yi, -ε -bi ε 'yi 'h□i 'li -we, bu naa Nyisva a 'cve.

⁶ 'Bu mo, 'ba yi 'u 'cve a 'yie□tunyv bu ni □tui, ε 'ni 'mo□ 'li nyiblo -mu', -ε -he mo mo -Yusu a nyiblo. 'Bu pa, 'bu mo nyiblodv a 'mu, -ε -bi ε di 'yaa 'li 'a dionu. 'Bu nu□o, -ε -bi Nyisva a -bati di□e 'ni klo, □wi yi, -te ε nu 'kuo -hvtn* a nyiblo gbagbu a kvklo.

⁷ Nyiblo -bv, -ε di 'cve a 'yie□tunyv -he, 'a nunabvu bleε yi, bu nu□o, nyibli -mu', -v 'yi -Yusu a nyibli 'pa-, bu ko 'a 'v□tuule. ε no- 'yi□i 'pa-, ε di pie 'waa 'yie, 'ti- v 'mu□v -ti -yee -ni, -ε -bi 'kuo -hvtn a nyiblo gbagbu -we 'li bu ka□a yi ni, -ε di□e nu, ε 'ni □ha -kvan nu -tee.

'Cve a -heenyibli

⁸ 'Cve a -heenyibli -mo -bi, v ko bu pv 'waa dionu gblo yi. U 'yi yi -bleε -ni, bu naa 'li ni 'hven. U 'ni 'naa 'li no diaki. U 'ni 'nve 'li 'wliye diaki.

⁹ 'Waa nunuklo bu 'sii 'u yi, -ε di□e nu, 'waa □wlv 'ni □ha □nu -ti -yee -ni. 'Ti- winbu -bv, Nyisva too □nu, bu 'ble□e kva -tee.

¹⁰ 'Ti- a 'mu 'u 'cve a -heenyibli ble □tu, yi-hede, a ko ba nu, ε no- mo, ba □te □nu 'yi. 'Bu mo, 'ba 'ye□e, -ε mo, 'waa nunuklo 'sii 'u yi, -ε -bi a -we 'li ba □tu 'u □nu bu ni.

¹¹ 'Waa nugbi a 'klo ko bu 'sii 'u yi -we. ε 'yi yi -bleε -ni, 'waa pvpwin bu nyre yi. U bleε yi, bu pv 'waa dionu gblo yi. U bleε yi, bu

* 3:2 3.2 -v'v: ε 'yi yi -bleε -ni, bu nu -wlvwlv.

mɔ nuɓɓɪɗɔ -mʊ', nyibli -we 'lɪ bu kuo ɓwɓ yɪ.

12 'Cɔɛ a -hɛɛnyiblo blɛɛ yɪ, bu mɔ nuɓɓa nɪ -do a nyɪɓɪɗɔ†. Ɛ blɛɛ yɪ, bu yɪ 'a 'kayɪ a naale -tɛɛ.

13 'Bɔ mɔ, 'cɔɛ a -hɛɛnyibli 'bu yɪ -kɔan nɪ nɪ -tɛɛ, -ɛ -bɪ nyibli di 'u ɓnu 'nɪ ɓtuu -nɪ. 'Bɔ mɔ, 'bu yɪ Nyɪsɔa a -tɪ nɪ hlɛ, u 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bu pie nyiblo ɓɗɔ a huannɔ, -ɛ nuɓɔ, u kuo -Yusu ɓwɓ yɪ -tɛɛ.

De gbagbu -mʊ', -ɛ -hlii nyibli 'yɪ kɪ, 'tɪ- Nyɪsɔa tɔɔ nɛ -a mʊ

14 Timote, -mɔ 'n yɪ -mɔ 'cru -nɪ, kɛɛ, 'na ɓwɓ -huɛ wenɓɛ nɪ, ɓbu di wen 'lɪ -mʊ -mɔ.

15 'Bɔ mɔ, 'na didie 'bu yɪ 'u bu nɪ -wɛɛn -nɪ, -ɛ -bɪ 'cɪɛn -bɔ, ɛ nɔ- di -mɔɓɔ -tɔɔ -nɪ, -tɛ -mʊ', Nyɪsɔa a ɓtugba a nyibli kɔ bu nu 'waa dɪɔnɔ a naale. ɓTugba a 'mʊ, ɛ nɔ- mɔ 'cɔɛ. 'Klɔhienyɪsɔa a 'cɔɛ ɓnɔɔ. 'Cɔɛ, nɔ- 'ble Nyɪsɔa a tɔɔwin kɔa, -ɛ mɔ -tɪ a -tɛɛ, ɓwɪ yɪ, -tɛ 'katui -nu, 'u 'ble ɓgbi'-handɛ kɔa.

16 -Tɪ a -tɛɛ a 'mʊ, ɛ -hlii la nyibli 'yɪ kɪ, Nyɪsɔa, nɔ- tɔɔ nɛ -a mɔɓɔ. Ɛ tɔɛ nɛ -a mɔɓɔ yɪ, -tɛ -mʊ', -a kɔ -ba nu Nyɪsɔa a 'hru a nɪna. -Tɪ a -tɛɛ a 'mʊ, ɛ mɔ de gbagbu ɓnɔɔ. Ɛ nɔ- mɔ:

-Yusu 'Kɪsɔ -hɛ -tonyiblo, 'ɛ di 'nɛ- -tɔtɔ kɪ, kɛɛ, Nyɪsɔa a -Hihiu* tɔɔ ɓnɛ nyibli nɪ, -ɛ mɔ, ɛ mɔ Nyɪsɔa a 'Yu ɓnɔɔ.

-Tɛ -bɔ, ɛ nɪ 'mʊ, kɛ- Nyɪsɔa a lɛlenyɔ nu 'a 'yɪɛ, nyibli 'u hla 'a -tɪ,

'kɪ 'lɪ dakɔ a pɛpɛ 'nyɪ, dakɔ a gblegble a 'mʊ, 'u kuo ɓnɛ ɓwɓ yɪ, 'tɪ- Nyɪsɔa 'ɛ gba 'lɪɓɪ yakɔ 'kwli, 'ɛ -nyɪɓɛ -tɪ a 'yɪ'buale.

4

Nyibli -mʊ', -u tɔɛ hitɔɔɛ

1 Nyɪsɔa a -Hihiu* hlɛɓɛ nɪ, -ɛ mɔ, lɛ'boɔtɪ 'yɪ, 'tɪ- -Yusu 'mʊ 'lɪ di, ɛ di kɔ nyibli, -u 'yɛ nɪ diɓɛ ɓwɓ yɪ nɪ -kuo -nɪ de, u 'mʊ nyibli -mʊ', -u mɔ huwinwɓn-hanyɔ nɔa yɪ bu pɔ, 'tɪ- huwinwɓn-hanyɔ a 'mʊ, -tebli -mʊ', 'kuo -huɪn* tɔɛ -nɪ, u nu- u yɪ ɓwɪen lɛ kɔɛ.

2 Huwinwɓn-hanyɔ a 'mʊ, u nɛɛ 'lɪ nɪ 'huɛn, 'u nɪ hɪ. 'Waa ɓwɪ 'nɪ -yɛɛɓɛ lɪ ɓnu -tɪ, 'bu mɔ, 'bu yɪ hɪ a 'mʊ nɪ nɪ.

3 Nyibliɗɔ a 'mʊ, u wen 'nɪ, nyɪɓɛpɔ kɔ nuɓɓɪ 'huɛn-, u 'nɪ 'kɔkɔɔ 'lɪ -nɪ. 'Ya 'u 'lu de, u wen 'nɪ, ɛ kɔ didi-tebli -bɪ, nyibli 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bu di. Kɛɛ, Nyɪsɔa nu didi-tebli a 'mʊ nɪ, -ɛ diɓɛ nu, nyiblo 'bu nɪ 'u, 'bu kuo -Yusu ɓwɓ yɪ, 'bu yɪ -tɪ a -tɛɛ, bu -nyɪ Nyɪsɔa 'wio, 'kɪ 'u didi-tebli a 'mʊ a -ta', ɛ 'mʊɓɔ di.

4 'A -nɛ de, Nyɪsɔa -nu, ɛ nu -tɛɛ. -A 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, -ba yraa nɛ 'a de -bɪ, 'bu mɔ, ɓba yɪ Nyɪsɔa 'wio nɪ -nyɪ, 'kɪ 'u Nyɪsɔa a -nyɪnyɪ-tebli a -ta'.

5 Didide -mʊ', -a yɪ di, ɛ 'sii 'u yɪ, 'kɪ 'u Nyɪsɔa ye', -ɛ

† 3:12 3.12 -u'ɔ-: ɛ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bu nu -wɓwɓɪ.

nu□o, Nyɩsua a 'mu, ε hle□ε ni, kɔ, □a de□ε, 'bu mɔ, □ba yi de ni di, 'ki bu nu -a mu □haande -mɔ.

-Yusu 'Klɩsv a -tεε a -kvannunyɔ

6 -Ti -bu, 'n hle, 'bu mɔ, □ni yi□i -Yusu a nyibli ni -tve -ni, -ε -bi -mɔ -Yusu a -tεε a -kvannunyɔ □niɔ. Ε 'wi yi, -kuo Nyɩsua a win □wlv yi, 'ti -te -mu', win a 'mu, ε pi, ke- -ni nina. -ε -bi Nyɩsua a □haantɔɔle, ε nɔ- -yi □wien le kvε.

7 Kεε, 'ledvi -mu', -ε 'ye ni da □dedede, kɔ, Nyɩsua 'ye ni -hva, □ni 'pυv 'li□i nva yi bu. □Mυɔ□ɔ le 'a -ne ti, 'ki -bu na, □wi yi -te -mu', Nyɩsua ni 'a -hvhva.

8 Nyiblo 'bu 'cibi 'v cigbe a 'gbugba, -ε di□e nu, 'a 'hvi 'mu -tεε nu, ε mɔ -hεεle gbe □niɔ. Kεε, -te -mu', Nyɩsua ni 'a -hvhva, 'bu mɔ, 'bu yi nina le ni ni, de a 'mu, ε mɔ -hεεle gbagbu □niɔ, 'ki 'ne- 'klo -bu, -a ni 'ne- ki, kɔ, 'ki 'li Nyɩsua a 'klo yrayrv -mu', -ε di 'li di 'kwli.

9 -Ti -bu, 'n hle, ε mɔ □haan-ti □niɔ. Nyibli a pepe bleε yi, bu 'ble□e kva.

10 -A kuo 'Klɔhienyɩsua □wlv yi. Ε nɔ- nu□o, □a □tui 'v 'klɩ, □a yi □hɩven 'ye, □a ni 'a -kvan. Nyɩsua a 'mu, ε nɔ- wε nyibli, kεε, seyɩ-seyɩ, nyibli -mu', -v kuo -Yusu □wlv yi, v nu- ε wε.

11 -Ti a pepe -bu, 'n hle, 'nεε □ne ki bu -tεε, -bu tɔɔ □ne nyibli, v 'mu□v yi.

12 □Ni 'wεen 'li, 'ki nyiblo □dv bu □tiɔ 'li -mu, -te -mɔ

gblohtan a -ti. Kεε, -na nununmlɩ bu tɔɔ □ne -Yusu a nyibli, -te 'waa nununmlɩ kɔ bu ni 'mu. Ε 'wi yi, -te -na pυpυwin ni 'mu, -te -na nunabvi ni 'mu, -te -na nyibli a nvele ni 'mu, -te -na Nyɩsua a □wlv a yɩkuole ni 'mu, -te -na □wlv a yi'siile ni 'mu, 'a pepe a 'mu, bu tɔɔ □ne -Yusu a nyibli, -te -mu', 'waa 'klo kɔ bu ni 'mu.

13 'Ti- 'mu 'li -mu -mɔ di, 'cibi 'v Nyɩsua a win a -hihre, 'ki 'v nyibli ye'. Yrue □nu win a 'mu le, kɔ, tɔɔ □nu□v.

14 De -mu', -ε kɔ 'klɩ Nyɩsua -nyi la -mu, □ni 'nuo 'li□i 'klɩ 'li -wεnmlɩ ki le. Ti -mu' -kɔ 'yri, 'cvε a winwlvn-hanyv* hlaa la 'v -ti a 'mu, kɔ, 'cvε a ye'nanyv pυ la -mu dabvi 'lu bu, 'ki ε -nyii la 'v -mu 'klɩ a 'mu.

15 'Klɩ -mu', Nyɩsua -nyi la -mu, nuu □ne -kvan 'yri -tεε. 'Bu mɔ, □ni yi□i ni ni, -ε -bi nyibli a pepe di□e 'ni 'ye, -ε mɔ, -na □wlv a yɩkuole yi bii kle -tεε.

16 □Tu -na dɩɔnv a nunabvi 'yie, kɔ -tebli -mu', -tve nyibli, □tu□o 'yie -wε. 'Cibi 'v 'a nunuo. 'Bu mɔ, □ni yi 'a nunuo le ni ni, -ε -bi Nyɩsua di -mu 'ni wa, -kɔ nyibli -mu', -v pi -mu nva yi bu 'hven-.

5

1 Nyibli -mu', -v mɔ nyi'ki, 'bu mɔ, □ni yi □nu □tɔ' ni pi, □ni 'plεε 'li □nu -mɔ, kεε, hlee 'li □nu -mɔ, 'ki 'li 'waa 'v□tuule 'kwli, □wi yi -na 'bainv. Gblovɔ -mɔ -bi, hlee 'li □nu -mɔ, □wi yi -na 'diayɩ nyibepv.

² Nyrɔnukui -mɔ -bɪ, hlee 'lɪ ɲɔ -mɔ, ɲwɪ yɪ -na 'diɪnɔ. Nyrɔyɔ -mɔ -bɪ, hlee 'lɪ ɲɔ -mɔ, ɲwɪ yɪ -na 'dɪayɪ nyrɔyɔ. -Na 'lulɛ-hihie bu 'sii 'b yɪ, 'kɪ 'b 'waa -ta'.

-Tɛ -Yusu a nyibli kɔ bu nu -tugbanugbi a -hɛɛɛ

³ Nɔgbɪ -mʊ', -v mɔ -tugbanugbi, 'bu 'yɪ -hɛɛnyiblo ɲɔv -kɔ, -kɔ -bu ɲtuu 'v ɲɔ, 'tɪ- -bu kɔ 'lɪ 'waa dɛ -mɔ.

⁴ Kɛɛ, 'bu mɔ, 'a nyo 'bu kɔ 'yonɔ, -hʊb', 'a 'yonɔ 'bu kɔ 'yonɔ -wɛ, tɔɔ ɲɔv, -ɛ mɔ, v nɔ- blɛɛ yɪ, -bu kikle 'waa 'dii lɛ, ɲwɪ yɪ, -tɛ 'waa 'dii a 'mʊ, ɛ kɔ 'waa 'bat 'hʊɛn-, v ni la 'waa lɛkikleɛ. Dɛ a 'mʊ, ɛ nɔ- yɪ Nyɪsua a plɔ -blee -nɪ.

⁵ -Tugbanugba -mʊ', -ɛ 'yɪ -hɛɛnyiblo -kɔ, Nyɪsua nɪ -do ɛ kuo ɲwɪv yɪ, 'ɛ dɛɲɛ, 'tɔ kɔ -nyrɛ, 'kɪ bu -hɛɛ ɲnɛ.

⁶ Kɛɛ, -tugbanugba -mʊ', -ɛ nʊɛ 'klo -bu a -tɛbli a pɛpɛ, ɲhan-tɪ 'ɛ pɪ -hʊnhlɔn, kɛɛ, ɛ 'wɪ yɪ, ɛ 'kʊ nɪ, 'kɪ 'v Nyɪsua ye'.

⁷ -Tɪ a pɛpɛ -bu, 'n -hla, tɔɔ ɲnɛ nyibli, -ɛ diɲɛ nu, v 'mʊ dɛ a 'mʊ nu, -ɛ diɲɛ nu, nyiblo ɲɔv 'nɪ ɲha 'hru 'ye, 'kɪ bu yɛɛ ɲɔv -tɪ.

⁸ Nyiblo 'bu nɪ 'v, 'bu 'yɛ nɪ -hɛɛ nɛ 'a 'dʊkʊɛ, sɛyɪ-sɛyɪ 'a 'kayɪ a 'dʊkʊɛ, -ɛ -bɪ ɛ ɲhɛn 'nyrɛ, ɛ 'kee -Yusu a ɲwɪv a yɪkuolɛ nɪ. 'A nunuklo nyrɛ yɪ, 'ɛ -hi 'v nyiblo -mʊ', -ɛ 'yɪ -Yusu -yɪ a 'klo 'v.

-Kʊan -mʊ', -tugbanugba di nu

⁹ 'Tɪ- a 'mʊ -tugbanugba a 'nyrɛ 'crɪ, 'kɪ bu nu Nyɪsua a -kʊan, kɔ, 'tɪ- 'cʊɛ a nyibli 'mʊv lɛ -kikle -nɪ, -tugbanugba a 'mʊ, 'a 'yɪ blɛɛ yɪ, bu -hi 'yɪ a -wɪ nɪ ta 'lu, 'tɪ- ɛ blɛɛ yɪ, bu mɔ la nyɪbɛyɪ nɪ -do a nʊgba.

¹⁰ ɛ blɛɛ yɪ, nyibli bu hla 'a ɲhaan-tɪ -wɛ, 'kɪ 'v 'a nunuklo a -ta'. ɛ blɛɛ yɪ, bu naa la 'a 'yonɔ -tɛɛ, bu 'ble la 'dagbi kʊa -tɛɛ. ɛ blɛɛ yɪ, bu pʊ la -Yusu a nyibli -mʊ', -v pʊɛ la 'lɪɲɪ -mɔ a ɲtɔ -tɛɛ, bu -hɛɛ la ɲhʊɛnnyibli, bu 'cibi la 'v ɲhaandɛ a nunuo. 'Bu mɔ, 'a nunuklo 'bu nɪ la 'mʊ lɛ, -ɛ -bɪ ɛ nu -tɛɛ, 'kɪ -bu 'crɪ 'a 'nyrɛ, 'cʊɛ 'mʊv lɛ -kikle -nɪ.

¹¹ Kɛɛ, -tugbanugba -mʊ', -v 'tɪɛ -mɔ nyrɔyɔ, ɲnɪ 'crɪ 'lɪ 'waa 'nyrɛ, -ɛ nuɲɔ, Nyɪsua a -kʊan -mʊ', -kɔtɪ v lee la -Yusu 'Kɪsʊ, v pʊ lɛ, v di la nu, ti -mʊ' -kɔ 'yɪ nyɪbʊkɔtʊ di 'v ɲɔv 'v -nuu -nɪ, -kʊan a 'mʊ, 'a -tɪ di -hru ɲɔv -mɔ, v 'mʊ nyɪbɛpʊ kɔ.

¹² 'Bu yɪ 'a nunuo lɛ nɪ nɪ, -ɛ -bɪ Nyɪsua a -bati di ɲɔv 'nɪ klo, -ɛ nuɲɔ, dɛ -mʊ', v pʊ la 'lɪ, 'kɪ 'v -Yusu 'Kɪsʊ ye', v 'yɪɲɪ -nu.

¹³ 'Ya 'v 'lu de, -tugbanugba a 'mʊ, 'cʊɛ a nyibli 'bu yɪ ɲɔv lɛ nɪ -kikle -nɪ, -ɛ -bɪ v yɪ -hɛ -mimlinugbi, 'v nɛ 'kayo blɛ nɪ -do. ɛ 'yɪ ɛ nɪ -do a 'mʊ 'pa-, v 'nɪ -nuɲɔ lɪɲɪ, kɛɛ, v pɪ win lɛ dɪakɪ, 'waa mɛ 'nɪ -piɛɲɛ -tɪ lɛ. -Tɪ -mʊ', v 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bu hla, ɛ nɔ- v hɛɛ.

¹⁴ ɛ nɔ- nuɲɔ, 'nɪ -hʊɛɲɛ, 'kɪ -tugbanugba -mʊ', -v 'yɪ

yrē 'mūē, bu kō nyibepu yrayri, v 'mu 'yonu kō, ε kō, v 'mu 'waa 'kayuo -naa -ni -tēē, -ε di□e nu, nyibli -mu', -v 'yi -a mu -Yusu a nyibli -nue -ni, v 'ni □ha 'hru 'ye, 'ki bu yēē nē -a mu -ti.

15 'N hle□e ni, -ε nu□o, -tugbanugbi -huhūi, -v 'yēē 'yridu a 'mu ni kue, v hie 'v Nyisua a 'hru bu, 'v kue Satan □wien, -ε mō 'kuo -hūin* a nyiblo gbagbu.

16 -Tugbanugba 'bu ni 'v, 'ki 'li 'a 'dukue 'nyi, 'bu kō 'diayi nyrowu, -ε kuo -Yusu □wlv yi, ε nō- bleē yi, -bu kikle□e le. Ε 'yi yi -bleē -ni, 'ki 'cve a nyibli bu kikle -tugbanugba a 'mu le, -ε di□e nu, -tugbanugbi -mu', -v 'yi -heenyiblo □du -kō, 'cve a nyibli 'mu □nu le -kikle -ni.

'Cve a ye'nanyu

17 'Cve a ye'nanyu', 'bu yi 'cve ni -nēē -ni -tēē, 'cve a nyibli bleē yi, bu -hēē □nu, ε kō, bu □tuu 'v □nu 'v. Nyibli -mu', -v □tui 'v 'kl, -v tve Nyisua a -ti -tēē, ba □tuu 'v □nu 'v,

18 -koti ke- Nyisua a win pi, -ε -mō: «Bli -bu, -ε yi -kubu -huhūi -ni, a 'yi yi -bleē -ni, ba mva nē 'a wunto kle.» Ke- ε pi de: «Nyiblo -bu, -ε ni -kuan, ε bleē yi, bu kō 'pēēle.»

19 Nyiblo ni -do, 'bu yi 'cve a ye'nanyu -ti ni -yēē -ni, □ni 'pūv 'li□i nua yi bu, keē, 'bu -wē 'li 'hūen kō ta, 'bu yi□i -ti ni -yēē -ni, -ε -bi pu □nu nua yi bu.

20 'Cve a ye'nanyu 'bu nu de, -ε nyre yi, 'ple□e -mō, 'ki 'v nyibli a pēpe ye'. Ε nō- di□e nu, nyibli -bi 'mu huannu pie, 'ki bu nu yinyre-tebli.

21 'N nyēē -mu le, 'ki 'v Nyisua ye', kō 'ki 'v -Yusu 'Klisu ye', ε kō, 'ki 'v Nyisua a lelenyu -mu', ε -ha 'li 'hūen-ye', -ti a pēpe -bu, 'n hle, □tuu 'v□v 'v. □Ni 'jraa 'li nyibli' le, pu □haan-bati, 'ye □bu nyiblo -mu', v yēē -ti, ε mō -na ninatumu.

22 □Ni 'mu 'v nyiblo bu □tu, 'ki bu nu 'cve a -kuanē, □te□e 'yi -tēē. □Ni 'nuo 'li □dedede, -ε di□e nu, nyibli 'ni □ha le pu, -ε mō, nyiblo 'bu yi de 'kuku ni ni, □ni -pu□v li□i mē le. -Na 'mumu, -na ninabu bu 'sii 'v yi.

23 -Tē -na 'kwli 'cibi 'v kikli a -ti, □ni 'naa 'ki 'nie ni -do, keē, 'na -wiin a de.

24 Ε kō nyibli -bi, 'waa de 'kuku, v ni, ε 'yi -hli, nyibli a pēpe 'v yi□i 'ye, 'ti- Nyisua a -batipu-nyrowō 'mu 'v nyre. Ε kō nyibli -bi, -nyrowō -kō 'yri Nyisua di 'v -bati 'v -pūv -ni, 'ki 'waa de 'kuku di 'v pepe' -bii -ni.

25 Ke- ni -do ε ni 'mu, 'ki 'v □haan-tebli -mu', nyibli -nu a -ta'. -ε -bi ni 'v, nyibli 'v yi□i 'ye, keē, 'a de -bi ni 'v, nyibli 'v 'ye ni 'ye□e. Keē, 'ye □bu ε -hli, ti -bu, -a ni 'yri bu, mu 'li ye', ε di bi pepe'.

6

-Kvannunyibli -mu', -v -he -Yusu a nyibli, v bleē yi, bu □tuu 'v 'waa nyibli gbagbi 'v

1 'Kɪ 'lɪ -Yusu a nyibli 'nyɪ, nyibli a pɛpɛ, -v mɔ -kʊannunyibli, v blɛɛ yɪ, bu ɔ̄tuu 'v 'waa nyibli gbagbɪ, -ɛ diɔ̄e nu, -tonyibli 'nɪ ɔ̄ha Nyɪsua a 'nyrɛ yɪ nyre, kɔ, v 'nɪ ɔ̄ha -tɪ -hʊɪn hla, 'kɪ 'v Nyɪsua a tɔ̄win kɪ.

2 'Waa nyibli gbagbɪ a 'mʊ, 'bʊ kuo -Yusu ɔ̄wɪv yɪ, 'waa -kʊannunyibli 'yɪ yɪ blɛɛ -nɪ, bu 'kee 'v 'waa 'vɔ̄tuulɛ, v 'nɪ 'yee 'lɪɔ̄ɪ, -ɛ mɔ, -tɛ v mɔ 'dɪayɪnʊv a -tɪ. Kɛɛ, dɛ v kɔ bu nu, ɛ nɔ- mɔ bu ɔ̄tu 'waa -kʊan -mʊ', v ni 'yie, -kɔtɪ 'bʊ yɪ 'a nunuo lɛ ni ni, -ɛ -bɪ v yɪ 'waa nyibli gbagbɪ a 'mʊ 'nɪ -hɛɛ -nɪ, -v mɔ -Yusu a nyibli -wɛ, 'tɪ- v nʊɛ -nɪ.

Ba ɔ̄tu 'aan dɪɔ̄nʊv 'yie, 'kɪ 'v hɪtɔ̄nyv -mɔ, -v nʊɛ 'wliye diaki

-Tɛblɪ -bʊ 'n hlee kɪ, tɔ̄ɔ ɔ̄nɛ nyibli, ɛ kɔ, pʊ ɔ̄nʊv ɔ̄tɔ', v 'mʊvɔ̄v nu.

3 Nyiblo ɔ̄dʊ, 'bʊ yɪ tɔ̄win -bɪ nɪ -tʊɛ -nɪ, 'na 'mumu, 'n 'yɪ -tɔ̄ɔ -nɪ, kɔ, 'bʊ 'yɛ nɪ 'ble -aan Kʊkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsʊ a ɔ̄haanwin kʊa, kɔ, 'bʊ 'yɛ nɪ wɛn -tɪ -bʊ, -a tʊɛ -nɪ kɪ -wɛ, -tɛ nyiblo di nɪna nu, 'kɪ 'v Nyɪsua ye' a -ta',

4 -ɛ -bɪ ɛ ɔ̄hɛn 'nyrɛ, -ɛ mɔ, nyiblo a 'mʊ, ɛ 'yaa 'lɪ 'a dɪɔ̄nʊv nɪ. ɛ 'yɪ ɔ̄dedede -yɪ. Dɛ nɪ -do, ɛ ɔ̄mʊɛ lɛ, ɛ nɔ- mɔ bu pʊ gblɛ, kɔ, bu pʊ ɔ̄yɛ lɛ, 'kɪ 'v winbʊv -bʊ a -ta'. -Tɛblɪ a 'mʊ, ɛ niɔ̄e nɪ, nyibli, -v pɪɔ̄ɪ nʊa yɪ bʊ, 'v kʊɛ ca, 'v ni 'blini, 'v -hɪhɛ 'yri lɛ, 'v yɪ -tɛblɪ -hʊɪn 'lu -mɔ lɛ -hie, 'kɪ 'v 'waa 'bio -mɔ',

5 'v kla gblɛpʊ-tɪ, -kɔtɪ 'waa 'lulɛ-hihie nyre yɪ, 'tɪ- 'v 'yɪ -tɪ a -tɛɛ -yɪ. 'Waa ɔ̄wɪ wɛn 'nɪ, bu nu nyɪsvadɛ, v 'mʊ 'wliye -hʊɔhʊɪ 'ye, v 'mʊ plɔ a bleelɛ kɔ.

6 ɛ mɔ ɔ̄han-tɪ ɔ̄nɪɔ, nyiblo 'bʊ kuo -Yusu ɔ̄wɪv yɪ, -ɛ -bɪ ɛ kɔ plɔ a bleelɛ, 'bʊ mɔ, 'bʊ 'yɛ nɪ pʊ lɛ, -ɛ mɔ, dɛ -bʊ, ɛ -kɔ, ɛ 'yɪ -hʊ.

7 -Tɛ v kʊɛ la -a mʊ, -a 'yɪ la ɔ̄dedede -ya. ɔ̄Ba 'kʊ, -a 'yɪ 'lɪɔ̄ɪ 'lɪ -wɛ, -ba gba ɔ̄dedede.

8 'A -tɪ, ɔ̄ba kɔ diidɛ, ɔ̄ba kɔ 'hʊɪlɛpʊ-tɛblɪ -wɛ, -a 'nɪ 'pʊv 'lɪ lɛ, -ɛ mɔ, -tɛblɪ a 'mʊ, ɛ 'yɪ -hʊ.

9 Nyibli -mʊ', -v -hʊɛ -bʊ kɔ dɛ, dɛ a 'mʊ, ɛ nɔ- kɔ 'kwɪ Satan nɛɛ 'lɪ, 'ɛ yɪ 'v ɔ̄nʊv lɛ ɔ̄tɛɛ -nɪ, ɔ̄wɪ yɪ, -tɛ ɔ̄ro 'yɛ nɪ kɔ mʊma, 'v ni yɪnyrɛ-tɛblɪ, kɔ, 'v kʊɛ 'lulɛ-hihie -hʊan, 'v ni bʊba-tɛblɪ lɛ, 'waa 'kɔ a pɛpɛ, 'ɛ yɪ yɪ nyre, 'v hʊɛ Nyɪsua -mɔ lɛ pɛpɛ.

10 'Wliye a nʊɛlɛ, nɔ- ye yɪnyrɛ-tɛblɪ a gblegble. Nyibli -hʊɔhʊɪ nɪ 'v, 'wli a nʊɛlɛ a -tɪ, 'v 'kee kɛ -Yusu a ɔ̄wɪv a yɪkuolɛ, 'kla-wliye'yɪya 'ɛ 'yɪ 'lɪ 'waa ɔ̄wɪ kɪ.

Lɛ'bɔ̄win

11 Timote, -mɔ -bɪ o, -mɔ Nyɪsua a nyiblo ɔ̄nɪɔ. hɔ̄ɔ yɪnyrɛ-tɛblɪ a pɛpɛ a 'mʊ -mɔ lɛ. ɔ̄Mʊɔɔ̄ɔ lɛ, 'kɪ -na nɪnabʊv bu 'sɪi 'v yɪ. Nʊɛ Nyɪsua, -bʊ 'cibi 'v -Yusu 'Kɪsʊ a ɔ̄wɪv a yɪkuolɛ -tɛɛ. Nʊɛ -na 'bio -tonyibli. Kɔ ɔ̄wɪv a 'lɪla, ɛ kɔ, -na ɔ̄wɪv bu 'yɔ̄ɔ- nɪ.

12 -Tɛ cigbɛ'gbanyɔ ni, 'ɛ 'yɛ nɪ sa, 'kɪ 'v cigbɛ a

'gbugba a -ta', ke- -bu nu, ɔnu 'saa 'li, 'ki 'u -Yusu a ɔwɔwɔ a yikuole a -ta'. 'Klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li, 'bleɛ kua -tɛɛ, -kotɔ Nyɔsua -ha 'li -mu ni, e 'mu -mu 'klo yrayru a 'mu -nyi. Yɔnɔ-tɛbli -mu', -kuo ɔwɔwɔ yi, e nɔ- kɔ -ti -na la -mɔ le, 'ki 'u nyibli -huɔhuɔ ye'.

13 'N yi -mu 'ni -lee -ni, 'ki 'u Nyɔsua ye', -e niɛ, 'ti-tɛbli a pɛpɛ 'e yi 'klo ni, kɔ 'ki 'u -Yusu 'Klɔsɔ ye', -e lee la -gulɔnɔma Pɔsɔ Pilatɔ ɔhaan-ti,

14 -e mɔ, -ti -mu', -Yusu 'Klɔsɔ lee -mu, ɔtuu 'uɔ 'u, -bu nu 'a pɛpɛ, -e diɛ nu, nyiblo ɔdu 'ni ɔha -mu -ti -yɛɛ -ni, e 'muɔ gba -gbagba, -Yusu 'Klɔsɔ a 'mu, e 'mu di.

15 Nyɔsua a 'mu, nɔ- wa ti -mu', -Yusu kɔ bu ya 'nyɛ. Nyɔsua a 'mu, e nɔ- mɔ 'Klɔkɔnyɔsua. E ni -do, e nɔ- mɔ Nyɔsua. E nɔ- yi nyibli plo a bleɛ -nyi. E nɔ- mɔ 'kɔnɔpɔ a 'Kɔn. E nɔ- mɔ bodɔpɔ a Bodɔ. E nɔ- mɔ kɔkɔnyɔ a Kɔkɔnyɔ.

16 E ni -do, e nɔ- 'ye ni 'ku. 'A bunɔle, nɔ- mɔ -nyɛ. -Tɛ -mu', e ni 'u bu, nyiblo ɔdu 'yi 'liɔ 'li -we, bu 'mɔɛ 'u yɛ. Nyiblo ɔdu 'yi -huanɔa ni 'ye. Nyiblo ɔdu 'yi 'li 'a 'yiye 'li -we. -Tonyibli bu 'bua nɛ 'a -ti 'yi. E nɔ- -bu kɔɔ nyibli win ki, -tɛ e tɛ yi bu. Ke- bu ni 'mu.

17 Nyibli -mu', -u kɔ 'klo -bu ki a kɔkɔ-tɛbli, -e -hu, lee ɔnu, u 'ni 'yaa 'li 'waa dɔnɔ, kɔ, u 'ni 'kuo 'li 'waa kɔkɔ-tɛbli a 'mu ɔwɔwɔ yi, -e

nuɔ, e -we 'li bu -we bu ni, ti ni -do a ti 'yri. Keɛ, Nyɔsua, nɔ- bu kuo ɔwɔwɔ yi. E nɔ- ni -a mu ɔhaan-tɛbli 'yi ɔhlon le, -e diɛ nu, -aan plo 'mu ble.

18 Lee ɔnu, bu nu ɔhaande. 'Waa ɔhaan-tɛbli, u di nu, bu -hu. 'Waa dabɔ bu 'huhue -ni, 'ki bu -nyi nyibli de, kɔ, bu nɔ -ti' le.

19 'Bu yi 'a nunuo le ni ni, e ɔhen 'nyɛ, u ɔtui ɔhaan-tɛbli ble, -e 'ye ni di bu ni -we, 'ti- -e di ɔnu wa, 'ki 'li ye'. E nɔ- diɛ nu, u 'mu ɔhaan'klo kua 'ble.

20 Timote o, de -mu', Nyɔsua -nyi -mu, ɔtuɔ 'yie -tɛɛ. Nyibli 'bu yi toto ni pi, -e 'ye ni da ɔdedede, ɔni 'pɔu 'li -na wuntɔ 'li, kɔ, ɔni 'bie 'li 'waa tɔole -mu' 'nyi, u deɛ -tɛɛ a tɔole, keɛ, -e 'yi -tɛɛ a tɔole 'pa-, -e mɔ hu.

21 'N hleɛ ni, -kotɔ nyibli -huɔhuɔ, -u pi totodu a 'mu, u 'kee -Yusu a ɔwɔwɔ a yikuole ni.

Ki mɔ, 'n hree mɔ. Nyɔsua bu ni 'u 'a mu -mɔ, kɔ, bu nu 'a mu ɔhaande -mɔ.

'HUEN A 'CRIEN Pɔlv gba la TIMOTE YI

1 'Mɔ Pɔlv, 'mɔ -yi 'crien -bu 'cri. Nyɪsua, nɔ- nu 'mɔ -Yusu 'Klɪsɔ a -mɔnanyɔ* -mɔ', 'ɛ lee 'mɔ, -ɛ mɔ, 'kɔ yrayrɔ -mɔ', Nyɪsua pɔ la lɛ, ɛ di la nyibli -mɔ', -v kɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'hɛn- -mɔ -nyi, ɔbɔ hla 'a -ti.

2 -Mɔ Timote, -ɛ mɔ 'na nɔɛyɔ, -mɔ 'n yi -mɔ 'cri -ni. -Aan 'Baɪ Nyɪsua, kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'hɛn-, bɔ nu -mɔ ɔhaandɛ -mɔ, bɔ yru -na nyai, bɔ -nyi -mɔ kɪbɔwɛɛnɛ.

Pɔlv yi -nyi Nyɪsua 'wio, 'kɪ 'v Timote a -ta'

3 'Tɔ kɔ -nyrɛ, 'bɔ mɔ, 'nɪ yi Nyɪsua nɪ dɛ, 'n yi -nyi ɔe 'wio, 'kɪ 'v -na -ta'. ɛ nɪ -do a 'mɔ, nɔ- kɔ -kɔan 'n ni, ɔwɪ yi, -tɛ 'na 'baɪnɔ ni la 'a -kɔan a nunuo. 'N yi ɔe nɪ, -ɛ mɔ, -tɛ 'n ni 'a -kɔan a nunuo, ɛ 'sɪi yi.

4 -Tɛ 'n yi la 'lɪ -mɔ bɔ nɪ hie, ɔhien -yi la we, 'a -ti yi bi 'lɪ 'mɔ 'kwli lɛ. 'N -hɔɛ wɛn ɔe nɪ, ɔbɔ 'ye wɛn -mɔ de, -ɛ di ɔe nu, 'mɔ dɔdɔ nu.

5 'N yi -nyi Nyɪsua 'wio, 'kɪ 'v -na -ta', -kɔti -tɛ -nu -Yusu 'Klɪsɔ a ɔwɪv a yikuole -tɛɛ, 'a -ti 'nɪ -hru ɔo lɪ 'mɔ -mɔ. -Na 'dii gbagbɔ Loɪsɪ, nɔ- mɔ yi -henyiblo, -ɛ kuo -Yusu ɔwɪv yi, 'ti- -na dɔɔnɔ a 'dii Enɪsɪ 'ɛ kuo ɔnɛ ɔwɪv yi. 'N

yi ɔe nɪ, -ɛ mɔ, -na 'mumu, -kuo ɔnɛ ɔwɪv yi -wɛ.

Pɔlv yi -nyi Timote 'klɪ

6 'A -ti, 'n yi -mɔ 'nɪ -lee -nɪ de, 'klɪ -mɔ', Nyɪsua -nyi -mɔ, ti -mɔ', -ɛ kɔ 'yri 'n pɔ la -mɔ dabɔi 'lu bɔ, ɔnɪ 'nuo 'lɪ ɔti 'klɪ 'lɪ -wɛnmlɪ klɛ. Kɛɛ, wɛn, 'kɪ bɔ nu -kɔan, 'kɪ 'lɪ -na ɔwɪv a pɛpɛ kɪ.

7 ɔNɪ 'pie 'lɪ hɔannɔ, -kɔti Nyɪsua a -Hihiu* -mɔ', ɛ -nyi -a mɔ, ɛ 'nɪ -nu ɔo lɪ ɔti, -a 'nɪ -pie ɔe hɔannɔ. Kɛɛ, -Hihiu a 'mɔ, ɛ yi -nyi -a mɔ 'klɪ, 'kɪ -ba nu Nyɪsua a -kɔan, kɔ, 'kɪ -ba nɔɛ nyibli, kɔ, 'kɪ -ba kɔɔ nɛ -aan dɔɔnɔ win kɪ.

8 'A -ti o, -tɔi 'nɪ 'nuo 'lɪ -mɔ, 'kɪ -bɔ lee nyibli -aan Kɔkɔnyɔ a -ti. -Tɔi 'nɪ 'nuo 'lɪ -mɔ 'na -ti, 'ye ɔbɔ 'n nɪ 'nɛ- ɔji'. Kɛɛ, -na 'mumu, wɛn ɔe kɪ -wɛ, 'kɪ -bɔ 'ye ɔhɔɛn, -Yusu a ɔhaantitɛ a -ti, ɔwɪ yi, -tɛ 'n ni, 'nɪ yi ɔhɔɛn 'ye. Kɛ- -bɔ nu ɔo, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua a 'klɪ 'kwli.

9 Nyɪsua a 'mɔ, ɛ nɔ- wa -a mɔ, 'ɛ da -a mɔ, 'kɪ -ba mɔ 'a nyibli. ɛ 'yi -aan ɔhaan-tɛblɪnu-tɪ 'pa-, ɛ 'yi -a mɔ wa, kɛɛ, ɛ wa -a mɔ nɪ, -ɛ nu ɔo, ɛ -yra 'lɪ ɔti 'a dɔɔnɔ 'kwli nɪ, 'kɪ bɔ nu -a mɔ ɔhaandɛ -mɔ, 'kɪ 'lɪ dadɔke 'kwli. ɛ ɔhɛn 'nyrɛ, ti -mɔ' -kɔ 'yri ɛ 'ye la kɔ nɪ ni, 'kɪ ɛ pɔ la 'lɪ ɔti 'lɪ, -ɛ mɔ, ɛ di nu la -a mɔ ɔhaandɛ a 'mɔ -mɔ, 'kɪ 'v dɛ -mɔ', -Yusu 'Klɪsɔ di la nu a -ta'.

10 Kɛɛ, ti -bɔ 'yri, ɔhaandɛ a 'mɔ, ɛ bi pɛpɛ', -tɛ -aan Wanyɔ -Yusu 'Klɪsɔ di 'nɛ- -tɔtɔ kɪ. -Yusu 'Klɪsɔ a 'mɔ,

nɔ- -wɛ 'kɔkɔɔ a 'klɪ bɔ, 'ɛ tɔɔ nɛ -a mɔɔ, -ɛ mɔ, 'bɔ mɔ, ɔba 'ble 'a ɔhaantitie kɔa, ɛ di -nyi -a mɔ 'klɔ yrayrɔ -mɔ', ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ.

¹¹ 'Mɔ -bɪ, Nyɪsɔa nu 'mɔ 'a -mɔnanyɔ -mɔ', -ɛ diɔɛ nu, 'mɔ ɔhaantitie a 'mɔ nyibli pɔ, ɛ kɔ, 'mɔ ɔnɔɔ yɪ -tɔɔ -nɪ.

¹² ɛ nɔ- kɔ -tɪ 'nɪ yɪ ɔhɪwɛn 'yɛ, 'kɪ 'nɛ- ɔjɪ'. Kɛɛ, 'nɪ -piɛɔɛ lɪ 'a -tɔɪ, -kɔtɪ 'n yɪ -Yusu 'Klɪsɔ nɪ, 'nɪ kuo ɔnɛ ɔwɔɔ yɪ, 'tɪ- 'nɪ yɪɔɛ -tɛɛ, -ɛ mɔ, ɛ kɔ 'klɪ, 'kɪ ɔhaantitie -bɔ, ɛ pɔ lɛ, ɔbɔ pɔ nyibli, bɔ ɔtuɔ 'yie -tutu, -nyrɔwɔ -mɔ', ɛ di ya, ɛ 'mɔ 'bɔ nyre.

¹³ ɔHaantitie nɪ -do a 'mɔ, ɔwɪn 'bɔ 'mɔ wien, ɛ nɔ- -bɔ pɔ nyibli -wɛ, ɔnɪ 'cɪcɪ 'lɪ 'a ɔdedede. ɔNɪ yɪɔɪ nɪ pɪ, -ɛ -bɪ kuo -Yusu 'Klɪsɔ ɔwɔɔ yɪ, ɛ kɔ, -bɔ nɔɛ nyibli, 'kɪ 'lɪ 'klɪ -mɔ', -Yusu 'Klɪsɔ yɪ -mɔ -nyi 'kwli.

¹⁴ ɔHaantitie -mɔ', Nyɪsɔa -nyi -mɔ, ɔtuɔ 'yie, nyiblo ɔdɔ 'nɪ ɔhaɔa 'cɪcɪ -nɪ. 'Ble ɔhaantitie a 'mɔ kɔa -tɛɛ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔa a -Hihɪu, -ɛ nɪ 'bɔ -a mɔ ke' a 'klɪ 'kwli.

Pɔɔɔ nɛ 'a dɪɔnɔ a -tɪ -mɔ lɛ

¹⁵ -Yɪɔɛ nɪ, -ɛ mɔ, Nyɪsɔa a nyibli a pɛpɛ -mɔ', -vɔ nɪ 'lɪ Asɪblɔgɔa 'kwli, vɔ hie 'bɔ 'mɔ bɔ. Nyibli -mɔ', -vɔ mɔ Fisɛɪ kɔ Hɛmɔsɛnɪ 'hɛn-, 'kɪ vɔ nɪ 'lɪ nyibli a 'mɔ 'nyɪ.

¹⁶ Kɛɛ, Onɛsɪfɔɪ -mɔ -bɪ, ɛ kɔ tɪ, 'ɛ pɪ 'mɔ 'klɪ yɪa lɛ. -Tɛ 'nɪ nɪ ɔjɪ' a -tɪ, -tɔɪ 'nɪ -nɔɔ lɪɔ. -Aan Kɔkɔɔɔ bɔ nuɔɔ ɔhaandɛ -mɔ, ɛ kɔ 'a 'kayɔ a 'dɔkɔɛ 'hɛn-.

¹⁷ -Tɛ ɛ di la 'nɛ- Rɔmɔdɪɔ 'kwli, -tɛ -mɔ', 'nɪ nɪ 'bɔ, ɛ ɔmɔɔɔ lɛ -mɔɔmɔɔ, 'ɛ yɛɔɛ kɪ.

¹⁸ -Aan Kɔkɔɔɔ bɔ nuɔɔ ɔhaandɛ -mɔ, -nyrɔwɔ -mɔ', -ɛ kɔ 'kwli ɛ di di de. -Tɛ -na 'mumu, -nu 'a yiyie, tɪ -kɔ 'yɪ 'nɪ nɪ la 'lɪ Efɛsɪdɪɔ 'kwli, ɛ -hɛɛ la 'mɔ nɪ dɪakɪ.

2

-Yusu 'Klɪsɔ a -tɪ bɔ bɪ 'lɪ -mɔ 'kwli

¹ 'Na 'yɔ ɔ, -hɔn 'bɔ -Yusu 'Klɪsɔ -mɔ', bɔ -nyi -mɔ 'klɪ, -bɔ kuo ɔnɛ ɔwɔɔ yɪ -tɛɛ.

² Tɪ -hɪ la a tɪ 'yɪ, 'mɔ -tɔɔ la -mɔ Nyɪsɔa a -tɪ. Nyɪsɔa a -tɪ -mɔ', 'nɪ nɛ la -mɔ lɛ, 'kɪ 'bɔ nyibli -hɔɔhɔɔ yɪ, tɔɔ ɔnɛ nyibli -bɪ -mɔ', -wɛ 'lɪ -bɔ kuo ɔwɔɔ yɪ, -ɛ diɔɛ nu, 'waa 'mumu, vɔ 'mɔ 'klɪ kɔ, 'kɪ bɔ tɔɔ ɔnɛ nyibli -bɪ de.

³ 'Bɔ mɔ, ɔnɪ kɔ -bɔ 'yɛ ɔhɪwɛn, -Yusu 'Klɪsɔ a -tɪ, kɔ ɔwɔɔ a 'lɪla, ɔwɪ yɪ ɔhaan'sɛyotayɔ, -ɛ yɪ ɔhɪwɛn 'yɛ, 'kɪ 'lɪ ɔwɔɔ a 'lɪla 'kwli.

⁴ 'Bɔ mɔ, 'sɛyotayɔ 'bɔ yɪ tɔ kɪ nɪ mɪ, 'bɔ -hɔɛ bɔ blee nɛ 'a nyiblo gɔgɔɔ a pɔɔ, -ɛ -bɪ nyibli -mɔ', -vɔ 'yɪ 'sɛyɔ 'pa-, ɛ 'nɪ -pɔɔɔ 'lɪ 'waa -tɪ wuntɔ 'nyɪ lɛ. Kɛ- bɔ nɪ 'mɔ lɛ, 'kɪ 'bɔ -mɔ -mɔ.

⁵ ɔBɔ pɔɔɔ cigɛɛ'gbanyɔ a dɛ yɪ. 'Bɔ mɔ, cigɛɛ'gbanyɔ 'bɔ yɪ cigɛɛ nɪ 'gɛɛ, 'bɔ 'yɛ nɪ ɔtuu 'bɔ cigɛɛ a 'mɔ, 'a tɛtɛ 'bɔ, vɔ 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, bɔ pɔɔɔ -tɪ.

⁶ ɔBɔ pɔɔɔ 'dɔdɔnyɔ a dɛ yɪ -wɛ. 'Bɔ mɔ, 'dɔdɔnyɔ 'bɔ yɪ 'bɔ 'klɪ nɪ ɔtui, 'bɔ yɪ -cɪ a

-kvan ni ni, ε νο- blee yi, -bu di -ci a 'mu, 'a yi-he-tebli.

7 -Ti -bu, 'n yi -mu -lee -ni, naa □ne □wli kle -tee, -koti □ni yi□i □wli kle ni nee -ni, -aan Kōkōnyo di -nyi -mu 'kli, □mu -ti a pepe a 'mu le yru.

8 -Yusu 'Klisu, -ε mo la bodio Dafidi a 'yonyo a 'Yu, 'a -ti bu bi 'li -mu 'kwli. -Yusu a 'mu, ε 'ku ni, Nyisva 'ε -ha 'li□i 'kōkōnyibli 'nyi, 'ε -ha□a 'klo. ε νο- mo □haantitie, 'n pi nyibli.

9 □Haantitie a 'mu a -ti, 'n yi 'ye □hūen diaki, 'u pu 'mu □ji', -wen nyiblo, -ε nu de -huan. Kee, u 'yi 'li□i 'li -we, bu pu Nyisva a win □ji', -te ε ni bu'heenle a -ti.

10 'A -ti, 'n wen ni, 'ki □bu 'ye □hūen, 'ki 'u nyibli -mu', Nyisva -ha 'li a -ta', -ε di□e nu, 'waa 'mumu, 'hru -mu', -ε kō wlon -Yusu 'Klisu di 'u -naa -ni, ε 'mu □nu wa, u 'mu□u 'ye, ε kō, u 'mu 'li 'a 'klo yrayru -mu' 'kwli pa, -koti a 'yi'buale.

11 ε kō win 'ε mo -tee a win. Win a 'mu, ε νο- -bu:

«'Bu mo, □ba hie 'u -aan 'klo 'ka bu, □wi yi,

-te -a kō -Yusu 'hūen-, -a 'ye ni 'ku wen,

-ε -bi ε kō -a mu 'hūen-, -a di 'hri 'klo -we.

12 'Bu mo, □ba wen□ε ki, 'ki -ba 'ye □hūen,

-te -a mo -Yusu a nyibli a -ti,

-ε -bi ε kō -a mu 'hūen-, -a mu di nyibli win ki -kōo -ni.

Kee, 'bu mo, □ba yi□i ni hle, -ε mo, -a 'yi□i -yi,

ε di□e 'ni hla -we, -ε mo, ε 'yi -a mu -yi.

13 Kee, 'bu mo, □ba 'yi □wlyyikuonyibli 'pa-, ε νο- -mo -bi, ε kō □wlu a yikuole,

-koti ε νο- -mo -bi, -ti -mu', ε hle,

ε 'yi 'li□i 'li -we, 'ki bu 'yi□i -nu.»

□Tu 'u 'kli, -bu nu Nyisva a -kvan -tee, -ε di□e nu, ε 'mu -mu 'nyre le pu

14 -Ti -bu, 'n yi -mu -lee -ni, pu 'li□i nyibli -bi 'kwli le, -ε di□e nu, u 'mu□u 'lu -mo le -hie -tee. Ti □nu -tee, 'ki 'li Nyisva a 'nyre 'kwli, -ε mo, u 'ni 'nuo 'li 'blini, 'ki 'u winbu -mu', -ε 'ye ni da □dedede a -ta', -koti 'blinidu a 'mu a nunuo, ε 'ni -hee□ε li nyiblo □du, kee, nyibli -mu', -u pi□i nua yi bu, ε yi nyre 'waa □wli yi.

15 -Mo -bi, □tu 'u 'kli, -bu nu Nyisva a -kvan -tee, -ε di□e nu, ε 'mu -mu 'nyre le pu. 'Bu mo, □ni mo Nyisva a □haan-kuannunyō, -ε -bi -tu 'yi 'li□i 'li -we, bu nu -mu, 'ki 'u□u ye'. 'Bu mo, □ni yi nyibli Nyisva a win ni tōe -ni, -ε -bi bu 'sii 'u yi, ε kō, bu kō' leyuyruo.

16 ε kō nyibli, 'u pi -tebli -gbati a gble, -ε 'ye ni blee Nyisva a plo. -Mo -bi, □ni 'puu 'li wunto -tebli a 'mu 'nyi, -koti nyibli a 'mu, -u pi gbledu a 'mu, u -he 'u Nyisva a 'hru bu wlon gbēegbe.

17 -Ti -mu', u tōe -ni, ε yi 'ni wlo, □wi yi, -te □jio ni, 'ε wle, 'ki 'u 'hvi ki. Nyiblidu a 'mu, -u ni dedu a 'mu, 'ki

Himene kɔ Filetɩ 'hʊen-, ʊ nɩ 'lɩ ɩnu 'nyɩ.

18 ʊ 'nɩ -tɔɔɩ ʔ 'kɩ -tɛɛ a Nyɩsʊa a -tɩ, 'ʊ nɩ hɩ, ʊ wen, nyibli -mʊ', -ʊ 'kʊ, Nyɩsʊa -wɛ 'lɩ ɩnu 'kʊkɔnyibli a 'nyɩ-hɩhɩa -mɔ, 'ɛ -ha ɩnu 'kɔ. ɛ nɔ- kɔ -tɩ nyibli -bɩ 'ʊ hie 'ʊ Nyɩsʊa a 'hru bʊ.

19 Kɛɛ, -tɛɛ a Nyɩsʊa a win 'nɩ 'cɩcɩɩ lɩ. ɛ 'wɩɩ 'hɩɔ 'pa yɩ, -ɛ kʊ 'lɩ bʊ -tɛɛ, 'tɩ- -ɛ kɔ kɩ ʊ 'cɩɩ 'ʊ, -ɛ mɔ: «Kʊkɔnyɔ yɩ 'a nyibli nɩ,» 'ʊ 'cɩɩ 'ʊ de: «'A -nɛ nyiblo 'bʊ nɩ 'ʊ, 'bʊ pʊ lɛ, ɛ mɔ Kʊkɔnyɔ a nyiblo ɩnu, ɛ kɔ bʊ hie 'ʊ de 'kuku a nunuo bʊ.»

20 'Bʊ mɔ, ɩnɩ mu 'lɩ dekonɔ a 'kayu bʊ, -di 'yee 'lɩ 'pʊɛlɩ a gblegble. -ʊ -bɩ nɩ 'ʊ, 'ʊ nu -gʊlʊ, 'ʊ nu ɩ, -ʊ -bɩ nɩ 'ʊ, 'ʊ nu tɩ, 'ʊ nu ɩ, -ʊ -bɩ nɩ 'ʊ, 'ʊ nu bʊɛ, 'ʊ nu ɩ. 'A de -mʊ', -ɛ mɔ -gʊlʊpʊɛlɩ, ɩhaannyibli 'bʊ -di, 'tɩ- 'ʊ 'hrʊɛ ɩnɛ, kɛɛ, 'a de -bɩ -mʊ', 'a -nɛ -nyrɔwɔ, ʊ nii ɩnɛ -kʊan 'yɩ.

21 -Aan 'mumu, kɛ- -aan de nɩ 'mʊ -wɛ. 'Bʊ mɔ, nyiblo 'bʊ hie 'ʊ -teblɩ -hʊn -mʊ', -kɔtɩ 'n hla wen a nunuo bʊ, Nyɩsʊa di -nyɩ ɩnɛ -kʊan, -ɛ nɩ 'dɔ. ɛ di 'wɩɩ -gʊlʊpʊɛlɩ -nɩ wen yɩ. 'A kʊkɔnyɔ di pʊɩ 'kɩbɩa kɩ, 'kɩ 'ʊ 'a ɩgbetʊ a -ta', -ɛ nu ɩ, ɛ yɩ 'a kʊkɔnyɔ 'nɩ -hɛɛ -nɩ diaktɩ, ɛ kɔ, 'ɛ -wɛ -mɔ, 'kɩ bʊ nu 'a -nɛ ɩhaan-kʊandɛ ɩdʊ.

22 'A -tɩ, yɩnyre-teblɩ -mʊ', gbloyɔ -bɩ yɩ 'lu -mɔ lɛ -hie, ʊ nɩ, ɩnɩ 'nuo 'lɩɩ. 'Gba -teblɩdʊ a 'mʊ cigbɛ ye' lɛ. ɩMʊɔɩ lɛ, 'a -nɛ tɩ, 'kɩ -na nunukɔ bʊ 'sɩi 'ʊ yɩ. Kuo

-Yusu ɩwɩ yɩ -tɛɛ. Nʊɛ nyibli. ɩMʊɔɩ lɛ, 'kɩ nyibli -mʊ', -ʊ kɔ 'kɔ ɩsɩi 'ʊ yɩ, ɛ kɔ, -ʊ de -aan Kʊkɔnyɔ, ʊ kɔ -mʊ 'hʊen-, ba kɔ kɩbʊwɛnɛ.

23 'Bʊ mɔ, 'bʊ yɩ gble nɩ pɩ, 'kɩ 'ʊ -teblɩ -mʊ', -ɛ 'yɛ nɩ da ɩdedede, 'tɩ- -ɛ 'yɛ nɩ -hɛɛ nyibli, ɩnɩ 'pʊɩ 'lɩ -na wuntɔ 'lɩ, -kɔtɩ -yɩɩ nɩ, -ɛ mɔ, -teblɩ a 'mʊ, ɛ nɩ 'blini.

24 Nyiblo -mʊ', -ɛ nɩ -aan Kʊkɔnyɔ a -kʊan, ɛ 'yɩ yɩ -bleɛ -nɩ, bʊ 'plɛ hle. Kɛɛ, ɛ kɔ bʊ nu nyibli a pepɛ ɩhaandɛ -mɔ. ɛ kɔ bʊ tɔɔ nyibli a pepɛ Nyɩsʊa a -tɩ -tɛɛ. ɛ kɔ bʊ kɔ ɩwɩ a 'lɩa.

25 'Bʊ mɔ, nyibli 'bʊ yɩɩ yɩ nɩ -wen, ɛ kɔ bʊ tɔɔ ɩnu, 'kɩ 'lɩ ɩwɩ 'yɔpɔ 'kwli. -Baklɛ, Nyɩsʊa di -nyɩ ɩnu 'kɩ, 'kɩ bʊ hie 'ʊ de 'kuku a nunuo bʊ, -ɛ di ɩnɩ, ʊ 'mʊ -tɩ a -tɛɛ yɩ.

26 -Baklɛ, ʊ di -hɔn 'lɩ Satan -jɩ', -ɛ kɔ ɩnu, -wen cro, -ɛ kɔ mʊma, -ɛ di ɩnɩ, de -mʊ', Satan a 'mʊ, ɛ -hʊɛ, ʊ 'mʊɩ nu.

3

Lɛ'boɔtɩ 'yɩ, 'kɔ 'bʊ 'mʊ 'ʊ -wɩ -hɔn, nyibli di 'yɛ ɩhʊen a gblegble

1 -Tɩ -bʊ, 'n yɩ -mʊ -lee -nɩ, yruɩ lɛ -tɛɛ: Lɛ'boɔtɩ 'bʊ nyre 'ʊ, 'kɔ 'bʊ 'mʊ 'ʊ -wɩ -hɔn, nyibli di 'yɛ ɩhʊen a gblegble.

2 Tɩ a 'mʊ 'yɩ, nyibli di -hie ʊ nɩ -dɔ a -tɩ 'lu -mɔ lɛ. ʊ di nʊɛ 'wɩye diaktɩ, ʊ 'mʊ 'waa dɩɔnʊ a -pli pʊ. ʊ di 'yaa 'lɩ 'waa dɩɔnʊ, ʊ 'mʊ Nyɩsʊa 'yɩ lɛ -ha, ʊ 'mʊ 'waa 'diinʊ kɔ 'waa 'bainʊ a -tɩ lɛ -hɛɛ

-ni, nyibli -mu', -v di □nu -hεε -ni, v 'yi 'li□i 'li -wε, bu -nyi □nu 'wio, ε kɔ, v 'yi 'li□i 'li -wε, bu □tuu 'v 'a -nε □dedede,

3 v 'yi 'li□i 'li -wε, bu nve 'waa dɔɔnu a 'dukue, v 'yi 'li□i 'li -wε, bu kɔ nyibli a nyai, v 'mu nyibli hi kle pu, v 'yi 'li□i 'li -wε, bu yi 'waa dɔɔnu a naale, de ni -do, v di nu, ε nɔ- mɔ bu □tu nyibli □hɔven, v 'yi 'li□i 'li -wε, bu nve □haande □du,

4 v di kaa nyibli, v di ni yru yi, v 'mu -tebli -hɔun le nu, v 'mu 'li 'waa dɔɔnu 'li 'yaa -ni dɔaki, de -mu', -ε yi 'waa plo -blee -ni, ε nɔ- v di -nve -ni, keε, v 'yi 'li□i -wε bu nve Nyisua.

5 Nyibliɔ a 'mu, v di 'wi Nyisua a nyibli yi, keε, v 'ni -hva□a li bu yi Nyisua a 'klɔ -mu', -ε ni□e, 'ti- -tonyiblo a 'yrinaabɔ 'ε yi 'v yi 'sii -ni. hɔɔ nyibliɔ a 'mu -mɔ le.

6 'Kɔ 'li □nu 'nyi, 'waa de -bi, v di pa 'li 'kayo ble, nuɔbi -mu', -v 'yi 'lu -bua -ni, v 'mu □nu -kaa -ni, -ε di□e nu, nuɔbi a 'mu, v 'mu 'waa puɔwin ki wen. Nuɔbi a 'mu, v ni de 'kuku dɔaki, yunyre-tebli a pepe, 'waa □wɔ -hɔε, ε nɔ- v ni.

7 U pu nyibli a pepe nua yi bu, keε, v 'ni -yru□o -ti a -tεε' le.

8 Nyibliɔ a 'mu, -v puε nyibli -mɔ le, v -wen Nyisua a -tεε a win yi, □wi yi Moise a ti 'yri, -te Sanεsɔ kɔ Sabresɔ 'hɔen-, v ni la, 'v -wen la Moise a 'mu yi. 'Waa 'lule-hihie nyre yi. U 'yi

-Yusu 'Kɔsɔ □wɔ yi -kuo -ni. 9 Keε, v 'yi 'li□i 'li -wε, bu muu ye', -ε nu□o, nyibli -hɔɔhuɔ di□e le 'ni yru, -ε mɔ, 'waa 'lule-hihie nyre yi, □wi yi ti -hi la a ti 'yri, -te -tonyibli nu la, 'v yru la□a le -tεε, -ε mɔ, Sanεsɔ kɔ Sabresɔ 'hɔen-, 'waa 'lule-hihie nyre la yi -tεε.

Pɔlv yi Timote 'ni -lee -ni, -ε mɔ, ε 'ni 'saa 'li

10 -Mɔ -bi, de -bu, 'n tve -ni, -yi□e ni, 'ti- □ni yi□e, -te 'na 'yrinaabɔ ni 'mu, ε kɔ, de -bu, 'n -hɔε □bu nu, 'ki 'li 'na 'klɔ 'kwli, □ni yi□e -wε, ε kɔ, -te 'n nu Nyisua a □wɔ a yikuole, -te 'n ni □wɔ a 'lɔla, -te 'n nu nyibli a nvele, -te 'n -nu, 'ni 'ye ni sa, □ni yi□e -wε.

11 -Yi□e ni, -te nyibli nu 'na ti 'yakɔ a yregbuɔba, kɔ, -te 'n nu la □hɔven a 'yiye, 'ki 'li 'du -mu', -v mɔ Atiɔsɔ, kɔ Yikɔni, kɔ, 'ki 'li Lisitri. E mɔ □han-ti, 'v gba 'mu ti 'yakɔ yi dɔaki, keε, -tebli a pepe a 'mu, -ε nu 'mu, -aan Kɔkɔnyɔ □gble 'mu ni.

12 E mɔ □haan-ti □niɔ, 'bu mɔ, nyiblo 'bu -hɔε bu na Nyisua a 'hru, -te ε mɔ -Yusu 'Kɔsɔ a nyiblo, ε di 'ye □hɔven, 'ki 'li -tonyibli -ji'.

13 Keε, 'crekɔnyibli, kɔ nyibli -mu', -v keε 'waa 'bio, v nu- -mɔ -bi, 'waa nununmlɔ a yunyinyre di ki 'ni -bii -ni, 'ti- v di kaa nyibli, nyibli 'mu □nu -kaa -ni -wε.

14 -Mɔ -bi, -tebli -bu, □nyi, kɔ, -wen ki, 'ki 'li -na □wɔ a pepe ki, 'nεε 'v yi bu, ti a pepe, -kɔti -yi□e ni, -ε mɔ,

nyibli -bu, -u tɔɔ -mu, u tɔɔ -mu ni -tɛɛ,

¹⁵ 'ti- ɲni yi Nyɪsɔacriɛn -wɛ, kɔɛ la 'li -na 'hiandɛ 'yie bu. 'Criɛn a 'mu, ɛ nɔ- yi -mu ɲtɔ -nyi, 'ki 'u Nyɪsɔa a 'hru wlɔn, 'ki -bu kuo -Yusu 'Kɪsɔ ɲwɔb yi, -ɛ diɲe nu, Nyɪsɔa 'mu -mu wa.

¹⁶ -Ti a pɛpɛ -mu', u 'cɪu la 'li Nyɪsɔacriɛn 'kwli, Nyɪsɔa a -Hihiu*, nɔ- nuɲo, nyibli 'u 'cɪuɲi. Nyɪsɔacriɛn a 'mu, ɛ yi -a mu 'ni -hɛɛ -ni, ɲa yɪui dɛ -mu', Nyɪsɔa -hɔɛ -ba nu, ɛ nɔ- yi -a mu -hɛɛ -ni, ɲa yɪui dɛ 'kuku -mu', -a nu, ɛ nɔ- pi 'u -a mu ɲhaan'hru wlɔn, ɛ nɔ- tɔɛ nɛ -a mu, -tɛ -a di nu, 'ti- -aan 'yɪrinaabɔi 'mu 'u yi 'sii -ni.

¹⁷ Kɛ- Nyɪsɔa a -Hihiu nu 'a nunuo, -ɛ diɲe nu, Nyɪsɔa a nyiblo 'mu 'u yi 'sii -ni. Nyɪsɔa -nyiɲe 'kli a pɛpɛ -mu', ɛ -hɔɛ ni, 'ki ɛ 'mu 'a -nɛ ɲhaandɛ ɲɔv nu a -ti.

4

Pv -Yusu a ɲhaantitie 'a -nɛ ti

¹ -Nyɪɔwɔ di 'u 'ni nyɪre, -Yusu 'Kɪsɔ 'mu di dɛ, ɛ 'mu nyibli a pɛpɛ win ki -kɔɔ -ni, 'kɔkɔnyibli kɔ 'klɔnyibli 'hɔɛn-, ɛ 'mu ɲnɔ -bati lɛ -pɔv -ni. ɛ nɔ- nuɲo, 'ni nyɛɛ -mu lɛ, 'ki 'u Nyɪsɔa ye', kɔ 'ki 'u -Yusu 'Kɪsɔ ye',

² pɔ nyibli ɲhaantitie. 'Nɛɛ ɲnɛ ki bu, 'ye ɲbu nyibli yi 'a 'winwɪn ni -hɔɛ, 'ye ɲbu u 'yɛ ni -hɔa 'a 'winwɪn. 'Bu mɔ, nyibli 'bu yi dɛ 'kuku ni ni, lɛɛ ɲnɔ, bu hie 'u dɛ 'kuku a 'mu, 'a nunuo bu, -nyi ɲnɔ

'kli, 'ki bu nu ɲhaandɛ. Tɔɔ ɲnɔ, 'ki 'li ɲwɔb a 'li la 'kwli.

³ ɛ di kɔ ti, ɛ 'mu 'u nyɪre, -ɛ kɔ 'yɪ nyibli 'yɛ ni di nyibli -bu, -u tɔɛ ɲnɔ -ti a -tɛɛ nɔa yi bu ni pɔ. Kɛɛ, u diɲe 'ni -hɔa, 'ki bu nu -tɛbɪ -mu', -ɛ nyɪre yi. ɛ nɔ- kɔ -ti, u 'mu hitɔɔnyɔ lɛ 'kukue -ni. Hitɔɔnyɔ a 'mu, u di 'ni -hu. 'Bu yi 'ki hitɔɔnyɔ a 'mu nɔa yi bu ni pi, -ɛ -bi 'waa plɔ ble ni.

⁴ U 'yi 'liɲi 'li -wɛ, bu pɔ 'ki -ti a -tɛɛ nɔa yi bu, hitɔɔlɛ ni -do, ɛ nɔ- u di nɔa yi bu pɔ.

⁵ Kɛɛ, -mɔ -bi, 'cibi 'u -na dɪɔnɔ a win a kɪkɔɔlɛ, 'yɛ ɲhɔɛn, pɔ nyibli -Yusu a ɲhaantitie. -Kɔan -mu', Nyɪsɔa -nyi -mu, gbaɲa 'lu -mɔ, -bu -yɪraɲa 'lu.

⁶ 'Mɔ -bi, ti nyɪre 'u ni, 'na 'kɔkɔti 'mɛɛ yɪɛ. 'N 'wɪɲi -cɔhlɔn*, u di Nyɪsɔa -piɛ -ni yi.

⁷ 'Ki 'li 'na ɲwɔb a pɛpɛ ki, 'n nu -Yusu 'Kɪsɔ a -kɔan ni, ɲwi yi ɲgbapɔnyɔ. -Kɔan, Nyɪsɔa -nyi 'mu ɲbu nu, 'n -yɪraɲa 'lu ni, ɲwi yi cigbɛ'gbanyɔ, -ɛ -yɪra 'a cigbɛ a 'gbugba 'lu. -Tɛbɪ -mu', -a kuo ɲwɔb yi, 'n ɲtuu 'uɲu ni -tɛɛ.

⁸ 'N yiɲe ni, -ɛ mɔ, Nyɪsɔa -wɛ 'na ɲhaandɛ gbagbu -mɔ, 'ki 'li yakɔ 'kwli, -kɔti ɛ 'sii 'u 'mu yi, 'ki 'u 'a dɪɔnɔ ye'. ɲHaandɛ gbagbu a 'mu, ɛ 'wɪɲi -gulɔklaɔn* yi, u yi cigbɛ'gbanyɔ -mu', -ɛ -ha 'u 'a 'bio 'hru wlɔn -nyi. -Aan Kɔkɔnyɔ -mu', -ɛ pi -tɛɛ a -bati, -nyɪɔwɔ -mu' -kɔ 'yɪ ɛ di 'u nyibli -bati lɛ -pɔv -ni, 'ki ɛ di 'u 'mu ɲhaandɛ

a 'mu -nyii -ni. E 'yi 'mo ni -do 'pa-, e 'ni -nyi□e 'mo□o ni. Kee, nyibli a pepe -mu', -u nu□e □ne, 'ti -u yi□i -ple, u nu- e di□e -nyi.

Pɔlv -hve□e ni, 'ki Timote bu di 'li□i -mo

⁹ □Tu 'u 'klɪ, □mu 'ne- 'mu -mo di -te ti ne -bu,

¹⁰ -koti Demasi hie 'u 'mu bu, 'klo a -tebli a nu□e a -ti, 'e mu 'li Tesalonikidi□o 'kwli. Klesasi -mo -bi, 'ki e mu 'li Galatiblogba 'kwli, Titu -mo -bi, e no- mu 'li Damatiblogba 'kwli.

¹¹ Luku ni -do, e no- ni mo 'mu 'hu. 'Bu mo, □ni yi ni di, -e -bi -ko Maki 'hven- ba di, -koti e -we 'li bu -he□e 'mu ni, 'ki 'u -kvan a -ta'.

¹² Tisiki -mo -bi, 'ki 'n lee 'li□i Efesidi□o 'kwli.

¹³ 'Bu mo, □ni yi ni di, 'ki -bu naa 'li Trvasidi□o 'kwli, 'ki 'li nyiblo -mu', -e mo Kalopusi -mo, □mu 'mu 'na cekvoti -mu', 'n hie 'li bu yi ya. Ya 'crun -mu' -we, sey-seyi 'a de -mu', u nu mamukve, u -nu.

¹⁴ -Tebhiblanyo -mu', -e mo Alesadri, e nuu 'mu 'cre le diaki. De -mu', e nu 'mu -mo, -aan Kukonyo, no- di□e 'a 'pe□e -nyi.

¹⁵ -Na 'mumu, □tu -na dionu 'yie, e 'ni □ha -mu 'cre le -nuu -ni -we, -koti e 'yi -aan towin -nu□e -ni.

¹⁶ Yi-he-nyrowo, -e ko 'kwli u gba 'li 'mu -batipule', -te 'n -hiha □nu kle, -e mo, 'n 'yi de -hvan □du -nu, nyiblo □du 'yi 'u -di, 'ki bu -he□e 'mu. 'Waa pepe, u hie 'u 'mu bu. De -mu', u

nu 'mu -mo, Nyisva bu -hru 'a -ti -mo.

¹⁷ Kee, -aan Kukonyo, no- 'yi 'u 'mu bu -hie. E no- -nyi 'mu 'klɪ, 'ki □bu hla Nyisva a -ti, dako a nyibli a pepe 'u 'win. Kukonyo a 'klɪ, no- nu□o -we, 'ki -bati 'yi 'mu -klo, 'ni □ta 'li koko' wlon.

¹⁸ 'N yi□e ni, -e mo, -aan Kukonyo di 'mu 'ni □gble, 'ki 'u 'a -ne yunyred□e □du a -ta', ko, e di □tu 'mu 'yie, 'mu 'li yak□o 'kwli mu, -te -mu', e koo 'li nyibli win ki. Ba 'de -ba pu□u 'nyre le, -te 'klo te yi bu. Ke- bu ni 'mu.

'Betile

¹⁹ 'N 'beti Plisili ko Akilasi 'hven-, ko, 'n 'beti Onesifoli ko 'a 'kayubukve 'hven-.

²⁰ 'Ki Elasi hie 'li Koletidi□o 'kwli. Trofimu -mo -bi, 'a 'hu a hinhren a -ti, 'ki 'n hie 'li□i Miletidi□o 'kwli bu.

²¹ □Tu 'u 'klɪ, -bu di 'li, 'ti- ce a ti 'mu 'u nyre.

Ebulusi, ko Pudasi, ko Linusi, ko nugba -mu', -e mo Klodia, ko Nyisva a nyibli a pepe -bi -mu' 'hven-, u 'beti -mu.

²² -Aan Kukonyo bu ni 'u -mu -mo, ko, bu nu 'aan pepe □haand□e -mo.

'Crɪɛn -mʊ', Pɔɫʊ gba la TITI yɪ

1 'Mɔ Pɔɫʊ, 'mɔ -yɪ 'crɪɛn -bʊ 'crɪ, 'mɔ -bʊ, -ɛ mɔ Nyɪsʊa a -kʊannunyɔ, kɔ -Yusu 'Klɪsʊ a -mɔnanyɔ*. Nyɪsʊa, nɔ- le 'mʊ, -ɛ di□e nu, 'mʊ nyibli -mʊ', ɛ -ha 'lɪ, 'kɪ bʊ kuo □nɛ □wɫʊ yɪ -hɛɛ -nɪ, kɔ, 'kɪ bʊ yɪ □haantɔɔwin a pɛpɛ -mʊ', -ɛ tʊɛ nɛ -a mʊ nunuklɔ -mʊ', -ɛ yɪ Nyɪsʊa a plɔ -blee -nɪ.

2 Kɛ- 'n ni 'a nunuo, -ɛ di□e nu, nyibli 'mʊ□ʊ yɪ -tɛɛ, -ɛ mɔ, 'klɔ yrayrʊ -mʊ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ, ʊ kɔ□ɔ nɪ. Ti -mʊ', -ɛ kɔ 'yɪ Nyɪsʊa 'yɛ la 'klɔ nɪ ni, 'kɪ ɛ pʊ la 'lɪ□ɪ 'lɪ, -ɛ mɔ, ɛ kɔ bʊ -nyɪ la 'klɔɔ a 'mʊ -tonyibli. Nyɪsʊa 'yɪ hɪ -kɔ, 'klɔ -mɔ 'klɔ.

3 Ti -mʊ', ɛ pʊ la 'lɪ, -tɛ ɛ nyre 'ʊ, 'kɪ ɛ naa 'lɪ 'a win nyibli wɔn, 'ɛ tɔɔ nɛ -a mʊ 'klɔ yrayrʊ a 'mʊ. -Tɪ a 'mʊ, ɛ nɔ- ɛ lee 'mʊ, □bʊ hla. Nyɪsʊa -mʊ', -ɛ wɛ -a mʊ, ɛ nɔ- lee 'mʊ, 'kɪ □bʊ mu -tɪ a 'mʊ nyibli -bɪ lɛ -lee -nɪ.

4 Titɪ ɔ, -mɔ 'n yɪ -mɔ 'crɪ -nɪ. □Wɪ 'na kʊkɔyɪ yɪ, -kɔtɪ -Yusu 'Klɪsʊ nɪ -do, ɛ nɔ- -a kuo □wɫʊ yɪ. -Aan 'Bai Nyɪsʊa, ɛ kɔ -Yusu 'Klɪsʊ 'hʊɛn-, -ɛ wa -a mʊ, bʊ nu -mʊ □haandɛ -mɔ, ɛ kɔ, bʊ -nyɪ -mʊ kɪbʊwɛɛnɛ.

-Tɛ 'cʊɛ a ye'nanyʊ a nunuklɔ kɔ bʊ nɪ 'mʊ

5 'Kɪ 'n hie 'lɪ -mʊ Klɛtɪblʊgba 'kwɪlɪ bʊ, -ɛ di□e nu, -tebli -mʊ', -ɛ 'yɛɛ nɪ □hrentɪ -nɪ, □mʊ□ʊ □hrentɪ -nɪ. 'N -hʊɛ□ɛ nɪ -wɛ, -bʊ na 'dɪ a pɛpɛ klɛ, -ʊ nɪ 'lɪ Klɛtɪblʊgba 'kwɪlɪ, -ɛ di□e nu, □mʊ 'ʊ nyibli blɛ □tu, □wɪ yɪ, -tɛ 'n nu la 'a hɪhla, ʊ 'mʊ 'cʊɛ a ye'nanyʊ mɔ.

6 Nyibli -bʊ, -ɛ di 'cʊɛ a ye'nanyɔɔɛ nu, ɛ blɛɛ yɪ, bʊ mɔ □haannyiblo. ɛ blɛɛ yɪ, bʊ mɔ nugba nɪ -do a nyɪbʊ*. 'A 'yonʊ kɔ bʊ kuo -Yusu 'Klɪsʊ □wɫʊ yɪ, ɛ kɔ, 'waa nunuklɔ kɔ bʊ 'sɪi 'ʊ yɪ, -ɛ di□e nu, nyibli a pɛpɛ 'mʊ□ʊ 'yɛ, -ɛ mɔ, ʊ 'nɪ -nu□o yɪnyredɛ, ɛ kɔ, ʊ kɔ 'ʊ nyibli a 'ʊ□tuulɛ.

7 'Cʊɛ a ye'nanyɔ mɔ Nyɪsʊa a -kʊannunyɔ □nɪɔ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ 'kɪ yɪnyredɛ □dʊ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bʊ nɪ 'lɪ 'a nunuklɔ 'kwɪlɪ. ɛ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bʊ 'yaa 'lɪ 'a dɪɔnʊ. ɛ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bʊ bɪ yɪrʊ' lɛ 'a -nɛ ti. ɛ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bʊ -hie nɛ 'a dɪɔnʊ nɔ wɔn. ɛ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ -wɛ, bʊ kɔ 'kla. ɛ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bʊ nʊɛ 'wɪ dɪakɪ.

8 Kɛɛ, dɛ ɛ kɔ bʊ nu, ɛ nɔ- mɔ: nyibli -mʊ', -ʊ pʊɛ 'lɪ□ɪ -mɔ, ɛ kɔ bʊ kɪklɛ □nʊ lɛ -tɛɛ, ɛ kɔ, bʊ nʊɛ □haandɛ a nunuo, ɛ kɔ, bʊ -hie 'lu lɛ -tɛɛ, bʊ 'sɪi 'ʊ yɪ, bʊ mɔ -tɛɛ a Nyɪsʊa nyibli, bʊ yɪ 'a dɪɔnʊ a naale -tɛɛ.

9 -Tɛɛ a Nyɪsʊa a -tɪ -mʊ', -a tʊɛ nyibli, ɛ nɔ- kɔ -bʊ nɪ 'lɪ 'a □wɫʊ kɪ ti a pɛpɛ, -ɛ di□e

* 1:6 1.6 -ʊ'ʊ: ɛ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, bʊ nu -wɫawɫ.

nu, ε 'mu 'hru ko, 'ki bu nu win a 'mu, bu pu nyibli 'kli yra le, ε ko, nyibli -mu', -u -wen win a 'mu yi, ε 'mu □nu -tco -ni, -ε mo, u ke ni.

10 Ke- -bu nu 'u 'cuε a ye'nanyu a ble□tutuo, -koti nyibli -huohu 'yi 'u Nyisua a win a 'u□tuule -ko, 'ti-ti -mu', u hle, ε 'ni -da□a □dedede, 'u keε nyibli -we. Seyi-seyi, nyibli -mu', -u ni -teblidv a 'mu, nu- mo -juukve* -mu', -u -he -Yusu a nyibli, 'ti- -u hle□e, -ε mo, -Yusu a nyibli a pepe ko bu □tuu 'u -juukve a tete.

11 'Cuε a ye'nanyu ko bu lee □nu, bu 'kee -teblidv a 'mu, 'a toole, -koti u nu□o ni, 'ki 'li 'kayo -bi bu, nyibli a pepe 'u -ha 'u □haan'hru bu wlon. -Teblidv a 'mu, u tve nyibli a 'mu, u bleε yi bu 'kee ne 'a toole. Keε, u ni□e ni, -ε di□e nu, u 'mu 'wliye 'ye.

12 'Ki 'li Kletkve a 'mu 'nyi, nyiblo □dv ni la 'li, 'ε mo la 'waa winwlon-hanyo* -bi. ε no- hle la□a, -ε mo: «Kletkve mo hulekonyibli □nu, 'u 'wi□i -balumamu yi, ε ko, u 'ni -hva□a li -kvan a nunuo. Diide ni -do, no- ko -ti u yi 'lu -mo le -hie.»

13 Winwlon-hanyo a 'mu, ε hla la -ti a -tee. 'A -ti, □ni yi 'li □nu -mo ni -hlee -ni, klaa □nu 'yi, -ε di□e nu, de -mu', -ε mo -ti a -tee, u 'mu□v □wlv yi -kuo -ni.

14 Lee □nu, -ε mo, bu 'kee -juukve a huledv a □wienlekukve de, -ε 'ye ni da □dedede, ko, nyibli -bu, -u hia -ti a -tee ki, u 'ni 'kve 'li 'waa tete □wien le.

15 Nyiblo a □wlv 'bu 'sii 'u yi, -ε -bi -tebli a pepe -mu', ε ni, ε 'sii 'u yi. Keε, nyibli -mu', -u ko □wlv □yi 'u yi 'sii -ni, 'ti- -u 'yi Nyisua □wlv yi -kuo -ni, u nu- -mo -bi, -tebli a pepe -mu', u ni, ε nyre yi. 'A -ne ti, yinyre-tebli, ε no- u yi 'lu -mo le -hie. 'Ye □bu bu yi yinyre-tebli ni ni, -tu 'ni -nu□o li □nu.

16 U hle□e ni -tee, -ε mo, u yi Nyisua ni, keε, yinyre-tebli -mu', u ni, ε tve □ne nyibli yi, -ε mo, u 'yi□i -yi. U 'ni □tuu□o 'u Nyisua 'u. De -mu', Nyisua yraa -ni, ε no- u ni. U 'yi 'kli -ko, 'ki bu nu □haan-tebli.

2

Tco nyibli -tee a Nyisua a win

1 -Mo -bi, tco nyibli -ti a -tee, -ε kve 'li Nyisua -mo bu.

2 Lee kukunyv, -ε mo, u 'ni 'hie 'li 'waa dionv no wlon. Bu nu -tebli -mu', -ε 'sii 'u yi, -ε di□e nu, nyibli 'mu 'u □nu 'u □tuu -ni. Bu -hie 'lu le -tee, u 'mu 'waa dionv a naale yi. Bu kuo Nyisua □wlv yi. Bu nve nyibli, 'ki 'li 'waa □wlv a pepe ki. Bu ko □wlv a 'lila, 'ki 'li □huvn a 'yiye 'kwli.

3 Nyronukui -mo -bi, lee □nu -we, -ε mo, 'waa 'yri-naabv ko bu blee Nyisua a plo. U 'yi yi -bleε -ni, bu nyre nyibli a 'nyre yi. U 'yi yi -bleε -ni, bu -hie 'waa dionv no wlon. U ko bu pu □haan□to,

4 -ε di□e nu, u 'mu 'yonv nyroyo -tco -ni, -ε mo, u

kɔ bu nɔɛ 'waa nyɪbɛpu, kɔ 'waa 'yonɔ 'hɔɛn-,

⁵ ε kɔ, bu -hie 'lu lɛ -tɛɛ, kɔ, 'waa 'yrinaabɔ 'mɔ 'v yɪ 'sii -nɪ. Bu kɔ 'lɪ 'waa 'kayu a -kɔan a dɛ -mɔ -tɛɛ. Bu nu yɪnɔ-tɛblɪ. Bu ɔtuu 'v 'waa nyɪbɛpu. 'Bu yɪɔ lɛ nɪ ni, nyibli 'yɪ 'lɪɔ 'lɪ -wɛ, bu hla Nyɪsɔa a win -tɪ -hɔɪn yɛɛ.

⁶ Gbloyɔ -mɔ -bɪ, lee ɔnu, 'kɪ bu -hie 'lu lɛ -tɛɛ, v 'mɔ 'waa dɪɔnɔ a naalɛ yɪ -tɛɛ.

⁷ -Na 'mumu, 'n yɪ -mɔ 'nɪ -lee -nɪ, yɪnɔ-tɛblɪ nɪ -do, ε nɔ- -bɔ nu, -ɛ dɪɔɛ nu, -tɛ -na 'bio gbloyɔ a 'yrinaabɔ kɔ bu nɪ 'mɔ, v 'mɔɔ yɪ. 'Bu mɔ, ɔnɪ yɪ ɔnu nɪ tɔɛ -nɪ, nuɔ, bu yɪɔ, -ɛ mɔ, -nɔɛ -tɪ a -tɛɛ nɪ. Tɔɔ -nɪ -tɛɛ, -ɛ dɪɔɛ nu, nyibli 'mɔ 'v -mɔ 'v ɔtuu -nɪ.

⁸ Dɛ -mɔ', -ɛ nɔ yɪ, nyiblo 'yɛ nɪ dɪ 'v -tɪ -hɔɪn 'hɔɪ nɪ -hlaa -nɪ, ε nɔ- -bɔ tɔɔ -nɪ, -ɛ dɪɔɛ nu, -tɔɪ 'mɔ -na yɛnyibli nu, -kɔɪ -tɛ v 'yɛ nɪ dɪ -tɪ -hɔɪn ɔdɔ nɪ 'yɛ, bu hla, 'kɪ 'v -a mɔ kɪ.

⁹ -Kɔannunyibli -mɔ -bɪ, lee ɔnu -wɛ, bu ɔtuu 'v 'waa nyibli gbagbɪ 'v 'a -nɛ tɪ. Bu nu dɛ -mɔ', -ɛ yɪ 'waa nyibli gbagbɪ a plɔ -blee -nɪ. V kɔ ɔnu 'hɔɛn-, v 'nɪ 'plɛɛ 'lɪ,

¹⁰ kɔ, v 'nɪ 'yɪɛ 'lɪ 'waa -tɛblɪ. Kɛɛ, bu nu ɔhaan-kɔan, -ɛ dɪɔɛ nu, 'waa nyibli gbagbɪ 'mɔɔ yɛ, -ɛ mɔ, v mɔ ɔhaannyibli ɔnɔ. 'Bu mɔ, 'bu yɪɔ lɛ nɪ ni, -ɛ -bɪ Nyɪsɔa, -ɛ mɔ -aan Wanyɔ, 'a win -mɔ', -a tɔɛ -nɪ, nyibli dɪ 'vɔ 'nɪ ɔtuu -nɪ.

Nyɪsɔa bu nɔɛ nɛ -a mɔ, ε

nɔ- yɪ -a mɔ 'kɪ -nyɪ, 'tɪ -aan nunukɔ 'ɛ yɪ 'v yɪ 'sii -nɪ

¹¹ -Tɪ -bɔ, 'n hɛ, Nyɪsɔa a nyibli kɔ bu ɔtuu 'vɔ, -kɔɪ Nyɪsɔa tɔɔ ɔnɛ nyibli a pɛɛ nɪ, -ɛ mɔ, ε nɪ ɔnu ɔhaandɛ -mɔ, -ɛ dɪɔɛ nu, ε 'mɔ ɔnu wa.

¹² -Tɛ Nyɪsɔa nu 'a nunuo lɛ, 'a -tɪ, -a yɪɔ nɪ, -ɛ mɔ, -a kɔ ba -hie 'v -aan nunukɔ -mɔ' bu, -ɛ 'yɛ nɪ blee Nyɪsɔa a plɔ, ε kɔ, -a 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, -ba nɔɛ 'kɔ -bɔ, 'a yɪnyɛ-tɛblɪ, -ɛ kɔ 'tɔ ni -a mɔ. Kɛɛ, tɪ a pɛɛ -bɔ, -a dɪ 'nɛ- 'kɔ kɪ -hɪɪ -nɪ, -a kɔ -ba -hie 'lu lɛ -tɛɛ, ε kɔ, -ba nu dɛ -mɔ', -ɛ yɪ Nyɪsɔa a plɔ -blee -nɪ.

¹³ Kɛ- -ba nu, -ba -ple -nyɔwɔ -mɔ', -ɛ kɔ 'kwɪ -aan Wanyɔ -Yusu 'Kɪsɔ dɪ 'v dɪ nɪ dɛ, 'kɪ 'lɪ 'a -tɪ a 'yɪ'bɔbɔa 'kwɪ. ε nɔ- mɔ -aan Nyɪsɔa.

¹⁴ ε nɔ- -ha 'a dɪɔnɔ, 'tɪ -ɛ 'kɔ, 'kɪ 'v -aan -ta', -ɛ dɪɔɛ nu, ε 'mɔ -a mɔ ɔgbɛ, 'kɪ 'lɪ -aan dɛ 'kuku 'kwɪ, ε kɔ, ε 'mɔɔ nu, -a 'mɔ 'v yɪ 'sii -nɪ, kɪ 'v 'a dɪɔnɔ yɛ'. Kɛ- ε -nu, ɔa -hɛ 'a nyibli, ɔa nɔɛ ɔhaandɛ a nunuo 'a nɛ tɪ.

¹⁵ -Tɛblɪ a 'mɔ, ε nɔ- -bɔ tɔɔ nyibli, -nyɪ ɔnu 'kɪ, ε kɔ, -gbɛɛ nyibli -mɔ', -v 'yɛ nɪ 'wɪn -tɪ. 'Kɪ -mɔ', Nyɪsɔa -nyɪ -mɔ, ε nɔ- -bɔ nu, -bɔ hɛ. ɔNɪ 'hɔɔn 'v nyiblo ɔdɔ -mɔ', ε 'nɪ 'yɛraa 'lɪ -tɪ -mɔ', -dɪ hla.

3

-Tɛ Nyɪsɔa a nyibli a nunukɔ kɔ bu nɪ 'mɔ

1 Lee Nyɩsua a nyibli, -ε mɔ, ɔ kɔ bu ɔtuu 'b'blɔgba a ye'nanyɔ a pɛpɛ. Bu nu dɛ -mɔ', 'blɔgba a ye'nanyɔ a 'mɔ, ɔ hlɛ. Bu nuɛ ɔhaandɛ a nunuo, 'a -nɛ ti.

2 Lee ɔnu, ɔ 'nɩ 'hlaa 'lɩ nyibli -tɩ -hɔn yɛ, ε kɔ, ɔ 'nɩ 'nuo 'lɩ 'blini. Kɛɛ, 'waa ɔwɩ bu nɔ yɩ, ε kɔ, bu ɔtuu 'b'nyibli a pɛpɛ 'ɔ.

3 Kɛ- -bu nu 'waa leelɛ, -kɔtɩ -aan 'mumu, ti -hi la a ti 'yri, -a 'yɩ la 'lule-hihie -kɔ. -A 'nɩ ɔtuuɔ la 'b'nyibli 'ɔ. -A ka la ɔhaan'hru -mɔ. Yɩnyre-teblɩ a gblegble, nɔ -a -hɔɛ -ba nu la. ε nɩ -do a 'mɔ, nɔ -a yɩ la 'lu -mɔ lɛ -hie, ɔa ni la caɔmlɩ lɛ. Nyibli yraa la -a mɔ nɩ, -aan 'mumu, ɔa yraa la ɔnu -wɛ.

4 'ɛ mɔ -tɛɛ, ɔa ni laɔa, kɛɛ, Nyɩsua -mɔ', -ε mɔ -aan Wanyɔ, ε tɔɔ nɛ -a mɔɔ yɩ, -ε mɔ, ε nɩ nyibli a pɛpɛ ɔhaandɛ -mɔ, kɔ, ε nuɛ ɔnu nɩ diaki.

5 ε ɔhen 'nyɛ, -ε mɔ, ε wa -a mɔ nɩ, 'kɩ 'lɩ dadɔke 'kwli. Kɛɛ, ε 'yɩ -ba nu ɔhaandɛ a -tɩ 'pa-, ε 'yɩ -a mɔ -wa. Kɛɛ, 'bu wa -a mɔ, ε 'wɩ yɩ, ε yru -aan nyai a -tɩ ɔnɔɔ. Dɛ 'kuku, -ε nɩ la 'b' -a mɔ 'lu, ε -ha 'b'ɔ nɩ. ε nu dɛ a 'mɔ nɩ, 'kɩ 'lɩ 'a -Hihiu* a 'klɩ 'kwli, -ε diɔe nu, -a 'mɔ kɔɛwɩ nɩ 'hɔɛn nu, ε kɔ, -a 'mɔ 'klɔ yrayɔ kɔ.

6 Nyɩsua nuɔ nɩ, 'a -Hihiu 'ɛ kɔɔ nɛ -a mɔ win kɩ pɛpɛ, dɛ -mɔ', -aan Wanyɔ -Yusu 'Klɩsɔ -nu -a -tɩ.

7 Kɛ- ε nu 'a nunuo, -ε diɔe nu, -a 'mɔ 'klɔ -mɔ', -ε 'yɛ nɩ -wɛ 'lɩ kɔ, -kɔtɩ -a yɩ, -ε mɔ,

ε di -a -mɔɔ 'nɩ -nyɩ, 'tɩ -ɔa yɩɔ -ple. Kɛ- ε nɩ 'mɔ, -kɔtɩ ε nu -a mɔ ɔhaandɛ -mɔ, 'kɩ 'lɩ dadɔke 'kwli, kɔ, 'ɛ 'sɩi 'b' -a mɔ yɩ, 'kɩ 'b' 'a dɔɔnɔ ye'.

8 -Tɩ -mɔ', 'nɩ hlɛ, ε mɔ ɔhaan-tɩ ɔnɔɔ. 'N -hɔɛ -bu 'nɛɛ ɔnɛ kɩ bu, -ε diɔe nu, nyibli -mɔ', -ɔ kuo Nyɩsua ɔwɩ yɩ, ɔ 'mɔ 'b' 'cibi -nɩ, ɔ 'mɔ ɔhaandɛ nu. Win -bɔ, -a tɔɔ -nɩ, ε nɔ- nɔ yɩ, 'tɩ -'ɛ yɩ nyibli -hɛɛ -nɩ.

9 Gble -mɔ', -ε 'yɛ nɩ da ɔdedede, ɔnɩ 'pɔɔ 'lɩ -na wuntɔ 'lɩ. 'Bɔ mɔ, nyibli 'bɔ yɩ gble nɩ pɩ, 'kɩ 'b' -aan 'baɔnɔ a ɔhrɩn a ɔhrɩn a dɛ kɩ, ɔnɩ 'pɔɔ 'lɩ -na wuntɔ 'lɩ. ɔ kɔ -mɔ 'hɔɛn-, a 'nɩ 'plɛɛ 'lɩ hlɛ, ε kɔ, a 'nɩ 'pɔɔ 'lɩ gble, 'kɩ 'b' Moise a tete kɩ. -Tɛblɩ a 'mɔ, ε 'nɩ -daɔa ɔdedede, ε kɔ, ε 'nɩ -hɛɛɔ nyibli.

10 Nyiblo 'bɔ yɩ 'lɩ -Yusu a nyibli lɛ nɩ -gbɔgbɛ -nɩ, yɩ-hɛdɛ, -kɔ -bɔ nu, ε nɔ- mɔ -bɔ tiɔe. 'Bɔ 'tɩɛ yɩ dɛ a 'mɔ 'lu -mɔ nɩ gbɛ, tiɔe dɛ. 'Bɔ 'yɛ nɩ -hɔa bɔ pɔ -mɔ nɩ a yɩ bɔ, -ε -bɩ hlɔɔ ɔnɛ -dɔɔnɔ -mɔ lɛ.

11 'Bɩ -yɩɔe nɩ, -ε mɔ, nyiblidɔ a 'mɔ, -ɔ nɩ lɛ, ɔ ka ɔhaan'hru -mɔ. ɔ mɔ dɛ 'kukununyɔ ɔnɔɔ. 'Waa dɛ 'kuku a 'mɔ, ɔ nɩ, ε tɔɛ ɔnɛ nyibli yɩ, -ε mɔ, ɔ kɛ nɩ.

Lɛ'bɔɔwin

12 'N di tɛ 'lɩ -mɔ nyiblo -mɔ. 'Bɔ 'yɩ Atimasɩ 'pa-, -ε -bɩ Tisikɩ ɔnɔɔ. 'Bɔ nyɛ 'lɩ -mɔ -mɔ, -ε -bɩ ɔtu 'b' 'klɩ, -bɔ mu 'lɩ Nikopolidɔ 'kwli, ɔmɔ 'lɩ 'mɔ bɔ -yɛɛ -nɩ, -kɔtɩ 'nɩ pɔ 'lɩɩ nɩ, -ε mɔ, cɛ a ti

'yri, 'kɪ 'n di 'lɪ mu, 'mʊ 'lɪ bu
 nɪ.¹³ Nyibli -mʊ', -v mɔ
 Sɪnasi, -ɛ yi tete, ɛ kɔ Apɔlɔsɪ
 'hʊɛn-, 'bʊ yɪ 'lɪ 'a mʊ -mɔ nɪ
 -hʊɛn, -hɛɛ ɔnʊ, 'kɪ 'v 'waa
 'dagbablɔ a -ta', -ɛ diɔe nu,
 'waa -tɛbli 'mʊ ɔɛ.

¹⁴ Nyibli -mʊ', -v kuo -Yusu
 'Kɪsʊ ɔwɔ yɪ, ɔwɪ yɪ -a mʊ,
 bʊ 'nyɪ ɔhaandɛ a nunuo 'a
 -nɛ ti, -ɛ diɔe nu, nyibli -mʊ',
 -v yɪ ɔhʊɛn 'ye, v 'mʊ ɔnʊ
 -hɛɛ -nɪ. 'Bʊ mɔ, 'bʊ yɪɔɪ lɛ
 nɪ nɪ, -ɛ -bɪ 'waa nunuklɔ 'yɪ
 'lɪɔɪ 'lɪ -wɛ, bʊ mɔ dadʊ.

¹⁵ Nyibli a pɛpɛ, -v kɔ 'mʊ
 'hʊɛn-, -v nɪ 'nɛ-, v 'beti -mʊ.
 -A 'beti Nyɪsʊa a nyibli a
 pɛpɛ -mʊ', -v nʊɛ nɛ -aan
 dɛ, Nyɪsʊa bʊ nu 'aan pɛpɛ
 ɔhaandɛ -mɔ.

'Crıen -mu', Pօlv gba la FILEMՉ yı

¹ 'Mօ Pօlv, -ε ni 'nε- լի', -Yusu 'Klısv a -tı, 'mօ, -ε yı 'crıen -bv 'crı, 'n kօ -aan 'dıayı Timote 'hven-. -Mօ Filemօ, -ε mօ 'na nınatumu, kօ, -ε kօ -a mu 'hven- -ni -kvan ni -do, -mօ kօ 'crıen -bv.

² -A 'beti -aan 'dıayı nyrօyu Apia, ε kօ -aan 'dıayı nyıbehan Asıpv 'hven-, -ε mօ -Yusu a 'seyotayu, լի yı, -te -a ni 'mu -wε. -A 'beti 'cve a nyibli, -v yı le 'kukue -ni, 'kı 'lı -na 'kayu bv.

³ -Aan 'Bai Nyısva, ε kօ -aan Kօkօnyօ -Yusu 'Klısv 'hven-, bv nu 'a mu լիhaande -mօ, kօ, bv -nyı 'a mu kıbvweenle.

⁴ 'A -nε ti, 'bv mօ, 'ni yı Nyısva ni de, 'kı 'v -na -ta', 'n yı -nyıլիe 'wıo,

⁵ -ε nuլիo, 'n yı 'ni 'wın, -ε mօ, -nve -na 'bio -Yusu a nyibli a pepe ni, 'tı- լիni kuo Kօkօnyօ -Yusu լիwlv yı.

⁶ 'N de Nyısva ni, ε 'muլիv nu, nyibli -mu', -v kuo -Yusu լիwlv yı -wε, v kօ -mu 'hven-, 'aan -mvmve 'mu kle -bii -ni, kօ, լիmu լիhaan-teblı a pepe -mu' yı, -a -wε 'lı -ba nu, 'tı- a 'mu -Yusu 'Klısv a -tı 'yı 'bva -ni.

⁷ 'Na 'dıayı, -te -nu, լիni nve -na 'bio -Yusu a nyibli, լիni yı լիnv 'klt -nyı, ε nii 'mu

dօdv dıakı, kօ, ε -nyı 'mu 'klt -wε.

Pօlv nyεε Filemօ le, Onesımv a -tı

⁸ -Te -nve -na 'bio -Yusu a nyibli, 'n nyεε -mu le, -tı -bv, 'n di hla, nuլիo. -Te 'n mօ -Yusu 'Klısv a -mօnanyօ*, 'n kօ 'klt, 'kı լիbv lee -mu, -bv nu լիhaande.

⁹ Kee, ε 'yı 'lı 'tudv a 'mu 'kwlı 'pa-, 'ni 'plεεլի. 'N 'yeլիe ni, -ε mօ, ε nօօ 'v le, 'kı լիbv nyaa -mu le, -ε nuլիo, -kօ nyibli a nvele. 'Mօ kukunyo Pօlv լիnıv, -ε pi win. 'Kı 'n ni 'nε- լի', -te 'n kuo -Yusu 'Klısv լիwlv yı a -tı.

¹⁰ -ε -bv 'kı, 'n nyaa -mu le, 'kı 'v Onesımv a -ta', -ε mօ -na լիkoyu, 'tı- -ε 'gba la ci. -Te 'n 'ye laլիa, 'mօ -lee լիne -Yusu a -tı, 'kı 'nε- լի', 'tı- 'ε kuo -Yusu a 'mu լիwlv yı. ε 'wı yı, ε -he 'kı 'na 'yu.

¹¹ Ti -hi la a ti 'yri, Onesımv, -ε kօ 'nyre a 'mini -mօ -heenyօ, ε 'ni -heεլիe la -mu, kee, -te ti ne -bv, ε yı -a mu 'ni -heε -ni dıakı, -kօ 'mu 'hven-.

¹² 'N ye 'kı -mօլիo yı. ε -he 'na a լիwlv a 'yu.

¹³ Ti a pepe -bv, 'n di 'nε- լի' -hii -ni, 'n -hve wenլիe ni, 'kı bv ni wen mօ 'mu 'hıv bv, 'kı 'v -na -ta', ε 'mu wen 'mu -heε -ni.

¹⁴ 'Ni -hvaլիa de -mu', լիyı kı -wen, լիbv ni 'v -mu ke', -bv nuլիo. Kee, 'n -hveլիe ni, 'bv mօ, լիni yı 'mu լիhaande -mօ ni ni, bv -hօn 'lı -na dıօnv a լիwlv kı.

¹⁵ -Bakle, Nyısva, nօ -nuլիo, 'tı- Onesımv 'ε hlօօ -mu -mօ le, 'kı 'lı ti gbi 'kwlı,

-ε di□e nu, ε 'mυ -mօ □hian, a 'mυ 'hսի -nini -ni ti a pքքε.

16 Է 'յի 'կի □koyu ni -do 'pa- de, կէէ, ε -հէ 'կի -aan 'dիայի, 'n նսէ -ni -tէէ. 'N քս□ս □han-ti, -di□e 'ni -նսէ -ni -wէ, ε 'mυ 'ս -tէ ε ni la 'li -mυ -mօ a նսէէ 'ս -hi, -ε nu□օ, ε mօ -na □koyu □նիօ, 'ti- կսէ 'ս Բս, -tէ ε kuo -Yusu □wլս յի a -ti, 'է -հէ 'կի -na 'dիայի.

17 -Tէ -mօ 'na 'dիայի kօ 'na ninatumu 'hսen- a -ti, 'ble□e kva -tէէ, □wi յի, -tէ -di wen 'na kva'buble nu, 'Բս mօ, 'ni di wen 'li -mυ -mօ.

18 'Բս nyre la -na □dedede յի, kօ, -na gba 'Բս ni 'li□ի -mօ, lee 'mυ, -ε di□e nu, 'mυ□ս 'քքէ -ni.

19 'Mօ Pօլս, 'na □gbetս, 'mօ յի winԲսի -Բս 'crի, -ε mօ: 'Բս kօ -na □dedede a 'քքէէ, 'mօ -di□e 'քքէ -ni. Kէէ, ε 'ni 'hruօ 'li -mυ -mօ, -ε mօ, □ble 'na gba kva, -ε nu□օ, 'mօ -lee -mυ -Yusu a -ti, 'ti- NyիսԲա 'է -nyi -mυ 'kլօ yrayրս, -ε 'յէ ni -wէ 'li.

20 'Na 'dիայի օ, 'n nyaa -mυ Լէ, -tէ -a kօ -aan Kօկօնյօ 'hսen-, -a -mսէ, □haandէ -Բս, 'n -հսէ -mυ, nu 'mօ□օ -mօ, -ε di□e nu, dօԲս 'mυ 'li 'na □wլս կի bi.

21 'Crիen -Բս, 'n յի 'crի, ε □hen 'nyրէ, 'n kuo -mυ □wլս յի, -ε mօ, dէ -Բս, 'n -հսէ -mυ, -di□e 'ni nu. 'N քս□ս □han-ti, -ε mօ, dէ -mս', -di nu, ε di 'ս dէ -mս', 'n -հսէ -mս 'ni -hi.

22 Kսէ 'ս□ս -mօ de, -wէ -gբլօ -mօ, 'կի 'ս 'na -ta', -ε nu□օ, 'n քս□ս □han-ti, -ε mօ, NyիսԲա di 'aan lenyaawin 'ni

'wլն, ε 'mυ□ս nu, ս 'mս 'mս Բս tէ, 'mս 'li 'a mս -mօ di.

Betile

23 Էթաֆրասի, -kօ 'mս 'hսen- -ni 'nէ- □ji', -tէ ε mօ -Yusu 'Kլիսս a nyibլօ a -ti, ε 'beti -mս.

24 Mակի, kօ Alitակի, kօ Demասի, kօ Luku 'hսen-, -ս kօ 'mս 'hսen- -ni -kvan, ս 'beti -mս -tէէ.

25 -Aan Kօկօնյօ -Yusu 'Kլիսս Բս nu 'a mս □haandէ -mօ.

**'Criɛn -mu', ɔ gba
la
HEBREKUE
yɪ**

-Yusu ni 'ɔ Nyɪsɔva a winwɔɔn-hanyɔ 'lu yɪ*

1 Ti -hi la a ti 'yri, 'kɪ Nyɪsɔva nɛɛ la 'lɪ 'a winwɔɔn-hanyɔ wɔɔn, 'ɛ yɪ la 'lɪ -aan 'baɪnɔ -mɔ -hlee -nɪ 'a -nɛ ti, 'kɪ 'lɪ -tɛblɪ a gbɛgbɛ 'kwli.

2 Kɛ- Nyɪsɔva ni la 'lɪ 'waa -mɔhleeɛ, 'ɛ ye 'kɔɔ a lɛ'boɔti kɪ. Kɛɛ, ti -bɔ 'yri, 'kɪ Nyɪsɔva naa 'lɪ a 'Yu -Yusu 'lɪ, 'ɛ hlee 'lɪ -a mɔ -mɔ. Ti -mɔ', -ɛ kɔ 'yri Nyɪsɔva nii la 'ɔ 'kɔɔ, 'kɪ ɛ naa 'lɪ 'a 'Yu a 'mɔ 'lɪ, 'ɛ nu 'kɔɔ -bɔ. ɛ nɔ- Nyɪsɔva -ha 'lɪ, 'kɪ ɛ 'mɔ 'a -nɛ ɔdedede win kɪ -kɔɔ -nɪ.

3 'Kɪ 'lɪɪ 'lɪ, 'kɪ -a yɪ 'lɪ Nyɪsɔva a -tɪ a 'yɪ'buale 'lɪ 'yee -nɪ. ɛ mɔ ɔhan-tɪ ɔnɔɔ, -tɛ -mɔ', Nyɪsɔva nɪ 'mɔ, kɛ- -Yusu nɪ 'mɔ -wɛ. 'A wɔɔn bɔ a win nɪ 'kɪ kɪ. ɛ nɔ- kɔ 'kwli ɛ nɛɛ 'lɪ, 'ɛ 'ble 'kɔɔ -bɔ kɔa. ɛ nɔ- 'kɔ, 'kɪ 'ɔ -tonyibli a -ta', -ɛ diɔɛ nu, ɛ 'mɔ ɔnɔ ɔgbɛ, 'kɪ 'ɔ 'waa dɛ 'kuku -mɔ', -ɛ diɔɛ nu, ɔ 'mɔ 'ɔ yɪ 'sɪi -nɪ, 'kɪ 'ɔ Nyɪsɔva ye'. -Tɛ ɛ nu dɛ a 'mɔ, -ɛ -bɪ 'kɪ ɛ mu 'lɪ yakɔ 'kwli, 'ɛ nɪ 'ɔ 'Kɪkɪnɪnyɪsɔva a diidekɪbɪa kɪ bɔ, -ɛ nɪ 'ɔ 'a -nɛ ɔdedede 'lu yɪ, -ɛ diɔɛ nu, ɛ kɔɔɔ 'hɛn-, ɔ 'mɔ 'kɔɔ -bɔ win kɪ -kɔɔ -nɪ.

-Yusu ni 'ɔ Nyɪsɔva a lɛlenyɔ 'lu yɪ

4 ɛ nɔ- nuɔ, Nyɪsɔva 'ɛ nuɔ, 'a 'Yu a 'mɔ, 'ɛ nɪ 'ɔ 'a lɛlenyɔ 'lu yɪ, 'ɛ ɔtueɔɛ 'nyre -mɔ', -ɛ 'bɔa, -ɛ nɪ 'ɔ 'a lɛlenyɔ a 'nyre 'lu yɪ.

5 Kɛ- Nyɪsɔva pɪ la 'a 'Yu yɪ, ɛ wɛn:

«-Mɔ -mɔ 'na 'Yu.

Kɪkɛ -bɔ, 'n -hɛ kɛ -na 'Baɪ.»

ɛ nɔ- ɔ 'criɪ la 'lɪ Nyɪsɔvacriɛn 'kwli. -Tɪ a 'mɔ, Nyɪsɔva 'yɪ -hɔanɔa 'a lɛlenyɔ ɔdɔ nɪ -lee -nɪ. Kɛ- Nyɪsɔva pɪ la dɛ, 'kɪ 'ɔ -Yusu a -ta', -ɛ mɔ:

«'N di mɔ 'a 'Baɪ, ɛ 'mɔ 'na 'Yu pa.»

-Tɪ a 'mɔ, Nyɪsɔva 'yɪ -hɔanɔa nɪ hɛɛ, 'kɪ 'ɔ 'a lɛlenyɔ ɔdɔ a -ta'.

6 ɛ kɔ -tɪ -bɪ, Nyɪsɔva 'ɛ hɪaɔa, 'kɪ 'ɔ 'a 'Yu a 'mɔ kɪ, -ɛ nɪ 'ɔ 'a -nɛ ɔdedede 'lu yɪ. 'Tɪ- Nyɪsɔva 'mɔ 'nɛɔɛ -tɔtɔ kɪ -tɛ, ɛ wɛn:

«'A mɔ -mɔ', -ɔ mɔ 'na lɛlenyɔ,

ba blaɔa kwli yɪ bɔ, ba pɔɔɔ 'nyre lɛ.»

7 'Kɪ 'ɔ 'a lɛlenyɔ -mɔ -bɪ kɪ, -tɪ ɔ 'criɪ la, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔvacriɛn 'kwli, ɛ nɔ- -bɔ:

«Nyɪsɔva nu 'a lɛlenyɔ 'a -kɔannunyibli -mɔ,

'ɔ 'wɪɪ pepe yɪ, kɔ, 'ɔ 'wɪɪ na-huhli yɪ.»

8 Kɛɛ, -tɪ -bɔ, ɔ 'criɪ la, 'kɪ 'ɔ 'a 'Yu -mɔ -bɪ kɪ, ɛ nɔ- -bɔ:

«Nyɪsɔva wɛn 'nɪ:

-Mɔ -mɔ', -ɛ mɔ Nyɪsɔva, -mɔ di 'kɔ a pepe win kɪ -kɔɔ -nɪ,

-tɛ 'kɔɔ tɛ yɪ bɔ.

-Tɛ -di 'kɔ a win a kɪkɔɔɛ nu,

ɛ di 'ɔ yɪ 'nɪ 'sɪi -nɪ.

9 Dɛ -mɔ', -ɛ 'sɪi 'ɔ yɪ, ɛ nɔ- -nɔɛ -nɪ,

□ni yraa de -mu', -e 'yi 'b yi
'sii -ni.

ε no- nu□o, -na 'BaI Nyisua
'e -ha 'li -mu
-na 'bio 'nyi,

'e -nyi -mu -ti a 'yi'buale,
-e -hi 'b -na 'bio 'b,
'ti- 'e nu□o, doδu 'e 'yii 'li -na
□wlv ki.»

10 -Ti -mu', v 'cru la de, 'ki 'b
'a 'Yu a 'mu ki, ε no- -bu:

«Kukonyo o, ti -hi la a ti 'yri,
'ti- 'klo -bu a -tebli a
pepe,

ε 'mu la -wlu □tu mo mu,
-na dabu, no- nu -tutu ko
yakō.

11 -Tebli a pepe -mu', -nu, ε
di bu 'ni -we.

Κεε, -mo -bi, □tie di 'klo ni.
-Tebli a 'mu, ε di -we 'yi,
-wen 'hulepu-tebli.

12 -Te ni -do v ni
'hulepu-tebli 'ki a
'pupla,

ke- ni -do -di -tebli a 'mu 'a
'pupla nu.

-Tebli a 'mu, ε di nyre yi,
□wi yi, -te 'hulepu-tebli
ni,

'e yi yi nyre.

Κεε, -mo -bi, □tie di 'klo ni.
□Ni 'ci□i □i li -ni yruyru.

-Na 'klo 'yi 'li□i 'li -we bu ko
'lu-yreee.»

ε no- mo -ti, v 'cru la, 'ki 'b
-Yusu ki.

13 Ke- Nyisua pi 'a 'Yu yi de,
ε wen:

«Ni mo 'na diidektiba ki bu,
-e di□e nu,

-ko 'mu 'hven-, -a 'mu 'klo -bu
win ki -koo -ni,

ε 'mu□v gba -gbagba,
'mu□v nu, □mu -na yraanyi-

bli bui 'lu ble □tu,
-wen buiktble□tude.»

-Ti a 'mu, Nyisua lee □ne 'a
'Yu ni -do, ε 'yi 'a lelenyo □du
-ko, ε lee -ti a 'mu.

14 Nyiblo a 'di -bi -mo
Nyisua a lelenyo 'li? V mo
'kuodu -bi □ni□, -v ni Nyisua
a -kvan, Nyisua 'e yi □nu
le le, bu -hee nyibli -mu',
Nyisua di wa.

2

-Ti -mu', Nyisua lee la -a
mu, 'ki 'b -aan wowa a -ta',
-a ni 'nuo 'li□i 'kl 'li -wenjmlt
kle

1 -Te Nyisua -nu, 'e naa 'li
'a 'Yu 'li, 'e hlee 'li -a mu -mo,
-a ko -ba □tu 'b 'kli de, -ba pu
'a win nva yi bu -tee, -e di□e
nu, -a 'ni □ha 'v □haan'hru
bu wlon -ha.

2 -A yi□e ni, -e mo, -ti -mu',
Nyisua a lelenyo di hla mo,
ε mo -ti gbagbi □ni□. Nyibli
-mu', -v 'yi -ti a 'mu nva yi bu
-pu, ε ko, -v 'yi 'b□v 'b □tuu
-ni, □hiven -mu', -e bleε □nu
yi, ε no- Nyisua □tu □nu.

3 Keε, -a mu -mo -bi,
Nyisua a -ti -mu', -e hle -te
Nyisua ni -aan wowa, -a
'win□i ni. -Ti a 'mu, ε -hi 'b
-ti -mu', 'a lelenyo lee nyibli
ni. 'A -ti, 'bu mo, □ba yi
Nyisua a -ti 'kl 'li -wenjmlt
kle ni ni, □hiven -mu', -e bleε
'a mu yi, ε no- ε di 'a mu □tu.
-Aan Kukonyo -Yusu 'Kisu a
□gbetu, ε no- mo yi -henyiblo,
-e too ne -a mu Nyisua a -ti
a 'mu, -e hle□e, -te Nyisua ni
-aan wowa, 'ti- nyibli -mu',
-v 'win□i, 'v lee ne -a mu, -e
mo, -ti a 'mu, ε mo -ti a -tee
□ni□,

4 Nyisua a 'mumu, 'e too
□ne nyibli -we, -e mo, -ti a

'mu, e mo -ti a -tee □nuo. -Te e nu 'a nunuo, e no- -bu: 'Ki e naa 'li wlonlemaa-tebli a gblegble 'kwli, 'e too □ne nyibli yi, -e mo, -ti a 'mu, e mo -ti a -tee □nuo. 'Ya 'u 'lu de, 'ki e naa 'li 'a -Hihiu* 'li, 'e -nyi nyibli 'kl, 'ki bu nu 'a -kuan, □wi yi, -te e ni 'a -huhua.

-Yusu too ne -a mu 'hru -mv' ni, -a di na, -a 'mv 'li 'a 'klo yrayru 'kwli pa

5 'Klo yrayru -mv', Nyisua di nu, e no- ko -ti -a hle. Nyisua 'yi 'u 'a lelenyu ble □tu, 'ki u 'mv 'klo -bu win ki -koo -ni a -ti. Kee, -Yusu -mv', -e -he -tonyiblo, e no- e □tu 'u bu.

6 E mo □haan-ti, u 'cri la□a, 'ki 'li Nyisuacrien 'kwli, -e mo:

«Nyisua o, no- mo -tonyiblo,

-koti □ni yi 'a -ti 'lu -mo le -hie 'li?

-Tonyiblo 'yi □dedede 'pa-

'A -ti, e mo □whlekεede, 'ki -bu di□e -heε -ni.

7 -Nu□o ni, -tonyiblo 'e ni 'li -na lelenyu bu,

'ti- □ni -nyi□e -ti a 'yi'bubua, □wi yi bodio,

8 □ni nu□o, -tebli a pepe 'e ni 'li 'a bubuo bu.»

-Ti a 'mu, u 'cri□i ni, 'ki 'u -Yusu a -ta'. Winbu -bu, -e mo: «-Tebli a pepe ni 'li 'a bubuo bu,» e □hen 'nyre, -e mo, e 'yi □dedede -ko, bu 'yi win ki -koo -ni. Kee, -a 'ye□e ni 'ye -tee, -te -Yusu a 'mu, e nu -tebli a pepe a win a kikoolε.

9 Kee, -a yi□i 'ni 'ye, -e mo, Nyisua nu la□a ni, -Yusu 'e

di la 'ne- -tutu ki, 'e ni la 'li Nyisua a lelenyu bu, 'ki 'li ti gbi 'kwli, 'ti- Nyisua 'e -nyi□e -ti a 'yi'bubua, 'ki 'u 'a dionu 'hvi. Nyisua bu yru -aan nyai, ko, e 'mu -a mu wa a -ti, e no- ko -ti, 'e te -Yusu bu, 'e di 'ne- -tutu ki, -e di□e nu, 'e 'mu □hwen 'ye, 'e 'mu 'ku, 'ki 'u nyibli a pepe a -ta'. -Te e 'ye □hwen a 'mu, 'ti- e 'ku, e no- nu□o, Nyisua 'e -nyi□e -ti a 'yi'bubua.

10 Nyisua no- nu 'klo -bu 'a -tebli a pepe. E nu□o ni, 'ki 'u 'a dionu a -ti a 'yi'buale a -ta'. E no- nu□o, 'e -hue□e, 'ki bu wa nyibli -hoohu, u 'mu 'a 'yonu -he, u 'mu 'li 'a -ti a 'yi'buale 'kwli pa. 'Ki e naa 'li -Yusu a □hwen a 'yiye ko 'a 'kukuu 'kwli, -e di□e nu, -Yusu 'mu 'u yi 'sii -ni, 'ki bu paa 'li 'a nyibli Nyisua a -ti a 'yi'buale 'kwli.

11 -Yusu a 'mu, -e ni□e, nyibli 'u yi 'u yi 'sii -ni, 'ki 'u Nyisua ye', e ko nyibli a pepe -mv', e yi 'u yi 'sii -ni 'hwen-, u ko 'Bai ni -do. E no- mo Nyisua. E no- nu□o, 'ki -Yusu 'ye ni pie 'yie, 'ki bu daa □nu 'a 'diaynu.

12 'A 'mumu, ke- e pi Nyisua yi, -e mo:

«Nyisua o, 'n -hue □bu na -na -ti -mo le,

'ki 'u 'na 'diaynu ye'.

'N ko □bu pu -mu 'nyre le, 'ki 'li -na nyibli 'nyl.»

13 Ke- e pi de:

«Nyisua, no- 'n kuo □wlu yi 'a -ne ti.»

Ke- e pi de:

«Nyibli -mv', Nyisua -nyi 'mu,

υ κω 'mu 'huen-, -a mu no-
-bu.»

14 Nyibli -mu', -υ κω -ti ε
hle, υ nu- mo nyibli -mu',
-υ ni 'ne- 'klo -bu ki. Ε
no- nu□o, -Yusu a 'mumu, 'ε
-he -tonyiblo, 'ε 'ku, 'ti- 'ε
naa 'li 'kukubu a 'mu 'kwli,
'ε -we Satan a 'kli bu, -ε
nu□o Satan, no- ni□e, nyibli
'υ 'kukubi le.

15 -Te □koyo ni, 'υ yi 'waa
'mase a huannu pie, ke- nyi-
bli ni, 'υ yi 'kukubu a huannu
pie. Kee, -Yusu 'ku ni, 'ki 'υ
'waa -ta', -ε di□e nu, ε 'mu
□nu □gle, 'ki 'υ huannu a
'mu a -ta'.

16 Nyisua a win hle□e ni, -ε
mo, ε 'yi Nyisua a lelenyu wa
mo -di, kee, ε di ni, 'ki bu wa
-tonyibli -bu, -υ ni 'ne- -tutu
ki, -υ mo Abrahamu a 'yonu
a 'yonu.

17 'A -ti, ε noo la 'υ le,
'ki -Yusu a 'mu, bu -he la
-tonyiblo, ε 'mu la -a mu
-bu, -υ mo 'a 'diayinu yi 'wi,
'ki 'υ 'a -ne □dedede -mo.
Ε yru -tonyibli a nyai, 'ε
-he Nyisua a -cohlunpinyo*
gbagbu, 'ε ni 'υ Nyisua ko
-tonyibli 'huen- a -gbati, -ε
di□e nu, Nyisua 'mu 'a nyibli
a de 'kuku 'wowa -ni, υ ko
Nyisua 'huen-, 'υ 'mu -mbe.

18 -Te -Yusu a 'mumu, ε ni
la 'ne- -tutu ki, ε yi 'ye la
□huen diaki, 'ki 'υ le□teele
a -ta'. 'A -ti, -a mu -mo -bi,
'bu mo, 'bu yi 'υ -a mu le ni
□tee -ni, -Yusu ko 'kli, 'ki bu
dii ne -a mu ki.

3

-Yusu ni 'υ -aan 'bai
gbagbu Moise 'lu yi

1 'Na 'diayinu -na, Nyisua
-ha 'li 'a mu ni, 'ki ba -he 'a
dako, a 'mu 'li 'a 'klo yrayru
'kwli pa. -A mu -bu, -υ mo 'a
nyibli, de -a kuo □wlu yi, ε ko
de -a ne -mo le, 'ki 'υ nyibli
yi, ε no- -bu: -Yusu, no-
Nyisua lee 'ne- -a mu -mo, 'ε
-he Nyisua a -cohlunpinyo*
gbagbu, 'ε ni 'υ Nyisua ko -a
mu 'huen- -gbati, 'ε nu□o, -a
ko Nyisua 'huen-, □a -mbe.
'A -ti o, -Yusu a -ti, no- -ba
-hie 'lu -mo le 'a -ne ti.

2 -Kuan -mu', Nyisua
-nyi□e, ε □tui la 'yie -tee,
□wi yi, -te Moise ni la, -kuan
-mu', Nyisua -nyi la□a, 'ε □tui
la□a 'yie -tee. -Kuan a 'mu, ε
no- mo, bu naa la Nyisua a
'kayu.

3 Nyiblo -mu', -ε pu 'kayu,
ε no- υ pi 'nyre le, 'ε -hi
'υ 'kayu a 'mumu 'υ. 'Ki
-Yusu ko Moise a -gbati, de
ni -do a 'mu, ε no- □ni□.
'Ki Moise ni 'li 'kayubuke
'nyi, -Yusu -mo -bi, ε no-
mo 'kayuponyo. Ε no- mo
Nyisua a dako a Kukonyo. 'A
-ti, -Yusu ni 'υ Moise 'lu yi.
-Yusu a 'mu, ε no- -a bleε yi
-ba pu 'nyre le.

4 □Bu pu Nyisua a dako
'kayu a de yi: -A yi□e ni, -ε
mo, 'a -ne 'kayu 'bu ni 'υ, ε
ko kukonyo. Ke- ni -do ε □ti
'mu, Nyisua, -ε nu 'klo -bu a
-tebli a pepe, ε no- mo -tebli
a 'mu, 'a Kukonyo.

5 Moise a 'mu, Nyisua a
-kuan ni -do, no- ε ni la, 'ε
□tui la Nyisua a 'kayu 'yie
-tee. 'A -kuan, no- mo, bu lee
la nyibli -tebli -mu', Nyisua
di la nu, 'ki 'li ye'.

6 KEE, -Yusu 'Klisu -mo -bi, ε 'yi Nyisva a -kuannunyo ni -do 'pa-, kee, ε mo Nyisva a 'Yu □ni, 'ε □tui 'a 'Ba Nyisva a 'kayu 'yie -tεε. Ε no- mo Nyisva a dako a pepe a Kukoonyo. 'Bu mo, □ba 'tε kuo □ne □wlv yi, ε ko, □ba yi□e, □ba yu□i ni -ple, 'ki 'li dodo 'kwli, -ε mo, Nyisva di nu -a mu □haandε gbagbu -mo, -ε -bi -a mu -bu, -a mu mo Nyisva a dako, □a mo 'a 'kayubokue -we.

Nyisva di -nyi 'a dako -wleele

7 Ε no- nu□o, Nyisva a -Hihiu* 'ε pi la le:

«Kike -bu, 'bu mo, 'ba yi ke Nyisva a win ni 'win,

8 ba 'ble□e kva.

'Aan □wli 'ni 'gboklo 'li -ni,

□wi yi, -tε 'aan 'bainu ni la,

'waa □wli 'gboklo la -ni.

Ti a 'mu 'yri, 'ki u ni la 'li -tite -mu',

nyiblo □du 'yi 'li 'ti,

'u -wen la Nyisva yi,

'u 'cibi la 'u de 'kuku a nunuo,

-ε di□e nu, u 'mu□u 'ye,

'bu mo, Nyisva 'bu di la □nu yru le -puu -ni.»

9 KE- Nyisva pi la, -ε mo:

«□Haan-tebli -mu', 'n nu la,

'ki 'li 'yri a -wli ni 'hven 'kwli,

'ye □bu u 'ye□e,

kee, ke- ε 'ni 'mu, 'u 'cibi 'u de 'kuku a nunuo.

10 Ε no- nu□o, 'ni pu nyibli a 'mu yru le,

'ni hle□e, -ε mo, 'waa □wli nyre yi.

De -mu', 'n -hue □nu, u 'ni -yru□o li□i le.

11 'A -ti, 'ki 'li 'na yru a pu pu 'kwli,

'n 'su □ne ni, 'ni pu la le,

-ε mo, nyibli a 'mu, u 'yi 'li□i 'li -we,

bu pa la 'li 'blugba -mu',

'n di 'na nyibli -nyi 'kwli,

-tite -mu', □haan-wleele ni 'li.»

12 'Na 'diayinu -na, ba □tu 'aan dionu 'yie, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo □du 'ni 'nu 'li, -ε ko □wlv -huan, -ε 'yi Nyisva □wlv yi -kuo -ni, -ε nu□o, nyiblo 'bu ni 'u, 'bu 'yi 'ki Nyisva □wlv yi -kuo -ni, -ε -bi ε □hen 'nyre, ε hie 'u 'Klohienyisva bu.

13 De a ko ba nu, ε no- mo, ba -nyinyi 'kl' 'a -ne -nyrowo,

-ε di□e nu, Satan 'ni □ha 'a mu -kaa -ni, a 'ni □ha de

'kuku nu, ko 'aan □wli 'ni □ha 'gboklo -ni. Ke- a di 'kl'

a -nyinyile nu, -ε nu□o, kike

-bu, Nyisva -hue bu hlee ke

'li -a mu -mo.

14 'Bu mo, -tebli -mu', -a

kuo la □wlv yi, ti -mu' -ko 'yri

-a 'ble la -Yusu a -ti kva, □ba

'tε kuo □ne □wlv yi, □ba 'yi

-sa, □ba -yra□a 'lu, -ε -bi -a mu -Yusu a nyibli □ni.

15 U 'cru□i ni, 'ki 'li Nyisvacrien 'kwli -ε mo:

«Kike -bu, 'bu mo, 'ba yi ke

Nyisva a win ni 'win,

ba 'ble□e kva.

'Aan □wli 'ni 'gboklo 'li -ni,

□wi yi, -tε 'aan 'bainu ni la,

'waa □wli 'ε 'gboklo la -ni.»

16 A yi□e ni -tεε, nyibli ni

-tie, -u 'win la Nyisva a win,

'ti- -u -wen la□a yi. U nu- mo

nyibli a pepe -mu', Moise nee

la -ni, ti -mu' -ko 'yri v -hven la 'li Esipublogba 'kwli.

17 A yi□e ni -we, nyibli -mu', Nyisua puu la yru le, 'ki 'li 'yri a -wli ni 'hven 'kwli. Nu- -mo nyibli -mu', -v nu la de 'kuku. E no- ko -ti, 'v 'koku la le, 'ki 'li -tutukuti -mu', -e ko ki nyiblo □du 'yi 'li 'ti.

18 A yi□e ni -tee -we, nyibli -mu', -v ko -ti Nyisua 'e 'suu la -ni, 'e pu la le, -e mo, v 'yi la 'li□i 'li -we, bu pa la 'li 'blugba -mu' 'kwli, e di la 'a nyibli -nyi, -te □haan-wleele ni 'li. U mo nyibli -mu', -v 'ye ni □tuu la 'v□v.

19 'A -ti o, 'na 'diayuv -na, -a yi□i 'ni 'ye, -e mo, -aan 'bauv, v 'yi la Nyisua □wlv yi -kuo -ni, 'v 'yi la 'v□v □tuu -ni. E no- nu□o, 'ki v 'yi la 'li□i 'li -we, bu pa la 'li 'blugba -mu', Nyisua -nyi la 'a nyibli 'kwli, -e ko 'kwli □haan-wleele ni 'li.

4

1 Ti -hi la a ti 'yri, Nyisua pu la 'li□i ni, -e mo, e di -nyi la 'a nyibli 'hru, v 'mu la 'li 'a bunule -mu' pa, -tite -mu', □haan-wleele ni 'li. Lipode a 'mu, e 'tie ko 'kl, 'ki 'v -a mu -mo. 'A -ti, -ba □tu -aan dionv 'yie, -e di□e nu, 'ki 'ne- -a mu 'nyi, nyiblo □du 'ni □ha bu hie, 'ki 'v -wleele a 'mu a 'kwlipupa a -ta'.

2 -Te -aan 'bauv nu la □haantitie a 'mu 'a 'winwun, ke- -aan 'mumu -a nu 'a 'winwun. Kee, □haantitie a 'mu, e 'yi □nu -hee -ni, 'ki bu pa 'li Nyisua a -wleele', -ko -ti, -te v 'win□i, v 'yi□i □wlv

yi -kuo -ni, 'v 'yi 'v Nyisua 'v □tuu -ni.

3 -A mu -mo -bi, -v kuo □haantitie a 'mu □wlv yi, -a mu di 'li -wleele a 'mu pa. -Aan 'bauv -mo -bi, -v 'yi titie a 'mu □wlv yi -kuo -ni, ke- Nyisua pi, 'ki 'v 'waa de ki, e wen:

«'Ki 'li 'na yru a pupuv 'kwli, 'n 'suu □ne ni, -e mo, nyibli a 'mu, v 'yi 'li□i 'li -we,

bu pa 'li 'blugba -mu', 'n di 'na nyibli -nyi 'kwli, -te -mu', □haan-wleele ni 'li.» De a 'mu, e 'yi 'nyre □hen, -e mo, -wleele 'yi 'v Nyisua 'hvi -ni, -e nu□o, -te Nyisua nu la 'klo, 'ki 'li -nyrowi ni □hlon-do 'kwli, 'ki e -wee la 'v 'a -kvan -mo, 'e -wle la.

4 'Ki 'li Nyisuaerien a 'koti -bi 'kwli, v hla -ti, 'ki 'v -nyrowi ni □hlon'hven a -nyrowo a de ki. -Ti a 'mu, v 'cri la, e no- -bu: «Nyisua -we la 'a -kvan a pepe -mo, 'ki 'li -nyrowi ni □hlon-do 'kwli, □hlon'hven a -nyrowo, -e -bi e -wle la ni.» ('A -ti, -wleele ni 'v Nyisua 'hvi.)

5 Kee, 'ki Nyisuaerien a 'koti -bi 'kwli, v 'cri□i ni, -e mo: «Nyisua wen 'ni: -Pi, v 'yi 'li□i 'li -we, bu pa 'li 'na -wleele'.»

6 Yi-henyibli -mu', -v 'wun la Nyisua a □haantitie a 'mu, v 'yi la 'li Nyisua a -wleele a 'mu -pa, -e nu□o, v 'yi la□a □wlv yi -kuo -ni, 'v 'yi la 'v Nyisua 'v □tuu -ni. 'A -ti, -a yi□i 'ni 'ye, -e mo, -te nyibli -mu', -v 'yi Nyisua □wlv yi -kuo -ni, v 'yi la 'li -pa, nyibli -bi, nu- di 'li pa.

7-8 -Aan 'bainu -mu', -u 'yu la Nyisua □wlu yu -kuo -ni, u 'kuku la le, 'ku 'li 'blugba -mu', -ε kɔ ku nyiblo □du 'yu 'li 'ti. Ti a 'mu 'yri, Nyisua a nyiblo -mu', -ε kɔ 'nyre mɔ Sosue, ε nɔ- nεε la Nyisua a dako, 'ε gba la 'li □nu Kanaablugba -mu' 'kwli, Nyisua pu la le, -ε di la □nu -nyi. Kεε, Sosue a 'mu, ε 'yu la □nu □haan-wleele -nyi, ku 'li Kanaablugba a 'mu 'kwli. 'N hle□ε ni, -ε nu□o, -a yi□e ni, -ε mɔ, -te u nyre la 'li 'blugba a 'mu 'kwli, ε gba 'yri -huohu, 'ti- Nyisua 'ε naa 'li 'a -kuanunyɔ Dafidi 'li, 'ε lee nε 'a dako, ε wen:

«Kike -bu, 'bu mɔ, 'ba yu ke Nyisua a win ni 'win, ba 'ble□e kua.

'Aan □wli 'ni 'gboklo 'li -ni.» -Te Nyisua nu la 'puple le, ε tve la□a yu, -ε mɔ, ti a 'mu 'yri, 'a dako 'ye la □haan-wleele ni kve, 'ku 'li Kanaablugba 'kwli. ε nɔ- nu□o, 'ε yu la □nu 'hru -nyi, 'ku bu 'win la 'a win, -ε di□e nu, 'bu 'tε kuo la□a □wlu yu, ε 'mu la □nu □haan-wleele -nyi.

9 ε nɔ- kɔ -ti 'ni hle□ε, -ε mɔ, -a mu -bu, -u mɔ Nyisua a dako, -a di 'li □haan-wleele a 'mu 'ni pa, □wlu yu, -te ε -nu, 'ε -wle la, 'ku 'li -nyrowi ni □hlon'huen a -nyrowɔ 'kwli.

10 Nyiblo -bu, -ε pue 'li 'klo yrayru 'kwli, -te -mu', Nyisua yu 'li 'a nyibli -wleele -nyii -ni, nyiblo a 'mu, ε 'ni nu□o 'ku -kuande □du. 'A -kuan -yre 'lu, □wlu yu, -te Nyisua

-nu, 'ε -wle la, -te ε -yra la -kuan 'lu.

11 De a 'mu, 'a -ti, -ba □tu 'u 'kli, -ε di□e nu, -a 'mu 'li -wleele a 'mu pa. -Ba □tu□o 'yie, -ε di□e nu, 'ku 'li -a mu 'nyi, nyiblo □du 'ni □ha Nyisua a -ti le -heε -ni, ε 'ni □ha bu hie, □wlu yu -aan 'bainu, -u -heε la Nyisua a -ti le.

12 'A -ti, -ba 'ble Nyisua a win kua -teε. Nyisua a win a 'mu, ε nɔ- yu nyibli 'klo yrayru -nyi. 'A win a 'mu, ε nɔ- kɔ 'kwli Nyisua nεε 'li, 'ε ni -kuan. Nyisua a win a 'mu, ε 'wlu□i 'phien yu. Kεε, ε ni 'kli ku, 'ε -hi 'u 'phien a 'mu 'u, 'ε pue 'li -tonyiblo a 'hu 'kwli, 'ε yu 'a □wlu le -hren. ε 'wlu□i 'phien yu, -ε yu 'kli □tu le 'be, 'ku 'u -te -mu', u kukue 'u yre, 'ε mi -mimi, 'ε yu 'kli a 'mu 'a -hanmli ku ye. -Tebli -mu', -tonyiblo nεε □wli kle, ε -hue bu nu, ε nɔ- Nyisua a win a 'mu, ε pi pepe'.

13 ε 'yu □dedede -kɔ, -bu -hli Nyisua 'yi ku. 'Ku Nyisua a nunu-tebli a pepe ni 'u□u 'yi □hlon. -Tebli a pepe -bu, -a ni, -a di -hihia□a kle, 'ku 'u□u ye'.

-Yusu, nɔ- mɔ -aan -cohlɔnpinyɔ* gbagbu

14 -A kɔ -cohlɔnpinyɔ gbagbu, 'ε ni 'u -tonyibli kɔ Nyisua 'huen- a -gbati. ε nɔ- mɔ Nyisua a 'Yu -Yusu, -ε mu 'li yakɔ 'kwli, 'ku 'u Nyisua 'hu. 'A -ti, ε nɔ- -ba kuo □wlu yu 'a -nε ti, ε kɔ, -ba lee nε 'a -ti nyibli a pepe.

15 -Aan -cohlɔnpinyɔ a 'mu, ε yru -aan

'kla-wliye'yıya a pεpe le, 'ε yi□e -we, -ε mo, -a mu -tonyibli, ε ko ti, le□teele 'bu ye -a mu ki, -a 'yι 'kli □du -ko, 'ki -ba -won le□teele a 'mu yi, ε ko, 'ε ko -aan nyai, -ε nu□o, 'a 'mumu, -te ε ni la 'ne- -tutu ki, le□teele a gblegble, ε no- ε yi la 'ye, -ε 'wi□i -a mu yi. Kee, ε no- -mo -bi, ε 'yι de 'kuku -nu.

16 -A yi□e ni, -ε mo, -Yusu a -ti, Nyisua 'ε ko -aan nyai. 'A -ti, -a ni 'pie 'li huannu, -ba 'yıya 'u□u 'huı bu, 'ki 'li □wlu a yikuole 'kwli, -ε di□e nu, ε 'mu -aan nyai yru, ε 'mu -aan de 'kuku 'wuwla -ni, ε ko, ε 'mu -a mu -hee -ni, ti -mu' -ko 'yri 'kla-wliye'yıya di 'u -a mu ki -yεε -ni.

5

1 'A -ne -cöhlönpinyo gbagbu, 'ki 'ne- -a mu -juukue* 'nyı, 'ki u -he 'li□i -tonyibli 'nyı, 'u □tui 'u□u bu, -ε di□e nu, -cöhlönpinyo a 'mu, ε 'mu 'li Nyisua -mo -hlee -ni, 'ki 'u -aan -ta', ε ko, ε 'mu Nyisua a -cöhlön* pi, 'ki 'u de 'kuku -mu', nyibli -nu a -ta'.

2 -cöhlönpinyo a 'mu, -te ε mo -tonyiblo a -ti, ε ko ti, le□teele 'bu ye□ε ki, 'ki ε 'ye ni ko 'kli, 'ki bu 'yι de 'kuku -nu. ε no- nu□o, nyibli 'bu 'yι □haan'hru -yi, ε ko, 'bu yι de 'kuku ni ni, -cöhlönpinyo a 'mu, 'ε -we 'li bu yru nyibli a 'mu, 'waa 'kla-wliye'yıya' le, ε ko bu yru 'waa nyai.

3 De a 'mu a -ti, ε 'yι nyibli a de 'kuku ni -do a -ti 'pa-, ε 'ni -pi□e li -cöhlön, kee, ε ko

bu pi 'a 'mumu, 'a de 'kuku a -cöhlön.

4 Nyiblo 'bu mo -cöhlönpinyo gbagbu, -ε -bi ε ko -ti a 'yi'bubua. Nyiblo □du 'yι -huan 'a dıonu -cöhlönpinyogbagbude ki ni pi. Kee, Nyisua a □gbetu, ε no- de nyiblo, 'ki bu -he -cöhlönpinyo, □wi yι ti -hi la a ti 'yri, -te Nyisua a □gbetu, ε nu la, 'ε da la Ayro, Ayro 'ε -he la -cöhlönpinyo gbagbu.

5 Ke- ni -do ε □ti 'mu, 'ki 'u -Yusu 'Kısu -mo. ε 'yι la 'a dıonu -cöhlönpinyogbagbude ki bu -pu. Kee, Nyisua a □gbetu, ε no- -nyi□e -ti a 'yi'bubua, 'ε da□a, 'ti- 'ε lee □ne: «-Mo 'na 'Yu □niö.

Kıke -bu 'n -he ke -na 'Bai.»

6 'Ki 'li Nyisua cırien a 'kütio -bi 'kwli, u 'cru 'li□i ni, -ε mo, ke- Nyisua pi:

«-Di mo -cöhlönpinyo gbagbu, -te 'klo te yı bu,

□wi□i nyiblo -mu', -ε ko 'nyre mo Mekisıdeki yı.»

7 -Te -Yusu ni la 'ne- 'klo ki, ε yi la□a ni, -ε mo, Nyisua ko 'kli, 'ki bu □gble□ε, 'ki 'u 'kukuu -mo. 'Ti- -Yusu a 'mu, ε 'mu la 'ku mo mu, ε da la Nyisua -dada, 'ε -tua la wuwe, ko, ε 'yεε la 'li win, -ε nu□o, ε -hue bu □tuu la 'u Nyisua 'u, ε 'mu□u ki wen, 'ki bu 'ku, Nyisua 'ε wen 'a lenyaawin ki. ε no- nu□o, -te -Yusu a 'mu, ε 'ku, Nyisua 'ε -ha 'li□i 'kukonyibli 'nyı, 'ε -ha□a 'klo, -ε nu□o, -Yusu a 'mu, ε □tui la 'u□u ni dıaki.

8 'Ye □bu -Yusu bu mo Nyisua a 'Yu, ε ko bu 'ye □huben diakti, -ε di□e nu, ε 'mu Nyisua a 'u□tuule 'nyi.

9 -Te Nyisua -yra 'a -kvan 'lu, 'ki 'li -Yusu', -ε -bi -Yusu a 'mu, ε -he nyiblo -mu', -ε we nyibli a pepe -mu', -u □tui 'u□v 'u, -ε di□e nu, v 'mu 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li ko,

10 Nyisua 'ε nu□o, -Yusu 'ε -he -cōhlpinyo gbagbu, -ε 'wi nyiblo -mu' yi, -ε ko 'nyre mo Mekisideki.

Ba □tu 'aan diōnv 'yie, -ε di□e nu, a 'ni □ha 'v Nyisua a 'hru bu hie

11 -A ko -tebli -huohvi, -ba lee ne 'a mu, 'ki 'v nyiblo -mu', -ε mo Mekisideki a -ta'. Kee, ε 'kla 'mu, 'ki -ba yrue ne 'a mo□o' le, -ε nu□o, a 'ni -yru□o -ti' le 'wōwli.

12 -Te ti ne -bu, a bleε yi, 'aan 'mumu, ba mo wen toonyu, -ε nu□o, see la, a -tua la 'nyinyi, keε, a 'ye□ε le ni yrui -tεε. ε -huε□ε ni, nyibli -bi bu di 'li 'a mu -mo, yi-he-tebli -mu', a 'nyi, 'ki 'v Nyisua a win a -ta', v 'mu 'a mo□o -toō -ni de. ε □hen 'nyre, -ε mo, diide -mu', kukunyv yi di, a 'yεε 'li 'a didie ni -we. A 'tεε mo 'yonu, -v 'tεε 'nyεε.

13 'Yupanv □tεε 'nyεε, ε nō -'ye kukunyo a 'puplewin le ni yrui.

14 Kee, nyiblo -bu, -ε -ku, ε nō -bleε kukunyo a didi-tebli yi. Ke- ni -do ε □ti 'mu, 'ki 'v Nyisua a win a -ta'. Nyiblo -bu, -ε kuu 'li Nyisua a win 'nyi, 'ti- -ε yi □haandε

ko de -hvan a 'yile-hihiale, nyiblodv a 'mu, ε nō -we 'li -bu yru Nyisua a win a pepe' le, ε nō -v bleε yi bu -nyi Nyisua a win a 'mu.

6

1 'A -ti, -a ni 'wu 'li 'yonu yi, 'ki 'v Nyisua a 'hru wlōn, keε, -ba muu ye', -ba 'nyi Nyisua a win -mu', -ε bleε nyibli -mu' yi, -v kuu 'li Nyisua a win 'nyi. -Te -a □tu la -Yusu a □wlv a yikuole -wlu, yi-he-tebli -mu', -a 'nyi la, -ba -hi□e le, -ba 'nyi -tebli gbagbi -bi, 'ki 'v -Yusu 'Klsv a -ta'. Yi-he-tebli a 'mu, -ε ko -ti 'n hle, ε nō -mo: Nyibli ko bu hie 'v de 'kuku a nunuo bu, -ε gbε 'li □nv 'kuole', ko, v ko bu -nyi 'waa □wlv a pepe Nyisua.

2 'Ki 'li yi-he-tebli a 'mu 'nyi, ε ko de -bi, 'v tve □ne, 'ki 'v 'nie a 'lupvpu, ε ko nyibli a dabvi a 'lublepupu a -ta', 'ki 'li Nyisua a 'nyre 'kwli, ε ko, -te Nyisua di nu, ε 'mu 'li nyibli 'kukunyibli 'nyi -ha, ε 'mu □nv 'klo -ha, ko, -te ε di 'waa -bati a lepule nu, le'booti 'yri.

3 -A ko -ba -hi -tebli a 'mu le, -ba muu ye', -ε di□e nu, 'mu 'a mu -tebli yrayri -toō -ni. Ke- -ba nu 'a nunuo, 'ki 'li Nyisua a 'nyre 'kwli.

4 'Bu mo, □ba yi yi-he-tebli ni -tve -ni, ε 'ni -heε□ε nyibli, -kōti nyiblo 'bu -nyi 'a diōnv Nyisua, 'ti- 'bu plee 'li Nyisua ke, 'hru □dv 'yi 'ki 'v bu -pe, 'ki bu 'mve Nyisua le de. Nyiblo a 'mu, ε 'ye Nyisua a -nyre ni, 'ti- Nyisua

'ε nu□o □haan-tebli -hvoohu -mō, 'ε -nyi□e 'a -Hihiu*.

5 Nyiblo a 'mu, ε yi□e ni, -ε mō, Nyisua a win, ε mō □haanwin, Nyisua 'ε -nyi□e 'a 'klu kininu -mu', -ε -hven 'li 'a 'klo yrayru -mu', -ε di di 'kwli.

6 Nyiblo 'bu kuo -tebli a pepe a 'mu □wlv yi, 'ti- 'bu plee 'li Nyisua ke, 'hru □du 'yi 'ki 'v bu -pe, 'ki bu 'mve Nyisua le de, -koti 'bu plee 'li Nyisua ke, ε 'wi□i -te 'bu 'ye ni kōō wen 'v Nyisua a 'Yu tugbe 'yie de, 'ti- bu 'ye ni -ha wen 'yri le, 'ki 'v nyibli a pepe ye'.

7 □Bv pv□v -ci a de yi. 'Bv mō, 'nu 'bu yi ni di, 'dudo-tebli 'bu yi ni □ge, 'ki 'li -ci 'kwli, -ε -bi ε □hen 'nyre, -ε mō, Nyisua pv -ci a 'mu wa -mō.

8 Kee, 'bu mō, 'witi 'bu □gaa 'li -ci a 'mu 'kwli, 'bu nyre 'a 'dudo-tebli yre, -ε -bi -ci a 'mu, ε 'yi -kvan -kō. ε □hen 'nyre, Nyisua 'tie pi□i 'jro -mō ni, 'a 'dudo-tebli 'mu 'yro. 'A -ti, -ba 'wi □haan'dudo-tebli -mu' yi.

9 'Na 'diayuv -na, ε mō □haan-ti, -a ni 'puple le, kee, -a yi□e ni -tee, -ε mō, 'a mu -mō -bi, □haan'hru, nō- a ne, ε kō, de -mu', -ε di 'li□i 'kwli -hōn, ε nō- mō Nyisua di 'a mu 'ni wa.

10 -Kvan -mu', a -nu, 'a -hee 'aan 'bio -Yusu a nyibli, 'a -ti 'yi 'li□i 'li -we, bu -hru Nyisua -mō. ε □hen 'nyre, -ε mō, a -hee ne 'aan 'bio -Yusu a nyibli ni, kō, 'a 'tie yi □nv -hee -ni. ε nō- -tve ne -a mu, -ε mō, a nve Nyisua

ni. 'Klo -mō 'klo, ε 'yi 'li□i 'li -we, □haande a 'mu, 'a -ti bu -hru□o -mō, -ε nu□o, ε 'sii 'v yi.

11 -A -hve□e ni, -te a 'blee 'v kva, 'ki ba 'blee 'v kva, bu gba□a -gbagba, le'boō-nyroō bu nyre 'v. A 'ni 'saa 'li, -ε di□e nu, -tebli a pepe -mu', a kuo □wlv yi, kō, a yi -ple, a 'mu□v kō.

12 'Aan 'kli ni 'wee 'li, kee, nyibli -mu', -v kuo Nyisua □wlv yi, 'ti-, -v kō □wlv a 'lila, v nu- kō □pi ba -ha 'li le. Nyiblidu a 'mu, v nu- Nyisua di de -mu', ε pv 'li □nv -nyi.

De -mu', Nyisua pv la 'li Abrahamu, ε nu la□a ni

13 A yi□e ni, -ε mō, ti -hi la a ti 'yri, Nyisua pv la 'li Abrahamu de. -Te ε pv la 'li□i 'li, -ε -bi ε 'svv la□a ni, -ε mō, de a 'mu, ε di la□a 'ni nu. Nyiblo □du 'yi 'v Nyisua 'v -hi, Nyisua bu di la 'svv -ni. 'A -ti, 'a dionu, 'ε 'svv la -ni.

14 -Te ε yi la ni 'svi -ni, ke- ε pi la Abrahamu yi: «'N 'svv ni, -ε mō, 'n kō □bv nu -mu □haande -mō. 'N di□e ni nu, -na 'yonu a 'yonu 'mu wlo.»

15 -Ti a 'mu, Nyisua lee la Abrahamu, ε kuo la□a □wlv yi diaki, 'ti-, 'ε yi la□a -ple, 'ki 'li □wlv a 'lila 'kwli. ε nō- nu□o, -tebli a 'mu, Nyisua pv la 'li□i, 'ε 'ye la□a.

16 Nyiblo 'bu yi ni 'svi -ni, nyiblo -mu', -ε ni 'v□v 'lu yi, nō- kō 'nyre 'kwli, ε 'svi 'li -ni, -koti 'svuledu a 'mu, ε nō- ni□e, 'a -ne -ti, 'ε yi 'li -we.

17 Ε νο- nu□o, Nyisva 'ε 'svu -ni. Ε -hve□ε ni, 'ki nyibli -mu', ε pu 'li δε, bu yru□o ε, -ε mo, δε a 'mu, ε pu 'li □nu, ε 'yi 'li□i 'li -we bu 'ci□i. Ε νο- ko -ti, 'ε pu 'li □nu□v, 'ti- 'ε 'svu la□a.

18 'A -ti, -tebli ni 'hven a 'mu, -ε mo 'lipvde ko 'svule 'hven-, ε 'yi 'li□i 'li -we bu pu 'li□i hi 'kwli. 'A -ti, -a mu -bu, -v 'ye -hliile, 'ki 'v Nyisva 'hvi, -tebli ni 'hven a 'mu, ε nu- yi -a mu 'kli -nyi, 'ki 'v δε -mu', Nyisva pu 'li -a mu, -ba -ple□e, 'ki 'li □wlv a yikuole 'kwli.

19 Δε -mu', -a yi -ple, ε νο- 'ble -a mu kva, ε νο- ni□e, -aan □wli 'v ku bu, 'ki 'v Nyisva ye', □wi yi, -te 'mu a du ni, 'bu pu□v 'nie, 'ε yi 'mu kva 'ble. Δε a 'mu, ε νο- ni□e, danv -mu', -ε yi Nyisva a bunvle -mu' -hli, 'ki 'li 'a 'kagbv bu, 'ki 'li yako 'kwli, 'ε -hvn 'v -wlv, 'ki 'v -a mu -mo, □a pve 'li -tite -mu', Nyisva ni 'v.

20 -Yusu, νο- 'nyee 'hru, 'ε pa 'li -tite a 'mu, 'ki 'v -aan -ta', -ε nu□o, ε νο- -he Nyisva a -cohlunpinyo* gbagbv, -te 'klo te yi bu, 'ε 'wi□i nyiblo -mu', -ε mo Mekisideki yi.

7

Mekisideki a -ti hlv 'kwli bu

1 Nyisva a win hle□e ni, -ε mo, Mekisideki a 'mu, ε νο- mo 'dio -mu', v δεε Salemv a bodio, 'ε mo yako 'kwli a Nyisva a -cohlunpinyo* -we. Ε ko la ti □dv, Abrahamu mu la tv ki, 'ε 'la la bodiovu

-hvohv. -Te ε yi la kle ni -me, -ε -bi Mekisideki a 'mu, ε mu la□a ye 'βε mo, 'ε da la Nyisva, 'ki bu nu Abrahamu □haande -mo,

2 -tebli a pepe -mu', Abrahamu -ha tv ki, 'ε -nyi la Mekisideki 'a -pu a δε. Mekisideki a 'mu, yi-hede ε □hen 'nyre, ε νο- mo bodio, -ε 'sii 'v yi. Ε mo bodiovu □nio, -ε nve kibvweenle, -ε nu□o, ε mo Salemvdio a bodio □nio. Salemv a 'mu, ε □hen 'nyre kibvweenle.

3 Nyisva a win, -ε hle Mekisideki a -ti, ε 'ni -lee li -a mu, nyiblo a 'di -bi -mo 'a 'dii ko 'a 'ba. Ε mo nyiblo □dv 'yi 'a 'bainv -yi. Ti -mu', -ε ko 'yri v kvo 'v□v, Nyisva a win 'ni -hla li□i. Ε mo, ε 'ni -lee□e li -a mu -we, ti -mu' -ko 'yri ε 'kvv 'v. Mekisideki a 'mu, ε 'wi□i -Yusu 'Klvv yi, -ε mo Nyisva a 'Yu, -ε nu□o, 'a -cohlunpi-kvan, Nyisva -nyi□e, ε 'yi 'lu-yreele -ko.

4 'Ba 'ye -te Mekisideki a 'nyre nu 'bubva, ko, 'ba 'ye Abrahamu, -ε mo Yisraekve a 'ba. -Tebli a pepe -mu', ε -ha tv ki, ε -nyi 'a -pu a δε Mekisideki.

5 -ε -bi 'ki, tete -mu', Nyisva -nyi la Moise, ε wen 'ni, 'ki 'li Yisraekve a □tugbi ni -pu □tu 'v 'hven 'nyi, Lefiv a □tugba, -v mo Lefi a 'yonv a 'yonv, v nu- bleε yi, -bv nu -cohlunpi-kvan, 'ki 'v Nyisva ye'. -Te v ni -cohlunpi-kvan a 'mu, 'a -ti, Yisraekve a pepe bleε yi, ti a pepe, bu -ha 'waa kvko-tebli a -pu a δε, bu

-nyi□e -cōhlōnpinyo a 'mu, 'ki 'u 'waa -hēēē a -ta'. Kē-tete ni 'a hīhla. E □hen 'nyre, 'ye □bu Lefipō a 'diayinu mo Abrahamu a 'yonu -wē, -e 'wī□i Lefipō yi, u blēē yi bu -nyi Lefipō -tebli a 'mu.

6 Mekisideki -mō -bi, e 'yi Lefi a 'yu 'pa-. 'Ye □bu e ni 'mu lē, Abrahamu -mō -bi, e -ha 'li 'a -nē -tebli a -pu a dē ni, 'e -nyi □nē□ē, 'ti-Mekisideki a 'mu, 'e pu la□a wa -mō. Abrahamu a 'mu, Nyisva pu la 'li dē, 'ki 'u□u -mō'. E nō- tūē □nē -a mu yi, -e mō, e mō nyiblo gbagbu □niō, 'ti- Abrahamu a 'mu, e nō- Mekisideki pu wa -mō. E 'yi Abrahamu 'pa-, e 'yi la Mekisideki wa -mō -pu.

7 -A yi□e ni, -e mō, nyiblo -mu', -e pi nyiblo -bi wa -mō, e nō- ni 'u nyiblo a 'mu 'lu yi. 'A -ti, Mekisideki ni 'u Abrahamu 'lu yi.

8 Lefipō a □tugba a -cōhlōnpinyo a 'mu, nyibli yi 'waa -tebli ni -pu a dē -nyi, 'waa nyiblo ni -do a -kuan 'bu nyra bu, -e □hen 'nyre, 'bu 'ku, -e -bi 'a 'bīhīan -bi bi 'u 'a -ta'. Kēē, Mekisideki -bu, Abrahamu -nyi 'a kōkō-tebli a -pu a dē, Nyisva a win hlē□ē ni, -e mō, e nō- -mō -bi, e hie 'klō, 'a -kuan 'yi 'lu-yrēēē -kō.

9-10 Kē- 'n pi: Moise a tete wēn 'ni, bu -ha 'li 'waa -tebli a -pu a dē, bu -nyi□e Lefipō a □tugba. Kē- tete ni 'a hīhla. Kēē, Lefi a 'mu, e -ha 'li 'a kōkō-tebli a -pu a dē, 'e -nyi□e Mekisideki, -e 'yi Lefipi 'pa-. 'N hlē□ē ni, -e

nu□o, ti -mu', -e kō 'yri u 'ye la Lefi ni kōē, 'ki Mekisideki mu la 'u Abrahamu ye' 'be mō, Abrahamu 'e -nyi la□a 'a kōkō-tebli a -pu a dē. Dē, e □hen 'nyre, e hlo 'kwli bu. E nō- mō: Lefi a 'mu, e -ha la 'li 'a kōkō-tebli a gble ni -pu a dē, 'e -nyi la□a Mekisideki, ti -mu', -e kō 'yri Lefi a 'mu, 'a 'bai gbagbu Abrahamu, e -ha la 'li 'a kōkō-tebli a pēpē a gble ni -pu a dē, 'e -nyi□e Mekisideki. Dē a 'mu, e nō- -tūē □nē -a mu, -e mō, Mekisideki, nō- ni 'u Lefi, -e mō -cōhlōnpinyo a pēpē a 'bai 'lu yi.

Nyisva □tu 'u -cōhlōnpinyo gbagbu -bi bu, -e 'wī Mekisideki yi*

11 Tete -mu', Nyisva -nyi la Moise, e nō- hlē□ē, -e mō, Lefi a 'yonu a 'yonu, -e □hen 'nyre, nyiblo -bu, -e mō Ayro, 'a □tugba, u nu- blēē yi bu nu Nyisva a -cōhlōnpi-kuan, 'waa -kuan a 'mu, e 'mu□u nu, Nyisva 'mu nyibli a dē 'kuku 'wōwla -ni, -e di□e nu, u 'mu 'u yi 'sii -ni, 'ki 'u Nyisva ye'. Kēē, seyī-seyī, 'waa -cōhlōnpi-kuan a 'mu, e 'yi 'klī -kō, 'ki bu nu□o, dē a 'mu bu □cēē 'u yi. E nō- nu□o, -cōhlōnpinyo gbagbu -bi, 'e -di. -cōhlōnpinyo gbagbu a 'mu, -e -di, e 'yi 'li Ayro a □tugba 'kwli -kō, kēē, e 'wī□i Mekisideki yi.

12-14 -cōhlōnpinyo a 'mu, e nō- mō -aan Kōkōnyo -Yusu 'Klīsu. -A yi□e ni, -e mō -Yusu a 'mu, -e -hē -tony-iblo, e mō Juda a □tugbatayu □niō. (E 'ni pu□u li

Lefipɔ a [tugba.) Moise a tete 'nɪ -hla[ɔa lɪ[ɪ, -ε mɔ, ε nɔ- Juda a [tugbatayu, nɔ- blɛɛ yɪ -bɔ nu -cɔhlɔnpi-kvan, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔva a 'kagbau bu. Kεε, Nyɪsɔva a [gbɛtɔ, ε nɔ- -hɔɛ[ε, 'kɪ -Yusu bu bi 'ɔ Lefipɔ a -cɔhlɔnpinɪyɔ a -ta'. Ε nɔ- kɔ -tɪ, 'ε -nyɪ -a mɔ tete yrayrɪ, -ε nɛ -Yusu a -tɪ -mɔ lɛ. Tete a 'mɔ, ε nɪ 'ɔ Moise a tete 'lu yɪ.

15 Kε- 'n pɪ: Lefi[tugba a -cɔhlɔnpi-kvan 'yɪ la 'klɪ -kɔ, 'kɪ bu nu[ɔ, nyibli bu 'mɔɛ Nyɪsɔva yrɛ. 'N hɛ[ε nɪ, -ε nu[ɔ, -Yusu, nɔ- Nyɪsɔva nu -cɔhlɔnpinɪyɔ gbagbu -mɔ, 'ε 'wɪ[ɪ Mɛkɪsɪdɛkɪ yɪ, Nyɪsɔva nɔ- [tɔ 'ɔ[ɔ Lefipɔ a -ta' bu.

16 Lefipɔ, ɔ nu- kɔ la -cɔhlɔnpi-kvan, 'kɪ 'lɪ tete a 'klɪ 'kwli, -tɛ ɔ mɔ la Lefi a 'yonɔ a 'yonɔ a -tɪ. -Yusu -mɔ -bɪ, Nyɪsɔva, nɔ- nu[ɔ -cɔhlɔnpinɪyɔ gbagbu -mɔ, -ε nu[ɔ, 'kɪ 'lɪ 'a 'klɪ a kɪnɪnɪ 'kwli, ε -nyɪ[ε 'klɔ yrayrɔ, -ε 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ.

17 Kε- ɔ nu la 'a 'cɪɪɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔacrɪɛn 'kwli, -ε mɔ: «-Di mɔ -cɔhlɔnpinɪyɔ gbagbu, -tɛ 'klɔ tɛ yɪ bu, [wɪ[ɪ nyiblo -mɔ', -ε kɔ 'nyrɛ mɔ Mɛkɪsɪdɛkɪ yɪ.»

18 'A -tɪ, yɪ-hɛtɛtɛ -mɔ', -ε hɛ la -cɔhlɔnpinɪyɔ a -tɪ, Nyɪsɔva 'wɔwla[ɔa nɪ, -kɔtɪ ε 'yɪ la 'klɪ -kɔ, 'kɪ bu nu[ɔ, nyibli bu 'mɔɛ Nyɪsɔva yrɛ.

19 Moise a tete a 'mɔ, ε 'yɪ la 'klɪ -kɔ, 'kɪ bu 'sɪi 'ɔ nyibli yɪ, 'kɪ 'ɔ Nyɪsɔva ye'. Ε nɔ- nu[ɔ, Nyɪsɔva 'ε ya -a mɔ -Yusu 'yɪ. Ε nɔ- -a yɪ -ple, 'kɪ 'lɪ [wɔ a yɪkuɔlɛ

'kwli, [a yɪ[ε, -ε mɔ, ε nɔ- kɔ -cɔhlɔnpi-kvan -nɪ[ε, [a yɪ Nyɪsɔva yrɛ 'mɔɛ -nɪ.

20-21 -Tɪ a 'mɔ, -a blɛɛ yɪ -ba kuo [nɛ [wɔ yɪ, -ε nu[ɔ, tɪ -mɔ', -ε kɔ 'yɪ Nyɪsɔva [tɔ 'ɔ -Yusu bu, 'kɪ ε 'mɔ 'a -cɔhlɔnpi-kvan nu, ε 'sɔɔ [nɛ nɪ, 'tɪ- 'ε [tɔ 'ɔ[ɔ bu. Kε- ε pɔ[ɔ yɪ:

«'Mɔ Kɔkɔnyɔ Nyɪsɔva, dɛ -bu, 'n 'sɔɔ -nɪ, 'n 'yɪ 'lɪ[ɪ 'lɪ -wɛ,

[ɔbu 'cɪɪ[ɪ.

'N 'sɔɔ [nɛ nɪ, -ε mɔ, -tɛ 'klɔ tɛ yɪ bu,

-di mɔ -cɔhlɔnpinɪyɔ.»

Kεε, tɪ -mɔ' -kɔ 'yɪ Lefi[tugba, ɔ yɪ la -cɔhlɔnpinɪyɔ -hɛ, Nyɪsɔva 'yɪ la[ɔa 'sɔɔ -nɪ.

22 -Tɛ Nyɪsɔva 'sɔɔ -nɪ, 'kɪ -Yusu bu mɔ -cɔhlɔnpinɪyɔ gbagbu, -tɛ 'klɔ tɛ yɪ bu, ε nu[ɔ, -a yɪ[ε nɪ, -ε mɔ, 'yɪ yrayrɪ -mɔ', Nyɪsɔva [tɔ, ε kɔ -a mɔ 'hɔɛn-, ε nɪ 'klɪ kɪ, 'ε -hi 'ɔ 'yɪ 'kɪ 'ɔ.

23 Dɛ -bɪ nɪ 'ɔ. Ε nɔ- mɔ: Lefi[tugba a -cɔhlɔnpinɪyɔ -hɔ la nɪ, -ε nu[ɔ, ɔ 'kɔkɔ la lɛ. -ε -bɪ 'bɔ 'kɔ, -ε -bɪ nyiblo -bɪ bi 'ɔ 'a -ta'.

24 Kεε, -Yusu -mɔ -bɪ, 'a -nɛ 'yɪ 'mɔ lɛ -nɪ. Ε hɛ 'klɔ, -tɛ 'klɔ tɛ yɪ bu. Ε 'yɪ 'lɪ[ɪ 'lɪ wɛ, bu 'kɔ yruyru. 'A -cɔhlɔnpi-kvan 'yɪ 'lɪ[ɪ 'lɪ -wɛ bu kɔ 'lu-yrɛɛlɛ.

25 Dɛ a 'mɔ a -tɪ, ε kɔ 'klɪ 'a -nɛ tɪ, 'kɪ bu wa nyibli -mɔ', -ɔ dɛ Nyɪsɔva, 'kɪ 'lɪ -Yusu a 'nyrɛ 'kwli, -ε nu[ɔ, ε nɪ 'klɔ, 'a -nɛ tɪ, 'ε dɛ Nyɪsɔva 'a -nɛ tɪ, 'kɪ 'ɔ nyibli a 'mɔ a -ta'.

26 -Yusu, nɔ- mɔ -cɔhlɔnpinɪyɔ gbagbu, -a

-hve, -ε nu□o, ε 'sii 'b yi. Kikade □dv 'yi 'li□i 'li -ni. Ε 'ni -nu□o li de 'kuku. Ε 'yi de'kukununyō yi 'wi. Ε ni 'dō. Nyisva □tu 'b□v 'a dionv 'hvi bv, 'ki 'li yakō 'kwli.

27 -Juukue* a -ne -cōhlōnpinyō gbagbi -bi -mu', v nu- -mō -bi, v kō bu pi -cōhlōn, 'a -ne -nyrōwō, 'ki 'v Nyisva ye'. 'Bv 'mu -cōhlōn a 'mu pi, yi-hede, v ni, ε nō- mō bu pi -cōhlōn, 'ki 'v 'waa □gbetu a de 'kuku a -ta'. 'Bv -hi, 'ti- 'v yi -cōhlōn pi, 'ki 'v nyibli -bi a de 'kuku a -ta'. Kee, -Yusu -mō -bi, ε 'yi la 'a nunuo le -nu. Ε nō- mō -bi, -te ε 'mu la 'ku, 'ki 'v tugbe 'yie, ε -ha la 'a dionv ni, 'ε -he la Nyisva a -cōhlōn, -aan de 'kuku a -ti. Ε nu la -cōhlōn-hawō ni -do, -te 'klō te yi bu. Kue la 'li -nyrōwō a 'mu 'yie bu, -cōhlōn □dv 'yi 'ki -kvan -kō.

28 -cōhlōnpinyō -mu', v □tui 'v ble, 'ki 'li Moise a tete a 'kli 'kwli, v mō -tonyibli □niō, -v ni de 'kuku. Kee, ti -bv 'yri, tete a 'mu, ε 'yi 'ki 'kli -kō, -ε nu□o, ti -mu' -kō 'yri Nyisva pu la le: «'N 'svv □ne ni, -ε mō, -di mō -cōhlōnpinyō, -te 'klō te yi bu,» ti a 'mu 'yri, Nyisva a win a 'mu, ε nō- bi 'v Moise a tete a -ta', Nyisva 'ε □tu 'v 'a 'Yu -Yusu bu, 'ki bu mō -cōhlōnpinyō gbagbu. 'A 'Yu -mō -bi, ε 'sii 'b yi. De 'kuku 'yi 'li□i 'li -ni. Ke- ε di 'mu ni, -te 'klō te yi bu.

8

-Yusu, nō- mō -aan

-cōhlōnpinyō* gbagbu, ε nō- nu□o, -a kō Nyisva 'hven-, □a -mvε

1 De gbagbu -mu', 'n -hve □bv lee ne 'a mu, ε nō- -bu: -Ti -bv, 'n hla wen, ε tve ne 'a mō□o ni, -te -mu', -aan -cōhlōnpinyō gbagbu -Yusu ni 'mu. Ε nō- yi -a mu -hee -ni. Nyisva -mu', -ε kōō ne 'a -ne □dedede win ki, ε nō- kō diidekibia ki -Yusu ni 'v bu, 'ki 'li yakō 'kwli.

2-3 -A yi□e ni, -ε mō, -cōhlōnpinyō a pepe, -v ni 'ne- -tutu ki, 'waa -kvan, nō- mō bu nu 'wlugba-tebli, bu pi Nyisva a -cōhlōn*, ε kō, bu -nyi Nyisva -nyinyi-tebli -bi. 'Bv yi -cōhlōn a 'mu pi mō ni mi, 'ki v pve 'li Nyisva a 'kayu -mu', -tonyibli -pu bu. -Yusu -mō -bi, ε 'ni -nu□o li 'a -ne -cōhlōnpi-kvan, 'ki 'li Nyisva a 'kayu -mu', -tonyibli -pu bu. Kee, 'ki ε ni 'li□i Nyisva a □haan'kayu -mu' bu, -ε ni 'li yakō 'kwli, -ε mō 'kayu -mu', Nyisva a □gbetu, ε -pu. -ε -bi 'ki, -te -Yusu mō -aan -cōhlōnpinyō, ε ni Nyisva a -cōhlōnpi-kvan.

4 Kee, ε 'ni nu□o -kvan a 'mu, 'ki 'ne- 'klō -bu ki, -ε nu□o, ε kō -cōhlōnpinyō, 'v ni 'ne- 'klō -bu ki, 'v ni -cōhlōnpi-kvan, □wi yi, -te Moise a tete ni 'a hihla.

5 Nyisva a 'kayu -mu', -ε kō bu v ni 'li -kvan, ti -mu', -ε kō 'yri Moise mi la□a pu mō, ke- Nyisva pu la□a yi, -ε mō: «□Tu□o 'yie -tee, -ε di□e nu, -te 'n nu□o -na tōole, 'ki 'ne- dugba -bu 'lu, □mu 'a pūpūv le nu.» Ke- Nyisva a win pu la. De a 'mu, ε

□hen 'nyre, -ε mɔ, Nyɪsua a 'kayu -mu', Moise pu la, ε kɔ -cɔhlɔnpi-kuan 'hɔen-, -v kɔ -ti Moise a tete hɛ, v mɔ -tebli -mu', -ε ni 'li yakɔ 'kwli a yi'wɪde □nɪɔ. Kεε, -tebli -mu', -ε ni 'li yakɔ 'kwli, ε nɔ-mɔ □haan-tebli.

6 'A -ti, -a yi□i 'ni 'ye, -ε mɔ, -Yusu a -cɔhlɔnpi-kuan, ε ni, 'kɪ 'li yakɔ 'kwli, ε -hi 'v -Juukve* a -cɔhlɔnpi-kuan ni. 'Kɪ -Yusu ni 'v Nyɪsua kɔ -tonyibli 'hɔen- a -gbati, Nyɪsua 'ε □tu 'yri yrayri, ε kɔ -tonyibli 'hɔen-. 'Yri yrayri a 'mu, ε -hi 'v yi-heyrɪ ni, -kɔti 'kɪ 'li 'yri yrayri a 'mu 'kwli, -tebli -mu', Nyɪsua pu la ɛ, ε di la nu, ε nɔ yi, 'ε -hi 'v -tebli -mu', ε nu la ti -hi la a ti 'yri.

7 'Bu mɔ, yi-heyrɪ -mu', Nyɪsua □tu la, ε kɔ nyibli 'hɔen-, 'bu □ce la, ε 'yi wen 'li□i 'li -wε, bu □tu wen 'yri yrayri, ε kɔ -tonyibli 'hɔen-.

8 Kεε, -a yi 'kɪ□i 'ni 'ye, -ε mɔ, yi-heyrɪ a 'mu, v 'yi la □ce. ε nɔ- nu□o, Kɔkɔnyɔ Nyɪsua 'ε yi la nyibli -ti -yεε -ni, 'kɪ 'v 'waa dε 'kuku a -ta'. Kε- ε pi la □nu yi, -ε mɔ:

«ε di kɔ ti, -ε kɔ 'yri 'n di 'v 'yri yrayri □tu,
'n kɔ Judakve a □tugba
kɔ Yisraekve a □tugbi
a pepe 'hɔen-.

9 Ti -hi la a ti 'yri,
-te 'n pu la 'waa 'bainu
dabu yi bu,
'ni -ha la 'li □nu □kode 'nyɪ,
'kɪ 'li Esipɔblugba 'kwli,
ti a 'mu 'yri, 'n □tu la 'yri, 'n
kɔ □nu 'hɔen-.

Kεε, 'yri yrayri -bu, 'n di □tu,
'n kɔ □nu 'hɔen-,
ε di ni 'dɔ.

'Yri -mu', 'n □tu la, 'n kɔ □nu
'hɔen-,

v 'yi 'v□v 'v □tuu -ni.

ε nɔ- nu□o, 'ni hie 'v □nu bu.

'Mɔ -bu, -ε mɔ 'waa Kɔkɔnyɔ,
'mɔ -ni 'li 'waa -mɔhleele ɛ.

10 'Yri yrayri -mu', 'n di □tu,
'n kɔ Yisraekve 'hɔen-,

-te ε di 'mu ni, ε nɔ- -bu:

'N di□e 'ni nu, v 'mu 'na tete
yi,

'mu□v 'cɪ, 'kɪ 'li 'waa □wɪ
kɪ.

'N di mɔ 'waa Nyɪsua, v 'mu
'na dako pa.

11 ε 'yi 'kɪ 'li□i 'li -wε, bu kɔ
nyiblo □du,

-bu di 'a 'bihtan kɔ 'a
'diayɪ 'hɔen- -tɔɔ -ni,

'kɪ bu yi Nyɪsua,

-ε nu□o, kve 'v 'yu kɪ bu, -bu
ye kukunyɔ kɪ,

'waa pepe a 'mu, v di 'mu 'ni
yi.

12 'N di 'waa dε 'kuku 'ni
'wɔwla -ni,

ε kɔ, 'mu 'waa dε 'kuku a 'mu
'a -ti -mɔ -hru.»

13 Kε- Nyɪsua nu la 'yri
yrayri a -ti a hɪhla. ε □hen
'nyre, -ε mɔ, yi-heyrɪ -mu', ε
'yi 'kɪ 'klɪ -kɔ. -A yi 'kɪ□i ni,
-ε mɔ, dε -mu', -ε 'yi 'kɪ 'klɪ
-kɔ, ε kɔ, -ε 'ye ni -hεε nyiblo,
ε 'tiε -wε bu ni.

9

-Te -Juukve* ni la Nyɪsua
a dida

1 'Kɪ 'li yi-heyrɪ -mu',
Nyɪsua □tu, ε kɔ -tonyibli
'hɔen- 'kwli, -tonyibli, nu-
□tutu -tebli yi blε, 'kɪ 'v
-tuo -mu', v dεε 'v Nyɪsua

ki. Tete -mu', Nyisva -nyi la Moise, no- yi □nu -lee -ni, -te -mu', v di -tebli a 'mu, 'a yible□tutule nu, 'ki 'li Nyisva a 'kayu bu, ε ko, -te v di -cohlun* a pipie nu, 'ki 'v Nyisva ye'.

² -Te v nu -tebli a 'mu, 'a yible□tutule, ε no- -bu: U pu 'tapokayu. 'Kayu a 'mu, ε ko -gbli ni 'hven. 'A yi-he-gblo, v deε □ne Nyisva a □nani-gblo. 'Ki 'li -gblo a 'mu 'kwli, 'napitu ni 'li, -ε ko 'canyo ni □hlon'hven, 'ε ko 'teble, -ε ko ki v □tui 'v 'floodv -mu' ble, v -he, 'ki 'v Nyisva a -ta'.

³ 'Ki 'li yi-he-gblo 'kwli, 'ki 'hven a -gblo -mu', 'a paale ni 'li. 'Ki 'v 'a paale a 'mu ye', 'ki v 'ba 'v dagbagbu bu. 'Hven a -gblo a 'mu, v nu- v deε Nyisva a □nani-gblo gbagbu.

⁴ 'Ki 'v 'hven a -gblo a 'mu ye', 'ki 'teble ni 'v, 'v nuu □ne -gubv. ε no- ko ki v pi 'v hinhronpu-tebli 'to le, 'ki 'v Nyisva a -cohlun a -ta'. 'Ki 'li 'hven a -gblo a 'mu 'kwli, 'ki dukwli ni 'li, 'v 'wlaa □ne -gubv 'lu le pepe, 'v deε □ne 'yridukwli. Dukwli a 'mu, ε no- -tve nyibli 'yri -mu', Nyisva □tu la, ε ko 'a dako 'hven-. 'Ki 'li dukwli a 'mu 'kwli, ya ni 'li, 'v nuu □ne -gubv. ε no- ko 'kwli, diide ni 'li, v deε manu. 'Ki 'li dukwli ni -do a 'mu 'kwli, 'ki nyiblo -bv, v deε Ayro a kotu -mu', -ε □ga la -pui, ε ni 'li -we, ko 'hikabi ni 'hven -mu', Nyisva 'cru la 'v 'a tete ki.

⁵ 'Ki 'v dukwli a 'mu ki, 'ki v □tu 'v tuyonu ni 'hven

bu. Tuyonu ni 'hven a 'mu, v 'wi□i Nyisva a lelenyu yi, 'v tve □ne nyibli yi, -ε mo, Nyisva ni -tuo ki, 'waa wanwen 'v □jri dukwli a 'mu 'lu bu. 'Ki 'li 'waa wanwen a 'mu bu, 'ki -cohlunpinyo* gbagbu -gble 'li -cohlun a -hvb le, 'ki 'v dukwli a 'mu ki, -ε di□e nu, Nyisva 'mu nyibli a de 'kuku 'wuwla -ni. Ke- ε ni 'mu. Kee, 'n 'yi 'li□i 'li -we, □bu yruε mo 'a mu -tebli a pepe a 'mu le -tee.

⁶ Ke- v nu -tebli a pepe a 'mu, 'a yible□tutule. 'A -ne -nyrowo, 'ki -cohlunpinyo pue 'li yi-he-gblo -mu' 'kwli le, 'ki 'v 'waa -cohlunpi-kuan a -ta'.

⁷ Kee, 'ki 'li 'hven a -gblo 'kwli, -cohlunpinyo gbagbu ni -do, ε no- pue 'li. 'Ki 'li 'yru 'kwli, ε ni 'li paawo ni -do. 'Bu mo, 'bu yi 'li ni pue, -ε -bi 'wlugba-tebli a -hvb, ε -ha, 'ki 'v Nyisva a -cohlun a -ta', ε no- ε gbe 'li, -ε di□e nu, Nyisva 'mu 'a de 'kuku ko nyibli a de 'kuku 'wuwla -ni.

⁸ -Tebli a 'mu, ε no- Nyisva a -Hihiu* neε 'li 'kwli, 'ε tve ne -a mu, ti a pepe -mu', yi-he-gblo -mu', ε di 'v -hii -ni, 'hru 'ye wen 'v bu ni pe, 'ki nyibli bu pa 'li 'hven a -gblo 'kwli, -ε mo □nani-gblo gbagbu. ε □hen 'nyre, -ε mo, 'hru 'ye wen 'v bu ni pe, 'ki nyibli bu 'mve wen Nyisva yre -tee.

⁹ -Tebli a 'mu, no- tve ne -a mu, -ε mo, -Yusu, no- -he -tee a -cohlun, -a yi ke. -Tebli 'ki a 'mu, -v mo 'wlugba-tebli ko -tebli -bi 'hven-, v -he la, 'ki 'v Nyisva a -cohlun a -ta',

ε 'yι 'lι'ι 'lι -wε, bu nu□o, nyibli -mu', -u -he -cohlun a 'mu, 'waa □wli bu 'sii 'u yι, 'kι 'u Nyisua ye'.

10 Nyibli -mu', -u yι -cohlun a 'mu pi, u kō bu □tuu 'u □nani -mu' 'u, -u mō didi-tebli kō 'nina-tebli 'hven-, ε kō, -te u di -cohlun a -tebli a leyira nu, -ε di□e nu, u 'mu 'u□u yι 'sii -ni, 'kι 'u Nyisua ye'. -Nmi a 'mu, u 'yι 'lι'ι 'lι -wε, bu 'cici -tonyibli a □wli. Nyisua, nō- □tu 'u -tebli a 'mu ble, 'kι 'u ti gbi -mō', 'ε gba□a -gbagba, ti 'ε nyre 'u, -ε kō 'yri Nyisua yaa 'u -Yusu, 'ε 'cici -tebli a pepe.

*-Yusu -ha 'a dionu ni, 'kι bu mō -cohlun**

11 -Te -Yusu 'Klisu di 'kι, ε nō- mō 'kι Nyisua a -cohlunpinyo* gbagbu. ε nō- ni□e, -a kō Nyisua 'hven-, □a kō kibwēenle. Nyisua a 'kayudu -mu', -ε kō bu ε ni 'lι -kvan, 'kι 'lι yakō 'kwli, ε 'bua ni, 'ε □cεε 'u yι, 'ε -hi 'u Nyisua a 'kayu -mu', Moise pu la. ε 'yι nyibli 'pa-, u 'yι 'kayudu a 'mu -pu. Nyisua a □gbetu, ε nō- -pu□u, 'ti -kayudu a 'mu, ε 'yι 'ne- 'klo bu kι -ni.

12 Nyisua a -cohlunpinyo gbagbi -mu', -u ni 'ne- -a mu -juukue* 'nyi, -te u ni, 'u gbε 'wlugba-tebli, -u mō wlobi kō blobi a -hlu, 'kι 'lι Nyisua a 'kayu a 'hven a -gblo 'kwli, -ε mō □nani-gblo gbagbu, 'a -ne 'yru, ke- ni -do -Yusu 'Klisu -nu, 'ε mu 'u Nyisua 'hvi, -ε di□e nu, ε 'mu□u le -nyaa -ni, Nyisua 'mu -tonyibli a de 'kuku 'wōwla -ni.

Kεε, -Yusu 'Klisu -mō -bi, -te ε yι 'lι Nyisua 'hvi ni mi, ε 'yι 'wlugba-tebli a -hlu -gba, kεε, 'a □gbetu, ε -he -cohlun, 'ε gba 'a dionu a -hlu, 'ε nu paawo ni -do, 'ε mu 'lι Nyisua 'hvi. 'A -hlu a 'mu, ε nō- nu□o, Nyisua 'ε 'wōwla -aan de 'kuku, 'ε wa -a mu, -te 'klo te yι bu.

13 Yι-heyri a tete wen 'ni, bu nu wlobi kō blobi a -hlu, kō bli'gba u pu 'to a 'pupu, bu -gbla□a nyibli -mu' le, -u 'wla -ti, -u 'yι 'u yι 'sii -ni, 'kι 'u Nyisua ye', -ε di□e nu, nyibli a 'mu, u 'mu 'u yι 'sii -ni.

14 'ε mō □han-ti, 'wlugba-tebli a 'mu, 'waa -hlu ε kō la 'kli, kεε, -Yusu 'Klisu a -hlu kō 'kli diaki, 'ε -hi 'u 'wlugba-tebli a -hlu 'u. -Yusu 'Klisu a 'mu, ε 'yι de 'kuku -nu, 'ε -ha 'a dionu, 'ε -nyi 'a dionu Nyisua, 'kι 'lι Nyisua a -Hihiu*, -ε hie 'klo a 'kli 'kwli. 'A -hlu, ε nō- di□e nu, -aan □wli 'mu 'u yι 'sii -ni, -ε di□e nu, -a 'ni □ha 'kι de 'kuku nu de, -ε ye 'kokuu, kεε, -a 'mu 'Klohienyisua a -kvan nu.

De -mu', -Yusu 'Klisu -nu a -ti, Nyisua 'ε □tu 'yri yrayri, ε kō -a mu -tonyibli 'hven-

15 -Te -Yusu 'Klisu nu 'a nunuo le a -ti, ε nō- mō nyiblo -mu', -ε ni 'u Nyisua kō -tonyibli 'hven- a -gbati, Nyisua 'ε □tu 'yri yrayri, ε kō -tonyibli 'hven-. De a 'mu, 'a -ti, nyibli -mu', Nyisua de, 'kι bu -he 'a nyibli, ε di -nyi □nu 'klo yrayru, -ε 'ye ni -wε 'lι. U di 'klo yrayru a 'mu 'ni kō, -ε nu□o, -Yusu 'Klisu a 'mu, ε

'ku nu, 'ti- 'e naa 'li 'a 'kukuu a 'mu 'kwli, 'e gble nyibli, 'ki 'u 'waa de 'kuku -mo', u ni la ti -mu', -e ko 'yri u 'tie ni la 'li yi-heyri a 'kl bu.

16 -A yi e nu, -e mo, 'bu mo, nyiblo 'bu 'cri 'crien, -e ne e -mo le, -e mo: «'Bu mo, 'ni 'ku, -e -bi ke- ba nu 'na 'ku-tebli a gigla,» e hen 'nyre, -e mo, e 'ku pepe, 'ti- u 'mu 'a -tebli a 'mu gla.

17 'Bu mo, 'bu 'tie ni 'klo, -e -bi 'crien -mu', e 'cri, e 'yi 'kl -ko. Kee, 'bu 'ku 'ki, -e -bi 'crien a 'mu, e ko 'kl.

18 'Yri a gblegble -mu', Nyisua tu, e ko 'a dako 'huen-, ke- u ni 'mu. -Te Nyisua yi la yi-heyri ni tui, ke- e pu la, -e mo, bu 'la la 'wlugbade, -e di e nu, u 'mu 'a -hlu bu 'wla, e 'mu 'yri a 'mu tu, e ko 'a dako 'huen-, 'yri a 'mu, e 'mu 'kl ko.

19 Ti -hi la a ti 'yri, tete a pepe -mu', Nyisua -nyi la 'a nyibli, Moise -hula la nu kle, 'ti- 'e 'la bloyonu [ko wlobu 'huen-], 'e 'du 'a -hlu ko 'nie 'huen- ye', 'e pupu nu 'yi le, 'e nu 'wan-hugba, 'e mu e -kotro -johun le, 'e 'nyra 'li -hlu a 'mu -mo, 'e -gbla tetecrien -hlu a 'mu le, 'ti-, nyibli a pepe -mu', -u ni la 'u, 'e -gbla nu u le.

20 -Te e yi nu -hlu a 'mu le ni -gble, ke- e pu nu yi: «De -bu, e no- mo -hlu -bu, Nyisua ni, 'e tui 'yri, e ko 'a mu 'huen-, 'ti- 'e yi 'a mu -lee -ni, -e mo, ba tu 'yri a 'mu 'yie.»

21 -Te e -we nyibli a -hlu a le-gbugbla -mo, -e -bi e -gbla

'li Nyisua a 'tapokayu ble, e ko -kuannu-tebli a pepe -mu', -e ni 'li 'kayu a 'mu bu 'huen-, u ni, 'u de Nyisua.

22 Yi-heyri a tete wen 'ni, bu nu -hlu, u 'mu Nyisua a 'tapokayu 'hu le -gbla, e ko -tebli ni -tie -mu', -e ni 'li 'kwli, -e di e nu, u 'mu u yi 'sii -ni, 'ki 'u Nyisua ye'. -Tebli -mu', u 'yi -hlu le -gbla, e 'yi -hu. 'Hru 'yi 'u bu -pe, 'ki Nyisua bu 'wawla -tonyibli a de 'kuku, 'bu mo, 'bu 'yi -cohlun* a -hlu bu 'wla.

-Yusu 'Klisu a -hlu, e no- wawle nyibli a de 'kuku

23 -A yi e nu, -e mo, Nyisua a 'tapokayu -mu', Moise pu la, e mo la Nyisua a haan'kayu -mu', -e ni 'li yako 'kwli a yi'wade nu. Nyisua a 'tapokayu a 'mu, e ko 'a bu a -tebli 'huen-, u ko bu -gbla nu 'wlugba-tebli a -hlu le, -e di e nu, u 'mu 'u yi 'sii -ni, wu yi, -te Moise a tete ni 'a hula. Kee, 'bu mo Nyisua a haan'kayu -mu', -e ni 'li yako 'kwli, e -hwe haan-cohlun, -e -hi 'u 'wlugba-tebli a -cohlun* 'u. Haan-cohlun a 'mu, e no- mo -Yusu 'Klisu.

24 -A yi 'ni 'ye, -e mo, -Yusu 'Klisu 'yi 'li 'tapokayu -mu' bu -pa, -tonyibli -pu. 'Kayu a 'mu, e mo Nyisua a haan'kayu -mu', 'a yi'wade nu. Kee, e no- mo -bi, 'ki e mu 'li yako 'kwli, -te Nyisua ni 'li. -Te ti ne -bu, 'ki e nyra 'u Nyisua ye' bu, 'e de e, 'ki 'u -aan -ta'.

25 -Juukue* a -cohlunpinyo* gbagbu -mo -bi, 'a -ne 'yru, e ko bu pa 'li Nyisua a 'kayu a 'huen a -gblo 'kwli, -e mo [han]-gblo gbagbu. 'Bu mo, 'bu yi 'li ni pue, e gbe 'wlugba-tebli a -hlu. E 'yi 'a dionu a -hlu 'pa-, e 'ni -gba[a li. -Yusu 'Klisu -mo -bi, e -ha 'a dionu ni, 'e -nyi 'a dionu Nyisua, 'ki 'u -cohlun a -ta'. E no- -mo -bi, e nu 'a dionu a -haawo ni -do, e 'y[ti ki -nina -ni.

26 'Bu mo, 'bu nu la 'a dionu a -haawi -huohu, 'ki 'u -cohlun a -ta', e [hen 'nyre, -e mo, kue la 'li bu, -te Nyisua nu la 'klo, e di nu wen [huen'yeewi -huohu. Kee, e 'yi [huen'yeewi -huohu -nu. E nu 'li diiwu ni -do, le'booti -bu, -a ni 'yri, 'e -nyi 'a dionu Nyisua, 'ki 'u -cohlun a -ta', -e di[e nu, e 'mu nyibli a de 'kuku 'wowla -ni, e 'mu [nu wa, -te 'klo te yi bu.

27 'A -ne nyiblo 'bu ni 'u, e ni 'kuuwu ni -do. 'Bu 'ku, -e -bi 'ki e mi 'u Nyisua ye', -e di[e nu, Nyisua 'mu[u -bati le -puu -ni.

28 Ke- -Yusu 'Klisu a de ni 'mu -we. E nu la 'kuuwu ni -do. -Te e 'mu la 'ku, -e -bi e -nyi la 'a dionu Nyisua, 'ki 'u -cohlun a -ta' -e di[e nu, e 'mu nyibli a de 'kuku 'wowla -ni. E di 'ni di de. 'Bu mo, 'bu -di de, e 'yi e 'mu nyibli a de 'kuku 'wowla -ni a -ti 'pa-. Kee, e yi 'ni di, -e di[e nu, nyibli -mu', -u y[ti -ple, e 'mu [nu wa.

-Yusu -he -cohlun, 'wo ni -do, e no- ko -ti 'hru 'e pe 'u bu, 'ki -ba 'sii 'u yi pepe, 'ki 'u Nyisua ye'

1 E ni ke', Moise a tete 'e tue la nyibli [haande -mu', Nyisua di la nyibli -mo nu. 'E mo [han-ti, Nyisua 'e naa 'li -Yusu 'li, 'e nu [nu [haande a 'mu -mo. Kee, e 'yi la 'li Moise a tete 'li -naa -ni, e 'yi la [nu [haande a 'mu -mo -nu. Tete a 'mu, e hle[e ni, -e mo, 'a -ne 'yru, nyibli ko bu nina -cohlun* a pipie kle, 'waa de 'kuku a -ti, -e di[e nu, u ko Nyisua 'huen-, u 'mu -mue. Ke- tete a 'mu, e ni 'a hihla. Kee, sey-sey, -cohlun a 'mu, e 'yi 'li[ti 'li -we, bu 'sii 'u nyiblo yi, 'ki 'u Nyisua ye'.

2 'Bu mo, -cohlun a 'mu, 'bu ko wen 'kl, 'ki bu 'sii wen 'u nyiblo yi, 'ki 'u Nyisua ye', 'ki 'li 'a piuwu ni -do a 'mu 'kwli, nyibli di wen[e 'ni yru, -e mo, e mo [haan-ti [ni, Nyisua 'wowla 'waa de 'kuku ni, ko, u 'yi wen 'li[ti 'li -we, bu pi wen 'ki -cohlun [du de.

3 Kee, e 'yi 'mu le -ni. -cohlundu a 'mu, e ni[e ni, 'a -ne 'yru, 'waa de 'kuku a -ti, 'e yi 'li [nu 'kwli le bi. Kee, e 'ni -nu[o li[ti, u 'ni 'sii[e 'u yi, 'ki 'u Nyisua ye',

4 -ko -ti blobi ko wlobi 'huen-, 'waa -hlu 'yi 'li[ti 'li -we, bu 'wowla nyibli a de 'kuku.

5 E no- nu[o, -te -Yusu 'Klisu yi 'ne- 'klo ki ni di, 'e lee Nyisua, -e mo:

«[ni -hua[a li[ti, 'ki bu pie -mu 'wlugba-tebli a -cohlun,

ε κω ηιαρυ-σohlun -bi
 'hven-.
 Κεε, -mω lee 'ne- 'mu,
 -ε di□e nu, 'mu 'na dionu -ha,
 'mu -mu 'na dionu -nyi.
 6 'Wlugba-tebli -mu', υ πι 'to
 πεπε, -cohlun a -ti,
 'ki υ 'mu -mω□o -pie -ni,
 ε 'ni -klo□o -mu ki.
 Ε κω, -cohlun -mu', υ γι -mu
 -pie -ni,
 'ki υ -tonyibli a δε 'kuku
 a -ta',
 ε 'ni -klo□o -mu ki.
 Κεε, δε -hve, ε nω- mω, nyiblo
 bu □tuu υ -mu υ.
 7 -ε -bi, κε- 'n πι de:
 Nyisua o, 'mω nω- -bu, 'n di
 'ne- 'klo ki ni,
 δε -mu', -hve, 'mu□υ nu,
 □wi yi, -te υ nu 'a 'cicri,
 'ki υ 'na -ta',
 'ki 'li -na tetecrien
 'kwli.»
 Κε- -Yusu 'Klisυ -pu.
 8 Υι-ηε-τι -mu', ε -hla, ε
 nω- mω: Nyisua 'yi□i -da,
 'ki bu pie □ne 'wlugba-tebli
 a -cohlun, kω -cohlun -bi
 'hven-. 'Wlugba-tebli -mu',
 υ πι 'to πεπε, 'ti- υ yi□i -pie
 -ni, ε 'ni -klo□o h□i ki, kω,
 -cohlun -mu', υ yi□i -pie -ni,
 'ki υ δε 'kuku a -ta', ε 'ni
 -klo□o h□i ki -we. -A yi□e
 ni, -ε mω, tete -mu', Nyisua
 -nyi la Moise, ε hle□e ni, 'ki
 bu -ha -cohlundu a 'mu. Mω
 'ye □bu ε ni 'mu le, κε- -Yusu
 nu la 'a hihla.
 9 'Ya υ 'lu de, κε- ε πι de, -ε
 mω: «Nyisua o, 'mω nω- -bu,
 'n di 'ne- 'klo ki ni, δε -mu',
 -hve, 'mu□υ nu.» Δε a 'mu, ε
 nω- tve □ne yi, -ε mω, Nyisua
 'ni -hua□a li -cohlun 'ki -mu'
 de. Ε nω- kω -ti, 'ε ya -cohlun
 yrayru, 'ki υ -cohlun 'ki a

-ta'. -cohlun yrayru a 'mu, ε
 nω- mω -Yusu 'Klisυ.
 10 -Te -Yusu 'Klisυ -nu, 'ε
 □tuu υ Nyisua υ πεπε, 'ε -ha
 'a dionu, 'ε -he -cohlun, 'wō
 ni -do, ε nω- nu□o, □a 'sii
 υ γι πεπε, 'ki υ Nyisua ye'.
 -Hon υ -cohlun a 'mu ke',
 -cohlun □du 'yi 'ki υ -ni de,
 -bu kō 'klι, -bu -heε ne -a mu
 -tonyibli.

11 -Juukue* a -cohlunpinyu*,
 'a -ne -nyrowo, υ pve
 'li Nyisua a 'kayu bu,
 υ nyre ble, υ ni 'waa
 -cohlunpi-kuan, υ nune
 -cohlun a pipie kle. Κεε,
 -cohlun a 'mu, ε 'yi 'klι -kō,
 'ki bu 'wōwla nyibli a δε
 'kuku.

12 Κεε, -Yusu 'Klisυ -mō
 -bi, ε -ha 'a dionu ni, 'ε -he
 -cohlun, 'wō ni -do. -cohlun
 a 'mu, ε nω- kō 'klι, 'ki bu
 'wōwla nyibli a δε 'kuku, -te
 'klo te yi bu. Ε 'yi 'ki -cohlun
 □du -kō de, -ε -we 'li -bu -heε
 nyibli. -Te ε -yra 'a -kuan
 'lu, -ε -bi ε -hi 'li Nyisua a
 diidekibia ki, 'ε ni bu.

13 'Ki ε ni 'ki 'li bu, 'ε
 yi -nyrowo -ple, -ε kō 'kwli
 Nyisua di□e nu, -Yusu 'mu
 'a yraanyibli bu 'lu ble □tu,
 □wi□i bukible□tude yi.

14 -Te ε -nu, 'ε -he -cohlun
 'wō ni -do, ε nω- kō -ti, 'ε
 'sii υ nyibli yi, 'ki Nyisua
 ye', 'ε pu □nu 'kibia ki, 'ki υ
 Nyisua a -ta'. Ε 'sii υ □nu yi,
 -te 'klo te yi bu.

15 Nyisua a -Hihiu* tve ne
 -a mu ni, -ε mō, 'a -cohlun ni
 -do, ε nω- nu -teε. -Ti -mu', υ
 -hla, ε nω- -bu:

16 «Kōkōnyo Nyisua wen 'ni:
 'Yri yrayri -mu', 'n di □tu,

'n ko Yisraekue 'huen-,
-te e di 'mu ni, e no- -bu:
'N di□e 'ni nu, u 'mu 'na tete
yi,

'mu□u 'cri, 'ki 'li 'waa □wli
ki.»

17 Ke- u pi de, -e mo: «'Waa
de 'kuku -mu', u -nu, 'n di
-hru 'a -ti -mo pepe.»

18 'A -ti, -te Nyisua 'wowla
'a nyibli a de 'kuku, Nyisua
a -cohlon □du a pipie 'yi 'ki
-kuan □du -ko.

*Ba di 'li, -a 'mu 'u Nyisua
'hvi bu 'yiya -ni*

19 'Na 'diaynu -na, -te e ni
'mu le, -Yusu 'Klisu a 'kukub
ko 'a -hlu -mu', e 'wla bu a
-ti, -a yi□e ni, -e mo, 'hru □ga
wlon, 'ki 'u -a mu -mo, -e di□e
nu, -a 'ni □ha huannu pie, 'ki
-ba 'yiya 'u Nyisua 'hvi bu,
'ki 'li 'a □han-gblo gbagbu
'kwli.

20 Danu -mu', u 'ba la 'li
Nyisua a 'kayu bu, -e yi la
Nyisua a bunule -hli, -Yusu
'Klisu cra la□a ni, 'e kla 'hru
-mu', -a di na yi, -a 'mu
'u Nyisua 'hvi bu 'yiya -ni.
'Hru a 'mu, e mo 'hru yrayru
□ni□. □Ba yi□i ni ne, -e -bi -a
ko 'klo yrayru. Danu a 'mu,
-Yusu -cra, e no- mo -Yusu
a 'mumu, u -ko, 'ki 'u tugbe
'yie.

21 -A mu -bu, -u mo Nyisua
a 'kayubuke, -Yusu 'Klisu,
no- mo -aan -cohlonpinyo*
gbagbu, 'ti- e no- □tui -a mu
'yie.

22 -Yusu 'Klisu a -hlu
'sii 'u -aan □wli yi, ko,
'nie a 'lupupu 'e 'wowla
-aan de 'kuku. E 'wi yi,
-te u ni, 'u -gble -juukue*

a -cohlonpinyo -hlu le,
-cohlonpinyo a 'mu 'e yi 'nie
-ple, -e di□e nu, e 'mu 'li 'wu,
ko, e 'mu 'u yi 'sii -ni, 'ti- e
'mu 'u Nyisua 'hvi bu 'yiya
-ni, ke- -Yusu a -hlu -nu, 'e 'sii
'u -a mu yi, 'u pu -a mu 'nie
'lu. De a 'mu, 'a -ti, -ba kuo
-Yusu 'Klisu □wlu yi pepe, e
ko, -ba 'yiya 'u Nyisua 'hvi
bu, 'ki 'li -aan □wli a pepe
ki.

23 De -mu', Nyisua pu la le,
e di la nu, 'ki 'u -aan -ta',
e di□e 'ni nu. E 'ni -nu□o
hi, 'klo -mo 'klo. 'A -ti, -ba
lee nyibli le, -e mo, de -mu',
Nyisua pu la 'li, 'ki 'u -a mu
-mo, -a kuo □ne □wlu yi, 'ti-
□a yi□i -ple. -Aan 'ki 'ni
'wee 'li, 'ki -ba kuo □ne □wlu
yi, -e mo, e di□e 'ni nu.

24 -Ba kila -ti, -e di□e nu,
-a 'mu 'ki -nyinyi -ni, 'ki 'u
-aan nuvele a -ta', -e di□e
nu, nuvele a 'mu, e 'mu
kle -bii -ni, e ko, -a 'mu
□haan-tebli nu 'a -ne ti.

25 'Bu mo, □ba yi le ni
'kukue -ni, 'ki 'u Nyisua a -ti
a -ta', e ko nyibli -bi, 'u yi
la 'ne- le di, kee, u 'kee 'ne-
ledidie ni. -A mu -mo -bi, -a
'ni 'nuo 'li 'waa de, kee, -ba
-nyinyi 'ki, -e nu□o, -a yi□e
ni, -e mo, ti -mu', -Yusu 'Klisu
di ya, e 'mve yre.

26 -A -we Nyisua a -ti a -tee,
'a yiyie -mo. 'A -ti, 'bu mo,
□ba 'tie yi de 'kuku a nunuo
'lu -mo ni gbe, 'ti- □ba yi□e,
-e mo, e 'yi □haande 'pa-, -e
-bi -cohlon* □du 'yi 'ki 'u -ni,
-bu 'wowla -aan de 'kuku.

27 Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu yi de
'kuku a nunuo le ni ni, -e -bi
bu pie huannu, -ko -ti Nyisua

a -bati di□e 'nɪ klo. -Bati a 'mʊ, ε di 'wɪ□ɪ nagba yɪ, -ε di nyibli -mʊ' hien, -v 'ye nɪ □tuu 'v Nyɪsʊa 'v.

²⁸ A yi□e nɪ, -ε mɔ, nyiblo 'bʊ nɪ 'v, 'bʊ 'wla Moise a tete, nyibli nɪ 'hʊen, ta 'bʊ 'ye□e, 'bʊ yeε □ne -tɪ, 'kɪ 'lɪ -batipʊle', -ε -bɪ -tɪ'wlanɔ a 'mʊ, v 'nɪ -yru□o lɪ 'a nyai, 'v 'le□e.

²⁹ Ke- ε yɪ la 'mʊ le nɪ, 'kɪ 'v nyiblo -mʊ', -ε 'wle la Moise a tete -mɔ. 'A -tɪ, nyiblo 'bʊ 'yɪ Nyɪsʊa a 'Yu a -tɪ kɪ -wen, ε bleε yɪ, Nyɪsʊa bʊ □tu□o □hʊen, -ε -hi 'v nyiblo -mʊ', -ε 'wle Moise a tete. 'Bʊ mɔ, 'bʊ 'yɪ Nyɪsʊa a 'Yu a -tɪ kɪ -wen, kɔ, 'bʊ 'yɪ 'a -hɫv -mʊ' a -tɪ kɪ -wen, Nyɪsʊa -nu, 'ε □tu 'yɪ, ε kɔ 'a nyibli 'hʊen-, -ε mɔ -hɫv -mʊ', -ε nu□o, nyiblo a 'mʊ 'ε 'sɪi 'v yɪ, 'kɪ 'v Nyɪsʊa ye', kɔ, 'bʊ yɪ Nyɪsʊa a -Hihɪu* -mʊ' 'tanɪ nɪ □tui -we, -ε nɪ -a mʊ □haande -mɔ, 'kɪ 'lɪ dadʊke 'kwli, -ε -bɪ nyiblo a 'mʊ, Nyɪsʊa di □tu□o □hʊen dɪakɪ, ε 'mʊ 'v 'a -ne □dedede 'v -hi.

³⁰ -Tɪ -mʊ', v 'cɪɪ la, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊacɪɪen 'kwli, ε nɔ -bʊ: «Nyɪsʊa wen 'nɪ: Nyibli -mʊ', -v 'yɪ 'na -tɪ kɪ -wen, 'na □gbetʊ, 'mɔ -di 'na dɪɔnʊ a 'lu a yɪv pʊ. Yɪnyre-tebɫ -mʊ', v nɪ, 'n di □nʊ 'a 'pɛεε 'nɪ -nyɪ.» -A yi□e nɪ, -ε mɔ, de -mʊ', ε pʊ le, ε di nu, ε di□e 'nɪ nu. -Tɪ v 'cɪɪ la, ε nɔ -bʊ: «Nyɪsʊa wen 'nɪ: 'Mɔ Kʊkɔnyɔ Nyɪsʊa, 'n di pʊv 'na dakɔ -bati le.»

³¹ Klɔhienyɪsʊa a -bati 'bʊ klo -tonyiblo, -ε -bɪ 'jɪɔ 'kɪ

'v -tonyiblo a 'mʊ -mɔ, -ε nu□o, □hʊen -mʊ', Nyɪsʊa di nyiblo a 'mʊ □tu, ε kɔ bʊ -hi 'v 'a -ne □dedede 'v.

³² Bʊ bi 'lɪ 'a mʊ 'kwli, ti -hi la a ti 'yɪ, -te a 'ble la Nyɪsʊa a win kʊa, ti a 'mʊ 'yɪ, a yɪ 'ye la □hʊen dɪakɪ, 'kɪ 'lɪ nyibli -mʊ', -v 'yɪ Nyɪsʊa -yɪ -jɪ'. Keε, a kɔ la □wɫv a 'lɪla, 'a kuo Nyɪsʊa □wɫv yɪ.

³³ ε kɔ la ti -bɪ, 'v -he la 'a mʊ 'yɪ le, 'kɪ 'v Nyɪsʊa a nyibli a pɛpɛ ye', 'v nɪ la 'a mʊ -tebɫ -hʊɪn -mɔ. ε kɔ ti -bɪ, 'a mʊ -mʊ', -v 'yɪ la □hʊen a 'yɪe -kɔ, 'a yɪ la nyibli -bɪ -mʊ' -heε -nɪ, -v kɔ la □hʊen a 'yɪe.

³⁴ Nyibli -mʊ', v pʊ la □jɪ', -te v mɔ la Nyɪsʊa a nyibli a -tɪ, 'waa nyai nɪ la 'a mʊ nɪ. -Te nyibli -ha la 'a mʊ 'aan kʊkɔ-tebɫ □jɪε, a nɪ la dɔdʊ, -kɔ -tɪ a yi□e nɪ, -ε mɔ, Nyɪsʊa a 'kɔ yɪayɪv -mʊ', -ε yɪ 'a mʊ -ple, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli, ε nɔ yɪ, 'ε -hi 'v 'kɔ -bʊ kɪ a -tebɫ a pɛpɛ 'v, 'tɪ -'kɔ yɪayɪv a 'mʊ, ε 'nɪ -nyre□e yɪ nɪ.

³⁵ De a 'mʊ a -tɪ, ba 'cɪbi 'v Nyɪsʊa a □wɫv a yɪkuole. 'Bʊ mɔ, 'ba yɪ 'a 'lu-mɔgbʊgba le nɪ nɪ, -ε -bɪ Nyɪsʊa di -nyɪ 'a mʊ 'wɪo gbagbʊ.

³⁶ ε nɔ - nu□o, 'nɪ pɪ le, -te a 'blee 'v kʊa 'kɪ ba 'blee 'v kʊa, -ε di□e nu, de -mʊ', Nyɪsʊa -hʊε, a 'mʊ□v nu, a 'mʊ 'lɪ Nyɪsʊa a 'kɔ yɪayɪv -mʊ' 'kwli pa.

³⁷ ε nɔ - nu□o, 'v 'cɪɪ la, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊacɪɪen 'kwli, -ε mɔ:

«Nyɪsʊa wen 'nɪ:

Tɪ -ε hie 'lɪ, ε 'yɪ -hʊ,

Wanyo -mu', -ε di di, ε 'mu di.
 Ε 'yi 'li'li 'li -we bu -wlen 'u bu.
 38 Nyiblo -mu', -ε kuo 'mu
 plw yu,
 no- 'n 'sii 'u yu, 'ku 'u 'mu ye'.
 Nyiblo a 'mu, no- di 'klo
 yrayru ko.
 Kee, nyiblo 'bu 'kee 'na plw
 a yikuole,
 'n 'yi 'li'li 'li -we, plw ko plw
 a bleele,
 'ku 'u'bu -mo.»
 39 -A mu -mo -bu, 'n 'yi'li
 plwan-ti -pu, 'ku -ba di 'li
 nyibli -mu' 'nyu nu, -u 'kee
 Nyisua a plw a yikuole, 'ti-
 -u 'wen. Kee, -a mo nyibli
 plw, -u kuo Nyisua plw yu.
 'A -ti, ε di -nyi -a mu 'klo
 yrayru -mu', -ε 'ye nu -we 'li.

11

*Nyiblo 'bu kuo Nyisua
 plw yu, de ε plhen 'nyre*

1 'Bu mo, plba pu le, -ε
 mo, -a kuo Nyisua plw yu, ε
 plhen 'nyre, -a kuo plne plw
 yu, -ε mo, -tebli -mu', Nyisua
 pu la le, ε di la nu, plhaan-ti
 plw, ε di'le 'nu nu, pl a yu'li
 -ple. -A kuo plne plw yu we,
 -ε mo, -tebli -mu', -aan 'yi 'ye
 nu 'ye, ε mo plhaan-ti plw.

2 Ti -hi la a ti 'yri, ke-
 Nyisua a nyibli nu la 'a plw
 a yikuole. Ε no- nu'lo, 'u
 kwlee la Nyisua ku.

3 -Te -a kuo Nyisua plw
 yu, ε no- nu'lo, pl a yru'lo, -ε
 mo, 'ku Nyisua naa 'li 'a win
 'kwli, 'ε nu 'klo -bu. Ε plhen
 'nyre, -tebli a pepe -bu, -a
 -we 'li -ba 'ye, 'ku 'ne- 'klo -bu
 ku, Nyisua nu'lo nu, 'ε -hon

'li -tebli -mu' -mo, -tonyiblo
 a 'ye 'ye nu 'ye.

4 Abel, -ε mo Adamu a 'yu,
 -te ε kuo la Nyisua plw yu,
 ε no- nu'lo, 'ε pi la Nyisua
 a -cohlun* -mu', -ε no la yu,
 'ku 'u Nyisua ye', 'ε -hi la 'u
 'a 'diay Kaen a -cohlun 'u.
 -Te ε kuo la Nyisua plw yu,
 ε no- nu'lo, Nyisua 'ε lee plne,
 -ε mo, ε 'sii 'u yu, 'ku 'u'bu
 ye'. Abel yi la de a 'mu
 nu, -ε nu'lo, Nyisua wen la
 'a -cohlun ku. 'Ε mo plhan-ti,
 Abel 'ε 'ku la, kee, bu kuo la
 Nyisua plw yu a -ti, 'ε 'tite
 tye ne -a mu 'hru -mu', -a di
 na, 'ti- -a 'mu Nyisua plw yu
 -kuo -nu -teε.

5 Ke- nu -do Henoki nu la,
 'ε kuo la Nyisua plw yu -we.
 Ε no- ko -ti 'ε 'yi 'ku, Nyisua
 'ε gba 'li'li yako 'kwli, nyiblo
 plw 'yi la 'ku'li 'ye de. U
 'cru'li nu, 'ku 'li Nyisua'rien
 'kwli, -ε mo, ε ni la Nyisua a
 plw a de, ε no- ko -ti Nyisua
 'ε gba 'li'li yako 'kwli.

6 Ε mo plhaan-ti plw, ny-
 iblo 'bu 'yi Nyisua plw yu
 -kuo -nu, ε 'yi 'li'li 'li -we,
 bu kwlee Nyisua ku. 'Bu
 mo, nyiblo 'bu -hwe bu 'yia
 'u Nyisua 'hu bu, ε bleε yu
 bu kuo plne plw yu, -ε mo,
 Nyisua nu 'klo, ε ko, ε bleε yu
 bu kuo plne plw yu -we, -ε
 mo, nyibli -mu', -u -hwe -bu
 yu'le, ε ni plnu plhaande -mo.

7 Ke- nu -do, Noe nu la, 'ε
 kuo la Nyisua plw yu, 'ε pltui
 la 'u Nyisua 'u, Nyisua 'ε lee
 la Noe -tebli nu -tie -mu', -ε
 di la 'lu -mo mu. Noe a 'mu,
 ε 'ye la -tebli a 'mu nu 'ye,
 kee, ke- ε nu 'mu, 'ε pltuu la

'u Nyisua a win, 'e nu la 'mu, □wɪ yi, -te Nyisua nu la □ne 'a leele, ε kɔ 'a 'kayubukue 'hɛn-, 'u pa 'lɪ□i 'kwli. Ε nɔ- kɔ -ti Nyisua 'e wa □nu, 'kɪ u 'yɪ 'nie 'kɔb -ni. De a 'mu, ε tɔe ne -a mu ni, -ε mɔ, nyibli -mu', -u ni la 'kɔ Noe a ti 'yri, 'waa 'yrinaabu nyre la yi. Ε nɔ- kɔ -ti, Nyisua a -bati 'e kɔ □nu, -ε nu□o, u nu- -mɔ -bi, u 'yɪ la Nyisua □wɪb yi -kuo -ni. -Te Noe a 'mu, ε kuo la Nyisua □wɪb yi, ε nɔ- kɔ -ti, Nyisua 'e 'sii la 'u□u yi, 'kɪ 'u 'a dɔnɔ ye'.

8 Ke- Abrahamu -nu -we, 'e kuo la Nyisua □wɪb yi, 'e □tui la 'u□u 'u. Nyisua lee la□a ni, 'kɪ bu mu la 'lɪ 'blɔgba □du 'kwli, ε di la□a -nyi. Ε mɔ □haan-tɪ □niɔ, 'e 'yɪ la 'blɔgba a 'mu -yi, kee, ε □tuu la 'u Nyisua a win ni, 'e mu la.

9 -Te ε nyre 'lɪ 'blɔ a 'mu 'kwli, Nyisua pu la le, ε di la□a -nyi, ε 'ye la □ne□e ni -nyi. 'A -ti, Abrahamu 'ye la□a ni, -ε mɔ, ε 'yɪ□i 'pa-, ε 'ye la 'blɔgba a 'mu ni kɔe, kee, 'a 'yonu a 'yonu, u nu-di□e kɔ. Kee, 'kɪ 'lɪ Nyisua a □wɪb a yɪkuole 'kwli, ε wen la ni, 'kɪ bu mɔ la 'dag-batayu, 'kɪ 'lɪ 'blɔgba a 'mu 'kwli. Ε 'yɪ la 'lɪ bunule -kɔ. Ε nɔ- nu□o, 'e yɪ la le -hihie -ni, 'e nee la 'tapɛkayo. 'A 'yɪ Yisaki, kɔ Yisaki a -ne 'yɪ Sakɔbu 'hɛn-, Nyisua pu la le, ε di la 'blɔgba a 'mu -nyi -we, u mɔ la 'dagbɪ □niɔ -we, 'kɪ 'lɪ 'blɔgba a 'mu 'kwli. 'Tapɛkayo ni -do a 'mu, ε nɔ- u yi la 'lɪ ble 'ti, □wɪ yi

'waa 'bat Abrahamu.

10 Ke- Abrahamu ni la 'a nunuo, -ε nu□o, ε yi -ple la 'dɔ -mu', Nyisua a □gbetu, ε -pu, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli, ε 'mu la 'lɪ 'ti. 'Dɔ a 'mu, ε mɔ 'dɔ, -ε ku bu. 'Kɔ -mɔ, ε 'yɪ 'lɪ□i 'lɪ -we bu 'wle.

11 Abrahamu a nɔgba Sara, -te ε kuo la Nyisua □wɪb yi, ε nɔ- kɔ -ti, 'e kɔ la 'yu. Ε nɔ- □hɔn, -ε -hi la 'yukɔti le, Nyisua nu la□a ni, 'e kɔ la 'yu. Ε yi la□a ni, -ε mɔ, de -mu', Nyisua pu la 'lɪ, 'kɪ 'u□u -mɔ', ε di la□a 'ni nu.

12 De a 'mu a -ti, Abrahamu, □haan-tɪ □hɔn, 'e -we la 'yi dɪaki, 'e -hi la 'yukɔti le, kee, Nyisua nu□o ni, 'e -wlo. Nyisua, nɔ- lee □ne, -ε mɔ, 'a 'yonu a 'yonu di 'ni wlo, -wen nyahroyɔ -mu', -u ni 'lɪ yakɔ 'kwli, kɔ 'pɔwɔn -mu', -ε ni 'lɪ 'yru wien, nyiblo □du 'yɪ 'lɪ -hihre 'lɪ -we.

13 Abrahamu kɔ 'a 'yonu 'hɛn-, u 'cibi 'u Nyisua a □wɪb a yɪkuole, 'e mu -mumu, 'e ye 'waa 'kɔkɔti kɪ, -tebli -mu', Nyisua pu la 'lɪ □nu, 'u 'yɪ□i 'ye. Kee, u kɔ la □wɪb a yɪkuole, 'u ni la dɔdu, -ε mɔ, -ti -mu', Nyisua hla la, ε di la□a 'ni nu, 'kɪ 'lɪ -nyrɔwɔ □du 'kwli. U yru□o ni, -ε mɔ, u 'yɪ 'ne- 'kɔ -bu kɪ -kɔ, u mɔ 'dagbɪ □niɔ.

14 Nyibli -mu', -u ni win a pu pu le, u tɔe ne -a mɔ□o ni, -ε mɔ, u □mue bunule yrayru le, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli.

15 'Waa 'bli -mu', u hie 'u bu, u 'ni -hie□e 'kɪ 'a -ti 'lu -mɔ le. 'Bu mɔ, 'bu yi wen 'a -ti 'lu -mɔ le ni -hie, u di 'ye

la 'hru -mu', u di la na, u 'mu la kle -me.

¹⁶ Kee, e 'yi la 'mu le -ni. U muve la bunule yrayru le, -e no yi, -e -hi 'u 'waa 'bli 'ka -mu' 'u. E 'wi yi, bunule -mu', -e ni 'li yako 'kwli, e no u muve le. De a 'mu, e kwlee Nyisua ki diaki. E no- nuo, Nyisua 'e hlee, -e mo, e no- mo 'waa Kukonyo. E no- di la nu haanbunule -nyi, 'ki 'u 'a dionu 'hu, -te 'klo te yi bu.

¹⁷⁻¹⁸ Nyisua pu la 'li Abrahamu dedede. E lee laa ni, -e mo: «'Ki 'li -na 'yu Yisaki 'li, 'ki -na 'yonu a 'yonu di 'li -hon.» -Te e pu la 'ki le, -e -bi e -hve bu tee la Abrahamu 'yi, -e di e nu, e 'mu laa 'ye, 'bu mo, 'bu 'tie kuo laa wlu yi. Ke- e pu la, 'e yi laa -lee -ni, e wen: «-Na 'yu ni -do -mu', -e mo Yisaki, 'n -hve -bu -pii 'mu 'a -coholn le.» -Te Abrahamu a 'mu, e kuo Nyisua wlu yi, e no- nuo, 'e tuu 'u 'u, 'e 'du 'a 'yu Yisaki a 'mu ye', -e di e nu, e 'mu 'u -coholn -mo' nu.

¹⁹ Ke- e nu laa, -e nuo, e ko wlu a ykuole, -e mo, Nyisua ko 'ki, 'ki bu -ha 'li Yisaki a 'mu 'kukonyibli 'nyi, bu -haa 'klo. E no- nuo, -te Abrahamu -ha Yisaki, Nyisua 'e -mia ne kle, 'e -nyi nee, e 'wi -te Yisaki bu 'ye ni 'ku wen, 'ti- bu 'ye ni 'hri wen 'klo.

²⁰ Yisaki -mo -bi, ke- e nu la, 'e kuo la Nyisua wlu yi -we. E no- ko -ti, 'e lee la 'a 'yonu Sakobu ko Esau 'hven-, -e mo: «Nyisua bu nu 'a mu haande -mo.» -Te e yi la

nu ni -lee -ni, e ko la wlu a ykuole, -e mo, -ti a 'mu, e hla la, e di mu la 'lu -mo -nyrowo du.

²¹ Sakobu -mo -bi, ke- e nu la, 'e kuo la Nyisua wlu yi. E no- nuo, -te e mi la 'ku mo, 'e da la Nyisua, 'ki 'u 'a 'yu Sosefu a 'yonu ni 'hven a -ta', -e di e nu, Nyisua 'mu nu haande -mo nu, 'e 'ble 'a kotu kua, 'e 'du ye', 'e pu Nyisua 'nyre le.

²² Sosefu -mo -bi, ke- e nu la, 'e kuo la Nyisua wlu yi. E no- ko -ti, ti -mu', -e ko 'yi e mi la 'ku mo, 'ki 'li Esipublogba 'kwli, 'e lee la 'a 'yonu, -e mo, e di ko ti, Nyisua 'mu 'li 'a dako Yisraekue Esipublogba 'kwli 'hroo -ni, e 'mu 'li nu 'blogba -mu' 'kwli gba, e pu la le, e di la nu -nyi. Sosefu lee nu -we, -e mo, 'bu yi 'li Esipublogba 'kwli ni -hven, bu gba 'a -plahu, u 'mu 'u 'u -ha, 'ki 'li 'blogba yrayru a 'mu 'kwli.

²³ Moise a 'ba ko a 'dii 'hven-, u nu- -mo -bi, u kuo la Nyisua wlu yi -we. E no- ko -ti, -te u ko la Moise, 'u 'ye e, -e mo, 'yu a 'mu, e no yi diaki, 'u -hlee, 'ki 'li honpu ni ta 'kwli. 'E mo han-ti, Esipublogba a bodu 'e lee ne 'a 'seyo, 'ki bu 'la Yisraekue a 'yonu pli, -u mo nyberu, u ko ke, kee, Moise a 'ba ko 'a dii 'hven-, u 'yi huannu -pie, 'u kuo la Nyisua wlu yi, 'ki bu di 'waa 'yu wa. E no- nuo, 'u -hlee.

²⁴ Ke- Moise a 'mumu, e nu la, 'e kuo la Nyisua wlu yi.

ε νο- nu□o, -τε ε ku la, 'a □wlv 'ε yraa la□a, 'ki bu daa la□a Esipublugba a bodio a 'yu nyrōyu, -ε naa □ne a 'yu.

²⁵ Ε wen 'ni, ε nu -tεε, 'ki bu 'ye □hven, ε ko Nyisua a dakō, -v mō Yisraekue 'hven-, 'ε -hi 'v bu ni 'li de'kukunuule', bu nu dōdu, -ε nu□o, dōdudu a 'mu, ε mō -hihide □nio.

²⁶ 'Ki 'li 'a 'mumu 'yi, ε nu -tεε, 'ki nyibli bu yraa □ne, □wi yi Wanyō -mu', Nyisua di la 'a dakō yi ya. De a 'mu, ε νο- -hi 'v bu ko Esipublugba a kōkō-tebli a pepe. Ke- 'a 'lu a le-hihie ni la 'mu, -ε nu□o, □haande -mu', Nyisua di la□a -mō nu, 'ki 'li ye', ε νο- 'a □wlv yi la -ple.

²⁷ -Te Moise a 'mu, ε ko Yisraekue 'hven-, v -hven la 'li Esipublugba 'kwli, -ε -bi Esipokue a bodio ko la yru'bibie diaki. Kee, Moise bu kuo la Nyisua □wlv yi a -ti, ε nu la□a ni, 'ε 'yi la bodio a 'mu, 'a hvanu -pie. -Te ε 'blee la 'v kua, 'ki ε 'tie 'blee 'v kua. Nyiblo □du 'ye Nyisua ni 'ye. Kee, Moise -mō -bi, ε 'wi□i -te ε 'ye ni 'ye wen Nyisua, 'v -hōn 'li Esipublugba 'kwli, 'v -mu.

²⁸ 'Ti- v 'mu 'li Esipublugba 'kwli -hōn, Nyisua lee Moise ni, -ε mō, Yisraekue bu pu 'v blabli a -hlv 'waa 'kayo a 'maji a wanti 'yri le, -ε di□e nu, Nyisua a lelenyō -mu', -ε di la di, -ε di la Esipokue a yi-heyonu nyibepu 'la mō di, ε 'ni □ha la 'waa yi-heyonu nyibepu 'la -we. De a 'mu,

v nu la, ε -he Yisraekue a le'mimle a -nyrōwō, -ε mō Paki. -Te Moise a 'mu, ε kuo la Nyisua □wlv yi, ε □tuu 'v□v 'v, 'ε □tu 'v Paki a le'mimle a 'mu bu.

²⁹ -Te Moise ko Yisraekue 'hven-, v -hōn la 'li Esipublugba 'kwli, v kuo Nyisua □wlv yi de. Ε νο- nu□o, 'yrukotio, v deε 'Yru -Jōhun, 'v 'be la□a □tio, 'ki 'nie 'yi la □nu -coto -ni. -Te v □ta 'ki, -ε -bi Esipokue kue □nu □wien, 'v -hve bu □ta -we. Kee, -te v yi 'ki ni □te, -ε -bi 'nie kōkue yi, 'ε 'la □nu.

³⁰ -Nyrōwō □du, Nyisua lee la Yisraekue ni, 'ki bu □glaa la 'li Selikodio 'li, 'ki 'li -nyrōwi ni □hlon'hven 'kwli, -ε di□e nu, □gbi -mu', -ε □glaa 'li 'dio a 'mu, ε 'mu 'wle, v 'mu 'li 'dio a 'mu 'kwli pa, v 'mu 'a nyibli 'la. -Te Nyisua lee □nu -ti a 'mu, -ε -bi v kuo □ne □wlv yi, 'v □glaa 'li 'dio a 'mu, 'a □gbi 'ε 'wle.

³¹ 'Ki 'li Selikodio a 'mu 'kwli, 'ti- Yisraekue 'mu la 'li nyre mō mu, -ε -bi 'lawlunugba -mu', -ε ko 'nyre mō Rahabu, bu kuo la Nyisua □wlv yi a -ti, ε νο- nu□o, Yisraekue a lelenyu -mu', -v di la 'blugba -gbee mō, 'ε paa la □nu 'kayu bu, v 'ni □ha la □nu 'la. Ε νο- ko -ti, -te Yisraekue a pepe, v pa 'li 'dio 'kwli, 'v 'la nyibli -mu', -v 'yi 'v Nyisua a 'v□tuule -ko, keε, v 'yi la Rahabu 'la.

³² Nyibli -bi -mu', -v ko la Nyisua a □wlv a yikuole, v -hv la ni diaki: Gedeon, Bayraki, Samuō, Jefete, Dafidi, Samueli, ko Nyisua a

winwlon-hanyu* -bi 'huen-. 'Bu mo, 'ni ko [bu na wen 'waa -ti -mo le, e di -hi wen 'mu wlon.

³³ 'Waa pepe a 'mu, u kuo Nyisua [wlu yi. E no- ko -ti, u ko 'blugbi -bi 'huen-, 'u -won, 'u -ha 'u [nu 'hru wlon, ko, 'u naa nyibli -tee, 'ki 'li yi'siile 'kwli, 'u 'ye de -mu', Nyisua pu la 'li [nu, 'u gba -u -bi, 'u pu 'li [nu koko' -mo, kee, u 'yi [nu [dedede -mo -nu,

³⁴ 'u pu 'li [nu nagba 'nyi, kee, na 'yi [nu -hien. -Te nyibli -hwe bu nu -hotiplen, bu 'la [nu, Nyisua, no- nu[o, 'u [ta 'li[ti wlon. U 'yi la 'kli -ko, kee, Nyisua nu[o ni, 'u ko la 'kli, 'u -he ta'biopu gbagbi, 'u bla ta'biopu -bi -mu' le.

³⁵ E ko la nugbi, 'u kuo la Nyisua [wlu yi. E no- nu[o, 'waa 'dukue -mu', -u 'kuku la le, Nyisua 'e -ha [nu 'klo, 'e -nyi [nu nugbi a 'mu.

Kee, nyibli -bi ni 'u, bu kuo Nyisua [wlu yi a -ti, 'u gba [nu ti 'yakli yi diaki. 'Bu mo, 'bu pu la le, -e mo, u 'yi la Nyisua a nyibli 'pa-, u di -ha la [nu me le. Kee, u 'yi -wen, 'ki bu hla[a, -e mo, u 'yi Nyisua a nyibli 'pa-. 'Ye [bu bu di 'ku, u kuo Nyisua [wlu yi, -e mo, 'bu 'ku, e ko bu -ha 'li [nu 'kukunyiibli 'nyi, bu -ha [nu 'klo, 'waa 'klo yrayru 'mu [haan'klo -he, e 'mu 'u 'a 'ka 'u -hi.

³⁶ U 'caa nyibli -bi ni, 'u bii [nu lokue, 'u mua [nu, 'ti -u pu [nu [jre, kee, u 'yi 'u Nyisua a 'hru bu wlon -ha.

³⁷ U pu -u -bi 'hi -mo le, 'u

'la [nu, 'u 'be -u -bi [tu le, 'u nu -hotiplen, 'u 'la -u -bi, -u -bi 'yi bunule -ko, 'klo -bu, e no- u ne ki, [huen 'e ni [nu, 'u pi 'blakue ko wlokue 'hu le, nyibli 'u [tui [nu [huen, ko, 'u nii [nu 'cre le,

³⁸ -u -bi ni 'u, 'u bla [nu le, 'a -ti, u ne 'wan ble, ko, 'u ne dugbi 'lu le. 'Ki 'li dugbi a 'hu 'kwli, 'ki 'u yi 'li le -pee -ni. Ke- 'n pi, -e mo, 'klo -bu a nyibli -mu', -u ble Nyisua a nyibli le, 'waa 'mumu, u yi 'ye [huen, -e nu[o, 'waa de 'kuku a -ti, u 'yi yi -blee -ni, 'ki Nyisua a nyibli a 'mu bu ni 'li [nu 'nyi.

³⁹ Nyisua a nyibli a pepe a 'mu, -te u -nu, 'u kuo Nyisua [wlu yi, e kwlee Nyisua ki diaki. Kee, ke- e ni 'mu, de gbagbu -mu', Nyisua pu la le, e di la nyibli a 'mu -nyi, 'waa 'yie 'yi la[a 'ye, 'u 'ku,

⁴⁰ -e nu[o, Nyisua pu la 'li[ti ni, 'ki bu nu [nu [haande -mo, -e -hi 'u 'a yi-hede 'u. E wen 'ni, [haande a 'mu, u bi yi, -a bi yi, 'ki 'u -tite ni -do, 'ki e di 'u -a mo[o -nyii -ni, ti -mu' -ko 'yri -a di 'li 'a 'klo yrayru -mu' 'kwli pa.

12

-Aan 'Bai Nyisua bu nve ne 'a yonu a -ti, 'e -he 'li [nu le

¹ -A mu -mo -bi, nyibli a pepe -mu', -u kuo Nyisua [wlu yi, u [glaa 'li -a mu le, 'u tve ne -a mu 'hru, -te -aan 'mumu, -a di nu, -a 'mu 'li 'waa [pi le -ha. 'A -ti, e noo 'u le, 'ki -ba hie 'u -tebli a

pepe -bu bu, -ε ni□e, 'kɪ -a 'ye ni muu ye', 'kɪ 'v Nyɪsɔa a 'hru wlɔn. De 'kuku -bu, -ε ke -a mu yɪ, -ba hie 'v□v bu, -ε di□e nu, -a 'mu ye' -muu -ni, 'kɪ 'v Nyɪsɔa a 'hru wlɔn. -Te -a 'blee 'v kɔa, 'kɪ -ba 'blee 'v kɔa.

² 'Bu mɔ, □ba yɪ ye' ni -mii -ni, 'kɪ 'v Nyɪsɔa a 'hru wlɔn, 'kɪ -ba ta 'lɪ -Yusu -mɔ le, -kɔtɪ ε nɔ- nu□o, □a kuo □ne □wlv yɪ, ε nɔ- di□e nu -we, -aan □wlv a yɪkuole 'mu 'v yɪ □ceε -ni. ε wen□ε kɪ, 'kɪ bu 'la□a, 'kɪ 'v tugbe 'yie, □wɪ yɪ -balɔnyɔ. 'Kukubɔv a 'mu, ε ni -tɔɪ, keε, ε 'yɪ -tɔɪ -pie, 'kɪ bu 'kɔ 'kukubɔv a 'mu, -ε nu□o, ε yi□e ni, -ε mɔ, Nyɪsɔa di□e 'ni nu, ε 'mu dɔdɔ nu. -Te ti ne -bu, 'kɪ ε ni 'v Nyɪsɔa, -ε kɔɔ ne 'a -ne □dedede win kɪ, 'a diidektɪbɪa kɪ bu.

³ Ba -hie -Yusu a 'mu, 'a -tɪ 'lu -mɔ le. De 'kukununyɔ yraa la□a ni, keε, ε nɔ- mɔ -bɪ, ε kɔ □wlv a 'lɪla, 'kɪ 'lɪ □hɪven v □tui la□a a 'yiye 'kwli. Ba -ha 'lɪ 'a □pɪ le, -ε di□e nu, 'aan □wlv 'ni □ha □hlɔn bi, kɔ, a 'ni □ha 'v Nyɪsɔa a 'hru bu wlɔn -ha.

⁴ 'E mɔ □han-tɪ, 'a -wen de 'kuku yɪ, -ε di□e nu, ε 'ni □ha 'a mu win kɪ -kɔɔ -ni. Keε, 'kɪ 'lɪ 'a mu 'nyɪ, nyiblo □dɔ 'ye 'lɪ de 'kuku a yɪ-wɔnwɔn 'nyɪ ni 'kɔɪ -ni. 'A -tɪ, ba 'cibi 'v de 'kuku a yɪ-wɔnwɔn.

⁵ Win -mu', Nyɪsɔa -nu, 'ε -nyɪ 'a mu 'kɪ, bu bi 'lɪ 'a mu 'kwli. ε yɪ hlee 'lɪ 'a mu -mɔ, □wɪ yɪ, -te 'bat ni, 'ε yɪ 'lɪ 'a 'yonv -mɔ -hlee -ni. Ke- ε pɪ: «'Na 'Yu,

'bu mɔ, Kɔkɔnyɔ Nyɪsɔa 'bu yɪ 'lɪ -mu le ni -he,

'kɪ ε 'mu -mu de -tɔɔ -ni a -tɪ, -ε -bɪ pɔ□v nɔa yɪ bu -teε.

'Bu mɔ, 'bu klaa -mu 'yi, -na □wlv ni 'bie 'lɪ □hlɔn.

⁶ Kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, nyiblo -mu', 'a □wlv -nɔε -ni,

ε nɔ- ε -he 'lɪ le.

Nyiblo -mu', ε deε 'a 'yu, ε nɔ- ε yɪ bi.»

⁷ 'A -tɪ, a kɔ ba kɔ □wlv a 'lɪla, 'kɪ 'lɪ □hɪven a 'yiye 'kwli, -ε di□e nu, a 'mu 'lɪ 'nyɪnyɪde

'lɪ 'nyɪ -ni. 'Bu mɔ, Nyɪsɔa 'bu yɪ 'a mu □hɪven ni □tui,

ba yi□e, -ε mɔ, ε ni 'a mu 'a 'yonv -mɔ. ε 'yɪ 'yu □dɔ -kɔ,

'a 'bat bu 'ye ni -ha 'lɪ le.

⁸ Ke- ni -do Nyɪsɔa ni 'lɪ 'a 'yonv a pepe a le-hɪhɪa. 'Bu

mɔ, 'bu 'ye ni -ha wen 'lɪ 'a mu le, a 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -we, ba

mɔ wen 'a -teε a 'yonv.

⁹ Bu bi 'lɪ 'a mu 'kwli, -ε mɔ, -aan 'batv, -v ni ke 'ne-

'kɔ kɪ, v -he 'lɪ -a mu le, □a □tui 'v □nv 'v. 'A -tɪ o, -te ε ni

'mu le, -aan 'Bat -mu', -ε ni 'lɪ yako 'kwli, -ba □tuu 'v□v 'v,

bu -hi 'v -aan 'batv -bu, -v ni 'ne- -tɔtɔ kɪ. 'Bu mɔ, □ba

yɪ 'v□v ni □tui -ni, ε di -nyɪ -a mu 'kɔ yrayrv, -ε 'ye ni -we

'lɪ.

¹⁰ -Aan 'batv -bu, -v ni 'ne- -tɔtɔ kɪ, v -he 'lɪ -a mu

le, 'kɪ 'v ti gbi -mɔ, □wɪ yɪ, -te v ni 'a -hɔhɔa. Keε, -aan

'Bat -mu', -ε ni 'lɪ yako 'kwli, ε -he 'lɪ -a mu le, -ε di□e nu,

ε 'mu 'lɪ -a mu -heε -ni, -aan 'yrinaabv 'mu 'v yɪ 'sii -ni, □wɪ yɪ 'a dɔɔnv a 'yrinaabv.

¹¹ 'Bu yɪ 'lɪ -a mu le ni -he, -a wen 'ni, v nii ne -a mu 'cre le. Keε, □hɪven a 'yiye

'bu -hi, nyibli -mu', -v -ha 'li
'nyinyide, 'waa 'yrinaabui di
'u yi 'ni 'sii -ni, 'ki 'u Nyisua
ye', ko, v 'mu plo a bleele ko.

*-Te -a ko -ba nu Nyisua a
-kvan a nunuo*

12 'Na 'diayinu -na, ke- e ni
'mu. 'A -ti, 'aan [wli 'ni 'bie
'li [hlon, ko 'aan 'kli 'ni 'wee
'li, -e di[e nu, a 'mu ye' -muu
-ni, 'ki 'u Nyisua a 'hru wlon.

13 'Ki 'li 'a mu 'nyi, -u -bi ni
'li, 'u 'yi 'kli -ko, 'ki 'u Nyisua
a 'hru wlon. 'A -ti, ba na 'hru
a 'mu -tee, -e di[e nu, nyibli
a 'mu, v 'ni [ha 'hru bu wlon
-ha, v 'mu Nyisua [wien kwe
-tee.

14 Ba [tu 'u 'kli, -e di[e
nu, a ko nyibli a pepe 'huen-,
a 'mu kibuwweenle ko. Ba
wen[e ki, 'ki Nyisua bu koo
ne 'a mu win ki pepe, 'aan
'yrinaabui 'mu 'u yi 'sii -ni
-tee, 'ki 'u Nyisua ye', -e
nu[o, 'bu 'yi 'mu le -ni, -e
-bi a 'yi 'li [li 'li -we, ba 'ye
Nyisua, 'ki 'li 'a 'klo yrayru
'kwli.

15 'A -ti, ba [tu 'aan dionu
'yie, -e di[e nu, nyiblo [du
'ni [ha hia, 'ki Nyisua bu
nu[o [haande -mo, 'ki 'li
daduke 'kwli. Ba [tu 'aan
dionu 'yie -we, -e di[e nu,
'ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo [du
'ni [ha de -huan 'hru -nyi, -e
nu[o, -wleye ni -do, no- ni[e,
-wlo a pepe 'u pue.*

16 Ba [tu 'aan dionu 'yie,
-e di[e nu, 'ki 'li 'a mu 'nyi,
nyiblo [du 'ni [ha 'lawlunyo
mo, e ko, nyiblo [du 'ni [ha
Nyisua a -tebli -yraa -ni, [wi
yi nyiblo -bu, -e ko 'nyre mo

Esau. Esau mo la 'a 'bai a
yi-heyu [ni. -Te e mo la 'a
'bai a yi-heyu, 'a -ti, e no-
'a 'bai blee yi bu pu wen
wa -mo, -e di[e nu, Nyisua
'mu [u [haande -mo nu, ko, e
'mu nyi'kade nu, 'ki 'u 'a 'bai
a -ta'. Kee, e ko la -nyrowo
[du, Esau a 'mu, e -ha la 'li 'a
nyi'kade, 'e -nyi la [a 'a 'diay
'cumie, -e di[e nu, 'a 'diay
'mu, e 'mu [u diide -nyi. E
nu[o ni, 'a 'diay 'cumie a
'mu, e no- 'waa 'bai pu la wa
-mo.

17 A yi[e ni, -e mo, -te de a
'mu, e -hi la, -e -bi Esau -hue
la [a ni diaki, 'ki 'a 'bai bu
pu la [a wa -mo -we, -e di[e
nu, e 'mu la 'u 'a 'bai a -ta' bi,
e 'mu la nyi'kade nu. Kee, a
'bai 'yi la -wen. Esau yi la 'ni
we, kee, e 'yi la 'u 'hru bu -pu,
'ki de -bu, e nu la, bu 'ci
la [a.

Nyisua a -ti a 'yibuale

18 Ba ko 'a yiyie, -e mo, a
'yia 'u Nyisua 'hu bu ni,
kee, 'aan de 'yi Yisraekue a
de yi 'wi, -u ni la 'klo, ti
-hi la a ti 'yri. U nu- -mo
-bi, -nyrowo [du, v 'yia 'u
dugba -mu', -e mo Sinai 'hu
bu, Nyisua 'e yi la 'li [nu -mo
-hlee -ni. U -we 'li bu nu la
dabu ni, bu -hren la dugba a
'mu le ni. Nagba, no- yi la
'u dugba a 'mu 'lu -wlu -ni.
-Nyre 'pupuo la ni, duduo 'e
yi la -hi diaki.

19 U yi 'win la -namu a win,
'u yi la Nyisua a win 'win
-we. -Te v 'win win a 'mu, -e
-bi huannu bi 'li [nu 'kwli, 'u

* 12:15 12.15 -u'-: 'floo a 'yaade 'cumie gbe, no- ni[e, 'flookuo a pepe 'e 'yee.

nyaa Nyɩsua ɛ, 'kɩ ɛ 'nɩ 'hlee 'kɩ 'lɩ ɩnu -mɔ de,

²⁰ -ɛ nuɩo, -tɩ -mu', ɛ lee la ɩnu, ɛ -hi 'waa 'lule-hihie wlon. Ke- ɛ pɩ ɩnu yɩ, ɛ wen: «Nyiblo 'bu -hren dugba -mu' ɛ, 'ye ɩbu ɛ mɔ -tonyiblo -hub' 'wlugbade, ba puɩ 'hu -mɔ ɛ, ba 'laɩa.»

²¹ -Tɛbli -mu', ɔ yɩ la 'ye, ɛ pu la 'lɩ ɩnu huannu 'kwli ɛ diakɩ. ɛ nuɩo nɩ, Moise a 'mu, 'ɛ hlaɩa, -ɛ mɔ: «'Na 'huɩ yɩ 'nɩ 'hɩhle -nɩ, huannu a -tɩ.»

²² 'A mu -mɔ -bɩ, 'aan de nɩ 'dɔ, -kɔtɩ 'kɩ a 'yɩya 'ɔ dugba -mu' 'huɩ bu, ɔ deɛ Sion. 'Kɩ 'Klohienyɩsua a 'dɔ nɩ 'ɔ. 'Dɔ a 'mu, ɔ deɛ ɩne Jrusɛdɔ, -ɛ nɩ 'lɩ yakɔ 'kwli. Nyɩsua a lɛlenyɔ -huɔhuɩ 'kukue 'lɩ ɛ, 'ɔ pɩ Nyɩsua 'nyɛ ɛ, 'ɔ nɩ dɔdɔ. Nyiblo ɩdu 'yɩ 'lɩ 'waa -hihre -wɛ.

²³ 'Kɩ a nɩ 'lɩ Nyɩsua a 'yonu 'nyɩ, -ɔ 'kukue ɛ, -ɔ nɩ dɔdɔ. 'A mu -mɔ 'a 'yonu, -ɔ kɔ 'a -nɛ de, ɛ -kɔ, 'tɩ-, -ɔ kɔ 'nyɛ ɛ 'cɩɩ 'lɩ 'a 'cɩɛn 'kwli, 'kɩ 'lɩ yakɔ 'kwli. 'Kɩ a 'yɩya 'ɔ Nyɩsua 'huɩ bu, -ɛ mɔ nyibli a pepe a -batipɔnyɔ. 'Kɩ a 'yɩya 'ɔ yɩ-henyibli -mu' 'huɩ bu, -ɔ nɩ la 'kɔ, kɔ, -ɔ 'sɩi 'ɔ yɩ, 'kɩ 'ɔ Nyɩsua ye', 'tɩ- Nyɩsua -nu, 'ɔ ɩcɛɛ 'ɔ yɩ.

²⁴ 'Kɩ a 'yɩya 'ɔ -Yusu 'huɩ bu, -ɛ nɩ 'ɔ Nyɩsua kɔ -tonyibli 'huɛn- a -gbati. -Yusu a 'mu, ɛ nɔ- kɔ -tɩ, Nyɩsua 'ɛ ɩtu 'yɩ yrayɩ, ɛ kɔ -tonyibli 'huɛn-. 'Kɩ a 'yɩya 'ɔ -Yusu a -hlɔ 'huɩ bu -wɛ, ɛ 'wla bu, 'kɩ 'ɔ tugbe 'yie. 'A -hlɔ a 'mu, ɛ 'nɩ ɩmuɔɩ lɩ 'a 'lu a

yɩpɔnyɔ ɛ, -ɛ 'wɩ Abeli a -hlɔ yɩ, keɛ, -Yusu a -hlɔ a 'mu, ɛ nuɩo nɩ, -a kɔ Nyɩsua 'huɛn-, ɩa -muɛ.

²⁵ 'A -tɩ, ba ɩtu 'aan dɔnu 'yie, -ɛ diɩe nu, a 'nɩ ɩha Nyɩsua a win kɩ 'bɛɛ -nɩ, 'bu yɩ 'lɩ 'a mu -mɔ nɩ -hlee -nɩ. 'N yɩ 'a mu 'nɩ ti: Ti -hi la a ti 'yɩ, nyibli hɩa la nɩ, 'kɩ bu pu la Moise nɩa yɩ bu, -ɛ yɩ la ɩnu Nyɩsua a -tɩ -lee -nɩ, 'kɩ 'nɛ- -tutu kɩ. ɛ nɔ- nuɩo, -tɛ Nyɩsua a -bati kɔ ɩnu, 'ɔ 'yɩ 'lɩɩ wlon ɩta. -Tɛ ɛ nɩ la 'mu ɛ, 'a -tɩ, -a mu -mu', -ɔ yɩ -Yusu 'Kɩsu a win 'wɩn, -ɛ -huɛn 'lɩ yakɔ 'kwli, 'bu mɔ, ɩba hɩa ɩne kɩ, 'hru 'yɩ 'kɩ 'ɔ bu -pe, 'kɩ -ba ɩta 'lɩ Nyɩsua a -bati wlon.

²⁶ Ti -hi la a ti 'yɩ, -tɛ Nyɩsua yɩ la win nɩ pɩ, -ɛ -bɩ -tutu yɩ la 'nɩ 'hɩhle -nɩ. Keɛ, -tɛ ti nɛ -bu, ke- ɛ pɩ -a mu yɩ: «'N diɩe 'nɩ nu de, -tutu 'mu 'hɩhle -nɩ, kɔ, yakɔ 'mu 'hɩhle -nɩ -wɛ.»

²⁷ -Tɛ ɛ pu la ɛ, -ɛ mɔ, ɛ diɩe 'nɩ nu, win a 'mu, ɛ tɩɛ nɛ -a mu nɩ, -ɛ mɔ, -tebli a pepe -bu, Nyɩsua -nu, ɛ di 'nɩ 'hɩhle -nɩ, ɛ 'mu bu -wɛ. Keɛ, -tebli -mu', -ɛ 'yɩ 'lɩ 'hɩhle 'lɩ -wɛ, ɛ nɔ- di 'ɔ hie.

²⁸ 'A -tɩ, ba -nyɩ Nyɩsua 'wio, -ɛ nuɩo, ɛ yɩ -nyɩ -a mu 'dɔ yrayɩ, -ɛ 'yɛ nɩ 'hɩhle -nɩ. -Ba pu Nyɩsua 'nyɛ ɛ, ɩwɩ yɩ, -tɛ ɛ nɩ 'a -huɩa. -Ba -nyɩe -tɩ a 'yɩ'buale, kɔ, -ba ɩtuu 'ɔɩ 'ɔ.

²⁹ ɛ mɔ ɩhaan-tɩ, Nyɩsua -mu', -a de, ɛ 'wɩ nagba yɩ. Nyibli a pepe -mu', -ɔ 'yɛ nɩ ɩtuu 'ɔɩ 'ɔ, ɛ yɩ ɩnu bu 'nɩ -wɛ.

13

'Yrinaabvi -mu', -ε kwλεε Nyisva ki

¹ 'A mu -Yusu a nyibli, ba 'cibi 'u, ba nuuε -ni.

² 'Dagbi -mu', -u puε 'li 'a mu -mɔ, ba 'ble □nu kwa -tεε. -Ti a 'mu, ε ni 'hruo 'li 'a mu -mɔ. Ε nɔ- nyibli -bi nu la, 'u 'ble la Nyisva a lelenyu kwa -tεε. Kee, u 'yi la□a -yi, -ε mɔ, Nyisva a lelenyu -ni la 'u.

³ Nyibli -mu', -u ni 'li □ji', 'waa -ti bu ni 'aan □wli yi, □wi yi, -te u ko 'a mu 'huen-, a 'ye ni ni wen 'li □ji'. Nyibli -mu', u □tui □hiwen, 'waa -ti bu ni 'aan □wli yi -we, □wi yi, -te u ko 'a mu 'huen-, a 'ye ni 'ye wen □hiwen.

⁴ -Ti -mu', Nyisva -hla, 'ki 'u 'bli a -ta', nyibli a pepe, bu □tuu 'u -ti a 'mu 'u. Nuɔba 'ni 'hie 'u 'a nyibu bu, ε 'ni 'nuo 'li -wlawli; nyibu 'ni 'hie 'u 'a nuɔba bu, ε 'ni 'nuo 'li -wlawli -we. Ba ko 'a yiyie, -ε mɔ, nyibli -mu', -u ni dedu a 'mu, Nyisva di puu □nu -bati le, ko, ε 'mu nyibli -bi -mu', -u ni 'lawlude -bati le -puu -ni.

⁵ 'Wli a nuεle 'ni 'kɔɔ 'li 'a mu win ki. A 'ni 'kɔɔ 'li □wlu a □hlonbibie, 'ki 'u de -mu', a -ko a -ta', 'ye □bu ε 'yi -hu. Kee- Nyisva pi, ε wen: «'N ko □bu kikle -mu le. -Te 'kɔɔ te yi bu, 'n 'yi 'li□i 'li -we, □bu hie 'u -mu bu.»

⁶ -Te Nyisva nu 'a hihla le, 'ki 'li 'a mu 'nyi, 'a -ne nyiblo -we 'li bu hla□a ni, 'ki 'li □wlu a yikuole 'kwli, -ε mɔ: «Kukonyo Nyisva, nɔ- yi 'mu -heε -ni, 'a -ne ti.

'Ni -pie□e li □dedede a huannu,

-ε nu□o, nyiblo □du 'yi 'li 'na 'cre a lenuule 'li -we.»

⁷ Yi-henyibli -mu', -u neε la 'a mu, 'ki 'u Nyisva a 'hru wlon, -u yi la 'a mu Nyisva a -ti -lee -ni, 'waa -ti 'ni 'hruo 'li 'a mu -mɔ. 'Waa 'yri-naabvi, ko 'kukubdu -mu', u 'ku, 'a -ti bu bi 'li 'a mu 'kwli. Ba kuo Nyisva □wlu yi, □wi yi, -te 'waa 'mumu, u nu la 'a □wlu a yikuole.

⁸ -Te ni -do -Yusu 'Klisu ni la 'mu, ke- ni -do, ε 'tie ni 'mu. -Te 'kɔɔ te yi bu, ke- ni -do, ε 'tie di 'mu ni, 'kɔɔ -mɔ 'kɔɔ, ε 'yi 'li□i 'li -we bu 'ci□i -ni.

⁹ Ba □tu 'aan diɔnu 'yie, -ε nu□o, ε ko nyibli -bi, 'u tuε -tebli yrayi, -ε ni duɔɔyo le. -Bakle, u di□e 'ni nu, a 'mu 'u Nyisva a 'hru bu wlon -ha. Kee- u pi: 'Ki 'u didi-tebli a de ki, ba kuε tete -bi □wien le, -ε di□e nu, 'aan □wli 'mu 'kli ko. -Ti a 'mu, u hle, a 'ni 'puu 'li□i nva yi bu, -ε nu□o, de -mu', -ε yi -tonyiblo a □wlu 'kli -nyi, ε nɔ- mɔ □haande -mu', Nyisva ni□e -mɔ, 'ki 'li daduke 'kwli. Ε 'yi de -mu', -a yi di, -u'u- -a 'ye ni di 'pa-, ε 'ni -nyi□e li -tonyiblo a □wlu 'kli. Nyibli -mu', -u □tui 'u tetedu a 'mu 'u, tete a 'mu, ε 'ni -heε□e li □nu -pi.

¹⁰ -A mu -bu, -u kuo -Yusu 'Klisu -mu' □wlu yi, -ε -he -cɔhlon*, -aan de 'kuku a -ti, -a mu Nyisva we. Kee, nyibli -mu', -u 'tie □tui 'u didi-tebli a tete 'u, 'ti-, -u 'tie kuε -juukue* a tete □wien le,

'ki 'b -cohlun a pipie a -ta', Nyisua 'ni -wa□a li □nu.

11 'Ki 'li 'yru 'kwli, -Juukue a -cohlunpinyo* gbagbu, ε -he 'li -nyrōwō ni -do, 'ε 'le 'wlugba-tebli, 'ki 'b Nyisua a -cohlun a -ta', 'ε gbe 'wlugba-tebli a 'mu a -hlu, 'ε pue 'li Nyisua a 'kayu a 'hwen a -gblo 'kwli, -ε di□e nu, ε 'mu Nyisua le -nyaa -ni, ε 'mu 'a nyibli a de 'kuku 'wōwla -ni. -cohlun a 'mu, v □tue □ne 'dɔ, 'b pɪ□i 'tɔ.

12 Ke- -Yusu a de ni la 'mu. E wen ni, 'ki bu □tɔ □ne 'dɔ, bu 'la 'b□v tugbe 'yie, -ε di□e nu, ε 'mu 'a -hlu nu, ε 'mu 'a dako a de 'kuku 'wōwla -ni.

13 'A -ti, a 'ni 'kuee 'ki -Juukue a de □wien le de. Kee, -te -Yusu 'Klɪsɔ -nu, 'ε -wen, 'ki bu -heε ne 'a -ti le, -ba wen -we, 'ki -ba -ha 'klo -bu a -tebli me le, -ba kue -Yusu □wien le, 'ye □bu v di -aan -ti le -heε -ni,

14 -ε nu□o, 'ki 'ne- 'klo -bu ki, -a 'yi 'ne- □haan'dɔ* -ko, -ε hie 'klo. 'Ki 'li Nyisua 'hu, 'ki -aan □haan'dɔ ni 'li, 'ki 'li -a mu ye'. □Haan'dɔ a 'mu, ε nɔ- -a □mve le.

15 'A -ti, -ba pu Nyisua 'nyre le, 'a -ne ti, ε ko, -ba -nyi□e 'wio, 'ki 'li -Yusu a 'nyre 'kwli. 'Nyrelepupub -mu', -a pɪ□i 'nyre le, ε 'wɪ□i -cohlun yi, -a -he, 'ki 'b Nyisua -mɔ, -ε tue □ne nyibli yi, -ε mɔ, -a mu -mɔ 'a nyibli.

16 Ba nu 'aan 'bio -tonyibli □haande -mɔ, ε ko, ba -hiheε -ni, 'a -ne ti, -ε nu□o, -cohlundv a 'mu, ε nɔ- kwleε Nyisua ki.

17 Ba □tuu 'b 'aan 'cve a

ye'nanyv 'b. Ba pu 'waa □tɔwin nva yi bu, -ε nu□o, v nu- □tui 'a mu 'yie, -ε di□e nu, a 'ni □ha 'b Nyisua a 'hru bu wlon -ha. E mɔ □haan-ti, Nyisua ko bu 'beti □nu, -te v nu 'waa -kvan a nunuo. 'A -ti, ba □tuu 'b □nu 'b, -ε di□e nu, v 'mu -kvan nu, 'ki 'li dɔdɔ 'kwli. 'Bu mɔ, 'ba 'ye ni □tuu 'b □nu 'b, 'waa □wli di bi □hlɔn. 'Waa □wli 'bu bi □hlɔn, -ε -bi de a 'mu, ε 'yi 'li□i 'li -we, bu -heε ne 'a mu.

18 Ba 'cibi Nyisua a dida, 'ki 'b -aan -ta', -ε di□e nu, ε 'mu -a mu -heε -ni. -A yi□e ni, -ε mɔ, -aan □wli 'ni -yεε□e li -a mu -ti. -A -hve□e ni, 'ki -ba nu □haande 'a -ne ti.

19 Ba da Nyisua -we, -ε di□e nu, ε 'mu 'mu 'hru -nyi, 'mu 'li 'a mu -mɔ di, -te ti ne -bu.

Le'boowin

20 Nyisua -mu', -ε yi -a mu kibuwēenle -nyi, 'ki 'li -aan □wli ki, ε nɔ- -ha 'li -aan Kɔkɔnyo -Yusu 'Klɪsɔ 'kɔkɔnyibli 'nyi, 'ε -ha□a 'klo, 'ε nu□o -aan 'yie□tunyo gbagbu -mɔ'. -Yusu a 'mu, 'a -hlu, nɔ- Nyisua -nu, 'ε □tu 'yi yrayri, ε ko -a mu 'hwen. 'Yri yrayri a 'mu, ε di hie 'klo.

21 -Te ε ni 'mu le, 'a -ti, Nyisua bu -nyi 'a mu 'klɪ, -ε di□e nu, a 'mu 'a □wlv a kiwēenle nu. Nyisua a 'mu, ε nɔ- di□e nu, de -mu', -ε kwleε □ne ki, a 'mu□v nu, -ε nu□o, 'ki -Yusu 'Klɪsɔ ni 'li 'aan □wli ki. 'A -ti, -Yusu 'Klɪsɔ bu ko -ti a 'yi'bualε, -te 'klo te yi bu. Ke- bu ni 'mu.

'Betile

²² 'Na 'diayinu -na, 'n yi
'cru ne 'a mu -mo, -ε di□e nu,
'mu 'a mu 'kli -nyi. 'A -ti, -te
'cruen -bu, ε 'yi -hlo, 'n nyee
ne 'a mu le, ba 'ble 'a win
kua, 'ki 'li 'aan □wli ki.

²³ □Bu lee ne 'a mu: -Aan
'diayi Timote, ε 'yi 'ki □ji'
-ni. U te□ε bu. 'Bu mo, 'bu
nyre 'ne- 'mu -mo 'wawli, 'ni
yi 'li 'a mu -mo ni di, 'ki 'u
'aan yi-mume a -ta', ε ko 'mu
'huen-, -a di 'li di.

²⁴ 'N 'beti 'aan 'cve a
ye'nanyu a pepe, u ko -Yusu
a nyibli a pepe 'huen-. -Yusu
a nyibli -mu', -u ni 'li Ital-
iblogba 'kwli, u 'beti 'a mu.

²⁵ Nyisua bu nu 'aan pepe
□haande -mo.

SAKI a 'crien, ε 'cri la

¹ 'Mō Saki, 'mō -yī 'a mō -mō 'criū -ni. 'Mō -Yusu 'Klīsu a -kuannunyo □niō. 'A mō -mō', -v mō Nyisva a dakō, -v 'hēen 'klō a pepe -bu kī bu, 'aan 'wio.

Nyibli -mō', -v kuo Nyisva □wlv yi, nv- ε yi □tō -nyi

² 'Na 'diayīnu -na, 'bū mō 'ba yi □hūen a gblegble nī 'ye, -ε -bī ba nu dōdō.

³ Ba kō 'a yiyie, -ε mō, 'ba 'cibi 'v -Yusu a □wlv a yīkuole, 'ye □bū a yi □hūen nī 'ye, ε di□e 'nī nu, a 'mō □wlv a 'līla kō.

⁴ ε bleē yi, □wlv a 'līla kō □wlv a yīkuole a 'mō, bū nu□o, ba □cēē 'v yi pepe, kīkade □dō 'nī 'nū 'lī 'a mō 'lī.

⁵ 'Kī 'lī a 'mō 'nyī, nyiblo 'bū yi dē nī nī, 'bū 'yī 'a □tō -kō, bū -hva□a Nyisva, Nyisva 'mō □nē□e -nyī, -ε nu□o, Nyisva 'nī 'ka□a lī□ī nyiblo □dō. 'A -nē nyiblo, -ε di□e □tō -hva, ε di □nē□e 'nī -nyī, 'kī 'lī □wlv a yīnūnō 'kwli. ε 'yī 'a yru -kō.

⁶ Nyiblo a 'mō, 'bū yi □tō a 'mō nī -hūē, bū -hva□a, 'kī 'lī □wlv a yīkuole 'kwli. ε 'nī 'pūv 'lī□ī gble, -ε nu□o, nyiblo -mō', -ε -hūē Nyisva dē, 'kī 'lī gble a pūpūv 'kwli, ε 'wī□ī 'yru a 'dūv yi, pepe pī 'kabi klē, 'tī- ε gbē 'lī -tē -mō', ε -hūē 'lī.

⁷ Nyiblodō a 'mō, ε 'nī 'pūv 'lī□ī □haan-tī, -ε mō, dē -mō',

ε -hūē, Nyisva di □nē□e 'nī -nyī.

⁸ ε mō nyiblo □niō, -ε nēē 'lī nī 'hūen, 'kī 'v Nyisva a 'hru wlon.

□Hivennyō kō dēkōnyō 'hūen-

⁹ 'Diayīnu -mō', □hūen nī, bū nu dōdō, -ε nu□o, Nyisva, nō- di 'lī □nū 'yaa -nī.

¹⁰ 'Diayīnu -mō', -v kō dē, bū nu dōdō -wē, -ε nu□o, Nyisva nō- di 'lī □nū □tīō -nī. Dēkōnyō a 'mō, ε yī□e nī, -ε mō, ε di 'nī 'kū, □wī yi -piti a -pui.

¹¹ 'ε mō □han-tī, -tē 'yru nī, 'ε yi 'lī 'hri, 'ε yi hūen, 'ε nī□e, -piti 'ε yi 'yru, kō, 'a -pui a yīnūnō, 'ε yi 'wan, kē- ε nī 'mō -wē, 'kī 'v dēkōnyō -mō', -ε nī 'lī 'a kōkō-tēbli a -kuan a nunūo 'kwli, 'ε yi 'v□v bū hie, 'ε 'kū.

Ba 'cibi 'v Nyisva a □wlv a yīkuole, 'ye □bū a yi □hūen nī 'ye

¹² Nyiblo 'bū nī 'v, □hūen 'bū nī 'v□v kē, 'kī bū nu dē 'kuku, 'tī- nyiblo a 'mō, 'bū kō □wlv a 'līla, 'bū 'yī -sa, 'kī 'v Nyisva a □wlv a yīkuole -mō', -ε -bī bū kō plo a bleēle, -ε nu□o, Nyisva di -nyī□e 'klō yrayru, -ε 'yē nī -wē 'lī. 'Klō yrayru a 'mō, ε nō- mō 'wio -mō', Nyisva di nyibli -mō', -v nūē □nē -nyī.

¹³ Dē 'bū nī 'v, 'bū yi 'v -mō lē nī □tēē -nī, -ε di□e nu, □mō dē 'kuku nu, □nī 'yēē 'lī□ī, -ε mō, Nyisva -nī□e, -ε nu□o, ε 'yī nyiblo □dō kō, -ε -wē 'lī -bū □tēē 'v Nyisva lē, ε 'mō dē 'kuku nu, mō, Nyisva

'ni tteεε 'u nyiblo du le, -ε diε nu, ε 'mu de 'kuku nu.

¹⁴ -Tonyiblo a 'lule-hihie -huan, no- yi 'u le tteε -ni, 'ε ni de 'kuku.

¹⁵ De 'kuku a 'mu, ε yi 'lu -mo le -hie, ti gbi 'bu -hi, ε no- ε mi nu mo. 'Bu yi kle ni -bii -ni, -ε -bi ε ye 'kukuu, -ε mo, Nyisva a -molehlole.

¹⁶ Na 'diayuu, 'n nuε -ni, a 'ni 'kaa 'li 'aan dionu.

¹⁷ A -ne -nyinyide du, -ε no yi, 'ki ε -huen 'li Nyisva -mo, Nyisva -mu', -ε mo 'yru ko hōnpu ko nyahroyo a nununyō. Nyisva a 'mu, ε 'ni 'ciεi li -ni, wu yi, -te 'yru ni, 'ε yi 'li yakō 'kwli le -we, 'ti- halo 'ε yi bi.

¹⁸ Ki ε naa 'li win -mu', -ε mo -ti a -teε 'kwli, 'ε -nyi -a mu 'klo yrayru. 'A gbetu, ε no- -huaa, -ε diε nu, -a 'mu yi-henyibli' pa, 'ki 'li 'a nunu-tebli 'nyu.

Nyisva a win, ayi 'win, ba nuo

¹⁹ Na 'diayuu, 'n nuε -ni, bu bi 'li 'a mu 'kwli, 'a -ne nyiblo bleε yi bu pu 'a 'bu nua yi bu -teε, ε 'ni 'kikaa 'li -ni, 'ki bu pu win, 'ti-, ε 'ni 'wuwlu 'li yru' a lebibie -we,

²⁰ -ε nuo, nyiblo 'bu kla yru'lebi-ti, ε 'yi 'li 'li -we, bu nu -tebli -mu', -ε 'sii 'u yi, 'ki 'u Nyisva ye'.

²¹ A -ti, ba -hie 'u ynyre-tebli a pepe bu, -ε ni 'li 'aan wu ki. A 'ni 'nuo 'li de 'kuku de. Ba ti 'li 'aan dionu, 'ki 'u Nyisva ye', ko, 'a win, a 'win, -ε ni 'li 'aan wu ki, ba kuo ne wu yi -teε. 'A win a 'mu, no- -we

'li -bu wa 'a mu, a 'ni ha Nyisva -mo le -hloō -ni.

²² -Tebli -mu', Nyisva a win tuε ne 'a mu, a ni 'pu 'li nua yi bu ni -do, keε, ba tuu 'u 'u. Nyiblo 'bu yi Nyisva a win nua yi bu ni pi -do, 'bu 'ye ni nuo, -ε -bi ε keε ne 'a dionu ni.

²³ Nyiblodu a 'mu, ε 'wu nyiblo -mu' yi, -ε te 'li 'yie 'kwli le, -te 'a yigbakla ni 'mu, -ε yi 'ye.

²⁴ 'Bu 'ye 'ki, 'bu ple 'li ki, -ε -bi -te -mu', 'a yigbakla a 'mu, ε ni wen 'mu, ε -hruo -mo.

²⁵ Nyiblo 'bu yi 'li Nyisva a tete 'kwli le ni te, -ti -mu', ε hle, 'bu yi ni ni, Nyisva di nuo haandε -mo. Nyiblo a 'mu, ε 'yi yi -bleε -ni, bu 'win -ti a 'mu, 'ti- bu -hruo -mo, keε, ε bleε yi bu tuu 'u, -ε nuo, tete a 'mu, ε -we 'li yre, 'ti- 'ε ko 'ki, 'ki bu gble -a mu, 'ki 'u de 'kuku -mo'.

²⁶ Nyiblo 'bu pu le, ε yi kue Nyisva wien, 'bu 'ye ni tu 'a me 'yie, 'ti- 'bu yi ynyretoto ni pi, -ε -bi ε keε ne 'a dionu ni. E wen 'ni, ε ni nyisvade, keε, ε pipi 'li win le dadu.

²⁷ -Teε a nyisvade, -aan 'Ba Nyisva a 'mu, ε -hwe, ε no- mo: -Ba ko 'li 'kuiyoyonu a de -mo, ko nugbi -mu', -u ko nyibepu ku, 'ti- -u yi huven 'ye, -ba ko 'li 'waa de -mo -we. Kue 'u -mo bu de, -ba tu -aan dionu 'yie, 'klo -bu 'a ynyre-tebli 'ni ha -a mu win ki -koo -ni.

2

A 'ni 'jraa 'li nyibli' le

1 'Na 'diayinu -na, -te a kuo ne -aan Kükonyo -Yusu 'Klisu □wlv yi, -kotu a 'yi'bobua, 'a -ti, a 'ni 'jraa 'li nyibli' le.

2 □Bv pvv □ne nyibli ni 'hven a de yi: A ni 'li 'cvekayu bu, -ε -bi ti ni -do a ti 'yri, nyibli ni 'hven pa 'li 'a mu 'nyi. -ε -bi ni 'v, 'ε pu yinowlawli, kō, -gvluboyō 'ε ni 'li□i □jio' le. -ε -bi ni 'v, ε mō □hivennyō. 'A 'hvlēpv-tebli cīcre' le.

3 -ε -bi a -nyi nyiblo -mu', -ε pu □haan-tebli 'hvi le 'wio, 'a y□i -lee -ni: «Yinōgbata, nō -bu, nō -bu ni ki bu.» □Hivennyō -mō -bi, ke- a p□i yi: «Nyra 'v -te -mu' bu!» -hvv: «Di 'li, -bu 'plaa mō 'mu bu □hlōn bu.»

4 'Bv mō, 'ba yi 'a nunuo le ni ni, -ε -bi ε 'wi yi a 'jre nyibli le, kō, 'aan 'lule-hihie nyre yi, -ε nu□o, 'ki 'li nyibli ni 'hven a 'mu 'nyi, a pvv nyiblo ni -do -bati le.

5 'Na 'diayinu -na, ba pu 'mu nva yi bu. Ba kō 'a yiyie, nyibli -mu', -v 'yi de -kō, 'ki 'ne- -tutu ki, nu- Nyisua -ha 'li, 'ki bu kuo -Yusu □wlv yi. -Yusu a □wlv a yikuole a 'mu, ε mō de gbagbu, 'ε -hi 'v -tebli a kōkō. Nyibli a 'mu, Nyisua -ha 'li □nv ni -wε, 'ki bu pa 'li 'a 'klo yrayrv 'kwli. 'Klo yrayrv a 'mu, Nyisua wen 'ni, nyibli -mu', -v nve □ne, nu- di 'li□i 'kwli pa.

6 'A mu -mō -bi, nyibli -mu', -v 'yi de -kō, a 'ni -daa□a li □nv nyibli. Kee, 'klo -bu a dekonv, nu- □tui 'a mu □hven, nu- gbε 'li 'a mu

-batiponyv yi.

7 V ni -do a 'mu de, v nu-, 'nyre -mu', Kükonyo -nyi 'a mu, -v y□i yi nyre. 'Nyre a 'mu, nō- mō: -Yusu a nyibli.

8 'Bv mō, 'ba yi 'v Nyisua a tete gbagbu -mu' ni -tui -ni, v 'cru la, 'ki 'li Nyisvacrien 'kwli, -ε -bi a ni □haandε. Tete a 'mu, ε nō- -bu: Nve -na 'bi -tonyiblo, □wi yi, -te -nu -dionv a nveε.

9 Kee, 'bv mō 'ba yi -tonyibli le ni 'jre, -ε -bi ε mō de 'kuku □nō, 'a ni□e. Nyisua a tete kō bu klo 'a mu, -ε nu□o, a 'wla tete -bi ni.

10 Nyiblo 'bv yi 'v Nyisua a tete a pepe ni □tui -ni, 'ti- 'bv 'wla 'a 'yεε ni -do, ε □hen 'nyre, ε 'wla Nyisua a tete a pepe ni.

11 'ε mō □han-ti, Nyisua ni -do a 'mu, -ε pu le: □Ni 'nuo 'li -wlawli, ε ni -do a 'mu, ε nō- pu le de: □Ni 'laa 'li nyiblo. 'A -ti, 'ye □bu -ye' ni nu -wlawli, keε, -te □le nyibli a -ti, ε 'wi yi, □wla Nyisua a tete a pepe ni. 'A -bati di -mu 'ni klo.

12 Nō- nu□o, 'ni yi -mu -lee -ni: -Ti a pepe, a hle, kō -tebli a pepe, a ni, ba kō 'a yiyie, ε nō- kō ki Nyisua di 'v 'a mu -bati le -pvv -ni, □wi yi, -te a nu 'v 'a tete a 'v□tuule. Tete a 'mu, nō- □gble 'a mu, 'ki 'v de 'kuku -mō'.

13 Nyiblo 'bv 'yi 'a 'bihian -tonyiblo a nyai -kō, ti -kō 'yri Nyisua di 'v -bati -pvv -ni, ε 'yi 'li□i 'li -wε, bu yru 'a nyai -wε. Kee, nyiblo 'bv kō nyibli a nyai, Nyisua di kō 'a nyai -wε.

Nyiblo -mu', -ε kuo Nyisva
□wlv yi, ε blεε yi bu nu
□haan-tebli

14 'Na 'diayinu, nyiblo 'bu pu le, ε kuo Nyisva □wlv yi, keε, 'bu 'ye ni nu □haan-tebli -mu', Nyisva -hve, -ε -bi nyiblo a 'mu, 'a 'puplewin 'ni -da□a □dedede. 'A □wlv a yikuole 'bu ko bu ni 'mu le, -ε -bi ε 'yi 'li□i 'li -we bu wa□a, 'ki 'b Nyisva a yrv a pupuv -mō'.

15 -Bakle, 'ki 'li 'a mu 'nyi, -Yusu a nyiblo -bi, nō- 'yi 'hulepu-tebli ko didide 'hven- -ko.

16 'Bu mō, 'ba yi 'diayi a 'mu ni -lee -ni: «Nyisva bu ni 'b -mu -mō, pu -tebli 'hul le -teε, -bu di de, □mu □mla», keε, 'ba 'yi□i -tebli -mu', ε 'yi -ko -nyi, -ε -bi 'aan 'puplewin 'ni da□a □dedede.

17 Ke- ε ni 'mu -we, 'ki 'b Nyisva a □wlv a yikuole -mō'. Nyiblo 'bu hla□a, -ε mō, ε kuo Nyisva □wlv yi, keε, 'bu 'ye ni -hva bu nu □haan-tebli -mu', Nyisva -hve bu nu, -ε -bi 'a □wlv a yikuole a 'mu, ε 'ni -da□a □dedede.

18 -Bakle, ke- nyiblo □du di pu: «-U -bi kuo Nyisva □wlv yi, -v -bi 'b ni yino-tebli.» -Ti 'n di□e yi hla, ε nō- -bu: «Tōō 'mō□o, -te -nu Nyisva a □wlv a yikuole, -te -ye' ni -hva -bu nu yino-tebli, 'na 'mumu, yino-tebli -mu', 'n ni, 'mu -mō□o -tōō -ni, -ε di□e nu, □mu□v 'ye, -ε mō, 'n kuo Nyisva □wlv yi.»

19 -Te -mu', -nu, □ni pu□v □haan-ti, -ε mō, Nyisva mō

Nyisva ni -do, 'ni yi -mu 'ni -lee -ni, -ε mō: ε nu -teε, keε, 'kuo -hvin a 'mumu, v pu□v □haan-ti -we, -ε mō, Nyisva mō Nyisva ni -do. ε nō- ko -ti, 'b yi 'huhle -ni, hvannu a -ti.

20 -Mō -mu', -ε 'yi 'lule-hihie -ko, □bu tōō -mō□o, -ε mō, 'bu mō, □ni kuo Nyisva □wlv yi, 'ti- □ni 'ye ni -hva -bu nu □haan-tebli, -ε -bi -na □wlv a yikuole a 'mu, ε 'ni -da□a li □dedede.

21 -Aan 'ba Abrahamu a -ti, bu bi 'li -mu 'kwli. Abrahamu a 'mu, ε -we la -mō, 'ki bu □tuu la 'b Nyisva 'b, 'ye □bu ε di 'a 'yu Yisaki -ha, ε 'mu 'a -cōhlon pi, 'ki 'b Nyisva ye'. De a 'mu, ε nō- nu□o, Nyisva 'ε 'sii la 'b□v yi, 'ki 'b 'a dionu ye'.

22 -Yi□i 'ni 'ye, -ε mō, ε kuo la Nyisva □wlv yi diaki. Nō- nu□o, 'ε -we la -mō, 'ki bu nu la 'a -ne □dedede, Nyisva -hve la□a. 'A nunu-tebli a 'mu, nō- nu□o, 'a Nyisva a □wlv a yikuole, 'ε 'sii la 'b yi.

23 -Ti -mu', v 'cri la, 'ki 'li Nyisvacrien 'kwli, ε mu la 'lu -mō. -Ti a 'mu, ε nō- -bu: «Abrahamu kuo la Nyisva □wlv yi, nō- nu□o, Nyisva 'ε 'sii la 'b□v yi, 'ki 'b 'a dionu ye'», 'ti- Nyisva 'ε deε la□a 'a nūnatumu.

24 'A -ti, a yi□i 'ni 'ye, -ε mō, Nyisva yi 'sii 'b nyiblo yi, 'ki 'b 'a □haan-tebli, ε ni a -ta', ε 'yi 'a □wlv a yikuole ni -do a -ti 'pa-.

25 Kve 'b□v -mō bu de, -wlawhnugba Rahabu a -ti, bu bi 'li -mu 'kwli -we. Ti -ko 'yri Yisraekve a lelenyu pa la

'li 'waa 'diɔ 'kwli, ε -hεε la
□nu ni diakti, 'ε tɔɔ la □nu
ki'βεεhru, -ε di□e nu, υ 'ni
□ha la □nu 'la. De a 'mu, ε
nu la, nɔ- nu□o, Nyɪsua 'ε 'sii
la 'u□u yi, 'ki 'u 'a diɔnu ye'.

26 -ε -bi 'ki, -te -tonyiblo
ni, 'bu 'ye ni pu -hɔnhlɔn,
'ε 'kuɪ, ke- ε ni 'mu -we, 'ki
'u Nyɪsua a □wɔ a yikuole a
-ta'. Nyiblo 'bu hla□a, -ε mɔ,
ε kuo Nyɪsua □wɔ yi, 'ti- 'bu
'ye ni nu □haan-tebli, -ε -bi
'a □wɔ a yikuole a 'mu, ε 'ni
-da□a □dedede.

3

Ba □tu 'aan mε 'yie

1 'Na 'diayɪnu -na, 'ki 'li 'a
mu 'nyi, nyibli -hɔhɔɪ 'ni
'mɔɔ 'li Nyɪsua a -titɔɔnyɔ.
Ba kɔ 'a yiyie, -a mu -bu,
-u tɔε Nyɪsua a -ti, 'bu mɔ,
□ba nu de -hɔan, -aan -bati,
Nyɪsua di pu, ε di 'ni 'yakla
-ni, ε 'mu 'u nyibli -mu', -u
'ye ni tɔɔ Nyɪsua a -ti a -bati
'u -hi.

2 -Aan pepe, -a ke ni, 'ki
'u -tebli -hɔhɔɪ, -a ni ki.
Nyiblo 'bu ni 'u, 'a puɔwin
'bu nɔ yi ti a pepe, 'bu 'ye ni
ka, -ε -bi nyiblo a 'mu, ε □cεε
'u yi, ε □hen 'nyre, ε -we 'li
bu nu□o ni, 'a 'kɔ bu 'sii 'u
yi ni.

3 □Bu puɔ □ne -so a de yi.
'Ti- □mu 'u□u ki 'ya mɔ mu,
-kɔ -bu naa 'li□i 'plɔde wɔn,
-ε kɔ 'kwli 'lili naa 'li. 'Lili
a 'mu, ε nɔ- yi -mu -hεε -ni,
□ni pi 'u□u 'hru wɔn le, -te
-hɔε 'li, □ni gbεε 'li□i yi.

4 □Bu pu□u □tu a de yi
de, -ε kɔ danu, υ pu yɔ'.
'Ye □bu □tu a 'mu ε 'bua,

pepe gbagbu 'bu -hɔε bu
gba□a, nyiblo -mu', -ε nεε
□ne, wanu 'cɪmɪ ε ni, 'ε pi
'u□u 'hru wɔn le.

5 Ke- ni -do -aan mε ni 'mu
-we. □Haan-ti, 'ε 'cɪmɪ -ni,
keε, 'a nunu-tebli 'bua ni.

-Ba puɔ □ne na'klayie a de
yi de. ε -we 'li ti ni -do a ti
'yri, bu pu 'wandu 'tɔ ni.

6 -Aan mε 'wɪ□i na'klayie
yi. ε mɔ yɪnyrede □niɔ,
'ε ni 'li -tonyiblo wɔn, 'a
nunu-tebli 'ε ni□e, -tonyiblo
a 'kɔ 'ε yi yi nyre. Mɛɔ a
'mu, 'a nunu-tebli 'wɪ□i na
yi, -ε 'be, 'ki 'li -tonyiblo 'hɔɪ
-mɔ. Na a 'mu, -tonyiblo a
'kɔ a pepe, ε nɔ- ε yi yi nyre.
'Ki na a 'mu ε -hɔen 'li 'kuo
-hɔɪn a nyiblo gbagbu -mɔ.

7 -Tonyiblo -we 'li bu naa
ne 'a -ne □dedede ni: 'Wan
bu a mamuɪ, kɔ nɔbli, kɔ
wɔwɔ-tebli, ε kɔ -hrin
'hɔen-.

8 Keε, nyiblo □du 'yi 'li□i 'li
-we, bu kɔɔ ne 'a diɔnu a mε
win ki. 'A mε a 'mu, ε mɔ
yɪnyrede □niɔ, 'ε 'ye ni -wle.

'A nunu-tebli ni 'kuε, kɔ, 'ε
'liε nyibli le.

9 Mε ni -do a 'mu, ε nɔ-
-a ni, □a yi Nyɪsua 'wio -nyi,
-ε mɔ -aan 'Bai, kɔ -aan
Kukonyɔ. ε ni -do a 'mu, nɔ-
-a ni, nyibli -mu', Nyɪsua nu,
□a pi □nu 'jɔɔ -mɔ.

10 Wuntɔ ni -do a 'mu
wɔn, 'ki win -hɔen 'li -wlu,
□a yi Nyɪsua 'wio -nyi, ε ni
-do a 'mu wɔn, 'ki win -hɔen
'li -wlu, □a pi nyibli 'jɔɔ -mɔ
-we. 'Na 'diayɪnu -na, de a
'mu, ε 'yi 'u le nɔɔ -ni.

11 ε 'yi 'wlo □du -kɔ, -ε kɔ
-mɔ ti ni -do a ti 'yri, υ -he 'li

□haan'nie kɔ 'nie -hɔn.

¹² 'Na 'diayɔnɔ -na, -a 'yɛɛ -hɔan nɪ 'ye, bubuotu bu di □wɔnmlukui tɔ, kɔ, -a 'yɛɛ -hɔan nɪ 'ye -wɛ, -gbɔgbɔtu bu di bubuokui tɔ, kɔ -a 'yɛ -hɔan nɪ 'ye -wɛ, 'kɪ 'lɪ 'niebutɔ nɪ -do 'kwli, 'tanie kɔ □haan'nie 'hɛn- bu -hɔn 'lɪ -wlu.

□Tɔ -mɔ', Nyɪsɔa yɪ nyibli -nyi

¹³ 'Kɪ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, nyiblo 'bu nɪ 'lɪ, 'bu pɔ lɛ, ɛ kɔ □tɔ, -ɛ -bɪ 'a nunukɔ bu nɔ yɪ, 'tɪ- bu □tɔ 'lɪ 'a dɪɔnɔ, -ɛ di□e nu, nyibli 'mɔ□v □haan-tɪ pɔ, -ɛ mɔ, ɛ kɔ □tɔ.

¹⁴ Kɛɛ, □nɪ kɔ ca dɪakɪ, 'tɪ- na □wɔ 'bu nyre yɪ, kɔ □nɪ yɪ -dɪɔnɔ nɪ -do a plɔ a bleelɛ lɛ nɪ □mɔɛ, -ɛ -bɪ □nɪ 'pɔv 'lɪ -na dɪɔnɔ a -pli, -ɛ mɔ, -kɔ □tɔ. 'Bɔ mɔ, □nɪ yɪ 'pɔple lɛ nɪ ni, -ɛ -bɪ -ni hɪ.

¹⁵ □Tɔdɔ a 'mɔ, -pɔ lɛ, -kɔ, ɛ 'yɪ Nyɪsɔa 'pa-, ɛ 'yɪ -mɔ□v -nyi. Kɛɛ, -tonyibli a □tɔ □nɔ. □Tɔdɔ a 'mɔ, 'kuo -hɔn a nyiblo gbagbu, ɛ nɔ- yɪ□v nyibli lɛ -nyi.

¹⁶ -Tɛ -mɔ', -tonyibli kɔ 'v ca, kɔ, -tɛ -tonyibli □mɔɛ 'v 'waa dɪɔnɔ nɪ -do a plɔ bleelɛ lɛ, kɪbɔwɛɛnɛ 'yɪ 'v -nɪ, kɛɛ, yɪnyre-tebli a gbleg- ble, nɔ- nɪ 'v.

¹⁷ Kɛɛ, nyiblo 'bu nɪ 'v, 'bu kɔ □tɔdɔ -mɔ', Nyɪsɔa yɪ nyibli lɛ -nyi, -ɛ -bɪ nyiblo a 'mɔ, ɛ yɪ 'sɪi 'v yɪ, 'ɛ ni□e, -tonyibli 'v kɔɛ kɪbɔwɛɛnɛ, kɔ, ɛ 'nɪ 'yaa 'lɪ 'a dɪɔnɔ 'lɪ, kɛɛ, ɛ pɪ nyibli nɔa yɪ bu, 'kɪ 'v 'v□tuulɛ 'kwli, 'ɛ kɔ nyibli

a nyai, kɔ, 'a -nɛ ti, yɪnɔ-tebli nɪ -do, nɔ- ɛ ni.

¹⁸ Nyiblo a 'mɔ, -ɛ kɔ □wɔ -nɔ yɪ, 'tɪ- -ɛ ni□e -tonyibli, 'v kɔɛ kɪbɔwɛɛnɛ, 'a nunu-tebli a 'mɔ 'kwli, □haandɛ -di 'lɪ -wlu -hɔn. Nyiblo a 'mɔ, ɛ 'wɪ□v 'dɔdɔnyɔ yɪ: 'dɔdɔ-tebli -mɔ', ɛ 'dɔ, 'dɔdɔ-tebli nɪ -do a 'mɔ, nɔ- ɛ di 'cɛ.

4

Ba yraa 'kɔ -bu a yɪnyre-tebli, ba nɔɛ Nyɪsɔa

¹ 'Kɪ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, yɪ-wɔnɔwɔnɛ kɔ 'blini 'hɛn-, -v nɪ 'lɪ, -bɪ' v -hɔn yɪ 'lɪ? 'Kɪ v -hɔn 'lɪ 'aan □wɔ -hɔn kɛɛ, □wɔdɔ -mɔ', -v -wɛn □haan□wɔ yɪ.

² -Tɛbli -mɔ', 'aan □wɔ -hɔɛ ba kɔ, a 'nɪ -kɔ□v lɪ□v. Nɔ- nu□o, nyibli -mɔ', -v kɔ -tebli a 'mɔ, 'aan □wɔ -hɔɛ, 'a □mɔɛ 'waa 'lɪlɛ lɛ. -Tɛbli -mɔ', 'aan 'bio -kɔ, nɔ- kɔ ca a □tui, kɛɛ, a 'nɪ 'yɛ□e lɪ□v. Nɔ- nu□o, 'a pɪ □yɛ, kɔ, 'a -wɔnɔwɛn yɪ. -Tɛbli -mɔ', a -hɔɛ, a 'nɪ -kɔ□v lɪ□v, -ɛ nu□o, a 'nɪ -da□a Nyɪsɔa, ɛ 'mɔ 'a mɔ□v -nyi.

³ 'Yɛ □bɪ a -hua□a Nyɪsɔa, ɛ 'yɪ 'lɪ□v 'lɪ -wɛ, bu -nyi 'a mɔ□v, -ɛ nu□o, -tɛ a ni 'a dɪda, ɛ 'nɪ -blee□e lɪ 'a plɔ. A -hɔɛ -tebli a 'mɔ nɪ, -ɛ di□e nu, a 'mɔ plɔ a bleelɛ kɔ 'a mɔ nɪ -do.

⁴ -Tɛ -wlawɪnɔgba ni, 'ɛ yɪ 'v 'a nyɪbɔ bu hie, 'ɛ mi -wlawɪ nu mɔ, kɛ- a ni, 'a yɪ 'v Nyɪsɔa bu hie, 'a nɔɛ 'kɔ -bu a yɪnyre-tebli. Ba kɔ 'a yɪyie, nyiblo -mɔ', -ɛ nɔɛ

-teblidv a 'mu, ε yraa Nyisva ni. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni de, nyiblo 'bv ni 'v, 'bv nve 'klo -bv a yinyre-tebli, ε 'wi yi 'a □wlv yraa Nyisva ni.

5 A 'ni 'yee 'li□i, -ε mō, -ti -mu', Nyisva a 'crien hla, ε 'ni -da□a □dedede. -Ti a 'mu, ε nō- -bv: «Nyisva a -Hihiu -mu', ε -nyi -a mu, ε -hve ni, bv kōō ne -a mu win ki pepe.»

6 -ε -bi 'ki, Nyisva yi -nyi -a mu 'kli dadv, a 'mu yinyre-tebli a pepe yi -wōn, □wi yi -te v nu la 'a 'cicri, 'ki 'li Nyisva a 'crien 'kwli, -ε mō: «Nyisva 'ni -hva□a nyiblidv -mu', -v 'yee 'li 'waa dionv 'li, kee, nyibli -mu', -v □tivε 'li 'waa dionv, nu- ε ni □haande -mō, 'ki 'li dadvke 'kwli.»

7 'A -ti, ba □tiv 'li 'aan dionv, 'ki 'v Nyisva ye'. Ba -wōn 'kuo -hvin a nyiblo gbagbv yi, -ε di□e nu, ε 'mu 'a mu -mō le -hloō -ni.

8 Ba 'mve Nyisva yre, ε 'mu 'a mu yre 'mve -ni -we. 'A mu de'kukununyv, a 'ni 'nuo 'ki de 'kuku de. 'A mu -mu', -v nee 'li ni 'hven, 'aan □wlv bv 'sii 'v yi.

9 'Aan -tebli 'kukui, a -nu a -ti, 'kla bv 'ya 'a mu -wliye. Ba nu nyai ηmlt le, 'ti- ba we. Ba 'kee 'cica, ba we □hien. Ba 'kee dōdv a nunuo, kee, 'kla bv 'ya 'a mu -wliye.

10 Ba □tiv 'li 'aan dionv, 'ki 'v Kukonyo Nyisva ye', ε 'mu 'li 'a mu 'yaa -ni.

A 'ni 'pυv 'li 'aan 'bio -bati le

11 'Diayinv -na, a 'ni 'hlaa 'li 'aan 'bio -ti -hvin yre. Nyiblo -mu', -ε hle 'a 'bi -ti -hvin yre, 'ti- -ε pvi □ne -bati le, nyiblo a 'mu, ε -hle -ti -hvin le, 'ki 'v Nyisva a tete a -ta', kō, 'ε pvi Nyisva a tete a 'mu -bati le. 'Bv mō, □ni yi Nyisva a tete -bati le ni -pvi -ni, -ε -bi ε □hen 'nyre, □ni □tuu□o 'v□v 'v, kee, -pvi □ne -bati le ni -do.

12 Nyisva ni -do, nō- yi nyibli 'a tete -nyi, kō, ε ni -do a 'mu, nō- bleε yi -bv pvv □nv -bati le. ε ni -do a 'mu de, nō- -we 'li bv wa nyibli, kō, ε ni -do a 'mu, nō- -we 'li bv nu□o, bv -we bv. -Mō -mu', -ε pvi -na 'bi -bati le, nyiblo a 'di -bi -pv le, -mō 'li?

A 'ni 'yaa 'li 'aan dionv

13 Ba pv 'v nva bv -teε, 'a mu -mu', -v pvi le: «Kike -bv, -hvv' -ηηa, 'ki -a di -hvan 'li 'diov -bv -hvv' 'diov -mu' ki mu, -a 'mu 'li 'yrv -hii -ni, -a 'mu 'li kvεε 'li -hlaa -ni, -ε di□e nu, -a 'mu 'wliye 'ye -teε.»

14 'A mu a 'mu, -v hle -ti a 'mu, □bi de, -ε di -hvan 'lu -mō mu, a yi□e ni? -Hvnhlvn -mu', a pvi, ε 'wi -jru yi, -bv 'hri, 'ki 'li ti gbi 'kwli, ti ni -do a ti 'yri, -ε yi -gbe le.

15 Ke- a kō ba pv wen: «'Ki 'li Nyisva a 'kli 'kwli, -a di pv -hvnhlvn, kō, de -bv, -hvv' de -mu', -a 'mu□v nu.»

16 Kee, nō- a hie 'v bv, 'a 'yee 'li 'aan dionv, 'a pvi 'aan dionv a -pli. 'Bv mō, 'ba kō ba nu 'li 'aan dionv a 'li'yaale le, -ε -bi ε nyre yi.

17 'A -ti, bv bi 'li 'a mu 'kwli, -ε mō, nyiblo -mu', -ε

yi □haandε a nule, 'ti- -ε 'ye ni nu□o, nyiblo a 'mu, ε ni de 'kuku.

5

Dekonyo, ba □tu 'aan nunuklo 'yie

¹ 'A mu dekonyo, ba pu 'mu nua yi bu -tεε. Ba we, □hιven a di 'ye a -ti, 'ki 'u 'kla-wliye'yia, -ε di 'a mu yi mu a -ta', ba nu nyai ηmlι le.

² 'Aan kuko-tebli □hον ni, ko 'hlo me 'aan 'hυilepu-tebli ni.

³ -Yrusu nyre 'aan 'wli yi. -Yrusu a 'mu, no- di 'a mo□o -to□ -ni, -ε mo, a 'yi 'aan kuko-tebli -kvan 'yri -nuu -ni -tεε, ko, ε no- di 'aan 'hυi yi nyre, □wi yi, -te na 'ye ni pu wen 'a mu 'to. □Haan-ti, □a ni 'li le'booti 'kwli, 'ti- 'klo 'mu 'u -wlu -hον, keε, a 'tie 'kukue kuko-tebli le.

⁴ 'Ti- nyibli -mu', -u nu -kvan, 'ki 'li 'aan -cio ki, a 'yi □nu 'peε -ni. Ba pu 'u nua bu, -te nyibli a 'mu, u ni 'li win a 'li'yaale, u ni wuwe. 'Waa □hienwewin a 'mu, ε nyre 'li Nyisua -mo ni, -ε mo 'klo a pepe a Kukonyo.

⁵ Ti a pepe, a -hi 'ne- 'klo ki, 'a -ne de a -hυε, a ko□o ni, ko, 'aan plo a bleεε ni -do, ε no- a □mυε le. A yi di la de -tεε, 'a 'bυε la, □wi 'wlugba-tebli, -u 'bυε, 'ti- u 'le, 'ki 'u 'waa didie a -ta'.

⁶ Nyibli -mu', -u 'sii 'u yi, nu- a puu hi-bati le, 'a 'lila □nu le, -ε nu□o, u yi 'li□i 'li -we, bu -won 'a mu yi.

Ba 'la □wlv, -Yusu a diditi 'mυε yre

⁷ 'Na 'diayinu -na, ba 'la □wlv, 'ki 'u -Yusu a □wlv a yikuole a -ta', ε 'mu□u gba -gbagba, -Yusu a 'mu, ε 'mu di. Ba 'ye ke 'dudonyo, -te ε ni, 'ε 'dυε -tebli, 'ti- 'ki 'li □wlv a 'lila 'kwli, 'ε yi tawι -ple, ko le'boonu 'hυen-, 'ε 'ble□e kua -bleble, 'ε yi -tebli a 'mu 'a 'ciεti ki ye.

⁸ 'Aan 'mumu, ba 'la □wlv, 'ki 'u -Yusu a □wlv a yikuole a -ta'. 'Aan □wlv ni 'bie 'li □hlon. -Te a 'blee 'u kua, 'ki ba 'blee 'u kua. -Aan Kukonyo a diditi 'mυε yre.

⁹ A ni 'yiyεε 'li -ti, -ε di□e nu, Nyisua 'ni □ha 'a mu -bati le -puu -ni. Ba ko 'a yiyie, -batiponyo, -ε mo -Yusu, 'a diditi 'mυε yre, 'ki ε ni 'u □hvan.yi.

¹⁰ 'Na 'diayinu -na, Nyisua a winwlon-hanyo, -u hle la Nyisua a -ti, ti -hi la a ti 'yri, 'waa -ti bu bi 'li 'a mu 'kwli. U ko la □wlv a 'lila, 'ki 'u Nyisua a □wlv a yikuole -mo', 'ye □bu u yi la □hιven ni 'ye. 'Aan 'mumu, ke- ba nu □wlv a 'lila a kuko -we.

¹¹ -A wen 'ni, Nyisua a winwlon-hanyo a 'mu, u ko la plo a bleεε, -ε nu□o, u yi la -sa, 'ki 'u Nyisua a □wlv a yikuole -mo'. Nyisua a nyiblo -mu', -ε mo Sobu, ε no- -mo -bi, a 'win 'a -ti ni, -te ε nu la □wlv a 'lila a kuko, 'ki 'li □hιven a 'yiye 'kwli. A 'win ni -we, -te Nyisua -nu, 'ti- 'a □hιven a 'yiye a 'mu, □haandε 'ε -hον 'li□i 'kwli. ε mo □haan-ti, Nyisua ko -tonyiblo a nyai, 'ti- 'ε ni□e □haandε -mo.

12 'Na 'diayinu -na, de gbagbu, 'n -hve □bu lee ne 'a mu, ε no- -bu: A 'ni 'suu 'li -ni. A 'ni 'suu 'li yakɔ, kɔ, a 'ni 'suu 'li -tutu, mɔ, a 'ni 'suu 'li 'a -ne □dedede. 'Aan iin bu mɔ iin, kɔ 'aan 'uun-bu mɔ 'uun-. Ke- ba nu□o, Nyɔsua 'ni □ha 'a mu -bati le -puu -ni.

13 'Ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo 'bu ni 'li, 'bu yi □hiwen ni 'ye, -ε -bi bu da Nyɔsua, Nyɔsua 'mu□v -heε -ni. Nyiblo 'bu ni 'li 'a mu 'nyi, dɔdɔ 'bu yi□i ni ni, -ε -bi bu blee Nyɔsua -mɔ.

14 Nyiblo 'bu ni 'li 'a mu 'nyi, 'a 'hvi 'bu yi ni hren, -ε -bi bu da 'cve a ye'nanyu, v 'mu□v 'nyra 'lu pu, 'ki 'li Kukonyɔ a 'nyre 'kwli, v 'mu Nyɔsua da, 'a 'kve 'mu -we.

15 'Bu da Nyɔsua, 'bu kuo □ne □wlv yi, -ε mɔ, de -mu', ε -hve, Nyɔsua di□e 'ni nu, -ε -bi Nyɔsua di□e 'ni nu, 'huthrennyɔ a 'mu a 'kve 'mu -we, ε 'mu□v ye' 'du. 'Bu nu la de 'kuku, Nyɔsua di 'a de 'kuku a 'mu 'ni 'wɔwla -ni.

16 'A -ti, -tebli 'kukui -bu, a -nu, ba wen □ne yre, kɔ, ba da Nyɔsua, 'ki 'v 'aan 'bio a -ta', -ε di□e nu, Nyɔsua 'mu□v nu, 'aan 'kve 'mu -we. Nyiblo -mu', -ε 'sii 'v yi, 'ki 'v Nyɔsua ye', 'a Nyɔsua a dɔda kɔ 'klɪ, 'ki Nyɔsua bu nu de -mu', nyiblo a 'mu, ε -hve.

17 Nyɔsua a winwlon-hanyɔ, -ε mɔ Eli, 'a -ti, bu bi 'li 'a mu 'kwli. -Te a ni 'mu, ke- ε ni la 'mu -we. No- da la Nyɔsua, 'ki 'li 'a □wlv a pepe ki, 'nu 'ni □ha la di a -ti. -Hon 'v -nyrowɔ a 'mu 'yie, 'nu 'yi la

di, 'ε nu 'yri ni ta kɔ □hɔnpui ni □hlon-do.

18 -Te ε -hi la, -ε -bi ε da la Nyɔsua ni de, 'nu 'mu la di a -ti. Bu da la 'ki□i, -ε -bi Nyɔsua 'win 'a dɔdawin ni, 'nu 'ε -tva la didie de, -ε -bi 'dɔdɔ-tebli -tva la mimu.

19 'Na 'diayinu -na, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo 'bu ni 'li, 'bu hie 'v Nyɔsua a 'hru bu, -ε -mɔ -ti a -tee a 'hru, -ε -bi ba -heε □ne, -ε di□e nu, ε 'mu 'v Nyɔsua a 'hru a 'mu wlon bi de.

20 Ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, nyiblo -mu', -ε -heε ne 'a 'bu a 'mu, ε wa□a ni, 'ki ε 'yi Nyɔsua -mɔ le -hlɔɔ -ni, 'ε 'yi 'wan. 'Ye □bi 'a -tebli 'kukui -hu, Nyɔsua di□e 'ni 'wɔwla -ni.

PIELI A YI-HECRIEN ε 'cru la

1 'Mɔ Pielɪ, -ε mɔ -Yusu 'Klɪsɔ a -mɔnanyɔ*, 'mɔ -yɪ 'a mɔ -mɔ 'cruɪ -nɪ, 'a mɔ -mɔ', -v mɔ Nyɪsɔ a nyibli, v bla lɛ, -v 'hɛɛn Pɔtɪblɔgbɔ, kɔ Galatɪblɔgbɔ, kɔ Asɪblɔgbɔ, kɔ Bitɪnɪblɔgbɔ 'hɛn- kɪ bɔ. A mɔ 'dagbɪ ɲnɔ, 'kɪ 'lɪ 'blɔgbɪ a 'mɔ 'kwli.

2 See la a ti 'yri, -aan 'baɪ Nyɪsɔ 'ε pɔ la 'lɪɲɪ 'lɪ, 'kɪ bɔ -ha la 'lɪ 'a mɔ, -ε dɪɲe nu, a 'mɔ 'a nyibli' pa. 'Kɪ ε naa 'lɪ 'a -Hɪhiu* 'kwli, 'ε nuɲɔ, 'a -hɛ 'a nyibli, -ε dɪɲe nu, a 'mɔ 'v -Yusu 'Klɪsɔ 'v ɲtuu -nɪ, ε kɔ, ε 'mɔ 'a -hlɔ nu, ε 'mɔ 'aan dɛ 'kuku 'wɔwla -nɪ, -ε dɪɲe nu, a 'mɔ 'v yɪ 'sɪi -nɪ, 'kɪ 'v Nyɪsɔ ye'. Nyɪsɔ bɔ nu 'a mɔ ɲhaandɛ -mɔ, kɔ, bɔ -nyɪ 'a mɔ kɪbɔwɛɛnɛ -wɛ, ɲhaandɛ kɔ kɪbɔwɛɛnɛ a 'mɔ 'hɛn-, bɔ bɪi klɛ.

Nyɪsɔ -mɔ', -ε wa 'a mɔ, ba pɔɲv nyre lɛ

3 Ba pɔ Nyɪsɔ 'nyre lɛ, -ε mɔ, -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsɔ a 'Baɪ, -kɔtɪ ε yru -aan nyɪ, 'ε -nyɪ -a mɔ 'klɔ yrayrɔ. -Yusu 'Klɪsɔ -mɔ', Nyɪsɔ -ha 'lɪ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, ε -ha 'klɔ, ε nɔ- Nyɪsɔ naa 'lɪ, 'ε -nyɪ -a mɔ 'klɔ yrayrɔ a 'mɔ. ε nɔ- kɔ -tɪ ɲa yɪɲe, ɲa yɪɲɪ -ple, 'kɪ bɔ -ha 'lɪ -a mɔ 'kɔkɔnyibli 'nyɪ -wɛ, ε 'mɔ -a mɔ 'klɔ -ha.

4 -A yɪɲe nɪ -wɛ, -ε mɔ, Nyɪsɔ dɪ -nyɪ -a mɔ

ɲhaandɛ. ɲHaandɛ a 'mɔ, ε 'nɪ -nyreɲe yɪ, mɔ, ε 'nɪ -paɲa 'ta, mɔ, ε 'nɪ ɲhɔnɲɔ lɪ 'klɔ -mɔ 'klɔ. 'Kɪ ε ɲtu 'lɪ ɲhaandɛ a 'mɔ yakɔ 'kwli bɔ, 'kɪ 'v -aan -ta'.

5 'A mɔ -bɔ, -v kuo Nyɪsɔ ɲwɔb yɪ, ε ɲtui 'a mɔ 'yɪe, 'kɪ 'lɪ 'a 'klɪkɪnɪnɪ 'kwli, -ε dɪɲe nu, 'klɔ a 'v-hɔntɪ 'bɔ nyre 'v, nyibli a pɛpɛ 'mɔɲv 'ye -tɛɛ, -ε mɔ, ε wa 'a mɔ nɪ.

6 ɲHaandɛ -mɔ', Nyɪsɔ nu 'a mɔ -mɔ a -tɪ, a kɔ plɔ a bleelɛ, 'ye ɲbu a yɪ ɲhɛn a gblegble nɪ 'ye, 'kɪ 'lɪ ti gbɪ 'kwli.

7 ɲHɪɛn a 'mɔ, a yɪ 'ye, a yɪɲɪ 'nɪ 'ye, -ε dɪɲe nu, nyibli 'mɔɲv 'ye, -ε mɔ, a kuo Nyɪsɔ ɲwɔb yɪ -tɛɛ. 'Ye ɲbu -gɔlɔ -mɔ', -ε dɪ yɪ nyre, v yɪɲɪ 'nɪ 'wla, -ε dɪɲe nu, v 'mɔɲv 'ye, 'bɔ mɔ, 'bɔ nɔ yɪ. Kɛ- ε nɪ 'mɔ, 'kɪ 'v -aan ɲwɔb a yɪkuolɛ -mɔ'. -Aan ɲwɔb a yɪkuolɛ a 'mɔ, ε mɔ dɛ gbɔgbɔ ɲnɔ, 'ε -hɪ 'v -gɔlɔ nɪ. Kɛ- ε nɪ 'mɔ, -ε dɪɲe nu, -nyrɔwɔ -mɔ' -kɔ 'kwli -Yusu 'Klɪsɔ dɪ dɪ dɛ, Nyɪsɔ 'mɔ 'a mɔ 'nyre lɛ pɔ, ε kɔ, ε 'mɔ 'a mɔ -tɪ a 'yɪ'ɔbɔbɔ -nyɪ, kɔ, ε 'mɔ 'lɪ 'aan 'nyre 'lɪ 'yaa -nɪ -wɛ, -kɔtɪ 'a 'tɪɛ kue ɲnɛ ɲwɔb yɪ.

8 ɲHan-tɪ, 'kɪ a 'ye nɪ 'ye -Yusu a 'mɔ, kɛɛ, a nɔɛ ɲnɛ nɪ. ɲHan-tɪ, 'a 'ye nɪ 'ye 'kɪɲɪ, -tɛ ti nɛ -bɔ, kɛɛ, a kuo ɲnɛ ɲwɔb yɪ. Nɔ- kɔ -tɪ 'a kɔ plɔ a bleelɛ dɪakɪ. -Tɛ 'aan plɔ nu buble, nyɪblo ɲdɔ 'yɪ 'lɪ 'a -mɔlɛnuna 'lɪ -wɛ,

9 -kɔtɪ Nyɪsɔ wɛ 'a mɔ nɪ. Wɔwa a 'mɔ, ε nɔ- -a yɪ -ple.

10 Tɪ -hɪ la a ti 'yri, Nyɪsɔ

a winwlɔn-hanyɔ*, ɔ ɔmʊɛ laɔa lɛ, 'kɪ bu yru laɔa lɛ -tɛɛ, -tɛ Nyɪsua di nyibli a wɔwa nu. Ti nɪ ye', ɔhaandɛ -mʊ', Nyɪsua pʊ la lɛ, ɛ di la 'a mʊ -mɔ nu, 'ɔ yɪ la 'a -tɪ nyibli lɛ -lee -nɪ.

11 -Yusu 'Kɪsʊ a -Hihiu* -mʊ', -ɛ nɪ la 'ɔ ɔnʊ ke', ɛ nɪ ye', 'ɛ lee la ɔnʊ -Yusu 'Kɪsʊ a ɔhɪvɛn -mʊ', ɛ di la 'ye a -tɪ, 'ɛ lee la ɔnʊ -wɛ, -ɛ mɔ, ɔhɪvɛn a 'mʊ, 'a 'yiye 'bʊ -hi, Nyɪsua di -nyiɔe -tɪ a 'yi'ɔbʊɔa. Nyɪsua a winwlɔn-hanyɔ a 'mʊ, ɔ ɔmʊɛ laɔa lɛ, 'kɪ bu yru la dɛ a 'mʊ lɛ, -ɛ diɔe nu, ɔ 'mʊ ti -mʊ' yɪ, -ɛ kɔ 'yri -tebli a 'mʊ, ɛ di 'ɔ 'lu -mɔ -muu -nɪ, kɔ, ɔ 'mʊɔ yɪ, -tɛ ɛ di 'mʊ nɪ,

12 Nyɪsua 'ɛ lee ɔnʊ, -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ ɔnʊ 'pa-, ɔ 'yɪ -tebli a 'mʊ 'a 'yiye -kɔ, kɛɛ, 'a mʊ -diɔe 'ye. Ti -bʊ 'yri, nyibli -bʊ, -ɔ pɪ -Yusu a ɔhaantitie, ɔ lee nɛ 'a mʊ -tebli a pɛpɛ a 'mʊ nɪ. Nyɪsua a -Hihiu -mʊ', ɛ yɪ nyibli -nyi, ɛ nɔ- ɔtu ɔnʊ -tebli a 'mʊ wlɔn. -Tɛbli a 'mʊ, Nyɪsua a lɛlɛnyɔ -hʊɛɔɛ nɪ -wɛ, 'kɪ bu yɪ wɛnɔɛ, kɛɛ, Nyɪsua 'yɪ ɔnʊɔ -tɔɔ -nɪ.

'Aan nunuklɔ bu 'sii 'ɔ yɪ

13 -Tɛ Nyɪsua nu -tebli a 'mʊ, 'kɪ 'ɔ 'a mʊ -mɔ, 'a -tɪ, ba -hieɔe 'lu -mɔ lɛ -tɛɛ, -ɛ diɔe nu, a 'mʊ -mɔ -wɛ, a 'mʊ Nyɪsua a -kʊan nu. Ba nɪ 'ɔ -pleelɛ'. A 'nɪ 'hie 'lɪ ɔdedede 'lu -mɔ lɛ, 'bʊ 'yɪ ɔhaandɛ -mʊ', Nyɪsua di 'a mʊ -mɔ nu 'pa-, -nyrɔwɔ -mʊ' -kɔ 'yri -Yusu 'Kɪsʊ di ya de.

14 'A -nɛ ti, ba ɔtuu 'ɔ Nyɪsua 'ɔ. Ti -mʊ' -kɔ 'yri

a 'ye la -Yusu a ɔhaantitie nɪ yɪ, yɪnyre-tebli -mʊ', 'aan ɔwɪ -hʊɛ la, ɛ nɔ- a yɪ la ɔwien lɛ kʊɛ. Kɛɛ, -tɛ ti nɛ -bʊ, a 'nɪ 'kʊɛ 'kɪ yɪnyre-tebli a 'mʊ ɔwien de.

15 Nyɪsua -mʊ', -ɛ da 'a mʊ, 'kɪ ba -hɛ 'a dakɔ, ɛ 'sii 'ɔ yɪ. 'A -tɪ, 'aan 'mumu, ba 'sii 'ɔ yɪ -wɛ.

16 Ti -hi la a ti 'yri, ɔ 'cɪ laɔa nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua a 'cɪɛn 'kwli, -ɛ mɔ: «Nyɪsua wɛn 'nɪ: Ba 'sii 'ɔ yɪ, -kɔtɪ 'na 'mumu, 'n 'sii 'ɔ yɪ».

17 'Bʊ mɔ, 'ba yɪ Nyɪsua nɪ dɛ, kɛ- a pɪ: «-Aan 'Bai». -Tɛ a dɛɛ 'kɪɔɪ 'bai, -ɛ -bɪ ba ɔtuu 'ɔɔ 'ɔ, 'aan 'yrinaabʊ 'mʊ 'ɔ yɪ 'sii -nɪ, ti a pɛpɛ -bʊ, a di 'nɛ- 'klɔ kɪ -hɪɪ -nɪ. Bʊ bi 'lɪ 'a mʊ 'kwli, -ɛ mɔ, 'a -nɛ nyiblo, -tɛ 'a nunuklɔ nɪ 'mʊ, kɛ- Nyɪsua di 'a -bati a lepʊɛ nu, -kɔtɪ ɛ nɔ- mɔ -bɪ, ɛ 'nɪ 'jraɔa lɪ nyibli' lɛ.

18 A yɪɔe nɪ, -ɛ mɔ, Nyɪsua -ha 'a 'Yu nɪ, 'ɛ ɔgbɛ 'a mʊ, 'kɪ 'ɔ nunu-tebli -mʊ', 'aan 'bainʊ tʊɛ la 'a mʊ a -ta', -ɔ 'ye nɪ da ɔdedede. ɛ 'yɪ 'wliye -bʊ, -ɛ pʊɛ 'ta 'pa-, ɛ 'yɪɔɪ -nu, ɛ 'yɪ 'a mʊ ɔgbɛ,

19 kɛɛ, -Yusu 'Kɪsʊ a 'mʊ, 'a -hlʊ -nɪ 'kɪ kɪ, -ɛ -hi 'ɔ 'a -nɛ ɔdedede 'ɔ, nɔ- Nyɪsua -nu, 'ɛ ɔgbɛ 'a mʊ. -Yusu 'Kɪsʊ 'wɪɔɪ blablɛ yɪ, ɔ -ha, 'kɪ 'ɔ -cɔhlɔn* a -ta'. ɛ 'sii 'ɔ yɪ -tɛɛ, dɛ -hʊan ɔdʊ 'yɪ 'lɪɔɪ 'lɪ -nɪ.

20 'Tɪ- Nyɪsua 'mʊ la 'klɔ nu, 'kɪ ɛ -ha la 'lɪ -Yusu 'Kɪsʊ 'lɪ. Kɛɛ, ti -bʊ, -ɛ mɔ le'ɔɔti, ɛ tɔɔ ɔnɛ nyibli a pɛpɛ yɪ, -ɛ diɔe nu, ɛ 'mʊ ɔnʊ wa.

21 Nɔ- kɔ -tɪ 'a kʊo Nyɪsua

□wlv yι. Nɔ- -ha 'lɪ□t
'kukɔnyibli 'nyɪ, 'ε-ha□a 'klo,
kɔ, 'ε -nyɪ□ε -tɪ a 'yi'bɔbɔa.
Nɔ- nu□o, 'a kuo Nyɪsɔa
□wlv yι, 'a yi□ε -wε, -ε mɔ,
ε di 'a mɔ 'nɪ wa.

²² A 'sii 'b 'aan dɪɔnɔ yι,
-kɔtɪ a □tui 'b Nyɪsɔa a win
nɪ. Nɔ- yι 'a mɔ 'klɪ -nyɪ,
'kɪ ba nɔε nε 'aan 'bio, -b yι
Nyɪsɔa □wien kvε. 'N yι 'a
mɔ 'nɪ -lee -nɪ, -ε mɔ, ba 'cibi
'b 'waa nɔεε, 'kɪ 'lɪ 'aan □wlv
a pεpε kɪ.

²³ Bɔ bi 'lɪ 'a mɔ 'kwli, -ε
mɔ, Nyɪsɔa a win -bɔ, -ε yι
nyibli 'klo yrayrv -nyɪ, -ε 'yɪ
'lɪ□t 'lɪ -wε, bɔ -wε bɔ. ε
nɔ- Nyɪsɔa naa 'lɪ, 'ε -nyɪ 'a
mɔ 'klo yrayrv. Nyɪsɔa -bɔ,
-ε 'yε nɪ 'kɔ, nɔ- kɔ 'yonɔ a
-hε. A 'yɪ nyiblo □dɔ, -ε 'kɔ
a 'yonɔ -hε.

²⁴ V 'cru la□a nɪ, 'kɪ 'lɪ
Nyɪsɔa a 'cɪɛn 'kwli, -ε mɔ:
«Tonyibli a pεpε,
b 'wɪ□t -piti yι, -b 'kɔɪ.
'Waa yɪnɪɔ 'wɪ□t -piti a -pui
yι, -ε 'yɪvε.

²⁵ Kεε, Kukɔnyɔ Nyɪsɔa a
win 'nɪ -wε□ε bɔ nɪ
'klo -mɔ 'klo.»
Nyɪsɔa a win a 'mɔ, -kɔtɪ -a
-hlε, nɔ- mɔ □haantitɪ -mɔ',
a 'win.

2

*Nyɪsɔa -ha 'lɪ 'a mɔ nɪ, 'kɪ
ba -hε 'a nyibli*

¹ -Tε Nyɪsɔa -nyɪ 'a mɔ 'klo
yrayrv a 'mɔ, 'a -tɪ, ba -ha 'lɪ
-tebli -hɔn a pεpε -mɔ', -ε nɪ
'lɪ 'aan □wlv kɪ, ba 'kee hɪ a
nunuo, kɔ, a 'nɪ 'naa 'lɪ 'lɪ nɪ
'hɔn, a 'nɪ 'tuo 'kɪ ca, kɔ, a
'nɪ 'die 'lɪ nyibli a 'nyɪε.

² Kεε, ba 'wɪ□t 'yupanɔ yι,
-ε -hɔε 'a 'dii a nyε 'a -nε
tɪ. Kε- nɪ -do ba nu Nyɪsɔa
a -tɪ a -hɔhɔa, -ε di□ε nu,
'aan □wlv a ykuole 'mɔ kle
-bii -nɪ. ε nɔ- ba nu, bɔ
gba□a -gbagba, tɪ -mɔ' -kɔ
'yɪ Nyɪsɔa di 'b 'a mɔ -waa
-nɪ pεpε, ε 'mɔ 'b nyɪε.

³ Dε a 'mɔ, nɔ- kɔ -hɔhɔa
a kɔ ba gba 'lu -mɔ, -kɔtɪ a
□tε□ε wɔn, 'a 'yε□ε, -ε mɔ,
□haandε a 'mɔ, ε nɔ wɔn.

⁴ Ba 'yɪya 'b Kukɔnyɔ -Yusu
'Klɪsɔ 'hɔɪ bɔ. Nɔ- yɪ nyibli
'klo yrayrv -nyɪ. Nɔ- 'wɪ□t
'hɪɔ -mɔ' yɪ, 'kayupɔnyɔ 'yɪ
-hɔa bɔ nuu -kɔan 'yɪ. Kεε,
'hɪɔ a 'mɔ, ε nɔ- Nyɪsɔa -mɔ
-bɪ ε -ha 'lɪ, 'ε nuu □nε -kɔan
'yɪ, -kɔtɪ 'kɪ 'lɪ ε nɔ- -mɔ -bɪ
'yɪ, ε nɔ yɪ, 'ε -hi 'b 'hɪ a pεpε
'b.

⁵ 'Aan 'mumu, -b kɔ 'klo
yrayrv a 'mɔ, ba 'wɪ□t 'hɪɔdɔ
a 'mɔ yɪ, -ε nɪ 'klo, -ε di□ε
nu, Nyɪsɔa 'mɔ 'a mɔ nu, ε
'mɔ 'kayu -mɔ' pɔ, -ε kɔ bɔ
'a -Hihɪu* di 'lɪ 'tɪ. 'A mɔ -di
'lɪ 'kayu a 'mɔ bɔ nɪ, -b di 'a
-cɔhlɔnpinyɔdε nu. -cɔhlɔn*
a 'mɔ, a di pi, -ε di 'a plɔ -blee
-nɪ, nɔ- -mɔ ba -ha 'lɪ 'aan
□wlv, ba -nyɪ □nε□ε, -Yusu
'Klɪsɔ a -tɪ.

⁶ 'ε mɔ -tεε, b 'cru la 'lɪ□t
Nyɪsɔa a 'cɪɛn 'kwli, -ε mɔ,
kε- Nyɪsɔa -pɔ:

«Ba 'yε kε, 'n -ha 'lɪ
□haan'hɪɔ,

'nɪ gbε 'lɪ□t 'dɪɔ -mɔ',
b dεε Sion (Jrusɛ) 'kwli
bɔ □tu mɔ.

Nɔ- kɔ kɪ 'n di 'b 'na 'kayu 'b
-pɔbɔ -nɪ.

ε nɔ- 'n -ha 'lɪ, -ε nu□o, ε nɔ
yɪ.

'A -ne nyiblo, -ε di□e □wlv yι
-kuo -ni,

-tvi 'yι 'li□i 'li -we bu nu□o,
'klo -mō 'klo.»

7 □Haan'hio a 'mu, ε mō
□haande □nio, 'ki v 'a mu
-mu' -mō, -v kuo □ne □wlv
yι, keε, ε 'yι 'mu le -ni, 'ki v
nyibli -mu' -mō, -v yι□i □wlv
yι -kuo -ni. 'E mō -tee, v 'cru
la 'li□i Nyisva a 'crien 'kwli,
-ε mō:

«'Hio -mu', 'kayuponyo 'yι
-hva bu nuu -kvan
'yri,

ε nō- -v -bi 'du ye', 'ε -he 'hio
gbagbu,

-ε kō -kvan diaki,

'v nu□o, 'v pu 'kayu.»

8 'E 'cru la ni -we, 'ki 'li Nyisva
a 'crien 'kwli, -ε mō:

«'Hio a 'mu, ε ni□e ni,
nyibli a buyo v yι□i yre
bi,

'v yι □hlōn le bi.»

'E mō -tee, 'waa buyo v yι□i
yre bi, 'v yι □hlōn le bi, -kōti
v 'ni □tuu□o v Nyisva a win
'v. Kve la 'li bu, Nyisva -yra
la□a ni, 'ki bu bi la □hlōn le,
'bu 'ye ni □tuu v 'a win v.

9 'A mu -mō -bi, 'a mu
-mō dako -mu', Nyisva -ha 'li.
A mō bodio□v □nio, -v 'wι
-cohlonpinyo yι, -v ni Nyisva
a -kvan. 'A mu -mō Nyisva
a dako, Nyisva a 'mu, ε pu
'kibia ki, 'ki v 'a dionv -mō'.
E □gble 'a mu ni, -ε di□e nu,
-tebli gbagbi -mu', ε -nu, a
'mu 'a -ti nyibli -lee -ni. 'E
mō -tee, ε da 'a mu ni, 'ε -ha
'li 'a mu halo 'nyi, 'ε gba v
'a mu -nyre yι, -nyredv -mu',
-ε yι wlin, -ε -hi v 'a -ne
□dedede v.

10 Ti -hi la a ti 'yri, a 'yι la
Nyisva a dako 'pa-. Keε, -te ti
ne a ti 'yri -bu, a -he 'a dako.
Ti -hi la a ti 'yri, a 'yι la□a
-yi, -ε mō, Nyisva kō la 'aan
nyai. Keε, -te ti ne -bu, a yι□e
ni, ε mō □haan-ti, ε kō 'aan
nyai.

Ba -he Nyisva a □koyo

11 'Na ninatumupu -na, bu
bi 'li 'a mu 'kwli, -ε mō, a
mō 'dagbi □nio, 'ki 'ne- 'klo
-bu ki. 'Klo -bu, ε 'yι 'aan
bunule 'pa-. Yako, nō- mō
'aan bunule. E nō- kō -ti 'ni
nyee ne 'a mu le, a 'ni 'nuo 'ki
yinyre-tebli -mu', 'aan □wli
-hve ba nu. -Tebldv a 'mu,
ε -hve bu nyre 'aan □wli yre.

12 'Ki 'li nyibli -bu, -v 'yι
Nyisva -yi 'nyi, 'aan 'yri-
naabu bu 'sii v yι, mō 'ye
□bu v pu le, a ni yinyre-tebli,
□haan-tebli -mu', a ni 'a -ne
ti, v 'mu□v 'ye, ε 'mu□v nu,
v 'mu Nyisva 'nyre le pu,
-nyrowo -mu' -kō 'kwli ε di
di.

13 -Te -a yι -aan Kōkōnyo
-Yusu 'Klisv □wien kve, 'a
-ti, ba □tuu v 'klo a nyibli a
pepe, -v neε 'blv. Romakve
a 'kūn gbagbu -mu', -ε kōo
nyibli a pepe win ki, ba □tuu
'v□v v.

14 Ba □tuu v -gulonvmapu
-mu', 'kūn gbagbu □tu v ble.
E □tu v □nv ble, -ε di□e nu,
nyibli -mu', -v ni -tebli -hvn,
v 'mu 'li □nv le -ha, kō, nyibli
-mu', -v ni □haande, v 'mu
□nv 'nyre le pu.

15 Nyisva -hve□e ni, ba nu
□haande, -ε di□e nu, nyibli
-mu', -v 'ye ni -hva -bu yru
Nyisva, 'ti- -v yι 'aan 'nyre di,

v 'mυ dεdυ a 'mυ, 'a nunuo 'kee -ni.

¹⁶ 'Aan nunuklo bu tωω □ne nyibli yi, -ε mω, -Yusu 'Klɪsυ nu□o ni, 'a 'yi ke 'ki de 'kuku a □koyo 'pa-. Kee, a 'ni 'puυ 'li le, -ε mω, -te a 'yi □koyo 'pa- a -ti, a -we 'li ba nu -teblh -hυin ni. Kee, ba -he Nyɪsua a □koyo.

¹⁷ Ba □tuu 'υ nyibli a pepe 'υ, ba nυe ne 'aan 'bio -Yusu a nyibli, ba □tuu 'υ Nyɪsua 'υ, ba □tuu 'υ Romakυe a 'kɪn gbagbυ 'υ -we.

'Aan 'yrinaabυi bu 'wɪ□i -Yusu 'Klɪsυ a 'yrinaabυi yi

¹⁸ 'A mυ -kυannunyibli, 'a mυ 'n yi 'li -mω -hlee -ni. Ba □tuu 'υ 'aan nyibli gbagbυ 'υ -tee. Ba 'bua 'waa -ti 'yi -tee -we. Ke- ba nu, 'ye □bu 'waa □wli nω yi, 'ye □bu 'waa □wli nyre yi.

¹⁹ 'E mω -tee, nyiblo 'bu ni 'υ, 'bu yi□i □hυen ni □tui, 'ye □bu ε 'yi de -huan □du -nu, -ε bleε □hυen a 'yiye yi, bu kω □wlv a 'lɪla, 'kɪ □hυen a 'mυ 'a 'yiye 'kwli, -koti ε kω 'υ Nyɪsua a 'υ□tuule. De a 'mυ, nω- yi Nyɪsua a plō -blee -ni.

²⁰ 'Bu mω, 'ba yi ynyre-teblh ni ni, 'a -ti 'bu yi 'a mυ ni bi, 'ye □bu a kω □wlv a 'lɪla, 'kɪ 'li □hυendu a 'mυ, 'a 'yiye 'kwli, nyiblo □du 'yi 'li□i 'li -we, bu pu 'a mυ 'nyre le. Kee, 'ba yi □haande ni ni, 'ti- □haande a 'mυ, 'a -ti, 'bu yi 'a mυ □hυen ni □tui, 'ti- 'ba yi □wlv a 'lɪla ni kυe, -ε -bi de a 'mυ, nω- yi Nyɪsua a plō -blee -ni.

²¹ Nyɪsua da 'a mυ ni, 'kɪ ba 'ye □hυen, 'ye □bu a yi □haande ni ni, -koti -Yusu 'Klɪsυ a 'mumu, ε 'ye □hυen, ε 'mυ 'a mυ wa a -ti. E tωω ne 'a mυ 'hru ni, -ε di□e nu, a 'mυ 'li 'a □pi le -ha.

²² E nω- -mω -bi, ε 'yi de -huan □du -nu. E 'yi nyiblo □du -kaa -ni.

²³ -Te υ -ha□a 'yri le, ε 'yi -mω □huan, ε 'yi 'a -ne 'tanu -pu. -Te υ □tui□e □hυen, ε 'yi le -pu, bu nu nyibli a 'mυ de -huan -mω, kee, de ε -nu, ε nω- mω ε pu 'li 'a dɪonυ Nyɪsua -ji' bu, -ε pi -tee a -bati.

²⁴ -Yusu 'Klɪsυ a 'mυ, ε 'ble -aan de 'kuku, 'ε 'ye □hυen -aan de 'kuku a 'mυ, 'a -ti, 'υ kωω 'υ□υ tugbe 'yie, 'ε 'ku. -Te ε nu de a 'mυ, ε 'wɪ yi, ε □gble -a mυ ni, 'kɪ 'υ de 'kuku -mω', -ε di□e nu, -a 'mυ 'kɪ kω, -a 'mυ □haande nu. Bu bi 'li 'a mυ 'kwli, -te ε nu □hυen a 'yiye, 'aan 'kυe 'ε -we.

²⁵ Ti -hi la a ti 'yri, a 'wɪ la blablh yi, -υ 'wan. Kee, -te ti ne -bu, a □huan -mω, 'a yi blablhkonyo □wien le kυe, 'ε □tui 'a mυ 'yie, de -huan □du 'ni □ha 'a mυ le -hren a -ti.

3

Nugbi kω 'waa nyibe pu

¹ 'A mυ nugbi, ba kω 'υ 'aan nyibe pu a 'υ□tuule, -ε di□e nu, 'kɪ 'li 'aan nyibe pu 'nyɪ, -υ -bi 'bu ni 'li, 'bu 'yi 'υ Nyɪsua a win a 'υ□tuule -kω, υ 'mυ Nyɪsua □wlv yi -kuo -ni, 'aan 'yrinaabυi a -ti. Mω 'ye □bu a 'yi □nu Nyɪsua a -ti -lee -ni,

2 ʋ di□e 'nɪ 'ye, -te 'aan 'yrinaabu nu 'ʋyɪ'siile, kɔ, -te a ni 'ʋ 'waa 'ʋ□tuule.

3 A 'nɪ 'hie 'lɪ□ɪ 'lu -mɔ le 'a -ne ti, -te 'aan wlawlɪ a yɪnɪnɔ di 'mʋ nɪ, -te a di 'lu a bibie nu, -e di□e nu, nyibli 'mʋ 'ʋ ble 'ta, kɔ, -te a di -gulɔ-tebli a 'hʋɪlepupʋ nu, kɔ, -te a di yɪnɔdanɪ a -mɔpupʋ nu.

4 Kee, de ba -hie 'lu -mɔ le 'a -ne ti, nɔ- mɔ, 'aan □wɪ bu nɔ yɪ, -e mɔ □wɪ a 'lɪla, kɔ □wɪ a 'yɔpɔle. Nɔ- mɔ yɪnɪnɔ, -e 'ye nɪ -we 'lɪ 'kɔ -mɔ 'kɔ. E nɔ- mɔ de gbagbu, 'kɪ 'ʋ Nyɪsʋa ye'.

5 Yɪ-he-nyre a nugbɪ, -ʋ yɪ la Nyɪsʋa □wien le kʋe, ke- ʋ nu la yɪnɪnɔ. ʋ □tui la 'ʋ 'waa nyɪbeɔ nɪ.

6 Sara a -tɪ bu bi 'lɪ 'a mʋ 'kwli. Bu kɔ la 'ʋ 'a nyɪbu Abrahamʋ a 'ʋ□tuule a -tɪ, 'e dee la□a 'a kukonyɔ. 'Bu mɔ, 'ba yɪ □haande nɪ ni, □wɪ yɪ Sara, a di -he 'a 'yonʋ nyɔyɔ. E 'yɪ yɪ -blee -nɪ, 'kɪ □dedede bu kaa 'a mʋ yɪ, 'kɪ ba nu □haande a 'mʋ.

7 'A mʋ nyɪbeɔ -mɔ -bɪ, ba nu 'aan nugbɪ □haande 'yɪ □hlɔn le. Ba kɔ 'a yiyie, -e mɔ, -te a nu 'klɪ a kɪnɪnɪ, ʋ 'yɪ 'mʋ le -nɪ. Ba □tuu 'ʋ □nʋ 'ʋ, -kɔtɪ 'kɔ yrayɔ -mʋ', Nyɪsʋa yɪ 'a mʋ -nyi, 'kɪ 'lɪ dadʋ 'kwli, 'a mʋ nɪ 'hʋen e yɪ□ɪ -nyi. Ba □tuu 'ʋ □nʋ 'ʋ, -e di□e nu, 'ba yɪ Nyɪsʋa nɪ de, e 'mʋ 'a mʋ nʋa yɪ bu pʋ.

-Yusu a nyibli di ye □hɪven, ye □bu bu yɪ □haande ni ni

8 De -kɔ kɪ 'n yɪ 'ʋ -yɾee -nɪ, e nɔ- -bu: 'Aan pepe, ba kɔ 'lule-hihietu nɪ -do. Ba yuyru nyai, ba nʋnʋe -nɪ, -kɔtɪ a mɔ 'diayɪnʋ □nɪɔ, 'kɪ 'ʋ Nyɪsʋa a 'hru wɔn. Ba nunu □haan-tebli 'yɪ □hlɔn le, e kɔ ba □tɪɔ 'lɪ 'aan dɪnʋ 'lɪ.

9 'Bu mɔ, nyiblo 'bu nu 'a mʋ de -hʋan -mɔ, a 'nɪ 'nuo 'lɪ□ɪ de -hʋan -mɔ -we. 'Bu mɔ, nyiblo 'bu pʋ 'a mʋ 'tanɪ -mɔ, a 'nɪ 'pʋ 'lɪ□ɪ 'tanɪ -mɔ -we. Kee, de ba nu, nɔ- mɔ, ba da Nyɪsʋa, 'kɪ bu nu□o □haande -mɔ, -e nu□o, ti -mʋ' -kɔ 'yɪ Nyɪsʋa da la 'a mʋ, 'kɪ ba -he 'a nyibli, e pʋ la 'lɪ□ɪ nɪ, 'kɪ bu nu 'a mʋ □haande 'yɪ □hlɔn le.

10 ʋ 'cɪ la□a nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʋa a 'cɪen 'kwli, -e mɔ: «Nyiblo 'bu nɪ 'ʋ, 'bu -hʋe bu nɪ □haan'kɔ,

kɔ, 'bu -hʋe bu kɔ plo a bleee, e bleee yɪ, bu 'kee -tɪ -hʋɪn a hɪhla, kɔ, e 'yɪ yɪ -blee -nɪ, bu nu hɪ.

'Bu yɪ le nɪ ni, -e -bɪ e nɪ □haan'kɔ.

11 E 'yɪ yɪ -blee -nɪ, bu nu -tebli -hʋɪn,

kee, bu nu □haan-tebli le, bu □mʋ□ɔ le, 'kɪ 'lɪ 'a □wɪ a pepe kɪ,

'kɪ e kɔ 'a 'bio 'hʋen-, bu wɛen kɪ bu.

12 Nyibli -mʋ', -ʋ ni □haande, Nyɪsʋa □tui □nʋ 'yie.

'Bu mɔ, 'bu yɪ□ɪ de nɪ -hʋe, e pɪ □nʋ nʋa yɪ bu.

Kee, -tebli-hʋɪnnunʋ -mɔ -bɪ,

e -wen □nʋ yɪ.»

13 'Bu mɔ, 'ba yɪ̄ɪ̄ lɛ nɪ
 ɲmʊɛ, 'kɪ 'lɪ 'aan ɲwɔ a pɛpɛ
 kɪ, 'kɪ ba nu ɲhaandɛ, -ɛ ɲɔɔ
 'yɪ̄ 'lɪ̄ɪ̄ 'lɪ̄ -wɛ, bu nuu nɛ 'a
 mʊ 'crɛ lɛ.

14 Mɔ 'ye ɲbu a yɪ̄ ɲhʊɛn
 'nɪ 'ye, 'kɪ 'v ɲhaandɛ -mʊ',
 a ni a -ta', dɛ a 'mʊ, 'a -tɪ,
 Nyɪsʊa di nu 'a mʊ ɲhaandɛ
 -mɔ. 'A -tɪ, a 'nɪ 'pie 'lɪ nyibli
 a 'mʊ, 'waa huannʊ, -v -hʊɛ
 -bʊ nu 'a mʊ 'crɛ lɛ. 'Aan
 ɲwɪ̄ 'nɪ 'wɔɔ 'lɪ 'ku.

15 Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ 'aan ɲwɪ̄ kɪ,
 ba ɲtuu 'v -Yusu 'Kɪsʊ 'v. Bu
 mɔ 'aan Kʊkɔnyɔ. Ti a pɛpɛ,
 ba nɪ 'v -pleelɛ', -ɛ diɲe nu,
 nyibli a pɛpɛ, -v di 'a mʊ 'beti
 -nɪ, -ɛ mɔ, dɛ- kɔ -tɪ 'a yɪ̄
 -Yusu 'Kɪsʊ ɲwien lɛ kʊɛ, a
 'mʊ ɲnʊ klɛ -hɪhɪa -nɪ.

16 'Bu mɔ, 'ba yɪ̄ ɲnʊ klɛ nɪ
 -hɪhɪɛ -nɪ, -ɛ -bɪ ba kɔ ɲwɔ a
 'lɪla, kɔ, ba kɔ 'waa 'vɲtuulɛ.
 A 'nɪ 'nuo 'lɪ -teblɪ -mʊ', -kɔtɪ
 'aan ɲwɔ 'ɛ yɪ̄ 'a mʊ -mɔ 'plɛ,
 -ɛ diɲe nu, nyibli 'bʊ -hʊɛ bʊ
 di 'aan 'nyrɛ, -tʊ 'mʊ ɲnʊ
 nu, -kɔtɪ v hɛ -tɪ -hʊɪn, 'kɪ
 'v 'aan 'yrinaabʊ -mɔ', 'a mʊ
 -mʊ', -v nɪ 'v -Yusu a 'hru
 wɔn.

17 ɛ nu -tɛɛ, ɲhaandɛ -mʊ',
 a ni a -tɪ, ba 'ye ɲhʊɛn,
 Nyɪsʊa 'bʊ yɪ̄ɪ̄ nɪ -hʊɛ, 'ɛ -hi
 'v ba 'ye ɲhʊɛn, yɪ̄nyrɛ-teblɪ
 -mʊ', a ni a -tɪ.

18 -Yusu 'Kɪsʊ a 'mumu, ɛ
 'kʊ nɪ, -aan -teblɪ 'kukui a -tɪ.
 'A 'kʊkʊ mɔ 'kʊwɔ nɪ -dɔ.
 Nyibli -mʊ', -ɛ 'sɪi 'v yɪ̄, 'kɪ
 'v Nyɪsʊa ye', nɔ- 'kʊ, -a mʊ
 -bʊ, -v 'yɪ̄ 'v yɪ̄ 'sɪi -nɪ, ɛ 'mʊ
 -a mʊ wa a -tɪ, -ɛ diɲe nu,
 ɛ 'mʊɲv nu, -a 'mʊ Nyɪsʊa
 yrɛ 'mʊɛ -nɪ. Nyibli, nu-
 'laɲa, kɛɛ, Nyɪsʊa a -Hɪhiu*
 -ha 'lɪ̄ɪ̄ 'kʊkʊnyibli 'nyɪ nɪ,

'ɛ -haɲa 'klɔ.

19 'Kɪ 'lɪ Nyɪsʊa a -Hɪhiu a
 'klɪ 'kwli, 'kɪ ɛ mu 'lɪ 'kuo
 -mʊ' -mɔ, -v nɪ ɲjɪ', 'ɛ lee ɲnʊ
 Nyɪsʊa a -tɪ.

20 'Kuo a 'mʊ, v nu- mɔ
 nyibli -mʊ', ti -hi la a ti 'yri,
 -v 'yɛ nɪ ɲtuu la 'v Nyɪsʊa 'v.
 'ɛ mɔ -tɛɛ, Nyɪsʊa kɔ ɲwɔ a
 'lɪla, 'ɛ yɪ̄ ɲnʊ -ple, ti -mʊ' -kɔ
 'yri nyibli -mʊ', -ɛ mɔ Noe,
 ɛ nii la 'v 'mɪ, kɛɛ, nyibli
 a 'mʊ, v 'tɪɛ yɪ̄ la Nyɪsʊa a
 -tɪ lɛ -hɛɛ -nɪ. Nyibli -mʊ',
 -v pa la 'lɪ 'mɪ a 'mʊ 'kwli,
 v 'yɪ̄ la -hʊ. V mɔ la nyibli
 nɪ ɲblɛnɲblɛn, nu- Nyɪsʊa
 -wa, 'kɪ 'v 'nie -mʊ' a -ta'.

21 'Nie a 'mʊ, -ɛ kɔ 'kwli
 v naa 'lɪ, nɔ- mɔ 'nie -bʊ, v
 pɪ kɛ 'a mʊ 'lu lɛ, -ɛ wɛ 'a
 mʊ, 'a yruulɛ ɲnɔ. 'Nie a
 'lupʊpʊ a 'mʊ, ɛ 'yɪ̄ 'aan 'hʊ
 a -puple a -tɪ 'pa-. Kɛɛ, dɛ,
 -a -hʊɛ Nyɪsʊa, ɛ nɔ- mɔ, bʊ
 nuɲɔ, -aan ɲwɪ̄ 'mʊ 'v yɪ̄ 'sɪi
 -nɪ. 'Nie a 'lupʊpʊ, ɛ wɛ
 'a mʊ nɪ, -kɔtɪ -Yusu 'Kɪsʊ
 -hɔn 'lɪ 'kʊkʊnyibli 'nyɪ nɪ, 'ɛ
 'hɪ 'klɔ.

22 -Yusu 'Kɪsʊ ɲhɪan -mɔ,
 'ɛ mu 'lɪ yakɔ 'kwli, 'ɛ nɪ 'v
 Nyɪsʊa a diidɛkɪbɪa kɪ bʊ,
 'ɛ kɔɔ Nyɪsʊa a lɛlenyʊ win
 kɪ, kɔ 'kuo a pɛpɛ, kɔ 'a -nɛ
 'klɪkɪnɪdɛ ɲɔɔ 'hʊɛn-.

4

*Nyɪsʊa, nɔ- -bʊ kɔɔ nɛ 'a
 mʊ win kɪ*

1 -A yɪ̄ɲe nɪ -ɛ mɔ, -Yusu
 'Kɪsʊ 'ye ɲhʊɛn, 'kɪ 'lɪ 'a
 -plahʊ 'kwli. 'A -tɪ, 'aan
 'mumu, ba kɔ 'lulɛ-hihiedʊ a
 'mʊ, ba -wɛ -mɔ, 'kɪ ba 'ye
 ɲhʊɛn, -tɛ ɛ nu ɲhʊɛn a

'yiye, -koti nyiblo -mu', -ε 'ye
 □hιven, 'ki 'li 'a -plahvi 'kwli,
 ε 'ni -nu□o 'ki de 'kuku de.

² Kβε 'ki mo bu, ti a pepe
 -bu, a di 'ne- 'klo -bu ki -hii
 -ni, de -mu', Nyisva -hve ba
 nu, ε no- ba nu. A 'ni 'nuo
 'li yunyreklo -mu', 'aan □wli
 -hve.

³ Nyibli -mu', -v 'yi Nyisva
 -yi, -tebli -mu', v nve -ni bu
 nu, 'aan 'mumu, -tebli a 'mu,
 ε no- a ni la, 'ki 'li ti -hvochvi
 'kwli. 'Ki bu hree 'ki mo. Ti
 -hi la a ti 'yri, 'a -ne de, ε no-
 a yi la 'aan dionu wlon -hie
 -ni, -tebli -hvin 'aan □wli
 -hve la, ε no- a ni la, 'a yi la
 'yi le -bibi -ni, 'a yi la 'aan
 dionu didi-tebli ko no 'hven-
 wlon -hie -ni, 'a kwle la -ci,
 -ε yi la Nyisva a -ti le -hee
 -ni.

⁴ Kee, -te ti ne -bu, 'bu
 mo, nyibli -mu', -v 'yi Nyisva
 -yi, 'bu yi 'waa dionu 'a -ne
 □dedede wlon ni -hie -ni, a
 'ni 'kve 'li □nu □wien de. -Te
 a 'ye ni kve 'ki □nu □wien,
 'a -ti 'waa □wli kee le. ε no-
 nu□o, 'v -he 'a mu 'yri le.

⁵ Kee, -nyrowo □du 'kwli,
 'ki v di 'v Nyisva ye' mu, ε
 'mu □nu -bati le -puv -ni. Ti
 -mu' -ko 'yri ε di 'klonnyibli
 ko 'kukonyibli 'hven- -bati le
 -puv -ni, ε 'yi -mo -hlo.

⁶ Nyibli -mu', -v 'ku, -te v
 'tie ni la 'ne- 'klo ki, Nyisva
 puu la □nu -bati le, □wi yi,
 -te ε ni nyibli a pepe a -bati
 a lepule. -Te v 'ku, -ε -bi
 -Yusu 'Klisu pu □nu Nyisva
 a □haantitie -mu' ni, -ε di□e
 nu, v 'mu 'klo ni, □wi yi
 Nyisva.

'Kli -mu', Nyisva -nyi 'a

mu, no- ba nu, ba -hee ne 'aan
 'bio

⁷ Ti -bu, -ε hie 'li, 'klo 'mu
 'v -wlu -hon, ε 'yi -hu. Ba
 koa ne 'aan dionu win ki, ko,
 ba ni 'v -pleele', -ε di□e nu, a
 'mu Nyisva da.

⁸ De gbagbu -mu', -ε -hi 'v
 -tebli a pepe 'v, ε no- mo ba
 'cibi 'v, ba nvnve -ni, 'ki 'li
 'aan □wlu a pepe ki, -koti 'bu
 mo, 'ba nve nyibli, a -hru
 'waa -tebli 'kukui a -ti -mo.

⁹ Nyibli -mu', -v pve 'li 'a
 mu -mo, ba 'ble □nu kva -tee.
 A 'ni 'puplee 'li wlon le.

¹⁰ Nyisva nu 'a mu
 □haan-tebli a gblegble 'yi
 □hlon le, 'ε -nyi 'a -ne nyiblo
 □du 'kl, 'ki bu nu -tebli a
 gblegble. 'Kli -mu', Nyisva
 -nyi 'a -ne nyiblo, ε 'ni 'hahre
 'li le. No- bu nu, bu -hee ne
 'a 'bio.

¹¹ 'Bu mo, Nyisva 'bu -nyi
 nyiblo 'kl, 'ki bu hle, nyi-
 blo a 'mu, bu hla Nyisva a
 -ti. 'Bu mo, Nyisva 'bu -nyi
 nyiblo 'kl, 'ki bu -hee ne 'a
 'bio, -ε -bi 'kl -mu', Nyisva
 -nyi□e, no- bu nu, bu -hee
 □nu. -Tebli a pepe -mu', a ni,
 bu nu□o, Nyisva bu ko -ti a
 'yi'bubva, 'ki 'v -Yusu 'Klisu
 a -ta'. -Yusu 'Klisu, no- ko -ti
 a 'yi'bubva, ε no- ko 'kl, -te
 ε te yi bu. Ke- ε ni 'mu.

*Plo a bleele, 'ki 'v -Yusu a
 nyiblo -mu' -mo, -ε yi □hιven
 'ye, -te ε mo -Yusu a nyiblo a
 -ti*

¹² 'Na □wlu a ninatumupu
 -na, 'bu mo, Nyisva 'bu yi 'li
 □hιven a 'yiye 'kwli ni -nee
 -ni, 'bu yi 'a mu -tebli ni -tve
 -ni, ε 'ni 'kee 'li 'aan □wli le.
 -Tebli a 'mu, ε mi 'a mu yre,

-ε di□e nu, ε 'mu□v 'ye, 'bu mo, 'ba kuo □ne □wlv yι -tεε. A 'nι 'yee 'lι□ι, -ε mo, ε 'yι 'v le -no□ -nι.

13 □Hιven nι -do, -Yusu 'Klιsv 'ye, no- a yι 'ye. 'A -tι o, ba nu do□v, -ε di□e nu, -nyrōwō -mυ', -ε ko 'yri nyibli di 'v 'a -tι a 'yi'bubva 'v 'yee -nι, a 'mυ do□v nu, ε 'mυ 'v 'a -nε □dedede 'v -hi.

14 'Bu mo, 'bu yι 'a mυ 'tanι nι □tui, -Yusu 'Klιsv a -tι, Nyisva di nu 'a mυ □haandε -mo, -kotι Nyisva a -Hihiu* ko -tι a 'yi'bubva, -ε -hi 'v 'a -nε □dedede 'v, ε no- di 'v 'a mυ -mo nι.

15 'Kι 'lι 'a mυ 'nyι, 'bu mo, nyiblo 'bu yι □hιven nι 'ye, -tε ε nu yιnyredε □dv a -tι, □bi ε 'la nyiblo, ε mo 'yiyrynyo, -huv' ε pι 'lι 'a 'bio a -tι mε 'nyι le, -ε -bι nyiblo □dv 'nι 'pυv 'lι□ι 'nyre le, -teblι a 'mυ, 'a -tι. -Teblι □dv a 'mυ, ε 'nι 'nu 'lι 'a mυ 'nyι.

16 Kee, nyiblo 'bu nι 'v, 'bu yι□ι □hιven nι □tui, -tε ε mo -Yusu a nyiblo a -tι, -ε -bι nyiblo a 'mυ, -twtι 'nι 'nuo 'lι□ι. Kee, bu -nyι Nyisva 'wio, -tε v δεε □ne -Yusu 'Klιsv a nyiblo a -tι.

17 Ti -bv, -ε ko 'yri Nyisva di 'v nyibli -bati le -pυv -nι, ε nyre 'v nι. 'A nyibli, no- ε di -bati le -pυv -nι yι-hede. 'Bu mo, 'bu pυv ne -a mυ -bati le yι-hede, -bι' ε di 'mυ □ti, 'kι 'v nyibli -mυ' -mo, -v 'yι □haantitie □wlv yι -kuo -nι 'lι?

18 'E mo -tεε, 'v 'cru la 'lι□ι Nyisvacrιen 'kwli nι, -ε mo: «E kla 'mυ, 'kι Nyisva bu wa nyibli -mυ',

-v 'sii 'v yι.

'Bu mo, 'bu nι 'mυ le, -bι' ε di 'mυ □ti,

'kι 'v δε-hvannunyo -mo,

-ε 'yι Nyisva -yι 'lι?»

19 'A -tι, Nyisva 'bu yι□ι nι -hve, nyibli bu 'ye □hιven, nyibli a 'mυ bu 'cibi 'v □haan-teblι a nunuo, 'ti-Nyisva -mυ', -ε mo -aan nununyo, ko, -ε ko 'lι -aan δε -mo, ε no- bu pυ 'lι 'waa dionv -jι' pepe.

5

Ba □ti□ 'lι 'aan dionv, 'kι 'v Nyisva ye'

1 'Cve a ye'nanyo 'n mi 'lι -mo hle mo. 'Na 'mumu, 'mo 'cve a ye'nanyo □ni□. Ti -mυ' -ko 'yri -Yusu 'Klιsv yι la □hιven 'ye, 'n 'ye la□a nι. Ti -mυ', -ε ko 'yri Nyisva di 'v -Yusu 'Klιsv a -tι a 'yi'bubva nyibli -tōv -nι, a bi 'lι yι, 'n bi 'lι yι, -a di ko 'lι -aan 'kibia. 'A -tι, 'n nyee ne 'a mυ le:

2 Ba □tu Nyisva a nyibli -mυ', ε -nyι 'a mυ 'yie. Ba nu□o, □wι yι blablκonyo, -ε □tui 'a blabl 'yie. Ba □tu □nv 'yie, 'kι 'lι 'aan □wlv a pepe kι, □wι yι, -tε Nyisva nι 'a -huhva. A 'nι 'nuo 'lι□ι, □wι yι, -tε nyiblo 'ye nι nι wen 'v 'a mυ ke'. Ba 'wlaa 'v □wlv bu, ba nu -kvan a 'mυ. A 'nι 'nuo 'lι□ι, 'wliye a 'yiye a -tι.

3 Nyibli -mυ', Nyisva -nyι 'a mυ, 'kι ba □tu □nv 'yie, a 'nι 'nu 'lι □nv 'lu bu, kee, 'aan 'yrinaabv bu tōv □nv, -tε v di 'waa dionv a naale nu.

4 'Bu mo, 'ba yι le nι nι, -nyrōwō -mυ' -ko 'yri -Yusu

'Klɪsɔ, -ε mɔ blablɪkɔnyɔ gbagbu, ε di di, ε di -nyi 'a mu 'wio gbagbu, -ε mɔ 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li 'klo -mɔ 'klo.

⁵ 'A mu -mu', -v mɔ gbloyɔ, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni, ba ɔtuu 'v 'aan ye'nanyu 'v. 'Aan pepe, ke- 'n pi 'a mu yi, ba ɔtiɔ 'li 'aan diɔnu 'li, a 'mu -hiheε -ni, -kɔti v 'cɪɪɪ ni, 'ki 'li Nyɪsvacɪɪen 'kwli, ε -mɔ: «Nyibli -mu', -v 'yεε 'li 'waa diɔnu, Nyɪsva di 'li ɔnu 'ni ɔtiɔ -ni, keε, nyibli -mu', -v ɔtiɔε 'li 'waa diɔnu, ε di nu ɔnu ɔhaandε -mɔ.»

⁶ 'A -ti o, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni, ba ɔtiɔ 'li 'aan diɔnu, 'ki 'v 'Klɪkɪnɪnyɪsva ye', -ε diɪe nu, ti -mu' -kɔ 'yri ε di 'vɔv 'v -hva -ni, ε 'mu 'li 'a mu 'li 'yaa -ni.

⁷ -Tɛblɪ a pepe -mu', -ε 'yεε 'a mu 'kla -wliye, ba pu 'li ɔnεɪε -ji' bu, -kɔti ε pi 'aan -ti ɔwli -mɔ lε.

⁸ Ba ni 'v -pleeε', ba ɔtu 'aan diɔnu 'yie. 'Aan yraanyɔ, -ε mɔ Satan, ε yi -hihie lε, 'ε ɔmυε nyiblo lε, ε di klo, ε 'wɪɪ -ji yi, -ε klui, -ε ɔmυε diidε lε.

⁹ Ba nyraɔa yi bu, ba 'cibi 'v Nyɪsva a ɔwlv a yɪkuole. 'Bɪ a yiɪe ni, -ε mɔ, 'aan 'bio -Yusu a nyibli, -v ni 'nε- 'klo ki, v yi 'ye ɔhɪvɛn, ɔwɪ yi -tε a ni, 'a yi ɔhɪvɛn 'ye.

¹⁰ 'E mɔ ɔhan-ti, -tε ti nε -bu, 'a yi ɔhɪvɛn 'ye. Keε, ti gbi 'bu -hi, Nyɪsva -mu', -ε kɔ -mɔ ɔhaan-tɛblɪ a pepe -hɛn 'li -wlu, 'a ɔgbɛv, ε diɪe 'ni nu, a 'mu 'v yi ɔcε, 'ti- ε 'mu 'a mu 'klɪ -nyi, kɔ, ε

'muɔv nu, a 'mu bu ku, 'ki 'v 'a -nε 'hru ɔdu wɔn. E da 'a mu ni, -ε diɪe nu, a kɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'hɛn-, a 'mu 'li 'a -ti a 'yi'buɔva -mu', -ε 'ye ni -we 'li 'kwli pa.

¹¹ Nɔ- kɔɔ 'klo a pepe win ki, -tε ε tε yi bu. Ke- ε ni 'mu.

'Betile

¹² Nyiblo -bu, -ε mɔ Silastɪ, nɔ- -hεε 'mu, 'ni 'cɪɪ nε 'a mu 'cɪɪen gbe -bu -mɔ. 'N yiɪe ni, -ε mɔ, 'aan 'diayɪ ɔniɔ, -ε yi -Yusu 'Klɪsɔ ɔwien lε kɔε -tεε. 'N yi 'cɪɪ nε 'a mu -mɔ, 'mu 'li 'a mu ɔwlv 'kwli bu ɔtu. 'Ya 'v 'lu de, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'ε mɔ -tεε, Nyɪsva ni -a mu ɔhaandε -mɔ, ɔwɪ yi, -tε 'n nu 'a 'cɪɪɪ. ɔHaandε a 'mu, ba 'bleɪe kva -tεε.

¹³ -Yusu a nyibli -bu, -v ni 'nε- Babilɔniɔ 'kwli, Nyɪsva -ha 'li, ɔwɪ yi, -tε ε -nu, 'ε -ha 'li 'a mu 'li, v 'beti 'a mu -tεε. Maki, 'n nυε -ni, ɔwɪ yi 'na 'yu, ε 'beti 'a mu -tεε.

¹⁴ Ba -nyinyi 'wio -tεε, ε 'muɔv nyibli -tɔɔ -ni, -ε mɔ, a nɔnυε ni, ɔwɪ yi 'diayɪv.

'Aan pepe -mu', -v ni 'li -Yusu 'Klɪsɔ -ji', Nyɪsva bu -nyi 'a mu kɪbɔwɛn lε.

PIELI A 'HVEN A 'CRIEN ε 'cri la

1 'Mɔ Simɔ Pielɪ ɲɪɔ, -ε yɪ 'a mɔ -mɔ 'cɾɪ -nɪ. 'Mɔ -Yusu 'Kɪsɔ a -kɔannunyo ɲɪɔ, 'nɪ mɔ 'a -mɔnanyɔ* -wε. 'A mɔ -mɔ', -v kuo -Yusu 'Kɪsɔ ɲwɪb yɪ, ɲwɪ yɪ -tε -a nu 'a ɲwɪb a yɪkuole, 'a mɔ 'n yɪ -mɔ 'cɾɪ -nɪ. ɲwɪb a yɪkuole a 'mɔ, a bi 'lɪ yɪ, -a bi 'lɪ yɪ, ε yɪ -a mɔ 'nɪ -hεε -nɪ dɪakɪ. -Yusu 'Kɪsɔ, nɔ- nuɔ, -aan pεpε, ɲa kuo ɲnε ɲwɪb yɪ, -kɔtɪ ε 'sɪi 'v yɪ, 'tɪ- ε 'nɪ 'jɾaɲa lɪ nyibli lε. Ε nɔ- mɔ Nyɪsɔa, 'tɪ- 'ε mɔ -aan Wanyɔ.

2 Nyɪsɔa bɔ nu 'a mɔ ɲhaandε -mɔ, kɔ bɔ -nyɪ 'a mɔ kɪbɔwεenlε -wε. 'Bɔ mɔ, 'a yiyie kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu a yiyie 'bɔ yɪ klε nɪ -bii -nɪ, 'ε mɔ ɲhan-tɪ, ε dɪ -teblɪ a 'mɔ 'nɪ nu.

Ba ɲtu 'v 'klɪ, 'aan 'yɾinaabɔ 'mɔ 'v yɪ 'sɪi -nɪ

3 -Yusu 'Kɪsɔ, nɔ- nuɔ, ɲa yɪ Nyɪsɔa -mɔ', -ε da -a mɔ, 'kɪ -a kɔ -Yusu 'hven-, -ba pa 'lɪ 'a -tɪ a 'yɪ'bɔbɔa 'kwli, kɔ, -aan 'yɾinaabɔ 'mɔ -Yusu a 'yɾinaabɔ yɪ 'wɪ, -ε 'sɪi 'v yɪ. -Tε -a yɪ 'kɪ Nyɪsɔa, -ε -bɪ -Yusu a ɲgbetɔ, 'kɪ 'lɪ 'a 'klɪ a kɪnɪnɪ 'kwli, ε -nyɪ -a mɔ -teblɪ a pεpε -mɔ' nɪ, -a 'yɪ -kɔ, -ε dɪɲe nu, -a 'mɔ 'klɔ yɾayɾ kɔ, ε kɔ, -aan 'yɾinaabɔ, ε 'mɔ Nyɪsɔa a plɔ -blee -nɪ.

4 'Kɪ ε naa 'lɪ -teblɪ a 'mɔ 'kwli, 'ε -nyɪ -a mɔ -teblɪ

gbagbɪ -mɔ', ε pɔ la lε, tɪ -hɪ la a tɪ 'yɾɪ, ε dɪ la -a mɔ -nyɪ. -Tεblɪ a 'mɔ, ε mɔ yɪnɔ-teblɪ ɲnɔ, 'kɪ 'v -a mɔ -mɔ. Kε-ε nu 'a nunuo, -ε dɪɲe nu, yɪnyɾe-teblɪ -mɔ', -ε nɪ 'nε-'klɔ kɪ, nyibli a ɲwɪb nɔε -nɪ, 'a 'tɔ 'nɪ ɲha 'a mɔ nu, kɔ, a 'mɔ Nyɪsɔa a ɲwɪb kɔ.

5 Ε nɔ- nuɔ, 'nɪ yɪ 'a mɔ -lee -nɪ, -ε mɔ, ba ɲtu 'v 'klɪ, 'a mɔ -mɔ', -v kuo -Yusu 'Kɪsɔ ɲwɪb yɪ, 'aan 'yɾinaabɔ 'mɔ 'v yɪ 'sɪi -nɪ. 'Bɔ mɔ, 'aan 'yɾinaabɔ 'bɔ 'sɪi 'v yɪ, ba ɲmɔɔ ɲtɔ a kɔkɔ lε.

6 'Bɔ mɔ, 'ba kɔ ɲtɔ, ba yɪ 'aan dɪɔnɔ a naale -wε. 'Bɔ mɔ, 'ba yɪ 'aan dɪɔnɔ a naale, -ε -bɪ ba kɔ ɲwɪb a 'lɪla. 'Bɔ mɔ, 'ba kɔ ɲwɪb a 'lɪla, -ε -bɪ ba ɲtuu 'v Nyɪsɔa 'v.

7 'Ba yɪ 'v Nyɪsɔa nɪ ɲtui -nɪ, -ε -bɪ ba nɔnɔε -nɪ, ɲwɪ yɪ 'dɪayɪnɔ. 'Bɔ mɔ, 'ba nɔnɔε -nɪ, -ε -bɪ ba nɔε nyibli a pεpε -wε.

8 'Bɔ mɔ, 'ba 'cɪbɪ 'v -teblɪ a 'mɔ, 'a nunuo, -ε -bɪ 'aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ a yiyie 'yɪ 'lɪɲɪ 'lɪ -wε, bɔ mɔ dadɔ, 'tɪ- ε 'mɔɲv nu, 'aan ɲhaan-teblɪ -mɔ', a dɪ nu, ε 'mɔ klε -bii -nɪ.

9 Kεε, nyibli 'bɔ nɪ 'v, 'bɔ 'yε nɪ nu -teblɪ a 'mɔ, -ε -bɪ v 'wɪɲɪ 'yɪi'dɔnyɔ yɪ, -v 'yε nɪ yɾu lε. Nyibli a 'mɔ, ε -hɾu ɲnɔ -mɔ, -ε mɔ, -teblɪ -hɔɪn -mɔ', v nɪ la, Nyɪsɔa 'wɔwlaɲa nɪ.

10 'Na 'dɪayɪnɔ -na, -tε ε nɪ 'mɔ lε, ba ɲtu 'v 'klɪ, -kɔtɪ Nyɪsɔa da 'a mɔ nɪ, ε kɔ, 'ε -ha 'lɪ 'a mɔ, 'kɪ a 'mɔ ɲhaan-teblɪ a 'mɔ nu. 'Bɔ

mɔ, 'ba yɪ nɪnale nɪ ni, a 'yɪ 'lɪ ɪ 'lɪ -wɛ, ba -hɔn 'v Nyɪsɔva a 'hru wɔn yruyru.

11 'Ba yɪ ɪ lɛ nɪ ni, -nyrɔwɔ ɪ dɔ, Nyɪsɔva di -nyi 'a mɔ 'hru, 'kɪ ba pa 'lɪ -aan Kɔkɔnyɔ kɔ -aan Wanyɔ -Yusu 'Kɪsɔ a 'kɔ yrayru -mɔ' 'kwli, -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ yruyru.

12 Nɔ- nu ɔ, 'nɪ 'tɪɛ di 'lɪ 'a mɔ -tɪ a 'mɔ, v tɔɛ la 'a mɔ 'kwli lɛ pɔ, 'yɛ ɪ bɪ a yi ɛ, ɛ kɔ, 'yɛ ɪ bɪ a 'ble ɛ kɔa.

13 'Nɪ 'tɪɛ nɪ 'kɔ, 'n yi ɛ nɪ, -ɛ mɔ, ɛ nu -tɛɛ, 'kɪ ɪ bɔ pɔ 'lɪ 'a mɔ -tɪ a 'mɔ 'kwli lɛ, -ɛ di ɛ nu, a 'mɔ 'v -pleelɛ' nɪ.

14 'N yi ɛ nɪ, -ɛ mɔ, 'na 'kɔkɔv a ti mi 'v nyre mɔ, ɪ wɪ yɪ, -tɛ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ nu la 'mɔ 'a tɔɔlɛ.

15 'A -tɪ, 'n di ɪ tu 'v 'klɪ, 'mɔ 'a mɔ 'hru -nyi, -ɛ di ɛ nu, -tɪ a 'mɔ, ɛ 'mɔ 'lɪ 'a mɔ 'kwli lɛ bi 'a -nɛ ti, 'yɛ ɪ bɪ 'n 'kɔ.

Nyɪsɔva tɔɛ nɛ -a mɔ nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu 'Kɪsɔ mɔ 'a 'Yu ɪ nɪɔ

16 Ti -hi la a ti 'yri, -a lee la 'a mɔ nɪ, -tɛ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɪsɔ di didie nu, 'kɪ 'lɪ 'a 'klɪkɪnɪnɪ 'kwli. -Tɪ a 'mɔ, 'n lee la 'a mɔ, ɛ 'yɪ la hɪdatɪ -mɔ', -tonyibli yɪ la 'lu -mɔ lɛ -hie 'pa-, 'kɪ 'lɪ 'waa dɪɔnɔ a 'lɛlɛ-hihie 'kwli. Kɛɛ, -aan ɪ gbɛtɔ a 'yii 'yɛ la 'a -tɪ a 'yi'bobɔva nɪ.

17 Ti -mɔ' -kɔ 'yri 'a 'baɪ Nyɪsɔva -nyi la ɪ a -tɪ a 'yi'bobɔva, -a nɪ la -tuo kɪ, ɪ a 'wɪn la, -ɛ mɔ, Nyɪsɔva -mɔ', -kɔtɪ a 'yi'bobɔva, -ɛ -hi 'v 'a -nɛ ɪ dedede, ɛ pɪ la win, ɛ

wɛn: «Nyiblo -bɔ, nɔ- mɔ 'na 'Yu, 'n -nɔɛ -nɪ. ɛ yɪ -nyi 'mɔ plɔ a bleelɛ.»

18 -Aan 'mumu, -a nɪ la -tuo kɪ, -a kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'hɔɛn-, 'kɪ 'lɪ dɔgba -mɔ', -ɛ kɔ 'lu Nyɪsɔva hɛɛ la 'lɪ -tɪ a 'mɔ, -aan nɔɪ 'v yɪ la 'a win 'wɪn, -ɛ -hɔɛn la 'lɪ yakɔ 'kwli.

19 -Tɛ -a 'yɛ la dɛ a 'mɔ, ɛ nu ɔ nɪ, -tɪ -bɔ, Nyɪsɔva a winwɔn-hanyɔ* hla la, ɪ a kuo ɪ nɛ ɪ wɔ yɪ -tɛɛ, -aan ɪ wɔ a yɪkuolɛ a 'mɔ 'ɛ bii klɛ. 'A -tɪ, 'waa -tɪ a 'mɔ, ba pɔ ɪ nɔv a yɪ bɔ -tɛɛ, -ɛ nu ɔ, ɛ 'wɪ ɪ 'napɪ yɪ, -ɛ yɪ wɪn, 'kɪ 'lɪ halɔ 'nyɪ. Ba 'cibi 'v 'a nɔv a yɪbɔpɔpɔ, ɛ 'mɔ ɪ gba -gbagba, ɛ 'mɔ -nyrɛ a -nyɪnyɛ kɪ yɛ. -Nyrɛ 'bɔ -nyɛ, -ɛ -bɪ -nyrajrunyahroyɛ -mɔ', nyibli yɪ ɪ 'nɪ 'yɛ, 'ɛ yɪ wɪn. ɛ ɪ hɛn 'nyrɛ, -Yusu 'Kɪsɔ a -nyrɛ di 'nɪ wɪn, 'kɪ 'lɪ 'aan ɪ wɪ kɪ.

20 Dɛ gbagbɔ, 'n yɪ 'a mɔ -lee -nɪ, ɛ nɔ- mɔ: -Tɪ -bɔ, Nyɪsɔva a winwɔn-hanyɔ hla la, ti ɪ dɔ -hi la a ti 'yri, 'tɪ -v 'crɪ la, 'kɪ 'lɪ Nyɪsɔvacrɪɛn 'kwli, nyiblo ɪ dɔ 'yɪ 'lɪ ɪ 'lɪ -wɛ, bɔ -hɪhɪa ɪ a klɛ, 'kɪ 'lɪ 'a ɪ gbɛtɔ a 'klɪ 'kwli, 'bɔ 'yɪ 'lɪ Nyɪsɔva a -Hihɪu* a 'klɪ 'kwli 'pa-.

21 -Tɛ Nyɪsɔva a winwɔn-hanyɔ, v yɪ la hɛ, ɛ 'yɪ la 'lɪ 'waa dɪɔnɔ a 'klɪ 'kwli 'pa-, kɛɛ, Nyɪsɔva a -Hihɪu, nɔ- yɪ la ɪ nɔ 'klɪ -nyi, 'v hɛ la -tɪ -mɔ', -ɛ -hɔɛn 'lɪ Nyɪsɔva -mɔ'.

2

Ba ɪ tu 'aan dɪɔnɔ 'yie, 'kɪ

'b hitoonyo a -ta'
(Jud 4-13)

1 Ti -hi la a ti 'yri, hwinwlon-hanyo, nu- ni la 'li Nyisua a dako 'nyi. Ke- ε di 'mu □ti, ti -bu 'yri, hitoonyo 'mu 'li 'a mu 'nyi 'hru -ni -we, u 'mu hitoole -toō -ni, -ε di nyibli a 'klo yi nyre. Hitoonyo a 'mu, u 'yi 'li□i 'li -we, bu wen Kokoonyo -Yusu 'Kliso a -ti ki, -ε wa mo □nu, 'ki 'u 'waa de 'kuku a -ta'. -Te u ni 'a nunuo le, 'a -ti ε 'yi 'li ti -hooohu □du 'li -hie, Nyisua a -bati 'mu □nu klo, u 'mu bu -we.

2 Nyibli di koe 'waa nunu-tebli -hwin □wien le. 'Waa -ti, nyibli di hla 'u Nyisua a □haan'hru -ti 'yie le.

3 Hitoonyo a 'mu, u □tui 'waa 'bio a -tebli ca -mo diaki. No- ko -ti, 'u ni hi, 'u keε ne 'a mu, -ε di□e nu, u 'mu 'aan -tebli gba. Keε, koe la 'li bu, Nyisua -yra la□a ni, 'ki bu puu la □nu -bati le, ε 'mu □nu bu -we.

4 ε mo -teε, ti -hi la a ti 'yri, Nyisua a lelenyo -bi -mu', -u nu la de 'kuku, Nyisua 'yi la 'waa nyai -yru, 'ε pu la 'li □nu na -mu', -ε 'ye ni jre 'nyi. 'Ki u ni 'li halo 'nyi, 'u □tui □nu 'yie, ε 'mu□u gba -gbagba, -nyroowo -mu' -ko 'yri Nyisua di 'u nyibli -bati le -puu -ni, ε 'mu 'u nyre.

5 'Ya 'u 'lu de, ti -hi la a ti 'yri a nyibli -mu', -u 'ye ni □tuu la 'u Nyisua 'u, ε 'yi la 'waa nyai -yru -we, 'ε nu la□a, 'nie 'ε 'yi la, 'ε -we la nyibli a 'mu bu. ε 'yi la 'waa 'yee □du -wa. Noe ni

-do, no- ε -wa, ε ko nyibli ni □hlon'huen -bi 'huen, -koti ε yi la nyibli 'ni -lee -ni, -ε mo, 'waa 'yrinaabu bu 'sii la 'u yi.

6 'Ya 'u 'lu de, 'du -mu', -u mo Sodomo ko Gomoh, -te 'a nyibli ni la yinyre-tebli, Nyisua klo la □nu ni, 'ε nu na, 'ε pu la □nu 'to pepe. 'Ki ε naa 'u, 'ε toō □ne nyibli -mu', -u 'ye ni □tuu 'u□u, -ε mo, ke- 'waa -ne di 'mu □ti -nyroowo □du.

7 Ti -mu' -ko 'yri ε mi la 'u 'du a 'mu 'to pu mo, ε 'hroo la nyiblo -mu', -ε mo Loti ni, -koti 'a 'klo 'sii la 'u yi. Yinyre-tebli a 'mu, 'du a 'mu 'a nyibli ni la, ε 'ni -blee□e la Loti a 'mu 'a plo.

8 Loti a 'mu, -ε ko 'klo 'sii la 'u yi, 'ki ε 'ti la 'li nyibli a 'mu 'nyi, -u ko 'klo -nyre la yi, 'a -ne -nyroowo, 'ε yi la yinyre-tebli a 'mu 'ye, u ni la, 'ε yi la 'waa pupwin -hwin 'win. De a 'mu, ε yi la 'a □wlu 'ni di diaki, -koti ε no- -mo -bi, ε 'sii la 'u yi.

9 -Tebli -mu', -ε -hi la, ε tue □ne -a mo□o ni, -ε mo, Nyisua yi 'hru -mu', ε di na ni, ε 'mu 'a nyibli wa, -u ni 'li le□teεε 'kwli. -Tebli a 'mu, no- tue □ne -a mu -we, -ε mo, ε yi 'hru -mu' ni, ε di na, nyibli -mu', -u ko 'klo -nyre yi, ε 'mu □nu bu □tu, -ε di□e nu, -batipu-nyroowo 'bu nyre 'u, ε 'mu □nu □huen □tu.

10 Seyi-seyi, nyibli -mu', Nyisua di □huen □tu diaki, ε 'mu 'u nyibli -bi 'u -hi, nu- mo nyibli -mu', -u 'cibi 'u yinyre-tebli a nunuo, 'waa

□wli -hwe, ε kɔ, -v 'ye ni -hva
-bu □tuu 'v Nyɪsua 'v.

Hitɔɔnyɔ -mu', -v kɔ -ti 'n
lee ne 'a mu, v 'yi □dedede
a hɔannɔ -kɔ. U 'ni -pu□v
nyiblo □dv nva yi bu, mɔ, v
'ni -pie□e Nyɪsua a lelenyɔ
-we, -v kɔ -ti a 'yi'bobva, 'v
-he □nu 'yri le.

11 Mɔ, Nyɪsua a lelenyɔ
-mu', -v ni 'kli ki, -v -hi
'v hitɔɔnyɔ a 'mu 'v, v 'ni
-yεε□e li hitɔɔnyɔ a 'mu -ti,
'ki 'v Nyɪsua ye'.

12 Nyiblidɔ a 'mu, v 'yi
'lule-hihie -kɔ. 'Waa nunuklo
'wli□t 'wan bu a mamɔi a
nunuklo yi. 'Wan bu a
mamɔi a 'mu, v ni 'v bu, 'ki
nyibli 'mu □nu kɔ, v 'mu □nu
'la. -Tɛbli -mu', hitɔɔnyɔ a
'mu, v 'ye ni yru' le, nɔ- v
'cεε -ni. E mɔ -tεε, Nyɪsua di
-we □nu bu, □wli yi 'wan bu
a mamɔi.

13 Nyɪsua di pu □nu
□hɔɛn', □wli yi, -tε v ni, 'v
pi nyibli □hɔɛn'. 'Waa plo a
bleele ni -do, nɔ- mɔ bu nu
'a -ne yinyrede, 'waa □wli
-hwe. Mɔ, 'ye □bu -nyre', v
ni□e ni. 'Bu mɔ, 'ba 'kukue
'v dediile' le, 'bu ni 'li 'a mu
'nyi, 'waa nunuklo nie ne 'a
mu -tu, -kɔti v tɔε hitɔɔle,
'v kεε ne 'a mu. -E -bi de a
'mu, ε ni □nu dɔdɔ.

14 'Waa de ni -do, v yi
'lu -mɔ le -hie, nɔ- mɔ bu
pe 'lawlunɔgbi -mɔ. 'Waa
'kli 'ni -we□e 'li, 'ki bu nu
yinyre-tebli. 'Bu mu, 'bu 'ye
nyibli, -v kɔ □wlv a yikuole
□yi bu -ku, -ε -bi v kεε □nu
ni, -ε di□e nu, 'waa 'mumu, v
'mu de 'kuku nu -we. 'A -ne
ti, nyibli a -tebli, nɔ- v □tui

ca -mɔ. Kεε, Nyɪsua a -bati
di □nu 'ni kɔ.

15 U hie 'v Nyɪsua a 'hru bu,
'v yi 'wan. Winwlon-hanyɔ
-mu', -ε kɔ 'nyre -mɔ la
Balamɔ, -ε mɔ la Bɔsɔ a 'yu,
yinyreklo ni -do -mu', ε ni la,
nɔ- nyibli a 'mu, v ni -we. 'Ki
ε neε la 'li de -huan 'nyi, -ε
di□e nu, ε 'mu 'wliye 'ye.

16 Bu bi 'li 'a mu 'kwli, -ε
mɔ, -nyrɔwɔ □dv, Balamɔ a
'mu, -ε nu la de 'kuku, ε ni la
'hru wlon. -E -bi 'ki Nyɪsua
naa 'li 'kasra □dv a win 'kwli,
'ε nu□o, 'kasra a 'mu, -ε 'ye
ni 'ple le, 'ε hlee 'li Balamɔ
a 'mu -mɔ, 'ε yi□t -mɔ 'ple,
'ε ka Balamɔ a 'mu 'a 'hru
yi, -ε di□e nu, ε 'ni □ha 'ki
yinyrede nu mɔ mu de.

17 Hɪwinwlon-hanyɔ -mu',
-v kɔ -ti 'n lee ne 'a mu, -v
kεε nyibli, v 'wli□t 'niebuiti
yi, -v ma 'li 'kwli le. U 'wli□t
'nunɔmɔ yi -we, pepe yi -hie
-ni, 'ε ni□e, 'nu a 'mu, nyibli
yi -ple, 'ki ε 'ye ni di. 'Waa
-ne bunule -mu', Nyɪsua -we
-mɔ, 'ki 'v □nu -mɔ, nɔ- mɔ
'li halo ŋma 'nyi.

18 U nɔε bu 'yaa 'li win,
bu pu 'waa dɔɔnɔ a -pli,
'v pi windɔ -mu', -ε 'ye ni
da □dedede, 'v □mɔε□e le,
'ki bu kaa nyibli -mu', -v
□tɛ -hɔn 'li nyibli -mu' 'nyi,
-v 'yi Nyɪsua a 'hru -yi, 'v
-hwe□e, 'ki nyibli a 'mu, bu
nu -tuɔɔmlɔ ni -do -mu', 'waa
□wli -hwe,

19 'v yi nyibli a 'mu -lee
-ni, -ε mɔ, nyiblo □dv 'yi □nu
win ki -kɔɔ -ni, 'a -ti, 'a -ne
□dedede 'waa □wli di -hva, v
-we 'li bu nu□o ni. □Tagbi,

hutoonyo a 'mu, -u ni 'puple
le, de 'kuku, no- koo [nu win
ki. 'Bi a yi[pe ni, -e mo, de
-bu, -e koo -tonyiblo win ki,
no- ko [koyu -tonyiblo a 'mu
e -mo.

²⁰ 'Bu mo, nyibli 'bu yru
-aan Kookonyo -Yusu 'Klisu, -e
we nyibli, e ko, 'bu hie 'u 'klo
-bu a yinyre-tebli bu, -e yi
nyibli yre nyre, kee, 'bu gba
ti gbi, 'ti- 'bu [tu yinyre-tebli
a 'mu a nunuo -wlu de, 'ti-
tebli a 'mu 'bu koo [nu win
ki, -e -bi 'a de yrayru -mu', u
ni, e di nyre yi diaki, e 'mu
'u 'a yi-hede 'u -hi.

²¹ -Te e ni 'mu le, e di nu
wen -tee, 'ki 'u [nu -mo, 'ki
u 'ni 'yie wen 'li 'hru -bu, -e
'sii 'u yi, 'e -hi 'u bu yi 'hru a
'mu -tee, 'ti- bu hie 'u[bu bu,
bu 'ye ni [tuu 'ki 'u -ti -bu,
Nyisua yi [nu -lee -ni.

²² De -bu, -e yi nyibli a 'mu
ki ye, e ko 'ledu, 'e tue [ne
nyibli. 'Ledu a 'mu, e no- -bu:
De -bu, -gbi -wle, no- e yi di
de. U wen 'ni de: Bubu -bu, u
-we -puple -mo -te ti ne -bu,
e no- mi 'li 'blu 'nyi bu pe mo
de.

3

-Yusu 'Klisu di 'ni di de

¹ 'Na nınatumupu -na,
'crien -bu, 'n yi 'a mu -mo
'cru -ni, e no- mo 'huen a
'crien. 'Ki 'li 'crien ni 'huen
a 'mu 'kwli, -tebli -mu', a -we
yiyie -mo, nu- 'n yi 'a mu -mo
'cru -ni, 'ni pi 'li 'a mo[co
'kwli, -e di[pe nu, a 'mu 'u
'pleele' ni, a 'mu -tebli a 'mu
'lu -mo le -hie -tee.

² -Ti -bu, Nyisua a
winwlon-hanyu* hle la,

yi-he-nyre a ti 'yri, 'n -hue[pe
ni, bu bi 'li 'a mu 'kwli le.
-Ti -bu, -aan Kookonyo -Yusu
'Klisu, -e mo -aan Wanyo, e
lee ne 'a mu ba nu, bu bi 'li
'a mu 'kwli -we. 'Ki e naa 'li
'a -kuannunyibli -mu', e ya
'a mu yi, 'e too ne 'a mu -ti a
-tee.

³ De gbagbu -mu', 'n -hue
ba yi, e no- mo: Ti -mu', -e
ko 'yri 'klo di 'u bu -wee -ni,
nyibli di 'ni di, yinyre-tebli a
pepe -mu', 'waa [wli -hue, u
'mu[bu nu.

⁴ Ke- u di pu: «-Bi' -Yusu
'Klisu ni 'ki yi 'li? [Bi e 'yi
la le -pu, -e mo, e di la 'ni
di de?» -Aan 'bainu 'koku
le, 'e 'ye -huan ni di. Kue la
'li ti -mu', -e ko 'yri Nyisua
nu la 'klo 'yie bu, -te -tebli
ni la 'mu, ke- e 'tie ni 'mu.
[Dedede, no- 'yi 'ci ci -ni.

⁵ Nyibli du a 'mu, -u ni
'puple le, u 'ni -hua[pa bu
yru[co le, -e mo, see la,
Nyisua pu la win, 'e nu yako
ko -tutu 'huen-. 'Ki e naa
'li 'nie 'kwli, 'e nu -tutu, 'e
-huhia -tutu ko 'nie 'huen- 'yi
le.

⁶ 'Nie ni -do a 'mu, e no- e
-nu, ti -hi la ti 'yri a 'klo, 'e
-we la[pa bu, ti -mu' -ko 'yri
'yiyinie gbagbu 'yi la, 'e ka la
'klo a pepe ki.

⁷ Nyisua a [gbetu, no- pu
la win de, -e mo, yako ko
-tutu 'huen-, -a yi ke 'ye, 'ki
u di 'u ni, e 'mu -nyrowo -bu
ki ye, -e ko 'kwli e di 'li na
-nuu -ni, e 'mu -tutu ko yako
'huen- -hien -ni pepe. Yako
ko -tutu 'huen-, u ni 'u -nuni,
-batipu-nyrowo 'mu 'u nyre,
-e ko 'kwli Nyisua di 'u nyibli

-mu', -v 'ye ni □tuu 'v□v bu -we.

⁸ Na ninatumupu -na, ε ko de gbagbu, -kotu -ε 'ye ni di 'a mu -mo ni -hru. De a 'mu, ε no- mo: 'Ki 'v Nyisua ye', -nyrowo ni -do mo 'yri a 'miliwo ni -do, ko, 'yri a 'miliwo ni -do mo -nyrowo ni -do -we.

⁹ Nyibli -bi a 'lule-hihie, ε no- mo: Kokoonyo Nyisua, ε yi -wlen ke', ko, de -bu, ε pu le, ε di la nu, ε 'ni -nu□o li□i. Kee, ε 'yi le -ni. E 'wi□i, ε ko □wlv a 'lila, 'ki 'v 'a mu -mo'. E yi -nyi 'a mu 'hru, 'ki ba hie 'v de 'kuku, a ni bu, -kotu ε 'ni -hva□a li, 'ki nyiblodu bu 'wan. Kee, de -bu, ε -hve, no -mo nyibli a pepe bu hie 'v de 'kuku a nunuo bu.

¹⁰ -E -bi 'ki, ti 'bu nyre 'v, ε mo -tee, Kokoonyo -Yusu 'Klisu di 'ni di de. -Nyrowo -mu', ε di ya, nyiblo □du 'yri□i -yi. 'A 'lidi die di 'wi□i 'yirinyo a 'lidi die yi, -ε yi di ti -mu' -ko 'yri v 'ye ni -ple 'v□v. -Nyrowo a 'mu, Kokoonyo -Yusu di ya, -tonyibli di 'win -cici gbagbu, ko, yako 'mu 'wan, -tebli a pepe, -ε ni 'li yako yi, ε 'mu hin pepe, -tutu ko -tebli a pepe -bu, -ε ni 'ne□e ki, ε 'mu 'wan.

¹¹ -Te -tebli a pepe di bu-wowe le nu, 'a -ti, 'aan 'yrinaabu ko bu 'sii 'v yi. 'Ki a ko ba ni 'li Nyisua -ji' pepe, ε ko, a 'mu 'v□v □tuu -ni, 'ki 'li 'a -ne □dedede 'kwli.

¹² Ba -ple -nyrowo -bu, Nyisua di ya, a 'mu 'v 'kli □tu -we, -ε di□e nu, -nyrowo a 'mu, ε 'mu 'v nyre -te ti ne

-bu. -Nyrowo a 'mu 'kwli, yako di 'ni hin, ko, ε 'mu 'wan, ko, -tebli a pepe -ni 'li yako yi, ε 'mu hin pepe.

¹³ Kee, Nyisua pu 'li□i ni, -ε mo, ε di nu yako yrayru ko -tutu yrayru 'hven-. 'Ki 'li -te a 'mu, □haan-tebli ni -do, nu- nyibli di 'li -nuu -ni. No- mo de, -a yi -ple.

¹⁴ No- ko -ti, 'ni yi 'a mu -lee -ni, 'na ninatumupu -na, -te a yi -nyrowo a 'mu -ple, Kokoonyo di ya, ba □tu 'v 'kli, 'aan 'yrinaabu 'mu 'v yi 'sii -ni, -ε di□e nu, Kokoonyo 'bu -di de, 'bu ye 'v 'a mu bu, a 'ni □ha 'li de 'kuku 'nyi ni, ko, kibuweenle 'mu 'li 'aan □wlv ki ni.

¹⁵ Bu bi 'li 'a mu 'kwli, -ε mo, de -ni□e, -aan Kokoonyo -Yusu 'Klisu, 'a 'lidi die 'ε 'tite -wlen ke', ε no- mo, ε ko □wlv a 'lila, 'ε -hve□e, 'ki nyibli bu ko 'hru, bu hie 'v 'waa de 'kuku bu, -ε di□e nu, ε 'mu □nu wa. Polv, -ε mo -aan 'diayi, -a -nve -ni, 'ki 'li 'a 'crien 'kwli, -tebli a 'mu, 'n hle, ε hla□a ni. □to -mu', Nyisua -nyi□e, no- ε -nu, 'ε 'cri 'crien a 'mu.

¹⁶ 'Ki 'li 'a 'crien a 'mu 'kwli, 'bu yi -tidu a 'mu ni 'cri, -ti ni -do -bu, 'n hle, ε no- ε hle -we. Kee, -tebli -bi, -kotu ε hle, 'ki 'li 'a 'crien 'kwli, ε kla 'mu. Nyibli -mu', -v 'yi □to -ko, ε ko, -v 'yi □wlv -ko -we, -ti -bu, ε hle, v yi□i 'ni 'cici -ni, □wi yi, -te v ni, 'v yi Nyisua a win a 'keti -bi 'cici -ni.

¹⁷ Na ninatumupu -na, 'a mu -mo -bi, a -we -tebli a 'mu, 'a yiyie -mo. 'A -ti, 'n yi

'a mu 'ni -lee -ni, ba ꞥtu 'aan
 diꞥnu 'yie, -e diꞥe nu, nyibli
 -mu', -u 'ye ni ꞥtuu 'u Nyiꞥua
 'u, u 'ni ꞥha 'a mu -kaa -ni,
 a 'ni ꞥha ꞥnu ꞥwien kuꞥ, ko,
 -te -mu', a 'blee 'u kuꞥ, a 'ni
 ꞥha 'u -wlu -hon.

¹⁸ Keꞥ, ba 'cibi 'u, ba kuꞥ
 -aan Kuꞥonyꞥ -Yusu 'Kliꞥu
 ꞥwien, -e mo -aan Wanyꞥ, -e
 diꞥe nu, e 'mu 'a mu ꞥhaande
 -mo nu, ꞥhaande a 'mu, e
 'mu kle -bii -ni, ko, 'a yiyie
 a 'mu, e 'mu kle -bii -ni -we.
 Nyibli a ꞥꞥꞥ bu -nyiꞥe -ti a
 'yi'buꞥua, -te ti ne -bu, ko -te
 e te yi bu. Ke- bu ni 'mu.

SAAN A YI-HECRIEN ε 'cri la

-Yusu 'Klisu, nō- mō
Nyisva a Win, -ε yi -a mō
'klo yrayru -nyi

¹ Nyiblo -mō', -kōti -a yi
'a mō -mō 'cru -ni, ti -mō'
-kō 'yri Nyisva 'ye la 'klo ni
ni, ε ni la 'klo. -Aan qgbetu,
-a 'win 'a win ni, -aan 'yii
'ye□e, ε kō, -aan dabu 'b
-hren□e le. Nyiblo a 'mō, ε
nō- mō Nyisva a Win -mō',
-ε yi nyibli 'klo yrayru -nyi.

² Nyisva, nō- tōō nē -a mō
'klo yrayru a 'mō yi, □a 'ye□e,
□a yi 'a mō 'a -ti -lee -ni. 'Klo
yrayru -mō', ε 'ni -we□e 'li.
Kve la 'li bu, 'ki 'klo yrayru a
'mō, ε ni 'li -aan 'Bai Nyisva
'hvi bu, -te ti nē -bu, Nyisva
'ε tōō □nē -a mō□ō yi.

³ De -bu, -aan 'yii 'ye, kō
-aan nu 'win, nō- kō -ti -a yi
'a mō -lee -ni, -ε di□e nu, a
'mō -a mō ke' bi, a kō -a mō
'hven-, -a 'mō 'li 'kiba 'li kō,
kō, -a 'mō -mōε. -A mō -mō
-bi, -mōmōε a 'mō, -a -mōε,
-a kō -aan 'Bai Nyisva 'hven-,
-a mō -mōε, ε kō 'a 'Yu -Yusu
'Klisu 'hven-.

⁴ -Ti a 'mō, -a yi 'a mō□ō
-mō 'ni 'cru -ni, -ε di□e nu,
-aan dōdō 'mō □ce.

Ba naa -nyre'

⁵ Nyisva mō -nyre □nōō.
'Ki 'li□i 'hvi, halō 'yi 'li -ni.
'Titie -mō', -a 'win 'li -Yusu
'Klisu wlon, 'ti- -a -pi 'a mō,
ε nō- -bu:

⁶ 'Bū mō, □ba yi le ni pi,
-ε mō, -a kō Nyisva 'hven-
-a -mōε ni, 'ti- □ba 'tiε yi
'li halō 'nyi le ni nē, -ε -bi
ε □hen 'nyre, -ε mō, -a mō
hulekonyibli □nōō, 'ti- -a 'ni
-na□a li 'hru -mō', -ε 'sii 'b yi.

⁷ Kee, 'bū mō, □ba yi -nyre'
ni -nēε -ni, -te Nyisva -nu,
'ε ni 'li -nyre 'kwli, -ε -bi ε
□hen 'nyre, -ε mō, -a kō -aan
'bio 'hven-, -a -mōε ni, ε kō,
Nyisva a 'Yu -Yusu 'Klisu a
-hlv 'ε 'wōwle -aan de 'kuku,
-ε di□e nu, -a 'mō 'b yi 'sii -ni.

⁸ 'Ya 'b 'lu de, 'bū mō, □ba
yi le ni pi, -ε mō, -a 'ni -nu□o
li de 'kuku, ε 'wi yi, -aan
dōōnō -a keε -ni, 'ti- Nyisva
a -ti a -teε 'ε 'yi 'li -aan □wli
ki -ni.

⁹ Kee, 'bū mō, □ba yi□i ni
yru, -ε mō, -a ni de 'kuku, -ε
-bi -a -we 'li -ba kuo Nyisva
□wlv yi ni, -ti -mō', ε hle, ε
ni□e ni. -Ti a 'mō, ε nō- mō,
ε di -aan de 'kuku 'ni 'wōwla
-ni, ε 'mō 'b -a mō yi 'sii -ni,
'ki 'b 'a □gbetu yi, -ε di□e nu,
de -hvan □dū 'ni □ha 'li -a mō
'li ni.

¹⁰ Kee, □ba yi le ni pi, -ε
mō, -a 'yi de 'kuku -nu, ε
□hen 'nyre, -ε mō, Nyisva mō
hulekonyō □nōō, 'ti- 'a win 'yi
'li -aan □wli ki -ni.

2

¹ 'Na 'yonu -na, 'n yi -ti -bu
'ni 'cru, 'ki 'b 'a mō -mō, -ε
di□e nu, a 'ni □ha de 'kuku
nu. Kee, 'bū mō, nyiblo 'bū
nu de 'kuku, ba kō 'a yiyie,
-ε mō, -a kō nyiblo, de 'kuku
'yi 'li -ni. ε nō- nyra 'b -aan
'Bai Nyisva 'hvi bu, 'ε de□e,

'kɪ 'v -aan -ta'. Nyiblo a 'mu, ε nɔ- mɔ -Yusu 'Klɪsɔ.

² Ε nɔ- -he -cɔhlɔn*, 'ε 'kɔ, 'kɪ 'v -aan -ta'. Ε nɔ- Nyɪsɔva nεε 'lɪ, 'ε 'wɔwle -aan de 'kuku. Ε 'yɪ -a mu nɪ -do a de 'kuku 'pa-, ε 'nɪ 'wɔwla□a lɪ□ɪ, kεε, nyibli a pεpe -mu', -v nɪ 'nε- 'klɔ kɪ, nu- kɔ de 'kuku ε 'wɔwle -nɪ.

Nyiblo -mu', -ε yi Nyɪsɔva, ε □tui 'v□v nɪ

³ 'Bɔ mɔ, -tɪ -bu, Nyɪsɔva yɪ -a mu -lee -nɪ, □ba yɪ 'v□v nɪ □tui -nɪ, nɔ- di -a mɔ□ɔ -tɔɔ -nɪ, -ε mɔ, ε mɔ -tεε, -a yɪ□e nɪ.

⁴ 'Bɔ mɔ, nyiblo 'bu nɪ 'v, 'bu pɔ le, ε yɪ□e nɪ, 'tɪ- 'bu 'ye nɪ □tuu 'v 'a win 'v, -ε -bɪ ε mɔ hɪlekɔnyɔ □nɪɔ, 'tɪ- tɪ a -tεε 'yɪ 'lɪ 'a □wlv kɪ -nɪ.

⁵ Kεε, nyiblo 'bu nɪ 'v, 'bu yɪ 'v Nyɪsɔva a win nɪ □tui -nɪ, ε 'wɪ yɪ, ε nɔ- nuε Nyɪsɔva -tεε. 'Bɔ mɔ, □ba yɪ 'v Nyɪsɔva nɪ □tui -nɪ, ε tɔε □nε yɪ, -ε mɔ, -a kɔ Nyɪsɔva 'hɔen-, -a -mɔε nɪ.

⁶ Nyiblo 'bu nɪ 'v, 'bu pɔ le, ε kɔ Nyɪsɔva 'hɔen-, v -mɔε nɪ, -ε -bɪ ε blεε yɪ, -tε -Yusu 'Klɪsɔ nɪ la nɪna, kε- bu nu nɪna -wε.

⁷ 'Na nɪnatumupɔ -na, teteɔv -bu, 'n yɪ 'crɪ, 'kɪ 'v 'a mu -mɔ', ε 'yɪ teteɔv yrayrɔ 'pa-, a 'yɪ -hɔan nɪ 'wɪn. Kεε, -tɪ nɪ -do -mu', v lee la 'a mu, tɪ -mu' -kɔ 'yɪ v □tu la -Yusu 'Klɪsɔ a -tɪ a hɪhla -wlu, -tɪ nɪ -do a 'mu, ε nɔ- □nɪɔ.

⁸ Kεε, 'kɪ 'lɪ 'kɪbɪa -bɪ kɪ, -tɪ -bu, 'n yɪ 'crɪ, 'kɪ 'v 'a mu -mɔ, ε 'wɪ□ɪ teteɔv yrayrɔ yɪ. -Yusu 'Klɪsɔ a 'yrinaabɔ tɔɔ nε -a mu nɪ, -ε mɔ, teteɔv a

'mu, ε mɔ -tεε a teteɔv □nɪɔ. 'Aan 'yrinaabɔ tɔε nε -a mu nɪ -wε. -A yɪ□e nɪ, -ε mɔ, ε mɔ de yrayrɔ □nɪɔ, -kɔtɪ halo yɪ 'lɪ 'nɪ -wε, -tεε a -nyre -wε -nyɪnyε -mɔ.

⁹ Nyiblo 'bu nɪ 'v, 'bu pɔ le, 'kɪ ε nɪ 'lɪ -nyre 'kwli, 'tɪ- 'bu yraa nε 'a 'bio -Yusu a nyibli, -ε -bɪ ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, 'kɪ ε 'tɪε nɪ 'lɪ halo 'nyɪ.

¹⁰ Kεε, nyiblo 'bu nɪ 'v, 'bu nuε nε 'a 'bio, 'kɪ ε nɪ 'lɪ -nyre 'kwli. □Dedede 'yɪ 'lɪ 'a □wlv kɪ -nɪ, -ε -wε 'lɪ -bu nu□o, bu nu de 'kuku.

¹¹ Kεε, nyiblo 'bu nɪ 'v, 'bu yraa nε 'a 'bio, ε 'wɪ□ɪ, 'kɪ ε 'tɪε nɪ 'lɪ halo 'nyɪ, 'ε nεε 'lɪ halo 'nyɪ le. Ε 'nɪ 'ye□e lɪ □dedede, halo a -tɪ.

A 'nɪ 'nuε 'lɪ 'klɔ -bv a -tεblɪ

¹² 'A mu 'yonɔ -mu', 'a mu kɔ -tɪ, 'nɪ yɪ 'crɪ, -ε nu□o, de -mu', -Yusu 'Klɪsɔ nu, 'a -tɪ, Nyɪsɔva 'wɔwla 'aan de 'kuku nɪ.

¹³ 'A mu 'baɪnɔ, 'n yɪ 'crɪ 'a mu -mɔ, -kɔtɪ a yɪ nyiblo -mu' nɪ, -ε nɪ la 'v, tɪ -mu' -kɔ 'yɪ Nyɪsɔva 'ye la 'klɔ nɪ nɪ. 'A mu gbloyɔ -mɔ -bɪ, 'n yɪ 'crɪ 'a mu -mɔ -wε, -kɔtɪ a -ha 'v Satan, -ε mɔ 'kuo -hɔɪn* a nyiblo gbagɔv 'hru wɔn, -ε kɔ 'klɔ a yɪnyɪnyre -hɪ 'v 'a -nε □dedede.

¹⁴ 'A mu 'yonɔ -mu', 'n yɪ 'crɪ 'a mu -mɔ, -kɔtɪ a yɪ Nyɪsɔva nɪ, -ε mɔ -aan 'Baɪ. 'A mu 'baɪnɔ, 'n yɪ 'crɪ 'a mu -mɔ, -kɔtɪ a yɪ nyiblo -mu' nɪ, -ε nɪ la 'v, tɪ -mu' -kɔ 'yɪ Nyɪsɔva 'ye la 'klɔ nɪ nɪ. 'A mu gbloyɔ -mu', 'n yɪ 'crɪ 'a mu -mɔ, -kɔtɪ a nɪ

'khi ki, 'a □tu Nyisua a -ti bu, 'ki 'li 'aan □wli ki, 'a -ha 'u Satan 'hru wlon -we, -ε ko 'klo a yinyinyre -hi 'u 'a -ne □dedede.

15 A 'ni 'kue 'li 'klo -bu 'a -tebli □wien le, ko a 'ni 'nue 'li klo -bu a -tebli. 'Bu mo, nyiblo 'bu nue 'klo -bu a -tebli, -ε -bi ε □hen 'nyre, -ε mo, ε 'yi -aan 'Bai Nyisua -nue -ni.

16 -Te 'klo -bu a -tebli ni 'mu, ε no- -bu: yinyre-tebli -mu', nyibli -hue bu nu, ε ko -tebli -mu', -ε ko ca nyibli -ko, ko -tebli -mu', -koti nyibli 'u 'yee 'li 'waa dionu, -tebli a pepe a 'mu, 'ki ε -huen 'ne- 'klo -bu ki. ε 'ni -hon□o 'li -aan 'Bai Nyisua -mo.

17 Ba ko 'a yiyie, -ε mo, 'klo -bu, ε di bu 'ni -we, -tebli a pepe -bu, -ε ko ca nyibli -ko, ε di -we bu. Kee, nyiblo -mu', -ε ni Nyisua a kiweenle, ε di ni 'klo yrayru, -ε 'ye ni -we 'li.

Ba □tu 'aan dionu 'yie, 'ki 'u nyibli -mu', -u yraa -Yusu 'Klisu -mo

18 'Na 'yonu -na, ti -mu', -ε hie 'li, 'klo -bu, ε 'mu 'li -we, ε 'yi -hu. A 'win ni, -ε mo, le'booti 'yri, -Yusu 'Klisu a yraanyibli di 'ni di. ε mo -tee, -a yi□e ni, -ε mo, ti -bu, -a ni ki, -Yusu 'Klisu a yraanyibli -huchui, nu- -di. 'Waa 'lididie tue ne -a mu ni, -ε mo, le'booti, no- -a ni ki.

19 Yraanyibli a 'mu, 'ki u ni la 'ne- -a mu 'nyi, kee, sey-seyi, u ko -a mu 'huen-, -a 'yi -huan de ni -do ni -he. No- ko -ti 'u -hon 'ne- -a mu 'nyi. 'Bu mo, 'bu mo wen

-aan nyibli, 'ki u 'tie di wen 'ne- -a mu 'nyi ni. De a 'mu, ε nyre 'u ni, -ε di□e nu, -a 'mu□u le yru, -ε mo, u 'yi la -aan nyibli 'pa-.

20 'A mu -mo -bi, -Yusu 'Klisu -nyi 'a mu 'a -Hihiu* ni. ε no- nu□o, 'aan pepe, 'a yi de -bu, -ε mo -ti a -tee.

21 'Bu mo, 'ni yi 'a mu -mo 'ni 'cru -ni, 'ni -pu□u le, -ε mo, a 'yee -ti a -tee ni yi. 'N yi 'cru 'a mu -mo, 'mu□u hla, -ε mo, a yi -ti a -tee ni, ko, 'a yi□e -we, -ε mo, 'ki 'li -ti a -tee a 'mu 'nyi, hi 'yi 'li -ni.

22 Nyo- mo hinyo 'li? Hinyo, no- -mo nyiblo -mu', -ε pi le, -ε mo, -Yusu 'Klisu, ε 'yi Wanyo -mu', Nyisua pu la le, ε di la ya 'pa- Nyiblo -mu', -ε 'yi -aan 'Bai Nyisua ko 'a 'Yu 'huen- a -ti ki -wen, no- mo -Yusu 'Klisu a yraanyo.

23 'Bu mo, nyiblo 'bu 'yi Nyisua a 'Yu a -ti ki -wen, -ε -bi ε □hen 'nyre, -ε mo, ε 'yi -Yusu 'Klisu a 'Bai -yi. Kee, nyiblo 'bu yi 'u□u nyibli yi ni -hleε -ni, -ε mo, -Yusu 'Klisu mo Nyisua a 'Yu □nu, nyiblo a 'mu, ε no- yi -Yusu a 'Bai Nyisua.

24 'A mu -mo -bi, -tebli -mu', a 'win, kue la 'li ti -mu' 'yri bu, -ε ko 'yri u □tu la 'u -Yusu 'Klisu a -ti a hihla -wlu, ba nu□o, -tebli a 'mu, bu ni 'li 'aan □wlu ki. 'Bu mo, 'bu 'tie ni 'li 'aan □wlu ki, -ε -bi a ko Nyisua a 'Yu ko 'a 'Bai 'huen-, a 'tie di -mue.

25 Nyisua a 'Yu pu 'li□i ni, -ε mo, ε di -nyi -a mu 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li.

26 Nyibli -mυ', -υ -hυε -bu kaa ne 'a mυ, nυ- kα -ti 'n yi 'a mυ -mα 'cru -ni.

27 'A mυ -mα -bi, Nyisva a -Hihiu -mυ', -Yusu 'Klisυ -nyi 'a mυ, nα- 'tiε ni 'υ 'a mυ ke'. -Te ε ni 'mυ le, a 'yi 'ki yi -bleε □ne de, 'ki tαnyα □dυ bu tα ne 'a mυ, -kαti Nyisva a -Hihiu tυε ne 'a mυ ni, 'ki 'υ 'a -ne □dedede a -ta', 'ti- 'ε tυε ne 'a mυ -ti a -tεε, ε 'ni -kaa li 'a mυ. 'A -ti o, a kα -Yusu 'Klisυ 'hυen-, ba 'cibi 'υ -mυmυε, □wι yi -te ε nu□o 'aan tαle.

28 'E mα -tεε, 'na 'yonυ -na, a kα -Yusu 'Klisυ 'hυen- ba 'cibi 'υ -mυmυε, -ε di□e nu, -nyrαwα -mυ', ε di ya, hυannυ 'ni □ha -a mυ nu, 'ti- tυi 'ni □ha -a mυ nu, 'ki 'υ□υ ye',

29 A yi□e ni, -ε mα, -Yusu 'Klisυ, ε 'sii 'υ yi -tεε. 'A -ti, ba kα 'a yiyie, -ε mα, nyiblo 'bu ni 'υ, 'bu yi yi'sii-tebli ni ni, -ε -bi nyiblo a 'mυ, ε nα- mα Nyisva a 'yu.

3

-A mα Nyisva a 'yonυ □niα

1 Ba 'ye nυele gbagbu -mυ', -aan 'Ba Nyisva -kα, 'ki 'υ -a mυ -mα'. Ε δεε ne -a mυ 'a 'yonυ. De -mυ', -kαti 'klo ki a nyibli, υ 'ye ni yru□o, -ε mα, -a mα Nyisva a 'yonυ □niα, ε nα- mα, υ 'yi -aan 'Ba Nyisva -yi.

2 'Na ninatumupu -na, -te ti ne -bu, -a mυ -mα Nyisva a 'yonυ. Kee, de -mυ', -a di -he 'ki ye', -a 'ye□e ni yi -tεε. Kee, de -a -yi, ε nα- mα, -Yusu 'Klisυ 'bu di -hvan de, -te ε ni

'mυ, ke- a di 'mυ ni -we, -kαti -a di□e le 'ni yru -tεε.

3 'A -ne nyiblo 'bu yi de -bu, -Yusu 'Klisυ di nu, kα, 'bu yi□i ni -ple, -ε -bi ε di 'kee de 'kuku a nunuo, ε 'mυ -Yusu yi 'wι, -ε 'ye ni nu de 'kuku.

4 'Bu mα, nyiblo 'bu 'cibi 'υ de 'kuku a nunuo, -ε -bi ε □hen 'nyre, -ε mα, ε 'ni □tuu 'υ Nyisva a tete 'υ, -kαti de 'kuku a nunuo, nα- mα nyiblo 'bu 'ye ni □tuu 'υ Nyisva a tete 'υ.

5 A yi□e ni, -ε mα, -Yusu 'Klisυ di 'ne- 'klo ki ni, 'ki de 'kuku -bu -a ni, ε 'mυ□υ 'wαwla -ni. Ε nα- mα -bi, de 'kuku 'yi 'li□i 'li -ni.

6 'A -ti, 'bu mα, nyiblo kα -Yusu 'Klisυ 'hυen-, 'bu 'cibi 'υ -mυmυε, nyiblo a 'mυ, ε 'ni 'cibi□e 'υ de 'kuku a nunuo. Kee, nyiblo 'bu 'cibi 'υ de 'kuku a nunuo, ε tυε ne -a mυ ni, -ε mα, ε 'yεε -Yusu 'Klisυ ni 'ye, ε kα, ε 'yi□i -yi -we.

7 'Na 'yonυ -na, nyiblo □dυ 'ni 'kaa 'li 'a mυ. 'Bu mα, nyiblo 'bu yi de ni ni, -ε 'sii 'υ yi, ε 'wι yi, ε 'sii 'υ yi a -ti □niα, □wι yi, -te -Yusu 'Klisυ -nu, 'ε 'sii 'υ yi.

8 Kee, nyiblo -mυ', -ε 'cibi 'υ de 'kuku a nunuo, 'ki ε nα- mα -bi, ε -hαn 'li Satan -mα, Satan a 'mυ, -ε 'tiε gbεε de 'kuku a nunuo 'lu -mα. De- kα -ti Nyisva a 'Yu 'ε di 'ne- -tυtυ ki, ε nα- mα bu -we Satan a 'mumu, 'a nunu-tebli a pepe bu.

9 Nyiblo 'bu ni 'υ, 'bu mα Nyisva a 'yu, ε 'yi yi -bleε -ni, bu 'cibi 'υ de 'kuku a nunuo, -kαti 'klo yrayru

-mu', Nyisva -nyi□e, nō- ni -kvan, 'ki 'li 'a □wlv ki. 'Hru 'yi 'ki 'v bu -pe de, 'ki bu 'cibi 'v de 'kuku a nunuo, -kotu e mo Nyisva a 'yu □nio.

¹⁰ De -bu, -e -hιhιe Nyisva a 'yonu ko Satan a 'yonu 'hven- 'yi le, e nō- mo: Nyiblo 'bu 'ye ni nu -tebli -bu, -e 'sii 'v yi, ko, 'bu 'yi 'a 'bio -nue -ni, e tve ne -a mu yi, -e mo, nyiblo a 'mu, e 'yi Nyisva a 'yu 'pa-.

Nyisva wen 'ni, -ba nunue -ni

¹¹ Tōwin -mu', a 'win, kve la 'li ti -mu', -e ko 'yri v □tu la 'v -Yusu 'Klisv a -ti a hιhla -wlu, e nō- mo: -A ko -ba nunue -ni.

¹² Nyiblo -mu', -e ko 'nyre -mo Kaen, -te e ni la 'mu, -a 'yi yi -blee -ni, -ba ni 'mu le. E nō- -mo -bi, e mo la Satan, -e ko 'klo a yinyinyre -hi 'v 'a -ne □dedede 'v, 'a 'yu □nio, 'e 'la la 'a dionu a 'diayi. De- ko -ti 'e 'la la□a 'li? E 'la la□a ni, -e nu□o, 'a nunu-tebli a pepe, e ni la, e nyre la yi. Kee, 'a 'diayi a -ne -mo -bi, e 'sii la 'v yi.

¹³ 'Diayinu -na o, e ni 'kee 'li 'aan □wli le, 'bu mo, 'klo a nyibli 'bu yraa ne 'a mu.

¹⁴ -A mu -mo -bi, -a yi□e ni, -e mo, -a -hōn 'li 'kukuv wlon ni, □a pa 'li 'klo yrayru, -e 'ye ni -we 'li 'kwli. -Bi' -a nu 'a yiyie 'li? -Te -a nu 'a yiyie, e nō- mo, -a nve ne -aan 'diayinu ni. Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu 'yi 'a 'diayinu -nue -ni, 'ki e 'tie ni 'li 'kukuv wlon.

¹⁵ Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu yraa ne 'a 'diayi, e 'wi□i nyiblo

-mu' yi, -e 'lee nyibli □hwle' le. A yi□e ni, -e mo, nyiblo 'bu ni 'v, 'bu yi nyibli □hwle' le ni 'lee -ni, e □hen 'nyre, -e mo, e 'ye Nyisva a 'klo yrayru 'mu, -e 'ye ni -we 'li ni kve.

¹⁶ -Yusu 'Klisv nve ne -a mu ni. Nō- ko -ti 'e -di, 'e 'ku, 'ki 'v -aan -ta'. De a 'mu, nō- mo 'hru -mu', e tve ne -a mu, -te -mu', -a di -aan 'bio a nvele nu. -A ko -ba -we -mo -we, 'ki -ba 'kuv 'v -aan 'bio a -ta'.

¹⁷ 'Bu mo, nyiblo 'bu ko de, 'ti- 'bu yi 'a 'diayi -mu', -e 'yi de -ko ni 'ye, 'ti- 'bu 'yi 'a 'diayi a 'mu a nyai -ko, 'ki bu -hee □ne, -e -bi e 'yi 'li□i 'li -we, bu di 'v□v wien, -e mo, e nve Nyisva ni.

¹⁸ 'Na 'yonu -na, -te e ni 'mu le, 'a -ti, -a 'yi yi -blee -ni, -ba nve ne -aan 'diayinu, 'ki 'v wuntō 'yri ni -do, kee, -a blee yi, -ba nve □nu, ki 'li -aan □wli ki, ko 'ki 'li -aan nunu-tebli 'kwli.

Nyisva a 'yonu 'yi 'li□i 'li -we bu pie 'a hvannu

¹⁹ 'Bu mo, □ba nunue -ni, -e -bi -a yi□e ni, -e mo, -a mo Nyisva -mu', -e mo -tee a Nyisva a 'yonu □nio. 'Bu mo, □ba nunue -ni, -e -bi -aan □wli 'ni -yee□e li -a mu -ti, 'ki 'v Nyisva ye'.

²⁰ Mo 'ye □bu -aan □wli bu yi -a mu -ti ni -yee -ni, -a -we 'li -ba -yi□e ni, -e mo, Nyisva yi -tebli a pepe ni, 'e -hi 'v -aan □wli 'v; e yi 'a -ne de ni.

²¹ 'Na ninatumupu -na, 'bu mo -tee, -e mo, -aan □wli 'yi 'li□i 'li -we, bu yee ne -a mu -ti, -e -bi, e □hen 'nyre, -e mo, -a 'yi 'li□i 'li -we, -ba

pie Nyɩsɩva a hɔannu, 'bu mɔ, ɔba yɩɩ ni de.

²² -Tɛbli a pɛpɛ -mu', -a -huɛɩɛ, ɛ yɩ -a mɔɔ 'ni -nyi, -tɛ -a ɔtui 'u 'a tete 'u a -ti, ɛ kɔ, -tɛ -a ni -tɛbli -bu, -ɛ yɩ 'a plo -blee -ni.

²³ Tete -bu, -kɔti ɛ yɩ -a mu -lee -ni, ɛ nɔ- -bu: -A kɔ -ba kuo -Yusu 'Kɩsu ɔwɩ yɩ, ɛ kɔ, -a kɔ -ba nuɩɛ -ni, ɔwi yɩ, -tɛ ɛ nuɩ -a mu 'a leele.

²⁴ Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu yɩ 'u Nyɩsɩva a tete ni ɔtui -ni, -ɛ -bi ɛ kɔ Nyɩsɩva a 'mu 'hɛn-, u -mɩɛ ni, 'u 'wiɩ nyiblo ni -do yɩ. Nyɩsɩva a -Hihiu* -mu', ɛ -nyi -a mu, nɔ- tɩɛ nɛ -a mu yɩ, -ɛ mɔ, ɛ kɔ -a mu 'hɛn-, -a mɩɛ ni.

4

-Tɛ -a di Nyɩsɩva a -Hihiu, kɔ 'a yraanyɔ a -hihiu a yilɛ-hihiale nu

¹ 'Na ninatumupu -na, nyibli -mu', -u kɔ nyɔ -pi lɛ, 'ki Nyɩsɩva a -Hihiu ni 'u ɔnu ke', a 'ni 'kuo 'li ɔnu ɔwɩ yɩ ti ni -do a ti 'yri. Kɛɛ, ba ɔtɛ ɔnu 'yi, -ɛ diɛ nu, a 'mu ɔnu 'ye, 'bu mɔ -ti a -tɛɛ, Nyɩsɩva a -Hihiu 'bu ni 'u ɔnu ke'. 'Ni yɩ 'puɩ lɛ ni ni, ɛ 'wi yɩ, winwɩɩn-hanyu -huɩhuɩ, nu-hru 'nɛ- 'kɔ -bu ki, -u pi lɛ, -ɛ mɔ, u hɛ Nyɩsɩva a -ti.

² Nyiblo 'bu ni 'u, Nyɩsɩva a -Hihiu 'bu ni 'uɔ ke', -tɛ a di 'a yuyruo nu, ɛ nɔ- -bu: Nyiblo 'bu yɩɩ ni hɛ, 'ki 'u nyibli a pɛpɛ ye', -ɛ mɔ, -Yusu 'Kɩsu, -ɛ mɔ Nyɩsɩva a 'Yu, ɛ mɔ ɔhaan-ti, ɛ -hɛ -tonyiblo, -ɛ -bi, ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, nyiblo 'a mu,

Nyɩsɩva a -Hihiu, nɔ- ni 'uɔ ke'.

³ Kɛɛ, nyiblo 'bu ni 'u, 'bu yɩ lɛ ni pi, -ɛ mɔ, -Yusu 'yɩ -tonyiblo -hɛ, -ɛ -bi ba yru ti lɛ, -ɛ mɔ, Nyɩsɩva a -Hihiu 'yɩ 'u nyiblo a 'mu ke' -ni. Kɛɛ, -Yusu 'Kɩsu a yraanyɔ a -hihiu, nɔ- ni 'uɔ ke'. -Yusu a yraanyɔ a -hihiu a 'mu, nɔ- kɔ -ti a 'wɩn mɔ, -ɛ mɔ, ɛ di mɔ 'ni di, 'ɛ mɔ ɔhan-ti, ɛ di ni. 'Ki ɛ ni 'nɛ- 'kɔ ki.

⁴ 'Na 'yonu -na, 'a mu -mɔ -bi, a mɔ Nyɩsɩva a 'yonu ɔnu, nyibli -mu', -u mɔ hɩwinwɩɩn-hanyu, 'a -ha 'u ɔnu 'hru wɩɩn, -kɔti Nyɩsɩva a -Hihiu, -ɛ ni 'u 'a mu ke', ɛ ni 'kɩ ki, 'ɛ -hi 'u -hihiu -mu', -ɛ ni 'u nyibli -mu', -u 'yɩ -Yusu -yi ke'.

⁵ Hɩwinwɩɩn-hanyu a 'mu, u nu- -mɔ -bi, u mɔ 'kɔ ki a nyibli ɔnu. ɛ nɔ- nuɩ, 'u hɛ 'kɔ ki a -tɛbli a -ti, 'ti-, 'kɔ ki a nyibli 'u pi ɔnu nɩa yɩ bu.

⁶ -A mu -mɔ -bi, -a mɔ Nyɩsɩva a 'yonu ɔnu. Nyiblo -bu, -ɛ yi Nyɩsɩva, ɛ pi -a mu nɩa yɩ bu. Kɛɛ, nyiblo -bu, -ɛ 'yɩ Nyɩsɩva a 'yu 'pa-, ɛ 'ni -puɩ li -a mu nɩa yɩ bu. De a 'mu, nɔ- tɩɛ nɛ -a mɔɔ, 'bu mɔ, nyiblo 'bu kɔ Nyɩsɩva a -Hihiu -mu', -ɛ tɩɛ -ti a -tɛɛ, -huɩ 'bu kɔ -hihiu -mu', -ɛ kɛɛ nyibli.

-Tɛbli a pɛpɛ -mu', Nyɩsɩva ni, 'ki 'li nɩɛɛ 'kwli, ɛ ni 'liɩ 'li

⁷ 'Na ninatumupu -na, ba nuɩɛ -ni, -ɛ nuɩ, 'ki 'li Nyɩsɩva -mɔ, 'ki nɩɛɛ -hɛn 'li -wɩ. 'Bu mɔ, nyiblo 'bu nuɩ Nyɩsɩva kɔ nyibli 'hɛn-,

de a 'mu, no- tve ne -a mu, -e mo, e mo Nyisua a 'yu □nio, ko, e yi Nyisua ni.

⁸ Nyiblo 'bu 'yi Nyisua ko nyibli 'hven- -nue -ni, -e -bi nyiblo a 'mu, e 'yi Nyisua -yi. -A yi de a 'mu ni, -koti -tebli a pepe Nyisua ni, 'ki 'li nuele 'kwli, e nii 'li□i 'li.

⁹ -Te -mu', Nyisua nu -a mu 'a nuele a toole, e no- -bu: E ya -a mu 'a 'Yu ni -do yi, 'ki 'ne- 'klo ki, -e di□e nu, e 'mu -a mu 'klo yrayru, -e 'ye ni -we 'li -nyi.

¹⁰ -Te -mu', nuele a 'mu, e ni 'mu, e no- -bu: E 'yi □bi, -ba mo yi-henyibli -mu', -ba nue Nyisua, kee, Nyisua, no- 'nyee 'hru, -e nue ne -a mu, 'e ya -a mu 'a 'Yu yi, -e di□e nu, e 'mu 'ku, □wi -cohlon* yi, u -pi, 'ki 'u Nyisua -mo', Nyisua 'mu -aan de 'kuku a -ti -mo -hru, e 'mu□u 'wowla -ni.

¹¹ 'Na ninatumupu -na, -te Nyisua nu -aan nuele le, 'a -ti, -aan 'mumu, -a ko -ba nunue -ni -we.

¹² Nyiblo □du 'yi -hvan Nyisua ni 'ye, kee, 'bu mo, □ba nunue -ni, -e -bi -a ko Nyisua 'hven-, -a -mue ni, 'ti-, nuele -mu', -e -hon 'li□i -mo, e ni -kvan, 'ki 'li -aan □wli ki.

¹³ E -nyi -a mu 'a -Hihui* ni. De a 'mu, no- tve ne -a mu, -e mo, e ko -a mu 'hven-, -a -mue ni, -a 'wi nyiblo ni -do yi.

¹⁴ -Aan 'mumu, -aan 'yii 'ye□e ni, -e mo, -aan 'Bai Nyisua ya -a mu 'a 'Yu yi, -e di□e nu, e 'mu 'klo -bu a nyibli wa. -A yi nyibli le 'ni

-lee -ni, -e mo, -ti a 'mu, e mo -ti a -tee □nio.

¹⁵ 'Bu mo, nyiblo 'bu yi□i ni hle, -e mo, -Yusu mo Nyisua a 'Yu □nio, -e -bi e ko Nyisua 'hven-, u -mue ni, 'u -he nyiblo ni -do.

¹⁶ -A mu -mo -bi, -a yi□e ni, □a kuo □ne □wlu yi, -e mo, Nyisua nue ne -a mu ni. -Tebli a pepe -mu', Nyisua ni, 'ki 'li nuele 'kwli, e nii 'li□i 'li. Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu nue Nyisua ko nyibli 'hven-, -e -bi e ko Nyisua 'hven-, u -mue ni, 'u 'wi□i nyiblo ni -do.

¹⁷ De -mu', -e tve ne -a mu, -e mo, -a nue Nyisua ni pepe, e no- mo: -Nyrwo -mu', -e ko 'yri Nyisua di 'u nyibli -bati le -puu -ni, -a 'yi 'li□i 'li -we, -ba pie huannu, -koti -te -Yusu ni 'mu, ke- -a ni 'mu, 'ki 'ne- -tutu ki.

¹⁸ Nyisua bu nue ne -a mu pepe, no- -he 'li -a mu huannu 'kwli. 'Bu mo, nyiblo 'bu yi huannu ni pie, e 'wi yi, e pu□u □haan-ti, -e mo, -bati -we 'a kuklo -mo. 'Bu mo, nyiblo 'bu yi huannu ni pie, e □hen 'nyre, -e mo, nuele -mu', -e -hon 'li Nyisua -mo, e 'ni nu□o li -kvan, 'ki 'li nyiblo a 'mu 'a □wlu ki.

¹⁹ Nyisua, no- mo yi-henyiblo, -e nue ne -a mu. No- ko -ti, □a nue Nyisua ko -tonyibli 'hven-.

²⁰ 'Bu mo, nyiblo 'bu pu le, -e mo, e nue Nyisua ni, 'ti- 'bu yraa ne 'a 'bio, -e -bi e mo hulekonyo □nio, 'e 'yi Nyisua -nue -ni. 'Bu mo, nyiblo 'bu 'yi 'a 'bi -tonyiblo -mu', e yi 'ye -nue -ni, e 'yi 'li□i 'li -we,

bu hla□a, -ε mɔ, Nyɪsua -mu',
ε 'ye ni 'ye, nɔ- ε -nue -ni.

²¹ Tete -mu', Nyɪsua -nyi -a
mu, ε nɔ- -bu: 'Bu mɔ, nyiblo
'bu nue Nyɪsua, -ε -bi ε kɔ bu
nue ne 'a 'bio -we.

5

-A -ha 'v 'klo -bu 'a
'klɪkɪni-tebli 'hru wlon

¹ Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu kuo
□ne □wlv yi, -ε mɔ, -Yusu,
nɔ- mɔ Wanyɔ -mu', Nyɪsua
pu la le, ε di la ya, nyiblo a
'mu, ε mɔ Nyɪsua a 'yu □niɔ.
'Bu mɔ, nyiblo 'bu nue 'yonu
a 'bai -tee, ε kɔ bu nue 'bai a
'mu a 'yonu -we.

² 'Bu mɔ, □ba nue Nyɪsua, ε
kɔ, □ba yi 'v 'a tete 'v ni □tui
-ni, -ε -bi -a yi□e ni, -ε mɔ, -a
nue Nyɪsua a 'yonu ni -tee.

³ 'Bu mɔ, □ba nue Nyɪsua
-tee, -ε -bi ε □hen 'nyre, -ε
mɔ, de -mu', ε pu le -ba nu,
-a di□e 'ni nu. De a 'mu, ε pu
le -ba nu, ε 'yi 'mu -kla, 'ki 'v
-a mu -mɔ,

⁴ -kɔti Nyɪsua a 'yonu a
pepe, v ni 'klɪ ki, 'v -hi
'v 'klo -bu a 'klɪkɪni-tebli
a pepe 'v. -Bi' -a di 'ki
'v 'klo -bu a 'klɪkɪni-tebli a
'hruwlon-hihia nu 'li? -A di
-ha 'v□v 'hru wlon, -te -a kuo
-Yusu 'Klɪsɔ □wlv yi a -ti.

⁵ Nyiblo □dv 'yi 'li□i 'li
-we, bu -ha 'v 'klo -bu 'a
'klɪkɪni-tebli 'hru wlon, 'bu
'yi nyibli -bu 'pa-, -v kuo □ne
□wlv yi, -ε mɔ, -Yusu 'Klɪsɔ
mɔ Nyɪsua a 'Yu □niɔ.

-Tebli -mu', -v tue ne -a
mu, -ε mɔ, -Yusu mɔ Nyɪsua
a 'Yu □niɔ

⁶ -Yusu 'Klɪsɔ a □gbetu, ε
di 'ne- 'klo -bu ki ni, 'ε bi 'li

'luponie -mɔ, 'ε 'wla 'a -hlv
bu, ti -mu' -kɔ 'yri ε 'ku la.
ε 'yi bu bi la 'li 'nie -mɔ ni
-do 'pa-, kee, ε 'wla 'a -hlv bu
-we. Nyɪsua a -Hihiu* a 'mu,
nɔ- -tue ne -a mɔ□o yi, -ε mɔ,
-ti a 'mu, ε mɔ -ti a -tee □niɔ,
-kɔti 'a -ne ti, -ti a -tee, nɔ- ε
tue nyibli.

⁷ ε mɔ □haan-ti, ε kɔ
yruule ni ta, -v tue ne -a mu,
-ε mɔ, -Yusu mɔ Nyɪsua a 'Yu
□niɔ.

⁸ Yruule ni ta a 'mu, v nu-
mɔ Nyɪsua a -Hihiu, kɔ 'nie
kɔ -hlv. -Tebli ni ta a 'mu,
de ni -do, nɔ- v tue ne -a mu.

⁹ 'Bu mɔ, nyibli 'bu 'ye de,
'bu yi 'a -ti ni hle, -ε -bi -a
pɪ□i □haan-ti. 'A -ti o, ba kɔ
'a yiyie, -ε mɔ, Nyɪsua -mɔ
-bi, -ti ε hle, ε 'bua ni, 'ε -hi 'v
-tonyibli a hihla-ti 'v. Nyɪsua
a □gbetu, nɔ- hla -tebli ni ta
a 'mu a -ti, 'ki 'v 'a 'Yu a -ta'.

¹⁰ Nyiblo 'bu kuo Nyɪsua
a 'Yu □wlv yi, ε yi□e ni, 'ki
'li 'a dɪɔnv a □wlv ki, -ε
mɔ, -ti a 'mu, Nyɪsua -hla,
ε mɔ -ti a -tee □niɔ. -Ti a
'mu, Nyɪsua -hla, nyiblo 'bu
'yi□i □haan-ti -pu, -ε -bi ε
nɔ- hle□e, -ε mɔ, Nyɪsua mɔ
hulekonyɔ □niɔ, -kɔti ke- ε
pɪ, -ε mɔ, -ti Nyɪsua -hla, 'ki
'v 'a 'Yu a -ta', ε mɔ hi □niɔ.

¹¹ -Ti -bu, Nyɪsua lee ne -a
mu, ε nɔ- -bu: ε -nyi -a mu
'klo yrayru, -ε 'ye ni -we 'li.
'Ki ε naa 'li 'a 'Yu 'li, 'ε -nyi
-a mu 'klo yrayru a 'mu.

¹² Nyiblo -mu', -ε yi Nyɪsua
a 'Yu, nɔ- kɔ 'klo yrayru
a 'mu. Nyiblo -mu', -ε 'yi
Nyɪsua a 'yu -yi, ε 'yi 'klo
yrayru a 'mu -kɔ.

-A kɔ 'klo yrayrv -mv' ni,
-ε 'ye ni -we 'li

13 -Tebli a pepe -bu 'n 'crui
ne 'a mv -mɔ, 'a mv -mv', -v
kuo Nyɪsua a 'Yu ɔwlv yi, -ε
diɔe nu, a 'mvɔv yi -tɛɛ, -ε
mɔ a kɔ 'klo yrayrv -mv' ni,
-ε 'ye ni -we 'li.

14 'Bu mɔ, ɔba 'mɔɛ Nyɪsua
yre, -ε -bi -a 'ni -pieɔe
huanu, -ε nuɔo, -a yiɔe ni,
-ε mɔ, ɔba yiɔi de ni -hɔɛ, ε
di -a mɔɔɔ 'ni -nyi, 'bu mɔ,
de a 'mv -a -hɔɛ, 'bu mɔ 'a
ɔwlv a kiwɛɛnɛ.

15 -Tɛ -a yiɔe, -ε mɔ, 'a
-nɛ de, -a diɔe -hɔa, ε di -a
mɔɔɔ 'ni -nyi, 'a -ti, -a yiɔe ni
-we, -ε mɔ, de -bu, -a -hɔɛɔɛ,
ε -weɔɛ -aan -nyinyie -mɔ
-dodo.

16 'Bu mɔ, nyiblo 'bu 'yeɔe,
-ε mɔ, 'a 'diayɪ -bi, ε ni de
'kuku, de 'kuku a 'mv, 'bu 'yi
'kɔkɔv yi -blɛɛ -ni, -ε -bi ε nu
-tɛɛ, 'ki bu da Nyɪsua, 'ki 'v 'a
'diayɪ a 'mv a -ta', -ε diɔe nu,
Nyɪsua 'mvɔv nu, 'a 'diayɪ a
'mv, ε 'mv 'klo ni. Nyibli 'n
ɔhen 'nyre, v nu- mɔ nyibli
-mv', -v nu de 'kuku -mv', -ε
'yi 'kɔkɔv yi -blɛɛ -ni. De
'kuku ni 'v, 'ε blɛɛ 'kɔkɔv yi.
Nyibliɔv -mv', -v nu de 'kuku
a 'mv, 'n 'yi le -pv, ba da
Nyɪsua 'waa -ti.

17 Yɪnyre-tebli a pepe, ny-
ibli ni, ε mɔ de 'kuku ɔniɔ,
kɛɛ, ε kɔ -tebli -bi, 'ε nyre yi,
'ki 'v Nyɪsua 'ye, 'ε 'yi 'kɔkɔv
yi -blɛɛ -ni.

18 -A yiɔe ni, -ε mɔ, Nyɪsua
a 'yonv 'ni 'cibiɔe 'v de 'kuku
a nunuo, kɛɛ, Nyɪsua a 'Yu,
nɔ- ɔtui ɔnv 'yie. 'A -ti, Satan

'yi 'liɔi 'li -we bu nu ɔnv de
-huan -mɔ.

19 -A yiɔe ni -we, -ε mɔ, -a
mv mɔ Nyɪsua a 'yonv. Kɛɛ,
'klo a nyibli a pepe -bi -mv',
Satan, nɔ- kɔɔ ɔnv win ki.

20 -A yiɔe ni de, -ε mɔ,
Nyɪsua a 'Yu di 'nɛ- -tɔtv ki
ni, 'ε -nyi -a mv ɔto, 'ki -ba
-yi Nyɪsua -mv', -ε mɔ -tɛɛ a
Nyɪsua. -Tɛɛ a Nyɪsua a 'mv,
ε kɔ -a mv 'hɔɛn-, -a -mɔɛ
ni. 'Ki ε naa 'li 'a 'Yu -Yusu
'Klɪsv 'li, 'ε nu de a 'mv. ε
nɔ- mɔ -tɛɛ a Nyɪsua. Nɔ- yi
'klo yrayrv, -ε 'ye ni -we 'li
nyibli -nyi.

21 'Na 'yonv -na, ba ɔtu
'aan dɔnv 'yie, 'ki 'v 'kuo a
dɪda a -ta', kɔ, 'ki 'v -ci a
kɔklo a -ta'.

SAAN A 'HUEN A 'CRIEN ε 'cru la

1 'Mɔ -bu, -ε mɔ 'cʊε a ye'nanyɔ, 'mɔ -yɪ 'aan 'cʊε, ε kɔ 'a nyibli a pɛpɛ 'hʊen- -mɔ 'cru -nɪ. 'N nʊε nɛ 'a mʊ nɪ -tɛɛ. ɛ 'yɪ 'mɔ nɪ -do 'pa-, 'n 'yɪ 'a mʊ -nʊε -nɪ. Nyibli a pɛpɛ -bu, -v yɪ Nyɪsʊa a -tɪ a -tɛɛ, v nʊε nɛ 'a mʊ nɪ -wɛ.

2 'N nʊε nɛ 'a mʊ nɪ, -kɔtɪ a kɔ 'mʊ 'hʊen-, -a yɪ Nyɪsʊa a -tɪ a -tɛɛ nɪ, 'kɪ 'lɪ -aan ɔwɪ kɪ, kɔ, ε 'mʊ 'lɪ -aan ɔwɪ kɪ 'cibi -nɪ 'a -nɛ ti.

3 -Aan 'Baɪ Nyɪsʊa kɔ 'a 'Yʊ -Yʊsu 'Kɪsʊ 'hʊen-, v di nu -a mʊ ɔhaande -mɔ, kɔ, v 'mʊ -aan nyat yru, kɔ, v 'mʊ -a mʊ kibʊwɛenɛ -nyi. -A mʊ -mʊ', -v yɪ -tɪ a -tɛɛ ɔwien lɛ kʊε, 'tɪ-, -v nʊnʊε -nɪ, kɛ- ε di 'mʊ ɔti, 'kɪ 'v -a mʊ -mɔ.

-Ba nʊnʊε -nɪ

4 'N kɔ mɔ plɔ a bleelɛ diaktɪ, -tɛ 'n 'wɪn mɔ, -ε mɔ, 'aan 'cʊε a nyibli -bɪ, v nɛ -tɛɛ a 'hru. -Tɛ -aan 'Baɪ Nyɪsʊa pʊ lɛ, -ba nu -teblɪ a nunuo, kɛ- v nɪ 'a nunuo.

5 'A -tɪ ɔ, 'a mʊ 'cʊε a nyibli a pɛpɛ, dɛ 'n -hʊε ɔbʊ lee nɛ 'a mʊ, ε nɔ- mɔ -ba nʊnʊε -nɪ. Dɛ a 'mʊ, ε 'yɪ tɛtebʊ yrayrʊ 'pa-, a 'yɪ -hʊan nɪ 'wɪn. ɛ mɔ tɛtebʊ ɔnɔ, a 'wɪn, kʊε la 'lɪ ti -mʊ' 'yri bʊ, -ε kɔ 'yri v ɔtuu la 'v -Yʊsu 'Kɪsʊ a -tɪ a hɪhla -wɪlʊ.

6 'Bʊ mɔ, ɔba nʊε Nyɪsʊa kɔ nyibli 'hʊen-, -ε -bɪ ε ɔhɛn 'nyrɛ, -a ɔtui 'v Nyɪsʊa a tɛtɛ nɪ. -Tɪ -mʊ', a 'wɪn, kʊε la 'lɪ

ti -mʊ' 'yri bʊ, -ε kɔ 'yri v ɔtu la 'v -Yʊsu 'Kɪsʊ a -tɪ a hɪhla -wɪlʊ, ε nɔ- mɔ, ba nʊnʊε -nɪ.

-Yʊsu 'Kɪsʊ a yraanyɔ

7 'N yɪ 'a mɔ ɔɔ 'nɪ -lee -nɪ, -kɔtɪ hɪlekonyʊ -hʊɔhʊɪ, nʊ- 'hru 'nɛ- 'kɔ -bʊ kɪ. ʊ 'yɪ ɔtɪ kɪ -wen, -ε mɔ, -Yʊsu 'Kɪsʊ -hɛ -tonyiblo, 'ɛ di 'nɛ- 'kɔ kɪ. Nyiblo 'bʊ yɪ 'pʊplɛ lɛ nɪ nɪ, ε mɔ -Yʊsu 'Kɪsʊ a yraanyɔ ɔnɔ, -ε kɛɛ nyibli.

8 'A -tɪ, ba ɔtu 'aan dɪɔnʊ 'yie, -ε di ɔe nu, -kʊan a pɛpɛ, a -nu, ε 'nɪ ɔha dadʊ' pa, kɛɛ, a 'mʊ ɔhaande -mʊ' 'ye, Nyɪsʊa pʊ lɛ, ε di 'a mʊ -mɔ nɪ.

9 Ba kɔ 'a yiyie, 'bʊ mɔ, nyiblo 'bʊ 'yɛ nɪ na 'hru -mʊ', -Yʊsu 'Kɪsʊ tɔɔ nɛ -a mʊ, kɛɛ, 'bʊ yɪ yɪ nɪ -bii -nɪ, 'bʊ yɪ -teblɪ -bɪ nɪ nɪ, nyiblodʊ a 'mʊ, ε 'yɪ Nyɪsʊa -yɪ. Kɛɛ, nyiblo 'bʊ nɪ 'v, 'hru -mʊ', -Yʊsu tɔɔ nɛ -a mʊ, 'bʊ yɪ ɔtɪ nɪ nɛ 'a -nɛ ti, nyiblo a 'mʊ, nɔ- yɪ -aan 'Baɪ Nyɪsʊa, ε kɔ 'a 'Yʊ 'hʊen-.

10 'A -tɪ, 'n yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ, 'bʊ mɔ, nyiblo 'bʊ di 'lɪ 'a mʊ -mɔ, -tɛ -Yʊsu 'Kɪsʊ nɪ la tɔɔlɛ, 'bʊ mɔ, 'bʊ 'yɛ nɪ nu tɔɔlɛ lɛ, -ε -bɪ a 'nɪ 'blee 'lɪ ɔtɪ kʊa, 'kɪ 'lɪ 'aan 'kayu bʊ, kɔ, ba hlɔɔ ɔnɛ -mɔ lɛ.

11 Nyibli -mʊ', -v 'yɛ nɪ di ɔe -mɔ lɛ nɪ -hlɔɔ -nɪ, ε ɔhɛn 'nyrɛ, -ε mɔ, yɪnyredɛ a 'mʊ, nyiblo a 'mʊ, ε nɪ, ε kɔ ɔnʊ 'hʊen-, v pɛ nɪ.

Lɛ'boɔwin

12 'N kɔ -teblɪ -hʊɔhʊɪ ɔbʊ lee nɛ 'a mʊ, kɛɛ, 'nɪ -hʊa ɔa lɪ ɔbʊ hlɛa 'nɛ ɛ 'cruen -bʊ 'kwɪlɪ, -ε nu ɔɔ, 'n -hʊε ɔbʊ di

'li 'a mu -mo, -ε di□e nu, -a
 'mu yi bu -nini -ni, -a 'mu□u
 hla, -aan dōdu 'mu □ce.

¹³ 'Aan 'bio 'cve a nyibli
 -bu, -u ni 'ne-, u 'beti 'a mu.

SAAN A TA A 'CRIEN ε 'cru la

¹ 'Mɔ -bu, -ε mɔ 'cɔε a ye'nanyɔ, 'mɔ -yɪ -mɔ mɔ 'cru -nɪ, -mɔ Gayusɪ, -ε mɔ 'na ɔwɔ a nɪnatumu, 'n -nɔε -nɪ -tɛε.

² 'Na nɪnatumu, 'n dɛ Nyɪsua, -ε diɔe nu, -teblɪ a pɛpɛ 'mɔ -mɔ wɛn, kɔ, -na 'hɔɪ 'mɔ -tɛε nu -wɛ. 'N yɪɔe nɪ, -ε mɔ, -na ɔwɔ nu -tɛε, 'kɪ 'v Nyɪsua a 'hru wɔn.

U pɪ Gayusɪ 'nyre lɛ

³ -Yusu a nyibli -mɔ', -v -hɔɛn 'lɪ -mɔ -mɔ lɛ, -v yɪ 'nɛ-lɛ di, v hɛɔe nɪ, -ε mɔ, ɔcibi 'v, ɔnɪ nɛ -tɛε a 'hru. Dɛ a 'mɔ, ε nɪ 'mɔ dɔdɔ dɪakɪ. 'N yɪɔe nɪ, -ε mɔ, kɛ- nɪɔe lɛ.

⁴ 'Bɔ mɔ, 'nɪ yɪ nɪ 'wɪn, -ε mɔ, 'na 'yonɔ nɛ 'hru a -tɛε, ε mɔ dɛ ɔnɔɔ, -ε nɪ 'mɔ dɔdɔ dɪakɪ, 'ɛ -hɪ 'v 'a -nɛ ɔdedede 'v.

⁵ 'Na nɪnatumu, -mɔ nyiblo ɔnɔɔ, -ε nɪ Nyɪsua a -kɔan -tɛε, -kɔtɪ -Yusu a nyibli -mɔ', -v -hɔɛn 'lɪ 'waa 'blɔgbɪ klɛ, -v hɛ Nyɪsua a -tɪ, -yɪ ɔnɔ 'nɪ -hɛε -nɪ dɪakɪ.

⁶ Nyibli a 'mɔ, -yɪ -hɛε -nɪ, 'bɔ yɪ 'lɪ nɪ di, -Yusu a nyibli -bɔ, v -nɪ 'nɛ-, v yɪ ɔnɔ 'nɪ -lee -nɪ, -ε mɔ, -nɔε ɔnɔ nɪ dɪakɪ. 'N nyɛε -mɔ lɛ, 'cibi 'v -bɔ -hɛε ɔnɔ, -ε diɔe nu, v 'mɔ 'waa 'dagba 'lu -mɔ gba -tɛε. -Hɛε ɔnɔ, ɔwɪ yɪ, -tɛ Nyɪsua nɪ 'a -hɔhɔa.

⁷ 'Dagbɪ -mɔ', v mɪ lɛ, -Yusu 'Kɪsɔ a -kɔan v mɪ nu mɔ. U 'yɪɔtɪ kɪ -wɛn, 'kɪ nyibli

-mɔ', -v 'yɪ Nyɪsua -yɪ, bɔ -hɛε ɔnɔ.

⁸ 'A -tɪ, -a mɔ -bɔ, -v mɔ -Yusu a nyibli, -a kɔ -ba -hɛε nyibliɔ a 'mɔ, -ε diɔe nu, -a 'mɔ ɔnɔ kɪ bɪ, Nyɪsua a -kɔan a 'mɔ, v nɪ, v kɔ -a mɔ 'hɔɛn-, -a 'mɔɔ nu, -tɪ a -tɛε -mɔ', -ε -hɔn 'lɪ Nyɪsua -mɔ, ε 'mɔ bɔ 'hɛεn -nɪ.

Diotrefɔ kɔ Demetriusɪ 'hɔɛn- a -tɪ

⁹ 'N 'cru 'cɔε -mɔ, kɛε, nyiblo -mɔ', -ε mɔ Diotrefɔ, -tɪ -bɔ 'n -hɪa, ε 'nɪ -hɔaɔa lɪ bɔ pɔɔ nɔa yɪ bɔ. 'A 'lule-hihie a pɛpɛ, nɔ- mɔ bɔ nu 'cɔε a nyiblogbagbɔdɛ.

¹⁰ 'Bɔ mɔ, 'nɪ di 'lɪ, yɪnyre-teblɪ -mɔ', ε nɪ, 'n di 'a -tɪ 'nɪ hɪa, 'kɪ 'v nyibli a -pɛpɛ ye', -kɔtɪ ε yɪ nyre 'na 'nyre yɪ dɪakɪ. ε 'yɪ dɛ nɪ -dɔ a 'mɔ 'pa-, ε 'nɪ -nuɔ lɪɔtɪ. -Yusu a nyibli, -v mɔ 'dagbɪ, 'bɔ mu 'lɪɔtɪ -mɔ, ε 'nɪ 'bleɔe lɪ ɔnɔ kɔa, nyibli -bɪ 'bɔ -hɔε bɔ 'ble wɛn ɔnɔ kɔa, ε 'nɪ -haɔa lɪ ɔnɔ mɛ lɛ, v 'nɪ -nuɔ lɪɔtɪ, 'ɛ ble ɔnɔ lɛ, 'kɪ 'lɪ 'cɔε bɔ.

¹¹ 'Na nɪnatumu, ɔnɪ 'kɔε 'lɪ nyibli a nunukɔ -hɔan ɔwɪen lɛ, kɛε, ɔhaannyibli a nunukɔ, nɔ- -bɔ kɔε ɔwɪen lɛ. Nyiblo -mɔ', -ε 'cibi 'v ɔhaandɛ a nunuɔ, ε nɔ- mɔ Nyɪsua a 'yɪ. Kɛε, nyiblo -mɔ', -ε 'cibi 'v yɪnyre-teblɪ a nunuɔ, ε nɔ- -mɔ -bɪ, ε 'yɛ Nyɪsua nɪ yɪ.

¹² Nyiblo -mɔ', -ε mɔ Demetriusɪ, nyibli a pɛpɛ hɛ 'a ɔhaan-tɪ. 'A 'yrinaabɔ 'sɪi 'v yɪ -tɛε, 'ɛ tɔε nyibli -tɪ a -tɛε, -ε -hɔn 'lɪ Nyɪsua -mɔ.

-Aan 'mumu, -a wen□ε κι, -ε
 mɔ, ε mɔ □haannyiblo □nio.
 'Bi -yi□ε ni, -ε mɔ, -ti -bu, -a
 -hle, ε mɔ -ti a -tee □nio.

Le'bowin

¹³ 'N kɔ -tebli -hɔhɔbi □bu
 lee ne 'a mu, kee, 'ni -hva□a
 li □bu hlaa 'ne□ε 'cɾien -bu
 'kwli.

¹⁴ 'N -hve□ε ni, 'ki ti gbi
 'kwli, □bu di wen 'li -mu -mɔ,
 -a 'mu yi bu -nini -ni, -a
 'mu□v hla.

¹⁵ Kibwweenle 'ki 'v -mu
 -mɔ. -Na ninatumupu a
 pɛpɛ, -v ni 'ne-, v 'beti -mu.
 -Aan ninatumupu a pɛpɛ, 'a
 -ne nyiblo 'bu ni 'v, -a 'beti□ε.

JUDI A 'CRIEN ε 'cru la

1 'Mɔ Judɪ ɲnɔ, -ε mɔ Saktɪ a 'dɪayɪ, 'mɔ -yɪ 'cɪɛn -bʊ 'cɪ. 'Mɔ -Yusu 'Kɪsʊ a -kʊannʊnyɔ ɲnɔ. 'A mʊ nyibli -mʊ', -aan 'Batɪ Nyɪsʊa nʊε -nɪ, 'a mʊ 'n yɪ -mɔ 'cɪɪ -nɪ, 'a mʊ -mʊ', ε -da, 'kɪ ba -hɛ 'a nyibli. 'Kɪ ε nɛɛ 'lɪ -Yusu 'Kɪsʊ 'lɪ, 'ε ɲtui 'a mʊ 'yie.

2 Nyɪsʊa bʊ nu 'a mʊ ɲhaandɛ -mɔ, ε kɔ, bʊ -nyɪ 'a mʊ kɪbʊwɛɛnɛ, kɔ bʊ nu ɲɔ, 'a nʊɛɛ bʊ nɪ 'lɪ 'aan ɲwɪ kɪ. ɲHaan-tebɪ a 'mʊ, bʊ bii kɛ, 'kɪ 'v 'a mʊ -mɔ.

*Nyibli -mʊ', -v tʊε hitɔɔɛ
(2 Pielɪ 2.1-17)*

3 'Na nɪnatʊmʊpʊ -na, 'n -hʊε mɔɲɔ nɪ dɪaktɪ, 'kɪ ɲbʊ 'cɪɪ mɔ 'a mʊ -mɔ, -ε dɪɲɛ nu, -tɛ Nyɪsʊa nu -aan pɛpɛ a wʊwa, 'mʊ 'a mɔɲɔ kɛ -hɪhɪa -nɪ. Kɛɛ, 'n 'yɛ 'kɪɲɪ nɪ, -ε mɔ, ε nɔɔ 'v ɛ, 'kɪ ɲbʊ 'cɪɪ 'a mʊ -mɔ, 'mʊ 'a mʊ -lee -nɪ, -ε mɔ, ba ɲtu 'v 'kɪ, Nyɪsʊa a ɲhaantɪtɪe -mʊ', a kʊo ɲwɪbʊ yɪ, ε nɔ- ba 'tɪε ba 'ble kʊa. Bʊ bi 'lɪ 'a mʊ 'kwɪ, -ε mɔ, Nyɪsʊa, nɔ- -nyɪ 'a ɲhaantɪtɪe a 'mʊ 'a nyibli. ɲHaantɪtɪe a 'mʊ, ε 'nɪ 'cɪcɪɲɪ lɪ -nɪ 'kɔ -mɔ 'kɔ.

4 'N hɛɲɛ nɪ, -kɔtɪ hitɔɔnyʊ -mʊ', -v 'yɛ nɪ ɲtuu 'v Nyɪsʊa 'v, v nʊ- pa 'lɪ 'a mʊ 'nyɪ, 'kɪ 'lɪ -huhɪkɛ 'kwɪ, 'v ɲmʊεɲɛ ɛ, 'kɪ bʊ 'cɪcɪ -tɪ -mʊ', -ε hɛɲɛ, -ε mɔ, Nyɪsʊa nɪ -a mʊ ɲhaandɛ -mɔ, 'kɪ 'lɪ dadʊ 'kwɪ, 'ε 'wʊwɛ -aan dɛ

'kuku. ʊ nʊ- -mɔ -bɪ, v wɛn 'nɪ, Nyɪsʊa yɪ -nyɪ -a mʊ 'hɪ, 'kɪ -ba nu 'a -nɛ dɛ -hʊan ɲdʊ, -a -hʊε. ʊ 'nɪ -hʊaɲa lɪ -Yusu 'Kɪsʊ, -ε mɔ -aan Tɔɔnyɔ nɪ -dɔ, 'tɪ- ε mɔ -aan Kʊkɔnyɔ. Tɪ -hɪ la a tɪ 'yɪ, v 'cɪɪ laɲa nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊa a 'cɪɛn 'kwɪ, -ε mɔ, Nyɪsʊa a -bati dɪ nyibliɪdʊ a 'mʊ 'nɪ kɔ.

5 ɲHan-tɪ ɲhɔn, 'a yɪ -tebɪ -bʊ, -kɔtɪ 'n mɪ 'a mʊ lee mɔ, kɛɛ, 'n -hʊε ɲbʊ pʊ 'lɪ 'a mɔɲɔ 'kwɪ ɛ. Tɪ -hɪ la a tɪ 'yɪ, Nyɪsʊa wa la 'a dako Yisraekʊε nɪ, 'ε -ha 'lɪ ɲnʊ Esipʊblɔgbɪa 'kwɪ. -Tɛ dɛ a 'mʊ, ε -hɪ, -ε -bɪ ε 'la nyibli -mʊ', 'kɪ 'lɪ ɲnʊ 'nyɪ, -v 'yɪ laɲa ɲwɪbʊ yɪ -kʊo -nɪ.

6 'Ya 'v 'lu dɛ, Nyɪsʊa a lɛɛnyʊ -mʊ', -v 'yɛ nɪ ɲtuu la 'v Nyɪsʊa 'v, 'waa -tɪ bʊ bi 'lɪ 'a mʊ 'kwɪ. 'Kɪ -bʊ, Nyɪsʊa -nyɪ ɲnʊ, v 'yɪ 'kɪ a 'mʊ -kʊan 'yɪ -nʊu -nɪ, 'v 'du 'kɪ -bɪ yɛ', bʊnɪɛ -bʊ, Nyɪsʊa -nyɪ la ɲnʊ, v hɛ 'vɲv bʊ. Dɛ a 'mʊ 'a -tɪ, Nyɪsʊa kɔ ɲnʊ nɪ, 'ε pʊ ɲnʊ 'cɪn, 'ε gba 'lɪ ɲnʊ halɔ 'nyɪ, 'v ɲtui 'lɪ ɲnʊ 'yie. 'Kɪ v dɪ 'lɪ bʊ nɪ, ε 'mʊɲv gba -gbagba, -nyɔwɔ gbagbʊ -mʊ', -ε kɔ 'kwɪ, ε dɪ 'v nyibli -bati ɛ -pʊv -nɪ, ε 'mʊ 'v nyɛ.

7 'Ya 'v 'lu dɛ, 'dɪ -bʊ, -v mɔ Sɔdɔm kɔ Gɔmɔɪ, 'waa -tɪ bʊ bi 'lɪ 'a mʊ 'kwɪ, kɔ 'dɪ -bɪ -mʊ', -v 'mʊε la ɲnʊ yɛ. 'Dɪ a 'mʊ a nyibli nɪ la 'lawɪdɛ, 'v nɪ la yɪnyɛ-tebɪ a pɛpɛ -mʊ', -tonyibɔ 'yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ bʊ nu. Na -mʊ', -ε 'yɛ nɪ jɛ, nɔ- kɔ 'nyɪ Nyɪsʊa pʊ 'lɪ ɲnʊ 'lɪ. Dɛ a 'mʊ, nɔ-

tuε □ne nyibli -tebli -mu', -ε di 'u nyre, 'ku 'u nyibli -mu', -u ni -teblidu a 'mu -mo'.

8 Hitōonyo -ni wen, -u pa 'li 'a mu 'nyi, yinyre-tebli ni -do a 'mu, nō- u ni. Yanie -mu', u 'ye, ε nu□o ni, 'u ni 'lawlude. U 'ni -hua□a li□i, 'ku Nyisua bu kōo □nu win ki, 'ti-, Nyisua a lelenyu -mu', -u kō -ti a 'yi'bubua, u -he □nu 'yri.

9 Nyisua a lelenyo gbagbu -mu', -ε mō Miseli, 'a 'mumu, ε 'yi Satan 'yri le -ha. Ti -mu', -ε kō 'yri Miseli a 'mu, ε kō Satan 'huen-, u -ween la Moise a 'hwi ki, ε 'yi la Satan 'yri le -ha, keε, ke- ε pu□u yi: «Kukonyo a yru bu klo -mu.»

10 Hitōonyu a 'mu, u nu -mō -bi, -tebli -mu', u 'ye ni yru' le, ε nō- u -he 'yri le. U 'wli□i 'wan 'kwli a mamui yi, 'u 'yi □haan'lule-hihie -kō. -Tebli -mu', -ε yi 'waa plo -blee -ni, nō- u yi nule. -Tebli a 'mu, u ni, ε yi nyre 'waa 'klo yi.

11 'Jrō 'ku 'u □nu -mō, -kōti nyiblo, -ε mō Adamu a 'yu Kaen, -ε yraa la 'a 'diayi, 'ti-ε 'la la□a, nō- kō nununmli u yi □wien le kue; 'u yi kue nyiblo -mu', -ε mō Balamu □wien le -we, 'u ni 'crenmli le, -ε di□e nu, u 'mu 'wliye 'ye, □wi yi, -te Balamu a 'mu, ε ni la□a, 'ε nyre la Nyisua yi bu, □wi yi nyiblo -mu', -ε mō Kole. ε nō- kō -ti 'u 'kukui le, □wi yi Kole a 'mumu.

12 Hitōonyu a 'mu, u kō 'a mu 'huen-, 'ba yi 'u -te ni -do de ni -dii -ni, u kō bu nuu ne 'a mu -twi, 'u yi 'yi le -bibi -ni,

'u 'ne nō. U ni -do a -ti u yi 'lu -mō le -hie, ε mō, -twi 'ni -nu□o li □nu. U 'wli□i 'nunmli yi, pepe -gbe 'li ε ye 'li, -u 'ye ni di. U 'wli□i ti -mu' yi -we, -u 'ye ni tu 'kui, 'ye □bu u nyre 'u tutu a ti 'yri, 'u 'wli□i tidu -mu' yi, -u kō 'mu u -ha -wlu le, 'ti- -u 'ku pepe.

13 U 'wli□i 'yru a 'dui gbagbi -mu' yi, pepe □gbie le. 'Waa de 'kuku, ε 'wli□i kueti yi, 'yiyinie hie bu. U 'wli□i nyahro yi, -ε 'ye ni 'hru 'u -te ni -do le. Nyisua -we -tuo -mō, 'ku 'u □nu -mō, 'ku 'li halo dugbo 'nyi. 'Ku u di 'li bu ni, -te 'klo te yi bu.

14 Ti -hi la a ti 'yri, nyiblo -mu', -ε kō 'nyre mō Henoki, -ε mō Adamu a 'yonu ni □hlon'huen a 'yu, ke- ε -pu, 'ku 'u nyiblidu a 'mu a -ta', -ε mō: «Ba 'ye ke, Kukonyo 'bu yi ni di, ε di ya lelenyu -huohwi,

15 nyibli a pepe -bu, -u ni 'ne- 'klo ki, ε 'mu □nu -bati le -puu -ni. Nyibli a pepe -mu', -u 'yi Nyisua -yi, 'a -bati di □nu 'ni klo, yinyre-tebli a pepe -mu', u nu Nyisua -mō, ε kō yinyrewin, u pu□u yre a -ti.»

16 U nu- kō -ti Henoki a 'mu, 'ε nu 'a hihla le. Nyiblidu a 'mu, 'a -ne ti, u yi 'puple wlon le. U 'yi -huan plo a bleele ni kue yruyu. Yinyre-tebli a pepe, 'waa □wli -hue, ε nō- u ni, 'u pi 'waa dionu a -pli, kō, 'u yi 'li nyibli le 'tue -ni, 'u keε □nu, -ε di□e nu, de -mu', 'waa □wli -hue, nyibli a 'mu, u 'mu□u nu.

Te -Yusu a nyibli kɔ bu nu nina

17 'Na ninatumupu -na, -ti -mu', -aan Kukonyo -Yusu 'Klɩsu a -mɔnanyu* lee la 'a mu, -ε di 'lu -mɔ mu, bu bi 'li 'a mu 'kwli.

18 Kε- u pi la, -ε mɔ, lε'booti 'yri, 'ti- 'klo a 'u-honti 'mu 'u nyre mɔ mu, 'a mu -bu, -u mɔ -Yusu a nyibli, ε di kɔ nyibli, u 'mu 'a mu 'caa -ni. U nu- -mɔ -bi, u 'yi Nyɩsua -yi. Yinyre-tebli -mu', 'waa [w]h -huε, ε nɔ- u ni.

19 Ε mɔ [h]aan-ti [n]uɔ, u nu- [g]le nyibli. 'Klo -bu ki a -tebli, nɔ- kɔɔ [n]u win ki. Nyɩsua a -Hihiu* 'yi 'u [n]u ke' -ni.

20 'Na ninatumupu -na, 'a mu -mɔ -bi, ba [t]u 'u 'klɩ, -ε di [e] nu, a 'mu -hihεε -ni, kɔ, a 'mu 'aan dɔnu -ha pepe, a 'mu Nyɩsua a [h]aan-titie -mu', -ε -hɔn 'li [i] -mɔ [w]lu yi -kuo -ni, 'aan [w]lu a yikuole a 'mu, ε 'mu kle -bii -ni. Ba da Nyɩsua, 'ki 'li 'a -Hihiu a 'klɩ 'kwli.

21 'Aan 'yrinaabu bu 'sii 'u yi, -ε di [e] nu, a 'mu [u] yi 'a -ne ti, -ε mɔ, Nyɩsua nuε ne 'a mu ni. Ba -ple ti -mu', -ε kɔ 'yri -aan Kukonyo -Yusu 'Klɩsu di 'u 'a mu 'klo yrayru -ε 'ye ni -we 'li, -nyii -ni, -ε nu [o], ε kɔ -aan nyai.

22 Nyibli -mu', -u kɔ [w]lu a yikuole, -ε 'yi bu -ku -teε, ba yru 'waa nyai.

23 Nyibli -bi a nunuklo di [e] 'ni nu, Nyɩsua a -bati 'mu [n]u klo. A kɔ ba wa [n]u, -ε di [e] nu, u 'ni -ha 'li na -mu' 'nyi bi, -ε 'ye ni jre 'klo -mɔ 'klo. -U -bi ni 'u, -u kɔ

nyai a kɔ ba yru, kεε, ba [t]u 'aan dɔnu 'yie -we, -ε di [e] nu, a 'ni -ha 'li 'waa de 'kuku 'nyi bi.

Nyɩsua, nɔ- ni 'u 'a -ne [dedede 'lu yi]

24 Ba di 'li -ba pu Nyɩsua 'nyre le. Ε nɔ- kɔ 'klɩ, 'ki bu [t]u 'a mu 'yie, -ε di [e] nu, a 'ni [h]a 'u 'a 'hru wlon -hɔn. Nɔ- di 'u 'a mu yi 'sii -ni, 'ki 'u 'a dɔnu ye', ε 'mu 'a mu gba, a 'mu 'li 'a -ti a 'yi'ububa 'kwli ni, 'a 'mu dɔnu nu.

25 Ba di 'li -ba pu Nyɩsua 'nyre le. Ε ni -do, ε nɔ- mɔ Nyɩsua. Ε nɔ- naa 'li -aan Kukonyo -Yusu 'Klɩsu 'li, 'ε wa -a mu. Nyibli a pepe bu -nyi [e] -ti a 'yi'ububa, ε kɔ, bu pu [u] 'nyre le. Nɔ- -bu kɔɔ ne -a mu win ki. 'A 'klɩ 'ni -we [ε] 'li. Kε- ε [ti] 'mu, kve la 'li bu, -bu di -didi, -bu ye -nyrɔwɔ -bu ki. Ε kɔ, kε- ε di 'mu [ti], -te 'klo te yi bu. Kε- ε ni 'mu.

Saan a 'LILE'YEECRIEN

-Te Saan nu -tebli 'a 'yiye, 'ki 'li 'lile'yiye 'kwli, ε nɔ- ε ne -mɔ le

¹ 'Criɛn -bu, 'lile'yee-tebli -mu', -Yusu 'Klɪsɔ tɔɔ Nyɪsua a -kɔannunyibli, ε nɔ- kɔ -ti ε hle. Nyɪsua lee -Yusu a 'mu nu, 'ki bu tɔɔ ɲnuɲu, -ε diɲe nu, ɔ 'mu -tebli -mu' yi, -ε 'tɪe mii 'lu -mɔ. ε nɔ- nuɲɔ, -Yusu 'Klɪsɔ 'ε tɛ 'nɛ- 'a lɛlenyɔ 'mɔ, Saan, -ε mɔ 'a -kɔannunyɔ -mɔ, 'ε tɔɔ 'mu -tebli a 'mu.

² -Tebli a pɛpɛ a 'mu, Nyɪsua a lɛlenyɔ tɔɔ 'mu, kɔ, 'n 'ye, 'n yɪɲɪ nyibli 'nɪ -lee -nɪ. ε 'wɪ yɪ, 'n hleɲe nɪ, 'ki 'b nyibli yɪ, -ε mɔ, ε mɔ ɲhan-tɪ ɲnɔ, -tebli a 'mu, ε mɔ Nyɪsua a win ɲnɔ, 'tɪ- -Yusu 'Klɪsɔ, nɔ- tɔɛ ɲne nyibli, -ε mɔ, -tebli a pɛpɛ a 'mu, ε mɔ -tɪ a -tɛɛ ɲnɔ.

³ Plo a bleelɛ, 'ki 'b nyiblo -mu' -mɔ, -ε di 'criɛn -bu -hre, 'ki 'b nyibli ye'. 'Ki 'criɛn -bu, 'a win -hɔɛn 'li Nyɪsua wlon. Plo a bleelɛ -wɛ, 'ki 'b nyibli -mu' -mɔ, -ɔ pɪ win a 'mu nɔa yɪ bu, 'tɪ- ɔ ɲtui 'bɲu 'b. Ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, ti -mu', -ε kɔ 'yri -tebli a 'mu, ε di 'b 'lu -mɔ -muu -nɪ, ε yɪ -mɔ -hlo.

'Cɔɛ nɪ ɲhlon'hɔɛn a nyibli, nu- Saan gbɛ 'betile yɪ

⁴ 'Mɔ Saan, 'mɔ -yɪ 'criɛn -bu 'cri. 'Cɔɛ nɪ ɲhlon'hɔɛn -mu', -ɔ nɪ 'li Asiblogba 'kwli, ɔ nu- kɔ nyibli 'n yɪ -mɔ 'cri

-nɪ. Nyɪsua bu nu 'a mu ɲhaandɛ -mɔ, ε kɔ, bu -nyi 'a mu kɪbɔwɛɛnɛ. 'Tɪ- 'klo 'mu la -wlu ɲtu, ε nɪ la 'klo, ε nɪ -do a 'mu, ε nɔ- 'tɪe nɪ 'klo, kɔ, ε nɔ- di di de. Nyɪsua a -Hihiu nɪ ɲhlon'hɔɛn -mu', bu nu 'a mu ɲhaandɛ -mɔ, bu -nyi 'a mu kɪbɔwɛɛnɛ. ɔ nu- nɪ 'b Nyɪsua a bodɔgbata ye'.

⁵ ε kɔ, -Yusu 'Klɪsɔ -mu', -ε hle -tɪ a -tɛɛ, nyibli -wɛ 'li bu kuo ɲwɔ yɪ, bu nu 'a mu ɲhaandɛ -mɔ, kɔ, bu -nyi 'a mu kɪbɔwɛɛnɛ. ε nɔ- mɔ yɪ-hɛnyiblo, Nyɪsua -ha 'li 'kɔkɔnyibli 'nyɪ, ε -ha 'klo. ε nɔ- nɪ 'b 'klo -bu, 'a 'blɔgbɔnaanyɔ a pɛpɛ 'lu yɪ.

ε nɔɛ nɛ -a mu nɪ, 'ε 'ku, 'ki 'b -aan -ta'. 'A -hɔɔ, nɔ- ε -nu, 'ε ɲgbɛ -a mu, 'ki 'b dɛ 'kuku -mɔ'.

⁶ ε nɔ- nu -a mu 'a dako -mɔ', 'ε mɔ dako a 'mu, 'a naanyɔ, 'ε nuɲɔ -wɛ, ɲa -hɛ -cɔhɔnpinyɔ*, 'ki 'b 'a 'Ba Nyɪsua ye'. ε nɔ- -tɪ a 'yi'buɔɔa blɛɛ yɪ, -tɛ 'klo tɛ yɪ bu, ε kɔ 'klɪ a kɪnɪnu 'hɔɛn- kɛ- bu nɪ 'mu.

⁷ Ba ta 'b lɛ, 'ki 'li 'nuɲmɪ 'nyɪ, ε di 'li -naa -nɪ, ε 'mu di. 'A -nɛ nyiblo ɲdu diɲe 'nɪ 'ye, ε kɔ, nyibli -mu', -ɔ nu 'di, -ɔ wa 'a ɲmɔɛji ke, ɔ diɲe 'nɪ 'ye -wɛ. Dako a pɛpɛ, -ɔ nɪ 'nɛ- tɔtɔ kɪ, ɔ di nɪ nyɪ lɛ, 'a -tɪ. ε mɔ ɲhan-tɪ, kɛ- ε di 'mu ɲti.

⁸ Kɔkɔnyɔ Nyɪsua, -ε nɪ 'klɪ kɪ, kɛ- ε pɪ: «'Mɔ ɲtu 'a -nɛ ɲdedede -wlu. 'Mɔ nɪ -do a 'mu, 'mɔ -di 'a -nɛ ɲdedede 'lu -yra.» Nyɪsua a 'mu, ε nɔ- nɪ 'klɪ kɪ, 'ε -hi 'b 'a -nɛ ɲdedede 'b. ε nɪ la 'klo, 'tɪ-

'klo 'e □tu -wlu, kə, ε ni -do a 'mυ, ε nə- 'tɛ ni 'klo, ε kə, ε nə- di di.

-Te Saan ye -Yusu, 'ki 'li 'lile'yiye 'kwli

⁹ Mə -mə 'aan 'diayt Saan, 'mə -yɪ 'crɪen -bυ 'crɪ. A kə 'mυ 'hʊen-, -a bibi 'yi lɛ, -a kə -Yusu 'Kɪsʊ 'hʊen-, □a -mʊɛ. Ε nə- nu□o, a kə 'mυ 'hʊen-, □a yɪ □hɪvɛntu ni -do 'ye, -aan pɛpɛ, □a kə □wɫʊ a 'ɪla, 'tɪ- -aan pɛpɛ, -Yusu a □gbɛtʊ, nə- kəɔ nɛ -a mʊ win kɪ. Ε kə la -nyrəwə □dʊ, nyibli □dʊ, 'ʊ klo la 'mυ, 'ʊ gba la 'li 'mυ 'nɪdʊgbo, -ε kə 'nyrɛ -mə Patɪmɔsɪ kɪ. ʊ wen 'nɪ, 'n nu dɛ, -ε nyre yɪ, -tɛ 'n hɛ Nyɪsʊa a -tɪ, 'tɪ- 'nɪ pɪ lɛ, -ε mə, -Yusu, nə- tʊɛ nɛ -a mʊ -tɪ a -tɛɛ.

¹⁰ -Nyrəwə □dʊ, Nyɪsʊa a -Hihɪu* 'ε kəɔ la 'mυ win kɪ pɛpɛ. -Nyrəwə a 'mυ, ε mə ɪa -wuwle-nyrəwə* □nɪɔ la; ε nə- kə 'kwli 'n 'wɪn 'li win, 'ε -hʊen 'li 'mυ ke'. Win a 'mυ, ε yɪ la 'nɪ 'wli, -wen -ɲamʊ a win,

¹¹ ε wen: «Dɛ -mʊ', -yɪ 'ye, 'du 'crɪen ye', -bυ 'crɪ□ɪ, -bυ gba□a 'cʊɛ ni □hlon'hʊen -mʊ', 'a nyibli yɪ, -ʊ ni 'li Efɛsɪdɔ 'kwli, kə Simɪnɪdɔ, kə Pɛgamʊdɔ, kə Tɪatɪɪdɔ, kə Sadɛsɪdɔ, kə Filadɛfidɔ, kə Laodɪsɛdɔ 'hʊen- 'kwli.»

¹² -Te 'n 'wɪn, -ε -bɪ 'n □hɪan -mə, -ε dɪ□ɛ nu, 'mυ nyɪblo a 'mυ 'ye, -ε yɪ 'li 'mυ -mə -hlee -nɪ. -Te 'n □hɪan -mə, -ε -bɪ 'n 'ye 'naptɪo ni □hlon'hʊen, ʊ nu -gʊɫʊ, ʊ -nu.

¹³ Kɪ 'li 'naptɪo a 'mυ 'nyɪ, dɛ 'n 'yee 'li, ε 'wɪ□ɪ -tonyɪblo

yɪ, 'ε pʊ wlawɫʊ bləɫɫʊ, 'ε mʊa -gʊɫʊbɛtɪyɛ -gbatu' bʊ,

¹⁴ 'a 'lu 'ε 'plɛ -pʊɔpʊɔ, 'a 'yii 'ʊ 'wɪ□ɪ na-huhli yɪ,

¹⁵ 'a bʊɪ 'ʊ 'wɪ□ɪ 'plɪdɛ yɪ, ʊ pʊ 'li 'tɔ, -ε □hlu -gbəgbo; 'a win yɪ 'nɪ 'wli, -wen 'nie gbəgbo a -glɪ, -ε yɪ 'plu a win.

¹⁶ Nyahroyɔ ni □hlon'hʊen, ε nə- ε 'ble kʊa, 'ki 'li 'a diɪdɛdabʊ 'kwli. -Hɔtɪplɛn, nə- -hʊen 'lɪ□ɪ wɫɔn, 'a yɪgbakla 'ε yɪ wɫn, -wen 'mahɪnyrʊ.

¹⁷ -Te 'n 'ye□ɛ, -ε -bɪ 'n bi □hlon, 'ki 'ʊ□ʊ ye', □wɪ yɪ, -tɛ 'n 'ye ni 'kʊ wen, 'ε pʊ 'mʊ 'a diɪdɛdabʊ kɪ bʊ, ε wen: «□Nɪ 'pɪɛ 'li hʊannʊ. 'Mə □tu 'a -nɛ □dɛdɛdɛ -wlu. 'Mə ni -do a 'mʊ, 'mə -di 'a -nɛ □dɛdɛdɛ 'lu -yra.

¹⁸ 'Mə -mə nyɪblo -mʊ', -ε 'tɛ di 'klo ni. 'N 'kʊ la ni, kɛɛ 'n -hɔn 'li 'kʊkʊnyibli 'nyɪ ni, 'nɪ 'hrɪ 'klo. 'N 'tɛ di 'klo ni, -tɛ 'klo tɛ yɪ bʊ. 'N kəɔ 'kʊkʊ win kɪ, kə 'kuopʊ a 'bli 'hʊen-.

¹⁹ 'A -tɪ, dɛ -mʊ', -yɪ 'ye, 'crɪ□ɪ. 'Crɪ -tɛblɪ -mʊ', -ε mɪ 'ki 'lu -mə, kə -tɛblɪ -mʊ', -ε di 'lu -mə mu.

²⁰ Nyahroyɔ ni □hlon'hʊen kə -gʊɫʊnaptɪo ni □hlon'hʊen -bʊ 'hʊen-, -yɪ 'li 'na diɪdɛdabʊ 'kwli 'yee -nɪ, □bʊ lee -mʊ, dɛ ʊ □hɛn 'nyrɛ. Nyahroyɔ ni □hlon'hʊen -bʊ, ε □hɛn 'nyrɛ Nyɪsʊa a lɛlɛnyʊ ni □hlon'hʊen -mʊ', -ʊ □tʊɪ 'cʊɛ ni □hlon'hʊen a 'mʊ 'yie. 'Naptɪo ni □hlon'hʊen -bʊ, 'cʊɛ ni □hlon'hʊen a 'mʊ, ε nə- ε □hɛn 'nyrɛ.»

2

Titie -mv', -Yusu pv Efesidɔ a 'cʋenyibli

¹ (Nyiblo a 'mu, ε nɔ- yɪ 'mu -lee -nɪ de, ε wɛn:) «Lelenyɔ -mu', -ε ɔtui Efesidɔ a 'cʋenyibli 'yie, 'cru ɔne -mɔ: 'Kɪ titie -bu, ε -hʋɛn 'lɪ nyiblo -mu' wɔn, -ε 'ble nyahroyɔ nɪ ɔhlon'hʋɛn kʋa, 'kɪ 'lɪ 'a diidɛdabʋ 'kwli, kɔ, -ε nɛɛ 'lɪ -gʋbɔnapɪtɪo nɪ ɔhlon'hʋɛn -mu' 'nyɪ.

² -Tɛblɪ a pɛpɛ, a ni, 'n yɪɔe nɪ, 'nɪ yɪɔe -wɛ, -ε mɔ, a ɔtu 'v 'kɪ dɪakɪ, 'kɪ 'v Nyɪsʋa a -kʋan a -ta', 'a 'yɪ -sa. 'N yɪɔe nɪ, -ε mɔ, a 'nɪ -hʋaɔa lɪ 'a mʋ 'cɾekɔnyibli 'nyɪ. Nyibli -mu', -v pɪ lɛ, v mɔ 'na -mɔnanyʋ*, 'tɪ- v 'yɪ 'na -mɔnanyʋ 'pa-, a ɔtɛ ɔnʋ 'yɪ, 'a 'yeɔe, -ε mɔ, v mɔ hɪlɛkɔnyibli ɔnɔ.

³ 'Na -tɪ, a yɪ 'ye ɔhʋɛn, 'kɪ 'lɪ ɔwɔ a 'lɪla 'kwli, kɛɛ, 'aan ɔwɔ 'yɪ ɔhlon -bi.

⁴ Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ 'a mʋ 'nyɪ, yɪnyɾɛɛ nɪ 'lɪ. Nɔ- kɔ -tɪ, 'nɪ yɪ 'a mʋ -mɔ 'plɛ. ε nɔ- mɔ: -tɛ a nu la 'na nʋɛɛ a kʋkɔ, tɪ -mu' -kɔ 'yɪ a ɔtu la 'na ɔwɔ a yɪkuolɛ -wɔ, -tɛ tɪ nɛ -bʋ, a 'yɪ 'kɪ 'na nʋɛɛ lɛ -nu de.

⁵ -Tɛ 'aan nɪnabʋ nɪ la 'mʋ, bʋ bi 'lɪ 'a mʋ 'kwli, 'tɪ-dɛ -bʋ, -ε kɔ kɪ a 'wɔlaa 'v -tɪ, ba ɔmʋɔɔ lɛ. Ba hie 'v dɛ 'kuku a nunuo bʋ, ba ɔhɪan -mɔ. ɔHaan-tɛblɪ -mu', a nɪ la, ε nɔ- ba nu de. 'Bʋ mɔ, 'ba 'yɪ -mɔ ɔhɪan, 'n di di 'lɪ 'a mʋ -mɔ, 'kɪ 'lɪ tɪ gbi 'kwli, -tuo -mu', -ε kɔ kɪ 'aan 'napɪ nɪ 'v, 'mʋ 'vɔv -tuo a 'mʋ kɪ -ha.

⁶ Kɛɛ, dɛ -bɪ nɪ 'v, a ni, -ε nɔ yɪ, ε nɔ- mɔ: yɪnyɾɛ-tɛblɪ -mu', Nikola a ɔtumu a nyibli nɪ, 'aan ɔwɔ yɾaa ɔnɛ nɪ, ɔwɔ yɪ, -tɛ 'na 'mumu, 'na ɔwɔ nu 'a yɾaalɛ.

⁷ Nyiblo 'bʋ kɔ -tɪ'wɪnnʋa, bʋ 'wɪn -tɪ -bʋ, Nyɪsʋa a -Hɪhiu* hɛ 'cʋɛ a nyibli yɪ. Nyibli -mu', -v 'yɛ nɪ di nɪ sa, 'kɪ 'v 'na ɔwɔ a yɪkuolɛ a -ta', 'n di -nyɪ ɔnʋ 'hru, -ε diɔe nu, tugbɛ a 'kui -mu', -ε yɪ nyibli 'kɔ yɾayɾʋ -nyɪ, v 'mʋɔv di. ε mɔ tugbɛ ɔnɔ, -ε nɪ 'lɪ Nyɪsʋa a 'dʋdɔtɪ a -ci kɪ.»

Titie -mv', -Yusu pv Siminidɔ a 'cʋenyibli

⁸ (Nyiblo nɪ -do a 'mu, ε nɔ- yɪ 'mu -lee -nɪ de, ε wɛn:) «Lelenyɔ -mu', -ε ɔtui Siminidɔ a 'cʋenyibli 'yie, 'cru ɔne -mɔ: 'Kɪ titie -bu, ε -hʋɛn 'lɪ nyiblo -mu' wɔn, -ε ɔtu 'a -nɛ ɔdedɛdɛ -wɔ, kɔ, -ε di 'a -nɛ ɔdedɛdɛ 'lu -yɾa. Nyiblo a 'mu, ε 'kʋ la nɪ, 'tɪ-'ɛ -hɔn 'lɪ 'kʋkɔnyibli 'nyɪ, 'ɛ 'hɪ'kɔ.

⁹ 'N yɪ 'aan 'kla-wɔlɪyɛ'yɪyɾa nɪ, kɔ, 'nɪ yɪɔe -wɛ, -ε mɔ, a mɔ ɔhʋɛnyibli ɔnɔ. Kɛɛ, sɛyɪ-sɛyɪ, a mɔ dɛkɔnyibli ɔnɔ. Dɛ -bʋ, a -kɔ, nɔ- mɔ ɔhaandɛ -mu', Nyɪsʋa -nyɪ 'a mʋ, 'yɛ ɔbʋ ε 'yɪ 'yɪyɛdɛ 'pa-, 'n yɪ wɪn -hʋɪn a pɛpɛ -mu' nɪ, -ε kɔ kɪ v yɪ 'v 'a mʋ -tɪ -yɛɛ -nɪ. Nyibli a 'mʋ, v wɛn 'nɪ, v mɔ -Juukʋɛ* ɔnɔ, -ε ɔhɛn 'nyɾɛ, v mɔ sɛyɪ a Nyɪsʋa a nyibli ɔnɔ. Kɛɛ, ε 'yɪɔɪ 'pa-, v 'yɪ Nyɪsʋa a nyibli 'pa-, v mɔ 'kuo -hʋɪn* a nyiblo gbagbʋ

Satan a -gbolugbo a nyibli
□nɔ.

¹⁰ 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni,
-ε mɔ, a di 'ye □hɛven, kεε,
a 'ni 'pie 'li huannu. Ba pu
'u nua bu: Satan di□e 'ni nu,
'ki 'li 'a mu 'nyi, u 'mu nyibli
-huohu □ji' le pu, -ε di□e nu,
Satan a 'mu, ε 'mu 'u 'a mu le
□tee -ni. A di 'ye -nyrowi ni
-pu a □hɛven. Kεε, ba 'cibi 'u
'na □wlu a yikuole, 'ye □bu
u di 'a mu 'la. 'Bu mɔ, 'ba
yi 'a nunuo le ni ni, □haande
-mu', 'n di 'a mu -nyi, ε nɔ-
mɔ 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni
-we 'li.

¹¹ Nyiblo 'bu ko -ti'winnua,
bu 'win -ti -bu, Nyisua a
-Hihiu* yi 'cɔe a nyibli -lee
-ni. Nyiblo -mu', -ε 'ye ni di
ni sa, 'ki 'u Nyisua a □wlu
a yikuole a -ta', ε 'yi 'li□i 'li
-we, bu nu 'kuɔwi ni 'hɛven,
-ε mɔ Nyisua a -mɔlehloole.»

*Titie -mu', -Yusu pu
Pegamudɔ a 'cɔenyibli*

¹² (Nyiblo ni -do a 'mu,
ε nɔ- yi 'mu -lee -ni de, ε
wen:) «Lelenyɔ -mu', -ε □tui
Pegamudɔ a 'cɔenyibli 'yie,
'cru □ne -mɔ: 'Ki titie -bu, ε
-hɛven 'li nyiblo -mu' wɔn, -ε
'ble -hotɔplɛn kua.

¹³ 'Dɔɔ -mu' -ko 'kwli a ni
'li, 'n yi□e ni. 'N yi□e ni -we,
-ε mɔ, 'kuo -huɔn* a nyiblo
gbagbu Satan, ε nɔ- kɔɔ 'dɔɔ
a 'mu a nyibli win ki. Nyiblo
-mu', -ε mɔ Antipa, ε 'ni
-pie□e la huannu, 'ε hle la□a,
'ki 'u -tonyibli a pepe ye', -ε
mɔ, ε mɔ 'na -nagbopi* □nɔ.
Ti -mu' -ko 'yri u 'laa la 'u
Antipa a 'mu, a 'yi -sa, 'ki ba
kuo 'mu □wlu yi. 'Ki u 'laa

'li□i 'aan 'dɔɔ -mu', -ε ko 'kwli
Satan 'ti 'li. Kεε, kε- ε ni 'mu,
'a yi nyibli le -lee -ni, -ε mɔ,
'mɔ a yi □wien kɔe.

¹⁴ Kεε, 'ki 'li 'a mu 'nyi,
yinyre-tebli ni 'li. ε nɔ- ko
-ti 'ni yi 'a mu -mɔ 'ple. ε nɔ-
mɔ: nyibli ni 'li 'a mu 'nyi,
toɔwin -mu', Balamu tɔe la
Balaki, -aan 'bainu a ti 'yri,
'u yi□i □wien le kɔe. ε tɔe
la□a ni, -te ε di la nu, 'ti-
Yisraekɔe 'mu la -ti 'wla, 'ki
'u Nyisua ye'. ε lee la □nu ni,
bu di la 'wlugba-tebli -mu',
u pie 'kuo, ε ko, bu nu la
'lawlude.

¹⁵ -U -bi ni 'li 'a mu 'nyi,
de ni -do a 'mu, ε nɔ- u ni, 'u
yi Nikola a □tumu a nyibli a
toɔwin -huɔn □wien le kɔe.

¹⁶ 'A -ti, ba hie 'u de 'kuku
a nunuo bu, ba □hɛan -mɔ.
ε nɔ- 'yi□i 'pa-, 'n di 'li 'ni di,
'ki 'li ti gbi 'kwli, nyibli a 'mu,
'mu □nu yi -wɔn. -Hotɔplɛn
-mu', -ε -hɛven 'li 'mu wɔn, ε
nɔ- 'n di nu, 'mu nyibli a 'mu
-mɔ -wɔn.

¹⁷ Nyiblo 'bu ko -ti'winnua,
bu 'win -ti -bu, Nyisua a
-Hihiu* yi 'cɔe a nyibli -lee
-ni. Nyiblo -mu', -ε 'ye ni di
ni sa, 'ki 'u Nyisua a □wlu
a yikuole a -ta', 'n di -nyi□e
diidedu -mu', u deε manɔ, -ε
-hli, 'ki 'li yako 'kwli. 'N
di -nyi□e 'hɔɔ puɔpu, -ε ko
ki u 'cru 'u 'nyre yrayru.
'Nyre yrayru a 'mu, nyiblo
□du 'yi□i -yi, 'bu 'yi nyiblo
-mu' 'pa-, u di 'nyre a 'mu
□tue.»

*Titie -mu', -Yusu pu
Tiatilidɔ a 'cɔenyibli*

18 (Nyiblo ni -do a 'mu, ε no- yi 'mu -lee -ni de, ε wen:) «Lelenyo -mu', -ε □tui Tiatiludɔ a 'cvenyibli 'yie, 'cru □ne -mɔ: 'Kɪ titie -bu, ε -hɛn 'li Nyɪsɔa a 'Yu wɔn. Nyɪsɔa a 'Yu a 'mu, 'a 'yii 'wɪ□ɪ na a -huhli yi, 'a buɪ 'wɪ□ɪ 'plɪde yi, ɔ pɔ 'li 'tɔ, -ε yi wɪn dɪakti.

19 -Tɛbli a pɛpɛ, a ni, 'n yi□e ni. 'N yi□e ni, -ε mɔ, a nuɛ nɛ 'aan 'bio -tonyibli ni, 'a 'tɛ kuo 'mu □wɔ yi, kɔ, 'a kɔ □wɔ a 'lɪla; 'ni yi□e -wɛ, -ε mɔ, a yi 'aan 'bio 'ni -hɛɛ -ni. -Kɔan -bu, a ni, ε -hi 'ɔ -kɔan -mu', a ni la ni.

20 Kɛɛ, 'kɪ 'li 'a mu 'nyi, yɪnyre-tɛbli ni 'li. ε no- kɔ kɪ 'n yi 'ɔ 'a mu -mɔ 'plɛɛ -ni. ε no- mɔ: nuɔba ni 'li 'a mu 'nyi. ɔ dɛɛ □ne Sesabeli. ε no- a -hɛ mɛ lɛ, -ε ni 'li 'a mu 'nyi. ε wen 'ni, ε mɔ Nyɪsɔa a winwɔn-hanyɔ* □nuɔ. Kɛɛ, ε kɛɛ 'na -kɔannunyibli ni, 'ɛ tɔɛ □nu, 'kɪ bu nu 'lawlude, ε kɔ, bu di 'wɪlɔba-tɛbli -mu', ɔ piɛ 'kuo.

21 'N -nyi□e ti, 'kɪ bu hie 'ɔ dɛ 'kuku a nunuo bu, bu □hɪan -mɔ. Kɛɛ, ε 'ni -hɔa□a li bu hie 'ɔ 'lawlude bu.

22 ε no- kɔ -ti 'mu□ɔ nu, 'hɔɪ a hinhren 'yakla 'mu□ɔ kɔ, -ε di□e nu, ε 'mu □hɪɛn 'ye. Nyibli -mu', -ɔ kɔ□ɔ 'hɛn-, -ɔ ni 'lawlude a 'mu, 'bu 'yi 'ɔ dɛ 'kuku bu -hie, ε kɔ nuɔba a 'mu, 'a nunu-tɛbli -hɔɪn 'hɛn-, 'n di □tu □nu □hɪɛn gbagbu -wɛ.

23 'Ya 'ɔ 'lu de, nuɔba a 'mu, 'n kɔ □bu 'la 'a 'yonu a

pɛpɛ, -ε di□e nu, 'cɔɛ a nyibli a pɛpɛ, ɔ 'mu□ɔ 'ye, -ε -mɔ, 'mɔ -mɔ nyiblo -mu', -ε yi nyibli a 'lulɛ-hihie, kɔ 'waa -hɔhɔa-tɛbli. 'Aan pɛpɛ, nyiblo 'bu ni 'ɔ, 'a -nɛ -kɔande, ε -nu, ε no- kɔ 'pɛɛɛ 'n di□e -nyi.

24 'A mu -bi -mu', -ɔ ni 'li Tiatiludɔ a 'cɔɛ bu, a 'yi nuɔba a 'mu, 'a tɔɔwin -hɔɪn a 'mu nuɔa yi bu pɔ, 'ti-tɛbli -mu', ɔ dɛɛ Satan a -huhli-tɛbli, a 'yi□ɪ 'nyi. ε no- nu□ɔ, 'ni 'yi □dedede -kɔ, □bu lee nɛ 'a mu, ba nu,

25 kɛɛ, -tɛ a 'blee 'ɔ kɔa, 'kɪ ba 'blee 'ɔ kɔa, bu gba□a -gbagba, bu ye 'na 'lɪdi-nyrɔwɔ kɪ.

26 Nyibli -mu', -ɔ 'ye ni di ni sa, 'kɪ 'ɔ Nyɪsɔa a □wɔ a yɪkuɔlɛ a -ta', ε kɔ, dɛ -mu', 'n -hɔɛ, -ɔ di□e nu, 'ti-le'bɔɔ-nyrɔwɔ 'mu 'ɔ nyre, ɔ nu- 'n di 'kɪ -nyi, 'kɪ bu kɔɔ dako a pɛpɛ, -ɔ ni 'nɛ- 'kɔ -mɔ win kɪ.

27 'Kɪ -mu', 'na 'Baɪ -nyi 'mu, ε no- 'n di □nu -nyi. ɔ di kɔɔ nyibli win kɪ, 'kɪ 'li 'kɪ a kɪnɪnɪ 'kwɪ, ɔ 'mu □wɔyɪnyrenyibli bu -wɛ, □wɪ yi, -tɛ nyibli 'ye ni wɔwa yi 'kɪ lɛ.

28 'N di -nyi □nu -nyragblɪnyahroyɛ -mu', -ε yi wɪn -tɛɛ.

29 Nyiblo 'bu kɔ -ti'wɪnnɔa, -ε -bi bu 'wɪn -ti -bu, Nyɪsɔa a -Hihiu* yi 'cɔɛ a nyibli -lee -ni.»

3

Titie -mu', -Yusu pɔ Sadesɪdɔ a 'cvenyibli

1 (Nyiblo ni -do a 'mu, no- yi 'mu -lee -ni de, ε wen:) «Lelenyo -mu', -ε □tui Sadεstido a 'cvenyibli 'yie, 'cru □ne -mo: 'Ki titie -bu, ε -hven 'li nyiblo -mu' wlon, -ε kō Nyisva a -Hihiu ni □hlon'hven, ε kō nyahroyo ni □hlon'hven. -Tebli -mu', a ni, 'n yi 'a pepe ni. 'N yi□e ni, -ε mo, v wen 'ni, a kō 'klo yrayru. Kee, seyι-seyι, 'klo 'ka ni -do -mu', ε no- a 'tie ni. Ε 'wi yi, a 'ku ni.

2 Ba 'du ye', ba □tu 'v 'khi, -ε di□e nu, de -mu', -ε 'tie ni 'klo, 'ki 'li 'a mu 'li, ε 'ni □ha 'ku -we. 'Ba 'yi□i le -nu, a di 'ni 'ku pepe, -ε nu□o, 'n 'ye□e ni, -ε mo, 'aan nunu-tebli 'yi 'v yi 'sii -ni, 'ki 'v Nyisva ye'.

3 Nyisva a win -mu', a 'win la ti -hi la a ti 'yri, -te a nu la 'a kva'buble, bu bi 'li 'a mu 'kwli le. Ba □tuu 'v win a 'mu 'v, ba hie 'v de 'kuku a nunuo bu, ba □hian -mo. 'Bu mo, 'ba 'yi ye' 'du, 'n kō □bu di 'li 'a mu -mo, 'mu 'a mu -bati le -puv -ni. Kee, ti -mu', 'n di 'li ya, a 'yi□i -yi. -Te 'n di 'lidi die nu, ε di 'wi□i 'yirinyibli yi, -ε kō didie nyiblo □du 'ye ni yi.

4 Kee, 'ki 'li 'a mu Sadεstido a 'cvenyibli 'nyi, -v -bi ni 'li, 'v 'tie 'sii 'v yi, 'ki 'v Nyisva ye'. U 'wi□i nyibli □du -mu' yi, -v 'yi 'waa wlawli sru -pu. U nu- -mo -bi, v bleε yi, bu pu wlawli puopu, v kō 'mu 'hven-, -a 'mu 'hvi -nina -ni.

5 Ke- ε di 'mu □ti, 'ki 'v nyibli -mu' -mo, -v 'ye ni di ni sa, 'ki 'v Nyisva a □wlv a

yi kuole 'kwli. 'N di pu □nu wlawli puopu, ε kō, yruyru, 'n 'yi 'li□i 'li -we, □bu 'wawla 'waa 'nyre, -ε 'cru 'li 'crien -mu' 'kwli, -ε mo nyibli -mu', -v kō 'klo yrayru a 'crien. Ti -mu' -kō 'yri 'n di 'na 'Ba Nyisva ye' ni, ε kō 'a lelenyo 'hven-, 'n di□e 'ni hla, 'ki 'v 'waa pepe ye', -ε mo, nyibli a 'mu, v mo 'na nyibli □ni.

6 Nyiblo 'bu kō -ti'winnua, bu 'win -ti -bu, Nyisva a -Hihiu* yi 'cve a nyibli -lee -ni.»

Titie -mu', -Yusu pu Filadefido a 'cvenyibli

7 (Nyiblo ni -do a 'mu, no- yi 'mu -lee -ni de, ε wen:) «Lelenyo -mu', -ε □tui Filadefido a 'cvenyibli 'yie, 'cru □ne -mo: 'Ki titie -bu, ε -hven 'li nyiblo -mu' wlon, -ε □ceε 'v yi, kō, -ε hle -ti a -teε. Ε no- 'ble bodido Dafidi a 'maju a 'yee -mu' kva, -ε -he 'v 'maju 'v, 'ti- nyibli 'v puε 'li Nyisva a bunule'. 'Bu mo, 'bu -ha 'v 'maju a 'mu 'v, nyiblo □du 'yi 'khi -kō, bu ka 'v□v 'v. 'Bu mo, 'bu ka 'v 'maju a 'mu 'v, nyiblo □du 'yi 'khi -kō -we, 'ki bu -ha 'v□v 'v.

8 -Tebli a pepe -mu', a ni, 'n yi□e ni. 'N yi□e ni, -ε mo, a 'yi 'khi □du ki -ni. Kee, a □tuu 'v 'na win ni, 'ti- 'a hle□e, 'ki 'v nyibli a pepe ye', -ε mo, a mo 'na nyibli □ni. Ba ta 'v le, 'n □ga 'maju wlon, 'ki 'v 'a mu -mo. Nyiblo □du 'yi 'li□i 'li -we, bu ka 'v□v 'v.

9 Ba 'ye ke de, 'n di nu, ε no- -bu: Nyibli ni 'v, 'v hle□e, -ε mo, v mo -Juukve* □ni, -ε □hen 'nyre, v mo

-tee a Nyisua a nyibli □nio. Kee, e 'yi 'mu le -ni. U mo Satan a -gbolugbo a nyibli □nio. 'N di□e 'ni nu, nyibli a 'mu, u 'mu 'u 'a mu ye' di, u 'mu kwli bu bla, 'ki 'u 'aan 'u□tuuē a -ta'. 'N di□e 'ni nu, u 'mu□u le yru, -e mo, 'n nve ne 'a mu ni.

10 'A mu -mo -bi, -te 'n lee la 'a mu, -e mo, ba ko □wlu a 'ila, 'ki 'li 'na □wlu a yikuole 'kwli, -e -bi a □tuu 'u 'na win ni. 'A -ti, 'n ko □bu ko 'li 'aan de -mo -tee, ti -mu', -e ko 'yri □hwen a 'yiye a ti di 'u nyre, 'ki 'u 'a -ne nyiblo □du -mo. □Hwen a 'yiye a 'mu, e ko bu □tee 'u -tutu ki a nyibli a pepe le.

11 'N 'tite di 'li ni. -Tite a 'blee 'u kua, 'ki ba 'blee 'u kua, -e di□e nu, □haande -mu', 'n di 'a mu -nyi, nyiblo □du 'ni □ha 'a mo□o □ji' -ha.

12 Nyibli -mu', -u 'ye ni di ni sa, 'ki 'u Nyisua a □wlu a yikuole 'kwli, 'n di□e 'ni nu, u 'mu 'na Nyisua a 'kagbau a 'katui yi 'wi. □Dedede 'yi 'li□u 'li -we, bu pu 'li □nu -patu'. 'N di 'cru 'u □nu 'na Nyisua a 'nyre, ko 'na Nyisua a 'dwo a 'nyre yi. 'Ki nyibli a 'mu, u di 'li 'dwo a 'mu 'kwli 'ti. 'Dwo a 'mu, e no-mo Jrusre yrayru. 'Ki e di 'li yako 'kwli -hon, 'ki 'li Nyisua 'hwi, e 'mu 'ne- -tutu ki □ti. 'Ki 'u□u ki, 'n di 'cru 'u 'na 'nyre yrayru.

13 Nyiblo 'bu ko -ti'winnua, bu 'win -ti -bu, Nyisua a -Hihiu* yi 'cve a nyibli -lee -ni.»

Titie -mu', -Yusu pu Laodisedwo a 'cvenyibli

14 (Nyiblo ni -do a 'mu, e no- yi 'mu -lee -ni de, e wen:) «Lelenyo -mu', -e □tui Laodisedwo a 'cvenyibli 'yie, 'cru □ne -mo: 'Ki titie -bu, e -hwen 'li nyiblo -mu' wlon, -e ko 'nyre -mo ke- bu ni 'mu. De -mu', Nyisua ni, nyiblo a 'mu, e no- hle□e. E mo □haannyiblo □nio, -e ni □haande. 'Ki Nyisua naa 'li□u 'li, 'e nu -tebli a pepe.

15 -Tebli a pepe, a ni, 'n yi□e ni. E mo, a 'yi ce -ni, e mo, a 'yi -hren -we. 'N -hwe wen□e ni, 'ki ba ni wen ce, -hhu' ba hren wen.

16 -Te a ni 'u -heyri', e □hen 'nyre, -e mo, a 'yi ce -ni, e ko, a 'yi -hren -we, 'a -ti, 'n di 'a mu 'ni -wla.

17 A wen 'ni, a mo dekonyo □nio, a ko 'a -ne de ni. 'A -ti, a 'ni -hua□a 'ki 'a -ne □dedede. Kee, a 'yi□u -yi, -e mo, sey-sey, a 'yi pu a bleele -ko, a ni nyau le. E □hen 'nyre, -e mo, a mo □hvennyibli □nio, 'a 'yi 'hulepu-tebli -ko, 'a □ga 'hwi wlon, 'ti-, 'aan 'yii 'do ni.

18 E no- nu□o, 'ni pu 'a mu □to', 'ki ba -too 'ne- 'mu -gulu -mu' -mo, u pu 'li 'to, e 'mu 'li 'wu a -ti, -e di□e nu, a 'mu -tee a dekonyo -he. 'Bu mo, 'ba nu□o, -e -bi a mo -tee a dekonyo □nio. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni de, ba -too 'ne- 'mu wlawli pu□pu -mo, 'a 'mu□u 'hwi le pu, -tu 'ni □ha 'a mu nu, -te a □ga 'hwi wlon a -ti, e ko, ba -too 'ne- 'mu 'yii a -ci -mo, -e di□e nu, a 'mu le yru.

19 'Mo -bi, 'bu mo, 'ni nve nyiblo, nyiblo a 'mu, 'n

-he 'li tu le, e ko, 'n tu hwen. 'A -ti, ba tu 'b'kli, ba hie 'b de 'kuku a nunuo bu, ba kwe 'mu wien, a 'ni 'ni 'ki ce de.

²⁰ Ba pu 'b nua bu, 'ki 'n ni 'b 'aan huan.yi 'yri, 'ni yi gbagbo bi. Nyiblo 'bu 'win 'na win, 'bu pu le, bu pa, 'n ko bu pa 'li -mo, e ko 'mu hwen-, -a 'mu de di.

²¹ Nyibli -mu', -v 'ye ni di ni sa, 'ki 'b Nyisua a wlu a ykuole a -ta', 'n di -nyi nu 'hru, v 'mu mo 'mu 'hu di, -e di nu, v ko 'mu hwen-, -a 'mu mo 'na gbata ki bu ni, wlu yi, -te 'n -nu, 'na 'mumu, 'ki 'n 'yi -sa, 'na 'Ba Nyisua 'e -nyi 'mu 'hru, 'ki e ko 'mu hwen-, -ba ni 'b 'a gbata ki bu.

²² Nyiblo 'bu ko -ti winna, -e -bi bu 'win -ti -bu, Nyisua a -Hihiu* yi 'cwe a nyibli -lee -ni.»

4

-Te v ni Nyisua a nyerepupu, 'ki 'li yakwli

¹ -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'n ta 'li yakwli 'kwli le de, 'ni 'ye 'maju, 'e ga wlon, 'ki 'n 'win 'li nyiblo -mu', -e yi wen 'li 'mu -mo -hlee -ni a win. Win a 'mu, e yi 'ni 'wli, -wen -namu a win. Ke-nyiblo a 'mu, e pi 'mu yi: «Di 'ne- 'mu -mo, 'ki 'ne- yo', -e di nu, de -mu', -e di 'lu -mo mu, 'mu -mo to -ni.»

² Ti ni -do a ti 'yri, -e -bi Nyisua a -Hihiu* koo 'mu win ki pepe, 'ni 'ye bodogbata, 'ki 'li yakwli, nyiblo du 'e ni 'li 'kwli bu.

³ Nyiblo a 'mu, 'a yigbakla no yi, 'e 'wli haan'hi -mu', -e yi win yi, v de sasupu ko salidbanu. -Payru glaa 'li gbata a 'mu le. -Payru a 'mu, e yi 'ni win -we, wli yi haan'hi -mu', v de emelodi.

⁴ Gbati a wlu tu 'b -hen, nu- glaa 'li yi-hegbata a 'mu le. 'Ki 'li gbati a 'mu 'kwli, nyibli gbagbi a -wlu tu 'b -hen, v nu- ni 'li ble, 'b pu wlawli pupu, ko, 'b tu -guloklaun* 'lu le.

⁵ Gbata -mu', -e ni 'b -heyri', -huhli, no- hwen 'li tu 'kwli le, e ko, -teye 'e -mumu 'b le. 'Ki 'b gbata a 'mu yi, 'ki gbii ni hlon'hwen ni 'b, 'b yi win. Gbii a 'mu, v mo Nyisua a -Hihiu ni hlon'hwen -mu', -v ni 'b Nyisua ye'.

⁶ Dedede ni 'b bodogbata a 'mu yi, 'e 'wli 'nie gbagbu ye', 'e yi win, -wen 'yie.

'Ya 'b 'lu de, -tebli ni -hen du, -v pi -hunhlon, v nu- glaa 'li bodogbata a 'mu le, -e ni 'b -heyri'. 'Waa ke'de ko 'waa ye'de mo 'yii dadu.

⁷ 'A yi-hede 'wli koko' yi, 'a 'hwen a de 'wli blibu yi, 'a ta a de, 'a yigbakla 'e 'wli -tonyiblo a yigbakla yi, 'a -hen a de 'e 'wli ke yi, -e wen.

⁸ U ni -hen a pepe a 'mu, -e -bi 'bu ni 'b, e ko wanwen ni hlon-do. 'A 'hu nu 'yii a dadu, 'ki 'li 'kwli ko 'ki 'b 'hu ki, 'to ko -nyre, 'b 'cibi 'b, 'b yi -wla ble. U 'ni -nyra a li -wla a 'mu bu. Ke- v pi:

«Kokonyo Nyisua o, -mo ni 'kli ki,

-mo □cee 'u yi pepe.
-Na 'khi ni 'u 'a -ne 'khi □du
'lu yi.

'Ti- 'klo 'mu -wlu □tu mo mu,
-ni la 'klo, □ni 'tie ni 'klo, -mo
di di.»

⁹ Ke- -tebli ni -hen a 'mu,
ε pi, 'ε yi ble, 'ε pi Nyisua
'nyre le, Nyisua -mu', -ε ni
'u bodiogbata ki bu, 'ti- -ε ni
'klo, -te 'klo te yi bu, 'ε yi□
-ti a 'yi'buva ko 'wio -nyi.

¹⁰ 'A -ne ti, 'bu mo, 'bu yi□i le
ni ni, -ε -bi nyibli gbagbi a
-wlu □tu 'u -hen a 'mu, u ble
kwli bu, 'ki 'u Nyisua ye', -ε
ni 'u gbata a 'mu ki bu, ko, -ε
hie 'klo, 'u pi□i 'nyre le, 'u yi
'waa 'klaun 'lu le -he, 'u □tu
'u□u 'klaun a 'mu ye' ble, 'u
pi le:

¹¹ «-Aan Kukonyo Nyisua,
-mo nu -tebli a pepe.
ε 'wi yi, -hua□a ni,
ε no- nu□o, □ni nu -tebli
a pepe a 'mu,
'ti- 'ε ni 'klo.
ε no- nu□o, □ni bleε yi,
nyibli a pepe bu -nyi -mu -ti
a 'yi'buale,
bu □tuu 'u -mu 'u,
ε ko, bu yru□o, -ε mo, 'ki 'khi
a pepe -huen 'li -mu
-mo.»

5

*Nyiblo -mu, -ε 'wi□i 'blayu
yi, u nu -cohlun* -mo*

¹ -Te de a 'mu, ε -hi, -ε
-bi 'n 'ye 'crien, 'ki 'li nyiblo
-mu' -ji', -ε ni 'u bodiogbata
a 'mu ki bu, 'ε 'ble 'crien a
'mu kva, 'ki 'li 'a diidedabu
'kwli. 'Crien a 'mu, 'a 'kabi
ni 'huen, nu- u 'cru 'u ki,
'u 'pla 'crien a 'mu, 'u nu
□gbaa-tebli ni □hlon'huen, 'u

□gba 'crien a 'mu, -ε di□e nu,
nyiblo □du 'ni □ha□a yi kla.

² 'Ti-, 'ni 'ye Nyisua a
lelenyo gbagbu, 'ε 'yεε 'li
win, 'ε yi 'beti -ni, ε wen:
«Nyiblo a 'di -bi bleε yi, -bu
□gbala □gbaa-tebli -bu, 'ti- -bu
□wle 'crien a 'mu 'li?»

³ Kee, ε 'yi nyiblo □du -ko,
'ki 'ne- -tutu ki, 'ki 'li yako
'kwli, ko, 'ki 'li -tutu bu, -ε
-we 'li -bu □wle 'crien a 'mu,
'ti- -bu ta 'li□i 'kwli le.

⁴ De a 'mu, ε nu□o ni, 'ni
-we diaki, -kotu nyiblo □du
'yi la 'u -ni, -ε we 'li -bu □wle
la 'crien a 'mu, -bu ta la 'li□i
'kwli le.

⁵ -ε -bi nyiblo ni -do, -ε ni
'li nyibli gbagbi a 'mu nyi,
ε yi 'mu 'ni -lee -ni, ε wen:
«□Ni 'wee 'li. 'Ye koko' -mu'.
ε no- mo Juda a □tugbatayu.
ε mo bodio Dafidi a 'yonu
a 'Yu □nuo. No- -ha 'u 'a
-ne □dedede 'hru wlon. ε
no- bleε yi, -bu □gbala 'crien
a □gbaa-tebli ni □hlon'huen
-mu', -bu □wle□ε.»

⁶ -Te 'n ta 'li le de, -ε -bi 'n
'ye nyiblo □du. No- nyra 'u
-heyri' bu, 'ki 'u bodiogbata
a 'mu ye'. Nyibli gbagbi
ko -tebli ni -hen -mu', -u pi
-hnhlon, nu- □glaa 'li□i le.
Nyiblo a 'mu, ε 'wi□i 'blayu
yi. □Ni yi□i ni 'ye, -wen, u
'la la□a ni, 'Blayu a 'mu 'ε
□ga □mu ni □hlon'huen ko
'yii ni □hlon'huen. 'A 'yii a
'mu, nu- mo Nyisua a -Hihiu
ni □hlon'huen -mu', ε yi le le,
'ki 'ne- 'klo a pepe -bu ki;

⁷ 'Blayu a 'mu 'ε mu 'u
nyiblo -mu' ye', -ε ni 'u gbata
a 'mu ki bu, 'crien a 'mu, -ε

ni 'li 'a diidedabu 'kwli, 'ε -ha
 □ne□ε -ji'.

8 -Te ε -ha 'ki □ne□ε -ji',
 -ε -bi -tebli ni -hen -mu',
 -v pi -hunhlun, v ko nyibli
 gbagbi a -wlv □tu 'v -hen
 -mu' 'hven-, v bla 'Blayu a
 'mu kwli yi bu. 'Waa pepe
 a 'mu, v 'ble dukui' kva
 le, 'v 'ble -gulu-nani kva le,
 hinhronpu-tebli 'yii 'li 'kwli
 le. Hinhronpu-tebli a 'mu,
 ε no- mo Nyisva a nyibli a
 lenyaawin;

9 'v yi -wladu yrayru ble.
 No- mo:

«-Mo bleε yi, -bu 'du 'crien
 -mu' ye',

-bu □gbla □gbaa-tebli -mu',
 -ε nu□o, v 'la la -mu ni,

□ni nu -na -hlu, □ni □gble
 nyibli,

'ti- □ni gba 'v □nu Nyisva
 'hvi.

Nyibli a 'mu, 'klo -bu,
 no- ko dako a pepe, a
 nyibli □ni□,

'v pi 'bliwiin a gblegble,
 'v -hon 'li 'a -ne 'blugba

□du 'kwli,

□ni gba 'v □nu Nyisva 'hvi,

10 □ni nu □nu -na dako -mo,
 □ni mo 'waa bodio,

ε ko, □ni nu□o, 'v -he
 -cohlonpinyu*,
 'ki 'v Nyisva ye'.

No- di nyibli win ki -koo -ni,
 'ki 'ne- 'klo -bu ki.»

11 -Te 'n ta 'li le de, -ε -bi 'n
 'ye Nyisva a lelenyu -huchui
 -we, 'v mo lelenyu a 'miliwi
 a 'miliwi, nyiblo □du 'yi 'li
 'waa -hihre 'li -we; 'v □glaa
 'li bodioqbata a 'mu le, 'v
 □glaa 'li -tebli ni -hen -mu',
 -v pi -hunhlun, ko nyibli

gbagbi -mu' 'hven-, 'ni 'win
 'waa -wla a win,

12 'v 'yee 'li win 'v yi ble, v
 wen:

«'Blayu -mu', v 'la la, v nu
 -cohlon -mo,

'ki 'v nyibli a -ta',
 ε no- ko -ji' 'kl a pepe ni 'li,

'ε ko 'a -ne □dedede,
 'ε ko □to, 'ε -hi 'v 'a -ne
 □dedede 'v,

'ε ni 'kl ki.
 No- bleε yi, nyibli bu □tuu 'v,

bu -nyi□e -ti a 'yi'bubua,
 bu pu□v 'nyre le.»

13 'Ti- -tebli a pepe -mu',
 Nyisva -nu, -v pi -hunhlun,

'ni 'win 'waa win -we, -ε
 mo -tebli -mu', -ε ni 'li yako

'kwli, ko 'ki 'ne- -tutu ki, ko
 'ki 'li -tutu bu, ko 'a de -mu',

-ε ni 'li nie -mo. 'Waa pepe a
 'mu, v yi ble -wladu. -Wladu

a 'mu, ε no- -bu:
 «Nyiblo -mu', -ε ni 'v

bodioqbata ki bu,
 ba pu□v 'nyre le,

ε ko 'Blayu 'hven-. -Ba
 □tuu 'v □nu 'v.

U nu- ko -mo 'kl a pepe
 -hven 'li -wlu.

-Te 'klo te yi bu, v nu- mo
 nyibli gbagbi.»

14 -ε -bi -tebli ni -hen -mu', -v
 pi -hunhlun, v wen: «Ke- bu

ni 'mu.» Nyibli gbagbi -mo
 -bi, v bla □nu kwli yi bu, 'ki

'v 'waa 'v □tuule a -ta'.

6

'Blayu, no- □gbla 'crien
 -mu', 'a □gbaa-tebli

1 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε
 -bi 'n 'ye 'Blayu -mu' ni, -ε

'ble 'crien -ni wen kva, 'ε
 □gbla 'a yi-he□gbaade. -Te

ε □gbla 'ki□i, -ε -bi -tebli ni

-hen -mu', -u pi -huhnlon, 'n 'win 'waa 'yee ni -do a win, 'e pi le: «Di 'li.» 'A win 'wɔɔ -teye a win yi.

² -Te 'n ta 'li le, -e -bi 'n 'ye -so puɔpu, nyiblo -bu, -e nee ɔne, 'e 'ble flu kua, 'u -ha 'li 'klaun, 'u -nyiɔe nyiblo a 'mu. Nɔ- mu tu ki, 'e 'wɔɔ ta'biɔ yi, 'e bi 'klo a pepe ki, 'e -ha 'u 'a -ne nyiblo ɔdu, -e -wenɔe -mo 'hru wlon.

³ -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'Blayu ɔgbla ɔgbaade a 'huen a de ni. Ti ni -do a ti 'yri, -e -bi 'n 'win -tebli ni -hen -mu', -u pi -huhnlon, 'a 'huen a de a win ni, 'e pi le: «Di 'li.»

⁴ 'N yi 'u le ni te, -so -bi 'e 'hri. -So a 'mu, e ɔhlu ni, -wen na-huhli, nyiblo -bu, -e nee ɔne, 'u -nyiɔe 'ki, 'ki bu pu tu bu, 'ki 'ne- 'klo ki, -e diɔe nu, nyibli 'mu 'lila -ni, 'u -nyiɔe -hotɔpten gbagbu -we.

⁵ -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'Blayu ɔgbla ɔgbaade a ta a de ni, 'ni 'win -tebli ni -hen -mu', -u pi -huhnlon, 'a ta a de a win 'e pi le: «Di 'li.» -Te 'n mu 'li le ta mo, -e -bi 'n 'ye -so -yruɔbu, nyiblo -bu, -e nee ɔne, 'e 'ble 'weede kua.

⁶ -E -bi 'n 'win win, 'ki 'li -tebli ni -hen a 'mu, -u pi -huhnlon 'nyi. Win a 'mu, e 'wɔɔ -tonyiblo a win yi, ke- e pi: «Kubu ko 'yugbo 'huen-, u kla le, 'u pi ɔdie. -Nyrɔwo ni -do a -kuan a 'wliye, e -tue -kubu a -kilowo ni -do. 'Bu mo 'yugbo ɔnuɔ, -e -bi e -we 'li -kilowɔ ni ta.» Ke- win a 'mu, e pi nyiblo -mu' yi, -e ni 'u -so a 'mu ki: «'Nyra

ko no 'huen-, dekonɔ -tue, e no- 'ye ni pu ɔdie.»

⁷ -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'Blayu ɔgbla ɔgbaade a -hen a de ni, -tebli ni -hen -mu', -u pi -huhnlon, 'a -hen de a win 'e pi le: «Di 'li.»

⁸ -Te 'n ta 'li le, -e -bi 'n 'ye -so -bi. 'A 'hvi 'pupuo ni, nyiblo -mu', -e nee ɔne, 'a 'nyre mo 'kukubu, 'e 'lile nyibli le, 'ti- -tite -mu', u dee 'kuopu a 'bli, no- -huen -ta' le, 'e yiɔ ɔwien le kue, 'u -nyi ɔnu 'ki, 'ki bu naa 'li tu, ko 'kanu, ko ɔtɔtakue, ko 'wan 'kwli a mamu 'kwli, bu 'lila nyibli le, 'ki 'li 'klo a ɔge ni -hen a 'kɔbia -bi ki.

⁹ -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'Blayu ɔgbla ɔgbaade a ɔhun a de ni, ti ni -do a ti 'yri, -e -bi 'n 'ye 'kukonyibli a -hiko, 'ki 'li Nyɔsua a -200cɔhlonpiile -mu' ɔhlon. Nyibli a 'mu, u 'lila ɔnu le, -te u 'ble Nyɔsua a win kua a -ti, e ko, -te u yi la Nyɔsua a -ti nyibli -lee -ni a -ti,

¹⁰ 'ti- 'u 'yee 'li win, u wen: «-Aan Kukonyo Nyɔsua o, 'ki 'li -mu -mo, 'ki -ti a -tee -huen 'li. Nyibli -mu', -u ni 'li 'klo 'kwli, -u 'lila -a mu le, ti a 'di -bi -ko 'yri, -di ɔnu -bati le -puu -ni 'li, e ko, ti a 'di -bi -ko 'yri, -na yru di ɔnu -yee -ni 'li?»

¹¹ Bu pu 'ki le, -e -bi u pu nyibli a pepe a 'mu wlawli puɔpu, (e no- tue ɔne nyibli yi, -e mo, u 'sii 'u yi,) 'ti- 'u lee ɔnu, -e mo: «Ba -plee 'u ti le de gbe, -kɔti u bleɔ yi, bu 'lila 'aan 'bio -mu' le, -u ni Nyɔsua a -kuan, ɔwi yi, -te u nu 'aan le'lilale. -Te Nyɔsua

nu 'li 'a 'liḗḗḗḗ, 'bu nu 'a nunuo ɛ, -ɛ -bi nyibli -mu', -v 'hla 'a mu ɛ, Nyɩsua di ḗḗḗḗ -bati ɛ.»

¹² -Tɛ dɛ a 'mu, ɛ -hi, -ɛ -bi 'Blayu ḗḗḗḗ ḗḗḗḗ a ḗḗḗḗ-do a dɛ ni, -ɛ -bi -tutu -tua 'hihɛɛ diaki, 'yru 'ɛ -jre, -wen danu -yruḗḗḗ, ḗḗḗḗḗḗ 'ɛ ḗḗḗḗ, -wen -hɩ,

¹³ nyahro 'ɛ 'ble 'li yako 'kwli ɛ, ḗḗḗḗ yɩ tugbɛ a 'kui, -ɛ 'yɩ ḗḗḗḗ, pepe yɩ -bubɩ -ni,

¹⁴ yako 'ɛ 'pla, 'ɛ 'wan, ḗḗḗḗ yɩ, -tɛ v ni kɔ a 'pɩpla; dugbi kɔ 'nɩdugbo a pepe 'hɩɛn-, 'v -hɔn -ta' ɛ;

¹⁵ nyibli a pepe, -v ni 'nɛ- 'kɔ kɩ, 'v 'gba ci ɛ, bodɩḗḗḗḗ bi 'li yɩ, 'blugbɩnaanyu, 'seyo a nyibli gbagbi, dɛkɔnyu, 'kɩkɩnyu, kɔ nyibli a pepe, ḗḗḗḗ kɔ nyibli -mu', -v 'yɩ ḗḗḗḗ 'pa-, 'waa pepe a 'mu, v 'gba ci ɛ, 'kɩ 'li dugbi 'lu, 'v -huhli ɛ, 'kɩ 'li 'buiti 'kwli ɛ, ɛ kɔ, 'kɩ 'li 'hɩ 'nyɩ,

¹⁶ 'v yɩ dugbi kɔ 'hɩ 'hɩɛn -lee -ni, 'kɩ bu bi 'v ḗḗḗḗ 'lu, bu ḗḗḗḗ ḗḗḗḗ 'lu bu, bu -hli ḗḗḗḗ, -ɛ diḗḗḗḗ nu, nyiblo -mu', -ɛ ni 'v bodɩḗḗḗḗ -mu' kɩ bu, ɛ 'ni ḗḗḗḗ ḗḗḗḗ 'ye, ɛ kɔ, 'Blayu a yru 'ni ḗḗḗḗ ḗḗḗḗ yɛ,

¹⁷ -ɛ nuḗḗḗḗ, ti nyre 'v ni, 'kɩ 'waa yru bu kɔ nyibli. -Nyruḗḗḗḗ a 'mu 'kwli, ɛ 'yɩ nyiblo ḗḗḗḗ -kɔ, -bu di wa.

7

Nyɩsua a lɛlenyɔ ḗḗḗḗ Nyɩsua a nyibli yruule

¹ -Tɛ dɛ a 'mu, ɛ -hi, -ɛ -bi 'n 'ye Nyɩsua a lɛlenyɔ ni -hɛn -mu' ni, 'v ni 'kɔ a ḗḗḗḗ ni

-hɛn 'yri blɛ, 'v ka pepeḗḗḗḗ ni -hɛn -mu' yɩ, -ɛ diḗḗḗḗ nu, v 'ni ḗḗḗḗ 'nɛ- 'kɔ kɩ -hii -ni, ɛ kɔ, v 'ni ḗḗḗḗ -tutu ɛ -hɛn, kɔ, v 'ni ḗḗḗḗ 'nie kɔ ti 'hɩɛn- ɛ -hɛn;

² 'ni 'ye Nyɩsua a lɛlenyɔ -bi, 'ɛ -hɔn 'li 'yru a 'hrule', 'ɛ 'ble ḗḗḗḗḗḗ kua, ɛ ni, 'ɛ ḗḗḗḗ 'Klɔhienyɩsua a nyibli yruule; 'ɛ da Nyɩsua a lɛlenyɔ ni -hɛn -ni wen, Nyɩsua -nyi 'kɩ, 'kɩ bu nyre -tutu kɔ 'nie yɩ, 'ɛ 'yɛɛ 'li win, ³ ɛ wen: «Ti 'yɛɛ 'v ni nyre, 'kɩ ba nyre 'nie kɔ -tutu, kɔ ti 'hɩɛn- yɩ. Ba -ple -a mu, -ba ḗḗḗḗ Nyɩsua a -kɩannunyibli yruule, 'kɩ 'v 'waa yigbakli yɩ.»

⁴ -Tɛ ɛ -hi, 'ti- 'v lee 'mu, nyibli ni -tie -mu', v ḗḗḗḗ yruule a 'mu: v mɔ nyibli a (144'000) 'miliwɩ ni -pu ḗḗḗḗ 'v 'hɩɛn a gble ni -pu ḗḗḗḗ 'v 'hɩɛn. Nyibli a 'mu, 'kɩ v -hɔn 'li Yisraekɩɛ a ḗḗḗḗḗḗ ni -pu ḗḗḗḗ 'v 'hɩɛn -mu' 'nyɩ.

⁵⁻⁸ 'A -nɛ ḗḗḗḗḗḗ 'bu ni 'v, 'a nyibli a (12'000) 'miliwɩ ni -pu ḗḗḗḗ 'v 'hɩɛn, v nu- v ḗḗḗḗ yruule a 'mu. ḗḗḗḗḗḗ a 'mu, 'waa 'nyre, nɔ- -bu: Juda a ḗḗḗḗḗḗ, Rube a ḗḗḗḗḗḗ, Gadɩ a ḗḗḗḗḗḗ, Ase a ḗḗḗḗḗḗ, Nɛfɩtali a ḗḗḗḗḗḗ, Manase a ḗḗḗḗḗḗ, Simeɔ a ḗḗḗḗḗḗ, Lefɩ a ḗḗḗḗḗḗ, Yisaka a ḗḗḗḗḗḗ, Sabulo a ḗḗḗḗḗḗ, Sosefɩ a ḗḗḗḗḗḗ, kɔ Besame a ḗḗḗḗḗḗ 'hɩɛn-. Nyibli a pepe a 'mu, v nu- v ḗḗḗḗ Nyɩsua a yruuledɩ a 'mu.

Nyibli -hɩḗḗḗḗ

⁹ -Tɛ dɛ a 'mu, ɛ -hi, -ɛ -bi 'n 'ye -tonyibli -hɩḗḗḗḗ. ɛ 'yɩ

-tonyiblo □du -kɔ, -bu -we 'li 'waa -hihre. Nyibli a 'mu, 'blugbi a pepe -bu, -u ni 'ne- 'klo -bu ki, ε nɔ- u -hon ki le, u mo dako a pepe a nyibli □nu -we. 'Ki u -hon 'li 'a -ne -tite □du, 'u pi 'bliwin a gblegble. 'Ki u ni 'u Nyisua a bodiɔgbata, ε kɔ, 'ki 'u 'Blayu ye'. 'Waa pepe, u pu wlawli puɔpu, (ε nɔ- tɔe □ne nyibli yi, -ε mo, u 'sii 'u yi,) 'u 'ble yohran kwa le, 'ki 'u Nyisua a 'nyre a lepuɔpu a -ta',

10 'u 'yee 'li win, u wen: «Nyisua -mu', -ε ni 'u bodiɔgbata -mu' ki, ε kɔ 'Blayu -mu' 'huen-, u nu- wa -a mu.»

11 Nyisua a lelenyu a pepe, u □glaa 'li 'a bodiɔgbata -mu' le, ε kɔ, 'u □glaa 'li nyibli gbagbi, u kɔ -tebli ni -hen -mu', -u pi -hnhlon 'huen-, 'u kɔ 'li ble, 'ki 'u bodiɔgbata a 'mu ye', 'u pi Nyisua 'nyre le,

12 u wen: «ε mo □han-ti, -aan Nyisua, nɔ- kɔ -ti a 'yi'bobua. 'Ki 'kli a pepe ni 'li□i -ji', 'ti- 'ε kɔ □to. Ba di 'li, -ba -nyi□e 'wio, -ba □tuu 'u□u 'u, ε kɔ, -ba pu□u 'nyre le, -te 'klo te yi bu. Ke- bu ni 'mu.»

13 Nyibli gbagbi a (24) -wlu □tu 'u -hen -ni wen, ke- 'waa nyiblo -bi pu 'mu yi, ε wen: «□Bi nyibli -mu', -u pu wlawli puɔpu, -yi □nu ni? -Bi' u -hon yi 'li?»

14 -ε -bi 'n -hihia kle, -ε mo: «Nyibeyu o, -mo ni -do, -mo yi □nu.» -ε -bi, ε wen: «Nyibli -bu, u 'ye □hwen diaki, 'ki 'li le'booti 'kwli, 'u 'yi 'u Nyisua a 'hru bu -hie, 'u

yra 'waa wlawli, 'ki 'li 'Blayu a -hlu -mo, -ε di□e nu, u 'mu 'li 'wu.

15 ε nɔ- kɔ -ti, 'u 'cibi 'u Nyisua a bodiɔgbata ye', 'u pi□i 'nyre le, 'ki 'li 'a 'kayu bu 'to kɔ -nyre. Bodiɔ -mu', -ε ni 'u gbata a 'mu ki bu, ε nɔ- di □nu 'yie □tu.

16 'Kanɔ kɔ 'nie'natu 'huen-, ε 'yi 'li□i 'li -we, bu nu 'ki □nu de. 'Yru 'yi 'li□i 'li -we, bu hien □nu de. ε 'yi □dedede -kɔ, -bu di 'ki □nu le hien de, ε kɔ, -bu di □nu de -huan -mo nu,

17 -ε nu□o, 'Blayu -mu', -ε ni 'u bodiɔgbata -mu' ye', nɔ- di □nu 'yie □tu. ε nɔ- di 'li □nu 'nie wien gba, 'nie -mu', -ε yi nyibli 'klo yrayru -nyi. Nyisua a □gbetu, nɔ- di □nu □ga, ε 'mu □nu 'yi □hlon le 'hran.»

8

'Blayu □gbla le'bo□gbaade ni

1 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi 'Blayu -mu', -ε 'ble 'crien -ni wen kwa, ε □gbla □gbaade a □hlon'huen a de ni. -Te ε □gbla 'ki□i, -ε -bi -tebli a pepe -mu', -u ni 'li yakɔ 'kwli, u nu -blii. ε nɔ- u nu -nunu, 'ε gba -haawokutɔ.

2 -Te 'n ta 'li le de, -ε -bi 'n 'ye Nyisua a lelenyu ni □hlon'huen -mu', -u ni 'u□u ye', 'u -nyi □nu -ɲamu ni □hlon'huen.

3 Nyisua a lelenyo -bi ni 'u, 'ε 'ble -gulɔya kwa, -ε kɔ 'kwli u pi 'li hnhronpu-tebli, u pi 'to le, 'ε di 'u -cohlonpiile*, u nu -gulɔ, u -nu, 'u -nyi□e hnhronpu-tebli -huohu, -ε

di□e nu, ε 'mu□v 'to le pu,
'a nahlun, ko Nyisua a nyibli
a pepe a lenyaawin, v 'mu
'li Nyisua -mo mu. 'Ki 'li
-cohlunpiile', 'ki ε pi 'li□i 'to
le, 'ki 'v Nyisua a bodiogbata
ye',

4 hinhrunpu-tebli a
nahlon a 'mu, 'ε 'hru 'li
Nyisua a lelenyo -mu', -ε ni
'v Nyisua ye', 'a dabu 'kwli, 'ε
mu 'li yako 'kwli, ε ko Nyisua
a nyibli a lenyaawin 'huen-.

5 'Ti- Nyisua a lelenyo a
'mu, 'ε 'du -gubuya -ni wen
ye', 'ε nu na'kli -mu', -v ni
'li -cohlunpiile', 'ε 'yii 'li□i 'li.
-Te ε -we -mo, -ε -bi 'ki ε
□hinhuan 'ne□ε 'klo ki. -Te
ε □hinhuan 'ki 'ne□ε 'klo ki,
-ε -bi yako -tua le□mumale,
'ε pi 'yii ke' le, -tutu 'ε -tua
'huhlele.

-Nyamv ni □hlon'huen

6 -Te de a 'mu, ε -hi,
-ε -bi Nyisua a lelenyo ni
□hlon'huen -mu', -v 'ble
-nyamv ni □hlon'huen kwa,
v -we -mo, 'ki bu bi□e.

7 Ti ni -do a 'mu 'yri, -ε
-bi yi-henyiblo bi 'a -nyamu
ni. -Te ε bi 'ki□i, -ε -bi cekli,
ko na, ko -hlu, v nu- bibi
'yi le, 'v ble 'li yako 'kwli, 'v
bi 'ne- -tutu ki, -tutu 'ε nu
□tiolē'beewi ni ta, 'a 'kutio
-bi ko ti -mu', -v ni 'v□v ki,
'v -hin, -piti yrayri a pepe hin
ni -we.

8 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi
Nyisua a lelenyo a 'huen a
nyiblo bi 'a -ne -nyamu. -Te ε
bi 'ki□i, -ε -bi v 'du □dedede
ye'. ε 'bua ni, -wen dugba
gbagbu, na 'ε yi□i 'lu -wluu
-ni, 'v pu 'li□i 'yru -mo, 'yru a

'mu 'ε nu □tiolē'beewi ni ta,
'a 'kutio ni -do -bi 'ε -he -hlu,
9 -tebli a pepe, -v ni 'li
'yrukutio a 'mu -mo, 'v 'koku
le, 'yrukutio a 'mu, 'a 'mu a
pepe, 'v nyre yre.

10 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε
-bi Nyisua a lelenyo a ta a
nyiblo bi 'a -ne -nyamu ni,
nyahroye gbagbu □du, no-
ble 'li yako 'kwli, 'ε yi wluu,
-wen □gbuu, 'ε bi 'li 'nie, ko
'niyie 'huen- -mo, 'ε nyre □nu
yre.

11 Nyahroye a 'mu, 'a 'nyre
mo Wlonklade; 'nie a 'mu, ε
bi 'li -mo, ε nu □tiolē'beewi
ni ta, 'a 'kutio ni -do -bi 'ε -he
wlonklanie, nyibli -huhlu,
-v na 'nie a 'mu, 'v 'koku
le, -te 'nie a 'mu, ε kla wlon
diaki a -ti.

12 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε
-bi Nyisua a lelenyo a -hen
a nyiblo bi 'a -ne -nyamu ni.
-Te ε bi 'ki□i, -ε -bi 'yru ko
□hlonpu 'huen-, ε 'wi -te v
'ye ni nu wen □tiolē'beewi
ni ta, 'yru a 'kabi -bi 'ε -jre,
□hlonpu a 'kabi -bi 'ε -jre
-we. Nyahro -mo -bi, 'a 'yo
ni ta, 'bu ni 'v, 'a ta a 'yee
ko bu jre -we. U 'ni 'be□ε 'ki
-tee de. 'Toluwō ko -nyrowō
'huen-, v nu □tiolē'beewi ni
ta. 'Yru 'kee hunhuen ni,
'ki 'li -nyrowō a 'kutio -bi
'kwli, □hlonpu 'kee hunhuen
ni -we, 'ki 'li 'toluwō a 'kutio
-bi 'kwli.

13 -Te 'n ta 'li le de, -ε -bi 'n
'ye ke, -ε yi wan, 'ki 'li yo', 'ε
'yee 'li win, 'ε pi le: «Popowli
-o, popowli -o. Nyibli di 'ye
□hluen, 'ki 'ne- 'klo -mo. ε ko
Nyisua a lelenyo ni ta -bi, -v
'yee 'waa -nyamv ni bi. 'Bu

mɔ, 'bu bi□e, □hɩven a 'yiye di ki 'ni -bii -ni diaki.»

9

1 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi Nyɩsua a lelenyo a □hun a nyiblo, ε bi 'a -ne -ɲamu ni. Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi 'n 'ye nyahroye, 'ε ble 'li yako 'kwli, 'ε bi 'ne- -tutu ki, 'ti- 'u -nyi nyahroye a 'mu 'maju a 'yεε, -ε di□e nu, 'hɩɔ gbagbu -mu', -ε hɩɔ 'kwli bu, ε 'mu□u yi kla,

2 nyahroye a 'mu 'ε kla 'hɩɔ a 'mu yi. -Te ε kla□a yi, -ε -bi nahlɩn -hɩven 'li -wlu, 'ε 'yε, -wen nagba a nahlɩn. Nahlɩn a 'mu, ε ka 'yru a 'yie yi, 'ε nu□o, halo 'ε bi -tutu kle, 'du 'ε ni le -jojo,

3 'kolio 'u -hɩn 'li nahlɩn a 'mu 'nyi, 'u 'heen -tutu a pepe ki bu, 'u -nyi 'kolio a 'mu 'klɩ, -ε 'wɩ□i -ji-kaya a 'klɩ yi,

4 'u lee □nu: «A 'ni 'nyree 'li -piti kɔ ti 'hɩven- yi, ε kɔ 'a -ne 'dɔdɔde □du 'hɩven. Kee, nyiblo 'bu ni 'u, Nyɩsua a yruule 'bu 'yi 'u□u yi -ni, nyiblo a 'mu, ε nɔ- ba mle le.»

5 U 'yi 'kolio a 'mu 'klɩ -nyi, 'klɩ bu 'la nyibli. Kee, u -nyi □nu 'klɩ, 'klɩ bu nu□o, nyibli bu 'ye □hɩven, 'klɩ 'li □hɩnpɩ ni □hun 'kwli. 'Kolio a 'mu, 'bu mle nyiblo, ε yi 'ye □hɩven, □wi yi, -te -ji-kaya 'yε ni mle wen nyiblo a □hɩven a 'yiye.

6 'Kɩ 'li □hɩnpɩ ni □hun a 'mu 'kwli, nyibli -bi di □muɔ 'kukuu le, -ε di□e nu, u 'ni □ha □hɩvendu a 'mu 'ye de, kee, u 'yi 'li□i 'li -we, bu 'ku. U di 'kukuu 'ni -hua diaki,

kee, 'kukuu a 'mumu, ε di hɩɔ □nu -mɔ le.

7 'Kolio a 'mu, u 'wɩ□i -sue yi, u -we -mɔ, 'klɩ bu mu tu ki. 'Kɩ 'u □nu 'lu, de ni 'u, -ε 'wɩ□i -gɩlɔklaun* yi. 'Waa yigbakli 'wɩ□i -tonyibli a yigbakla yi.

8 'Waa 'lu-pupui hɩɔ ni, -wen nuɔba, ε kɔ, 'waa 'nyi 'wɩ□i kɔkɔ' a 'nyi yi.

9 □Dedede ni 'u □nu -wliye, 'ε 'wɩ□i tawlawɩ yi, u nuu 'plɩde. 'Waa wanwen yi 'ni 'wli, -wen -gbe -mu', -sue yi -jri, 'seyo ni 'u ki, 'u mi tu ki.

10 'Waa bui 'wɩ□i -ji-kayɩ a bui yi, 'ε yi nyibli le mle, -wen -ji-kayɩ. 'Waa -bui a 'mu, nɔ- yi □nu 'klɩ -nyi, 'klɩ bu □tu nyibli □hɩven, 'klɩ 'li □hɩnpɩ ni □hun 'kwli.

11 'Kolio a 'mu, 'waa nyiblo gbagbu, nɔ- mɔ 'ku -huan* -mu', -ε kɔɔ 'huɔ -mu', -ε hɩɔ 'kwli bu win ki. 'A 'nyre mɔ Abado, 'klɩ 'li -Juukɩewin* 'kwli. Glekɩɩε -mɔ -bi, u deε □ne Aponio. 'Nyre ni 'hɩven a 'mu, ε □hen 'nyre -Teblɩu-wenyɔ.

12 -ε -bi 'klɩ, yi-he□hɩven a 'yiye -hi ni. ε hie 'li 'a gble ni 'hɩven -bi.

13 -Te yi-he□hɩven a 'yiye a 'mu, ε -hi, -ε -bi Nyɩsua a lelenyo a □hlon-do a nyiblo bi 'a -ne -ɲamu ni, 'ni 'win win, 'ε -hɩn 'li -cɔhlɩnpiile* -mu', -ε kɔ □ge ni -hen. ε mɔ -cɔhlɩnpiile, u nuu -gɩlɩ, 'ε ni 'u Nyɩsua ye'.

14 Ke- win a 'mu, ε pi Nyɩsua yi, -ε mɔ: «□Wle 'kuo ni -hen -mu', u mua la bu,

'ki 'b 'nie -mu', v deε Efratu wien!»

¹⁵ 'Kuo ni -hen -mu', -v ko -ti ε -hla, Nyisva -we □nu -mɔ, 'ki bu nu -kvan, 'ki 'li 'yru ni -do a 'mu 'kwli, kɔ, 'ki 'li □hɔnpɔ ni -do a 'mu 'kwli, ε kɔ, 'ki 'li -nyrɔwɔ ni -do a 'mu 'kwli, ε kɔ, 'ki 'li -haawɔ ni -do a 'mu 'kwli. ε -we □nu -mɔ, 'ki bu mu nyibli 'la, nyibli ni ta 'bu ni 'v, v 'mu 'waa nyiblo ni -do 'la. -Tε win -ni wen, ε pu lε, ε lee Nyisva a lelenyɔ: «□wle 'kuo -mu',» -ε -bi ε mu ni, 'ε □wle □nu.

¹⁶ -Tε ε -hi, -ε -bi 'n 'ye 'seyo -huɔhuɔ, 'v ni 'v -sue ki blε, -tε v □ti 'mu, 'v lee 'mu. U mɔ (200'000'000) 'miliwɔ a -hɔtrɔwɔ ni 'hven a 'miliwɔ.

¹⁷ Kε- 'n nu 'hle'yiye, 'n 'ye -sue, kɔ nyibli -mu', -v ni 'v □nu ki blε, 'v pu tawlawli 'huɔ lε. Wlawli a 'mu, ε nu gblegble. 'A de -bi ni 'v, 'ε nu -johɔn, 'a de -bi 'ε nu -yrugbu, 'a de -bi 'ε nu -gbapɔ. -Sue a 'mu, 'a de 'bu ni 'v, 'a 'lu 'wɔ□i kɔkɔ' a 'lu yi, na-huhli, kɔ nahlɔn, kɔ 'nu -mu', -ε 'hle nyibli lε, 'ε -hven 'li nyibli wlɔn.

¹⁸ □Hɔvendɔ a gble ni ta a 'mu, -v mɔ na kɔ nahlɔn kɔ 'nu a 'mu 'hven-, 'ki 'li nyibli ni ta 'nyi, ε 'la nyiblo ni -do.

¹⁹ ε 'wɔ yi, -sue a 'mutu, nɔ- yi □nu 'kli -nyi, 'ki bu □tu nyibli □hɔven, -ε di□e nu, v 'mu lε 'kukɔ -ni, 'waa -buɔ 'v □tui nyibli □hɔven -we. 'Waa -buɔ a 'mu, v 'wɔ□i hro yi, hro a 'li 'v ni 'v -buɔ a 'mu ki. ε nɔ- -sue a 'mu, v ni, 'v yi nyibli lε mle.

²⁰ Nyibli -mu', □hɔvengble ni ta a 'mu, v 'yi 'la, v 'yi 'v 'waa de 'kuku a nunuo bu -hie, 'v 'cibi 'v 'kuo -hɔn a dɔda, ε kɔ -ci a kuklɔ. 'Waa -ciɔv a 'mu, ε mɔ tuyonɔ -bu, 'waa □gbetɔ, v ni. -Gulɔ v ni, 'v ni tuyonɔ a 'mu, kɔ, 'v ni 'plɔ-tebli, kɔ 'hi, kɔ ti 'hven-, 'v ni tuyonɔ. Tuyonɔv a 'mu, ε mɔ, v 'ni 'ye□e li □dedede, v 'ni 'win□i -ti, kɔ, v 'ni -na□a li -we. Kεε, kε- ε ni 'mu, nyibli a 'mu, v 'cibi 'v -ci a kuklɔ,

²¹ 'v 'tɛ gbe 'waa 'bio -tonyibli a 'lɔla 'lu -mɔ, 'v 'tɛ ni -wɔde, 'v ni -wlawli kɔ 'lawlude 'hven-, 'v yi 'yri. U 'ni -hie□e 'v -tebli 'kukui a 'mu, 'a nunuo bu.

10

Nyisva a lelenyɔ -mu', -ε 'ble 'crien gbe kwa

¹ -Tε de a 'mu, ε -hi de, -ε -bi 'n 'ye Nyisva a lelenyɔ gbagbu -bi, 'ε -hven 'li yakɔ 'kwli, 'ε yi 'li di, 'nunma 'ε □glaa 'li□i, -wen wlawlv. -Payru □glaa 'li 'a 'lu lε, 'a yigbakla 'ε yi wlɔn, -wen 'yru, 'a buɔ 'v 'wɔ□i nagba yi,

² 'ε 'ble 'crien gbe, -ε kle yi kwa, 'ε □tu 'v 'a diidebu 'yru ki bu, 'ε □tu 'v 'a kamlabɔ -tɔv ki bu,

³ 'ε 'yaa 'li win, 'ε pu win, □wɔ yi, -tε kɔkɔ' 'ye ni klu. -Tε ε nu win a pupɔv lε, -ε -bi 'n 'win yakɔ a □mumawin, 'ε nu winpɔwɔ ni □hlon'hven, □wɔ yi, -tε -tonyiblo 'ye ni □tu wen□e □wɔn.

4 -Tε 'n 'win yakɔ a win a 'mu, -ti -mu', ε -hla, 'n dɔa□a 'ciɾɾu. Kεε, 'n 'win win, 'ε -hɔn 'li yakɔ 'kwli, 'ε yɪ 'mu -lee -ni, -ε mɔ: «□Nɪ 'ciɾɾu 'li -ti -mu', yakɔ a win -hla, nyiblo □dɔ 'nɪ □ha□a yi.»

5 -Tε ε -hi, -ε -bɪ Nyɪsɔa a lɛlenyɔ -mu', -ε kɔ bɔ nɪ -do -bɪ nɪ 'v 'yru kɪ, 'a bɔ -bɪ, 'ε nɪ 'v -tɔtɔ kɪ, nɔ- hɾɔ 'a diidɛdabɔ, 'kɪ 'li yakɔ 'kwli,

6 'ε 'sɔɔ Nyɪsɔa, -kɔti Nyɪsɔa hie 'klo. Ε nɔ- nu yakɔ kɔ -tebli a pɛpɛ -mu', -ε nɪ 'li□ɪ 'kwli, 'ε nu -tɔtɔ kɔ -tebli a pɛpɛ -mu', -ε nɪ 'nɛ- kɪ, 'ε nu 'yru kɔ -tebli a pɛpɛ -mu', -ε nɪ 'li□ɪ -mɔ, Nyɪsɔa a lɛlenyɔ a 'mu, 'ε 'sɔɔ □nɛ kɪ, ε wɛn: «Ti □dɔ 'yɪ 'li -hie, -ε nu□o,

7 'bɔ mɔ, Nyɪsɔa a lɛlenyɔ a □hlon'hɔɛn a nyiblo 'bɔ bi 'a -nɛ -ɲamɔ, -huhlɪdɛ -mu', Nyɪsɔa -hie 'lu -mɔ lɛ, ε di□ɛ 'nɪ nu, □wɪ yɪ, -tɛ ε nu la□a 'a -kvannunyibli, -v mɔ 'a winwlon-hanyu* a leelɛ.»

8 'Tɪ- win -mu', -ε -hɔn 'li yakɔ 'kwli, 'n 'win, kɛ- ε pɪ 'mu yɪ de: «'Cɾɪɛn gbe -nɪ wɛn, -ε klɛ yɪ, mu -bɔ -ha□a Nyɪsɔa a lɛlenyɔ -mu' -jɪ', -ε kɔ bɔ -bɪ -nɪ 'v 'yru kɪ kɔ, -ε -bɪ 'ε nɪ 'v -tɔtɔ kɪ.»

9 -Tε 'n mu 'v Nyɪsɔa a lɛlenyɔ a 'mu 'hɔɪ, 'n lee □nɛ: «-Nyɪ 'mu 'cɾɪɛn gbe -mu'.» -ε -bɪ ε wɛn: «'Du□o ye', □mɔ□v di. Ε di 'nɪ 'hɾɪkɪ -nɪ, -wɛn dɔnyɾa, 'kɪ 'li -mɔ wlon. Kεε, □nɪ mla□a, ε di 'nɪ kla,»

10 'nɪ -ha□a 'cɾɪɛn gbe a 'mu -jɪ', 'nɪ di□ɛ. Ε mɔ

□han-tɪ, ε 'hɾɪkɪ nɪ, 'kɪ 'li 'mɔ wlon, -wɛn dɔnyɾa. Kεε, -tɛ 'n mla□a, -ε -bɪ ε kla nɪ.

11 'Tɪ- 'v lee 'mu de, v wɛn: «-Tɪ -bɔ, Nyɪsɔa □tu -mɔ wlon, 'kɪ 'v dakɔ a gblegble, -v pɪ 'bliwin a gblegble a -ta', kɔ 'kɪ 'v 'blɔgbɪ -hɔhɔɪ, kɔ 'kɪ 'v 'waa ye'nanyɔ a -ta' □tɪɛ di□ɛ nyibli lɛ -lee -nɪ.»

11

Nyibli nɪ 'hɔɛn -mu', -v -hle Nyɪsɔa a -tɪ

1 -Tε dɛ a 'mu, ε -hi, -ε -bɪ v -nyɪ 'mu 'mɪsɪdɛ, -ε 'wɪ□ɪ kotu blɔblɔ yɪ, 'tɪ- 'v lee 'mu, v wɛn: «'Du ye', -bɔ mu Nyɪsɔa a 'kagbau 'mɪsɪ -nɪ, kɔ -cɔhlɔnpiilɛ* 'hɔɛn-, ε kɔ, -bɔ -hre nyibli -mu', -v dɛ Nyɪsɔa, 'kɪ 'li 'kayu a 'mu bɔ.

2 Kεε, □nɪ 'mɪsɪ 'li 'kagbau a 'mu, 'a -yaa, -ε nu□o, Nyɪsɔa -ha 'li□ɪ nɪ, 'ε -nyɪ□ɛ dakɔ -bɪ a nyibli, -v 'yɪ□ɪ -yɪ. Nyibli a 'mu, v di Nyɪsɔa a 'dɔɔ -mu' 'nɪ 'wla, 'kɪ 'li □hɔnpɔɪ a -wɪ nɪ 'hɔɛn □tu 'v 'hɔɛn 'kwli.

3 'N di tɛ 'li nyibli nɪ 'hɔɛn, -v di 'na -tɪ hla. Nyibli a 'mu, v di pɔ 'kuyɔ-tebli 'hɔɪ lɛ, v 'mu 'na -tɪ, Nyɪsɔa □tu □nɔ wlon nyibli -lee -nɪ, 'kɪ 'li □hɔnpɔɪ a -wɪ nɪ 'hɔɛn □tu 'v 'hɔɛn a 'mu 'kwli, ε □hɛn 'nyɾɛ, 'kɪ 'li -nyɾɔwɪ a (1260) 'miliwɔ nɪ -do nɛ -hɔɾɔwɪ nɪ 'hɔɛn □tu 'v -wɪ nɪ ta 'kwli.»

4 Nyɪsɔa a -tɪhlanyibli nɪ 'hɔɛn a 'mu, 'kɪ v nɪ 'v Kɔkɔnyɔ Nyɪsɔa, -ε kɔɔ 'klo a pɛpɛ -bɔ win kɪ ye'. Nyibli nɪ 'hɔɛn a 'mu, v 'wɪ□ɪ tɪ nɪ

'hven -mu' yi, v deε olifieti, 'v
'wɪɪ 'napi ni 'hven yi -wε.

5 'Bu mɔ, 'waa yraanyibli
'bu -hve bu nu ɲnu -balu, na
di -hɔn 'li ɲnu wɔn, ε 'mu
ɲnu 'la. Ke- 'waa yraanyibli
a 'mu, v di le'kukule nu.
Yruyru, v 'yi 'liɪ 'li -wε, bu
ɲta 'liɪ wɔn.

6 'Bu mɔ, nyibli ni 'hven
a 'mu, 'bu yi -ti, Nyɪsua ɲtu
ɲnu wɔn ni hɛ, v di kɔ 'kɪ,
bu nuɔ, 'kɪ 'nu bu 'ye ni di,
ε 'muɔv gba -gbagba, ε 'mu
ti -mu' kɪ ye, -ε kɔ 'yri v di 'v
Nyɪsua a -ti a hɪhla -mɔ -wεε
-ni; v di kɔ 'kɪ, 'kɪ bu nuɔ
-wε, 'nie bu -hε -hɪv, ε kɔ, 'kɪ
bu nuɔ, -tutu kɪ a nyibli bu
'ye ɲhven a gblegble, -te v di
'a -hɪhva nu.

7 'Bu mɔ, 'bu -wε Nyɪsua a
-ti a 'mu, 'a -mɔlenina -mɔ,
-ε -bɪ mɔma -mu', -ε di 'li
'hɔ 'kwli -hɔn, ε di nyibli ni
'hven a 'mu -mɔ 'ni -wɔn, 'ti-
ε 'mu 'v ɲnu 'hru wɔn -ha, ε
'mu ɲnu 'la.

8 'Kɪ 'waa 'kukukui di 'v
'dɔ gbagbu -mu', 'a 'dika blɛ
pɛ, -te -mu', v kɔ la 'v 'waa
Kukonyɔ -Yusu tugbe 'yie.
'Dɔ a 'mu, 'a -huhlyre mɔ
Sodomu, -hɪv' Esipubɔgba.

9 Dakɔ a pepe a nyibli, -v
-hɔn 'li 'a -nɛ 'blɔgba ɲdu
'kwli, -v pɪ 'a -nɛ 'bliwin ɲdu,
v di 'waa 'kukukui a 'mu 'ni
'ye, 'kɪ 'li -nyrɔwɪ ni ta nɛ
'kɔtɔ 'kwli, kɔ, v 'yi 'liɪ 'li
-wε, bu wen, 'kɪ bu -ha 'v ɲnu
'v.

10 'Kɔ kɪ a nyibli di nu
dɔdu diakti, -te v di nyibli ni
'hven a 'mu 'la a -ti, v di 'mle
lɛ, v 'mu 'kue-tebli lɛ -nyinyi
-ni. V di nu dɔdu diakti,

-kɔtɪ ke- v di pu: «Nyɪsua
a winwɔn-hanyu* ni 'hven
-mu', -te v nɛ la Nyɪsua a -ti
-mɔ lɛ, v ɲtu la -a mu ɲhven
diakti.»

11 -Tɛ -nyrɔwɪ ni ta nɛ
'kɔtɔ a 'mu, v -hi, -ε -bɪ
Nyɪsua ɲhloon 'li nyibli ni
'hven a 'mu pepe 'mɪa, 'v
'hri 'kɔ, 'v 'du ye'. -ε -bɪ
nyibli a pepe -mu', -v 'ye ɲnu,
hɔannu bi 'li ɲnu 'kwli lɛ.

12 -Ti nyibli ni 'hven a 'mu,
v 'mu ye' 'du mɔ mu, -ε -bɪ
v 'wɪn win, 'ε -hɔn 'li yakɔ
'kwli. Ke- ε pɪ ɲnu yi: «Ba
di 'nɛ- yɔ'.» 'Ti-, 'kɪ 'v 'waa
yraanyibli ye', 'v 'ya 'li yɔ', 'kɪ
'li 'nuɲma 'nyi.

13 Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bɪ
-tutu -twa 'hɪhleε diakti. 'Kɪ
'li 'dɔ -ni wen 'kwli, 'kayu
ni -do, 'kɪ 'li 'kayo ni -pu
'nyi, ε nɔ- nyre yi. -Tutu a
'mu -ε 'hɪhle -ni, ε 'la nyibli
a 'miliwɪ ni ɲhlon'hven. -V
-bɪ -mu', -v 'yi 'kɔ, hɔannu ni
ɲnu ni diakti, hɔannu a 'mu,
ε nɔ- kɔ 'kwli v pɪ 'li Nyɪsua
'nyre lɛ, -ε kɔ yakɔ win kɪ.

14 Ke- ɲhven a 'yiye a
'hven a de -mu', ε nu 'lu a
-mɔmumuo. Keε, 'a ta a de
'tɛ di ni.

*Nyɪsua a lɛlenyɔ a
ɲhlon'hven a nyiblo bi 'a -nɛ
-ɲamu ni*

15 -Tɛ de a 'mu, ε -hi,
-ε -bɪ Nyɪsua a lɛlenyɔ a
ɲhlon'hven a nyiblo bi 'a -nɛ
-ɲamu ni, ti ni -do a ti 'yri,
'n 'wɪn win a gblegble, 'ε
ni 'kɪ kɪ, 'ε -hven 'li yakɔ
'kwli, 'ε pɪ lɛ: «-Aan Kukonyɔ
Nyɪsua, kɔ a 'Yu -Yusu 'Kɪsɔ,
ε ɲtu 'v bu, nu- -hɛ 'kɔ -bu a

nyibli gbagbu. Nyɔsua, nɔ- di 'b gbata ki bu ni, -te 'klo te yi bu.»

16 -Te win a gblegble a 'mu, e nyra bu, -e -bi nyibli gbagbu a (24) -wlu tu 'b -hen -mu', -v ni 'b bodiɔgbatu ki ble, 'ki 'b Nyɔsua ye', v bla a kwli yi ble, 'b pu 'nyre le,

17 v wen:

«-Aan Kɔkɔnyɔ Nyɔsua, -e ni 'kli ki,

'ti- 'klo 'mu -wlu tu, -mɔ ni la 'klo, -mɔ 'ti e ni 'klo, -a -ha 'li 'wio, a -nyi -mɔ, -e nu, -ni 'kli ki,

-mɔ tu nyibli a win a kikɔle -wlu.

18 Dakɔ a gblegble -mu', -v 'yi -na dakɔ 'pa-,

v pu -mu yru le diaki.

'A -ti, ti nyre 'b ni,

-e kɔ 'yri -di 'b nu yru le -puv -ni.

Ti nyre 'b ni -we, 'ki -bu puv 'kɔkɔnyibli -bati le.

Ti ni -do a 'mu 'yri,

'ki -di 'b -na -kɔannunuyibli 'wio -nyii -ni,

-v mɔ -na winwɔn-hanyv* v

mu -na dakɔ a nyibli 'wio -nyi -we,

-v mɔ nyibli gbagbu,

kɔ 'waa de -bu, -v 'yi nyibli gbagbu 'pa-,

-v mɔ nyibli a pepe -mu', -v tu 'b -mu 'b.

Nyibli -bu, -v yi -tutu -bu yi nyre,

v nu- mɔ -bi, -di -we nu bu pepe.»

19 'Ti- v 'mu 'puple -mɔ -we mɔ mu, -e -bi Nyɔsua a 'kagbau -mu', -e ni 'li yɔ', e ga wɔn. 'Ki 'li 'kagbau a 'mu bu, 'ki 'yri tucrien* a dukwli ni 'li, 'e bi pepe', yakɔ

'e pu 'yii ke' le, 'e muv le, -tutu 'e yi 'hɔhle -ni, cekli -hɔhɔ 'b yi 'li yakɔ 'kwli le ble.

12

Nugba kɔ dɔhre 'hɔen-

1 'Ti- e 'mu -hi mɔ mu, -e -bi wɔlekede gbagbu 'hru 'li yakɔ 'kwli, 'ni 'ye nugba dv. 'Yru, nɔ- mɔ 'a wlawv, hɔnpv 'e mɔ 'a bukɔble tude. Nyahro ni -pu tu 'b 'hɔen, nu- mɔ 'a klaun.

2 Nugba a 'mu, 'kwli ni e ni. E nɔ- kɔ -ti, 'e 'gbugbe le.

3 'Ti-, wɔlekede -bi, 'e 'hru 'li yakɔ 'kwli, 'ni 'ye dɔhre gbagbu, 'e hlu, 'e kɔ 'li ni hlon'hɔen, 'b ce 'klaun ni hlon'hɔen, 'e ga mu ni -pu;

4 dɔhre a 'mu, 'e ni 'a 'ba, 'ki 'li nyahroyɔ ni ta 'nyi, 'e -he 'li nyahroye ni -do 'li, 'e hɔnhɔen 'ne -tutu ki, 'ti- 'e nyra 'b nugba a 'mu, -e yi gbala ye' bu, -e di e nu, 'bu gbala, e 'mu 'yu a 'mu gba, e 'mu dv di.

5 Nugba a 'mu, e kɔ 'yu nyɔbehɔan. 'Yu nyɔbehɔan a 'mu, e di -he bodiɔ, -e ni 'kli ki. Nɔ- di 'klo -bu a dakɔ a pepe win ki -kɔv -ni, 'ki 'li 'kli a kinɔnu 'kwli. -Te nugba a 'mu, e gbala, ti ni -do a ti 'yri, v 'du 'yu ye', 'b gba 'b Nyɔsua ye', -e ni 'b bodiɔgbata ki bu,

6 nugba a 'mu, 'e 'gba ci le, 'e mu 'li -tite -mu', 'dv bii 'li yi, -tite -mu', Nyɔsua -wee 'li 'a bɔnɔle -mɔ. 'Ki 'li -tite a 'mu, 'ki Nyɔsua di 'li didide -nyii -ni. 'Ki e di 'li -nyrɔwɔ

a (1260) 'miliwɔ ni -do ne -hɔtrɔwɪ ni 'hven ɔtu 'v -wli ni ta -hii -ni.

7 -Tɛ dɛ a 'mɔ, ɛ -hi, -ɛ -bi tu 'bɛɛ 'li yakɔ 'kwli ni. -ɛ -bi Nyɪsɔva a lɛlenyɔ gbagbu -mɔ', -ɛ kɔ 'nyrɛ -mɔ Misɛli, ɛ kɔ 'a lɛlenyɔ -bi 'hven-, ɔ -tɔa dɔhre a 'mɔ, 'a -mɔ-wɔnwɔn, dɔhre a 'mɔ, ɛ kɔ 'a lɛlenyɔ 'hven-, 'v yɪ Misɛli kɔ 'a lɛlenyɔ 'hven- yɪ -wɔn -wɛ.

8 Kɛɛ, Misɛli kɔ 'a lɛlenyɔ 'hven-, ɔ -ha 'v ɔnv 'hru wlɔn. Dɔhre kɔ 'a lɛlenyɔ 'hven-, ɔ 'yɪ 'kɪ 'hru -kɔ, 'kɪ bu ni 'li yakɔ 'kwli bu,

9 'v pu 'li dɔhre a 'mɔ -patɔ'. Dɔhre a 'mɔ, ɛ nɔ- mɔ hre 'ka -mɔ', -ɛ kɛɛ 'kɔ -bu kɪ a nyibli. Ʋ dɛɛ ɔnɛ 'kuo -hɔn* a nyiblo gbagbu. 'A 'nyrɛ -bi mɔ Satan. ɛ nɔ- ɔ pu 'li -tɔtɔ kɪ, ɛ kɔ 'a lɛlenyɔ 'hven-.

10 -Tɛ dɛ a 'mɔ, ɛ -hi, -ɛ -bi 'n 'win win -bi de, 'kɪ 'li yɔ' 'ɛ pɪ lɛ: «-Tɛ ti nɛ -bu, Nyɪsɔva wa -a mɔ ni pɛpɛ, 'ɛ tɔɔ nɛ -a mɔ, -ɛ mɔ, ɛ ni 'v 'a -nɛ ɔdedede 'lu yɪ. ɛ nɔ- mɔ nyiblo gbagbu. -Tɛ ti nɛ -bu, 'a 'Yu -Yusu 'Kɪsɔ, ɛ ɔtu 'v gbata kɪ bu, ɛ tɔɔ nɛ -a mɔ ni -wɛ, -ɛ mɔ, ɛ ni 'kɪ kɪ, -ɛ nu ɔ, Satan, -ɛ yɪ la -aan 'ɔɔayɪnɔ -tɪ -yɛɛ -ni, 'a -nɛ ti, 'kɪ 'v Nyɪsɔva ye', 'tɔ kɔ -nyrɛ, ɔ ɔhɪnhɪan 'nɛ- Satan a 'mɔ -tɔtɔ kɪ.

11 Kɛɛ, -aan 'ɔɔayɪnɔ a 'mɔ, ɔ -ha 'v Satan 'hru wlɔn -wɛ, -kɔtɪ 'Blayu -mɔ', -ɛ mɔ -Yusu 'Kɪsɔ, ɛ nu 'a -hlɔ, 'ɛ ɔgbɛ -aan 'ɔɔayɪnɔ a 'mɔ. -Aan 'ɔɔayɪnɔ a 'mɔ, kɛ- ɔ nu 'v Satan a 'hru a wlɔn-hɪhɪa, -ɛ

nu ɔ, ɔ lee nyibli Nyɪsɔva a -tɪ, -ɛ mɔ -tɪ a -tɛɛ. Kɛ- ɔ nu 'a nunuo, 'v -ha 'waa dɔnɔ a -hɔnhɔn, 'v 'kɔ.

12 -Tɛ ɔ bla 'kɪ 'li Satan yakɔ 'kwli lɛ, 'a -tɪ, dɔɔɔ kɔ bu ni 'li. 'Aan 'mumu, -ɔ ni 'li yakɔ 'kwli, ba nu dɔɔɔ. Kɛɛ, 'a mɔ -bu, -ɔ ni 'nɛ- -tɔtɔ kɪ, 'a mɔ -di ɔhɪvɛn 'ye, -kɔtɪ 'kɪ Satan di 'nɛ- 'a mɔ -mɔ. ɛ pɪ yɪv, -kɔtɪ ɛ yɪ ɔe ni, -ɛ mɔ, ti -hie 'li ɔ, ɛ 'yɪ -hu.»

13 -Tɛ dɔhre a 'mɔ, ɛ 'ye ɔe, -ɛ mɔ, 'kɪ ɔ pu 'nɛ ɔe -tɔtɔ kɪ, -ɛ -bi ɛ -tɔa nɔgba -mɔ', -ɛ kɔ 'yu nyibɛhɪan a lɛbɔbla.

14 Kɛɛ, ɔ -nyɪ nɔgba a 'mɔ wanwen ni 'hven, -ɛ 'wɪ ɔ ke gbagbu a wanwen yɪ, -ɛ di ɔe nu, ɛ 'mɔ wan, ɛ 'mɔ 'li -tɛ -mɔ', 'dɔ bii 'li yɪ mu, -tɛ -mɔ', Nyɪsɔva di 'li ɔ diide -nyii -ni, ɛ 'mɔ 'li 'yɪ ni ta kɔ 'kɔtɔ 'li -hi. 'Kɪ 'li -tɛ a 'mɔ, dɔhre 'yɪ 'li ɔ -wɛ bu kɔ ɔ.

15 Dɔhre a 'mɔ, ɛ nu ɔ ni, 'nie -hɔhɔ, 'ɛ -hɔn 'li ɔ wlɔn, -ɛ di ɔe nu, 'nie a 'mɔ, ɛ 'mɔ nɔgba a 'mɔ ɔwien kɔɛ, ɛ 'mɔ ɔ gba.

16 Kɛɛ, -tɔtɔ -hɛɛ nɔgba a 'mɔ ni. ɛ nɔ- 'ca wlɔn, 'ɛ mla 'nie a pɛpɛ a 'mɔ, -ɛ -hɔn 'li dɔhre a 'mɔ wlɔn.

17 -Tɛ dɔhre a 'mɔ, ɛ 'ye dɛ a 'mɔ, -ɛ -bi ɛ -tɔa nɔgba a 'mɔ, 'a yɪv a lɛpɔɔɛ dɪaktɪ, 'ɛ ɔhɪan -mɔ, 'ɛ mu nɔgba a 'mɔ a 'yɔnɔ -mɔ -wɔn mɔ. 'Yɔnɔ a 'mɔ, ɔ nɔ- mɔ nyibli -mɔ', -ɔ ɔtui 'v Nyɪsɔva 'v, 'tɪ- -ɔ kuo win -mɔ', -Yusu tɔɔ ɔnv ɔwɔ yɪ;

18 dɔhre a 'mɔ, 'ɛ mu 'v 'yɪv wien bu ni mɔ.

13

Mamwi ni 'hven

¹ -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'n 'ye muma □du, 'e -hon 'li 'yru -mo. E ko 'li ni □hlon'hven, ko, 'e □ga □mwi ni -pu, 'u □cee 'klaubn. 'Lu 'bu ni 'u, 'ki 'u□u ki, u 'cru 'u 'nyre, -e -he Nyisua 'yri le.

² Muma a 'mu, e 'w□u -ji yi. 'A bui 'w□u -tui a bui yi. 'A wunto 'w□u koko' a wunto yi. Dohre -ni wen, e no -nyi muma a 'mu 'kli. Muma a 'mu, 'ki e ni 'u dohre a 'mu, 'a gbata ki bu.

³ □Ni 'ye□e, -wen, u -hren a 'lu -bi de, -e di□e nu, e 'mu 'ku, kee, □jio a 'mu, e -we ni. Nyibli a pepe -mu', -u ni 'ne -'klo ki, e kee 'waa □wli le, 'u yi□i □wien kue,

⁴ 'waa pepe, 'u pi dohre a 'mu 'nyre le, -e nu□o, e -nyi muma a 'mu 'a 'kli, 'u pi muma a 'mu 'nyre le -we, u wen: «E 'yi yi'wide -ko. E 'yi □dedede -ko, -bu di 'u□u 'hru wlon -ha.»

⁵ Muma a 'mu, u -nyi□e 'hru, 'ki bu 'yaa 'li 'a dionu, e ko, bu -ha Nyisua 'yri le, 'u -nyi□e 'kli, 'ki bu nu□o, 'ki 'li □honpu a (42) -wli ni 'hven □tu 'u 'hven 'kwli.

⁶ -E -bi e -tua Nyisua a -ti a 'hule'yiye, 'e -he□e 'yri le, e ko -tuo -mu', Nyisua ni 'u ki, e ko nyibli a pepe -mu', -u ni 'li yako 'kwli 'hven-,

⁷ 'u -nyi□e 'hru -we, 'ki bu -won Nyisua a nyibli yi, -e di□e nu, e 'mu 'u □nu 'hru wlon -ha, 'u -nyi□e 'kli -we, 'ki bu koo 'klo -bu a dako a pepe a nyibli win ki. Nyibli

a 'mu, u pi 'bliwin a gblegble, 'u ni 'li 'a -ne 'blugba □du ki.

⁸ 'Klo ki a nyibli a pepe, u di pu muma a 'mu 'nyre le. Nyibli ni -do -mu', -u ko 'nyre u 'cru 'li nyibli -mu', -u ko 'klo yrayru a 'crien 'kwli, u nu- 'ye ni di□e ni nu. -Te Nyisua 'ye la 'klo ni ni, 'ki u 'cru la 'u 'nyre a 'mu. 'Crien a 'mu, 'Blayu -mu', u 'la la, e no- ko□o.

⁹ Nyiblo 'bu ko -ti'winnua, -e -bi bu 'win -dodo, -ti -bu, 'n mi hla mo:

¹⁰ Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu ko bu pu□u □ji', e mo □han-ti □nu, u di pu□u □ji'. 'Bu ko bu nu -hotuplien, u 'mu□u 'la, e mo □han-ti □nu, no- u di nu, u 'mu□u 'la. -Te e ni 'mu le, 'a -ti, Nyisua a nyibli ko bu ko □wlu a 'hla, 'ti- bu 'tie bu kuo Nyisua □wlu yi.

¹¹ -Te 'n ta 'li le de, -e -bi 'n 'ye muma a 'hven a de, 'e -hven 'li -tutu 'kwli. E ko □mwi ni 'hven, 'u 'w□u 'blayu a □mwi yi, 'a 'puplewin 'w□u dohre a 'puplewin yi.

¹² Yi-hemuma -mu', e no- ko 'kli e 'du ye', 'e ni □wlekeke-tebli, 'ki 'u yi-hemuma a 'mu ye', 'e ni 'u 'klo ki a nyibli a pepe ke', e wen: «Yi-hemuma -mu', -e ko □jio -we, no- ba pu 'nyre le.»

¹³ 'Hven a muma -mu', e nu □wlekeke-tebli -huchui -we, 'e nu□o, 'ki 'u nyibli a pepe ye', nahru 'e -hon 'li yako 'kwli, 'e di 'ne- -tutu ki.

¹⁴ -Te u -nyi□e 'kli, 'ki bu nu □wlekeke-tebli, e no- nu□o, 'e kaa 'klo ki a nyibli,

ε wen: «Ba nu tuyu, -ε 'wι□t
yι-hemuma -mu' yι, υ hla
-hotϕhen, keε, -ε 'yι 'ku. Ke-
ba nu, -ε di□e nu, a 'mu□v -tι
a 'yι'buale -nyi.»

15 'hven a muma -mu', -ε
ni 'puple λε, 'v -nyi□e 'klι,
'kι bu □hloon 'lι tuyu a 'mu
pepe 'mia, -ε di□e nu, ε 'mu
-hunhlon pu, ε 'mu win pu,
kω, ε 'mu nyibli a pepe -mu'
'la, -v 'ye ni di□e 'nyre λε ni
pu,

16 muma a 'mu, nyibli a
pepe, ε nω- ε ni 'v ke', nyibli
gbagbι, kω nyibli -mu', -v 'yι
nyibli gbagbι 'pa-, dekonyu,
□huyennyibli, □koyo, kω nyi-
bli -mu', -v 'yι □koyo 'pa-, 'v
□tu □nu yruule, 'kι 'v 'waa
diidedabu kι, ε kω, 'kι 'v □nu
yι.

17 Nyiblo -mu', υ 'ye ni di
yruule a 'mu ni □tu, ε 'yι 'lι□t
'lι -wε, bu -tω, kω, ε 'yι 'lι□t 'lι
-wε, bu plo. Yruule a 'mu, υ
di □tu, ε nω- mω muma a 'mu
a 'nyre. 'A 'nyre ni 'lι 'noba
'kwli.

18 Nyibli bleε yι, bu kω
□to. Nyiblo -mu', -ε kω □to,
ε di□e 'ni yι, δε a 'dι -bι
'nobadu a 'mu, ε □hen 'nyre.
'Noba a 'mu, -tonyiblo ε □hen
'nyre. 'Noba a 'mu, ε nω- mω
(666) -hotrwwι ni □hlon-do,
ne -wli ni ta □tu 'v □hlon-do.

14

*Nyisua a nyibli yι ble
-wladu yrayru*

1 -Te 'n ta 'lι λε δε, -ε -bι
'n 'ye δε -bι. Δε a 'mu, ε
nω- mω 'Blayu -ni wen, 'ε ni
'lι dugba -mu', υ δεε Sion
'lu. 'Kι 'v□v 'hvi, 'kι nyibli a

(144'000) 'miliwι ni -pu □tu
'v 'hven a gble ni -pu □tu 'v
'hven ni 'v. 'Blayu a 'mu, 'a
'nyre kω a 'baι a 'nyre 'hven-,
ε nω- υ 'cruι 'v nyibli a 'mu yι.

2 'Ti- 'ni 'wιn win, 'ε -hven
'lι yakω 'kwli, 'ε yι 'wli, -wen
'nie gbagbu a -gli, -ε yι 'plu
a win, 'ε 'wι -te yakω 'ye ni
□ma. 'A win a 'mu, 'a yιnιnω
'wι -te nyiblo 'ye ni bi duku'.

3 Nyibli -huohuι a 'mu, υ
nu- yι -wladu a 'mu ble. 'Kι
υ ni 'v Nyisua a boduogbata
-mu' ye' bu, kω, 'kι 'v nyibli
gbagbι -mu' ye', kω, 'kι 'v
-tebli ni -hen -mu', -v pι
-hunhlon ye', 'v yι -wladu
yrayru ble. -Wladu a 'mu,
nyiblo □du 'yι 'a blele -yι, 'bu
'yι nyibli a 'miliwι a 'miliwι
a 'mu 'pa-. U nu- mω nyibli,
Nyisua □gble, 'kι 'lι nyibli
-mu', -v ni 'ne- -tutu kι 'nyι.

4 U nu- mω -bι, υ yι kuv
'Blayu -mu' □wien, 'a -ne
-tite, ε mi 'v, □wι yι nuoba
kω 'a nyibv 'hven-, -v 'ye ni
hihie ble, -ε di□e nu, υ 'ni
□ha -wlawli nu. U nu- mω
nyibli -mu', Nyisua □gble, 'kι
'lι nyibli -mu', -v ni 'ne- -tutu
kι 'nyι, -ε di□e nu, υ 'mu
Nyisua kω 'Blayu -mu' 'hven-
a yι-henyibli' pa.

5 U 'yι -hvan hι ni ni. Ε 'yι
□dedede -kω, -ε kω kι υ di 'v
□nu -tι -yεε -ni.

Nyisua a lelenyυ ni ta

6 -Te δε a 'mu, ε -hi, -ε
-bι 'n 'ye Nyisua a lelenyω
-bι, 'kι 'lι yω', 'ε yι wan. 'A
-kvan, nω- mω bu mu Nyisua
a □haantite -mu' pu, -ε 'ye
ni -wε bu, 'kι 'ne- 'kω -bu kι

a nyibli -mɔ, 'kɪ 'lɪ 'blɔgbɪ a pɛpɛ 'kwɪli, kɔ dakɔ a pɛpɛ -mɔ' -mɔ, -v nɪ 'v 'a -nɛ -tɪtɛ □dɔ, kɔ, -v pɪ 'a -nɛ win □dɔ;

⁷ Nyɪsɔa a lɛlɛnyɔ a 'mɔ, nɔ- 'yɛɛ 'lɪ win, 'ɛ yɪ 'lɪ □nɔ -mɔ -hlee -nɪ, kɛ- ɛ pɪ: «Ba pie Nyɪsɔa, ɛ kɔ, ba pɔ□v 'nyrɛ lɛ, -ɛ nu□o, tɪ -mɔ', -ɛ kɔ 'yɪ ɛ di 'v nyibli -bati lɛ -pɔv -nɪ, ɛ nyrɛ 'v nɪ. ɛ nɔ- ba bla kwɪli yɪ bɔ, -ɛ nu□o, ɛ nɔ- nu yakɔ, kɔ -tɔtɔ, kɔ 'yɪ, kɔ 'nie 'hɔɛn-»

⁸ -Tɛ Nyɪsɔa a lɛlɛnyɔ a 'mɔ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ a 'hɔɛn a nyiblo -bɪ 'hrɪ yɪ, ɛ wɛn: «'Dɪɔ gbagbɔ -mɔ', -ɛ mɔ Babilɔnɪ, ɛ di bi □hlɔn. 'ɛ mɔ □han-tɪ, 'ɛ bi □hlɔn. 'A nyibli nu□o nɪ, 'waa 'lawludɛ -mɔ', -ɛ kwɛɛ □nɔ kɪ, 'ɛ 'hɛɛn bɔ, 'kɪ lɪ 'a -nɛ dakɔ □dɔ 'nyɪ. ɛ nɔ- nu□o, Nyɪsɔa 'ɛ pɪ □nɔ yɪ lɛ.»

⁹ -Tɛ Nyɪsɔa a lɛlɛnyɔ a 'hɔɛn a nyiblo a 'mɔ, ɛ -hi, 'a ta a nyiblo, nɔ- 'hrɪ yɪ, 'ɛ 'yɛɛ 'lɪ win, 'ɛ pɪ lɛ: «Nyiblo 'bɔ nɪ 'v, 'bɔ yɪ mɔma -mɔ' kwɪli yɪ bɔ nɪ blɛ, 'kɪ 'v 'a 'nyrɛ a lɛpɔpɔv a -ta', ɛ kɔ 'a tuyu -mɔ' 'hɔɛn-, 'tɪ- 'bɔ □tu nyiblo a 'mɔ mɔma a 'mɔ, 'a yruulɛ, 'kɪ 'v□v yɪ, -hɔv 'kɪ 'v 'a dabɔ kɪ,

¹⁰ nyiblo a 'mɔ, Nyɪsɔa di pɔv □nɛ yɪ lɛ, ɛ 'mɔ □hɔɛn 'yɛ, 'kɪ 'lɪ na -mɔ' 'nyɪ, -ɛ 'yɛ nɪ jɛ, kɔ 'kɪ 'lɪ 'nɔ -mɔ', -ɛ 'lɪɛ nyibli lɛ 'nyɪ. □Hɔvɛndɔ a 'mɔ, v di□e 'nɪ 'yɛ -wɛ, 'kɪ 'v Nyɪsɔa a lɛlɛnyɔ yɛ, kɔ 'kɪ 'v 'Blayu 'hɔɛn- yɛ'.

¹¹ Na -mɔ', -ɛ yɪ nyibli lɛ hɛn, 'a nahɪn 'nɪ -nyɪ□a

bɔ gbe. Nyibli a 'mɔ, v bla la kwɪli bɔ, 'kɪ 'v mɔma yɛ', ɛ kɔ 'a tuyu 'hɔɛn-, 'v □tu □nɔ mɔma kɔ 'a tuyu a 'mɔ a yruulɛ. -Tɪ a 'mɔ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'v 'yɛ nɪ di -wleeɛ nɪ 'yɛ, kɛɛ, v di 'yɛ □hɔɛn, 'tɔ kɔ -nyrɛ.»

¹² 'A -tɪ o, 'a mɔ Nyɪsɔa a nyibli -mɔ', -v □tui 'v□v 'v, 'tɪ- -v kuo -Yusu □wɪv yɪ, 'n yɪ 'a mɔ 'nɪ -lee -nɪ: A 'nɪ 'saa 'lɪ, kɔ, -tɛ a 'blee 'v kɔa, 'kɪ ba 'blee kɔa.

¹³ -Tɛ dɛ a 'mɔ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ 'n 'wɪn win, 'ɛ -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwɪli, 'ɛ yɪ 'mɔ -lee -nɪ, -ɛ mɔ: «'Cɪ -tɪ -bɔ, 'n mi hla mɔ: Kɔɛ 'kɪ mɔ bɔ, nyibli -bɔ, -v kuo Kɔkɔnyɔ □wɪv yɪ, 'tɪ- -v 'kɔv, v nɔ- Nyɪsɔa di □haandɛ -mɔ nu. Bɔ kɔ pɔ a bleɛɛ.» -ɛ -bɪ kɛ- Nyɪsɔa a -Hihiu* pɪ, ɛ wɛn: «Kɛ- ɛ nɪ 'mɔ. Nyibli a 'mɔ, v -yɪra 'waa -kɔan 'lu. 'A -tɪ, bɔ nɪ bɔ, v 'mɔ -wle. 'Waa □haan-kɔan -mɔ', v -nu, ɛ di bi pɛpɛ'. V di kɔ 'a 'wio.»

Dɛ -mɔ', -ɛ di 'lu -mɔ mu, 'kɔ a 'lɪ-wɛtɪ 'yɪ

¹⁴ -Tɛ 'n ta 'lɪ lɛ, -ɛ -bɪ 'n 'yɛ 'nɔnɔma pɔvɔv, □dedɛdɛ 'ɛ nɪ 'v□v kɪ, 'ɛ 'wɪ□ɪ -tonyiblo yɪ, 'ɛ □tu -gɔlɔklavɔn* 'lu, 'ɛ 'ble -kɔbɔ'cɛ-paka kɔa. -Paka a 'mɔ, ɛ 'wɛn nɪ dɪakɪ.

¹⁵ 'Tɪ- Nyɪsɔa a lɛlɛnyɔ -bɪ, nɔ- -hɔn 'lɪ Nyɪsɔa a 'kagbav bɔ, 'ɛ 'yɛɛ 'lɪ win, 'ɛ yɪ nyiblo a -mɔ' -lee -nɪ, -ɛ nɪ 'v 'nɔnɔma kɪ, ɛ wɛn: «'Du -na -paka -mɔ' yɛ', -bɔ 'cɛ -kɔbɔ, -ɛ nu□o, -kɔbɔ'cɛtɪ nyrɛ 'v nɪ. -Tɔtɔ kɪ a -kɔbɔ □hɪlu nɪ.»

¹⁶ ɛ nɔ- mɔ nyiblo -mɔ', -ɛ nɪ 'v 'nɔnɔma kɪ, bɔ 'du 'a

-paka ye', bu 'ce -tutu ki a -tebli a pepe.

17 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi Nyisua a lelenyo -bi 'hru 'li Nyisua a 'kagbau bu, 'e ni 'li yakw 'kwli, 'e 'ble -paka kwa. -Paka a 'mu, e 'wen ni -tee.

18 -E -bi Nyisua a lelenyo -bi -hon 'li -cohlunpiile*. E no- ko 'li -cohlunpiile a de -mo. E no- di, -e da 'a 'bihan -mu', -e 'ble -paka kwa, 'e lee ne, e wen: «Ta 'u le, ti a pepe -mu', u dee resen, -u ni 'li 'klo ki, 'a 'yo hlu ni. 'Du -na -paka ye', -bu mu, -bu -ha a.» (Tiyodu a 'mu, -koti e hle, u nu- mo -tonyibli -mu', -u 'ye ni tuu 'u Nyisua 'u.)

19-20 E no- mo Nyisua a lelenyo a 'mu, bu 'du -paka ye', bu -ha tiyo a pepe a 'mu, 'ti- 'e mu 'u -tite -mu', u yi 'u tiyo le 'plow -ni, 'ki 'li 'huo 'kwli, -e di e nu, 'a 'nie 'mu 'hru, u 'mu u no -mo nu, 'e 'wla 'u bu. -Tite a 'mu, u yi 'u tiyo le 'plow -ni, 'ki e ni 'u 'dwo hlon. -Te u yi ni 'plwe, -e -bi -hlu, no- -hven 'li 'kwli, -hlu a 'mu, 'e yi ble -hi, wu yi, -te 'nie 'ye ni -hi ble, 'e nu -kilow a -hotrow ni ta. -Hlu a 'mu, -e yi ble -hi, bli 'bu yi wen e le ni ne, 'a 'lu ni -do, no- di wen yi 'hru -ni. Nyibli -mu', -u 'ye ni tuu 'u Nyisua 'u, ke- Nyisua di 'waa yru a lepule nu.

15

Nyisua a lelenyo, nu- ye 'li hven a 'yiye a gble ni hlon'hven

1 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'n 'ye whlekeede gbagbu -bi, 'ki 'li yakw 'kwli. De a 'mu, e maa 'mu wlon le. 'N 'ye Nyisua a lelenyo ni hlon'hven, 'a -ne lelenyo 'bu ni 'u, 'e 'ble hven a 'yiye kwa. E no- mo le'bow hven, Nyisua di nyibli tu, -e nu o, e no- ko ki Nyisua a yru a pupu di 'u -wee -ni.

2 'Ki 'n ni 'u bu de, -e -bi 'n 'ye de -bi, 'e 'wu 'yru yi, 'e yi wlon, -wen 'yie, -e nu o, nahru ni 'li 'kwli; 'ni 'ye nyibli du -we. Nyibli a 'mu, u nu- -ha 'u muu -ni wen 'hru wlon, 'u 'yi 'a tuyu -mu' kwli yi bu -bla, 'u 'yi -wen, 'ki bu 'cru 'u nu 'a 'noba -mu' yi, -e -mo muu a 'mu, 'a 'nyre. Nyibli a 'mu, 'ki u ni 'u 'yru wien bu, 'u 'ble duku' -mu', Nyisua -nyi nu kwa le,

3 'u ble -wladu, wu yi -te Nyisua a -kuannunyo Moise nu la 'a buble; -wladu a 'mu 'e 'wu 'Blayu a -wladu yi -we. -Wladu a 'mu, e no- -bu: «-Aan Kukonyo, -mo mo 'Kikuninyisua.

-Na nunu-tebli 'bua ni, 'e -hi 'u 'a -ne dedede 'u. -Mo mo dako a pepe a Bodu, -na 'lule-hihie 'sii 'u yi, 'e mo -ti a -tee.

4 Kukonyo o, nyibli a pepe, u yi -mu 'ni pie, 'u pu -mu 'nyre le. -Mo ni -do, -mo mo Nyisua.

Dako a pepe di 'ni di, u 'mu -mu kwli yi bu bla, -e nu o, 'waa pepe, u 'ye ni, -e mo, -na nunu-tebli 'sii 'u yi.»

⁵ -Tε -wladu a 'mu, ε -hi, -ε -bu 'n ta 'li le de, 'ni 'ye Nyɩsua a 'kagbau, -ε ni 'li yako 'kwli, 'ε ɔga wlon, 'ki 'liɩ 'kwli, 'ni 'ye -tite -mu', Nyɩsua tɔe 'li 'a dɔɔnu nyibli yɛ,

⁶ 'ni 'ye Nyɩsua a lelenyu ni ɔhlon'huen -mu', -u 'ble ɔhuen a 'yiye a gble ni ɔhlon'huen -mu' kua le, 'u 'hri 'li 'kagbau a 'mu bu, 'u pu yɔɔwlawli puɔpu, 'u naa ɔne -gɔlɔbetiye ki.

⁷ -Tebli ni -hen -mu', -u pi -hɔnhlon, 'a 'yee ni -do, nɔ- ɔglee Nyɩsua a lelenyu ni ɔhlon'huen -mu' -gɔlɔ-ɔnɩ le. -Nɔnu a 'mu, u 'yii 'li ni, 'ki 'u Nyɩsua a yɛ -mɔ. 'Klɔhienyɩsua a ɔgbetu, nɔ-pi nyibli yɛ le.

⁸ 'Ti- nahlɔn 'ε 'yii 'li Nyɩsua a 'kagbau bu. 'Ki ε -huen 'li Nyɩsua a -ti a 'yi'buale kɔ 'a 'kli a kinɩni 'kwli. Nyiblo ɔdu 'yi 'liɩ 'li -we, bu pa 'li Nyɩsua a 'kagbau a 'mu bu, ε 'muɩu gba -gbagba, ɔhuen a 'yiye a gble ni ɔhlon'huen -mu', u 'mu 'li Nyɩsua a lelenyu -mu' -ji' le -we.

16

Nyɩsua a yɛ a puɔpu

¹ -Tε de a 'mu, ε -hi, -ε -bu 'n 'win win, 'ε ni 'kli ki, 'ε -hɔn 'li Nyɩsua a 'kagbau bu. Ke-ε pi, 'ε yi Nyɩsua a lelenyu ni ɔhlon'huen -mu' -lee -ni, ε wen: «Nyɩsua a yɛ -mu', -ε ni 'li -ɔnɩ ni ɔhlon'huen -mu' 'kwli, ba mu ba 'wlaɩa bu, 'ki 'li -tutu ki.»

² ε nɔ- mɔ Nyɩsua a yi-helelenyɔ bu mu, bu 'wla 'a -ne bu, 'ki 'ne- -tutu ki, nyibli -mu', u ɔtu muɩma -mu', 'a yruule, 'ti- u bla tuyu -mu' kwli yi bu, 'ki 'u 'a 'nyɛ a lepɔpu a -ta', u nu- ɔji 'be, 'ε kle diaki.

³ -Tε ε -hi, -ε -bu Nyɩsua a lelenyɔ a 'huen a nyiblo mu ni, 'ε 'wla 'li 'a -ne -ɔnɩwɔ 'yru -mɔ. Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bu 'yrukɔtɔ a 'mu, ε -he -hlu, 'ε 'wɩɩ 'kukuku a -hlu yi, -tebli a pepe -mu', -ε ni 'liɩ -mɔ, 'ε 'kuku le.

⁴ -Tε de a 'mu, ε -hi, Nyɩsua a lelenyɔ a ta a nyiblo mu ni, 'ε 'wla 'li 'a -ne -ɔnɩwɔ 'nie gbagbi kɔ 'nie 'cumi -mɔ ble, 'a pepe a 'mu, 'ε -he -hlu.

⁵ -ε -bu 'n 'win Nyɩsua a lelenyɔ -mu', -ε kɔ 'li 'nie a de -mɔ, 'ε pi Nyɩsua 'nyɛ le, ε wen: «Mɔ ni -do, -mɔ mɔ Nyɩsua. 'Ti- 'klo 'mu -wlu ɔtu, -mɔ ni -do -mu', -mɔ ni la 'klo, -mɔ 'tɛ ni 'klo. -Bati -bu, ɔbe, ε 'sii 'u yi.

⁶ Nyibli -mu', u 'la -na winwlon-hanyu* kɔ -na nyibli 'huen-, ɔni yi ɔnu -hlu -nyi, -ε diɩe nu, u 'muɩu 'na. ε kɔ 'u ni.»

⁷ 'Ki 'n ni 'u bu, 'ni 'win win, -ε -hɔn 'li -cɔhlonpiile*,' ε pi le: «Aan Kukɔnyɔ o, -mɔ mɔ 'Klikinɩnyɩsua. -Mɔ mɔ -tee a Nyɩsua. 'Ti-, 'a -ne ti, -na -bati, -pi, ε 'sii 'u yi.»

⁸ -Tε de a 'mu, ε -hi, -ε -bu Nyɩsua a lelenyɔ a -hen a nyiblo 'wla 'li 'a -ne -ɔnɩwɔ 'yru 'yi, na 'ε -hɔn 'li 'yru a 'mu 'yi, 'ε yi nyibli le hien, 'ε -ha ɔnu ɔji 'hu le.

9 □Han-ti □hɔn, 'v 'ye □hɔven, kɛɛ, v 'yɪ 'v 'waa dɛ 'kuku a nunuo bu -hie, 'v 'yɪ -wen, 'kɪ bu -nyi Nyɪsua -tɪ a 'yɪ'buɔba, kɛɛ, v -hɛ□ɛ 'yri lɛ, -ɛ nu□o, v wɛn 'nɪ, Nyɪsua, nɔ- nu□o, □ji 'ɛ 'hri □nɔ 'hɔɪ lɛ.

10 -Tɛ dɛ a 'mɔ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ Nyɪsua a lɛlenyɔ a □hun a nyiblo, nɔ- mu, 'ɛ 'wla 'a -nɛ -ɲanɔwɔ mɔma -mɔ' 'lu, -ɛ nɪ 'v gbata kɪ bu, halɔ 'ɛ bi 'li 'waa 'blɔgba 'kwli, nyibli 'v yɪ 'waa mɛ di, □hɔven a 'yiye a -tɪ.

11 Kɛɛ, v 'yɪ 'v 'waa dɛ 'kuku a nunuo bu -hie, 'v -hɛ 'Klɔhienyɪsua 'yri lɛ, -tɛ v yɪ □hɔven 'ye, □ji a -tɪ.

12 -Tɛ dɛ a 'mɔ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ Nyɪsua a lɛlenyɔ a □hlon-do a nyiblo -mɔ', ɛ mu nɪ, 'nie -mɔ', -ɛ kɔ 'nyrɛ -mɔ Efratɪ, ɛ nɔ- kɔ -mɔ ɛ 'wla 'li 'a -nɛ -ɲanɔwɔ 'li, 'nie a 'mɔ 'ɛ -ma, -ɛ di□ɛ nu, 'blɔgba a ye'nanyɔ -mɔ', -v -hɔven 'li 'yɪv a 'hrɪlɛ', v 'mɔ □taale 'ye, v 'mɔ tɔ -wɔn mɔ di.

13 -Tɛ 'n ta 'li lɛ dɛ, -ɛ -bɪ 'n 'ye 'kuo -hɔn* nɪ ta, 'v 'wɪ□ɪ -pɔvɛnɪ yɪ. 'Kɪ -v -bɪ -hɔn 'li dɔhre -mɔ' wɔn, -v -bɪ 'v -hɔn 'li mɔma -mɔ' wɔn, -v -bɪ 'v -hɔn 'li hɪwinwɔn-hanyɔ -mɔ' wɔn.

14 'Kuo -hɔn a 'mɔ, 'kɪ v -hɔn 'li Satan -mɔ. ɛ nɔ- nɪ □wɪlɛkɛɛ-tɛblɪ, 'ɛ nɛɛ 'blɔgbanaanyɔ a pɛpɛ yrɛ, 'ɛ yɪ □nɔ lɛ 'kukue -nɪ, -ɛ di□ɛ nu, v 'mɔ 'Kɪkɪnɪnyɪsua tɔ yɪ gba, -nyrɔwɔ -mɔ', -ɛ kɔ 'kwli Nyɪsua a 'mɔ, ɛ di 'v nyibli 'a 'klɪ -tɔɔ -nɪ.

15 Ti nɪ -do a ti 'yri, -ɛ -bɪ -Yusu pɔ win, ɛ wɛn: «Ba pɔ 'v nua bu -tɛɛ. -Nyrɔwɔ -mɔ', 'n di ya, nyiblo □dɔ 'yɪ□ɪ -yɪ. 'Nɪ yɪ 'li nɪ di, ɛ di 'wɪ, -tɛ 'yɪyrɪnyɔ 'yɛ nɪ di wɛn 'li, ti -mɔ', -ɛ kɔ 'yri v 'yɛ nɪ -plee 'v□v 'v. Pɔ a bleelɛ, 'kɪ 'v nyiblo -mɔ' -mɔ, -ɛ nɪ 'v -pleelɛ', 'tɪ- -ɛ kɔ wlawɪ nɪ 'v□v 'hɔɪ, -ɛ di□ɛ nu, 'bɔ mɔ, 'nɪ yɪ 'li nɪ di, ɛ 'mɔ□v pɔ, ɛ 'nɪ □ha 'hɔɪ wɔn □ga, 'bɔ yɪ nɪ nɛ, ɛ kɔ, -tɔɪ 'nɪ □ha□a nu, 'kɪ 'v nyibli ye.»

16 'Kuo -hɔn nɪ ta -nɪ wɛn, v 'kukue 'blɔgbanaanyɔ lɛ, 'kɪ 'v -tɪtɛ -mɔ', v dɛɛ Hamagedɔ, 'kɪ 'li -Juukɔɛwin* 'kwli.

17 -Tɛ dɛ a 'mɔ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ Nyɪsua a lɛlenyɔ a □hlon'hɔven a nyiblo, ɛ mu nɪ, 'ɛ 'wla 'li 'a -nɛ -ɲanɔwɔ pɛpɛ 'kwli, win □dɔ 'ɛ -hɔn 'li Nyɪsua a bodɪɔgbata 'kwli, 'kɪ 'li 'a 'kagbau bu, 'ɛ pɪ lɛ: «ɛ -wɛ 'li nɪ,»

18 yako 'ɛ pɪ 'yɪ ke' lɛ, -tɛyɛ 'ɛ yɪ □tɪ, -tɔtɔ 'ɛ yɪ 'hɪhlɛ -nɪ. Kɔɛ la 'li, -tɛ Nyɪsua nu la -tonyibli, -bɔ ye ti -bɔ kɪ, -tɔtɔ 'yɪ -hɔan 'hɪhlɛlɛ lɛ nɪ nɪ,

19 -tɔtɔ a 'mɔ 'ɛ -ki wɔn, 'dɪɔ gbagbu -mɔ', 'ɛ nu □tɪɔlɛ'beɛwɪ nɪ ta, ɛ kɔ, 'klɔ kɪ a 'dɪ a pɛpɛ 'v nyre yrɛ. 'Dɪɔ gbagbu -mɔ', -ɛ kɔ 'nyrɛ -mɔ Babilɔnɪ, Nyɪsua 'yɪ 'a dɛ 'kuku, 'a -tɪ -mɔ -hru, 'ɛ -tɔa 'a yɪv a lɛpɔɔlɛ. ɛ 'wɪ -tɛ 'bɔ 'yɛ nɪ -nyi wɛn □nɔ 'nɪnadɛ -hɔan, ɛ wɛn: «Ba 'na□a -nana, ba -wɛ 'li□ɪ lɛ.»

20 Tɪ-, 'blɔgbɪ a pɛpɛ, 'nie

□glaa 'li, 'v 'mɪɛ, dɔgbɪ a pɛpɛ 'v 'wle,

²¹ cɛkli -hɔɔhɔɪ 'v yɪ 'li yɔ' lɛ ble. 'A 'kuo nɪ -do -wɛ 'li bɪ 'wɛɛ -kilowɪ a -wli nɪ 'hɔɛn nɪ. U nɪ- yɪ nyibli kle bi, 'v -hɛ Nyɪsɪa 'yri lɛ, -tɛ cɛkli a 'mɪ, ɛ □tui □nɪ □hɪvɛn diaki a -ti. □Hɪvɛndɪ a 'mɪ, v yɪ 'ye, ɛ -hi 'v □hɪvɛn a pɛpɛ nɪ.

17

-Bati gbagbu -mɪ', Nyɪsɪa di 'lawlunɔgba gbagbu -mɪ' lɛ -pɪvɪ -nɪ

¹ -Tɛ dɛ a 'mɪ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ 'kɪ 'li Nyɪsɪa a lɛlɛnyɔ nɪ □hlon'hɔɛn -mɪ' 'nyɪ, -v 'ble -ɲanɪ nɪ □hlon'hɔɛn -mɪ' kɪa lɛ, 'kɪ nyiblo nɪ -do -hɔn 'li, 'ɛ lee 'mɪ, ɛ wen: «Di 'li, □bɪ tɔɔ -mɪ, -tɛ -mɪ', Nyɪsɪa di 'lawlunɔgba gbagbu a yɪv a lɛpɪvɪ nu. 'Lawlunɔgba a 'mɪ, ɛ □hɛn 'nyɪɛ 'diɔ gbagbu -mɪ', v -pɪ, 'kɪ 'v 'nie -hɔɔhɔɪ wien.

² 'Klɔ -bɪ a 'blɔgbɪnaanyɔ a pɛpɛ kɔ□ɔ 'hɔɛn-, v nu 'lawlude, kɔ, 'klɔ kɪ a nyibli 'v 'na 'a nɔ, 'v -hie □nɛ 'waa diɔnɪ wlon, 'ti- 'v nu 'lawlude -wɛ.»

³ -Tɛ ɛ -hi, -ɛ -bɪ Nyɪsɪa a -Hihiu* kɔɔ 'mɪ win kɪ pɛpɛ, kɔ, Nyɪsɪa a lɛlɛnyɔ a 'mɪ 'ɛ gba 'li 'mɪ 'wan 'kwli. -Tɛ 'n nyɪɛ 'li 'wan a 'mɪ 'kwli, -ɛ -bɪ 'n 'ye nɔgba □dɪ, 'ɛ nɪ 'v mɪma -jɔhɔn □dɪ kɪ bɪ. Mɪma a 'mɪ, ɛ kɔ 'li nɪ □hlon'hɔɛn kɔ □mɪvɪ nɪ -pɪ, 'kɪ 'v□v kɪ, 'v 'crɪv 'v yɪnyɪnyɪɛ, 'ɛ □glaa 'li□, 'ɛ -hɛ Nyɪsɪa 'yri lɛ.

⁴ Nɔgba a 'mɪ, ɛ pɪ yɪnɔwlawlv -jɔhɔn, ɛ kɔ, 'ɛ □tu 'li 'a diɔnɪ -gɪlɔnɪ□yɪv nɪv lɛ, kɔ yɪnɔhɪ a gblegble -mɪ', -v pɪ □die, ɛ nɔ- ɛ 'ble kɪa, ɛ kɔ, 'ɛ 'ble -gɪlɔ-ɲanɪv kɪa. □Hɔnhɔn-tɛbɪ, nɪ- 'yɪi 'li -ɲanɪv a 'mɪ 'kwli. Dɛ ɛ □hɛn 'nyɪɛ, ɛ nɔ- mɔ 'lawlv -mɪ', ɛ nɪ.

⁵ 'Kɪ 'v nɔgba a 'mɪ yɪ, v 'crɪv 'v 'nyɪɛ. Dɛ 'nyɪɛ a 'mɪ bɪ di 'nyɪɛ □hɛn, nyibli 'nɪ -yɪv□o li□v lɛ. ɛ nɔ- mɔ: 'diɔ gbagbu -mɪ', -ɛ mɔ Ba-bilɔnɪ, ɛ nɔ- mɔ 'lawlvnɔgbɪ kɔ yɪnyɪɛ-tɛbɪ a pɛpɛ -mɪ', -v nɪ 'nɛ- 'klɔ kɪ a 'diɪ.

⁶ 'N 'ye□ɛ nɪ -wɛ, -ɛ mɔ, nɔgba a 'mɪ, ɛ mɛ la Nyɪsɪa a nyibli a -hlɪ, -hlɪ a 'mɪ, ɛ nɔ- nɪ□ɛ, □wɪ yɪ, -tɛ nɔ 'ye nɪ nu wen nyiblo. Nyɪsɪa a nyibli a 'mɪ, v hlɛ□ɛ nɪ, 'kɪ 'v nyibli a pɛpɛ ye', -ɛ mɔ, -Yusu mɔ 'waa Kɔkɔnyɔ □nɪv. ɛ nɔ- kɔ -ti, 'v 'li la □nɪv lɛ.

-Tɛ 'n 'ye nɔgba a 'mɪ, -ɛ -bɪ 'na □wlv kɛɛ lɛ diaki,

⁷ Nyɪsɪa a lɛlɛnyɔ a 'mɪ, 'ɛ lee 'mɪ, ɛ wen: «Dɛ- kɔ -ti 'ɛ kɛɛ -na □wlv lɛ 'li?» -ɛ -bɪ ɛ wen: «Pɪ 'v nɪa bɪ, 'mɪ -mɪ -lee -nɪ, dɛ nɔgba a 'mɪ, ɛ □hɛn 'nyɪɛ, ɛ kɔ mɪma -mɪ', ɛ nɪ 'v kɪ 'hɔɛn-, -ɛ mɔ mɪma -mɪ', -ɛ kɔ 'li nɪ □hlon'hɔɛn, kɔ □mɪvɪ nɪ -pɪ.

⁸ Mɪma a 'mɪ, □ye, ɛ pɪ la -hɔnhlɔn. Kɛɛ, -tɛ ti nɛ -bɪ, ɛ 'nɪ -pɪ□v 'kɪ -hɔnhlɔn. Ti, -ɛ hie 'li, ɛ 'yɪ -hɪ, ɛ 'mɪ 'li 'hɔɔ -mɪ', -ɛ hlɔ 'kwli bɪ 'kwli -hɔn. 'Bɪ -hɔn 'li -wlv, 'kɪ ɛ di 'li bɪ-wɛɛlɛ' mɪ. Ti -mɪ' -kɔ 'yri 'klɔ □tu la -wlv,

ε κω, nyibli -mu', -v di 'klo yrayru -mu', -ε 'ye -we 'li κω, -te Nytsua 'cru la 'waa 'nyre, 'ki 'li 'crien 'kwli, ε κω la nyibli -bi, -v κω 'nyre □yi la 'cru -ni. Nyibli a 'mu, 'bu 'ye muma a 'mu, ε di κεε 'waa □wli le, -ε nu□o, muma a 'mu, ε pi la -hnhlun, κεε, -te ti ne -bu, ε 'ni -pu□v 'ki -hnhlun de, 'ti-, 'ki 'li ti gbi 'kwli, ε 'mu 'klo 'hru.»

9 -Te ε -hi, -ε -bi Nytsua a lelenyo a 'mu, ε lee 'mu ni de, ε wen: «Nyibli bu κω □to, -ε di□e nu, v 'mu -tebli -bu 'a leyuyruo κω. Muma -mu', 'a 'li ni □hlon'hven -mu', ε □hen 'nyre dugbi ni □hlon'hven -mu', -ε κω 'lu nugba a 'mu, ε di 'li ni, 'ε □hen 'nyre 'blugbinaanyu ni □hlon'hven -we.»

10 'Blugbinaanyu a 'mu, 'waa gble ni □hun, v nu- 'yi 'ki 'v gbata a 'mu ki -ni. 'Waa nyiblo ni -do -bi, nō- 'tie ni 'v gbata a 'mu ki. □Hlon'hven a nyiblo a -ne ti 'yee 'v ni nyre. 'A ti 'bu nyre 'v, ε 'yi 'li□i 'li -we, bu -wleen 'v.

11 Muma -mu', -ε pi la -hnhlun, 'ti- -ε 'ye ni pu 'ki -hnhlun, ε nō- mō 'blugbinaanyu a nyibli a □blien□blien a nyiblo. 'Ki ε ni la 'li 'blugbinaanyu ni □hlon'hven -mu' 'nyl. 'Bu -hōn 'li 'huo -mu' 'kwli, 'ki ε di 'li bu-weele' mu.

12 Muma a □mvi ni -pu -mu', □ye, v □hen 'nyre 'blugbinaanyu ni -pu -mu'. Nu- 'yee gbata ki ni bi. Κεε, Nytsua di -nyi □nu 'kli, -ε di□e nu, v κω muma a 'mu

'hven-, v 'mu nyibli win ki -kōo -ni, 'ki 'li ti gbi 'kwli.

13 'Blugbinaanyu ni -pu a 'mu, v κω 'lule-hihietu ni -do. 'Ki 'li 'waa 'kli a pepe 'kwli, 'ki v di 'li muma a 'mu -kvan -mō -nuu -ni, -ε di□e nu, ε 'mu nyibli win ki -kōo -ni,

14 nyiblo -mu', -ε 'wi□i 'Blayu yi, v 'mu□v -mō -wōn. Κεε, 'Blayu a 'mu, ε nō- di 'v □nu 'hru wlōn -ha, -kōti ε nō- mō kōkōnyu a Kōkōnyo, ε nō- mō bodi□pu a Bodi□, ε κω 'kūnpu a 'Kūn. 'A nyibli yi kvε□ε □wien, 'ki 'li 'waa □wli a pepe ki. Ε -ha 'li □nu ni, 'ε da □nu, 'ki bu kvε□ε □wien. 'A -ti, v κω□o 'hven-, nu- di 'v 'a yraanyibli a 'mu 'hru wlōn -ha.»

15 -ε -bi Nytsua a lelenyo a 'mu, ε lee 'mu ni de, ε wen: «'Nie -mu', □ye, -ε κω wien 'lawlunugba a 'mu, ε ni 'v, ε □hen 'nyre dakō a pepe a nyibli, -v ni 'ne- 'klo -bu a 'blugbi a pepe 'kwli, -v pi 'bliwin a gblegble.

16 Muma a □mvi ni -pu, □ye, ε κω muma a 'mu 'hven-, v di 'lawlunugba a 'mu 'ni -yaa -ni. V di -ha□a -tebli -mō le pepe, -ε di□e nu, ε 'mu wli le ce, v 'mu□v klo, v 'mu□v di. 'A de -mu', -ε di 'v hie, v 'mu 'li□i na 'nyi pu.

17 Nytsua, nō- nu□o, 'blugbinaanyu ni -pu a 'mu, 'v yi win' le 'winwin -ni, κω, 'v nii muma a 'mu -kvan -mō, -ε di□e nu, muma a 'mu, ε 'mu nyibli win ki -kōo -ni. Nytsua nu□o ni, -ε di□e nu, de -mu', ε -hve, v 'mu□v nu. Muma a 'mu, ε nō- di nyibli

win ki -kɔɔ -ni, ε 'mu□v
gba -gbagba, -ti -mu', Nyɩsua
-hla, ε 'mu -nue -ni.

18 Nuɔgba -mu', □ye, ε
no -mɔ -bi, ε □hen 'nyre
'dɔɔ gbagbu -mu', -ε kɔɔ
'blɔgbɩnaanyɔ a pɛpɛ, -v ni
'nɛ- kɔ ki win ki.»

18

*Nyɩsua puɔ Babilɔndɔɔ a
nyibli yru lɛ*

1 -Tɛ dɛ a 'mu, ε -hi, -ε -bi
'n 'ye Nyɩsua a lɛlenyɔ -bi, 'ε
-hɔn 'li yakɔ 'kwli. Ε ni 'klɩ
ki dɩakɩ, 'a -ti a 'yi'buale 'ε
nu□o, -nyre 'ε wɩn 'nɛ- 'kɔ
a pɛpɛ ki,

2 'ε 'yɛɛ 'li win, ε wen:
«'Dɔɔ gbagbu -mu', -ε mɔ
Babilɔnɩ, ε bi □hlɔn. Ba-
bilɔnɩ bi □hlɔn pɛpɛ, 'ε -hɛ
'kuo -hɩn* a bɩnɩlɛ. 'Kuo
-hɩn a gblegble, nu- ni 'li□v
'kwli, nuɔbi -mu', -v nie nyi-
bli huannɔ, kɔ nyibli 'yi -nɔɛ
-ni, v nu- ni 'li -tuɔ ki -wɛ.

3 Babilɔnɩ bi □hlɔn, -ε
nu□o, 'a nyibli nu□o ni, 'waa
'lawludɛ -mu', -ε kwɛɛ □nɔ
ki, 'ε 'hɛɛn bu, 'ki 'li 'a
-nɛ dakɔ □dɔ 'nyɩ, kɔ, 'kɔ
a pɛpɛ a 'blɔgbɩnaanyɔ kɔ
□nɔ 'hɔɛn-, 'v nu 'lawlu
-wɛ, puɔnyibli a pɛpɛ, 'v
-hɛ dɛkɔnyibli, -tɛ 'waa pu-
plo-tɛbli kwɛɛ nyibli ki a
-ti.»

4 -Tɛ ε -hi, -ε -bi 'n 'wɩn win
-bi, 'ε -hɔɛn 'li yakɔ 'kwli, 'ε
pɩ lɛ: «'Na nyibli, ba -hɔn 'li
'dɔɔ -mu' 'kwli. Nɔ- 'yɩ□v 'pa-,
'ba bi 'li □nɔ 'nyɩ, 'ba nu dɛ
'kuku, a di 'ye □hɩɛn dɩakɩ,
□wɩ yɩ, -tɛ 'waa 'mumu, v ni
□hɩɛn a 'yiye.

5 Ba -hɔn 'li 'dɔɔ a 'mu
'kwli, -ε nu□o, 'waa dɛ 'kuku
-hɩ ni dɩakɩ, ε kɔ, Nyɩsua 'yɩ
'waa dɛ 'kuku a 'mu, 'a -ti
-mɔ -hru.

6 Bu □tu □nɔ □hɩɛn, □wɩ
yɩ, -tɛ v nu la, 'v □tu la nyibli
□hɩɛn -wɛ. Dɛ -mu', v nu la
nyibli 'yi □hlɔn lɛ, bu nu □nɔ
'a 'wɩ ni 'hɔɛn -mɔ -wɛ. Yru
-mu', v puɔ la nyibli lɛ, bu nu
□nɔ 'a lɛpuɔwɩ ni 'hɔɛn -mɔ
-wɛ.

7 Bu □tu □nɔ □hɩɛn dɩakɩ,
-ε di□e nu, v 'mu nyɩ lɛ nu,
□wɩ yɩ, -tɛ v -nu, 'v kɔ -ti
a 'yi'buale dɩakɩ, ε kɔ, 'v kɔ
-tɛbli a pɛpɛ -mu', v -hɔɛ.
Kɛ- v pɩ 'waa dɩɔnɔ yɩ, v wen
'ni, v mɔ nyibli gbagbi □nɔ,
'waa 'dɔɔ 'yɩ nyɩ lɛ -ni, -wen
-tuɔgbanuɔba.

8 -Tɛ v ni 'lulɛ-hihie lɛ
a -ti, ε nɔ- di□e nu, 'waa
□hɩɛn a 'yiye 'mu -wlu □tu,
ti ni -do a ti 'yri. 'Kɔɛ,
kɔ 'kuyo, kɔ 'kanɔ gbagbu,
-tɛbli a 'mu, -nyrɔwɔ ni -do
a 'mu, 'ki v di 'v -wlu □tuu
-ni. Na di pu 'dɔɔ a 'mu
'tɔ, -ε nu□o, Kɔkɔnyɔ Nyɩsua,
-ε mɔ 'Kɩkɩnɩnyɩsua, nɔ- di
□nɔ -bati lɛ -puɔ -ni.»

9 'Blɔgbɩnaanyɔ, -v ni 'nɛ-
'kɔ ki, -v nu la 'lawludɛ, 'ki
'li 'dɔɔ a 'mu 'kwli, ti -mu', -ε
kɔ 'yri 'dɔɔ a 'mu, ε di hin, 'bu
'ye 'a nahɩn, v di 'ni we, v
'mu nyɩ lɛ nu, -kɔti ti -hi la
a ti 'yri, -tɛbli a pɛpɛ, v -hɔɛ
la, v kɔ la□a ni.

10 □Hɩɛn a 'yiye a -ti,
huannɔ di □nɔ 'ni nu, v 'mu
'li -mɔ -hlɔɔ -ni, v 'mu lɛ
pu: «Popowli -o, 'dɔɔ gbagbu
-mu', -ε mɔ Babilɔnɩ, -ε ni
la 'klɩ ki, ε bi □hlɔn, 'ε nyre

yi pepe. E 'yi bu -wleen -ni, Nyisua a -bati 'e klo□o.»

11 'Klo -bu, 'a puplonyibli, v yi 'ni we -we, 'v ni nyai le, 'dwo a □hlonbi-ti, -koti nyiblo -bu, -e di ke 'waa -tebli -to, e 'yi ke -te -ni.

12 -Tebli a 'mu, e no- -bu: -gulu-tebli a gblegble, ko yinohi a pepe, ko yinodani -huchui, ko yinoti a gblegble -mu', -v pi □die, e ko -tebli -bi -mu', v nu donyi, v -nu, ko 'a de -bi -mu', v nu ti, v -nu, ko de -bi -mu', v nu 'pli-tebli, v -nu, ko -e -bi -mu', v nu 'hi, v -nu -we.

13 Pupilonyibli a 'mu, v ple leplubnyra ko hawi a gblegble -mu', -v pi hinhron 'huen-, 'v ple □nu -we, ko 'nyra ko -kubu, ko 'flocopupu, 'v ple blo, ko blabli, ko -sue, ko -so-gbe -mu', -sue yi -jri, e ko □koyo, ko nyibli -bi 'huen-. -Tebli a pepe a 'mu, nyiblo □du 'yi 'ki 'v -ni, -bu -to□o 'li □nu□v -ji'.

14 E no- mo pupilonyibli a 'mu, bu we, bu lee 'dwo a nyibli, -e mo: «-Tebli -mu', -e pi la 'a mu 'tu le, e hin ni. 'Aan kuko-tebli a pepe -we bu. A 'yi 'li□i -we, ba 'ye 'ki□i de.»

15 Pupilonyibli a pepe -mu', -v plo -ploplo, -v -he dekonnyibli, 'ki 'ne- 'dwo -bu 'kwli, □huen a 'yiye a huannu di □nu 'ni nu, v 'mu -mo hlo, v 'mu we, v 'mu nyai le nu,

16 v 'mu le pu: «Popowli o, 'dwo gbagbu nyre yi. E 'wli□i nuqba, -e pu yinodanu -mo, ko, -e pu -gulu-tebli a

gblegble 'hwi le, e ko -tebli -mu', v nu yinohi, v -nu.

17 'Ti-, 'ki 'li ti gbi 'kwli, -tebli a pepe a 'mu, 'e -we bu.»

'Munaanyu ko 'waa nyibli gbagbi, ko pupilonyibli a pepe -mu', 'mu ye, e ko nyibli a pepe -mu', -v ni 'li 'mu 'kwli, v hlo -mo,

18 'v te 'li le. -Te v yi 'li le ni te, -e -bi 'dwo -mu', -e yi hin, e no- ko nahlon v yi 'ye, 'v 'ye 'li win, 'v pi le, -e mo: «'Dwo -mu', -e yi hin, 'dwo □du 'yi 'bua, e 'yi□i ki -ye.»

19 'v yi we, 'v ni nyai le, v wen: «Popowli o, 'dwo gbagbu nyre yi. Ba 'ye 'dwo -bu, -e nu□o, nyibli a pepe, -v ko 'mu, 'v -he dekonnyibli, 'dwo a 'mu, e no- -bu, -e nu, ti ni -do a ti 'yri, -e nyre yi.»

20 'A mu nyibli -mu', -v ni 'li yak□o 'kwli, ba nu dodo, 'dwo -bu, -e nyre yi a -ti. 'A mu Nyisua a nyibli, ko -Yusu a -monanyu*, ko Nyisua a winwlon-hanyu*, ba nu dodo, -e nu□o, Nyisua a yru klo □nu ni, 'ki 'v -tebli a pepe -mu', v nu 'a mu 'yi □hlon le a -ta'.

21 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi Nyisua a lelenyo gbagbu -bi mu ni, 'e 'du 'hwo gbagbu ye', -e 'wli□i 'hiyuyi yi, v ni, 'v yi -tebli hui, 'e pu 'li□i 'yru -mo, e wen: «Ke- ni -do, v di nu, v 'mu 'khi nu, 'dwo gbagbu -mu', -e mo Babiloni, v 'mu□v 'wan pu. U 'yi 'li□i 'li -we, bu 'ye 'ki 'dwo a 'mu de.

22 Nyibli -mu', -v yi □geti bi, 'ki 'li 'dwo a 'mu 'kwli, ko nyibli -mu', -v yi ble, ko

nyibli -mu', -u yi 'padue bi, ko -hamu 'huen-, u 'yi 'li'li'li -we, bu ni 'ki -te. 'Ki 'li'li'li a 'mu 'kwli, u 'yi 'li'li'li -we, bu 'ye 'ki 'srenyo du de, e mo, u 'yi 'li'li'li -we, bu 'win 'ki 'hun a win.

²³ 'Napiu 'yi 'li'li'li -we, bu wlu 'ki de, 'u 'yi 'li'li'li -we, bu 'win 'ki 'bhipanyo ko 'a nugba 'huen- a win. Ti -hi la a ti 'yri, 'diu a 'mu, 'a puplonyibli -hi la 'u 'klo a pepe a puplonyibli ni, -e nuo, 'ki 'u 'a -ne -tite du, 'a nyibli a 'mu, u ni -wide, 'u kee nyibli. E no- ko -ti, u 'mu bu -we pepe.»

²⁴ Nyisua a -bati klo Babilonidu a nyibli ni, -e nuo, u yee 'li Nyisua a winwlon-hanyu ko Nyisua a nyibli a -hlu bu; e ko, nyibli a pepe -mu', u 'lila le, 'ki 'ne-tutu ki, Babilonidu a nyibli, nu- ni 'li'li'li bu.

19

¹ -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'n 'win nyibli -huohu a win, 'ki 'li yaku 'kwli, win a 'mu 'e 'ye 'li. Ke- e pu: «Ba pu Nyisua 'nyre le. E no- we -a mu. -Aan Nyisua a 'mu, no- ko -ti a 'yi'bubua, 'e ni 'kl'ki, 'e -hi 'u 'a -ne de 'u.

² 'A pupu-bati 'sii 'u yi 'a -ne ti. 'A -bati a 'mu, e klo 'lawlunugba -ni wen ni. 'Lawlunugba a 'mu, 'a ynyre-tebli, e nyre -tonyibli a pepe a 'lu yi, 'ki 'ne-klo -bu ki. Nyisua tuo huhen, -koti e 'la Nyisua a -kuannunyi.»

³ Ke- u pu de, u wen: «Ba pu Nyisua 'nyre le, -koti 'diu -mu', u pu 'to, no- ko nahlu, a yi 'ye, e 'yi 'li'li'li -we, bu jre 'klo -mo 'klo.»

⁴ -Te u pu 'ki le, -e -bi nyibli gbagbi a -wlu tu 'u -hen -ni wen, u ko -tebli ni -hen -ni wen, -u pu -huohlun 'huen-, u bla kwli bu, 'ki 'u Nyisua ye, -e ni 'u 'a gbata ki bu. Ke- u pu, u wen: «'E mo han-ti, ba pu Nyisua 'nyre le.»

Nyiblo -mu', -e 'wi'li'li 'Blayu yi, e no- ko 'bli a pupa a le'mimle

⁵ -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'n 'win win, 'e -huen 'li Nyisua a gbata 'kwli, 'e pu le: «'Aan pepe -mu', -u mo Nyisua a -kuannunyi, e ko 'a mu -mu', -u 'tui 'u'bu 'u, nyibli gbagbi ko nyibli -mu', -u 'yi gbaale -ko, ba pu -aan Nyisua 'nyre le.»

⁶ 'ti- 'ni 'win nyibli -huohu a win de, win a 'mu 'e yi 'wli, -wen 'nie gbagbu a -glu, -e yi 'plu wu yi, -te yaku 'ye ni ma wen. -Te 'n pu 'u nua bu, ke- u pu: «Ba pu Nyisua 'nyre le, -koti -aan Kukonyo mo 'Kl'kunynisua, e no- ko nyibli win ki.

⁷ -Ba ko plo a bleele, -ba nu do du, -ba pu'bu 'nyre le, -koti ti nyre 'u ni, -e ko 'yri 'Blayu di 'u 'a nugba 'bli -paa -ni ('a nugba -mu', -e mo Nyisua a dako). 'A nugba a 'mu, e -we -mo, 'e yi'li'li -ple.

⁸ U -nyi'e 'kl, 'ki bu pu yinowlawlu -mu', -e yi wlu, 'ti- -e 'yi sru -ni.» Yinowlawlu a 'mu, de e hen

'nyre, ε nɔ- mɔ yɪnɔ-tɛbli -mu', Nyɪsua a nyibli -nu.

9 -ε -bɪ Nyɪsua a lɛlenyɔ ɔɔɔ lee 'mʊ nɪ, ε wen: «'Cɪɪ 'lɪɪɪ 'cɪɪɪɪ 'kwli, -ε mɔ: Pɔ a bleeɛ, 'kɪ 'ʊ nyiblo -mu' -mɔ, Nyɪsua -da, 'kɪ bʊ di 'Blayu a 'blɪpadiide.» Ke- ε pʊ 'mʊ yɪ de, ε wen: «-Tɪ -bʊ 'n hɛ, ε mɔ -tɪ a -tɛɛ ɔɔnɔ, -ε nuɔ, 'kɪ ε -hɔn 'lɪ Nyɪsua wɔn.»

10 Bʊ pʊ 'kɪ ɛ, -ε -bɪ 'n blaɔa kwɪ yɪ bʊ, 'nɪ -tʊa 'a 'nyre a lɛpʊpʊ. Keɛ, ε lee 'mʊ nɪ, ε wen: «ɔɔNɪ 'nuo 'lɪɪɪ, -kɔtɪ 'na 'mumu, 'mɔ Nyɪsua a -kʊannunyɔ ɔɔnɔ, ɔɔwɪ yɪ, -tɛ -nu, ɔɔnɪ mɔ Nyɪsua a -kʊannunyɔ, -kɔ -na 'bio 'hʊɛn-, -ʊ kʊo win -mu', -Yusu tɔɔ ɔɔnʊ ɔɔwɔ yɪ. 'A -tɪ, Nyɪsua nɪ -do, ε nɔ- -bʊ pʊ 'nyre ɛ.»

Win a 'mʊ, -Yusu tɔɔ nyibli, nɔ- yɪ Nyɪsua a winwɔn-hanyʊ* 'klɪ -nyɪ.

-Yusu, nɔ- nɪ 'ʊ -so pʊɔpʊ -mu' kɪ bʊ

11 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ε -hi, -ε -bɪ 'n 'ye yakɔ, 'ɛ 'ca wɔn, ε kɔ, 'nɪ 'ye -so pʊɔpʊ, 'ɛ 'hru yɪ, nyiblo ɔɔɔ 'ɛ nɪ 'ʊɔɔ kɪ. Nyiblo a 'mʊ, 'a 'nyre mɔ ɔɔHaannyiblo, -ε nɪ ɔɔhaan-tɛbli. 'A pʊpʊ-bati 'sɪɪ 'ʊ yɪ, kɔ, 'a tʊ a -wɔnwɔn 'ɛ 'sɪɪ 'ʊ yɪ.

12 'A 'yɪɪ 'wɪɪɪ na a -huhli yɪ, 'ɛ ɔɔtʊ 'klaʊn a gblegble 'lu ɛ, 'ʊ 'cɪɪ 'ʊɔɔ 'nyre kɪ. ε 'yɪ nyiblo ɔɔɔ -kɔ, -bʊ yɪ 'nyre a 'mʊ, 'bʊ 'yɪ 'a ɔɔgbɛtʊ 'pa-.

13 'A wlawɔ -mu', ε -pʊ, ε nu -hlʊ a dadʊ. Nyiblo a 'mʊ, 'a 'nyre mɔ «Nyɪsua a win».

14 Nyɪsua a lɛlenyɔ -mu', -ʊ mɔ 'a 'seyo, nʊ- yɪɪɪ ɔɔwɪɪɪ ɛ kʊɛ. 'Kɪ 'ʊ nɪ 'ʊ -sue pʊɔpʊ kɛ, 'ʊ pʊ wlawɔ pʊɔpʊ, -ε 'yɪ sru -nɪ.

15 -Hɔtɪpɪɛn, nɔ- -hʊɛn 'lɪɪɪ wɔn. ε nɔ- ε di nu, ε 'mʊ 'ʊ 'kɔ -bʊ a dakɔ a pɛpɛ, -ʊ -wɛnɔɛ yɪ 'hru wɔn ɛ -ha. ε di kɔɔ ɔɔnʊ win kɪ, 'kɪ 'lɪ 'a 'klɪ a kɪnɪnɪ 'kwli, ε 'mʊ ɔɔnʊ kɛ na, -wɛn tɪyɔ -mu', ʊ dɛɛ rɛsɛn, ʊ nɛ kɛ, 'kɪ 'lɪ 'hʊɔ 'kwli, -ε diɔɛ nu, ʊ 'mʊ 'a 'nie nɔ -mɔ nu. ε ɔɔhɛn 'nyre, -ε mɔ, -aan 'Kɪkɪnɪnyɪsua pɪ yɪɪ dɪakɪ.

16 Nyiblo a 'mʊ, ʊ 'cɪɪ 'a 'nyre nɪ, 'kɪ 'ʊ 'a wlawɔ kɪ, kɔ, 'kɪ 'ʊ 'a 'pɔ kɪ. 'A 'nyre a 'mʊ, ε nɔ- mɔ: Bodɔɔpʊ a Bodɔ, kɔ kʊkɔnyʊpʊ a Kʊkɔnyɔ.

17 -Tɛ dɛ a 'mʊ, ε -hi de, 'n 'ye Nyɪsua a lɛlenyɔ -bɪ, 'ɛ nyra 'lɪ 'yɪɪ 'yɪ bʊ, 'ɛ 'yɛɛ 'lɪ win, 'ɛ dɛ nʊbɪ a pɛpɛ -mu', -ʊ 'wɪɪɪ ke yɪ. Ke- ε pɪ ɔɔnʊ yɪ: «Ba 'kukue ɛ, ɛ'mimle a dɪide -mu', Nyɪsua pie nɛ 'a mʊ, a 'mʊɔɔ di.

18 Ba di 'lɪ, ba di 'blɔgbɪnaanyɔ -mu', -ʊ 'kʊ a -plahʊɪ. Ba di 'seyo -mu', -ʊ 'kʊ, kɔ 'waa nyibli gbagbɪ a -plahʊɪ -wɛ. Ba di -sue kɔ nyibli -mu', -ʊ nɛɛ ɔɔnʊ, ε kɔ nyibli a pɛpɛ -mu', -ʊ 'kʊ a -plahʊɪ. Ba di ɔɔkoyo, kɔ nyibli -mu', -ʊ 'yɪ ɔɔkoyo 'pa-, kɔ nyibli gbagbɪ, kɔ nyibli -mu', -ʊ 'yɪ gbaale -kɔ a -plahʊɪ.»

19 -Tɛ 'n ta 'lɪ ɛ de, -ε -bɪ 'n 'ye mʊma -nɪ wɛn nɪ, kɔ 'kɔ -bʊ 'a 'blɔgbɪnaanyɔ.

'Waa 'seyo 'kukue le, -ε di□e nu, nyiblo -mu', -ε 'ya 'u -so puopu a 'mu ki, u 'mu□u -mo -won, ε ko 'a -ne 'seyo 'hven-

20 'Ti- 'u klo muma a 'mu, ε ko hwinwlon-hanyo -ni wen 'hven-. Hwinwlon-hanyo a 'mu, no- ni la □whilekeε-tebli, 'ki 'u muma a 'mu ye'. Ke-ε -nu, 'ε kaa la nyibli, -ε di□e nu, u 'mu□u ki wen, 'ki bu □tu □nu muma a 'mu, 'a yruule, ko, u 'mu tuyu -mu' kwli yi bu bla. -Te u klo muma a 'mu, ε ko hwinwlon-hanyo a 'mu 'hven-, u 'yi □nu 'la, 'u pu 'li □nu 'huo gbagbu -mu' kwli, -ε ko wlon na ni 'li, -ε 'ye ni jre 'klo -mo 'klo, ε ko 'nu -mu', -ε 'lile nyibli le 'hven-

21 Muma a 'seyo a 'mu, u nu- -mo -bi, nyiblo -mu', -ε ni 'u -so ki bu, ε nu -hotiphen, -ε -hven 'li□i wlon, 'ε 'la □nu, nobli a pepe -mu', 'u -we 'u ti ki, 'u di 'waa 'kukokui -didi, 'u □mla.

20

'Yri a (1000) 'miliwo a -ti

1 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi 'n 'ye Nyisua a lelenyo -bi, 'ε -hon 'li yako 'kwli, 'ε di 'ne-tutu ki. ε no- 'ble 'maju a 'yee -mu' kua, ε ni, 'ε □gbe 'huo -mu', -ε hlo 'kwli bu, 'a 'maju, 'ε 'ble 'cun gbagbu kua -we;

2 'ε -mu, 'ε klo dahre -ni wen, -ε mo hre 'ka -mu', -ε mo Satan, -ε mo 'kuo -hwin* a nyiblo gbagbu; Nyisua a lelenyo a 'mu, 'ε mua □ne, -ε di□e nu, ε 'mu 'li 'cun a 'mu

wlon ni, 'ki 'li 'yri a 'miliwo ni -do 'kwli.

3 -Te Nyisua a lelenyo mua □ne, -ε -bi 'ki ε pu 'li□i 'huo a 'mu 'kwli 'ε ka 'u 'maju 'u, 'ti- 'ε nu 'a 'yee, 'ε □gba□a, 'ε □tu 'u yruule, -ε di□e nu, ε 'ni □ha 'hri, ε 'ni □ha 'klo ki a nyibli -kaa -ni de. 'Yri a 'miliwo ni -do 'bu -hi, u di□e bu 'ni te, 'ki 'li ti gbi 'kwli.

4 -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi 'n 'ye -batipugbatu, nyibli 'u ni□i ki ble, Nyisua 'ε -nyi □nu 'kl, 'ki bu puu nyibli -bati le. 'Ti- 'ni 'ye Nyisua a nyibli -bi, -u 'ku a -hihiu. Nyibli a 'mu, u 'be la 'u 'waa 'li le, -ε nu□o, u kuo la -Yusu 'Klisu a win □wlu yi, ko, 'u hle la Nyisua a -ti. U nu- -mo -bi, u 'yi la muma -mu' kwli yi bu -bla, ε ko, u 'yi -wen, 'ki bu □tu □nu muma a 'mu, 'a yruule, 'ki 'u 'waa yigbakla ki, ko 'ki 'u 'waa dabu ki. -ε -bi 'n 'ye□e ni, -ε mo, u ni 'klo de, u ko -Yusu 'Klisu 'hven-, 'u ko nyibli win ki, 'ki 'li 'yri a 'miliwo ni -do 'kwli.

5 Nyibli a 'mu, u nu- mo yi-henyibli, -u -hon 'li 'kukonyibli 'nyi, -u 'hri 'klo. Nyibli -bi -mu', u nu- mo -bi, u 'yee 'klo ni 'hri. 'Yri a 'miliwo, no- di -hi, 'ti- u 'mu 'klo 'hri.

6 Plo a bleele, 'ki 'u nyibli -mu' -mo, -u mo yi-henyibli, -u -hon 'li 'kukonyibli 'nyi, -u 'hri 'klo. Nyisua pu □nu 'kibia ki, 'ki 'u 'a dionu a -ta'. U 'yi 'li□i 'li -we bu, nu 'kubu ni 'hven. U di mo -cohlonpinyu*, 'ki 'u Nyisua ko -Yusu 'Klisu 'hven- ye', u ko -Yusu 'Klisu 'hven-, u 'mu

nyibli win ki -koo -ni, 'ki 'li
'yri a 'miliwo 'kwli.

*-Te Nyisva di 'v Satan a
'hru a wlon-hihia nu*

⁷ 'Bu mo, Satan, 'bu nu 'li
'yri a 'miliwo, 'ki 'li 'ciun a
'mu wlon, -e -bi v di te[ε] bu,
v 'mu 'li[ti] 'huo a 'mu 'kwli
-ha.

⁸ ε di 'ni 'hri, ε 'mu mu, ε
'mu 'klo -bu a dako a pepe
a nyibli -kaa -ni. Dako a
'mu, 'waa 'nyre mo Gogu ko
Magogu. ε di 'kukue [nu]
ε, -ε di[ε] nu, v 'mu tu gba,
v 'mu Nyisva -mo -won. U
di 'ni -hu, -wen 'yru wien a
'pwoon.

⁹ -Te 'n 'ye [nu], -ε -bi v
'heen 'klo a pepe -bu ki bu,
'v [glaa] 'li -tite -mu', Nyisva
a nyibli ni 'li, ε ko 'dico -mu',
Nyisva nve -ni. -Te v [glaa]
'li [nu] ε, -ε -bi na -hon 'li
yako 'kwli, 'ε -we nyibli a
'mu bu, -v [glaa] 'li Nyisva a
nyibli ε.

¹⁰ Satan -mu', -ε keε la [nu],
v klo[ti] ni, 'v pu 'li[ti] 'huo
gbagbu -mu', -ε ko 'kwli na,
-ε 'ye ni jre, 'klo -mo 'klo, ε
ni 'li, ε ko 'nu -mu', -ε 'hle
nyibli ε. -Tite -mu', v pu
'li[ti], 'ki v pu 'li mu[ma] -mu',
ε ko 'a hwinwlon-hanyo -ni
wen 'huen- -we. 'Ki v di 'li
[hu]ven 'li 'yee -ni, 'a -ne ti,
'to ko -nyre.

*-Te Nyisva di nyibli a pepe
-bati a lepulle nu*

¹¹ -Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi
'n 'ye -batipugbata gbagbu, -ε
'ple, nyiblo 'ε ni 'li gbata a
'mu 'kwli bu. -Tutu ko yako
'huen-, v 'wan ni, 'ki 'v[ti] ye'.

Nyiblo [du] 'yi 'ki 'li[ti] 'li -we,
bu 'ye 'ki [nu] de.

¹² -Te 'n ta 'li ε de, -ε -bi
'n 'ye nyibli a pepe -mu', -v
'ku, nyibli gbagbu ko nyibli
-mu', -v 'yi gbaale -ko. Nyibli
a 'mu, nu- ni 'v gbata a 'mu
ye', 'ki v ni 'v bu, nyiblo [du]
'ε kla 'ciun [du] yi, 'ε [hi]an
-mo, 'ε kla 'crien -bi yi, -ε mo
nyibli -mu', -v ko 'klo yrayru
a 'crien. -Te v kla yi-heciun
yi, -ε -bi Nyisva puu nyibli
-mu', -v 'ku -bati ε. ε puu
[nu] -teε a -bati ε, [wi] yi, -te
'waa nunabu ni la 'mu, ko,
-te v nu la 'a 'ci[ri], 'ki 'li
yi-heciun a 'mu 'kwli.

¹³ Nyibli -mu', -v 'kuu 'li
'nie -mo, 'nie te [nu] bu,
'kuku ko 'kuopu a 'bli 'v
te 'waa -ne nyibli bu -we,
Nyisva 'ε puu 'waa pepe
-bati ε, [wi] yi, -te 'waa
nunu-tebli ni la 'mu.

¹⁴ 'Ti- 'v pu 'li 'kuku ko
'kuopu a 'bli 'huo gbagbu
-mu' 'kwli, -te na, -ε 'ye ni jre
'klo -mo 'klo, ε ni 'li. 'Huo a
'mu, ε no- mo nyibli -mu', -v
di 'kuu ni 'huen nu, 'waa
bunule.

¹⁵ 'A -ne nyiblo -mu', -ε ko
'nyre [yi] 'li nyibli -mu', -v
ko 'klo yrayru a 'crien 'kwli
-ni, 'ki v pu 'li[ti] 'huo gbagbu
-mu' 'kwli, -ε ko 'kwli na, -ε
'ye ni jre 'klo -mo 'klo, ε ni
'li.

21

*Nyisva di nu yako ko -tutu
yrayru*

¹ -Te de a 'mu, ε -hi,
-ε -bi 'n 'ye yako ko -tutu
yrayru 'huen-. Yi-heyako ko

yi-he-tutu 'hven-, v 'wan ni,
'yru 'yi ki -te -ni de.

² 'Ti- 'ni 'ye Nyisva a 'dɔ
gbagbu. 'Dɔ a 'mu, nɔ- mɔ
Jrusredɔ yrayru, 'ε 'hru yi.
'Ki 'dɔ a 'mu, ε -hven 'li yako
'kwli, 'ki 'li Nyisva -mɔ, 'ε yi
'ne- -tutu ki ɔtu -ni. Nyisva
nuɔ ni, 'dɔ a 'mu 'ε nɔ yi,
-wen nugba, -ε pu yɔnɔ-tebli
'hvi le, -ε -we -mɔ, 'ki -bu
mu 'a nyibv ye' 'be, 'ki 'li
'blipaale'.

³ 'Ti- 'ni 'win win, 'ε -hven
'li gbata a 'mu 'kwli, 'ε yi 'wli
ɔaki. Ke- ε pi: «Ba 'ye ke,
'ki Nyisva 'ti 'li nyibli -mu'
'nyi. E di ni 'v ɔnu -mɔ. U
di mɔ 'a dakɔ, ε nɔ- -mɔ -bi,
ε 'mu 'waa Nyisva' pa.

⁴ E nɔ- di ɔnu 'yi ɔhlon le
'hran. U 'yi 'ki 'liɔi 'li -we,
bu 'ku 'ki de. U 'yi 'ki 'liɔi 'li
-we, bu ni 'li 'kuyo 'nyi de.
U 'yi 'ki 'liɔi 'li -we, bu we
'ki de. 'Waa 'hvi a ɔdedede
'yi 'liɔi 'li -we, bu kla 'ki de.
-Tebli 'ki a pepe di 'ni 'wan.»

⁵ 'Ti- nyiblo -mu', -ε ni 'v
gbata a 'mu ki bu, ε wen:
«'Ye ke, 'n niɔe ni, -tebli a
pepe 'mu -tebli yrayri -he.»
-E -bi ε wen: «-Ti -bu, 'n di
hla, 'criɔi, -ε nuɔo, ε mɔ -ti a
-tεε ɔnɔ, hi 'yi 'liɔi 'nyi -ni.»

⁶ -E -bi ke- ε pi de, ε wen:
«Kvan -we -mɔ. 'Mɔ ɔtu
'a -ne ɔdedede -wlu. 'N ni
la 'klo, 'ti- 'a -ne ɔdedede 'ε
'nue -ni. 'Mɔ ni -do a 'mu,
'mɔ -di 'a -ne ɔdedede 'lu
-yra. -Tebli a pepe di bu 'ni
-we, kee, 'n 'tε di 'klo ni. 'A
-ne nyiblo 'nie'natv ni, 'n di
-nyiɔe 'nie dadv. 'Niedv a
'mu, 'n diɔe -nyi, ε di 'wiɔi

'nie -mu', -ε -hven 'li -tutu bu
ti a pepe, -ε niɔe, nyibli 'v
kve 'klo yrayru, -ε 'ye ni -we
'li.

⁷ 'A -ne nyiblo, -ε 'ye ni
di ni sa, 'ki 'v 'na ɔwlv a
yikuole a -ta', ε nɔ- 'n di
-tebli a 'mu -nyi. 'N di mɔ 'a
Nyisva, ε nɔ- -mɔ -bi, ε 'mu
'na 'yu' pa.

⁸ Kee, nyibli -mu', -v mɔ
huannokonyibli, ε kɔ nyibli
-mu', -v 'yi 'mu ɔwlv yi -kuo
-ni, kɔ nyibli -mu', -v kɔ ɔwlv
nyre yi, kɔ 'waa de -mu', -v
'le nyibli, kɔ -v -bi -mu', -v ni
'lawlude, kɔ nyibli -mu', -v ni
-wɔde, kɔ -v -bi -mu', -v kwle
-ci, ε kɔ hulekonyibli a pepe,
'waa pepe a 'mu, 'ki v di 'li
ɔnu 'hvo gbagbu -mu' 'kwli
pu. 'Hvo gbagbu a 'mu, nɔ-
kɔ 'kwli na ni 'li, -ε 'ye ni jre
'klo -mɔ 'klo, kɔ 'nu -mu', -ε
'lile nyibli le 'hven-. 'Ki 'li
-tite a 'mu, 'ki nyibli nii 'li
'kuvv ni 'hven.»

*Nyisva a 'dɔ yrayru -mu',
-ε mɔ Jrusre a -ti*

⁹ -Te de a 'mu, -ε -hi, -ε
-bi Nyisva a lelenyɔ -mu',
ε nɔ- di 'v 'mu 'hvi. 'Ki ε
ni wen 'li Nyisva a lelenyɔ
ni ɔhlon'hven -mu' 'nyi,
-v 'ble wen -gvlv-ɔanv ni
ɔhlon'hven -mu' kva le, -ε kɔ
'kwli ɔhven a 'yiye a gble ni
ɔhlon'hven ni 'li. -Te ε -di, -ε
-bi ε lee 'mu ni, ε wen: «Di
'li, ɔbv tɔɔ -mu nugba -mu',
'Blayu di kɔ. (Nugba a 'mu, ε
ɔhen 'nyre Nyisva a nyibli).»

¹⁰ 'Ti- Nyisva a -Hihiu* 'ε
kɔɔ 'mu win ki pepe, Nyisva
a lelenyɔ a 'mu 'ε gba 'li 'mu
dugba blɔbv ɔdv 'lu, 'ε tɔɔ

'mu Jrusædɔ, -ε mɔ Nyɪsua a 'dɔ. 'Dɔ a 'mu, 'kɪ ε -hven 'lɪ yakɔ 'kwli, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua -mɔ, 'ε yɪ 'nɛ- -tɔtɔ kɪ ɔtɪ.

11 'Dɔ a 'mu, ε yɪ 'nɪ wɪn dɪakɪ, -wen yɪnɔhɔ -mu', υ dɛɛ sasɔpɔ, -ε yɪ wɪn, -wen 'yie. Nyɪsua a -tɪ a 'yɪ'buɔɔ, nɔ- nɪ wɪnwɪn lɛ.

12 U nu ɔɔɔɔ, 'u -ha 'dɔ a 'mu yɪ. ɔɔɔɔ a 'mu, ε 'gboklo nɪ, 'tɪ- 'ε hɔ yɪ. 'Majɪ nɪ -pu ɔtɪ 'u 'hven, nu- nɪ 'lɪ ɔɔɔɔ a 'mu 'kwli. U nu- kɔ 'yɪ nyibli nɛɛ 'u, 'u pɔɛ 'lɪ 'dɔ 'kwli. Nyɪsua a lɛlenyɔ nɪ -pu ɔtɪ 'u 'hven, nu- ɔtɪ 'majɪ a 'mu 'yie. 'Kɪ 'u 'majɪ nɪ -pu ɔtɪ 'u 'hven a 'mu 'yie, 'kɪ υ 'cɪɪ 'u Yisrækwɛ a ɔtɪɔɔɔ nɪ -pu ɔtɪ 'hven a 'nyɛ, 'majɪ 'bu 'nɪ 'u, 'nyɛ.

13 'Kɪ 'lɪ 'dɔ a 'mu, 'a ɔɔɔɔ a 'kɪɔɪa nɪ -do kɪ, 'majɪ nɪ ta, nu- nɪ 'lɪ: ta 'kɪ 'lɪ 'yɪɔ a 'hrɪɛ', ta 'kɪ 'lɪ 'yɪɔ a paalɛ', ta 'kɪ 'lɪ 'lu yɪ, ta 'kɪ 'lɪ ɔɔɔɔ.

14 'Kɪ 'lɪ ɔɔɔɔ a 'mu bu, υ pɔ 'lɪ 'hɪ nɪ -pu ɔtɪ 'u 'hven. 'Kɪ 'u 'hɪ a 'mu kɪ, υ 'cɪɪ 'u 'Blayu a -mɔnanyɔ* nɪ -pu ɔtɪ 'u 'hven a 'nyɛ.

15 Nyɪsua a lɛlenyɔ -mu', -ε yɪ 'mu -lee -nɪ, ε 'ble 'mɪsɪdɛ kwɔ, υ nuu -gɔɔ, -ε dɪɔɔ nu, υ 'mu 'dɔ a 'mu 'mɪsɪ -nɪ, ε kɔ a 'majɪ, kɔ 'a ɔɔɔɔ 'hven-.

16 'Dɔ a 'mu, 'a 'kabɪ nɪ -hen a 'mu, υ wɛɛn nɪ, Nyɪsua a lɛlenyɔ a 'mu, 'ε nu 'a 'mɪsɪdɛ, 'ε 'mɪsɪ 'dɔ a 'mu. 'Dɔ a 'mu, 'a kɪɔɔɔhɔ mɔ 'mɛtɪwɪ a (200) -wɪ nɪ -pu a gble a (12'000) 'mɪlɪwɪ nɪ -pu ɔtɪ 'u 'hven. 'A kɪɔɔɔhɔ kɔ 'a klɛ'buɔɔ, kɔ 'a yɪɔɔhɔ,

υ mɔ dɛ nɪ -do.

17 'Tɪ- Nyɪsua a lɛlenyɔ 'ε 'mɪsɪ ɔɔɔɔ a 'mu a yɪɔɔhɔ. 'A yɪɔɔhɔ a 'mu, ε mɔ -hɔn 'u -jɪomɪ 'yɪ, -bu yɛ -ɔɔ kɪ, 'a gble a (144) -wɪ nɪ ɔɔɔhɔn'hven ɔtɪ 'u -hen. ε 'mɪsɪɔ nɪ, ɔwɪ yɪ, -tɛ nyibli nɪ -tɛblɪ a 'mɪsɪɛ.

18 'Hɪɔ -mu', υ -nu, 'u pɔ ɔɔɔɔ a 'mu, 'a 'nyɛ -mɔ sasɔpɔ. 'Dɔ -mɔ -bɪ, υ nu -tɛɛ a -gɔɔ, 'u pɔɔ, 'ε yɪ wɪn, -wen 'yie.

19 ɔɔɔɔ a 'mu, υ nu yɪnɔhɔ a gblegble, 'u pɔ 'a -wɪɔɔɔɔ. Yɪ-hɛhɔ, υ -nu, 'u ɔtɪ 'a pɔpɔɔ -wɪ, υ dɛɛ ɔnɛ sasɔpɔ,

'hɔ a 'mu, 'a 'hven a dɛ, 'u dɛɛ ɔnɛ safɪɪ, ta a dɛ, 'u dɛɛ ɔnɛ kasɪɔɔɔnɪ, -hen a dɛ, 'u dɛɛ ɔnɛ emelɔɪ,

20 ɔɔɔn a dɛ, 'u dɛɛ ɔnɛ sadonɪ, ɔɔɔhɔn-do a dɛ, 'u dɛɛ ɔnɛ salɪɔɔɔnɪ, ɔɔɔhɔn'hven a dɛ, 'u dɛɛ ɔnɛ klɪsolɪɪ,

ɔɔɔɔɔɔɔɔɔ a dɛ, 'u dɛɛ ɔnɛ belɪɪ, ɔɔɔɔɔn-do a dɛ, 'u dɛɛ ɔnɛ topasɪ,

-pu a dɛ, 'u dɛɛ ɔnɛ klɪsɔplasɪ, -pu ɔtɪ 'u -do a dɛ, 'u dɛɛ ɔnɛ hɪasɛɪ, -pu ɔtɪ 'u 'hven a dɛ, 'u dɛɛ ɔnɛ amɛtɪsɪɪ.

21 'A -nɛ 'majɪ mɔ 'hɔ ɔnɔ, 'u dɛɛ ɔnɛ yɪnɔhɔ. 'Dɔ a 'hɪ -mɔ -bɪ, sɛyɪ a -gɔɔ, ε nɔ- υ pɔɔ wɪn lɛ, 'ε yɪ wɪn, -wen 'yie.

22 'Kɪ 'lɪ 'dɔ a 'mu 'kwli, 'n 'yɪ 'lɪ Nyɪsua a 'kagɔɔ 'lɪ

'ye, -ε nu□o, 'Klukunuyisua a 'mumu, kɔ Nyiblo -mu', -ε 'wɪ□ɪ 'blayu yɪ, ɔ nɪ -tuo kɪ. U nu- mɔ Nyisua a 'kagbau.

23 -Tɛ 'n ta 'lɪ lɛ de, dɛ 'n 'ye 'lɪ de, ε nɔ- mɔ 'yɾɔ kɔ □hɔnpɔ 'hɔɛn-, ɔ 'nɪ -wɪlɪn□ɪ 'lɪ 'dɪɔ a 'mɔ 'kwɪlɪ de. 'Waa winwɪlɪn 'nɪ -hɛɛ□ɛ lɪ nyibli, 'kɪ 'lɪ -tɪtɛ a 'mɔ, -ε nu□o, Nyisua a 'mɔ a -tɪ a 'yɪ'buɔɔ, nɔ- yɪ wɪlɪn, 'Blayu -mu', 'ɛ yɪ nyibli -nyɾɛ -nyɪ -wɛ, 'kɪ 'lɪ 'dɪɔ a 'mɔ 'kwɪlɪ.

24 -Nyɾɛ nɪ -do a 'mɔ, ε di□ɛ 'nɪ nu, 'kɔ -bu 'a dako a pɛpɛ 'mɔ lɛ na, 'kɪ 'lɪ 'dɪɔ a 'mɔ 'kwɪlɪ. 'Blɔgbɪnaanyɔ a pɛpɛ, -ɔ nɪ 'nɛ- 'kɔ -bu kɪ, ɔ di 'lɪ 'dɪɔ a 'mɔ 'kwɪlɪ 'nɪ pa, ɔ 'mɔ 'waa 'kɪ a pɛpɛ Nyisua -nyɪ.

25 'Dɪɔ a 'mɔ, 'a 'maji di □ga wɔn lɛ, 'kɪ 'lɪ -nyɾɔwɔ 'mumu 'kwɪlɪ. U 'nɪ -ka□a 'ɔ□ɔ nɪ, -ε nu□o, 'tɔ 'nɪ -wɔn□ɔ nɪ.

26 Dako a gblegble, nu- di 'lɪ 'kɔ -bu a -tɪ a 'yɪ'buale, kɔ 'a □haan-tebli a pɛpɛ ya, ɔ 'mɔ 'lɪ□ɪ 'dɪɔ a 'mɔ 'kwɪlɪ -paa -nɪ, ɔ 'mɔ□ɔ Nyisua -nyɪ.

27 Yɪnyɾɛ-tebli -mɔ -bɪ, ɔ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bu pa 'lɪ. Nyibli -mu', -ɔ kɔ □wɔ nyɾɛ yɪ, ɔ kɔ hɪlɛkɔnyɔ 'hɔɛn-, ɔ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bu pa 'lɪ. Nyibli nɪ -do, -ɔ di 'lɪ pa, ɔ nu- mɔ nyibli -mu', -ɔ kɔ 'nyɾɛ ɔ 'ɾɪ 'lɪ 'Blayu a 'ɾɪɛn -mu' 'kwɪlɪ, -ε mɔ nyibli -mu', -ɔ kɔ 'kɔ yɾayɾɔ a 'ɾɪɛn.

22

1 -Tɛ dɛ a 'mɔ, ε -hi, 'tɪ-Nyisua a lɛlɛnyɔ a 'mɔ, 'ɛ tɔɔ 'mɔ 'nie -mu', -ε yɪ nyibli

'kɔ yɾayɾɔ -nyɪ. Ε yɪ 'nɪ wɪlɪn, -wɛn 'yɪɛ. 'Kɪ ε -hɔɛn 'lɪ Nyisua kɔ 'Blayu 'hɔɛn- a bunɪlɛ',

2 'ɛ yɪ -hi, 'kɪ 'ɔ 'dɪɔ a 'mɔ a 'hɾu a -hɛyɾɪ'. Tugbɛ -mu', -ε kɔ 'kui, -ε yɪ nyibli 'kɔ yɾayɾɔ -mu', -ε 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ -nyɪ, 'kɪ ε □gaa 'ɔ 'nie a 'mɔ wɪɛn. Ε □gaa 'ɔ 'nie a 'mɔ, 'a 'kabi nɪ 'hɔɛn wɪɛn. Ε nɪ tɔɔwɪ nɪ -pu □tu 'ɔ 'hɔɛn, 'kɪ 'lɪ 'yɾɔ 'kwɪlɪ, -ε □hɛn 'nyɾɛ tɔɔwɔ nɪ -do, 'kɪ 'lɪ □hɔnpɔ 'kwɪlɪ. 'A hawi mɔ -ɾɪ □nɪɔ, 'ɛ nɪ□ɛ, dako a pɛpɛ a nyibli a 'kɔɛ 'ɛ yɪ -wɛ.

3 -Tɛbli -mu', Nyisua pɔ 'jɾɔ -mɔ, ɔ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bu nɪ 'lɪ 'dɪɔ a 'mɔ 'kwɪlɪ.

Nyisua kɔ 'Blayu 'hɔɛn-, 'waa bodɪɔgbata, nɔ- di 'lɪ 'dɪɔ a 'mɔ 'kwɪlɪ nɪ, ε kɔ, 'a nyibli -mu', ɔ di pɔ□ɔ 'nyɾɛ lɛ,

4 ɔ 'mɔ 'a yɪgbakla 'ye, ɔ 'mɔ Nyisua a 'nyɾɛ 'ɾɪ, 'kɪ 'ɔ 'a nyibli a yɪgbakla yɪ.

5 'Tɔ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bu -wɔn 'kɪ de. 'Napi kɔ 'yɾɔ 'hɔɛn-, ɔ 'yɪ 'lɪ□ɪ 'lɪ -wɛ, bu -hɛɛ 'kɪ nyibli de, -ε nu□o, Kɔkɔnyɔ Nyisua a 'mumu, nɔ- di wɪlɪn, -ε di □nɔ -nyɾɛ -nyɪ. Nyisua kɔ 'a nyibli 'hɔɛn-, nu- di 'ɔ gbata kɪ bu nɪ, -tɛ 'kɔ tɛ yɪ bu.

-Yusu di 'nɪ di de

6 -ɛ -bɪ kɛ- Nyisua a lɛlɛnyɔ a 'mɔ, ε pɪ 'mɔ yɪ, ε wɛn: «-Tɪ -bu, 'n hɪɛ, ε mɔ -tɪ a -tɛɛ □nɪɔ. Ε nu -tɛɛ, 'kɪ nyiblo bu kuo □nɛ □wɔ yɪ. Kɔkɔnyɔ Nyisua yɪ 'a -Hihɪu* 'a winwɔn-hanyɔ* 'nɪ -nyɪ, -ε di□ɛ nu, ɔ 'mɔ 'a -tɪ -mɔ lɛ

na. E nɔ-le 'a lelenyɔ, -ε di□e nu, ε 'mu 'a -kvannunyibli -tebli le -tɔɔ -ni, -ε 'tɛ -nie -ni.»

7 -ε -bi ke- -Yusu pi, ε wen: «Ba pu 'b nu ba bu. 'N 'tɛ di 'li ni. Plo a bleele, 'ki 'b nyibli -mu', -v □tui 'b 'crien -bu a win 'b, -ε nu□o, Nyɔsua a 'mumu, ε nɔ- tɔɔ □nu□b.»

8 'Mɔ Saan, 'mɔ □win -tebli a 'mu, 'ti- -ε 'ye□e. -Tɛ 'n 'win -tebli a pepe a 'mu, ε kɔ, 'n 'ye□e, -ε -bi 'n bla kwli bu, 'ki 'b Nyɔsua a lelenyɔ -mu', -ε tɔɔ 'mu -tebli a 'mu ye', -ε di□e nu, 'mu□v 'nyre le pu.

9 Kεε, -ε -bi ε lee 'mu ni, ε wen: «□ni 'nuo 'li□i, -kotu 'na 'mumu, 'mɔ Nyɔsua a -kvannunyɔ □ni□, □wi yi, -te -na 'mumu -nu, □ni mɔ Nyɔsua a -kvannunyɔ, -kɔ -na 'bio Nyɔsua a winwlon-hanyu 'huen-, ε kɔ nyibli -mu', -v □tui 'b 'crien -bu a win 'b. 'A -ti, □ni 'puu 'li 'mu 'nyre le. Nyɔsua, nɔ- -bu pu 'nyre le.»

10 Ke- ε pi 'mu yi de, ε wen: «Win -bu, □cru 'ne- 'crien -bu 'kwli, Nyɔsua, nɔ- tɔɔ -mɔ□o. 'A -ti, □ni 'hlie 'li -tebli a 'mu, tɔɔ □ne nyibli, -ε nu□o, -tebli a 'mu, 'ki 'li ti gbi 'kwli, ε di mu 'lu -mɔ.

11 Nyiblo 'bu ni 'b, 'bu nuε -tebli -hwin a nunuo, -ε -bi bu 'cibi 'b, bu nu -tebli -hwin. Nyiblo 'bu ni 'b, 'a ninabu 'bu 'yi 'b yi 'sii -ni, -ε -bi bu 'cibi 'b -tebli -mu', -v 'yi 'b yi 'sii -ni a nunuo. Nyiblo 'bu ni 'b, de -mu', Nyɔsua -huε, 'bu yi□i ni ni, -ε -bi bu 'cibi 'b □haande a 'mu, 'a nunuo. Nyiblo 'bu ni 'b, 'bu 'sii 'b yi,

'ki 'b Nyɔsua ye', -ε -bi bu 'cibi 'b yi 'sile, 'ki 'b Nyɔsua ye'.»

12 -ε -bi ke- -Yusu pi de, ε wen: «Ba pu 'b nu ba bu, 'n 'tɛ di 'li ni. 'N ye 'li □haan-tebli, -ε di□e nu, 'a -ne nyiblo, 'bu ni 'b, 'mu □ne□e -nyi, □wi yi -te -mu', ε nu -kvan a nunuo.

13 'Mɔ □tu 'a -ne □dedede -wlu. 'N ni la 'klo, 'ti- 'a -ne □dedede 'ε nue -ni. 'Mɔ ni -do a 'mu, 'mɔ -di 'a -ne □dedede 'lu -yra. -Tebli a pepe di bu 'ni -we, keε, 'n 'tɛ di 'klo ni.

14 Plo a bleele, 'ki 'b nyibli -mu' -mɔ, -v 'wi□i nyibli -mu' yi, -v yre 'waa wlawli, 'ε 'wi 'li. U nu- kɔ 'hru, 'ki -bu pa 'li Nyɔsua a 'diɔ a 'mu 'kwli, v 'mu tugbe a 'kui -mu' di, -ε yi -tonyibli 'klo yrayru -mu' -nyi, -ε 'ye ni -we 'li.

15 Nmlhyinyrenyibli -mu', -v yraa Nyɔsua, ε kɔ nyibli -mu', -v pi -wi, kɔ nyibli -mu', -v ni 'lawlu, ε kɔ 'waa de -mu', -v 'lile nyibli le, ε kɔ -v -bi, -v kwle -ci, kɔ nyibli -mu', -v kɔ hi, 'ki v di 'b -patu' -hree -ni. 'Klo -mɔ 'klo, v 'yi 'li□i 'li -we, bu pa 'li 'diɔ a 'mu 'kwli.

16 'Mɔ -Yusu, 'mɔ -le 'na lelenyɔ, -ε di□e nu, ε 'mu -ti a 'mu hla, 'ki 'li 'a mu Nyɔsua a nyibli 'ny. 'Mɔ -mɔ nyiblo -mu', a yi -ple, -ε kɔ -bu 'hru la 'li bodiɔ Dafidi a □tugba 'kwli. 'Mɔ -mɔ -nyragblinyahroye -mu', -ε yi wlin -teε.»

17 Ke- Nyɔsua a -Hihui kɔ 'blipanugba -mu' 'huen-, v pi, v wen: «Di 'li.» 'A mu -mu', -v pu 'b nu ba bu, ke- ba

pu -we: «Di 'li.» 'A mu -mu', 'nie'natu ni, ba 'di 'li, a 'mu 'nie -mu' 'na, -ε yi nyibli 'klo yrayru -nyi. Nyibli -mu', -u -hveε, u yi εnuε 'ni -nyi, 'ki 'li daduke 'kwli.

Le'bowin

18 'Aan pepe -mu', -u yi 'crien -bu a win 'win, Nyisua a εgbetu, ε toε -ni, 'mo Saan, 'mo -yi 'a mu -gbεε -ni, -ε mo: 'bu mo, nyiblo 'bu pu 'u de win a 'mu 'lu, Nyisua di εtuε εhven a gblegble -mu', -koti ε hla 'ne- 'crien bu 'kwli.

19 'Bu mo, nyiblo 'bu -ha 'u de win a 'mu 'lu, tugbe a 'kui -mu', -ε yi nyibli 'klo yrayru -nyi, 'a 'kibia -mu', ε ko wen, Nyisua di -ha εneε -ji'. Nyiblo a 'mu, ε 'yi 'liε 'li -we, bu pa 'li Nyisua a 'diε a 'mu 'kwli. Tugbe a 'kui a 'mu, ε ko 'diε a 'mu, 'crien -bu, ε hla 'a -ti ni.

20 Nyiblo -bu, -ε hleε, -ε mo, -ti -bu, ε mo -ti a -tεε εnuε, ke- ε pi: «E mo εhan-ti, 'n 'tε di ni.»

Ke- bu ni 'mu. Kukonyo -Yusu o, di 'li -o!

21 Kukonyo -Yusu bu nu 'a mu εhaande -mo.